

The Uma Institute for Tibetan Studies Tibetan-Sanskrit-English Dictionary

Jeffrey Hopkins, Editor
Paul Hackett, Contributor and Technical Editor
Contributors: Nathaniel Grove, William Magee,
Andres Montano, John Powers, Craig Preston,
Joe Wilson, Jongbok Yi

UMA INSTITUTE
FOR TIBETAN STUDIES

Tibetan-Sanskrit-English Dictionary

Honoring the humanitarian and philanthropist Michael Currier (1961-1998) whose donation of fifteen thousand dollars in 1986 allowed the UMA Institute for Tibetan Studies to purchase an Apple computer and thereby made possible the entry of the original form of this Dictionary in a database. It was then printed and eventually made available free-of-charge on the web. This seminal gift has since spawned numerous publications and the flourishing of our translation projects.

Website for UMA Institute for Tibetan Studies (Union of the Modern and the Ancient: *gsar rnying zung `jug khang*): uma-tibet.org. UMA stands for "Union of the Modern and the Ancient" and means "Middle Way" in Tibetan. UMA is a non-profit 501(c)3 organization.

*The Uma Institute for Tibetan Studies
Tibetan-Sanskrit-English Dictionary*

Jeffrey Hopkins, Editor

Paul Hackett, Contributor and Technical Editor

Contributors: Nathaniel Grove, William Magee,
Andres Montano, John Powers, Craig Preston,
Joe Wilson, Jongbok Yi

UMA Institute for Tibetan Studies

uma-tibet.org

Education in Compassion and Wisdom
UMA Great Books Translation Project

*Supported by generous grants from the
ING Foundation and Yeshe Khorlo Foundation
and gifts from individual sponsors—
Hsu Shu-Hsun; Chou Mei-Dai;
Chien Jin-Hong; Pu Chih-Pin;
Daniel E. Perdue*

Translating texts from the heritage of Tibetan and Inner Asian Buddhist systems, the project focuses on Great Indian Books and Tibetan commentaries from the Go-mang College syllabus as well as a related theme on the fundamental innate mind of clear light in Tantric traditions. A feature of the Project is the usage of consistent vocabulary and format throughout the translations.

Publications are available online without cost under a Creative Commons License with the understanding that downloaded material must be distributed for free: <http://uma-tibet.org>. UMA stands for Union of the Modern and the Ancient (*gsar rnying zung 'jug khang*). The UMA Institute for Tibetan Studies is a non-profit 501(c)3 organization.

UMA Institute for Tibetan Studies
7330 Harris Mountain Lane
Dyke, VA 22935-1008
USA

Version: April, 2016

ISBN: 978-1-941381-08-3

Library of Congress Control Number:

Hopkins, Jeffrey, 1940-.

The uma institute for tibetan studies dictionary: tibetan-sanskrit-english / by Jeffrey Hopkins.

ISBN: 978-1-941381-08-3

1. Hopkins, Jeffrey, 1940-. 2. Dictionary of Tibetan religious and philosophical terminology.
I. Title.

Preface

The Dictionary basically reflects the experience of a number of translators associated with the UMA Institute for Tibetan Studies and the University of Virginia who worked with Jeffrey Hopkins. The translation equivalents in boldface type arose from group interaction over five decades in the process of translation. Thus the Dictionary arose from the process of translation rather than an attempt to include as many words as possible from the Tibetan language.

The compilation of terms was started by Joe B. Wilson on index cards which were Xeroxed in groups onto pages, but shifted to an early Apple computer which allowed the collection to be entered into a database with fields for the entry, Sanskrit, tenses including verbal elements in nouns and adjectives, the approved English, examples, definition, divisions, and comments. John C. Powers added translation equivalents and Sanskrit from the works of Edward Conze and others, and Paul Hackett added almost 2,000 entries; these appear in regular type and are marked with their source, the key for which is given below. Jongbok Yi added 2,300 entries with English in bold type from the translations of Jam-yang-shay-pa's *Eloquent Presentation of the Eight Categories and Seventy Topics: Sacred Word of Guru Ajita* and Ngag-wang-pal-dan's *Explanation of the Treatise "Ornament for the Clear Realizations" from the Approach of the Meaning of the Words: The Sacred Word of Maitreyanātha* by Hopkins and Yi.

The dictionary is a work in progress. Please bear with inconsistencies of form and inform us of mistakes.

Paul Jeffrey Hopkins
President, UMA Institute for Tibetan Studies
Emeritus Professor of Tibetan Studies,
University of Virginia

Abbreviations

- B-7: {standing for “*bsdus grwa Part I*”} Pur-bu-jog (*phur bu lcog byams pa rgya mtsho*). *Explanation of the Lesser Path of Reasoning (rigs lam chung ngu'i rnam par bshad pa)*, Chapter Two on Established Bases, debate 7.
- BJ: {standing for “Pal-jor-lhün-drub”} Pal-jor-lhun-drub (*dpal 'byor lhun grub*). *legs bshad snying po'i dka' 'grel bstan pa'i sgron me*. Buxaduo: Sera Monastery, 1968.
- BR: {standing for “*blo bzang rgya mtsho blo rig*”} Lo-sang-gya-tsho (*blo bzang rgya mtsho*; 1928-1997). *Presentation of Awareness and Knowledge (blo rig)*.
- C: {standing for “Conze”} Edward Conze. *Materials for a Dictionary of the Prajñāpāramitā Literature*. Tokyo: Suzuki Research Foundation, 1967.
- col.: colloquial.
- D1: {standing for “*bsdus grwa Part I*”} Pur-bu-jog (*phur bu lcog byams pa rgya mtsho*). *Explanation of the Lesser Path of Reasoning (rigs lam chung ngu'i rnam par bshad pa)*, Chapter Four on opposite-from-being-something and opposite-from-not-being-something, debate 1.
- D2: {standing for “*bsdus grwa Part I*”} Pur-bu-jog (*phur bu lcog byams pa rgya mtsho*). *Explanation of the Lesser Path of Reasoning (rigs lam chung ngu'i rnam par bshad pa)*, Chapter Four on Opposite-from-Being-Something and Opposite-from-Not-Being-Something, debate 1.
- DASI: {standing for “*Decisive Analysis of Special Insight*”} Lo-sang-dor-je (*blo bzang rdo rje*). *Ship for Entering into the Ocean of Textual Systems: Decisive Analysis of (Tsong-kha-pa's) “Stages of the Path to Enlightenment.”*
- DG: David Germano. *Poetic Thought, the Intelligent Universe, and the Mystery of Self: the Tantric Synthesis of rDzogs Chen in Fourteenth Century Tibet*. Ph.D. dissertation, University of Wisconsin, Madison, WI, 1992.
- Gan-dan-tri-pa: Oral commentary of Gan-dan-tri-pa Jam-pal-shan-pan.
- GCT: {standing for “Go-mang Collected Topics”} Ngag-wang-tra-shi (*ngag dbang bkra shis*). *Collected Topics by a Spiritual Son of Jam-yang-shay-pa (sgo mang sras bsdus grwa)*.
- GD: Georges Dreyfus. *Ontology, Philosophy of Language, and Epistemology in*

- Buddhist Tradition*. Ph.D. dissertation. Religious Studies, University of Virginia, Charlottesville, VA, 1991.
- Jang: Jang-kya (*lcang skya rol pa'i rdo rje*). *Clear Exposition of the Presentations of Tenets: Beautiful Ornament for the Meru of the Subduer's Teaching* (*grub mtha'i rnam bzhag / grub pa'i mtha'i rnam par bzhag pa gsal bar bshad pa thub bstan lhun po'i mdzes rgyan*). Varanasi, India: Pleasure of Elegant Sayings Printing Press, 1970.
- Kön-chog: Kön-chog-jig-may-wang-po (*dkon mchog jigs med dbang po*). *Precious Garland of Tenets* (*grub mtha' rin chen phreng ba*).
- KS: Khetsun Sangpo, *Biographical Dictionary of Tibet and Tibetan Buddhism*. (LTWA: Dharamsala, H.P.)
- L: Étienne Lamotte. *Samdhinirmocanasūtra: L'Explication des mystères*. Louvain: Université de Louvain, 1935.
- LAK: {standing for “Lo-sel-ling Awareness and Knowledge”} Jam-pal-sam-pel (*'jam dpal bsam 'phel*). *Presentation of Awareness and Knowledge* (*blo rig gi rnam bzhag*).
- Lati: Lati Jang-chub-tshul-trim oral commentary.
- LCh: Lokesh Chandra. *Tibetan-Sanskrit Dictionary*. New Delhi, 1987.
- LG: Lo-sang-gya-tsho (*blo bzang rgya mtsho*). *Compendium of the Important Points in the Presentation of Types of Awarenesses, [An Internal Division of] the Greater Path of Reasoning*.
- LR: {standing for “lam rim”} Jeffrey Hopkins. *Glossary for gsung rab kun gyi snying po lam gyi gtso bo rnam pa gsum kyid khrid yid gzhan phan snying po by the Fourth Pañ-chen Lama, Lo-sang-pal-dan-tan-pay-nyi-ma* (*blo bzang dpal ldan bstan pa'i nyi ma*).
- LSR: {standing for “Lo-sel-ling Signs and Reasonings”} Tsül-trim-nam-gyal (*tshul khrims rnam rgyal*). *Presentation of Signs and Reasonings, Mirror Illuminating All Phenomena* (*rtags rigs kyid rnam bzhag chos kun gsal ba'i me long*). In: *The First Magic Key Opening a Hundred Doors to the Path of Reasoning* (*rigs lam sgo brgya 'byed pa'i 'phrul gyi lde mig dang po*). Mundgod, India: Drepung Loseling Library, 1979.
- LWT: {standing for “Lo-sang-kön-chog's Word-Commentary on Tenets”} Lo-sang-

- kön-chog (*blo bzang dkon mchog*; 1742/1743-1803/1804). *Word-Commentary on the Root Text of (Jam-yang-shay-pa's) "Tenets": Clear Crystal Mirror* (*grub mtha' rtsa ba'i tshig tik shel dkar me long*). In *Three Commentaries on the grub mtha' rtsa ba gdong nga'i sgra dbyaṅs of 'jam dbyangs-bzad-pa'i-rdo-rje ngag-dbang-brtson-'grus*. Delhi: Chopel Legden, 1978.
- ME: {standing for "Meditation on Emptiness"} Jeffrey Hopkins. *Meditation on Emptiness*. London: Wisdom Publications, 1983; rev. ed., Boston, Ma.: Wisdom Publications, 1996.
- MGP: {standing for "Mantric Grounds and Paths"} Ngag-wang-pal-dan (*ngag dbang dpal ldan*), also known as Pel-den-chö-jay (*dpal ldan chos rje*). *Commentary on Presentation of the Four Great Secret Tantra Sets: Illuminator of the Tantric Texts* (*sngags kyi sa lam*). rgyud smad par khang edition, no other data.
- MSA: {standing for "Mahayānasūtrāṅkāra"} Gadjin Nagao. *Index to the Mahayānasūtrāṅkāra*. Tokyo: Nippon Gakujutsu Shinko-kai, 1958.
- MSI: {standing for "Medium-length Special Insight"} Tsong-kha-pa. "Medium-Length Exposition of Special Insight" in *Medium-Length Exposition of the Stages of the Path to Enlightenment to be Practiced by Beings of the Three Capacities* (*skyes bu gsum gyis nyams su blang ba'i byang chub lam gyi rim pa*).
- MV: {standing for "Madhyānta-vibhāga"} Gadjin Nagao. *Index to the Madhyānta-vibhāga*. Tokyo: 1961.
- N: {standing for "Nakamura"} Zuiryu NAKAMURA. *Index to the Ratnagoṭravibhāga-mahayānottaratantra-śāstra*. Tokyo: 1961.
- P: {standing for "Peking edition"} *Tibetan Tripiṭaka*. Tokyo-Kyoto: Tibetan Tripiṭaka Research Foundation, 1955-1962.
- PGP: {standing for "Prāsaṅgika Grounds and Paths"} Lo-sang-ta-yang (*blo bzang rta dbyangs*, also known as *blo bzang rta mgrin*). *Brief Expression of the Presentation of the Grounds and Paths of the Three Vehicles According to the System of the Perfection Vehicle, Essence of the Ocean of Profound Meaning* (*phar phyin theg pa'i lugs kyi theg pa gsum gyi sa dang lam gyi rnam bzhag pa mdo tsam du brjod pa zab don rgya mtsho'i snying po*). The Collected

- Works of Rje-Btsun Blo-Bzang-Rta-Mgrin, vol. 4, 65-190. New Delhi: Guru Deva, 1975.
- PH: Paul Hackett.
- PP: {standing for “*prasannapadā*”} Chandrakīrti. *Clear Words: Commentary on (Nāgārjuna’s) “Treatise on the Middle.”* Sanskrit: Louis de La Vallée Poussin. *Mūlamadhyamakakārikās de Nāgārjuna avec la Prasannapadā commentaire de Candrakīrti*. Bibliotheca Buddhica 4. Osnabrück, Germany: Biblio Verlag, 1970. Also, J.W. de Jong. “Text-critical Notes on the Prasannapadā.” *Indo-Iranian Journal* 20, nos. 1/2 (1978): 25-59 and nos. 3/4 (1978): 217-252. Also, Sanskrit, Tibetan, and French translation of the *Madhyamakaśāstrastuti* that concludes *Clear Words*: J.W. de Jong. “La Madhyamakaśāstrastuti de Candrakīrti.” *Oriens Extremus* 9 (1962): 47-56.
- S: {standing for “*Samdhinirmocana*”} Samdhinirmocanasūtra. Tok Palace version, 160 pp. Leh, Ladakh: Shesrig Dpemzod, 1975-1980, vol. ja.
- TAK: {standing for “Tutor’s Awareness and Knowledge”} Pur-bu-jog (*phur bu lcog byams pa rgya mtsho*). *Explanation of the Presentation of Objects and Object-Possessors as well as Awareness and Knowledge [from within] “The Greater Path of Reasoning” [section] of The Magical Key to the Path of Reasoning, Presentation of the Collected Topics Revealing the Meaning of the Treatises on Prime Cognition (tshad ma’i gzhung don ’byed pa’i bsdus grva’i rnam bzhag rigs lam ’phrul gyi sde mig las yul yul can dang blo rig gi rnam par bshad pa)*.
- TCT: {standing for “Tutor’s Collected Topics”} Pur-bu-jog (*phur bu lcog byams pa rgya mtsho*). *Magical Key to the Path of Reasoning, Presentation of the Collected Topics Revealing the Meaning of the Treatises on Valid Cognition (tshad ma’i gzhung don ’byed pa’i bsdus grva’i rnam bzhag rigs lam ’phrul gyi sde mig/ yongs ’dzin bsdus grwa)*. Buxa India: n.p., 1965.
- TGP: {standing for “Tantric Grounds and Paths”} Ngag-wang-pal-dan (*ngag dbang dpal ldan*), also known as Pal-den-chö-jay (*dpal ldan chos rje*). *Presentation of the Grounds and Paths of the Four Great Secret Tantra Sets: Illumination of the Texts of Tantra (gsang chen rgyud sde bzhi’i sa lam gyi rnam bzhag rgyud gzhung gsal byed/ sngags kyi sa lam)*. rgyud smad par khang edition, no other data.

- TK: {standing for “Tsong-kha-pa”} Tsong-kha-pa (*tsong kha pa blo bzang grags pa*). *drang ba dang nges pa'i don rnam par phye ba'i bstan bcos legs bshad snying po*. Sarnath: Pleasure of Elegant Sayings Press, 1979.
- TN: {standing for “*trīsvabhāvanirdeśa*”} Vasubandhu. *Trīsvabhāvanirdeśa*.
- VM: {standing for “Vajra Maṇḍala”} Bu-tön Rin-chen-drub (*bu ston rin chen grub*). *The Practice of "The Rite of the Vajra-Element Maṇḍala: The Source of All Vajras": A Precious Enhancer of Thought* (*rdo rje dbyings kyi dkyil 'khor gyi cho ga rdo rje thams cad 'byung ba zhes bya ba'i lag len rin chen bsam 'phel*), in *Collected Works, Part 12 na*. Lhasa: Zhol Printing House, 1990.
- Y: {standing for “Yamaguchi”} Susumu Yamaguchi. *Index to the Prasannapadā Madhyamakavṛtti*. Kyoto: Heirakuji-Shoten, 1974.
- YT: Ye-shay-thub-tan (*ye shes thub bstan*) oral commentary.

The Uma Institute for Tibetan Studies
Tibetan-Sanskrit-English Dictionary

ཀུན་མཁྱིལ་བུ་རམ་ཤིང་པ་ ▫ *kun mkhyen bu ram shing pa* ▪
མཁྱིལ། མཁྱིལ། མཁྱིལ། མཁྱིལ། ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend*
mkhyend ▪ *ikṣvāku* ▪ **The Omniscient Sugar-Cane**
One

ཀུན་གྱི་དོན་འགྲུབ་བྱེད་ ▫ *kun gyi don 'grub byed* ▪ འགྲུབ།
འགྲུབ། འགྲུབས། / གྲུབ། གྲུབས། ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub*
grubs ▪ (MSA)*sarvārtha-siddhi* ▪ **accomplishing/**
achieving/establishing the welfare of all

ཀུན་གྱི་དབང་ཕྱུག་ ▫ *kun gyi dbang phyug* ▪ {PH}
powerful lord of all [that exists]; powerful lord of
all [samsara and nirvāṇa]

ཀུན་དགའ་སྡིང་པོ་ ▫ *kun dga' snying po* ▪ *Ānandagarbha* ▪
Ānandagarbha

ཀུན་དགའ་ར་བ་ ▫ *kun dga' ra ba* ▪ *ārāma* ▪ **pleasure**
grove ▫ {PH}vihāra; monastic complex

ཀུན་དགའ་ར་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *kun dga' ra ba phun*
sum tshogs pa ▪ {C}*ārāma-sampad* ▪ **excellent**
garden; marvelous garden; perfect garden ▫
{PH}perfect garden ▫ {C}gardens

ཀུན་དགའ་ར་བ་ ▫ *kun dga' rwa ba* ▪ {PH}personal altar
▫ ཐ་ན་ཀུན་དགའ་ར་བ་དེ་རྒྱུ་བཞིན་དང་། གཤམ་སྡིགས་ཚུད་ཆད་ཀྱི་ནང་
དུ་ཞིབ་འཚོལ་བྱས། ▫ *tha na kun dga' rwa ba'i rgyab log*
dang; gad snyigs tshud chad kyi nang du zhib 'tshol
byas; ▫ [We] searched carefully even behind his
personal altar, and down to and including in the
rubbish. ▫ {GCG} p. 47/27

ཀུན་དགའ་འི་སྒྲ་ ▫ *kun dga'i sgra* ▪ {MSA}*ānanda-śabda* ▪
sound of joy

ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ ▫ *kun 'gro lnga* ▪ **the 5 omnipresent [mental**
factors]; the 5 omnipresent [mental] factors ▫
ཀུན་འགྲོ་ལྔ་དང་ཡུལ་ངེས་ལྔ་། དགོ་བ་བཅུ་གཅིག་ཙུ་ཚ་ཉིན་དུ་ཉི་ཉེ་ཉི་
ཤུ་གཞན་འགྲུབ་བཞི། སེམས་བྱུང་ང་གཅིག་འདི་དག་གོ། ▫ *kun 'gro*
lnga dang yul nges lnga / dge ba bcu gcig rtsa nyon
drug nye nyon nyi shu gzhan 'gyur bzhi/ sems byung
nga gcig 'di dag go ▫ Five omnipresent factors, five
determining factors, eleven virtuous factors, six
root afflictive emotions, twenty secondary afflictive
emotions, and four changeable factors are the fifty-
one mental factors.

DIVISIONS: ཀུན་འགྲོ་འདི་དགེ་བ་ནི་ཚོར་བ་འདྲུ་ཤེས་སེམས་པ་ཡིད་

ལ་བྱེད་སྒྲིག་བ་ ▫ *kun 'gro'i dbye ba ni/ tshor ba/ 'du*
shes/ sems pa/ yid la byed/ reg pa/ ▫ Div.: feeling
(vedanā), discrimination (samjñā), intention /
attention (cetanā), mental engagement (manasikāra),
contact (sparśa).

ཀུན་འགྲོ་བདག་ཉིད་ ▫ *kun 'gro bdag nyid* ▪ {MSA}*sarva-*
gātmika ▪ **that which has an omnipresent nature**

ཀུན་འགྲོ་འི་རྒྱ་ ▫ *kun 'gro'i rgyu* ▪ *sarvatraga-hetu* ▪
omnipresent cause

ཀུན་འགྲོ་འི་ཚུལ་ ▫ *kun 'gro'i tshul* ▪ {PH}applicable to
everything

ཀུན་འགྲོ་འི་ལམ་མཁྱིལ་བའི་སྡོམས་ ། ▫ *kun 'gro'i lam mkhyen*
pa'i stobs ▪ **power of exalted knowledge of the**
paths going everywhere

ཀུན་འགྲོ། ཀུན་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ *kun 'gro; kun tu 'gro ba* ▪
{L,MSA}*sarvatra-ga* ▪ **omnipresent; all-pervading;**
omnipresent factor; omnipresent mental factor

རྒྱལ་ཀུན་ཡབ་གཅིག་ ▫ *rgyal kun yab gcig* ▪ {PH}the
only father of all the Buddhas

ཀུན་ཚུབ་པར་བྱ་བ་ ▫ *kun chub par bya ba* ▪ {C}*paryava-*
āpnoti ▪ **understand all; realize all** ▫ {C}study;
masters

ཀུན་ཚུབ་པར་བྱེད་ ▫ *kun chub par byed* ▪ {C}*paryava-*
āpnoti ▪ **understand all; realize all** ▫ {C}study;
masters

ཀུན་བརྗོད་པའི་ཚོ་འཕྲུལ་ ▫ *kun brjod pa'i cho 'phrul*
▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪
{C,MSA}*ādeśanā-prātihārya* ▪ {C}miraculous
reading of thoughts

ཀུན་ཉོན་དང་རྣམ་བུང་ཐ་དད་མེད་པ་ ▫ *kun nyon dang rnam*
byang tha dad med pa ▪ {PH}a non-difference
of thoroughly afflicted phenomena and purified
[phenomena]

ཀུན་ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་བུང་ ▫ *kun nyon mongs rnam par*
byang ▪ འབྲང་། འབྲངས། བུང་། འབྲོངས། ▫ *'byang 'byangs*
byang 'byongs ▪ {MV}*saṃkleśa-vyavadāna* ▪ **purify**
thorough afflictions

ཀུན་ཉོན་མོངས། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ ▫ *kun nyon mongs;*

ཀུན་དུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ ◻ *kun tu rtogs par bya ba* ▪ རྟོགས།
རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}
āvedhyate ▪ **is to be thoroughly realized; that
which is to be thoroughly realized**

ཀུན་དུ་སྟོན་པ་ ◻ *kun tu ston pa* ▪ བསྟན། སྟོན། བསྟན། སྟོན།
◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}*ādarśana*; {C}
avadarśika; {C}*ākhyāna*; {MSA}*darśana*; {MSA,
MV}*saṃdarśana* ▪ **thoroughly teach; thoroughly
show; thoroughly demonstrate; thoroughly
reveal; thoroughly disclose** ◻ {C}perceive; show
up [in a mirror]; advise; tale; communication

ཀུན་དུ་བསྟན་པ་ ◻ *kun tu bstan pa* ▪ བསྟན། སྟོན། བསྟན།
སྟོན། ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}*ādarśayati* ▪
**thoroughly teach; thoroughly show; thoroughly
demonstrate; thoroughly reveal; thoroughly
disclose** ◻ {C}show up (in a mirror)

ཀུན་དུ་འཇིག་པ་ ◻ *kun tu 'dren pa* ▪ དང་། འཇིག། དངས། ཇོངས་ /
འཇིགས། ◻ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪ {MSA}
ākaraṣaṇa ▪ **thoroughly lead**

ཀུན་དུ་འཇིགས་པ་ ◻ *kun tu 'dres pa* ▪ འཇིགས་ / འཇི། འཇིས་ / འཇི།
འཇིས། འཇིས། ◻ *'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres* ▪ *ākīrṇa* ▪
thoroughly mixed/conflated/blended

ཀུན་དུ་སྐྱུང་བ་ ◻ *kun tu sdud pa* ▪ བསྐྱུ། སྐྱུ། བསྐྱུ། སྐྱུ།
◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ *saṃgraha* ▪ **combined;
comprised; combination; summary; thorough
inclusion; thorough withdrawal; assembling;
attraction; comprising; collection; are summed
up in** ◻ {C}means of conversion

ཀུན་དུ་གནས་པ་ ◻ *kun tu gnas pa* ▪ **utter stability**

ཀུན་དུ་སྣང་ ◻ *kun tu snang* ▪ སྣང་། སྣང་། སྣང་། སྣང་། ◻ *snang
snang snang snang* ▪ {C}*saṃdrśyate* ▪ **appears; is
beheld; appear bright; thoroughly illuminate** ◻
{C}be equal to(?)

ཀུན་དུ་སྣང་བ་ ◻ *kun tu snang ba* ▪ སྣང་། སྣང་། སྣང་། སྣང་། ◻
snang snang snang snang ▪ {C}*samanta-avabhāso*;
{C}*samanta-āloko* ▪ **thorough illumination** ◻ {C}
All-round Illumination; Illumination All-round

ཀུན་དུ་སྣང་བར་བྱས་ནས་ ◻ *kun tu snang bar byas nas* ▪
སྣང་། སྣང་། སྣང་། སྣང་། ◻ *snang snang snang snang* ▪ {C}
ābhāya-avabhāsyā ▪ **having appeared everywhere;**

having illuminated everywhere ◻ {C}illuminate
with their lustre

ཀུན་དུ་སྐྱོན་རས་གཟེགས་དབང་པོ་ ◻ *kun tu spyan ras
gzigs dbang po* ▪ {C} *avalokiteśvara* ▪ {PH}
Avalokiteśvara

ཀུན་དུ་སྐྱོད་ ◻ *kun tu spyod* ▪ སྐྱོད། སྐྱོད། སྐྱོད། སྐྱོད། ◻ *spyad
spyod spyad spyod* ▪ {C}*paricārayati (kāmaguṇaiḥ)*
▪ **thoroughly enjoy; thoroughly make use of;
thoroughly partake of** ◻ {C}enjoys the (5) sense-
pleasures

ཀུན་དུ་སྐྱོད་པ་མེད་པ་ ◻ *kun tu spyod pa med pa* ▪ སྐྱོད།
སྐྱོད། སྐྱོད། སྐྱོད། ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}
asamudācāra ▪ {C}habitual absence

ཀུན་དུ་སྐྱོད་པ། ཀུན་སྐྱོད་ ◻ *kun tu spyod pa; kun spyod* ▪
{C, MSA, MV}*samudācāra*; {MSA}*samācaraṇa*;
{C}*samudācarati* ▪ **enjoyment; usage; behavior;
life-style; partaking** ◻ {C}ideas; habits; befall;
nurse; credit with; commit to

ཀུན་དུ་འབྲིན་ ◻ *kun tu 'byin* ▪ དབྲུང་། འབྲིན། བྲུང་། བྲུངས། ◻
dbyung 'byin phyung phyungs ▪ {C}*samudācarati*
▪ **issue forth** ◻ {C}nurse; commit to; befall; use;
credits with

ཀུན་དུ་འབྲུང་བ། ཀུན་འབྲུང་ ◻ *kun tu 'byung ba; kun
'byung* ▪ འབྲུང་། འབྲུང་། བྲུང་། བྲུང་། ◻ *'byung 'byung
byung byung* ▪ {L}*samudaya*; {MV}*samudācāra* ▪
origination; origin; arising; source

ཀུན་དུ་སྐྱེར་ ◻ *kun tu sbyar* ▪ སྐྱེར། སྐྱེར། སྐྱེར། སྐྱེར། ◻ *sbyar
sbyor sbyard sbyord* ▪ {LCh, MV}*saṃyojana*; {C}
saṃyunakti ▪ **thoroughly join together; unite;
practice; apply; affix; entanglement; thorough
enwrapment** ◻ {C}deprivation; loss

ཀུན་དུ་སྐྱེར་བ་ ◻ *kun tu sbyor ba* ▪ སྐྱེར། སྐྱེར། སྐྱེར། སྐྱེར། ◻
sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {LCh, MV}*saṃyojana*;
{C}*saṃyunakti* ▪ **thoroughly join together; unite;
practice; apply; affix; entanglement; thorough
enwrapment** ◻ {C}deprivation; loss

ཀུན་དུ་སྐྱེར་བར་བྱེད་ ◻ *kun tu sbyor bar byed* ▪ སྐྱེར།
སྐྱེར། སྐྱེར། སྐྱེར། ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C}
saṃyojayati ▪ **thoroughly join together; unite;
practice; apply; affix; entanglement; thorough
enwrapment** ◻ {C}unite

ཀུན་དུ་མི་སྐྱོར་བར་བྱེད་པ་ ◻ *kun tu mi sbyor bar byed pa* ▪ སྐྱོར། སྐྱོར། སྐྱོར། སྐྱོར། ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C} *visaṃyojayati* ▪ {C} *disunite*

ཀུན་དུ་མྱོངས་པའི་ས་བོན་ ◻ *kun tu rmongs pa'i sa bon* ▪ མྱོང། མྱོང། མྱོངས། མྱོངས། ◻ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ *saṃmohabīja* ▪ **seeds of obscuration**

ཀུན་དུ་མྱོངས་པ། ཀུན་མྱོངས། ཀུན་མྱོངས་པ་ ◻ *kun tu rmongs pa; kun rmongs; kun rmongs pa* ▪ མྱོང། མྱོང། མྱོངས། མྱོངས། ◻ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ {MSA,PP} *saṃmoha; saṃmūḍha* ▪ **thorough obscuration; ignorance; delusion**

ཀུན་དུ་བཅའ་ ◻ *kun tu btsal* ▪ བཅའ། འཚོལ། བཅའད། ཚོལད། ◻ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {C} *paryeṣamāṇa* ▪ **thoroughly seek/ search/ examine/ analyze/ investigate** ◻ {C} *searching*

ཀུན་དུ་ཚོས་པ་སྐྱེ་ ◻ *kun tu tshim pa skye* ▪ {C} *saṃharsa-jāta* ▪ **generate thorough satisfaction** ◻ {C} *thrilled*

ཀུན་དུ་འཛིན་པ་ ◻ *kun tu 'dzin pa* ▪ གཟུང། འཛིན། བཟུང། ཟུངས། ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA,C} *āgraha; {MSA}dhāraṇa* ▪ **thorough grasping; thorough apprehension** ◻ {C} *acquisitiveness*

ཀུན་དུ་ལྱུང་ ◻ *kun tu zhum* ▪ ལྱུངས། ལྱུངས། ལྱུང། ལྱུངས། ◻ *'jum 'jums zhum zhums* ▪ {C} *avalīyate* ▪ **become thoroughly slack/weak/timid/cowardly** ◻ {C} *become cowed; be cast down; hide despondently (in)*

ཀུན་དུ་ལྱུང་པ་ ◻ *kun tu zhum pa* ▪ ལྱུངས། ལྱུངས། ལྱུང། ལྱུངས། ◻ *'jum 'jums zhum zhums* ▪ {C} *ālīna* ▪ **become thoroughly slack/weak/timid/cowardly** ◻ {C} *cling(ing) to; hanging on to*

ཀུན་དུ་ལྱུང་པར་འགྱུར་ ◻ *kun tu zhum par 'gyur* ▪ ལྱུངས། ལྱུངས། ལྱུང། ལྱུངས། ◻ *'jum 'jums zhum zhums* ▪ {C} *samlīyate* ▪ **become thoroughly slack/weak/timid/cowardly** ◻ {C} *become stolid; despond; is cowed*

ཀུན་དུ་རྒྱུ་པོ་ ◻ *rab tu zlum po* ▪ {GST} *parimaṇḍalam* ▪ {PH} *completely round; perfectly round*

ཀུན་དུ་བཟང་ ◻ *kun tu bzang* ▪ {PH} *thoroughly good; thoroughly beneficial*

ཀུན་དུ་བཟང་པོ་ ◻ *kun tu bzang po* ▪ *Samantabhadra* ▪

{PH} *Samantabhadra* [p.n. of a Bodhisattva]

ཀུན་དུ་བཟང་པོ། ཀུན་བཟང་ ◻ *kun tu bzang po; kun bzang* ▪ *saṃantabhadra* ▪ **Samantabhadra [p.n. of a Bodhisattva]; thoroughly good; the thoroughly good [basic reality]**

ཀུན་དུ་བཟང་མོ་ ◻ *kun tu bzang mo* ▪ {PH} *Samantabhadri*

ཀུན་དུ་བཟོད་ ◻ *kun tu bzod* ▪ བཟོད། བཟོད། བཟོད། བཟོད། ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA} *kṣāntiḥ sarvatra* ▪ **patience/forbearance/tolerance/endurance in all [situations]; thoroughly patient, etc.**

ཀུན་དུ་འོད་ ◻ *kun tu 'od* ▪ *saṃantaprabhā* ▪ **Completely Radiant**

ཀུན་དུ་ཤེས་ ◻ *kun tu shes* ▪ {C} *saṃjñāta (=saṃkhyāta); jānāti; saṃjānāti* ▪ **thoroughly know/understand/comprehend** ◻ {C} *reckoned as; be called; knows; cognizes; identifies; perceive; can cognize; holds to be true*

ཀུན་དུ་ཤེས་པ་ ◻ *kun tu shes pa* ▪ {C} *ajñā* ▪ **thoroughly know/understand/comprehend** ◻ {C} *non-knowledge; to know; perceive*

ཀུན་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ ◻ *kun tu shes par bya ba* ▪ {MSA} *ājñeyā* ▪ **that which is to be thoroughly known/understood/comprehended**

ཀུན་དུ་ཤེས་པར་བྱེད་ ◻ *kun tu shes par byed* ▪ {C} *saṃjānāti* ▪ **thoroughly know/understand/comprehend** ◻ {C} *perceive; can cognize; holds to be true*

ཀུན་དུ་སོང། ཀུན་སོང། ཀུན་དུ་སོང་བ་ ◻ *kun tu song; kun song; kun tu song ba* ▪ སོང། སོང། སོང། སོང། ◻ *song song song song* ▪ {MSA} *sarvaga* ▪ **[all-to-go]; all-pervasive; omnipresent; go everywhere**

ཀུན་དུ་གསོག་ ◻ *kun tu gsog* ▪ བསག། གསོག། བསགས། གསོགས། ◻ *bsag gsog bsags/ gsogs* ▪ **thoroughly accumulate/collect**

ཀུན་དུ་གསོགས་ ◻ *kun tu gsogs* ▪ བསག། གསོག། བསགས། གསོགས། ◻ *bsag gsog bsags/ gsogs* ▪ **thoroughly accumulate/collect**

ཀུན་དུ་བསག་ ◻ *kun tu bsag* ▪ བསག། གསོག། བསགས། གསོགས། ◻ *bsag gsog bsags/ gsogs* ▪ **thoroughly accumulate/collect**

ཀུན་ཏུ་བསགས་པ་ ◻ *kun tu bsags* ▪ *བསག་གསོག་བསགས།*
གསོག་གས། ◻ *bsag gsog bsags/ gsogs* ▪ **thoroughly**
accumulate/collect

ཀུན་ཏུ་བསགས་པ་བ་ ◻ *kun tu bsags pa* ▪ *བསག་གསོག་*
བསགས། གསོག་གས། ◻ *bsag gsog bsags gsogs* ▪ {C}acita
▪ **thoroughly accumulated/collected** ◻ {C}piled up

ཀུན་ཏུ་བསྐྱོང་བ་བྱེད་པ་ ◻ *kun tu bsrung bar byed pa*
▪ *བསྐྱོང་། སྐྱོང་། བསྐྱོངས། སྐྱོངས།* ◻ *bsrung srung bsrungs*
srungs ▪ {MSA}ārakṣa ▪ **thoroughly protect/guard/**
keep/safeguard/maintain/preserve [e.g., *vows*
and pledges]

ཀུན་གཏོང་ ◻ *kun gtong* ▪ *གཏང་། གཏོང་། བཏང་། ཐོངས།* ◻ *gtang*
gtong btang thongs ▪ {C}saṃtyāga ▪ **give away all** ◻
{C}complete renunciation

ཀུན་གཏོང་བ་ ◻ *kun gtong ba* ▪ *གཏང་། གཏོང་། བཏང་། ཐོངས།* ◻
gtang gtong btang thongs ▪ {MSA}sarvāsti-dāna ▪
giving away all

ཀུན་བདགས་ ◻ *kun btags* ▪ *བདགས། འདོགས། བདགས་ /*
བདགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪
{MSA}parikalpita ▪ **artificial; imputational factor;**
imputational; imaginary; thoroughly imputed;
imputed; imagined; acquired; thoroughly
[mentally] constructed; artificial [intellectually
acquired]; imputational [nature] ◻ *བདེན་འཛིན་ཀུན་*
བདགས་ ◻ *bden 'dzin kun btags* ◻ *artificial/* acquired
conception of true existence

ཀུན་བདགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ ◻ *kun btags kyi ngo bo nyid*
▪ *བདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།* ◻ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ *parikalpitasvabhāva* ▪
imputational nature; imaginary nature

ཀུན་བདགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ ◻ *kun btags kyi mtshan nyid*
▪ *བདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།* ◻ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ *parikalpitalakṣaṇa* ▪
imputational character; imaginary character

ཀུན་བདགས་ཀྱི་རང་བཞིན། ཀུན་བདགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ ◻ *kun*
btags kyi rang bzhin; kun btags kyi ngo bo nyid
▪ *བདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།* ◻ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ *parikalpitasvabhāva* ▪
imputational nature; imaginary nature

ཀུན་བདགས་བདེན་མེད་ཡིན་པས་དེ་འདྲའི་དོགས་པ་སྐྱེ་དོན་

མེད་ ◻ *kun btags bden med yin pas de 'dra'i dogs pa*
skye don med ▪ **no sensible way for such a qualm**
to occur with respect to imputational natures
since they are not truly established

ཀུན་བདགས་པའི་ཚོས་ ◻ *kun btags pa'i chos* ▪ *བདགས།*
འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/*
brtags thogs ▪ {ME} *parikalpita-dharma* ▪ **imputed**
phenomenon; imaginary phenomenon

ཀུན་བདགས་པའི་མ་རིག་པ་ ◻ *kun btags pa'i ma rig pa* ▪
བདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs*
btags/brtags thogs ▪ *parikalpitāvidyā* ▪ **artificial**
ignorance; acquired ignorance; imputed
ignorance ◻ {N} artificial ignorance

ཀུན་བདགས་པའི་མཚན་ཉིད་ ◻ *kun btags pa'i mtshan nyid*
▪ *བདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།* ◻ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ *parikalpita-lakṣaṇa* ▪
imputational character; imaginary character

ཀུན་བདགས་པའི་གཟུགས་ ◻ *kun btags pa'i gzugs* ▪
imputational form

ཀུན་བདགས་པའི་རང་བཞིན་ ◻ *kun btags pa'i rang bzhin*
▪ *བདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།* ◻ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ *parikalpitasvabhāva* ▪
imputational nature; imaginary nature

ཀུན་བདགས་སྤང་བྱ་ ◻ *kun btags spang bya* ▪ **artificial**
object of abandonment

ཀུན་བཏང་ ◻ *kun btang* ▪ **give away**

ཀུན་བདུས་ ◻ *kun btus* ▪ *བདུ། ལྷ། བདུས། ལྷ།* ◻ *btu 'thu btus*
'thu ▪ {LCh} *samuccaya* ▪ **group; collect; summary;**
compendium; [Asaṅga's] Summary [of Manifest
Knowledge] ◻ {PH}[Asaṅga's] Compendium [of
Manifest Knowledge] (Abhidharmasamuccaya)
◻ *མངོན་པ་ཀུན་བདུས་* ◻ *mngon pa kun btus* ◻
Abhidharmasamuccaya [Asaṅga's Summary of
Manifest Knowledge] ◻ *ཚོས་ཀུན་བདུས་* ◻ *chos kun btus*
◻ Dharmasamgīti [Compendium of Doctrine Sūtra]

ཀུན་རྟོགས་པ་ ◻ *kun rtogs pa* ▪ *རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས།* ◻
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {C} *āvidhyate* ▪ **thoroughly**
realize; realize all ◻ {C} is pierced(?)

ཀུན་རྟོག། ཀུན་ཏུ་རྟོག་པ་ ◻ *kun rtog; kun tu rtog pa* ▪

parikalpa ▪ ideation; comprehensive imagination; comprehensive construction

ཀུན་བརྟགས་ ◻ *kun brtags* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA, MV, LCh}parikalpita; {LCh}parikalpana; {C}samkalpita; {MSA}kalpita; {MV}pariklp; *parikalpyate* ▪ imputational [nature]; imputation; artificial; acquired; imputational factor; thoroughly [mentally] constructed; imagined; imaginary; imputed; thoroughly imputed; imputational ◻ {C}represent what is not really there DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཀུན་བརྟགས་གཞན་དབང་ ཡོངས་གྲུབ་གསུམ་པོ་གང་སྤང་གང་ཞིག་ནམ་དག་གི་དམིགས་པ་མཐར་ ཐུག་པ་མིན་ཞིང་དོན་བྱེད་མི་ལུས་པ་ ◻ *mtshan nyid/ kun brtags gzhān dbang yongs grub gsum po gang rung gang zhig rnam dag gi dmigs pa mthar thug pa min zhing don byed mi nus pa/* ◻ Def.: that which is (1) any of the three: imputational nature, other-powered nature, or thoroughly established nature and (2) not a final object of observation of purification and not able to perform a function

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཆད་པའི་ཀུན་བརྟགས་པ་ རྣམ་གངས་པའི་ཀུན་བརྟགས་ ◻ *dbye ba/ 1 mtshan nyid yongs su chad pa'i kun brtags/ 2 rnam grangs pa'i kun brtags/* ◻ Div.: (1) imputational natures of which the character is thoroughly nil; (2) enumerated imputational natures

ཀུན་བརྟགས་ཀྱི་མིག་ངོས་འཛིན་སྐབས་ ◻ *kun brtags kyi mig ngos 'dzin skabs* ▪ occasion of identifying the imputational eye

ཀུན་བརྟགས་པ་ ◻ *kun brtags pa* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *parikalpita* ▪ imputational [nature]; imputation; artificial; acquired; imputational factor; thoroughly [mentally] constructed; imagined; imaginary; imputed; thoroughly imputed; imputational

ཀུན་བརྟགས་པ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་ ◻ *kun brtags pa la sogs pa'i ngo bo nyid gsum* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས་ ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}parikalpita-ādi-svabhāva(tri-) ▪ the three natures—imputational and so forth [i.e.,

other-powered and thoroughly established]

ཀུན་བརྟགས་པའི་གང་ཟག་མེད་པ་ ◻ *kun brtags pa'i gang zag med pa* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}parikalpita-pudgala-abhāva ▪ non-existence of the imputed person

ཀུན་བརྟགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ◻ *kun brtags pa'i ngo bo nyid* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}parikalpita-svabhāva ▪ imputational nature; imaginary nature

ཀུན་བརྟགས་པའི་ཚོས་ཐམས་ཅད་ ◻ *kun brtags pa'i chos thams cad* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}sarva-dharmānām parikalpitānām ▪ all imputational phenomena; all imaginary phenomena

ཀུན་བརྟགས་པའི་ཚོས་མེད་པ་ ◻ *kun brtags pa'i chos med pa* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}parikalpita-dharma-abhāva ▪ non-existence of imputational phenomena; non-existence of imputed phenomena

ཀུན་བརྟགས་པའི་བདག་མེད་ ◻ *kun brtags pa'i bdag med* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}parikalpita ātma nāsti ▪ non-existence of the imputed self

ཀུན་བརྟགས་པའི་མཚན་ཉིད་ ◻ *kun brtags pa'i mtshan nyid* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}parikalpita-lakṣaṇa ▪ imputational character; imaginary character

ཀུན་བརྟགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གནས་ ◻ *kun brtags pa'i mtshan nyid kyi gnas* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {L} parikalpita-lakṣaṇāśraya ▪ foundations of imputational characters

ཀུན་བརྟགས་པའི་གཟུགས་ ◻ *kun brtags pa'i gzugs* ▪ གངགས། འདོགས། བདགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *parikalpita-rūpa* ▪ imputational form

ཀུན་ད་ ◻ *kun da* ▪ *kunda* ▪ *kunda* [transliteration of Sanskrit word for jasmine]; jasmine

ཀུན་དུ་ ◻ *kun du* ▪ **in all ways; [with negative] in any way**

ཀུན་འདུས་ ◻ *kun 'dus* ▪ འདུ་ འདུ་ / འདུ། འདུས། འདུས། ◻ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▪ **[all-assemble]; compendium; composite**

ཀུན་འདུས་པ་ ◻ *kun 'dus pa* ▪ {PH}compendium

ཀུན་འདྲི་ ◻ *kun 'dri* ▪ {C}sampraśna ▪ **question** ◻ {C}questioning

ཀུན་བསྐྱེལ་པ་ ◻ *kun bsdums pa* ▪ བསྐྱེལ། སྐྱེལ། བསྐྱེལ་ / བསྐྱེལས། སྐྱེལས། ◻ *bsdum sdum bsdum/bsdums sdums* ▪ **putting all together; bring together; make agree; conciliate**

ཀུན་བསྐྱེས་པ་ ◻ *kun bsdus pa* ▪ བསྐྱེས། སྐྱེས། བསྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *bsdus ddu bsdus sdus* ▪ {MSA} saṃgraha ▪ **summary; compendium**

ཀུན་ནས་ ◻ *kun nas* ▪ {C,MSA}samantāt; {C}sarvatas ▪ **[all-from]; completely; thoroughly; complete; in every way** ◻ {C}from every direction; everywhere; at all times; in every direction

ཀུན་ནས་དགྲིས་པ། ཀུན་དགྲིས་ ◻ *kun nas dkris pa; kun dkris* ▪ དགྲི། དགྲ། དགྲིས། དགྲིས། ◻ *dkri dkra dkris dkris* ▪ paryavasthāna ▪ **entanglement; thorough entanglement**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་ཚོས་ ◻ *kun nas nyon mongs kyi chos* ▪ **thoroughly afflicted phenomena**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཀྱི་དམིགས་པ་ ◻ *kun nas nyon mongs kyi dmigs pa* ▪ དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ saṃkleśa-ālambana ▪ **object of observation of a thorough affliction**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཅན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ ◻ *kun nas nyon mongs can; kun nas nyon mongs pa can* ▪ {MSA}saṃkliṣṭa ▪ **that which has thoroughly affliction; that which is thoroughly afflicted**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་གཉིས་པོ་ ◻ *kun nas nyon mongs gnyen po* ▪ {MSA}saṃkleśa-prātipakṣika ▪ **antidote to thorough afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བུང་ ◻ *kun nas nyon mongs dang rnam byang* ▪ {PH}thorough affliction and

purification

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་དང་རྣམ་བུང་གཉིས་ ◻ *kun nas nyon mongs dang rnam byang gnyis* ▪ {PH}both the thoroughly afflicted and the purified

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བུང་ ◻ *kun nas nyon mongs rnam byang* ▪ {PH}thorough affliction and purification ◻ ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་རྣམ་བུང་ལས། །ཀུན་ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས་འདོད་ན། ། ། ། ◻ If you assert the mind [to exist] in reference to thorough affliction and purification, ... ◻ {BMH} §V.47ab

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཅན་ ◻ *kun nas nyon mongs pa can; kun nas nyon mongs can* ▪ {C,MV}saṃkliṣṭa; {MV}saṃkliṣṭa(tva) ▪ **that which has thorough affliction; that which is thoroughly afflicted** ◻ {C}afflicted; polluted

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་རྩིས་སུ་བསྐྱེད་བ་ ◻ *kun nas nyon mongs pa rjes su bsrung ba* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA} saṃkleśasyānurakṣaṇā ▪ **protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard against thorough afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་བསྐྱེད་བ་ ◻ *kun nas nyon mongs pa bstan pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}saṃkleśa-nirdeśa ▪ **indicating thorough affliction**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་དོན་ ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par dag pa ma yin pa'i don* ▪ (MV)niḥsaṃkleśa-viśuddhy-artha ▪ **object/meaning that is neither afflicted nor purified**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བུང་བ་ ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par byang ba* ▪ བུང་། བུངས། བུང་། བུངས། ◻ 'byang 'byangs byang 'byongs ▪ {MSA} saṃkleśa-vyavadāna; {MV}saṃkleśa-viśuddhi; {MV}saṃkliṣṭa-vyavadāna; {MV}saṃkleśo vyavadānam; {MV}saṃkleśika-vaiyavadānika ▪ **the afflicted and the pure; afflictions and purifications**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བུང་བ་ཐ་དང་པར་དང་གྲུལ་མེད་པ་ ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par byang ba tha dad par nga rgyal med pa* ▪ ཐ་དང་པར་དང་གྲུལ་མེད་པ་

| འབྲངས། བྲང། འབྲོངས། ◻ *'byang 'byangs byang 'byongs*
 ▪ {MSA}saṃkleśa-vyavadāna-bhede nirmāṇaḥ ▪
**without the pride/conceit [thinking] that the
 afflicted and the purified are different**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྲུང་བ་དག། ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par byang ba dag* ▪ འབྲངས། | འབྲངས། བྲང། འབྲོངས། ◻ *'byang 'byangs byang 'byongs*
 ▪ {MSA}saṃkleśa-vyavadāna-pakṣa ▪ **spheres of the
 afflicted and the purified; the afflicted and the
 purified**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྲུང་བ་མི་ལྟ་བུ། ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par byang ba mi lta ba* ▪ བཟ། ཟ། བཟས། ཟས། ◻ *blta lta btas ltos* ▪ {MSA}saṃkleśa-vyavadānādarśana ▪ **not viewing the
 afflicted and the purified**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྲུང་བ་ཡང་དག་པར་སྟོན་བ། ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par byang ba yang dag par ston pa* ▪ བསྟན། ཟོན། བསྟན། ཟོན། ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}saṃkleśa-vyavadāna-saṃdeśanatā ▪ **teaching the afflicted
 and the purified; teaching on afflictions and
 purifications**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྲུང་བ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ། ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par byang ba yongs su tshol ba* ▪ བཟལ། འཚོལ། / འཚོལ། བཟལ། ཚོལ། ◻ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MSA}saṃkleśa-vyavadāna-paryeṣṭi ▪ **thorough investigation/
 examination/research of the afflicted and the
 purified**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་དང་རྣམ་པར་བྲུང་བའི་མཚན་ཉིད། ◻ *kun nas nyon mongs pa dang rnam par byang ba'i mtshan nyid* ▪ འབྲངས། འབྲངས། བྲང། འབྲོངས། ◻ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ {MSA}saṃkleśa-vyavadāna-lakṣaṇa ▪ **characters of the afflicted
 and the purified**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་སྤང་བར་བྱ་བ། ◻ *kun nas nyon mongs pa spang bar bya ba* ▪ སྤང། སྤོང། སྤངས། སྤོངས། ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}saṃkleśa-prahāna ▪ **afflicted objects to be abandoned**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པ། ◻ *kun nas nyon mongs pa spangs pa* ▪ སྤང། སྤོང། སྤངས། སྤོངས། ◻ *spang spong*

spangs spongs ▪ {MSA}saṃkleśa-varjita ▪ **state of
 having abandoned afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མ་ཡིན་པ། ◻ *kun nas nyon mongs pa ma yin pa* ▪ {C}asaṃkleśa ▪ **non-affliction** ◻ {C}without affliction; non-affliction

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ། ◻ *kun nas nyon mongs pa med pa* ▪ {MSA}asaṃkliṣṭa; {MSA}niḥsaṃkleśa; {MSA,MV}asaṃkleśa; {MV}saṃkleśa-abhāva ▪ **without affliction; non-afflicted**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པའི་ཡན་ལག། ◻ *kun nas nyon mongs pa med pa'i yan lag* ▪ {MSA}asaṃkleśāṅga ▪ **unafflicted branch; branch of the unafflicted**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་སྐྱབ་པའི་རྣམ་པ། ◻ *kun nas nyon mongs pa med par sgrub pa'i rnam pa* ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}niḥkleśatopasaṃhārākāra ▪ **aspect of
 achieving non-affliction; aspect of achieving the
 absence of afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་མོས་པ། ◻ *kun nas nyon mongs pa med par mos pa* ▪ མོས། མོས། མོས། མོས། ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA}asaṃkleśādhimokṣa ▪ **belief/interest/zeal in/being keen for the absence
 of afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་ཡོངས་སུ་ཡོངས་སྤྱོད་པ། ◻ *kun nas nyon mongs pa med par yongs su longs spyod pa* ▪ སྤྱོད། སྤྱོད། སྤྱོད། སྤྱོད། ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}asaṃkliṣṭa-paribhoga ▪ **unafflicted
 thorough enjoyment; partaking without affliction**
 ◻ {PH}unafflicted thorough enjoyment

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཡང་མེད། ◻ *kun nas nyon mongs pa yang med* ▪ {MSA}na saṃkleśaḥ ▪ **without
 affliction**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ལས་ལྲོག་པས། ◻ *kun nas nyon mongs pa las ldog pas* ▪ ལྲོག། ལྲོག། ལྲོགས། ལྲོགས། ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {MSA}saṃkleśān nirvṛttitāḥ ▪ **due to turning away from afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་བསལ། ◻ *kun nas nyon mongs pa bsal* ▪ བསལ། མེལ། བསལ། མེལ། ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ {MV}kleśāpaśama (=apagama?) ▪ **eradicate/
 remove/clear away/eliminate/avoid/exclude**

affliction

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་གློ་ ། *kun nas nyon mongs pa'i rgyu* ▪ {MSA}samkleśa-hetu ▪ **cause of thorough affliction**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཚོས་ ། *kun nas nyon mongs pa'i chos* ▪ {MSA}kliṣṭo dharmāḥ ▪ **thoroughly afflicted phenomenon**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ནད་ཀྱི་བཞུགས་པོ་ ། *kun nas nyon mongs pa'i nad kyi gnyen po* ▪ {MSA}kleśa-vyādhi-pratipakṣatva ▪ **antidote to the disease of the afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཕྱོགས་ ། *kun nas nyon mongs pa'i phyogs* ▪ {MV}samkleśa-pakṣa ▪ **sphere of the afflicted; afflicted quarter; class of thorough afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་ཕྱོགས་འགག་པ་ ། *kun nas nyon mongs pa'i phyogs 'gag pa* ▪ འགག འགག འགགས། འགགས། ། 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {MSA}samkleśa-pakṣa-nirodha ▪ **ceasing the sphere of the afflicted; ceasing the afflicted quarter; ceasing the class of thorough afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པའི་མཚན་ཉིད་ ། *kun nas nyon mongs pa'i mtshan nyid* ▪ {MSA,MV}samkleśa-lakṣaṇa ▪ **character of the afflicted**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་འགྱུར་བ་ ། *kun nas nyon mongs par 'gyur pa* ▪ འགྱུར། འགྱུར། གྱུར། གྱུར། ། 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MV}samkliśyate ▪ **will be afflicted**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ ། *kun nas nyon mongs pa; kun nas nyon mongs* ▪ {L,MSA,MV}samkleśa; {N}samkleśika; {MSA}sāṃkleśikā-dharmāḥ; {C}samkileśa ▪ **thoroughly afflicted** ◻ {C}afflicted; made miserable

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་མེད་ནམ་དག་ ། *kun nas nyon mongs med rnam dag* ▪ {MSA}niḥsamkleśa-viśuddhitā ▪ **unafflicted purity**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བཟུང་རྗེས་ ། *kun nas nyon mongs gzung rtog* ▪ བཟུང། འཛིན། བཟུང། ཟུངས། ། gzung 'dzin bzung zungs ▪ **conception of thoroughly afflicted objects**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་ཤིན་ཏུ་གྲོལ་ ། *kun nas nyon mongs shin tu grol* ▪ འགྲོལ། འགྲོལ། གྲོལ། གྲོལ། ། 'grol 'grol grol grol ▪ {MSA}suvimokṣāya samklesāt ▪ **complete freedom from afflictions; complete release from the afflictions**

ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས། ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ ། *kun nas nyon mongs; kun nas nyon mongs pa* ▪ {MV}samkliśyate; {MV}samkliṣṭa ▪ **thoroughly afflicted; thorough affliction**

ཀུན་ནས་ལྡང་བ་ ། *kun nas ldang ba* ▪ ལྡང། ལྡང། ལྡངས། ལྡངས། ། ldang ldang ldangs ldangs ▪ {C}paryutthāna ▪ **rise up; get up; flow; suffice** ◻ {PH}obsession ◻ {C}obsession

ཀུན་ནས་མནར་ ། *kun nas mnar* ▪ མནར། མནར། མནར། མནར། ། mnar mnar mnard mnard ▪ {L}āghāta ▪ **thoroughly harm/torture/torment**

ཀུན་ནས་མནར་སེམས་ཀྱི་སེམས་ ། *kun nas mnar sems kyi sems* ▪ མནར། མནར། མནར། མནར། ། mnar mnar mnard mnard ▪ {L}āghāta-citta ▪ **attitude of harmful intent**

ཀུན་ནས་མནར་སེམས་བྱེད་དེ་ ། *kun nas mnar sems byed de* ▪ མནར། མནར། མནར། མནར། ། mnar mnar mnard mnard ▪ {C}āghātayati ▪ **have harmful intent** ◻ {C}cherish malice for; feel anger

ཀུན་ནས་སྣང་བ་ ། *kun nas snang ba* ▪ སྣང། སྣང། སྣང། སྣང། ། snang snang snang snang ▪ {C}samdrīsyate ▪ **thoroughly illuminate/appear/shine** ◻ {C}appears; is beheld; appears bright; be equal to(?)

ཀུན་ནས་བྱུང་བ་མ་མཚེས་པ་ ། *kun nas byung ba ma mchis pa* ▪ བྱུང། བྱུང། བྱུང། བྱུང། ། 'byung 'byung byung byung ▪ asamutthāna ▪ **no arising; non-arising**

ཀུན་ནས་མི་ལྡང་བ་ ། *kun nas mi ldang ba* ▪ ལྡང། ལྡང། ལྡངས། ལྡངས། ། ldang ldang ldangs ldangs ▪ {C}asamutthāna ▪ **rise up; get up; flow; suffice** ◻ {C}no arising; non-arising

ཀུན་ནས་མཛེས་པ་ ། *kun nas mdzes pa* ▪ {C}samanta-prasādika ▪ **beautiful in every way** ◻ {C}fair in every way

ཀུན་ནས་ཞི་ ། *kun nas zhi* ▪ **thoroughly pacify**

ཀུན་ནས་ལངས་པ་ཉིད་ལས་བྱུང་བ་ ◻ *kun nas lang pa nyid las byung ba* ▪ ལྟུང་། ལྟུང་། བྱུང་། བྱུང་། ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}samutthita ▪ {C}arisen from

ཀུན་ནས་སློང་ ◻ *kun nas slong* ▪ བསྐང་། སླང་། / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}samutthāpayati ▪ **motivate; ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on** ◻ {C}raises

ཀུན་ནས་སློང་བ་དང་མི་ལྡན་པ་ ◻ *kun nas slong ba dang mi ldan pa* ▪ བསྐང་། སླང་། / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}asamutthāna-yoga ▪ {C}not joined up with the world of appearance

ཀུན་ནས་སློང་བ་པོ་ ◻ *kun nas slong ba po* ▪ བསྐང་། སླང་། | / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}samutthāpaka ▪ **one who asks/begs/collects/gathers/raises/inspires/excites/arouses/causes to rise/urges on** ◻ {C}raiser

ཀུན་ནས་སློང་བ་མེད་པ་གཏོགས་པ་ ◻ *kun nas slong ba med pa gtogs pa* ▪ བསྐང་། སླང་། / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}asamutthāna-paryāpanna ▪ {C}not included in the world of appearance

ཀུན་ནས་སློང་བའི་ཐབས་ ◻ *kun nas slong ba'i thabs* ▪ བསྐང་། སླང་། / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {MSA}samutthāna-upāya ▪ **means of raising up/motivating/urging on**

ཀུན་ནས་སློང་བར་མི་བགྱིད་པ་ ◻ *kun nas slong bar mi bgyid pa* ▪ བསྐང་། སླང་། / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}asamutthāpika ▪ **does not ask/beg/collect/gather/raise/inspire/excite/arouse/cause to rise/urge on** ◻ {C}which raises nothing

ཀུན་ནས་སློང་བ། ཀུན་སློང་ ◻ *kun nas slong ba; kun slong* ▪ བསྐང་། སླང་། / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}samutthāna ▪ **motivation; ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on** ◻ {C}manifestation; arising

ཀུན་ནས་བསྐང་བ་ ◻ *kun nas bslang ba* ▪ བསྐང་། སླང་། / སློང་། བསྐངས། སློངས། ◻ *bslang slang /slong bslangs*

slongs ▪ {C}samutthāpita ▪ **motivate; ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on** ◻ {C}raised

ཀུན་སྤྱོད་ ◻ *kun spyod* ▪ སྤྱོད་། སྤྱོད་། སྤྱོད་། སྤྱོད་། ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}samācāra ▪ **behavior; habit; life-style** ◻ {C}habits

ཀུན་སྤྱོད་གཙང་བའི་དཔེ་བྱུང་ ◻ *kun spyod gtsang ba'i dpe byad* ▪ {PH}minor mark of pure proper conduct

ཀུན་བྱང་ ◻ *kun byang* ▪ {PH}the thoroughly afflicted and the purified

ཀུན་བྱང་གི་འབྲིབ་འཕེལ་ ◻ *kun byang gi 'grib 'phel* ▪ {PH}increase and decrease of the thoroughly afflicted and the purified

ཀུན་བྱེད་ལས་རྐྱང་ ◻ *kun byed las rlung* ▪ {PH}all-creating wind of karmic action

ཀུན་ལྟུང་ ◻ *kun 'byung* ▪ ལྟུང་། ལྟུང་། བྱུང་། བྱུང་། ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ *samudaya* ▪ **source; origination**

ཀུན་ལྟུང་གི་བདེན་པ། ཀུན་ལྟུང་བདེན་པ་ ◻ *kun 'byung gi bden pa; kun 'byung bden pa* ▪ ལྟུང་། ལྟུང་། བྱུང་། བྱུང་། | ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {MV}samudaya-satyā ▪ **true sources/origins; truth of sources/origins [the second of the four noble truths]**

ཀུན་ལྟུང་ཚེས་བཟོད་ ◻ *kun 'byung chos bzod* ▪ **doctrinal forbearance with respect to origins of sufferings**

ཀུན་ལྟུང་ཚེས་བཟོད་སོགས་སྐད་ཅིག་མ་བཞི་ ◻ *kun 'byung chos bzod sogs skad cig ma bzhi* ▪ **four periods of doctrinal forbearance and so forth regarding origins of suffering** ◻ COMMENT: 1. containing all the good qualities of the abandonments and realizations by all Superior persons ('phags pa'i gang zag thams cad kyi spangs rtogs kyi yon tan thams cad sdud pa); 2. objects of—or known by—beings skilled in the two truths (bden pa gnyis la mkhas pa'i skyes bu ma rig par bya ba'i yul shes pa); 3. knowing objects that are not objects of activity of Hearers and Solitary Realizers or Great Vehicle uncommon knowledge superior to the good qualities of Hearers and Solitary Realizers (nyan rang gi spyod yul ma yin pa'i yul shes pa'am nyan rang gi yon tan las khyad par du 'phags pa'i theg chen thun mong ma yin pa'i shes pa); 4. knowing very faster than Hearers and Solitary Realizers—manifestly

knowing; that is, attaining, the nonabiding nirvāṇa (mi gnas pa'i myang 'das mngon par shes pa ste thob pa nyan rang las shin tu myur ba'i shes pa)

ཀུན་ལབྱུང་ཚེས་ཤེས་ ། kun 'byung chos shes ▪ **doctrinal knowledge with respect to origins of sufferings**

ཀུན་ལབྱུང་རྗེས་བརྗོད་ ། kun 'byung rjes bzod ▪ **subsequent forbearance with respect to origins of sufferings**

ཀུན་ལབྱུང་རྗེས་ཤེས་ ། kun 'byung rjes shes ▪ **subsequent knowledge with respect to origins of sufferings**

ཀུན་ལབྱུང་མཐོང་སྤང་ཉོན་མོངས་བཅུ་ ། kun 'byung mthong spang nyon mongs bcu ▪ {PH}ten afflictions to be abandoned by the path of seeing [related to the Noble Truth of] Origins

ཀུན་ལབྱུང་བདེན་པ་ ། kun 'byung bden pa ▪ **samudayasatya ▪ true origins; true origin**

ཀུན་ལབྱུང་བདེན་པའི་བྱང་ཚེས་བཞི་ ། kun 'byung bden pa'i khyad chos bzhi ▪ {PH}four distinguishing features of the truth of the origination [of suffering]

ཀུན་ལབྱུང་བདེན་པ། ཀུན་ལབྱུང་གི་བདེན་པ་ ། kun 'byung bden pa; kun 'byung gi bden pa ▪ ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ། byung 'byung byung byung ▪ **samudaya-satya ▪ true sources/origins; truth of sources/origins [the second of the four noble truths]**

ཀུན་ལབྱུང་བའི་དོན་རྣམས་པ་གསུམ་ ། kun 'byung ba'i don rnam pa gsum ▪ ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ། byung 'byung byung byung ▪ {MV}trividhaḥ samudaya-artha ▪ **three aspects of the meaning of source/origin/origination**

ཀུན་ལབྱུང་བའི་བདེན་པ། ཀུན་ལབྱུང་བདེན་པ། ཀུན་ལབྱུང་གི་བདེན་པ་ ། kun 'byung ba'i bden pa; kun 'byung bden pa; kun 'byung gi bden pa ▪ ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ། byung 'byung byung byung ▪ {C,MV}samudaya-satya ▪ **true sources/origins; truth of sources/origins [the second of the four noble truths]**

ཀུན་ལབྱུང་བ། ཀུན་ལབྱུང་ ། kun 'byung ba; kun 'byung ▪ ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ལབྱུང་། ། byung 'byung byung byung ▪ {C}samudācāra; samudaya ▪ **source; origin; origination** ▪ {C}befall; use; credit with; ideas; habits; origin; origination; source

ཀུན་སྦྱང་བ་ ། kun sbyong ba ▪ སྦྱང་། སྦྱང་། སྦྱངས། སྦྱངས། ། sbyang sbyong sbyangs sbyongs ▪ {C}samśuddhi ▪ **thorough purification/cleansing/washing/practicing/training/cleaning** ▪ {C}thorough purification

ཀུན་སྦྱོར། ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་ ། kun sbyor; kun tu sbyor ba ▪ སྦྱོར། སྦྱོར། སྦྱོར། སྦྱོར། ། sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {LCh}samyojana ▪ **thorough envelopment**

ཀུན་མ་སྦྱང་བ་ ། kun ma stud pa ▪ {C}asaṃgraha ▪ {C}non-attachment

ཀུན་ཚོལ་བ་ ། kun tshol ba ▪ བཟལ། འཚོལ་། འཚོལ། བཟལ། ཚོལ། ། btsal 'tshol/'tshel btsal tshold ▪ {C}paryeṣaṇa ▪ **thorough investigation/examination/search** ▪ {C}search for

ཀུན་འཛིན་ ། kun 'dzin ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ། gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MV}samparigraha ▪ **thoroughly holding onto; miserliness**

ཀུན་འཛིན་པའི་རྒྱ་ ། kun 'dzin pa'i rgyu ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ། gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MV}parigraha-hetu ▪ **cause of thoroughly holding onto; cause of miserliness**

ཀུན་རྫོགས་ ། kun rdzogs ▪ རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། ། rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs ▪ {MSA}sampūrṇa ▪ **thorough fulfillment/completion/finishing**

ཀུན་རྫོབ་ ། kun rdzob ▪ བཟུང་། རྫོབ། བཟུངས། རྫོབས། ། brdzab rdzob brdzabs rdzobs ▪ {LCh,C,MV,MSA,L}samvṛti; {MSA}samvṛta ▪ **concealer; conventionality; fraudulence; relative [truth]; conventional; concealing [consciousness]; convention** ▪ སྦྱོར་བ་ལ་ མོགས་པའི་ཀུན་རྫོབ་རྣམས་ ། bum pa la sogs pa'i kun rdzob rnam ▪ **conventionalities such as pots and so forth**

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་བཏགས་པའི་ཀུན་རྫོབ་མ་ཤེས་པའི་ཀུན་རྫོབ་ མ་བརྗོད་པའི་ཀུན་རྫོབ། ཡང་ན། ༢་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་མ་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ ། dbye ba/ 1 btags pa'i kun rdzob/ 2 shes pa'i kun rdzob/ 3 brjod pa'i kun rdzob; yang na: 1 yang dag kun rdzob/ 2 log pa'i kun rdzob ▪ Divisions: (1) imputational conventionalities; (2) mental conventionalities; (3) expressional conventionalities. Also, (1) real/correct conventionalities; (2) unreal/incorrect conventionalities

ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་རྟོག་པ་ ▫ *kun rdzob kyi rtog pa* ▪ **འཇུག་**
 ཇོབ། **འཇུག་ཇོབ། ཇོབས།** ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs*
 ▪ **conventional conception; conventional**
conceptual consciousness; conceptual
consciousness of a conventionality

ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ཉིད་ ▫ *kun rdzob kyi bden pa nyid*
 ▪ **འཇུག་ ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས།** ▫ *brdzab rdzob brdzabs*
rdzobs ▪ {MV} *saṃvṛti-satyatva* ▪ **conventional**
truth itself; concealer-truth itself

ཀུན་རྫོབ་ཉིད་ ▫ *kun rdzob nyid* ▪ **འཇུག་ ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས།**
 ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ {MSA} *saṃvṛti-*
satyatā ▪ **just a conventionality**

ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ ▫ *kun rdzob tu* ▪ **འཇུག་ ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས།**
 ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ {C} *saṃvṛtyā;*
saṃvṛtitaḥ ▪ **conventionally** ▫ {C} in a conventional
 sense

ཀུན་རྫོབ་ཏུ་བརྗོད་ ▫ *kun rdzob tu brjod* ▪ **བརྗོད། ཇོབ།**
བརྗོད། ཇོབ། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **expressed**
as conventionalities; conventionally express/
verbalize

ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འཇོན་པ་ ▫ *kun rdzob tu 'dzin pa* ▪
conventionally assume; conventionally takes up

ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ ▫ *kun rdzob tu yod pa* ▪ **འཇུག་ ཇོབ།**
འཇུག་ཇོབས། ཇོབས། ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ {ME}
saṃvṛtisat ▪ **conventionally exist/existence/**
existent ▫ {GD:115} relatively existent

ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པ་ ▫ *kun rdzob dang don dam pa*
 ▪ **འཇུག་ ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས།** ▫ *brdzab rdzob brdzabs*
rdzobs ▪ {MSA} *saṃvṛti-paramārtha* ▪ **conventional**
and ultimate

ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ ▫ *kun rdzob bden*
pa; kun rdzob kyi bden pa ▪ **འཇུག་ ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས།**
 ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ {MSA}
saṃvṛti-satya(ta); {LCh,ME}saṃvṛtisatya ▪
conventional truth; obscurational truth; truth-
for-a-concealer; concealer-truth; relative truth;
truth-for-an-obscured-mind; obscured truth;
truth-for-an-obscured-awareness; truth for a
conventional [mind] ▫ ཤེས་བྱ་བྱང་རྟལ་དངོས་གཉིས་དང་
 འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ཡིན། ▫ *shes bya dang*

rtag dngos gnyis dang 'dus ma byas kyi nam mkha'
kun rdzob bden pa yin/ ▫ object of knowledge; [the
 set of] the two—permanent phenomenon and thing;
 and uncompound space are conventional truths ▫
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད་དོན་དམ་པ་བརྗོད་བྱེད་མི་རུས་པ་འདི་ཚོས་
 ▫ *mtshad nyid/ don dam par don byed mi nus pa'i chos/*
 ▫ Def. in the Sūtra School Following Reasoning: a
 phenomenon that is not ultimately able to perform a
 function

ཀུན་རྫོབ་པའི་ཚོས་ཅན་ ▫ *kun rdzob pa'i chos can* ▪ **འཇུག་**
ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས། ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪
conventional subjects

ཀུན་རྫོབ་བྱང་རྟལ་གྱི་སེམས་ ▫ *kun rdzob byang chub*
kyi sems ▪ **འཇུག་ ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས།** ▫ *brdzab rdzob*
brdzabs rdzobs ▪ *saṃvṛtibodhicitta* ▪ **conventional**
mind of enlightenment; conventional mind
[directed] toward enlightenment ▫

DIVISIONS: ཉམ་སྒྲིན་སེམས་པ་འཇུག་སེམས་ ▫ *1 smon sems* 2
'jug sems ▫ 1 aspirational mind of enlightenment; 2
 practical mind of enlightenment

ཀུན་རྫོབ་ཙམ་ ▫ *kun rdzob tsam* ▪ **འཇུག་ ཇོབ། འཇུག་ཇོབས། ཇོབས།**
 ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ *saṃvṛtimātra* ▪
mere conventionalities

ཀུན་རྫོབ་ལ་ལྷོས་པའི་ཞི་མཐའ་ ▫ *kun rdzob la ltos pa'i*
zhi mtha' ▪ **extreme of peace relative to the**
conventional

ཀུན་རྫོབ་ལས་བསྐྱབ་པ་དོན་དམ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ▫ *kun rdzob*
las bzlog pa don dam pa'i ngo bo nyid ▪ **emptiness**
that is the ultimate nature which is the opposite
of conventionalities

ཀུན་རྫོབ་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *kun rdzob sems bskyed*
 ▪ **བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད།** ▫ *bskyed skyed bskyed*
skyed ▪ **saṃvṛticittotpāda* ▪ **conventional mind**
generation; conventional mind-generation

ཀུན་རྫོབ། ཐ་སྙད། ▫ *kun rdzob; tha snyad* ▪ *saṃvṛti;*
vyavahāra ▪ **convention**

ཀུན་རྫོབ། ཐ་སྙད་ ▫ *kun rdzob/ tha snyad* ▪ *saṃvṛti/*
vyavahāra ▪ **convention**

ཀུན་གཞི་ ▫ *kun gzhi* ▪ {LCh, L, ME} *ālaya* ▪ **basis-of-all** ▫
 storehouse; hang on to; settling place

ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ ་ *kun gzhi rnam par shes pa; kun gzhi rnam shes* ▪ *{LCh,ME,MSA,MV}ālaya-vijñāna* ▪ **mind-basis-of-all** ▪ storehouse-consciousness; foundation-consciousness

ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས། ཀུན་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ་ *kun gzhi rnam shes; kun gzhi rnam par shes pa* ▪ *{LCh,ME,MSA,MV}ālaya-vijñāna* ▪ **mind-basis-of-all** ▪ storehouse-consciousness; foundation-consciousness

ཀུན་བཟང་ ་ *kun bzang* ▪ *Samantabhadra* ▪ {PH} Samantabhadra [p.n. of a Bodhisattva]

ཀུན་བཟང་ ་ *kun bzang* ▪ *samanta-bhadra* ▪ {PH} thoroughly good; magnificent

ཀུན་བཟང་ ་ *kun bzang* ▪ *samanta-bhadra* ▪ {PH} Samantabhadra

ཀུན་བཟང་མཚོད་སྒྲིན་ ་ *kun bzang mchod sprin* ▪ {PH} clouds of offerings [like those] of Samantabhadra

ཀུན་བཟང་རྫོང་ཆེ་འཆང་ཆེན་ ་ *kun bzang rdo rje 'chang chen* ▪ {PH} great Samantabhadra Vajradhara

ཀུན་བཟང་རྣམ་འབྲུལ་ ་ *kun bzang rnam 'phrul* ▪ {PH} magical display of Samantabhadra

ཀུན་བཟང། ཀུན་ཏུ་བཟང་བོ་ ་ *kun bzang; kun tu bzang po* ▪ *samantabhadra* ▪ **thoroughly good; Samantabhadra** [name of Bodhisattva; in Nyingma, name of primordial being]

ཀུན་ལ་ ་ *kun la* ▪ {C} *sarvatra* ▪ **to all; in all places; in every way; at all times** ▪ {C} always; everywhere; at all times; in every way

ཀུན་ལ་བྱམས་པ་ ་ *kun la byams pa* ▪ **love for all**

ཀུན་ལས་ ་ *kun las* ▪ **from all; in all ways**

ཀུན་ལས་བརྒྱུས་པ་ ་ *kun las btus pa* ▪ བརྒྱ། ལྷ། བརྒྱས། ལྷ། ་ *btu 'thu btus 'thu* ▪ *samuccaya* ▪ **group; collect; summary; compendium; abbreviated title of Asaṅga's Summary of Manifest Knowledge (abhidharmasamuccaya)**

ཀུན་ལས་འདས་ ་ *kun las 'das* ▪ **passed beyond all;**

completely transcended; passed beyond; is beyond all

ཀུན་ཤེས་ / ཀུན་ཤེས་པ་ ་ *kun shes / kun shes pa* ▪ **knower of all; knowledge of all**

ཀུན་ཤེས་ཉིད་ ་ *kun shes nyid* ▪ **knowledge of all**

ཀུན་ཤེས་པ་དང་ལྡན་པ་ ་ *kun shes pa dang ldan pa* ▪ {MSA} *parijñātāvin* ▪ **endowed with all-knowingness**

ཀུན་ཤེས་པ་རིག་པའི་དབང་བོ་ ་ *kun shes pa rig pa'i dbang po* ▪ {C} *ājñātāvīndriya* ▪ {C} the dominant faculty of one who has fully understood

ཀུན་ཤེས་པའི་དབང་བོ་ ་ *kun shes pa'i dbang po* ▪ {C} *ājñēndriya* ▪ {C} the dominant (faculty) of 'understanding'

ཀུན་ཤེས་པར་བྱའོ་ཞེས་ ་ *kun shes par bya'o zhes* ▪ {C} *ājñāsyāmi-iti* ▪ {C} I shall fully understand

ཀུན་ཤེས་པ། ཀུན་ཤེས་ ་ *kun shes pa; kun shes* ▪ {C} *samajñā* (=vastu-sametam aham iti jñānam); {MSA} *parijñā* ▪ **all-knowingness** ▪ (C) denomination; appellation

ཀུན་ཤེས་ཤིང་ ་ *kun shes shing* ▪ {C} *ājñāyate* ▪ {C} is noticed

ཀུན་ཤེས། ཀུན་ཤེས་པ་ ་ *kun shes; kun shes pa* ▪ {LCh} *ājñāta; {LCh}ājñā* ▪ **all-knowingness**

ཀུན་སོང། ཀུན་ཏུ་སོང། ཀུན་ཏུ་སོང་བ་ ་ *kun song; kun tu song; kun tu song ba* ▪ སོང། སོང། སོང། སོང། ་ *song song song song* ▪ {MSA} *sarva-gata* ▪ **gone everywhere; omnipresent; all-pervasive**

ཀུན་སྒྲིང་ ་ *kun slong* ▪ བསྐྱང། སྐྱང། / སྐྱང། བསྐྱངས། སྐྱངས། ་ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {LCh} *samutthāna* ▪ **motivation**

ཀུན་སྒྲིང་བ་དང་བཅས་པའི་ངག་གིས་ ་ *kun slong ba dang bcas pa'i ngag gis* ▪ བསྐྱང། སྐྱང། / སྐྱང། བསྐྱངས། སྐྱངས། ་ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {MV} *samutthānaya vācā* ▪ **through speech together with motivation**

ཀུན་སྒྲིང་བྱང་ཚུབ་སེམས་ ་ *kun slong byang chub sems* ▪

{PH} motivation to [attain highest] enlightenment
 ཀུན་གསལ་ར་བ་ ◻ *kun gsal ra ba* ◻ {PH} shining enclosure (i.e. the sky)
 ཀུལ་ཀ་བྱེད་པའི་གནས་ ◻ *kul ka byed pa'i gnas* ◻ {PH} disputed place
 ཀེང་རུས་ ◻ *keng rus* ◻ {MSA} *saṃkalikā* ◻ **skeleton**
 ཀེང་རུས་ཀྱི་གཟུགས་བརྗོད་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◻ *keng rus kyi gzugs brnyan yid la byed pa* ◻ {MSA} *pratibimbasaṃkalikāṃ ca manasikurvataḥ* ◻ **taking to mind the image of a skeleton**
 ཀོ ◻ *ko* ◻ **still again; still** ◻ {PH} [emphatic particle]
 ཀོ་གུ ◻ *ko gru* ◻ **leather boat**
 ཀོང་ཅུ ◻ *kong chu* ◻ {PH} Kong-po river
 ཀོང་སྐུལ་བོལ་བྲོས་མཐའ་ཡས་ ◻ *kong sprul bol gros mtha' yas* ◻ **Kong-trül Lo-drö-ta-yay [author of "the Encyclopedia" (theg pa'i sgo kun...)] complete**
 ཀོའུ་ཤམ་བི་ ◻ *ko'u sham bi* ◻ {PH} Kauśambi
 ཀོ་ཤི་ཀ་ ◻ *kau shi ka* ◻ {PH} Kauśika [an epithet of Śakra]
 ཀྱང་ ◻ *kyang* ◻ {LCh} *eva; api; {C} kim cāpi; {C} punar; {C} yadyāpi; {C} tu* ◻ **but; even; also; however; nevertheless; although** ◻ {C} but if, although; again; although; even if; of course
 ཀྱང་ཅི་ ◻ *kyang ci* ◻ {L} *kim uta* ◻ how much more?; how much less?
 ཀྱི་ ◻ *kyi* ◻ **[as genitive particle] of; by; in; which7 [as non-case particle] and; but; (semi-colon)**
 ཀྱི་རུད་ཨ་ཟ་ ◻ *kyi hud a za* ◻ {PH} Alas! ◻ གཅིག་གིས་མཐོང་ནས་ཀྱི་རུད་ཨ་ཟ་ཞེས་ཅུ་ལ་གཉིས་པ་ཤོས་ཀྱང་ཀྱི་རུད་ཨ་ཟ་ཞེས་ ཅུའོ ◻ *gcig gis mthong nas kyi hud a za zhes ngu la gnyis pa shos kyang kyi hud o po zhes ngu'o* ◻ One [brother] have seen [the other], [he] cried out "Alas!", and the other [brother] cried out "Alas!" as well. ◻ {A4C-C}
 ཀྱིས་ ◻ *kyis* ◻ **[as instrumental particle] by; by means of; with; because; through7 [as non-case particle**

corruptly used in place of the non-case usage of genitive particles] but; and; (semi-colon)
 ཀྱི་ ◻ *kye* ◻ **[vocative; form of address] O!; hey!**
 ཀྱི་རྒྱལ་བའི་སྲས་དབང་འདི་ལྟ་སྟེ་ ◻ *kye rgyal ba'i sras dag 'di lta ste* ◻ **O Conqueror Children, it is thus:**
 ཀྱི་མ་ ◻ *kye ma* ◻ **alas!** ◻ {S} Ah!
 ཀྱི་མའོ་ ◻ *kye ma'o* ◻ **alas!**
 ཀྱེད་རྗེ་ཞེས་བྱ་བ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ ◻ *kye'i rdo rje zhes bya ba rgyud kyi rgyal po* ◻ **Hevajranāmatantrarāja • Hevajranāmatantrarāja [title of a Highest Yoga Tantra, P10, vol. 1]**
 ཀྱི་ཡ། ཀྱི་ཡཱ་ ◻ *kri ya; kri yā* ◻ *kriyā* ◻ **transliteration of Sanskrit kriyā [action; Action Tantra]**
 ཀྱི་ཡཱ། ཀྱི་ཡ་ ◻ *kri yā; kri ya* ◻ *kriyā* ◻ **transliteration of Sanskrit kriyā [action; Action Tantra]**
 མ་ཁྲོ་ ◻ *kla klo* ◻ *mlecca* ◻ **barbarian**
 མ་ཁྲོ་སྟེ་བོ་ ◻ *kla klo skye bo* ◻ {C} *mleccha-jana* ◻ **barbarian person** ◻ {C} barbarous populations
 མཁག་པ་བྱ་བ་ ◻ *klag pa bya ba* ◻ {C} *vācyate* ◻ {C} is recited
 མཁག་པར་བྱ་བ་ ◻ *klag par bya ba* ◻ {C} *likhati* ◻ {C} write; copy out
 མཎ་ནད་ ◻ *klad nad* ◻ {BCA} *śiraḥśūla* ◻ {PH} headache
 མཎ་པ་ ◻ *klad pa* ◻ **brain**
 མཎ་ཀ་ ◻ *klan ka* ◻ {C,MSA} *codya* ◻ **critical; censure; fault; finding fault; objection** ◻ {C} problem
 མཎ་ཀ་འཇུག་རུང་ ◻ *klan ka 'jug rung* ◻ **suitable for the assessment of censure**
 མཎ་ཀ་ཡོངས་སུ་སྐྱང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ◻ *klan ka yongs su spang bar bya ba'i phyir* ◻ མྲང་། མྲང་། མྲངས། མྲངས།
 ◻ *spang spong spangs spongs* ◻ {MSA} *codyasya parihāra-arthaṃ* ◻ **in order to thoroughly overcome objections**
 མཎ་ཀ་འདི་སྐབས་མཆིས་པ་ ◻ *klan ka'i skabs mchis pa* ◻ **provides an opportunity for assessment of**

censure; provides an opportunity for finding fault

ཁྲན་ཀའི་རྩོད་པ་ ▫ *klan ka'i rtsod pa* ▫ **critical dispute**

ལྷ་ ▫ *klu* ▫ **nāga** ▫ **nāga; dragon; snake** ▫ {C}snake; serpent

ལྷ་སྐྱུ་བ་ ▫ *klu sgrub* ▫ *nāgārjuna* ▫ **Nāgārjuna**
[expounder of the Mādhyamika school]

ལྷ་བདག་ ▫ *klu bdag* ▫ {C}*nāga-pati* ▫ {C}lord of nāgas

ལྷ་བདུད་ ▫ *klu bdud* ▫ **nāga demon; nāga spirit**

ལྷ་དབང་ ▫ *klu dbang* ▫ {C}*bhujagendra* ▫ {C}Lord of the Serpents

ལྷ་བཙན་ ▫ *klu btsan* ▫ **nāga emperior; violent nāga spirit; king spirit**

ལྷ་ཡི་བདག་པོ་ ▫ *klu yi bdag po* ▫ {C}*bhujagādhipa* ▫ {C}Chief of Serpents

ལྷ་ཤིང་ ▫ *klu shing* ▫ **nāgavṛkṣa (name of Maitreya's tree of enlightenment)**

ལྷ་སྲིན་ ▫ *klu srin* ▫ **serpent spirit; serpent vermin spirit**

ལྷ་ང་ ▫ *klung* ▫ {L,MSA}*nadī* ▫ **river**

ལྷ་ང་གི་རྒྱུན་ ▫ *klung gi rgyun* ▫ {MSA}*nadī-śrotas* ▫ **current of a river; continuum of a river; river**

ལྷ་ང་ལ་རྟེན་གཤམ་ ▫ *klung la rnag* ▫ *pūya-nadī* ▫ **pus-river**

ལྷ་བས་བ་ ▫ *klubs pa* ▫ **wear; adorn**

ལྷ་འི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་མཚོས་ལྷ་ས་པའི་མདོ་ ▫ *klu'i rgyal po rgya mtshos zhus pa'i mdo* ▫ *sāgara-nāgarājaparipṛcchāsūtra* ▫ **Questions of Sāgara, King of the Nāgas, Sūtra [P820, vol. 33]**

ལྷ་འི་རྒྱལ་པོ་མ་དྲོས་པས་ལྷ་ས་པའི་མདོ་ ▫ *klu'i rgyal po ma dros pas zhus pa'i mdo* ▫ *anavatapta-nāgarājaparipṛcchāsūtra* ▫ **Questions of Anavatapta, King of the Nāgas, Sūtra [P823, vol. 33]**

ལྷ་འི་དབང་པོའི་རྒྱ་ ▫ *klu'i dbang po'i sgra* ▫ {MSA}*nāgendra-rutā* ▫ **roar of the nāga lord**

ལྷ་འི་རྩ་ཤེ་རབ་ ▫ *klu'i rtsa she rab* ▫ {PH}Nāgārjuna's

Fundamental Treatise on the Middle Way; Called "Wisdom"

ལྷ་འི་རྩ་ཤེ་རབ་བྱེད་ ▫ *klu'i rtsa she rab byed* ▫ {PH}

Nāgārjuna's Fundamental Treatise on the Middle Way; Called "Wisdom" Chapter #

ལྷོག་ ▫ *klog* ▫ **བཟླག ལྷོག བཟླགས། ལྷོགས།** ▫ *bklag klog bklags klogs* ▫ **read out loud; read out** ▫ {PH}reading

ལྷོག་ཏུ་གཞུག་པར་ ▫ *klog tu gzhus par* ▫ {C}*vācayanti* ▫ **cause to read out** ▫ {C}preach; speak

ལྷོག་ཐབས་ ▫ *klog thabs* ▫ {PH}pronunciation manual

ལྷོག་པ་ ▫ *klog pa* ▫ **བཟླག ལྷོག བཟླགས། ལྷོགས།** ▫ *bklag klog bklags klogs* ▫ {C}*vācayanti*; {MV}*vācana*; {MV}*vācyamāna*; {C}*paṭhiṣyanti*; {C}*likhati* ▫ **read; read out** ▫ {C}preach; speak; will recite; write; copy (out)

ལྷོང་ ▫ *klong* ▫ **expanse; sphere**

ལྷོང་ཆེན་ ▫ *klong chen* ▫ **great expanse; great sphere**

ལྷོང་ཆེན་པ། ལྷོང་ཆེན་པ་དྲི་མེད་འདོད་ཟེར་ ▫ *klong chen pa; klong chen pa dri med 'od zer* ▫ **Long-chen-pa (1308-1363, a central Nying-ma [rnying ma] scholar-yogi)**

དཀའ་ ▫ *dka* ▫ {C}*duṣkara*; {MSA}*kr̥cchra*; {MSA}*gāḍha* ▫ **difficult; hard** ▫ {C}hard to understand; hard to express; to do what is hard

དཀའ་འབྲིལ་ ▫ *dka' 'grel* ▫ **བཟླལ། འབྲིལ། བཟླལ། འབྲིལ།** ▫ *bkrald 'grel bkrald 'grel* ▫ {LCh}*pañjikā* ▫ **commentary on the difficult points; difficult points commentary**

དཀའ་བཅུ་པ་ ▫ *dka' bcu pa* ▫ {PH}"Master of the Ten Difficult Texts" (*dka' bcu pa*)

དཀའ་གདམས་པ་ ▫ *dka' gdams pa* ▫ **Ka-dam-pa**

དཀའ་སྦྱིད། དཀའ་བ་སྦྱིད་པ། དཀའ་སྦྱིད། དཀའ་བ་སྦྱིད་པ་ ▫ *dka' spyod; dka' ba spyod pa; dka' spyad; dka' ba spyad pa* ▫ {MSA}*duṣkara*; {MSA}*duṣkara-caryā* ▫ **[difficult-deed] performing difficult deeds; asceticism; austerities; difficult deed; difficult act**

དཀའ་སྐྱོད། དཀའ་བ་སྐྱོད། དཀའ་བ་སྐྱོད་པ། དཀའ་བ་སྐྱོད་
 བ་ ▫ *dka' spyad; dka' ba spyad; dka' ba spyad pa;*
dka' ba spyod pa ▪ {LCh}tapasyā ▪ **[difficult-deed]**
asceticism; austerities; difficult deed; difficult
act; performing difficult deeds

དཀའ་བ་ ▫ *dka' ba* ▪ {C,MSA}duṣkara; {C}dhandaka;
 {MSA}duḥkha ▪ **difficult; hard; hardship** ▫ {C}
 hard to understand; hard to express; to do what is
 hard; stupid

དཀའ་བ་བགྱིད་བ་ ▫ *dka' ba bgyid pa* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས།
 གྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}duṣkara-kāraka ▪
 {C}doer of what is hard

དཀའ་བ་སྐྱོད་པ། དཀའ་སྐྱོད། དཀའ་སྐྱོད། དཀའ་བ་སྐྱོད་
 བ་ ▫ *dka' ba spyad pa; dka' spyad; dka' spyod;*
dka' ba spyod pa ▪ {LCh}tapasyā; {MSA}duṣkara;
 {C}duṣkara-caryā ▪ **asceticism; austerities;**
performing difficult deeds ▫ {C}austerities

དཀའ་བ་སྐྱོད་པ། དཀའ་སྐྱོད། དཀའ་སྐྱོད། དཀའ་བ་སྐྱོད་བ་
 ▫ *dka' ba spyod pa; dka' spyod; dka' spyad; dka' ba*
spyad pa ▪ {MSA}duṣkara-caraṇa; {MSA}duṣkara-
caryā; {MSA}duṣkara-vyāyāma ▪ **[difficult-deed]**
asceticism; austerities; difficult deed; difficult
act; performing difficult deeds

དཀའ་བ་བྱེད་བ་ཡིན་བ་ ▫ *dka' ba byed pa yin pa* ▪ {C}
duṣkara-kāraka ▪ {C}doer of what is hard

དཀའ་བ་ཡིན་ ▫ *dka' ba yin* ▪ {C}duṣkaratara; *duṣkara* ▪
is difficult; is hard ▫ {C}extremely hard; difficult;
 (to do what is) hard

དཀའ་བ་ཡུན་རིང་པོས་མི་སྐྱོ་བ་ ▫ *dka' ba yun ring pos mi*
skyo ba ▪ {MSA}dīrgha-kālīka-duṣkarākheda ▪ **not**
fatigued/discouraged by lengthy asceticism

དཀའ་ཚྭ་ ▫ *dka' zlog* ▪ {PH}ascetic

དཀའ་ཚྭ་དད་ ▫ *dka' zlog dad* ▪ {PH}devotee of Durgā

དཀའ་ས་ ▫ *dka' sa* ▪ **[difficult-place] difficult point**

དཀར་སྐྱུ་ ▫ *dkar skya* ▪ **whitish; light gray; grayish**

དཀར་ཁྲུང་ ▫ *dkar khung* ▪ **passage; window; chimney;**
a white/wholesome passage/window/opening ▫
 འཕྲོ་བ་ཡིན་དཀར་ཁྲུང་དབྱེ་སྐྱེད་ཀྱི། ▫ *'gro ba yi ni dkar khung*

dbye slad du/ ▫ for the sake of opening the passage
 [out] of transmigration {GZ 68b.5}

དཀར་ཆག་ ▫ *dkar chag* ▪ **table of contents; catalogue**
 ▫ མཚན་བྱང་གཞུང་ཚད་དང་བཅས་པ་ལོ་ཙམ་བ་དཔལ་བཞེགས་ཀྱིས་
 དཀར་ཆག་ཏུ་བདབ་བོ། ▫ *mtshan byang gzhung tshad dang*
bcas pa lo tstsha ba dpal brtsegs kyis dkar chag tu
btab bo/ ▫ the translator B#el-d#zek put the titles,
 along with the length of the texts, in a catalogue
 {GZ 70b.6/ 140.6}

དཀར་ཚོས་ ▫ *dkar chos* ▪ **wholesome phenomenon**

དཀར་ནག་གི་ལས་ ▫ *dkar nag gi las* ▪ **wholesome and**
unwholesome actions; white and black actions;
light and dark actions

དཀར་པོ་ ▫ *dkar po* ▪ {C,MSA}śukla; {C}avadāta; {C}sita
 ▪ **white [one of the four primary colors (rtsa ba'i**
kha dog)]; wholesome; pure ▫ pure; bright; very
 white; {C}pure; {C,D1}bright ཚོས་དྲུང་དཀར་པོའི་ཁ་དོག་
 ▫ *chos dung dkar po'i kha dog* ▫ the color of a white
 religious conch ▫ དཀར་པོ་ཡིན་ན་ཁ་དོག་ཡིན་པས་ཁྲུབ་
 ▫ *dkar po yin na kha dog yin pas khyab* ▫ whatever is white
 is necessarily a color

དཀར་པོ་རྣམ་མཐོང་ ▫ *dkar po rnam mthong* ▪ **seeing the**
wholesome

དཀར་པོ་རྣམ་པར་མཐོང་བའི་ས་ ▫ *dkar po rnam par*
mthong ba'i sa ▪ *śukla-vidarśanā-bhūmi; {C}*
śukla-vipaśyanā-bhūmi ▪ **ground of seeing pure**
[phenomena]; ground of seeing the wholesome ▫
 {C}stage of bright insight

དཀར་པོའི་ཚོས་ ▫ *dkar po'i chos* ▪ {MSA}śukla-dharma;
 {MSA}śukla ... dharma ▪ **wholesome/white**
phenomenon/practice/attribute

དཀར་པོའི་ཚོས་རྣམས་ཀྱན་ཏུ་བཅོམ་ ▫ *dkar po'i chos*
rnam kun tu bcom ▪ གཞོམ། འཛོམས། བཅོམ། ཚོམས། ▫
gzhom 'joms bcom choms ▪ {MSA}samudghātita-
śukla-dharma ▪ **completely destroy/overcome**
wholesome phenomena/practices/attributes

དཀར་པོའི་ཕྱོགས་ ▫ *dkar po'i phyogs* ▪ {MSA,MV}śukla-
pakṣa ▪ **wholesome quarter/faction/part**

དཀར་དམར་མདངས་གསལ་ ▫ *dkar dmar mdangs gsal* ▪
 {PH}clear white complexion with a tinge of red

དཀར་ཡོལ་ ▫ *dkar yol* ▪ **cup; chinaware**

དཀར་གསལ་ ▫ *dkar gsal* ▪ {PH}radiant white

དཀྱ་ ▫ *dku* ▪ {C}*kukṣitā* ▪ **waist; side [of the body, above the hip]** ▫ {C}belly

དཀྱ་སྐབས་ཕྱིན་པ་ ▫ *dku skabs phyin pa* ▪ **waist appropriately sized**

དཀྱ་གཙང་ ▫ *dku gtsang* ▪ {PH}confidence ▫ རྒྱལ་པོ་དང་ རྒྱུ་པོའི་དཀྱ་གཙང་གི་ནང་དུ་འཇུག་ཅིང་དམ་པའི་ཚོས་དམན་པར་བྱེད་ པ་དག་ཀྱང་མང་དུ་འབྱུང་གྱི། ▫ Entering into the confidence of the king and ministers, those who deprecate the Holy Dharma will arise in great number.

དཀྱ་ལྗིས་པ་ ▫ *dku zlum pa* ▪ **round waist**

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་ ▫ *dkon mchog* ▪ {LCh,MSA,MV,C}*ratna* ▪ **jewel; supreme rarity** ▫ {C}precious jewel; precious substance; treasure

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་གླིན་ ▫ *dkon mchog gi sprin* ▪ {LCh} *ratnamegha* ▪ {PH}Cloud of Jewels [Sūtra]

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་འཇུག་པའི་དབང་པོ་ ▫ *dkon mchog 'jigs med dbang po* ▪ **Kön-chog-jig-may-wang-po (1728-1791)**

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་རྩེ་སྒྲུབ་ ▫ *dkon mchog rjes dran* ▪ {PH} Sutra on the Recollection of the Three Jewels

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་པའི་སྒྲུབ་པའི་གྲུང་ཐང་དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་པའི་སྒྲུབ་པའི་གྲུང་ཐང་འཇུག་པའི་དབང་པོ་ ▫ *dkon mchog bstan pa'i sgron me; gung thang dkon mchog bstan pa'i sgron me; gung thang 'jam dpal dbyangs* ▪ **Kön-chog-ten-pay-drön-may (1762-1823) [aka. Gung-tang Kön-chog-ten-pay-drön-may and Gung-tang Jam-pel-yang]**

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་ རྒྱུ་པོ་ རྒྱུ་པོ་ རྒྱུ་པོ་ ▫ *dkon mchog sprin* ▪ {LCh} *ratnamegha* ▪ {PH}Cloud of Jewels [Sūtra]

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་གླིན་གྱི་མདོ་ ▫ *dkon mchog sprin gyi mdo* ▪ {LCh}*ratnameghasūtra* ▪ **Cloud of Jewels Sūtra [P897, vol. 35]** ▫ {PH}Cloud of Jewels Sūtra

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་པའི་ཕྱོགས་པ་ ▫ *dkon mchog brtsegs pa* ▪ {MV} *ratnakūṭa* ▪ **pile of jewels; name of a Mahāyāna sūtra and of a collection consisting of many**

sūtras of different styles and doctrines [including some of the earliest Mahāyāna sūtras]

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་ཆེན་གསུམ་ ▫ *dkon mchog rin chen gsum* ▪ {PH}Three Precious Jewels

དཀོན་མཚོ་བཀྲ་ཤིས་གསུམ་ ▫ *dkon mchog gsum* ▪ *triratna*; *triśaraṇa* ▪ **[rarity-supreme-three]; Three Jewels** ▫ {PH}Three Jewels

དཀོན་པ་ ▫ *dkon pa* ▪ {MSA}*durlabha* ▪ **rare; precious; scarce** ▫ hard to get; hard to find; hard to reach

དཀོན་པོ་ ▫ *dkon po* ▪ *durlabha* ▪ **rare; rarity; precious; scarce** ▫ hard to get; hard to find; hard to reach

དཀར། དཀར་པོ་ ▫ *dkar; dkar po* ▪ {C,MSA}*śukla*; {C}*sita* ▪ **white; wholesome** ▫ {C}pure; bright

དཀོན། དཀོན་པོ་ ▫ *dkon; dkon po* ▪ *durlabha* ▪ **rare; rarity; precious; scarce** ▫ hard to get; hard to find; hard to reach

དཀྱིལ་ ▫ *dkhyil* ▪ **center; essence; middle**

དཀྱིལ་འཁོར་ ▫ *dkhyil 'khor* ▪ {LCh,L,C,MSA}*maṇḍala*; {C,MSA}*parṣan-maṇḍala* ▪ **maṇḍala; maṇḍala; circle; sphere; disk** ▫ {C}(circle of the) assembly

དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཁྱམས་ན་ ▫ *dkhyil 'khor gyi khyams na* ▪ {C}*maṇḍala-māḍa* ▪ {C}circular hall with peaked roof

དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཚོ་བ། དཀྱིལ་ཚོ་བ་ ▫ *dkhyil 'khor gyi cho ga; dkhyil chog* ▪ {LCh}*maṇḍalavidhi*; *maṇḍalopāyikā* ▪ **maṇḍala rite**

དཀྱིལ་འཁོར་གྱུ་ལ་མཚོ་བ་ ▫ *dkhyil 'khor rgyal mchog* ▪ **supreme king of maṇḍalas**

དཀྱིལ་འཁོར་ཡོངས་རྫོགས་ ▫ *dkhyil 'khor yongs rdzogs* ▪ {PH}the complete maṇḍala ▫ དཀྱིལ་འཁོར་ཡོངས་རྫོགས་ རྒྱུ་པོ་ལོ་ ▫ meditation on the complete maṇḍala ▫ {TGP}

དཀྱིལ་ཚོ་བ། དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཚོ་བ་ ▫ *dkhyil chog; dkhyil 'khor gyi cho ga* ▪ {LCh}*maṇḍalavidhi*; *maṇḍalopāyikā* ▪ **maṇḍala rite**

དཀྱིལ་སྒྲོན་ ▫ *dkhyil smad* ▪ **lower half**

དཀྱུས་ ▫ *dkyus* ▪ {PH}section; separate section ▫ འོག་དུ་

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ [I] will explain [this] later in a separate section. ◻ {GCG}

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkyus btags* ▪ {PH}kha-ta (scarf) of ordinary quality

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkyus ma'i don* ▪ **regular meaning; systematic meaning**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkri* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dkri dkra dkris dkris* ▪ {C}parīta; {C}veṣṭayati ▪ **roll up; wind; wrap up; entangle** ◻ {C}overcome; wrap

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkris* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dkri dkra dkris dkris* ▪ {C}parīta; {C}veṣṭayati ▪ **roll up; wind; wrap up; entangle** ◻ {C}overcome; wrap

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkris sam bcings te* ▪ {C} *baddhvā* ▪ **wound up or bound** ◻ {C}bound

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkrug* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dkrug dkrug dkrugs/ dkrugs/* ▪ **disturb; agitate; stir up; trouble**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkrug par bya* ▪ {C}vikopayitavya ▪ {C} should deflect from

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkrugs* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dkrug dkrug dkrugs/ dkrugs/* ▪ **disturb; agitate; stir up; trouble**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkrugs nas* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dkrug dkrug dkrugs/ dkrugs/* ▪ {C}samākulikṛta ▪ **having disturbed/agitated/troubled/stirred up** ◻ {C}troubled

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkrugs pa* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dkrug dkrug dkrugs/ dkrugs/* ▪ {C}damara ▪ **disrupt; disturb; agitate; stir up; trouble** ◻ {C}tumult

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *dkrol ba* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dkrol dkrol dkrold dkrold* ▪ **ring/sound [e.g., a bell]; play musical instrument**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkag* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dgag 'gog bkag khogs* ▪ **stop; negate; refute; negation; negative; limit**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkag pa* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dgag 'gog bkag khogs* ▪ {C}nisiddha; {C}niṣedha ▪ **negation; stop; negate; refute; negative; limit** ◻ {PH}

negation; that which is forbidden ◻ {C}has (learned to) refrain; has refrained; inadmissible; refrain; repudiation

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkag shul* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dgag 'gog bkag khogs* ▪ **in place of the negation; left over after the negation**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkang* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dgang 'gengs bkang 'gengs* ▪ {C}prapūrṇa ▪ **fill; fulfill; satiate** ◻ {C}be filled

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkang ba* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *dgang 'gengs bkang 'gengs* ▪ {MSA}paripūrṇa ▪ **fill; fulfill; satiate**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkan* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *bkan bkan bkand bkand* ▪ **turn/face upwards**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkan te bzhas* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *bkan bkan bkand bkand* ▪ **place facing upwards**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bkand* ▪ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ དུས་མཚེས་ ◻ *bkan bkan bkand bkand* ▪ **turn/face upwards**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka'* ▪ {LCh}vāc; {LCh}ājñā; {MSA,PP}vacana; *Buddhavacana* ▪ **word; saying; teaching; order; word [of Buddha]**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' bsko ba* ▪ དུས་མཚེས་ གློ་གློ་ དུས་མཚེས་ གློ་གློ་ གློ་གློ་ གློ་གློ་ ◻ *bsko sko bskos skos* ▪ **order; command**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' gyur* ▪ **Translated Word of Buddha**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' rgya dam po* ▪ {PH}tight seal of secrecy

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' rgyud* ▪ **transmission of the word**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' brgyud* ▪ **Ka-gyu Order [a sect of Tibetan Buddhism]**

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' bsgo ba* ▪ {PH}order; command ◻ དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' bsgo ba*

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' mchid* ▪ {C}kathā ▪ {C}sermon; conversation; story; talk

དུས་མཚེས་ཀྱི་འཆད་པར་བྱ། ◻ *bka' rtags* ▪ {PH}decree; command; sealed order

བཀའ་རྟོགས་ ▫ *bka' rtags* ▪ {PH}signifier of the Word [of the Buddha]

བཀའ་རྟོགས་ཀྱི་ཕྱག་གྲུ་བཞི་ ▫ *bka' rtags kyi phyag rgya bzhi* ▪ {PH}four seals that are the signifiers of the Word [of the Buddha]

བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ ▫ *bka' dang bstan bcos* ▪ བསྟན། རྟོགས། བསྟན་པ། རྟོགས་པ། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **[Buddha's] word and [Indian] treatises**

བཀའ་དྲིན་ ▫ *bka' drin* ▪ {LCh}parigraha; {LCh}prasāda ▪ **kindness (hon.); beneficence; beneficent force/might**

བཀའ་གདམས་ ▫ *bka' gdams* ▪ གདམས། འདོམས། གདམས། འདོམས། ▫ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ **[word-advice]; the Ka-dam school [name of lineage traced to Atiśa]; name of mansion; advice; instruction; counsel; preceptual instruction; advisory speech; exhortation**

བཀའ་གདམས་གདམས་ངག་པ་ ▫ *bka' gdams gdams ngag pa* ▪ གདམས། འདོམས། གདམས། འདོམས། ▫ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ **Preceptual Ka-dam**

བཀའ་གདམས་པ་ ▫ *bka' gdams pa* ▪ གདམས། འདོམས། གདམས། འདོམས། ▫ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ **Ka-dam-pa [a Tibetan order, or person of that order]**

བཀའ་གདམས་གཞུང་པ་བ་ ▫ *bka' gdams gzhung pa ba* ▪ གདམས། འདོམས། གདམས། འདོམས། ▫ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ **Textual Ka-dam**

བཀའ་བསྟུ་བཞི་པ་ ▫ *bka' bsdu bzhi pa* ▪ **The Great Calculation of the Doctrine, Which Has the Significance of a Fourth Council (bka' bsdu bzhi pa'i don bstan rtsis chen po) by Dol-po-pa Shay-rap-gyel-tsen (dol po pa shes rab rgyal mtshan)**

བཀའ་བབ་ ▫ *bka' bab* ▪ འབབ། འབབས། བབ། བབས། ▫ *'bab 'babs bab babs* ▪ **transmission; doctrine that has befallen one through transmission**

བཀའ་ཁྲིན་རྒྱུ་བཞི་ ▫ *bka' blon rogs* ▪ {PH}Assistant Cabinet Minister

བཀའ་སྤྲུལ་ ▫ *bka' stsal* ▪ སྤྲུལ། སྤྲུལ། སྤྲུལ། སྤྲུལ། ▫ *stsal stsol stsold stsold* ▪ {C}bhanati ▪ **[word-bestow]; say (hon.); spoken; pronounce; explain; teach;**

speak; grant; order; pronouncement ▫ {C} preach; report; teach

བཀའ་སྤྲུལ་བདུན་ ▫ *bka' stsal bdun* ▪ སྤྲུལ། སྤྲུལ། སྤྲུལ། སྤྲུལ། ▫ *stsal stsol stsold stsold* ▪ **seven pronouncements [the mental and physical aggregates, sense-spheres, dependent-arising, foods, noble truths, constituents, and harmonies with enlightenment]**

བཀའ་སྤྲུལ་བ་ ▫ *bka' stsal ba* ▪ སྤྲུལ། སྤྲུལ། སྤྲུལ། སྤྲུལ། ▫ *stsal stsol stsold stsold* ▪ **[word-bestow]; say (hon.); pronounce; explain; teach; speak; grant; order; pronouncement**

བཀའ་ཡང་དག་པའི་ཚད་མ་ ▫ *bka' yang dag pa'i tshad ma* ▪ **[Jang-chup-dzü-trül's (byang chub rdzud 'phrul)] Validity of the True Word [P5839]**

བཀའ་རབ་འབྲུགས་པ་ ▫ *bka' rab 'byams pa* ▪ {PH}Rap-jam-pa [degree]

བཀའ་ལྷུང་ ▫ *bka' lung* ▪ {A4C} kārya ▪ {PH}power ▫ གང་ཡང་བཀའ་ལྷུང་དོན་གཉེན་ཉིད། འི་ནི་སྐྱེ་ནང་ལྷན་ཞེས་བྱ། ▫ People call someone who [always] seeks power a fool. ▫ {A4C} §VII.21cd

བཀའ་ར་ ▫ *bkar* ▪ དགས། དགས། བཀའ། དགས། ▫ *dgar dgar bkar dgard* ▪ **separate; segregate; isolate; tie down to; specify**

བཀའ་བདུགས་ ▫ *bkar btags* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདུགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **distinguish as [Buddha's] word**

བཀའ་བ་ ▫ *bkar ba* ▪ དགས། དགས། བཀའ། དགས། ▫ *dgar dgar bkar dgard* ▪ **select; put aside; separate; tie down to; specify**

བཀའ་བཅད་པ་ ▫ *bkas bcad pa* ▪ **decreed**

བཀའ་བྱུང་ ▫ *bkuḡ* ▪ དབྱུག འབྱུགས། བཀའ་བྱུགས། ▫ *dgug 'gugs bkug khugs* ▪ **summon; draw in**

བཀའ་བྱུག་ནས་ ▫ *bkuḡ nas* ▪ དབྱུག འབྱུགས། བཀའ་བྱུགས། ▫ *dgug 'gugs bkug khugs* ▪ {C}ānayitvā ▪ **having summoned; having drawn in** ▫ {C}having summoned

བཀའ་ར་ ▫ *bkur* ▪ **extoll; services**

བཀའ་རྟེན་ ▫ *bkur rnyed* ▪ {MSA}satkāra-lābha ▪ {PH}wealth and respect

བཀུར་སྐྱི་ ▫ *bkur sti* ▪ {LCh,MV,MSA}satkāra; seva; {MSA}sat-kriyā; saṃmāna ▪ **respect; respectful; service**

བཀུར་སྐྱིར་བགྱིས་པར་འགྲུར་ ▫ *bkur stir bgyis par 'gyur* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། གྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C} satkaroti ▪ {C}treat with respect; revere; honor

བཀུར་སྐྱིར་བྱ་བ་ ▫ *bkur stir bya ba* ▪ {C}paryupāsana ▪ {C}to honor

བཀུར་སྐྱིར་བྱེད་ ▫ *bkur stir byed* ▪ {C}satkaroti ▪ {C}treat with respect; honor; revere

བཀུར་བསྐྱི་ ▫ *bkur bsti* ▪ {C}gaurava ▪ **respect; service** ▫ {C}respect; dignity; a title to be respected

བཀུར་བ་ ▫ *bkur ba* ▪ {C}stobha ▪ {C}eulogy

བཀོད་ ▫ *bkod* ▪ དཀོད། འཀོད། བཀོད། འཀོད། ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ pratiṣṭhāpayati; {C}ropita ▪ **set; state; establish; arrange; register; make a record; place [on throne]; put [a signature]; array; affix** ▫ {C}get from

བཀོད་པ་ ▫ *bkod pa* ▪ དཀོད། འཀོད། བཀོད། འཀོད། ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {C}pratiṣṭhāpayati (=grhītānām sthīrīkaraṇāt); {C}vyūha (=samūhaḥ) ▪ **set; state; establish; arrange; register; make a record; place [on throne]; put [a signature]; array; affix** ▫ {C}mass; array; display; harmony; establishes; introduces to; transfers to; builds; places; deposits in; bestows

བཀོད་མའི་རྩ་བ་ ▫ *bkod ma'i chu* ▪ {C}prasravanodaka ▪ **spring** ▫ {C}fountain

བཀོད་མའི་རྩ་བུ་བྱེད་མེས་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *bkod ma'i chu lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like spring**

བཀོད་ཚོད་གྱི་རྟགས་ ▫ *bkod tshod gyi rtags* ▪ **stated sign**

བཀོར་བདག་སྐྱུལ་པོ་ ▫ *bkor bdag rgyal po* ▪ **custodian of property**

བཀུར། བཀུར་སྐྱི་ ▫ *bkur; bkur sti* ▪ **respect; respectful; service; honor** ▫ {C}eulogy

བཀུ་བ་ ▫ *bkra ba* ▪ {LCh}citra; {LCh,MSA}vicitra ▪ **shining; beautiful; variegated** ▫ {PH}shining;

beautiful; variegated

བཀུ་བའི་སྐྱོད་འབྲིན་ ▫ *bkra ba'i skad 'byin* ▪ {PH} producing a beautiful sound (n. of a bird)

བཀུ་མི་ཤིས་པ་ ▫ *bkra mi shis pa* ▪ {PH}bad luck ▫ ཚོས་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་གིས་དཔེ་འཁྲུག་པ་ཉར་ན་བཀུ་མི་ཤིས་པ་ཡོང་རྗེས་ ▫ *chos sems can 'ga' zbig gis dpe 'khrug pa nyar na bkra mi shis pa yong zer*; ▫ Some religiously-minded [persons] said that if you keep mixed up books, bad luck will come. ▫ {GCG} p.17

བཀུ་ཤིས་ ▫ *bkra shis* ▪ {C}svastika ▪ **good fortune; good luck; auspiciousness** ▫ {C}svastika

བཀུ་ཤིས་ཀུན་ནས་འབྲིལ་བ་ ▫ *bkra shis kun nas 'khyil ba* ▪ **Tra-shi-khyil**

བཀུ་ཤིས་འབྲིལ་ ▫ *bkra shis 'khyil* ▪ **Tra-shi-khyil [name of Monastic University in Am-do (a mdo) Province]**

བཀུ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་ ▫ *bkra shis rtags brgyad* ▪ **eight good luck symbols; eight auspicious symbols**

བཀུ་ཤིས་ཡིན་པ་ ▫ *bkra shis yin pa* ▪ {MSA}maṅgalatva ▪ **being auspicious**

བཀུ་ཤིས་ལྗུན་པོ་ ▫ *bkra shis lhun po* ▪ **Tra-shi-hlün-po [name of a monastery in gtsang province, Tibet, seat of the Paṅ-chen La-mas]**

བཀུལ་བ་ ▫ *bkral ba* ▪ བཀུལ། འབྲེལ། བཀུལ། འབྲེལ། ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ **commentary; comment; elucidate** ▫ མདོད་འོད་ཅོན་བཀུལ་བ་ནི་ ▫ *mdo'i don bkral ba ni* ▫ commenting on the meaning of the sūtra ▫ ལྷུབ་ཆེན་ཚད་ལྡན་གྱིས་བཀུལ་བ་ ▫ *grub chen tshad ldan gyis bkral ba* ▫ elucidated by a fully qualified great adept

བཀུལ་བ་ལ་ལྗོངས་མེད་དུ་ ▫ *bkral ba la ltos med du* ▪ བཀུལ། འབྲེལ། བཀུལ། འབྲེལ། ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ **without depending/relying on commentaries**

བཀྱི་ ▫ *bkri* ▪ **lead (verb)**

བཀྱི་བར་མི་བདུབ་ ▫ *bkri bar mi btub* ▪ {C}aneyatā ▪ {C} one cannot be led astray

བཀུ་ ▫ *bkru* ▪ བཀུ། འཁྲུ། བཀུས། ལྲུས། ▫ *bkru/ 'khrud/ bkru/ khrus/* ▪ **wash; cleanse; bathe**

བུ་བ་ ◻ bkru ba ◻ བུ་ འུ་བུ་ བུ་སྐྱུ་ ལུ་སྐྱུ་ ◻ bkru/ 'khrud/
bkru/ khru/ ◻ **wash; cleanse; bathe**

བུ་ཀྲོན་ ◻ bkren ◻ {MSA}krpaṇa; {MSA}krpaṇā ◻ {PH}
poor

བུ་ཀྲོས་ ◻ bkres ◻ **hunger**

བུ་ཀྲོས་པ་ ◻ bkres pa ◻ {C}bubhukṣita; {C}jighatsita;
bubhūksā ◻ **hunger; hungry** ◻ {C}famished;
starving; hungry

བུ་ཀྲོས་པ་དང་སྐྱོ་མ་པ་བརྗོད་པ་ ◻ bkres pa dang skom pa
bzlog pa ◻ {C}kṣut-pipāsā-nirvartaka ◻ **overcome
hunger and thirst**

བུ་ཀྲོལ་པ་ ◻ bkrol pa ◻ དགོལ་ འགོལ་ བུ་ཀྲོལ་ ཁྲོལ་ ◻ dgrol/
'grol/ bkrol/ khrold/ ◻ {C}parimokṣaṇa ◻ **release;
liberate; set free; loosen** ◻ {C}set free

བུ་ཀྲོས་ཕོར་ ◻ bkros phor ◻ {PH}engraving

བུ་ཀྲོག་ ◻ bklag ◻ བུ་ཀྲོག་ ཀོག་ བུ་ཀྲོག་སྐྱོག་ ཁྲོག་སྐྱོག་ ◻ bklag kolg
bklags/ klogs/ ◻ **read out loud; read out**

བུ་ཀྲོག་སྐྱོག་ ◻ bklags ◻ བུ་ཀྲོག་ ཀོག་ བུ་ཀྲོག་སྐྱོག་ ཁྲོག་སྐྱོག་ ◻ bklag kolg
bklags/ klogs/ ◻ **read out loud; read out**

བུ་ཀྲོག་སྐྱོག་པས་ ◻ bklags pas ◻ བུ་ཀྲོག་ ཀོག་ བུ་ཀྲོག་སྐྱོག་ ཁྲོག་སྐྱོག་ ◻
bklag kolg bklags/ klogs/ ◻ {C}paṭhita ◻ {C}recited

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkang mgyogs ◻ **swift-footedness [a
tantric feat]**

རྒྱུ་ལྡོག་རྒྱུ་ ◻ rkang rten ◻ {PH}portable stool [used to aid
in dismounting from a horse or vehicle]

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkang pa ◻ {MV,MSA,C}pāda ◻ **foot; a line of
poetry; leg**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་སྐྱོད་པ་དང་བྲལ་བ་ ◻ rkang pa skud pa dang bral
ba ◻ {C}apagata-pāda-mrakṣaṇa ◻ {C}frugal

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ཚེ་ཡི་འཕྲོག་བྱ་ ◻ rkang pa skong tshe yi 'thob
bo ◻ ཐོབ་ / འཕྲོག་ འཕྲོག་ ཐོབ་ འཕྲོག་སྐྱོག་ ◻ thob/'thob 'thob
thob 'thobs ◻ **Yi obtains when filling out a line of
poetry**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་གཉིས་ཀྱི་མཐོལ་ ◻ rkang pa gnyis kyi mthil ◻ {C}
pāda-tala ◻ **soles of the two feet** ◻ {C}sole of the
foot

རྒྱུ་ལྡོག་པ་འཕྲོག་པ་ ◻ rkang pa'i mtha' la ◻ **at the end of a
line of poetry**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་མཐོལ་ ◻ rkang pa'i mthil ◻ {C}pāda-tala ◻ **sole
of the foot** ◻ {C}sole of the foot

རྒྱུ་ལྡོག་པ་འོག་ན་གསུམ་པ་ ◻ rkang pa'i 'og na gnas pa ◻
{C}pāda-tala-sannīṣṛita ◻ **abiding under the foot**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkan ◻ {LCh} tālu ◻ {PH}palate

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkan ◻ {LCh} kākuda ◻ {PH}hump of the
shoulders (kākuda)

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkan ◻ {LCh} jihva ◻ {PH}tongue (jihva)

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkun po ◻ {MSA}dasyu ◻ **robber; thief**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkun ma ◻ **robber; thief**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkub ◻ {LCh}pāyu ◻ **anus; rear end; the behind**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkub kyag ◻ **chair**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkyang ◻ **wild ass [a horse-like animal]**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkyang pa ◻ **alone; only; mere** ◻ {PH}whole;
complete; totality ◻ མཐོག་རྒྱུ་ལྡོག་པ་མི་འདྲ་ན། རིང་བྱ་ཇི་ལྟར་འཕྲོག་
པར་འགྲུབ། ◻ If a sound does not come as a whole, why
is it apprehended as a whole? ◻ {A4C} §13.19

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkyang ma ◻ lalanā ◻ **left channel**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkyen ◻ {C,MSA,LCh,MV}pratyaya ◻ **condition;
cause; minor cause; factor; reason** ◻ {C}
conditioned; reason DEFINITIONS: མཚན་ཉིད།
སྐྱོག་སྐྱོད་ ◻ mtshan nyid/ grogs byed/ ◻ Def.: assister

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་དམིགས་རྒྱུ་ལྡོག་པ་བདག་རྒྱུ་ལྡོག་པ་མ་ཐོག་རྒྱུ་ལྡོག་པ་
གྲུ་རྒྱུ་ ◻ dbye ba/ 1 dmigs rkyen/ 2 bdag rkyen/ 3 de
ma thag rkyen/ 4 rgyu rkyen/ ◻ Div.: (1) observed-
object condition; (2) proprietary condition/dominant
condition; (3) immediately preceding condition; (4)
causal condition

རྒྱུ་ལྡོག་པ་དབང་གིས་འཕྲུག་པ་ ◻ rkyen gyi dbang gis 'jug pa
◻ {L}pratyayādhīnavṛttitva ◻ **operating/working
through the force of conditions**

རྒྱུ་ལྡོག་པ་གྲུ་ལྡོག་པ་ ◻ rkyen 'gyur gyi rigs ◻ འགྲུས། འགྲུས་དང་།
གྲུས། གྲུས་དང་། ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ◻ **developmental
lineage**

ཀྱིན་གྱིལ་ ▫ *rkyen rgyal* ▪ {C}pratyaya-jino ▪ {C}Single Buddha

ཀྱིན་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་ ▫ *rkyen nyid 'di pa tsam* ▪ {PH}mere state of conditionality

ཀྱིན་བསྟན་པ་ ▫ *rkyen bstan pa* ▪ བསྟན། མྱོན། བསྟན། མྱོན། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}pratyaya-samdaršana ▪ **indicating the condition**

ཀྱིན་དང་ཕྱད་ ▫ *rkyen dang phrad* ▪ {MSA}pratyayāgama ▪ **meet with conditions; encounter conditions**

ཀྱིན་དང་ཕྱད་པར་འདོད་པ་ ▫ *rkyen dang phrad par 'dod pa* ▪ {MSA}pratyayābhigamābhilāṣa ▪ **wishing to meet with/encounter conditions**

ཀྱིན་དུ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *rkyen du ma yin pa* ▪ {C}apratyaya ▪ {C}non-condition(ed)

ཀྱིན་དེ་དང་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་དེ་དང་དེ་དག་འབྱུང་ངོ་ ▫ *rkyen de dang de la brten nas dngos po de dang de dag 'byung ngo* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}tam tam pratyayam pratītya te te bhāvā bhavanti ▪ **in dependence on this and that condition this thing and that thing arise**

ཀྱིན་འདི་པ་ཙམ་ཉིད་ ▫ *rkyen 'di pa tsam nyid* ▪ {ME}idam pratyayatā; idampratyayatā ▪ **having just these conditions; conditionality** ▫ {PH}having just these conditions

ཀྱིན་རྒྱལ་ས་གྲུབ་པ་ ▫ *rkyen rnam grub pa* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས། / གྲུབ། གྲུབས། ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {MSA}pratyaya-siddhi ▪ **accomplishing/achieving/establishing conditions**

ཀྱིན་རྒྱལ་ས་ཚོགས་ནས་ ▫ *rkyen rnam tshogs nas* ▪ {C} sāmagri-pratyatu ▪ **the conditions having gathered** ▫ {C}full complement of conditions

ཀྱིན་བྱ་ ▫ *rkyen bu* ▪ {PH}reason ▫ ཇོ་མོ་དེས་འདི་ནི་ཀྱིན་བྱ་ཞིག་ ལོ་སྟོན་དུ་གེས། ▫ *rnga mo des 'di ni rkyen bu zhig go snyam du shes te*; ▫ That camel thought, "This is a reason [to leave]." ▫ {A4C-C}

ཀྱིན་དབང་གིས་འཇུག་པ་ ▫ *rkyen dbang gis 'jug pa* ▪ {L}pratyayādhīnavṛttitva ▪ **operating/working through the force of conditions**

ཀྱིན་མ་ཚང་བ་མེད་པ་ ▫ *rkyen ma tshang ba med pa* ▪ {MV}pratyayāvaikalya ▪ **non-incompleteness of conditions**

ཀྱིན་མི་ཟད་པ་ ▫ *rkyen mi zad pa* ▪ {MSA}bhṛṣa...(tat-) pratyaya ▪ **non-exhaustion of conditions**

ཀྱིན་ལ་བརྟེན་ནས་ ▫ *rkyen la brten nas* ▪ {MSA}pratyayam pratītya ▪ **having depended upon conditions; in dependence upon conditions**

ཀྱིན་ལ་རག་ལས་པ་ ▫ *rkyen la rag las pa* ▪ {MSA} pratyayādhīnatva ▪ **reliance on conditions**

ཀྱིན་ལས་འབྱུང་བ་ ▫ *rkyen las 'byung ba* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MV} pratyaya-pravṛtti ▪ **arisen from conditions**

ཀྱོང་ ▫ *rkyong* ▪ བཀྱང་། ཀྱོང་། བཀྱངས། ཀྱོངས། ▫ *brkyang rkyong brkyangs rkyongs* ▪ {C}prasārita; {MSA} nigrhya (also: bag brkyang = nigrhya) ▪ **extend**

ཀྱོངས་ ▫ *rkyongs* ▪ བཀྱང་། ཀྱོང་། བཀྱངས། ཀྱོངས། ▫ *brkyang rkyong brkyangs rkyongs* ▪ {C}prasārita; {MSA} nigrhya (also: bag brkyang = nigrhya) ▪ **extend**

ཀྱུག་པ་ ▫ *lkug pa* ▪ {C}jada ▪ **dumb; stupid; imbecile; idiot** ▫ {C}idiot; stupid; stunned; senseless

ཀྱོག་ ▫ *lkog* ▪ **obscure; hidden**

ཀྱོག་གུར་ ▫ *lkog gyur* ▪ ཀྱོག་ ཅུ། གུར། པ། ▫ *lkog tu gyur pa* ▪ parokṣa ▪ **hidden phenomenon; hidden; subliminal** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉ་བསྟུན་གྱ་ལས་རང་འཛིན་དོག་པས་ཀྱོག་གུ་གུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་དྲིགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ 1 bsdus grwa las/ rang 'dzin rtog pas lkog tu gyur pa'i tshul gyis rtogs par bya ba/* ▫ Def.: (from Collected Topics): Object to be realized in a hidden manner by the conceptual consciousness apprehending it{TCT}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་ཚུང་ཟད་ཀྱོག་གུར་ལ་འཛིན་དུ་ཀྱོག་གུར་ ▫ *dbye ba/ 1 cung zad lkog gyur/ 2 shin tu lkog gyur/* ▫ Div.: (1) slightly hidden phenomenon [e.g., impermanence]; (2) very hidden phenomenon [e.g., the particular effects of karmas]

ཀྱོག་དུ་མ་གྲུབ་པའི་ཚོས་ ▫ *lkog tu ma gyur pa'i chos* ▪ aparokṣadharmā ▪ **non-hidden phenomenon; non-obscure phenomenon**

ལྷོག་ན་མོ་ ▫ *lkog na mo* ▪ {GD:565} hidden [though in a different sense than *lkog gyur*, referring to the manner in which aspects are produced, as opposed to hidden from ordinary perception]

ལྷོག་མ་ ▫ *lkog ma* ▪ **throat; adam's apple??**

སྐ་བ་ ▫ *ska ba* ▪ **astrigent** ▫ {PH}astrigent

སྐད་ ▫ *skad* ▪ {L}kṣaṇa; {MSA}bhāṣā; {MSA}vacana; {C}ruta ▪ **sound(s); language; voice** ▫ {C}vocal sounds

སྐད་ཅིག་ ▫ *skad cig* ▪ {C,MSA}kṣaṇa; {C}kṣaṇika; {C}tat-kṣaṇu ▪ **period; instant; moment** ▫ {C}that very instant

སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་ ▫ *skad cig skad cig* ▪ {L}kṣaṇe kṣaṇe ▪ **moment by moment** ▫ {C}in every moment; moment by moment

སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པ་ ▫ *skad cig gis 'jig pa* ▪ **momentary disintegration**

སྐད་ཅིག་གཅིག་ ▫ *skad cig gcig* ▪ {C}eka-kṣaṇa ▪ **momentary; single moment; single instant; single period** ▫ {C}one single moment

སྐད་ཅིག་གཅིག་གི་རྫོགས་པ་ ▫ *skad cig gcig gi rtogs pa* ▪ རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}eka-kṣaṇa-avabodha ▪ {C}single-instantaneous understanding

སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་ ▫ *skad cig gcig gis* ▪ {BCA} kṣaṇena ▪ {PH}instantaneously

སྐད་ཅིག་གཅིག་མངོན་རྫོགས་བྱང་རྒྱུ། སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་རྒྱུ་པ་ ▫ *skad cig gcig mngon rdzogs byang chub; skad cig ma gcig gis mngon par rdzogs par byang chub pa* ▪ {C}eka-kṣaṇa-abhisambodha ▪ {C}the single instantaneous full understanding

སྐད་ཅིག་གཅིག་དང་ལྡན་པ་ ▫ *skad cig gcig dang ldan pa* ▪ {C}eka-kṣaṇa-samāyukta ▪ {C}associated with one single moment

སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་ ▫ *skad cig cha med* ▪ **temporally partless moment**

སྐད་ཅིག་ཐ་མ་ ▫ *skad cig tha ma* ▪ **last moment; final moment; last period; final period; last instant; final instant**

སྐད་ཅིག་དང་པོ་ ▫ *skad cig dang po* ▪ {PH}first moment

སྐད་ཅིག་བར་ ▫ *skad cig bar* ▪ {PH}momentarily ▫ ཇི་ལྟར་མཚན་མོ་ལྷན་ནག་སྐྱིན་ཅུམ་ན། སློབ་ལྟུ་སྐད་ཅིག་བར་སྐྱང་སྐྱོན་པ་ ལྟོ། ▫ *ji ltar mtshan mo mun nag sprin rum na; glog 'gyu skad cig bar snang ston pa ltar* ▫ Just as a flash of lightning on a dark, cloudy night, momentarily brightly illuminates [everything], ... ▫ BCA §I.5ab

སྐད་ཅིག་སྦྱར་ / སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱར་བ་ ▫ *skad cig sbyor / skad cig ma'i sbyor ba* ▪ སྦྱར། སྦྱོར། སྦྱར། སྦྱོར། ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **kṣaṇikaprayoga ▪ momentary training**

སྐད་ཅིག་མ་ ▫ *skad cig ma* ▪ {MSA}kṣaṇika ▪ **momentary; moment; momentary phenomenon; instantaneous**

སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ ▫ *skad cig ma gcig* ▪ {MSA}eka-kṣaṇa ▪ **one instant; one moment**

སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་གིས་མངོན་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *skad cig ma gcig gis mngon par rtogs pa* ▪ **clear realization in a single moment**

སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་པོ་ ▫ *skad cig ma gcig po* ▪ {PH}first moment

སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་པོ་དེ་ཉིད་ ▫ *skad cig ma gcig po de nyid* ▪ {PH}the very first moment

སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ ▫ *skad cig ma nyid* ▪ {MSA}kṣaṇikatva ▪ **momentariness; instantaneousness; jsut momentary; just instantaneous**

སྐད་ཅིག་མ་ཐ་མ་ལ་ ▫ *skad cig ma tha ma la* ▪ {MSA} carame kṣane ▪ **in the final moment; in the final instant; in the final period**

སྐད་ཅིག་མ་དང་པོ་དང་ཁྱད་པར་མེད་པ་ ▫ *skad cig ma dang po dang khyad par med pa* ▪ {MSA}ādi-kṣaṇa-nirviśiṣṭatva ▪ **not different from the first moment/ instant/period**

སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *skad cig ma ma yin pa* ▪ {MSA} akṣaṇika ▪ **non-momentary; non-instantaneous**

སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པ་ལས་སྐད་ཅིག་མ་འབྱུང་བར་ནི་འོས་
 བ་མ་ཡིན་ ▫ *skad cig ma ma yin pa las skad cig ma*
'byung bar ni 'os pa ma yin ▫ འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། ▫
'byung 'byung byung byung ▫ {MSA}na tv akṣaṇikāt
kṣaṇikaṃ bhavitum arhati ▫ **it is not suitable for**
the momentary to arise from the non-momentary

སྐད་ཅིག་མ་བཞི་ ▫ *skad cig ma bzhi* ▫ **four periods; four**
moments

སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པ་ ▫ *skad cig ma yin pa* ▫ {MSA}
kṣaṇikatva ▫ **momentary; instantaneous**

སྐད་ཅིག་མ་རེ་ལ་ ▫ *skad cig ma re re la* ▫ {MSA}
pratikṣaṇam ▫ **in each moment; in each instant**

སྐད་ཅིག་མའི་རྒྱ་ཡིན་པ་ ▫ *skad cig ma'i rgyu yin pa* ▫
 {MSA}kṣaṇika-hetutva ▫ **being a momentary cause**

སྐད་ཅིག་མའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་ ▫ *skad cig ma'i 'bras bu yin*
pa ▫ {MSA}kṣaṇika-phalatva ▫ **being a momentary**
effect

སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱོར་བ་ / སྐད་ཅིག་སྦྱོར་ ▫ *skad cig ma'i*
sbyor ba / skad cig sbyor ▫ སྦྱོར་། སྦྱོར་། སྦྱོར་། སྦྱོར་།
 ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▫ *kṣaṇikaprayoga* ▫
momentary training

སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱོར་བ་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་ཚོས་བཞི་ ▫ *skad cig*
ma'i sbyor ba mtshon byed kyi chos bzhi ▫ **four**
phenomena characterizing momentary trainings
 ▫ COMMENT: *nonfruitional momentary trainings (rnam*
par smin pa ma yin pa'i skad cig ma'i sbyor ba), fruitional
momentary trainings (rnam par smin pa'i skad cig ma'i
sbyor ba rnam par smin pa ma yin pa'i skad cig ma'i sbyor
ba), characterless momentary trainings (mtshan nyid med
pa'i skad cig ma'i sbyor ba), nondual momentary trainings
(gnyis su med pa'i skad cig ma'i sbyor ba)

སྐད་ཅིག་ཙམ་ ▫ *skad cig tsam* ▫ {C}kṣaṇa-mātra ▫ **only**
a moment; only an instant; a mere moment; a
mere instant ▫ {C}a mere moment

སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་ ▫ *skad cig tsam yang* ▫ {MSA}
kṣaṇam api; {MSA}kṣaṇa-mātram api ▫ **even only a**
moment/instant/period

སྐད་ཅིག་རེ་ལ་ ▫ *skad cig re re la* ▫ {MSA}pratikṣaṇam ▫
in each instant/moment/period

སྐད་ཅིག་རེ་ལ་བྱུང་བ་ ▫ *skad cig re re la byung ba* ▫
 འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung*
 ▫ {MV}pratikṣaṇotpāda ▫ **arising in each moment/**
instant/period

སྐད་ཅིག་ལ་འཇིག་པའི་དོན་ ▫ *skad cig la 'jig pa'i don* ▫
 {MSA}kṣaṇa-bhaṅgārtha ▫ **meaning disintegration**
in a moment

སྐད་དོན་ ▫ *skad dod* ▫ **equivalent term; translation**
equivalent; equivalent in the [original] language;
[Sanskrit] original

སྐད་སྦྱས་པ་ ▫ *skad smras pa* ▫ **utter**

སྐད་རིགས་ཆེན་པོ་བཞི་ ▫ *skad rigs chen po bzhi* ▫ {PH}
 the four major languages (Sanskrit; Prakrit;
 Apabhraṃśa; Pisachi)

སྐད་ཤེས་ ▫ *skad shes* ▫ {C}ruta-jñatā ▫ {C}knowledge
 of speech

སྐད་ཤེས་པ་ལུགས་སྤྲུལ་ཚོགས་པ་ ▫ *skad shes pa phun sum*
tshogs pa ▫ **excellent knowledge of languages**

སྐད་སོར་བཞག་ཏུ་བཞག་ ▫ *skad sor bzhag tu bzhag* ▫ **the**
language was left as is

སྐད་གསར་བཅད་ ▫ *skad gsar bcad* ▫ **new language/**
vocabulary; new translation system

སྐབས་ ▫ *skabs* ▫ {LCh,L,MSA}adhikāra; {LCh}
avasara; {C,MSA}avakāśa; {C}mṛṣṭa ▫ **occasion;**
time; context; chapter; with reference to ▫ {C}
 opportunity; occasion for; room; smooth

སྐབས་ཁྱད་པར་ཅན་ཡོད་པའི་བསྐྱེད་པ་ ▫ *skabs khyad*
par can yod pa'i bstan pa ▫ **teaching in relation**
to which there is occasion for something more
special

སྐབས་མཆིས་པ་ ▫ *skabs mchis pa* ▫ སྐབས། མཆིས། ▫ *skabs*
mchis ▫ {L} sa-avakāśa ▫ **affords an occasion [for**
refutation]; affords an opportunity

སྐབས་དང་བོད་སྦྱི་དོན་ ▫ *skabs dang po'i spyi don* ▫
general meaning of the first chapter

སྐབས་འདིར་ ▫ *skabs 'dir* ▫ **on this occasion; in this**
context; at this point

སྐབས་འདིར་དངོས་སུ་བསྐྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་འོ་བོ་ཉིད་མེད་
པའི་དོན་ ▫ *skabs 'dir dngos su bstan pa'i mtshan*
nyid ngo bo nyid med pa'i don ▪ **meaning of the**
character-non-nature explicitly indicated on this
occasion

སྐབས་འདིར་བསྐྱེད་ ▫ *skabs 'dir bstan* ▪ བསྐྱེད་མཉམ་ བསྐྱེད་
སྐྱོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **indicated on this**
occasion; indicated in this context; indicated at
this point

སྐབས་འདིར་བསྐྱེད་གྱི་ཡིད་མངོན་ ▫ *skabs 'dir bstan gyi*
yid mngon ▪ བསྐྱེད་མཉམ་ བསྐྱེད་ སྐྱོན་ ▫ *bstan ston*
bstand stond ▪ **mental direct perception that is**
indicated on this occasion [i.e., in Dharmakīrti's
Commentary on (Dignāga's) Compilation
of Prime Cognition" (tshad ma rnam 'grel,
pramāṇavarttika)] ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད་
རང་གི་སྐྱེད་མེད་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཉིད་ཡིད་དབང་ལས་བྱུང་བའི་སྐབས་
འདིར་བསྐྱེད་གྱི་རྟོག་བྲལ་མ་འབྲུལ་བའི་གཞན་རིག་ ▫ *mtshan nyid/*
rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen yid dbang las
byung ba'i skabs 'dir bstan gyi rtog bral ma 'khrul ba'i
gzhan rig/ ▫ Def.: a non-conceptual non-mistaken
other-knower indicated on this occasion that arises
from its own uncommon empowering condition, a
mental sense power

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གཞུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ནས་རིག་བྱ་འཛིན་པའི་
ཡིད་མངོན་གྱི་བར་འཇུག་ ▫ *dbye ba/ gzugs 'dzin yid mngon nas*
reg bya 'dzin pa'i yid mngon gyi bar lnga/ ▫ Div.:
the five ranging from mental direct perceptions
apprehending forms through to mental direct
perceptions apprehending tangible objects [the other
three are mental direct perceptions apprehending
sounds, scents, and tastes]

སྐབས་ཕྱིན་ ▫ *skabs phyin* ▪ {C}*mṛṣṭa* ▪ **appropriately**
sized ▫ {C}smooth

སྐབས་མ་མཆིས་ ▫ *skabs ma mchis* ▪ **does not afford an**
opportunity [for refutation]

སྐབས་མི་འབྱེད་ ▫ *skabs mi 'byed* ▪ {MSA}*avakāśasyākṛtiḥ*
▪ **not opening up an opportunity**

སྐབས་ཤེས་པ་ ▫ *skabs shes pa* ▪ {C}*avasara-jñātā* ▪
knowing the occasion ▫ {C}cognition of their
circumstances; knowledge of their circumstances

སྐབས་སུ་བབ་བ། སྐབས་སུ་བབས་བ་ ▫ *skabs su bab pa;*
skabs su babs pa ▪ འབབ། འབབས། བབ། བབས། ▫ *'bab*
'babs bab babs ▪ {MSA}*iti prakṛtaṃ (pra ṅkr)* ▪
appropriate; relevant; germane ▫ སྐབས་སུ་བབ་བ་གང་
ཡིན་དེའི་ང་གྲུལ་གྱིས་ ▫ *skabs su bab pa gang yin de'i nga*
rgyal gyis ▫ through the pride of being whichever of
those is relevant {Dor 47a.5/ 277.5}

སྐབས་སུ་བབས་བ། སྐབས་སུ་བབ་བ་ ▫ *skabs su babs pa;*
skabs su bab pa ▪ འབབ། འབབས། བབ། བབས། ▫ *'bab*
'babs bab babs ▪ {MSA}*iti prakṛtaṃ (pra ṅkr)* ▪
appropriate; relevant; germane ▫ སྐབས་སུ་བབས་བ་
ནལ་འཕྲོར་རྒྱུད་ཀྱི་གསུངས་ཚུལ་ ▫ *skabs su babs pa rnal 'byor*
rgyud kyī gsungs tshul ▫ the mode of setting forth
yoga tantras, which is germane [to the topic of this
text] {GZ 4a.5/ 7.6}

སྐབས་གསུམ་ ▫ *skabs gsum* ▪ {PH}three times

སྐབས་གསུམ་ ▫ *skabs gsum* ▪ {PH}three realms

སྐམ་ ▫ *skam* ▪ བསྐམ། སྐམ། བསྐམས། སྐམས། ▫ *bskam/ skam/*
bskams/ skams/ ▪ {C}*upaśuṣyati*; {L}*śuṣ* ▪ **to dry**
up; wither; parch

སྐར་མདའ་ ▫ *skar mda'* ▪ {C}*ulka*; {C}*ulkā-pāta* ▪ {C}
torch; meteor; shower of meteors

སྐར་མདའ་ལྗང་བ་ ▫ *skar mda' ltung ba* ▪ {C}*ulkā-pāta* ▪
{C}shower of meteors

སྐར་མ་ ▫ *skar ma* ▪ {C}*tāraka*; {C}*nakṣatra (=puṣya-*
ādayah) ▪ **star** ▫ {PH}star ▫ {C}constellation

སྐར་མ་ལྟ་བུའི་བསྐལ་བ་ ▫ *skar ma lta bu'i bskal pa* ▪ {C}
tārakopama-kalpa ▪ {C}star-like aeon (period of
Tathāgata Suvarṇa-puṣpa)

སྐར་མའི་ཚོགས་ ▫ *skar ma'i tshogs* ▪ {C}*tāraka-gaṇa* ▪
collection of stars; group of stars; host of stars
▫ {PH}collection of stars; host of stars ▫ {C}
host of stars ལྟ་བུ་བྱེད་པའི་སྐར་མའི་ཚོགས་ཀྱིས་ཤིན་ཏུ་བརྒྱན་པ།
▫ *lha brgya stong gi skar ma'i tshogs kyis shin tu*
brgyan pa, ▫ He is adorned by the hosts of stars of a
hundred thousand gods. ▫ {LVS} = 1-02-00087-H96-
SID000133

སྐལ་ ▫ *skal* ▪ **lot; share; fortune** ▫ {PH}suitable;
worthy

སྐལ་མཉམ་གྱི་གྲུ་ ོ *skal mnyam gyi rgyu* ▪ *sabhāga-hetu* ▪
cause of equal lot; cause of similar lot

སྐལ་མཉམ་པ་ ོ *skal mnyam pa* ▪ {LCh}sabhāga; {LCh}
sabhāgatā ▪ those of equal lot/share/fortune

སྐལ་དོན་ ོ *skal don* ▪ བསྐལ། དོན། ོ *bskal don* ▪
supersensory object

སྐལ་ལྡན་ ོ *skal ldan* ▪ [fortune-possessor]; one who
has fortune; the fortunate; a Bodhisattva; one
who has the lot

སྐལ་པ་ ོ *skal pa* ▪ {MSA}bhavya ▪ lot; share; fortune

སྐལ་པ་ཅན་ ོ *skal pa can* ▪ {MSA}bhāgīya ▪ having the
lot; having the share; having the fortune

སྐལ་པ་བཟང་པོ་ ོ *skal pa bzang po* ▪ {PH}auspicious
age

སྐལ་པ་རབ་དུ་གྲུ་པ་ ོ *skal pa rab tu gyur pa* ▪ {PH}
most fortunate

སྐལ་པ་ ོ *skal ba* ▪ lot; share; portion; share/portion of
good or bad fortune

སྐལ་པ་ཇི་བཞིན་ ོ *skal ba ji bzhin* ▪ {C}yathā-bhavyam ▪
{C}which corresponds to the merit

སྐལ་པ་མཉམ་པ་ ོ *skal ba mnyam pa* ▪ {C}sabhāgatā ▪
having equal lot ོ {C}companionship

སྐལ་པ་མེད་པ་ ོ *skal ba med pa* ▪ {C}abhavya ▪ without
the lot; without the fortune ོ {C}impossible;
unable; unfit; incapable

སྐལ་ཚྭ་ ོ *skal tshigs* ▪ {PH}backbone

སྐལ་རྫོང་ ོ *skal rdzongs* ▪ {PH}dowry

སྐལ་བཟང་ ོ *skal bzang* ▪ fortunate (good lot) ོ {PH}
good fortune; auspicious age

སྐྱུ་ ོ *sku* ▪ {C,LCh,MSA}kāya; {C}mūrti; tanus; ātmā-
bhāva; āsraya; gātra; gātratā; gātratva; vighraha;
{MSA}śarīra ▪ body (hon.); image; statue ོ {PH}
lifetime ོ {C}figurehead; personality; personal
existence; extent; all they have and all they are;
receptacle; physical (or bodily) basis; based on;
foundation; by resorting to (as a basis); limbs;

frame; shape ོ ཁྲི་མ་འདི་སྐྱུ་ཚད་དཔག་དུ་མེད་པའི་སྐྱུ་ལོ་ནས། ཇི་
བཅུན་འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་ཇིས་སུ་བརྒྱུད་བ་ཡིན། ོ *bla ma 'di
sku tshad dpag tu med pa'i snga rol nas, rje btsun
'jam pa'i dbyangs kyis rjes su bzung ba yin*, ོ Over
countless prior lifetimes, this teacher was mentored
by the venerable Mañjuśrī. ོ {W23693} Mkhas-grub-
nam-thar-bsdus-pa, 2a.2

སྐྱུ་སྐྱུ་ ོ *sku skye* ▪ {PH}incarnation ོ བྱིད་ཇི་འོག་སྐྱུ་སྐྱུ་
ཡིན་པས་ལྷོ་ ོ *khyed rje'i 'gos kyi sku skye yin pas* ... ོ
Since you are an incarnation of Lord Gö [Khuk-pa-
lhe-tse], ... ོ {W23693} Mkhas-grub-rnam-thar-bsdus-
pa; 4a.3

སྐྱུ་ཁམས་ ོ *sku khams* ▪ health (hon.); constitution

སྐྱུ་ཁུས་ ོ *sku khrus* ▪ [body-wash]; bathing; washing;
ablution (hon.)

སྐྱུ་འབྲིལ་བག་ཆགས་པ་ ོ *sku 'khril bag chags pa* ▪ body
elegant

སྐྱུ་ཆས་ ོ *sku chas* ▪ things; possessions (hon.)

སྐྱུ་ཆེ་དྲང་ ོ *sku che drang* ▪ large straight body

སྐྱུ་ཆེ་ཞིང་དྲང་བ་ ོ *sku che zhing drang ba* ▪ {C}brhad-
rju-gātratā ▪ {C}his bodily frame is broad and
straight

སྐྱུ་ཆེ་ཞེང་དྲང་བ་ ོ *sku che zheng drang ba* ▪ large and
straight body

སྐྱུ་མཚེད་ ོ *sku mched* ▪ sibling; brother; relation
(hon.)

སྐྱུ་ཉིད་ ོ *sku nyid* ▪ {C}gātratā ▪ {C}body; limbs

སྐྱུ་དང་གསུང་དང་བྱུགས་སྐྱུལ་པ་ ོ *sku dang gsung dang
thugs sprul pa* ▪ {MSA}kāya-vāk-citta-nirmāṇa ▪
emanations of exalted body, speech, and mind

སྐྱུ་དམ་པར་ ོ *sku dam par* ▪ {C}sat-kāya ▪ {C}(true)
individuality; (true) individual body

སྐྱུ་གཤུང་ ོ *sku gdung* ▪ {C}śarīra ▪ relics ོ {C}relics;
body; dead body

སྐྱུ་བདུན་དག་ ོ *sku bdun dag* ▪ seven body areas

སྐྱུ་མདུན་ ོ *sku mdun* ▪ exalted presence; the presence
[H.H. Dalai Lama]

སྐྱ་མདོག་ ▫ *sku mdog* ▪ [body-color]; color of the body; color (hon.)

སྐྱ་འདྲ་ ▫ *sku 'dra* ▪ religious image

སྐྱ་དཔུང་ ▫ *sku dpung* ▪ [body-shoulder]; shoulder (hon.)

སྐྱ་བྱི་དོར་བྱས་པ་དང་འདྲ་བ་ ▫ *sku byi dor byas pa dang 'dra ba* ▪ body as if wiped [that is, smooth]

སྐྱ་ལྷགས་ ▫ *sku blugs* ▪ {PH}metal image

སྐྱ་ལྷགས་མ་ ▫ *sku blugs ma* ▪ {PH}metal image

སྐྱ་མེད་པ་ ▫ *sku med pa* ▪ {MSA}akāya ▪ bodiless

སྐྱ་ཚེ་ ▫ *sku tshe* ▪ {PH}life; life-span ▫ སྐྱ་ཚེ་ཚད་ནི་ལོ་ཁྲི་ཚོག་སྟོང་དོ། ▫ *sku tshe tshad ni lo khri tshig stong ngo*; ▫ The extent of his life-span was ten thousand years. ▫ W19357 - Kangyur errata; fol. 2a.3

སྐྱ་ཚེ་རིང་བ་ ▫ *sku tshe ring ba* ▪ {C}dīrgha-āyuskatā ▪ [body-life-long]; long life (hon.) ▫ {C}long life

སྐྱ་གཞོན་པ་ཅན་ ▫ *sku gzhon sha can* ▪ body having youthful flesh

སྐྱ་མྱེ་ ▫ *sku zla* ▪ [body-equal]; spouse (hon.)

སྐྱ་ཡི་ཁོ་ལག་ ▫ *sku yi kho lag* ▪ {L}maṇḍala-paryanta ▪ {C}boundary

སྐྱ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ ▫ *sku yongs su rdzogs pa* ▪ རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}paripūrṇa-kāyā ▪ fully developed/perfected body

སྐྱ་རིམ་པར་འཚམ་པ་ ▫ *sku rim par 'tsham pa* ▪ body well-proportioned

སྐྱ་ལ་འཁྲུལ་བ་མི་མངའ་བ་ ▫ *sku la 'khrul ba mi mnga' ba* ▪ not having error physically

སྐྱ་ལ་དབང་འབྱོར་བ་ཉིད་ ▫ *sku la dbang 'byor ba nyid* ▪ {MSA}kāya-vibhutva ▪ attainment of mastery with respect to the body

སྐྱ་ལ་སྤྲི་བ་དང་གནག་བག་མེད་པ་ ▫ *sku la sme ba dang gnag bag med pa* ▪ body without moles and black spots

སྐྱ་ཤ་ལུམ་པ་མེད་པ་ ▫ *sku sha zhum pa med pa* ▪ body not slouching

སྐྱ་ཤ་ལྷོད་པ་ ▫ *sku sha lhod pa* ▪ loose bodily flesh

སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་ཀུན་སྦྱོར་གཙམ་པ་ ▫ *sku gsung thugs kyi kun spyod gtsang ba* ▪ clean behavior of body; speech; and mind

སྐྱ་གསུམ་ ▫ *sku gsum* ▪ {MSA}trikāya ▪ the three exalted bodies [of a Buddha]

སྐྱ་གསུམ་ལ་བསྟོད་པ་ ▫ *sku gsum la bstod pa* ▪ kāyatrayastotra ▪ Praise of the Three Exalted Bodies [by Nāgārjuna; P2015, vol. 46]

སྐྱ་བསམ་གྱིས་མི་བྲབ་ ▫ *sku bsam gyis mi khyab* ▪ {MSA}kāyācintya ▪ inconceivable exalted body

སྐྱ་ཁོ་ལག་ཡངས་ཤིང་བཟང་བ་ ▫ *sku'i kho lag yangs shing bzang ba* ▪ limbs of the body broad and excellent

སྐྱ་ཁོ་ལག་པར་ ▫ *sku'i khyad par* ▪ {MSA}kāya-viśeṣa ▪ attribute of exalted body; feature of exalted body; physical attribute

སྐྱ་ཁོ་བདུན་མཐོ་བ་ ▫ *sku'i bdun mtho ba* ▪ seven body areas prominent ▫ COMMENT: hands, feet, shoulder blades, and nape of the neck

སྐྱ་ཁོ་ཕྱིན་ལས་ ▫ *sku'i phrin las* ▪ {MSA}kāya-karman ▪ exalted physical activity

སྐྱ་ཁོ་ཕྱིན་ལས་ ▫ *sku'i 'phrin las* ▪ exalted activities of body

སྐྱ་ཁོ་སྤྲིད་ཚད་དང་འདོམ་མཉམ་པ་ ▫ *sku'i srid tshad dang 'dom mnyam pa* ▪ circumference of the body [outstretched arms and body height] equal to a fathom

སྐྱ་ར་ ▫ *skur* ▪ deprecate; depreciate; deny

སྐྱ་ར་བདབས་ ▫ *skur btabs* ▪ deprecate; depreciate; deny

སྐྱ་ར་འདེབས་ ▫ *skur 'debs* ▪ གདབ། འདེབས། བདབ། རོབས།

▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {MV}apavāda; abhyākhyāna ▪ deprecation; depreciation;

denial; underestimation ▫ {GD:305} nihilism

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་དམིགས་ཡུལ་གྱི་དོན་དེ་ལས་

ཆད་པར་ལྟ་བུ་བཞི་སྒོ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi dmigs yul gyi don de las chad par lta ba'i blo/* ▫ Def.: an awareness that views that object which is its object of observation as less than that [i.e., as less than it is]

སྐྱོད་པ་ ▫ *skur pa* ▪ {C}apavāda ▪ **deprecation; depreciation; denial** ▫ {C}negation; rejection; underestimation

སྐྱོད་པ་བདེ་བ་བྱས་པ་ ▫ *skur pa btab byas* ▪ {C}apodya ▪ {C} go away from; withdraw from; negate

སྐྱོད་པ་འདོད་བསམ་ ▫ *skur pa 'debs* ▪ གདབ། འདོད་བསམ། བདེ་བ་ རྩོམས། ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {C}apavāda ▪ **deprecation; depreciation; denial** ▫ {C}negation; rejection; underestimation

སྐྱོད་པ་འདོད་བསམ་པ་ ▫ *skur pa 'debs pa* ▪ གདབ། འདོད་བསམ། བདེ་བ་ རྩོམས། ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {MSA,MV}apavāda ▪ **deprecation; depreciation; denial**

སྐྱོད་བ་ ▫ *skur ba* ▪ {C}apavāda ▪ **deprecation; depreciation; denial** ▫ {C}negation; rejection; underestimation

སྐྱོད་བ་འདོད་བསམ་ ▫ *skur ba 'debs* ▪ གདབ། འདོད་བསམ། བདེ་བ་ རྩོམས། ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {C}apavāda ▪ **deprecation; depreciation; denial** ▫ {C}negation; rejection; underestimation

སྐྱོད་བ་འདོད་བསམ་པ་ ▫ *skur ba 'debs pa* ▪ གདབ། འདོད་བསམ། བདེ་བ་ རྩོམས། ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ apavāda; abhyākhyāna ▪ **deprecation; depreciation; denial**

སྐྱོད་བར་འགྲུང་ ▫ *skur bar 'gyur* ▪ {C}abhyācikṣati ▪ {C} calumniate; misrepresent

སྐྱུལ་ ▫ *skul* ▪ བསྐྱུལ། སྐྱུལ། བསྐྱུལ། སྐྱུལ། ▫ *bskul/ skul/ bskuld/ skuld/* ▪ **rouse; arouse; entreat; urge on; incite; urge; exhort**

སྐྱུལ་ཅིང་ ▫ *skul cing* ▪ {C}codayati ▪ {C}exhort; warn against; make the charge

སྐྱུལ་བར་བྱེད་ཅིང་ ▫ *skul bar byed cing* ▪ {C}codye ▪ {C} I am exhorted

སྐྱུལ་བྱེད་མ་ ▫ *skul byed ma* ▪ {GST-V} *cundavajrī ▪ {PH}Cundavajrī

སྐྱེ་ལྗེ་བ་ ▫ *ske lba ba* ▪ {PH}neck goiter

Tenses: future, present, past, imperative

སྐྱེས་ཤིང་ ▫ *skem shing* ▪ {C}tapeti ▪ {C}dry up

སྐྱེས་པར་བྱེད་ཅིང་ ▫ *skems par byed cing* ▪ {C}tapeti ▪ {C}dry up

སྐྱོང་ ▫ *skong* ▪ བསྐྱང། སྐྱོང། བསྐྱངས། སྐྱོངས། ▫ *bskang skong bskangs skongs* ▪ **fill; fulfill; complete**

སྐྱོངས་ ▫ *skongs* ▪ བསྐྱང། སྐྱོང། བསྐྱངས། སྐྱོངས། ▫ *bskang skong bskangs skongs* ▪ **fill; fulfill; complete**

སྐྱོས་ ▫ *skom* ▪ སྐྱོས། བ། ▫ *skom pa* ▪ {C}pipāsā; {C}pipāsita ▪ **thirst** ▫ {C}thirsty

སྐྱོས་པ་ ▫ *skom pa* ▪ pipāsā ▪ **thirst**

སྐྱོས་པས་བྱུངས་པ་ ▫ *skom pas gdungs pa* ▪ {C}pipāsā-tapta ▪ **tormented by thirst; pained by thirst** ▫ {C}tormented by thirst; pained by thirst

སྐྱོས་པོ་ ▫ *skom po* ▪ a hybrid cow that is thin and gives a lot of milk

སྐྱོར་ ▫ *skor* ▪ བསྐྱོར། སྐྱོར། བསྐྱོར། སྐྱོར། ▫ *bskor/ skor/ bskord/ skord/* ▪ **preposition: around; about; surrounding; concerning. verb: to turn round; revolve; encircle; circle. noun: topic; cycle**

སྐྱོར་དགུ་ ▫ *skor dgu* ▪ {PH}nine cycles

སྐྱོར་བཅུ་གཅིག་ ▫ *skor bcu gcig* ▪ {PH}eleven cycles

སྐྱོར་བ་ ▫ *skor ba* ▪ བསྐྱོར། སྐྱོར། བསྐྱོར། སྐྱོར། ▫ *bskor/ skor/ bskord/ skord/* ▪ **to turn round; revolve; encircle; circle**

སྐྱོར་བ་བྱ་བར་འོས་པར་འགྲུང་ཏེ་ ▫ *skor ba bya bar 'os par 'gyur te* ▪ {C}pradakṣiṇīya ▪ {C}worthy of being honored by circumambulation

སྐྱུ་ག་ ▫ *skya ga* ▪ magpie

སྐྱུ་ནར་གྱི་བུ་ ▫ *skya nar gyi bu* ▪ {Das} Pātālīputra ▪ {PH}Pātālīputra ▫ {SBC}

སྐྱུ་བ་ ▫ *skya ba* ▪ paddle

སྐྱུ་བས་ཡིགས་བསྐྱུ་བས་ ▫ *skya bas legs bsrabs* ▪ **churned well by a paddle**

སྐྱུ་པོ་ ▫ *skya bo* ▪ greyish; whitish grey ▫ {PH}piece; morsel ▫ བྱི་ཡི་འདི་སྐྱུ་ལ་མར་གྱིས་བསྐྱུས་ནས་ཁ་ཟས་སྐྱུ་བཞི་ཆང་བྱི་བྱི།

◦ Having smeared butter on a cat's nose, [she] was given a small morsel of food. ◦ {A4C-C}

སྐྱེས་པ་གཉེས་ ◦ *skya ser gnyis* ▪ {PH}ordained and lay people

སྐྱབས་ ◦ *skyabs* ▪ {MSA}śaraṇa ▪ **refuge; protection; something like a dandelion which grows in the woods and has three flowers to a stalk**

སྐྱབས་འགོ་ ◦ *skyabs 'gro* ▪ {PH}going for refuge

སྐྱབས་འགོའི་སློབ་པ་ ◦ *skyabs 'gro'i sdom pa* ▪ {PH} refuge vows

སྐྱབས་གནས་ ◦ *skyabs gnas* ▪ **source of refuge**

སྐྱབས་ལྷན་མེད་པ་ཡིན་པ་ ◦ *skyabs bla na med pa yin pa* ▪ {MSA}śaraṇatvānuttarya ▪ **unurpassed refuge**

སྐྱབས་མེད་ ◦ *skyabs med* ▪ {MSA}aśaraṇa ▪ **without refuge; protectorless**

སྐྱབས་སུ་འགོ་བ་ ◦ *skyabs su 'gro ba* ▪ {L}śaraṇa-gamana ▪ **go for refuge** ◦ {PH}going for refuge

སྐྱབས་སུ་འགོ་བའི་སྐྱབས་ ◦ *skyabs su 'gro ba'i skabs* ▪ {MSA}śaraṇa-gamanādhikāra ▪ **occasion of going for refuge**

སྐྱབས་སུ་འགོ་བའི་ཁྱད་པར་ ◦ *skyabs su 'gro ba'i khyad par* ▪ {MSA}śaraṇa-pratipatti-viśeṣaṇa ▪ **features of going for refuge**

སྐྱབས་སུ་འགོ་བའི་ཚོ་ག་ ◦ *skyabs su 'gro ba'i cho ga* ▪ {PH}ritual for taking refuge

སྐྱབས་སུ་འགོ་བར་ངེས་པ་ ◦ *skyabs su 'gro bar nges pa* ▪ {MSA}śaraṇa-gamana-vyavasāya ▪ **definite/certain to go for refuge**

སྐྱབས་སུ་རབ་དུ་སྐྱབ་ ◦ *skyabs su rab tu slu ba* ▪ {MSA}śaraṇa-vipravādana ▪ **deceived with respect to refuge**

སྐྱབས་སེང་ ◦ *skyabs seng* ▪ *pāṇḍu* ▪ {PH}Pāṇḍu [father of the five Pandavas]

སྐྱབས་གསུམ་ ◦ *skyabs gsum* ▪ {LCh}triśaraṇa ▪ **the three refuges [Buddha, his Doctrinre, and the Spiritual Community]**

སྐྱར་མོ་ ◦ *skyar mo* ▪ **heron**

སྐྱིད་ ◦ *skyid* ▪ {C}kṣema ▪ **comfort; happiness** ◦ {C} safety; secure from attack

སྐྱིད་པ་ ◦ *skyid pa* ▪ {C}saukhya ▪ **comfort; happiness** ◦ {PH}happy; joyful ◦ {C}happiness

སྐྱིལ་ཁྱུང། སྐྱིལ་མོ་ཁྱུང་ ◦ *skhyil krung; skhyil mo krung* ▪ **cross-legged; cross-legged posture**

སྐྱིལ་མོ་ཁྱུང་ ◦ *skhyil mo krung* ▪ **cross-legged; cross-legged posture**

སྐྱིལ་མོ་ཁྱུང་གཅིག་གིས་ ◦ *skhyil mo krung gcig gis* ▪ {C}eka-paryāṅkena (=ekena-paryāṅkena) ▪ {C}during one single session of cross-legged meditation

སྐྱུ་ན་གསལ་ ◦ *skyu na gsal* ▪ **it is clear in the run of the text**

སྐྱུ་རུ་ར་ ◦ *skyu ru ra* ▪ āmalakī ▪ **olive; sour medicinal fruit**

སྐྱུག་ཅིང་ ◦ *skyug cing* ▪ {C}āgacchati ▪ {C}come (along); approach; comes to; spurts out of

སྐྱུག་འོག་པ་ ◦ *skyug log pa* ▪ [vomit-turn-out]; nausea

སྐྱུང་ཀ་ ◦ *skyung ka* ▪ **a black bird with a red beak**

སྐྱུར་བ་ ◦ *skyr ba* ▪ āmla ▪ **sour**

སྐྱེ་ ◦ *skye* ▪ སྐྱེ། སྐྱེ། སྐྱེས། སྐྱེས། ◦ *skye/ skye/ skyes/ skyes/* ▪ {MV}jan; {C}upapadyati; {C}viruhati; {C}upapatti; {C}janayati; {C}jāti; {MV}utpatti; {MV}(√jan) jāyate; {MV}jāta ▪ **be born; be produced; grow; generate; production; birth** ◦ {C}arise; produce; grows; (place of) rebirth; genesis; generate; give birth to; birth; species; kind; different varieties

སྐྱེ་དབལ་གནས་གསུམ་ ◦ *skye dgag gnas gsum* ▪ **the three: production, abiding, and cessation**

སྐྱེ་དབལ་གནས་གསུམ་མི་རུང་བའི་ཚོས་ ◦ *skye dgag gnas gsum mi rung ba'i chos* ▪ **a phenomenon of which the three—production, abiding, and cessation—are not possible**

སྐྱེ་དབལ་གནས་གསུམ་རུང་བའི་ཚོས་ ◦ *skye dgag gnas gsum rung ba'i chos* ▪ **a phenomenon of which the**

three—production, abiding, and cessation—are suitable

སྐྱེ་དབུ་ ◻ *skye dgu* ▪ {MSA}prajā ▪ **creatures-nine**; **all beings** ◻ {PH}nine-fold birth [realms]; [all those of the] nine-fold birth [realms]; (many or all) beings

སྐྱེ་དབུའི་དོན་ ◻ *skye dgu'i don* ▪ **for the benefit of [all] beings**

སྐྱེ་དབུའི་བདག་པོ་ ◻ *skye dgu'i bdag po* ▪ {PH}Prajapati [n. of the fourth constellation]

སྐྱེ་དབུའི་བདག་པོ་དང་བཅས་པའི་ལྷ་རྣམས་ ◻ *skye dgu'i bdag po dang bcas pa'i lha rnam* ▪ {C} *saprajāpatikā devā* ▪ **the gods together with Prajāpati** ◻ {C}the gods around Prajāpati

སྐྱེ་འབྱུང་ ◻ *skye 'gyur* ▪ {C}upadyati ▪ {C}arise; set up

སྐྱེ་ག་ན་འཚི་ ◻ *skye rga na 'chi* ▪ **birth, aging, sickness, death**

སྐྱེ་མཚེད་ ◻ *skye mched* ▪ {MSA,C,MV}āyatana ▪ **sense-spheres; sphere; sense-sphere; sensory sphere; source [of consciousness]** ◻ {PH}sense-sphere; source ◻ {C}sense-field; occasion for བརྒྱུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཚེད་ ◻ *gzugs kyi skye mched* ◻ form sense-sphere

DIVISIONS: དེའི་བཤེན་པའི་སྐྱེ་མཚེད་ཅན་དང་གི་སྐྱེ་མཚེད་ ◻ *dbye ba/ 1 phyi'i skye mched 2 nang gi skye mched* ◻ Div: external sense-spheres (i.e., the six sense-spheres of forms, sounds, odors, tastes, tangible objects, and [other] phenomena) and internal sense-spheres (i.e., the six sense-spheres of the eye, ear, nose, tongue, body, and mental sense powers)

སྐྱེ་མཚེད་བཅུ་གཉིས་ ◻ *skye mched bcu gnyis* ▪ **twelve sense-spheres**

སྐྱེ་མཚེད་དུག་ ◻ *skye mched drug* ▪ {MV}ṣaḍāyatana ▪ **six sense-spheres; six sources** ◻ the six sense-fields

སྐྱེ་མཚེད་ལ་མཁས་ ◻ *skye mched la mkhas* ▪ {MV} āyatana-kauśalya ▪ **skill in the sense-spheres**

སྐྱེ་མཚོན་ ◻ *skye mchog* ▪ {C}puruṣottama ▪ **supreme person; supreme creature** ◻ {C}supreme man

སྐྱེ་འཇིག་ ◻ *skye 'jig* ▪ **production and disintegration**

སྐྱེ་ཐབས་ ◻ *skye thebs* ▪ {PH}section of generation

སྐྱེ་ཐབས་གཉིས་ ◻ *skye thebs gnyis* ▪ {PH}two sections of generation

སྐྱེ་དང་འཚི་ ◻ *skye dang 'chi* ▪ {MSA}janana-maraṇa ▪ **birth and death**

སྐྱེ་གནས་ ◻ *skye gnas* ▪ *yoni* ▪ **birth-place; birth-situation**

སྐྱེ་པོ་བདག་འཛིན་ཅན་ ◻ *skye po bdag 'dzin can* ▪ {PH} Proponent of Permanent Existence

སྐྱེ་འཕྲིང་ ◻ *skye 'phreng* ▪ {PH}garland of lives; sequence of lives; successive incarnations

སྐྱེ་བ་ ◻ *skye ba* ▪ སྐྱེ། སྐྱེ། སྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *skye/ skye/ skyes/ skyes/* ▪ {C,MV}jāti; {MV,MSA}janma; {MV}utpatti; {C,MSA}utpāda; {C}ātmopapatti; {C}utpādika; {C}upapatti; {C}upapadyate; {C}upādu (=utpāda); {C}janman; {C}jāyate; {C}pratyājayate; {MSA}caya; {MSA}utpadyamana; {MSA}udaya; {MV}janmatva ▪ **birth; production; produce; grow; be born; arising** ◻ {C}rebirth; place of rebirth; genesis; arising; in his rebirths; which produces; is reborn; gain rebirth; appears; produced things; manner of birth; species; kind; different varieties; to be reborn

སྐྱེ་བ་དཀར་པོ་ ◻ *skye ba dkar po* ▪ {MSA}śukla-janman ▪ **wholesome birth**

སྐྱེ་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ཐོབ་ནས་ ◻ *skye ba khyad par can thob nas* ▪ ཐོབ་ / འཛོལ་ འཛོལ། ཐོབ། འཛོལས། ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}upapatti-viśeṣam prāpya ▪ **having obtained/attained a special birth**

སྐྱེ་བ་དབུ་ ◻ *skye ba dgu* ▪ {PH}nine-fold birth [realms]; [all those of the] nine-fold birth [realms]; (many or all) beings

སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་ ◻ *skye ba ngo bo nyid* ▪ **production-nature; [self-]production-nature; nature of [self-]production**

སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མ་མཚིས་པ་ ◻ *skye ba ngo bo nyid ma mchis pa* ▪ *utpattiniḥsvabhāvatā* ▪ **production-non-nature; [self-]production-non-nature; naturelessness of [self-]production**

- སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *skye ba ngo bo nyid med pa* ▪ *utpattiniḥsvabhāvātā* ▪ **without a nature in terms of production; without a nature of production; production-non-nature; [self-]production-non-nature; naturelessness of [self-]production; production naturelessness**
- སྐྱེ་བ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *skye ba ngo bo nyid med pa nyid* ▪ *utpattiniḥsvabhāvātā* ▪ **production-non-nature; [self-]production-non-nature; naturelessness of [self-]production; production naturelessness**
- སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་ ▫ *skye ba gcig gis thogs pa* ▪ *{C}eka-jāti-pratibaddha* ▪ **impeded by one birth [i.e., removed from enlightenment by only one more birth]** ▫ {C}bound to one more birth only
- སྐྱེ་བ་གཅིག་གིས་ཐོགས་པ་འི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ ▫ *skye ba gcig gis thogs pa'i byang chub sems dpa'* ▪ **Bodhisattva who is one lifetime away from [achieving Buddhahood]**
- སྐྱེ་བ་དང་འགག་པ་ ▫ *skye ba dang 'gag pa* ▪ འགག འགག འགགས། འགགས། ▫ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {MSA} *utpāda-nirodha* ▪ **production and cessation; birth and cessation**
- སྐྱེ་བ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *skye ba dang mthun pa* ▪ {MV} *utpatty-anukūla* ▪ **concordant with birth; concordant with production**
- སྐྱེ་བ་དོན་མེད་པ་ ▫ *skye ba don med pa* ▪ {MSA} *cayāpārthya* ▪ **purposeless production; pointless production**
- སྐྱེ་བ་རྣམ་པ་བཅུ་བཞི་པོ་ ▫ *skye ba rnam pa bcu bzhi po* ▪ {MSA} *catur-daśa-vidha utpādaḥ* ▪ **fourteen types of birth**
- སྐྱེ་བ་པོ་ ▫ *skye ba po* ▪ {C} *jantu (=vrścika-ādih)* ▪ {C} vermin; creature
- སྐྱེ་བ་སྤྲུལ་སྐྱེ་བ་ ▫ *skye ba sprul sku* ▪ **incarnation emanation body**
- སྐྱེ་བ་འཕོངས་ཤིང་ ▫ *skye ba 'phongs shing* ▪ {C} *jāti-vyativṛtta*, (=sva-prakṛti-parityāgāj = janma-antara-gata) ▪ {C}(after they have) passed through

- this present birth (life); after one has died
- སྐྱེ་བ་མ་མཆིས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བགྱིད་པ་ ▫ *skye ba ma mchis pa rnam par shes par bgyid pa* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བགྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C} *anutpāda-vijñāpanatā*; {C} *anupapadyamāmana* ▪ {C}it is informed about non-production; without ever being reborn
- སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *skye ba ma yin pa* ▪ {C} *anupapatti* ▪ {C}no rebirth
- སྐྱེ་བ་མེད་ ▫ *skye ba med* ▪ སྐྱེ། སྐྱེ། སྐྱེས། སྐྱེས། ▫ *skye/skye/skyes/skyes/* ▪ {MSA} *na jāyate*; {MV} *ajanma(tva)*; {MV} *notpatti* ▪ **not born; not reborn; not produced**
- སྐྱེ་བ་མེད་དང་སྐྱེ་བ་ ▫ *skye ba med dang skye ba* ▪ {C} *anupādu'pādu* ▪ {C}non-production and production
- སྐྱེ་བ་མེད་པ་ ▫ *skye ba med pa* ▪ {C} *asanutpāda*; *anutpāda* ▪ **no production; non-production; birthless** ▫ {N}no production; {C}what is not co-produced
- སྐྱེ་བ་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་ ▫ *skye ba med pa la sogs pa* ▪ {MSA} *anutpadādi* ▪ **no production and so forth; non-production and so forth; birthless and so forth**
- སྐྱེ་བ་མེད་པ་ཤེས་པ་ ▫ *skye ba med pa shes pa* ▪ {MV} *jñānājāti* ▪ **knowledge of no more birth**
- སྐྱེ་བ་མེད་པ་འི་ཚོས་ལ་བརྗོད་པ་ ▫ *skye ba med pa'i chos la bzod pa* ▪ བརྗོད། བརྗོད། བརྗོད། བརྗོད། ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ **forbearance/patience/tolerance/endurance with respect to the doctrine of non-production**
- སྐྱེ་བ་དམན་ལ་བརྟེན་ ▫ *skye ba dman la brten* ▪ {MSA} *hīnopapattiḥ śrītā* ▪ **dependent on low birth**
- སྐྱེ་བ་ཅས་ ▫ *skye ba tsam* ▪ **mere production**
- སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་ ▫ *skye ba gzhan du* ▪ **in another birth; in another lifetime**
- སྐྱེ་བ་ཟད་པ་ ▫ *skye ba zad pa* ▪ {MSA} *janma-kṣaya* ▪ **extinction of birth**
- སྐྱེ་བ་ཟབ་པ་ ▫ *skye ba zab pa* ▪ **profundity regarding generation**

སྐྱེ་བ་བཟང་པོ་ ◻ *skye ba bzang po* ▪ {MSA}śubha-janman; {MSA}śobhana ... janman ▪ **good birth; auspicious birth**

སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་འགག་བ་ཡང་མེད་ ◻ *skye ba yang med 'gag pa yang med* ▪ འགག འགག འགགས། འགགས། ◻ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {MSA}notpādo na nirodhah ▪ **no production and also no cessation; neither production nor cessation; both no production and no cessation**

སྐྱེ་བ་ཡོངས་སུ་ལེན་བ་ ◻ *skye ba yongs su len pa* ▪ {MSA} upapatti-parigraha ▪ **thoroughly taking birth**

སྐྱེ་བ་ལ་ངེས་པར་འགྲུང་བ་ ◻ *skye ba la nges par 'gyur ba* ▪ {MSA}upapatti-niyatipāta ▪ **definite to be born/reborn**

སྐྱེ་བ་ལ་དོན་མེད་བ་ ◻ *skye ba la don med pa* ▪ {MSA} cayāpārthya ▪ **pointless production; purposeless production**

སྐྱེ་བའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་བ་ ◻ *skye ba'i kun nas nyon mongs pa* ▪ {MV}janma-saṃkleśa ▪ **thorough afflictions of birth**

སྐྱེ་བའི་སྐྱད་ཅིག་མ་དང་པོ་ཕྱིན་ཆད་ ◻ *skye ba'i skad cig ma dang po phyin chad* ▪ {MSA}janma-kṣaṇād ūrdhvaṃ (prathama-) ▪ **from the first moment of birth onward**

སྐྱེ་བའི་རྒྱ་ ◻ *skye ba'i rgyu* ▪ {MSA}utpāda-hetu ▪ **cause of production; cause of birth**

སྐྱེ་བའི་སྐྱོ་ ◻ *skye ba'i sgo* ▪ {MV,C}āya-dvāra ▪ **door of production; door of birth** ◻ (C)(acting as a) door of coming into being; door of arrival

སྐྱེ་བའི་སྐྱོ་བཅོས་བ་ ◻ *skye ba'i sgo bcom pa* ▪ བཞོས། འཛོསས། བཅོས། ཚོསས། ◻ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {GD:532} destroying the possibility

སྐྱེ་བའི་ཚོས་ཅན་ ◻ *skye ba'i chos can* ▪ {C}utpāda-dharmin ▪ {C}subject to production

སྐྱེ་བའི་སྦྱུང་སྐྱེ་ ◻ *skye ba'i sprul sku* ▪ **construction emanation body**

སྐྱེ་བའི་ཕྱིང་བ་ ◻ *skye ba'i phreng ba* ▪ {PH}garland of lives; sequence of lives; successive incarnations

སྐྱེ་བའི་རིགས་ལྷན་སྦྱུང་ཚོགས་བ་ ◻ *skye ba'i rigs phun sum tshogs pa* ▪ **excellent lineage of birth**

སྐྱེ་བའི་ལུས་བོར་ཏེ་སྦྱུང་བའི་ལུས་འཛོན་བ་ ◻ *skye ba'i lus bor te sprul pa'i lus 'dzin pa* ▪ གཟུང་། འཛོན། བཟུང་། ཟུངས། ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}janma-kāyaṃ tyaktvā nirmāṇa-kāyaṃ grhṇāti ▪ **having given up the body of birth, taking an emanation body**

སྐྱེ་བར་ ◻ *skye bar* ▪ {C}upādu (=utpāda) ▪ {C}produced things; production

སྐྱེ་བར་འགྲུང་ ◻ *skye bar 'gyur* ▪ {C}upapadyayāti; {C} upādayāti; {MSA}(upa)pad upapatsyante; {MSA} upapadyate ▪ {C}is reborn; produces

སྐྱེ་བོ་ ◻ *skye bo* ▪ {C,MSA,MV}jana; {C,MSA}janatā; {C}janakāya ▪ **being; creature; people** ◻ {C}men; crowd of people; beasts; audience

སྐྱེ་བོ་ངན་བ་ ◻ *skye bo ngan pa* ▪ {MSA}durjana ▪ **bad/evil being; bad/evil person**

སྐྱེ་བོ་ངན་བ་དང་འགྲོགས་བ་ ◻ *skye bo ngan pa dang 'gros pa* ▪ {MV}kujana-vāsa ▪ **acquainting with bad beings; accompanying with bad beings**

སྐྱེ་བོ་ཉོན་མོངས་བ་ཅན་ལ་རྗེས་སུ་བཅུ་བ་ ◻ *skye bo nyon mongs pa can la rjes su brtse ba* ▪ {MSA} kliṣṭajanānukampā ▪ **mercy/compassion for beings with afflictions; mercy/compassion for afflicted beings**

སྐྱེ་བོ་སྦྱང་བ་དང་འགྲོགས་བ་ ◻ *skye bo sdang ba dang 'gros pa* ▪ {MV}duṣṭa-jana-vāsa ▪ **acquainting with hateful beings; accompanying with hateful beings**

སྐྱེ་བོ་ཕལ་ཆེར་ ◻ *skye bo phal cher* ▪ {C}jana ▪ **most beings** ◻ {C}people; crowd of people; beings; beasts

སྐྱེ་བོ་ཕལ་པོ་ཆེ་ ◻ *skye bo phal po che* ▪ {L}mahājanakāya ▪ **a large crowd of people**

སྐྱེ་བོ་ལྷན་བ་ ◻ *skye bo blun pa* ▪ {MV}mūrkhā-jana ▪ **stupid being**

སྐྱེ་བོ་མང་པོ་ ◻ *skye bo mang po* ▪ {C}bahujana ▪ **many**

beings ▫ {C} many people; the many

སྐྱེ་བོ་མང་བོ་དགའ་བ་ ▫ *skye bo mang po dga' ba* ▪ {MSA} *bahu-jana-supriya* ▪ **liking many beings**

སྐྱེ་བོ་མྱོངས་པ་ ▫ *skye bo rmongs pa* ▪ མྱོང་། མྱོང་། མྱོངས། མྱོངས། ▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ {MSA} *vimūḍha ... jana* ▪ **confused being** ▫ {PH} confused being

སྐྱེ་བོ་མཛད་པ་ལ་བྱམས་པ་ ▫ *skye bo mdza' ba la byams pa* ▪ {MSA} *priya-jana-preman* ▪ **loving friendly beings**

སྐྱེ་བོ་ཚོགས་ ▫ *skye bo'i tshogs* ▪ {C} *jana-kāya*; {C} *janapada-bala-kāya* ▪ **group of beings; collection of beings** ▫ {C} crowd of people; body of people; folk

སྐྱེ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *skye ba'i ngo bo nyid med pa* ▪ **without a nature of production**

སྐྱེ་མ་ ▫ *skye ma* ▪ {PH} that which is produced

སྐྱེ་མི་རུང་གི་ཚོས་ཅན་ ▫ *skye mi rung gi chos can* ▪ {PH} having the quality of not being suitable to be produced again

སྐྱེ་མེད་ ▫ *skye med* ▪ {C} *ajātika* ▪ **unborn; unproduced; birthless** ▫ {C} unborn

སྐྱེ་མེད་གནས་ལ་ ▫ *skye med gnas la* ▪ {C} *anupādapade* ▪ **in the state of non-production** ▫ {C} to the track of non-production

སྐྱེ་མེད་ལྗོངས་ ▫ *skye med blo ldan* ▪ {C} *anupādadhī* ▪ {C} his thought on non-production

སྐྱེ་མྱོངས་ ▫ *skye rmongs* ▪ {PH} confused being

སྐྱེ་ཚུལ་ ▫ *skye tshul* ▪ **mode of production; mode of generation**

སྐྱེ་ཞིང་ ▫ *skye zhing* ▪ {C} *jāyi*; {C} *jāyate* ▪ **is born/produced/generated** ▫ {C} is born

སྐྱེ་ཞིང་འཛིན་པ་ ▫ *skye zhing 'jig pa* ▪ {MV} *utpāda-bhaṅga*; {MV} *utpāda-vyaya*; {MSA} *āpāyika* ▪ **is produced and disintegrates; is born and is destroyed**

སྐྱེ་ཞིང་འབྲི་ ▫ *skye zhing 'bri* ▪ {MSA} *udaya-vyaya* ▪ **be**

produced and diminish

སྐྱེ་གི་བར་དོ་ ▫ *skye shi bar do* ▪ {PH} birth; death; and the intermediate state

སྐྱེ་སྲིད་ ▫ *skye srid* ▪ **birth-state**

སྐྱེད་ ▫ *skyed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *upapādayāti*; {C} *upādayāti*; {C} *vahati*; {C} *vardhayati* ▪ **produce; generate; engender** ▫ {C} produces; harbors; transports; increase; strengthen

སྐྱེད་ཅིང་ ▫ *skyed cing* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *upabandhati* ▪ {C} extend to

སྐྱེད་པ་ ▫ *skyed pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MV} *ropana*; {MSA} *ādāhāna*; {MSA} *upapatti*; {L} *prasavati*; {C} *utpadyate*; {C} *janayitrī* (= *ādāv utpādanād*) ▪ **produce; generate; engender** ▫ {C} is produced; appear; arises; genetrix; creator; begetter

སྐྱེད་པར་བྱེད་ ▫ *skyed par byed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA} *avaropana*; {MSA} (*√jan*): *janayanti* ▪ **produce; generate; engender**

སྐྱེད་པར་མཛད་པ་ ▫ *skyed par mdzad pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *janayitrī* (= *ādāv utpādanād*) ▪ **producer; means of production/generation** ▫ {C} genetrix; begetter; creator

སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *skyed byed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ *janaka*; {C} *upādayāti*; {C} *janetrī*; {C} *jananī* (= *janetrī*) ▪ **producer; generator; engenderer; that which produces** ▫ {C} produces; creator; begetter; genetrix

སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་ ▫ *skyed byed cing* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *upadyati*; {C} *vikṣati* ▪ {C} arise; set up; behold

སྐྱེད་བྱེད་པ་ ▫ *skyed byed pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *rohayati* ▪ {C} cause to grow

སྐྱེད་མོས་ཚལ་ ▫ *skyed mos tshal* ▪ {C} *udyāna* ▪ **grove;**

par can ▪ **special being of small capacity**

སྐྱེས་བུ་རྩུང་དུ་བྱེད་པར་ཅན་གྱི་ལམ་ ▫ *skyes bu chung ngu khyad par can gyi lam* ▪ **a path of a special being of small capacity** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་ཚེ་སྲི་མའི་ལོ་ཁྲིའི་མཚན་མཐོ་ཙམ་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་བསམ་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang kho na'i don du tshe phyi ma'i 'khor ba'i mngon mtho tsam gtso bor don du gnyer ba'i cha nas bzhag pa'i bsam pa/* ▫ Def.: an attitude that is posited from the standpoint of seeking mainly mere high status within a future cyclic existence for one's own sake alone

སྐྱེས་བུ་རྩུང་དུ་དང་ཐུན་མོང་པའི་ལམ་ ▫ *skyes bu chung ngu dang thun mong pa'i lam* ▪ **path in common with those of lesser capacity**

སྐྱེས་བུ་རྩུང་བ་བྱེད་པར་ཅན་ ▫ *skyes bu chung ba khyad par can* ▪ {PH}special being of small capacity

སྐྱེས་བུ་རྩུང་འབྲིང་ཐུན་མོང་གི་ལམ་ ▫ *skyes bu chung 'bring thun mong gi lam* ▪ **a path that is common to beings of small and middling capacity** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐྱེས་བུ་གསུམ་ཀའི་ཉམས་སུ་སྐྱེས་བུ་ཡང་ཡིན་འབྲིང་གི་ལམ་རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བ་ལ་རང་ཉིད་ལ་ཐོག་མར་སྐྱོད་དགོས་པའི་བསམ་པ་ ▫ *mtshan nyid/ skyes bu gsum ka'i nyams su blang bya yang yin/ 'bring gi lam rang rgyud la skye ba la rang nyid la thog mar blo sbyong dgos pa'i bsam pa/* ▫ Def.: an attitude (1) which is an object of practice of the three [types of] beings and (2) in which it is necessary initially to train the mind in order to produce a path of [a being of] middling capacity in one's continuum

སྐྱེས་བུ་ཆེ་འབྲིང་ཐུན་མོང་གི་ལམ་ ▫ *skyes bu che 'bring thun mong gi lam* ▪ **a path that is common to beings of great and middling capacity** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐྱེས་བུ་ཆེ་འབྲིང་གཉིས་ཀའི་ཉམས་སུ་སྐྱེས་བུ་ཡང་ཡིན་ཆེན་པོའི་ལམ་རང་རྒྱུད་ལ་སྐྱེ་བ་ལ་རང་ཉིད་ལ་ཐོག་མར་སྐྱོད་དགོས་པའི་བསམ་པ་ ▫ *mtshan nyid/ skyes bu che 'bring gnyis ka'i nyams su blang bya yang yin/ chen po'i lam rang rgyud la skye ba la rang nyid la thog mar blo sbyong dgos pa'i bsam pa/* ▫ Def.: an attitude (1) which is an object of practice of both beings of great and middling capacities and (2) in which it is necessary initially to train the mind in order to produce a path of a being of great capacity in one's continuum

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་ ▫ *skyes bu chen po* ▪ {C}mahāpuruṣa ▪ **being of great capacity** ▫ {C}great man; great person; superman

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་ ▫ *skyes bu chen po'i mtshan* ▪ {MV}mahāpuruṣa-lakṣaṇa ▪ **characteristic of a being of great capacity**

སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་ལམ་ ▫ *skyes bu chen po'i lam* ▪ **a path of a being of great capacity** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐྱེད་ཆེ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་སྐོ་ནས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་ཕྱིར་དུ་རྣམ་མཁྱེན་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་བསམ་པ་ ▫ *mtshan nyid/ snying rje chen po'i gzhan dbang du gyur pa'i sgo nas sems can gzhan gyis sangs rgyas thob phyir du rnam mkhyen don du gnyer ba'i cha nas bzhag pa'i bsam pa/* ▫ Def.: an attitude that is posited from the standpoint of having come under the influence of great compassion seeking [to attain] an exalted knower-of-all-aspects for the sake of other sentient beings' attaining Buddhahood

སྐྱེས་བུ་གདི་མུག་ཅན་ ▫ *skyes bu gti mug can* ▪ {C}mohapuruṣa ▪ **beclouded/ignorant/confused/ befuddled person** ▫ {C}deluded person

སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ ▫ *skyes bu dam pa* ▪ {C,MSA}satpuruṣa; {MSA}satpauruṣya ▪ **excellent being; holy being; true being** ▫ {C}worthy person; real man; true man

སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *skyes bu dam pa la brten pa* ▪ {MSA}satpuruṣa-saṃsevā; {MSA}satpuruṣāyāśrayaṃ ▪ **relying/acquainting with on a holy/excellent/true being**

སྐྱེས་བུ་དམ་པའི་ལས་བྱེད་པ་ ▫ *skyes bu dam pa'i las byed pa* ▪ {MSA}satpuruṣa-karma-karaṇatā ▪ **performing the actions of a holy/excellent/true being**

སྐྱེས་བུ་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *skyes bu byed pa'i 'bras bu* ▪ {MSA,MV}puruṣa-kāra-phala ▪ **personally made effect**

སྐྱེས་བུ་ལྷན་པོ་ ▫ *skyes bu blun po* ▪ {C}mohapuruṣa ▪ **stupid being/person** ▫ {C}deluded person

སྐྱེས་བུ་འབྲིང་ ▫ *skyes bu 'bring* ▪ *madhyamapuruṣa* ▪ **being of middling capacity; being of medium capacity**

སྐྱེས་བུ་འབྲིང་གི་ལམ་ ◻ *skyes bu 'bring gi lam* ▪ **path of a being of middling capacity** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། འཁོར་བའི་སྐྱེས་ཚོགས་ལ་སྐོ་ལོག་པའི་སྐོ་ནས་རང་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་ཐར་པ་གཙོ་བོར་དོན་དུ་གཉེར་བའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་བསམ་པ་ ◻ *mtshan nyid/ 'khor ba'i phun tshogs la blo log pa'i sgo nas rang kho na'i don du thar pa gts'o bor don du gnyer ba'i cha nas bzhag pa'i bsam pa/* ◻ Def.: an attitude that is posited from the standpoint of mainly seeking liberation for the sake of oneself alone, from the viewpoint of having turned the mind away from the marvels of cyclic existence

སྐྱེས་བུ་རྫོངས་པ་ ◻ *skyes bu rmongs pa* ▪ {PH}confused being

སྐྱེས་བུ་ཚད་མ་ ◻ *skyes bu tshad ma* ▪ *pramāṇabhūta* ▪ **valid person/being**

སྐྱེས་བུ་གསུམ་ ◻ *skyes bu gsum* ▪ **beings of the three capacities [i.e., small, middling, and great]**

སྐྱེས་བུ་གསུམ་ཀ་ ◻ *skyes bu gsum ka* ▪ {PH}beings of the three capacities

སྐྱེས་བུའི་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱེས་པའི་རྩལ་དུ་གྲུབ་པ་ ◻ *skyes bu'i rgyud kyis bsdus pa'i rdul du grub pa* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ◻ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ **that which is atomically established and is included within the continuum of a being**

སྐྱེས་བུའི་རྒྱུད་ཀྱིས་མ་བསྐྱེས་པའི་རྩལ་དུ་གྲུབ་པ་ ◻ *skyes bu'i rgyud kyis ma bsdus pa'i rdul du grub pa* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ◻ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ **that which is atomically established and is not included within the continuum of a being**

སྐྱེས་བུའི་མཐུ་ ◻ *skyes bu'i mthu* ▪ {C}*puruṣakāra* ▪ {C} (manly) doing; work

སྐྱེས་བུའི་འདོད་པ་ཙམ་གྱིས་བཞག་པའི་འབྲེལ་བ་ ◻ *skyes bu'i 'dod pa tsam gyis bzhag pa'i 'brel ba* ▪ {GD:785} a relation established by the mere intention of the speaker

སྐྱེས་བུའི་ཤེས་རྒྱུད་ ◻ *skyes bu'i shes rgyud* ▪ **mental continuum of a being**

སྐྱེས་བུའི་ཤེས་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱེས་པའི་གཞུགས་ ◻ *skyes bu'i shes rgyud kyis bsdus pa'i gzugs* ▪ བསྐྱེ། སྐྱེད། བསྐྱེས།

སྐྱེས། ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **form included within the mental continuum of a being**

སྐྱེས་བུའི་ཤེས་རྒྱུད་ཀྱིས་མ་བསྐྱེས་པའི་གཞུགས་ ◻ *skyes bu'i shes rgyud kyis ma bsdus pa'i gzugs* ▪ བསྐྱེ། སྐྱེད། བསྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **form not included within the mental continuum of a being**

སྐྱེས་བུའི་ཤེས་རྒྱུད་བསྐྱེས་པ་ ◻ *skyes bu'i shes rgyud bsdus pa* ▪ བསྐྱེ། སྐྱེད། བསྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **contained/included within the mental continuum of a being**

སྐྱེས་བུའི་ཤེས་རྒྱུད་མ་བསྐྱེས་པ་ ◻ *skyes bu'i shes rgyud ma bsdus pa* ▪ བསྐྱེ། སྐྱེད། བསྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **not contained within the mental continuum of a being**

སྐྱེས་བུས་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ ◻ *skyes bus byed pa'i 'bras bu* ▪ **personally made effect**

སྐྱེས་མ་ཐག་དུ་ ◻ *skyes ma thag tu* ▪ སྐྱེ། སྐྱེ། སྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *skye/ skye/ skyes/ skyes/* ▪ {C}*jātamātra*; {MSA}*sahodaya* ▪ **immediately/right/just after being born/produced** ◻ {C}when just born

སྐྱེས་ཟིན་པ་ཡང་སྐྱེ་བ་ནི་མ་ཡིན་ ◻ *skyes zin pa yang skye ba ni ma yin* ▪ སྐྱེ། སྐྱེ། སྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *skye/ skye/ skyes/ skyes/* ▪ {MSA}*utpannam punar utpadyate (na-)* ▪ **what has already been produced is not produced again**

སྐྱེས་རབས་ ◻ *skyes rabs* ▪ སྐྱེས། བའི་ རབས། ◻ *skyes pa'i rabs/* ▪ *jātaka* ▪ **life stories; discourses on [Buddha's previous] births** ◻ {C}birth-stories

སྐྱོ་ ◻ *skyo* ▪ {MSA}*saṃvigna* ▪ **grief; sorrow; weariness; pathetic; poor**

སྐྱོ་དྲགས་ ◻ *skyo ngogs* ▪ {PH}quarrel

སྐྱོ་བཅས་སེམས་ཅན་སྐྱོན་པར་བྱེད་ ◻ *skyo bcas sems can smin par byed* ▪ {MSA}*sodvegā sattva-pācanā* ▪ **ripening poor sentient beings**

སྐྱོ་བ་ ◻ *skyo ba* ▪ {C,MSA,MV}*udvega*; {C}*nirvinna*; {C}*nirveda*; {C}*udvigna (-cittena)*; {C}*khidyati*; {C,MSA}*kheda*; {C}*nirvartate*; {MSA}*nirvid*; {MV,MSA}*parikheda*; {C}*bhajyati*; {C}*saṃvega* ▪ **discouragement; sorrow; grief; weariness**

སྐྱོན་མི་འབྱུང་ ◻ *skyon mi 'byung* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། ◻
'byung 'byung byung byung ▪ **fault will not arise**

སྐྱོན་མེད་ ◻ *skyon med* ▪ {C}niyāmata; {C}nyāma;
nirdoṣa ▪ **faultless; flawless; flawlessness** ◻ {C}
certainly; (lit.: re-drawing); the way of salvation (of
Śrāvakas and Pratyekabuddhas); the fixed condition
(of Bodhisattvas); ripening; (distinctive) way of
salvation (of Bodhisattvas); definite way of certain
salvation

སྐྱོན་མེད་པ་ ◻ *skyon med pa* ▪ {C}acchidra; {C}niyama
▪ **faultless; flawless; flawlessness** ◻ {C}flawless;
certainly; destined; definitely; established

སྐྱོན་མེད་པ་ལ་འཇུག་ཉིད་ ◻ *skyon med pa la 'jug nyid* ▪
{MSA}niyāmāvakraṅti ▪ **entry into flawlessness**

སྐྱོན་མེད་པར་འཇུག་པ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ ◻ *skyon med
par 'jug pa yang dag par 'grub pa* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ།
འགྲུབས། / གྲུབ། གྲུབས། ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs
▪ {MV}niyāmāvakraṅti-samudāgama ▪ **thorough
establishment/accomplishing/achieving of entry
into flawlessness**

སྐྱོན་ཡོངས་སུ་ཤེས་ ◻ *skyon yongs su shes* ▪ {MSA}doṣa-
parijñāna ▪ **thorough knowlledge of faults/flaws/
disadvantages**

སྐྱོན་ཡོན་ ◻ *skyon yon* ▪ སྐྱོན། དང། ཡོན། དན། ◻ *skyon dang
yon tan* ▪ **faults and good qualities; disadvantages
and advantages**

སྐྱོན་སེལ་བར་བྱེད་པ་ ◻ *skyon sel bar byed pa* ▪ **remove
defects**

སྐྱོན་སེལ་མི་རུས་པ་ ◻ *skyon sel mi nus pa* ▪ བསལ། སེལ།
བསལང། སེལང། ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ [you are] **not
able to avoid/eradicate/remove/clear away/
eliminate/exclude the fault that...**

སྐྱོབ་ཅིང་ ◻ *skyob cing* ▪ བསྐྱབ། སྐྱོབ། བསྐྱབས། སྐྱོབས། ◻
bskyab/skyob/bskyabs/skyobs/ ▪ {C}paritrāṇanā
(=trāṇabhūta) ▪ **protecting; defending; sheltering**
◻ {C}sheltering

སྐྱོབ་པ་ ◻ *skyob pa* ▪ བསྐྱབ། སྐྱོབ། བསྐྱབས། སྐྱོབས། ◻ *bskyab/
skyob/bskyabs/skyobs/* ▪ trā; {C}tāyin; {C}trāṇa;
{MSA}paritrāṇa ▪ **protective; protect; guard;**

defend; shelter; protector; guardian; defender ◻
protector; shelter; protection

སྐྱོབ་པ་པོ་ ◻ *skyob pa po* ▪ བསྐྱབ། སྐྱོབ། བསྐྱབས། སྐྱོབས།
◻ *bskyab/skyob/bskyabs/skyobs/* ▪ **protector;
guardian; shelter**

སྐྱོབ་པར་བྱེད་ཅིང་ ◻ *skyob par byed cing* ▪ བསྐྱབ། སྐྱོབ།
བསྐྱབས། སྐྱོབས། ◻ *bskyab/skyob/bskyabs/skyobs/* ▪ {C}
trayate ▪ **protect; guard; defend; shelter** ◻ {C}
protects

སྐྱོར་ ◻ *skyor* ▪ སྐྱོར། བ། ◻ *skyor ba* ▪ **recite; repeat;
support; hold**

སྐྱོ་ ◻ *skra* ▪ {C}keśa ▪ **hair** ◻ {C}hair

སྐྱོ་ཁང་ ◻ *skra khang* ▪ **barber-shop**

སྐྱོ་ཉག་མ་ ◻ *skra nyag ma* ▪ {C}vāla ▪ {C}hair

སྐྱོ་དང་སྐྱོང་བུ་ལ་སོགས་པ་ ◻ *skra dang sbrang bu la sogs
pa* ▪ keśa-bhramara-ādi ▪ **hair, bees, and so forth**

སྐྱོ་སྦྱུ་མ་ ◻ *skra snum* ▪ {PH}hair oil

སྐྱོ་ཤེགས་ ◻ *skra bregs* ▪ {C}muṅḍa ▪ {C}shaven head

སྐྱོ་ཟླ་ལ་སོགས་པ་མིང་པ་ ◻ *skra zla la sogs pa med pa* ▪
asat-keśa-candra-ādi ▪ **non-existent hairs, moons,
and so forth**

སྐྱོ་ལ་སོགས་པར་ ◻ *skra la phog par* ▪ {C}bālavedha; {C}
bālavedhanā ▪ {C}split a hair; splitting a hair

སྐྱོ་ཤད་ ◻ *skra shad* ▪ {PH}strand of hair; comb

སྐྱོ་བཤད་འཛིངས་པ་ ◻ *skra bshad 'dzings pa* ▪ keṣoṅḍuka
▪ **hair-net**

སྐྱོག་ ◻ *skrag* ▪ སྐྱོག། སྐྱོག། སྐྱོགས། སྐྱོགས། ◻ *skrag skrag skrags
skrags* ▪ bhaya; trāsa ▪ **fear; fright; terror; horror;
panic; alarm; dread; fearfulness; trepidation
[and corresponding verbs]**

སྐྱོག་ཅིང་ ◻ *skrag cing* ▪ སྐྱོག། སྐྱོག། སྐྱོགས། སྐྱོགས། ◻ *skrag
skrag skrags skrags* ▪ {C}uttrayayati ▪ **be afraid; be
fearful; dread** ◻ {C}tremble

སྐྱོག་སྡི་ ◻ *skrag ste* ▪ སྐྱོག། སྐྱོག། སྐྱོགས། སྐྱོགས། ◻ *skrag skrag
skrags skrags* ▪ {C}trasati ▪ **be afraid; be fearful;
dread** ◻ {C}be afraid; be alarmed

བསྐྱལ་པ་གང་གཞི་གྲང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་ ▫ *bskal pa gang gā'i klung gi bye ma snyed* ▫ {MSA}gaṅgā-nadī-vālikā-sama ... kalpa ▫ **as many eons as there are grains of sand in the Ganges**

བསྐྱལ་པ་གངས་མ་མཆིས་པ་ ▫ *bskal pa grangs ma mchis pa* ▫ {C}asamkhyeya-kalpa ▫ **innumerable/ incalculable eons** ▫ {C}incalculable number of aeons

བསྐྱལ་པ་གངས་མེད་ ▫ *bskal pa grangs med* ▫ {MSA} kalpāsamkhyeya ▫ **innumerable/incalculable eons**

བསྐྱལ་པ་གངས་མེད་འདའ་བ་ ▫ *bskal pa grangs med 'da' ba* ▫ **passage of countless/innumerable eons**

བསྐྱལ་པ་གངས་མེད་པ་གསུམ་ ▫ *bskal pa grangs med pa gsum* ▫ {MV}trikalpāsamkhyeya ▫ **three periods of innumerable/incalculable eons**

བསྐྱལ་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *bskal pa chen po* ▫ mahākālpa ▫ **great eon**

བསྐྱལ་པ་སྟོང་ཕྲག་དུ་མ་ ▫ *bskal pa stong phrag du ma* ▫ {MSA}naikasahasra ... kalpa ▫ **many thousands of eons**

བསྐྱལ་པ་དཔག་མེད་ ▫ *bskal pa dpag med* ▫ {MSA}ameya ... kalpa ▫ **immeasurable/uncalculable eons**

བསྐྱལ་པ་བྱེ་བ་སྟོང་ ▫ *bskal pa bye ba stong* ▫ {MSA} kalpa-sahasra-koṭi ▫ **thousand ten million eons**

བསྐྱལ་པ་མང་པོ་ ▫ *bskal pa mang po* ▫ {MSA}bahu-kalpa ▫ **many eons**

བསྐྱལ་པ་རྫོགས་ལྗན་ ▫ *bskal pa rdzogs ldan* ▫ kṛtayuga ▫ {PH}age of perfection [first of the four ages of the aeon]

བསྐྱལ་པ་འཇི་འབར་བ་ ▫ *bskal pa'i me 'bar ba* ▫ {C} kalpoddāha ▫ **blazing fire [at the end] of an eon** ▫ {C}universal conflagration (raging) at the end of an aeon

བསྐྱལ་བཟང་གྲོ་མཚོ་ ▫ *bskal bzang rgya mtsho* ▫ **Kel-sang-gya-tsho [1708-1757, the Seventh Dalai Lama]**

བསྐྱུམ་ ▫ *bskum* ▫ བསྐྱུམ། སྐྱུམ། བསྐྱུམས། སྐྱུམས། ▫ *bskum/*

skum/ bskums/ skums/ ▫ {C}samiñjita ▫ **to contract; draw in; withdraw; bend [as in bending limbs]** ▫ {C}bending

བསྐྱུམས་ ▫ *bskums* ▫ བསྐྱུམ། སྐྱུམ། བསྐྱུམས། སྐྱུམས། ▫ *bskum/ skum/ bskums/ skums/* ▫ {MSA}kucitaka (=saṃkucitaka) ▫ **to contract; draw in; withdraw; bend [as in bending limbs]**

བསྐྱུར་ ▫ *bskur* ▫ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུརད། སྐྱུརད། ▫ *bskur/ skur/ bskurd/ skurd/* ▫ {MSA}abhiṣikta; {MSA}abhiṣeka ▫ **bestow; make someone carry; send**

བསྐྱུར་བ་ ▫ *bskur ba* ▫ {C}netavya ▫ {C}should be guided

བསྐྱུར་བྱས་ ▫ *bskur byas* ▫ satkṛtya (=śrī-paṭṭa-bandhadināviśeṣapada sthāpanāt = maṇḍala-ādī-karaṇāt) ▫ {C}having honored

བསྐྱུལ་ ▫ *bskul* ▫ བསྐྱུལ། སྐྱུལ། བསྐྱུལད། སྐྱུལད། ▫ *bskul/ skul/ bskuld/ skuld/* ▫ **rouse; arouse; entreat; urge on; incite; urge; exhort**

བསྐྱུལ་བ་ ▫ *bskul* ▫ བསྐྱུལ། སྐྱུལ། བསྐྱུལད། སྐྱུལད། ▫ *bskul/ skul/ bskuld/ skuld/* ▫ **rouse; arouse; entreat; urge on; incite; urge; exhort**

བསྐྱུལ་ཅིང་ ▫ *bskul cing* ▫ {C}codayati ▫ **arouse; entreat; urge on; incite; urge; exhort** ▫ {C}exhort; warn against; make the charge

བསྐྱུལ་ན་ ▫ *bskul na* ▫ {L}preṣita ▫ **if/when dispatched/ aroused/entreated/urged on/incited/urged/ exhorted**

བསྐྱུལ་བ་ ▫ *bskul ba* ▫ བསྐྱུལ། སྐྱུལ། བསྐྱུལད། སྐྱུལད། ▫ *bskul/ skul/ bskuld/ skuld/* ▫ {MSA}prerita; {MSA} samādāpana ▫ **rouse; arouse; entreat; urge on; incite; urge; exhort**

བསྐྱུལ་བའི་སྤང་བ་ ▫ *bskul ba'i spang ba* ▫ {PH}offense of encouraging [gifts]

བསྐྱུལ་བར་བྱེད་ ▫ *bskul bar byed* ▫ {C}codayati ▫ **arouse; entreat; urge on; incite; urge; exhort; cause to arouse** ▫ {C}exhort

བསྐྱུལ་བྱེད་ ▫ *bskul byed* ▫ {LCh}cunda ▫ {PH}Cunda

བསྐྱུལ་བྱེད་རྫོ་རྗེ་མ་ ▫ *bskul byed rdo rje ma* ▫ {GST} cundavajrī ▫ {PH}Cundavajrī

བསྐྱལ་མ་ ▫ *bskul ma* ▪ **exhortation; entreaty; urging on; inciting; urging**

བསྐྱལ་མ་མཛད་པ་བཞིན་ ▫ *bskul ma mdzad pa bzhin* ▪ **in accordance with the exhortation/urging**

བསྐྱལ་ཚིག་ ▫ *bskul tshig* ▪ {PH}imperative [grammatical term]

བསྐྱོ་བ་ ▫ *bsko ba* ▪ བསྐྱོ། མྱོ། བསྐྱོས། མྱོས། ▫ *bsko sko bskos skos* ▪ **order; command**

བསྐྱོར་ ▫ *bskor* ▪ བསྐྱོར། མྱོར། བསྐྱོར། མྱོར། ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ *pravartate* ▪ **encircle; surround; revolve; circumambulate; turn round; turn [a wheel]**

བསྐྱོར་མགོ་ ▫ *bskor mgo* ▪ {PH}computational sequence

བསྐྱོར་པ་ ▫ *bskor pa* ▪ བསྐྱོར། མྱོར། བསྐྱོར། མྱོར། ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {L}pravartate ▪ **encircle; surround; revolve; circumambulate; turn round; turn [a wheel]** ▫ turn; spread; proceeds; takes place; moves forward

བསྐྱོར་བ་ ▫ *bskor ba* ▪ བསྐྱོར། མྱོར། བསྐྱོར། མྱོར། ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {C}parivarta; {C}nirdeśa; {MSA} (pra √vrt): pravartayati; {C}pravartanā ▪ **encircle; surround; revolve; circumambulate; turn round; turn [a wheel]** ▫ {C}chapter; revolution; exposition; book; section; revolving; turning

བསྐྱོར་བ་བྱས་ནས་ ▫ *bskor ba byas nas* ▪ བསྐྱོར། མྱོར། བསྐྱོར། མྱོར། ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {C}pradakṣiṇīkṛtya ▪ **having circumambulated/ encircled/ surrounded/ revolved/turned** ▫ {C}circulate around; circumambulate

བསྐྱོར་བར་བྱ་ ▫ *bskor bar bya* ▪ བསྐྱོར། མྱོར། བསྐྱོར། མྱོར། ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {C}pravartayati; {C} utpādayiṣyati ▪ **encircle; surround; revolve; circumambulate; turn round; turn [a wheel]** ▫ {C}spread; turn

བསྐྱོར་བྱས་ནས་ ▫ *bskor byas nas* ▪ བསྐྱོར། མྱོར། བསྐྱོར། མྱོར། ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {C}vartitva ▪ **having circumambulated/ encircled/ surrounded/ revolved/turned** ▫ {C}having turned

བསྐྱོལ་ཐང་ ▫ *bskol thang* ▪ {NOC} kvātha ▪ {PH}

decoction (of)

བསྐྱོལ་བའི་ཐང་ ▫ *bskol ba'i thang* ▪ {NOC} kaṣāya ▪ {PH}decoction (of)

བསྐྱུང་ ▫ *bskyang* ▪ བསྐྱུང། མྱུང། བསྐྱུངས། མྱུངས། ▫ *bskyang/ skyong/ bskyangs/ skyongs/* ▪ **keep; sustain; maintain; protect; guard**

བསྐྱུང་ལུལ་ ▫ *bskyang nul* ▪ {PH}clay-floor

བསྐྱུངས་ ▫ *bskyangs* ▪ བསྐྱུང། མྱུང། བསྐྱུངས། མྱུངས། ▫ *bskyang/ skyong/ bskyangs/ skyongs/* ▪ **keep; sustain; maintain; protect; guard**

བསྐྱུབ་ ▫ *bskyab* ▪ བསྐྱུབ། མྱུབ། བསྐྱུབས། མྱུབས། ▫ *bskyab/ skyob/ bskyabs/ skyobs/* ▪ {L}rakṣita ▪ **protect; defend; guard**

བསྐྱུབ་པར་བྱ་བའི་སེམས་ཅན་ཡིལ་བར་བྱོར་ ▫ *bskyab par bya ba'i sems can yal bar bor* ▪ {MSA}trātavya-sattvopekṣā ▪ **abandon/neglect sentient beings who are to be protected**

བསྐྱུར་ལྗོས་ ▫ *bskyar zlos* ▪ {PH}repeated; repetition

བསྐྱུད་པ་ ▫ *bskyud pa* ▪ {L}pramoṣa ▪ **loss; forgetfulness** ▫ deluded

བསྐྱེད་ ▫ *bskyed* ▪ བསྐྱེད། མྱེད། བསྐྱེད། མྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}avaropana; upadyati; kurute; samjanayati; janeti (=janayati); janita; upādayāti; {MSA}adhi (=adhyāropa); {MSA}ādhi; utpāda; utpādayanti; prabhavaḥ; vṛddhi; {MV}avaropita; ādhāna; āropita; utpādita; ropita; vihita ▪ **generate; produce; engender** ▫ {C}arise; set up; planting; suffers; create; engender; generated; produced

བསྐྱེད་ཅིང་ ▫ *bskyed cing* ▪ བསྐྱེད། མྱེད། བསྐྱེད། མྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}upabandhati; {C} upapadyat ▪ **generate; produce; engender** ▫ {C} extend to

བསྐྱེད་ཅིང་ཡོངས་སུ་བསྐྱོད་བ་ ▫ *bskyed cing yongs su bsngo ba* ▪ {C}avaropanaṭā ▪ **generate and thoroughly dedicate; produce and thoroughly dedicate; engender and thoroughly dedicate** ▫ {C}planting

བསྐྱེད་དང་རྫོགས་པ་རྩུང་ལྗེན་ ▫ *bskyed dang rdzogs*

pa zung 'jug ▪ {PH} union of generation and completion [stages]

བསྐྱེད་དེ་ ◻ *bskyed de* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *māpayitvā* ▪ **produce; generate; engender** ◻ {C} having planted

བསྐྱེད་ནས་ ◻ *bskyed nas* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *māpayitvā*; {C} *upādayāti* ▪ **produce; generate; engender** ◻ {C} having planted; produces

བསྐྱེད་ནས་བརྒྱུད་ལྗོངས་ ◻ *bskyed nas bzung ste* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *upādu (=upādāya)* ▪ {C} beginning with

བསྐྱེད་པ་ ◻ *bskyed pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *saṃjanayati*; {C} *prasavanti*; {C, MV} *avaropita*; {MSA, MV} *ādhāna*; {MSA} *āvaha*; {MSA} *āvāhaka*; {MV} *āropita*; {MV, C} *utpatti*; {MV} *utpāda*; {C} *utpādayati*; {MSA, MV} *utpādita*; {MV} *upagama-prabhavana*; {MSA} *upapādana*; {C} *upādayāti*; {C} *jananī*; {MSA} (√jan): *janayanti*; {M} ▪ **generate; produce; engender** ◻ {C} having planted; beget(s); create; generate; genesis; arise; raise; give rise to; cause to be produced; bring forth; produces; creator; begetter; genetrix; drew their strength from; brought about (from); brought forth; derives its dignity; one discerns;

བསྐྱེད་པ་ནས་ ◻ *bskyed pa nas* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *upādu* ▪ {C} beginning with

བསྐྱེད་པའི་འབྲས་བུ་ ◻ *bskyed pa'i 'bras bu* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **effects that are produced**

བསྐྱེད་པར་བགྱིད་ ◻ *bskyed par bgyid* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *janayati* ▪ **produce; generate; engender** ◻ {C} generate

བསྐྱེད་པར་འགྲུག་ ◻ *bskyed par 'gyur* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *janayati* ▪ **produce; generate; engender** ◻ {C} generate

བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ ◻ *bskyed par bya ba* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MV}

utpādanīyatva; {MV} *utpādayitavya*; {MV} *utpāditavya* ▪ **that which is/is to be produced/ generated/engendered**

བསྐྱེད་པར་བྱའོ་ ◻ *bskyed par bya'o* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *avaropitavya* ▪ **will produce/generate/engender; should produce/ generate/engender; that which is/is to be produced/generated/engendered** ◻ {C} must plant

བསྐྱེད་པར་བྱས་ལ་ ◻ *bskyed par byas la* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *saṃjanayati* ▪ **produce; generate; engender** ◻ {C} create; generate

བསྐྱེད་པར་བྱེད་དེ་ ◻ *bskyed par byed de* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *vardhayati* ▪ **increase** ◻ {C} increase; strengthen

བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ ◻ *bskyed par byed pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *janetrī* ▪ **producer; generator; engenderer; creator** ◻ {C} genetrix; begetter; creator

བསྐྱེད་པར་མཛད་པ་ ◻ *bskyed par mdzad pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA} *janaka* ▪ **producer; generator; engenderer; creator**

བསྐྱེད་བྱ་ ◻ *bskyed bya* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ *janya* ▪ **object produced; that which is produced**

བསྐྱེད་བྱེད་ ◻ *bskyed byed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *utpadyate* ▪ **producer** ◻ {C} is produced; appear; arises

བསྐྱེད་འབྲས་ ◻ *bskyed 'bras* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **effect of production**

བསྐྱེད་རིམ་ ◻ *bskyed rim* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {ME} *utpattikrama* ▪ **stage of generation; generation stage**

བསྐྱོད་ ◻ *bskyod* ▪ བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད། སྐྱོད། ◻ *bskyod skyod bskyod skyod* ▪ {C} *cālayati*; *kṣobhya*; *īrita (=prerita)*; {MSA} *kampana* ▪ **arouse; stir; move; cause to go** ◻ {C} shake off; deflect

བསྐྱོད་ན་ ◻ *bskyod na* ▪ བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད། སྐྱོད། ◻ *bskyod*

skyod bskyod skyod ▪ {C}veṣṭate (*adhi mātram*) ▪ {C}is (all) twisted

བསྐྱོད་པ་ ◻ *bskyod pa* ▪ **བསྐྱོད་ཀྱིས་** བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ ◻ *bskyod skyod bskyod skyod* ▪ {C}kṣobhya; {C}īrita (=prerita); {C}cālayati; {MSA}kampana ▪ **arouse; stir; move; cause to go** ◻ {C}agitated; angry; stirred; said to be; driven along; shake off; deflect

བསྐྱོད་པར་བགྱིད་ལགས་ ◻ *bskyod par bgyid lags* ▪ **བསྐྱོད་ཀྱིས་** བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ ◻ *bskyod skyod bskyod skyod* ▪ {C}uccālayati ▪ {C}free oneself from

བསྐྱོད་པར་མི་རུས་ ◻ *bskyod par mi nus* ▪ **བསྐྱོད་ཀྱིས་** བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ ◻ *bskyod skyod bskyod skyod* ▪ {C}asamprakampyo ▪ **unmovable; unshakeable** ◻ {C}unshakeable

བསྐྱོད་མི་རུས་སོ ◻ *bskyod mi nus so* ▪ **བསྐྱོད་ཀྱིས་** བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ བསྐྱོད་ ◻ *bskyod skyod bskyod skyod* ▪ {C}cālayati ▪ **cannot be moved; cannot be shaken; cannot be deflected; cannot move** ◻ {C}shake off; deflect

བསྐྱོད་ ◻ *bskrad* ▪ **expel**

བསྐྱུན་ ◻ *bskrun* ▪ **བསྐྱུན་ཀྱིས་** བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ ◻ *bskrun skrun bskrund skrund* ▪ {C}samāgamati (=prādurbhavanti); {C}upta ▪ **make; form; produce** ◻ {C}are brought along; are assembled; come forth; sown

བསྐྱུན་པ་ ◻ *bskrun pa* ▪ **བསྐྱུན་ཀྱིས་** བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ བསྐྱུན་ ◻ *bskrun skrun bskrund skrund* ▪ **craft; make; form; produce**

ཁ་ ◻ *kha* ▪ {C,MSA}mukha; {C}raśmi-mukha; {C}damśana ▪ **mouth; opening; face; area; verb + kha or ka = about to (do something)** ◻ {PH}mouth; face; faction; division ◻ {C}face; door; marvellous power(?); so also(?) ཁ་གཉིས་ ◻ two factions ◻ {Red Annals}

བྱེ ◻ *bye* ▪ {PH}sand

ཁ་སྐྱོང་བ་ ◻ *kha skong ba* ▪ **བསྐྱང་ཀྱིས་** ཁ་སྐྱང་ ཁ་སྐྱང་ ཁ་སྐྱང་ ཁ་སྐྱང་ ཁ་སྐྱང་ ཁ་སྐྱང་ ◻ *bskang skong bskangs skongs* ▪ **fill out [as in replacing a missing syllable in a line of poetry with an extra syllable]**

ཁ་བསྐྱང་ ◻ *kha bskang* ▪ **fill-in (filling in the holes or**

gaps); making up for shortage

ཁ་བསྐྱོང་ ◻ *kha bskong* ▪ **fill-in (filling in the holes or gaps); making up for shortage**

ཁ་རྒྱབ་ ◻ *kha rgyab* ▪ {PH}backward

ཁ་རྒྱབ་ངོས་ ◻ *kha rgyab ngos* ▪ {PH}facing backward

ཁ་ཅིག་ ◻ *kha cig* ▪ **someone; some; a certain [person]**

ཁ་ཅིག་དུ་ ◻ *kha cig tu* ▪ **in some**

ཁ་ཅིག་ན་འེ་ ◻ *kha cig na re* ▪ **someone; some; a certain [person]**

སྤྲིན་གྱི་ཁ་ཚུ་ ◻ *srin gyi kha chu* ▪ {PH}silken threads; insect's cocoon

ཁ་ཅེ་ ◻ *kha che* ▪ *kaśmīr* ▪ **Kaśmīr is dot under correct? slash in next item; Moslems; Kashmiri**

ཁ་ཅེ་བྱེ་བྲག་སྐྱོ་བ་ ◻ *kha che bye brag smra ba* ▪ *kaśmīri vaibhāṣika* ▪ **Kaśmīri Vaibhāṣika; Kaśmīri Proponent(s) of the Great Exposition**

ཁ་ཏོན་ ◻ *kha ton* ▪ **recitation**

ཁ་ཏོན་དུ་ ◻ *kha ton du* ▪ {C}svādhyāyati; *s what is this "s"?* {C}vādhyāyanti ▪ **in recitation** ◻ {C}repeat

ཁ་ཏོན་དུ་བྱ་ ◻ *kha ton du bya* ▪ {C}svādhyāyati ▪ **recite** ◻ {C}repeat

ཁ་ཏོན་དུ་འང་བྱེད་ ◻ *kha ton du'ang byed* ▪ {C}svādhyāyanti ▪ **do also in recitation** ◻ {C}repeat

ཁ་ཏོན་བྱང་བར་བྱས་ ◻ *kha ton byang bar byas* ▪ འབྲུང་ | འབྲུངས། བྱང་། འབྲུངས། | 'byang 'byangs byang 'byongs ▪ {C}vacasā paricita ▪ **learned recitation** ◻ {C}religious texts (?)

ཁ་ཏོན་བྱེད་པ་ ◻ *kha ton byed pa* ▪ {MV}svādhyāya; {MV}svādhyāyana ▪ **perform recitation**

ཁ་གདམ་ ◻ *kha gdam* ▪ {PH}oral tradition

ཁ་སྤྱེད་དུ་ ◻ *kha steng du* ▪ {PH}upon; above

ཁ་ཐུར་ ◻ *kha thur* ▪ {PH}downwards

ཁ་ཐུར་དུ་ ◻ *kha thur du* ▪ {PH}downwards

བྱ་ཐེམ་ ▫ *bye them* ▪ {PH} sand dune
 ཁ་འཕྲོར་བ་ ▫ *kha 'thor ba* ▪ **scattered**
 ཁ་དོག་ ▫ *kha dog* ▪ *varṇa* ▪ **color**
 ཁ་དོག་ཁོ་རང་ ▫ *kha dog kho rang* ▪ **color itself** ▫
 {GD:253} hypothetical color in general
 ཁ་དོག་གི་གཟུགས་ ▫ *kha dog gi gzugs* ▪ **color-form;**
form that is a color
 ཁ་དོག་སྒྲོན་པོ་ ▫ *kha dog sngon po* ▪ {MSA} *nīla-varṇa* ▪
blue color; color blue
 ཁ་དོག་གཅིག་ཏུ་ ▫ *kha dog gcig tu* ▪ {C} *eka-varṇa* ▪ **as**
one color; in one color ▫ {C} of one color
 ཁ་དོག་དང་བྲི་དང་མི་དང་ཟིག་གྲ་ ▫ *kha dog dang dri dang*
ro dang reg bya ▪ {MSA} *varṇa-gandha-rasa-sparśa*
 ▪ **color, odor, taste, and tangible object**
 ཁ་དོག་དུ་མ་ ▫ *kha dog du ma* ▪ {C} *aneka-varṇa* ▪ **many**
colors; many colored; multi-colored ▫ {C} many-
 colored
 ཁ་དོག་སྣ་ལྔ་ ▫ *kha dog sna lnga* ▪ {PH} variegated five-
 colored
 ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་པ་ ▫ *kha dog sna tshogs pa* ▪ {C}
nānāvarṇa ▪ **variegated in color; having various**
colors ▫ {C} various-colored
 ཁ་དོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *kha dog phun sum tshogs*
pa ▪ {MSA} *varṇa-sampanna* ▪ **excellent color;**
fulfilment of color
 ཁ་དོག་ཡིན་ན་ ▫ *kha dog yin na* ▪ **if [something] is a**
color; whatever is a color
 ཁ་དོག་ལ་སོགས་པ་ནམ་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *kha dog la sogs pa*
rnam par 'gyur ba ▪ འགྱུར། འགྱུར། གྱུ། གྱུར། ། ▫ 'gyur
 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA} *varṇādi-vipariṇāma* ▪
changes/transformations in color and so forth
 ཁ་དོག་ལས་ཤིན་ཏུ་འདས་པ་ ▫ *kha dog las shin tu 'das pa*
 ▪ {C} *abhikrānta-abhikrānta-varṇā* ▪ {C} who have
 quite passed beyond materiality of any kind
 ཁ་དོག་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པ་ ▫ *kha dog shin tu 'jam pa* ▪ {C}
ślakṣṇa-cchavitā ▪ {C} his skin is smooth

ཁ་དོག་སེར་པོ་ ▫ *kha dog ser po* ▪ {MSA} *pīta-varṇa* ▪
yellow color
 ཁ་དྲག་གི་ཚིག་ ▫ *kha drag gi tshig* ▪ **vicious mouth**
(words of a vicious mouth)
 ཁ་དྲང་ ▫ *kha drang* ▪ {PH} straight-forward; forthright
 ཁ་མདུན་ ▫ *kha mdun* ▪ {PH} forward
 ཁ་མདུན་ངོས་ ▫ *kha mdun ngos* ▪ {PH} facing forward
 ཁ་ན་མ་ཐོ་ ▫ *kha na ma tho* ▪ {MSA} *avadya* ▪ {PH}
 unseemliness
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ ▫ *kha na ma tho ba* ▪ {MSA} *avadya* ▪
unseemliness; fault; blemish; blame ▫ {PH}
 unspeakable/unseemliness ▫ རེ་ཞིག་འདོར་བ་ལ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་
 མེད་དོ། ▫ *re zhig 'dor ba la kha na ma tho ba med do* ▫
 There is no unseemliness in temporarily putting this
 aside. ▫ {PGP-121}
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་དང་བཅས་པ་ ▫ *kha na ma tho ba dang bcas*
pa ▪ {MSA, C} *sāvadya* ▪ **involving unseemliness;**
faulty ▫ {C} has blemishes; faulty
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་ཕྱ་རབ་ཚམ་ ▫ *kha na ma tho ba phra rab*
tsam ▪ {MSA} *anu-mātra ... avadya* ▪ **even/just a**
slight unseemliness/fault
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མི་མངའ་བ་ ▫ *kha na ma tho ba mi mnga' ba*
 ▪ མངའ། མངའ། མངའ། མངའ། ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'*
 ▪ {C} *anavadya* ▪ **without unseemliness; faultless;**
not involving unseemliness ▫ {C} faultless
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་ ▫ *kha na ma tho ba med pa* ▪
 {MSA, C} *anavadya*; {MSA} *niravadya* ▪ **without**
unseemliness; faultless; not involving
unseemliness ▫ {C} faultless
 ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པའི་ལས་ཅན་ཡིན་པ་ ▫ *kha na ma tho ba*
med pa'i las can yin pa ▪ {MSA} *anavadya-karmatva*
 ▪ **having activities that are without unseemliness/**
fault
 ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་ཡུལ་ ▫ *kha na ma tho med yul* ▪ {MSA}
anavadya-viṣaya ▪ **objects without unseemliness;**
areas without unseemliness
 ཁ་ནང་ ▫ *kha nang* ▪ *antarmukha* ▪ **inwards; internal;**

inside

ཁ་ནང་ལྗེའི་ཚ་ ▫ *kha nang lta'i cha* ▪ བཟླ། ལྗ། བཟླས། ལྗས།
 ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **factor directed inwards** ▫
 {GD:603} an internal cognition [which perceives
 the objectal aspect of an external object]

ཁ་ནང་ལྗས་ཀྱི་འགྲོས་ ▫ *kha nang ltas kyi 'gros* ▪ བཟླ།
 ལྗ། བཟླས། ལྗས། ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **type which is
 directed inwards**

ཁ་ནང་བསྟན་ ▫ *kha nang bstan* ▪ ཁ། རང། འུ། བསྟན། པ། ▫
kha nang du bstan pa ▪ **facing inwards; directed
 inwards**

ཁ་ནང་དུ་བསྟན་པ་ ▫ *kha nang du bstan pa* ▪ ཁ། རང།
 བསྟན། ▫ *kha nang bstan* ▪ **facing inwards; directed
 inwards**

ཁ་སྐྱོས་ ▫ *kha spos* ▪ **move over**

ཁ་ཕྱར་ ▫ *kha phyar* ▪ {C}pragalbha ▪ {C}arrogant

ཁ་ཕྱིར་ ▫ *kha phyir* ▪ **outwards; directed outwards**

ཁ་ཕྱིར་ལྗེའི་ཚ་ ▫ *kha phyir lta'i cha* ▪ བཟླ། ལྗ། བཟླས། ལྗས།
 ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **factor directed outwards** ▫
 {GD:603} an external cognition [which perceives
 an external object]

ཁ་ཕྱིར་ལྗས་ཀྱི་འགྲོས་ ▫ *kha phyir ltas kyi 'gros* ▪ བཟླ།
 ལྗ། བཟླས། ལྗས། ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **type which is
 directed outwards**

ཁ་ཕྱིར་བསྟན་ ▫ *kha phyir bstan* ▪ ཁ། ཕྱིར། བསྟན། པ། ▫
kha phyir bstan pa ▪ **facing outwards; directed
 outwards**

ཁ་ཕྱིར་བསྟན་པ་ ▫ *kha phyir bstan pa* ▪ བསྟན། ལྗས། བསྟན།
 ལྗས། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **directed outwards;
 facing outwards**

ཁ་འཕངས་པ་ ▫ *kha 'phangs pa* ▪ **referred (the matter)
 to**

ཁ་བ་ ▫ *kha ba* ▪ *tikta* ▪ **bitter** ▫ {PH}snow; bitter

ཁ་བ་ཅན་གྱི་ཡུལ་ ▫ *kha ba can gyi yul* ▪ {PH}Land of
 Snows (Tibet)

ཁ་བའི་རོ་ ▫ *kha ba'i ro* ▪ **bitter taste**

ཁ་བྱང་ ▫ *kha byang* ▪ {PH}label; index; register;
 introduction ▫ ཡ་ཙེ་ནས་སྐྱོབ་དཔོན་འོད་ཟེང་སེང་གེས་ལུང་བ་[ཞེས་
 ]བྱ་བའི་ཁ་བྱང་ཅན། ▫ *ya tse nas slob dpon 'od zer seng
 ges phul ba [zhes] bya ba'i kha byang can*; ▫ [It] has
 a label that states that [it] was offered from Yatsé by
 Master Öser Sengé. ▫ {GCG} p. 26/46

ཁ་བྱང་ ▫ *kha byang* ▪ {PH}[identifying] note

ཁ་བྱེ་ ▫ *kha bye* ▪ **[mouth-open]; to blossom**

ཁ་བྱེ་བ་ ▫ *kha bye ba* ▪ ལེའི། / / ལེའི། / / ལེའི། / / ལེའིས། ▫
 'bye / 'bye / bye / 'byes/ ▪ **to blossom**

ཁ་འབྲུས་པ་ ▫ *kha 'bus pa* ▪ {C}sañbhūta (?) ▪ {C}open
 out his blossoms

ཁ་འབྲེ་ ▫ *kha 'bye* ▪ ལེའི། / / ལེའི། / / ལེའི། / / ལེའིས། ▫ 'bye
 / 'bye / bye / 'byes/ ▪ **to blossom**

ཁ་འབྲེད་ ▫ *kha 'byed* ▪ དེའི། ལེའི། ལེའི། / ལེའིས། ▫ *dbye/ 'byed/
 phye /phyes/* ▪ **open; blossom**

ཁ་འབྲེས་ ▫ *kha 'byes* ▪ དེའི། ལེའི། ལེའི། / ལེའིས། ▫ *dbye/ 'byed/
 phye /phyes/* ▪ **open; blossom**

ཁ་སྐྱོར་ ▫ *kha sbyor* ▪ ལྷུའུ་སྐྱོར། ལྷུའུ་སྐྱོར། ལྷུའུ་སྐྱོར། ▫ *sbyar sbyor
 sbyard sbyord* ▪ **face to face in [sexual] union**

ཁ་སྐྱོར་གྱི་ལུས་ ▫ *kha sbyor gyi lus* ▪ ལྷུའུ་སྐྱོར། ལྷུའུ་སྐྱོར། ལྷུའུ་སྐྱོར།
 ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **bodies [of god and
 goddess] face to face [in sexual union]**

ཁ་མ་ ▫ *kha ma* ▪ **one who is about [to do something]**

ཁ་ཚོན་གཅོད་ ▫ *kha tshon gcod* ▪ **make a decision; limit**

ཁ་ཚོན་གཅོད་དཀའ་བས་དཔྱོད་པའི་སྐོར་ཅམ་བཞོད་དོ་ ▫ *kha
 tshon gcod dka' bas dpyod pa'i sgo tsam bkod do* ▪
 དགོད། འགོད། བཞོད། འགོད། ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ **Since
 it is difficult to make a decision, [I] have stated
 just the beginnings of analysis**

ཁ་ཚོན་ཚད་པ་ ▫ *kha tshon chod pa* ▪ **limited; decided**

ཁ་ཞེ་མི་མཐུན་པ་ ▫ *kha zhe mi mthun pa* ▪ **discordance of
 mouth and heart{TGP-77}**

ཁ་ཞེང་ཆེ་ ▫ *kha zheng che* ▪ {PH}vast and open

ཁ་ཟས་ ▫ *kha zas* ▪ {MSA}bhojana; {MSA}bhojya; {C}

bhaktāgra ▪ **food; fare; foodstuff; provisions** ◻
{C}refectory

ཁ་ཟས་ཚུང་དུ་འཚོལ་བར་འགྲུར་ ◻ *kha zas chung ngu 'tshal bar 'gyur* ▪ བཅོལ། འཚོལ། བཅོལ། ཚོལ། ◻ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {C}*alpa-āhāra* ▪ **seek a litte food** ◻
{C}takes little food

ཁ་ཟས་ཞིམ་པོ་ ◻ *kha zas zhim po* ▪ {MSA}*mṛṣṭa ... aśana*
▪ **delicious food**

ཁ་ལག་ ◻ *kha lag* ▪ **food**

ཁ་ལོ་བསྐྱར་བ་ ◻ *kha lo bsgyur ba* ▪ བསྐྱར། སྐྱར། བསྐྱར། སྐྱར།
◻ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {C}*sārathi* ▪ {C}
charioteer

ཁ་ཤ་ ◻ *kha sha* ▪ **spotted deer**

ཁ་ཤགས་ ◻ *kha shags* ▪ **dispute; argue; use rough language**

ཁ་ས་ ◻ *kha sa* ▪ **yesterday**

ཁ་གསལ་བ་ ◻ *kha gsab* ▪ {PH}everyday expressions

ཁྲི་ཏ་ ◻ *khwa ta* ▪ **magpie**

ཁག་ ◻ *khag* ▪ {PH}units; sections; types; parts

ཁང་ ◻ *khang* ▪ **house; building; dwelling; abode; domicile; habitation; structure; edifice; institute**

ཁང་ཁྱིམ་ ◻ *khang khyim* ▪ **[house-home]; house; home; residence**

ཁང་སྒྲིང་ ◻ *khang steng* ▪ {PH}upper level of a house

ཁང་པ་ ◻ *khang pa* ▪ {C}*prāsāda* ▪ **house; building; dwelling; abode; domicile; habitation; structure; edifice; institute** ◻ {C}palatial building; palace

ཁང་པ་བྲག་བ་ ◻ *khang pa bkra ba* ▪ {PH}whitewashed house

འོག་ཁང་ ◻ *'og khang* ▪ {PH}cellar ◻ འོག་ཁང་གི་ཕྱག་དར་
ཁྲོད་དུ་འཕངས་པས་ཐམས་ཅད་ཚུད་ཚེས། ◻ *'og khang gi phyag dar khrod du 'phangs pas thams cad chud zos*; ◻
Because [they] were thrown into a rubbish heap in the cellar, all [of the texts] were wasted. ◻ {GCG}
p.17

ཁད་པ་ ◻ *khad pa* ▪ **verb + la + khad pa = on the verge of (verb)** ◻ དབང་བསྐྱར་ལ་ཁད་པ་ ◻ *dbang bskur la khad pa* ◻ on the verge of bestowing initiation/empowerment

ཁབ་ ◻ *khab* ▪ {PH}court; residence

ཁབ་དང་མེ་བཅའ་ ◻ *khab dang me btsa'* ▪ {PH}
cauterization and moxibustion

ཁམ་གྱི་ཟས་ ◻ *kham gyi zas* ▪ **morsels of food [i.e., ordinary food]; morsel food**

ཁམ་ཆེ་བ་ ◻ *kham che ba* ▪ {PH}great activity; great deed ◻ དེ་ལྟར་བྱས་པའི་ཁམ་ཆེ་བ་མཚན་པས་ཆོས་ལ་མི་དད་པའི་ཁྲིན་
པོ་དབང་སྐྱབས་ན་ཅན་སོགས་ཀྱིས་ལྟོག་བསད་བྱས། ◻ [He] made offerings in this manner, and because of performing such great deeds, he was secretly killed by Minister We-tak Na-jen and other, who had no fith in the Dharma. ◻ {TDCM}

ཁམ་ཆེས་བ་ ◻ *kham ches ba* ▪ {PH}great activity; great deed

ཁམས་ ◻ *khams* ▪ {MSA,MV,C}*dhātu* ▪ **Kham (place in eastern Tibet); constituent; basic constituent; realm; element; disposition; type; constitution [as in health]** ◻ {PH}constituent; element; basic constituent; disposition; type; constitution; Kham [eastern province of Tibet] ◻ ཁུཟུགས་ཁམས་ ◻ *gzugs khams* ◻ form realm (rūpadhātu)

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཁ་འདོད་ཁམས་མ་གཟུགས་ཁམས་མ་གཟུགས་
མེད་ཁམས་། དབྱེ་བ་ཡུལ་དུག་དབང་པོ་དུག་རྣམ་ཤེས་དུག་དང་བཅོ་
བརྒྱད། ◻ *dbye ba/ 1 'dod khams/ 2 gzugs khams/ 3 gzugs med khams; dbye ba/ yul drug dbang po drug rnam shes drug dang bco brygad*// ◻ Div.: (1) desire realm; (2) form realm; (3) formless realm · Div.: the eighteen consisting of the six objects, the six sense powers, and the six consciousnesses

ཁམས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ ◻ *khams kyi rgyal po* ▪ {C}*kotṭa-rājan* ▪
{C}commander of a fort

ཁམས་གོང་མ་ ◻ *khams gong ma* ▪ **upper realm**

ཁམས་གོང་མ་གཉིས་ ◻ *khams gong ma gnyis* ▪ {PH}two upper realms [Form and Formless]

ཁམས་རྒྱས་པ་ ◻ *khams rgyas pa* ▪ {MSA}*dhātu-puṣṭi* ▪

ཁམས་གསུམ་དུ་གཏོགས་པ་མ་ཡིན་པ་ ◻ *kham s gum du tog ts pa ma yin pa* ▪ **not contained within the three realms**

ཁམས་གསུམ་འདུས་བྱས་ ◻ *kham s gum 'dus byas* ▪ འདུས་ འདུས་ / འདུས། འདུས། འདུས། ◻ *'du 'du/'dud 'dus 'dus* ▪ {MSA}traidhātu-kātma-samskāra ▪ **compounded phenomena of the three realms**

ཁམས་གསུམ་སྐྱོད་བཅུད་ ◻ *kham s gum snod bcud* ▪ {PH}environment and [its] inhabitants of the three realms

ཁམས་གསུམ་པ་པོ་ ◻ *kham s gum pa po* ▪ {C}traidhātuka ▪ {C}the triple world; what is in (or: what belongs to) the triple world

ཁམས་གསུམ་པའི་ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་ ◻ *kham s gum pa'i nyon mongs pa spong ba* ▪ སྤོང། སྤོང། སྤོངས། སྤོངས། ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}tridhātu-kleśa-prahāṇa ▪ **abandon the afflictions/afflictive emotions of the three realms**

ཁམས་གསུམ་པོ་ ◻ *kham s gum po* ▪ traidhātuka ▪ **all three realms**

ཁམས་གསུམ་མ་ལུས་པ་ལས་ ◻ *kham s gum ma lus pa las* ▪ {C}traidhātukānta ▪ **from the entirety of the three realms** ◻ {C}the triple world

ཁམས་གསུམ་ལ་བཅུངས་པར་གྱུར་བ་ ◻ *kham s gum la bcings par gyur pa* ▪ {C}traidhātuka-bandhana-gata ▪ **bound in the three realms** ◻ {C}imprisoned in the triple world

ཁམས་གསུམ་ས་དགུ་ ◻ *kham s gum sa dgu* ▪ **three realms and nine levels**

ཁར་གཅོད་པ་ལ་ ◻ *khar gcod pa la* ▪ {C}nigraha ▪ {C}refutation

ཁར་ཡས་ཁར་ཡས་ ◻ *khar yas khar yas* ▪ {PH}inexplicable numbers ◻ དེ་བཞིན་གཤམས་པ་ཁར་ཡས་ཁར་ཡས་ཞེས་བྱ་བ་སྐྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་གདུང་ཅིང་བསྐལ་རྣམས་གནས་སོ། ◻ *de bzhin gshegs pa khar yas khar yas zhes bya ba snyed kyi sku gdung ring bsrel rnam s gnas so* ◻ Bodily relics of inexplicable numbers of Tathāgatas reside [there]. ◻ Toh. 507 / Bentor 1995

ཁར་འཆེ་བ་ ◻ *khas 'che ba* ▪ pratijñā ▪ **claim**

ཁས་བྱང་ ◻ *khas blang* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang/ len/ blangs/ lend/* ▪ *isyate; abhyupagama* ▪ **[by-mouth-take]; assert; accept; promise**

ཁས་བྱང་བར་བྱ་བ་ ◻ *khas blang bar bya ba* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang len blangs lend* ▪ {MSA}abhyupagantavya ▪ **that which is to be asserted/accepted/promised**

ཁས་བྱངས་ ◻ *khas blangs* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang/ len/ blangs/ lend/* ▪ *isyate; abhyupagama* ▪ **[by-mouth-take]; assert; accept; promise**

ཁས་བྱངས་ཀྱི་བསལ་བ་ ◻ *khas blangs kyi bsal ba* ▪ བསལ། སེལ། བསལ། སེལ། ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ {GD:791}contradiction of opinion

ཁས་བྱངས་པ་ ◻ *khas blangs pa* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang/ len/ blangs/ lend/* ▪ {MSA}abhyupagata; {C}upagata; *isyate* ▪ **[by-mouth-take]; assert; accept; promise** ◻ {C}takes place; can be approached; has admitted into himself

ཁས་མི་ལེན་ ◻ *khas mi len* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang/ len/ blangs/ lend/* ▪ {MV}anupagama ▪ **[by-mouth-not-take]; not assert; not accept; not promise**

ཁས་མི་ལེན་པ་ ◻ *khas mi len pa* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang/ len/ blangs/ lend/* ▪ {C}ananujñāna ▪ **[by-mouth-not-take]; nonassertion; not assert; not accept; not promise** ◻ {C}no consent

ཁས་ལེན་ ◻ *khas len* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang/ len/ blangs/ lend/* ▪ {JH}abhyupagam; {C}upaiti; *isyate* ▪ **[by-mouth-take]; assert; accept; promise⁷ as noun: assertion; acceptance; promise** ◻ {C}approach; come to; run through; implies; undergo; bear

ཁས་ལེན་པ་ ◻ *khas len pa* ▪ བྱང། ལེན། བྱངས། ལེན། ◻ *blang/ len/ blangs/ lend/* ▪ {C}upagata; {MSA}(abhi 'i): *abhyeti; {MSA}abhyupagama; {MSA}abhyupeta; isyate* ▪ **[by-mouth-take]; assert; accept; promise⁷ as noun: assertion; acceptance; promise** ◻ {C}takes place; can be approached; has admitted into himself

ཁས་ལེན་པ་མེད་ཅིང་ ◻ *khas len pa med cing* ▪ {C}anupagata ▪ **without assertion/acceptance/**

promise ▫ {C}unapproachable
 ཁས་ལེན་བྱེད་ ▫ *khas len byed* ▫ {MSA}*samupeta* ▫ **make assertion/acceptance/promise**
 ཁུ་ཁྲག་ ▫ *khu khrag* ▫ *rasarakta* ▫ **[semen-blood]; semen and blood; initial embryo**
 ཁུ་བ་ ▫ *khu ba* ▫ {LCh}*rasa* ; *śukra* ▫ **regenerative fluid; semen**
 ཁུ་བྱུག་ ▫ *khu byug* ▫ **cuckoo**
 ཁུ་ཚུར་ ▫ *khu tshur* ▫ {C}*muṣṭi* ▫ **fist**
 ཁུག་སྒྲ་ ▫ *khug sna* ▫ {MSA}*nihāra* ▫ **mist**
 ཁུང་ ▫ *khung* ▫ མུན། ཁུང། ▫ *mun khung* ▫ {MSA}*tamas* ▫ **darkness; obscurity; gloom** ▫ {PH}hole; cave; pit; root; panting; snorting; depths [of the heart]
 ཁུང་བུ་ ▫ *khung bu* ▫ **[hole-small]; small hole**
 ཁུང་ཙི་ ▫ *khung tsi* ▫ {PH}Confucius; Confucianism
 ▫ ཁུང་ཙི་ལཱ་མུན་ལོ་མུ་མུ་ ▫ The Analects of Confucius ▫ {TBRC} W20222
 ཁུངས་ ▫ *khungs* ▫ **source; source quote** ▫ {PH}origin; source
 ཁུམ་ ▫ *khum* ▫ ཁུམ། འཁུམས། ཁུམས། ཁུམས། ▫ *khum/ 'khums/ khums/ khums/* ▫ **listen; hear; understand; realize**
 ཁུམས་ ▫ *khums* ▫ ཁུམ། འཁུམས། ཁུམས། ཁུམས། ▫ *khum/ 'khums/ khums/ khums/* ▫ **listen; hear; understand; realize**
 ཁུར་ ▫ *khur* ▫ {MSA}*bhāra* ▫ **burden; load** ▫ {PH}burden
 ཁུར་བྱིར་བ་ ▫ *khur khyer ba* ▫ {MSA}*bhārahāra*; {MSA}*bhāradāna* ▫ **carry a burden/load**
 ཁུར་འདོར་བ་ ▫ *khur 'dor ba* ▫ {MSA}*bhāra-nikṣepaṇa* ▫ **forsake a burden/load**
 ཁུར་པོ་ ▫ *khur po* ▫ {PH}load; burden
 ཁུར་པོ་བ་ ▫ *khur po ba* ▫ {PH}coolie; porter; load-carrier
 ཁུར་བོར་བ་ ▫ *khur bor ba* ▫ {C}*apahrta*; {C}*apahrta-bhāra* ▫ **leave/pur down a burden** ▫ {C}put down (a burden); their burden laid down

ཁུར་མང་ ▫ *khur mang* ▫ **dandelion**
 ཁུར་མི་བྱིར་བ་ ▫ *khur mi khyer ba* ▫ {C}*anāropaṇatā* ▫ **not carry a burden/load** ▫ {C}not put on (of a burden)
 ཁུར་རིན་ ▫ *khur rin* ▫ {PH}wages for carrying a load
 ལྷང་ཁུལ་ ▫ *nang khul* ▫ {PH}inside ▫ *nang khul phan tshun khe bzang mi za bar rang yod dngos po 'tshong ba* ▫ **selling things that one has without eating the profit and mutual benefit inside** ▫ {bya tshig: shug}
 ཁེགས་ ▫ *khegs* ▫ *ityama* ▫ **negate; refute; cease; stop**
 ཁེགས་པ་ ▫ *khegs pa* ▫ *ityama* ▫ **negate; refute; cease; stop**
 ཁེང་པོ་ ▫ *kheng po* ▫ **stale**
 ཁེངས་པ་ ▫ *khengs pa* ▫ {C}*stambha*; {JH}*māna*; {C}*ṣtambha*; {MSA}*unnata* ▫ **haughtiness; arrogance; puffed up** ▫ {C}rigidity; arrogance; support
 ཁེངས་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *khengs pa dang bral ba* ▫ {MSA}*kharatvapāgama* ▫ **free of haughtiness; free of arrogance; free of being puffed up**
 ཁེངས་པ་མེད་པ་ ▫ *khengs pa med pa* ▫ {MV}*anunnati* ▫ **without haughtiness; without arrogance; without being puffed up**
 ཁེབས་ ▫ *khebs* ▫ འཁེབ། འཁེབས། ཁེབ། ཁེབས། ▫ *'kheb 'khebs kheb khebs* ▫ {L}*chadana*; {MSA}*channa* ▫ **covering; veil; lid; affliction**
 ཁེབས་པ་ ▫ *khebs pa* ▫ འཁེབ། འཁེབས། ཁེབ། ཁེབས། ▫ *'kheb 'khebs kheb khebs* ▫ {MSA}*upakleṣa* ▫ **covering; veil; lid; affliction** ▫ {PH}affliction
 ཁེམ་པ་ ▫ *khem pa* ▫ **a brief period**
 ཁེམ་པ་གཅིག་ལས་མེད་པ་མིན་ཏེ་ ▫ *khem pa gcig las med pa min te* ▫ **it is not the case that it is not be more than one brief period**{TGP-64}
 ཁོ་ ▫ *kho* ▫ **he; she; it**
 ཁོ་ཅག་ ▫ *kho cag* ▫ **we**
 ཁོ་ན་ ▫ *kho na* ▫ {MV,C}*eva*; *tattva* ▫ **only; just; sole** ▫

{PH} still ◻ {C} exactly; truly real འདི་དེ་དག་ལ་ཆགས་པ་
 ཁོ་ན་ཡིན། ◻ *di de dag la chags pa kho na yin/* ◻ This
 [person] is still attached to them. ◻ {A4C-C} ad §1.22

ཁོ་ན་ཞེས་བྱ་བའི་སྐྱེས་ངེས་པར་གཟུང་བ་ ◻ *kho na zhes
 bya ba'i sgras nges par gzung ba* ◻ གཟུང་། འཛིན།
 བཟུང་། ཟུངས། ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ◻ {MSA}
eva-śabdenāvadhāraṇam ◻ **delimited by the term
 "only"**

ཁོ་ན་རེ། ཟེར་ན་ ◻ *kho na re ... zer na* ◻ **if someone says...**

ཁོ་ན་འི་མ་འདྲིས་ ◻ *kho na'i ma 'dres* ◻ འདྲིས་ / འདྲི། འདྲིས་ /
 འདྲི། འདྲིས། འདྲིས། ◻ *'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres* ◻ {C}
āveṇika ◻ {C}peculiar to; special

ཁོ་ན་ར་ ◻ *kho nar* ◻ **only** ◻ {PH} only

ཁོ་བོ་ ◻ *kho bo* ◻ **I**

ཁོ་བོས་སྐྱོན་པོ་མཐོང་ངམ་མ་མཐོང་སྐྱེས་པའི་ཐོ་ཚོམ་འདྲིན་
 པར་བྱེད་པའི་སྐྱོན་འཛིན་དབང་པོ་མངོན་སུམ་ ◻ *kho bos
 sngon po mthong ngam ma mthong snyam pa'i
 the tshom 'dren par byed pa'i sngon 'dzin dbang
 po mngon sum* ◻ དྲང་། འདྲིན། དྲངས། དྲོངས་ / འདྲིན་ད། ◻
drang 'dren drangs drongs/'drend ◻ **a sense direct
 perception apprehending blue which induces a
 doubting consciousness that thinks, "Was blue
 seen or not?"**

ཁོ་བོས་བྲིས་པ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ ◻ *kho bos bris pa las
 shes par bya'o* ◻ **These are to be known through/
 from my own writings**

ཁོ་བོས་བཤད་པར་བྱ་ ◻ *kho bos bshad par bya* ◻ **I will
 explain [this]**

ཁོ་ལག་ ◻ *kho lag* ◻ **limb**

ཁོག་པ་ ◻ *khog pa* ◻ {MV} *śarīra* ◻ **the inside; the trunk
 (of the body); the container**

ཁོང་ ◻ *khong* ◻ **he (hon.); she (hon.)**

ཁོང་ཁོ་ ◻ *khong khro* ◻ {MSA} *pratigha*; {C} *kaṭuka* ◻
anger ◻ {C} sharp; bitter ◻

ཁོང་ཁོ་དང་ཡལ་བར་འདོད་དང་ང་གྲུལ་ ◻ *khong khro dang
 yal bar 'dor dang nga rgyal* ◻ {MSA} *pratighopekṣā-*
māna ◻ **anger, neglect, and pride**

ཁོང་ཁོ་བ་ ◻ *khong khro ba* ◻ {MSA} *pratighāta*; {C, MV}
pratigha ◻ **anger** ◻ {C} resisting; impact; aversion

ཁོང་ཁོ་བ་མེད་པ་ ◻ *khong khro ba med pa* ◻ {C}
apratihata ◻ **not angry; non-anger; without
 anger** ◻ {C} unobstructed; free from aversion; non-
 obstruction; not hostile

ཁོང་ཁོ་བ་མེད་པའི་སེམས་ ◻ *khong khro ba med pa'i sems*
 ◻ **mind of nonbelligerence**

ཁོང་ཁོ་བར་འགྲུས་ ◻ *khong khro bar 'gyur* ◻ འགྲུས།
 འགྲུསད། གྲུས། གྲུསད། ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ◻ {C}
pratihanyate ◻ **become angry** ◻ {C} is obstructed; is
 frustrated; beat back; be upset

ཁོང་དུ་ཚུད་ ◻ *khong du chud* ◻ {C} *samanubuddha* ◻
**[inside-to-enter]; understand; internalize;
 realize; penetrate** ◻ {C} fully understood

ཁོང་དུ་ཚུད་ཅིང་ ◻ *khong du chud cing* ◻ {C} *avagāhate*
 ◻ **[inside-to-enter]; understand; internalize;
 realize; penetrate** ◻ {C} plunge (into)

ཁོང་དུ་ཚུད་པ་ ◻ *khong du chud pa* ◻ *adhigam*; {MV}
adhigama; {C} *adhigata*; {N} *avagacchati*; *avabudh*;
 {MV} *avabodha*; {C} *avabodhanatā*; {C} *avaboddhu*;
 {C} *anubuddha*; {C} *avabudhyate*; {MSA}
prativedha; {C} *pratvidhyati*; {C} *pratividhyate*;
 {C} *nirvedhika [=nirbhedika (?)]*; {N} *avasāya*;
 {C} *anupraveśa* ◻ **[inside-to-enter]; understand;
 internalize; realize; penetrate** ◻ {C} penetrates
 to; is penetrated; has been pierced; look through to;
 appreciate; (one who has) understood; thoroughly
 understood; entrance; recognize; understanding;
 sharp; penetration; penetrating རོན་ཁོང་དུ་ཚུད་པ་ ◻ *don
 khong du chud pa* ◻ understand the meaning

ཁོང་དུ་ཚུད་པ་མ་ཡིན་ ◻ *khong du chud pa ma yin* ◻
 {C} *ananubuddha* ◻ **[inside-to-enter-not]; not
 understand; not understand fully; not penetrate;
 not realize; not internalize** ◻ {C} not understood

ཁོང་དུ་ཚུད་པར་དཀའ་བ་ ◻ *khong du chud par dka' ba* ◻
 {C} *duranubodha* ◻ **hard to understand/penetrate/
 internalize/realize** ◻ {C} hard to understand

ཁོང་དུ་ཚུད་པར་བགྱི་བ་ ◻ *khong du chud par bgyi ba* ◻
 {C} *avatarāṇa* ◻ **[inside-to-enter-do]; understand;**

internalize; realize; penetrate ◻ {C}introducing
 ཁོང་དུ་ཚུད་པར་འགྱུར་ ◻ *khong du chud par 'gyur* ▪
 {C}avatarati ▪ **[inside-to-enter]; understand;**
internalize; realize; penetrate ◻ {C}enter on; go
 into; enters (into); descend; alight; come back to;
 plunge into; introduces; take off; fathoms
 ཁོང་དུ་ཚུད་པར་འདོད་པ་ ◻ *khong du chud par 'dod pa*
 ▪ {C} avabodhdhu-kāmā ▪ **wish/desire/want to**
understand/penetrate ◻ {C}(wants to) look
 through to
 ཁོང་དུ་ཚུད་པར་གྱེ་ མྱོ། ◻ *khong du chud par bya ste* ▪ {C}
anugantavya ▪ **that which is to be understood/**
penetrated; should be understood/penetrated ◻
 {C}one should follow; one should know
 ཁོང་དུ་ཚུད་པར་གྱེ་བ་ ◻ *khong du chud par bya ba* ▪ {MV}
anugantavya ▪ **that which is to be understood/**
penetrated
 ཁོང་དུ་ཚུད་པར་གྱེ་འོ། ◻ *khong du chud par bya'o* ▪
 {C}pratibodhdhavya; {C}prativedhayati; {C}
avabodhdhavya ▪ **it should be understood/**
penetrated ◻ {C}should be observed; should
 penetrate; must see through; should be understood;
 one should look through to; should understand
 ཁོང་དུ་ཚུད་པར་གྱེད་པ་ ◻ *khong du chud par byed pa* ▪
 {C}nir-vidhyate ▪ **penetrate; understand; means**
of penetration; means of understanding ◻ {C}
 penetrates
 ཁོང་དུ་ཚུད་པར་གྱེད་ལ། ◻ *khong du chud par byed la* ▪ {C}
bodhayati ▪ **cause to understand/penetrate** ◻ {C}
 make aware of
 ཁོང་དུ་མ་ཚུད་པ་ ◻ *khong du ma chud pa* ▪ {C}
anavabudhyamāna ▪ **not understand/penetrate/**
realize/understand ◻ {C}without understanding;
 not understanding
 ཁོང་དུ་འཛིན་ མྱོ། ◻ *khong du 'dzin* ▪ བཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས།
 ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}anusāyam-vahati ▪
 {C}harbor a latent bias towards
 ཁོང་དུ་བཟུང་ནས་འདུག་ན་ མྱོ། ◻ *khong du bzung nas 'dug na*
 ▪ {C}anusāyabaddho viharati ▪ {C}dwells tied to a
 basis

ཁོང་དུ་སོང་བ་ ◻ *khong du song ba* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་།
 | ◻ *song song song song* ▪ {C} koṣṭhagatu ▪ **gone**
within ◻ {C}(got into the) stomach
 ཁོང་ན་འཛིན་པར་བྱེད་ མྱོ། ◻ *khong na 'dzin par byed* ▪ བཟུང་།
 འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
garbheṇa dhārayati ▪ **hold within**
 ཁོང་ནས་ མྱོ། ◻ *khong nas* ▪ {MSA}gata ▪ **from within**
 ཁོངས་ མྱོ། ◻ *khongs sa* ▪ {PH}territory
 ཁོངས་སུ་ མྱོ། ◻ *khongs su* ▪ **in middle; within**
 ཁོངས་སུ་གཏོགས་ མྱོ། ◻ *khongs su gtogs* ▪ **included within**
 ཁོད་ཡངས་པོ་ མྱོ། ◻ *khod yangs po* ▪ {PH}vast expanse
 ཁོན་ མྱོ། ◻ *khon* ▪ {MSA,L} vaira ▪ **enmity** ◻ {C}hatred;
 anger; emnity
 ཁོན་པ་ མྱོ། ◻ *khon pa* ▪ {PH}anger; resentment
 ཁོན་མེད་ མྱོ། ◻ *khon med* ▪ {L} avaira ▪ **non-enmity** ◻ {C}
 non-enmity; lack of hostility
 ཁོས་ མྱོ། ◻ *khom* ▪ {MSA}kṣaṇa ▪ **condition of leisure;**
leisure
 ཁོས་པ་ མྱོ། ◻ *khom pa* ▪ {LCh,MSA}kṣaṇa ▪ **condition of**
leisure; leisure
 ཁོསས་ མྱོ། ◻ *khoms* ▪ **familiar; familiarize; condition to;**
familiarization
 ཁོསས་པའི་ལམ་ མྱོ། ◻ *khoms pa'i lam* ▪ **path of**
familiarization
 ཁོས་བ་ལས་ངེས་པར་འབྱུང་བ། ངེས་འབྱུང་ མྱོ། ◻ *khor ba las*
nges par 'byung ba; nges 'byung ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་།
 བྱུང་། 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}samsārān
niḥsaraṇam ▪ **definite emergence/deliverance/**
leaving from cyclic existence
 ཁོས་ཡུག་ མྱོ། ◻ *khor yug* ▪ {C}parisāmanta; {C}
parisāmantaka ▪ **surrounding area** ◻ {C}
 neighborhood; circumference
 ཁོས་ཡུག་དུ་ མྱོ། ◻ *khor yug tu* ▪ {C}parisāmantaka ▪ **in the**
surrounding area ◻ {C}circumference
 ཁོལ་སྤུང་ མྱོ། ◻ *khol phyung* ▪ དབྱུང་། འབྱིན། བྱུང་། བྱུངས། ◻

dbyung 'byin phyung phyungs ▪ **extract; excerpt**
[from a text]

ཁྱད་ ▫ *khyad* ▪ **distinguishing feature; feature; distinctive feature; attribute; particular; distinction**

ཁྱད་ཚོས་ ▫ *khyad chos* ▪ ཁྱད། བཅ། གྱི། ཚོས། ▫ *khyad par gyi chos* ▪ **distinguishing feature; feature; distinctive feature; attribute; particular; distinction; quality**
▫ {PH}distinguishing feature ▫ ལྷ་མེད་ཁོ་ནའི་ཁྱད་ཚོས་ ▫ *bla ma'i kho na'i khyad chos* ▫ distinguishing feature of only Highest [Yoga Tantra] ▫ {TGP-522.1}

ཁྱད་ཚོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ ▫ *khyad chos kyi gtso bo* ▪ {PH}main distinguishing feature

ཁྱད་ཚོས་གཅིག་པུ་ ▫ *khyad chos gcig pu* ▪ **unique distinguishing feature**

ཁྱད་ཚོས་ཆེ་བ་ ▫ *khyad chos che ba* ▪ {PH}most significant distinguishing feature

ཁྱད་ཚོས་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ ▫ *khyad chos brjod pa'i sgra* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **term expressing an attribute**

ཁྱད་ཚོས་མཐའ་ཡས་པ་ ▫ *khyad chos mtha' yas pa* ▪ **endless attributes**

ཁྱད་ཚོས་མཐའ་ཡས་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ ▫ *khyad chos mtha' yas pas khyad par du byas pa'i bden pa bzhi* ▪ **four truths qualified by endless attributes**

ཁྱད་དུ་འཕགས་པས་ ▫ *khyad du 'phags pas* ▪ {C}viśiṣyate ▪ **is distinguished; is elevated; is superior to** ▫ {C}is distinguished

ཁྱད་དུ་གསོད་པ་ ▫ *khyad du gsod pa* ▪ {C}atimananatā; {C}kutsayati; {MSA}(vi √man): vimānayati ▪ **despise; contemn** ▫ {C}contemptuousness; contemn

ཁྱད་དུ་བསང་ ▫ *khyad du bsad* ▪ **despise; not care about**

ཁྱད་པར་ ▫ *khyad par* ▪ {MSA,MV,C}viśeṣa; {MV}viśiṣṭa; {GD:264}bheda ▪ **attribute; differentiation; feature; qualification; particular; distinction; distinguishing feature; distinctive feature;**

in particular; particularly; difference ▫ {C}distinction; difference; distinctive (goal)

ཁྱད་པར་གྱི་དགའ་བ་ ▫ *khyad par gyi dga' ba* ▪ *virmānanda* ▪ **special joy**

ཁྱད་པར་གྱི་སྐྱུ་མེད་པ་ ▫ *khyad par gyi rgyu med pa* ▪ {MSA}viśeṣa-kāraṇābhāva ▪ **without a distinguishing cause**

ཁྱད་པར་གྱི་ཚོས་ ▫ *khyad par gyi chos* ▪ **attribute; feature; qualification; particular; distinction; distinguishing feature; distinctive feature**

ཁྱད་པར་གྱི་ཚོས་ ▫ *khyad par gyi chos* ▪ {PH}distinguishing feature

ཁྱད་པར་གྱི་ཚུལ་ཅན་ ▫ *khyad par gyi tshul can* ▪ {C}viśeṣa-bhāgīya ▪ **having a distinctive mode**

ཁྱད་པར་འགྲོ་ ▫ *khyad par 'gro* ▪ {MSA}viśeṣa-gatva ▪ **enhance; become distinguished/distinctive**

ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *khyad par can* ▪ {MSA,MV}viśiṣṭa; {C}viśeṣa; {MSA,MV}vaiśeṣika; {MSA}vaiśeṣikatā ▪ **[particular-possessing]; special; distinctive; extraordinary** ▫ {PH}distinctive; special ▫ {C}difference; distinction; distinctive (goal) ལུས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གསར་དུ་ཐོབ་པ་ ▫ *nus pa khyad par can gsar du thob pa* ▫ the new attainment of a special capacity ▫ {PGP-75}

ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *khyad par can* ▪ **special** ▫ {PH}distinctive; special ▫ ལུས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་གསར་དུ་ཐོབ་པ་ ▫ *nus pa khyad par can gsar du thob pa* ▫ the new attainment of a special capacity ▫ {PGP-75}

ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྒྲུང་བས་ ▫ *khyad par can gyi snang bas* ▪ ལྷང་། ལྷང་། ལྷང་། ལྷང་། ▫ *snang snang snang snang* ▪ **by means of a special appearance**

ཁྱད་པར་ཆ་མཐུན་ ▫ *khyad par cha mthun* ▪ *viśeṣabhāgīya* ▪ **concordant with enhancement**

ཁྱད་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *khyad par rtogs pa* ▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}viśeṣādhigama ▪ **special realization**

ཁྱད་པར་ལྷོས་པ་པ་ ▫ *khyad par ltos pa pa* ▪ **involving a qualification**

ཁྱད་པར་ལྡོས་པ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ ▫ *khyad par ltos pa pa'i rang bzhin gyi rtags yang dag* ▪ **correct nature sign involving a qualification**

ཁྱད་པར་དག་པ་ ▫ *khyad par dag pa* ▪ **free of qualification**

ཁྱད་པར་དག་པ་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ ▫ *khyad par dag pa pa'i rang bzhin gyi rtags yang dag* ▪ **correct nature sign free of qualification**

ཁྱད་པར་དུ་ ▫ *khyad par du* ▪ *{L}* **viśiṣṭa** ▪ **in particular; especially** ▫ *{C}* distinguished; more distinguished; distinction

ཁྱད་པར་དུ་འགྲུབ་བ་ ▫ *khyad par du 'gyur ba* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། གྲུས། གྲུས། གྲུས། གྲུས། ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ *{MV}* **viśeṣa** ▪ **become distinctive**

ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་ ▫ *khyad par du 'gro* ▪ **enhance; become distinguished**

ཁྱད་པར་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ *khyad par du 'gro ba* ▪ *{MSA}* **viśeṣa-gamana**; *{MSA}* **viśeṣa-gāmitva**; *{MV}* **viśeṣa-gati** ▪ **enhance; become distinguished**

ཁྱད་པར་དུ་རྫོགས་པ་ ▫ *khyad par du rtogs pa* ▪ རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། རྫོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **viśeṣādhigama** ▪ **special realization**

ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ ▫ *khyad par du 'phags* ▪ འཕགས། བ། ▫ *khyad par du 'phags pa* ▪ *{MV,L}* **viśiṣṭa**; *{MV}* **viśiṣṭatā**; *{MV}* **viśiṣṭatva** ▪ **superior; exalted; enhanced; distinguished; more distinguished; elevated** ▫ *{C}* distinguished; more distinguished; distinction

ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ ▫ *khyad par du 'phags pa* ▪ *{MSA}* **(vi ṅśiṣ)**: **viśiṣyate**; *{MSA,MV,C}* **viśiṣṭa**; *{MV}* **viśiṣṭatā**; *{C}* **viśiṣṭatara**; *{MV}* **viśiṣṭatva**; *{MSA}* **vaiśeṣya** ▪ **superior; exalted; enhanced; distinguished; more distinguished; elevated** ▫ *{C}* distinguished; more distinguished; distinction

ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་ལམ་ ▫ *khyad par du 'phags pa'i lam* ▪ **elevating path**

ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ ▫ *khyad par du byas* ▪ **qualified (by)**

ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པ་ ▫ *khyad par du byas pa* ▪ **qualified/**

enhanced [by]

ཁྱད་པར་གདགས་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *khyad par gdags pa yongs su tshol ba* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། རྟོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{MSA}* **viśeṣa-prajñapti-paryeṣaṇā** ▪ **thorough investigation/examination/research of the designation of attributes**

ཁྱད་པར་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *khyad par 'dogs pa yongs su tshol ba* ▪ བཅལ། འཚོལ་ / འཚོལ། བཅལ། ཚོལ། ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ *{MSA}* **viśeṣa-prajñapti-paryeṣaṇā** ▪ **thorough investigation/examination/research of the designation of attributes**

ཁྱད་པར་བྱི་མ་བྱི་མ་ ▫ *khyad par phyi ma phyi ma* ▪ *{MSA}* **uttarottara-viśeṣa** ▪ **latter features/distinctions/differences**

ཁྱད་པར་འཕགས་པ་ ▫ *khyad par 'phags* ▪ འཕགས། བ། ▫ *khyad par du 'phags pa* ▪ *{MV,C}* **viśiṣṭatā** ▪ **superior; exalted; enhanced; distinguished; more distinguished** ▫ *{C}* distinctive superiority

ཁྱད་པར་འཕགས་པ་ ▫ *khyad par 'phags pa* ▪ འཕགས། བ། ▫ *khyad par du 'phags pa* ▪ *{MSA}* **udagra** ▪ **superior; exalted; enhanced; distinguished; more distinguished**

ཁྱད་པར་སྐྱར་བ་ ▫ *khyad par sbyar ba* ▪ སྐྱར། སྐྱར། སྐྱར། སྐྱར། སྐྱར། ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **affix a qualification**

ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བ་བྱི་ ▫ *khyad par mi 'dra ba phyé* ▪ **distinguish the different features**

ཁྱད་པར་མེད་ ▫ *khyad par med* ▪ *{MSA,MV}* **aviśiṣṭa** ▪ **without difference; without distinction**

ཁྱད་པར་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *khyad par med pa nyid* ▪ *{MSA}* **nirviśiṣṭatā** ▪ **non-difference; non-distinction**

ཁྱད་པར་མེད་པར་ ▫ *khyad par med par* ▪ *{MSA}* **vaiśeṣeṇa** ▪ **without difference; without distinction**

ཁྱད་པར་མཚན་ཉིད་ ▫ *khyad par mtshan nyid* ▪ **differentiating characteristic**

ཁྱད་པར་ཞུགས་པ་ ▫ *khyad par zhugs pa* ▪ **differentiator**

as superior

- ཁྱད་པར་གཞན་སྤོངས་ ▫ *khyad par gzhan spongs*
 ▪ སྤང་། སྤང་། སྤངས། སྤངས། ▫ *spang spong spongs*
spongs ▪ **eliminate other features/distinctions/characteristics**
- ཁྱད་པར་ལ་ཀུན་བདགས་པའི་ཀུན་བདགས་སུ་གྱུར་པའི་བྱེ་བྲག་ལ་ཀུན་བདགས་པ་ ▫ *khyad par la kun btags pa'i kun btags su gyur pa'i bye brag la kun btags pa* ▪ ཀདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **imputation of a particular that is an imputation of attribute**
- ཁྱད་པར་ལ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ▫ *khyad par la rnam par rtog pa* ▪ {MSA}viśeṣa-vikalpa ▪ **conceptualization of differences/features/distinctiveness**
- ཁྱད་པར་ལམ་ ▫ *khyad par lam* ▪ **elevating path**
- ཁྱད་པོར་ལྷོས་པ་ ▫ *khyad por ltos pa* ▪ **involving a qualification**
- ཁྱད་འཕགས་ ▫ *khyad 'phags* ▪ ཁྱད། བཀ། འཕ། འཕགས། བ། ▫ *khyad par du 'phags pa* ▪ {MSA}viśiṣṭa ▪ **superior; exalted; enhanced; distinguished**
- ཁྱད་པར་ལ་ཀུན་བདགས་པའི་ཀུན་བདགས་སུ་གྱུར་པའི་ངོ་བོ་རྟོག་ལ་ཀུན་བདགས་པ་ ▫ *khyad bar la kun btags pa'i kun btags su gyur pa'i ngo bo nyid la kun btags pa* ▪ ཀདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **imputation of just the entity that is an imputation of attribute**
- ཁྱད་མེད་ ▫ *khyad med* ▪ {MV}aviśiṣṭa ▪ **without difference/distinction**
- ཁྱད་ལྷགས་ / ཁྱད་ལྷགས་པ་ ▫ *khyad zhugs / khyad zhugs pa* ▪ {C, L}viśiṣṭa; {C}viśiṣṭatara ▪ **superior to; elevated; more distinguished; superiority** ▫ {C} distinguished; more distinguished
- ཁྱད་ལྷགས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *khyad zhugs par byed pa* ▪ **enhance; make more distinguished; make superior**
- ཁྱད་གཞི་ ▫ *khyad gzhi* ▪ [attribute-basis]; **substratum; basis of qualities**
- ཁྱད་གཞི་ཁྱད་ཚེས་སྤྱད་པ་ ▫ *khyad gzhi khyad chos sbyar*

ba ▪ སྤྱབ། སྤྱབ། སྤྱབ། སྤྱབ། ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **aassociate substratum and attribute; predication** ▫ {PH} associated substratum and distinguishing feature

ཁྱད་གཞི་བཟོད་པའི་སྒྲ་ ▫ *khyad gzhi brjod pa'i sgra* ▪ བཟོད། ཟོད། བཟོད། ཟོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **term expressing a substratum**

ཁྱད་གཞིའི་གནད་ ▫ *khyad gzhi'i gnad* ▪ {PH} qualified bases ▫ ཁྱད་གཞིའི་གནད་ཀྱིས་སྤོང་ཉིད་ཉི་ཤུ། བཙོ་བརྟུན། བཙུ་བྱལ། བཞིར་བྱེ་བར་གསུངས། ▫ It is said that emptiness is divisible into twenty, eighteen, sixteen, or four [types] in terms of the bases qualified [by emptiness]. ▫ {HHDL KMW}

ཁྱད་གཞིར་བཟུང་བ་ ▫ *khyad gzhir bzung ba* ▪ **taking [such and such] as substrata**

ཁྱབ་ ▫ *khyab* ▪ ཁྱབ། ཁྱབ། ཁྱབ། ཁྱབ། ▫ *khyab khyab khyab khyab* ▪ {MSA,MV}vyāpin; {MV}vyāpana; {L}vyāpada; {MSA}(√sphur): *sphurati* ▪ **entail; pervade; fill; embrace; cover over**

ཁྱབ་ཚུངས་པ་ ▫ *khyab chungs pa* ▪ {GD:692} *avyāpti* ▪ **too little pervasion; insufficient entailment; too limited; too narrow** ▫ {GD:692} insufficient extension; under-inclusion

ཁྱབ་ཆེ་ཚུང་ ▫ *khyab che chung* ▪ **greater or smaller/ entailment pervasion; extent of entailment/ pervasion**

ཁྱབ་ཆེ་བའི་སྐྱོན་ ▫ *khyab che ba'i skyon* ▪ **fallacy of a entailment/pervasion that is too extensive**

ཁྱབ་ཆེས་པ་ ▫ *khyab ches ba* ▪ {GD:692} *ativyāpti* ▪ **overly broad; too broad; too inclusive**

ཁྱབ་འཇུག་ ▫ *khyab 'jug* ▪ *viṣṇu* ▪ **Viṣṇu**

ཁྱབ་འཇུག་པ་ ▫ *khyab 'jug pa* ▪ *vaiṣṇava* ▪ **Vaiṣṇava; follower of Viṣṇu**

ཁྱབ་སྟེ་ ▫ *khyab ste* ▪ **there is entailment/pervasion [because...]**

ཁྱབ་མཐའ་ ▫ *khyab mtha'* ▪ **boundaries of entailment/ pervasion**

ཁྱབ་བདག་ ▫ *khyab bdag* ▫ [pervade-master]; pervasive sovereign

ཁྱབ་པ་ ▫ *khyab pa* ▫ ཁྱབ། ཁྱབ། ཁྱབ། ཁྱབ། ▫ *khyab khyab khyab khyab* ▫ {MSA,C}vyāpti; {MSA,MV}vyāpana; {MV,C}vyāpin; {MSA}vyāpta; {MSA}pūraṇa; {MSA}prasṛtā; {C}parisphūta; {MSA}sphurana ▫ **pervasion; are necessarily; encompassable (as in opposite of bsam mi khyab pa); entail; pervasive; entailment; fill; pervade; penetrate; cover over** ▫ {C}all-pervading; filled with

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམས་ཁྱབ་པ་ལྷོ་ཁྱབ་ ▫ *dbye ba/ 1 rjes khyab/ 2 ldog khyab/* ▫ Div.: (1) forward pervasion; (2) reverse pervasion

ཁྱབ་པ་ཁས་ ▫ *khyab pa khas* ▫ ཁྱབ། པ། ཁས། གྲངས། པ། རེད། ▫ *khyab pa khas blangs pa red* ▫ **[you] have asserted entailment/pervasion; the entailment/pervasion has been asserted**

ཁྱབ་པ་ཁས་གྲངས་པ་རེད་ ▫ *khyab pa khas blangs pa red* ▫ ཁྱབ། པ། ཁས། ▫ *khyab pa khas* ▫ **[you] have asserted entailment/pervasion; the entailment/pervasion has been asserted**

ཁྱབ་པ་དང་དཔེ་མ་གུབ་ ▫ *khyab pa dang dpe ma grub* ▫ **entailment and example not established**

ཁྱབ་པ་ལུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུ་བསྐྱེད་ ▫ *khyab pa 'du byed kyi sdug bsngal* ▫ *samskāraduḥkatā* ▫ **pervasive suffering of conditioning; suffering of pervasive conditioning; pervasive suffering of composition**

ཁྱབ་པ་རྣལ་མ་ ▫ *khyab pa rnal ma* ▫ **normative entailment/pervasion; natural entailment/pervasion; correct/entailment/pervasion** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམས་ཁྱབ་རྣལ་མ་ལྷོ་ཁྱབ་རྣལ་མ་མ་ཐུང་ ཁྱབ་རྣལ་མ་ཡོ་ལག་ཁྱབ་རྣལ་མ་ ▫ *dbye ba/ 1 rjes khyab rnal ma/ 2 ldog khyab rnal ma/ 3 thur khyab rnal ma/ 4 'gal khyab rnal ma/* ▫ Div.: (1) normative forward entailment/pervasion; (2) normative reverse entailment/pervasion; (3) normative downward entailment/pervasion; (4) normative negative entailment/pervasion

ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ ▫ *khyab pa phyin ci log* ▫ **perverse forward pervasion; perverse entailment/**

pervasion; mistaken entailment/pervasion ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཇིས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལྷོ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ ཐུང་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལག་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ ▫ *dbye ba/ rjes khyab phyin ci log ldog khyab phyin ci log thur khyab phyin ci log 'gal khyab phyin ci log* ▫ Div.: (1) perverse forward entailment/pervasion; (2) perverse reverse entailment/pervasion; (3) perverse downward entailment/pervasion; (4) perverse negative entailment/pervasion

ཁྱབ་པ་མ་བྱུང་ ▫ *khyab pa ma byung* ▫ ལྟུང་། ལྟུང་། བྱུང་། ལྟུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ *vyāptir na bhavati* ▫ **the pervasion/entailment does not exist; there is no pervasion/entailment**

ཁྱབ་པ་འདི་དམིགས་པ་ ▫ *khyab pa'i dmigs pa* ▫ དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▫ *vyāpyālabana* ▫ **pervasive object of observation**

ཁྱབ་པ་འདི་རང་བཞིན་ ▫ *khyab pa'i rang bzhin* ▫ {PH}all-pervasive

ཁྱབ་པ་ར་ ▫ *khyab par* ▫ {C}vyāpin; parisphūta ▫ {C}all-pervading; filled with

ཁྱབ་པ་ར་བྱས་ནས་ ▫ *khyab par byas nas* ▫ {C}sphāritvā ▫ **having pervaded/filled/penetrated/covered over** ▫ {C}diffused; irradiated

ཁྱབ་པ་ར་བྱེད་ ▫ *khyab par byed* ▫ {C}spharati ▫ **pervade/ fill/penetrate/cover over** ▫ {C}radiates over

ཁྱབ་བྱ་ ▫ *khyab bya* ▫ **object pervaded; that which is pervaded**

ཁྱབ་བྱེད་ ▫ *khyab byed* ▫ **pervader** ▫ {PH}pervasive [wind]

ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་རླུང་ ▫ *khyab byed kyi rlung* ▫ **pervasive wind**

ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་ ▫ *khyab byed dang 'gal ba'i rang bzhin* ▫ **nature contradictory with a pervader**

ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རང་གི་རྟོགས་ཡོད་པ་ཅན་གྱི་ཚོས་ ▫ *khyab byed du 'jug pa'i rang gi rigs yod pa can gyi chos* ▫ **phenomenon which has a type engaging it as a pervader**

ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་ ▫ *khyab byed ma dmigs pa* ▫

དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། ། *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *vyāpaka-anupalabdhī* ▪ **nonobservation of a pervader**

ཁབ་འབྲེལ་ ། *khyab 'brel* ▪ **related pervasion**

ཁམས་ ། *khyams* ▪ **courtyard; hall**

ཁི་ ། *khyi* ▪ *{C}kukkura; śva; śvān* ▪ **dog**

ཁི་ཕག་གི་བརྟུལ་ལྷན་པ་ ། *khyi phag gi brtul zhugs* ▪ *{PH}* yogic discipline of dogs and pigs

ཁི་མ་ ། *khyi ma* ▪ **western channel at the heart**

ཁི་སྐྱོན་པའི་དུག་ ། *khyi smyon pa'i dug* ▪ *{PH}* rabies

ཁི་སྟོ་ ། *khyi so* ▪ *{PH}* dog's tooth

ཁི་མ་ ། *khyim* ▪ *{C}gr̥ha; {C}geha* ▪ **home; house** ། *{C}* house; home; residence; reside

ཁི་མ་སྟོང་དུ་ ། *khyim stong du* ▪ *{C}śūnya-āgāra* ▪ *{C}* empty shed

ཁི་མ་ཐབ་མེད་པ་ ། *khyim thab med pa* ▪ *{C}apurūṣa* ▪ *{C}* without a husband

ཁི་མ་དུ་ ། *khyim du* ▪ **at home**

ཁི་མ་བདག་དཔལ་སྦྱིན་ ། *khyim bdag dpal sbyin* ▪ *{PH}* the householder; Śrīdatta

ཁི་མ་འདྲིས་བྱེད་ལྡན་ཞིང་ ། *khyim 'dris byed ldan zhing* ▪ *{C} kula-saṃstava-saṃprayukta* ▪ *{C}* intent on familiarity with the families (of the faithful)

ཁི་མ་པ་ ། *khyim pa* ▪ *{C}kula; {C}gr̥hin; gr̥hastā* ▪ **householder** ། *{C}* family

ཁི་མ་པ་དང་རབ་དུ་བྱུང་བ་ ། *khyim pa dang rab tu byung ba* ▪ ལྟུང་། ལྟུང་། ལྟུང་། ལྟུང་། ། *'byung 'byung byung byung* ▪ *{MSA}gr̥hi-pravrajita-pakṣa* ▪ **householders and those who have left the household (i.e., monastics)**

ཁི་མ་པར་གྱུར་ ། *khyim par gyur* ▪ *{C}gr̥hi-bhūta* ▪ **became a householder; householder** ། *{C}* householder

ཁི་མ་བྱ་ ། *khyim bya* ▪ **house bird**

ཁི་མ་མེད་པ་ ། *khyim med pa* ▪ **homelessness; homeless**

ཁི་མ་ནས་ཁི་མ་མེད་པར་བུ་བྱུང་བ་ ། *khyim nas khyim med par rab tu byung ba* ། went forth from home to homelessness [i.e., became a monastic

ཁྱུ་མཚོ་ག་ ། *khyu mchog* ▪ *{C}gopati; {C}vr̥ṣabhi* ▪ **supreme bull; king bull [used also to refer to a leader of humans]** ། *{C}* lordly bull; majestic man

ཁྱུ་མཚོ་ག་དུ་འགྲུར་བ་ ། *khyu mchog tu 'gyur ba* ▪ འགྲུས། འགྲུས། ལྱུས། ལྱུས། ། *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ *{C} vr̥ṣabhitā* ▪ **supreme bull; king bull [used also to refer to a leader of humans]** ། *{C}* manliness

ཁྱུང་རིན་ཆེན་གྲགས་ ། *khyung rin chen grags* ▪ **Kyung-rin-chen-drag [c.1150 - 1200; a disciple of Chapa Chö-kyi-seng-ge (phyā pa chos kyi seng ge)]**

ཁྱེད་ ། *khyed* ▪ **you (hon.)**

ཁྱེད་རང་ ། *khyed rang* ▪ **you (hon.)**

ཁྱེད་རང་ཚོ་ ། *khyed rang tsho* ▪ **you (hon. pl.)**

ཁྱེད་ལྔ་ ། *khye'u* ▪ *mānava; śiśya* ▪ **boy; youth; children**

ཁྱེད་འཁོས་ ། *khyer 'khos* ▪ ཁྱེད་འཁོས། ཁྱེད་འཁོས། ཁྱེད་འཁོས། ། *khyer/ 'khyer/ khyerd/ 'khyerd/* ▪ **ability to bear; capacity to do so**

ཁྱེད་བདེ་ ། *khyer bde* ▪ *{PH}* convenient; simple

ཁྱེད་བ་ ། *khyer ba* ▪ ཁྱེད་འཁོས། ཁྱེད་འཁོས། ཁྱེད་འཁོས། ། *khyer/ 'khyer/ khyerd/ 'khyerd/* ▪ *{MSA}vahana; vikṣipta; vinihita* ▪ **carry; bear; bring**

ཁྱེད་བར་གྱུར་བ་ ། *khyer bar gyur pa* ▪ *{C}uhyamāna (=preryamāna)* ▪ *{C}* borne along

ཁྱེད་སྟོ་ ། *khyer so* ▪ *{PH}* manner

ཁྱོད་ ། *khyod* ▪ **you; it** ། ཁྱོད་གཞི་གྲུབ། ཁྱོད་ཁྱོད་རང་མ་ཡིན་ཁྱོད་མ་ཡིན་པ་ཁྱོད་ཡིན། ཁྱོད་ཀྱི་ལྷོག་པ་ལྷོག་ཚོས་བྱུང་སྐྱེས་ཙམ་པོ་བ་དང་མི་འགའ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ། ། *khyod gzhi grub/ khyod khyod rang ma yin/ khyod ma yin pa khyod yin/ khyod kyi ldog pa ldog chos phung sum tsam po ba dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ། that which is observed as a common locus such that (1) it is an established base, (2) it is not itself, (3) non-it is it, (3) its isolate is not mutually exclusive with isolate-phenomenon-

of-the-third-type ▫ ཁ་དོག་ཚོས་ཅན་ཁོང་གི་ཁོ་རྒྱུ་ལ་ཡིན་
པར་ཐལ་ཁོང་གཞི་གྲུབ་པའི་བྱིང་། ▫ *kha dog chos can/ khyod
khyod kyi ldog pa yin par thal/ khyod gzhi grub pa'i
phyir/* ▫ it follows with respect to the subject, color,
that it is its own self-isolate because of being an
established base

ཁོང་གི་ཡིན་པ་མེད་པ་ ▫ *khyod kyi yin pa med pa* ▪ **being
it does not exist; its occurrence does not exist**

ཁོང་གི་ཡིན་པ་མེད་པ་ཡང་ཡིན་མྱོང་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་
ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *khyod kyi
yin pa med pa yang yin blo'i yul du bya rung ba
yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa* ▪ དམིགས།
དམིགས། དམིགས། དམིགས། ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs*
▪ **that observed as a common locus which is (1)
something of which being it does not exist and (2)
also is suitable as an object of an awareness**

ཁོང་གི་ཡིན་པ་ཡོད་པ་ ▫ *khyod kyi yin pa yod pa* ▪ **being
it exists; its occurrence exists**

ཁོང་གི་ཡིན་པ་ཡོད་པ་ཡང་ཡིན་མྱོང་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་
ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *khyod kyi
yin pa yod pa yang yin blo'i yul du bya rung ba
yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa* ▪ དམིགས།
དམིགས། དམིགས། དམིགས། ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs*
▪ **that observed as a common locus which is (1)
something of which being it exists and (2) also is
suitable as an object of an awareness**

ཁོང་གིས་ ▫ *khyod kyis* ▪ **by you; you**

ཁོང་ཚོས་དང་ཐ་དང་གང་ཞིག་དེ་ལྟོག་སྟོབས་ཀྱིས་ཁོང་ལྟོག་
དགོས་ ▫ *khyod chos dang tha dad gang zhig de ldog
stobs kyis khyod ldog dgos* ▪ ལྟོག་ ལྟོག་ ལྟོགས། ལྟོགས།
▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **(1) it is different from
phenomenon and (2) it must cease through the
power of that ceasing**

ཁོང་ཐ་སྟོན་གྱི་དབང་གིས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *khyod tha snyad kyi
dbang gis bzhag pa ma yin par rang gi mtshan
nyid kyis grub pa'i dngos po* ▪ **they are things
established by way of their own character
without being posited through the force of verbal
conventions**

ཁོང་ཐ་དང་ཀྱང་ཡིན།གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པའི་ཚོས་ ▫ *khyod*

tha dad kyang yin/ gzhi mthun mi srid pa'i chos

▪ **phenomena (1) that are different and (2) a
common locus is impossible**

ཁོང་དེ་དང་ཐ་དང་གང་ཞིག་ཁོང་དེ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *khyod de
dang tha dad gang zhig khyod de las byung ba* ▪
ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung*
▪ **(1) it is different from that and (2) it has arisen
from that**

ཁོང་དེ་དང་ཐ་དང་གང་ཞིག་དེ་དང་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་
སྒྲིན་མ་ལྟོགས་པ་གྲུབ་པ་ ▫ *khyod de dang tha dad
gang zhig de dang bdag nyid gcig pa'i sgo nas
'brel ba grub pa* ▪ **(1) it is different from that and
(2) relation is established from the viewpoint of
being one nature/essence with that**

ཁོང་དོན་དམ་པ་ཡང་ཡིན་ཚོས་བདག་མེད་པས་རབ་དུ་བྱེ་
བ་ ▫ *khyod don dam pa yang yin chos bdag med
pas rab tu phyed ba* ▪ **(1) it is ultimate and (2)
it is thoroughly distinguished by [being] the
selflessness of phenomena**

ཁོང་སྟོབས་པར་གྱིས་ཤིག་ ▫ *khyod spobs par gyis shig*
▪ བགྱ། བགྱི། བགྱིས། བགྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪
{C} pratibhāti ▪ {C} may you make clear; flashes
into my mind; inspire; it is clear; it becomes clear;
lighten up (the mind); intelligibly; make clear;
appears

ཁོང་མིང་དང་བདམས་བཞག་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་རང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *khyod ming dang brdas bzhag
pa tsam yin gyi rang gi mtshan nyid kyis ma grub
pa* ▪ **they [i.e., imputational natures] are only
posited by names and terminology and are not
established by way of their own character**

ཁོན་ ▫ *khyon* ▪ {PH}size; extent; expanse

ཁོན་ནས་ ▫ *khyon nas* ▪ {PH}thoroughly

ཁྲ་ ▫ *khra* ▪ **sparrow hawk**

ཁྲ་པོ་ ▫ *khra bo* ▪ {MSA}citra ▪ **mottled; variegated**

ཁྲ་འབྲུག་ ▫ *khra 'brug* ▪ {PH}Tren-druk [a temple in
Yarlung built by Songtsen Gampo]

ཁྲ་འབྲུག་ལྗོངས་ ▫ *khra 'brug lha khang* ▪ {PH}Tren-
druk Temple [in Yarlung built by Song-tsen-gam-

po]

ཁྲ་མ་ ▫ *khra ma* ▪ **type of grain; quick "60 day" barley**

ཁྲག་ ▫ *khrag* ▪ {LCh,C}rudhira ▪ **blood**

ཁྲག་གྲིས་ ▫ *khrag kris* ▪ {L}nayuta ▪ {C}one hundred thousand million; an incalculably large number

ཁྲག་ལྷུང་ ▫ *khrag 'thung* ▪ **drinking blood**

ཁྲག་དང་ཁྲ་བ་དང་རླུང་ ▫ *khrag dang khu ba dang rlung* ▪ **blood, semen, and wind**

ཁྲག་ལྗེ་ ▫ *khrag lba* ▪ **blood goiter**

ཁྲི་ ▫ *khri* ▪ {C}āsana ▪ **throne; ten thousand** ▫ {PH}ten thousand ▫ {C}seat(s); pulpit; many; multitude

ཁྲི་མཐོན་པོ་ ▫ *khri mthon po* ▪ {PH}high throne

ཁྲི་གདུགས་ ▫ *khri gdugs* ▪ {PH}throne and canopy

ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ ▫ *khri ral pa can* ▪ {PH}King Ralpajen

ཁྲི་ལོ་ ▫ *khri lo* ▪ {PH}enthronement year

ཁྲི་སྲོང་ལྗེ་བཙུན་ ▫ *khri srong lde btsan* ▪ **Tri-song-day-tsen (king of Tibet, r. 755-797)**

ཁྲི་བསྲོང་ལྗེ་འཇུག་ ▫ *khri bsrong lde'u btsan* ▪ {PH}King Trisong Deutsen

ཁྲིད་ ▫ *khrid* ▪ ཁྲིད། འཁྲིད། ཁྲིད། ཁྲིད། ▫ *khrid/ 'khrid/ khrid/ khrid/* ▪ {MSA}(~nī): nīyate ▪ **lead; lead through; guide 7 as noun: leader; instruction** ▫ འོག་མིན་དུ་ ཁྲིད་ཏེ་ ▫ 'og min du khrid de ▫ having led him to a Highest [Pure] Land

ཁྲིད་སྐོར་ ▫ *khrid skor* ▪ {PH}myriarch [governorship]

ཁྲིད་པ་ ▫ *khrid pa* ▪ ཁྲིད། འཁྲིད། ཁྲིད། ཁྲིད། ▫ *khrid/ 'khrid/ khrid/ khrid/* ▪ {MSA,MV}nayana ▪ **lead; lead through; guide 7 as noun: leader; instruction**

ཁྲིད་ཡིག་ ▫ *khrid yig* ▪ **[lead-letter]; manual of instruction(s)**

ཁྲིམས་ ▫ *khirms* ▪ **law; rule; ethics** ▫ རླུན་པས་འོངས་སྤྱོད་ ཁྲིམས་ཁྲིས་བདེ་ ▫ *sbyin pas longs spyod khirms khyis bde* ▫ from giving, resources; from ethics, happiness

ཁྲིམས་འཚལ་ ▫ *khirms 'chal* ▪ {C}duḥśīla ▪ **deviant**

ethics; non-ethical; immoral; ethically disordered ▫ {C}immoral

ཁྲིམས་གཉིས་ ▫ *khirms gnyis* ▪ {PH}two [systems of] ethics (i.e. sūtra and tantra)

ཁྲིམས་ལྡན་ ▫ *khirms ldan* ▪ {C}śīlavat ▪ **endowed with ethics** ▫ {C}gifted with ethics; endowed with ethics (or good conduct)

ཁྲུང་ཁྲུང་ ▫ *khruṅ khruṅ* ▪ **crane**

ཁྲུས་ ▫ *khrus* ▪ བུལ། འཁྲུས། བུལ། ཁྲུས། ཁྲུས། ། འཁྲུ། འཁྲུ། ཁྲུས། ཁྲུས། ▫ *bkru/ 'khru/ bkru/ khru/ 'khru/ 'khru/ khru/ khru/* ▪ **bathing; ablution; wash; cleanse; ablute; become clean; be washed**

ཁྲུས་མཁན་མོ་ ▫ *khrus mkhan mo* ▪ {PU}rajakā ▪ {PH}washer-woman

ཁྲུས་བྱེད་པ་ ▫ *khrus byed pa* ▪ **[wash-perform]; perform ablution; wash; ablute**

ཁྲེགས་ ▫ *khregs* ▪ **hardness**

ཁྲེགས་ཚོད་ ▫ *khregs chod* ▪ **break-through**

ཁྲེལ་ ▫ *khrel* ▪ **embarrassment; shame; bashfulness**

ཁྲེལ་དང་ལྡན་ ▫ *khrel dang ldan* ▪ {MSA}hrī-yukta ▪ **endowed with a sense of embarrassment/shame**

ཁྲེལ་མེད་ ▫ *khrel med* ▪ *anapatrāpya* ▪ **nonembarrassment; unabashedness**

ཁྲེལ་མེད་པ་ ▫ *khrel med pa* ▪ *anapatrāpya* ▪ **non-embarrassment**

ཁྲེལ་ཡོད་ ▫ *khrel yod* ▪ {LCh,C}apatrāpya ▪ {PH}embarrassment

ཁྲེལ་ཡོད་པ་ ▫ *khrel yod pa* ▪ {LCh,C}apatrāpya ▪ **embarrassment** ▫ {C}dread of blame

ཁྲེལ་ཡོད་པ་དང་ངོ་ཚ་ ▫ *khrel yod pa dang ngo tsha* ▪ {C}hrīr-apatrāpya ▪ **embarrassment and shame; sense of embarrassment and sense of shame** ▫ {PH}embarrassment and modesty ▫ {C}sense of shame and dread of blame

ཁྲོ་ ▫ *khro* ▪ {MSA}krodhana ▪ **belligerence**

ཁྲོ་གཉེན་ ▫ *khro gnyer* ▪ {C}bhrūkuṭī ▪ **frown** ▫ {C} frown

ཁྲོ་བ་ ▫ *khro ba* ▪ {LCh,MSA,C}krodha; {MSA} *kruddhi*; {C}ākruśati; {C}ākrośyate ▪ **belligerence; wrathful; fierce** ▫ {C}wrath; anger; frenzy; insults; abuses; is abused

ཁྲོ་བ་ཅན་ ▫ *khro ba can* ▪ {MSA}krodhana ▪ **belligerent; wrathful**

ཁྲོ་བ་ཟེལ་གཞོན་ ▫ *khro ba zil gnon* ▪ {MSA} *krodhābhibhūti* ▪ **overwhelm belligerence; overwhelm wrathfulness**

ཁྲོ་བ་བཟོད་པ་ ▫ *khro ba bzod pa* ▪ བཟོད། བཟོད། བཟོད། བཟོད། ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}kṣayah (=kṣamah) *kruddheḥ* ▪ **withstand/bear/forbear/endure/ tolerate belligerence/wrath**

ཁྲོ་བར་བྱེད་ ▫ *khro bar byed* ▪ {C}ākruśati ▪ {C}insults, abuses

ཁྲོ་བོ་ ▫ *khro bo* ▪ *krodha* ▪ **wrathful** ▫ གསུང་ནི། རོ་རྩེ་དང་། ཁྲོ་བོ་དང་། ཚེས་དང་། གསལ་བའི་དབྱིབས་སྒྲི། བཞིའོ། ▫ *gsung ni/ rdo rje dang / khro bo dang / chos dang / gsal ba'i dbye ba ste/ bzhi'o* ▫ Exalted speech is fourfold: vajra, wrathful, doctrine, and clarity {Dor 3a.2/ 189.2} ▫ ཁྲོ་གཉེན་དང་བཅས་ཞིང་ཁྲོ་བོ་རོ་རྩེ་ལྟ་བུ་བས་གཟེགས་བའོ། ▫ *khro gnyer dang bcas zhing khro bo rdo rje lta bas gzigs pa'o* ▫ He has a wrathful frown, and he looks with the wrathful-vajra gaze {Dor 25a.6/ 233.6}

ཁྲོ་བོ་གཙུག་ཏོར་འཁོར་བསྐྱུར་ ▫ *khro bo gtsug tor 'khor bsgyur* ▪ {PH}Ulagriva-cakravarti

ཁྲོད་ ▫ *khrod* ▪ {PH}among; in the midst (of)

ཁྲོད་དུ་ ▫ *khrod du* ▪ {PH}among; in the midst (of) ▫ དུང་པོ་ཅན་ཆེན་པོའི་ཁྲོད་དུ་ཚུད་པ་ཡང་རེ་གཉེས་ཡོད་སྲིད། ▫ *da dung pod chen po'i khrod du tshud pa yang re gnyis yod srid*; ▫ Still, it is possible that there are one or two [texts] yet stuck in the midst of a large volume. ▫ {GCG} p.47/27

ཁྲོད་ན་ ▫ *khrod na* ▪ {PH}among; in the midst (of)

ཁྲོམ་ ▫ *khrom* ▪ **marketplace; market [in outdoor area]**

ཁྲོས་པ་ ▫ *khros pa* ▪ {C}ruṣṭa; *kopa* ▪ **enraged; angered;**

wrathful; belligerent; hatred ▫ {C}angry

ཁྲོས་མ་ནག་མོ་ ▫ *khros ma nag mo* ▪ **Fierce Black Goddess**

མཁན་ ▫ *mkhan* ▪ {MV}kāra ▪ **[marker for agent]** ▫ རིགས་ཤེས་དེ་བཙལ་མཁན་ཡིན་ལ། ▫ *rigs shes de bisal mkhan yin la* ▫ that reasoning consciousness is an investigator

མཁན་བསྐྱེད་རྙིང་པ་ ▫ *mkhan brgyud rnying pha* ▪ {PH} old preceptor lineage

མཁན་པ་ ▫ *mkhan pa* ▪ {PH}guide

མཁན་པོ་ ▫ *mkhan po* ▪ {C}upādhyāya ▪ **preceptor; abbot; professor; scholar** ▫ {C}preceptor

མཁན་པོ་འདྲ་བ་ ▫ *mkhan po 'dra ba* ▪ {MSA}upādhyāya-*kalpa* ▪ **like a preceptor/abbot/professor**

ཉི་རབས་ ▫ *nye rabs* ▪ {PH}recent generation

མཁའ་ ▫ *mkha'* ▪ *ambara*; {MSA}ākāśa; {C}vyoma ▪ **space; sky**

མཁའ་ཁྲབ་མཁའ་ཡི་རོ་རྩེ་ཅན་ ▫ *mkha' khyab mkha' yi rdo rje can* ▪ **that endowed with the space-vajra pervading space**

མཁའ་འགྲོ་ ▫ *mkha' 'gro* ▪ *dāka* ▪ **[sky-goer]; dāka [realized beings who in male form provide help to Tantric meditators]; male sky-travellers; male sky-goers**

མཁའ་འགྲོ་མ་ ▫ *mkha' 'gro ma* ▪ *dākiṇī* ▪ **[sky-goer-female]; dākiṇī [realized beings who in female form provide help to Tantric meditators]; female sky-travellers; female sky-goers**

མཁའ་མཉམ་ལུས་ཅན་ ▫ *mkha' mnyam lus can* ▪ {PH} [all] beings as infinite as space

མཁའ་སྤྲིང་འགྲོ་ ▫ *mkha' steng 'gro* ▪ {PH}[planet] Mars

མཁའ་འདྲེན་སྒྲུང་བ་ ▫ *mkha' 'dra'i snang ba* ▪ {PH} fireflies

མཁའ་སྐྱོད་པའི་རིག་འཛིན་ ▫ *mkha' spyod pa'i rig 'dzin* ▪ **khecara-vidyādharma* ▪ {PH}sky-traveling tantric adept

མཁའ་སྐྱོད་དབང་པོ་ ▫ *mkha' spyod dbang po* ▪ {PH}lord of khecaris

མཁའ་སྐྱོད་ཞིང་ ▫ *mkha' spyod zhing* ▪ {PH}realm of sky-travellers; celestial realm

མཁའ་སྐྱོད་རིག་པ་འཛོལ་བ་ ▫ *mkha' spyod rig pa 'dzin pa* ▪ **khecara-vidyādhara* ▪ {PH}sky-traveling tantric adept

མཁའ་སྐྱོན་ཅན་ ▫ *mkha' sprin can* ▪ {PH}"clouded sky"; [n. 7th month]

མཁའ་དབྱིངས་ ▫ *mkha' dbyings* ▪ {PH}expanse of space

མཁའ་དབྱིངས་ཕྱག་གྱུ་ ▫ *mkha' dbyings phyag rgya* ▪ {PH}space mudra

མཁའ་ལ་ ▫ *mkha' la* ▪ {C}*vihāyasā (=ākāśena)* ▪ **in the sky/space; through the sky/space** ▫ {C}through the air

མཁར་ ▫ *mkhar* ▪ {PH}walking stick

མཁར་གྱི་རྒྱལ་པོ་ ▫ *mkhar gyi rgyal po* ▪ {C}*koṭṭa-rājan* ▪ **king of a fort; comander of a fort** ▫ {C}commander of a fort

མཁས་ ▫ *mkhas* ▪ {MV}*kauśala*; {MV}*kauśalya*; {C}*sūri*; {MSA}*budha*; {MSA}*vāgmin* ▪ **wise; skilled; be skillful; scholar** ▫ {C}hero

མཁས་གྲུབ། མཁས་གྲུབ་རྗེ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་ ▫ *mkhas grub; mkhas grub rje dge legs dpal bzang po* ▪ **Khay-drub [1385-1438; one of Tsong-kha-pa's two main students and 3rd abbot of Gan-dan (dga' ldan) monastery]**

མཁས་གྲུབ་ ▫ *mkhas grub* ▪ {PH}Ke-drup Ge-lek-bel-sang-bo (mkhas grub dge legs dpal bzang po; 1385-1438)

མཁས་པ་ ▫ *mkhas pa* ▪ {MV,MSA}*paṇḍita*; {MSA}*kuśala*; {MSA,C}*kauśala*; {MV,MSA}*kauśalya*; {C}*dakṣa*; {MSA}*budha*; {MSA}*vicakṣaṇa*; {MSA,C}*vijña*; {C}*vidu*; {MSA}*vidus*; *paṇḍita* ▪ **adjective: skillful; wise; skilled; proficient**7 **noun: scholar; the wise; wise person** ▫ {C}circumspect; beneficial; skill; clever; expert; discerning; experienced

མཁས་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *mkhas pa dang ldan pa* ▪ {MSA}*kauśalya-yukta* ▪ **endowed with skilfulness; endowed with wisdom**

མཁས་པ་དང་འཛོལ་བ་པས་རིག་པར་བགྱི་བ་ ▫ *mkhas pa dang 'dzangs pas rig par bgyi ba* ▪ *བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། གྱིས།* ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}*pandita-vijñā-vedanīya* ▪ {C}to be felt only by the learned and discerning

མཁས་པ་རྣམ་པ་བརྒྱ་བཟུ་ ▫ *mkhas pa rnam pa bcu* ▪ {MV}*daśavidhaṃ kauśalyam* ▪ **ten aspects of skill/wisdom**

མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་ལས་རྣམ་གསུམ་པོ་ ▫ *mkhas pa rnams kyi las rnam gsum po* ▪ {MSA}*budheṣu karma trividhaṃ* ▪ **three aspects of activities of the skilful**

མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚུལ་བཞིན་བརྟགས་ན་ ▫ *mkhas pa rnams kyi tshul bzhin brtags na* ▪ *བརྟག་རྟོག་བརྟགས། རྟགས།* ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {MSA}*viduṣāṃ yoni-vicayāt* ▪ **if/when the wise analyze properly**

མཁས་པ་ལ་འབྲུང་བའི་དོགས་པའི་གནས་ ▫ *mkhas pa la 'byung ba'i dogs pa'i gnas* ▪ *འབྲུང། འབྲུང། བྲུང། བྲུང།* | ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ **topic of qualm arising in scholars/the wise**

མཁས་པ་ཤེས་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་ ▫ *mkhas pa shes phyir 'jig rten* ▪ {C}*loka-vidusya* ▪ {C}for the sake of knowing the world (?)

མཁས་པའི་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤམ་ ▫ *mkhas pa'i 'jug pa'i rnam bshad* ▪ {GD:847} Commentary on the Entry Gate of the Wise [by Śākya Chok-den (śā kya mchog ldan)]

མཁས་པའི་དམིགས་པ། མཁས་པར་བྱེད་པའི་དམིགས་པ་ ▫ *mkhas pa'i dmigs pa; mkhas par byed pa'i dmigs pa* ▪ *དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས།* ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *kauśalyālambana* ▪ **object of observation for [developing] skill**

མཁས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *mkhas pa'i rang bzhin can* ▪ {C}*paṇḍita-jātīya* ▪ **having the nature of a wise person/scholar** ▫ {C}intelligent

མཁས་པར་ ▫ *mkhas par* ▪ **proficiently; skillfully**

མཁས་པར་ལྡན་ ▫ *mkhas par ldan* ▪ {MSA}*kauśalya-yukta*

▪ **endowed with skill/wisdom**
 མཁས་པར་བྱ་བ་ ◻ *mkhas par bya ba* ▪ {C}kauśalya ▪ **object/topic of scholarship/skill** ◻ {C}skill
 མཁས་པར་བྱས་ནས་ ◻ *mkhas par byas nas* ▪ **having become skilled/proficient**
 མཁས་པར་བྱེད་པའི་དམིགས་པ་ ◻ *mkhas par byed pa'i dmigs pa* ▪ དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། ◻ *dmigs dmigs dmigs* ▪ **objects that make one skillful**
 མཁས་རིག་པ་ ◻ *mkhas rig pa* ▪ {C}vidu ▪ {C}wise; experienced
 མཁས་ཤིང་ཐབས་ཤེས་པ་ཡིན་ ◻ *mkhas shing thabs shes pa yin* ▪ {MSA}vicakṣaṇāś ca bhavati upāya-jñāḥ ▪ **wise/skilful and knowing methods/techniques**
 མཁུར་ཚོས་ ◻ *mkhur tshos* ▪ **cheeks**
 མཁོ་བ་ ◻ *mkho ba* ▪ **necessary; important**
 མཁོ་བའི་ཡོ་བྱད་ཕྱན་ཚེགས་ ◻ *mkho ba'i yo byad phran tshes* ▪ {PH}minor articles of necessity
 མཁུད་ ◻ *mkhyud* ▪ མཁུད། མཁུད། མཁུད། མཁུད། ◻ *mkhyud/mkhyud/mkhyud/mkhyud/* ▪ {MSA}muṣṭi ▪ **fist; keep; hold; retain; conceal**
 མཁྱིན་ ◻ *mkhyen* ▪ མཁྱི། མཁྱི། མཁྱིན། མཁྱིན། ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}jānitā; {C}jñāna; {C}jñāto; {C}buddha; {MSA}boddhr; {LCh}vid ▪ **exalted wisdom; know; wisdom (hon.); knowledge; cognize; cognition** ◻ {C}cognize; known; cognized; Buddha
 མཁྱིན་ནས་ ◻ *mkhyen nas* ▪ མཁྱི། མཁྱི། མཁྱིན། མཁྱིན། ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}buddhvā ▪ **having known/cognized/realized** ◻ {C}having known
 མཁྱིན་པ་ ◻ *mkhyen pa* ▪ མཁྱི། མཁྱི། མཁྱིན། མཁྱིན། ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}jñāna; {C}jñāta; {C}jñānti; {C}prajānānti; {C}prajānāyati; {MSA}boddhr; {LCh}vid; {MSA}(√vid): *vetti* ▪ **exalted knower; exalted knowledge** ◻ {C}cognize; cognizes; cognized; known; knows; knowing; knows, in his wisdom; knows wisely; comprehends

མཁྱིན་པའི་གཏེར་ ◻ *mkhyen pa'i gter* ▪ མཁྱི། མཁྱི། མཁྱིན། མཁྱིན། ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ **treasure of exalted knowledge**
 མཁྱིན་པའི་ཡོན་ཏན་ ◻ *mkhyen pa'i yon tan* ▪ **quality of exalted knowledge**
 མཁྱིན་བརྩེ་ ◻ *mkhyen brtse* ▪ {PH}wisdom and compassion; wise and compassionate
 མཁྱིན་བཞིན་དུ་ ◻ *mkhyen bzhin du* ▪ མཁྱི། མཁྱི། མཁྱིན། མཁྱིན། ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}jānann eva ▪ **while knowing** ◻ {C}although he knows the answer
 མཁྱིན་རབ་ ◻ *mkhyen rab* ▪ **supreme knowledge** ◻ {PH}Khyenrap
 མཁྱིན་གསུམ་ ◻ *mkhyen gsum* ▪ **three exalted knowers (exalted-knower-of-all-aspects, knower of paths, and knower of bases)**
 མཁྱིན་གསུམ་གྱི་ནམ་པ་ ◻ *mkhyen gsum gyi rnam pa* ▪ **aspect of the three exalted knowers**
 མཁྱིན་གསུམ་བསྐྱུས་སྒྲོམ་གྱི་སྦྱོར་བའི་ནམ་པ་ ◻ *mkhyen gsum bsdus sgom gyi sbyor ba'i rnam pa* ▪ **aspect of training involved in meditatively cultivating collectively the three exalted knowers**
 མཁྱིས། མཁྱིས་པ་ ◻ *mkhris; mkhris pa* ▪ **bile** ◻ ལྷུང་མཁྱིས་བད་ཀན་ལུས་པའི་ནད་ཚིན་ ◻ *rlung mkhris bad kan 'dus pa'i nad chen* ◻ great diseases of the combination of wind, bile, and phlegm
 མཁྱིས་ ◻ *mkhris* ▪ {NOC}pitta ▪ {PH}bile ◻ ལྷུང་མཁྱིས་བད་ཀན་ལུས་པའི་ནད་ཚིན་ ◻ the great diseases of the assembly of wind, bile, and phlegm ◻ {GZ 69a.3}
 མཁྱིས་པ་ ◻ *mkhris pa* ▪ **bile**
 མཁྱིས་པའི་སྦྱི་དྭགས་བདུན་ ◻ *mkhris pa'i spyi rtags bdun* ▪ {PH}seven general signs of bile
 མཁྱིས་ལྗང་ ◻ *mkhris lba* ▪ **bile goiter**
 མཁྱིགས་པོ་ ◻ *mkhregs po* ▪ **solid; hard**
 ལུ་བ་ ◻ *'khu ba* ▪ {LCh}drugdha; {LCh}droha ▪ **scorn; vie with; contend; harboring ill-will; wrong ideas**

འཁོར་ཕུག་སུམ་ཚོགས་པ་ ◻ 'khor phun sum tshogs pa ◻ {MSA}paricāra-sampad ◻ **marvelous/excellent/perfect retinue**

འཁོར་བ་ ◻ 'khor ba ◻ {MV,MSA,C}samsāra; {MSA}samsaratā; {MSA}samvṛti ◻ **cyclic existence; cycle [of powerless birth, aging, sickness, and death]**
◻ {PH}cyclic existence ◻ {C}transmigration; birth-and-death

འཁོར་བ་ཁས་ལེན་པ་ ◻ 'khor ba khas len pa ◻ {MSA}samsārābhyupagama ◻ **assert cyclic existence**

འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་ ◻ 'khor ba ji srid ◻ {C}asamsāram ◻ **as long as cyclic existence lasts; as long as there is cyclic existence** ◻ {C}as long as the samsaric world lasts

འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་པར་ ◻ 'khor ba ji srid par ◻ {MSA}yāvat-samsāram ◻ **as long as cyclic existence lasts; as long as there is cyclic existence**

འཁོར་བ་གཏོང་བ་མེད་ཉིད་ ◻ 'khor ba gtong ba med nyid ◻ གཏང་། གཏོང་། བཏང་། ཐོངས། ◻ gtang gtong btang thongs ◻ {MSA}samsārātyāga ◻ **non-forsaking of cyclic existence**

འཁོར་བ་བསྐྱེན་པ་ ◻ 'khor ba bsten pa ◻ བསྐྱེན། ཐྲིན། བསྐྱེན། ཐྲིན། ◻ bsten sten bstend stend ◻ {MSA}samsāra-niṣeṣa ◻ **partaking of/adhere to cyclic existence**

འཁོར་བ་ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ་ ◻ 'khor ba thog ma dang tha ma med pa ◻ {MV}anavarāgrasya ... samsārasya ◻ **cyclic existence without beginning or end**

འཁོར་བ་དག་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྐྱོད་ ◻ 'khor ba dag tu yongs su bsngo ◻ {MSA}samsāre pariṇāmanā ◻ **thoroughly dedicate to those in cyclic existence**

འཁོར་བ་དང་མཐུན་པ་ཉིད་ ◻ 'khor ba dang mthun pa nyid ◻ {MSA}samsārānukūlatā ◻ **concordant with cyclic existence**

འཁོར་བ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་ ◻ 'khor ba dang mya ngan las 'das ◻ {MSA}samsāra-nirvāṇa ◻ **cyclic existence and nirvāṇa; samsāra and nirvāṇa**

འཁོར་བ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་མི་གནས་པ་ ◻ 'khor ba dang mya ngan las 'das pa la mi gnas pa ◻ {MV}

samsāra-nirvāṇāpratiṣṭhitā ◻ **not abiding in cyclic existence and nirvāṇa; not abiding in samsāra and nirvāṇa**

འཁོར་བ་དང་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་མི་གནས་པ་ཉིད་ ◻ 'khor ba dang mya ngan las 'das pa la mi gnas pa nyid ◻ {MSA}apraṭiṣṭhita-samsāra-nirvāṇatva ◻ **not abiding in cyclic existence and nirvāṇa; not abiding in samsāra and nirvāṇa**

འཁོར་བ་དང་ཞི་བ་ལ་ཅིག་པ་ ◻ 'khor ba dang zhi ba ro gcig pa ◻ {MSA}samsāra-śāntya-eka-rasa ◻ **the one/single/sole taste of cyclic existence and peace**

འཁོར་བ་ན་གྲུ་བ་ ◻ 'khor ba na rgyu ba ◻ གྲུ། གྲུ། གྲུ། གྲུ། ◻ rgyu rgyu rgyu rgyu ◻ {C}samsārāvācara ◻ **wandering in cyclic existence** ◻ {C}bound up with samsara; 'which afflict on the plane of samsara'; belonging to samsara

འཁོར་བ་ན་གནས་པ་ ◻ 'khor ba na gnas pa ◻ {C}samsā-gata ◻ **dwelling in cyclic existence** ◻ {C}subject to birth-and-death

འཁོར་བ་ན་སྐྱོད་པ་ ◻ 'khor ba na spyod pa ◻ སྐྱོད། སྐྱོད། སྐྱོད། སྐྱོད། ◻ spyad spyod spyad spyod ◻ {C}samsārāvācara ◻ **coursing in cyclic existence** ◻ {C}bound up with samsara; 'which afflict on the plane of samsara'; belonging to samsara

འཁོར་བ་ཟད་ཀྱི་བར་དུ་ ◻ 'khor ba zad kyi bar du ◻ {C}āsamsārāt ◻ **until the extinction of cyclic existence** ◻ {C}throughout the round of birth-and-death

འཁོར་བ་ཡོངས་སུ་གཏོང་ ◻ 'khor ba yongs su gtong ◻ གཏང་། གཏོང་། བཏང་། ཐོངས། ◻ gtang gtong btang thongs ◻ {MV}khinnaḥ samsāram parityajeta ◻ **thoroughly renounce/forsake/give up cyclic existence**

འཁོར་བ་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བ་ ◻ 'khor ba yongs su mi gtong ba ◻ གཏང་། གཏོང་། བཏང་། ཐོངས། ◻ gtang gtong btang thongs ◻ {MSA}samsārāparityāga ◻ **non-renunciation/non-forsaking of cyclic existence**

འཁོར་བ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ ◻ 'khor ba yongs su shes pa ◻ {MSA}samsāra-parijñāna ◻ **thorough knowledge of cyclic existence**

འཁོར་བ་ལེན་པ་དང་སྐྱོང་བ་ ◻ 'khor ba len pa dang spong ba ◻ སྐྱང་། སྐྱོང་། སྐྱངས། སྐྱོངས། ◻ spong spong spangs

spongs ▪ {MV}samsārādāna-tyāga ▪ **assumption and abandonment of cyclic existence**

འཁོར་བའི་ ▫ 'khor ba'i ▪ {C}bhava ▪ {C}becoming

འཁོར་བའི་འཁོར་ལོ་ ▫ 'khor ba'i 'khor lo ▪ {C}samsāra-cakri ▪ **wheel of cyclic existence** ▫ {C}the wheel of birth-and-death

འཁོར་བའི་རྒྱུན་ ▫ 'khor ba'i rgyun ▪ {C}samsāra-srota ▪ **continuum of cyclic existence** ▫ {C}the flood of birth-and-death

འཁོར་བའི་མངོན་མཐོ་ ▫ 'khor ba'i mngon mtho ▪ **high status within cyclic existence**

འཁོར་བའི་ཚོས་ཅན་ ▫ 'khor ba'i chos can ▪ {C}samsāraṇa-dharmin ▪ **subject to cyclic existence** ▫ {C}subject to wandering about in birth-and-death

འཁོར་བའི་ཉེས་པ་ ▫ 'khor ba'i nyes pa ▪ **fault of cyclic existence** ▫ {PH}faults of samsara

འཁོར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ ▫ 'khor ba'i sdug bsngal ▪ {MSA}samsāra-duḥkha ▪ **suffering of cyclic existence**

འཁོར་བའི་རྩ་བ་ ▫ 'khor ba'i rtsa ba ▪ **root of cyclic existence**

འཁོར་བའི་ཟག་པ་ ▫ 'khor ba'i zag pa ▪ **contamination of cyclic existence**

འཁོར་བའི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ 'khor ba'i zag pa dang bcas pa ▪ **together with a contaminated phenonemon of cyclic existence**

འཁོར་བར་འཁོར་ནས་ ▫ 'khor bar 'khor nas ▪ {C}samsrtya ▪ **having wandered/travelled in cyclic existence** ▫ {C}after he has wandered about

འཁོར་བར་འགྲུང་བ་ ▫ 'khor bar 'gyur ba ▪ འགྲུང་ འགྲུང། གྲུང་ གྲུང། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}samsarati ▪ **cycle/travel in cyclic existence** ▫ {C}wander about (in birth-and-death)

འཁོར་བར་མངོན་མཐོ་བྱེད་ ▫ 'khor bar mngon mtho byed ▪ {MSA}samsāre 'bhyudayāya ▪ **cause [attainment of] high status in cyclic existence**

འཁོར་བར་གཏོགས་པ་ ▫ 'khor bar gtogs pa ▪ {MSA}samsāra-gata ▪ **included in cyclic existence**

འཁོར་བར་ཡོངས་སུ་བསྐྱོ་ ▫ 'khor bar yongs su bsngo ▪ {MSA}samsāre pariṇāmanā ▪ **thoroughly dedicate to cyclic existence [i.e., to those in cyclic existence]**

འཁོར་བས་འཛིགས་པ་ ▫ 'khor bas 'jigs pa ▪ {MSA}samsāra-bhīta ▪ **frightened by cyclic existence**

འཁོར་མོ་འཛིག་ ▫ 'khor mo 'jig ▪ {PH}Varanasi

འཁོར་མོ་འཛིག་གི་ཡུལ་དུ་བདུད་ ▫ 'khor mo 'jig gi yul du bdud ▪ {PH}the demons of the surrounding transient world

འཁོར་ཞི་རོ་གཅིག་པ། འཁོར་བ་དང་ཞི་བ་རོ་གཅིག་པ་ ▫ 'khor zhi ro gcig pa; 'khor ba dang zhi ba ro gcig pa ▪ {MSA}samsāra-śāntya-eka-rasa ▪ **one taste of cyclic existence and peace**

འཁོར་ལ་དགའ་བ་ ▫ 'khor la dga' ba ▪ **liking companions**

འཁོར་ལུས་བྱེད་པར་ ▫ 'khor lur byed par ▪ {C}parśad-guruka ▪ {C}one who prefers a communal life

འཁོར་ལོ་ ▫ 'khor lo ▪ {MV}cakra ▪ **wheel; channel wheel** ▫ {PH}wheel; channel wheel

འཁོར་ལོ་སྐྱུར་བ། འཁོར་སྐྱུར་ ▫ 'khor lo sgyur ba; 'khor sgyur ▪ cakravartin ▪ **universal monarch**

འཁོར་ལོ་སྐྱུར་བ་ ▫ 'khor lo sgyur ba ▪ cakravartin ▪ {PH}wheel [turning] monarch

འཁོར་ལོ་སྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ ▫ 'khor lo sgyur ba'i rgyal po ▪ {PH}wheel [turning] monarch

འཁོར་ལོ་བསྐྱུར་བ་ ▫ 'khor lo bsgyur ba ▪ {PH}wheel [turning] monarch

འཁོར་ལོ་ལྔ་ ▫ 'khor lo lnga ▪ {PH}five cakras

འཁོར་ལོ་ནམ་པ་ཅན་གྱི་སིམས་ ▫ 'khor lo rnam pa can gyi sems ▪ **mind possessing the aspect of a [divine] circle**

འཁོར་ལོ་བར་པ་ ▫ 'khor lo bar pa ▪ **middle wheel [of the teaching, mainly the Perfection of Wisdom Sūtras]**

འཁོར་ལོ་རྩིབས་སྣོང་དང་ལྗན་པ་ ▫ 'khor lo rtsibs stong dang ldan pa ▪ {C}sahasrāracakra ▪ **wheel having**

a thousand spokes
 འཁོར་ལོ་རིན་ཆེན་ ▫ 'khor lo rin chen ▫ {C}cakra-ratana ▫
precious wheel ▫ {C}precious wheel
 འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་ ▫ 'khor lo rin po che ▫ {MSA}cakra-
 ratna ▫ **precious wheel**
 འཁོར་ལོ་ལ་སོགས་པ་རིན་པོ་ཆེ་སྟེ་བདུན་ ▫ 'khor lo la sogs
 pa rin po che sna bdun ▫ {MSA}cakrādi-sapta-ratna
 ▫ **seven types of precious articles—the wheel, and
 so forth**
 འཁོར་ལོས་སྐྱུར་བ་ ▫ 'khor los sgyur ba ▫ {MV,MSA,C}
 cakra-vartin ▫ **universal monarch**
 འཁོར་ལོས་སྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ ▫ 'khor los sgyur ba'i rgyal
 po ▫ {C}rāja-cakravartin ▫ **king who is a universal
 monarch** ▫ {C}universal monarch
 འཁོར་ལོས་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ ▫ 'khor los bsgyur ba'i
 rgyal po ▫ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུར། སྐྱུར། ▫ bsgyur sgyur
 bsgyurd sgyurd ▫ cakravartin ▫ **universal emperor;
 universal monarch**
 འཁོར་ལོས་མཚན་ ▫ 'khor los mtshan ▫ {C}cakrāṅka ▫
marked by a wheel ▫ {C}lines depicting a wheel
 stamped on
 འཁོར་གསུམ་ ▫ 'khor gsum ▫ {MSA}triṃaṇḍala ▫ **three
 spheres (as in three spheres of self-contradiction;
 as in "The three spheres!"); three spheres [i.e.,
 agent, action, and object]** ▫ འཁོར་གསུམ་ཁས་ ▫ 'khor
 gsum khas ▫ [You] have asserted three spheres [of
 self-contradiction] ▫ འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པ་ ▫ 'khor
 gsum mi dmigs pa ▫ non-apprehension of the three
 spheres [of agent, action, and object as when giving
 a gift or meditating]
 འཁོར་གསུམ་གྲིས་དག་པ་ ▫ 'khor gsum gyis dag pa
 ▫ {MSA}śuddha triṃaṇḍalena ▫ **devoid [of
 conceptualization] of three spheres [i.e., agent,
 action, and object]**
 འཁོར་གསུམ་རྣམ་དག་གི་སྦྱོར་བ་ ▫ 'khor gsum rnam dag
 gi sbyor ba ▫ **training in the purity of the three
 spheres in reality**
 འཁོར་གསུམ་རྣམ་པར་དག་ཉིད་ ▫ 'khor gsum rnam par dag
 nyid ▫ {C}triṃaṇḍala-viśuddhatā ▫ **devoidness [of**

**conceptualization] of three spheres [i.e., agent,
 action, and object]** ▫ {C}three-fold purity
 འཁོར་གསུམ་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ 'khor gsum rnam par
 dag pa ▫ {C}triṃaṇḍala-viśuddhi ▫ **devoid [of
 conceptualization] of three spheres [i.e., agent,
 action, and object]** ▫ {C}three-fold purity
 འཁོར་གསུམ་མི་དམིགས་པ་ ▫ 'khor gsum mi dmigs
 pa ▫ **the three spheres of disputation were
 unobservable**
 འཁོར་གསུམ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ ▫ 'khor gsum yongs su
 dag pa ▫ {C}triṃaṇḍala-pariśuddhi ▫ **thoroughly
 devoid [of conceptualization] of three spheres
 [i.e., agent, action, and object]** ▫ {C}three-fold
 perfect purity
 འབྲགས་རུམ་ ▫ 'khyags rum ▫ {PH}ice-slip
 འབྲས་ ▫ 'khyam ▫ འབྲས། འབྲས། འབྲས། འབྲས། འབྲས། ▫ 'khyam/
 'khyam/ 'khyams/ 'khyams/ ▫ **wander**
 འབྲས་མས་ ▫ 'khyams ▫ འབྲས། འབྲས། འབྲས། འབྲས། འབྲས། ▫
 'khyam/ 'khyam/ 'khyams/ 'khyams/ ▫ {C}bhramate ▫
wander ▫ {C}revolves
 འབྲས་མས་ཤིང་ ▫ 'khyams shing ▫ {C}saṃdhāvya ▫ **wander**
 ▫ {C}after he has erred about
 འབྲས་འཁྱོར་ ▫ 'khyar 'khyor ▫ {PH}crooked ▫ ཀ་བ་ཡང་
 ཤིང་འབྲས་འཁྱོར་ལས་དྲང་པོ་ལེགས་པོ་ཞིག་ཀྱང་མེད། ▫ There wasn't
 even a single pillar [in that temple] that was good
 and straight, [all having been made] from crooked
 trees. ▫ {GCG}
 འབྲིལ་བ་ ▫ 'khyil ba ▫ འབྲིལ། འབྲིལ། འབྲིལ། འབྲིལ། འབྲིལ། ▫ 'khyil/
 'khyild/ khyil/ khyild/ ▫ {C}āvartatā; {C}āvartita ▫
twisted; turned; accumulate together ▫ {C}is
 twisted; curl and turning
 འབྲུད་པ་ ▫ 'khyud pa ▫ འབྲུད། འབྲུད། འབྲུད། འབྲུད། ▫ 'khyud/
 'khyud/ khyud/ khyud/ ▫ **embrace; hug**
 འབྲིར་ ▫ 'khyer ▫ འབྲིར། འབྲིར། འབྲིར། འབྲིར། འབྲིར། ▫ 'khyer/ 'khyer/
 khyerd/ 'khyerd/ ▫ **carry; bear; bring**
 འབྲིར་འཁོར་ས་ ▫ 'khyer 'khos ▫ འབྲིར། འབྲིར། འབྲིར། འབྲིར། འབྲིར། ▫
 'khyer/ 'khyer/ khyerd/ 'khyerd/ ▫ **ability to bear;
 capacity to do so**

འཁྲི་ཤིང་ ▫ 'khri shing ▪ {C}latā ▪ **vine; creeping plant; creeper** ▫ {C}creeper; creeping plant

འཁྲིགས་ ▫ 'khrigs ▪ འཁྲིགས། འཁྲིགས། འཁྲིགས། འཁྲིགས། ▫ 'khrig/
'khrig/'khrigs/'khrigs/ ▪ **gather; be piled up**

འཁྲིད་ ▫ 'khrīd ▪ ཁྲིད། འཁྲིད། ཁྲིད། ཁྲིད། ▫ khrīd/'khrīd/ khrīd/
khrīd/ ▪ **lead; lead through; guide 7 as noun: leader; instruction**

འཁྲིད་པ་ ▫ 'khrīd pa ▪ {MV}nayana ▪ **lead; lead through; guide 7 as noun: leader; instruction**

འཁྲིད་མཛད་ ▫ 'khrīd mdzad ▪ **lead**

འཁྲིལ་བཀ་ཆགས་ ▫ 'khril bag chags ▪ {C}vrttatā ▪ **elegant** ▫ {C}well-rounded

འཁྲིས་ ▫ 'khris ▪ **near; close to; next to**

འཁྲུག་ ▫ 'khrug ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་ འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug
'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C}upāyāsa; {C}kṣobha;
{C}vikṣipta ▪ **be disturbed/angry/agitated; fight** ▫ {C}despair; misery; rage; anger

འཁྲུག་པ་བྱེད་པ་ ▫ 'khrug pa byed pa ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་
འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C}
kṣubhyati ▪ **get disturbed/agitated; become angry; fight** ▫ {C}get angry with

འཁྲུག་པ་མེད་ཅིང་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་མེད་པ་ ▫ 'khrug pa
med cing yongs su rdzogs pa med pa ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་
འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪
{C}anāsvādanatā ▪ {C}no enjoyment; derive no enjoyment

འཁྲུག་པ་མེད་པ་ ▫ 'khrug pa med pa ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་
འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪
{C}akopanā; {C}akṣobhaṇatā; {C} avikṣepa ▪ **non-disturbance; non-anger; absence of anger; non-agitation** ▫ {C}immovability; undisturbed; imperturbability; absence of distractions; non-disturbance; non-distraction

འཁྲུག་པའི་སེམས་ ▫ 'khrug pa'i sems ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་
འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C}
kṣobhaṇa-citta ▪ **mind of disturbance; disturbed/ agitated mind** ▫ {C}watchfulness

འཁྲུག་པའི་སེམས་འགའ་ཅས་ཡང་སྐྱོད་པར་མི་བྱེད་དེ་ ▫

'khrug pa'i sems 'ga' tsam yang skyed par mi byed
de ▪ བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད། སྐྱོད། ▫ bskyed skyed bskyed
skyed ▪ {C}cittotpādam api na kṣobhayati ▪ **does not generate even any mental disturbance/agitation** ▫ {C}does not get angry even in his mind

འཁྲུག་པར་འགྱུར་ཞིང་ ▫ 'khrug par 'gyur zhing ▪ འཁྲུག་
འཁྲུག་ འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪
{C}kṣubhyati ▪ **become disturbed/angry/agitated** ▫ {C}get angry with

འཁྲུག་པར་བྱ་བ་ ▫ 'khrug par bya ba ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་
འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C}
vikopayati ▪ {C}do harm; upset; disturb

འཁྲུག་པར་བྱེད་ ▫ 'khrug par byed ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་ འཁྲུགས།
འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C}
kutsayati; {C} pratikopayati; {C}vikopayati ▪ **disturb; make angry/agitated** ▫ {C}contemns; be angry; do harm; upset; disturb

འཁྲུགས་ ▫ 'khrugs ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་ འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug
'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {MSA}kupita; {MSA}
vikārya ▪ **be disturbed/angry/agitated; fight**

འཁྲུགས་པ་ ▫ 'khrugs pa ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་ འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫
'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C}kṣubhita; {C}
upāyāsa; {MSA}kopa; {MV}kopyatva; {MSA}
kṣobhya; {MSA}vikopana; {MSA}vibhrama ▪ **be disturbed/angry/agitated; fight** ▫ {C}agitated; disturbed; despair; misery

འཁྲུགས་པར་འགྱུར་བ་ ▫ 'khrugs par 'gyur ba ▪ འཁྲུག་ འཁྲུག་
འཁྲུགས། འཁྲུགས། ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C}
kṣobham gacchati ▪ **become disturbed/agitated/ angry** ▫ {C}get into a rage

འཁྲུང་ ▫ 'khrung ▪ འཁྲུང་ འཁྲུང་ འཁྲུངས། འཁྲུངས། ▫ 'khrung
'khrung 'khrungs 'khrungs ▪ {C}prarohati ▪ **come into being; be born** ▫ {C}grow up

འཁྲུངས་ ▫ 'khrungs ▪ འཁྲུང་ འཁྲུང་ འཁྲུངས། འཁྲུངས། ▫
'khrung 'khrung 'khrungs 'khrungs ▪ **grow; come into being; be born** ▫ {C}abundant; grow up

འཁྲུངས་དཔེ་ ▫ 'khrungs dpe ▪ {PH}formulary

འཁྲུད་ ▫ 'khrud ▪ འཁྲུད། འཁྲུད། འཁྲུད། འཁྲུད། ▫ bkru/ 'khrud/
bkru/ khrus/ ▪ **bathing; ablution**

འཁྲུད་ ▫ 'khrud ▪ བགྲུ། འཁྲུད། བགྲུམ། ལྷམ། ▫ bkru/ 'khrud/
bkrus/ khrus/ ▪ **bathing; ablution; bathe**

འཁྲུལ་ ▫ 'khrul ▪ འཁྲུལ། འཁྲུལ། འཁྲུལ། འཁྲུལ། ▫ 'khrul/
'khrul/ 'khruld/ 'khruld/ ▪ {MV}bhrānti ▪ **mistake;
be mistaken; be confused; err7 as noun: mistake,
error**

འཁྲུལ་འཁོར་ ▫ 'khrul 'khor ▪ {C}yantra ▪ **device;
machine** ▫ {PH}yantra; device; magic wheel;
machine; yogic exercises ▫ {C}machinery རྣམ་མང་
ལས་ཀྱི་འཁྲུལ་འཁོར་དང་། །རྟོན་འབྲེལ་དུས་ཀྱི་གནད་བསྐྱེད་པམ། ། ▫ By
comparing the points of time that are dependently
arisen with the magic wheel of many aspected
activities, ... ▫ Mi-pham, Svarodaya comm. 4b.3-.4

འཁྲུལ་འཁོར་སྐྱར་བ་ ▫ 'khrul 'khor sbyar ba ▪ སྐྱར། སྐྱར།
སྐྱར། སྐྱར། ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {C}yantra-
yukta ▪ **put together a device; put together a
machine** ▫ {C}a puppet which can be moved by
pulling the strings

འཁྲུལ་འཁོར་བསྐྱེད་བ་བརྒྱ་བརྒྱད་བ་ ▫ 'khrul 'khor bsre
ba brgya brgyad pa ▪ {PH}Hundred and Eight
Combined Yogic Exercises

འཁྲུལ་གྱུ་ ▫ 'khrul rgyu ▪ **cause of error/mistake**

འཁྲུལ་གྱུ་ཅན་ ▫ 'khrul rgyu can ▪ **having a cause
of error/mistake** ▫ {GD:486} cause of error;
{GD:736} leading to error

འཁྲུལ་གྱུ་རྟོན་ལ་ཡོད་པ་ ▫ 'khrul rgyu rten la yod pa ▪ **that
having a cause of error/mistake in the basis**

འཁྲུལ་གྱུ་དེ་མ་ཐག་ཀྱི་ལ་ཡོད་པ་ ▫ 'khrul rgyu de ma
thag rkyen la yod pa ▪ **that having a cause of
error/mistake in the immediately preceding
condition**

འཁྲུལ་གྱུ་གནས་ལ་ཡོད་པ་ ▫ 'khrul rgyu gnas la yod pa ▪ **that
having a cause of error/mistake in the abode**

འཁྲུལ་གྱུ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པ་ ▫ 'khrul rgyu yul la yod pa ▪ **that
having a cause of error/mistake in the object**

འཁྲུལ་སྣང་ཡོད་མཁན་ ▫ 'khrul snang yod mkhan ▪ སྣང་
། སྣང་། སྣང་། སྣང་། ▫ snang snang snang snang ▪
**thattwhich is mistaken regarding the appearance
[of its object]**

འཁྲུལ་པ་ ▫ 'khrul pa ▪ འཁྲུལ། འཁྲུལ། འཁྲུལ། འཁྲུལ། ▫
'khrul/ 'khrul/ 'khruld/ 'khruld/ ▪ {C}skhalita;
bhrāntu; {MSA}bhrānta; {MV}bhrāntatva;
{MSA,MV}bhrānti ▪ **mistake; be mistaken; be
confused; err7 as noun: mistake, error** ▫ trip up;
revolving (deluded)

འཁྲུལ་པ་མི་མངའ་ ▫ 'khrul pa mi mnga' ▪ མངའ། མངའ།
མངའ། མངའ། ▫ mnga' mnga' mnga' mnga' ▪ {MSA}
aparyasta ▪ **unmistaken; non-erroneous; not
having mistake/error**

འཁྲུལ་པ་མིང་པ་ ▫ 'khrul pa med pa ▪ {MSA}askhalita ▪
**unmistaken; non-erroneous; not having mistake/
error**

འཁྲུལ་པ་ཙམ་ ▫ 'khrul pa tsam ▪ {MV}bhrānti-mātra
▪ **only mistake; mere error; only/merely
erroneous/mistaken**

འཁྲུལ་པའི་གྱུ་ ▫ 'khrul pa'i rgyu ▪ {MSA}bhrānter
nimittam ▪ **cause of error/mistake**

འཁྲུལ་པའི་གྱུ་མཚན་ ▫ 'khrul pa'i rgyu mtshan ▪ {MSA}
bhrānti-nimitta ▪ **cause of error/mistake**

འཁྲུལ་པའི་རྟོན་ ▫ 'khrul pa'i rten ▪ {MSA}bhrānteh ...
samñisrayaḥ ▪ **basis of mistake/error; mistaken
basis**

འཁྲུལ་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ 'khrul pa'i mtshan nyid ▪ {MSA}
bhrānti-lakṣaṇa ▪ **character of mistake; mistaken
character; definition of mistake**

འཁྲུལ་པའི་སེམས་ ▫ 'khrul pa'i sems ▪ {C}vibhrānta-citta
▪ **mistaken mind** ▫ {C}confused thought

འཁྲུལ་པར་བྱེད་པ་ ▫ 'khrul par byed pa ▪ {MSA}bhrānti-
karatva ▪ **that which causes mistake**

འཁྲུལ་བ་ ▫ 'khrul ba ▪ འཁྲུལ། འཁྲུལ། འཁྲུལ། འཁྲུལ། ▫
'khrul/ 'khrul/ 'khruld/ 'khruld/ ▪ {LCh}bhrānta;
{TN}bhrānti ▪ **mistaken; illusion** ▫ རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་
འཁྲུལ་བ་ ▫ rang gi snang yul la 'khrul ba ▫ mistaken
with respect to its appearing object

འཁྲུལ་བ་དགག་པ་ ▫ 'khrul ba dgag pa ▪ **refutation of
mistaken [views]**

འཁྲུལ་བ་རྟོག་པ་ ▫ 'khrul ba rtog pa ▪ འཁྲུལ། བཞི་རྟོག་

པ། ◻ *'khrul pa'i rtog pa* ▪ **mistaken conceptual consciousness/conception**

འཇུལ་མེད་ ◻ *'khrul med* ▪ {MV} *abhrānti* ▪ **non-mistaken; without mistake**

འཇུལ་ཤེས་ ◻ *'khrul shes* ▪ *bhrānti-jñāna* ▪ **mistaken consciousness** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་རྣམ་ལུལ་ལ་འཇུལ་བའི་རིག་པ་ ◻ *mtshan nyid/ rang gi snang yul la 'khrul ba'i rig pa/* ◻ Def.: a knower that is mistaken with respect to its appearing object

འཇིག་པ་ ◻ *'khren pa* ▪ {C} *mātsarya* ▪ {C} mean; meanness; niggardly; jealousy

འཇོ་བ་ ◻ *'khro ba* ▪ *krodha* ▪ **belligerence**

ག་ ◻ *ga* ▪ {C} *damśana* ▪ **interrogative particle; all [of a certain number]** ◻ {PH} where (= ga la) ◻ {C} marvellous power གསུམ་ག་ ◻ *gsum ga* ◻ all three; the three

གཞི་རྗེ་རྩ་ ◻ *ga nya dzi ra* ▪ {PH} spire

ག་དུས་ ◻ *ga dus* ▪ **when?; at what time?**

ག་ན་ ◻ *ga na* ▪ **where?** ◻ ག་ན་བཞུགས་ ◻ *ga na bzhugs* ◻ where [so-and-so] lived

རུ་པ་ཏི་ ◻ *rū pa ti* ▪ {PH} Rūpati [n. of a minor king who fought with the Kauravas]

ག་ནས་ ◻ *ga nas* ▪ **from where?; from whence?**

ག་པར་ ◻ *ga par* ▪ **where?**

ག་པུར་ ◻ *ga pur* ▪ **camphor**

ག་ཚད་ ◻ *ga tshad* ▪ **how many?; how much?**

ག་ཚོད་ ◻ *ga tshod* ▪ **how many?; how much?**

ག་རེ་ ◻ *ga re* ▪ **what?**

ག་ལ་ ◻ *ga la* ▪ {C} *kuta* ▪ **how?; where?** ◻ {PH} how; where ◻ {C} how?; where? བདག་ལྷང་ཐར་བ་ག་ལ་ཡོད། ◻ How can there be liberation [for] those who hate the self? ◻ BMH VIII.1d

ག་ལ་ཡོད་ ◻ *ga la yod* ▪ **how could there be?; where is?**

ག་ལས་འཛིགས་མེད་ ◻ *ga las 'jigs med* ▪ *akutobhayā*

(?) ▪ *Akutobhayā* [title of a commentary on Nāgārjuna's Treatise on the Middle, Toh. 3829]

◻ བོད་མང་པོས་ག་ལས་འཛིགས་མེད་པ་འབྲིལ་དུ་འདོད་པ་མི་འཐད་པ་

◻ *bod mang pos ga las 'jigs med rang 'grel du 'dod pa mi 'thad pa* ◻ the assertion by many Tibetans that the Akutobhayā is an autocommentary is not correct {DASI 582.1}

ག་ལེར་ ◻ *ga ler* ▪ **slowly; gently**

ག་ག་པོ་ ◻ *gag po* ▪ **difficult; hard**

གང་ ◻ *gang* ▪ {LCh} *ka*, {C} *katara*; {MSA} *yad*; {MV} *IV.4* *katame* ▪ **relative and interrogative pronoun: what; who; which** ◻ {PH} anything; that; what

◻ ཐབས་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ ◻ *thabs gang la brten nas* ◻ method in dependence on which

◻ གང་བསྐྱར་བའི་དབང་རྟེན་ ◻ *gang bskur ba'i dbang de* ◻ initiation which is bestowed

◻ ལྷོ་གང་རིང་བྱེད་རྣམས་ལ་ཙམ་ལས་ཞིང་ཆེན་པོ་གང་ལ་འོང་།

◻ Other than the ability to make its end longer, [how can] that come [to be] greater in width? ◻ {GCG}

གང་གང་ ◻ *gang gang* ▪ **particular**

གང་གཡུང་ལྷང་ ◻ *gang gā'i klung* ▪ {L} *Gaṅgā-nadī* ▪ **Ganges River**

གང་གཡུང་ལྷང་གི་བྱེ་མ་སྟེད་ ◻ *gang gā'i klung gi bye ma snyed* ▪ {C} *gaṅgā-nadī-vālukopama* ▪ **as many as the grains of sand of the Ganges** ◻ {C} countless like the sands of the Ganges

གང་གཡུང་ལྷང་གི་བྱེ་མ་འདི་སྟེད་དང་མཉམ་བའི་སངས་རྒྱལ་

◻ *gang gā'i klung gi bye ma 'di snyed dang mnyam pa'i sangs rgyas* ▪ {MSA} *gamgā-nadī-vālikā-samāna-buddha (iyat ...-)* ▪ **Buddhas equal in number to these grains of sand of the Ganges**

གང་གཡུང་ལྷང་མཉམ་ ◻ *gang gā'i klung mnyam* ▪ {C} *gaṅgā-nadī-vāli-sama* ▪ **equal with the Ganges** ◻ {C} like the sands of the Ganges

གང་གི་ ◻ *gang gi* ▪ {MSA} *yasya* ▪ **relative and interrogative pronoun: of which**

གང་གི་དོན་དུ་ ◻ *gang gi don du* ▪ {MV} *yad-artham* ▪ **for the sake of which**

གང་གི་ཕྱིར་ ◻ *gang gi phyir* ▪ {MV} *yad-artham*; {MSA} *yasmai* ▪ **because; for that reason; for the sake of;**

why?

གང་གི་ཚེ་ ◻ gang gi tshe ▪ yadā; {MV}kasyām
avasthāyām ▪ **when; at what time**

གང་གི་ཚེ། དེའི་ཚེ། ◻ gang gi tshe/ de'i tshe ▪ {MV}yadā ...
tadā ▪ **correlative construction: when**

གང་གི་ཡང་ ◻ gang gi yang ▪ **any; of any**

གང་གི་སྐྱད་དུ་ ◻ gang gi slad du ▪ **for what reason?; for
the sake of what?; for the sake of which**

གང་གིས་ ◻ gang gis ▪ {MSA}yena ▪ **interrogative or
correlative particle: by what; by whom; by
which**

གང་གིས་སྣང་ཉིད་ཤེས་པ་དེ་ ◻ gang gis stong nyid shes pa
de ▪ **one who knows emptiness**

གང་གིས་དང་གང་དུ་སྐྱབ་པ་ ◻ gang gis dang gang du
sgrub pa ▪ བསྐྱབ་པ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub
bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}yena ca pratipadyante yatra
ca ▪ **by whom and where achieved**

གང་འགྲུབ་ ◻ gang 'grub ▪ {PH}however [many] can be
done

གང་ཅི་ ◻ gang ci ▪ **which?; why?**

གང་ཅིའང་རུང་ ◻ gang ci'ang rung ▪ **any and all**

གང་ལྟར་ཁས་ལེན་པ་ནི་དབྱད་པར་བྱའོ་ ◻ gang ltar khas len
pa ni dpyad par bya'o ▪ **it should be analyzed what
sort of assertion should be made**

གང་ལྟར་ཡང་ ◻ gang ltar yang ▪ **in any case**

གང་དག་ ◻ gang dag ▪ {L}katara ▪ **what; which; who;
some**

གང་དང་གང་ ◻ gang dang gang ▪ {PH}back-and-forth

གང་དང་གང་ ◻ gang dang gang ▪ {PH}each-and-every

གང་དུ་ ◻ gang du ▪ {MSA}yatra; {MV}yatra ca ▪ **[what-
in]; in which; where; as which**

གང་དུ་འདོད་པའི་ཞིང་དུ་འགྲོ་བ་ ◻ gang du 'dod pa'i zhing
du 'gro ba ▪ {C}yatrecchā-kṣetra-gamanatā ▪ **going
to the pure land to which one wishes/wants** ◻
{C}going to the field one wishes to go to

གང་དུ་དབང་བསྐྱར་པའི་དཀྱིལ་འཁོར་ ◻ gang du dbang
bskur pa'i dkhyl 'khor ▪ **the maṇḍala in which
initiation is bestowed**

གང་དུ་ཡང་མ་སོང་བ་ ◻ gang du yang ma song ba ▪ མོང་
| མོང་| མོང་| མོང་| ◻ song song song song ▪ {MSA}
kamcid-gata (na-)(from kim) ▪ **not gone anywhere**

གང་དེ་ ◻ gang de ▪ {PH}whatsoever ◻ །དགོ་བ་གང་
དེས་འགྲོ་བ་ཀུན། །བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་འཇུག་པར་ཤོག། ◻ May all
transmigrators, by means of whatsoever virtues,
engage in bodhisattva deeds!

གང་དོན་དོན་ ◻ gang dran dran ▪ **whatever you thought;
whatever might be imagined**

གང་འདུལ་སྐྱུལ་སྐྱུ་ ◻ gang 'dul sprul sku ▪ {PH}
Emanation Body taming whoever [needs taming]

གང་ནས་ ◻ gang nas ▪ {BCA}yatah ▪ {PH}at whatever
[point]; from [whenever] ◻ གང་ནས་དང་ནས་་་་ ◻ At
whatever [point] ... from just that point on ... ◻
{BCA} I.18-.19

གང་ཕྱིར་ ◻ gang phyir ▪ {C}yatas; {MV}yad-artham ▪
because; for that reason; for the sake of; why?

གང་བ་ ◻ gang ba ▪ འགང་| འགང་| གང་| གང་| ◻ 'gang 'gang
gang gang ▪ {C}pūrṇatva; {MSA}prapūrṇatva; {C}
bharita ▪ **be full; become full** ◻ {C}completion;
repletion; filled with

གང་བ་མེད་པ་ ◻ gang ba med pa ▪ འགང་| འགང་| གང་| གང་|
◻ 'gang 'gang gang gang ▪ {C}aparipūrṇa ▪ **not full**
◻ {C}without having fulfilled; (in)complete

གང་བར་འགྲུར་ ◻ gang bar 'gyur ▪ འགང་| འགང་| གང་| གང་|
◻ 'gang 'gang gang gang ▪ {MSA}(ā √př): āpūryate
▪ **will fill**

གང་མེད་ ◻ gang med ▪ འགང་| འགང་| གང་| གང་| ◻ 'gang
'gang gang gang ▪ {C}apūrṇatva ▪ **not full** ◻ {C}
non-completion; no increase

གང་ཚུན་ ◻ gang tshun ▪ **up to the point of**

གང་ཚེ་ ◻ gang tshe ▪ yadā; {C}yatra-antarasmī (=yadā);
{C}kālī; {C}yathā (=yadā) ▪ **when; at what time** ◻
{C}when; time; so that

གང་ཚེ་ཚེ་ ◻ *gang tshe tshe* ▪ {L}yadā ▪ **when**

གང་ཞིག་ ◻ *gang zhiḡ* ▪ {MSA}yad ▪ **for one [indicates the first part of a reason]; whoever; which** ◻ འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ཚོས་ཅན་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ཡོད་པ་གང་ ཞིག་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ◻ 'dus ma byas kyi nam mkha' chos can/ rtag pa yin par thal/ yod pa gang zhiḡ skad cig ma ma yin pa'i phyir/ ◻ It follows that the subject, uncompounded space, is a permanent phenomenon, because of (1) existing and (2) not being momentary.

གང་ཞིག་གང་ ◻ *gang zhiḡ gang* ▪ {Śāntideva} yadanyasam ▪ {PH}anything whatsoever

གང་ཞི་ན་ ◻ *gang zhe na* ▪ {C}katamāni ▪ **if [someone asks], "What?"; if [someone asks], "Which?"** ◻ {C}what is?

གང་ཟག་ ◻ *gang zag* ▪ {C,MSA,MV}pudgala; puruṣa ▪ **person; individual** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བྱང་པོ་ལྔ་པོ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་ས་པའི་སྐྱེས་བུ་ ◻ mtshan nyid/ phung po lnga po gang rung la brten nas btags pa'i skyes bu/ ◻ Def.: a being imputed in dependence upon any among the five aggregates

DIVISIONS: དབྱེ་བ། མོ་སེའི་སྐྱེ་བོ་དང་འཕགས་པ་གཉིས་ ◻ *dbye ba/ so so'i skye bo dang 'phags pa gnyis/* ◻ Div.: the two—ordinary beings (prthagjana) and Superiors (ārya)

གང་ཟག་གང་ ◻ *gang zag gang* ▪ {PH}whatever person; whosoever

གང་ཟག་གང་གིས་ཡིད་གདུང་བས་མཐོང་ཙམ་ཉིད་ནས་འདི་ དང་འདི་འབྲེལ་སྐྱེས་པའི་ཐོབ་པའི་སྐྱེད་ཀྱི་དུས་པའི་ཚོས་ ། ◻ *gang zag gang gis yid gtad pas mthong tsam nyid nas 'di dang 'di 'dra'o snyam pa'i blo ngang gi skyed nus pa'i chos* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **phenomena naturally able to produce an awareness thinking, "This and that are alike," upon merely being seen by whatever person directs the mind [toward them]**

གང་ཟག་གི་བདག་ ◻ *gang zag gi bdag* ▪ pudgalātman ▪ **self of persons**

གང་ཟག་གི་བདག་དུ་འཛིན་པའི་ཐོབ་ ། ◻ *gang zag gi bdag tu 'dzin pa'i blo* ▪ {PH}awareness that grasps at a self

of persons

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ ◻ *gang zag gi bdag med* ▪ pudgala-nairātmya ▪ **without a self of persons; selflessness of persons** ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྐྱེས་པ་པ་གང་ ཟག་གི་བདག་མེད་ལྔ་མོ་ ◻ *dbye ba/ 1 gang zag gi bdag med rags pa/ 2 gang zag gi bdag med phra mo/* ◻ Div.: (1) coarse selflessness of persons; (2) subtle selflessness of persons

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དོན་དམ་པ་འོ་ བོ་ཉིད་མེད་པ་ ◻ *gang zag gi bdag med kyi dbang du byas pa'i don dam pa ngo bo nyid med pa* ▪ **ultimate-non-nature in terms of the selflessness of persons**

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ནལ་འབྲོར་གྱི་ས་ ། ◻ *gang zag gi bdag med rtogs pa'i rnal 'byor gyi sa* ▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **yogic ground of realizing the selflessness of persons**

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དང་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་ བྱས་པའི་ཡོངས་གྲུབ་ ། ◻ *gang zag gi bdag med dang chos kyi bdag med kyi dbang du byas pa'i yongs grub* ▪ **thoroughly established natures in terms of selflessness of persons and of selflessness of phenomena**

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྤྱི་ལྗོངས་ ། ◻ *gang zag gi bdag med spyi ldog* ▪ **generality-isolate of the selflessness of persons**

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལྔ་མོ་ ། ◻ *gang zag gi bdag med phra mo* ▪ **subtle selflessness of persons** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གང་ཟག་རང་རྒྱ་བྱུང་པའི་རྟེན་ཡོད་ཀྱིས་ ལྟོང་བ་ ◻ *mtshan nyid/ gang zag rang rkya thub pa'i rdzas yod kyis stong pa* ◻ Def.: In non-Consequentialist schools: a person's emptiness of being a self-sufficient substantial entity

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལྔ་མོའི་རྣམ་པ་ཅན་ ། ◻ *gang zag gi bdag med phra mo'i rnam pa can* ▪ {PH}having the aspect of the subtle selflessness of persons

གང་ཟག་གི་བདག་མེད་སྐྱེས་པ་ ། ◻ *gang zag gi bdag med rags pa* ▪ **coarse selflessness of persons** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གང་ཟག་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་

གྱིས་སྣང་བ་ ▫ *mtshan nyid/ gang zag rtag gcig rang dbang can gyis stong pa* ▫ Def.: In non-Consequentialist schools: a person's emptiness of being permanent, unitary, and autonomous

གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ ▫ *gang zag gi bdag 'dzin* ▪ {PH} conception of a self of persons

གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་པའི་བློ་ ▫ *gang zag gi bdag 'dzin pa'i blo* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **awareness apprehending a self of persons**

གང་ཟག་གི་བྱེ་བྲག་ ▫ *gang zag gi bye brag* ▪ {MSA} *pudgala-bheda* ▪ **instance of a person**

གང་ཟག་གི་ལོངས་སྤྱད་བྱ་ ▫ *gang zag gi longs spyad bya* ▪ སྤྱད། སྤྱད། སྤྱད། སྤྱད། ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **objects of use of a person** ▫ {PH} objects of enjoyment of a person

གང་ཟག་གི་བསམ་པ་ ▫ *gang zag gi bsam pa* ▪ {PH} attitudes of a person; thoughts of a person

གང་ཟག་གི་བསམ་པ་ལ་དགོངས་པ་ ▫ *gang zag gi bsam pa la dgongs pa* ▪ {MSA} *pudgalāsāyābhiprāya* ▪ **thinking of a person's attitude; in consideration of a person's thought**

གང་ཟག་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *gang zag mngon par rtogs pa* ▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA} *pudgalābhisambodha* ▪ **manifest realization of the person**

གང་ཟག་དུ་སྦྱོར་བ་ ▫ *gang zag tu smra ba* ▪ {MSA} *pudgala-vādin* ▪ **propound a person**

གང་ཟག་དུ་འཛིན་པ་ ▫ *gang zag tu 'dzin pa* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *pudgala-grāha* ▪ **apprehend a person; conceive a person**

གང་ཟག་རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱིས་སྣང་བ་ ▫ *gang zag rtag gcig rang dbang can gyis stong pa* ▪ *nityaikasvatantra-sūnyapudgala* ▪ **a person's emptiness of being permanent, unitary, and autonomous**

གང་ཟག་དང་ཚོས་དག་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ ▫ *gang zag dang chos dag mi dmigs pa'i phyir* ▪ དམིགས། དམིགས།

དམིགས། དམིགས། ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA} *pudgala-dharmayor anupalambhāt* ▪ **due to/ because of not apprehending persons and [other] phenomena**

གང་ཟག་དང་ཚོས་མིན་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ ▫ *gang zag dang chos med pa'i mtshan nyid yin pa* ▪ {MSA} *pudgala-dharmābhāva-lakṣaṇatva* ▪ **character of non-existence of persons and [other] phenomena**

གང་ཟག་དང་ཚོས་ལ་བདག་མིན་པ་ ▫ *gang zag dang chos la bdag med pa* ▪ {MSA} *pudgala-dharma-nairātmya* ▪ **selflessness in persons and [other] phenomena**

གང་ཟག་དང་ཚོས་ལ་བདག་མིན་པ་དག་ཡིངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *gang zag dang chos la bdag med pa dag yongs su shes par bya ba'i phyir* ▪ {MSA} *pudgala-dharma-nairātmyayoh pariñārthaṃ* ▪ **in order to thoroughly understand selflessness in persons and [other] phenomena**

གང་ཟག་དམ་པ་ ▫ *gang zag dam pa* ▪ {MV} *sat add pudgala after checking?* ▪ **excellent person; holy person**

གང་ཟག་གཤགས་པ་ ▫ *gang zag gdags pa* ▪ གཤགས། འདོགས། བཤགས་ / བརྟགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dags btags/brtags thogs* ▪ {MSA} *pudgala-prajñapti* ▪ **imputation of a person**

གང་ཟག་བདག་མིན་གྱི་རང་ལྡོག་ ▫ *gang zag bdag med gi rang ldog* ▪ **self-isolate of a selflessness of persons**

གང་ཟག་བདག་མིན་རང་ལྡོག་ ▫ *gang zag bdag med rang ldog* ▪ **self-isolated selflessness of the person**

གང་ཟག་བདག་འཛིན་ ▫ *gang zag bdag 'dzin* ▪ {PH} conception of a self of persons

གང་ཟག་བདག་འཛིན་གཉིས་ ▫ *gang zag bdag 'dzin gnyis* ▪ {PH} the two types of conception of a self of persons

གང་ཟག་ནི་ནམ་ཡང་མིན་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *gang zag ni nam yang med pa ma yin pa* ▪ {MSA} *kadā cit pudgalo nāsti (na-)* ▪ **persons are never non-existent**

གང་ཟག་རྣམ་པར་གཞིག་པ་ ▫ *gang zag rnam par gzhig pa* ▪ {MV} *pudgala-vināsa* ▪ **disintegration of the person; destruction of the person**

གང་ཟག་རྣམ་པར་བཞག་པ་ ◻ gang zag rnam par bzhag pa ▪ {MSA}pudgala-vyavasthāna ▪ **positing of the person**

གང་ཟག་མ་ཡིན་པའི་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ ◻ gang zag ma yin pa'i ldan min 'du byed ▪ *apudgalaviprayuktasamskāra ▪ **non-person compositional factor**

གང་ཟག་མ་ཡིན་པར་གྱུར་པའི་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ ◻ gang zag ma yin par gyur pa'i ldan min 'du byed ▪ *apudgala-viprayukta-samskāra ▪ **non-associated compositional factors that are not persons; non-associated compositional factor which is not a person**

གང་ཟག་མི་རྟག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ ◻ gang zag mi rtag pa nyid du thal bar 'gyur ba ▪ འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA}pudgalasyānityatva-prasaṅgāt ▪ **it would [absurdly] follow that persons would be just impermanent**

གང་ཟག་མེད་པ་ ◻ gang zag med pa ▪ {C}nispudgala; {C}nispudgalatva ▪ **non-existence of persons** ◻ {C}no personality; without personality; absence of a person

གང་ཟག་སྐྱེ་བ་ ◻ gang zag smra ba ▪ pudgalavādin ▪ **Proponent of a Person**

གང་ཟག་ཙམ་ ◻ gang zag tsam ▪ mere person

གང་ཟག་ལྷོ་མེད་པ་ ◻ gang zag zla med pa ▪ {C}apratipudgala ▪ **person without equal; matchless person** ◻ {C}without a match

གང་ཟག་ཡིན་པར་གྱུར་པའི་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ ◻ gang zag yin par gyur pa'i ldan min 'du byed ▪ *pudgala-viprayukta-samskāra ▪ **non-associated compositional factor which is a person**

གང་ཟག་ཡོད་པར་ཁས་སྐྱོད་བར་མི་བྱ་ ◻ gang zag yod par khas blang bar mi bya ▪ {MSA}na vā pudgalo 'sti ▪ **persons are not to be asserted as existing**

གང་ཟག་ཡོད་པར་སྐྱེ་བ་ ◻ gang zag yod par smra ba ▪ pudgala-vādin ▪ **Proponent of a Person**

གང་ཟག་རང་རྒྱུ་ལེན་པའི་རྗེས་ཡིད་ ◻ gang zag rang rkya

thub pa'i rdzas yod ▪ {PH}being substantially existent in the sense of being a self-sufficient person

གང་ཟག་རང་རྒྱུ་ལེན་པའི་རྗེས་ཡིད་ཀྱིས་སྤོང་བ་ ◻ gang zag rang rkya thub pa'i rdzas yod kyis stong pa ▪ **emptiness of a person as being substantially existent in the sense of being self-sufficient**

གང་ཟག་རང་རྒྱུ་ལེན་པའི་རྗེས་ཡིད་དུ་མ་གྲུབ་པ་ ◻ gang zag rang rkya thub pa'i rdzas yod du ma grub pa ▪ **non-establishment of the person as substantially existent in the sense of being self-sufficient**

གང་ཟག་ལ་མི་སྲིད་སྐྱེ་བ་ ◻ gang zag la mi srid snyam pa ▪ {MV}asambhāvanā pudgale ▪ **thinking, "[Such and such] does not occur among persons"**

གང་ཟག། སྐྱིས་བྱ་ ◻ gang zag; skyes bu ▪ pudgala/puruṣa ▪ **person**

གང་ཡང་ ◻ gang yang ▪ གང་། གི། ཡང་། ◻ gang gi yang ▪ {C}kimcit; {MV}kimcid; {C}kahimci ▪ **[what-even]; any; whosoever. With negative: not any; none** ◻ {C}anyone; whatever; anywhere

གང་ཡང་རུང་བ་ ◻ gang yang rung ba ▪ anayatara; {L}anyatama; {L}anyatas-anyatara ▪ **any; some; some...or other**

གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མ་ཚང་བ་ ◻ gang yang rung ba zhig ma tshang ba ▪ {MV}anyatama-vaikalya ▪ **any incomplete**

གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་ ◻ gang yang rung ba zhig ▪ {PH}any single; any single [one] ◻ གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་མ་ཚང་བ་ ◻ Any single one [being] incomplete, ... ◻ {MV}anyatama-vaikalya

གང་ཡང་རུང་བའི་ ◻ gang yang rung ba'i ▪ {C}anyataranyatara ▪ **of any** ◻ {C}some or other

གང་ཡིན་ ◻ gang yin ▪ **what is?; which is**

གང་ཡིན་པ་ ◻ gang yin pa ▪ **which is; whatever is**

གང་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ ◻ gang yin pa de thams cad ▪ **all of whatever is...; all whatsoever**

གང་ཡིན་པར་འགྲོ་ ◻ gang yin par 'gro ▪ {C}yathāgami ▪ {C}goes into...which he comes across on his way

གང་རུང་ ◻ *gang rung* ▪ **any; one among; either one or both; whichever is suitable** ◻ {PH}either one of; whichever ◻ ཚ་བའི་ཁ་དོག་ཡིན་ན་དམར་པོ་དང་། དཀར་པོ་དང་། རྩེན་པོ་དང་། སེར་པོ་གང་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ། ◻ *rtsa ba'i kha dog yin na dmar po dang / dkar po dang / sngon po dang / ser po gang rung yin pas khyab /* ◻ If [something] is a primary color, [it] is [necessarily] either one of red, white, blue, or yellow.

གང་ལ་ ◻ *gang la* ▪ {C}kutra; {C}kutu; {MSA}yatra ▪ **with respect to which; of what; where; of which; in which/whom** ◻ {C}in whom; how

གང་ལ་གང་ ◻ *gang la gang* ▪ **any...whatsoever**

གང་ལ་གང་མེད་པ་དེ་ནི་དེས་སྟོང་ ◻ *gang la gang med pa de ni des stong* ▪ **the non-existence of something in something is [its] emptiness of that**

གང་ལ་དགོངས་ནས་ ◻ *gang la dgongs nas* ▪ **in consideration of which; thinking of which**

གང་ལ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ ◻ *gang la rnam par mi rtoḡ* ▪ {MV}yac ca na vikalpayati ▪ **non-conceptual/not conceptualizing with respect to which; non-conceptual with respect to anything**

གང་ལས་ ◻ *gang las* ▪ {L}kām; {C}kuto; {MSA}yatra ▪ **from what?; whence?; why?** ◻ {C}with what?; why?

གང་ལས་བསྐྱོད་པར་བགྱིད་ལགས་ ◻ *gang las bskyod par bgyid lags* ▪ བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད། སྐྱོད། ◻ *bskyod skyod bskyod skyod* ▪ {C}uccālayati ▪ {C}free oneself from

གང་ཤར་ཐམས་ཅད་ ◻ *gang shar thams cad* ▪ **all of whatever appears**

གང་སྲུ་དག་ ◻ *gang su dag* ▪ {L}ye kecit ▪ **whichever of those**

གང་སྲུ་དག་འདི་ ◻ *gang su dag 'di* ▪ {PH}whichever of these

གངས་ ◻ *gangs* ▪ *hima* ▪ **snow**

གངས་ཅན་ ◻ *gangs can* ▪ **that endowed with snow; The Snowy Land [i.e., Tibet]**

གངས་ཅན་མཁས་པ་ ◻ *gangs can mkhas pa* ▪ **scholar of the Land of Snows [Tibet]**

གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ ◻ *gangs can gyi ljongs* ▪ {PH} Realm of Snow [Tibet]

གངས་ཅན་གྱི་ལྗོངས་ཆེན་པོ་ ◻ *gangs can gyi ljongs chen po* ▪ {PH}Great Realm of Snow [Tibet]

གངས་ཅན་གྱི་ཡུལ་ ◻ *gangs can gyi yul* ▪ {PH}Land of Snow (Tibet)

གངས་ཅན་ལྗོངས་ ◻ *gangs can ljongs* ▪ {PH}Realm of Snow [Tibet]

གངས་ཅན་མུན་པའི་སྐྱག་རུས་ ◻ *gangs can mun pa'i smag rum* ▪ {PH}the dense darkness of the Land of Snows

གངས་ལྗོངས་ ◻ *gangs ljongs* ▪ {PH}Realm of Snow [Tibet]

གངས་པ་སེའུ་ ◻ *gangs pa se'u* ▪ **Gang-pa-say-u [c.1200; a Ka-dam-pa author on epistemology]**

གངས་རི་སྐོན་པོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ ◻ *gangs ri sngon por snang ba'i dbang shes* ▪ སྣང་། སྣང་། སྣང་། སྣང་། ◻ *snang snang snang snang* ▪ **sense consciousness to which a snow mountain appears as blue**

གངས་རི་བ་ ◻ *gangs ri ba* ▪ {LCh}haimavata ▪ **one [person] of the snow mountain**

གངས་རིའི་ལྗོངས་ ◻ *gangs ri'i ljongs* ▪ {PH}Realm of Snowy Mountains [Tibet]

གད་མོ་ ◻ *gad mo* ▪ **laugh; laughter; laughing**

གད་མོ་དགོད་ ◻ *gad mo dgod* ▪ བགད། དགོད། བགད། དགོད། ◻ *bgad dgod bgad dgod* ▪ **laugh; smile; make laugh/ smile**

གནད་ ◻ *gand* ▪ **essence; important point; pith; essential**

གནད་མཐར་གཏུགས་པའི་སྤྲ་བ་ ◻ *gand mthar gtugs pa'i phra ba* ▪ **final subtle essential{N}**

གནད་རྣམས་ཤེས་དགོས་ ◻ *gand rnam shes dgos* ▪ **it is necessary to know the essentials ...{LG}**

གཤམ་ཚོ་ ◻ *gab tshe* ▪ {C}karaṇḍaka ▪ {C}basket

གཤམ་ ◻ *gam* ▪ or; and; particle indicating question; near

གར་ ◻ *gar* ▪ {C}nr̥tya ▪ [what to]; where; dancing; dance ◻ {PH}dancing; dance ◻ ལྷ་འཕྲུལ་བའི་གར་ ◻ *sgyu 'phrul dra ba'i gar* ◻ dance of magical emanation ◻ {DASI 552.3}

གར་འདོད་པ་ ◻ *gar 'dod pa* ▪ {C}yatreccham ▪ **wherever wished** ◻ {C}wherever it wishes

གར་ཡང་ཁྲབ་པ་ནི་ཚུ་ཟླ་ལྷ་བུ་ལོ་ ◻ *gar yang khyab pa ni chu zla lta bu'o* ▪ **pervading everywhere like a moon in water**

གར་ལོག་ ◻ *gar log* ▪ {PH}Garlok (a small kingdom in Nga-ri; western Tibet)

གལ་ཚེར་ ◻ *gal cher* ▪ **crucially**

གལ་ཚེར་ཟད་པར་སྤངས་/ གལ་ཚེར་ཟད་པར་སྤངས་པ་ ◻ *gal cher zad par spangs / gal cher zad par spangs pa* ▪ **crucially abandoned exhaustively**

གལ་དེ་ ◻ *gal te* ▪ **if; in case of**

གལ་དེ། ལྷུར་ ◻ *gal te ... gyur* ▪ {MV.I.21 v}ced bhavet ▪ **if it would be**

གལ་ན་ ◻ *gal na* ▪ **If...**

གས་དང་ལྷུ་ཚོའི་དང་སྤྲུང་ ◻ *gas dang glu tshig dang sbrung* ▪ {C}nāṭaka-itihāsa ▪ {C}play

གི་ ◻ *gi* ▪ (as genitive particle) of; by; in; which. (as non-case particle) and; but; (semi-colon)

གི་གུ་ ◻ *gi gu* ▪ {PH}"i" vowel mark; [name of vowel marker for 'i'] ◻ ལྷོ་རིང་པོ་ལ་ཨིའི་ཞེས་གི་གུ་ཉིས་བརྟེན་གས། ◻ *ring po la i'i zhes gi gu nyis brtsegs*; ◻ For the long vowel ī, "i'i" [is written], that is, two "i" vowel marks are stacked. ◻ {GCG} p.21

ཉམས་ལེན་གྱི་ཆ་ ◻ *nyams len gyi cha* ▪ {PH}elements of practice

གིས་ ◻ *gis* ▪ (as instrumental particle) by; by means of; with; because. (as non-case particle corruptly used in place of the non-case usage of genitive

particles) but; and; (semi-colon)

གུ་ཤ་མ་དེ་ ◻ *gu ṅa ma ti* ▪ *guṅamati* ▪ **Guṅamati** [name of a Bodhisattva]

གུ་ཤ་ཤྱི་ ◻ *gu ṅa shrī* ▪ *guṅaśrī* ▪ **Guṅaśrī** [proper name]

གུ་ཤ་ ◻ *gu ru* ▪ *guru* ▪ [Tibetan transliteration of Sanskrit word, guru]; **guru; teacher**

གུ་ཤུ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ ◻ *gu ru yid bzhin nor bu* ▪ {RY} *cintāmani* ▪ {PH}Guru Chintamani (a form of Padmakara)

གུག་ཀྱེད་ ◻ *gug kyed* ▪ {HT} *mudram* [=gug skyes]; {PU} *mātrā* [=gug skyed] ▪ {PH}vocalic ornaments

གུག་སྐྱེད་ ◻ *gug skyed* ▪ {HT} *mudram* [=gug skyes]; {PU} *mātrā* ▪ {PH}vocalic ornaments

གུག་སྐྱེས་ ◻ *gug skyes* ▪ {HT} *mudram*; {PU} *mātrā* [=gug skyed] ▪ {PH}vocalic ornaments

གུང་ ◻ *gung* ▪ {PH}middle; center

གུང་ ◻ *gung* ▪ {PH}midnight

གུང་བསྐྱིགས་ ◻ *gung bsgrigs* ▪ བསྐྱིག་སྐྱིག་བསྐྱིགས། སྐྱིགས། ◻ *bsgrig sgrig bsgrigs/ sgrigs/* ▪ **arrange; put in order**

གུང་ཐང་དཀོན་མཚོའི་བསྟན་པའི་སྤྱོད་མེ། དཀོན་མཚོའི་བསྟན་པའི་སྤྱོད་མེ། གུང་ཐང་འཛམ་དབའ་དབྱངས་ ◻ *gung thang dkon mchog bstan pa'i sgron me; dkon mchog bstan pa'i sgron me; gung thang 'jam dpal dbyangs* ▪ **Gung-thang Kön-chog-tan-pay-drön-may** [1762-1823; aka Gung-thang Jam-pal-yang]

གུང་ཐང་འཛམ་དབའ་དབྱངས། གུང་ཐང་དཀོན་མཚོའི་བསྟན་པའི་སྤྱོད་མེ། ◻ *gung thang 'jam dpal dbyangs; gung thang dkon mchog bstan pa'i sgron me* ▪ **Gung-thang Jam-pal-yang** [1762-1823; also known as Gung-thang Kön-chog-tan-pay-drön-may]

གུང་བློན་ ◻ *gung bran* ▪ **communist**

གུང་མོ་ ◻ *gung mo* ▪ **middle finger**

གུད་དུ་ ◻ *gud du* ▪ **separately; apart**

གུད་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར་ཅིག་ ◻ *gud du 'gro bar 'gyur cig* ▪

{C}apakrāmatu ▪ {C}may depart
 གུད་དུ་སོང་བར་གྱུར་ ▫ *gud du song bar gyur* ▪ མོང་། མོང་།
 | མོང་། མོང་། ▫ *song song song song* ▪ {C}apakrāmati ▪
 {C}go away; departs; takes his leave
 གུད་ན་མེད་ ▫ *gud na med* ▪ [separate-in-not exist];
 inseparable; not exist separately
 གུལྟའི་སྐབས་ ▫ *gupta'i skabs* ▪ {PH}Gupta-style
 གུར་ཀུམ་མངས་ལྗང་ ▫ *gur kum mdangs ldan* ▪ {PH}
 saffron colored
 གུར་ཁྱིམ་ ▫ *gur khyim* ▪ [tent-home]; abode ▫ {PH}
 mansion [under] a tent; abode
 གུར་གུམ་ ▫ *gur gum* ▪ saffron
 གུས་ ▫ *gus* ▪ respectfully; respect
 གུས་པ་" ▫ *gus pa* ▪ {LCh,C}gaurava; {MSA,L}ādara;
 {MSA}bahu-māna; {C}bhajati ▪ respect; devotion;
 humility; be intent on ▫ {C}dignity; a title to
 be respected; regard; care; trouble; bring to light;
 loves; attends to
 གུས་པ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *gus pa bskyed pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད།
 བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}
 ādarotpādana ▪ generate respect
 གུས་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *gus pa chen po* ▪ {PH}great devotion
 གུས་པའི་ཐུག་ ▫ *gus pa'i phyag* ▪ {PH}respectful
 homage
 གུས་པར་བྱ་ ▫ *gus par bya* ▪ {C}bhajati ▪ be respectful
 toward; exert oneself for; interest oneself in; be
 zealous; be intent upon ▫ {C}loves; attends to
 གུས་པར་བྱ་བ་ ▫ *gus par bya ba* ▪ {C}satkṛti ▪ that which
 is to be respected ▫ {C}honoring
 གུས་པར་བྱ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *gus par bya ba yid la byed*
pa ▪ {MSA}satkṛtya-manaskāra ▪ taking to mind
 an object to be respected
 གུས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *gus par byed pa* ▪ {L}ādaramkāra;
 {MSA}satkṛtya ▪ be respectful toward; exert
 oneself for; interest oneself in; be zealous; be
 intent upon

གུས་པར་མི་བྱེད་པ་ ▫ *gus par mi byed pa* ▪ {L}anādara ▪
 disrespect; be indifferent; neglect; not be intent
 upon
 གུས་བྱས་ ▫ *gus byas* ▪ {C}satkṛtya (=śrī-paṭṭa-
 bandhādinā viśeṣapada-sthāpanāt = maṅḍalādi-
 karaṅāt) ▪ having respected ▫ {C}having honored
 གུས་སྦྱོར་ ▫ *gus sbyor* ▪ སྦྱོར། སྦྱོར། སྦྱོར། སྦྱོར། ▫ *sbyar sbyor*
sbyard sbyord ▪ intense application
 གེ་སར་ ▫ *ge sar* ▪ {PH}flower bud
 གེགས་ ▫ *gegs* ▪ {LCh}vighna; {L}vibandha ▪ obstacle;
 hindrance; impediment; obstruction
 གེགས་བྱེད་ ▫ *gegs byed* ▪ {LCh}pratibandha ▪
 [hindrance-make]; hindrance; interference;
 prevention; impediment
 གེགས་སུ་གྱུར་བ་ ▫ *gegs su gyur pa* ▪ {MSA}vibandhana;
 {MV}vibandha ▪ [hindrance-as-became];
 hindrance; interference; prevention; impediment
 གེལ་པ་ ▫ *gel pa* ▪ {C}gulma ▪ {C}shrub
 གོ་ ▫ *go* ▪ {C}avakāśa ▪ understand; opportunity;
 occasion; armor; (terminating particle indicating
 the end of a statement). As verb: understand ▫
 {C}opportunity; occasion; room; occasion for
 གོ་སྐབས་ ▫ *go skabs* ▪ {LCh,MSA} avakāśa ▪ chance;
 opportunity; chance to
 གོ་སྐབས་འབྱེད་པར་མི་འགྲུར་བ་ ▫ *go skabs 'byed par mi*
'gyur ba ▪ {C}(na) avakāśam daśyanti ▪ not provide
 an opportunity/chance ▫ {C}they are given no
 opportunity
 གོ་སྐབས་མ་མཆིས་པ་ ▫ *go skabs ma mchis pa* ▪ {C}
 anavakāśa ▪ no opportunity; no chance ▫ {C}it
 cannot be; impossible; no room
 གོ་གྱོན་ཏེ་ ▫ *go gyon te* ▪ {C}saṃnahati ▪ put on armor;
 wear armor ▫ {C}put on the armor
 གོ་གྱོན་པ་ ▫ *go gyon pa* ▪ {MSA}saṃnahana ▪ put on
 armor; wear armor
 གོ་བགོས་པ་ ▫ *go bgos pa* ▪ {MSA}saṃnahya ▪ put on
 armor

གོ་སྐྱབ་ ▫ *go sgrub* ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {LCh} *saṃnāha-pratipatti* ▪ **achieving through armor; achieving armor**

གོ་གཅིག་ ▫ *go gcig* ▪ *samāna-deśa* ▪ **ninety-one; same place**

གོ་ཆ་ ▫ *go cha* ▪ {C,MSA} *saṃnāha*; {C} *sannadhu* ▪ **armor** ▫ {C} armor; armed with

གོ་ཆ་བགོ་དགོས་སོ་ ▫ *go cha bgo dgos so* ▪ {C} *saṃnahitavya* ▪ **must/should put on armor** ▫ {C} must put on the armor

གོ་ཆ་བགོས་ཤིང་ ▫ *go cha bgos shing* ▪ {C} *sannadhu* ▪ **put on armor** ▫ {C} armor

གོ་ཆ་ཆེན་པོ་བགོས་སོ་ ▫ *go cha chen po bgos so* ▪ {C} *mahā-sannāha-sannaddha* ▪ **put on great armor** ▫ {C} armed with the great armor

གོ་ཆའི་སྐྱབ་པ་ ▫ *go cha'i sgrub pa* ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ *saṃnāha-pratipatti* ▪ **achieving through armor; achieving armor; achievement of armor**

གོ་ཚོད་ ▫ *go chod* ▪ **fill the role; fulfill what it means to be; perform the function**

གོ་ཏན་ ▫ *go tan* ▪ {PH} Go-tan [Khan] (Mongolian Emperor)

གོ་བདེ་བར་བརྗོད་ ▫ *go bde bar brjod* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **express in an easy to understand form**

གོ་འཕང་ ▫ *go 'phang* ▪ {LCh,MSA} *pada* ▪ **position; rank; state**

གོ་འཕང་ལྷན་མེད་པ་ ▫ *go 'phang bla na med pa* ▪ {MSA} *anuttara ... pada* ▪ **unsurpassed/highest position/ rank/state**

གོ་བ་ ▫ *go ba* ▪ {LCh} *gata*; {LCh} *avagama*; {MSA} *gamyā*; {MSA} *jñā* (e.g.: *udghaṭita-jñā*; *vipañcita-jñā*); {MSA} *bodha* ▪ **understanding**

གོ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *go bar byed pa* ▪ {MSA} *saṃprāpti*; {MV} *prāpaṇa*; {MV} *saṃprāpaṇa* ▪ **cause understanding; communicate; cause to know/**

comprehend; means of understanding

གོ་བར་ཟད་ ▫ *go bar zad* ▪ {MSA} *gata* ▪ **reduced to/ exhausted as understanding**

གོ་བར་སྐྱབ་ ▫ *go bar sla* ▪ {MSA} *subodha* ▪ **easy to understand**

གོ་བྱེད་ ▫ *go byed* ▪ {MV} *prāyaṇa*; {MV} *saṃprāpti* ▪ **means of understanding; that which causes understanding; means of communication**

གོ་མི་ཚོད་ ▫ *go mi chod* ▪ **does not fulfill the role; does not fulfill the meaning of; does not function as**

གོ་ར་ ▫ *go ra* ▪ {PH} Qur'an

གོ་རམས་པ་བསོད་ནམས་སིང་གི་སེང་གེ་ ▫ *go rams pa bsod nams seng ge* ▪ **Go-ram-pa Sö-nam-seng-ge [1429-1489]**

གོ་རིམ་ / གོ་རིམས་ ▫ *go rim / go rims* ▪ {LCh} *krama*; {LCh,MV,MSA} *anukrama*; {MSA} *ānupūrvī* ▪ **order; gradation; series; levels; arrangement**

གོ་རིམ་དུ་ ▫ *go rim du* ▪ **gradually**

གོ་རིམ་དུ་བྱེད་པ་ ▫ *go rim du byed pa* ▪ **gradually effecting**

གོ་རིམ་པ་ ▫ *go rim pa* ▪ {C} *anukrama* ▪ **[place-series]; order; series; arrangement** ▫ {C} gradual action

གོ་རིམ་བཞིན། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ ▫ *go rim bzhin; go rim bzhin du* ▪ {MV} *yathā-kramaṃ* ▪ **in order; in accordance with the order; respectively** ▫ {C} in due order; respectively

གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ ▫ *go rim bzhin du* ▪ *yathātram* ▪ **in order; in accordance with the order; respectively**

གོ་རིམས་བཞིན་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་ ▫ *go rims bzhin / go rims bzhin du* ▪ **respectively**

གོ་རིམས་བཞིན་གོ་རིམས་བཞིན་དུ་ ▫ *go rims bzhin / go rims bzhin du* ▪ **respectively**

གོ་ས་ ▫ *go sa* ▪ **place; area; rank; station**

གོ་ས་བཞུག་ཀླུ་ས་པ་ ▫ *go sa gnon nus pa* ▪ **capacity to occupy/cover an area**

གོ་སྐྱབ་ ▫ *go sla* ▪ **easy to understand**

གོག་ཡུལ་ ◻ *gog yul* ▪ {PH} Wakhan (Afghanistan)
 གོང་ ◻ *gong* ▪ {MSA}upari ▪ **high; the above; price; value**
 གོང་ཆེན་ ◻ *gong chen* ▪ **greatly high**
 གོང་དུ་ ◻ *gong du* ▪ {MSA}uttara; {MSA}ūrdhva ▪ **above; earlier; upward**
 གོང་དུ་འགོ་བ་དང་ལྷན་པའི་ཕྱིར་ ◻ *gong du 'gro ba dang ldan pa'i phyir* ▪ {MSA}ūrdhvaṃ gamana-yogāt ▪ **because of possessing progress upward**
 གོང་དུ་བརྗོད་ཟིན་ ◻ *gong du brjod zin* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **already explained above**
 གོང་དུ་བཤད་མ་ཐག་པ་ ◻ *gong du bshad ma thag pa* ▪ {MV}anantaram uktam ▪ **explained just above/ immediately above**
 གོང་ན་ ◻ *gong na* ▪ {MV}ūrdhvam ▪ **above; earlier; previously; higher**
 གོང་ན་མ་མཆིས་པ་ ◻ *gong na ma mchis pa* ▪ {C} niruttara; {C}uttapta ▪ **none higher; unsurpassed** ◻ {C}unsurpassed; highest; most excellent; the utmost
 གོང་ན་མེད་པ་ ◻ *gong na med pa* ▪ {C,MSA}niruttara ▪ **none higher; unsurpassed** ◻ {C}unsurpassed; highest; most excellent; the utmost
 གོང་ནས་གོང་དུ་ ◻ *gong nas gong du* ▪ {L,MSA} uttarottara; {MSA}uparyupari ▪ **from high to higher; progressively higher**
 གོང་ནས་གོང་དུ་བསྐྱབ་པ་ ◻ *gong nas gong du bsgrub pa* ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MV}uttarottara-nirhāra ▪ **achieve progressively higher [states]**
 གོང་བར་འགྲུལ། འགོང་བར་མི་འགྲུལ་ ◻ *gong bar 'gyur; 'gong bar mi 'gyur* ▪ འགྲུལ། འགྲུལ། གྲུལ། གྲུལ། ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}avalīyate ▪ {C}becomes cowed; be cast down; hide despondently in; does (not) despond; (not) cow
 གོང་བུ་ ◻ *gong bu* ▪ {LCh}piṇḍa ▪ **lump; mass**
 གོང་མ་ ◻ *gong ma* ▪ {MSA}upari; {C}uttāri (?); ūrdhva

{GD:265} ▪ **upper; superior; higher; emperor**
 ◻ {C}superior; {GD:177} vertical གོང་མའི་སྤྱི་ ◻ *gong ma'i spyi* ◻ vertical-universal {GD:177}
 གོང་མ་གོང་མ་ ◻ *gong ma gong ma* ▪ {PH}higher and higher
 གོང་མ་གོང་མའི་ལྷ་བ་གོ་བྱེད་ཀྱི་སྤྲིག་པས་ ◻ *gong ma gong ma'i lta ba go byed kyi stegs* ▪ བཤ། ལྷ། བཤས། ལྷས། ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ **platform for causing understanding of views of the higher [schools]**
 གོང་མ་བས་ཆེས་གོང་མ་ ◻ *gong ma bas ches gong ma* ▪ {L}uttareṣv uttama ▪ **much higher than the high**
 གོང་མ་ས་ ◻ *gong ma sa* ▪ {MV}uttārasu ... bhūmiṣu ▪ **high ground**
 གོང་མའི་སྐྱེད་ཚལ་ ◻ *gong ma'i skyed tshal* ▪ {PH} imperial garden
 གོང་མའི་སྤྱི་ ◻ *gong ma'i spyi* ▪ {PH}vertical-universal
 གོང་མོ་ ◻ *gong mo* ▪ **grouse**
 གོང་ཤིང་ ◻ *gong shing* ▪ {C}saṃlīyate ▪ {C}becomes stolid; despond; is cowed
 གོང་ས་ ◻ *gong sa* ▪ {PH}His Holiness
 གོང་གསལ་ལྟར་ ◻ *gong gsal ltar* ▪ {PH}as clarified above [in the text]
 གོམ་ ◻ *gom* ▪ **step**
 གོམ་སྟོམས་པ་ ◻ *gom snyoms pa* ▪ {C}sama-kramatva ▪ {C}walks at an even pace
 གོམ་པ་གཅིག་བོར་བས་ ◻ *gom pa gcig bor bas* ▪ sakṛta-pāda-kṣepaṇa ▪ **with a single step**
 གོམ་པ་སྟོམས་པ་ ◻ *gom pa snyoms pa* ▪ **equal steps**
 གོམས་ ◻ *goms* ▪ གོམས། གོམས། གོམས། གོམས། ◻ *goms/ goms/ goms/ goms/* ▪ {LCh}abhyāsa ▪ **familiarize; become accustomed to; condition to; familiarization; conditioning** ◻ ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གོམས་ན་ ◻ *yang dang yang du yid la byed pa goms na* ◻ if one familiarizes with taking to mind again and again
 གོམས་འདྲི་ ◻ *goms 'dri* ▪ **conditioning; familiarization;**

accustoming

གོམས་པ་ ▫ *goms pa* ▪ {MSA} *abhyāsa; bhāvita; abyāsa* ▪ **familiarize; become accustomed to; condition to; familiarization; conditioning; cultivate**

གོམས་པ་ཅན་ ▫ *goms pa can* ▪ *abhyāsavat* ▪ **familiar; conditioned** ▫ {GD:734} trained perceptions རོན་གོམས་པ་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་གྱི་ཚད་མ་ ▫ *don goms pa can gyi dbang mngon gyi tshad ma* ▫ sense direct prime cognition having a familiar object

གོམས་པའི་ལམ་ ▫ *goms pa'i lam* ▪ {C} *abhyāsa-mārga* ▪ **path of familiarization; path of conditioning** ▫ {C} path of repeated meditational practice

གོམས་པར་བྱས་པས་ ▫ *goms par byas pas* ▪ {C} *āsevana; {C}sevanā; {MV}abhyāsa* ▪ **by having familiarized/conditioned** ▫ {C} cultivation; tending; cultivation

གོམས་བྱ་ཡོན་ཏན་ ▫ *goms bya yon tan* ▪ {MSA} *abhyāsa-guṇa* ▪ **quality to be cultivated**

གོ་འུ་ཤམ་བྷི་ ▫ *go'u shambhi* ▪ {PH} Kauśambi

གོར་གོར་ ▫ *gor gor* ▪ **circle**

གོར་མ་ཆག་པར་ ▫ *gor ma chag par* ▪ {LCh} *avaśyam* ▪ **without a doubt**

གོལ་བ་ ▫ *gol ba* ▪ {MSA} *utpatha* ▪ **deviant; deviating from the proper**

གོལ་ས་ ▫ *gol sa* ▪ **place where one can go wrong; place of possible error; place of deviance**

གོས་ ▫ *gos* ▪ {LCh,MSA,C} *cīvara; {C}ambara; {C}caila; {C}prāvaraṇa; {MSA}lipta; {MSA}vasana; {MSA}vastra* ▪ **cloth; clothing; cover** ▫ {PH} cloth; clothes; clothing ▫ {C} garment; robe; strips of cloth; cloth; cloak; robes གོས་སྐྱུག་པོའི་རྣམ་སྤྱོད་ཞིག་གསོལ་སྐྱུག་གནང་འདུག ▫ *gos smyug po'i rnam sbyar zhig gsol ras su gnang 'dug*. ▫ It is [said that he] gave [him] a robe of brown cloth as a gift. ▫ {GCC} p.14

གོས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ ▫ *gos khyad par du 'phags pa* ▪ {MSA} *vastra-viśeṣaṇa* ▪ **special clothing; special garment**

གོས་ཆེན་རིམ་ ▫ *gos chen ri mo* ▪ {PH} brocade designs

གོས་ཐུམ་ ▫ *gos thum* ▪ {PH} layer of cloth ▫ སུ་ལ་ཡང་རྒྱས་མེད་པའི་དབེ་མིང་ཞིག་གོས་ཐུམ་དགུ་ཅམ་གྱིས་རྒྱུ་ནས་འདུག ▫ *su la yang rgyus med pa'i dpe ring zhig gos thum dgu tsam gyis dril nas 'dug*; ▫ There was a long text that was unfamiliar to everyone, having been wrapped in nine layers of cloth. ▫ {GCG} p. 17

གོས་དག་ ▫ *gos dag* ▪ {C} *caila* ▪ {PH} clothes

གོས་དག་འཕྲོར་ཞིང་ ▫ *gos dag 'thor zhing* ▪ {C} *caila-vikṣepamakārsuḥ* ▪ {C} wave their garments (?)

གོས་པ་ ▫ *gos pa* ▪ {LCh} *upalipta; {C}lipyate; {MSA}lepa; {MSA}nirlepa* ▪ **sullied; covered; polluted** ▫ {C} be sullied with; be polluted; change

གོས་པ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *gos pa ma mchis pa* ▪ {C} *anupalepa* ▪ **[covered-not-being]; not sullied; not polluted; not covered** ▫ {C} stainless; spotless

གོས་པ་མེད་ཅིང་ ▫ *gos pa med cing* ▪ {C} *nirupalepa* ▪ **[covered-not-being]; not sullied; not polluted; not covered** ▫ {C} without a stain; stainless; untainted

གོས་པ་མེད་པ་ ▫ *gos pa med pa* ▪ {C} *nirupalepa; {C}nirupalepatā; {C}nirūpalepa (=nirupalepa); {MSA}nirlepa* ▪ **[covered-not-being]; not sullied; not polluted; not covered** ▫ {C} without a stain; stainless; untainted; free from stains; untainted

གོས་པར་འགྱུར་ ▫ *gos par 'gyur* ▪ {C} *lipyate* ▪ **be sullied/covered/polluted** ▫ {C} be sullied with; be polluted; change

གོས་མེད་ ▫ *gos med* ▪ **[covered-not-being]; not sullied/polluted/covered**

གོས་དམར་བ་ ▫ *gos dmar ba* ▪ *tāmraśaṭīya* ▪ **red garment/clothing**

གོས་ལ་སོགས་ ▫ *gos la sogs* ▪ {MSA} *cīvarādi* ▪ **clothing/garments and so forth**

གོས་ལ་སོགས་པ་ཚོལ་བ་ ▫ *gos la sogs pa ... tshol ba* ▪ བཅའ་ལ། འཚོལ་ / འཚོལ། བཅའ་ལ། ཚོལ་ད། ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MV} *cīvarādy-anveṣaṇa* ▪ **seek clothing/garments and so forth**

གོས་སོགས་ ◻ *gos sogṣ* ▪ {MSA}cīvarādi ▪ **clothing/ garments and so forth**

གྲ་གྲ་ ◻ *gya gyu* ▪ **crookedness**

གྲ་གྲ་བ་ ◻ *gya gyu ba* ▪ {PH}dishonesty

གྲ་གྲ་མེད་བ་ ◻ *gya gyu med pa* ▪ {C}akuṭiḷa ▪ {C}not crooked

གྲ་ཉོམ་སྒྲང་ ◻ *gya nom snang* ▪ རྒྱང་། རྒྱང་། རྒྱང་། རྒྱང་། ◻ *snang snang snang snang* ▪ {C}sudṛśā (devā) ▪ **auspicious/sublime appearance**

གྲ་ཉོམ་སྒྲང་བ་ ◻ *gya nom snang ba* ▪ རྒྱང་། རྒྱང་། རྒྱང་། རྒྱང་། ◻ *snang snang snang snang* ▪ *sudṛśa* ▪ **excellent appearance**

གྲ་ཉོམ་པ་ ◻ *gya nom pa* ▪ {LCh,C,L,MSA}praṇīta ▪ **auspiciousness; fine; auspicious; sublime** ◻ {C}sublime; fine; good to eat; superior; exalted

གྲ་ཉོམས་པ་ ◻ *gya noms pa* ▪ *praṇīta* ▪ **auspiciousness**

གྲ་ཉོམས་པའི་རོ་མྱང་པ་ ◻ *gya noms pa'i ro myang pa* ▪ **experiencing the taste of auspiciousness**

གྲ་ཚོམ་དུ་ ◻ *gya tshom du* ▪ {C}śahasā ▪ {C}hurries

གྲད་བུ་ནོར་ ◻ *gyad bu nor* ▪ *dravya mallaputra* ▪ {PH}Dravya Mallaputra (an arhat)

གྲར་ ◻ *gyar* ▪ {PH}fragment

གྲི་ ◻ *gyi* ▪ (as genitive particle) of; by; in; which. (as non-case particle) and; but; (semi-colon)

གྲིས་ ◻ *gyis* ▪ བགྲི། བགྲིད། བགྲིས། བགྲིས། ◻ *bgyi/ bgyid/ bgyis/ gyis/* ▪ (as instrumental particle) by; by means of; with; because.7 (as non-case particle corruptly used in place of the non-case usage of genitive particles) but; and; (semi-colon).7 (as imperative verb form) do

གྲིས་ཤིག་ ◻ *gyis shig* ▪ བགྲི། བགྲིད། བགྲིས། བགྲིས། ◻ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {MSA}lot; {MSA}(\\phal) ▪ **[imperative form]: do**

གྲུར་ ◻ *gyur* ▪ འགྲུས། འགྲུས། འགྲུས། འགྲུས། ◻ *'gyur/ 'gyurd/ gyur/ gyurd/* ▪ {LCh}as; {LCh}bhū; {C}āsī ▪ **become; change; transform; arise; be** ◻ {C}have; had

གྲུར་ཅིག་ ◻ *gyur cig* ▪ འགྲུས། འགྲུས། འགྲུས། འགྲུས། ◻ *'gyur/ 'gyurd/ gyur/ gyurd/* ▪ **imperative verb: let it be/ become/change/transform/arise/be!; may it be!**

གྲུར་ཅིང་ ◻ *gyur cing* ▪ {C}upagacchati ▪ {C}come (to); go to; be overpowered; approach; take to; undergo; with negative: remain (un)aware of

གྲུར་པ་ ◻ *gyur pa* ▪ {C}upagata; {MSA}upagamana (e.g.: *ekī-bhāvopagamana*); {MSA}gata (e.g.: *aprameya-saṃkhyā-gata*); {MSA}gamatva; {C}bhinnō; {C}bhīyā; {MSA}bhūta (e.g.: *agra-bhūta*); {MV}parīnata; {MV}praṇata; {MV}(\\vr̥t): *vartate*; {MSA}parāvṛtti; {MSA}parivartana (e.g.: *strī-p* ▪ **serve; is; become; change; transform; arise; be** ◻ {C}takes place; can be approached; has admitted into himself; there would be

གྲུར་བ་ ◻ *gyur ba* ▪ {C}āpadyate; {C} bhavati ▪ **become; change; transform; arise; be** ◻ {C}bring about; undergo; show; feel; fall into; incur; put forth; experience; becomes; stands; takes place; occurs; comes about

གྲུར་ལ་ཡང་འགྲུར་ ◻ *gyur la ... yang 'gyur* ▪ འགྲུས། འགྲུས། འགྲུས། འགྲུས། ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {MV}bhūtīvā ... *bhavati* ▪ **became and becomes again; having become, it again becomes**

གྲིན་ ◻ *gyen* ▪ **upward**

གྲིན་གྲུ། ◻ *gyen rgyu* ▪ **upward moving; upward-moving [wind]**

གྲིན་གྲུའི་རྒྱང་ ◻ *gyen rgyu'i rlung* ▪ **upward-moving wind**

གྲིན་དུ་ ◻ *gyen du* ▪ {C}ūrdhvam; {MSA}urdhva ▪ **upwards** ◻ {C}upwards

གྲིན་དུ་བཏེག་ཅིང་ ◻ *gyen du bteg cing* ▪ {C}abhyutkṣipya ▪ {C}having lifted up

གྲིན་དུ་འབྲེན་བ་ ◻ *gyen du 'dren pa* ▪ **draw upward**

གྲིན་དུ་ཕྱོགས་ ◻ *gyen du phyogs* ▪ {C}ūrdhva ▪ **standing upwards; face upward; directed upward** ◻ {C}point upwards

གྲིས་ ◻ *gyes* ▪ **spread out**

གྲོ་ ▫ *gyo* ▪ *śāṭhya* ▪ **dissimulation**

གྲོ་དུམ་ ▫ *gyo dum* ▪ **potsherd; sugar**

གྲོ་མོ་ ▫ *gyo mo* ▪ {C}*kāṭhalya*; {C}*pāṣāṇa* ▪ {C}gravel; stone

གྲོན་ ▫ *gyon* ▪ {MSA}*prāvṛta* ▪ **put on; dress; wear**

གྲོན་གྲོན་པ་ ▫ *gyon gyon pa* ▪ {C}*yathā-vṛta* ▪ **wearing [continuously]** ▫ {C}in a proper and correct manner; fitly

གྲོན་བྱེད་ ▫ *gyon byed* ▪ {C}*saṃnahantī* ▪ **put on; dress; wear** ▫ {C}put on

གྲ་གྲུ་སྐང་བྲག་ ▫ *grwa gyu sgang brag* ▪ {PH}[a Guru Rinpoche cave]

གྲ་ཚང་ ▫ *grwa tshang* ▪ **monastic college**

གྲ་ས་བཞི་ ▫ *grwa sa bzhi* ▪ **the four [Ge-luk-pa] monastic colleges [Se-ra (se rwa); Dre-pung ('bras spungs); Gan-den (dga' ldan); Tra-shi-hlün-po (bkra shis lhun po)]**

གྲ་ས་གསུམ་ ▫ *grwa sa gsum* ▪ **the three [Ge-luk-pa] monastic colleges: [Se-ra (se rwa); Dre-pung ('bras spungs); Gan-den (dga' ldan)]**

གྲག་ ▫ *grag* ▪ {MSA}*anuravita* ▪ {PH}sound; noise ▫ རྣམ་གྲག་རིག་གསུམ་ ▫ the three — appearances, sounds, and thoughts ▫ {YIA}

གྲག་སྣོང་དབྱེར་མེད་ ▫ *grag stong dbyer med* ▪ {PH} inseparability of being audible and yet empty

གྲག་པ་ ▫ *grag pa* ▪ {MSA}*anuravita* ▪ {PH}sound; noise

གྲགས་ ▫ *grags* ▪ {MSA}*yaśas*; {MV}*prasiddha(ka)* ▪ **renown; renowned; fame; notoriety; established; consensus; consensual renown**

གྲགས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ ▫ *grags chen bco brgyad* ▪ **eighteen [texts] of great renown [a Sa-kya collection]{GD:309}**

གྲགས་ཆེན་ལྷན་ ▫ *grags chen ldan* ▪ {C}*mahā-yaśu* ▪ **greatly famous; greatly renowned** ▫ {C}greatly famous

གྲགས་མཚོན་ ▫ *grags mchog* ▪ {MSA}*mahā-yaśas* ▪ **supreme fame; supreme renown**

གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་ ▫ *grags rtags yang dag* ▪ {PH} correct sign of renown

གྲགས་ཐོབ་ ▫ *grags thob* ▪ གྲགས་པ་ཐོབ་པ། ▫ *grags pa thob pa* / **famous; attained fame**

གྲགས་པ་ ▫ *grags pa* ▪ {LCh,MV,L}*prasiddha*; {MV}*prasiddhaka*; {LCh,C}*kīrti*; *yaśas*; {MSA}*pratīta*; *prātītya*; *nāman* (e.g.: *a-buddha-nāman*); *ravita* (e.g.: *svara-ruta-ravita*) ▪ **renown; renowned; fame; notoriety; consensus; consensual renown** ▫ {C}brought about; accomplished; adorned; celebrated

གྲགས་པ་རྒྱ་ཆེན་ ▫ *grags pa rgya chen* ▪ {L}*viśālakīrti* ▪ **Viśālakīrti [name of a Tathāgata]**

གྲགས་པ་ཅན་ ▫ *grags pa can* ▪ *kīrtimat* ▪ **renowned; famous**

གྲགས་པ་ཐོབ་པ་ ▫ *grags pa thob pa* ▪ གྲགས་ཐོབ། ▫ *grags thob* ▪ **famous; attained fame**

གྲགས་པ་ཅམ་ ▫ *grags pa tsam* ▪ **merely renowned**

གྲགས་པའི་རྒྱ་ཉིད་ ▫ *grags pa'i rgyu nyid* ▪ {MSA}*yaśo-hetutva* ▪ **cause of fame/renown/notoriety**

གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ ▫ *grags pa'i rjes dpag* ▪ *prasiddhānumāṇa*; *prasiddhaanumāna* ▪ **inference through renown** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟེན་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་སྐྱེ་བྱུང་གྲགས་པ་ལ་མི་སྐྱེ་བའི་ཞེན་རིག་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi rten grags rtags yang dag la brten nas rang gi gzhal bya sgra byung grags pa la mi slu ba'i zhen rig* ▫ Def.: a determinative knower that in dependence on its basis, a correct sign of renown, is incontrovertible with regard to its object of comprehension, a terminological suitability

གྲགས་པའི་རྟགས་ ▫ *grags pa'i rtags* ▪ **prasiddha-līṅga* ▪ **sign of renown**

གྲང་ ▫ *grang* ▪ *śīta* ▪ **cold; cool**

གྲང་ངེས་ ▫ *grang nges* ▪ **precise/definite enumeration**

གྲང་བ་ ▫ *grang ba* ▪ {LCh,MSA}śīta ▪ **cold; cool**

གྲང་བ་དང་ཚ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱལ་ ▫ *grang ba dang tsha ba la sogs pa'i sdug bsngal* ▪ {MSA} śītalosṇādi ... *duḥkha* ▪ **sufferings of cold, heat, and so forth**

གྲང་བའི་ནད་ ▫ *grang ba'i nad* ▪ {PH}rheumatism

གྲང་དམུལ་བ་ ▫ *grang dmyal ba* ▪ **cold hell-being; being dwelling in a cold hell**

གྲང་སྣོང་ ▫ *grang srong* ▪ ṛṣi ▪ **sage; seer**

གྲངས་ ▫ *grangs* ▪ {LCh,C,L,MSA}saṃkhyā ▪ **number; enumeration; calculation; computation; reckoning; tally** ▫ {C}calculation; counting; numbering; definition; are counted as

གྲངས་ཀྱིས་མི་ཚོད་པ་ ▫ *grangs kyis mi chod pa* ▪ **[number-by-not-cut-off]; not delimited in number; innumerable; uncountable; countless; immeasurable; incalculable; inestimable; measureless; infinite**

གྲངས་འབྲོ་ ▫ *grangs 'gro* ▪ {C}saṃkhyāṃ gacchati (=vyapadeśaṃ gacchati) ▪ **go in the count of; reckon as** ▫ {C}comes to be styled/called; derives his name from; it gives sense to say; be reckoned among; is called

གྲངས་ངེས་ ▫ *grangs nges* ▪ **enumeration; definite enumeration; limited number**

གྲངས་ངེས་ ▫ *grangs nges* ▪ **definite/limited in number; numerically limited; all-inclusive; comprehensive; enumeration**

གྲངས་ངེས་པ་ ▫ *grangs nges pa* ▪ {PH}definite in number

གྲངས་ཅན་ ▫ *grangs can* ▪ sām̐khyā ▪ **Sām̐khyā [Enumerator]**

གྲངས་ཅན་པ་ ▫ *grangs can pa* ▪ {LCh}sām̐khyā ▪ **Sām̐khyā; Enumerators**

གྲངས་སྟེད་ ▫ *grangs snyed* ▪ {PH}however many equal in number (to)

གྲངས་པ་ ▫ *grangs pa* ▪ gaṇanā ▪ **counting**

Tenses: future, present, past, imperative

གྲངས་པའི་དྲིང་ངེ་འཛོལ་ ▫ *grangs pa'i ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་། འཛོལ། བཟུང། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **meditative stabilization of counting**

གྲངས་མ་མཚིས་ ▫ *grangs ma mchis* ▪ {L}asaṃkhyeya ▪ **innumerable; uncountable; countless; immeasurable; incalculable; inestimable; measureless; infinite**

གྲངས་མེད་ ▫ *grangs med* ▪ {MSA}asaṃkhyeya ▪ **[number-not existing]; innumerable; uncountable; countless; immeasurable; incalculable; inestimable; measureless; infinite**

གྲངས་མེད་གཉིས་ནི་ཇོགས་པ་ ▫ *grangs med gnyis ni rdzogs pa* ▪ ཇོགས། ཇོགས། ཇོགས། ཇོགས། ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}dvyasaṃkhyeya-samāpti ▪ **two [periods of] countless [eons] finished/completed/fulfilled**

གྲངས་མེད་པ་ ▫ *grangs med pa* ▪ {L,MV}asaṃkhyeya ▪ **innumerable; uncountable; countless; immeasurable; incalculable; inestimable; measureless; infinite**

གྲངས་བཞིན་ ▫ *grangs bzhin* ▪ {MV}yathā-saṃkhyam ▪ **according to the count/calculation**

གྲངས་ལས་འདས་པ་ ▫ *grangs las 'das pa* ▪ **innumerable**

གྲངས་སུ་ ▫ *grangs su* ▪ {C}gaṇanāṃ gantu-kāmena; {C} gaṇanā ▪ {C}wants to be numbered among; counting; count; enumeration

གྲངས་སུ་བབྲང་བར་གཏོགས་པ་ ▫ *grangs su bgrang bar gtogs pa* ▪ {C} saṃkhyāṃ-gaṇanāṃ praviṣṭa ▪ **included in numerical calculation** ▫ {C}they have transcended all counting

གྲངས་སུ་འབྲོ་ ▫ *grangs su 'gro* ▪ {C}saṃkhyāṃ gacchati; {C} parisam̐khyāta ▪ **go in the count of; reckon as** ▫ {C}comes to be styled/called; derives his name from; it gives sense to say; be reckoned among; is called; reckoned up as

གྲངས་སུ་འབྲུབ་ཅོ་ ▫ *grangs su 'gro 'gyur ro* ▪ {C} parisam̐khyāta ▪ **go in the count of; reckon as** ▫ {C}reckoned up as

གྲངས་སུ་མཚིའོ་ ▫ *grangs su mchi'o* ▪ {C}saṃkhyāṃ

gacchati ▪ **go in the count of; reckon as** ◻ {C}
comes to be styled/called; derives his name from;
it gives sense to say; be reckoned among; is called;
reckoned up as

གམ་ས་ ◻ *gram sa* ▪ {C}ujjaṅgala ▪ {C}arid

གལ་ ◻ *gral* ▪ {PH}status; series; rank

གལ་ཀོད་ ◻ *gral rked* ▪ {PH}middle rank

གལ་སྐྱོད་ ◻ *gral stod* ▪ {PH}front rank

གལ་མགོ་ས་ ◻ *gral mtho sa* ▪ {PH}head of the row

གལ་འོག་ ◻ *gral 'og* ▪ {PH}end of a row

གལ་རིམ་ ◻ *gral rim* ▪ {PH}line sequence

གལ་གཤམ་ ◻ *gral gsham* ▪ {PH}lower rank

གས་མཚུངས་པ་ ◻ *gras mtshungs pa* ▪ {PH}order;
orderly fashion

གླི་ ◻ *grib* ▪ **defilement; filth; stain; contamination;**
stroke

གླི་པ་ ◻ *grib pa* ▪ *chāyā* ▪ **shade**

གླི་པ་ནམ་སེལ་ ◻ *grib pa rnam sel* ▪
sarvanīvaraṇaviṣkambhī ▪ {PH}
Sarvanīvaraṇaviṣkambhin (p.n. of a bodhisattva)

གླི་པ་མེད་པར་ ◻ *grib pa med par* ▪ {L}anāvaraṇa
▪ **undefiled; not filthy; without stain;**
uncontaminated; without covering

གླི་མ་ ◻ *grib ma* ▪ {LCh}cchāyā; {MSA}chāyā ▪
shadow

གླིམས་པ་ ◻ *grims pa* ▪ **taut**

ལྷ་ ◻ *gru* ▪ {LCh}nāva; {LCh}nau; {C}nāvi ▪ **boat; ship**
◻ {PH}angle; corner ◻ {C}ship

ལྷ་ཚར་ ◻ *gru char* ▪ **fertile rain**

ལྷ་ཚེན་ ◻ *gru chen* ▪ {PH}vessel; confines; interior

ལྷ་པོ་ ◻ *gru bo* ▪ {LCh}nāva; {LCh}nau; {C}nāvi ▪ {PH}
boat; ship

ལྷ་འཛིན་ ◻ *gru 'dzin* ▪ {PH}rudder

ལྷ་འཛིན་བདག་པོ་ ◻ *gru 'dzin bdag po* ▪ {PH}Lord of the
Potala (Avalokiteśvara)

ལྷ་ཞིག་ ◻ *gru zhig* ▪ {C}bhinna-bhāvo ▪ {C}who suffers
shipwreck

ལྷ་བཞི་ ◻ *gru bzhi* ▪ {LCh}catarasra ▪ **square; four-**
cornered

ལྷ་གཟེངས་ ◻ *gru gzings* ▪ **ship; boat**

ལྷབ་ ◻ *grub* ▪ ལྷབ། ལྷབ། ལྷབས་ / ལྷབ། ལྷབས། ◻ 'grub
'grub 'grubs/grub grubs ▪ *sidh; {MSA,MV}siddha;*
siddhi; {MSA}āpti (e.g.: manorathāpti) ▪ **be**
established; be accomplished; establish; exist;
achieve

ལྷབ་འཇུག་གི་ཁྲོ་ ◻ *grub 'jug gi blo* ▪ ལྷབ། ལྷབ། ལྷབས་
/ ལྷབ། ལྷབས། ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪
viddhipravṛttibuddhi* ▪ **awareness/mind of
complete/total engagement; awareness/mind
which engages [its object] in a complete/total
manner

ལྷབ་ཐབས་ ◻ *grub thabs* ▪ ལྷབ། ལྷབ། ལྷབས་ / ལྷབ།
ལྷབས། ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ *sādhana* ▪
means of achievement

ལྷབ་མཐའ་ ◻ *grub mtha'* ▪ ལྷབ་བའི་མཐའ། ◻ *grub pa'i mtha'*
▪ {LCh}siddhānta; *siddhyanta* ▪ **tenet; established**
conclusion; tenet system; system of tenets;
system; outlook ◻ in the ety I changed grub pa'i to
grub pa'am; check དཔལ་མཚོག་འགྲེལ་བ་རྒྱུང་བ་སློབ་དཔོན་ཀྱན་
སྤོང་གིས་མཚན་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དང་ལྷབ་མཐའ་མི་མཐུན་བའི་བྱིས། ◻ *dpal*
mchog 'grel pa chung ba slob dpon kun snying gis
mdzad pa ma yin te/ de dang grub mtha' mi mthun
pa'i phyr/ ◻ the shorter commentary on the Glorious
Paramādyā was not composed by Ānandagarbha
because it does not accord in outlook with his great
commentary on the Glorious Paramādyā Tantra ◻
གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ལྷབ་བའི་མཐའ་རྒྱ་མཚོའི་མ་ལོ་ལ་བྱ་མོན་པ་ ◻ *gsang*
sngags kyi grub pa'i mtha' rgya mtsho'i pha rol du
son pa ◻ [he] reached the far shore of the ocean of
secret mantra systems ◻ DEFINITIONS: ལྷ་བཤད་
ལུང་རིགས་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཐག་བཅད་ཅིང་ལྷབ་བའམ་དམ་བཅས་
བའི་དོན་དེ་ཉིད་རང་གི་ཁྲོ་འོང་རྒྱལ་དེ་ལས་གཞན་དུ་འདོད་མེད་པས་ན་ལྷབ་
བའི་མཐའ་ཞེས་བརྗོད་པ་ ◻ *sgra bshad/ lung rigs gang rung*
la brten nas thag bcad cing grub pa'am dam bcas pa'i

don de nyid rang gi blo ngor tshul de las gzhan du 'dor med pas na/ grub pa'i mtha' zhes brjod pa ▫ Contextual etymology: A tenet [literally, an established conclusion] is a meaning that has been decided upon and established or promised in reliance upon scripture and/or reasoning and which, from the perspective of one's mind, will not be forsaken for so

གུབ་མཐའ་ཀུན་གྱི་ས་ནས་མཐའ་བུལ་སྐྱབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་ཀྱི་གྲུ་མཚོ་
 ▫ *grub mtha' kun shes nas mtha' bral sgrub pa zhes bya ba'i bstan bcos rnam par bshad pa legs bshad kyi rgya mtsho* ▫ **Ocean of Good Explanations: Explanation of the Treatise "Establishment of Freedom from Extremes through Understanding All Tenets" [by the Translator Tag-tshang Shay-rab-rin-chen (stag tshang lo tsā bā shes rab rin chen; b. 1405)]**

གུབ་མཐའ་དོར་བ་ ▫ *grub mtha' dor ba* ▫ **forsake the tenet [by holding a tenet contrary to it]**

གུབ་མཐའ་རྣམ་བཞི་ ▫ *grub mtha' rnam bzhi* ▫ {PH} four systems of [Buddhist] tenets

གུབ་མཐའ་སྐྱབ་བ་ ▫ *grub mtha' smra ba* ▫ **proponent of tenets**

གུབ་མཐའ་རྩ་བ་ ▫ *grub mtha' rtsa ba* ▫ **The Root Text on Tenets [by Jam-yang-shay-pa which is the basis for his own comentary called Great Exposition of Tenets (grub mtha' chen mo) in its short title]**

གུབ་མཐའ་བཞིའི་ལུགས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་དོན་རྣམ་པར་བཤད་པ་ལེགས་བཤད་དབྱིད་ཀྱི་དཔལ་མེད་ལྷུ་དྲུངས་
 ▫ *grub mtha' bzhi'i lugs kyi kun rdzob dang don dam pa'i don rnam par bshad pa legs bshad dpyid kyi dpal mo'i glu dbyangs* ▫ **Explanation of the Conventional and the Ultimate in the Four Systems of Tenets: The Spring Cuckoo's Song of Good Explanations [by Ngag-wang-pal-dan (ngag dbang dpal ldan, b. 1797)]**

གུབ་མཐའི་རྣམ་པར་བཞག་པ་རིན་པོ་ཆེའི་བྲིང་བ་ ▫ *grub mtha'i rnam par bzhag pa rin po che'i phreng ba* ▫ **Precious Garland of Tenets [by Kön-chog-jig-may-wang-po (dkon mchog 'jigs med dbang po; 1728-91)]**

གུབ་མཐའི་རྣམ་བཞག་ ▫ *grub mtha'i rnam bzhag* ▫ **siddhāntavyavasthāpana* ▫ **presentation of tenets [genre of literature]**

གུབ་མཐའ་བསྐྱབ་པ་ལ་ལྷོས་མི་དུ་
 ▫ *grub mthas bsad pa la ltos med du* ▫ **without relying on being affected by tenets**

གུབ་དུས་ ▫ *grub dus* ▫ ལྷུག་ལྷུག་ལྷུགས་ / ལྷུག་ལྷུགས་
 ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▫ **time of accomplishing/achieving/establishing** ▫ རང་གུབ་དུས་ལས་དུས་གཉིས་པར་མི་རྫོད་པ་
 ▫ *rang grub dus las dus gnyis par mi sdod pa* ▫ [a thing] will not remain for a second period after its time of establishment

གུབ་བདེ་གཅིག་ ▫ *grub bde gcig* ▫ ལྷུག་ལྷུག་ལྷུགས་ / ལྷུག་ལྷུགས་
 ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▫ *ekayogakṣema* ▫ **one establishment and abiding; same in terms of establishment and abiding**
 ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལྷུབ་པ་དུས་མཉམ་གནས་པ་དུས་མཉམ་འཛིན་པ་དུས་མཉམ་
 ▫ *mtshan nyid/ grub pa dus mnyam/ gnas pa dus mnyam/ 'jig pa dus mnyam/* ▫ Def.: those which are established simultaneously, abide simultaneously, and disintegrate simultaneously

གུབ་བདེ་གཅིག་པ་ ▫ *grub bde gcig pa* ▫ *ekayogakṣema* ▫ {PH} sameness in establishment and abiding

གུབ་བདེ་རྩམ་གཅིག་ ▫ *grub bde rdzas gcig* ▫ ལྷུག་ལྷུག་ལྷུགས་ / ལྷུག་ལྷུགས་
 ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▫ **one substantial entity of establishment and abiding; one substantiality of establishment and abiding; same substantial entity in terms of establishment and abiding** ▫ {GD:241} simultaneous substantial identity; {572} one simultaneous substance ལྷུབ་བདེ་རྩམ་གཅིག་པའི་ཡོན་ཏན་
 ▫ *grub bde rdzas gcig pa'i yon tan* ▫ qualities that are the same substantial entity of establishment and abiding

གུབ་པ་ ▫ *grub pa* ▫ ལྷུག་ལྷུག་ལྷུགས་ / ལྷུག་ལྷུགས་
 ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▫ {L,MV} *siddha*; {L,MSA} *siddhi*; *samupārjita*; {MSA} *niṣpatti*; {MSA} *niṣpanna* ▫ **be established; be accomplished; establish; exist; achieve; existent; establishment** ▫ {C} power; succeed; accomplish; stored up

གུབ་པ་ ▫ *grub pa* ▪ ལྷུབ། ལྷུབ། ལྷུབས་ / ལྷུབ། ལྷུབས། ▫
'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {TN}niṣpanna ▪
established; perfected; accomplished; completed

གུབ་པ་ཀུན་ཐོབ་པར་འགྱུར་ ▫ *grub pa kun thob par 'gyur* ▪
ཐོབ་ / འཐོབ། འཐོབ། ཐོབ། འཐོབས། ▫ *thob/'thob 'thob thob*
'thobs ▪ {MSA}eti sarva-siddhim ▪ **will attain all**
feats/yogic achievements

གུབ་པ་དང་བདེ་བ་ ▫ *grub pa dang bde ba* ▪ ལྷུབ། ལྷུབ།
ལྷུབས་ / ལྷུབ། ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪
yoga-kṣema ▪ **establishment and abiding**

གུབ་པ་དང་བདེ་བ་མེད་པ་ ▫ *grub pa dang bde ba med pa* ▪
ལྷུབ། ལྷུབ། ལྷུབས་ / ལྷུབ། ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/
grub grubs ▪ {C}ayoga-kṣema ▪ {C}surrounded by
troubles

གུབ་པ་དུས་མཉམ་ཁག་ནས་པ་དུས་མཉམ་ཁག་འཛིན་པ་དུས་
མཉམ་ཁག་ ▫ *grub pa dus mnyam/ gnas pa dus mnyam/*
'jig pa dus mnyam/ ▪ **established simultaneously,**
abide simultaneously, and disintegrate
simultaneously

གུབ་པ་གྱི་སྐོར་དུ་འགྲོ་བའི་བྱ་བའི་ལོ་ལོ་བ་ ▫ *grub pa*
... kyi sngon du 'gro ba'i bkra shis yin pa ▪ ལྷུབ།
ལྷུབ། ལྷུབས་ / ལྷུབ། ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub
grubs ▪ {MSA}siddhi-pūrvaṃgama-maṅgalatva
▪ **auspiciousness preceding a feat/yogic**
achievement

གུབ་པའི་མཐའ་ ▫ *grub pa'i mtha'* ▪ ལྷུབ་མཐའ། ▫ *grub mtha'*
▪ {LCh}siddhānta ▪ **tenet; established conclusion;**
tenet system; system; outlook

གུབ་པའི་མཐའ་སྡི་ ▫ *grub pa'i mtha' spyi* ▪ {PH}general
tenets

གུབ་པའི་ལྷ་ ▫ *grub pa'i lha* ▪ {PH}god of magical
accomplishment

གུབ་པར་གྱུར་པ་རྟོགས་པ་ ▫ *grub par gyur pa rtogs pa* ▪
ལྷུབ། ལྷུབ། ལྷུབས་ / ལྷུབ། ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/
grub grubs ▪ {MSA}niṣpanna-bodha ▪ **realize that**
it has been established/accomplished/achieved/
completed

གུབ་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *grub par 'gyur ba* ▪ ལྷུབ། ལྷུབ།
ལྷུབས་ / ལྷུབ། ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub

grubs ▪ {C}siddhyanti; {L}siddhyeta ▪ **establish;**
accomplish; achieve ▫ {C}will succeed; become;
arise; come to be; perfect

གུབ་པར་བྱ་བ་ ▫ *grub par bya ba* ▪ ལྷུབ། ལྷུབ། ལྷུབས་
/ ལྷུབ། ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {L}
sādhya ▪ **that which is to be achieved/established/**
mastered/perfected

གུབ་པར་མཛད་ ▫ *grub par mdzad* ▪ ལྷུབ། ལྷུབ། ལྷུབས་
/ ལྷུབ། ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪
established; taken/treated as established/
accomplished/achieved

གུམ་པ་ ▫ *grum pa* ▪ **badger**

གུམ་པོ་ ▫ *grum po* ▪ {C}khañja ▪ {C}lame

གུར་ཞུགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ ▫ *grur zhugs pa la brten nas*
▪ ཞུག ལྷུག ཞུགས། ཞུགས། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **in**
dependence on residing in a boat

གུར་ཞུགས་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷོ་ན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྐྱང་བའི་དབང་
ཤིས་ ▫ *grur zhugs la brten nas ljon shing 'gro bar*
snang ba'i dbang shes ▪ སྐྱང་། སྐྱང་། སྐྱང་། སྐྱང་། ▫ *snang*
snang snang snang ▪ **a sense consciousness to**
which, in dependence upon having entered into a
boat, trees appear to be moving

གྲེ་པོ་གཉན་ ▫ *gre po gnyan* ▪ **mischievous ghost spirit**

གྲེ་མོ་ ▫ *gre mo* ▪ **ghost spirit**

གྲེལ་རྒྱུང་དོན་གསལ། འགྲེལ་པ་དོན་གསལ་ ▫ *grel chung*
don gsal; 'grel pa don gsal ▪ བྱལ་ལ། འགྲེལ། བྱལ་ད།
འགྲེལ་ད། ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ [Haribhadra's]
Short Commentary: Clear Meaning (spuṭhārtha,
'grel pa don gsal), or Commentary on
(Maitreya's) Ornament for Clear Realization,
Treatise of Quintessential Instructions on the
Perfection of Wisdom" (abhisamayālaṃkāraṇam
aprajñāpāramitopad

གྲེལ་པ་དོན་གསལ། འགྲེལ་རྒྱུང་དོན་གསལ་ ▫ *grel pa*
don gsal; 'grel chung don gsal ▪ བྱལ་ལ། འགྲེལ།
བྱལ་ད། འགྲེལ་ད། ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪
abhisamayālaṃkāraṇāloka ▪ [Haribhadra's] **Clear**
Meaning Commentary (spuṭhārtha, 'grel pa don
gsal), or Commentary on (Maitreya's) Ornament

for Clear Realization, Treatise of Quintessential Instructions on the Perfection of Wisdom" (abhisamayālaṃkāranāmaprajñāpāramitopadeśasāst

- གྲོ་ག་ ▫ gro ga ▪ birch
- གྲོ་གཅིག་ ▫ gro gcig ▪ {PH}one day's journey
- གྲོ་ཤོད་ ▫ gro shod ▪ {PH}Trochö [n. a district in Tibet]
- གྲོ་ལྷག་ ▫ gro lhug ▪ {PH}paunchy; chubby
- གྲོག་སྤྱི་ ▫ grog sbu ▪ ant
- གྲོག་མོ་ ▫ grog mo ▪ {PH}ant
- གྲོག་རོང་ ▫ grog rong ▪ {PH}ravine; gorge
- གྲོགས་ ▫ grogs ▪ གྲོགས། བོ། གྲོགས། བ། ▫ grogs po/ grogs pa/ ▪ {LCh,C,L,MSA}sahāya; {LCh,MSA}mitra; {MSA}sahāyaka; {MSA}sāhāyya ▪ **accompanier; association; concomitant; friend; companion; assister**
- གྲོགས་གི་རིམ་གྲོ་བྱས་པས་ ▫ grogs gi rim gro byas pas ▪ {C}jīvita-anugraha-karaṇa ▪ {C}help living beings
- གྲོགས་ངན་ ▫ grogs ngan ▪ {MSA}asan-mitra; {MSA}kumitra ▪ **bad friend**
- གྲོགས་མཚོག་ ▫ grogs mchog ▪ {MSA}sumitratā ▪ **supreme/good friend; supreme/good friendship**
- གྲོགས་སྡིང་རྩེ་ཆེན་པོས་ཟེན་ཅིང་ ▫ grogs snying rje chen pos zin cing ▪ **affected by great compassion which is its accompanier**
- གྲོགས་སྡོབས་ ▫ grogs stobs ▪ {MSA}mitra-bala ▪ **power of an accompanier/assister**
- གྲོགས་པ་ ▫ grogs pa ▪ {L}sahāya ▪ **friend; companion; accompanier; assister**
- གྲོགས་པ་ལ་དང་ཆེ་བར་མི་འགྱུར་ ▫ grogs pa la dad che bar mi 'gyur ▪ འགྱུར། འགྱུར། གྱུར། གྱུར། ▫ 'gyur 'gyurd gyurd ▪ {C} (na) saṃvāsa-śīlā (bhavati) ▪ {C}she abstains from habitual cohabitation(?)
- གྲོགས་པོ་ ▫ grogs po ▪ {C,MSA}mitra; {C}sahāyaka; {MSA}sahāya; {C}bāndhava; {C}mārṣa ▪ **friend; companion; accompanier; assister** ▫ {C}teacher; adherent; advocate; maternal relative; Sir!

- གྲོགས་པོ་འདྲ་བ་ ▫ grogs po 'dra ba ▪ {MSA}mitra-kalpa ▪ **like a friend/companion/assister**
- གྲོགས་པོ་དམན་པ་དག་གིས་ཡོངས་བསྐོར་བ་ ▫ grogs po dman pa dag gis yongs bskor ba ▪ བསྐོར། སྐོར། བསྐོར། སྐོར། ▫ bskor skor bskord skord ▪ {MSA}hīnaiḥ saḥāyaiḥ parivāritāḥ ▪ **completely surrounded by low friends/companions**
- གྲོགས་པོ་ལས་ལྷངས་པ་ ▫ grogs po las blangs pa ▪ {MSA}mitrād āttā ▪ **taken from a friend**
- གྲོགས་པོར་ངན་པ་ ▫ grogs por ngan pa ▪ {MSA}kumitra ▪ **bad/false friend**
- གྲོགས་བྱ་བ་ལ་སྐྱོ་བ་མེད་པ་ ▫ grogs bya ba la skyo ba med pa ▪ {MSA}sāhāyya-kriyākhedā ▪ **without discouragement concerning accompanying/ helping**
- གྲོགས་བྱས་ ▫ grogs byas ▪ [companion-done]; **helped; aided; assisted**
- གྲོགས་བྱེད་ ▫ grogs byed ▪ **that which acts as an assister**
- གྲོགས་ཚུལ་གྲིམས་དང་ལྷ་བ་མཐུན་པ་ ▫ grogs tshul khirms dang lta ba mthun pa ▪ བཟ། ཟ། བཟས། ཟས། ▫ blta lta bltas ltos ▪ {MSA}sabhāga-śīla-drṣṭi-sahāyakaṭva ▪ **friend/companion with concordant ethics and view**
- གྲོགས་བཟང་པོ་ ▫ grogs bzang po ▪ {MSA}susahāyaka ▪ **good friend/companion**
- གྲོགས་སུ་གྱུར་བ་ ▫ grogs su gyur pa ▪ {MSA}sahāyatva ▪ **friendship; became friend**
- གྲོང་ ▫ grong ▪ འགྲོང། འགྲོངས། གྲོང། གྲོངས། ▫ 'grong / 'grongs/ grong / grongs/ ▪ {L}grāma ▪ **town/village. (as verb) die; one who has died**
- གྲོང་ཁྱེར་ ▫ grong khyer ▪ {LCh,C}nagara; {C}pura; {L}grāma; ▪ **city/town** ▫ {C}town; abode, village
- གྲོང་ཁྱེར་དཔེ་མེད་ ▫ grong khyer dpe med ▪ {PH}Anupamamahāpura (n. city in Kāśmir)
- གྲོང་ཁྱེར་བ་ ▫ grong khyer ba ▪ {MSA}paurī ▪ **city-person**
- གྲོང་ཁྱེར་མེས་ཚོག་པ་ ▫ grong khyer mes tshig pa ▪ **city**

burning with fire

གྲོང་གི་ནང་ ◻ *grong gi nang* ▪ {C}grāmānte ▪ **inside a town/village** ◻ {C}in the neighborhood of a village

གྲོང་ལྷན་གཞི་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་ ◻ *grong 'jug gi rnal 'byor* ▪ {LCh}parakāya-praveśa-yoga ▪ **yoga of entering the dead**

གྲོང་འཛིན་སྐྱོད་ ◻ *grong 'joms* ▪ གཞོན་མཁའ་འཛིན་སྐྱོད་ ཚེས་མཁའ་ རྒྱུ་ལོ་རྒྱུ་ ◻ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ grāmaghātaka ▪ **Grāmaghātaka; Destroyer of Cities [epithet of Śiva]; destruction of city**

གྲོང་འདབ་ན་གཞན་པ་ ◻ *grong 'dab na gnas pa* ▪ {C}grāmānta-vihārin ▪ {C}living near a village

གྲོང་རྫོང་ ◻ *grong rdal* ▪ {C}nigama ▪ {C}market town; market place

གྲོང་ཚོ་གསལ་ ◻ *grong tshigs* ▪ {L}grāma ▪ **city; village**

གྲོང་གསལ་པ་ ◻ *grong gseb pa* ▪ **villager**

གྲོལ་ ◻ *grol* ▪ རློལ་ རློལ་དཔལ་ རློལ་ རློལ་དཔལ་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {C,MV}mukta; {MV}mukti; {MSA}vimukti; {MSA}vimokṣa ▪ **released; loosened; freed** ◻ {C}freed; let loose; delivered

གྲོལ་ནས་ ◻ *grol nas* ▪ རློལ་ རློལ་དཔལ་ རློལ་ རློལ་དཔལ་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {C}mukta ▪ **having released/loosened/freed** ◻ {C}freed; let loose; delivered

གྲོལ་བ་ ◻ *grol ba* ▪ རློལ་ རློལ་དཔལ་ རློལ་ རློལ་དཔལ་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {L,MV,MSA}mukta; mokṣa; {C}nirmukta; {MV,MSA}mukti; {MSA}vimukti ▪ **release; liberation; freedom; released; loosened** ◻ {C}freed; let loose; delivered; sundered from; outside

གྲོལ་བ་ཉིད་ ◻ *grol ba nyid* ▪ རློལ་ རློལ་དཔལ་ རློལ་ རློལ་དཔལ་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {C}muktatā ▪ **release; freedom; liberation; loosening** ◻ {C}freedom

གྲོལ་བ་པོ་ ◻ *grol ba po* ▪ རློལ་ རློལ་དཔལ་ རློལ་ རློལ་དཔལ་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {MSA}mokr ▪ **releaser; liberator; freer; loosener**

གྲོལ་བར་ལྷུ་རྒྱུ་ ◻ *grol bar 'gyur* ▪ རློལ་ རློལ་དཔལ་ རློལ་ རློལ་དཔལ་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {MV}muktāḥ syuh ▪ **will**

release/free/liberate/loosen

གྲོལ་བར་བྱེད་ ◻ *grol bar byed* ▪ རློལ་ རློལ་དཔལ་ རློལ་ རློལ་དཔལ་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {MSA}(√muc): mocayanti; {MV}vimocana ▪ **release; liberate; free; loosen**

གླ་བ་ ◻ *gla ba* ▪ **musk deer** ◻ {PH}musk deer

གླགས་ ◻ *glags* ▪ {L}avatarati; {C}avatāra; otāru (=avatāra) ▪ **opportunity; possibility** ◻ {C}enter; descend; penetrate; descent; opening; opportunity; possibility; entry; phrase at; descent; opening

གླགས་རྫིད་འགྲུ་ ◻ *glags rnyed 'gyur* ▪ {C}avatāru labhiṣyati ▪ **find a chance; gain an opportunity** ◻ {C}gains entrance

གླགས་རྫིད་པར་འགྲུ་ ◻ *glags rnyed par 'gyur* ▪ {C}avakāśam labhate ▪ **find a chance; gain an opportunity** ◻ {C}a chance with

གླང་ ◻ *glang* ▪ {C}balīvarda ▪ **bull** ◻ {C}bull

གླང་ཆེན་ ◻ *glang chen* ▪ གླང་པོ་ཆེ། ◻ *blang po che* ▪ gaja; {C}ibha ▪ **elephant**

གླང་ཐང་པ་ ◻ *glang thang pa* ▪ **Lang-tang-pa [a Kadam-pa Ge-shay reputed for never laughing]**

གླང་པོ་ ◻ *glang po* ▪ {L,MSA}hastin ▪ **elephant**

གླང་པོ་ཆེ། ◻ *glang po che* ▪ gaja; {C,MSA}hastin ▪ **elephant**

གླང་པོ་ཆེ་འཁྲུལ་པ་ ◻ *glang po che 'khrul pa* ▪ {MSA}bhrānta-hastin ▪ **illusory elephant**

གླང་པོ་ཆེ་དང་དྲི་ཚོགས་ལ་སོགས་པ་དང་འདྲ་བ་ ◻ *glang po che dang rta'i tshogs la sogs pa dang 'dra ba* ▪ {MSA}hasty-aśva-kāyādi-bhūtatva ▪ **similar to herds of elephants and horses, etc.**

གླང་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པ་ ◻ *glang po che la sogs pa* ▪ {MV}hastyādi ▪ **elephants and so forth**

གླང་པོ་ཆེ་ལ་སོགས་པར་མེད་པ་ ◻ *glang po che la sogs par med pa* ▪ {MSA}hastivādy-abhāva ▪ **without elephants and so forth**

གླང་པོ་ཆེན་པོ་ ◻ *glang po chen po* ▪ {C}mahā-nāga ▪ {C}great serpent

གླང་པོ་ཚེན་པོའི་ལྷ་སྤངས་ ▫ *glang po chen po'i lta stangs*
 ▪ *གཞུ། ལྷ། བཞུས། ལྷས།* ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}
nāgāvalokita (=mahā-nāgāvalokita) ▪ **elephant-**
gaze; gaze of an elephant ▫ {C}elephant-look

གླང་པོ་ཚེའི་སྒྲ་སྐད་ ▫ *glang po che'i sgra skad* ▪ {MSA}
nāga-svara-śabdā ▪ **sound/bellow of an elephant**

གླང་པོ་ཚེའི་གཟུགས་ ▫ *glang po che'i gzugs* ▪ {MSA}
hasty-ākṛti ▪ **form of an elephant**

གླང་པོ་རིན་པོ་ཚེ་ ▫ *glang po rin po che* ▪ {MSA}*hasti-*
ratna ▪ **precious elephant**

གླང་པོའི་རྗེས་ ▫ *glang po'i rjes* ▪ {C}*hasta-pada* ▪ **foot-**
print of an elephant ▫ {C}elephant's foot

གླང་པོའི་གཟུགས་ ▫ *glang po'i gzugs* ▪ {MSA}*hasty-ākṛti*
 ▪ **form of an elephant**

གླངས་ ▫ *glangs* ▪ གླང། ལེན། གླངས། ལེན། ▫ *blang / len/*
blangs/ len/ ▪ {C}*grahiyāna* ▪ **take; get; grasp;**
receive ▫ {C}would have taken

གླན་དེ་འཛོལ་བ་ ▫ *glan de 'jog pa* ▪ {PH}resetting [the
 3rd mental abiding (sems gnas)]

གླལ་བ་ ▫ *glal ba* ▪ {C}*vijṛmbhate* ▪ **yawn** ▫ {C}yawn

གླིང་ ▫ *gling* ▪ {LCh,C}*dvīpa* ▪ **continent; island;**
location [as of a monastery] ▫ {C}island

གླིང་ཁ་ ▫ *gling kha* ▪ **park**

གླིང་དང་གླིང་ཕྱན་ ▫ *gling dang gling phran* ▪ {PH}[four]
 continents and [eight] minor continents

གླིང་ཕྱན་ ▫ *gling phran* ▪ {PH}island; minor continent

གླིང་ཕྱན་བརྒྱུད་ ▫ *gling phran brgyad* ▪ {Rigzin} *aṣṭa*
kṣudradvīpāni ▪ **eight small continents [of**
traditional Buddhist cosmology] ▫ {PH}eight
 minor continent

གླིང་ཕྱན་བརྒྱུད་ཀྱི་མི་ ▫ *gling phran brgyad kyi mi* ▪
humans of the eight small continents; humans of
the eight subcontinents

གླིང་ཕྱན་བ་རྒྱུད་ ▫ *gling phran ba rgyad* ▪ {PH}eight
 minor continent

གླིང་བཞི་ ▫ *gling bzhi* ▪ *caturdvīpa* ▪ **the four continents**
[of traditional Buddhist cosmology]

གླིང་བཞི་གླིང་ཕྱན་བརྒྱུད་ ▫ *gling bzhi gling phran brgyad* ▪
 {PH}four major and eight minor temples

གླིང་བཞི་གླིང་ཕྱན་བརྒྱུད་གཉིས་ ▫ *gling bzhi gling phran bcu*
gnyis ▪ {PH}twelve major and minor continents

གླིང་བཞི་པ་ ▫ *gling bzhi pa* ▪ {L}*caturdvīpaka* ▪ **four-**
continent world-system

གླིང་བཞི་མ་ ▫ *gling bzhi ma* ▪ {PH}four-sided; with four
 sides ▫ གྲུལ་ལྷ་ཁང་གི་སྐོར་རྗེའི་གླིང་བཞི་མ་ལུག་ ▫ At the gate
 of Gyal Lhakang temple is a stone pillar with four
 sides. ▫ {GCG}

གླིང་བཞིའི་མི་ ▫ *gling bzhi'i mi* ▪ **humans of the four**
continents

གླིང་གཡོག་གམ་གླིང་ཕྱན་བརྒྱུད་ ▫ *gling g.yog gam gling*
phran brgyad ▪ {PH}eight attendant or minor
 continents

གླུ་ ▫ *glu* ▪ {C}*gīta* ▪ **song** ▫ {C}song

གླུ་ལྱན་ ▫ *glu gyan* ▪ **mischevious nāgas**

གླུ་དབྱངས་ ▫ *glu dbyangs* ▪ {LCh}*gīta*; {LCh}*saṃgīti*;
 {MSA}*saṃgīti-ghoṣā* ▪ **pleasant song; song**

གླུ་དབྱངས་ལྷ་སྤུའི་སེམས་བརྒྱུད་ ▫ *glu dbyangs lta bu'i*
sems bskyed ▪ **mind-generation like pleasant song**

གླུ་བསེན་མོ་ ▫ *glu bsen mo* ▪ **evil female nāga**

གླེགས་ ▫ *glegs* ▪ {C}*pustaka* ▪ **book** ▫ {C}book

གླེགས་བམ་ ▫ *glegs bam* ▪ {LCh}*pustaka*; {C}*puste*; {C}
pusta ▪ **[boards-what is gathered]; book; volume**

གླེགས་བམ་དུ་རྒྱུད་པར་ ▫ *glegs bam du chud par* ▪ {C}
pustaka-gata ▪ **included in book** ▫ {C}has got it
 from a book; from a book

གླེགས་བམ་དུ་བྲིས་ནས་ ▫ *glegs bam du bris nas* ▪ {C}
pustaka-likhitām kṛtvā ▪ **written in a book** ▫ {C}
 written down in a book

གླེགས་བུ་ ▫ *glegs bu* ▪ **page; label**

གླེང་བརྗོད་ ▫ *gleng brjod* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod*

rjod brjod rjod ▪ {LCh}nidāna ▪ **introduction; specific teachings**

སྒོང་གཞི་ ◦ gleng gzhi ▪ {LCh}nidāna ▪ **introduction**

སྒོང་གཞིའི་སྡེ་ ◦ gleng gzhi'i sde ▪ {L}nidāna ▪ **introduction; specific teachings**

སྒོངས་ ◦ glengs ▪ སྒོང་། སྒོང་། སྒོངས། སྒོངས། ◦ gleng / gleng / glengs/ glengs/ ▪ {C}vyāpārita ▪ **talk; say; mention; express; propound** ◦ {C}set to work

སྒོངས་པ་ ◦ glengs pa ▪ སྒོང་། སྒོང་། སྒོངས། སྒོངས། ◦ gleng / gleng / glengs/ glengs/ ▪ {MSA}pūrvādhikṛta ▪ **talk; say; mention; express; propound**

སྒོན་པ་ ◦ glen pa ▪ {C}jada ▪ **stupid** ◦ {C}stunned; senseless idiot; stupid

སྒོ་ ◦ glo ▪ **side; proximity**

སྒོ་བ་དགའ་ ◦ glo ba dga' ▪ སྒོ། བ། དགའ། དགའ། དགའ། དགའ། ◦ glo ba dga'/ dga'/ dga'/ dga'/ ▪ **take joy (in); delight (in)**

སྒོ་འབྱུང་ ◦ glo bur ▪ {MSA,MV}āgantuka; āgantakumala; {MV}āgantukatva; ākasmika ▪ **adventitious; temporary; sudden; circumstantial**

སྒོ་འབྱུང་གི་དྲི་མ་ ◦ glo bur gyi dri ma ▪ **adventitious defilement/stain** ◦ {PH}adventitious defilement

སྒོ་འབྱུང་གི་དྲི་མ་དང་བྲལ་བ་ ◦ glo bur gyi dri ma dang bral ba ▪ **devoid of adventitious defilements; voidness of adventitious defilements**

སྒོ་འབྱུང་དྲུ་ ◦ glo bur du ▪ {C} āgantuka(m) ▪ **suddenly; adventitiously; temporarily** ◦ {C}(something) adventitious

སྒོ་འབྱུང་དྲུ་བྱུང་བ་ ◦ glo bur du byung ba ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། ◦ 'byung 'byung byung byung ▪ {MV} āgantukatva ▪ **adventitiously/suddenly arisen**

སྒོ་འབྱུང་གི་དྲི་མ་གྱི་ཆ་ ◦ glo bur dri bral gyi cha ▪ **factor of freedom from adventitious defilements; factor of being separated from adventitious defilements**

སྒོ་འབྱུང་གི་དྲི་མ་གྱི་སྤྲོད་འདས་ ◦ glo bur dri bral gyi myang 'das ▪ {PH}nirvana that is free from momentary defilement

སྒོ་བུར་རྣམ་དག་གི་ཆ་ ◦ glo bur rnam dag gi cha ▪ **factor of adventitious purity**

སྒོ་བུར་བ་ ◦ glo bur ba ▪ {MSA}ākasmika; {MSA} āgantuka ▪ **adventitious; sudden; temporary**

སྒོ་བུར་བྱུང་བ་ ◦ glo bur byung ba ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ◦ 'byung 'byung byung byung ▪ {MV}āgantukatva ▪ **adventitiously/suddenly arisen**

སྒོ་བ་ ◦ glog ▪ {C}vidyuta; {C}vidyut; vidyuj-jyotis ▪ **lightning** ◦ {C}lightning flash

སྒོ་བ་གི་རྩིས་འབྲོ་བ་ ◦ glog gi rjes 'gro ba ▪ {PH} lightning-like

སྒོ་བ་འབྱུང་ ◦ glog 'gyu ▪ {PH} flash of lightning

སྒོ་བ་འབྱུང་བ་ ◦ glog 'gyu ba ▪ {PH} flash of lightning

སྒོ་བ་ལྷ་བྱུང་ཉིང་ངེ་འཛོན་ ◦ glog lta bu'i ting nge 'dzin ▪ ལཱུང་། འཛོན་། བཟུང་། ཟུངས། ◦ gzung 'dzin bzung zung ▪ {C}vidyutopama ▪ **lightning-like meditative stabilization**

སྒོ་བ་པ་ ◦ glod pa ▪ སྒོ་བ། སྒོ་བ། སྒོ་བ། སྒོ་བ། ◦ glod pa/ glod pa/ glod pa/ glod pa/ ▪ {MSA}samavaghāta ▪ **loosen; relax; release; set free**

དགའ་བ། ◦ dgag ▪ དགའ། འཁོབ། བཀག ཁོབས། ◦ dgag 'gog bkag khogs ▪ **negate; stop; refute; block; limit**

དགའ་བ་སྐྱབ་ ◦ dgag sgrub ▪ **refutation and proofs**

དགའ་བ་སྐྱབ་གཉིས་ ◦ dgag sgrub gnyis ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◦ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ **the two—negative [phenomena] and positive [phenomena]; the two—refutation and establishment; the two—refutation and proof**

དགའ་བ་སྐྱབ་བྱིང་ ◦ dgag sgrub byed ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◦ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ **refutation and establishment; refutation and proof** ◦ refutation and establishment

དགའ་བ་པ་ ◦ dgag pa ▪ དགའ། འཁོབ། བཀག ཁོབས། ◦ dgag 'gog bkag khogs ▪ {LCh,MSA}pratiṣedha ▪ **negation; negative; negative phenomenon; refutation; cessation** ◦ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འཛོན་ རྣོབ་པས་རང་གི་དགའ་བུ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་

བ་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'dzin rtog pas rang gi dgag bya dngos su bca'd pa'i tshul gyis rtogs par bya ba/* ▫ Def.: an object realized by the conceptual consciousness apprehending it in the manner of an explicit elimination of its object of negation.

DIVISIONS: དེ་བཞིན་པ་མེད་དགག་ ▫ *dbye ba/ l ma yin dgag 2 med dgag* ▫ Div.: (1) affirming negative; (2) non-affirming negative

དགག་པ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་ ▫ *dgag pa dngos su rtogs pa'i tshad ma* ▫ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས།
▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ **direct perception explicitly realizing a negative phenomenon** ▫
DEFINITIONS: མཚན་ཚིག་དགག་པའི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་དགག་པ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྟུ་བའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan chid/ dgag pa'i rnam pa shar nas dgag pa la gсар du mi bslu ba'i rig pa* ▫ Def.: a knower newly incontrovertible with respect to a negative phenomenon upon the aspect of a negative phenomenon appearing [to it]

དགག་པའི་སྒྲ་ ▫ *dgag pa'i sgra* ▫ **negative word/term**

དགག་པའི་རྣམ་པ་ཤར་ནས་དགག་པ་ལ་གསར་དུ་མི་བསྟུ་བའི་རིག་པ་ ▫ *dgag pa'i rnam pa shar nas dgag pa la gсар du mi bslu ba'i rig pa* ▫ **a knower newly incontrovertible with respect to a negative phenomenon upon the aspect of a negative phenomenon appearing [to it]**

དགག་པར་གྱུར་པའི་ཚྭ་གསལ་གཅིག་པ་ ▫ *dgag par gyur pa'i ldog pa rigs gcig pa* ▫ **negative phenomena which are the same isolate type**

དགག་བྱ་ ▫ *dgag bya* ▫ {LCh}pratiṣedhya; niṣedhya ▫ **negandum; object of negation; object negated; object stopped; that which is to be negated; object to be negated**

དགག་བྱ་བཀག་པ་ ▫ *dgag bya bkag pa* ▫ **negative of the object of negation; negation of the object of negation**

དགག་བྱ་བཀག་པའི་མེད་འགག་ ▫ *dgag bya bkag pa'i med 'gag* ▫ {PH}non-affirming negation that is the negation of the object of negation

དགག་བྱ་ཐབ་ཆེས་པ་ ▫ *dgag bya khyab ches pa* ▫ **too extensive object of negation/refutation**

དགག་བྱ་འགོག་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *dgag bya 'gog pa'i rtog pa* ▫ **a conceptual consciousness that [merely] refutes an object of negation**

དགག་བྱ་ངོས་བརྒྱུང་བ་ ▫ *dgag bya ngos bzung ba* ▫ **identifying the object of negation**

དགག་བྱའི་ཚོས་ ▫ *dgag bya'i chos* ▫ *pratiṣedhya-dharma ▫ **predicate to be negated; predicate of the negandum**

དགག་གཞི་ ▫ *dgag gzhi* ▫ **basis of negation**

དགག་གཞི་ཅན་གྱི་ཚོས་ ▫ *dgag gzhi can gyi chos* ▫ **phenomenon which has a basis of negation**

དགག་བཞག་སྤོང་གསུམ། འཁྲུལ་བ་དགག་པ་རང་ལུགས་བཞག་པ་དལ་ཚུད་པ་སྤོང་བ། ▫ *dgag bzhang spong gsum; 'khrul ba dgag pa rang lugs bzhang pa de la rtsod pa spong ba* ▫ **the three—refuting [other's mistakes], establishing [our own system], and dispelling [objections with respect to our own system]**

དགབ་ ▫ *dgab* ▫ དགབ། འགོབས། བཀག། རོབ། ▫ *dgab/ 'gebs/ bkab/ khob/* ▫ {MSA}vasana ▫ **cover; spread over**

དགའ་ ▫ *dga'* ▫ {C}prīti; priya; rati; {MSA}rata; {C}nanda; {C}paritoṣayati; {C}sukha; {MSA}(√mud): modate; {MSA}muda; {MSA}moda; {C}sprhā ▫ **joy; happiness; liking** ▫ {C}joyous; remains contented; kind; dear; ease; pleasure; happiness; happily; longing

དགའ་བགྱིད་ ▫ *dga' bgyid* ▫ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▫ {C}sprhāti ▫ {C}emit radiance

དགའ་མགུ་ ▫ *dga' mgu* ▫ {PH}immense joy

དགའ་མགུར་ ▫ *dga' mgur* ▫ **arbitrarily**

དགའ་སྟོན་ ▫ *dga' ston* ▫ {LCh}utsava ▫ **festival; fest; party** ▫ {PH}festival; party ▫ མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ ▫ *mkhas pa'i dga' ston* ▫ festival for the wise

དགའ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *dga' dang ldan pa* ▫ {MSA}rati-yukta ▫ **endowed with joy/happiness**

དགའ་ལྷན་ ▫ *dga' ldan* ▫ {LCh,C}tuṣita; {MSA}sprhāvata; {C}tuṣita-deva ▫ **Gan-dan; Joyous Place; Joyous**

Land; [name of a Buddhist pure land]; Gan-dan ("Joyous") Monastic University [name of one of the large monasteries of the Ge-lug-pa order in Tibet founded by Tsong-kha-pa in 1408] ▫ {PH}; Tuṣita ["Joyous," fourth of the six Desire Realm Heavens]; Ganden Monastic University [one of the three large monastic universities in Lhasa/Mundgod]; Ganden [Government]

དགའ་ལྷན་འཁྲི་བ་ ▫ *dga' ldan 'khri pa* ▪ **holder of the throne of Gan-den [head of the Ge-luk-pa order]**

དགའ་ལྷན་གྱི་གནས་ན་གནས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱུལ་པ་ངེས་པར་སྣོན་པ་ ▫ *dga' ldan gyi gnas na gnas pa la sogs pa'i sprul pa nges par ston pa* ▪ བསྟན་ལྷན་ བསྟན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *tuṣita-bhavana-vāsādi-nirmāṇa-nidaršana* ▪ **definite display of emanations such as that dwelling in the Joyous Land**

དགའ་ལྷན་གྱི་གནས་ན་བཞུགས་པ་ ▫ *dga' ldan gyi gnas na bzhugs pa* ▪ {MSA} *tuṣita-bhavana vasati*; {MSA} *tuṣita-bhavana-vāsa* ▪ **dwelling in the Joyous Land**

དགའ་ལྷན་གནས་ལ་སོགས་པར་སྐྱེ་བར་ཀྱུན་དུ་སྣོན་པ་ ▫ *dga' ldan gnas la sogs par skye bar kun tu ston pa* ▪ བསྟན་ལྷན་ བསྟན་ལྷན་ བསྟན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *tuṣita-bhavanādy-upapatti-saṃdaršana* ▪ **thoroughly displaying birth in the Joyous Land and so forth**

དགའ་བ་ ▫ *dga' ba* ▪ {MSA,C} *priya; preman; {MV,MSA,C}prīti (=lokottara-dharma-paryeṣṭih = saumanasyam); {C}rata; udbilya; āmoda; udagra; tuṣṭa; (=sneha); {L}nandi; nandana; priyatā; supriya (e.g.: bahujana-supriya); muditā; ānanda; rati; ārāma; āmodana (e.g.: anamodana); m* ▪ **rejoice; like; joy; happiness; liking; prefer; incline toward** ▫ {C} *joyous; satisfaction; happiness; elated; contented; dear; kind; zest; rapture; affection; love; sympathetic joy; delight; delighted; delight in*

དགའ་བ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *dga' ba bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་ སྐྱེད་ བསྐྱེད་ སྐྱེད་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ *prīty-utpāda* ▪ **generate/produce/engender joy/happiness**

དགའ་བ་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *dga' ba khyad par can* ▪ {PH} *a special joy*

དགའ་བ་ཉམས་སུ་སྤྱོད་པ་ ▫ *dga' ba nyams su myong ba* ▪ {MSA} *sukham anubhavati* ▪ **experiencing joy**

དགའ་བ་འཕྲོབ་པ་ ▫ *dga' ba 'thob pa* ▪ ཕྱོབ་ / འཕྲོབ། འཕྲོབ། ཕྱོབ། འཕྲོབས། ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {L} *prīti; {L}prīti-lābha* ▪ **attain/obtain joy/happiness**

དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ ▫ *dga' ba dang bde ba* ▪ {C} *prīti-sukha; prīti-sukhado;* ▪ **joy and bliss** ▫ {C} *rapture; zest and joy; which gives joy and ease*

དགའ་བ་དང་བདེ་བ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *dga' ba dang bde ba bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་ སྐྱེད་ བསྐྱེད་ སྐྱེད་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ▫ *bskyed skyed* ▪ {MSA} *prīti-sukha-saṃjananī* ▪ **generate/produce/engender joy and bliss**

དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ཡང་དག་པར་སྤྱོད་པ་ ▫ *dga' ba dang bde ba yang dag par myong ba* ▪ {MSA} *prīti-sukha-saṃvedana* ▪ **thoroughly experience joy and bliss**

དགའ་བ་དང་ལྷན་ ▫ *dga' ba dang ldan* ▪ {C} *hrīmat* ▪ **joyous; possessing joy; endowed with joy; happy** ▫ {C} *modest*

དགའ་བ་དང་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ ▫ *dga' ba dang ldan pa* ▪ {MSA} *prīti-sahagata* ▪ **joyous; possessing joy; endowed with joy; happy**

དགའ་བ་དང་བྲལ་བ་མེད་པ་ ▫ *dga' ba dang bral ba med pa* ▪ {C} *avirati* ▪ **not separated from joy/happiness; not devoid of joy/happiness** ▫ {C} *no discontent*

དགའ་བ་དང་མཚུངས་པར་ལྷན་པ་ ▫ *dga' ba dang mtshungs par ldan pa* ▪ {MSA} *rati-saṃprayukta* ▪ **having similar association with joy**

དགའ་བ་དང་ཡིད་བདེ་སྐྱེ་བ་ ▫ *dga' ba dang yid bde skye ba* ▪ {C} *prīti-saumanasya-jāta* ▪ **generate/produce/engender joy and mental bliss** ▫ {C} *exultant and glad; full of zest and gladness; overjoyed and enchanted*

དགའ་བ་སྤྱད་པའི་ཡིད་བྱེད་ ▫ *dga' ba sdud pa'i yid byed* ▪ བསྤྱད་ སྤྱད་ བསྤྱད་ སྤྱད་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ལྷན་ལྷན་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ *ratisaṃgrāhaka-manaskāra* ▪ **mental contemplation of joy-withdrawal**

དགའ་བ་ནི་བདེ་བ་དང་མི་འབྲལ་བའི་ནམ་པ་ཡིན་ ▫ *dga' ba ni bde ba dang mi 'bral ba'i rnam pa yin* ▪ {MSA}

muditā sukhāviyogākārā ▪ **joy has the aspect of [wishing for] non-separation from happiness/pleasure**

དགའ་བ་སྤོང་བ་ ▫ *dga' ba spong ba* ▪ སྤོང་། སྤོང་། སྤོངས།
སྤོངས། ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}rati-jaha ▪
abandoning/forsaking joy ▫ {C}forsaking delight

དགའ་བ་བྱེད་པ་ ▫ *dga' ba byed pa* ▪ {C}rati-kara; {MSA}
muditāyata ▪ {C}giving (joy)

དགའ་བ་མེད་ ▫ *dga' ba med* ▪ {C}arati ▪ **joyless; absence of joy; without joy/pleasure** ▫ {C}not content; no content

དགའ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *dga' ba yid la byed pa* ▪ {MSA}
pramoda-manaskāra; {MSA}prīyaṇā-manasikāra;
{MSA}rati-manaskāra; {MSA}sprhā-manaskāra
▪ **mental contemplation of joy; joyous mental contemplation; taking joy to mind**

དགའ་བ་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པ་ ▫ *dga' ba yongs su smin pa* ▪
{MSA}ruci-paripāka ▪ **thorough maturaion of joy**

དགའ་བའི་ཁྱད་པར་བསྐྱེད་པ་ ▫ *dga' ba'i khyad par bskyed
pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད།
bskyed skyed bskyed skyed ▪ {MSA}tuṣṭi-viśeṣotpādana ▪ **generate a particular/specific/instance/type of joy**

དགའ་བའི་རྒྱ་ ▫ *dga' ba'i rgyu* ▪ {MSA}tuṣṭi ... hetu ▪
cause of joy

དགའ་བའི་རྒྱ་ཉིད་ ▫ *dga' ba'i rgyu nyid* ▪ {MSA}rati-
hetutvā ▪ **cause of joy**

དགའ་བའི་མཚོན་ག་ ▫ *dga' ba'i mchog* ▪ {MSA}prīti ...
agryā ▪ **supreme of joys; supreme joy**

དགའ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་བདེ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *dga'
ba'i rang bzhin can bde ba'i rang bzhin can* ▪ {C}
priya-rūpa-sāta-rūpa ▪ {C}dear and pleasant forms
(things' would be better)

དགའ་བའི་རོ་ ▫ *dga' ba'i ro* ▪ {MSA}prīti-rasa ▪ **taste of joy**

དགའ་བའི་བསམ་པ་ ▫ *dga' ba'i bsam pa* ▪ {MSA}
muditāsaya ▪ **joyous thought; thought of joy**

དགའ་བར་ ▫ *dga' bar* ▪ {C}udagra; {C}prīta ▪ **joyous; happy** ▫ {C}elated; full of zest; glad

དགའ་བར་འགྲུབ་རྩོ་ ▫ *dga' bar 'gyur ro* ▪ འགྲུབ། འགྲུབས།
གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}ramate
(=bhaktiṃ karoti); {C}sprhaṇīya ▪ **become joyful**
▫ {C}enjoy oneself; delights in; have joy; to be
envied; enviable; desirable

དགའ་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་ ▫ *dga' bar bya ba'i yul* ▪ **object of pleasure**

དགའ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *dga' bar byed pa* ▪ {MSA}āvarjana;
{MSA}(√prī): prīṇayati; {MSA}premaṇīyā; {MSA}
rañjikatva; {MSA}saṃtuṣṭi-karin ▪ **take delight**

དགའ་བར་མི་བྱ་བ་ ▫ *dga' bar mi bya ba* ▪ {L}anabhirati ▪
not take joy

དགའ་བར་མི་བྱེད་ ▫ *dga' bar mi byed* ▪ {L}apayāti ▪ **not take joy; not take delight**

དགའ་བར་ཚིམ་པར་བྱེད་ ▫ *dga' bar tshim par byed* ▪
{MSA}(√prī): prīṇayati ▪ **satisfy; joyously satisfy**

དགའ་བར་མཚན་པའི་རྒྱལ་གྱིས་ ▫ *dga' bar mdzad pa'i tshul
gyis* ▪ {C}saṃharṣayamāna-rūpa ▪ **in the manner of making joyous** ▫ {C}with a thrill

དགའ་བས་ ▫ *dga' bas* ▪ **joyfully**

དགའ་བས་གནས་བའི་བྱིར་ ▫ *dga' bas gnas pa'i phyir* ▪
{MSA}ratyā viharāṇāt ▪ **due to abiding with joy; due to abiding joyously**

དགའ་བས་དབྱུགས་བྱིན་ ▫ *dga' bas dbugs phyin* ▪ **joyfully let out breath**

དགའ་བོ་ ▫ *dga' bo* ▪ {PH}Nanda (p.n. of a monk during
the time of the Buddha)

དགའ་བྱེད་ ▫ *dga' byed* ▪ {C}pramodayāti ▪ **make happy**
▫ {C}makes happy

དགའ་བྱེད་པ་ ▫ *dga' byed pa* ▪ {MSA}(ā √mud): āmodate
[mi dga' byed pa = {MSA}udvejana] ▪ **make happy**

དགའ་ཚལ་ ▫ *dga' tshal* ▪ {C}ramya-vana ▪ {C}
delightful forest

དགའ་ཞིང་ ▫ *dga' zhing* ▪ {C}nirata; {C}ramate
(=bhaktiṃ karoti) ▪ **enjoy; like** ▫ {C}take delight
in; enjoy oneself; delight in; have joy

དགའ་པོ་དབང་ལྷ་མོ་ ▫ *dga' rab dbang phyug* ▪ **Lord of Love; demonic Lord of Love**

དགུ་ ▫ *dgu* ▪ *nava*; {C}kuṣṭitā ▪ **nine; all** ▫ {C}belly

དགུ་པ་ ▫ *dgu pa* ▪ {L}nava; {MV.V.28}navama; {MSA}navamī ▪ **ninth**

དགུ་པོ་ ▫ *dgu po* ▪ **the nine; all nine**

དགུང་ ▫ *dgung* ▪ **(1) sky; space (2) middle**

དགུང་གངས་ ▫ *dgung grangs* ▪ {PH}age (hon.)

དགུང་ནམ་ ▫ *dgung nam* ▪ **space; sky; mid-space**

དགུང་སྐར་ ▫ *dgung spar* ▪ {PH}trigram

དགུང་སང་ ▫ *dgung seng* ▪ **vacation; holiday**

དགུན་སྐད་ ▫ *dgun sgang* ▪ {PH}period of winter

དགུན་ཚུང་ ▫ *dgun chung* ▪ {PH}late-winter [season] ▫ དགུན་དང་དགུན་ཚུང་དང་དབྱིད་ལ་སོགས་པའི་དུས་ནམས་སྐད་ཅིག་དང་ཐང་ཅིག་དང་ཡུད་ཅམ་གྱི་རིམ་པ་མངོན་པར་འཕེལ། ▫ The time [of the seasons] — mid-winter, late-winter, and spring — increases gradually with each minute, second, and instant. ▫ {A4C-C}

དགེ་ ▫ *dge* ▪ {L,MV}śubha; {L}kuśala; {L}kalyāṇa ▪ **virtue; virtuous; wholesome** ▫ good; merit; lovely; pleasant; helpful

དགེ་གཤམ་ ▫ *dge rgan* ▪ **teacher**

དགེ་གྲུས་པ་ ▫ *dge rgyas pa* ▪ {C}śubhakarṣṇā (devā) ▪ {C}śubhakarṣṇā (gods)

དགེ་བཅུ་ཉི་ལམ་གྱི་ལམ་ ▫ *dge bcu'i las kyi lam* ▪ {MSA}daśa-kuśala-karma-patha ▪ **path of the ten virtuous actions**

དགེ་ཚོས་ ▫ *dge chos* ▪ {MSA}kuśala ... dharma ▪ **virtuous doctrine**

དགེ་བསྐྱེན་ ▫ *dge bsnyen* ▪ {LCh}upāsaka ▪ **approacher to virtue; layperson with vows; lay practitioner**

དགེ་བསྐྱེན་དང་དགེ་བསྐྱེན་མ་གཉིས་ ▫ *dge bsnyen dang dge bsnyen ma gnyis* ▪ **the two—laymen (upāsaka) and laywomen (upāsikā) with vows**

དགེ་བསྐྱེན་མ་ ▫ *dge bsnyen ma* ▪ upāsikā ▪ **female approacher to virtue; laywoman**

དགེ་དང་མི་དགེ་བསྐྱེད་ ▫ *dge dang mi dge bskyed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}śubhāśubhādhi ▪ **generating virtue and non-virtue**

དགེ་བདུན་དཀོན་མཚོ་གཟུང་བ་ ▫ *dge bdun dkon mchog rjes su dran pa* ▪ **recollection of the spiritual community jewel**

དགེ་འདུན་ ▫ *dge 'dun* ▪ {LCh,L,C,MSA}saṃgha; saṅgha ▪ [virtue-aspire]; community member; spiritual community; assembly; aspirants to virtue ▫ {C}crowd; group; assembly; congregation རྫོགས་པ་གྱིས་ མི་རྫོགས་པའི་དགེ་འདུན་ ▫ *slob pa phyir mi ldog pa'i dge 'dun* ▫ irreversible aspirants to virtue who are [still] learners

དགེ་འདུན་དཀོན་མཚོ་གཟུང་ ▫ *dge 'dun dkon mchog* ▪ **Spiritual Community Jewel**

དགེ་འདུན་གྲུབ་ ▫ *dge 'dun grub* ▪ **Gen-dün-drub [the first Dalai Lama (1391-1474)]**

དགེ་འདུན་གྲུ་མཚོ་ ▫ *dge 'dun rgya mtsho* ▪ **Gen-dün-gyatsho [the second Dalai Lama (1476-1542)]**

དགེ་འདུན་ཇིས་སྐྱེད་བ་ ▫ *dge 'dun rjes su dran pa* ▪ {PH}mindfulness of the Saṅgha

དགེ་འདུན་ཉི་ཤུ་འཛོལ་ ▫ *dge 'dun nyi shu'i mdo* ▪ **sūtra passages on the twenty members of the spiritual community**

དགེ་འདུན་ཕལ་ཆེན་པ་ ▫ *dge 'dun phal chen pa* ▪ mahāsāṃghika ▪ **Mahāsāṃghika; Great Assembly School**

དགེ་འདུན་ཞལ་གངས་ ▫ *dge 'dun zhal grangs* ▪ {PH}census of the saṅgha; head-count of the saṅgha

དགེ་བ་ ▫ *dge ba* ▪ {LCh,C,L,MSA,MV}kuśala; {C,L,MSA,MV}śubha {C}(=praśasta); {C,L,MSA}kalyāṇa; {MSA}kalya; {MSA}śukla ▪ **virtue; virtuous; wholesome; virtuous factor** ▫ {C}wholesome; good; lovely; pleasant; merit; helpful(ness); lovely DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལུང་ ཏུ་བསྐྱེན་པ་གང་ཞིག་དང་འབྲས་ནམས་སྐྱེན་བདེ་བ་འབྱིན་བྱེད་གྱི་རིགས་སུ་གཞན་པ་ ▫ *mtshan nyid/ lung du bstan pa gang zhig rang*

'bras rnam smin bde ba 'byin byed kyi rigs su gnas pa/
 ▫ Def.: that which is (1) indicated [as a virtue] and
 (2) abides in a type bringing forth happiness as a
 fruition which is its own effect

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་དད་བ་མཛོ་ཚ་ཤེས་བ་མ་ཐོས་ཡོད་བ་ཨ་
 མ་ཆགས་བ་ཞི་སྤང་མེད་བ་ཅ་གདི་སྲུག་མེད་བ་མ་བརྗོན་འགྲུས་ལ་
 ཤིན་དུ་སྤངས་བ་ཇ་བག་ཡོད་བ་༡༠་བདང་སྒོམས་༡༡་རྣམ་པར་མེ་འཚོ་
 བ་ ▫ dbye ba/ 1 dad pa/ 2 ngo tsha shes pa/ 3 khrel
 yod pa/ 4 ma chags pa/ 5 zhe sdang med pa/ 6 gti
 mug med pa/ 7 brtson 'grus/ 8 shin tu sbyangs pa/
 9 bag yod pa/ 10 btang snyoms/ 11 rnam par mi
 'tsho ba/ ▫ Div.: (1) faith (śraddhā); (2) shame (hrī);
 (3) embarrassment (apatrāpya); (4) non-attachment
 (alobha); (5) non-hatred (adveṣa); (6) non-ignorance
 (amoha); (7) effort (vīrya); (8) pliancy (prasrabdhī);
 (9) conscientiousness (apramāda); (10) equanimity
 (upekṣa); (11) non-harmfulness (avihuṃsā).

དགེ་བ་གོམས་བ་ ▫ dge ba goms pa ▪ {MSA}śubhābhyāsa
 ▪ cultivate virtue; become accustomed to virtue

དགེ་བ་སྒོམ་བ་ ▫ dge ba sgom pa ▪ བསྒོམ། སྒོམ། བསྒོམས།
 སྒོམས། ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MSA}śubha-
 bhāvanā ▪ meditate virtue; meditatively cultivate
 virtue

དགེ་བ་སྐྱབ་བ་ ▫ dge ba sgrub pa ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས།
 སྐྱབས། ▫ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}śubha-
 nirhāra ▪ achieve virtue; accomplish virtue

དགེ་བ་སྐྱབ་བ་ནམ་བ་ ▫ dge ba sgrub pa rnam pa ▪ བསྐྱབ།
 སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ▫ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs
 ▪ {MSA}kuśalābhīnirhāra-nimitta ▪ aspect of
 achieving virtue

དགེ་བ་བཅུ་ལྔ་ལམ་གྱི་ལམ་ ▫ dge ba bcu'i las kyi lam ▪ {C}
 daśa-kuśala-karma-pathā ▪ paths of action of the
 ten virtues ▫ {C}ten ways of wholesome action

དགེ་བ་ཚོས་ ▫ dge ba chos ▪ {L}kuśala-dharma ▪
 virtuous/wholesome doctrine/phenomenon

དགེ་བ་འཇུག་འདོད་ ▫ dge ba 'jug 'dod ▪ {MSA}śubha-
 vṛttau ... āśayaḥ ▪ wish to engage in virtue

དགེ་བ་གཉིས་ ▫ dge ba gnyis ▪ {MSA}śubha-dvaya ▪ two
 virtues

དགེ་བ་དག་ནི་སྒོམ་བ་ ▫ dge ba dag ni sgom pa ▪ བསྒོམ།
 སྒོམ། བསྒོམས། སྒོམས། ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms
 ▪ {MSA}kuśalasya ca bhāvanā ▪ meditatively
 cultivate virtues

དགེ་བ་དང་ལྡན་བ་ ▫ dge ba dang ldan pa ▪ {MSA}śubhin
 ▪ virtuous; endowed with virtue; possessing
 virtue

དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་ ▫ dge ba dang mi dge ba'i las
 ▪ {MV}kuśalākuśala-karman; {MV}śubhāśubha-
 karman ▪ virtuous and non-virtuous actions

དགེ་བ་དང་མི་དགེ་བའི་ལས་གྱི་ལམ་དང་དེའི་འབྲས་བུ་རྣམ་
 བ་སྒྲ་ཚོགས་ཤིས་བ་ ▫ dge ba dang mi dge ba'i las
 kyi lam dang de'i 'bras bu rnam pa sna tshogs shes
 pa ▪ {MSA}kuśalākuśala-karma-patha-tat-phala-
 vaicitrya-jñāna ▪ knowledge of the various aspects
 of virtuous and non-virtuous paths of action and
 their effects

དགེ་བ་འདོད་བ་ ▫ dge ba 'dod pa ▪ {MV}kuśala-ruci ▪
 desiring virtue; wishing virtue; wanting virtue

དགེ་བ་རྣམ་བུ་སྐྱེས་བ་འཕེལ་བ་ ▫ dge ba rnam byang
 skyes pa 'phel ba ▪ increasing virtues—the pure—
 already generated

དགེ་བ་དཔག་དུ་མེད་པའི་གནས་ ▫ dge ba dpag tu med
 pa'i gnas ▪ {MSA}ameya-śubhatāśraya ▪ source of
 immeasurable virtue

དགེ་བ་འཕེལ་བ་ ▫ dge ba 'phel ba ▪ {MSA}kuśala-
 vivardhana; {MSA}śubha-vṛddhi ▪ increasing
 virtue

དགེ་བ་བྱ་བ་ ▫ dge ba bya ba ▪ {L}kalyāṇa ▪ helpful;
 good; lovely

དགེ་བ་སྐྱབ་ན་མེད་པ་ལ་སྐྱིབ་བ་ ▫ dge ba bla na med pa la
 sgrub pa ▪ {MV}śubhānuttaryāvaraṇa ▪ obstructing
 unsurpassed virtue

དགེ་བ་སྐྱེས་བ་ ▫ dge ba blangs pa ▪ undertaking
 virtues

དགེ་བ་མ་ཡིན་ ▫ dge ba ma yin ▪ {L}akuśala ▪ non-
 virtue; non-virtuous; unwholesome

དགེ་བ་མ་བསགས་བ་ ▫ dge ba ma bsags pa ▪ {MSA}

anupacita-śubha; {MSA}śubhe ... *anārabdhvā* ▪ **non-accumulation of virtue**

དགེ་བ་མི་བསྐྱེད་པ་ ▫ *dge ba mi bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་ཀྱིས་
བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MV}
kuśalasyānutpattiḥ ▪ **un-generated virtue; not
generating virtue**

དགེ་བ་མི་ཟད་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *dge ba mi zad bya ba'i*
phyir ▪ {MV}*kuśalasyākṣayāya* ▪ **in order not to
extinguish virtue**

དགེ་བ་ཞན་པ་ ▫ *dge ba zhan pa* ▪ {MSA}śubha-*daurbalya*
▪ **weak virtue**

དགེ་བ་ཡང་དག་ལེན་དུ་འཇུག་ ▫ *dge ba yang dag len du*
'jug ▪ {MSA}śubhe *samādāpayate* (sic) ▪ **cause to
assume pure virtue**

དགེ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་ ▫ *dge ba yid la byed* ▪ {MSA}śubha-
manaskāra ▪ **taking virtue to mind; contemplating
virtue**

དགེ་བ་རབ་དུ་སྦྱར་བ་ ▫ *dge ba rab tu sbyor ba* ▪ སྦྱར་ སྦྱར།
སྦྱར། སྦྱར། ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}
kuśala-prayoga ▪ **thoroughly engaging in virtue**

དགེ་བ་ལ་འགོད་པ་ ▫ *dge ba la 'god pa* ▪ དགོད། འགོད།
བཀོད། འགོད། ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {MSA}*kuśala-*
pratiṣṭhāpana ▪ **establish/set in virtue**

དགེ་བ་ལ་འཇུག་པར་འདོད་པ་ ▫ *dge ba la 'jug par 'dod*
pa ▪ {MSA}*kuśala-pravṛttichā* (sic) ▪ **wishing to
engage in virtue**

དགེ་བ་ལ་འཇུག་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ ▫ *dge ba la 'jug par byed*
pa'i phyir ▪ {MSA}*kuśale pravartanāt* ▪ **because of
engaging in virtue; in order to engage in virtue**

དགེ་བ་ལ་སྦྱོར་བ་ ▫ *dge ba la sbyor ba* ▪ སྦྱར་ སྦྱར། སྦྱར།
སྦྱར། ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}*kuśale*
niyojanāt ▪ **training in virtue; endeavoring in
virtue**

དགེ་བ་ལ་མ་ཞུགས་པ་ ▫ *dge ba la ma zhugs pa* ▪ ཞུགས་
འཇུག ཞུགས། ཞུགས། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA}
kuśale 'prayuktāḥ ▪ **not engaged in virtue**

དགེ་བ་ལ་གཞོལ་བ་ ▫ *dge ba la gzhol ba* ▪ {MSA}*kuśala-*
nata ▪ **tending to virtue; flowing to virtue**

དགེ་བ་བསམགས་པ་ ▫ *dge ba bsags pa* ▪ {MSA}
kuśalācaya; {MSA}śubhācaya ▪ **virtue
accumulated**

དགེ་བ་བསམགས་པས་རབ་གང་ ▫ *dge ba bsags pas rab*
gang ▪ {MSA}śubhācaya-*prapūrṇa* ▪ **filled with
accumulated virtue**

དགེ་བ་མངོན་པར་དགའ་ ▫ *dge ba ... mngon par dga'* ▪
{MSA}śubhābhirāmatā ▪ **manifestly liking virtue**

དགེ་བའི་གྲོགས་པོ་ ▫ *dge ba'i grogs po* ▪ {MSA}*kalyāṇa-*
mitratā ▪ **virtuous friend; spiritual guide**

དགེ་བའི་ཚོས་ ▫ *dge ba'i chos* ▪ {L,MSA}*kuśala-dharma*;
{MSA}*kuśala ... dharma*; {MSA}*kuśala-mūla*;
{MSA}*dharma ... kuśala*; {MSA}śubha ... *dharma*
▪ **virtuous/wholesome qualities/practices/
phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ ▫ *dge ba'i chos kyi gtso bo* ▪
{MSA}*kuśala-dharma-prādhānya* ▪ **chief/principal/
main of virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་སྦྱོར་བ་ལ་བར་ཆད་མེད་པར་བརྩོན་པ་ ▫ *dge*
ba'i chos sgom pa la bar chad med par brtson
pa ▪ {MSA}*kuśala-bhāvanā-nirantarābhiyoga* ▪
**uninterrupted effort at meditative cultivation of
virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་ཅན་ ▫ *dge ba'i chos can* ▪ {C}*kalyāṇa-*
dharmin ▪ **having the quality of virtue; having
the attribute of virtue** ▫ {C}virtuous/lovely in
character

དགེ་བའི་ཚོས་འཕྲོག་བོ་ ▫ *dge ba'i chos 'thob bo* ▪ ཐོབ་ /
འཕྲོག། འཕྲོག། ཐོབ། འཕྲོགས། ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs*
▪ {MSA}*kuśala-dharma-lābha* ▪ **attained virtuous
qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་སྦྱུང་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ ▫ *dge ba'i chos sdud*
pa'i tshul khrims ▪ བསྐྱུ་ སྦྱུང། བསྐྱུས། སྦྱུས། ▫ *bsdu sdud*
bsdus sdus ▪ {MSA}*kuśala-dharma-saṃgrahaka-*
śīla ▪ **ethics that is the composite of virtuous
qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་སྐྱེལ་བ་ ▫ *dge ba'i chos spel ba* ▪ སྐྱེལ།
སྐྱེལ། སྐྱེལ། སྐྱེལ། ▫ *spel spel speld speld* ▪ {MSA}
kuśala-dharma-saṃvardhana ▪ **increasing virtuous**

qualities/practices/phenomena

དགེ་བའི་ཚོས་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་ ▫ *dge ba'i chos 'phel bar 'gyur ba* ▪ {MSA}kuśala-dharma-vṛddhi-gamana ▪ **increasing virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *dge ba'i chos 'phel bar byed pa* ▪ {MSA}kuśala-dharmābhivṛddhi ▪ **increasing virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་ལ་གོམས་བར་བྱས་པ་ ▫ *dge ba'i chos la goms par byas pa* ▪ {MV}kuśaladharmābhyāsa ▪ **accustomed to virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་ལ་སྦྱར་བ་ ▫ *dge ba'i chos la sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}kuśala-dharma-yojana ▪ **endeavoring at virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་ཚོས་སྲུ་སྣང་བ་ ▫ *dge ba'i chos su snang ba* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}kuśala-dharmābhāsa ▪ **appear as virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་གཉིད་ ▫ *dge ba'i gnyid* ▪ {PH}virtuous sleep

དགེ་བའི་ཕྱོགས་ ▫ *dge ba'i phyogs* ▪ {L}kuśala-pakṣa ▪ **class of virtues; class of virtuous qualities/practices/phenomena**

དགེ་བའི་མེ་དོག་གྲུས་ཤིང་གསལ་བ་ ▫ *dge ba'i me tog rgyas shing gsal ba* ▪ {C}śubha-puṣpita-suddhi ▪ **broad and bright flower of virtue** ▫ {C}sweetly blooming purity

དགེ་བའི་རྩ་བ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba* ▪ {L,MSA,MV}kuśala-mūla; {MSA}kuśala-dharma ▪ **virtuous root; wholesome root; roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་ཀྱུན་དུ་ཚད་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba kun tu chad pa* ▪ ཚད་པ། ཚད་པ། ཚད་པ། ཚད་པ། ▫ *'chad 'chad chad chad* ▪ {MSA}samucchinna-kuśala-mūla ▪ **thoroughly annihilated roots of virtue; thoroughly severed roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba bskyed pa* ▪ བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed*

▪ {C}avaropita-kuśala-mūla ▪ **growing roots of viture; generating roots of virtue** ▫ {C}one who has planted wholesome roots

དགེ་བའི་རྩ་བ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *dge ba'i rtsa ba rgya che ba nyid* ▪ {MSA}kuśala-muūlaudāryatva ▪ **vast roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་གཅོད་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba gcod pa* ▪ {MSA}kuśala-mūla-samucchedana ▪ **cutting roots of virtue; severing roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་ཉམ་རྒྱུང་བ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba nyam chung ba* ▪ {MSA}kuśala-mūla-daurbalya ▪ **weak roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་དཔག་དུ་མེད་པའི་གནས་ ▫ *dge ba'i rtsa ba dpag tu med pa'i gnas* ▪ {MSA}aprameya-kuśala-mūlāśraya ▪ **source of immeasurable roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་དམན་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba dman pa* ▪ {MSA}hīna-kuśala-mūla ▪ **low/lesser roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སྲུ་མ་སྦྱིན་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba yongs su ma smin pa* ▪ {L}aparipakva-kuśala-mūlah ▪ **unripened/unmatured roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སྲུ་སྦྱིན་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba yongs su smin pa* ▪ {C}paripakva-kuśala(-mūla) ▪ **thoroughly ripened/mature roots of virtue** ▫ {C}virtuous/wholesome roots are mature

དགེ་བའི་རྩ་བ་ཡོངས་སྲུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba yongs su smin par byed pa* ▪ {MSA}paripācanā kuśale ▪ **thoroughly ripening/maturing roots of virtue**

དགེ་བའི་རྩ་བ་བསགས་པ་ ▫ *dge ba'i rtsa ba bsags pa* ▪ {MSA}upacita-kuśala-mūla; {MSA}kuśala-mūlopacaya ▪ **accumulated roots of virtue**

དགེ་བའི་ཚོགས་ ▫ *dge ba'i tshogs* ▪ {MSA}kuśala-sambhāra; {MSA}śukla-gaṇa ▪ **collection of virtue**

དགེ་བའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *dge ba'i yon tan* ▪ {MSA}guṇa ... śubha ▪ **virtuous quality; quality of virtue**

དགེ་བའི་ལས་རྣམས་བྱེད་པ་ ▫ *dge ba'i las rnams byed pa*

▪ {MSA}śubha-karma-kārin ▪ **performing actions of virtue**

དགེ་བའི་ལས་ལམ་ ▫ *dge ba'i las lam* ▪ {C} *kuśala-karma-patha* ▪ **path of virtuous action** ▫ {C} wholesome path of action

དགེ་བའི་ལས་ལམ་བརྒྱ་ ▫ *dge ba'i las lam bcu* ▪ **ten paths of virtue**

དགེ་བའི་ལོ་རྩེ་བ་ ▫ *dge ba'i lo tog* ▪ {MSA} *kuśala-mūla-sasya*; {MSA} *kuśala-sasya* ▪ **harvest of virtue**

དགེ་བའི་ལོ་རྩེ་བ་སྐྱེས་པ་འཛོམས་པ་ ▫ *dge ba'i lo tog skyes pa 'joms pa* ▪ གཞོམས། འཛོམས། བཙོམས། ཚོམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {MSA} *utpanna-kuśala-mūla-sasya-dhvamsana* ▪ **destroying harvests of virtue that have been generated**

དགེ་བའི་ལོ་རྩེ་བ་རྒྱ་མཚན་ ▫ *dge ba'i lo tog rgyu mtshan* ▪ {MSA} *śubha-sasya-nimittatva* ▪ **signs of harvest of virtue**

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ ▫ *dge ba'i bshes gnyen* ▪ དགེ་བཤེས། ▫ *dge bshes* ▪ {L,MSA,MV} *kalyāṇa-mitra* ▪ **spiritual guide; spiritual friend; virtuous friend; virtuous spiritual friend** ▫ {PH} virtuous friend; spiritual guide ▫ good friend

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་ལྷན་ ▫ *dge ba'i bshes gnyen dang ldan* ▪ {C} *kalyāṇa-mitra-sahita* ▪ **one who has a spritual guide; possessing a spiritual guide** ▫ {C} one who has a good friend

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དང་མི་ལྷན་པ་ ▫ *dge ba'i bshes gnyen dang mi ldan pa* ▪ {MV} *kalyāṇa-mitra-vaidhurya* ▪ **not having a spiritual guide; one who does not have a spiritual guide**

དགེ་བའི་བཤེས་ལ་ཉེ་བར་བརྟེན་ ▫ *dge ba'i bshes la nye bar brten* ▪ {MSA} *satyaṃ mitram upāśritaḥ* ▪ **relying on a spiritual guide**

དགེ་བའི་སེམས་ ▫ *dge ba'i sems* ▪ {PH} virtuous state of mind

དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ ▫ *dge ba'i sems byung* ▪ {PH} virtuous mental factors

དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་བརྒྱ་བཅུ་གཅིག་ ▫ *dge ba'i sems byung bcu*

gcig ▪ {PH} eleven virtuous mental factors

དགེ་བའི་བསམ་པ་ ▫ *dge ba'i bsam pa* ▪ {MSA} *kalyāṇāśaya* ▪ **virtuous thought; thought of virtue**

དགེ་བར་བྱ་བ་ ▫ *dge bar bya ba* ▪ {C} *kalyāṇa* ▪ **acting virtuously** ▫ {C} helpful(ness); lovely; good

དགེ་བས་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *dge bas 'phel bar byed pa* ▪ {MSA} *kuśalair vardhayanti* ▪ **increase through virtue**

དགེ་བྱེད་པ་ ▫ *dge byed pa* ▪ {MSA} *śubha-kara* ▪ **making virtue**

དགེ་སྦྱང་ ▫ *dge sbyong* ▪ སྦྱང། སྦྱང། སྦྱངས། སྦྱངས། ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {L} *śrāmaṇa* ▪ **one engaged in virtuous endeavor** ▫ recluse; ascetic

དགེ་སྦྱང་མ་ཡིན་ ▫ *dge sbyong ma yin* ▪ སྦྱང། སྦྱང། སྦྱངས། སྦྱངས། ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {C} *aśrāmaṇa* ▪ **not engaged in virtuous endeavor** ▫ {C} ceases to be a recluse

དགེ་མི་དགེ་གང་དུ་ལྷུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ ▫ *dge mi dge gang du lung du ma bstan pa* ▪ བསྟན། མྱོན། བསྟན། མྱོན། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **neutral; not indicated/ revealed as either virtue or non-virtue**

དགེ་རྩ་ ▫ *dge rtsa* ▪ དགེ། བཞི། ཟ། བ། ▫ *dge ba'i rtsa ba* ▪ *kuśula-mūla* ▪ **virtuous/wholesome root(s); roots of virtue** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམ་ཆགས་པ་མ་འདོད་ཆགས་མེད་པ་མ་ཞེ་སྦྱང་མེད་པ་ཨ་གཉི་སྦྱང་མེད་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 ma chags pa/ 2 'dod chags med pa/ 3 zhe sdang med pa/ 4 gti mug med pa/* ▫ Div.: (1) non-attachment (alobha); (2) non-desire (arāga); (3) non-hatred (adveṣa); non-ignorance (amoha)

དགེ་རྩ་ཅི་རིགས་ ▫ *dge rtsa ci rigs* ▪ {PH} whatsoever roots of virtue

དགེ་རྩ་ཆད་པའི་སྦྱང་འདས་ ▫ *dge rtsa chad pa'i myang 'das* ▪ {PH} [nirvāṇa which is] a passing beyond the sorrow of the severance of virtuous roots

དགེ་རྩ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ ▫ *dge rtsa thun mong ma yin pa* ▪ **uncommon root of virtue**

དགེ་ཚུལ་ ▫ *dge tshul* ▪ *śramaṇera* ▪ **novice; novice monastic**

དགེ་ཚུལ་གྱི་ཕྱིར་བཅོས་ ▫ *dge tshul gyi phyir bcos* ▪ {PH} Buddhist monastic discipline for a novice

དགེ་ཚུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་ ▫ *dge tshul gyi slob dpon* ▪ {PH} novice preceptor

དགེ་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་པའི་གཞིའི་མདོ་ ▫ *dge tshul gyi bslab pa'i gzhi'i mdo* ▪ *śikṣapada-sūtra* ▪ {PH} Sūtra of the Basic Points of Novice Monastic Training (*śikṣapada-sūtra*)

དགེ་ཚུལ་བསྐྱབ་པའི་གཞི་མདོ་ ▫ *dge tshul bslab pa'i gzhi mdo* ▪ *śikṣapada-sūtra* ▪ {PH} Sūtra of the Basic Points of Novice Monastic Training (*śikṣapada-sūtra*)

དགེ་མཚན་ ▫ *dge mtshan* ▪ {PH} virtuous signs

དགེ་ལ་བག་ཡོད་ ▫ *dge la bag yod* ▪ {MSA} *kuśalāpramatta* ▪ **conscientious with regard to virtue**

དགེ་ལ་ཡང་དག་པར་སློབ་ ▫ *dge la yang dag par spro ba* ▪ {MSA} *utsāhaḥ kuśale samyak* ▪ **delighting in virtue; taking enthusiasm in virtue**

དགེ་ལུགས་ ▫ *dge lugs* ▪ **Ge-luk**

དགེ་ལུགས་པ་ ▫ *dge lugs pa* ▪ **Ge-luk-pa [school of Tibetan Buddhism founded by Tsong-kha-pa Lo-sang-drak-pa (tsong kha pa blo bzang grag pa)]; Ge-luk-pa order**

དགེ་ལེགས་ ▫ *dge legs* ▪ **virtue and goodness**

དགེ་བཤེས། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན། ▫ *dge bshes; dge ba'i bshes gnyen/* ▪ {LCh} *kalyāṇa-mitra* ▪ **[virtuous-friend]; spiritual guide; ge-shay; ge-she [a person who has completed the scholastic phase of monastic training]; geshe**

དགེ་སེམས་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *dge sems khyad par can* ▪ {PH} especially virtuous state of mind

དགེ་སོགས་གསུམ་ ▫ *dge sogs gsum* ▪ **the three: virtue and so forth**

དགེ་སློང་ ▫ *dge slong* ▪ བསྐྱང་། སླང་། / སློང་། བསྐྱངས། སློངས། ▫

bslang slang /slong bslangs slongs ▪ {C} *bhikṣu*; {L} *śrāmaṇa* ▪ **[virtue-beg]; monastic; monk; nun** ▫ {PH} mendicant ▫ recluse; ascetic དགེ་སློང་དང་། རབ་དུ་བྱུང་བ་དག མཐའ་གཉིས་པོ་འདི་ལ་གནས་པར་མི་བྱུང་། ▫ Mendicants and renunciants should avoid these two extremes. ▫ {TWS}

དགེ་སློང་གི་སློམ་པ་ ▫ *dge slong gi sdom pa* ▪ བསྐྱང་། སླང་། / སློང་། བསྐྱངས། སློངས། ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {MSA} *bhikṣu-saṃvara* ▪ **monastic's vow**

དགེ་སློང་དང་དགེ་སློང་མ་ ▫ *dge slong dang dge slong ma* ▪ བསྐྱང་། སླང་། / སློང་། བསྐྱངས། སློངས། ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {MSA} *bhikṣu-bhikṣuṇī* ▪ **monk and nun**

དགེ་སློང་དུ་ཤེས་པ་ ▫ *dge slong du shes pa* ▪ བསྐྱང་། སླང་། / སློང་། བསྐྱངས། སློངས། ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C} *śrāmaṇyatā* ▪ {C} honoring recluses

དགེ་སློང་མ་ ▫ *dge slong ma* ▪ བསྐྱང་། སླང་། / སློང་། བསྐྱངས། སློངས། ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ *bhikṣuṇī* ▪ **nun**

དགེ་སློང་མ་ཡིན་ ▫ *dge slong ma yin* ▪ བསྐྱང་། སླང་། / སློང་། བསྐྱངས། སློངས། ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C} *abhikṣu* ▪ **non-monastic** ▫ {C} cease to be a monk

དགེ་སློང་མའི་བསྐྱབ་བྱ་ ▫ *dge slong ma'i bslab bya* ▪ {PH} monastic rules for nuns

དགེ་སློབ་ ▫ *dge slob* ▪ *śrāmaṇa* ▪ **training in virtue; ascetic; novice monk**

དགེ་སློབ་མ་ ▫ *dge slob ma* ▪ *śramaṇā* ▪ **female novice**

དགོ་བ་ ▫ *dgo ba* ▪ **antelope**

དགོངས། དགོངས་པ་ ▫ *dgongs; dgongs pa* ▪ {L} *saṃdhi; abhipretya; {MSA} abhiprāya; {C,L,MSA} (saṃ\dhā): saṃdhāya* ▪ **thought; thinking; thinking of; hidden meaning; intention; notion** ▫ {C} hidden intent; with hidden meaning

དགོངས་འབྲེལ་ ▫ *dgongs 'grel* ▪ **commentary on the thought**

དགོངས་འབྲེལ། དགོངས་པ་ངེས་པར་འབྲེལ་པའི་མདོ་ ▫ *dgongs 'grel; dgongs pa nges par 'grel pa'i mdo* ▪

བཀྲལ། འགྲེལ། བཀྲལ་ད། འགྲེལ་ད། ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel*
 ▪ *saṃdhinirmocana-sūtra* ▪ **[thought-unravel];**
Samdhinirmocana-sūtra; Sūtra Unraveling the
Thought [title of a third-wheel sūtra considered
to be definitive by the Mind-Only School];
commentary on the thought

དགོངས་ཉམས་ ▫ *dgongs nyams* ▪ **experiential**
perspective

དགོངས་ཏི་ ▫ *dgongs te* ▪ {C}*saṃdhāya* ▪ **thinking of;**
thinking; in consideration of; intending ▫ {C}
 hidden intent; with hidden meaning

དགོངས་ཏི་བཤད་བ་ ▫ *dgongs te bshad pa* ▪ **set forth**
with a thought behind it

དགོངས་པ་ ▫ *dgongs pa* ▪ {LCh,C,MSA}*abhiprāya*; {L}
abhiprāyika; {C}*samanvāhāra*; {MSA}*anusam̐dhi*;
 {MSA}*abhisam̐dhi*; {MSA}*āśaya*; {MSA}*bhāva*;
 {MSA}*saṃdhi*; *abhipreta* ▪ **consideration; exalted**
consideration; thought; thought behind it;
standpoint; intent; perspective ▫ {C}intent(ion);
 desire; purpose; attempt (to hurt); veiled; indirect;
 with hidden meaning; grace(?)

དགོངས་པ་བཀྲལ་བ་ ▫ *dgongs pa bkral ba* ▪ བཀྲལ།
 འགྲེལ། བཀྲལ་ད། འགྲེལ་ད། ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel*
 ▪ **commenting/commentary on the thought;**
unraveling the thought

དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་བའི་མདོ། མདོ་ལྗོངས་དགོངས་འགྲེལ་ ▫
dgongs pa nges par 'grel pa'i mdo; *mdo sde*
dgongs 'grel ▪ བཀྲལ། འགྲེལ། བཀྲལ་ད། འགྲེལ་ད། ▫ *bkral*
'grel bkrald 'grel ▪ {MV}*saṃdhinirmocana-sūtra*
 ▪ **[thought-unravel-sūtra]; Samdhinirmocana-**
sūtra; Sūtra Unraveling the Thought [title of a
third-wheel sūtra considered to be definitive by
the Mind-Only School; P774, Vol. 29]

དགོངས་པ་ཅན་ ▫ *dgongs pa can* ▪ {MSA}*abhiprāyika*
 ▪ **having another thought [behind it]; having a**
thought behind it

དགོངས་པ་ཅན་གྱི་དོན་ ▫ *dgongs pa can gyi don* ▪ {MSA}
abhiprāyikārtha ▪ **meaning that has a thought**
behind it

དགོངས་པ་རྟོགས་པ་ ▫ *dgongs pa rtogs pa* ▪ རྟོགས།

རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MV}
abhisandhi-praveśa ▪ **realization of the thought;**
realization of the thought behind it

དགོངས་པ་དེར་འབབ་པ་ ▫ *dgongs pa der 'bab pa* ▪
thought comes down to that

དགོངས་པ་མཛད་དེ་ ▫ *dgongs pa mdzad de* ▪ {C}
samanvāharati ▪ **consider; take under**
consideration ▫ {C}his mind is impressed by;
 consider; bring out; bear in mind; bring to mind;
 behave towards(?); thinks to himself

དགོངས་པ་བཞི་ ▫ *dgongs pa bzhi* ▪ *catvāro 'bhīprāyā* ▪
four thoughts

དགོངས་པ་རབ་གསལ་ ▫ *dgongs pa rab gsal* ▪
Illumination of the Thought [Dzong-
ka-ba's commentary on Chandrakīrti's
Madhyamakāvatāra, Illumination of
the Thought, Extensive Explanation of
(Chandrakīrti's) Supplement to (Nāgārjuna's)
'Treatise on the Middle'" (dbu ma la 'jug pa'i
rgya cher bsha

དགོངས་པ་ཤིན་ཏུ་ཟབ་ ▫ *dgongs pa shin tu zab* ▪ {MSA}
bhāvātigahana ▪ **very profound thought**

དགོངས་པའི་སྐད་ ▫ *dgongs pa'i skad* ▪ {CG}*sadhyā-*
bhāṣa ▪ {PH}implied speech

དགོངས་པར་ ▫ *dgongs par* ▪ {C}*samanvāharati*
 (=bhavatyā-rūpeṇa-avadhāraṇāt) ▪ {C}his mind
 is impressed by; consider; bring out; bear in mind;
 bring to mind; behave towards(?); thinks to himself

དགོངས་པར་འགྱུར་ ▫ *dgongs par 'gyur* ▪ {C}
samanvāharati ▪ {C}his mind is impressed by;
 consider; bring out; bear in mind; bring to mind;
 behave towards(?); thinks to himself

དགོངས་པར་སྐང་བ་ ▫ *dgongs par snang ba* ▪ སྐང་། སྐང་
 ། སྐང་། སྐང་། ▫ *snang snang snang snang* ▪ **appears to**
be the thought

དགོངས་པར་མཛད་ ▫ *dgongs par mdzad* ▪ {C}
samanvāharati ▪ {C}his mind is impressed by;
 consider; bring out; bear in mind; bring to mind;
 behave towards(?); thinks to himself

དགོངས་གཞི་ ▫ *dgongs gzhi* ▪ **basis in [Buddha's] thought; [factual] basis in Buddha's thought**
དགོངས་གཞི་དང་དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ ▫ *dgongs gzhi dang dngos la gnod byed* ▪ **the basis in [Buddha's] thought and the damage to what is explicitly taught**
དགོངས་སྲུ་གསོལ་ ▫ *dgongs su gsol* ▪ **please pay heed** ▫ **བདག་ལ་དགོངས་སྲུ་གསོལ་ནི་ཚིག་ལ་སྦྱོན་གཏད་ཅིང་དོན་ངེས་པར་འཛིན་པ་དང་བཅས་པས་ནམ་པར་གཞིགས་ཤིག་པའོ།** ▫ *bdag la dgongs su gsol ni/ tshig la snyan gtad cing don nges par 'dzin pa dang bcas pas rnam par gzigs shig pa'o/* ▫ **Please pay heed to me" means "hear [my] words and definitely grasp their meaning," and therefore means "watch [over me]!" {Dor 45a2./ 273.2}**
དགོད་ ▫ *dgod* ▪ **དགོད། འགོད། བཀོད། འགོད།** ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ **set/state/establish/arrange/register/make a record/place [on throne]/put [a signature]; laugh; smile; make laugh/smile**
དགོད་པ་ ▫ *dgod pa* ▪ **དགོད། འགོད། བཀོད། འགོད།** ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ *{C}niveśana; {C}pratiṣṭhāpayati (=grhītānām sthīrikaraṇāt = vinayaset)* ▪ **set/state/establish/arrange/register/make a record/place [on throne]/put [a signature]; array; affix; make laugh/smile** ▫ *{C}*house; entering on; show respect to; establishes; introduces to; transfers to; builds; places; deposits in; bestows
དགོད་པར་བྱ་ ▫ *dgod par bya* ▪ **དགོད། འགོད། བཀོད། འགོད།** ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ *{C}sthāpayati* ▪ **set/state/establish/arrange/register/make a record/place [on throne]/put [a signature]; affix; array; make laugh/smile** ▫ *{C}*to place (in); discard(?); to store; affix; to fix; deposits; to put up
དགོད་པར་བྱ་ ▫ *dgod par bya* ▪ **དགོད། འགོད། བཀོད། འགོད།** ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ *{C}pratiṣṭhāpayitavya* ▪ **set/state/establish/arrange/register/make a record/place [on throne]/put [a signature]; array; affix; smile; laugh; make smile/laugh** ▫ *{C}*should establish
དགོད་པར་བྱའོ་ ▫ *dgod par bya'o* ▪ **དགོད། འགོད། བཀོད། འགོད།** ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ *{C}pratiṣṭhāpayeyam* ▪ **set/state/establish/arrange/register/make a record/**

place [on throne]/put [a signature]; array; affix; smile; laugh; make smile/laugh ▫ *{C}*I could establish
དགོན་ ▫ *dgong* ▪ *{PH}*wilderness
དགོན་ ▫ *dgong* ▪ *{PH}*lord
དགོན་རྫིང་ ▫ *dgong rnying* ▪ *{PH}*ancient monastery ▫ **བཀའ་གནས་པའི་དགོན་རྫིང་དེ་ཀྱན་པའ་ཆེར་མཚོན་རྟེན་གྱིས་གང།** ▫ **Most all of the ancient Kadampa monasteries are filled with stupas.** ▫ *{GCG}*
དགོན་པ་ ▫ *dgong pa* ▪ *{C,MSA}arāṇya; {C}āranyaka; {C}ranyā* ▪ **monastery; forest; hermitage** ▫ *{C}*remote forest; jungle; wilderness; forest dweller; belonging to the forest; in the remote forest
དགོན་པ་དང་ནགས་འདབ་ ▫ *dgong pa dang nags 'dab* ▪ *{C}arāṇya-vanaprastha* ▪ *{C}*jungle
དགོན་པ་ནགས་ཁྲོད་ཆེན་པོ་ ▫ *dgong pa nags khrod chen po* ▪ *{L}aranyamahāvana-prastha* ▪ **great forest; hermitage in a great forest**
དགོན་པ་པ་ ▫ *dgong pa pa* ▪ *{C}āranyaka* ▪ *{C}*forest-dweller; belonging to the forest
དགོན་པ་བ་ ▫ *dgong pa ba* ▪ **staying isolated [from towns and cities]**
དགོན་པ་ལ་གནས་པ་ ▫ *dgong pa la gnas pa* ▪ *{C}arāṇya-vāsa* ▪ **forest-dweller; dwelling in monastery** ▫ *{C}*dwelling in the forest
དགོན་པ་ལྷུར་བྱེད་ཅིང་ ▫ *dgong pa lhur byed cing* ▪ *{C}arāṇya-parama* ▪ *{C}*one completely devoted to life in the remote forest
དགོན་པའི་ཐིག་ལེ་ ▫ *dgong pa'i thig le* ▪ *{GC-GT}arāṇyetilaka* ▪ *{PH}*"Drop of wilderness" [n. of a tree] ▫ **ཅི་སྡེ་ཡང་དགོན་པའི་ཐིག་ལེ་ནིས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟར་།** ▫ **In any case, it is like [the name] "Drop of wilderness" etc. ....** ▫ *{PP}* D 3860; fol. 4a.1-2
དགོན་པའི་ལམ་ ▫ *dgong pa'i lam* ▪ *{C}kāntāra-mārgi* ▪ *{C}*wilderness
དགོན་དབེན་སྦྱོད་པ་ ▫ *dgong dben spyod pa* ▪ **སྦྱོད། སྦྱོད། སྦྱོད།** ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *{C}rāṇya-vivekācārī* ▪ *{C}*one who courses in the detachment of the

remote forest

དགོས་ ▫ *dgos* ▪ {C}kārya; {MSA}prayojana ▪ **must; need; purpose; necessity; need to; necessary** ▫ {C}work; business; function; task

དགོས་ཆེད་ཀྱི་སྐྱོ་ ▫ *dgos ched kyi sgra* ▪ **dative case [term of purpose or benefit]**

དགོས་པ་ ▫ *dgos pa* ▪ {LCh,MSA}prayojana; {C}krtya; {MSA}kārya [*yid ches par bya dgos pa = {MSA}pratyetavya*] ▪ **purpose; aim; necessity; need; must; should; intention** ▫ {C}duty; necessary

དགོས་པ་ཚུང་ ▫ *dgos pa chung* ▪ {PH}minor consideration

དགོས་པ་ལྟོས་པའི་གྲངས་ངེས་ ▫ *dgos pa ltos pa'i grangs nges* ▪ **definite enumeration in terms of purpose; definite enumeration relative to purpose**

དགོས་པ་ཐམས་ཅད་བྱེད་པ་ ▫ *dgos pa thams cad byed pa* ▪ {MSA}sarva-kārya-karaṇa ▪ **effecting all purposes/ aims**

དགོས་པ་བྱེད་དོ་ ▫ *dgos pa byed do* ▪ {C}kāryaṃ karoti ▪ **performs its purpose** ▫ {C}does its work

དགོས་པ་བྱེད་ནུས་པ་ ▫ *dgos pa byed nus pa* ▪ {C}kārya-samartha ▪ **able to perform its purpose** ▫ {C}capable of doing; business

དགོས་པ་མེད་པ་ ▫ *dgos pa med pa* ▪ {MSA}niṣprayojana ▪ **without purpose; without need**

དགོས་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ ▫ *dgos pa yongs su grub pa* ▪ *krtyānuṣṭhāna*; {L}krtyānuṣṭhāna ▪ **thorough achievement of the purpose; thoroughly achieve one's purpose**

དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་རྩིད་པ་ ▫ *dgos pa shin tu yongs su rnyed pa* ▪ {C}supariprāptakārya ▪ {C}one who has well done his work

དགོས་པའི་དབང་ ▫ *dgos pa'i dbang* ▪ **by the power of necessity; through the force of a purpose**

དགྲེས་པ་ ▫ *dgyes pa* ▪ *prasāda*; {L}anumodita; {MSA}kānta ▪ **to be pleased (hon.); rejoiced**

དགའ་ ▫ *dgra* ▪ {LCh}ari; {LCh,MSA}ripu; {LCh,L}śatru;

{C}pratyarthika ▪ **foe; enemy** ▫ {C}provokes hostility; hostile forces

དགའ་བཙོམ་ ▫ *dgra bcom* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཙོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ *arhan; arhat; {MSA}arihan* ▪ **Foe Destroyer; Enemy Killer**

དགའ་བཙོམ་གྱི་མེད་ ▫ *dgra bcom rgyan med* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཙོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ **Unadorned Foe Destroyer**

དགའ་བཙོམ་དང་རང་གྲུལ་ ▫ *dgra bcom dang rang rgyal* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཙོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}raha-pratyaya ▪ **Foe Destroyers and Solitary Victor; Foe Destroyers and Solitary Realizers**

དགའ་བཙོམ་པ་ ▫ *dgra bcom pa* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཙོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {L,MSA}arhat; arhan ▪ **Foe Destroyer; Worthy One**

དགའ་བཙོམ་པའི་མཁྱིན་པ་ ▫ *dgra bcom pa'i mkhyen pa* ▪ མཁྱིན། མཁྱིན། མཁྱིན། མཁྱིན། ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ **exalted knower of a Foe Destroyer**

དགའ་བཙོམ་འབྲས་བུ་གནས་ ▫ *dgra bcom 'bras gnas* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཙོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ *arhattva-phalastha ; arhattvaphalasthita* ▪ **abider in the fruit of Foe Destroyer**

དགའ་བཙོམ་ཞུགས་པ་ ▫ *dgra bcom zhugs pa* ▪ ཞུགས། ཞུགས། ཞུགས། ཞུགས། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ *arhattva-pratipanna ; arhattvapratipannaka* ▪ **approacher to Foe Destroyer**

དགའ་བཙོམ་རང་གྲུལ་ ▫ *dgra bcom rang rgyal* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཙོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}raha-pratyaya ▪ **Foe Destroyers and Solitary Realizers**

དགའ་བཙོམ་རང་གྲུལ་ཐེག་པ་ ▫ *dgra bcom rang rgyal theg pa* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཙོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}raha-pratyaya-yāna ▪ **vehicles of Hearers and Solitary Realizers**

དགའ་སྐྱབས་ཆེན་པོ་ ▫ *dgra stobs chen po* ▪ **powerful enemy**

དགའ་རྣམས་ ▫ *dgra rnams* ▪ {C}śātrava ▪ **enemies; foes** ▫ {C}multitude of enemies

དགའ་བོ་ ▫ *dgra bo* ▪ {C}pratyamitra ▪ **enemy; foe** ▫ {C}

inimical force; foe

དག་བོའི་འདུ་ཤེས་ ▫ *dgra bo'i 'du shes* ▪ {MSA}amitra-samjñā ▪ **discrimination of [someone as being] an enemy/foe**

དག་བོའི་འདུ་ཤེས་སུ་བྱེད་པ་ ▫ *dgra bo'i 'du shes su byed pa* ▪ {MSA}śatru-samjñā-karaṇa ▪ **discriminating [someone as being] an enemy/foe**

དག་བྱེད་ ▫ *dgra byed* ▪ {C}amitra ▪ **one acting as an enemy; foe; enemy** ▫ {C}foe

དག་བྱེད་མང་བ་ ▫ *dgra byed mang ba* ▪ {C}bahū-āmatro ▪ **having many enemies/foes** ▫ {C}full of many hostile forces

དག་མང་བ་ཡིན་ཏེ་ ▫ *dgra mang ba yin te* ▪ {C}bahupratyarthikāni-bhavanti ▪ {C}provoke much hostility; surrounded by much hostility

དག་མ་པ་ ▫ *dgram pa* ▪ **arrange; set out; spread out**

དག་འི་དབང་དུ་སོང་བ་ ▫ *dgra'i dbang du song ba* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▫ *song song song song* ▪ {MSA}śatru-vaśa-ga ▪ **come under an enemy's power**

དགོལ་ ▫ *dgrol* ▪ {C}mocayanti (=mociṣya) ▪ **loosen; release; free** ▫ {C}release; liberate; set free

དགོལ་བ་ ▫ *dgrol ba* ▪ {C}pramocana; {C}parimocayati ▪ **release; free; loosen** ▫ {C}liberation; set free

དགོལ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *dgrol ba'i phyir* ▪ {C}parimocayati ▪ **in order to release/free; because of releasing** ▫ {C}set free

བགད་ ▫ *bgad* ▪ བགད། དགོད། བགད། དགོད། ▫ *bgad dgod bgad dgod* ▪ **laugh; smile; make laugh or smile**

བགོགས་ ▫ *bgegs* ▪ {LCh,MSA}vighna ▪ **obstacle; obstructing force; obstructing entity; obstructor; interference; evil interference; interfering being**

བགོགས་གཏོར་ ▫ *bgegs gtor* ▪ {PH}"Gektor" [torma offering to an obstructing being]

བགོགས་བྱེད་པ་ ▫ *bgegs byed pa* ▪ {MV}vibandhana ▪ **act/serve as an obstacle/interference/evil interference**

བགོགས་མ་མཆིས་པ་ ▫ *bgegs ma mchis pa* ▪ {C}avighena ▪ **unobstructed; without obstacles/ interference** ▫ {C}without fail

བགོགས་མེད་པ་ ▫ *bgegs med pa* ▪ {C}avighena ▪ **unobstructed; without obstacles/ interference** ▫ {C}without fail

བགོགས་རྒྱགས་ ▫ *bgegs rigs* ▪ {PH}types of obstructing spirits

བགོ་སྐལ་ལ་སྦྱོད་པ་ ▫ *bgo skal la spyod pa* ▪ སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}dāyāda ▪ **partake of/enjoy the share**

བགོ་སྡེ་ ▫ *bgo ste* ▪ {C}saṃvibhajati (=tāvatkālikatvena danāt) ▪ **share; divide up** ▫ {C}share (out)

བགོ་བ་ ▫ *bgo ba* ▪ {C}prāvaraṇatā; vastra ▪ **clothing** ▫ {C}upper garments (of a monk)

བགོ་གཞི་ ▫ *bgo gzhi* ▪ **basis of infusion**

བགྱི་ ▫ *bgyi* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ **do; perform; make; act**

བགྱི་བ་ ▫ *bgyi ba* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}kārya ▪ **do; perform; make; act; manufacture** ▫ {C}work; function; business; task

བགྱི་བ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *bgyi ba ma mchis pa* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {L}akaraṇīya ▪ **not something to be done**

བགྱིད་ ▫ *bgyid* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ **do; perform; make; act; manufacture**

བགྱིད་པ་ ▫ *bgyid pa* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}kāriṣya ▪ **do; perform; make; act; manufacture** ▫ {C}something to be done

བགྱིས་ ▫ *bgyis* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ **do; perform; make; act; manufacture**

བགྱིས་པར་འགྲུང་ ▫ *bgyis par 'gyur* ▪ བགྱི། བགྱིད། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}satkaroti ▪ **do; perform; make; act; manufacture** ▫ {C}treat with respect; revere; honor

བགྲང་ ▫ *bgrang* ▪ {C}gaṇaye; {C}saṃkhyeya ▪ **count; number; calculate; compute; reckon; enumerate;**

tally; numerate ◻ {C}calculation

བསྒྲང་བ་ ◻ *bgrang ba* ▪ {C}*gaṇanā*; {MSA}*saṃkhyā*
▪ **count; number; calculate; compute; reckon;**
enumerate; tally; numerate ◻ {C}counting;
enumeration

བསྒྲང་བ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པ་ ◻ *bgrang ba las*
yang dag par 'das pa ▪ {C}*gaṇanā-samatikramatā*
▪ **thoroughly passed beyond enumeration** ◻ {C}
they have transcended all counting

བསྒྲང་བར་འདོད་པས་ ◻ *bgrang bar 'dod pas* ▪ **wish to**
count

བསྒྲང་ཡས་ ◻ *bgrang yas* ▪ [number-lacking];
numberless; uncountable; countless;
incalculable; inestimable; immeasurable;
measureless; infinite

བསྒྲངས་ ◻ *bgrangs* ▪ **count; number; calculate;**
compute; reckon; enumerate; tally; numerate

བསྒྲངས་པ་དང་གཞུང་བ་དང་བརྟགས་པ་ ◻ *bgrangs pa*
dang gzhal ba dang brtags pa ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས།
རྟོགས། ◻ *brtag rtag brtags rtags* ▪ {MSA}*gaṇita-*
tulita-mīmāṃsita ▪ **counting and measuring/**
comprehending and analyzing

བསྒོ་བ་ ◻ *bgro ba* ▪ {C}*saṃgīti* ▪ {C}chorus

བསྒོ་བར་བྱེད་པ་ ◻ *bgro bar byed pa* ▪ {C}*saṃgāyamāna*
(=*parasparam grantha-artha-nirṇayāt*) ▪ {C}
chanting

བསྒོད་ ◻ *bgrod* ▪ བསྒོད། བསྒོད་ / འཕྲོད། བསྒོད། བསྒོད། ◻ *bgrod*
bgrod/'grod bgrod bgrod ▪ {L}*yāna* ▪ **progress; get**
along; advance; proceed; travel; go; traverse;
vehicle

བསྒོད་དཀའ་བ་ ◻ *bgrod dka' ba* ▪ **difficult to traverse**

བསྒོད་དཀའ་བའི་ལམ་ལ་ཀུན་དུ་ཞུགས་པ་ ◻ *bgrod dka'*
ba'i lam la kun tu zhugs pa ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས། ཞུགས།
◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA}*durga-mārga-*
samārūḍha ▪ **entering a path difficult to traverse**

བསྒོད་ཐུབ་པ་ ◻ *bgrod thub pa* ▪ **can progress/get along/**
advance/proceed/traverse

བསྒོད་པ་ ◻ *bgrod pa* ▪ བསྒོད། བསྒོད་ / འཕྲོད། བསྒོད། བསྒོད།

◻ *bgrod bgrod/'grod bgrod bgrod* ▪ {LCh}*ayana*;
{C}*gati* ▪ **progress; get along, advance, proceed;**
travel; go ◻ {C}going; route; destiny; resort; where
it has gone to; means of salvation; route; departure;
situation; place of rebirth; goal

བསྒོད་པ་གཅིག་པ་ ◻ *bgrod pa gcig pa* ▪ **solely progress**

བསྒོད་པ་གཅིག་པའི་ལམ་ ◻ *bgrod pa gcig pa'i lam* ▪
{MSA}*ekayāna-patha*; {MSA}*ekayāna-mārga* ▪ **path**
of sole progress; path of sole passage; path of the
one vehicle

བསྒོད་པར་བྱ་བ་ ◻ *bgrod par bya ba* ▪ {MSA}*yātavya*
▪ **something to be traversed/progressed over/**
proceeded over/travelled

བསྒོས་པ་ ◻ *bgros pa* ▪ {C}*mantrita* ▪ {C}murmuring;
counsel

མགུ་ ◻ *mgu* ▪ {C}*udagra*; {MSA}(√*tuṣ*): *toṣayati* ▪
please; make happy; gladden ◻ {C}elated

མགུ་བ་ ◻ *mgu ba* ▪ {C}*udagra*; {MSA}*dhṛti* ▪ **please;**
make happy; gladden ◻ {C}elated

མགུ་བར་འཇུག་པ་ ◻ *mgu bar 'gyur ba* ▪ {MSA}*ārādhana*;
{MSA}(√*tuṣ*): *toṣayati* ▪ **will please/make happy/**
gladden

མགུ་བར་བྱས་ཏེ་ ◻ *mgu bar byas te* ▪ {MSA}*āvarjya* (*ā*
√*rj*) ▪ **having pleased/made happy/gladdened**

མགུ་བར་བྱས་ཏེ་འཇུག་དོ་ ◻ *mgu bar byas te 'dzud do* ▪
{MV}*āvarjyāvātārayati* ▪ **having pleased enter;**
enter pleasingly

མགུ་བར་བྱས་པ་ ◻ *mgu bar byas pa* ▪ {C}*ārādhayati*
(*cittam*) ▪ **pleased; made happy; gladdened** ◻ {C}
gladden

མགུ་བར་བྱེད་པ་ ◻ *mgu bar byed pa* ▪ {MSA}*āvarjana*;
{MSA}(*yang dag mgu bar byed = saṃ*√*rādh*) ▪
please; make happy; gladden

མགུ་བྱ་ ◻ *mgu bya* ▪ {C}*toṣiṣyi* ▪ **that which is to be**
pleased ◻ {C}I will please

མགུར་ ◻ *mgur* ▪ {C}*grīvā* ▪ {C}(nape of the) neck

མགུལ་བ་ ◻ *mgul ba* ▪ **neck**

མགུལ་སྤྱང་ ◦ *mgul srung* ▪ {PH}protection amulet

མགོ་ ◦ *mgo* ▪ **head; top; beginning** ◦ {PH}head; start; beginning; top; Mrgaśiras [Indian constellation] ◦ བསྐྱ་བའི་དངོས་པོ་བཞིས་ཤིན་ཏུ་བསྐྱས་པའི་མགོ་དང་ལྗན་པ། ◦ *bsdu ba'i dngos po bzhis shin tu bsdu pa'i mgo dang ldan pa*, ◦ He has a powerful head that gathers others through the four ways of attraction. ◦ {LVS} = 1-02-00087-H96-SID000113

མགོ་གཅིག་ཏུ་ ◦ *mgo gcig tu* ▪ {L}ekāṃśika ▪ **certain; for sure**

མགོ་གཅོད་པ་ ◦ *mgo gcod pa* ▪ {C}śiraś (c)cheda; śirṣa-ccheda ▪ **cut off the head; decapitate** ◦ {C} decapitation; his head is about to be cut off

མགོ་མཇུག་ ◦ *mgo mjug* ▪ **beginning and end**

མགོ་མཇུག་པ་ ◦ *mgo mjug pa* ▪ {PH}beginning and end; two ends ◦ སྐྱབ་ཐབས་ཀྱི་མགོ་མཇུག་ཐབས་ཅན་◦ ◦ *sgrub thabs kyi mgo mjug thams cad* ◦ All the means of achievement from beginning to end ...

མགོ་དང་རྐང་ལག་ ◦ *mgo dang rkang lag* ▪ {C}śira-hasta-padā ▪ **head, legs, and arms; head, feet, and hands** ◦ {C}head, hands, and feet

མགོ་ནག་ ◦ *mgo nag* ▪ **[head-black] laity; lay person**

མགོ་སྐྱོས་པས་གོ་བ། མགོ་སྐྱོས་པས་གོ་བ་མ་ཡིན་པ་ ◦ *mgo smos pas go ba/ mgo smos pas go ba ma yin pa* ▪ {C,MSA}udghaṭita-jña ▪ **understands through mentioning the beginning and does not understand through mentioning the beginning; those who...** ◦ {C}(un)acquainted with the main points; understands as soon as the main points are mentioned

མགོ་ཚུགས་ ◦ *mgo tshugs* ▪ **begin; start**

མགོན་ ◦ *mgon* ▪ {C}nātha ▪ **protector; benefactor** ◦ {C}benefactor; savior

མགོན་བགྲིད་པ་ ◦ *mgon bgyid pa* ▪ བགྲི། བགྲིད། བགྲིས། གྲིས། ◦ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}nātha-karin ▪ **act as a protector** ◦ {C}one who protects; protector

མགོན་བཅས་པ་ ◦ *mgon bcas pa* ▪ {C}sanātha ▪ **having a protector** ◦ {C}they have to help them

མགོན་པོ་ ◦ *mgon po* ▪ {LCh}nātha ▪ **protector; benefactor**

མགོན་པོར་འགྲུར་བ་ ◦ *mgon por 'gyur ba* ▪ འགྲུས། འགྲུསད། གྲུས། གྲུསད། ◦ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}nātha-karaka ▪ {C}which make him into a savior

མགོན་མེད་པ་ ◦ *mgon med pa* ▪ {L}anātman ▪ **protectorless**

མགོགས་པོར་ ◦ *mgyogs por* ▪ **fast; quickly; soon**

མགྲིན་པ་ ◦ *mgrin pa* ▪ {LCh}grīva ▪ **neck; throat (hon.)** ◦ {PH}neck ◦ མགྲིན་པ་ཡི་མི་མངོན་པའི་ཁྲོ་གཟུགས་འདི་དག་ ཉམས་ཤིན་ཏུ་ལེགས་མོད། ◦ ◦ *mgrin pa ye mi mngon pa'i khro gzugs 'di dag nyams shin tu legs mod, ...* ◦ The impression [made by] these [paintings of] forms of the wrathful deities in which their necks are not visible may be very good, but ... ◦ {GCG} p.15

མགྲོན་ཆེན་ ◦ *mgron chen* ▪ {PH}chamberlain (2nd rank)

མགྲོན་གཉེར་ལས་བྱེད་ ◦ *mgron gnyer las byed* ▪ {PH} assistant to the chamberlain (4th rank)

མགྲོན་བྱ་ ◦ *mgron bu* ▪ **shell [cowries, that is, small shells used as dice]**

འགག་ ◦ 'gag ▪ འགག། འགག། འགགས། འགགས། ◦ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {L}(ni\rudh): nirodha; {L}niruddha ▪ **be stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted** ◦ be stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted

འགག་པ་ ◦ 'gag pa ▪ འགག། འགག། འགགས། འགགས། ◦ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {LCh,MV}(ni\rudh); {LCh,L,MSA}nirodha; {L}niruddha; {C,MV}nirudhyate ▪ **be stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted** ◦ {C}stopped; destroyed; obstructed

འགག་པ་མེད་ ◦ 'gag pa med ▪ འགག། འགག། འགགས། འགགས། ◦ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {L}anirudha ▪ **not be stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted**

འགག་པ་མེད་ ◦ 'gag pa med ▪ {L}anirudha ▪ {PH} ceaseless; without hesitation

འགག་པ་མེད་པ་ ◦ 'gag pa med pa ▪ {PH}ceaseless; without hesitation

འགག་པ་ཟབ་པ་ ◦ 'gag pa zab pa ▪ **profundity**

regarding cessation

- འགག་བྱ་ ▫ 'gag bya ▪ འགག འགག འགགས། འགགས། ▫ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ **object stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted**
- འགག་མེད་ ▫ 'gag med ▪ འགག འགག འགགས། འགགས། ▫ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {LCh}aniruddha ▪ **without cessation; unimpeded** ▫ {PH} ceaseless; without hesitation
- འགགས་ ▫ 'gags ▪ འགག འགག འགགས། འགགས། ▫ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {C}niruddhiya; {L}niruddha; {L}nirodha ▪ **be stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted** ▫ {C}is stopped
- འགགས་པ་ ▫ 'gags pa ▪ འགག འགག འགགས། འགགས། ▫ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {L,MSA}niruddha; {L}nirodha ▪ **be stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted**
- འགགས་མེད་ ▫ 'gags med ▪ {PH} ceaseless; without hesitation
- འགངས་ ▫ 'gangs ▪ {PH} importance
- འགན་ཁུར་གྱི་དགེ་གན་ ▫ 'gan khur gyi dge rgan ▪ {PH} teacher who bears responsibility
- འགའ་ཞིག་ ▫ 'ga' zhig ▪ {LCh}kaścid ▪ **some**
- འགའ་རབ་ ▫ 'ga' rab ▪ **very many; quite a few**
- འགའ་ཤས་ ▫ 'ga' shas ▪ **several; a few**
- འགལ་ ▫ 'gal ▪ {MSA}viruddha; virodha; virodhitva; vilomayati (vi-loman) ▪ **contradict; contradictory with; mutually exclusive with**
- འགལ་རྐྱེན་ ▫ 'gal rkyen ▪ [contradict-condition]; **contrary condition; contradictory condition; discordant condition**
- འགལ་ཁྱབ་རྣལ་མ་ ▫ 'gal khyab rnal ma ▪ **contradictory normative pervasion Check Kathy**
- འགལ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ ▫ 'gal khyab phyin ci log ▪ **perverse negative pervasion Check Kathy**
- འགལ་བརྗེན་ཐལ་འགྲུར་ ▫ 'gal brjod thal 'gyur ▪ བརྗེན། རྗེན། བརྗེན། རྗེན། ▫ brjod rjod brjod rjod ▪ **contradictory consequence**

- འགལ་འདུས་སྐྱོན་མེད་འཛིན་རྟེན་དཔེ་ལས་འདས་པ་ ▫ 'gal 'dus skyon med 'jig rten dpe las 'das pa ▪ **without the flaws of a combination of contradictions, beyond worldly examples**
- འགལ་སྦྱོང་གི་དྲིས་ལན་ ▫ 'gal spong gi dris lan ▪ སྦྱང་། སྦྱང། སྦྱངས། སྦྱངས། ▫ spang spong spangs spongs ▪ **question about contradiction and answer dispelling contradiction**
- འགལ་བ་ ▫ 'gal ba ▪ {LCh,C,MSA}virodha; {L,MSA}viruddha; {C}rodha; a{MSA}virodhitv; {MSA}vilomayati (vi-loman) ▪ **contradictory; contradiction; mutually exclusive; mutually exclusive phenomena** ▫ {C}obstruction; conflict དངོས་པོ་དང་འགལ་བ་ ▫ dngos po dang 'gal ba ▫ contradictory with [functioning] thing ▫ རྒྱུ་ལྡན་གསུམ་གྱི་བསྐྱེས་བྱའི་གཙོ་བོ་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ་ ▫ rigs can gsum gyi bsgom bya'i gtso bo 'gal ba yin te ▫ the main of the objects of meditation of the three lineages are contradictory ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཁྱོད་ཐ་དང་ཡང་ཡིན་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་བའི་ཚོས་ ▫ mtshan nyid/ khyod tha dad yang yin/ gzhi mthun mi srid pa'i chos/ ▫ Def.: those which are different and phenomene of which a common locus is not possible
- DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་ཡན་རྒྱན་སྦྱང་འགལ་པ་ལྟན་གཅིག་མི་གནས་འགལ་ ▫ dbye ba/ 1 phan tshun spang 'gal/ 2 lhan gcig mi gnas 'gal/ ▫ Div.: (1) contradictory in the sense of mutual abandonment; (2) contradictory in the sense of not abiding together
- འགལ་བ་ལྟར་སྦྱང་ལྟར་ ▫ 'gal ba ltar snang lnga ▪ {PH} five facsimilies of contradiction
- འགལ་བ་མེད་ ▫ 'gal ba med ▪ {MSA}aviruddha ▪ **non-contradictory; no contradiction**
- འགལ་བའི་གདན་ཚོགས་ ▫ 'gal ba'i gtan tshigs ▪ viruddha-hetu; {GD:276} viruadhahetu GD looks mistaken; check his source ▪ **contradictory reason** ▫ {GD:276} contradictory evidence, a form of faulty reasoning
- འགལ་བའི་ཚོགས་ ▫ 'gal ba'i tshig ▪ {Toh.1785} viruddhālāpa ▪ {PH} contradictory words
- འགལ་བར་བྱེད་ ▫ 'gal bar byed ▪ {C}prativahati; {C}

virodhayati ▪ **contradict** ◻ {C}opposes; to obstruct; contradict; bring into conflict with

འགལ་བར་བྱེད་པ་བྱ་བ་ ◻ 'gal bar byed pa bya ba ▪ {C} *virodhayati* ▪ {C}opposes; to obstruct; contradict; bring into conflict with

འགལ་བར་བྱེད།འགལ་བར་མི་བྱེད་ ◻ 'gal bar byed/ 'gal bar mi byed ▪ {C}*virodhayati* ▪ {C}opposes; to obstruct; contradict; bring into conflict with

འགལ་མི་ ◻ 'gal me ▪ **firebrand**

འགལ་མེད་མུར་དུ་བསྐྱོར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འགལ་མེད་འཁོར་ལོར་སྐྱེད་བའི་དབང་ཤེས་ ◻ 'gal med myur du bskor ba la brten nas 'gal med 'khor lor snang ba'i dbang shes ▪ བསྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར། ◻ *bskor skor bskord skord* ▪ **sense consciousness to which a firebrand wheel appears in dependence upon quickly turning a firebrand**

འགལ་ལྷོ་ ◻ 'gal zla ▪ {LCh}pratidvandin ▪ **contradictory object**

འགྲུགས་པ་ ◻ 'gugs pa ▪ **attract**

འགྲུལ་བ་ ◻ 'gul ba ▪ {C}calayati ▪ **move; vibrate** ◻ {C} is moved along

འགོངས་ ◻ 'gengs ▪ དགང་། འགོངས། བགང་། འགོངས། ◻ *dgang 'gengs bkang 'gengs* ▪ **fill; fulfill; satiate**

འགོངས་པ་ ◻ 'gengs pa ▪ དགང་། འགོངས། བགང་། འགོངས། ◻ *dgang 'gengs bkang 'gengs* ▪ **fill; fulfill; satiate**

འགོ་ ◻ 'go ▪ {MSA}avabodha ▪ **head; top; beginning**

འགོ་བ་ ◻ 'go ba ▪ {MSA}avasambodha; {MSA}gamika ▪ **head; top; beginning**

འགོ་བའི་ནད་ ◻ 'go ba'i nad ▪ {C}upasarga ▪ {C} misfortune; troublesome

འགོ་རྩོམ་ ◻ 'go rtsom ▪ **begin; initiate**

འགོ་ལོག་ ◻ 'go log ▪ **Go-lok [an area in Am-do]**

འགོག་ ◻ 'gog ▪ དགག་ འགོག་ བགག་ འགོགས། ◻ *dgag 'gog bkag khogs* ▪ {LCh}(ni)rudh); {MV}nirodha ▪ **cease; stop; negate; refute**

འགོག་གྱུ་ ◻ 'gog rgyu ▪ དགག་ འགོག་ བགག་ འགོགས། ◻ *dgag 'gog bkag khogs* ▪ **that which is to be stopped/ refuted; object negated/refuted**

འགོག་ཅིང་སྤོང་འདོད་འབྱུང་ ◻ 'gog cing spong 'dod 'byung ▪ **wish to cease and abandon it arises**

འགོག་སྦྱོམས་ ◻ 'gog snyoms ▪ *nirodhasamāpatti* ▪ **absorption of cessation; meditative absorption of cessation**

འགོག་སྦྱོམས་དང་བཅས་པའི་སྦྱོམས་འཇུག་ ◻ 'gog snyoms dang bcas pa'i snyoms 'jug ▪ **meditative absorptions including the meditative absorption of cessation**

འགོག་བདེན་ ◻ 'gog bden ▪ འགོག་ བའི་ བདེན། བ། ◻ 'gog pa'i bden pa ▪ *nirodha-satya* ▪ **true cessation; truth of cessation**

འགོག་པ་ ◻ 'gog pa ▪ {L,MSA,MV}nirodha; {C}nirodhi; {C}nirodhika; {C}niṣedha; lam 'gog pa = {MSA}paripantha ▪ **cessation; stopping** ◻ {C}which stops; inadmissible; refrain; repudiation

འགོག་པ་ཚེས་བཟོད་ ◻ 'gog pa chos bzod ▪ **doctrinal forbearance with respect to true cessation**

འགོག་པ་ཚེས་ཤེས་ ◻ 'gog pa chos shes ▪ **doctrinal knowledge with respect to cessation [of the origins of suffering]**

འགོག་པ་རྗེས་བཟོད་ ◻ 'gog pa rjes bzod ▪ **subsequent forbearance with respect to cessation [of the origins of suffering]**

འགོག་པ་རྗེས་ཤེས་ ◻ 'gog pa rjes shes ▪ **subsequent knowledge with respect to cessation [of the origins of suffering]**

འགོག་པ་མཐོང་སྤང་ཉམ་མོངས་བཅུ་ ◻ 'gog pa mthong spang nyon mongs bcu ▪ {PH}ten afflictions to be abandoned by the path of seeing [related to the Noble Truth of] Cessation

འགོག་པ་དང་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ ◻ 'gog pa dang lam gyi bden pa ▪ {MSA}nirodha-mārga-satya ▪ **truths of cessation and of path; true cessations and paths**

འགོག་པ་སྤེལ་པའི་ཡར་སོང་ ◻ 'gog pa spel pa'i yar song ▪

going upward while interweaving cessation

འགོག་པ་མེད་པ་ ▫ 'gog pa med pa ▫ {C}aniruddha ▫ non-cessation; not stopped; not ceased ▫ {C}not stopped

འགོག་པ་མེད་པའི་རང་བཞིན་ ▫ 'gog pa med pa'i rang bzhin ▫ nature without cessation

འགོག་པའི་སྣོ་མས་འཇུག་ ▫ 'gog pa'i snyoms 'jug ▫ nirodha-samāpatti ▫ meditative absorption of cessation; absorption of cessation

འགོག་པའི་བདེན་པ་ ▫ 'gog pa'i bden pa ▫ {MV}nirodha-satya ▫ true cessation; truth of cessation

འགོག་པའི་རུས་པ་ ▫ 'gog pa'i nus pa ▫ capacity to stop/ cease

འགོག་པར་བྱེད་ ▫ 'gog par byed ▫ {C}pratiksipati ▫ stops; ceases; refutes ▫ {C}rejects

འགོག་བྱེད་ ▫ 'gog byed ▫ negator; that which stops

འགོད་ ▫ 'god ▫ འགོད། འགོད། འགོད། འགོད། ▫ dgod 'god bkod 'god ▫ {C}vyaya (= nirodho); {C}sthāpana; {MSA} (ni√viś): niveśayati; {MSA}niveśyate ▫ set; state; establish; arrange; register; make a record; place [on throne]; put [a signature]; array; affix ▫ {C}passing away; fall; establishment

འགོད་པ་ ▫ 'god pa ▫ འགོད། འགོད། འགོད། འགོད། ▫ dgod 'god bkod 'god ▫ {C}niyojana; {C}prasthāpayati; {MSA} pratiṣṭhāpana; {MSA}ropaṇa; {MSA}samniveśana ▫ set; state; establish; arrange; register; make a record; place [on throne]; put [a signature]; array; affix ▫ {C}enjoining; set going

འགོད་པར་བྱེད་ ▫ 'god par byed ▫ འགོད། འགོད། འགོད། འགོད། ▫ dgod 'god bkod 'god ▫ {C}prasthāpayati ▫ set; state; establish; arrange; register; make a record; place [on throne]; put [a signature]; array; affix; cause to set, etc. ▫ {C}set going

འགོད་ཚུལ་ ▫ 'god tshul ▫ འགོད། འགོད། འགོད། འགོད། ▫ dgod 'god bkod 'god ▫ mode of statement

འགྱིང་ ▫ 'gying ▫ high-and-mighty

འགྱུར་ ▫ 'gyur ▫ འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། ▫ 'gyur 'gyurd

gyur gyurd ▫ {LCh}as; {MV}syāt; {LCh}bhū; {MV} V.daśa-vaj}bhavati; {L}pariṇāma; {MSA}(ni√gam): nigacchati; {MSA}yāti vikṛtiṃ; {MV,MSA}vikāra; {MSA}vrajati; {C,MV}prāpnoti; {C}arcchati; {C} āhu; {C}upaiti; {L}abhyupaiti; {L}āpadyate; {C} gata; {C}saṃvartate; {C}bheṣyanti ▫ translation; will (future); will be; will become; to become; might be; about to be; change; mutate; become; be; come to be; transform; grow; translate ▫ {C}becoming; evolution; transformation; change; provide; is; approach; come to; run through; get to; implies; undergo; bear; admits of; will become; come to; incur; attains; gains; bring about; grow; gone (to); reached; (is) conducive to; lead to

འགྱུར་ཁྱད་ ▫ 'gyur khyad ▫ different translation; difference in translation

འགྱུར་གྱི་ཕྱག་ ▫ 'gyur gyi phyag ▫ {PH}translator's homage

འགྱུར་གྱི་ཕྱག་/ འགྱུར་ཕྱག་ ▫ 'gyur gyi phyag / 'gyur phyag ▫ translator's homage

འགྱུར་དེ་ ▫ 'gyur te ▫ འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {C}saṃvartayati ▫ {C}will lead to

འགྱུར་པའི་སྣོ་མས་བསྐྱེད་ ▫ 'gyur pa'i sdug bsngal ▫ འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ vipariṇāma-duḥkhatā ▫ [change-of-suffering]; suffering of change; suffering of vicissitude

འགྱུར་ཕྱག་བྱེད་པ་ ▫ 'gyur phyag byed pa ▫ make translator's homage

འགྱུར་བ་ ▫ 'gyur ba ▫ འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {L}pariṇāma; {L}abhyupaiti; {C,MSA,MV}vikāra; {MSA}vikāritā; {C}sambhava; {MSA}cañcalā; {MSA}vrajati (e.g.: buddhatvam āśu vrajati); rgyags par mi 'gyur ba = {MSA} madānanugamana; mir 'gyur ba = {MSA}manuṣa-bhūta; vikriyā ▫ change; mutate; become; be; come to be; transform; grow; translate; translation ▫ {C}transformation; evolution; come to; incur; alteration; source; there can be; possible origin; make possible

འགྱུར་བ་མ་མཚེས་པ་ ▫ 'gyur ba ma mchis pa ▫ འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། འགྱུར། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {L}

avaivartika; {L}akāraka; {L}avikāra; {L}anabhisamṣkṛta ▪ **immutable; unchanging**

འགྱུར་བ་མི་སླུ་བ་མེད་ཀྱི་ ◻ 'gyur ba mi slu ba mod kyi ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *visamvādayati* ▪ {C}go back on; break one's word/promise

འགྱུར་བ་མེད་པ་ ◻ 'gyur ba med pa ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *avaivartika; {L}akāraka; {C}avikāra; {L}anabhisamṣkṛta* ▪ **immutable; unchanging** ◻ {C}irreversible; does nothing; without an agent; not effected; not brought about; free from conditions; without modification; immutability; immutable

འགྱུར་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ ◻ 'gyur ba med par mnyam pa ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *nirvikāra-sama* ▪ **equal in being immutable/unchangeable** ◻ {C}equal in remaining unaffected by change

འགྱུར་བ་འོས་པ་མ་ཡིན་ ◻ 'gyur ba 'os pa ma yin ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA} *na bhavitum arhati (√bhū)* ▪ **not suitable to change**

འགྱུར་བའི་ཚོས་ཅན་ ◻ 'gyur ba'i chos can ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *vipariṇāma-dharmin* ▪ **having the attribute/quality of change** ◻ {C}liable to reversal

འགྱུར་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ ◻ 'gyur ba'i sdug bsngal ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ *vipariṇāmaduḥkatā* ▪ **suffering of change/vicissitude**

འགྱུར་བའི་བྱེ་བྲག་ ◻ 'gyur ba'i bye brag ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ *pariṇāma-viśeṣa* ▪ **type/instance of transformation**

འགྱུར་བྱ་ ◻ 'gyur bya ▪ **activity of translation**

འགྱུར་ཚུལ་ ◻ 'gyur tshul ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ **how it comes to be**

འགྱུར་ཚོད་ ◻ 'gyur tshod ▪ {PH}length of translation

འགྱུར་ཞིང་ ◻ 'gyur zhing ▪ **འགྱུར། འགྱུརས། གྲུས། གྲུས།** ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *upaṭi* ▪ {C}approach; come to; run through; get to; implies; undergo; bear; admits of

འགྲོད་པ་ ◻ 'gyed pa ▪ {C} *vivāda* ▪ **contention; disputation; wrangling; dispute** {C}

འགྲོད་པར་ ◻ 'gyed par ▪ {L} *saṃcodayanti* ▪ **impel**

འགྲོད་པར་བྱེད་ ◻ 'gyed par byed ▪ {C} *vighṛhñīte* ▪ {C} **quarrel with**

འགྲོལ་བ་ ◻ 'gyel ba ▪ {C} *patana* ▪ {C} **fall; falling**

འགྲོགས་པ་ ◻ 'gyogs pa ▪ *jāva* ▪ **rapidity**

འགྲོད་ ◻ 'gyod ▪ {LCh; L; MSA} *kaukr̥tya; {C}vipratīśārin; {MSA}vipratīśāra* ▪ {PH} **contrition**

འགྲོད་པ་ ◻ 'gyod pa ▪ {LCh; L; MSA} *kaukr̥tya; {C}vipratīśārin; {MSA}vipratīśāra* ▪ **contrition; regret; feeling sorry; remorse** ◻ {C}regrettable; remorse; regretful; one who regrets

འགྲོད་པ་མེད་པ་ ◻ 'gyod pa med pa ▪ {MSA} *akaukr̥tya; {MSA}avipratīśāra* ▪ **lack of contrition/regret/feeling sorry/remorse**

འགྲོད་པ་མེད་པ་ལ་སོགས་པའི་རིམ་ ◻ 'gyod pa med pa la sogs pa'i rim ▪ {MSA} *avipratīśārādi-krama* ▪ **stages of non-contrition/regret/feeling sorry/remorse and so forth**

འགྲོད་པ་མེད་པར་འཆི་བའི་དུས་བྱེད་པ་ ◻ 'gyod pa med par 'chi ba'i dus byed pa ▪ {MSA} *avipratīśārī kālaṃ karoti* ▪ **undergoing the time of death without contrition/regret/feeling sorry/remorse**

འགྲོད་པའི་སྐྱོབ་པ་ ◻ 'gyod pa'i sgrib pa ▪ {MSA} *kaukr̥tyāvaraṇa* ▪ **defilement of contrition/regret/feeling sorry/remorse**

འགྲོད་པར་བྱེད་ ◻ 'gyod par byed ▪ {MSA} *kaukr̥tyāyate* ▪ **cause to be contrite/to feel regret/to feel sorry/to be remorseful**

འགྲན་སེམས་ ◻ 'gran sems ▪ {PH} **competitiveness**

འགྲམ་ ◻ 'gram ▪ {C} *tira* ▪ **bank of a river; riverbank** ◻ {PH}banks; shores ◻ {C} *riverbank; shore*

འགྲམ་པ་ ◻ 'gram pa ▪ {C} *hanu* ▪ **cheek** ◻ {PH} **race** ◻ {C} **jaws**

འགྲམ་པ་སེང་གའི་འདྲ་བ་ ◻ 'gram pa seng ge'i 'dra ba ▪

cheek like a lion

འགྲས་པ་ ▫ 'gras pa ▪ {C}aparāddhaḥ ▪ {C}one who has offended; offend

འགྲིག་པ་ ▫ 'grig pa ▪ put together; fit in/together with (as in "since this does not fit together with the statement..."); make correspond

འགྲིག་ལམ་ ▫ 'grig lam ▪ {PH}regulation; rule

འགྲིབ་ ▫ 'grib ▪ {C}parihīyate; {C}hāni ▪ decrease; diminishment; diminish ▫ {C}is diminished; fails of; avoids; desists; diminish; decrease; lose; fail to win; failure; diminution; decrease; waning; loss

འགྲིབ་པ་ ▫ 'grib pa ▪ {L}apacaya; {C}parihāni; hīyate; {MV,MSA}hāni; {MSA}hrāsa ▪ diminishment; decrease; diminish ▫ {C}removal; take away; diminution; loss; never fails; is decreased; is diminished; fail

འགྲིབ་པ་མེད་ ▫ 'grib pa med ▪ {C}ahāna; {MV}ahīna(tā) ▪ non-diminishment; non-decrease ▫ {C}cannot diminish

འགྲིབ་པ་མེད་པ་ ▫ 'grib pa med pa ▪ {MV}ahīna(tā) ▪ non-diminishment; non-decrease ▫ {C}cannot diminish

འགྲིབ་པར་བགྱིད་པ་ ▫ 'grib par bgyid pa ▪ {C}hārika ▪ diminish; make diminish ▫ {C}which takes away

འགྲིབ་པར་མ་བྱས་པ་ ▫ 'grib par ma byas pa ▪ {L}aparihāni ▪ not diminished; not decreased ▫ never diminish; will never lose again

འགྲིབ་མེད་ ▫ 'grib med ▪ {C}ahāni ▪ non-diminishment; not diminished ▫ {C}do not diminish

འགྲིམ་ ▫ 'grim ▪ འགྲིམ། འགྲིམ། འགྲིམས། འགྲིམས། ▫ 'grim/ 'grim/ 'grims/ 'grims/ ▪ wander; rove; walk about

འགྲིམས་འགྲུལ་ ▫ 'grims 'grul ▪ {PH}transport

འགྲིམས་པ་ ▫ 'grims pa ▪ འགྲིམ། འགྲིམ། འགྲིམས། འགྲིམས། ▫ 'grim/ 'grim/ 'grims/ 'grims/ ▪ wander; rove; walk about

འགྲིས་ ▫ 'gris ▪ ཀྲི། ཇི། འགྲིས། ▫ rgya rje 'gris ▪ Ling Dynasty [502 - 557 ce] of China

འགྲུབ་ ▫ 'grub ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MV}prasidh-; {MSA} (√sidh): sidhyati; yang dag par 'grub = samudāgata ▪ establish; achieve; exist; accomplish

འགྲུབ་པ་ ▫ 'grub pa ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {L} niṣpādana; {C,MV,MSA}niṣpatti {C}(=pariniṣpatti = pariniṣpadyate); {MSA}pariniṣpatti (e.g.: dharma-kāya-pariniṣpatti); samṛddhi; sampatti; sampādana; {MSA,MV}siddhi; yang dag par 'grub pa - {MSA}samudāgama ▪ establish; achieve; exist; accomplish ▫ {C}accomplish; accomplished; accomplishment; (reach) consummation; creation; total reality; comes to completion

འགྲུབ་པ་དམ་པ་ ▫ 'grub pa dam pa ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MV}niṣpatti-paramatā ▪ highest/excellent/holy achievement

འགྲུབ་པར་འགྲུར་བ་ ▫ 'grub par 'gyur ba ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {C}niṣpatti (=pariniṣpatti = pariniṣpadyate) ▪ accomplish; achieve; establish ▫ {C} accomplishment; (reach) consummation; creation; achieves; comes to completion

འགྲུབ་པར་འདོད་ ▫ 'grub par 'dod ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ want/ wish/seek to accomplish/achieve/establish

འགྲུབ་པར་བྱ་བ་ ▫ 'grub par bya ba ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MSA} samudāgama ▪ that which is to be accomplished/ achieved/established

འགྲུབ་པར་བྱེད་ ▫ 'grub par byed ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {L} sādḥaka ▪ that which accomplishes; accomplish; cause to accomplish/achieve/establish

འགྲུབ་པས་ཐོབ་པ་ ▫ 'grub pas thob pa ▪ ཐོབ་ / འཐོབ། འཐོབ། ཐོབ། འཐོབས། ▫ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA} niṣpatti-lābha ▪ attained through achievement/ practice

འགྲུབ་བྱེད་ ▫ 'grub byed ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ།

ལྷུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▫ {L}
 sādḥaka; {MSA}siddhi (e.g.: artha-siddhi) ▫
**accomplisher; that which accomplishes; means
 of accomplishing/achieving/establishing**

ལྷུབ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་ ▫ 'grub byed kyi rgyu ▫ **cause that is a
 means of accomplishment**

ལྷུས་ ▫ 'grus ▫ **zeal; enthusiasm; diligence**

ལྷོ་ ▫ 'gre ▫ **extend (as in "these can be known
 through extending the previous reasoning");
 apply**

ལྷོམས་ ▫ 'grem ▫ དབྲམ། ལྷོམས། བཀྲམ། ལྷོམས། ▫ dgram/
 'grem/ bkram/ khrem/ ▫ **arrange; set out**

ལྷོལ་ ▫ 'grel ▫ བཀྲལ། ལྷོལ། བཀྲལ་ད། ལྷོལ་ད། ▫ bkral 'grel
 bkrald 'grel ▫ **comment on; interpret; elucidate;
 explain**

ལྷོལ་རྒྱང་ ▫ 'grel rkang ▫ བཀྲལ། ལྷོལ། བཀྲལ་ད། ལྷོལ་ད། ▫
 bkral 'grel bkrald 'grel ▫ **basis for commentary/
 exposition/elucidation/explanation/discussion**

ལྷོལ་ཆེན་ ▫ 'grel chen ▫ **Haribhadra's Great
 Commentary**

ལྷོལ་ཆེན་དྲི་མེད་འོད་ ▫ 'grel chen dri med 'od ▫ བཀྲལ།
 ལྷོལ། བཀྲལ་ད། ལྷོལ་ད། ▫ bkral 'grel bkrald 'grel ▫
**mahābhāṣya vimalaprabhā ▫ [Kalki Puṇḍarīka's]
 Great Commentary on the Kālachakra
 Tantra: Stainless Light (bsdus pa'i rgyud kyi
 rgyal po dus kyi 'khor lo'i 'grel bshad rtsa
 ba'i rgyud kyi rjes su 'jug pa stong phrag
 bcu gnyis pa dri ma med pa'i 'od ces bya ba,
 vimalaprabhānāmamūlat**

ལྷོལ་པ་ ▫ 'grel pa ▫ བཀྲལ། ལྷོལ། བཀྲལ་ད། ལྷོལ་ད། ▫ bkral
 'grel bkrald 'grel ▫ {LCh}vr̥tti; {L}nirmocana;
 {MV}bhāṣya ▫ **commentary; exposition;
 elucitation; explanation**

ལྷོལ་པར་གསུངས་སོ་ ▫ 'grel par gsungs so ▫ **it is said in
 the commentary**

ལྷོལ་བྱེད་ ▫ 'grel byed ▫ བཀྲལ། ལྷོལ། བཀྲལ་ད། ལྷོལ་ད། ▫
 bkral 'grel bkrald 'grel ▫ **commentator; elucidator**

ལྷོལ་བཤད་ ▫ 'grel bshad ▫ བཀྲལ། ལྷོལ། བཀྲལ་ད། ལྷོལ་ད།

▫ bkral 'grel bkrald 'grel ▫ **ṭīkā ▫ explanation of
 [someone else's] commentary; commentarial
 explanation; explanatory commentary;
 subcommentary**

ལྷོལ་བཤད་ཚེག་གསལ་ ▫ 'grel bshad tshig gsal ▫ {PH}
 [Dharmamitra's] Clear Words; An Explanatory
 Commentary [on (Maitreya's) 'Ornament for Clear
 Realization"]

ལྷོས་རྒྱང་ ▫ 'gres rkang ▫ **basis for extending; basis for
 exposition/explanation**

ལྷོ་ ▫ 'gro ▫ {LCh}gam; yā; {L,MV}gati; {C,MV}
 gamana; {MV}ga; jagat; {C}gamīsyanti;
 calate; upayāti; saṃkramaṇatā; saṃkrāmati;
 anbhikramaṇa; avakrānti; carati; caran; (√vraj):
 {MSA}yātrā; vrajati; vrajate; dehīn ▫ **verb: go;
 become; serve (as in "serving as vitality and
 exertion"); act7 noun: transmigrator; goer**
 ▫ {C}move away into; passing on; to pass on;
 transmigrates; pass away from; come along;
 approach; submit to; come to; going (to); motion;
 walk; pursue; they will go away; courses; walks;
 coursing; destiny; birth; going; route; going out;
 entrance; descent;

ལྷོ་སྐྱབས་ ▫ 'gro skyabs ▫ {PH}refuge of transmigrators

ལྷོ་ཉམས་ ▫ 'gro nyams ▫ **degenerated from
 proceeding**

ལྷོ་ཉིད་ ▫ 'gro nyid ▫ {C}gāmitva ▫ {C}moving towards

ལྷོ་དོན་ ▫ 'gro don ▫ {C}jagad-artha; {C}jagārtha ▫
**welfare/weal/aims of transmigrating beings ▫
 {C}weal of the world**

ལྷོ་དོན་ ▫ 'gro don ▫ {C}jagārtha ▫ **welfare/weal/aims
 of transmigrating beings ▫ {C}weal of the world**

ལྷོ་དོན་རབ་དྲུ་འདོད་པ་ ▫ 'gro don rab tu 'dod pa ▫ {C}
 jagad-artha-kāmo ▫ **intensely wishing for the
 welfare/weal/aims of transmigrating beings ▫
 {C}keen on the welfare of the world**

ལྷོ་ལྷིང་པ་ ▫ 'gro lding pa ▫ {Pagel; "Dharani" 2007;
 p.163} dramidha ▫ {PH}Dravidian

ལྷོ་ན་ ▫ 'gro na ▫ {C}prakrāmati ▫ **if go; when go ▫ {C}**

functions; proceed; go away; set out for; take their leave

- འགྲོ་པན་ ▫ 'gro phan ▪ jagad-dhīta ▪ **helping transmigrating beings** ▫ {C}well-disposed towards the world
- འགྲོ་བ་ ▫ 'gro ba ▪ {L,MV,MSA,C}gati; gantr; {L,MV,MSA,C}gamana; {C}gacchati; {MSA}upaga; {MSA}ga (e.g.: pāra-ga); {MSA}gāmitā; {MSA}gāmin; {C,MSA,MV}jagat; {C}jagatī; {C}saṃkrāmati; {C}prakrāmati; {C}abhikramaṇa; {C}avakrānti; {C}vrajate; {MSA}yāti; {MSA}yāna ▪ **transmigrator; transmigration; going; go away from** ▫ {PH}transmigration; rebirth ▫ {C}goes; go away; walk; go through; come to; journey; the journey will bring to; the world; to pass on; transmigrates; pass away from; come along; going out འཇིག་རྟེན་འདི་ཐམས་ཅད་ནི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་དེ་དང་དེ་དག་བྱ་བྱིད། ▫ All these worldly beings are led to this and that transmigration by their actions and afflictions. ▫ {A4C-C}
- འགྲོ་བ་ཀུན་ ▫ 'gro ba kun ▪ {MSA}sarva-jagat ▪ **all transmigrating beings; all the world**
- འགྲོ་བ་སྐྱོབ་པའི་བསམ་པ་ཅན་ ▫ 'gro ba skyob pa'i bsam pa can ▪ **attitude protective of transmigrators**
- འགྲོ་བ་ལྔ་འཁོར་བ་ ▫ 'gro ba lngar 'khor ba ▪ {C}pañca-gatika ▪ **cycling/travelling in the five transmigrations** ▫ {C}with its five places of rebirth
- འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་འདུལ་བ་ ▫ 'gro ba thams cad 'dul ba ▪ {PH}Sakalajagadvinaya
- འགྲོ་བ་དྲུག་ ▫ 'gro ba drug ▪ ṣaḍ-gati ▪ **six transmigrations** ▫ six destinies
- འགྲོ་བ་འདུལ་བ་ ▫ 'gro ba 'dul ba ▪ {PH}Sakalajagadvinaya
- འགྲོ་བ་པོ་ ▫ 'gro ba po ▪ {MSA}yātr ▪ **goer; transmigrator**
- འགྲོ་བ་མ་མཚིས་པ་ ▫ 'gro ba ma mchis pa ▪ {L}agamana ▪ **not go; not transmigrate; not go away**
- འགྲོ་བ་མེད་ཏོ་ ▫ 'gro ba med do ▪ {C}visarati ▪ **not go;**

- not transmigrate; not go away** ▫ {C}disconnect
- འགྲོ་བའི་དགེ་བའི་ལོ་རྒྱུད་ ▫ 'gro ba'i dge ba'i lo tog ▪ {MSA}jagat-kuśala-sasya ▪ **harvest of the virtues of transmigrating beings; harvest of the world's virtues**
- འགྲོ་བའི་དོན་ ▫ 'gro ba'i don ▪ {C}jagārtha ▪ **welfare/weal/aims of transmigrating beings** ▫ {C}weal of the world
- འགྲོ་བའི་དོན་ ▫ 'gro ba'i don ▪ {C}jagārtha ▪ **welfare/weal/aims of transmigrating beings** ▫ weal of the world
- འགྲོ་བའི་དོན་དུ་ ▫ 'gro ba'i don du ▪ {C}janārtha ▪ **for the sake of transmigrating beings** ▫ {C}weal of the world
- འགྲོ་བར་ ▫ 'gro bar ▪ {C}gamana ▪ **going; going away from** ▫ {C}motion; pursue; walk; going (to)
- འགྲོ་བར་བགྱིད་པ་ ▫ 'gro bar bgyid pa ▪ {C}nirgamika ▪ **going; going away from; make go away** ▫ {C}which causes to go; what makes go away
- འགྲོ་བར་འགྲུར་ ▫ 'gro bar 'gyur ▪ {C}pariyāti; {C}vrajate; {C}samāgamati (=prādurbhavanti); {C}gacchati; {C}kṣipati; {C}prasthita; {C}prakrāmati; {C}saṃkrāmati ▪ **go; go away from** ▫ {C}move along; move onto; travel; walk along; are brought along; are assembled; come forth; hurl; throw; shoot; cast off/away; reject; move into; set out for
- འགྲོ་བར་འདུ་ཤེས་པས་ ▫ 'gro bar 'du shes pas ▪ {C}gamana-saṃjñin ▪ **thinking to go/go away** ▫ {C}with the constant thought of getting away
- འགྲོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ 'gro bar bya ba'i phyir ▪ {L,C}apakramaṇā ▪ **in order to go/depart** ▫ {C}to induce to depart; go away
- འགྲོ་བར་བྱེད་པ་ ▫ 'gro bar byed pa ▪ {C}anubandhayati ▪ **go; cause to go/depart** ▫ {C}move forward
- འགྲོ་མེད་ ▫ 'gro med ▪ {C}anirgamam; {C}agati ▪ **not go; not go away/depart** ▫ {C}not going; without a resort; cannot do anything
- འགྲོ་རྩུལ་ ▫ 'gro tshul ▪ **way of going/departing**

འགོ་ཞིང་ ▫ 'gro zhing ▪ {C}anuvartate ▪ {C}last long; pursue; follow after; complies with; imitate; come to; go with; go likewise

འགོ་འང་ ▫ 'gro 'ong ▪ **going and coming**

འགོ་ལ་སྐྱིང་བཅེར་ལྡན་པའི་བྱིར་ ▫ 'gro la snying brtser ldan pa'i phyir ▪ {C}jagānukampi ▪ **because of being endowed with compassion for transmigrating beings** ▫ {C}compassionate for the world

འགོགས་པ་ ▫ 'grogs pa ▪ **company with; accompanying with**

འགོགས་པ་མ་ཡིན་ ▫ 'grogs pa ma yin ▪ {C}asamavahita ▪ **not accompany** ▫ {C}they do not meet; do not achieve a synthesis; is not in touch

འགོང་ ▫ 'grong ▪ འགོང་། ། ། འགོངས། རྒྱང་། ། ། རྒྱངས།
▫ 'grong / 'grongs/ grong / grongs/ ▪ {C}sthita (=vyavasthita) ▪ **die** ▫ {C}establish; stood firm; stand (just now); standing; abide; abiding; steadfast; established remains; continuous

འགོངས་ ▫ 'grongs ▪ འགོང་། ། ། འགོངས། རྒྱང་། ། ། རྒྱངས།
▫ 'grong / 'grongs/ grong / grongs/ ▪ **die**

འགོན་བྱ་ ▫ 'gron bu ▪ **shell [cowries, that is, small shells used as dice]**

འགོལ་བ་ ▫ 'grol ba ▪ འགོལ། འགོལད། རྒྱལ། རྒྱལད།
▫ 'grol grol grol grol ▪ **release; liberate; free; loosen**

འགོས་ ▫ 'gros ▪ **type; extension** ▫ {PH}progression; motion ▫ མདོར་ན་ཁ་ཕྱིར་ལྡན་གྱི་འགོས་གཉིས་དང་ཁ་ནང་ལྡན་གྱི་འགོས་གཅིག་ཅིག་ཆར་བྱ་སྐྱེ་བར་འདོད་ ▫ mdor na kha phyir ltas kyi 'gros gnyis dang kha nang ltas kyi 'gros gcig cig char du skye bar 'dod ▫ In short, it is asserted that two types directed outward and one type directed inward are produced at one time. ▫ མིག་དེ་འགོས་དང་ལྡན་གྱུར་ན། །ཐག་ཅིང་ཡུན་ཅིང་གིས་མཐོང་འགྲུབ། ▫ If the eye were possessed of motion, it would perceive [visible form] in the distance [only] after a long period of time. ▫ {A4C} §13.13ab

འགོས་གསུམ་པར་སྐྱེ་བ་ ▫ 'gros gsum par skye ba ▪ **production in three types**

གོ་ ▫ rga ▪ {LCh}jr; {L}jara ▪ **grow old; age; wear down** ▫ decay

གོ་གོ་ ▫ rga rga ▪ **grow old; age; wear down**

གོ་ཆེན་པོ་ ▫ rga chen po ▪ {C}udāra ▪ {C}sublime; exalted; an uncommon degree of

གོ་འཚི་ ▫ rga 'chi ▪ jarāmarāṇa ▪ **aging and death**

གོ་བ་ ▫ rga ba ▪ {PH}old age

གོ་ཤི་ ▫ rga shi ▪ {LCh,L,MV}jarā-marāṇa ▪ **aging and death; aging or death**

གོན་ ▫ rgan ▪ **old; teacher** ▫ {PH}palate

གོན་པ་ ▫ rgan pa ▪ **old**

གོན་པ་བརྟེན་ལ་བྱུང་བ་ ▫ rgan pa brda la byang ba ▪ བྱུང་། རྒྱངས། བྱུང་། རྒྱུངས།
▫ 'byang 'byangs byang 'byongs ▪ **mature person trained in terminology/language**

གོན་པོ་ ▫ rgan po ▪ {MSA}vrddha ▪ **old person**

གོལ་ ▫ rgal ▪ བརྒལ། རྒྱལ། བརྒལད། རྒྱལད།
▫ brgal rgal brgald rgold ▪ {LCh}tr; dba' rgal = {MSA}augha ▪ **cross over**

གོལ་བ་ ▫ rgal ba ▪ **leap over**

གས་ཤིང་ ▫ rgas shing ▪ {C}jīrṇa ▪ {C}(very) aged

རྒྱུད་ ▫ rgud ▪ **trouble** ▫ {PH}trouble; misfortune

རྒྱུད་ཉེས་ས་ ▫ rgud nyams ▪ {PH}ruin; decline; deterioration

རྒྱུད་པ་ ▫ rgud pa ▪ {MSA}vipatti ▪ {PH}trouble; misfortune

རྒྱོད་ ▫ rgod ▪ {MV}uddhata; {MV}audhatya ▪ **wild; excitement; desirous excitement; excited** ▫ {PH}excitement

རྒྱོད་ཅིང་ ▫ rgod cing ▪ {C}uddhata ▪ **excited** ▫ {C}puffed up

རྒྱོད་པ་ ▫ rgod pa ▪ {MSA,MV}audhatya; {L,MSA,MV}uddhata; {C}hasan; {C}cala-acala ▪ **excitement; desirous excitement; wildness** ▫ {C}raised; elevated; prideful; puffed up; conceited; agitated; laughing; unsteady

རྒྱོད་པ་དང་འགྲོད་པ་ ▫ rgod pa dang 'gyod pa ▪

auddhatyakaukr̥tya ▪ **excitement and contrition; desirous excitement and contrition/regret** ▫ {PH} excitement and contrition

རྒྱ་ལ་པ་ ▫ *rgod par* ▪ {C}cala-acala ▪ {C}unsteady

རྒྱ་ལ་ ▫ *rgol* ▪ **བཞུགས་པའི་ལྟུང་། བཞུགས་པའི་རྒྱུ་།** ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ **debate; argue; to object**

རྒྱ་ལ་བ་ ▫ *rgol ba* ▪ **བཞུགས་པའི་ལྟུང་། བཞུགས་པའི་རྒྱུ་།** ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ {C}prativāda; {MSA}pravāda; {MSA}pravādin; {C}paryanuyoga; {MSA}codya; *phyir rgal ba* = {MSA}pratyarthika ▪ **opponent; party; debate; argue; argument; disputant** ▫ {C}question; censure; rejection; adversary; contradiction; refusal; answer; fight; reply; rejoinder; defendant; opponent

རྒྱ་ལ་བ་ཁོང་ནས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *rgol ba khong nas bsus pa* ▪ **hypothetical dispute**

རྒྱ་ལ་བ་ངན་པ་ ▫ *rgol ba ngan pa* ▪ {PH}evil opposition

རྒྱ་ལ་བ་དང་བཅས་པ་ ▫ *rgol ba dang bcas pa* ▪ **བཞུགས་པའི་ལྟུང་། བཞུགས་པའི་རྒྱུ་།** ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ **susceptible to dispute**

རྒྱ་ལ་བ་གཞན་གྱི་ཁྲིམ་པའི་སྐབས་མཆིས་ ། ▫ *rgol ba gzhan gyi klan ka'i skabs mchis* ▪ **afford an occasion/opportunity for censure by an opponent**

རྒྱ་ལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *rgol bar byed pa* ▪ **བཞུགས་པའི་ལྟུང་། བཞུགས་པའི་རྒྱུ་།** ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ *codya* ▪ **argue; dispute; debate**

རྒྱ་ལ་འཛིང་ ▫ *rgol 'dzing* ▪ {PH}fighting

རྒྱ་ལ་ ། ▫ *rgold* ▪ **བཞུགས་པའི་ལྟུང་། བཞུགས་པའི་རྒྱུ་།** ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ **cross over; objection; object; disputation**

རྒྱ་ ། ▫ *rgya* ▪ {L}mudra ▪ **vast; broad; extensive; seal** ▫ {PH}Chinese; Indian; seal

རྒྱ་ཁྲིམ་ ། ▫ *rgya khyon* ▪ {PH}area; extent

རྒྱ་ཁྲིམ་ཆེ་བ་ ། ▫ *rgya khyon che ba* ▪ {PH}large extent

རྒྱ་གར་ ། ▫ *rgya gar* ▪ **India**

རྒྱ་ཆེ་ ། ▫ *rgya che* ▪ {C}vaipulya; {MSA}vipula ▪ **[extent-**

big]; vast; broad; extensive ▫ {C}Expanded Text(s); abundance; vast

རྒྱ་ཆེ་གཏིང་ཟབ་ ། ▫ *rgya che gting zab* ▪ {PH}vast and profound

རྒྱ་ཆེ་བ་ ། ▫ *rgya che ba* ▪ {LCh,MSA,MV}udāra; {LCh,C,MSA}vipula; {L}prahīyante; {L,MSA}vistīrṇa; {MV}vistīrṇatva; {MSA,MV}audārya; {MSA}viśada ▪ **[extent-big]; vast; extensive; broad; the vast [i.e., practices of compassion]** ▫ {C}wide; abundant; expand; expanded; in detail; to explain in detail

རྒྱ་ཆེན་ ། ▫ *rgya chen* ▪ {C}vipula; {C}udāra; {C}pravistr̥ta; {MSA}viśada; {C}pr̥thu ▪ **[extent-big]; vast; extensive; broad** ▫ {PH}extensive; broad; great ▫ {C}many; all; large; long; very much; sublime; exalted; an uncommon degree of

རྒྱ་ཆེན་པོ་ ། ▫ *rgya chen po* ▪ {MSA}vipula; {C,MSA}dāra; {MSA}audārya; {MSA}viśada; {MSA}vistīrṇa ▪ **[extent-big]; vast; extensive; broad** ▫ {C}sublime; exalted; an uncommon degree of

རྒྱ་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ ། ▫ *rgya chen po rgya chen po* ▪ {C}udārodāra ▪ **very vast; very extensive** ▫ {C}very sublime

རྒྱ་ཆེན་པོ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ ། ▫ *rgya chen po dpag tu med pa* ▪ {MSA}apramāṇa-vistīrṇa ▪ **immeasurably vast/extensive/broad**

རྒྱ་ཆེར་ ། ▫ *rgya cher* ▪ {C}vipula; {L,C,MV}vistareṇa; {MV}iti vistaraḥ; {C}bhūyasyā mātrayā ▪ **vast; extensive; broad** ▫ {C}in detail; expanded; in full; for the most part; more and more; again and again; still more; wide; large; abundant

རྒྱ་ཆེར་བ་ ། ▫ *rgya cher ba* ▪ {L}prahīyante; {L}vistīrṇa ▪ **vast; extensive; broad** ▫ expanded; in detail

རྒྱ་ཆེར་འབྱུང་བ་ ། ▫ *rgya cher 'byung ba* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། འབྱུང་། ། ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MV}(iti) vistareṇa; {MV}iti vistaraḥ ▪ **arise/appear/occur extensively**

རྒྱ་ཆེར་ཚོལ་པའི་མདོ་ ། ▫ *rgya cher rol pa'i mdo* ▪ *lalita-vistara-sūtra* ▪ **Lalita-vistara-sūtra (Extensive**

Sport Sūtra), P763, vol. 27

- གྲུ་རྩེ་འགྲིས་ ▫ *rgya rje 'gris* ▪ Ling Dynasty [502 - 557 CE] of China
- གྲུ་རྩེ་ཐང་ ▫ *rgya rje thang* ▪ T'ang dynasty [618 - 906 CE] of China
- གྲུ་རྩེ་ཚོན་ ▫ *rgya rje tshin* ▪ Ch'en Dynasty [557 - 589 CE] of China
- གྲུ་རྩེ་སོང་ ▫ *rgya rje song* ▪ Liu Sung Dynasty [420 - 479 ce] of China
- གྲུ་གདན་ ▫ *rgya gdan* ▪ India
- གྲུ་མདུད་ ▫ *rgya mdud* ▪ {PH}knotted seal
- གྲུ་ནག་ ▫ *rgya nag* ▪ {LCh}cīna ▪ [vast-black]; China
- གྲུ་ནག་འབྲེལ་ཆེན། གྲུ་ནག་གི་འབྲེལ་ཆེན། འཕགས་པ་དགོངས་པ་ངས་པར་འབྲེལ་པའི་མདོའི་གྲུ་ཆར་འབྲེལ་བ་ ▫ *rgya nag 'grel chen; rgya nag gi 'grel chen; 'phags pa dgongs pa nges par 'grel pa'i mdo'i rgya cher 'grel pa* ▪ བཀྲའ། འབྲེལ། བཀྲའལ། འབྲེལལ། ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ Chinese Great Commentary; Extensive Commentary on the "Sūtra Unraveling the Thought" [by the Korean scholar-monk Won-ch'uk (612/613-696; Tibetan: rdzogs gsal / wen tshig / wen tshegs / wanydzeg; Chinese: Yüan ts'e); P5517, vol. 116]
- གྲུ་ནད་ ▫ *rgya nad* ▪ {PH}syphilis
- གྲུ་སྒྲོམ་མེ་ཉེག་ ▫ *rgya spos me tog* ▪ {PH}Chinese incense flower
- གྲུ་བ་ ▫ *rgya ba* ▪ enlarge; extend; broaden
- གྲུ་བྲིས་ཐང་ཀ་ ▫ *rgya bris thang ka* ▪ {PH}Chinese-style thangka
- གྲུ་མི་ ▫ *rgya mi* ▪ Chinese
- གྲུ་མིའི་ཟ་ཁང་ ▫ *rgya mi'i za khang* ▪ Chinese restaurant
- གྲུ་དམག་ ▫ *rgya dmag* ▪ {PH}Chinese army
- གྲུ་མཚོ་ ▫ *rgya mtsho* ▪ {L,C,MSA}samudra; {C,MSA}sāgara; {C,MSA}arṇava ▪ [vast-lake]; ocean; large lake ▫ {C}great flood

- གྲུ་མཚོ་ཆེ་བ་ ▫ *rgya mtsho che ba* ▪ {C}mahodadhi ▪ great ocean; great lake ▫ {C}great ocean
- གྲུ་མཚོ་ཆེན་པོ་ ▫ *rgya mtsho chen po* ▪ {C}mahāsamudra ▪ great ocean; great lake ▫ {C} [great] ocean
- གྲུ་མཚོ་ལྷ་བུ་ ▫ *rgya mtsho lta bu* ▪ {C}sāgara-upama (=sarva-guṇa-ratna-ākaraṭvād) ▪ like an ocean/lake ▫ {C}vast like the ocean
- གྲུ་མཚོ་འདྲ་བ་ ▫ *rgya mtsho 'dra ba* ▪ {C}sāgara-samāna ▪ like an ocean/lake ▫ {C}ocean-like
- གྲུ་མཚོ་སྤྲིན་ ▫ *rgya mtsho sprin* ▪ Sāgaramegha
- གྲུ་མཚོའི་ཆུ་ ▫ *rgya mtsho'i chu* ▪ {C}sāgara-jala ▪ water of an ocean/lake ▫ {C}watery ocean
- གྲུ་མཚོའི་པ་ལོ་འགོ་བ་ ▫ *rgya mtsho'i pha rol 'gro ba* ▪ {MSA}arṇava-pāraga ▪ go to the other side of an ocean; cross an ocean
- གྲུ་མཚོའི་པ་ལོ་ཕྱིན་པར་འགྲུར་ ▫ *rgya mtsho'i pha rol phyin par 'gyur* ▪ {C}pāra-sthalaṃ prayāti ▪ go to the other side of an ocean; cross an ocean ▫ {C}travel to the other shore and reach it
- གྲུ་མཚོའི་རྒྱབས་ ▫ *rgya mtsho'i rlabs* ▪ ocean wave
- གྲུ་མཚོར་འཕུག་པ་ ▫ *rgya mtshor 'jug pa* ▪ {C}sāmudriya ▪ enter an ocean/lake ▫ {C}sea-going (?)
- གྲུ་གཞུང་ ▫ *rgya gzhung* ▪ Indian text
- གྲུ་ཡན་བ་ ▫ *rgya yan pa* ▪ dispersed
- གྲུ་སེར་ ▫ *rgya ser* ▪ {PH}Russia
- གྲུ་སྒྲིན་ ▫ *rgya sran* ▪ Chinese bean [a reddish or whitish bean with a thick skin, not shaped like a kidney]
- གྲུ་གས་ ▫ *rgyags* ▪ {LCh}mada ▪ {PH}haughtiness
- གྲུ་གས་པ་ ▫ *rgyags pa* ▪ {LCh}mada ▪ haughtiness
- གྲུ་གས་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *rgyags pa dang bral ba* ▪ {MSA}mada-vyapetā ▪ devoid of/separated from haughtiness
- གྲུང་ཆད་ ▫ *rgyang chad* ▪ distant and cut off

གྲང་ཅད་ ◻ rgyang chad ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ◻ 'chad
'chad chad chad ▪ **distant and cut off**

གྲང་ཅད་དུ་སྒྲུང་བ་ ◻ rgyang chad du snang ba ▪
appearing to be distant and cut off

གྲང་ ◻ rgyang ▪ {PH}far away ◻ རྒྱུགས་པོ་གྲང་ནས་སླེབས་ན་”
◻ grogs po rgyang nas slebs na ... ◻ When a friend
comes from far away, ... ◻ {W20222} Confucious 1.1

གྲང་ཕན་པ་ ◻ rgyang phan pa ▪ འཇིག་རྟེན། གྲང་། ཕན། པ། ◻
'jig rten rgyang phan pa ▪ āyata; lokāyata ▪ [afar-
flung]; nihilist; Annihilationist; Materialist;
Lokāyata School

གྲང་འཕན་པ་ ◻ rgyang 'phan pa ▪ lokāyata ▪ Lokāyata;
Hedonist

གྲང་འཕེན་པ་ ◻ rgyang 'phen pa ▪ འཇིག་རྟེན། གྲང་། འཕེན།
པ། ◻ 'jig rten rgyang 'phen pa ▪ āyata ▪ Flung
Afar (Nihilist); Āyata; nihilist; Annihilationist;
Materialist; Lokāyata School

གྲང་མ་ ◻ rgyang ma ▪ {PH}distance; far away

གྲང་མ་ནས་ ◻ rgyang ma nas ▪ {C}ārāt ▪ {C}from a
distance

གྲང་རིང་དུ་བྱེད་པར་འགྱུར་ ◻ rgyang ring du byed par 'gyur
▪ {C}dūrī-karoti ▪ {C}move away from; keep aloof
from

གྲང་རིང་པོ་ ◻ rgyang ring po ▪ far away; distant

གྲང་རིང་པོ་ན་ ◻ rgyang ring po na ▪ {C}viprakṛta ▪ far
away; distant ◻ {C}athwart

གྲངས་བཅད་པར་ ◻ rgyangs bcad par ▪ {MSA}dūra ▪
distant and cut off

གྲངས་ཅད་ ◻ rgyangs chad ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ◻ 'chad
'chad chad chad ▪ **distant and cut off**

གྲལ་ ◻ rgyan ▪ {LCh,C,L}ālaṃkāra; {LCh,C}bhūṣaṇa;
{C}vyūha (=samūhah); {MSA}maṇḍana; vibhūṣaṇa
▪ **ornament; adornment** ◻ {C}mass; (miraculous)
harmony; display

གྲལ་མཁན་པོ་ ◻ rgyan mkhan po ▪ **author of the
Ornament Prajñākaragupta**

གྲལ་སྐྱབ་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ ◻ rgyan stug po bkod pa'i
mdo ▪ དགོད། འགོད། བཀོད། འགོད། ◻ dgod 'god bkod
'god ▪ ghandavyūha-sūtra ▪ Sūtra on the Heavily
Adorned [ghandavyūha-sūtra, P778, vol. 29]

གྲལ་དུལ་ ◻ rgyan drug ▪ six ornaments (who beautify
the teaching of the Buddha—Nāgārjuna,
Āryadeva, Asaṅga, Vasubandhu, Dignāga, and
Dharmakīrti)

གྲལ་སྐྱད་ ◻ rgyan sdud ▪ བསྐྱ། སྐྱད། བསྐྱས། སྐྱས། ◻ bsdu sdud
bsdus sdus ▪ **ornament-conjunction particle [a
grammatical particle]** ◻ ཀྱང་ཡང་འང་གསུམ་གྲལ་སྐྱད་དེ་
◻ kyang yang 'ang gsum rgyan sdud de ◻ the three-
-kyang, yang, and 'ang--are ornamental inclusion
words

གྲལ་སྒྲང་ ◻ rgyan snang ▪ Haribhadra's Illumination
of (Maitreya's) “Ornament for the Clear
Realizations”

གྲལ་པ་ ◻ rgyan pa ▪ བརྒྱན། གྲལ། བརྒྱནད། གྲལ་དེ། ◻ brgyan
rgyan brgyand rgyand ▪ alaṃkṛta; {MSA}hrī-
bhūṣita ▪ **decorate; ornament; beautify; wear**

གྲལ་སྐྱས་ ◻ rgyan spras ▪ **ornamented; adorned; laid
out with ornaments**

གྲལ་བྱེད་པ་ ◻ rgyan byed pa ▪ **making bets**

གྲལ་བ་ ◻ rgyab ▪ behind; rear ◻ {PH}bottom

གྲལ་སྐྱེ་ ◻ rgyab snye ▪ {PH}inner backrest

གྲལ་དང་གཡས་གཡོན་གྱི་མོགས་ལ་བསྐྱེན་ཀྱང་མགོ་སྐྱས་
ལ་མི་འཇོག་པའི་ཚོགས་སྤུ་བ་ནི་ཚོགས་སྤུ་བ་རྒྱང་ཏུ་ ◻ rgyab
dang g.yas g.yon shing sogs la bsten kyang mgo
sngas la mi 'jog pa'i tsog pu ba ni tsog pu ba chung
ngu ▪ **small squat-sitting (including sleeping)—
the back, left, or right sides resting against wood
and so forth but not setting the head on a pillow**

གྲལ་ན་ ◻ rgyab na ▪ {PH}behind

གྲལ་འབོལ་ ◻ rgyab 'bol ▪ {PH}back cushion

གྲལ་ཚམ་ལས་འོགས་གཞན་གསུམ་མི་བསྐྱེན་པའི་ཚོགས་སྤུ་བ་
འབྲིང་ ◻ rgyab tsam las logs gzhan gsum mi bsten
pa'i tsog pu ba 'bring ▪ **medium squat-sitting
(including sleeping)—except for the back the**

other three sides not resting against anything

- ཀྱུ་རྩི་ ▫ *rgyab rdzi* ▪ {PH} supervisor
- ཀྱུ་ལོག་ ▫ *rgyab log* ▪ {PH} behind ▫ ཐ་ན་ཀྱུ་དགའ་རྩ་བའི་
ཀྱུ་ལོག་དང་། གང་སྟེགས་ཚུད་ཆད་ཀྱི་ནང་དུ་ཞིབ་འཚོལ་བྱས། ▫ *tha na kun dga' rwa ba'i rgyab log dang; gad snyigs tshud chad kyi nang du zhib 'tshol byas*; ▫ [We] searched carefully even behind his personal altar, and down to and including in the rubbish. ▫ {GCG} p. 47/27
- ཀྱུ་ལ་ ▫ *rgyal* ▪ {C} nirjaya ▪ **king; monarch; victor; conquest; victory** ▫ {PH} [the Indian month of] Pusa ▫ {C} victory
- ཀྱུ་ཁམས་ ▫ *rgyal khams* ▪ **kingdom** ▫ བསོད་ནམས་ཚུང་བའི་ཀྱུ་ཁམས་སློན་བུའི་བྱིབ་ ▫ *bsod nams chung ba'i rgyal khams smin bya'i phyir/* ▫ in order to ripen the kingdom of those of small merit {GZ 68b.7}
- ཀྱུ་ཁྲིམས་ ▫ *rgyal khirms* ▪ **secular law; royal law** ▫ སྤྱིར་ཀྱུ་ཁྲིམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོས་ཁྲིམས་བྱུང་སྟེ། ▫ *spyir rgyal khirms la brten nas chos khirms byung ste/* ▫ In general, religious law arose in dependence upon secular law {GZ 68a.3}
- ཀྱུ་རྒྱུད་ ▫ *rgyal rgyud* ▪ {PH} royal lineage
- ཀྱུ་ཆེན་རྣམ་ཐོས་ཀྱི་བྱ་ ▫ *rgyal chen rnam thos kyi bu* ▪ {PH} the great king Vaiśravaṇa
- ཀྱུ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་དག་ ▫ *rgyal chen po bzhi po dag* ▪ {C} (*catvāro*) mahārājāni ▪ {C} the four Great Kings
- ཀྱུ་ཆེན་བཞིའི་རིས་ ▫ *rgyal chen bzhi'i ris* ▪ {C} (*catur*) mahārājakāyikā devaputrā ▪ {C} the divinities belonging to the four Great Kings
- ཀྱུ་ཆེན་བཞིའི་རིས་ཀྱི་ལྷ་རྣམས་ ▫ *rgyal chen bzhi'i ris kyi lha rnam* ▪ {C} *catur-mahārāja-kāyikā devā* ▪ {C} the gods of the Four Great Kings
- ཀྱུ་ཆེན་རྣམས་བཞི་ ▫ *rgyal chen rigs bzhi* ▪ *cāurmahārājākāyika* ▪ **four great royal lineages**
- ཀྱུ་ཆེན་རྣམས་བཞིའི་ལྷ་ ▫ *rgyal chen rigs bzhi'i lha* ▪ **gods of the Four Great Royal Lineages**
- ཀྱུ་ཆེན་རིས་ ▫ *rgyal chen ris* ▪ {C} (*catur*) mahārājakāyikā devaputrā ▪ {C} the divinities

belonging to the four Great Kings

- ཀྱུ་མཚོག་ ▫ *rgyal mchog* ▪ {LCh} jinavara ▪ **supreme conqueror**
- ཀྱུ་ནས་ ▫ *rgyal nas* ▪ {C} vyatikrama ▪ **having conquered** ▫ {C} transcending
- ཀྱུ་པོ་ ▫ *rgyal po* ▪ {C} nrpa; {C,MSA} rāja(n) ▪ **monarch; king; king spirit** ▫ འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བའི་ཀྱུ་པོ་ ▫ *'khor los bsgyur ba'i rgyal po* ▫ universal monarch (cakravartin)
- ཀྱུ་པོ་ལྷ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *rgyal po lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like monarch**
- ཀྱུ་པོ་དོན་གྲུབ་ཀྱུ་ལ་རིགས་དང་བམ་ཟེའི་རིགས་གང་རུང་ཡིན་ཞིང་བྱས་ཟེའི་རིགས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *rgyal po don grub rgyal rigs dang bram ze'i rigs gang rung yin zhing bram ze'i rigs ma yin pa* ▪ **the prince Siddhārtha who is either of the brahman lineage or of the kṣatriya lineage and is not a brahman**
- ཀྱུ་པོ་དྲག་པོས་བྱིན་ ▫ *rgyal po drag pos byin* ▪ {PH} King Ugradatta
- ཀྱུ་པོ་དམག་བསྟེན་པ་ ▫ *rgyal po dmag brgya pa* ▪ {Negi} *śatānīka* ▪ {PH} King Śatānīka [a Licchavi]
- ཀྱུ་པོ་དམག་བསྟེན་པ་ ▫ *rgyal po dmag brgya ba* ▪ {Negi} *śatānīka* ▪ {PH} King Śatānīka [a Licchavi]
- ཀྱུ་པོ་བརྩེ་བ་མེད་པ་དྲག་པོས་བྱིན་ ▫ *rgyal po brtse ba med pa drag pos byin* ▪ {PH} the merciless king Ugradatta
- ཀྱུ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྟོང་པོ་ ▫ *rgyal po gzugs can snying po* ▪ **King Bimbisāra** ▫ {PH} King Bimbisāra
- ཀྱུ་པོ་ལ་གདམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆའི་ཤྲིང་བ་ ▫ *rgyal po la gdam bya ba rin po che'i phreng ba* ▪ *rāja-parikathāratnāvalī* ▪ [Nagarjuna's] **Precious Garland of Advice for the King [P5658, vol. 129]**
- ཀྱུ་པོའི་ཁམ་ ▫ *rgyal po'i khab* ▪ {C} rāja-grha ▪ **Rājagrha** ▫ {PH} Rājagrha ▫ {C} name of a town གནས་ཀྱུ་པོའི་ཁམ་ཏུ་... ▫ *gnas rgyal po'i khab tu ...* ▫ In the area of Rājagrha, ... ▫ {BJ 29.6}
- ཀྱུ་པོའི་མཐུས་ ▫ *rgyal po'i mthus* ▪ {C} rājānubhāva ▪ **by/with the power/force/might of the king** ▫ {C}

royal might

ཀྲུལ་པོའི་ཕོ་བྲང་ལོ་མོར་ ▫ *rgyal po'i pho brang 'khor* ▪ {C} *rāja-dhānī* ▪ {C} capital; royal city

ཀྲུལ་པོའི་བུ་ཞིག་ ▫ *rgyal po'i bu zhig* ▪ {C} *rāja-putra* ▪ a child of the king; prince ▫ {C} prince

ཀྲུལ་དཔོན་པ་ ▫ *rgyal dpog pa* ▪ {PH} Jaimini

ཀྲུལ་བ་ ▫ *rgyal ba* ▪ {C} *jina* ▪ conqueror; victor; epithet of Buddha ▫ {C} victor

ཀྲུལ་བ་པ་ ▫ *rgyal ba pa* ▪ *jaina* ▪ Jaina [also known as Nirgrantha I think this is gos med pa (gcer bu pa) School]

ཀྲུལ་བ་རིག་འཛིན་ ▫ *rgyal ba rig 'dzin* ▪ Conqueror Knowledge-Bearer

ཀྲུལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ ▫ *rgyal ba rin po che* ▪ precious conqueror [i.e., the Dalai Lama]

ཀྲུལ་བའི་ཀྲུལ་ཚབ་ ▫ *rgyal ba'i rgyal tshab* ▪ {PH} the regent of the Conqueror

ཀྲུལ་བའི་བསྟན་པ་མཚོན་ ▫ *rgyal ba'i bstan pa mchog* ▪ བསྟན། རྟོན། བསྟན། རྟོན། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ supreme teaching of the Conqueror

ཀྲུལ་བའི་མཛད་པ་ ▫ *rgyal ba'i mdzad pa* ▪ {MSA} *jina-kriyā* ▪ activities of a conqueror

ཀྲུལ་བའི་ཡུམ་ ▫ *rgyal ba'i yum* ▪ mother of the conquerors/victors [the perfection of wisdom]

ཀྲུལ་བའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *rgyal ba'i yon tan* ▪ {C} *jina-guṇa* ▪ qualities of a conqueror/victor ▫ {C} victor-qualities

ཀྲུལ་བའི་རིང་བསྐལ་ ▫ *rgyal ba'i ring bsrel* ▪ {C} *jina-dhātu* ▪ relics of the conqueror/victor ▫ {C} relics of the Jina

ཀྲུལ་བའི་སྲས་ ▫ *rgyal ba'i sras* ▪ {L} *jina-putra* ▪ Conqueror's child; Conqueror-child [i.e., Bodhisattva]

ཀྲུལ་བུ་ཀྲུལ་བྱེད་ ▫ *rgyal bu rgyal byed* ▪ {PH} Jetavana

ཀྲུལ་ལྷོན་ ▫ *rgyal blon* ▪ {PH} king and his ministers

ཀྲུལ་དབང་ ▫ *rgyal dbang* ▪ {PH} Lord of Conquerors

ཀྲུལ་ཚབ་ ▫ *rgyal tshab* ▪ {LCh} *yuvarāja* ▪ regent of the Conqueror; regent [sometimes refers to Maitreya]; Gyal-tshab [rgyal tshab dar ma rin chen, 1364-1432, who was one of the two main disciples of Tsong-kha-pa (tsong kha pa), the other being Khay-drub (mkhas grub)] ▫ {PH} Maitreya [epithet of]; status as crown prince; royal inheritance; Gyel-tsap Dar-ma-rin-chen (rgyal tshab dar ma rin chen, 1364-1432) ▫ མཐར་ཀྲུལ་ཚབ་པོར་ནས་ དེ་ཉིད་དུ་སྦྲུལ་བྱེད། ▫ In the end, having renounced his status as crown prince, [he] took renunciation in that very same [lineage]. ▫ {A4C-C}

ཀྲུལ་ཚབ་དམ་པ་ ▫ *rgyal tshab dam pa* ▪ {PH} sublime regent

ཀྲུལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན་ ▫ *rgyal tshab dar ma rin chen* ▪ Gyal-tshab Dar-ma-rin-chen [(1364-1432), one of the two main disciples of Tsong-kha-pa (tsong kha pa), the other being Khay-drub (mkhas grub)]

ཀྲུལ་མཚན་ ▫ *rgyal mtshan* ▪ {C} *hvaja* ▪ victory banner ▫ {C} banner; ensign; flag

ཀྲུལ་མཚན་དཔལ་ ▫ *rgyal mtshan dpal* ▪ {C} *dvaja-ketu* ▪ glorious victory banner ▫ {C} glorious ensign

ཀྲུལ་ལྷེ་ ▫ *rgyal zla* ▪ {PH} the twelfth month

ཀྲུལ་ཡུམ་ ▫ *rgyal yum* ▪ Mother of the Victors (the perfection of wisdom)

ཀྲུལ་རབས་ ▫ *rgyal rabs* ▪ reign; royal succession; dynasty

ཀྲུལ་རིགས་ ▫ *rgyal rigs* ▪ {L} *kṣatriya* ▪ royal class; royal lineage; royal caste ▫ warrior and ruling caste

ཀྲུལ་རིགས་ཆེ་ཞིང་མཐོ་བ་ ▫ *rgyal rigs che zhing mtho ba* ▪ {C} *kṣatriya-mahāsālala-kula* ▪ great and high royal lineage/class/caste ▫ {C} good warrior family; good families, i.e., nobles

ཀྲུལ་ས་ ▫ *rgyal sa* ▪ {PH} kingdom; capital city

ཀྲུལ་སྲས་ ▫ *rgyal sras* ▪ {C,MSA} *jina-putra*; {MSA} *jinātma-ja* ▪ Victor Children; Conqueror's child;

Conqueror-child [i.e., Bodhisattva] ▫ {C}son of the Jina

གྲུལ་སྤྲུལ་རྟལ་རྟལ་ ▫ *rgyal sras rtag tu ngu* ▪ {PH} [Bodhisattva] Sadaprarudita

གྲུལ་སྤྲུལ་མ་ ▫ *rgyal sras ma* ▪ **Jinaputra**

གྲུལ་སྤྲིད་ ▫ *rgyal srid* ▪ {C}*rājya* ▪ **government; political authority; kingdom** ▫ {C}kingship

གྲུལ་སྤྲིད་གནས་ནས་ ▫ *rgyal srid gnas nas* ▪ {C}*rājya-sthithu* ▪ {C}established as the ruler of a kingdom

གྲུས་ ▫ *rgyas* ▪ {L}*vipula*; {L}*vistareṇa*; {C}*pūrṇa*; {L}*rtaktva*; {C}*cita*; {C}*pīna* ▪ **verb: extend; fill; spread; increase; further**7 **adjective: extensive; broad; wide; full** ▫ {C}broad; in full; in detail; singleness; compact; well-developed; thick; muscular; full (of); fullness (of); fulfilled; complete; fully developed; large

གྲུས་འགྲུང་ ▫ *rgyas 'gyur* ▪ **developmental**

གྲུས་འགྲུང་གྱི་རིགས་ ▫ *rgyas 'gyur gyi rigs* ▪ འགྲུས་ འགྲུང་། ལྷན་ ལྷན་། ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ **developmental lineage**

གྲུས་བཏབ་པ་ལྟ་བུར་ ▫ *rgyas btab pa lta bur* ▪ {C}*mudrita* ▪ **as if sealed; like sealed** ▫ {C}sealed

གྲུས་བསྟན་པ་ ▫ *rgyas bstan pa* ▪ བསྟན་པ་ ལྟོན་། བསྟན་པ་ ལྟོན་། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **extensive indication/teaching**

གྲུས་འདེབས་ ▫ *rgyas 'debs* ▪ གདབ། འདེབས། གདབ། ཐོབས། ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ **[seal-implant]; affix a seal; seal**

གྲུས་ལྷན་ ▫ *rgyas ldan* ▪ {PH}Puṣkaravāṭī (ancient capital of Gandhāra)

གྲུས་པ་ ▫ *rgyas pa* ▪ {C}*ipula*; {C}*vistareṇa*; *vaistārika*; *utsada* (=udgatā); {MV}*paripuṣṭi*; {MSA}*paripuṣṭa*; *puṣṭi*; *upacaya*; *caya*; *vibuddha*; *virūḍhi*; *vṛddhi* (e.g.: *svabhāva-vṛddhi*) ▪ **verb: extend; fill; spread; increase; further**7 **adjective: extensive; broad; wide; full** ▫ {C}(over) crowded; with prominences; in (full) detail; in extenso; in its full breadth; in greater detail; extensive; widespread

གྲུས་པ་བྱེད་པར་འགྲུང་ ▫ *rgyas pa byed par 'gyur* ▪ {C} *brhmayati* ▪ {C}strengthens

གྲུས་པའི་ ▫ *rgyas pa'i* ▪ {C}*dhamyate* (=dhamyamāne = *āpūryamāne*) ▪ {C}is inflated

གྲུས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམས་འགྲུལ་གྱི་བཀའ་འགྲུལ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་མཁའ་པའི་དབང་པོ་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་མཛད་པ་བོལ་གསལ་མཁའ་པའི་མགྱིན་གྱིན་ ▫ *rgyas pa'i bstan bcos tshad ma rnam 'grel gyi bka' 'grel dgongs pa rab gsal zhes bya ba mkhas pa'i dbang po bsod nams grags pas mdzad pa bol gsal mkhas pa'i mgrin rgyan* ▪ {GD:846} Pañ-chen S#ö-nam-drak-b#a's (pañ chen bsod nams grags pa) The Throat Ornament of Clear-minded Scholars Composed by the Mighty Scholar Sö-nam-drak-ba called Commentary on the Teaching, the Complete Revealer of the Thought of the Extensive Treatise

གྲུས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམས་འགྲུལ་གྱི་ལྷན་ཆེར་བཤད་པ་རིགས་པའི་ལྷན་མཚོ་ ▫ *rgyas pa'i bstan bcos tshad ma rnam 'grel gyi rgya cher bshad pa rigs pa'i rgya mtsho* ▪ {GD:845} Kay-drup's (mkhas grub) Extensive Explanation of the Extensive Commentary on "Prime Cognition," the Ocean of Reasoning (Collected Works, X)

གྲུས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམས་འགྲུལ་གྱི་ངག་དོན་རྣམས་པར་བཤད་པ་ཀུན་དུ་བཟང་པོའི་འདོད་ཟེར་ ▫ *rgyas pa'i bstan bcos tshad ma rnam 'grel gyi ngag don rnam par bshad pa kun tu bzang po'i 'od zer* ▪ {GD:842} Go-ram-pa's (go rams pa bsod nams seng ge) The Perfect Light Explaining the Meaning of the Words of the Extensive Commentary on [Dharmakīrti's] "Valid Cognition" (The Complete Works of the Great Masters of the Sa-sKya Sect, XI)

གྲུས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམས་འགྲུལ་གྱི་དོན་འགྲུལ་གྱི་ལྷན་ཆེར་བཤད་པ་རབ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ལའུ་དང་པོའི་དུཀའུ་བའི་གནས་ལ་དོགས་པ་གཅོད་པ་འདི་ནི་རྩེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་ལྷན་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་ལགས་སྟེ་ ▫ *rgyas pa'i bstan bcos tshad ma rnam 'grel gyi don 'grel rgyal tshab dgongs pa rab gsal zhes bya ba le'u dang po'i dka' ba'i gnas la dogs pa gcod pa 'di ni rje btsun chos kyi rgyal mtshan dpal bzang po'i gsung rgyun lags so* ▪ {GD:844} Jay-d#zün Chö-

causally concordant; concordant causes ◻ {C}
 outpouring; outcome

རྒྱལ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ ◻ rgyu mthun pa'i 'bras bu ▪
 {MSA}nisyanda-phala; {MSA}nihsyanda-phala ▪
 causally concordant effect

རྒྱལ་མཐུན་པའི་སྤྱོད་བ་ ◻ rgyu mthun pa'i sbyor ba ▪ མཐུན་སྤྱོད་
 མཐུན་སྤྱོད་ ◻ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ causally
 concordant application

རྒྱལ་དང་རྒྱུན་ ◻ rgyu dang rkyen ▪ hetupratyaya ▪ causes
 and conditions

རྒྱལ་དང་འགལ་པའི་རང་བཞིན་ ◻ rgyu dang 'gal pa'i rang
 bzhin ▪ nature contradictory with a cause

རྒྱལ་དང་འགལ་པའི་འབྲས་བུ་ ◻ rgyu dang 'gal ba'i 'bras bu
 ▪ *hetu-viruddha-kārya ▪ effect contradictory with
 a cause

རྒྱལ་དང་འབྲས་བུ་ ◻ rgyu dang 'bras bu ▪ {MSA}hetu-phala
 ▪ cause and effect

རྒྱལ་རྩེ་འཛིན་པ་ ◻ rgyu rdo rje 'dzin pa ▪ {PH}causal
 vajra-holder

རྒྱལ་རྣམས་པ་མཐུ་ཅན་ ◻ rgyu nus pa mthu can ▪ powerfully
 capable cause

རྒྱལ་རྣམས་གཉིས་ཀྱིས་ ◻ rgyu rnam gnyis kyis ▪ {C}
 vikāraṇena ▪ {C}for a double reason

རྒྱལ་པ་མེད་པའི་ཚོགས་ ◻ rgyu pa med pa'i tshig ▪ {PH}
 conventional expression

རྒྱལ་སྤྱི་ ◻ rgyu spyi ▪ *sāmānya-hetu ▪ general cause

རྒྱལ་སྤྱིར་ ◻ rgyu phyir ▪ {C}nidāna; {C}etan-nidānā; {C}
 kiṃ nidānam; {C}tato nidānam; tan-nidānam ▪ {C}
 because; wherefrom and for what reason?; on the
 strength of that; that link

རྒྱལ་པ་ ◻ rgyu ba ▪ རྒྱུ། རྒྱུ། རྒྱུ། རྒྱུ། ◻ rgyu rgyu rgyu rgyu ▪
 {LCh}car; pracāra; {MSA}cāra; {C}pravartate
 (=pravartayati); cāraṇa ▪ move; movement; the
 mobile [i.e., living beings]; the animate ◻ {C}
 proceeds; takes place; move forward; spread

རྒྱལ་བྱེད་ཚུལ་ ◻ rgyu byed tshul ▪ mode of acting as a
 cause; way of acting as a cause

རྒྱལ་འབྲས་ ◻ rgyu 'bras ▪ cause and effect

རྒྱལ་འབྲས་ཆེ་བའི་རྣམས་བཞུག་ ◻ rgyu 'bras che ba'i rnam
 bzhag ▪ greater presentation of cause and effect

རྒྱལ་འབྲས་མན་ངག་བདུན་ ◻ rgyu 'bras man ngag bdun ▪
 seven cause-and-effect quintessential instructions

རྒྱལ་མ་དམིགས་པ་ ◻ rgyu ma dmigs pa ▪ དམིགས། དམིགས།
 དམིགས། དམིགས། ◻ dmigs dmigs dmigs dmigs ▪
 nonobservation of a cause

རྒྱལ་མེད་པ་ ◻ rgyu med pa ▪ {C}ahetuka; {MSA}
 kāraṇābhāva ▪ no cause; without a cause ◻ {C}
 without a cause

རྒྱལ་མེད་ལས་སྐྱེ་བ་ ◻ rgyu med las skye ba ▪ causeless
 production; produced causelessly

རྒྱལ་ཚོགས་ ◻ rgyu tshogs ▪ རྒྱུའི་ཚོགས། ◻ rgyu'i tshogs ▪
 prerequisites ◻ ལྷག་མཐོང་གི་རྒྱལ་ཚོགས་ ◻ lhag mthong gi
 rgyu tshogs ◻ prerequisites for special insight ◻ རྒྱུའི་
 ཚོགས་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ ◻ rgyu'i tshogs med du mi rung ba ◻
 indispensable prerequisites

རྒྱལ་ཚོགས་པ་ ◻ rgyu tshogs pa ▪ hetusāmagri;
 hetusāmagrī ▪ causal collection; collection of
 causes; aggregate of causes ◻ {GD:88}causal
 complex; {GD:153}causal aggregatethis is out of
 place: the causal nexus which has the fitness to
 produce its effect, the nature of a thing

རྒྱལ་མཚན་ ◻ rgyu mtshan ▪ {LCh,MSA,MV}nimitta; {LCh}
 nibandhana; {MSA}nimittatva; hetu ▪ [cause-sign];
 reason; cause; factuality; other-powered nature
 (gzhan dbang, paratantra); the fact; evidence ◻
 {GD:119} other factors རྟོགས་སྒྲོ་བའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཡིན་ལ་ ◻
 rtogs sla ba'i rgyu mtshan gyis yin la ◻ is due to the
 fact that realization [of...] is easier

རྒྱལ་མཚན་ཉིད་པ་ ◻ rgyu mtshan nyid pa ▪ fully qualified
 cause; fully endowed cause; cause having all the
 necessary characteristics

རྒྱལ་མཚན་ལྟར་སྒྲུང་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ ◻ rgyu mtshan
 ltar snang la brten pa'i yid dpyod ▪ nimittābhāsa-
 manasikāra ▪ correct assumption depending upon
 a pseudo/quasi/counterfeit reason

རྒྱལ་མཚན་དང་འགལ་པའི་ཡིད་དཔྱོད་ ◻ rgyu mtshan

dang 'gal ba'i yid dpyod ▪ **correct assumption
contradictory with a reason**

ལྷན་མཚན་མ་གྲུབ་པའི་ཡིད་དཔྱད་ སྐྱུ་ལྷན་མཚན་མ་གྲུབ་པའི་ཡིད་དཔྱད་ ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། སྐྱུ་
'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ **correct assumption
whose reason is not established**

ལྷན་མཚན་མ་ངེས་པའི་ཡིད་དཔྱད་ སྐྱུ་ལྷན་མཚན་མ་ངེས་པའི་ཡིད་དཔྱད་ ▪ *rgyu mtshan ma nges
pa'i yid dpyod* ▪ *aniyatanimitta-manasikāra* ▪ **correct assumption in which the reason is not
ascertained**

ལྷན་མཚན་མང་ཙམ་ སྐྱུ་ལྷན་མཚན་མང་ཙམ་ ▪ *rgyu mtshan mang tsam* ▪ **quite a
number of reasons**

ལྷན་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱད་ སྐྱུ་ལྷན་མཚན་མེད་པའི་ཡིད་དཔྱད་ ▪ *rgyu mtshan med pa'i yid
dpyod* ▪ *animitta-manasikāra* ▪ **correct assumption
lacking a reason**

ལྷན་མཚན་གཞན་ནི་ཡོད་པ་ སྐྱུ་ལྷན་མཚན་གཞན་ནི་ཡོད་པ་ ▪ *rgyu mtshan gzhan ni yod pa*
▪ {GD:119}śabdasyānimittānām ▪ **get from Anne's
book**

ལྷན་མཚན་ཡང་དག་ སྐྱུ་ལྷན་མཚན་ཡང་དག་ ▪ *rgyu mtshan yang dag* ▪ *samyān-
nimitta* ▪ **correct reason/evidence**

ལྷན་མཚན་ཡོད་ཀྱང་གཏན་ལ་མ་ཐེབས་པའི་ཡིད་དཔྱད་ སྐྱུ་ལྷན་མཚན་ཡོད་ཀྱང་གཏན་ལ་མ་ཐེབས་པའི་ཡིད་དཔྱད་ ▪ *rgyu
mtshan yod kyang gtan la ma phebs pa'i yid dpyod*
▪ **correct assumption for which one has a reason
but has not ascertained it**

ལྷན་ཞིང་སོང་ སྐྱུ་ལྷན་ཞིང་སོང་ ▪ མོང། མོང། མོང། མོང།
| སྐྱུ་ལྷན་ཞིང་སོང་ སྐྱུ་ལྷན་ཞིང་སོང་ ▪ {C,L}anucamkrāmati
▪ **wander and go** ▪ {C}'wanders along';
understanding

ལྷན་ལ་སྐྱར་པ་འདོབས་པ་ སྐྱུ་ལྷན་ལ་སྐྱར་པ་འདོབས་པ་ ▪ གདབ།
འདོབས། གདབ། འདོབས། ▪ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {MV}
hetv-apavāda ▪ **deprecate the cause**

ལྷན་ལ་སྐྱབ་པ་ སྐྱུ་ལྷན་ལ་སྐྱབ་པ་ ▪ *rgyu la sgrib pa* ▪ {MV}hetv-āvaraṇa ▪
obstruct the cause

ལྷན་ལ་བརྟེན་པ་ སྐྱུ་ལྷན་ལ་བརྟེན་པ་ ▪ {MSA}hetu-samṅisritā
▪ **depend on a cause**

ལྷན་ལས་སྐྱེ་བ་ སྐྱུ་ལྷན་ལས་སྐྱེ་བ་ ▪ {MSA}hetuta upattiḥ ▪
generate from a cause

ལྷན་ལས་བྱུང་བ་ སྐྱུ་ལྷན་ལས་བྱུང་བ་ ▪ བྱུང། བྱུང། བྱུང།
བྱུང། ▪ 'byung 'byung byung byung ▪ {C,MSA}hetuka;
{MV}anvaya; {MV}hetutva ▪ **arisen from causes;
caused** ▪ {C}because of; the cause of

ལྷན་ལ་ སྐྱུ་ལྷན་ལ་ ▪ {C}dhāvati ▪ {C}flow towards; rubs off
(?)

ལྷན་ སྐྱུ་ལྷན་ སྐྱུ་ལྷན་ ▪ {L,MSA,MV}saṃtāna; {MSA}saṃtati;
*tantra; prabandha; {C}jāti; {C}vaṃśa; {MSA}
anvaya* ▪ **continuum; mental continuum;
life continuum; tantra** ▪ {PH}lineage; tantra
▪ {C}birth; species; kind; different varieties;
lineage; {GD:515} indirect (as opposed to direct,
dngos)

ལྷན་འགལ་ སྐྱུ་ལྷན་འགལ་ ▪ *rgyud 'gal* ▪ *pāraṃparāvirodha* ▪
indirectly contradictory; indirect contradictories
▪ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་སྐྱེ་བའི་གཞན་གཞན་གྱི་མཚན་
ཡིན་ཞིང་གཞི་མི་མཐུན་པར་མེད་པ་ སྐྱུ་ལྷན་འགལ་ སྐྱུ་ལྷན་འགལ་ སྐྱུ་ལྷན་འགལ་ སྐྱུ་ལྷན་འགལ་
*mtshan nyid/ dngos su gnod
bya gnod byed ma yin zhing / gzhi mi mthun par med pa*
▪ Def.: Those which are not explicitly harmed and
harmer and of which a common locus does not exist
check Perdue

ལྷན་ཐ་དད་པ་ སྐྱུ་ལྷན་ཐ་དད་པ་ ▪ {MSA}saṃtāna-bheda
▪ **different/individual continuums**

ལྷན་དྲུག་ སྐྱུ་ལྷན་དྲུག་ ▪ *rgyud drug* ▪ **six transmigrations/tantras/
continuums**

ལྷན་སྡེ་ སྐྱུ་ལྷན་སྡེ་ ▪ {LCh}tantra-piṭaka ▪ [tantra-
section]; tantra set; tantra

ལྷན་སྡེ་འོག་མ་གསུམ་ སྐྱུ་ལྷན་སྡེ་འོག་མ་གསུམ་ ▪ *rgyud sde 'og ma gsum* ▪ **the
three lower tantra sets**

ལྷན་ནས་སྐྱེ་བྱེད་ སྐྱུ་ལྷན་ནས་སྐྱེ་བྱེད་ ▪ *rgyud nas skye byed* ▪ **indirect
producer**

ལྷན་པ་ སྐྱུ་ལྷན་པ་ ▪ *paramparā; {L}vyasana* ▪
continuation; tradition; lineage ▪ ruin; fall(ing)
away from

ལྷན་པར་གློ་བུ་ སྐྱུ་ལྷན་པར་གློ་བུ་ ▪ བཟལ། ཟལ། བཟལ། ཟལ།
བཟལ། ཟལ། ▪ *brgal rgald rgold* ▪ {C}jalpā-jalpi ▪ {C}
disputations and talk

ལྷན་བླ། ལྷན་བླ་མ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་བླ་མའི་བསྟན་
བཅས་ སྐྱུ་ལྷན་བླ། ལྷན་བླ་མ། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་བླ་མའི་བསྟན་
rgyud bla; rgyud bla ma; theg pa chen

po rgyud bla ma'i bstan bcos ▪ uttarantra;
mahāyānottaratantraśāstra ▪ [Maitreya's] **Great Vehicle Treatise on the Sublime Continuum / Treatise on the Later Scriptures of the Great Vehicle** [P5525, vol. 108]

རྒྱུད་ཐོག་ཏུ་ཀའོ་ཅེན་ ▫ rgyud bla tik chen ▪ Gyel-tsap's (rgyal tshab) **Great Commentary on (Maitreya's) "Great Vehicle Treatise on the Sublime Continuum"**

རྒྱུད་ཐོག་མ། རྒྱུད་ཐོག་ ཐེག་པ་ཅེན་པོ་རྒྱུད་ཐོག་མའི་བསྟན་བཅོས་ ▫ rgyud bla ma; rgyud bla; theg pa chen po rgyud bla ma'i bstan bcos ▪ mahāyānottaratantraśāstra; uttarantra ▪ [Maitreya's] **Great Vehicle Treatise on the Sublime Continuum / Treatise on the Later Scriptures of the Great Vehicle** [P5525, vol. 108]

རྒྱུད་ཐོག་འཁྲུག་པ་ ▫ rgyud bla'i 'grel pa ▪ བཟུངས། འཁྲུགས། བཟུངས། འཁྲུགས། ▫ bkral 'grel bkrald 'grel ▪ mahāyānottaratantraśāstravyākhyā ▪ [Asaṅga's] **Commentary on (Maitreya's) "Great Vehicle Treatise on the Sublime Continuum"** [theg pa chen po'i rgyud bla ma'i bstan bcos kyi rnam par bshad pa; P5526, vol. 108]

རྒྱུད་མར་ ▫ rgyud mar ▪ successively

རྒྱུད་སྐྱད་གྲུ་ཚང་ ▫ rgyud smrad grwa tshang ▪ Gyü-may; **Tantric College of Lower Hla-sa**

རྒྱུད་གཞན་གྲུབ་པ། རྒྱུད་གཞན་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱད་པ་ ▫ rgyud gzhan grub pa; rgyud gzhan grub pa zhes bya ba'i rab tu byed pa ▪ saṃtānāntarasiddhināmaprakaraṇa ▪ [Dharmakīrti's] **Proof of Other Continuums** [P5716, vol. 130]

རྒྱུད་གཞན་གྲུབ་པ་ཞེས་བྱ་བའི་སྤྱད་པ། རྒྱུད་གཞན་གྲུབ་པ་ ▫ rgyud gzhan grub pa zhes bya ba'i rab tu byed pa; rgyud gzhan grub pa ▪ saṃtānāntara-siddhi-nāma-prakaraṇa ▪ [Dharmakīrti's] **Proof of Other Continuums** [P5716, vol. 130]

རྒྱུད་བཞི་ ▫ rgyud bzhi ▪ **Four [Medical] Tantras** ▫

DIVISIONS: གུ་ཚང་གི་རྒྱུད་པ་འདུག་པའི་རྒྱུད་པ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་པ་ལྟེ་སྤེལ་གྱི་སྤེལ་གྱི་རྒྱུད་ ▫ 1 rtsa ba'i rgyud/ 2 bshad pa'i rgyud/ 3 man ngag gi rgyud/ 4 phyi ma'i rgyud/ ▫ Enumeration:

1) Root Tantra, 2) Explanatory Tantra, 3) Oral Tradition Tantra, 4) Last Tantra

རྒྱུད་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གྱིས་སྦྱིབ་ ▫ rgyud lung rtogs kyi yon tan gyis lci ba ▪ **mental continuum weighty with good qualities of scripture and realization**

རྒྱུད་ལེགས་པར་འབྲེལ་ ▫ rgyud legs par 'brel ▪ {C} suśliṣṭha ▪ {C} tightly knit

རྒྱུད་ ▫ rgyun ▪ {LCh,L,MSA}saṃtāna; {LCh,MSA}saṃtati; {LCh,L,MSA}srotas; {L}srota; {L}sarit; {MSA,MV}prabandha; {MSA}pravāha; {MSA}satata ▪ **continuation; continuum; mental continuum; life continuum; stream; continuity** ▫ {PH}continuum; continuation; stream; current; line ▫ ཀུན་གཞིའི་རྩམས་རྒྱུད་ ▫ kun gzhi'i rdzas rgyun ▫ the substantial continuation of the basis-of-all ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྣམ་ཅིག་དུ་མ་ཆ་ཤས་སུ་ལྡན་པའི་དུས་ ▫ mtshan nyid/ skad cig du ma cha shas su ldan pa'i dus ▫ Def.: [Ke-drup (mkhas grub)]: a time which possesses multiple moments as its parts

རྒྱུད་གྱི་ཡི་དམ་ ▫ rgyun gyi yi dam ▪ {PH}personal tutelary deity

རྒྱུད་གྱིས་འབྲོ་ ▫ rgyun gyis 'gro ▪ {MSA}prabandhena gacchati ▪ **going/moving continuously**

རྒྱུད་གྱིས་འཇུག་པ་ ▫ rgyun gyis 'jug pa ▪ {MSA}prabandhena hi vrttiḥ ▪ **continuous engagement**

རྒྱུད་གཅོད་ ▫ rgyun gcod ▪ {C}ucchoṣayati ▪ **severance of the continuum; interrupt; sever/cut off the continuum** ▫ {C}abolish; shrivel up

རྒྱུད་བཅད་བྱ་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་སློ་ནས་མི་མཐུན་པར་གཞན་པ་ ▫ rgyun bcad bya gcod byed kyi sgo nas mi mthun par gnas pa ▪ **those which abide discordantly from the viewpoint of the one acting to sever the continuum [of the other], the object to be cut**

རྒྱུད་བཅས་ཀྱི་དངོས་པོ་ ▫ rgyun bcas kyi dngos po ▪ **thing which has a [further] continuum**

རྒྱུད་ཆགས་ ▫ rgyun chags ▪ {L}prabandhana; {MSA}arītā; {MSA}sātata; {MSA}prabandhatas ▪ **continuos**

རྒྱུན་ཆགས་པ་ ▫ *rgyun chags pa* ▪ **continuous**

རྒྱུན་ཆགས་མེད་པ་ ▫ *rgyun chags med pa* ▪ **not continuous**

རྒྱུན་ཆགས་ཡིན་པ་ ▫ *rgyun chags yin pa* ▪ {C} *prābandhikatva* ▪ **continuous** ▫ {C}making a continuous series

རྒྱུན་ཆད་པར་འགྱུར་ ▫ *rgyun chad par 'gyur* ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}*ucchidyate* ▪ **continuum is severed** ▫ {C}forget; is annihilated; is cut off

རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་ ▫ *rgyun chad med par* ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ **[continuum-cut-not]; without interruption; continuously**

རྒྱུན་ཏུ་གནས་པ་ ▫ *rgyun tu gnas pa* ▪ **continually abide**

རྒྱུན་ཏུ་ལྷུགས་པ་ ▫ *rgyun tu zhugs pa* ▪ ལྷུག ལྷུག ལྷུགས། ལྷུགས། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ *śrota-āpanna* ▪ **Stream Enterer**

རྒྱུན་མཐའ་ ▫ *rgyun mtha'* ▪ **end of the continuum (as a sentient being just prior to Buddhahood); end/limit of a continuum**

རྒྱུན་མཐའ་ཁོ་ནར་སྐྱེ་བ་ ▫ *rgyun mtha' kho nar skye ba* ▪ **production only at the end of a continuum**

རྒྱུན་མཐའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *rgyun mtha'i bar chad med lam* ▪ {PH}the uninterrupted path of the end of the continuum

རྒྱུན་མཐའི་ཡེ་ཤེས་ ▫ *rgyun mtha'i ye shes* ▪ **pristine wisdom at the end of the continuum**

རྒྱུན་མཐར་སྐྱེ་བ་ ▫ *rgyun mthar skye ba* ▪ **production at the end of a continuum**

རྒྱུན་དང་སྐད་ཅིག་གིས་འཛིན་པའི་མི་དྲག་པ་ ▫ *rgyun dang skad cig gis 'jig pa'i mi rtag pa* ▪ **impermanence that is disintegration of continuum and momentary disintegration**

རྒྱུན་ཏུ་ ▫ *rgyun du* ▪ {MSA}*nirantara*; {MSA}*saṃtatyā*; {MV}*abhikṣṇam* ▪ **continually; continuous; continuously**

རྒྱུན་ཏུ་སྒྲོག་པ་ ▫ *rgyun du sgrog pa* ▪ **continuously**

proclaiming

རྒྱུན་ཏུ་འཛོག་པ་ ▫ *rgyun du 'jog pa* ▪ *saṃsthāpana*; *saṃsthāpana* ▪ **continuous setting**

རྒྱུན་ཏུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *rgyun du yid la byed pa* ▪ {MSA} *nirantara-manaskāra* ▪ **continuous taking to mind; continuous mental contemplation/attention**

རྒྱུན་ནི་མ་བཅད་པས་ ▫ *rgyun ni ma bcad pas* ▪ {MSA} *saṃtater anucchedāt* ▪ **through not severing the continuum; due to not interrupting**

རྒྱུན་བྱི་མ་ ▫ *rgyun phyi ma* ▪ {PH}subsequent continuation

རྒྱུན་མ་ཆད་པ་ ▫ *rgyun ma chad pa* ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}(*avicchinna-*) *aviṣṭhita*; {MSA}*prabandhānupacchinna-* **continuously; without interruption** ▫ {C}not unfixed; not discontinuous; the same confusion at

རྒྱུན་མི་གཅོད་ ▫ *rgyun mi gcod* ▪ {MSA}*accheda*; {MSA} *aviccheda*; {MSA}*sātatyā* ▪ **continuously; without interruption**

རྒྱུན་མི་གཅོད་པ་ ▫ *rgyun mi gcod pa* ▪ {MV}*aprasrabdhi*; {MSA}*accheda*; {MSA}*aviccheda*; {MSA}*sātatyā* ▪ **continuously; without interruption**

རྒྱུན་མི་ཆད་པ་ ▫ *rgyun mi chad pa* ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {L}*saṃmita*; {L} *anupaccheda*; {C}*anucchinna-* {C}*saṃtatyā* *saṃtatyā*; {C}(=*saṃtatyā*); {C}*avyavacchedya* ▪ **continuously; without interruption** ▫ {C}assembly; joined; same; like; promise; agree; complete; measure; mete out; commensurate; always; uninterrupted; constant(ly and always); always; non-interruption

རྒྱུན་མི་ཆད་པའི་བྱིས་ ▫ *rgyun mi chad pa'i phyir* ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C} *avyavacchedya* ▪ **because of non-interruption; in order not to interrupt**

རྒྱུན་མི་ཆད་པར་བྱ་བ་ ▫ *rgyun mi chad par bya ba* ▪ འཚད། འཚད། ཚད། ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C} *anupaccheda* ▪ **continuously; without interruption** ▫ {C}non-interruption

རྒྱུན་མི་འཚད་ ▫ *rgyun mi 'chad* ▪ འཚད། འཚད། ཚད།
 ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {L}samita; {C}
samucchinnam; satataṃ samitam; {MV}
anuparama; nairantarya; saṃdhāna; {MSA}
anupaccheda; apratiprasrabdha; avicchinna;
aviccheda; avyavaccheda; asraṃsana; satata;
samita ▪ **continuously; without interruption**

རྒྱུན་མི་འཚད་པ་ ▫ *rgyun mi 'chad pa* ▪ འཚད། འཚད། ཚད།
 ཚད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {L}samita; {C}
anucchinnam; satataṃ samitam ▪ **continuously;**
without interruption

རྒྱུན་འབྲེལ་ ▫ *rgyun zhugs* ▪ རྒྱུན། རྒྱུན། རྒྱུན། པ། ▫ *rgyun*
tu zhugs pa ▪ {LCh}śrota-āpanna; śrotāpanna ▪
Stream Enterer

རྒྱུན་འབྲེལ་འབྲས་བུ་གནས་ ▫ *rgyun zhugs 'bras gnas* ▪ རྒྱུ
 འབྲེལ། རྒྱུན། རྒྱུན། རྒྱུན། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **Abider in**
the Fruit of Stream Enterer

རྒྱུན་འབྲེལ་འབྲེལ་པ་ ▫ *rgyun zhugs zhugs pa* ▪ རྒྱུ འབྲེལ།
 རྒྱུན། རྒྱུན། རྒྱུན། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **Approacher**
to Stream Enterer

རྒྱུན་རིང་ ▫ *rgyun ring* ▪ {PH}long time; long duration

རྒྱུན་རིང་པོ་ ▫ *rgyun ring po* ▪ {PH}(for) a long time

རྒྱུ་འཁྲུག་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ ▫ *rgyu'i kun nas nyon mongs*
pa ▪ {MV}hetu-saṃkleśa ▪ **causal affliction; causal**
afflictive emotion

རྒྱུ་འཁྲུག་སྤོང་ ▫ *rgyu'i kun slong* ▪ བསྤོང། སྤོང་ / སྤོང་།
 བསྤོངས། སྤོངས། ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪
causal motivation

རྒྱུ་འཛོམས་ ▫ *rgyu'i chos* ▪ **causal practice**

རྒྱུ་འཕྲིག་པ་ ▫ *rgyu'i theg pa* ▪ *hetuyāna* ▪ **Cause Vehicle**

རྒྱུ་འཛོམས། རྒྱུ་ཚོགས་ ▫ *rgyu'i tshogs; rgyu tshogs* ▪
prerequisite ▫ རྒྱུ་འཛོམས་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ ▫ *rgyu'i tshogs*
med du mi rung ba ▫ indispensable prerequisites
 ▫ ལྷག་མཐོང་གི་རྒྱུ་ཚོགས་ ▫ *lhag mthong gi rgyu tshogs* ▫
 indispensable prerequisites

རྒྱས་ ▫ *rgyus* ▪ {C}nidāna; {C}etan-nidānā; {C}kim
nidānam; {C}tan-nidānam ▪ **familiar; familiar**
with ▫ {PH}familiar ▫ {C}linked with; foundation;

for the sake of; Origins; because; wherefrom; and
 for what reason?; that link; as a result of ལྷ་ལ་ཡང་
 རྒྱས་མེད་པའི་དཔེ་རིང་ཞིག་གོས་ལྷ་ལ་དགུ་ཙམ་གྱིས་རྒྱུ་འཛོམས་འདུག ཁ། *su*
la yang rgyus med pa'i dpe ring zhig gos thum dgu
tsam gyis dril nas 'dug, ▫ There was a long text that
 was unfamiliar to everyone, having been wrapped in
 nine layers of cloth. ▫ {GCG} p. 17

རྒྱས་འབྲས་བུ་མཚོན་པ་ ▫ *rgyus 'bras bu mtshon pa* ▪
characterization of an effect by a cause

རྒྱས་མེད་ ▫ *rgyus med* ▪ **having no knowledge; having**
no familiarity ▫ ལྷ་མེད་རྒྱས་མེད་པའི་ལྷ་མོ་བ་ ▫ *sgyu ma'i*
rgyus med pa'i ltad mo ba ▫ member of the audience
 who is unfamiliar with magic

རྒྱས་ཤེས་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *rgyus shes bya ba'i phyir* ▪ {C}
jānanāya ▪ {C}so as to get acquainted with

སྤྱོད་ ▫ *sga* ▪ **ginger**

སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sga skya* ▪ **ginger**

སྤྱོད་སྤྱོད་ལྷ་གྲོག་ ▫ *sga smug* ▪ **ginger; brown ginger**

སྤྱོད་ ཁ། *sgang* ▪ {PH}period ▫ རི་དུས་ཙམ་ཐོད་པ་མང་པོ་བྱི་ཀྱ་མ་
 ཤི་ལར་འགྲོའི་སྤྱོད་ཡིན། ▫ *de dus tsa na bod pa mang po*
bi kra ma shi lar 'gro'i sgang yin; ▫ At that time,
 it was a period when many Tibetans were going to
 Vikramaśīla. ▫ {GCG} p.21

སྤྱོད་ལ་ ▫ *sgang la* ▪ **on top (of)**

སྤྱོད་ཤོངས་ ▫ *sgang shongs* ▪ {PH}ridges and valleys

སྤྱོད་ལྷ་གཞུང་ ▫ *sgal gzhung* ▪ {PH}backbone; spine

སྤྱོད་པོ་ ▫ *sgur po* ▪ {C}kubja ▪ {C}hunch-backed

སྤྱོད་རྩོད། སྤྱོད་པའི་རྩོད་རྩོད་ ཁ། *sgeg rdor, sgeg pa'i rdo rje* ▪
Vilāsavajra/ Līlāvajra ▪ **Vilāsavajra/ Līlāvajra**

སྤྱོད་པ་ ▫ *sgeg pa* ▪ {PH}playful; charming

སྤྱོད་པ་ ▫ *sgeg pa* ▪ {PH}mesmerizing (one of nine
 moods of dance)

སྤྱོད་པའི་རྩོད་རྩོད། སྤྱོད་རྩོད་ ཁ། *sgeg pa'i rdo rje, sgeg rdor* ▪
Vilāsavajra/ Līlāvajra ▪ **Vilāsavajra/ Līlāvajra**

སྤྱོད་མོ། སྤྱོད་མོ་མ་ ▫ *sgeg mo, sgeg mo ma* ▪ [Vajra]
lāsya, offering goddess of dance

མཚོག་མོ་མ། མཚོག་མོ་ ◻ *sgeg mo ma, sgeg mo* ▪ *lāsyā* ▪
[Vajra]lāsyā, offering goddess of dance

མཚོག་ས་ ◻ *sgegs* ▪ {VM} obstructor

མཚོ་ཁུང་ ◻ *sg'e'u khung* ▪ **window**

མཚོ་ ◻ *sgo* ▪ བསྐོ། མཚོ། བསྐོས། མཚོས། ◻ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪
{C,L,MSA}mukha; {L,C,MV}dvāra; {C}nirhāra;
{MSA}puṭa ▪ **approach; door; mode; gate; infuse;**
deposit; order ◻ {PH}door ◻ {C}face; calling
forth; consummation; emission ཐབ་པ་སྐོ་བཟུང་ ◻ *khyab*
pa sgo brgyad ◻ eight doors of pervasion ◻ རིགས་པ་འདི་
སྐོ་དུ་མ་ནས་ ◻ *rigs pa'i sgo du ma nas* ◻ through many
doors of reasoning

མཚོ་ཁྱིམ་ ◻ *sgo khyim* ▪ {PH}arched niche

མཚོ་ང་ ◻ *sgo nga* ▪ *aṇḍa* ▪ **egg; gonad**

མཚོ་ང་ནས་སྐྱེ་བ་ ◻ *sgo nga nas skye ba* ▪ {L}aṇḍaja ▪ [egg-
from-born]; egg-born [i.e. bird]

མཚོ་ང་ཕྱེད་ཚལ་བ་ ◻ *sgo nga phyed tshal pa* ▪ **Half-
Eggists; Half-Eggist School**

མཚོ་གཉེས་ ◻ *sgo gnyer* ▪ {PH}responsibilities ◻ མཚོ་གཉེས་སོ་
སོར་མྱོང་། ◻ [Each person should] look after their own
individual responsibilities. ◻ {GCG}

མཚོ་དུང་དུ་ ◻ *sgo drung du* ▪ {PH}at/to the gate ◻ དཔལ་
རྒྱ་ལྗོངས་མཚོ་དུང་དུ་སོང་། ◻ {Bu-ston; chos-'byung} ◻ [He]
came to the gate of Nālanda.

མཚོ་ནས་ ◻ *sgo nas* ▪ {LCh}dvāreṇa ▪ **[door-from]; from
the point of view; from the viewpoint; from the
approach of; through; by way of** ◻ {PH}from the
point of view (of); through; by way of ◻ དེ་འདི་སྐོ་ནས་ ◻
de'i sgo nas ◻ from that point of view ◻ {BJ 12.3}

མཚོ་བ་ ◻ *sgo ba* ▪ བསྐོ། མཚོ། བསྐོས། མཚོས། ◻ *bsgo sgo bsgos sgos*
▪ *pari-bhu* ▪ **infuse; deposit; order** ◻ བག་ཆགས་སྐོ་
བ་ ◻ *bag chags sgo ba* ◻ infusing predispositions/
latencies

མཚོ་བ་ཡབ་ཡུམ་ ◻ *sgo ba yab yum* ▪ {PH}gate keepers
and consorts

མཚོ་མང་ ◻ *sgo mang* ▪ **many doors; Go-mang ("Many
Doors") College [of Dre-pung Monastic**

University]

མཚོ་མང་གྲལ་ཚང་ ◻ *sgo mang grwa tshang* ▪ **Go-mang
College [of Dre-pung Monastic University]**

མཚོ་གསུམ་ ◻ *sgo gsum* ▪ **three doors** ◻ COMMENT: *body,*
speech, and mind

མཚོ་གསུམ་ ◻ *sgog skya* ▪ **white garlic**

མཚོ་གཤེན་ ◻ *sgog sngon* ▪ **blue garlic**

མཚོ་མ་ ◻ *sgom* ▪ བསྐོས། མཚོས། བསྐོསས། མཚོསས། ◻ *bsgom sgom*
bsgoms sgoms ▪ {LCh}bhāvayati ▪ **meditate;**
meditation; cultivate; cultivation

མཚོ་པ་ ◻ *sgom pa* ▪ བསྐོས། མཚོས། བསྐོསས། མཚོསས། ◻ *bsgom*
sgom bsgoms sgoms ▪ {L}bhāvayati; {C,MV,MSA}
bhāvanā; {MSA,MV}bhāvana (e.g.: {MSA}cintana-
bhāvana); {MSA}abhyāsa ▪ **meditate; meditation;**
meditating; cultivate; cultivation ◻ {C}progress;
development

མཚོ་པ་བགྱིད་ ◻ *sgom pa bgyid* ▪ {L}bhāvayati; {C}
bhāvanā ▪ **meditate; meditation; cultivate;**
cultivation; cause to meditate/cultivate

མཚོ་པ་མེད་ ◻ *sgom pa med* ▪ བསྐོས། མཚོས། བསྐོསས། མཚོསས། ◻
bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {C}abhāvanā ▪ **not
cultivated/meditated; non-cultivation/meditation**
◻ {C}non-development

མཚོ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ ◻ *sgom pa zhes bya ba* ▪ བསྐོས།
མཚོས། བསྐོསས། མཚོསས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms*
▪ {C}bhāvanā-ākhyā ▪ **meditation** ◻ {C}path
of development; one speaks of meditational
development

མཚོ་པ་འཛིན་འཁོར་གསུམ་ ◻ *sgom pa'i 'khor gsum* ▪ **three
spheres of meditation; (agent, action, and object
of meditation)**

མཚོ་པ་འཛིན་པ་ ◻ *sgom pa'i rim pa* ▪ བསྐོས། མཚོས། བསྐོསས།
མཚོསས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ *bhāvanā-*
krama ▪ [Kamalaśīla's] **Stages of Meditation**
(*bhāvanā-krama*) [P5310-5312, vol. 102]

མཚོ་སྤང་ ◻ *sgom spang* ▪ སྤང་། མྱོང་། སྤངས། མྱོངས། ◻ *spang*
spong spangs spongs ▪ {LCh}bhāvanāheya ▪ **that
which is abandoned by the path of meditation;**
object of abandonment by a path of meditation

གྲོམ་སྤང་སྐོར་དབྱ་ ◻ *sgom spang skor dgu* ▪ **nine cycles of objects of abandonment by the path of meditation**

གྲོམ་སྤང་སྐོར་བཅུ་གཅིག་ ◻ *sgom spang skor bcu gcig*
▪ {PH}the eleven cycles of the objects to be abandoned by the path of meditation

གྲོམ་སྤང་ཉོན་མོངས་ ◻ *sgom spang nyon mongs* ▪ {PH}the afflictions that are to be abandoned by the path of meditation

གྲོམ་སྤང་ཉོན་མོངས་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་ ◻ *sgom spang nyon mongs chen po'i chen po* ▪ {PH}the great of the great afflictions that are to be abandoned by the path of meditation

གྲོམ་སྤང་བདེན་འཛིན་ ◻ *sgom spang bden 'dzin* ▪ སྤང་ | སྤང་། སྤངས། སྤངས། ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ **conception of true existence which is abandoned by the path of meditation**

གྲོམ་སྤང་གཟུང་འཛིན་ནམ་རྟོག་བཞིའི་གཉེན་པོ་སྐྱོམ་ལས་ཅུ་བྱུང་ ◻ *sgom spang gzung 'dzin rnam rtog bzhi'i gnyen po sgom lam rtse sbyor* ▪ **path of meditation peak trainings which are the antidotes to the four conceptions of apprehended-object and apprehending-subject abandoned by the path of meditation**

གྲོམ་སྤང་ཤེས་སྒྲིབ་ ◻ *sgom spang shes sgrib* ▪ {PH}the obstructions to omniscience that are to be abandoned by the path of meditation

གྲོམ་སྤང་ཤེས་སྒྲིབ་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་ ◻ *sgom spang shes sgrib chen po'i chen po* ▪ {PH}the great of the great obstructions to omniscience that are to be abandoned by the path of meditation

གྲོམ་སྤང་ཉོན་སྒྲིབ་ ◻ *sgom spang nyon sgrib* ▪ {PH}the afflictive obstructions that are to be abandoned by the path of meditation

གྲོམ་བྱ་ ◻ *sgom bya* ▪ བསྐྱོམ། སྐྱོམ། བསྐྱོམས། སྐྱོམས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **object of meditation**

གྲོམ་བྱ་གཙོ་བོ་ ◻ *sgom bya gtso bo* ▪ བསྐྱོམ། སྐྱོམ། བསྐྱོམས། སྐྱོམས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **principal object of meditation**

གྲོམ་བྱུང་ ◻ *sgom byung* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ *bhāvanāmayī* ▪ **arisen from meditation; [experience] arisen from meditation**

གྲོམ་བྱུང་གི་རྟོགས་པ་ ◻ *sgom byung gi rtogs pa*
▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **realization which is a state arisen from meditation**

གྲོམ་བྱུང་གི་སྤྱོད་བ་ ◻ *sgom byung gi myong ba* ▪ {PH}experience that is a state arisen from meditation

གྲོམ་བྱུང་གི་ཤེས་རབ་ ◻ *sgom byung gi shes rab* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ *bhāvanāmayīprajñā* ▪ **wisdom arisen from meditation**

གྲོམ་རིམ་ ◻ *sgom rim* ▪ བསྐྱོམ། སྐྱོམ། བསྐྱོམས། སྐྱོམས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ *bhāvanākrama* ▪ **[Kamalaśīla's] Stages of Meditation (bhāvanā-krama) [P5310-5312, vol. 102]**

གྲོམ་རིམ་གསུམ་ ◻ *sgom rim tha ma* ▪ བསྐྱོམ། སྐྱོམ། བསྐྱོམས། སྐྱོམས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **the final [or third] of [Kamalaśīla's] three works on the Stages of Meditation (bhāvanā-krama) [P5310-5312, vol. 102]**

གྲོམ་རིམ་དང་པོ་ ◻ *sgom rim dang po* ▪ བསྐྱོམ། སྐྱོམ། བསྐྱོམས། སྐྱོམས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **the first of [Kamalaśīla's] three works on the Stages of Meditation (bhāvanā-krama) [P5310-5312, vol. 102]**

གྲོམ་རིམ་བར་པ་ ◻ *sgom rim bar pa* ▪ བསྐྱོམ། སྐྱོམ། བསྐྱོམས། སྐྱོམས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **the middle [or second] of [Kamalaśīla's] three works on the Stages of Meditation (bhāvanā-krama) [P5310-5312, vol. 102]**

གྲོམ་ལས་ ◻ *sgom lam* ▪ བསྐྱོམ། སྐྱོམ། བསྐྱོམས། སྐྱོམས། ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {C,MSA} *bhāvanā-mārga*; {C} *bhāvanā-patha* ▪ **path of meditation** ◻ {C}path of development DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཇིས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ◻ *mshan nyid/ rjes la mngon rtogs* ◻ Def.: subsequent clear realizer

DIVISIONS: རོན་གཅིག་སྐྱོམ་ལས་པའི་མཁྱེན་པ་ཇིས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ◻ *don gcig sgom lam pa'i mkhyen pa/ rjes la mngon*

rtogs/ ▫ Syn.: exalted knower of one on the path of meditation; subsequent clear realizer

ལྷོ་ལམ་སྐོར་དགུ་ ▫ *sgom lam skor dgu* ▫ {PH} nine cycles of the path of meditation

ལྷོ་ལམ་གྱི་བྱེད་པ་ ▫ *sgom lam gyi byed pa* ▫ *bhāvanāmārgasya kāritram* ▫ **function of a [Great Vehicle] path of meditation**

ལྷོ་ལམ་པའི་མཁྱེན་པ་ ▫ *sgom lam pa'i mkhyen pa* ▫ མཁྱེན། མཁྱེན། མཁྱེན། མཁྱེན། མཁྱེན། ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▫ **exalted knower of one on the path of meditation** ▫ DEFINITIONS: དོན་གཅིག་སྐོས་ལམ་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *don gcig sgom lam/ rjes la mngon rtogs/* ▫ Syn.: path of meditation; subsequent clear realizer

ལྷོ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་བཅུ་གཅིག་ ▫ *sgom lam bar chad med lam bcu gcig* ▫ {PH} the eleven uninterrupted paths of the path of meditation

ལྷོ་ལམ་རྩེ་རྒྱུར་ ▫ *sgom lam rtse sbyor* ▫ *bhāvanāmārgamūrdhaprayogaḥ* ▫ **path-of-meditation peak training/ peak training of the path of meditation**

ལྷོ་མས་ ▫ *sgoms* ▫ བསྐོས། མྱོས། བསྐོསས། མྱོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▫ *bhāvayati* ▫ **meditate; meditation; cultivate; cultivation**

ལྷོ་མས་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་རིག་མ་ ▫ *sgoms pa'i ye shes kyi rig ma* ▫ བསྐོས། མྱོས། བསྐོསས། མྱོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▫ **meditated wisdom knowledge woman**

ལྷོ་ས་ ▫ *sgos* ▫ བསྐོས། མྱོས། བསྐོསས། མྱོསས། ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▫ *pari-bhu* ▫ **infuse; deposit; order; private; especially; particularly** ▫ བག་ཆགས་བསྐོས་གཞི། ▫ *bag chags bsgo gzhi/* ▫ basis of infusion of predispositions ▫ མྱོས་ཚོས། ▫ *sgos chos/* ▫ private phenomena

ལྷོ་ས་ཚོས་ ▫ *sgos chos* ▫ **private phenomena**

ལྷོད་ལུག་པའི་ལེ་ལོ་ ▫ *sgyid lug pa'i le lo* ▫ **laziness of losing affinity**

ལྷོད་ལུགས་པའི་ལེ་ལོ་ ▫ *sgyid lugs pa'i le lo* ▫ **laziness of inadequacy; laziness of low self-esteem**

ལྷུ་ ▫ *sgyu* ▫ {C,L}māyā; {C}śaṭhu ▫ **deceit; magic; illusion** ▫ {C}artfulness

ལྷུ་འཕྲུལ། ལྷུ་མའི་འཕྲུལ་པ་ ▫ *sgyu 'phrul, sgyu ma'i 'phrul pa* ▫ **magical emanation; illusory emanation**

ལྷུ་འཕྲུལ་བྱ་བ། ▫ *sgyu 'phrul dra ba* ▫ **magical emanation net; illusory emanation net** ▫ འཇམ་དབལ་གྱི་ལྷུ་འཕྲུལ་བྱ་བའི་རྒྱུད་ ▫ *'jam dpal gyi sgyu 'phrul drwa ba'i rgyud* ▫ Mañjuśrī's Magical Emanation Net Tantra (Mañjuśrī-māyā-jāla-tantra)

ལྷུ་འཕྲུལ་བྱ་བ་ ▫ *sgyu 'phrul drwa ba* ▫ **magical emanation net; illusory emanation net** ▫ {PH} net of illusory emanations ▫ འཇམ་དབལ་གྱི་ལྷུ་འཕྲུལ་བྱ་བའི་རྒྱུད་ ▫ *'jam dpal gyi sgyu 'phrul drwa ba'i rgyud* ▫ Mañjuśrī's Magical Emanation Net Tantra (Mañjuśrī-māyā-jāla-tantra)

བྱ་བ་ ▫ *drwa ba* ▫ {PH}net; network ▫ འཇམ་དབལ་གྱི་ལྷུ་འཕྲུལ་བྱ་བའི་རྒྱུད་ ▫ Mañjuśrī's Magical Emanation Net Tantra ▫ {Mañjuśrī-māyā-jāla-tantra}; Tx / P y; vol.

ལྷུ་འཕྲུལ་གར་ ▫ *sgyu 'phrul gar* ▫ {PH}illusory drama; magical drama

ལྷུ་འཕྲུལ་བྱ་བའི་གར་ ▫ *sgyu 'phrul rwa ba'i gar* ▫ {PH} the web of magical display

ལྷུ་མ་ ▫ *sgyu ma* ▫ {C,MSA}māyā; {C}kṛtrima ▫ **magician's illusion; illusion [especially those created by magicians]** ▫ {PH}illusory; magical; magician's illusion ▫ {C}magic; magical illusion(s); deception; mock show; artificial ཀུན་རྫོབ་སྐུ་མ་ལུ་འཕྲུལ་རྟོག་པ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *kun rdzob sgyu ma lta bu'i stong pa mngon sum du rtogs pa'i ye shes* ▫ exalted wisdom directly realizing conventionalities as empty, like illusions ▫ {PGP-73}

ལྷུ་མ་མཁན་ ▫ *sgyu ma mkhan* ▫ {C,MV,MSA}māyā-kāra; {L}āyā-kṛta; {C}veṇu-kāra ▫ **magician** ▫ {C} juggler; bamboo worker

ལྷུ་མ་སྐྱུ་བ་ཤེས་སྐྱུ་མ་འབྲས་ ▫ *sgyu ma sgrub shes sgyu ma 'drar* ▫ {C}māyā-vidhi-jñā-paramo ▫ {C}perfect in knowing the various forms of magical illusion

ལྷུ་མ་ལུ་བྱ་བ་ ▫ *sgyu ma lta bu* ▫ {C}māyasadr̥ṣo; {C,MSA} māyopama ▫ **illusion-like; like a magician's illusion** ▫ {C}like illusion; magical image; like (an) illusion; similar to a mock show

ལྷན་མ་ལྷ་བུ་གཉིས་སུ་མེད་པར་སྐྱེ་བ་ ◻ *sgyu ma lta bu gnyis su med par smra ba* ▪ *māyopamādvayavādīn* ▪ **Proponent of Illusory-Like Non-Dualism**

ལྷན་མ་ལྷ་བུའི་ཉིང་ངེ་འཛོལ་ ◻ *sgyu ma lta bu'i ting nge 'dzin* ▪ *གཟུང་། འཛོལ། བཟུང་། ཟུངས།* ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}*māyopama-samādhi* ▪ **illusion-like meditative stabilization** ◻ {C}concentration on (everything as an) illusion

ལྷན་མ་ལྷ་བུའི་སྐྱང་བ་ ◻ *sgyu ma lta bu'i snang ba* ▪ སྐྱང་། སྐྱང་། སྐྱང་། སྐྱང་། ◻ *snang snang snang snang* ▪ **appearance that is like an illusion; illusion-like appearance**

ལྷན་མ་ལྷ་བུར་ ◻ *sgyu ma lta bur* ▪ {C}*māyaja* ▪ **illusion-like; like a magician's illusion; illusory** ◻ {C}born of illusion

ལྷན་མ་ལྷ་ར་ ◻ *sgyu ma lta r* ▪ {C}*māyopama; māyāvat* ▪ **illusion-like; like a magician's illusion; illusory**

ལྷན་མ་མཐོང་བ་ ◻ *sgyu ma mthong ba* ▪ {C}*māyā-darśana* ▪ **see an illusion** ◻ {C}seen as illusion

ལྷན་མ་དང་སྐྱུལ་བ་ལྷ་བུ་ ◻ *sgyu ma dang sprul pa lta bu* ▪ {C}*nirmīta; (=māyā-nirmīta-sadrśa = manomaya = {C}nirmāṇa)* ▪ **like an illusion and emanation** ◻ {C}fictitious; magically created; magical creation; conjured up by; illusory magical creation; apparition

ལྷན་མ་འདྲར་ ◻ *sgyu ma 'drar* ▪ {C}*māyakalpa; {C}māyopama* ▪ **illusion-like; illusory** ◻ {C}like an illusion; like illusion; similar to a mock show

ལྷན་མ་སྐྱུལ་མཁན་པ་ ◻ *sgyu ma sprul mkhan pa* ▪ **magician**

ལྷན་མ་བྱེད་པ་མཁན་པ་ ◻ *sgyu ma byed pa mkhas pa* ▪ {PH}a master magician

ལྷན་མ་བྱེད་པ་མཁན་པ་ཉི་གནས་ ◻ *sgyu ma byed pa nye gnas* ▪ {PH}an apprentice magician

ལྷན་མ་བཞིན་དུ་ ◻ *sgyu ma bzhin du* ▪ {C}*māya-tulya* ▪ **like a magician's illusion** ◻ {C}like an illusion

ལྷན་མ་རིགས་གུབ་པ་ ◻ *sgyu ma rigs grub pa* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས། / གུབ། གུབས། ◻ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪

Reason-Established Illusionist

ལྷན་མའི་སྐྱེས་བུ་ ◻ *sgyu ma'i skyes bu* ▪ {C}*māyo(kara)-puruṣa* ▪ {C}magically created person

ལྷན་མའི་རྒྱས་མེད་པའི་ལྷན་མོ་བ་ ◻ *sgyu ma'i rgyus med pa'i ltad mo ba* ▪ **member of the audience who is unfamiliar with magic**

ལྷན་མའི་ཚོས་ཉིད་ཉེ་བར་བཟུང་ན་ ◻ *sgyu ma'i chos nyid nye bar bzung na* ▪ {C}*māyā-dharmatām upādāya* ▪ **if/when the illusory final nature/reality/noumenon is apprehended** ◻ {C}seeing that their nature is illusory

ལྷན་མའི་ཉིང་འཛོལ་ ◻ *sgyu ma'i ting 'dzin* ▪ {PH}samādhi of illusion; samādhi [that perceives all as an] illusion

ལྷན་མའི་རེའུ་ཤིང་རྩ་གྲང་དུ་མེད་ ◻ *sgyu ma'i rde'u shing rta glang du med* ▪ **pebbles and sticks of a magical display do not exist as horses and elephants [but appear as such]**

ལྷན་མའི་ནོར་ ◻ *sgyu ma'i nor* ▪ {PH}illusory wealth

ལྷན་མལ་ཚོ་ག་ཤེས་ ◻ *sgyu rtsal cho ga shes* ▪ {C}*kalā-vidhi-jñō* ▪ {C}instructed in many arts

ལྷན་མལ་འཛིག་རྟེན་པ་ ◻ *sgyu rtsal 'jig rten pa* ▪ {PH}the [sixty-four] worldly arts

ལྷན་ལུས་ ◻ *sgyu lus* ▪ *māyā-kāya; māyādeha* ▪ **illusory body**

ལྷན་པ་ ◻ *sgyur* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུར། སྐྱུར། ལྷན་པ། ལྷན་པ། ལྷན་པ། ལྷན་པ། ◻ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ **change; transform; affect; control** ◻ གུབ་མཐུན་ཐོག་བསྐྱུར་བ་ ◻ *grub mthas blo bsgyur ba* ◻ those whose minds have been affected by tenets ◻ མྱིང་བཞི་དབང་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ ◻ *gling bzhi dbang bsgyur ba'i rgyal po* ◻ monarch who controls the four continents ◻ འཁོར་ལོས་བསྐྱུར་བའི་རྒྱལ་པོ་ ◻ *'khor los bsgyur ba'i rgyal po* ◻ universal monarch [monarch who controls by means of a wheel]

ལྷན་པ་ ◻ *sgyur ba* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུར། སྐྱུར། ལྷན་པ། ལྷན་པ། ལྷན་པ། ལྷན་པ། ◻ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {MSA}*pariṇāmikatva; {MV}pariṇati; {MV}vartin; {MV}vartana* ▪ **change; transform; affect; control**

ཡུལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *sgyur bar byed pa* ▪ **transform**

ཡུག་པ་རྩོ་ ▫ *sgyogs rdo* ▪ {PH}boulder

ཡུ་ ▫ *sgra* ▪ {C,MSA,MV,GD}śabda; {MSA}ghoṣa; {MSA}svara; {C,MSA,MV}ruta; {C}āyatana ▪ **sound; term; roar** ▫ {PH}grammar ▫ {C}voice; message; sense-field; occasion for; source; voice; meaningful sound; sounds; language; vocal sounds; speech; {GD:681} verbal testimony རྒྱ་ཚོས་ཅན་མི་དྲག་རྟེན་བྱས་པའི་ཕྱིར་ ▫ *sgra chos can mi rtag ste byas pa'i phyir* ▫ the subject, sound, is impermanent because of being a product

ཡུ་སྐྱོགས་པ་ ▫ *sgra sgrogs pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱོག་བསྐྱབས། སྐྱོགས། ▫ *bsgrag sgrog bsgrags/sgrogs/* ▪ **proclaim; call out; roar**

ཡུ་སྐྱོགས་པར་ ▫ *sgra sgrogs par* ▪ {C}nadati; {C}nadate ▪ **proclaim; call out; roar** ▫ {C}roars

ཡུ་གཅན་ ▫ *sgra gcan* ▪ *rāhu* ▪ **Rāhu [in Indian astronomy, the name of a "planet"]** ▫ ཉི་ཟླ་གཅན་གསུམ་ ▫ *nyi zla gcan gsum* ▫ the three: sun, moon, and rāhu

ཡུ་གཅན་གཟུང་བྲལ་ ▫ *sgra gcan gza' bral* ▪ {C}rāhu-graha-mukto ▪ {C}released from the planet Rāhu

ཡུ་ཚེན་པོ་ ▫ *sgra chen po* ▪ *mahānāda; mahārāva* ▪ {PH}Mahānāda; Mahārāva

ཡུ་རྩི་བཞིན་ ▫ *sgra ji bzhin* ▪ {L,C,MSA}yathā-ruta; {C}yathāvaj-jñāna ▪ **literal; literally; literal meaning** ▫ {C}according to the letter; the cognition of what really is

ཡུ་རྩི་བཞིན་གྱི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ ▫ *sgra ji bzhin gyi don gyi rjes su 'brangs nas* ▪ {MSA}yathā-rutārthānusāreṇa ▪ **following the literal meaning**

ཡུ་རྩི་བཞིན་དུ་ ▫ *sgra ji bzhin du* ▪ **literal; literally** ▫ {PH}literally ▫ སྐྱམ་ཟིན་སྐྱེ་ཇི་བཞིན་དུ་ཁས་ལེན་དུ་མི་རུང་བའི་ཅན་ ▫ *sgras zin sgra ji bzhin du khas len du mi rung ba'i mdo* ▫ sūtra of which it is unsuitable to accept literally the literal meaning ▫ {DASI 572.4}

ཡུ་རྩི་བཞིན་པ་ ▫ *sgra ji bzhin pa* ▪ *yathāruta* ▪ **literal; literality** ▫ སྐྱེ་ཇི་བཞིན་པར་བརྟུང་བས་ཚོག་ཀྱང་ ▫ *sgra ji bzhin par bzung bas chog kyang* ▫ although it is

suitable/fit to be taken literally

ཡུ་རྩི་བཞིན་པ་མིན་པར་བཤད་པ་ ▫ *sgra ji bzhin pa min par bshad pa* ▪ **set forth non-literally**

ཡུ་རྩི་བཞིན་པར་ཞེན་པ་ ▫ *sgra ji bzhin par zhen pa* ▪ **adhering to...as literal**

ཡུ་འཇུག་ ▫ *sgra 'jug* ▪ **usage of a term; affix a term**

ཡུ་འཇུག་གཞི་ ▫ *sgra 'jug gzhi* ▪ {PH}basis of application of terms

ཡུ་ཉིད་ ▫ *sgra nyid* ▪ {C}ghoṣatā ▪ {C}voice

ཡུ་སྟོན་ ▫ *sgra snyan* ▪ {C}ānandokti ▪ **pleasant sound** ▫ {C}pleasant sound

ཡུ་སྟོན་རྩུ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *sgra snyan lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like guitar**

ཡུ་བརྟན་ ▫ *sgra brnyan* ▪ {C}pratiśrutkā ▪ **echo** ▫ {C}echo

ཡུ་དྲག་གས་སྐྱམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་ ▫ *sgra rtag gam snyam pa'i the tshom* ▪ **a doubting consciousness that thinks, "Is sound permanent?" [or, "Sound is probably permanent."]**

ཡུ་དྲག་གས་མི་དྲག་སྐྱམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་ ▫ *sgra rtag gam mi rtag snyam pa'i the tshom* ▪ **A doubting consciousness that thinks, "Is sound permanent or impermanent?"**

ཡུ་དྲག་འཛིན་རྟོག་པ་ ▫ *sgra rtag 'dzin rtog pa* ▪ གཟུང་འཛིན། གཟུང་ལྗངས། ལྗངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **conceptual consciousness apprehending sound as permanent**

ཡུ་རྟོག་གིས་བདགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་རང་མཚན་དུ་མ་གྲུབ་པའི་ཚེས་ ▫ *sgra rtog gis btags pa tsam yin gyi rang mtshan du ma grub pa'i chos* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས། / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **a phenomenon that is merely impud by terms or thought and is not established by way of its own character**

ཡུ་རྟོག་གིས་བདགས་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་གྲུབ་པ་ ▫ *sgra rtog gis btags pa la ma ltos par grub pa* ▪ **establishment without depending on imputation by terms and conceptual consciousnesses**

སྐྱོན་གྱི་མཚན་ལྟར་བཤད་པའི་ངོ་བོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་
 བ་ ▫ *sgra rtog gis btags pa'i ngo bor rang gi mtshan nyid kyis grub pa* ▪ **establishment by way of its own character as an entity for imputation by terms and conceptual consciousnesses**

སྐྱོན་གྱི་མཚན་ལྟར་བཤད་པའི་ངོ་བོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་
 མ་ཡིན་པའི་སྐྱོན་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ནས་གྲུབ་པ་ ▫ *sgra rtog gis btags tsam ma yin par yul rang gi thun mong ma yin pa'i sdod lugs kyi ngos nas grub pa* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/ brtags thogs* ▪ **that which, not merely imputed by terms or thought, is established from the side of the object's own uncommon mode of subsistence**

སྐྱོན་གྱི་མཚན་ལྟར་བཤད་པའི་ངོ་བོ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཚེས་
 བ་ ▫ *sgra rtog gis btags tsam ma yin par rang gi mtshan nyid gyis grub pa'i chos* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/ brtags thogs* ▪ **phenomenon which, not merely imputed by terms or thought, is established by way of its own character**

སྐྱོན་མཐར་ཐར་བ་ ▫ *sgra mthar thar pa* ▪ **liberation at the end of sound**

སྐྱོན་མཐར་ཐར་བ་སྤྲོས་བའི་བསམ་གཏན་ ▫ *sgra mthar thar pa ster ba'i bsam gtan* ▪ **concentration bestowing liberation at the end of sound**

སྐྱོན་དང་སྐྱོན་མི་རྟག་པ་སྐྱོན་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་སྐྱོད་ཡུལ་དུ་
 མཐུན་པ་ ▫ *sgra dang sgra mi rtag pa sgra 'dzin mngon sum gyi snang yul du mtshungs* ▪ **sound and sound's impermanence are similar in being appearing objects of a direct perception apprehending sound**

སྐྱོན་དོག་འཇུག་ ▫ *sgra dog 'jug* ▪ **strict usage of a term** ▫ {GD:109} strictly

སྐྱོན་དོན་ ▫ *sgra don* ▪ **meaning of a term; term and meaning** ▫ {PH} object [indicated by] words ▫ object [indicated by] words {GD:248}

སྐྱོན་དོན་འབྲེས་རྒྱུ་དུ་འཛིན་པ་ ▫ *sgra don 'dres rung du 'dzin pa* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *śabdārtha-saṃsarga-yogyatograhana* ▪ **apprehending sound and meaning [generalities]**

as suitable to be associated/mixed

སྐྱོན་དོན་འབྲེས་རྒྱུ་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་
 བ་ ▫ *sgra don 'dres rung du 'dzin pa'i zhen rig* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས།
 ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *śabdārtha-saṃsarga-yogyatograhana-adhyavasāya-saṃvedana* ▪ **determinative knower that apprehends a sound [generality] and a meaning [generality] as suitable to be associated/mixed**

སྐྱོན་དོན་འབྲེས་རྒྱུ་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དང་བྲལ་བ་
 བ་ ▫ *sgra don 'dres rung du 'dzin pa'i zhen rig dang bral ba* ▪ **free from being a determinative knower that apprehends a sound [generality] and a meaning [generality] as suitable to be associated/mixed**

སྐྱོན་དོན་འབྲེས་རྒྱུ་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་དང་བྲལ་བའི་རིག་
 བ་ ▫ *sgra don 'dres rung du 'dzin pa'i zhen rig dang bral ba'i rig pa* ▪ **awareness free from being a determinative knower that apprehends a sound [generality] and a meaning [generality] as suitable to be associated/mixed**

སྐྱོན་མདོ་ ▫ *sgra mdo* ▪ {PH} grammar treatise

སྐྱོན་གནས་ཀྱི་བསམ་གཏན་ ▫ *sgra gnas kyi bsam gtan* ▪ **concentration of abiding in sound**

སྐྱོན་སྤྲི་ ▫ *sgra spyi* ▪ *śabdāsāmānya* ▪ **term-generality; sound-generality** ▫ {GD:436} term-universal

སྐྱོན་སྤྲི་ཁོ་ན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་
 བ་ ▫ *sgra spyi kho na 'dzin pa'i rtog pa* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **conceptual consciousness that only apprehends a meaning generality**

སྐྱོན་ཕྱུང་བ་ ▫ *sgra phyung ba* ▪ དབྱུང་། འཕྲིན། ཕྱུང་། ཕྱུངས། ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C} *anubhāṣate* ▪ {C} pronounce

སྐྱོན་བྱས་པ་དང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁབ་པ་ཚད་མས་མ་ངེས་
 པར་བྱས་རྟགས་ལས་སྐྱོན་མི་རྟག་པར་འཛིན་པའི་ཁྲོ་
 བ་ ▫ *sgra byas pa dang byas na mi rtag pas khyab pa tshad mas ma nges par byas rtags las sgra mi rtag par 'dzin pa'i blo* ▪ **awareness apprehending sound as impermanent through the sign of [its being] a product without ascertaining by valid cognition that sound is a product and that whatever is a product is necessarily impermanent**

ལྷན་བྱུང་གྲགས་པ་ ▫ *sgra byung grags pa* ▫ **linguistically established; terminological suitability; terminological suitability to call any object by any name**

ལྷན་དབྱངས་ ▫ *sgra dbyangs* ▫ {C}gīrghoṣa ▫ **melody; melodious** ▫ {C}melody

ལྷན་མི་ཉིན་ ▫ *sgra mi nyan* ▫ **Unpleasant Sound**

ལྷན་མི་སྐྱེན་ ▫ *sgra mi snyan* ▫ *kuru; uttarakuru* ▫ **unpleasant sound; Kurava** ▫ {PH}unpleasant sound

ལྷན་མི་སྐྱེན་གྱི་རྩེ་ ▫ *sgra mi snyan gyi zla* ▫ **Kaurava**

ལྷན་མི་སྐྱེན་པའི་མི་ ▫ *sgra mi snyan pa'i mi* ▫ {PH}people of Uttarakuru (northern continent)

ལྷན་མི་དྲན་གསལ་སྐྱེས་པའི་བྲེ་ཚོས་ ▫ *sgra mi rtag gam snyam pa'i the tshom* ▫ **a doubting consciousness that thinks, "Is sound impermanent?" [or, "Sound is probably impermanent."]**

ལྷན་མི་དྲན་ཅེས་པའི་ངག་ཅམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་མི་དྲན་པར་འཛིན་པའི་ཚེ་ ▫ *sgra mi rtag ces pa'i ngag tsam la brten nas sgra mi rtag par 'dzin pa'i blo* ▫ གཟུང་ | འཛིན། བཟུང། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ **awareness apprehending sound as impermanent in dependence upon merely hearing, "Sound is impermanent"**

ལྷན་མི་དྲན་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ ▫ *sgra mi rtag rtogs kyi rjes dpag* ▫ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ **inference realizing that sound is impermanent**

ལྷན་མི་དྲན་རྟོགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་སྐད་གཅིག་གཉིས་པ་ ▫ *sgra mi rtag rtogs kyi rjes dpag skad gcig gnyis pa* ▫ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ **second moment of an inference realizing that sound is impermanent**

ལྷན་མི་དྲན་པ་ ▫ *sgra mi rtag pa* ▫ **impermanence of sound; impermanent sound**

ལྷན་མི་དྲན་པ་ཚོས་ཅན་ ▫ *sgra mi rtag pa chos can* ▫ {PH}the subject — sound's [being] impermanent

ལྷན་མི་དྲན་པར་རྒྱུ་བའི་དྲན་པ་ ▫ *sgra mi rtag par sgrub*

pa'i rtags ▫ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▫ **sign/reason proving that sound is impermanent**

ལྷན་མེད་ ▫ *sgra med* ▫ {C}śābda ▫ **without a sound; without terms/words** ▫ {C}no word; without words

ལྷན་འཛིན་དབང་མངོན་ ▫ *sgra 'dzin dbang mngon* ▫ གཟུང་ | འཛིན། བཟུང། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ **sense direct perception apprehending sound** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སང་གི་བྱན་མང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཁྱིན་ན་དབང་དང་དམིགས་ཁྱིན་སྐྱེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་དྲན་པ་དང་བལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen rna dbang dang / dmigs rkyen sgra la brten nas skyes pa'i rtog pa dang bral zhing ma 'khrul ba'i rig pa/* ▫ Def.: a non-mistaken non-conceptual knower produced in dependence upon its own uncommon proprietary/empowering condition, the ear sense power, and observed object condition, a sound

ལྷན་གཞི་ ▫ *sgra gzhi* ▫ {PH}referent basis; basis of the term

ལྷན་རྟོག་པ་ ▫ *sgra rig pa* ▫ {MSA}śābda-vidyā ▫ **science of grammar; science of grammar and philology** ▫ དེས་གཞིན་ནུའི་ཚེ་བུམ་ཟེ་ལྷའི་དབང་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ལྷའ་རིགས་ཉི་མའི་ཚོ་བྲོས་ལ་སྐྱེ་བའི་བཞེད་ལྟེ་ ▫ *des gzhon nu'i tshe bram ze lha'i dbang po zhes bya ba dang / rgyal rigs nyi ma'i blo gros la sgra rig pa brlab ste/* ▫ during his youth, [Mañjushrikīrti] studied the science of grammar and philology with the brahmin Devendriya and the kṣhatriya Sūryamati {GZ 66a.6}

ལྷན་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *sgra las byung ba* ▫ ལྷུང། ལྷུང། ལྷུང། ལྷུང། | ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {MSA}ghoṣācārā; {GD:692} śābda ▫ {GD:692} verbal testimony

ལྷན་ཤེས་པར་བྱ་བའ་མཁས་པ་ ▫ *sgra shes par bya ba la mkhas pa* ▫ {C}ruta-jñāna-kausalya ▫ {C}skill in the cognition of words

ལྷན་བཤད་ ▫ *sgra bshad* ▫ **etymology**

ལྷན་འཛིན་མཚེད་ ▫ *sgra'i skye mched* ▫ śābda-āyatana ▫ **sound sense-sphere** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྟོགས་ཀྱི་ཉན་བྱ་ ▫ *mtshan nyid/ rna shes kyi nyan bya* ▫ Def.:

object heard by an ear consciousness

ལྷན་ཁམས་ ◻ *sgra'i kham* ▪ *śabda-dhātu* ▪ **sound-constituent**

ལྷན་དངོས་ཀྱི་བོད་བྱ་ ◻ *sgra'i dngos kyi bod bya* ▪ {C} skill in the cognition of words; {GD:420} direct object signified by words

ལྷན་འཇུག་གཞི་ ◻ *sgra'i 'jug gzhi* ▪ **referent of a term; basis of engagement of a term**

ལྷན་བརྗོད་བྱ་ ◻ *sgra'i brjod bya* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **object expressed/verbalized by a term**

ལྷན་སྒྲུབ་པ་ ◻ *sgra'i snyan pa* ▪ {L} *śabda-prīya* ▪ **melodious; well-sounding**

ལྷན་མི་རྟག་པ་ ◻ *sgra'i mi rtag pa* ▪ **impermanence of sound**

ལྷན་གཞན་སེལ་ ◻ *sgra'i gzhan sel* ▪ བསལ། སེལ། བསལ། སེལ། ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ **verbal other-exclusion** ◻ {GD:406} verbal exclusion

ལྷན་གཞི་ ◻ *sgra'i gzhi* ▪ **basis of a term**

ལྷན་ཡུལ་མ་ཡིན་ ◻ *sgra'i yul ma yin* ▪ *śabdasyāviśayaḥ* ▪ **not an object of a term** ◻ {GD:119} not directly denotable by language

ལྷན་ཤུགས་ ◻ *sgra'i shugs* ▪ {MSA} *svara-vegā* ▪ **force of a term/word**

ལྷན་ལྷ་ ◻ *sgra'i lha* ▪ **sound deity**

ལྷན་བརྗོད་ཀྱིས་ ◻ *sgras brjod kyi* ▪ **terminologically**

ལྷན་བརྗོད་པ་ཙམ་ ◻ *sgras brjod pa tsam* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **merely expressed/verbalized by a term**

ལྷན་བརྗོད་སྐབས་ ◻ *sgras brjod rigs* ▪ {PH} terminology

ལྷན་བརྗོད་སྐབས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ ◻ *sgras brjod rigs kyi sgo nas* ▪ **terminologically**

ལྷན་བརྗོད་སྐབས་ཀྱི་སྐོར་ནས་དབྱེ་བ་ ◻ *sgras brjod rigs kyi sgo nas dbye ba* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **terminological division** ◻ {GD:176} metaphorical division

ལྷན་ཟིན་ ◻ *sgras zin* ▪ **literal reading; literal level; literality**

ལྷན་ཟིན་གྱི་དགོངས་པ་ ◻ *sgras zin kyi dgongs pa* ▪ **thought of the literal rendering**

ལྷན་ཟིན་གྱི་དོན་ ◻ *sgras zin gyi don* ▪ **meaning of the literal reading**

ལྷན་ཟིན་ལྟར་ན་ ◻ *sgras zin ltar na* ▪ **if taken literally**

ལྷན་ཟིན་ཚོད་ ◻ *sgras zin tshod* ▪ **measure of the literal reading**

ལྷན་ཟིན་ལ་མ་བསྟན་ ◻ *sgras zin la ma bstan* ▪ **not taught on the literal level; not indicated in the literal rendering**

ལྷན་ཟིན་སོགས་ཀྱིས་གསལ་བར་མཚོན་པ་ ◻ *sgras zin sogs kyi gsal bar mtshon pa* ▪ **clearly characterized/ make known by the literal term and so forth** ◻ {GD:515} clearly indicated by words

ལྷན་གྱི་ ◻ *sgrig* ▪ {PH} alignment; accord

ལྷན་རྒྱ་ ◻ *sgrin* ▪ **competition** ◻ བོད་ཀྱི་མི་ནི་སྒྲིན་ལ་ཚོར་རྟེན་དེ། ◻ / *bod kyi mi ni sgrin la tshor rkyen te/* ◻ The Tibetan people, having a keen sense of competition, {GZ/ BG 69a.5}

ལྷན་བ་ ◻ *sgrib* ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ *bsgrib/ sgrib/ bsgribs/ sgribs/* ▪ *ni-√vr̥; ā-√vr̥; {C} dhvānta; āvarana* ▪ **obstruct; defile; obstruction; defilement** ◻ {C} darkness

ལྷན་བ་ཤྲོགས་ ◻ *sgrib gyogs* ▪ {PH} [smoke-] screen

ལྷན་བ་གཉིས་ཟད་པར་སྤངས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་མཁའི་བྱ་བ་ ◻ *sgrib gnyis zad par spangs pa'i mthar thug gi mkhyen pa* ▪ ཐང་། ཐོང་། ཐངས། ཐོངས། ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ **final exalted knower that involves a state of having exhaustively abandoned the two obstructions**

ལྷན་བ་པ་ ◻ *sgrib pa* ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ *bsgrib/ sgrib/ bsgribs/ sgribs/* ▪ {LCh,MSA,MV} *āvaraṇa; {LCh,MV,L}nīvaraṇa; {MV}nīvaraṇa; {LCh}vrti; {C,MSA,MV}āvrti; {C}dhvānta; {MV} chādana; āvr̥tī* ▪ **obstruction; obstruction, defilement** ◻ {C} obscuration; covering; veil;

hindrance ་ཤེས་སྒྲིབ་ ◻ *shes sgrib* ◻ obstructions to omniscience ◻ ཉོན་སྒྲིབ་ ◻ *nyon sgrib* ◻ afflictive obstructions [obstructions to liberation]

ལྷོ་བ་བ་བརྒྱུད་ཀྱི་གཉེན་པོ་ ◻ *sgrib pa brgyad kyi gnyen po* ◻ {MSA} *aṣṭāvaraṇa-pratipakṣa* ◻ **antidote to the eight obstructions**

ལྷོ་བ་བ་ལྒ་ ◻ *sgrib pa lnga* ◻ **five obstructions** ◻ COMMENT: *aspiration to desire, harmful intent, sleepiness and lethargy, excitement and contrition, and doubt ('dun pa gnod sems gnyid rmugs rgod 'gyod the tshom)*

ལྷོ་བ་བ་ཉོན་མོངས་ ◻ *sgrib pa nyon mongs* ◻ {C} *āvaraṇa-kleśa* ◻ **afflictive obstructions; obstructions to liberation** ◻ {C} *obscurations of the afflictions*

ལྷོ་བ་བ་གཉེན་ ◻ *sgrib pa gnyis* ◻ {MSA} *āvaraṇa-dvaya* ◻ **the two obstructions [namely, afflictive obstructions and obstructions to omniscience]**

ལྷོ་བ་བ་ཐམས་ཅད་ཞི་བར་བྱེད་བ་ ◻ *sgrib pa thams cad zhi bar byed pa* ◻ **pacify all obstructions**

ལྷོ་བ་བ་ནང་ན་ཡོད་བ་ ◻ *sgrib pa nang na yod pa* ◻ **those whose obstruction is internal**

ལྷོ་བ་བ་ནང་ན་ཡོད་པའི་ཡི་དྲུགས་ ◻ *sgrib pa nang na yod pa'i yi dwags* ◻ **hungry ghost having internal obstructions**

ལྷོ་བ་བ་རྣམ་བཤུ་ ◻ *sgrib pa rnam pa lnga* ◻ **five aspects of obstructions** ◻ COMMENT: *aspiration to desire, harmful intent, sleepiness and lethargy, excitement and contrition, and doubt*

ལྷོ་བ་བ་རྣམ་བཤུ་སྤྱོད་ ◻ *sgrib pa rnam pa gsum* ◻ **three aspects of obstructions** ◻ COMMENT: *1. thorough obscuration about the methods for removing the obstructions to generating exalted-knowers-of-all-aspects (rnam mkhyen skyed pa'i sgrib pa sel ba'i thabs la kun tu rmongs pa), 2. thorough obscuration about the methods for removing the obstructions to generating knowers of paths (lam shes skyed pa'i sgrib pa sel ba'i thabs la kun tu rmongs pa), 3. thorough obscuration about the methods for removing the obstructions to generating knowers of bases (gzhi shes skyed pa'i sgrib pa sel ba'i thabs la kun tu rmongs pa)*

ལྷོ་བ་བ་སྤངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ ◻ *sgrib pa spangs pa'i sems bskyed* ◻ **mind-generation of one who has abandoned the obstructions**

ལྷོ་བ་བ་ཕྱི་ན་ཡོད་བ་ ◻ *sgrib pa phyi na yod pa* ◻ **those whose obstruction is external**

ལྷོ་བ་བ་ཕྱི་ན་ཡོད་པའི་དྲུགས་ ◻ *sgrib pa phyi na yod pa'i yi dwags* ◻ **hungry ghost having external obstructions**

ལྷོ་བ་བ་ཕྱི་ནང་གཉེན་ཀྱི་ཡོད་བ་ ◻ *sgrib pa phyi nang gnyis ka yod pa* ◻ **those whose obstructions are both external and internal**

ལྷོ་བ་བ་ཕྱི་ནང་གཉེན་ཀྱི་ཡོད་པའི་དྲུགས་ ◻ *sgrib pa phyi nang gnyis ka yod pa'i yi dwags* ◻ **hungry ghost having both external and internal obstructions**

ལྷོ་བ་བ་སྤྲ་ ◻ *sgrib pa phra* ◻ {MSA} *sūkṣma ... āvaraṇa* ◻ **subtle obstruction**

ལྷོ་བ་བ་སྤྲུང་བ་ ◻ *sgrib pa sbyang ba* ◻ ལྷོང་། ལྷོང་། ལྷོངས། ལྷོངས། ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ◻ **purify obstructions**

ལྷོ་བ་བ་མེད་ ◻ *sgrib pa med* ◻ {MV} *anāvaraṇa*; {MV} *anāvṛti*; {MV} *nirāvaraṇa* ◻ **unobstructed; undefiled**

ལྷོ་བ་བ་མེད་པ་ ◻ *sgrib pa med pa* ◻ {C} *vivṛta*; {MSA, MV} *nirāvaraṇa*; {MV} *anāvaraṇa*; {MV} *anāvṛti* ◻ **unobstructed; undefiled** ◻ {C} *uncovered*

ལྷོ་བ་བ་ལས་ངེས་པར་གྲོལ་བ་ ◻ *sgrib pa las nges par grol ba* ◻ འགྲོལ། འགྲོལང། གྲོལ། གྲོལང། ◻ *'grol 'grol grol grol* ◻ {MSA} *āvaraṇa-nirmukta* ◻ **definite release from obstructions**

ལྷོ་བ་བ་ལས་ཐར་བ་ ◻ *sgrib pa las thar pa* ◻ {MSA} *āvaraṇa-nirmokṣa* ◻ **liberation from obstructions**

ལྷོ་བ་བ་འཇིགས་སྤུག་ ◻ *sgrib pa'i mun stug* ◻ {PH} *dense darkness of obscuration*

ལྷོ་བ་བ་འཇིགས་པོན་ ◻ *sgrib pa'i sa bon* ◻ **seeds of obstructions**

ལྷོ་བ་བྱེད་ ◻ *sgrib byed* ◻ **obstructor; that which obstructs**

ལྷོ་བས་ ▫ *sgribs* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrib/ sgrib/ bsgribs/ sgribs/* ▪ **obstruction; defilement; obstruct; defile**

ལྷོ་བས་པ་ལྷ་ ▫ *sgribs pa lnga* ▪ {PH}five obstructions

ལྷོ་སྐྱ་ལྷོ་སྐྱ་པོ་ ▫ *sgrim sgrim po* ▪ {PH}fixed tight

ལྷོ་སྐྱ་སྐྱ་ལྷོ་ག་པ་ ▫ *sgrim ste 'jug pa* ▪ *balavāhana* ▪ **forcibly engaging; forcible engagement**

ལྷོ་རྒྱ་པ་ ▫ *sgrung pa* ▪ {PH}story teller

ལྷོ་རྒྱ་ཡིག་ ▫ *sgrung yig* ▪ {PH}folk tale; folkstory

ལྷོ་བྱ་ ▫ *sgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ *niṣ-pad; {C}niṣpādayati (=parinīṣpadayati); prati-pad; {MSA}pratipatti; {C}pratipadyate; sidh; {MSA}siddhi; {C}nirhāra; {C}samudānaya; {MSA}(√sādh): sādhayati* ▪ **achieve; attain; accomplish; prove; complete; practice** ▫ {C}calling forth; emission; consummation; door; progress; hasten towards; promise; behave; full attainment; accomplishes; creates; perfects; achieves

ལྷོ་བྱ་ངག་ ▫ *sgrub ngag* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ **proof statement; statement of proof**

ལྷོ་བྱ་ངག་ཡང་དག་ ▫ *sgrub ngag yang dag* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ **correct proof statement**

ལྷོ་བྱ་འཇུག་ ▫ *sgrub 'jug* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ *vidhipravṛtti* ▪ **collective/complete/holistic/full engagement/engager** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཇི་བཅུན་པ། ༡ རྟོག་མེད་ཚད་མ། ༢ ལྷོ་བྱ་འཇུག་གི་གང་ཟག་ ▫ *dbye ba/ rje btsun pa: 1 rtog med tshad ma 2 sgrub 'jug gi gang zag* ▫ Div.: According to Jay-tsun-pa: (1) non-conceptual prime/valid cognition; (2) person who is a collective/complete/holistic engager

ལྷོ་བྱ་འཇུག་གི་གང་ཟག་ ▫ *sgrub 'jug gi gang zag* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ **person who is a collective/complete/holistic engager**

ལྷོ་བྱ་འཇུག་གི་ལྷོ་སྐྱ་ ▫ *sgrub 'jug gi blo* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ **awareness that is a collective/complete/holistic engager** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ལུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang yul la dngos dbang gis 'jug pa'i rig pa* ▫ Def.: an awareness engaging its object by the power of the thing

ལྷོ་བྱ་རྟོགས་ཡང་དག་ ▫ *sgrub rtags yang dag* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ **correct sign of a positive phenomenon**

ལྷོ་བྱ་ཐབས་ ▫ *sgrub thabs* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ {LCh}sādhana ▪ **means of achievement** ▫ {PH}means of achievement

ལྷོ་བྱ་པ་ ▫ *sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས། བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgribs sgrubs* ▪ {LCh}vidhi; siddhi; {LCh,MSA,C}niṣpatti; {LCh,MSA,MV,L}pratipatti; {C}(=parinīṣpatti = parinīṣpadyante); pratipad (=mārga); {MV}prapatti; prapannatā; {C,MSA}nirhāra (e.g.: {MSA}sampādana; śubha-nirhāra); āhāra; upasamhāra (e.g.: nihkleśatopasamhāra); anus ▪ **positive; positive phenomenon; achievement; achieving; proof; practice** ▫ {C}progress; progressive (path); accomplishment; (reach) consummation; creation; path; practices; (bound to) progress towards DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འཛོལ་རྟོག་པས་རང་གི་དགག་གུ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་གུ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'dzin rtog pas rang gi dgag bya dngos su bcad pa'i tshul gyis rtogs par bya ba ma yin pa'i chos* ▫ Def. of positive phenomenon: a phenomenon which is not an object of comprehension by the conceptual consciousness apprehending it through explicitly eliminating its object of negation

ལྷོ་བྱ་པ་ཁྱུང་པར་དུ་འགྲོ་བའི་རྒྱ་ཡོངས་སུ་མ་ཞེན་པ་ལ་འདོམས་པ་ ▫ *sgrub pa khyad par du 'gro ba'i rgyu yongs su ma zhen pa la 'doms pa* ▪ **guidance concerning thorough nonattachment which is a cause of enhancing achieving**

ལྷོ་བྱ་པ་སྐོམ་ལམ་ ▫ *sgrub pa sgom lam* ▪ *abhinirhārasvabhāvo bhāvanāmārgaḥ* ▪ **[Great Vehicle] path of meditation of achieving**

ལྷན་པ་ཚེན་པོ་ཉིད་ ▫ *sgrub pa chen po nyid* ▪ བསྐྱེད་
སྐྱེད་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs*
▪ {MSA}pratipatti-mahattva ▪ **greatness of achievement**

ལྷན་པ་གཉིས་ ▫ *sgrub pa gnyis* ▪ {MSA}
pratipatterdvayostathā ▪ {PH}the two
achievements

ལྷན་པ་དོན་དམ་ ▫ *sgrub pa don dam* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་
སྐྱེད་སེལ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **practice-ultimate [i.e., exalted wisdom of meditative equipoise (mnyam gzhang ye shes)]**

ལྷན་པ་པོ་ ▫ *sgrub pa po* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}pratipattir ▪ **achiever; practitioner; accomplisher**

ལྷན་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *sgrub pa phun sum*
tshogs pa dang ldan pa ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་
▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}pratipatti-sampanna ▪ **possesses/endowed with the marvel of achievement/accomplishment** ▫ {C}able to substantiate his claims

ལྷན་པ་བླ་ན་མེད་པ་ ▫ *sgrub pa bla na med pa* ▪ བསྐྱེད་
སྐྱེད་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}siddhi ... anuttama ▪ **highest/unsurpassed achievement/accomplishment**

ལྷན་པ་མི་ཉམས་པའི་རྒྱ་ཐོབ་ཆེན་གྱི་ལམ་ཡོངས་སུ་འཛོལ་
པ་ལ་འདོམས་པ་ ▫ *sgrub pa mi nyams pa'i rgyu*
theg chen gyi lam yongs su 'dzin pa la 'doms pa ▪ **guidance concerning thoroughly maintaining Great Vehicle paths which is a cause of nondegeneration from achieving**

ལྷན་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ *sgrub pa'i khyad par* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་
བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}pratipatti-viśeṣa ▪ **feature of achievement/accomplishment**

ལྷན་པའི་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *sgrub pa'i che ba nyid* ▪ བསྐྱེད་
སྐྱེད་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs*
▪ {MSA}pratipatti-māhātmya ▪ **greatness of achievement/accomplishment**

ལྷན་པའི་ཚོས་ ▫ *sgrub pa'i chos* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་
▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}pratipatti-

dharma ▪ **doctrine of practice; practice; positive phenomenon**

ལྷན་པའི་རྣམ་པ་ ▫ *sgrub pa'i nus pa* ▪ {PH}capacity for
achieving

ལྷན་པའི་སྤྱོད་པ་ ▫ *sgrub pa'i spyod pa* ▪ **performance of achieving**

ལྷན་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *sgrub pa'i mtshan nyid* ▪ བསྐྱེད་
སྐྱེད་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs*
▪ {MSA}pratipatti-lakṣaṇa ▪ **characteristic/definition/qualifications of achievement/accomplishment**

ལྷན་པའི་ཡན་ལག་མི་བརྗོད་པ་ ▫ *sgrub pa'i yan lag mi*
brjod pa ▪ {VN}asādhanaṅgavacana ▪ {PH}stating
what is not the element of a means of proof; stating
what is not the factor of proof; stating what does
not have proof as the factor; not stating the factor of
proof; not stating the element of a means of proof

ལྷན་པར་ ▫ *sgrub par* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫ *bsgrub*
sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}āharaka; {C}sādhana ▪
{C}bring about; which effect

ལྷན་པར་དཀའ་ ▫ *sgrub par dka'* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་
སྐྱེད་སེལ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}
duḥsādha ▪ **difficult to achieve**

ལྷན་པར་གྱུར་པའི་ལྷོག་པ་རིགས་གཅིག་པ་ ▫ *sgrub par gyur*
pa'i ldog pa rigs gcig pa ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ **positive phenomena which are the same isolate type**

ལྷན་པར་བགྱིད་ ▫ *sgrub par bgyid* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་
སྐྱེད་སེལ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}āhartrī
▪ **prove; achieve; accomplish; establish** ▫ {C}as
productive of; brings about

ལྷན་པར་འགྲུབ་རོ་ ▫ *sgrub par 'gyur ro* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་
བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪
{C}sampādayati ▪ **prove; achieve; accomplish; establish** ▫ {C}perfect (oneself); progressively
train in

ལྷན་པར་བྱེད་ ▫ *sgrub par byed* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན་པོ་ བསྐྱེད་སེལ་ ལྷན་པོ་
▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ sādhanā; sādhanā;
{MSA}(prati|pad): pratipadyate; {MV}prapadyate;
yang dag sgrub par byed - {MSA}(sam-ud-ā|nī) ▪

prove; achieve; accomplish; establish; cause to prove

ལྟན་པར་བྱེད་ཀྱི་ ▫ *sgrub par byed kyi* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}dadāti ▪ {C} gives; give over to; permit

ལྟན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *sgrub par byed pa* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {LCh} sādhana; {LCh,MSA}sādhanaka; {C}prasādhaka; prasādhayati; {MV}prapadyate; {C}āhārika
▪ **proof; probans; establish; prove; achieve; accomplish; cause to prove** ▫ {C}nourisher; nurse; nourishes; that which feeds; one who accomplishes

ལྟན་པར་མཛད་ ▫ *sgrub par mdzad* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **prove; achieve; accomplish; establish; cause to prove; taken as established**

ལྟན་བྱེད་ཚུལ་ ▫ *sgrub bya'i chos* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ sādhyadharmā ▪ **predicate of the probandum; predicate being proven** ▫ {GD:275}property of the probandum, one of the four terms of an argument (sbyor ba)

ལྟན་བྱེད་ ▫ *sgrub byed* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {L}sādhanaka; {L} siddha; sādhanā ▪ **proof; establish; establisher** ▫ that which accomplishes/succeeds/proves; proof;

ལྟན་བྱེད་དམ་པ་ ▫ *sgrub byed dam pa* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ sādhanakammatam ▪ {GD:626}constitutive factor; epistemic establisher

ལྟན་བྱེད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྲུར་ཡང་དག་ ▫ *sgrub byed 'phen pa'i thal 'gyur yang dag* ▪ **correct consequence which implies a proof check Med for five types??**
▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཐལ་འགྲུར་ཡང་དག་གང་ཞིག་བསྐྱབས་པའི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ ▫ *mtshan nyid/ thal 'gyur yang dag gang zhig bzlog don tshul gsum tshang ba* ▫ Def.: that which (1) is a correct consequence and (2) implies its opposite meaning

ལྟན་བྱེད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྲུར་ཡང་དག་ ▫ *sgrub byed mi 'phen pa'i thal 'gyur yang dag* ▪ **correct consequence which does not imply a proof check**

Med for five types??

ལྟན་བྱེད་མེད་པའི་དམ་པ་བཅའ་ཙམ་དུ་ཟུང་ ▫ *sgrub byed med pa'i dam bca' tsam du zad* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **exhausted as a mere thesis lacking a proof**

ལྟན་བྱེད་ཡང་དག་ ▫ *sgrub byed yang dag* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ samyak-sādhanā ▪ **correct proof**

ལྟན་ཚུལ་ ▫ *sgrub tshul* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **mode of proof**

ལྟན་པས་ ▫ *sgrubs* ▪ བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ལྟན་པར་བསྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **achieve; attain; accomplish; prove; complete**

ལྟོང་ ▫ *sgreng* ▪ བསྐྱང་། ལྟོང་། བསྐྱངས། ལྟོངས། ▫ *bsgreng sgreng bsgrengs sgrengs* ▪ **raise**

ལྟོངས་ ▫ *sgrengs* ▪ བསྐྱང་། ལྟོང་། བསྐྱངས། ལྟོངས། ▫ *bsgreng sgreng bsgrengs sgrengs* ▪ **raise**

ལྟོ་སྐྱར་ ▫ *sgro skur* ▪ ལྟོ། འདོགས། དང་། ལྟོ། འདོགས། ▫ *sgro 'dogs dang skur 'debs/* ▪ **superimposition and depreciation**

ལྟོ་བདགས་ ▫ *sgro btags* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ samāropa; āropa; {L}āropayati; āropita ▪ **superimposed; reified; exaggerated; superimposition; reification; exaggeration**

ལྟོ་བདགས་ཀྱི་ཆ་བཞག་གཞན་གྱི་སྐྱོད་པ་ ▫ *sgro btags kyi cha gzhan bkag nas* ▪ **having refuted other superimposed factors**

ལྟོ་བདགས་པ་ ▫ *sgro btags pa* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ samāropya ▪ **superimposed; exaggerated; reified**

ལྟོ་འདོགས་ ▫ *sgro 'dogs* ▪ གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {LCh,L,MV}samāropa; {LCh,L,MV}āropa; {MSA} adhi (=adhyaropa); āropita ▪ **superimposition; exaggeration; reification; overestimation; that which superimposes/exaggerates/ reifies/ overestimates** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་དམིགས་ལུལ་གྱི་དོན་དེ་ལས་སྐྱབས་པར་ལྟོ་བའི་སྐྱོད་ ▫ *mtshan nyid/ rang*

gi dmigs yul gyi don de las lhag par lta ba'i blo ▫ Def.: an awareness viewing that object which is its object of observation as more than it [is]

ལྷོ་འདོགས་པ་དང་སྐྱར་པ་འདེབས་པ་ ▫ *sgro 'dogs pa dang skur pa 'debs pa* ▪ {MSA}ādhyaṛopa ... *apavāda*; {MSA}samāropāpavāda ▪ **superimposition and depreciation**

ལྷོ་བ་ ▫ *sgro ba* ▪ **debate; discuss**

ལྷོ་མ་བརྟགས་པའི་ཡུལ་ ▫ *sgro ma brtags pa'i yul* ▪ གདགས། འདོགས། བརྟགས་ / བརྟགས། རྟོགས། ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **non-reified object**

ལྷོ་ག་ ▫ *sgrog* ▪ བསྐྱབས་ལྷོ་ག་ བསྐྱབས། ལྷོ་གས། ▫ *bsgrag sgrog bsgrags/sgrogs/* ▪ {LCh}ghuṣ; {LCh}ava-ghuṣ ▪ **proclaim; declare; shout forth**

ལྷོ་ག་བཞིན་ ▫ *sgrog bzhin* ▪ **constant/continuing reverberation**

ལྷོ་གས་ ▫ *sgrogs* ▪ བསྐྱབས་ལྷོ་ག་ བསྐྱབས། ལྷོ་གས། ▫ *bsgrag sgrog bsgrags/sgrogs/* ▪ **to proclaim; declare; shout forth**

ལྷོ་གས་པ་ ▫ *sgrogs pa* ▪ བསྐྱབས་ལྷོ་ག་ བསྐྱབས། ལྷོ་གས། ▫ *bsgrag sgrog bsgrags/sgrogs/* ▪ {C}nadati; {C}nadate; {C}nadanatā ▪ **proclaim; declare; shout forth** ▫ {C} roars; roaring; resounding declaration

ལྷོ་གས་པར་བྱེད་ ▫ *sgrogs par byed* ▪ {C}niśāmayātī ▪ **proclaim; declare; shout forth** ▫ {C}preach

ལྷོ་ན་མ། ལྷོ་ན་མེ་ ▫ *sgron ma, sgron me* ▪ {C}pradīpa; {MSA}dīpa; {C}ulka ▪ **lamp; light** ▫ {C}torch; meteor

ལྷོ་ན་མ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ། ལྷོ་ན་གསལ་ ▫ *sgron ma gsal bar byed pa zhes bya ba'i rgya cher bshad pa, sgron gsal* ▪ [Candrakīrti's] **Brilliant Lamp: Extensive Commentary [on the "Guhyasamāja Tantra"] [P2650, vol. 60]**

ལྷོ་ན་མེ། ལྷོ་ན་མ་ ▫ *sgron me, sgron ma* ▪ *pradīpa; dīpa* ▪ **lamp; light**

ལྷོ་ན་གསལ། ལྷོ་ན་མ་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ ▫ *sgron gsal, sgron ma gsal bar byed pa zhes bya ba'i rgya cher bshad pa* ▪ [Candrakīrti's]

Brilliant Lamp: Extensive Commentary [on the "Guhyasamāja Tantra"] [P2650, vol. 60]

ལྷོ་ལ་ ▫ *sgrol* ▪ བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། ▫ *bsgral sgrol bsgrald sgrold* ▪ {LCh}tr ▪ **liberate; save; free; release**

ལྷོ་ལ་བ་ ▫ *sgrol ba* ▪ བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། ▫ *bsgral sgrol bsgrald sgrold* ▪ {C}nistārayitr; {MSA}uttāraṇa ▪ **liberate; save; free; release** ▫ {C}one who has finished with

ལྷོ་ལ་མ་ ▫ *sgrol ma* ▪ བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། ▫ *bsgral sgrol bsgrald sgrold* ▪ tāṛā ▪ **Tārā; liberatrix**

ལྷོ་ལ་མཛད་ ▫ *sgrol mzdad* ▪ བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། ▫ *bsgral sgrol bsgrald sgrold* ▪ **liberate; save; free; release; untie; one who liberates/saves/frees/releases/unties**

ལྷོ་ལོ་ ▫ *sgrold* ▪ བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། བསྐྱལ། ལྷོ་ལ། ▫ *bsgral sgrol bsgrald sgrold* ▪ **liberate; save; free; release**

བཞུལ་ ▫ *brgal* ▪ བཞུལ། ཞུལ། བཞུལ། ཞུལ། ▫ *brgal rgald rgold* ▪ **cross over; objection; object; disputation** ▫ controversy; disputation; cross

བཞུལ་དཀར་པའི་རྩམ་པ་ ▫ *brgal dka' ba'i zam pa* ▪ བཞུལ། ཞུལ། བཞུལ། ཞུལ། ▫ *brgal rgald rgold* ▪ {C}durgasamkrama ▪ **bridge difficult to cross** ▫ {C}bridge leading to inaccessible places

བཞུལ་ནས་ ▫ *brgal nas* ▪ བཞུལ། ཞུལ། བཞུལ། ཞུལ། ▫ *brgal rgald rgold* ▪ {C}tīrṇa ▪ **having crossed over; having objected/debated** ▫ {C}(I have) crossed; having crossed over; surpassing

བཞུལ་བ་ ▫ *brgal ba* ▪ བཞུལ། ཞུལ། བཞུལ། ཞུལ། ▫ *brgal rgald rgold* ▪ {C}tīrṇa; {C}uttīrṇa; {MSA}ākṣipta; {MSA}plava ▪ **cross over; objection; object; disputation** ▫ {C}(I have) crossed; having crossed over; surpassing; escaped from; (definitely) crossed over

བཞུལ་བ་དང་ལན་ ▫ *brgal ba dang lan* ▪ བཞུལ། ཞུལ། བཞུལ། ཞུལ། ▫ *brgal rgald rgold* ▪ {MV}codya-parihāra ▪ **objections and answers**

བཞུལ་ལན་ ▫ *brgal lan* ▪ བཞུལ། ཞུལ། བཞུལ། ཞུལ། ▫ *brgal rgald rgold* ▪ **answers to objections;**

objections and answers

བརྒྱལ་དྲུག་ ▫ *brgald* ▪ *བརྒྱལ་གྱི་ལྟ་བུ་བརྒྱལ་དྲུག་* ▫ *brgal rgald*
brgald rgold ▪ **cross over; object; controversy; objection**

བརྒྱ་ ▫ *brgya* ▪ *{LCh,L}śata* ▪ **hundred**

བརྒྱ་འགྲུར་གྱིས་ལྷག་པ་ཡིན་པས་ ▫ *brgya 'gyur gyis lhag pa yin pas* ▪ *འགྲུར་འགྲུར་གྱིས་ལྷག་པ་* ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ **since it is a hundredfold greater than**

བརྒྱ་ཕྱག་བརྒྱ་གཉིས་ ▫ *brgya phrag bcu gnyis* ▪ *{MSA}*
dvādaśa-śata ▪ **twelve hundred**

བརྒྱ་བྱིན་ ▫ *brgya byin* ▪ *{C}śakra* ▪ **śakra; Shakra [a name for Indra, the king of the gods in Hindu mythology]**

བརྒྱ་བྱིན་ལ་སོགས་པ་ ▫ *brgya byin la sogs pa* ▪ *{MSA}*
śakrādi ▪ **Śakra and so forth**

བརྒྱ་ལམ་ ▫ *brgya lam* ▪ *{PH}* rare

བརྒྱ་ལམ་ ▫ *brgya lam na* ▪ *{PH}* rarely; occasionally

བརྒྱད་ ▫ *brgyad* ▪ *aṣṭa* ▪ **eight**

བརྒྱད་ཀ་ ▫ *brgyad ka* ▪ *{PH}* all eight

བརྒྱད་ཅུ་ཙ་བཅའ་ ▫ *brgyad cu rtsa gcig* ▪ *{PH}* eighty-one

བརྒྱད་སྟོང་དོན་བསྐྱེས་ ▫ *brgyad stong don bsdus* ▪ *བསྐྱེས་སྟོང་ལྷན་སྐྱེས་སྟོང་* ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ *prajñāpāramitāpiṇḍārtha* ▪ **[Dignāga's] Summary Meanings of the Eight Thousand Stanza Perfection of Wisdom Sūtra [prajñāpāramitāpiṇḍārtha / prajñāpāramitāsaṃgrahakārikā, brgyad stong don bsdus / shes rab kyi pha rol tu phyin ma bsdus pa'i tshig le'ur byas pa; P5207, vol. 94]**

བརྒྱད་པ་ ▫ *brgyad pa* ▪ *{MV}aṣṭama; {MV}aṣṭamīx* ▪ **eighth**

བརྒྱད་པ་ས་ ▫ *brgyad pa sa* ▪ *aṣṭamakabhūmi* ▪ **ground of the eighth**

བརྒྱད་པ་འི་ས་ ▫ *brgyad pa'i sa* ▪ *{LCh,C}aṣṭamaka-bhūmi* ▪ **eighth ground; level of the eighth** ▫ *{C}* eighth-lowest stage

བརྒྱན་པ་ ▫ *brgyan pa* ▪ *བརྒྱན་གྱི་ལྟ་བུ་བརྒྱན་གྱི་ལྟ་བུ་* ▫ *brgyan rgyan brgyand rgyand* ▪ *alamkṛta; {MSA}hrī-bhūṣita* ▪ **adorned; decorate; ornament; beautify; wear**

བརྒྱར་བཞགས་པ་ ▫ *brgyar bzhags pa* ▪ *{C}śatadhā-bhinna* ▪ *{C}* split a hundredfold

བརྒྱལ་བ་ ▫ *brgyal ba* ▪ *བརྒྱལ་གྱི་ལྟ་བུ་བརྒྱལ་གྱི་ལྟ་བུ་* ▫ *brgyal rgyal brgyald rgyald* ▪ *{LCh}mūrcca* ▪ **faint**

བརྒྱལ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྐབས་ ▫ *brgyal ba la sogs pa'i skabs* ▪ *བརྒྱལ་གྱི་ལྟ་བུ་བརྒྱལ་གྱི་ལྟ་བུ་* ▫ *brgyal rgyal brgyald rgyald* ▪ **occasion/time of fainting and so forth**

བརྒྱལ་བར་འགྲུར་ ▫ *brgyal bar 'gyur* ▪ *{C}pātyate* ▪ *{C}* is struck down

བརྒྱུད་ཀྱི་ཉིར་ལེན་ ▫ *brgyud kyi nyer len* ▪ **indirect substantial cause**

བརྒྱུད་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་ ▫ *brgyud kyi lhan cig byed rkyen* ▪ **indirect cooperative condition**

བརྒྱུད་ཀྱིས་དག་པ་ ▫ *brgyud kyi dag pa* ▪ *{C}mātrī-suddha* ▪ *{C}* of pure race

བརྒྱུད་འགལ་ ▫ *brgyud 'gal* ▪ *pāraṃparāvirodha* ▪ **indirect contraction/contradictories**

བརྒྱུད་གྱུ་ ▫ *brgyud rgyu* ▪ *paraṃparyakāraṇa; paraṃparyakāraṇa* ▪ **indirect cause** ▫ DEFINITIONS: *མཚན་ཉིད་འགྲུད་ནས་སྐྱེད་བྱེད་* ▫ *mtshan nyid/brgyud nas skyed byed* ▫ Def.: indirect producer

བརྒྱུད་ལྗན་ ▫ *brgyud ldan* ▪ **[lineage-possessing]; lineaged**

བརྒྱུད་ལྗན་མཁས་པའི་དེད་དཔོན་བསྐྱེན་ ▫ *brgyud ldan mkhas pa'i ded dpon bsten* ▪ *བསྐྱེན་སྐྱེན་བསྐྱེན་སྐྱེན་* ▫ *bsten sten bstend stend* ▪ **relied on captains who are scholars possessing the transmission**

བརྒྱུད་ནས་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *brgyud nas skyed bya* ▪ *{PH}* that which is indirectly produced

བརྒྱུད་ནས་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *brgyud nas skyed byed* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **indirect producer**

བརྒྱུད་པ་ ▫ *brgyud pa* ▪ {LCh,MSA}paramparā; {LCh} pāramparāya; {MSA}pāramparā ▪ **indirect; lineaged**

བརྒྱུད་པའི་བྱིན་རླབས་ ▫ *brgyud pa'i byin rlabs* ▪ {PH}the blessings of the lineage

བརྒྱུད་འབྲས་ ▫ *brgyud 'bras* ▪ paramparā-phala ▪ **indirect effect**

བརྒྱུད་མར་ ▫ *brgyud mar* ▪ {C}paramparā ▪ **indirect; lineaged; successive** ▫ {C}regular succession

བརྒྱུད་འཛིན་ཚོས་བདག་ ▫ *brgyud 'dzin chos bdag* ▪ {PH} master who holds the lineage transmission

བརྫོ། ▫ *bsgo* ▪ བརྫོ། རྫོ། བརྫོས། རྫོས། ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪ pari-bhu ▪ **infuse; deposit; order**

བརྫོ་བ་ ▫ *bsgo ba* ▪ {PH}command; order

བརྫོ་བར་ ▫ *bsgo bar* ▪ བརྫོ། རྫོ། བརྫོས། རྫོས། ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪ {C}adhīṣṭa (=adhyeṣita) ▪ **infuse; deposit; order** ▫ {C}asked about; bidden (to come); requested

བརྫོ་བར་བྱེད་ ▫ *bsgo bar byed* ▪ བརྫོ། རྫོ། བརྫོས། རྫོས། ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪ {C}ādiṣati ▪ **infuse; deposit; order; cause to infuse, etc.** ▫ {C}announce; tell

བརྫོ་གཞི་ ▫ *bsgo gzhi* ▪ **basis of infusion/depositing**

བརྫོས་ ▫ *bsgom* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV}($\sqrt{bhū}$): bhāvayanti ▪ **meditate; meditatively cultivate** ▫ cultivation

བརྫོས་པ་ ▫ *bsgom pa* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {L,MSA,MV}bhāvanā; {MV}bhāvana ▪ **meditate; meditatively cultivate** ▫ cultivation; development; practice

བརྫོས་པ་ཐབས་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *bsgom pa thabs la brten pa* ▪ {MSA}upāya-saṃnīśritā bhāvanā ▪ **meditation/ cultivation relying upon method**

བརྫོས་པ་ལས་བྱུང་ ▫ *bsgom pa las byung* ▪ ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}bhāvanā-mayā ▪ **arisen from meditation**

བརྫོས་པའི་ལས་ ▫ *bsgom pa'i lam* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {L,MV}

bhāvanā-mārga; {C}bhāvanā-patha ▪ **path of meditation** ▫ {C}path of development

བརྫོས་པར་ནམ་པ་འཇིག་པ་ ▫ *bsgom par rnam pa 'jig pa* ▪ {C}vibhāvanā (=niṣṭhā-mārgaḥ kṣaya-anutpāda-jñānam) ▪ {C}annihilation; undone; clear understanding; undevelopment

བརྫོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *bsgom par bya ba ma yin pa* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {C}abhāvya ▪ **not to be cultivated in meditation** ▫ {C}not to be developed

བརྫོས་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་ ▫ *bsgom pas spang bar bya ba* ▪ {MV}bhāvanā-heya ▪ **that which is to be abandoned by meditation; object of abandonment by meditation**

བརྫོསས་ ▫ *bsgoms* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {C}vibhāvayanto ▪ **meditate; meditatively cultivate** ▫ {C}development; practice; having meditated

བརྫོསས་པ་ ▫ *bsgoms pa* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA,MV}bhāvanā; {MV}($\sqrt{bhū}$): bhāvayati; {L}bhāva ▪ **meditate; meditatively cultivate** ▫ {C}being

བརྫོསས་པ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *bsgoms pa las byung ba* ▪ ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}bhāvanāmayā; {L}bhāvanāmayī ▪ **arisen from meditation**

བརྫོསས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ ▫ *bsgoms pa las byung ba'i shes rab* ▪ ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {LCh}bhāvanāmayī-prajñā ▪ **wisdom arisen from meditation**

བརྫོསས་པའི་ཉམས་ཡིད་ལ་འཆར་བ་ ▫ *bsgoms pa'i nyams yid la 'char ba* ▪ **a dawning to mind of meditative experience; a dawning to mind of spiritual experience from meditation**

བརྫོསས་པའི་སྤོབས་ ▫ *bsgoms pa'i stobs* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **power of meditation; power of having cultivated**

བརྫོསས་པར་བྱ་ ▫ *bsgoms par bya* ▪ བརྫོས། རྫོས། བརྫོསས། རྫོསས། ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}bhāvayitavya ▪ **to be cultivated; to be meditated**

on; that which is to be cultivated/to be meditated on

བསྐྱོམས་པས་ཐོབ་པའི་ལམ་ ▫ *bsgoms pas thob pa'i lam* ▪ ཐོབ་ / འཛོལ་ འཛོལ་ ཐོབ་ འཛོལས། ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}paribhāvita-pratilabdha-mārga ▪ **path attained through meditation**

བསྐྱོས་ ▫ *bsgos* ▪ བསྐྱོ། སྐྱོ། བསྐྱོས། སྐྱོས། ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪ *pari-bhu*; {L}vāsita ▪ **infuse; deposit; order** ▫ abide in

བསྐྱོས་པ་ ▫ *bsgos pa* ▪ བསྐྱོ། སྐྱོ། བསྐྱོས། སྐྱོས། ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪ {L}vāsita; {MSA}bhāvanā; {MV}bhāvita ▪ **infuse; deposit; order** ▫ abide in

བསྐྱུར་ ▫ *bsgyur* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུར། སྐྱུར། ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {MSA}pariṇāti ▪ **transform; change; affect; control; form**

བསྐྱུར་བཅོས་ ▫ *bsgyur bcos* ▪ {PH}correction; corrected translation ▫ འདུལ་བའི་སྐོར་དང་ཉིས་ཁྲི་སོགས་ལ་བསྐྱུར་བཅོས་མང་པོ་མཛད། ▫ *'dul ba'i skor dang nyis khri sogs la bsgyur bcos mang po mdzad*; ▫ He made many corrections to the translations of the vinaya [texts] and [Perfection of Wisdom in] Twenty Thousand Lines. ▫ {GCG} p.21

བསྐྱུར་བ་ ▫ *bsgyur ba* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུར། སྐྱུར། ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {MSA}pariṇāmana; {MSA}pariṇāmikī; {MSA}vartaka; {MSA}vartin ▪ **transform; change; affect; control; form**

བསྐྱུག་ ▫ *bsgrag* ▪ བསྐྱུག་ སྐྱུག་ བསྐྱུགས། སྐྱུགས། ▫ *bsgrag srog bsgrags/ sgrags/* ▪ **proclaim; declare; shout forth**

བསྐྱུགས་ ▫ *bsgrags* ▪ བསྐྱུག་ སྐྱུག་ བསྐྱུགས། སྐྱུགས། ▫ *bsgrag srog bsgrags/ sgrags/* ▪ *yongs su bsgrags* = {MSA}parikīrtita ▪ **proclaim; declare; shout forth**

བསྐྱུགས་པ་ ▫ *bsgrags pa* ▪ བསྐྱུག་ སྐྱུག་ བསྐྱུགས། སྐྱུགས། ▫ *bsgrag srog bsgrags/ sgrags/* ▪ {C}kīrtana; {C}kīrtita; {MSA}ravita (e.g.: *brahma-svara-ruta-ravita*; *yang dag (par) bsgrags pa* = {MSA}saṃśrāvaṇa) ▪ **proclaim; declare; shout forth** ▫ {C}renown; fame; proclaimed

བསྐྱལ་ ▫ *bsgral* ▪ བསྐྱལ། སྐྱལ། བསྐྱལ། སྐྱལ། ▫ *bsgral sgral bsgrald sgrald* ▪ {MSA}uttaraṇa ▪ **liberate; save; free**

བསྐྱལ་བ་ ▫ *bsgral ba* ▪ བསྐྱལ། སྐྱལ། བསྐྱལ། སྐྱལ། ▫ *bsgral sgral bsgrald sgrald* ▪ {L}uttarati; {L}tarai ▪ **liberate; save; free** ▫ cross over; rise above; boat

བསྐྱལ་བ་བྱ་བ་ ▫ *bsgral ba bya ba* ▪ བསྐྱལ། སྐྱལ། བསྐྱལ། སྐྱལ། ▫ *bsgral sgral bsgrald sgrald* ▪ {L}uttarati; {L}tarai ▪ **liberate; save; free** ▫ cross over; rise above; boat

བསྐྱལ་བར་བྱའོ་ ▫ *bsgral bar bya'o* ▪ བསྐྱལ། སྐྱལ། བསྐྱལ། སྐྱལ། ▫ *bsgral sgral bsgrald sgrald* ▪ {C}parimocayitavya ▪ **should/will liberate/free/save** ▫ {C}I should liberate

བསྐྱལ་ ▫ *bsgrald* ▪ བསྐྱལ། སྐྱལ། བསྐྱལ། སྐྱལ། ▫ *bsgral sgral bsgrald sgrald* ▪ **liberate; save; free**

བསྐྱུབ་ ▫ *bsgrib* ▪ བསྐྱུབ། སྐྱུབ། བསྐྱུབས། སྐྱུབས། ▫ *bsgrib/ sgrib/ bsgrips/ sgribs/* ▪ **obstruction; defilement; obstruct; defile**

བསྐྱུབ་པར་འགྱུར་ཏོ་ ▫ *bsgrib par 'gyur ro* ▪ {C}āvṛṇoti ▪ **will obstruct/defile** ▫ {C}obscures

བསྐྱུབས་ ▫ *bsgrips* ▪ བསྐྱུབ། སྐྱུབ། བསྐྱུབས། སྐྱུབས། ▫ *bsgrib/ sgrib/ bsgrips/ sgribs/* ▪ {MSA}āvaraṇa; {MSA}āvṛti ▪ **obstruct; defile**

བསྐྱུབས་ན་ ▫ *bsgrips na* ▪ {C}āvṛta ▪ **if/when obstructed/defiled** ▫ {C}covered; covered with

བསྐྱུབས་པ་ ▫ *bsgrips pa* ▪ {MSA}āvṛta; {MSA}vṛta (e.g.: *tamo-vṛta*) ▪ **obstruction; defilement; obstruct; defile**

བསྐྱུར་ ▫ *bsgrun* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུར། སྐྱུར། ▫ *bsgrund sgrun bsgrun sgrund* ▪ **compete; vie with**

བསྐྱུར་བ་ ▫ *bsgrub* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུབས། སྐྱུབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MV}abhinirhāra; {MV}sādhya; {C}niṣpādayati (=pariniṣpādayati) ▪ **achieve; attain; accomplish; prove; complete** ▫ {C}accomplishes; creates; perfects; achieves

བསྐྱུར་བ་ཅིང་ ▫ *bsgrub cing* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུབས། སྐྱུབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}pratipadyamāna ▪ **achieve; attain; accomplish; prove; complete** ▫ {C}when he progresses

བསྐྱུར་བ་ནས་ ▫ *bsgrub nas* ▪ བསྐྱུར། སྐྱུར། བསྐྱུབས། སྐྱུབས། ▫

bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}pratiṣṭhāyate ▪ **having achieved/attained/accomplished/proved/completed** ▪ {C}progress; hasten towards; promise; behave

བསྐྱེད་པ་ ▪ *bsgrub pa* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {L,MV,MSA}pratiṣṭhāyati; {C}pratiṣṭhāyate; {C}mārga; {C}āhartrī; {C}upanāyaka; {C}viṣṭhāpana; {MSA}anuṣṭhāna; {MSA}sādhana (e.g.: artha-kriyā-sādhana); {MV}nirhāra ▪ **achieve; attain; accomplish; complete; establish; prove** ▪ {C}progress; progressive path; as productive of; brings about; lead to; path; practices; (bound to) progress towards; fabricated appearance

བསྐྱེད་པ་འི་ས་ ▪ *bsgrub pa'i sa* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}pratiṣṭhābhūmi ▪ **ground of achievement** ▪ {C}progressive stages

བསྐྱེད་པ་པར་འགྲུང་ ▪ *bsgrub par 'gyur* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}samudāgacchati (=samudagacchati) ▪ **will achieve/attain/accomplish** ▪ {C}arrive at; result in; gain; full knowledge; attain enlightenment; rise up together; reach the fullness of perfection

བསྐྱེད་པ་པར་བྱ་བ་ ▪ *bsgrub par bya ba* ▪ {MSA}pratiṣṭhāyati; pratiṣṭhāyati; sādhyā ▪ {PH}that which is to be proven (probandum); thesis

བསྐྱེད་པ་པར་བྱ་བ་མཚོན་ཉིད་ ▪ *bsgrub par bya ba mchog nyid* ▪ **supreme object of achievement**

བསྐྱེད་པ་པར་བྱའོ་ ▪ *bsgrub par bya'o* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}āharati ▪ **will/should achieve/attain/accomplish** ▪ {C}brings; brings about

བསྐྱེད་པ་བྱིད་ ▪ *bsgrub bya* ▪ sādhyā ▪ **probans; proof; means of proof** ▪ {PH}that which is to be proven (probandum); thesis

བསྐྱེད་པ་བྱ་ ▪ *bsgrub bya* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {LCh}sādhyā ▪ **probandum; proposition; proven; that which is to be proven; object being proven; thesis** ▪ {PH}

that which is to be proven (probandum); thesis

བསྐྱེད་པ་བྱ་མཐར་ཐུག་བྱ་བ་པ་ལ་ ▪ *bsgrub bya mthar thug grub pa la* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **in order to achieve the final object of achievement**

བསྐྱེད་པ་བྱའི་ཚོས་ ▪ *bsgrub bya'i chos* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {LCh}sādhyā-dharma ▪ **predicate of the probandum; quality/predicate to be proved** ▪ {GD:783} property of the probandum

བསྐྱེད་པས་ ▪ *bsgrubs* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}sampadita ▪ **achieve; attain; accomplish; prove; complete**

བསྐྱེད་པས་ནས་ ▪ *bsgrubs nas* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}samāsādhyā ▪ **having achieved/attained/accomplish/proven/completed** ▪ {C}having met with

བསྐྱེད་པས་པ་ ▪ *bsgrubs pa* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}upahāra; {C,MSA}sādhyā; {MSA}sampādāna (e.g.: adhiprajñā-sampādāna; yang dag par bsgrubs pa = {MSA}samudānā) ▪ **achieve; attain; accomplish; prove; complete** ▪ {C}achievement; achieved

བསྐྱེད་པས་བྱས་ཤིང་ ▪ *bsgrubs byas shing* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}samudānāyati (=anuprāṇoti = samudānāyanatā) ▪ {C}to procure

བསྐྱེད་པར་ ▪ *bsgreng* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgreng sgreng bsgrengs sgrengs* ▪ **raise** ▪ མཐོ་བོ་གཉིས་ཅོད་ རྩོམ་ཉིད་ལེ་ཚུལ་གྱིས་གཤེད་པས་ཏེ་བསྐྱེད་པས་ ལྷན་པ། ▪ *mthe bo gnyis rdo rje ste/ mi phyed pa'i tshul gyis gshibs te bsgreng bas* ▪ align and raise the two thumbs in the manner of a vajra, that is to say, inseparably {Dor 26a.5/235.5}

བསྐྱེད་པར་ ▪ *bsgrengs* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgreng sgreng bsgrengs sgrengs* ▪ **raise**

བསྐྱེད་པ་ཏེ་ ▪ *bsgrol te* ▪ བསྐྱེད། ལྷན་ལ། བསྐྱེད་པ། ལྷན་པ། ▪ *bsgrol sgrald sgrald* ▪ {C}uttārayitavya ▪ **liberate; save; free; release** ▪ {C}should be rescued

ང་ ▪ *nga* ▪ aham; ātman ▪ **I** ▪ ངའི་ཚོན་ ལྷན་པ། ▪ *nga'i tshig* ▪ my

words

- ང་རྒྱལ་ ▫ *nga rgyal* ▪ {LCh,L,MSA,MV}māna; {C} manyanā; {L}adhimāna; {MSA,MV}abhimāna (e.g.: {MSA}śama-mātra-abhimāna); {MV} unnati; ahaṃkāra ▪ **[I-victor]; pride; I-principle** ▫ {PH}self-confidence; I-principle; ego ▫ {C} egocentricity; conceit; (vain) conceitedness; minding ང་རྒྱལ་ལ་དབྱེན། རྣམ་པར་འགྲུར་བ་ཅན་གྱི་ང་རྒྱལ་དང་། མྱིང་སྣང་བས་ཅན་གྱི་ང་རྒྱལ་དང་། ལྷན་པ་ཅན་གྱི་ང་རྒྱལ་དེ་གསུམ་མོ། ▫ When the I-principle is divided, [there are] three: the activity dominated I-principle, the lightness dominated I-principle, and the darkness dominated I-principle. ▫ {Gön}
- ང་རྒྱལ་གྱི་ཟེལ་གྱིས་ཉོན་ཅིང་ ▫ *nga rgyal gyi zil gyis non cing* ▪ {C}māna-abhibhūta ▪ **overwhelmed by the vibrance of pride/conceit** ▫ {C}overcome by conceit
- ང་རྒྱལ་ཅན་ ▫ *nga rgyal can* ▪ {L}abhimāna; {L} abhimānika; {MSA}mānin ▪ **prideful; conceited** ▫ proud; boastful; conceited
- ང་རྒྱལ་གཙོས་ ▫ *nga rgyal gcom* ▪ {PH}pride and conceit ▫ ང་རྒྱལ་གཙོས་བསྐྱེདས། ▫ [His] pride and conceit were diminished.
- ང་རྒྱལ་བཅག་པའི་ ▫ *nga rgyal bcag pa'i* ▪ {C}nihata-māna ▪ {C}(one who) has slain (all) pride
- ང་རྒྱལ་དང་བཅས་པ་ ▫ *nga rgyal dang bcas pa* ▪ {MSA} samāna ▪ **prideful; proud; conceited**
- ང་རྒྱལ་དུ་འགྲུར་བ་ ▫ *nga rgyal du 'gyur ba* ▪ འགྲུས། འགྲུས། གྲུས། གྲུས། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} adhimanyate ▪ **prideful; proud; conceited** ▫ {C} be conceited
- ང་རྒྱལ་ལྗང་བ་ ▫ *nga rgyal phra ba* ▪ {MSA}sūkṣma-māna ▪ **subtle pride/conceit**
- ང་རྒྱལ་མེད་པ་ ▫ *nga rgyal med pa* ▪ {MSA}nirmāna; {MSA}nirmāna ▪ **without pride/conceit**
- ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་ ▫ *nga rgyal las kyang nga rgyal* ▪ {C}māna-atimāna (=śreyasaḥ śreyānaḥ iti) ▪ **pride beyond pride** ▫ {C}hauteur
- ང་དང་ངའི་ཞེས་བྱ་བ་ ▫ *nga dang nga'i zhes bya ba* ▪

- {MSA}ahaṃ mameti ▪ **I and mine; "I and my"**
- ང་ཙམ་ ▫ *nga tsam* ▪ **mere-I; only I** ▫ {PH}mere "I"; mere notion of a self
- ང་ཚོ་ ▫ *nga tsho* ▪ **we**
- ང་ཡི་བ་ ▫ *nga yi ba* ▪ *mama; ātmīya* ▪ **mine**
- ང་ཡིར་འཛིན་པ་ ▫ *nga yir 'dzin pa* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C,MSA} mama-kāra (e.g.: {C,MSA}ahaṃkāra-mamakāra) ▪ **conceive/apprehend as mine** ▫ {C}mine-making
- ང་རང་གཉིས་ ▫ *nga rang gnyis* ▪ **we two**
- ང་རོ་ ▫ *nga ro* ▪ *nāda* ▪ **roar** ▫ {PH}roar; pronunciation ▫ སེང་གའི་ང་རོ་ཅན་པོ་ ▫ *seng ge'i nga ro chen po* ▫ great lion's roar ▫ མིང་དང་ཚོག་ཚོགས་ཀྱི་ང་རོ་ ▫ *ming dang tshig tshigs kyi nga ro*, ▫ The Pronunciation of Words and Combinations of Letters ▫ {TBRC} W20229 vol. 2, p.2
- ང་རོ་ཆེན་པོ་ ▫ *nga ro chen po* ▪ {PH}great roar ▫ བདག་མེད་པར་སྐྱེ་བའི་པའི་སེང་གའི་ང་རོ་ཆེན་པོ་སྐྱོག་པ། ▫ *bdag med par sgra brjod pa'i sengge'i nga ro chen po sgrog pa*; ▫ He bellows forth the great lion's roar that proclaims the word that [all are] selfless. ▫ {LVS} = 1-02-00087-H96-SID000125
- ང་རོའི་རྣམ་པ་ ▫ *nga ro'i rnam pa* ▪ {PH}tone ▫ ང་རོའི་རྣམ་པའི་མཚན་རྟགས་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར་ཡི། ▫ *nga ro'i rnam pa'i mtshon rtags ni gsham gsal ltar ro*; ▫ The indicating sign of the tone is as clarified below. ▫ {TBRC} W20229 vol. 2; p.2
- ངག་ ▫ *ngag* ▪ {LCh,L,MSA,MV}vāk; vāc ▪ **speech**
- ངག་ཀྱལ་ ▫ *ngag kyal* ▪ *saṃbhinnapralāpa* ▪ **senseless speech/talk**
- ངག་གི་སྒྲ་ ▫ *ngag gi sgra* ▪ **sounds of speech**
- ངག་གི་དངོས་པོ་ ▫ *ngag gi dngos po* ▪ {C}vāg-vastu ▪ **verbal thing** ▫ {C}merely a nominal entity
- ངག་གི་ཐ་སྙད་ ▫ *ngag gi tha snyad* ▪ **verbal convention** ▫ {GD:726} verbal designations for a name applied to an object
- ངག་གི་ལམ་དང་སྒྲ་ ▫ *ngag gi lam dang sgra* ▪ {C}vāk-patha-ghoṣa ▪ {C}the sound of the paths of speech

ངག་འཆལ་ ▫ *ngag 'chal* ▪ **senseless chatter**

ངག་སྐྱོན་བ་ ▫ *ngag snyan pa* ▪ {C} *priya-vadya*; {C} *ślakṣṇa* ▪ **pleasant speech/talk** ▫ {C} kind words; soft; smooth

ངག་དབང་ཚེས་གྲགས་ ▫ *ngag dbang chos grags* ▪ {GD:xii,845}Nga-w#ang-chö-drak [1572-1641, a S#a-g#ya author on epistemology]

ངག་དབང་དཔལ་ལྷན་ ▫ *ngag dbang dpal ldan* ▪ **Ngag-wang-pal-dan** [also called **Pal-dan-chö-jay** (dpal ldan chos rje) b. 1797]

ངག་དབང་ཐོ་བཟང་གྲུ་མཚོ་ ▫ *ngag dbang blo bzang rgya mtsho* ▪ **Ngag-wang-lo-sang-gya-tsho** [1617-1682, The Fifth Dalai Lama]

ངག་དབེན་ ▫ *ngag dben* ▪ **verbal isolation; isolation of speech**

ངག་མི་སྐྱེ་བ་ ▫ *ngag mi smra ba* ▪ {PH} not speaking

ངག་སྐྱེ་ ▫ *ngag smra* ▪ **speak**

ངག་ཚད་མ་ ▫ *ngag tshad ma* ▪ **valid speech**

ངང་ ▫ *ngang* ▪ {LCh} *nisarga*; {LCh,MSA} *rasa*; {L} *ādhyātma* ▪ **situation; within; nature; condition; state; sphere** ▫ taste; character; disposition; essence; internal; inside; within; inner

ངང་སྐྱེ་ ▫ *ngang skya* ▪ **grey teal**

ངང་གིས་བྱུང་བ་ཡིན་ན་ཡང་ ▫ *ngang gis byung ba yod na yang* ▪ རླུང་། རླུང་། བྱུང་། བྱུང་། ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ **even if it did occur naturally**

ངང་ནས་ ▫ *ngang nas* ▪ **from within the state; from within**

ངང་པའི་རྒྱལ་པོ་ ▫ *ngang pa'i rgyal po* ▪ {C} *haṃsa-rāja* ▪ **king of the geese** ▫ {C} the royal goose

ངང་པའི་སྐྱབས་སྐྱེ་བའི་ལོ་ལོ་ ▫ *ngang pa'i stabs su bzhud pa yin* ▪ {C} *haṃsa-vikrānta-gāmin* ▪ {C} one who moves in the manner of a goose

ངང་ཚུལ་ ▫ *ngang tshul* ▪ **state; natural state; condition; inner mode**

ངན་ ▫ *ngad* ▪ **strong aroma**

ངན་ ▫ *ngan* ▪ {MSA} *avara*; {MSA} *asat* ▪ **bad**

ངན་འགྲོ་ ▫ *ngan 'gro* ▪ {LCh,MSA} *durgati* ▪ **[bad-go]; bad transmigration; bad condition**

ངན་འགྲོའི་སྐྱེ་བ་འགོག་པའི་སོ་སོར་བདག་སེམས་མིན་གྱི་འགོག་བ་ ▫ *ngan 'gro'i skye ba 'gog pa'i so sor btags min gyi 'gog pa* ▪ **non-analytical cessation which is a cessation of birth in a bad transmigration**

ངན་འགྲོར་འགྲོ་བ་ ▫ *ngan 'gror 'gro ba* ▪ {MV} *durgati-gamana* ▪ **go to a bad transmigration**

ངན་འགྲོར་ལྷུང་བ་ ▫ *ngan 'gror ltung ba* ▪ **fall into a bad transmigration**

ངན་ངོན་ ▫ *ngan ngon* ▪ {C,MSA} *avara*; {C} *avaraka*; {L} *itaretara* ▪ {C} small; puny; vile; pitiful; mutual; one another

ངན་བརྗོད་ ▫ *ngan brjod* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C} *dur-ukta* ▪ {C} offensive; offensive word

ངན་དུ་བརྗོད་བ་ ▫ *ngan du brjod pa* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C} *dur-āgata* ▪ {C} abusive; abusive words

ངན་དུ་བརྗོད་པར་བྱེད་ ▫ *ngan du brjod par byed* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {L} *kutsayanti* ▪ **condemn**

ངན་དུ་སྐྱེས་བ་ ▫ *ngan du smras pa* ▪ {C} *dur-ukta* ▪ {C} offensive; offensive word

ངན་དུ་ཟེར་བ་ ▫ *ngan du zer ba* ▪ {C} *dur-bhāṣita* ▪ {C} insulting; insulting words

ངན་བདུད་ ▫ *ngan bdud* ▪ **evil devil**

ངན་བདུད་ཀྱི་ཕོ་ཉ་ ▫ *ngan bdud kyi pho nya* ▪ **messenger of an evil devil**

ངན་པ་ ▫ *ngan pa* ▪ {L} *kuhanā*; {MSA} *ku-* (e.g.: *ku-ceṣṭita*; etc.); {MSA} *duṣṭa*; {C,MSA} *hīna*; *purīṣa* ▪ **bad; excrement** ▫ {C} false; imposter; cheat; inferior; low; small; disagreeable; left behind; mean

ངན་པའི་ལྔ་སྐྱེས་ ▫ *ngan pa'i wa skyes* ▪ **bad wolf**

ངན་ཞིན་གྱི་ལེ་ལོ་ ▫ *ngan zhen gyi le lo* ▪ **laziness that is attachment to bad activities**

ངན་སེམས་ ▫ *ngan sems* ▪ {PH}evil thought; evil intent

ངན་སོང་ ▫ *ngan song* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▫ *song song song song* ▪ {LCh,MSA}apāya; {LCh}durgati; {MSA}pāpa(?) ▪ **[bad-went]; bad state; bad transmigration; bad condition** ▫ ངན་སོང་གྲམས་ཅན་ ཡོངས་སུ་སྦྱང་བའི་རྒྱུད་ ▫ *ngan song thams cad yongs su sbyong ba'i rgyud* ▫ Purification of All Bad Migrations Tantra (sarva-durgati-pariśodhana-tantra) [a Yoga Tantra]

ངན་སོང་སེལ་ ▫ *ngan song sel* ▪ {PH}*Durgati-pariśodhana/*Durgatyapoha/*Apāyāpoha [p.n. of Bodhisattva]

ངན་སོང་དུ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་བ་ ▫ *ngan song du skye bar 'gyur ba* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▫ *song song song song* ▪ {C}apāya-samvartanīya ▪ **will be born in a bad transmigration** ▫ {C}liable to lead to the states of woe

ངན་སོང་དུ་ལྷུང་ ▫ *ngan song du lhung* ▪ **fall into a bad transmigration**

ངན་སོང་པ་ ▫ *ngan song pa* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▫ *song song song song* ▪ {C}apāya; {L,MSA}apāyika; {L}durgati ▪ **bad transmigration; one who is in a bad transmigration** ▫ {C}place of woe; states of woe; become; taste; drink; proceed; bad rebirth(s); wretched; tiny

ངན་སོང་གསུམ་ ▫ *ngan song gsum* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▫ *song song song song* ▪ {C}tri-apāya; {C}tri-apāyi; {C}triyapaya ▪ **the three bad transmigrations** ▫ {C}the three states of woe; the three places of woe

ངམ་ ▫ *ngam* ▪ **or; and; particle indicating question**
 ▫ གམ་ངམ་དམ་ནམ་བམ་མམ་འམ་རམ་ལམ་སམ་ནམས་འབྲིན་སྤྱད་སྤྱོད་
 ▫ *gam ngam dam nam bam mam 'am/ ram lam sam rnam 'byed sdud sgra* ▫ gam, ngam, dam, nam, bam, mam 'am, ram, lam, and sam are disjunctive and conjunctive sounds

ངམས་འགྱུར་འོང་ཞེས་ ▫ *ngams 'gyur 'ong zhes* ▪ {C}hāni ▪ {C}failure; diminution; decrease; waning; loss

ངའི་ ▫ *nga'i* ▪ **my; mine** ▫ ངའི་ཚོས་འདུལ་བ་ ▫ *nga'i chos 'dul ba* ▫ my disciplinary doctrine

ངའི་ཕྱག་པ་ལ་ ▫ *nga'i phrag pa la* ▪ {C}sama-amśena ▪ {C}an equal share

ངའི་མིག་ ▫ *nga'i mig* ▪ **my eye**

ངའོ་སྦྱོན་པ་ ▫ *nga'o snyam pa* ▪ {LCh}asmimāna ▪ **the thought "I"**

ངའོ་སྦྱོན་པའི་ང་གྱུལ་ ▫ *nga'o snyam pa'i nga rgyal* ▪ {C}asmi-māna ▪ **pride of thinking "I"** ▫ {C}self-conceit

ངར་ ▫ *ngar* ▪ **intensity; to me** ▫ {PH}rough; coarse

ངར་འཛིན་ ▫ *ngar 'dzin* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV,TN}ahaṃkṛti ▪ **the conception as/of I; conception of [an inherently existent] I** ▫ selfishness; grasping

ངར་འཛིན་གྱི་གཞི་ ▫ *ngar 'dzin gyi gzhi* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **basis of the conception/apprehension of I**

ངར་འཛིན་གྱི་ཡུལ་ ▫ *ngar 'dzin gyi yul* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **object of the conception/apprehension of a [truly existent] I**

ངར་འཛིན་པ་ ▫ *ngar 'dzin pa* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}ahaṃkāra ▪ **conception/apprehension of I** ▫ {C}I-making

ངར་འཛིན་པ་དང་ང་ཡིས་འཛིན་པ་ ▫ *ngar 'dzin pa dang nga yir 'dzin pa* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}ahaṃkāra-mamakāra ▪ **conception/apprehension of I and conception/apprehension of mine**

ངར་འཛིན་མེད་པ་ ▫ *ngar 'dzin med pa* ▪ **nonapprehension as "I;" absence of apprehension as "I"**

ངལ་ ▫ *ngal* ▪ {MSA}śrama ▪ **fatigue; weariness; tiredness**

ངལ་བ་ ▫ *ngal ba* ▪ {LCh,MSA}śrama; {LCh}klama ▪ **fatigue; weariness; tiredness**

ངལ་བ་མང་ ▫ *ngal ba mang* ▪ **with much weariness**

ངལ་སོས་པ་ ▫ *ngal sos pa* ▪ **restoration**

ངལ་སོས་པ་ཐོབ་པ་ ▫ *ngal sos pa thob pa* ▪ **attain restoration**

ངས་ ▫ *ngas* ▪ **by me**

ངས་ཡོངས་སུ་གཏད་ཀྱིས་ ▫ *ngas yongs su gtad kyis* ▪ གཏད། གཏོད། བཏད། གཏོད། ▫ *gtad gtod btad gtod* ▪ {C} *anuparīndāmi* ▪ {C}I transmit; (I) entrust; again entrust

ངས་ཡོངས་སུ་གཏོད་ ▫ *ngas yongs su gtod* ▪ གཏད། གཏོད། བཏད། གཏོད། ▫ *gtad gtod btad gtod* ▪ {C} *anuparīndāmi* ▪ {C}I transmit; (I) entrust; again entrust

ང་འབོད་ ▫ *ngu 'bod* ▪ *raurava* ▪ **cry; Crying [Hell]**

ངུ་པ་ ▫ *ngur pa* ▪ **duck** ▫ {PH} duck

ངུ་སྒྲིག་འཛིན་པ་ ▫ *ngur smig 'dzin pa* ▪ {PH} saffron-clothed; monk

ངུ་སྒྲིག་ ▫ *ngur smrig* ▪ {LCh,C} *kāṣāya* ▪ **saffron** ▫ {PH} saffron ▫ {C} saffron; reddish-yellow; yellow robe མི་དོག་ཕྱིང་རྒྱུད་ཀྱི་ ངུ་སྒྲིག་བཙག་དང་སྒྲིན་པོ་ཞེས་རྒྱུ་ཚོན་གསུམ་གསུངས་པའི་བཙག་མདོག་དེ་ཡིན་རྒྱུ་འདུག ▫ *me tog phreng rgyud du, ngur smrig btsag dang sngon po zhes rung tshon gsum gsungs pa'i btsag mdog de yin rgyur 'dug*, ▫ That would seem to be the red ochre hue that is spoken of [as one of] three suitable colors "saffron, red ochre, and blue" in the Flower Garland Tantra. ▫ {GCC} p.14

ངུ་སྒྲིག་གོས་ ▫ *ngur smrig gos* ▪ {PH} saffron-robos

ངུ་སྒྲིག་འཛིན་པ་ ▫ *ngur smrig 'dzin pa* ▪ {PH} one who wears saffron (i.e. monk [Buddhist])

ངེས་ ▫ *nges* ▪ ངེས། ངེས། ངེས། ངེས། ▫ *nges nges nges nges* ▪ {L} *niyata*; {L} *ekāntika*; {MSA} *aikāntya*; {MSA} *nītavta*; {MSA} *vyavasiti* ▪ **ascertain; ascertainment; certain** ▫ certain; truth; exceedingly; devoted to one aim only

ངེས་ངོ་ ▫ *nges ngo* ▪ **[ascertainment-face]; ascertainment factor**

ངེས་ངོར་ ▫ *nges ngor* ▪ **to/for the ascertainment factor**

ངེས་བཅོམ་སྟེ་ ▫ *nges bcom ste* ▪ གཞོམ། འཛོམས། བཅོམ།

ཚོམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C} *nihanitvana*; {MSA} *(ni 'han): nihatyā* ▪ {C} slain

ངེས་ཆ་ ▫ *nges cha* ▪ **ascertainment factor**

ངེས་རྟོགས་ ▫ *nges rtogs* ▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C} *nidhyāna*; {L} *nidhāna* ▪ {C} meditation

ངེས་དོན། ངེས་པའི་དོན། ▫ *nges don, nges pa'i don* ▪ {LCh,MSA} *nītārtha* ▪ **definitive meaning; definitive; definitive object**

ངེས་དོན་གྱི་མདོ་ ▫ *nges don gyi mdo* ▪ *nītārtha-sūtra* ▪ **sūtra of definitive meaning**

ངེས་སྡོམ་ ▫ *nges sdom* ▪ {A4C} *niyama* ▪ {PH} self-restraint; resolute restraint

ངེས་པ་ ▫ *nges pa* ▪ {LCh,L,MSA} *niyata*; {LCh} *niyama*; {C} *niyatim*; {C} *ekānta*; {C,L} *ekāntika*; {MSA} *aikāntika*; {C} *avaśyam*; *niś 'ci*: {MSA} *niścaya*; {MSA} *niścita*; {MSA} *vinīścita*; {GD:618} *adhyavasaya* ▪ **verb: ascertain; determine; restrict. noun: ascertainment; certainty. adj.: determined; ascertained; definite; definiteness; limited; certain** ▫ {C} truth; exceedingly; devoted to one aim only; (it is) of necessity; in all circumstances; definitely; exceedingly; bound to; {GD:618} certainty

ངེས་པ་ཉིད་ ▫ *nges pa nyid* ▪ {C} *niścitatva* ▪ {PH} ascertainment (a consciousness) ▫ {C} certainty

ངེས་པ་རྟོད་པ་ ▫ *nges pa rnyed pa* ▪ **gain/find ascertainment/certainty**

ངེས་པ་བྲང་བའི་སྐོར་ནས་འཇུག་ལྗོག་བྱེད་ ▫ *nges pa drang pa'i sgo nas 'jug ldog byed* ▪ {GD:185} applying to the practical world through inducing ascertainment

ངེས་པ་འདྲིན་པ་ ▫ *nges pa 'dren pa* ▪ **induce ascertainment/certainty**

ངེས་པ་མིད་ ▫ *nges pa med* ▪ *a-niyama* ▪ **non-restriction; no ascertainment/certainty**

ངེས་པ་ལྷུགས་པ་ ▫ *nges pa zhugs pa* ▪ ལྷུག འཇུག ལྷུགས། ལྷུགས། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C} *abhiprasthita* ▪ {C} set out; well set out

ངེས་པའི་ ◻ *nges pa'i* ▪ {C}niyatam (=avaśya) ▪ {C}
 certainly; to be sure to; definitely

ངེས་པའི་དོན་ ◻ *nges pa'i don* ▪ {L}nītārtha ▪ **definitive;
 definitive meaning; definitive object**

ངེས་པའི་དོན་གྱི་མདོ་སྡེ་མ་ཐོས་པ་ ◻ *nges pa'i don gyi mdo
 sde ma thos pa* ▪ {MSA}nītārtha-sūtrāntāśravaṇa ▪
not hearing sūtras of definitive meaning

ངེས་པའི་ཚོག་ ངེས་ཚོག་ ◻ *nges pa'i tshig, nges tshig*
 ▪ {L,MSA}nirukti; {C}nirukti-pratisamvid; {C}
sunirukta; {MSA}nirukta; {MSA}nirvacana ▪
creative etymology; contextual etymology ◻ {C}
 grammatical analysis; analytical knowledge of a
 language; well-analyzed (grammatically)

ངེས་པའི་ཚོག་ལ་གཏོག་མི་ཟ་བར་ ◻ *nges pa'i tshig la gdon
 mi za bar* ▪ {L}nirukti-nirdeśa ▪ {C}exposition of
 language

ངེས་པར་ ◻ *nges par* ▪ {C,MV}niyatam (=C}avaśyam) ▪
definitely; definite; certainly ◻ {C}to be sure to

ངེས་པར་སྐྱེས་པ་ ◻ *nges par skyes pa* ▪ {C}niryāta ▪
definitely produced ◻ {C}come into being; is
 issued from; gone forth; removal

ངེས་པར་འགྲུབ་པ་ ◻ *nges par 'gyur ba* ▪ {C}niyata;
 {MSA}niyati-pāta; {MSA}niścayo bhavati; {MSA}
naiyamyā-pāta ▪ **become definite; certain** ◻ {C}
 fixed (on); definitely fixed; established; destined for;
 certainty

ངེས་པར་འགྲེལ་པ་ ◻ *nges par 'grel pa* ▪ བཀའ་ལ། འགྲེལ།
 བཀའ་དང། འགྲེལ་དང། ◻ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ {L,MV}
nirmocana; {L}niḥsaraṇa; {MSA}nirmokṣa(ṇa)
 (e.g.: *saṃdhi-nirmokṣaṇa*) ▪ **unravel; commentary;
 elucidation; explanation** ◻ free; liberate;
 deliverance; deliver; escape; going forthfree;
 liberate; deliverance; deliver; escape; going forth

ངེས་པར་འཇུག་པར་བྱེད་པ་ ◻ *nges par 'jug par byed pa*
 ▪ {C}niveśika (=avavāda-ādinā pratiṣṭhāpikā) ▪
definitely engage in ◻ {C}place oneself into

ངེས་པར་བརྗོད་ ◻ *nges par brjod* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད།
 ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}nirucyate; {MSA}{ni
 √rūp): *nirūpyate* ▪ **definitely express/verbalize** ◻

{C}is described

ངེས་པར་རྟོགས་པ་ ◻ *nges par rtogs pa* ▪ རྟོགས། རྟོགས།
 རྟོགས། རྟོགས། ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}vibodhati;
 {MSA}nidhyāna; {C}nirvedhika ▪ **definitely realize;
 definite realization** ◻ meditation; {C}discerns;
 sharp; penetration; penetrating

ངེས་པར་རྟོགས་པར་བྱའོ་ ◻ *nges par rtogs par bya'o* ▪
 རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪
 {C}niṣṭā gantavya; {C}niṣṭā gantavyā ▪ **will/should
 definitely realize** ◻ {C}one should be quite certain
 that

ངེས་པར་རྟོགས་བྱ་ ◻ *nges par rtogs bya* ▪ རྟོགས། རྟོགས།
 རྟོགས། རྟོགས། ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}vibodhati ▪
definitely realize; that which is definitely realized
 ◻ {C}discerns

ངེས་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ ◻ *nges par ston par byed pa*
 ▪ བསྟན། རྟོན། བསྟན། རྟོན། ◻ *bstan ston bstand stond*
 ▪ {C}nidarśika (=prasthāna-pratipattyāviśeṣa-
rūpeṇa) ▪ **definitely teach/indicate** ◻ {C}defines;
 one who reveals

ངེས་པར་བརྟེན་ ◻ *nges par bsten* ▪ བརྟེན། རྟེན། བརྟེན། རྟེན།
 ◻ *bsten sten bstend stend* ▪ {C}niṣevita ▪ **definitely
 rely upon/make use of/stay close to/adhere to** ◻
 {C}practicing

ངེས་པར་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ ◻ *nges par thob par byed pa* ▪
 ཐོབ་ / འཕོབ། འཕོབ། ཐོབ། འཕོབས། ◻ *thob/'thob 'thob thob*
'thobs ▪ {C}nirvāhika (=niṣkarṣika) ▪ **definitely
 obtain/gain/attain; definite means of attainment** ◻
 {C}carry away

ངེས་པར་འཕོབ་པ་ ◻ *nges par 'thob pa* ▪ ཐོབ་ / འཕོབ། འཕོབ།
 ཐོབ། འཕོབས། ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **definitely
 obtain/gain/attain**

ངེས་པར་བྱུང་ ◻ *nges par byung* ▪ བྱུང། བྱུང། བྱུང། བྱུང། ◻
'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}viniḥsrta (e.g.:
bhūmi-viniḥsrta) ▪ **definitely arose/emerged**

ངེས་པར་བྱུང་བ་ ◻ *nges par byung ba* ▪ བྱུང། བྱུང། བྱུང།
 | བྱུང། ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}niryāta ▪
definitely arose/emerged

ངེས་པར་བྱེད་ ◻ *nges par byed* ▪ {MSA}niścayam eti;
 {MV}niyatikaraṇa ▪ **ascertain; determine**

ངེས་པར་བྱེད་པ་ ◻ *nges par byed pa* ▪ {MV} *niyatīkaraṇa*
▪ **ascertain; determine; means of ascertaining/
determining**

ངེས་པར་འབྲིན་པ་ ◻ *nges par 'byin pa* ▪ འབྲིན། འབྲིན། འབྲིན།
| འབྲིན། ◻ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {L}
nairyānika; avadhāraṇa ▪ **issue forth; deliverance**

ངེས་པར་འབྱུང་ ◻ *nges par 'byung* ▪ འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང།
◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C,MV} *niryāna; (nir
√yā): {C,MSA,MV}niryāti; {C}niryāyanāya; {MSA}
niḥṣṛti* ▪ **definitely emerge/arise** ◻ {C} going forth;
goes forth; go forth

ངེས་པར་འབྱུང་བ་ ◻ *nges par 'byung ba* ▪ འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང།
| འབྱུང། ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C,L,MSA}
*niḥsaraṇa; {C}pratisaraṇa; {C,MV}niryāti; {C}
niryāta; {MSA,MV}niryāna; {MSA}nairyāṇikatva;
{MSA}nairyānya* ▪ **definite emergence [from
cyclic existence]; renunciation** ◻ {C} goes forth;
come into being; issued from; gone forth; removal;
support

ངེས་པར་འབྱུང་བ་དང་བཅས་པ་ ◻ *nges par 'byung ba dang
bcas pa* ▪ འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། ◻ *'byung 'byung
byung byung* ▪ {C} *saniḥsaraṇa* ▪ **together with
renunciation; together with definite emergence
[from cyclic existence]** ◻ {C} with escape; which
includes the possibility of escape

ངེས་པར་འབྱུང་བ་མེད་པ་ ◻ *nges par 'byung ba med pa*
▪ འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། ◻ *'byung 'byung byung
byung* ▪ {C} *apratīsaṇa* ▪ **non-renunciation; non-
emergence** ◻ {C} without support

ངེས་པར་འབྱུང་བའི་ལམ་བསྐྱོན་པ་ལ་མི་འཛིན་པ་ ◻
nges par 'byung ba'i lam bstan pa la mi 'jigs pa ▪
**fearlessness with respect to asserting teaching
the paths of definite emergence**

ངེས་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར་ནི་ ◻ *nges par 'byung bar 'gyur te*
▪ འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། ◻ *'byung 'byung byung byung*
▪ {C} *niryāsyanti* ▪ **will definitely emerge; will
renounce** ◻ {C} will come forth

ངེས་པར་འབྱུང་བ། ངེས་འབྱུང་ ◻ *nges par 'byung ba;*
nges 'byung ▪ འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང། ◻ *'byung
'byung byung byung* ▪ {L,C} *niḥsaraṇa* ▪ **definite**

emergence [from cyclic existence]; renunciation ◻
{C} escape; going forth; freedom from faults

ངེས་པར་འབྲིན་པ་ ◻ *nges par 'byed pa* ▪ *nirvedya; {C}*
nirvedha (=dharmadhātu-rūpena-adhigamāt) ▪
definite differentiation ◻ {C} penetration

ངེས་པར་འབྲིན་པ་འགྲོ་བ་ ◻ *nges par 'byed pa 'gro ba* ▪ {C}
nirvedha-gāminī ▪ **go to definite differentiation** ◻
{C} which leads to piercing

ངེས་པར་འབྲིན་པའི་ཤེས་རབ་ ◻ *nges par 'byed pa'i shes
rab* ▪ {C} *nairvedhika-prajñā* ▪ **exalted wisdom of
definite differentiation** ◻ {C} penetrating wisdom

ངེས་པར་སྦྲོར་ ◻ *nges par sbyor* ▪ སྦྲོར། སྦྲོར། སྦྲོར། སྦྲོར།
◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **definite joining/
application/endeavor**

ངེས་པར་མི་འབྱུང་ ◻ *nges par mi 'byung* ▪ འབྱུང། འབྱུང། འབྱུང།
| འབྱུང། ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *aniryāna* ▪
non-emergence; non-renunciation ◻ {C} absence
of going forth; not going forth

ངེས་པར་འཛིན་ ◻ *nges par 'dzin* ▪ གཟུང། འཛིན། གཟུང།
རྟུང། གཟུང། ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV} *avadhāra;*
avadhāraṇa ▪ **definitely apprehend/grasp/conceive**

ངེས་པར་འཛིན་པ་ ◻ *nges par 'dzin pa* ▪ གཟུང། འཛིན། གཟུང།
| གཟུང། གཟུང། ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C,MV,MSA}
avadhāraṇa; {MSA}nirdhāraṇa; {MV}avadhāra
▪ **definitely apprehend/grasp/conceive** ◻ {C}
accurate determination

ངེས་པར་གཞོལ་བ་ ◻ *nges par gzhol ba* ▪ {C} *parāyana* ▪
definitely flowing ◻ {C} ending in (e.g.: sambodhi);
(bound to) end in

ངེས་པར་གཟུང་བ་ ◻ *nges par gzung ba* ▪ གཟུང། འཛིན། གཟུང།
| གཟུང། གཟུང། ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {L} *avadhāraṇa*
▪ **definitely apprehend/grasp/conceive** ◻ accurate
determination

ངེས་པར་ལེགས་པ་ ◻ *nges par legs pa* ▪ {LCh} *niḥśreyas*
▪ **definite goodness [of liberation from cyclic
existence and/or omniscience]; summum bonum;
highest boon; the definitely good**

ངེས་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ ◻ *nges par shes par bya'o* ▪ {C}
niṣṭa-gatena ... gantavya ▪ **should/will definitely**

ascertain ▫ {C}one should know for certain
 དེས་པར་སེམས་པ་ ▫ *nges par sems pa* ▫ {C}*nidhyapti* ▫
 {C}meditation; pacification
 དེས་བྱས་བཅས་པ་དང་རང་བཞིན་ ▫ *nges byas bcas pa dang*
rang bzhin ▫ {PH}transgressions [of vows] and
 natural [offenses]
 དེས་དབང་གིས་འཇུག ▫ *nges dbang gis 'jug* ▫ **engage**
by the power of ascertainment ▫ {GD:526} the
 power of ascertainment
 དེས་འབྱིན། དེས་པར་འབྱིན་པ། ▫ *nges 'byin, nges par 'byin*
pa ▫ {LCh}*nairyānika* ▫ **deliverance; salvation;**
rescue
 དེས་འབྱིན་ ▫ *nges 'byin* ▫ **deliverance**
 དེས་འབྱུང་ ▫ *nges 'byung* ▫ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ▫
'byung 'byung byung byung ▫ {LCh}*nihsarāṇa;*
{C}niryāyati; {MSA}niryāṇa; {MSA}niryāta; {N}
nairyānika; {C}naiṣkramya ▫ **[definitely-emerge];**
thought definitely to leave cyclic existence;
definite emergence [from cyclic existence];
renunciation; thought definitely to leave [cyclic
existence] ▫ {C} goes forth; leaving home
 དེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ་ ▫ *nges 'byung sgrub pa* ▫ བསྐྱབ། སྐྱབ།
 བསྐྱབས། སྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▫
niryānapratipatti; sambhārapratipattiḥ ▫ **definitely**
issuative achieving; achieving definite emergence
 དེས་འབྱུང་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *nges 'byung phun sum*
tshogs pa ▫ **excellent emergence**
 དེས་འབྱུང་ཚྲི་ ▫ *nges 'byung blo* ▫ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ▫
'byung 'byung byung byung ▫ **attitude of intending**
to leave [cyclic existence]
 དེས་འབྱུང་མེད་ ▫ *nges 'byung med* ▫ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་།
 | ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {C}*aniryāṇa* ▫ **non-**
emergence; non-renunciation ▫ {C}absence of
 going forth; not going forth
 དེས་འབྱུང་ཡན་ལག་ ▫ *nges 'byung yan lag* ▫ འབྱུང་། འབྱུང་།
 | བྱུང་། བྱུང་། ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {MV}
niryāṅāṅga ▫ **branch of definite emergence**
 དེས་འབྲིད་ ▫ *nges 'byed* ▫ **definite descrimination**

དེས་འབྲིད་ཆ་སྐྱབ་ ▫ *nges 'byed cha mthun* ▫
{LCh,C,MV}nirvedha-bhāgīya ▫ **concordance with**
a portion of definite discrimination; concordant
with definite differentiation; partial concordance
with definite differentiation / discrimination ▫
 {C}Aids to Penetration
 དེས་འབྲིད་ཡན་ལག་ ▫ *nges 'byed yan lag* ▫ {C}*nirvedha-*
aṅga ▫ **limb of definite discrimination; [four]**
limbs of definite differentiation/discrimination;
branch of definite differentiation/discrimination
 ▫ {C}Aids to Penetration
 དེས་ཚོག་ ▫ *nges tshig* ▫ **creative etymology; contextual**
etymology
 དེས་ཚོག་ དེས་པའི་ཚོག་ ▫ *nges tshig, nges pa'i tshig* ▫
{LCh}nirukti ▫ **contextual etymology; creative**
etymology
 དེས་ཚོག་སོ་སོ་ ▫ *nges tshig so so* ▫ **individual**
communication
 དེས་ཚོག་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ ▫ *nges tshig so so yang*
dag rig pa ▫ **correct knowledge of individual**
communication
 དེས་འཛིན་ ▫ *nges 'dzin* ▫ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung*
'dzin bzung zungs ▫ {C}*avadhāraṇa* ▫ **definite**
apprehension; definitely apprehend/grasp/
conceive ▫ {C}accurate determination
 དེས་གཟུང་བ་ ▫ *nges gzung ba* ▫ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་།
 ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ {C}*avadhāraṇa*
 ▫ **definitely apprehend/grasp/conceive** ▫ {C}
 accurate determination
 དེས་བརྗེད་ ▫ *nges bzung* ▫ **emphasis**
 དེས་བརྗེད་བ་ ▫ *nges bzung ba* ▫ **distinguish**
 དེས་ལེགས། དེས་པར་ལེགས་པ། ▫ *nges legs, nges par legs*
pa ▫ *niḥśreyasa* ▫ **definite goodness [of liberation**
from cyclic existence and/or omniscience];
summum bonum; highest boon; the definitely
good
 དེས་ལེགས་ ▫ *nges legs* ▫ **definite goodness**
 དེས་ཤེས་ ▫ *nges shes* ▫ *niścaya-jñāna; {GD:494}*

adhyavasaya ▪ **ascertaining consciousness; determinative consciousness** □ {GD:494} perceptual judgement

ངོ་ □ *ngo* ▪ {LCh} *mukha* ▪ **face; perspective; (particle indicating the end of a statement)** □ {PH} [terminating particle]; with respect to; relative to; from the perspective of □ རིགས་ཤེས་ཀྱི་ངོ་ཡོད་དགོས་པ་ □ *rigs shes kyi ngor yod dgos* □ it would have to exist in the face of a reasoning consciousness; it would have to exist for a reasoning consciousness □ ངོ་ཡོད་ན་ □ *ngo der yod na* □ if [something] exists for the perspective □ རིགས་ངོ་ □ *nges ngor* □ for/in the ascertainment factor

ངོ་སྐལ་ □ *ngo skal* ▪ **corresponding** □ རང་གི་ངོ་སྐལ་གྱི་སྤང་བ་ □ *rang gi ngo skal gyi spang bya* □ its corresponding object of abandonment

ངོ་མཉམ་ □ *ngo mnyam* ▪ **equality; equality of entity**

ངོ་ཡོད་ཡོད་ན་ □ *ngo der yod na* ▪ **if [something] exists for/in the perspective**

ངོ་གཞོང་ □ *ngo gnong* ▪ **[face-be ashamed]; be ashamed**

ངོ་སྤྲད་ □ *ngo sprad* ▪ སྤྲད། སྤྲད། སྤྲད། སྤྲད། □ *sprad sprod sprad sprod* ▪ **identify; introduce; point out** □ མན་ངག་གི་ངོ་སྤྲད་པ་མི་ཤེས་ཤིང་ □ *man ngag gi ngo sprad pa mi shes shing* □ He did not know the identifications [of these] quintessential instructions {LWT-187}

ངོ་སྤྲོད་ □ *ngo sprod* ▪ སྤྲད། སྤྲད། སྤྲད། སྤྲད། □ *sprad sprod sprad sprod* ▪ **identify; introduce; point out**

ངོ་བོ་ □ *ngo bo* ▪ {LCh,MSA} *bhāva*; {LCh,L} *svabhāva*; {C} *svābhāvya*; {LCh} *vastu*; {C} *bhāva*; {C,MSA} *rūpa* (e.g.: *abhūta-rūpa*); *rūpam* ▪ **entity; nature** □ {PH} entity; actuality; object □ {C} existence; positivity; positive existent (=the five skandhas); concerns; state of own-being; inherent existence; entityness; own-nature རང་གི་ངོ་བོ་འཛིན་པ་ཚེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ □ *rang gi ngo bo 'dzin pa chos kyi mtshan nyid* □ the definition of phenomenon is that which holds its own entity

ངོ་བོ་རྒྱ་ཀྱེན་གྱིས་མ་བསྐྱེད་པ་ □ *ngo bo rgyu rkyen gyis ma bskyed pa* ▪ བསྐྱེད། ཀྱེན། བསྐྱེད། ཀྱེན། □ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **[its] entity is not produced by**

causes and conditions

ངོ་བོ་ངེས་པ་ □ *ngo bo nges pa* ▪ *ākāranīyata* ▪ **definite nature/entity** □ {GD:124} determinate with respect to its nature

ངོ་བོ་གཅིག་ □ *ngo bo gcig* ▪ *ekarūpatā*; *ekavastu* ▪ **one entity; same entity** □ {GD:284} identity in entity

ངོ་བོ་གཅིག་ལྗོན་པ་ཐ་དང་། ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྗོན་པ་ཐ་དང་ □ *ngo bo gcig ldog pa tha dad*; *ngo bo gcig la ldog pa tha dad* ▪ ལྗོན་ ལྗོན་ ལྗོན་ས། ལྗོན་ས། □ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **same entity and/but different isolates** □ {GD:154} distinct differentials within having the same entity; {GD:282} distinct differentials within the same substance

ངོ་བོ་གཅིག་པ་ □ *ngo bo gcig pa* ▪ *ekarūpatā* ▪ **same entity** □ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ངོ་བོ་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ □ *mtshan nyid/ ngo bo so so ba ma yin pa'i chos* □ Def.: phenomena that are not of different entities

ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྗོན་པ་ཐ་དང་། ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྗོན་པ་ཐ་དང་བ་ □ *ngo bo gcig la ldog pa tha dad / ngo bo gcig la ldog pa tha dad pa* ▪ **one entity but different isolates**

ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྗོན་པ་ཐ་དང་། ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྗོན་པ་ཐ་དང་བ་ □ *ngo bo gcig la ldog pa tha dad / ngo bo gcig la ldog pa tha dad pa* ▪ **one entity but different isolates**

ངོ་བོ་ཉིད་ □ *ngo bo nyid* ▪ {LCh,L,MSA,MV} *svabhāva*; {C} *svābhāvika*; {MV} *svabhāvātā*; {MV} *svābhāvatva*; *rūpatvā*; *svarūpam* ▪ **nature; entityness; inherent existence; entity** □ {C} own-being; own-nature; substantial

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐྱེ་སྤྱོད་ □ *ngo bo nyid kyi sku* ▪ {MSA} *svābhāvika (kāya)* ▪ **Nature Body [of a Buddha]**

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་མཐོན་པ་ □ *ngo bo nyid kyi rnam pa thams cad yongs su mkhyen pa* ▪ མཐོན། མཐོན། མཐོན། མཐོན། □ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C} *svabhāva-sarvākāra-parijñānatā* ▪ **thoroughly knows all the aspects of entities** □ {C} comprehends all the modes of the own-being of all dharmas

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ □ *ngo bo nyid kyi mtshan nyid* ▪

{L} *svabhāvalakṣaṇa* ▪ **character of entity**

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ ▫ *ngo bo nyid kyis* ▪ **naturally; intrinsically**

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་ ▫ *ngo bo nyid kyis skye ba* ▪ **intrinsic production; production by way of its own entity**

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེས་པ་ ▫ *ngo bo nyid kyis skyes pa* ▪ **produced by way of [its own] nature; intrinsically produced**

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *ngo bo nyid kyis grub pa* ▪ *svabhāvatā-siddhi; *svabhāvatā-siddha* ▪ **intrinsic existence/establishment; inherent existence/establishment; establishment/existence through [its own] entityness; established by way of [its own entity]**

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྤོང་བ་ཉིད་ ▫ *ngo bo nyid kyis stong pa nyid* ▪ {C}*svabhāva-sūnyatā* ▪ **emptiness of nature; natural emptiness** ▫ {C}emptiness of own-being

ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱེ་བ་ ▫ *ngo bo nyid sku* ▪ {LCh}*svabhāva-kāya; svabhāvīkākāya* ▪ **nature body; Nature Truth Body; Nature Body [of a Buddha]**

ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱེ་བའི་ཐབས་ ▫ *ngo bo nyid sku thob pa'i thabs* ▪ **efficacious means of attaining a Nature Truth Body**

ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་འབྲུལ་བ་ ▫ *ngo bo nyid gyis 'khrul pa* ▪ {GD:528} confused by the inherent mistake

ངོ་བོ་ཉིད་དག་པའི་ཚོས་ཉིད་ཐོབ་པ་ ▫ *ngo bo nyid dag pa'i chos nyid thob pa* ▪ ཐོབ་ / འཐོབ། འཐོབ། ཐོབ། འཐོབས། ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}*svabhāva-śuddha* ▪ {C}*Svabhāva-śuddha* [name of a Buddha]

ངོ་བོ་ཉིད་དང་གྲོགས་དང་དམིགས་པ་དང་ལས་སྤུན་སྤུམ་ ཚོགས་པ་ ▫ *ngo bo nyid dang grogs dang dmigs pa dang las phun sum tshogs pa* ▪ དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}*svabhāva-sahāyālabana-karma-sampad* ▪ **excellence/marvels of entity, accompaniers, object of observation, and activities**

ངོ་བོ་ཉིད་དང་བཅས་པ་ ▫ *ngo bo nyid dang bcas pa* ▪ {L} *svabhāva* ▪ **having inherent existence** ▫ having own-being

ངོ་བོ་ཉིད་དང་ལས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ ▫ *ngo bo nyid dang las kyi sgo nas* ▪ {MSA}*svabhāvatas ... karmatas* ▪ **from the viewpoint of entity and action**

ངོ་བོ་ཉིད་མ་མཆི་བ་ཉིད་ ▫ *ngo bo nyid ma mchi pa nyid* ▪ *asvabhāva; svabhāvato nāstikaṃ* ▪ **without inherent existence**

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ ▫ *ngo bo nyid med* ▪ {C}*naiḥsvābhāvya; svabhāvato nāstikaṃ* ▪ **without inherent existence; absence of inherent existence** ▫ {C}state of absence of own-being

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཉིད་ ▫ *ngo bo nyid med nyid* ▪ {C} *asvabhāvatva* ▪ **absence of inherent existence** ▫ {C}it has no svabhāva; absence of svabhāva

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *ngo bo nyid med pa* ▪ {L,MSA} *niḥsvabhāva; {MSA}niḥsvabhāvatā; {MSA}svābhāva; {C}asvabhāva; svabhāvato nāstikaṃ; asvabhāvatā* ▪ **non-nature; natureless; naturelessness** ▫ no own-being

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་རྟོགས་པ་ ▫ *ngo bo nyid med pa rtogs pa* ▪ **realizing naturelessness**

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཙམ་ཉིད་ ▫ *ngo bo nyid med pa tsam nyid* ▪ {L}*niḥsvabhāvatā-mātra* ▪ **mere naturelessness**

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་གསུམ་ ▫ *ngo bo nyid med pa gsum* ▪ **three non-natures**

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པའི་ཚོས་འཁོར་ ▫ *ngo bo nyid med pa'i chos 'khor* ▪ **wheel of doctrine of naturelessness [i.e., the middle wheel, including the Perfection of Wisdom Sūtras]**

ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྐྱེ་བ་ ▫ *ngo bo nyid med par smra ba* ▪ *niḥsvabhāvavādin* ▪ **Proponents of Non-Nature [i.e. Mādhyamikas]; Proponents of Naturelessness**

ངོ་བོ་ཉིད་མཚན་ ▫ *ngo bo nyid mtshan* ▪ *svabhāvalakṣāni* ▪ **essential characteristic**

ངོ་བོ་ཉིད་མཚན་ཐ་མ་བཅུ་གཉིས་པོ་ ▫ *ngo bo nyid mtshan tha ma bcu gnyis po* ▪ **final twelve essential characteristics**

ངོ་བོ་ཉིད་གསུམ་ ▫ *ngo bo nyid gsum* ▪ {MV,MSA}

*svabhāva-traya; {MV}trayah svabhāvāḥ;
trīsvabhāva* ▪ **three natures**

ངོ་བོ་མཉམ་པ་ ◻ *ngo bo mnyam pa* ▪ **equality; equality of entity**

ངོ་བོ་ཐ་དད་ ◻ *ngo bo tha dad* ▪ **different entity; difference of entity; separate entity/entities**

ངོ་བོ་ཐ་དད་པ་ ◻ *ngo bo tha dad pa* ▪ **different entities; separate entity/entities**

ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ ◻ *ngo bo dang khyad par* ▪ **entity and attribute**

ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཀུན་བདག་པའི་ཀུན་བདག་པ་ ◻ *ngo bo dang khyad par du kun brtags pa'i kun brtags* ▪ **གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།** ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **imputations that are imputations of entity and attributes**

ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ལ་ཀུན་བདག་པའི་ཀུན་བདག་པ་ ◻ *ngo bo dang khyad par la kun btags pa'i kun btags* ▪ **imputational factors imputed in the manner of entity and attribute**

ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ལ་ཀུན་བདག་པའི་ཀུན་བདག་པ་དེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མོ་བྱུང་བ་ ◻ *ngo bo dang khyad par la kun brtags pa'i kun brtags de rang gi mtshan nyid kyis ma grub pa* ▪ **non-establishment—of factors imputed in the manner of entity and attribute—by way of their own character**

ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་ཀུན་བདག་པས་སྤོང་པའི་སྤོང་བ་ཉིད་ ◻ *ngo bo dang khyad bar du kun btags pas stong pa'i stong pa nyid* ▪ **གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།** ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **emptiness of factors imputed in the manner of entity and attribute**

ངོ་བོ་བདེན་གཉིས་ལ་འདོམས་པ་ ◻ *ngo bo bden gnyis la 'doms pa* ▪ **guidance concerning the entities, the two truths [ultimate truths and obscurational truths]**

ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་ ◻ *ngo bo dbyer med* ▪ **undifferentiable entity**

ངོ་བོ་མ་འདྲིས་པ་ ◻ *ngo bo ma 'dres pa* ▪ *ākāranīyata* ▪ **non-mixture of entity** ◻ {GD:124} **determinate**

with respect to its nature

ངོ་བོ་ལ་ཀུན་བདག་པའི་ཀུན་བདག་པ་སུ་གྱུར་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ལ་ཀུན་བདག་པ་ ◻ *ngo bo la kun btags pa'i kun btags su gyur pa'i ngo bo nyid la kun btags pa* ▪ **གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།** ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **imputation of just the entity that is an imputation of entity**

ངོ་བོ་ལ་ཀུན་བདག་པའི་ཀུན་བདག་པ་སུ་གྱུར་པའི་བྱེད་ བྱེད་ཀུན་བདག་པ་ ◻ *ngo bo la kun btags pa'i kun btags su gyur pa'i bye brag la kun btags pa* ▪ **གདགས། འདོགས། བདགས་ / བདགས། ཐོགས།** ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **imputation of a particular that is an imputation of entity**

ངོ་བོ་སོ་སོ་བ་ ◻ *ngo bo so so ba* ▪ {PH} **discrete entities**

ངོ་བོའི་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བ་ ◻ *ngo bo'i khyad par mi 'dra ba* ▪ {PH} **essential difference** ◻ སྤོང་བ་ཉིད་ལ་ངོ་བོའི་ཁྱད་པར་མི་འདྲ་བ་མེད་ཀྱང་། ◻ **Although there are no essential differences among emptinesses, ...** ◻ {HHDL KMW}

ངོ་ཚ་ ◻ *ngo tsha* ▪ {C,MSA} *hrī*; {MSA} *lajja*; {MSA} *lajjanā* ▪ **shame; modesty** ◻ {C} **sense of shame**

ངོ་ཚ་ཁྲིལ་ ◻ *ngo tsha khrel* ▪ {PH} **modesty and shame**

ངོ་ཚ་བ། ངོ་ཚ་ ◻ *ngo tsha ba, ngo tsha* ▪ {MSA} *lajjā* ▪ **shame**

ངོ་ཚ་མེད་པ་ ◻ *ngo tsha med pa* ▪ {LCh} *āhrīkya* ▪ **non-shame**

ངོ་ཚ་ཤེས་པ་ ◻ *ngo tsha shes pa* ▪ {LCh,MSA} *hrī* ▪ **shame**

ངོ་མཚར་ ◻ *ngo mtshar* ▪ {LCh,C,MSA} *āścarya*; {C} *duṣkara*; {L} *āścarya* ▪ **amazing; fantastic** ◻ {PH} **amazing; splendor** ◻ {C} **wonderful; marvellous; surprising; difficult; (to do what is) hard**

ངོ་མཚར་ཆེ་ ◻ *ngo mtshar che* ▪ {MSA} *āścarya* ▪ **greatly amazing; great amazement; fantastic**

ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ ◻ *ngo mtshar che ba* ▪ {MSA} *āścarya*; {MSA} *āścaryatara* ▪ **greatly amazing; great amazement; fantastic**

ངོ་མཚར་དོན་ ◻ *ngo mtshar don* ▪ {PH} **marvelous meanings**

རྡོ་མཚན་བ་ ▫ *ngo mtshar ba* ▪ **amazing; fantastic**
 རྡོ་མཚན་བས་ཀྱང་འདི་རྡོ་མཚན་ ▫ *ngo mtshar bas kyang*
'di ngo 'tshar ▪ **more amazing than the amazing;**
more wonderful than the wonderful
 རྡོ་མཚན་སྐད་དུ་བྱུང་ ▫ *ngo mtshar smad du byung* ▪ འཕྲུང་
 | འཕྲུང་| བྱུང་| བྱུང་| ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪
amazing/fantastic and marvelous
 རྡོ་མོ་བར་ ▫ *ngo ro bar* ▪ {PH}in one's face
 རྡོ་ལ་ ▫ *ngo la* ▪ {PH}with respect to; relative to; from
 the perspective of ▫ འཛིན་ཉེན་གཤིས་ལོ་ལ་ ▫ From the
 perspective of a worldly consciousness, ... ▫ {Gön}
 རྡོ་གས་ ▫ *ngogs* ▪ {LCh,C}tūra ▪ **port; entrance; ford;**
bank ▫ {PH}port; entrance; ford; bank; shore; face;
 side ▫ {C}shore
 རྡོ་འགྲུའི་སྦྱོར་བ་ ▫ *ngon 'gro'i sbyor ba* ▪ **preparatory**
training
 རྡོ་མས་ ▫ *ngoms* ▪ {LCh}trpta; {MSA}trpti ▪ {PH}
 satisfaction
 རྡོ་མས་པ་ ▫ *ngoms pa* ▪ {LCh}trpta; {MSA}trpti ▪
satisfaction; be satisfied; satiation
 རྡོ་མས་པ་མེད་པ་ ▫ *ngoms pa med pa* ▪ {MSA}atrpti ▪ **non-**
satisfaction; not satiated
 རྡོ་མས་གཤིས་པ་ ▫ *ngoms shes pa* ▪ {MSA}trpta ▪ **knowing**
satisfaction; knowing satiation
 རྡོ་རྩ་ ▫ *ngor* ▪ {MSA}anurodhāt ▪ **with respect to; in the**
face of; to; for
 རྡོ་ས་ ▫ *ngos* ▪ **side; surface** ▫ {PH}side; surface; myself
 ▫ གདགས་གཞིའི་རྡོ་ས་གྲུབ་པ་ ▫ *gdags gzhi'i ngos nas*
grub pa ... ▫ Establishment from the side of the
 basis of designation ...
 རྡོ་ས་སྐལ་ ▫ *ngos skal* ▪ **corresponding**
 རྡོ་ས་སྐལ་གྱི་སྤང་བ་ ▫ *ngos skal gyi spang bya* ▪ {PH}
 respective objects of abandonment
 རྡོ་ས་མཉམ་པ་ ▫ *ngos mnyam pa* ▪ **even-surfaced**
 རྡོ་ས་ནས་ ▫ *ngos nas* ▪ **[side-from]; from the side of;**

from the point of view of; by way of ▫ {PH}from
 the side (of); from the point-of-view (of); by way
 (of)

རྡོ་ས་ནས་གྱི་ ▫ *ngos nas gyi* ▪ {PH}because of

རྡོ་ས་ནས་གྲུབ་པ་ ▫ *ngos nas grub pa* ▪ {PH};
 establishment from the side [of the basis of
 designation]

རྡོ་ས་འཛིན་ ▫ *ngos 'dzin* ▪ གཟུང་| འཛིན་| བཟུང་| ཟུངས། ▫ *gzung*
'dzin bzung zungs ▪ **identify; identification; point**
out

རྡོ་ས་འཛིན་བྱེད་པ་ ▫ *ngos 'dzin byed pa* ▪ གཟུང་| འཛིན་| བཟུང་|
 ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **identify; point out**

རྡོ་ས་གཟུང་ ▫ *ngos gzung* ▪ གཟུང་| འཛིན་| བཟུང་| ཟུངས། ▫
gzung 'dzin bzung zungs ▪ **identification; identify**

རྡོ་ས་བཟུང་བ་ ▫ *ngos bzung ba* ▪ **identification; identify**

དངང་ ▫ *dngang* ▪ དངང་| དངང་| དངངས། དངངས། ▫ *dngang*
dngang dngangs dngangs ▪ **be frightened; fear;**
panic

དངང་བ་ ▫ *dngang ba* ▪ དངང་| དངང་| དངངས། དངངས། ▫
dngang dngang dngangs dngangs ▪ {L}uttrasati;
 {MV}trāsita; {C}saṃtrasayati ▪ **tremble; be afraid;**
panic ▫ {C}tremble; be afraid; is frightened

དངང་བ་འགྱུར་ ▫ *dngang ba 'gyur* ▪ དངང་| དངང་| དངངས།
 དངངས། ▫ *dngang dngang dngangs dngangs* ▪ {L}
uttrasati ▪ **tremble; be afraid; panic**

དངུལ་ ▫ *dngul* ▪ {C}rajata ▪ **silver; money** ▫ {C}
 silver(ish)

དངུལ་ཁང་ ▫ *dngul khang* ▪ **bank**

དངོས་ ▫ *dngos* ▪ *sākṣāt* ▪ **actual; explicit; direct**

དངོས་ ▫ *dngos* ▪ {LCh}sākṣāt; maula; {GD:386} mukhyat
 ▪ **actual [as opposed to imputed, btags pa ba];**
actual [as opposed to ancillary, zhar]; explicit [as
opposed to implicit, shugs]; direct [as opposed
to indirect, rgyud]; real; manifest ▫ {GD:386}
 primary sense; {GD:515} true (as opposed to
 metaphorical, btags pa ba); principal (as opposed to
 secondary, zhar); explicit (as opposed to implicit,

shugs); direct (as opposed to indirect, rgyud); self (as opposed to other, gzhan)

དངོས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ ▫ *dngos kyi bsgrub bya'i chos*
 ▪ བསྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ *sākṣāt-sādhyo-dharma* ▪ **explicit predicate of the probandum**

དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ ▫ *dngos kyi brjod bya* ▪ བརྗོད། རྗོད། རྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **explicit object expressed** ▫ {GD:297} the direct signified object; {GD:434} direct object of signification; {GD:435} to signify direct objects

དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་ ▫ *dngos kyi brjod bya dang rjod byed* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **explicit object verbalized and means of verbalization**

དངོས་ཀྱི་ཉེར་ལེན་ ▫ *dngos kyi nyer len* ▪ **direct substantial cause**

དངོས་ཀྱི་སྤོང་གཞི་ ▫ *dngos kyi stong gzhi* ▪ **actual basis of emptiness**

དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ ▫ *dngos kyi ma nges pa'i gtan tshigs* ▪ **actual indefinite reason**

དངོས་ཀྱི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་ ▫ *dngos kyi lhan cig byed rkyen* ▪ **direct cooperative condition**

དངོས་གྲུབ་ ▫ *dngos grub* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས་ / གྲུབ། གྲུབས། ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {LCh,C}siddhi ▪ **feat; accomplishment; yogic accomplishment; actual accomplishment; fact** ▫ {C}success

དངོས་གྲུབ་ཇི་ལྟར་སྐྱབ་པ་ ▫ *dngos grub ji ltar sgrub pa*
 ▪ བསྐྱབ་ཀྱི་སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **how to achieve feats**

དངོས་གྲུབ་ཐུན་མོང་ ▫ *dngos grub thun mong* ▪ {PH} common siddhis

དངོས་འགལ་ ▫ *dngos 'gal* ▪ *sākṣāt-virodha* ▪ **explicitly contradictory** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཙོ་བོ་གཞི་གཉིས་དང་གཉིས་མ་ཡིན་གྱི་ཡུང་གསུམ་སེལ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ rnam bcad yongs gcod gang zhig gnyis dang gnyis ma yin gyi phung gsum sel ba/* ▫ Def.: those which are such that (1) the exclusion [that an

existent is one of them] includes [that it is the other] and (2) a third possibility that is both or not both [of them] is eliminated

དངོས་གྲུབ་ ▫ *dngos rgyu* ▪ {LCh}sākṣāt-kāraṇa ▪ **actual cause, direct cause** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ dngos su skyed byed* ▫ Def.: direct producer

དངོས་བརྒྱུད་བདུན་ཅུ་ ▫ *dngos brgyad bdun cu* ▪ **eight categories and seventy topics**

དངོས་བརྒྱུད་ ▫ *dngos brgyud* ▪ {PH}actual and of the lineage

དངོས་བརྒྱུད་ཅི་རིགས་པའི་སྐོ་ནས་ ▫ *dngos brgyud ci rigs pa'i sgo nas* ▪ {PH}directly or indirectly as is suitable

དངོས་གཉིན་ ▫ *dngos gnyen* ▪ **actual antidote; direct antidote**

དངོས་གཉིན་བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *dngos gnyen bar chad med lam* ▪ འཆད། འཆད། ཆད། ཆད། ▫ *'chad 'chad chad chad* ▪ **uninterrupted paths that are direct antidotes**

དངོས་བདགས་ ▫ *dngos btags* ▪ **actual and so-called**

དངོས་རྟོགས་ ▫ *dngos rtogs* ▪ **explicit realization**

དངོས་སྤྲོབས་ ▫ *dngos stobs* ▪ **power of the thing; power of the fact**

དངོས་སྤྲོབས་ཀྱི་རྟགས་ ▫ *dngos stobs kyi rtags* ▪ *vastu-bala-liṅga ▪ **sign through the power of the fact**

དངོས་སྤྲོབས་ཀྱིས་བསལ་བ་ ▫ *dngos stobs kyis bsal ba* ▪ {PH}factual exclusion

དངོས་སྤྲོབས་ཇིས་དཔག་ དངོས་སྤྲོབས་ཀྱི་ཇིས་དཔག་ ▫ *dngos stobs rjes dpag, dngos stobs kyi rjes dpag* ▪ *vastubalānumāna ▪ **inference through the power of the fact; inference by the power of the fact** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟོག་དངོས་སྤྲོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དགའ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་གྱི་ཐུང་ཟད་ཤོག་གྲུལ་ལ་མི་སྐྱེ་བའི་ཞེན་རིག་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi rten dngos stobs kyi rtags yang dag la brten nas rang gi gzhal bya cung zad lkog gyur la mi slu ba'i zhen rig* ▫ Def.: a determinative knower which--depending upon its basis, a correct sign by the power of the fact--is incontrovertible with

respect to its object of comprehension, a slightly hidden phenomenon

དངོས་བསྟན་ / དངོས་སུ་བསྟན་ ▫ *dnegos bstan / dnegos su bstan* ▪ བསྟན། རྗེས། བསྟན། རྗེས། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **explicitly indicate; explicitly indicated; explicit teaching; actual teaching** ▫ ས་བཏུ་བའི་ཡོངས་སྟོང་མངོན་རྟོགས་རྒྱལ་ལས་དངོས་སུ་མ་བསྟན། ▫ *sa bcu pa'i yongs sbyong mngon rtogs rgyan las dnegos su ma bstan*, ▫ [Things that] thoroughly purify [one's continuum] on the tenth ground are not explicitly indicated in Maitreya's Ornament for Clear Realizations. ▫ {SGP} -- CHECK sbyong/spyong in original text for typo

དངོས་གནས་ ▫ *dnegos gnas* ▪ **actual; in fact**

དངོས་པོ་ ▫ *dnegos po* ▪ {LCh,MSA,MV,C,L}vastu; {LCh,MSA,MV,C,L}bhāva; {L}dravya; {L}mūla; {MSA}upadhi; {C}padārtha; {GD:106}sat ▪ **category; thing; [effective] thing; functioning thing; effective thing; functioning actuality; actuality** ▫ {N}topic; {C}actual reality; real thing; substantial (entity); root; basis; underlying reality; (objective) entity; objective reality; property; possession; cause; objectively existing entity; objective basis; existence; (= 5 skandhas); positivity; positi DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རོན་བྱེད་རྣམས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ don byed nus pa* ▫ Def.: that which is able to perform a function

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་བེམ་པོ་༢་ཤེས་པ་༣་ལྡན་མིན་འདུས་བྱེད་ ▫ *dbye ba/ 1 bem po 2 shes pa 3 ldan min 'dus byed* ▫ Div.: (1) matter; (2) consciousness; (3) non-associated compositional factor

དངོས་པོ་གྲུ་ཞོམ་པ་ ▫ *dnegos po gya nom pa* ▪ **fine articles**

དངོས་པོ་བརྒྱད་ ▫ *dnegos po brgyad* ▪ **eight categories**

དངོས་པོ་ཚོས་དོན་དམ་པར་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ ▫ *dnegos po chos don dam par brjod du med pa* ▪ **ultimately inexpressible actualities**

དངོས་པོ་མཚོག་ ▫ *dnegos po mchog* ▪ **supreme actuality**

དངོས་པོ་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་རིགས་པ་ ▫ *dnegos po stobs shugs kyi rigs pa* ▪ {GD} *vastubalapravṛttānumāna* ▪ {GD:760} investigation relying on inference produced by the power of facts; {GD:765} inference proceeding from the mere power of fact

དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལས་ ▫ *dnegos po thams cad las* ▪ {C} *aupadhika* ▪ {C}(derived from) material gifts given in faith to the Tathāgata [fifth puñya-kriyā-vastu]

དངོས་པོ་མཐའ་ ▫ *dnegos po mtha'* ▪ {L}vastvanta ▪ **final object; final entity; limits of phenomena**

དངོས་པོ་དང་གཅིག་ ▫ *dnegos po dang gcig* ▪ **one with thing**

དངོས་པོ་དང་གཅིག་དུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *dnegos po dang gcig du gyur pa'i dnegos po* ▪ **thing that is one with thing**

དངོས་པོ་དང་བཅས་པར་ ▫ *dnegos po dang bcas par* ▪ {C} *vastukam* ▪ {C}as if it were an entity

དངོས་པོ་རྣམ་པ་བདུན་ ▫ *dnegos po rnam pa bdun* ▪ **seven actualities**

དངོས་པོ་སྣང་བ་བསྟན་སྟོབས་ཀྱིས་འཇུག་པ་ ▫ *dnegos po snang ba bstan stobs kyis 'jug pa* ▪ **engages [its object] by the power of the thing's showing itself**

དངོས་པོ་འཕངས་ ▫ *dnegos po 'phangs* ▪ {C}vastu-prema ▪ {C}affection for property

དངོས་པོ་མ་མཚེས་ ▫ *dnegos po ma mchis* ▪ {C}abhāva ▪ **non-thing; non-entity**

དངོས་པོ་མ་མཚེས་པ་ ▫ *dnegos po ma mchis pa* ▪ {C} *abhāva*; {C}avastukam ▪ **non-thing; non-entity** ▫ {C}without a corresponding entity

དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པ་ ▫ *dnegos po ma yin pa las log pa* ▪ **opposite from non-thing**

དངོས་པོ་མེད་ ▫ *dnegos po med* ▪ {C,L,MV}abhāva (= {C}asamskṛtam) ▪ **non-thing; non-entity; non-existent; without thing** ▫ {C}absence; non-existence; non-existent; non-positive; absence of positivity; negativity; non-positivity; not a positive existence

དངོས་པོ་མེད་པ་ ▫ *dnegos po med pa* ▪ {C,L,MV}abhāva; {C}asad-bhāvatā ▪ **without thingness; non-thing; non-entity; non-existent; without thing** ▫ {C}has no real existence; state of non-existence

དངོས་པོ་མེད་པ་སྟོང་པ་ཉིད་ ▫ *dnegos po med pa stong pa*

nyid ▪ **emptiness of non-entities**

དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ▫ *dnegos po med pa'i ngo bo nyid* ▪ {C,MV} *abhāva-svabhāva* ▪ **nature of non-things; nataure of non-entities**

དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྣང་པ་ཉིད་ ▫ *dnegos po med pa'i ngo bo nyid stong pa nyid* ▪ **emptiness that is the [ultimate] nature of non-entities**

དངོས་པོ་གཞན་དང་མ་འདྲིས་པ་ ▫ *dnegos po gzhan dang ma 'dres pa* ▪ འདྲིས་ / འདྲི། འདྲིས་ / འདྲི། འདྲིས། འདྲིས། འདྲིས། ▪ **not mixed with other things** ▫ {GD:273} [real] things exist unmixed with other things

དངོས་པོ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ ▫ *dnegos po yin pa las log pa* ▪ **opposite from thing**

དངོས་པོ་ཡོད་པ་སྐྱེ་བ་ ▫ *dnegos po yod pa smra ba* ▪ *vastusat-padārthavādin* ▪ **Proponent of True Existence**

དངོས་པོ་རང་གི་རྣམ་རྒྱུ་དུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *dnegos po rang gi rdzas rgyun du gtso bor skyed byed* ▪ བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། ▪ **main producer of a thing as a continuation of its own substantial entity**

གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *gtso bor skyed byed* ▪ {PH} main producer

དངོས་པོ་རང་དབང་བ་ ▫ *dnegos po rang dbang ba* ▪ *bhāvāh svatantrāh* ▪ **self-powered thing; independent thing**

དངོས་པོ་ལ་གནས་པ་ ▫ *dnegos po la gnas pa* ▪ {C} *vastu-pratiṣṭhita* ▪ **abiding in things; abiding in fact; existing in fact** ▫ {C} supported by a thing

དངོས་པོ་ལ་ལྟར་མ་སོང་ཡང་ ▫ *dnegos po la lhar ma song yang* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▪ *song song song song* ▪ **despite not having become a deity in actuality/ fact**

དངོས་པོ་ལས་གཞན་པའི་ཚོས་གང་གི་ཡང་མཚན་ཉིད་མི་བྱེད་པ་ ▫ *dnegos po las gzhan pa'i chos gang gi yang mtshan nyid mi byed pa* ▪ **does not serve as the definition of any other phenomenon other than thing**

དངོས་པོའི་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *dnegos po'i skyed byed* ▪ བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། ▪ **producer of thing**

དངོས་པོའི་བསྐྱེད་བྱ་བ་ ▫ *dnegos po'i bskyed bya* ▪ བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། ▪ **produced object of thing; that which is produced by thing**

དངོས་པོའི་རྒྱ་བ་ ▫ *dnegos po'i rgyu* ▪ **cause of thing** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོའི་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ dnegos po'i skyed byed* ▫ Def.: producer of thing

DIVISIONS: དབྱེ་བ། དངོས་པོའི་བརྒྱུད་རྒྱུ་དངོས་པོའི་དངོས་རྒྱུ་ཡང་མེད་ན་དངོས་པོའི་ཉེར་ལེན་དངོས་པོའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་ ▫ *dbye ba/ dnegos po'i brgyud rgyu/ dnegos po'i dnegos rgyu/ yang med na/ dnegos po'i nyer len/ dnegos po'i lhan cig byed rkyen/* ▫ Div.: (1) thing's indirect cause; (2) thing's direct cause; (or) (1) thing's substantial cause; (2) thing's cooperating condition

དངོས་པོའི་རྒྱ་བ་གྲུ་ར་པའི་གང་ཟག་ ▫ *dnegos po'i rgyu gyur pa'i gang zag* ▪ **a person who is a cause of thing**

དངོས་པོའི་བརྒྱུད་རྒྱུ་བ་ ▫ *dnegos po'i brgyud rgyu* ▪ **thing's indirect cause** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོའི་བརྒྱུད་རྒྱུ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ dnegos po'i brgyud nas skyed byed* ▫ Def.: indirect producer of thing

དངོས་པོའི་བརྒྱུད་ནས་བསྐྱེད་བྱ་བ་ ▫ *dnegos po'i brgyud nas bskyed bya* ▪ བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། བསྐྱེད། ▪ **indirectly produced object of thing**

དངོས་པོའི་བརྒྱུད་འབྲས་ ▫ *dnegos po'i brgyud 'bras* ▪ **indirect effect of thing** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོའི་བརྒྱུད་ནས་བསྐྱེད་བྱ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ dnegos po'i brgyud nas bskyed bya* ▫ Def.: that which is indirectly produced by thing

དངོས་པོའི་དངོས་རྒྱུ་བ་ ▫ *dnegos po'i dnegos rgyu* ▪ **thing's direct cause** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོའི་དངོས་རྒྱུ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ dnegos po'i dnegos su skyed byed* ▫ Def.: direct producer of thing

དངོས་པོའི་དངོས་འབྲས་ ▫ *dnegos po'i dnegos 'bras* ▪ **direct effect of thing** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོའི་དངོས་རྒྱུ་བ་སྐྱེད་བྱ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ dnegos po'i dnegos su bskyed bya* ▫ Def.: that which is directly produced by thing

དངོས་པོ་བེད་སུ་བསྐྱེད་བྱ་ ▫ *dngos po'i dngos su bskyed*
bya ▫ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed*
skyed ▫ **directly produced object of thing**

དངོས་པོ་ལྷན་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་ ▫ *dngos po'i snga logs su*
byung ba ▫ ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ *'byung 'byung*
byung byung ▫ **previous arising of thing**

དངོས་པོ་ཚོས་ ▫ *dngos po'i chos* ▫ **effective**
phenomenon

དངོས་པོ་ཉིད་ལེན་ ▫ *dngos po'i nyer len* ▫ **substantial**
cause of thing ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་
 པོ་རང་གི་རྩམ་རྒྱན་དུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ dngos po*
rang gi rdzas rgyun du gtso bor skyed byed ▫ Def.: main
 producer of thing as a continuation of its substantial
 entity

དངོས་པོ་སྤྲོ་བས་ཀྱིས་ལྷུགས་པའི་འབྲེལ་བ་ ▫ *dngos po'i*
stobs kyis zhugs pa'i 'brel ba ▫ ལྷུག ལྷུག ལྷུགས། ལྷུགས།
 ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▫ **relation which operates**
by the power of the things/facts ▫ {GD:785}
 relation by the power of facts

དངོས་པོ་སྤྲོ་བས་འབྲུགས་ཀྱི་རིགས། ▫ *dngos po'i stobs shugs*
kyi rigs pa ▫ **reasoning through the forceful power**
of facts

དངོས་པོ་མཐའ་ལ་དམིགས་པ་ ▫ *dngos po'i mtha' la*
dmigs pa ▫ དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། ▫ *dmigs*
dmigs dmigs dmigs ▫ **vastvantālabana** ▫ **observing**
the limits of phenomena

དངོས་པོ་དོན་ལྡོག་ ▫ *dngos po'i don ldog* ▫ ལྡོག ལྡོག
 ལྡོགས། ལྡོགས། ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ **meaning-**
isolate of thing [i.e., that which is able to perform
a function (don byed nus pa)]

དངོས་པོ་ལྡོག་པ་ ▫ *dngos po'i ldog pa* ▫ ལྡོག ལྡོག ལྡོགས།
 ལྡོགས། ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ **thing's isolate;**
thing simpliciter [i.e., dngos po]

དངོས་པོ་ལྡོག་པ་དང་ཡིན་ཁུབ་མཉམ་ ▫ *dngos po'i ldog*
pa dang yin khyab mnyam ▫ **mutually inclusive**
with thing ▫

DIVISIONS: དོན་གཅིག་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་གཅིག་ཀྱི་དངོས་པོ་དང་གཅིག་
 དུ་གྱུར་པའི་དངོས་པོ་ཉིད་ལེན་གྱི་མཚན་གྱི་དོན་གྱི་དུས་པའི་
 བཏགས་ཡིད་ཚོས་གསུམ་ཚང་བ་ ▫ *don gcig 1 dngos po dang*

gcig 2 dngos po dang gcig du gyur pa'i dngos po/
3 don byed nus pa'i mtshon bya/ 4 don byed nus
pa'i btags yod chos gsum tshang ba/ ▫ Equivalents:
 (1) one with thing; (2) thing that is one with thing;
 (3) definiendum of that which is able to perform a
 function; (4) the triply qualified imputed existent of
 that which is able to perform a function

དངོས་པོ་གནས་ཚུལ་ ▫ *dngos po'i gnas tshul* ▫ **mode of**
abiding of things; way things abide/exist ▫ {PH}
 mode of subsistence of things

དངོས་པོ་གནས་ལུགས་ ▫ *dngos po'i gnas lugs* ▫ **mode of**
subsistence/abiding of things

དངོས་པོ་རྣམ་པ་ ▫ *dngos po'i rnam pa* ▫ **bhāvajātam** ▫
aspects of things

དངོས་པོ་སྤྱི་ལྡོག་ ▫ *dngos po'i spyi ldog* ▫ ལྡོག ལྡོག ལྡོགས།
 ལྡོགས། ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ **generality-isolate**
[i.e. dngos po]

དངོས་པོ་ཕྱི་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་ ▫ *dngos po'i phyi logs su*
byung ba ▫ ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ *'byung 'byung*
byung byung ▫ **subsequent arising of thing**

དངོས་པོ་བྱེ་བྲག་ ▫ *dngos po'i bye brag* ▫ **instance of**
thing; particular of thing ▫ DEFINITIONS:
 མཚན་ཉིད། རྒྱུད་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་དང་བདག་གཅིག་དུ་འབྲེལ་
 རྒྱུད་པའི་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་པ་
 རྒྱུད་པའི་དངོས་པོ་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་པ་ ▫
mtshan nyid/ khyod dngos po yin/ khyod dngos po dang
bdag gcig du 'brel/ khyod ma yin zhing dngos po yang yin
pa'i gzhi mthun pa du ma grub pa/ ▫ Def.: it is a thing;
 it is of one nature with functioning thing; and there
 are many established common loci which are not it
 but are functioning things

དངོས་པོ་འབྲས་བུ་ ▫ *dngos po'i 'bras bu* ▫ **effect of**
thing ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོ་བསྐྱེད་བྱ་ ▫
mtshan nyid/ dngos po'i bskyed bya ▫ Def.: that which
 is produced by thing

DIVISIONS: དབྱེ་བ། དངོས་པོ་འབྲས་བུ་འབྲས་བུ་དངོས་པོ་བསྐྱེད་འབྲས་
 ཡང་མེད་ན་དངོས་པོ་འབྲས་བུ་འབྲས་བུ་འབྲས་བུ་འབྲས་བུ་ ▫ *dbye*
ba/ dngos po'i dngos 'bras/ dngos po'i brgyud 'bras/
yang med na/ dngos po'i nyer 'bras/ dngos po'i lhan
cig byed 'bras/ ▫ Div.: (1) thing's direct effect; (2)
 thing's indirect effect; (or) (1) thing's substantial
 effect; (2) thing's cooperative effect

དངོས་པོ་མཚན་ཉིད་ ◻ *dngos po'i mtshan nyid* ▪ {MV}
bhāva-lakṣaṇa ▪ **definition of thing; defining character of thing [i.e., that which is able to perform a function (don byed nus pa)]** ◻
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོའི་རྒྱུ་ལོད་ཚོས་གསུམ་ཚང་བ་ ◻ *mtshan nyid/ dngos po'i rdzas yod chos gsum tshang ba* ◻ Def.: the triply qualified substantial existent of thing

དངོས་པོ་མཚན་གཞི་ ◻ *dngos po'i mtshan gzhi* ▪
illustration of thing [e.g., pot]

དངོས་པོའི་རྒྱུ་ལོད་ཚོས་གསུམ་ཚང་བ་ ◻ *dngos po'i rdzas yod chos gsum tshang ba* ▪ **the triply qualified substantial existent of thing**

དངོས་པོའི་གཞི་ལྗོངས་ ◻ *dngos po'i gzhi ldog* ▪ ལྗོངས་ ལྗོངས། ལྗོངས། ལྗོངས། ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **illustration-isolate of thing; illustration simpliciter [e.g., pot]**

དངོས་པོའི་རང་ལྗོངས་ ◻ *dngos po'i rang ldog* ▪ ལྗོངས་ ལྗོངས། ལྗོངས། ལྗོངས། ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **self-isolate of thing [i.e., thing]**

དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ ◻ *dngos po'i rang bzhin* ▪ *bhāva-svarūpa* ▪ **inherent existence of things**

དངོས་པོའི་རང་བཞིན་མཁས་ ◻ *dngos po'i rang bzhin mkhas* ▪ {C}*bhāva-svabhāva-kuśala* ▪ **wise with respect to the nature of things** ◻ {C}skilled in seeing the own-being of existence (existents?)

དངོས་པོའི་རང་བཞིན་བྲལ་བས་ ◻ *dngos po'i rang bzhin bral pas* ▪ {C}*bhāva-svabhāva-vigata* ▪ **free from the inherent existence of things** ◻ {C}in its own-being without existence

དངོས་པོའི་གཤིས་ ◻ *dngos po'i gshis* ▪ **basic disposition of things**

དངོས་པོའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་ ◻ *dngos po'i lhan cig byed rkyen* ▪ **cooperative condition of thing** ◻ {PH}cooperating condition of functioning thing
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དངོས་པོའི་རང་གི་རྒྱུ་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་རྒྱུ་སྲུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་ ◻ *mtshan nyid/ dngos po rang gi rdzas rgyun ma yin par rdzas su gts'o bor skyed byed* ◻ Def.: that which is a main producer of thing as a substantial entity but not as a continuation of its own substantial entity

དངོས་པོར་འགྲུབ་བ་ ◻ *dngos por 'gyur ba* ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། གྲུབ། གྲུབ། གྲུབ། ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}*bhavati* ▪ {C}becomes; stands; takes place; occurs; comes about

དངོས་པོར་སྒྲུབ་བ་ ◻ *dngos por smra ba* ▪ *vastusat-padārthavādin* ▪ **Proponent of True Existence**

དངོས་པོར་ལྷུང་བ་ ◻ *dngos por lhung ba* ▪ {C}*vastu-patita* ▪ **fallen into [the conception of] true existence** ◻ {C}fallen among things

དངོས་པོའི་སྣོད་བས་ཤུགས་ཀྱི་རིགས་བ་ ◻ *dngos po'i stobs shugs kyi rigs pa* ▪ **reasoning through the forceful power of facts**

དངོས་བྲལ་ ◻ *dngos bral* ▪ {C}*bhāva-vigata* ▪ {C}free from existence

དངོས་དབང་ ◻ *dngos dbang* ▪ {PH}the power of the thing

དངོས་དབང་གིས་འཇུག་བ་ ◻ *dngos dbang gis 'jug pa* ▪ **affixed through the force of the object itself; engages [its object] by the power of the thing**

དངོས་འབྲས་ ◻ *dngos 'bras* ▪ *sākṣāt-phala* ▪ **direct effect**

དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་བ་ ◻ *dngos 'bras ma dmigs pa* ▪ དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། དམིགས། ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *sākṣāt-kārya-anupalabdhi* ▪ **nonobservation of a direct effect**

དངོས་མིང་ ◻ *dngos ming* ▪ **actual name**

དངོས་མེད་ ◻ *dngos med* ▪ {LCh,C,MV}*abhāva; avastu* ▪ **thinglessness; non-thing; that which is not a [functioning] thing; non-existent**

དངོས་མེད་ཀྱི་ཚོས་ ◻ *dngos med kyi chos* ▪ *abhāva-dharma; avastu-dharma* ▪ **phenomenon which is a non-thing; non-[functioning] phenomenon** ◻
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དོན་བྱེད་ཀྱིས་སྤོང་གི་ཚོས་ ◻ *mtshan nyid/ don byed nus stong gi chos* ◻ Def.: a phenomenon that is empty of being able to perform a function

དངོས་མེད་ངོ་བོ་ཉིད་ ◻ *dngos med ngo bo nyid* ▪ {C}*abhāva-svabhāva* ▪ **nature of non-things; nature of non-entities** ◻ {C}absence of own-being; have non-existence for own-being; have no own-being;

the own-being is non-existent

དངོས་སྐྱབ་ ▫ *dnegos smra ba* ▪ *vastusat-padārtha-vādin* ▪
Proponent of True/Inherent Existence

དངོས་གཞི་ ▫ *dnegos gzhi* ▪ *maula* ▪ **[actual-base]; actual;**
actual [session of practice]; actual [topic] ▫ {PH}
main part ▫ རེ་ལྟར་སྐྱབ་ཐབས་དངོས་གཞིའི་སྐྱོན་དུ་འགྲོ་བའི་ཡན་
ལག་གཉིས་བསྟན་ནས། ▫ Just so, having instructed the two
branches of transmigrators in the earlier main part
of the sādhana, ... ▫ TKP, Toh. 5303

དངོས་གཞི་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *dnegos gzhi khyad par can* ▪
{PH}special main part

དངོས་གཞིའི་སྣོམས་འཇུག་ ▫ *dnegos gzhi'i snyoms 'jug*
▪ *maulasamāpatti* ▪ **actual absorption; actual
meditative absorption**

དངོས་ཟློན་ ▫ *dnegos zin* ▪ **explicit reading**

དངོས་ཡིན་པ་ ▫ *dnegos yin pa* ▪ **is actual; actually
present**

དངོས་ཡིན་མི་དགོས་པའི་ཡིད་ཏེ་ ▫ *dnegos yin mi dgos pa'i*
phyir te ▪ **because it is not necessary that they be
actual**

དངོས་ལ་བདག་གིས་འཛོན་པ་ ▫ *dnegos la bdag gir 'dzin pa*
▪ གཟུང་། འཛོན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs*
▪ {C}vastu-mamatā ▪ **conception/apprehension**
"mine" with respect to things ▫ {C}sense of
ownership about property

དངོས་ལ་གནས་པ་ ▫ *dnegos la gnas pa* ▪ {C}vastu-niśraya
▪ **abiding in fact** ▫ {C}basis; support

དངོས་ལ་གཞོན་ཕྱིན་ ▫ *dnegos la gnod byed* ▪ **refutation
of the explicit teaching; refutation of the explicit
[indication]; damage to the explicit [indication];
damage to the explicit [teaching]**

དངོས་ལས་ ▫ *dnegos las* ▪ {GD:696} *sākṣāt* ▪ {GD:696}
real thing

དངོས་འབྱུགས་ལ་རྟོགས་པ་ ▫ *dnegos shugs la rtogs pa*
▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs*
▪ **explicit and implicit realization** ▫ {GD:389}
explicit-implicit realization

དངོས་སམ་བརྒྱུད་པའི་སྐོན་ནས་ ▫ *dnegos sam brgyud pa'i sgo*

nas ▪ {PH}directly or indirectly

དངོས་སུ་ ▫ *dnegos su* ▪ {LCh}vastutah; vastutas; {LCh}
sākṣāt ▪ **directly; explicitly; actually**

དངོས་སུ་སྐྱེད་ཕྱིན་ ▫ *dnegos su skyed byed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད།
བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **direct
producer**

དངོས་སུ་བསྐྱེད་བྱ་ ▫ *dnegos su bskyed bya* ▪ {PH}that
which is directly produced

དངོས་སུ་རྗེས་སུ་བརྒྱུད་ནས་ ▫ *dnegos su rjes su bzung nas* ▪
actually being taken care of

དངོས་སུ་རྗོད་ ▫ *dnegos su rjod* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫
brjod rjod brjod rjod ▪ **directly express/verbalize** ▫
{GD:434} directly signify

དངོས་སུ་བརྗོད་ ▫ *dnegos su brjod* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫
brjod rjod brjod rjod ▪ **directly express/verbalize** ▫
{GD:435} directly signify

དངོས་སུ་རྟོགས་པ་ ▫ *dnegos su rtogs pa* ▪ རྟོགས། རྟོགས།
རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **explicitly
realize; explicit realization** ▫ {GD:515} direct
realization

དངོས་སུ་བསྟན་པ་ ▫ *dnegos su bstan pa* ▪ བསྟན། སྟན། བསྟན།
སྟན། ▫ *bstan ston bstand ston* ▪ **explicitly taught**

དངོས་སུ་སྐྱོང་ཕྱིན་ ▫ *dnegos su spong byed* ▪ སྐྱོང་། སྐྱོང་།
། སྐྱོངས། སྐྱོངས། ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **means
of direct abandonment/dispelling; direct
abandoner/dispeller**

དངོས་སུ་ཡན་ཚུན་མི་གནས་ ▫ *dnegos su phan tshun mi gnas*
▪ **directly mutually exclusive**

དངོས་སུ་བྱུང་ ▫ *dnegos su byung* ▪ **explicitly arose**

དངོས་སུ་སྦྱར་བ་ ▫ *dnegos su sbyar ba* ▪ སྦྱར། སྦྱོར། སྦྱར། སྦྱོར།
▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **explicitly affixed**

དངོས་སུ་མཛད་པ་ ▫ *dnegos su mdzad pa* ▪ **explicitly use/
do**

དངོས་སུ་ཞུས་ ▫ *dnegos su zhus* ▪ **explicitly ask a question**

དངོས་སུ་ཟློན་པ་ ▫ *dnegos su zin pa* ▪ **explicit; explicitly
conjoined**

དངོས་སུ་རིག་ ▫ *ngos su rig* ▪ **explicitly know/ cognize** ▫ {GD:520} unmediated cognition (in the epistemological sense)

དངོས་སུ་གསུངས་པ་ ▫ *ngos su gsungs pa* ▪ **explicit statement; explicitly said**

མངག་གཞུག་ ▫ *mngag gzhus* ▪ {LCh} *preṣya* ▪ {PH} servant

མངའ་ ▫ *mnga'* ▪ མངའ། མངའ། མངའ། མངའ། ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {C} *pratilambha*; {L,MSA} *vaśita*; {MSA} *gata* ▪ **possess; own; have control over; have [in mind]** ▫ {C} acquisition; acquiring; acquire; to win; will win

མངའ་ཆེན་པོ་ ▫ *mnga' chen po* ▪ མངའ། མངའ། མངའ། མངའ། ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {C} *adhipatyā* ▪ **great dominion** ▫ {C} overlordship

མངའ་ཐང་ ▫ *mnga' thang* ▪ མངའ། མངའ། མངའ། མངའ། ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ **power; control** ▫ {PH} power; control ▫ མིང་གྱི་ཆབ་སྲིད་མངའ་ཐང་དགུང་ལ་རྒྱུ་ ▫ [his] power over the kingdom of existence reaches to the sky ▫ {GZ 69a.1}

མངའ་ཐང་འབྲུག་པ་ ▫ *mnga' thang 'byor ba* ▪ {PH} power and fortune

མངའ་བདག་ ▫ *mnga' bdag* ▪ མངའ། མངའ། མངའ། མངའ། ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ **lord; sovereign; owner; having dominion**

མངའ་བདག་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ ▫ *mnga' bdag khri ral pa can* ▪ {PH} King Ralpajen

མངའ་བདག་ཉང་རལ་པ་ཅན་ ▫ *mnga' bdag nyang ral pa can* ▪ {PH} King Ralpajen of Nyang

མངའ་བ་ ▫ *mnga' ba* ▪ མངའ། མངའ། མངའ། མངའ། ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {C} *pratilambha*; {L,MSA} *vaśita*; {MSA} *gata* ▪ **possess; own; have control over; have [in mind]** ▫ {C} acquisition; acquiring; acquire; to win; will win

མངའ་རིས་ ▫ *mnga' ris* ▪ {PH} subordinates/ subjects

མངར་བ་ ▫ *mngar ba* ▪ *madhura* ▪ **sweet**

མངའ་ ▫ *mngal* ▪ {LCh,MSA} *garbha* ▪ **womb**

མངའ་ལྷི་བར་གྱུར་པ་ ▫ *mngal lci bar gyur pa* ▪ {C} *guru-garbha* ▪ {C} with a heavy womb

མངའ་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ *mngal du 'gro ba* ▪ {L} *garbhāvākṛānti* ▪ **go/descend into the womb**

མངའ་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *mngal du 'jug pa* ▪ {L} *garbhāvākṛānti* ▪ **entry/descent into the womb**

མངའ་ནས་ཀློག་བ་ ▫ *mngal nas skye ba* ▪ {L} *jarāyu-ja* ▪ **born from a womb**

མངའ་ལས་ཀློག་པ་ ▫ *mngal las skyes pa* ▪ {C} *jarāyu-ja* ▪ **born from a womb; womb-born** ▫ {C} born from a womb

མངོན་ ▫ *mngon* ▪ མངོན། མངོན། མངོན། མངོན། ▫ *mngon mngon mngond mngond* ▪ {MSA} *katham gamyate* (√gam); {C} *prajñāyate* (=pravartate = tat-kṛta-cihna-abhāvān) ▪ **protrude; actualize; manifest** ▫ {C} (is/can be) conceived; conceive; come under the concept of; becomes/is conceivable; have a conception of

མངོན་ལྡོག་ ▫ *mngon lkog* ▪ {PH} manifest [phenomena] and hidden [phenomena]

མངོན་ལྡོག་གཉིས་ ▫ *mngon lkog gnyis* ▪ {PH} the two -- manifest [phenomena] and hidden [phenomena]

མངོན་གྱུར་ ▫ *mngon gyur* ▪ མངོན། མངོན། མངོན། མངོན། ▫ *mngon mngon mngond mngond* ▪ {LCh} *pratyakṣa*; {LCh} *abhimukhī* ▪ **manifest; manifest phenonon; manifest object; approaching** ▫ {GD:760} evident objects; objects which are accessible to ordinary perception ཉོག་པ་མངོན་གྱུར་བ་བཞི་ ▫ *rtog pa mngon gyur pa bzhi* ▫ the four manifest conceptions ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉ་བསྐྱུས་གྲུ་ལས་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མས་དངོས་སུ་ཉོག་པ་བར་བྱ་བ་ཨ་ཁྲོ་རིག་ལས་ཚུར་མཐོང་ནམས་ཀྱིས་ངེས་པར་ཉོག་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཉོག་པ་བར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ ▫ *mtshan nyid/ 1 bsdus grwa las/ mngon sum gyi tshad mas dngos su rtogs par bya ba/ 2 blo rig las/ tshur mthong rnams kyis nges par rtags la brten nas rtogs par bya ba ma yin pa'i chos/* ▫ Def.: (1) (Collected Topics): an object realized explicitly by a direct valid cognition; (2) (Awareness and Knowledge): a phenomenon which is not an object an ordinary being definitely must realize in dependence upon a

sign/reason

མངོན་གྲུང་དུ་སྐྱེ་བ་ ▫ *mngon gyur du skye ba* ▪ **manifest generation**

མངོན་དགའ། མངོན་པར་དགའ་བ་ ▫ *mngon dga', mngon par dga' ba* ▪ {MSA} *abhirāma*; {MSA} *abhirata* ▪ **great joy** ▫ མངོན་དགའ་ལྷིང་ལ་གསང་བ་སྟོན་ ▫ *mngon dga'i mi la gsang ba ston* ▫ teach what is secret to people of great joy {GZ 66a.3}

མངོན་དགའ་ཞིང་ ▫ *mngon dga' zhing* ▪ {C} *abhinandamāno* ▪ **manifestly liking/delighting; being manifestly happy** ▫ {PH} *Abhirati* ["great joy", the Buddhafield of Akṣobhya] ▫ {C} wholly delighting in

མངོན་བརྗོད་ ▫ *mngon brjod* ▪ {PH} synonyms

མངོན་བརྗོད་ཀྱི་བག་ཆགས་ ▫ *mngon brjod kyi bag chags* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ *abhilāpavāsana* ▪ **predispositions of verbalization**

མངོན་རྟོགས་ / མངོན་པར་རྟོགས་པ་ / ཡ་བློ་ས་ས་ཡ་ ▫ *mngon rtogs / mngon par rtogs pa / a bhi sa ma ya* ▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ *abhisamaya* ▪ **clear realization; clear realizer** ▫ རོན་མངོན་རྟོགས་ ▫ *don mngon rtogs* ▫ clear realization of the meaning (*arthābhisamaya*) ▫ ཚས་མངོན་རྟོགས་ ▫ *chos mngon rtogs* ▫ clear realization of the doctrine (*dharmābhisamaya*)

མངོན་རྟོགས་གྲིན་ ▫ *mngon rtogs rgyan* ▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ *abhisamayālaṃkāra* ▪ **Maitreya's Ornament for Clear Realization [abhisamayālaṃkāra, P5148, vol. 88]**

མངོན་མཐོ། མངོན་པར་མཐོ་བ་ ▫ *mngon mtho, mngon par mtho ba* ▪ {LCh, MV} *abhyudaya* ▪ **[manifestly-high]; high status; sublime state; high type**

མངོན་མཐོ་ ▫ *mngon mtho* ▪ **high status**

མངོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་ ▫ *mngon mtho nges legs* ▪ {PH} high status [within cyclic existence] and definite goodness [of liberation from cyclic existence and/or omniscience]

མངོན་མཐོའི་གོ་འཕང་ ▫ *mngon mtho'i go 'phang* ▪ {PH} a

state of high status

མངོན་དུ་ ▫ *mngon du* ▪ {LCh} *abhi*; {C} *saṃmukhī-bhavati*; {C, MSA} *abhimukha*; {MV} *ābhimukhya* ▪ **manifest; actual** ▫ {C} face to face with; face to face

མངོན་དུ་གྲུང་བ་ ▫ *mngon du gyur pa* ▪ {C} *abhimukhī*; {C} *abhimukha*; {C} *saṃmukhī-bhuta*; {MSA} *abhimukhin*; {MSA} *ābhimukhya* ▪ **verb: make manifest; make evident; actualize** 7 **adj: manifest; evident** 7 the manifest [name of the sixth ground of Bodhisattva Superiors (byang sems 'phags pa'i sa, ārya-bodhisattva-bhūmi)]; for others, see: byang sems 'phags pa'i sa]; **Manifest (sixth** ▫ {C} face to face; be present; come face to face with; still (visibly) present

མངོན་དུ་གྲུང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ ▫ *mngon du gyur pa'i tshul gyis* ▪ **in a manifest manner** ▫ {GD:684} evidently

མངོན་དུ་བགྱིད་པ་ ▫ *mngon du bgyid pa* ▪ བགྱི། བགྱི། བགྱིས། གྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {L} *sākṣātkāra* ▪ **actualize; manifest**

མངོན་དུ་འགྲུབ་པར་བཞག་ཏོགས་པར་བསྐྱེན་པ་ ▫ *mngon du 'grub par gtogs par bstan pa* ▪ {C} *abhinirvṛtti-paryāpanna-nirdeśaḥ* ▪ {C} exposition which comprises the real creation

མངོན་དུ་བསྐྱེན་པ་བྱེད་པ་ ▫ *mngon du bsnyen pa byed pa* ▪ **perform prior approximation**

མངོན་དུ་ཕྱོགས་པ་ ▫ *mngon du phyogs pa* ▪ {L} *abhimukhya*; {MSA} *āmukha*; {MSA} *abhimukha* (e.g.: *nirvāṇa-abhimukha*); *abhimukhī* ▪ **manifestly regard; approach; oriented; Approaching [the name of the sixth Bodhisattva ground]; directed toward** ▫ directed towards; facing; devotion

མངོན་དུ་བྱ་ ▫ *mngon du bya* ▪ **actualize; manifest**

མངོན་དུ་བྱ་བ་ ▫ *mngon du bya ba* ▪ {L} *sākṣātkāra*; {C} *sākṣātkriyā*; *sākṣātkaraṇa*; {C} *āmukhī-bhāva* ▪ **manifest; actualize** ▫ {C} (full) realization; manifestation; realization

མངོན་དུ་བྱས་ནས་ ▫ *mngon du byas nas* ▪ **having manifested; having actualized**

མངོན་དུ་བྱས་པ་ ▫ *mngon du byas pa* ▪ {L}sākṣātkāra ▪ **actualization; actualized; manifest**

མངོན་དུ་མཛད་ ▫ *mngon du mdzad* ▪ (hon.) **actualize; manifest**

མངོན་དུ་ཟློན་ ▫ *mngon du zin* ▪ {C}abhigṛhīta ▪ {C}great greed; attachment

མངོན་འདོད་ ▫ *mngon 'dod* ▪ {C}abhikāṃkṣī ▪ **desire; attachment; wish** ▫ {C}hankering after

མངོན་འདོད་ཀྱི་རྫོག་པ་ ▫ *mngon 'dod kyi rtog pa* ▪ **wishing conception**

མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ་ ▫ *mngon 'dod kyi dad pa* ▪ **faith of wishing [to attain]**

མངོན་པ་ ▫ *mngon pa* ▪ *abhidharma*; {L}abhi; {C} *prajñāyate* ▪ **collection of manifest knowledge; be evident; be; Manifest Knowledge** ▫ {C}great; fully; perfect; (is/can be) conceived; conceive; come under the concept of; becomes/is conceivable; have a conception of

མངོན་པ་ཀུན་བདུས་ ▫ *mngon pa kun btus* ▪ བདུ། ལྷ། བདུས། ལྷ། ▫ *btu 'thu btus 'thu* ▪ *abhidharma-samuccaya* ▪ **Summary of Manifest Knowledge [abhidharma-samuccaya, by Asaṅga (thogs med), P5550, vol. 112]**

མངོན་པ་གོང་འོག་གཉིས་ ▫ *mngon pa gong 'og gnyis* ▪ **the two, the lower and upper Manifest Knowledges**

མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ ▫ *mngon pa'i nga rgyal* ▪ {C}abhimāna ▪ **manifest pride; pride of conceit** ▫ {C}great pride; presumption; conceit

མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་ ▫ *mngon pa'i nga rgyal can* ▪ {C,MSA}abhimānika ▪ **having manifest pride; manifestly proud; thoroughly conceited; one with the pride of conceit** ▫ {C}greatly conceited

མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་དུ་ལྷུང་བར་ ▫ *mngon pa'i nga rgyal can du ltung bar* ▪ {C}abhimāna-patita ▪ **fallen into manifest pride/conceit** ▫ {C}fallen into conceit

མངོན་པའི་ཚོས་ ▫ *mngon pa'i chos* ▪ {MSA}abhidharma ▪ **Manifest Knowledge**

མངོན་པའི་སྡེ་སྣོད་ ▫ *mngon pa'i sde snod* ▪ *abhidharmapiṭaka* ▪ **scriptural collections of manifest knowledge; scriptural collection of manifest knowledge**

མངོན་པའི་མཚན་མ་སྒར་ ▫ *mngon pa'i mtshan ma sngar* ▪ {C}pūrva-nimitta ▪ **previous manifest indication/sign** ▫ {C}symptom; indication; (a certain) sign which indicates

མངོན་པའི་གཞུང་ ▫ *mngon pa'i gzhung* ▪ {PH}Manifest Knowledge (abhidharma) texts

མངོན་པར་ ▫ *mngon par* ▪ **manifestly**

མངོན་པར་དགའ་བ། མངོན་དགའ་ ▫ *mngon par dga' ba, mngon dga'* ▪ {C}abhirāma; {C}abhirati; *abhivadati* ▪ **manifest joy; great joy** ▫ {C}fully delighted; pleasure; welcome; recommend མངོན་དགའི་མི་ལ་གསང་བ་སྟོན་ ▫ *mngon dga'i mi la gsang ba ston* ▫ teach what is secret to people of great joy {GZ 66a.3}

མངོན་པར་དགའ་བ་ ▫ *mngon par dga' ba* ▪ **manifestly rejoice** ▫ {PH}Abhirati [the Buddhafield of Akṣobhya]

མངོན་པར་དགའ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *mngon par dga' ba yid la byed pa* ▪ {MSA}abhinanda-manasikāra; {MSA}abhinandanā-manaskāra ▪ **mental engagement of manifest joy**

མངོན་པར་དགའ་བའི་ཆེ་བའི་བདག་ཉིད་ ▫ *mngon par dga' ba'i che ba'i bdag nyid* ▪ {MSA}abhirati-māhātmya ▪ **essence of great manifest joy**

མངོན་པར་དགའ་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *mngon par dga' ba'i yid la byed pa* ▪ {MSA}abhinandana-manaskāra ▪ **mental engagement of manifest joy**

མངོན་པར་དགའ་བའི་བསམ་པ་ ▫ *mngon par dga' ba'i bsam pa* ▪ {MSA}abhinandanāśaya ▪ **thought of manifest joy**

མངོན་པར་དགའ་བར་འགྱུར་ ▫ *mngon par dga' bar 'gyur* ▪ འགྱུར། འགྱུར། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ལྷུང་། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}abhinandati ▪ **become manifestly joyful** ▫ {C}delight in

མངོན་པར་འགྱུར་ ▫ *mngon par 'grub* ▪ འགྱུབ། འགྱུབ། འགྱུབས་

/ ལྷུབ། ལྷུབས། ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {L} abhinirvṛt ▪ **become manifest** ◻ rebirth; re-creation; real creation

མངོན་པར་འགྲུབ་པ་མ་མཆིས་པ་ ◻ mngon par 'grub pa ma mchis pa ▪ འགྲུབ། འགྲུབ། འགྲུབས། / ལྷུབ། ལྷུབས། ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {C}anabhinirvṛtti ▪ {C} does not reproduce itself; not reproduced; non-creation; non-reproduction

མངོན་པར་འགྲོ་བུ་འོས་ ◻ mngon par 'gro bya 'os ▪ {C} abhigāmanīyo ▪ {C}much sought after

མངོན་པར་སྐྱབ་ ◻ mngon par sgrub ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C} abhinirharate ▪ **manifestly establish/achieve/accomplish** ◻ {C}acquires

མངོན་པར་སྐྱབ་པ་ ◻ mngon par sgrub pa ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}abhinirharati (=abhinirharāṇa); {MV,MSA} abhinirhāra; {MSA}abhinirhṛti; {MSA}adhikāra ▪ **manifestly establish/achieve/accomplish** ◻ {C} aspires (to/for); achieves; consummates; calls forth

མངོན་པར་སྐྱབ་པ་ལ་མཁས་པ་ ◻ mngon par sgrub pa la mkhas pa ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}abhinirhāra-kausālya ▪ **skilled in manifestly establishing/achieving/accomplishing**

མངོན་པར་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ ◻ mngon par sgrub par byed pa ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}abhinirvartate ▪ **manifestly establish/achieve/accomplish; means of manifestly establishing/achieving/accomplishing** ◻ {C} reproduce oneself; creation; reproduction

མངོན་པར་བསྐྱབ་ཅིང་ ◻ mngon par bsgrub cing ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}abhinirharati ▪ **manifestly establish/achieve/accomplish** ◻ {C}consummation; (highest) achievement; calling forth; aspiration for

མངོན་པར་བསྐྱབ་པ་ ◻ mngon par bsgrub pa ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}abhinirharati; {C,MSA,MV}abhinirhāra ▪ **manifestly establish/achieve/accomplish** ◻ {C}

consummation; (highest) achievement; calling forth; aspiration for

མངོན་པར་བསྐྱབ་པར་བྱེད་ ◻ mngon par bsgrub par bya'o ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}abhinirharati ▪ **should/will manifestly establish** ◻ {C}consummation; (highest) achievement; calling forth; aspiration for

མངོན་པར་བསྐྱབ་པར་བྱེད་ ◻ mngon par bsgrub par byed ▪ བསྐྱབ། སྐྱབ། བསྐྱབས། སྐྱབས། ◻ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}abhinirharati; {C}abhinirvartayate ▪ **manifestly establish** ◻ {C}reproduce oneself; consummation; (highest) achievement; calling forth; aspiration for

མངོན་པར་ཆགས་པ་ ◻ mngon par chags pa ▪ {C} abhiniveśa; {C}niviśate (=abhiniveśo) ▪ **manifest attachment** ◻ {C}settling down in; settle down in; be inclined

མངོན་པར་འཆར་བའི་ཚེ་ ◻ mngon par 'char ba'i tshe ▪ {C} abhyudāgacchati ▪ **time of manifestly appearing/dawning; when manifestly appearing/dawning** ◻ {C}has arisen

མངོན་པར་བརྗོད་ ◻ mngon par brjod ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ◻ brjod rjod brjod rjod ▪ {C}abhidyate ▪ **manifestly express/verbalize** ◻ {C}indicates; is called; described

མངོན་པར་བརྗོད་པ་ ◻ mngon par brjod pa ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ◻ brjod rjod brjod rjod ▪ {C,MSA} abhilāpa; {C}abhivadati; {MV}abhidyotana ▪ **express; manifestly express/verbalize** ◻ {C}talk; expression; welcome; recommend

མངོན་པར་གཏོར་ ◻ mngon par gtor ▪ གཏོར། འཕོར། གཏོར། འཕོར། ◻ gtor 'thord gtord gtord ▪ {C}abhyavakirati ▪ **scatter; spread over; strew** ◻ {C}strew; scatter; scatter over

མངོན་པར་གཏོར་བ་ ◻ mngon par gtor ba ▪ གཏོར། འཕོར། གཏོར། འཕོར། ◻ gtor 'thord gtord gtord ▪ {C}pracarati ▪ {C}proceeds; circulates; be observed; appears; spread

མངོན་པར་རྟོག་པ་ ◻ mngon par rtog pa ▪ **manifest conceptuality; conceptual consciousness**

མངོན་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *mngon par rtogs pa* ▪ རྟོགས། རྟོགས།
རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C,MSA}
abhisamaya; {MSA}*abhisamita* ▪ **clear realization** ▫
{C}perfect understanding; re-union

མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱལ་ ▫ *mngon par rtogs pa'i rgyan*
▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs*
▪ *abhisamayālaṃkāra* ▪ **Maitreya's Ornament for
Clear Realization** [*abhisamayālaṃkāra*, P5184,
vol. 88]

མངོན་པར་རྟོགས་པའི་དུས་ ▫ *mngon par rtogs pa'i dus*
▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs*
▪ {MSA,MV}*abhisamaya-kāla* ▪ **time of clear
realization**

མངོན་པར་སྟོན་ ▫ *mngon par ston* ▪ བསྟན། སྟོན། བསྟན། སྟོན།
▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}*prasaḥya* (*deśayati*)
▪ **manifestly indicate/teach/show/demonstrate/set
forth** ▫ {C}forcibly (demonstrates)

མངོན་པར་སྟོན་པ་ ▫ *mngon par ston pa* ▪ བསྟན། སྟོན། བསྟན།
སྟོན། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}*abhivadati* ▪
**manifestly indicate/teach/show/demonstrate/set
forth** ▫ {C}welcome; recommend

མངོན་པར་བསྟོན་ ▫ *mngon par bstod* ▪ {C}*abhyananda* ▪
manifestly/strongly/thoroughly praise/laud ▫ {C}
great praise

མངོན་པར་བསྟོན་པ་ ▫ *mngon par bstod pa* ▪ {C}
abhyananda ▪ **manifestly/strongly/thoroughly
praise/laud** ▫ {C}great praise

མངོན་པར་ཐོབ་བྱེད་ ▫ *mngon par thob byed* ▪ ཐོབ་ / འཕྲོབ།
འཕྲོབ། ཐོབ། འཕྲོབས། ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}
abhiprāpuni ▪ **manifestly attain/obtain** ▫ {C}
(cause to) reach

མངོན་པར་མཐོ་བ་ ▫ *mngon par mtho ba* ▪ {MSA}
abhyudaya ▪ **high status [within cyclic existence]**

མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་ ▫ *mngon par 'du bya ba* ▪ {L}
abhisamskāraṇa ▪ **composition** ▫ compounding;
accumulation; formation; together-making;
conditioned existence; karma-formations

མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མིན་པ་ ▫ *mngon par 'du bya ba med
pa* ▪ {C}*anabhisamskāra*; {C}*anabhisamskāratā*

▪ **non-composition** ▫ {C}nothing is effected;
the Unaffected; the Ineffective; not brought
together; not being brought about; not put together;
unconditioned; one does not turn to; what has not
been brought about

མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མིན་པ་ ▫ *mngon par 'du bya ba med
pa* ▪ {L}*anabhisamskāraṇa* ▪ **non-composition** ▫
nothing is effected; not put together; not brought
about; unconditioned; one does not turn to

མངོན་པར་འདུ་བྱ་བ་མིན་པར་འཇུག་པ་ ▫ *mngon par 'du
bya ba med par 'jug pa* ▪ {MSA}*nirabhisamskāra-
vāhitva* ▪ **engage in non-composition**

མངོན་པར་འདུ་བྱེད་ ▫ *mngon par 'du byed* ▪ {MSA,MV}
abhisamskāra; (*abhi-sams* ་འཇུག): {MSA}
abhisamskaroti ▪ **compose**

མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་ ▫ *mngon par 'du byed pa* ▪
{C,MV}*abhisamskāra*; {MSA}*abhisamskaraṇa*;
{MSA}*abhisamskāraṇa* ▪ **manifestly constructs;
compose; means of composition** ▫ {C}
compounding; karma-formations; together-making;
formative influence; accumulation; bringing about;
conditioned existence

མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མིན་པ་ ▫ *mngon par 'du byed pa med
pa* ▪ {MSA}*anabhisamskāra* ▪ **non-composition**

མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་མིན་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *mngon par 'du
byed pa med pa'i mtshan nyid* ▪ {C}*asamskāra-
lakṣaṇa*; {C}*asamskṛta-lakṣaṇa* ▪ **character of non-
composition** ▫ {C}the mark of ineffectiveness; the
mark of being un compounded

མངོན་པར་འདུ་མི་བྱེད་ ▫ *mngon par 'du mi byed* ▪ {C}
anabhisamskṛti ▪ **non-composition; non-compose** ▫
{C}one does not get involved in

མངོན་པར་འདུ་མཛད་པ་ ▫ *mngon par 'du mdzad pa*
▪ {MSA}*abhisamskāra* ▪ **compose; actualize;
manifest**

མངོན་པར་འདུ་མཛད་པ་མི་མངའ་བ་ ▫ *mngon par 'du mdzad
pa mi mnga' ba* ▪ མངའ། མངའ། མངའ། མངའ། ▫ *mnga'
mnga' mnga' mnga'* ▪ {MSA}*anabhisamskāra* ▪ **non-
composed; non-actualized; non-manifest**

མངོན་པར་འདུས་པར་བྱས་པ་ ▫ *mngon par 'dus par byas pa*

མངོན་པར་བརྗོད་གྱུར་ ▫ *mngon par brtson gyur* ▪ {C}
abhiyukta ▪ **manifest effort; endeavor; manifest
endeavor** ▫ {C}practiced; interested in

མངོན་པར་བརྗོད་པ་ ▫ *mngon par brtson pa* ▪ {C}
abhyutthita ▪ **manifest effort; endeavor; manifest
endeavor** ▫ {C}rise up; raised to a height

མངོན་པར་བརྗོད་བྱེད་ ▫ *mngon par brtson byed* ▪ {C}
abhiyujyate ▪ **make manifest effort; endeavor;
manifest endeavor** ▫ {C}practices

མངོན་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *mngon par rdzogs pa* ▪ རྫོགས། རྫོགས།
རྫོགས། རྫོགས། ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ **perfect;
complete; manifestly complete/perfected**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *mngon par rdzogs par
rtogs pa* ▪ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs
rtogs rtogs* ▪ **perfect/complete realization**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་ ▫ *mngon par rdzogs par
byang chub* ▪ {LCh} *abhisambodhi* ▪ **complete
perfect enlightenment**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་ ▫ *mngon par rdzogs
par byang chub pa* ▪ {MSA} *abhisambodhi*; {MSA}
abhisambodha ▪ **completely perfectly enlightened**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་སྤྱོད་པ་ལས་འདས་པ་
ཆེན་པོ་ཀྱན་ཏུ་སྦྲོན་པ་ ▫ *mngon par rdzogs par byang
chub pa dang mya ngan las 'das pa chen po kun tu
ston pa* ▪ བསྐྱེད། སྦྲོན། བསྐྱེད། སྦྲོན། ▫ *bstan ston bstand
stond* ▪ {MSA} *abhisambodhi-mahāparinirvāṇa-
saṃdarśana* ▪ **thoroughly teach complete perfect
enlightenment and the great passing beyond
sorrow**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་ཡོངས་སྤྱོད་པ་
ལས་འདས་པ་ལྟོན་པར་འཇུག་པ་ ▫ *mngon par rdzogs
par byang chub pa dang yongs su mya ngan las
'da' ba ston par 'jug pa* ▪ {MSA} *abhisambodhi-
parinirvāṇa-darśana-vṛtti* ▪ **enter into the teaching
of the complete perfect enlightenment and the
thorough passing beyond sorrow**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པ་དང་ཡོངས་སྤྱོད་པ་
འདས་པ་ཡང་དག་པར་སྦྲོན་པ་ ▫ *mngon par rdzogs
par byang chub pa dang yongs su mya ngan las 'das
pa yang dag par ston pa* ▪ བསྐྱེད། སྦྲོན། བསྐྱེད། སྦྲོན།

▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *abhisambodhi-
nirvāṇa-saṃdarśana* ▪ **thoroughly teach complete
perfect enlightenment and the thorough passing
beyond sorrow**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་ཆུབ་པར་འགྱུར་ ▫ *mngon
par rdzogs par byang chub par 'gyur* ▪ {MV}
abhisambodha ▪ **become completely, perfectly
enlightened**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་སྐྱེས་ ▫ *mngon par rdzogs par
sangs rgyas* ▪ {L} *abhisambuddha* ▪ **completely and
perfectly enlightened/buddified; complete perfect
Buddha**

མངོན་པར་རྫོགས་པར་སངས་སྐྱེས་པ་ ▫ *mngon par rdzogs
par sangs rgyas pa* ▪ {MSA} *abhisambudhyante* ▪
completely and perfectly enlightened/buddified

མངོན་པར་ལྷུག་པ་ ▫ *mngon par zhugs* ▪ ལྷུག་ འཇུག་ ལྷུགས།
ལྷུགས། ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C} *abhiprasthita* ▪
enter; manifestly enter ▫ {C}set out; well set out

མངོན་པར་ཞེན་པ་ / མངོན་ཞེན་ ▫ *mngon par zhen pa /
mngon zhen* ▪ {C,MSA,MV} *abhiniveśa*; {MSA}
abhiniviṣṭa; {C} *adhyavasāna*; {C} *abhiṣvaṅga* ▪
**attachment; conception; thoroughly conceived;
{N} manifest conception; strong adherence** ▫ {C}
settling down in; be bent on; inclination; desire

མངོན་པར་ཞེན་པ་བརྐྱོབ་པ་ ▫ *mngon par zhen pa bzlog pa*
▪ **reversing manifest conception**

མངོན་པར་གཞོལ་བར་བྱས་སོ་ ▫ *mngon par gzhol bar byas
so* ▪ {C} *abhinirṇāmayati* ▪ {C}inclines to

མངོན་པར་ཡིད་ཆེས་པར་འགྱུར་བ་འབྱུང་ལ་ལྟ་མཆིས་ལགས་
སམ་ ▫ *mngon par yid ches par 'gyur ba 'byung
la lta mchis lags sam* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ▫
'byung 'byung byung byung ▪ {C} *abhiśraddadhāti*
(= *abhisampratyaḥ kurvānaḥ*) ▪ **manifestly
believe; strongly believe** ▫ {C}truly believe

མངོན་པར་བབ་ཏུ་གཏོར་ ▫ *mngon par rab tu gtor* ▪ གཏོར།
འཐོར། གཏོར། གཏོར། ▫ *gtor 'thord gtord gtord* ▪ {C}
abhiprakirati ▪ **scatter; spread over; strew** ▫ {C}
strew; scatter; spread

མངོན་པར་ཤེས་ ▫ *mngon par shes* ▪ {C} *abhijānāti*

▪ **clairvoyance** ◻ {C} he knows through his superknowledge; knows well

མངོན་པར་ཤེས་པ་ ◻ *mngon par shes pa* ▪ {C,MSA} *abhijñā*; {MSA} *abhijñatā*; {MSA} *abhijñatva*

▪ **clairvoyance** ◻ {C} higher knowledges; superknowledges

མངོན་པར་ཤེས་པ་དུག་ ◻ *mngon par shes pa drug* ▪ {MSA} *ṣaḍ-abhijñā*; {MSA} *ṣaḍdhā ... abhijñā* ▪ **the six clairvoyances**

མངོན་པར་ཤེས་པ་ལ་སོགས་པ་ཡོན་ཏན་ ◻ *mngon par shes pa la sogs pa yon tan* ▪ {MV} *abhijñādi-guṇa* ▪ **the qualities of clairvoyances and so forth**

མངོན་པར་ཤེས་པ་གླག་མ་གསུམ་ ◻ *mngon par shes pa lhag ma gsum* ▪ {MSA} *avaśiṣṭa ... tri ... abhijñā* ▪ **the three remaining clairvoyances {T}**

མངོན་པར་ཤེས་པ་འཇིགས་པ་ ◻ *mngon par shes pa'i spyod pa* ▪ ལྷོད། ལྷོད། ལྷོད། ལྷོད། ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA} *abhijñā-caryā* ▪ **practice clairvoyance**

མངོན་པར་ཤེས་པར་གྱུར་བས་ ◻ *mngon par shes par gyur pas* ▪ {C} *abhinivṣate* ▪ **through being clairvoyant** ◻ {C} settle down in; adhere to

མངོན་པར་ཤེས་པས་རྣམ་པར་བརྩེ་བ་ ◻ *mngon par shes pas rnam par brtse ba* ▪ {C} *abhijñā-vikrīḍatā*; {C} *abhijñā-vikrīḍanatā* ▪ **playing with the superknowledges{C}**

མངོན་པར་བཤད་པ་ ◻ *mngon par bshad pa* ▪ {C} *abhibhāṣyate* ▪ **explain; manifestly explain** ◻ {C} the words addressed to one

མངོན་པར་བསགས་པ་ ◻ *mngon par bsags pa* ▪ {C} *abhisamcetaṣṭā* ▪ **collected** ◻ {C} arranged (into concrete things and events)

མངོན་སྲོད་ ◻ *mngon spyod* ▪ ལྷོད། ལྷོད། ལྷོད། ལྷོད། ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {Das} *abhicāra* ▪ **violent activities; fierce activities** ◻ མངོན་སྲོད་ཀྱི་ལས་ཚོགས་སྡོད་པ་རྣམས་མ་བརྒྱུར་བར་སྐད་སོར་བཞག་དུ་བཞག་ ◻ *mngon spyod kyi las tshogs ston pa rnam ma bsgyur bar skad sor bzhag tu bzhag* ◻ the parts that set forth the collection of fierce activities were left as is without being translated {GZ 70a.5}

མངོན་སྲོགས། མངོན་དུ་སྲོགས་པ་ ◻ *mngon phyogs, mngon du phyogs pa* ▪ {LCh} *abhimukha* ▪ **approach** ◻ མངས་རྒྱས་ཚས་ལ་མངོན་སྲོགས་ ◻ *sangs rgyas chos la mngon phyogs* ◻ approach the qualities of a Buddha

མངོན་བྱང་ལྷ་ ◻ *mngon byang lnga* ▪ ལྷང་། ལྷངས། བྱང་། ལྷོངས། ◻ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ **the five clarifications; {T} the five manifest enlightenments ?**

མངོན་བྱང། མངོན་པར་རྫོགས་པར་བྱང་རྒྱུ་ ◻ *mngon byang; mngon par rdzogs par byang chub* ▪ ལྷང་། ལྷངས། བྱང་། ལྷོངས། ◻ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ *abhisambodhi* ▪ **clarification; full enlightenment**

མངོན་རྫོགས་ ◻ *mngon rdzogs* ▪ **thoroughly complete; completely**

མངོན་ཞེན་ / མངོན་པར་ཞེན་པ་ ◻ *mngon zhen / mngon par zhen pa* ▪ {LCh,C} *abhiniveśa*; {MSA} *abhiniveṣṭa*; {C} *abhiniveśita*; {LCh} *adhyavasāya* ▪ **attachment; conception; thoroughly conceived; exaggerated adherence; manifest conception; strong adherence** ◻ {C} settling down in དེ་བསྐྱོམས་པས་བདེན་འཇིགས་གྱི་མངོན་ཞེན་མཐའ་དག་གི་གཉེན་པོར་ཡང་འགྲོའོ་ ◻ *de bsgoms pas bden 'dzin gyi mngon zhen mtha' dag gi gnyen por yang 'gro'o* ◻ meditation on it goes as the antidote to all the exaggerated adherences of the conception of true existence {MSI-426}

མངོན་ཤེས། མངོན་པར་ཤེས་པ། ◻ *mngon shes, mngon par shes pa* ▪ {LCh,MSA} *abhijñā* ▪ **clairvoyance**

མངོན་ཤེས་ ◻ *mngon shes* ▪ **clairvoyance**

མངོན་ཤེས་སྐྱེད་པ་ཉིད་ ◻ *mngon shes skyed pa nyid* ▪ {PH} the very generation of the clairvoyances

མངོན་ཤེས་དུག་ ◻ *mngon shes drug* ▪ **six clairvoyances**

མངོན་སྲུང་ ◻ *mngon sum* ▪ {LCh,C,L,MSA} *pratyakṣa*; {C} *saṃmukham*; {MSA} *aparokṣa*; {MSA,C} *saṃmukha* ▪ **direct perception; direct perceiver; obvious object** ◻ {C} cognizable by the senses; sense-perception; open; face to face (with) འོད་གསལ་ལ་དུ་མངོན་སྲུང་དུ་འཇུག་པའི་རྟེན་ ◻ *'od gsal du mngon sum du 'jug pa'i rten* ◻ basis for manifestly entering into the clear light ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཇུག་པའི་རྟེན་པ་ ◻ *mtshan nyid/ rtog pa dang*

bral zhing ma 'khrul ba'i rig pa ▫ Def.: a non-mistaken knower that is free from conceptuality {JKA}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཀྱང་བང་མངོན་མ་ཡིད་མངོན་མ་རང་མེག་མངོན་སུམ་ཡ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ ▫ *dbye ba/ 1 dbang mngon/ 2 yid mngon/ 3 rang rig mngon sum/ 4 rnal 'byor mngon sum/* ▫ Div.: (1) sense direct perceiver; (2) mental direct perceiver; (3) self-knowing direct perceiver; (4) yogic direct perceiver

མངོན་སུམ་འབྲུལ་གྱི་ཅན་ ▫ *mngon sum 'khrul rgyu can* ▫ **direct perception serving as a cause of error** ▫ {GD:736} perception leading to error

མངོན་སུམ་གིས་དྲངས་པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་ ▫ *mngon sum gis drangs pa'i rtog pa bcad shes* ▫

མངོན་སུམ་གོམས་པ་ཅན་ ▫ *mngon sum goms pa can* ▫ {GD:731} trained perceptions

མངོན་སུམ་གྱི་ངེས་ངོར་ ▫ *mngon sum gyi nges ngor* ▫ **to/for the ascertainment factor of a direct perception**

མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་ཡུལ་ ▫ *mngon sum gyi snang yul* ▫ སྣང་། སྣང་། སྣང་། སྣང་། ▫ *snang snang snang snang* ▫ **appearing object of direct perception7; appearing object of a direct perceiver**

མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་ཡུལ་དུ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ ▫ *mngon sum gyi snang yul du rang ngos nas grub pa* ▫ **establishment from its own side as an appearing object of a direct perception**

མངོན་སུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ ▫ *mngon sum gyi spyod yul* ▫ སྤྱོད། སྤྱོད། སྤྱོད། ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▫ **object in the sphere of direct perception; sphere of direct perception {LG}**

མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ ▫ *mngon sum gyi tshad ma* ▫ *pratyakṣa-pramāṇa* ▫ **direct prime cognizer; direct valid cognition; sense direct perception; direct prime cognition** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འབྲུལ་བའི་གསལ་དུ་མི་སྤྱོད་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rtog pa dang bral zhing ma 'khrul ba'i gсар du mi slu ba'i rig pa* ▫ Def.: a new, incontrovertible, non-mistaken knower that is free from conceptuality

མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *mngon*

sum gyi tshad mas dngos su rtogs par bya ba ▫ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ **an explicit object of cognition by a direct perceiver**

མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་པ་ ▫ *mngon sum gyis rtogs pa* ▫ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ *pratyakṣādhiḡata* ▫ **realize with direct perception**

མངོན་སུམ་གྱིས་དྲངས་པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤེས་ ▫ *mngon sum gis drangs pa'i rtog pa bcad shes* ▫ **conceptual subsequent cognizer that remembers because of direct perception; {T} conceptual subsequent cognizer that is induced by direct perception**

མངོན་སུམ་གྱིས་འབྲིན་པའི་ངེས་ཤེས་ ▫ *mngon sum gyis 'dren pa'i nges shes* ▫ {GD:476} an ascertaining consciousness induced by perception

མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་ ▫ *mngon sum bcad shes* ▫ *pratyakṣa-paricchinnajñāna* ▫ **direct subsequent cognizer** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཀྱང་བང་མངོན་བཅད་ཤེས་མ་ཡིད་མངོན་བཅད་ཤེས་མ་རང་མེག་བཅད་ཤེས་ཡ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་ ▫ *dbye ba/ 1 dbang mngon bcad shes/ 2 yid mngon bcad shes/ 3 rang rig bcad shes/ 4 rnal 'byor mngon sum bcad shes/* ▫ Div.: (1) sense direct subsequent cognizer; (2) mental direct subsequent cognizer; (3) self-knowing direct subsequent cognizer; (4) yogic direct subsequent cognizer

མངོན་སུམ་རྟོགས་པ་ཅན་ ▫ *mngon sum rtogs pa can* ▫ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ *vikalpaka-pratyakṣa* ▫ {GD:126} conceptual perception

མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ ▫ *mngon sum ltar snang* ▫ སྣང་། སྣང་། སྣང་། སྣང་། ▫ *snang snang snang snang* ▫ *pratyakṣa-ābhāsa* ▫ **pseudo/quasi/counterfeit direct perception/ perceiver** ▫ {GD:480} pseudo-perceptions DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་འབྲུལ་བའི་རྟོག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi snang yul la 'khrul ba'i rig pa* ▫ Def.: an awareness mistaken with respect to its appearing object

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཀྱང་བྲུལ་བའི་རྟོག་པ་མ་ཡིད་མངོན་གྱི་རྟོག་པ་མ་རྟོག་པ་གི་རྟོག་པ་མ་ཡིད་མངོན་སུམ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་མ་རྟོག་པ་མ་ཡིད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ ▫ *dbye ba/ 1 'khrul ba'i rtog pa/ 2 kun rdzob kyi rtog pa/ 3 rjes*

dpag gi rtog pa/ 4 rjes su dpag pa las byung ba'i rtog pa/ 5 dran pa'i rtog pa/ 6 mngon 'dod kyi rtog pa/ 7 rtog med mngon sum ltar snang/ ▫ Div.: (1) mistaken conception; (2) conventional conception; (3) inferential conception; (4) conception arisen from inference; (5) memory conception; (6) wishing conception; (7) non-conceptual counterfeit direct perception

མངོན་སྲུང་དང་པོ་བ་ ▫ *mngon sum dang po pa* ▫ {GD:736} first perception

མངོན་སྲུང་དང་པོ་བ་ ▫ *mngon sum dang po ba* ▫ {PH} initial perceptions

མངོན་སྲུང་ ▫ *mngon sum du* ▫ {C}sākṣāt; {MSA} *pratyakṣam* ▫ **directly; manifestly; evidently** ▫ {PH} manifestly; evidently; directly ▫ {C} in the presence of འོས་གསལ་དུ་མངོན་སྲུང་དུ་འཇུག་པའི་རྟོན་ ▫ *os gsal du mngon sum du 'jug pa'i rten* ▫ basis for manifestly entering into the clear light

མངོན་སྲུང་དུ་གྱུར་ ▫ *mngon sum du gyur* ▫ {C}saṃmukhī-bhūta ▫ **manifest** ▫ {C} directed towards; face to face; presence; be present; come face to face with; still (visibly) present

མངོན་སྲུང་དུ་གྱུར་བ་ ▫ *mngon sum du gyur pa* ▫ {C} *ābhimukhya*; {C}saṃmukhī-bhūta ▫ **manifest** ▫ {C} directed towards; face to face; presence; be present; come face to face with; still (visibly) present

མངོན་སྲུང་དུ་བགྱིད་ ▫ *mngon sum du bgyid* ▫ བགྱིད། བགྱིད། བགྱིས། བགྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▫ {L}sākṣātkāra ▫ **actualization; make manifest**

མངོན་སྲུང་དུ་བགྱིད་པ་ ▫ *mngon sum du bgyid pa* ▫ བགྱིད། བགྱིས། བགྱིས། བགྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▫ **actualize; make manifest**

མངོན་སྲུང་དུ་འཇུག་ལྡན་གཉིས་ཀྱི་ཀྱོང་ ▫ *mngon sum du 'jug ldan gnyis ka* ▫ **both enter and arise from manifestly**

མངོན་སྲུང་དུ་རྟོགས་པ་ ▫ *mngon sum du rtogs pa* ▫ རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། རྟོགས། ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ *sākṣādadhigata; pratyakṣa* ▫ **realize directly; cognize directly; direct realization**

མངོན་སྲུང་དུ་མཐོང་བ་ ▫ *mngon sum du mthong ba* ▫

directly see

མངོན་སྲུང་དུ་བྱ་བ་ ▫ *mngon sum du bya ba* ▫ {C,MSA} *ākṣātkriyā*; {L}sākṣātkāra; {MV}sākṣātkaraṇa; {MV}sākṣātkṛti; {MSA}saṃmukhī-bhāva (e.g.: *mārga-saṃmukhī-bhāva*) ▫ **manifestation; actualization** ▫ {C}realization

མངོན་སྲུང་དུ་བྱས་ནས་ ▫ *mngon sum du byas nas* ▫ {C} *sākṣāt-karoti*; {C}bhāvayitvā ▫ **manifesting; actualizing** ▫ {C}realize

མངོན་སྲུང་དུ་བྱས་པ་ ▫ *mngon sum du byas pa* ▫ {L} *sākṣātkāra*; {MV}sākṣātkriyā ▫ **manifestation; actualization** ▫ realization

མངོན་སྲུང་དུ་བྱེད་ཅིང་ ▫ *mngon sum du byed cing* ▫ {C} *pratyākṣa-kārin* ▫ **manifest; actual** ▫ {C}has placed directly before his own eyes

མངོན་སྲུང་དུ་བྱེད་པ་ ▫ *mngon sum du byed pa* ▫ {L} *sākṣātkāra* ▫ **manifestation; actualization** ▫ realization

མངོན་སྲུང་དུ་མ་མཛད་པ་ ▫ *mngon sum du ma mdzad pa* ▫ {C}asākṣātkṛta ▫ **non-manifest; not actual** ▫ {C} not realized

མངོན་སྲུང་དུ་མཛད་པ་ ▫ *mngon sum du mdzad pa* ▫ **manifestation**

མངོན་སྲུང་བྱ་བ་ ▫ *mngon sum bya ba* ▫ {MV} *sākṣātkaraṇa*; {MV}sākṣātkṛti ▫ **manifestation; actualization**

མངོན་སྲུང་བྱས་ནས་ ▫ *mngon sum byas nas* ▫ {C} *sākṣāt-karoti* (=bhāvayitva) ▫ **having manifested; actualizing** ▫ {C}realize

མངོན་སྲུང་མ་ཡིན་པ་ ▫ *mngon sum ma yin pa* ▫ {MSA} *anāmukha*; {MSA}apratyakṣa; {MSA}asamakṣa ▫ **non-manifest; not actual**

མངོན་སྲུང་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ ▫ *mngon sum ma yin pa'i chos* ▫ **non-obvious phenomenon**

མངོན་སྲུང་མི་བྱེད་ ▫ *mngon sum mi byed* ▫ {C} *asākṣātkriyā* ▫ **nonmanifestation; non-manifest; not actual** ▫ {C}cannot be realized

མངོན་སྲུང་ཚད་མ་ ▫ *mngon sum tshad ma* ▪ {PH}valid perception

མངོན་སྲུང་ཚད་མ་བཞི་ ▫ *mngon sum tshad ma bzhi* ▪ {PH}four types of valid perception

མངོན་སྲུང་མཛད། མངོན་སྲུང་དུ་མཛད་ ▫ *mngon sum mdzad, mngon sum du mdzad* ▪ {C}akṣa-ga ▪ **manifest** ▫ {C}show up

མངོན་སྲུང་ཡིད་མ་གཏང་ ▫ *mngon sum yid ma gtad* ▪ **not aiming the mind directly (?)** {T} ▫ {GD:506} inattentive perception

མངོན་སྲུང་ལ་སྐྱང་བ་གང་ཞིག་སོ་སོར་སྐྱང་བ་ ▫ *mngon sum la snang ba gang zhig so sor mi snang ba* ▪ སྐྱང། སྐྱང། སྐྱང། སྐྱང། ▫ *snang snang snang snang* ▪ **(1) appearing to direct perception; and (2) not appearing as separate**

མངོར་བ་ ▫ *mngor ba* ▪ **sweet**{D1}

རྩ་ ▫ *rnga* ▪ {MSA}tūrya ▪ **drum**

རྩ་བོ་ཆེ་ ▫ *rnga bo che* ▪ {C}bherī ▪ {C}drum

རྩ་བོ་ཆེ་ཆེན་པོའི་ལེུ་ ▫ *rnga bo che chen po'i le'u* ▪ mahābherihāraka-parivarta ▪ **the Great Drum Sūtra (mahābherihāraka-parivarta), P. 888, vol. 35**

རྩ་མོ་ ▫ *rnga mo* ▪ **camel**

རྩ་ཡབ་ ▫ *rnga yab* ▪ cāmara ▪ **Cāmara**

རྩ་ཡབ་གཞན་ ▫ *rnga yab gzhan* ▪ aparacāmara ▪ **Aparacāmara**

རྩན་ཅན་བྱེད་པར་འགྲུབ་ ▫ *rngan can byed par 'gyur* ▪ {C}uccagghayati ▪ {C}sneer; deride

རྩན་པ་ ▫ *rngan pa* ▪ {C}punya ▪ {C}merit

རྩམས་བརྗེད་དུ་བྲིད་ཅོལ་བའི་ཆས་ ▫ *rngams brjid dur khrod rol pa'i chas* ▪ {PH}frightful attire of a charnel ground dweller

རྩའི་སྒྲ་ ▫ *rnga'i sgra* ▪ {MSA}dundubhi-svarā ▪ **sound of a drum**

རྩུབ་ ▫ *rngub* ▪ **inhalation**

རྩུལ་ ▫ *rngul* ▪ {PH}sweat

རྩོག་ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་ ▫ *rngog legs pa'i shes rab* ▪ {GD:ix,xiii} N#gok-lek-b#ay-s#hay-rap (circa 11th c.), a G#a-dam-b#a author on epistemology

རྩོག་ལོ་རྩུ་བ་བོལ་ལྷན་ཤེས་རབ་ ▫ *rngog lo tsā ba blo ldan shes rab* ▪ {PH}the translator; Ngok Lo-den-shay-rap (1059-1109)

རྩོག་ལོ་ཙ་བ་བོལ་ལྷན་ཤེས་རབ་ ▫ *rngog lo tsa ba bol ldan shes rab* ▪ {GD:ix,xiii} N#gok Lo-d#za-wa L#o-den-s#hay-rap (1059-1109), a G#a-dam-b#a author on epistemology

རྩོན་པ་ ▫ *rngon pa* ▪ {C}niṣāda ▪ {C}hunter

ལྷ་ ▫ *lga* ▪ {LCh}pañca ▪ **five**

ལྷ་སྒྲིབ་ཟང་པོ་ ▫ *lga sde bzang po* ▪ **the first five disciples of the Buddha [the five ascetics: Kauṇḍinya, Āsvajit, Vaśpa, and Mahānaman]**

ལྷ་པ་ ▫ *lga pa* ▪ {MSA}pañcaka; {MV}pañcamī; {MV}pañcama ▪ **the fifth** {T}

ལྷ་པོ་ ▫ *lga po* ▪ {MSA,MV}pañca ▪ **all five** {T}

ལྷ་པོ་འཕྲོད་ ▫ *lga po 'phrod* ▪ {PH}five-fold alignment

ལྷ་སྒྲིབ་པ་ ▫ *lga sde bzang po* ▪ **previous; former; before; early** ▫ {PH}half

ལྷ་གྲོ་གཅིག་ ▫ *lga gro gcig* ▪ {PH}one half day's journey

ལྷ་རྒོལ་ ▫ *lga rgol* ▪ བཞལ། ཞལ། བཞལ། ཞལ། ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ {LCh}pūrvavādin ▪ **former party; former opponent; opponent; other party**

ལྷ་ལྷས་ ▫ *lga ltas* ▪ {C}pūrvā-nimitta ▪ **former sign; prior sign; omen** ▫ {C}symptom; indication; sign which indicates

ལྷ་རྩོ་ ▫ *lga dro* ▪ {C}purobhakta; {L}pūrvāhna ▪ {C}morning; forenoon

ལྷ་རྩོའི་དུས་ ▫ *lga dro'i dus* ▪ {PH}morning

ལྷ་ན་ ▫ *lga na* ▪ {PH}previously; formerly

ལྷ་ན་མེད་བྱིར་ ▫ *lga na med phyir* ▪ {MSA}prāg abhāvāt

• **former non-existence**

སྐྱོན་པ་བསམ་གསལ་བ་ ▫ *snga nas bsags pa* ▪ {C}pūrva-upacita ▪ **formerly collected** ▫ {C}built up in the past

སྐྱི་ ▫ *snga phyi* ▪ {L}paurvyāparyyam ▪ **former and later; temporal** ▫ {PH}previous and later; former and later ▫ before and after; early and late རྒྱ་གར་དུ་སྐྱི་བསྐྱོན་པ་བསམ་ལོ་བཙུག་པུ་བཞུགས། ▫ *rgya gar du snga phyi bsdoms pas lo bco lnga bzhugs*, ▫ Combining [his] previous and later [visits], [he] lived in India for fifteen years. ▫ {GCG} p.21

སྐྱི་ཀུན་ ▫ *snga phyi kun* ▪ {PH}all former and later

སྐྱི་བའི་རྟེན་ ▫ *snga phyi ba'i rten* ▪ **temporal base**

སྐྱི་མེད་པ་ ▫ *snga phyi med pa* ▪ {MV}apūrvācarama ▪ **atemporal; no former and later**

སྐྱི་མེད་པར་ ▫ *snga phyi med par* ▪ {C}anupūrvacaramam; {MV}apūrvācarama ▪ **atemporal; no former and later** ▫ {C}sooner or later

སྐྱིར་ ▫ *snga phyr* ▪ {L}paurvyāparyyam ▪ **former and later**

སྐྱ་མ་ ▫ *snga ma* ▪ {C,MSA}pūrva; {C}purima ▪ **former; earlier; prior; early** ▫ {C}first; the first one

སྐྱ་མ་ཕྱི་མ་ཁྱད་མེད་ ▫ *snga ma phyi ma khyad med* ▪ {MSA}paurvāparyāviśiṣṭa ▪ **no difference between former and later**

སྐྱ་མའི་ལས་ཉོན་ ▫ *snga ma'i las nyon* ▪ **former actions and afflictions**

སྐྱ་རབས་པ་ ▫ *snga rabs pa* ▪ {C}built up in the past; {GD:550} previous [thinkers]

སྐྱ་རྩལ་ ▫ *snga rol* ▪ {PH}earlier; prior; before ▫ མི་མ་འདི་སྐྱ་ཚད་དཔག་དུ་མེད་པའི་སྐྱ་རྩལ་ནས། རྗེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབང་སྐྱོན་གྱིས་རྗེས་སུ་བརྒྱུང་བ་ཡིན། ▫ *bla ma 'di sku tshad dpag tu med pa'i snga rol nas; rje btsun 'jam pa'i dbyangs kyis rjes su bzung ba yin*; ▫ Over countless prior lifetimes, this teacher was mentored by the venerable Mañjuśrī. ▫ {W23693} Mkhas-grub-rnam-thar-bsdus-pa; 2b.2

སྐྱ་རྩལ་གྱི་ཡང་ཆེས་སྐྱ་རྩལ་ ▫ *snga rol gyi yang ches snga rol* ▪ {C}pareṇa paratareṇa ▪ {C}farther and farther away from

སྐྱ་རྩལ་དུ་ ▫ *snga rol du* ▪ **prior; before**

སྐྱ་ལུགས་སུ་ ▫ *snga lugs su* ▪ **prior**

སྐྱ་ལོགས་ ▫ *snga logs* ▪ **prior**

སྐྱ་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་ ▫ *snga logs su byung ba* ▪ རྣམས་ལ། རྣམས་ལ། རྣམས་ལ། རྣམས་ལ། ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ **prior arising**

སྐྱགས་ ▫ *sngags* ▪ {LCh,TN}mantra ▪ **spell; mantra; general word for tantra**

སྐྱགས་ཀྱི་ཐོག་པ་ ▫ *sngags kyi theg pa* ▪ mantrayāna ▪ **Mantra Vehicle**

སྐྱགས་ཀྱི་རིགས་ ▫ *sngags kyi rigs* ▪ {C}jāpya ▪ **chanting(?)** ▫ {C}muttering

སྐྱགས་མཐུ་ཉིད་ ▫ *sngags mthu nyid* ▪ {PH}the power of mantra

སྐྱགས་མཐུས་ ▫ *sngags mthus* ▪ **by the power of a mantra**{S}

སྐྱགས་པ་བསྐྱབ་པ་ ▫ *sngags pa bsgrub pa* ▪ བསྐྱབ། རྒྱུབ། བསྐྱབས། རྒྱུབས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}mantra-sādhana ▪ {C}evocation of mantras

སྐྱགས་རིམ། སྐྱགས་རིམ་ཆེན་མོ་ ▫ *sngags rim, sngags rim chen mo* ▪ **Tsong-kha-pa's (tsong kha pa) Great Exposition of Secret Mantra**

སྐྱང་བ་ ▫ *sngang ba* ▪ **appear; appearance; bright; shining**

སྐྱར་ ▫ *sngar* ▪ **before; formerly; previously**

སྐྱར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཕྱིས་རྣམ་པར་བྱུང་ ▫ *sngar kun nas nyon mongs pa phyis rnam par byang* ▪ རྣམ་ལ། རྣམས་ལ། རྣམས་ལ། རྣམས་ལ། ▫ 'byang 'byangs byang 'byongs ▪ {MV}pūrvam saṃkleśaḥ paścād vyavadānaḥ ▪ **formerly afflicted, later purified** {T}

སྐྱར་གྱི་གནས་ཆ་འཛིན་པ་ ▫ *sngar gyi gnas cha 'jig pa* ▪ **the factor of stability [attained] earlier disintegrates**

སྐར་གྱི་མཚན་མ་ ▫ *sngar gyi mtshan ma* ▪ {C}pūrva-nimitta ▪ **former sign** ▫ {C}symptom; (a certain) sign; which indicates; indication

སྐར་རྒོལ་ ▫ *sngar rgol* ▪ བཀའ། ཀའ། བཀའད། རྒོལ། ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ pūrvapakṣa ▪ **challenger (in debate); former party; prior opponent**

སྐར་གདམས་བཞེས་ ▫ *sngar gda' ba'i* ▪ {C}drśyate ▪ {C}is seen; has appeared; has seen

སྐར་ནས་ཡོད་པས་ ▫ *sngar nas yod pas* ▪ **since he has from before**

སྐར་ཡོད་གསལ་དུ་འགག་པ་ ▫ *sngar yod gsal du 'gag pa* ▪ **new cessation of the previously existent**

སྐར་ལུང་མ་བསྟན་ ▫ *sngar lung ma bstan* ▪ བསྟན། རྟོན། བསྟན། རྟོན། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}ādāvavyākaraṇāt ▪ **not previously revealed in scripture**

སྐར་ལྷུང་ལ་མཐོང་མ་མྱོང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷུང་ལའི་ཁ་དྲིལ་འཛིན་པའི་དབང་མངོན་ ▫ *sngar utp la mthong ma myong ba'i gang zag gi rgyud kyi utp la'i kha dog 'dzin pa'i dbang mngon* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **sense direct perception in the continuum of a person—who has not previously experienced seeing an utpala—that apprehends the color of an utpala**

སྤོ་ ▫ *sngo* ▪ བསྤོ། སྤོ། བསྤོས། སྤོས། ▫ *bsngo/ sngo/ bsngos/ sngos/* ▪ nāmayi; nati ▪ **dedicate** ▫ {PH}blue

སྤོ་སྤྱི་ ▫ *sngo skya* ▪ **bluish{D1}**

སྤོ་སྤྱི་ ▫ *sngo sga* ▪ **the leaves of green ginger which has a round type of leaf and grows in snow mountains or in stony areas on mountains where there used to be snow**

སྤོ་ནག་ ▫ *sngo nag* ▪ **blue black{D1}**

སྤོ་འཛིན་ ▫ *sngo 'dzin* ▪ གཟུང་། འཛིན། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **apprehending blue**

སྤོ་འཛིན་དབང་མངོན་ ▫ *sngo 'dzin dbang mngon* ▪ {PH} sense direct perception apprehending blue

སྤོ་སི་ ▫ *sngo si* ▪ {PH}light blue

སྤོ་སེར་ ▫ *sngo ser* ▪ {PH}blue and yellow

སྤོ་སེར་དཀར་དམར་ ▫ *sngo ser dkar dmar* ▪ {PH}blue; yellow; white; and red

སྤོ་སེར་དམར་དཀར་ ▫ *sngo ser dmar dkar* ▪ {PH}blue; yellow; red; and white

སྤོན་ / སྤོན་དུ་ / སྤོན་ལ་ ▫ *sngon / sngon du / sngon la* ▪ {L,C,MSA,MV}pūrva; {C}purvaṃkara; pūrvam (=pūrvaka); paurvaka ▪ **earlier; previously; first; prior; previous; former** ▫ {C}formerly; before; first of all; up to now; so far; in the past; previously described; of the past

སྤོན་གོམས་པར་བྱས་པ་ ▫ *sngon goms par byas pa* ▪ {MV}pūrvābhyāsa ▪ **cultivated previously {T}**

སྤོན་གྱི་ ▫ *sngon gyi* ▪ {C}purā ▪ {C}who preceeded me

སྤོན་གྱི་སྤྱི་མཚོག་གིས་ ▫ *sngon gyi skye mchog gis* ▪ {C}parāpuruṣottamena ▪ {C}from Him who went before me

སྤོན་གྱི་རྒྱལ་བ་དག་ལ་བྱ་བ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ ▫ *sngon gyi rgyal ba dag la bya ba byas pa yin par* ▪ {C}pūrvajina-kṛta-adhikāra ▪ {C}one who has fulfilled/performed/done his duties under the former Jinas

སྤོན་གྱི་རྒྱལ་བ་ལ་བྱ་བ་ལྷག་པར་བྱས་ཤིང་ ▫ *sngon gyi rgyal ba la bya ba lhag par byas shing* ▪ {C}pūrvajina-kṛta-adhikāra ▪ {C}one who has fulfilled/performed/done his duties under the former Jinas

སྤོན་གྱི་མཐའ་ ▫ *sngon gyi mtha'* ▪ {C}pūrvāntatas ▪ {C}in the past; from where it begins; at/in the beginning

སྤོན་གྱི་དུས་ ▫ *sngon gyi dus* ▪ {L}pūrvakāla ▪ **former age; earlier time**

སྤོན་གྱི་གནས་ཇིས་སུ་དྲན་པ་ཤེས་པ་ ▫ *sngon gyi gnas rjes su dran pa shes pa* ▪ {PH}superknowledge of recollecting former lives

སྤོན་གྱི་གནས་ཇིས་སུ་དྲན་པའི་མངོན་ཤེས་ ▫ *sngon gyi gnas rjes su dran pa'i mngon shes* ▪ {PH}superknowledge of recollects former lives

སྤོན་གྱི་སྤོན་ལས་ ▫ *sngon gyi smon lam* ▪ {MSA}pūrvapranidhāna ▪ **former prayer wishes {T}**

སྤོན་གྱི་ལས་ ▫ *sngon gyi las* ▪ {MSA}pūrvakarman ▪

former action {T}

སྐོན་གྱི་སྐོལ་ ▫ *sngon gyi srol* ▪ {PH}ancient tradition

སྐོན་འགྲོ་སྐོན་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ *sngon 'gro, sngon du 'gro ba* ▪ {LCh}pūrvaka; {LCh}pūrvagama; pūrvamgama ▪ [before-go]; preliminary practices; preliminary; preparation; prerequisite

སྐོན་འགྲོ་ཙམ་ཡིན་པས་ ▫ *sngon 'gro tsam yin pas* ▪ since [they] are mere preliminaries

སྐོན་འགྲོའི་སྦྱོར་བ་ ▫ *sngon 'gro'i sbyor ba* ▪ སྦྱོར། སྦྱོར། སྦྱོར། སྦྱོར། ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ preparatory training

སྐོན་ཆད་ ▫ *sngon chad* ▪ {C}alabdha-pūrva; {MSA}pūrva ▪ {PH}in the past ▫ {C}in the past(?)

སྐོན་ཆད་པར་ ▫ *sngon chad par* ▪ paricārikā(ya) ▪ {C}when in the past he served

སྐོན་ཆད་སྦྱད་པར་ ▫ *sngon chad spyad par* ▪ སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ paricārikā(yā) ▪ {C}when in the past he served

སྐོན་ཆད་སྦྱོད་པའི་ཚེ་ ▫ *sngon chad spyod pa'i tshe* ▪ སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ paricārikā(yā) ▪ {C}when in the past he served

སྐོན་ཆད་མ་ ▫ *sngon chad ma* ▪ {C}apūrva-labha ▪ {C}which he had not had before

སྐོན་འཇུག་ ▫ *sngon 'jug* ▪ prefix

སྐོན་དུ་འགྲོ་ ▫ *sngon du 'gro* ▪ precede

སྐོན་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ *sngon du 'gro ba* ▪ {LCh}pūrvaka; {LCh}pūrvagama; {C}pūrvāṅ gama; {C}pūrvamgamatā ▪ preliminary; prerequisite ▫ {C}preceeded; controller; directs; controls; controlled by; controlled

སྐོན་དུ་འགྲོ་བར་འདོད་པ་ ▫ *sngon du 'gro bar 'dod pa* ▪ {C}pūrvamgamena bhavitu-kāma ▪ {C}wants to win precedence over

སྐོན་དུ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་ ▫ *sngon du 'gro ye shes* ▪ {MSA}jñāna-pūrvamgama ▪ preliminary exalted wisdom; previous exalted wisdom

སྐོན་དུ་བསྟེན་པ་ ▫ *sngon du bsnyen pa* ▪ prior approximation

སྐོན་དུ་བསྟེན་པ་བྱེད་པ་ ▫ *sngon du bsnyen pa byed pa* ▪ prior approximation

སྐོན་དུ་བཏང་ ▫ *sngon du btang* ▪ previously perform

སྐོན་དུ་མ་སོང་བར་ ▫ *sngon du ma song bar* ▪ མོང། མོང། | མོང། མོང། ▫ *song song song song* ▪ without being preceded by...

སྐོན་དུས་ཀྱི་སྤྱིད་པ་ ▫ *sngon dus kyi srid pa* ▪ prior state [from the second moment until death; usually the longest of the four states]

སྐོན་ནས་ ▫ *sngon nas* ▪ {PH}previously; prior

སྐོན་གནས་ ▫ *sngon gnas* ▪ previous situations

སྐོན་གནས་མཁྱེན་པའི་སྦྱོབས་ ▫ *sngon gnas mkhyen pa'i stobs* ▪ power of exalted knowledge mindful of former states

སྐོན་གནས་རྗེས་དྲན་གྱི་མངོན་ཤེས་ ▫ *sngon gnas rjes dran gyi mngon shes* ▪ {PH}superknowledge of recollecting former lives

སྐོན་གནས་རྗེས་དྲན་གྱི་ཤེས་པ་ ▫ *sngon gnas rjes dran gyi shes pa* ▪ {PH}knowledge of former lives

སྐོན་པོ་ ▫ *sngon po* ▪ {LCh,C,MSA}nīla ▪ blue ▫ {C}black-blue

སྐོན་པོའི་ཐ་སྦྱོར་གྱི་གཞིར་གྱུར་པའི་སྐོན་པོ་ ▫ *sngon po'i tha snyad kyi gzhir gyur pa'i sngon po* ▪ blue that is the referent of the convention “blue”

སྐོན་སྦྱོད་ཚེ་ན་ ▫ *sngon spyod tshe na* ▪ སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། སྦྱད། ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}paricārikāyām ▪ {C}having served them in the past

སྐོན་མ་ ▫ *sngon ma* ▪ former

སྐོན་མེད་པ་ ▫ *sngon med pa* ▪ apūrva ▪ unprecedented{N}

སྐོན་མེད་པ་སྐྱེ་ ▫ *sngon med pa skye* ▪ {MSA}apūrvotpatti ▪ not previously arisen

སྐོན་འཛིན་ ▫ *sngon 'dzin* ▪ གཟུང། འཛིན། བཟུང། ཟུངས། ▫ *gzung*

'dzin bzung zungs ▪ **apprehending blue**

སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་གྱི་དེ་མ་ཐག་ཀྱིན་ ▫ *sngon 'dzin mngon sum gyi de ma thag rkyen* ▪ གཟུང་། འཛོལ། བཟུང་། ཟུངས།
 ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **immediately preceding condition of a direct perception apprehending blue** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་མྱོང་བ་གསལ་ལེག་ཙམ་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ sngon 'dzin mngon sum myong ba gsal rig tsam du gtso bor dngos su skyed byed kyi rig pa* ▫ Def.: a knower that is the main direct producer of a direct perception apprehending blue only as a luminous and knowing experiential entity

སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་གྱི་བདག་ཀྱིན་ ▫ *sngon 'dzin mngon sum gyi bdag rkyen* ▪ གཟུང་། འཛོལ། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **empowering/proprietary condition of a direct perception apprehending blue** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་རང་དབང་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ sngon 'dzin mngon sum rang dbang du gtso bor dngos su skyed byed* ▫ Def.: main direct producer of a direct perception apprehending blue under its own power

སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་གྱི་དམིགས་ཀྱིན་ ▫ *sngon 'dzin mngon sum gyi dmigs rkyen* ▪ གཟུང་། འཛོལ། བཟུང་། ཟུངས། ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **observed object condition of a direct perceiver apprehending blue** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྗན་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ sngon 'dzin mngon sum sngon po'i rnam ldan du gtso bor dngos su skyed byed* ▫ Def.: main direct producer of a direct perception apprehending blue as having the aspect of blue

སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་སྔོན་པོའི་རྣམ་ལྗན་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *sngon 'dzin mngon sum sngon po'i rnam ldan du gtso bor dngos su skyed byed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **main direct producer of a direct perception apprehending blue as having the aspect of blue**

སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་མྱོང་བ་གསལ་ལེག་ཙམ་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རིག་པ་ ▫ *sngon 'dzin mngon sum myong ba gsal rig tsam du gtso bor dngos su skyed byed kyi rig pa* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **a knower that is the**

main direct producer of a direct perception apprehending blue only as a luminous and knowing experiential entity

སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་རང་གི་རྣམ་ལྗན་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *sngon 'dzin mngon sum rang gi rnam ldan du gtso bor dngos su skyed byed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **main direct producer of a direct perception apprehending blue as having its aspect**

སྔོན་འཛོལ་མངོན་སུམ་རང་དབང་དུ་གཙོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *sngon 'dzin mngon sum rang dbang du gtso bor dngos su skyed byed* ▪ བསྐྱེད། སྐྱེད། བསྐྱེད། སྐྱེད། ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **main direct producer of a direct perception apprehending blue under its own power**

སྔོན་འཛོལ་དབང་མངོན་གྱིས་དངས་པའི་སྔོན་པོའི་དེས་པའི་ཤེས་པའི་ལྟུང་ དོན་ལྟུང་ ▫ *sngon 'dzin dbang mngon gyis drangs pa'i sngon po nges pa'i shes don mthun* ▪ **factually concordant determining consciousness of blue that is induced from a sense direct perceiver apprehending blue (?)**

སྔོན་རོལ་ ▫ *sngon rol* ▪ {MSA}ādi; {MSA}prāñc ▪ **prior; previous**

སྔོན་སོང་ ▫ *sngon song* ▪ སོང། སོང། སོང། སོང། ▫ *song song song song* ▪ **preceding**

སྔོས་ ▫ *sngos* ▪ བསྐྱེ། སྐྱེ། བསྐྱེས། སྐྱེས། ▫ *bsngo/ sngo/ bsngos/ sngos/* ▪ *nāmayi; nati* ▪ **dedicate**

བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bsngags* ▪ {C}praśamsā; (pra √śams): {MSA}praśamsate; {C}śaśyate ▪ **to praise** ▫ {C} glorification; recommend

བསྐྱེད་སྐྱེད་ལྗན་ ▫ *bsngags ldan* ▪ {Das} kaṇḍaka; kaṇḍika ▪ {PH}Kaṇḍaka

བསྐྱེད་སྐྱེད་པ་ ▫ *bsngags pa* ▪ (√śams): {MSA}śamsanti; {C}śamsita; {MSA}praśamsā; {C}praśasta; {MSA}praśamsām vidadhati (vi √dhā); {L}varṇa; (√varṇ): {MSA}varṇayati; {MSA}varṇitavat ▪ **praise** ▫ {C} glorification; extolled; lauded; color; outward appearance

བསྐྱེད་སྐྱེད་པ་བརྟེན་ ▫ *bsngags pa brjod* ▪ བརྟེན། རྟེན། བརྟེན། རྟེན། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}varṇaṃ bhāṣate;

{C}varṇa-vāda ▪ {C} speak in praise of; proclaim the praises of

བསྐྱབས་པ་བརྗོད་པ་ ▫ *bsngags pa brjod pa* ▪ བརྗོད་ རྗོད། བརྗོད་ རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}varṇa-vādin ▪ {C} one who has praised; praise; incite

བསྐྱབས་པ་སྟོན་ཏེ་ ▫ *bsngags pa ston te* ▪ བསྟན་ སྟོན། བསྟན་ སྟོན། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}varṇayati ▪ {C}praises

བསྐྱབས་པ་མི་སྟོན་ཏེ་ ▫ *bsngags pa mi ston te* ▪ བསྟན་ སྟོན། བསྟན་ སྟོན། ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}varṇayati ▪ {C}praises

བསྐྱབས་པ་འང་བརྗོད་ལ་ ▫ *bsngags pa 'ang brjod la* ▪ བརྗོད་ རྗོད། བརྗོད་ རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}varṇaṃ bhāṣate ▪ {C} speak in praise of

བསྐྱབས་པ་གསུང་གིས་ ▫ *bsngags pa gsung gis* ▪ {C}varṇa-vādin ▪ {C} one who has praised; praise; incite

བསྐྱོ་ ▫ *bsngo* ▪ བསྐྱོ། སྐྱོ། བསྐྱོས། སྐྱོས། ▫ *bsngo/ sngo/ bsngos/ sngos* ▪ {C}nāmayi; {MV}nati ▪ **dedicate** ▫ {C} dedicate to

བསྐྱོ་བགྲང་ ▫ *bsngo bgrang* ▪ **review**

བསྐྱོ་བ་ ▫ *bsngo ba* ▪ {MV}nati; {MSA}pariṇāmana ▪ **dedicate** ▫ {PH}dedication

བསྐྱོ་བ་སྐྱོམ་ལས་ ▫ *bsngo ba sgom lam* ▪ pariṇāmanālakṣaṇo bhāvanāmārgaḥ ▪ **[Great Vehicle] path of meditation of dedication**

བསྐྱོ་བ་ཅུང་ཏུ་ ▫ *bsngo ba chung ngu* ▪ **small dedication**

བསྐྱོ་བ་པོ་ ▫ *bsngo ba po* ▪ **dedicator**

བསྐྱོ་བ་ཡིན་ ▫ *bsngo ba yin* ▪ {C}pariṇāmita bhavati ▪ **dedicate** ▫ {C} becomes turned over

བསྐྱོ་བྱ་ ▫ *bsngo bya* ▪ **object of dedication**

བསྐྱོ་བྱེད་ ▫ *bsngo byed* ▪ **agent of dedication**

བསྐྱོ་ཡིན་ ▫ *bsngo yin* ▪ {C}nāmayāti ▪ **dedicate** ▫ {C} turns over

བསྐྱོས་ ▫ *bsngos* ▪ བསྐྱོ། སྐྱོ། བསྐྱོས། སྐྱོས། ▫ *bsngo/ sngo/ bsngos/ sngos* ▪ nāmayi; nati ▪ **dedicate**

ཅ་ལག་ ▫ *ca lag* ▪ **things; goods**

ཅག་ ▫ *cag* ▪ **plural marker**

ཅང་། ཅི་ཡང་ ▫ *cang, ci yang* ▪ **at all; anything**

ཅང་མི་སྐྱོ་བར་འདུག་ ▫ *cang mi smra bar 'dug* ▪ {C}tūṣṇīṃbhāvena-atinamayati ▪ {C} spend his time in silence

ཅང་ཤེས་པ་ ▫ *cang shes pa* ▪ {C,L}ājāneya ▪ {C}wise; thorough-bred; well-born

ཅན་ ▫ *can* ▪ **possessing; having; subject to**

ཅི་ ▫ *ci* ▪ *kim* ▪ **what; however; whatever; can indicate question: "Is ... (the case)?; who**

ཅི་དགོས་ ▫ *ci dgos* ▪ {C}kimuta ▪ {C}what?; why?; who?; how much more?

ཅི་བརྗོད་ ▫ *ci brjod* ▪ བརྗོད་ རྗོད། བརྗོད་ རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **what has been told(?)**

ཅི་སྟེ་ ▫ *ci ste* ▪ {C}athavā ▪ {PH}perhaps ▫ {C}but if; but however; or even; if; or even if

ཅི་ཐུབ་ ▫ *ci thub* ▪ **[what-able]; whatever one can; as much as possible**

ཅི་ཐོད་ཐོད་སྐྱོ་བ་ ▫ *ci thod thod smra ba* ▪ {C}yat-kiñcana-pralāpin ▪ {C}prattling away about everything that comes into one's head

ཅི་འདྲ་ ▫ *ci 'dra* ▪ **[what-like]; whatever like; whatever; what like?**

ཅི་འདྲ་བ་ ▫ *ci 'dra ba* ▪ {C}atha ▪ **[what-like]; whatever like; whatever; what like?** ▫ {C}but; if; moreover; however; but when; "as like"

ཅི་ནས་ཀྱང་ ▫ *ci nas kyang* ▪ **[what-from-even]; in any case; by all means**

ཅི་དུས་ ▫ *ci nus* ▪ **[what-able]; whatever one can; as much as possible**

ཅི་དུས་སུ་ ▫ *ci nus su* ▪ {PH}as much as possible; as many [times] as possible

ཅི་ལྟར། ཅིའི་ལྟར་ ▫ *ci phyir, ci'i phyir* ▪ **why?; for what reason?**

ཅི་ཕྱིར་ཞེ་ན་ ▫ *ci phyir zhe na* ▪ {C} *kiṃ kāraṇam* ▪ {C} for what reason?

ཅི་བར་མ་དོར་ ▫ *ci bar ma dor* ▪ {C} *antarā* ▪ {C} meanwhile; midway; prematurely; intermediate state

ཅི་བས་ཀྱང་ ▫ *ci bas kyang* ▪ {PH} very much; especially
 ▫ བོད་དཔེ་རྣམས་ཅི་བས་ཀྱང་སྐྱུ་ལེགས། ▫ *bod dpe rnams ci bas kyang spus legs*; ▫ The Tibetan texts were of especially good quality. ▫ {GCG} p. 28/48

ཅི་མ་རུང་ ▫ *ci ma rung* ▪ [what-not-fitting]; how nice it would be!; how would it not be fitting?

ཅི་ཞིག་ ▫ *ci zhig* ▪ what

ཅི་འང་མེད་པ་ ▫ *ci 'ang med pa* ▪ {C} *ākimcānaya*; *ākimcānya* ▪ **nothingness** ▫ {C} destitution; absolute non-existence

ཅི་འང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ ▫ *ci 'ang med pa'i skye mched* ▪ {C} *ākimcānyāyatana* ▪ **sphere of nothingness** ▫ {C} sense-field of absolute non-existence

ཅི་ཡང་། ཅང་ ▫ *ci yang, cang* ▪ **at all; anything**

ཅི་ཡང་ ▫ *ci yang* ▪ {PH} at all; anything whatsoever ▫ བདག་འཛིན་ལ་ཅི་ཡང་མི་གནོད་དེ་ ▫ *bdag 'dzin la ci yang mi gnod de* ▫ it will not harm the conception of self at all ▫ {MSI 409.2}

ཅི་ཡང་མེད་ ▫ *ci yang med* ▪ {LCh} *ākimcānaya*; *ākimcānya* ▪ **nothingness**

ཅི་ཡང་མེད་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ ▫ *ci yang med pa'i skye mched* ▪ {LCh} *ākimcānyāyatana* ▪ **sphere of nothingness**

ཅི་ཡོད་ ▫ *ci yod* ▪ [what-is]; what is?; whatever

ཅི་རིགས་ ▫ *ci rigs* ▪ any; or

ཅི་རིགས་སྐོ་ནས་ ▫ *ci rigs sgo nas* ▪ {PH} from the point of view of whichever is suitable

ཅི་རིགས་པ་ ▫ *ci rigs pa* ▪ [what-type]; any; and either; either

ཅི་རིགས་པར་ ▫ *ci rigs par* ▪ {MV} *yathāyogam* (= *ci rigs su sbyar bar bya*); {MV} *yathārhatas* (= *ci rigs sbyar*) ▪ {PH} as is suitable; as either

ཅི་རིགས་སྐྱར་ ▫ *ci rigs sbyar* ▪ སྐྱར་སྐྱོལ་སྐྱར་སྐྱོལ། ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MV} *yathārhatas* ▪ **either is affixed**

ཅི་རིགས་སུ་ ▫ *ci rigs su* ▪ {PH} suitably

ཅི་ལ་ ▫ *ci la* ▪ of what?

ཅི་ལ་དགོངས་ནས་ ▫ *ci la dgongs nas* ▪ **thinking of what?**

ཅི་ལ་བརྟེན་དེ་ ▫ *ci la brten te* ▪ {L} *kiṃ pratiṣṭhāya* ▪ **depending upon what; having what basis**

ཅི་ལ་གནས་ ▫ *ci la gnas* ▪ {L} *kiṃ samniśritya* ▪ **having what basis**

ཅི་སྐད་དུ་ ▫ *ci slad du* ▪ **on account of what?**

ཅི་སྐད་ཞེ་ན་ ▫ *ci slad zhe na* ▪ {C} *kiṃ kāraṇam* (= *na khalu punar*) ▪ {C} on account of what?; for what reason?

ཅི་བསམ་ཀྱན་འགྲུབ་ ▫ *ci bsam kun 'grub* ▪ {PH} all your wishes will be fulfilled

ཅིག་ ▫ *cig* ▪ **particle indicating "a" or imperative (often untranslatable)** ▫ {PH} [imperative marker]

ཅིག་སྒྲ་ ▫ *cig sgra* ▪ **the sound, cig, (?)**

ཅིག་ཅར་ ▫ *cig car* ▪ {LCh, C} *sakṛt* ▪ **simultaneously; simultaneous** ▫ {C} once more

ཅིག་ཅར་ ▫ *cig car* ▪ {MSA} *yugapad*; {MSA} *sakṛt*; {MSA} *asakṛt* (?); {C} *yamaka* ▪ **simultaneously; simultaneous; at one time** ▫ {C} sudden; immediate; quick; together; a few; some; twin

ཅིག་ཅར་དུ་ ▫ *cig car du* ▪ {LCh} *yugapad* ▪ **simultaneous; at one time; simultaneously**

ཅིག་ཅར་བ་ ▫ *cig car ba* ▪ **simultaneous**

ཅིག་ཆར་དུ་ ▫ *cig char du* ▪ {LCh} *yugapad* ▪ **simultaneous; simultaneously; at one time**

ཅིག་དང་ཡུད་ཅམ་ཞིག་ ▫ *cig dang yud tsam zhig* ▪ *muhūrta* ▪ **minute; second**

ཅིག་ཤོས་ ▫ *cig shos* ▪ {PH} other one ▫ འདོད་ཆགས་སྐྱེ་བ་གང་། །དེ་ནི་སྐྱབ་སྐྱེ་ཅིག་ཤོས་མིན། ▫ The desire that arises

from [external] conditions is easy to suppress, the other is not. ▫ {A4C}

ཅིང་ ▫ *cing* ▫ **and; pronoun indicator; present and past participial indicator**

ཅིའི་ཕྱིར། ཅི་ཕྱིར་ ▫ *ci'i phyir; ci phyir* ▫ **why?; for what reason? [lit.: because of what?]**

ཅིའི་སྐད་དུ་ ▫ *ci'i slad du* ▫ **on account of what?; why?**

ཅིའུ་མཁར་ ▫ *ci'u mkhar* ▫ {PH}prefectural capital

ཅིས་ ▫ *cis* ▫ **by any**

ཅིས་ཀྱང་ ▫ *cis kyang* ▫ **in any case; by all means**

ཅུང་ ▫ *cung* ▫ {PH}slight

ཅུང་མི་བདེན་ ▫ *cung mi bden* ▫ {PH}somewhat untrue

ཅུང་ཟད་ ▫ *cung zad* ▫ *kimcit; {MSA}kimcid; {MSA}alpa; {MSA}alpa-mātra; {C}anu* ▫ **[little-only]; somewhat; slight; only a little; a little; any** ▫ {PH}slightest; slightly ▫ something; someone; - {C}atom; smallest thing; particle ཅུང་པར་ཅུང་ཟད་ཀྱང་ མེད་པས་" ▫ *khyad par cung zad kyang med pas* ▫ Since there is not even the slightest difference ... ▫ [PGP 79]

ཅུང་ཟད་ཀྱང་ ▫ *cung zad kyang* ▫ *kimcit* ▫ **slight; only a little; a little; any** ▫ something; someone

ཅུང་ཟད་ལྡོག་གུར་ ▫ *cung zad lkog gyur* ▫ *kimcid-parokṣa* ▫ **slightly hidden phenomenon** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྒྱུ་ལུས་ཚུར་མཐོང་ནམས་ཀྱིས་ཐོག་མར་དངོས་སྣང་ས་ ཀྱི་དྲགས་ལ་བརྟེན་ནས་ངོས་པར་དྲགས་དགོས་པའི་ཚོས་ ▫ *mtshan nyid/ blo rigz tshur mthong rnamis kyiis thog mar dngos stobs kyi rtags la brten nas nges par rtogs dgos pa'i chos* ▫ Definition: Knowledge and Awareness: a phenomenon which an ordinary being must definitely realize initially in dependence upon a sign by the power of the fact

ཅུང་ཟད་ལྡོག་ལུར་ ▫ *cung zad lkog yur* ▫ *kimcidparokṣa* ▫ **slightly hidden phenomena**

ཅུང་ཟད་ཕྱི་སྡི་ ▫ *cung zad phye ste* ▫ **slightly extensive**

ཅུང་ཟད་མི་ ▫ *cung zad mi* ▫ *kimcit* ▫ **slight; only a little; little; any** ▫ something; someone

ཅུང་ཟད་མེད་ ▫ *cung zad med* ▫ **nothing in the least; not a little**

ཅུང་ཟད་ཅས་ ▫ *cung zad tsam* ▫ *{MSA}alpa-mātra; {MSA}kimcid; {MSA}kimcitka* ▫ **only slightly; only a little**

ཅུང་ཟད་ཅམ་ཞིག་ ▫ *cung zad tsam zhig* ▫ *{C}alpa-mātra* ▫ **only slightly; only a few** ▫ {C}a few only

ཅེ་ན་ ▫ *ce na* ▫ *{Ch}iti; {LCh}ced; iti cet* ▫ **if it is asked**

ཅེས་ ▫ *ces* ▫ *iti* ▫ **particle indicating quotation; thus**

ཅེས་བརྗོད་ ▫ *ces brjod* ▫ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད། ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ *{C}ucyate* ▫ {C}it is said; is spoken of; one speaks of; is called; is expounded

ཅེས་པ་ ▫ *ces pa* ▫ *iti* ▫ **particle indicating quotation**

ཅེས་པའི་མདོ་ཚིག་བཀའ་སྤྱུལ་པ་ ▫ *ces pa'i mdo tshig bka' stsal pa* ▫ **spoke the words of sūtra "..."**

ཅེས་བྱ་ ▫ *ces bya* ▫ *{C}nāman* ▫ **indicates quotation; it is said** ▫ {C}name(d); word; mere word

ཅེས་བྱ་བ་ ▫ *ces bya ba* ▫ **indicates quotation; it is said**

ཅོ་ ▫ *co* ▫ *{MSA}keśa* ▫ **hair**

ཅོ་འདྲི་ ▫ *co 'dri* ▫ *{A4C}vihethaka* ▫ {PH}injurious ▫ ས་ ལྷིང་ལྷིག་པའི་ནམ་སྤྱིན་ནི། ཅོ་འདྲི་ཁོ་ན་ཡིན་པར་མཐོང་། ▫ One sees that the maturation of evil on earth is only injurious. ▫ {A4C} VII.7ab

ཅོག་བྱ་པ་ ▫ *cog bu pa* ▫ *{C}naisad(y)ika* ▫ {C}one who even in his sleep remains in a sitting posture

ཅོག་རེ་ ▫ *cog rtse* ▫ **table**

ཅོག་རོ་ལོ་ཚེན་ ▫ *cog ro lo chen* ▫ **the Great Translator**
Jok-ro

ཅོད་པན་ ▫ *cod pan* ▫ **crown** ▫ {PH}crown ▫ སྲིད་གསུམ་ཚེ་ དགྲའི་ཅོད་པན་གྱིས་འབྲིང་། ▫ [One] naturally assumes the crown of the nine great [states of existence] of the triple world system ▫ Mi-pham, Svarodaya comm. 3b.1

གཅགས་པ་ ▫ *gcags pa* ▫ **love; be intimate with; apprehend**

གཅུང་ ▫ *gcad* ▫ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ▫ *gcad/ gcod/*

bcad/ chod/ ▪ **to cut; decided; eliminate; judge; condemn**

གཅད་དུ་མེད་ ▫ *gcad du med* ▪ {C}acchinna ▪ **not cut; not decided; not eliminated** ▫ {C}not cut apart

གཅད་པ་ ▫ *gcad pa* ▪ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ▫ *gcad/ gcod/ bcad/ chod/* ▪ {C}chidyate ▪ **to cut; decided; eliminate; judge; condemn** ▫ {C}is cut (off)

གཅན་གཟན་ ▫ *gcan gzan* ▪ {C}vyāḍa ▪ **carnivorous animal** ▫ {C}beasts of prey

གཅན་གཟན་ཁྲོ་བའི་རིགས་དག་ ▫ *gcan gzan khro bo'i rigs dag* ▪ {C}caṇḍa-mṛga-jātāni ▪ **fierce carnivorous animals** ▫ {C}fierce beasts of prey

གཅན་གཟན་གྱི་དགོན་པ་ ▫ *gcan gzan gyi dgon pa* ▪ {C}vyāḍa-kāntāra ▪ **a place with carnivorous animals** ▫ {C}wild place with beasts of prey

གཅན་གཟན་གྱི་དགོན་པའི་ནང་དུ་སོང་ན་ ▫ *gcan gzan gyi dgon pa'i nang du song na* ▪ མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▫ *song song song song* ▪ {C}vyāḍa-kāntāra-madhya-gata ▪ **go into the midst of a place with carnivorous animals** ▫ {C}gets into a wilderness infested with wild beasts

གཅན་གཟན་དང་རི་དྲགས་ ▫ *gcan gzan dang ri dwags* ▪ {C}vyāḍa-mṛga ▪ **carnivorous animals and deer** ▫ {C}wild beast; beasts of prey; beasts of prey, deer, and ferocious wild animals

གཅན་གཟན་གདུག་པ་ ▫ *gcan gzan gdug pa* ▪ {C}vyāḍa-mṛga ▪ **carnivorous animals and deer** ▫ {C}wild beast; beasts of prey; beasts of prey, deer, and ferocious wild animals

གཅས་བྱུང་ཚིག་ ▫ *gcam bu'i tshig* ▪ {PH}flattering words

གཅི་ ▫ *gci* ▪ **urine; to urinate**

གཅིག་ ▫ *gcig* ▪ {MV}eka; {MV}ekatva; {MSA}aikyatas; {C}mitha; abhinna {GD:284} ▪ **one; same; oneness; unitary; single; singular phenomenon** ▫ {PH}identity; same ▫ {C}autonomous; first; together; one single; alone; the same as; only one; common; identical; mutual རྟག་གཅིག་རང་དབང་ཅན་ ▫ *rtag gcig rang dbang can* ▫ permanent, unitary, and autonomous ▫ ཅི་གཅིག་ ▫ *rtse gcig* ▫ one-pointed ▫

གཟུགས་ཉིད་བྱམ་ཞེས་གཅིག་མ་ཡིན། ▫ That there is identity (aikya) - namely, the form itself being the pot - is not so. ▫ {A4C} §14.2a DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མོ་མོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ ▫ *mtshan nyid/ so so ba ma yin pa'i chos* ▫ Definition: phenomena that are not separate

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཁ་རང་ལྗོན་གཅིག་པ་འདོད་པོ་གཅིག་པ་འཕྲིགས་གཅིག་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 rang ldog gcig pa/ 2 ngo bo gcig pa/ 3 rigs gcig pa/* ▫ Divisions: (1) same self isolate; (2) same entity; (3) same type

གཅིག་བཀག་པའི་ཐ་དད་ ▫ *gcig bkag pa'i tha dad* ▪ **a difference which is a negation of oneness** ▫ {PH}a difference which is a negation of oneness ▫ {GD:155} [distinct from something which is] a mere negation of being one with [that something]

གཅིག་གི་རྒྱུ་ལས་གཅིག་བྱུང་བ་ཡིན་པ་ ▫ *gcig gi rgyu las gcig byung ba yin pa* ▪ འབྱུང་། འབྱུང་། བྱུང་། བྱུང་། ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}anyonya-hetuka ▪ {C}mutual production; (lit.: 'from the cause of one; the other arises')

གཅིག་གི་གཅིག་ ▫ *gcig gi gcig* ▪ {C}mitha ▪ **one; same** ▫ {C}common; identical; mutual

གཅིག་གིས་གཅིག་སྟོང་པའི་སྟོང་ཉིད་ ▫ *gcig gis gcig stong pa'i stong nyid* ▪ **emptiness of the one-being-empty-of-the-other**

གཅིག་ཅས་ ▫ *gcig car* ▪ *sakṛt* ▪ **simultaneous**

གཅིག་ཅས་དུ་ ▫ *gcig car du* ▪ *sakṛt* ▪ **simultaneous; simultaneously**

གཅིག་ཅིག་ ▫ *gcig cig* ▪ **at a certain time**

གཅིག་ཆར་བ་ ▫ *gcig char ba* ▪ **one who [proceeds] simultaneously**{Gön-chok}

གཅིག་ཉིད་ ▫ *gcig nyid* ▪ **oneness; just one; sameness**

གཅིག་དུ་ ▫ *gcig tu* ▪ {C}kevala; {L}ekānta ▪ **this can mean: one or many** ▫ devoted solely to; exceedingly; devoted to one aim only; · {C}only; together; complete

གཅིག་དུ་བགྱིད་པ་མ་ལགས་པ་ ▫ *gcig tu bgyid pa ma lags pa* ▪ བགྱི། བགྱི། བགྱིས། བྱིས། ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}anekatva-udārika (?) ▪ {C}does not exalt the

single oneness

གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ ◻ *gcig tu nges pa* ▪ {L}ekāntika ▪
devoted to; take pleasure in; one aim/end/thing
only; exceedingly

གཅིག་ཏུ་ངེས་པར་གཏན་དུ་ ◻ *gcig tu nges par gtan du* ▪
{C}ekāṃśenaikāṃśikī ▪ {C}an absolute assurance

གཅིག་ཏུ་བརྗོད་པ་ ◻ *gcig tu brjod pa* ▪ བརྗོད། རྗོད། བརྗོད། རྗོད།
◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}ekodāhāra ▪ {C}single
utterance

གཅིག་ཏུ་བསྐྱེས་ནས་ ◻ *gcig tu bsdus nas* ▪ བསྐྱེས། སྐྱེས།
བསྐྱེས། སྐྱེས། ◻ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ {L}kevala ▪
having condensed/brought together/abridged/
summarized as one; together; only; one

གཅིག་ཏུ་རྣམ་པར་བཀོད་པ་ ◻ *gcig tu rnam par bkod pa* ▪
བཀོད། རྣམ། བཀོད། རྣམ། བཀོད། རྣམ། ◻ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {C}
eka-vyūha; {C}vyūha (=samūha) ▪ {C}one single
array; array; mass; (miraculous) harmony

གཅིག་ཏུ་བྲལ་སོགས་ཀྱི་རིགས་པ་ ◻ *gcig tu bral sogs kyi*
rigs pa ▪ the reasoning of the lack of being one or
many, etc.

གཅིག་ཏུ་སངས་བྱེས་པ་ ◻ *gcig tu sangs rgyas pa* ▪ one-
pointedly becoming buddhified

གཅིག་ཏུ་ ◻ *gcig du* ▪ this can mean: one or many

གཅིག་དྲིལ་ ◻ *gcig dril* ▪ to wrap around; bring
together

གཅིག་ནས་གཅིག་ཏུ་ ◻ *gcig nas gcig tu* ▪ one to another

གཅིག་པ་ ◻ *gcig pa* ▪ {MV}ekatva ▪ one; oneness;
distinguished by; unitary ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་རང་ལྗོན་གཅིག་པ་མངོ་བོ་གཅིག་པ་མཛིགས་
གཅིག་པ་ ◻ *dbye ba/ 1 rang ldog gcig pa/ 2 ngo bo*
gcig pa 3 rigs gcig pa/ ◻ Divisions: (1) same self
isolate; (2) same entity; (3) same type

གཅིག་པ་བཀག་པ་ ◻ *gcig pa bkag pa* ▪ {PH}merely not
one ◻ {GD:154} merely not one

གཅིག་པུ་ ◻ *gcig pu* ▪ {MV}eka ▪ alone; sole; only; lone ◻
{PH}sole; lone; sole; single; alone

གཅིག་པུ་ཉིད་ ◻ *gcig pu nyid* ▪ {PH}solitary

གཅིག་པུ་ལ་མངོན་པར་དགའ་བ་ ◻ *gcig pu la mngon par*
dga' ba ▪ {C}ekāntikā-abhirata (=anāsaṅga-vihāritā)
▪ {C}fond of solitude

གཅིག་པུར་ ◻ *gcig pur* ▪ {MV}ekatva ▪ {PH}alone; sole

གཅིག་པུ་ ◻ *gcig bu* ▪ ekam ▪ unitary

གཅིག་པུ་ཞིག་ ◻ *gcig bu zhig* ▪ {PH}alone ◻ ཚངས་པའི་
གཞུང་མེད་ཁང་རྫོང་པར་གཅིག་པུ་ཞིག་སྐྱེས་པ་ ◻ [He] is born
alone in the empty celestial mansion (vīhāra) of
Brahma, ... ◻ {PW8-H}

གཅིག་མི་གཅིག་ ◻ *gcig mi gcig* ▪ {PH}same or not the
same

གཅིག་ཅམ་དུ་ནི་ཡིད་ལ་ ◻ *gcig tsam du ni yid la* ▪ {C}eka-
manasā ▪ {C}single-mindedly

གཅིག་ལ་གཅིག་ ◻ *gcig la gcig* ▪ {L}anyonya ▪ mutually;
one another; each other

གཅིན་ ◻ *gcin* ▪ mūtra ▪ urine

གཅེན་མོ་ ◻ *gcen mo* ▪ {PH}elder sister

གཅེན་མོ་དང་གཅུང་མོ་ ◻ *gcen mo dang gcung mo* ▪ {PH}
sisters (elder and younger)

གཅེར་བུ་ ◻ *gcer bu* ▪ naked

གཅེར་བུ་པ་ ◻ *gcer bu pa* ▪ {LCh}nirgrantha ▪
Nirgrantha; Unclothed

གཅེས་པ་ ◻ *gces pa* ▪ {LCh}priya; {C}dhūrya;
pradhānatama ▪ cherish; dear; precious ◻ {C}
leader; the most valuable of all

གཅེས་སྐྱེས་ ◻ *gces spras* ▪ to value

གཅེས་སྐྱེས་བྱེད་པ་ཡིན་ ◻ *gces spras byed pa yin* ▪ {C}
bahu-kara ▪ {C}achieves much

གཅེས་སྐྱེས་ ◻ *gces spres* ▪ {L}bahulīkāra ▪ value;
esteem; great zeal for; care for; hold dear; exert
oneself; extended; increase

གཅེས་འཛིན་ ◻ *gces 'dzin* ▪ གཟུང་། འཛིན། བརྗུང་། ཟུངས། ◻
gzung 'dzin bzung zungs ▪ self cherishing

གཅོང་རོང་ ◻ *gcong rong* ▪ {PH}chasm

གཙོང་རྩོད་གྱི་རྒྱ་བུ་ ◻ *gcong rong gi chu bu* ▪ {PH} river running through a chasm

གཙོང་རྩོད་རྒྱ་ ◻ *gcong rong chu* ▪ {PH} river running through a chasm

གཙོད་ ◻ *gcod* ▪ གཙད། གཙོད། བཙད། ཚོད། ◻ *gcad/ gcod/ bcad/ chod/* ▪ {C} *ucchiti*; {C} *chinatī* (= *chinatti*); {C} *vyaparopayati*; {C} *chindati*; {MV} *pariccheda* ▪ **severance; cut; decide; judge; condemn; eliminate; progress; exorcism; a form of Tantric meditation started by female siddha Ma geig lab sgron ma, which involves offering one's body to demons in order to exorcise them** ◻ {C} cessation; annihilation; cut off; rob of (e.g.: *jīvitād*); cut off

གཙོད་པ་ ◻ *gcod pa* ▪ གཙད། གཙོད། བཙད། ཚོད། ◻ *gcad/ gcod/ bcad/ chod/* ▪ {C} *chindati*; {L} *chedana*; {MSA} *upacchedana*; {MSA} *samucchedana*; *lam gcod pa* = {MSA} *paripantha* ▪ **cut; decide; judge; condemn; eliminate; progress; exorcism; decided** ◻ cut off; cut (asunder/off); end; destroy

གཙོད་བྱིད་ ◻ *gcod byed* ▪ **eliminator**

གཙོད་བྱིད་ཀྱི་བུ་ ◻ *gcod byed kyi bu* ▪ {PH} Vantāsikā (a class of pretas)

གཙོད་བྱིད་པ་ ◻ *gcod byed pa* ▪ {C} *chindati* ▪ {C} cuts off

གཙོད་ཡུལ་པ་ ◻ *gcod yul pa* ▪ {PH} Chöd practitioner

གཙོམ་ ◻ *gcom* ▪ {PH} conceit ◻ ང་རྒྱལ་གཙོམ་བསྐྱེད་སྤོངས། ◻ [His] pride and conceit were diminished.

བཙག་འཕྲོ་ ◻ *bcag 'phro* ▪ {C} *avabhedaka* ▪ {C} a fragment of

བཙངས་ ◻ *bcangs* ▪ བཙང། / / འཚང། / / བཙངས། ཚོངས། ◻ *bcang / 'chang / bcangs/ chongs/* ▪ **to hold; keep; put off [past tense of 'chang, to hold; to keep]**

བཙད་ ◻ *bcad* ▪ གཙད། གཙོད། བཙད། ཚོད། ◻ *gcad/ gcod/ bcad/ chod/* ▪ **cut; eliminate; decide; judge; condemn**

བཙད་ཅིང་གཏུབས་དྲི་ ◻ *bcad cing gtubs te* ▪ {C} *chittvā* ▪ {C} having torn off

བཙད་དུ་མིང་པ་ ◻ *bcad du med pa* ▪ {C} *acchinatā* ▪ **not**

distinguishable ◻ {C} not cut apart

བཙད་དོན་མ་ཐོབ་པ་ ◻ *bcad don ma thob pa* ▪ ཐོབ་ / འཕྲོབ། འཕྲོབ། ཐོབ། འཕྲོབས། ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪

not attaining an object with respect to which superimpositions have been eliminated

བཙད་ལྡོག་ ◻ *bcad ldog* ▪ **elimination-isolate [a conceptually isolatable factor that is a mere elimination]**

བཙད་ནས་ ◻ *bcad nas* ▪ {C} *chinnu* ▪ {C} cut

བཙད་པ་ ◻ *bcad pa* ▪ གཙད། གཙོད། བཙད། ཚོད། ◻ *gcad/ gcod/ bcad/ chod/* ▪ {C} *chin(n)atti*; {C} *samuccheda*; {L} *gāthā* ▪ **decree; cut; decided; eliminated; judged; condemned** ◻ {C} take away; cuts (through) annihilation; extermination; completely cut off; poetry; verses

བཙད་པའི་ཡུལ་ཅན་ ◻ *bcad pa'i yul can* ▪ {GD:649} cognitions which follow a valid cognition and cognize the same object as that valid cognition

བཙད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ ◻ *bcad par bya ba yin* ▪ {C} *utsārayati* ▪ {C} drives away

བཙད་ཤེས་ ◻ *bcad shes* ▪ {C} *paricchinna-jñāna*;

*pariccinnajñāna ▪ **subsequent cognizer; subsequent cognition; re-cognition** ◻

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འདྲིན་བྱིད་ཀྱི་ཚད་མ་ལྟ་མས་དྲོགས་ ཟློན་དྲོགས་པའི་ཚད་མིན་གྱི་རིག་པ་ ◻ *mtshan nyid/ rang 'dren byed kyi tshad ma snga mas rtogs zin rtogs pa'i tshad min gyi rig pa* ◻ Definition: a knower which is not a direct perceiver and which realizes what has already been realized by the former direct perceiver inducing it

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཁ་མཚོན་སྐྱེས་བཙད་ཤེས་མཛོད་པ་བཙད་ཤེས་ ◻ *dbye ba/ 1 mngon sum bcad shes/ 2 rtog pa bcad shes/* ◻ Divisions: (1) directly perceiving subsequent cognizer; (2) conceptual subsequent cognizer

བཙད་ཤེས་དོན་མཐུན་ ◻ *bcad shes don mthun* ▪ **anvartha-paricchinna-jñāna* ▪ **factually concordant subsequent cognition**

བཙད་ཤེས། དབྱེད་ཤེས་ ◻ *bcad shes; dpyad shes* ▪ *pariccinnajñāna ▪ **subsequent cognition**

བཙའ་ ◻ *bca'* ▪ བཙའ། འཚའ། བཙམ། འཚའ། ◻ *bca/'cha'/ bcas/*

'cha/' ▪ {MSA}prajñapti ▪ **make; construct** [e.g., a mudrā]; **arrange** [e.g., the legs in a meditation posture]; **formulate**

བཅའ་སྒྲིག་ ▫ bca' sga ▪ {L}śunṭhī ▪ **dried ginger**{S} ▫ {PH}dried ginger

བཅས་ ▫ bcas ▪ **as well as; formulate; make; construct** [e.g., a mudrā]; **arrange** [e.g., the legs in a meditation posture]

བཅས། བཅས་པ་ ▫ bcas, bcas pa ▪ saha; {MV,MSA} sa- (e.g.: sa-prajñapti; sa-dauṣṭhulya; etc.); {MSA} -vat; {MSA}prajñapta; {MSA}prajñapti ▪ **having; together [with]** ▫ possessing; with; connected with

བཅས་པ། བཅས་ ▫ bcas pa, bcas ▪ saha; {MV,MSA} sa- (e.g.: sa-prajñapti; sa-dauṣṭhulya; etc.); {MSA} -vat; {MSA}prajñapta; {MSA}prajñapti ▪ **having; together with** ▫ possessing; with; connected with

བཅས་པའི་སྐྱེ་བ་ ▫ bcas pa'i skye ba ▪ {C}samutpāda ▪ {C}production; sprung up

བཅས་རང་ ▫ bcas rang ▪ {PH}transgressions [of vows] and natural [offenses]

བཅས་ཤེས་ ▫ bcas shes ▪ (lit.) **cognition of the [already] determined** (see: bcad pa'i yul can)

བཅིང་ ▫ bcing ▪ **bind** ▫ {C}imprisonment; bond(age); joined together by

བཅིངས་ ▫ bcing ▪ **bound** ▫ {C}bound

བཅིངས་པ་ ▫ bcing pa ▪ **bound; bind; bondage**{N} ▫ {C}murder; prisoner condemned to death

བཅིལ་བ་ ▫ bcil ba ▪ **abandon; give up; subjugate**

བཅུ་ ▫ bcu ▪ {LCh,MSA,MV}daśa; {MV}daśan ▪ **ten** ▫ {PH}ten

བཅུ་གཅིག་ ▫ bcu gcig ▪ {MSA}ekādaśa ▪ **eleven**

བཅུ་གཅིག་པ་ ▫ bcu gcig pa ▪ {MV 5.28}ekādaśam ▪ **eleven; eleventh**

བཅུ་བཅུ་ ▫ bcu bcu ▪ {PH}ten each

བཅུ་གཉིས་ ▫ bcu gnyis ▪ dvādaśa ▪ **twelve**

བཅུ་གཉིས་པོ་ ▫ bcu gnyis po ▪ {MV}dvādaśa-vidha ▪ **twelfth; twelve**

བཅུ་ལྷན་ཆ་ ▫ bcu drug cha ▪ {PH}full-moon-like (lit. having all 16 parts ("lunar digits") [of the full moon])

བཅུ་པ་ ▫ bcu pa ▪ {MV}daśama; {MV,MSA}daśamī ▪ **tenth; ten**

བཅུ་པོ་ ▫ bcu po ▪ {MV}daśan ▪ **tenth; ten**

བཅུ་བཞི་ ▫ bcu bzhi ▪ {MSA}carur-daśa ▪ **fourteen**

བཅུ་གསུམ་རྩ་རྩེ་འཛིན་པའི་ས་ ▫ bcu gsum rdo rje 'dzin pa'i sa ▪ {PH}thirteenth ground vajra-holder

བཅུག་ ▫ bcug ▪ **enter; engage; apply; usher into**

བཅུགས་པ་ ▫ bcugs pa ▪ **be intimate with; love**

བཅུད་ ▫ bcud ▪ {L}rasa ▪ **beings; essence; what is in the vessel; animate being** ▫ taste; essence; elixir

བཅུད་ཀྱི་སེམས་ཅན་ ▫ bcud kyi sems can ▪ **beings in the world; worldly beings; lit.: "beings in the vessel"**{Lati}

བཅུད་ཀྱིས་ལེན་ ▫ bcud kyis len ▪ {L}rasāyana ▪ **essence-extraction**

བཅུད་ལེན་ ▫ bcud len ▪ {L}rasāyana ▪ **essence-extraction; essence-extraction (the treatment of aging)**

བཅུས་ ▫ bcus ▪ daśa ▪ **ten; twisted**

བཅུས་པ་ ▫ bcus pa ▪ **twisted**

བཅོ་ ▫ bco ▪ **ten**

བཅོ་བརྒྱད་ ▫ *bco brgyad* ▪ {MSA}aṣṭa-daśa ▪ **eighteen**

བཅོམ་ ▫ *bcom* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}upahata; {C} -hā; {C}hāni ▪ **destroy; overcome; triumph over** ▫ {C}injure; oppress; afflict; those who have forsaken; failure; diminution; decrease; waning; loss

བཅོམ་ལྷན་ ▫ *bcom ldan* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {MSA}Bhagavat ▪ **conqueror; victor**

བཅོམ་ལྷན་བདེ་གཤེགས་ ▫ *bcom ldan bde gshegs* ▪ {PH} the Transcendent Victor; the One-Gone-to-Bliss

བཅོམ་ལྷན་འདས་ ▫ *bcom ldan 'das* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {LCh}Bhagavan; {C,MSA}Bhagavat; bhagavan; bhagavatī ▪ **[conqueror-possessing-passed beyond]; Supramundane Victor; Blessed One; Buddha; victorious**

བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་ཀྱན་དུ་བསྟན་པ་ ▫ *bcom ldan 'das kyis kun tu bstan pa* ▪ བསྟན། ལྷན། བསྟན། ལྷན། ▫ *bstan ston bstand ston* ▪ {MSA}saṃdarśitā buddhena ▪ **completely demonstrated/taught/indicated by a Supramundane Victor**

བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་བཅེགས་ཀྱལ་པོ་ ▫ *bcom ldan 'das dpal brtsegs rgyal po* ▪ {PH}the Transcendent Victor Śrīkūṭa-rāja

བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་བཅེགས་ཀྱལ་པོ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ ▫ *bcom ldan 'das dpal brtsegs rgyal po de bzhin gshegs pa* ▪ {PH}the Tathāgata; the Transcendent Victor Śrīkūṭa-rāja

བཅོམ་ལྷན་འདས་སྐྱེ་ལའི་དབང་པོའི་ཀྱལ་པོ་འབྲུང་བ་ ▫ *bcom ldan 'das sā la'i dbang po'i rgyal po 'byung ba* ▪ *sālendra-rājācāra ▪ {PH}the Transcendent Victor Sālendra-rājācāra

བཅོམ་ནས་ ▫ *bcom nas* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}vidhvamitva ▪ **having conquered/destroyed/triumphed over** ▫ {C}having dispelled; having destroyed

བཅོམ་པ་ ▫ *bcom pa* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {MSA}hata; {C}manthana;

{MSA}samudghāta; {C}pratihanyate; yang dag par bcom pa = {MSA}samutpātana ▪ **destroy; overcome; triumph over** ▫ {C}conquered; shaking; shaking about; agitating; killing; slaying; is obstructed; is frustrated; beat back; be upset

བཅོམ་པའམ་སྐྱོམ་ཆ་ཤས་སོ་སོར་བསལ་བ་ན་ ▫ *bcom pa'am blos cha shas so sor bsal ba na* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ **when it is broken up or mentally divided/separated into parts**

བཅོམ་ཞིང་ ▫ *bcom zhing* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}upahanyate ▪ **destroy; overcome; triumph over** ▫ {C}vitiare; injure

བཅོམ་ཞིང་ཕྱིར་ཕྱོགས་པར་འགྲུར་ ▫ *bcom zhing phyir phyogs par 'gyur* ▪ {C}bhagna-prṣṭhī-karoti ▪ {C} has his back broken

བཅོམ་ཞིང་ཕྱིར་ཕྱོགས་པར་བྱེད་ ▫ *bcom zhing phyir phyogs par byed* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}bhagna-prṣṭhī-karoti ▪ {C} has his back broken

བཅོམ་ཞིང་ཕྱིར་ཕྱོགས་པར་མི་འགྲུར་ ▫ *bcom zhing phyir phyogs par mi 'gyur* ▪ གཞིམ། འཛེམས། བཅོམ། ཚེམས། ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}bhagna-prṣṭhī-karoti ▪ {C} has his back broken

བཅོམ་ ▫ *bcos* ▪ {MSA,C}prativarṇika ▪ **fabricated; made up** ▫ {C}counterfeit; similar

བཅོམ་པ་ ▫ *bcos pa* ▪ {MSA}prativarṇika ▪ **fabricated; made up** ▫ {C}counterfeit; similar

བཅོམ་པུ་ ▫ *bcos pu* ▪ {C}prativarṇika ▪ **fabricated; made up** ▫ {C}counterfeit; similar

བཅོམ་མ་ ▫ *bcos ma* ▪ {MSA}kr̥trima; {MSA}pratirūpa ▪ **fake; fabricated; artificial; made up; fabrication**

བཅོམ་མ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *bcos ma ma yin pa* ▪ *akṛtrima* ▪ **non-artificial; non-fabricated**

བཅོམ་མ་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིང་བ་ ▫ *bcos ma ma yin pa'i myong ba* ▪ *akṛtrimānubhava* ▪ **non-artificial experience**

བཅོམ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *bcos ma yin pa* ▪ *kr̥trimam* ▪ **fabricated** ▫ གང་ཞིག་བཅོམ་མ་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེའི་བདག་གི་བ་མ་

ཡིན་ ▫ *gang zhig bcos ma yin pa de ni de'i bdag gi ba ma yin* ▫ That which is fabricated is not its 'mine'.
(yattu kṛtrimaṃ na tattasyātmīyaṃ) [PP, 263.1]

བཅོས་མིན། བཅོས་མ་མིན་བ་ ▫ *bcos min, bcos ma min pa* ▫ *akṛtrimaḥ; {LCh}akṛtrima; akṛtaka* ▫ **non-artificial; non-fabricated; uncontrived**

བཅོས་མིན་གྱི་སྤྱོད་བ་ ▫ *bcos min gyi myong ba* ▫ **uncontrived experience** ▫ {PH}non-artificial experience ▫ །།ཞེས་དམ་བཅའ་བའི་ཚོལ་བཅོས་མིན་གྱི་སྤྱོད་བ་ ▫ ... *zhes dam bca' ba'i blo bcos min gyi myong ba* ▫ non-artificial experience with respect to the mind which promises ...

ལ་བ་ ▫ *lca ba* ▫ **a leaf called "ja-wa"**

ལག་ ▫ *lcag* ▫ {C}kaśa ▫ {C}whip

ལག་ས་ ▫ *lcags* ▫ {MSA}ayas; {MSA}loha ▫ **iron**

ལག་ས་ཀྱི་རི་ ▫ *lcags kyi ri* ▫ *ayas-parvata* ▫ **iron mountains**

ལག་ས་ཀྱི་ཤལ་མ་ལ་ ▫ *lcags kyi shal ma la* ▫ *ayah-sālmālī* ▫ **iron hell-trees**

ལག་ས་ཀྱི་ཤིང་ཤལ་མ་ལི་ ▫ *lcags kyi shing shal ma li* ▫ *ayahsālmālīvana* ▫ **Iron Grater**

ལག་ས་ཁབ་ ▫ *lcags khab* ▫ {PH}[iron] needle ▫ ལྷོ་གླུ་གསལ་རྣམས་ཀྱིས་དྲུང་ལའི་འདབ་མར་ལྷག་ས་ཁབ་ཀྱི་ཚེ་མོས་ཡི་གེ་བྲི་བར་ འདུག་ ▫ The south Indians write letters with the tip of a needle on palm fronds. ▫ {GC-GT} = Delhi (2001) v.1 p.245 = Jinpa/Lopez; p.187

ལག་ས་སྐྱོག་ ▫ *lcags sgrog* ▫ **shackle**

ལག་ས་མདའ་ལྷག་ས་གཞུ་ ▫ *lcags mda' lcags gzhu* ▫ **steel bow and steel arrow (an epithet of Tsong-kha-pa's Essence of Eloquence, legs bshad snying po)**

ལག་ས་རི་ ▫ *lcags ri* ▫ **fence**

ལང་སྐུ་རོལ་པའི་རྟོ་རྗེ་ ▫ *lcang skya rol pa'i rdo rje* ▫ **Jang-kya-rol-pay-dor-jay (1717-1786), a prolific Mongolian Ge-lug-pa scholar**

ལང་མ་ ▫ *lcang ma* ▫ **tree**

ལམ་པ་ ▫ *lcam pa* ▫ **a plant with a big red flower**

ལྷི་བ་ ▫ *lci ba* ▫ *guru; gurutva* ▫ **heaviness; heavy;7 teacher; weighty; deep**

ལྷིད་ ▫ *lcid* ▫ **heavy**

ལེ་ ▫ *lce* ▫ *jihvā; rasana* ▫ **tongue**

ལེ་ཤེས་ ▫ *lce shes* ▫ *jihvā-vijñāna; jihvā-jñāna* ▫ **tongue-consciousness; tongue consciousness** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་སྤྱོད་མཚན་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་ ལེ་དབང་པོ་དང་དམིགས་ཀྱིན་ཚེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་ཤེས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen lce dbang po dang dmigs rkyen ro la brten nas skye ba'i rig pa* ▫ Definition: an awareness that arises in dependence upon its own uncommon empowering condition, a tongue sense power, and its observed object condition, a taste

ལེ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ ▫ *lce shes kyi myong bya* ▫ **apprehended object of a tongue-consciousness{D1}7 {T}object experienced by a tongue-consciousness**

ལེ་འི་སྐོར་རྒྱ་བའི་རྒྱུང་ ▫ *lce'i sgor rgyu ba'i rlung* ▫ {PH} wind that moves through the door of the tongue

ལེ་འི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ▫ *lce'i rnam par shes pa* ▫ {LCh} *jihvā-vijñāna* ▫ **tongue-consciousness7; tongue consciousness**

ལེ་འི་རྣམ་ཤེས་ ▫ *lce'i rnam shes* ▫ *jihvāvijñāna* ▫ **tongue consciousness**

ལེ་འི་དབང་པོ་ ▫ *lce'i dbang po* ▫ {LCh}*jihvendriya* ▫ **tongue sense; tongue sense-power** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་ལེ་འི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་མཚན་ མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་གྱི་དབང་པོ་ལེ་འི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་ རྒྱུང་བ་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'bras lce'i rnam shes kyi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen byed pa'i cha nas bzhag pa'i nang gi gzugs can dwang ba* ▫ Definition: clear inner form qualified by acting as the uncommon empowering condition of its own effect, an eye-consciousness{D1}

ཆ་ ▫ *cha* ▫ {LCh}*aṃśa; {LCh}bhāga; {C,MSA}kalā; {C}deśa; {L}tamā; {L}tamī; {C}pratirūpa; {MSA}tulya; {MSA}śrutka* ▫ **factor; portion; part; an odd number (see example 2); all of (the parts of something; see example 3)** ▫ {PH}even number;

part; factor; [all] parts; all together; whole [as suffix] ▫ {C}pair; fraction; place; region; rain; fitting; proper; seemly གསུམ་ཅ་ ▫ *gsum cha* ▫ all three together

ཅ་ ▫ *cha* ▪ **factor; portion** ▫ {PH}even number; part; factor; [all] parts; all together; whole [as suffix] ▫ གསུམ་ཅ་ ▫ *gsum cha* ▫ all three together

ཅ་བཅུད་སྐྱ་གདུང་ ▫ *cha bryad sku gdung* ▪ {PH}eight sets of relics

ཅ་ཅན་ ▫ *cha can* ▪ *aṃśaka* ▪ **the whole; parts-possessor{N}**

ཅ་གཅིག་ ▫ *cha gcig* ▪ {MSA}ekāṃśa ▪ **one part {T}**

ཅ་བཅས་ ▫ *cha bcas* ▪ **part-owner** ▫ {GD:174} whole; {GD:289} part holders

ཅ་མཉམ་ ▫ *cha mnyam* ▪ **equal**

ཅ་མཉམ་བའི་ཐེ་ཚོམ་ ▫ *cha mnyam pa'i the tshom* ▪ **equal doubt**

ཅ་མཐུན་ ▫ *cha mthun* ▪ *bhāgīya* ▪ **concordance with a portion; partial concordance**

ཅ་དང་མཐུན་ ▫ *cha dang mthun* ▪ {L}pakṣya ▪ **concordant; concordance; limb; wing**

ཅ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *cha dang mthun pa* ▪ {MV}bhāgīya ▪ **concordant; concordance**

ཅ་དང་ལྗན་པ་ ▫ *cha dang ldan pa* ▪ {L}bhāgīya ▪ **concordance; concordant; entitled to**

ཅ་ལྟ་བུ་ ▫ *cha 'dra ba* ▪ **partial similarity**

ཅ་ནས་བཞག་པ་ / ཅ་བཞག་ ▫ *cha nas bzhag pa / cha bzhag* ▪ **posited from the factor; qualified by; posited from the point of view of**

ཅ་བྱལ་ ▫ *cha byad* ▪ {C}veṣa ▪ **appearance; gestalt** ▫ {C}in the guise of

ཅ་བྱལ་དུ་ ▫ *cha byad du* ▪ {C}veṣa ▪ {C}guise; disguise

ཅ་བྱལ་དུ་བསྐྱུར་ཅིང་ ▫ *cha byad du bsgyur cing* ▪ བསྐྱུར་སྐྱུར། བསྐྱུར། བསྐྱུར། ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {C}veṣa ▪ {C}in the guise of

ཅ་བྱལ་དུ་བཅོས་པར་ ▫ *cha byad du bcos par* ▪ {C}veṣa ▪ {C}guise; disguise

ཅ་མ་ཚང་ ▫ *cha ma tshang* ▪ {PH}incomplete

ཅ་མེད་ ▫ *cha med* ▪ **[part-not-exist]; partless; indefinite**

ཅ་མེད་པའི་གཅིག་ ▫ *cha med pa'i gcig* ▪ **partless unitary; partless singularity**

ཅ་ཚང་ ▫ *cha tshang* ▪ **[parts-all]; entire** ▫ {PH}complete; entire ▫ ལམ་ཅ་ཚང་གསལ་བར་མཐོང་བའི་སྐྱོན་མེད་ཟུང་ ▫ *lam cha tshang gsal bar mthong ba'i sgron mer zung* ▫ hold this as a lamp for seeing the entire path clearly

ཅ་ཚང་ཁྱིམ་བདེ་ ▫ *cha tshang khyer bde* ▪ {PH}simple and complete

ཅ་ཚང་བ་ ▫ *cha tshang ba* ▪ {PH}complete; entire

ཅ་ཡིས་ ▫ *cha yis* ▪ **appears{TN}**

ཅ་ལང་ ▫ *cha lang* ▪ {PH}cymbals

ཅ་ལུགས་ ▫ *cha lugs* ▪ **style; appearance; gestalt; form; compartment**

ཅ་ཤས་ ▫ *cha shas* ▪ {LCh}avayava ▪ **factor; part**

ཅ་ཤས་ཅན་ ▫ *cha shas can* ▪ *avayavin* ▪ **whole; possessing parts**

ཅ་ཤས་མེད་པ་ ▫ *cha shas med pa* ▪ *nir-avayava* ▪ **partless**

ཅ་ཤས་སུ་བྱེ་ནས་ ▫ *cha shas su phyé nas* ▪ **having divided into portions**

ཅག་ ▫ *chag* ▪ **to break; to decrease**

ཅག་གྱུར་ལ་ ▫ *chag gyur la* ▪ {C}praluptikāye (=bhinnāyām) ▪ {C}when it breaks up

ཅག་ཅག་ ▫ *chag chag* ▪ **sprinkle; wash**

ཅག་ཉམས་སྐོང་བའི་ཚོགས་འཁོར་ ▫ *chag nyams skong ba'i tshogs 'khor* ▪ {PH}gaṇacakra feast for mending breaches

ཅག་མེད་ ▫ *chag med* ▪ **without a break**

ཆགས་ ▫ *chags* ▪ {C}rāga; {MSA}āsaṅga; {MSA}lobha; {MSA}zur *chags* = *apa-*; {C}sajjate ▪ **to desire; to become; to form; formed; having; desire; attachment** ▫ {C}greed; greedy; dye; hue(s)

ཆགས་བཅས་ ▫ *chags bcas* ▪ {C}sa-rāga ▪ **accompaniment with desire; having desire; having attachment; desirous; attached** ▫ {C}with greed

ཆགས་ཐོགས་མེད་པ་ ▫ *chags thogs med pa* ▪ **unimpeded**

ཆགས་སྣང་ ▫ *chags sdang* ▪ **desire and hatred**

ཆགས་སྣང་མྱོངས་གསུམ་ ▫ *chags sdang rmongs gsum* ▪ {PH}the three — attachment; aversion; and delusion

ཆགས་པ་ ▫ *chags pa* ▪ {LCh}rāga; {C}lubdha; {C}lepa; {C}saṅga (=sam̐yoga); {C,MSA}sakta; {C,MSA,MV}sakti; {C}sajjati (=abhiniveśate); {C}parāṃṣāti (=mā rūpa-ādy-abhiniveśa-yogena grahīr ity); {C}asakta; {MSA}āsakti; {MSA}kr̥paṇā; {MSA}kr̥paṇa; {MSA}bhakta; {MSA}lābha; {MSA}saṅga ▪ **attachment** ▫ {C}covetous; pollution; attached to; tied by; get stuck; misconstrue as; adhere to; handle; unattached; bent on; home; support

ཆགས་པ་གཅོད་བྱེད་ ▫ *chags pa gcod byed* ▪ {C}saṃga-cchedī ▪ {C}one who cuts off attachment

ཆགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བ་ ▫ *chags pa thams cad dang bral ba* ▪ {C}sarva-saṃga-vigata ▪ {C}free from all attachment

ཆགས་པ་ཕྱ་མོ་ ▫ *chags pa phra mo* ▪ **subtle attachment**

ཆགས་པ་མི་མངའ་བ་ ▫ *chags pa mi mnga' ba* ▪ མངའ་མངའ་མངའ་ ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {C}asaṃga; asaṅga ▪ **non-attachment; unattached** ▫ {C}without attachment; unshackled

ཆགས་པ་མེད་ ▫ *chags pa med* ▪ {C}anopalīpta; {MSA}sakta (na-); {MSA}niḥsaṅgatā ▪ **nonattachment; non-attachment; unattached** ▫ {C}unstained

ཆགས་པ་མེད་ ▫ *chags pa med* ▪ {C}parāṃṣāti (=mā rūpa-ādy-abhiniveśa-yogena grahīr ity) ▪ **nonattachment; non-attachment; unattached** ▫

{C}misconstrue as; adhere to; handle

ཆགས་པ་མེད་པ་ ▫ *chags pa med pa* ▪ {C}nirupalepa; {C}asakta; {C}asaṅga; {C}asaṅgatā ▪ **non-attachment; unattached** ▫ {C}without a stain; stainless; untainted; without attachment; unshackled

ཆགས་པ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *chags pa med pa nyid* ▪ {C}asaṅgatā ▪ {C}non-attachment

ཆགས་པ་ལམ་དུ་བྱས་པ་ ▫ *chags pa lam du byas pa* ▪ **using desire in the path**

ཆགས་པའི་མཐའ་ ▫ *chags pa'i mtha'* ▪ {C}saṃga-koṭī ▪ **extreme of attachment** ▫ {C}point of attachment

ཆགས་པའི་ཡིད་ ▫ *chags pa'i yid* ▪ {C}sakta-manasā ▪ **attached mind** ▫ {C}their minds attached

ཆགས་པར་གྱུར་ཏེ་ ▫ *chags par gyur te* ▪ {C}saṃkṣāti(?) (=pratihanyate = sajjasyati) ▪ **be attached; attached** ▫ {C}be obstructed

ཆགས་པར་འགྱུར་ ▫ *chags par 'gyur* ▪ {C}sajjate; {C}anunīyate ▪ **be attached; attached** ▫ {C}is attached; be won over

ཆགས་པར་འགྱུར་བཞིན་ ▫ *chags par 'gyur bzhin* ▪ {C}anunīyate; {C}anuneṣyate ▪ **be attached; attachment** ▫ {C}be won over

ཆགས་པར་བྱའོ་ ▫ *chags par bya'o* ▪ {C}sajjītavya (=saktiḥ kāryā) ▪ {C}should become attached

ཆགས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *chags par byed pa* ▪ {C}pratideśayati (=grhīta-bodhicitta-parityāgāt = pratyāpatti-balāt = kr̥ta-pāpadeśanān) ▪ **attachment** ▫ {C}confesses his error; see their error

ཆགས་སྤངས་ ▫ *chags spangs* ▪ སྤང་། སྤོང་། སྤངས། སྤོངས། ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}anāsaṃga ▪ **abandoning attachment** ▫ {C}free from attachment

ཆགས་བྲལ་ ▫ *chags bral* ▪ kāmād virakta ▪ **separated from attachment; separated from desire**{Gön-chok}; separation from attachment

ཆགས་བྲལ་སློན་སྲིང་ ▫ *chags bral sngon song* ▪ སྲིང་། སྲིང་།

| མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། མོང་། ▪ **abandoning**
[some] attachments/afflictions before [the path of seeing]{Gön-chok}

ཆགས་འབྲེལ་ ▫ *chags 'brel* ▪ {PH}love affair ▫ རྩོམ་པའི་
 བྱ་ཞེས་ལ་ཆགས་འབྲེལ་མང་བ་ལ། ། ▫ Although a merchant's
 son had many love affairs, ... ▫ {A4C-C}

ཆགས་མེད་ ▫ *chags med* ▪ {C}nirūpalepa (=nirupalepa)
 ▪ **non-attached; non-attachment** ▫ {C}stainless

ཆགས་མེད་གྲུང་ ▫ *chags med gyur* ▪ {C}asaṅga-bhūta
 ▪ **non-attachment** ▫ {C}true non-attachment;
 ununited

ཆགས་རྒྱུ་ ▫ *chags tshul* ▪ {PH}origin

ཆགས་ཤིང་ ▫ *chags shing* ▪ {C}sajjate; {C}ālīna ▪ **being**
attached; attached ▫ {C}be attached; clings;
 cling(ing) to; hanging on to

ཆགས་སེམས་ ▫ *chags sems* ▪ {C}abhidhyā ▪ **attached**
mind; mind of attachment ▫ {C}covetousness

ཆང་ ▫ *chang* ▪ {MSA}madya ▪ **beer**

ཆང་ཁང་ ▫ *chang khang* ▪ **bar; beer hall**

ཆང་པ་སྤྲོང་པ་ ▫ *chang pa stong pa* ▪ {C}rikta-muṣṭi ▪
 {C}empty fist

ཆད་ ▫ *chad* ▪ རཅད། རཅད། ཆད། ཆད། ▫ 'chad 'chad chad
chad ▪ {C} uccheda; ucchitti ▪ **severed7 verb: cut**
off; split off7 noun: annihilation; nullification ▫
 {C}cessation

ཆད་ལྗ་སྤོང་ ▫ *chad lta spong* ▪ སྤོང་། སྤོང་། སྤོངས། སྤོངས། ▫
spang spong spangs spongs ▪ **the annihilationist**
view is abandoned

ཆད་ལྗ་སྤྲོང་བ་ ▫ *chad lta smra ba* ▪ བཟླ། ལྗ། བཟླས། ལྗས། ▫
blta lta bltas ltos ▪ ucchedavādin ▪ **Proponent of**
Annihilation

ཆད་མཐའ་ ▫ *chad mtha'* ▪ རཅད། རཅད། ཆད། ཆད། ▫ 'chad
 'chad chad chad ▪ ucchedānta ▪ **extreme of**
annihilation

ཆད་པ་ ▫ *chad pa* ▪ རཅད། རཅད། ཆད། ཆད། ▫ 'chad 'chad
chad chad ▪ {C,MV}uccheda; {C}ucchedatā; {C}
ucchidyate ▪ **annihilation; cut off; nullification**

▫ {PH}descendant ▫ free from; removed;
 separation; · {C}cutting off; annihilationist views;
 is annihilated; is cut off; forget

ཆད་པ་མེད་ ▫ *chad pa med* ▪ རཅད། རཅད། ཆད། ཆད། ▫
 'chad 'chad chad chad ▪ {C}anuccheda ▪ **not cut**
off; non-annihilation; uninterrupted ▫ {C}non-
 interruption; not cut off

ཆད་པ་མེད་པར་འབྲུག་པ་ ▫ *chad pa med par 'jug*
pa ▪ niṣchidravāhana ; niśchidravāhana ▪
uninterruptedly engaging; uninterrupted
engagement

ཆད་པའི་མཐའ་ ▫ *chad pa'i mtha'* ▪ རཅད། རཅད། ཆད། ཆད།
 ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ ucchedānta ▪ **extreme of**
annihilation{N}

ཆད་པར་བགྱིད་པ་ ▫ *chad par bgyid pa* ▪ {C}ucchedika ▪
annihilate; cut off ▫ {C}which annihilates

ཆད་པར་འགྲུར་བ་ ▫ *chad par 'gyur ba* ▪ རཅད། རཅད།
 ཆད། ཆད། ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}chidyate ▪
annihilate; cut off ▫ {C}is cut (off)

ཆད་པར་ལྟ་བ་ ▫ *chad par lta ba* ▪ བཟླ། ལྗ། བཟླས། ལྗས།
 ▫ blta lta bltas ltos ▪ uccheda-darśana ▪ **view of**
annihilation; annihilationist view{N}

ཆད་པར་སྤྲོད་པ་ ▫ *chad par smra ba* ▪ ucchedavādin ▪
Proponent of Annihilation

ཆད་མའ་ ▫ *chad mal* ▪ {PH}written agreement

ཆད་མོལ་ ▫ *chad mol* ▪ {PH}written agreement

ཆབ་ ▫ *chab* ▪ **water** ▫ {PH}[honorific prefix particle]

ཆབ་རྩྭ་པ་ ▫ *chab rnyog pa* ▪ {L}āvilaughā ▪ **turbid**
water; murky water

ཆབ་རྩྭ་པ་ཅན་མཆིས་པའི་སྤོང་ ▫ *chab rnyog pa can*
mchis pa'i snod ▪ {L}āvilaughā-bhājana ▪ **container**
filled with murky water

ཆབ་མ་ ▫ *chab ma* ▪ {L}ghṛta ▪ **ghee (i.e., clarified**
butter); lid; valve(?)

ཆབ་ཤོག་ ▫ *chab shog* ▪ {PH}official letter

ཆབ་སྤྱིད་ ▫ *chab srid* ▪ **kingdom, dominion, territory** ▫
 {PH}kingdom; dominion; territory; [religious and

secular] government; political affairs ▫ སྲིད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་
མངའ་ཐང་དགུང་ལ་སྲིག་ ▫ [His] power over the kingdom of
existence reaches to the sky. ▫ {GZ 69a.1}

ཚོལ་ ▫ *cha'o* ▫ {C}pratirūpa ▫ {C}fitting; proper; seemly

ཚར་ ▫ *char* ▫ {L}yugapad; {L}tamā; {L}tamī; rain;
{MSA}ambu-varṣa ▫ **simultaneously; all; at
the same time; together; rain** ▫ {PH}rain; all;
together ▫ སུང་པོ་ལྗེ་ཚར་ ▫ *phung po lnga char* ▫ all five
aggregates together ...

ཚར་གྱིས་པར་ ▫ *char rgyas par* ▫ {C}vaistārika ▫
widespread ▫ {C}extensive

ཚར་གཅོད་ ▫ *char gcod* ▫ {C}nigṛhṇāti (=mandatām
āpādayati) ▫ {C}hold back; suppress

ཚར་དག་ ▫ *char dag* ▫ {C}varṣa ▫ {C}rain; shower(s);
year

ཚར་པ་ ▫ *char pa* ▫ **rain**

ཚར་སྐྱེན་ ▫ *char sprin* ▫ **rainclouds**

ཚར་ཕབ་ ▫ *char phab* ▫ {C}varṣati ▫ {C}rain down on;
(send) rain

ཚར་མི་ཕྱོད་ ▫ *char mi phyod* ▫ {C}kalāpi ▫ {C}and
infinitesimal

ཚར་ཡང་ཕབ་བོ་ ▫ *char yang phab bo* ▫ {C} varṣati ▫ {C}
rain down on; (send) rain

ཚལ་པ་ ▫ *chal pa* ▫ {PH}scattering; covering

ཚལ་བ་ ▫ *chal ba* ▫ **faulty [past tense of 'chal ba]**

ཚལ་བའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ ▫ *chal ba'i tshul khrims* ▫ **faulty
ethics**

ཚས་ ▫ *chas* ▫ **by the factor (= cha + instrumental
particle)** ▫ {PH}clothes

ཚིངས་ ▫ *chings* ▫ **structure (?; see example)**

ཚིབས་ ▫ *chibs* ▫ {PH}mount [horse; etc.] (h)

ཚུ་ ▫ *chu* ▫ {LCh,C,L,MSA}ap; {LCh,C,MSA}udaka; {C}
daka (=udaka); {MSA}uda; {MSA}jala; {MSA}
toya; {MSA}nadī; {MSA}vāri; {C}pānīya; āp ▫
water ▫ {PH}water ▫ {C}moisture; streams of cold

water ཤིན་དུ་དྲངས་པའི་ཚུ་ལས་ཚུ་བྱུང་རྒྱུ་བ་ལྟ་བུའོ་ ▫ *shin du
dwangs pa'i chu las chu bur rdol ba lta bu'o* ▫ it is
like water bubbles surfacing from very clean water
▫ {TGP 56} DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བརྒྱན་ཞིང་ག་གེར་
བ་ ▫ *mshan nyid/ brlan zhing gsher ba* ▫ Definition: wet
and moistening

ཚུ་ལྟུང་ ▫ *chu klung* ▫ Patañjali; {L}nadī ▫ **Patañjali
[proper name of the author of the Yoga-sūtras];
river** ▫ {PH}river; waterfall

ཚུ་ལྟུང་ཆེན་པོ་ ▫ *chu klung chen po* ▫ {C}mahā-nadī ▫
{C}great river

ཚུ་སྐྱེས་ ▫ *chu skyes* ▫ {PH}lotus (lit. 'water-born')

ཚུ་བཅུ་བར་བྱ་ ▫ *chu bcu bar bya* ▫ {C}udakaṃ dātavyam ▫
{C}would water

ཚུ་ལྟར་ ▫ *chu ltar* ▫ {MSA}vāri-sadr̥śa ▫ **like water;
similar to water {T}**

ཚུ་སྟོད་ ▫ *chu stod* ▫ {PH}Purvasadha [one of twenty-
eight constellations]

ཚུ་སྟོད་ཟླ་བ་ ▫ *chu stod zla ba* ▫ {PH}sixth month

ཚུ་དག་ ▫ *chu dag* ▫ {MSA} apām ▫ {PH}water

ཚུ་འཕེ་བའི་སྐྱོད་ ▫ *chu 'pho ba'i snod* ▫ **sluice**

ཚུ་བྱར་ ▫ *chu bur* ▫ {C}budbuda; {C}arbuda
(=abhivardhamāna-piṭakam) ▫ {C}bubble; boil

ཚུ་བྱར་ཅན་ ▫ *chu bur can* ▫ {PH}those in the Blistering
Hell [the first cold hell] ▫ ཚུ་བྱར་ཅན་གྱིས་རྗེ་ཇི་འཆང་ཐ་མལ་
དུ་མཐོང་། ▫ *chu bur can gyis rdo rje 'chang tha mal
du mthong ...* ▫ Those in the Blistering Hell see
Vajradhara as a commoner. ▫ {W23693} Mkhas-grub-
mam-thar-bsdus-pa; 4a.5

ཚུ་བྱར་རྒྱུ་བ་ཅན་ ▫ *chu bur rdol ba can* ▫ **nirarbuda ▫
Bursting Blisters (Hell)**

ཚུ་བོ་ ▫ *chu bo* ▫ {MSA,C}nadī; {C}apaga; {MSA}
pravāhinī ▫ **river; stream**

ཚུ་བོ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *chu bo lta bu'i sems bskyed* ▫
mind-generation like river

ཚུ་བོའི་གླུ་བ་ ▫ *chu bo'i rgyun* ▫ **continuum of a river**

ཚུ་བྱན་ ▫ *chu bran* ▪ {C}kunadī ▪ {C}small river
 ཚུ་དབུས་ ▫ *chu dbus* ▪ {C}jala ▪ {C}water
 ཚུ་འབབ་ ▫ *chu 'bab* ▪ འབབ། འབབས། བབ། བབས། ▫ 'bab
 'babs bab babs ▪ **waterfall**
 ཚུ་མྱིག་ ▫ *chu mig* ▪ {C}utsa ▪ {C}fountain
 ཚུ་ཚོད་ ▫ *chu tshod* ▪ {C}nālikā; {C}nādikāntara ▪ **hour;**
wristwatch; clock ▫ {C}half an hour
 ཚུ་ཞེང་ ▫ *chu zheng* ▪ {C}parināha ▪ {C}circumference;
 width
 ཚུ་ཞེང་གའ་ ▫ *chu zheng gab* ▪ {C}maṇḍala ▪
symmetrical ▫ {C}a circumference like
 ཚུ་ཟླ་ ▫ *chu zla* ▪ {C,MV}udaka-candra; {C}pratibhāsa
 ▪ **reflection of moon in water; image; reflection** ▫
 {C}reflection of an object in a mirror; reflection in
 water; image; apparition
 ཚུ་ཟླའི་གཟུགས་ ▫ *chu zla'i gzugs* ▪ {MSA}udaka-candra-
 bimba ▪ **form of moon in water**
 ཚུ་ཡི་ཕུང་པོ་ ▫ *chu yi phung po* ▪ {C}āpa-skandha ▪ {C}
 the mass of water
 ཚུ་ཡི་ཚིགས་པ་ ▫ *chu yi tshigs pa* ▪ {C}udaka-bindu ▪
 {C}water-drops
 ཚུ་ལོ་ ▫ *chu lo* ▪ **chulo (sorrel leaves)**
 ཚུ་ཤིང་ ▫ *chu shing* ▪ {C}kadalī ▪ {C}plantain (tree)
 ཚུ་ཤིང་གི་སྒྲིང་པོ་ ▫ *chu shing gi snying po* ▪ {C}kadalī-
 garbha ▪ {C}the core of the plantain tree
 ཚུ་ཤེལ་ ▫ *chu shel* ▪ {L}candrakānta ▪ **moon gem;**
moonlight; lovely as the moon
 ཚུང་ ▫ *chung* ▪ {MSA}alpa; {MSA}tanu; {MSA}parīta;
 {C,MSA}mṛdu ▪ **small** ▫ {C}soft; weak; low; dull;
 supple
 ཚུང་དུ་ ▫ *chung ngu* ▪ {MSA,C}alpa; {MSA}alpa-mātra;
 {MSA,C}parīta; {MV}pratānu; {MSA}mṛdvī; {C}
 antaśas; mṛdu ▪ **small** ▫ {C}limited; few; little;
 even though; first; even; but; only
 ཚུང་དུ་སྐོར་ ▫ *chung ngu skor* ▪ **lesser cycles**

ཚུང་དུ་སྐོར་གསུམ་ ▫ *chung ngu skor gsum* ▪ {PH}the
 three lesser cycles
 ཚུང་དུ་དང་ཆེན་པོ་ ▫ *chung ngu dang chen po* ▪ {MSA}
 mṛdv-adhimātra ▪ **small and great**
 ཚུང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *chung ngu yid la byed pa* ▪ {MSA}
 parīta-manaskāra ▪ **small mental engagement**
 ཚུང་དུ་འི་ཚུང་ / ཚུང་དུ་འི་ཚུང་དུ་ ▫ *chung ngu'i chung /*
chung ngu'i chung ngu ▪ {C}mṛdu-mṛdu ▪ **small of**
the small ▫ {C}very weak
 ཚུང་དུ་འི་ཆེན་པོ་ ▫ *chung ngu'i chen po* ▪ mṛdvadhimātra ▪
great of the small
 ཚུང་དུ་འི་འབྲིང་ ▫ *chung ngu'i 'bring* ▪ mṛdumadhya ▪
middling of the small
 ཚུང་དུ་འི་སེམས་ ▫ *chung ngu'i sems* ▪ {MV}hīna-citta ▪
small mind; small-minded
 ཚུང་དུ་ས་ཚོག་གིས་པ་ ▫ *chung ngus chog shes pa* ▪ {MSA}
 alpa-mātra-saṃtuṣṭa ▪ **satisfied with little**
 ཚུང་ཚུང་ ▫ *chung chung* ▪ **small; very small**
 ཚུང་དུ་འཁོབ་པ་ ▫ *chung du 'gro ba* ▪ **decrease**
 ཚུང་ན་ ▫ *chung na* ▪ {C}antaśas ▪ {C}even (though);
 first; even; but; only
 ཚུང་བ་ ▫ *chung ba* ▪ {LCh,MSA,C}alpa; {MSA}nyūna;
 {MSA,C}parīta ▪ **small** ▫ {C}little; few; limited
 ཚུང་བའི་ ▫ *chung ba'i* ▪ {C}parītatva ▪ {C}inadequacy
 ཚུང་བར་ ▫ *chung bar* ▪ {C}mṛduka ▪ **small** ▫ {C}dull;
 soft; mild
 ཚུང་མ་ ▫ *chung ma* ▪ {C}prajāpati; {MSA}dāra; {MSA}
 bhāryā ▪ **wife** ▫ {C}chief wife
 ཚུང་མར་བཅས་པ་ ▫ *chung mar bcas pa* ▪ {C}sa-putra-
 dāra ▪ {C}together with his sons and daughters
 ཚུང་རིམ་ནས་ ▫ *chung rim nas* ▪ **in series from the small**
levels
 ཚུན་ ▫ *chud* ▪ {C}antar-gata ▪ **to enter into** ▫ {C}
 included; contained

ཆུད་པ་ ▫ *chud pa* ▪ {L}praveśa ▪ **to enter into** ▫ enter; entrance; initiation

ཆུད་པར་འགྲུང་ ▫ *chud par 'gyur* ▪ {C}pratividhyati ▪ **will enter into** ▫ {C}penetrates to

ཆུད་མ་ཚོས་པར་གྱིས་ཤིག་ ▫ *chud ma zos par gyis shig* ▪ {C}nāśayitavyam ▪ {C}may not forget

ཆུད་མི་ཟ་ ▫ *chud mi za* ▪ {C}anāśa ▪ **nonwasted; not losing out; not wasting** ▫ {C}indestructibility

ཆུད་མི་ཟ་བ་ ▫ *chud mi za ba* ▪ {L}avipranā; {L}avipraṇa; {MSA}avipraṇāśa; {MSA}abandhya ▪ **not wasting; non-wastage** ▫ not lose; not forget

ཆུད་མི་ཟ་བའི་རྒྱ་ཡིན་པ་ ▫ *chud mi za ba'i rgyu yin pa* ▪ {MSA}avipraṇāśa-hetutva ▪ **being the cause of not wasting; being the cause of non-wastage**

ཆུད་མི་གཟན་ཕྱིར་ ▫ *chud mi gzan phyir* ▪ {C}avipraṇāśe ▪ **because of not wasting** ▫ {C}so that they may not be lost

ཆུད་མི་གཟོས་ ▫ *chud mi gzom* ▪ {C}vipraṇāśayati (=anyathā-karaṇam) ▪ **cause to be wasted** ▫ {C}forget; lose

ཆུད་ཟ་ ▫ *chud za* ▪ vipraṇāśa; vipraṇa; vipraṇā ▪ **to waste**

ཆུད་ཟ་བ་ ▫ *chud za ba* ▪ {MSA}vipraṇāśa; {L}vipraṇā; {L}vipraṇa ▪ **to waste**

ཆུད་ཟ་བར་འགྲུང་རྩོད་ ▫ *chud za bar 'gyur ro* ▪ འགྲུང་འགྲུང་། གྲུས་ གྲུས། ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}vipraṇāśyati ▪ **waste; will waste** ▫ {C}forgets

ཆུད་ཚོས་པ་ ▫ *chud zos pa* ▪ vipraṇāśa; vipraṇa ▪ **to waste**

ཆུད་ཚོས་པར་གྱིས་ཤིག་ ▫ *chud zos par gyis shig* ▪ {C}nāśayitavyam ▪ **must not waste; should not waste** ▫ {C}may not forget

ཆུད་གཟན་ ▫ *chud gzan* ▪ {C}nāśayati; {L}vipraṇāśa ▪ **waste** ▫ {C}forgets; forget; lose

ཆུད་གཟན་ཅིང་ ▫ *chud gzan cing* ▪ {C}nāśayeh ▪ **wasting; having wasted** ▫ {C}would forget

ཆུད་གཟན་པར་གྱུར་ན་ ▫ *chud gzan par gyur na* ▪ {C}nāśayeh ▪ **if one wastes; wasting** ▫ {C}would forget

ཆུད་གཟོན་ ▫ *chud gzon* ▪ {C}nāśayati ▪ **wastes** ▫ {C}forgets

ཆུབ་པའི་སྐྱེ་མཆིང་ ▫ *chub pa'i skye mched* ▪ {C}kṛtsna-āyatana ▪ {C}all-basis

ཆུབ་བྱེད་པ་ ▫ *chub byed pa* ▪ {C}paryāpunatī ▪ {C}study

ཆུའི་ལྗང་ ▫ *chu'i klung* ▪ {L}nadī ▪ **river**

ཆུའི་སྐྱེ་བོ་ ▫ *chu'i skye bo* ▪ ūdaka-jantu ▪ **water creature**

ཆུའི་ཆུ་བུར་ ▫ *chu'i chu bur* ▪ {C}budbuda ▪ {C}bubble

ཆུའི་མཐའི་སྤྲོན་གཅིག་པ་ ▫ *chu'i mtha'i stan gcig pa* ▪ **having a single-sitting [of food] that ends with [rinsing the mouth with] water**

ཆུའི་ཕུང་པོ་ ▫ *chu'i phung po* ▪ {C}ap-skandha ▪ **water aggregate; aggregate of water** ▫ {C}water-element

ཆུས་ ▫ *chus* ▪ {C}udaka ▪ {C}water; moisture; stream of cold water

ཆུས་བསྐོར་བའི་སྐོས་པ་ ▫ *chus bskor ba'i skam pa* ▪ **dryness surrounded by water; dry area surrounded by water**

ཆུས་བརྟན་ཏེ་ ▫ *chus brtan te* ▪ {C}udakaṃ dadyād ▪ {C}would water

ཆེ་ ▫ *che* ▪ {MSA}mahat; {C}prāḥya; {MSA}shin tu sbyangs pa che = tanuka ... praśrabdhi ▪ **great; big** ▫ {C}tall

ཆེ་གེ་ ▫ *che ge* ▪ ཆེ་གེ་མོ། ▫ *che ge mo* ▪ **such a person; such a one**

ཆེ་གེ་མོ་ ▫ *che ge mo* ▪ ཆེ་གེ་ ▫ *che ge* ▪ **such a person; such a one**

ཆེ་ཆུང་སྐོར་གཉིས་ ▫ *che chung skor gnyis* ▪ {PH}two groups — greater and lesser

ཆེ་བ་ ▫ *che ba* ▪ {LCh}mahat; {L}mahant; {MSA}māhātmya; {LCh}mahā; {C}vipula; {MSA}

adhimātra; {MSA}adhimātratva; {MSA}tīvra ▪

great; big ▫ {C}extensive; vast; abundant

ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *che ba nyid* ▪ {MSA}māhātmya ▪ **greatness**

ཆེ་བའི་ང་རྒྱལ་ ▫ *che ba'i nga rgyal* ▪ {L}atimāna ▪ **pride of greatness** ▫ great pride; arrogance; conceit

ཆེ་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ ▫ *che ba'i lhag pa'i bsam pa* ▪ {C}māhātmya-ādhyāsaya ▪ **great special thought; great unusual thought** ▫ {C}magnanimous resolution

ཆེ་ལྟིང་རྒྱུང་ ▫ *che 'bring chung* ▪ **small, middling, and great**

ཆེ་ཡུན་རིང་ ▫ *che yun ring* ▪ {C}cira ▪ {C}for a long time; so long; for so long

ཆེ་རིམ་ནས་ ▫ *che rim nas* ▪ **in series from the big levels**

ཆེད་ ▫ *ched* ▪ {MSA,MV}adhikāra; {MSA}ādhipateya; {MSA}adhipateya; {MSA}nimitta ▪ **intent; for the sake of; {T} intent** ▫ {PH}for the sake (of); in order that

ཆེད་དུ་ ▫ *ched du* ▪ {LCh,MSA}artham; {C}krte ▪ **for the sake of; for the purpose of; for; benefit.** ▫ {PH}for the sake (of); in order that ▫ གཅོད་པའི་ཆེད་ཡིན་ལ་ ▫ *gcod pa'i ched yin la* ▫ is for the sake of eliminating

ཆེད་དུ་ཅི་ཕྱིར་ ▫ *ched du ci phyir* ▪ {C}nidāna ▪ **for what purpose?; for the sake of what?** ▫ {C}linked with; foundation; for the sake of; Origins [e.g.: etan-nidānā, because; kiṃ nidānam, wherefrom; and for what reason?; tato nidānam, on the strength of that; as a result of; tan-nidānam, that link]

ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་ ▫ *ched du brjod pa* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}uddāna ▪ **saying; sayings; {T} purposeful expressions** ▫ {C}summary

ཆེད་དུ་བརྗོད་པའང་ཆེད་དུ་བརྗོད་པ་རམ་ཇོད་པ་ ▫ *ched du brjod pa'ang ched du brjod pa ra mdzad pa* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}udānam udānayati ▪ {C}shout forth in triumph; exult; in triumph they cried; utter as a shout of triumph

ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་སྡེ་ ▫ *ched du brjod pa'i sde* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {L}udāna ▪

sayings{S}

ཆེད་དུ་བྱ་ ▫ *ched du bya* ▪ {C}samuddeśa; {C}uddeśa; {MV}adhikāra ▪ **train; trainee** ▫ {C}program

ཆེད་དུ་བྱ་བ་ ▫ *ched du bya ba* ▪ {MV,MSA}adhikāra ▪ **intended activity; intended object; trainee; object of intent**

ཆེད་དུ་བྱ་བ་ཆེན་པོ་གསུམ་ ▫ *ched du bya ba chen po gsum* ▪ **three great intents** ▫ COMMENT: *great mind, great abandonment, and great realization*

ཆེད་དུ་བྱ་བའི་འདུལ་བྱ་ ▫ *ched du bya ba'i 'dul bya* ▪ **special intended trainee [for whose sake a teaching or tantra was taught]**

ཆེད་དུ་བྱེད་འདུལ་བྱ་ ▫ *ched du byed 'dul bya* ▪ **special trainee(s); {T} intended trainees ?**

ཆེད་དུ་བསམས་ ▫ *ched du bsams* ▪ {C}saṃcintya ▪ {C}as a free agent; at will; deliberately

ཆེད་བཞིན་ ▫ *ched bzhin* ▪ {C}yathoddeśam ▪ **according to the training** ▫ {C}according to the program

ཆེན་ ▫ *chen* ▪ {MSA}ucca; {MSA}dīrgha; {MSA}pratata; {MSA}mahat ▪ **great; big; large**

ཆེན་མཚོག་ ▫ *chen mchog* ▪ {PH}supremely precious

ཆེན་པོ་ ▫ *chen po* ▪ {LCh,L}mahā; {LCh,MSA}mahat; {C}mahattā; {C}mahattva; {MSA}mahatī; {C,MSA}adhimātra; {MSA}adhimātratā; {MSA}ghana ▪ **great; large; big; great one** ▫ {C}excessive; extreme; preponderant; strong; greatness

ཆེན་པོ་སྐོར་ ▫ *chen po skor* ▪ **greater cycles**

ཆེན་པོ་སྐོར་བཞི་ ▫ *chen po skor bzhi* ▪ {PH}the four greater cycles

ཆེན་པོ་སྐོར་གསུམ་ ▫ *chen po skor gsum* ▪ {PH}the three greater cycles

ཆེན་པོ་ཉིད་ ▫ *chen po nyid* ▪ {MSA}adhimātratva ▪ **greatness**

ཆེན་པོ་ཉིད་རྣམ་པ་བདུན་ ▫ *chen po nyid rnam pa bdun* ▪ {MSA}mahattva (sapta-vidha-) ▪ **seven aspects of greatness; seven greatneses**

ཆེན་པོ་སྤོང་པ་ཉིད་ ▫ *chen po stong pa nyid* ▪ {C,MV} *mahā-śūnyatā* ▪ **great emptiness**

ཆེན་པོ་ཡི་ཆེན་པོ་ ▫ *chen po yi chen po* ▪ {C} *adhimātra-adhimātra* ▪ **great of the great** ▫ {C} very strong

ཆེན་པོའི་ཚུང་ཏུ་ ▫ *chen po'i chung ngu* ▪ *adhimātramṛdu* ▪ **small of the great**

ཆེན་པོའི་ཆེན་པོ་ ▫ *chen po'i chen po* ▪ *adhimātrādhimātra* ▪ **big of the big; great of the great** ▫ {PH} the great of the great

ཆེན་པོའི་འབྲིང་ ▫ *chen po'i 'bring* ▪ *adhimātramadhya* ▪ **middling of the great**

ཆེན་པོར་གྱུར་པ་ ▫ *chen por gyur pa* ▪ {C} *mahad-gata* ▪ **become great** ▫ {C} gone great

ཆེན་པོར་བགྱིད་ ▫ *chen por bgyid* ▪ *བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་* ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C} *mahat-karoti* ▪ **make great** ▫ {C} makes greater

ཆེན་པོར་མི་བགྱིད་ ▫ *chen por mi bgyid* ▪ *བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་* ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C} *mahat-karoti* ▪ **not make great** ▫ {C} makes greater

ཆེན་མ་ ▫ *chen ma* ▪ {PH} senior queen; elder woman

ཆེར་གྱུར་པ་ ▫ *cher gyur pa* ▪ {MV} *adhimātra* ▪ **great; become great**

ཆེར་གཙང་པ་ ▫ *cher gcad pa* ▪ {C} *nigraha* ▪ {C} refutation

ཆེར་ལྷན་པ་ཉིད་ ▫ *cher blun pa nyid* ▪ {PH} extreme stupidity ▫ དེ་ཉིད་ཀྱིས་མི་འཇིགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་ཆེར་ལྷན་པ་ཉིད། ▫ To claim that you are not afraid for that very same reason is just extreme stupidity. ▫ {A4C-C}

ཆེས་ ▫ *ches* ▪ {LCh} *-tara* ▪ **very; big; great; greatly**7 {T} [comparative indicator]; more; -er ??

ཆེས་སྐྱོན་པར་ ▫ *ches skyen par* ▪ {PH} correctly ▫ ཡི་གེ་ཨ་ལ་སོགས་པའི་ཡིག་འབྲུ་རྣམས་ཆེས་སྐྱོན་པར་བརྗོད་པ་ན། ། ▫ When the syllables [of the alphabet], beginning with the letter a, are pronounced correctly, ... ▫ {A4C-C}

ཆེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ ▫ *ches khyad par du 'phags pa* ▪ {MSA} *viśiṣṭatara* ▪ **superior; much superior** {T}

ཆེས་སྤྲོ་ ▫ *ches snga* ▪ {PH} previous

ཆེས་སྤྲོ་བ་ ▫ *ches snga ba* ▪ {PH} previous

ཆེས་སྤྲོ་བར་ ▫ *ches snga bar* ▪ {PH} previously

ཆེས་ཆེར་བྱེད་པ་ ▫ *ches cher byed pa* ▪ **great intentness**

ཆེས་མཚོག་ ▫ *ches mchog* ▪ {C} *para* ▪ **greatest; highest; supreme** ▫ {C} utmost; outshines them all; others; (the) other; another; foreign; beyond

ཆེས་དཔལ་ ▫ *ches dpa'* ▪ {PH} great hero

ཆེས་ཟབ་ ▫ *ches zab* ▪ {PH} exceptionally profound

ཆེས་གསལ་བ་ ▫ *ches gsal ba* ▪ **brilliantly illuminating**

ཚོ་ག་ ▫ *cho ga* ▪ {L} *vidhi* ▪ **rule; knowledge; {T} rite; ritual** ▫ {PH} ritual

ཚོ་དེ་ ▫ *cho nge* ▪ **lamentable**

ཚོ་འབྲུལ་ ▫ *cho 'phrul* ▪ {C,MSA} *prātihārya*; {MSA} *pratihārya* ▪ **miracle; magical display** {VM} ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ རྒྱུ་འབྲུལ་གྱི་ཚོ་འབྲུལ་འཁྲུན་དུ་བརྗོད་པའི་ཚོ་འབྲུལ་འཁྲུན་སུ་བཟུང་བའི་ཚོ་འབྲུལ་ ▫ *dbye ba/ 1 rdzu 'phrul gyi cho 'phrul/ 2 kun tu brjod pa'i cho 'phrul/ 3 rjes su bstan pa'i cho 'phrul/* ▫ Divisions: (1) miracles of magical emanation; (2) miracles of speaking everywhere; (3) miracles following teaching

ཚོ་འབྲང་ ▫ *cho 'brang* ▪ {C} *gotra* ▪ **lineage** ▫ {C} clan

ཚོ་རྒྱལ་ས་ ▫ *cho rigs* ▪ **father's lineage**

ཚོག་པ་ ▫ *chog pa* ▪ {L} *saṃtuṣṭi* ▪ **permissible; allowed; permitted; when used with instrumental, the meaning becomes: enough (see example 2)** ▫ {PH} ritual; permissible ▫ contented; satisfied

ཚོག་པ་འཛིན་པ་ ▫ *chog pa 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {L} *saṃtuṣṭi* ▪ **contented; satisfied**

ཚོག་པ་ཤེས་པ་ ▫ *chog pa shes pa* ▪ {L} *saṃtuṣṭi* ▪ **contented mind; satisfied in mind**

ཚོག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *chog par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *saṃtuṣṭa*; {L} *saṃtuṣṭi*; {MSA} *saṃtuṣṭatva* ▪ **contented; satisfied**

ཚོག་པར་འཛིན་པའི་གཉིན་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བསྐྱོམ་པ་ ◻ *chog par 'dzin pa'i gnyen po yid la byed pa bsgom pa* ◻ **cultivating mental contemplation that is an antidote to satisfaction**
ཚོག་མ་ཤེས་པའི་བཙོན་གུས་ ◻ *chog ma shes pa'i brtson grus* ◻ **effort that is insatiable; effort that does not know satisfaction**
ཚོག་མི་ཤེས་ ◻ *chog mi shes* ◻ {MSA}vitrpta ◻ **discontented; discontented mind; unsatisfied mind**
ཚོག་མི་ཤེས་པ་ ◻ *chog mi shes pa* ◻ {C}āsecanaka ◻ **discontented; discontented mind; unsatisfied mind** ◻ {C}glorified
ཚོག་མི་ཤེས་པའི་བཙོན་འགྲུས་ ◻ *chog mi shes pa'i brtson 'grus* ◻ {MSA}asamtuṣṭi-vīrya ◻ **effort of one who is not satisfied**
ཚོག་འཛིན་ ◻ *chog 'dzin* ◻ གཟུང་འཛིན་བརྟུང་རྟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ◻ {MSA}tuṣṭi ◻ **contentment; satisfaction**
ཚོག་ཤེས་ ◻ *chog shes* ◻ {C}tuṣṭi ◻ [enough-know]; **be content; be satisfied; satisfaction** ◻ {C}contentment
ཚོག་ཤེས་པ་ ◻ *chog shes pa* ◻ {C}samtuṣṭa; {C,MSA}samtuṣṭi; {C}samtuṣṭitā ◻ **knowing satisfaction; content; satisfied; contentment; satisfaction** ◻ {C}easily contented
ཚོད་ ◻ *chod* ◻ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ◻ *gcad/ gcod/ bcad/ chod/* ◻ (1) **to be cut off; (2) imp. of gcod, to cut**
ཚོད་པར་ ◻ *chod par* ◻ {C}ācchettum ◻ **to be cut off** ◻ {C}be taken away
ཚོམ་རྒྱུན་ ◻ *chom rkun* ◻ {C}caura ◻ **robber** ◻ {C}thief; robber
ཚོམ་རྒྱུན་གྱི་གནས་དགོན་པའི་ནང་དུ་སོང་སྡེ་ ◻ *chom rkun gyi gnas dgon pa'i nang du song ste* ◻ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ◻ {C}madhya-gata ◻ {C}situated in (a wilderness infested with robbers); be

in the middle of; gets into
ཚོམ་རྒྱུན་པ་ ◻ *chom rkun pa* ◻ **robbers and thieves**
ཚོམ་པོ་ཡིད་ལ་བགྱིད་པ་ ◻ *chom po yid la bgyid pa* ◻ བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ◻ *bgyi bgyid bgyis gyis* ◻ {C}cora-manasikāra ◻ {C}worry about robbers
ཚོམས་པ་ ◻ *choms pa* ◻ གཞོམ་འཛོམས་བཙོམ་ཚོམས་ ◻ *gzhom 'joms bcom choms* ◻ **uproot**
ཚོམས་པར་གྱུར་པ་ ◻ *choms par gyur pa* ◻ གཞོམ་འཛོམས་བཙོམ་ཚོམས་ ◻ *gzhom 'joms bcom choms* ◻ **uproot**
ཚོས་ ◻ *chos* ◻ {MSA,MV}dharma; {TN,MSA}dharmatā; {MSA}dharama ◻ **attribute; quality; phenomenon; topic; doctrine; religion; practice; way** ◻ {PH}Dharma; teachings; quality; profound; deep ◻ teaching; reality; true nature of things; མཐོང་ཚོས་ལ་ ◻ *mtshong chos la* ◻ in this life ◻ ཚོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ ◻ *chos thams cad bdag med pa* ◻ all phenomena are selfless ◻ {T1 8.17} ཚོས་ཉིད་ཚོས་ཐམས་ཅད་དང་ཚོས་ཚོས་ཚོས་ཅན་དུ་འབྲེལ་བ་ ◻ *chos nyid chos thams cad dang chos chos chos can du 'brel ba* ◻ the relationship of reality with all phenomena as a quality of those qualificands ◻ {DASI 600.3} DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ངོ་བོ་འཛིན་པ་ ◻ *mtshan nyid/ rang gi ngo bo 'dzin pa* ◻ bearing its own entity
ཚོས་རྒྱུན་ ◻ *chos kun* ◻ {MSA}sarva-dharma ◻ **all phenomena**
ཚོས་རྒྱུན་གྱི་ཡུལ་ཅན་ ◻ *chos kun gyi yul can* ◻ {PH}subject [that cognizes] all phenomena
ཚོས་ཀྱི་ ◻ *chos kyi* ◻ {C}dhārmika ◻ {C}rightful; legitimate
ཚོས་ཀྱི་སྐྱུ་ ◻ *chos kyi sku* ◻ {MSA}dharma-kāya ◻ **body of attributes; Truth Body; Actual Body**
ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ ◻ *chos kyi skye mched* ◻ dharmāyatana ◻ **phenomenon source; phenomenon-source; phenomenon-sense-sphere**
ཚོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་ ◻ *chos kyi skye mched pa'i gzugs* ◻ {MSA}dharmāyatanika ... rūpa; dharmāyatanarūpa ◻ **form for the mental consciousness**

ཚོས་ཀྱི་ཁམས་ ▫ *chos kyi khams* ▪ *dharmadhātu* ▪
phenomenon-constituent

ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ ▫ *chos kyi 'khor lo* ▪ {C} *dharmā-cakra*;
{MSA} *dharmya ... cakra* ▪ **wheel of doctrine**

ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བ་ ▫ *chos kyi 'khor lo bskor ba*
▪ *བསྐོར་སྐོར་བསྐོར་སྐོར་* ▫ *bskor skor bskord skord* ▪
{C} *dharmā-cakra-pravartana* ▪ **turn the wheel of
doctrine**

ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་བའི་རྣམ་བཞག་ ▫ *chos kyi 'khor
lo bskor ba'i rnam bzhang* ▪ {GD:847} Sakya
Chok-den's (sakya mchog ldan) Presentation of
the Turning of the Wheel. (Collected Works XVI)
Thimphu [Bhutan]: Kunzang Topgey, 1971.

ཚོས་ཀྱི་གྲུ་ ▫ *chos kyi grwa* ▪ {PH} religious center;
religious college; doctrinal college

ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ ▫ *chos kyi grags pa* ▪ *dharmakīrti* ▪
**Dharmakīrti [name of the Indian philosopher,
author of the Seven Treatises on Valid Cognition]**

ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་ ▫ *chos kyi rgyal* ▪ {C} *dharmā-rāja* ▪ **King
of Doctrine**

ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ ▫ *chos kyi rgyal po* ▪ ཚོས་རྒྱལ་ ▫ *chos rgyal*
▪ {C} *dharmā-rāja* ▪ **King of Doctrine**

ཚོས་ཀྱི་རྒྱུན་ ▫ *chos kyi rgyun* ▪ {MSA} *dharmā-srotas* ▪
stream of doctrine

ཚོས་ཀྱི་སྐོ་ ▫ *chos kyi sgo* ▪ {MSA} *dharmā-mukha* ▪ **door
of doctrine**

ཚོས་ཀྱི་སྐོན་མ་ ▫ *chos kyi sgron ma* ▪ {C} *dharmolkā* ▪
lamp of doctrine

ཚོས་ཀྱི་རྩ་རླུང་བ་ ▫ *chos kyi rnga rdung ba* ▪ {C}
sampratādana ▪ **beat the drum of the doctrine** {T}
▫ {C} beating

ཚོས་ཀྱི་ཆར་ ▫ *chos kyi char* ▪ {MSA} *dharmāmbu-varṣa* ▪
rain of doctrine

ཚོས་ཀྱི་མཚོན་ ▫ *chos kyi mchog* ▪ {MSA} *dharmottama* ▪
highest doctrine; supreme doctrine

ཚོས་ཀྱི་མཚོན་ ▫ *chos kyi mchog* ▪ {MV} *agra-dharma* ▪
highest doctrine; supreme doctrine

ཚོས་ཀྱི་མཚོན་ཏུ་གྱུར་པ་ ▫ *chos kyi mchog tu gyur pa* ▪
supreme quality; supreme of qualities

ཚོས་ཀྱི་མཚོན་ཏུ་འགྲུར་ ▫ *chos kyi mchog tu 'gyur* ▪ འགྲུར་
འགྲུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}
agradharma (gata) ▪ **highest doctrine; supreme
doctrine** ▫ {C} Highest Dharmas

ཚོས་ཀྱི་མཚོན་སྤྱད་པ་ ▫ *chos kyi mchog sdud pa* ▪ བསྐྱུ་
སྤྱད་བསྐྱུས་སྤྱས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA} *uttama-
dharma-saṃgraha* ▪ **compendium of highest
doctrine**

ཚོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟ་བ་ ▫ *chos kyi rjes su lta ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་
ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} (*dharmesū*) *dharmā-
anupaśyin* ▪ **viewer of phenomena; viewer of
doctrine** ▫ {C} one who surveys dharmas; one who
discerns Dharma

ཚོས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཚོས་ ▫ *chos kyi rjes su mthun
pa'i chos* ▪ {C} *dharmasya ca-anudharmatā* ▪
doctrines that are concordant with doctrine ▫
{C} both the Dharma and its logical sequence

ཚོས་ཀྱི་སྦྱིང་པོ་ཅན་ ▫ *chos kyi snying po can* ▪ {C}
dharmā-garbha ▪ **essence of doctrine** ▫ {C}
Dharma in embryo; womb of Dharma

ཚོས་ཀྱི་གཏན་ ▫ *chos kyi gtan* ▪ {C} *dharmā-sāṅkathya*
▪ **delineate doctrine** ▫ {C} lectures on Dharma; to
explain the Dharma

ཚོས་ཀྱི་གཏམ་སྟོན་པ་ ▫ *chos kyi gtam snyan pa* ▪ **pleasant
discourse of doctrine**

ཚོས་ཀྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ ▫ *chos kyi de kho na nyid* ▪ {MSA}
dharmā-tattva ▪ **suchness of phenomena**

ཚོས་ཀྱི་དེ་ཉིད་ ▫ *chos kyi de nyid* ▪ {MSA} *dharmā-tattva* ▪
suchness of phenomena

ཚོས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་རྣམ་པར་དབུགས་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *chos
kyi de bzhin nyid rnam par dag pa'i mtshan nyid*
▪ {MSA} *dharmā-tathatā-viśuddhi-lakṣaṇa* ▪ **pure
character of the suchness of phenomena**

ཚོས་ཀྱི་དོན་ ▫ *chos kyi don* ▪ {C} *dharmā-artha* ▪ **the
meaning of doctrine**

ཚོས་ཀྱི་བདག་ ▫ *chos kyi bdag* ▪ *dharmātman* ▪ **self of**

phenomena

ཚོས་ཀྱི་བདག་དུ་འཛིན་པ་ ◻ *chos kyi bdag tu 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུད་ས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *dharmātmagraha* ▪ **conception of a self of phenomena; apprehension of a self of phenomena**

ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་ ◻ *chos kyi bdag med* ▪ *dharmanairātmya* ▪ **selflessness of phenomena** ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྐྱེད་པ་ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྐྱེད་པ་ ◻ *dbye ba/ 1 chos kyi bdag med rags pa/ 2 chos kyi bdags med phra mo/* ◻ Divisions: (1) coarse selflessness of phenomena; (2) subtle selflessness of phenomena

ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་དོན་དམ་པ་འོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ◻ *chos kyi bdag med kyi dbang du byas pa'i don dam pa ngo bo nyid med pa* ▪ **ultimate-non-nature in terms of the selflessness of phenomena**

ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྤོང་བ་ ◻ *chos kyi bdag med phra mo* ▪ **subtle selflessness of phenomena** ◻
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཚོས་ཐམས་ཅད་སྤོང་བ་གཞན་མེད་ལ་སྤྱང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་ཐུན་མེད་མ་ཡིན་པའི་སྤོང་བ་ ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གུབ་པས་སྤོང་བ་ ◻ *mtshan nyid/ chos thams cad sgo blo gnod med la snang ba'i dbang gyis bzhag pa ma yin par yul rang gi thun mong ma yin pa'i sdog lugs kyi ngos nas grub pas stong pa* ◻ Definition: all phenomena are empty of being established from the side of their own uncommon mode of subsistence in terms of not being posited by the force of appearing to a non-defective mind

ཚོས་ཀྱི་བདག་མེད་སྐྱེད་པ་ ◻ *chos kyi bdag med rags pa* ▪ **coarse selflessness of phenomena** ◻
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ༡་སྤོང་བ་དོན་དུ་གུབ་པས་སྤོང་བ་པ་ལ་བརྒྱུད་འཛིན་རྒྱས་གཞན་གྱིས་སྤོང་བ་ ◻ *mtshan nyid/ 1 phyi rol don du grub pas stong ba/ 2 bzung 'dzin rdzas gzhan gyis stong ba/* ◻ Definitions: (1) emptiness of being established as an external object; or: (2) emptiness of subject and object being different substantial entities {BJ}

ཚོས་ཀྱི་མདོ་ ◻ *chos kyi mdo* ▪ {MSA} *dharmoddāna* ▪ **sūtras of doctrine**

ཚོས་ཀྱི་སྤོང་བ་བཞི་ ◻ *chos kyi sdom bzhi* ▪ **four summaries of doctrine** ◻ COMMENT: *The four summaries of doctrine are: All compounded phenomena are impermanent; all contaminated things are miserable; all phenomena are selfless; nirvāṇa is peace.*

ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ ◻ *chos kyi rnam grangs* ▪ {MSA} *dharmaparyāya* ▪ **enumeration of phenomena**

ཚོས་ཀྱི་སྣང་བ་ ◻ *chos kyi snang ba* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {MSA} *dharmāvabhāsa* ▪ **appearance of phenomena; viewing phenomena**

ཚོས་ཀྱི་སྤྱན་ ◻ *chos kyi spyan* ▪ {MSA} *dharmacakṣus* ▪ **eye of doctrine**

ཚོས་ཀྱི་སྤྱིན་ ◻ *chos kyi sprin* ▪ {LCh,C,MSA} *dharmameghā* ▪ **cloud of doctrine; Cloud of Doctrine (tenth bodhisattva ground)** ◻ {C} Dharma-cloud

ཚོས་ཀྱི་བར་ཆད་དུ་གྱུར་བ་ ◻ *chos kyi bar chad du gyur pa* ▪ {C} *dharmantarāyikatā* ▪ **interruptions with respect to doctrine** ◻ {C} some obstacle hinders access to Dharma

ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ ◻ *chos kyi dbyings* ▪ {C,MV,MSA} *dharmadhātu* ▪ **element of [a Superior's] attributes; element of attributes** ◻ {C} dharmaelement

ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་འགྱུར་བ་ ◻ *chos kyi dbyings su 'gyur ba* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C} *dharmī-bhavati* ▪ **become the sphere of reality; become the nature of phenomena** ◻ {C} becomes the true nature of Dharma

ཚོས་ཀྱི་འབངས་ ◻ *chos kyi 'bangs* ▪ {PH} Dharmadasa

ཚོས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་ ◻ *chos kyi sbyin pa* ▪ {C,MSA} *dharmadāna* ▪ **gift of doctrine; giving doctrine**

ཚོས་ཀྱི་མིག་ ◻ *chos kyi mig* ▪ {L} *dharmacakṣu* ▪ **eye of doctrine**

ཚོས་ཀྱི་མིག་རྩི་མ་དང་བྲལ་བ་ ◻ *chos kyi mig dri ma dang bral ba* ▪ {MSA} *vigata-mala* ... *dharmacakṣus* ▪ **eye of doctrine that is free from defilements**

ཚོས་ཀྱི་མིག་རྒྱལ་མེད་ཅིང་རྩི་མ་དང་བྲལ་བ་ ◻ *chos kyi mig*

rdul med cing dri ma dang bral ba ▪ {MSA}virajo
vigata-malam ... *dharma-cakṣuḥ* ▪ **eye of doctrine**
that is stainless and free from defilements

ཚོས་ཀྱི་དམིགས་པ་ ▫ *chos kyi dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་
དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}
dharmāmbana ▪ **observation of phenomena;**
observation of doctrine

ཚོས་ཀྱི་ཚིག་ ▫ *chos kyi tshig* ▪ {L}dharmapada ▪ **verbal**
expression

ཚོས་ཀྱི་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་གང་ཞིག་ ▫ *chos kyi tshul gyi rnam*
pa gang zhig ▪ {C}dharmā-naya-jāti ▪ {C}the
method of considering dharmas (in their ultimate
reality)

ཚོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ ▫ *chos kyi mtshan nyid* ▪ {MSA}
dharmā-lakṣaṇa ▪ **characteristic of phenomena**

ཚོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ ▫ *chos kyi mtshan*
nyid phyin ci ma log pa ▪ {MSA}aviparīta-dharma-
lakṣaṇa ▪ **non-mistaken characteristic of doctrine/**
phenomena

ཚོས་ཀྱི་མཚན་མ་ ▫ *chos kyi mtshan ma* ▪ {MV}dharmā-
nimitta ▪ **sign of phenomena/doctrine**

ཚོས་ཀྱི་མཚོན་ ▫ *chos kyi mdzod* ▪ {C}dharmā-koṣa ▪
treasury of doctrine ▫ {C}storehouse of Dharma

ཚོས་ཀྱི་འོད་ ▫ *chos kyi 'od* ▪ {MSA}dharmāṃśu ▪ **light of**
the doctrine {T}

ཚོས་ཀྱི་ཡང་དག་པ་ཉིད་ ▫ *chos kyi yang dag pa nyid* ▪
{C}madbhūtātā (=dharmā-sadbhūtātā) ▪ {C}self-
intoxication

ཚོས་ཀྱི་རང་བཞིན་ ▫ *chos kyi rang bzhin* ▪ {C}dharmā-
prakṛti; {MSA}dharmā-maya ▪ **nature of**
phenomena ▫ {C}the essential original nature of
dharmas

ཚོས་ཀྱི་རོ་ ▫ *chos kyi ro* ▪ {L}dharmā-rasa ▪ **taste of**
doctrine

ཚོས་ཀྱི་འོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་ ▫ *chos kyi longs spyod rdzogs*
pa ▪ སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪
{MSA}dharmā-sambhoga ▪ **complete enjoyment of**
the doctrine {T}

ཚོས་ཀྱི་འོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་རྒྱུ་མི་འཆད་པར་འཇུག་པ་ ▫
chos kyi longs spyod rdzogs pa rgyun mi 'chad par
'jug pa ▪ {MSA}avicchinna-dharma-sambhoga-
pravartana ▪ **engage continuously in the complete**
enjoyment of the doctrine {T}

ཚོས་ཀྱི་ཤུགས་ཀྱིས་ ▫ *chos kyi shugs kyi* ▪ {C}dharmā-
vega ▪ **force of doctrine; strength of doctrine** ▫
{C}impact of Dharma

ཚོས་ཀྱིས་བསྐྱུ་བ་ ▫ *chos kyi bsdu ba* ▪ {MSA}dharmā-
saṃgraha ▪ **compendium of doctrine; collection of**
phenomena

ཚོས་ཀྱིས་ཕོངས་པ་འགྲུར་བ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *chos kyi*
phongs pa 'gyur pa dang mthun pa ▪ འགྲུར་འགྲུར་
ལྷུར་ལྷུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}dharmā-
vyasana-saṃvartanīya ▪ **concordant with being**
impelled by doctrine/phenomena ▫ {C}conducive
to the ruin of Dharma

ཚོས་ཀྱིས་ཕོངས་པར་འགྲུར་བ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *chos kyi*
phongs par 'gyur ba dang mthun pa ▪ འགྲུར་འགྲུར་
ལྷུར་ལྷུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}vyasana
(=upaghātam) ▪ **impelled by phenomena/doctrine**
▫ {C}ruin; falling away from

ཚོས་ཀྱིས་འཕགས་པ་ ▫ *chos kyi 'phags pa* ▪ {C}
dharmāmodgata ▪ **superior qualities; exalted**
by doctrine; superior doctrine; name of a
Bodhisattva ▫ {PH}[Bodhisattva] Dharmāmodgata ▫
{C}ascent to (all) dharmas

ཚོས་དཀར་ ▫ *chos dkar* ▪ {MSA}śukla-dharma;
{MSA}śukla ... *dharma* ▪ **pure doctrines; pure**
phenomena; pure qualities

ཚོས་དཀོན་མཚོག་རྗེས་སུ་བྱུང་བ་ ▫ *chos dkon mchog rjes*
su dran pa ▪ **recollection of the doctrine jewel**

ཚོས་དཀོན་མཚོག་ལ་ ▫ *chos dkon mchog la* ▪ {C}dharmā-
ratna ▪ **jewel of doctrine; precious doctrine** ▫ {C}
Dharma-jewel; treasure of Dharma

ཚོས་སྐད་ ▫ *chos skad* ▪ **doctrinal language**

ཚོས་སྐྱུ་ ▫ *chos sku* ▪ {LCh}Dharma-kāya; dharmakāya ▪
body of attributes, Truth Body

ཚོས་སྐྱུ་རྒྱུང་ ▫ *chos sku rkyang* ▪ {PH}Dharmakaya

alone

ཚོས་སྐྱུ་ཉལ་གཅིག་ ▫ *chos sku nyag gcig* ▪ {PH}unique dharmakaya

ཚོས་སྐྱོན་ ▫ *chos skyon* ▪ *dharmapāla* ▪ [religion-protector]; protector of the religion; protector of the doctrine; Dharmapāla [p.n.]

ཚོས་ཁྲིམས་ ▫ *chos khrim*s ▪ religious law{SW,GZ}

ཚོས་གོས་ ▫ *chos gos* ▪ {MSA}cīvara ▪ [religion-clothing]; religious robes ▫ {PH}religious robe; outer robe ▫ ལྗོན་གྱི་བར་སྐབས་ཞིག་དུ་ཚོས་གོས་སྐྱུག་པའི་སློལ་འདི་གིན་དུ་དར་ཆེ་བར་སེམས། ▫ *sngon gyi bar skabs zhig tu chos gos smyug po'i srol 'di shin tu dar che bar sems*, ▫ [I] think that, at one point in the past, this custom of [wearing] a brown outer robe was very widespread. ▫ {GCC} p.14

ཚོས་གོས་ཡོངས་སུ་འོངས་སྟེན་པ་ ▫ *chos gos yongs su longs spyod pa* ▪ ལྟན་སྟེན་སྟེན་སྟེན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}cīvara-paribhoga ▪ resources of religious robes ▫ {C}his robe

ཚོས་གོས་གསུམ་པ་ ▫ *chos gos gsum pa* ▪ {C}trai-cīvarika (=saṃghāty-ādi-tri-cīvara-mātratvāt) ▪ {C}one who possesses no more than three robes

ཚོས་གྲ་ ▫ *chos grwa* ▪ [religion-school]; doctrinal college; religious college

ཚོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ་ ▫ *chos grags rgya mtsho* ▪ {GD:777} Chö-drak-gya-tso, the VIIth Karmapa (1454-1506)

ཚོས་རྒྱལ་ ▫ *chos rgyal* ▪ ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ ▫ *chos kyi rgyal po* ▪ {C}dharma-rāja ▪ King of Doctrine

ཚོས་རྒྱལ་པོ་ ▫ *chos rgyal po* ▪ ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཚོས་རྒྱལ་ ▫ *chos kyi rgyal po chos rgyal* ▪ {C}dharma-rāja ▪ King of Doctrine

ཚོས་རྒྱུན་ ▫ *chos rgyun* ▪ stream of doctrine

ཚོས་རྒྱུན་གྱི་དྲིང་ངེ་འཛིན་ ▫ *chos rgyun gyi ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *srotānugatasamādhi* ▪ meditative stabilization of the stream of doctrine

ཚོས་བསྐྱུར་དཀར་ཆག་ ▫ *chos bsgyur dkar chag* ▪ བསྐྱུར་

སྐྱུར་བསྐྱུར་གྱུར་དྲིང་ ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ [Bu-tön's (bu ston rin chen grub)] Catalogue of the Translated Doctrine

ཚོས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་ ▫ *chos ngo bo nyid med pa nyid du ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}dharma-niḥsvabhāvatvopadeśa ▪ teach that phenomena are natureless

ཚོས་མངོན་ ▫ *chos mngon* ▪ {MSA}abhidharma ▪ knowledge; higher knowledge; higher doctrine

ཚོས་མངོན་རྟོགས་ ▫ *chos mngon rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་ རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA} dharmābhisamaya ▪ clear realizer of doctrine; clear realization of the doctrine

ཚོས་མངོན་པ་ ▫ *chos mngon pa* ▪ {LCh,MSA}abhidharma ▪ Manifest Knowledge; Higher Knowledge; knowledge; higher doctrine; phenomenology

ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད་ ▫ *chos mngon pa'i mdzod* ▪ *abhidharmakośa; abhidharmakośa* ▪ Vasubandhu's Treasury of Knowledge (Abhidharmakośa), P 5590, vol.115; T 4809; Vasubandhu's Treasury of Manifest Knowledge

ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚོག་ལེའུར་བྱས་པ་ ▫ *chos mngon pa'i mdzod kyi tshig le'ur byas pa* ▪ *abhidharmakośa-kārikā* ▪ Vasubandhu's Stanzas of the Treasury of Knowledge (Abhidharmakośa-kārikā), P 5590, vol. 115; T4089; Varanasi: Gelug-pa Press, 1972.

ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཚོག་ལེའུར་བྱས་པའི་འབྲེལ་པ་ མངོན་པའི་རྒྱལ། མཆིམས་མཛོད་ ▫ *chos mngon pa'i mdzod kyi tshig le'ur byas pa'i 'grel pa mngon pa'i rgyan; mchims mdzod* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་འབྲེལ་དྲིང་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ Chim-jam-pel-yang's (mchims 'jam dpal dbyangs) Commentary on [Vasubandhu's] "Stanzas of the Treasury of Manifest Knowledge": Ornament of Manifest Knowledge

ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཀྱི་བཤད་པ་ ▫ *chos mngon pa'i mdzod kyi bshad pa* ▪ *abhidharmakośa-bhāṣya* ▪ Vasubandhu's Explanation of the Treasury of Knowledge (Abhidharmakośa-bhāṣya), P. 5591,

vol. 115

- ཚོས་མངོན་པར་རྟོགས་པ། ཚོས་མངོན་རྟོགས་ འ ཚོས་
mngon par rtogs pa; chos mngon rtogs ▪ རྟོགས་
རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ འ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}
dharmābhisamaya ▪ **clear realizer of doctrine**
- ཚོས་ཅན་ འ *chos can* ▪ {C} *dharmin* ▪ **subject;**
substratum; qualification; quality possessor;
logical subject; phenomena འ {C} *doomed; subject*
to; character
- ཚོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་ འ *chos can brjod pa'i sgra* ▪ བརྗོད་
རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ འ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **terms which**
express qualifications འ {GD:246} *subject*
expression
- ཚོས་ཅན་སྐྱུང་སྒྲ་ འ *chos can mthun snang* ▪ སྐྱང་སྐྱང་
སྐྱང་སྐྱང་ འ *snang snang snang snang* ▪ **commonly**
appearing subjects{N}
- ཚོས་ཅན་བྱས་མེད་ འ *chos can nus med* ▪ **powerless**
subject
- ཚོས་ཅན་འབའ་ཞིག་པ་ འ *chos can 'ba' zhid pa* ▪ **merely**
propounded subject; mere subject
- ཚོས་མཚོག་ འ *chos mchog* ▪ *dharmottara; {C}*
agradharma; {C} agradharmā gata;
laukikāgradharma; agryadharmā ▪ **supreme**
mundane qualities; supreme quality; highest
mundane qualities; supreme qualities འ {C}
 Highest Dharmas
- ཚོས་མཚོག་གི་རྩེ་སྦྱར་ འ *chos mchog gi rtshe sbyor*
 ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ འ *sbyar sbyor sbyard sbyord*
 ▪ {LCh} *laukikāgradharma-mūrdha-prayoga;*
agradharmatāmūrdhaprayogaḥ ▪ **supreme**
mundane qualities peak training; peak training
of the supreme mundane quality [path of
preparation]
- ཚོས་མཚོག་ཏུ་འགྲུང་ འ *chos mchog tu 'gyur* ▪ འགྲུང་འགྲུང་
གྲུང་གྲུང་ འ *gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C} *agradharma*
(gata) ▪ **supreme quality; supreme mundane**
qualities འ {C} *Highest Dharmas*
- ཚོས་མཚོག་སྐྱུང་པ་ འ *chos mchog sdu pa* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་
སྐྱུང་ འ *bsdu sdu bsdu sdu* ▪ {MSA} *uttama-dharma-*

samgraha ▪ **compendium of highest qualities;**
compendium of the highest doctrines

- ཚོས་འཆད་པའི་ཕྱག་གྲུ་ འ *chos 'chad pa'i phyag rgya* ▪
 {PH} *Mudra of Explaining the Dharma*
- ཚོས་འཆད་ཕྱག་གྲུ་ འ *chos 'chad phyag rgya* ▪ {PH}
Mudra of Explaining the Dharma
- ཚོས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲ་ འ *chos brjod kyi sgra* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་
རྗོད་ འ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {GD:246} *predicate*
expression ཚོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དང་ཚོས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲ་ འ *chos*
can brjod pa'i sgra dang chos brjad kyi sgra འ
subject expression and predicate expression
- ཚོས་ཉན་པ་ འ *chos nyan pa* ▪ {C} *dharmā-śravaṇika* ▪
 {C} *pupil; one worthy to listen*
- ཚོས་ཉན་པ་རང་བཞིན་ འ *chos nyan pa rang bzhin* ▪ {C}
dharmā-śravaṇika ▪ {C} *pupil; one worthy to listen*
- ཚོས་ཉིད་ འ *chos nyid* ▪ {C, MV, MSA} *dharmatā (= {C}*
dharmatayā); {C} dharmatas (opp.: arthatas);
{MSA} tathatā ▪ **final nature; real nature;**
noumenon འ {C} *Dharmahood; true nature of*
dharmas; in accordance with Dharma; nature of
things; state of affairs; true nature; (understand its)
meaning/contents ཚོས་ཉིད་ཚོས་ཐམས་ཅད་དང་ཚོས་ཚོས་ཅན་དུ་
འབྲེལ་བ་ འ *chos nyid chos thams cad dang chos chos*
can du 'brel ba འ *the relationship of reality with all*
phenomena as a quality of their qualificands {DASI
 600.3} འ རོན་དམ་རྟོན་འབྲེལ་ལས་འདས་པའི་ཚོས་ཉིད་ འ *don*
dam rten 'brel las 'das pa'i chos nyid འ *the ultimate*
noumenon that is beyond dependent-arising འ རེདི་
 རང་གི་ངོ་བོ་ནི་ཚོས་རྣམ་གྱི་ཚོས་ཉིད་ཅེས་བྲུ་བ་ལ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ཡིན་
 འ *de'i rang gi ngo bo ni chos rnam kyi chos*
nyid ces bya ba gang yin pa de nyid yin no འ *That*
which is the own-entity of those, called the reality
of phenomena is that [nature]. (yā sā dharmāṇām
dharmatā nāma saiva tat svarūpam) [PP, 264.11]
- ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གནས་ལུགས་ འ *chos nyid kyi gnas lugs* ▪
noumenal mode of subsistence
- ཚོས་ཉིད་ཀྱི་ཚུལ་ འ *chos nyid kyi tshul* ▪ {C} *dharmā-*
naya (opp. artha-naya) ▪ **mode of reality** འ {C} *the*
method which shows the meaning
- ཚོས་ཉིད་ཀྱི་གཟུགས་ འ *chos nyid kyi gzugs* ▪ **form of**
reality; noumenal form

ཚོས་ཉིད་ཀྱི་རིག་གནངས་ ▫ *chos nyid kyi rig gdangs* ▪
effulgence of noumenal intrinsic awareness

ཚོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ ▫ *chos nyid kyi rigs pa* ▪ {MSA}
dharmatā-yukti ▪ **analysis of the nature; reasoning
of nature**

ཚོས་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ ▫ *chos nyid kyi sems* ▪ {MSA}*citta-*
tathatā; {MSA}*dharmatā-citta* ▪ **noumenal mind;
mind of reality**

ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་ངེས་པ་ ▫ *chos nyid kyis rnam par*
nges pa ▪ {MSA}*dharmato viniścayaḥ* ▪ **definite by
way of reality**

ཚོས་ཉིད་སྐྱོན་མེད་ ▫ *chos nyid skyon med* ▪ {C}*dharmatā-*
niyāma ▪ **faultless reality; faultless quality** ▫ {C}
fixed sequence of Dharma-hood

ཚོས་ཉིད་རྒྱ་རྒྱུ་གྱིས་འདུ་མི་བྱེད་པར་ ▫ *chos nyid rgyu*
rkyen gyis 'du mi byed par ▪ **noumenon as without
composition by causes and conditions**

ཚོས་ཉིད་གཉུག་མའི་སེམས་ ▫ *chos nyid gnyug ma'i sems* ▪
noumenal fundamental mind

ཚོས་ཉིད་ཐོབ་པ་ ▫ *chos nyid thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་
ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}
dharmatā-pratilambha; {MSA}*dharmatā-labdha* ▪
obtaining reality; obtaining qualities

ཚོས་ཉིད་དང་ནི་འགལ་བ་མེད་ ▫ *chos nyid dang ni 'gal*
ba med ▪ {MSA}*aviruddhaiva dharmatā* ▪ **not
contradictory with reality**

ཚོས་ཉིད་དང་མི་འགལ་བ་ ▫ *chos nyid dang mi 'gal*
ba ▪ {MSA}*dharmatām na vilomayati* ▪ **not
contradictory with reality**

ཚོས་ཉིད་དེ་ཚད་མར་བྱའོ་ ▫ *chos nyid de tshad mar bya'o* ▪
{C}*pramāṇī-kṛtya* ▪ **valid in terms of reality** ▫ {C}
is authoritative; when measured by the standard;
when one has taken (taking) as a standard

ཚོས་ཉིད་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *chos nyid de bzhin nyid* ▪
noumenal thusness

ཚོས་ཉིད་དོན་དམ་པར་གཞུག་དུ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་སྐྱབ་པ་ ▫
chos nyid don dam par gzhal du med par rtogs
pa'i sgrub pa ▪ **achievement that realizes the**

noumenon as ultimately incomprehensible

ཚོས་ཉིད་རྣམ་པར་འཁྲུག་པ་མེད་པར་ ▫ *chos nyid rnam*
par 'khrug pa med par ▪ **noumenon as without
disturbance**

ཚོས་ཉིད་རྣམ་པར་འཁྲུག་མེད་ ▫ *chos nyid rnam par 'khrug*
med ▪ **noumenon as without disturbance**

ཚོས་ཉིད་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་ ▫ *chos nyid rnam par mi rtog*
par ▪ **noumenon as without conceptualization**

ཚོས་ཉིད་པ་ ▫ *chos nyid pa* ▪ {C}*dharmatā* ▪ **reality;
quality**

ཚོས་ཉིད་ཕྱིར་ ▫ *chos nyid phyir* ▪ {MSA}*dharmatas* ▪ **in
reality**

ཚོས་ཉིད་ཟབ་མོ་ ▫ *chos nyid zab mo* ▪ **profound reality**

ཚོས་ཉིད་ཡོངས་གྲུབ་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *chos nyid yongs grub*
de bzhin nyid ▪ **noumenal; thoroughly established
thusness**

ཚོས་ཉིད་རང་བཞིན་རྣམ་དག་མཐོང་རྒྱལ་ ▫ *chos nyid rang*
bzhin rnam dag mthong tshul ▪ **the mode of seeing
the pure nature, reality**{PGP 79}

ཚོས་མཉམ་ཉིད་ ▫ *chos mnyam nyid* ▪ {C}*dharmasamatā*
▪ **sameness of phenomena**

ཚོས་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *chos mnyam pa nyid* ▪ {MSA}
dharmasamatā ▪ **sameness of phenomena**

ཚོས་བདགས་པ་རྣམ་པར་གཞུག་པའི་དམིགས་པ་ ▫ *chos*
btags pa rnam par gzhas pa'i dmigs pa ▪ {MV}
dharmasamatā-vyavasthānālambana ▪ **object of
observation that is posited in terms of imputed
phenomena**

ཚོས་རྟེན་ ▫ *chos rten* ▪ {C}*caitya* ▪ {C}reliquary mound

ཚོས་སྐྱོན་པ་ ▫ *chos ston pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱོན་བསྐྱེད་སྐྱོན་ ▫ *bstan*
ston bstand stond ▪ {MSA}*dharmasamatā*; {MSA}
dharmasamatā-vihita ▪ **teaching doctrine; doctrinal
teaching**

ཚོས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *chos bstan pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱོན་བསྐྱེད་སྐྱོན་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ {MV}*dharmasamatā* ▪
teaching doctrine; doctrinal teaching

ཚོས་བསྟན་པ་གཅིག་ ▫ *chos bstan pa gcig* ▪ བསྟན་སྟོན་
བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C} *eka-*
dharma-deśanā ▪ **one doctrinal teaching** ▫ {C} one
single demonstration of Dharma

ཚོས་ཐམས་ཅད་ ▫ *chos thams cad* ▪ {C,MV} *sarvadharmā*
▪ **all phenomena**

ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཉམ་པ་ཉིད་ལ་གནས་པ་ ▫ *chos thams*
cad kyi mnyam pa nyid la gnas pa ▪ {C} *Sarva-*
dharma-samatā-pratiṣṭhita ▪ {C} p.n. of a Buddha

ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་དམ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ▫ *chos thams cad*
kyi don dam pa'i ngo bo nyid ▪ **the ultimate nature**
of all phenomena

ཚོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་མངའ་བརྟེན་པར་གྱུར་ ▫ *chos*
thams cad kyi yul la mnga' brnyes par gyur ▪ {C}
sarva-dharma-viśaya-vaśavartitā (anuprāpta)
▪ {C} (reaches) dominion over the range of all
dharmas

ཚོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་དུ་སྟོན་པ་ ▫ *chos thams*
cad ngo bo nyid med pa nyid du ston pa ▪ བསྟན་སྟོན་
བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *sarva-*
dharma-niḥsvabhāvatvopadeśa ▪ **teach that all**
phenomena are natureless

ཚོས་ཐམས་ཅད་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *chos thams cad mnyam pa*
nyid ▪ {MSA} *sarva-dharma-samatā* ▪ **sameness of**
all dharmas

ཚོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པ་ ▫ *chos thams cad*
stong zhing bdag med pa ▪ **all phenomena are**
empty and selfless

ཚོས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་པ་ ▫ *chos thams cad bdag med*
pa ▪ **all phenomena are selfless**{T1 8.1}

ཚོས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་པའོ་ ▫ *chos thams cad ni*
bdag med pa'o ▪ {MSA} *sarva-dharmā anātmānaḥ* ▪
all phenomena are selfless

ཚོས་ཐམས་ཅད་སྟོང་གོད་མེད་ལ་སྤང་བའི་དབང་གིས་བཞག་
པ་མ་ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་ཐུན་མེད་མ་ཡིན་པའི་སྟོང་
ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་པས་སྟོང་པ་ ▫ *chos thams*
cad blo gnod med la snang ba'i dbang gis bzhag
pa ma yin par yul rang gi thun mong ma yin pa'i
sdod lugs kyi ngos nas grub pas stong pa ▪ **all**

phenomena are empty of being established from
the side of their own uncommon objective mode
of subsistence without being posited through the
force of appearing to a non-defective mind{Lati}

ཚོས་ཐམས་ཅད་མ་ལུས་པར་བདེན་སྟོང་དུ་གྲུབ་པའི་དབང་
རྟོགས་པའི་རྟོགས་པ་ ▫ *chos thams cad ma lus par*
bden stong du tha mi dad par rtogs pa'i rigs pa
▪ **reasonableness of realizing all phenomena**
entirely as non-different in the emptiness of true
existence

ཚོས་ཐམས་ཅད་མེད་པ་ ▫ *chos thams cad med pa* ▪ {C}
sarva-dharma-asattā ▪ **all phenomena are non-**
existent; {T} non-existence of all phenomena ▫
{C} non-beingness of all dharmas

ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་མངའ་བསྐྱུར་བའི་རང་འབྱུང་གི་ཡི་ཤེས་ ▫
chos thams cad la mnga' bsgyur ba'i rang 'byung
gi ye shes ▪ **self-arisen pristine wisdom that has**
gained dominion with respect to all doctrines

ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་དོན་དམ་པར་ཆགས་པ་མེད་པར་དྲོགས་
པའི་ངོས་འབྱེན་ ▫ *chos thams cad la don dam*
par chags pa med par rtogs pa'i nges 'byin ▪
deliverance that realizes all phenomena are
ultimately desireless

ཚོས་ཐམས་ཅད་ལ་བདག་དུ་ཡིག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *chos*
thams cad la bdag tu log par 'dzin pa ▪ གཞུང་
འཛིན་བརྟུང་རྟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
dharmeṣu ... ātmāsadgrāhaḥ (sarva-) ▪ **mistaking**
all phenomena as having self

ཚོས་ཐོས་པ་ ▫ *chos thos pa* ▪ {MSA} *dharmam śrutvā* ▪
hearing doctrine

ཚོས་མཐུན་པ་ ▫ *chos mthun pa* ▪ {LCh,MSA} *sādharmya* ▪
qualitative similarity

ཚོས་མཐུན་སྟུང་གི་སྟུང་བ་དག་ ▫ *chos mthun sbyor gyi sgrub*
ngag ▪ བསྟུང་བསྟུང་བསྟུངས་སྟུངས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs*
sgrubs ▪ *sādharmya-prayoga-sādhana-vākya* ▪
proof statement using a qualitative similarity

ཚོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་ ▫ *chos dang*
skad cig ma ma yin pa'i gzhi mthun pa ▪ **common**
locus of a phenomenon and non-momentary

ཚོས་དང་གང་རྒྱུ་ག་ ▫ *chos dang gang zag* ▪ {MV} *dharmā-*

pudgala ▪ **phenomena and persons** {T}

ཚོས་དང་ཚོས་ཉིད་ ▫ *chos dang chos nyid* ▪ **phenomena and noumenon**

ཚོས་དང་ཚོས་ཉིད་རྣམས་པར་འབྲེད་པ་ ▫ *chos dang chos nyid rnam par 'byed pa* ▪ **dharma-dharmatā-vibhaṅga** ▪ **Maitreya's Differentiation of Phenomena and the Nature of Phenomena (dharma-dharmatā-vibhaṅga), P. 5523, vol. 108**

ཚོས་དང་ཚོས་མ་ཡིན་པའི་ལས་ ▫ *chos dang chos ma yin pa'i las* ▪ {PH} virtuous or non-virtuous karma

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་ ▫ *chos dang chos min* ▪ **the proper and the improper**

ཚོས་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཚོས་ལ་ལྷུགས་ཞིང་ ▫ *chos dang rjes su mthun pa'i chos la zhugs zhing* ▪ ལྷུག་ལྷུགས་ལྷུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C} **dharma-anudharma-pratipanna** ▪ **entering into doctrine/phenomena and what is concordant with doctrine/phenomena** ▫ {C} one who makes progress towards the Dharma and its logical sequence

ཚོས་དང་རྗེས་སུ་ཤེས་པའི་བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་ ▫ *chos dang rjes su shes pa'i bzod pa dang shes pa* ▪ **doctrinal forbearance and subsequent knowledge**

ཚོས་དང་མཐུན་ ▫ *chos dang mthun* ▪ {MSA} **sahadhārmika** ▪ **concordant with doctrine/phenomena**

ཚོས་དང་མཐུན་པའི་ཚོས་ལ་ལྷུགས་པ་ ▫ *chos dang mthun pa'i chos la zhugs pa* ▪ ལྷུག་ལྷུགས་ལྷུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA} **dharmānudharma-pratipanna** ▪ **entering into doctrine/phenomena and what is concordant with doctrine/phenomena**

ཚོས་དང་དོན་ ▫ *chos dang don* ▪ {MSA} **dharmārtha** ▪ **doctrine and meaning**

ཚོས་དང་བདེན་པ་དང་རྟོགས་པ་དང་ཐེག་པ་བཤད་པའི་རྣམས་པར་བཞག་པ་ ▫ *chos dang bden pa dang rigs pa dang theg pa gdags pa rnam par gzhas pa* ▪ {MSA} **dharma-satya-yukti-yāna-prajñapti-vyavasthāna** ▪ **positing phenomena, truths, lineage, and vehicle;**

{T} **positing the imputations of phenomena, truths, reasonings, and vehicles**

ཚོས་དང་ལྡན་ ▫ *chos dang ldan* ▪ {MSA} ... **dhārmika** ▪ **having the quality (of ...)**

ཚོས་དང་ལྡན་པ་ ▫ *chos dang ldan pa* ▪ {C} ... **dharma** ▪ **having the quality (of ...)** ▫ {C} in his nature

ཚོས་དུང་ ▫ *chos dung* ▪ **religious conch**

ཚོས་དེ་དང་རྗེས་སུ་བཞག་པའི་རྟོགས་ཚོས་དེའི་འབྲས་བུའི་རྟོགས་སུ་བཞག་པ་ ▫ *chos de dang rdzas tha dad pa'i sgo nas chos de'i 'bras bu'i rigs su gnas pa* ▪ **abiding in the type which is an effect of that phenomenon from the side of being a different substantial entity from that phenomenon**

ཚོས་དེ་ལ་ཡིན་ཏེ་བཞག་པ་ ▫ *chos de la yon tan du bta ba* ▪ {C} **guṇa-nr̥śamsatā** ▪ **viewing qualities with respect to phenomena** ▫ {C} appreciation of qualities

ཚོས་བྱམ་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *chos dran pa nye bar gzhas pa* ▪ {PH} application of mindfulness based on phenomena

ཚོས་བྱམ་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *chos dran pa nyer gzhas* ▪ **mindful establishment on [other] phenomena**

ཚོས་བྱམ་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *chos dran pa pa nye bar bzhag pa* ▪ **dharmasmṛtyūpasthāna** ▪ **establishment in mindfulness of phenomena**

ཚོས་བཤད་པ་ ▫ *chos gdags pa* ▪ བཤད་པའི་འོག་ལ་བཤད་པའི་བདེན་པ་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/btags thogs* ▪ {C} **dharmaprajñapti** ▪ **imputed phenomena; imputed qualities** ▫ {C} conventional dharmas; conceptual dharmas; concept of (a) dharma

ཚོས་བཤད་པའི་རྣམས་པར་བཞག་པ་ ▫ *chos gdags pa rnam par bzhag pa* ▪ {C} **dharmaprajñapti-vyavasthāpana** ▪ **positing imputed phenomena; positing imputed qualities** ▫ {C} distinction/definition of conventional dharmas

ཚོས་བཤད་པ་བཞག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *chos bdag bkag pa'i de bzhin nyid* ▪ **thusness that is a negation of a self of phenomena**

ཚོས་བཤད་པ་མེད་པ་ ▫ *chos bdag med pa* ▪ {L}

dharmanairātmya ▪ **selflessness of phenomena**
 ཚོས་བདག་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *chos bdag med pa nyid* ▪ {PH}
 selflessness of phenomena
 ཚོས་འདུལ་བ་ ▫ *chos 'dul ba* ▪ *dharmā-vinaya* ▪
disciplinary doctrine
 ཚོས་འདོད་ ▫ *chos 'dod* ▪ {C}*dharmā-kāma* ▪ **desire**
doctrine ▫ {C}one who loves Dharma
 ཚོས་འདོད་པ་ ▫ *chos 'dod pa* ▪ {C}*dharmā-kāmatā* ▪
desire doctrine ▫ {C}delight in Dharma
 ཚོས་འདོད་པར་བྱའོ་ ▫ *chos 'dod par bya'o* ▪ {C}*dharmā-*
kāmena bhavitavyam ▪ **one should desire doctrine**
 ▫ {C}should have a liking for Dharma
 ཚོས་སྤོངས་ ▫ *chos sdings* ▪ **Chö-ding Hermitage (above**
what became Se-ra Monastic University on the
northern outskirts of Lhasa)
 ཚོས་གནས་པར་བྱ་བ་ ▫ *chos gnas par bya ba* ▪ {L}
dharmasthitaye ▪ **abiding in doctrine/phenomena**
 ཚོས་རྣམ་པར་འབྲེད་པ་ ▫ *chos rnam par 'byed pa* ▪ {MV}
dharmā-vicaya ▪ **investigation of phenomena/**
doctrine
 ཚོས་རྣམ་པར་གཞག་པ་ ▫ *chos rnam par gzhas pa* ▪
 {MSA}*dharmā-vyavasthāna*; {MSA}*vyavasthāpita-*
dharmā ▪ **positing phenomena/doctrine**
 ཚོས་རྣམས་ཀྱི་དངོས་པོ་མེད་ ▫ *chos rnams kyi dngos po*
med ▪ {MV}*dharmānām abhāvaḥ* ▪ **non-thingness**
of phenomena
 ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ ▫ *chos rnams kyi chos nyid* ▪ {L}
dharmānām dharmatā ▪ **reality of phenomena**
 ཚོས་རྣམས་ཀྱི་སྤོང་པ་ཉིད་ ▫ *chos rnams kyi stong pa*
nyid ▪ {MV}*dharmānām śūnyatā* ▪ **emptiness of**
phenomena
 ཚོས་རྣམས་ཀྱི་བདག་གི་ངོ་བོ་ ▫ *chos rnams kyi bdag gi ngo*
bo ▪ **nature of self in phenomena**
 ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ནི་མཚོག་ཡིན་ ▫ *chos rnams kyi ni mchog*
yin ▪ {MSA}*dharmānām uttarah* ▪ **highest qualities/**
doctrines

ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ནི་གཙོ་བོ་སྤྱི་ ▫ *chos rnams kyi ni gtso bo*
ste ▪ {MSA}*dharmānām uttarah* ▪ **main doctrines/**
phenomena/qualities
 ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ ▫ *chos rnams thams cad* ▪ {MSA}
sarva-dharma ▪ **all phenomena**
 ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ནི་བདག་མེད་ ▫ *chos rnams thams*
cad ni bdag med ▪ {MSA}*sarve dharmā anātmānaḥ*
 ▪ **all phenomena are selfless**
 ཚོས་རྣམས་དང་ནི་གང་ཟག་ ▫ *chos rnams dang ni gang*
zag ▪ {MV}*dharmā-pudgala* ▪ **phenomena and**
persons
 ཚོས་རྣམས་སྒྲ་ཚོགས་ ▫ *chos rnams sna tshogs* ▪ {C}
vidvidha-dharma ▪ **various phenomena; various**
doctrines ▫ {C}a variety of dharmas
 ཚོས་རྣམས་རང་བཞིན་ ▫ *chos rnams rang bzhin* ▪ {C}
dharmā-prakṛti ▪ **nature of phenomena** ▫ {C}the
 essential original nature of dharmas
 ཚོས་རྣམས་ལ་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *chos rnams la sems*
mnyam pa nyid ▪ {MSA}*dharmeṣu samacittatā* ▪
mental equanimity with respect to phenomena
 ཚོས་རྣམས་སོ་སོའི་མིང་ནི་སྒྲ་མ་སྤྱི་ ▫ *chos rnams so so'i*
ming ni sgyu ma ste ▪ {C}*pratidharma (=dharmā*
prati nāman) ▪ **individual names of phenomena** ▫
 {C}counter-dharma
 ཚོས་པ་ ▫ *chos pa* ▪ **religious practitioner; Buddhist**
 {GZ 68b. 3} ▫ བོད་ཀྱི་ཚོས་པ་རྣམས་ལ་ཞལ་དེའི་སྤྱིང་ཡིག་ ▫ *bod*
kyi chos pa rnams la zhal ta'i spring yig ▫ letter of
 advice to the religious practitioners/ Buddhists of
 Tibet
 ཚོས་སྤོང་ ▫ *chos spong* ▪ **abandoning the doctrine**
 ཚོས་སྤོང་ ▫ *chos spong* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong*
spangs spongs ▪ **abandoning the doctrine**
 ཚོས་སྤོང་བ་ ▫ *chos spong ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang*
spong spangs spongs ▪ {C}*dharmā-pratyākyaṇa* ▪
abandoning doctrine; abandoning phenomena ▫
 {C}refusal of Dharma
 ཚོས་སྤོང་བར་འགྲུབ་པ་ ▫ *chos spong bar 'gyur ba* ▪ སྤང་
 སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}

dharmā-pratyākhyāna-saṃvartanīya ▪ **abandoning doctrine; abandoning phenomena** □ {C}(a karma) conducive to the rejection of Dharma

ཚོས་སྤྱོད་ □ *chos spyod* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ □ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}dharmā-caryā; {MV}dharmā-carita ▪ **practice doctrine; religious practice** □ {C}righteous life; practice of Dharma

ཚོས་སྤྱོད་བཅུ་ □ *chos spyod bcu* ▪ **ten practices**

ཚོས་སྤྱོད་པ་ □ *chos spyod pa* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ □ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV}dharmā-carita ▪ **practice doctrine; religious practice**

ཚོས་སྤྱོད་པ་བཅུ་ □ *chos spyod pa bcu* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ □ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}dharmā-carita (daśa-) ▪ **ten religious practices**

ཚོས་ཕྱིར་ □ *chos phyir* ▪ {C}dharmā-artha ▪ {C}the meaning of Dharma

ཚོས་འཕགས་ □ *chos 'phags* ▪ {L}dharmodgata ▪ **wise with respect to doctrine; wise with respect to phenomena; p.n. of a Bodhisattva** □ {PH} [Bodhisattva] Dharmodgata □ {C}'wise in Dharma'; exalted by Dharma; ascent to all dharmas ཅད་རྒྱལ་སྐོས་པ་དཔལ་ལྷན་དུ་རྒྱས་འཕགས་པ་ཚོས་འཕགས་མཐོང་བ་ལྟར་ " □ *byang chub sems dpa' rtag tu ngus 'phags pa chos 'phags mthong pa ltar ...* □ It is like when the Bodhisattva Sadaparudita saw the Noble Dharmodgata. □ {Toh. 5515}

ཚོས་དབྱིང་ □ *chos dbying* ▪ dharmā-dhātu ▪ **element of [superior] qualities; sphere of reality; nature of phenomena**{Gön-chok}

ཚོས་དབྱིངས་ □ *chos dbyings* ▪ ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ □ *chos kyi dbyings* ▪ dharmadhātu ▪ **element of [superior] qualities; sphere of reality; nature of phenomena; the element of [a Superior's] qualities; basic element of attributes; noumenal expanse; expanse of reality; basic element of [superior] qualities; basic element of phenomena; element**

ཚོས་དབྱིངས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ་ □ *chos dbyings kyi rgya mtsho* ▪ **ocean of the element of attributes**

ཚོས་དབྱིངས་ཀྱི་ངོ་བོས་གནས་པའི་རྟེན་ □ *chos dbyings kyi*

ngo bos gnas pa'i rten ▪ **support of abiding by way of the entity of element of attributes**

ཚོས་དབྱིངས་སྤྱོད་པ། ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་བསྟོད་པ་ □ *chos dbyings stod pa, chos kyi dbyings su bstod pa* ▪ **Nāgārjuna's Praise of the Basic Element of [Superior] Qualities (dharmadhātustava)**

ཚོས་དབྱིངས་ཡི་ཤེས་ □ *chos dbyings ye shes* ▪ dharmadhātujñāna ▪ **exalted wisdom of the element of qualities; exalted wisdom of the sphere of reality; exalted wisdom of the nature of phenomena**

ཚོས་འབྱུང་ □ *chos 'byung* ▪ **source of attributes; source of phenomena**

ཚོས་འབྱུང་གི་ཕྱག་གྲུ་ □ *chos 'byung gi phyag rgya* ▪ {PH} seal of the origin of phenomena (dharmodaya-mudrā)

ཚོས་མ་བསྟན་ □ *chos ma bstan* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ □ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}dharmo naiva deśitaḥ ▪ **not teaching doctrine**

ཚོས་མ་མོས་པ་ □ *chos ma mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ □ *mos mos mos mos* ▪ {C}dharmā-ārāma(ta) ▪ **non-belief/faith/interest/inclined towards/zeal in doctrine** □ {C}fondness for Dharma

ཚོས་མ་ཡིན་པ་ □ *chos ma yin pa* ▪ {C}adharmā ▪ **improper**{N} □ {C}(what is) no dharmā; non-dharma

ཚོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ □ *chos mi mthun sbyor gyi sgrub ngag* ▪ བསྦྱོར་སྦྱོབ་བསྦྱོབས་སྦྱོབས་ □ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ vaidharmya-prayoga-sādhana-vākya ▪ **proof statement using a qualitative dissimilarity**

ཚོས་མི་ལྡོག་པའི་རྟགས་ □ *chos mi ldog pa'i rtags* ▪ ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ □ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **sign of not reversing from the doctrine**

ཚོས་མིང་ □ *chos ming* ▪ {C}dharmā-nāma ▪ **names of phenomena; names of doctrines** □ {C}names of dharmas

ཚོས་མིན་ □ *chos min* ▪ {C}adharmā ▪ **non-religious; improper** □ {C}(what is) no dharmā; non-dharma

ཚོས་མིན་གྱི་བསམ་སྒྲུབ་ ▫ *chos min gyi bsam sbyor* ▪
 {PH} thoughts and actions contrary to the Dharma

ཚོས་མིན་པ་ ▫ *chos min pa* ▪ {PH} non-virtue

ཚོས་མིན་བྱ་བ་ ▫ *chos min bya ba* ▪ {C} *adharmā-kārya* ▪
 acting improperly ▫ {C} do what is wrong

ཚོས་མེད་པ་ ▫ *chos med pa* ▪ {MSA} *dharmābhāva* ▪ **non-
 existence of phenomena**

ཚོས་དམིགས་པ་ ▫ *chos dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་
 དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA} *dharmā*
 ... *upalabdhi* ▪ **observing phenomena/doctrine**

ཚོས་སྒྲོས་ ▫ *chos smos* ▪ {MSA} *dharmā* ... *sūcana* ▪
statement of doctrine

ཚོས་སྒྲུབ་ ▫ *chos smra* ▪ {C} *dharmā-bhānaka* ▪ **Proponent
 of Doctrine** ▫ {C} Dharma preacher; reciter of
 Dharma

ཚོས་སྒྲུབ་པ་ ▫ *chos smra ba* ▪ {C} *dharmā-bhānaka*; {C}
dharmā-vādin ▪ **Proponent of Doctrine** ▫ {C}
 Dharma preacher; reciter of Dharma; one who
 preaches Dharma

ཚོས་ཚད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་ཞིང་འཛིན་པ་ ▫ *chos tshad
 med pa yongs su tshol zhing 'dzin pa* ▪ བཅའ་འཚོལ་
 འཚོལ་བཅའ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪
 {MSA} *dharmā-paryeṣaṇa-dhāraṇa (apramāṇa-)* ▪
**thoroughly investigation/examination/research
 and apprehending countless phenomena/
 doctrines**

ཚོས་ཚིག་ ▫ *chos tshig* ▪ {C} *dharmā-pada (prabheda)* ▪
 {C} verbal expression

ཚོས་ཚུལ་ ▫ *chos tshul* ▪ {C} *dharmā-netrī; dharmā-naya*
 ▪ **the way of doctrine** ▫ {C} the guide to Dharma

ཚོས་ཚོལ་བ་ ▫ *chos tshol ba* ▪ བཅའ་འཚོལ་ འཚོལ་བཅའ་
 ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MSA}
dharmā-paryeṣṭi ▪ **investigate/examine/research
 phenomena/doctrine**

ཚོས་མཛོད་ ▫ *chos mdzod* ▪ {C} *dharmā-koṣa* ▪ **treasury
 of doctrine** ▫ {C} storehouse of Dharma

ཚོས་རྩོགས་ལོངས་སྤྱོད་ ▫ *chos rdzogs longs spyod* ▪ སྤྱོད་

སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}
dharmā-saṃbhoga ▪ **complete enjoyment of
 doctrine**

ཚོས་ཟབ་མོ་སྤྲོང་པ་ཉིད་ ▫ *chos zab mo stong pa nyid* ▪
 {PH} emptiness; the profound doctrine

ཚོས་བཟོད་ ▫ *chos bzod* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod
 bzod bzod* ▪ *dharmakṣānti* ▪ **doctrinal forbearance;
 forbearance with respect to the doctrine [of...]**

ཚོས་བཟོད་བཞི་ ▫ *chos bzod bzhi* ▪ {PH} four doctrinal
 forbearances

ཚོས་བཟོད་ཤེས་ ▫ *chos bzod shes* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་
 ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {C} *dharmā-jñāna-kṣānti*
 ▪ **doctrinal forbearance and knowledge** ▫ {C}
 acceptance of the recognition of Dharma

ཚོས་ཡང་དག་པར་སྤྱད་པའི་མདོ་ ▫ *chos yang dag par sdud
 pa'i mdo* ▪ བསྐྱེས་སྤྱད་བསྐྱེས་སྤྱུས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus*
 ▪ *dharmasamgīti-sūtra* ▪ **Compendium of Doctrine
 Sūtra (dharmasamgīti-sūtra), P. 90, vol. 36**

ཚོས་ཡིན་པ་ ▫ *chos yin pa* ▪ *dharmā* ▪ **proper{N}**

ཚོས་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *chos yongs su tshol ba* ▪ བཅའ་
 འཚོལ་ འཚོལ་བཅའ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold*
 ▪ {MSA} *dharmā-paryeṣṭi* ▪ **investigate/examine/
 research phenomena/doctrine**

ཚོས་ར་ ▫ *chos ra* ▪ **debating courtyard**

ཚོས་རབ་དུ་རྣམ་འབྲེད་ / ཚོས་རབ་དུ་རྣམ་པར་འབྲེད་པ་
 ▫ *chos rab tu rnam 'byed / chos rab tu rnam par
 'byed pa* ▪ {MSA} *dharmā-pravicaya* ▪ **intense
 differentiation of phenomena; intensively
 differentiating phenomenon; differentiation of
 phenomena**

ཚོས་རབ་སྤྱོད་ ▫ *chos rab ston* ▪ བསྐྱེས་སྤྱོད་བསྐྱེས་སྤྱོད་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ {MSA} *dharmā-prakāśana*
 ▪ **thoroughly teach doctrine**

ཚོས་ལ་ཁོང་ཁྲོ་སྒྲིབ་ ▫ *chos la khong khro sgrib* ▪ {MSA}
dharmā pratighāvatī (=dharmā pratighāvṛti?) ▪
**obstruction of anger with respect to doctrine/
 phenomena**

ཚོས་ལ་ཁོང་ཁྲོ་བའི་སྒྲིབ་པ་ ▫ *chos la khong khro ba'i sgrib*

pa ▪ {MSA}dharme ca pratighātam āvaraṇaṃ ca
▪ **obstruction of anger with respect to doctrine/
phenomena**

ཚོས་ལ་གུས་པ་ ◻ chos la gus pa ▪ {C}dharma-gaurava ▪
respect for doctrine ◻ {C}respect for the Dharma;
the Dharma which they value

ཚོས་ལ་དགའ་ ◻ chos la dga' ▪ {MSA}dharma-rata ▪ **joy
in doctrine**

ཚོས་ལ་དགའ་བ་ ◻ chos la dga' ba ▪ {C}dharma-rati ▪ **joy
in doctrine** ◻ {C}delight in Dharma

ཚོས་ལ་སྐྱོ་འདོགས་པའི་མཐའ་ ◻ chos la sgro 'dogs
pa'i mtha' ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻
gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪ {MV}dharma-
samāropanta ▪ **extreme of superimposition/
exaggeration/reification with respect to
phenomena**

ཚོས་ལ་ང་རྒྱལ་སྤངས་པ་ ◻ chos la nga rgyal spangs pa
▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ spang spong spangs spongs ▪
{MSA}dharma-vibhūta-māna ▪ **abandon pride with
respect to qualities/doctrine**

ཚོས་ལ་ངེས་དོན་གསུང་བཟོད་པ་ ◻ chos la nges rtogs kyi
bzod pa ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ◻ bzod bzod bzod bzod
▪ dharma-nidhyāna-kṣānti ▪ **forbearance of the
definite realization of doctrine**

ཚོས་ལ་ངེས་པར་དོན་པའི་བཟོད་པ་ ◻ chos la nges par
rtog pa'i bzod pa ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ◻ bzod bzod
bzod bzod ▪ {MSA}dharma-nidhyāna-kṣānti ▪
forbearance of the definite realization of doctrine

ཚོས་ལ་གཅིག་ཏུ་དགའ་ཞིང་ ◻ chos la gcig tu dga' zhing
▪ {C}ekānta-dharma-nirata ▪ **delighting only in
doctrine** ◻ {C}take delight only in Dharma

ཚོས་ལ་བརྟེན་པ་ ◻ chos la brten pa ▪ {MSA}dharma-
saṃśraya ▪ **depending upon doctrine; depending
upon phenomena**

ཚོས་ལ་བདག་མེད་པ་ ◻ chos la bdag med pa ▪ {MSA,MV}
dharma-nairātmya ▪ **selflessness of phenomena**

ཚོས་ལ་བདག་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་རྣམ་པར་མི་དོན་པ་ ◻ chos
la bdag med pa'i ye shes rnam par mi rtog pa ▪
{MSA}nirvikalpa ... dharma-nairātmya-jñāna ▪

**not realizing the exalted wisdom [realizing] the
selflessness of phenomena**

ཚོས་ལ་བག་ཡིད་པ་ ◻ chos la bag yod pa ▪ {MSA}
dharmāpramatta ▪ **conscientiousness with respect
to doctrine**

ཚོས་ལ་དབང་བ་ ◻ chos la dbang ba ▪ {MSA}dharme vaśi
▪ **power with respect to doctrine/phenomena**

ཚོས་ལ་མི་དགའ་ ◻ chos la mi dga' ▪ {MSA}dharme 'rataḥ
▪ **not delighting in doctrine/phenomena**

ཚོས་ལ་མི་མོས་པ་ ◻ chos la mi mos pa ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་
◻ mos mos mos mos ▪ {MV}anadhimuktir dharme ▪
**non-belief/faith/interest/inclined towards/zeal in
doctrine**

ཚོས་ལ་མི་གཡོ་ ◻ chos la mi g.yo ▪ {MSA}dharme 'calaḥ
▪ **unmoving with respect to doctrine/phenomena**

ཚོས་ལ་སྤྲོད་པ་མེད་ ◻ chos la mun pa med ▪ {MSA}
dharma-nirandhakāra ▪ **non-obscurtion with
respect to doctrine**

ཚོས་ལ་མོས་ ◻ chos la mos ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ mos mos
mos mos ▪ {MSA}dharmādhimokṣa ▪ **belief/faith/
interest/inclined towards/zeal in doctrine**

ཚོས་ལ་མོས་པ་ ◻ chos la mos pa ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻
mos mos mos mos ▪ dharma-ārāma(tā); {MSA}
dharmādhimukti; {MSA}dharma ... adhimokṣa;
{MSA}dharmato 'dhimokṣāt ▪ **belief/faith/interest/
inclined towards/zeal in doctrine** ◻ {C}fondness
for Dharma

ཚོས་ལ་མོས་པའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྟེན་པ་ ◻ chos la mos
pa'i rnal 'byor la brtson pa ▪ {C}dharma-ārāma-
yogam anuyuktatā ▪ **effort in the yoga of belief in
doctrine** ◻ {C}the giving oneself up to devoted
fondness for Dharma

ཚོས་ལ་མོས་པའི་རྣལ་འབྱོར་ལ་བརྟེན་པར་བྱའོ་ ◻ chos
la mos pa'i rnal 'byor la brtson par bya'o ▪ {C}
dharma-ārāma(tā)-yogam anuyuktana bhavitavyam
▪ **one should make effort in the yoga of belief in
doctrine** ◻ {C}should have devotion to Dharma

ཚོས་ལ་མོས་པའི་ས་བོན་ ◻ chos la mos pa'i sa bon
▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ mos mos mos mos ▪ {MSA}

dharmādhimukti-bīja ▪ **seeds of belief/faith/ interest/inclination towards/zeal in doctrine**

ཚོས་ལ་མོས་པར་བྱེད་ ▫ *chos la mos par byed* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ▫ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *dharmam adhimucyate* ▪ **belief/faith/interest/inclined towards/zeal in doctrine**

ཚོས་ལ་དམིགས་པ་ ▫ *chos la dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA} *dharmālabana* ▪ **observing phenomenon; observing phenomena**

ཚོས་ལ་དམིགས་པའི་སྣང་རྗེ་ ▫ *chos la dmigs pa'i snying rje* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *dharmālabanā-karuṇā* ▪ **compassion observing phenomena**

ཚོས་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ་ ▫ *chos la dmigs pa'i byams pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **dharmālabanā maitri* ▪ **love observing phenomena**

ཚོས་ལ་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *chos la tshul bzhin yid la byed pa* ▪ {MSA} *yoniso dharmā-manasikārah* ▪ **mental engagement in accordance with doctrine/ phenomena**

ཚོས་ལ་ཞུགས་པ་ ▫ *chos la zhugs pa* ▪ ཞུག་ཞུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA} *dharmā-pravṛtti* ▪ **enter into doctrine**

ཚོས་ལ་བཟོད་པ་ ▫ *chos la bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MV,MSA} *dharmā-kṣānti* ▪ **doctrinal forbearance; forbearance with respect to the doctrine [of...]**

ཚོས་ལ་རིན་པོ་ཆེར་ལྲུ་ཤིས་ ▫ *chos la rin po cher 'du shes* ▪ {MSA} *dharmā-ratna-saṃjñā* ▪ **discrimination with respect to the precious doctrine; discrimination with respect to precious qualities/ phenomena**

ཚོས་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་པ་ ▫ *chos la longs spyod pa* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV} *dharmā-saṃbhoga* ▪ **doctrinal resources; resources with respect to doctrine; resources in terms of phenomena**

ཚོས་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་ ▫ *chos la longs spyod*

rdzogs pa ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA} *dharmā-saṃbhoga* ▪ **completion of doctrinal resources**

ཚོས་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་གྲུན་མི་འཆད་པ་ ▫ *chos la longs spyod rdzogs pa rgyun mi 'chad pa* ▪ འཆད་འཆད་འཆད་འཆད་ ▫ *'chad 'chad chad chad* ▪ {MSA} *dharmā-saṃbhogāviccheda* ▪ **not cutting off the continuum of completion of doctrinal resources**

ཚོས་ལ་ཡོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པར་མཛད་པ་ ▫ *chos la longs spyod rdzogs par mdzad pa* ▪ {MSA} *dharmā-saṃbhogaṃ karoti* ▪ **completion of doctrinal resources**

ཚོས་ལ་སྤུན་འབྲིན་པ་ ▫ *chos la sun 'byin pa* ▪ དབྱུང་འབྲིན་གྱུང་གྱུང་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C} *dūṣaka* ▪ {C} **defamer; defame**

ཚོས་ལ་སེར་སྐྱ་མིད་པ་ ▫ *chos la ser sna med pa* ▪ {MV} *dharmā-matsaritva* ▪ **not miserly with respect to the doctrine/phenomena {T}**

ཚོས་ལས་ཚོས་ཉིད་གཞན་ཡིན་པ་ ▫ *chos las chos nyid gzhan yin pa* ▪ {MV} *dharmād anyā dharmatā* ▪ **phenomena are different from reality**

ཚོས་ལས་མི་གཡོ་ ▫ *chos las mi g.yo* ▪ {MSA} *dharmā-calah* ▪ **not wandering from the doctrine {T}**

ཚོས་ལུགས་ ▫ *chos lugs* ▪ **order**

ཚོས་ཤིས་ ▫ *chos shes* ▪ {C} *dharmā-jñāna* ▪ **doctrinal knowledge; knowledge of attributes; doctrinal knowledge {Gön-chok}** ▫ {C} **cognition of Dharma**

ཚོས་ཤིས་པ་ ▫ *chos shes pa* ▪ {MSA} *dharmā-jñāna*; *dharmajñāna* ▪ **doctrinal knowledge; knowledge of attributes**

ཚོས་བཤད་པ་ ▫ *chos bshad pa* ▪ {MSA} *dharmā-deśanā* ▪ **explanation of doctrine**

ཚོས་སུ་ཤིས་པའི་བཟོད་པ་ ▫ *chos su shes pa'i bzod pa* ▪ **doctrinal forbearance of knowledge**

ཚོས་སེམས་ཅན་ ▫ *chos sems can* ▪ {PH} **religiously-minded [person]** ▫ ཚོས་སེམས་ཅན་འགྲུབ་ཤིས་པ་དེ་འཇུག་པ་ ▫ *chos sems can 'ga' zhib gis dpe 'khrug pa nyar na bkra mi shis pa yong zer*; ▫

Some religiously-minded [persons] said that if you keep mixed up books, bad luck will come. ▫ {GCG} p.17

ཚོས་སོ་སོ་ཡང་དག་སྒྲིབ་པ་ ▫ *chos so so yang dag rig pa* ▫ **correct knowledge of individual doctrines**

ཚོས་སྲིད་པ་ ▫ *chos sred pa* ▫ {C} *dharmatrṣṇā* ▫ **attachment to phenomena** ▫ {C} craving for (separate) dharmas

ཚོས་གསུམ་ ▫ *chos gsum* ▫ **three practices**

མཚན་བྱ་ ▫ *mchan bu* ▫ **annotations**{N}

མཚི་ ▫ *mchi* ▫ མཚི། མཚི། མཚིས། མཚིས། ▫ *mchi/mchi/mchis/mchis/* ▫ **go; come**

མཚི་བ་ ▫ *mchi ba* ▫ མཚི། མཚི། མཚིས། མཚིས། ▫ *mchi/mchi/mchis/mchis/* ▫ **go; come** ▫ will be there

མཚི་མ་ ▫ *mchi ma* ▫ {C} *aśru*; {C} *bāṣpa* ▫ **tears; tear**

མཚི་མ་ཟད་པ་ ▫ *mchi ma zad pa* ▫ {C} *paryāṭṭa-bhāṣpa* ▫ {C} his tears dried up

མཚི་མའི་ཐལ་བ་ ▫ *mchi ma'i thal ba* ▫ {C} *kheṭa* ▫ {C} spittle

མཚིན་བྱ་ ▫ *mchin bu* ▫ {C} *kāca* ▫ {C} (spurious) glass

མཚིམས་ཁྲོ་ཚག་ ▫ *mchims khro chag* ▫ **Chim, the Translator Tro, and the Translator Chak**

མཚིམས་འཇལ་དཔལ་དབྱངས་ ▫ *mchims 'jal dpal dbyangs* ▫ {GD:840} [p.n.] Chim-jam-pel- yang, commentator on Vasubandhu

མཚིམས་ནམ་མཁའ་གྲགས་ ▫ *mchims nam mkha' grags* ▫ {PH} Chim Nam-ka-drak

མཚིལ་ ▫ *mchil* ▫ *kheṭa* ▫ **spit**

མཚིལ་མ་ ▫ *mchil ma* ▫ *kheṭa* ▫ **spit**

མཚིལ་མའི་ཐལ་བ་ ▫ *mchil ma'i thal ba* ▫ {C} *kheṭa* ▫ {C} spittle

མཚིས་ ▫ *mchis* ▫ མཚི། མཚི། མཚིས། མཚིས། ▫ *mchi/mchi/mchis/mchis/* ▫ **to be; be there; exist (=yod); to go; to come**

མཚིས་པ་ ▫ *mchis pa* ▫ མཚིས། མཚིས། མཚིས། མཚིས། ▫

mchis/mchis/mchis/mchis/ ▫ **be; be there; exist; go; come**

མཚིས་པ་མ་ལགས་པ་ ▫ *mchis pa ma lags pa* ▫ {C} *asaṃvidyamāna* ▫ **not be; not exist** ▫ {C} which does not exist; non-existent; since he has not got

མཚིས་པའི་ཚེ་ ▫ *mchis pa'i tshe* ▫ **when it was**

མཚིས་ཞེས་བགྲི་བ་ ▫ *mchis zhes bgyi ba* ▫ {C} *astitā* ▫ {C} existence; beingness; 'there is'; 'it is'

མཚུ་ ▫ *mchu* ▫ {C} *oṣṭhatā* ▫ {C} lips

མཚུ་སྐྱོས་ ▫ *mchu sgros* ▫ **lip**

མཚེ་པའི་སྡེ་ ▫ *mche pa'i sde* ▫ **Damṣṭasena**

མཚེ་བ་ ▫ *mche ba* ▫ {C} *damṣṭrā* ▫ **eye-teeth; fangs**{VM} ▫ {PH} fangs; tusks ▫ {C} eye-tooth ཞལ་ཁྲོ་བ་དང་བཅས་ བསའ་བཞད་པ། མཚེ་བ་ཚུང་ཟད་གཙོགས་པ། ▫ [Vajra-jvala-anala] smiles with a wrathful countenance, and [his] fangs are slightly exposed. ▫ {Dor 25a.4/ 233.4}

མཚེད་ ▫ *mched* ▫ {PH} brother

མཚེད་པ་ ▫ *mched pa* ▫ *vrddhiprāpta* ▫ **increase**

མཚེད་པ་དམར་ལམ་པའི་སེམས་ ▫ *mched pa dmar lam pa'i sems* ▫ **the mind of radiant red increase**

མཚེར་བ་ ▫ *mcher pa* ▫ **spleen**

མཚོག་ ▫ *mchog* ▫ {C,MSA} *uttama*; {C,MSA,MV} *agra*; {MV} *agratā*; {C,MSA} *vara*; {C} *ukrṣṭa (=utkrṣṭa)*; {MSA} *utkarṣa*; {MV} *utkrṣṭa(tā)*; {C} *para*; {C,MSA} *parama*; {C,MSA} *śreṣṭha*; {MSA} *uttara*; {MSA} *tuṣṭatā*; {MSA} *mahat* ▫ **supreme. best; superior** ▫ {C} foremost; very fine; beginning; highest; boon; choicest; foremost; high; highest; unsurpassed; utmost; finest; very fine; others; (the) other; another; foreign; beyond; further; utmost; outshines them all; highly; exceedingly; completely; foremost; m

མཚོག་གི་དངོས་གྲུབ་རྣམས་པ་གསུམ་ ▫ *mchog gi dngos grub rnam pa gsum* ▫ {PH} three kinds of supreme siddhis [of body; speech; and mind]

མཚོག་གི་ཚོས་ལ་ཞུགས་པ་ ▫ *mchog gi chos la zhugs pa* ▫ ཞུག་ལུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▫ {MSA} *agra-dharma-pravṛtti* ▫ **enter into the supreme**

doctrine

མཚོག་གི་དག་པར་མཚོག་ཏུ་འཛིན་པ་ ▫ *mchog gi dag par mchog tu 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV} *agra-suddhi-parāmarśana* ▪ **thoroughly apprehend the supreme purity**

མཚོག་གི་དོན་ ▫ *mchog gi don* ▪ {MV} *agrārtha* ▪ **supreme meaning; supreme object**

མཚོག་གི་དོན་ཚིས་ལ་བདག་མེད་པ་ ▫ *mchog gi don chos la bdag med pa* ▪ {MSA} *parama-tattva ... dharmānairātmya* ▪ **the supreme meaning/object, the selflessness of persons**

མཚོག་གི་འདྲ་བ་ ▫ *mchog gi 'dra ba* ▪ {C} *go-vr̥ṣa-* ▪ **like the best** ▫ {C} like those of an excellent cow

མཚོག་གི་སྐྱལ་པའི་སྐྱུ་ / མཚོག་གི་སྐྱལ་སྐྱུ་ ▫ *mchog gi sprul pa'i sku / mchog gi sprul sku* ▪ *paramanirmāṇa-kāya* ▪ **supreme emanation body**

མཚོག་གི་རབ་ཏུ་ས་ ▫ *mchog gi rab tu sa* ▪ {PH} **supreme land**

མཚོག་གི་སེམས་ཅན་ ▫ *mchog gi sems can* ▪ {MSA} *agra-sattva* ▪ **supreme sentient being**

མཚོག་གིས་ ▫ *mchog gis* ▪ {C} *nikāma-* ▪ {C} to his heart's content

མཚོག་གུར་ ▫ *mchog gyur* ▪ {MSA} *agra* ▪ **supreme; best; superior**

མཚོག་གུར་པ་ ▫ *mchog gyur pa* ▪ {MSA} *agra-bhūtātā* ▪ **supreme; best; superior**

མཚོག་གུར་ལུས་ ▫ *mchog gyur lus* ▪ {MSA} *agra-janmatā* ▪ **superior body**

མཚོག་དག་ལ་ ▫ *mchog dga'* ▪ *paramānanda* ▪ **supreme joy**

མཚོག་འགྲུབ་ ▫ *mchog 'grub* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས། ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ **achievement of the supreme [i.e. Buddhahood]**

མཚོག་ཉིད་ ▫ *mchog nyid* ▪ {C} *agratā*; {MSA} *agratva*; {MSA} *paramatva* ▪ **supremacy; superiority** ▫ {C} highest (possible state of perfection); heights; foremost

མཚོག་ཏུ་ ▫ *mchog tu* ▪ {C} *uttama*; {C} *paramam*; {C} *agratas*; {C} *agratu* ▪ **supremely; greatly; thoroughly; completely** ▫ {C} in front of; summit; foremost; great; highest; best; supreme; unsurpassed; utmost; finest; very fine; very

མཚོག་ཏུ་གུར་ ▫ *mchog tu gyur* ▪ *agratas* ▪ **supreme; highest** ▫ {C} in front of

མཚོག་ཏུ་དག་འབ་ ▫ *mchog tu dga' ba* ▪ {L} *prāmodya* ▪ **supremely happy**

མཚོག་ཏུ་འགྲུར་བ་ ▫ *mchog tu 'gyur ba* ▪ འགྲུར་འགྲུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C} *agratā* ▪ **supreme; highest** ▫ {C} the highest (possible degree of perfection); superiority; highest possible state; heights; foremost; in the first rank

མཚོག་ཏུ་བདེན་པ་ཡིན་ ▫ *mchog tu brtan pa yin* ▪ {C} *dr̥ḍhatama* ▪ **supremely stable; thoroughly firm** ▫ {C} very powerful

མཚོག་ཏུ་བྱེད་པ་ ▫ *mchog tu byed pa* ▪ **make...the supreme; make as the supreme**

མཚོག་ཏུ་མི་འཛིན་པ་ ▫ *mchog tu mi 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *aparāmṛṣṭa* ▪ {C} untarnished; intangible

མཚོག་ཏུ་མེད་བྱུང་ ▫ *mchog tu rmad byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *parama-adbhuta* ▪ {C} exceedingly wonderful

མཚོག་ཏུ་འཛིན་པ་ ▫ *mchog tu 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {L} *parāmarśa* ▪ **judgement; misconstrue; seize; remember; consideration**

མཚོག་ཏུ་འཛིན་པར་བྱེད་ ▫ *mchog tu 'dzin par byed* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *parāmṛṣṭati (=mā rūpa-ādy-abhiniveṣa-yogena grahīr ity)* ▪ {C} misconstrue as; adhere to; handle

མཚོག་ཏུ་བརྩུང་ ▫ *mchog tu bzung* ▪ **very attached**

མཚོག་དང་ལྷན་པ་ ▫ *mchog dang ldan pa* ▪ {C} *avaropeta* ▪ **endowed with the highest** ▫ {C} planted(?)

མཚོག་དང་པོ་དམ་པ་ ▫ *mchog dang po dam pa* ▪ {C} *parama* ▪ **supreme; highest; best** ▫ {C} highly;

exceedingly; completely; foremost; most; farthest; deepest; most excellent; highest development

- མཚོག་འདོད་སེམས་ཅན་ ▫ *mchog 'dod sems can* ▪
 {Toh.1785} *rucisattva* ▪ {PH} sentient beings
 desirous of ultimate [bliss]
- མཚོག་འཕགས་བདེ་བ་བྱེད་ ▫ *mchog 'phags bde ba byed* ▪
 {C} *parama-ārya-saukhya-kriya* ▪ {C} the work of
 the holy which leads to the fullness of bliss
- མཚོག་དམན་ ▫ *mchog dman* ▪ **value; superiority and inferiority**
- མཚོག་འཛིན་བྱེད་ ▫ *mchog 'dzin byed* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩེད་ས་
 ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *parāmr̥ṣati* (= *mā rūpa-ādy-abhiniveṣa-yogena grahīr ity*) ▪ {C}
 misconstrue as; adhere to; handle
- མཚོག་རབ་ ▫ *mchog rab* ▪ {MSA} *pravara* ▪ **supreme; best; highest**
- མཚོག་ལ་ ▫ *mchog la* ▪ {C} *para* ▪ **supreme; best; superior** ▫ {C} others; (the) other; another; foreign; beyond; further; utmost; outshines them all
- མཚོག་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ ▫ *mchog la skyabs su 'gro ba* ▪ {MSA} *śaraṇa-pragata* ▪ **go for refuge to the supreme**
- མཚོག་གསུམ་ ▫ *mchog gsum* ▪ {PH} Three Jewels
- མཚོང་ ▫ *mchong* ▪ མཚོང། མཚོང། མཚོངས། མཚོངས། ▫
mchong / mchong / mchongs/ mchongs/ ▪ {MV} *prakṣip-*: {MV} *prakṣipet* ▪ **jump**
- མཚོང་བར་བྱེད་ཅིང་ ▫ *mchong bar byed cing* ▪ {C}
upakṣipeya(?) ▪ {C} would jump off(?)
- མཚོངས་ ▫ *mchongs* ▪ མཚོང། མཚོང། མཚོངས། མཚོངས། ▫
mchong / mchong / mchongs/ mchongs/ ▪ {C} *osariyi* ▪ **jump** ▫ {C} jump down to
- མཚོད་ ▫ *mchod* ▪ {MV} *pūjana*; {MV} *pūjanā*; {MV} *pūja* ▪ **offering; offer**
- མཚོད་བཟོད་ ▫ *mchod brjod* ▪ བཟོད་ཟོད་བཟོད་ཟོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **expression of worship** ▫ {PH} salutation verse; verse of offering ▫ རིའི་མཚོད་བཟོད་ ཀྱིས་ལྷ་སྐྱབ་ཀྱི་མཚན་དོན་བཤད། ▫ *de'i mchod brjod kyis klu sgrub kyī mtshan don bshad*, ▫ Its salutation verse

explains the etymology of Nāgārjuna's name. ▫ {GCG} p.21

- མཚོད་བཟོད་པ་ ▫ *mchod brjod pa* ▪ བཟོད་ཟོད་བཟོད་ཟོད་ ▫
brjod rjod brjod rjod ▪ **expression of worship**
- མཚོད་ཉིད་ ▫ *mchod nyid* ▪ {C} *pūjyata*; {C} *śreṣṭhatā* ▪ **offering** ▫ {C} excellence; is worthy of being worshipped
- མཚོད་རྟེན་ ▫ *mchod rten* ▪ {C} *stūpa* ▪ **reliquary; basis for worship**
- མཚོད་རྟེན་དུ་གྱུར་པར་བྱས་པ་ ▫ *mchod rten du gyur par byas pa* ▪ {C} *caitya-bhūta* ▪ **reliquary; build a reliquary** ▫ {C} a true shrine
- མཚོད་གནས་ ▫ *mchod gnas* ▪ {PH} object of worship
- མཚོད་གནས་ ▫ *mchod gnas* ▪ {PH} (hon.) religious figure; monk; priest
- མཚོད་པ་ ▫ *mchod pa* ▪ {LCh,C,L,MV,MSA} *pūjā*; {MSA,MV} *pūjana*; {MV} *pūjanā* ▪ **offering; offer; revere; honor; please through offering; worship**
- མཚོད་པ་སྔོན་དུ་བྱས་ཏེ་ ▫ *mchod pa sngon du byas te* ▪
 {C} *pūjā-pūrvaṅgamam* ▪ **previously offered** ▫ {C} worshipped
- མཚོད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཚོ་ག་གྲས་པའི་སྐྱོད་ ▫ *mchod pa thams cad kyi cho ga rgyas pa'i snod* ▪ {C} *Sarva-pūja-vidhi-vistara-bhajana* ▪ {C} p.n. of a Buddha
- མཚོད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཐེག་པ་ཅེན་པའི་ཚོས་ ▫ *mchod pa dang ldan pa'i theg pa chen po'i chos* ▪ {MSA} *pūjopasaṃhita-mahāyāna-dharma* ▪ **great vehicle doctrines connected with offerings**
- མཚོད་པ་བྱ་བར་འོས་པར་འགྲུར་ ▫ *mchod pa bya bar 'os par 'gyur* ▪ {C} *pūjanīya* ▪ **worthy of offerings; worthy of reverence; worthy one** ▫ {C} worthy of being worshipped; worthy of worship
- མཚོད་པ་བྱེད་པ་ ▫ *mchod pa byed pa* ▪ {C} *pūjayati* ▪ **offers; revere** ▫ {C} worships
- མཚོད་པ་དབུལ་བ་ ▫ *mchod pa dbul ba* ▪ **offer offerings; offer worship**
- མཚོད་པ་ཡང་བྱེད་ ▫ *mchod pa yang byed* ▪ {L} *pūjayati* ▪

offer; reverse
 མཚོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྟེན་ ▫ *mchod pa la sogs pa rnyed* ▪
 {MSA}pūjādi-lābha ▪ **obtain offerings and so forth**
 མཚོད་པ་ལེགས་པར་བཤམས་ ▫ *mchod pa legs par*
bshams ▪ **layout of offerings**
 མཚོད་པའི་ཚོགས་ ▫ *mchod pa'i cho ga* ▪ {C}pūja-vidhi ▪
rite of offering; rules for offering ▫ {C}ritual for
 worship
 མཚོད་པའི་རྫས་ ▫ *mchod pa'i rdzas* ▪ {PH}ritual offering
 substances
 མཚོད་པར་བགྱིས་པར་འགྲུར་ ▫ *mchod par bgyis par 'gyur* ▪
 {C}pūjita ▪ {C}worshipped
 མཚོད་པར་བརྗོད་པའི་ངག་ ▫ *mchod par brjod pa'i ngag* ▪
 བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **a statement**
of speech expressing worship
 མཚོད་པར་བརྗོད་པའི་ཡུལ་ ▫ *mchod par brjod pa'i yul* ▪
 བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **object of**
expression of worship{Lati}
 མཚོད་པར་བྱ་བ་ ▫ *mchod par bya ba* ▪ {C}pūjita; {MSA}
pūjya ▪ **having offered; offering; worshipped**
 མཚོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *mchod par byed pa* ▪ {C}pūjayati ▪
offer; worship
 མཚོད་བྱེད་ ▫ *mchod byed* ▪ *yang dag mchod byed* =
 {MSA}saṃmānāyati (*sam* √*man*) ▪ **offer; worship;**
reverse
 མཚོད་སྦྱིན་ ▫ *mchod sbyin* ▪ {LCh}yajña; {LG}yajñadatta
 ▪ **sacrifice; Yajñadatta [p.n.]**
 མཚོད་སྦྱིན་གྱི་རྩིས་བྱེད་ ▫ *mchod sbyin gyi rig byed* ▪
 {PH}Yajurveda
 མཚོད་རྫས་ ▫ *mchod rdzas* ▪ {PH}ritual offering
 substances
 མཚོད་འོད་ ▫ *mchod 'od* ▪ *arhat; arhant* ▪ **worthy of**
worship; Worthy One
 མཚོད་འོས་ ▫ *mchod 'os* ▪ **worthy one; Arhat; the**
founder of Jainism

མཚོད་ཡོན་ ▫ *mchod yon* ▪ {PH}priest-patron
 [relationship]
 མཚོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *mchon par byed pa* ▪ **characterize**
 འཚག་ ▫ 'chag ▪ *བཅག་འཚག་བཅགས། ཚོགས། bcag 'chag*
bcags/ chogs/ ▪ {C}saṃkramam ▪ {C}walking;
 coming
 འཚག་ཁང་ ▫ 'chag khang ▪ {PH}outhouse; latrine
 ▫ འཚག་ཁང་གི་སྒྲོམ་བྱས་ལ། ▫ 'chag khang gi slar byas
la/ ▫ [He] build a [new] outer wall to the latrine. ▫
 {A4C-C}
 འཚག་པ་ ▫ 'chag pa ▪ *བཅག་འཚག་བཅགས། ཚོགས། bcag*
'chag bcags/ chogs/ ▪ {C}saṃkramam ▪ {C}
 walking; coming
 འཚག་པ་ལ་དད་ཆེར་མི་འགྲུར་ ▫ 'chag pa la dad cher mi
'gyur ▪ {C}(na) saṃkramaṇa-śīla (bhavati) ▪ {C}
 does not walk about a great deal
 འཚགས་ ▫ 'chags ▪ *གཤགས། འཚགས། བཤགས། འཚགས།*
 ▫ *gshags/ 'chags/ bshags/ 'chags/* ▪ *vivarta; so sor*
'chags pa = {MSA}pratideśanā ▪ **to confess; reveal**
[non-virtue]
 འཚགས་པ་ ▫ 'chags pa ▪ *གཤགས། འཚགས། བཤགས།*
འཚགས། gshags/ 'chags/ bshags/ 'chags/ ▪ *vivarta* ▪
to confess; to reveal [non-virtue]
 འཚགས་པའི་དུས་ ▫ 'chags pa'i dus ▪ {MSA}vivarta-kāla ▪
time of confession
 འཚགས་པར་བྱེད་པ་ ▫ 'chags par byed pa ▪ {C}
pratideśayati (=grhīta-bodhicitta-parityāgāt =
pratyāpatti-balāt = kṛta-pāpadeśanān) ▪ **confess;**
reveal ▫ {C}confesses his error; see their error
 འཚང་བ་ ▫ 'chang ba ▪ *བཅང། འཚང། བཅངས། ཚོངས།*
bcang / 'chang / bcangs/ chongs/ ▪ {C}dhārayanti;
 {MSA}dhāraṇa ▪ {C}bear in mind
 འཚད་ ▫ 'chad ▪ *འཚད། འཚད། ཚད། ཚད་* ▫ 'chad /
'chad / chad / chad [to be cut] or *bshad / 'chad*
/ bshad / shod [to explain] {T} ▪ {MV}upadiś-;
 {MV}upadiśyante; {MSA}deśanā; {C}bhāṣate
 (=abhasate); *sūcatī* (=sūcayati); {MV}prakāśana;
so sor 'chad par byed pa = {MSA}pratideśaka ▪
(1) to be cut; (2) to explain; to comment ▫ {C}

teaches; speaks; says; declares; indicate ནམ་མཁའ་མ་
ཟད་ཀྱི་བར་དུ་སྐད་ཅིག་ཀྱང་རྒྱན་མི་འཆད་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་ཚོགས་པའི་སྐྱེ་
nam mkha' ma zad kyi bar du skad cig kyang rgyun
mi 'chad pa'i longs spyod rdzogs pa'i sku ◻ the
Complete Enjoyment Body of which the continuum
is not cut even for a moment as long as the sky
remains {PGP-101} ◻ དགོང་པ་འཆད་ཚུལ་ཡོད་དེ་ ◻ *dgong*
pa 'chad tshul yod de ◻ a way that explains the
thought [of Buddha]

འཆད་འགྲུར་ལྟར་ ◻ *'chad 'gyur ltar* ◻ བཤད་འཆད་བཤད་ཤོད་ ◻
bshad 'chad bshad shod ◻ **as will be explained**

འཆད་པ་ ◻ *'chad pa* ◻ འཆད། འཆད། ཆད། ཆད་ ◻ *'chad /*
'chad / chad / chad [to be cut] or bshad / 'chad
/ bshad / shod [to explain] {T} ◻ {C} *bhāṣyati;*
{C} sūcanā; {L} *samuccitti;* {C} *ucchinna;* {MV}
prakāśana; {MV} *vaktṛ* ◻ **explain; explanation;**
(1) to be cut; (2) to explain; to comment ◻ {C}
teaches; indication; interrupt; cut off; persevere;
carries; {GD:247} [critical] explanation

འཆད་པ་པོ་ ◻ *'chad pa po* ◻ **lecturer**

འཆད་པའི་ཚེ་ ◻ *'chad pa'i tshé* ◻ བཤད་འཆད་བཤད་ཤོད་ ◻
bshad 'chad bshad shod ◻ **when explaining/setting**
forth ◻ {C} teaches; indication; interrupt; cut off;
persevere; carries; {GD:278} theoretical explanation;
{GD:528} critically speaking

འཆད་པར་བྱེད་ ◻ *'chad par byed* ◻ བཤད་འཆད་བཤད་ཤོད་
◻ *bshad 'chad bshad shod* ◻ {C} *ācakṣīta;* (*√dīś*):
{MSA} *deśyate;* {C} *deśika* ◻ **explain; set forth** ◻
{C} one who demonstrates

འཆད་བྱེད་ ◻ *'chad byed* ◻ བཤད་འཆད་བཤད་ཤོད་ ◻ *bshad*
'chad bshad shod ◻ *deśika*{MSA} ◻ **explainer;**
commentator

འཆད་ཚོད་ཚོམ་པ་ ◻ *'chad rtsod rtsom pa* ◻ {PH}
explication; debate; and composition

འཆད་ཚེ་ ◻ *'chad tshé* ◻ བཤད་འཆད་བཤད་ཤོད་ ◻ *bshad 'chad*
bshad shod ◻ {C} *bhāṣyamāṇa* ◻ **when explaining/**
setting forth ◻ {C} (is) being taught; {GD:260}
point of view of critical examination

འཆད་རིགས་པ་ ◻ *'chad rigs pa* ◻ **suitable to explain/set**
forth

འཆབ་ ◻ *'chab* ◻ {C} *mraṅka* ◻ {PH} concealment

འཆབ་པ་ ◻ *'chab pa* ◻ བཅབ། འཆབ། བཅབས། འཆབས།
◻ *bcab/ 'chab/ bcabs/ 'chabs/* ◻ {C} *mraṅka* ◻
concealment ◻ {C} jealous; disparagement

འཆལ་ ◻ *'cha* ◻ བཅལ། འཆལ། བཅས། འཆལ། ◻ *bca/ 'cha/*
bcas/ 'cha/ ◻ (*pra √jñā*): {MSA} *prajñāpyate* ◻
make; construct [e.g., a mudrā]; arrange [e.g.,
the legs in a meditation posture]; formulate

འཆལ་བར་མཛད་པ་ ◻ *'cha' bar mdzad pa* ◻ བཅལ། འཆལ།
བཅས། འཆལ། ◻ *bca/ 'cha/ bcas/ 'cha/* ◻ {MSA}
prajñāpayati ◻ **make; construct**

འཆར་ ◻ *'char* ◻ *'char / 'char 'shar 'shar; or: shar /*
'chard / 'char / shard [Thumi, p.246-to rise, start]
{T} ◻ **appear; dawn; shine; reflect; present**
themselves; manifest ◻ དོན་ཚོ་ལ་མི་འཆར་བ་ནི་ ◻ *don blo*
la mi 'char ro ◻ the meaning has not appeared to the
mind ◻ སྣང་བ་གཞན་མི་འཆར་བ་ནི་ ◻ *snang ba gzhan mi*
'char ba ni ◻ with respect to the non-appearance of
other appearances ... {TGP 24} ◻ སྐྱུ་མ་བཞིན་དུ་འཆར་ཚུལ་
བྱིན་ཅི་མ་ཡིག་པ་ ◻ *sgyu ma bzhin du 'char tshul phyin*
ci ma log pa ◻ the unerring mode of illusory-like
appearance {MSI 424}

འཆར་བ་ ◻ *'char ba* ◻ {C} *udayāti* ◻ **appear; dawn; shine;**
reflect. ◻ {C} rises

འཆར་བྱེད་ ◻ *'char byed* ◻ {Negi} *udayana* ◻ {PH} [King]
Udayana [of the Vatsa Kingdom]

འཆར་ཚུལ་ ◻ *'char tshul* ◻ **mode of appearing**

འཆལ་ / འཆལ་བ་ ◻ *'chal / 'chal ba* ◻ འཆལ། འཆལད་ཆལ་
ཆལད་ ◻ *'chal/ 'chald/ chal/ chald/* ◻ **degenerated;**
promiscuous; running about; scattered;
degenerate; fractured; astray; faulty

འཆལ་པ་ ◻ *'chal pa* ◻ འཆལ། འཆལད་ཆལ་ཆལད་ ◻ *'chal/*
'chald/ chal/ chald/ tshul khirms 'chal pa ◻ {MSA}
duḥśīla ◻ **faulty**

འཆལ་པའི་ཚུལ་བྱིས་ས་ ◻ *'chal pa'i tshul khirms* ◻ {MSA}
dauḥśīlya ◻ **faulty ethics**

འཆལ་པའི་ཤེས་རབ་ ◻ *'chal pa'i shes rab* ◻ {MSA}
dausprajñya ◻ **faulty wisdom**

འཚལ་བ་ཚུལ་བྲིམས་ ▫ 'chal ba tshul khrims ▫ {L}
dauḥśīlya ▫ **faulty ethics**

འཚལ་བའི་ཤེས་རབ་ ▫ 'chal ba'i shes rab ▫ {C}dausprajñā
 ▫ **faulty wisdom** ▫ {C}stupid(ity)

འཚལ་ཚུལ་ཚོས་པའི་བྲི་བྲལ་ ▫ 'chal tshul rtsom pa'i dri
bral ▫ {MSA}dauḥśīlyābhoga-vaimalaya ▫ **free from
 the stains of faulty ethics**

འཚི་ ▫ 'chi ▫ འཚི འཚི ལྟི ལྟི ▫ 'chi/ 'chi/ shi/ shi/ ▫ {C}
mriyate ▫ **die; death**

འཚི་ཁ་མ་ ▫ 'chi kha ma ▫ **about to die**

འཚི་འཕོ་ ▫ 'chi 'pho ▫ {C}cyuti; {C}cyavana ▫
transmigrate; transmigration; death; die ▫ {C}
 decease(d); fallen away from; decease

འཚི་འཕོ་སྐྱེ་བ་ ▫ 'chi 'pho skye ba ▫ **death,
 transmigration, and birth**

འཚི་འཕོ་སྐྱེ་བ་མཁྱེན་པའི་སྣོན་བས་ ▫ 'chi 'pho skye ba
mkhyen pa'i stobs ▫ **power of exalted knowledge of
 death, transmigration, and birth**

འཚི་འཕོ་དང་སྐྱེ་བ་ ▫ 'chi 'pho dang skye ba ▫ {C}
cyutopapatti ▫ **transmigration and arising;
 transmigration and rebirth** ▫ {C}decease and
 rebirth

འཚི་འཕོ་བ་ ▫ 'chi 'pho ba ▫ **transmigrate**

འཚི་འཕོ་བ་དང་སྐྱེ་བ་དང་མི་སྐྱེ་བ་ ▫ 'chi 'pho ba dang skye
ba dang mi skye ba ▫ {C}cyuty-upapatty-anupattitā
 ▫ **non-arising of transmigration and rebirth** ▫
 {C}no genesis of decease and rebirth

འཚི་འཕོ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ ▫ 'chi 'pho ba yang ma yin ▫ {C}
acyuti ▫ **no rebirth** ▫ {C}no decease

འཚི་བ་ ▫ 'chi ba ▫ འཚི འཚི ལྟི ལྟི ▫ 'chi/ 'chi/ shi/ shi/
 ▫ {LCh,C,MSA,MV}maraṇa; {C}mriyate; {C}mrtyu;
 {C}marana; {C}cyavate ▫ **death; dying** ▫ {C}dies

འཚི་བ་ངེས་པ་ ▫ 'chi ba nges pa ▫ **definiteness of
 death**{N}

འཚི་བ་མི་དྲག་པ་ ▫ 'chi ba mi rtag pa ▫ maraṇānitya ▫
imminence of death; impermanence of death

འཚི་བ་མེད་པའི་སྐོ་ ▫ 'chi ba med pa'i sgo ▫ {C}amṛtasya-
dvāra ▫ **door of deathlessness** ▫ {C}'the door to
 the' undying

འཚི་བའི་ཚོས་ཅན་ ▫ 'chi ba'i chos can ▫ {PH}being
 mortal; subject to death ▫ འཚི་བ་འཚི་བའི་ཚོས་ཅན་ ▫
 Dying [means] being mortal. ▫ {A4C-C}

འཚི་བའི་དུས་བྱས་པ་ ▫ 'chi ba'i dus byas pa ▫ {C}kāla-
gata ▫ {C}have died; (when he) has died

འཚི་བའི་དུས་བྱས་པར་གྱུར་ན་ ▫ 'chi ba'i dus byas par gyur
na ▫ {C}kāla-gata ▫ {C}have died; (when he) has
 died

འཚི་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བར་དུ་ ▫ 'chi ba'i gnas skabs kyi
bar du ▫ {C}maraṇa-avasthā ▫ {C}(until) his death

འཚི་བའི་ཚེ་ ▫ 'chi ba'i tshe ▫ {MSA}maraṇa-kāla ▫ **time
 of death**

འཚི་མེད་ ▫ 'chi med ▫ {C}amṛta ▫ {C}deathless

འཚི་མེད་ལྗོན་ཤིང་ ▫ 'chi med ljon shing ▫ {PH}tree of
 immortality

འཚི་ཚད་ ▫ 'chi tshad ▫ {PH}dying

འཚི་རིམ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ ▫ 'chi rim ji lta ba bzhin du ▫ ...
as in the stages of death

འཚི་སྤྱིད་ ▫ 'chi srid ▫ **the death state**

འཚིང་གྲོལ་ ▫ 'ching grol ▫ འཚིང་འཚིང་གྲོལ་གྲོལ་དང་ ▫ 'grol
grol grol grol ▫ **bondage and liberation**

འཚིང་བ་ ▫ 'ching ba ▫ བཅིང། འཚིངས། བཅིངས། ཚིངས།
 ▫ *cat shnyasb bcing / 'chings/ bcings/ chings/
 bandhana*{LCh,C,MSA} ▫ **bonds; bondage;
 binding** ▫ bind; fetter; · {C}imprisonment; bond;
 bondage; joined together by

འཚིང་བར་འབྱུང་ ▫ 'ching bar 'gyur ▫ {C}badhyate ▫ {C}
 is bound

འཚིངས་ ▫ 'chings ▫ བཅིང། འཚིངས། བཅིངས། ཚིངས། ▫ *cat
 shnyasb bcing / 'chings/ bcings/ chings/* ▫ **(1) to
 bind; (2) structure**

འཚེལ་བ་ ▫ 'chel ba ▫ ཚེལ། འཚེལ། ཚེལད་ འཚེལད་ ▫ *chel /
 'chel / cheld / 'cheld* [to cling; to be attached to] {T}

• fixation

འཚོལ་བ་ ◻ 'chol ba ▪ འཚོལ། འཚོལ་ཚོལ་འཚོལ་ད་ ◻ 'chol/
'chold/ chol/ chold/ ▪ **confused; mixed up**

འཚོས་ ◻ 'chos ▪ བཅོ། འཚོས། བཅོས། ཚོས་ ◻ bco / 'chos /
bcos / chos [to make; to build] {T} ▪ tshul 'chos =
{MSA}kuhanā; legs par 'chos pa = {MSA}pranihita
▪ {T} to make, build

ཇ་ ◻ ja ▪ **tea**

ཇི་ ◻ ji ▪ **what; how**

ཇི་སྐད་བསྟན་པ་ ◻ ji skad bstan pa ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
bstan ston bstand stond ▪ {C}yathā-anuśiṣṭa ▪ {C}
as instructed

ཇི་སྐད་ཏུ་ ◻ ji skad du ▪ **as it is said ...**

ཇི་སྐད་ཏུ་སྦྱས་པ་དེ་ལྟར་བྱེད་པ་ ◻ ji skad du smras pa de
ltar byed pa ▪ {C}yathāvādītā-tathākāritā ▪ {C}as
he speaks, so he acts

ཇི་སྐད་ཏུ། ཞེས་བཤད་པ་ ◻ ji skad du ... zhes bshad pa ▪
{MSA}yathoktam ▪ **as it is said**

ཇི་སྐད་ཏུ། ཞེས་གསུངས་པ་ ◻ ji skad du ... zhes gsungs pa
▪ {MSA}yathoktam ▪ **as it is said**

ཇི་སྐད་སྦྱས་ ◻ ji skad smras ▪ {C}yathā-vādin ▪ {C}as he
speaks

ཇི་སྐད་བཤད་པ་ ◻ ji skad bshad pa ▪ {C}yathokta ▪ {C}
as it has been explained

ཇི་སྐད་བཤད་པར་ཟད་ ◻ ji skad bshad par zad ▪
exhausted as explained

ཇི་སྟེན་ ◻ ji snyed ▪ yāvat ▪ **as much as; as great as; as
many as; however much; however many** ◻ {PH}
however much

ཇི་སྟེན་པ་ ◻ ji snyed pa ▪ yaḥ kāścana ▪ **varieties;
diversity; the varieties [i.e. cConventional truths**
◻ {PH}however much

ཇི་སྟེན་པ་མཐིན་པའི་རྣམ་མཐིན་ ◻ ji snyed pa mkhyen pa'i
rnam mkhyen ▪ མཐིན་མཐིན་མཐིན་མཐིན་ ◻ mkhyen
mkhyen mkhyend mkhyend ▪ **an exalted knower of
all aspects that knows conventional truths**

ཇི་སྟེན་པ་རྟོགས་པའི་མཐིན་པ་ ◻ ji snyed pa rtogs pa'i
mkhyen pa ▪ མཐིན་མཐིན་མཐིན་མཐིན་ ◻ mkhyen
mkhyen mkhyend mkhyend ▪ **exalted knowledge
realizing the varieties of phenomena**

ཇི་སྟེན་པ་ཐམས་ཅད་ ◻ ji snyed pa thams cad ▪ {PH}all
the varieties

ཇི་སྟེན་པ་གཟིགས་པའི་ཡི་ཤེས་ ◻ ji snyed pa gzigs pa'i ye
shes ▪ yāvajjñāna ▪ **exalted knower of the varieties**

ཇི་སྟེན་ཡོད་པ་ཡིད་ ◻ ji snyed yod pa yid ▪ yāvat(tā) ▪
{C}as great; as much; as long as; until

ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེན་ ◻ ji lta ji snyed ▪ **mode and diversity; mode
[of being] and diversity**

ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེན་གྱི་རྣམ་པ་ཀུན་གྱི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཐུང་པའི་སངས་རྒྱལ་གྱི་
ཡི་ཤེས་ ◻ ji lta ji snyed kyi rnam pa kun thugs su
chud pa'i sangs rgyas kyi ye shes ▪ **pristine wisdom
of a Buddha understanding all aspects of the
modes and the diversity**

ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་ ◻ ji lta ji ltar ▪ **accordingly; in accordance
with**

ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར། དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ ◻ ji lta ji ltar ... de lta de ltar ▪
{C}yathā yathā ... tathā tathā ▪ {C}as ... so

ཇི་ལྟ་ / ཇི་ལྟ་བ་ ◻ ji lta / ji lta ba ▪ {MSA}yathā ▪ **mode;
law; how; ultimate truth; exactly; mode [of
existence]**

ཇི་ལྟ་བ་མཐིན་པའི་རྣམ་མཐིན་ ◻ ji lta ba mkhyen pa'i rnam
mkhyen ▪ མཐིན་མཐིན་མཐིན་མཐིན་ ◻ mkhyen mkhyen
mkhyend mkhyend ▪ **an exalted knower of all
aspects that knows the ultimate truth**

ཇི་ལྟ་བ་ཇི་བཞིན་ཏུ་ ◻ ji lta ba ji bzhin du ▪ {L}yathā-bhūta
▪ **exactly; as it really is** ◻ {PH}exactly; as it really
is ◻ in the same way

ཇི་ལྟ་བ་རྟོགས་པའི་མཐིན་པ་ ◻ ji lta ba rtogs pa'i mkhyen
pa ▪ མཐིན་མཐིན་མཐིན་མཐིན་ ◻ mkhyen mkhyen
mkhyend mkhyend ▪ **exalted knowledge realizing
the mode of phenomena**

ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་ ◻ ji lta ba bzhin ▪ {C}yathāvat; {C}
yathāvattā ▪ **exactly; as it really is** ◻ {C}fact; in
accordance with fact; which exists; the state of

reality such as is actually is

ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ ◦ *ji lta ba bzhin du* ▪ {L}yathā-bhūta; {MSA}yathā; yathāvat ▪ **exactly; as it really is; in that way** ◦ {C}in the same way

ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ཡོད་པ་ཉིད་ ◦ *ji lta ba bzhin du yod pa nyid* ▪ yathāvat(tā) ▪ **exactly; as it really is** ◦ {C}fact; in accordance with fact

ཇི་ལྟ་བུ་གཟིགས་པའི་ཡི་ཤེས་ ◦ *ji lta ba gzigs pa'i ye shes* ▪ yathavajjñāna ▪ **exalted knower of the mode**

ཇི་ལྟ་བུར་ ◦ *ji lta bar* ▪ {MSA}yathā ▪ **the mode; law; how; ultimate truth; exactly; mode [of existence]**

ཇི་ལྟ་བུ་ ◦ *ji lta bu* ▪ {MSA}yādr̥śya; {MV}yathā; yādr̥śa ▪ [what-like]; how; what ◦ ཡོན་ཏན་ཇི་ཇོ་ལྟ་བུ་དང་ལྡན་ ◦ *yon tan jio ltu bu dang ldan* ◦ what qualities did he possess?

ཇི་ལྟ་བུར་གྲུབ་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་ ◦ *ji lta bur grub pa'i shes rab kyis* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ◦ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {C}yathā-adhika (=yena madhya-mṛdv-ādinā prākareṇa-adhikayā-adhimuktyā samprayuktā yā prajñā sā-api yathādhikā) ▪ **how it is established (by exalted wisdom)** ◦ {C}using to the fullest extent

ཇི་ལྟ་ཞེ་ན་ ◦ *ji lta zhe na* ▪ {MV 2.2bc}katham kṛtvā ▪ **when one asks how?"; {T}"**

ཇི་ལྟར་ ◦ *ji ltar* ▪ {C}atha ▪ [what-like]; how; just as; what ◦ {C}but; moreover; as; however; but when; of; concerning དོན་གྱི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན་ ◦ *don ji ltar yin zhe na* ◦ if someone asks: 'What is the meaning ... ◦ ཇི་ལྟར་ཕྱེ་བ་ནི་ ◦ *ji ltar phyed ba ni* ◦ how the differentiation is made

ཇི་ལྟར་ཀུན་བརྟེན་པ་དེ་ལྟར་མིན་ ◦ *ji ltar kun brtags pa de ltar med* ▪ གང་གསལ་འདོགས་བདགས། བརྟེན་པ་ཐོགས་ ◦ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MV}tathā nāsti yathā parikalpyate ▪ **that does not exist in the way it is imputed [to exist]**

ཇི་ལྟར་ཉེ་བར་ལེན་པ་མེད་པར་ ◦ *ji ltar nye bar len pa med par* ▪ {C}anupādāya ▪ {C}without further clinging

ཇི་ལྟར་རྟོགས་པའི་ཚོས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ ◦ *ji ltar rtogs pa'i chos rnam par bzhag pa* ▪ {MSA}yathādhigama-

dharma-vyavasthāna ▪ **presentation of phenomena according to how they are realized {T}**

ཇི་ལྟར་བརྟེན་པ་དེ་ལྟར་མིན་ ◦ *ji ltar brtags pa de ltar med* ▪ གང་གསལ་འདོགས་བདགས། བརྟེན་པ་ཐོགས་ ◦ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}tathā-bhāvo yathā kalpyate (na-) ▪ **does not exist in the way it is imputed [to exist]**

ཇི་ལྟར་མཐོང་བ་ ◦ *ji ltar mthong ba* ▪ yathā dr̥ṣṭi (=yathādr̥ṣṭa); {MV}yathā dr̥ṣṭam ▪ {C}in accordance with what he has seen

ཇི་ལྟར་མཐོང་བ་བཞིན་དུ་ ◦ *ji ltar mthong ba bzhin du* ▪ yathā dr̥ṣṭi (=yathādr̥ṣṭa) ▪ {C}in accordance with what he has seen

ཇི་ལྟར་འདི་ལྟར་ ◦ *ji ltar 'di ltar* ▪ **how is it that ...?{S 1}**

ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་ ◦ *ji ltar 'dod pa bzhin* ▪ {MSA}yatheṣṭa ▪ **as one wishes; as he/she wishes**

ཇི་ལྟར་འདོད་པ་བཞིན་དུ་གནས་ ◦ *ji ltar 'dod pa bzhin du gnas* ▪ {MSA}yathā-kāmaṃ viharati ▪ **stay wherever he wishes**

ཇི་ལྟར་འདོད་པར་སྐྱེ་བ་ ◦ *ji ltar 'dod par skye ba* ▪ {MSA}janma yathābhikāmam ▪ **born according to one's wishes**

ཇི་ལྟར་འདོད་བཞིན་ ◦ *ji ltar 'dod bzhin* ▪ {C}yathecccham; {MSA}yatheṣṭa ▪ **as one wishes** ◦ {C}wherever he wishes to

ཇི་ལྟར་འདོད་བཞིན་བསྟན་ ◦ *ji ltar 'dod bzhin bstan* ▪ བསྟན་རྟོག་བསྟན་རྟོགས་ ◦ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}yathā-kāma-nidar̥śana ▪ **teach as one wishes**

ཇི་ལྟར་ན་ ◦ *ji ltar na* ▪ {C}kim iti ▪ **how, just as** ◦ {C}so that; when

ཇི་ལྟར་སྣང་བ་ ◦ *ji ltar snang ba* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◦ *snang snang snang snang* ▪ {MV}yathā pratibhāsate ▪ **just as it appears; in the way it appears; as it appears**

ཇི་ལྟར་སྣང་བ་འབྱུང་བ་ ◦ *ji ltar snang ba 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་འབྱུང་འབྱུང་ ◦ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MV}yathā pratibhāsa utpadyate ▪ **occurs just as it appears; occurs in the way it appears**

ཇི་ལྟར་བྱུང་བ་ ◦ *ji ltar byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◦

'byung 'byung byung byung ▪ **history**

རྒྱུ་བཞེད་པ་བཞིན་ འ རྒྱུ་བཞེད་པ་བཞིན་ འ རྒྱུ་བཞེད་པ་བཞིན་ འ རྒྱུ་བཞེད་པ་བཞིན་ འ
 ji ltar bzhed pa bzhin ▪ {MSA}
 yatheṣṭa ▪ **as one wishes**

རྒྱུ་བཞེད་པ་བཞིན་དུ་ འ རྒྱུ་བཞེད་པ་བཞིན་དུ་ འ
 ji ltar bzhed pa bzhin du ▪
 {MV}yatheccham ▪ **as one wishes**

རྒྱུ་བསལགས་པ་བཞིན་དུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་ འ རྒྱུ་བསལགས་པ་བཞིན་དུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བ་ འ
 ji ltar bsags pa
 bzhin du nye bar 'gro ba ▪ {C}yathā-karma-upaga ▪
 {C}(fare) according to their deeds

རྒྱུ་འདི་རྒྱུ་ འ རྒྱུ་འདི་རྒྱུ་ འ རྒྱུ་འདི་རྒྱུ་ འ
 ji ltar ... 'di ltar ▪ {MV 1.13c}katham
 ... yasmāt ▪ **how is it that ...**

རྒྱུ་ འ རྒྱུ་ འ རྒྱུ་ འ རྒྱུ་ འ
 ji ste ▪ {C}atha (=yathā) ▪ {C}but; however;
 moreover; but if; but when; in; at; as; "as like"

རྒྱུ་ འ རྒྱུ་ འ
 ji phra ▪ {PH}accordingly subtle

རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ འ རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ འ
 ji phra ji phra ▪ {PH}each accordingly
 more subtle

རྒྱུ་རྒྱུ་བཞིན་པའི་ འ རྒྱུ་རྒྱུ་བཞིན་པའི་ འ
 ji ma ji bzhin pa'i ▪ ... **which is just
 like**

རྒྱུ་ཅས་ འ རྒྱུ་ཅས་ འ
 ji tsam ▪ [what-only]; **however much; as
 much as; as great as**

རྒྱུ་ཅས་གྱིས་ན་ འ རྒྱུ་ཅས་གྱིས་ན་ འ
 ji tsam gyis na ▪ {L}kiyatā; {L}tāvat ▪
for what reason; how is it that{S} ▪ how great;
 how much; however much; first of all; how large;
 how far

རྒྱུ་ཅས་དུ་ འ རྒྱུ་ཅས་དུ་ འ
 ji tsam du ▪ {L}tāvatā ▪ **for what reason;
 how is it that** ▪ by that much; then; how much?

རྒྱུ་ཅས་ཞིག་ འ རྒྱུ་ཅས་ཞིག་ འ
 ji tsam zhig ▪ **how many?**

རྒྱུ་བཞིན་ འ རྒྱུ་བཞིན་ འ
 ji bzhin ▪ [what-like]; **just as; like; as** ▪
 {PH}just as; like; as; correctly; properly ▪ how?;
 like what?

རྒྱུ་བཞིན་གྱི་ འ རྒྱུ་བཞིན་གྱི་ འ
 ji bzhin gyi ▪ {C}yāthātmya ▪ {C}true
 character

རྒྱུ་བཞིན་ཉིད་ འ རྒྱུ་བཞིན་ཉིད་ འ
 ji bzhin nyid ▪ {MSA}tathatā ▪ **thusness**

རྒྱུ་བཞིན་དུ་ འ རྒྱུ་བཞིན་དུ་ འ
 ji bzhin du ▪ {MSA}yathā-vat ▪ **just as; like;
 as** ▪ {PH}just as; like; as

རྒྱུ་བཞིན་མིན་པ་ འ རྒྱུ་བཞིན་མིན་པ་ འ
 ji bzhin min pa ▪ {C}ayathā ▪ **not**

like; unlike ▪ {PH}not like; unlike ▪ {C}not as it
 appears; not considered as it really is

རྒྱུ་བཞིན་མིན་པ་ འ རྒྱུ་བཞིན་མིན་པ་ འ
 ji bzhin med pa ▪ {C}ayathā ▪ **not like;
 unlike** ▪ {C}not as it appears; not considered as it
 really is

རྒྱུ་བཞིན་གྲུགས་ འ རྒྱུ་བཞིན་གྲུགས་ འ
 ji bzhin shugs ▪ {C}yathā-āvedhyam ▪
 {C}as he intends to hit

རྒྱུ་ཡང་མིན་པ་ འ རྒྱུ་ཡང་མིན་པ་ འ
 ji yang med pa ▪ **nothing whatever
 exists**

རྒྱུ་སྲིད་ འ རྒྱུ་སྲིད་ འ
 ji srid ▪ {C}yāvat ▪ [what-exist]; **as long as**

རྒྱུ་སྲིད་ཅིག་ན་ འ རྒྱུ་སྲིད་ཅིག་ན་ འ
 ji srid cig na ▪ {PH}for how long

རྒྱུ་སྲིད་དུ་ འ རྒྱུ་སྲིད་དུ་ འ
 ji srid du ▪ {MSA}ā ▪ **as long as**

རྒྱུ་སྲིད་དུ་ རྒྱུ་སྲིད་དུ་ འ རྒྱུ་སྲིད་དུ་ རྒྱུ་སྲིད་དུ་ འ
 ji srid du ... de srid du ▪ yāvat ...
 tāvat ▪ **as long as ... for that long ...**

རྒྱུ་སྲིད་པ་ འ རྒྱུ་སྲིད་པ་ འ
 ji srid pa ▪ {MSA}yāvat ▪ **as long as**

རྒྱུ་སྲིད་ཚེའི་བར་དུ་ འ རྒྱུ་སྲིད་ཚེའི་བར་དུ་ འ
 ji srid tsho'i bar du ▪ {C}jāvaj-jīvam
 tiṣṭhan ▪ {C}all their lives; during his entire life

རྒྱུ་རྒྱུ་སྲིད་ལྱི་སྲིད་སྲིད་ཚོགས་པ་མི་འདོད་པ་ འ རྒྱུ་རྒྱུ་སྲིད་ལྱི་སྲིད་སྲིད་ཚོགས་པ་མི་འདོད་པ་ འ
 jig rten gyi
 phun sum tshogs pa mi 'dod pa ▪ {MV}laukika-
 sampatty-anarthitva ▪ **not desiring the marvels of
 the world** {T}

རྒྱུ་གཤམ་ འ རྒྱུ་གཤམ་ འ
 jing ger ▪ {PH}Genghis Khan

རྒྱུ་ འ རྒྱུ་ འ
 je ▪ **particle indicating increase**

རྒྱུ་ཆེན་ འ རྒྱུ་ཆེན་ འ
 je cher ▪ **bigger**

རྒྱུ་སྲུབ་དུ་ འ རྒྱུ་སྲུབ་དུ་ འ
 je srab tu ▪ **thinner = weaken**

རྒྱུ་བཟང་ འ རྒྱུ་བཟང་ འ
 jo bzang ▪ {PH}good reputation; good repute
 རྒྱུ་བཟང་གི་མིང་ལ་རེ་བ་སོགས་དོར་དེ། འ
 Having given up
 such things as hope for a name of good repute, ... ▪
 {GCC}

རྒྱུ་ནང་པ་ འ རྒྱུ་ནང་པ་ འ
 jo nang pa ▪ **Jo-nang-pa**

རྒྱུ་བོ་ འ རྒྱུ་བོ་ འ
 jo bo ▪ {LCh}ārya; {C}svāmin ▪ **lord; master;
 Elder [i.e., Atiśa]**

རྒྱུ་བོ་རྒྱུ་ འ རྒྱུ་བོ་རྒྱུ་ འ
 jo bo rje ▪ **Elder [i.e., Atiśa]**

རྒྱུ་བོ་རིན་པོ་ཆེ་ འ རྒྱུ་བོ་རིན་པོ་ཆེ་ འ
 jo bo rin po che ▪ {PH}Precious Jowo

[Śākyamuni statue]

ཇོ་ལུགས་སྒྲོལ་དཀར་ ◦ *jo lugs sgröl dkar* ▪ {PH} White Tara in Atiśa's lineage

མཇལ་ ◦ *mjal* ▪ མཇལ། མཇལ། མཇལ། མཇལ། མཇལ། ◦ *mjal/mjal/mjald/mjald/* ▪ **meet; have an audience with [present tense stem]**

མཇུག་ ◦ *mjug* ▪ {LCh}anta; {MSA}avasāna ▪ **end**

མཇུག་གི་དོན་ ◦ *mjug gi don* ▪ {PH}conclusion

མཇུག་རུ་ ◦ *mjug tu* ▪ {MSA}ante ▪ **at the end**

མཇུག་ཐོགས་ ◦ *mjug thogs* ▪ **immediately after; immediately subsequent to**

མཇུག་ཐོགས་ཁོ་ནར་ ◦ *mjug thogs kho nar* ▪ **only immediately after; only immediately subsequent to**

མཇུག་ཐོགས་སུ་འཇུག་བ་ ◦ *mjug thogs su 'jug pa* ▪ {MSA}an-antaram pravṛtīḥ ▪ **engaging immediately after**

མཇུག་བསྐྱུ་བ་ ◦ *mjug bsdu ba* ▪ **final summary**

མཇུག་བསྐྱུས་ ◦ *mjug bsdus* ▪ **concluding**

མཇུག་བསྐྱུས་པའི་མདོ་ ◦ *mjug bsdus pa'i mdo* ▪ **concluding sūtra passage**

འཇམ་ ◦ *'jam* ▪ {C}mṛdu; {C}mṛdutva; {C}mañju ▪ **soft** ◦ {C}low; dull; weak; supple

འཇམ་མགོན་ ◦ *'jam mgon* ▪ *mañjunātha* ▪ **mañjunātha; epithet of Dzong-ka-ba; "smooth protector" (Mañjuśrī)**

འཇམ་མཉེན་ ◦ *'jam mnyen* ▪ {PH}soft and slender

འཇམ་བ་ ◦ *'jam pa* ▪ {C}mṛdu; {MSA}mṛdukā; {MSA}madhura; {C}ślakṣṇa(tva); ślakṣṇatva ▪ **softness; soft; smoothness** ◦ {C}low; dull; weak; supple; tender(ness); smooth

འཇམ་བའི་དབུངས་ ◦ *'jam pa'i dbyangs* ▪ *mañjughoṣa; mañjuśrī* ▪ **Mañjughoṣa; Mañjuśrī [p.n. of the Buddha of wisdom]**

འཇམ་པོ་ ◦ *'jam po* ▪ **smooth**

འཇམ་པོར་སྐྱེ་ ◦ *'jam por smra* ▪ {C}mṛdu-bhāṣin ▪ {C}soft in speech

འཇམ་དཔལ་ ◦ *'jam dpal* ▪ *mañjuśrī* ▪ **Mañjuśrī; Mañjuśrī [p.n. of the Buddha of wisdom]**

འཇམ་དཔལ་ཚེ་བདག་ནག་པོ་ ◦ *'jam dpal tshe bdag nag po* ▪ {PH}Black Mañjuśrī (?)

འཇམ་དབུངས་ ◦ *'jam dbyangs* ▪ *mañjughoṣa* ▪ **Mañjughoṣa [p.n. of the Buddha of wisdom]; Manjughosha**

འཇམ་དབུངས་མཚོག་ལྷ་འོད་ཟེར་ ◦ *'jam dbyangs mchog lha 'od zer* ▪ **Jam-yang-chog-hla-o-ser (circa 15th c.), textbook author of Tag-tshang-ra-wa-dö-ba (stag tshang rwa ba stod pa) Monastery**

འཇམ་དབུངས་བཞད་པ་ ◦ *'jam dbyangs bzhad pa* ▪ **Jam-yang-shay-pa (1648-1721), principal textbook writer for Go-mang (sgo mang) College of Drepung ('bras spungs) Monastic University**

འཇམ་རྩུབ་ ◦ *'jam rtsub* ▪ {PH}smooth [and/or] coarse

འཇའ་ ◦ *'ja* ▪ {C}indrāyudha ▪ {C}rainbow

འཇའ་ཚོན་ ◦ *'ja' tshon* ▪ *indrāyudha; indrāyudharaṅga* ▪ **rainbow** ◦ {C}the hues of the rainbow

འཇལ་ ◦ *'jal* ▪ ཇལ། ཇལ། ཇལ། ཇལ། ཇལ། ◦ *gzhal/'jal/ bcal/ 'jald/* ▪ {C}tulana; {C}-māna ▪ **to comprehend; measure** ◦ {C}assessment; what measures

འཇལ་པ་ ◦ *'jal pa* ▪ ཇལ། ཇལ། ཇལ། ཇལ། ཇལ། ◦ *gzhal/'jal/ bcal/ 'jald/* ▪ {L}mā ▪ **measure; comprehend**

འཇལ་བ་ ◦ *'jal ba* ▪ ཇལ། ཇལ། ཇལ། ཇལ། ཇལ། ◦ *gzhal/'jal/ bcal/ 'jald/* ▪ {C,MSA}tulana; {C}tulayati ▪ **comprehend** ◦ {C}comparing; comparison; weighing up; ponder; weigh (up); examine; compare; deliberate; consider

འཇལ་བར་འགྲུར་ ◦ *'jal bar 'gyur* ▪ {C}tulayati ▪ **comprehend** ◦ {C}comparing; comparison; weighing up; ponder; weigh (up); examine; compare; deliberate; consider

འཇལ་བྱེད་ ◦ *'jal byed* ▪ **comprehender**

འཇམ་བྱེད་འཛིན་པ་དང་གཞུང་བྱ་གཞུང་བ་ ◻ 'jal byed 'dzin
pa dang gzhal bya gzung ba ▪ **comprehending
apprehenders and apprehended objects of
comprehension**

འཇིག་ ◻ 'jig ▪ གཞིག་འཇིག་བཞིག་གིས། ◻ gzhig 'jig bshig
shigs/ ▪ {MSA}nāśa; {N}vinaśa; {MSA}vinaśyati;
{C}mriyate; {C}bhidyate (=bhindati) ▪ **to
disintegrate; disintegrate; destroy** ◻ {C}dies;
break; break up; broken by; is broken up

འཇིག་བསྐྱལ་ ◻ 'jig bskal ▪ {LCh}saṃvarta-kalpa ▪ **aeon
of destruction**

འཇིག་རྟེན་ ◻ 'jig rten ▪ {C,MSA,MV}loka; {MSA}laukika;
{MSA}laukya; {L}lokadhātu; {C}jagat; {C}jagatī
▪ **[disintegrating-support]; worldly; world; the
transient world; people** ◻ {C}living world; world-
system; worldly

འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྫོང་བ་ ◻ 'jig rten kun rdzob ▪ བརྗེས་རྫོང་བ་
བརྗེས་རྫོང་བས་ ◻ brdzab rdzob brdzabs rdzobs ▪
lokasaṃvṛtisatyā ▪ **worldly concealer-truths;
worldly conventional truths**

འཇིག་རྟེན་སྐྱོང་བ་ ◻ 'jig rten skyong ba ▪ **protector of the
world**

འཇིག་རྟེན་ཁམས་ ◻ 'jig rten khams ▪ {MSA}loka-dhātu ▪
world-system

འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པ་ ◻ 'jig rten mkhyen pa ▪ མཁྱེན་མཁྱེན་
མཁྱེན་མཁྱེན་ ◻ mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend ▪
{C}loka-vidu ▪ {C}world-knower

འཇིག་རྟེན་གྱི་ ◻ 'jig rten gyi ▪ {C}loke ▪ {C}worldly

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ ◻ 'jig rten gyi khams ▪ {L,MSA}loka-
dhātu ▪ **world-system; world system**

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་མི་མཛེད་ ◻ 'jig rten gyi khams mi mjed
▪ {PH}the [three thousand-fold] Saha world-system

འཇིག་རྟེན་གྱི་མངོན་སྲིད་ཚད་མ་ ◻ 'jig rten gyi mngon sum
tshad ma ▪ {PH}valid worldly perception

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྲུང་ ◻ 'jig rten gyi tha snyad ▪
lokavyavahāra ▪ **worldly conventions**

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྲུང་དང་བདེ་ཙམ་གྱི་ཕྱིར་ ◻ 'jig rten gyi

tha snyad dang brda' tsam gyi phyir ▪ {C}loka-
vyavahāra-saṃketam upādāya ▪ **because of the
conventions and expression of the world** ◻ {C}on
account of agreed symbols and worldly conventions

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྲུང་ལ་བརྟེན་ནས་ ◻ 'jig rten gyi tha snyad
la brten nas ▪ {C}loka-vyavahāram upādāya ▪
depending upon worldly conventions ◻ {C}in
reference to the conventional expressions current in
the world

འཇིག་རྟེན་གྱི་ཐ་སྲུང་ ◻ 'jig rten gyi tha snad ▪ {C}loka-
vyavahāra ▪ **worldly convention** ◻ {C}worldly
conventional expression

འཇིག་རྟེན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་ ◻ 'jig rten gyi don byed pa ▪ {C}
loka-artha-kāra ▪ **one who acts for the sake of the
world** ◻ {C}promoter of the world's weal

འཇིག་རྟེན་གྱི་བདེ་བ་ ◻ 'jig rten gyi bde ba ▪ {MSA}laukika
... saukhya; {MSA}saukhya ... laukhya ▪ **happiness
of the world; worldly happiness**

འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ ◻ 'jig rten gyi bya ba ▪ {MSA}lokataḥ
kriyāḥ ▪ **worldly activity**

འཇིག་རྟེན་གྱི་འཛིན་པ་དང་མི་མཁྱེན་པ་ ◻ 'jig rten gyi 'dzin
pa dang mi mthun pa ▪ **disagreeing with the
world's apprehensions**

འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་ ◻ 'jig rten mgon po ▪ {C}loka-nātha ▪
protector of the world ◻ {C}savior of the world

འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱུད་པ་ ◻ 'jig rten rgyang phan pa ▪
lokāyata ▪ **Worldly Materialists (Lokāyatās){N}**

འཇིག་རྟེན་ཚོས་བརྒྱུད་ ◻ 'jig rten chos brgyad ▪
aṣṭalokadharmā ▪ **eight worldly concerns**

འཇིག་རྟེན་དོན་ ◻ 'jig rten don ▪ **welfare of the world**

འཇིག་རྟེན་བདེ་ ◻ 'jig rten bde ▪ {MSA}loka-saukhya ▪
happiness of the world; worldly happiness

འཇིག་རྟེན་འདས་ ◻ 'jig rten 'das ▪ {MSA}loka-samatīta ▪
supramundane

འཇིག་རྟེན་འདས་པ་ ◻ 'jig rten 'das pa ▪ {MSA}lokottara ▪
supramundane

འཇིག་རྟེན་འདུས་པ་ ◻ 'jig rten 'dus pa ▪ {PH}

Consummation of the Worlds [name of the Jain place of liberation]

འཇིག་རྟེན་སྐྱུ་བ་བསྐྱེད་བཅས་ཉིད་ ▫ 'jig rten sdug
bsngal bdag nyid ▫ {MSA}duḥkhātmaka ... loka
▪ **the nature of the world is suffering; natural suffering of the world**

འཇིག་རྟེན་གནས་པ་ ▫ 'jig rten gnas pa ▫ {C}loka-
sanniveśa; {C}loke sanniveśa ▫ **abiding in the world** ▫ {C}this our position in the world;
fabrication of the world; stay in the world; sojourn in the world

འཇིག་རྟེན་པ་ ▫ 'jig rten pa ▫ {C,MSA,MV}laukika ▫
worldly; mundane

འཇིག་རྟེན་པ་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ ▫ 'jig rten pa
dang 'jig rten las 'das pa ▫ {MSA}laukikī lokottarā ▫
mundane and supramundane

འཇིག་རྟེན་པ་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ ▫ 'jig rten
pa dang nyan thos dang rang sangs rgyas ▫ {MSA}
laukika ... śrāvaka-pratyekabuddha ▫ {PH}worldly
beings; Śrāvakas; and Pratyekabuddhas

འཇིག་རྟེན་པ་དང་ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་ ▫ 'jig
rten pa dang nyan thos dang rang sangs rgyas
rnams ▫ {MSA}laukika ... śrāvaka-pratyekabuddha ▫
worldlings, Hearers, and Solitary Realizers

འཇིག་རྟེན་པའི་ཁམས་ ▫ 'jig rten pa'i kham ▫ **worldly realm**

འཇིག་རྟེན་པའི་དགེ་བ་ ▫ 'jig rten pa'i dge ba ▫ {PH}
worldly virtues

འཇིག་རྟེན་པའི་ཚོས་ ▫ 'jig rten pa'i chos ▫ {MSA}loka-
dharma ▫ **worldly phenomena; worldly doctrines**

འཇིག་རྟེན་པའི་ཚོས་ཀྱི་མཚོག་ ▫ 'jig rten pa'i chos
kyi mchog ▫ {LCh}laukikāgradharma;
laukikāgryadharmā ▫ **supreme mundane qualities**

འཇིག་རྟེན་པའི་ཚོས་མཚོག་ ▫ 'jig rten pa'i chos mchog ▫
laukikāgradharma ▫ **highest mundane qualities**

འཇིག་རྟེན་པའི་རྗེས་ཐོབ་ ▫ 'jig rten pa'i rjes thob ▫ {PH}
mundane states subsequent to meditative equipoise

འཇིག་རྟེན་པའི་མཉམ་བཞག་བསམ་བློ་བྱས་མེད་ ▫

'jig rten pa'i mnyam bzhag bsam gtan gzugs med
▪ {PH}[four] concentrations and [four] formless absorptions of worldly meditative equipoise

འཇིག་རྟེན་པའི་དྲིང་ངེ་འཇིག་གསུམ་པོ་ ▫ 'jig rten pa'i ting
nge 'dzin gsum po ▫ གཟུང་འཇིག་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ gzung 'dzin
bzung zungs ▫ {MSA}samādhi-traya ... laukika ▫ **the three worldly meditative stabilizations**

འཇིག་རྟེན་པའི་རྟོགས་པ་ ▫ 'jig rten pa'i rtogs pa ▫ **worldly realization**

འཇིག་རྟེན་པའི་ཐ་སྙད་ ▫ 'jig rten pa'i tha snyad ▫ {N}
laukika-saṃvyavahāra ▫ **worldly conventions**{N}

འཇིག་རྟེན་པའི་བྱ་བ་ ▫ 'jig rten pa'i bya ba ▫ {MSA}
laukika-kṛtya ▫ **worldly activity**

འཇིག་རྟེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ ▫ 'jig rten pa'i ye shes ▫ {MSA}
laukika ... jñāna; laukikajñāna ▫ **worldly wisdom**

འཇིག་རྟེན་པའི་ལམ་ ▫ 'jig rten pa'i lam ▫ laukikamārga ▫
mundane path

འཇིག་རྟེན་པ་ལོ་ ▫ 'jig rten pha rol ▫ {L}para-loka ▫ **next world; dying; death**

འཇིག་རྟེན་དབང་ ▫ 'jig rten dbang ▫ {PH}Lokeśvara

འཇིག་རྟེན་དབང་ལྷུག་ ▫ 'jig rten dbang phyug ▫
Lokeshvara (an alternate name for Kalkī Puṇḍarīka) ▫ {PH}Lokeśvara

འཇིག་རྟེན་མིན་པ་ ▫ 'jig rten min pa ▫ {MSA}atilaukikī ▫
non-worldly

འཇིག་རྟེན་རང་འགའ་བ་ ▫ 'jig rten rang 'ga' ba ▫ **ordinary being**

འཇིག་རྟེན་ལ་ ▫ 'jig rten la ▫ **in the world**

འཇིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པ་ ▫ 'jig rten la grags pa ▫ {MV}loka-
prasiddha ▫ **well known to the world** ▫ {GD:158}
reknown to the world

འཇིག་རྟེན་ལ་སླིང་བཅེ་བ་ ▫ 'jig rten la snying brtse
ba ▫ {L}lokānukāmpa ▫ **concern for the world; sympathy for the world**

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པ་ ▫ 'jig rten las 'das pa ▫
{LCh,C,MV,MSA}lokottara; {MSA}lokātikrānta ▫
supramundane ▫ {C}transcending the world

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་མཉམ་བཞག་ འ འ འ འ འ འ
'jig rten las 'das pa'i mnyam bzhag ▪ {PH}supramundane meditative
 equipoise

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་མཉམ་བཞག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པའི་
 ལྷོ འ འ འ འ འ འ
*'jig rten las 'das pa'i mnyam bzhag rnam par
 mi rtog pa'i blo* ▪ {PH}non-conceptual awarenesses
 of supramundane meditative equipoise

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་འཕགས་ལྷན་གྱི་ཟབ་མིང་བསམ་
 ལེན་ འ འ འ འ འ འ
*'jig rten las 'das pa'i 'phags rgyud kyi zag
 med bsam gtan* ▪ **supramundane uncontaminated
 concentration in the continuum of a Superior**

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡི་ཤེས་ འ འ འ འ འ
ye shes ▪ {MSA}lokottara-jñāna; {MSA}lokottara ...
jñāna ▪ **supramundane exalted wisdom**

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡི་ཤེས་ལྷན་མིང་བ་ འ འ
'jig rten las 'das pa'i ye shes bla na med pa ▪
 {MSA}lokottara ... anuttara ... jñāna ▪ **highest
 supramundane exalted wisdom**

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ཡི་ཤེས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་
 པའི་ལམ་ འ འ འ འ འ འ
*'jig rten las 'das pa'i ye shes shin tu
 rnam par dag pa'i lam* ▪ {MSA}viśuddha-lokottara-
jñāna-mārga (su) ▪ **thoroughly pure path of
 supramundane exalted wisdom**

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་ལམ་ འ འ འ འ འ
'jig rten las 'das pa'i lam
 ▪ lokottaramārga ▪ **supramundane path**

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་སེམས་ཙམ་ འ འ འ འ འ
pa'i sems tsam ▪ **Supramundane Mind-Only**

འཇིག་རྟེན་ཤེས་ངོ་ འ འ འ འ འ
'jig rten shes ngo ▪ **worldly
 perspective**

འཇིག་རྟེན་སོ་སྐྱེ་ འ འ འ འ འ
'jig rten so skye ▪ **worldly common
 being**

འཇིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་བདེ་བ་ འ འ འ འ འ
'jig rten gsum gyi bde ba
 ▪ {MSA}trai-dhātuka ... sukha ▪ **happiness of the
 three worlds**

འཇིག་ལྟ། འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ འ འ འ འ འ
*'jig lta; 'jig tshogs
 la lta ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟ་ལྟ་བ་ འ འ འ འ འ
blta lta bltas ltos ▪
satkāyadr̥ṣṭi ▪ **view of the transitory; view of the
 transitory collection [as a real I and mine]**

འཇིག་པ་ འ འ འ འ འ འ འ
'jig pa ▪ གཞིག་འཇིག་བཞག་གི་གསལ། འ འ
*gzhic 'jig
 bshig shigs/* ▪ {C,L}vināśa; {C}nāśa; {C}bhedana;
 {C}bhidyate (=bhindati); {MV}bhāṅga; {MSA}
bhāṅgura; {C} rūpaṇa (=rūpa); {C}lujyate;
 {C,MSA,MV}vyaya (= {C}nirodho); {MSA}
saṃvarta; {C}bhetsyati; {C}vivartanam (=vivṛtān);
naṣṭa ▪ **disintegrating; disintegration** འ འ {C}
 destruction; to be easily broken; crumble; passing
 away; fall; breaking (up); breaks (up); is (not)
 broken by; is broken; {GD:319} perishable

འཇིག་པ་དུས་མཉམ་ འ འ འ འ འ
'jig pa dus mnyam ▪ **disintegrating
 at the same time**

འཇིག་པ་མིང་བ་ འ འ འ འ འ
'jig pa med pa ▪ {C}avivarta; {C}
asraṃsanatā ▪ **non-disintegrating** འ འ {C}it cannot
 be overturned; idefatigability

འཇིག་པའི་བསྐལ་པ་ འ འ འ འ འ
'jig pa'i bskal pa ▪ *saṃvarta-kalpa*
 ▪ **aeon of destruction**

འཇིག་པའི་ཚོས་ཅན་ འ འ འ འ འ
'jig pa'i chos can ▪ {C}vyaya-
dharmin; {C}pralopa-dharma ▪ **disintegrating
 subject** འ འ {C}by its nature a disturbance (or
 wrong?); subject to passing away

འཇིག་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་པའི་བྱིར་ འ འ འ འ འ
*'jig pa'i bdag
 nyid can yin pa'i phyir* ▪ {C}sattva-dr̥ṣṭi (=sādana-
ātmakatvāt sattvah) ▪ {C}the (false) view that there
 are beings

འཇིག་པར་བགྱིད་པ་ འ འ འ འ འ
'jig par bgyid pa ▪ {C}apaharaka;
 {C}vikāriṣya(?) ▪ **destroy; disintegrate** འ འ {C}
 remove; something to be undone

འཇིག་པར་འགྲུར་ཏེ་ འ འ འ འ འ
'jig par 'gyur te ▪ {C}vilayam; {C}
upaiti; {C}nayati; {C}prāyati; {C}prāpuṇati; {C}
vrajati ▪ **disintegrating; will disintegrate**

འཇིག་པར་འགྲུར་བ་ འ འ འ འ འ
'jig par 'gyur ba ▪ {C}bhidyati
 (=bhindati) ▪ **disintegrating; will disintegrate;
 disintegration** འ འ {C}breaks (up); is (not) broken
 by; is broken

འཇིག་པར་བྱེད་ འ འ འ འ འ
'jig par byed ▪ {C}pratisaṃharati ▪
disintegrate འ འ {C}draws back; withdraws

འཇིག་མིང་ འ འ འ འ འ
'jig med ▪ {C}alujyana; {MSA}na vyeti ▪
nondisintegrative; non-disintegrating འ འ {C}not

crumbling

འཇིག་མེད་གནས་ ▫ 'jig med gnas ▪ {LCh}abhayagirika;
{LCh}abhayagirivāsin ▪ **Abhayagirika**;
Abhayagirivāsin

འཇིག་ཚོགས་ ▫ 'jig tshogs ▪ {MSA}sat-kāya ▪ **the
transitory collection [of aggregates]7**;
disintegrating collection

འཇིག་ཚོགས་འགོག་བ་ ▫ 'jig tshogs 'gog pa ▪ {L}satkāya-
nirodha ▪ **cessation of the transitory collection**

འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བ་ ▫ 'jig tshogs lta ba ▪ བཏྲ་ལྟ་བཏྲས་ལྟོས་ ▫
blta lta bltas ltos ▪ {MV}satkāya-drṣṭi ▪ **view of the
transitory collection [as a real I and mine]**

འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ ▫ 'jig tshogs la lta ba ▪ བཏྲ་ལྟ་བཏྲས་
ལྟོས་ ▫ blta lta bltas ltos ▪ {C,MSA,MV}satkāya-drṣṭi
▪ **view of the transitory collection [as a real I and
mine]; view of the transitory collection [as real I
and mine]; view of the disintegrating aggregates**
▫ reifying view; · {C}(false) view of individuality

འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ ▫ 'jig tshogs la lta
ba nyon mongs pa can ▪ བཏྲ་ལྟ་བཏྲས་ལྟོས་ ▫ blta lta
bltas ltos ▪ {MSA}kliṣṭā sat-kāya-drṣṭi ▪ **having
the afflicted view of the transitory collection [as a
real I and mine]**

འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་འདི་ཉོན་མོངས་པ་འདི་མཚན་ཉིད་ ▫ 'jig
tshogs la lta ba'i nyon mongs pa'i mtshan nyid ▪
བཏྲ་ལྟ་བཏྲས་ལྟོས་ ▫ blta lta bltas ltos ▪ {MSA}sat-kāya-
drṣṭi-kleśa-lakṣaṇa ▪ **afflicted character of the
view of the transitory collection [as a real I and
mine]**

འཇིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བ་འདི་བག་ཆགས་ ▫ 'jig tshogs la lta
ba'i bag chags ▪ བཏྲ་ལྟ་བཏྲས་ལྟོས་ ▫ blta lta bltas ltos
▪ **predispositions of the view of the transitory
collection**

འཇིགས་ ▫ 'jigs ▪ {MV}bhaya; {N}bhayaṃkaraṃ; {MSA}
(√tras): trasyati; {MSA}bhaga (=bhaṅga?); mi
hjigs = {MSA}nirbhī ▪ **fear; frighten; fright**

འཇིགས་བཅས་ཟེལ་གྱིས་གཞོན་ ▫ 'jigs bcas zil gyis gnon ▪
{C}bhaya-abhibhūta ▪ {C}overcome by fear

འཇིགས་རྟེན་གྱི་ཁམས་ ▫ 'jigs rten gyi khams ▪ {L}loka-

dhātu ▪ **worldly realm**

འཇིགས་རྟེན་གྱི་ཁམས་མི་འདྲ་བ་ ▫ 'jigs rten gyi khams mi
'dra ba ▪ {PH}different world-systems

འཇིགས་རྟེན་གྱི་ཁམས་མི་འདྲ་བ་བརྒྱ་ ▫ 'jigs rten gyi khams
mi 'dra ba brgya ▪ {PH}one hundred different
worldly realms

འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པར་བསྐྱོད་བ་ ▫ 'jigs rten las 'das
par bstod pa ▪ {PH}Nāgārjuna's Praise of the
Supramundane (lokātīstava)

འཇིགས་བ་ ▫ 'jigs pa ▪ {C,L,MV,MSA}bhaya; {MSA}
(√bhī): bibheti; {MSA}bhūta; {MSA}bhūru; {C}
bhaṅga; {C}trāso; {MSA}trāsa ▪ **fright; frighten** ▫
{C}fear(ful); peril; breaking up; trembling

འཇིགས་བ་ལྔ་ ▫ 'jigs pa lnga ▪ {L}pañca-bhaya ▪ **the five
fears [of beginning Bodhisattvas]**

འཇིགས་བ་ལྔ་ལས་ཡང་དག་པར་འདས་བ་ ▫ 'jigs pa lnga
las yang dag par 'das pa ▪ {MSA}pañca-bhaya-
samatīkrāntatva ▪ **completely transcend the five
fears**

འཇིགས་བ་ཆེན་པོ་མི་བཟད་བ་ ▫ 'jigs pa chen po mi bzad
pa ▪ {C}manā-bhaya-bhairavāni ▪ {C}great fears
and terrors

འཇིགས་བ་བསྐྱེད་ཕྱིར་ ▫ 'jigs pa bstan phyir ▪ བསྐྱེད་ཕྱིར་
བསྐྱེད་ཕྱིར་ ▫ bstan ston bstand ston ▪ {C}bhaya-
darśana-artham ▪ {C}in order to cause fear

འཇིགས་བ་དང་སྐྱག་པ་དང་དངང་བ་ ▫ 'jigs pa dang skrag
pa dang dngang ba ▪ {C}bhaya-bhairava-saṃtrāsa
▪ {C}fearful and terrible things

འཇིགས་བ་བྱེད་པར་བྱེད་དོ་ ▫ 'jigs pa byed par byed do ▪
{C}bhayaṃ janayati ▪ **frighten** ▫ {C}generate fear

འཇིགས་བ་མི་བཟད་བ་ ▫ 'jigs pa mi bzad pa ▪ {C}bhaya-
bhairava ▪ {C}fear and terror

འཇིགས་བ་མེད་བ་ ▫ 'jigs pa med pa ▪ {MSA}abhaya;
{MSA}nirbhayātā; {MSA}nirbhūta; {C}abhūru(tva);
{C}bhaṅga; {C}viśārada ▪ **fearless; fearlessness** ▫
{C}breaking up; versed in; self-confident

འཇིགས་བ་མེད་པའི་སྐྱ་ ▫ 'jigs pa med pa'i sgra ▪ {C}

astambhita-nāda ▪ {C} the fearless roar
 འཇིགས་པའི་སྲུང་ནག་ ▫ 'jigs pa'i mun nag ▪ {PH}
 terrifying black darkness
 འཇིགས་པར་བྱེད་ ▫ 'jigs par byed ▪ {C}pratisamharati ▪
frighten ▫ {C}draws back; withdraws
 འཇིགས་སྤང་ ▫ 'jigs spang ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ spang
 spong spangs spongs ▪ {MSA}trāsa-hāni ▪
abandoning fear
 འཇིགས་བྱེད་ ▫ 'jigs byed ▪ {LCh}bhairava; {MSA}
 pratibhaya ▪ **Bhairava (a wrathful deity) {T}**
 འཇིགས་མེད་ ▫ 'jigs med ▪ *abhaya; nirbhayātā; nirbhīta;*
abhīru ▪ **fearless**
 འཇིགས་མེད་པ་ ▫ 'jigs med pa ▪ *abhaya; nirbhayātā;*
nirbhīta; abhīru; {C}acchambhi ▪ **fearless;**
fearlessly
 འཇིགས་སྲུ་རུང་བ་ ▫ 'jigs su rung ba ▪ [**frightened-as-**
fitting]; frightful
 འཇིམ་པ་ ▫ 'jim pa ▪ **clay; mud**
 འཇུ་བར་ ▫ 'ju bar ▪ {C}adhyāmbate
 (=pratikāṅkṣitavyāḥ) ▪ {C}uphold; look for support
 in; catch hold of; hangs on to; find support on; seek
 (for) rebirth in; bases his rebirth on
 འཇུག་ ▫ 'jug ▪ གཞུག་འཇུག་བཅུག་ཅུག་ ▫ gzhug 'jug bcug chug
 ▪ {LCh}avatāra; {C,MSA,MV}(ava √tī): *avatarati;*
{LCh}praveśa; {MV}(pra √vrt): pravartate; {MV}
vṛtti; {MSA,MV}pravṛtti; {MSA}vantante; {C}
vṛttimat; {C}kramate; {MSA}avakrānti; {C}
ākramati; {C}prekṣati; {MSA}pratipadyamāna;
{MSA}(sam-pra √vas): sampravatsyati ▪ **enter;**
engage; apply; usher (into); engages ▫ {C}march
 on to; which reaches; enters (into); descend; come
 back to; alight; fathoms; enter on; go into; views;
 step on; moves into; assail འོད་གསལ་མཛོན་སྲུང་དུ་འཇུག་
 བ་ ▫ 'od gsal mngon sum du 'jug pa ▫ manifestly
 entering into the clear light ▫ དེ་ན་ལ་འཇུག་ཁྱང་ ▫ de na
 la 'jug kyang ▫ although that applies to ... ▫ བྱིས་པ་
 རྣམ་འཇུག་ ▫ byis pa ltar 'jug ▫ behave like a child
 འཇུག་སྐྱབ་/ འཇུག་པའི་སྐྱབ་པ་ ▫ 'jug sgrub / 'jug pa'i
 sgrub pa ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ bsgrub sgrub

bsgrubs sgrubs ▪ *prasthānapratipatti* ▪ **achieving**
engagement; achieving through engagement
 འཇུག་ངོགས་ ▫ 'jug ngogs ▪ [**entry-shore]; port;**
harbor; [river] bank
 འཇུག་པ་ ▫ 'jug pa ▪ གཞུག་འཇུག་བཅུག་ཅུག་ ▫ gzhug 'jug
 bcug chug ▪ {LCh,MSA,C}pravṛtti; {C}pravartate
 (=pravartayati); {C}pravṛtta; {C}evam pravṛtta;
 {MSA}vṛtti; {C}avatarati; {MSA}avatāra; {MSA}
 avatāraṇa; {C,MV,MSA}praveśa; {C}praviśati;
 {C}praveśayati (=praviśati); {MSA}viśaṇa (sic);
 {L}praskhandha; {MSA}(pra √skand): ▪ **engage;**
engagement; operate; continuity; enter; begin;
apply; entrance ▫ {C}produce; productive;
 arising; find satisfaction; strides forth; entrance;
 descent; depart; descend; fall into; enter into;
 enter on; depart; functions; proceed; go away; set
 out for; take their leave; forms (habit); frequents;
 proceeds; takes place; mo དེ་རྣམ་འཇུག་པའི་ཚེ་ ▫ de ltar
 'jug pa'i tshe ▫ at the time of such reference {DASI
 561.4} ▫ འཇུག་ཚེ་གཅིག་དུ་འབྲུལ་ ▫ 'jug tshe gcig tu
 'khrul ▫ mistaking as one [what is actually not one,
 this being] in the context of [practical] application
 {GD:247} ▫ འཇུག་པའི་ཚེ་ ▫ 'jug pa'i tshe ▫ practical
 point of view {GD:260}
 འཇུག་པ་ཚད་པ་ ▫ 'jug pa chad pa ▪ འཚད་འཚད་ཚད་ཚད་
 ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}chinna-vartmin
 (=niḥkleśatvena vaśībhūtatvena) ▪ **continuity cut**
off; cut off continuity ▫ {C}his course cut off
 འཇུག་པ་བདེ་བ་དང་གོ་སླ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ ▫ 'jug pa bde
 ba dang go sla ba'i dbang du byas ▪ **made in terms**
of a felicitous and easy to understand usage
 འཇུག་པ་གཟུང་རྟོག་ ▫ 'jug pa gzung rtog ▪ {PH}
 conception of the true existence of objects to be
 engaged in [by Bodhisattvas]
 འཇུག་པ་གཟུང་རྟོག་དགུ་ ▫ 'jug pa gzung rtog dgu ▪ {PH}
 the nine conceptions of the true existence of objects
 to be engaged in [by Bodhisattvas]
 འཇུག་པའི་རྟེན་ལ་ ▫ 'jug pa'i rten la ▪ {C}pratiṣṭhā ▪ **in**
dependence upon entering ▫ {C}support; source
 འཇུག་པའི་གནས་ ▫ 'jug pa'i gnas ▪ {MV}praveśāvasthā ▪
place of engagement ? {T}

འཇུག་པའི་རྣམ་པར་གཤིས་པ་ ◻ 'jug pa'i rnam par shes pa ◻ {MV}pravr̥tti-vijñāna ◻ **engaging consciousness ? {T}**

འཇུག་པའི་བྱ་བ་ ◻ 'jug pa'i bya ba ◻ **activity of engaging**

འཇུག་པའི་བྱེ་བྲག་ ◻ 'jug pa'i bye brag ◻ {MSA}vr̥tti-bheda ◻ **instance of engagement ? {T}**

འཇུག་པའི་ཚེ་ ◻ 'jug pa'i tshe ◻ {GD:528} practical activities

འཇུག་པའི་མཚན་ཉིད་ ◻ 'jug pa'i mtshan nyid ◻ {MSA}pravr̥tti-lakṣaṇa ◻ **characteristic of engagement ? {T}**

འཇུག་པའི་གཞི་ ◻ 'jug pa'i gzhi ◻ **basis of affixing; basis of engagement**

འཇུག་པའི་རིམ་པ་ ◻ 'jug pa'i rim pa ◻ **stages of entry{N}**

འཇུག་པར་འགྲུབ་ ◻ 'jug par 'gyur ◻ {C}avakrāmati; {MSA}(pra √vas): pravatsyati ◻ **engage; enter; apply; operate; operates**

འཇུག་པར་བྱ་ ◻ 'jug par bya ◻ {C}osaritavya ◻ **engage; engagement; enter; entry** ◻ {C}should plunge into

འཇུག་པར་བྱེད་ ◻ 'jug par byed ◻ {MV}praviśati; {MSA}(prati √pad): pratipadyate; {MSA}pravartaka; {MSA}pravartana ◻ **engage; enter; apply**

འཇུག་བྱ་ ◻ 'jug bya ◻ **that which is to be entered into**

འཇུག་བྱེད་ ◻ 'jug byed ◻ {MV}praveśa; {MV}preraka ◻ **engager; means of engagement {T}**

འཇུག་ཚུལ་ ◻ 'jug tshul ◻ **mode of relating**

འཇུག་གཞི་ ◻ 'jug gzhi ◻ **basis of affixing; basis of reference; basis of engagement**

འཇུག་ཡུལ་ ◻ 'jug yul ◻ prav̥ttiviśaya ◻ **object of engagement** ◻ {GD:247} object of application

འཇུག་རིམ་ ◻ 'jug rim ◻ **stages of operation**

འཇུག་གཤིས་ ◻ 'jug shes ◻ **operative consciousness**

འཇུག་སའི་གཞི་ ◻ 'jug sa'i gzhi ◻ **basis which is the place of engagement**

འཇུག་སེམས་ ◻ 'jug sems ◻ **[enter-mind]; practical mind; practical mind of enlightenment; attitudes or aspirations conjoined with actual practice**

འཇུར་གྱིས་ ◻ 'jur gyis ◻ {PH}suddenly

འཇོ་སྐྱེག་ ◻ 'jo sgeg ◻ {C}lāśya ◻ {C}musical show

འཇོ་སྐྱེག་རྡོ་རྗེ་ ◻ 'jo sgeg rdo rje ◻ {PH}Lilāvajra / Vilāsavajra

འཇོག་ ◻ 'jog ◻ གཞག་འཇོག་བཞག་ཞོག་ ◻ gzhag 'jog bzhag zhog ◻ sthāna{MSA}; {C}nikṣipati (=pātayati) ◻ **posit; establish; deposit; designate; put; set aside** ◻ {C}let drop; throw/put down; lays aside

འཇོག་དཀའ་ ◻ 'jog dka' ◻ **difficult to posit**

འཇོག་སྐྱོམ་ ◻ 'jog sgom ◻ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ◻ bsgom sgom bsgoms sgoms ◻ **[set-meditate]; stabilizing meditation**

འཇོག་སྐྱོམ་གྱི་སྐྱོམ་བྱུང་གི་རྫོགས་པ་ ◻ 'jog sgom gyi sgom byung gi rtogs pa ◻ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ rtogs rtogs rtogs rtogs ◻ **realizational consciousnesses which are states arisen from stabilizing meditation**

འཇོག་ཐུབ་པ་ ◻ 'jog thub pa ◻ **can be posited**

འཇོག་པ་ ◻ 'jog pa ◻ གཞག་འཇོག་བཞག་ཞོག་ ◻ gzhag 'jog bzhag zhog ◻ {MV,MSA}pratiśthāpana; {MSA}avasthāna; {MSA}avasthāpanā; {MSA}niveśana; {L}prasthāna ◻ **set up; posit; establish; set; assign; deposit; designate; put; set aside; placement**

འཇོག་པ་གཞི་ ◻ 'jog pa gzhi ◻ **basis of positing; bases that are being posited**

འཇོག་པ་རགས་པ་ ◻ 'jog pa rags pa ◻ {L}sthūla ◻ **coarse; unrefined; stolid; large; massive; tangible; heap; quantity; put; place**

འཇོག་པར་བྱེད་ ◻ 'jog par byed ◻ {L}prasthāna; {MSA}(√sthā): sthāpayati ◻ **certification; positing; establishment** ◻ method; procession; setting out

འཇོག་པར་བྱེད་པ་ ◻ 'jog par byed pa ◻ {MSA}niveśaka; {MSA}niveśin ◻ **certification; positing; establishment**

འཇོག་བ་ ▫ 'jog ba ▪ *sthāna* ▪ **placement**

འཇོག་བྱེད་ ▫ 'jog byed ▪ **set up; positor; means of positing**

འཇོག་བྱེད་བཞུགས་ལ་མ་ལྷོས་པ་ ▫ 'jog byed gzhan la ma ltos pa ▪ **certification that depends upon another**

འཇོག་བྱེད་བཞུགས་ལ་མ་ལྷོས་པ་ ▫ 'jog byed gzhan la ma ltos pa ▪ **it does not rely upon another means of positing it**

འཇོག་ཚུལ་ ▫ 'jog tshul ▪ **mode of positing; way of assigning**

འཇོག་ཞིང་ ▫ 'jog zhing ▪ {C}*saṃsparśana* ▪ **positing; establishing; designating** ▫ {C}(touches) places

འཇོམས་ ▫ 'joms ▪ བཞུགས་འཇོམས་བཅོམ་ཚམས་ ▫ gzhom 'joms bcom choms ▪ {LCh}*hāna*; {C}*vidhamitva*; {MSA} (*upa* \han): *upahanti* ▪ **to destroy; suppress; overcome** ▫ {C}having dispelled; having destroyed

འཇོམས་པ་ ▫ 'joms pa ▪ བཞུགས་འཇོམས་བཅོམ་ཚམས་ ▫ gzhom 'joms bcom choms ▪ {C}*hāna*; {C}*ghāta*; {MSA} *vighāta*; {MSA}*dhvamsana* ▪ **overcome; to destroy; suppress; destruction; suppression** ▫ {C} forsaking; loss; conquer; subdue; conqueror; charm; magical formula; sacking; is sacked

འཇོམས་པའི་ནུས་པ་ ▫ 'joms pa'i nus pa ▪ བཞུགས་འཇོམས་བཅོམ་ཚམས་ ▫ gzhom 'joms bcom choms ▪ **the capacity to overcome**

འཇོལ་མོ་ ▫ 'jol mo ▪ **a bird whose body is either white, red, black, or yellow, stays in trees, and has a beautiful voice**

ཇེ་ ▫ rje ▪ {LCh}*svāmi* ▪ **master; lord; leaders**

ཇེ་ཉིད་ ▫ rje nyid ▪ **the Master [i.e. Dzung-ka-ba] himself**

ཇེ་ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ ▫ rje thams cad mkhyen pa ▪ {PH} Omniscient Lord

ཇེ་བོ་ ▫ rje bo ▪ {C}*bhartṛka*; {C}*svāmin* ▪ **master; lord; leader**

ཇེ་བོ་ལ་འཁོབ་པ་ ▫ rje bo la 'khon pa ▪ **malice towards leaders**

རྗེ་བཙུན་ ▫ rje btsun ▪ {LCh}*bhaddāraka* ▪ **venerable; reverend; the Foremost Venerable [i.e. Maitreya]**
 ▫ {PH}venerable ▫ གླ་མ་འདི་སྐྱ་ཚད་དཔག་དྲུ་མེད་པའི་སྤྲེ་ཚོལ་
 ཉམས། ཇེ་བཙུན་འཇམ་པའི་དབྲངས་ཀྱིས་རྗེས་སྤྱོད་བྱས་པ་ཡིན། ▫ bla
ma 'di sku tshad dpag tu med pa'i snga rol nas, rje
btsun 'jam pa'i dbyangs kyis rjes su bzung ba yin,
 ▫ Over countless prior lifetimes, this teacher was
 mentored by the venerable Mañjuśrī. ▫ {W23693}
 Mkhas-grub-rnam-thar-bsdus-pa, 2b.2

རྗེ་བཙུན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ ▫ rje btsun chos kyi rgyal
mtshan ▪ ཇེ་བཙུན་པ་ ▫ rje btsun pa ▪ **Jay-tsun Chö-
 kyi-gyal-tshan (1469-1546), textbook author of
 Sera-jay monastic college**

རྗེ་བཙུན་འཇམ་དཔལ་ ▫ rje btsun 'jam dpal ▪ **Foremost
 Holy Mañjushrī**

རྗེ་བཙུན་པ་ ▫ rje btsun pa ▪ ཇེ་བཙུན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ ▫ rje
btsun chos kyi rgyal mtshan ▪ **Jay-tsün-pa [Jay-
 tsün Chö-kyi-gyal-tshan] (1469-1546), textbook
 author of Sera-jay monastic college**

རྗེ་བཙུན་གླ་མ་ ▫ rje btsun bla ma ▪ {PH}venerable
 teacher

རྗེ་ཡང་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་ ▫ rje yang sras kyi dgongs pa ▪ **the
 thought of the foremost father [Dzung-ka-ba]
 and his spiritual sons [Gyel-tsap and Kay-drub]**

རྗེ་ཡབ་སྲས་བཞི་ ▫ rje yab sras bzhi ▪ {PH}Tsong-kha-
 pa and his three disciples; Rgyal-tshab; Mkhas-
 grub; and 'Dul-'dzin Grags-pa-rgyal-mtshan

རྗེ་ཡབ་སྲས་གསུམ་ ▫ rje yab sras gsum ▪ {PH}Tsong-
 kha-pa and his two disciples; Rgyal-tshab and
 Mkhas-grub

རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ ▫ rje rin po che ▪ **Dzung-ka-ba**

རྗེ་སྤྱོད་པ་ལྔ་བ་ ▫ rje su dran pa drug ▪ {PH}six
 recollections

རྗེད་ ▫ rjed ▪ {C}*vismarati* ▪ {C}forget

རྗེན་ཚར། ▫ rjen char ▪ {PH}nakedly ▫ ཡུལ་ནམ་མེད་རྗེན་ཚར་དུ་
 འཇོག་པ་ ▫ yul rnam med rjen char (cher?) du 'dzin pa
 ▫ the apprehension of objects nakedly and without
 aspect ▫ {LWT 106}

རྒྱུ་ཆེར་གྱིས་ ◻ *rjen cher kyis* ▪ [naked-great-ly];
nakedly

རྒྱུ་ཆར། རྒྱུ་ཆེར་ ◻ *rjen char; rjen cher* ▪ nakedly

རྒྱུ་པ་ ◻ *rjen pa* ▪ naked

རྒྱུ་རིགས་ ◻ *rje'u rigs* ▪ *vaiśya* ▪ merchant class

རྒྱུ་འཛིན་རིགས་ ◻ *rje'u'i rigs* ▪ {PH}merchant/ bourgeois class

རྒྱུ་ས་ ◻ *rjes* ▪ {C}pada ▪ after; subsequent to ◻ {C} word; verse; foot; tracs; tracks; verbal expression

རྒྱུ་གྱི་རྣམ་རྟོག་ ◻ *rjes kyi rnam rtog* ▪ subsequent conceptualization

རྒྱུ་ཁྱབ་ ◻ *rjes khyab* ▪ *anvaya-vyāpti* ▪ forward entailment; forward pervasion ◻ {GD:519} positive pervasion

རྒྱུ་ཁྱབ་རྣལ་མ་ ◻ *rjes khyab rnal ma* ▪ normative forward pervasion; normative forward entailment

རྒྱུ་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ཡོག་ ◻ *rjes khyab phyin ci log* ▪ perverse forward pervasion

རྒྱུ་འགྲོ་/ རྒྱུ་ལ་འགྲོ་ ◻ *rjes 'gro / rjes la 'gro* ▪ follow; go afterward

རྒྱུ་འགྲོ་/ རྒྱུ་ལ་འགྲོ་ ◻ *rjes 'gro / rjes la 'gro* ▪ follow; go afterward

རྒྱུ་འགྲོ། ཚེས་སྐོར་རྒྱུ་འགྲོ་ ◻ *rjes 'gro; chos sgo rjes 'gro* ▪ {MSA}dharma-mukhānuyāna ▪ {GD:260} concomitance; {GD:275} positive concomitance

རྒྱུ་འཇུག་ ◻ *rjes 'jug* ▪ [after-put]; (1) in grammar: suffix; (2) followers; follower ◻ {PH} follower; followers ◻ ག་ང་ད་ན་བ་མ་ལ་ར་ལ་ས་ན་མས་རྒྱུ་འཇུག་བཟུ། ◻ *ga nga da na ba ma 'a/ ra la sa rnam rjes 'jug bcu/* ◻ ga, nga, da, na, ba, ma, 'a, ra, la, and sa are the suffixes {Y}

རྒྱུ་འཇུག་པལ་ཆེར་ ◻ *rjes 'jug phal cher* ▪ most followers

རྒྱུ་བསྟན་གྱི་གདམས་ངག་ ◻ *rjes bstan gyi gdams ngag* ▪ guidance that is subsequent teaching

རྒྱུ་ཐོབ་ ◻ *rjes thob* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {LCh}pr̥ṣṭha-labdha ▪ [after-attain]; attainment subsequent [to meditative equipoise]; subsequent attainment; state subsequent to meditative equipoise ◻ མཐོང་ལས་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཡོད་དེ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་དང་རྒྱུ་ཐོབ་ཡི་ཤེས་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ ◻ *mthong lam la dbye na gnyis yod de mnyam bzhag ye shes dang rjes thob ye shes de de yin pa'i phyir* ◻ when the path of seeing is divided there are two, because the exalted wisdom of meditative equipoise and the exalted wisdom of subsequent attainment are those {PGP}

རྒྱུ་ཐོབ་གྱུ་ཡན་པ་ ◻ *rjes thob rgya yan pa* ▪ {PH} dispersed state subsequent [to meditative equipoise]

རྒྱུ་ཐོབ་སྐྱུ་མ་ལུ་བུ་ ◻ *rjes thob sgyu ma lta bu* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ subsequent realization of phenomena as illusory; illusory-like state subsequent to meditative equipoise

རྒྱུ་ཐོབ་དུ་ངེས་ཤེས་འདྲིན་གྱི་ཁྱད་པར་ ◻ *rjes thob tu nges shes 'dren gyi khyad par* ▪ {PH}the feature of the mode of inducing an ascertaining consciousness in states subsequent to meditative equipoise

རྒྱུ་ཐོབ་པ་ ◻ *rjes thob pa* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ *pr̥ṣṭha-labdha*; {C} *anuprāptavanti* ▪ subsequent attainment ◻ {C} arrive at; reach

རྒྱུ་ཐོབ་ཡི་ཤེས་ ◻ *rjes thob ye shes* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ *pr̥ṣṭha-labdha-jñāna* ▪ exalted wisdom of subsequent attainment; wisdom subsequent to meditative equipoise

རྒྱུ་མཐུན་ ◻ *rjes mthun* ▪ {LCh}anurūpa ▪ similitude; concordant with ◻ དང་མཉམ་པ་རྒྱུ་མཐུན་ ◻ *dang mnyam pa rjes mthun* ◻ a similitude equal with ... ◻ འདི་ནི་སེམས་དབེན་རྒྱུ་མཐུན་ཡིན་པས་ ◻ *'di ni sems dben rjes mthun yin pas* ◻ since this is a similitude of mental isolation ... {TGP 39}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ རྒྱུ་ཚེས་གྱི་རྒྱུ་མཐུན་པ་རང་ཡིན་པའི་ཕྱོག་ཚེས་གྱི་རྒྱུ་མཐུན་པ་རང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོག་ཚེས་གྱི་རྒྱུ་མཐུན་པ་ལྟོག་ཚེས་སྤང་སྤུམ་ཅས་པོ་བའི་རྒྱུ་མཐུན་ ◻ *dbye ba/ 1 rjes chos*

kyi rjes mthun/ 2 rang yin pa'i ldog chos kyi rjes mthun/ 3 rang ma yin pa'i ldog chos kyi rjes mthun/ 4 ldog chos phung sum tsam po ba'i rjes mthun/
 ▫ Divisions: (1) concordance with concordant phenomenon; (2) concordance with isolate phenomenon that is itself; (3) (2) concordance with isolate phenomenon that is not itself; (4) (2) concordance with isolate phenomenon that is a mere third possibility

རྗེས་མཐུན་པ་ ▫ *rjes mthun pa* ▪ **in accordance with; similitude**

རྗེས་མཐུན་པར་ ▫ *rjes mthun par* ▪ {C}anurodhata ▪ **concordant with** ▫ {C}with reference to

རྗེས་འཛོལ་ ▫ *rjes 'thob* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}anulābha ▪ **subsequent attainment**

རྗེས་དྲན་ ▫ *rjes dran* ▪ anusmṛti ▪ **subsequent mindfulness**

རྗེས་དཔག་ ▫ *rjes dpag* ▪ {LCh}anumāna ▪ **inference; inferential cognition** ▫ {GD:96} inference
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟོག་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞུང་གྲོག་གུར་ལ་སི་སྲུ་བའི་ཞེན་རིག་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi rten rtags yang dag la brten nas rang gi gzhal bya lkog gyur la mi slu ba'i zhen rig* ▫ Definition: a determinative knower which, depending on its basis, a correct sign, is incontrovertible with regard to its object of comprehension, a hidden phenomenon {TAK 4b.2}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཁ་ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་མ་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་མ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ ▫ *dbye ba/ 1 yid ches rjes dpag 2 grags pa'i rjes dpag 3 dngos stobs rjes dpag*
 ▫ Divisions: (1) inference through belief (āpta-anumāna); (2) inference through renown (prasiddha-anumāna); (3) inference by the power of the fact (vastu-bala-anumāna)

རྗེས་དཔག་གི་རྗེས་སྲུ་བྱུང་བའི་རྟོག་པ་ ▫ *rjes dpag gi rjes su byung ba'i rtog pa* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ **conceptual consciousness that arises subsequent to inference**

རྗེས་དཔག་གི་རྟོག་པ་ ▫ *rjes dpag gi rtog pa* ▪ **inferential conceptual consciousness; inferential conception**

རྗེས་དཔག་གི་སྣང་ཡུལ་ ▫ *rjes dpag gi snang yul* ▪ **appearing object of inferential cognition**

རྗེས་དཔག་གི་གཞུང་གྲོག་པ་ ▫ *rjes dpag gi gzhal bya* ▪ anumānaprameya ▪ **object of inferential comprehension**

རྗེས་དཔག་གིས་དྲངས་པའི་རྟོག་པ་བཅད་ཤིས་ ▫ *rjes dpag gis drangs pa'i rtog pa bcad shes* ▪ **conceptual subsequent cognition induced by inference**

རྗེས་དཔག་བཅད་ཤིས་ ▫ *rjes dpag bcad shes* ▪ anumāna-paricchinna-jñāna ▪ **inferential subsequent cognizer**

རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ ▫ *rjes dpag tshad ma* ▪ {LCh} anumāna-pramāṇa ▪ **inferential prime cognizer; inferential valid cognizer; inferential valid cognition; inferential prime cognition** ▫ {PH} inferential valid cognition

རྗེས་མི་ལ་ ▫ *rjes mi la* ▪ {PH} Lord Milarepa ▪ རྗེས་མི་ལས་ཕྱག་རྗེ་ལ་མར་བ་དྲིས་སྐབས་" ▫ On the occasion when Lord Milarepa asked about Marpa to a cowherd, ... ▫ {GCG}

རྗེས་བཞིན་དུ་ ▫ *rjes bzhin du* ▪ {PH} accordingly; after a while

རྗེས་བརྟུང་ ▫ *rjes bzung* ▪ **to be taken care of**

རྗེས་བཟོད་ ▫ *rjes bzod* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod* ▪ **subsequent forbearance**

རྗེས་བཟོད་བཞི་ ▫ *rjes bzod bzhi* ▪ {PH} four subsequent forbearance

རྗེས་ལ་ ▫ *rjes la* ▪ {C}pr̥ṣṭhata ▪ **subsequent; after; afterwards**

རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *rjes la mngon rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {LCh} ūrdhvābhisamaya ▪ **subsequent clear realizer**

རྗེས་ལ་ཐོབ་པ་ ▫ *rjes la thob pa* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}pr̥ṣṭha-labdha ▪ **subsequent attainment**

རྗེས་ལས་ཐོབ་པ་འཛིན་རྟོག་པའི་ཡི་ཤིས་ ▫ *rjes las thob pa 'jig rten pa'i ye shes* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལས་

- *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}pr̥ṣṭha-labdha ... laukika ... jñāna ▪ **subsequently attained worldly wisdom**
- རྗེས་ཤེས་ ◦ *rjes shes* ▪ {LCh}anvayajñāna ▪ **subsequent knowledge**
- རྗེས་སུ་ ◦ *rjes su* ▪ {LCh,L}anu ▪ **after; subsequent** ◦ afterwards; later
- རྗེས་སུ་སྐྱེས་པ་ ◦ *rjes su skyes pa* ▪ **produce after**
- རྗེས་སུ་དགའ་བར་བྱེད་ ◦ *rjes su dga' bar byed* ▪ {C} samanujñā ▪ **happiness; joy** ◦ {C}encourage(?); acquiescent
- རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ ◦ *rjes su 'gro ba* ▪ {MSA}dharma-mukhānuyāna; {GD:783} anvaya; anugama ▪ **following; concomitance; forward concomitance** ◦ {GD:783} second criterion
- རྗེས་སུ་གྲུ་བ་ ◦ *rjes su rgyu ba* ▪ གྲུ་གྲུ་གྲུ་གྲུ་ ◦ *rgyu rgyu rgyu rgyu* ▪ {C}anuvicarita; {L}anuvicara ▪ {C} infested by; roams along
- རྗེས་སུ་སྐྱབ་པ་ ◦ *rjes su sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◦ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}anuṣṭhāna ▪ **establish; prove**
- རྗེས་སུ་ཆགས་པ་ ◦ *rjes su chags pa* ▪ {C,MSA}anunaya ▪ **desire; become** ◦ {C}affection
- རྗེས་སུ་འཇུག་ ◦ *rjes su 'jug* ▪ {C}anuvartayati; {C} anuvartate (=samādāya vartate) ▪ **engage; enter; apply; continuity** ◦ {C}comply with; imitate; last long; pursue; follow after; complies with; come to (where he is); go likewise; go with
- རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ ◦ *rjes su 'jug pa* ▪ {L}anugata; {C} anuvartate; {MSA}anuvrtti; {C}anupravṛtta; {C} anupraviṣṭa ▪ **engage; enter; apply; continuity** ◦ {C}comply with; imitate; last long; pursue; follow after; complies with; come to (where he is); go likewise; go with; approached; conformed to; keep moving; enter together with; entrance
- རྗེས་སུ་བརྟེན་པ་ ◦ *rjes su brnyes pa* ▪ {C}anuprāpta ▪ **attained; obtained** ◦ {C}reached
- རྗེས་སུ་གཏོང་ ◦ *rjes su gtod* ▪ {C}anuparīndāmi ▪ **focus; aim** ◦ {C}I transmit; I entrust

- རྗེས་སུ་རྟོག་པ་ ◦ *rjes su rtog pa* ▪ {C}anupreṣita ▪ **examine; think** ◦ {C}repeatedly consider
- རྗེས་སུ་རྟོགས་ ◦ *rjes su rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◦ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}anubuddhayati; {C} anubuddha ▪ **realize; cognize** ◦ {C}understand; (one who has) understood; thoroughly understood
- རྗེས་སུ་རྟོགས་པ་ ◦ *rjes su rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◦ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C,MSA}anubodha; {C} anubodhana; {MSA}anubodhṛ ▪ **realize; cognize** ◦ {C}understanding; recognition
- རྗེས་སུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ ◦ *rjes su rtogs par byed pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◦ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C} anugacchati ▪ **realize; cognize**
- རྗེས་སུ་སྟོན་ ◦ *rjes su ston* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◦ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}anuśāsayati ▪ **teach; indicate** ◦ {C}instruct
- རྗེས་སུ་སྟོན་པ་ ◦ *rjes su ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◦ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}anuśāsati; {MSA} (sam-anu ṡās): samanūśāsti ▪ **teach; indicate** ◦ {C}admonish; instruct
- རྗེས་སུ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ ◦ *rjes su ston par byed pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◦ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}(anu ṡās): anuśāsti ▪ **teach; indicate**
- རྗེས་སུ་སྟོན་བྱེད་ ◦ *rjes su ston byed* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◦ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}anuśāsaka ▪ **teach; indicate** ◦ {C}one who instructs
- རྗེས་སུ་བརྟག་པ་ ◦ *rjes su brtag pa* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟོགས་ ◦ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {C}anuvitarkita ▪ **investigate; analyze** ◦ {C}pondered on
- རྗེས་སུ་བརྟག་པར་བབྱི་སྟེ་ ◦ *rjes su brtag par bgyi ste* ▪ {C}anupreṣitavya ▪ **investigate; analyze** ◦ {C} should repeatedly consider
- རྗེས་སུ་བརྟགས་ ◦ *rjes su brtags* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟོགས་ ◦ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {C}anuvitarkita ▪ **investigate; analyze** ◦ {C}pondered on
- རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ ◦ *rjes su bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◦ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}anuśāsana; {C,MSA} anuśāsani ▪ **teach; indicate; teaching** ◦ {C} admonition; instruction

རྗེས་སུ་བསྐྱུན་པའི་ཚོ་འབྲུལ་ ▫ *rjes su bstan pa'i cho 'phrul*
 ▪ བསྐྱུན་སྐྱེད་བསྐྱུན་སྐྱེད་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪
 {C}anusāsani-prātihārya ▪ **miraculous teaching;**
wondrous teaching ▫ {C}miraculous admonition

རྗེས་སུ་ཐ་སྐྱེད་གདགས་ ▫ *rjes su tha snyad gdags* ▪
 གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/*
brtags thogs ▪ {L}anuvyavahāra ▪ **subsequently**
impute conventional designations{S}

རྗེས་སུ་ཐ་སྐྱེད་འདོགས་ ▫ *rjes su tha snyad 'dogs* ▪ གདགས་
 འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags*
thogs ▪ {L}anuvyavahāra ▪ **subsequently impute**
conventional designations{S}

རྗེས་སུ་ཐུགས་བརྩེ་བ་ ▫ *rjes su thugs brtse ba* ▪ {PH}
 mind of exceptional loving compassion

རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་ ▫ *rjes su thob pa* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་
 ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}anuprāpta ▪
subsequent attainment

རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་ཡི་ཤེས་ ▫ *rjes su thob pa ye shes* ▪ ཐོབ།
 འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs*
 ▪ *prṣṭha-labdha-jñāna* ▪ **[after-attain-wisdom];**
subsequently attained exalted wisdom; wisdom
after arising from contemplative equipoise

རྗེས་སུ་མཐུན་ ▫ *rjes su mthun* ▪ {L}anulomika; {MV}
anukūla; {MV}ānukūlya ▪ **concordant; similitude**

རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ ▫ *rjes su mthun pa* ▪ རྗེས་མཐུན། ▫
rjes mthun/ ▪ {L}anulomika ▪ **concordant; in**
accordance with

རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ ▫ *rjes su mthun pa* ▪ {L}anulomika;
 {MSA,MV}anukūla; {MV}ānukūlya ▪ **concordant;**
similitude

རྗེས་སུ་མཐུན་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་ ▫ *rjes su mthun*
pa las byung ba'i yid byed ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫
'byung 'byung byung byung ▪ **concordant mental**
contemplation

རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཚོས་ ▫ *rjes su mthun pa'i chos* ▪ {C,MV}
anudharma (= {C}yathā-praṇihitasya śūnyatā-
dharmasya pratipattim); {MV}ānudhārmikī; {C}
anudharmatā ▪ **concordant doctrines; concordant**
phenomena ▫ {C}logical sequence of Dharma

རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཚོས་ལ་སྤྱོད་ན་ ▫ *rjes su mthun pa'i chos*
la spyod na ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad*
spyod ▪ {C}anudharma-cārin ▪ **one who makes**
use of concordant doctrines/phenomena; one
who practices concordant doctrines/phenomena
 ▫ {C}one who courses in the logical sequence of
 Dharma

རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *rjes su mthun pa'i 'bras bu* ▪
 {MV}ānukūlya-phala ▪ **concordant effect**

རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་བཟོད་པ་ ▫ *rjes su mthun pa'i bzod*
pa ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪
 {C}ānulomikī kṣānti ▪ **concordant forbearance/**
patience/tolerance/endurance ▫ {C}adaptable
 patience

རྗེས་སུ་མཐུན་པར་ ▫ *rjes su mthun par* ▪ {C}anuloma(m)
 ▪ **concordant** ▫ {C}in agreement (with reality); in
 direct order

རྗེས་སུ་མཐུན་པར་སྤྱོད་ ▫ *rjes su mthun par spyod* ▪ སྤྱོད་
 སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}anugītam
āpadyate ▪ **concordant practice** ▫ {C}imitates

རྗེས་སུ་མཐུན་པར་བྱེད་ ▫ *rjes su mthun par byed* ▪ {C}
anuvidehya bhavati ▪ **accord with** ▫ {C}act in
 obedience to

རྗེས་སུ་མཐུན་པས་དགའ་བར་བྱེད་ ▫ *rjes su mthun pas dga'*
bar bya'o ▪ {C}samanujñā ▪ **concordant happiness**
 ▫ {C}encourage(?); acquiescent

རྗེས་སུ་མཐུན་བྱེད་ ▫ *rjes su mthun byed* ▪ {C}anuvartayati
 ▪ **accord with; concordant with** ▫ {C}comply with

རྗེས་སུ་མཐུན་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ ▫ *rjes su mthun la phyin*
ci log ▪ {MV}anukūlā viparyastā ▪ **perverse**
concordance

རྗེས་སུ་མཐོང་ ▫ *rjes su mthong* ▪ yan dag par *rjes su*
mthong = {MSA}(sam-anu √paś) ▪ **see; appear;**
subsequently see; subsequently appear

རྗེས་སུ་འཐོབ་པ་ ▫ *rjes su 'thob pa* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་
 འཐོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {L}anuprāp- ▪
subsequently attain; subsequent attainment

རྗེས་སུ་དྲན་པ་ ▫ *rjes su dran pa* ▪ དྲན། དྲན། དྲན། དྲན།
 ▫ *dran/ dran/ drand/ drand/* ▪ {C,MSA}anusmṛti;

{MSA}anusmaraṇa ▪ **memory; recollection; subsequently remember**

རྗེས་སྐྱོབ་བྱུང་བ་བཅུ་ ▫ rjes su dran pa bcu ▪ {PH}ten
mindfulnesses

རྗེས་སྐྱོབ་བྱུང་བར་བྱེད་པ་ ▫ rjes su dran par byed pa ▪ **recall**

རྗེས་སྐྱོབ་གནང་བ་ ▫ rjes su gngang ba ▪ {C}anujñāta;
{MSA}anujñāna ▪ **give; grant; make** ▫ {C}
sanction; ordained

རྗེས་སྐྱོབ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྫོག་པ་ ▫ rjes su dpag pa
las byung ba'i rtog pa ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung
'byung byung byung ▪ **conceptual consciousness
arisen from inferential cognition**

རྗེས་སྐྱོབ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ ▫ rjes su dpag pa'i tshad ma ▪
anumāna-pramāṇa ▪ **inferential prime cognizer;
inferential prime cognition** ▫ DEFINITIONS:
མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟོན་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་
ཚོགས་བྱུང་ལ་གསལ་དུ་མི་སྐྱོབ་བའི་རིག་པ་ ▫ mtshan nyid/ rang gi rten
rtags yang dag la brten nas rang gi gzhal bya lkog gyur
la gсар du mi slu ba'i rig pa ▫ Definition: a knower
that is new and incontrovertible with respect to its
object of comprehension, a hidden phenomenon, in
dependence upon its basis, a correct sign

རྗེས་སྐྱོབ་དཔག་པར་བྱ་བ་ ▫ rjes su dpag par bya ba ▪ {C}
anumeya ▪ **object to be inferred** ▫ {C}measured;
proved; inferrable

རྗེས་སྐྱོབ་དཔག་བྱ་ ▫ rjes su dpag bya ▪ {LCh}anumeya ▪
object to be inferred

རྗེས་སྐྱོབ་དཔྱད་པ་ ▫ rjes su dpyad pa ▪ དཔྱད། དཔྱོད།
དཔྱད། དཔྱོད། ▫ dpyad/ dpyod/ dpyad/ dpyod/ ▪ {C}
anuvicārita ▪ **analyze; subsequently analyze** ▫
{C}pondered over; reflects

རྗེས་སྐྱོབ་དཔྱད་པ་ ▫ rjes su dpyod pa ▪ {C}anucarati ▪
analysis; subsequent analysis ▫ {C}follow; pursue

རྗེས་སྐྱོབ་དཔྱད་པའི་སེམས་ ▫ rjes su dpyod pa'i sems ▪
{MSA}anucara-citta ▪ **analytical mind; mind of
subsequent analysis**

རྗེས་སྐྱོབ་སྐྱུད་པ། རྗེས་སྐྱོབ་དཔྱད་པ་ ▫ rjes su spyad pa; rjes
su dpyad pa ▪ སྐྱུད་སྐྱོབ་སྐྱུད་སྐྱོབ་ ▫ spyad spyod spyad
spyod ▪ {C}anuvicārita ▪ **analyze; subsequently**

analyze ▫ {C}pondered over; reflects

རྗེས་སྐྱོབ་འགྲུང་དགོས་ ▫ rjes su 'phrang dgos ▪ **need to
follow**

རྗེས་སྐྱོབ་བྱུང་བ་ ▫ rjes su byung ba ▪ **arise after**

རྗེས་སྐྱོབ་བྱུང་བའི་རྫོག་པས་ལིང་པོ་ ▫ rjes su byung ba'i rtog
pas ling po ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung
byung ▪ {GD:151} arising later than the perception
of the collection

རྗེས་སྐྱོབ་བྱུང་བའི་རྫོག་པས་ལིང་པོ་གཅིག་དུ་བརྩུང་བ་ ▫ rjes
su byung ba'i rtog pas ling po gcig tu bzung ba ▪
{C}paṭala (=ghanatā) ▪ {C}cataract; covering;
membrane

རྗེས་སྐྱོབ་བྱེད་པ་ ▫ rjes su byed pa ▪ {MSA}anuvidhāyitva ▪
accord with; be concordant

རྗེས་སྐྱོབ་བྱེད་པར་འགྲུར་ཞིང་ ▫ rjes su byed par 'gyur
zhing ▪ {C}anukrtim āpadyate ▪ **accord with; be
concordant** ▫ {C}imitate

རྗེས་སྐྱོབ་འགྲུང་ ▫ rjes su 'brang ▪ འགྲུང། འགྲུང། འགྲུངས།
འགྲོངས། ▫ 'brang / 'brang / 'brangs/ 'brongs/ ▪ {C}
anugacchati; {C}anubaddha; {C}anuvartita ▪
follow ▫ {C}going to; following; consequence;
result; pursued

རྗེས་སྐྱོབ་འགྲུང་བ་ ▫ rjes su 'brang ba ▪ {L,MSA}anusāra;
{MSA}anuparivartin ▪ **follow** ▫ {C}going to;
following; consequence; result

རྗེས་སྐྱོབ་འགྲུངས་ ▫ rjes su 'brangs ▪ འགྲུང། འགྲུང། འགྲུངས།
འགྲོངས། ▫ 'brang / 'brang / 'brangs/ 'brongs/ ▪
anusaraṇa ▪ **follow**

རྗེས་སྐྱོབ་འགྲུངས་བ་ ▫ rjes su 'brangs ba ▪ anusaraṇa ▪
follow

རྗེས་སྐྱོབ་འབྲེལ་བཅས་བརྗོད་པ་ ▫ rjes su 'brel bcas bzlog pa
▪ {MV}sānubandhā viparyayā ▪ **perverse relation**

རྗེས་སྐྱོབ་འབྲེལ་འདོད་ ▫ rjes su 'brel 'dod ▪ **want to
associate**

རྗེས་སྐྱོབ་འབྲེལ་པ་ ▫ rjes su 'brel pa ▪ འབྲེལ། འབྲེལ། འབྲེལས།
འབྲོལས། ▫ 'brel/ 'brel/ 'brel/ 'brel/ ▪ {L}anubandha;
{C}anuparivartate ▪ **relate; join; subsequent**

relation ▫ {PH}indicatory phonemes [in Paninian grammar] ▫ {C}pursue; revolve around; conform to

རྗེས་སྲུ་འབྲེལ་བྱས་ནས་ ▫ *rjes su 'brel byas nas* ▫ {C} *anubandhayitvā* ▫ **having related; having joined** ▫ {C}has communed with

རྗེས་སྲུ་སྟོར་བ་ ▫ *rjes su sbyor ba* ▫ སྟོར་སྟོར་སྟོར་སྟོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▫ {C,MSA} *anuyoga* ▫ **join; connect; apply** ▫ {C}preoccupation

རྗེས་སྲུ་མི་འཇུག་མིན་ ▫ *rjes su mi 'jug min* ▫ {C} *vivarjayati* ▫ **non-non-engagement** ▫ {C}avoid; get rid of; abandon; give up; reject

རྗེས་སྲུ་མི་མཐུན་པ་ ▫ *rjes su mi mthun pa* ▫ **[after-to-not-agree]; not concordant with; not agreeable to**

རྗེས་སྲུ་བཅའ་ ▫ *rjes su btsal* ▫ བཅའ་འཚོལ་འཚོལ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▫ {C} *paryeṣati* ▫ **seek; search for** ▫ {C}searches (for); try to determine; seeks for; decides to look for

རྗེས་སྲུ་འཇོན་ ▫ *rjes su 'dzin* ▫ གཟུང་འཇོན་བརྩུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ {MV}(anu √grah): *anugrḥṇāti* ▫ **compassionately care for; take care of; follow; believe**

རྗེས་སྲུ་འཇོན་པ་ ▫ *rjes su 'dzin pa* ▫ གཟུང་འཇོན་བརྩུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ (anu √grah): {MSA} *anugrḥṇat*; {MSA} *anugraha* ▫ **[after-to-grasp] compassionately care for; take care of; follow; believe**

རྗེས་སྲུ་ཉུགས་པ་ ▫ *rjes su zhugs pa* ▫ ཉུག་འཇུག་ཉུགས་ཉུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▫ {L} *praveśa*; {MSA,MV} *anupraviṣṭa* ▫ **engage; enter; engagement; entrance** ▫ introduction; enter together with; entered into

རྗེས་སྲུ་རྩུངས་ ▫ *rjes su zungs* ▫ གཟུང། འཇོན། བརྩུང། རྩུངས། ▫ *gzung / 'dzin/ bzung / zungs/* ▫ **follow; believe; take care of**

རྗེས་སྲུ་གཟུང་ ▫ *rjes su gzung* ▫ གཟུང་འཇོན་བརྩུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ **compassionately care for; take care of; follow; believe**

རྗེས་སྲུ་བརྩུང་བ་ ▫ *rjes su bzung ba* ▫ རྗེས་བརྩུང་རྗེས་སྲུ་ གཟུང། འཇོན། བརྩུང། རྩུངས། ▫ *rjes bzung rjes su gzung*

'dzin/ bzung / zungs/ ▫ {C} *anugrḥṇāti* (=kārya-niṣpādanād) ▫ **compassionately cared for; retained; took care of; followed; believed** ▫ {C} help; favor

རྗེས་སྲུ་བརྩུང་བའི་ཕྱིར་དུ་ ▫ *rjes su bzung ba'i phyir du* ▫ **for the sake of taking care of**

རྗེས་སྲུ་ཡི་རང་ ▫ *rjes su yi rang* ▫ {C} *abhy anumodita*; {C} *anumodayi*; {C} *anumodana*; {C} *anumokaku*; {C} *anumodyate* ▫ **admire; sympathize with; empathize with** ▫ {C}enjoined; rejoicing; rejoice; jubilation; one who rejoices; is approved

རྗེས་སྲུ་ཡི་རང་སྐོམ་ལམ་ ▫ *rjes su yi rang sgom lam* ▫ *anumodalakṣaṇo bhāvanāmārgaḥ* ▫ **(Great Vehicle) path of meditation of admiration**

རྗེས་སྲུ་ཡི་རང་བ་ ▫ *rjes su yi rang ba* ▫ {C} *anumoda*; {C,MSA} *anumodanā*; {C} *anumodayi* ▫ **[after-to-mind-delight]; admire; sympathize with; empathize with** ▫ {C}rejoicing; jubilation; rejoice

རྗེས་སྲུ་ཡི་རང་བའི་ཚོན་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *rjes su yi rang ba'i mod las byung ba* ▫ རྟུང་ལྟུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {C} *anumodanā-sahagata* ▫ **arisen from admiration; arisen from sympathy with** ▫ {C}connected with jubilation

རྗེས་སྲུ་ཡིད་རང་བ་བསམ་པ་ ▫ *rjes su yid rang ba bsam pa* ▫ {MSA} *anumodanā ... āśaya* ▫ **thought of admiration; thought of sympathy**

རྗེས་སྲུ་ཡིད་རང་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *rjes su yid rang ba'i yid la byed pa* ▫ {MSA} *anumodana ... manaskāra* ▫ **mental engagement of admiration; mental engagement of sympathy**

རྗེས་སྲུ་ཡོངས་སྲུ་བརྩུང་བར་ ▫ *rjes su yongs su bzung bar* ▫ {C} *anupariḡhīta* ▫ **take care of; follow; believe** ▫ {C}assisted

རྗེས་སྲུ་རིག་པར་བྱ་སྟེ་ ▫ *rjes su rig par bya ste* ▫ {C} *anugacchati* ▫ **know** ▫ {C}approach; conform to; follow (after); regain; emulate; arrive (at); pursue; follow up

རྗེས་སྲུ་ཤེས་པ་ ▫ *rjes su shes pa* ▫ {C} *anvaya-jñāna* ▫ **subsequent knowledge; subsequent cognizer; subsequent cognition**

རྗེས་སྐྱོབ་ཤེས་པའི་བརྗོད་པ་ ▫ *rjes su shes pa'i bzod pa* ▫
subsequent forbearance of knowledge

རྗེས་སྐྱོང་བ་ ▫ *rjes su song ba* ▫ མོང་མོང་མོང་མོང་ ▫ *song song song song* ▫ {L}anugata; {C}anugacchati; {C}anugamiṣyanti ▫ **become; subsequently become; gone; passed** ▫ {C}approach; conform to; follow (after); regain; emulate; arrive (at); pursue; follow up; be pursued

རྗེས་སྐྱོང་བ་ ▫ *rjes su srung ba* ▫ བསྐྱོང་སྐྱོང་བསྐྱོང་སྐྱོང་སྐྱོང་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▫ {L}anurakṣaṇā ▫ **protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard [e.g., vows and pledges]**

རྗེས་སྐྱོབ་པའི་ཚུལ་ ▫ *rjes su slob pa'i tshul* ▫ {C}anuśikṣamāna-rūpa ▫ **the mode of learning; way of learning** ▫ {C}engaged in learning; engaged in regular training

རྗེས་སྐྱོབ་པའི་བསམ་པ་ ▫ *rjes su bsam pa* ▫ བསམས། སེམས། བསམས། སེམས། ▫ *bsam/ sems/ bsams/ soms/* ▫ {C}anuvicintita ▫ **think; subsequent thought** ▫ {C}thought over

རྗེས་སྐྱོང་བསྐྱོང་བ་ ▫ *rjes su bsrung ba* ▫ བསྐྱོང་སྐྱོང་བསྐྱོང་སྐྱོང་སྐྱོང་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▫ {C}anurakṣya; {L,MSA}anurakṣaṇā ▫ **protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard [e.g., vows and pledges]** ▫ {C}which can be preserved(?)

རྗེས་སྐྱོབ་པ་ ▫ *rjes su bslab* ▫ བསྐྱོབ། སྐྱོབ། བསྐྱོབས། སྐྱོབས། ▫ *bslab/ slob/ bslabs/ slob/* ▫ {C}anuśikṣā ▫ **learn; train in** ▫ {C}train regularly

རྗེས་སོང་ ▫ *rjes song* ▫ མོང་མོང་མོང་མོང་ ▫ *song song song song* ▫ {MSA}anugama ▫ **become; subsequently become; gone; passed**

རྗེས་སྐྱོབ་ ▫ *rjes slob* ▫ བསྐྱོབ། སྐྱོབ། བསྐྱོབས། སྐྱོབས། ▫ *bslab/ slob/ bslabs/ slob/* ▫ {C}anuśikṣati; {MSA}anuśikṣaṇā ▫ **learn; train in** ▫ {C}train regularly

རྗོད་ ▫ *rjod* ▫ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ *vāc; {GD:413} vācaka* ▫ **to speak; say; to express; state; expression; statement** ▫ {GD:413} to signify

རྗོད་བྱེད་ ▫ *rjod byed* ▫ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod*

brjod rjod ▫ {LCh}abhidhāna; {LCh}abhidhāyin; {N}vācaka ▫ **means of expression; expressive; expressor** ▫ {GD:439} signifier

རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ ▫ *rjod byed kyi sgra* ▫ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ **expressive term** ▫ {GD:433} signifier

རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ ▫ *rjod byed kyi tshig* ▫ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ **expressive terms**

རྗོད་བྱེད་རྣམ་དག་ ▫ *rjod byed rnam dag* ▫ **completely correct means of expression**

རྗོད་བྱེད་ཚིག་གི་ཐེག་པ་ ▫ *rjod byed tshig gi theg pa* ▫ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ **vehicle as verbalizing words**

རྗོད་བྱེད་ཚིག་གི་དྲང་ངེས་འབྱེད་པ་ ▫ *rjod byed tshig gi drang nges 'byed pa* ▫ **differentiating the interpretable and the definitive on the level of the words that are the means of expression**

རྗེགས་ ▫ *ljags* ▫ {C}jihvā ▫ **tongue** ▫ {C}tongue

རྗེགས་རྒྱོག་གཞན་ ▫ *ljags klog gnang* ▫ བཞག་རྒྱོག་བཞགས། རྒྱོགས། ▫ *bklag klog bklags/ klogs/* ▫ **read [hon.]**

རྗེགས་རིང་ཞིང་མཛེས་པ་ ▫ *ljags ring zhing mdzes pa* ▫ **long and beautiful tongue**

རྗེགས་ཤིན་ཏུ་ཡངས་ཤིང་སྤྲེལ་བ་ ▫ *ljags shin tu yangs shing srab pa* ▫ {C}prthu-tanu-jihvatā ▫ {C}his tongue is long and slender

རྗེང་ཁུ་ ▫ *ljang khu* ▫ {L}harita ▫ **green** ▫ pale yellow; fawn-colored

རྗེང་བ་ ▫ *ljang ba* ▫ {PU}śyāma ▫ {PH}dark-colored

རྗེན་ལྗེན་ ▫ *ljan ljin* ▫ {MSA}abhilāpa ▫ **defilement; filth; dirt**

རྗེངས་ ▫ *ljongs* ▫ {C}janapada ▫ {C}country; countryside; (country) districts

རྗེངས་ཀྱི་བྱ་བ་ ▫ *ljongs kyi bya ba* ▫ {C}jana-pada-kṛtya ▫ {C}business concerning the kingdom

རྗེན་ཤིང་ ▫ *ljon shing* ▫ {LCh}vrkṣa ▫ **tree** ▫ {PH}tree
 ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཡལ་གཞི་ལོ་འདབ་དང་ལྗན་པ་ ▫ *mtshan nyid/ yal ga lo 'dab dang ldan pa* ▫ Definition:

having branches and leaves

བརྗེད་ ▫ *brjid* ▫ {C}tejas ▫ **shine; glitter** ▫ {C}majesty; beauty; splendor; flaming; piercing flame

བརྗེད་པ་བགྲིས་པར་འགྲུར་ ▫ *brjid pa bgyis par 'gyur*
 ▫ བགྲི་བགྲིད་བགྲིས་གྲིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▫ {C} *mānayati* ▫ **shine; glitter** ▫ {C}reveres ལྷས་མེར་བརྗེད་ ▫ *lham mer brjid* ▫ blazing brightly

བརྗེ་ ▫ *brje* ▫ བཟེ། བཟེ། བཟེས། བཟེས། ▫ *brje/ brje/ brjes/ brjes/* ▫ {LCh}parivartana ▫ **to switch out of; to exchange** ▫ སྤེ་མའི་ལུས་སྐྲགས་པ་བརྗེ་དགོས་པའི་ཕྱིར་ ▫ *snga ma'i lus rags pa brje dgos pa'i phyir* ▫ because one must switch out of the earlier coarse body {TGP 54}

བརྗེད་ ▫ *brjed* ▫ {MV,MSA}saṃpramoṣa; {MV}saṃmoṣa; {MSA}moṣatā ▫ **forget; forgetfulness**{DK 5.9}

བརྗེད་ཀྱིས་དགོས་པ་ ▫ *brjed kyis dgos pa* ▫ **fear of forgetting**

བརྗེད་ངེས་ ▫ *brjed nges* ▫ {LCh}muṣitasmr̥tītā; {C} *muṣita-smr̥tin* ▫ {PH}forgetfulness

བརྗེད་ངེས་པ་ ▫ *brjed nges pa* ▫ {LCh}muṣitasmr̥tītā; {C} *muṣita-smr̥tin* ▫ **forgetfulness** ▫ {C}confused and not mindful; confused in his mindfulness

བརྗེད་པ་ ▫ *brjed pa* ▫ {MSA,MV}saṃpramoṣa; {MV} *saṃmoṣa*; {MSA}saṃpramoṣatā ▫ **forget; forgetfulness**

བརྗེད་པ་མིད་པ་ ▫ *brjed pa med pa* ▫ {PH}unforgetful

བརྗེད་པར་བྱས་ན་ ▫ *brjed par byas na* ▫ {C}vismārayati (=amanasikārah) ▫ **forget; forgetfulness** ▫ {C} allow to be forgotten

བརྗེད་བྱང་ ▫ *brjed byang* ▫ འབྲང་འབྲངས་བྱང་འབྲོངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▫ **Purification of Forgetfulness**

བརྗེད་མིད་ ▫ *brjed med* ▫ {PH}unforgetful

བརྗེས་ ▫ *brjes* ▫ བཟེ། བཟེ། བཟེས། བཟེས། ▫ *brje/ brje/ brjes/ brjes/* ▫ **to switch out of; to exchange**

བརྗེད་ ▫ *brjod* ▫ བརྗེད་ལྡོད་བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {C}ākhyāyate; {MV}ākhyā; (√khyā): {MV}khyāpayati; {MV}khyāpayitvā; {C}kathayati

(=kathayati); {C,MSA}ucyate; {C}udīrayati; {C} *sūcaka*; {C}bhāṣate (=ābhāṣate); {C}vidhīyate; {MV}udāhāra; (ni √rūp): {MSA}nirūpyate ▫ **describe; express; to speak; say; to express; state; expression; statement** ▫ {C}declare; describe; speech; it is said; is spoken of; one speaks of; is called; be expounded; proclaim; utter (his message); explain; raise (voice); lift up (voice); indicating; teaches; preach; speaks; says; declares; is prescribed

བརྗེད་ཀྱིས་མི་ལང་བ་ ▫ *brjod kyis mi lang ba* ▫ བརྗེད་ལྡོད་ བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ **inexpressible**

བརྗེད་དུ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *brjod du ma mchis pa* ▫ བརྗེད་ལྡོད་ བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {L}anābhilāpya; {C}avacana ▫ **inexpressible; ineffable** ▫ {C}cannot be spoken; cannot be expressed; beyond words

བརྗེད་དུ་མིད་ ▫ *brjod du med* ▫ བརྗེད་ལྡོད་བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {C}avācyate; {MSA}anābhilāpya ▫ **inexpressible; ineffable** ▫ {C}cannot be expressed in words

བརྗེད་དུ་མིད་པ་ ▫ *brjod du med pa* ▫ བརྗེད་ལྡོད་བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {L}anābhilāpya; nirālāpa; {C}avyāhāra; {L}pariniṣpanna; nirābhilāpya ▫ **inexpressible; ineffable** ▫ {C}lie outside conventional discourse; cannot be expressed by words; which cannot be expressed in words

བརྗེད་དུ་མིད་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *brjod du med pa'i dngos po* ▫ བརྗེད་ལྡོད་བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ **inexpressible things**

བརྗེད་དོ་ཅས་བྱ་ ▫ *brjod do ces bya* ▫ བརྗེད་ལྡོད་བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {C}vaktavya ▫ {C}should be called

བརྗེད་དོན་ ▫ *brjod don* ▫ **meaning expressed; meaning communicated**

བརྗེད་འདོད་ཀྱི་ཀྱན་ལོང་ ▫ *brjod 'dod kyi kun long* ▫ བརྗེད་ ལྡོད་བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ **speaker's intention**

བརྗེད་པ་ ▫ *brjod pa* ▫ བརྗེད་ལྡོད་བརྗེད་ལྡོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {LCh,C}vacana; {LCh}ābhilāpa; {C} *ābhilāpati*; {C}ābhilāpyate; {MSA}(abhi √lap): *ābhilāpa*; {MSA}lapita; {C}udīrayati; {C}īrita

(=prerita); {C}ākhyāyate; {C}kathyate; {MV}ākhyā; (ā ṅkhyā): {MSA}ākhyāti; {MV}kathikatva; {C}prabhāṣate; {C}abhidhīyate; {C}pravy ▪ **verbalization; expression; speak; say; express; state** ◻ {C}stirred; said to be; driven along; uttering; speaking; indicates; is called; described; talk about; is talked about; is declared; speaks; (conventional) utterance; words; verbal expression; use verbal expressions བཛོད་པར་བྱ་ལ་ ◻ *brjod par bya la* ◻ with respect to what is to be expressed

བཛོད་པ་ཉུང་བ་ ◻ *brjod pa nyung ba* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}manda-mantra ▪ {C}soft in his talk/speech

བཛོད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ ◻ *brjod pa mnyam pa nyid* ▪ ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}bhāṣya-samatā ▪ **sameness of expressions** ◻ {C}the sameness of all spoken words

བཛོད་པ་བྱེད་ ◻ *brjod pa byed* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **expressor** ◻ speak; go out; obstinate; willful

བཛོད་པ་སྐྱབ་བ་ ◻ *brjod pa smra ba* ▪ {C}varṇa-vādin ▪ **proponent of expressions** ◻ {C}one who has praised; incite; praise

བཛོད་པ་ཅམ་དུ་ ◻ *brjod pa tsam du* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}abhilāpa-mātra ▪ **mere statement; mere expression** ◻ {C}mere talk

བཛོད་པ་མཚད་ ◻ *brjod pa mdzad* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}vyāhṛta ▪ **speak; spoken; express; state; expressed; stated** ◻ {C}verbally expressed; expressed by words

བཛོད་པའི་ཀུན་ཚོབ་ ◻ *brjod pa'i kun rdzob* ▪ ཚོད་ཚོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **verbal conventionalities; expressional conventionality**

བཛོད་པའི་རྣམ་པ་ ◻ *brjod pa'i rnam pa* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {L}uccāraṇākāra ▪ **aspects of expression**

བཛོད་པའི་བག་ཆགས་ ◻ *brjod pa'i bag chags* ▪ བཛོད་ཚོད་ བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {MSA}jalpasya vāsanā ▪ **predispositions of verbalization**

བཛོད་པའི་ལེགས་ལ་ ◻ *brjod pa'i legs la* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་

◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}bhaṇati ▪ {C}preaches; report; teach!

བཛོད་པར་བྱ་ ◻ *brjod par bya* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}ākhyātavya; {MSA}vacanīya; abhidhaya ▪ **what is to be expressed; subject matter** ◻ {C}should be proclaimed

བཛོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ ◻ *brjod par bya ba ma yin* ▪ ཚོད་ཚོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}avacanīya (=avyāhāra) ▪ **inexpressible; ineffable** ◻ {C}unutterable; cannot be expressed in words

བཛོད་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ཉིད་ ◻ *brjod par bya ba ma yin pa nyid* ▪ ཚོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {MSA}avaktavyatva ▪ **inexpressibility; ineffability**

བཛོད་པར་བྱ་བ་ལ་ ◻ *brjod par bya ba la* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **with respect to what is to be expressed**

བཛོད་པར་བྱའོ་ ◻ *brjod par bya'o* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {MV}vaktavya ▪ **should be expressed**

བཛོད་པར་ཟད་ ◻ *brjod par zad* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}vacana; {C}sūcanā-kṛtā; {C}jalpyate; {C}anuvyāharaṇa ▪ **speak; say; express; state** ◻ {C}one can talk of; indicated; reply; use verbal expressions

བཛོད་བྱ་ ◻ *brjod bya* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {LCh}abhidhaya; {N}abhidheya; {N}vācya ▪ **subject of expression; object expressed; subject; object of expression; subject matter; topic expressed; object verbalized; explicit teaching** ◻ {GD:393} signified; {GD:433} object of signification

བཛོད་བྱ་དོན་གྱི་དྲང་ངེས་འབྲེད་པ་ ◻ *brjod bya don gyi drang nges 'byed pa* ▪ **differentiating the interpretable and the definitive on the level of the meaning that is expressed within the scriptures**

བཛོད་བྱེད་ ◻ *brjod byed* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་ཚོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {LCh}abhidhāyin ▪ **expressor; expressive; means of expression** ◻ {GD:393} signifier

བཛོད་བྱེད་ཀྱི་སྐྱབ་ ◻ *brjod byed kyi sgra* ▪ བཛོད་ཚོད་བཛོད་

ཇོན་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **expressive sounds** ◻
 {GD:433} signifier
བཞིན་བྱེད་བཞིན་བྱ་ ◻ *brjod byed brjod bya* ▪ **བཞིན་ཇོན་**
བཞིན་ཇོན་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ *vācaka-vācya* ▪
 {GD:393} signifier-signified; expresser-expressed
བཞིན་བྲལ་ ◻ *brjod bral* ▪ **བཞིན་ཇོན་བཞིན་ཇོན་** ◻ *brjod rjod*
brjod rjod ▪ **unpredictable**
བཞིན་མེད་ ◻ *brjod med* ▪ **བཞིན་ཇོན་བཞིན་ཇོན་** ◻ *brjod*
rjod brjod rjod ▪ {C} *avyāhāra*; {MSA} *nirjalpa* ▪
inexpressible; not expressed; ineffable; not stated
བཞིན་མཛད་ ◻ *brjod mdzad* ▪ **བཞིན་ཇོན་བཞིན་ཇོན་** ◻ *brjod rjod*
brjod rjod ▪ {C} *sācaka* ▪ **state; indicate; express** ◻
 {C} indicating
བཞིན་ཟིན་ ◻ *brjod zin* ▪ **བཞིན་ཇོན་བཞིན་ཇོན་** ◻ *brjod rjod*
brjod rjod ▪ **already explained; already explain;**
previously explained{LG 30.3}
ཉ་ ◻ *nya* ▪ {LCh,C} *matsya* ▪ **fish**
ཉ་བྲོ་རྩ་ལྷ་ར་ ◻ *nya gro dha ltar* ▪ {C} *n-yagrodhavan* ▪
 {C} like a fig tree
ཉ་བྲོ་རྩ་ལྷ་ར་ཅུ་ཞིང་གསལ་བ་ ◻ *nya gro dha ltar chu zheng*
gab pa ▪ {C} *n-yagrodha-parimaṅḍalatā* ▪ {C} the
 circumference of his figure is like that of the fig tree
ཉ་རི་ཀུ་ ◻ *nya ṭī kā* ▪ **ཉ་རི་ཀ་** ◻ *nya Tik* ▪ **Dispeller of**
Mental Darkness Commentary [on Maitreya's
"Ornament for Clear Realization"]
ཉ་རི་ཀ་ ◻ *nya ṭik* ▪ **ཉ་རི་ཀ་** ◻ *nya Tik'* ▪ **Dispeller of**
Mental Darkness Commentary [on Maitreya's
"Ornament for Clear Realization"]
ཉ་དང་ཉུང་མ་བསྐྱེས་བའོ་ ◻ *nya dang nyung ma bsres pa'o*
 ▪ **to [absurdly] confuse fish with turnnips**
ཉ་པ་ ◻ *nya pa* ▪ {C} *dhīvara* ▪ {C} fisherman
ཉ་དབོན་ཀུན་དགའ་དཔལ་ ◻ *nya dbon kun dga' dpal*
 ▪ {PH} *Nya-won Kun-ga-pel* (1300-1380 ce.) ◻
 {GD:310} *Nya-bon-gun-ga-bal* (1300-1380 ce.)
ཉག་གཅིག་ ◻ *nyag gcig* ▪ **uniquely** ◻ {PH} sole unique
ཉག་རེ་ལས་ ◻ *nyag re las* ▪ {C} *ekaika* ▪ {C} each one; a

single one; one single; each single
ཉན་ ◻ *nyan* ▪ **ཉན། ཉན། ཉན། ཉན། ཉན།** ◻ *nyan/nyan/nyand/*
nyond/ ▪ {LCh} *śrava*; {MV} *śravaṇa*; {C} *śruṇamāṇa*
 ▪ **hear; listen** ◻ {C} when he hears/learns
ཉན་ཐོས་ ◻ *nyan thos* ▪ {LCh,L,C,MSA,MV} *śrāvaka*; {C}
śīṣya ▪ **Hearer** ◻ {C} pupil; disciple
ཉན་ཐོས་ཀྱི་དབུ་འཕྲུག་ ◻ *nyan thos kyi dge 'dun* ▪ {C}
śrāvaka-saṃgha ▪ **community of Hearers**
ཉན་ཐོས་ཀྱི་དབུ་བཅོམ་ ◻ *nyan thos kyi dgra bcom* ▪
གཞིས་འཛོམས་བཅོམ་ཚོམས་ ◻ *gzhom 'joms bcom choms* ▪
Hearer Foe Destroyer
ཉན་ཐོས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ ◻ *nyan thos kyi sgom lam* ▪ **བསྐྱོབ་**
སློབ་བསྐྱོབས་སློབས་ ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪
Hearer path of meditation ◻ DEFINITIONS:
མཚན་ཉིད། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཇིས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ◻ *mtshan nyid/ nyan*
thos kyi rjes la mngon rtogs ◻ Definition: Hearer
 subsequent clear realizer
 DIVISIONS: *དབུ་བ། ༡་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སློབ་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་*
༢་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ཇིས་ཐོབ་ཡི་ཤེས་༣་དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་
ཉན་ཐོས་ཀྱི་སློབ་ལམ་ ◻ *dbye ba/ 1 nyan thos kyi sgom lam*
mnyam bzhag ye shes/ 2 nyan thos kyi sgom lam
rjes thob ye shes/ 3 de gnyis gang rung ma yin pa'i
nyan thos kyi sgom lam/ ◻ Divisions: (1) exalted
 wisdom of meditative equipoise of a Hearer's path
 of meditation; (2) exalted wisdom of subsequent
 attainment of a Hearer's path of meditation; and (3)
 Hearer's path of meditation that is neither of those
 two
ཉན་ཐོས་ཀྱི་སློབ་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་ ◻ *nyan thos kyi*
sgom lam mnyam bzhag ye shes ▪ **exalted wisdom**
of meditative equipoise of a Hearer's path of
meditation ◻ DEFINITIONS: *མཚན་ཉིད། རང་ལུལ་དུ་*
གྱུར་བའི་བདག་མེད་ལ་ཅེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཇིས་
ལ་མངོན་རྟོགས་ ◻ *mtshan nyid/ rang yul du gyur pa'i bdag*
med la rtse gcig tu mnyam par bzhag pa'i nyan thos kyi
rjes la mngon rtogs ◻ Definition: Hearer's subsequent
 realizer that is posited from the viewpoint of being
 set in one-pointed meditative equipoise on its
 object, selflessness
 DIVISIONS: *དབུ་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སློབ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཉན་*

ཐོས་ཀྱི་སྐོས་ལམ་ནས་བྱོལ་ལམ་དེ་གཉིས་གང་ཅང་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་
 ཀྱི་སྐོས་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་ ▫ *dbye ba/ nyan thos kyi
 sgom lam bar chad med lam/ nyan thos kyi sgom
 lam rnam grol lam/ de gnyis gang rung ma yin
 pa'i nyan thos kyi sgom lam mnyam bzhag ye shes/*
 ▫ Divisions: (1) uninterrupted paths of Hearer's
 paths of meditation; (2) paths of release of Hearer's
 paths of meditation; and (3) exalted wisdoms of
 meditative equipoise of Hearer's paths of meditation
 that are neither of those two

ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐོས་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *nyan thos kyi
 sgom lam bar chad med lam* ▪ *བསྐོས་སྐོས་བསྐོས་སྐོས་*
 ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **uninterrupted path
 of a Hearer path of meditation** ▫ DEFINITIONS:
 མཚན་ཉིད། རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱ་སྐོས་སྤང་ཉོན་སྐྱིབ་ཀྱི་དངོས་གཉེན་
 འཇུག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཇིས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi
 ngos skal gyi spang bya sgom spang nyon sgrib kyi dngos
 gnyen du gyur pa'i nyan thos kyi rjes la mngon rtogs* ▫
 Definition: a Hearer's subsequent clear realizer that
 serves as an actual antidote to its own respective
 objects of abandonment, these being the afflictive
 obstructions which are to be abandoned by the path
 of meditation

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐོས་ལམ་རྒྱུད་རྒྱུད་རྒྱུད་ཅན་ཆེན་
 བཞི་ཆེན་བཞི་ཆེན་བཞི་བར་བྱུ་ ▫ *dbye ba/ nyan thos kyi sgom
 lam chung ngu'i chung ngu nas chen po'i chen po'i
 chen po'i bar dgu* ▫ Divisions [consist of] the nine
 ranging from the small of the small up to the great
 of the great of a Hearer path of meditation

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ངོས་འབྱེད་ཆ་མཐུན་ ▫ *nyan thos kyi nges 'byed
 cha mthun* ▪ **Hearer's partial concordance with
 definite discrimination**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོས་མངོན་རྟོགས་ ▫ *nyan thos kyi chos mngon
 rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs*
 ▪ **Hearer's clear realizer of doctrine**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཇིས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *nyan thos kyi rjes la
 mngon rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs
 rtogs rtogs* ▪ **Hearer's subsequent clear realizer**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ ▫ *nyan thos kyi thar pa cha
 mthun* ▪ **Hearer's partial concordance with
 liberation**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐོག་པ་ ▫ *nyan thos kyi theg pa* ▪ {MSA}
śrāvaka-yāna ▪ **Hearer Vehicle**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཐོག་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ ▫ *nyan
 thos kyi theg pa la yang dag par zhugs pa* ▪ ཞུག་
 ལྷུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {L}
śrāvakayānasamprasthita ▪ **those engaged in the
 Hearer Vehicle**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐར་ཐུན་པའི་ལམ་ ▫ *nyan thos kyi mthar
 phyin pa'i lam* ▪ **Hearer's path of completion**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ ▫ *nyan thos kyi mthong lam* ▪
Hearer path of seeing; Hearer's path of seeing
 ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐོས་
 ལམ་མ་སྐྱེས་གོང་གི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/
 rang 'bras nyan thos kyi sgom lam ma skyes gong gi
 nyan thos kyi bden pa mngon rtogs* ▫ Definition: Hearer
 clear realizer of truth that arises before its own
 effect, a Hearer path of meditation; · {T} Hearer's
 clear realizer of truth prior to generating its effect, a
 Hearer's path of meditation

DIVISIONS: ངོ་བོ་སྐོས་ནས་དབྱེ་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་བཞག་
 ཡི་ཤེས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ཇིས་ཐོབ་ཡི་ཤེས་དེ་གཉིས་གང་ཅང་མ་
 ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ ▫ *ngo bo sgo nas dbye na/
 nyan thos kyi mthong lam mnyam bzhag ye shes/
 nyan thos kyi mthong lam rjes thob ye shes/ de
 gnyis gang rung ma yin pa'i nyan thos kyi mthong
 lam/* ▫ Divisions from the point of view of entity:
 (1) exalted wisdom of meditative equipoise of a
 Hearer's path of meditation; (2) exalted wisdom
 of subsequent attainment of a Hearer's path of
 meditation; (3) Hearer's path of meditation that is
 neither of those

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ཇིས་ཐོབ་ཡི་ཤེས་ ▫ *nyan thos kyi
 mthong lam rjes thob ye shes* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་
 འཐོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **Hearer's
 exalted wisdom of subsequent attainment of a
 path of seeing** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉན་ཐོས་
 ཀྱི་མཐོན་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་རྣམ་བྱོལ་ལམ་གང་ཅང་མ་ཡིན་པའི་
 ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ཡང་ཡིན་རང་འབྲིན་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་བྱོལ་ལམ་རྫོགས་
 ཇིས་སུ་བྱུང་བའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ ▫
*mtshan nyid/ nyan thos kyi mthong lam bar chad med lam
 dang rnam grol lam gang rung ma yin pa'i nyan thos kyi
 mthong lam yang yin/ rang 'dren byed kyi rnam grol lam*

rdzogs rjes su byung ba'i cha nas bzhag pa'i nyan thos kyi bden pa mngon rtogs/ □ Definition: Hearer's clear realizer of truth which is posited from the viewpoint of: (1) being a Hearer's path of seeing which is neither an uninterrupted path nor a path of release of a Hearer's path of seeing; and (2) arises after the completion of the

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་ □ *nyan thos kyi mthong lam mnyam bzhag ye shes* ▪

Hearer's exalted wisdom of meditative equipoise
 □ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ལ་ཚེ་གཅིག་དུ་མཉམ་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ □ *mtshan nyid/ rang yul du gyur pa'i gang zag gi bdag med la rtse gcig tu mnyan par bzhag pa'i nyan thos kyi bden pa mngon rtogs/* □ Definition: Hearer clear realizer of truth which is set in one-pointed meditative equipoise on its object, the selflessness of persons

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དེ་གཉིས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་ □ *dbye ba/ nyan thos mthong lam bar chad med lam/ nyan thos kyi mthong lam rnam grol lam/ de gnyis gang rung ma yin pa'i nyan thos kyi mthong lam mnyam bzhag ye shes/* □ Divisions:(1) uninterrupted path of a Hearer path of seeing; (2) path of release of a Hearer path of seeing; (3) exalted wisdom of meditative equipoise of a Hearer path of seeing that is neither of those two

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ □ *nyan thos kyi mthong lam bar chad med lam* ▪

uninterrupted path of a Hearer's path of seeing
 □ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉན་སྐྱིབ་ཀྱན་བདགས་ཀྱི་དངོས་གཉན་དུ་གྱུར་བའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ □ *mtshan nyid/ nyon sgrib kun btags kyi dngos gnyen du gyur pa'i nyan thos kyi bden pa mngon rtogs/* □ Definition: Hearer's clear realizer of truth that is an actual antidote to the artificial afflictive obstructions

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་བཟོད་པ་བརྒྱུད་ཚེས་བཟོད་བཞི་དང་རྗེས་བཟོད་བཞི་ □ *dbye ba/ nyan thos kyi mthong lam bzod pa brgad/ chos bzod bzhi dang rjes bzod bzhi/* □ Divisions: the eight forbearances of a Hearer's path of seeing (the four doctrinal forbearances and the four subsequent forbearances)

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོན་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་དང་རྣམ་གྲོལ་ལམ་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ཡང་ཡིན། རང་འདྲོན་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་རྗེས་སྤྱོད་བྱུང་བའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས། □

nyan thos kyi mthon lam bar chad med lam dang rnam grol lam gang rung ma yin pa'i nyan thos kyi mthong lam yang yin/ rang 'dren byed kyi rnam grol lam rdzogs rjes su byung ba'i cha nas bzhag pa'i nyan thos kyi bden pa mngon rtogs/ ▪ **Hearer's clear realizer of truth which is posited from the viewpoint of: (1) being a Hearer's path of seeing which is neither an uninterrupted path nor a path of release of a Hearer's path of seeing; and (2) arises after the completion of the path of rele**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་དད་བའི་ས་ □ *nyan thos kyi dad pa'i sa* ▪ **Hearer's ground of belief**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ □ *nyan thos kyi rnal 'byor mngon sum* ▪ **Hearer's yogic direct perceiver**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་འཕགས་པ་ □ *nyan thos kyi 'phags pa* ▪ *śrāvaka-ārya* ▪ **Hearer Superior**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་བྱང་ཚུབ་ལམ་རང་སངས་ཀྱི་བྱང་ཚུབ་ □ *nyan thos kyi byang chub 'am rang sangs rgyas kyi byang chub* ▪ *{MSA}śrāvakabodhiṃ pratyekabodhiṃ vā* ▪ **Hearer's enlightenment or a Solitary Realizer's enlightenment {T}**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་ □ *nyan thos kyi sbyor lam* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱོར་ □ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *śrāvaka-prayoga-mārga* ▪ **Hearer's path of preparation** □ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་ས་སྐྱེས་གོང་གི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་དོན་མངོན་རྟོགས་ □ *mtshan nyid/ rang 'bras nyan thos kyi mthong lam ma skyes gong gi nyan thos kyi don mngon rtogs/* □ Definition: Hearer clear realizer of meaning that arises before its own effect, a Hearer path of seeing

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྦྱོར་ལམ་དྲོད་ཚེ་མོ་བཟོད་པ་ཚེས་མཚོག་ □ *dbye ba/ nyan thos kyi sbyor lam drod/ rtse mo/ bzod pa/ chos mchog* □ Divisions: Hearer's (1) heat; (2) peak; (3) forbearance; (4) supreme mundane qualities paths of preparation

ཉན་ཐོས་ཀྱི་མི་སྐྱོབ་ལམ་ □ *nyan thos kyi mi slob lam* ▪ *śrāvaka-aśaikṣa-mārga* ▪ **Hearer's path of no more**

learning ◻ {PH} Hearer's path of no more learning ◻
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་བསྐྱོད་པ་མཐར་ཐྱིན་
 བའི་མངོན་རྟོགས་ ◻ *mtshan nyid/ nyan thos kyi lam gyi bgrod*
pa mthar phyin pa'i mngon rtogs/ ◻ Definition: a clear
 realizer of one who has completed the progress of a
 Hearer's path

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གསུང་བྱ་གཅིག་ཆར་བའི་དབྱེ་བཅོམ་པའི་
 མཐོན་པ་འགྲུབ་ཀྱིས་གྲིས་པའི་དབྱེ་བཅོམ་པའི་མཐོན་པ་དབང་བའི་
 དབྱེ་བ་ཉན་ཐོས་དབྱེ་བཅོམ་པ་དབང་རྟོན་པ་དབང་རྟུལ་གྱི་མཐོན་པ་ ◻
dbye ba/ 1 spang bya gcig char ba'i dgra bcom
pa'i mkhyen pa/ 2 spang bya rim gyis pa'i dgra
bcom pa'i mkhyen pa/ dbang po'i dbye na/ 1 nyan
thos dgra bcom pa dbang rnon/ 2 dbang rdul kyi
mkhyen pa/ ◻ Divisions: (1) exalted knower of a Foe
 Destroyer who has simultaneous abandonment; (2)
 exalted knower of a Foe Destroyer who has gradual
 abandonment; · Divisions by way of faculty: (1)
 exalted knowers of Hearer Foe Destroyers with
 sharp faculties; and (2)

ཉན་ཐོས་ཀྱི་བརྩོན་ལྷན་པ་ ◻ *nyan thos kyi brtson 'grus pa*
 ▪ {MSA} *śrāvaka-vīrya* ▪ **Hearer effort**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་ ◻ *nyan thos kyi tshogs lam* ▪
śrāvaka-sambhāra-mārga ▪ **Hearer's path of**
accumulation ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ལྷན་
 སྤོར་ལམ་མ་སྐྱེས་གོང་གི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ཚོགས་མངོན་རྟོགས་ ◻ *mtshan nyid/*
rang 'bras sbyor lam ma skyes gong gi nyan thos kyi chos
mngon rtogs/ ◻ Definition: Hearer's clear realizer of
 doctrine that arises before the path of preparation
 that is its own effect

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ག་ཆེ་པ་འབྲི་པ་ཆུ་ ◻ *dbye ba/ 1 che/ 2*
'bri/ 3 chu/ ◻ Divisions: (1) great; (2) middling; (3)
 small

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ ◻ *nyan thos kyi lam* ▪ **Hearer path**

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་གྱི་བསྐྱོད་པ་མཐར་ཐྱིན་པའི་མངོན་རྟོགས་
 ◻ *nyan thos kyi lam gyi bgrod pa mthar phyin pa'i*
mngon rtogs ▪ **a clear realizer of one who has**
completed the progress of a Hearer's path

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་ ◻ *nyan thos kyi lam*
shes pa'i lam shes ▪ *śrāvakamārgajñānamayī*
mārgajñātā ▪ **knower of paths that knows Hearer**
paths

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་ ◻ *nyan thos kyi lam*
shes pa'i lam shes ▪ **knowers of paths that know**
Hearer paths

ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ ◻ *nyan thos kyi sa* ▪ *śrāvaka-bhūmi*;
śravakabhūmi ▪ **Asaṅga's Hearer Grounds**;
grounds of hearers

ཉན་ཐོས་དབྱེ་བཅོམ་པ་དབང་རྟུལ་གྱི་མཐོན་པ་ ◻ *nyan thos*
dgra bcom pa dbang riul kyi mkhyen pa ▪ **མཐོན་པའི་**
མཐོན་པའི་མཐོན་པ་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪
exalted knower of a Hearer Foe Destroyer with
dull faculties

ཉན་ཐོས་དབྱེ་བཅོམ་པ་དབང་རྟོན་པའི་མཐོན་པ་ ◻ *nyan thos*
dgra bcom pa dbang rnon mkhyen pa ▪ **མཐོན་པའི་**
མཐོན་པའི་མཐོན་པ་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪
exalted knower of a Hearer Foe Destroyer with
sharp faculties

ཉན་ཐོས་དབྱེ་བཅོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མཐོན་པ་ ◻ *nyan thos*
dgra bcom pa'i rgyud kyi mkhyen pa ▪ **མཐོན་པའི་**
མཐོན་པའི་མཐོན་པ་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪
exalted knower in the continuum of a Hearer Foe
Destroyer

ཉན་ཐོས་སྐྱོས་ལམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མཐོན་པ་ ◻ *nyan thos*
sgom lam pa'i rgyud kyi mkhyen pa ▪ **མཐོན་པའི་**
མཐོན་པའི་མཐོན་པ་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪
exalted knower in the continuum of a person on
the Hearer path of meditation

ཉན་ཐོས་ཐོག་པ་ ◻ *nyan thos theg pa* ▪ {L} *śrāvaka-yāna* ▪
Hearer Vehicle

ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་པ་ ◻ *nyan thos mthong lam pa* ▪
 {PH} a Hearer on the path of seeing

ཉན་ཐོས་མཐོང་ལམ་པའི་མཐོན་པ་ ◻ *nyan thos mthong lam*
pa'i mkhyen pa ▪ **མཐོན་པའི་མཐོན་པའི་མཐོན་པ་** ◻ *mkhyen*
mkhyen mkhyend mkhyend ▪ **exalted knower of a**
person on the Hearer path of seeing

ཉན་ཐོས་དང་རང་སངས་གྲུས་ ◻ *nyan thos dang rang sangs*
rgyas ▪ {MSA, MV} *śrāvaka-pratyekabuddha* ▪
Hearers and Solitary Realizers {T}

ཉན་ཐོས་སྡེ་པ་ ◻ *nyan thos sde pa* ▪ **Hearer Sectarrians**

ཉན་ཐོས་ལ་སོགས་པ་ ◻ *nyan thos la sogs pa* ▪ {MSA, MV}

śrāvakādi ▪ **Hearers and so forth**

ཉན་ཐོས་ལེགས་འཚོལ་བ་ ◻ *nyan thos legs 'tshol ba* ▪
བཙལ་འཚོལ། འཚོལ་བཙལ་ཚོལ། ◻ *btsal 'tshol/'tshel btsal*
tshold ▪ {C}*śrāvaka-gaṇāt* ▪ {C}those who belong
to the host of śrāvakas(?)

ཉན་དུ་ ◻ *nyan du* ▪ {C}*śruṇāyā* ▪ {C}to hear

ཉན་འདོད་བ་ ◻ *nyan 'dod pa* ▪ {C}*śuśrūṣā* ▪ **desire to
hear** ◻ {C}(desire) to make hear

ཉན་པ་ ◻ *nyan pa* ▪ ཉན། ཉན། ཉན། ཉན། ◻ *nyan/nyan/
nyand/nyond/* ▪ {C}*śṛṇoti*; {MSA,MV}*śravaṇa* ▪ **to
hear** ◻ {C}listen; learn

ཉན་པ་པོ་ ◻ *nyan pa po* ▪ {MSA}*śrotr* ▪ **hearer; one who
hears**

ཉན་པོ་སྒྲོན་ ◻ *nyan po snod* ▪ {PH}fit vessel ◻ གཟུང་
གནས་ཆོ་ལྷན་དོན་གཉེས་བཞི། ཉན་པོ་སྒྲོན་ཅེས་བྱ་བར་བཤད། ◻ It is
said that a student who is impartial, intelligent, and
industrious is called a fit vessel [for the teaching]. ◻
{A4C} §12.1ab

ཉན་བྱ་ ◻ *nyan bya* ▪ **object of hearing**

ཉན་ཚུལ་ ◻ *nyan tshul* ▪ **mode of listening**

ཉན་རང་ ◻ *nyan rang* ▪ *śrāvaka-pratyekabuddha* ▪
Hearers and Solitary Realizers ◻ {PH}Śrāvakas
and Pratyekabuddhas

ཉན་རང་གི་ཐེག་པ་ ◻ *nyan rang gi theg pa* ▪ {PH}Śrāvaka
and Pratyekabuddha Vehicles

ཉན་རང་གི་ལམ་ ◻ *nyan rang gi lam* ▪ {PH}Śrāvaka and
Pratyekabuddha paths

ཉན་རང་གི་ས་ལ་མཚོན་དུ་འཛོན་པ་མེད་པར་ཐེག་ཆེན་གྱི་
ཡོན་དན་མཐའ་དག་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ ◻ *nyan rang gi*
sa la mchog tu 'dzin pa med par theg chen gyi yon
tan mtha' dag sgrub pa'i rigs pa ▪ **reasonableness
of achieving all qualities of the Great Vehicle
without holding the grounds of Hearers and
Solitary Realizers to be supreme**

ཉན་རང་གཉེས་ ◻ *nyan rang gnyis* ▪ {PH}both Śrāvakas
and Pratyekabuddhas

ཉན་རང་འཕགས་པ་ ◻ *nyan rang 'phags pa* ▪ {PH}

Śrāvakas; Pratyekabuddhas; and Āryas; Ārya
Śrāvakas and Pratyekabuddhas

ཉན་ས་ ◻ *nyan sa* ▪ *śrāvaka-bhūmi* ▪ **Asaṅga's Hearer
Grounds**

ཉམ་ང་བ་ ◻ *nyam nga ba* ▪ {C}*ādhi*; {MSA}*aniṣṭa*;
{MSA}*kaṣṭa*; {MSA}*vyasana* ▪ **fright; fear** ◻
misfortune

ཉམ་ང་བ་མེད་པ། སྐྱེ་ཉམ་ང་བ་མེད་པ་ ◻ *nyam nga ba med*
pa; *sgra nyam nga ba med pa* ▪ {MSA}*akaṣṭa-*
śabdatā ▪ **fearless sound**

ཉམ་ང་བའི་ཕྱོགས་ ◻ *nyam nga ba'i phyogs* ▪ **direction of
fear**

ཉམ་ང་བར་ ◻ *nyam nga bar* ▪ (*adisam-√kamp*):
{Śāntideva}*adisāṅka* ▪ {PH}fearfully

ཉམ་ཅུང་བ་ ◻ *nyam chung ba* ▪ {PH}weak

ཉམ་ཅུང་ ◻ *nyam chung* ▪ {C}*alpa-sthāma*; {MSA}
durbala ▪ {C}weakling; has no strength; little
stamina

ཉམ་ཅུང་ཉིད་ ◻ *nyam chung nyid* ▪ {PH}weak

ཉམ་ཅུང་ཕྱིར་ ◻ *nyam chung phyir* ▪ {C}*durlabhatvāt* ▪
{C}because it does not hold (the water) well

ཉམ་ཅུང་བ་ ◻ *nyam chung ba* ▪ {MSA}*daurbalya* ▪ **little
strength; weak**

ཉམ་ཐག་ ◻ *nyam thag* ▪ **destitution; without resources;
destitute; stricken; exhausted**

ཉམ་ཐག་སྐལ་དམན་ ◻ *nyam thag skal dman* ▪ {PH}
unfortunate and destitute

ཉམ་ཐག་འགྲོ་ ◻ *nyam thag 'gro* ▪ {PH}destitute
transmigrators

ཉམ་ཐག་པ་ ◻ *nyam thag pa* ▪ **destitution; without
resources; destitute; stricken; exhausted** ◻ {PH}
destitution; destitute

ཉམ་རྩལ་ཡོད་མེད་ན་ ◻ *nyam rtsal yod min na* ▪ {C}*avalā*
(=*abalā*) *bhuyu* ▪ {C}would have little strength

ཉམ་རྩལ་ཡོད་མེད་ན་ ◻ *nyam rtsal yod med na* ▪ {C}*avalā*
(=*abalā*) *bhuyu* ▪ {C}would have little strength

ཉམ་ངངས་སྤྱི་མི་འདོར་འདོར་བ་ ▫ *nyam rangs su mi 'dor*
'dod ba ▫ {C}adhivāsana ▫ {C}toleration of

ཉམ་ངངས་སྤྱི་མི་འདོར་འདོར་བ་ ▫ *nyam rangs su mi 'dor*
'dod ba ▫ {C}anādhivāsavitavya (=adhivāsana
parivarjayitavyā); {C}adhivāsana ▫ {C}should not
give in to; toleration of

ཉམས་ ▫ *nyams* ▫ {C}hāna; {C,MSA}hāni; (hā):
{MSA}hīyate; {C}hīna; {C}kṣati; {C}vikala;
{C}bhajyate; {MSA}chidratva; {MSA}vipatti;
{MSA}vilekha ▫ **a feeling; an experience;**
vision; visionary experience; spoiled; defiled;
corrupted; degenerated; deterioration ▫ {PH}
state; experience; thought; apprehension ▫ {C}
impairment; deficient; breaks; forsaking; loss;
failure; diminution; decrease; waning; inferior; low;
lesser; disagreeable; left behind; mean མཚན་མི་ཚོ་འོད་
ཀྱིས་ཁབ་བ་ལྟ་བུའི་ཉམས་འབྱུང་། ▫ A state occurs that is like
night pervaded by moonlight. ▫ {YJD}

ཉམས་ཁྲིད་ ▫ *nyams khrid* ▫ **practical instruction**

ཉམས་དགའ་བ་ ▫ *nyams dga' ba* ▫ **very pleasant;**
pleasure; happiness; delight {VS 2.5} ▫ {PH}
very pleasant ▫ འོག་མིན་སྤྱད་པོ་ཉམས་དགའ་བས། རྫོགས་ཆེན་
པོ་བཞུགས་པར་གྱུས། ▫ The Great Intelligent One dwelt in
the very pleasant heavily adorned Akanisṭha Pure
Land.

ཉམས་གཅིག་ ▫ *nyams gcig* ▫ {PH}single moment [of
experience]

ཉམས་ཚུང་ ▫ *nyams chung* ▫ {MV}daurbalya ▫ **having**
little strength; weak

ཉམས་ཚུང་བ་ ▫ *nyams chung ba* ▫ {MV}daurbalya;
{MSA}durbalatva ▫ **having little strength; weak**

ཉམས་སྤོབས་ ▫ *nyams stobs* ▫ {PH}strength ▫ ཉམས་
སྤོབས་ཟད་པར་འགྱུར། ▫ One's strength will be exhausted.
▫ {YJD}

ཉམས་ཐག་ ▫ *nyams thag* ▫ {MSA}ārta ▫ **stricken;**
exhausted ▫ {PH}stricken; destitute

ཉམས་བདེ་ ▫ *nyams bde* ▫ {C}udagra ▫ {C}elated

ཉམས་བདེ་བ་དང་ཉམས་མི་བདེའང་རུང་སྤྱི་མི་ལྟར་གནས་
བ་ ▫ *nyams bde ba dang nyams mi bde'ang rung ste*

ji lta ji ltar gnas pa ▫ {C}praṇītam apraṇītam vā
(=pañihito hoti) ▫ {C}position in which it is placed

ཉམས་སྣང་ ▫ *nyams snang* ▫ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang*
snang snang snang ▫ **spiritual appearance** [i.e.
appearance of a disembodied being]{Gön-chok}

ཉམས་པ་ ▫ *nyams pa* ▫ {C}hīyate; {L}prahīyate; {N}
upahata; {C}hāni; {MV}hīnatā; {MSA}parihāni;
{MSA}parihāni; {MSA}vihīna; {MSA}hīna; {C}
khaṇḍa; {MSA}khaṇḍana; {MSA}cyuta; {MSA}yang
dag par nyams pa = samudghāta ▫ **degenerated;**
spoiled; defiled; corrupted; deterioration ▫
{PH}pain; thoughts ▫ {C}forsake; break; broken;
diminish; is diminished; is decreased; fail

ཉམས་པ་ཚ་མཐུན་ ▫ *nyams pa cha mthun* ▫ hānabhāgīya ▫
concordant with degeneration

ཉམས་པ་མེད་ ▫ *nyams pa med* ▫ {C}akhaṇḍa ▫ **non-**
degenetated; unspoiled; undefiled; uncorrupted
▫ {C}unbroken

ཉམས་པ་མེད་པ་ ▫ *nyams pa med pa* ▫ {C}
asampramuṣita; {MSA}acyuti ▫ **non-degenetated;**
unspoiled; undefiled; uncorrupted ▫ {C}
unimpaired

ཉམས་པ་མེད་པ་རྟིང་ངེ་འཛིན་ ▫ *nyams pa med pa ting nge*
'dzin ▫ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zung*
▫ {MSA}acyuti samādhāna- ▫ **non-degenerated**
meditative stabilization

ཉམས་པའི་གྱུ་ ▫ *nyams pa'i rgyu* ▫ {MSA}hāni-hetu ▫
cause of degeneration/deterioration

ཉམས་པར་འགྱུར་ ▫ *nyams par 'gyur* ▫ {C}bhañjati; {MSA}
prañāsa ▫ **become degenerate; deteriorate** ▫ {C}
breaks down

ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *nyams par 'gyur ba* ▫ {C}
sampramoṣayati (=pramuhyate) ▫ **become**
degenerate; deteriorate ▫ {C}impair

ཉམས་པར་ནམ་པར་སྤངས་པ་ ▫ *nyams par rnam par*
spangs pa ▫ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs*
spongs ▫ {C}upaghāta-vivarjita ▫ **abandoning**
degeneration ▫ {C}not impaired in any way

ཉམས་ལྗང་ ▫ *nyams blang* ▫ ལྗང། ལེན། ལྗངས། ལེནད། ▫

blang / len/ blangs/ lend/ ▪ **practice**

ཉམས་སྦྱངས་ ◻ *nyams blangs* ▪ མྱོང་ ལེན། མྱོངས། ལེན། ◻
blang / len/ blangs/ lend/ ▪ **practice**

ཉམས་མ་མེད་པ་ ◻ *nyams ma med pa* ▪ {C}*asraṃsanatā*
▪ **not non-degenerated; not undefiled** ◻ {C}
indefatigability

ཉམས་སྦྱང་ ◻ *nyams smad* ▪ **suppression**

ཉམས་སྦྱང་པ་ ◻ *nyams smad pa* ▪ **weaken**

ཉམས་ཞིབ་ ◻ *nyams zhib* ▪ {PH}details

ཉམས་རངས་སུ་མི་འདོད་པ། ཉམས་རངས་སུ་མི་འདོད་པ་ ◻
nyams rangs su mi 'dor ba; nyams rangs su mi 'dod
ba ▪ {C}*adhivāsana* ▪ {C}toleration of

ཉམས་ལེན་ ◻ *nyams len* ▪ མྱོང་ ལེན། མྱོངས། ལེན། ◻ *blang*
/ len/ blangs/ lend/ ▪ **practice** ◻ {PH}practice ◻ ལྷན་
བྱེན་བཟུང་ཉམས་ལེན་ལྷག་ཚུལ་ ◻ *phar phyin bcu'i nyams*
len lhag tshul ◻ a special mode of practicing the ten
perfections ◻ {PGP 78}

ཉམས་ལེན་གྱི་མཚོན་གྱི་ ◻ *nyams len gyi mchog* ▪ {PH}
supreme practice

ཉམས་ལོངས་ ◻ *nyams longs* ▪ **practice**

ཉམས་སུ་བདེ་བ་ ◻ *nyams su bde ba* ▪ {C}*praṇīta; {C}*
madhura ▪ {C}(most) sublime; good to eat; fine;
superior; exalted; sweet

ཉམས་སུ་སྦྱང་ ◻ *nyams su blang* ▪ མྱོང་ ལེན། མྱོངས། ལེན།
◻ *blang / len/ blangs/ lend/* ▪ *vaiyāvṛtti* ▪ **practice**

ཉམས་སུ་སྦྱང་བ་ ◻ *nyams su blang ba* ▪ {C}*vaiyāvṛtti*
(=*vaiyāvṛtya*) ▪ **practice** ◻ {C}Service

ཉམས་སུ་སྦྱང་བྱ་ ◻ *nyams su blang bya* ▪ **object of**
practice

ཉམས་སུ་སྦྱངས་པ་ ◻ *nyams su blangs pa* ▪ **practice**

ཉམས་སུ་མི་བདེ་བ་མེད་ལ་ ◻ *nyams su mi bde ba med la* ▪
{C}*vighātam āpadyate* ▪ {C}fails

ཉམས་སུ་སྦྱང་ ◻ *nyams su myong* ▪ མྱོང་ མྱོང། མྱོངས།
མྱོངས། ◻ *myang / myong / myangs/ myongs/* ▪ {C}*rūpi*
(=*anubhavati*) ▪ **experience**

ཉམས་སུ་སྦྱང་བ་ ◻ *nyams su myong ba* ▪ {C}*anubhavati;*
{MSA}anubhava; {MSA}pratyanubhavana ▪
experience

ཉམས་སུ་སྦྱང་བར་འགྲུབ་བ་ ◻ *nyams su myong bar 'gyur*
ba ▪ {C}*anubhavati; {C}pratyanubhavati* ▪ {C}
experiences

ཉམས་སུ་སྦྱང་བར་བྱེད་ ◻ *nyams su myong bar byed* ▪ {C}
pratyanubhavati ▪ **experience** ◻ {C}experiences

ཉམས་སུ་སྦྱང་བར་བྱེད་པ་ ◻ *nyams su myong bar byed pa* ▪
{C}*anubhavati* ▪ **experience** ◻ {C}experiences

ཉམས་སུ་ལེན་པ་ ◻ *nyams su len pa* ▪ ཉམས་ལེན། ◻ *nyams*
len/ ▪ **practice**

ཉམས་སུ་ལེན་པའི་ཚུལ་ ◻ *nyams su len pa'i tshul* ▪ {PH}
way to practice

ཉམས་སུ་ལོངས་ ◻ *nyams su longs* ▪ **practice**

ཉལ་ ◻ *nyal* ▪ ཉལ། ཉལ། ཉལ། ཉལ། ཉལ། ◻ *nyal/ nyal/ nyald/*
nyold/ ▪ {C}*śaya; {C}śayāna* ▪ **lie down; sleep** ◻
{C}lying down; lies down

ཉལ་ཁྲི་ ◻ *nyal khri* ▪ **bed**

ཉལ་ཉིལ་ ◻ *nyal nyil* ▪ **unclean**

ཉལ་བ་ ◻ *nyal ba* ▪ {MSA}*svapna* ▪ **lie down; sleep**

ཉལ་བ་དང་གཉིད་ཀྱི་སྦྱོར་བསལ་བ་ལ་ ◻ *nyal ba dang*
gnyid kyi mya myo bsal ba la ▪ བསལ་སེལ་བསལ་དང་
སེལ་དང་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}*śāyite nyidrāklama-*
prativinodana ▪ {C}dispelling exhaustion by sleep

ཉི་ཁྲི་ཚིག་སྦྱང་བྱུག་བགྱ་ ◻ *nyi khri chig stong drug brgya*
▪ **216,000**

ཉི་གདུགས་ ◻ *nyi gdugs* ▪ {PH}parasol

ཉི་སྦྱང་ ◻ *nyi snang* ▪ Āryavimuktisena's **Illumination**
of the Twenty-five Thousand Stanza Perfection of
Wisdom Sūtra

ཉི་མ་ ◻ *nyi ma* ▪ {C,*MSA*}*sūrya; {C}divasa; {C}divasam;*
{MSA}arka; {MSA}tapa; {MSA}dina-kara; {MSA}
bhānu ▪ **sun; day; sunday** ◻ {C}by day; waking;
for a day

ཉི་མ་གཅིག་ཅིག་ ▫ *nyi ma gcig cig* ▪ {C}divasam ▪ {C}
for a day

ཉི་མ་ལྷ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *nyi ma lta bu'i sems bskyed* ▪
mind-generation like sun

ཉི་མ་དང་ལྷ་བ་ ▫ *nyi ma dang zla ba* ▪ {C}sūrya-candra-
masau ▪ {C}sun and moon

ཉི་མ་ཕྱེད་དུས་ ▫ *nyi ma phyed dus* ▪ {PH}noonday sun

ཉི་མ་སྤུས་པ་ ▫ *nyi ma sbas pa* ▪ **Ravigupta**

ཉི་མ་འོད་ཟེར་ ▫ *nyi ma 'od zer* ▪ **sunlight**{D1}

ཉི་མའི་དགེལ་ལོའོར་ ▫ *nyi ma'i dkhyil 'khor* ▪ {C}āḍitya-
maṇḍala (=sūrya-maṇḍala); {MSA}bhānu-maṇḍala
▪ **sun-maṇḍala; sun-disc** ▫ {C}orb of the sun

ཉི་མའི་དགེལ་ལོའོར་དང་ལྷ་བའི་དགེལ་ལོའོར་ ▫ *nyi ma'i*
dkhyil 'khor dang zla ba'i dkhyil 'khor ▪ {C}sūrya-
candra-maṇḍala ▪ {C}disk of the sun and moon

ཉི་མའི་གཉེན་ ▫ *nyi ma'i gnyen* ▪ {LCh}āḍitya-bandhu;
{LCh}sūrya-mitra ▪ **Sun-Friend [Buddha]; The**
Sun Friend; a name for Buddha Śākyamuni

ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ ▫ *nyi ma'i 'od zer* ▪ {C}sūrya-raśmi;
{MSA}āḍitya-raśmi; {MSA}dina-kara-kiraṇa ▪
sunlight ▫ {C}rays of the sun

ཉི་མའི་འོད་སེར་ ▫ *nyi ma'i 'od ser* ▪ ātapa ▪ **sunlight**

ཉི་ཚོ་ ▫ *nyi tshe* ▪ {MSA}pradeśa; {MV}prādeśika ▪ **a**
little; tiny; partial; trifling

ཉི་ཚོ་བ་ ▫ *nyi tshe ba* ▪ {C,MV,N}prādeśika; {C}
prādeśikatva ▪ **limited; trifling; little; tiny; partial**
▫ {C}content with a limited activity; with a limited
scope; a limited number; definitely tangible

ཉི་ཚོ་བའི་མངོན་སུམ་ ▫ *nyi tshe ba'i mngon sum* ▪ {MSA}
prādeśika ... pratyakṣa ▪ **partial direct perception;**
trifling direct perception

ཉི་ཚོ་བའི་སྤོང་བ་ ▫ *nyi tshe ba'i stong pa* ▪ **a partial**
emptiness{MSI 425.6}

ཉི་ཚོ་བའི་དབྱུང་བ་ ▫ *nyi tshe ba'i dmyal ba* ▪ **trifling hell**

ཉི་ཚོ་བའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *nyi tshe ba'i ye shes* ▪ {C}

prādeśikatva-jñāna ▪ **partial wisdom; trifling**
wisdom ▫ {C}definitely tangible; limited cognition;
cognition limited in scope

ཉི་ཚོ་བདག་ ▫ *nyi tshe'i bdag* ▪ {BMH}antarātman ▪
{PH}individual 'Self

ཉི་ཚོའི་དབྱུང་བ་ ▫ *nyi tshe'i dmyal ba* ▪ **lesser hell-being**

ཉི་ལོག་པ་ ▫ *nyi 'og pa* ▪ *aparāntaka* ▪ {PH}Aparāntaka
[subschool of the Vaibhāṣika]

ཉི་ལོགས་ ▫ *nyi logs* ▪ {C}ātapas ▪ {C}sunshine

ཉི་ཤུ་ ▫ *nyi shu* ▪ *viṃśati* ▪ **twenty**

ཉི་ཤུ་བ་ ▫ *nyi shu pa* ▪ *viṃśatikā* ▪ **Vasubandhu's The**
Twenty (viṃśatikā)

ཉི་ཤུ་ཙ་གཅིག་ ▫ *nyi shu rtsa gcig* ▪ {PH}twenty-one

ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ ▫ *nyi shu rtsa gnyis* ▪ {MV}dvāviṃśati-
vidha; {MSA}dvāviṃśati ▪ **twenty-two**

ཉི་ཤུ་ཙ་བདུན་ ▫ *nyi shu rtsa bdun* ▪ **twenty-seven**

ཉི་ཧོང་ ▫ *nyi hong* ▪ {PH}Japan; Japanese

ཉིང་དགོས་ ▫ *nying dgos* ▪ **essential purpose**

ཉིང་མཚམས་ ▫ *nying mtshams* ▪ **gap between lives**

ཉིང་མཚམས་སྦྱར་བ་ ▫ *nying mtshams sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱོར་
སྦྱར་སྦྱོར་ ▪ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *pratisandhi* ▪
bridging the gap between lives ▫ {PH}[instance of]
taking rebirth

ཉིང་ལག་ ▫ *nying lag* ▪ **secondary limb**

ཉིད་ ▫ *nyid* ▪ {LCh,MSA}sva; {C}tva; {MV}eva; {MSA}
svaka ▪ **only; itself; just; particle abstracting a**
noun; -ness ▫ self; own; oneself

ཉིད་ཀྱི་ཚེས་ ▫ *nyid kyi chos* ▪ {C}sva-dharma; {MSA}
svakī ... dharmatā ▪ {C}his own dharma

ཉིད་དུ་ ▫ *nyid du* ▪ **self; same**

ཉིད་ལས་ ▫ *nyid las* ▪ **self; same; I**

ཉིན་ ▫ *nyin* ▪ {C}divasa; {C}divā ▪ **day** ▫ {C}waking; by
day

ཉིན་གཅིག་ ▫ *nyin gcig* ▫ {C}divasena ▫ **one day** ▫ {C}
during a day

ཉིན་པར་ ▫ *nyin par* ▫ {MSA}divā ▫ **in the day; during
the day**

ཉིན་པར་ཟས་མི་ཟ་བའི་ལྷས་བྱིན་ཚོན་པོ་རིང་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫
*nyin par zas mi za ba'i lhas byin tshon po rid pa ma
yin pa* ▫ **the non-thin Devadatta who does not eat
during the day**

ཉིན་མོ་ ▫ *nyin mo* ▫ **sun; day**

ཉིན་མོ་དགུང་ཐུན་ ▫ *nyin mo dgung thun* ▫ {PH}afternoon
session

ཉིན་མཚན་ ▫ *nyin mtshan* ▫ {C}diva-rātri; {C}rātri-diva ▫
` ▫ {C}day and night

ཉིན་མཚན་དུ་ལན་དུ་བྱ་དུ་ ▫ *nyin mtshan du lan drug tu* ▫
{MSA}aho-rātram ṣaṭ-krtvah ▫ **six times during the
day and night {T}**

ཉིན་རེ་བཞིན་ ▫ *nyin re bzhin* ▫ **[day-each-like]; daily;
every day; sun; day**

ཉིན་རེ་ལ་འང་ ▫ *nyin re la'ang* ▫ **even in each day; sun;
day**

ཉིན་ཤས་ ▫ *nyin shas* ▫ {PH}a few days

ཉུག་བྱེད་ལ་ ▫ *nyug byed la* ▫ {C}abhyokireya ▫ {C}
would bestow

ཉུང་ ▫ *nyung* ▫ {MSA}alpa; {C}alpaka; {MSA}paritta ▫
little; few ▫ {PH}little; few

ཉུང་ངུ་ ▫ *nyung ngu* ▫ {MSA}alpa ▫ **few; little**

ཉུང་ངུ་ཉུང་ངུ་ས་ ▫ *nyung ngu nyung ngus* ▫ {C}stoka-
stokam ▫ **little by little** ▫ {C}drop by drop

ཉུང་ངུ་ས་ ▫ *nyung ngus* ▫ **few**

ཉུང་ངུ་ས་ཚིག་ ▫ *nyung ngus tshig* ▫ **few words**

ཉུང་ངུ་ས་ཚིག་གིས་ ▫ *nyung ngus tshig gis* ▫ **with a few
words**

ཉུང་ཉུང་ ▫ *nyung nyung* ▫ **few; a few**

ཉུང་བ་ ▫ *nyung ba* ▫ {MSA}alpa; {MV}alpatva ▫ **little;**

few

ཉུང་བ་དང་ཆེས་ཉུང་བ་ ▫ *nyung ba dang ches nyung ba* ▫
{MSA}alpa-tara-tama ▫ **little and very little**

ཉུང་མ་ ▫ *nyung ma* ▫ **turnip**

ཉུང་ཟད་ ▫ *nyung zad* ▫ {PH}few; very few

ཉུང་ཤས་ ▫ *nyung shas* ▫ {PH}a small amount

ཉུང་ཤེས་ཤིག་ ▫ *nyung shes shig* ▫ **very few**

ཉེ་ ▫ *nye* ▫ {C}āsanna ▫ **near; dear; intimate** ▫ {C}
nearness

ཉེ་འཁོར་ ▫ *nye 'khor* ▫ {PH}near; nearby; range (of)

ཉེ་འཁོར་ ▫ *nye 'khor* ▫ {PH}neighboring [hell]

ཉེ་འཁོར་ན་ ▫ *nye 'khor na* ▫ {L}matsamīpa ▫ **in the
vicinity; in; near**

ཉེ་འཁོར་བ་ ▫ *nye 'khor ba* ▫ utsada ▫ **neighboring (hell)**

ཉེ་འཁོར་བའི་དམུལ་བ་ ▫ *nye 'khor ba'i dmyal ba* ▫
neighboring hell-being

ཉེ་འཁོར་དམུལ་བ་ ▫ *nye 'khor dmyal ba* ▫ **near hell**

ཉེ་གྱུར་ན་ ▫ *nye gyur na* ▫ {C}ceṣṭate ▫ **become intimate;
become dear** ▫ {C}bestirs himself

ཉེ་ཉོན་ ▫ *nye nyon* ▫ {LCh}upakleśa ▫ **secondary
afflictions** ▫ ཉེ་ཉོན་ཉེ་གྱུར་གྱུར་བའི་ ▫ *nye nyon nyi shu
gzhan gyur bzhi* ▫ the twenty secondary afflictions
and the four changeables

ཉེ་ཉོན་ཉེ་གྱུ་ ▫ *nye nyon nyi shu* ▫ upakleśa ▫ **the twenty
secondary afflictions** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གྲོ་བ་མ་འཁོར་འཛིན་མ་འཆབ་པ་མ་འཚོག་པ་
༤་ཐུག་དོག་ཅ་སེར་སྐུ་མ་སྐུ་ལ་གཡོ་ཅ་རྒྱལ་ས་པ་༡༠་ནས་པ་འཚོ་བ་༡༡་ངོ་
ཚ་མེད་པ་༡༢་ཁྲིལ་མེད་པ་༡༣་མུག་ས་པ་༡༤་ཚློད་པ་༡༥་མ་དད་པ་༡༦་ལེ་
ལོ་༡༧་བག་མེད་པ་༡༨་བརྗེད་ངེས་པ་༡༩་ ▫ *dbye ba/ 1 khro ba/
2 'khon 'dzin/ 3 'chab pa/ 4 'tshig pa/ 5 phrag dog/
6 ser sna/ 7 sgyu/ 8 g.yo/ 9 rgyags pa/ 10 rnam pa
'tshe ba/ 11 ngo tsha med pa/ 12 khrel med pa/ 13
rmugs pa/ 14 rgod pa/ 15 ma dad pa/ 16 le lo/ 17
bag med pa/ 18 brjed nges pa/ 19* ▫ Divisions: (1)
belligerence (krodha); (2) resentment (upanāha);

(3) concealment (mrakṣa); (4) spite (pradāsa); (5) jealousy (phrag dog, īrṣyā); (6) miserliness (ser sna, mātsarya); (7) deceit (māyā); (8) dissimulation (sāthya); (9) haughtiness (mada); (10)

ཉེ་དུ་ ◻ *nye du* ▪ {C}jñāti ▪ {C}kinsmen

ཉེ་གནས་ཉིད་ ◻ *nye gnas nyid* ▪ {PH}disciple ◻ མོ་བ་དཔོན་
ལྷན་སྐྱབ་ཀྱི་ཉེ་གནས་ཉིད་དུ་འགྱུར། ◻ *slob dpon klu sgrub kyi*
nye gnas nyid du 'gyur ◻ [He] became the disciple of
the Master Nāgārjuna. ◻ {A4C-C}

ཉེ་བ་ ◻ *nye ba* ▪ {C}abhyāsa; {MSA}antika; {MSA}
āsanna; {MSA}samavahita ▪ **near; dear; intimate**
◻ བྱང་ཚུབ་ལ་ནི་ཉེ་བ་དང་ ◻ *byang chub la ni nye ba dang*
◻ one is closer to enlightenment

ཉེ་བ་ཉིད་ ◻ *nye ba nyid* ▪ {C}āsannatā ▪ {C}nearness

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ ◻ *nye ba'i nyon mongs* ▪ ཉོན་མོངས་ ◻ *nye*
nyon ▪ {MV}upakleśa ▪ **secondary affliction;**
secondary afflictive emotion

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ ◻ *nye ba'i nyon mongs pa* ▪
{MSA,MV}upakleśa ▪ **secondary affliction;**
secondary afflictive emotion

ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པའི་སྐོ་བྱར་བ་ ◻ *nye ba'i nyon mongs*
pa'i glo bur ba ▪ {MSA}āgantuka ... upakleśa ▪
adventitious affliction/afflictive emotion

ཉེ་བར་ ◻ *nye bar* ▪ {C}āsanna ▪ {C}near; nearness

ཉེ་བར་མཁོ་བ་ ◻ *nye bar mkho ba* ▪ **important points;**
important

ཉེ་བར་འཁོར་བ་ ◻ *nye bar 'khor ba* ▪ matsamīpa ▪ **in the**
vicinity; in; near

ཉེ་བར་གོས་པ་མེད་པ་ ◻ *nye bar gos pa med pa* ▪ {C}
anupalīpta ▪ {C}unstained; cannot be soiled

ཉེ་བར་གྱུར་དོ་ ◻ *nye bar gyur to* ▪ {C}abhyās'ito ▪ {C}
quite near

ཉེ་བར་གྱུར་པ་ ◻ *nye bar gyur pa* ▪ {C}abhyāsī-bhavati ▪
{C}comes near to

ཉེ་བར་དགོང་ ◻ *nye bar dgod* ▪ དགོང་འགོང་བཀོང་འགོང་ ◻
dgod 'god bkod 'god ▪ **set/state/establish/arrange/**
register/make a record/place [on throne]/put [a

signature]; array; affix

ཉེ་བར་འགྲོ་ ◻ *nye bar 'gro* ▪ {C}upaiti ▪ {C}undergo;
approach; come to; bear; imply

ཉེ་བར་འགྲོ་བ་ ◻ *nye bar 'gro ba* ▪ {C}upayāta; {C}
upasamkrāmati; {C}upagacchati ▪ {C}approached;
approach; stride up to; come to; come near; come;
go to; overpowered; take to; undergo; (with Sanskrit
na: remain unaware of)

ཉེ་བར་རྒྱས་པར་འགྱུར་ ◻ *nye bar rgyas par 'gyur* ▪ {C}
upabr̥mhayati ▪ {C}strengthen; promote

ཉེ་བར་སྐྱབ་ ◻ *nye bar sgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {L}upasamhārati ▪
establish ◻ bring to mind; help; arrange; compare;
bring; induce

ཉེ་བར་སྐྱབ་པ་ ◻ *nye bar sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}upasamhāra ▪
establish ◻ bring to mind; help; arrange; compare;
bring; induce

ཉེ་བར་བསྐྱབ་ ◻ *nye bar bsgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}upasamhārati ▪
establish ◻ bring to mind; help; arrange; compare;
bring; induce

ཉེ་བར་བསྐྱབས་དེ་ ◻ *nye bar bsgrubs te* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་
བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}
upasampadaya ▪ **establish** ◻ {C}in the attainment
of; having entered on

ཉེ་བར་འཇུག་པ་ ◻ *nye bar 'jug pa* ▪ upasthāpanā ▪ **close**
setting

ཉེ་བར་འཇོག་པ་ ◻ *nye bar 'jog pa* ▪ upasthāpanā;
upasthāpana ▪ **close setting**

ཉེ་བར་འཇོག་པར་བྱེད་ ◻ *nye bar 'jog par byed* ▪ {MSA}
(upa √sthā): upasthāpayati ▪ **close setting**

ཉེ་བར་ཉོན་མོངས་པ་ ◻ *nye bar nyon mongs pa* ▪
{MSA,MV}upakleśa ▪ {PH}secondary afflictions
(upakleśa)

ཉེ་བར་གཏོང་ ◻ *nye bar gtod* ▪ {L}upanayana ▪ **bring**
near; lead to; introduces; initiation ceremony for
the three (twice-born) upper castes in Hinduism

ཉེ་བར་རྟོག་པ་ ▫ *nye bar rtag pa* ▪ **spectator**

ཉེ་བར་རྟོག་པ་ ▫ *nye bar rtog pa* ▪ {C} *upaparīkṣamāṇo*; {MSA} *upalakṣaṇa*; *upalakṣaṇā* ▪ **realize; examine; investigation** ▫ {C} when he considers

ཉེ་བར་རྟོན་ ▫ *nye bar rton* ▪ {C} *upastabdha* ▪ {C} propped up; supported

ཉེ་བར་རྟོན་པར་བྱེད་པར་འགྲུར་ ▫ *nye bar rton par byed par 'gyur* ▪ {C} *upastambhayati* ▪ {C} prop up

ཉེ་བར་སྟོན་ ▫ *nye bar ston* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C} *upadeśin* ▪ {C} recommends

ཉེ་བར་སྟོན་པ་ ▫ *nye bar ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {Das} *upadeśa* ▪ **instruction; advice; prescription**

ཉེ་བར་བརྟག་པ་ ▫ *nye bar brtag pa* ▪ **spectator**

ཉེ་བར་བརྟག་པས་ ▫ *nye bar brtags* ▪ བརྟག་རྟོག་པར་བརྟག་པས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {C} *vyuparīkṣamāṇu* ▪ {C} in the face of that discovery

ཉེ་བར་བརྟན་ ▫ *nye bar brtan* ▪ {C} *upastambhanatā* ▪ {C} the fact of being supported

ཉེ་བར་བརྟེན་ ▫ *nye bar brten* ▪ {C} *upastambhanatā* ▪ {C} the fact of being supported

ཉེ་བར་བསྟན་ ▫ *nye bar bstan* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C} *upastambhanatā* ▪ {C} the fact of being supported

ཉེ་བར་བསྟན་པ་ ▫ *nye bar bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C} *upadiśati*; {C} *nidarśana* ▪ {C} point out; recommends; speak of; show; explain; expound; definite statement; definition

ཉེ་བར་བསྟན་པར་བགྱི་ ▫ *nye bar bstan par bgyi* ▪ {C} *upadekṣyāmi* ▪ **demonstrate; indicate; teach** ▫ {C} I can point

ཉེ་བར་བསྟུབས་པ་ ▫ *nye bar bstabs pa* ▪ {C} *upanāmita* ▪ {C} has bent over to

ཉེ་བར་གནས་ ▫ *nye bar gnas* ▪ (*upa* √*sthā*): {MV} *upatiṣṭhate*; {MV} *upasthita*; {L} *pratyupasthita*; {C} *upavartate* ▪ {C} to be present; rise up; turns up

ཉེ་བར་གནས་པ་ ▫ *nye bar gnas pa* ▪ {MSA} *upasthita*; {MSA} *pratyupasthāna*; {MSA} *pratyupasthāpana*; {MSA} *samupasthita*; {C} *āsanna-sthāyin*; {C} *pratyupasthita (bhavati)* (= *abhimukhībhūta*) ▪ {C} stood near to; (is/has been) set up; lives for; rise up against; is about to; immanent; is concerned with; have come round; entails; sets himself up

ཉེ་བར་ཕྱོགས་པར་འགྲུར་རྩོམ་ ▫ *nye bar phyogs par 'gyur ro* ▪ {C} *upanamati* ▪ {C} share

ཉེ་བའི་ཕྱོགས་ ▫ *nye ba'i phyogs* ▪ {PU} *pradeśa* ▪ {PH} adjacent

ཉེ་བར་འཕོ་བ་ ▫ *nye bar 'pho ba* ▪ {C} *upasaṃkrāmati* ▪ {C} approach; stride up to; come to; come near; goes to

ཉེ་བར་ཐང་བྱ་ ▫ *nye bar blang bya* ▪ {N} *upādāna* ▪ **that which is appropriated**{N}

ཉེ་བར་འབྲེལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *nye bar 'brel bar byed pa* ▪ {C} *paribadhnāti* ▪ {C} ties to

ཉེ་བར་སྟུར་བ་ ▫ *nye bar sbyar ba* ▪ སྟུར་སྟུར་སྟུར་སྟུར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C} *upasaṃhāra* ▪ {C} compare; suggest; bring (to mind); arrange; induce; provide

ཉེ་བར་མི་གོས་པ་ ▫ *nye bar mi gos pa* ▪ {C} *vitimira-karin* ▪ {C} remover of darkness

ཉེ་བར་འཚོ་བ་ ▫ *nye bar 'tsho ba* ▪ {C} *upadrava* ▪ {C} distress; calamity; trouble

ཉེ་བར་འཚོ་བ་ ▫ *nye bar 'tsho ba* ▪ **livelihood; sustenance**

ཉེ་བར་ཞི་ ▫ *nye bar zhi* ▪ {C} *upaśānta* ▪ **pacify** ▫ {C} in peace; appeased; calm(ly quiet)

ཉེ་བར་ཞི་བ་ / ཉེ་བར་ཞི་བ་ཉིད་ / ཉེ་བར་ཞི་ ▫ *nye bar zhi ba / nye bar zhi ba nyid / nyer zhi* ▪ {C,MSA} *upaśānta*; {C,MV} *upaśānti*; {MSA} *upaśama*; *upaśamana*; {C} *upaśāmyati* ▪ **quiescent; quiescence; pacification; peace; thorough peace; pacify; thoroughly pacify** ▫ {C} appeasing; appeases

ཉེ་བར་ཞི་བར་བྱེད་པ་ ▫ *nye bar zhi bar byed pa* ▪ *vyupaśama*; *vyupaśamana* ▪ **thorough pacifying**

ཉི་བར་ཞི་བྱེད་ ▫ *nye bar zhi byed* ▪ {MSA}(vy-upa √śam):
vyupaśamayati ▪ **thorough pacifying**

ཉི་བར་གཞག་པ་ ▫ *nye bar gzhag pa* ▪ {MV}upasthāna ▪
establishment

ཉི་བར་གཞོལ་བ་ ▫ *nye bar gzhol ba* ▪ {C}upapadyate ▪
{C}is reborn; gain rebirth

ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *nye bar bzhag pa* ▪ {LCh}upasthāna ▪
establishment

ཉི་བར་འོང་འགྲུག་ ▫ *nye bar 'ong 'gyur* ▪ {C}upagacchati
▪ {C}come (to); go to; overpowered; approach;
undergo; remain aware of

ཉི་བར་འོངས་གྲུག་ནས་ ▫ *nye bar 'ongs gyur nas* ▪ {C}
upāgamitva ▪ {C}having approached

ཉི་བར་ཡོངས་སྲུ་བརྟག་པ་ ▫ *nye bar yongs su brtag pa*
▪ {C}upaparīkṣate ▪ {C}investigate; consider;
regards as

ཉི་བར་རབ་དུ་སྦྱོར་བར་བྱེད་པ་ ▫ *nye bar rab tu sbyor bar
byed pa* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord*
▪ {C}prayujyamāna ▪ {C}engaged in effort

ཉི་བར་ལེན་པ་ ▫ *nye bar len pa* ▪ {MSA,MV,N}upādāna;
{C}upādānatā; {C}upādatta ▪ **substantial
cause; object appropriated; that which is
appropriated{N}; appropriated; causal
contributors** ▫ {C}grasping; to gain; grasps at;
grasped

ཉི་བར་ལེན་པ་པོ་ ▫ *nye bar len pa po* ▪ {N}upādātr ▪ **that
which appropriates{N}**

ཉི་བར་ལེན་པ་མེད་པར་ ▫ *nye bar len pa med par* ▪ {C}
anupādāya ▪ **not appropriated** ▫ {C}without
further clinging

ཉི་བར་ལེན་པ་འི་ཕུང་པོ་ལྔ་ ▫ *nye bar len pa'i phung po
lnga* ▪ {MSA}pañcopādāna-skandha ▪ **the five
appropriated aggregates**

ཉི་བར་འོངས་སྦྱིད་ ▫ *nye bar longs spyod* ▪ སྦྱད་སྦྱིད་སྦྱད་སྦྱིད་
▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}upabhoga ▪ {C}
enjoy (the happiness)

ཉི་བར་སོང་ནས་ ▫ *nye bar song nas* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ▫

song song song song ▪ {MSA}(upa-saṃ √kram):
upasamkramya ▪ **having gone close to {T}**

ཉི་བར་བསགས་པ་ ▫ *nye bar bsags pa* ▪ {L}upacita; {C}
upacaya ▪ {C}accumulated; accumulation

ཉི་བར་བསམ་པར་བྱ་ ▫ *nye bar bsam par bya* ▪ {C}
upanidhyāyati ▪ {C}meditate (on); touch and
examine

ཉི་ཅི་ ▫ *nye tsi* ▪ {C}upoṣadha ▪ {C}name of a Nāga-king

ཉི་ཚེ་བ་ ▫ *nye tshe ba* ▪ **trifling**

ཉི་རིང་ ▫ *nye ring* ▪ **the close and distant; close or
distant; intimacy and alienness; distance**

ཉི་ལམ་ ▫ *nye lam* ▪ **short path; quick path** ▫ {PH}short
path; short cut ▫ ལྷ་ལུ་ནས་ཉི་ལམ་བརྒྱད་ན་ ▫ *zhwa lu nas
nye lam brgyud na ...* ▫ From Shalu, if [one] follows
a short cut, ... ▫ {GCG} p. 27/48

ཉི་ལོ་ ▫ *nye'o* ▪ {C}abhyāsanna ▪ **near; very near**

ཉི་ར་མཁོ་ ▫ *nyer mkho* ▪ **important points; important**

ཉི་ར་བསྐྱབས་ ▫ *nyer bsgrubs* ▪ བསྐྱབས་སྐྱབས་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}upasamhāra ▪
establish; establishment

ཉི་ར་གཅིག་ ▫ *nyer gcig* ▪ **twenty-one** ▫ {PH}twenty-one

ཉི་ར་ཐོབ་ ▫ *nyer thob* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫
thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ ālokasyopalabdhiśa ▪
near attainment; near-attainment

ཉི་ར་ཐོབ་ནག་ལམ་པའི་སེམས་ ▫ *nyer thob nag lam pa'i
sems* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob
thob 'thobs* ▪ **the mind of radiant black near-
attainment** ▫ {PH}mind of radiant black near-
attainment

ཉི་ར་སྦྱོགས་ ▫ *nyer sdogs* ▪ {PH}preparation ▫ བསམ་གཏན་
དང་པོའི་ཉི་ར་སྦྱོགས་ ▫ *bsam gtan dang po'i nyer sdogs* ▫
preparation for the first concentration

ཉི་ར་བསྐྱོགས་ ▫ *nyer bsdogs* ▪ **sāmantaka ▪ preparation** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། བསམ་གཏན་དང་པོ་མི་ལྷོགས་མེད་ལ་ཉི་ར་
ལ་བྱེད་པ་ལས་དང་པོ་བ་མ་ཚལ་ཉི་ར་སེམས་ལྔ་པའི་ཉི་ར་ཉི་ར་སེམས་
པ་ཡིད་བྱེད་ལ་རབ་དུ་སྦྱོར་བའི་ཉི་ར་ལ་དགའ་བ་སྦྱད་པའི་ཉི་ར་བྱེད་
ཅེས་བྱེད་པ་ཡིད་བྱེད་ལ་སྦྱོར་བ་མཐའི་ཉི་ར་བྱེད་ ▫ *dbye ba/ bsam*

gtan dang po mi lcogs med la/ 1 yid la byed pa las
dang po ba/ 2 mtshan nyid so sor rig pa'i yid byed/
3 mos pa yid byed/ 4 rab tu dben pa'i yid byed/ 5
dga' ba sdud pa'i yid byed/ 6 dpyod pa yid byed/
7 sbyor ba mtha'i yid byed/ ▫ Divisions—for the
first concentration, the "not unable": (1) mental
engagement of a beginner; (2) mental engagement
of individual investigation of characteristics;
(3) mental engagement of belief; (4) mental
engagement of thorough isolation; (5) mental en

ཉེས་བཟོ་གསུང་དང་དངོས་གཞིའི་དྲིང་ངེ་འཛེན་དང་ལྷན་པ་ ▫
nyer bsdogs dang dngos gzhi'i ting nge 'dzin dang
ldan pa ▫ གཟུང་འཛེན་བཟུང་རྩུངས་ ▫ gzung 'dzin bzung
zungs ▫ {MSA}samantaka-maula-samādhi-sahagata
▫ **possessing the meditative stablization of the
preparations and actual absorption(s) {T}**

ཉེས་འབྲས་ ▫ nyer 'bras ▫ **substantial effect**

ཉེས་འབྲེལ་ ▫ nyer 'brel ▫ {C}upaśleṣa ▫ {C}adherence

ཉེས་སྤྲས་ ▫ nyer sbas ▫ upagupta ▫ **Upagupta**

ཉེས་འཚེ་བའི་དཀྱུལ་བ་ ▫ nyer 'tshe ba'i dmyal ba ▫ {PH}
trifling hells

ཉེས་འཚོ་ ▫ nyer 'tsho ▫ **livelihood; sustenance**

ཉེས་བཞག་ ▫ nyer bzhag ▫ {LCh}upasthāna; {C}
upasthayati ▫ **establishment** ▫ {C}call forth

ཉེས་ལེན་ ▫ nyer len ▫ ཉེ་བར་ལེན་པ། ▫ nye bar len pa/ ▫
upādāna ▫ **substantial cause; object appropriated;
appropriated; appropriation**

ཉེས་ལེན་གྱི་གྲུ་ ▫ nyer len gyi rgyu ▫ upādāna-kāraṇa ▫
substantial cause

ཉེས་ལེན་གྱི་སྤུང་བོ་ ▫ nyer len gyi phung po ▫ upādāna-
skandha ▫ **appropriated aggregates**

ཉེས་ལེན་བྱས་ནས་འབྲུང་བ་ ▫ nyer len byas nas 'byung ba
▫ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▫ ...
arises through ... acting as a cause

ཉེས་ ▫ nyes ▫ **bad; sin; evil; crime**

ཉེས་སྐྱོན་ ▫ nyes skyon ▫ **faults and defects**

ཉེས་ཅན་ ▫ nyes can ▫ **[crime-possessing]; criminal; evil**

one; having fault

ཉེས་པ། ཉེས་དམིགས། སྐྱོན་ ▫ nyes pa ▫ {LCh,L,MV,MSA}
doṣa; {MSA}duṣṭa; {MSA}duṣṭatā; {MSA}pradoṣa;
{C}kalaṅka; {MSA}aparādha ▫ **fault; fallacy; evil;
crime; bad; sin; deficiency; problematic; humor**
▫ {C}blemish

ཉེས་པ་བརྒྱད་ ▫ nyes pa brgyad ▫ {MSA}aṣṭa-doṣa ▫ **eight
faults**

ཉེས་པ་ལྷི་བ་ ▫ nyes pa lci ba ▫ **the heavier fault**

ཉེས་པ་རྣམས་གདུལ་བར་བྱ་བ་ ▫ nyes pa rnyams gdul bar
bya ba ▫ {MSA}doṣānāṃ vinayaḥ ▫ **discipline the
faults**

ཉེས་པ་མཐོང་བ་ ▫ nyes pa mthong ba ▫ {MSA}doṣa-
darśana ▫ **viewing faults**

ཉེས་པ་དང་སྐྱོན་ ▫ nyes pa dang skyon ▫ {C}doṣa-antara;
{C}antara ▫ **faults and defects**

ཉེས་པ་དང་ལྷན་པ་ལ་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པ་ཉིད་དུ་འཛེན་པ་
▫ nyes pa dang ldan pa la yon tan dang ldan pa
nyid du 'dzin pa ▫ གཟུང་འཛེན་བཟུང་རྩུངས་ ▫ gzung 'dzin
bzung zungs ▫ {MSA}doṣa-vati guṇa-vattva-grāhaḥ
▫ **conceiving that which has faults as something
with qualities {T}**

ཉེས་པ་སྤྱད་པ་ ▫ nyes pa spyad pa ▫ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫
spyad spyod spyad spyod ▫ {C}duṣcarita ▫ {C}bad
conduct

ཉེས་པ་སྤྱད་པ་སྤྱོད་པ་ ▫ nyes pa spyad pa spyod pa
▫ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ spyad spyod spyad spyod ▫ {C}
duṣcarita-cārin ▫ {C}doer of bad conduct

ཉེས་པ་བྱེད་པ་ ▫ nyes pa byed pa ▫ {MSA}duṣkṛta ▫ **to do
evil**

ཉེས་པ་མེད་ ▫ nyes pa med ▫ {MSA}adoṣa; {MSA}
doṣābhāva ▫ **faultless**

ཉེས་པ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ nyes pa med pa nyid ▫ {MSA}
nirdoṣatva ▫ **faultlessness**

ཉེས་པ་ཡོངས་སུ་སྤང་བ་ ▫ nyes pa yongs su spang ba
▫ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ spang spong spangs spongs ▫
{MSA}doṣa-parivarjana ▫ **thorough abandonment**

of faults

ཉེས་པ་གསུམ་ ▫ *nyes pa gsum* ▪ {MSA}doṣa-traya ▪ **three faults**

ཉེས་པར་བརྗེ་བར་འགྲུང་ ▫ *nyes par brtsi bar 'gyur* ▪ {C} *aparāddhah* ▪ {C}one who has offended; offend

ཉེས་པར་བསམས་པ་མེད་པ་ ▫ *nyes par bsams pa med pa* ▪ {C} *anavasādayamāna* ▪ {C}one who never rejected anyone

ཉེས་པ། ཉེས་དམིགས་ ▫ *nyes pa; nyes dmigs* ▪ དམིགས་ དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *ādīnava, apakṣāla* ▪ **fault**

ཉེས་བྱས་ ▫ *nyes byas* ▪ {L} *duṣkrta* ▪ **misdeed**

ཉེས་དམིགས་ ▫ *nyes dmigs* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {LCh,C,MSA} *ādīnava* ▪ **fault** ▫ {C}misfortune; reproach; punishment; affliction; danger

ཉེས་དམིགས་པ་ ▫ *nyes dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་ དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *ādīnava* ▪ **fault** ▫ {C}misfortune; reproach; punishment; affliction; danger

ཉེས་ཚོགས་ ▫ *nyes tshogs* ▪ {MSA} *doṣa-saṃcaya* ▪ **collection of faults**

ཉོ་ ▫ *nyo* ▪ ཉོ། ཉོ། ཉོས། ཉོས། ▫ *nyo/nyo/nyos/nyos/* ▪ **sell; to buy**

ཉོ་ཚོང་སོགས་ལ་འབད་པ་ ▫ *nyo tshong sogs la 'bad pa* ▪ **striving at selling and buying**{LWT 233}

ཉོན་ ▫ *nyon* ▪ *kleśa* ▪ **affliction**

ཉོན་སྐྱིབ་ ▫ *nyon sgrib* ▪ {LCh} *kleśāvaraṇa* ▪ **afflictive obstruction; obstruction to liberation**

ཉོན་སྐྱིབ་ཀུན་བདགས་ ▫ *nyon sgrib kun btags* ▪ བདགས་ འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *parikalpitakleśāvaraṇa* ▪ **the artificial afflictive obstructions; {T} acquired afflictive obstructions; artificial obstruction to liberation**

ཉོན་སྐྱིབ་ཀུན་བདགས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གཉིས་ ▫ *nyon sgrib kun btags brgya dang bcu gnyis* ▪ {PH}the one hundred and twelve artificial afflictive obstructions

ཉོན་སྐྱིབ་ཀུན་བདགས་དངོས་གཉིན་དུ་གྱུར་བའི་ཉོན་ཐོས་ཀྱི་ བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *nyon sgrib kun btags dngos gnyen du gyur pa'i nyan thos kyi bden pa mngon rtogs* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **a Hearer clear realizer of truth which is an actual antidote to the artificial afflictive obstructions**

ཉོན་སྐྱིབ་ཀུན་བདགས་སྤངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་གྱུར་བའི་ ཉོན་ཐོས་ཀྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *nyon sgrib kun btags spangs pa'i rnam grol lam du gyur pa'i nyan thos kyi bden pa mngon rtogs* ▪ **a Hearer clear realizer of truth which is a path of release that abandons the artificial afflictive obstructions**

ཉོན་སྐྱིབ་སྤངས་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་མཁྱིན་པ་ ▫ *nyon sgrib spangs pa'i cha nas bzhag pa'i mkhyen pa* ▪ མཁྱིན་མཁྱིན་མཁྱིན་མཁྱིན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ **an exalted knower that is posited from the viewpoint of abandoning the afflictive obstructions**

ཉོན་སྐྱིབ་སྤངས་པའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *nyon sgrib spangs pa'i ye shes* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **pristine wisdom that has abandoned the afflictive obstructions**

ཉོན་སྐྱིབ་ལྷན་སྐྱིས་བཅུ་དུག་ ▫ *nyon sgrib lhan skyes bcu drug* ▪ {PH}sixteen innate afflictive obstructions

ཉོན་སྐྱིབ། ཉོན་མོངས་པའི་སྐྱིབ་པ་ ▫ *nyon sgrib; nyon mongs pa'i sgrib pa* ▪ *kleśāvaraṇa* ▪ **afflictive obstruction**

ཉོན་ཅིག་ ▫ *nyon cig* ▪ {L} *śṛṇu* ▪ **listen [imperative]**

ཉོན་མོང་ཅན་ ▫ *nyon mong can* ▪ *kliṣṭa* ▪ **afflicted**

ཉོན་མོངས་ ▫ *nyon mongs* ▪ {LCh,C,MV} *kleśa*; (√*kliś*): {MSA} *kliśyate*; {C} *kliśyati*; {MSA;MV} *kliṣṭa*; {MSA} *saṃkliṣṭa*; {C} *vihanyate* ▪ **affliction; afflictive emotion** ▫ {C}be afflicted; to resist(?) འདི་ གསུམ་ཉོན་མོངས་ཅན་ཞེས་སྤྱད་ ▫ 'di gsum nyon mongs can zhes sbyar ▫ these three are specified as "afflictive"

ཉོན་མོངས་ཀྱི་སྐྱིབ་པ་ ▫ *nyon mongs kyi sgrib pa* ▪ *kleśāvaraṇa* ▪ **afflictive obstruction**

ཉོན་མོངས་ཀྱི་བག་ཆགས་ ▫ *nyon mongs kyi bag chags*

▪ predispositions/latencies of the afflictions/
afflictive emotions

ཉོན་མོངས་ཅན་ ▫ *nyon mongs can* ▪ {MSA} *kliṣṭa* ▪
afflicted; {T} afflictive

ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་གཉིད་ ▫ *nyon mongs can gyi gnyid* ▪
{PH} afflicted sleep

ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་མ་རིག་པ་ ▫ *nyon mongs can gyi ma
rig pa* ▪ {N} *kliṣṭāvidyā*; *kliṣṭāvidya* ▪ afflictive
ignorance{N}

ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ཡིད་ ▫ *nyon mongs can gyi yid* ▪
kliṣṭamanas ▪ afflicted mentality; afflictive
mentality; afflicted intellect

ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མ་རིག་པ་ ▫ *nyon mongs can ma
yin pa'i ma rig pa* ▪ nonafflictive ignorance

ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ ▫ *nyon mongs can min* ▪ {MV} *akliṣṭa*
▪ non-afflicted

ཉོན་མོངས་རྟོག་པ་སྤོང་ ▫ *nyon mongs rtog pa spong* ▪ སྤོང་
སྤོངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}
kliṣṭa-vitarka-varjanā ▪ abandon afflictive thought
{T}

ཉོན་མོངས་རྣམ་དག་པའི་གཞུང་ ▫ *nyon mongs rnam dag
pa'i gnas* ▪ {MV} *kleśa-śuddhy-āśraya* ▪ basis for
purifying the afflictions

ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་སྦྱང་བའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ ▫ *nyon mongs
rnam par sbyong ba'i rnal 'byor pa* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་
སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ yogi who
is purifying afflictions/afflictive emotions

ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་སྦྱང་བའི་ལས་དང་པོ་པ་ ▫ *nyon mongs
rnam par sbyong ba'i las dang po pa* ▪ སྦྱང་སྦྱང་
སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪
kleśaviśuddhyādikarmika ▪ beginner at purifying
the afflictive emotions; beginner at purifying
afflictions

ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་སྦྱང་བའི་ལས་དང་པོ་པའི་ཡིད་བྱེད་
▫ *nyon mongs rnam par sbyong ba'i las dang
po pa'i yid byed* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang
sbyong sbyangs sbyongs* ▪ *kleśaviśuddhyādikarmi
· kamanaskāra* ▪ mental contemplation of a
beginner at purifying afflictions/afflictive

emotions

ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་སྦྱང་བའི་ལས་དང་པོ་པའི་ཡིད་བྱེད་ ▫
*nyon mongs rnam par sbyong ba'i las dang po
ba'i yid byed* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong
sbyangs sbyongs* ▪ mental contemplation of
a beginner at purifying afflictions/afflictive
emotions

ཉོན་མོངས་རྣམ་སྦྱང་གི་དམིགས་པ་ ▫ *nyon mongs rnam
sbyang gi dmigs pa* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang
sbyong sbyangs sbyongs* ▪ objects for purifying
afflictions

ཉོན་མོངས་རྣམ་སྦྱང་གི་དམིགས་པ་ ▫ *nyon mongs rnam
sbyong gi dmigs pa* ▪ *kleśaviśodanā lambana* ▪
object of observation for purifying afflictive
emotions

ཉོན་མོངས་རྣམ་སྦྱང་གི་དམིགས་པ་ ▫ *nyon mongs rnam
sbyong gi dmigs pa* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang
sbyong sbyangs sbyongs* ▪ *kleśaviśodanā lambana*
▪ object of observation for purifying afflictions/
afflictive emotions

ཉོན་མོངས་རྣམ་སྦྱང་གི་དམིགས་པ་ ▫ *nyon mongs rnam
sbyong gi dmigs pa* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang
sbyong sbyangs sbyongs* ▪ *kleśaviśodanā lambana*
▪ object of observation for purifying afflictions/
afflictive emotions

ཉོན་མོངས་རྣམས་སྦྱང་གི་དམིགས་པ་ ▫ *nyon mongs rnam
sbyong gi dmigs pa* ▪ *kleśaviśodanā lambana* ▪
object of observation for purifying afflictions;
object of observation for purifying afflictive
emotions

ཉོན་མོངས་པ་ ▫ *nyon mongs pa* ▪ {MSA, MV} *kleśa*; {C}
āyāsa; {C} *raṇa*; {MSA} *kleśa-śakti* ▪ afflicted;
affliction ▫ {C} trouble; strife

ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེ་བའི་ཀློན་ཅམ་ ▫ *nyon mongs pa skye ba'i
rkyen tsam* ▪ {MSA} *kleśasyotpatti-pratyaya-mātram*
▪ mere condition of the production of afflictions

ཉོན་མོངས་པ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *nyon mongs pa bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་
སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}
utpādita-kleśa ▪ production of afflictions

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ ▫ *nyon mongs pa can* ▪ {MSA}kliṣṭa ▪ **afflicted**

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་ ▫ *nyon mongs pa can gyi yid* ▪ {MV}kliṣṭam manah ▪ **afflicted mind**

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པའི་མི་ཤེས་པ་ ▫ *nyon mongs pa can ma yin pa'i mi shes pa* ▪ {MV}akliṣṭam ajñānam ▪ **non-afflicted ignorance**

ཉོན་མོངས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བྲལ་བ་ ▫ *nyon mongs pa thams cad du bral ba* ▪ {L}sarvatra vigata-kleśa ▪ **free from all afflictions; {T} everywhere free from afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *nyon mongs pa dang bcas pa* ▪ {C}sāṅgana ▪ **afflicted** ▫ {C}with blemish

ཉོན་མོངས་པ་དང་མཐུན་པའི་ཚོས་ ▫ *nyon mongs pa dang mthun pa'i chos* ▪ {MSA}kleśānukūla ... dharma ▪ **phenomena concordant with affliction**

ཉོན་མོངས་པ་དང་དག་པའི་གནས་ ▫ *nyon mongs pa dang dag pa'i gnas* ▪ {MV}kleśa-śuddhy-āśraya ▪ **a place that if purified of afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *nyon mongs pa dang bral ba* ▪ {MSA}kleśa-vigama; {MV}kleśa-visamyoga ▪ **free from afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་དང་ལས་དང་སྐྱེ་བ་ ▫ *nyon mongs pa dang las dang skye ba* ▪ {MSA}kleśa-karma-janma ▪ **affliction, action, and production**

ཉོན་མོངས་པ་དང་ཤེས་བྱའི་སྐྱེ་བ་ ▫ *nyon mongs pa dang shes bya'i sgrib pa* ▪ {L,MSA,MV}kleśa-jñeya-āvaraṇa ▪ **afflictive obstructions and obstructions to omniscience**

ཉོན་མོངས་པ་འདུལ་བ་ ▫ *nyon mongs pa 'dul ba* ▪ {MSA}kleśa-vinayana ▪ **discipline the afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་འདུལ་བ་ལ་རབ་དུ་བཙོན་བ་ ▫ *nyon mongs pa 'dul ba la rab tu brtson pa* ▪ {MSA}kleśa-vinaya-samyukta ▪ **apply oneself to disciplining the afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་ནི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡིན་ ▫ *nyon mongs pa ni rnam par rtog pa yin* ▪ {MSA}vikalpa-kleśa ▪ **ideational afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ ▫ *nyon mongs pa rnams kyi gnyen po* ▪ {MSA}kleśānām pratipakṣaḥ ▪ **antidotes to the afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་སྤངས་པ་ ▫ *nyon mongs pa spangs pa* ▪ སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}kleśa-prahāṇa ▪ **abandon the afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་སྤོང་བ་ ▫ *nyon mongs pa spong ba* ▪ སྤང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}kleśa-prahāṇa ▪ **abandon the afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་མང་བ་ ▫ *nyon mongs pa mang ba* ▪ {MSA}kleśa-prācūrya; {MSA}kleśa-bāhulya ▪ **many afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ ▫ *nyon mongs pa med pa* ▪ {C}niḥkleśa; {C}niṣkleśa; {MSA}asaṃkleśa; {C}anaṅgana; {MSA}araṇā ▪ **unafflicted** ▫ {C}without afflictions; without blemish

ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་ ▫ *nyon mongs pa med par* ▪ {C}alpa-kṛcchrena ▪ {C}with little trouble

ཉོན་མོངས་པ་མེད་པར་གནས་པ་ ▫ *nyon mongs pa med par gnas pa* ▪ {C,MSA}araṇā-vihārin ▪ **one who abides without afflictions** ▫ {C}one who dwells in peace

ཉོན་མོངས་པ་ལས་རྣམ་དག་ ▫ *nyon mongs pa las rnam dag* ▪ {MSA}kleśād viśuddhiḥ ▪ **free from the afflictions**

ཉོན་མོངས་པ་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *nyon mongs pa las rnam par grol ba* ▪ འགྲོལ་འགྲོལ་དང་གྲོལ་གྲོལ་དང་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}kleśa-vimokṣa ▪ **completely freed from the afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ ▫ *nyon mongs pa'i kun nas nyon mongs pa* ▪ {MV}kleśa-saṃkleśa ▪ **thoroughly afflicted by the afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ ▫ *nyon mongs pa'i rgyu yin pa'i phyir* ▪ {MSA}kliṣṭa-hetuta ▪ **because of being the cause of the afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་སྐྱེ་བ་ ▫ *nyon mongs pa'i sgrib pa* ▪ {MSA,MV}kleśāvaraṇa ▪ **afflictive obstructions; obstructions to liberation**

ཉོན་མོངས་པའི་སྐྱེ་བ་རྣམ་པར་དག་ ▫ *nyon mongs pa'i sgrib pa rnam pa dgu* ▪ {MV}navadhā-kleśa-āvaraṇa ▪

nine aspects of the afflictive obstructions

ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་ཉིད་ ▫ *nyon mongs pa'i gnyen po nyid* ▪ {MSA}kleśa-pratipakṣatā ▪ **antidote to the afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་གཉེན་པོ་མཚན་པ་ ▫ *nyon mongs pa'i gnyen po mdzad pa* ▪ {MSA}kleśa-pratipakṣa-vidhāna ▪ **act as an antidote to the afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་དྲི་མ་མེད་པའི་གནས་ ▫ *nyon mongs pa'i dri ma med pa'i gnas* ▪ {MSA}kleśa-nairmalya-prāpty-āśraya (sic) ▪ **a place that is without the stains of the afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་འདས་ ▫ *nyon mongs pa'i 'dam* ▪ {C}kleśa-paṅka ▪ {C}mud of the afflictions

ཉོན་མོངས་པའི་ནད་རབ་དུ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ ▫ *nyon mongs pa'i nad rab tu zhi bar byed pa* ▪ {MSA}kleśa-vyādhi-prasamana ▪ **thorough pacification of the sickness of the afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་གནས་ངན་ལེན་གྱིས་རབ་དུ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *nyon mongs pa'i gnas ngan len gyis rab tu bskyed pa* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▪ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}kleśa-dausthulya-prabhāvitatva ▪ **thoroughly produced by assumption of bad afflicted states**

ཉོན་མོངས་པའི་བག་ལ་ཉལ་དང་བག་ཆགས་ ▫ *nyon mongs pa'i bag la nyal dang bag chags* ▪ {MSA}kleśānuśaya-vāsanā ▪ **dormancies and predispositions of the afflictions/afflictive emotions**

ཉོན་མོངས་པའི་མིད་པ་ ▫ *nyon mongs pa'i med pa* ▪ {L}anaṅgana ▪ **unafflicted; without afflictions**

ཉོན་མོངས་པའི་ཟག་པ་ ▫ *nyon mongs pa'i zag pa* ▪ *kleśārava ▪ **afflicted contaminations**

ཉོན་མོངས་པའི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *nyon mongs pa'i zag pa dang bcas pa* ▪ **contaminated phenomena of the afflictions**{Lati}

ཉོན་མོངས་པར་སྣང་བ་ ▫ *nyon mongs par snang ba* ▪ *སྣང་སྣང་སྣང་* ▪ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}kleśābhāsa ▪ **appearance of the afflictions**

ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *nyon mongs par byed pa* ▪ {MV}(pari-kkliś): *parikliśyate* ▪ **afflict**

ཉོན་མོངས་མ་མཆིས་ ▫ *nyon mongs ma mchis* ▪ {C}araṅāya ▪ **unafflicted** ▫ {C}one of those who are secluded

ཉོན་མོངས་མ་ཡིན་མི་མོངས་མིན་ ▫ *nyon mongs ma yin mi mongs min* ▪ {MV}na kliṣṭā nāpi vākliṣṭā ▪ **neither afflicted nor non-afflicted**

ཉོན་མོངས་མེད་ ▫ *nyon mongs med* ▪ **nonaffliction; nonafflictiveness; nonafflictive; without afflictive emotions**

ཉོན་མོངས་མེད་པ་ ▫ *nyon mongs med pa* ▪ {MSA}asaṃkliṣṭa; {MSA}nihsaṃkleśa; {C}araṅā ▪ **unafflicted; non-afflicted** ▫ {C}Peace (in the forest); appeasing

ཉོན་མོངས་མེད་པའི་དྲིང་ངེ་འཛིན་ ▫ *nyon mongs med pa'i ting nge 'dzin* ▪ **nonafflictive meditative stabilization**

ཉོན་མོངས་མེད་པར་འཁོར་ ▫ *nyon mongs med par 'khor* ▪ {MSA}asaṃkliṣṭa-saṃsṛti ▪ **circling in non-affliction**

ཉོན་མོངས་མེད་ཡན་ལག་ ▫ *nyon mongs med yan lag* ▪ {MV}nihkleśāṅga ▪ **limbs of non-affliction**

ཉོན་མོངས་ཚོགས་ ▫ *nyon mongs tshogs* ▪ {MSA}kleśa-gaṇa ▪ **collection of afflictions**

ཉོན་མོངས་མཚན་ཉིད་ནམ་དགུ་ ▫ *nyon mongs mtshan nyid rnam dgu* ▪ {MV}navadhā kleśa-lakṣaṇam ▪ **the nine aspects of the afflicted character**

ཉོན་མོངས་ཟད་པ་ ▫ *nyon mongs zad pa* ▪ {MSA}kleśa-kṣaya ▪ **extinguish the afflictions**

ཉོན་མོངས་གཟུང་ ▫ *nyon mongs gzung* ▪ {PH}afflicted objects

ཉོན་མོངས་གཟུང་རྟོག་མངོན་འགྲུབ་ ▫ *nyon mongs gzung rtog mngon 'gyur* ▪ {PH}the manifest conception of afflicted objects

ཉོན་མོངས་རགས་པ་མངོན་གྲུབ་པ་ ▫ *nyon mongs rags pa mngon gyur ba* ▪ **manifest coarse affliction**

ཉོན་མོངས་ཤས་ཆེ་བ་ ▫ *nyon mongs shas che ba* ▪
predominant afflictive emotion

ཉོན་མོངས་ཤས་བྱ་ཡི་སྐྱབ་པ་ ▫ *nyon mongs shes bya yi sgrub pa* ▪ {MSA}kleśa-jñeya-vṛti ▪ {PH}afflictive obstructions and obstructions to omniscience

ཉོན་མོངས་ཤས་བྱའི་སྐྱབ་པ་ ▫ *nyon mongs shes bya'i sgrub pa* ▪ {MSA}kleśa-jñeya-vṛti ▪ **afflictive obstructions and obstructions to omniscience**

ཉོན་མོངས་གསལ་བ་ ▫ *nyon mongs gsal ba* ▪ {MSA}kleśa-vinodana ▪ **clarify the afflictions**

ཉོན་མོངས་ལྡན་སྐྱེས་ ▫ *nyon mongs lhan skyes* ▪ saha-jakleśa ▪ **innate afflictions; innate afflictive emotion**

ཉོན་ཡིད་ ▫ *nyon yid* ▪ kliṣṭa-manas ▪ **afflicted mind**

ཉོན་ཤས་ ▫ *nyon shes* ▪ {PH}afflicted consciousness

ཉོལ་ ▫ *nyol* ▪ ཉལ། ཉལ། ཉལ། ཉོལ། ▫ *nyal/ nyal/ nyal/ nyol/* ▪ **lie down; sleep**

ཉོས་ ▫ *nyos* ▪ **to buy**

གཉན་ ▫ *gnyan* ▪ **evil spirit; a type of wild sheep which has a huge horn structure; "chronic sore" or "tumor" (refers to a swelling with abrasions)**

གཉའ་ཤིང་གང་ཙམ་ལྟ་བུ་ ▫ *gnya' shing gang tsam lta zhing* ▪ བཟ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}yuga-mātra-prekṣin ▪ {C}one who looks ahead only one yoke

གཉི་ག་ ▫ *gnyi ga* ▪ {MV}ubhaya ▪ **both**

གཉི་ག་མེད་པ་ལས་རིང་དུ་དང་ལྡན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ ▫ *gnyi ga med pa las ring du dang ldan pa yang ma yin* ▪ {C}(na-ubhayam antareṇā va) viprakṛṣṭā sthitā ▪ {C}nor does it stand somewhere between the two at a remote distance

གཉི་གའི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་ ▫ *gnyi ga'i phyogs dang mthun pa* ▪ {MSA}ubhaya-pakṣa ▪ **concordant with both directions**

གཉིད་ ▫ *gnyid* ▪ {LCh,C,L}middha; {LCh}nidrā; *supta* ▪ **sleep; sloth** ▫ {PH}sleep ▫ {C}torpor

གཉིད་ཀྱི་ལོག་ ▫ *gnyid kyi log* ▪ {L}apasvāpana ▪ **sleep;**

fall asleep

གཉིད་ཀྱིས་མ་ལོག་པ་ ▫ *gnyid kyis ma log pa* ▪ *a-supta;* *jāgrat* ▪ **not sleeping; awake**

གཉིད་ཀྱིས་ལོག་པ་ ▫ *gnyid kyis log pa* ▪ *supta* ▪ **[those who are] sleeping**

གཉིད་ཚུང་བ་ ▫ *gnyid chung ba* ▪ {L}middha ▪ **little sleep; torpor**

གཉིད་ཆེ་བར་ ▫ *gnyid che bar* ▪ {C}middha-guruka ▪ {C}weighted down by sloth

གཉིད་ལྷུག་པ་ ▫ *gnyid 'thug pa* ▪ **deep sleep**

གཉིད་མ་ལོག་པའི་གནས་སྐབས་ ▫ *gnyid ma log pa'i gnas skabs* ▪ **waking state{N}**

གཉིད་མཚན་ཉིད་པ་ ▫ *gnyid mtshan nyid pa* ▪ {PH}actual sleep

གཉིད་ལོག་ ▫ *gnyid log* ▪ {L}apasvāpana ▪ **sleep; to sleep**

གཉིད་ལོག་པ་ ▫ *gnyid log pa* ▪ {LCh}supta ▪ **to sleep**

གཉིད་ལོག་པའི་གནས་སྐབས་ ▫ *gnyid log pa'i gnas skabs* ▪ {N}supta-adhikāra ▪ **state of sleep{N}**

གཉིས་ ▫ *gnyis* ▪ {MSA}dvaya; {MSA}dvi; {C}ubhaya; {C}ubhi (=ubhaya) ▪ **two** ▫ {C}dual; duality; both

གཉིས་ཀ་ ▫ *gnyis ka* ▪ {C}ubhaya ▪ **both** ▫ {C}two

གཉིས་ཀ་ལྟར་ཡང་ ▫ *gnyi ka ltar yang* ▪ {PH}either way; in either case

གཉིས་ཀ་ལྟར་ཡང་ ▫ *gnyi ka ltar yang* ▪ {PH}either way; in either case

གཉིས་ཀའི་ཆ་ ▫ *gnyis ka'i cha* ▪ {MSA}ubhayāṃśa ▪ **second part**

གཉིས་ཀྱི་དོན་བྱེད་ ▫ *gnyis kyi don byed* ▪ {MSA}arthakara (dvayor-artha-kara) ▪ **performing two functions**

གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ ▫ *gnyis kyi mtshan nyid* ▪ {MSA}dvaya-lakṣaṇa ▪ **character of duality; dualistic character**

གཉིས་སྐྱེས་ ▫ *gnyis skyes* ▪ {PH}birds ("twice born")

གཉིས་གྱི་ཚུལ་གྱིས་སྤྱོད་པ་ ◻ *gnyis gyi tshul gyis spyod pa* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C} *dvaya-cārīṇī buddhi* ▪ **practice by way of dualistic modes** ◻ {C}the intellect courses in duality

གཉིས་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ ◻ *gnyis bcas kyi sbyor ba* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *sadvittīya prayoga* ▪ {GD:319} "argument concerning having a companion" [a form of reasoning used by the Cārvākas to argue against reincarnation]

གཉིས་གཉིས་ ◻ *gnyis gnyis* ▪ {PH}two each ◻ གཉིས་གཉིས་སྤྱུ་གྱིས། ◻ [They] split into two each. ◻ {YJD}

གཉིས་སྤོང་ ◻ *gnyis stong* ▪ *dvaya-sūnya* ▪ **empty of duality; emptiness of duality**

གཉིས་སྤོང་གི་རྟོགས་པ་ ◻ *gnyis stong gi rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ *dvaya-sūnya-adhigama* ▪ **realization of the emptiness of duality**{Gön-chok}

གཉིས་སྤོང་གི་རྣམ་པ་ཅན་ ◻ *gnyis stong gi rnam pa can* ▪ {PH}having the aspect of an emptiness of duality

གཉིས་དོན་ ◻ *gnyis don* ▪ **welfare of both [oneself and others]**

གཉིས་སྣང་ ◻ *gnyis snang* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}*dvayābhatā* ▪ **dualistic appearance**

གཉིས་སྣང་འཁྲུལ་པ་ ◻ *gnyis snang 'khrul pa* ▪ **mistaken dualistic appearance**

གཉིས་སྣང་གི་རྣམ་པ་ཅན་ ◻ *gnyis snang gi rnam pa can* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **having the aspect of dualistic appearance**

གཉིས་སྣང་གི་སྤྱོད་པ་ ◻ *gnyis snang gi spros pa* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **elaborations of dualistic appearances; dualistic elaborations**

གཉིས་སྣང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ ◻ *gnyis snang can gyi shes pa* ▪ {PH}dualistic consciousness

གཉིས་སྣང་རུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་རིག་ ◻ *gnyis snang nub pa'i tshul gyis rig* ▪ {GD:606} cognition of an object in a non-dual way

གཉིས་པ་ ◻ *gnyis pa* ▪ {MSA,MV}*dvitīya*; {MV}*dvaya* ▪ **second; in texts: second part**

གཉིས་པ་ལྟར་ན་ ◻ *gnyis pa ltar na* ▪ **in the second case**

གཉིས་པ་ལས་བྱས་པ་རྒྱུ་ཚེས་པའི་ཉེས་པ་ནི་ ◻ *gnyis pa las byas pa chud zos pa'i nyes pa ni* ▪ **the second fallacy is that actions done would be wasted**{MSI 420.4}

གཉིས་པ་ཤོས་ ◻ *gnyis pa shos* ▪ *-tama* ▪ {PH}the other of the two ◻ གཅིག་གིས་མཐོང་ནས་ཀྱི་རྒྱུ་ཨ་ཟ་ཞེས་ཏུ་ལ་གཉིས་པ་ཤོས་ཀྱང་ཀྱི་རྒྱུ་ཨ་ཟ་ཞེས་ཏུ་ལོ། ◻ *gcig gi mthong nas kyi hud a za zhes ngu la gnyis pa shos kyang kyi hud o po zhes ngu'o* ◻ One [brother] have seen [the other], [he] cried out "Alas!", and the other [brother] cried out "Alas!" as well. ◻ {A4C-C}

གཉིས་པོ་ ◻ *gnyis po* ▪ {MSA,MV}*dvaya* ▪ **second; two; dual; {T} both (?)**

གཉིས་བྲལ་ ◻ *gnyis bral* ▪ {MSA}*dvayena rahitam* ▪ **free from duality**

གཉིས་མིན་ ◻ *gnyis min* ▪ {MSA}*advaya* ▪ **non-duality; non-dual**

གཉིས་མེད་ ◻ *gnyis med* ▪ {L}*advaya* ▪ **non-duality; non-dual; non-dualistic**

གཉིས་མེད་ཀྱི་ཁྲོ་ ◻ *gnyis med kyi blo* ▪ **non-dual awareness; non-dual understanding**

གཉིས་མེད་ཚོས་ ◻ *gnyis med chos* ▪ {TN}*advaya-dharmatā* ▪ **non-dual reality**

གཉིས་མེད་པའི་དོན་ ◻ *gnyis med pa'i don* ▪ {MSA} *advayārtha* ▪ **non-dual object; non-dual meaning**

གཉིས་མེད་ཟབ་པ་ ◻ *gnyis med zab pa* ▪ **profundity regarding nonduality**

གཉིས་ལ་བརྟེན་པ་ ◻ *gnyis la brten pa* ▪ {C}*dvaya-nīrita* ▪ **depending on duality** ◻ {C}lean on duality

གཉིས་ལ་དམིགས་པ་ ◻ *gnyis la dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA} *dvayālabhāna* ▪ **dual object of observation; observing duality**

གཉིས་ལ་ཡོངས་སུ་གྱུ་བ་མེད་པ་ ◻ *gnyis la yongs su rgyu*

ba med pa ▪ ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་ ▫ *rgyu rgyu rgyu rgyu* ▪ {C} *dvaya-asamudācārātā*; {C}*samudācārātā* ▪ {C} habitual absence of all notions of duality

གཉིས་སུ་ ▫ *gnyis su* ▪ {C}*dvaya*; {C}*dvayatā* ▪ **as two; dual; duality**

གཉིས་སུ་འཁྲུལ་བ་ ▫ *gnyis su 'khrul pa* ▪ {MSA}*dvaya-bhrānti* ▪ **dualistic illusion**

གཉིས་སུ་གྲངས་ ▫ *gnyis su grangs* ▪ {PH} enumeration as two

གཉིས་སུ་གྲངས་པ་ ▫ *gnyis su grangs pa* ▪ **enumeration as two**

གཉིས་སུ་སྐྱང་བ་ ▫ *gnyis su snang ba* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}*dvaya-pratibhāsa*; {MSA}*dvayābhāsa* ▪ **dualistic appearance**

གཉིས་སུ་སྐྱང་བ་མེད་པ་ ▫ *gnyis su snang ba med pa* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA} *advayābhāsa* ▪ **non-appearance of duality**

གཉིས་སུ་སྐྱང་བའི་རྒྱ་ ▫ *gnyis su snang ba'i rgyu* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MV}*dvaya-prakhyāna-kāraṇa* ▪ **cause of dualistic appearance**

གཉིས་སུ་བྱར་མེད་ ▫ *gnyis su byar med* ▪ {C}*advaidhikāra* ▪ {C}not divided

གཉིས་སུ་དབྱེར་ ▫ *gnyis su dbyer* ▪ {C}*advaidhikāra* ▪ {C}not divided

གཉིས་སུ་མེད་ ▫ *gnyis su med* ▪ {MV}*advaya* ▪ **non-dual**

གཉིས་སུ་མེད་པ་ ▫ *gnyis su med pa* ▪ {C}*advaya(tā)*; {C} *advitīya* ▪ **non-dual; non-duality** ▫ {C}without a second

གཉིས་སུ་མེད་པ་ཤེས་པ་ ▫ *gnyis su med pa shes pa* ▪ {N} *advaya-vijñāna*; {C}*advaya-anvaya-jñāna* ▪ **non-dualistic cognition**{N} ▫ {C}subsequent cognition

གཉིས་སུ་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་སྦྱོར་ ▫ *gnyis su med pa'i skad cig sbyor* ▪ **nondual momentary training**

གཉིས་སུ་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱོར་བ་ ▫ *gnyis su med pa'i skad cig ma'i sbyor ba* ▪ **nondual momentary trainings**

གཉིས་སུ་མེད་པའི་དོན་ ▫ *gnyis su med pa'i don* ▪ {MSA} *advayārtha* ▪ **non-dual object; non-dual meaning**

གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ ▫ *gnyis su med pa'i tshul gyis* ▪ {C}*advaya-yogena* ▪ **through the non-dualistic mode** ▫ {C}in accordance with non-duality

གཉིས་སུ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *gnyis su med pa'i mtshan nyid* ▪ {L,MSA}*advaya-laksana* ▪ **non-dualistic character; character of non-duality**

གཉིས་སུ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ ▫ *gnyis su med pa'i shes pa* ▪ {N}*advaya-vijñāna* ▪ **non-dualistic cognition**{N}

གཉིས་སུ་འཛོལ་བ་རྣམ་པར་སྐྱངས་པ་ ▫ *gnyis su 'dzin pa rnam par spangs pa* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱངས་སྐྱངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}*dvaya-grāha-vivarjita* ▪ **abandon dualistic grasping**

གཞུག་མ་ ▫ *gnyug ma* ▪ {MSA}*nija; nijam* ▪ **fundamental; uncontrived; genuine**

གཞུག་མ་ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་འོད་གསལ་གྱི་སེམས་ ▫ *gnyug ma lhan cig skyes pa'i 'od gsal gyi sems* ▪ **fundamental innate mind of clear light**

གཞུག་མའི་ཡིད་ ▫ *gnyug ma'i yid* ▪ **fundamental cognition**

གཞུག་མའི་སེམས་། གཞུག་སེམས་ ▫ *gnyug ma'i sems; gnyug sems* ▪ **fundamental mind**

གཞུག་རླུང་ ▫ *gnyug rlung* ▪ **fundamental wind**

གཞུག་སེམས་ ▫ *gnyug sems* ▪ **fundamental mind; primordial mind**

གཉེན་ ▫ *gnyen* ▪ {LCh,MSA}*bandhu*; {LCh}*mitra* ▪ **relative; friend**

གཉེན་དང་སྐྱབས་གྱི་གཉེན་མཚན་གྱི་སེམས་ ▫ *gnyen dang snag gi gnyen mtshams kyi sems* ▪ **mind of relatives or kin over seven generations**

གཉེན་པོ་ ▫ *gnyen po* ▪ {L,LCh,MV,MSA}*pratipakṣa*; {MSA}*pratipakṣatva*; {MV}*vipakṣa*; {MSA} *prātipakṣika* ▪ **antidote; counteragents**

གཉེན་པོ་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བའི་སྦྱོབ་ས་ ▫ *gnyen po kun tu spyod pa'i stobs* ▪ {PH}the power of the properly applied antidote

བཞེན་པོ་སྐོར་དགུ་ ▫ *gnyen po skor dgu* ▪ **nine cycles of antidotes**

བཞེན་པོ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *gnyen po bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་
བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MV}
pratipakṣopagama ▪ **production of antidotes**

བཞེན་པོ་སྐོར་པ་ ▫ *gnyen po sgom pa* ▪ བསྐོར་སྐོར་བསྐོར་སྐོར་
སྐོར་སྐོར་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV,MSA}
pratipakṣa-bhāvanā; {MV,MSA}*pratipakṣasya bhāvanā* ▪ **cultivate antidotes; cultivation of antidotes**

བཞེན་པོ་སྐྱུ་བ་པ་ ▫ *gnyen po sgrub pa* ▪ **antidotal achieving**

བཞེན་པོ་བསྐོར་པ་ ▫ *gnyen po bsgom pa* ▪ བསྐོར་སྐོར་
བསྐོར་སྐོར་སྐོར་སྐོར་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV}
pratipakṣa-bhāvanā; {MV}*pratipakṣasya bhāvanā* ▪ **cultivate antidote**

བཞེན་པོ་ཉིད་ ▫ *gnyen po nyid* ▪ {C}*pratipakṣatva*;
{MSA}*pratipakṣatā* ▪ **antidotal** ▫ {C}process of counteracting

བཞེན་པོ་དང་མ་བྲལ་བ་ཉིད་ ▫ *gnyen po dang ma bral ba nyid* ▪ {MSA}*pratipakṣārahitvatva* ▪ **non-freedom from antidotes**

བཞེན་པོ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *gnyen po phun sum tshogs pa dang ldan pa* ▪ {MSA}*pratipakṣa-sampatti-yoga* ▪ **endowed with marvellous antidotes**

བཞེན་པོ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ ▫ *gnyen po phyogs kyi gzhi shes* ▪ *nimittagrahaṇapratipakṣaparigrhītam pratipakṣabhūtam vastujñānam* ▪ **knower of bases that is classed as an antidote/ knower of bases classed as an antidote/ knower of bases conjoined with the antidote to apprehension of signs that is classed as an antidote (mtshan 'dzin gyi gnyen pos zin pa'i gnyen po phyogs kyi gzhi shes)**

བཞེན་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *gnyen po yid la byed pa* ▪ *prātipakṣika-manaskāra* ▪ **antidotal mental contemplation**

བཞེན་པོ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་བསྐོར་པ་ ▫ *gnyen po yid la byed pa bsgom pa* ▪ བསྐོར་སྐོར་བསྐོར་སྐོར་སྐོར་སྐོར་ ▫ *bsgom*

sgom bsgoms sgoms ▪ {MSA}*prātipakṣika-manaskāra-bhāvanā* ▪ **cultivate antidotal mental contemplation**

བཞེན་པོ་ཡིན་པ་ ▫ *gnyen po yin pa* ▪ {MV}*pratipakṣatva* ▪ **antidotal**

བཞེན་པོ་ཡོངས་སུ་འབྲིབ་པ་ ▫ *gnyen po yongs su 'grib pa* ▪ {MSA}*pratipakṣa-parihāni* ▪ **diminishment of antidotes**

བཞེན་པོ་ལ་ལྡེམ་པོར་དགོངས་པ་ ▫ *gnyen po la ldem por dgongs pa* ▪ *pratipakṣābhisaṃdhi* ▪ **indirectly intending an antidote; intending an antidote**

བཞེན་པོ་ལྱུ་བ་པ་ ▫ *gnyen po'i sgrub pa* ▪ **antidotal achieving**

བཞེན་པོ་འི་ཚོས་ ▫ *gnyen po'i chos* ▪ {MSA}*prātipakṣika ... dharma* ▪ **antidotal phenomenon/doctrine**

བཞེན་པོ་འི་སྐྱོབ་པ་ཅན་ ▫ *gnyen po'i stobs can* ▪ {C}
pratipakṣa-balin ▪ **having antidotal power** ▫ {C} strong in resisting the enemy

བཞེན་པོ་འི་མཐའ་ ▫ *gnyen po'i mtha'* ▪ {MV}*pratipakṣānta* ▪ **antidotal limit; extreme antidote**

བཞེན་པོ་འི་དོན་ལྡན་པ་ ▫ *gnyen po'i don ldan pa* ▪ {MV}
pratipakṣārtha-yoga ▪ **having an antidotal object**

བཞེན་པོ་འི་རྣམ་པ་བསྐོར་པ་ ▫ *gnyen po'i rnam pa bsgom pa* ▪ བསྐོར་སྐོར་བསྐོར་སྐོར་སྐོར་སྐོར་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}*pratipakṣākāra-bhāvana* ▪ **cultivate the aspects of antidotes; cultivate the antidotes**

བཞེན་པོ་འི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ ▫ *gnyen po'i phyogs kyi gzhi shes* ▪ **knowers of bases that are classed as an antidote**

བཞེན་པོ་འི་དབྱེ་བ་ ▫ *gnyen po'i dbye ba* ▪ {MSA}
pratipakṣa-bheda ▪ **division of antidotes**

བཞེན་པོ་འི་ཚོགས་སྐྱུ་བ་ ▫ *gnyen po'i tshogs sgrub* ▪ **achieving through the collection of antidotes**

བཞེན་པོ་འི་ལམ་ ▫ *gnyen po'i lam* ▪ **antidotal path**

བཞེན་པོ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *gnyen phun sum tshogs pa* ▪ **excellent extraction; excellent family line**

བཞེན་པོ་གཞི་ཚོགས་ ▫ *gnyen bshegs tshogs* ▪ {C}*jñāti-*

samgho ▪ {C} the host of kinsmen
 བཞིན་བཤེས་ ▫ *gnyen bshes* ▪ {C}mitra; {MSA}bandhu ▪
 {C} friend; teacher
 བཞིན་བཤེས་བྱམས་པ་དང་འབྲེལ་བ་ ▫ *gnyen bshes byams
 pa dang 'dra bar* ▪ {C}snigdha-svajana ▪ {C}as
 if they were their own beloved relatives
 བཞིར་ ▫ *gnyer* ▪ {MSA}artha ▪ **purpose; sake (of)**
 བཞིན་པོ་ ▫ *gnyom po* ▪ {PH}moderate ▫ འཇམ་ལྗང་བཞིན་པོ་ ▫
 moderate climate
 མཉན་ ▫ *mnyan* ▪ མཉན། མཉན། མཉན། མཉན། མཉན། ▫ *mnyan/
 mnyan/ mnyand/ myand/* ▪ {LCh}śravaṇa ▪ **(1) listen**
(equivalent to nyan pa); (2) boat
 མཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱོམ་ལམ་རྒྱུད་ལྷན་ཆེན་པོའི་ཆེན་
 པོའི་ཆེན་པོའི་བར་དབྱེ་བ་ ▫ *mnyan thos kyi sgom lam
 chung ngu'i chung ngu nas chen po'i chen po'i chen
 po'i bar dgu* ▪ **the nine ranging from the small of
 the small up to the great of the great of a Hearer
 path of meditation**
 མཉན་དུ་འོངས་ ▫ *mnyan du 'ongs* ▪ **come to listen**
 མཉན་ན་དགའ་ཞིང་ ▫ *mnyan na dga' zhing* ▪ {C}śravaṇīya
 ▪ {C}delightful when being heard
 མཉན་པ་ ▫ *mnyan pa* ▪ {C}nāviko; {C}śṛṇoti; {C,MSA}
 śravaṇa; {C}sama ▪ **(1) boatman; (2) listen** ▫ {C}
 hear; learn; hearing; ferry-man; sailor; same; like;
 smooth
 མཉན་པ་དང་དད་པར་བྱ་ ▫ *mnyan pa dang dad par bya* ▪
 {C}śrotavya; {C}na śrotavyaṃ maṃsyante ▪ **listen**
and believe ▫ {C}should listen; decided not to
 listen
 མཉམ་ ▫ *mnyam* ▪ {C,MV}sama; {C}samāna; {C,MSA}
 tulya ▪ **equal; equality; similar; alike; same** ▫ {C}
 same as; self identical; identical; even; smooth;
 something like; likewise; equally; being truly;
 comparable; as if it were just
 མཉམ་རྗེས་བཞིན་ ▫ *mnyam rjes gnyis* ▪ {PH}the two —
 meditative equipoise and subsequent attainment
 མཉམ་ཉིད་ ▫ *mnyam nyid* ▪ **equality; sameness**

མཉམ་དུ་ ▫ *mnyam du* ▪ {C}samam ▪ **equally; together** ▫
 {C}impartially
 མཉམ་དུ་འབྱུང་བ་ ▫ *mnyam du 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་
 བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MV}samotpatti ▪
arise together
 མཉམ་དུ་བཞུངས་ ▫ *mnyam du gsungs* ▪ **equally said**
(that ...)
 མཉམ་བཞན་གྱི་རྒྱུད་ ▫ *mnyam gnas kyi rlung* ▪ **fire-**
dwelling wind
 མཉམ་པ་ ▫ *mnyam pa* ▪ {LCh,C,MV,MSA}sama; {MSA}
 samāna ▪ **equal; similar; alike; same** ▫ {C}same
 as; equal to
 མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *mnyam pa nyid* ▪ {C,MSA}samatā; {C}
 samatva; {MSA}samānatā ▪ **equality; sameness;**
similarity ▫ {C}self-identity
 མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་པ་སྐྱོམ་པ་ ▫ *mnyam pa nyid kyi rnam
 pa sgom pa* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom
 bsgoms sgoms* ▪ {MSA}samatākāra-bhāvana ▪
cultivate the aspect of equality
 མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡི་ཤེས་ ▫ *mnyam pa nyid kyi ye shes* ▪
 {MSA}samatā-jñāna ▪ **exalted wisdom of equality**
 མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་བསམ་པ་ ▫ *mnyam pa nyid kyi bsam pa* ▪
 {MSA}samatāśaya ▪ **thought of equality**
 མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ ▫ *mnyam pa nyid du 'gyur ba* ▪
 འགྱུར་འགྱུར་དགྱུར་གྱུར་བ་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA}
 samatā-gamana ▪ **become equal**
 མཉམ་པ་ཉིད་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *mnyam pa nyid du 'jug pa* ▪
 {MSA}samatā-pravṛtti ▪ **enter into equality**
 མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ལྟོ་བ་ ▫ *mnyam pa nyid du lta ba* ▪ བལྟོ་ལྟོ་
 བལྟོས་ལྟོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}samatā-darśana ▪
viewing sameness; view of equality ▫ {C}vision
 of sameness
 མཉམ་པ་ཉིད་དུ་ལྟོ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *mnyam pa nyid
 du lta ba yid la byed pa* ▪ བལྟོ་ལྟོ་བལྟོས་ལྟོས་ ▫ *blta lta
 bltas ltos* ▪ {MSA}samatekṣaṇā-manaskāra ▪ **mental**
contemplation in terms of viewing equality
 མཉམ་པ་ཉིད་ལ་དགོངས་པ་ ▫ *mnyam pa nyid la dgongs pa*

▪ {MSA} *samatābhīprāya* ▪ **thinking of sameness; in consideration of sameness; thinking of equality**

མཉམ་པ་ཉིད་ལས་ ▫ *mnyam pa nyid las* ▪ {C} *samantāt* ▪ {C} completely; on all sides; all the

མཉམ་པ་དང་མཉམ་པས་ ▫ *mnyam pa dang mnyam pas* ▪ {C} *sama-same (=tulya-pramāṇa)* ▪ **exactly equal** ▫ {C} the same in the self-identical realm of dharma; arranged one by one in regular succession

མཉམ་པ་དང་མི་མཉམ་པས་ ▫ *mnyam pa dang mi mnyam pas* ▪ {C} *sama-viṣamena* ▪ **equal and unequal; similar and dissimilar** ▫ {C} in an irregular way

མཉམ་པ་མེད་པ་ ▫ *mnyam pa med pa* ▪ {C} *apratisamatā* ▪ **unequaled; dissimilar**

མཉམ་པ་འདི་སེམས་ ▫ *mnyam pa'i sems* ▪ **mind of equality**

མཉམ་པ་འདི་སེམས་ཉིད་ ▫ *mnyam pa'i sems nyid* ▪ {MSA} *sama-cittatā*; {MSA} *samāna-cittatā* ▪ **equal mind; {T} equal mindedness (?)**

མཉམ་པར་ ▫ *mnyam par* ▪ {C} *samam* ▪ **equally** ▫ {C} evenly

མཉམ་པར་འཇུག་ཅིང་ ▫ *mnyam par 'jug cing* ▪ {C} *samavahita (=vikṣepāt kṛta-pratīkārātvena)* ▪ **entering into equality** ▫ {C} they do meet

མཉམ་པར་འཇོག་ ▫ *mnyam par 'jog* ▪ {MSA} *samādhā* ▪ **[equal-ly-set]; setting in equipoise; compose mind for meditation**

མཉམ་པར་འཇོག་པ་ ▫ *mnyam par 'jog pa* ▪ {MSA} *samādhā*; *samādhāna* ▪ **[equal-ly-set]; setting in equipoise; compose mind for meditation** ▫ {PH} setting in equipoise [the 9th mental abiding (sams gnas)]

མཉམ་པར་འཇོག་པར་བྱེད་ ▫ *mnyam par 'jog par byed* ▪ {MSA} (*sam-ā dhā*): *samādadhāti* ▪ **setting in equipoise**

མཉམ་པར་ཐོབ་ན་ ▫ *mnyam par thob na* ▪ ཐོབ། འཇོག་འཇོག་ ཐོབ་འཇོགས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *sama-prāpta* ▪ **obtain equality**

མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་ ▫ *mnyam par ma gzhang* ▪ {C} *asamāhita* ▪ **not in meditative equipoise** ▫ {C}

unconcentrated

མཉམ་པར་མ་བཞག་ ▫ *mnyam par ma bzhang* ▪ {C} *asamāhita* ▪ **not in meditative equipoise** ▫ {C} unconcentrated

མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་ ▫ *mnyam par ma bzhang pa* ▪ {C,MSA} *asamāhita* ▪ **not in meditative equipoise** ▫ {C} unconcentrated

མཉམ་པར་ཞོག་ ▫ *mnyam par zhog* ▪ *samādhā* ▪ **meditative equipoise; compose the mind for meditation**

མཉམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *mnyam par gzhang pa* ▪ *samādhā* ▪ **meditative equipoise; compose the mind for meditation**

མཉམ་པར་བཞག་ ▫ *mnyam par bzhang* ▪ {C} *samāhita* ▪ **meditative equipoise {Gön-chok}; compose the mind for meditation** ▫ {C} collected; concentrated (on); composed

མཉམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *mnyam par bzhang pa* ▪ {L,MSA} *samāhita*; {C} *samāpanna* ▪ **meditative equipoise {Gön-chok}; compose the mind for meditation** ▫ {C} collected; concentrated (on); composed; obtained; immersed in; entered into

མཉམ་པར་བཞག་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *mnyam par bzhang pa ma yin pa* ▪ {MSA} *asamāhita* ▪ **not in meditative equipoise**

མཉམ་པར་བཞག་པར་ ▫ *mnyam par bzhang par* ▪ {C} *samāpadyanatā (=samāpatti)*; {C} *samāpadyanatā (=samāpatti)* ▪ **meditative equipoise** ▫ {C} attainment

མཉམ་པར་བཞག་པར་འཇོག་པ་ ▫ *mnyam par bzhang par 'jog pa* ▪ {MSA} *samavadhāna* ▪ **setting in meditative equipoise**

མཉམ་པར་རྩུང་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *mnyam par zung du 'jug pa* ▪ {L} *samādhīyante* ▪ **meditate; engage in meditation**

མཉམ་པས་ ▫ *mnyam pas* ▪ {C} *pramāṇatva* ▪ **measures**

མཉམ་སྦྱར་ ▫ *mnyam sbyor* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **union**

མཉམ་མེད་ ◻ *mnyam med* ▪ {MSA}asama; {N}atula ▪ **unequaled**{N}

མཉམ་མེད་ཟས་གཙང་སྲས་པོ་ ◻ *mnyam med zas gtsang sras po* ▪ {PH}the unequalled son of Śuddhodana

མཉམ་རྫོགས་ ◻ *mnyam rdzogs* ▪ **equal and complete**

མཉམ་གཞག་ ◻ *mnyam gzhang* ▪ **samāhita** ▪ **meditative equipoise; contemplative equipoise**

མཉམ་གཞག་ཡི་ཤེས་ ◻ *mnyam gzhang ye shes* ▪ **samāhita-jñāna** ▪ **exalted wisdom of meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་ ◻ *mnyam bzhag* ▪ {L}samāhita ▪ **meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་གི་ས་ ◻ *mnyam bzhag gi sa* ▪ **ground of meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་གི་ས་པ་ ◻ *mnyam bzhag gi sa pa* ▪ **one on a ground of meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་གི་ས་པ་མིན་པ་ ◻ *mnyam bzhag gi sa pa min pa* ▪ **not of a ground of meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་གུན་གཅིག་ ◻ *mnyam bzhag thun gcig* ▪ {PH}one session of meditative equipoise

མཉམ་བཞག་ནམ་མཁའ་ལྗང་བྱ་ ◻ *mnyam bzhag nam mkha' lta bu* ▪ **space-like meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་རྣམ་མཁའ་ལྗང་བྱ་ ◻ *mnyam bzhag rnam mkha' lta bu* ▪ **spacelike meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་སྣང་བཅས་ ◻ *mnyam bzhag snang bcas* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **meditative equipoise with appearance**

མཉམ་བཞག་སྣང་མེད་ ◻ *mnyam bzhag snang med* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **meditative equipoise without appearance**

མཉམ་བཞག་སྤང་གསུམ་པ་ ◻ *mnyam bzhag phung gsum pa* ▪ {PH}a third category of meditative equipoise

མཉམ་བཞག་ཙམ་པོ་པ་ ◻ *mnyam bzhag tsam po ba* ▪ **mere meditative equipoise**

མཉམ་བཞག་ཡིན་པ་ ◻ *mnyam bzhag yin pa* ▪ {C} **samāhita** ▪ **in meditative equipoise** ◻ {C}collected;

concentrated (on)

མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་ ◻ *mnyam bzhag ye shes* ▪ **samāhita-jñāna** ▪ **pristine wisdom of meditative equipoise; exalted wisdom of meditative equipoise**

མཉེན་ ◻ *mnyen* ▪ {C}cāru ▪ {C}slender; elegant; elegantly; beautiful; sweet

མཉེན་པ་ ◻ *mnyen pa* ▪ {C}mr̥du; {MSA}snigd̥hā ▪ {C}soft; low; weak; supple; dull

མཉེས་པ་ ◻ *mnyes pa* ▪ {C}mānanā ▪ **honor; to please; delight; be pleased; delighted** ◻ {C}take delight in

མཉེས་པར་དཀའ་ ◻ *mnyes par dka'* ▪ {MSA}durārādha ▪ **difficult to please**

མཉེས་པར་བྱ་བ་ ◻ *mnyes par bya ba* ▪ **to be honored**

མཉེས་པར་བྱས་ནས་ ◻ *mnyes par byas nas* ▪ {C}ārāgya ▪ {C}having pleased

མཉེས་པར་བྱས་པ་ ◻ *mnyes par byas pa* ▪ {C}ārāgayati ▪ **please; delight** ◻ {C}accomplish; give satisfaction to

མཉེས་པར་བྱས་ཤིང་ ◻ *mnyes par byas shing* ▪ {C}ārād̥hita ▪ {C}pleased; having found pleasure in

མཉེས་པར་བྱེད་ ◻ *mnyes par byed* ▪ {MV}ārāgana ▪ **please; delight**

མཉེས་པར་བྱེད་པར་འགྲུབ་ ◻ *mnyes par byed par 'gyur* ▪ {C}ārāgayati ▪ **please; delight** ◻ {C}accomplish; give satisfaction to

མཉེས་པོ་ ◻ *mnyes po* ▪ **interesting**

མཉེས་བྱ་ཕྱིར་ ◻ *mnyes bya phyir* ▪ {C}ārād̥hita ▪ {C}pleased; having found pleasure in

ཉེད་པ་ ◻ *rnying pa* ▪ **old**

ཉེད་བ་ ◻ *rnying ba* ▪ {PH}old

ཉེད་མ་ ◻ *rnying ma* ▪ **Nying-ma; Old Translation School of Tibetan Buddhism**

ཉེད་མ་པ་ ◻ *rnying ma pa* ▪ **Nying-ma-pa (Old Translation) Order**

རྩིང་ཤོས་ ▫ *rnying shos* ▪ {PH} most ancient

རྩིད་ ▫ *rnyed* ▪ བརྩིད། རྩིད། བརྩིས། རྩིས། ▫ *brnyed/ rnyed/ brnyes/ rnyes/* ▪ {LCh,L}lābha; {C}labhate ▪ **verb: find; gain; discover**7 **noun: goods; property; profit** ▫ grasp; {C}acquire; get; receive; apprehend; get hold of

རྩིད་དཀའ་ ▫ *rnyed dka'* ▪ **difficult to find**

རྩིད་བཀུར་ ▫ *rnyed bkur* ▪ {PH}wealth and respect

རྩིད་གྲུར་ནས་ ▫ *rnyed gyur nas* ▪ {C}labdhā ▪ **having found; having gained** ▫ {C}having obtained

རྩིད་འགྲུར་ ▫ *rnyed 'gyur* ▪ {C}vindati ▪ **find; gain** ▫ {C}entrance; discovers

རྩིད་ཐོབ་ ▫ *rnyed thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}labdha ▪ **obtain; gain** ▫ {C}taken; taken hold of; seized upon; gained

རྩིད་དོན་ ▫ *rnyed don* ▪ **object found**

རྩིད་ནས་ ▫ *rnyed nas* ▪ {C}labdhvā; {C}pratītya ▪ **having found; having gained** ▫ {C}conditioned (by); had got

རྩིད་ནས་ཐོབ་པ་ ▫ *rnyed nas thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}labdha ▪ **obtain; gain; find**

རྩིད་པ་ ▫ *rnyed pa* ▪ {L,MSA,C}lābha; {C}pratīlabha (=pratīlābha); upālambha (sic){MSA}; {MSA}(√śri): śrayate; {C}parāpunati ▪ **verb: find; gain; discover; get**7 **noun: goods; property; profit** ▫ {C}obtains; acquire; acquisition; acquiring; to win; will win

རྩིད་པ་དཀའ་ཞིང་ ▫ *rnyed pa dka' zhing* ▪ {C}durlabhatva ▪ **difficult to find** ▫ {C}being hard to get

རྩིད་པ་ངན་པ་རྩིད་པ་ཡིན་ནོང་ན་པ་རྩིད་དེ་ལེགས་པར་ས་རྩིད་དོ་ ▫ *rnyed pa ngan pa rnyed pa yin no ngan pa rnyed de legs par ma rnyed do* ▪ {C}lābhā me durlabdhā na sulabdhā ▪ {C}it is indeed a loss to me, and not a gain

རྩིད་པ་དང་བཀུར་སྡི་ ▫ *rnyed pa dang bkur sti* ▪

{C,MSA,MV}lābha-satkāra; {MSA}satkāra-lābha ▪ **gain and respect** ▫ {PH}wealth and respect ▫ {C}gain and honor

རྩིད་པ་དང་བཀུར་སྡི་དང་ཚོགས་སྲུ་བཅད་པ་ ▫ *rnyed pa dang bkur sti dang tshigs su bcad pa* ▪ {MSA}lābha-satkāra-śloka ▪ **gain, respect, and verses**

རྩིད་པ་དང་བཀུར་སྡི་དང་ཚོགས་སྲུ་བཅད་པ་དག་གི་སྲུང་བས་ ▫ *rnyed pa dang bkur sti dang tshigs su bcad pa dag gi ro myang bas* ▪ {C}lābha-satkāra-ślok'āsvāda ▪ **experience the taste of gain, respect, and verses** ▫ {C}relishing gain; honor; and fame

རྩིད་པ་དང་བཀུར་སྡི་མཚོན་པ་ ▫ *rnyed pa dang bkur sti'i mchod pa* ▪ {MSA}lābha-satkāra-pūjā ▪ **offering of gain and respect**

རྩིད་པ་དང་བཀུར་སྡིས་ ▫ *rnyed pa dang bkur stis* ▪ {C}lābha-satkāra ▪ **gain and respect** ▫ {PH}wealth and respect ▫ {C}gain and honor

རྩིད་པ་འདོད་ ▫ *rnyed pa 'dod* ▪ {C}lābha-kāma ▪ **wish to gain**

རྩིད་པ་ཡིན་ཏེ་ ▫ *rnyed pa yin te* ▪ {C}labdha ▪ **gained; found** ▫ {C}taken (hold of); seized upon

རྩིད་པ་ལེགས་པར་རྩིད་དོ་ ▫ *rnyed pa legs par rnyed do* ▪ {C}sulabdhā (me) lābhā ▪ {C}how good it is; how fortunate

རྩིད་པ་ལེགས་པར་རྩིད་པ་ཡིན་ ། ▫ *rnyed pa legs par rnyed pa yin* ▪ {C}lābhās teṣāṃ sattvānāṃ sulabdhāh ▪ {C}it is a gain for those beings, a great gain

རྩིད་པའི་དོན་དུ་ ▫ *rnyed pa'i don du* ▪ {MSA}lābhārtham ▪ **for the sake of gain**

རྩིད་པར་དཀའ་བ་ ▫ *rnyed par dka' ba* ▪ {C}durlabha ▪ **difficult to find** ▫ {C}rare

རྩིད་པར་གྲུར་ ▫ *rnyed par gyur* ▪ {C}labdha ▪ **find; gain**

རྩིད་པར་འགྲུར་ ▫ *rnyed par 'gyur* ▪ {C}labhate; {C}labdha; {C}pratīlabhate (=pratīlapsyante) ▪ **find; gain** ▫ {C}acquires; receives; gains; regains

རྩིད་པར་འགྲུར་བ་ ▫ *rnyed par 'gyur ba* ▪ {C}pratīlabhate ▪ **find; gain** ▫ {C}acquires; receives; gains; regains

རྟེན་པས་ཚོག་པའི་བསོད་ཉམས་པ་ ▫ *rnyed pas chog pa'i bsod nyoms pa* ▪ {C}prāpta-piṇḍika ▪ {C}one who lives on alms-food

རྟེན་པས་ཚོག་པའི་བསོད་སྟོམས་པ་ ▫ *rnyed pas chog pa'i bsod snyoms pa* ▪ **receiver of food-alms satisfied with what is found (this being of two types; in terms of quality and in terms of quantity)**

རྟེན་མ་ཐག་དུ་ ▫ *rnyed ma thag tu* ▪ {C}saha labdha ▪ **immediately/right/just after gaining** ▫ {C}as soon as he had gained

རྟེས་ ▫ *rnyes* ▪ བརྟེད། རྟེད། བརྟེས། རྟེས། ▫ *brnyed/ rnyed/ brnyes/ rnyes/* ▪ **verb: find; gain; discover** **noun: goods; property; profit**

རྟོག་པ་ ▫ *rnyog pa* ▪ བརྟོག་རྟོག་བརྟོགས། རྟོགས། ▫ *brnyog rnyog brnyogs/ rnyogs/* ▪ {MSA}kālūṣya ▪ **to sully; to dirty; mess**

རྟོག་པ་ཅན་དུ་མི་བྱེད་པ་ ▫ *rnyog pa can du mi byed pa* ▪ {MSA}akaluṣī-karaṇa ▪ **cause of dirtyness**

རྟོག་པ་མེད་པ་ ▫ *rnyog pa med pa* ▪ {MSA}niḥkālūṣyatva ▪ **unsullied; not dirty**

རྟོན་ ▫ *snyan* ▪ {C}karṇa; {C}kāvyā; {C}priya ▪ **ear** ▫ {C}poetry; poem; dear; kind

རྟོན་གྲགས་ ▫ *snyan grags* ▪ *yaśas* ▪ **fame**

རྟོན་སྒྲ། ▫ *snyan sgra* ▪ {PH}pleasant sound

རྟོན་དངགས་ ▫ *snyan dngags* ▪ {PH}poetry ▫ རྟོན་དངགས་ གྱི་རྒྱན་གྱིས་མ་བཅེངས། ▫ [It] is unrestrained by poetic ornamentation. ▫ HHDL Long Life

རྟོན་དངགས་ཀྱི་རྟེག་བྱེད་ ▫ *snyan dngags kyi rig byed* ▪ *samaveda* ▪ {PH}Samaveda

རྟོན་འཇེབས་ ▫ *snyan 'jeb* ▪ {MSA}valgu ▪ {PH}sweet-sounding and euphonous

རྟོན་གཏད་ ▫ *snyan gtad* ▪ རྟོན་གཏད། གཏོད། བཏད། གཏོད། ▫ *snyan gtad/ gtod/ btad/ gtod/* ▪ **[ear-focus] listen; hear**

རྟོན་ཐོས་ཀྱི་སྐོམ་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ ▫ *snyan thos kyi sgom lam rnam grol lam* ▪ **path of release of a Hearer path of meditation** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད།

མང་འདེན་བྱེད་ཀྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྐང་བྱ་སྐོམ་སྐང་ ཉམ་སྐྱིབ་སྐངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་གྱུར་པའི་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྗེས་ལ་མངོན་ ཉམས་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'dren byed kyi bar chad med lam gyi ngos skal gyi spang bya sgom spang nyon sgrib spangs pa'i rnam grol lam du gyur pa'i nyan thos kyi rjes la mngon rtogs* ▫ Definition: a Hearer's subsequent clear realizer that is a path of release that involves a state of having abandoned the afflictive obstructions that are to be abandoned by the path of meditation, these being the respective objects of abandonment by the u

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་སྐང་བྱ་སྐོམ་གྱིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་པ་སྐང་ བྱ་གཅིག་ཆར་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 spang bya rim gyis pa'i dbang du byas pa/ 2 spang bya gcig char ba'i dbang du byas pa/* ▫ Divisions: (1) those done in terms of a person who has gradual objects of abandonment; (2) those done in terms of a person who has simultaneous objects of abandonment

རྟོན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ ▫ *snyan thos kyi mthong lam rnam grol lam* ▪ འགྲོལ་འགྲོལ་དང་གྲོལ་གྲོལ་དང་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ **path of release of a Hearer's path of seeing** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ ཉིད། ཉམ་སྐྱིབ་ཀྱུན་བཏགས་སྐངས་པའི་རྣམ་གྲོལ་ལམ་དུ་གྱུར་པའི་ཉན་ ཐོས་ཀྱི་བཞེན་པ་མངོན་ཉམས་ ▫ *mtshan nyid/ nyon sgrib kun btags spangs pa'i rnam grol lam du gyur pa'i nyan thos kyi bden pa mngon rtogs/* ▫ Definition: a Hearer clear realizer of truth which is a path of release that abandons the artificial afflictive obstructions

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉན་ཐོས་ཤེས་པ་བརྒྱུད་ཚོས་ཤེས་བཞི་དང་རྗེས་ ཤེས་བཞི་ ▫ *dbye ba/ nyan thos shes pa brgyad/ chos shes bzhi dang rjes shes bzhi/* ▫ Divisions: eight Hearer cognitions (four doctrinal cognitions and four subsequent cognitions)

ཉན་ཐོས་ཀྱི་སྐྱུར་ལམ་བྱོད་ ▫ *nyan thos kyi sbyor lam drod* ▪ {PH}Hearer heat path of preparation

རྟོན་དུ་བསམ་ནས་ ▫ *snyan du bsam nas* ▪ {C} *samanvāharati* (=bhavatyā-rūpeṇa-avadhāraṇāt) ▪ {C}his mind is impressed by; consider; bring out; bring to mind; bear in mind; behave towards(?); thinks to himself

རྟོན་པ་ ▫ *snyan pa* ▪ {MSA}priya; {MSA}madhura; {MSA}sukha; {MSA}kalā (vāc); {MSA}yaśas;

{MSA}varṇa ▪ **pleasant; sweet to hear; fame; renown; glory** ▫ praise; well-sounding

སྐྱུ་པ་དང་མི་སྐྱུ་ན་པའི་སྐྱུ་ ▫ *snyan pa dang mi snyan pa'i sgra* ▪ {MSA}varṇāvarṇa-śabda ▪ **pleasant and unpleasant sound**

སྐྱུ་པར་སྐྱུ་བ་ ▫ *snyan par smra ba* ▪ {C}priya-vacana; {MSA}priyākhyāna ▪ **pleasant statement** ▫ {C} kind words

སྐྱུ་པར་སྐྱུ་ཞིང་ ▫ *snyan par smra zhing* ▪ {C}priya-vāditva ▪ **speaking pleasantly** ▫ {C}his words are kind and helpful

སྐྱུ་པར་རབ་གྲགས་ ▫ *snyan par rab grags* ▪ {MSA}prathita-yaśas ▪ **very famous**

སྐྱུ་པོ་ ▫ *snyan po* ▪ {MSA}priya ▪ **pleasant; sweet to hear; fame; renown; glory**

སྐྱུ་སྐྱུ་ ▫ *snyan smra* ▪ **speaking pleasantly**

སྐྱུ་ ▫ *snyam* ▪ manyate ▪ **verb: to think; consider; imagine**7 **noun: thought** ▫ {PH}[closing quotation marker for a thought]; thinking

སྐྱུ་བ་བྱིད་ལགས་སོ་ ▫ *snyam bgyid lags so* ▪ བྱི་བྱིད་བྱིས་བྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ **I thought thus**

སྐྱུ་བ་རྣམས་བྱེད་བ་ ▫ *snyam brnyas byed pa* ▪ {C}abhimanyati ▪ {C}feel conceited; feel superior to

སྐྱུ་སྐྱེ་དཔྱད་པར་བྱའོ་ ▫ *snyam ste dpyad par bya'o* ▪ ... **I think this, and it should be examined**

སྐྱུ་དུ་ ▫ *snyam du* ▪ {LCh}iti; {L}manyate; {C}tulanā ▪ **thinking** ▫ {C}think; comparing; comparison; weighing up

སྐྱུ་དུ་དོགས་པ་སྐྱེ་ ▫ *snyam du dogs pa skye* ▪ **generate a qualm; generate the qualm**

སྐྱུ་དུ་མེད་དོ་ ▫ *snyam du med do* ▪ {C}tulanā ▪ **not thinking(?)** ▫ {C}think; comparing; comparison; weighing up

སྐྱུ་དུ་འཛིན་པ་ ▫ *snyam du 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **the conception thinking**

སྐྱུ་དུ་ཡིད་གཉིས་ ▫ *snyam du yid gnyis* ▪ {L}vimati ▪

doubt

སྐྱུ་དུ་རེ་བར་བྱའོ་ ▫ *snyam du re bar bya'o* ▪ {C}pratikāṅkṣitavya ▪ {C}one must expect; should be expected; should expect

སྐྱུ་དུ་རྫོམ་ ▫ *snyam du rlom* ▪ {L}mānya ▪ **thinking** ▫ thought; respect; revere; venerable

སྐྱུ་དུ་སེམས་ ▫ *snyam du sems* ▪ {L}manyate ▪ **thinking**

སྐྱུ་དུ་སེམས་པ་ ▫ *snyam du sems pa* ▪ {L}mānasa ▪ **a mind thinking ...**

སྐྱུ་དུ་བསམ་ནས་ ▫ *snyam du bsam nas* ▪ {C}samanvāharati (=bhavatyā-rūpeṇa-avadhāraṇāt) ▪ **thinking** ▫ {C}his mind is impressed by; consider; bring out; bear in mind; bring to mind; behave towards; thinks to himself

སྐྱུ་སྐྱུ་པར་བྱེད་པ་ ▫ *snyams par byed pa* ▪ {C}pariṣyandayati ▪ **think** ▫ {C}moistens

སྐྱིགས་ ▫ *snyigs* ▪ kali ▪ **impure; degenerate**

སྐྱིགས་དུས་ ▫ *snyigs dus* ▪ སྐྱིགས་པའི་དུས་ ▫ *snyigs pa'i dus* ▪ {LCh}kaliyuga ▪ **[impurity-time]; degenerate era; impure time**

སྐྱིགས་དུས་ཀྱི་ཚེ་སྤང་འདི་ཉིད་ལ་ ▫ *snyigs dus kyi tshe thung 'di nyid la* ▪ **in just this short lifetime of the degenerate era**

སྐྱིགས་པའི་དུས་ ▫ *snyigs pa'i dus* ▪ སྐྱིགས་དུས་ ▫ *snyigs dus* ▪ {LCh}kaliyuga ▪ **[impurity-of-time] degenerate era; impure time**

སྐྱིགས་མ་ ▫ *snyigs ma* ▪ {LCh,MSA}kaṣāya ▪ **impurity; rotten; cruddy** ▫ {PH}degeneration; Degenerate [Era]

སྐྱིགས་མ་ལྔ་ ▫ *snyigs ma lnga* ▪ {MSA}pañca-kaṣāya ▪ **five impurities; five cruddinesses** ▫ {PH}five degeneration

སྐྱིང་ ▫ *snying* ▪ {LCh}hrdaya; {LCh}citta; {MSA}hrasva-hrdaya ▪ **heart; mind**

སྐྱིང་ཁ་ ▫ *snying kha* ▪ {PH}heart

སྐྱིང་ཁུ་ ▫ *snying khu* ▪ **fluidity**

སྙིང་གའི་ཚ་འདབ་ ▫ *snying ga'i rtsa 'dab* ▪ {PH}channel-petals of the heart [cakra]

སྙིང་གའི་ཚ་འདབ་བརྒྱད་ ▫ *snying ga'i rtsa 'dab brgyad* ▪ {PH}eight channel-petals of the heart [cakra]

སྙིང་གའི་ཚ་འདབ་བརྒྱད་ཀྱི་གྲུབ་ ▫ *snying ga'i rtsa 'dab brgyad kyi rgyun* ▪ {PH}continuation of the eight channel-petals of the heart [cakra]

སྙིང་གི་རྩུངས་ ▫ *snying gi zungs* ▪ {PH}strength of heart

སྙིང་དགའ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *snying dga' bar byed pa* ▪ {MSA} *hrdaya-saṃtuṣṭi-karī* ▪ **make the heart/mind happy**

སྙིང་རྗེ་ ▫ *snying rje* ▪ {LCh,L,MSA} *karuṇā*; {C,MSA} *krpā*; {MV} *krpatā*; {MSA} *karuṇāyamāna*; {MSA} *kāruṇika*; {MV,MSA} *kāruṇya* ▪ **[heart-foremost]; compassion** ▫ {C}pity

སྙིང་རྗེ་བྱེད་པ་ ▫ *snying rje khyab pa* ▪ {MSA} *karuṇā-sphurāṇa* ▪ **pervasive compassion**

སྙིང་རྗེ་ཅན་ ▫ *snying rje can* ▪ {MSA} *krpālu* ▪ **compassionate**

སྙིང་རྗེ་ཆེ་ཞིང་སྙིང་བཅེ་བ་ ▫ *snying rje che zhing snying brtse ba* ▪ *krpā-karuṇatā* ▪ **great compassion and pity**

སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ ▫ *snying rje chen po* ▪ *mahākaruṇā* ▪ **great compassion**

སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉིད་ ▫ *snying rje chen po nyid* ▪ {MSA} *mahā-karuṇatva* ▪ **greatly compassionate**

སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་སྐབ་ ▫ *snying rje chen po'i tshogs sgrub* ▪ **achieving through the collection of great compassion**

སྙིང་རྗེ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་པའི་སྐོ་ནས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཐོབ་ཐུང་དུ་རྒྱས་མཁུན་དོན་དུ་གཉེན་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་བསམ་པ་ ▫ *snying rje chen po'i gzhan dbang du gyur pa'i sgo nas sems can gzhan gyis sangs rgyas thob phyir du rnam mkhyen don du gnyer ba'i cha nas bzhag pa'i bsam pa* ▪ **a thought that, from the viewpoint of having come under the influence of great compassion, is posited from the viewpoint of seeking [to attain]**

an exalted knower of all aspects for the sake of other sentient beings' attaining Buddhahood

སྙིང་རྗེ་རྗེ་ལྟར་ ▫ *snying rje rje ltar* ▪ {LCh} *karuṇam* ▪ **pitifully**

སྙིང་རྗེ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *snying rje dang ldan pa* ▪ {MSA} *kāruṇika* ▪ **compassionate**

སྙིང་རྗེ་དང་ལྷན་པར་གནས་པ་ ▫ *snying rje dang ldan par gnas pa* ▪ {MSA} *sakarūṇā sthitiḥ* ▪ **the level of having compassion** {T}

སྙིང་རྗེ་ནི་རྣམ་པར་འཚོ་བའི་གཉེན་པོ་ ▫ *snying rje ni rnam par 'tshes ba'i gnyen po* ▪ {MSA} *karuṇā vihiṃsā-pratipakṣaḥ* ▪ **compassion is the antidote for harmfulness** {T}

སྙིང་རྗེ་རྣམ་པར་འབྲེལ་ ▫ *snying rje rnam par 'phel* ▪ {MSA} *krpā-vivṛddhi* ▪ **impel compassion**

སྙིང་རྗེ་བ་ ▫ *snying rje ba* ▪ {MSA} *karuṇāyana(ta)* ▪ **compassionate person**

སྙིང་རྗེ་བ་བྱེད་པ་ ▫ *snying rje ba byed pa* ▪ {MSA} *karuṇāyata* ▪ **practice compassion**

སྙིང་རྗེ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *snying rje bar byed pa* ▪ {MSA} (*√karuṇāya*): *karuṇāyate* ▪ **practice compassion**

སྙིང་རྗེ་མེད་པ་ ▫ *snying rje med pa* ▪ {L} *nirdaya* ▪ **non-compassion; pitiless; merciless; cruel**

སྙིང་རྗེ་ཚ་བ་ ▫ *snying rje rtsa ba* ▪ {MSA} *karuṇā-mūla* ▪ **compassionate roots; root of compassion**

སྙིང་རྗེ་ཚད་མེད་པ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *snying rje tshad med pa dang ldan pa* ▪ {MSA} *karuṇāpramāṇa-yukta* ▪ **possessing immeasurable compassion** {T}

སྙིང་རྗེ་ཞིང་སྙིང་བཅེ་བ་ ▫ *snying rje zhing snying brtse ba* ▪ {C} *krpā-karuṇatā* ▪ **compassion and pity**

སྙིང་རྗེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྩལ་བྱིས་དང་བརྟེན་པ་ ▫ *snying rje la brten nas tshul khirms dang bzod pa* ▪ *བརྟེན་བརྟེན་* ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA} *karuṇam agamyā sile ksantau ca* ▪ **ethics and patience/ forbearance/tolerance/endurance in dependence upon compassion**

སྙིང་རྗེའི་རྒྱུན་བསྟན་པ་ ▫ *snying rje'i rkyen bstan pa*

- བསྐྱོན་སྐྱོན་བསྐྱོན་སྐྱོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *karuṇā-pratyaya-saṃdarśana* ▪ **teach the conditions of compassion**
- སྦྱིང་རྗེའི་ཁྱད་པར་ ▫ *snying rje'i khyad par* ▪ {MSA} *karuṇā-viśeṣa* ▪ **attribute of compassion**
- སྦྱིང་རྗེའི་ལྷོན་གྱི་རྩ་བ་ ▫ *snying rje'i ljon shing* ▪ {MSA} *karuṇā-taru* ▪ **tree of compassion** {T}
- སྦྱིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ ▫ *snying rje'i bdag nyid* ▪ {MSA} *krpātmaka*; {MSA} *krpātman* ▪ **compassionate nature; nature of compassion**
- སྦྱིང་རྗེའི་བདག་ཉིད་ཅན་ ▫ *snying rje'i bdag nyid can* ▪ {MSA} *karuṇātmaka* ▪ **having a compassionate nature; having a nature of compassion**
- སྦྱིང་རྗེའི་ཕན་ཡོན་ ▫ *snying rje'i phan yon* ▪ {MSA} *karuṇānuśamsa* ▪ **benefit and qualities of compassion (?)** {T}
- སྦྱིང་རྗེའི་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་ ▫ *snying rje'i 'phel bar 'gyur ba* ▪ {MSA} *karuṇā-vrddhi-gamana* ▪ **impelled by compassion**
- སྦྱིང་རྗེའི་དབང་ ▫ *snying rje'i dbang* ▪ {MSA} *karuṇā-vaśa* ▪ **power of compassion**
- སྦྱིང་རྗེའི་རང་བཞིན་ ▫ *snying rje'i rang bzhin* ▪ {MSA} *karuṇā-maya* ▪ **compassionate nature**
- སྦྱིང་རྗེའི་བསམས་པ་ ▫ *snying rje'i bsam pa* ▪ {MSA} *krpāśaya* ▪ **compassionate thought; thought of compassion**
- སྦྱིང་རྗེས་བསྐྱེད་པའི་སྤྱུག་བསྐྱེད་ ▫ *snying rjes bskyed pa'i sdug bsngal* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed* ▪ {MSA} *karuṇā-janita ... duḥkha* ▪ **suffering/pain produced by compassion**
- སྦྱིང་རྗེས་བྱམས་པ་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ ▫ *snying rjes byams pa khyad par du 'phags pa* ▪ *karuṇā-sneha-vaiśeṣya*{MSA} ▪ **compassion is superior to love** {T}
- སྦྱིང་རྗེས་བྱས་པའི་སྤྱིན་པའི་ཕན་ཡོན་ ▫ *snying rjes byas pa'i sbyin pa'i phan yon* ▪ {MSA} *krpā-kṛta-dānānuśamsa* ▪ **benefits and qualities of giving which is done with compassion** {T}

- སྦྱིང་རྗེས་ཞི་ལ་མི་ཉེ་བའི་ལམ་གྱིས་ ▫ *snying rjes zhi la mi nye ba'i lam shes* ▪ **knober of paths that does not abide in [the extreme of] peace through compassion**
- སྦྱིང་རྗེས་ཞི་ལ་མི་གནས་པའི་ལམ་གྱིས་ ▫ *snying rjes zhi la mi gnas pa'i lam shes* ▪ *krpayā samāpratiṣṭhā mārgajñatā* ▪ **knober of paths that does not abide in [the extreme of] peace due to compassion**
- སྦྱིང་རྗེ་བས་ ▫ *snying stobs* ▪ {MSA,N} *sattva* ▪ **power of heart{N}; lightness** ▫ {PH} courageousness; fortitude; (lit.) power of heart ▫ {GD:594} intelligence
- སྦྱིང་རྗེ་བས་ ▫ *snying stobs* ▪ *sattva* ▪ **lightness; power of heart** ▫ {PH} courageousness; fortitude; (lit.) power of heart
- སྦྱིང་རྗེ་བས་ཅན་ ▫ *snying stobs can* ▪ {PH} lightness dominated
- སྦྱིང་ཐོབས་ཅན་ ▫ *snying thobs can* ▪ {PH} lightness
- སྦྱིང་ཐོབས་ཅན་གྱི་ང་རྒྱལ་ ▫ *snying thobs can gyi nga rgyal* ▪ {Larson} *vaikṛta*; *vaikṛtika*; *sattva ahaṃkāra* ▪ {PH} lightness dominated I-principle
- སྦྱིང་ནས་ ▫ *snying nas* ▪ **[heart-from]; from the heart; wholeheartedly; earnestly**
- སྦྱིང་ནས་འཇུག་པར་བྱེད་ ▫ *snying nas 'jug par byed* ▪ {MV} *bhāvena praviśati* ▪ **engage in ... wholeheartedly**
- སྦྱིང་པོ་ ▫ *snying po* ▪ {LCh,C,MSA} *garbha* (*{C}=madhya*); {LCh,L,MSA} *sāra*; {C} *asāratā*; {MSA,C} *varti*; {L,MSA} *maṇḍa* ▪ **essence; {T} matrix** ▫ {PH} heart-essence; point ▫ {C} enshrining; womb; embryo; place; seat; core; substance; substantial excellence; lack of a core; unsubstantiality; wick བསྐྱོན་པའི་སྦྱིང་པོ་གསལ་བར་བྱེད་པ་" ▫ *bstan pa'i snying po gsal bar byed pa* ▫ **Illuminating the essence of the teaching ...**
- སྦྱིང་པོ་ཆེན་པོའི་གཞན་དབང་དུ་གྱུར་ ▫ *snying po chen po'i gzhan dbang du gyur* ▪ **coming under the influence of great compassion(PGP-78)**
- སྦྱིང་པོ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *snying po dang ldan pa* ▪ {C} *sāravatī* ▪ {C} possessing a core

སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་ ▫ *snying po bsdus* ▪ བསྐྱུས་བསྐྱུས་སྐྱུས་ ▫ *bsdud bsdus sdus* ▪ **condense the essence**

སྒྲིང་པོ་མ་མཚིས་པ་ ▫ *snying po ma mchis pa* ▪ {C}
asārakata ▪ **essenceless; no essence** ▫ {C}lack of
 solidity; insubstantiality

སྒྲིང་པོ་མེད་ ▫ *snying po med* ▪ {C}*asārakata*; {C}*asāraka*
 ▪ **essenceless; no essence** ▫ {C}lack of solidity;
 insubstantial; insubstantiality

སྒྲིང་པོ་མེད་པ་ ▫ *snying po med pa* ▪ {C,*MSA*}*asāra*; {C}
asāraka; {C}*asārakata*; {C} *asārata* ▪ **essenceless;**
no essence ▫ {C}lack of solidity; insubstantiality;
 (something) insubstantial; not (in) the core; that
 which is without a core; lack of a core

སྒྲིང་པོ་གསར་པར་བྲོབ་པ་ན་ ▫ *snying po gsar par thob pa*
na ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob*
'thobs ▪ {C}*nava-maṇḍa-prāpta* ▪ {C}(when it is)
 like freshly made cream

སྒྲིང་བརྩེ་ ▫ *snying brtse* ▪ {C,*MSA*}*krpā*; {L}*anukampa* ▪
empathy ▫ concern; {C}pity

སྒྲིང་བརྩེ་ཆེ་ ▫ *snying brtse che* ▪ **great empathy**

སྒྲིང་བརྩེ་ཆེ་ཞིང་སྒྲིང་བརྩེ་བ་ ▫ *snying brtse che zhing*
snying brtse ba ▪ {C}*krpā-karuṇatā* ▪ {C}pity and
 compassion

སྒྲིང་བརྩེ་བ་ཉི་བར་བརྩུང་ནས་ ▫ *snying brtse ba nye bar*
bzung nas ▪ {C}*anukampām upādāya* ▪ **apprehend**
pity ▫ {C}moved to pity

སྒྲིང་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *snying brtse ba dang ldan pa* ▪
 {*MSA*}*krpālu* ▪ **having pity**

སྒྲིང་བརྩེ་བ་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *snying brtse*
ba yongs su smin pa'i mtshan nyid ▪ {*MSA*}*krpā-*
paripāka-lakṣaṇa ▪ **character of thoroughly**
mature pity

སྒྲིང་བརྩེ་ཞིང་སྒྲིང་བརྩེ་བ་ ▫ *snying brtse zhing snying brtse*
ba ▪ {C}*krpā-karuṇā* ▪ {C}pity and compassion

སྒྲིང་བརྩེ་ལྡན་ ▫ *snying brtser ldan* ▪ {*AGP*} *krpāluḥ* ▪
 {PH}compassionate

སྒྲིན་པོ་མེད་པ་ཡིན་པ་ ▫ *snyin po med pa yin pa* ▪ {C}

asārika ▪ **essenceless; no essence** ▫ {C}lack of
 solidity; insubstantiality; without a solid core

སྒྲིམ་པ་ ▫ *snyim pa* ▪ {C}*añjali* ▪ {C}cupped hands

སྒྲིམ་པ་གང་ ▫ *snyim pa gang* ▪ {PH}a cupped hands'
 worth [of something] ▫ སྒྲིམ་པ་གང་ཁྲིངས་ཏེ་ ▫ Having
 picked up a cupped hands' worth [of dirt], ... ▫ Toh.
 341 §27 "Asoka"

སྒྲིམ་པར་ཐོགས་ཏེ་ ▫ *snyim par thogs te* ▪ {C}*añjaliṃ kṛtvā*
 ▪ {C}having saluted reverently; stretched out their
 folded hands

སྒྲིམ་པ་ ▫ *snye ma* ▪ **fruit cluster**

སྒྲིད་ ▫ *snyed* ▪ {C}*iyat* ▪ **how much; however much** ▫
 {C}so great

སྒྲིད་ཅིག་ ▫ *snyed cig* ▪ {C}*iyat* ▪ {PH}just how much

སྒྲིད་འདུས་པ་ན་ ▫ *snyed 'dus pa na* ▪ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་
 ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▪ **as many**

སྒྲིམས་ ▫ *snyems* ▪ {C}*parāmr̥ṣati* (=mā rūpa-ādy-
abhiniveśa-yogena grahīr ity); {*MSA*}*pratyaya*
 ▪ {C}misconstrue as; adhere to; handle; {VM}
 haughtiness; pride; arrogance

སྒྲིམས་པ་ ▫ *snyems pa* ▪ **haughtiness; arrogance; pride**

སྒྲོན་ ▫ *snyon* ▪ བསྒྲོན། སྒྲོན། བསྒྲོན། སྒྲོན། ▫ *bsnyon/ snyon/*
bsnyond/ snyond/ ▪ **deny; to tell a lie**

སྒྲོན་དྲ་ ▫ *snyond* ▪ བསྒྲོན། སྒྲོན། བསྒྲོན། སྒྲོན། ▫ *bsnyon/*
snyon/ bsnyond/ snyond/ ▪ **deny; to tell a lie**

སྒྲོམ་པ་ ▫ *snyom pa* ▪ {C}*tulanā* ▪ **think; thinking;**
make even(?); make level(?); equalize(?) ▫ {C}
 comparing; comparison; weighing up

སྒྲོམ་པ་མེད་པ་ ▫ *snyom pa med pa* ▪ {C}*anikṣipta-dhura*
 ▪ {C}persistently; one who perseveres; one who
 persists in trying; name of a Bodhisattva

སྒྲོམ་པར་ ▫ *snyom par* ▪ {C}*klamatha* ▪ {C}weariness;
 fatigue

སྒྲོམ་ལས་ ▫ *snyom las* ▪ **indolent; indolence**

སྒྲོམ་ལས་བྱེད་པར་འགྱུར་ ▫ *snyom las byed par 'gyur* ▪ {C}
kilāsin ▪ {C}indolent

སྙོམ་ལས་མེད་པར་ ▫ *snyom las med par* ▪ {C}akilāsin ▪
{C}untiring

སྙོམས་ ▫ *snyoms* ▪ བསྙོམས། སྙོམས། བསྙོམས། སྙོམས། བསྙོམས།
bsnyam/ snyoms/ bsnyams/ snyoms/ ▪ {MSA}sama-
citta ▪ **verb: make even; make level; equalize**
adj.: equal; even

སྙོམས་འཇུག་ ▫ *snyoms 'jug* ▪ {LCh}samāpatti ▪
absorption; meditative absorption ▫ attainment

སྙོམས་འཇུག་དགུ་ ▫ *snyoms 'jug dgu* ▪ **nine [serial]**
absorptions

སྙོམས་འཇུག་སྒྲ་ཚོགས་མཐེན་པའི་སྒྲ་བས་ ▫ *snyoms 'jug*
sna tshogs mkhyen pa'i stobs ▪ **power of exalted**
knowledge of the varieties of meditative
equipoise

སྙོམས་འཇུག་པ་ ▫ *snyoms 'jug pa* ▪ samApattika ▪
Meditators

སྙོམས་འཇུག་པ་ ▫ *snyoms 'jug pa* ▪ {C}samāpatti ▪
a meditator Nihilist; absorption; meditative
absorption; Meditator [Nihilist] ▫ {C}attainment

སྙོམས་པ་ ▫ *snyoms pa* ▪ {MSA}samatā ▪ **verb: make**
even; make level; equalize7 **adj.: equal; even**

སྙོམས་པར་འཇུག་པ་ ▫ *snyoms par 'jug pa* ▪ {LCh,L,MSA}
samāpatti ▪ **absorption; meditative absorption** ▫
attainment

སྙོམས་པར་འཇུག་པ་དྲུག་པ་ ▫ *snyoms par 'jug pa drug pa*
▪ {PH}the six heretical sages

སྙོམས་པར་འཇུག་ལང་བྱེད་ལུས་པ་དང་ ▫ *snyoms par 'jug*
lang byed nus pa dang ▪ **one is able to enter and**
arise from absorption{PGP 87}

སྙོམས་པར་ཞུགས་སོ་ ▫ *snyoms par zhug so* ▪ {C}
samāpadyate ▪ **engage in; engage in meditative**
absorption ▫ {C}enter into; enter on

སྙོམས་པར་ཞུགས་པའི་ཚེ་ ▫ *snyoms par zhugs pa'i tshé*
ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **when**
one has engaged in meditative absorption

སྙོམས་པར་ཞུགས་སོ་ ▫ *snyoms par zhugs so* ▪ ཞུགས་
ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}

samāpadyate ▪ **engage in; engage in meditative**
absorption ▫ {C}enter into; enter on

སྙོམས་ཞུགས་ནས་ ▫ *snyoms zhugs nas* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་
ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}samāpadya
▪ **having engaged (in meditative absorption);**
having entered into (meditative absorption) ▫
{C}having entered

སྙོམས་ལས་ ▫ *snyoms las* ▪ **indolent; indolence**

སྙོམས་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་ ▫ *snyoms las kyi le lo* ▪ **laziness of**
neutral activities

བརྟན་ ▫ *brnyan* ▪ **image (?)**

བརྟས་པ་ ▫ *brnyas pa* ▪ བརྟས། རྟས། བརྟས། རྟས། བརྟས།
brnyas/ rnyas/ brnyas/ rnyas/ ▪ {L}parābhava; {C}
avamanyate; {C}avamāna; {C}avamānanā; {MSA}
avajñā ▪ {C}vanish; disappear; defeat; conquer;
harm; despise; contempt for others

བརྟས་པ་མེད་པ་ ▫ *brnyas pa med pa* ▪ {C}anadhimānanā
▪ {C}feel no undue sense of pride

བརྟས་པར་བྱེད་ཅིང་ ▫ *brnyas par byed cing* ▪ {C}
avamanyate ▪ {C}despise

བརྟས་ཤིང་ ▫ *brnyas shing* ▪ {C}kutsayati ▪ {C}contemns

བརྟེན། ▫ *brnyeg* ▪ **refers to; referent**

བརྟེན་ ▫ *brnyed* ▪ བརྟེན། རྟེན། བརྟེན། རྟེན། བརྟེན།
brnyed/ rnyed/ brnyes/ rnyes/ ▪ **verb: find; gain; discover**7 **noun:**
goods; property; profit

བརྟེས་ ▫ *brnyes* ▪ བརྟེས། རྟེས། བརྟེས། རྟེས། བརྟེས།
brnyed/ rnyed/ brnyes/ rnyes/ ▪ {MSA}anuprāpta; {C}
labhati ▪ **verb: find; gain; discover**7 **noun: goods;**
property; profit ▫ {C}get to; get at; seize upon

བརྟེས་ནས་ ▫ *brnyes nas* ▪ {C}adhigamyā ▪ **having**
found; having gained ▫ {C}when he has obtained;
when they have reached

བརྟེས་པ་ ▫ *brnyes pa* ▪ {C}prāpta; {MSA}upagamatva ▪
find; gain; discover; get; goods; property; profit
▫ {C}attained (to); reached

བརྟོན་མེད་དུ་ ▫ *brnyon med du* ▪ **undeniably**

བསྙོད་ ▫ *bsnyad* ▪ བསྙོད། རྙོད། བསྙོད། རྙོད། བསྙོད།
bsnyad/

*snyad/ bsnyad/ snyad/ ▪ udbhāvita{MSA} ▪
emphasize; explain* □ relate

བསྟན་པ་ □ *bsnyad pa ▪ {C}pravyāharati ▪ emphasize;
explain* □ {C}declares; express in conventional
words

བསྟུང་བར་གནས་པ་ □ *bsnyung bar gnas pa ▪ fasting*

བསྟུང་བར་གནས་པ་ལ་སོགས་པས་གཏུངས་ལ་ □ *bsnyung
bar gnas pa la sogs pas gdungs la ▪ they torment
themselves by abiding in fasting and so
forth{TSV 68a}*

བསྟོན་ □ *bsnyen ▪ བསྟོན། མྱོན། བསྟོན། མྱོན།* □ *bsnyen/
snyen/ bsnyend/ snyend/ ▪ {C}sevate ▪ {C}tend;
resort to; serve upon; placate*

བསྟོན་དཀའ་བར་ □ *bsnyen dka' bar ▪ {C}durāsada ▪ {C}
hard to conquer; difficult to deal with*

བསྟོན་བཀུར་ □ *bsnyen bkur ▪ {LCh}satkāra; {L}
paryupāsana ▪ respect; reverence; veneration;
serve and venerate* □ {C}honor; serve

བསྟོན་བཀུར་བགྲིས་པར་འགྲུར་ □ *bsnyen bkur bgyis par
'gyur ▪ བགྲི་བགྲིད་བགྲིས་གྲིས་* □ *bgyi bgyid bgyis gyis ▪
{C}apacāyati ▪ pay respect to; revere; venerate* □
{C}pay reverence to

བསྟོན་བཀུར་བྱ་བ་ □ *bsnyen bkur bya ba ▪ {C}paryupāste
▪ respect; reverence; veneration* □ {PH}object of
respect; object of veneration □ {C}honor

བསྟོན་བཀུར་བྱས་ □ *bsnyen bkur byas ▪ (upa √ās): {MSA}
upāsya; {MSA}upāsana ▪ respect; reverence;
veneration; serve and venerate*

བསྟོན་བཀུར་བྱས་ན་ □ *bsnyen bkur byas na ▪ {MSA}(pary-
upa √ās): paryupāsya; {C}upatiṣṭhati ▪ respect;
reverence; veneration* □ {C}furnish; serve upon;
waits on

བསྟོན་བཀུར་བྱས་པ་ □ *bsnyen bkur byas pa ▪ {C}
paryupāste ▪ respect; reverence; veneration* □ {C}
honor; honored; obedient

བསྟོན་བཀུར་བྱེད་ □ *bsnyen bkur byed ▪ {C}upatiṣṭhati;
{C}apacāyati; {L,C}paryupāste ({C}=upaṭṭhita
= purakkhata) ▪ respect; reverence; veneration;
pay respect; venerate; serve and venerate* □ {C}

honored; obedient; {L}honors; présenter mes
services

བསྟོན་བཀུར་བྱེད་པ་ □ *bsnyen bkur byed pa ▪ {C}
upasthāyaka ▪ respect; reverence; veneration; pay
respect; venerate* □ {C}attendant; who attend on

བསྟོན་སྐྱབ་ལས་གསུམ་ □ *bsnyen sgrub las gsum ▪ {PH}
prior approximation; attainment; and activities*

བསྟོན་ཏེ་ □ *bsnyen te ▪ {C}abhyāsanna ▪ approximate;
near*

བསྟོན་པ་ □ *bsnyen pa ▪ {C}sevate; {MSA}āsevana ▪
approximation* □ {C}tend; resort to; serve upon;
placate

བསྟོན་པར་ □ *bsnyen par ▪ {C}abhyāsanna ▪
approximate; near*

བསྟོན་པར་གྲིས་ □ *bsnyen par gwis ▪ {C}sevate ▪
approximate* □ {C}tend; resort to; serve upon;
placate

བསྟོན་པར་བྱ་བ་ □ *bsnyen par bya ▪ {C}sevate ▪
approximate* □ {C}tend; resort to; serve upon;
placate

བསྟོན་པར་བྱེད་པ་ □ *bsnyen par byed pa ▪ {C}anuvartate ▪
approximate* □ {C}last long; pursue; follow after;
complies with; imitate; come to; go likewise; go
with

བསྟོམས་པ་ □ *bsnyems pa ▪ haughty*

བསྟོལ་བ་ □ *bsnyel ba ▪ forgetfulness*

བསྟོལ་བ་མི་མངའ་བའི་ཚེས་ཉིད་ □ *bsnyel ba mi mnga' ba'i
chos nyid ▪ མངའ་མངའ་མངའ་མངའ་* □ *mnga' mnga' mnga'
mnga' ▪ {C}asammoṣa-dharmatā ▪ {C}a nature
which is never bewildered*

བསྟོལ་བ་མི་མངའ་/ བསྟོལ་བ་མི་མངའ་བ་ □ *bsnyel ba mi
mnga' / bsnyel ba mi mnga' ba ▪ not endowed with
forgetfulness/ not having forgetfulness*

བསྟོལ་བ་མི་མངའ་/ བསྟོལ་བ་མི་མངའ་བ་ □ *bsnyel ba mi
mnga' / bsnyel ba mi mnga' ba ▪ not endowed with
forgetfulness; not having forgetfulness*

བསྟོན་ □ *bsnyon ▪ བསྟོན། མྱོན། བསྟོན། མྱོན།* □ *bsnyon/*

snyon/ bsnyond/ snyond/ ▪ deny; tell a lie; disavow
falsely; lie7 noun: lie

བསྟོན་དུ་མེད་ ◻ *bsnyon du med* ▪ undeniably{N}

བསྟོན་མི་ནུས་པ་ ◻ *bsnyon mi nus pa* ▪ undeniably

བསྟོན་མེད་དུ་ ◻ *bsnyon med du* ▪ [deny-not exist-as];
undeniably

བསྟོན་བཅུགས་ ◻ *bsnyon btsugs* ▪ accuse falsely; assert
falsely

བསྟོན་བཅུགས་ ◻ *bsnyon btsugs* ▪ བཅུགས། འཇུགས།
བཅུགས། ཚུགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ [lie-
set]; accuse falsely; assert falsely

བསྟོན་ཚུགས་ ◻ *bsnyon tshugs* ▪ བཅུགས། འཇུགས། བཅུགས།
ཚུགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ accuse
falsely; assert falsely

བསྟོན་འཇུགས་ ◻ *bsnyon 'dzugs* ▪ བཅུགས། འཇུགས། བཅུགས།
ཚུགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ accuse
falsely; assert falsely

བསྟོན་བཅུགས་ ◻ *bsnyon gzugs* ▪ བཅུགས། འཇུགས། བཅུགས།
ཚུགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ accuse
falsely; assert falsely

བསྟོན་དང་ ◻ *bsnyond* ▪ བསྟོན། མྱོན། བསྟོན་ད། མྱོན་ད། ◻ *bsnyon/
snyon/ bsnyond/ snyond/* ▪ deny; to tell a lie

ད་མུ་ག་ཏ་ ◻ *ta thā ga ta* ▪ *tathāgata* ▪ [thus-gone] One
Gone Thus [an epithet of the Buddha]

ཏཱ་ཤི་ ◻ *tā shi* ▪ {PH}[Chinese] monk

ཏམ་ ◻ *tam* ▪ and; or; particle indicating question

ཏི་ཀ་ ◻ *ti ka* ▪ ཏི་ཀ་ ◻ *TI kA* ▪ {LCH}*tīkā* ▪ commentary
[tranliteration of Sanskrit word]

ཏི་ཀ་ ◻ *tī kā* ▪ ཏི་ཀ་ ◻ *Ti ka* ▪ *tīkā* ▪ commentary
[tranliteration of Sanskrit word]

ཏི་ལ་གྱི་འབྲུ་ ◻ *ti la gyi 'bru* ▪ {L}*tīlakaṇa* ▪ sesame seed

ཏི་ཀ་ཀ་ ◻ *ti kka* ▪ {LCh}*tīkā* ▪ commentary;
[tranliteration of Sanskrit word]

ཏི་ཀ་ཏ་ ◻ *ti kta* ▪ gentiana chiretta [{T} type of plant
(?); tranliteration of Sanskrit word (?)]

ཏིག་ཏ་ ◻ *tig ta* ▪ gentiana chiretta; [{T} type of plant]
{D1}

ཏིང་ངེ་འཛོན་ ◻ *ting nge 'dzin* ▪ བཟུང་འཛོན་བཟུང་རྩེངས་ ◻ *gzung
'dzin bzung zungs* ▪ {LCh,C,MSA,MV}*samādhi*;
{MSA}*samādhāna* ▪ meditative stabilization;
stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་བསྐྱེད་པར་བྱེད་དོ་ ◻ *ting nge 'dzin bskyed par
byed do* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ◻ *bskyed skyed bskyed
skyed* ▪ {MSA}*samādhim utpādayati* ▪ produce a
meditative stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་འཁོར་གསུམ་ ◻ *ting nge 'dzin gyi 'khor
gsum* ▪ three spheres of meditative stabilization
(object, agent, and action of meditative
stabilization)

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་རྒྱ་ཉིད་ ◻ *ting nge 'dzin gyi rgyu nyid*
▪ བཟུང་འཛོན་བཟུང་རྩེངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs*
▪ {MSA}*samādhi ... hetutva*; {MSA}*samādhy-
upaniṣattva* ▪ cause of meditative stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་སྒོ་ ◻ *ting nge 'dzin gyi sgo* ▪ བཟུང་འཛོན་བཟུང་
རྩེངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}*samādhi-
mukha* ▪ door of meditative stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་སྒྲོབས་ ◻ *ting nge 'dzin gyi stobs* ▪ བཟུང་
འཛོན་བཟུང་རྩེངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
samādhi-bala ▪ power of meditative stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་དོན་ ◻ *ting nge 'dzin gyi don* ▪ བཟུང་
འཛོན་བཟུང་རྩེངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
samādhy-artha ▪ object of meditative stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ ◻ *ting nge 'dzin gyi spyod
yul* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪
{MSA}*samādhi-gocara* ▪ sphere of meditative
stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་དབང་ ◻ *ting nge 'dzin gyi dbang* ▪ བཟུང་
འཛོན་བཟུང་རྩེངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
samādhi-vaśa; {MSA}*samādhy-ādhipatyā* ▪ power
of meditative stabilization

ཏིང་ངེ་འཛོན་གྱི་དབང་པོ་ ◻ *ting nge 'dzin gyi dbang po*
▪ བཟུང་འཛོན་བཟུང་རྩེངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs*
▪ {MSA}*samādhīndriya* ▪ power of meditative
stabilization

དྲིང་ངེ་འཛོལ་གྱི་དབྱེ་བ་ ◻ *ting nge 'dzin gyi dbye ba* ▪
 {MSA}samādhi-bheda ▪ **division of meditative
 stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་གྱི་རྩོད་བར་མི་བྱེད་པ་ ◻ *ting nge 'dzin
 gyi ro myong bar mi byed pa* ▪ {MSA}samādhy-
 anāsvādana ▪ **not experience the taste of
 meditative stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་གྱིས་རྣམ་པར་རྩེ་བ་ ◻ *ting nge 'dzin gyis rnam
 par rtse ba* ▪ {MSA}samādhi-vikrīḍita ▪ **play with
 meditative stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་ཉམས་པ་ ◻ *ting nge 'dzin nyams pa* ▪
 {MSA}samādhi-parihāṇi ▪ **experience/vision of
 meditative stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་འཕྲོབ་པ་ ◻ *ting nge 'dzin 'thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་
 འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}
 samādhi-lābha ▪ **obtain meditative stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་དང་ལྷན་པ་ ◻ *ting nge 'dzin dang ldan pa*
 ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs*
 ▪ {MSA}samādhi-yoga ▪ **having meditative
 stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་དང་གཟུངས་ ◻ *ting nge 'dzin dang gzungs* ▪
 {MSA}samādhi-dhāraṇī ▪ **meditative stabilization
 and retention {T}**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་པ་ ◻ *ting nge 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་རྩུངས་ ◻
gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MSA}samādhin ▪ **one in
 meditative stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་དཔག་དུ་མེད་པ་ ◻ *ting nge 'dzin dpag tu med
 pa* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs*
 ▪ {MSA}apramāṇa-samādhi ▪ **limitless meditative
 stabilizations**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་པ་ ◻ *ting nge 'dzin yongs
 su mi nyams pa* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་རྩུངས་ ◻ *gzung
 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}samādhy-aparihāṇi ▪
thoroughly uncorrupted meditative stabilization

དྲིང་ངེ་འཛོལ་ལ་མངའ་བ་ ◻ *ting nge 'dzin la mnga' ba*
 ▪ མངའ་མངའ་མངའ་མངའ་ ◻ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪
 {MSA}samādhi-vaśitā ▪ **sovereignty with respect
 to meditative stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་ལ་བརྟེན་པ་ ◻ *ting nge 'dzin la brten pa* ▪

{MSA}samādhāna-pratiṣṭhita; {MSA}samādhi-
 saṃniśraya; {MSA}samādhi-saṃniśrita ▪ **in
 dependence upon meditative stabilization**

དྲིང་ངེ་འཛོལ་གསུམ་ ◻ *ting nge 'dzin gsum* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་
 རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}samādhi-
 traya ▪ **three meditative stabilizations**

དྲིང་འཛོལ་ ◻ *ting 'dzin* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin
 bzung zungs* ▪ {LCh,MSA}samādhi ▪ **meditative
 stabilization**

དྲིང་འཛོལ་གྱི་སྐོ་ ◻ *ting 'dzin gyi sgo* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་རྩུངས་ ◻
gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MSA}samādhi-mukha ▪
door of meditative stabilization

དྲིང་འཛོལ་མང་ལྷན་ ◻ *ting 'dzin mang ldan* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་
 རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}samādhi-
 bahula ▪ **having many meditative stabilizations** ◻
 {PH}possessing many meditative stabilizations

དྲིང་འཛོལ་ལྷུང་དུ་ཐོབ་ ◻ *ting 'dzin myur du thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་
 འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}
 āśu-samādhi-lābhitā ▪ **quickly attain meditative
 stabilizations**

དྲིང་འཛོལ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ ◻ *ting 'dzin gsum gyi spyod
 yul* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪
 {MSA}samādhi-traya-gocara ▪ **sphere of the three
 meditative stabilizations**

དྲིལ་དཀར་ནག་ ◻ *til dkar nag* ▪ **white and black sesame
 grains**

ཏུ་ ◻ *tu* ▪ **accusative; dative; and locative particle: to;
 in; as; -ly; at**

ཏེ་ ◻ *te* ▪ **continuative particle indicating there is
 more to come in the sentence; sometimes setting
 off appositives and usually indicating there is
 another clause to the sentence**

ཏོ་ ◻ *to* ▪ **particle indicating period; {T} terminating
 particle (rdzogs tshig)**

ཏོན་མིན་པ་ ◻ *ton min pa* ▪ {PH}subitist; proponent of
 sudden enlightenment

ཏོམ་འཇུག་ ◻ *tom 'jug* ▪ **vague involvement**

ཏོམ་འཇུག་གི་མི་འོང་ངོ་ ◻ *tom 'jug gi mi 'ong ngo* ▪ **it will**

not come through some vague involvement

གངང་ ◻ *gtang* ▪ གངང་གཏོང་བདང་ཐོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}utsrjati ▪ **give; treat; cast away; send; let go; give away; let loose; play [an instrument]** ◻ {C}cast away; rejects; emits; cast off; cast out; come up; let go; abandon; (would) discard; let loose

གངང་སྐྱེ་ ◻ *gtang ste* ▪ གངང་གཏོང་བདང་ཐོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}avasrjya ▪ **having sent; having given away; having let loose; having played** ◻ {C}having let go; having renounced

གངང་བ་ ◻ *gtang ba* ▪ གངང་གཏོང་བདང་ཐོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {L}sramsana; {MSA}nikṣipta ▪ **give; treat; cast away; send; let go; give away; let loose; play [an instrument]** ◻ relax

གངང་བར་བྱ་ ◻ *gtang bar bya* ▪ གངང་གཏོང་བདང་ཐོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {MV}tyajana ▪ **give; treat; cast away; send; let go; give away; let loose; play [an instrument]**

གངད་ ◻ *gtad* ▪ གངད། གཏོད། བདད། གཏོད། ◻ *gtad/ gtod/ btad/ gtod/* ▪ **aim; focus** ◻ {PH}aim; purview ◻ གཞན་གྱི་གངད་འདུ་བའི་ཡུལ་མ་ཡིན། ◻ *gzhan gyi gtad 'du ba'i yul ma yin*, ◻ [This] is not an object that is included within the purview of others. ◻ {RGV-G}

གངད་གྱི་ ◻ *gtad rgya* ▪ {PH}entrustment

གངད་པ་ ◻ *gtad pa* ▪ {PH}aim; purview

གངད་བབས་ ◻ *gtad rabs* ▪ {PH}hierarch

གངད་བབས་ ◻ *gtad rabs bdun* ▪ {PH}[first] seven hierarchs [in succession to Śākyamuni Buddha]

གངད་བབས་ནག་པོ་ ◻ *gtad rabs nag po* ▪ {PH}the [fifth] hierarch *Kṛṣṇa/*Kāla

གངད་སའོ་ ◻ *gtad sa'o* ▪ [aim-place period]; what is identified as the object perceived [in this case by the misconceiver of a self]

གངད་སོ་ ◻ *gtad so* ▪ [aim-place period]; what is identified as the object perceived [in this case by the misconceiver of a self]

གངན་ ◻ *gtan* ▪ {LCh,C}atyanta ▪ (1) intensifier:

completely; utterly; final; at all; forever; (2) order; system ◻ {PH}completely; final

གངན་གྱི་སྐྱབས་ ◻ *gtan gyi skyabs* ▪ {PH}final refuge

གངན་གྱི་དོན་ ◻ *gtan gyi don* ▪ {PH}final aim

གངན་གྱི་བདེ་བ་ ◻ *gtan gyi bde ba* ▪ **final happiness**

གངན་གྱི་མདུན་མ་ ◻ *gtan gyi mdun ma* ▪ {PH}final concern

གངན་གྱི་འདུན་མ་ ◻ *gtan gyi 'dun ma* ▪ {PH}final objective

གངན་དུ་ ◻ *gtan du* ▪ {LCh,MSA}atyanta; {MV}atyantam ▪ **completely; forever**

གངན་དུ་འདོད་བ་ ◻ *gtan du 'dor ba* ▪ **discard forever; get rid of**

གངན་དུ་ཕན་བ་ ◻ *gtan du phan pa* ▪ **everlasting help**

གངན་དུ་བ་ ◻ *gtan du ba* ▪ {MSA}atyanta; {MSA}ātyantikātva ▪ **continual**

གངན་འདུན་གྱི་སྐྱེང་པོ་ ◻ *gtan 'dun gyi snying po* ▪ **the essence of final aspiration** ◻ {PH}essence of final aspiration

གངན་ནས་ ◻ *gtan nas* ▪ **utterly** ◻ བྱད་པར་གངན་ནས་མེད་པ་ནི་མ་ ཡིན་ནེ་ ◻ *khyad par gtan nas med pa ni ma yin te* ◻ ... but they are not utterly without difference ... {PGP-73}

གངན་མི་གོས་པ་ལ་འབད་ ◻ *gtan mi gos pa la 'bad* ▪ **strive at not being polluted at all**

གངན་མི་སྲིད་ ◻ *gtan mi srid* ▪ **utterly non-existent**

གངན་མེད་ ◻ *gtan med* ▪ {N}atyantābhāva; {MSA}atyantam asattvāt ▪ **completely non-existence{N}; utter non-existence{Gung-thang}**

གངན་མེད་དུ་གསུངས་པར་སོང་ཡང་ ◻ *gtan med du gsungs par song yang* ▪ **comes to say**

གངན་ཚོགས་ ◻ *gtan tshigs* ▪ {LCh,MSA,MV}hetu; {MSA}kāraṇa; kāraṇam ▪ **reason** ◻ མ་ངེས་པའི་གངན་ཚོགས་ ◻ *ma nges pa'i gtan tshigs* ◻ undeterminative reason {GD:103}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གཞུགས་ཚུལ་ཡིན་པའི་ལོག་པ་
 བ་ ▫ *dbye ba 1 phoygs chos/ 2 rjes 'gor/ 3 lodog pa /* ▫ Divisions: (1) property of the position (paksadharmata); (2) positive concomitance (anvaya); (3) negative concomitance (vyatireka) {GD:275}

གདན་ཚིགས་ལྟར་སྒྲུབ་ ▫ *gtan tshigs ltar snang* ▪ ལྟར་སྒྲུབ་
 ལྟར་སྒྲུབ་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {LCH}hetv-
ābhāsa ▪ **quasi-reason; pseudo/quasi/counterfeit reason**

གདན་ཚིགས་ཐིག་པ་ ▫ *gtan tshigs thig pa* ▪ *hetu-bindu*
 ▪ {GD:841} Dharmakīrti's Science of Reasoning. P:5715, Ce, 364.a.7-400.a.7

གདན་ཚིགས་རིག་པ་ ▫ *gtan tshigs rig pa* ▪ {MSA}hetu-
vidyā ▪ **knower of reasons; knowledge of reasons**

གདན་ཡོངས་སྲུ་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *gtan yongs su ma grub pa* ▪
 འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་སྲུ་མ་གྲུབ་པ་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub
grubs ▪ **completely non-existent**{S}

གདན་ལ་ཕབ་ ▫ *gtan la phab* ▪ གདན་ལ་དབབ། འབབས།
 ཕབ། ཐོབ། ▫ *gtan la dbab/ 'bebs/ phab/ phob/* ▪
 {LCH}nirṇaya; {LCH}viniścaya ▪ **[order-in-come down]; settle; delineate; ascertain; finalize [e.g., translation of a text]; revise [e.g., translation of a text]** ▫ ལེགས་པར་གདན་ལ་ཕབ་ནས་ ▫ *legs par gtan la phab nas* ▫ having settled well... ▫ ཕྱིས་མ་རིན་ཆེན་མཚོག་
 ལྷིས་ཀྱང་སྐད་གསལ་བཅུད་ཀྱིས་གདན་ལ་ཕབ་པའོ། ▫ *physis rma rin chen mchog gis kyang skad gsar bcad kyis gtan la phab pa'o/* ▫ Later, M#a Rin-chen-chok revised [the translation].with a new translation system {GZ 70a.6} ▫ ཡང་དག་པའི་ལྟ་བུ་གདན་ལ་ཐེབས་པ་དང་ ▫ *yang dag pa'i lta bas gtan la phebs pa dang* ▫ through settling it by means of the correct view and.... {MSI 426}

གདན་ལ་ཕབ་པར་བསྐྱུན་པའི་སྒྲིལ་ ▫ *gtan la phab par bstan pa'i sde* ▪
 བསྐྱུན་སྒྲིལ་བསྐྱུན་སྒྲིལ་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}upadeśa ▪ **discourses which delineate**{S} ▫ {C}Exposition(s); instruction; advice

གདན་ལ་ཐེབས་པ་ ▫ *gtan la phebs pa* ▪ གདན་ལ་ཐེབས།
 ཐེབས། ཐེབས། ཐེབས། ▫ *gtan la phebs/ phebs/ phebs/ phebs/* ▪
nirṇaya; viniścaya ▪ **settle; delineate;**

ascertain; revise [e.g., a translation]; finalize [e.g., a translation] ▫ ཡང་དག་པའི་ལྟ་བུ་གདན་ལ་ཐེབས་
 པ་དང་ ▫ *yang dag pa'i lta bas gtan la phebs pa dang*
 ▫ through settling it by means of the correct view and... {MSI 426}

གདན་ལ་ཐོབ་ ▫ *gtan la phob* ▪ གདན་ལ་དབབ། འབབས། ཕབ།
 ཐོབ། ▫ *gtan la dbab/ 'bebs/ phab/ phob/* ▪ *nirṇaya; viniścaya* ▪ **settle; delineate; ascertain; revise [e.g., a translation]; finalize [e.g., a translation]**

གདན་ལ་འཕེབས་ ▫ *gtan la 'phebs* ▪ *nirṇaya; viniścaya*
 ▪ **settle; delineate; ascertain; revise [e.g., a translation]; finalize [e.g., a translation]**

གདན་ལ་བབ་པར་བསྐྱུན་པའི་སྒྲིལ་ ▫ *gtan la bab par bstan pa'i sde* ▪
 བསྐྱུན་སྒྲིལ་བསྐྱུན་སྒྲིལ་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {L}upadeśa ▪ **discourses which delineate**

གདན་ལ་དབབ་ ▫ *gtan la dbab* ▪ གདན་ལ་དབབ། འབབས།
 ཕབ། ཐོབ། ▫ *gtan la dbab/ 'bebs/ phab/ phob/* ▪
nirṇaya; viniścaya ▪ **settle; delineate; ascertain; revise [e.g., a translation]; finalize [e.g., a translation]**

གདན་ལ་དབབ་པར་བསྐྱུན་པའི་སྒྲིལ་ ▫ *gtan la dbab par bstan pa'i sde* ▪
 བསྐྱུན་སྒྲིལ་བསྐྱུན་སྒྲིལ་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}upadeśa ▪ **discourses which delineate** ▫
 {C}Exposition; instruction; advice

གདན་ལ་དབབ་བྱ་ ▫ *gtan la dbab bya* ▪ {PH}that which
 is to be settled

གདན་ལ་དབབ་བྱའི་གཙོ་བོ་ ▫ *gtan la dbab bya'i gtso bo* ▪
 {PH}overriding concern; principle objective to be settled

གདན་ལ་འབབས་པ་ ▫ *gtan la 'bebs pa* ▪ གདན་ལ་དབབ།
 འབབས། ཕབ། ཐོབ། ▫ *gtan la dbab/ 'bebs/ phab/ phob/* ▪
nirṇaya{LCH}; *viniścaya*{LCH} ▪ **settle; delineate; ascertain; revise [e.g., a translation]; finalize [e.g., a translation]**

གདན་ལ་འབབས་པ། གདན་ལ་འབབས་པ་ ▫ *gtan la 'bebs pa; gtan la 'babs pa* ▪
 དབབ་འབབས་ཕབ་ཐོབ་ ▫ *dbab 'bebs phab phob* ▪ {N}niścaya; {N}viniścaya;
nirṇaya ▪ **delineate; settle; ascertain; revise/ finalize [e.g., a translation]**

གདམ་ ▫ *gtam* ▪ {LCh,C,MSA}kathā; {MSA}'brel

pa'i gtam = *sāmkathya* ▪ **speech; conversation; communication; talk; slogan** ◻ {PH} instructions; proverb; story ◻ {C} sermon; story ཟབ་མེ་རྟེན་ལྷུང་གསུང་ ◻ *zab mo rten 'byung gtam* ◻ talk on the profound dependent-arising {DASI 522.3} ◻ གསུང་དེ་བཞི་ཏ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲོན་ནས་སྒྲོན་དུ་བརྒྱུད་ ◻ *gtam de paNiD ta rnam kyis snyan nas snyan du brgyud* ◻ paṇḍitas passed this communication from ear to ear

གདམས་གྱི་སྦྱོར་བ་ ◻ *gtam gyi sbyor ba* ▪ {PH} rambling tales

གདམས་ངག་ ◻ *gtam ngag* ▪ **evil talk**

གདམས་ངན་ ◻ *gtam ngan* ▪ [talk-bad]; **bad talk; evil report**

གདམས་གྲུང་ ◻ *gtams gyur* ▪ {C}paripūrta ▪ {C}filled

གདི་མུག་ ◻ *gti mug* ▪ {LCh,L,MSA,MV}moha ▪ **obscuriation; bewilderment; delusion; ignorance; mental darkness** ◻ {PH}obscuriation; delusion

གདི་མུག་མེད་པ་ ◻ *gti mug med pa* ▪ *amoha* ▪ **non-bewilderment; non-ignorance**

གདི་མུག་ཤས་ཆེར་སྦྱོད་པའི་གཉེན་པོ་ ◻ *gti mug shas cher spyod pa'i gnyen po* ▪ སྦྱད་སྦྱོད་སྦྱད་སྦྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **antidote for those in whom bewilderment predominates**

གདིང་ ◻ *gting* ▪ {C}gādha; {C}āgādha ▪ **depth** ◻ {PH} depths ◻ {C}firm footing; foothold; bottom; bottom ངེས་པ་གདིང་ནས་འདྲོངས་ཏེ་ ◻ *nges pa gting nas 'drongs te* ◻ one must induce ascertainment from the depths ... {MSI 430}

གདིང་མཐའ་ ◻ *gting mtha'* ▪ **depth** ◻ {PH} depths

གདིང་ནས་ ◻ *gting nas* ▪ [depth-from]; **from the depths; from the bottom of the heart**

གདིང་དཔག་དཀའ་བ་ ◻ *gting dpag dka' ba* ▪ {C}dur-avagāha ▪ **difficult to fathom the depths** ◻ {C} hard to fathom; difficult to plunge into

གདིང་བཅུགས་ ◻ *gting btsugs* ▪ གཟུགས། འཕྲུགས། བཅུགས། རྩྭགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ **penetrate to the depths; deeply penetrate**

གདིང་ཚུགས་ ◻ *gting tshugs* ▪ གཟུགས། འཕྲུགས། བཅུགས།

ཚུགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ [depth-penetrate]; **penetrate to the depths; deeply penetrate**

གདིང་ཚུགས་པ་ ◻ *gting tshugs pa* ▪ [depth-penetrate]; **penetrate to the depths; deeply penetrate**

གདིང་འཕྲུགས་ ◻ *gting 'dzugs* ▪ གཟུགས། འཕྲུགས། བཅུགས། རྩྭགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ [depth-penetrate]; **penetrate to the depths; deeply penetrate**

གདིང་གཟུགས་ ◻ *gting gzugs* ▪ གཟུགས། འཕྲུགས། བཅུགས། རྩྭགས། ◻ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ [depth-penetrate]; **penetrate to the depths; deeply penetrate**

གདུགས་པ་ ◻ *gtugs pa* ▪ **finalization; touch**

གདུབ་ཅིང་གཤག་པ་ ◻ *gtub cing gshag pa* ▪ {C}chedana-bhedana ▪ {C}cutting up; breaking up

གདུབ་པ་ ◻ *gtub pa* ▪ གདུབ། འཕྲུབ། གདུབས། འཕྲུབས། ◻ *gtub/ 'thub/ gtubs/ 'thubs/* ▪ {C}bhidyate (=bhindati) ▪ {C}breaks (up); is broken by; is broken

གདུབས་པ་ ◻ *gtubs pa* ▪ {C}bhinatti ▪ {C}breaks

གདུམ་མོ་ ◻ *gtum mo* ▪ {LCH}caṇḍālī ▪ **The Fierce One; inner heat; Fierce Woman**

གདུམ་མོ་པལ་པ་ ◻ *gtum mo phal pa* ▪ {PH}ordinary inner heat ◻ ཐུར་སེལ་གྱིན་དུ་ལོག་པས་གདུམ་མོ་འབར་བ་ ◻ *thur sel gyen du log pas gtum mo 'bar ba* ◻ The downward moving [wind] turns upward whereby the inner heat is ignited. ◻ {TGP-36}

གདེར་ ◻ *gter* ▪ {LCh,C,MSA}nidhi; {C,MSA}nidhāna ▪ **treasure; treasury; store-place** ◻ {C}receptacle; deposit

གདེར་ལྷ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་ ◻ *gter lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like treasure**

གདེར་སྦྱོན་ ◻ *gter ston* ▪ བསྐྱེན་སྦྱོན་བསྐྱེན་སྦྱོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ [treasure-reveal] **a revealer of concealed texts and practices**

གདེར་དང་འདྲ་བ་ ◻ *gter dang 'dra ba* ▪ {MSA}nidhānopama ▪ **like a treasure**

གཏོང་མ་ ▫ *gter ma* ▪ [Nying-ma] buried texts

གཏོང་མཁན་ ▫ *gto mkhan* ▪ {PH}skilled in healing

གཏོང་གས་ ▫ *gtogs* ▪ {MSA}*gata* ▪ to include

གཏོང་གས་པ་ ▫ *gtogs pa* ▪ {C}*āpta*; {L}*niṣṭha*; {C}*paryāpanna* ▪ **included; to include** ▫ {C}what belongs; trustworthy; right; true; complete; end; final, assign; classify; belong to; included in; comprises

གཏོང་གས་པ་མ་ཡིན་ ▫ *gtogs pa ma yin* ▪ {C}*aprapanna* ▪ {C}unincluded

གཏོང་ ▫ *gtong* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ (ut √srj): {MSA}*utsrjanti*; {MSA}*visrjanti*; *visrjana*; (√kṣip); *tyakta*; {MSA}*utsrjanti*; ; {MSA} (√sram): *sraṃsayati*{C}*utsrjati*; {C}*kṣipati*; {C}*nikṣipati* (=pātayati); {C}*riñcati*; {C}*tyajati*; {C}*avasrjati*; (vi √srj); {MV}*tyāga*; (ava √kr): {MV}*avakirati* ▪ **give; treat; cast away; send; let go; give away; let loose; play [an instrument]** ▫ {C}let drop; put/throw down; lays aside; emits; gives up; discharges; bestows; lets go; hurl; shoot; reject; cast away; throw; move into; part from; spurns

གཏོང་པོ་ ▫ *gtong po* ▪ {PH}profligacy; extravagance

གཏོང་ཐོང་ཆེ་ ▫ *gtong phod che* ▪ **great generosity**

གཏོང་བ་ ▫ *gtong ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C,MSA}*tyāga*; {MSA}*parityāga*; {MSA}*utsarga*; *utsrjati*; {L}*hāna*; {MSA}*pratipādana*; {C}*dāyaka*; {MSA}*da* ▪ **generous; letting go; bestowal; forsaking; give; treat; cast away; send; let go; give away; let loose; play [an instrument]** ▫ {C}renunciation; go to; dismiss; abandon; let have; let in; admit; failure; decrease; waning; loss; forsake; donor; giver

གཏོང་བ་རྗེས་སུ་བྲན་པ་ ▫ *gtong ba rjes su dran pa* ▪ **recollection of generosity**

གཏོང་བར་བགྱིད་ ▫ *gtong bar bgyid* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ *muñcati* ▪ **send; give; treat; cast away; let go; give away; let loose; play [an instrument]; let in** ▫ {C}sets free; sprout forth; to free

གཏོང་བར་བྱེད་པ་ ▫ *gtong bar byed pa* ▪ **bestowal**

གཏོང་ལེན་ ▫ *gtong len* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ **[give-take]; giving [happiness] and taking [suffering]; giving [what is good] and taking [what is bad]**

གཏོད་ ▫ *gtod* ▪ གཏད། གཏོད། བཏད། གཏོད། ▫ *gtad/gtod/ btad/ gtod/* ▪ {C}*gamayati*; {C}*parīndāmi* (=pratyarpayāmi) ▪ **to focus; aim** ▫ {C}lead to; I entrust

གཏོད་པ་ ▫ *gtod pa* ▪ {MSA}*ābhoga* ▪ **aim; focus**

གཏོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *gtod par byed pa* ▪ {C}*arpaṇā*; {MSA}*naibandhika* ▪ **bestowal; aim; focus** ▫ {C}procuring

གཏོར་ ▫ *gtor* ▪ གཏོར་འཕྲོང་གཏོར་གཏོར་ ▫ *gtor 'thord gtord gtord* ▪ {C}*avakirati* ▪ **scatter; spread over; strew** ▫ {C}strew; scatter over

གཏོར་ནས་ ▫ *gtor nas* ▪ གཏོར་འཕྲོང་གཏོར་གཏོར་ ▫ *gtor 'thord gtord gtord* ▪ {C}*abhyavakirati* ▪ **having scattered/strewn/spread over** ▫ {C}strew; scatter (over)

གཏོར་བ་ ▫ *gtor ba* ▪ **scatter**

གཏོལ་མེད་ ▫ *gtol med* ▪ **dubious; uncertain; no certainty; not known**

བཏགས་ ▫ *btags* ▪ བཏགས་འདོགས་བཏགས། བཏགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MV}*prajñāpta*; {MV}*prajñāpti*; {LCh}*upacāra* ▪ **so-called; impute; imputed; designate; designated**

བཏགས་ཚོས་ ▫ *btags chos* ▪ བཏགས་འདོགས་བཏགས། བཏགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *prajñaptadharmā* ▪ **designated phenomenon{N}; phenomenon imputed**

བཏགས་དོན་ ▫ *btags don* ▪ བཏགས་འདོགས་བཏགས། བཏགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **designated object**

བཏགས་ནས་ ▫ *btags nas* ▪ བཏགས་འདོགས་བཏགས། བཏགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C}*kṣipati*; *prajñāpti* ▪ **having imputed; having designated** ▫ {C}hurl, throw; reject; cast away; shoot; move into

བདགས་པ་བ་ ▫ *btags pa ba* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {GD:515}
metaphorical (as opposed to true, dngos); {N}
imputed

བདགས་པ་ཙམ་དུ་ ▫ *btags pa tsam du* ▪ བདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ {C}prajñapti-mātram ▪ **merely imputed; merely
designated** ▫ {C}merely conceptual

བདགས་པ་ཙམ་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *btags pa tsam du yod pa* ▪
བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/
brtags thogs* ▪ *prajñaptisat* ▪ **nominal existent**

བདགས་པའི་ཀུན་རྫོབ་ ▫ *btags pa'i kun rdzob* ▪ བདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags
thogs* ▪ {MV}prajñapti-samvṛti ▪ **imputational
conventionality**

བདགས་པའི་ཚིག་ ▫ *btags pa'i tshig* ▪ བདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ **imputed word**

བདགས་པའི་ཡོད་པ་ ▫ *btags pa'i yod pa* ▪ བདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ {MV}prajñapti-sat ▪ **imputed existent; imputedly
existent**

བདགས་པར་སྐྱབ་ ▫ *btags par smra ba* ▪ བདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags
thogs* ▪ {LCH}prajñapti-vādin ▪ **Proponent of
Imputation**

བདགས་པར་མཛད་པ་ ▫ *btags par mdzad pa* ▪ བདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags
thogs* ▪ {MV}prajñapti ▪ **impute; designate**

བདགས་པར་ཡོད་ ▫ *btags par yod* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས།
བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ {MSA}prajñapti 'sti ▪ **imputedly existent;
imputed existent**

བདགས་པ། རྣམ་བདགས་ ▫ *btags pa; rnam brtags* ▪
བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/
brtags thogs* ▪ {LCh,C,MSA,MV}prajñapti; {C.MV}
prajñapta; {N}parikalpita; {LCH}upacāra; {C}
prakṣipta = *prajñaptam* = *adhyāropitam samvṛti-
mātram*; *prajñaptir* ▪ **imputed; imputation;
designated; designation; impute; designate;**

hang; imputed [phenomenal] ▫ {C}concept;
conception; nominal concept/existence; conceptual
entity; nominal entity; intimation; conceptual
existence; spread; conceived; arranged; placed into;
added on; put/thrown into; plunged into

བདགས་ཙམ་ ▫ *btags tsam* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས།
བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪
prajñaptimātra ▪ **only imputed**

བདགས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ ▫ *btags 'dzin gyi rtog pa* ▪
**conceptualizations apprehending imputed
existence**

བདགས་འཛིན་རྟོག་པ་ ▫ *btags 'dzin rtog pa* ▪ བདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags
thogs* ▪ **conception conceiving imputed existence**
▫ {PH}conception of the true existence of subjects
(i.e., persons) as being imputedly existent

བདགས་འཛིན་རྟོག་པ་དགུ་ ▫ *btags 'dzin rtog pa dgu* ▪
{PH}the nine conceptions of the true existence of
subjects (i.e.; persons) as being imputedly existent

བདགས་ཞི་ ▫ *btags zhi* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **basis of
imputation**

བདགས་གཞི་ ▫ *btags gzhi* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **basis of
designation; basis of imputation**

བདགས་ཡུལ་གྱི་སྤྱིང་ནས་གུབ་པ་ ▫ *btags yul gyi steng nas
grub pa* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags
'dogs btags/brtags thogs* ▪ **existence in the object
designated**

བདགས་ཡོད་ ▫ *btags yod* ▪ བདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *prajñapti-
sat* ▪ **imputed existence; imputed existent;
imputedly existent** ▫ DEFINITIONS: མཚན་
ཉིད། རང་ཉིད་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ཚོས་གཞན་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ལྟོས་དགོས་
པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang nyid ngos gzung ba la chos
gzhan ngos gzung ba la ltos dgos pa* ▫ Definition: a
phenomenon whose apprehension must depend
upon apprehending another phenomenon

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ག་བདགས་གཞི་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་བདགས་
པའི་བདགས་ཡོད་པ་རང་ཉིད་གཟུང་བ་ཚོས་གཞན་གཟུང་བ་ལ་ལྟོས་དགོས་

བའི་བདག་ཡོད་མཛོད་པས་བདག་ཚམ་གྱིས་བདག་ཡོད་ འ ངཔེ
*ba/ 1 gdags gzhi gzhan la brten nas btags pa'i btags
yod/ 2 rang nyid gzung ba chos gzhan bzung ba
la ltos dgos pa'i btags yod/ 3 rtog pas btags tsam
gyis btags yod/* Divisions: (1) imputed existents
that are imputed in dependence upon another, their
basis of imputation; (2) imputed existents whose
apprehension must depend upon apprehending
another phenomenon; (3) imputed existents that are
merely imputed by thought

བདག་ཡོད་ཀྱི་གང་ཟག་ འ ངཔེ སྐྱོད་ཀྱི་གང་ཟག་ འ ངཔེ
btags yod kyi gang zag ▪
གང་གས་འདོགས་བདག་ས། བདག་མཐོག་ འ ངཔེ
*gdags 'dogs btags/
brtags thogs ▪* **imputedly existent person**

བདག་ཡོད་ཚམ་གསུམ་ འ ངཔེ སྐྱོད་ཀྱི་གང་ཟག་ འ ངཔེ
btags yod chos gsum ▪ གང་གས་
འདོགས་བདག་ས། བདག་མཐོག་ འ ངཔེ
*gdags 'dogs btags/brtags
thogs ▪* *triprajñaptisad-dharma ▪* **three properties
of an imputed existent**

བདག་ཡོད་ཚམ་གསུམ་ཚང་བ་ འ ངཔེ སྐྱོད་ཀྱི་གང་ཟག་ འ ངཔེ
*btags yod chos gsum
tshang ba ▪* གང་གས་འདོགས་བདག་ས། བདག་མཐོག་ འ ངཔེ
*gdags
'dogs btags/brtags thogs ▪* *triprajñaptisad-dharma-
vikalya ▪* **triplely qualified imputed existent**

བདང་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
*gtang gtong btang
thongs ▪ {C}mukta; {C}utsrjati; tiraskṛtya; {C}
choritva; {C}tyajati ▪* **give; treat; cast away; send;
let go; give away; let loose; play [an instrument]**
འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
*{C}freed; rejects; emits; cast off/out; come up;
let go; abandon; (would) discard; excel, curtain;
through; across; having spurned; renounces*

བདང་སྐྱོམས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
*btang snyoms ▪ {C,MSA,MV}upekṣā;
{C}upekṣya; {MV}samupekṣa ▪* **equanimity;
indifference; neutral feeling; neglect** འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
*{C}even-
mindedness; indifference; even-minded*

བདང་སྐྱོམས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
*kyi rgyu mishan yid la byed pa ▪ {MSA}upekṣā-
nimitta-manaskāra ▪* **mental contemplation that is
the cause of equanimity**

བདང་སྐྱོམས་དང་ལྡན་པ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms dang ldan
pa ▪ {MSA}upekṣā-sahagata ▪* **endowed with
equanimity; having equanimity**

བདང་སྐྱོམས་འདུག་ཅིང་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms 'dug cing ▪ {C}
upekṣya ▪* **equanimical** འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
{C}even-minded

བདང་སྐྱོམས་པ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
btang snyoms pa ▪ {MSA}upekṣaka ▪
one who has equanimity

བདང་སྐྱོམས་ཚད་མེད་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
btang snyoms tshad med
▪ *upekṣā-apramāṇa ▪* **limitless equanimity;
immeasurable equanimity**

བདང་སྐྱོམས་མཚན་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms mdzad ▪ {MSA}
upekṣyate ▪* **practice equanimity**

བདང་སྐྱོམས་བཞག་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms bzhag ▪ {MSA}
upekṣeta; {MSA}upekṣā ▪* **equanimity**

བདང་སྐྱོམས་བཞག་པ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms bzhag pa ▪ {MSA}
upekṣā ▪* **equanimity**

བདང་སྐྱོམས་སུ་བྱེད་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms su byed ▪ {MV}
upekṣā ▪* **equanimity**

བདང་སྐྱོམས་སུ་བྱེད་པ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms su byed pa ▪
{MSA}upekṣāyata ▪* **equanimity**

བདང་སྐྱོམས་སུ་བཞག་པ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*btang snyoms su bzhag pa ▪
{MSA}upekṣā ▪* **equanimity**

བདང་སྐྱོམས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
btang ste ▪ {L}tiraskṛtya; {C}chorayati ▪
**give; treat; cast away; send; let go; give away; let
loose; play [an instrument]** འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*{C}excel, curtain;
through; across; spurns*

བདང་ནས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
btang nas ▪ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
*gtang
gtong btang thongs ▪ {C}avasṛjya ▪* **having given/
cast away/sent/let loose** འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*{C}having let go;
having renounced*

བདང་བ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
btang ba ▪ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་
*gtang gtong
btang thongs ▪ {C}tyakta; {MSA}dāna; {MSA}
pramokṣa; {MSA}mukta; {C}riñcati ▪* **give; treat;
cast away; send; let go; give away; let loose;
play [an instrument]** འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*renounced; part from;
spurns {C}*

བདང་བར་བཞི་བ་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
btang bar bgyi ba ▪ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
gtang gtong btang thongs ▪ {C}anatsargatā
▪ **send; give; treat; cast away; let go; give away;
let loose; play [an instrument]; let in** འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
*{C}not
abandoned*

བདང་བུམ་པར་ འ ངཔེ འགོད་བདང་ཐོངས་ འ ངཔེ
btang bum par ▪ {C}paripakṣi ▪ {C}
fully baked

བླང་མི་བྲ་ཞིང་ ▫ *btang mi bra zhing* ▪ {C}anela ▪ {C}
clear

བླང་ ▫ *btad* ▪ བླང་། བཏོད། བླང་། བཏོད། ▫ *gtad/ gtod/ btad/ gtod/* ▪ **aim; focus**

བླང་བ་ ▫ *btab* ▪ བླང་བ། འདེབས། བླང་བ། ཐོབས། ▫ *gtab/ 'debs/ btab/ thobs/* ▪ **offer; cast; throw; plant; put; set; give**

བླང་བ་ནས་ ▫ *btab nas* ▪ {C}parkīrṇa ▪ **having offered; having cast; having thrown; having planted; having put/set/given** ▫ {C}scattered about in

བླང་བ་པ་ ▫ *btab pa* ▪ {C}prakīrṇa; {MSA}ropāṇa; {MV}ākṣipta; {MSA}smon lam *btab pa = prañihita* ▪ **offer; cast; throw; plant; put; set; give** ▫ {C}scattered about in; strike; throw

བླང་བས་ན་ ▫ *btabs na* ▪ {C}pravārayati ▪ {C}be invited to choose; have to choose between

བཏུགས་ཏེ་ ▫ *btugs te* ▪ {C}pratiṣṭhāpayati (=grhūtānām *sthirīkaraṇāt = vinyaset = (dadyāt) pratiṣṭhāpayet = niryātayec cira-sthitikaṃ ca kuryād ity arthaḥ*) ▪ {C}establishes; introduces to; builds; places; deposits in; bestows

བཏུང་ ▫ *btung* ▪ བཏུང། ལུང། བཏུངས། ལུངས། ▫ *btung/ 'thung/ btungs/ thungs/* ▪ **verb: drink7 noun: anything for drinking**

བཏུང་བ་ ▫ *btung ba* ▪ {C}pāna ▪ **drink** ▫ {C}drink

བཏུང་བ་ཞིས་པོ་ ▫ *btung ba zhim po* ▪ {C}khādita-āsvādita ▪ {PH}pleasant drink

བཏུད་ ▫ *btud* ▪ བཏུད་ལུད་བཏུད་ལུད་ ▫ *btud 'dud btud 'dud* ▪ **bow; pay reverence; pay homage**

བཏུལ་ ▫ *btul* ▪ བཏུལ། ལུལ། བཏུལ། ལུལ། ▫ *gdul/ 'dul/ btul/ thuld/* ▪ {C}vinayati ▪ {C}disciplines

བཏུལ་ནས་ ▫ *btul nas* ▪ {MSA}vinīteṣu ▪ **having disciplined**

བཏུལ་བ་ ▫ *btul ba* ▪ {C}vinīta; {C}vinayati ▪ {C}disciplined; educated; disciplines

བཏུལ་བྲ་ཞིང་ ▫ *btul bya zhing* ▪ {C}parākramati; {C}parākramate ▪ {C}exert oneself; heroically

advances

བཏེག་པ་ ▫ *bteg pa* ▪ བཏེག་འདེགས། འདེག་བཏེག་འདེགས། ▫ *gdeg 'degs /'deg bteg 'degs/* ▪ {C}utkṣipati ▪ **raise; lift** ▫ {C}lift up; suspend; get rid of; throw up; take out of; add to

བཏོན་ ▫ *btön* ▪ བཏོན། འདོན། བཏོན། འདོན། ▫ *gdon/ 'don/ bton/ 'dond/* ▪ **cause to come out; expel; recite; take out**

རྟ་ ▫ *rta* ▪ {C,MSA}āśva ▪ **horse**

རྟ་གླང་བྲ་སྐྱང་བ་ ▫ *rta glang du snang ba* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **the appearance of horses and elephants**{MSI 425}

རྟ་ཅང་གིས་ ▫ *rta cang shes* ▪ **all-knowing horse**

རྟ་ཅན་གིས་ལྷན་ ▫ *rta can shes ltar* ▪ {C}āśva-ājāneya-va- ▫ {C}like a thoroughbred stallion

རྟ་པ་ ▫ *rta pa* ▪ **horseman; horsemen; cavalry**

རྟ་དབྱངས་ ▫ *rta dbyangs* ▪ *Aśvaghōṣa* ▪ **Aśvaghōṣa**

རྟ་རྩི་ ▫ *rta rdzi* ▪ {PH}horse-minder; one who tends horses

རྟ་ག་ ▫ *rtag* ▪ {C}śāśvata; {C}śāśvatatā ▪ **eternal** ▫ {PH}eternal; perpetual ▫ {C}eternalist views; eternity

རྟ་ག་དངོས་ཐམས་ཅད་ ▫ *rtag dngos thams cad* ▪ {PH}all permanent phenomena and functioning things

རྟ་ག་ཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་མིད་ ▫ *rtag gcig rang dbang can kyi bdag med* ▪ **non-existence of a permanent, unitary, and independent self**

རྟ་ག་ཅིག་རང་དབང་ཅན་གྱི་བདག་ ▫ *rtag gcig rang dbang can gyi bdag* ▪ **a self which is permanent, partless, and independent**

རྟ་ག་ཅིག་རང་དབང་ཅན་བདག་གིས་སྐྱོང་བ་ ▫ *rtag gcig rang dbang can bdag gis stong pa* ▪ **lack of being a permanent, partless, independent self**

རྟ་ག་རྟུ་ ▫ *rtag tu* ▪ {C,TN,MSA}sadā; {C}sadr; {C,MSA}satatam; {C}abhīkṣṇam; {C}nitya; {C,MSA}nityam; {MSA}nirantara ▪ **[permanent-as]; always; permanently** ▫ {C}forever; at all times; constantly;

never; regularly; continually; constant; permanence

རྟག་ཏུ་འཁྲུལ་པ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱི་མཁས་ འ རྟག་ཏུ་ 'khrul pa med pa'i tshul khrims ▪ {MSA}nirantarāskhalita-śīla ▪ **permanently non-mistaken ethics**

རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཚད་པ་ འ རྟག་ཏུ་ rgyun mi 'a chad pa ▪ འཚད་འཚད་ཚད་ཚད་ འ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}satatam samitam (=satatam) ▪ **always; permanently** འ {C}constant(ly and always)

རྟག་ཏུ་ང་ འ རྟག་ཏུ་ ngu ▪ sadprarudita ▪ **the Bodhisattva Always-Crying** འ {PH}[Bodhisattva] Sadapararudita འ བྱང་ཚུབ་སེམས་དབའ་རྟག་ཏུ་ངུས་འཕགས་པ་ ཚོས་འཕགས་མཐོང་པ་ལྟར་ འ byang chub sems dpa' rtag tu ngus 'phags pa chos 'phags mthong pa ltar ... འ It is like when the Bodhisattva Sadapararudita saw the Noble Dharmodgata. འ {Toh. 5515}

རྟག་ཏུ་ཚེད་དུ་བྱ་བ་ འ རྟག་ཏུ་ ched du bya ba ▪ **continual object of intent**

རྟག་ཏུ་འཇུག་ འ རྟག་ཏུ་ 'jug ▪ {MV}sadā pravartate; {MV}sadāvṛtti ▪ **permanently engage in; permantly enter**

རྟག་ཏུ་རྗེས་སྲུ་འབྲེལ་བ་ འ རྟག་ཏུ་ rjes su 'brel pa ▪ {MSA}satatānubaddha ▪ **permantly related; permantly connected**

རྟག་ཏུ་རྟོགས་པ་ འ རྟག་ཏུ་ rtogs pa ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ འ rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {MSA}nitya-bodha ▪ **always thinking**

རྟག་ཏུ་སྟོན་དང་ལྷན་ འ རྟག་ཏུ་ ston dang ldan ▪ བསྟན་ ལྷན་བསྟན་ལྷན་ འ bstan ston bstand stond ▪ {MSA}dhruva-kathana-yoga ▪ **always connected to the teaching**

རྟག་ཏུ་དེ་བཞིན་པ་ འ རྟག་ཏུ་ de bzhin pa ▪ {MV}nityam tathaiva ▪ **always thus**

རྟག་ཏུ་སྟོང་ འ རྟག་ཏུ་ sdom ▪ {PH}maintained vow

རྟག་ཏུ་བརྟེན་ འ རྟག་ཏུ་ brdeg ▪ {C}taḍāti ▪ {C}beat

རྟག་ཏུ་བྱེད་པ་ འ རྟག་ཏུ་ byed pa ▪ {L}nitya-kāra ▪ **do constantly**

རྟག་ཏུ་སྟོར་བ་ འ རྟག་ཏུ་ sbyor ba ▪ སྟོར་སྟོར་སྟོར་སྟོར་ འ sbyar

sbyor sbyard sbyord ▪ nitya-prayukta ▪ **continual application**

རྟག་ཏུ་སྦྱོར་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ འ རྟག་ཏུ་ sbyor ba yid la byed pa ▪ {MSA}sātatyā-manaskāra ▪ **mental contemplation of continual application**

རྟག་ཏུ་མེད་པ་ འ རྟག་ཏུ་ med pa ▪ {L}sadāvidyamāna; {MSA}nityam nāsti; {MV}nityam asat ▪ **always non-existent**

རྟག་ཏུ་ཡིད་ལ་བྱས་པ་ཡིན་ འ རྟག་ཏུ་ yid la byas pa yin ▪ {C}sumanasikṛta ▪ **is well mentally contemplated** འ {C}well attended to

རྟག་ལྟ་ འ རྟག་ལྟ་ lta ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟ་ལྟ་ འ blta lta bltas ltos ▪ {N}śāśvata-darśana ▪ **view of permanence**{N}

རྟག་ལྟ་སྦོང་ འ རྟག་ལྟ་ spong ▪ སྦོང་སྦོང་སྦོང་སྦོང་ འ spang spong spangs spongs ▪ **the view of permanence is abandoned**

རྟག་བརྟན་གྱི་སྟོང་པོ་ འ རྟག་པར་tan gyi snying po ▪ **a permanent, stable essence** འ {PH}permanent, stable essence

རྟག་བརྟན་ཐེར་རླུག་གཡུང་དྲུང་མི་འགྱུར་བ་ འ རྟག་པར་tan ther zug g.yung drung mi 'gyur ba ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་ ལྱུར་ འ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ **permanent; stable; everlasting; eternal; immutable**

རྟག་མཐོང་ འ རྟག་མཐོང་ mtha' ▪ śāśvatānta; śaśvatānta ▪ **extreme of permanence**

རྟག་མཐོང་བ་ འ རྟག་མཐོང་ mthong ba ▪ {MSA}nitya-darśana ▪ **view of permanence**

རྟག་པ་ འ རྟག་པ་ pa ▪ {LCH}nitya; {MV}nityatva; {C,MV}śāśvata; {C}śāśvatatā; {MSA}sadā; {MSA}sātatyā; śaśvatā ▪ **permanent; permanent phenomenon; permanence** འ {C}eternal; eternalist views; eternity DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཚོས་དང་སྐད་ཅིག་མ་ མ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་ འ mshan nyid/ chos dang skad cig ma ma yin pa'i gzhi mthun pa འ Definition: a common locus between being a phenomenon and not being momentary

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་དུས་བརྟན་པའི་རྟག་པ་༢་མེས་འགའ་བའི་ རྟག་པ་ཡང་ན་༡་ཡིན་པ་སྟེ་དེ་པའི་རྟག་པ་༢་ཡིན་པ་མི་སྟེ་དེ་པའི་རྟག་པ་ འ dbye ba/ 1 dus brten pa'i rtag pa/ 2 res 'ga' ba'i

rtag pa/ yang na/ 1 yin pa srid pa'i rtag pa/ 2 yin pa mi srid pa'i rtag pa/ ▫ Divisions: (1) permanent phenomenon that abides all the time; (2) occasional permanent; or: (1) permanent phenomenon whose occurrence is possible; (2) permanent phenomenon whose occurrence is impossible

རྟག་པ་ཁོ་ན་ ▫ *rtag pa kho na* ▪ **only-a-permanent-phenomenon**

རྟག་པ་ཉིད་ ▫ *rtag pa nyid* ▪ {MSA}nityatā ▪ **permanence**

རྟག་པ་རྟག་པ་དུས་ ▫ *rtag pa rtag pa dus* ▪ {L}nitya-kālam ▪ **permanently**{S}

རྟག་པ་རྟག་པ་འི་དུས་ ▫ *rtag pa rtag pa'i dus* ▪ {NH}nityam nitya-kālam; {L}nityakālam ▪ **permanent permanent time**

རྟག་པ་བརྟན་པ་ཐེར་རྒྱུག་ ▫ *rtag pa brtan pa ther zug* ▪ **permanent, stable, everlasting**

རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *rtag pa ma yin pa* ▪ {PH}non-permanent phenomenon

རྟག་པ་མེད་ ▫ *rtag pa med* ▪ {C}aśāśvata ▪ **non-eternal; impermanent; not permanent** ▫ {C}devoid of eternity; not everlasting

རྟག་པ་འི་སྐྱུ་ ▫ *rtag pa'i sku* ▪ {MSA}nitya-kāya ▪ **permanent body**

རྟག་པ་འི་མཐའ་ ▫ *rtag pa'i mtha'* ▪ {N}śāśvatānta ▪ **extreme of permanence; extreme of reification**{N}

རྟག་པ་འི་དུས་ ▫ *rtag pa'i dus* ▪ **permanent time**

རྟག་པར་ ▫ *rtag par* ▪ {C}sadā; {C}sadr; {C}abhīkṣnam; {MV}satatam ▪ **permanently; always** ▫ {C}forever; at all times; constantly; regularly; continually; repeatedly

རྟག་པར་བགྱིད་པ་ ▫ *rtag par bgyid pa* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}śāśvatika ▪ {C}which makes eternal

རྟག་པར་མེད་པ་ ▫ *rtag par med pa* ▪ **nonexistent as permanent**

རྟག་པར་སྐྱེ་བ་ ▫ *rtag par smra ba* ▪ śāśvata-vādin;

śāśvatavādin ▪ **Proponent of Permanence**

རྟག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *rtag par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {N}śāśvata-grāha; {MV}nityatva-grāha ▪ **conception of permanence**{N}

རྟག་སྐྱོར་ ▫ *rtag sbyor* ▪ སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {LCH}nitya-prayukta ▪ **continuous application; continual application**

རྟག་མེད་ ▫ *rtag med* ▪ {MV}asac ca nityam ▪ **impermanent; impermanent phenomenon**

རྟག་ས་ ▫ *rtags* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟག་ས་རྟག་ས་ ▫ *brtag rtag brtags rtags* ▪ {LCh,C,MSA}līnga; {L}nimitta ▪ **verb: to examine. noun: reason; sign; conceptuality; thought; conceptual consciousness; imputation; logical mark** ▫ {PH}reason; sign ▫ {C}characteristic; token; mark; {GD:697}evidence རྟག་ས་མ་གྲུབ་ ▫ *rtags ma grub* ▫ the reason is not established ▫ རོན་སྐྱབ་ཀྱི་རྟག་ས་ ▫ *don sgrub kyi rtags* ▫ sign proving the meaning

རྟག་ས་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ ▫ *rtags kyi tshul gsum* ▪ {PH}three-fold proof

རྟག་ས་དངོས་ ▫ *rtags dngos* ▪ {GD:241} permanent real entity

རྟག་ས་སྔ་ཕྱི་ ▫ *rtags snga phyi* ▪ {PH}former and latter reasons

རྟག་ས་སྔ་ཕྱི་ཁས་གྲངས་ ▫ *rtags snga phyi khas blangs* ▪ **you have asserted/accepted the former and latter reasons**

རྟག་ས་སྔ་ཕྱི་སོང་ ▫ *rtags snga phyi song* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ▫ *song song song song* ▪ **you have asserted/accepted the former and latter reasons; the earlier reasons are forced by the latter**

རྟག་ས་ལྟར་སྟངས་ ▫ *rtags ltar snang* ▪ ལྟངས་སྟངས་སྟངས་སྟངས་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {LCH}hetvābhāsa; līnga-ābhāsa ▪ **pseudo/quasi/counterfeit sign/reason**

རྟག་ས་སྟངས་ ▫ *rtags snang* ▪ **appearances that are signs [of the clear light]**

རྟག་ས་པ་ ▫ *rtags pa* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟག་ས་རྟག་ས་ ▫ *brtag rtag*

brtags rtags ▪ {MSA}{anu √īks}: *anvīkṣita* ▪ **to examine; conceptuality; thought; conceptual consciousness; imputation**

རྟགས་ཕྱི་མ་ ▫ *rtags phyi ma* ▪ {PH}latter reason

རྟགས་མ་གྲུབ་ ▫ *rtags ma grub* ▪ ལྟུབ་ལྟུབ་ལྟུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ *asiddho hetuḥ* ▪ **the reason is not established{D1}**

རྟགས་མ་བཏབ་པ་ ▫ *rtags ma btav pa* ▪ {C}*anāhata* ▪ {C}before it is stamped

རྟགས་ཅམ་ ▫ *rtags tsam* ▪ {PH}mere sign; slightest sign

རྟགས་ཅམ་འཛིན་པའི་དུས་ ▫ *rtags tsam 'dzin pa'i dus* ▪ {PH}the [degenerate] time of merely holding onto the sign [of wearing robes as being Buddhist]

རྟགས་འཛིན་སེམས་ ▫ *rtags 'dzin sems* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *liṅga-grahaṇa-citta* ▪ **mind apprehending the sign**

རྟགས་འཛིན་སེམས་སྲུ་གུར་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *rtags 'dzin sems su gyur pa'i rtog pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **conceptual consciousness that is a mind apprehending a sign**

རྟགས་རྩེས་སྔ་མ་ ▫ *rtags zur snga ma* ▪ **the early/first part of the reason**

རྟགས་ཡང་དག་ ▫ *rtags yang dag* ▪ *samyak-liṅga* ▪ **correct sign; correct logical sign** ▫ {GD:249} correct evidence

རྟགས་རིགས་ ▫ *rtags rigs* ▪ **signs and reasonings**

རྟགས་སྲུ་བཀོད་པ་ ▫ *rtags su bkod pa* ▪ དགོད་འགོད་བཀོད་འགོད་ ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ **state as a sign/reason**

རྟགས་སོང་ ▫ *rtags song* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ▫ *song song* ▪ **the reason has been asserted/accepted**

རྟགས་བསལ་ཁས་ལྗངས་ ▫ *rtags bsal khas blangs* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ **the reason and "thesis" [consequence] have been accepted/ asserted**

རྟིང་ ▫ *rting* ▪ {C}*pārṣṇi* ▪ {PH}bottom; end; after; later ▫ {C}heel

རྟིང་པ་ ▫ *rting pa* ▪ {C}*pārṣṇi* ▪ **(1) base; foundation (2) later; subsequent; next** ▫ {PH}later; subsequent; next; heel ▫ {C}heel

རྟིང་པ་ཡངས་པ་ ▫ *rting pa yangs pa* ▪ {C}*āyata-pārṣṇitā* ▪ {C}he has broad heels

རྟིང་ཡངས་ ▫ *rting yangs* ▪ **broad heels**

རྟུལ་ ▫ *rtul* ▪ *rajas* ▪ **activity** ▫ {PH}dull; weak; inferior

རྟུལ་པ་ ▫ *rtul pa* ▪ {C}*mṛduka* ▪ **dull; inferior; weak** ▫ {C}soft; mild

རྟུལ་པོ་ ▫ *rtul po* ▪ {LCh,C}*mṛdu*; {C}*mṛduka* ▪ **dull; weak; inferior** ▫ {C}soft; low; supple; mild

རྟུལ་པོར་ ▫ *rtul por* ▪ {C}*mṛduka* ▪ **dull; weak; inferior** ▫ {C}soft; mild

རྟུལ་པོད་ ▫ *rtul phod* ▪ {C}*vīra* ▪ **hero** ▫ {C}champion

རྟུལ་བ་ ▫ *rtul ba* ▪ {L}*vrata* ▪ **resolve; vow**

རྟུལ་བ་བརྟན་པ་ ▫ *rtul ba brtan pa* ▪ {L}*dṛḍha-vrata* ▪ **firm resolve; firm vow**

རྟེན་ ▫ *rten* ▪ བརྟེན། རྟེན། བརྟེན། རྟེན། ▫ *brten/ rten/ brtend/ rtend/* ▪ {LCH,C,MSA}*āśraya*; {C,MSA}*niśrita*; {L}*niśritya*; {MSA}*niśraya*; {MSA}*samniśraya*; {C}*vy-apa-āśrayate*; {MSA}*adhiṣṭhāna*; {MSA}*pratiṣṭhā*; {MSA,N}*ādhāra*; {C}*ādheya*; {C}*pratisarati*; {MSA}*pratisaraṇa*; {C}*trāṇa*; {C}*gati*; {MV}*dhṛti* ▪ **verb: support; depend; rely. noun: basis; support; base** ▫

{PH}foundation; stable basis; sanctuaries ▫ {C}supported; in dependence on; leans on; based upon; inhabiting; dwell on in the mind; puts his trust in; flees back to; returns to; runs back to; shelter; protection; going; route; destiny; resort; where it has gone to; means of salvation; departure; si རྟེན་སྐྱོང་དགོན་གཉེན་རྣམས་ཀྱིས་རྟེན་བཤད་བྱས། ▫ The caretakers of Reting explained the [various] sanctuaries. ▫ {GCG}

རྟེན་ཀུན་ཏུ་འབྱོར་བ་ཅན་ ▫ *rten kun tu 'gro ba can* ▪ {MSA}*sarvatragāśraya* ▪ **omnipresent basis**

རྟེན་དགོན་མཚོག་གསུམ་ལ་འདོམས་པ་ ▫ *rten dkon mchog gsum la 'doms pa* ▪ **guidance concerning the three jewels which are the support**

རྟེན་གྱི་དངོས་པོ་ ▫ *rten gyi dngos po* ▪ {MSA}āśraya-
bhāva ▪ **thing which is a basis**

རྟེན་གྱི་བྱེ་བྲག་ ▫ *rten gyi bye brag* ▪ {MSA}āśraya-
prabheda ▪ **instance of basis; division of basis**

རྟེན་གྱི་དབྱེ་བ་ ▫ *rten gyi dbye ba* ▪ {MSA}āśraya-bheda ▪
division of basis

རྟེན་གྱུར་པ་ ▫ *rten gyur pa* ▪ {C}ādhāra ▪ **basis; support** ▫
{C}foundation; source; sustain; based; referring to

རྟེན་ཅན་ ▫ *rten can* ▪ {MSA}adhiṣṭhāna; {MSA}āśraya;
{C}ādhāra ▪ **based on; having a basis; based;
having a support; supported** ▫ {C}foundation;
source; sustain; referring to

རྟེན་ཅིང་ ▫ *rten cing* ▪ {L}saṃniśritya ▪ **depending on;
based on; supported**

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ ▫ *rten cing 'brel par 'byung
ba* ▪ {L,MSA,MV}pratītya-samutpāda ▪ **dependent-
arising**

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ ▫ *rten cing 'brel bar 'byung ba*
▪ {LCH}pratītya-samutpāda ▪ **dependent-arising**

རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་འབྱུང་ ▫ *rten cing 'brel 'byung* ▪ {C}
pratītya-samutpāda; {C}pratītyotpāda ▪ **dependent-
arising**

རྟེན་བཅས་ཀྱི་མིག་དབང་ ▫ *rten bcas kyi mig dbang* ▪ **eye
sense power which is a basis**

རྟེན་མཚོན་ ▫ *rten mchod* ▪ **foundations of worship**

རྟེན་ཉི་བར་ཞི་བ་ ▫ *rten nye bar zhi ba* ▪ {MSA}
āśrayopaśama ▪ **pacification of the basis**

རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་ ▫ *rten rtags yang dag* ▪ {PH}correct
sign which is its basis

རྟེན་བརྟེན་ ▫ *rten brten* ▪ **support and supported;
residence and resident**

རྟེན་ཐ་དད་ ▫ *rten tha dad* ▪ {MSA}bhinnāśraya ▪
different bases

རྟེན་དང་བཅས་པ་ ▫ *rten dang bcas pa* ▪ {MSA}sāśraya ▪
with a basis

རྟེན་དང་བརྟེན་པ་ ▫ *rten dang brten pa* ▪ **support and
supported; residence and resident** ▫ {PH}support
and supported; residence and resident

རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་ལྗང་ལྗང་ལྗང་ལྗང་ ▫ *rten dang brten pa'i
lha'i rnal 'byor* ▪ **deity yoga of divine residence
and residents**

རྟེན་དང་ཞི་དང་འཛིགས་པ་མེད་ ▫ *rten dang zhi dang 'jigs
pa med* ▪ {MSA}pratiṣṭhā-sānta-nirbhūta ▪ **basis,
pacification, and fearlessness**

རྟེན་དུ་ ▫ *rten du* ▪ {C}āśraya ▪ **based upon** ▫ {C}basis

རྟེན་ནས་ ▫ *rten nas* ▪ {L}niśritya ▪ **depending upon;
having depended on; dependent on; supported
by**

རྟེན་ནི་རུང་བ་ ▫ *rten ni rung ba* ▪ {MSA}āśraya-yogyatā ▪
suitable basis

རྟེན་གཞན་གྱི་སྐྱོད་ ▫ *rten gnas kyi sgra* ▪ **locative case [lit.,
term of dependence and place]**

རྟེན་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ ▫ *rten rnam par dbye ba* ▪ {MSA}
āśraya-vibhakta ▪ **division of the basis**

རྟེན་པ་ ▫ *rten pa* ▪ {MSA}āśrita; {MSA}pratiśaraṇa;
{MSA}pratiṣṭha ▪ **to depend; support; basis; base**
▫ {PH}foundation; support; stable basis; base

རྟེན་པ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *rten pa dang ldan pa* ▪ {MSA}
pratiśaraṇa-sahagata ▪ **having a basis; endowed
with a basis**

རྟེན་པའི་བྱེད་རྒྱ་ ▫ *rten pa'i byed rgyu* ▪ {MV}dhṛti-kāraṇa
▪ **creative cause which is a basis; creative cause of
a basis**

རྟེན་པར་ ▫ *rten par* ▪ {C}niśritya (=nimittikṛtya) ▪
depending on; supported by

རྟེན་འབྱུང་ཚོས་ ▫ *rten 'byung chos* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་
བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}
pratītya-dharmodaya ▪ **dependent-arising; dependently arisen phenomenon**

རྟེན་འབྱུང་། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ། ▫ *rten 'byung;
rten cing 'brel bar 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫

'byung 'byung byung byung ▪ *pratītya-samutpāda* ▪ **dependent-arising**

རྟེན་འབྲུང། རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་ ◻ *rten 'byung;*
rten cing 'brel bar 'byung ba ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ◻
'byung 'byung byung byung ▪ *pratītyasamutpāda* ▪ **dependent-arising**

རྟེན་འབྲེལ་ ◻ *rten 'brel* ▪ རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་ ◻ *rten cing*
'brel bar 'byung ba ▪ *pratītya-samutpāda* ▪ [**depend-**
connect]; **dependent-arising; interdependence**

རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བརྒྱ་གཉིས་ ◻ *rten 'brel yan lag bcu*
gnyis ▪ *pratītyasamutpāda* ▪ **twelve branches of**
dependent arising

རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་འབྲུང་ ◻ *rten 'brel lugs 'byung* ▪
forward process of dependent-arising

རྟེན་འབྲེལ་ལུགས་བརྒྱུ་ ◻ *rten 'brel lugs bzlog* ▪ **reverse**
process of dependent-arising

རྟེན་མེད་བ་ ◻ *rten med pa* ▪ {*MSA*}*nihpratisaraṇa* ▪
baseless; without a basis; unsupported

རྟེན་མཚུངས་ཀྱི་མིག་དབང་ ◻ *rten mtshungs kyi mig dbang*
▪ **eye sense power which is like a basis**

རྟེན་གཞི་ ◻ *rten gzhi* ▪ **basis** ◻ {*PH*}*basis; foundation*

རྟེན་ཡིན་བ་ ◻ *rten yin pa* ▪ {*MV*}*āśrayo bhavati* ▪ **be a**
basis; is a basis

རྟེན་ཡོངས་སུ་དག་བ་ ◻ *rten yongs su dag pa* ▪ {*MSA*}
āśraya-pariśuddhi ▪ **thoroughly purify the basis**

རྟེན་ལ་ ◻ *rten la* ▪ {*C*}*pratisarati* ▪ **depending upon;**
based on; supported ◻ {*C*}*flees back to; returns*
to; runs back to

རྟེན་ལ་ཡོད་བ་ ◻ *rten la yod pa* ▪ {*MSA*}*āśraya-*
samniṣṭa ▪ {*GD:486*} *residing in the basis* འཁྲུལ་གྱི་
རྟེན་ལ་ཡོད་བ་ ◻ *khrul rgyu rten la yod pa* ◻ *the cause of*
a mistake residing in the basis {*GD:486*}

རྟོག་ ◻ *rtog* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟོགས་ ◻ *brtag rtog brtags*
rtags ▪ {*L*}*parīkṣā; kalpa; {C}kalpayi; {C}*
kalpayati; {C}parikalpati; {C}kalpanā; (para
√i): {MSA}pare; {MSA}paraiti; prekṣate ▪ **to**
examine; conceptuality; thought; conceptual
consciousness; imputation; impute ◻ {*PH*}

investigation ◻ {*C*}*reflection; mental consideration;*
construction; thought-construction; body of ritual
rules; fashions; construct; imagine; imagines;
construction; imagination

རྟོག་གི་ ◻ *rtog ge* ▪ {*LCh,L,C,MSA*}*tarka* ▪
argumentation; logic; perverted logic; reasoning
◻ *reflection; consideration* རྟོག་མེད་པར་ནི་རྟོག་གི་འདོད་ ◻
rgyu med par ni rtog ge 'dod

རྟོག་གི་པ་ ◻ *rtog ge pa* ▪ {*MSA,MV*}*tārṅkika* ▪ **logician;**
Dialectician [Nihilist]; Dialecticians; logicians

རྟོག་གི་བ་ ◻ *rtog ge ba* ▪ {*N*}*tārṅkika* ▪ **logician {N}**

རྟོག་གི་འབར་བ་ ◻ *rtog ge 'bar ba* ▪ *tarka-jvāla* ▪
Bhāvaviveka's Blaze of Reasoning

རྟོག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ ◻ *rtog ge'i spyod yul* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ◻
spyad spyod spyad spyod ▪ {*L*}*tarka-gocara* ▪ **realm**
of argumentation {S}

རྟོག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་བ་ ◻ *rtog ge'i spyod yul ma yin*
pa ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {*L*}
atarkāvacara ▪ **does not [belong to] the realm of**
argumentation {S}

རྟོག་གི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ལགས་བ་ ◻ *rtog ge'i spyod yul ma*
lags pa ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod*
▪ {*C*}*avacara* ▪ **does not [belong to] the realm of**
argumentation ◻ {*C*}*inaccessible to discursive*
thought

རྟོག་གི་ཡུལ་མ་ཡིན་ ◻ *rtog ge'i yul ma yin* ▪ {*MSA*}
atarka-gamyā ▪ **not an object of argumentation**

རྟོག་འབྲུ་ ◻ *rtog 'gyu* ▪ {*PH*}*fleeting thoughts* ◻ འཕྲོ་
འདས་བར་གྱི་རྟོག་འབྲུ། ◻ "Fleeting Thoughts Betwixt
Samsāra and Nirvāṇa" ◻ *contemp. poetry collection*

རྟོག་མངོན་འབྲུ་ ◻ *rtog mngon 'gyur* ▪ {*PH*}*manifest*
conception

རྟོག་ཅིང་ ◻ *rtog cing* ▪ {*C*}*avakalpayati; {C}vimṛśati; {C}*
pratyavekṣate ▪ **conceiving; thinking; imputing** ◻
{*C*}*accept; consider; contemplates; investigates*

རྟོག་བཅས་ ◻ *rtog bcas* ▪ **conceptual**

རྟོག་བརྟགས་ ◻ *rtog btags* ▪ བརྟགས་འདོགས་བརྟགས། བརྟགས་
ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **imputed by**

conceptuality

རྫོག་ལྷན་ལ་སྐྱེ་བ་ ▫ *rtog ldan la skye ba* ▪ **generated in the discriminating**

རྫོག་པ་ ▫ *rtog pa* ▪ {MV,MSA}kalpanā; {LCh,MSA,C,MV}kalpa; {C}vikalpa; {C}kalpana; {C}avakalpanatā; {MV}kalpayat; {MV}kalpayati; {MSA,MV}samkalpa; {MV}jalpa; {LCh,MSA}parīkṣā; {MSA}nirīkṣaṇā; {MV}pratyavekṣā; {MSA}vitarka; {C}avabodha; {MSA}mīmāṃsā; {MSA}so sor *rtog pa* = *prat* ▪ **conceptualization; conceptualized; conception; conceptual consciousness; conceptuality; imputation; investigation; conceptual thought; thought** ▫ {C} thinker; imagination; conceptualizer; conceptual; to examine; ideation; (false) discrimination; no-construction; consideration; reflection; construction; thought-construction; body of ritual rules; understanding; recognition; trusting confidence; consc དངོས་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་རྫོག་པ་ནི་ ▫ *ngos po la yang dag par rtog pa ni* ▫ to conceive that things are real {MSI-396} ▫ རྫོག་པས་བདག་ས་ཚས་གྱི་ཚས་ ▫ *rtog pas btags tsam gyi chos* ▫ phenomena that are merely imputed by thought ▫ སོ་སོར་རྫོག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *so sor rtog pa yid la byed pa* ▫ mental contemplation of individual investigation ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མྱ་དོན་འདྲིས་རྒྱུ་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་རིག་ ▫ *mtshan nyid/sgra don 'dres rung du 'dzin pa'i zhen rig* ▫ Definition: a determining knower that apprehends a sound [generality] and a meaning [generality] as suitable to be mixed

རྫོག་པ་ཁོ་ན་ ▫ *rtog pa kho na* ▪ {PH}only a conceptual consciousness

རྫོག་པ་བཅད་ཤེས་ ▫ *rtog pa bcad shes* ▪ *kalpanā-paricchinna-jñāna* ▪ **conceptual subsequent cognizer** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་མངོན་སུམ་གྱིས་བྲངས་པའི་རྫོག་པ་བཅད་ཤེས་ ༢་རྗེས་དབུགས་གྱིས་བྲངས་པའི་རྫོག་པ་བཅད་ཤེས་ ▫ *dbye ba/1 mngon sum gyis drangs pa'i rtog pa bcad shes/2 rjes dpag gyis drangs pa'i rtog pa bcad shes/* ▫ Divisions: (1) conceptual subsequent cognizer that is induced by direct perception; (2) conceptual subsequent cognizer that is induced by inference

རྫོག་པ་དང་བཅས་ ▫ *rtog pa dang bcas* ▪ {L} *savitarka* ▪ **conceptual; having conceptuality; with conceptuality**

རྫོག་པ་དང་བཅས་པའི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ ▫ *rtog pa dang bcas pa'i ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {L} *savitarka-savicāra-samādhi* ▪ **conceptual meditative stabilization**

རྫོག་པ་དང་རྫོག་མེད་གཉིས་ ▫ *rtog pa dang rtog med gnyis* ▪ {PH}both conceptual and nonconceptual

རྫོག་པ་དང་རྫོག་མེད་གཉིས་ཀྱི་ཀྱི་ ▫ *rtog pa dang rtog med gnyis ka* ▪ {PH}both conceptual and nonconceptual

རྫོག་པ་དང་རྣམ་པར་རྫོག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པའི་སྤྲད་ཅུ་ ▫ *rtog pa dang rnam par rtog pa thams cad spangs pa'i slad du* ▪ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C} *sarva-kalpa-vikalpa-prahīnatvāt* ▪ **because of abandoning all conceptuality and ideation** ▫ {C} because he has forsaken all constructions and discriminations

རྫོག་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *rtog pa dang bral ba* ▪ {LCH} *kalpanā-apoḍha* ▪ **free from conceptuality**

རྫོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་ལྟུལ་བའི་འཛིན་རྣམ་ ▫ *rtog pa dang bral zhing ma 'khrul ba'i 'dzin rnam* ▪ **apprehender of aspects that is non-mistaken and free from conceptuality**

རྫོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་ལྟུལ་བའི་རིག་པ་ ▫ *rtog pa dang bral zhing ma 'khrul ba'i rig pa* ▪ **a knower that is non-mistaken and free from conceptuality**

རྫོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་ལྟུལ་བའི་གསར་དུ་མི་སྐྱེ་བའི་རིག་པ་ ▫ *rtog pa dang bral zhing ma 'khrul ba'i gсар du mi slu ba'i rig pa* ▪ **a knower which is new, incontrovertible, non-mistaken, and free from conceptuality**

རྫོག་པ་འདི་དག་བརྟག་པར་མི་རུས་པ་ ▫ *rtog pa 'di dag brtag par mi nus pa* ▪ **they cannot sustain these conceptions**

རྫོག་པ་ནི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་རྫོག་པ་ ▫ *rtog pa ni ngo bo nyid du rtog pa* ▪ {MSA} *svabhāva-kalpanam kalpaḥ* ▪ **conceptuality that conceives ... as (having) entityness**

རྟོག་པ་སྤོང་ ◻ *rtog pa spong* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spong spong spangs spongs* ▪ {MSA}vitarka-varjanā ▪ **abandon conceptuality**

རྟོག་པ་བྱེད་པ་ ◻ *rtog pa byed pa* ▪ {L}utprekṣa ▪ **conceive; conceptuality; think; thought; investigation** ◻ attention

རྟོག་པ་མ་མཚིས་ ◻ *rtog pa ma mchis* ▪ {C}avitarka ▪ **non-conceptual; without conceptuality** ◻ {C}without thoughts adjusted; without discursive thoughts

རྟོག་པ་མི་འཇུག་ ◻ *rtog pa mi 'jug* ▪ {MV}kalpāpravṛtti ▪ **not engage in conceptuality; not enter into conceptuality**

རྟོག་པ་མི་བྱེད་པ་ ◻ *rtog pa mi byed pa* ▪ {L}anutprekṣa ▪ **not conceive; non-conceptuality; non-investigation** ◻ inattention

རྟོག་པ་མེད་པ་ ◻ *rtog pa med pa* ▪ {C}asamkalpanatā; nirvikalpaka ▪ **non-conceptuality; non-conceptual** ◻ {C}absence of representations

རྟོག་པ་མེད་ལ་དཔྱད་པ་ཅམ་ ◻ *rtog pa med la dpyod pa tsam* ▪ {MSA}a-vitarka-vicāra-mātra; {MSA}a-vitarka ... vicāra-mātra ▪ **mere non-conceptual analysis**

རྟོག་པ་ཅམ་ ◻ *rtog pa tsam* ▪ {MSA}kalpanā-mātra; {MSA}kalpa-mātra ▪ **mere conceptuality**

རྟོག་པ་ཡང་མེད་དཔྱད་པ་ཡང་མེད་པ་ ◻ *rtog pa yang med dpyod pa yang med pa* ▪ {MSA}a-vitarkāvicāra; {MSA}a-vitarka ... a-vicāra ▪ **non-conceptual and non-analytical**

རྟོག་པ་ཡི་མཚན་མ་ ◻ *rtog pa yi mtshan ma* ▪ {MSA}kalpa-nimitta ▪ **sign of conceptuality; conceptual sign**

རྟོག་པ་རིགས་ཤེས་ ◻ *rtog pa rigs shes* ▪ **conceptual reasoning consciousness**{N}

རྟོག་པ་ལ་གཉིས་སྣང་ཡོད་པ་ ◻ *rtog pa la gnyis snang yod pa* ▪ **conceptual consciousness having dualistic appearance**

རྟོག་པ་ལ་སྣང་བ་ ◻ *rtog pa la snang ba* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {GD:398} conceptual

appearance

རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་ ◻ *rtog pa log shes* ▪ kalpanā-bhrānti-jñāna ▪ **conceptual mistaken consciousness**

རྟོག་པ་འཇུག་བརྟགས་པའི་ནལ་འབྱོར་ ◻ *rtog pa'am brtags pa'i rnal 'byor* ▪ གདགས་འདོགས་བརྟགས། བརྟགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **conceptual yoga or yoga of imagination**

རྟོག་པའི་འཇུག་སའི་གཞི་ ◻ *rtog pa'i 'jug sa'i gzhi* ▪ **basis on which thought places a term**

རྟོག་པའི་སྣང་བ་ ◻ *rtog pa'i snang ba* ▪ **conceptual impression**

རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་ ◻ *rtog pa'i snang yul* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **appearing object of a conceptual consciousness; appearing object for thought** ◻ DEFINITIONS: ཚོས་དེས་སྣང་ཅམ་གྱི་སློབ་ནས་རྟོག་པ་བརྟགས་ ◻ *chos des snang tsam gyi sgo nas rig par bya ba* ◻ that phenomena which is cognized through its mere appearing {GD:547}

རྟོག་པའི་སྒྲིས་པ་ ◻ *rtog pa'i spros pa* ▪ {N}kalpanā-prapañca ▪ **conceptual elaborations**{N}

རྟོག་པའི་ཁྲོ་ ◻ *rtog pa'i blo* ▪ {GD:507} a realizing cognition (which is not a valid cognition since the criterion of novelty is not fulfilled)

རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ ◻ *rtog pa'i zhen gzhi* ▪ **basis of conceptual consciousness**

རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་ ◻ *rtog pa'i zhen gzhi yin pa* ▪ **being the referent of a conceptual consciousness**

རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་གནས་ཚུན་གྱི་དབང་གིས་བྱུབ་པ་ ◻ *rtog pa'i zhen gzhi rang gi gnas tshod kyi dbang gis grub pa* ▪ **established by way of its own measure of subsistence as the referent of a conceptual consciousness**

རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་པའི་དོན་ ◻ *rtog pa'i zhen yul yin pa'i don* ▪ **object that is the conceived object of a conceptual consciousness; object that is the referent of a conceptual consciousness**

རྟོག་པའི་ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ ◻ *rtog pa'i zag pa dang bcas pa* ▪ **contaminated phenomenon that is a conceptual consciousness**{Lati}

རྫོག་པའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *rtog pa'i yid la byed pa* ▪ {MV}
jalpa-manaskāra ▪ **conceptual mental engagement**

རྫོག་པར་གྱུར་པ་ ▫ *rtog par gyur pa* ▪ **conceptual**

རྫོག་པར་གྱུར་པའི་སྐོམ་ལམ་ ▫ *rtog par gyur pa'i sgom lam*
▪ **conceptual path of meditation**

རྫོག་པར་གྱུར་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ ▫ *rtog par gyur pa'i mngon sum tshad ma* ▪ {PH}conceptual valid perception

རྫོག་པར་བགྱིད་ ▫ *rtog par bgyid* ▪ {C}utprekṣate ▪ **conceive; think; investigate** ▫ {C}regard; observe; compare; imagine

རྫོག་པར་འགྲོ་བ་ ▫ *rtog par 'gro ba* ▪ {C}niścayaṃ gacchati ▪ **conceive; think** ▫ {C}moves toward certainty in his understanding

རྫོག་པར་བྱ་ ▫ *rtog par bya* ▪ {MSA}bodha ▪ **conceive; think**

རྫོག་པར་གཞིག་པ་ ▫ *rtog par gzhog pa* ▪ {C}nidhyāna ▪ {C}meditation

རྫོག་པར་ཤེས་པ་ ▫ *rtog par shes pa* ▪ {MSA}kalpanatā-jñāna ▪ **conceptual consciousness**

རྫོག་པས་བདག་ས་པ་ ▫ *rtog pas btags pa* ▪ བདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *kalpanāprajñāpti ▪ **imputation by thought**

རྫོག་པས་བདག་ས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *rtog pas btags pa tsam yin kyi rang gi mishan nyid kyis ma grub pa* ▪ **only posited by conceptuality and not established by way of its own character**

རྫོག་པས་བདག་ས་ཙམ་ ▫ *rtog pas btags tsam* ▪ **just imputed by conceptuality; only imputed by conceptuality; that which is only imputed by conceptuality**

རྫོག་པས་བདག་ས་ཙམ་ ▫ *rtog pas btags tsam* ▪ བདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **mere imputation by thought; just imputed by conceptuality; only imputed by conceptuality**
▫ merely imputed by thought {BJ 55.1}; {GD:89} nominal

རྫོག་པས་བདག་ས་པ་ཙམ་ ▫ *rtog pas btags tsam* ▪ **just imputed by conceptuality; only imputed by conceptuality; that which is only imputed by conceptuality**

རྫོག་པས་བདག་ས་ཙམ་མིན་པར་རང་བཞིན་གྱིས་གཞན་དང་མ་འདྲིས་པར་རང་གི་ངོ་བོར་ལ་གནས་པ་ ▫ *rtog pas btags tsam min par rang bzhin gyis gzhan dang ma 'dres par rang gi ngo bor la gnas pa* ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ **abiding--by way of its own nature without being merely imputed by thought--in its own entity without being mixed with another**

རྫོག་པས་བདག་ས་པའི་ཚོས་ ▫ *rtog pas brtags pa'i chos* ▪ བདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {GD:108} imputed phenomena

རྫོག་པས་ནམ་པར་བསྐྱབས་པ་ ▫ *rtog pas rnam par bsgrubs pa* ▪ བསྐྱབས་སྐྱབས་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}viṭhapita (=abhūta-parikalpa-prabhavatvāt) ▪ **established by conceptuality; existing conceptually** ▫ {C}fabricated (by thought-construction)

རྫོག་པས་མི་ཤིག་ ▫ *rtog pas mi shig* ▪ {MSA} vikalpābhedyā ▪ **not divided by thought**

རྫོག་པས་བཞག་པ་ ▫ *rtog pas bzhag pa* ▪ **posited by a conceptual consciousness**

རྫོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པའི་དོན་ ▫ *rtog pa'i zhen gzhir rang gi gnas tshod kyi dbang gis grub pa* ▪

རྫོག་དཔྱད་ ▫ *rtog dpyod* ▪ **investigation and analysis**

རྫོག་བྲལ་ ▫ *rtog bral* ▪ {LCH}kalpanā-apoḍha ▪ **free from conceptuality** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མྱ་དོན་འདྲིས་རྩལ་དུ་འཛིན་པའི་ཞེན་ལྟོག་དང་བྲལ་བ་ ▫ *mtshan nyid/sgra don 'dres rung du 'dzin pa'i zhen rig dang bral ba/*
▫ Definition: free from being a determining knower that apprehends a sound [generality] and a meaning [generality] as suitable to be mixed

རྫོག་བྲལ་གྱི་སྐོམ་ལམ་ ▫ *rtog bral gyi sgom lam* ▪ **path of meditation devoid of conceptuality**

རྫོག་མིན་མི་རྫོག་མ་ཡིན་པ་ ▫ *rtog min mi rtog ma yin pa* ▪ {MSA}na kalpo nāpi cākalpaḥ ▪ **neither conceptual**

nor non-conceptual

རྫོག་མིང་ ◻ *rtog med* ▪ {LCH}akalpita; {MSA}akalpa; akalpanā ▪ **non-conceptual** ◻ {PH}non-conceptual

རྫོག་མིང་ ◻ *rtog med* ▪ nirvikalpa; nirvikalpaka ▪ **non-conceptual** ◻ {PH}non-conceptual

རྫོག་མིང་གྱི་ཤེས་པ་ ◻ *rtog med kyi shes pa* ▪ akalpanā-jñāna; nirvikalpakajñāna ▪ **non-conceptual consciousness** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད་ ལྟོ་དོན་ འབྲིས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་ཞིན་རིག་དང་བྲལ་བའི་རིག་པ་ ◻ *mishan nyid/ sgra don 'dres rung du 'dzin pa'i zhen rig dang bral ba'i rig pa/* ◻ Definition: an awareness that is free from being a determining knower that apprehends a sound [generality] and a meaning [generality] as suitable to be mixed

རྫོག་མིང་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ ◻ *rtog med mngon sum ltar snang* ▪ ལྟང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **non-conceptual pseudo/quasi/counterfeit direct perception/perceiver** ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་རྫོག་མིང་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་༢་དབང་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་རྫོག་མིང་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ ◻ *dbye ba/ 1 yid shes su gyur pa'i rtog med mngon sum ltar snang / 2 dbang shes su gyur pa'i rtog med mngon sum ltar snang /* ◻ Div.: (1) counterfeit direct perception that is a mental consciousness; (2) counterfeit direct perception that is a sense consciousness

རྫོག་མིང་དུ་གྱུར་པའི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ ◻ *rtog med du gyur pa'i mngon sum tshad ma* ▪ {PH}non-conceptual valid perception

རྫོག་མིང་ཡིད་ཤེས་ ◻ *rtog med yid shes* ▪ nirvikalpaka-mano-jñāna ▪ **non-conceptual mental consciousness**

རྫོག་མིང་ཡི་ཤེས་ ◻ *rtog med ye shes* ▪ {N}nirvikalpa-jñāna ▪ **non-conceptual exalted wisdom**{N}

རྫོག་མིང་ལོག་ཤེས་ ◻ *rtog med log shes* ▪ **non-conceptual mistaken consciousness** ◻ {GD:543} deluded non-conceptual cognition

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་དབང་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་རྫོག་མིང་ལོག་ཤེས་༢་ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་རྫོག་མིང་ལོག་ཤེས་ ◻ *dbye ba/ 1 dbang shes su gyur pa'i rtog med log shes/ 2 yid shes*

su gyur pa'i rtog med log shes/ ◻ Division: (1) non-conceptual mistaken consciousness that is a sense consciousness; (2) non-conceptual mistaken consciousness that is a mental consciousness

རྫོག་ཡུལ་ ◻ *rtog yul* ▪ kalpanā-viṣaya ▪ **object of conceptuality; object of thought**

རྫོག་ཡུལ་ན་ཡིད་པའི་རྟོགས་ལས་རི་བོང་ཅན་ལ་ཟླ་སྤྲུམ་བརྗོད་རུང་དུ་རྟོགས་པའི་རྟོགས་དབང་ ◻ *rtog yul na yod pa'i rtags las ri bong can la zla sgras brjod rung du rtogs pa'i rjes dpag* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs* ▪ **an inferential cognizer that realizes that it is suitable to express the rabbit-potter by the term 'moon'**

རྟོགས་ ◻ *rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs* ▪ {L}anubudhyate; {C}budhyati; {C}budhyate; {MV}anubhud-; {MSA}adhigama; {MSA}bodha; {MSA}bodhana; {MSA}gati; {MV}avagam; {MV}(prati √vyadh): pratividhyati; {MV}(√vid): viditvā; {C}vindati; adigam ▪ **realize; cognize; understand** ◻ {C}recognizes; wakes up to; find; entrance; discovers

རྟོགས་དཀར་ ◻ *rtogs dkar* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}durbodha ▪ **difficult to realize** ◻ {C}hard to know

རྟོགས་ཅུང་ ◻ *rtogs chung* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}alpābodbodha ▪ **realize a little**

རྟོགས་ནས་ ◻ *rtogs nas* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}buddhitva; {MSA}(anv √iḥs): anvīḥsya; {MSA}(prati √vyadh): pratividhya ▪ **having realized; having cognized; having understood** ◻ {C}having known

རྟོགས་པ་ ◻ *rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs* ▪ {LCh,MSA,MV,C}adhigama; {MSA}abhimāna; {C}budhyati; {C}buddha; {MSA,C}avabodha; {C}avabodhana; {C}pratibodha; {MSA}boddh; {MSA}bodha; {MSA}vibodha; {MV}anubudhyana; {MV}anubodha; {MV}praveśa; {C}pratiparsīran; {C,MSA}pratividha; {MSA}prativedha; {C}pr ▪ **realization; realize; cognize; understand** ◻ {C}obtained; understood; able to make progress; penetrated to; penetrates to;

penetration; time; epoch; re-union; sacrament; understanding; recognition; wake up to; reach understanding; investigation; wisdom; insight

རྫོགས་པ་དཀའ་བ་ ◻ *rtogs pa dka' ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C} *duranubodha* ▪
difficult to realize ◻ {C} hard to understand

རྫོགས་པ་མངོན་པར་བརྗོད་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ ◻ *rtogs pa mngon
par brjod can gyi shes pa* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ◻ *brjod
rjod brjod rjod* ▪ *abhilāpinī pratītiḥ kalpanā* ▪
{GD:322} "that cognition which is [characterized
by] words"; this is Kamalasila's interpretation
of Dharmakirti's characterization of conceptual
thought

རྫོགས་པ་ཅན་ ◻ *rtogs pa can* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ *savikalpa* ▪ constructively
determined {GD:482}; determinate perceptions
{GD:494}

རྫོགས་པ་ཅན་གྱི་མངོན་སུམ་ ◻ *rtogs pa can gyi mngon
sum* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs*
▪ *savikalpakapratyakṣa* ▪ {GD:359} conceptual
forms of perception

རྫོགས་པ་ཅུང་ཟད་ཅམ་གྱིས་ ◻ *rtogs pa cung zad tsam
gyis* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs
rtogs* ▪ {MSA} *alpenādhigamena* ▪ **because of only
realizing a little**

རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་ ◻ *rtogs pa chen po* ▪ **great realization**

རྫོགས་པ་བརྗོད་པའི་རྗེ་ ◻ *rtogs pa brjod pa'i sde* ▪ བརྗོད་
རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C,L} *avadāna* ▪
narratives{S} ◻ {C} Tale

རྫོགས་པ་མཐར་ཐུག་ ◻ *rtogs pa mthar thug* ▪ **final
realization**

རྫོགས་པ་དང་ལྷན་ ◻ *rtogs pa dang ldan* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C} *gatima*; {C}
gatimant ▪ {C} clever

རྫོགས་པ་དང་ལྷན་པ་ ◻ *rtogs pa dang ldan pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C} *buddhimat*
(=*gatimat*); {C} *gatima*; {C} *gatimant*; {MSA}
prativedhayoga ▪ {C} intelligent; clever

རྫོགས་པ་དོན་གྱི་འོད་གསལ་ ◻ *rtogs pa don gyi 'od gsal* ▪

realizational actual clear light

རྫོགས་པ་པོ་ ◻ *rtogs pa po* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs
rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA} *bodhaka* ▪ **realizer;**
cognizer

རྫོགས་པ་ཡུན་ཚྲིགས་ ◻ *rtogs pa phun tshogs* ▪ **fulfillment
of realization; perfect realization**

རྫོགས་པ་ཡུན་ཚྲིགས་ཐོབ་བྱེད་ ◻ *rtogs pa phun tshogs
thob byed* ▪ **means of attaining the fulfillment of
realization**

རྫོགས་པ་ཡུན་ཚྲིགས་སུ་དམ་བཅའ་བ་ལ་མི་འཛིགས་པ་ ◻
rtogs pa phun tshogs su dam bca' ba la mi 'jigs pa
▪ **fearlessness with respect to asserting perfect
realization**

རྫོགས་པ་ཡུལ་བ་ ◻ *rtogs pa phul ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **offer realization, to**

རྫོགས་པ་སྦྱར་བ་བ་ ◻ *rtogs pa sbyor ba pa* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་
སྦྱར་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *prativedha-
prāyogika* ▪ **one who applies (himself/herself) to
realizing**

རྫོགས་པ་མེད་པ་ ◻ *rtogs pa med pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ *abaddha* (= *abodha?*) ▪
not realize; not cognize; not understand ◻ {C}
not bound

རྫོགས་པ་དམན་པ་ ◻ *rtogs pa dman pa* ▪ **low realization**

རྫོགས་པ་རྩུང་ལྷུག་ ◻ *rtogs pa zung 'jug* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **realizational union**

རྫོགས་པ་རིང་བ་དང་ཉེ་བ་ ◻ *rtogs pa ring ba dang nye ba*
▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪
{MSA} *dūrāntikaṃ bodhaṃ* ▪ **realize far and near**

རྫོགས་པ་སོ་སོར་རྫོགས་པ་ ◻ *rtogs pa so sor rtogs pa*
▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪
{MSA} *bodha-pratibodha* ▪ **individually realize**

རྫོགས་པའི་ཁྱད་པར་ ◻ *rtogs pa'i khyad par* ▪ རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA} *bodha-
viśeṣa* ▪ **feature of realization** {T}

རྫོགས་པའི་ཚོས་ ◻ *rtogs pa'i chos* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ **realizational doctrine**

རྫོགས་པའི་དུས་ ▫ *rtogs pa'i dus* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {MSA}pravedha-kāla ▪
time of realizing

རྫོགས་པའི་དོན་ ▫ *rtogs pa'i don* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {MSA}adhigamārtha ▪
object realized; realizational object

རྫོགས་པའི་ཚུལ་ ▫ *rtogs pa'i tshul* ▪ **way of realization**

རྫོགས་པའི་ཚུལ་བྲིས་ས་ ▫ *rtogs pa'i tshul khrims* ▪ རྫོགས་
 རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}
adhigama-śīla ▪ **realized ethics; realizational**
ethics

རྫོགས་པའི་ཡི་ཤེས་འཇིག་རྫོན་ལས་འདས་པ་ ▫ *rtogs pa'i*
ye shes 'jig rten las 'das pa ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {MSA}adhigama-jñāna
 ... lokottara ▪ **supramundane realized exalted**
wisdom

རྫོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *rtogs pa'i yon tan* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
 རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **good qualities of**
realization

རྫོགས་པའི་ཤེས་རབ་ཅན་ ▫ *rtogs pa'i shes rab can* ▪ རྫོགས་
 རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {L}prajñā ▪
having realized wisdom; wisdom

རྫོགས་པར་ ▫ *rtogs par* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {C}anugacchati; {C}
pratividhyati ▪ **realized; cognized; understood**
 ▫ {C}follow; conform; regain; approach; emulate;
 arrive (at); pursue; follow up; penetrates to

རྫོགས་པར་དཀའ་ ▫ *rtogs par dka'* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {MV}gūḍha ▪ **difficult to**
realize

རྫོགས་པར་དཀའ་བ་ ▫ *rtogs par dka' ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
 རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}durbodhatā;
 {L}durvigāhya ▪ **difficult to realize; difficult to**
understand ▫ hard to understand

རྫོགས་པར་འགྲུར་ ▫ *rtogs par 'gyur* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
 རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}adhigacchati ▪
realize; cognize; understand ▫ {C}attain; arrive
 at; reach; incur

རྫོགས་པར་འགྲུར་བ་ ▫ *rtogs par 'gyur ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་

རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}(abhi√gam):
abhigamyate ▪ **realize; cognize; understand**

རྫོགས་པར་འགྲུར་ཞིང་ ▫ *rtogs par 'gyur zhing* ▪ རྫོགས་རྫོགས་
 རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}avabudhya ▪
having realized; having understood

རྫོགས་པར་བརྗོད་པའི་སྐྱེ་ ▫ *rtogs par brjod pa'i sde* ▪ བརྗོད་
 རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}avadāna ▪
narratives ▫ {C}Tales

རྫོགས་པར་བྱ་ ▫ *rtogs par bya* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {C}praveddhavya ▪
realize; cognize; understand ▫ {C}should be
 penetrated

རྫོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *rtogs par bya ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {C}ājānana ▪ **realize;**
cognize; understand

རྫོགས་པར་བྱའོ་ ▫ *rtogs par bya'o* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {C}niṣṭā tatra gangtavyā ▪
one should realize; one should understand ▫ {C}
 one can/should be sure/certain (that); should be
 quite sure

རྫོགས་པར་བྱས་ནས་ ▫ *rtogs par byas nas* ▪ རྫོགས་
 རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {L}
supratividdha; {C}adhigama ▪ **having realized;**
having understood ▫ {C}well penetrated; obtain;
 obtainment; attainment; getting there

རྫོགས་པར་བྱེད་ ▫ *rtogs par byed* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
 རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}budhyaka; {C}
praveddhavya; {C}ikṣate ▪ **realize; cognize;**
understand ▫ {C}one who understands; should be
 penetrated; surveys; views

རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *rtogs par byed pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
 རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}nirvedhika
 (=nibbedhika? = adhigata?); {MSA}bodhana
 ▪ **realize; cognize; understand** ▫ {C}sharp;
 penetration; penetrating

རྫོགས་པར་མེད་པ་ ▫ *rtogs par med pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
 རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}apravedha ▪
not realize; not understand ▫ {C}non-penetration

རྫོགས་པར་རུང་བ་ ▫ *rtogs par rung ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་

རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}adhigama-yogya ▪ **suitably realize; suitable to understand**

རྫོགས་བ་ཕུལ་བ་ ▫ *rtogs ba phul ba* ▪ **offer one's realization**

རྫོགས་བྱེད་གྱི་ཁྲོ་ ▫ *rtogs byed gyi blo* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **imputing mind**

རྫོགས་གཞི་ ▫ *rtogs gzhi* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}bodhāśraya ▪ **basis of realization/understanding**

རྫོགས་ཟིན་རྫོགས་ ▫ *rtogs zin rtogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **adhigatārthādhiganta; realizes an already realized realization; one who realizes an already realized realization**

རྫོགས་ཟིན་མ་ཉམས་པ་ ▫ *rtogs zin ma nyams pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **non-degenerated realization**

རྫོགས་རིགས་ ▫ *rtogs rigs* ▪ **types of realizations**

རྫོགས་རིགས་སུ་གནས་པ་ ▫ *rtogs rigs su gnas pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **abiding in the type of realization**

རྫོགས་སླ་ ▫ *rtogs sla* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}subodha ▪ **easy to understand; easy to realize**

རྫོན་ ▫ *rton* ▪ བརྫོན། བརྫོན་རྫོན་བརྫོན་རྫོན་ ▫ *brton/brtan rton brtand rtond* ▪ {MSA,N}pratisaraṇa ▪ **rely; trust; have faith**

རྫོན་པ་ ▫ *rton pa* ▪ {MSA}upastambha; {MSA}upastambhikatva; {MSA}pratiśaraṇa; {MSA}pratiśaraṇī-bhāva ▪ **reliance; rely** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་གང་ཟག་ལ་མི་རྫོན་ཚེས་ལ་རྫོན་པ་ཚོག་ལ་མི་རྫོན་དོན་ལ་རྫོན་པ་༢་དངས་དོན་ལ་མི་རྫོན་ངས་དོན་ལ་རྫོན་པ་༣་རྣམ་གཤམ་ལ་མི་རྫོན་ཡི་གེས་ལ་རྫོན་ ▫ *dbye ba/ 1 gang zag la mi rton/ chos la rton/ 2 tshig la mi rton/ don la rton/ 3 drangs don la mi rton/ nges don la rton/ 4 rnam shes la mi rton/ ye shes la rton/* ▫ Divisions: (1) do not rely on the person; rely on the doctrine; (2) do not rely on the words; rely on the meaning; (3) do not rely on the interpretable meaning; rely on the definitive

meaning; (4) do not rely on consciousness; rely on exalted wisdom

རྫོན་པ་བཞི་ ▫ *rton pa bzhi* ▪ {N}catvāri pratisaraṇāni ▪ **four reliances**{N}

རྫོན་པར་འགྲུང་ ▫ *rton par 'gyur* ▪ {MSA}pratiśaraṇa; {MSA}pratiśaraṇī-bhāva ▪ **rely**

རྫོན་པར་བྱེད་པར་འགྲུང་ ▫ *rton par byed par 'gyur* ▪ {C}stambhayati ▪ **rely** ▫ {C}fix firmly

ལྟ་ ▫ *lta* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {LCH}darśana; {MV}dr̥ṣṭi; {MSA}dr̥ṣṭika; {C}dr̥k; {C}darśin; {C}dr̥ṣṭi-gata; {C}ālokite; {C}vyavalokayati; {C}tikṣaṇa; {MSA}(sam-ud √tikṣ): samudīkṣate; {MSA}phan lta = upakarekṣaṇa ▪ **verb: view; look; see; read. noun: view; false view** ▫ {C}spectator; one who can demonstrate; one who sees; beholding; bound up with false views; looking towards; looking upon; eyes; see; views; behold; survey; consider; look down on

ལྟ་ཁྲིད་སུན་སེལ་སྦྱོན་མེ་ ▫ *lta khrid mun sel sgron me* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **Kay-drup's Manual of Instructions on the View: Lamp Eliminating the Darkness [Toh. 5499]**

ལྟ་ངན་ ▫ *lta ngan* ▪ **bad view**

ལྟ་ངན་མེད་ ▫ *lta ngan med* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}akudr̥ṣṭi ▪ **no bad views**

ལྟ་ཅི་སྦྱོས་ ▫ *lta ci smos* ▪ {C}prāg eva; {C}kutaḥ punar ▪ **what is the use to mention** ▫ {PH}what need is there ▫ {C}how much more/less so; how much less/more

ལྟ་དང་བཅས་པའི་སེམས་ཀྱིས་ ▫ *lta dang bcas pa'i sems kyis* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}sāpekṣa-citta ▪ **mind that has views** ▫ {C}in his heart longing for

ལྟ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *lta dang bral ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}nirvyapekṣa ▪ **free from views**

ལྟ་བ་ ▫ *lta ba* ▪ dr̥ṣṭi ▪ **view; [bad] view**

ལྟ་བ་ ▫ *lta ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {LCh,C,MV}darśana; {LCh,C,MSA,MV}dr̥ṣṭi; {C}dr̥ṣṭika; {C}avalokanātā; {MSA}apekṣā; {MSA}

avekṣamāṇa; {MSA}*īkṣikā*; {MSA}*īkṣaṇā*; {MSA} (*√paś*): *paśyat*; {MSA}*mi lta ba = nirapekṣin* ▪ **view; [bad] view; viewing consciousness; viewer; look; see; read** ◻ {C}sight; exhibit; visible; act of seeing; vision; being seen; his views (are upright); have in view; looking ལྟ་བར་བྱའོ ལྟ་བར་བྱའོ ལྟ་བར་བྱའོ ◻ *lta bar bya'o* ◻ should/will view ◻ སུ་ཐག་ཚེད་བའི་ལྟ་བུ་ སུ་ཐག་ཚེད་བའི་ལྟ་བུ་ སུ་ཐག་ཚེད་བའི་ལྟ་བུ་ ◻ *phu thag chod pa'i lta* ◻ unerring view ◻ ལྟ་སྒྲིམ་གྲང་ཅི་དགོས་ ལྟ་སྒྲིམ་གྲང་ཅི་དགོས་ ལྟ་སྒྲིམ་གྲང་ཅི་དགོས་ ◻ *lta smos kyang ci dgos* ◻ what is the need to consider [literally, "though looked into, what is the use/ need"]

ལྟ་བ་སྐྱོང་ ལྟ་བ་སྐྱོང་ ལྟ་བ་སྐྱོང་ ◻ *lta ba skyong* ▪ {PH}internalize the view [of emptiness] ◻ ལྟ་བ་སྐྱོང་ཚུལ་མདོར་བཟུས་གྱིག་བཞེད་ན། ལྟ་བ་སྐྱོང་ཚུལ་མདོར་བཟུས་གྱིག་བཞེད་ན། ལྟ་བ་སྐྱོང་ཚུལ་མདོར་བཟུས་གྱིག་བཞེད་ན། ◻ Let [us] speak briefly about how to internalize the view [of emptiness] ... ◻ {HHDL; Key to the Middle}

ལྟ་བ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་དགའ་བ་ ◻ *lta ba dga' ba* ▪ ལྟ་བ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་དགའ་བ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {L}*drṣṭi-nandana* ▪ **take happiness in views; happy view**

ལྟ་བ་ངན་བ་ ལྟ་བ་ངན་བ་ ལྟ་བ་ངན་བ་ ◻ *lta ba ngan pa* ▪ ལྟ་བ་ངན་བ་ ལྟ་བ་ངན་བ་ ལྟ་བ་ངན་བ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}*kudrṣṭi* ▪ **bad view**

ལྟ་བ་ལྷ་ ལྟ་བ་ལྷ་ ལྟ་བ་ལྷ་ ◻ *lta ba lnga* ▪ **five views** ◻ COMMENT: view of the transitory collection as real “I” and “mine,” view holding to an extreme, conception of a [bad] view to be supreme, conception of [bad] ethics and modes of conduct to be supreme, and wrong view

ལྟ་བ་མཚོག་དུ་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་དུ་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་དུ་འཛིན་ ◻ *lta ba mchog tu 'dzin* ▪ ལྟ་བ་མཚོག་དུ་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་དུ་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་དུ་འཛིན་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *drṣṭi-parāmarṣaka* ▪ **conception of a [bad] view as supreme**

ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་ ◻ *lta ba mchog 'dzin* ▪ ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་ ལྟ་བ་མཚོག་འཛིན་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {LCH}*drṣṭi-parāmarṣa*; *drṣṭiparāmarṣa* ▪ **misapprehension of a view as supreme; conception of a [bad] view as supreme; misapprehension of the supreme**

ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ ◻ *lta ba nyon mongs can* ▪ ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ ལྟ་བ་ཉོན་མོངས་ཅན་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ *drṣṭi-samkleśa* ▪ **afflicted view**

ལྟ་བ་མཐར་ཐུག་ ལྟ་བ་མཐར་ཐུག་ ལྟ་བ་མཐར་ཐུག་ ◻ *lta ba mthar thug* ▪ {PH}final view

ལྟ་བ་མཐུན་བ་ ལྟ་བ་མཐུན་བ་ ལྟ་བ་མཐུན་བ་ ◻ *lta ba mthun pa* ▪ ལྟ་བ་མཐུན་བ་ ལྟ་བ་མཐུན་བ་ ལྟ་བ་མཐུན་བ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MV}*darśana-tulyatā* ▪ **concordant view; concordance with views**

ལྟ་བ་བྱང་པོར་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་ ◻ *lta ba drang por* ▪ ལྟ་བ་བྱང་པོར་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}*drṣṭika* ▪ **right view** ◻ {C}his views (are upright); have in view

ལྟ་བ་བྱང་པོར་བུས་བ་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་བུས་བ་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་བུས་བ་ ◻ *lta ba drang por byas pa* ▪ ལྟ་བ་བྱང་པོར་བུས་བ་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་བུས་བ་ ལྟ་བ་བྱང་པོར་བུས་བ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}*drṣṭi-rju-karaṇa* ▪ **make [one's] views correct**

ལྟ་བ་རྣམ་པ་ ལྟ་བ་རྣམ་པ་ ལྟ་བ་རྣམ་པ་ ◻ *lta ba rnam pa* ▪ ལྟ་བ་རྣམ་པ་ ལྟ་བ་རྣམ་པ་ ལྟ་བ་རྣམ་པ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {L}*drṣṭi-prakāra* ▪ **aspects of views; various views**

ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་བ་ ◻ *lta ba rnam par dag pa* ▪ ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་དག་བ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}*viśuddha-drṣṭi* ▪ **pure views**

ལྟ་བ་རྣམ་པར་སྐྱོད་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་སྐྱོད་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་སྐྱོད་བ་ ◻ *lta ba rnam par spyod pa* ▪ ལྟ་བ་རྣམ་པར་སྐྱོད་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་སྐྱོད་བ་ ལྟ་བ་རྣམ་པར་སྐྱོད་བ་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}*drṣṭi-vicarita* ▪ **enjoy views; practice views** ◻ {C}wandering about in false views

ལྟ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ལྟ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ལྟ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ◻ *lta ba phun sum tshogs pa* ▪ ལྟ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ལྟ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ལྟ་བ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MV}*drṣṭi-sampanna* ▪ **marvellous views; correct views** ◻ {C}one who has reached sound views

ལྟ་བ་སྤྱོད་གས་ ལྟ་བ་སྤྱོད་གས་ ལྟ་བ་སྤྱོད་གས་ ◻ *lta ba phra rtogs* ▪ ལྟ་བ་སྤྱོད་གས་ ལྟ་བ་སྤྱོད་གས་ ལྟ་བ་སྤྱོད་གས་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}*tanu-drṣṭi-bodha* ▪ **realize the subtle view**

ལྟ་བ་མིད་ ལྟ་བ་མིད་ ལྟ་བ་མིད་ ◻ *lta ba med* ▪ ལྟ་བ་མིད་ ལྟ་བ་མིད་ ལྟ་བ་མིད་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}*anapekṣako*; {C}*anapekṣata* ▪ **not view; not look; without views** ◻ {C}unconcerned; disregard

ལྟ་བ་མིད་པ་ ལྟ་བ་མིད་པ་ ལྟ་བ་མིད་པ་ ◻ *lta ba med pa* ▪ ལྟ་བ་མིད་པ་ ལྟ་བ་མིད་པ་ ལྟ་བ་མིད་པ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}*nirapekṣa* ▪ **not view; not look; without views**

ལྟ་བ་མིད་པ་ཡིན་ ལྟ་བ་མིད་པ་ཡིན་ ལྟ་བ་མིད་པ་ཡིན་ ◻ *lta ba med pa yin* ▪ ལྟ་བ་མིད་པ་ཡིན་ ལྟ་བ་མིད་པ་ཡིན་ ལྟ་བ་མིད་པ་ཡིན་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}*anapekṣako*; {C}*anapekṣata* ▪ **not view; not look; without views** ◻ {C}unconcerned; disregard

ལྟ་བ་ལ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་ལ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་ལ་དགའ་བ་ ◻ *lta ba la dga' ba* ▪ ལྟ་བ་ལ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་ལ་དགའ་བ་ ལྟ་བ་ལ་དགའ་བ་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {L}*drṣṭi-nandana* ▪ **delight in views**

ལྟ་བ་འཛིན་གཞུང་ལ་ ལྟ་བ་འཛིན་གཞུང་ལ་ ལྟ་བ་འཛིན་གཞུང་ལ་ ◻ *lta ba'i gol sa* ▪ {PH}faulty view

ལྷ་བའི་ཉེས་པ་ ▫ *lta ba'i nyes pa* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MV} *dr̥ṣṭi-doṣa* ▪ **faults of views; faulty views**

ལྷ་བའི་གཉེན་པོ་ ▫ *lta ba'i gnyen po* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MV} *darśana-pratipakṣa* ▪ **antidote to views; antidotal view**

ལྷ་བའི་གཉེན་པོ་འདི་ཡི་ཤེས་ཐོབ་པ་ ▫ *lta ba'i gnyen po'i ye shes thob pa* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *dr̥ṣṭi-pratipakṣa-jñāna-lābha* ▪ **obtain the exalted wisdom that is the antidote to views**

ལྷ་བའི་ཐིབས་པོ་ ▫ *lta ba'i thibs po* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} *dr̥ṣṭi-gahana* ▪ **the jungle of views**{C}

ལྷ་བའི་དྭ་བས་ཁིབས་པ་ ▫ *lta ba'i dra bas khebs pa* ▪ འཁིབ་འཁིབས་ཁིབ་ཁིབས་ ▫ 'kheb 'khebs khebs khebs ▪ {C} *dr̥ṣṭi-jāla-praticchanna* ▪ {C}one who is enveloped in the net of false views

ལྷ་བའི་རྣམ་པ་ ▫ *lta ba'i rnam pa* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} *nānā-dr̥ṣṭi-gatāni* ▪ **aspects of views; various views** ▫ {C}various false views

ལྷ་བའི་མཚན་མ་སེལ་པ་ ▫ *lta ba'i mtshan ma sel ba* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA} *dr̥ṣṭi-nimittāpakarṣaṇa* ▪ **eliminate/eradicate/remove/clear away/avoid/exclude the signs of views**

ལྷ་བའི་ཤན་བྱེད་ཐེག་མཚོག་གནད་གྱི་ལྷ་ཟེར་ ▫ *lta ba'i shan byed theg mchog gand gyi zla zer* ▪ {GD:842} Go-ram-ba's (go rams pa bsod nams sen ge) Distinguishing the View, the Moonlight of the Essential points of the Best Vehicle. Varanasi: Sakya Press, 1988.

ལྷ་བར་གྱུར་པ་ ▫ *lta bar gyur pa* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} *dr̥ṣṭi-gata*; {C} *dr̥ṣṭi-gatāni* ▪ **view; look** ▫ {C}bound up with false views; what pertains to false views

ལྷ་བར་གྱུར་པ་དུག་ཕྱུ་ཙུ་བའི་པོ་དག་ ▫ *lta bar gyur pa drug cu rtsa gnyis po dag* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} *dvāṣaṣṭi-dr̥ṣṭi-gatāni* ▪ {C}the sixty-two views

ལྷ་བར་བྱ་ ▫ *lta bar bya* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **should be viewed as**

ལྷ་བར་བྱའོ་ ▫ *lta bar bya'o* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **you should/will view**

ལྷ་བར་བྱེད་ ▫ *lta bar byed* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} *paśyaka* ▪ **view; look** ▫ {C}one who sees

ལྷ་བར་སོང་བ་ ▫ *lta bar song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ▫ *song song song song* ▪ {C} *dr̥ṣṭi-gata* ▪ **move toward views; go toward views** ▫ {C}bound up with false views

ལྷ་བས་འོས་སུ་འགྲུར་ ▫ *lta bas 'os su 'gyur* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} *udīkṣaṇīyo* ▪ {C}worth looking at

ལྷ་བུ་ ▫ *lta bu* ▪ {LCH} *iva*; {LCh,MV} *upama*; {MV} *upamā*; {MV} *upamatā*; {C} *sadr̥śa*; {C} *tulya*; {MSA} *-bhūta* ▪ **the likes of; such as; for instance; like** ▫ {C}as; just like; similar to; comparable; equal; like; as if it were

ལྷ་བུ་ཉིད་ ▫ *lta bu nyid* ▪ {MV} *upamatā* ▪ **similarity**

ལྷ་བུ་ལས་ ▫ *lta bu las* ▪ {C} *bhūta* ▪ {C}to be; genuine; real, consists in; what is real; when he has; proper; true; truly real; which really corresponds to

ལྷ་བུར་ ▫ *lta bur* ▪ {C} *ābha* ▪ {C}like

ལྷ་སྐྱོས་ཀྱང་ཅི་ ▫ *lta smos kyang ci* ▪ *kim uta* ▪ **how much more; how much less; what need is there to ...** ▫ {PH}what need is there

ལྷ་སྐྱོས་ཀྱང་ཅི་དགོས་ ▫ *lta smos kyang ci dgos* ▪ {MSA} *prāg eva* ▪ **[look-say-even-what-purpose]; what is the need to consider?; what is the use of considering?**

ལྷ་ཞིག་ ▫ *lta zhig* ▪ {PH}just such a one

ལྷ་ཞོག་ ▫ *lta zhog* ▪ བཟླ་ལྷ་བཟླས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **[look-set aside]; set aside consideration; no use to consider**

ལྷ་ལ་ཅི་སྐྱོས་ ▫ *lta la ci smos* ▪ {C} *prāg eva* ▪ **how much more; how much less; what need is there to ...** ▫ {PH}what need is there

ལྷ་ལ་སྐྱོས་ ▫ *lta la smos* ▪ {C}prāg eva ▪ **how much more; how much less; what need is there to ...**

ལྷ་ཤེས་པའི་མི་ ▫ *lta shes pa'i mi* ▪ བཞུ་ལྷ་བཞུས་ལྷོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}parīkṣaka-jana ▪ **person who knows how to view**

ལྷ་མ་པ་ ▫ *ltam pa* ▪ **polygon{D1}**

ལྷར་ ▫ *ltar* ▪ {C}ābha; {C}upama ▪ **like; thus; in accordant with** ▫ {C}similar

ལྷར་གྱི་ ▫ *ltar gyi* ▪ **in accordant with**

ལྷར་གྱུ་ ▫ *ltar rgyu* ▪ {C}tulya-bhūta ▪ {C}become like

ལྷར་བཅོས་པ་ ▫ *ltar beos pa* ▪ {C}pratīvarṇika ▪ {C}counterfeit; similar

ལྷར་ཉན་པ་དང་ ▫ *ltar nyan pa dang* ▪ {C}praty-āśrāvayati ▪ {C}listens; replies

ལྷར་ན་ ▫ *ltar na* ▪ **in that case**

ལྷར་སྣང་ ▫ *ltar snang* ▪ ལྷང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **pseudo; quasi; counterfeit; bogus**

ལྷར་པོ་ ▫ *ltar po* ▪ {PH}"lump" [n. of a stage of development of the embryo in the third week]

ལྷས་ ▫ *ltas* ▪ {LCH}nimitta ▪ **directed; sign; omen**

ལྷང་ ▫ *ltung* ▪ {MSA}(√pat): patati ▪ **verb: fall; commit an infraction**7 **noun: sin; moral fall; infraction**

ལྷང་འགྲུར་ ▫ *ltung 'gyur* ▪ {C}patati (=anuprāpnoti = upapadyate); {C}patana ▪ **fall; sin; commit an infraction** ▫ {C}fall down; fall into; fall from; falling; drops

ལྷང་བ་ ▫ *ltung ba* ▪ {LCh,C,MSA}āpatti; {LCH}patita; {C}patati (=anuprāpnoti = upapadyate); {C}patana; {MSA}pata; {C}prapātitva ▪ **verb: to fall, sin; commit an infraction**7 **noun: fall; infraction; sin** ▫ {C}falling apart; fall down; fall on; fall into; fall from; drops; offense

ལྷང་བ་ཐུན་མོངས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *ltung ba thun mongs ma yin pa* ▪ {MSA}asādhāraṇā ... āpattiḥ ▪ **uncommon infraction**

ལྷང་བ་སྤྲོམ་ ▫ *ltung ba phra mo* ▪ {L}sūkṣmāpatti ▪ **subtle infraction**

ལྷང་བ་བྱ་བ་མེད་པ་ ▫ *ltung ba bya ba med pa* ▪ {C}anadhyāpatti ▪ **not commit infractions** ▫ {C}not transgressing

ལྷང་བའི་རྩ་བ་ ▫ *ltung ba'i rtsa ba* ▪ {C}mūla-āpatti ▪ **root infraction** ▫ {C}root offence; capital offence

ལྷང་བར་འགྲུར་ ▫ *ltung bar 'gyur* ▪ {C}pati (=patati) ▪ **fall; commit an infraction**

ལྷང་བར་འགྲུར་ཡིན་ ▫ *ltung bar 'gyur yin* ▪ {C}patati (=anuprāpnoti = upapadyate) ▪ **fall; commit an infraction** ▫ {C}fall down; fall into; fall from; drops

ལྷེ་བ་ ▫ *lte ba* ▪ {C}nābhi ▪ **navel; center** ▫ {PH}hub; center ▫ རྩ་རྩེ་ལྷེ་བ་ལ་རྩྱུ་ ▫ the [syllable] hūṃ in the hub of the vajra

ལྷེ་བ་དང་བཅས་པ་ ▫ *lte ba dang bcas pa* ▪ {C}sanābhika ▪ {C}with navel

ལྷེ་བའི་གཏིང་ཟབ་པ་ ▫ *lte ba'i gting zab pa* ▪ **deep navel**

ལྷེ་བའི་རི་མོ་གཡས་སྤོགས་སུ་འབྱེལ་བ་ ▫ *lte ba'i ri mo g.yas phyogs su 'khyil ba* ▪ **outline of the navel curling to the right**

ལྷེང་ཀ་དང་མཚོ་དང་ ▫ *lteng ka dang mtsho dang* ▪ {C}saras ▪ {C}lake; pond

ལྷོ་ ▫ *lto* ▪ **food; belly**

ལྷོ་སྐལ་ ▫ *lto skal* ▪ {PH}tax-base

ལྷོ་བགྲངས་ ▫ *lto bgrangs* ▪ {PH}full stomach

ལྷོ་ཆས་ ▫ *lto chas* ▪ **food**

ལྷོ་ལྷོར་ ▫ *lto ldir* ▪ **bulbous{D2}**

ལྷོ་ལྷོར་བ་ ▫ *lto ldir ba* ▪ **bulbous**

ལྷོ་འབྲེ་ཚེ་ ▫ *lto 'phye che* ▪ {C;L}mahoraga ▪ {PH}Mahoraga

ལྷོ་འབྲེ་ཚེན་པོ་ ▫ *lto 'phye chen po* ▪ {C,L}mahoraga ▪ **large-bellied demons shaped like boas said to be the lords of the soil**

ལྷོ་བ་ ◻ *lto ba* ▪ belly
 ལྷོ་བ་མཐོ་དམན་མེད་པ་ ◻ *lto ba mtho dman med pa* ▪ flat waist—abdomen without differences in height
 ལྷོས་ ◻ *ltos* ▪ བཞུ། ལྷ། བཞུས། ལྷོས། ◻ *blta/ lta/ bltas/ ltos/* ▪ {MSA}(nir-√īks): *nirīkṣase* ▪ verb: rely; rely on; to view; to look. noun: view; false view
 ལྷོས་ན་ ◻ *ltos na* ▪ relative to
 ལྷོས་ནས་ ◻ *ltos nas* ▪ {MSA}*apekṣya* ▪ [looking-from]; with respect to; having relied; having depended; having viewed
 ལྷོས་ནས་གྲུབ་པ་ ◻ *ltos nas grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ *apekṣya-samutpāda* ▪ existence in reliance; relative existence; existing in reliance
 ལྷོས་པ་ ◻ *ltos pa* ▪ {C}*apekṣa* ▪ dependence; relation; depend upon; rely upon; depend; relate; relative (to); rely (on) ◻ {C}appearance; point of view; regard
 ལྷོས་པའི་རིགས་པ་ ◻ *ltos pa'i rigs pa* ▪ {MSA}*apekṣā-yukti* ▪ analysis of dependence; reasoning of dependence
 ལྷོས་པའི་རིམ་ཅན་གྱིས་རྫོགས་པར་ ◻ *ltos pa'i rim can gyis rdzogs par* ▪ completely serially in reliance upon
 ལྷོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་ ◻ *ltos med kyī rtags* ▪ sign of non-viewing
 ལྷོས་མེད་དུ་ ◻ *ltos med du* ▪ without depending; independently
 ལྷོས་གཞི་ ◻ *ltos gzhi* ▪ basis of relation
 ལྷ་གོན་ ◻ *sta gon* ▪ enhancement; ritual enhancement; ritual preparation and enhancement; preliminary ritual enhancement
 ལྷག་ ◻ *stag* ▪ tiger
 ལྷག་ཚང་རྩ་བ་སྟོན་པ་ ◻ *stag tshang rwa ba stod pa* ▪ name of a monastery in Tibet
 ལྷག་ཚང་ལོ་ཙ་པ་ ◻ *stag tshang lo tsa ba* ▪ Tag-tsang-lo-tsa-wa [b. 1405], a Sa-kya scholar who disagreed

with Tsong-kha-pa on some central points

སྐྱལ་རས་ ◻ *stag ras* ▪ {PH}tiger skin ◻ རིའི་འོག་དུ་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱལ་ ལྷ། སྐྱལ་ལྷ། ཟ་འོག་དང་། དཔ་སྐྱལ་དང་། ལྷག་རས་དང་། བསིའི་མེ་ལོང་། " ◻ Underneath that [is] the five precious substances, five [types of] incense, satin, silk, a tiger skin, [and] a stone mirror, ... ◻ D 3732; 68a.3
 ལྷག་རི་ ◻ *stag ri* ▪ {PH}Tiger Mountain
 ལྷན་ ◻ *stan* ▪ {LCh,C}*āsana*; {C}*upāstarāṇa* ▪ cushion; seat; mat ◻ {C}throne; pulpit; coverlet
 ལྷན་གྱི་མཐའ་ཅན་གྱི་སྐྱལ་གཟིགས་པ་ ◻ *stan gyi mtha' can gyi stan gcig pa* ▪ having a single-sitting [of food] that ends with [rising from] the cushion
 ལྷན་གཟིགས་ ◻ *stan gcig* ▪ {PH}one session; single session
 ལྷན་གཟིགས་པ་ ◻ *stan gcig pa* ▪ {C}*ekāsanika* ▪ {C}one who eats his meal in one sitting; austere and solitary
 ལྷན་ལ་འང་ཉམས་ ◻ *stan la'ang nyams* ▪ {C}*āsana* ▪ {C}seat; throne; pulpit
 ལྷབས་ ◻ *stabs* ▪ in the manner of; power; force; manner; mode; way
 ལྷབས་གཤེགས་ ◻ *stabs gshegs* ▪ {C}*vikrānta* ▪ {C}walks with the stride of
 ལྷར་ ◻ *star* ▪ བསྐྱལ། ལྷར། བསྐྱལ་ད་ ལྷར་ད་ ◻ *bstar/ star/ bstar/ stard/* ▪ clean; polish
 ལྷར་ ◻ *stard* ▪ བསྐྱལ། ལྷར། བསྐྱལ་ད་ ལྷར་ད་ ◻ *bstar/ star/ bstar/ stard/* ▪ clean; polish
 ལྷི་གནས་ ◻ *sti gnas* ▪ {PH}dwelling; a place to stay ◻ ཚལ་གྱི་སྐྱི་གནས་ཉམས་དགའ་བ་ཞིག་གསར་བསྐྱུན་མཛད། ◻ [He] newly established a very pleasant forested place to stay. ◻ Tracy Howard; Thu'u-bkwan; Amdo Garden Poem
 ལྷིང་བར་འགྲུར་ ◻ *sting bar 'gyur* ▪ {C}*ullāpayati* ▪ {C}comically compliment; mock; tease
 ལྷིང་བར་བྱེད་ ◻ *sting bar byed* ▪ {C}*ullāpayati*; {C}*uccagghayati* ▪ {C}comically compliment; mock; tease; sneer; deride
 ལྷུག་ ◻ *stug* ▪ {C}*cita* ▪ {C}compact; well-developed; thick

ཉུག་པ་ ▫ *stug pa* ▫ {C}ghana ▫ {C}(one) solid mass
ཉུང་ ▫ *stung* ▫ {C}pati (=patati) ▫ {C}falls
ཉུམས་བྱེད་ ▫ *stums byed* ▫ **monk; meditator**
ཉུམས་བྱེད་ཀྱི་བྱ་བའི་ལུས་བརྩམས་ཏེ་བཀའ་སླུལ་བའི་མདོ་ ▫
stums byed ka tya'i bu las brtsams te bka' stsal ba'i
mdo ▫ ལུས་སླུལ་སླུལ་སླུལ་ ▫ *stsal stsol stsold stsold* ▫
saṃthā-katyāyana-sūtra; saṃthakātyāyanasūtra
▪ Story of Saṃthakatyāyana Sūtra; Sūtra of
the Meditator Katyāyana [Anguttara-nikāya
V.224.28 - 329.19]
ཉེ་ ▫ *ste* ▫ **continuative or participial particle**
ཉེག་ཅིང་ ▫ *steg cing* ▫ {C}uccagghayati ▫ {C}sneer;
 deride
ཉེག་ས་ ▫ *stegs* ▫ {C}avasthā ▫ **platform** ▫ {C}state; time
 of; stability; dam
ཉེག་ས་བུ་ ▫ *stegs bu* ▫ **platform**
ཉེང་ ▫ *steng* ▫ **upper; above**
ཉེང་ཁང་ ▫ *steng khang* ▫ {PH}upper floor
ཉེང་ཁར་ ▫ *steng khar* ▫ **[top-mouth-to]; on top of** ▫
 {PH}on top (of)
ཉེང་གི་ ▫ *steng gi* ▫ **in terms of**
ཉེང་སྒོ་ ▫ *steng sgo* ▫ {PH}upper gate; upper door
ཉེང་ཅ་ ▫ *steng cha* ▫ {PH}upper part
ཉེང་དུ་ ▫ *steng du* ▫ **[top-on]; on top of; in terms of;**
in addition to; related with [like the possession
of an attribute]; in relation to ▫ {PH}in addition
 (to); in relation (to); in terms (of) ▫ དེའི་ཉེང་དུ་ ▫ *de'i*
steng du ... ▫ In addition to that, ...
ཉེང་ན་ ▫ *steng na* ▫ **on; with (?)**
ཉེང་ནས་ ▫ *steng nas* ▫ **with** ▫ {PH}on the basis ▫ རྗེ་འཛིན་
 མེག་ཤེས་ལྟ་བུ་ནང་སེམས་ཀྱི་ཉེང་ནས་ཕྱི་ལོ་སྤོང་བའི་ནས་པ་གཏོང་བྱེད་
 ཀྱི་བག་ཆགས་ ▫ *sngo 'dzin mig shes lta bu nang sems*
kyi steng nas phyi rol sngon pa'i rnam pa gtod byed
kyi bag chags ▫ Predispositions that cause one to
 focus on the external aspect of blue on the basis of

the inner mind, for instance, an eye-consciousness
 apprehending blue, ...
ཉེང་ཕྱོགས་ ▫ *steng phyogs* ▫ {PH}zenith
ཉེང་འོག་ ▫ *steng 'og* ▫ **upper and lower**
ཉེང་འོག་གི་སྐྱ་སྐྱོ་གཉིས་ ▫ *steng 'og gi sna sgo gnyis* ▫ **the**
two upper and lower openings{TGP 26}
ཉེང་འོག་གི་ཇི་མ་ནམས་བ་མཚོག་གི་ཇི་མ་འདྲ་བ་ ▫ *steng*
'og gi rdzi ma rnams ba mchog gi rdzi ma 'dra ba ▫
upper and lower eyelashes like the eyelashes of a
supreme cow
ཉེན་ ▫ *sten* ▫ བསྐྱེད་ རྐྱེན་ བསྐྱེད་ རྐྱེན་ ▫ *bsten/ sten/*
bstend/ stend/ ▫ *sevanā*{LCH} ▫ **adhere to; rely on;**
stay close to
ཉེན་ཅིང་ ▫ *sten cing* ▫ {C}āsevayati ▫ **adhere to; rely on;**
stay close to ▫ {C}indulge in; cultivate
ཉེར་ ▫ *ster* ▫ བསྐྱེད་ རྐྱེན་ བསྐྱེད་ རྐྱེན་ ▫ *bster/ ster/*
bsterd/ sterd/ ▫ **give; bestow**
ཉེར་བ་ ▫ *ster ba* ▫ **give; bestowal; bestow**
ཉེང་ ▫ *stong* ▫ {LCh,MSA,MV}sahasra; {C}sūnyatva
▪ thousand; 1,000; empty; empty of; vacuity ▫
 {PH}thousand ▫ {C}emptiness
ཉེང་རྒྱང་ ▫ *stong rkyang* ▫ **bare emptiness**
ཉེང་བསྐྱེད་ ▫ *stong bskal* ▫ **age of vacuity**
ཉེང་ཁུན་ ▫ *stong khun* ▫ {PH}eastern emperor
ཉེང་ཅ་ ▫ *stong cha* ▫ {L}sūnya ▫ **factor of emptiness**
ཉེང་ཉིད་ ▫ *stong nyid* ▫ {LCH}sūnyatā ▫ **emptiness**
ཉེང་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་སྒོ་ ▫ *stong nyid kyi rnam thar sgo* ▫
emptiness door of liberation
ཉེང་ཉིད་ཀྱི་གསལ་སྒྲུང་ ▫ *stong nyid kyi gsal snang* ▫
snang snang snang snang ▫ **clear**
appearance of emptiness
ཉེང་ཉིད་མངོན་སྲིད་དུ་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་སྤྱིང་ཇི་ཚན་
པས་ཟེན་པའི་བྱེད་འཕགས་ཀྱི་མཁྱེན་པ་ ▫ *stong nyid*
mngon sum du rtogs pa'i shes rab dang snying
rje chen pos zin pa'i byang 'phags kyi mkhyen

pa ▪ *མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་* ▪ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ **exalted wisdom that directly realizes emptiness and an exalted knower of a Bodhisattva Superior who has been taken hold of by great compassion**

སྤྲོད་ཉིད་རྟོགས་པའི་ལྗེ་བ་ ▪ *stong nyid rtogs pa'i lta ba* ▪ *རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་* ▪ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **view realizing emptiness{N}**

སྤྲོད་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཡི་ཤེས་ ▪ *stong nyid rtogs pa'i ye shes* ▪ *རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་* ▪ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **exalted wisdom which realizes emptiness**

སྤྲོད་ཉིད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ ▪ *stong nyid rtogs pa'i shes rab* ▪ *རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་* ▪ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **wisdom realizing emptiness**

སྤྲོད་ཉིད་དམ་པ་ ▪ *stong nyid dam pa* ▪ **sacred emptiness**

སྤྲོད་ཉིད་བདུན་ཚུ་བ་ ▪ *stong nyid bdun cu pa* ▪ *śūnyatā-saptati* ▪ **Nāgārjuna's Seventy Stanzas on Emptiness**

སྤྲོད་ཉིད་ཟབ་མོ་ ▪ *stong nyid zab mo* ▪ **profound emptiness**

སྤྲོད་བཟླས་ཀྱི་དོན་ཡོད་པས་སྤྲོད་ས་པ་ ▪ *stong btar kyi don yod pas stongs pa* ▪ **empty of existing the way it appears{MSI 424}**

སྤྲོད་སྐྱུ་སྐལ་བཟང་མིག་འབྲིང་ ▪ *stong thun skal bzang mig 'byed* ▪ **Kay-drup's Thousand Dosages, Opening the Eyes of the Fortunate**

སྤྲོད་དུ་གྱུར་ ▪ *stong du gyur* ▪ {C}*bhājanī-bhūta (=paṭutara-śraddhendriya-ādi-yogena pātrī-bhūtavād)* ▪ **become empty** ▪ {C}one who has become a fit vessel

སྤྲོད་གནས་ ▪ *stong gnas* ▪ {C}*śūnyāvihārin* ▪ {C}one who dwells in the empty

སྤྲོད་པ་ ▪ *stong pa* ▪ {LCh,MSA,MV,C}*śūnya*; {C}*(=utpāda-hetu-vakalyena = tattvena-utpāda-abhāvāt)*; {C}*śūnyatā* ▪ **empty; vacuity** ▪ {C}lacking; emptiness

སྤྲོད་པ་ཉིད་ ▪ *stong pa nyid* ▪ {C}*śūnyatā*; {C}*śūnyatva* ▪ **emptiness**

སྤྲོད་པ་ཉིད་ཀྱི་ལྗེ་ ▪ *stong pa nyid kyi lha* ▪ **emptiness deity**

སྤྲོད་པ་ཉིད་མཚོག་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ ▪ *stong pa nyid mchog mngon par rtogs pa* ▪ *རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་* ▪ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}*parama-śūnyatābhisamaya* ▪ **directly realize the highest emptiness**

སྤྲོད་པ་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་ ▪ *stong pa nyid rnam pa gsum* ▪ {MSA}*trividha-śūnyatā* ▪ **three types of emptiness**

སྤྲོད་པ་ཉིད་སློབ་པའི་རྣམ་པས་ ▪ *stong pa nyid smos pa'i rnam pas* ▪ *śūnyatāvādākāreṇa* ▪ **through the aspect of speaking on emptiness**

སྤྲོད་པ་ཉིད་གཟུགས་སོ་ ▪ *stong pa nyid gzugs so* ▪ {MSA}*śūnyataiva rūpaṃ* ▪ **emptiness is form**

སྤྲོད་པ་ཉིད་ལས་ཀྱང་གཟུགས་གཞན་མ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་ཉིད་སྤྲོད་པ་ཉིད་སྤྲོད་པ་ཉིད་གཟུགས་སོ། ▪ *stong pa nyid las kyang gzugs gzhan ma yin te/ gzugs nyid stong pa nyid stong pa nyid gzugs so/* ▪ {MSA}*na cānyatra śūnyatāyā rūpaṃ rūpaṃ eva śūnyatā śūnyataiva rūpaṃ* ▪ **form is not other than emptiness; form is emptiness; and emptiness is form**

སྤྲོད་པ་མ་ཡིན་མི་སྤྲོད་མིན་ ▪ *stong pa ma yin mi stong min* ▪ {MV}*na śūnyam nāpi cāśūnyam* ▪ **neither empty nor non-empty**

སྤྲོད་པའི་ངང་ ▪ *stong pa'i ngang* ▪ **the nature of emptiness**

སྤྲོད་པའི་རྣམ་འབྲུར་ ▪ *stong pa'i rnal 'byor* ▪ **emptiness yoga**

སྤྲོད་པའི་མཚན་ཉིད་ ▪ *stong pa'i mtshan nyid* ▪ {MV}*śūnyasya lakṣaṇam* ▪ **character of emptiness**

སྤྲོད་པའི་ཡི་ཤེས་ ▪ *stong pa'i ye shes* ▪ **exalted wisdom of emptiness**

སྤྲོད་པར་གནས་ ▪ *stong par gnas* ▪ {C}*śūnyāvihārin* ▪ **one who abides in emptiness** ▪ {C}one who dwells in the empty

སྤྲོད་སྤྱིའི་ཕུང་ ▪ *stong spyi'i phud* ▪ {C}1,000 apex; name of a world

སྟོང་ཕྲག་ ▫ *stong phrag* ▪ {MSA}sahasra ▪ **1,000; thousand**

སྟོང་བ་ཉིད་ ▫ *stong ba nyid* ▪ *śūnyatā* ▪ **emptiness**

སྟོང་མིན་ཉིད་ ▫ *stong min nyid* ▪ {C}aśūnyatva ▪ {C}non-emptiness

སྟོང་གཞི་ ▫ *stong gzhi* ▪ **base which is empty** ▫ {PH} basis [upon which] emptiness [is predicated]

སྟོང་གཞི་དོན་དམ་གཞན་སྟོང་ ▫ *stong gzhi don dam gzhan stong* ▪ **the ultimate other-emptiness which is the basis of emptiness**

སྟོང་སང་ ▫ *stong sang* ▪ **[empty-pure]; clear emptiness**

སྟོང་སང་ངེ་བ་ ▫ *stong sang nge ba* ▪ **[empty-pure-utter]; utter vacuity; utter clear emptiness**

སྟོང་གསལ་ ▫ *stong gsal* ▪ **empty and luminous**

སྟོང་གསུམ་ ▫ *stong gsum* ▪ {C}tri-sāhasra ▪ **one billion** ▫ {C}tri-chiliocosm

སྟོང་གསུམ་གྱི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་ ▫ *stong gsum gyi skye bo thams cad* ▪ **all the beings of the billion [world-systems]**

སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཁམས་ ▫ *stong gsum gyi stong chen po'i 'jig rten gyi khams* ▪ {C}tri-sāhasra-mahā-sāhasra-lokadhātu ▪ {C}(great) trichiliocosm; or the world system of 1,000 million worlds

སྟོང་གསུམ་གྱི་སྟོང་ཆེན་པོའི་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཁམས་མི་མར་གྱིས་རབ་ཏུ་གང་བ་ ▫ *stong gsum gyi stong chen po'i 'jig rten gyi khams me mar gyis rab tu gang ba* ▪ འགང་འགང་གང་ ▫ 'gang 'gang gang gang ▪ {MSA}tri-sāhasra-mahā-sāhasra-loka-dhātāv agni-pratipūrṇe ▪ **the worldly realms of the million, billion [world-systems] filled with fire** {T}

སྟོང་གསུམ་གྱི་སེམས་ཅན་ ▫ *stong gsum gyi sems can* ▪ **sentient beings of the billion world systems**

སྟོང་གསུམ་འབུམ་ཕྲག་ ▫ *stong gsum 'bum phrag* ▪ {PH} one hundred thousand three-thousand [world systems]

སྟོང་གསུམ་འབུམ་ཕྲག་བུ་ ▫ *stong gsum 'bum phrag bcu*

▪ {PH}one million three-thousand [world systems] (lit. ten hundred thousand three-thousand [world systems])

སྟོངས་པ་ ▫ *stongs pa* ▪ {C}śūnya (=utpāda-hetu-vaikalyena = tattvena-utpāda-abhāvāt) ▪ **empty**

སྟོངས་གཞི་ ▫ *stongs gzhi* ▪ *śūnyatādhāra* ▪ **basis of emptiness**

སྟོད་ ▫ *stod* ▪ {PH}upper [part]; first [part]

སྟོད་མུང་ ▫ *stod thung* ▪ **shirt**

སྟོད་དང་འོག་དང་ ▫ *stod dang 'og dang* ▪ {C}uparādhārāya ▪ {C}above and below

སྟོད་པ་ ▫ *stod pa* ▪ བསྟོད། བསྟོད་དམ་སྟོད། བསྟོད། སྟོད་དམ་བསྟོད། ▫ *bstod/ bstod dam stod/ bstod/ stod dam bstod/* ▪ {C}stava; {C}stabdha (?); {C}utkarṣaṇa; {C}utkrṣṭa; {C}ananda ▪ {C}fixed in its place; exalt; exalted; superior; praiseworthy

སྟོད་པར་བྱེད་ ▫ *stod par byed* ▪ {C}utkarṣayati ▪ {C}exalts

སྟོད་བྱེད་ ▫ *stod byed* ▪ {C}utkarṣaṇa; {C}utkrṣṭa; {C}utkarṣayati; {C}ananda ▪ {C}exalt; exalted; superior; praiseworthy; exalts

སྟོད་ལུང་པ་ ▫ *stod lung pa* ▪ {PH}Tölung (Valley) [a district near Lhasa]

སྟོན་ ▫ *ston* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}darśayate; {C}darśeti; {C}darśin; {C}nidarśayati; {C}upadarśayi; {C}upadarśayati; {C}upadiśati; {C}deśeti (=deśayati); {C}deśayati; {C}paridīpayati (=vistara-kathanena samkṣipta-arthaparīdpanām); (√khyā): {MV}khyāpayati; {MSA}ākhyāna; {MSA}kathana; {M} ▪ **indicate; teach; demonstrate; reveal** ▫ {PH}autumn ▫ {C}exhibit; manifest; spectator; one who can demonstrate; one who sees; beholding; demonstrates; defines; exhibits; reveals; lighten up; is lit up; points out; recommends; speak of; show; explain; expound; make manifest; show to; give the impression that;

སྟོན་ ▫ *ston* ▪ **autumn** ▫ {PH}autumn

སྟོན་ཀ་ ▫ *ston ka* ▪ **autumn**

སྟོན་ཁ་ ▫ *ston kha* ▪ **autumn**

སྟོན་གྱི་ནམ་མཁའ་ ▫ *ston gyi nam mkha'* ▪ **autumn sky**

སྟོན་གནམ་ ▫ *ston gnam* ▪ {PH}autumn sky

སྟོན་པ་ ▫ *ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {LCh,C,MSA}śāstr; {C,MSA}darśana; {C}darśayati; {C}vidarśanī; {C,MSA}saṃdarśanā; {C}saṃdarśayati; {MSA}saṃdarśana; {C}nidarśana; {C}upadarśayi; {C}upadarśayati; {MSA}darśikatva; {C}darśika; {C}nāyaka; {C}praṇayati; {C}saṃprakāśayati; {C}sūcana; {C,MSA}deś ▪ **verb: indicate; teach; show; demonstrate; reveal. noun: teacher; teaching** ▫ {C}sight; exhibit; visible; act of seeing; vision; exhibition; have a clear knowledge of; indication; show (up); hold up to; instruct; exhibits; make visible; to illuminate; reveal; explain; indicates; show forth; one who shows (up); demonstrates; guide;

སྟོན་པ་སྐྱེ་གསུམ་ ▫ *ston pa sku gsum* ▪ **teacher three bodies**

སྟོན་པ་ཉིད་ ▫ *ston pa nyid* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}deśikatva; {C}darśanī; {C}darśana ▪ **indication; teaching** ▫ {C}have a clear knowledge of; sight; exhibit

སྟོན་པ་ཐུགས་རྗེ་ཅན་ ▫ *ston pa thugs rje can* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **the compassionate teacher**

སྟོན་པ་པོ་ ▫ *ston pa po* ▪ {PH}teacher

སྟོན་པ་ཕུན་སྲུང་གསུང་ ▫ *ston pa phun tshogs* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}sampanna-deśanā ▪ **marvellous teaching**

སྟོན་པ་ཕུན་སྲུང་གསུང་གསུང་ ▫ *ston pa phun sum tshogs pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}deśanā-sampatti ▪ **marvellous teaching**

སྟོན་པ་ཚད་མའི་བྱར་སྐབ་པའི་གཏམ་བདེ་ཆེན་ཁང་བཟང་ཚེགས་པའི་རིན་ཅན་ཆེན་ཐེམ་སྐལ་ ▫ *ston pa tshad ma'i sykes bur sgrub pa'i gtam bde chen khang bzang dzegs pa'i rin chen them skas* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {GD:840} Den-dar-hla-ram-pa's (bstan dar lha ram pa) The Account that

establishes that the Teacher is a Person of Authority; The Jewelled Staircase Ascending to the Palace of Great Happiness. (Collected Works) Delhi: Guru Deva, 1971.

སྟོན་པ་ཚད་མར་གྱུར་པ་ ▫ *ston pa tshad mar gyur pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}śāstr ... *pramāna-bhūta* ▪ **valid teacher**

སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་ ▫ *ston pa la 'jug pa dang* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **one enters into displaying{PGP 86}**

སྟོན་པ་སངས་རྒྱས་ ▫ *ston pa sangs rgyas* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **the teacher Buddha**

སྟོན་པའི་འདུ་ཤེས་སུ་བྱེད་པ་ ▫ *ston pa'i 'du shes su byed pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}śāstr-samjñā ▪ **discrimination of a teacher** ▫ {C}regard as the Teacher; the notion that he is in the presence of the Teacher

སྟོན་པའི་གནས་ ▫ *ston pa'i gnas* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **place of displaying**

སྟོན་པར་བྱེད་ ▫ *ston par byed* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}deśayati; {C}darśī; {C}nidarśayati; {C}nirdīsyate; {C}upadīṣati; {C}nidarśika (=prasthāna-pratipattyā viśeṣa-rūpeṇa); {MSA}(abhi √dyut): *abhidhyotayati* ▪ **indicate; teach; demonstrate; show; reveal** ▫ {C}demonstrates; seers; defines; exhibits; reveals; defines; one who reveals; is pointed out; is recognized; is expounded; is explained; explain

སྟོན་པར་མཛད་པ་ ▫ *ston par mdzad pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}darśaka ▪ {C}ability to show

སྟོན་བྱེད་ ▫ *ston byed* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}deśaka; {C}deśayati; {C}ādīṣati; {C}gamayānti; {MSA}nidarśika; {C}darśayate ▪ **indicate; teach; demonstrate; show; reveal.** ▫ {C}one who demonstrates; announce; tell; make intelligible

སྟོན་བྱེད་པ་ ▫ *ston byed pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}katheti (=kathayati) ▪ **indicate; teach; demonstrate; show; reveal** ▫ {C}

preaches

སྟོན་ལྷན་མཚན་གྱི་ཆུང་ ▫ *ston zla tha chung* ▪ {M-W} *kārttika* ▪ {PH} third month of the fall rainy season (kārttika)

སྟོན་ལྷན་འབྲིང་པོ་ ▫ *ston zla 'bring po* ▪ {LCh} *aśvayuja* ▪ {PH} second month of the fall rainy season (aśvayuja / aśvina)

སྟོན་ལྷན་ར་བ་ ▫ *ston zla ra ba* ▪ {Das} *bhādrapada* ▪ {PH} first month of the fall rainy season (bhādrapada / bhādra)

སྟོབས་ ▫ *stobs* ▪ {LCh,C,MV,MSA} *bala* ▪ **power; force; strength** ▫ {PH} power; force; strength ▫ strong རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐའ་བཞིན་སྲུང་དོགས་པ་འཛིན་པ་ ▫ *rang stobs kyis mtha' gnyis su dogs pa'i rig pa* ▫ a knower which by its own power has qualms in two directions

སྟོབས་ཀྱིས་ ▫ *stobs kyis* ▪ {C} *balena* ▪ **through the force** ▫ {C} through the force of

སྟོབས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *stobs bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C,MSA} *balādhāna* ▪ {C} impregnation with the power; the operation and force of his own power; exerting his own power; assumption of the power

སྟོབས་ཅན་ ▫ *stobs can* ▪ {MSA} *balika* ▪ **powerful**

སྟོབས་བཅུ་ ▫ *stobs bcu* ▪ **ten powers**

སྟོབས་བཅུ་ས་ ▫ *stobs bcus* ▪ {C} *daśa-bala* ▪ {C} he who has ten powers

སྟོབས་ཆུང་ ▫ *stobs chung* ▪ {PH} weak; weakling

སྟོབས་ཆུང་བ་ ▫ *stobs chung ba* ▪ {C,MSA} *dur-bala*; {C} *alpa-sthāma* ▪ {C} weak; weakling; of little stamina; no strength

སྟོབས་ཆེན་པོ་ ▫ *stobs chen po* ▪ **powerful**

སྟོབས་དང་མི་འཇིགས་པ་ ▫ *stobs dang mi 'jigs pa* ▪ {MSA} *bala-vaiśāradya* ▪ **power and fearlessness**

སྟོབས་ལྷན་ ▫ *stobs ldan* ▪ {C} *balavat* ▪ {C} powerful; mighty; strong

སྟོབས་ཕུན་སྲུང་ཚོགས་པ་ ▫ *stobs phun sum tshogs pa* ▪ {MSA} *bala-sampatti* ▪ **marvellous power**

སྟོབས་མ་མཆིས་པར་བགྱིད་ ▫ *stobs ma mchis par bgyid* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C} *durbalī-karoti* ▪ **make weak** ▫ {C} make smaller

སྟོབས་ཡོད་ཅིང་ ▫ *stobs yod cing* ▪ {C} *pratibala* ▪ {C} capable; able to; competent

སྟོབས་སོགས་སངས་ལྷན་ཚེས་རྣམས་ ▫ *stobs sogs sangs rgyas chos rnams* ▪ {MSA} *balādi-buddha-dharma* ▪ **the qualities of a Buddha, power and so forth**

སྟོར་ ▫ *stor* ▪ བསྟོར་ད་སྟོར་ ▫ *bstor/ stor/ bstord/ stord/* ▪ {C} *nāśayi* ▪ **lose** ▫ {C} would lose

སྟོར་བ་ ▫ *stor ba* ▪ {C} *naṣṭa*; {C} *pranaśyate*; {MSA} *rab tu stor ba = pranaśṭaka* ▪ **lose; loss** ▫ {C} lost; be lost; get lost

སྟོར་བར་འགྱུར་ཞིང་ ▫ *stor bar 'gyur zhing* ▪ {C} *saṃhriyate (=apanīyate)* ▪ **become lost** ▫ {C} is withdrawn; be captivated; partake of

སྟོར་བས་ ▫ *stor bas* ▪ {C} *nāśitva* ▪ {C} having lost it

བརྟག་ ▫ *brtag* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ **verb: examine; analyze; investigate** **noun: conceptuality; thought; conceptual consciousness; imputation; chapter**

བརྟག་གཉིས་ ▫ *brtag gnyis* ▪ **The Two Chaptered (= Hevajratantra)**

བརྟག་པ་ ▫ *brtag pa* ▪ {LCH} *parīkṣā*; {L} *parīkṣ*; {C} *vimṛśati*; {C} *kalpayati*; {L} *kyāti* ▪ **inquiry; investigate; analyze; examine; sustain** ▫ {PH} ritual text ▫ {C} construct; imagine; appear; consider

བརྟག་པ་མཐའ་བརྒྱུད་དུ་ ▫ *brtag pa mtha' bzung du* ▪ **in a hypothetical way**

བརྟག་པ་མཐའ་བརྒྱུད་དུ་ལམ་གྱི་རྣམ་མཐུ་བསྟན་པ་ཡིན་ན་ ▫ *brtag pa mtha' bzung du lam gyi nus mthu bstan pa yin na* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **if this indicates the strength of the path in a hypothetical way ...{TGP 64}**

བརྟག་པར་བྱ་ ▫ *brtag par bya* ▪ {L} *parīkṣ*; {L} *kyāti* ▪ **to investigate; analyze; examine** ▫ appear

བརྟག་མི་རྣམས་པ་ ▫ *brtag mi nus pa* ▪ {C}atarkya ▪ **not able to investigate** ▫ {C}incomprehensible; inaccessible to reasoning

བརྟགས་ ▫ *brtags* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་ གངས་ལས་འདོགས་ བདགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags gdags* 'dogs btags/brtags thogs ▪ {C}kalpayi; {MSA} kalpita; {MSA}kalpana; {MSA}vicaya ▪ **investigate; examine; analyze; impute; imagine; designate** ▫ {C}imagines

བརྟགས་ནས་ ▫ *brtags nas* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་ གངས་ལས་འདོགས་བདགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags gdags* 'dogs btags/brtags thogs ▪ {C}vimrṣati ▪ **having investigated/analyzed/imputed/imagined/designated** ▫ {C}consider

བརྟགས་པ་ ▫ *brtags pa* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་ གངས་ལས་འདོགས་བདགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags gdags* 'dogs btags/brtags thogs ▪ {L,N}vitarkita; {MSA,MV}kalpita; {MSA}mīmāṃsita ▪ **analyze; investigate; examine; imputed; imaginary** ▫ imputed; designated; metaphorical expression; figure of speech; conjecture; discursive thought

བརྟགས་པ་མཁས་པ་འཛེངས་པས་རིག་པ་ ▫ *brtags pa mkhas pa 'dzangs pas rig pa* ▪ {L}nipuṇa-paṇḍita-vijña-vedanīya ▪ **discerned by the wise**

བརྟགས་པ་ཙམ་ ▫ *brtags pa tsam* ▪ གངས་ལས་འདོགས་བདགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *gdags* 'dogs btags/brtags thogs ▪ {L} kalpana-mātra ▪ **merely imputed**

བརྟགས་པའི་བདག་ཉིད་ ▫ *brtags pa'i bdag nyid* ▪ གངས་ལས་འདོགས་བདགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *gdags* 'dogs btags/brtags thogs ▪ *kalpita-ātman* ▪ **imputed entity**

བརྟགས་པར་དཀའ་བའི་ཤིན་སྐྱེངས་ ▫ *brtags par dka' ba'i shin sbyangs* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ **pliancy difficult to analyze**

བརྟགས་པར་སླ་བའི་ཤིན་སྐྱེངས་ ▫ *brtags par sla ba'i shin sbyangs* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ **pliancy easy to analyze**

བརྟགས་མི་རྣམས་པ་ ▫ *brtags mi nus pa* ▪ བརྟག་རྟོག་ བརྟགས་རྟགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {C}atarka ▪ **not able to investigate; unanalyzable** ▫ {C} inaccessible to reasoning

བརྟན་ ▫ *brtan* ▪ བརྟན་ལྷ་བརྟན། རྟོན། བརྟན། རྟོན། ▫ *brton wa brtan/ rton/ brtand/ rtond/* ▪ {C}dr̥dha; {C} dār̥dhya; {C}abhidhyā ▪ **adjective: stable; firm; steadfast**7 **verb: have faith in; believe in; trust** ▫ {C}firmness; covetousness

བརྟན་ཆགས་པར་བཞུགས་པ་མེད་ན་ནི་ ▫ *brtan chags par gnas pa med na ni* ▪ **if one does not abide steadily...**{TGP 25}

བརྟན་རྣམས་ ▫ *brtan rnam* ▪ {L}dhīra-jñeya ▪ **steadily cognized**

བརྟན་པ་ ▫ *brtan pa* ▪ བརྟན་ལྷ་བརྟན། རྟོན། བརྟན། རྟོན། ▫ *brton wa brtan/ rton/ brtand/ rtond/* ▪ {LCh,C,MSA} dr̥dha; {C}dr̥dhatā; {L,MSA}dhīra; {MSA}dhr̥ti; {MSA}sthira; {MSA}sthairya; {L}dhr̥va; {C} nirūḍhi; {C}upastabdha; {L}āśraya; {L}vrata; {MSA}yid *brtan pa* = *vaiśvāsika* ▪ **steadiness**7 **adjective: stable; firm; steadfast**7 **verb: have faith in; believe in; trust** ▫ {C}firmness; firm position; eternal; steadfast; propped up; supported; basis; receptacle; physical/bodily basis; body; based on; by resorting to (as a foundation); foundation; courage(ous); steadily wise; resolve; vow

བརྟན་པའི་ཚུལ་བྱིམས་ ▫ *brtan pa'i tshul khrim* ▪ {MSA} dhr̥va-śīla ▪ **stable ethics; firm ethics**

བརྟན་པར་ ▫ *brtan par* ▪ {C}dr̥dham; {C}dr̥dha-cittena (*bhavitavyam*); {MSA}sadā ▪ **firmly; steadily** ▫ {C}should make his mind firm

བརྟན་པར་མི་འགྲུང་བའི་རྣམས་ཡོད་ ▫ *brtan par mi 'gyur pa'i rdzas yod* ▪ འགྲུང་འགྲུང་འགྲུང་འགྲུང་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ **substantial existent in the sense of being statically unchanging**

བརྟན་པོ་ ▫ *brtan po* ▪ **firm; steady** ▫ {PH}firm; stable

བརྟན་པོར་གནས་པ་དེས་མི་རྟོན་ལ་ ▫ *brtan por gnas pa des mi rnyed la* ▪ **a steady dwelling is not gained by that**{TGP 25}

བརྟན་བྱེད་ ▫ *brtan byed* ▪ {MSA}dr̥dhī-karaṇa ▪ **make firm; make steady**

བརྟན་མེད་གཡོ་བ་ ▫ *brtan med g.yo ba* ▪ {L}adhruva ▪ **unstable; not firm**

བདེན་ཞིང་གནས་པར་ ▫ *brtan zhing gnas par* ▪ {C}dṛḍha-
pratiṣṭhāna ▪ {C}of high social position

བདེན་གཡོ་ ▫ *brtan g.yo* ▪ inanimate and animate;
stable and the moving

བདེན་གཡོའི་ཚད་ ▫ *brtan g.yo'i tshad* ▪ **measure of
relative fluxation**

བརྟུན་པ་པ་མོའ་མཚན་པར་བྱ་ཞིང་ ▫ *brtun pa pha rol mnan
par bya zhing* ▪ {C}parākramatayā parākramati ▪
{C}make an effort

བརྟུལ་བ་ ▫ *brtul ba* ▪ {C}vinīta; {L}pinḍayitvā ▪
disciplined ▫ {C}educated; rolling into one lump

བརྟུལ་ཞུགས་ ▫ *brtul zhugs* ▪ ཞུག་ལྷན་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug
'jug zhugs zhugs* ▪ {LCH}vrata ▪ **conduct; modes of
conduct** ▫ vow; resolve

བརྟུལ་ཞུགས་པ་ ▫ *brtul zhugs pa* ▪ {PH}holder of vows
of conduct (vrata)

བརྟུལ་ཞུགས་འཛིན་པ་ ▫ *brtul zhugs 'dzin pa* ▪ {PH}one
who holds the vows of conduct (vrata)

བརྟེན་ ▫ *brten* ▪ བརྟེན། རྟེན། རྟེན། རྟེན། རྟེན། ▫ *brten/ rten/
rtend/ brtend/* ▪ {C}niśrita; (śri): {MSA}śrayet;
{MSA}śrita; {MV}niśri; {MV}sanniśraya; {MV}
samāśri; {MSA}viśraya; {C}upaniśrita ▪ **depend;
rely; resort to; support** ▫ {C}supported; in
dependence on; leans on; based upon; inhabiting;
dwell on in the mind; dependent on

བརྟེན་ཅིང་ ▫ *brten cing* ▪ {C}āśritya; {C}āgamya ▪
depending upon; relying on

བརྟེན་ནས་ ▫ *brten nas* ▪ {C}niśrayitvā; {C}niśraya;
{C}pratīya; {C}āśritya; {L}niśritya; {C}āgamya
(=prāpya =samprāpya) ▪ **depending upon; relying
upon** ▫ {C}residing; conditioned (by); dependent
on; supported by; thanks to; resorting to; come to;
when he has entered on; come; return again; in that
he; because of; in the course of

བརྟེན་ནས་བདགས་པ་ ▫ *brten nas btags pa* ▪ བདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags
thogs* ▪ **imputed dependently**

བརྟེན་ནས་བདགས་པ་ ▫ *brten nas brtags pa* ▪ བདགས་

འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/
brtags thogs* ▪ {N}upādāya prajñapti; {N}prajñaptir
upādāya ▪ **imputed dependently; dependent
designation**

བརྟེན་ནས་བདགས་པ་ ▫ *brten nas gdags pa* ▪ བདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/
brtags thogs* ▪ {N}upādāya prajñapti; {N}prajñaptir
upādāya ▪ **imputed dependently; dependent
designation**{N}

བརྟེན་གནས་ཏེ་ ▫ *brten gnas te* ▪ {C}niśraya ▪ {C}
support; refuge; who resides

བརྟེན་པ་ ▫ *brten pa* ▪ {C}niśraya; {C,MSA}niśrita;
{MSA}niśrita; {L}niśritya; {MSA}samniśrita;
{C,MSA}āśrita; {MSA}āśraya; {MSA}pratiṣṭhita;
{C}bhajat (?); {C}bhajati; {C}sevate; {MSA}
samsevā; {MSA}sevā; {C}ādheya; {C}ālayo; {MSA}
uṣita ▪ **dependent; supported; in the sense of** ▫
{C}support; refuge; one who resides; in dependence
on; leans on; based upon; inhabiting; dwelling on in
the mind; loves; attends upon; tend; resort to; serve
upon; placate; which are founded on it; reside; place
to settle down in; supported by

བརྟེན་པ་མ་བོར་བ་ ▫ *brten pa ma bor ba* ▪ {C}anikṣipta-
dhura ▪ {C}persistently; one who perseveres; one
who persists in trying; name of a Bodhisattva

བརྟེན་པ་ཡིན་ཏེ་ ▫ *brten pa yin te* ▪ {C}pratitiṣṭhati
(=pratiṣṭhate); {C}pariniṣṭhita (bhavati) ▪ {C}
fly down to; return to; rest in; stand firmly in; base
oneself on

བརྟེན་པའི་ཚོས་ ▫ *brten pa'i chos* ▪ **dependent attributes**

བརྟེན་པར་འགྲུབ་རྩོད་ ▫ *brten par 'gyur ro* ▪ {C}pratisevate;
{C}pratisevati ▪ {C}pursues

བརྟེན་པར་བྱ་ ▫ *brten par bya* ▪ {C}pratiṣṭhātavya; {C}
bhajati; {C}sevate; {C}pratitiṣṭhati (=pratiṣṭhate) ▪
{C}should rely on; loves; attends upon; tend; resort
to; serve upon; placate; fly down to; return to; rest
in; stand firmly in; base oneself on

བརྟེན་པར་བྱའོ་ ▫ *brten par bya'o* ▪ {C}pratisarati ▪ **one
should depend; one should rely** ▫ {C}flees back
to; returns to; runs back to

བརྟེན་པར་བྱེད་ ▫ *brten par byed* ▪ {C}*dr̥dhī-karoti*; {C}*bhajaṃte* ▪ **make firm; stabilize** ▫ {C}confirms; sustains

བརྟེན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *brten par byed pa* ▪ {C}*ālayo* ▪ **make firm; stabilize; basis** ▫ {C}a place to settle down in

བརྟེན་པར་མི་བྱ་ ▫ *brten par mi bya* ▪ {C}*pratiṣṭhatvaya*; {C}*pratiṣṭhati* (=pratiṣṭhate) ▪ {C}should rely on; fly down to; return to; rest in; stand firmly in; base oneself on

བརྟེན་བྱེད་ ▫ *brten byed* ▪ {C}*āśrayati* ▪ **rely on; depend on** ▫ {C}take refuge in

བརྟོགས་ནས། བརྟོགས་ནས། ▫ *brtogs nas; brtags nas* ▪ {C}*upanidhyāyati* ▪ {C}meditate (on); touch and examine

བརྟོན་པ་བཞི་ ▫ *brton pa bzhi* ▪ **four reliances**

བརྟོ་ ▫ *blta* ▪ བརྟོ། ལྷ། བརྟོས། ལྷོས། ▫ *blta/ lta/ bltas/ ltos/* ▪ **verb: to view; to look7 noun: view; false view**

བརྟོ་ན་སྤྲུབ་པ་ ▫ *blta na sdug pa* ▪ {C}*darśanīyatā* ▪ {C}beautiful to behold

བརྟོ་ཕྱིར་ ▫ *blta phyir* ▪ {C}*paśyanāya* ▪ {C}in order to see it

བརྟོ་བ་ ▫ *blta ba* ▪ བརྟོ། ལྷ། བརྟོས། ལྷོས། ▫ *blta/ lta/ bltas/ ltos/* ▪ {C}*darśana*; {C}*nṛśamsatā*; {C}*avalokayati*; {MSA}*avalokana* ▪ **view; look** ▫ {C}sight; exhibit; visible; act of seeing; vision; exhibition; appreciation; surveys; see; cast back (a look)

བརྟོ་བ་བྱུང་ ▫ *blta ba bya'o* ▪ {L}*draṣṭavyam* ▪ **you should view**

བརྟོ་བར་དཀའ་ ▫ *blta bar dka'* ▪ {C}*durdṛśa* ▪ **difficult to view** ▫ {C}hard to see

བརྟོ་བར་བྱ་ ▫ *blta bar bya* ▪ {C}*draṣṭavya* ▪ {C}one should view; should be viewed; should be seen

བརྟོ་བར་བྱ་བ་ ▫ *blta bar bya ba* ▪ {C}*dr̥śyam* ▪ {C}what is worth seeing

བརྟོ་བྱ་ ▫ *blta bya* ▪ {TN}*dr̥śya* ▪ **viewing**{TN}

བརྟོསས་ ▫ *bltams* ▪ བརྟོསས། ལྷས། བརྟོས། ལྷསས། ▫ *bltams/ ltam/ bltam/ ltams/* ▪ {MSA}*niṣkramaṇa* ▪ **be born; be full**

བརྟོསས་པ་ ▫ *bltams pa* ▪ {MSA}*janman* ▪ **be born; be full**

བརྟོར་མེད་ ▫ *bltar med* ▪ **invisibility**

བརྟོར་མེད་པ་ ▫ *bltar med pa* ▪ {C}*adr̥śya* ▪ {C}imperceptible

བརྟོས་ ▫ *bltas* ▪ བརྟོ། ལྷ། བརྟོས། ལྷོས། ▫ *blta/ lta/ bltas/ ltos/* ▪ {C}*avalokayati* ▪ **verb: to view; to look7 noun: view; false view** ▫ {C}surveys; see; cast back (a look)

བརྟོས་པ་ ▫ *bltas pa* ▪ {C}*vyavalokayati* ▪ **verb: to view; to look7 noun: view; false view** ▫ {C}behold; survey; consider; look down (from on high)

བརྟོས་པ་ ▫ *bltos pa* ▪ {TN}*adhikāra* ▪ **view; point of view**{TN}

བརྟོས་པ་མེད་པ་ ▫ *bltos pa med pa* ▪ {C}*nirapekṣatā* (=anapekṣanātā); {C}*anapekṣanātā*; {MSA}*nirapekṣa* ▪ **not view; not look** ▫ {C}disregard; unconcern

བརྟོས་ས་ ▫ *bltos sa* ▪ **place of relation; referent**

བརྟོས་ས་ལ་བརྟོས་ནས་ ▫ *bltos sa la bstos nas* ▪ **in relation to a particular referent**{T3-93}

བརྟོང་བ་ ▫ *bstang ba* ▪ {C}*saṃstava* ▪ {C}intimacy; familiarity

བརྟོན་ ▫ *bstan* ▪ བརྟོན་སྟོན་བརྟོན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand ston* ▪ {C}*nirdiṣṭa*; {C}*upadiṣṭa*; {C}*upadeśa*; {MSA}*anudeśa*; {MV}*diś-*; {MV}*deśita*; {MSA}*darśita*; {MSA, C}*nidarśana*; {C}*prakāśayati*; {MSA}*paridīpita*; {C}*paridīpayati* (=vistara-kathanena-saṃkṣipta-artha-paridīpanām); {MSA}(√vaś): *uśanti*; {C, MV}*ākhyāta*; {MV}*khyā-*; {MS} ▪ **teach; indicate; show; demonstrate** ▫ {C}proclaims; reveals; shows; makes known; explained; mentioned; declared; expounded; pointed out; advice; instruction; exposition; definite statement; definition; lighten up; is lit up; pointed out; announced; proclaimed

བསྐྱོན་འགྲུ་ ▫ *bstan 'gyur* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ **Translation of the
 Treatises; complete collection of the Buddhist
 commentarial tradition**

བསྐྱོན་གྱི་ ▫ *bstan rgyu* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston
 bstand stond* ▪ **[show-cause]; that which is to be
 shown/taught/demonstrated; should be shown**

བསྐྱོན་བཅོས་ ▫ *bstan bcos* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫ *bstan
 ston bstand stond* ▪ {C,MV,MSA}śāstra ▪ **treatise**

བསྐྱོན་བཅོས་མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་
 ཚེར་བཤད་པ་ལོགས་བཤད་གསེར་གྱི་མྱེང་བ་ ▫ *bstan
 bcos mngon rtogs rgyan 'grel pa dang bcas pa'i
 rgya cher bshad pa legs bshad gser gyi phreng ba*
 ▪ བཀྲལ་འགྲེལ་བཀྲལ་དཔྱད་འགྲེལ་དཔྱད་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪
 {GD:841} Dzung-ka-ba's (tsong kha pa) Extensive
 Explanation of the Treatise of the Ornament
 Together with its Commentaries, a Golden
 Garland of Good Sayings. Bylakuppe, India: Sera
 Monastery. Block.

བསྐྱོན་བཅོས་དབྱུང་དང་མཐའ་རྒྱུ་ལས་པ་འབྱེད་པ་ ▫ *bstan
 bcos dbus dang mtha' rnam par 'byed pa* ▪ {MV}
madhyānta-vibhāga-śāstra ▪ **Vasubandhu's
 Treatise on the Differentiation of the Middle and
 the Extremes**

བསྐྱོན་བཅོས་ཚྱོམ་པ་ ▫ *bstan bcos rtsom pa* ▪ **composition
 of the treatise**

བསྐྱོན་བཅོས་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ཀྱི་དྲི་ཀ་ཚེན་དགོངས་པ་རབ་
 གསལ་ ▫ *bstan bcos tshad ma rnam nges kyi ti ka
 chen dgongs pa rab gsal* ▪ {GD:843} Gyel-tsap's
 (rgyal tshab) A Great Explanation of [Dharmakīrti's]
 Treatise, the Ascertainment of Valid Cognition. Part
 I (Collected Works, VII) Delhi:Guru Deva.

བསྐྱོན་བཅོས་ལ་གྲགས་པ་ ▫ *bstan bcos la grags pa*
 ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪
 {GD:158} reknown to [philosophical] treatises

བསྐྱོན་དང་སྒྲོན་པ་ལྟ་བུ་བས་སྲི་ནང་གཉིས་ ▫ *bstan dang ston
 pa lta bas phyi nang gnyis* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ **Buddhist and Outsider
 [are distinguished] by way of teaching, teacher,
 and view**

བསྐྱོན་དར་ལྷ་རམ་པ་ ▫ *bstan dar lha ram pa* ▪ {GD:840}
 Den-dar-hla-ram-ba (1759-1840), a Ge-luk-pa
 writer on epistemology

བསྐྱོན་དུ་མ་མཚེས་པ་ ▫ *bstan du ma mchis pa* ▪ བསྐྱོན་
 སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}
anidarśana ▪ {C}undefinable; invisible; without
 perceptible attributes

བསྐྱོན་དུ་མིད་པ་ ▫ *bstan du med pa* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་
 སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}anidarśana ▪
indemonstrability ▫ {C}undefinable; invisible;
 without perceptible attributes

བསྐྱོན་དོན་ཕལ་པ་ ▫ *bstan don phal pa* ▪ **secondary
 meaning taught**

བསྐྱོན་དོན་གཙོ་བོ་ ▫ *bstan don gtso bo* ▪ **main meaning
 taught**

བསྐྱོན་ན་ ▫ *bstan na* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston
 bstand stond* ▪ {C}daśati ▪ **bites**{C}

བསྐྱོན་པ་ ▫ *bstan pa* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫ *bstan
 ston bstand stond* ▪ {MSA}upadeśa; {MV,MSA}
uddeśa; {MSA}upadeśikatva; {MSA,MV}deśanā;
 {MSA}deśita; {C}nirdiśati (=kathyamānāyāh =
nirdeṣṭum); {C,MSA}nirdiṣṭa; {C,MV}nirdiśyate;
 {C,MSA}nirdeśa {C}(=niyatam = *tasya te pratirūpo*
'yam upadeśah); {C,MSA}apadeśa; {C}ākhyāta;
 {C}ākḥ ▪ **teach; show; demonstrate; indicate**
7 noun: teaching; taught ▫ {PH}one who is
 oriented [a certain way] ▫ {C}view; false view;
 being seen; exhibiting; exhibition; act of gazing;
 definite statement; definition; teaches; speaks; says;
 declares; what has been taught; aid; is pointed out;
 is recognized; is expounded; is explained; explain;
 exposition; desquisitio

བསྐྱོན་པ་འགལ་ ▫ *bstan pa 'gal* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་
 ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}upadeśasya ...
virodhataḥ ▪ **contradiction of the teaching**

བསྐྱོན་པ་ཉིད་ ▫ *bstan pa nyid* ▪ {PH}indication;
 implication; this very demonstration

བསྐྱོན་པ་ལྟར་ ▫ *bstan pa ltar* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ **in accordance with the
 teaching**

བསྟན་པ་དང་མི་འགལ་བ་ ◻ *bstan pa dang mi 'gal ba*
 ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪
{MSA}uddeśāvirodha ▪ **not contradictory with the**
teaching

བསྟན་པ་དང་བཤད་པ་ ◻ *bstan pa dang bshad pa* ▪ *{MSA}*
uddeśa-nirdeśa ▪ **teaching and explanation**

བསྟན་པ་ལ་འཇུག་པར་བྱ་བ་ ◻ *bstan pa la 'jug par bya ba* ▪
{MSA}śāsanāvaiāraṇa ▪ **enter into the teaching**

བསྟན་པའི་ཚིག་ ◻ *bstan pa'i tshig* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
 ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ *{C}nirdeśa-pada* ▪ **the**
words that indicate; the words indicated; the
words taught ◻ *{C}*the words expounding

བསྟན་པར་བྱ་བ་ ◻ *bstan par bya* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻
bstan ston bstand stond ▪ *{C}deśayati* ▪ **teach;**
indicate; show; demonstrate

བསྟན་པར་བྱ་བ་ ◻ *bstan par bya ba* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
 ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ *{MV}prakāśanīyatva;*
{MV}vyutpādana ▪ **teach; indicate; show;**
demonstrate

བསྟན་པར་ཞུགས་པ་ ◻ *bstan par zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་
 ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ *{MSA}gāḍham viṣṭā*
 ▪ **enter into the teaching; engage in the teaching**

བསྟན་པ་ ◻ *bstan pha* ▪ *{PH}*instructional lineage

བསྟན་བྱ་བ་ ◻ *bstan bya* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan*
ston bstand stond ▪ *{MV}prakāśana* ▪ **object of**
indication; object indicated; object taught

བསྟན་བྱེད་ ◻ *bstan byed* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan*
ston bstand stond ▪ *{C}saṃstava* ▪ **teach; indicate;**
show; demonstrate ◻ *{C}*intimacy; familiarity

བསྟན་ཚོད་ ◻ *bstan tshod* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan*
ston bstand stond ▪ **measure indicated**

བསྟན་བཞུགས་པ་ ◻ *bstan gzhugs pa* ▪ *{MSA}gāḍham*
viṣṭā ▪ **enter into the teaching; engage in the**
teaching

བསྟན་ཡིད་ཀྱི་བཞུགས་པ་ ◻ *bstan yod kyi gzugs* ▪ བསྟན་སྟོན་
 བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ **demonstrable**
form

བསྟན་གསོལ་ ◻ *bstan gsol* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan*
ston bstand stond ▪ *{C}bhañati* ▪ *{C}*preach; report;
 teach!

བསྟན་བས་པ་ ◻ *bstabs pa* ▪ *{PH}*that which is offered

བསྟར་ ◻ *bstar* ▪ བསྟར། ཟླ། བསྟར་ ཟླ་བ་ ◻ *bstar/ star/*
bstard/ stard/ ▪ **clean; polish**

བསྟི་སྟང་དུ་བྱ་བ་ ◻ *bsti stang du bya bar* ▪ *{C}sat-kṛta* ▪
*{C}*honored

བསྟི་སྟོན་འདོད་པར་ ◻ *bsti ston 'dod par* ▪ *{C}satkāra-*
kāma ▪ *{C}*want honor

བསྟི་སྟོན་བྱེད་གྱུར་ན་ ◻ *bsti ston byed gyur na* ▪ *{C}sat-*
karayi ▪ *{C}*would revere

བསྟན་པ་ ◻ *bstun pa* ▪ **compare with; accord with**

བསྟེན་ ◻ *bsten* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་སྟེན་ ◻ *bsten sten bstend*
stend ▪ *{C}sevyā; {C}sevanā; {C}sevate; {C}*
āsevāna; {C}bhajati; {C}upāsana (=paryupāsita)
 ▪ **rely on; make use of; stay close to; adhere to** ◻
*{C}*tend; loves; attends upon; serve; cultivate; resort
 to; placate; cultivation; honoring

བསྟེན་ཅིང་ ◻ *bsten cing* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་སྟེན་ ◻ *bsten sten*
bstend stend ▪ *{C}upasarpati* ▪ *{C}*got to

བསྟེན་ནས་ ◻ *bsten nas* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་སྟེན་ ◻ *bsten sten*
bstend stend ▪ *{C}upaniśritya; {MSA}(ā vi): etya* ▪
having relied upon/made use of/stayed close to/
adhered to ◻ *{C}*having taken recourse to; (dwells)
 in (intimate) dependence

བསྟེན་པ་ ◻ *bsten pa* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་སྟེན་ ◻ *bsten sten*
bstend stend ▪ *{C}sevate; {C}seva; {MSA}seva;*
{MV}asevāna; {MSA}asevya; {MSA}nisevāna; {C}
sevāna; {C}saṃstava; {C}bhajati; {MSA}bhajana ▪
rely on; adhere to; use; to make use of; stay close
to ◻ *{C}*tending; cultivation; use; tend; resort to;
 serve upon; placate; intimacy; familiarity; loves;
 attends upon

བསྟེན་པ་བྱ་བ་ ◻ *bsten pa bya* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་སྟེན་ ◻ *bsten*
sten bstend stend ▪ *{C}bhajati* ▪ **rely on; adhere**
to; use; to make use of; stay close to ◻ *{C}*loves;
 attends upon

བསྐྱེན་པར་གྱིས་ ▫ *bsten par gyis* ▪ *བསྐྱེན་ཐེན་བསྐྱེན་ཐེན་*
 ▫ *bsten sten bstend stend* ▪ {C}sevate ▪ **relied on;**
adhered to; used; made use of; stayed close to ▫
 {C}tend; resort to; serve upon; placate

བསྐྱེན་པར་བྱ་ ▫ *bsten par bya* ▪ *བསྐྱེན་ཐེན་བསྐྱེན་ཐེན་* ▫
bsten sten bstend stend ▪ {MSA}{√sev): *seveta* ▪
will/should rely upon/make use of/stay close to/
adhere to

བསྐྱེན་པར་བྱེད་ ▫ *bsten par byed* ▪ *བསྐྱེན་ཐེན་བསྐྱེན་ཐེན་* ▫
bsten sten bstend stend ▪ {L}sevate; {L}ārādhana ▪
rely on; adhere to; use; to make use of; stay close
to; cause to rely on, etc.

བསྐྱོད་ ▫ *bstod* ▪ *བསྐྱོད། བསྐྱོད་དམ་སྐྱོད། བསྐྱོད། སྐྱོད་དམ་བསྐྱོད།* ▫
bstod/ bstod dam stod/ bstod/ stod dam bstod/ ▪ {C}
stuta; {MSA}stuti; {L}utkarṣana; {L}utkrṣṭa; {C}
ukarṣi ▪ **praise; laud** ▫ {C}exalt; exalted; superior;
 one who exalts

བསྐྱོད་ཅིང་ ▫ *bstod cing* ▪ {C}utkrośayati ▪ **praising;**
lauding ▫ {C}exalts

བསྐྱོད་པ་ ▫ *bstod pa* ▪ {C}stuti; {MSA}stotra; {C}utkrṣṭa;
 {C}utkarṣana; {L}utkrṣṭi; *praśamsa* ▪ **praise; laud** ▫
 {C}superior; exalt; exaltation; exalted

བསྐྱོད་པར་བྱེད་ ▫ *bstod par byed* ▪ {C}utkarṣayati ▪
praise; laud ▫ {C}exalts

བསྐྱོད་བྱེད་ ▫ *bstod byed* ▪ {C}utkarṣayati; {L}utkarṣana;
 {L}utkrṣṭa ▪ **praise; laud** ▫ {C}exalts; exalted;
 superior

བསྐྱོད་སྐྱད་ཀྱིས་ཆགས་སྐྱད་ ▫ *bstod smad kyis chags sdang*
 ▪ **desire and hatred due to praise and blame**

བསྐྱོས་ ▫ *bstos* ▪ {PH}treatise; composition; work

ཐ་གུའི་ལྗོ་ ▫ *tha gu'i lto* ▪ *dāmodara; viṣṇu* ▪ **Garlanded**
Belly

ཐ་སྐྱད་ ▫ *tha snyad* ▪ {LCh,C}vyavahāra ▪ **convention;**
conventionality; verbal convention ▫ {PH}
 [verbal] designation; verbal convention;
 conventionalities; conventional [phenomena]
 ▫ {C}designation; conventional expression;
 business; {GD:725} conventional practices ཐེ་
 རོན་ཐ་སྐྱད་ཏུ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ ▫ *phyi don tha snyad du*

zhal gyis bzhes ▫ [Both] assert external objects
 conventionally {DASI}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཁྱད་གྱི་ཐ་སྐྱད་མ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་
 ཐ་སྐྱད་ ▫ *dbye ba/ 1 ngag gi tha snyad/ 2 bola'i tha*
snyad/ 3 lus kyi tha snyad/ ▫ {GD:726} Div.: (1)
 verbal designations for a name applied to an object;
 (2) mental labels designating the consciousness
 that relates a name to an object; (3) physical signs
 through which one can communicate

ཐ་སྐྱད་ ▫ *tha snyad* ▪ {GD:656} *vyavahāra* ▪ {PH}
 [verbal] designation; verbal convention;
 conventionalities; conventional [phenomena] ▫
 {GD:656} conventional practices

ཐ་སྐྱད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཞག་གས་ ▫ *tha snyad kyi khongs su*
gtogs ▪ **included within conventions**{S}

ཐ་སྐྱད་ཀྱི་བཞག་གས་བཞག་ ▫ *tha snyad kyi gdags gzhi*
 ▪ *བཞག་གས་འདོགས་བཞག་གས། བཞག་གས་ཐོགས་* ▫ *gdags 'dogs*
btags/brtags thogs ▪ **basis of designation of verbal**
conventions ▫ {PH}basis of designation of verbal
 conventions

ཐ་སྐྱད་ཀྱི་དབང་གིས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་ ▫ *tha snyad kyi*
dbang gis bzhag pa ma yin par ▪ **without being**
posited by the power of conventions

ཐ་སྐྱད་ཀྱི་ཚིག་ ▫ *tha snyad kyi tshig* ▪ {C}vyavahāra-pada
 ▪ **conventional words; conventional expressions**

ཐ་སྐྱད་ཀྱི་ཚིག་དུ་འགྲུབ་བ་ ▫ *tha snyad kyi tshig tu 'gyur ba*
 ▪ *འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་* ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}
vyavahārapadāny-āgamiṣyanti ▪ {C}conventional
 expressions come along

ཐ་སྐྱད་སྐྱབ་ཀྱི་རྟགས་ ▫ *tha snyad sgrub kyi rtags* ▪ *བསྐྱབ་*
སྐྱབ་བསྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs*
 ▪ **sign proving the expression; sign proving a**
convention

ཐ་སྐྱད་དངོས་སུ་མཛད་པ་ ▫ *tha snyad dngos su mdzad pa* ▪
explicitly uses the verbal convention

ཐ་སྐྱད་བཞག་པ་ ▫ *tha snyad gcig pa* ▪ {LCh}
ekavyavahārika ▪ **One Convention School (one of**
the eighteen subschools of the Great Exposition
School)

ཐ་སྐྱད་འཇུག་ཚུལ་ ▫ *tha snyad 'jug tshul* ▪ {PH} usages of the verbal designation

ཐ་སྐྱད་བདག་ས་བ་ ▫ *tha snyad btags pa* ▪ **imputation of conventions; designation of the convention**

ཐ་སྐྱད་བདག་ས་བ་ཙམ་ ▫ *tha snyad btags pa tsam* ▪ **only imputations of conventions; only designation of the convention**

ཐ་སྐྱད་བདག་ས་བའི་བདག་ས་དོན་བཙལ་བའི་ཚེ་ན་གྲུབ་པ་ ▫ *tha snyad btags pa'i btags don btsal ba'i tshe na grub pa* ▪ **establishment at the time of searching for the designated object in the designation of a verbal convention**

ཐ་སྐྱད་དུ་ ▫ *tha snyad du* ▪ {N} *saṃvṛtyā; vyavahāratas* ▪ **conventionally {N}; in conventional terms**

ཐ་སྐྱད་དུ་བརྗོད་དོ་ ▫ *tha snyad du brjod do* ▪ *བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་* ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C} *vyavahriyate* ▪ {C} express conventionally; conventionally expressed

ཐ་སྐྱད་དུ་བརྗོད་པ་ ▫ *tha snyad du brjod pa* ▪ *བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་* ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {L} *saṃvṛti* ▪ **express conventionally**

ཐ་སྐྱད་དུ་གདག་ས་བའི་ཚིག་ ▫ *tha snyad du gdags pa'i tshig* ▪ *གདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་* ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C} *vyavahāra-pada* ▪ **conventional words; conventional expressions**

ཐ་སྐྱད་དུ་བྱ་བ་ ▫ *tha snyad du bya ba* ▪ {C} *vyavahriyate* ▪ {C} express conventionally; conventionally expressed

ཐ་སྐྱད་དུ་བྱེད་པ་ ▫ *tha snyad du byed pa* ▪ {C} *vyavaharati* ▪ **use [the] verbal convention; make conventions** ▫ {C} speaks

ཐ་སྐྱད་དུ་མེད་པ་ ▫ *tha snyad du med pa* ▪ **not existent in conventional terms; not exist in conventional terms**

ཐ་སྐྱད་དུ་ཡོད་ ▫ *tha snyad du yod* ▪ **conventionally existent**

ཐ་སྐྱད་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *tha snyad du yod pa* ▪ *vyavahārasat* ▪ **conventionally existent; nominal existence**

ཐ་སྐྱད་དུ་སུ་ཐ་སྐྱད་གོ་བའི་ཐ་སྐྱད་ ▫ *tha snyad dus su tha snyad go ba'i tha snyad* ▪ **conceptual consciousness understanding a verbal convention at the time of using verbal conventions**

ཐ་སྐྱད་དོན་མཐུན་ ▫ *tha snyad don mthun* ▪ {GD:426} factual convention

ཐ་སྐྱད་གདག་ས་བ་ ▫ *tha snyad gdags pa* ▪ *གདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་* ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C} *vyavahriyate* ▪ **impute conventions; conventionally imputed** ▫ {C} express conventionally; conventionally expressed

ཐ་སྐྱད་གདག་ས་བ་ཙམ་ ▫ *tha snyad gdags pa tsam* ▪ *གདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་* ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C} *vyavahāra-mātra* ▪ **merely imputed conventionally** ▫ {C} mere conventional expression

ཐ་སྐྱད་གདག་ས་བར་བྱ་བ་ ▫ *tha snyad gdags par bya ba* ▪ *གདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་* ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C} *vyavahriyate* ▪ **imputed conventionally; conventionally imputed** ▫ {C} express conventionally; conventionally expressed

ཐ་སྐྱད་བདེན་པ་ ▫ *tha snyad bden pa* ▪ *vyavahārasatya* ▪ **conventional truth; nominal truth**

ཐ་སྐྱད་འདོག་ས་ ▫ *tha snyad 'dogs* ▪ *གདག་ས་འདོག་ས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་* ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C} *vyavaharati* ▪ **impute conventions; conventionally impute** ▫ {C} speaks

ཐ་སྐྱད་པ་ ▫ *tha snyad pa* ▪ *saṃvyavahārika* ▪ {PH} conventionality ▫ {GD:114} nominally existent

ཐ་སྐྱད་པ་མཁས་པ་ ▫ *tha snyad pa mkhas pa* ▪ {MSA} *vyavahāra-kuśala* ▪ **wise with respect to conventions**

ཐ་སྐྱད་པ་མི་མཁས་པ་ ▫ *tha snyad pa mi mkhas pa* ▪ {MSA} *a-vyavahāra-kuśala* ▪ **not wise with respect to conventions**

ཐ་སྐྱད་བའི་ཚོས་ ▫ *tha snyad pa'i chos* ▪ {N} *vyavahāra-dharma* ▪ **conventional phenomena {N}**

ཐ་སྐྱད་བའི་དཔྱད་པ་ ▫ *tha snyad pa'i dpyod pa* ▪ **conventional analysis**

ཐ་སྐད་པའི་ཚད་མ་ ▫ *tha snyad pa'i tshad ma* ▪ {N}
vyavahāra-pramāṇa ▪ **conventional valid cognition**{N}; **conventional valid cognizer**

ཐ་སྐད་པའི་ཚད་མའི་རྒྱུ་དོན་གཙོ་བོ་ ▫ *tha snyad pa'i tshad ma'i rnyed don gtso bo* ▪ **main object found by conventional valid cognitions**

ཐ་སྐད་པའི་ཤེས་པ་ ▫ *tha snyad pa'i shes pa* ▪ {N}
vyavahāra-vijñāna; vyavahārajñāna ▪ **conventional consciousness**{N}

ཐ་སྐད་དཔྱད་པའི་རྒྱུ་ལ་ ▫ *tha snyad dpyod pa'i rigs pa* ▪ {PH}reasoning that analyses conventionalities

ཐ་སྐད་དཔྱད་པའི་རྒྱུ་ཤེས་ཀྱི་རྒྱུ་དོན་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *tha snyad dpyod pa'i rigs shes kyi rnyed don du yod pa* ▪ **existing as an object found by a reasoning consciousness distinguishing a conventionality**

ཐ་སྐད་སྐྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ ▫ *tha snyad spyod byed kyi shes pa* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **consciousness analyzing the conventional**

ཐ་སྐད་བྱེད་ ▫ *tha snyad byed* ▪ **use [the] verbal convention ...{LG 30.5}**

ཐ་སྐད་མ་ཡིན་པ་ ▫ *tha snyad ma yin pa* ▪ {C}
avyavahāra (=avyāhāra) ▪ **non-conventional** ▫ {C}incommunicable; inexpressible; lie outside conventional discourse

ཐ་སྐད་མེད་པ་ ▫ *tha snyad med pa* ▪ {C}avyāhāra; {C}aprayāhāra (=avyāhāra) ▪ **non-conventional** ▫ lie outside conventional discourse; cannot be expressed by words; incommunicable; non-utterance; inexpressible

ཐ་སྐད་རིག་པའི་བདག་པ་མིང་ ▫ *tha snyad rig pa'i btags ming* ▪ {PH}grammatical name; Sanskrit name as a grammarian [on the completion of the course of study of the three grammatical systems the successful student was given a grammatical name under which he wrote any works dealing with philological studies; literature; mathematics and astronomy; and medicine.]

ཐ་དད་ ▫ *tha dad* ▪ {LCh,MSA}nānā; {C}nānātva; {C}nānātvatā; {LCh,MSA}bhinna; {C}bheda

(=dharma-bheda); {C}an-eka; {C}vyatibheda; {MV}prthaktva ▪ **different; distinct; separate; difference; different phenomena** ▫ {C}distinct; multiplicity; differentiation; manifoldness; distinction; dissention; breaking up; break; divided; division; various; manifold; variety; diverse བུམ་པ་དང་ཐ་དད་ ▫ *bum pa dang tha dad* ▫ different from pot ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མོ་མོ་བའི་ཚོམ་ ▫ *mtshan nyid/ so so ba'i chos* ▫ Def.: phenomena that are different

ཐ་དད་ཚོམ་ ▫ *tha dad chos* ▪ {C}nānātva-dharma ▪ **different phenomena; phenomena which are different** ▫ {C}differentiated dharmas

ཐ་དད་དུ་བགྱི་བ་ ▫ *tha dad du bgyi ba* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་ གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}nānā-karaṇa; {C}nānātva ▪ {C}distinction; difference; differentiation

ཐ་དད་དུ་བརྗོད་པ་ ▫ *tha dad du brjod pa* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་ རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}prthag-udāhāra ▪ **express differently; express as different** ▫ {C}separate utterance

ཐ་དད་དུ་བྱེ་བ་ཡོད་ལམ་ ▫ *tha dad du phyed ba yod lam* ▪ {C}prabheda ▪ {C}distinction; divided; cleaving; sub-division

ཐ་དད་དུ་བྱེ་བ་མེད་པ་ ▫ *tha dad du bya ba med pa* ▪ {C}anānātva ▪ {C}non-different; undifferentiated; non-separateness

ཐ་དད་དུ་བྱེ་བ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *tha dad du bya ba med pa nyid* ▪ {C}nirnanākaraṇatā ▪ **non-difference** ▫ {C}absence of differentiation

ཐ་དད་དུ་བྱེ་བ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *tha dad du byar med pa nyid* ▪ {C}nirnanākaraṇatā ▪ **non-difference** ▫ {C}absence of differentiation

ཐ་དད་དུ་དབྱེ་བ་ ▫ *tha dad du dbye ba* ▪ {C}bheda ▪ **divide; differentiate**

ཐ་དད་དོན་མིན་ ▫ *tha dad don min* ▪ {C}anānā-artha ▪ {C}not manifold

ཐ་དད་པ་ ▫ *tha dad pa* ▪ {C}nānātva; {C}anānātva; {MSA}nānā; {C}nānā-bhāva; {MSA}prthak; {MV}prthaktva; {L,MSA}bhinna ▪ **different; difference; various** ▫ {C}manifold

ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་ང་རྒྱལ་ ▫ *tha dad pa nyid kyi nga rgyal* ▪ {MSA}nānātva-māna ▪ **pride of difference**

ཐ་དད་པ་ཉིད་ཀྱི་འདྲ་ཤེས་ ▫ *tha dad pa nyid kyi 'du shes* ▪ **discrimination of difference**

ཐ་དད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ▫ *tha dad pa nyid du rnam par rtog pa* ▪ {MSA}nānātva-vikalpa ▪ **conceive as different**

ཐ་དད་པ་མ་ ▫ *tha dad pa ma* ▪ {L}abhinna ▪ **not different; non-difference**

ཐ་དད་པ་མེད་པ་ ▫ *tha dad pa med pa* ▪ {MV}anānātva; {MV}abheda ▪ **not different; non-difference**

ཐ་དད་པའི་འདྲ་ཤེས་ ▫ *tha dad pa'i 'du shes* ▪ {MSA}nānātva-samjñā ▪ **discrimination of difference**

ཐ་དད་པའི་འདྲུས་བྱས་ ▫ *tha dad pa'i 'dus byas* ▪ {PH}different compositional phenomena

ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *tha dad pa'i rang bzhin ma yin pa* ▪ {MSA}abhinnatva ▪ **non-difference**

ཐ་དད་པར་ ▫ *tha dad par* ▪ {C}anānātva ▪ **differently** ▫ {C}different; without a difference; non-separateness

ཐ་དད་མ་ཡིན་ ▫ *tha dad ma yin* ▪ {C}abhinna ▪ **not different; non-different** ▫ {C}unbroken; not differentiated

ཐ་དད་མིན་ ▫ *tha dad min* ▪ {MSA}a-bheda ▪ **not different; non-different; unbroken; not differentiated**

ཐ་དད་མེད་པ་ ▫ *tha dad med pa* ▪ {MV}anānātva; {MV}abheda ▪ **not different; non-different**

ཐ་དད་རིགས་ ▫ *tha dad rigs* ▪ {MSA}gotra-bheda ▪ **different lineage**

ཐ་ན་ ▫ *tha na* ▪ {C}antamaśas; {C}atyantaśah (= antaśah) ▪ {PH}even; even so much as ▫ {C}even; absolute(ly); even though; first; but only ཐ་ན་གྲུན་དགའ་ རྩ་བའི་རྒྱབ་ལོག་དང་། གང་སྟོབས་ཚུད་ཆད་ཀྱི་ནང་དུ་ཞིབ་འཚོལ་བྱས། ▫ *tha na kun dga' rwa ba'i rgyab log dang, gad snyigs tshud chad kyi nang du zhib 'tshol byas*, ▫ [We] searched carefully even behind his personal altar, and down to and including in the rubbish. ▫ {GCG}

p. 47/27

ཐ་ན་སེ་གོལ་གཏོགས་པ་ཙམ་ཞིག་ ▫ *tha na se gol gtogs pa tsam zhig* ▪ antaśa-acchatāsamghāta-mātram ▪ **even for the time of a finger-snap**

ཐ་བ་ ▫ *tha ba* ▪ {C}khila ▪ {C}harsh; rigidity; obstinate

ཐ་བ་མེད་ཅིང་ ▫ *tha ba med cing* ▪ {C}akhila ▪ {C}amenable

ཐ་མ་ ▫ *tha ma* ▪ {MV}ante; {C,MSA}paryavasāna; {C,MV}paścimam; {MSA}avasāna; {MSA}carama; {MSA}nikṛṣṭa; {MV}apara (=avara?); {C}mrdu ▪ **last; final** ▫ {C}the end; end; terminus; come to an end; finally; soft

ཐ་མ་མེད་པ་ ▫ *tha ma med pa* ▪ {C}anavarāgra ▪ **endless; not final** ▫ {C}without beginning and end

ཐ་མག་ ▫ *tha mag* ▪ **cigarette**

ཐ་མར་ ▫ *tha mar* ▪ {C}paścima ▪ {C}future; last; ending with; final

ཐ་མར་གལ་ཆེ་བའི་སྟིང་རྗེ་ ▫ *tha mar gal che ba'i snying rje* ▪ **compassion which is important at the end**

ཐ་མར་དགེ་བ་ ▫ *tha mar dge ba* ▪ {MSA}paryavasāna-kalyāna ▪ **final virtue**

ཐ་མལ་ ▫ *tha mal* ▪ **ordinary; ordinariness** ▫ བསྐྱེད་ཅིས་གྱི་ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྐང་མཚན་གྱི་ནི་ཐ་མལ་བའི་སྣང་ཞེན་ཡིན་ལ་ ▫ *bskyed rim gyi thun mong ma yin pa'i spang bya ni tha mal ba'i snang zhen yin la* ▫ the uncommon objects of abandonment of the stage of generation are the appearance and conception of ordinariness ▫ {TGP 24}

ཐ་མལ་པའི་ང་རྒྱལ་ ▫ *tha mal pa'i nga rgyal* ▪ **pride of being ordinary; pride of ordinariness**

ཐ་མལ་པའི་ངར་རྒྱལ་ ▫ *tha mal pa'i ngar rgyal* ▪ **pride of being ordinary; pride of ordinariness**

ཐ་མལ་པའི་སེམས་ ▫ *tha mal pa'i sems* ▪ **ordinary mind**

ཐ་མི་ཁ་ ▫ *tha mi kha* ▪ **cigarette**

ཐ་མི་དད་ ▫ *tha mi dad* ▪ {C}abhinna ▪ **non-different; non-differentiated** ▫ {C}unbroken; not differentiated

ཐ་མི་དད་པ་ ◻ *tha mi dad pa* ▪ {C}asambhinna; {MSA} abhinna(tva) ▪ **non-different; non-differentiated** ◻ {C}unbroken; not differentiated

ཐ་ཚིག་ ◻ *tha tshig* ▪ **equivalent; synonym; fundamental meaning; oath; vow; promise**

ཐ་ཤལ་པ་ ◻ *tha shal pa* ▪ {PH}mundane; inferior

ཐ་ཤལ་བ་ ◻ *tha shal ba* ▪ **the worst** ◻ {PH}worst; mundane; inferior

ཐག་ ◻ *thag* ▪ **distance**

ཐག་གཅད་ ◻ *thag gcad* ▪ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ◻ *gcad/gcod/bcad/chod/* ▪ **decide; abandon; sever**

ཐག་གཅོད་ ◻ *thag gcod* ▪ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ◻ *gcad/gcod/bcad/chod/* ▪ **decide; abandon; sever**

ཐག་བཅད་ ◻ *thag bcad* ▪ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ◻ *gcad/gcod/bcad/chod/* ▪ **[cord-cut]; decide; abandon; sever** ◻ གང་ཟག་རང་བཞིན་མེད་པར་ཐག་བཅད་ཀྱང་ ◻ *gang zag rang bzhin med par thag bcad kyang* ◻ although you might decide that persons do not inherently exist ... {MSI 422}

ཐག་ཚོད་ ◻ *thag chod* ▪ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ◻ *gcad/gcod/bcad/chod/* ▪ **decide; abandon; sever** ◻ རོན་ལ་ཕུ་ཐག་ཚོད་པའི་ལྗང་བ་ ◻ *don la phu thag chod pa'i lta ba* ◻ view which penetrates the meaning {MSI 385.2} ◻ སོས་ཐག་ཚོད་ཀྱང་ ◻ *sos thag chod kyang* ◻ although certain to recover {PGP 75}

ཐག་པ་ ◻ *thag pa* ▪ **rope**

ཐག་པ་ཁྲུ་གང་པ་གཅིག་ ◻ *thag pa khru gang pa gcig* ▪ **a fifteen inch rope**{DASI}

ཐག་པ་འཁྲིལ་བ་ ◻ *thag pa 'khyil ba* ▪ **a coiled rope**{LWT 193}

ཐག་པ་བསྐྱོགས་པ་ལ་བདག་པ་པའི་སྐྱུལ་ལྟར་ ◻ *thag pa bsdogs pa la btags pa'i sbrul ltar* ▪ གདགས་འདོགས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **like a snake imputed to a coiled rope**

ཐག་མི་རིང་ ◻ *thag mi ring* ▪ {MSA}a-dūra ▪ {PH}not far

ཐག་མི་རིང་བ་ ◻ *thag mi ring ba* ▪ {MSA}a-dūra ▪ **not far**

ཐག་བཟང་ ◻ *thag bzang* ▪ {C}avirala ▪ {C}closely set

ཐག་རིང་ ◻ *thag ring* ▪ {L}dūra ▪ **far; distant**

ཐག་རིང་དུ་བྱེད་པ་ཡིན་ ◻ *thag ring du byed pa yin* ▪ {C}dūrī-karoti ▪ **become distant** ◻ {C}move far away from; get away from; keep aloof from; keep away from

ཐག་རིན་བ་ ◻ *thag rin ba* ▪ {MSA}dūra ▪ **far; distant**

ཐག་ཤིན་དུ་རིང་བ་ ◻ *thag shin tu ring ba* ▪ **very far**

ཐགས་བཟང་ ◻ *thags bzang* ▪ **well arranged**

ཐང་ ◻ *thang* ▪ ལྷི་ཐང་ ◻ *rgya rje thang* ▪ {C,L}lava ▪ **a plain; field; T'ang dynasty (618 - 906 ce) of China** ◻ {PH}instant; moment; plain; field ◻ {C}instant; second; minute; inkling རི་མེད་པའི་ཐང་ ◻ *ri med pa'i thang* ◻ a mountainless plain

ཐང་འགའ་ ◻ *thang 'ga'* ▪ {BCA}kṣaṇa ▪ {PH}few moments

ཐང་ཅིག་ ◻ *thang cig* ▪ {C,L}lava ▪ **moment [1/30th of a yud tsaṃ; skad cig = 1/60th of thang cig]**

ཐང་ཐང་ ◻ *thang thang* ▪ **stretched flesh; strained muscles**

ཐད་ ◻ *thad* ▪ {PH}company ◻ ཞུ་ལ་བཞི་དེ་ཐད་ནས་ལེགས་སྐྱེ་ཀྱང་ཕྱན་བུ་བསྐྱབ་པའི་འདོགས་སྐྱེ། ◻ In [my] spare time, in the company of the Paṇḍita, [I] also began to study a little Sanskrit. ◻ {GCG}

ཐད་ཀར་ ◻ *thad kar* ▪ {MSA; GD}tiryak ▪ **animal** ◻ {GD:265} horizontal

ཐད་དུ་ ◻ *thad du* ▪ **directly in front; concerning**

ཐད་དྲང་ ◻ *thad drang* ▪ **directly in front**

ཐད་ནས་བསྐྱང་བ་ལས་ ◻ *thad nas bslang ba las* ▪ བསྐྱང་སྐྱང་བསྐྱངས་སྐྱོངས་ ◻ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}antikāt (=sakāśāt) ▪ {C}in the presence of; or; from; compared with; given by

ཐབ་བེ་ཐིབ་བེ་ ◻ *thab be thib be* ▪ {PH}dizzy

ཐབས་ ◻ *thabs* ▪ {C,L,MSA,MV}upāya; {MSA} abhyupāya; {MV}upāyatā ▪ **method; efficacious**

means; skillful means; techniques ▫ {PH}group; community ▫ {C}expedient (means); expediency; skill in means གུབ་ཐབས་ ▫ *grub thabs* ▫ means of achievement (sādhana) ▫ ཐབས་ལ་མཁས་པ་ ▫ *thabs la mkhas pa* ▫ skill in means (upāyakaūśalya) ▫ ངོ་བོ་ཉིད་སྐྱོ་ཐོབ་པ་འདི་ཐབས་ ▫ *ngo bo nyid sku thobs pa'i thabs* ▫ an efficacious means of attaining a Nature Truth Body

ཐབས་ཀྱི་ཆ་ ▫ *thabs kyi cha* ▫ **factor of method**

ཐབས་ཀྱི་རྟོགས་རིགས་སུ་གནས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཡི་ཤེས་ ▫ *thabs kyi rtogs rigs su gnas pa'i rjes thob ye shes* ▫ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▫ **wisdoms of subsequent attainment that abide as method-types of realization**

ཐབས་ཀྱི་ཐོག་པ་ ▫ *thabs kyi theg pa* ▫ *upāyayāna* ▫ **Method Vehicle**

ཐབས་ཀྱི་ཚུལ་ ▫ *thabs kyi tshul* ▫ **many modes of skillful means**

ཐབས་ཀྱིས་རིང་བ་མ་ཡིན་ ▫ *thabs kyis ring ba ma yin* ▫ **not distant due to skill in method**

ཐབས་ཀྱིས་རིང་བ་མ་ཡིན་པའི་གཞི་ཤེས་ ▫ *thabs kyis ring ba ma yin pa'i gzhi shes* ▫ **knowers of bases that are non-distant due to skill in method**

ཐབས་མཁས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱབ་ ▫ *thabs mkhas kyi tshogs sgrub* ▫ **achieving through the collection of skill in means**

ཐབས་མཁས་པ་ ▫ *thabs mkhas pa* ▫ {C}*upāya-kauśalya* ▫ **skill in means**

ཐབས་མཁས་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་བྱི་བྲག་ ▫ *thabs mkhas pa'i ye shes kyi bye brag* ▫ {C}*upāya-kauśalya-jñāna-viśeṣa* ▫ **instance of the exalted wisdom of skill in means** ▫ {C}distinction of the cognition of skill in means

ཐབས་མཁས་སྦྱོར་བ་ ▫ *thabs mkhas sbyor ba* ▫ *upāyakaūśalaprayogaḥ* ▫ **training in skill in means**

ཐབས་མཁས་ཟབ་པ་ ▫ *thabs mkhas zab pa* ▫ **profundity regarding skill in means**

ཐབས་མཁས། ཐབས་ལ་མཁས་པ་ ▫ *thabs mkhas; thabs la mkhas pa* ▫ {C}*upāya-kuśala*; {C}*abhyupāyikī*; *upāyakaūśalya* ▫ **skill in means; skillful means** ▫

{C}circumspect

ཐབས་མཐིན་པ་ ▫ *thabs mkhyen pa* ▫ མཐིན་མཐིན་མཐིན་མཐིན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▫ {MSA} *upāya-jñāna* ▫ **exalted knower of method**

ཐབས་ཅིག་ ▫ *thabs cig* ▫ **together**

ཐབས་གཅིག་གིས་བརྗོད་པ་ ▫ *thabs gcig gis bskyod pa* ▫ **single movement**

ཐབས་གཅིག་དུ་ ▫ *thabs gcig tu* ▫ {C}*sārdham* ▫ **together** ▫ {C}together with; with

ཐབས་ཆེན་ ▫ *thabs chen* ▫ {MSA}*mahopāya* ▫ **great method**

ཐབས་ཆེན་པོ་ ▫ *thabs chen po* ▫ {L}*mahān upāya* ▫ **great method**

ཐབས་མཚོག་ཤེས་པ་ ▫ *thabs mchog shes pa* ▫ {MSA} *upāya-vid (uttama-)* ▫ **cognition of highest method**

ཐབས་ཉིད་ ▫ *thabs nyid* ▫ {MSA}*upāyatva* ▫ {PH} **methodology**

ཐབས་ཉིད་དུ་རུང་བ་ ▫ *thabs nyid du rung ba* ▫ {MSA} *upāyatva-yoga* ▫ **suitable as method**

ཐབས་རྟེན་ ▫ *thabs rnyed* ▫ {MSA}*upāya-lābha* ▫ **obtain method; attainment of method**

ཐབས་ཐོབ་ ▫ *thabs thob* ▫ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▫ {C}*paṭu-dharo* ▫ **obtain method; attainment of method** ▫ {C} resourceful

ཐབས་དང་རྩ་བ་ ▫ *thabs dang rtsa pa* ▫ {C}*upāya-mūla* ▫ **root of method** ▫ {C}root of skillful devices

ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ ▫ *thabs dang shes rab* ▫ *upāya-prajñā* ▫ **method and wisdom; skillful means and wisdom**

ཐབས་རྣམས་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *thabs rnams rtogs par 'gyur ba* ▫ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ {MSA}*upāya-bodha* ▫ **realization of methods; understanding of methods**

ཐབས་བྱུང་ ▫ *thabs byung* ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ *upeya* ▫ **result from method**

ཐབས་མ་ཡིན་ ▫ *thabs ma yin* ▪ {MSA}an-upāyatva ▪ **without method**
 ཐབས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *thabs ma yin pa* ▪ {L}anupāya ▪ **without method**
 ཐབས་མ་ཡིན་པས་རིང་བ་ ▫ *thabs ma yin pas ring ba* ▪ **distant due to non-skill in method**
 ཐབས་མ་ཡིན་པས་རིང་བའི་གཞི་ཤེས་ ▫ *thabs ma yin pas ring ba'i gzhi shes* ▪ **knowers of bases that are distant due to non-skill in method**
 ཐབས་མི་ཤེས་པ་ ▫ *thabs mi shes pa* ▪ {MSA}upāyājñāna ▪ **not knowing the method** {T}
 ཐབས་མིན་ ▫ *thabs min* ▪ {MSA}anupāya(tva) ▪ **without method**
 ཐབས་མེད་ ▫ *thabs med* ▪ {L}anupāya ▪ **without method**
 ཐབས་བརྟེན་ ▫ *thabs bzang* ▪ {MSA}sukhopāya; {MSA}sūpāya ▪ **good method** {T}
 ཐབས་ཡང་དག་བརྟེན་བ་ ▫ *thabs yang dag bzung ba* ▪ {MSA}upāya-saṃgraha ▪ **collection of method**
 ཐབས་རིག་ ▫ *thabs rig* ▪ {MSA}upāya-citta ▪ **knowledge of method**
 ཐབས་ལ་མཁས་པ་ ▫ *thabs la mkhas pa* ▪ {C,MSA}upāya-kauśala; {MSA}upāye kovidāḥ ▪ **skill in means; skill in method**
 ཐབས་ལ་མཁས་པའི་པ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ ▫ *thabs la mkhas pa'i pha rol tu phyin pa* ▪ {MV}upāya-kauśalya-pāramitā ▪ **perfection of skill in means**
 ཐབས་ལ་མཁས་པའི་མཛད་ཆེན་བཅུ་གཉིས་ ▫ *thabs la mkhas pa'i mdzad chen bcu gnyis* ▪ **twelve great deeds of skill in means**
 ཐབས་ལ་མཁས་པའི་རབ་དུ་དབྱེ་བ་ ▫ *thabs la mkhas pa'i rab tu dbye ba* ▪ {MSA}upāya-kauśalyasya prabhedah ▪ **distinction of skill in means**
 ཐབས་ལ་མཁས་པའི་ལས་ ▫ *thabs la mkhas pa'i las* ▪ {MSA}upāya-kauśalyasya karma ▪ **action of skill in means; karma of skill in means**
 ཐབས་ལ་སྐྱེ་བ་ ▫ *thabs la sbyor ba* ▪ ལྷ་སྐྱེ་བ་ ལྷ་སྐྱེ་བ་ ལྷ་སྐྱེ་བ་ ལྷ་སྐྱེ་བ་ ▫

sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {MSA}upāya-prayoga ▪ **application/exertion in skill in means**
 ཐབས་ལ་རབ་དུ་སྐྱེ་བ་ ▫ *thabs la rab tu shu ba* ▪ {MSA}upāya-vipravādana{ ▪ **deception in method**
 ཐབས་ཤེས་ ▫ *thabs shes* ▪ upāya-prajñā ▪ **method and wisdom; skillful means and wisdom**
 ཐབས་ཤེས་པ་ ▫ *thabs shes pa* ▪ {MSA}upāya-jñā; {MSA}upāya-jñāna ▪ **method and wisdom; cognition of method**
 ཐབས་ཤེས་པ་རྟེན་པ་ ▫ *thabs shes pa rnyed pa* ▪ {MSA}upāya-jñāna-lābha ▪ **obtain method and wisdom; obtain cognition of method**
 ཐབས་ཤེས་དབྱེར་མེད་ ▫ *thabs shes dbyer med* ▪ **undifferentiable method and wisdom**
 ཐབས་སུ་འགྲོ་བ་ ▫ *thabs su 'gro ba* ▪ **serve as efficacious means; go as efficacious means**
 ཐབས་སུ་རུང་ ▫ *thabs su rung* ▪ {MSA}upāya ... yukta ▪ **suitable as method**
 ཐམ་པར་ཚང་བ་ ▫ *tham par tshang ba* ▪ **fully in number**
 ཐམ་མ་ ▫ *tham ma* ▪ {PH}last
 ཐམས་ཅད་ ▫ *thams cad* ▪ {LCh,MSA,MV}sarva; {L}sarvatra; {MSA}sarvatva; {C}pr̥thu; {C}sakala(m); {MSA}sakala ▪ **all; all places (everywhere)** ▫ {C}many; long; very much; broad; vast; large; whole; everywhere; always
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་ ▫ *thams cad kyi rjes su 'gro ba* ▪ {C}sarvatra-anugata ▪ **all-pervasive; omnipresent; going everywhere** ▫ {C}(which reaches) everywhere
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཐམས་ཅད་ ▫ *thams cad kyi thams cad* ▪ {L}sarveṇa-sarvam ▪ **for the good of all**
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱིར་ ▫ *thams cad kyi phyir* ▪ {MSA}sarvārtham ▪ **for the sake of all**
 ཐམས་ཅད་སྐྱད་ཅིག་མ་འདུས་བྱས་ ▫ *thams cad skad cig ma 'dus byas* ▪ འདུ་འདུ། འདུ་འདུས་འདུས་ ▫ *'du 'du/'dud 'dus 'dus* ▪ {MSA}kṣaṇikaṃ sarvaṃ saṃskṛtam ▪ **all momentary things are products**

ཐམས་ཅད་མཐོན་ ▫ *thams cad mkhyen* ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་
མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {L}
sarvajñā ▪ **all-knowing; omniscient** ▫ {PH}all-
knowing; omniscient

ཐམས་ཅད་མཐོན་ཉིད་ ▫ *thams cad mkhyen nyid* ▪ མཐོན་
མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend*
mkhyend ▪ {C}*nairātmya-bhāvanā* ▪ **all-knowledge;**
omniscience ▫ {C}meditational development of
not-self

ཐམས་ཅད་མཐོན་ཉིད་ ▫ *thams cad mkhyen nyid* ▪ {C}
nairātmya-bhāvanā ▪ {PH}all-knowledge;
omniscience

ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ ▫ *thams cad mkhyen pa* ▪ མཐོན་མཐོན་
མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend*
▪ {LCh,MSA}*sarva-jñā*; {L}*sarva-jñatā* ▪ **[all-
knowing]; omniscient; omniscience; omniscient**
one

ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ཉིད་ ▫ *thams cad mkhyen pa nyid* ▪
མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend*
mkhyend ▪ {C,MSA}*sarva-jñatā*; {MSA}*sarva-
jñatva*; {MSA}*sarvākāra-jñatā* ▪ **all-knowledge;**
omniscience

ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ཉིད་ཀྱི་བདག་གི་དངོས་པོ་ ▫ *thams*
cad mkhyen pa nyid kyi bdag gi dngos po ▪ མཐོན་
མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend*
mkhyend ▪ {C}*sarva-jñatā-ātmabhāva* ▪ **omniscient**
personality ▫ {C}all-knowledge-personality

ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ཉིད་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ ▫ *thams cad mkhyen*
pa nyid thob par bya ba ▪ ཐོབ། འཕྲོལ་འཕྲོལ་ཐོབ་འཕྲོལ་ས་
thob/thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}*sarva-jñatva-
prāpti* ▪ **obtainment of omniscience**

ཐམས་ཅད་མཐོན་པའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *thams cad mkhyen*
pa'i ye shes ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen*
mkhyen mkhyend mkhyend ▪ {C}*sarvajñā-jñāna* ▪
omniscient exalted wisdom ▫ {C}cognition of the
all-knowing

ཐམས་ཅད་མཐོན་གཟིགས་ ▫ *thams cad mkhyen gzigs* ▪
{PH}all-knowing and all-seeing

ཐམས་ཅད་བཅོས་པ་ ▫ *thams cad bcom pa* ▪ བཅོས་འཛོམས་
བཅོས་ཚོམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ **conquered/**

destroyed/triumphed over all

ཐམས་ཅད་ཚོས་ཉིད་ཀྱིས་ ▫ *thams cad chos nyid kyis* ▪ {C}
sarva-dharma-samatā (=sarvaṃ taṃ dharmatayā) ▪
sameness of all phenomena

ཐམས་ཅད་ཉིད་ ▫ *thams cad nyid* ▪ {L}*sarvatā* ▪ **all;**
totality; always; everywhere

ཐམས་ཅད་གཏོང་བ་ ▫ *thams cad gtong ba* ▪ གཏང་གཏོང་
བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {MSA}*sarva-
prada* ▪ **renounce/cast away/give away everything**

ཐམས་ཅད་སྤོང་བ་ ▫ *thams cad stong pa* ▪ {C}*sarva-
śūnya*; (*sarva*) *tyāgī* ▪ **all empty** ▫ {PH}all-empty;
emptiness of all [things] ▫ {C}renouncer

ཐམས་ཅད་སྤོང་བ་ ▫ *thams cad stong pa* ▪ *sarva-śūnya*
▪ **all empty** ▫ {PH}all-empty; emptiness of all
[things]

ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པ་ ▫ *thams cad dang ldan pa* ▪ {L}
sarvāvant ▪ **having everything; with everything** ▫
whole; entire

ཐམས་ཅད་དུ་ ▫ *thams cad du* ▪ {L}*sarvatra*; *sarvadā* ▪
everywhere; everything; always; at all times

ཐམས་ཅད་དུ་སོང་བ་ ▫ *thams cad du song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་
སོང་ ▫ *song song song song* ▪ {C}*sarvatra-gatayā*;
{L}*sarvatraga*; {MSA}*sarva-gata* ▪ **pervading**
everything ▫ {C}extending everywhere

ཐམས་ཅད་དུར་ཁྲོད་དང་ལྡན་པ་ ▫ *thams cad dur khrod*
dang ldan pa ▪ **living as in a cemetery in all ways**
[such as food, clothing, location, and so forth]

ཐམས་ཅད་ནས་ ▫ *thams cad nas* ▪ {MSA}*sarvatas* ▪
everywhere; everything

ཐམས་ཅད་པ་རྣམ་པར་སྐྱང་མཛད་པ་ ▫ *thams cad pa rnam*
par snang mdzad pa ▪ {C}*vairocana* ▪ **Vairochana**
[p.n. of a Buddha]

ཐམས་ཅད་ཕྱིར་ ▫ *thams cad phyir* ▪ {MSA}*sarvārtham* ▪
for the sake of all

ཐམས་ཅད་བྱང་བ་ ▫ *thams cad byang ba* ▪ འབྲང་འབྲངས་བྱང་
འབྲོངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ {C}*utsanna*
▪ **purify everything** ▫ {C}completely vanish

ཐམས་ཅད་ཡོད་པར་སྒྲུབ་བྱ་བ་ ◻ *thams cad yod par smra ba* ▪
 {LCh}sarvāsti-vādin ▪ **Proponents of the Existence
 of Everything**

ཐམས་ཅད་ལ་ ◻ *thams cad la* ▪ {C,MSA}sarvatra; {C}
 sarvatas ▪ **everywhere** ◻ {C}always; at all times; in
 every way; in every direction

ཐམས་ཅད་ལ་ཐུབ་བྱེད་དུ་སོང་བ་ ◻ *thams cad la khyab
 byed du song ba* ▪ **goes everywhere as a pervader**
[i.e. pervades everywhere]

ཐམས་ཅད་ལ་བརྩོན་པ་ ◻ *thams cad la bzod pa* ▪ བརྩོན་
 བརྩོན་བརྩོན་བརྩོན་ ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}
 kṣāntiḥ sarvatra ▪ **patience/forbearance/tolerance/
 endurance with respect to everything**

ཐམས་ཅད་ལུང་བསྐྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་
 རྗེས་སུ་གྲུགས་པ་ ◻ *thams cad lung bstan pa'i mtshan
 nyid la rnam pa thams cad du rjes su zhugs pa* ▪
 གྲུག་འཇུག་གྲུགས་གྲུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA}
 sarva-vyākaraṇa-sarvākāra-lakṣaṇānupraviṣṭa
 ▪ **enter into all aspects with respect to the
 characteristics that are taught in all scriptures**

ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ ◻ *thams cad shes pa* ▪ **knowledge of
 all**

ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་ཉིད་ ◻ *thams cad shes pa nyid* ▪
 {C}sarva-jñatā ▪ **knower of all; all-knowledge;
 omniscience**

ཐམས་ཅད་སྒྲོབ་པ་ཡིན་ ◻ *thams cad slob pa yin* ▪ {MSA}
 sarvaṃ śikṣayati (√śiks) ▪ **learn everything; study
 everything**

ཐར་ / ཐར་པ་ ◻ *thar / thar pa* ▪ {LCh,C,MV,MSA}
 mokṣa; {MSA}nirmokṣa; {N}vimokṣa ▪ **liberation;
 emancipation** ◻ {C}freedom

ཐར་འགྲུང་ ◻ *thar 'gyur* ▪ {MSA}mokṣa ▪ **become
 released; liberation; emancipation**

ཐར་ཆགས་ ◻ *thar chags* ▪ **gradual**

ཐར་པ་ཆ་མཐུན་ ◻ *thar pa cha mthun* ▪ {LCh}mokṣa-
 bhāgīya ▪ **partial concordance with liberation**

ཐར་པ་འཕྲོབ་པར་འགྲུང་བ་ ◻ *thar pa 'thob par 'gyur ba* ▪
 ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs*

▪ {MSA}mokṣa-prāpti ▪ **obtain liberation**

ཐར་པ་དོན་གཉེར་གྱི་ལྗོངས་ ◻ *thar pa don gnyer gyi blo* ▪
awareness strenuously seeking liberation

ཐར་པ་འདོད་པའི་གདུལ་བྱ་ ◻ *thar pa 'dod pa'i gdul bya*
 ▪ {MSA}mokṣa-kāma ... vineya ▪ **disciplining the
 desire for liberation**

ཐར་པ་ལ་ཀུན་དུ་གྲུགས་པ་ ◻ *thar pa la kun tu zhugs pa* ▪
 གྲུག་འཇུག་གྲུགས་གྲུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA}
 mokṣa-saṃprasthita ▪ **(thoroughly) enter into
 liberation**

ཐར་པ་ལ་དབང་བྱེད་པའི་དོན་ ◻ *thar pa la dbang byed pa'i
 don* ▪ {MSA}mokṣādhipaty-artha ▪ **object that
 empowers [one] toward liberation**

ཐར་པའི་གོ་འཕང་ ◻ *thar pa'i go 'phang* ▪ {PH}the state
 of liberation

ཐར་པའི་ཆ་ ◻ *thar pa'i cha* ▪ **portion of liberation**

ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་དགེ་བ་ ◻ *thar pa'i cha mthun dge ba*
 ▪ {MSA}mokṣa-bhāgīya-śubha ▪ **virtue that is a
 partial concordance with liberation**

ཐར་པའི་ཆ་མཐུན་པ་ ◻ *thar pa'i cha mthun pa* ▪ {C}mokṣa-
 bhāgīya ▪ **partial concordance with liberation** ◻
 {C}aids to liberation

ཐར་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པ་ ◻ *thar pa'i cha dang mthun pa*
 ▪ {MV}mokṣa-bhāgīya (e.g.: avaropita-mokṣa-
 bhāgīya) ▪ **partial concordance with liberation**

ཐར་པའི་ཆ་དང་མཐུན་པའི་དགེ་བའི་རྩ་བ་མེད་པ་ ◻ *thar
 pa'i cha dang mthun pa'i dge ba'i rtsa ba med pa* ▪
 {MSA}a-mokṣa-bhāgīya-kuśalamūla ▪ **without the
 roots of virtue that are a partial concordance
 with liberation**

ཐར་པའི་ཐན་ཡོན་ ◻ *thar pa'i phan yon* ▪ **benefit of
 liberation**

ཐར་པའི་དབང་གི་བརྩོན་འགྲུས་ ◻ *thar pa'i dbang gi brtson
 'grus* ▪ {MSA}mokṣādhipa ... vīrya ▪ **effort which
 empowers liberation**

ཐར་པའི་ལམ་ ◻ *thar pa'i lam* ▪ {MSA}mokṣa-mārga ▪
path of liberation; path of release

ཐར་པར་འབྲིན་བའི་ལམ་ ▫ *thar par 'khrid pa'i lam* ▪ **path leading to liberation**

ཐར་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *thar par 'gyur ba* ▪ {MSA} *mokṣa*{MSA}; *mokṣāya samvartate* ▪ **become liberated; liberation**

ཐར་པར་བྱེད་ ▫ *thar par byed* ▪ {C} *mokṣa* ▪ **liberation** ▫ {C} **freedom**

ཐར་བར་བྱེད་ ▫ *thar bar byed* ▪ **freeing**

ཐར་ལམ་ ▫ *thar lam* ▪ *mokṣa-mārga* ▪ **path of liberation; path of release**

ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ ▫ *thar lam gsal byed* ▪ **Clarifier of the Path to Liberation**

ཐལ་ ▫ *thal* ▪ *prasajyate* ▪ **to logically follow; to be consequent; it follows that ...**

ཐལ་སྐྱོད་ ▫ *thal skad* ▪ **opening exclamation for debate**

ཐལ་གོང་ ▫ *thal gong* ▪ {C} *antarāṃśa* ▪ **between the shoulder blades** ▫ {C} **the flesh between the shoulder blades**

ཐལ་གོང་གྲས་པ་སྟེ་བྲང་མི་མཉམ་པ་མེད་པ་ ▫ *thal gong rgyas pa ste brang mi mnyam pa med pa* ▪ **broadness between the shoulder blades, that is, a chest not uneven**

ཐལ་འགྱུར་ ▫ *thal 'gyur* ▪ {LCh,MSA} *prasaṅga*; {MSA} (*pra* √*sañj*): *prasajyate* ▪ **consequence; contradictory consequence** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཐལ་འགྱུར་དུ་བཞོན་པ་ ▫ *mtshan nyid/ thal 'gyur du bkod pa* ▫ Def.: stated as a consequence

DIVISIONS: དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་པ་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ ▫ *dbye ba/ 1 thal 'gyur yang dag 2 thal 'gyur ltar snang* / ▫ Div.: (1) correct consequence; (2) facsimile of a consequence

ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ ▫ *thal 'gyur ltar snang* ▪ ལྟངས་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ *prasaṅga-abhāsa* ▪ **pseudo/quasi/counterfeit consequence**

ཐལ་འགྱུར་དུ་བཞོན་པ་ ▫ *thal 'gyur du bkod pa* ▪ དགོད་འགོད་བཞོན་འགོད་ ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ **state as a consequence**

ཐལ་འགྱུར་བ་ ▫ *thal 'gyur pa* ▪ *prāsaṅgika*-[*mādhyamika*] ▪ **Consequence School; Prāsaṅgika; [Middle Way] Consequence School** ▫ {PH} *Prāsaṅgika*

ཐལ་འགྱུར་བ་ ▫ *thal 'gyur ba* ▪ {LCh} *prāsaṅgika* ▪ **Prāsaṅgika; Consequentialist**

ཐལ་འགྱུར་བའི་གྲུབ་མཐའ་ཤོར་བ་ ▫ *thal 'gyur ba'i grub mtha' shor ba* ▪ **Consequence School's perspective slipped in**

ཐལ་འགྱུར་བའི་ལུགས་ ▫ *thal 'gyur ba'i lugs* ▪ **the Prāsaṅgika system**

ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་ ▫ *thal 'gyur yang dag* ▪ *samyak-prasaṅga*; *samyukta-prasaṅga* ▪ **correct consequence** ▫

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ཉིད་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དུ་སོང་བའི་ཚོལ་བ་ཡོད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དུ་སོང་བའི་ཚོལ་བ་ས་རང་ཉིད་ལ་ལན་དོན་མཐུན་མི་ཐེབས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་གྱུར་བའི་ཐལ་འགྱུར་རྣམ་དག་དུ་དམིགས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang nyid thal 'gyur yang dag tu song ba'i rgol ba yod pa yang yin/ rang nyid thal 'gyur yang dag tu song ba'i rgol bas/ rang nyid la lan don mthun mi thebs pa yang yin pa'i gzhi mthun par gyur pa'i thal ngag rnam dag tu dmigs pa/* ▫ Def.:

DIVISIONS: དེ་ཉིད་ཀྱི་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་པ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་པ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་པ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 sgrub byed 'phen pa thal 'gyur yang dag 2 sgrub byed mi 'phen pa'i thal 'gyur yang dag* ▫ Div.: (1) correct consequence that impels a proof; (2) correct consequence that does not impel a proof

ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གང་ཞིག་བསྐྱོབ་དོན་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ ▫ *thal 'gyur yang dag gang zhig bzlog don tshul gsum tshang ba* ▪ **that which (1) is a correct consequence and (2) fulfills the three modes of reversing the object/meaning ?? {T}**

ཐལ་ལྷུག་ ▫ *thal lcag* ▪ **slap**

ཐལ་བ་ ▫ *thal ba* ▪ {MSA} *prasaṅga* ▪ **consequence; contradictory consequence** ▫ {PH} *dust; ash* ▫ ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱིས་བསྐྱོབས་ཏེ་ཐལ་བར་བྱས། ▫ *Having incinerated [them] with the light of the sun, [they] are turned to ash.* ▫ {PU}

ཐལ་བ་འཕེན་པའི་ཚུལ་གྱིས་ ▫ *thal ba 'phen pa'i tshul gyis* ▪ **in the manner of flinging consequences [at the**

opponent ...]{LWT 167}

ཐལ་བར་ ▫ *thal bar* ▪ {C}bhasma ▪ {C}dust

ཐལ་བར་འགྲུར་ ▫ *thal bar 'gyur* ▪ {MSA}prasaṅga;
{MSA}(pra ṽsañj): prasajyate ▪ **consequence;**
contradictory consequence

ཐལ་མོ་ ▫ *thal mo* ▪ {LCh}añjali ▪ **palm (of the hand)**

ཐལ་མོ་སྐྱར་ཏེ་ ▫ *thal mo sbyar te* ▪ ཐུར་སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C}prāñjali-bhūta ▪ {C}with folded hands

ཐལ་མོ་སྐྱར་བ་བདུད་ནས་ ▫ *thal mo sbyar ba btud nas* ▪ བདུད་འདུད་བདུད་འདུད་ ▫ *btud 'dud btud 'dud* ▪ {C}añjalim praṇāmya; {C}kṛta-añjalī-puta-praṇāmya ▪ {C}bent forth his folded hands; having bent forth their outstretched hands in respectful salutation

ཐལ་རང་ ▫ *thal rang* ▪ **Consequentialist and Autonomists [Prāsaṅgikas and Svātrantikas]**

ཐི་བ་ཞུར་མ་ ▫ *thi ba zhar ma* ▪ **a white bird like the former but has a long beak and red legs and stays near water**

ཐིག་ ▫ *thig* ▪ **line** ▫ {PH}drop

ཐིག་གདབས་ ▫ *thig gdabs* ▪ **line**

ཐིག་ལྗེབ་ ▫ *thig ldeb* ▪ {PH}long folio

ཐིག་སྒྲིབ་ ▫ *thig sdeb* ▪ {PH}written line(s); line(s) written ▫ ཐིག་སྒྲིབ་དུག་ ▫ *thig sdeb drug*; ▫ [It has] six lines written [per folio]. ▫ {GCG} p. 16

ཐིག་ནག་ ▫ *thig nag* ▪ *kālasūtra* ▪ **Black Line (Hell)**

ཐིག་པ་ ▫ *thig pa* ▪ {LCh}bindu ▪ **drop**

ཐིག་ཕྲེང་ ▫ *thig phreng* ▪ {PH}printed lines ▫ ཐིག་ཕྲེང་སེར་པོ་དབར་དུ་བཅད་བ། ▫ *thig phreng ser po dpar du btav*; ▫ There were yellow printed lines laid out on the page. ▫ {GCG} p.17

ཐིག་ཚོན་ ▫ *thig tshon* ▪ {PH}colored drops

ཐིག་ལེ་ ▫ *thig le* ▪ bindu ▪ **drop; essential drop**

ཐིག་ལེ་ཁྲོ་བོ་ཅན་ ▫ *thig le khro bo can* ▪ {LCh} [thig le khro bo can = ri-dwags-pri-ṣa-ta = prṣata-mrga =

bindu-citra] ▪ {PH}spotted antelope

ཐིག་ལེ་ཕྱ་མོ་ལ་སེམས་འཛིན་པ་ ▫ *thig le phra mo la sems 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **holding the mind on a subtle drop**{TGP 25}

ཐིགས་པ་ ▫ *thigs pa* ▪ {C}bindu ▪ **drop**

ཐིབས་པོ་ ▫ *thibs po* ▪ {C}gahana ▪ {C}jungle

ཐིམ་པ་ ▫ *thim pa* ▪ འཐིམ། འཐིམས། ཐིམ། ཐིམས། ▫ *'thim/ 'thims/ thim/ thims/* ▪ **to dissolve; to melt; dissolve into another object**

ཐ་ཚུངས་ ▫ *thu chungs* ▪ {PH}youngest brother ▫ ཐ་ཚུངས་མ་ཡིས་མ་ཡིན། ▫ Mother will not sell the youngest brother. ▫ {A4C-C}

ཐུ་བོ་ ▫ *thu bo* ▪ {C}jyēṣṭha ▪ {C}principle; finest

ཐུ་རེ་ ▫ *thu re* ▪ **vibrant; vibrantly**

ཐུག་ ▫ *thug* ▪ {L}maryadā; {MSA}(sam-ā ṽgam): samāgacchati ▪ **meet; meet back to; have source in** ▫ limit; boundary; end

ཐུག་གི་བར་དུ་ ▫ *thug gi bar du* ▪ {PH}until

ཐུག་ཐུག་དུ་ ▫ *thug thug tu* ▪ {PH}reaching up to

ཐུག་མེད་ ▫ *thug med* ▪ **endless**

ཐུག་ཚོལ་བ་ ▫ *thug tshol ba* ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ། ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {C}eṣamāṇa ▪ {C}try to reach

ཐུགས་ ▫ *thugs* ▪ {LCh,MSA}citta ▪ **exalted mind; heart; mind**

ཐུགས་ཀ་ ▫ *thugs ka* ▪ **heart; mind**

ཐུགས་ཀྱི་ཕྱིན་ལས་ ▫ *thugs kyi phrin las* ▪ {MSA}manas-karman ▪ **activity of exalted mind** {T}

ཐུགས་ཀྱི་འཕྱིན་ལས་ ▫ *thugs kyi 'phrin las* ▪ **exalted activities of mind**

ཐུགས་ཀྱི་རུས་ ▫ *thugs kyi rus* ▪ ཐུགས་ཀྱི་རུས་པ། ཐུགས་རུས། ▫ *thugs kyi rus pa/ thugs rus/* ▪ **effort**

ཐུགས་ཀྱི་ས་བོན་ ▫ *thugs kyi sa bon* ▪ citta-bīja ▪ **seed syllable of exalted mind**

ཐུགས་བསྐྱེད་ ▫ *thugs bskyed* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ *cittotpāda* ▪ **exalted mind generation**

ཐུགས་ཁ་ ▫ *thugs kha* ▪ {PH}in front (of); in the presence (of)

ཐུགས་ཁ་ ▫ *thugs kha* ▪ {PH}heart

ཐུགས་ཁར་ ▫ *thugs khar* ▪ {PH}in front (of); in the presence (of)

ཐུགས་ཁྲལ་ཚུང་བར་མཛད་ ▫ *thugs khral chung bar mdzad* ▪ {C} *alpotsuka* ▪ {C}he has few cares; carefree; non-action; unconcerned; careless

ཐུགས་རྗེ་ ▫ *thugs rje* ▪ {L,MSA}*karuṇā*; {L}*mahākaruṇā*; {MSA}{√*karuṇāya*}: *karuṇāyate*; {MSA}*krpā* ▪ **compassion** ▫ mercy; great compassion

ཐུགས་རྗེ་ཅན་ ▫ *thugs rje can* ▪ **compassionate**

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ ▫ *thugs rje chen po* ▪ {MSA}*mahākaruṇā* ▪ **great compassion**

ཐུགས་རྗེ་དཔལ་བཟང་ ▫ *thugs rje dpal bzang* ▪ {GD:xii,848} Tuk-je-bel-sang (15th c.), a Sa-skya author on epistemology

ཐུགས་རྗེ་དཔལ་ཉིད་ ▫ *thugs rje'i bdag nyid* ▪ {MSA} *krpātman* ▪ **compassionate nature; nature of compassion**

ཐུགས་རྗེས་པ་ཚོལ་དུ་བྱེན་པ་ ▫ *thugs rjes pha rol tu phyin pa* ▪ {MSA}*karuṇā-pāra-gamana* ▪ **perfect [one's] compassion**

ཐུགས་མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་ ▫ *thugs mnyam par ma bzhag pa* ▪ {MSA}*asamāhita ... citta* ▪ **mind in meditative equipoise**

ཐུགས་དམ་ ▫ *thugs dam* ▪ {PH}[object of] meditation practice ▫ *པཎ་ཆེན་གྱི་ཐུགས་དམ་ཕྱག་དབེ་ཡིན་ཟེར་བའི་བརྒྱན་སྣང་བའི་དུམ་བུ།* ▫ *paṇ chen gyi thugs dam phyag dpe yin zer ba'i brgyad stong ba'i dum bu*; ▫ a portion of the Perfection of Wisdom in Eight Thousand Lines, which is said to be a text that served as an [object of] meditation practice for the great paṇḍita ▫ {GCG} p.15

ཐུགས་པར་སྤོང་ ▫ *thugs par sla'o* ▪ {C}*sudharṣaṇa* ▪ **easily assailed**{C}

ཐུགས་སྐྱལ་བ་ ▫ *thugs sprul pa* ▪ {MSA}*citta-nirmāṇa* ▪ **mental emanation**

ཐུགས་ཕྱུང་བར་བྱེད་པ་ ▫ *thugs phyung bar byed pa* ▪ *དབྱུང་ལྟིན་ཕྱུང་ཕྱུངས་* ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C}*virāgayati* ▪ {C}displeas; has lost; become estranged; turns back on; pleases permanently

ཐུགས་འཕྲོག་ ▫ *thugs 'phrog* ▪ **captivate the mind**

ཐུགས་འབྱུང་བར་བྱས་པ་ ▫ *thugs 'byung bar byas pa* ▪ *འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་* ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}*virāgayati* ▪ {C}displeas; has lost; become estranged; turns back on; pleases permanently

ཐུགས་བརྗེ་བ་ ▫ *thugs brtse ba* ▪ {C}*krpā* ▪ **[mind-love]; mercy; love (hon.)** ▫ {C}pity

ཐུགས་ཞུམ་པ་ ▫ *thugs zhum pa* ▪ **dejected mind**

ཐུགས་ཡོངས་སུ་དག་པ་ ▫ *thugs yongs su dag pa* ▪ {MSA} *citta-pariśuddhi* ▪ **thoroughly purify the mind**

ཐུགས་ཡོན་པོ་མི་མངའ་བ་ ▫ *thugs yon po mi mnga' ba* ▪ *མངའ་མངའ་མངའ་མངའ་* ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {C} *avakra-citta* ▪ {C}his mind is straight

ཐུགས་རུས་ ▫ *thugs rus* ▪ ཐུགས་ཀྱི་རུས། ཐུགས་ཀྱི་རུས་པ། ▫ *thugs kyi rus/ thugs kyi rus pa/* ▪ **effort**

ཐུགས་ལ་དྲན་པ་ཉམས་པའི་བཞེད་ངེས་ ▫ *thugs la dran pa nyams pa'i brjed nges* ▪ **decrease in mindfulness mentally**

ཐུགས་ལ་བཞག་པ་ ▫ *thugs la bzhag pa* ▪ **set in mind**

ཐུགས་སུ་ཚུད་པ་ ▫ *thugs su chud pa* ▪ **know; obtain**{S}

ཐུགས་སུ་མ་ཚུད་པ་ ▫ *thugs su ma chud pa* ▪ {C}*avidita* ▪ {C}not known; not felt

ཐུང་ ▫ *thung* ▪ {MSA}*alpa*; {L}*yāma prahara* ▪ **short; brief** ▫ a period of three hours

ཐུང་མཐའ་ ▫ *thung mtha'* ▪ **smallest**

ཐུང་ཕྱེད་ ▫ *thung phyed* ▪ {L}*ardha-yāma* ▪ **1/2 a yāma; about 1 1/2 hours**

མུང་བ་ ◻ *thung ba* ▪ *hrasva* ▪ **short; brief{D2}**
མུང་འབྲེལ་ ◻ *thung 'brel* ▪ **union{LG}**
མུང་ཤད་ ◻ *thung shad* ▪ {PH}short line
མུན་ ◻ *thun* ▪ **session; period** ◻ {PH}dosage
མུན་ཁྲུང་ ◻ *thun khung* ▪ {PH}demon box
མུན་མགོ་ལྷ་བྱ་ལ་ ◻ *thun mgo lta bu la* ▪ **at the beginning of a session{TGP 8}**
མུན་རྒྱལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ ◻ *thun drug gi rnal 'byor* ▪ **six session yoga**
མུན་རྒྱལ་དང་འབྲེལ་བའི་རྒྱལ་འཁོར་གླེ་མའི་རྣལ་འབྱོར་ནག་འབྲེལ་སྤྱི་མཐོན་བ་ ◻ *thun drug dang 'brel ba'i dus 'khor bla ma'i rnal 'byor nag 'gros su mdzad pa* ▪ The Guru Yoga of Kālacakra in connection with the six sessions in completely facilitating form
མུན་མིན་མཚོག་དབང་གོང་མ་གསུམ་ ◻ *thun min mchog dbang gong ma gsum* ▪ {PH}three higher uncommon supreme empowerments
མུན་མོང་ ◻ *thun mong* ▪ {LCh,C,MSA}sādhāraṇa ▪ **share with; common; shared** ◻ {C}common to; common property
མུན་མོང་དུ་ ◻ *thun mong du* ▪ {C}sādhāraṇa ▪ **common; shared; together; in common**
མུན་མོང་པའི་བདག་རྒྱུན་ ◻ *thun mong pa'i bdag rkyen* ▪ *sādhāraṇa-adhipati-pratyaya* ▪ **common empowering condition; common dominant condition**
མུན་མོང་པའི་ལམ་ ◻ *thun mong pa'i lam* ▪ **common paths{Lati}**
མུན་མོང་བ་ ◻ *thun mong ba* ▪ {N}sādhāraṇa ▪ **shared; common{N}**
མུན་མོང་བའི་རྣམ་པ་ ◻ *thun mong ba'i nus pa* ▪ *sāmānya śakti* ▪ {GD:155} common function
མུན་མོང་མ་ ◻ *thun mong ma* ▪ {C}asādhāraṇa ▪ **uncommon; unshared**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ ◻ *thun mong ma yin pa* ▪ {C}

asādhāraṇa ▪ **unshared; uncommon** ◻ {C}which is not shared; in which one does not share; special
མུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནང་གི་སྤྲོན་འབྲོ་ ◻ *thun mong ma yin pa nang gi sngon 'gro* ▪ {PH}the specific inner preliminaries
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ཚུལ་ ◻ *thun mong ma yin pa'i khyad chos* ▪ *asādhāraṇa-viśeṣa-dharma* ▪ **uncommon distinguishing feature{N}**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་འགོག་སྦྱོམས་ ◻ *thun mong ma yin pa'i 'gog snyoms* ▪ **asādhārananirodhasamāpatti* ▪ **uncommon absorption of cessation**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྒྱུ་ ◻ *thun mong ma yin pa'i rgyu* ▪ *asādhāraṇa* ▪ **uncommon/unshared/unique cause**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་ ◻ *thun mong ma yin pa'i bdag rkyen* ▪ *asādhāraṇa-adhipati-pratyaya; samānantarapratyaya; asādhāraṇādhipatipratyaya* ▪ **uncommon dominant condition; uncommon proprietary condition; uncommon empowering condition**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་འབྲས་ ◻ *thun mong ma yin pa'i bdag 'bras* ▪ **uncommon dominant effect of karma**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྲོད་ལུགས་ ◻ *thun mong ma yin pa'i sdod lugs* ▪ **uncommon mode of subsistence{N}**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གདམས་ཚིགས་ ◻ *thun mong ma yin pa'i ma nges pa'i gtan tshigs* ▪ **uncommon indefinite reason**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད་ ◻ *thun mong ma yin pa'i mtshan nyid* ▪ **uncommon character; unique character; unique defining character**
མུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གསང་བའི་རྒྱུད་ ◻ *thun mong ma yin pa'i gsang ba'i rgyud* ▪ **uncommon secret tantra**
མུན་མོང་མིན་ ◻ *thun mong min* ▪ {C}asādhāraṇa ▪ **uncommon; unshared**
མུན་མོང་མིན་ཉིད་ ◻ *thun mong min nyid* ▪ {C} *asādhāraṇatva* ▪ **uncommonness** ◻ {C}what is not shared with

ཐུན་མོང་མིན་པའི་ཁྱད་ཚེས་ ▫ *thun mong min pa'i khyad chos* ▪ {PH}uncommon distinguishing feature

ཐུན་མོངས་ ▫ *thun mongs* ▪ *sādhāraṇa* ▪ **common; shared**

ཐུན་མོངས་པའི་བདག་ཀྱིན་ ▫ *thun mongs pa'i bdag rkyen* ▪ *sādhāraṇa-adhipati-pratyaya* ▪ **common empowering condition; common dominant condition**

ཐུན་མོངས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *thun mongs ma yin pa* ▪ {MSA} *asādhāraṇa* ▪ **uncommon; unshared**

ཐུན་མོངས་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ ▫ *thun mongs ma yin pa'i chos* ▪ **uncommon attribute**

ཐུན་མོངས་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་ ▫ *thun mongs ma yin pa'i bdag rkyen* ▪ *asādhāraṇa-adhipati-pratyaya* ▪ **uncommon empowering condition; uncommon dominant condition**

ཐུན་གཞུག་ ▫ *thun gzbug* ▪ {PH}the remainder of the session

ཐུབ་བསྟན་ ▫ *thub bstan* ▪ **Subduer's teaching** ▫ {PH} teachings of the Subduer; teachings of [Śākya]muni

ཐུབ་པ་ ▫ *thub pa* ▪ {LCh,C,MSA}muni ▪ **Subduer [Buddha]; Subduer; Silent One [epithet for Buddha]; short for Śākyamuni, conqueror [over the afflictions]** ▫ {PH}capacity ▫ {C}able; capable; sage སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་ལ་སྤོང་ཐུབ་པ་ལ་བྱེད་རྒྱུ་པའི་ཕྱིར་ ▫ *skad cig ma gcig la spong thub pa la byed rigs pa'i phyir* ▫ because of being suitable to refer to the capacity to abandon in one moment ▫ {PGP 82}

ཐུབ་པ་མིད་པ་ ▫ *thub pa med pa* ▪ {C}anavamardya; {C}apratihatatā ▪ **not subdue** ▫ {C}uncrushable; uncrushability; cannot be obstructed

ཐུབ་པའི་རྟོགས་པ་ ▫ *thub pa'i rtogs pa* ▪ **realization of a Subduer [Buddha]**

ཐུབ་པའི་ཐུགས་ ▫ *thub pa'i thugs* ▪ {PH}the exalted mind of the Subduer

ཐུབ་པའི་ཐུན་མོང་མིན་ ▫ *thub pa'i thun mong min* ▪ **Subduer's unshared**

ཐུབ་པའི་རྣམ་ཀུན་མཁྱེན་པ་ཉིད་ ▫ *thub pa'i rnam kun*

mkhyen pa nyid ▪ **Subduer's exalted-knower-of-all-aspects**

ཐུབ་པའི་དབང་པོ་ ▫ *thub pa'i dbang po* ▪ *munīndra* ▪ **King of the Subduers; an epithet of a Buddha**

ཐུབ་པར་དགའ་བ་ ▫ *thub par dka' ba* ▪ {C}durādharṣa ▪ **difficult to subdue** ▫ {C}unassailable; cannot be overcome

ཐུབ་པར་དགའ་ཞིང་བ་ ▫ *thub par dka' zhing ba* ▪ {C}durdharṣa ▪ **difficult to subdue** ▫ {C}unassailable; (one) hard to assail

ཐུབ་དབང་ ▫ *thub dbang* ▪ {LCh}munīndra ▪ **Monarch of Subduers; Lord of Subduers (epithet of a Buddha)**

ཐུབ་དབང་སངས་རྒྱས་བཙུག་ལྷན་འདས་ ▫ *thub dbang sangs rgyas bcom ldan 'das* ▪ **Lord of Subduers, a Buddha Supramundane Victor**

ཐུར་ ▫ *thur* ▪ **down; downward**

ཐུར་ཁྱབ་རྣལ་མ་ ▫ *thur khyab rnal ma* ▪ **downward correct pervasion; downward correct entailment**

ཐུར་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ ▫ *thur khyab phyin ci log* ▪ **downward perverse pervasion; downward perverse entailment**

ཐུར་མ་ ▫ *thur ma* ▪ **spoon; stick**

ཐུར་མ་རིང་པོ་ ▫ *thur ma ring po* ▪ **a long stick; a long spoon**

ཐུར་སེལ་ ▫ *thur sel* ▪ *བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་* ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ **downward voiding [wind]**

ཐུར་སེལ་གྱི་རླུང་ ▫ *thur sel gyi rlung* ▪ *བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་* ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ **downward-voiding wind**

ཐུལ་བ་ ▫ *thul ba* ▪ འཕུལ། འཕུལ། ཐུལ། ཐུལ། ▫ *'thul/ 'thuld/ thul/ thuld/* ▪ {C}dharṣayati ▪ {C}overpowers; subdue

ཐུལ་བར་དགའ་ཞིང་ ▫ *thul bar dka' zhing* ▪ {C}durādharṣa ▪ {C}unassailable; cannot be overcome

ཐེ་བོ་ ▫ *the bo* ▪ མཐེ་བོང། མཐེ་བ། ▫ *mthe bong/ mtheb/* ▪

thumb ▫ རྩི་ཐལ་མེད་མཐོ་བོང་གཉིས་བརྒྱུད་ལ་མཚུབ་མོ་གཉིས་
མཚེ་བ་ལྟ་བུར་བས་པ་ནི་རྩི་ཐལ་གཉིད་སྤྱོད་གྱི་ཐུག་གུལ། ▫ *rdo rje thal*
mo'i mthe bong gnyis brkyang la mdzub mo gnyis
mche ba lta bur byas pa ni/ rdo rje gnod sbyin gyi
phyag rgya'o/ ▫ Vajrayakṣha's mudrā: extend the
two thumbs of the vajra-palms, and make the two
index fingers like fangs {Dor 31b.2/ 246.2}

ཐོ་ཚོམ་ ▫ *the tshom* ▫ {MSA,MV}vicikitsā; {MSA}
vicikitsatā; {LCh,MSA}saṃśaya; {MSA}saṃdeha;
saṃdigdha; {C}vimati ▫ **doubt; qualm; suspicion**
▫ {C}perplexity; uncertainty; consternation
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཁ་རང་སྤྲོད་ཀྱིས་མཐོང་གཉིས་སུ་
དོགས་པའི་རིག་པ་འ་རང་ལུལ་ལ་དོགས་པའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ 1*
rang stobs kyis mtha' gnyis su dogs pa'i rig pa/ 2 rang yul
la dogs pa'i rig pa/ ▫ Def.: (1) a knower which by its
own power has doubts in two directions; or: (2) an
awareness having qualms with respect to its object
DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཁ་དོན་འགྲུར་གྱི་ཐོ་ཚོམ་འ་དོན་མི་འགྲུར་གྱི་ཐོ་
ཚོམ་འ་ཆ་མཉམ་པའི་ཐོ་ཚོམ་ ▫ *dbye ba/ 1 don 'gyur gyi the*
tshom/ 2 don mi 'gyur gyi the tshom/ 3 cha mnyam
pa'i the tshom/ ▫ Div.: (1) doubt tending toward the
fact; (2) doubt not tending toward the fact; (3) equal
doubt

ཐོ་ཚོམ་སྐྱེ་བར་འགྲུར་འོ་ ▫ *the tshom skye bar 'gyur ro* ▫
saṃśaya-prāptā (bhavanti) ▫ **produce a doubt** ▫
{C}in a state of uncertainty; seized by doubt

ཐོ་ཚོམ་གྱི་གཉེན་པོ་ ▫ *the tshom gyi gnyen po* ▫ {MSA}
vicikitsā-pratipakṣa ▫ **antidote to doubt**

ཐོ་ཚོམ་འགྲུར་ལ་ ▫ *the tshom 'gyur la* ▫ འགྲུར་འགྲུར་གྱུར་
གྱུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▫ {C}kathamkathin ▫
doubt ▫ {C}one who is assailed by doubts

ཐོ་ཚོམ་གཅོད་པ་ ▫ *the tshom gcod pa* ▫ {MSA}saṃśaya-
cheda; {MSA}saṃśaya-cchedana; {MSA}saṃśaya-
vicchedin; {MSA}saṃśayopacchedana ▫ **cut off**
doubt

ཐོ་ཚོམ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *the tshom gcod par byed pa*
▫ {MSA}chedanā saṃśayasya; {MSA}saṃśaya-
chedikatva; {MSA}saṃśaya-nāśa ▫ **cut off doubt**

ཐོ་ཚོམ་གཅོམ་པ་ ▫ *the tshom gcom pa* ▫ {MSA}saṃśaya-
cheda ▫ **cut off doubt**

ཐོ་ཚོམ་དག་ནི་མི་གཅོད་ ▫ *the tshom dag ni mi gcod* ▫
{MSA}saṃdehasyācchedaḥ ▫ **not cut off doubt**

ཐོ་ཚོམ་དང་བཅས་པ་ ▫ *the tshom dang bcas pa* ▫ {C}
savicikitsā ▫ {C}in doubt

ཐོ་ཚོམ་དུ་གྱུར་ནས་ ▫ *the tshom du gyur nas* ▫ {C}saṃśaya-
prāpta (bhavanti) ▫ {C}in a state of uncertainty;
seized by doubt

ཐོ་ཚོམ་རྣམ་པར་སེལ་བ་ ▫ *the tshom rnam par sel ba* ▫
བསལ་སེལ་བསལ་བསལ་བ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▫ {MSA}
saṃśaya-vinayana ▫ **eliminate/eradicate/remove/**
clear away/avoid/exclude doubt

ཐོ་ཚོམ་པ་ ▫ *the tshom pa* ▫ {PH}doubter; one who has a
doubt

ཐོ་ཚོམ་སྤོང་བ་ ▫ *the tshom spong ba* ▫ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫
spang spong spangs spongs ▫ {MSA}saṃśaya-jahā;
{MSA}saṃdeha-jahā ▫ **abandon doubt**

ཐོ་ཚོམ་མི་ལྲོ་བ་ ▫ *the tshom mi zla ba* ▫ {C}vicikitsati ▫
{C}doubts

ཐོ་ཚོམ་མིད་ ▫ *the tshom med* ▫ {C}niṣkāṅkṣan ▫ **no**
doubts ▫ {C}free from hesitations

ཐོ་ཚོམ་མིད་པ་ ▫ *the tshom med pa* ▫ {C}niḥsaṃśaya;
{MSA}vicikitsatā (nir-) ▫ **no doubts** ▫ {C}free from
uncertainty

ཐོ་ཚོམ་འཚལ་བར་འགྲུར་ ▫ *the tshom 'tshal bar 'gyur* ▫ {C}
vicikitsati ▫ {C}doubts

ཐོ་ཚོམ་ཟ་དུས་ནས་ ▫ *the tshom za dus nas* ▫ **when**
doubting

ཐོ་ཚོམ་ཟ་བ་ ▫ *the tshom za ba* ▫ {MSA}saṃśayita; {MSA}
saṃdeha-gata ▫ **doubting**

ཐོ་ཚོམ་ཟ་བར་འགྲུར་ ▫ *the tshom za bar 'gyur* ▫ {C}
saṃśaya-prāpta ▫ **doubting** ▫ {C}seized by
uncertainties

ཐོ་ཚོམ་ཟ་བར་འགྲུར་དེ་ ▫ *the tshom za bar 'gyur te* ▫ {C}
saṃśayita bhavanti ▫ **doubting** ▫ {C}are in a state
of uncertainty

ཐོ་ཚོམ་ཟ་བར་འགྲུར་ན་ ▫ *the tshom za bar 'gyur na* ▫
saṃśaya-prāpta (bhavanti) ▫ **doubting** ▫ {C}in a

state of uncertainty; seized by doubt

ཐོ་ཚོམ་ཟ་བར་དོན་ ▫ *the tshom za bar don* ▫ {MSA}
samdigdhārtha ▫ **object of doubt**

ཐོ་ཚོམ་ཟ་བས་སྒྲིང་དུ་འཇུག་སྟེ་ ▫ *the tshom za bas spong*
du 'jug ste ▫ {C}*saṃśayaṃ prakṣipati* ▫ {C}sow
 doubts

ཐོ་ཚོམ་ཟར་འཇུག་གོ་ ▫ *the tshom zar 'jug go* ▫ {C}
saṃśayaṃ yātayati; {C}yātayati ▫ **engage in**
doubting; enter into doubt ▫ {C}sow doubtsi; sow

ཐོ་ཚོམ་ཡང་གཅོད་པར་འགྱུར་ ▫ *the tshom yang gcod par*
'gyur ▫ {MSA}*saṃśaya-chedo bhavati* ▫ **cut off**
doubts

ཐོ་ཚོམ་བསལ་བ་རྫོགས་པ་ ▫ *the tshom bsal ba rtogs*
pa ▫ *བསལ་སེལ་བསལ་ལང་སེལ་དང་* ▫ *bsal sel bsald seld* ▫
 {MSA}*saṃśaya-hāni-bodha* ▫ **realize the removal/**
eradication/elimination/avoidance/exclusion/
clearing away of doubt

ཐོག་ ▫ *theg* ▫ {MSA}*yāna* ▫ **vehicle**

ཐོག་ཆེན། ཐོག་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *theg chen* ▫ ཐོག་པ་ཆེན་པོ་ ▫
theg pa chen po ▫ *mahāyāna* ▫ **Great Vehicle;**
Mahāyāna

ཐོག་ཆེན་གྱི་མཁྱེན་པ་ ▫ *theg chen gyi mkhyen pa* ▫ མཁྱེན་
 མཁྱེན་མཁྱེན་དང་མཁྱེན་དང་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend*
mkhyend ▫ **Great Vehicle exalted knower**

ཐོག་ཆེན་གྱི་རྒྱ་འབྲས་ ▫ *theg chen gyi rgyu 'bras* ▫ **Great**
Vehicle causes and effects

ཐོག་ཆེན་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་ ▫ *theg chen gyi sgom lam* ▫ བསྒྲོམ་
 སྒྲོམ་བསྒྲོམ་སྒྲོམ་སྒྲོམ་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▫ **Great**
Vehicle path of meditation ▫ DEFINITIONS:
 མཚན་ཉིད། ཐོག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ theg*
chen gyi rjes la mngon rtogs/ ▫ Def.: a Great Vehicle
 subsequent clear realizer

DIVISIONS: དབེ་བ། རྒྱུང་འཇུག་སྒྲོམ་བཞི་འབྲིང་སྒྲོམ་གསུམ་ཆེན་པོ་སྒྲོམ་
 བཞི་ ▫ *dbye ba/ chung ngu skor bzhi/ 'bring skor*
gsum/ chen po skor bzhi/ ▫ Div.: (1-4) the four
 smaller cycles; (5-7) the three middling cycles; (8-
 11) the four greater cycles

ཐོག་ཆེན་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་ ▫ *theg chen gyi*
sgom lam mnyam bzhag ye shes ▫ **exalted wisdom**

of meditative equipoise of a Great Vehicle path
of meditation ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་
 ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་བདག་མེད་གསུམ་གང་དུང་ལ་ཙུ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་
 བཞག་པ་ཡང་ཡིན་རང་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་མངོན་གྱུར་དུ་
 འབྱུང་བའི་ཐོག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ rang*
gi yul du gyur pa'i bdag med gsum gang rung la rtse
gcig tu mnyam par bzhag pa yang yin/ rang rgyud ldan
gyi gang zag gi rgyud la mngon gyur du 'byung ba'i theg
chen gyi rjes la mngon rtogs/ ▫ Def.: that which is (1)
 a one-pointed meditative equipoise on any of the
 three selflessnesses that are its objects and (2) a
 Great Vehicle subsequent clear realizer occurring in
 a manifest manner in a continuum of a person who
 possesses it in his or her c

ཐོག་ཆེན་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་ནས་བྲོལ་ལམ་ ▫ *theg chen gyi sgom*
lam rnam grol lam ▫ **path of release of a Great**
Vehicle path of meditation ▫ DEFINITIONS:
 མཚན་ཉིད། རང་འབྲིན་བྱེད་གྱི་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་ངོས་སྐྱལ་གྱི་སྤང་བ་
 བདེན་འཛོན་ལྡན་སྒྲོམ་ལམ་བྲོལ་པའི་ཐོག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫
mtshan nyid/ rang 'dren byed kyi bar chad med lam gyi
ngos skal gyi spang bya bden 'dzin lhan skyes las grol
pa'i theg chen gyi rjes la mngon rtogs/ ▫ Def.: a Great
 Vehicle subsequent clear realizer that involves
 a state of having been liberated from the innate
 conception of true existence which is the respective
 object of abandonment by the uninterrupted path
 that induces it

ཐོག་ཆེན་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *theg chen gyi*
sgom lam bar chad med lam ▫ བསྒྲོམ་སྒྲོམ་བསྒྲོམ་སྒྲོམ་
 སྒྲོམ་སྒྲོམ་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▫ **uninterrupted**
path of a Great Vehicle path of meditation ▫
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ངོས་སྐྱལ་གྱི་སྤང་བ་བདེན་འཛོན་
 ལྡན་སྒྲོམ་གྱི་ངོས་གཉིན་དུ་གྱུར་བའི་ཐོག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫
mtshan nyid/ rang gi ngos skal gyi spang bya bden 'dzin
lhan skyes kyi dngos gnyen du gyur pa'i theg chen gyi rjes
la mngon rtogs/ ▫ Def.: a Great Vehicle subsequent
 clear realizer that serves as the actual antidote to
 the innate conception of true existence which is its
 respective object of abandonment

ཐོག་ཆེན་གྱི་སྒྲོམ་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་རྒྱུང་འཇུག་རྒྱུང་འཇུག་ ▫
theg chen gyi sgom lam bar chad med lam chung
ngu'i chung ngu ▫ **the small of the small of an**
uninterrupted path of a Great Vehicle path of
meditation ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ངོས་

ལྷན་གྱི་སྤང་བ་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཆེན་པོའི་ཆེན་པོའི་དངོས་གཉེན་དུ་གྱུར་
བའི་ཐོག་ཆེན་གྱི་སྐྱོས་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *mtshan nyid/ rang*
gi ngos skal gyi spang bya bden 'dzin lhan skyes chen
po'i chen po'i dngos gnyen du gyur pa'i theg chen gyi
sgom lam bar chad med lam/ ▫ Def.: an uninterrupted
path of a Great Vehicle path of meditation that
is an actual antidote to the great of the great
innate conceptions of true existence which are its
respective objects of abandonment

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་ས་དང་པོའི་སྐྱོས་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་༢་ས་
གཉིས་པོའི་བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *dbye ba/ 1 sa dang po'i sgom*
lam bar chad med lam/ 2 sa gnyis po'i bar chad med
lam/ ▫ Div.: (1) the uninterrupted path of a path of
meditation of the first ground; (2) the uninterrupted
path of a path of meditation of the second ground

ཐོག་ཆེན་གྱི་སྐྱབ་པ་སྐྱོས་ལམ་ ▫ *theg chen gyi sgrub pa*
sgom lam ▫ *abhinirhārasvabhāvo bhāvanāmārgaḥ* ▫
Great Vehicle path of meditation of achieving

ཐོག་ཆེན་གྱི་སྐྱབ་པ་ལ་རང་དབང་དུ་འཇུག་པའི་རྒྱ་སྐྱེན་ལྡེ་ལ་
འདོམས་པ་ ▫ *theg chen gyi sgrub pa la rang dbang*
du 'jug pa'i rgyu spyan lnga la 'doms pa ▫ **guidance**
concerning the five eyes—causes of engaging in
Great Vehicle achieving under one's own power

ཐོག་ཆེན་གྱི་ངེས་འབྲེད་ཆ་མཐུན་ ▫ *theg chen gyi nges 'byed*
cha mthun ▫ **Great Vehicle concordance with a**
portion of definite discrimination

ཐོག་ཆེན་གྱི་མངོན་རྟོགས་ ▫ *theg chen gyi mngon rtogs* ▫
རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ **Great**
Vehicle clear realizer

ཐོག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *theg chen gyi rjes la*
mngon rtogs ▫ **Great Vehicle subsequent clear**
realization

ཐོག་ཆེན་གྱི་རྗེས་ལ་མངོན་རྟོགས་རྟོག་བཅས་ ▫ *theg chen*
gyi rjes la mngon rtogs rtog bcas ▫ **Great Vehicle**
subsequent conceptual clear realization

ཐོག་ཆེན་གྱི་རྗེས་སུ་ཡི་རང་སྐྱོས་ལམ་ ▫ *theg chen gyi*
rjes su yi rang sgom lam ▫ *anumodalakṣaṇo*
bhāvanāmārgaḥ ▫ **Great Vehicle path of**
meditation of admiration

ཐོག་ཆེན་གྱི་ཐར་བར་བཞོང་པའི་གོ་སྐབས་ཕྱི་ཤུལ་དུ་གྱུར་པའི་

བྱང་སེམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ ▫ *theg chen gyi thar par*
bgrod pa'i go skabs phyé shul du gyur pa'i byang
sems kyi mngon rtogs ▫ **a Bodhisattva's clear**
realizer that serves as the passageway opening
the opportunity for progressing toward the
Great Vehicle liberation

ཐོག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ ▫ *theg chen gyi mthong lam* ▫
Great Vehicle path of seeing

ཐོག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡི་ཤིང་ ▫ *theg chen*
gyi mthong lam rjes thob ye shes ▫ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་
ཐོབ་འཕོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▫ **exalted**
wisdom of subsequent attainment of a Great
Vehicle path of seeing ▫ DEFINITIONS: མཚན་

ཉིད། ཐོག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལངས་པའི་མཁྱེན་པ་ཡང་
ཡིན་རང་རྒྱད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱད་ལ་མངོན་གྲུང་དུ་འབྱུང་བའི་ཐོག་ཆེན་
གྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ theg chen gyi mthong*
lam rnam grol lam las langs pa'i mkhyen pa yang yin/
rang rgyud ldan gyi gang zag gi rgyud la mngon gyur du
'byung ba'i theg chen gyi bden pa mngon rtogs/ ▫ Def.:
(1) an exalted knower of one who has risen from the
path of release of a Great Vehicle path of seeing and
(2) a Great Vehicle clear realizer of the truth which
manifestly occurs in the continuum of persons who
possess it in their continuums

ཐོག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ ▫ *theg chen gyi*
mthong lam rnam grol lam ▫ འགྲོལ་བཞོལ་དང་གྲོལ་གྲོལ་དང་
'grol 'grol grol grol ▫ **path of release of a Great**
Vehicle path of seeing ▫ DEFINITIONS: མཚན་

ཉིད། ཤེས་སྐྱོབ་ཀྱན་བདག་སྤངས་པས་རང་དུ་ཕྱི་བའི་ཐོག་ཆེན་གྱི་བདེན་
པ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ shes sgrub kun btags spangs*
pas rab tu phyé pa'i theg chen gyi bden pa mngon rtogs/
▫ Def.: a Great Vehicle clear realizer of truth that is
distinguished by [being a state that involves] having
abandoned the artificial obstructions to omniscience

ཐོག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ལངས་པའི་མཁྱེན་
པ་ཡང་ཡིན། རང་རྒྱད་ལྷན་གྱི་གང་ཟག་གི་རྒྱད་ལ་མངོན་
གྲུང་དུ་འབྱུང་བའི་ཐོག་ཆེན་གྱི་བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་། ▫
theg chen gyi mthong lam rnam grol lam las langs
pa'i mkhyen pa yang yin/ rang rgyud ldan gyi gang
zag gi rgyud la mngon gyur du 'byung ba'i theg
chen gyi bden pa mngon rtogs/ ▫ (1) an exalted
knower of one who has risen from the path of
release of a Great Vehicle path of seeing and (2)

a **Great Vehicle clear realizer of the truth which manifestly occurs in the continuum of persons who possess it in their continuums**

ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *theg chen gyi mthong lam bar chad med lam* ▪ **uninterrupted path of a Great Vehicle path of seeing** ▫

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྤང་བ་བཞེད་འཛོལ་གྱི་བདག་སྐྱོད་ལེན་གྱི་དངོས་བཞེད་ལེན་གྱི་བཞེད་ལེན་གྱི་ཐེག་ཆེན་གྱི་བཞེད་ལེན་གྱི་མཐོང་ལམ་
▫ *mtshan nyid/ rang gi ngos skal gyi spang bya bden 'dzin kun btags kyi dngos gnyen du gyur pa'i theg chen gyi bden pa mngon rtogs/* ▫ Def.: a Great Vehicle clear realizer of truth that serves as the actual antidote to the artificial conception of true existence which is its corresponding object of abandonment

ཐེག་ཆེན་གྱི་དོན་མཛོན་དོན་གས་ ▫ *theg chen gyi don mngon rtogs* ▪ **Great Vehicle clear realization of the meaning**

ཐེག་ཆེན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མཛོན་སྲུང་ ▫ *theg chen gyi rnal 'byor mngon sum* ▪ **mahāyāna-yogi-pratyakṣa** ▪ **yogic direct perception of a Mahāyānist**

ཐེག་ཆེན་གྱི་བྱང་ཆུབ་དུ་བགྲོད་པར་བྱེད་པ་ལམ་དེར་བགྲོད་ཟེན་པ་གང་རུང་གིས་བསྐྱེས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ བ། ▫ *theg chen gyi byang chub tu bgrod par byed pa'am/ der bgrod zin pa gang rung gis bsdus pa'i theg chen gyi mkhyen pa/* ▪ **Great Vehicle exalted knower included either within that which causes progress toward the Great Vehicle enlightenment or within having progressed toward the Great Vehicle enlightenment**

ཐེག་ཆེན་གྱི་སྦྱར་ལམ་ ▫ *theg chen gyi sbyor lam* ▪ སྦྱར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **Great Vehicle path of preparation**

ཐེག་ཆེན་གྱི་སྦྱར་ལམ་དོད་ ▫ *theg chen gyi sbyor lam drod* ▪ **Great Vehicle heat path of preparation**

ཐེག་ཆེན་གྱི་མི་སྦྱོབ་ལམ་ ▫ *theg chen gyi mi slob lam* ▪ **mahāyāna-aśaikṣa-mārga** ▪ **Great Vehicle path of no more learning** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྒྱུ་བཞེད་ལེན་ལེན་གྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་མཐོང་ལམ་གྱི་མཐོང་ལམ་ ▫ *mtshan nyid/ sgrub gnyis zad par spangs pa'i mthar thug gi mkhyen pa/* ▫ Def.: a final exalted knower that involves a state of having completely abandoned the two obstructions

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉེ་ལྡན་པ་མཐོང་ལམ་མཐོང་ལམ་མཐོང་ལམ་མཐོང་ལམ་
བ་མཐོང་ལམ་མཐོང་ལམ་ ▫ *dbye ba/ 1 ji lta pa mkhyen pa'i rnam mkhyen/ 2 ji snyed pa mkhyen pa'i rnam mkhyen pa/* ▫ Div.: (1) exalted knowers of all aspects that know the mode; (2) exalted knowers of all aspects that know the varieties; or: (1) mirror-like exalted wisdom; (2) exalted wisdom of sameness; (3) exalted wisdom of individual realization; (4) exalted wisdom o

ཐེག་ཆེན་གྱི་ཚོགས་ལམ་ ▫ *theg chen gyi tshogs lam* ▪ **Great Vehicle path of accumulation; Great Vehicle path of accumulation**

ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ངེས་ ▫ *theg chen gyi rigs nges* ▪ [a person who is] **definite in the Great Vehicle lineage**

ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཆེན་ ▫ *theg chen gyi rigs chen* ▪ ཐེག་ཆེན་རིགས་ཆེན་ ▫ *theg chen rigs chen* ▪ **having the Mahāyāna/Great Vehicle lineage**

ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་སང་པའི་གང་ཟེག་ ▫ *theg chen gyi rigs sad pa'i gang zag* ▪ **a person whose Great Vehicle lineage has been awakened**

ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ ▫ *theg chen gyi lam* ▪ **Great Vehicle path** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཐེག་ཆེན་གྱི་བྱང་ཆུབ་དུ་བགྲོད་པར་བྱེད་པ་ལམ་དེར་བགྲོད་ཟེན་པ་གང་རུང་གིས་བསྐྱེས་པའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་ ▫ *mtshan nyid/ theg chen gyi byang chub tu bgrod par byed pa'am/ der bgrod zin pa gang rung gis bsdus pa'i theg chen gyi mkhyen pa/* ▫ Def.: a Great Vehicle exalted knower that is included within either that which causes progress toward the Great Vehicle enlightenment or that which has already progressed to it

ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་ ▫ *theg chen gyi lam shes pa'i lam shes* ▪ **knower of paths that know Great Vehicle paths**

ཐེག་ཆེན་གྱི་ཤེས་པ་ ▫ *theg chen gyi shes pa* ▪ **Great Vehicle knowledge**

ཐེག་ཆེན་གྱི་ས་བུ་ ▫ *theg chen gyi sa bcu* ▪ {PH}ten grounds of the Great Vehicle

ཐེག་ཆེན་གྱི་བསམ་པ་རྒྱ་བས་པོ་ཆེ་ ▫ *theg chen gyi bsam pa rlabs po che* ▪ **greatly powerful attitude of the**

Great Vehicle

- ཐེག་ཆེན་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མགོན་ ▫ *theg chen dge ba'i bshes gnyen gyi mgon* ▪ **Great Vehicle protective virtuous spiritual friend**
- ཐེག་ཆེན་སྐྱོབ་ལམ་པ་ ▫ *theg chen sgom lam pa* ▪ **one on the Great Vehicle path of meditation**
- ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པ་ ▫ *theg chen sgrub pa* ▪ *mahāyānapratipattiḥ* ▪ **Great Vehicle achieving**
- ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པ་ལས་མི་ལྗོན་པའི་རྒྱ་ཡོངས་སུ་མི་ངལ་བ་ལ་འདོམས་པ་ ▫ *theg chen sgrub pa las mi ldog pa'i rgyu yongs su mi ngal ba la 'doms pa* ▪ **guidance concerning thorough nonwearying—a cause of nonreversal from Great Vehicle achieving**
- ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པའི་ཚེད་དུ་བྱ་བ་ ▫ *theg chen sgrub pa'i ched du bya ba* ▪ *pratipatterūddeśaḥ* ▪ **object of intent of Great Vehicle achieving**
- ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པའི་རྟེན་རང་བཞིན་གནས་སྤོངས་ ▫ *theg chen sgrub pa'i rten rang bzhin gnas rigs* ▪ *pratipatterādhāraḥ prakṛtistham gotram* ▪ **naturally abiding lineage—the basis of Great Vehicle achieving**
- ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པའི་དམིགས་པ་ ▫ *theg chen sgrub pa'i dmigs pa* ▪ *pratipatterālanbanam* ▪ **object of observation of Great Vehicle achieving**
- ཐེག་ཆེན་མཐོང་ལམ་ ▫ *theg chen mthong lam* ▪ **Great Vehicle path of seeing**
- ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག་ ▫ *theg chen gdams ngag* ▪ **Great Vehicle guidance**
- ཐེག་ཆེན་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་གཞི་ཤེས་ ▫ *theg chen 'phags rgyud kyi gzhi shes* ▪ **knower of bases in the continuum of a Great Vehicle Superior**
- ཐེག་ཆེན་འཕགས་པ་ ▫ *theg chen 'phags pa* ▪ **Great Vehicle Superior**
- ཐེག་ཆེན་འཕགས་པའི་མངོན་རྟོགས་ ▫ *theg chen 'phags pa'i mngon rtogs* ▪ **Great Vehicle Superior's clear realization**
- ཐེག་ཆེན་སྐྱོར་ལམ་ ▫ *theg chen sbyor lam* ▪ **Great Vehicle path of preparation**

- ཐེག་ཆེན་ཚོགས་ལམ་ ▫ *theg chen tshogs lam* ▪ **Great Vehicle path of accumulation**
- ཐེག་ཆེན་རིགས་ངེས་ ▫ *theg chen rigs nges* ▪ {PH}[a person who is] definite in the Great Vehicle lineage
- ཐེག་ཆེན་རིགས་ཆེན་ ▫ *theg chen rigs chen* ▪ ཐེག་ཆེན་གྱི་རིགས་ཆེན་ ▫ *theg chen gyi rigs chen* ▪ **having the Mahāyāna/Great Vehicle lineage**
- ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *theg chen sems bskyed* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ *mahāyānacittotpāda; bodhicittotpādaḥ* ▪ **Great Vehicle mind-generation; Mahāyāna [altruistic] mind generation; Great Vehicle [altruistic] mind generation**
- ཐེག་ཆེན། ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *theg chen/ theg pa chen po* ▪ *mahāyāna* ▪ **Great Vehicle**
- ཐེག་མཚོག་གོ་ ▫ *theg mchog go* ▪ {PH}armor of the supreme vehicle
- ཐེག་དོ་ ▫ *theg do* ▪ **go(hon.)**
- ཐེག་བསྐྱེས་ ▫ *theg bsdus* ▪ *བསྐྱེས་སྐྱེས་བསྐྱེས་སྐྱེས་* ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ *mahāyāna-saṃgraha* ▪ **Summary of the Great Vehicle [by Asaṅga; P5549, vol. 112]**
- ཐེག་བསྐྱེས་ ▫ *theg bsdus* ▪ *བསྐྱེས་སྐྱེས་བསྐྱེས་སྐྱེས་* ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ *mahāyāna-saṃgraha* ▪ **Summary of the Great Vehicle [by Asaṅga; P5549, vol. 112]**
- ཐེག་པ་ ▫ *theg pa* ▪ {LCh,C,L,MSA,MV}yāna ▪ **vehicle; path**
- ཐེག་པ་གཅིག་ ▫ *theg pa gcig* ▪ *eka-yāna* ▪ **one vehicle**
- ཐེག་པ་གཅིག་དུ་བཤད་པ་ ▫ *theg pa gcig tu bshad pa* ▪ {MSA}eka-yāna-deśanā ▪ **explained as one vehicle**
- ཐེག་པ་གཅིག་པ་ཉིད་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *theg pa gcig pa nyid yongs su tshol ba* ▪ *བཅའ་འཚོལ། འཚོལ་བཅའ་ཚོལ་* ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MSA}eka-yānatā-paryeṣṭi ▪ **thoroughly investigate/examine/ research/seek one vehicle**
- ཐེག་པ་གཅིག་ལ་ཞུགས་པ་ ▫ *theg pa gcig la zhugs pa* ▪ *ཞུག་ཞུག་ཞུགས་ཞུགས་* ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}eka-yāna-samārūḍha ▪ **enter into one vehicle; engage**

in the one vehicle ◻ {C}they have mounted on the same vehicle (as I)

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ ◻ *theg pa chen po* ▪ {L,MSA,MV}
mahāyāna ▪ **Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཀུན་བསྐྱེས་པ་ ◻ *theg pa chen po kun bsdus pa* ▪ བསྐྱེས་པ་བསྐྱེས་པ་ ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}mahāyāna-saṃgraha ▪ **Summary of the Great Vehicle [by Asaṅga; P5549, vol. 112]**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་གྲུབ་པའི་སྐབས་ ◻ *theg pa chen po grub pa'i skabs* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MSA}mahāyāna-siddhy-adhikāra ▪ **on the occasion of establishing the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ལྔ་མའི་བསྐྱེད་བཅོས་ ◻ *theg pa chen po rgyud bla ma'i bstan bcos* ▪ རྒྱུད་ལྔ་མ། རྒྱུད་ལྔ་ ◻ *rgyud bla ma/rgyud bla* ▪ mahāyānottaratantraśāstra; uttaratantra ▪ [Maitreya's] **Great Vehicle Treatise on the Sublime Continuum / Treatise on the Later Scriptures of the Great Vehicle [P5525, vol. 108]**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱོམས་ན་ ◻ *theg pa chen po bsgoms na* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}bhāvyamānaṃ mahāyānam (√bhū) ▪ **when/if cultivating the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ཉིད་ནས་པར་དབྱེ་བ་ ◻ *theg pa chen po nyid rnam par dbye ba* ▪ {MSA}mahāyāna-mahattva-vibhāga ▪ **distinguishing the greatness of the [Great] Vehicle {T}**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་དང་དམན་པ་ལ་མོས་པ་ ◻ *theg pa chen po dang dman pa la mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA}mahāyāna-hīnayānādhimukta ▪ **belief/faith/interest/inclined towards/zeal in the Great Vehicle and the Lesser Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བསྐྱེས་པ་ ◻ *theg pa chen po bsdus pa* ▪ བསྐྱེས་པ་བསྐྱེས་པ་ ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}mahāyāna-saṃgraha ▪ **Summary of the Great Vehicle [by Asaṅga; P5549, vol. 112]**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་སྐྱོ་བ་ ◻ *theg pa chen po la skyo ba* ▪ {MSA}mahāyāna-kheda ▪ **averse toward the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་མོས་པ་ ◻ *theg pa chen po la mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA}mahāyāna-dharmādhimukti; {MSA}mahāyānādhimukta ▪ **belief/faith/interest/inclined towards/zeal in the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ ◻ *theg pa chen po la yang dag par zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ mahāyānasamprasthita ▪ **those engaged in the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལས་ལྡོག་པ་ ◻ *theg pa chen po las ldog pa* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {MSA}mahāyānād bhedah ▪ **reversed from the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལས་མི་གཡོ་བ་ ◻ *theg pa chen po las mi g.yo ba* ▪ {MSA}mahāyānāvīkampana ▪ **not fluctuate from the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་བཤད་པའི་ཚུལ་ ◻ *theg pa chen po bshad pa'i chos* ▪ {MSA}mahāyāna-deśanā-dharma ▪ **doctrines that explain the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ ◻ *theg pa chen po'i chos* ▪ {MSA}mahāyāna-dharma ▪ **Great Vehicle doctrine(s)**

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་གྱི་ཆེན་པོ་ ◻ *theg pa chen po'i chos rgya chen po* ▪ {MSA}vistīrṇa ... mahāyāna-dharma ▪ **vast Great Vehicle doctrine(s)**

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྟེན་ཅན་ ◻ *theg pa chen po'i rten can* ▪ {MSA}mahāyānādhiṣṭhāna ▪ **having a basis in the Great Vehicle**

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་རྟོགས་པ་ ◻ *theg pa chen po'i rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}mahāyāne 'vabodhaḥ ▪ **realization of the Great Vehicle; Great Vehicle realization**

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ ◻ *theg pa chen po'i mdo* ▪ {MSA}mahāyāna-sūtra; {MSA}mahā-yāna-sūtrānta ▪ **Great Vehicle sūtra(s)**

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་སྐྱེད་ཀྱི་ནོར་ ◻ *theg pa chen po'i mdo sde'i rgyan* ▪ {MSA}mahāyāna-sūtrālamkāra ▪ [Maitreya's] **Ornament for the Great Vehicle Sūtras [P5521, Vol. 108]**

ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་མདོ་ཟབ་མོ་དགོངས་པ་ཅན་གྱི་དོན་རྟོགས་

བ་ ◻ *theg pa chen po'i mdo zab mo dgongs pa can gyi don rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}gambhīra-mahāyāna-sūtrābhiprāyikārtha-vibodha ▪ **realize the meaning that has [Buddha's] thought with respect to the profound Great Vehicle sūtra(s)**

ཐོག་པ་ཆེན་པོའི་མིན་ཏུ་རྟོགས་པ་བསྐྱུས་པ་ ◻ *theg pa chen po'i mdo shin tu rgyas pa bsdus pa* ▪ བསྐྱུས་པ་བསྐྱུས་པ་ ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}vaipulya-saṃgraha ... mahāyāna-sūtrānta ▪ **compendium of the very extensive Great Vehicle sūtras**

ཐོག་པ་ཆེན་པོས་འགོ་བའི་སེམས་ཅན་ ◻ *theg pa chen pos 'gro ba'i sems can* ▪ {MSA}mahāyāna-gāmi-sattva ▪ **being who goes by way of the Great Vehicle**

ཐོག་པ་ཆེན་པོས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ ◻ *theg pa chen pos nges par 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}mahāyānena niryāti ▪ **definite emergence by way of the Great Vehicle**

ཐོག་པ་ཆེན་པོས་ངེས་པར་འབྱུང་བ་ལ་རབ་ཏུ་སྐྱེ་བ་ ◻ *theg pa chen pos nges par 'byung ba la rab tu slu ba* ▪ {MSA}mahāyāna-niryāṇa-vipravādana ▪ **deceived in terms of definite emergence by way of the Great Vehicle**

ཐོག་པ་ཆེན་པོས་བསྐྱུས་པའི་ཐོས་པ་ ◻ *theg pa chen pos bsdus pa'i thos pa* ▪ བསྐྱུས་པ་བསྐྱུས་པ་ ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}mahāyāna-saṃgrāhita ... śrūta ▪ **hearing that is included within the Great Vehicle**

ཐོག་པ་མཚོག་ ◻ *theg pa mchog* ▪ {MSA}agra-yāna; {MSA}agra ... yāna ▪ **highest vehicle**

ཐོག་པ་གཉིས་ ◻ *theg pa gnyis* ▪ {MSA}yāna-dvaya ▪ **two vehicles**

ཐོག་པ་ཐམས་ཅད་སྒྲོན་པ་ ◻ *theg pa thams cad ston pa* ▪ {MSA}sarva-yānāpadeṣṭṛ ▪ **teacher of all vehicles**

ཐོག་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ ◻ *theg pa thams cad la yang dag par zhugs pa* ▪ ཞུག་ཞུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ sarvayānasamprasthita ▪ **those engaged in all vehicles**

ཐོག་པ་མཐུན་པ་ལ་ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ ◻ *theg pa mthun*

pa la yang dag par zhugs pa ▪ ཞུག་ཞུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}sama-yāna-samprasthita ▪ **enter into a concordant vehicle; engage in a concordant vehicle;7 {T} enter correctly into a concordant vehicle** ◻ {C}set out in the same vehicle

ཐོག་པ་དང་མཐུན་པ་ ◻ *theg pa dang mthun pa* ▪ {MSA}yānānulomana ▪ **concordant vehicle; concordant with the vehicle**

ཐོག་པ་གདགས་པ་རྣམ་པར་གཞུག་པ་ ◻ *theg pa gdags pa rnam par gzhag pa* ▪ {MSA}yāna-prajñapti-vyavasthāna ▪ **remain in an imputed vehicle**

ཐོག་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ ◻ *theg pa rnam pa gsum* ▪ {MSA}tri-vidhaṃ yānaṃ ▪ **three aspects of the vehicle; three types of vehicle**

ཐོག་པ་བག་ཡོད་ ◻ *theg pa bag yod* ▪ {MSA}yānāpramatta ▪ **conscientiousness with respect to the vehicle**

ཐོག་པ་ལྷན་ན་མེད་པ་ ◻ *theg pa bla na med pa* ▪ {MSA}anuttara-yāna; {MV}yānānuttarya ▪ **unsurpassed vehicle; highest vehicle**

ཐོག་པ་མི་འབྲུགས་ ◻ *theg pa mi 'khrugs* ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ◻ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {MSA}yānāvīkārya ▪ **undisturbed vehicle; undisturbed with respect to the vehicle**

ཐོག་པ་དམན་པ་ ◻ *theg pa dman pa* ▪ {L,MSA,MV}hīnayāna; {MSA}nihīna-yāna ▪ **Lesser Vehicle; Inferior Vehicle** ◻ Small Vehicle

ཐོག་པ་དམན་པས་འགོ་བ་ ◻ *theg pa dman pas 'gro ba* ▪ {MSA}hīnayānena yānaḥ; {MSA}hīnayāna-gamana ▪ **go by way of the Lesser Vehicle**

ཐོག་པ་གཞན་ ◻ *theg pa gzhan* ▪ {MSA}anya-yāna ▪ **other vehicle**

ཐོག་པ་རང་ལམ་ ◻ *theg pa rang lam* ▪ {PH}the vehicle which is its own path

ཐོག་པ་རང་ལམ་གྱི་བྱ་བ་ ◻ *theg pa rang lam gyi bya ba* ▪ {PH}the activities of one's own path; [that is to say,] vehicle

ཐེག་པ་རང་ལམ་གྱི་མི་སྒྲིབ་ལམ་ ▫ *theg pa rang lam gyi mi slob lam* ▪ {PH}the path of no more learning of the vehicle which is own its path

ཐེག་པ་ལ་མཁའ་སྐྱོད་པ་ ▫ *theg pa la mkhas pa* ▪ {MV}yāna-kaūsalya ▪ **wise with respect to the vehicle**

ཐེག་པ་ལ་ལྷན་འཇུག་ནས་ཡུན་རིང་བོར་མ་ལོན་པ་ ▫ *theg pa la zhugs nas yun ring por ma lon pa* ▪ ལྷན་འཇུག་ལྷན་འཇུག་ས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}acira-yāna-samprasthita ▪ **one who has not taken up engaging in the vehicle for a long time** ▫ {C}one who has but recently set out in the vehicle

ཐེག་པ་ལ་གསར་དུ་ལྷན་འཇུག་པ་ ▫ *theg pa la gsar du zhugs pa* ▪ ལྷན་འཇུག་ལྷན་འཇུག་ས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}prathama-yāna-samprasthita ▪ **newly entered into the vehicle; newly engaged in the vehicle** ▫ {C}one who has just set out in the vehicle

ཐེག་པ་གསུམ་ ▫ *theg pa gsum* ▪ {L,MSA}triyāna; {MSA,MV}yāna-traya ▪ **three vehicles** ▫

DIVISIONS: ཐེག་དམན་རང་རྒྱལ་གྱི་ཐེག་པ་ཐེག་ཅན་ ▫ *theg dman/ rang rgyal gyi theg pa/ theg chen/* ▫ Div.: (1) Hearer Vehicle (śrāvaka-yāna); (2) Solitary Realizer Vehicle (pratyekabuddha-yāna); and (3) Bodhisattva Vehicle (bodhisattva-yāna)

ཐེག་པ་གསུམ་གང་རུང་གི་འཕགས་ལམ་མ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་ ▫ *theg pa gsum gang rung gi 'phags lam ma thob pa'i gang zag* ▪ ཐོབ་པ་མེད་པའི་ཐོབ་པ་མེད་པའི་གང་ཟག་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **person who has not attained the superior's of any among the three vehicles [i.e., the Hearer Vehicle, Solitary Realizer Vehicle, or the Bodhisattva Vehicle]**

ཐེག་པ་གསུམ་ཆར་ལ་ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *theg pa gsum char la tshul bzhin yid la byed pa* ▪ {MSA}triṣv api yāneṣu yoniṣo-manasikāraḥ ▪ **mental engagement in accordance with the three vehicles**

ཐེག་པ་གསུམ་ལ་རྒྱུ་ལ་འཇགས་པ་ ▫ *theg pa gsum la rnam par dgod pa* ▪ འཇགས་པ་འཇགས་པ་འཇགས་པ་ ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {C}yāna-traya-avasthāna ▪ **set/establish in the three vehicles** ▫ {C}establishment in the triple vehicle

ཐེག་པའི་སྐོ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་གསུང་བའི་པོ་ཆེའི་མཛོད་

བསྐྱབ་པ་གསུམ་ལེགས་པར་སྒྲིན་པའི་བསྐྱར་བཅོས་ཤེས་བྱ་ཀུན་ལྷན་པ་ ▫ *theg pa'i sgo kun las btus pa gsung rab rin po che'i mdzod bslab pa gsum legs par ston pa'i bstan bcos shes bya kun khyab* ▪ {GD:843}Gong-drul-lo-drö-ta-yay's (kong sprul blo gros mtha yas) The Encyclopedia, a Treatise Compiled from all Vehicles Excellently Teaching the Triple Training, the Treasury of the Scriptures. New Delhi: Śata-piṭaka series LXXX (1970).

ཐེག་པའི་དོན་མཐོང་བ་ ▫ *theg pa'i don mthong ba* ▪ {MSA}drṣṭārtha-yāna ▪ **see the meaning of the vehicle**

ཐེག་པའི་དོན་མ་མཐོང་བ་ ▫ *theg pa'i don ma mthong ba* ▪ {MSA}adrṣṭārtha-yāna ▪ **not see the meaning of the vehicle**

ཐེག་བླ་ན་མེད་པ་ ▫ *theg bla na med pa* ▪ {MSA}yānānuttarya ▪ **unsurpassed vehicle; highest vehicle**

ཐེག་དམན་ ▫ *theg dman* ▪ hīnayāna ▪ **Lesser Vehicle; Hīnayāna; Inferior Vehicle**

ཐེག་དམན་གྱི་སྐྱོར་ལམ་ ▫ *theg dman gyi sbyor lam* ▪ **path of preparation of the Lesser Vehicle**

ཐེག་དམན་པ་ ▫ *theg dman pa* ▪ hīnayāna ▪ **Lesser Vehicle**

ཐེག་དམན་འཕགས་སྐྱོད་ ▫ *theg dman 'phags rgyud* ▪ **continuum of a Lesser Vehicle Superior**

ཐེག་དམན་ཡིད་བྱེད་ ▫ *theg dman yid byed* ▪ {PH}mental engagement of someone on the Lesser Vehicle [path]

ཐེག་དམན་རིགས་ངེས་ ▫ *theg dman rigs nges* ▪ {PH}[a person who is] definite in the Lesser Vehicle lineage

ཐེབས་ ▫ *thebs* ▪ ཐེབ། འཕྲིབ། ཐེབས། འཕྲིབས། ▫ *theb/ 'theb/ thebs/ 'thebs/* ▪ **a session or a time; plant; establish** ▫ ལྷན་འཇུག་ཐེབས་གཅིག་ ▫ *lha dran thebs gcig* ▫ one session of being mindful of the deity {TGP} ▫ སྐྱིད་ཐེབས་སྐོ་ཆོག་གོ་ ▫ *skyed thebs res chog go* ▫ one time of generation is sufficient for each day {TGP}

ཐེམ་པ་ཚང་བ་ ▫ *them pa tshang ba* ▪ {C}anyūna ▪ {C}no less than

ཐེ་མ་ ▫ *ther ma* ▪ {PH} wool; serge-cloth ▫ ས་རྒྱ་པ་ནམས་
ད་དུང་ཡང་ཐེ་མ་སྐྱུག་པའི་ཚེས་གིས་འགྲུག་གྱིན། ▫ *sa skya pa*
rnams da dung yang ther ma smyug po'i chos gos
sha stag gyon; ▫ Sakyapas still also only wear an
outer robe of brown wool. ▫ {GCC} p.14

ཐེ་རྒྱལ་ ▫ *ther zug* ▪ {C}dhruva; {L}śāśvata ▪
everlasting ▫ eternalist views; C}eternal; stable;
steadfast གཞན་སྤོང་རྟག་བརྟན་གཡུང་དུང་ཐེ་རྒྱལ་ ▫ *gzhan*
stong rtag brtan g.yung drung ther zug ▫ emptiness
of the other—permanent, stable, eternal, everlasting

ཐེ་རྒྱལ་གྱི་དུས་ ▫ *ther zug gi dus* ▪ {L}śāśvata-kāla ▪
forever{S 33}7; **everlasting time**

ཐེ་རྒྱལ་ཐེ་རྒྱལ་ ▫ *ther zug ther zug* ▪ {L}śāśvata ▪
forever; eternal

ཐེ་རྒྱལ་ཐེ་རྒྱལ་གྱི་དུས་ ▫ *ther zug ther zug gi dus* ▪ {L}
śāśvata-kāla; {NH} dhruvaṃ dhruva-kālaṃ; {L}
śāśvatakālaṃ ▪ **everlasting everlasting time**

ཐེ་རྒྱལ་དུས་ ▫ *ther zug dus* ▪ {L}śāśvata-kāla ▪ **forever**

ཐེ་རྒྱལ་པ་ ▫ *ther zug pa* ▪ śāśvata ▪ **forever; eternal**

ཐོ་ཐོར་རྒྱུགས་ ▫ *tho thor tshugs* ▪ **curling individually**

ཐོ་པ་ ▫ *tho ba* ▪ **hammer**

ཐོ་འཚམ་པ་ ▫ *tho 'tsham pa* ▪ {L}vihethanā ▪ **attempt to**
hurt; intent upon hurting

ཐོ་འཚམ་པའི་བསམ་པས་ ▫ *tho 'tsham pa'i bsam pas* ▪ {C}
vihethanā-abhiprāya; {L}vihethanā ▪ {C}intent on
hurting; attempts to hurt

ཐོ་རངས་ ▫ *tho rangs* ▪ **dawn**

ཐོ་རངས་དེ་ཉིད་ལ་དོན་གྱི་འོད་གསལ་མངོན་དུ་བྱས་ནས་ ▫ *tho*
rangs de nyid la don gyi 'od gsal mngon du byas nas
▪ **having manifested the clear light during that**
very dawn ...{TGP 60}

ཐོག་ ▫ *thog* ▪ {PH} lightning ▫ ཐོག་ནི་རྒྱལ་གྱི། ▫ Lightning
[means] electricity. ▫ Toh. 1793; comm. §XIV.21

ཐོག་ཁ་ ▫ *thog kha* ▪ **upstairs**

ཐོག་ཏུ་ ▫ *thog tu* ▪ {PH}at the head of

ཐོག་ཏུ་བབ་པ་ ▫ *thog tu bab pa* ▪ **descent**

ཐོག་ཏུ་བབས་ ▫ *thog tu babs* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab
'babs bab babs ▪ **[top-on-fall]; descend on oneself;**
befall one; befall oneself

ཐོག་ཏུ་བོབས་ ▫ *thog tu bobs* ▪ **befall one; befall oneself**

ཐོག་ཏུ་འབབ་ ▫ *thog tu 'bab* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab
'babs bab babs ▪ **descend on oneself; befall one;**
befall oneself

ཐོག་ཐོག་ ▫ *thog thog* ▪ {PH}all about ▫ སངས་རྒྱས་ཀྱི་
མཚན་དང་ཡིན་ཏན་གྱི་མིང་ལ་སོགས་པ་སྐད་དཀའ་བ་རྣམས་ཐོག་ཐོག་
བཤད་པ་ ▫ [It is] an explanation all about the difficult
expressions for epithets of the Buddha, words for [a
Buddha's] qualities, and so forth. ▫ {Toh. 4347}

ཐོག་མཐའ་ ▫ *thog mtha'* ▪ {PH}beginning and end

ཐོག་མཐའ་གཉིས་ ▫ *thog mtha' gnyis* ▪ **beginning and**
end

ཐོག་མཐའ་བར་ ▫ *thog mtha' bar* ▪ {PH}the beginning;
middle; and end

ཐོག་བབས་པ་ ▫ *thog babs pa* ▪ {PH}thunderbolt; flash
of lightning

ཐོག་མ་ ▫ *thog ma* ▪ {LCh,MV,MSA}ādi; {C}ādita; {MV}
ādyā; {MV}dang tha ma med pa = anavarāgra ▪
beginning; initial ▫ {C}from the beginning

ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ་ ▫ *thog ma dang tha ma med pa* ▪
{C}anavarāgra ▪ {C}without beginning and end

ཐོག་མ་དང་ཐ་མ་མེད་པ་སྤོང་པ་ཉིད་ ▫ *thog ma dang tha ma*
med pa stong pa nyid ▪ {C}anādyagra-sūnyatā ▪
{C}emptiness without beginning or end

ཐོག་མ་དང་བར་དང་ཐ་མར་དགེ་བ་ ▫ *thog ma dang*
bar dang tha mar dge ba ▪ {MSA}ādi-madhyā-
paryavasāna-kalyāṇa ▪ **virtue at the beginning,**
middle, and end

ཐོག་མ་མེད་པ་ ▫ *thog ma med pa* ▪ {C}anavarāgra;
{MSA}anādi ▪ **[beginning-not-exist]; beginningless**
▫ {C}without beginning and end

ཐོག་མ་མེད་པ་ནས་ ▫ *thog ma med pa nas* ▪ **from**
beginningless time

ཐོག་མ་མེད་པའི་དུས་ནས་ ◻ *thog ma med pa'i dus nas* ▪ {PH}since beginningless time

ཐོག་མ་སེམས་བསྐྱེད་ནས་ ◻ *thog ma sems bskyed nas*
 ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *prathama-cittotpādam upādāya* ▪ **initial mind generation** ◻ {C}from where they began with the production of the thought of enlightenment; beginning with the first thought of enlightenment; on account of the (production of the) first thought of enlightenment; from the (production of the) first thought of enlightenm

ཐོག་མའི་སངས་རྒྱས་ ◻ *thog ma'i sangs rgyas* ▪ {MSA}ādi-buddha ▪ **Initial Buddha; First Buddha**

ཐོག་མར་ ◻ *thog mar* ▪ {C}ādi; {C}śīras ▪ **initially; at the beginning** ◻ {C}head; front (of a battle); et cetera; beginning; from the beginning; first (of a list)

ཐོག་མར་གལ་ཆེ་བའི་སྡིང་རྗེ་ ◻ *thog mar gal che ba'i snying rje* ▪ **compassion which is important at the beginning**

ཐོག་མར་སྒྲོ་སྤྱོད་དགོས་པའི་བསམ་པ་ ◻ *thog mar blo sbyong dgos pa'i bsam pa* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **thought in which it is necessary initially to train the mind**

ཐོག་མར་མེད་ ◻ *thog mar med* ▪ {PH}beginningless [time]

ཐོག་མེད་ ◻ *thog med* ▪ *asaṅga* ▪ **non-obstructed; unobstructed; Asaṅga [p.n. of one of the founders of the Yogācāra or Mind-Only (sems tsam, cittamātra) School]**

ཐོག་མེད་དུས་ནས་ ◻ *thog med dus nas* ▪ {PH}from beginningless time

ཐོགས་ ◻ *thogs* ▪ {LCh}pratiṅgha; {MSA}vyāhata ▪ **(1) obstacle; obstructiveness (2) hold up with the hand; bear aloft**

ཐོགས་བཅས་ ◻ *thogs bcas* ▪ {PH}obstruction ◻ ཐོགས་བཅས་སྐྱེས་པ་ ◻ *coarse obstructions* ◻ {YJD}

ཐོགས་བཅས་ཀྱི་གཞུགས་མེད་ ◻ *thogs bcas kyi gzugs med* ▪ **absence of obstructive form**

ཐོགས་པ་ ◻ *thogs pa* ▪ {LCh}pratiṅgha; {MSA}pratiṅghāta; {C}pragrahaṇa (e.g.: dharmolka-pragrahaṇa); {C}sajjati (=abhiniveśate); dhara ▪ **(1) obstacle; obstructiveness (2) held up with the hand; borne aloft; holding; contact; bump; resistance** ◻ {C}the carrying of; get stuck

ཐོགས་པ་དང་བཅས་པ་ ◻ *thogs pa dang bcas pa* ▪ {C} *sapratīṅgha* ▪ **together with obstacles; with obstacles** ◻ {C}reacting

ཐོགས་པ་མ་མཆིས་པ་ ◻ *thogs pa ma mchis pa* ▪ {C} *apratihata* ▪ **without obstacles; unobstructed** ◻ {C}free from aversion; non-obstruction; not hostile

ཐོགས་པ་མི་མངའ་ ◻ *thogs pa mi mnga'* ▪ མངའ་མངའ་ མངའ་མངའ་ ◻ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {MSA} *apratihata*; {MSA}avyāghāta; {MSA}avyāhata ▪ **without obstacles; unobstructed**

ཐོགས་པ་མེད་ ◻ *thogs pa med* ▪ {C}avyahātī; {C} *avyāghāta* ▪ **unimpeded; without obstacles; unobstructed** ◻ {C}nowhere obstructed

ཐོགས་པ་མེད་པ་ ◻ *thogs pa med pa* ▪ {C}apratīṅgha; {L}apratīṅghā; {L}apratīṅghāti; {MSA}avyāghāta; {MSA}avyāhata; {C}nigrhṇāti (=mandatām āpādayati) ▪ **non-obstructed; without obstacles; unobstructed** ◻ {C}non-reacting; non-resisting; hold back; keep in check; suppress; {GD:701} not limited by material obstacles

ཐོགས་པ་མེད་པའི་ཡེ་ཤེས་ ◻ *thogs pa med pa'i ye shes* ▪ {C} *apratihata-jñāna* ▪ **unobstructed exalted wisdom** ◻ {C}unobstructed cognition

ཐོགས་པ་མེད་པའི་སེམས་ ◻ *thogs pa med pa'i sems* ▪ {C} *nigrhṇāti* ▪ **unobstructed mind** ◻ {C}non-reacting; non-resisting; hold back; keep in check; suppress

ཐོགས་པ་མེད་པར་ ◻ *thogs pa med par* ▪ {C} *kṣuṇṇa* (=akṣuṇṇa) ▪ **unobstructedly** ◻ {C}not faulty

ཐོགས་པའི་སྐྱིབ་པ་ ◻ *thogs pa'i sgrib pa* ▪ {MSA} *pratiṅghātāvaraṇa* ▪ **obstruction of impededness; obstructive afflictions**

ཐོགས་པར་འགྱུར་བ་ ◻ *thogs par 'gyur ba* ▪ {MSA} *pratihanyate* ▪ **become obstructed**

ཐོགས་པར་བྱེད་པ་ ◻ *thogs par byed pa* ▪ {C}rūpayati ▪ **obstruct** ◻ {C}molest
ཐོགས་མ་མཚིས་པ་ ◻ *thogs ma mchis pa* ▪ {C}apratihata ▪ **unobstructed** ◻ {C}free from aversion
ཐོགས་མ་མེད་ ◻ *thogs ma med* ▪ {C}apratihata ▪ **unobstructed** ◻ {C}free from aversion
ཐོགས་མེད་ ◻ *thogs med* ▪ {C}asaṅga ▪ **non-obstructed; unobstructed; Asaṅga [p.n. of one of the main founders of the Yogācāra or Cittamātra (sems tsam, Mind-Only) School]** ◻ {PH}unobstructed ◻ {C}unattached; unhindered
ཐོགས་མེད་སྐུ་མཚེད་ ◻ *thogs med sku mched* ▪ **Asaṅga and his brother [Vasubandhu]**
ཐོགས་མེད་པ་ ◻ *thogs med pa* ▪ {MSA}avyāghāta; {MSA}avyāhata ▪ **non-obstructed; unobstructed**
ཐོགས་སེག་གཅིག་པོ་བཀག་ཅམ་གྱི་མེད་དགག་ ◻ *thogs reg gcig po bkag tsam gyi med dgag* ▪ **a non-affirming negative which is the mere negation of obstructive contact**
ཐོད་ ◻ *thod* ▪ {PH}turban; crown; head-ornament
ཐོད་རྒྱལ་ ◻ *thod rgal* ▪ **བརྒྱལ་རྒྱལ་བརྒྱལ་དྲོལ་དྲོལ་** ◻ *brgal rgal brgald rgald* ▪ **[skull-cross over]; leapover; leap-over**
ཐོད་རྒྱལ་ ◻ *thod rgyal* ▪ {LCh}vyatikrāntaka ▪ **leap over**
ཐོད་རྒྱལ་གྱི་སྟོམས་འཇུག་ ◻ *thod rgyal gyi snyoms 'jug* ▪ *vyutkrāntakasamāpatti* ▪ **leapover absorptions**
ཐོད་རྒྱལ་གྱི་དྲིང་ངེ་འཛིན་ ◻ *thod rgyal gyi ting nge 'dzin* ▪ *གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་བརྒྱུངས་* ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}avaskandhaka-samādhi ▪ **meditative stabilization of leap-over** ◻ {C}the concentration which represents the crowning assault
ཐོད་རྒྱལ་དུ་ ◻ *thod rgyal du* ▪ {C}avaskandha ▪ **leap-over** ◻ {C}crowning assault
ཐོད་པ་ ◻ *thod pa* ▪ {LCh}kapāla ▪ **skull**
ཐོན་ ◻ *thon* ▪ **འཛོལ། འཛོན། ཐོ། ཐོན།** ◻ *'thon/ 'thond/ thon/ thond/* ▪ **to develop; produce; come out; depart** ◻ *བཅོས་མེན་གྱི་སྤྱིང་བ་ཐོན་པ་ནས་བརྒྱུང་སྟེ་* ◻ *bcos*

min gyi myong ba thon pa nas bzung ste ◻ ranging from the point at which non-artificial experience is developed {TGP 16}

ཐོན་པ་ ◻ *thon pa* ▪ **develop; produce; come out; depart**
ཐོན་མི་ ◻ *thon mi* ▪ {PH}Thon-mi [Saṃbhota]
ཐོབ་ ◻ *thob* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {LCh,C}prāpta; {LCh,MV}prāpti; {C}prāpūṇanāya; {C}prāpnoti; {C}anuprāpūṇāti; {MV}anuprāpta(vat); {MSA}prāpnuvanti; {MSA,C}lābhin; {C}labdha; {C}labhate; {C}pratilabhate; {MV}(√kr): *karoti*; {MSA}yang dag thob = *sametya* ▪ **attain; obtain; get** ◻ {C}to reach; attained (to); reached; acquisition; gain; receive; apprehend; recipient; shall have; one who gains; arrive at; taken (hold of); obtained; gained; kept; seized upon ཉེ་ཐོབ་ ◻ *nyer thob* ◻ near attainment ◻ **མ་ཐོབ་པ་འཛོབ་པའི་ཕྱིར་དུ་སྐོས་པ་** ◻ *ma thob pa 'thob pa'i phyir du sgom pa* ◻ meditation for the sake of attaining that which one has not yet attained
ཐོབ་དཀའ་ ◻ *thob dka'* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}krcchrāvāpya ▪ **difficult to obtain**
ཐོབ་གྱུར་ ◻ *thob gyur* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}prāpta ▪ {C}attained (to); reached
ཐོབ་གྱུར་ནས་ ◻ *thob gyur nas* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}prāpnoti ▪ **having attained; having obtained**
ཐོབ་འགྱུར་ ◻ *thob 'gyur* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}prāpnoti; {C}adhigamyasi ▪ **will attain; will obtain** ◻ {C}you will attain to
ཐོབ་ཅིང་ ◻ *thob cing* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}avāpya; {C}āgamu ▪ **having obtained; attaining** ◻ {C}comes
ཐོབ་ཉམས་པ་ ◻ *thob nyams pa* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}prāpta ... *vihīna* ▪ **obtain little; little attainment; attain the small**
ཐོབ་ནས་ ◻ *thob nas* ▪ **ཐོབ། འཛོབ་འཛོབ་ཐོབ་འཛོབས་** ◻ *thob/'thob*

'thob thob 'thobs ▪ {C}labdhā ▪ **having gained/obtained/attained** □ {C}having found/gained; having obtained

ཐོབ་པ་ □ thob pa ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {LCh,C,MSA,MV}prāpti; {C}prāptatva; {MSA}paryāpta; {L,MV}lābha; {MSA}labdha; {C}pratilabdha; {C}pratilabdhi; {C}pratilabhate; {C,MV,MSA}pratilambha; {C}pratilambhitā; {C}labhi (=labhate); {MSA}upagata; {MSA}etya; {C}śruta; {GD:674}prāpana ▪ **acquisition; attainment; to attain; obtainer** □ {C}has acquired; got back again; will receive; acquires; find; receives; gains; regains; acquisition; acquire; acquiring; to win; will win; gets; attain; get; gain; heard; learning; listening; {GD:674}obtain

ཐོབ་པ་ཉིད་ □ thob pa nyid ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}prāptitā ▪ **attainment; obtainment**

ཐོབ་པ་ཉིད་དུ་ཉུས་པ་ □ thob pa nyid du nus pa ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}śakya-prāptitā ▪ **able to attain**

ཐོབ་པ་དོན་དམ་ □ thob pa don dam ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ **attainment-ultimate [i.e. nirvāṇa]; ultimate attainment**

ཐོབ་པ་མི་ཉམས་པའི་སྐྱོམ་པ་ □ thob pa mi nyams pa'i sgom pa ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ bsgom sgom bsgoms sgoms thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ **meditation for the sake of the non-degeneration of what has been attained**

ཐོབ་པ་མེད་པ་ □ thob pa med pa ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}aprāptitva ▪ **non-attainment; not obtaining** □ {C}indifference to any kind of personal attainment

ཐོབ་པ་ཡི་ □ thob pa yi ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}prāpuṇyā ▪ {C}for the attainment

ཐོབ་པ་ལ་སྐྱིབ་པ་ □ thob pa la sgrib pa ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MV}prāpty-āvaraṇa ▪ **obstruction to attainment**

ཐོབ་པའི་བྱུང་པ་ □ thob pa'i khyad par ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}prāpti-viśeṣa ▪ **attribute of attainment**

ཐོབ་པའི་ཕན་ཡོན་ □ thob pa'i phan yon ▪ **benefit attained**

ཐོབ་པའི་ཕྱིར་རྩོམ་ □ thob pa'i phyir ro ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}prāptatva ▪ **for the sake of attaining**

ཐོབ་པའི་ལམ་ □ thob pa'i lam ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}pratilabdhamārga ▪ **path of attainment**

ཐོབ་པར་བགྱིད་པ་ □ thob par bgyid pa ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}āvāhaka (=utpādako); {C}āhāraka ▪ **obtain; attain** □ {C}bring about; nourisher; which nourishes

ཐོབ་པར་འགྱུར་ □ thob par 'gyur ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}prāpnoti; {C}anuprāpuṇeyā; {C}bhavate; {C}labhate; {L}adhigacchati; {C}āsādayati; {C}pratilabhate; {C}āmukhī-bhavati ▪ **obtain; will obtain; attain; will attain** □ {C}becomes; gets; acquires; gains; attains; arrive at; reach; would reach; finds; finds; keeps present in his mind; comes face to face with

ཐོབ་པར་འགྱུར་ཞེ་ □ thob par 'gyur zhe ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}prāpuṇeyā ▪ {C}have an inclination to reach

ཐོབ་པར་ངེས་པའི་རྣམ་པ་བསྐྱོམ་པ་ □ thob par nges pa'i rnam pa bsgom pa ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ □ bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MSA}prāpti-niścayākārabhāvana ▪ **cultivate the aspect of definite attainment**

ཐོབ་པར་འདོད་པ་ □ thob par 'dod pa ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MV}prāptukāma ▪ **desire to obtain**

ཐོབ་པར་བྱ་ □ thob par bya ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA,MV}prāptavya; {MSA}prāpya; {MV}prāpti ▪ **object of attainment**

ཐོབ་པར་བྱ་ཕྱིར་ □ thob par bya phyir ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ □ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}anuprāptavanti ▪ **attain; obtain** □ {C}arrive at;

reach

ཐོབ་པར་བྱ་བ་ ▫ *thob par bya ba* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *prāpya*; {N} *prāpaṇīya*; {MV} *prāpti*; {C} *prāpitavyo*; {MSA,MV} *prāptavya*; {N} *pratilambha* ▪ **object of attainment**{N} ▫ should be attained

ཐོབ་པར་བྱ་བའི་དོན་དམ་པ་ ▫ *thob par bya ba'i don dam pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV} *prāpti-paramārtha* ▪ **ultimate that is the object of attainment**

ཐོབ་པར་བྱའོ་ ▫ *thob par bya'o* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} *adhyālabate* ▪ **you should obtain/attain; one should obtain/attain** ▫ {C} uphold; look for support in; catch hold of; hangs on to; seek for rebirth (in/on); base rebirth (in/on)

ཐོབ་པར་བྱས་པ་ ▫ *thob par byas pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} *prāpita* ▪ {C} made to attain

ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ ▫ *thob par byed pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} *āharati*; {C} *āhārika*; {MSA} *prāpaṇa*; {MSA} *lambhayati* (e.g.: *śaītyaṃ-lambhayati*) ▪ **give; cause to obtain** ▫ brings (about); nourisher; nurse; nourishes; that which feeds

ཐོབ་བྱ་ ▫ *thob bya* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *adhigama*; {MV} *āpti*; {MSA} *gamana* ▪ **object of attainment** ▫ {GD:385} obtain

ཐོབ་བྱ་མཐར་ཐུག་ ▫ *thob bya mthar thug* ▪ **final object of attainment**

ཐོབ་བྱེད་ ▫ *thob byed* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} *prāpnoti* (= *prāpuṇāti* = *prāpuṇoti* = *prāpuṇanti* = *prāpsyati* = *prāpsyate* = *prāpuṇetum* = *prāpuṇitva*) ▪ **attain; obtain** ▫ {C} gains; attains

ཐོབ་མ་ཐག་དུ་ ▫ *thob ma thag tu* ▪ ཐོབ། འཕྲོམ་འཕྲོམ་ཐོབ་འཕྲོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} *saha-pratilambhāt*; {C} *saha-pratilambham* ▪ **immediately/right/just after attaining** ▫ {C} as

soon as it has been acquired

ཐོབ་ཟིན་གོང་འཕེལ་དུ་འགོ་བའི་ཕྱིར་སྐྱོམ་པ་ ▫ *thob zin gong 'phel du 'gro ba'i phyir sgom pa* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **meditation for the sake of increasing what has already been attained**

ཐོལ་ ▫ *thol* ▪ འཕྲོལ། འཕྲོལ། ཐོལ། ཐོལ་ ▫ *'thol/ 'thold/ thol/ thold/* ▪ **all at once (?)**

ཐོས་ ▫ *thos* ▪ {C} *śṛṇoti*; {MSA} *śruta*; {L} *śravaṇa*; {MV} *śru-*; {MSA} *vidita* ▪ **hear; Hearer; hearing; learned (as in mang thos); listen** ▫ {C} learn

ཐོས་འགྲུར་གྱི་ཚོས་ ▫ *thos 'gyur gyi chos* ▪ **doctrine heard**

ཐོས་སྐྱོགས་ ▫ *thos sgrogs* ▪ **Hearer Proclaimer**

ཐོས་སྐྱོབས་ ▫ *thos stobs* ▪ {MSA} *śruta-bala* ▪ **power of hearing**

ཐོས་པ་ ▫ *thos pa* ▪ {LCh,L,MSA} *śravaṇa*; {C} *śravaḥ*; {C,MSA,MV} *śruta*; {MSA} *śrava*; {MSA} *śrutatva*; {MSA} *śruti*; {MSA} *śrutya*; {MSA} *samśrava* ▪ **hearing; hear** ▫ {C} understand; to hear; heard; learning; listening

ཐོས་པ་ཉུང་དུ་ ▫ *thos pa nyung ngu* ▪ {MSA} *alpa-śruta* ▪ **little hearing; hear little**

ཐོས་པ་ཉུང་བ་ ▫ *thos pa nyung ba* ▪ {MSA} *alpa-śrutatva* ▪ **little hearing; hear little**

ཐོས་པ་མཉམ་མེད་ལས་བྱུང་ ▫ *thos pa mnyam med las byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA} *asamaśravodbhava* ▪ **arisen from unequal hearing ?** {T}

ཐོས་པ་དང་མི་ལྟན་པ་ ▫ *thos pa dang mi ldan pa* ▪ {C} *aśrutvā* ▪ **without hearing** ▫ {C} untutored; one who has learned nothing

ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྐྱོམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་པ་གསུམ་ ▫ *thos pa dang bsam pa dang bsgom pa las byung ba'i shes pa gsum* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA} *tri ... jñāna ... śrutacintā-bhāvanā-maya* ▪ **three cognitions arisen from hearing, thinking, and meditating**

ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྐྱོམས་པ་ ▫ *thos pa dang bsam*

pa dang bsgoms pa ▪ {MSA}śruta-cintā-bhāvanā ▪ **hearing, thinking, and meditating**

ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་དང་བསྒྲམས་པ་ ◻ *thos pa dang bsam pa dang bsgoms pa* ▪ {MSA}śruta-cintita-bhāvita ▪ **hearing, thinking, and meditating**

ཐོས་པ་དང་བསམ་པ་ལས་བྱུང་བ་ ◻ *thos pa dang bsam pa las byung ba* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}śruta-cintā-maya ▪ **arisen from hearing and thinking**

ཐོས་པ་དཔག་ཏུ་མེད་ ◻ *thos pa dpag tu med* ▪ {MSA}śruta ... aprameya ▪ **immeasurable hearing**

ཐོས་པ་བྱུང་བར་བྱེད་པ་ ◻ *thos pa byung bar byed pa* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}śrutam vyutpādayanti (vy-ut √pad) ▪ **cause hearing to occur {T}**

ཐོས་པ་མང་བ་ ◻ *thos pa mang ba* ▪ {MSA}bahu-śrutatva ▪ **much hearing**

ཐོས་པ་ཅམ་ ◻ *thos pa tsam* ▪ {MSA}śruta-mātra(ka) ▪ **mere hearing**

ཐོས་པ་འཛིན་པ་ ◻ *thos pa 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **grasp what is heard{S}**

ཐོས་པ་ལ་གོམས་པ་ ◻ *thos pa la goms pa* ▪ {MSA} śrutābhyāsa ▪ **meditate on what is heard; cultivate hearing**

ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བ་ ◻ *thos pa las byung ba* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་ བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {L}śruta-mayī; {MSA}śruta-maya ▪ **arisen from hearing** ◻ practice what is heard

ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་པ་སུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རྟེན་ ཡིན་པ་ ◻ *thos pa las byung ba'i shes pa phun sum tshogs pa'i rten yin pa* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}saṃpanna-śruta-maya-jñānāśrayatva ▪ **is based on the collection of consciousness that is arisen from hearing**

ཐོས་པའི་ཚོས་ ◻ *thos pa'i chos* ▪ {MSA}śruta-dharma; {MSA}śruta ... dharma ▪ **doctrines that are heard**

ཐོས་པའི་དོན་སྒྲུབ་ཇི་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ ◻ *thos pa'i don sgra ji bzhin ma yin pa* ▪ {MV}ayathāruta-śrutārtha ▪

{PH}non-literal meaning of what is heard

ཐོས་པའི་དོན་སྒྲུབ་ཇི་བཞིན་མ་ཡིན་པར་ཁོང་དུ་ཚུད་པ་ ◻ *thos pa'i don sgra ji bzhin ma yin par khong du chud pa* ▪ {MV}ayathāruta-śrutārthābavodha ▪ **understand what is the non-literal meaning of what is heard**

ཐོས་པའི་ལས་དུ་འགྲུབ་རྩོད་ ◻ *thos pa'i lam du 'gyur ro* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་དུ་གྲུབ་གྲུབ་ ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} śravaṇa-patham adhigacchati ▪ {C}reaches the ear

ཐོས་པར་འགྲུབ་བ་ ◻ *thos par 'gyur ba* ▪ {C}śravaṇāya-(adhi)gacchati ▪ **hear** ◻ {C}reach the hearing

ཐོས་པས་ཉུང་བ་ ◻ *thos pas nyung ba* ▪ {MV}alpa-śrutatva ▪ **little hearing**

ཐོས་པས་མི་ངོམས་ ◻ *thos pas mi ngoms* ▪ **non-satiation with hearing**

ཐོས་བྱུང་ ◻ *thos byung* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ śrutamayī ▪ **arisen from hearing**

ཐོས་མ་ཐག་ཏུ་ ◻ *thos ma thag tu* ▪ {C}saha-śravaṇena; {C}saha-śravaṇa-mātreṇa ▪ **immediately/right/just after hearing** ◻ {C}when they merely heard

ཐོས་མང་ ◻ *thos mang* ▪ {MSA}bahu-śruta ▪ **much hearing; hear much**

ཐོས་ལ་བརྟེན་ནས་ ◻ *thos la brten nas* ▪ {MSA}śrutam niśritya ▪ **in dependence upon hearing**

ཐོས་ལ་སོགས་པ་ ◻ *thos la sogs pa* ▪ {MSA}śrutādi ▪ **hearing and so forth**

ཐོས་བསམ་གྱིས་བཞག་པའི་བག་ཆགས་ ◻ *thos bsam gyis bzhag pa'i bag chags las byung ba* ▪ **predispositions established by hearing and thinking; predispositions desposited by hearing and thinking**

མཐའ་ ◻ *mtha'* ▪ {LCh,C,MSA,MV}anta; {C}paryanta; {C}koṭi; {C}niṣṭhā (e.g.: niṣṭhāṃ gacchati); {C}tīra ▪ **extreme; limit; end; alternative; possibility{N}** ◻ {C}extremes; beginning; point; boundary; ultimate; final; final conclusion; shore; edge; around

མཐའ་ཁྲས་ ◻ *mtha' klas* ▪ {C}paryanta ▪ {C}limitless

མཐའ་ཁྲས་པ་ ◻ *mtha' klas pa* ▪ {MSA}paryanta ▪

limitless

མཐའ་སྐོར་ ▫ *mtha' skor* ▪ [end-round]; all round

མཐའ་འཁོབ་ ▫ *mtha' 'khob* ▪ {C}pratyanta ▪ {PH}border country; barbarian land ▫ {C}outlying district ཇི་བཙུན་འཇམ་པའི་དབང་ས་དགེ་སྐོང་གི་ཚུལ་དུ་བསམ་བཞིན་དུ་མཐའ་འཁོབ་དུ་སྐྱེ་སྐྱེ་བཞིན་པར་འདུག ▫ *rje btsun 'jam pa'i dbyangs dge slong gi tshul du bsam bzhin du mtha' 'khob du sku skye bzhes par 'dug*, ▫ The venerable Mañjuśrī will incarnate in a border land in accordance with his intention in the form of a monk. ▫ {W23693} Mkhas-grub-rnam-thar-bsdus-pa, 2b.1

མཐའ་འཁོབ་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་ ▫ *mtha' 'khob kyi skye bo* ▪ {C}pratyanta-janapada ▪ {C}(beings in) the border countries

མཐའ་བཞུགས་ཏུ་གནས་པ་ ▫ *mtha' gcig tu gnas pa* ▪ **one-pointedly abide**

མཐའ་བཞུགས་ཏུ་ཞིན་པ་ ▫ *mtha' gcig tu zhen pa* ▪ *ekāntādhyavasāya* ▪ **conceiving one-pointedly; determining one-pointedly**

མཐའ་བཅོད་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱུ་གུ་ ▫ *mtha' gcod rin po che'i myu gu* ▪ **Precious Sprouts, a Final Analysis [of Guhyasamaja]**

མཐའ་བཞུགས་ ▫ *mtha' gnyis* ▪ {C,MV}anta-dvaya; {MV}dvayānta; i{C}ubhayānt ▪ **the two extremes [of eternalism (śāśvata-vāda) and annihilationism (uccheda-vāda)]** ▫ {C}duality of extremes; at either end

མཐའ་བཞུགས་སྤངས་པ་ ▫ *mtha' gnyis spangs pa* ▪ སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}antadvaya-vivarjita ▪ **abandon the two extremes** ▫ {C}he avoids the duality of the extremes

མཐའ་བཞུགས་མི་རྟོག་པ་ ▫ *mtha' gnyis mi rtog pa* ▪ {C}anta-dvaya-ananugama ▪ **not conceive the two extremes** ▫ {C}does not follow after the duality of opposites

མཐའ་བཞུགས་ལ་སྐྱོར་བའི་བཞུགས་པོ་ ▫ *mtha' gnyis la sbyor ba'i gnyen po* ▪ སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}anta-dvayāniyoga-pratipakṣa ▪ **antidote to connection with the two extremes**

མཐའ་རྟེན་ ▫ *mtha' rten* ▪ **supplemental**

མཐའ་ཐུག་པ་ ▫ *mtha' thug pa* ▪ {MSA}avasāna ▪ **final**

མཐའ་ཐུག་པར་ ▫ *mtha' thug par* ▪ {C}niṣṭhā ▪ **final; finally**

མཐའ་ཐུག་པར་གནས་པར་ ▫ *mtha' thug par gnas par* ▪ {C}niṣṭhā ▪ **final state; final abode**

མཐའ་དག་ ▫ *mtha' dag* ▪ {MSA}akhila; {MSA}kṛtsna; {MSA}sakala; {MV}sākalya; {C}nikhila ▪ **[end-s]; all; entire** ▫ {PH}all; entire

མཐའ་དག་དོན་རྟོགས་ ▫ *mtha' dag don rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}sakalārtha-bodha ▪ **realize the entire meaning**

མཐའ་དག་པ་ ▫ *mtha' dag pa* ▪ {C}sākalya ▪ **all; entire** ▫ {C}full complement

མཐའ་དག་ཚང་བ་ ▫ *mtha' dag tshang ba* ▪ **full complement**

མཐའ་དུག་ཚིག་ ▫ *mtha' drug tshig* ▪ {Toh.1785}saṭkoṭivyaḥkyā ▪ {PH}six delimiter explanations

མཐའ་འདས་ ▫ *mtha' 'das* ▪ **passing beyond extremes**

མཐའ་དབྱེད་ ▫ *mtha' dpyad* ▪ **analysis of the scope; investigation of the limits [of pervasion]; final analysis (textbook)**

མཐའ་དབྱེད་ ▫ *mtha' dpyod* ▪ **decisive analysis commentary; decisive analysis; final analysis (textbook)**

མཐའ་སྤངས་པ་ ▫ *mtha' spangs pa* ▪ སྤང་སྤངས་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MV}anta-varjana ▪ **abandon extremes**

མཐའ་བྲལ་ ▫ *mtha' bral* ▪ **free from extremes**

མཐའ་མ་ ▫ *mtha' ma* ▪ {MV}paryanta ▪ **final; end**

མཐའ་བཞི་ ▫ *mtha' bzhi* ▪ **four alternatives; four extremes; four poles**

མཐའ་བཞི་དང་བྲལ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *mtha' bzhi dang bral ba'i de bzhin nyid* ▪ **thusness devoid of the four extremes**

མཐའ་ཡས་ ▫ *mtha' yas* ▪ {MSA}ananta; {C}nāntaka ▪ **[end-lacking]; infinite; limitless** ▫ {C}endless

མཐའ་ཡས་པ་ ▫ *mtha' yas pa* ▪ {L,N}ananta ▪ **limitless; limitless{N}; endless; infinite**

མཐའ་ཡས་པ་ཉིད་པ་ ▫ *mtha' yas pa nyid pa* ▪ {C}anantatā ▪ **limitlessness** ▫ {C}infinity

མཐའ་ཡས་སུ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *mtha' yas mu ma mchis pa* ▪ {C}ananta-aparyantatā ▪ {C}endless and boundless

མཐའ་ཡས་སུ་མེད་ལ་མཐར་ཐུག་ ▫ *mtha' yas mu med la mthar thug* ▪ {C}Ananta-aparyanta-aniṣṭa ▪ **p.n. of a Buddha**

མཐའ་ལས་ ▫ *mtha' las* ▪ {C}atyantāya ▪ **from the extremes** ▫ {C}free from the extremes

མཐའ་ལས་འདས་ ▫ *mtha' las 'das* ▪ {C}ananta ▪ **passed beyond extremes; limitless** ▫ {C}endless; infinite

མཐའ་ལས་འདས་པ་སྤྲོད་པ་ཉིད་ ▫ *mtha' las 'das pa stong pa nyid* ▪ {C,MV}atyanta-sūnyatā ▪ **limitless emptiness** ▫ {C}infinite/absolute emptiness

མཐའ་ལུས་པ་ ▫ *mtha' lus pa* ▪ {L}nikhila ▪ **all; entire**

མཐའི་སྐོམ་པ་ ▫ *mtha'i sgom pa* ▪ བསྐོམ་སྐོམ་བསྐོམས་སྐོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV}paryavasāna-bhāvanā ▪ **meditation on the extremes**

མཐར་ ▫ *mthar* ▪ {MSA}anta; {MSA}ante ▪ **end; extreme** ▫ beginning; edge

མཐར་གྱིས་ ▫ *mthar gyis* ▪ {C}anupūrvaśas ▪ {C}successive

མཐར་གྱིས་བསྐོམས་པ་ ▫ *mthar gyis bsgoms pa* ▪ **meditatively cultivate serially**

མཐར་གྱིས་སྣོམས་འཇུག་དགུའི་བདག་ཉིད་ ▫ *mthar gyis snyoms 'jug dgu'i bdag nyid* ▪ **entities of the nine serial absorptions**

མཐར་གྱིས་གནས་པའི་སྣོམས་འཇུག་ ▫ *mthar gyis gnas pa'i snyoms 'jug* ▪ *anupūrvavihāra · samā · patti* ▪ **serial absorption**

མཐར་གྱིས་གནས་པའི་སྣོམས་པར་འཇུག་པ་ ▫ *mthar gyis*

gnas pa'i snyoms par 'jug pa ▪ {C}anupūrva-vihāra-samāpatti ▪ {C}attainment of successive stations

མཐར་གྱིས་པ་ ▫ *mthar gyis pa* ▪ {C}anupūrvika ▪ **serial** ▫ {C}gradual

མཐར་གྱིས་པ་ཡི་བྱ་བ་ ▫ *mthar gyis pa yi bya ba* ▪ {C}anupūrva-kriyā ▪ {C}gradual activity

མཐར་གྱིས་པའི་སྐྱུབ་པ་ ▫ *mthar gyis pa'i sgrub pa* ▪ **serial achieving**

མཐར་གྱིས་པའི་བྱ་བ་ ▫ *mthar gyis pa'i bya ba* ▪ **serial activity**

མཐར་གྱིས་པའི་སྦྱོང་བ་ ▫ *mthar gyis pa'i slob pa* ▪ **serial learning**

མཐར་གྱིས་སྦྱོར་བ་ ▫ *mthar gyis sbyor ba* ▪ སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {LCh}anupūrva-prayoga ▪ **serial training**

མཐར་གྱིས་སྦྱོང་བའི་བསོད་སྦྱོར་མས་པ་ ▫ *mthar gyis slong ba'i bsod snyoms pa* ▪ **receiver of food-alkms who begs serially (moving from one household to another until an adequate amount is received)**

མཐར་ཆགས་ ▫ *mthar chags* ▪ {PH}series; order

མཐར་ཐུག་ ▫ *mthar thug* ▪ {C}paścima; paryanta ▪ **[end-to-meet] final; complete** ▫ {C}future; last; ending with

མཐར་ཐུག་གི་མཆིན་པ་ ▫ *mthar thug gi mkhyen pa* ▪ **final exalted knower** ▫ {PH}a final exalted knower

མཐར་ཐུག་གི་སེམས་ཅམ་ ▫ *mthar thug gi sems tsam* ▪ **final mind-only**

མཐར་ཐུག་ཅིང་རྩ་མེད་པའི་ཆོས་དང་ལྡན་པ་ ▫ *mthar thug cing tu med pa'i chos dang ldan pa* ▪ {C}aniṣṭha (=ananta-aparyanta-aniṣṭha-dharmah) ▪ {C}endless

མཐར་ཐུག་ཐེག་པ་ ▫ *mthar thug theg pa* ▪ **final vehicle**

མཐར་ཐུག་པ་ ▫ *mthar thug pa* ▪ {LCh,C,MSA,N}paryanta; {C}pariniṣṭha; {MSA}niṣṭhā; {MSA}niṣṭhā-gamana; {L,MSA}paryavasāna ▪ **[end-to-meet]; final; finality{N}; complete; completed** ▫ outlying district; border; limit; carry to the limit

མཐར་ཐུག་པ་མེད་པ་ཉིད་པ་ ▫ *mthar thug pa med pa nyid pa* ▪ {C}pariniṣṭhatā ▪ {C}non-finality

མཐར་ཐུག་པའི་ལམ་ ▫ *mthar thug pa'i lam* ▪ {MSA}niṣṭhā-mārga {MSA}(prayoga-darśana-niṣṭhā-mārga ...) ▪ **final path**

མཐར་ཐུག་པར་བྱ་བ་ ▫ *mthar thug par bya ba* ▪ {MSA}niṣṭhā-gamana ▪ **become final; finalize**

མཐར་ཐུག་པར་འབྲིན་པ་ ▫ *mthar thug par 'byin pa* ▪ **final deliverance**

མཐར་ཐྱིན་ ▫ *mthar phyin* ▪ **bring to completion; finish**

མཐར་ཐྱིན་པ་ ▫ *mthar phyin pa* ▪ {MSA}paryanta; {C}paramo-gatim-gato ▪ **[to-end-go]; brought to completion; finish; complete; perfect; reach to the limit** ▫ {C}has gone as far as one can go

མཐར་ཐྱིན་པའི་ལམ་ ▫ *mthar phyin pa'i lam* ▪ {PH}path of completion

མཐར་ཐྱིན་པར་བགྲིས་པ་ ▫ *mthar phyin par bgyis pa* ▪ བགྲི་བགྲིད་བགྲིས་གྲིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}kṛta-paryanta ▪ **finish; complete; perfect** ▫ {C}made the grade; achieved the end

མཐར་བྲས་པ་ ▫ *mthar byas pa* ▪ {C}kṛta-paryanta ▪ **finish; complete; perfect** ▫ {C}made the grade; achieved the end

མཐར་དབྱུང་ ▫ *mthar dbyung* ▪ དབྱུང་འབྲིན་ཐུང་ཐུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ **will complete [future tense of complete]**

མཐར་འབྲིན་པར་བྱེད་ ▫ *mthar 'byin par byed* ▪ དབྱུང་འབྲིན་ཐུང་ཐུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C}vyantīkaroti ▪ **complete** ▫ {C}seeks deliverance from; 'make an end to'

མཐར་མི་བྱེད་པ་ ▫ *mthar mi byed pa* ▪ {MV}antākarāṇa ▪ **not complete; not finish**

མཐར་མཛད་ ▫ *mthar mdzad* ▪ **[to end-do]; end; finish; put an end to**

མཐར་མཛོད་ ▫ *mthar mdzod* ▪ **end; finish; put an end to**

མཐར་འཛིན་ལྡོ་བ་ ▫ *mthar 'dzin lta ba* ▪ {PH}view holding to an extreme

མཐར་འཛིན་པའི་ལྡོ་བ་ ▫ *mthar 'dzin pa'i lta ba* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {LCh}antagrāha-dṛṣṭi ▪ **view holding to an extreme**

མཐར་འཛིན་པར་ལྡོ་བ་ ▫ *mthar 'dzin par lta ba* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV}antagrāha-dṛṣṭi ▪ **view holding to an extreme**

མཐར་ས་འགྲུར་ ▫ *mthar sa 'gyur* ▪ འགྲུར་འགྲུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}bhūmi-paryavasānam ... bhavati ▪ {C}come to an end on the ground

མཐས་གདུགས་ ▫ *mthas gtugs* ▪ {C}paryavasāna ▪ {C}end; terminus; limit

མཐིང་ཟིལ་དུར་པ་ ▫ *mthing ril ngur pa* ▪ {PH}blue-winged duck

མཐིལ་ ▫ *mthil* ▪ {LCh}tala ▪ **palm**

མཐུ་ ▫ *mthu* ▪ {LCh,MSA,L}prabhāva; {MSA}prabhāvatas; {LCh,MSA,C}anubhāva {C}(=sāmarthya); {MSA}sāmarthya; {C,MSA}bala; {MSA}balavatva; {MSA}prabala; {MSA}ṛddhika; {MSA}śakti; {MSA}sthāman ▪ **power; force** ▫ {C}strong; exalted; mighty; powerful; might

མཐུ་སྐྱེས་ ▫ *mthu skyes* ▪ {C}*puruṣakāra (= skyes bu'i mthu) ▪ {PH}strength

མཐུ་འགྲུབ་པ་ ▫ *mthu 'grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {MSA}prabhāva-siddhi ▪ **achieve power**

མཐུ་ཅན་ ▫ *mthu can* ▪ {MSA}prabala ▪ **powerful**

མཐུ་བཅོམ་པ་ ▫ *mthu bcom pa* ▪ **overcome force**

མཐུ་ཚུང་དུ་ ▫ *mthu chung ngu* ▪ {C}alpa-sthāma ▪ **little power; weak** ▫ {C}weakling; has no strength; little stamina

མཐུ་ཚུང་བ་ ▫ *mthu chung ba* ▪ {C}alpa-sthāma ▪ **little power; weak** ▫ {C}weakling; has no strength; little stamina

མཐུ་ཆེ་ ▫ *mthu che* ▪ {MSA}prabhāva-mahat ▪ **great power**

མཐུ་ཆེ་བ་ ▫ *mthu che ba* ▪ {C}mahā-arthika ▪ **great power** ▫ {C}greatly profitable

མཐུ་ཚེན་ལྷན་པ་ ▫ *mthu chen ldan pa* ▪ {C}mahā-anubhāva ▪ **great power** ▫ {C}one of great might; something of great might

མཐུ་ཚེན་པོ་ ▫ *mthu chen po* ▪ {L}mahā-prabhāva; {MSA}mahā-rddhika ▪ **great power**

མཐུ་རྗེ་ལྷན་པ་ ▫ *mthu ji lta ba* ▪ {C}yathā-sthāmam ▪ {C}according to their strength

མཐུ་རྗེ་བས་ ▫ *mthu stobs* ▪ {C}prabhāva; {C}prabhavā ▪ **powerful; power** ▫ {C}exalted; mighty; brought about

མཐུ་ཐོབ་པ་ ▫ *mthu thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོ་བ་འཕྲོ་བ་ཐོབ་འཕྲོ་བས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}śakti-lābha ▪ **obtain power**

མཐུ་ཐོབ་པ་ཡི་དེ་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *mthu thob pa yid la byed pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོ་བ་འཕྲོ་བ་ཐོབ་འཕྲོ་བས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}śakti-darśana-manaskāra ▪ **mental concentration on obtaining power**

མཐུ་ཐོབ་པ་ཡོངས་སུ་སྒྲིག་པ་ ▫ *mthu thob pa yongs su smin pa* ▪ {MSA}balavattva-pratīlambha-paripāka ▪ **ripenning of the attainment of power** {T}

མཐུ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *mthu dang ldan pa* ▪ {MSA}sthāma-vat ▪ **powerful**

མཐུ་རྣམ་པ་བཞི་ ▫ *mthu rnam pa bzhi* ▪ {MSA}catu-vidhānubhāva ▪ **four aspects of power**

མཐུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ ▫ *mthu phul du byung ba* ▪ ལྷུང་ལྷུང་ལྷུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}prabhāvotkarṣa ▪ **increase the majesty of power**

མཐུ་ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བ་ཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ *mthu phul du byung ba gong nas gong du 'phel ba thob pa'i khyad par* ▪ ཐོབ། འཕྲོ་བ་འཕྲོ་བ་ཐོབ་འཕྲོ་བས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **the feature of increasing the majesty of power higher and higher**{PGP 78}

མཐུ་མེད་པ་ ▫ *mthu med pa* ▪ {MV}niḥsāmarthya ▪ **powerless**

མཐུ་ཡི་མཚན་ཉིད་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ ▫ *mthu yi mtshan nyid rnam par dbye ba* ▪ {MSA}prabhāva-lakṣaṇa-vibhāga ▪ **divide the characteristic of power**

མཐུ་ལ་མོས་པ་ ▫ *mthu la mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ▫ *mos mos mos mos* ▪ {MSA}prabhāvādhimukti ▪ **belief/faith/interest/inclined towards/zeal in power**

མཐུད་ ▫ *mthud* ▪ **series**

མཐུད་པའི་ཤེས་པའི་རྒྱུན་ ▫ *mthud pa'i shes pa'i rgyun* ▪ **continuum of consciousness which is a series**

མཐུན་ ▫ *mthun* ▪ {C}anukūla; śakti ▪ **concordance; favorable; concordant; agree; accord with; agreement; harmony (as in harmonies with enlightenment བྱང་རྒྱལ་ཕྱོགས་མཐུན་)** ▫ {C}power

མཐུན་ཀྱིན་ ▫ *mthun rkyen* ▪ [concordant-cause]; **favorable condition; concordant condition; concordant circumstances; conducive conditions**

མཐུན་པ་ ▫ *mthun pa* ▪ {LCh,MSA,MV}anukūla; {MSA}ānukūlya; {C,MSA}pratirūpa; {MSA}anurūpa; {L}samādāna; {L}pradakṣiṇa; {MSA}anu (e.g.: anvartha-nāman); {MSA}ānulomika; {MSA}tulya; {MV}tulyatā; {MSA}samāna ▪ **condordant; concordant** ▫ {C}fitting; proper; seemly; agree; accord; to the right; curl to the right

མཐུན་པ་ཉིད་ ▫ *mthun pa nyid* ▪ {C,MSA}anukūlatā ▪ **concordance** ▫ {C}make conform to

མཐུན་པ་ཡི་ནི་ཚོས་སྤྱོད་དོ་ ▫ *mthun pa yi ni chos spyod do* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}anudharmaṃ carati ▪ **practice concordant doctrines**

མཐུན་པའི་ཚོས་ ▫ *mthun pa'i chos* ▪ {MSA}anukūla ... dharma; {MSA}anudharma ▪ **concordant doctrines; concordant phenomena**

མཐུན་པའི་དོན་དམ་ ▫ *mthun pa'i don dam* ▪ **concordant ultimate**{N}

མཐུན་པའི་ཡང་དག་ ▫ *mthun pa'i yang dag* ▪ *samyak sadṛṣṭānta ▪ **correct similar example**

མཐུན་པའི་ཡུལ་དུ་གནས་པ་ ▫ *mthun pa'i yul du gnas pa* ▪ {MSA}pratirūpa-deśa-vāsa ▪ **abide in a concordant object**

མཐུན་པའི་ཡུལ་ན་གནས་ ▫ *mthun pa'i yul na gnas* ▪ **staying in an agreeable place**

མཐུན་པའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་ ▫ *mithun pa'i yul na gnas pa* ▪
staying in an agreeable place

མཐུན་པའི་ལམ་མངའ་བ་ ▫ *mithun pa'i lam mnga' ba* ▪
མངའ་མངའ་མངའ་མངའ་ ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {C}
pradakṣiṇa-mārga ▪ {C}one whose path is worthy
of respect

མཐུན་པའི་ལམ་སྐྱད་པ་ ▫ *mithun pa'i lam spyad pa* ▪ ལྷན་
སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}
anurūpa-mārga-carāṇa ▪ **practice a concordant
path**

མཐུན་པར་འཁོར་རོ་ ▫ *mithun par 'khor ro* ▪ {C}
anuparivartate ▪ **concordant circling** ▫ {C}revolve
around

མཐུན་པར་འགོ་ཞིང་ ▫ *mithun par 'gro zhing* ▪ {C}
anugacchati ▪ {C}follow; conform to; regain;
follow after; approach; emulate; arrive (at); pursue;
follow up

མཐུན་པར་འདོང་ངོ་ ▫ *mithun par 'dong ngo* ▪ {C}
anugacchati ▪ {C}follow; conform to; regain;
follow after; approach; emulate; arrive (at); pursue;
follow up

མཐུན་པར་བྱས་པ་ཡིན། དང་མཐུན་པར་བྱས་པ་ཡིན་ ▫ *mithun
par byas pa yin; dang mithun par byas pa yin* ▪
{MV}*anulomito bhavati* ▪ **is concordant; make
concordant (with)**

མཐུན་པར་སྐྱབ་ཡུར་ ▫ *mithun par smrag yur* ▪ {C}
apratikūla-bhāṇī ▪ {C}brought into harmony with

མཐུན་པར་འཛིན་པ་ ▫ *mithun par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་
རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}*anulomatva* ▪
{C}conforms to

མཐུན་པར་ཞུགས་ན་ ▫ *mithun par zhugs na* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་
ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}*anupraviṣṭa* ▪
{C}entered into; enter together with

མཐུན་དཔེ་ ▫ *mithun dpe* ▪ {LCh}*sadr̥ṣṭānta* ▪ **similar
example**

མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་ ▫ *mithun dpe yang dag* ▪ *samyak-
sadr̥ṣṭānta* ▪ **correct similar example**

མཐུན་སྐྱོད་ ▫ *mithun spyod* ▪ ལྷན་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod*

spyad spyod ▪ {MSA}*anucara* (e.g.: *vibhūtṽanucara*)
▪ **concordant practice**

མཐུན་ཕྱོགས་ ▫ *mithun phyogs* ▪ {LCh}*sapakṣa* ▪ **similar
class**

མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་ ▫ *mithun phyogs la yod pa* ▪
sapakṣa-sattva ▪ **existing in the similar class**

མཐུན་བྱ་ ▫ *mithun bya* ▪ **session**

མཐུན་མོང་པའི་མ་ངེས་པའི་གནད་ཚིགས་ ▫ *mithun mong
pa'i ma nges pa'i gtan tshigs* ▪ **common indefinite
reason**

མཐུན་ཚིག་ ▫ *mithun tshig* ▪ {MSA}*samānatā-pada* ▪
concordant words

མཐུདི་སྐབས་ ▫ *mithu'i skabs* ▪ {MSA}*prabhāvādhikāra* ▪
occasion of power

མཐུདི་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པ་ ▫ *mithu'i khyad par dang ldan
pa* ▪ {MSA}*prabhāva-viśeṣa-yoga* ▪ **having the
distinction of power**

མཐུས་ ▫ *mithus* ▪ {C}*anubhāva* (= *sāmarthya*) ▪ **power** ▫
{C}might

མཐེ་བོང་ ▫ *mthe bong* ▪ མཐེབ། ཐེ་བོ། ▫ *mtheb/ the bo/* ▪
thumb{VM}

མཐེག་ཆེན་གྱི་སྐྱབ་པ་ ▫ *mtheq chen gyi sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་
སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪
Great Vehicle achiever

མཐེབ་ ▫ *mtheb* ▪ མཐེ་བོང། ཐེ་བོ། ▫ *mthe bong / the bo/* ▪
thumb{VM}

མཐེའུ་ཚུང་ ▫ *mthe'u chung* ▪ མཐེའུ་ཚུང། ▫ *mdzub chung /* ▪
little finger{VM}

མཐོ་ ▫ *mtho* ▪ {C}*tuṅga* ▪ **high; elevated** ▫ {PH}span
▫ {C}prominent; superior མཐོ་གཉིས་ ▫ two spans ▫
{Das}

མཐོ་གླིང་ ▫ *mtho gling* ▪ **To-ling Monastery (in the
central Himalayas near Mount Kailash)**

མཐོ་པོ་ ▫ *mtho po* ▪ **high; tall**

མཐོ་བ་ ▫ *mtho ba* ▪ {C}*unnata*; {C}*uccatva*; {C}

samutsada ▪ **high** ◻ {C} protruberance; superiority; haughty
 མཐོ་མེད་པ་ ◻ *mtho med pa* ▪ {C} *anunnata* ▪ **not high** ◻
 {C} not higher
 མཐོ་དམན་མེད་པར་ཚེས་ཚད་མཉམ་པ་ ◻ *mtho dman med par tshems tshad mnyam pa* ▪ **teeth equal in size without being higher or lower**
 མཐོ་དམའ་ ◻ *mtho dma'* ▪ {PH} higher [and] lower
 མཐོ་བཅམས། མཐོ་མཚམས ◻ *mtho btsams; mtho mtshams*
 ▪ **malevolence; evil intent**
 མཐོ་བརྗེགས་ ◻ *mtho brtsegs* ▪ **[high-pile]; piled on top of; pile on top of**
 མཐོ་རིས་ ◻ *mtho ris* ▪ {LCh,C,MSA} *svarga* ▪ **[high-region]; high estate [lives of humans and gods]; heaven(s); areas of high status; high states** ◻
 {C} life in the heavens; {GD:747} [rebirth in] a fortunate condition
 མཐོ་རིས་ཀྱི་སྤྱན་ཚོགས་ ◻ *mtho ris kyi phun tshogs* ▪
wonderful features of high states
 མཐོ་རིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་བདུན་ ◻ *mtho ris kyi yon tan bdun* ▪
seven good qualities of exalted status
 མཐོ་རིས་སུ་སྐྱེ་བ་ ◻ *mtho ris su skye ba* ▪ {C} *svargopapatti*
 ▪ rebirth in high estate; {C} rebirth in heaven
 མཐོ་རིས་སུ་སྐྱེ་བའི་གྲུ་ ◻ *mtho ris su skye ba'i rgyu* ▪ {C}
svargopapattaye ▪ **cause of rebirth in a high state/ heaven** ◻ {C} something that conduces to rebirth in heaven/high estate
 མཐོ་རིས་སུ་སྐྱེ་བར་བྱེད་པ་ ◻ *mtho ris su skye bar byed pa*
 ▪ {MSA} *svargopapādāna* ▪ **be born in a lifetime of high status**
 མཐོང་ ◻ *mt hong* ▪ {C,MV} *darśana*; {MSA} *dr̥śya*; {MV} *darśin*; {C} *darśanu* (e.g.: *saha darśanenaiva*);
 {C} *paśyati*; {MSA} *paśyanā*; {MSA} *prapaśyati*;
 {C} *ikṣate*; {C} *viditvā* ▪ **to see; to perceive** ◻ {C}
 sight; exhibit; visible; act of seeing; seeing; vision;
 exhibition; surveys; view; have understood;
 convinced; having known; having seen/noticed

མཐོང་ཀ་ཚེན་པོ་ ◻ *mt hong ka chen po* ▪ {L} *mahānīla* ▪ **a blue gem of great value; celestial gem**
 མཐོང་དཀའ་ཁྲིལ་པ་ ◻ *mt hong dka'i thub pa* ▪ {MSA}
durlabha-darśana ... muni ▪ **subduer of what is difficult to see**
 མཐོང་གྲོལ་ ◻ *mt hong grol* ▪ {PH} liberation through being seen
 མཐོང་གྲོལ་སྐྱེ་བ་ ◻ *mt hong grol sku* ▪ {PH} body [which] liberates [merely through] being seen
 མཐོང་ལྟུང་ཕྱིར་ ◻ *mt hong 'gyur phyir* ▪ {C} *vīkṣiṣīran* ▪
 {C} have been able to behold
 མཐོང་ལྗོངས་ཆེ་ཆུང་ ◻ *mt hong rgya che chung* ▪ **greater and lesser vision**
 མཐོང་ཚེས་ལ་ ◻ *mt hong chos la* ▪ **in this lifetime**
 མཐོང་ཉིད་ལས་ ◻ *mt hong nyid las* ▪ **from just seeing**{LG}
 མཐོང་སྤྲེ་ ◻ *mt hong ste* ▪ {C} *dr̥śyate* ▪ **seeing; perceiving**
 ◻ {C} is seen; has appeared; has seen
 མཐོང་ཐོབ་ ◻ *mt hong thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོལ་འཕྲོལ་ཐོབ་འཕྲོལ་བས་ ◻
thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C} *dr̥ṣṭiprāpta* ▪ {C}
 one who has attained correct views
 མཐོང་ནས་ ◻ *mt hong nas* ▪ {C} *darśin* ▪ **having seen; having perceived** ◻ {C} spectator; one who can demonstrate; one who sees; beholding
 མཐོང་སྤང་ ◻ *mt hong spang* ▪ **object abandoned by the path of seeing**
 མཐོང་སྤང་ཉེན་མེད་ས་ ◻ *mt hong spang nyon mongs* ▪
 {PH} afflictions that are to be abandoned by the path of seeing
 མཐོང་སྤང་ཉེན་མེད་ས་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་གཉིས་ ◻ *mt hong spang nyon mongs brgya dang bcu gnyis* ▪ {PH}
 one hundred and twelve afflictions that are to be abandoned by the path of seeing
 མཐོང་སྤང་ཉེན་མེད་ས་བརྒྱ་བ་ ◻ *mt hong spang nyon mongs bcu* ▪ {PH} ten afflictions that are to be abandoned by the path of seeing

མཐོང་སྐྱང་གཟུང་འཛིན་རྣམ་རྟོག་བཞིའི་གཉིན་པོ་མཐོང་ལམ་
ཚུ་སྐྱར་ ▫ *mithong spang gzung 'dzin rnam rtog bzhi'i*
gnyen po mithong lam rtse sbyor ▪ **path of seeing**
peak trainings which are the antidotes to the
four conceptions of apprehended-object and
apprehending-subject abandoned by the path of
seeing

མཐོང་སྐྱང་ཤེས་སྒྲིབ་ ▫ *mithong spang shes sgrib* ▪
{PH}obstructions to omniscience that are to be
abandoned by the path of seeing

མཐོང་སྐྱང་ཤེས་སྒྲིབ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ ▫ *mithong spang shes*
sgrib brgya dang brgyad ▪ {PH}one hundred and
eight obstructions to omniscience that are to be
abandoned by the path of seeing

མཐོང་བ་ ▫ *mithong ba* ▪ {C}*paśyati*; {MV}*paś-*; {MSA}
paśyat; {C,MV,MSA}*darśana*; {MSA,MV}*dr̥ṣṭi*;
{MSA}*(nir-√īks)*: *nirikṣate*; {MSA}*saṃdarśana*;
darśanam ▪ **to perceive; to see; perception; seeing**

མཐོང་བ་དང་བཅས་པ་ ▫ *mithong ba dang bcas pa* ▪ {C}
sanidarśana; {C}*samanupaśyatā* ▪ {C}visible; with
perceptible attributes; definable; reviewing

མཐོང་བ་དང་ཐོས་པ་དང་བྱེ་བྲག་ཕྱིད་པ་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
དང་ ▫ *mithong ba dang thos pa dang bye brag phyed*
pa dang rnam par shes pa dang ▪ {C}*dr̥ṣṭa-śruta-*
mata-vijñāta ▪ **seen, heard, distinguished, and**
cognized

མཐོང་བ་པོ་ ▫ *mithong ba po* ▪ {C}*paśyaka*; {C}*apaśyaka* ▪
{C}one who sees

མཐོང་བ་པོ་ནས་རྣམ་པར་ཤེས་པ་པོའི་བར་ ▫ *mithong ba po*
nas rnam par shes pa po'i bar ▪ {MSA}*draṣṭā yāvad*
vijñātā ▪ **ranging from one who sees up to one**
who cognizes {T}

མཐོང་བ་མ་ལགས་པ་ ▫ *mithong ba ma lags pa* ▪ {C}
apaśyamāna ▪ **not seeing** ▫ {C}which cannot be
seen

མཐོང་བ་མེད་པ་ ▫ *mithong ba med pa* ▪ {C}*apaśyaka* ▪ **not**
seen; not perceived ▫ {C}imperceptible; not to be
seen

མཐོང་བ་ཅམ་གྱིས་ ▫ *mithong ba tsam gyis* ▪ {MSA}

darśana-mātrāt; {MSA}*dr̥ṣṭa-mātrāt* ▪ **from just**
seeing

མཐོང་བ་ཡི་ཚོས་ལ་ཞི་ ▫ *mithong ba yi chos la zhi* ▪ {C}
dr̥ṣṭa-dharma-samah ▪ **pacified in this lifetime** ▫
{C}appeased in this very life

མཐོང་བ་རབ་དག་ ▫ *mithong ba rab dag* ▪ {MSA}*viśuddha-*
darśana ▪ **very pure seeing**

མཐོང་བ་ལ་སོགས་ ▫ *mithong ba la sogs* ▪ {C}*dr̥ṣṭa-ādi* ▪
views and so forth ▫ {C}false views

མཐོང་བའི་ཚོས་ ▫ *mithong ba'i chos* ▪ {MSA}*dr̥ṣṭa-dharma*
▪ **seen phenomena; phenomena that are seen**

མཐོང་བའི་ཚོས་ལ་འབྱུང་བར་འགྲུབ་བ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་
པ་ ▫ *mithong ba'i chos la 'byung bar 'gyur ba dang*
rjes su mthun pa ▪ *འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་* ▫ *'byung 'byung*
byung byung ▪ {C}*dr̥ṣṭa-dharma-saṃvartanīya* ▪
{C}(the karma) which led him to this experience in
his present life

མཐོང་བའི་རྣམ་པ་བསྐྱོས་པ་ ▫ *mithong ba'i rnam pa bsgom*
pa ▪ *བསྐྱོས་སྐྱོས་བསྐྱོས་སྐྱོས་སྐྱོས་* ▫ *bsgom sgom bsgoms*
sgoms ▪ {MSA}*darśanākāra-bhāvana* ▪ **meditate on**
the aspects of what is seen

མཐོང་བའི་སྐྱངས་བྱ་ ▫ *mithong ba'i spangs bya* ▪ *སྐྱང་སྐྱོང་*
སྐྱངས་སྐྱོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}
dr̥ṣṭi-hāyin ▪ **object of abandonment of seeing**

མཐོང་བའི་དབང་གིས་ ▫ *mithong ba'i dbang gis* ▪ {MSA}
darśana-vaśāt ▪ **by the power of seeing**

མཐོང་བའི་ལམ་ ▫ *mithong ba'i lam* ▪ {C,MSA,MV}
darśana-mārga; {C}*dr̥ṣṭa-mārga* ▪ **path of seeing**

མཐོང་བའི་ས་ ▫ *mithong ba'i sa* ▪ {C}*darśana-bhūmi* ▪
ground of seeing

མཐོང་བར་དཀའ་ ▫ *mithong bar dka'* ▪ {C}*durdṛṣa* ▪
difficult to see ▫ {C}hard to see

མཐོང་བར་དཀའ་བ་ ▫ *mithong bar dka' ba* ▪ {L}*durdṛṣa*;
{C}*durdṛṣya* ▪ **difficult to see**

མཐོང་བར་འགྲུབ་རྩོ་ ▫ *mithong bar 'gyur ro* ▪ {C}*darśanam*
āgacchati ▪ **see; perceive; will see** ▫ {C}come to
be seen

མཐོང་བར་ཉི་བར་འགྲོ་བ་ ◻ *mtshong bar nye bar 'gro* ◻ {C} *darśanam upaiti* ◻ **come to be seen** ◻ {C} can be seen (with na: med do)

མཐོང་བར་ཉི་བར་འགྲོའོ་ ◻ *mtshong bar nye bar 'gro'o* ◻ {C} *upaiti-darśanam* ◻ **comes to be seen** ◻ {C} admits of being seen

མཐོང་བས་གྲོལ་བ་ ◻ *mtshong bas grol ba* ◻ {PH} liberation through being seen

མཐོང་བས་སྤང་བར་བྱ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ ◻ *mtshong bas spang bar bya ba'i nyon mongs pa* ◻ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ◻ {MSA} *darśana-prahātavya ... kleśa*; {MSA} *darśana-heya-kleśa* ◻ **afflictions that are the objects of abandonment by seeing**

མཐོང་བས་སྤང་བྱའི་ཉོན་མོངས་པ་ ◻ *mtshong bas spang bya'i nyon mongs* ◻ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ◻ {MSA} *darśana-heya ... kleśa* ◻ **afflictions that are the objects of abandonment by seeing**

མཐོང་བྱེད་ ◻ *mtshong byed* ◻ {TN} *drk* ◻ **seen**

མཐོང་མ་ཐག་དུ་ ◻ *mtshong ma thag tu* ◻ {C} *damśana* ◻ **immediately/right/just after seeing** ◻ {C} marvellous power

མཐོང་མ་མ་ལགས་པ་ ◻ *mtshong ma ma lags pa* ◻ {C} *apaśyamāna* ◻ **not seeing** ◻ {C} which cannot be seen

མཐོང་ཞེས་བྱ་ ◻ *mtshong zhes bya* ◻ {C} *darśana-ākhyā* ◻ **seeing** ◻ {C} path of vision

མཐོང་བཞིན་དུ་ ◻ *mtshong bzhin du* ◻ {C} *paśyann eva*; {C} *paśyan* ◻ **in accordance with what is seen** ◻ {C} seeing; knows what he does

མཐོང་ལམ་ ◻ *mtshong lam* ◻ {LCh} *darśana-mārga* ◻ **path of seeing** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བཤེན་བ་མངོན་རྟོགས་ ◻ *mtshan nyid/ bden pa mngon rtogs* ◻ Def.: clear realization of truth

མཐོང་ལམ་རྗེས་ཐོབ་ཡི་ཤེས་ ◻ *mtshong lam rjes thob ye shes* ◻ {PH} exalted wisdom of subsequent attainment of a path of seeing

མཐོང་ལམ་མཉམ་བཞག་ཡི་ཤེས་ ◻ *mtshong lam mnyam bzhag ye shes* ◻ {PH} exalted wisdom of meditative equipoise of the path of seeing

མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ ◻ *mtshong lam rnam grol lam* ◻ {PH} path of release of a path of seeing

མཐོང་ལམ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་བའི་ཡི་ཤེས་ ◻ *mtshong lam rnam par mi rtog pa'i ye shes* ◻ {PH} non-conceptual exalted wisdom of the path of seeing

མཐོང་ལམ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་མཁྱེན་པ་ ◻ *mtshong lam pa'i rgyud kyi mkhyen pa* ◻ མཁྱེན་མཁྱེན་མཁྱེན་མཁྱེན་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ◻ **exalted knower in the continuum of a person on the path of seeing**

སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ ◻ *skad cig gnyis pa* ◻ {PH} the second moment

མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མིད་ལམ་ ◻ *mtshong lam bar chad med lam* ◻ **uninterrupted path of seeing** ◻ {PH} uninterrupted path of a path of seeing

མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མིད་ལམ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ ◻ *mtshong lam bar chad med lam skad cig gnyis pa* ◻ **the second moment of an uninterrupted path of a path of seeing**

མཐོང་ལམ་ཅེ་སྦྱར་ ◻ *mtshong lam rtse sbyor* ◻ *darśanamārgamūrdhaprayogaḥ* ◻ **path-of-seeing peak training/ peak training of the path of seeing**

མཐོང་ལམ་བཟོད་པ་བརྒྱུད་ ◻ *mtshong lam bzod pa brgyad* ◻ {PH} the eight forbearances of a path of seeing

མཐོང་ལམ་ཤེས་བཟོད་སྐད་ཅིག་མ་བཅུ་དུག་པོ་ ◻ *mtshong lam shes bzod skad cig ma bcu drug po* ◻ {PH} the sixteen moments of forbearance and knowledge of the path of seeing

མཐོན་ ◻ *mtshon* ◻ {MSA} *unnata* ◻ **come out; depart**

མཐོན་ཀ་ཆེན་པོ་ ◻ *mtshon ka chen po* ◻ *mahānīla* ◻ **a blue gem of great value; celestial gem**

མཐོན་མཐིང་ ◻ *mtshon mthing* ◻ {C} *nīla* ◻ **dark blue sapphire** ◻ {C} blue; black-blue

མཐོན་པར་འགྲུབ་བ་ ◻ *mtshon par 'gyur ba* ◻ འགྲུབ་འགྲུབ་གྲུབ་གྲུབ་ ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ◻ {C} *udgacchati*

(=abhyudgacchati) ▪ {C}be elevated above; be lifted up

མཐོན་པར་འཇུག་སྟེ་ ▫ *mthon par 'jug ste* ▪ {C}
anuparivartate ▪ {C}revolve around

མཐོན་པོ་ ▫ *mthon po* ▪ **high level (?)** ▫ {PH}high [level of]; high; elevated; rarified ▫ རྗེགས་རིམ་མཐོན་པོར་སོང་བའི་སྐབས་ ▫ *rdzogs rim mthon por song ba'i skabs* ▫ at a time when one has passed to a high level of the stage of completion ▫ {TGP 14}

མཐོན་པོར་ ▫ *mthon por* ▪ {C}*tuṅga* ▪ {C}elevated; prominent; superior

མཐོན་དམན་ ▫ *mthon dman* ▪ {MSA}*natonnata* ▪ **high and low**

འཕྲད་ ▫ *'thad* ▪ {C}*upapatti* ▪ **correct; acceptable; feasible; feasibility** ▫ {C}(place of) rebirth; genesis

འཕྲད་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་ ▫ *'thad sgrub kyi rigs pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ *upapattisādhana-yukti* ▪ **logical reasoning; reasoning which establishes correctness; reasoning(s) of logical proof**

འཕྲད་ལྗན་ ▫ *'thad ldan* ▪ *pramāṇa-viniścaya-ṭīkā* ▪ **Dharmottara's The Correct, Commentary on (Dharmakīrti's) "Ascertainment of Valid Cognition" (pramāṇa-viniścaya), P. 5727, vol. 136**

འཕྲད་པ་ ▫ *'thad pa* ▪ {LCh,MSA}*upapatti*; {N}*upapadyate*; {MSA}*ratha* (e.g.: *manoratha*); {MSA}*yid du 'thad pa = manoramā* ▪ **acceptable; feasible; correct; feasibility** ▫ {PH}correct reasonings; correctness; feasibility ▫ འཕྲད་བསྐྱབ་པའི་རིགས་པ་" ▫ reasoning that establishes correctness ... ▫ {MV}*upapatti-sādhana-yukti*

འཕྲད་པ་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ ▫ *'thad pa sgrub pa'i rigs pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MV}*upapatti-sādhana-yukti* ▪ **reasoning which establishes correctness; reasonings of logical proof**

འཕྲད་པ་དང་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ ▫ *'thad pa dang sgrub pa'i rigs pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}*upapatti-sādhana-yukti*

▪ **reasoning which establishes correctness; reasonings of logical proof**

འཕྲད་པར་སྐྱབ་ ▫ *'thad par sgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **establishing correctness{LG}**

འཕྲད་པས་སྐྱབ་པའི་རིགས་པ་ ▫ *'thad pas sgrub pa'i rigs pa* ▪ **reasoning through the forceful power of facts; reasoning of tenable proof**

འཕྲབ་ ▫ *'thab* ▪ {C}*kalaha* ▪ **fight; quarrel; dispute** ▫ {C}fighting; strife

འཕྲབ་པ་ ▫ *'thab pa* ▪ {C}*vigraha*; {C}*vigrahā*; {C}*adhikarāna*; {C}*kalahati* ▪ **fight; quarrel; dispute** ▫ {C}conflict; battle

འཕྲབ་པར་བྱའོ་ ▫ *'thab par bya'o* ▪ {C}*yodhayati* ▪ **you should fight; one should quarrel** ▫ {C}have a fight with

འཕྲབ་བྲམ་ ▫ *'thab bral* ▪ *yāma* ▪ **Land Without Combat**

འཕྲབ་མོ་ ▫ *'thab mo* ▪ {C}*kalaha* ▪ **fight; quarrel; dispute** ▫ {C}fighting; strife

འཕྲབ་སྐྱའི་གྲུལ་པོ་ ▫ *'thab sla'i rgyal po* ▪ {C}*pratirājan* ▪ {C}hostile king

འཕྲས་སྐྱབ་ཀྱི་རིགས་པ་ ▫ *'thas sgrub kyi rigs pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **reasoning which establishes correctness (?)**

འཕྲས་པ་ ▫ *'thas pa* ▪ **obstructive [quality of earth (sa)]**

འཕྲིབས་ ▫ *'thibs* ▪ **covered; darkened**

འཕྲུག་པོ་ ▫ *'thug po* ▪ **thick; dense; strong**

འཕྲུང་ ▫ *'thung* ▪ བདུང། འཕྲུང། བདུངས། ཐུངས། ▫ *btung / 'thung / btungs/ thungs/* ▪ **to drink**

འཕྲུན་པ་ ▫ *'thun pa* ▪ **gather (?)**

འཕྲེང་པོ་ ▫ *'theng po* ▪ {C}*kūṇi*; {C}*laṅga* ▪ {C}with withered arm or hand; limping; lame

འཕྲོན་ ▫ *'thon* ▪ འཕྲོན། འཕྲོན། ཐོན། ཐོན། ▫ *'thon/ 'thond/ thon/ thond/* ▪ {C}*samudgata* ▪ {C}originate

འཕྲོབ་ ▫ *'thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/ thob 'thob*

thob 'thobs ▪ {C}labhate; {MSA}lābha; {C}āgata (e.g.: *sūtra-āgata*); {C}eti (=ete); {MSA}avāpta; {MV}āpti; {MV}anuprāp- ▪ **get; attain; will get; will attain [future of thob]** □ {C}gain; receive; apprehend; come back; reach; handed down (in sūtras); comes; has arrived

འཕྲོབ་འགྲུར་ཏེ་ □ *'thob 'gyur te* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}labhyate ▪ **get; attain; will get** □ {C}can be apprehended; is seized

འཕྲོབ་འདོད་ཀྱི་དད་པ་ □ *'thob 'dod kyi dad pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **aspiring faith; faith that is a wish to attain**

འཕྲོབ་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་ □ *'thob 'dod kyi 'dun pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **aspiration which is a wish to attain**

འཕྲོབ་འདོད་པའི་དད་པ་ □ *'thob 'dod pa'i dad pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ ***abhilāṣasraddhā ▪ faith that is a wish to attain**

འཕྲོབ་པ་ □ *'thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ □ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}labhate; {MSA,MV}lābha; {C}adhigama; {C}āpti; {C,MV}prāpti; {MV}samprāpti; {MSA,MV}pratilambha ▪ **will get; will attain; get; attain [future of thob]** □ {C}will reach; obtain; reach; winning; attainment

འཕྲོབ་པ་གཞན་གྱི་དབང་ཉིད་ □ *'thob pa gzhan gyi dbang nyid* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ □ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV}samprāptau pāratantryam ▪ **other-powered attainment**

འཕྲོབ་པའི་བྱིང་རྒྱ་ □ *'thob pa'i byed rgyu* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV}prāpti-kāraṇa ▪ **creative cause of attainment**

འཕྲོབ་པར་འགྲུར་ □ *'thob par 'gyur* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}anubudhyate ▪ **will get; will attain** □ {C}understand

འཕྲོབ་པར་འགྲུར་བ་ □ *'thob par 'gyur ba* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {L}pratilabhante; {MSA}prāpti ▪ **get; attain** □ acquire; receive; gain; find

འཕྲོབ་པར་བྱིང་དོ་ □ *'thob par byed do* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་

ཐོབ་འཕྲོབས་ □ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {L}pratilabhante ▪ **get; attain** □ acquire; receive; gain; find

འཕྲོབ་པར་བྱིང་པ་ □ *'thob par byed pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་
□ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}upādayati (?) ▪ **get; attain** □ {C}acquire; receive; gain; find; take hold of

འཕྲོས་པ་ □ *'thom pa* ▪ འཕྲོས། འཕྲོསས། ཐོས། ཐོསས། □ *'thom/'thoms/ thom/ thoms/* ▪ **to be confused**

འཕྲོར་ □ *'thor* ▪ འཕྲོར། འཕྲོར། ཐོར། ཐོར། □ *'thor/ 'thor/ thor/ thord/* ▪ **separate; scatter**

ད་ □ *da* ▪ {LCh}idānīm; {C}adya ▪ **now; presently; nowadays** □ {C}then; today

པ་ལྗང་དཀར་ □ *padma dkar* ▪ {PH}white lotus

པ་ལྗང་རྒྱས་པ་ □ *padma rgyas pa* ▪ {PH}fully-blossomed lotus

ད་ལྟ་ □ *da lta* ▪ {C}etarahi ▪ **present; now; presently; nowadays** □ {C}even now

ད་ལྟ་བ་ □ *da lta ba* ▪ **now; present; nowadays**

ད་ལྟར་ □ *da ltar* ▪ {C}ete hi; {C}pratyutpanna; {MSA}adhuna ▪ **present; now; presently** □ {C}already now

ད་ལྟར་བྱུང་བ་ □ *da ltar byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་
□ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C,MSA,MV}pratyutpanna ▪ {C}present

ད་ལྟར་བྱུང་བར་ □ *da ltar byung bar* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་
□ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}pratyupanna ▪ {C}in the present

ད་ལྟར་འབྱུང་བའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་མཐོན་པའི་ཡི་ཤེས་ □ *da ltar 'byung ba'i shes bya thams cad chags thogs med par mkhyen pa'i ye shes* ▪ **pristine wisdom unimpededly knowing all present objects of knowledge**

ད་དུར་ □ *da du ra* ▪ dhattūra ▪ {GD:168} a hallucinogen, the plant: datura metel L.

ད་དུང་ □ *da dung* ▪ **still; still more**

དང་བྱ་བ་ ▫ *da drag* ▪ **hidden da** {T}
 དག་གོ་དོ་ ▫ *da gdod* ▪ **still again; still**
 དག་ཉི་ ▫ *da ni* ▪ {MV}*idānīm* ▪ **now; presently; nowadays**
 དག་རིམ་ ▫ *da res* ▪ **nowadays; at present**
 དཔྱལ་སམ་བླ་བ་ ▫ *padma sam bha wa* ▪ {PH}
 Padmasambhava
 དཔྱལ་སྐྱེ་བླ་བ་ ▫ *padma saṃ bha wa* ▪ {PH}
 Padmasambhava
 དུ་བ་ ▫ *dwa ba* ▪ **a white tuber, like a potato, which has a long stalk with a yellow flower at the top**
 དག་ ▫ *dag* ▪ འདག་འདག་དག་འདག་གས་འདག་ས། ▫ '*dag 'dag dag 'dag gam 'dags/* ▪ {MV,MSA}*viśuddha; {C} śuddhatva; {MSA}viśuddhi; {MSA}śuddha; {MSA}śuddhi; {MSA}śuddhā* ▪ **(1) to purify; to clean; (2) plural marker** ▫ {C}purity
 དག་གོས་ ▫ *dag gos* ▪ {PH}metal garment
 དག་གྱུར་པ་ ▫ *dag gyur pa* ▪ {MSA}*śuddhim āgatā* ▪ **become pure**
 དག་རྒྱ་ ▫ *dag rgyu* ▪ **to be corrected/purified; that which is to be corrected/purified**
 དག་སྐྱིག་པ་ ▫ *dag sgrig pa* ▪ {PH}editor ▫ ཅིས་པ་དག་ ▫ two boys
 དག་ཅིག་ ▫ *dag cig* ▪ **some**
 དག་ཅིག་ལྷགས་པ་ ▫ *dag cig zhugs pa* ▪ ལྷག་ལྷག་ལྷགས་ ལྷགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **firmly established (?)**
 དག་ཇེ་བ་ ▫ *dag che ba* ▪ {PH}great purity; exceptionally pure
 དག་མཉམ་ཆེན་པོ་ ▫ *dag mnyam chen po* ▪ **great equality of purity**
 དག་དང་ ▫ *dag dang* ▪ {C}*sārdham* ▪ {C}with; together with
 དག་དང་མ་དག་མིན་ ▫ *dag dang ma dag min* ▪ {MV}*śuddhā 'śuddhā na* ▪ **neither pure nor impure**

དག་པ་ ▫ *dag pa* ▪ {LCh,C,MSA}*śuddha; {C}pariśuddha; {C}śuddhaka; {C,MV,MSA}śuddhi; {MSA}viśuddhi; {MSA}śuddhā; {C}śuci* ▪ **pure; lacking; free of; devoid of; pure of; clear; correct** ▫ {C}pure; clean clear; bright; one who is pure; purification
 དག་པ་ལྷུག་པ་ ▫ *dag pa 'jug pa* ▪ {MSA}*śuddhi-viśana (sic)* ▪ **enter into purity**
 དག་པ་ཉིད་ ▫ *dag pa nyid* ▪ {C}*śuddhatva; {C}śuddhatā* ▪ {C}purity
 དག་པ་པ་རོལ་འགྲོ་ ▫ *dag pa pha rol 'gro* ▪ {MSA}*viśuddhi-pāraga* ▪ **become perfectly pure**
 དག་པ་མ་ཡིན་ ▫ *dag pa ma yin* ▪ {MSA}*na śuddhā* ▪ **not pure; impure**
 དག་པ་རབ་འགྱུར་ ▫ *dag pa rab 'gyur* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་ གྱུར་ ▫ *gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ *śuddhi ... prabala* ▪ **become completely pure**
 དག་པ་རབ་འགྱུར་ས་ ▫ *dag pa rab 'byams* ▪ **endless purity** ▫ {PH}all-encompassing purity
 དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ ▫ *dag pa'i kun rdzob* ▪ བརྒྱུ་བརྒྱུ་བརྒྱུ་ བརྒྱུ་བརྒྱུ་བརྒྱུ་ ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ **pure conventionality**
 དག་པའི་གོས་ ▫ *dag pa'i gos* ▪ {PH}metal garment
 དག་པའི་བདག་ཐོབ་ ▫ *dag pa'i bdag thob* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ ཐོབ་འཛོལ་ས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}*śuddhātma-lābhitva* ▪ **attainment of a pure nature**
 དག་བྱིས་ ▫ *dag byis* ▪ **purify (?)**
 དག་མ་དག་ ▫ *dag ma dag* ▪ **pure and impure; purity and impurity**{BJ 6.3}
 དག་ཞིང་ ▫ *dag zhing* ▪ *kṣetraśuddhi* ▪ **pure land**
 དག་ས་ ▫ *dag sa* ▪ **pure ground**
 དང་ ▫ *dang* ▪ {C}*ca; {MSA}prasanna; {MSA}prasāda; {C}atha; {C}sārdham* ▪ **and; or; with** ▫ {C}but; moreover; however; together with
 དང་བཅས་པ་ ▫ *dang bcas pa* ▪ {L}*saṃyukta; {L} pratisaṃyukta* ▪ **together with** ▫ {C}conjoined; associated (with); connected

དང་བཅས་པར་ ▫ *dang bcas par* ▪ {C} *samagra* ▪ **together with** ▫ {C} all the

དང་ཐབས་ཅིག་གོ་ ▫ *dang thabs cig go* ▪ **all together**

དང་མཐུན་པ་ ▫ *dang mthun pa* ▪ {C} *pratirūpa* ▪ **in accordance; agreeable** ▫ {C} fitting; proper; seemly

དང་དུ་ཐོང་བ་ ▫ *dang du blang bya* ▪ {MSA} (*adhi* √*vas*): *adhivāsayet* ▪ **voluntarily assume**

དང་དུ་མི་ལེན་ ▫ *dang du mi len* ▪ {MSA} *anadhivāsanā* ▪ **not voluntarily assume; involuntary assume**

དང་དུ་ལེན་ ▫ *dang du len* ▪ {MSA} (*adhi* √*vas*): *adhivāsayati*; *adhivāsayet* ▪ **voluntarily assume**

དང་དུ་ལེན་པ་ ▫ *dang du len pa* ▪ {LCh} *adhiseveti*; {MSA} *adhivāsa*; {MSA} *adhivāsaka*; {MSA} *adhivāsanā* ▪ **to voluntarily assume**

དང་འདྲ་བ་ ▫ *dang 'dra ba* ▪ **similar**

དང་འདྲ་བའི་ ▫ *dang 'dra ba'i* ▪ {C} *pratirūpaka* (= *vān-mātreṇa bodhisattva-caryā-abhyupagamād*) ▪ **which is similar** ▫ {C} fake; which resembles

དང་འདྲེས་པ་ ▫ *dang 'dres pa* ▪ འདྲེས། འདྲེ་འདྲེས། འདྲེ་འདྲེས་ འདྲེས་ ▫ *'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres* ▪ {C} *sr̥ṣṭa*; {C} *samsr̥ṣṭa* ▪ {C} mixed with

དང་ལྡན་ ▫ *dang ldan* ▪ {C} *samāgamati* (= *prādurbhavanti*); {C} *sahayukta* (= *pratisaṃyukta*) ▪ **with; having; connected with; endowed with** ▫ {C} are brought along; are assembled; come forth; connected

དང་ལྡན་གྱུར་ ▫ *dang ldan gyur* ▪ {C} *uyukta* ▪ **with; having; connected with; endowed with** ▫ {C} well joined (together)

དང་ལྡན་པ་ ▫ *dang ldan pa* ▪ {C} *samanvāgata*; {C} *samprayukta*; {C} *pratisaṃyukta*; {C} *samāyukta*; {C} *sahagata*; {C} *prayujyamāna* ▪ **with; having; connected with; endowed with** ▫ {C} endowed with; intent on; joined to; associated (with); connected; entrusted to; accompanied by; engaged in effort

དང་པ་ ▫ *dang pa* ▪ {C} *prāmodya* (= *yāsuddhatā cittasya ity ārṣam = harṣa-viśeṣaḥ*) ▪ {C} elation; rejoicing

དང་པོ་ ▫ *dang po* ▪ {C, MV} *ādya*; {MSA} *ādi*; {LCh, MSA, MV, C} *prathama*; {MV} *prathamam* ▪ **first** ▫ {C} at first; from the beginning

དང་པོ་ཁོ་ན་ནས་བརྗེས་པ་ ▫ *dang po kho na nas brtsams pa* ▪ {MSA} *ādita evārabdha(m)* ▪ **from just the first**

དང་པོ་ལྔ་ ▫ *dang po lnga* ▪ {PH} the first five

དང་པོ་ཉིད་ ▫ *dang po nyid* ▪ {Śāntideva} ▪ {PH} the very first

དང་པོ་ལྟར་ན་ ▫ *dang po ltar na* ▪ **in the first case ...**{BJ 43.1}

དང་པོ་དང་འོག་ ▫ *dang po dang 'og* ▪ {MV} *prathama-dvīṭya* ▪ **first and second**

དང་པོ་བ་ ▫ *dang po ba* ▪ *ādhikarmika* ▪ **beginner**

དང་པོ་བའི་ས་ ▫ *dang po ba'i sa* ▪ **ground of beginner**

དང་པོ་སྐྱེར་བ་ ▫ *dang po sbyor ba* ▪ སྐྱེར་སྐྱེར་སྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *sbyor sbyard sbyord* ▪ **initial joining**

དང་པོ་བཞི་ ▫ *dang po bzhi* ▪ {PH} the first four

དང་པོ་ལ་གཉིས་དེ་ ▫ *dang po la gnyis te* ▪ **with respect to the first there are two [parts, divisions, etc]; {T} the first has two [parts]**

དང་པོ་གསུམ་ ▫ *dang po gsum* ▪ {PH} the first three

དང་པོའི་པའི་ས་ ▫ *dang po'i pa'i sa* ▪ {C} *ādhikarmika-bhūmi* ▪ **ground of a beginner**

དང་པོའི་ལས་ ▫ *dang po'i las* ▪ {C} *ādikarma* ▪ {C} beginner

དང་པོའི་ལས་ཅན་ ▫ *dang po'i las can* ▪ {C} *ādhikarmaka* ▪ {C} beginner

དང་པོའི་སངས་རྒྱས་ ▫ *dang po'i sangs rgyas* ▪ **original Buddha**

དང་པོར་ ▫ *dang por* ▪ **initially**{BJ 28.2}; **first; at the beginning**

དང་པོར་སྐྱེ་བ་ ▫ *dang por skye ba* ▪ {MSA} *ādya utpādaḥ* ▪

originally produced

- དང་པོ་འཇུག་པ་ ▫ *dang por 'jug pa* ▪ **initially enter**
- དང་པོ་སྐྱོར་བ་ ▫ *dang por sbyor ba* ▪ **initial involvement**
- དང་པོ་རེ་ཞིག་ ▫ *dang por re zhig* ▪ **at the beginning, first of all**
- དང་བ་ ▫ *dang ba* ▪ {MSA}prasanna; {MSA}prasāda; {C}dang bar 'gyur te = prasādhayati (=adho nayet) ▪ **clear; pure** ▫ {C}clears up
- དང་བ་ཉིད་ ▫ *dang ba nyid* ▪ {MSA}acchatā ▪ **purity; clarity**
- དང་བ་རབ་ ▫ *dang ba rab* ▪ {MSA}prasāda (suprasāda) ▪ **completely pure; completely clear**
- དང་བའི་དད་པ་ ▫ *dang ba'i dad pa* ▪ **faith of clear delight**
- དང་བའི་ཤུགས་ ▫ *dang ba'i shugs* ▪ {MSA}prasāda-vega ▪ **force of purity; force of clarity**
- དང་བར་འགྱུར་དེ་ ▫ *dang bar 'gyur te* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}prasādhayati (=adho nayeti) ▪ **clarify; purify** ▫ {C}clears up
- དང་བྲལ་ ▫ *dang bral* ▪ **free of; devoid of**
- དང་བྲལ་བ་ ▫ *dang bral ba* ▪ {C}apagata; {C}vigata; {C}vigatatva; {C}vimukta ▪ **free of; devoid of** ▫ {C}all gone; vanished; separated; freed from; emancipated; free from; freed; separated; has departed
- དང་བྲལ་བ་གྱུར་བ་ ▫ *dang bral ba gyur pa* ▪ {C}apagata; {C}vimukta ▪ **free of; devoid of** ▫ {C}all gone; vanished; separated; freed from; emancipation
- དང་བྲལ་བར་ ▫ *dang bral bar* ▪ {C}avagama ▪ **free of; devoid of** ▫ {C}absence
- དང་སྐྱེགས་ནས་ ▫ *dang sbrags nas* ▪ **in conjunction with; together with**
- དང་ཚུང་ལྷན་ ▫ *dang tshung ldan* ▪ **accompanies**
- དང་ལེན་ ▫ *dang len* ▪ {MSA}adhivāsa ▪ **to voluntarily assume**
- དང་སེམས་དང་ལྷན་པ་ ▫ *dang sems dang ldan pa* ▪ {MSA}

prasanna-citta ▪ **pure mind; clear mind**

- དང་ལྷན་ཅིག་ཚོད་པར་བྱའོ་ ▫ *dang lhan cig rtsod par bya'o* ▪ {C}sārdham veditavyam ▪ {C}put on
- དང་ལྷན་ཅིག་མཚུངས་པར་བྱ་བར་ ▫ *dang lhan cig mtshungs par bya bar* ▪ {C}(sārdham) samīkaroti ▪ {C}considers equal to
- དང་ལྷན་ཅིག་མཚུངས་པར་བྱ་བར་ ▫ *dang lhan cig mtshungs par bya bar* ▪ {C}sārdham samīkaroti ▪ {C}consider equal to
- དྲང་ཆ་ ▫ *dwang cha* ▪ **factor of subjective clarity**
- དྲང་བའི་དད་པ། དང་བའི་དད་པ་ ▫ *dwang ba'i dad pa; dang ba'i dad pa* ▪ *prasādaśraddhā ▪ **faith of clarity**
- དངས་པ་ ▫ *dangs pa* ▪ {MSA}prasādita ▪ **clear; pure**
- དངས་པ་ཉིད་ ▫ *dangs pa nyid* ▪ {MSA}acchatā ▪ **clarity; purity**
- དྲངས་ ▫ *dwangs* ▪ {LCh}prasanna ▪ **clear; pure; sparkling**
- དྲངས་ཆ་ ▫ *dwangs cha* ▪ **factor of subjective clarity**
- དྲངས་མ་ ▫ *dwangs ma* ▪ (1) main; (2) clear
- དད་རྟེན་ ▫ *dad rten* ▪ {PH}relics
- དད་སྦྱོབས་ ▫ *dad stobs* ▪ {PH}great faith
- དད་ཐོབ་ ▫ *dad thob* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལ་ས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}śraddhā-prāpta ▪ {C}one who has attained faith
- དད་དང་འདུན་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *dad dang 'dun la brten pa* ▪ {MSA}śraddhā-cchanda-pratiṣṭhita ▪ **depend upon faith and aspiration**
- དད་ལྷན་ ▫ *dad ldan* ▪ {MSA}śraddha ▪ **having faith; faithful**
- དད་པ་ ▫ *dad pa* ▪ {C,MSA,MV}śraddha; {MSA}śraddadhāna; {MSA,MV}śraddhā; {C}śraddadhānatā; {C,MSA}prasāda {C} (=abhisampratyaya-darśanād abhivardhamāna-śraddaḥ = buddha-dharma-saṃgha-āśayaḥ = guṇavattva-darśanād bhakti-viśeṣaḥ); {MSA}

bhakti; {MSA}ruci; {C}astitvena-abhisampr ▪
faith; devotion ▫ {C}serenity; serene faith; serene
 confidence; serene belief; trust; confidence; faithful
 acceptance

དད་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *dad pa skyed par byed pa* ▪ བསྐྱེད་
 སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}
śraddhāyās ... avaropañāt (or: avaropāṇa) ▪
produce faith

དད་པ་བསྐྱེད་ནས་ ▫ *dad pa bskyed nas* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་
 སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}prasādam
janayitvā ▪ **having produced faith**

དད་པ་ཅན་ ▫ *dad pa can* ▪ {PH}faithful ▫ དད་པ་ཅན་
 འགའ་ཞིག་གིས་གཞུང་ཚ་ཚང་འཛིན་ཞིག་གུ་ཅི་ཅས་བརྒྱས། ▫ *dad*
pa can 'ga' zhig gis gzhung cha tshang re re'i nas
zhog gu re tsam brkus; ▫ Some of the faithful have
 even stolen a few pages from each complete text. ▫
 {GCG} p.17

དད་པ་ཐོབ་པ་ ▫ *dad pa thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོག་པ་ ▫
thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}prasāda-lābha
 ▪ **obtain faith**

དད་པ་དག་ ▫ *dad pa dag* ▪ {C}śrāddha ▪ **pure faith;**
faithful ▫ {C}full of faith; believing

དད་པ་དང་དགའ་བ་དང་སྤོང་བ་ ▫ *dad pa dang dga' ba*
dang blo'i rgyu ▪ {MSA}bhakti-tuṣṭi-buddhi-hetutva
 ▪ **cause of faith, happiness, and knowledge**

དད་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *dad pa dang ldan pa* ▪ {C}śrāddha ▪
having faith; faithful ▫ {C}full of faith; believing

དད་པ་མང་བ་ ▫ *dad pa mang ba* ▪ śraddha-bahula ▪
much faith

དད་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *dad pa yid la byed pa* ▪ {MSA}
ruci-manaskāra ▪ **mental contemplation of faith**

དད་པ་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པ་ ▫ *dad pa yongs su smin pa* ▪
 {MSA}prasāda-paripāka ▪ **thoroughly mature**
faith

དད་པ་ལ་སོགས་པ་དག་གི་བཤེན་སྲིད་སྲིད་སྲིད་སྲིད་ ▫ *dad pa la*
sogs pa dge ba'i chos su snang ba ▪ སྲིད་སྲིད་སྲིད་སྲིད་
 ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}śraddhādi-
kuśala-dharmābhāsa ▪ **appear as virtuous**
qualities, faith and so forth

དད་པ་ལ་སོགས་པ་བཤེན་སྲིད་སྲིད་སྲིད་སྲིད་ ▫ *dad pa la sogs pa'i rnam pa*
 ▪ {MSA}śraddhādy-ākāra ▪ **aspects of faith and so**
forth

དད་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་ས་ལ་ ▫ *dad pa'i rjes su 'brang*
ba'i sa la ▪ {C}śraddhā-anusāri-bhūmi ▪ {C}
 ground/stage of a Faith-follower

དད་པའི་དབང་པོ་ ▫ *dad pa'i dbang po* ▪ {MSA}
śraddhendriya ▪ **faculty of faith**

དད་པའི་ས་ ▫ *dad pa'i sa* ▪ śraddha-bhūmi ▪ **ground of**
faith

དད་པར་ ▫ *dad par* ▪ {C}śrāddha ▪ **faithful** ▫ {C}full of
 faith; believing

དད་པར་གྱིས་ ▫ *dad par gyis* ▪ {C}śraddadhata ▪ {C}do
 you have faith!

དད་པར་གྱུར་བ་ ▫ *dad par gyur pa* ▪ {MV}śraddadhāna ▪
have faith

དད་པར་འགྱུར་ ▫ *dad par 'gyur* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་
 ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {MSA}(pra √sad):
prasādati ▪ **have faith**

དད་པར་མིན་པར་ ▫ *dad par med par* ▪ {C}aśrāddha ▪
non-faith; unfaithful ▫ {C}non-believing

དད་མ་ཡིན་ ▫ *dad ma yin* ▪ {C}asakta; aśrāddha ▪ **non-**
faith; unfaithful ▫ {C}unattached; non-attached

དམ་ ▫ *dam* ▪ *vā* ▪ (1) or; and; question particle; (2)
 tight; firm; excellent; holy; (3) promise ▫ {PH}
 excellent; holy; promise; vow

དམ་ཅན་ ▫ *dam can* ▪ [promise-having]; name of a
 deity who has promised to defend Buddhism

དམ་བཅའ་ ▫ *dam bca'* ▪ {LCh}pratijñā ▪ **thesis; promise**

དམ་བཅའ་རྒྱལ་ས་ ▫ *dam bca' rnal ma* ▪ {PH}genuine
 thesis

དམ་བཅའ་བ་ ▫ *dam bca' ba* ▪ {MV,MSA}pratijñā ▪ **thesis;**
promise; Defender

དམ་བཅའ་བའི་ཁྲི་ ▫ *dam bca' ba'i blo* ▪ **awareness which**
promises

དམ་བཅའ་ཅམ་ ◻ *dam bca' tsaṃ* ▪ mere thesis {LG 30.5}
 ◻ {PH}mere thesis ◻ ལྷོ་བྱེད་མེད་པའི་དམ་བཅའ་ཅམ་དུ་ཟད།
 ◻ [Your argument] is exhausted as a mere thesis that lacks a proof. ◻ {LG 30.4}

དམ་བཅས་ ◻ *dam bcas* ▪ {C}pratiññā ▪ thesis; promise ◻
 {C}pledge

དམ་བཅས་པ་ ◻ *dam bcas pa* ▪ {MSA}pratiññatva ▪ thesis;
 promise

དམ་ཚེས་ ◻ *dam chos* ▪ {LCh,C,MSA}sad-dharma ▪ the
 excellent doctrine; Buddhism

དམ་ཚེས་བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ ◻ *dam chos bsgrub par bya ba* ▪
 བསྐྱབ་ལྷོ་བྱེད་པར་བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪
 {MSA}saddharma-pratipatti ▪ follow the excellent
 doctrine

དམ་ཚེས་ཆེར་གཟུང་ ◻ *dam chos cher gzung* ▪ གཟུང་འཛིན་
 བཟུང་བཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}sad-
 dharma-mahā-parigraha ▪ apprehend the excellent
 doctrine as great

དམ་ཚེས་ཡུན་རིང་གནས་པ་ ◻ *dam chos yun ring gnas pa*
 ▪ {MSA}sad-dharmasya sthitir dīrghā ▪ abide in the
 excellent doctrine for a long time

དམ་ཚེས་ལེགས་གཞག་པ་ ◻ *dam chos legs gzhaḡ pa* ▪
 {MSA}sudharma-suyavastha ▪ well established in
 the excellent doctrine

དམ་པ་ ◻ *dam pa* ▪ {LCh,C}vara; {C}pravara; {C}
 uttama; {LCh,C,MSA,MV}parama; {MSA}para;
 {MSA}paramata; {C}agra; {C}śreṣṭha; {C}sat;
 {C}sāra (=pradhāna); {C}pradhāna ▪ excellent;
 ultimate; highest ◻ {C}highest; best; supreme;
 unsurpassed; utmost; finest; very fine; excellent;
 highly; exceedingly; completely; foremost; most;
 farthest; most excellent; top; beginning; boon;
 choicest; supreme; a person of authority core;
 substance; of substantial excell

དམ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ ◻ *dam pa ma yin pa'i chos* ▪ *asat-*
dharma ▪ false doctrine

དམ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཚེས་ཡིང་ས་སྲུ་འཛིན་པ་ ◻ *dam pa ma*
yin pa'i chos yongs su 'dzin pa ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་
 ཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}asaddharma-

parigrāha ▪ apprehend what is not the excellent
 doctrine ◻ {C}takes hold of what is not true
 Dharma

དམ་པ་མིན་ ◻ *dam pa min* ▪ {PH}inappropriate;
 unseemly

དམ་པ་ཡིན་པ་ ◻ *dam pa yin pa* ▪ {C}paramatva ▪
 excellence ◻ {C}supreme

དམ་པ་ཡིན་པ་ ◻ *dam pa yin pa* ▪ {C}paramatva ▪ {PH}
 being excellence

དམ་པའི་ཚེས་ ◻ *dam pa'i chos* ▪ {C,MSA,N}saddharma;
sat-dharma ▪ excellent doctrine{N}; true doctrine

དམ་པའི་ཚེས་ཀྱང་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་འགྲུང་ ◻ *dam pa'i*
chos kyang yun ring du gnas par 'gyur ▪ {MSA}cira-
sthitiko bhavati (sad-dharma's ca-) ▪ abide also in
 the excellent doctrine for a long time

དམ་པའི་ཚེས་འཛིན་པའི་དུས་ཀྱི་ཚེ་ ◻ *dam pa'i chos 'jig*
pa'i dus kyi tshé ▪ {C}saddharmasya-antardhāna-
kāla-samaya ▪ the time of the disintegration of
 the excellent doctrine ◻ {C}the period when true
 Dharma disappears

དམ་པའི་ཚེས་དྲན་པ་ཉེ་བར་གཞག་པ་ ◻ *dam pa'i chos*
dran pa nye bar gzhaḡ pa ▪ {PH}Application of
 Mindfulness of the True Dharma [Sūtra]

དམ་པའི་ཚེས་མ་ཡིན་པ་ཡིང་ས་སྲུ་འཛིན་པ་ ◻ *dam pa'i*
chos ma yin pa yongs su 'dzin pa ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་
 ཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}asaddharma-
parigrāhaka ▪ apprehend what is not the excellent
 doctrine ◻ {C}one who upholds what is not true
 Dharma

དམ་པའི་ཚེས་འཛིན་པ་ ◻ *dam pa'i chos 'dzin pa* ▪ གཟུང་
 འཛིན་བཟུང་བཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
sad-dharmasya dhāraṇa(m) ▪ apprehend what is
 not the excellent doctrine

དམ་པའི་ཚེས་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་བྱ་བ་ ◻ *dam pa'i chos*
yun ring du gnas par bya ba ▪ {C}(saddharma)
cira-sthiti-hetor ▪ make the excellent doctrine
 abide for a long time ◻ {C}so that it may last long

དམ་པའི་དོན་ ◻ *dam pa'i don* ▪ {C,MSA,MV}parama-
artha; paramasyārtha ▪ object of the highest

[wisdom]; object of the ultimate; ultimate truth;
ultimate object ▫ {C}highest truth; other truth

དམ་པའི་དོན་དུ་ ▫ *dam pa'i don du* ▪ {C}paramārthena ▪
as the ultimate; in terms of the ultimate truth;
ultimately ▫ {C}from the standpoint of highest
truth; in ultimate reality

དམ་པའི་དོན་དུ་ཡོད་ ▫ *dam pa'i don du yod* ▪ exists
ultimately

དམ་པའི་དོན་ནི་གྲུབ་པ་ ▫ *dam pa'i don ni grub pa* ▪ རྒྱུབ་
འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub
grubs ▪ {MSA}niṣpanna-paramārtha ▪ establish the
ultimate truth

དམ་པའི་ལེགས་བཤད་ ▫ *dam pa'i legs bshad* ▪ {PH}
good explanations of excellent [beings]

དམ་པར་སྐྱུ་བ་ ▫ *dam par sgrub pa* ▪ བསྐྱུ་བ་སྐྱུ་བ་བསྐྱུ་བས་
སྐྱུ་བས། ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MV}paramā
pratipattiḥ ▪ establish as ultimate; ultimately
established

དམ་པོ་ ▫ *dam po* ▪ {MSA}gāḍha ▪ tight; firm

དམ་པོར་བྱེད་པར་ ▫ *dam por byed par* ▪ {C}gāḍhī-karoti ▪
{C}tighten

དམ་སྦྱིང་ངེ་བ་ ▫ *dam sbring nge ba* ▪ tightly; tenaciously

དམ་སྦྱིང་སྦྱིང་ ▫ *dam sbring sbring* ▪ tightly; tenaciously

དམ་ཚིག་ ▫ *dam tshig* ▪ {LCh,C}samaya ▪ [promise-
word]; promise; pledge; vow ▫ {PH}commitment;
pledge ▫ དམ་ཚིག་སྦྱོར་བ་གཉིས་ངོ་བོ་གཅིག་ཚིག་པ་ཐ་དད་ ▫
dam tshig sdom pa gnyis ngo bo gcig ldog pa tha
dad ▫ the two, promise and vow, are one entity and
different isolates

དམ་ཚིག་གི་ཕྱག་གྲུ་ ▫ *dam tshig gi phyag rgya* ▪ {LCh}
samaya-mudrā ▪ pledge seal

དམ་ཚིག་སྦྱོལ་མ་ ▫ *dam tshig sgröl ma* ▪ {PH}Samaya
Tara

དམ་ཚིག་ཅན་ ▫ *dam tshig can* ▪ [promise-word-
having]; one who has a promise ▫ {PH}holder of
commitments

དམ་ཚིག་རྣམ་དག་པ་ ▫ *dam tshig rnam dag pa* ▪ {PH}

pure commitments

དམ་ཚིག་པ་ ▫ *dam tshig pa* ▪ samaya-sattva ▪
[promise-word-having]; pledge being; one
who has a promise (e.g. a tantric practitioner);
pledge-being; symbolic being ▫ {PH}holder of
commitments [e.g. a tantric practitioner]

དམ་ཚིག་དཔལ་ ▫ *dam tshig dpa* ▪ {PH}samayasattva

དམ་ཚིག་ཕྱག་གྲུ་ ▫ *dam tshig phyag rgya* ▪ {PH}
commitment-seal

དམ་ཚིག་སེམས་དཔལ་ ▫ *dam tshig sems dpa* ▪ {PH}
samayasattva; commitment-being

དམ་ཚིག་སྦྱོབ་དཔོན་ ▫ *dam tshig slob dpon* ▪ {PH}
commitment-master

དམ་སྦྱི་ ▫ *dam sri* ▪ gnome spirit

པདྨ་འི་ངང་ཚུལ་ ▫ *pad ma'i ngang tshul* ▪ {PH}[The
one who is] the nature of the Lotus [epith. of
Kamalaśīla]

དར་ ▫ *dar* ▪ དས། དས། དད། དད། ▫ *dar/ dar/ dard/ dard/* ▪
spread; disseminate ▫ {PH}silk

དར་གྱི་ན་བཟའ་ ▫ *dar gyi na bza'* ▪ {PH}silk clothing

དར་གྱིས་སྦྱིང་ ▫ *dar rgyas gling* ▪ Dar-gyay-ling

དར་བ་ ▫ *dar ba* ▪ {MSA}vardhamāna; {MSA}vrddhi ▪
spread; dissemination ▫ {PH}whole plant

དར་དབྱངས་ ▫ *dar dbyangs* ▪ silk-ribbon {VM}

དར་ཡོལ་ ▫ *dar yol* ▪ {PH}adulthood

དལ་ ▫ *dal* ▪ kṣaṇa ▪ leisure

དལ་གྱིས་འབབ་ ▫ *dal gyis 'bab* ▪ {BCA}mandākinī ▪
{PH}Mandākinī [Lake]

དལ་འབྱོལ་གྱུ་ན་ ▫ *dal 'gro'i rgyun* ▪ [gently-going-
continuum]; river

དལ་བརྒྱད་འབྱོར་བཅུ་ ▫ *dal brgyad 'byor bcu* ▪ {PH}eight
leisures and ten fortunes

དལ་བ་ ▫ *dal ba* ▪ {LCh,C,MSA}kṣaṇa; {MSA}śīthila
▪ leisure ▫ {C}moment; instant; rebirth at an

auspicious moment

དལ་བ་ཚུད་གསོན་པ་དག་མཐོང་ནས་ ▫ *dal ba chud gson pa dag mthong nas* ▪ {C}*kṣaṇāṃś ca virāgayataḥ paśyati* ▪ {C}he sees that they have again lost the fortunate rebirth

དལ་བ་ལ་སྤྲིང་བོ་ལེན་འདོད་ ▫ *dal ba la snying po len 'dod* ▪ **the wish to extract the essence with respect to leisure**{MSI 514}

དལ་བར་སྐྱེ་བ་ ▫ *dal bar skye ba* ▪ {MSA}*kṣaṇopapatti* ▪ **produce leisure; produce in a moment**

དལ་བུས་ ▫ *dal bus* ▪ **gently; quietly; gradually**

དལ་འབྲོར་ ▫ *dal 'byor* ▪ {LCh}*kṣaṇa-sampad*; *kṣaṇasampad* ▪ **leisure and fortune**

དལ་འབྲོར་གྱི་སྐོར་རྣམས་བསྐྱོན་ ▫ *dal 'byor gyi skor rnamsgom* ▪ *བསྐྱོན་སྐྱོན་བསྐྱོན་སྐྱོན་སྐྱོན་* ▪ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **meditate on the topics of leisure and fortune**

དལ་འབྲོར་བཅོ་བརྒྱད་ ▫ *dal 'byor bco brgyad* ▪ {PH}eighteen leisures and fortunes

དལ་འབྲོར་རྟེན་ ▫ *dal 'byor rten* ▪ {PH}leisure and fortune

དལ་ཡམས་ ▫ *dal yams* ▪ {PH}plague; epidemic

དིག་པ་ ▫ *dig pa* ▪ {C}*lolla* ▪ {C}tremulous

དུ་ ▫ *du* ▪ {C}*kati* ▪ **accusative, adverbial accusative, dative, and locative particle: to; in; as; -ly; at; many; plural** ▫ {C}how many?; some; several

དུཤ་མེད་པ་ ▫ *duḥ kha med pa* ▪ {PH}one who is without suffering

དུ་གཅིག་ཅིག་ ▫ *du gcig cig* ▪ **at a certain time**

དུ་ལྷན་ལ་ལ་ ▫ *du ldan la la* ▪ **on a smoky pass**{LSR 6b}

དུ་བ་ ▫ *du ba* ▪ {MV,MSA}*dhūma* ▪ **smoke**

དུ་བ་སྐྱོན་ལང་བོ་ ▫ *du ba sngon long po* ▪ **blue rising smoke**

དུ་བའི་དངོས་སྐྱེ་ ▫ *du ba'i dngos rgyu* ▪ **direct cause of smoke** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། དུ་བའི་དངོས་སྐྱེ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *mtshan nyid/ du ba'i dngos su skyed byed/* ▫

Definition: direct producer of smoke

དུ་བའི་དངོས་སྐྱེ་སྐྱེད་བྱེད་ ▫ *du ba'i dngos su skyed byed* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▪ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **direct producer of smoke**

དུ་བྱེད་དེ་དག་ནི་སྐྱེ་མ་ལྟ་བུ་ ▫ *du byed de dag ni sgyu ma lta bu* ▪ {MSA}*māyopamās te ... saṃskārāḥ* ▪ **those compositional phenomenon are like an illusion**

དུ་མ་ ▫ *du ma* ▪ {C,MSA}*aneka*; {MV}*anekatva*; {MSA}*naika*; {MSA}*vibhavat*; {C}*vicitra*; *an-ekam* ▪ **manifold; many; plural; plurality; multitude** ▫ {C}absence of oneness; manifold; brilliant and multi-colored (meru); various; well-colored; brilliant

དུ་མ་ཚུད་པ་ ▫ *du ma chud pa* ▪ {C}*nirmukta* ▪ {C}sundered from; freed; outside

དུ་མ་ཉིད་ ▫ *du ma nyid* ▪ {C,MV}*anekatva* ▪ **plurality; manifoldness** ▫ {C}absence of oneness

དུ་མ་ཉིད་པ་ ▫ *du ma nyid pa* ▪ {C}*naikatā (=anekatā?)* ▪ {C}non-manifoldness

དུ་མ་ཉིད་མ་ཡིན་པ་ ▫ *du ma nyid ma yin pa* ▪ {MSA}*aprthaktva* ▪ **non-manifoldness; non-plurality**

དུ་མ་ཞིག་ ▫ *du ma zhig* ▪ **many; plural** ▫ {PH}many; manifold ▫ སེམས་ཅན་ཡང་དུ་མ་ཞིག་ལ་བདེ་བར་འགྲུང་ ▫ There is also happiness for many sentient beings.

དུ་མ་རོ་གཅིག་པ་ ▫ *du ma ro gcig pa* ▪ **many-one**

དུ་མ་འདྲོ་བོ་ ▫ *du ma'i ngo bo* ▪ {C}*aneka-rūpa* ▪ **many entities** ▫ {C}in great variety; different in form; one of the many

དུ་ཞིག་ ▫ *du zhig* ▪ {C}*katividha* ▪ **many; plural** ▫ {C}how many kinds?

དུག་ ▫ *dug* ▪ {C,MSA}*viṣa* ▪ **poison**

དུག་ཐམས་ཅད་རབ་དུ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ ▫ *dug thams cad rab tu zhi bar byed pa* ▪ {C}*praśamanī* ▪ **completely pacify all poisons** ▫ {C}cure

དུག་དང་འབྲེས་པ་ ▫ *dug dang 'dres pa* ▪ འབྲེས། འབྲེ་འབྲེས། འབྲེ་འབྲེས་འབྲེས་ ▫ *'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres* ▪ {MSA}*viṣākrānta* ▪ **mixed with poison**

དུག་མེད་པ་ ◻ *dug med pa* ▪ {C}nirviṣa
 (=apagatopalambha-viṣayatvān) ▪ {C}non-
 poisonous
དུང་ ◻ *dung* ▪ {LCh,C}śaṃkha ▪ **conch-shell; shell**
དུང་དཀར་སེར་པོར་སྐྱང་བའི་དབང་ཤེས་ ◻ *dung dkar ser*
por snang ba'i dbang shes ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ◻ *snang*
snang snang snang ▪ **sense consciousness to which**
a white conch appears as yellow
དུང་གི་དཀར་པོ་ ◻ *dung gi dkar po* ▪ śaṃkha-śukla ▪ **white**
conch shell
དུད་ཁུང་ ◻ *dud khung* ▪ {PH}chimney
དུད་འགྲོ་ ◻ *dud 'gro* ▪ {LCh,MSA}tiryak; tiryāñc ▪ **[bent-
 go]; animal** ◻
 DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ རྩིང་ན་གནས་པ་༢ ཁ་འཁོར་བ་ ◻ *dbye ba/*
1 bying na gnas pa/ 2 kha 'thor ba/ ◻ Divisions: (1)
 abiding in lethargy (?); (2) (?)
དུད་འགྲོ་ཁ་འཁོར་བ་ ◻ *dud 'gro kha 'thor ba* ▪ **animals**
scattered [about the surface]
དུད་འགྲོ་བྱིང་ན་གནས་པ་ ◻ *dud 'gro bying na gnas pa* ▪
animals living in the depths
དུད་འགྲོའི་འགྲོ་བ་ ◻ *dud 'gro'i 'gro ba* ▪ {C}tīrya-gati ▪
 {C}rebirth as an animal
དུད་འགྲོའི་འཛིན་རྟེན་ ◻ *dud 'gro'i 'jig rten* ▪ {C}tīrya-loka
 ▪ {C}world of animals
དུད་འགྲོའི་རྟེན་ཅན་གྱི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ ◻ *dud 'gro'i rten can gyi*
so so'i skye bo ▪ **ordinary beings having the basis**
of animals; common being having the basis of an
animal
དུབ་པ་ ◻ *dub pa* ▪ དུབ་བས་འདུབ། དུབ་བས་འདུབས། དུབ། དུབ་
 བས་དུབས། ◻ *dub bam 'dub/ dub bam 'dubs/ dub/ dub*
bam dubs/ ▪ {C}kḥidyati; {MSA}klamatha ▪ **fatigue;**
to be fatigued; be tired ◻ {C}feel exhausted
དུབ་པ་མེད་པ་ ◻ *dub pa med pa* ▪ {MSA}akilāsikatva ▪
not fatigued; not tired
དུམ་བུ་ ◻ *dum bu* ▪ {Das}khaṇḍa ▪ **section [of a text]**
དུམ་བུ་དུམ་བུ་ ◻ *dum bu dum bu* ▪ {PH}sections; pieces

དུའང་ ◻ *du'ang* ▪ {TN}samāsata ▪ **briefly**
དུར་ཁྲོད་ ◻ *dur khrod* ▪ {C}śmāsāna ▪ {C}burial ground
དུར་ཁྲོད་ཀྱི་མེ་ ◻ *dur khrod kyi me* ▪ {PU} śmaśānāgni ▪
 {PH}charnal (śmaśāna) fire
དུར་ཁྲོད་ཀྱི་རས་ ◻ *dur khrod kyi ras* ▪ {PH}charnel
 ground cloth
དུར་ཁྲོད་པ་ ◻ *dur khrod pa* ▪ {C}śmaśānika ▪ {PH}one
 who lives in a charnal ground ◻ {C}one who lives
 in cemeteries
དུར་འཁྲོད་ ◻ *dur 'khrod* ▪ {PH}charnal ground; sky burial
 site
དུལ་བ་ ◻ *dul ba* ▪ དུལ། དུལ། དུལ། དུལ། ◻ *dul/ dul/ duld/*
duld/ ▪ {MSA,C}dama; {C,MSA}dānta; {C}damana;
 {C}damayti; {C}dāntatā; {MSA}vinīta ▪ **discipline;**
tamed ◻ {C}completely tamed; self-discipline;
 tames
དུལ་བ་བྱེད་པ་ ◻ *dul ba byed pa* ▪ **damana** ▪ **disciplining**
དུལ་བའི་གནས་སུ་ ◻ *dul ba'i gnas su* ▪ {C}damatha ▪ {C}
 taming
དུལ་བའི་སེམས་ ◻ *dul ba'i sems* ▪ {C}dānta-cittatā ▪
disciplined mind ◻ {C}a mind completely tamed
དུལ་བའི་ལྷ་ ◻ *dul ba'i lha* ▪ vinītadeva ▪ **Vinītadeva**
[p.n.]
དུལ་བར་གྱུར་ནས་ ◻ *dul bar gyur nas* ▪ {C}saṃsarati ▪
having disciplined; taming ◻ {C}wander about (in
 birth-and-death)
དུལ་བར་བྱའོ་ ◻ *dul bar bya'o* ▪ {C}damayati ▪ **you should**
discipline ◻ {C}tames
དུལ་བར་བྱེད་པ་ ◻ *dul bar byed pa* ▪ **damana** ▪
disciplining
དུས་ ◻ *dus* ▪ {C,MSA,MV}kāla; {C}kāli; {C}adhvan;
 {MV}adhva; {MV}avasthā; {MSA}samaya ▪ **time;**
occasion ◻ {C}period (of time)
དུས་ཀུན་ ◻ *dus kun* ▪ {MSA}sarva-kāla ▪ **all times**
དུས་ཀུན་དུ་ ◻ *dus kun tu* ▪ {MSA}sarva-samaya(m) ▪ **in**

all times{BJ 23.4}

དུས་ཀུན་དུ་རྟག་པ་ ▫ *dus kun tu rtag pa* ▪ **permanent in all times**{BJ 23.4}

དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ ▫ *dus kyi 'khor lo* ▪ {PH}Kālacakra; Kālacakra [Tantra]

དུས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ ▫ *dus kyi rgud pa* ▪ {PH}Unfortunate Era

དུས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ ▫ *dus kyi sgo nas* ▪ {MSA}kālata ▪ **from the viewpoint of time**

དུས་ཀྱི་ནམ་པ་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་བདེ་བ་ ▫ *dus kyi nram pa kun tu 'gro ba'i bde ba* ▪ **happiness present in all forms of time**

དུས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས་ ▫ *dus kyi bye brag gis* ▪ {MSA}kālabhedena ▪ **by divisions of time**

དུས་ཀྱིས་དཔག་དུ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *dus kyis dpag tu med pa nyid* ▪ {MSA}kālaprameyatā ▪ **immeasurability of time**

དུས་ཀྱིས་བྲས་པ་ ▫ *dus kyis byas pa* ▪ {MSA}kāla-kṛta ▪ **made by time**

དུས་འཁོར་ ▫ *dus 'khor* ▪ kālacakra [tantra] ▪ **Wheel of Time**

དུས་ངང་པོ་ ▫ *dus ngang po* ▪ {C}duṣkāla ▪ **bad time** ▫ {C}unlucky time

དུས་ངེས་པ་ ▫ *dus nges pa* ▪ kālaniyata ▪ {GD:123} determinate temporal position

དུས་སྐྱེ་བྱིད་ལྷུང་བའི་རྒྱུན་ ▫ *dus snga phyi'i phung po'i rgyun* ▪ **continuum of the aggregates over time**

དུས་གཅིག་དུ་ ▫ *dus gcig tu* ▪ **simultaneous; at one time**

དུས་ཚོགས་ ▫ *dus chogs* ▪ {C}ṛtu ▪ {C}right time; true time

དུས་རྗེ་ལྷ་བ་བཞིན་དུ་ ▫ *dus ji lta ba bzhin du* ▪ **proper time**

དུས་རྗེ་སྤྱིད་དུ་ ▫ *dus ji srid du* ▪ {MSA}kiyantam kālam ▪ **at what time?**

དུས་རྗེ་སྤྱིད་པ་ ▫ *dus ji srid pa* ▪ {MSA}yāvantaṃ kālam ▪ **at what time?**

དུས་མཉམ་དུ་ ▫ *dus mnyam du* ▪ {MSA}sama-kālam ▪ **simultaneously**{LG 30.2}; **simultaneous with; at the same time**

དུས་མཉམ་དུ་སྐྱེ་བ་ ▫ *dus mnyam du skye ba* ▪ **produced simultaneously**{LG 30.2}

དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བ་ ▫ *dus mnyam du byung ba* ▪ རྟུང་ རྟུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA} tulya-kāla-pravṛtti ▪ **arise simultaneously**

དུས་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *dus mnyam pa nyid* ▪ {MV}sama-kālatva ▪ **simultaneous**

དུས་བདབས་ ▫ *dus btabs* ▪ {C}saṃketa ▪ {C}expression; date; agreed symbol; conventional symbol; verbal expression

དུས་རྟག་དུ་ ▫ *dus rtag tu* ▪ {C}nitya-kālam ▪ **permanently** ▫ {C}invariably; constantly

དུས་བརྟན་པའི་རྟག་པ་ ▫ *dus brtan pa'i rtag pa* ▪ **permanent phenomenon which is stable in time**

དུས་བརྟན་པའི་རྟག་པ་ ▫ *dus brten pa'i rtag pa* ▪ **permanent phenomenon that abides all the time**

དུས་ཐ་མར་ ▫ *dus tha mar* ▪ **at the final time** [i.e. when Buddha taught the sūtras of the third wheel of doctrine]{BJ 27.7}

དུས་ཐམས་ཅད་ ▫ *dus thams cad* ▪ {MSA}sarva-kāla ▪ **all times**

དུས་མཐའ་ ▫ *dus mtha'* ▪ **smallest unit of time**

དུས་མཐའ་སྐད་ཅིག་མ་ ▫ *dus mtha' skad cig ma* ▪ **smallest moment** ▫ {GD:281} infinitesimal moment

དུས་མཐའ་སྐད་ཅིག་མ་གྱུར་པའི་བྲས་པ་ ▫ *dus mtha'i skad cig ma gyur pa'i bum pa* ▪ **pot which is a smallest moment**

དུས་དང་པོར་ ▫ *dus dang por* ▪ **at the initial time** [i.e. when Buddha taught the Hīnayāna sūtras, which imply that everything is established by way of its own character]{BJ 27.6}

དུས་དུས་ ▫ *dus dus* ▪ kālena kālam ▪ **from time to time; occasionally**

དུས་དུས་སུ་ ▫ *dus dus su* ▪ {C}kālēna kālam ▪ **from time to time** ▫ {C}in due season and at regular times

དུས་ནམ་ཞིག་ན་ ▫ *dus nam zhig na* ▪ **after a while; after some time**

དུས་ནམ་ཡང་ ▫ *dus nam yang* ▪ **all the time**

དུས་ནམ་ཡང་མི་གཡོ་ ▫ *dus nam yang mi g.yo* ▪ **never more**

དུས་རྣམས་རྟེན་དུ་ ▫ *dus rnams rtag tu* ▪ {C}nitya-kālam; {C}sada-kāli ▪ **permanently** ▫ {C}invariably; constantly; for all time

དུས་དབག་དུ་མེད་པ་ ▫ *dus dpag tu med pa* ▪ {MSA}aparimita-kāla ▪ **immeasurable time**

དུས་དབག་དུ་ཡོད་པ་དང་དབག་དུ་མེད་པ་ ▫ *dus dpag tu yod pa dang dpag tu med pa* ▪ {MSA}parimitāparimita-kāla ▪ **measurable and immeasurable time**

དུས་ཕྱིས་ ▫ *dus phyis* ▪ {MSA}uttara-kālam ▪ **later time**

དུས་བར་པར་ ▫ *dus bar par* ▪ **at the middle time** [i.e. when Buddha taught the Perfection of Wisdom Sūtras] {BJ 27.7}

དུས་མ་འདྲེས་པ་ ▫ *dus ma 'dres pa* ▪ kālaniyata ▪ {GD:123} determinate temporal position

དུས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *dus ma yin pa* ▪ **untimely**

དུས་མིན་ ▫ *dus min* ▪ {C}kāluhīna ▪ {C}out of season

དུས་མེ་ ▫ *dus me* ▪ kalāgni ▪ **fire of time** {T}

དུས་ཚིགས་ ▫ *dus tshigs* ▪ saṃvatsara ▪ **year**

དུས་ཚིགས་བཅད་ནས་སྐོས་པ་ ▫ *dus tshigs bcad nas sgom pa* ▪ **meditate within delimiting time intervals**

དུས་ཚིགས་སུ་སྤྱད་པའི་ཕྱག་དར་ཁྲོད་པ་ ▫ *dus tshigs su spyad pa'i phyag dar khrod pa* ▪ **wearing clothes used for a period [such as for four months]**

དུས་གཞན་ ▫ *dus gzhan* ▪ {C}aparasmī-kāli; {MSA}kālāntara ▪ **other time** ▫ {C}at some time

དུས་གཞན་ན་ ▫ *dus gzhan na* ▪ {MSA}kālāntareṇa ▪ **at another time**

དུས་གཞན་ན་འགག་པ་ཉིད་ ▫ *dus gzhan na 'gag pa nyid* ▪ འགག་འགག་འགགས་འགགས་ ▫ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {MSA}kālāntara-nirodha ▪ **be stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted at another time**

དུས་གཞན་ན་སྤྱར་བ་ ▫ *dus gzhan na sbyar ba* ▪ སྤྱར་སྤྱར་སྤྱར་སྤྱར་ ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {MSA}kālāntara-prayojya ▪ **connected with another time**

དུས་གཞན་ཞིག་ན་ ▫ *dus gzhan zhig na* ▪ {C}aparasmī-kāli ▪ **at some other time** ▫ {C}at some time

དུས་གཞན་ལ་དགོངས་པ་ ▫ *dus gzhan la dgongs pa* ▪ {MSA}kālāntarābhīprāya ▪ **thinking of another time; in consideration of another time**

དུས་བཟང་པོ་ ▫ *dus bzang po* ▪ {C}sukāla ▪ **a good time; right time** ▫ {C}lucky time(s)

དུས་རབ་དུ་དབྱེ་བ་གང་མེད་པ་ ▫ *dus rab tu dbye ba grang med pa* ▪ {MSA}asaṃkhyeya-prabheda-kāla ▪ **countless divisions of time**

དུས་རིང་ ▫ *dus ring* ▪ {MSA}utkr̥ṣṭa-kālam ▪ **a long time**

དུས་རིང་དུ་ ▫ *dus ring du* ▪ {PH}for a long time

དུས་རེ་ཞིག་ ▫ *dus re zhig* ▪ {C}tāvat-kālikī ▪ **at some time** ▫ {C}only for a certain time

དུས་རེ་ཞིག་པ་ ▫ *dus re zhig pa* ▪ {MSA}tāvat-kālika ▪ **at some time**

དུས་ལ་མཁས་པ་ ▫ *dus la mkhas pa* ▪ {MV}adhva-kauśalya ▪ **wise with respect to time**

དུས་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་བ་ ▫ *dus la sogs pa'i dbye ba* ▪ {MSA}adhvādi-bheda ▪ **division of time and so forth**

དུས་ལ་འང་ཡི་ཤེས་མ་བསྐྱིབས་པ་ ▫ *dus la'ang ye shes ma bsgribs pa* ▪ {MSA}adhvany anāvṛtajñānāḥ ▪ **non-obstructed in terms of time or exalted wisdom**

དུས་ལས་ཡོལ་བ་ ▫ *dus las yol ba* ▪ **delay**

དུས་ཤེས་པ་ཉིད་ ▫ *dus shes pa nyid* ▪ {MSA}kāla-jñatā ▪ **cognition of time**

དུས་སུ་ ▫ *dus su* ▪ {MSA}kālēna kālam; {C}adhvan ▪ **from time to time; at [that] time** ▫ {C}period (of

time)

དུས་སུ་སྐྱོ་བ་ ▫ *duś su smra ba* ▪ {C}kāla-vāditva ▪ {C} speak in due season

དུས་གསུམ་ ▫ *duś gsum* ▪ {MV}adhva-traya; {C} tryadhva; {C}traikālika; {C}triyadhva; {MSA}loka-traya ▪ **the three times [past, future, and present]** ▫ {C}the three periods of time; what is in the three periods of time

དུས་གསུམ་གཏོགས་པ་ ▫ *duś gsum gtogs pa* ▪ {C} tryadhva-ga ▪ {C}belonging to the three periods of time

དུས་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་བཞུགས་པ་ ▫ *duś gsum du rnam par bzugs pa* ▪ {C}tryadhva-vyavasthita ▪ **abiding in the three times** ▫ {C}who appears in the three periods of time

དུས་གསུམ་ལས་ངེས་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *duś gsum las nges par grol ba* ▪ འགོལ་བསྐྱོལ་བྲོལ་གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▪ {C}tryadhva-vinirmukta ▪ **definitely released from the three times** ▫ {C}it lies outside the three periods of time

དེ་ ▫ *de* ▪ {C}tat; {MSA}tad eti; {C}tad ete ▪ **(1) that; (2) continuative particle indicating that there is more to come in the sentence, sometimes setting off appositives and usually indicating that there is another clause to the sentence; (3) past and present participial** ▫ {PH}[continuative syntactic particle] ▫ {C}comes; has arrived ཡོད་དེ། ▫ *yod de* ▫ [It] exists, hence ...

དེ་ཀུན་ ▫ *de kun* ▪ **all those**{BJ 68.4}

དེ་སྐད་ ▫ *de skad* ▪ **at these words**

དེ་ཁ་ ▫ *de kha* ▪ {PH}exactly that; that very same ▫ ལག་ཟག་དེ་ཁ་ང་ཡིན། ▫ That very same person was me. ▫ {Das}

དེ་ཁོ་ན་ ▫ *de kho na* ▪ {MSA,MV}tattva ▪ **reality; suchness**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ ▫ *de kho na nyid* ▪ {MSA}tattva; {MSA} satya; tathatā ▪ **[that-only-ness]; reality; suchness [i.e., emptiness]**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་དོན་ ▫ *de kho na nyid kyi don* ▪ {MSA}

tattvārtha ▪ **meaning of reality; object of reality**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་གསལ་གཅིག་ལ་ལྷགས་པའི་དྲིང་ངེ་འཛོན་ ▫ *de kho na nyid kyi phyogs gcig la zhugs pa'i ting nge 'dzin* ▪ ལུག་འཇུག་ལྷགས་ལྷགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **tattvārthaikadeśānu-praveśasamādhi** ▪ **meditative stabilization understanding suchness one-sidedly**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལྷོ་ ▫ *de kho na nyid kyi lha* ▪ **suchness deity**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཁོང་དུ་ཚུད་པ་ ▫ *de kho na nyid khong du chud pa* ▪ {MSA}tattvādhigama ▪ **understand reality**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རྫོགས་པའི་འབྲིང་པོ་ ▫ *de kho na nyid rtogs pa'i 'bring po* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **middling realizers of suchness [i.e. Solitary Realizers, whose realization is greater than that of Hearers, but inferior to that of Bodhisattvas]**{Lati}

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་སྟོན་པ་ ▫ *de kho na nyid ston pa* ▪ {MSA} tattva-darsikā ▪ **indicate reality; teach suchness**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དུ་གྲུབ་པ་ ▫ *de kho na nyid du grub pa* ▪ *tattva-siddhi* ▪ **established as [the object's own] suchness; existence as [its own] suchness**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *de kho na nyid ma mthong ba la brten pa* ▪ {MSA}adr̥ṣṭa-satyāśraya ▪ **depending on not seeing reality**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་བྱེད་/ དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *de kho na nyid yid byed / de kho na nyid yid la byed pa* ▪ **taking suchness to mind**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་རབ་དུ་རྫོགས་པ་ ▫ *de kho na nyid rab tu rtogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}prabuddha-tattva ▪ **realize reality; realize suchness**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་སྐྱོ་ས་ལྷ་བྱ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *de kho na nyid la sgyu ma lta bu yongs su tshol ba* ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/tshel btsal tshold* ▪ {MSA}tattve māyopama-paryeṣṭih ▪ **thoroughly investigate/examine/research reality as like an illusion**

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་ ▫ *de kho na nyid la 'jug* ▪ {MSA} tattvaṃ praviśati; tattvāvātāra ▪ **entry into**

suchness

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་འཇུག་པ་ ◻ *de kho na nyid la 'jug pa* ▪ {N} *tattvāvātāra* ▪ **entry into suchness**{N}

དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག་པ་ ◻ *de kho na nyid la rab tu zhugs pa* ▪ འཇུག་འཇུག་འཇུག་པ་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA} *tattve praviṣṭam* ▪ **entry into suchness**

དེ་ཁོ་ན་གཏན་ལ་དབབ་པ་ ◻ *de kho na gtan la dbab pa* ▪ དེ་ཁོ་ན་གཏན་ལ་དབབ། འབབས། གབ། གོབ། ◻ *de kho na gtan la dbab/ 'bebs/ phab/ phob/* ▪ {N} *tattva-viniścaya* ▪ **settling of suchness** {N}

དེ་ཁོ་ན་དང་བཅས་པའི་ ◻ *de kho na dang bcas pa'i* ▪ {C} *satattvena* ▪ {C} in its true reality

དེ་ཁོ་ན་འི་ལུ་ ◻ *de kho na'i le'u* ▪ བྱང་སའི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ཀྱི་ལུ་ ◻ *byang sa'i de kho na nyid kyi le'u* ▪ *tattvārthapaṭala* ▪ **Chapter on Suchness in Asaṅga's Grounds of Bodhisattvas** [which is the fifteenth section of his **Grounds of Yogic Practice** (*rnal 'byor spyod pa'i sa, yogācārabhūmi*)]

དེ་ཁོ་ན་ ◻ *de kho nar* ▪ **in reality**

དེ་གང་ ◻ *de gang* ▪ **what are ...?**{BJ 29.1}

དེ་བརྒྱུད་གཡོ་འགྲུལ་བྱས་ནས་ ◻ *de brgyad g.yo 'gul byas nas* ▪ **through vibrating 100** [worlds]

དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ ◻ *de ci'i phyir* ▪ **why is this?**{S}

དེ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན་ ◻ *de ci'i phyir zhe na* ▪ **why is this?**{S}

དེ་གཅིག་པུ་ ◻ *de gcig pu* ▪ {C} *ekākina* ▪ {C} some

དེ་ཉིད་ ◻ *de nyid* ▪ {C;MSA} *tattva*; {MSA} *satattva* ▪ {PH} reality; suchness

དེ་ཉིད་ ◻ *de nyid* ▪ {PH} principle ◻ དེ་ཉིད་བཅུ་ ◻ ten principles ◻ {AGP} v.8a

དེ་ཉིད་ ◻ *de nyid* ▪ {PH} that very [thing]; just that itself

དེ་ཉིད་གོང་མ་ ◻ *de nyid gong ma* ▪ **the previous "just those"**

དེ་ཉིད་མཚོན་ ◻ *de nyid mchog* ▪ {MSA} *satattva* ▪ **highest reality**

དེ་ཉིད་དང་གཞན་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ◻ *de nyid dang gzhan las rnam par grol ba* ▪ འགྲོལ་བ་གྲོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ◻ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MV} *tattvānyatva-vinirmukta* ▪ **liberated from just that and from other**

དེ་ཉིད་དོན་ ◻ *de nyid don* ▪ {MSA} *tattvārtha* ▪ **meaning of reality; object of reality**

དེ་ཉིད་འདི་ཡིན་ནོ་ ◻ *de nyid 'di yin no* ▪ {MSA} *tad evedam* ▪ **just that is this**

དེ་ཉིད་བསྐྱུས་པ་ ◻ *de nyid bsdus pa* ▪ {PH} Compendium of the Suchness of All the Tathāgatas Tantra (*sarva-tathāgata-tattva-saṃgraha tantra*)

དེ་ཉིད་ཟབ་མོ་མཐོང་ ◻ *de nyid zab mo mthong* ▪ {MSA} *tattva-gambhīra-dṛṣṭi* ▪ **seeing the profound reality** {T}

དེ་ཉིད་བརྗང་རྟོགས་ ◻ *de nyid bzang rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་ རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA} *tattva-bodha* ▪ **understand reality well**

དེ་ཉིད་གསུམ་གྱི་བསམ་གཏན་ ◻ *de nyid gsum gyi bsam gtan* ▪ **concentration of the three principles; concentrations of the three principles** ◻ {PH} concentration of the three principles

དེ་ཉིད། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ ◻ *de nyid; de kho na nyid* ▪ དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ ◻ *de kho na nyid* ▪ {C,MSA} *tattva*; {MSA} *satattva*; *tathatā* ▪ **suchness; reality; principle** ◻ {C} just that; Thatness; truly real; 'thatness'; reality itself

དེ་ཉིད། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་ ◻ *de nyid; de kho na nyid* ▪ *tattva* ▪ **suchness**

དེ་གཉིས་གང་རླང་མ་ཡིན་པ་ ◻ *de gnyis gang rung ma yin pa* ▪ {PH} being neither of those two

དེ་གཉིས་གང་རླང་མ་ཡིན་པའི་ ◻ *de gnyis gang rung ma yin pa'i* ▪ **which is neither of those two**

དེ་གཉིས་ལས་ ◻ *de gnyis las* ▪ **from these two**

དེ་གཉིས་སུ་གངས་པ་ ◻ *de gnyis su grangs pa* ▪ {PH} enumeration as these two

དེ་སྣེད་ ◻ *de snyed* ▪ {C} *tāntaka* ▪ {C} snare

དེ་སྣེད་ཅིག་ ◻ *de snyed cig* ▪ {PH} just how many; just

how much

དེ་ལྟེ་ ▫ *de lta* ▪ {PH} such; just; exactly; just so

དེ་ལྟེ་ནི་ ▫ *de lta na* ▪ **in that case**{BJ 18.3}

དེ་ལྟེ་ནི་ཡང་ ▫ *de lta na yang* ▪ {PH} in that case; moreover ▫ དེ་ལྟེ་ནི་ཡང་བདག་དང་བདག་གི་བཤམས་པ་དང་ཚན་བཤམས་དེ་ལས་འཇིགས་པ་འབྱུང་ངོ་ཞེས་སྒྲུབ། ▫ *de lta na yang bdag dang bdag gi ba la chags pa dang ldan pa la de las 'jigs pa 'byung ngo zhes smra'o/* ▫ In that case, moreover, it is said that fear arises in one who possesses attachment to one's self and one's possessions. ▫ {A4C-C}

དེ་ལྟེ་བས་ནི་ ▫ *de lta bas na* ▪ {C} *tasmāhu*; {MV.II.14} *tasmāt tarhi* ▪ **therefore**{BJ 33.4} ▫ {C} therefore then

དེ་ལྟེ་བུ་ ▫ *de lta bu* ▪ {L} *evam*; {MSA} *ākṛti* ▪ **such; thus; as; so; just; exactly**

དེ་ལྟེ་བུ་དང་འབྲུན་པ་ ▫ *de lta bu dang 'thun pa* ▪ {C} *evam jātiya* ▪ {C} of such a kind/nature

དེ་ལྟེ་བུ་བྱུང་བའི་སྒྲི་ ▫ *de lta bu byung ba'i sde* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *itivr̥taka*; {C} *iti-uktaka* ▪ **discourses [which report] what was said** ▫ {C} Thus-was-said

དེ་ལྟེ་བུའི་རང་བཞིན་དུ་ ▫ *de lta bu'i rang bzhin du* ▪ {C} *tathā-rūpa* ▪ **of such a nature** ▫ {C} such as; his

དེ་ལྟེ་བུར་ནི་ ▫ *de lta bur ni* ▪ *evam eva* ▪ **just this; just thus**

དེ་ལྟེ་མ་ཡིན་ནི་ ▫ *de lta ma yin na* ▪ {MSA} *itarathā* ▪ **not like that; not thus**

དེ་ལྟེ་ ▫ *de lta* ▪ {LCh,MSA,MV} *tathā*; {C} *eva*; {MV} *evam*; {C} *evam kṛtvā*; {MV 2.1} *iti* ▪ **[that-like]; being this way; in that way; such; like that; thus; just so; in that way**{BJ 23.7} ▫ {C} the very; just; surely; still; real; ever; forever; having done as

དེ་ལྟེ་སང་ལ་མངོན་སྲིད་དུ་ ▫ *de lta nga la mngon sum du* ▪ {C} (*mamā*) *sammukhībhūtam* ▪ {C} face to face (with me)

དེ་ལྟེ་སྐྱེས་པ་ཉིད་དུ་མཐོང་བ་ནི་ ▫ *de lta mnyam pa nyid*

du mthong ba ni ▪ {C} *tādṛśa* (= *tathārūpa*) ▪ {C} such as

དེ་ལྟེ་ས་འཕྲོ་བ་ ▫ *de lta 'tho ba* ▪ **the attainment of such**

དེ་ལྟེ་ས་དུ་ ▫ *de lta du* ▪ **similarly; such; this is so; in that way**{BJ 36.4}

དེ་ལྟེ་ས་ནི་ ▫ *de lta na* ▪ **thus; in that case; in this way**

དེ་ལྟེ་ས་ནི་འང་ ▫ *de lta na'ang* ▪ **nevertheless**

དེ་ལྟེ་ས་བུ་ ▫ *de lta bu* ▪ {L} *evam* ▪ **just so; exactly; in that way**

དེ་ལྟེ་ས་བྱས་ཏེ་ ▫ *de lta byas te* ▪ **he did so ...**

དེ་ལྟེ་ས་འབྲེད་པ་ ▫ *de lta 'byed pa* ▪ **differentiation**

དེ་ལྟེ་ས་མེད་ ▫ *de lta med* ▪ {MV} *tathā nāsti* ▪ **not so; not like that**

དེ་ལྟེ་ས་ཡང་ ▫ *de lta yang* ▪ **in the same way**{BJ 16.5}; also{BJ 22.2}

དེ་ལྟེ་ས་གསུངས་པ་ ▫ *de lta gsungs pa* ▪ **such is said**

དེ་ལྟེ་ས་ ▫ *de lta* ▪ {C} *tasmāhu* ▪ {PH} therefore

དེ་ལྟེ་ས་དེས་ ▫ *de lta des* ▪ {C} *tasmāhu* ▪ {C} therefore (then)

དེ་ལྟེ་ས་འདི་ལྟར་ ▫ *de lta 'di lta* ▪ {C} *tasmāhu-nāma* ▪ {C} therefore thus

དེ་དག་ ▫ *de dag* ▪ **[that-s]; those; these; plural marker**

དེ་དག་ཀྱང་བསྐྱེས་ནི་ ▫ *de dag kyang bsdus na* ▪ བསྐྱེས་བསྐྱེས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **when/if those also are condensed**

དེ་དག་གང་ཞིན་ ▫ *de dag gang zhe na* ▪ **what are these?**{BJ 63.2}

དེ་དག་ཐམས་ཅད་ ▫ *de dag thams cad* ▪ {MV 3.17} *tat sarvam* ▪ **all those**

དེ་དག་མཚན་མར་ ▫ *de dag mtshan mar* ▪ {C} *tan-nimitta* ▪ **signs of those** ▫ {C} in consequence of that

དེ་དང་དེ་ལས་འདུས་བྱས་ནམས་ ▫ *de dang de las 'dus byas rnam* ▪ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ *'du 'du/'dud 'dus*

'dus ▪ **this and that compounded phenomenon**{BJ 60.1}

དེ་དང་དེར་ ▫ *de dang der* ▪ **here and there**

དེ་དང་མི་མཐུན་ ▫ *de dang mi mthun* ▪ {MV 3.17} *tad-vilakṣaṇa* ▪ **not concordant with that**

དེ་དང་ཡོན་ཏན་འདྲ་ཞིང་ ▫ *de dang yon tan 'dra zhing* ▪ {C} *tad-guṇa* ▪ {C} of like quality

དེ་དང་ལྷན་ཅིག་ ▫ *de dang lhan cig* ▪ {C} *saha* ▪ **together with; connected with**

དེ་དུས་ཙུ་ན་ ▫ *de dus tsa na* ▪ {PH} at that time ▫ དེ་དུས་ ཙུ་ན་བོད་པ་མང་པོ་བེ་ཀླ་མ་གྱི་ལས་འགྲོའི་རྒྱུ་ཡིན། ▫ *de dus tsa na bod pa mang po bi kra ma shi lar 'gro'i sgang yin;* ▫ At that time, it was a period when many Tibetans were going to Vikramaśīla. ▫ {GCG} p.21

དེ་འདྲ་ ▫ *de 'dra* ▪ **thus; likewise; such**

དེ་འདྲེན་མི་ནུས་པར་བྱིས་འབྲུང་ཐ་སྲུང་པའི་ཚད་མ་གཞན་ ལ་བརྟེན་དགོས་པའི་གསེར་དུ་མི་སྲུ་བའི་རིག་པ་ ▫ *de 'dren mi nus par phyis 'byung tha snyad pa'i tshad ma gzhan la brten dgos pa'i gсар du mi slu ba'i rig pa* ▪ **new incontrovertible knower that is unable to induce such [ascertainment] but must depend upon another later conventional direct perception**

དེ་ན་ ▫ *de na* ▪ **then; there**

དེ་ནང་དུ་ ▫ *de nang du* ▪ {C} *adhyātṃika* ▪ {C} inward; inwardly

དེ་ནས་ ▫ *de nas* ▪ {C} *tasyām*; {C} *uttari*; {C} *ata-uttari*; {C} *tatas* ▪ **[that-from]; then; from that; therefore** ▫ {C} further (on); except therefore-going; thereupon; because of that; (from) there; thereby; in front of it

དེ་ནི་གནས་ནས་གཡོ་བ་ ▫ *de ni gnas nas g.yo ba* ▪ {C} *sthānataś calati* ▪ {C} move away from that position

དེ་ཕྱིར་ ▫ *de phyir* ▪ {C} *artha*; {C} *sattvārthi* (= *tasmāhu*?) ▪ **because of that; therefore** ▫ wealth; aim; fortune; benefits; entity; meaning; something of value; for the welfare of beings

དེ་བ་ཤར་མ་ ▫ *de ba shar ma* ▪ *devaśarma*{DASI 581.6} ▪ **Devaśarma [p.n.?] {T}**

དེ་བས་ན་ ▫ *de bas na* ▪ **therefore; for that reason**

དེ་བྱུང་འབྲེལ་ ▫ *de byung 'brel* ▪ *tadutpatti-sambandha*; *tadutpatti* ▪ **causal relationship; relationship of provenance** ▫ {GD:221} relation of provenance
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྩོད་དེ་དང་ཐ་དང་གང་ཞིག་རྩོད་དེ་ལས་ བྱུང་བ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod de dang tha dad gang zhig khyod de las byung ba/* ▫ Definition: (1) it is different from that; and (2) it arises from that

དེ་མ་ཐག་རྒྱུན་ ▫ *de ma thag rkyen* ▪ {LCh} *samanantara-pratyaya* ▪ **immediately preceding condition**

དེ་མ་ཐག་པ་ ▫ *de ma thag pa* ▪ {MSA} *samanantara* ▪ **immediately precede**

དེ་མ་ཐག་པའི་ཉིང་ངེ་འཛོན་ ▫ *de ma thag pa'i ting nge 'dzin* ▪ {PH} an immediately preceding meditative stabilization

དེ་མ་དག་རྒྱུན་ ▫ *de ma dag rkyen* ▪ *samanantarapratyaya* ▪ **immediately preceding condition**

དེ་མེད་པར་ ▫ *de med par* ▪ {C} *vināya* (= *vinā-ayam?*) ▪ {C} without it

དེ་ཙུ་ན་ ▫ *de tsa na* ▪ {PH} at that time

དེ་ཙམ་ ▫ *de tsam* ▪ **just that; merely that** ▫ {PH} subtle object

དེ་ཙམ་ན་ ▫ *de tsam na* ▪ {PH} about that time

དེ་ཙམ་གྱི་ཚོད་ཀྱིས་ནི་ ▫ *de tsam gyi tshod kyis ni* ▪ {C} *tāvatā* ▪ {C} by that much; then

དེ་ཙམ་གྱིས་ ▫ *de tsam gyis* ▪ {C} *tavatā*; {C} *adyāpi*; {C} *eīā-vatā*; {C} *tāvan-mātrakeṇa* ▪ **by just that** ▫ {C} then; and; by that much; nevertheless; thereby; by this much; may regard that as a sufficient reason to

དེ་ཙམ་གྱིས་དེ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *de tsam gyis de ma yin pa* ▪ {C} *tāvan-mātrakeṇa* ▪ {C} may regard that as a sufficient reason to

དེ་ཙམ་གྱིས་ཕྱི་ཕྱིར་ ▫ *de tsam gyis phyi phyir* ▪ {C} *tāvan-mātrakeṇa* ▪ {C} may regard that as a sufficient reason to

དེ་ཙམ་ཞིག་ ▫ *de tsam zhig* ▪ {C}tena tāvan mātrakeṇa ▪
{C} may regard that as a sufficient reason to

དེ་ཙམ་ཞིག་བྱེད་པར་འགྲུབ་དེ་ ▫ *de tsam zhig byed par 'gyur te* ▪ {C}tena tāvan mātrakeṇa ▪ {C} may regard that as a sufficient reason to

དེ་ཚེ་ ▫ *de tshe* ▪ {C}tadā; {C}velā; {C}tatu (=tadā) ▪ **at that time** ▫ {C} then; occasion; from that

དེ་བཞིན་ ▫ *de bzhin* ▪ {TN}tathā; {C}tatha ▪ **[that-like]; like that; thus** ▫ {C} likewise

དེ་བཞིན་ཀྱང་ ▫ *de bzhin kyang* ▪ {C}kiṃ ca-api ▪ {C} but if; although

དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *de bzhin nyid* ▪ {LCh,MV,MSA}tathatā; {C,MSA}tathāṭva; {MV}tathātā; {MSA}tattva ▪ **thusness; suchness** ▫ {PH} thusness

དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ ▫ *de bzhin nyid kyi ngo bo* ▪ *tathābhāva* ▪ **entity of suchness**

དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཏུ་ཡོད་པ་ ▫ *de bzhin nyid kyi mtshan nyid du yod pa* ▪ {MSA}tathatā-lakṣaṇa-bhāva ▪ **exist as the character of suchness**

དེ་བཞིན་ཉིད་ཐ་དད་པའི་རང་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *de bzhin nyid tha dad pa'i rang bzhin ma yin pa* ▪ {MSA}tathatāyā abhinnatvāt ▪ **is not a nature that is different from suchness**

དེ་བཞིན་ཉིད་ཏུ་གསུང་བ་ ▫ *de bzhin nyid du gsung ba* ▪ {C}tathā-vādin ▪ {C} he speaks of what is

དེ་བཞིན་ཉིད་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *de bzhin nyid rnam par dag pa* ▪ {MSA}viśuddhā ... tathatā ▪ **completely pure suchness**

དེ་བཞིན་ཉིད་སྣང་བ་ཉིད་ ▫ *de bzhin nyid snang ba nyid* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}tathatāyāḥ khyāna(tā) ▪ **appearance as suchness**

དེ་བཞིན་ཉིད་མ་གཏོགས་པར་ ▫ *de bzhin nyid ma gtogs par* ▪ {C}tathatā-vinirmukta (=vyatirikta) ▪ **not included within suchness** ▫ {C} distinct from suchness; shut out from suchness

དེ་བཞིན་ཉིད་མ་ཡིན་པ་ ▫ *de bzhin nyid ma yin pa* ▪ {C} atathatā ▪ **not suchness** ▫ {C} no-suchness

དེ་བཞིན་ཉིད་དམིགས་ཡི་ཤེས་ ▫ *de bzhin nyid dmigs ye shes* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}tathatālambanam jñānam ▪ **exalted wisdom observing suchness**

དེ་བཞིན་ཉིད་ཟབ་པ་ ▫ *de bzhin nyid zab pa* ▪ **profundity regarding thusness**

དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་དམིགས་པ་ ▫ *de bzhin nyid la dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}tathatālabhana ▪ **object of observation with respect to suchness**

དེ་བཞིན་ཉིད། དཔྱད་ ཏུ་ ▫ *de bzhin nyid; tathātā* ▪ **thusness**

དེ་བཞིན་ཏུ་ ▫ *de bzhin tu* ▪ {PH} similarly

དེ་བཞིན་ཏུ་ ▫ *de bzhin du* ▪ {LCh,MV}evam; evam eva; {LCh,MSA,MV,C}tathā; {C}tathaiva ▪ **similarly; likewise{D2}** ▫ {C} in the same way; just thus; just so; such; likewise; further; and so; thereupon; in consequence also; and so is

དེ་བཞིན་ཏུ་གནས་པ་ཉིད་ ▫ *de bzhin du gnas pa nyid* ▪ {MSA}tathā-sthita ▪ **abiding similarly**

དེ་བཞིན་ཏུ་བཞེད་པ་ ▫ *de bzhin du bzhed pa* ▪ **similarly asserts{LG 24.2}**

དེ་བཞིན་ཏུ་ཡོད་པའི་སྣང་བ་ཉིད་ ▫ *de bzhin du yod pa'i stong pa nyid* ▪ {MSA}tathā-bhāvasya sūnyatā ▪ **emptiness that exists similarly**

དེ་བཞིན་གནས་ ▫ *de bzhin gnas* ▪ {MSA}tathā sthita(sya) ▪ **abide thus; abide like that**

དེ་བཞིན་གནས་པ་ ▫ *de bzhin gnas pa* ▪ {MSA}tathāvasthatva ▪ **abide like that; abide thus**

དེ་བཞིན་མིན་ ▫ *de bzhin min* ▪ {MSA}na ... tathā ▪ **not like that{BJ 38.1}**

དེ་བཞིན་མིན་པའི་ཕྱིར་ ▫ *de bzhin med pa'i phyir* ▪ {MSA}tathā 'bhāvāt ▪ **because it is not like that**

དེ་བཞིན་འཛིན་པ་ ▫ *de bzhin 'dzin pa* ▪ {GST} dhāraṇā ▪ {PH} retention

དེ་བཞིན་ཡོད་ ▫ *de bzhin yod* ▪ {MSA}tathā bhāvāt; {MSA}tathā bhāva ▪ **exist like that; exist thus**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ *de bzhin gshegs* ▪ *tathāgata*; {C} *nararṣabha* ▪ [thus-gone]; **One Gone Thus**; epithet of the Buddha ▪ {C} the Great Bull; the mightiest of men

དེ་བཞིན་གཤེགས་ཉིད་ *de bzhin gshegs nyid* ▪ {MSA} *tathāgatatva* ▪ **Tathāgatahood**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ *de bzhin gshegs pa* ▪ *tathāgata* ▪ [thus-gone]; **One-Gone-Thus**; epithet of the Buddha

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ *de bzhin gshegs pa nyid* ▪ {C} *tathāgatatva* ▪ {C} **Tathāgatahood**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྐྱེང་པོ་ཅན་ *de bzhin gshegs pa snying po can* ▪ {C} *tathāgata-garbha* ▪ **having the tathāgata-essence**; {T} **having the essence of a One Gone Thus**; **having the matrix of a One Gone Thus** ▪ {C} womb/embryo of the Tathāgata

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྟམ་ཏུ་ *de bzhin gshegs pa rtag tu* ▪ {C} *śāśvata-sarva-tathāgata-jñāna-mudrā-prāpta-sarva-tathāgata-muṣṭi-dhara* ▪ [p.n. of a **Tathāgata**]

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྟམ་པ་ *de bzhin gshegs pa rtag pa* ▪ {C} *śāśvata-sarva-tathāgata-jñāna-mudrā-prāpta-sarva-tathāgata-muṣṭi-dhara* ▪ [p.n. of a **Tathāgata**]

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་ལོ་འདུས་པ་ *de bzhin gshegs pa thams cad kyi 'khor lo 'dus pa* ▪ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་པ་ *'du 'du/'dud 'dus 'dus* ▪ {C} *sarva-tathāgata-cakra-antargata* ▪ [p.n. of a **Tathāgata**]

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ཐོབ་པ་ *de bzhin gshegs pa thams cad kyi ye shes kyi phyag rgya thob pa* *de bzhin gshegs pa thams cad kyi khu tshur 'dzin pa* *de bzhin gshegs pa rtag pa* ▪ *śāśvata-sarva-tathāgata-jñāna-mudrā-prāpta-sarva-tathāgata-muṣṭi-dhara* ▪ [p.n. of a **Tathāgata**]

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་སྐྱེ་རྟམ་པ་ *de bzhin gshegs pa rnam sku rtag pa* ▪ {MSA} *nitya-kāyās tathāgatāḥ* ▪ **permanent body of Tathāgatas**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཇིགས་པོ་ *de bzhin gshegs pa'i snying po* ▪ {LCh} *tathāgata-garbha* ▪ **matrix-of-one-gone-thus**; **Tathāgata essence**; **essence of a One Gone Thus**; **matrix of a One Gone Thus**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཇིགས་པོ་ཅན་ *de bzhin gshegs pa'i snying po can* ▪ {MSA} *tathāgata-garbha* ▪ **having the Tathāgata essence**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཇིགས་པོ་སྐྱེང་པ་ *de bzhin gshegs pa'i sprul pa* ▪ {C} *tathāgata-nirmīta* ▪ **emanation of a Tathāgata**; **emanation of a One Gone Thus** ▪ {C} a magical creation of the Tathāgata

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཇིགས་པོ་ཤེས་དང་ལྷན་པ་ *de bzhin gshegs pa'i ye shes dang ldan pa* ▪ {MSA} *saha tathāgata-jñānena* ▪ **having the exalted wisdom of a One Gone Thus**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཇིགས་པོ་སྐྱེ་བ་ *de bzhin gshegs pa'i rigs su skye ba* ▪ {MSA} *tathāgata-kule janma* ▪ **produce the lineage of a One Gone Thus**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་འཇིགས་པོ་ལ་ *de bzhin gshegs pa'i sa la* ▪ {MV} *bhūmau tathāgatyām* ▪ **on the ground of a One Gone Thus**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྐྱེང་པོ་ཅན་གྱི་སྐྱེ་བ་ *de bzhin gshegs pas gsungs pa bzhin smra ba* ▪ *tathāgatasyoktavādin*; ▪ **one who correctly propounds the speech of the One Gone Thus** ▪ {C} one who correctly preaches the Tathāgata-truth

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྐྱེང་པོ་ཅན་གྱི་སྐྱེ་བ་ *de bzhin gshegs rigs su skye ba* ▪ {MSA} *tathāgata-kule janma* ▪ **produce the lineage of a One Gone Thus**

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ *de bzhin bshegs pa* ▪ *tathāgata* ▪ **Tathāgata**

དེ་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་སྐྱེ་བ་ *de zung 'brel gyi tshogs sgrub* ▪ **achieving through the collection of a union of those [that is; calm abiding and special insight]**

དེ་འང་དེ་འང་ *de 'ang de'ang* ▪ **also**{S}

དེ་ཡང་ *de yang* ▪ [that-also]; **furthermore; further; moreover**

དེ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བ་ཉིད་དུ་གྱུར། དེ་ཡང་དེ་དང་འདྲ་བ་ཉིད་
དུ་འགྱུར་རོ་ ▫ *de yang de dang 'dra ba nyid du gyur;*
de yang de dang 'dra ba nyid du 'gyur ro ▫ **it is just**
like that, and will be just like that{S1}

དེ་ཡན་ཆད་ ▫ *de yan chad* ▫ {C}ata uttari; {C}uttari;
{MSA}atah para(m) ▫ **everything beyond that**
point ▫ {C}except the foregoing; further (on)

དེ་ཡི་རྒྱ་ ▫ *de yi rgyu* ▫ {C}tad-dhetoh ▫ **cause of that** ▫
{C}caused by that

དེ་ཡི་ངོ་བོ་ ▫ *de yi ngo bo* ▫ {C}tad-bhāvena ▫ **essence of**
that ▫ {C}as a result of having such an existence

དེ་ཡི་འདུ་ཤེས་ ▫ *de yi 'du shes* ▫ {C}ahusamjñatā ▫
conception of that ▫ {C}notion of I

དེ་ཡི་འོག་ཏུ་ ▫ *de yi 'og tu* ▫ {MSA}tataḥ para(m) ▫
higher than that

དེ་རང་བདག་གཅིག་འབྲེལ་ ▫ *de rang bdag gcig 'brel* ▫
related as its own essence (?) ▫ DEFINITIONS:
མཚན་ཉིད། ཁྱིད་དེ་དང་ཐ་དང་གང་ཞིག་དེ་རང་བདག་ཉིད་གཅིག་པའི་རྒྱུ་
ནས་འབྲེལ་བ་གྲུབ་པ་ ▫ *mshan nyid/ khyod de dang tha dad*
gang zhig de rang bdag nyid gcig pa'i sgo nas 'brel ba
grub pa/ ▫ Definition: (1) it is different from that;
and (2) that is established as connected from the
point of view of being one essence (?)

དེ་རིང་ ▫ *de ring* ▫ **now; presently; today**

དེ་རིང་གི་དུས་སུ་འདས་པའི་དོན་རྟན་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *de*
ring gi dus su 'das pa'i don dran pa'i rtoḡ pa ▫
consciousness that remembers a past object at
the present time

དེ་རིང་གི་དུས་སུ་མ་འོངས་པའི་དོན་མངོན་པར་འདོད་པའི་རྟོག་
པ་ ▫ *de ring gi dus su ma 'ongs pa'i don mngon par*
'dod pa'i rtoḡ pa ▫ **consciousness wishing for a**
future object at the present time

དེ་ལ་ ▫ *de la* ▫ {C}tatra; {C}atas ▫ **with respect to that;**
in that ▫ {C}among these; therefore and; to that;
for that reason; from that; from this; from him; than
him

དེ་ལ་མཐའ་མ་བརྟག་པར་ ▫ *de la mtha' ma brtag par* ▫
without having analyzed the situation

དེ་ལ་འདིར་ ▫ *de la 'dir* ▫ **here with respect to that**

དེ་ལ་འདུན་པའི་འདུན་པ་ ▫ *de la 'dun pa'i 'dun pa* ▫
aspiration which is an aspiration for that

དེ་ལས་ ▫ *de las* ▫ {C}tatu (=tadā) ▫ {C}then; from that

དེ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *de las byung ba* ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫
'byung 'byung byung byung ▫ {MV}tat-pratyaya ▫
arisen from that

དེ་ལས་མང་བ་མི་སྐྱེ་པའི་ཚེ་ ▫ *de las mang ba mi skyi pa'i*
tshe ▫ **when not more than that is produced{LG}**

དེ་ལས་གཞན་དང་གཞན་མིན་ ▫ *de las gzhan dang gzhan*
med ▫ {MSA}tad-anyānyābhāva ▫ **different and**
non-different from that

དེ་ལས་གཞན་པ་ ▫ *de las gzhan pa* ▫ **other than that**

དེ་ལས་གཞན་པའི་དོན་ ▫ *de las gzhan pa'i don* ▫ **the**
meaning of something else

དེ་ལས་གཞན་མིན་ ▫ *de las gzhal med* ▫ {C}na tu yo
pareṇa (?) ▫ {C}incomparable

དེ་ལས་ཟུར་དུ་ ▫ *de las zur du* ▫ **different from that{BJ**
44.7}; separately

དེ་ལས་བཟློག་ ▫ *de las bzlog* ▫ {C}vārayāmi ▫ **opposite**
from that; opposed to that ▫ {C}I restrain from

དེ་ལས་ལྷག་པ་ ▫ *de las lhag pa* ▫ **something exceeding**
that{BJ 66.3}

དེ་སུ་དུ་ ▫ *de sa du* ▫ {PH}what particular stage

དེ་སྲིད་ ▫ *de srid* ▫ [that-exist]; **just so long**

དེ་སྲིད་དུ་ ▫ *de srid du* ▫ **just so long as**

དེང་ ▫ *deng* ▫ {PH}now; presently

དེང་ནས་ ▫ *deng nas* ▫ {BCA} tataḥ ▫ {PH}from just
that point on; from now on ▫ གང་ནས་དེང་ནས་ ▫
At whatever [point] ... from just that point on ... ▫
{BCA} I.18-19

དེང་སང་ ▫ *deng sang* ▫ {PH}these days; nowadays ▫ འདི་
གྱུ་གསུམ་དེང་སང་གུན་གྱིས་སློབ་གྱི་གཞུང་ཡིན། ▫ 'di rgya gar na
deng sang kun gyis slob rgyu'i gzhung yin; ▫ This is
a text that must be studied by everyone nowadays in

India. ▫ {GCG} p.22

དེད་དཔོན་ ▫ *ded dpon* ▫ {C,MSA}sārtha-vāha ▫ [move-master]; captain; master; p.n. of a Buddha ▫ {PH}captain; chief; guide ▫ {C}caravan leader; merchant དེའི་ཚེ་དེའི་དུས་ན། དེད་དཔོན་གང་གིས་དེད་དཔོན་གསོད་པ་དེ་ནི། ང་ཉིད་ཡིན། ▫ At that time and in that life, that captain who killed the [other] captain was just me. ▫ Vinaya vastu = H 1: vol. 2, folio/line 501b.3-.4

དེབ་ ▫ *deb* ▫ book [european style]

དེབ་སྒྲོན་པ་ ▫ *deb sngon pa* ▫ {PH}Blue Annals

དེའང་ ▫ *de'ang* ▫ also

དེའི་རྒྱུ་ལེགས་ཀྱི་སྒྲོབས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ ▫ *de'i rkyen gzhan kyi stobs kyis byung ba* ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▫ arisen through the force of their other conditions{BJ 28.4}

དེའི་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལ་ ▫ *de'i skad cig gnyis pa la* ▫ {PH}in the next period

དེའི་གོང་དེ་མ་ཐག་དུ་ ▫ *de'i gong de ma thag tu* ▫ immediately/right/just before that

དེའི་རྒྱུས་ ▫ *de'i rgyus* ▫ {C}tan-nidānam ▫ because of that ▫ {C}on account of that

དེའི་ངོ་བོ་སྣང་བ་ ▫ *de'i ngo bor snang ba* ▫ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ snang snang snang snang ▫ {MSA}tad-bhāvena/bhāva pratibhāsitaḥ ▫ appear as the entity of that

དེའི་སྒྲོན་དུ་ ▫ *de'i sngon du* ▫ prior to that

དེའི་མཇུག་ཐོགས་སུ་ ▫ *de'i mjug thogs su* ▫ {PH} immediately after this

དེའི་རྗེས་ལ་ཐོབ་པ་ཤེས་བྱ་མཐའ་ཡས་པའི་ཡུལ་ཅན་གྱི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ལས་ ▫ *de'i rjes la thob pa shes bya mtha' yas pa'i yul can gyi ye shes kyi lam* ▫ {MSA}(tat)pr̥ṣṭha-labdhānanta-jñeya-viśaya-jñāna-mārga ▫ path of exalted wisdom--attained subsequent to that--having limitless knowables as its objects

དེའི་རྗེས་སུ་ ▫ *de'i rjes su* ▫ subsequently

དེའི་རྗེས་སུ་ཤེས་སྒྲིབ་སྒྲོང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ་ ▫ *de'i rjes su shes sgrib spong bar byed pa yin te* ▫ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ spang spong spangs spongs ▫ ... and

subsequently serves to abandon the obstructions to omniscience{PGP 83}

དེའི་སྤྱིང་དུ་ ▫ *de'i steng du* ▫ in addition to those

དེའི་དོན་མིན་ ▫ *de'i don med* ▫ {MV}nāsti cāsyārthaḥ ▫ not the meaning of that

གནས་སྐབས་སུ་ ▫ *de'i gnas skabs su* ▫ {PH}on this occasion

དེའི་པན་ཡོན་བསྐྱོད་བཀྱར་བསྐྱབས་གསུམ་ ▫ *de'i phan yon bstod bkur bsngags gsum* ▫ stutistomaprāsaṃsāḥ ▫ praise; extolling; and lauding of the benefits of that [Great Vehicle path of meditation of belief]

དེའི་ཕྱིར་ ▫ *de'i phyir* ▫ tena hi ▫ because of that ▫ therefore; for that reason

དེའི་ཕྱོགས་གཅིག་ཉོན་སྒྲིབ་ཀྱན་བདགས་ ▫ *de'i phyogs gcig nyon sgrib kun btags* ▫ {PH}the artificial afflictive obstructions which are one part of [the afflictive obstructions]

དེའི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པ་ ▫ *de'i byed pa ma nyams pa* ▫ {GD:532} as long as its influence lasts

དེའི་ཚེ་ ▫ *de'i tshe* ▫ {C}tadā; velā; {C}(tatra-) avasthāyām ▫ at that time ▫ {C}then; occasion; thereupon

དེའི་ཚེ་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་འདི་དག་བཀའ་སྐྱུལ་དོ་ ▫ *de'i tshe tshigs su bcad pa 'di dag bka' stsal to* ▫ སྐྱུལ་སྐྱུལ་སྐྱུལ་ ▫ stsal stsol stsold stsold ▫ at that time [Buddha] spoke these stanzas

དེའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ ▫ *de'i mtshan nyid can* ▫ {C}tal-lakṣaṇam ▫ has the sign of that ▫ {C}has the same mark

དེའི་གཞི་ལས་ ▫ *de'i gzhi las* ▫ {MSA}tan-nidāna(m) ▫ from the base of that

དེའི་འོག་ ▫ *de'i 'og* ▫ tataḥ ▫ after that [lit.: "under that"] ▫ then; thereafter

དེའི་འོག་དུ་ ▫ *de'i 'og tu* ▫ {C}punar eva; {MV}tatas ▫ after that [lit.: "under that"]{Lati}

དེའི་རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *de'i rang bzhin can* ▫ {C}tat-svabhāvam ▫ having the nature of that ▫ {C}has

the same own-being

དེའི་རིང་ ◻ *de'i ring* ▪ {PH}now

དེའི་རིས་སུ་གཏོགས་པ་ ◻ *de'i ris su gtogs pa* ▪ {C}tan-
nikāyam ▪ {C}belongs to the same class

དེའི་ས་དུ་ ◻ *de'i sa du* ▪ {PH}what particular stage

དེས་ ◻ *der* ▪ as that; in that way; in that

དེས་གྱུར་པའི་དབང་མངོན་ ◻ *der gyur pa'i dbang mngon* ▪
sense direct perceiver which is that

དེས་སྣང་བའི་སེམས་ཅན་ ◻ *der snang ba'i sems tsam* ▪ ལྷང་
སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}tad-
ābhāsa ... citta-mātra ▪ mere mind that appears as
that

དེས་མ་ཟད་ ◻ *der ma zad* ▪ not only that ...

དེས་ཡང་ ◻ *der yang* ▪ {C}tatra ▪ moreover ◻ {C}therein

དེས་ ◻ *des* ▪ tena; {C}na (=tena) ▪ therefore; for that
reason

དེས་ན་ ◻ *des na* ▪ therefore; for that reason

དེས་པ་ ◻ *des pa* ▪ {C}sūrata; {C}sūrata ▪ {C}heroic;
gentle

དོ་ ◻ *do* ▪ particle indicating the end of a statement
◻ {PH}some portion (of); approximately; roughly;
[prefix suggesting approximation]; equal; match;
equivalent; (arch.) two ◻ ལྷ་བའི་ལོ་དགུ་དང་དོ་བཅུ་ ◻ a
whole nine months and some portion of a tenth ◻
{YJD}

དོ་གཤམ་ ◻ *do gal* ▪ {PH}importance; weight

དོ་གཤམ་ ◻ *do gal* ▪ {BCA}bala ▪ {PH}force; power

དོགས་ ◻ *dogs* ▪ {LCh}samkā; {C}kāṅkṣati; {C}kāṅkṣā;
{MSA}śoka ▪ qualm; fear; doubt ◻ {C}hesitates;
desires; doubts; hesitation

དོགས་གཅོད་ ◻ *dogs gcod* ▪ eliminate qualms {BJ 34.7}
◻ {GD:508} eliminate doubts

དོགས་དང་བྲལ་བ་ ◻ *dogs dang bral ba* ▪ {MSA}apagata-
śoka ▪ free from doubts

དོགས་པ་ ◻ *dogs pa* ▪ {LCh}samkā; {C}śaṅkita;

{C}prayojana ▪ qualm; fear; doubt ◻ {C}
apprehensive; necessary; useful; dread

དོགས་པ་སྐྱེ་ ◻ *dogs pa skye* ▪ generate the qualm that
... {BJ 18.3}

དོགས་པ་ཁོང་བསྐྲང་། དོགས་པ་ཁོང་སྐྲང་ ◻ *dogs pa khong*
bslang; *dogs pa khong slong* ▪ hypothetical qualm

དོགས་པ་ཁོང་བསྐྲང་། དོགས་པ་ཁོང་སྐྲང་ ◻ *dogs pa khong*
bslang/ *dogs pa khong slong* ▪ hypothetical qualm

དྲོགས་ ◻ *dwogs* ▪ qualm; doubt {LG}

དྲོགས་ཟོན་ ◻ *dwogs zon* ▪ {PH}caution

དོང་ ◻ *dong* ▪ འདོང། འདོངས། དོང། དོངས། ◻ 'dong / 'dongs/
dong / dongs/ ▪ {C}prakrānta ▪ {PH}walk; journey
◻ {C}moved away

དོང་རང་མཚན་གྱི་གཞན་གསལ་ ◻ *dong rang mtshan gyi*
gzhan gsel ▪ arthātmaka-svalakṣaṇānyāpoha ▪
{GD:379} objective negation, the thing itself when
negatively characterized; {GD:380} objective
exclusion

དོད་ ◻ *dod* ▪ substitute

དོད་ཐུབ་ ◻ *dod thub* ▪ possible equivalents

དོན་ ◻ *don* ▪ {MSA,MV}artha; {C}arthatas; {MSA}kārya;
{MSA}parakārya; {MSA}kāryatva{?}; {MV}bhāva
▪ meaning; meaningful; meaningfulness; topic;
welfare; sake; object; fact; purpose; goal ◻ {C}
according to ultimate reality; (according to) its
meaning

དོན་ཞོག་གྱུར་ན་མོ་ ◻ *don lkog gyur na mo* ▪ {GD:542}
hidden object

དོན་གོམས་པ་ཅན་ ◻ *don goms pa can* ▪ having a familiar
object

དོན་གོམས་པ་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་གྱི་ཚད་མ་ ◻ *don goms pa*
can gyi dbang mngon gyi tshad ma ▪ sense direct
perceiver having a familiar object

དོན་གྱི་ཚ་ ◻ *don gyi cha* ▪ arthāṃśa ▪ {GD:362}
objective factor in the object

དོན་གྱི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་ ◻ *don gyi rjes su zhugs pa* ▪ ཞུག་

ལུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C} *artha-prāpta* (?) ▪ {C} modeled on an objective entity

དོན་གྱི་ཐོབ་ཚད་ ▫ *don gyi thob tshod* ▪ **measure [that is, level] of meaning gotten at**

དོན་གྱི་དམ་པ་ ▫ *don gyi dam pa* ▪ {MV} *parama'rthaḥ* ▪ **highest truth**

དོན་གྱི་སྡེ་ཚན་དབུ་གི་མདོ་ ▫ *don gyi sde tshan dag gi mdo* ▪ *arthavargīya-sūtra* ▪ **Collection of Meanings Sūtra**

དོན་གྱི་སྡེ་ཚན་མདོ་ ▫ *don gyi sde tshan mdo* ▪ *artha-vargīya-sūtra* ▪ **Collection of Meaning Sūtra**{BJ 68.1}

དོན་གྱི་སྤོང་ལུགས་ ▫ *don gyi sdod lugs* ▪ **objective mode of subsistence**{N}

དོན་གྱི་བྱ་བ་ ▫ *don gyi bya ba* ▪ {MSA} *artha-kriyā* ▪ {PH} attending to [someone's] needs

དོན་གྱི་དབང་ ▫ *don gyi dbang* ▪ **import of the meaning**{DK 3.15}; **by the power of the fact**

དོན་གྱི་དབང་དེ་མཐོང་བས་ ▫ *don gyi dbang de mthong bas* ▪ **by seeing the import of the meaning** ▫ {C} considering (which) reasoning

དོན་གྱི་དབང་འདིའང་མཐོང་ནས་ ▫ *don gyi dbang 'di'ang mthong nas* ▪ **by also seeing the import of the meaning** ▫ {C} when he considers this sequence of events

དོན་གྱི་གཞན་སེལ་ ▫ *don gyi gzhan sel* ▪ *བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་* ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {GD:406} objective exclusion DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མ་ཡིན་དབུ་གི་གཞན་སེལ་ཡང་ཡིན་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ ma yin dgag gi gzhan sel yang yin/ don dam par don byed nus pa yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ▫ Definition: an observed common locus between: (1) being an other-eliminator that is an affirming negative; (2) and being ultimately able to perform a function

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ དོན་རང་མཚན་གྱི་དོན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་༢ དོན་རང་མཚན་གྱི་སྤོང་ལུགས་གྱི་གཞན་སེལ་ ▫ *dbye ba/ 1 don rang mtshan gyi don rang mtshan gyi gzhan sel/ 2 don rang mtshan gyi*

blo'i gzhan sel/ 3 don rang mtshan gyi med dgag gi gzhan sel/ ▫ Divisions: (1) other-eliminator which is a factual specifically characterized phenomenon that is a factual specifically characterized phenomenon; (2) other-eliminator that is an awareness that is a factual specifically characterized phenomenon; (3) non-af

དོན་གྱི་འོད་གསལ་ ▫ *don gyi 'od gsal* ▪ **actual clear light/ exemplified clear light**

དོན་གྱིས་ ▫ *don gyis* ▪ {N} *arthāt* ▪ **[by the meaning]; implicitly**{N}

དོན་གྱིས་རྟོགས་པ་ ▫ *don gyis rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {GD:515} *arthāpati* ▪ {GD:515} realize by implication

དོན་གྱིས་བསྟན་ ▫ *don gyis bstan* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **implicitly explain**

དོན་གྱིས་འཕངས་པ་ ▫ *don gyis 'phangs pa* ▪ **import; projected by import**

དོན་གྱིས་ཞུས་ ▫ *don gyis zhus* ▪ **implicitly ask a question**

དོན་གྲུབ་གྱི་བྲེ་ཚོམ་ ▫ *don gyur gyi the tshom* ▪ **doubt tending toward the fact**

དོན་གྲུབ་ ▫ *don grub* ▪ *siddhārtha* ▪ *Siddhārtha* [personal name of the Buddha]

དོན་འགྲུབ་ ▫ *don 'gyur* ▪ **translation of the meaning**

དོན་འགྲུབ་གྱི་བྲེ་ཚོམ་ ▫ *don 'gyur gyi the tshom* ▪ **doubt tending toward the fact; doubt tending to the factual**

དོན་འགྲུབ་བྲེ་ཚོམ་ ▫ *don 'gyur the tshom* ▪ **factually concordant doubt**

དོན་སྐྱེ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *don sgra ji bzhin ma yin pa* ▪ {MSA} *yathārutārtha* ▪ {PH} non-literal meaning

དོན་སྐྱུབ་ཀྱི་རྟོགས་ ▫ *don sgrub kyi rtogs* ▪ **sign proving the meaning**

དོན་མངོན་རྟོགས་ ▫ *don mngon rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **clear realizer of meaning; clear realization of the meaning**

དོན་ཅི་ཞིག་མཐོང་ནས་ ▫ *don ci zhig mthong nas* ▪ {C}

དོན་དམ་དངོས་ ▫ *don dam dngos* ▪ **actual ultimate**{N}

དོན་དམ་བདག་པ་བ་ ▫ *don dam btags pa ba* ▪ བདག་པ་
འདོགས་བདག་པ། བདག་པ་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags*
thogs ▪ **imputed ultimate**{N}

དོན་དམ་རྟོག་འབྲེལ་ལས་འདས་པའི་ཚོས་ཉིད་ ▫ *don dam rten*
'brel las 'das pa'i chos nyid ▪ **ultimate noumenon**
beyond dependent-arising

དོན་དམ་རྟོགས་པ་ ▫ *don dam rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་
རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}paramārtha-
bodha ▪ **realize the ultimate**

དོན་དམ་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *don dam du yod pa* ▪
paramārthasiddhi ▪ **ultimate existence**

དོན་དམ་བདེན་པ་ ▫ *don dam bden pa* ▪ *paramārtha-satya*
▪ **ultimate truth** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མདོ་
སྡེ་པའི་ལྷགས་ལ་དོན་དམ་བར་དོན་བྱེད་རྣམས་པའི་ཚོས་ ▫ *mtshan nyid/*
mdo sde pa'i lugs la/ don dam par don byed nus pa'i chos/
▫ Definition: (in the Sūtra School) a phenomenon
that is ultimately able to perform a function [thus
phenomena such as pots, etc. are ultimate truths in
this system]

དོན་དམ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་འཁོར་ལོ་ ▫ *don dam rnam par*
nges pa'i 'khor lo ▪ **wheel of the ultimate, the**
definitive; wheel ascertaining the ultimate

དོན་དམ་པ་ ▫ *don dam pa* ▪ {C,MV,MSA}paramārtha;
{MV}paramārthatā ▪ **highest object; ultimate;**
ultimate object ▫ {PH}ultimate ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། 1 དོན་དོན་དམ་མཐོབ་པ་དོན་དམ་མ་སྐྱབ་པ་དོན་
དམ་ ▫ *dbye ba/ 1 don don dam/ 2 thob pa don dam/*
3 sgrub pa don dam/ ▫ Divisions: (1) objective
ultimate [i.e. suchness]; (2) attainment ultimate [i.e.
nirvāṇa]; (3) practice ultimate [i.e. exalted wisdom
of meditative equipoise]

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *don dam pa ngo bo*
nyid med pa ▪ **ultimate-non-nature; ultimate-**
naturelessness

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་འཛོལ་ཚུལ་གཉིས་ ▫ *don dam*
pa ngo bo nyid med pa 'jog tshul gnyis ▪ **two modes**
of positing the ultimate-non-nature

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *don dam pa ngo bo*

nyid med pa nyid ▪ *paramārthaniḥsvabhāvatā* ▪
ultimate-non-nature; ultimate-naturelessness

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད། དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་
པ་ ▫ *don dam pa ngo bo nyid med pa nyid; don dam*
pa ngo bo nyid med pa ▪ *paramārthaniḥsvabhāvatā*
▪ **ultimate-naturelessness; ultimate-non-nature**

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཚུལ་གཉིས་ ▫ *don dam pa ngo bo*
nyid med tshul gnyis ▪ **two modes of ultimate-non-**
nature

དོན་དམ་པ་ངོ་བོ་མེད་པ་ ▫ *don dam pa ngo bo med*
pa ▪ *paramārtha-niḥsvabhāva* ▪ **ultimate non-**
entityness; {T} non-entityness in terms of the
ultimate

དོན་དམ་པ་སྤོང་པ་ཉིད་ ▫ *don dam pa stong pa nyid* ▪
{MSA}paramārtha-*sūnyatā* ▪ **ultimate emptiness;**
name of a sūtra, The Ultimate Emptiness{BJ
50.5}

དོན་དམ་པ་དང་ལྷན་པ་ཡིན་ཏེ་ ▫ *don dam pa dang ldan pa*
yin te ▪ {C}paramārtha-*upasamḥita* ▪ **having the**
ultimate truth

དོན་དམ་པའི་ཚོས་མངོན་པ་ ▫ *don dam pa'i chos mngon*
pa ▪ *paramārthābhidharma* ▪ **Ultimate Manifest**
Knowledge

དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ ▫ *don dam pa'i bden pa* ▪ {MSA}
paramārtha-satya ▪ **truth of the highest object;**
ultimate truth

དོན་དམ་པའི་བདེན་པའི་ཡུལ་ཅན་ ▫ *don dam pa'i bden pa'i*
yul can ▪ {MSA}paramārtha-*viṣaya* ▪ **having the**
object of the ultimate truth

དོན་དམ་པའི་དཔྱད་པ་ ▫ *don dam pa'i dpyod pa* ▪ **ultimate**
analysis

དོན་དམ་པའི་ཚད་མ་ ▫ *don dam pa'i tshad ma* ▪
{N}paramārtha-*pramāṇa* ▪ **ultimate valid**
cognition{N}; **ultimate valid cognizers**

དོན་དམ་པའི་ཚུལ་ ▫ *don dam pa'i tshul* ▪ {MSA}
paramārtha-vṛtti ▪ **mode of the ultimate truth**

དོན་དམ་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *don dam pa'i mtshan nyid* ▪
{MSA}paramārtha-*lakṣaṇa* ▪ **characteristic of the**

ultimate

- དོན་དམ་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *don dam pa'i ye shes kyi che ba nyid* ▪ {MSA}paramārtha-jñāna-māhātmya ▪ **greatness of the exalted wisdom of the ultimate**
- དོན་དམ་པའི་ཡི་ཤེས་ལ་འཇུག་པ་ ▫ *don dam pa'i ye shes la 'jug pa* ▪ {MSA}paramārthika-jñāna-praveśa ▪ **enter into the exalted wisdom of the ultimate**
- དོན་དམ་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *don dam pa'i sems bskyed pa* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}paramārthika-cittotpāda ▪ **produce the ultimate mind**
- དོན་དམ་པའི་སེམས་ཅམ་ ▫ *don dam pa'i sems tsam* ▪ **Ultimate Mind-Only**
- དོན་དམ་པའི་ལྷ་ ▫ *don dam pa'i lha* ▪ **ultimate deity**
- དོན་དམ་པར་ ▫ *don dam par* ▪ paramārthatas ▪ **ultimately {D2}**
- དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་ ▫ *don dam par grub pa* ▪ *paramārtha-siddha; paramārthasiddhi* ▪ **ultimate establishment; ultimate existence**
- དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བརྗོད་དུ་མེད་ ▫ *don dam par ngo bo nyid kyi brjod du med* ▪ **naturally inexpressible ultimately**
- དོན་དམ་པར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *don dam par ngo bo nyid med pa* ▪ **ultimately natureless; non-natures ultimately [that is, without the nature of existing ultimately or by way of their own character]**
- དོན་དམ་པར་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ ▫ *don dam par brjod du med pa* ▪ **ultimate inexpressibility**
- དོན་དམ་པར་བརྗོད་བྲལ་ ▫ *don dam par brjod bral* ▪ **ultimately devoid of expressibility**
- དོན་དམ་པར་ཐ་དད་པ་ ▫ *don dam par tha dad pa* ▪ **ultimately different**
- དོན་དམ་པར་ཐ་དད་མེད་པ་ ▫ *don dam par tha dad med pa* ▪ **ultimate absence of difference**
- དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ ▫ *don dam par don byed nus pa* ▪ **ultimately able to perform a function**

- དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པའི་ཚོས་ ▫ *don dam par don byed nus pa'i chos* ▪ **a phenomenon that is ultimately able to perform a function**
- དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཚོས་ ▫ *don dam par don byed mi nus pa'i chos* ▪ **a phenomenon that is not ultimately able to perform a function**
- དོན་དམ་པར་སྐྱུག་བསྐྱེད་པ་ ▫ *don dam par sdug bsngal ba* ▪ {MSA}paramārtha-duḥkhatva ▪ **ultimate suffering**
- དོན་དམ་པར་དབེན་པ་ ▫ *don dam par dben pa* ▪ **devoid of ultimate [existence]**
- དོན་དམ་པར་དབྱེར་མེད་ ▫ *don dam par dbyer med* ▪ **ultimately undifferentiable**
- དོན་དམ་པར་མེད་པ་ ▫ *don dam par med pa* ▪ **absence of ultimate existence; not ultimately existent**
- དོན་དམ་པར་གཞལ་དུ་མེད་པ་ ▫ *don dam par gzhal du med pa* ▪ **ultimately incomprehensible**
- དོན་དམ་པར་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ལས་གྲོལ་བ་ ▫ *don dam par yongs su 'dzin pa las grol ba* ▪ **ultimately released from thorough grasping**
- དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་ ▫ *don dam par yod pa* ▪ {N} *paramārtha-sat* ▪ **ultimately exist**
- དོན་དམ་པས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *don dam pas bsdus pa* ▪ *བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ {MSA} *paramārtha-saṃgrhīta* ▪ **contained within the ultimate**
- དོན་དམ་དབྱེད་ནས་རྗེད་པའི་རིགས་ཤེས་ ▫ *don dam dpyad nas rnyed pa'i rigs shes* ▪ **reasoning consciousness that has found the ultimate upon analysis; rational consciousness that has found the ultimate upon analysis**
- དོན་དམ་དབྱེད་པའི་རིགས་ཤེས་ ▫ *don dam dpyod pa'i rigs shes* ▪ **rational consciousness analyzing the ultimate; reasoning consciousness analyzing the ultimate**
- དོན་དམ་དབྱེད་པའི་རིགས་ཤེས་ ▫ *don dam dpyod pa'i rigs shes* ▪ **reasoning consciousness analyzing the ultimate; rational consciousness analyzing the**

ultimate

དོན་དམ་དཔྱད་པའི་རིགས་ཤེས་ཀྱིས་རྟོག་དོན་ ▫ *don dam dpyod pa'i rigs shes kyis rnyed don* ▪ **object found by a reasoning consciousness analyzing the ultimate**

དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ ▫ *don dam dpyod byed* ▪ **analyzers of the ultimate**

དོན་དམ་དཔྱད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ ▫ *don dam dpyod byed kyi rigs pa* ▪ **reasoning of ultimate analysis{N}**

དོན་དམ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ ▫ *don dam byang chub kyi sems* ▪ **paramārthabodhicitta** ▪ **ultimate mind of enlightenment**

དོན་དམ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *don dam byang chub kyi sems bskyed* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bkskyed skyed bkskyed skyed* ▪ **paramārthabodhicittotpāda** ▪ **ultimate mind generation**

དོན་དམ་ཚུལ་ ▫ *don dam tshul* ▪ *{MSA}sad-artha-vṛtti* ▪ **ultimate mode**

དོན་དམ་མཚན་ ▫ *don dam mtshan* ▪ **characteristic(s) of the ultimate{BJ 38.1}**

དོན་དམ་ཡང་དག་འཕགས་ ▫ *don dam yang dag 'phags* ▪ *{L}paramārtha-samudgata* ▪ **Paramārtha-samudgata**

དོན་དམ་རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་དག་ ▫ *don dam rang bzhin gyis rnam par dag* ▪ **ultimately naturally pure**

དོན་དམ་ཤེས་པ་ ▫ *don dam shes pa* ▪ *{MSA}paramārtha-jñāna* ▪ **ultimate cognition**

དོན་དུ་ ▫ *don du* ▪ *{C,MV}artham*; *{C}arthāya*; *{MSA}arthatas*; *{C}prati*; *{C}kr̥te*; *{MSA}gang gi don du = yad-arthaṃ* ▪ **[meaning-for]; for the sake of; for the purpose of** ▫ {C}in order to; with the object of; for; on behalf of; about; as being; with regard to

དོན་དུ་ཆེན་པོ་ ▫ *don du chen po* ▪ *{C}mahā-arthika* ▪ **greatly meaningful** ▫ {C}greatly profitable

དོན་དུ་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་ ▫ *don du chen po byed pa* ▪ *{C}mahā-arthika* ▪ **greatly meaningful** ▫ {C}greatly profitable

དོན་དུ་གཉེར་ ▫ *don du gnyer* ▪ *{C}prārthanā*; *{C}abhīprārthayate*; *{C}pratitiṣṭhāti (=pratitiṣṭhate)* ▪ **seek; strive to produce** ▫ {C}ly down to; striving; return to; rest in; stand firmly in; rely on; base oneself on; eagerly wants to strive for

དོན་དུ་གཉེར་བ་ ▫ *don du gnyer ba* ▪ *{C}prārthayati*; *{MSA}prārthanā*; *{MSA}arthikatva*; *{C}arthikatā*; *{MSA}arthitva*; *{MSA}arthin* ▪ **seek; strive to produce** ▫ {C}intent; seeking; strive after; aspire for; desire; zeal

དོན་དུ་གཉེར་བ་བྱེད་པ་ ▫ *don du gnyer ba byed pa* ▪ *{C}prārthayati* ▪ **seek; strive to produce** ▫ {C}strive after; aspire for

དོན་དུ་གཉེར་བ་མ་ཡིན་ ▫ *don du gnyer ba ma yin* ▪ *{C}anarthi* ▪ **not seek; not strive to produce** ▫ {C}without caring for

དོན་དུ་གཉེར་བར་བྱེད་པ་ ▫ *don du gnyer bar byed pa* ▪ *{C}prārthayati* ▪ **seek; strive to produce** ▫ {C}strive after; aspire for

དོན་དུ་གཉེར་བྱ་ ▫ *don du gnyer bya* ▪ **what is sought** ▫ {GD:674} purposeful object

དོན་དུ་གཉེར་བྱེད་ ▫ *don du gnyer byed* ▪ *{C}prārthayati* ▪ **seek; strive to produce** ▫ {C}strive after; aspire for

དོན་དུ་གཉེར་བྱེད་པ་ ▫ *don du gnyer byed pa* ▪ *{C}prārthayati* ▪ **seek; strive to produce** ▫ {C}strive after; aspire for

དོན་དུ་གནས་པར་གྱུར་པའོ་ ▫ *don du gnas par gyur pa'o* ▪ *{C}saṃvartate* ▪ {C}is conducive to; lead to (a rebirth)

དོན་དུ་མི་གཉེར་ ▫ *don du mi gnyer* ▪ *{C}pratitiṣṭhāti (=pratitiṣṭhate)* ▪ **not seek; not strive to produce** ▫ {C}fly down to; return to; rest in; stand firmly in; rely on base oneself on

དོན་དུ་མི་གཉེར་བ་ ▫ *don du mi gner ba* ▪ *{MSA}anarthikatva* ▪ **not seek; not strive to produce**

དོན་དོན་དམ་པ་ ▫ *don don dam pa* ▪ **object-ultimate**

དོན་ངན་ ▫ *don dran* ▪ {PH}memorandum

དོན་བདུན་ཅུ་ ◻ *don bdun cu* ▪ **seventy topics**
དོན་འདི་འདྲི་བ་ ◻ *don 'di 'dri ba* ▪ **ask about the meaning; question about the meaning**
དོན་འདོད་པ་ ◻ *don 'dod pa* ▪ {C}artha-kāma ▪ {C} desiring the welfare of others
དོན་ལྡན་ ◻ *don ldan* ▪ **meaningful**
དོན་ལྡོག་ ◻ *don ldog* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ artha-vyatireka ▪ **meaning isolate; meaning-isolate; meaning simpliciter** ◻ {GD:487} defining property; meaning differential
དོན་བསྐྱུས་ ◻ *don bsdus* ▪ དོན་བསྐྱུས་པ་ ◻ *don bsdus pa* ▪ piṇḍārtha ▪ **condensed meaning; condensation of the meaning**
དོན་བསྐྱུས་པ་ ◻ *don bsdus pa* ▪ དོན་བསྐྱུས་ ◻ *don bsdus* ▪ piṇḍārtha ▪ **condensed meaning; condensation of the meaning**
དོན་རྣམ་ ◻ *don rnam* ▪ {GD:406} aspect as object
དོན་རྣམ་སྒྲིམ་པ་ ◻ *don rnam sgom pa* ▪ **meditation on the aspect of an object [e.g., meditating on impermanence]**
དོན་རྣམ་པ་བྲུག་པོ་ ◻ *don rnam pa drug po* ▪ {MSA}ṣaḍ-vidha ... artha ▪ **six-fold meaning** {T}
དོན་སྤྱི་ ◻ *don spyi* ▪ artha-sāmānya ▪ **meaning generality; meaning-generality; generic image; mental image** ◻ {PH}object universal; meaning generality ◻ {GD:399} object-universal ལྟོང་ཉིད་དོན་སྤྱིའི་ཚུལ་དུ་རྟོགས་པའི་མཁྲིན་པ་ ◻ *stong nyid don spyi'i tshul du rtogs pa'i mkhjen pa* ◻ an exalted knower which realizes emptiness in the manner of a meaning generality ◻ {PGP 86} རྟོག་པ་ལ་གཉིས་སྒྲུང་ཡོད་པ་སྒྲུང་འོང་དོན་སྤྱི་སྒྲུང་བ་ ◻ *rtog pa la gnyis snang yod pa snang ngor don spyi snang ba* ◻ a conceptual consciousness's having dualistic appearance [refers to the fact that] a meaning-generality appears in the face of its appearance factor. ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བྱམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བྱས་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་རྒྱང་བའི་སྤྱོད་བྱེད་གསུལ་གྱི་ཆ་ ◻ *mtshan nyid/ bum 'dzin rtog pa la bum pa ma yin pa las log par snang ba'i sgro btags kyi cha* ◻ Definition: that factor of super-imposition that is the appearance

to the conceptual cognition [of something] as a pot despite its not being a pot {GD:399}
དོན་སྤྱི་ཁོ་ན་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ ◻ *don spyi kho na 'dzin pa'i rtog pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུང་ས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **conceptual consciousness that only apprehends a meaning generality**
དོན་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་གནས་སུ་བྱེ་བའི་དོན་སྤྱི་ ◻ *don spyi sgra spyi gnas su phye ba'i don spyi* ▪ **meaning generality of the division into meaning generality and sound generality** {T}
དོན་སྤྱི་བརྒྱུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་པ་ ◻ *don spyi bzung yul du byed pa'i rtog pa* ▪ **conceptual consciousness that serves as an object for apprehending a meaning generality**
དོན་སྤྱིའི་སྒྲུང་བ་མཚེད་པའི་ཉིང་འཛིན་ ◻ *don spyi'i snang ba mched pa'i ting nge 'dzin* ▪ {PH}meditative stabilization of the increase of appearance [this appearance being] of a meaning generality
དོན་སྤྱིའི་གསལ་ལ་སྒྲུང་ ◻ *don spyi'i gsal snang* ▪ {PH}the clear appearance of a meaning generality
དོན་སྤྱིའི་གསལ་ལ་སྒྲུང་གི་ཉིང་འཛིན་ ◻ *don spyi'i gsal snang gi ting nge 'dzin* ▪ {PH}meditative stabilization of the clear appearance of a meaning generality
དོན་སྤྱོད་ ◻ *don spyod* ▪ **purposeful behavior**
དོན་སྤྱོད་དོན་མཐུན་ ◻ *don spyod don mthun* ▪ **concordant behavior**
དོན་སྤྱོད་པ་ ◻ *don spyod pa* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}artha-caryā ▪ {C}actions for the benefit of others; beneficial actions
དོན་སྤྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ ◻ *don phyin ci ma log pa* ▪ {MSA} aviparūtārtha ▪ **perverse meaning**
དོན་བྱ་བ་ ◻ *don bya ba* ▪ {C}artha-kriyā ▪ {C}actions for the benefit of others
དོན་བྱ་བ་དོན་སྤྱོད་པ་ ◻ *don bya ba don spyod pa* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་ སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}artha-kriyā ▪ {C}actions for the benefit of others
དོན་བྱེད་ ◻ *don byed* ▪ {MSA}artha ▪ **perform a function**

དོན་བྱེད་རྒྱས་སྤོང་གི་ཚོས་ ▫ *don byed nus stong gi chos* ▫
empty of being able to perform a function

དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ ▫ *don byed nus pa* ▫ {LCh}artha-kriyā-
śakti; artha-kriyā-sāmarthya; {GD:115} artha-
kriyā-samartham ▫ **capacity to perform a function**

དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ལས་གཞན་པའི་ཚོས་གང་གི་ཡང་མཚོན་
བྱ་མི་བྱེད་པའི་ཚོས་ ▫ *don byed nus pa las gzhan*
pa'i chos gang gi yang mtshon bya mi byed pa'i
chos ▫ **a phenomenon that does not serve as the**
definiendum of any other phenomenon than able
to perform a function

དོན་བྱེད་རྒྱས་པའི་བདག་པོ་ཡི་ཚོས་གསུམ་ཚང་བ་ ▫ *don*
byed nus pa'i btags yod chos gsum tshang ba ▫
གངགས་འདྲིགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/*
brtags thogs ▫ **a triply qualified imputed existent**
that is able to perform a function

དོན་བྱེད་རྒྱས་པའི་ལྗོངས་པ་དང་ཡིན་ཁྱབ་མཉམ་ ▫ *don byed*
nus pa'i ldog pa dang yin khyab mnyam ▫ **mutually**
inclusive with isolate of able to perform a
function ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། 1 དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་དང་གཅིག་པོ་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་
དང་གཅིག་ཏུ་གྲུབ་པའི་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་མ་ཉམ་པའི་ཚོས་ཚུན་ཉིད་ཡོད་པའི་
པོ་ལྗོངས་ཡིན་ཚོས་གསུམ་ཚང་བ་ ▫ *dbye ba/ 1 don byed nus*
pa dang gcig 2 don byed nus pa dang gcig tu gyur
pa'i don byed nus pa/ 3 dngos po'i mtshan nyid/ 4
dngos po'i rdzas yod chos gsum tshang ba/ ▫ (1) one
with able to perform a function; (2) [something that
is] able to perform a function that is one with able
to perform a function; (3) definition of functioning
thing; (4) triply qualified actual existent that is a
functioning thing

དོན་བྱེད་རྒྱས་པའི་མཚོན་བྱ་ ▫ *don byed nus pa'i mtshon*
bya ▫ **definiendum of [what is] able to perform a**
function

དོན་བྱེད་རྒྱས་པའི་རྩམ་ཡིད་ ▫ *don byed nus pa'i rdzas yod*
▫ **substantial existent in the sense of being able to**
perform a function

དོན་བྱེད་སྤང་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་གྱི་ཚད་མ་ ▫ *don byed*
snang can gyi dbang mngon gyi tshad ma ▫ སྤང་སྤང་
སྤང་སྤང་ ▫ *snang snang snang snang* ▫ **sense direct**

perceiver having the aspect of performing a
function

དོན་བྱེད་པ་ ▫ *don byed pa* ▫ {MSA}arthācaraṇa; {MSA}
arthin; {MSA}svārthin ▫ **perform a function**

དོན་བྱེད་པའི་རྒྱས་སྤོང་བ་ ▫ *don byed pa'i nus stong pa* ▫
empty of capacity to perform functions{N}

དོན་བྱེད་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *don byed pa'i yon tan* ▫ {MSA}
artha-kriyā-guṇa ▫ **quality of performing**
functions

དོན་སྤྱོད་ ▫ *don sbyor* ▫ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyar sbyor sbyard*
sbyord ▫ **sylogistic rendering of the meaning**

དོན་མ་བྱས་པ་ ▫ *don ma byas pa* ▫ {MSA}akṛtārtha ▫ **not**
perform a function; non-functioning

དོན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *don ma yin pa* ▫ {C}anartha ▫ **what**
is not the meaning; non-meaning ▫ {C}harm;
misfortune

དོན་མ་ལགས་པ་ ▫ *don ma lags pa* ▫ {C}anartha ▫ **what**
is not the meaning; non-meaning ▫ {C}harm;
misfortune

དོན་མི་གྱུར་གྱི་ཐོ་ཚོས་ ▫ *don mi gyur gyi the tshom* ▫ **doubt**
not tending toward the fact

དོན་མི་འགྱུར་གྱི་ཐོ་ཚོས་ ▫ *don mi 'gyur gyi the tshom* ▫
doubt not tending toward the fact; doubt tending
to the non-factual

དོན་མི་གཅིག་ ▫ *don mi gcig* ▫ {PH}not synonymous ▫
གསུམ་མིང་འདྲ་ཡང་དོན་མི་གཅིག་གོ། ▫ *gsum ming 'dra yang*
don mi gcig go; ▫ Although the names of the three
are similar, [they are] not synonymous. ▫ {TGP}

དོན་མིན་ ▫ *don min* ▫ **improper meaning**

དོན་མེད་ ▫ *don med* ▫ {LCh,MV}anartha; {LCh}vr̥thā;
asat-artha ▫ **senseless; meaningless; non-meaning;**
non-existent object

དོན་མེད་ཏུ་མི་བདང་བ་ ▫ *don med du mi btang ba* ▫
[meaning-not exist-ly-not cast aside]; **not waste**
meaninglessly; not give up meaninglessly

དོན་མེད་པ་ ▫ *don med pa* ▫ {MSA}apārthya; {MSA}asad-
artha; {MSA}nairarthakya; {MSA}vandhya; {MSA}

vaiyārthya; vinā-ārthena ▪ **meaningless; non-meaning; without [external] objects**

དོན་མེད་པ་ཉིད་ ◻ don med pa nyid ▪ {MV}nirarthakatva; {MSA}nirarthatā ▪ **meaninglessness**

དོན་མེད་པ་དང་དོན་ཡོད་པ་ཉིད་ ◻ don med pa dang don yod pa nyid ▪ {MSA}nairarthakya-sārthakya ▪ **meaninglessness and meaningfulness**

དོན་མེད་པ་མ་ཡིན་ ◻ don med pa ma yin ▪ {MSA}avandhya ▪ **is meaningless**

དོན་མེད་པར་ ◻ don med par ▪ {C}nirarthakam ▪ **meaninglessly** ◻ {C}useless

དོན་མེད་པར་མི་འགྲུར་ ◻ don med par mi 'gyur ▪ {MSA}nirarthikā (na-); s{MSA}ārthika ▪ **not meaningless** {T}

དོན་སྐྱེ་སྤྲི་གཉིས་ ◻ don smra sde gnyis ▪ **the two schools which propound [truly existent] objects**

དོན་ཚོལ་བ་ ◻ don tshol ba ▪ བཟལ་འཚོལ། འཚོལ་བཟལ་ཚོལ་ ◻ btsal 'tshol/'tshel btsal tshold ▪ {MSA}artha-paryeṣin ▪ **one who investigates/examines/researches/seek the meaning; investigate/examine/researche/seek the meaning**

དོན་གཞན་ ◻ don gzhan ▪ **factually other**{BJ 80.7} ◻ {PH}different affair; factually other ◻ འདི། དོན་གཞན་ཞེས་བྱ་བ་ཚུན་བཅད་པའི་གནས་ཡིན་ནོ། ◻ This is the condition of defeat called "a different affair." ◻ {VN}

དོན་གཞན་ལ་དགོངས་པ་ ◻ don gzhan la dgongs pa ▪ arhāntarābhiprāya ▪ **thinking of another meaning; in consideration of another meaning**

དོན་ཟབ་དགོངས་པ་ངེས་པར་འགྲེལ་ ◻ don zab dgongs pa nges par 'grel ▪ བཀྲལ་འགྲེལ་བཀྲལ་ད་འགྲེལ་ད་ ◻ bkral 'grel bkrald 'grel ▪ {L}gambhīrārtha-saṃdhinirmocana ▪ **Gambhīrārtha-saṃdhinirmocana [p.n. of a Bodhisattva in the Saṃdhinirmocana-sūtra, the questioner of the seventh chapter]**

དོན་བཟང་པོ་ ◻ don bzang po ▪ {C}sad-artha; {C,MSA}sv-artha; {MSA}artha ▪ **good meaning** ◻ {C}good in sense; real in meaning

དོན་ཡོད་ ◻ don yod ▪ {C}amoghu; {C}amogha; {C}amogham; {MSA}avaiyārthya ▪ **meaningful** ◻ {C}

not fruitlessly; not vain

དོན་ཡོད་གྲུབ་པ་ ◻ don yod grub pa ▪ {LCh}amoghasiddhi ▪ **Amoghasiddhi [p.n. of a Buddha]**

དོན་ཡོད་པ་ ◻ don yod pa ▪ {C}amogha; {C}amogham; {C}amoghu; {MSA}abandhya; {MSA}avandhya ▪ **meaningful** ◻ {C}not fruitlessly; not vain

དོན་ཡོད་པ་ཉིད་ ◻ don yod pa nyid ▪ {MSA}sārthakya; {MV}sārthakatva ▪ **meaningfulness**

དོན་ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ ◻ don yod pa dang med pa ▪ {MV}artha-sattvam asattvam ca ▪ **meaningful and meaningless**

དོན་ཡོད་པ་དང་མེད་པར་མཐོང་ ◻ don yod pa dang med par mthong ▪ {MSA}sadasattārtha-paśyanā ▪ **view as meaningful and meaningless**

དོན་རང་མཚན་གྱི་དོན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་ ◻ don rang mtshan gyi don rang mtshan gyi gzhan sel ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ད་སེལ་ད་ ◻ bsal sel bsald seld ▪ **other-eliminator which is a factual specifically characterized phenomenon that is a factual specifically characterized phenomenon**

དོན་རང་མཚན་གྱི་ཤེད་པ་གཞན་སེལ་ ◻ don rang mtshan gyi blo'i gzhan sel ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ད་སེལ་ད་ ◻ bsal sel bsald seld ▪ **other-eliminator that is an awareness that is a factual specifically characterized phenomenon**

དོན་རང་མཚན་གྱི་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་ ◻ don rang mtshan gyi med dgag gi gzhan sel ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ད་སེལ་ད་ ◻ bsal sel bsald seld ▪ **non-affirming negative other-eliminator that is a factual specifically characterized phenomenon**

དོན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་ ◻ don rang mtshan gyi gzhan sel ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ད་སེལ་ད་ ◻ bsal sel bsald seld ▪ arhātma-svalakṣaṇānyāpoha ▪ **other-eliminator that is a factual specifically characterized phenomenon** ◻ {GD:306} an objective elimination DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་ཡང་ཡིན་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ◻ mtshan nyid/ ma yin dgag gi gzhan sel yang yin/ don dam par don byed nus pa yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/ ◻ Definition: an observed common locus

between: (1) being an other-eliminator that is an affirming negative; (2) and being ultimately able to perform a function

DIVISIONS: དབྱེ་བ། འདོན་པ་མཚན་གྱི་དོན་པ་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་པ་དོན་པ་མཚན་གྱི་སློབ་པ་གཞན་སེལ་པ་དོན་པ་མཚན་གྱི་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་ བྱ་གཞན་སེལ་ བ ངbye ba/ 1 don rang mtshan gyi don rang mtshan gyi gzhan sel/ 2 don rang mtshan gyi blo'i gzhan sel/ 3 don rang mtshan gyi med dgag gi gzhan sel/ བ Divisions: (1) other-eliminator which is a factual specifically characterized phenomenon that is a factual specifically characterized phenomenon; (2) other-eliminator that is an awareness that is a factual specifically characterized phenomenon; (3) non-af

- དོན་པ་དང་ བ don rab dang ▪ {MSA} artha-prasanna ▪ **pure meaning; clear meaning**
- དོན་རིག་ བ don rig ▪ **object knower{LG}**
- དོན་རིག་ཡིད་མངོན་ བ don rig yid mngon ▪ **mental direct perceiving object knower{LG}**
- དོན་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ བ don la phyin ci ma log pa ▪ {MV} arthe'viparyāsaḥ; {MV} arthāviparyāsa ▪ **non-mistaken with respect to the meaning/object**
- དོན་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ བ don so so yang dag par rig pa ▪ {C} arthapratisamvid ▪ {C} analytical knowledge of meaning/objects
- དོན་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ བ don so so yang dag rig pa ▪ **correct knowledge of individual meanings**
- དོན་གསུམ་ བ don gsum ▪ **three welfares [of oneself; others; and both]**
- དོམ་ བ dom ▪ **bear**
- དོར་ བ dor ▪ དོས། དོས། དོར། དོར། དོར། དོར། བ dor/ 'dor/ dord/ 'dord/ ▪ **discard; reject; cast out; forsake; cancel**
- དོར་བ་ བ dor ba ▪ niryūha; {C} avakāra; {MSA} tyāga (e.g.: manaskāra-tyāga) ▪ **discard; reject; cast out; forsake; cancel · withdrawal; repudiation**
- དོར་བ་མེད་ བ dor ba med ▪ {C} atyāga; {C} anapakāra; {C} anavakāra; {C} anutkṣepa ▪ **non-rejection; not discard; not cast out; not forsake** བ {C} absence of giving up; non-repudiation; without adding

- དོར་བ་མེད་པ་ བ dor ba med pa ▪ {C} anavakāra ▪ **non-rejection; not discard; not cast out; not forsake** བ {C} absence of giving up; non-repudiation; without adding
- དོར་བ་མེད་པ་སྤོང་པ་ཉིད་ བ dor ba med pa stong pa nyid ▪ {MV,C} anavakāra-sūnyatā ▪ **emptiness of not discarding** བ {C} emptiness of non-repudiation
- དོར་བར་བྱ་བ་ བ dor bar bya ba ▪ {C} utsraṣṭavya; {MSA} apanetavya ▪ **should discard** བ should be repelled
- དོར་བྱ་ བ dor bya ▪ {C} riñcitavyo ▪ **discard; cast out** བ should get parted
- དྲ་རྒྱ་ཆན་ བ dra rgya chen ▪ {PH} greatly progressing
- དྲ་བ་ བ dra ba ▪ དྲ་བ་ བ drwa ba ▪ {LCh} jāla ▪ **web; net; lattice; network**
- དྲག་ བ drag ▪ {MSA} ugra; {MSA} tīvra; {MSA} pragāḍha; {C} guru ▪ **fierce; violent; terrible** བ {C} hard; heavy; weighty; serious; deep
- དྲག་དུ་ཕྱོར་བ་ བ drag tu phyor ba ▪ **strongly billowing**
- དྲག་ལྡན་ བ drag ldan ▪ {C} ugra; tīvra; pragāḍha; guru ▪ **fierce; violent; terrible** བ {C} weighty; serious; heavy; deep
- དྲག་པའི་ལས་ བ drag pa'i las ▪ **fierce activities**
- དྲག་པོ་ བ drag po ▪ {MSA} ugra; {MSA} tīvra; {MSA} pragāḍha ▪ **hard; heavy [=sra ba] {Lati}; fierce; strong** བ {PH} fierce; sharp
- དྲག་པོའི་ལས་ བ drag po'i las ▪ **fierce activities**
- དྲག་སྦྱོད་ བ drag spyod ▪ {GST} haṭha ▪ {PH} forceful action
- དྲག་ཤུལ་ བ drag shul ▪ **ferocity**
- དྲག་ཤུལ་སྦྱོད་སྐྱབས་ བ drag shul spyod sngags ▪ སྦྱོད་སྦྱོད་ བ spyad spyod spyad spyod ▪ {C} abhicāra-mantra ▪ **mantra of fierce deeds** བ {C} spell of bewitchment
- དྲང་ བ drang ▪ {C} ārjava; {C} avakra; {C} rju ▪ **straight; definitive** བ {PH} straight-forward; forthright བ {C} upright

ངང་ངེས་ ▫ *drang nges* ▪ the interpretable [meaning] and the definitive [meaning]; definitive [sūtra] and [sūtra] requiring interpretation

ངང་ངེས་ནམ་འབྱེད་ ▫ *drang nges rnam 'byed* ▪ **Dzong-ka-ba's Differentiation of the Interpretable and the Definitive** [also called **The Essence of the Good Explanations** (legs bshad snying po)]

ངང་ཐད་དུ་ ▫ *drang thad du* ▪ {PH}straightforward

ངང་དོན། ངང་བའི་དོན་ ▫ *drang don* ▪ ངང་བའི་དོན་ ▫ *drang ba'i don* ▪ *neyārtha* ▪ interpretable meaning; requires interpretation; interpretable object; requiring interpretation; interpretable; meaning requiring interpretation

ངང་དོན་གྱི་མདོ་ ▫ *drang don gyi mdo* ▪ {N}neyārtha-sūtra ▪ **sūtra of interpretable meaning**{N}

ངང་པོ་ ▫ *drang po* ▪ {L}pragūṇa; {MSA}rju ▪ **straight** ▫ right; honest; good condition; excellent

ངང་པོའི་ལུགས་ ▫ *drang po'i lugs* ▪ {PH}straight-forward manner; honest approach ▫ ངང་པོའི་ལུགས་སྐྱབས་ན་ ། ། ། ▫ If one acts in a straight-forward manner, ... ▫ {GCG}

ངང་པོར་གཤེགས་པ་ ▫ *drang por gshags pa* ▪ **proceed straight**

ངང་བའི་དོན་ ▫ *drang ba'i don* ▪ *neyārtha* ▪ **requires interpretation; interpretable meaning; interpretable object; requiring interpretation; interpretable**

ངང་བའི་ཕྱིར་ ▫ *drang ba'i phyir* ▪ *ākaraṣaṅārthaṃ* ▪ **in order to lead**

ངང་བའི་ཕྱིར་དུ་གསུངས་པ་ ▫ *drang ba'i phyir du gsungs pa* ▪ **spoken for the sake of leading**

ངང་ལས་ ▫ *drang las* ▪ {C}avakra ▪ {C}straight; upright

ངང་སྐོང་སྐྱབ་ ▫ *drang song smra ba* ▪ {L}rṣivadana ▪ **Sage's Propounding** (in the area of **Varaṇāsi** in the **Deer Park**)

ངང་སྐོང་ ▫ *drang srong* ▪ {LCh}rṣi ▪ **sage** [one who has straightened body, speech, and mind]; seer [of the Vedas]

ངང་སྐོང་རྒྱས་པ་ ▫ *drang srong rgyas pa* ▪ {LCh}rṣi Vyāsa ▪ {PH}the rṣi Vyāsa

ངང་སྐོང་དང་བཅས་པ་དང་སྐྱེས་པ་དང་བྱད་མེད་ཀྱི་ཚོགས་ནམས་ ▫ *drang srong dang bcas pa dang skyes pa dang bud med kyi tshogs rnams* ▪ {C}sa-rṣi-nara-nārī-gaṇā ▪ **crowds of men and women around the sage**

ངང་སྐོང་སྐྱབ་ ▫ *drang srong smra ba* ▪ rṣi-vadana ▪ **Sage's Propounding**

ངང་སྐོང་སྐྱབ་བའི་དགས་ཀྱི་ནགས་ ▫ *drang srong smra ba ri dags kyi nags* ▪ **Deer Park of Sage's Propounding**{BJ 29.2}

ངང་སྐོང་སྐྱབ་བའི་དགས་ཀྱི་ནགས་ ▫ *drang srong smra ba ri dwags kyi nags* ▪ {PH}Deer Park at Rṣipatana

ངང་སྐོང་གཟེགས་ཟན་ ▫ *drang srong gzegs zan* ▪ {PH}the sage Kaṇāda

ངང་སྐོང་ལྗང་བ་ ▫ *drang srong lhung ba* ▪ rṣipatana ▪ {PH}Rṣipatana (near Varanasi) ▫ ངང་སྐོང་ལྗང་བ་ དང་། ལྗང་ལེན་དེའི་དགོན་ཤུལ་ནམས་ན་ ། ། ། ▫ In the ruins of the monasteries of Rṣipatana and Nālandā, ... ▫ {GCG}

ངང་སྐོང་ལྗང་བའི་དགས་ཀྱི་གནས་ ▫ *drang srong lhung ba ri dwags kyi gnas* ▪ **Deer Park of the Alighting Sage**

ངངས་ ▫ *drangs* ▪ ངང། འབྲིན། ངངས། ངངས་སམ་འབྲིན། ▫ *drang / 'dren/ drangs/ drongs sam 'drend/* ▪ **induce; cited; cite; induced; lead; draw; pull; conduct** ▫ མདོ་དངས་པ་ལས་ ▫ *mdo drangs pa las* ▫ from a cited sūtra {MSI 413} ▫ དོན་ལ་ངེས་པ་གྲགས་དབང་དངས་ནས་ ▫ *don la nges pa shugs drag drangs nas* ▫ through inducing strong force of ascertainment with respect to the meaning {TGP 27}

དྭན་ཉམས་ ▫ *dran nyams* ▪ *smṛti-lopa* ▪ **forgetfulness; (memory-loss)**

དྭན་དང་བརྩོན་འགྲུས་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *dran dang brtson 'grus la brten pa* ▪ {MSA}smṛti-vīrya-pratiṣṭhita ▪ **in dependence upon mindfulness and effort**

དྭན་དང་ཤེས་བཞིན་ ▫ *dran dang shes bzhin* ▪ {MSA}smṛti-samprajanya ▪ {PH}mindfulness and introspection

དྲན་པ་ ▫ *dran pa* ▪ {LCh,MSA,MV,C}smṛti; {C}smaraṇa; {MSA}smaratā; {C}matīti ▪ **mindfulness; memory; recollection** ▫ {C}remember; be mindful of these thoughts; remembrance

དྲན་པ་གཅིག་པེ་ལྟོ་ལྟོ་ལྟོ་ ▫ *dran pa gcig pa'i rnal 'byor* ▪ **yoga of single mindfulness{TGP}**

དྲན་པ་བཅུ་ ▫ *dran pa bcu* ▪ {PH}ten mindfulnesses

དྲན་པ་ཉི་བར་གནས་པ་ ▫ *dran pa nye bar gnas pa* ▪ {MV}smṛtir upatiṣṭhate; {MV}upasthita-smṛti ▪ **basis of mindfulness; abide in mindfulness**

དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ་ ▫ *dran pa nye bar gzhaḡ pa* ▪ {PH}application of mindfulness

དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ་བཞི་ ▫ *dran pa nye bar gzhaḡ pa bzhi* ▪ {PH}four applications of mindfulness

དྲན་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *dran pa nye bar bzhaḡ pa* ▪ {MSA,MV}smṛtyupasthāna; {C}upasthitam smṛte; {C}upasthitasmṛtayah ▪ **mindful establishment; establishment in mindfulness** ▫ {C}foundation(s)/support(s) of mindfulness; one whose mindfulness is well established; mindful; {GD:112} application of mindfulness

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ ལུས་ཀྱི་ཉི་བར་བཞག་པ་ཚོར་བའི་ཉི་བར་བཞག་པ་ ར་བསམ་པའི་ཉི་བར་བཞག་པ་ ར་ཚོས་ཀྱི་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 lus kyi nyer bzhaḡ 2 tshor ba'i nyer bzhaḡ 3 bsam pa'i nyer bzhaḡ 4 chos kyi nyer bzhaḡ* ▫ Divisions: (1) mindful establishment of body; (2) mindful establishment of feelings; (3) mindful establishment of thoughts; (4) mindful establishment of phenomena

དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ་ ▫ *dran pa nyer gzhaḡ* ▪ **establishments by way of mindfulness; mindful establishment** ▫ {PH}applications of mindfulness; Applications of Mindfulness [Sūtra]

དྲན་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *dran pa nyer bzhaḡ* ▪ *smṛtyupasthāna* ▪ **mindful establishment**

དྲན་པ་དང་རྟིང་ངེ་འཛོལ་ལ་སློབ་པ་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *dran pa dang ting nge 'dzin la sogs pa'i yon tan* ▪ {MSA}smṛti-samādhy-ādi-guṇa ▪ **the qualities of mindfulness, meditative stabilization, and so**

forth

དྲན་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *dran pa dang ldan pa* ▪ {C}smṛtimat (=smṛta) ▪ **mindful** ▫ {C}mindfully; has a good memory

དྲན་པ་དང་གཤམ་བཞིན་ ▫ *dran pa dang shes bzhin* ▪ {MSA}smṛti-samprajanya ▪ **mindfulness and introspection**

དྲན་པ་དང་གཤམ་བཞིན་དང་སེམས་པ་དང་བདང་སྣོམས་ ▫ *dran pa dang shes bzhin dang sems pa dang btang snyoms* ▪ {MV}smṛti-samprajanya-cetanopekṣa ▪ **mindfulness, introspection, mind, and equanimity**

དྲན་པ་ནེར་གཞག་པ་ ▫ *dran pa ner gzhaḡ* ▪ {C}smṛty-upasthāna ▪ **mindful establishment(s)** ▫ {C}support(s) of mindfulness

དྲན་པ་མ་བཟེད་པར་གྱུར་ན་ ▫ *dran pa ma brjed par gyur na* ▪ {MV}smṛty-asampramoṣe sati ▪ **when one is mindful and non-forgetful**

དྲན་པ་གཙོ་བོ་ ▫ *dran pa gtso bo* ▪ {MSA}smṛti-pradhāna ▪ **main mindfulness**

དྲན་པ་ཤིན་ཏུ་ཉི་བར་གནས་པ་ ▫ *dran pa shin tu nye bar gnas pa* ▪ {MV}sūpasthita-smṛti ▪ **well-established mindfulness**

དྲན་པའི་རྒྱུན་ ▫ *dran pa'i rgyun* ▪ **continuum of mindfulness**

དྲན་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *dran pa'i rtog pa* ▪ **memory conception; conceptual consciousness which remembers**

དྲན་པའི་དབང་པོ་ ▫ *dran pa'i dbang po* ▪ {MSA}smṛtīndriya ▪ **faculty of mindfulness; power of mindfulness**

དྲན་པའི་གཤམ་པ་ ▫ *dran pa'i shes pa* ▪ **mindful consciousness**

དྲན་པར་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *dran par nyer bar bzhaḡ pa* ▪ *smṛtyupasthāna* ▪ {C}foundation(s)/support(s) of mindfulness; one whose mindfulness is well established; mindful; {GD:536} the four applications of mindfulness

DIVISIONS: དབྱིབས་ཀྱི་ཉེར་བཞག་མཚོར་བའི་ཉེར་བཞག་
མ་བསམ་བའི་ཉེར་བཞག་ཡོ་ཚེས་ཀྱི་ཉེར་བཞག་ ▫ *dbye ba/ 1 lus*
kyi nyer bzhag 2 tshor ba'i nyer bzhag 3 bsam
pa'i nyer bzhag 4 chos kyi nyer bzhag ▫ Divisions:
(1) mindful establishment of body; (2) mindful
establishment of feelings; (3) mindful establishment
of thoughts; (4) mindful establishment of
phenomena

བྲན་པར་བྱས་པ་ཡིན་ན་ ▫ *dran par byas pa yin na* ▫ {C}
smārayati ▫ {C}inform

བྲན་པར་བྱེད་ ▫ *dran par byed* ▫ {C}*smārayati* ▫ {C}
inform

བྲན་ཤེས་ ▫ *dran shes* ▫ {N}*smṛti* ▫ **mindfulness; memory**
consciousness{N} ▫ {GD:524} recollection

བྲན་སོགས་ཡོན་ཏན་འཕེལ་བྱེད་ ▫ *dran sogs yon tan 'phel*
byed ▫ {MSA}*smṛty-ādi-guṇa-vṛddhi* ▫ **impel the**
qualities of mindfulness and so forth

བྲལ་ ▫ *dral* ▫ བྲལ། འབྲལ། བྲལ་ད། འབྲལ་ད། ▫ *dral/*
'dral/ drald/ 'drald/ ▫ {C}*gahana*; {C}*timira* ▫
disappearing; {C}dense; dark; {Thumi, p.129} to
cause to be shameless; to do without; to break a
promise

བྲི་ ▫ *dri* ▫ {LCh}*gandha* ▫ **odor; smell** ▫ {PH}odor

བྲིང་ ▫ *dri nga* ▫ {Śāntideva}*durgandha* ▫ {PH}foul-
smell

བྲི་ཚུའི་ལམ་ ▫ *dri chu'i lam* ▫ {PH}urinary tract

བྲི་མཉམ་པ་ ▫ *dri mnyam pa* ▫ *sama-gandha* ▫ **equal odor**

བྲི་བ་ ▫ *dri ba* ▫ {C}*praśna* ▫ {C}question

བྲི་བ་དང་བྲལ་བ་མེད་པ་ ▫ *dri ba dang bral ba med pa* ▫
{C}*avimala* ▫ **not free from defilements; not free**
from stains ▫ {C}not immaculate

བྲི་བ་དྲིས་པ་ ▫ *dri ba dris pa* ▫ **asked**

བྲི་བ་ཞུ་བྱེད་ ▫ *dri ba zhu byed* ▫ **means of questioning**

བྲི་བར་བྱ་ ▫ *dri bar bya* ▫ {MSA}*praṣṭavya* ▫ **ask;**
question

བྲི་མ་ ▫ *dri ma* ▫ {LCh,C,MSA}*mala* ▫ **stain; taint;**

defilement; contamination ▫ {PH}stain; taint;
defilement

བྲི་མ་ཅན་ངེས་པས་ ▫ *dri ma can nges pas* ▫ {MSA}*doṣa-*
malinatva ▫ **contaminated; defiled; stained**

བྲི་མ་དང་བཅས་ ▫ *dri ma dang bcas* ▫ {MV}*samala*; {MV}
saha-mala ▫ **defiled; contaminated; stained**

བྲི་མ་དང་བྲལ་ནས་ ▫ *dri ma dang bral nas* ▫ {C}*vigata-*
mala ▫ **free from stains; free from defilements**

བྲི་མ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *dri ma dang bral ba* ▫ {MSA}
nirmala; {MSA}*mala-vigama*; {MSA}*malāpakarṣa*;
{MSA}*vigata-mala* ▫ **free from stains; free from**
defilements

བྲི་མ་དང་བྲལ་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ལ་སྤྲོས་མི་ལྡང་བའི་ཚུལ་གྱིས་
མཉམ་པར་བཞག་བའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *dri ma dang bral*
ba'i de bzhin nyid la slar mi ldang ba'i tshul gyis
mnyam par bzhag pa'i ye shes ▫ **pristine wisdom**
of meditative equipoise on thusness devoid of
defilement in the manner of never rising again
[from meditative equipoise]

བྲི་མ་ནམ་པར་དག་པ་ ▫ *dri ma rnam par dag pa* ▫ {MSA}
mala-viśuddhi ▫ **purify defilements**

བྲི་མ་སྤངས་པ་ ▫ *dri ma spangs pa* ▫ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫
spang spong spangs spongs ▫ {MV}*prahīṇa-mala* ▫
abandon defilements

བྲི་མ་བྲལ་བ་ ▫ *dri ma bral ba* ▫ *nirmala* ▫ **free from**
defilements; free from stains

བྲི་མ་མེད་ ▫ *dri ma med* ▫ {MV}*amala*; {MV}*nirmala* ▫
stainless

བྲི་མ་མེད་པ་ ▫ *dri ma med pa* ▫ {LCh,C,MSA}*vimalā*;
{C}*amala*; {MSA}*nirmala*; {MSA}*nirmalatva*;
{MSA}*malāpeta* ▫ **stainless; Stainless (second**
bodhisattva ground) ▫ {C}spotless; immaculate;
not defiled/tainted

བྲི་མ་མེད་པའི་ས་ ▫ *dri ma med pa'i sa* ▫ {MSA}*vimalā*
bhūmiḥ ▫ **stainless ground**

བྲི་མ་ཞི་བ་གཉིས་ ▫ *dri ma zhi ba gnyis* ▫ {MV}*mala-sānti-*
dvaya ▫ **the two, defilement and pacification**

འྲི་མི་མཉམ་པ་ ▫ *dri mi mnyam pa* ▪ *visama-gandha* ▪
 unequal odor
 འྲི་མི་ཞིམ་པ་ ▫ *dri mi zhim pa* ▪ *durgandha* ▪ **unfragrant**
 odor
 འྲི་མེད་ ▫ *dri med* ▪ {MSA}nirmala; {MSA}vimala ▪
 stainless; undefiled
 འྲི་མེད་ལྷན་ ▫ *dri med ldan* ▪ {MSA}nirmalatā-yoga ▪
 connected with non-defilement
 འྲི་མེད་གནས་ ▫ *dri med gnas* ▪ {MSA}amala ... pada ▪
 stainless place
 འྲི་མེད་པ་ ▫ *dri med pa* ▪ {MSA}amala ▪ stainless;
 undefiled
 འྲི་མེད་དབྱིངས་ ▫ *dri med dbyings* ▪ {MSA}amala ... dhātu
 ▪ stainless realm
 འྲི་མེད་མི་རྟོག་ཐོ་སྐྱོ་མཚོག་ ▫ *dri med mi rtog blo mchog* ▪
 {MSA}parama-vimala-nirvikalpa-buddhi ▪ **supreme**
 undefiled non-conceptual awareness
 འྲི་མེད་མིག་ ▫ *dri med mig* ▪ {MSA}cakṣus ... nirmala ▪
 undefiled eye
 འྲི་མེད་འོད་ ▫ *dri med 'od* ▪ **Stainless Light** [Rigs ldan
 pad ma dkar po's commentary on the Kālacakra
 Tantra]
 འྲི་འཚོར་བ་ ▫ *dri 'tshor ba* ▪ {PH}olfactory sensation
 འྲི་འཚོན་དབང་མངོན་ ▫ *dri 'dzin dbang mngon* ▪ འཚུང་འཚོན་
 བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **sense direct**
 perceiver apprehending scent
 འྲི་ཞིམ་ ▫ *dri zhim* ▪ {C}saṅgārahya ▪ **fragrant odor;**
 sweet-smelling ▫ {C}with a fragrant smell
 འྲི་ཞིམ་པ་ ▫ *dri zhim pa* ▪ *sugandha* ▪ **sweet-smelling;**
 fragrant odor
 འྲི་ཞིམ་པོ་ ▫ *dri zhim po* ▪ {C}puṅya-gandha (=puṅpa-
 gandha) ▪ **sweet-smelling** ▫ {C}fine fragrance
 འྲི་ཟ་ ▫ *dri za* ▪ {LCh,MSA}gandharva ▪ **scent eater;**
 odor eater; the musicians of Indra, ruled by
 Dhṛtarastra, who live in the region of the air
 and the heavenly waters; their special duty is to

guard the heavenly soma, which the gods obtain
 through their intervention
 འྲི་ཟ་ ▫ *dri za'* ▪ *gandharva* ▪ **Fragrance Eater**
 འྲི་ཟ་འི་གྲོང་ཁྱེར་ ▫ *dri za'i grong khyer* ▪ {N}gandharva-
 nagara ▪ **city of scent-eaters**{N}; **city of**
Fragrance Eaters
 འྲི་ཟ་འི་གླུ་དབྱངས་ ▫ *dri za'i glu dbyangs* ▪ {MSA}
gandharva-saṃgīti-ghoṣa; {MSA}kiṃnara-saṃgīti-
 ghoṣā ▪ **song of scent-eaters**
 འྲི་ཟ་འི་དབྱང་སྒྲུབ་ ▫ *dri za'i dbyang snyan* ▪ {MSA}
gandharva-madhura-ghoṣa ▪ **pleasant sound of**
scent-eaters
 འྲི་ཟ་ར་ ▫ *dri zar* ▪ *gandharva* ▪ **scent eater; odor eater**
 འྲི་ཟ་ར་བཅས་པ་ ▫ *dri zar bcas pa* ▪ *gandharva* ▪ **scent**
eater; odor eater
 འྲི་ཤ་ ▫ *drin* ▪ {LCh}prasāda; {MSA}upakāra ▪ **kindness;**
grace
 འྲི་ཤ་ཅན་རྗེ་ ▫ *drin can rje* ▪ {PH}kind lord
 འྲི་ཤ་དུ་ཆེ་ ▫ *drin du che* ▪ {PH}very kind
 འྲི་ཤ་དུ་མི་ཆེ་ ▫ *drin du mi che* ▪ {PH}not very kind
 འྲི་ཤ་དུ་གཟོ་བ་ ▫ *drin du gzo ba* ▪ {C}kṛta-kāritā; {C}kṛta-
 veditā ▪ {C}thankfulness
 འྲི་ཤ་གཟོ་བ་ ▫ *drin gzo ba* ▪ **intention to repay kindness**
 འྲི་ཤི་སྐྱེ་མཚེད་ ▫ *dri'i skye mched* ▪ *gandha-āyatana*
 ▪ **odor sense-sphere** ▫ DEFINITIONS: མཚོན་
 ཉིད། ལྷ་ཤེས་ཀྱི་ཚུང་བ་ ▫ *mtshan nyid/ sna shes kyi myong*
bya/ ▫ Definition: object experienced by a nose
 consciousness
 འྲི་ཤི་ཁམས་ ▫ *dri'i khams* ▪ *gandha-dhātu* ▪ **odor-**
constituent
 འྲི་ལ་ ▫ *dril* ▪ **involvement** ▫ སྤ་ཐིམ་ལ་དྲིལ་ནས་ ▫ *phra thim*
la dril nas ▫ through involvement with a subtle
 drop {TGP 25} ▫ རྣམས་ལ་གཅིག་དྲིལ་བས་བས་ ▫ *rnams*
la gcig dril byas pas ▫ through performing a
 combination of ... {TGP 13}
 འྲི་ལ་བུ་ ▫ *dril bu* ▪ {LCh,MSA}ghaṇṭa ▪ **bell** ▫ བདེ་མཚོག་

རྩེ་བྱ་བ་ ▫ *bde mchog dril bu pa* ▫ Ghaṇṭapāda
[transmission of Cakra] Saṃvara

རྩིས་ ▫ *dris* ▫ {C}paripṛccha ▫ {C}question; ask

རྩུག་ ▫ *drug* ▫ *ṣaḍ*; {MSA}ṣaṣ ▫ **six**

རྩུག་སྐྱོ་ ▫ *drug sgra* ▫ **genitive case**

རྩུག་ཅུ་ ▫ *drug cu* ▫ {MSA}ṣaṣṭi ▫ **sixty**

རྩུག་ཅུའི་དབྱངས་ ▫ *drug cu'i dbyangs* ▫ {PH}sixty [types of] melodies

རྩུག་ཅུའི་དབྱངས་ལྡན་ ▫ *drug cu'i dbyangs ldan* ▫ {PH}endowed with the sixty [types of] melodies

རྩུག་པ་ ▫ *drug pa* ▫ {MV}ṣaṣṭha ▫ **sixth**

རྩུག་པོ་ས་ ▫ *drug po sa* ▫ {MSA}ṣaṣ ... bhūmi ▫ **sixth ground**

རྩུང་འཁོར་ ▫ *drung 'khor* ▫ **lay government official**

རྩུང་དུ་ ▫ *drung du* ▫ {MSA}sakāśa ▫ **near to** ▫ བྱང་ཅུབ་ཀྱི་
ཤིང་རྩུང་དུ་ ▫ *byang chub kyi shing drung du* ▫ at the base of the tree of enlightenment {TGP 19}

རྩུང་དུ་ཉེ་བར་འགྲོ་བར་ ▫ *drung du nye bar 'gro bar* ▫ {C}upasamkramitavyam ▫ **come near to** ▫ {C}approaching; think of approaching

རྩུང་དུ་ཕྱིན་ ▫ *drung du phyin* ▫ {C}upasamkrānta ▫ {C}have approached

རྩུང་དུ་ལྷགས་ནས་ ▫ *drung du lhags nas* ▫ {C}āgama ▫ {C}thanks to; has come in to; come in to; resorting to; when he has entered on; come; return again; because of; in the course of

རྩུང་རྩིས་ ▫ *drung rtsis* ▫ {PH}secretary and finance minister (drung yig dang rtsis dpon)

རྩུང་ཡིག་ཆེན་མོ་ ▫ *drung yig chen mo* ▫ {PH}secretary-general (2nd rank)

རྩུང་རིགས་ ▫ *drung rigs* ▫ {PH}secretariat

རྩེགས་ ▫ *dregs* ▫ *mada* ▫ **haughtiness**

རྩེགས་ལྡན་གཙུག་ན་ ▫ *dregs ldan gtsug na* ▫ **pre-eminent among the haughty**{DASI 522.2}

རྩེགས་པ་ ▫ *dregs pa* ▫ {C}mado; {L}darpa ▫ **arrogance; haughtiness; haughty** ▫ {C}self-conceit

རྩེད་ ▫ *dred* ▫ **yellow bear**

རྩེན་པ་ ▫ *dren pa* ▫ {C}adhivāsanatā; {C}vyupaparīkṣaṇa(ta) (=adhivāsanatā) ▫ {C}toleration; testing; 'ability to tolerate'

རྩེལ་ ▫ *drel* ▫ **(1) familiarization; (2) mule** ▫ {PH}mule ▫ ག་ཤེན་པོ་རྩེལ་གྱིས་རྩེལ་གྱི་བོན་རྩེལ་གྱི་བྱང་དང་མ་ཉེ་དང་མཛོ་རྩེལ་རྩོམ་ལ་སོགས། ▫ Among the followers of Shenrab, the Bon-po of the Rgyu and Hbras-po sects sacrifice sheep and goats, buffaloes, dzo, mules, camels, etc. ▫ {Das}

རྩོ་བ་ ▫ *dro ba* ▫ {C}ūṣman ▫ {C}heat; stage of heat; those on the stage of heat

རྩོ་བར་གྱུར་བ་ ▫ *dro bar gyur pa* ▫ {MV}uṣmagata ▫ **heat**

རྩོ་བར་གྱུར་བ་ ▫ *dro bar gyur ba* ▫ *ūṣmagata* ▫ **heat**

རྩོད་ ▫ *drod* ▫ *ūṣman*; *uṣmagata* ▫ **heat** ▫ {PH}[bodily] warmth

རྩོད་གྱུར་བ་ ▫ *drod gyur pa* ▫ {C}ūṣma-ga ▫ {C}degree of heat

རྩོད་སྒྲམ་ ▫ *drod snyam* ▫ {C}tulayati ▫ {C}ponder; weigh (up); examine; compare; deliberate; consider

རྩོད་ཅི་སྦྱར་ ▫ *drod rtse sbyor* ▫ ལྷན་སྦྱར་སྦྱང་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▫ {LCh}ūṣmagata-mūrdha-prayoga ▫ **heat peak training; training of the peak of heat**

རྩོད་གཤེར་ལས་སྐྱེ་བ་ ▫ *drod gsher las skye ba* ▫ *samsvedaja* ▫ **moisture-born**

རྩོད་གཤེར་ལས་སྐྱེས་པ་ ▫ *drod gsher las skyes pa* ▫ {C}samsvedaja ▫ {C}moisture-born

རྩོན་ ▫ *dron* ▫ {PH}hot; warm

རྩོན་པོ་ ▫ *dron po* ▫ {C}uṣna ▫ {C}hot

གདགས་ ▫ *gdags* ▫ གདགས་འདོགས་བཅུགས། བཅུགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▫ *prajñapti*; *prajñapyate* ▫ **impute; designate; hang**

གདགས་པ་ ▫ *gdags pa* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C,MSA}
prajñapti; {C}*prajñāpayate* ▪ **designation**;
imputation; **hang** ▫ {C}concept; conception;
nominal concept; nominal existence; conceptual
entity; nominal entity; intimation

གདགས་པ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *gdags pa rnam par bzhag
pa* ▪ {MSA}*prajñapti-vyavasthāna* ▪ **explanation of
designation** {T}

གདགས་པ་བྱས་ ▫ *gdags pa byas* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས།
བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {L}
prakāś- ▪ **impute**; **designate**

གདགས་པར་བྱ་ ▫ *gdags par bya* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས།
བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪
{C}*prajñāpayitavya*; {C}*prajñāpayisyāmi*; {C}
prajñāyate (=pravartyate = tat-kṛta-cihna-
abhāvān) ▪ **impute**; **designate** ▫ {C}should
make known; can I make (people) conceive of; is
conceived; comes under the conceivable; have a
conception of

གདགས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ ▫ *gdags par bya ba ma yin*
▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs
btags/brtags thogs* ▪ {C}*aprajñapanīya* ▪ **should not
designate** ▫ {C}cannot be intimated; cannot be a
subject of wise instruction; inconceivable; should/
can not be conceived

གདགས་ཅམ་དུ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *gdags tsam du yongs
su tshol ba* ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ་ ▫ *btsal
'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MSA}*prajñapti-mātratva-
paryeṣaṇā* ▪ **thoroughly investigate/examine/
research mere imputations/designations**

གདགས་གཞི་ ▫ *gdags gzhi* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *prajñapti-
vastu* ▪ **basis of designation**; **basis of imputation**

གདགས་གཞི་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་བདགས་པའི་བདགས་ཡོད་
▫ *gdags gzhi gzhan la brten nas btags pa'i btags
yod* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs
btags/brtags thogs* ▪ **imputed existence that one
imputes in dependence upon another basis of
imputation**

གདགས་གཞིའི་གོ་ས་གཞོན་པའི་ཚུལ་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *gdags
gzhi'i go sa gnong pa'i tshul du yod pa* ▪ **existence in
the manner of covering its basis of designation**

གདགས་གཞིའི་ངོས་ནས་བྱུབ་པ་ ▫ *gdags gzhi'i ngos
nas grub pa* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་
▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **established/
establishment from the side of the basis of
designation**

གདགས་གཞིའི་ངོས་ནས་བྱུབ་པ་ ▫ *gdags gzhi'i ngos nas
grub pa* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags
'dogs btags/brtags thogs* ▪ **existence from the side
of the basis of designation**

གདགས་གཞིའི་སྤྱིང་ནས་བྱུབ་པ་ ▫ *gdags gzhi'i steng nas
grub pa* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags
'dogs btags/brtags thogs* ▪ **existence right in the
basis of designation**

གདགས་གཞིའི་ཚད་མ་ ▫ *gdags gzhi'i tshad ma* ▪ {PH}
valid basis of designation

གདགས་སུ་མཚེས་པར་བྱུར་ ▫ *gdags su mchis par gyur* ▪
གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/
brtags thogs* ▪ {C}*prajñāyate* (*pravartyate* = tat-
kṛta-cihna-abhāvān) ▪ **designate**; **impute** ▫ {C}
is conceived; comes under the conceivable; have a
conception of

གདགས་སུ་མཚེས་པ་ ▫ *gdags su ma mchis pa* ▪ གདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/
brtags thogs* ▪ {C}*aprajñapanīya* ▪ **not impute**; **not
designate** ▫ {C}cannot be intimated; cannot be a
subject of wise instruction; inconceivable; should/
can not be conceived

གདགས་སུ་མིད་པ་ ▫ *gdags su med pa* ▪ གདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ {C}*aprajñapanīya* ▪ **not impute**; **not designate**
▫ {C}cannot be intimated; cannot be a subject of
wise instruction; inconceivable; should/can not be
conceived

གདངས་ ▫ *gdangs* ▪ {LCh}*ghoṣa* ▪ **tone**; **light**

གདན་ ▫ *gdan* ▪ {LCh}*āsana*; {C}*upāstarāṇa* ▪ **seat**;
cushion ▫ {PH}seat; cushion ▫ {C}coverlet

གདན་བཅས་ ◻ *gdan bcas* ▪ **seated**

གདན་བཤམས་པ་ ◻ *gdan bshams pa* ▪ {PH}prepared seat

གདབ་ ◻ *gdab* ▪ གདབ། འདྲིབས། བདབ། རྩོབས། ◻ *gdab/ 'debs/ btab/ thobs/* ▪ **put; sow; plant; set; offer; give; cast**

གདམ་ ◻ *gdam* ▪ གདམ་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ **advice; instruction; counsel; preceptual instruction; advisory speech; exhortation**

གདམ་ངག་ ◻ *gdam ngag* ▪ གདམ་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ *avavāda* ▪ **advice; instruction; counsel; preceptual instruction; advisory speech; exhortation**

གདམ་ངག་བརྗེད་པ་ ◻ *gdam ngag brjed pa* ▪ གདམ་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ *avavādasammoṣa* ▪ **forgetting the instruction; forgetfulness**

གདམས་ ◻ *gdams* ▪ གདམ་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ **advise; counsel**

གདམས་ངག་ ◻ *gdams ngag* ▪ གདམ་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ {LCh,C,MSA,MV} *avavāda*; {C} *upadeśa* ▪ **guidance; instruction; preceptual instruction; guiding advice** ◻ {C} teaching

གདམས་ངག་བརྗེད་པ་ ◻ *gdams ngag brjed pa* ▪ *avavāda-sammoṣa*; *avavādasammoṣa* ▪ **forgetting the advice/instruction/counsel/preceptual instruction/advisory speech/exhortation; forgetfulness**

གདམས་ངག་མོད་པར་བྱེད་པ་ ◻ *gdams ngag nod par byed pa* ▪ {MSA} *avavāda-grāhaka* ▪ **receive advice/ instruction/counsel/preceptual instruction/ advisory speech/exhortation; one who receives...**

གདམས་ངག་པ་ ◻ *gdams ngag pa* ▪ གདམ་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ **preceptual; guiding-advice**

གདམས་པ་ ◻ *gdams pa* ▪ གདམ་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ {C} *prajñāpayati* ▪

advise; counsel; advice; instruction; preceptual instruction; advisory speech; exhortation ◻ {C} speaks meaningfully of; communicates; makes known; conceived of

གདམས་པའི་གདམས་ངག་ ◻ *gdams pa'i gdams ngag* ▪ **guidance that guides**

གདམས་ཚུལ་ ◻ *gdams tshul* ▪ **mode of guidance**

གདུག་ ◻ *gdug* ▪ *viṣa*; {C} *āśviṣa*; {MSA} *praduṣṭa* ▪ **poison; misery** 7 See: **dug, poison** ◻ {C} viper; resemblance to a poisonous snake

གདུག་པ་ ◻ *gdug pa* ▪ གདུག་པ་ཅན་ ◻ *gdug pa can* ▪ **poisonous; pernicious; pernicious forces; pernicious entities** ◻ {PH} poisonous; pernicious [entities]; evil ones ◻ དེ་ནི། གདུག་པ་ཅན་རྣམས་གསོད་ཅིང་སྐྱོད་བས། ཁྲི་བོ། ◻ Concerning that [i.e., Vajrakrodha]: because he kills and expels pernicious entities, he is krodha (wrathful). ◻ {Dor 25a.1/ 234.1}

གདུག་པ་ཅན་ ◻ *gdug pa can* ▪ གདུག་པ་ ◻ *gdug pa* ▪ **poisonous; pernicious**

གདུག་པ་དང་སྤྲིག་སྐྱུལ་མང་པོའི་དགོན་པའི་ནང་དུ་སོང་བ་ ◻ *gdug pa dang sdig sbrul mang po'i dgon pa'i nang du song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ▪ {C} *vyāda-sarīṣpa-kāntāra-madhyagata* ▪ {C} be in the middle of a wilderness infested with venomous vipers

གདུག་པ་དང་རི་དྲགས་དང་ ◻ *gdug pa dang ri dwags dang* ▪ {C} *vyāda-mrgā* ▪ {C} wild beasts; beasts of prey; antelopes; deer and ferocious wild animals

གདུག་སྐྱུལ་ ◻ *gdug sbrul* ▪ {PH} poisonous snake

གདུག་རྩུབ་ཅན་ ◻ *gdug rtsub can* ▪ {PH} terrifying

གདུགས་ ◻ *gdugs* ▪ {C} *chattra* ▪ **umbrella** ◻ {C} parasol; parachute

གདུགས་དཀར་པོ་ ◻ *gdugs dkar po* ▪ {PH} white umbrella

གདུང་ ◻ *gdung* ▪ གདུང། གདུང། གདུངས། གདུངས། ◻ *gdung / gdung / gdungs/ gdungs/* ▪ **torment; be tormented; be scorched; desire; long for**

གདུང་ ◻ *gdung* ▪ གདུང། གདུང། གདུངས། གདུངས། ◻ *gdung / gdung / gdungs/ gdungs/* ▪ {LCh} *tapas*; {C}

vaṃśa ▪ **torment; morification; be tormented; be scorched; desire; long for** ◻ {C}lineage

གདུང་རྒྱུད་ ◻ *gdung rgyud* ▪ {PH}descendant; heir; lineage of descent

གདུང་རྒྱུད་མི་ཚད་པར་བྱ་བ་ལ་ ◻ *gdung rgyud mi chad par bya ba la* ▪ འཚད་འཚད་ཚད་ཚད་ ◻ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}vaṃśasya-anupacchedāya ▪ {C}so that the lineage should not be interrupted; to insure the non-interruption of the lineage

གདུང་རྒྱུད་མི་ཚད་པར་བྱེད་པར་ ◻ *gdung rgyun mi chad par byed par* ▪ {C}vaṃśasya-anupacchedāya ▪ {C}so that the lineage should not be interrupted; to insure the non-interruption of the lineage

གདུང་འདེགས་ ◻ *gdung 'degs* ▪ **supporting rafter**

གདུང་བ་ ◻ *gdung ba* ▪ {MSA}upatapta; {MSA}dāha ▪ **tormented; mortify**

གདུང་བ་མེད་པ་ ◻ *gdung ba med pa* ▪ {Negi} anavatapta ▪ {PH}Anavatapta

གདུང་བའི་ལས་ ◻ *gdung ba'i las* ▪ {MSA}tāpana-karman ▪ **karma of torment**

གདུང་བར་བྱེད་པ་ ◻ *gdung bar byed pa* ▪ {MSA}tāpaka; {MSA}dāha-karaṇa ▪ **torment; mortify**

གདུང་མི་གཅད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ◻ *gdung mi gcad par bya ba'i phyir* ▪ {C}vaṃśasya-anupacchedāya ▪ {C}so that the lineage should not be interrupted; to insure the non-interruption of the lineage

གདུང་ཤུགས་ ◻ *gdung shugs* ▪ {PH}strong devotion; intense longing

གདུང་ཤུགས་དྲག་པོ་ ◻ *gdung shugs drag po* ▪ {PH}strong devotion; intense longing

གདུངས་ ◻ *gdungs* ▪ གདུང། གདུང། གདུངས། གདུངས། ◻ *gdung / gdung / gdungs/ gdungs/* ▪ **torment; be tormented; be scorched; desire; long for**

གདུངས་པ་ ◻ *gdungs pa* ▪ **aggrieve**

གདུངས་པར་ ◻ *gdungs par* ▪ {C}tapati ▪ {C}pained; tormented; scorched; {VM}tormented [by]

གདུལ་ ◻ *gdul* ▪ {MSA}{\dam}: damayet ▪ **discipline**

གདུལ་བ་ ◻ *gdul ba* ▪ {C}vinayana; {MSA}vinaya; {MSA}vineya ▪ **discipline; disciplining**

གདུལ་བ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་འདུལ་བའི་ཐབས་རྟོགས་པ་ ◻ *gdul ba ji lta ba bzhin du 'dul ba'i thabs rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}yathā-vineyam vinayopāya-bodhaḥ ▪ **realize the method of disciplining exactly according to the discipline** {T}

གདུལ་བ་དང་མཐུན་པ་ ◻ *gdul ba dang mthun pa* ▪ {MSA}vineyānurūpatā; {MSA}vineyānurūpatva ▪ **concordant with discipline**

གདུལ་བ་འབྱུང་བོ་ ◻ *gdul ba 'byung po* ▪ {PH}beings who are the trainees

གདུལ་བའི་ཁམས་ ◻ *gdul ba'i khams* ▪ {MSA}vineya-dhātu ▪ **realm of discipline**

གདུལ་བའི་བྱ་བ་ལ་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ ◻ *gdul ba'i bya ba la dus thams cad du nye bar gnas pa* ▪ {MSA}vineya-kṛtya-sarva-kāla-pratyupasthitatva ▪ **closely abiding in disciplined activities at all times** {T}

གདུལ་བའི་ལོ་རྟོག་ཡོངས་སུ་སློན་པར་བྱེད་པ་ ◻ *gdul ba'i lo tog yongs su smin par byed pa* ▪ {MSA}vineya-sasya-paripācana ▪ **cause the harvest of discipline to ripen** {T}

གདུལ་བར་བྱ་བ་ ◻ *gdul bar bya ba* ▪ {C}vainayika; {MSA}vinaya ▪ **trainee** ◻ one to be disciplined

གདུལ་བྱ་ ◻ *gdul bya* ▪ {MSA,N}vineya ▪ **trainee; disciple**

གདུལ་བྱ་ཇི་ལྟ་བུ་བཞིན་དུ་ཚོས་སློན་པ་ ◻ *gdul bya ji lta ba bzhin du chos ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}yathā-vineya-dharma-deśana ▪ **teach doctrines according to the trainee[']s capacity** {T}

གདུལ་བྱ་ཉེ་བ་ ◻ *gdul bya nye ba* ▪ **close trainee**

གདུལ་བྱ་གདུལ་བར་དཀའ་བ་ ◻ *gdul bya gdul bar dka' ba* ▪ {MSA}vineya-durvinayatva ▪ **discipline those who are difficult to discipline; {T} trainees who are difficult to tame**

གདུལ་བྱ་འདུན་པར་བྱེད་པའི་ཚོས་སློན་པ་ ◻ *gdul bya 'dun*

par byed pa'i chos ston pa ▪ *བསྐྱེད་པའི་ཚོས་སྐྱེད་པ་* ◻
bstan ston bstand stond ▪ {MSA}vineyāvarjaka-
dharma-deśakatva ▪ **teach the doctrine that causes**
trainees to aspire

གདུལ་བྱ་གཞན་ ◻ *gdul bya gzhan* ▪ {PH}other trainees

གདུལ་བྱའི་གྲུང་གྱི་ཞིང་ ◻ *gdul bya'i rgyud kyi zhing*
 ▪ {MSA}vineya-saṃtāna-kṣetra ▪ **field of the**
continuum/line of trainees

གདུལ་བྱའི་ཉེས་སྐྱོན་བསེལ་བའི་ཡོན་ཏན་ ◻ *gdul bya'i nyes*
skyon bsel ba'i yon tan ▪ **quality of removing faults**
and defects from trainees

གདེང་རྩོད་ ◻ *gdeng drod* ▪ {PH}strong confidence

གདེངས་ ◻ *gdengs* ▪ {PH}confidence

གདེངས་རྟགས་ ◻ *gdengs rtags* ▪ {PH}sure sign(s)

གདེབས་ ◻ *gdebs* ▪ **put; sow; plant; set; offer; give;**
cast

གདོགས་ ◻ *gdogs* ▪ **impute; designate; hang**

གདོང་ ◻ *gdong* ▪ {LCh}mukha ▪ **face**

གདོང་གི་སྒྲ་ཅེ་རེད་ཐེག་གི་སྐྱོན་པ་ ◻ *gdong gi sna rtser 'od*
thig sgom pa ▪ *བསྐྱོན་སྐྱོན་བསྐྱོན་སྐྱོན་པ་* ◻ *bsgom sgom*
bsgoms sgoms ▪ **meditation on a drop of light at**
the opening point of the face{TGP 40}

གདོད་ ◻ *gdod* ▪ ādi ▪ **beginning; first (in a list)**

གདོད་ནས་ ◻ *gdod nas* ▪ **primordially** ◻ {PH}from the
 beginning

གདོད་ནས་སྤྱིང་ཞིང་ ◻ *gdod nas stong zhing* ▪ {C}ādi-
sūnya ▪ **primordially empty** ◻ {C}empty from the
 very beginning

རྣམ་དག་ཞིང་ ◻ *rnam dag zhing* ▪ {PH}Pure Land

གདོད་ནས་སྤྱིང་བྱལ་ ◻ *gdod nas spras bral* ▪
primordially free from elaborations

གདོད་མ་ ◻ *gdod ma* ▪ ādi ▪ **beginning; first (in a list)**

གདོད་མ་གཞི་ཡི་ཚོས་ཉིད་ ◻ *gdod ma gzhi yi chos nyid* ▪
original basal noumenon

གདོད་མའི་མགོན་པོ་ ◻ *gdod ma'i mgon po* ▪ **Original**
Lord

གདོན་ ◻ *gdon* ▪ *གདོན། འདོན། བདོན། ཐོན།* ◻ *gdon/ 'don/*
btond/ thond/ ▪ **verb: cause to come out; expel;**
recite; take out. noun: evil spirit causing disease;
possession [as by a devil] ◻ {PH}planet; planetary
 influences; malevolent spirit; evil spirit

གདོན་བབ་གས་འབྱུང་པོ་ ◻ *gdon bgegs 'byung po* ▪ {PH}
 evil obstructing spirits

གདོན་བར་བྱའི་ ◻ *gdon par bya'o* ▪ {C}āpattitavyam; {C}
pattitavyam ▪ **one should expel; one should recite**
 ◻ {C}should be repeatedly recited

གདོན་མི་འཚལ་བར་ ◻ *gdon mi 'tshal bar* ▪ {C}avaśyam
 ▪ **unquestionably; undeniably** ◻ {C}(it is) of
 necessity; in all circumstances; definitely

གདོན་མི་ཟ་བ་ ◻ *gdon mi za ba* ▪ **indubitable**

གདོན་མི་ཟ་བར་ ◻ *gdon mi za bar* ▪ {N}avaśya; {C}
avaśyam; {C}niḥsaṃśayam; {C}niścayena; {C}
nirdeśa (=niyatam = tasya te pratirūpo 'yam
upadeśah); {MSA}niyatam ▪ **unquestionably;**
undeniably; definitely{N} ◻ {C}(it is) of necessity;
 in all circumstances; without any doubt; in all
 certainty; exposition; disquisition; description འཇམ་
 རབ་གདོན་མི་ཟ་བར་བཙུག་པོ་བསྟོན་པ་ བྱ་དགོས་ བྱ་
bar btsol bar bya dgos ◻ you should definitely seek
 wisdom {LRC}

གདོན་མི་ཟ་བར་གྲུབ་པ་ ◻ *gdon mi za bar grub pa* ▪
amoghasiddhi ▪ **Amoghasiddhi {STTS}; p.n. of a**
Buddha

གདོམས་ ◻ *gdoms* ▪ **advise; counsel**

གདོལ་བ་ ◻ *gdol pa* ▪ {C}caṇḍāla ▪ {C}outcast

གདོལ་བ་སྐྱིག་མཁན་ ◻ *gdol pa smyig mkhan* ▪ {HT}
caṇḍāla-veṅukāra ▪ {PH}founder of a lineage of
 the lowest of outcasts

གདོལ་བ་ ◻ *gdol ba* ▪ {C}caṇḍāla ▪ {C}outcast

གདོལ་བའི་རིགས་ ◻ *gdol ba'i rigs* ▪ {C}(pukkasa-)
caṇḍālakula ▪ {C}family of outcasts; outcast

བདག་ ▫ *bdag* ▪ {MSA,MV}ātman; aham; {MSA}sva; {C} ahu; {C}hu (=aham); ātma {GD:594}; ātmā ▪ **self**;
I [can be used to refer to oneself]; nature; entity ▫
 {PH}self; "I" ▫ དེ་ལྟར་དུས་ཀྱི་ལྷན་པའི་བདག་ལོ་རྒྱུ་རྟོག་
 དུ་ཅི་ཡོད་དམ། ▫ *de ltar dus gsum 'das pa'i bdag 'jig rten*
don du ci yod dam/ ▫ How could the world exist in
 fact, With a nature passed beyond the three times
 ...? (tarikālyavyativṛttātmā loka evam kuto 'rthatah)
 [NPG, vs. 63]

བདག་ཀྱིན་ ▫ *bdag rkyen* ▪ {LCh}adhipati-pratyaya ▪
proprietary condition; empowering condition;
dominant condition ▫ རང་གི་ལྷན་པའི་ལོ་རྒྱུ་རྟོག་
 མིག་དབང་དང་དམིགས་ཀྱིན་གཟུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་དང་
 བྲལ་ཞིང་མ་ལྟུལ་བའི་རྟོག་པ། ▫ *rang gi thung mong ma yin*
pa'i bdag rkyen mig dbang dang dmigs rkyen gzugs
la brten nas skyes pa'i rtog pa dang bral zhing ma
'khrul ba'i rig pa/ ▫ a knower which is free from
 conceptuality and non-mistaken that is produced in
 dependence upon its own uncommon empowering
 condition, an eye sense power, and an observed
 object condition, a form. {T}

DIVISIONS: དབྱོབ་ཀྱི་ལྷན་པའི་ལོ་རྒྱུ་རྟོག་པ་
 བའི་བདག་ཀྱིན་ ▫ *dbyo ba/ 1 thun mong ma yin pa'i*
bdag rkyen/ 2 thun mong ba'i bdag rkyen/ ▫ Div.:
 (1) uncommon empowering condition; (2) common
 empowering condition

བདག་བསྐྱེད་ ▫ *bdag bskyed* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫
bskyed skyed bskyed skyed ▪ **self generation; self-**
generation

བདག་གི་ ▫ *bdag gi* ▪ {C,N}āmīya ▪ **mine; my** ▫ {C} (for)
 himself; for themselves; his own; oneself; I myself;
 my own self; what belongs to the self

བདག་གི་ངོ་བོ་ ▫ *bdag gi ngo bo* ▪ {C}sva-ātmabhāva;
 {MSA}ātma-bhāva ▪ **entity of the self; my entity** ▫
 {C}its own body

བདག་གི་དངོས་པོ་ ▫ *bdag gi dngos po* ▪ {C}ātma-bhāva
 ▪ **existence of self** ▫ {C}personality; body; frame;
 personal existence

བདག་གི་དངོས་པོ་སྐྱེ་ ▫ *bdag gi dngos po'i sku* ▪ {C}
 ātma-bhāva-śarīra ▪ {C}physical personality

བདག་གི་དོན་ ▫ *bdag gi don* ▪ {MSA}svārtha ▪ **one's own**
welfare; one's own purpose

བདག་གི་དོན་རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་ ▫ *bdag gi don rjes su thob*
pa ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལ་སྐྱེས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob*
'thobs ▪ {C}anuprāpta-svakārtha ▪ **attain one's own**
purpose ▫ {C}their own weal accomplished

བདག་གི་འདུ་ཤེས་ ▫ *bdag gi 'du shes* ▪ aha-saṃjñā ▪
conception of "I"

བདག་གི་གནས་ ▫ *bdag gi gnas* ▪ {C}ātma-sthāna ▪
abiding in the self ▫ {C}standing in the self

བདག་གི་བ་ ▫ *bdag gi ba* ▪ {N}ātmīya; ātmīyam ▪
mine{N}; the "mine"

བདག་གི་བའི་ངོ་བོ་ ▫ *bdag gi ba'i ngo bo* ▪ ātmīyam
rūpam ▪ **the entity that is the "mine"; the**
innermost entity

བདག་གི་བར་འཛིན་པ་ ▫ *bdag gi bar 'dzin pa* ▪ གཟུང་
 འཛིན་བརྒྱུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
 (√mamāya): mamāyati ▪ **conceive as mine**

བདག་གི་དབྱིངས་ ▫ *bdag gi dbyings* ▪ **basic element of**
self

བདག་གི་མེད་པ་ ▫ *bdag gi med pa* ▪ {MSA}a-mama ▪ **no**
[conception of] mine

བདག་གི་བརྩོན་འགྲུས་ ▫ *bdag gi brtson 'grus* ▪ {MSA}
 ātmanah ... vīryam ▪ **personal effort**

བདག་གི་གཞི་ ▫ *bdag gi gzhi* ▪ **self base; self-base**

བདག་གི་ར་ ▫ *bdag gir* ▪ {C}mamatā; {N}ātmīya ▪
mine{N} ▫ {C}sense of ownership

བདག་གི་ར་བྱ་བ་ ▫ *bdag gir bya ba* ▪ {C}mama-kāra;
 {MSA}mamāyita; {MSA}vipāka(?) ▪ {C}mine-
 making

བདག་གི་ར་མི་བྱེད་ ▫ *bdag gir mi byed* ▪ {C}mamatā ▪
 {C}sense of ownership

བདག་གི་ར་འཛིན་པ་ ▫ *bdag gir 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་
 རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {N}mama-kāra ▪
conception of mine{N}

བདག་གིས་ ▫ *bdag gis* ▪ {MV}svayam ▪ **by me; I [did**

something ...]{BJ 28.1}

བདག་གིས་བཤོག་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་གཏང་བ་ ▫ *bdag gis bdog pa thams cad yongs su gtang ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་བོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C} *sarva-sattva-aparityāgin* ▪ **I completely abandon all possessions** ▫ {C}one who never abandons all beings

བདག་གིས་ནི་ཐོབ་པར་བྱ་བ་ངེས་པར་ཐོབ་སྟེ་ ▫ *bdag gis ni thob par bya ba nges par thob ste* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་ འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} *durlabdhā me lābhā* ▪ {C}it is indeed a loss to me and not a gain

བདག་དགའ་ ▫ *bdag dga'* ▪ {MSA}*svayaṃ-rata* ▪ **one's own joy** {T}

བདག་སྐྱོ་ ▫ *bdag sgra* ▪ **a possessor**

བདག་ཅག་ ▫ *bdag cag* ▪ **we**

བདག་ཅག་གི་སྦྱོན་པ་ ▫ *bdag cag gi ston pa* ▪ བསྟན་སྦྱོན་ བསྟན་སྦྱོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **our teacher [Buddha]**

བདག་ཅེས་བྱ་བ་བདུད་ཀྱི་སེམས་ ▫ *bdag ces bya ba bdud kyi sems* ▪ **self is a devilous mind**

བདག་གཟུངས་ཏུ་འབྲེལ་ ▫ *bdag gcig tu 'brel* ▪ *tādātmya-sambandha* ▪ **related in the sense of being one essence**

བདག་གཟུངས་འབྲེལ་ ▫ *bdag gcig 'brel* ▪ *tādātmya-sambandha* ▪ **relationship of sameness of nature; related in the sense of being one essence; related as the same essence** ▫ {GD:269} having a relation of identical nature DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྒྱུད་དེ་དང་ཐ་དང་གང་ཞིག་དེ་དང་བདག་ཉིད་གཟུངས་པའི་སྦྱོར་ལྟེ་ལྟེ་གྲུབ་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod de dang tha dad gang zhig de dang bdag nyid gcig pa'i sgo nas 'grel ba grub pa/* Definition: (1) it is different from that; and (2) there is an established relation from the point of view of being of one essence with that

བདག་ཉིད་ ▫ *bdag nyid* ▪ {C,MSA}*svayam*; {C}*sat*; {C} *ātmaka*; {C}*ātmika*; {MSA}*ātman*; {MSA}*svātman* ▪ **[self-ness]; entity; essence; nature** ▫ {C}(by) himself; oneself; on his own; good; self; myself; for

himself; for themselves; his own; I myself; my own self; in itself; inward; in itself

བདག་ཉིད་ཀུན་གྱིས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *bdag nyid kun shes par bya ba'i phyir* ▪ {MSA}*svayam-ājñārtham* ▪ **in order that the entity may be thoroughly known** {T}

བདག་ཉིད་ཀྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ ▫ *bdag nyid kyi dbang gis skye ba* ▪ **self-powered production**

བདག་ཉིད་ཀྱི་བསོད་ནམས་ ▫ *bdag nyid kyi bsod nams* ▪ {L}*svapuṇya* ▪ **own merit**

བདག་ཉིད་ཀྱིས་སྐྱེ་བ་ ▫ *bdag nyid kyes skye ba* ▪ **production by itself**

བདག་ཉིད་ཀྱིས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *bdag nyid kyes ma yin pa* ▪ *na svatas* ▪ **not by themselves**

བདག་ཉིད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་དགོངས་པ་ཐོབ་པའི་ཕྱིར་ ▫ *bdag nyid kyes sangs rgyas kyi dgongs pa thob pa'i phyir* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}*ātmani buddhāśaya-prāpteḥ* ▪ **because of obtaining the thought of the Buddha by oneself**

བདག་ཉིད་ང་གྱུལ་ ▫ *bdag nyid nga rgyal* ▪ **pride of selfhood**

བདག་ཉིད་གཟུངས་ ▫ *bdag nyid gcig* ▪ *ekātman* ▪ **one essence** ▫ {GD:284} identity of being

བདག་ཉིད་གཟུངས་པ་ ▫ *bdag nyid gcig pa* ▪ *eka-ātman* ▪ **same essence**

བདག་ཉིད་ཆེ་ ▫ *bdag nyid che* ▪ བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ ▫ *bdag nyid chen po* ▪ *mahātma*; *māhātmya* ▪ **great being; great essence**

བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ ▫ *bdag nyid chen po* ▪ བདག་ཉིད་ཆེ་ ▫ *bdag nyid che* ▪ {C}*mahātma*; {MSA}*mahātmatā*; {MSA}*māhātmya* ▪ **great essence; essence of greatness; great being** ▫ {C}great-souled

བདག་ཉིད་ཇི་བཞིན་དུ་ ▫ *bdag nyid ji bzhin du* ▪ {C} *yathāsvam* ▪ {C}taken in due order

བདག་ཉིད་ཉམས་ ▫ *bdag nyid nyams* ▪ {C}*ātmākṣīṇo* ▪ {C}one whose self is extinct (?)

བདག་ཉིད་བརྟམ་པ་ ▫ *bdag nyid brnyas pa* ▪ **self-disparagement**

བདག་ཉིད་རྟོགས་པ་ ▫ *bdag nyid rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་
རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}svayambodha ▪ {C}self-enlightenment

བདག་ཉིད་དང་ནི་གཞན་དག་ ▫ *bdag nyid dang ni gzhan dag* ▪ {MSA}ātman ... para ▪ **self and other**

བདག་ཉིད་འདུལ་ ▫ *bdag nyid 'dul* ▪ *vinayan bhavam* ▪ {C}discipline yourself!

བདག་ཉིད་ལས་སྐྱེ་བ་ ▫ *bdag nyid las skye ba* ▪ **production from themselves**

བདག་གཉིས་སུ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པར་ཡུལ་རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་སྐྱབ་པ་ ▫ *bdag gnyis su rnam par mi rtog par yul rtogs par byed pa'i sgrub pa* ▪ **achievement that realizes objects as not conceptualized as the two selves**

བདག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་གཞི་ནི་སེམས་ ▫ *bdag tu mngon par zhen pa'i gzhi ni sems* ▪ {MV} ātmābhīniveśa-vastu cittam ▪ **the basis which is conceived to be the self is the mind**

བདག་ཏུ་ལྟ་ ▫ *bdag tu lta* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MV}ātma-darśana; {MV}ātma-dr̥ṣṭi ▪ **view of self; view as a self**

བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ ▫ *bdag tu lta ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA,MV}ātma-dr̥ṣṭi; {C}ātma-dr̥ṣṭika; {MSA,MV}ātma-darśana ▪ **view of self; view as a self** ▫ {C}one who has a self in view

བདག་ཏུ་ལྟ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་ ▫ *bdag tu lta ba bskyed pa'i phyir* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}ātma-dr̥ṣṭy-utpādanārtham ▪ **due to producing a view of self**

བདག་ཏུ་ལྟ་བ་བསྐྱེད་མི་དགོས་ ▫ *bdag tu lta ba bskyed mi dgos* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}ātma-dr̥ṣṭir anutpādyā ▪ **it is not necessary to produce a view of self**

བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ནོར་བ་ཙམ་ ▫ *bdag tu lta ba nor ba tsam* ▪ {MSA}bhrānti-mātra ... ātma-darśana ▪ **the mere illusion of a view of self**

བདག་ཏུ་ལྟ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྟ་བ་ ▫ *bdag tu lta ba la sogs pa dang mtshungs par ldan pa* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}ātma-dr̥ṣṭy-ādi-saṃprayukta ▪ **connected with the view of self and so forth**

བདག་ཏུ་ལྟ་བའི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དགག་པ་ ▫ *bdag tu lta ba'i phyin ci log dgag pa* ▪ {MSA}ātma-dr̥ṣṭi-viparyāsa-partiṣedha ▪ **negate the mistaken view of self**

བདག་ཏུ་ལྟ་བས་ཐར་པ་ ▫ *bdag tu lta bas thar pa* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}ātma-darśanena mokṣaḥ ▪ **freedom from the view of self**

བདག་ཏུ་འདུ་བཤེས་ ▫ *bdag tu 'du shes* ▪ {C}aha-saṃjñā; {C}ātma-saṃjñā ▪ **conception of "I"** ▫ {C}notion of I; a notion of self

བདག་ཏུ་སྟངས་བ་ ▫ *bdag tu snang ba* ▪ སྟངས་སྟངས་སྟངས་སྟངས་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MV}ātma-pratibhāsa ▪ **appearance as a self; appear as a self**

བདག་ཏུ་སྟོངས་པ་ལ་སོགས་པ་ ▫ *bdag tu rmongs pa la sogs pa* ▪ སྟོངས་སྟོངས་སྟོངས་སྟོངས་ ▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ {MV}ātma-mohādi ▪ **obscuration with respect to self, and so forth**

བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ ▫ *bdag tu 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C,MV,MSA}ātma-grāha; ātma-kāra; {MSA}ātmato gr̥hṇāti ▪ **conception of self; conceive as a self** ▫ {PH}conception of a self ▫ {C}seizing on a self

བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྟེན་ཉེ་བར་ལེན་པའི་ཕྱུང་བོ་ལྟ་ ▫ *bdag tu 'dzin pa'i rten nye bar len pa'i phung po lnga* ▪ {MSA}ātma-grāhasyāśrayaḥ pañcopādāna-skandhāḥ ▪ **the five appropriated aggregates that are the basis for the conception of a self**

བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྟེན་སྤངས་པའི་ཕྱིར་ ▫ *bdag tu 'dzin pa'i rten spangs pa'i phyir* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}ātma-grāhāśrayasya prahāṇa(-artham) ▪ **through abandoning the basis of the conception of self**

བདག་ཏུ་འོག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *bdag tu log par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}ātmāsad-grāha ▪ **mistaken conception of a self**

བདག་ལྷོ་ ▫ *bdag lta* ▪ བཏྲ་ལྷོ་བཏྲ་ལྷོ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪
{MSA}ātma-dr̥ṣṭi ▪ **view of self; view of a self**

བདག་ལྷོ་ལྷོ་གཉིས་པོ་ ▫ *bdag lta'i gnyen po* ▪ **antidote to
the view of self**

བདག་ལྷོ་ལྷོ་བཏྲ་ལྷོ་གཉིས་པོ་ ▫ *bdag lta'i bag chags* ▪ བཏྲ་ལྷོ་
བཏྲ་ལྷོ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ ātma-dr̥ṣṭi-vāsanā;
ātmadr̥ṣṭivāsanā ▪ **predispositions of the view of
self**

བདག་བསྐྱོད་ ▫ *bdag bstod* ▪ {C}ātmānukarṣi; {C}
ātmotkarṣa ▪ {C}exalting himself; exaltation of self

བདག་བསྐྱོད་པ་ ▫ *bdag bstod pa* ▪ {C}ātmotkarṣaṇa ▪
{C}self-exaltation

བདག་དང་བཅས་པ་ ▫ *bdag dang bcas pa* ▪ {MV}sātmaka
▪ **having a self; with a self**

བདག་དང་བདག་གི་རྩོམ་སྐྱོད་ ▫ *bdag dang bdag gir chos* ▪
{C}ahu-mahya (=ahaṃkāra-mamakārau) ▪ {C}I
and mine

བདག་དང་གཞན་ ▫ *bdag dang gzhan* ▪ {MSA}sva-para;
{MV}ātma-para ▪ **self and other**

བདག་དང་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *bdag dang gzhan mnyam
pa nyid* ▪ {MSA}ātma-para-samatā ▪ **sameness of
self and other**

བདག་དང་གཞན་མཉམ་པའི་སེམས་ཉིད་ ▫ *bdag dang gzhan
mnyam pa'i sems nyid* ▪ {MSA}ātma-para-sama-
cittatā ▪ **mind [which sees] self and other as the
same**

བདག་དང་གཞན་དང་སྐྱོད་ཇི་ ▫ *bdag dang gzhan dang
snying rje* ▪ {MSA}ātma-para-karuṇā ▪ **compassion
for self and other**

བདག་དང་གཞན་བདེ་བ་ ▫ *bdag dang gzhan bde ba* ▪
{MSA}ātma-para-sukha ▪ **happiness of self and
other**

བདག་དང་བསམ་པ་མཐུན་པ་ ▫ *bdag dang bsam pa
mthun pa* ▪ {C}samānābhiprāya ▪ **thought that
is concordant with mine** ▫ {C}they are of like
intention with me

བདག་དེར་ལྷོ་གཉིས་པོ་ ▫ *bdag der 'du shes* ▪ aha-saṃjñā;

aha-saṃjñī ▪ **conceive as a self; conception of a
self; one who conceives of a self**

བདག་བདེ་ཡིན་ ▫ *bdag bde yin* ▪ {C}su-sukham ▪ {C}
remains at ease

བདག་ལྷོ་གཉིས་པོ་ ▫ *bdag 'du shes* ▪ aha-saṃjñā; aha-
saṃjñī ▪ **conceive as a self; conception of a self;
one who conceives of a self**

བདག་ནི་ཟག་པ་ཐམས་ཅད་ཟད་དོ་ ▫ *bdag ni zag pa thams
cad zad do* ▪ **I have exhausted all contaminations**

བདག་ནི་སངས་རྒྱལ་སྲུ་ལྷུ་རེ་རོ་ ▫ *bdag ni sangs rgyas su
'gyur ro* ▪ {MSA}ahaṃ buddho bhaviṣyāmi ▪ **I will
become a Buddha**

བདག་པའི་ཀློན་ ▫ *bdag pa'i rkyen* ▪ {LCh}adhipati-
pratyaya ▪ **empowering condition**

བདག་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *bdag pa'i 'bras bu* ▪ adhipati-phala
▪ **dominant effect; empowering effect**

བདག་པོ་ ▫ *bdag po* ▪ {MSA,MV}ādhipatya; {MSA}
adhipati ▪ **decisive condition; sovereignty; owner;**
master ▫ {PH}dominant [condition]; master;
sovereign; lord

བདག་པོ་ཀློན་ ▫ *bdag po rkyen* ▪ {MSA}adhipati ...
pratyaya ▪ **dominant condition**

བདག་པོ་ཉིད་ ▫ *bdag po nyid* ▪ {MSA}svāmitva ▪
sovereignty

བདག་པོའི་ཀློན་ ▫ *bdag po'i rkyen* ▪ **proprietary [or
empowering] condition**

བདག་པོའི་འབྲས་བུ་ ▫ *bdag po'i 'bras bu* ▪ {MSA,MV}
adhipati-phala ▪ **proprietary effect; possessional
effect; dominant effect; empowering effect**

བདག་པོར་འཛིན་པ་ ▫ *bdag por 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་
རྩམས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV}adhipatitva-
grāha ▪ **conception of sovereignty/ownership**
▫ {PH}conception of ownership; conception of
sovereignty

བདག་པོས་ཡོངས་སྲུ་འཛིན་པ་ ▫ *bdag pos yongs su 'dzin
pa* ▪ {MSA}ādhipatya-parigraha ▪ {PH}conception
of ownership; conception of sovereignty

བདག་སྐྱོབ་སྒྲོ་བ་ ▫ *bdag spobs* ▪ {C}pratihāti ▪ **personal inspiration** ▫ {C}flashes in to my mind; inspire; it is clear; is intelligible; may you become clear; it becomes clear; lighten up (the mind); intelligibly; appears

བདག་དབང་སྐྱོབ་སྒྲོ་བ་ ▫ *bdag dbang sogs* ▪ {PH} a self which is independent and so on [i.e.; and permanent; unitary]

བདག་འབྲས་ ▫ *bdag 'bras* ▪ *adhipatiphala* ▪ **possessional effect; proprietary effect**

བདག་མ་མཆིས་པ་ ▫ *bdag ma mchis pa* ▪ {C}anātmatā ▪ **no self; selfless; non-self**

བདག་མེད་ ▫ *bdag med* ▪ {LCh,C,MSA,MV}nairātmya; {C}nirātmaka; {MSA}nirātmātā; {C}nirātmya ▪ **selflessness; selfless** ▫ {C}without a self; is nothing of itself

བདག་མེད་པ་ ▫ *bdag med pa* ▪ {C,MSA,MV}nairātmya; {C,MSA}anātman; {C}nirātmātva; {MSA}anātmatā; {MSA}nirātmaka ▪ **[self-not exist]; selflessness; selfless** ▫ {C}without a self; absence of self; is nothing of itself

བདག་མེད་པ་མངོན་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *bdag med pa mngon par rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}nairātmyābhisamaya ▪ **clearly realize selflessness; clear realization of selflessness**

བདག་མེད་པ་མཚོག་གི་བདག་ཉིད་ ▫ *bdag med pa mchog gi bdag nyid* ▪ {MSA}nairātmyātmakatva (agra-) ▪ **essence of the highest selflessness**

བདག་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *bdag med pa nyid* ▪ {MV}anātmatā ▪ **selflessness**

བདག་མེད་པ་ཅམ་ ▫ *bdag med pa tsam* ▪ {L}nairātmya-mātra ▪ **mere selflessness**

བདག་མེད་པ་ལ་བདག་གོ་སྐྱེས་དུ་བྱིན་ཅི་ལོག་གོ་ ▫ *bdag med pa la bdag go snyam du phyin ci log go* ▪ {MSA}anātmany ātmeti viparyāsaḥ ▪ **mistakenly think that the selfless is a self**

བདག་མེད་པ་ལ་འཛིན་པ་ ▫ *bdag med pa la 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་བཟུང་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV}

ātmasad-grāha ▪ **conception of selflessness**

བདག་མེད་པའི་ལྷ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *bdag med pa'i lta ba rnam par dag pa* ▪ {PH}the correct view of selflessness

བདག་མེད་པའི་ལྷ་བུ་ ▫ *bdag med pa'i lta bu* ▪ {N}nairātmya-darśana ▪ **view of selflessness**{N}

བདག་མེད་པའི་དོན་ ▫ *bdag med pa'i don* ▪ {MSA}anātmārtha ▪ **meaning of selflessness; object of selflessness** {T}

བདག་མེད་པའི་དོན་ནི་ཀུན་དུ་རྟོག་པ་ཅམ་གྱི་དོན་ ▫ *bdag med pa'i don ni kun tu rtog pa tsam gyi don* ▪ {MSA}parikalpa-mātrārtho 'nātmārthaḥ ▪ **the meaning of selflessness is [the same as] the meaning of conception-only** {T}

བདག་མེད་པའི་རྣམ་པར་བསྐྱོབ་པ་ ▫ *bdag med pa'i rnam pa bsgom pa* ▪ བསྐྱོབ་སྐྱོབ་བསྐྱོབས་སྐྱོབས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}anātmākāra-bhāvana ▪ **meditation on the aspects of selflessness**

བདག་མེད་པའི་མཚུངས་པ་ཉིད་ ▫ *bdag med pa'i mtshungs pa nyid* ▪ {MSA}nairātmya-samatā ▪ **sameness of selflessness**

བདག་མེད་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ ▫ *bdag med par so sor rtog pa* ▪ {MV}nātma-pratyavekṣā ▪ **individual investigation of selflessness**

བདག་མེད་ལྷ་མོ་ ▫ *bdag med phra mo* ▪ *sūkṣma-nairātmya* ▪ **subtle selflessness**

བདག་མེད་མ་ ▫ *bdag med ma* ▪ **Tantric siddhā, one of the nine wives of Marpa**

བདག་མེད་རྒྱ་ལས་པ་ ▫ *bdag med rags pa* ▪ *sthūla-nairātmya* ▪ **coarse selflessness**

བདག་མེད་ལྷ་ལས་འདས་པ་ ▫ *bdag mya ngan las 'das pa* ▪ {MSA}ātma-parinirvāṇa ▪ **personal nirvāṇa; nirvāṇa for oneself**

བདག་མཚོན་ ▫ *bdag mtshan* ▪ {MSA}ātma-lakṣaṇa ▪ **self-character; character of the self**

བདག་འཛིན་ ▫ *bdag 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་བཟུང་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *ātmagrāha ▪ **conception of self** ▫ {PH}grasping at a self; conception of a self

བདག་འཛིན་ ▫ *bdag 'dzin* ▪ བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ ▫ *bdag tu 'dzin pa* ▪ {LCh}ātma-grāha; ahaṃkāra ▪ [self-as-grasp]; **conception of self; conceiver of a self; apprehension of a self; apprehender of a self** ▫ {PH} grasping at a self; conception of a self ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གཞུང་བདག་པོ་གྱི་བདག་འཛིན་པ་ལྟར་སྐྱེས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ ▫ *dbye ba/ 1 kun btags kyi bdag 'dzin/ 2 lhan skyes kyi bdag 'dzin/* ▫ Divisions: (1) artificial conception of self; (2) innate conception of self

བདག་འཛིན་གྱི་བག་ཆགས་ ▫ *bdag 'dzin kyi bag chags* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩལ་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **predispositions/latencies of the conception of self**

བདག་འཛིན་འཁྲུལ་པ་ ▫ *bdag 'dzin 'khrul pa* ▪ {PH} mistaken grasping at a self; mistaken conception of a self

བདག་འཛིན་གྱི་འགོག་བདེན་ ▫ *bdag 'dzin gyi 'gog bden* ▪ **true cessation of the conception of selflessness**

བདག་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་ ▫ *bdag 'dzin gyi zhen yul* ▪ {PH} conceived object of self-grasping

བདག་འཛིན་གཉིས་གང་རྒྱུད་གིས་སྐྱོ་བདག་པ་ལ་ལྷན་གྱུ་བ་པས་སྤྲོད་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *bdag 'dzin gnyis gang rung gis sgro btags pa ltar grub pas stong pa'i de bzhin nyid* ▪ **thusness that is an emptiness of establishment in accordance with superimposition by either of the two apprehensions of self**

བདག་འཛིན་ལྟན་སྐྱེས་ ▫ *bdag 'dzin lhan skyes* ▪ {PH} innate conception of a self

བདག་རྫོགས་ ▫ *bdag rdzogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ **self perfection/ completion**

བདག་ཞི་ ▫ *bdag zhi* ▪ {C}ātma-śānta ▪ {C} tranquil in himself

བདག་གཞན་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *bdag gzhan mnyam pa nyid* ▪ {MV}ātma-para-samāī ▪ **sameness of self and other**

བདག་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་དགའ་བར་བྱ་བའི་ཡུལ་ལ་ཕན་ཚུན་ཆགས་པ་ ▫ *bdag gzhan la brten nas dga' bar bya ba'i yul la phan tshun chags pa* ▪ **mutual**

attraction to an object of pleasure dependent upon self and other

བདག་ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་ ▫ *bdag yod ces bya ba* ▪ {MV} ātmeti ▪ **the statement, I exist" {T}"**

བདག་ལ་དགོངས་སུ་གསོལ་ ▫ *bdag la dgongs su gsol* ▪ **please pay heed to me {VM}**

བདག་ལ་ཆགས་པ་ ▫ *bdag la chags pa* ▪ **attachment to self**

བདམས་བསྐྱེད་གསུམ་ ▫ *bdams bsgrigs* ▪ {PH} collection of articles

བདར་ཤ་ཚོད་ ▫ *bdar sha chod* ▪ **take to heart**

བདས་པ་ ▫ *bdas pa* ▪ བདལ་ འདིད། བདས། དེད། ▫ *bda/ 'ded/ bdas/ ded/* ▪ {MSA}prerita ▪ {Thumi} to drive; to chase

བདུག་སྐྱོས་ ▫ *bdug spos* ▪ **[burn-incense]; burning incense; incense**

བདུད་ ▫ *bdud* ▪ {MSA}māra ▪ **Demon**

བདུད་ཀྱི་སྐྱུ་ ▫ *bdud kyi sgyu* ▪ {C}namuci ▪ **Demon's illusion** ▫ {C} the artful Mara

བདུད་ཀྱི་སྐྱོབས་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་འཛོམས་པ་ ▫ *bdud kyi stobs thams cad rab tu 'joms pa* ▪ གཞིས་འཛོམས་བཅོམ་ཚོམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}sarva-māra-pramardin ▪ **Sarva-māra-pramardin [p.n. of a Buddha]**

བདུད་ཀྱི་ཐིབས་ ▫ *bdud kyi thibs* ▪ **darkness of demons**

བདུད་ཀྱི་སྡེ་ ▫ *bdud kyi sde* ▪ {C}māra-senā ▪ **group of demons; army of demons** ▫ {C} diabolical army; Māra's army

བདུད་ཀྱི་གནས་ ▫ *bdud kyi gnas* ▪ {C,MSA}māra-bhavana ▪ **abode of Demons** ▫ {C} realm of Māra

བདུད་ཀྱི་གནས་རྣམ་པར་འཛིག་པར་བབྱེད་པ་ ▫ *bdud kyi gnas rnam par 'jig par bgyid pa* ▪ {C}mārabhavana-vidhvamsanakara ▪ **completely destroy the abode of Demons** ▫ {C} to shatter Māra's realm

བདུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ ▫ *bdud kyi phyogs* ▪ {C}māra-pakṣika; {C}māra-pakṣo ▪ **faction of Demons; demonical faction** ▫ {C} partisan of Māra; Māra's host

བདུད་ཀྱི་ཕྱོགས་འགུར་བ་ ▫ *bdud kyi phyogs 'gyur ba* ▪
 {C}māra-pakṣika ▪ **faction of Demons; demonical
 faction** ▫ {C}partisan of Māra

བདུད་ཀྱི་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྐྱོར་བ་ཡིན་པ་ ▫ *bdud kyi byin gyis
 brlabs pa yin pa* ▪ {C}māra-adhiṣṭhita ▪ {C}beset
 by Māra; under Māra's influence

བདུད་ཀྱི་ཞབས་པ་ ▫ *bdud kyi zhags pa* ▪ {C}māra-pāśa ▪
Demon's trap ▫ {C}Māra's snare(s)

བདུད་ཀྱི་རིས་སུ་གཏོགས་པའི་ལྗོངས་པ་ ▫ *bdud kyi ris su gtogs
 pa'i lha* ▪ {C}māra-kāyikā-devatā ▪ **gods included
 within hosts of Demons** ▫ {C}Māra's hosts

བདུད་ཀྱིས་འཛིང་བ་ ▫ *bdud kyis 'ching ba* ▪ {C}māra-
 bandhana ▪ **bonds of Demons; demonical bonds**

བདུད་ཀྱིས་འཛོམས་པ་ ▫ *bdud kyis 'joms pa* ▪ གཞོམ་འཛོམས་
 བཅོམ་ཚོམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}māra-
 vidhvamsana ▪ **destroyed by Demons; oppressed
 by Demons** ▫ {C}the danger of being ruined by
 Māra

བདུད་ཀྱིས་བསྟན་པའི་ཚིག་པ་ ▫ *bdud kyis bstan pa'i tshig* ▪
words taught by a demon

བདུད་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབ་སྐྱོར་བ་ཡིན་པ་ ▫ *bdud kyis byin
 gyis brlabs pa yin pa* ▪ {C}māra-adhiṣṭhita ▪ {C}
 beset by Māra; under Māra's influence

བདུད་ཀྱིས་འབྲེད་པ་ ▫ *bdud kyis 'byed pa* ▪ **demonic
 dissension**

བདུད་ཀྱིས་སྒྲུབ་པ་ ▫ *bdud kyis smras pa* ▪ māra-vacana
 ▪ **spoken by a Demon; speech of a Demon;
 demonical speech**

བདུད་ཀྱིས་ཡུམ་བཅོས་མ་ ▫ *bdud kyis yum bcos ma* ▪ **fake
 Mother [taught] by a demon**

བདུད་ལྷ་བཅོན་ ▫ *bdud glu btsan* ▪ **violent evil nāgas**

བདུད་སྒྲིབ་ཅན་ ▫ *bdud sdig can* ▪ **Sinful Demon**

བདུད་གནས་ ▫ *bdud gnas* ▪ {MSA}mārānvaya ▪ **abode of
 Demons**

བདུད་རྣམས་ཕྱོགས་དང་བཅས་ཏེ་ ▫ *bdud rnam phyogs
 dang bcas te* ▪ {C}māra namucī-sapakṣo ▪ **demons
 along with their factions** ▫ {C}Māra together with

his host

བདུད་རྩི་ ▫ *bdud rtsi* ▪ {LCh,C}amṛta ▪ **ambrosia; nectar**
 ▫ {C}deathless

བདུད་རྩི་ཐབ་སྦྱོར་ ▫ *bdud rtsi thab sbyor* ▪ {Das}
amṛtakuṇḍalī ▪ {PH}Āmṛtakuṇḍalī

བདུད་རྩི་སྣ་ལྔ་ ▫ *bdud rtsi sna lnga* ▪ {PH}five various
 [types of] nectars

བདུད་རྩི་འབབ་སྦྱང་ ▫ *bdud rtsi 'bab sbyang* ▪ སྦྱང་སྦྱང་
 སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪
purification by way of descent of ambrosia

བདུད་རྩི་འབབ་སྦྱང་ ▫ *bdud rtsi 'bebs sbyang* ▪ སྦྱང་
 སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs*
 ▪ **descent of ambrosia; purification by way of
 descent of ambrosia**

བདུད་རྩི་དེ་དབྱིངས་ ▫ *bdud rtsi'i dbyings* ▪ {C}amṛta-
dhātu ▪ **Deathless Realm (?)** ▫ {C}Deathless
 Element

བདུད་རྩི་དེ་དབྱིངས་ཀྱི་སྒྲོ་ ▫ *bdud rtsi'i dbyings kyi sgo* ▪
 {C}amṛta-dhātu-dvāra ▪ **door of the Deathless
 Realm** ▫ {C}the door of the Deathless Element

བདུད་བཞི་ ▫ *bdud bzhi* ▪ {PH}four devils (māra)

བདུད་ཡི་དམ་ ▫ *bdud yi dam* ▪ **tutelary demon**

བདུན་ ▫ *bdun* ▪ *sapta* ▪ **seven**

བདུན་བརྒྱད་ ▫ *bdun brgyud* ▪ **seven generations**

བདུན་ཅུ་ ▫ *bdun cu* ▪ **seventy**

བདུན་ཅུ་ཙུ་བདུན་ ▫ *bdun cu rtsa bdun* ▪ **seventy-seven**

བདུན་པ་ ▫ *bdun pa* ▪ {MSA,MV}saptamī; {MV}saptama
 ▪ **seventh**

བདུན་པོ་ ▫ *bdun po* ▪ *sapta* ▪ **seventh**

བདུན་པལ་ ▫ *bdun phrag* ▪ {PH}week

བདུན་མེས་རྒྱུད་ཀྱི་བར་གྱི་ ▫ *bdun mes rgyud kyi bar gyi*
 ▪ {C}anusaptaṃ (vaṃśo) ▪ {C}(lineage) for seven
 generations backwards

བདུན་ལྷོ་ལྷོ་མཐོ་བ་ ▫ *bdun shin tu mtho ba* ▪ {C}sapta-
ucchrayatā ▪ {C}his body has seven protruberances

བདེ་ ▫ *bde* ▪ {C,MSA}sukha; {C}sukhita; {C}sukhatām; {C,MSA}saukhya; {C}sugatām; {C}sugatim; {MSA}ślākṣṇya ▪ **bliss; pleasure; happiness; abiding{LG}; easy (to understand){BJ 8.2}** ▫ {C} ease; happily; happy; at ease; a happy destiny

བདེ་འགོ་ ▫ *bde 'gro* ▪ *sugati* ▪ **happy transmigration** ▫ {C} happy destiny

བདེ་འགོར་འགོ་བ་ ▫ *bde 'gror 'gro ba* ▪ *sugati-gamana* ▪ **go to a happy rebirth**

བདེ་གྲུས་ ▫ *bde rgyas* ▪ *śubakṛtsna* ▪ **Vast Bliss**

བདེ་ཅན་ ▫ *bde can* ▪ *sukhāvātī* ▪ {PH}Sukhāvātī [name of a Buddhist Pure Land]

བདེ་ཅན་བདེ་བ་ ▫ *bde can bde ba* ▪ {Śāntideva 10.4} *sukhāvātīsukhāme* ▪ {PH}bliss of Sukhāvātī

བདེ་ཅུང་ ▫ *bde chung* ▪ *parīttasuba* ▪ **Little Bliss**

བདེ་ཆེན་ ▫ *bde chen* ▪ **great bliss**

བདེ་ཆེན་ལམ་བཟང་ ▫ *bde chen lam bzang* ▪ {PH} excellent path of great bliss

བདེ་མཚོག་ ▫ *bde mchog* ▪ *saṃvara* ▪ **Cakrasaṃvara Tantra**

བདེ་མཚོག་དྲིལ་བུ་བའི་ལུགས་ ▫ *bde mchog dril bu pa'i lugs* ▪ *Ghaṇṭāpāda's system of Cakrasaṃvara*

བདེ་མཚོག་ལུའུ་མི་བའི་ལུགས་ ▫ *bde mchog lu'u i ba'i lugs* ▪ *Lūhipāda's system of Cakrasaṃvara*

བདེ་སྤོང་ལོངས་སྤྱོད་ཇོགས་སྐྱུ་ ▫ *bde stong longs spyod rdzogs sku* ▪ {PH}Emanation Body of bliss-and-emptiness

བདེ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་ཞི་བ་ཐོབ་བྱ་ ▫ *bde dang sdug bsngal chen po zhi ba thob bya* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *ghana-sukha-duḥkha-sāmapalabdhi* ▪ **attain the pacification of great happiness and suffering**

བདེ་དང་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཞི་བ་ ▫ *bde dang sdug bsngal zhi ba* ▪ {MSA}sukha-duḥkha-śama ▪ **pacify happiness and suffering**

བདེ་དང་མི་ལྡན་ ▫ *bde dang mi ldan* ▪ {MSA}sukhena

vimuktāḥ ▪ **free from happiness**

བདེ་འདོད་ ▫ *bde 'dod* ▪ {MSA}saukhyārthin ▪ **desire happiness**

བདེ་འདོད་པ་ ▫ *bde 'dod pa* ▪ {MSA}sukha-kāma; {MSA} *niḥsvasukha-kāma* ▪ **desire happiness; desire for happiness**

བདེ་བ་ ▫ *bde ba* ▪ {C,MSA}sukha; {C,MSA}sukhita; {C}sukhatām; {C,MSA}saukhya; {MSA}ślākṣṇya; {C}sugatim; {C}sugatām; *sukhā* ▪ **happiness; bliss; pleasure; abiding{LG}; easy; easy to understand{BJ 8.2}** ▫ {PH}bliss; abiding ▫ {C} ease; happily; happy; at ease; a happy destiny དེ་དག་གི་རྒྱན་དུ་གྲུབ་པའི་གྲུབ་པ་དང་བདེ་བ་"" ▫ Establishment and abiding which are a continuation of these, ... ▫ {LAK}

བདེ་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *bde ba skyed par byed pa* ▪ བསྐྱེད་ སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA} *sukhopapatti* ▪ **produce happiness**

བདེ་བ་སྐྱེས་པ་ ▫ *bde ba skyes pa* ▪ {MSA}saukhyotpāda ▪ **create happiness**

བདེ་བ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *bde ba bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}hitāvaha; {MSA} *sukhāhitāvaha* ▪ **produce happiness**

བདེ་བ་རྒྱུན་མི་འཚད་ ▫ *bde ba rgyun mi 'chad* ▪ {Śāntideva 10.3cd} *sukha ... bhavatvaviratam* ▪ {PH} uninterrupted bliss

བདེ་བ་ཅན་ ▫ *bde ba can* ▪ *sukhāvātī* ▪ **Sukhāvātī [name of a Buddhist Pure Land]; Blissful Place; Blissful Pure Land; Land of Happiness; the Blissful**

བདེ་བ་གཅིག་པ་ ▫ *bde ba gcig pa* ▪ *yogaḥṣema* ▪ **security; one abiding**

བདེ་བ་ཅུང་བ་ ▫ *bde ba chung ba* ▪ {MSA}alpa-sukha ▪ **little happiness**

བདེ་བ་ཆེ་ ▫ *bde ba che* ▪ {MSA}sukha ... mahat ▪ **great happiness**

བདེ་བ་ཆེ་ཞིང་ ▫ *bde ba che zhing* ▪ {C}mahā-saukhya ▪ {C}immensely happy

བདེ་བ་ཆེན་པོ་ ▫ *bde ba chen po* ▪ {C}mahā-sukha; {C}mahāsaukha ▪ **great happiness; great bliss**

བདེ་བ་ཆེན་པོས་བརྟན་པ་ ▫ *bde ba chen pos brtan pa* ▪ **steadfast by way of great happiness**

བདེ་བ་ཉམས་སུ་སྤྲོད་པ་ ▫ *bde ba nyams su myong ba* ▪ {MSA}sukhānubhava ▪ **experience bliss; experience happiness**

བདེ་བ་ཉེ་བར་སྐྱབ་པའི་བསམ་པ་ ▫ *bde ba nye bar sgrub pa'i bsam pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}sukhopasamhārāśaya ▪ **a thought that is established in bliss**

བདེ་བ་འཕྲོག་ ▫ *bde ba 'thob* ▪ འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}sukham eti ▪ **attain happiness**

བདེ་བ་དང་མི་འབྲལ་བའི་དགོངས་པ་ཉིད་ ▫ *bde ba dang mi 'bral ba'i dgongs pa nyid* ▪ {MSA}sukhāvīyogāśayatva ▪ **thought that is not free from bliss**

བདེ་བ་དང་མི་འབྲལ་བའི་ནམ་པ་ ▫ *bde ba dang mi 'bral ba'i rnam pa* ▪ {MSA}sukhāvīyogākāra ▪ **aspect that is not free from bliss**

བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་ ▫ *bde ba dang yid bde ba* ▪ {MSA}sukha-saumanasya ▪ {PH}bliss and mental happiness

བདེ་བ་དང་ཡིད་བདེ་བ་མང་བ་ ▫ *bde ba dang yid bde ba mang ba* ▪ {MSA}sukha-saumanasya-bahula ▪ **great bliss and mental happiness**

བདེ་བ་ནམ་པ་གསུམ་ ▫ *bde ba rnam pa gsum* ▪ {MSA}trividham sukha(m) ▪ **three aspects of bliss; threefold bliss**

བདེ་བ་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *bde ba phun sum tshogs pa* ▪ {MSA}sukha-sampatti ▪ **completion of bliss; marvelous bliss**

བདེ་བ་ལྷན་ན་མེད་པ་ ▫ *bde ba bla na med pa* ▪ **highest happiness; unsurpassed happiness**

བདེ་བ་མང་བ་ ▫ *bde ba mang ba* ▪ {MSA}bahu-sukha ▪ **much happiness**

བདེ་མང་ ▫ *bde mang* ▪ {MSA}bahu-sukha ▪ {PH}much happiness; many forms of happiness

བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་སྐྱབ་བསྐྱབ་པ་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཚོར་བ་ ▫ *bde ba yang ma yin sdug bsngal ba yang ma yin pa'i tshor ba* ▪ {MSA}aduḥkhāsukhā ... vedanā ▪ **feeling that is neither happiness nor suffering**

བདེ་བ་གསུམ་ ▫ *bde ba gsum* ▪ {MSA}sukha-traya ▪ **three happinesses; three blisses**

བདེ་བའི་ཁྱད་པར་ ▫ *bde ba'i khyad par* ▪ {MSA}sukha-viśeṣa ▪ **attribute(s) of bliss** {T}

བདེ་བའི་དགོངས་པ་ཉིད་ ▫ *bde ba'i dgongs pa nyid* ▪ {MSA}sukhāśayatva ▪ **blissful thought; happy thought**

བདེ་བའི་ནམ་པ་བསྐྱབ་པ་ ▫ *bde ba'i rnam pa bsgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}sukhopadāna ▪ **establish the aspect of happiness; {T} establishment of bliss** ▫ {C}that which makes happy; what brings happiness; that which bestows ease

བདེ་བའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ ▫ *bde ba'i lhag pa'i bsam pa* ▪ {MSA}sukhādhyāśaya ▪ **special thought of bliss**

བདེ་བར་ ▫ *bde bar* ▪ {C}sukha; {C}sukhita; {C}sugatām; {C}sugatim; {C}sukhatam; {C}sv-asti; {C}kṣemeṇa ▪ **happily; blissfully** ▫ {C}ease; pleasure; happiness; happy; at ease; a happy destiny; securely; safely

བདེ་བར་བརྗོད་ ▫ *bde bar brjod* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **state in an easy to understand form**{BJ 8.2}

བདེ་བར་གནས་མཚོག་ ▫ *bde bar gnas mchog* ▪ {MSA}su-sukha ... vihāra; {MSA}sukha-vihāra ▪ **blissful abode**

བདེ་བར་གནས་པ་ ▫ *bde bar gnas pa* ▪ {MSA}sukha-vihāra ▪ **blissful abode; abide happily**

བདེ་བར་གནས་སོ་ ▫ *bde bar gnas so* ▪ {MSA}sukham viharati ▪ **abide happily**

བདེ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *bde bar byed pa* ▪ {C}sukha-āvaha; {MSA}(√sukh): sukhayati ▪ **make happy** ▫ {C}

source of happiness

- བདེ་བར་ལོག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *bde bar log par 'dzin pa*
 ■ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs*
 ■ {MSA}sukhāsad-grāha ▪ **wrongly apprehend happiness**
- བདེ་བར་གཤེགས་ ▫ *bde bar gshegs* ▪ {MSA}saugatī; *sugata* ▪ **One Gone to Bliss [epithet of Buddha]**
- བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ ▫ *bde bar gshegs kyi bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་མེད་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}deśanā saugatī ▪ **teaching of the One Gone to Bliss**
- བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་སྲས་ ▫ *bde bar gshegs kyi sras* ▪ {C} *sugatātma* ▪ {C}the Sugata's son
- བདེ་བར་གཤེགས་པ་ ▫ *bde bar gshegs pa* ▪ *sugata* ▪ **[happy-ly-went]; One-Gone-to-Bliss; Well-gone One; an epithet of Buddha**
- བདེ་ཐྲག་ ▫ *bde blag* ▪ **easy**
- བདེ་ཐྲག་དུ་ ▫ *bde blag tu* ▪ {C}sukhena ▪ **easy; easily; happily** ▫ {C}quickly
- བདེ་ཐྲག་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ *bde blag tu 'gro ba* ▪ **easily go**
- བདེ་ཐྲག་དུ་རྫོགས་པ་ ▫ *bde blag tu rtogs pa* ▪ **easy realization**
- བདེ་ཐྲགས་དུ་ ▫ *bde blags tu* ▪ {PH}easily ▫ རྒྱལ་བའི་དགོངས་པ་བདེ་ཐྲགས་དུ་རྫོག་ ▫ Easily finding the intention of the Conqueror. ▫ {LRCM-sa-bcad}
- བདེ་དབྱངས་ ▫ *bde dbyangs* ▪ **Day-yang ("Blissful Melody") College of Dre-pung Monastic University**
- བདེ་འབྱུང་ ▫ *bde 'byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ *śambhu* ▪ **Bliss-Arising (Maheśvara; Śiva)**
- བདེ་གཙང་གིས་གྲུ་ཉོས་པ་ ▫ *bde gtsang gis gya nom pa* ▪ **auspiciousness of bliss and cleanliness**
- བདེ་ལ་བག་ཡོད་ ▫ *bde la bag yod* ▪ {MSA} *sukhāpramatta* ▪ **predisposed to happiness; predispositions to happiness**
- བདེ་ལེགས་ ▫ *bde legs* ▪ {PH}goodness; auspiciousness

- བདེ་ལེགས་སུ་བགྱིད་པ་ ▫ *bde legs su bgyid pa* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}kṣema-karin ▪ **make happy** ▫ {C}makes us seek the safety of
- བདེ་གཤེགས། བདེ་བར་གཤེགས་པ་ ▫ *bde gshegs* ▪ *sugata* ▪ **One Gone to Bliss; Well-Gone One; an epithet of Buddha; the One Gone to Bliss (an epithet of Buddha)**
- བདེ་གཤེགས་སྣང་པོ། བདེ་བར་གཤེགས་པའི་སྣང་པོ་ ▫ *bde gshegs snying po; bde bar gshegs pa'i snying po* ▪ **matrix-of-one-gone-to-bliss**
- བདེ་གཤེགས་བསྟན་པ་ ▫ *bde gshegs bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་མེད་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *saugata* ... *śāsana* ▪ **teaching of the One Gone to Bliss**
- བདེ་གསལ་ ▫ *bde gsal* ▪ {PH}bliss and clarity
- བདེ་གསལ་ཆ་ ▫ *bde gsal cha* ▪ {PH}factor of bliss and clarity
- བདེན་ ▫ *bden* ▪ *satya; tattva* ▪ **truth; true**
- བདེན་གྲུབ་ ▫ *bden grub* ▪ *satya-siddhi* ▪ **true establishment; truly existent; truly established**
- བདེན་གྲུབ་ཀྱི་སྐྱེ་བ་ ▫ *bden grub kyi skye ba* ▪ **truly established production; truly existent production**
- བདེན་གྲུབ་ཀྱིས་སྣང་པ་ ▫ *bden grub kyis stong pa* ▪ **emptiness of true establishment**
- བདེན་དངོས་ ▫ *bden dngos* ▪ {PH}truly [existent] thing(s)
- བདེན་ཉིད་ ▫ *bden nyid* ▪ **essence**
- བདེན་གཉིས་ ▫ *bden gnyis* ▪ *dvaya-satya; satyadvaya* ▪ **the two truths [i.e. ultimate truth (don dam bden pa, paramārtha-satya); and conventional truth (kun rdzob bden pa, samvṛti-satya)]**
- བདེན་སྟོང་ ▫ *bden stong* ▪ **empty of true existence**{BJ 29.7}
- བདེན་སྟོང་སྐྱུ་མ་ལྟ་བུ་ ▫ *bden stong sgyu ma lta bu* ▪ {PH} being like an illusion and empty of true existence
- བདེན་སྟངས་ ▫ *bden snang* ▪ སྟངས་སྟངས་སྟངས་སྟངས་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **appearance of true existence**{Lati}

བདེན་སྐྱང་གི་ལྷག་མ་ ▫ *bden snang gi lhag ma* ▪ ལྷང་སྐྱང་
སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **remainder of
appearances of true existence**

བདེན་པ་ ▫ *bden pa* ▪ {*MV,MSA*}*satya* ▪ **truth; reality
[i.e., what exists the way it appears]** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་འདོད་མ་བདེན་པ་ ▫
*dbye ba/ 1 kun rdzob bden pa/ 2 don dam bden
pa/* ▫ Divisions: (1) conventional truth; (2) ultimate
truth

བདེན་པ་མངོན་རྟོགས་ ▫ *bden pa mngon rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་
རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ *satyābhisamaya*
▪ **clear realizer of the truth; clear realization of
the truth**

བདེན་པ་གཉིས་ ▫ *bden pa gnyis* ▪ *dvaya-satya*;
satyadvaya ▪ **the two truths [i.e. ultimate truth
(don dam bden pa, paramārtha-satya); and
conventional truth (kun rdzob bden pa, samvṛti-
satya)]**

བདེན་པ་གཉིས་ལ་མཁས་པ་འདི་སྐྱེས་བུ་ ▫ *bden pa gnyis
la mkhas pa'i skyes bu* ▪ **being skilled in the two
truths**

བདེན་པ་མཐོང་བ་ ▫ *bden pa mthong ba* ▪ {*MSA*}*dr̥ṣṭa-
satya*; {*MSA*}*satya-darśana* ▪ **see the truth**

བདེན་པ་དང་བྱུང་ཆུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་དང་ནམ་པར་
ཐར་པའི་སྐྱོ་ ▫ *bden pa dang byang chub kyi phyogs
dang mthun pa dang rnam par thar pa'i sgo* ▪
{*MSA*}*satya-bodhipakṣa-vimokṣa-mukha* ▪ **the door
of liberation that is concordant with the truths
and the harmonies with enlightenment**

བདེན་པ་ནམ་ཅན་ ▫ *bden pa rnam can* ▪ **having the
aspect of the truths**

བདེན་པ་བཞི་དག་པ་བ་ ▫ *bden pa bzhi dag pa ba* ▪ **four
bare truths**

བདེན་པ་བཞི་པོ་ ▫ *bden pa bzhi po* ▪ {*MV*}*catuḥ-satya*;
{*MV*}*satya-catuṣṭaya* ▪ **the four truths**

བདེན་པ་རེ་རེ་ ▫ *bden pa re re* ▪ {*PH*}each of the [Four
Noble] Truths

བདེན་པ་ལ་མཁས་པ་ ▫ *bden pa la mkhas pa* ▪ {*MV*}*satya-*

kauśalya ▪ **wise with respect to truth**

བདེན་པ་ལ་འཇུག་ ▫ *bden pa la 'jug* ▪ {*MSA*}*satyāvātāra* ▪
enter into the truth; engage in the truth

བདེན་པའི་ངག་ ▫ *bden pa'i ngag* ▪ {*PH*}true speech

བདེན་པའི་བྱིན་གྱིས་རྒྱབས་ ▫ *bden pa'i byin gyis rlabs*
▪ {*C*}*satya-adhiṣṭhāna* ▪ {*C*}magical power of
enunciation of truth; sustaining power of Truth; Act
of Truth

བདེན་པའི་ཚིག་ ▫ *bden pa'i tshig* ▪ {*C*}*satya-vacana* ▪
true words ▫ {*C*}utterance of the truth; truthful
speech; enunciation of the truth

བདེན་པར་ ▫ *bden par* ▪ {*C*}*satyam* ▪ {*C*}in truth

བདེན་པར་གྲུབ་པ་ ▫ *bden par grub pa* ▪ *satya-siddhi*;
satyasiddha ▪ **true establishment; truly existent;
truly established; name of school founded by
Harivarman; existence**

བདེན་པར་གྲུབ་པའི་སྐྱང་བ་ ▫ *bden par grub pa'i snang
ba* ▪ ལྷང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪
appearance of true existence{Lati}

བདེན་པར་གྲུབ་པས་སྤོང་བ་ ▫ *bden par grub pas stong ba* ▪
empty of being truly established

བདེན་པར་མ་གྲུབ་ ▫ *bden par ma grub* ▪ **not truly
established**

བདེན་པར་མེད་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *bden par med par rtogs pa*
▪ **realize as without true existence**

བདེན་པར་འཛིན་པ་ ▫ *bden par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་
རྒྱུས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **the conception of
true existence**

བདེན་པར་ཡོད་པ་ ▫ *bden par yod pa* ▪ *satyasat* ▪ **true
existence; truly exist; truly existent; truly
established**

བདེན་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *bden par rlom pa* ▪ **false fabrication
of true existence; conceit of being truly
established**

བདེན་པར་རྫོགས་པ་མེད་པ་ ▫ *bden par rlom pa med pa* ▪
without the conceit of being truly established

བདེན་པར་གསུང་བ་ ▫ *bden par gsung ba* ▪ {C}satya-vādin
 ▪ **one who speaks truth**

བདེན་པོ་སོ་སོ་ལ་ ▫ *bden po so so la* ▪ {C}prati-satyam
 ▪ **with respect to the individual truths** ▫ {C}for each Truth

བདེན་མེད་ / བདེན་པར་མེད་པ་ ▫ *bden med / bden par med pa* ▪ **not truly existent**

བདེན་ཚིག་ ▫ *bden tshig* ▪ **word of truth**

བདེན་འཛིན་ ▫ *bden 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུང་ས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *satyagrāha* ▪ **conception of true existence; conception of inherent existence** ▫ {PH}conception of true existence ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་བདེན་འཛིན་ཀྱན་བདག་ས་པ་བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ ▫ *dbye ba/ 1 bden 'dzin kun btags/ 2 bden 'dzin lhan skyes/* ▫ Divisions: (1) artificial conception of true existence; (2) innate conception of true existence

བདེན་འཛིན་ཀྱན་བདག་ས་ ▫ *bden 'dzin kun btags* ▪ གདགས་འདོགས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/btags thogs* ▪ **the artificial conception of true existence**

བདེན་འཛིན་མངོན་གྱུར་ ▫ *bden 'dzin mngon gyur* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུང་ས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **manifest conception of true existence**

བདེན་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ ▫ *bden 'dzin lhan skyes* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུང་ས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **the innate conception of true existence**

བདེན་ཞེན་ ▫ *bden zhen* ▪ **conception of true existence**

བདེན་ཞེན་གས་ཆེ་བ་ ▫ *bden zhen shas che ba* ▪ **predominant adherence to true existence**

བདེན་བཞི་ ▫ *bden bzhi* ▪ **four truths; the four truths**

བདེན་བཞིའི་ཚོས་འཁོར་ ▫ *bden bzhi'i chos 'khor* ▪ **turning the doctrine of the four truths**

བདེན་ལ་མཁས་ ▫ *bden la mkhas* ▪ {C}satya-kuśala ▪ **wise with respect to truth** ▫ {C}skilled in the truth

བདེདེ་གྱུ་ ▫ *bde'i rgyu* ▪ {MSA}sukha-hetu ▪ **cause of happiness**

བདེར་གཤེགས་ ▫ *bder gshegs* ▪ {PH}sugata

བདོག་ ▫ *bdog* ▪ {C}sarva-asti ▪ {C}all that is his

བདོག་ཅིང་ཡོད་པ་ ▫ *bdog cing yod pa* ▪ {C}svataḥ samvidyamāna ▪ {C}his own

བདོག་པ་ ▫ *bdog pa* ▪ **possessions**

བདོག་པ་ཀུན་གཏོང་ ▫ *bdog pa kun gtong* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོང་ས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}sarva-tyāga ▪ **renounce/cast away/give away all possessions** ▫ {C}renounce everything

བདོག་པ་ཐམས་ཅད་གཏོང་ ▫ *bdog pa thams cad gtong* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོང་ས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}sarvāsti-tyāgin ▪ **renounce/cast away/give away all possessions** ▫ {C}one who gives up all he has

བདོག་པའི་རྟེན་ ▫ *bdog pa'i rten* ▪ {PH}personal offerings

མདངས་ ▫ *mdangs* ▪ {LCh}ojas; {LCh}tejas ▪ **tone; complexion; radiance** ▫ {PH}tone; complexion; radiance

མདངས་ཡོད་ ▫ *mdangs yod* ▪ {C}snigdha ▪ {C}soaked with moisture; pliable; glossy; fresh

མདངས་ཡོད་པ་ ▫ *mdangs yod pa* ▪ **lustrous**

མདངས་གསལ་ ▫ *mdangs gsal* ▪ {PH}clear complexion

མདབ་མལ་ ▫ *mdab mal* ▪ {C}pattra (=parṇa) ▪ {C}leaf; petal

མདའ་ ▫ *mda'* ▪ {C,MSA}kāṇḍa; {C}iṣur; {MSA}iṣu ▪ {C}arrow

མདའ་འཕངས་པ་ ▫ *mda' 'phangs pa* ▪ {MSA}kṣiptasyeṣoḥ ▪ **shoot an arrow**

མདུད་ ▫ *mdud* ▪ *pāṃśu* ▪ **knot** ▫ {PH}knot

མདུད་པ་ ▫ *mdud pa* ▪ {MSA}grantha; {MSA}pāṃśu ▪ **knot**

མདུད་པ་དྲུག་སྐོར་ ▫ *mdud pa drug skor* ▪ {PH}six-circled knot

མདུད་པ་བོས་ ▫ *mdud pa bos* ▪ {C}gañṭhi ... baddha ▪ {C}entangle

མདུད་པ་མེད་ ▫ *mdud pa med* ▪ {C}*nirgranthi* ▪ {C} free from knots

མདུད་པར་འཛིན་པ་ ▫ *mdud par 'dzin pa* ▪ བཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}*upanāha* ▪ {C} emnity

མདུན་ ▫ *mdun* ▪ **front; fore part; in front**

མདུན་བསྐྱེད་ ▫ *mdun bskyed* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **generation in front**

མདུན་གྱི་ ▫ *mdun gyi* ▪ {C}*puratas* ▪ {C} in front (of); before

མདུན་གྱིས་བཟོས་ ▫ *mdun gyis bldas* ▪ {C}*puratas-kṛta* ▪ {C} noble; revered; accompanied; attended

མདུན་གྱིས་བཟོས་ཏེ་ ▫ *mdun gyis bldas te* ▪ {C}*puratas-kṛta* ▪ {C} noble; revered; accompanied; attended

མདུན་དུ་ ▫ *mdun du* ▪ {C}*puratas* ▪ **in front [of]; in the presence [of]** ▫ {C} in front (of); before

མདུན་དུ་འགོ་ཞིང་ ▫ *mdun du 'gro zhing* ▪ {C} *agratogacchati* ▪ {C} precedes

མདུན་དུ་བདར་ནས་ ▫ *mdun du bdar nas* ▪ {C}*puratas-kṛta* ▪ {C} noble; revered; accompanied; attended

མདུན་དུ་ཡི་ཤེས་པ་སྐྱེན་དངས་ནས་ ▫ *mdun du ye shes pa spyan drangs nas* ▪ **having invited the Wisdom Being in front{TGP 5}**

མདུན་མ་ ▫ *mdun ma* ▪ {PH} concern

མདུན་ས་ ▫ *mdun sa* ▪ {PH} (in) the presence (of); before

མདུན་ས་དག་ ▫ *mdun sa dag* ▪ {PH} the presence of those

མདོ་ ▫ *mdo* ▪ {MSA,MV}*sūtra*; {MSA}*sūtrānta*; {C} *saṃkṣipteṇa* ▪ **sūtra; discourse; short sentence; axiom; scripture** ▫ {PH} concise statement; short sentence; axiom ▫ {C} sets of discourses; in short; briefly; to cut it short མདོ་འདིའི་མདོ་གསུང་བཤད་ ▫ all the statements of this sūtra ▫ {HS-J}

མདོ་ཁམས་ ▫ *mdo khams* ▪ {PH} Eastern Tibet; (hon.) Kham

མདོ་ཉིང་ཅེ་འཛིན་གྱལ་པོ་ ▫ *mdo ting nge 'dzin rgyal po* ▪ བཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *samādi-rāja-sūtra* ▪ **King of Meditative Stabilizations Sūtra**

མདོ་དང་ཚོས་མངོན་འདུལ་བ་ ▫ *mdo dang chos mngon 'dul ba* ▪ {MSA}*sūtrābhidharma-vinaya* ▪ **Discourses, Higher Knowledge, and Discipline**

མདོ་དང་སྦྱར་བ་ ▫ *mdo dang sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **putting this together with a sūtra; associating this with a sūtra**

མདོ་དེས་བསྐྱེད་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀྱན་བདགས་ལ་དེ་འདྲའི་དབུས་པ་སྐྱེད་དཀའ་བ་ ▫ *mdo des bstan tshul la brten nas kun btags la de 'dra'i dogs pa skyed dka' ba* ▪ **more difficult in dependence upon the sūtra's mode of teaching to generate such a qualm with respect to imputational natures**

མདོ་སྡེ་ ▫ *mdo sde* ▪ {LCh,MSA}*sūtrānta*; {MSA}*sutra* ▪ **sets of discourses**

མདོ་སྡེ་ཀྱན་གྱི་མཚོག་ ▫ *mdo sde kun gyi mchog* ▪ **supreme of all sūtras**

མདོ་སྡེ་དགོངས་འབྲེལ་ ▫ *mdo sde dgongs 'grel* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་དཀྲེལ་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel d* ▪ *saṃdhnirmocana-sūtra* ▪ **Samdhnirmocana-sūtra; Sūtra Unraveling the Thought; P774, Vol. 29]**

མདོ་སྡེ་གྱུན་ ▫ *mdo sde rgyan* ▪ (*mahāyāna*-)*sūtra-ālaṃkāra* ▪ **Maitreya's Ornament for the Great Vehicle Sūtras [P5521, Vol. 108]**

མདོ་སྡེ་དང་འདུལ་བ་དང་ཚོས་མངོན་པ་ ▫ *mdo sde dang 'dul ba dang chos mngon pa* ▪ {MSA}*sūtra-vinayābhidharma* ▪ **Discourses, Discipline, and Higher Knowledge**

མདོ་སྡེ་དང་དབྱངས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པའི་སྡེ་ལ་སོགས་པ་ ▫ *mdo sde dang dbyangs kyis bsnyad pa'i sde la sogs pa* ▪ {MSA}*sūtra-geyādi* ▪ **discourses and discourses in prose and verse, etc.**

མདོ་སྡེ་པ་ ▫ *mdo sde pa* ▪ *sautrāntika* ▪ **Sautrāntika; Sūtra School; Follower of Sūtra**

མདོ་སྡེ་སྦྱོད་པའི་དབུ་མ་ ▫ *mdo sde spyod pa'i dbu ma*

▪ {PH} Sautrantika-[Svāntantrika]-Mādhyamika;
Middle Way [Autonomy School] Following Sūtra

མདོ་སྡེ་སྡོད་པའི་དབུ་མ་པ་ ▫ *mdo sde spyod pa'i dbu ma pa* ▪ *sautrāntika-mādhyamika* ▪ {PH} Sautrantika-[Svāntantrika]-Mādhyamika; Middle Way [Autonomy School] Following Sūtra

མདོ་སྡེ་སྡོད་པའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་ ▫ *mdo sde spyod pa'i dbu ma rang rgyud pa* ▪ སྡོད་སྡོད་སྡོད་སྡོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *sautrāntika-svāntantrika-mādhyamika* ▪ **Sūtra Autonomy Middle Way School** ▫ {PH} Sautrāntika-Svāntantrika-Mādhyamika; Middle Way Autonomy Following Sūtra [School]

མདོ་སྡེ་སྡོད་པའི་དབུ་མ་རང་བརྒྱུད་པ་ ▫ *mdo sde spyod pa'i dbu ma rang brgyud pa* ▪ སྡོད་སྡོད་སྡོད་སྡོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *sautrāntika-svāntantrika-mādhyamika* ▪ **Sūtra Middle Way Autonomy School**

མདོ་སྡེ་སྐྱེ་བ་ ▫ *mdo sde smra ba* ▪ *sūtravādin* ▪ **Proponent of Sūtra [=Sautrāntika?]**

མདོ་སྡེ་ལ་འཇུག་ ▫ *mdo sde la 'jug* ▪ {MSA} *sūtre 'vatarati* ▪ **engage in the sūtras; enter into the sūtras**

མདོ་སྡེ་ལ་སོགས་པ་ ▫ *mdo sde la sogs pa* ▪ {MSA} *sūtrādika* ▪ **sūtras and so forth**

མདོ་སྡེ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *mdo sde las brgya ba* ▪ *karmaśataka* ▪ **The Sūtra of the Many Kinds of Actions (Toh. 340; P. 1007) {BJ 11.2}**

མདོ་སྡེའི་གྲུག་ ▫ *mdo sde'i rgyan* ▪ (*mahāyāna*-)*sūtra-ālaṃkāra* ▪ **Maitreya's Ornament for the Great Vehicle Sūtras [P5521, Vol. 108]**

མདོ་སྡེའི་དོན་ ▫ *mdo sde'i don* ▪ {MSA} *sūtrārtha* ▪ **meaning of a sūtra**

མདོ་སྡེའི་སྡེ་སྡོད་ ▫ *mdo sde'i sde snod* ▪ *sūtrāntapīṭaka* ▪ **scriptural collection of sets of discourses**

མདོ་ཙམ་ ▫ *mdo tsam* ▪ **briefly**

མདོ་ཙམ་དུ་ ▫ *mdo tsam du* ▪ {PH} **briefly**

མདོ་མཛད་པ་ ▫ *mdo mdzad pa* ▪ **probably: Sautrāntika;**

possibly: Buddha [literally: Sūtra-maker; Sūtra-takers]{LG}

མདོ་རྩི་ ▫ *mdo rdzi* ▪ {PH} river breeze; a wind blowing at open places where rivers meet

མདོ་བཞིན་དུ་ ▫ *mdo bzhin du* ▪ {C} *yathā-sūtram* ▪ **in accordance with the sūtra** ▫ {C} in harmony with the sūtra

མདོ་ཡི་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ ▫ *mdo yi sde la sogs pa'i chos* ▪ {MSA} *sūtrādika ... dharma* ▪ **doctrines of sūtras and so forth**

མདོ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ ▫ *mdo la sogs pa'i chos* ▪ {MSA} *sūtrādi ... dharma* ▪ **doctrines of sūtras and so forth**

མདོ་ལས་རི་སྐྱད་འབྲུང་བ་བཞིན་ ▫ *mdo las ji skad 'byung ba bzhin* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྲུང་བྲུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} (*ity-ādiko*) *yathā-sūtram* ▪ {C} according to the sūtra

མདོ་བ་ ▫ *mdog* ▪ {LCh} *varṇa*; {C} *chedana* ▪ **hue; color** ▫ {C} cutting; cutting off

མདོ་བ་དུ་རུང་བ་ ▫ *mdog tu rung ba* ▪ **suitable as hue**

མདོ་བ་སྐྱུ་མ་ ▫ *mdog snum* ▪ {C} *snigdha* ▪ {C} soaked with moisture; pliable; glossy; fresh

མདོ་བ་མི་སྐྱུ་བ་ ▫ *mdog mi sdug pa* ▪ {C} *durvarṇa* ▪ {C} with a bad complexion; ugly

མདོ་ངས་ ▫ *mdongs* ▪ **appearance; the form of the face; white spot; blaze; star on the forehead of a horse or cow** ▫ {PH} "eye" [in a peacock's feathers]

མདོ་ངས་པ་ ▫ *mdongs pa* ▪ {PH} forehead

མདོ་མས་ཀྱི་སྤྲོ་བ་ ▫ *mdoms kyi sba ba* ▪ **secret organ [of the genitals]**

མདོའི་སྡེ་ ▫ *mdo'i sde* ▪ {C} *sūtrānta* ▪ **sets of discourses**

མདོའི་སྡེ་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ ▫ *mdo'i sde la sogs pa'i chos* ▪ {MSA} *sūtrādi-dharma* ▪ **doctrines of sūtras and so forth**

མདོའི་ཚོག་ ▫ *mdo'i tshig* ▪ **sūtra passage {BJ 52.4}**

མདོར་ ▫ *mdor* ▪ {C}*saṃkṣipteṇa* ▪ **in brief** ▫ {C}in short; briefly; to cut it short; {S}crossing

མདོར་བསྟན་ ▫ *mdor bstan* ▪ བསྟན་ལྗོན་བསྟན་ལྗོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **brief indication**

མདོར་བསྟན་པ་ ▫ *mdor bstan pa* ▪ བསྟན་ལྗོན་བསྟན་ལྗོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MV}*samāsa-nirdeśa* ▪ **brief explanation**

མདོར་བསྟན་པ་ཡིན་ ▫ *mdor bstan pa yin* ▪ བསྟན་ལྗོན་བསྟན་ལྗོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}*samāsenā nirdiṣṭam* ▪ **briefly explain**

མདོར་སྐྱད་ ▫ *mdor sdud* ▪ བསྐྱུ་སྐྱད་བསྐྱུ་སྐྱུ་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **short form condensation**

མདོར་བསྐྱུ་ ▫ *mdor bsdu* ▪ {MSA}*samāsa-saṃgraha* ▪ **short form; condensation**

མདོར་བསྐྱུ་ན་ ▫ *mdor bsdu na* ▪ {MV}*abhisamasya*; {MV}*samāsatas*; {MV}*samāsenā* ▪ **in brief**

མདོར་བསྐྱུ་བ་ ▫ *mdor bsdu ba* ▪ {MSA}*samāsa-saṃgraha* ▪ **short form; condensation**

མདོར་བསྐྱུ་ས་ ▫ *mdor bsdus* ▪ བསྐྱུ་སྐྱད་བསྐྱུ་ས་སྐྱུ་ས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ *samāsa-saṃgraha*; {C}*saṃkṣepa*; {L}*saṃkṣepatas* ▪ **[brief-into-gathered]; brief form; condensation; condensed** ▫ {PH}short form; condensation; condensed; brief ▫ {C}collectedness; collected

མདོར་བསྐྱུ་ས་ཏེ་བསྟན་པ་ ▫ *mdor bsdus te bstan pa* ▪ བསྟན་ལྗོན་བསྟན་ལྗོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **brief indication**

མདོར་བསྐྱུ་ས་ན་ ▫ *mdor bsdus na* ▪ བསྐྱུ་སྐྱད་བསྐྱུ་ས་སྐྱུ་ས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}*samāsatas* ▪ **in brief**

མདོར་ན་ ▫ *mdor na* ▪ {C}*saṃkṣipteṇa*; {MSA}*samāsenā* ▪ **in brief** ▫ {C}in short; briefly; to cut it short

འདག་ ▫ 'dag ▪ འདག་འདག་དག་འདག་ ▫ 'dag 'dag dag 'dag ▪ **to purify; to clean**

འདབ་ ▫ 'dab ▪ {C}*pattra* (=parṇa) ▪ {C}leaf; petal

འདབ་བརྒྱ་ ▫ 'dab brgya ▪ **hundred petaled lotus** ▫ {PH}the hundred-petaled (lotus)

འདབ་ཆགས་ ▫ 'dab chags ▪ {C}*pakṣin*; {MSA}*pakṣa-vāta* ▪ {C}bird (on its wings)

འདབ་ཆགས་བྱ་ ▫ 'dab chags bya ▪ {C}*pakṣin* ▪ {C}bird (on its wings)

འདབ་མ་ ▫ 'dab ma ▪ {C}*pattra*; {C}*palāśa*; {C}*dala* ▪ **leaf; petal** ▫ {C}foliage

འདབ་གཤོག་ཟད་ ▫ 'dab gshog zad ▪ {C}*kṣiṇa-pakṣo* ▪ {C}with feeble wings

འདབས་ན་ ▫ 'dabs na ▪ {PH}nearby ▫ རྒྱང་དེའི་འདབས་ན་གནས་པས་ཐོས་པར་གྱུས། ▫ [He] heard [this] because [he] was staying nearby the city. ▫ {A4C-C}

འདམ་ ▫ 'dam ▪ {PH}mud ▫ འདོད་པའི་འདམ་བྱིང་། ▫ Sunk [in] the mud of desire, ... ▫ {GC; 13th DL}

འདམ་རྫུབ་ ▫ 'dam rdzab ▪ **swamp; cesspool; mud (?)**

འདམ་ལ་ཆགས་ ▫ 'dam la chags ▪ {C}*pañka-sakta* ▪ {C}attached to mud

འདམ་ལས་ ▫ 'dam las ▪ {C}*pañka* ▪ {C}mud

འདམ་ལས་བཞུ་བ་ ▫ 'dam las brga ba ▪ {C}*pañka* ▪ {C}mud

འདའ་ ▫ 'da' ▪ འདའ་ འདས། ▫ 'da'/'das/ ▪ {C}*atīkrāmati* ▪ **pass away; go beyond** ▫ {C}pass beyond; pass by; transcend(s); step above; should pass above; passes above; move away from

འདའ་བ་ ▫ 'da' ba ▪ {C}*vyatīvartate* (=atīkrāmati = *vivardhate*); {C}*atīkramaṇa*; {C}*atīkrāmati*; {MSA}*atīvartana* ▪ **pass away; go beyond** ▫ {C}depart from; stray away from; transcending; pass beyond; pass by; transcend(s); go beyond; step above; should pass above; passes above; move away from

འདའ་བ་མིད་ ▫ 'da' ba med ▪ **does not pass**

འདའ་བར་འགྱུར་ ▫ 'da' bar 'gyur ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}*atīkrāmati* ▪ **pass away; go beyond** ▫ {C}depart from; stray away from; transcending; pass beyond; pass by; transcend(s); go beyond; step above; should pass above; passes above; move away from

འདའ་བར་བྱ་བ་ ▫ 'da' bar bya ba ▪ {C}*uttaraṇa* ▪ **pass**

away; go beyond ▫ {C} a matter of rising above
 འདེད་བར་བྱེད་ ▫ 'da' bar byed ▫ {C} atikrāmati ▫ **pass away; go beyond** ▫ {C} depart from; stray away from; transcending; pass beyond; pass by; transcend(s); go beyond; step above; should pass above; passes above; move away from
 འདེད་བར་མི་བྱ་བ་ ▫ 'da' bar mi bya ba ▫ {C} anuttarāna ▫ **does not pass** ▫ {C} a matter of not rising above
 འདས་ ▫ 'das ▫ འདས། འདས། ▫ 'da' / 'das' ▫ {C} atikrāmati; {MSA} atikrama; {C,MSA} atīta ▫ **pass; go beyond; passed beyond; beyond; supra; passing beyond; supramundane**{BJ 52.7}; **short for: mya ngan las 'das pa; [sorrow-from-passed]; nirvāṇa** ▫ {PH} past [phenomena]; [phenomena that exist in the] past ▫ {C} pass beyond; pass by; transcend; past; passed beyond; gone beyond
 འདས་དུས་སྔོན་གྱི་ ▫ 'das dus sngon gyi ▫ {C} purimādhvatīta ▫ {C} gone by in the past period of time
 འདས་ནས་ ▫ 'das nas ▫ {C} atikramya (=ullanghya); {C} atyayena (=parinivāṇena) ▫ **having passed; having gone beyond** ▫ {C} more than; overpowering; after rising above; having passed beyond; beyond; passes beyond all bounds; in the course of; even for a day; after the passing away; after the lapse of
 འདས་པ་ ▫ 'das pa ▫ {C,MSA,MV} atikrama; {C,MV,MSA} atīta; {C} samuttīrṇa ▫ **past; pass away; go beyond; pastness** ▫ {C} passed beyond; gone beyond; overcome; transcend; escape
 འདས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ ▫ 'das pa dang da ltar byung ba ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▫ {MSA} atīta-pratyutpanna ▫ **arising in the past and present**
 འདས་པ་དང་མ་འདས་པ་དང་ད་ལྟར་བྱུང་བ་ ▫ 'das pa dang ma 'das pa dang da lta byung ba ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▫ {MSA} atītānāgata-pratyutpanna ▫ **arising in the past, future, and present**
 འདས་པ་དང་མ་འོངས་པ་དང་ད་ལྟར་འབྱུང་བའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་མཁྱེན་པའི་ཡི་ཤེས་ ▫ 'das

pa dang ma 'ongs pa dang da ltar 'byung ba'i shes bya thams cad chags thogs med par mkhyen pa'i ye shes ▫ **pristine wisdom unimpededly knowing all past, future, and present objects of knowledge**
 འདས་པ་ལ་སོགས་པར་དབྱེ་བ་ ▫ 'das pa la sogs par dbye ba ▫ {MSA} atītādibheda ▫ **division into past and so forth**
 འདས་ཀྱིན་ངན་པས་ ▫ 'das pa'i rkyen ▫ {PH} past tense
 ▫ འདས་པའི་ཀྱིན་བསྟན་པ་ནི་ནང་གི་དངོས་བོའི་ཐོགས་པར་བྱུགས་ལ་གཞག་པ་ཡིན་ནོ། ▫ The past tense [indicates that] being a completed internal object, it is placed in the mind. ▫ {BCA-P}
 འདས་པར་བྱུང་བའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་མཁྱེན་པའི་ཡི་ཤེས་ ▫ 'das par byung ba'i shes bya thams cad chags thogs med par mkhyen pa'i ye shes ▫ **pristine wisdom unimpededly knowing all past objects of knowledge**
 འདས་བྱས་ནས་ ▫ 'das byas nas ▫ {C} atikramya ▫ **having passed; having gone beyond** ▫ {C} more than; overpowering; after rising above; having passed beyond; beyond; passes beyond all bounds
 འདས་སྐྱབ་བ་ ▫ 'das smra ba ▫ lokottara-vādin ▫ **Lokottara-vādin [Transcendentalists??] {T}**
 འདས་ལམ་ ▫ 'das lam ▫ **supramundane path**{BJ 52.7}
 འདས་ལམ་མཉམ་བཞག་ ▫ 'das lam mnyam bzhag ▫ {PH} meditative equipoise of a supramundane path
 འདས་ཤིང་ ▫ 'das shing ▫ {C} atīta; {C} uttīrṇatva ▫ {C} passed beyond; gone beyond; past; having escaped from
 འདི་ ▫ 'di ▫ **this**
 འདི་ཀོ་ ▫ 'di ko ▫ {PH} all of these
 འདི་སྐད་ཅེས་བཀའ་སླུང་ཉོ་ ▫ 'di skad ces bka' stsal to ▫ སླུང་སླུང་སླུང་སླུང་ ▫ stsal stsol stsold stsold ▫ **say/ pronounce/explain/teach/speak/grant/order thus:**
 འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ ▫ 'di skad ces gsol ▫ **spoke thus:**{S}
 འདི་སྐད་དུ་ ▫ 'di skad du ▫ [X] says: ...{BJ 51.3}

འདི་གས་འདི་ ▫ 'di gas 'di ▪ **these**
 འདི་གཉིས་ ▫ 'di gnyis ▪ **these two**
 འདི་སྣམ་བགྲིད་དེ་ ▫ 'di snyam bgyid de ▪ བགྲི་བགྲིད་བགྲིས་
 གྲིས་ ▫ bgyi bgyid bgyis gyis ▪ **think this**
 འདི་སྣམ་དུ་སེམས་ ▫ 'di snyam du sems ▪ {C}evam bhavati
 ▪ [someone] **thinks this** ▫ {C}it occurs
 འདི་སྟེད་ ▫ 'di snyed ▪ {MSA}iyat ▪ **so much; so many;**
how much; gain; profit
 འདི་སྟེད་དུ་ཆེས་ལྗི་སྟེ་ ▫ 'di snyed du ches lci ste ▪ {C}
 tāvad-gurutara ▪ {C}so serious
 འདི་ལྟ་སྟེ་ ▫ 'di lta ste ▪ {L}tadyathā; {MV 2.14}ayam;
 {MV 1}yad uta ▪ **it is like this, for example; it is**
the case that ... [often untranslatable]
 འདི་ལྟ་སྟེ་དཔེར་ན་ ▫ 'di lta ste dper na ▪ {L}tadyathā ▪ **it is**
like this, for example ▫ {C}that is
 འདི་ལྟ་འདི་ལྟར་གྲུར་ཅིག་ ▫ 'di lta 'di ltar gyur cig ▪ {MSA}
 evam caivam ca syām ▪ **and it is like this**
 འདི་ལྟ་བུ་ ▫ 'di lta bu ▪ {MSA}īdr̥ṣa ▪ **[this-like]; like**
this; thus
 འདི་ལྟར་ ▫ 'di ltar ▪ {MV 2.14}tathā hi; {MV}yatas; {MV}
 yatas ... tatas; {MV 5.2}yad uta; {MV 1.4}yasmāt;
 {C}evam pravṛta ▪ **this way; it is like this{S}** ▫
 {C}so; as; and; with this kind of start
 འདི་ལྟར་དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་ ▫ 'di ltar don ji lta ba bzhin
 du ▪ **it is like this: ...{S1}**
 འདི་ལྟར་འདས་པ་ ▫ 'di ltar 'das pa ▪ {C}ity-uktaka ▪ **it**
occurred like this ▫ {C}Thus-was-said
 འདི་དག་ ▫ 'di dag ▪ {C}ayu (=ayam) ▪ **these; those** ▫
 {C}this; in
 འདི་དག་ཀུན་རྟོག་པ་ཙམ་ ▫ 'di dag kun rtog pa tsam ▪
 {MSA}kalapanā-mātram sarvam etad ▪ **these are all**
merely conceptual
 འདི་དག་ཕན་ཚུན་ ▫ 'di dag phan tshun ▪ {L}anyonya ▪
each other; mutually
 འདི་དག་གཞན་པ་ ▫ 'di dag gzhan pa ▪ {C}aihika-

amutrika ▪ **these and others** ▫ {C}belonging to this
 and the other worlds
 འདི་འདྲ་ཞིག་ ▫ 'di 'dra zhig ▪ {PH}like
 འདི་ནས་ ▫ 'di nas ▪ **from this**
 འདི་ནས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་ ▫ 'di nas 'jig rten gyi khams ▪
from this worldly realm
 འདི་ནི་མེད་དོ་ ▫ 'di ni med do ▪ **that is not**
 འདི་ནི་ཡོད་དོ་ ▫ 'di ni yod do ▪ **that is**
 འདི་ཕྱིར་ཕན་ཡོན་ཆེ་བའི་ཐོག་ཆེན་མཐོང་ལམ་ ▫ 'di
 phyir phan yon che ba'i theg chen mthong lam ▪
 mahānuśaṃso mahāyānadarśanamārgaḥ ▪ **Great**
Vehicle path of seeing greatly beneficial in this
and future lives
 འདི་བར་ ▫ 'di bar ▪ **hereabouts**
 འདི་ཙམ་གྲིས་ ▫ 'di tsam gyis ▪ **by just this; through just**
this{BJ 40.5}
 འདི་ཚོ་ ▫ 'di tsho ▪ **these**
 འདི་འོག་མ་ ▫ 'di 'og ma ▪ {PH}later sections of this
 [book]
 འདི་ལ་ ▫ 'di la ▪ {C}atas ▪ **in this; with respect to this**
 ▫ {C}this; from that; from it; from this; thence; for
 that reason; than him
 འདི་ལས་ ▫ 'di las ▪ {C}anu; {C}itu ▪ **from this** ▫ {C}
 thereupon
 འདི་འི་ ▫ 'di'i ▪ **of this**
 འདི་འི་གོང་ན་ ▫ 'di'i gong na ▪ **higher than this{BJ 29.4}**
 འདིར་ ▫ 'dir ▪ {MSA}iha ▪ **here**
 འདུ་ ▫ 'du ▪ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus
 ▪ {C}āya ▪ **collect; assemble** ▫ {C}rise
 འདུ་འགོད་ ▫ 'du 'god ▪ **coming together and decay**
 འདུ་བ་ ▫ 'du ba ▪ {C}saṃgrahatā; {C}yuyjate ▪ **collect;**
assemble ▫ {C}the ability to attract; applies
 oneself; be engaged in; be joined to; practice;
 tenable (to say); logical (to equate)

འདུ་བ་མེད་ ▫ 'du ba med ▫ {C}asaṃyoga; {C}na yujyate
 ▫ **not collected; not assembled** ▫ {C}unconjoined;
 it is not tenable (to say); not logical (to equate);
 applies oneself; be engaged in; be joined to; practice

འདུ་བར་འགྲུབ་བ་ ▫ 'du bar 'gyur ba ▫ {C}samavasaraṭi ▫
assemble; collect ▫ {C}meet

འདུ་བྱེད་ ▫ 'du byed ▫ saṃskāra ▫ **compositional thing**

འདུ་བྱེད་ ▫ 'du byed ▫ {LCh,L,C,MSA,MV}saṃskāra; {C}
 saṃskāra-gata (=saṃskāra) ▫ **[assemble-make];
 compositional thing; compositional factor;
 compositional phenomenon; compounded;
 assemble; make; act; activity; compositional
 phenomena; compositional things** ▫ {C}the
 compounded; compounded/conditioned (events/
 things); formative forces; karma-formations

འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ ▫ 'du byed kyi sdug bsngal ▫
 saṃskāraduḥkhatā ▫ **suffering of conditioning**

འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཚན་མ་ ▫ 'du byed kyi mtshan ma ▫ {C}
 saṃskāra-nimitta; {L} saṃskāranimitta ▫
**signs of compositional phenomena; sign of a
 compositional factor** ▫ {C}the sign of something
 compounded

འདུ་བྱེད་ཀྱི་ལས་ ▫ 'du byed kyi las ▫ saṃskāra-karma ▫
compositional activity

འདུ་བྱེད་བཏང་སྟོམས་ ▫ 'du byed btang snyoms ▫ upekṣā ▫
desisting from application

འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་སྐྱུག་བསྐྱེད་བའོ་ ▫ 'du byed thams
 cad ni sdug bsngal ba'o ▫ {MSA}sarva-saṃskārā
 duḥkhāḥ ▫ **all compositional phenomenon are
 suffering**

འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པའོ་ ▫ 'du byed thams cad ni
 mi rtag pa'o ▫ {MSA}sarva-saṃskārā anityāḥ ▫ **all
 compositional phenomenon are impermanent**

འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་བདག་མེད་པ་ཙམ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་
 ཙམ་ཉིད་ ▫ 'du byed rnams kyi bdag med pa tsam
 dang rang bzhin med pa tsam nyid ▫ **just the mere
 absence of self and just the mere absence of
 inherent nature of compounded phenomena**

འདུ་བྱེད་རྣམས་འཇུག་པ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ ▫ 'du byed rnams

'jug pa mi rung ba'i phyir ▫ {MSA}saṃskārāṇāṃ
 pravṛtter ayogāt ▫ **because it is not suitable to
 engage in compositional phenomenon**

འདུ་བྱེད་རྣམས་མི་རྟག་པ་ཉིད་ ▫ 'du byed rnams mi rtag
 pa nyid ▫ {MSA}anityatvam ... saṃskārāṇāṃ ▫
compositional phenomenon are impermanent

འདུ་བྱེད་རྣམས་ལ་སྐྱེ་བ་དང་འཇིག་པ་
 སྐྱེ་བ་དང་ཉིད་ ▫ 'du byed rnams la
 skye ba dang 'jig pa ▫ {MSA}saṃskārāṇāṃ udaya-
 vyaya(u) ▫ **production and disintegration with
 respect to compositional phenomenon**

འདུ་བྱེད་རྣམས་ཚོགས་རྣམས་པ་དུ་མ་
 པ་དུ་མ་ ▫ 'du byed sna tshogs rnam
 pa du ma ▫ {C}(aneka-vidhāni) saṃskāra-viprakārā
 ▫ **various aspects of compositional phenomenon**
 ▫ {C}(the manifold) misfortunes of the karma-
 formations

འདུ་བྱེད་པ་ ▫ 'du byed pa ▫ {LCh}abhisamkāra ▫
application; overapplication; antidote

འདུ་བྱེད་མེད་པ་ ▫ 'du byed med pa ▫ {MSA}asaṃskṛta ▫
uncompounded; {T} non-compositional

འདུ་འབྲེལ་མེད་ ▫ 'du 'bral med ▫ **non-fusible and
 inseparable**

འདུ་མ་བགྲིས་ ▫ 'du ma bgyis ▫ {PH}uncompounded

འདུ་མ་བགྲིས་པ་ ▫ 'du ma bgyis pa ▫ {PH}
 uncompounded

འདུ་མ་བྱེད་ ▫ 'du ma byed ▫ {L}asaṃskṛta ▫ **non-
 compositional phenomenon; uncompounded{S};
 non-application**

འདུ་མི་བྱེད་ ▫ 'du mi byed ▫ {C,MV}asaṃskāra;
 {MSA}anabhisamkāra; {MSA}asaṃskṛta ▫
**non-application; uncompounded; {T} non-
 compositional phenomenon** ▫ {C}unconditioned

འདུ་མི་བྱེད་པ་ ▫ 'du mi byed pa ▫ asaṃskāra; {MSA}
 anabhisamkāra; {MSA}asaṃskṛta ▫ **non-
 composition; non-application; uncompounded**

འདུ་མཚན་ ▫ 'du mdzad ▫ {MSA}saṃskāra ▫
compositional factor; compose; apply

འདུ་འཇིག་ ▫ 'du 'dzi ▫ vyapakaṛṣa; {C}samsarga; {MSA}

ākīrṇa ▪ {C}lead astray; seduce; entertainment; noise; din; close contact; close commerce with

འདྲ་འཛིན་སྤངས་པ་ ▫ 'du 'dzi spangs pa ▪ སྤངས་སྤངས་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}*saṃgaṇikā-parivarjana* ▪ {C}avoid society

འདྲ་འཛིན་མེད་པ་ ▫ 'du 'dzi med pa ▪ {C}*avyavakīrṇa* ▪ {C} uncontaminated; unmixed; exclusively

འདྲ་འཛིན་ལ་དགའ་བའི་གདམས་ ▫ 'du 'dzi la dga' ba'i gtam ▪ {C}*saṃgaṇikā-ārāma* ▪ {C}(talk [with kathā]) one is fond of in society

འདྲ་འཛིན་གནས་ ▫ 'du 'dzi'i gnas ▪ {C}*saṃgaṇikā-sthānam (=jana-ākīrṇa-gamana-ādi)* ▪ {C}place where one meets society

འདྲ་འཛིན་གྲུང་པ་ ▫ 'du 'dzir gyur pa ▪ {C}*saṃgaṇikā-āvaha* ▪ {C}where one meets society

འདྲ་ཤེས་ ▫ 'du shes ▪ {LCh,C,MSA,MV}*saṃjñā*; {C}*saṃjñāta*; {L}*saṃjānati*; {MV}*saṃjñita* ▪ **discrimination** ▫ {C}perception; notion; mental associations; ideation; motivation; conviction; cognize; perceive

འདྲ་ཤེས་ཐམས་ཅད་དང་མཐུན་པ་ཐུན་མོང་ངོ་ ▫ 'du shes thams cad dang mthun pa thun mong ngo ▪ {C} *sarva-sattva-sārā* ▪ {C}the very cream of all beings

འདྲ་ཤེས་ཕུང་པོ་ ▫ 'du shes phung po ▪ {A4C} *saṃjñāskandha* ▪ {PH}aggregate of discrimination ▫ རིན་ཅོས་ཀྱན་ནས་གཞག་ལ། །འདྲ་ཤེས་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱའོ། In regard to the determination of all phenomena, this is what is termed 'the aggregate of discrimination'. ▫ {A4C} §14.22cd

འདྲ་ཤེས་མེད་པ་ ▫ 'du shes me pa ▪ *asaṃjñā* ▪ **non-discrimination**

འདྲ་ཤེས་མེད་འདྲ་ཤེས་མེད་མིན་ ▫ 'du shes med 'du shes med min ▪ *naivasamjñānāsamjñā* ▪ **without discrimination and without non-discrimination**

འདྲ་ཤེས་མེད་འདྲ་ཤེས་མེད་མིན་གླི་མཆེད་ ▫ 'du shes med 'du shes med min skye mched ▪ {C}*naiva-samjñānāsamjñāyatana* ▪ **sphere of neither discrimination nor non-discrimination** ▫ sense-field of neither cognition nor non-cognition

འདྲ་ཤེས་མེད་པ་ ▫ 'du shes med pa ▪ *asaṃjñā* ▪ **non-discrimination**

འདྲ་ཤེས་མེད་པ་ཡིན་ ▫ 'du shes med pa yin ▪ {C} *asaṃjñatā* ▪ **non-discrimination; there is no discrimination** ▫ {C}no act of perceiving

འདྲ་ཤེས་མེད་པའི་སྣོན་མས་འཇུག་ ▫ 'du shes med pa'i snyoms 'jug ▪ {LCh}*asaṃjñi-samāpatti* ▪ **absorption without discrimination**

འདྲ་ཤེས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་ ▫ 'du shes med pa'i sems can ▪ *asaṃjñisattva* ▪ **god of no discrimination**

འདྲ་ཤེས་གཡེར་པོ་ ▫ 'du shes g.yer po ▪ {PH} determinative discrimination ▫ རོན་ལ་མིང་དང་རིགས་སུ་ ལྷག་པར་སྤྲོད་འདོགས་པར་ཞུགས་པའི་འདྲ་ཤེས་གཡེར་པོ་ ▫ *rtog pa yang ci zhig gang don la ming dang rigs su lhag par sgro 'dogs par zhugs pa'i 'du shes g.yer po* ▫ [It is] a determinative discrimination which is involved in the superimposition of names and types on objects.

འདུག་ ▫ 'dug ▪ {C}*niṣanna*; {MSA}*niṣadana*; {C} *adhitiṣṭhati* ▪ **is; are; there is; a verb meaning to exist in a place** ▫ {C}seated; sits; to be; becomes (still more) determined; wills; change by magic; take his stand on; fixed; insists on; sustains; stand up to

འདུག་ཅིང་ ▫ 'dug cing ▪ {C}*sthitvā* ▪ {C}when he has established; having abided; having stood

འདུག་སྤངས་ ▫ 'dug stangs ▪ **manner of sitting; posture** {gz}

འདུག་པ་ ▫ 'dug pa ▪ {C}*niṣīdatim*; {C}*niṣadya*; {C} *viharati*; {MSA}*sthita* ▪ **is; are; verb of existence** ▫ {C}sits down; seated; sitting; dwell

འདུག་པའི་གནས་ ▫ 'dug pa'i gnas ▪ {PH}a place

འདུག་པར་ ▫ 'dug par ▪ {C}*niṣadya* ▪ {C}seated; sitting

འདུག་བྱེད་ཅིང་ ▫ 'dug byed cing ▪ {C}*sthitvā (=sthitvā)* ▪ {C}having abided; having stood

འདུད་ ▫ 'dud ▪ བདུད་འདུད་བདུད་འདུད་ ▫ *btud 'dud btud 'dud* ▪ {C}*nāmas* ▪ **homage** ▫ {C}humility

འདུད་པ་ ▫ 'dud pa ▪ བདུད་འདུད་བདུད་འདུད་ ▫ *btud 'dud btud*

'dud ▪ {MSA}nata ▪ **homage**

འདུན་ ▫ 'dun ▪ འདུན། འདུན། འདུན། འདུན། ▫ 'dun/ 'dun/ 'dun/ 'dun/ ▪ {C}chanda; chandika (=abhilāṣa-sampannah) ▪ **aspiration; aspire** ▫ {C}zealous; keen

འདུན་དང་བཅས་པ་ ▫ 'dun dang bcas pa ▪ {MSA} chanda-sahita ▪ **having aspiration; together with aspiration**

འདུན་པ་ ▫ 'dun pa ▪ {LCh,MSA,MV,C}chanda; {C} chandas (=kartu-kāmatā) ▪ **aspiration** ▫ {C}desire-to-do; will-power; impetus; zeal; zest

འདུན་པ་ཉམས་པ་ ▫ 'dun pa nyams pa ▪ {MSA}chanda-parihāṇi ▪ **abandon aspiration**

འདུན་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ 'dun pa dang ldan pa ▪ {C}chandika (=abhilāṣa-sampannah) ▪ **having aspiration** ▫ {C}zealous; keen

འདུན་པ་དང་རྩོམ་འགྲུས་དང་སེམས་དང་དཔྱད་པའི་དྲིང་ཇིང་ཇིང་འཛིན་ ▫ 'dun pa dang rtson 'grus dang sems dang dpyod pa'i ting nge 'dzin ▪ {MSA}chanda-vīrya-citta-mīmāṃsā-samādhi ▪ **meditative stabilization of aspiration, effort, mind, and analysis**

འདུན་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ ▫ 'dun pa dang mtshungs par ldan pa ▪ {MSA}chanda-saṃprayukta ▪ **endowed with aspiration**

འདུན་པ་ལློག་པར་བྱེད་དེ་ ▫ 'dun pa zlog par byed de ▪ {C} vicchandayati (=kartu-kāmatā-apanayanād) ▪ {C}deter

འདུན་པའི་རྩ་བ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ 'dun pa'i rtsa ba las byung ba ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}canda-mūlaka ▪ **arisen from the root of aspiration** ▫ {C}rooted in the desire-to-do

འདུན་པར་བྱས་པ་ ▫ 'dun par byas pa ▪ {MSA}āvarjita ▪ **aspire**

འདུན་པར་བྱེད་པ་ ▫ 'dun par byed pa ▪ {MSA}āvarjaka; {MSA}āvarjana ▪ **aspire**

འདུན་བྱེད་ ▫ 'dun byed ▪ {MSA}(samā √vrj): samāvarjayate ▪ **aspiration; aspire**

འདུན་མ་ ▫ 'dun ma ▪ **wish; goal; aim**

འདུན་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ 'dun la brten pa ▪ {MSA}chanda-pratiṣṭhita ▪ **based on aspiration**

འདུལ་ ▫ 'dul ▪ གདུལ། འདུལ། བདུལ། ལྷན། ▫ gdul/ 'dul/ btul/ thuld/ ▪ {MSA}naya ▪ **to tame; discipline; subdue**

འདུལ་གྲུ་ ▫ 'dul grwa ▪ {PH}training center

འདུལ་བ་ ▫ 'dul ba ▪ {C,MSA}vinaya; (vi √nī): {MSA}vinayati; {MSA}vinayana; {MSA}vineya; {C}damana; {C}dharṣayati ▪ **discipline; Discipline; vow; monastic discipline; to be tamed; to be trained** ▫ {C}self-discipline; overpower; subdue

འདུལ་བ་ཉིད་པ་ ▫ 'dul ba nyid pa ▪ {C}vinayanatā ▪ **discipline** ▫ {C}fact of disciplining

འདུལ་བ་མདོར་བསྐྱུས་ ▫ 'dul ba mdor bsdus ▪ བསྐྱུས་སྐྱུས་སྐྱུས་སྐྱུས་ ▫ bsdu sdu bsdus sdu ▪ **condensed discipline**

འདུལ་བ་མེད་པ་ ▫ 'dul ba med pa ▪ {C}avinaya ▪ **undisciplined; non-discipline** ▫ {C}does not discipline; one who needs further discipline

འདུལ་བ་ལས་བྱུང་བ་དབེན་པའི་རང་བཞིན་ ▫ 'dul ba las byung ba dben pa'i rang bzhin ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}vāinayika-vivikta-svabhāva ▪ **nature which is isolated from the need for discipline**

འདུལ་བའི་སྐྱེ་བོ་ ▫ 'dul ba'i skye bo ▪ vineya-jana ▪ **beings to be tamed; beings to be trained**

འདུལ་བའི་ཐབས་ཀྱི་ཁམས་ ▫ 'dul ba'i thabs kyi khams ▪ {MSA}vinayopāya-dhātu ▪ **realm of the method of discipline**

འདུལ་བའི་དོན་དུ་ ▫ 'dul ba'i don du ▪ {MSA}vineyārthaṃ ▪ **for the sake of disciplining**

འདུལ་བའི་མདོ་ ▫ 'dul ba'i mdo ▪ vinayasūtra ▪ **Guṇaprabha's Aphorisms on Discipline**

འདུལ་བའི་ལྗེ་སྒྲིང་ ▫ 'dul ba'i sde snod ▪ **scriptural collections of discipline**

འདུལ་བའི་དབང་ ▫ 'dul ba'i dbang ▪ {MSA}vineya-vaśa ▪ **power of discipline**

འདུལ་བའི་དབང་གིས་ ▫ 'dul ba'i dbang gis ▫ **through the force of taming**

འདུལ་བར་བྱེད་ ▫ 'dul bar byed ▫ {MSA}{√dam):
damayati; {MSA}{vi √nī): vinayanti ▫ **discipline**

འདུལ་བྱ་ ▫ 'dul bya ▫ vineya ▫ **trainee; disciple** ▫ གསང་བ་
འདུས་པའི་ཆེད་དུ་བྱ་བའི་འདུལ་བྱ་ ▫ gsang ba 'dus pa'i ched du
bya ba'i 'dul bya ▫ special trainees of Guhyasamaja

འདུས་ ▫ 'dus ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud
'dus 'dus ▫ {MV}antarbhū-; antarbhūta ▫ **collect;**
assemble; included; be assembled; aggregate ▫
ས་གཞན་རྣམས་སུ་མ་འདུས་པ་ ▫ sa gzhan rnam su ma 'dus
pa ▫ not included in the other grounds ▫ འདུས་ཚེ་མན་
ཚུན་གཅིག་གཅིག་ལ་རྩོག་པ་མ་ཡིན་ ▫ 'dus tshe phan tshun
gcig gcig la reg pa ma yin ▫ when they aggregate
they do not touch each other

འདུས་གྱུར་པ་ ▫ 'dus gyur pa ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du
'du/'dud 'dus 'dus ▫ {MSA}saṃparka-gata ▫ **collect;**
assemble; included; be assembled; aggregate

འདུས་པ་ ▫ 'dus pa ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud
'dus 'dus ▫ {N}saṅghāta; {C}saṃnipātita; {C}
saṃnipāta; {C}sānnipātika; {C}akṣara-saṃnipāta;
{C}ekakṣaṇa-saṃnipāta; {C}antar-gata; {MV}
antar-bhāva; {C}samasta; saṅghāta {GD:126};
saṃhata; saṅghata ▫ **included; assembled;**
collected; aggregation; composite ▫ {C}brought
together; come together; present; assembly; group;
disorder of the humours; collection; congregation;
laid out in letters; incidence; inherent; arising from
a disorder of the humours; contained

འདུས་པ་ལས་གྱུར་པ་ ▫ 'dus pa las gyur pa ▫ འདུ་འདུ། འདུན་
འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C}sannipātikāni
▫ {C}which result from a disorder of the humours

འདུས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ▫ 'dus pa las byung ba'i
ngo bo nyid ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud
'dus 'dus ▫ {C}sāmyogika-svabhāva ▫ **entity that**
arises from aggregation ▫ {C}own-being acting in
causal connection

འདུས་པར་ ▫ 'dus par ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du
'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C}antar-gata; {C}saṃgrhīta ▫
included ▫ {C}contained; embodied in; comprised;

incorporated; comprehended

འདུས་པར་འགྲུར་ ▫ 'dus par 'gyur ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་
▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C}saṃgrhīta ▫ **included;**
assembled ▫ {C}embodied in; comprised;
incorporated

འདུས་བྱ་ ▫ 'dus bya ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud
'dus 'dus ▫ {C}saṃskṛta ▫ **caused phenomenon;**
caused; compounded ▫ {C}conditioned; effected

འདུས་བྱས་ ▫ 'dus byas ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du
'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C,MV,MSA}saṃskṛta; {MSA}
saṃskāra ▫ **assembled-made; compounded;**
compounded thing; compounded phenomenon;
caused phenomenon; product ▫ {C}conditioned;
effected DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉེ་འཛིག་པ། འགྲུ་
དགག་གནས་གསུམ་རུང་བ་ ▫ 1 'jig pa/ 2 skye dgag gnas gsum
rung ba ▫ (1) disintegrating; or: (2) suitable as the
three: production, cessation, and abiding

འདུས་བྱས་ཀྱི་ཚོས་ ▫ 'dus byas kyi chos ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་
འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ saṃskṛtadharmā ▫
compositional phenomena

འདུས་བྱས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ ▫ 'dus byas kyi phung po ▫ འདུ་འདུ།
འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ **compounded**
aggregates

འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ ▫ 'dus byas kyi mtshan nyid ▫
འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {MSA}
saṃskṛta-lakṣaṇa ▫ **character of compounded**
phenomenon

འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐད་ཅིག་མ་
skad cig ma ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud
'dus 'dus ▫ {MSA}kṣaṇikaṃ sarvaṃ saṃskṛtaṃ ▫ **all**
compounded phenomenon are momentary

འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ནི་རྒྱུ་ལས་སྐྱེ་ཞིང་ཡོད་དོ་
thams cad ni rgyu las skye zhing yod do ▫ འདུ་འདུ།
འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {MSA}hetuto
hi sarvaṃ saṃskṛtam utpadyate bhavati (ut √pad)
▫ **all compounded phenomenon exist arisen from**
causes

འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་དྲག་པ་
mi rtag pa ▫ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud
'dus 'dus ▫ sarvaṃ saṃskṛtam anityam ▫ **all**

compounded phenomenon are impermanent

འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་ཉིད་ ▫ 'dus byas dang 'dus ma byas nyid ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {MSA}saṃskṛtāsaṃskṛtatva ▫ **compounded phenomena and un compounded phenomena {T}**

འདུས་བྱས་མི་རྟག་པ་ཉིད་ ▫ 'dus byas mi rtag pa nyid ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {MSA}saṃskṛtasyānityatā ▫ **impermanence of compounded phenomenon**

འདུས་བྱས་ཙམ་ ▫ 'dus byas tsam ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {MSA}saṃskāra-mātra ▫ **mere compounded phenomenon**

འདུས་ལྗོངས་ ▫ 'dus lba ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ **complex goiter**

འདུས་མ་བྱས་ ▫ 'dus ma byas ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {LCh,MSA,MV,C,L}asaṃskṛta; {C}anabhisamskṛta ▫ **[assembled-not-made]; un compounded; un compounded [phenomenon]** ▫ {C}unconditioned; not effected; free from conditions; not brought about DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མི་འཛིག་པ་ ▫ mtshan nyid/ mi 'jig pa/ ▫ Definition: that which is non-disintegrating

འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཚོས་ ▫ 'dus ma byas kyi chos ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ asaṃskṛta-dharma ▫ **un compounded phenomenon** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ག་མི་འཛིག་པ་འཛི་ཚོས་འཛི་དགག་གནས་གསུམ་མི་རུང་བའི་ཚོས་ ▫ mtshan nyid/ 1 mi 'jig pa'i chos/ 2 skye dgag gnas gsum mi rung ba'i chos/ ▫ Definitions: (1) non-disintegrating phenomenon; or: (2) a phenomenon of which the three--production, cessation, and abiding--are not possible

འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ནམ་མཁའ་ ▫ 'dus ma byas kyi nam mkha' ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ asaṃskṛtākaśa; asaṃskṛta-akaśa ▫ **un compounded space; un composed space**

འདུས་མ་བྱས་ཀྱིས་ ▫ 'dus ma byas kyis ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C}prabhāvita ▫ {C}drew their strength from; brought about (from); brought forth; derives its dignity; exalts; one discerns; discerned; exalted; derived from; come forth

འདུས་མ་བྱས་ཀྱིས་རབ་རྩེ་བ་ ▫ 'dus ma byas kyis rab tu phyé ba ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C}asaṃskṛta-prabhāvita ▫ **distinguished by the un compounded** ▫ {C}brought forth from the unconditioned

འདུས་མ་བྱས་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ 'dus ma byas de bzhin nyid ▫ **un compounded thusness**

འདུས་མ་བྱས་པ་ ▫ 'dus ma byas pa ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C}asaṃskṛta; {C}anabhisamskṛta; {MSA}anabhisamskṛtatva ▫ **un compounded; that which is un compounded** ▫ {C}unconditioned; not effected; free from conditions; not brought about

འདུས་མ་བྱས་པ་རང་བཞིན་ནམ་དག་གི་ཡོན་ཏན་ ▫ 'dus ma byas pa rang bzhin rnam dag gi yon tan ▫ **un compounded naturally pure qualities**

འདུས་མ་བྱས་པ་ ▫ 'dus ma byis pa ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ {C}asaṃskṛtatā ▫ **uncaused; un compounded** ▫ {C}to be un compounded

འདུས་ཤེས་དང་ཚོར་བ་འགོག་པ་ ▫ 'dus shes dang tshor ba 'gog pa ▫ འདུ་འདུ། འདུད་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▫ saṃjñāveditanirodha ▫ **cessation of discrimination and feeling**

འདུས་བསལ་ས་ ▫ 'dus bsags ▫ {PH}collections and aggregations

འདོགས་ ▫ 'degs ▫ **support**

འདོགས་པ་ ▫ 'degs pa ▫ {C}utkṣipai ▫ **support** ▫ {C}suspend; get rid of; throw up; take out of; add to; lift; lift up

འདོབས་ ▫ 'debs ▫ གདབ་འདོབས་བདབ་ཐོབས་ ▫ gdab 'debs btab thobs ▫ **plant; set; offer; put; sow; give; cast**

འདོབས་པ་ ▫ 'debs pa ▫ གདབ་འདོབས་བདབ་ཐོབས་ ▫ gdab 'debs btab thobs ▫ {MV}ropaṇa; {C}praharaṇa; {MSA}praṇidhānaṃ kariṣyanti; {MSA}smon lam 'debs pa = praṇidadhāti ▫ **put; sow; plant; set; offer; give; cast** ▫ {C}(manner of) attack; the wielding of

འདོའི་རིགས་ཅན་ ▫ 'de'i rigs can ▫ {C}taj-jātikam ▫ {C}is of the same kind; of like kind

འདེས་པ་ ◻ 'des pa ▪ {C}peśala ▪ {C}well-behaved

འདོག་པ་ ◻ 'dog pa ▪ {C}prakāśayati ▪ {C}proclaims;
reveals; shows; makes known

འདོག་པར་མཛད་ ◻ 'dog par mdzad ▪ {C}vyāhṛta ▪ {C}
verbally expressed; expressed by words

འདོགས་ ◻ 'dogs ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻
gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪ {MSA,L}(pra
√jñā): prajñāpayati ▪ **impute; designate; to
hang; designation**{BJ 39.7}; **imputor [i.e. the
consciousness that imputes]**{BJ} ◻ make known;
bind; attach

འདོགས་ཅན་ ◻ 'dogs can ▪ {PH}subscribed

འདོགས་པ་ ◻ 'dogs pa ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪ (pra
√jñā): {MSA,L}prajñāpayati; {MSA}prajñapti;
prajñaptih ▪ **imputing; impute; designate; to
hang; designation**{BJ 39.7}; **imputor [i.e. the
consciousness that imputes]** ◻ make known; bind;
attach

འདོགས་པ་པོའི་ཐ་སྙད་ ◻ 'dogs pa po'i tha snyad ▪ གདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/brtags
thogs ▪ **conventions that are the imputers**

འདོགས་པའི་ཐ་སྙད་ ◻ 'dogs pa'i tha snyad ▪ གདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/brtags thogs
▪ **verbal conventions that designate**{BJ 21.7}

འདོགས་པའི་ཚིག་ ◻ 'dogs pa'i tshig ▪ གདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/brtags thogs
▪ prajñaptivāda ▪ **imputational words; verbal
designation**

འདོགས་པའི་གཞི་ ◻ 'dogs pa'i gzhi ▪ གདགས་འདོགས་བདགས།
བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪ **basis
of imputation**{BJ 42.6}

འདོགས་པར་བྱེད་ ◻ 'dogs par byed ▪ གདགས་འདོགས་བདགས།
བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪
{MSA}prajñāpayati (pra √jñā) ▪ **impute; designate;
hang**

འདོགས་པར་མི་བྱེད་ ◻ 'dogs par mi byed ▪ གདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/brtags thogs
▪ {C}aprajñāpayan ▪ **not impute; not designate** ◻

{C}without conceiving

འདོགས་པར་མཛད་དོ་ ◻ 'dogs par mdzad do ▪ གདགས་
འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/
brtags thogs ▪ {C}prajñāpayati (=eka-rūpeṇa
vyavasthāpayati) ▪ **impute; designate; hang** ◻ {C}
arranges; build; spreads out; makes known

འདོགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་ ◻ 'dogs byed kyi tshad ma ▪
གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ gdags 'dogs btags/
brtags thogs ▪ **valid cognition that imputes**

འདོད་ ◻ 'dod ▪ {C}kāmatā; {C}sprhā; {C}sprhate;
{C,MSA}mata; (√kāṅkṣ): {MSA}kāṅkṣanti; {C}
ākāṅkṣamāna; {C}ākāṅkṣati; {C}abhilāṣin;
{MSA; Xyl: 'dor; 'dar}(abhi √nand): abhinandati;
{MV}iccha; {MV}iṣṭa; {MV 1.4}iṣyate; {C}
icchā; {MV}ruci; {MV}abhipreta; {C}abhipraya;
{MSA ▪ **accept; assert; wish; desire; consider**
◻ {C}concern; love; learnt; learn of; known; is
understood; regarded; considered; longing; aspire
for; plan; until he wishes; one who desires; just as
he plans; one who is eager; long for; temptation;
wish for; intention; intent; purpose; attempt (to hurt)

འདོད་བསྐྱེད་ན་ ◻ 'dod bskyed na ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ ◻
bskyed skyed bskyed skyed ▪ {C}sprhām janeti ▪
{C}generate longing for

འདོད་ཁམས་ ◻ 'dod khams ▪ {LCh,}kāma-dhātu ▪ **Desire
Realm**

འདོད་ཁམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ ◻ 'dod khams kyi yon tan ▪
qualities of the desire realm

འདོད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་ ◻ 'dod khams kyi lha ▪ kāma-dhātu-
deva ▪ **god of the Desire Realm**

འདོད་དགུ་ ◻ 'dod dgu ▪ {MSA}kāma; {L}anukāma ▪
desire

འདོད་དགུ་ཐོབ་པ་ ◻ 'dod dgu thob pa ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་
འཕོབས་ ◻ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}iṣṭa-
nikāma-labdha ▪ **obtain what one desires**

འདོད་རྒྱལ་ ◻ 'dod rgyal ▪ {N}yādṛcchika ▪ **arbitrarily**{N}

འདོད་རྒྱལ་དུ་སྐྱེ་བ་ ◻ 'dod rgyal du skye ba ▪ **arbitrary
production; capricious production (literally
"production in the manner of wish being**

dominant")

- འདོད་ཆགས་ ◻ 'dod chags ▪ {C,MV,MSA}rāga; tṛṣṇā ▪ [desire-attachment]; desire ◻ {C}lust; attachment; greed; hues; dye
- འདོད་ཆགས་ཀྱི་ཀླུ་སྤྱོད་ ◻ 'dod chags kyi kun sbyor ▪ ལྷན་སྦྲེན་སྤྱོད་ ◻ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ thorough enwrapment of desire
- འདོད་ཆགས་ཆེན་པོ་ ◻ 'dod chags chen po ▪ {C}mahā-rāga ▪ great desire
- འདོད་ཆགས་ཚོས་ལས་སྤྱོད་པ་ ◻ 'dod chags chos las spyod pa ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ spyad spyod spyad spyod ▪ {C}rāga-dharma-carita ▪ {C}preoccupied with matters of greed
- འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་ ◻ 'dod chags dang bral ba ▪ {C,MSA}virāga; {C,MSA}vīta-rāga; {MSA}vairāgya ▪ free from desire ◻ {C}without greed; turned away from greed
- འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་མེད་པ་ ◻ 'dod chags dang bral ba med pa ▪ {C}aviraktatā ▪ not free from desire ◻ {C}becomes not dispassionate
- འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་འཛིན་པ་ ◻ 'dod chags dang bral ba'i sa ▪ {C}vītarāga-bhūmi ▪ ground of freedom from desire ◻ {C}stage of turning away from passion
- འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་བགྱི་བ་ ◻ 'dod chags dang bral bar bgyi ba ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ◻ bgyi bgyid bgyis gvis ▪ {C}virāga ▪ become/make free from desire ◻ {C}dispassion; withdrawal; distaste
- འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་འགྲུར་བ་ ◻ 'dod chags dang bral bar 'gyur ba ▪ {C}virajyate ▪ become free from desire ◻ {C}become dispassionate
- འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བར་བྱེད་ ◻ 'dod chags dang bral bar byed ▪ {C}virajyate ▪ become free from desire ◻ {C}become dispassionate
- འདོད་ཆགས་དང་མ་བྲལ་བ་ ◻ 'dod chags dang ma bral ba ▪ {MSA}avīta-rāga ▪ not free from desire
- འདོད་ཆགས་དང་མ་རིག་པ་ ◻ 'dod chags dang ma rig pa ▪ {MSA}rāgāvidyā ▪ desire and ignorance
- འདོད་ཆགས་པ་མེད་ཅིང་ ◻ 'dod chags pa med cing ▪ {C}

- arakta ▪ non-desire ◻ {C}not impassioned
- འདོད་ཆགས་པར་བྱེད་ ◻ 'dod chags par byed ▪ {C}rajyate ▪ desire ◻ {C}become impassioned
- འདོད་ཆགས་སྤྱོད་པ་ ◻ 'dod chags spyod pa ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ spyad spyod spyad spyod ▪ {MSA}rāga-carita; {MSA}rāge caritaṃ ▪ practice desire
- འདོད་ཆགས་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་བ་བ་ ◻ 'dod chags spyod pa'i sgrib pa ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ spyad spyod spyad spyod ▪ {MSA}rāga-carita ... āvaraṇa ▪ the obstructions of practicing desire
- འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་ ◻ 'dod chags bral ba ▪ {C}virāga; {C}vīta-rāga ▪ free from desire ◻ {C}dispassion; withdrawal; distaste; without greed; free from greed
- འདོད་ཆགས་མང་བ་ ◻ 'dod chags mang ba ▪ {MSA}bahurāgatva ▪ much desire
- འདོད་ཆགས་མེད་པ་ ◻ 'dod chags med pa ▪ arāga ▪ non-desire
- འདོད་ཆགས་ཚུལ་བཞི་ ◻ 'dod chags tshul bzhi ▪ {PH} four modes of desirous attachment
- འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་ ◻ 'dod chags la sogs pa ▪ {MSA}rāgādi ▪ desire and so forth
- འདོད་ཚུང་ ◻ 'dod chung ▪ {C}alpeccatā ▪ little desire ◻ {C}fewness of wishes
- འདོད་འཇོའི་བ་ ◻ 'dod 'jo'i ba ▪ wish-granting cow
- འདོད་ཉེན་གྱི་སྤྱུ་མ་གཉིས་ ◻ 'dod nyon gyi sum gnyis ▪ {PH}two of the three sets of the afflictions of the desire realm
- འདོད་ལྡན་ ◻ 'dod ldan ▪ {MSA}kāmin ▪ desirous
- འདོད་ན་ ◻ 'dod na ▪ if [that] is accepted ...
- འདོད་པ་ ◻ 'dod pa ▪ {LCh,MSA,MV,C,L}kāma; {C}sprhatā; {C}sprhayate (=sprhet); {C,MSA}sprhā; {C}chandikatā; {C,N}icchā; {C}icchati; {LCh,C,MSA}iṣṭa; {C,N}iṣyate; {MSA}eṣitā; {MSA}eṣin; {N}abhyupagama; (ā \kākṅṣ): {MSA}ākāṅṣati; {MSA}ākāṅṣaṇa; {C}ākāṅṣamāna; {C}arthika; {MV} ▪ desire; wish; assert; assertions; accept; consider ◻ {C}longing; long for; aspire

to be; zeal; zealous; zest; temptation; wish for;
look for; seek; considered; desired; is considered/
regarded; can be desired; just as he plans; desirous;
until he wishes; profitable; admitted; intent;
intention; purpose; atte

- འདོད་པ་བསྐྱེད་ ▫ 'dod pa bskyed ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫
bskyed skyed bskyed skyed ▪ {C}sprheti ▪ **produce**
desire ▫ {C}long for
- འདོད་པ་བསྐྱེད་པ་ ▫ 'dod pa bskyed pa ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫
bskyed skyed bskyed skyed ▪ {C}icchati ▪ **produce**
desire; desire ▫ {C}seek; look; wish; wish for
- འདོད་པ་ཅན་ ▫ 'dod pa can ▪ {MSA}kāmin ▪ **desirous**
- འདོད་པ་ཚུང་ ▫ 'dod pa chung ▪ {C}alpeccha ▪ **little**
desire ▫ {C}a man of few wishes
- འདོད་པ་ཚུང་བ་ ▫ 'dod pa chung ba ▪ **having few desires**
- འདོད་པ་ཇི་ལྟ་བུ་ ▫ 'dod pa ji lta bar ▪ {MSA}
yathābhīprāyaṃ ▪ **as one desires; according to**
one's wishes
- འདོད་པ་ཉུང་ ▫ 'dod pa nyung ▪ {C}alpeccha ▪ **little**
desire ▫ {C}a man of few wishes
- འདོད་པ་ཉུང་པ་ ▫ 'dod pa nyung pa ▪ {C}alpeccha ▪ **little**
desire ▫ {C}a man of few wishes
- འདོད་པ་དང་བཟུགས་དང་བཟུགས་མེད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ ▫ 'dod
pa dang gzugs dang gzugs med pa na spyod pa
▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ spyad spyod spyad spyod ▪ {MV}
kāma-rūpārūpyāvacara ▪ **deeds in the desire,**
form and formless [realms]
- འདོད་པ་ན་སྤྱོད་པ་ ▫ 'dod pa na spyod pa ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫
spyad spyod spyad spyod ▪ {C}kāma-avacārā ▪
deeds in the desire [realm] ▫ {C}of the realm of
sense-desire
- འདོད་པ་མ་མཆིས་པ་ ▫ 'dod pa ma mchis pa ▪ {C}
asprhanata ▪ **non-desire; without desire** ▫ {C}free
from longing; does not long for
- འདོད་པ་མེད་ ▫ 'dod pa med ▪ {MSA}gata-sprha ▪ **non-**
desire; without desire
- འདོད་པ་གཞན་གྱི་དབང་ཉིད་ ▫ 'dod pa gzhan gyi dbang
nyid ▪ {MV}iṣṭe pāratantryaṃ ▪ **other-powered**

desire

- འདོད་པ་བཞིན་ ▫ 'dod pa bzhin ▪ {C}nikāma ▪ {C}as one
desires
- འདོད་པ་བཞིན་མ་ ▫ 'dod pa bzhin ma ▪ {C}anikāma ▪
{C}not as one desires
- འདོད་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ 'dod pa yid la byed pa ▪ {MSA}
abhilāṣa-manaskāra ▪ **mental contemplation of**
desire
- འདོད་པ་ལ་མངོན་པར་ཆགས་པ་ ▫ 'dod pa la mngon par
chags pa ▪ {C}kāma-abhiṣvaṅga (=abhiniveśa) ▪
{C}great love for sensuous things
- འདོད་པ་ལ་འདུན་པ་ ▫ 'dod pa la 'dun pa ▪ kāmācchanda ▪
aspiration to attributes of the Desire Realm
- འདོད་པ་ལ་ཡོངས་སུ་ཡོངས་སྤྱོད་པ་ ▫ 'dod pa la yongs su
longs spyod pa ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ spyad spyod spyad
spyod ▪ {MSA}kāma-paribhoga ▪ **resources with**
respect to desire
- འདོད་པ་ལ་འཇོག་པར་གཡེམ་པར་བྱེད་ ▫ 'dod pa la log
par g.yem par byed ▪ {C}kāmeṣu mithyā-carati ▪
commit adultery (?) ▫ {C}go wrong about sense-
desires
- འདོད་པ་ལ་འཇོག་པར་གཡེམ་པར་མི་བྱེད་ ▫ 'dod pa la log
par g.yem par mi byed ▪ {C}na kāmeṣu mithyā-
carati ▪ **not commit adultery (?)** ▫ {C}not go
wrong about sense-desires
- འདོད་པའི་ཁམས་ ▫ 'dod pa'i khams ▪ {C,MSA}kāma-
dhātu ▪ **desire realm**
- འདོད་པའི་གྱུ་ཉིད་ ▫ 'dod pa'i rgyu nyid ▪ {MSA}iṣṭa-
hetutva ▪ **cause of desire**
- འདོད་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་ཉེན་མོངས་ ▫ 'dod pa'i 'jig
rten pa'i nyon mongs ▪ **worldly desire realm**
afflictions{PGP 69}
- འདོད་པའི་འཇིག་ལྗོངས་ ▫ 'dod pa'i 'jig lta ▪ **view of the**
transitory collection [of I and mine] within the
desire realm{Gön-chok}
- འདོད་པའི་དོན་ ▫ 'dod pa'i don ▪ **desired aim**
- འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ ▫ 'dod pa'i 'dod chags ▪ {MSA}

kāma-rāga ▪ **desire**

འདོད་པའི་འབྲས་བུ་རྩོམ་མི་གཉེན་ འདོད་པའི་'bras bu
don mi gnyer ▪ {MSA}neṣṭam phalaṃ prārthitaṃ;
{MSA}iṣṭa phalaṃ prārthitaṃ ▪ **not seek the result
of desire**

འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་ འདོད་པའི་yon tan ▪ {LCh,C}kāma-
guṇa ▪ {C}attributes of the desire realm; sense-
quality; sense-pleasure

འདོད་པའི་ལས་ཅན་ འདོད་པའི་las can ▪ {C}iccha-
karmām ▪ **having the karma of desire; having
desirous actions** ▪ {C}plausible lies(?)

འདོད་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ལྔ་ འདོད་པའི་longs spyod lnga ▪
{PH}five sensual enjoyments of desire

འདོད་པའི་ས་ འདོད་པའི་sa ▪ {PH}the level of the desire
realm

འདོད་པར་སྐྱེ་ འདོད་པར་skye ▪ {MSA}janma kāme ▪
produce desire

འདོད་པར་བྱ་ འདོད་པར་bya ▪ {C}icchati ▪ **desire** ▪ {C}
seek; look for; wish; wish for

འདོད་པར་བྱ་བ་ འདོད་པར་bya ba ▪ {C}sprhaṇīya ▪
desire; desirable ▪ {PH}object of desire; that
which one wishes for ▪ {C}to be envied; enviable

འདོད་པས་ལོག་པར་སྤྱོད་པ་ འདོད་པས་log par spyod pa ▪
ཐུད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ཐུད་སྤྱོད་spyad spyod spyad spyod ▪ {C}kāma-
mithyā-cāra ▪ **wrongly engage in desire** ▪ {C}
wrong conduct as regards sensuous pleasures

འདོད་པས་ལོག་པར་གཡེམ་པ་ འདོད་པས་log par g.yem pa
▪ {C}kāma-mithyā-cāra; kāmamithyācārā ▪ **commit
adultery (?); sexual misconduct** ▪ {C}wrong
conduct as regards sensuous pleasures

འདོད་བྱ་ འདོད་bya ▪ {C}sprhaṇīya ▪ {PH}desired
objective; that which one wishes for

འདོད་ཚུལ་ འདོད་tshul ▪ **modes of assertion** ▪ {PH}
mode of asserting; mode of assertion

འདོད་ཡོན་ འདོད་yon ▪ {LCh}kāma-guṇa ▪ **attributes of
the desire realm**

འདོད་ཡོན་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ལས་

འདོད་ཡོན་ཐོབ་འདོད་ཀྱི་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ལས་ འདོད་ཡོན་shes ▪ **a knower of paths separated from
desire wishing to attain attributes of the Desire
Realm**

འདོད་ཡོན་ལ་ཆགས་པ་ འདོད་ཡོན་la chags pa ▪ **desire
for attributes of the desire realm**

འདོད་ལ་མ་ཆགས་ འདོད་la ma chags ▪ {MSA}kāmeṣv
asaktaḥ ▪ **not cut off from desire**

འདོད་སེམས་ འདོད་sems ▪ **desire mind**{Gön-chok};
Desire Realm mind

འདོད་སེམས་དགུ་པ་ འདོད་sems dgu pa ▪ **ninth mind of
the Desire Realm**

འདོད་སེམས་དགུ་པའི་རྟིང་ངེ་འཛོལ་ འདོད་སེམས་dgu pa'i
ting nge 'dzin ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་ཟུངས་ གཟུང་'dzin
bzung zungs ▪ **meditative stabilization of the ninth
mind of the Desire Realm**

འདོད་སེམས་ཅན་ འདོད་sems can ▪ {PH}desirous
sentient beings

འདོད་སེམས་སྤྱེལ་བའི་མར་འོང་ འདོད་sems spel ba'i mar
'ong ▪ **coming downward while interweaving the
mind of the Desire Realm**

འདོད་ལྷ་ འདོད་lha ▪ kāmadeva ▪ **God of Desire; god of
the Desire Realm** ▪ {PH}god of the Desire Realm

འདོན་ འདོན་don ▪ གཤོན། འདོན། བཏོན། ཐོན། གདོན།
'don/ btong/ thong/ ▪ {L}uddeśayanti; {MSA}
arthopagamana; {MSA}upagamana ▪ **cause to
come out; expel; recite; take out**

འདོན་པ་ འདོན་pa ▪ {MSA}arthopagamana; {MSA}
upagamana; {L}uddeśayanti ▪ **cause to come out;
expel; recite; take out**

འདོན་པར་འདོད་པ་ འདོན་པར་'dod pa ▪ {C}uddhartu-
kāma ▪ **desire to expel** ▪ {C}wants to extricate

འདོན་པར་ཡང་བྱེད་ འདོན་པར་yang byed ▪ {L}
uddeśayanti ▪ **recite**

འདོམ་ འདོམ་dom ▪ {C}vyāma ▪ **six feet [linear measure]** ▪
{C}fathom

འདོམས་ འདོམས་doms ▪ གདམ། འདོམས། གདམས། འདོམས།

gdam/ 'doms/ gdams/ 'doms/ ▪ upastha ▪ (1) advise; counsel; (2) male genitalia; genitalia □ {PH} genitalia

འདོམས་ཀྱི་སྐྱབ་ལུ་བ་པའི་མཚོག་པ་ □ 'doms kyi sba ba nub pa'i mchog ▪ {C}uttamavasti-guhya ▪ {C}sexual organs

འདོམས་ཀྱི་སྐྱབ་ལུ་བ་སྐྱབས་སུ་ལུ་བ་པ་ □ 'doms kyi sba ba sbubs su nub pa ▪ secret organ of the genitals retracting inside

འདོམས་པ་ □ 'doms pa ▪ གདམས། འདོམས། གདམས། འདོམས། □ gdam/ 'doms/ gdams/ 'doms/ ▪ {MSA}avavadana; {MSA}avavāda; {MSA}upadeśa ▪ guidance; advise; counsel

འདོམས་ཚུལ་ □ 'doms tshul ▪ style of guidance

འདོམས་ཤིང་ □ 'doms shing ▪ {C}avavadati ▪ {C}instruct

འདོར་ □ 'dor ▪ རོར། འདོར། རོར། འདོར། | □ dor/ 'dor/ dord/ 'dord/ ▪ {C}utsrjati; {C}tyajati; {C}ujjhati; {MSA}(apa √ni): apanayati; (√ric): {MSA}riñcanti; {C}riñcati ▪ discard; reject; cast out; forsake; cancel □ {C}renounces; cast away; rejects; emits; cast off; come up; let go; abandon; would discard; let loose; lose; fling away; give up; throw out; eject; part from; spurns

འདོར་བ་ □ 'dor ba ▪ {C}parityajati; {C}parimokṣaṇa; {C}niryūhika; (ut √srj): {C}utsrjati; {MV}utsrjati; {MSA}nikṣepaṇa; {C}kṣepaṇa; {MSA}apagama ▪ discard; cast out; forsake; reject; cancel □ {C}renounces; gives away; abandons; deserts; rejection; which rejects; which ceases toiling; cast away; rejects; emits; cast off; come up; let go; abandon; would discard; let loose; throw away

འདོར་བ་མེད་པ་ □ 'dor ba med pa ▪ {C}anavakāra ▪ non-renunciation; not abandon; not cast out; not forsake □ {C}non-repudiation

འདོར་བ་མེད་པ་སྤོང་པ་ཉིད་ □ 'dor ba med pa stong pa nyid ▪ {C}anavakāra-sūnyatā ▪ empty of non-rejection □ {C}emptiness of non-repudiation

འདོར་བར་བགྱིད་པ་ □ 'dor bar bgyid pa ▪ {C}niryūhika ▪ discard; reject; cast out; forsake □ {C}which rejects; which ceases toiling

འདོར་བར་འགྱུར་ □ 'dor bar 'gyur ▪ {C}pratiniḥsrjati (=āśrayabalāt); {C}riñcati ▪ discard; reject; cast out; forsake □ {C}throws back; abandons; part from; spurns

འདོར་བར་བྱེད་ □ 'dor bar byed ▪ {C}takṣati ▪ {C}cut oneself off from

འདོར་ལེན་ □ 'dor len ▪ {MSA}tyāgādāna ▪ the reliance on discarding [non-virtues]

འདོར་ལེན་བརྟེན་པ་ □ 'dor len brten pa ▪ the reliance on discarding [non-virtues] and assuming [virtues]

འདྲ་ □ 'dra ▪ {MSA}sadrśa; {C}tadvat; {C}tulya; {C}ābha; {MSA}iva; {MSA}prakhya; {MSA}saṃnibha ▪ similar; same; similarity; likeness; like; image □ {C}comparable; equal; similar to; as if it were just

འདྲ་འདྲ་ཞིག་འདྲུག་ □ 'dra 'dra zhig 'dug ▪ [like-like-a-is]; seems to be; appears to be

འདྲ་བ་ □ 'dra ba ▪ sadrśa; {MSA}aupamya; {MSA}kalpa; {MSA}tulya; {MSA}pratibimbaka; {MSA}yathā; {MSA}mi 'dra ba = vailakṣanya; sādṛśya {GD:227}; ▪ similar; same; similarity; likeness; like; image

འདྲ་བ་གཞན་བྱུང་ □ 'dra ba gzhan byung ▪ {C}tapering; {GD:527} the arising of similar other moments

འདྲ་བ་གཞན་བྱུང་འཁྲུལ་གྱུ་ □ 'dra ba gzhan byung 'khrul rgyu ▪ {GD:513} the arising of similar other [moments] as a cause of mistake

འདྲ་བར་ □ 'dra bar ▪ {C}tulya ▪ similar; similarly; like □ {C}comparable; equal; similar to; as if it were just

འདྲ་བར་འགྱུར་ □ 'dra bar 'gyur ▪ འགྱུར་འགྱུར་དང་གྱུར་གྱུར་དང་ □ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}tulya ▪ become similar; similar; same; similarity; likeness; like; image □ {C}comparable; equal; similar to; as if it were just

འདྲ་རིང་བར་འཚོམ་ □ 'dra ring bar 'tsham ▪ {C}anupūrvatā ▪ {C}tapering

འདྲ་འཇམ་འདྲ་བ་ □ 'dra a ba ▪ as if; like

འདྲི་ □ 'dri ▪ {C}pariprcchati ▪ ask □ {C}asks questions;

questions; hopes that; enquires whether

འདྲི་བ་ ▫ 'dri ba ▪ {C}paripṛcchati; {C}praśna ▪ **ask** ▫ {C}asks questions; questions; hopes that; enquires whether

འདྲི་བའི་གཞི་ ▫ 'dri ba'i gzhi ▪ {C}ādhāra ▪ **basis of questioning; basis for asking** ▫ {C}foundation; basis; source; substratum; sustain; based; referring to; canvas

འདྲི་བར་བྱ་ ▫ 'dri bar bya ▪ {C}paripṛcchati ▪ **ask** ▫ {C}questions; asks questions; hopes that; enquires whether

འདྲི་ཞིང་ ▫ 'dri zhing ▪ {C}likhati ▪ {C}write; copy (out)

འདྲིད་ ▫ 'drid ▪ **fornicate**

འདྲིལ་བ་ ▫ 'dril pa ▪ འདྲིལ། འདྲིལང་། རླིལ། རླིལང། ▫ 'dril/ 'dril/ dril/ drild/ ▪ **verb: to be involved** **noun: involvement**

འདྲིས་ ▫ 'dris ▪ {C,MV}saṃstava ▪ **be well acquainted** ▫ {C}fornicate (?); intimacy; familiarity

འདྲིས་བ་ ▫ 'dris pa ▪ {C,MV}saṃstava; {MSA}ucita; {MSA}aparijaya ▪ **be well acquainted** ▫ {C}intimacy; familiarity; habit

འདྲིས་བ་ཡི་ཤེས་ ▫ 'dris pa ye shes ▪ {C}parijaya-jñāna (=parijaya-saṃjñānam) ▪ **exalted wisdom of acquaintance** ▫ {C}cognition of mastery

འདྲིས་བ་ཤེས་བ་ ▫ 'dris pa shes pa ▪ {C}parijaya-jñāna (=parijaya-saṃjñānam) ▪ **cognition of acquaintance** ▫ {C}cognition of mastery

འདྲིས་བར་བྱེད་ལ་ ▫ 'dris par byed la ▪ {C}paricayaṃ karoti (=parijayam?) ▪ **become acquainted** ▫ {C}gains mastery over

འདྲིས་བ་ ▫ 'dris ba ▪ {C}paripṛcchati; {C}praśna ▪ **ask** ▫ {C}asks; questions

འདྲིས་བྱེད་ ▫ 'dris byed ▪ {C}saṃstava ▪ **acquaintance** (?); **ask** (?) ▫ {C}intimacy; familiarity

འདྲི་ ▫ 'dre ▪ piśāca ▪ **[flesh eating] demon(s)**

འདྲི་བགོགས་ ▫ 'dre bgegs ▪ {PH}[type of demon]

འདྲི་པ་ ▫ 'dre pa ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {C}saṃkīrṇa ▪ **contamination**

འདྲི་བ་མེད་པ་ ▫ 'dre ba med pa ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {C}asaṃkīrṇa ▪ {C}non-commingling; uncontaminated

འདྲི་བའི་བཟོ་ ▫ 'dre ba'i bzo ▪ {C}dāru-yantra ▪ {C}wooden apparatus

འདྲི་བར་ ▫ 'dre bar ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {C}saṃkīrṇa ▪ {C}contaminated

འདྲིག་ ▫ 'dreg ▪ {C}utkṣipati ▪ {C}lift; lift up; suspend; get rid of; throw up; take out of; add to

འདྲིག་མཁན་ ▫ 'dreg mkhan ▪ {PH}barber

འདྲིན་ ▫ 'dren ▪ འདྲིན་འདྲིན་འདྲིན་འདྲིན་ འདྲིན་ ▫ drang 'dren drangs drongs/'drend ▪ {MSA}āvāhana; {MSA}(pari√kṛṣ): parikṛṣyate ▪ **induce; lead; draw; connect; cite; quote; pull; conduct**

འདྲིན་པ་ ▫ 'dren pa ▪ འདྲིན་འདྲིན་འདྲིན་འདྲིན་ འདྲིན་ ▫ drang 'dren drangs drongs/'drend ▪ {C}nāyaka; {C}nāyika; {C}nara-nāyaka ▪ **induce; lead; draw; connect; cite; quote; pull; conduct** ▫ {C}guide; leader; leader of men

འདྲིན་པའི་ཐབས་ ▫ 'dren pa'i thabs ▪ འདྲིན་འདྲིན་འདྲིན་འདྲིན་ འདྲིན་ ▫ drang 'dren drangs drongs/'drend ▪ {MSA}(ud√dhr) uddhartum upāyah ▪ **method/technique of leading**

འདྲིའི་གཟེན་ ▫ 'dre'i gzan ▪ {PH}flesh-eating demons

འདྲིས་པ་ ▫ 'dres pa ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {LCh}saṃṣṛṣṭa; {C}mīśra; {C,L}saṃkīrṇa; {MV,MSA}vyavakīraṇa; {MSA}vyavakīrṇa; {MSA}ākṛānta; {MSA}viśākṛānta; {MSA}parijaya; {MSA}ma 'dres pa = vibhinna ▪ **mixed; shared** ▫ {C}contaminated; contamination; intertwined; {GD:142}indeterminate

འདྲིས་པར་འགྲུར་ ▫ 'dres par 'gyur ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {L}mīśra-bhūta ▪ **become mixed; mix**

འདྲིས་པར་གནས་ ▫ 'dres par gnas ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {C} vyavakīrṇa-vihāra ▪ {C}contaminated dwelling

འདྲིས་པར་གནས་པ་ ▫ 'dres par gnas pa ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {C} vyavakīrṇa-vihāra; {C}saṃkīrṇa-vihāra ▪ {C} contaminated dwelling; dweller in contamination

འདྲིས་མ་ ▫ 'dres ma ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ **mixed; mixture; various**

འདྲིས་མ་ ▫ 'dres ma ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ **mixed**

འདྲིས་མར་མ་གྱུར་པ་ ▫ 'dres mar ma gyur pa ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {L}akalmaṣa ▪ **unmixed**

འདྲིས་རུང་ ▫ 'dres rung ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ **suitable to be mixed**

རྟབ་ ▫ rdab ▪ བརྟབ། རྟབ། རྟབ། བརྟབས། རྟབས། ▫ brdab/ rdeb /rdab/ brdabs/ rdebs/ ▪ **to clap**

རྟར་ ▫ rdar ▪ བརྟར། རྟར། བརྟར། རྟར། ▫ brdar/ rdar/ brdar/ rdor/ ▪ **nikāṣa ▪ rub**

རྟི་ ▫ rdi ▪ **pebble{BJ 21.1}**

རྟིང་ ▫ rding ▪ {C}tadāga ▪ {C}pond; pool

རྟིང་བ་ ▫ rdung ba ▪ {C}sampratāḍana ▪ {C}beating

རྟུམ་པོ་ ▫ rdum po ▪ {C}kunṭha ▪ {C}cripple

རྟུལ་ ▫ rdul ▪ {C}aṇu; {C,MSA}rajas ▪ **dust; particle; atom** ▫ {PH}passions; ovum; menstrual blood ▫ {C}dirt; {GD:594} energy

ཞབས་རྟུལ་ ▫ zhabs rdul ▪ {PH}dust of the feet ▫ ཡངས་འཛིན་ནས་པ་ལ་ལྷན་ཞབས་རྟུལ་སྤྱོད་པའི་ལོན་པ། ▫ [I] have received with my head, the dust of the feet of many holy tutors.

རྟུལ་ཏུ་གྲུབ་པ་ ▫ rdul tu grub pa ▪ **established atomically**

རྟུལ་དང་ལྷན་མ་ ▫ rdul dang ldan ma ▪ {Amara} rajasvalā ▪ {PH}ovulating woman

རྟུལ་དང་བྲལ་ ▫ rdul dang bral ▪ {C}viraja; {MSA}virajas ▪ **free from dust; pure** ▫ {C}dispassionate

རྟུལ་དུ་གྲུབ་པ་ ▫ rdul du grub pa ▪ aṇu-siddha ▪ **atomically established; existing as atoms; existing as particles**

རྟུལ་ཕྱ་ ▫ rdul phra ▪ {LCh,C}paramāṇu ▪ {PH}subtle atoms; subtle particle

རྟུལ་ཕྱ་མོ་ ▫ rdul phra mo ▪ {PH}subtle atoms; subtle particle

རྟུལ་ཕྱ་རབ་ ▫ rdul phra rab ▪ {LCh,C}paramāṇu ▪ **atom; subtle particle; minute particle** ▫ {PH}subtle atoms; subtle particle ▫ {C}atom

རྟུལ་ཕྱ་རབ་ཀྱི་ཚོགས་ ▫ rdul phra rab kyi tshogs ▪ {C}paramāṇu-saṃcaya ▪ **collection of subtle particles** ▫ {C}collection of atomic qualities

རྟུལ་ཕྱན་ ▫ rdul phran ▪ paramāṇu ▪ {PH}atoms; particle ▫ {GD:126} atom

རྟུལ་ཕྱན་ཆ་ལྷན་ ▫ rdul phran cha ldan ▪ {PH}particle with parts

རྟུལ་ཕྱན་ཆ་མེད་ ▫ rdul phran cha med ▪ {PH}[generic] partless particle ▫ {GD:281} [generic] partless particle

རྟུལ་ཕྱན་དུ་གནས་ ▫ rdul phran du gnas ▪ {GD:147} atomically

རྟུལ་ཕྱན་སྤྱོད་ཀྱི་ཆ་མེད་ ▫ rdul phran phyogs kyi cha med ▪ **directionally partless particle; spatially partless particles**

རྟུལ་ཕྱན་ཕྱ་མོ་ ▫ rdul phran phra mo ▪ {PH}subtle atoms; subtle particle

རྟུལ་བྲལ་ ▫ rdul bral ▪ {N}viraja ▪ **pure; free from dust{N}**

རྟུལ་མེད་ ▫ rdul med ▪ {C}virajas ▪ **free from dust; pure** ▫ free from passion

རྟུལ་ཚོམ་ ▫ rdul tsam ▪ {C}aṇu; {C}aṇu-mātra ▪ **mere particle; mere atom** ▫ {C}atom; smallest thing; least

རྒྱལ་ཙམ་ཡང་ ▫ *rdul tsam yang* ▫ **even a particle**{N}

རྒྱལ་ཚུབ་ ▫ *rdul tshub* ▫ {PH}Manchu queue [hairstyle]

རྒྱལ་ཚོན་ ▫ *rdul tshon* ▫ {PH}colored powder

རྒྱལ་ཚོན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ ▫ *rdul tshon gyi dkhyil 'khor* ▫ **colored particle maṇḍala**

རྒྱལ་རྩ་ ▫ *rdul rdza* ▫ {GD:155} atomic substance

རོ་འཛོག་ ▫ *rdo 'jog* ▫ {Das} *Takṣaśilā* ▫ {PH}Takṣaśilā

རོ་རྩ་ ▫ *rdo rje* ▫ {MSA,C}vajra ▫ **diamond; vajra; adamantine** ▫ {C}diamond; thunderbolt

རོ་རྩ་སྐྱིལ་ཀྱུང་ ▫ *rdo rje skhyil krung* ▫ *vajrāsana* ▫ **vajra posture; adamantine posture**

རོ་རྩ་སྐྱིལ་ཀྱུང། རོ་རྩ་སྐྱིལ་མོ་ཀྱུང། རོ་རྩ་སྐྱིལ་ ▫ *rdo rje skhyil krung; rdo rje skhyil mo krung; rdor skhyil* ▫ *vajrāsana* ▫ **vajra-posture [i.e., the full-lotus posture]; adamantine posture; vajra posture**

རོ་རྩ་སྐྱིལ་མོ་ཀྱུང་ ▫ *rdo rje skhyil mo krung* ▫ རོ་རྩ་སྐྱིལ་ཀྱུང། རོ་རྩ་སྐྱིལ། ▫ *rdo rje skhyil krung / rdor skhyil/* ▫ **vajra-posture [i.e., the full-lotus posture]**

རོ་རྩ་ཁྱུ་ཚུར་ ▫ *rdo rje khu tshur* ▫ {C}vajra-muṣṭi ▫ **vajra-fist [name of a mudrā]; Vajramuṣṭi [p.n. of a Bodhisattva]** ▫ {PH}vajra-fist [name of a mudrā]

རོ་རྩ་གླུ་ ▫ *rdo rje glu* ▫ **Song of the Vajra**

རོ་རྩ་རྒྱལ་མཚན་ ▫ *rdo rje rgyal mtshan* ▫ {PH}Vajradhvaja[-sūtra]

རོ་རྩ་ལྷགས་ཀྱུ་ ▫ *rdo rje lcags kyu* ▫ {PU} *vajrāṅkuśa* ▫ {PH}vajra claws

རོ་རྩ་ཆང་ཡབ་ཡུམ་ ▫ *rdo rje chang yab yum* ▫ {PH}Vajradhara and consort

རོ་རྩ་འཆང་ ▫ *rdo rje 'chang* ▫ **[vajra-holding]; Vajradhara, the highest Tantric deity**

རོ་རྩ་ཉི་མ་ ▫ *rdo rje nyi ma* ▫ {LCh} *vajrasūrya* ▫ {PH}Vajrasūrya

རོ་རྩ་ཉིད་པ་ ▫ *rdo rje nyid pa* ▫ {C}vajratā ▫ {C}vajra-ness

རོ་རྩ་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *rdo rje mnyam pa nyid* ▫ {C}vajra-samatva ▫ **sameness of the vajra (?)** ▫ {C}self-identity of the vajra(?)

རོ་རྩ་སྟིང་པོ་ ▫ *rdo rje snying po* ▫ **Vajragarbha**

རོ་རྩ་བསྐྱེས་མ་མ་ ▫ *rdo rje bsnyems ma* ▫ {Das} *Vajragarvī; Vajradarpī* ▫ **p.n. of a female deity [Vajrasattva's consort "Vajra-Haughtiness"]**

རོ་རྩ་གཏུམ་པོ་ ▫ *rdo rje gtum po* ▫ {PU} *vajracāṇḍa* ▫ {PH}ferocious vajra

རོ་རྩ་ལྷ་བུ་ ▫ *rdo rje lta bu* ▫ {C}vajropama ▫ **vajra-like; like a vajra** ▫ {C}adamantine (e.g.: samādhi; dharma; jñāna; parśad); like a vajra

རོ་རྩ་ལྷ་བུའི་དྲིང་ཏེ་འཛོན་ ▫ *rdo rje lta bu'i ting nge 'dzin* ▫ གཟུང་འཛོན་བཟུང་རུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ {MSA}vajropama ... *samādhāna*; {MSA}vajropama ... *samādhi; vajropamasamādhi* ▫ **vajra-like meditative stabilization**

རོ་རྩ་ལྷ་བུའི་སེམས་ ▫ *rdo rje lta bu'i sems* ▫ {C}vajropama-citta ▫ **vajra-like mind** ▫ {C}adamantine thought

རོ་རྩ་ལྷ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *rdo rje lta bu'i sems bskyed* ▫ **mind-generation like diamond**

རོ་རྩ་ཐལ་མོ་ ▫ *rdo rje thal mo* ▫ **vajra-palms**{VM}

རོ་རྩ་ཐོག་པ་ ▫ *rdo rje theg pa* ▫ *vajra-yāna* ▫ **Vajra Vehicle**

རོ་རྩ་ཐོག་པའི་ལམ་ ▫ *rdo rje theg pa'i lam* ▫ *vajra-yāna-mārga* ▫ **path of the Vajra Vehicle**

རོ་རྩ་དམ་ཚིག་ ▫ *rdo rje dam tshig* ▫ {PH}vajrasamaya; vajra commitments

རོ་རྩ་དབང་ཕྱུག་ ▫ *rdo rje dbang phyug* ▫ {Toh.360} *kuliśeśvaraḥ (kuliśa-iśvaraḥ)* ▫ {PH}Vajra Lord

རོ་རྩ་མི་ཕྱེད་ ▫ *rdo rje mi phyed* ▫ {PH}indestructible vajra

རོ་རྩ་འཛོན་ ▫ *rdo rje 'dzin* ▫ {PH}vajra-holder; tantric master

རོ་རྩ་འཛོན་པ་ ▫ *rdo rje 'dzin pa* ▫ {PH}vajra-holder;

tantric master
 རྟོ་རྩེ་འཛིན་པ་ ▫ rdo rje 'dzin pa ▪ {PH}vajra holder
 རྟོ་རྩེ་གཟེགས་མ་ ▫ rdo rje gzegs ma ▪ vajra node;
 diamond slivers
 རྟོ་རྩེ་བཟླས་པ་ ▫ rdo rje bzlas pa ▪ vajrajāpa ▪ vajra
 repetition
 རྟོ་རྩེ་སེམས་ཅན་ ▫ rdo rje sems can ▪ vajrasattva ▪
 Vajrasattva [p.n. of a Buddha]
 རྟོ་རྩེ་སེམས་དཔའ་ ▫ rdo rje sems dpa' ▪ vajrasattva ▪
 Vajrasattva
 རྟོ་རྩེ་སྤྲ་བ་ཉིད་ ▫ rdo rje sra ba nyid ▪ {C}vajra-dṛḍhatā ▪
 hardness of the vajra; firmness of the vajra
 རྟོ་རྩེ་སློབ་དཔོན་ ▫ rdo rje slob dpon ▪ vajra master
 རྟོ་རྩེ་འཁྲིལ་པོ་ ▫ rdo rje'i snying po ▪ {C}vajra-garbha
 ▪ vajra-essence ▫ {C}(to be) a vajra in embryo;
 vajra-womb
 རྟོ་རྩེ་འཁྲིལ་པོ་ཅན་ ▫ rdo rje'i snying po can ▪ {C}vajra-
 garbha ▪ having the vajra-essence ▫ {C}(to be) a
 vajra in embryo; vajra-womb
 རྟོ་རྩེ་འབྲུལ་ལྷན་སྲོལ་ ▫ rdo rje'i brtul zhugs ▪ *vajravrata ▪
 {PH}vajra vows of conduct
 རྟོ་རྩེ་འདམ་ཚིག་ ▫ rdo rje'i dam tshig ▪ {PH}
 vajrasamaya; vajra commitments
 རྟོ་རྩེ་འཛིན་གྱི་བཅུ་པོ་དག་ ▫ rdo rje'i tshig bcu po dag ▪
 {MV}daśa vajrapadāni ▪ ten vajra-words
 རྟོ་བ་ ▫ rdo ba ▪ {C}pāśāṇa ▪ {C}stone
 རྟོ་བ་མེད་པ་ ▫ rdo ba med pa ▪ {C}apagata-pāśāṇa ▪ {C}
 free from stones
 རྟོ་ལྗེ་ ▫ rdo ril ▪ {PH}small stone
 རྟོ་ལེབ་ ▫ rdo leb ▪ flat stone; flat rock
 རྟོ་བསྟེན་གས་ ▫ rdo bsregs ▪ {Śāntideva 10.8} upala ▪
 {PH}burning coals
 རྟོ་ག་ ▫ rdog ▪ {C}padikā ▪ {C}point

རྟོ་ག་ཐབས་གཅིག་ ▫ rdog thabs gcig ▪ single point
 རྟོ་ག་ཐབས་གཅིག་གིས་ ▫ rdog thabs gcig gis ▪ from a
 single point
 རྟོ་ག་པོ་ ▫ rdog po ▪ {PH}a grain of corn
 རྟོ་ར་ ▫ rdor ▪ བདམ། དམ། བདམ། དམ། ▫ brdar/ rdar/ brdar/
 rdor/ ▪ nikaṣa ▪ rub
 རྟོ་ར་སྐྱེལ། རྟོ་རྩེ་སྐྱེལ་མོ་ཀྲུང། རྟོ་རྩེ་སྐྱེལ་ཀྲུང་ ▫ rdor skhyil;
 rdo rje skhyil mo krung; rdo rje skhyil krung ▪
 vajra-posture [i.e., the full-lotus posture] ▫ ཞབས་
 གཉིས་རྟོ་རྩེ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་རྟོ་རྩེ་གས་པའི་སྐྱེལ། ▫ zhabs gnyis rdor
 skhyil longs spyod rdzogs pa'i sku/ ▫ [Vajradhara's]
 two legs are in the vajra [i.e., full lotus] posture, and
 [he] is a Complete Enjoyment Body (nirmānakāya)
 རྟོ་ར་བཟླས་ ▫ rdor bzlas ▪ vajra repetition ▫ རྟོ་ར་བཟླས་ཀྱི་
 བདུམ་མོ་སྤུང་ནས་ལྷུ་བ་ ▫ rdor bzlas kyi btum mo sbar nas
 zhu ba ▫ melted from kindling the fierce female by
 way of vajra repetition {TGP 36}
 རྟོ་ར་སེམས་ཡབ་ཡུམ་ ▫ rdor sems yab yum ▪ {PH}
 Vajrasattva and consort
 རྟོ་ལ་བ་ ▫ rdol ba ▪ རོལ། རོལ། རོལ། རོལ། ▫ rdol/ rdol/
 rdold/ rdold/ ▪ to come forth; to come out ▫ ལྷོན་དུ་
 བྱངས་པའི་ཆུ་ལས་ཆུ་བུར་རོལ་བ་ལྟ་བུའོ། ▫ shin du dwangs pa'i
 chu las chu bur rdol ba lta bu'o ▫ it is like a water
 bubble surfacing from very clean water {TGP 56}
 རྟོ་ས་ ▫ rdos ▪ {PH}corpulent; bloated; heavy and gross
 རྟང་ ▫ ldang ▪ རྟང་ལྟང་ལྟངས་ལྟངས་ ▫ ldang ldang ldangs
 ldangs ▪ {MV}vyutthāna ▪ rise up; get up; flow;
 suffice ▫ སྐར་མི་ལྟང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ ▫ slar mi ldang ba'i
 tshul gyis ▫ in the manner of not rising again ▫ རང་
 ལྟང་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ་ ▫ nang sdang kho na yin te ▫ rises only
 inside ▫ སྐུར་ལྟང་བ་ ▫ skur ldang ba ▫ one rises in the
 body [of so and so]
 རྟང་ལྟངས་གནས་གསུམ་གྱི་གདངས་ ▫ ldang 'jug gnas
 gsum gyi gdangs ▪ the tones of the three;
 exhalation, inhalation, and retention
 རྟང་བ་ ▫ ldang ba ▪ རྟང་ལྟང་ལྟངས་ལྟངས་ ▫ ldang ldang
 ldangs ldangs ▪ {MV,MSA}vyutthāna; {MSA}utthāna
 ▪ rise up; get up; flow; suffice ▫ {C}emergence

ལྡང་བ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *ldang ba ma mchis pa* ▪ **ལྡང་ལྡང་ལྡངས་**
ལྡངས་ ▫ *ldang ldang ldangs ldangs* ▪ {C}*asamutthāna*
▪ **not rise up/get up/flow/suffice** ▫ {C}non-arising;
no arising; does not rise up

ལྡང་བའི་ཐབས་ ▫ *ldang ba'i thabs* ▪ **ལྡང་ལྡང་ལྡངས་ལྡངས་** ▫
ldang ldang ldangs ldangs ▪ {MSA}*vyutthānopāya* ▪
method of rising/getting up

ལྡན་ ▫ *ldan* ▪ {C}*samyoga*; {C}*samprayukta*; {C}*yukta*;
{C}*yoga*; (*upa* √i): {C,MSA}*upeta*; {MSA}*upe*; {C}*samgata*;
{C}*samanvita*; {MSA}*anvita* ▪ **possessing;**
having; possessor; endowed with ▫ {C}endowed;
possessed of; (causal) connection; endowed with;
united in friendship; intent on; associated with;
suitable; in possession of; joined to; devoted;
junction with; devotion; junction; practice;
conjunction; endeavor; occupation; undertaking;
mat རྫོགས་དང་ལྡན་པ་ ▫ *blo gros dang ldan pa* ▫ **having**
intelligence ▫ ལུས་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *nus pa dang ldan pa* ▫
possessing the capacity

ལྡན་པ་ ▫ *ldan pa* ▪ {C}*samyukta*; {MSA}*pratisamyukta*;
{MSA}*prayukta*; {MSA}*yoga*; {C,MSA}*samprayukta*;
{C}*samprayoga*; {MSA}*yuta*; {MSA}-
mat; {C}*upeta*; {MSA}*samupetatā*; {C,MSA,MV}*samanvāgata*;
{MSA}*samanvāgama*; {MSA}*samanvita*;
{MSA}*samudita*; {MSA}*anuga*;
{MSA}*anugata*; {MSA}*anugatatv* ▪ **possessing;**
having; possessor; endowed with; conjunction;
association ▫ {C}conjoined with; intent on;
associated with; with; conjunction; exercise;
endowed (with); possessed of; endowed with དང་ལྡན་
པ་ ▫ *dang ldan pa* ▫ **having ...**

ལྡན་པར་ ▫ *ldan par* ▪ {C}*yukta* ▪ **possessing; having**

ལྡན་པར་འགྱུར་ཏེ་ ▫ *ldan par 'gyur te* ▪ འགྱུར་འགྱུར་དང་གྱུར་གྱུར་
▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}*samyujyate* ▪ **become**
connected with ▫ {C}be joined; will win; win

ལྡན་པས་ ▫ *ldan pas* ▪ {C}*yukta* ▪ **possessing; having**

ལྡན་མིན་ ▫ *ldan min* ▪ **nonassociated**

ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ ▫ *ldan min 'du byed* ▪ *viprayukta-*
samskāra ▪ **nonassociated compositional**
factor; non-associated compositional factor ▫

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉེ་ཤིང་ཤིང་གི་མ་ཡིན་པའི་དངོས་
པོ་མ་གཞུགས་ཤིང་གང་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་མ་གཞུགས་པའི་
ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་ ▫ *mtshan nyid/ 1 bem shes gang rung*
ma yin pa'i dngos po/ 2 gzugs shes gang rung ma yin pa'i
dngos po/ 3 bem shes gang rung ma yin pa'i 'dus byas/
▫ Definitions: (1) a thing that is neither matter nor
consciousness; (2) a thing that is neither form nor
consciousness; (3) a compounded phenomenon that
is neither matter nor consciousness

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉེ་ཤིང་ཤིང་གི་མ་ཡིན་པའི་ལྡན་མིན་འདུས་
བྱེད་མ་གཞུགས་པའི་ལྡན་མིན་འདུས་བྱེད་ ▫ *dbye ba/*
1 gang zag yin par gyur pa'i ldan min 'dus byed/
2 gang zag ma yin par gyur pa'i ldan min 'dus
byed ▫ Divisions: (1) non-associated compositional
factor that arises as a person; (2) non-associated
compositional factor that does not arise as a person

ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་ལྡན་པ་འཛིན་གཞི་བའི་བྱེད་པ་ ▫
ldan min 'du byed du gyur pa'i ldog pa rigs gcig pa
▪ ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ལྡན་མིན་འདུས་བྱེད་ ། *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **non-**
associated compositional factors which are the
same isolate type

ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་གྱུར་པའི་རྩམ་སྤྲོད་གཞི་བའི་བྱེད་པ་ ▫ *ldan*
min 'du byed du gyur pa'i rdzas rigs gcig pa ▪ **non-**
associated compositional factors which are the
same type of substantial entity

ལྡོར་ ▫ *ldir* ▪ **to bulge{D2}** ▫ ལྡོར་ལྡོར་བ་ ▫ *lto ldir ba* ▫
bulbous

ལྡོ་ ▫ *lde* ▪ ལྡོ་ལྡོ་ ▫ *lde'u* ▪ **god; deity** ▫ ལྡོ་ལྡོ་ལྡོ་ལྡོ་ལྡོ་
པའི་ནང་ན་ལྡོ་ ▫ */sprul pa'i rgyud ma chad pa'i nang na*
lde/ ▫ is a god within an uninterrupted continuum of
emanations {GZ 69a.2}

ལྡོ་མིག་ ▫ *lde mig* ▪ ལྡོ་ལྡོ་མིག་ ▫ *lde'u mig* ▪ **key**

ལྡོ་མ་དགོངས་ ▫ *ldem dgongs* ▪ *abhisamdhaya* ▪ **indirect**
intention

ལྡོ་མ་དགོངས་བཞི་ ▫ *ldem dgongs bzhi* ▪ *catvāro*
'bhisamdhaya ▪ **four indirect intentions** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉེ་ཤིང་ཤིང་གི་མ་ཡིན་པའི་ལྡན་མིན་འདུས་བྱེད་
ཉེ་ཤིང་ཤིང་གི་མ་ཡིན་པའི་ལྡན་མིན་འདུས་བྱེད་པའི་སྤྲོད་པ་
ལྡོ་མ་དགོངས་པའི་བྱེད་པ་ལྡོ་མ་དགོངས་པའི་བྱེད་པ་
▫ *dbye ba/ 1*
gzhus pa la ldem por dgongs pa/ 2 mtshan nyid la

ldem por dgongs pa/ 3 gnyen po la ldem por dgongs pa/ 4 sbyor ba la ldem por dgongs pa/ bsgyur ba la ldem por dgongs pa/ ▫ Div.: 1) Intending entry (avatāra · nābhisam̐dhi), 2) Intending the characters (lakṣaṇābhisam̐dhi) 3) Intending an antidote (pratipakṣābhisam̐dhi), 4) Intending translation (pariṇāmābhisam̐dhi).

ལྡོམ་པོ་ངག་ ▫ *ldem po ngag* ▪ **parable; allegory; hidden intention; object; meaning; deceive**

ལྡོམ་པོ་དག་གིས་ ▫ *ldem po dag gis* ▪ **by way of intentional speech**

ལྡོམ་པོར་དགོངས་པ། ལྡོམ་དགོངས་ ▫ *ldem por dgongs pa/ ldem dgongs* ▪ {MSA}abhisam̐dhi ▪ **intention; hidden intention; indirect intention** ▫ speaking deliberately; purpose; deceive

ལྡེ་མིག་ ▫ *lde'u mig* ▪ **ལྡེ་མིག་** ▫ *lde mig* ▪ **key**

ལྡོག་ ▫ *ldog* ▪ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ *vyatireka; {C}nirvṛtta; {C}nirvṛtta; {MSA}nirvṛtti; (vyā √vrt): {MV}vyāvartate; {C}vivartate* ▪ **reverse; cease; turn around; isolate; eliminate; reversed** ▫ {C}turned away; desist; turn away from; turn back on; is diverted ངོ་པོ་གཅེག་ལྡོག་པ་ཐ་དང་ ▫ *ngo bo gcig ldog pa tha dad* ▫ one entity [within being] different isolates ▫ འཁོར་བ་ལྡོག་འཇུག་གི་རིམ་པ་ ▫ *'khor ba ldog 'jug gi rim pa* ▫ the stages of entering into and disengaging from cyclic existence ▫ མ་ལོག་བར་དུ་ 'མི་ལྡོག་པར་ ▫ *ma log bar du mi ldog par* ▫ until ... is overcome ... cannot be overcome

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་དོན་ལྡོག་མ་སྤྲི་ལྡོག་མ་གཞི་ལྡོག་མ་རང་ ལྡོག་ ▫ *dbye ba/ 1 don ldog 2 spyi ldog 3 gzhi ldog 4 rang ldog* ▫ Divisions: (1) meaning isolate (artha-vyatireka); (2) generality isolate (sāmānya-vyatireka); (3) illustration isolate (lakṣya-vyatireka); (4) self-isolate (sva-vyatireka)

ལྡོག་བྱལ་ ▫ *ldog khyab* ▪ *vyatireka-vyāpti* ▪ **counterpervasion; reverse pervasion;** ▫ {GD:519} negative pervasion

ལྡོག་བྱལ་ནལ་མ་ ▫ *ldog khyab rnal ma* ▪ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ *yogya-vyatireka-vyāpti* ▪ **proper/correct reverse pervasion/ entailment**

ལྡོག་བྱལ་བྱིན་ཅི་ལོག་ ▫ *ldog khyab phyin ci log* ▪ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ *viparyāsa-vyatireka-vyāpti* ▪ **perverse reverse pervasion/ entailment**

ལྡོག་ཚ་ ▫ *ldog cha* ▪ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **isolate factor**

ལྡོག་ཚ་ནས་ ▫ *ldog cha nas* ▪ **in isolation**

ལྡོག་ཚས་བྱེ་བ་ ▫ *ldog chas phyé ba* ▪ **differentiated by way of conceptually isolatable factors**

ལྡོག་ཚས་བྱེ་བ་ཙམ་མ་གཏོགས་ ▫ *ldog chas phyé ba tsam ma gtogs* ▪ **except for being merely distinguished by the isolate factor ...{PGP 70}**

ལྡོག་ཚས་ ▫ *ldog chos* ▪ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ *vyatireka-dharma* ▪ **isolate phenomenon** ▫ {GD:104} phenomena that exist as differentials, i.e., conceptually constructed universals

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ལྡོག་ཚས་དང་པོ་གསུམ་པ་རང་ཡིན་པའི་ལྡོག་ཚས་མ་རང་མ་ཡིན་པའི་ལྡོག་ཚས་མ་ལྡོག་ཚས་ལྷན་སྐྱེས་ཙམ་པོ་བ་བྱེ་བ་ རྗེས་མཐུན་བཞི་ལ་རྗེས་ཚས་ཀྱི་རྗེས་མཐུན་ལ་རང་ཡིན་པའི་ལྡོག་ཚས་ཀྱི་རྗེས་མཐུན་ཅུང་མ་ཡིན་པའི་ལྡོག་ཚས་ཀྱི་ ▫ *dbye ba/ ldog chos dang po gsum/ 1 rang yin pa'i ldog chos/ 2 rang ma yin pa'i ldog chos/ 3 ldog chos phung sum tsam po ba/ phyi ma rjes mthun bzhi/ 4 rdzas chos kyi rjes mthun/ 5 rang yin pa'i ldog chos kyi rjes mthun/ 6 rang ma yin pa'i ldog chos kyi* ▫ Div.: the first three isolate phenomena: (1) isolate phenomenon that is itself; (2) isolate phenomenon that is not itself; (3) isolate phenomenon that is a mere third possibility; · the four latter concordant isolate phenomena: (4) concordance with substan

ལྡོག་ཚས་དང་པོ་གསུམ་ ▫ *ldog chos dang po gsum* ▪ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **first three isolate phenomena**

ལྡོག་ཚས་ལྷན་སྐྱེས་ཙམ་པོ་བ་ ▫ *ldog chos phung sum tsam po ba* ▪ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **isolate phenomenon that is a mere third possibility; isolate-phenomenon-of-the-third-type** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྒྱུ་བཟོན་གྱི་ལྡོག་པ་ལྡོག་ཚས་ལྷན་སྐྱེས་ཙམ་པོ་ ཡིན་འོང་མ་ཡིན་པ་འོང་ཡིན་འོང་གི་ལྡོག་པ་ལྡོག་ཚས་ལྷན་སྐྱེས་ཙམ་པོ་

བ་དང་མི་འགལ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod gzhi grub/ khyod khyod rang ma yin/ khyod ma yin pa khyod yin/ khyod kyi ldog pa ldog chos phung sum tsam po ba dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ▫ Def.: an observed common locus of: (1) its being an established base; (2) its not being itself; (3) not-it being it; and (4) its isolate being a mere third possibility of isolate phenomenon

ལྡོག་ཚུལ་སྤང་སྲུང་ཙམ་པོ་བའི་རྗེས་མཐུན་ ▫ *ldog chos phung sum tsam po ba'i rjes mthun* ▫ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ **concordance with an isolate phenomenon that is a mere third possibility; similitude-of-isolate-phenomenon-of-the-third-type** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཁྱིམ་གཞི་གྲུབ་ཁྱིམ་ཁྱིམ་མཐུན་པར་དམིགས་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པའི་གཞི་མཐུན་གྱི་ལྡོག་པ་ལྡོག་ཚུལ་སྤང་སྲུང་ཙམ་པོ་བའི་རྗེས་མཐུན་དང་མི་འགལ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod gzhi grub/ khyod khyod rang ma yin/ khyod ma yin khyod yin/ khyod kyi ldog pa ldog chos phung sum tsam po ba'i rjes mthun dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ▫ Definition: an observed common locus between: (1) its being an established base; (2) not it being it; (3) it being not it; and (4) its isolate not being contradictory with a subsequent concordance that is a mere third possibility of isolate phenomenon

ལྡོག་པ་ ▫ *ldog pa* ▫ **ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་** ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ {N}vyatireka; {C,MSA,N}vyāvṛtti; {C}nivartaka; {C}nirvartana (=pratinivṛtti); {C}nirvṛtti; {MV}parivṛtitva; {MV}vinivartana; {C}apavṛtti; {C}pratikramaṇa; {MSA}bheda; {MSA}virati; vivartana ▫ **isolate; conceptually isolatable phenomenon** ▫ {PH}isolate; difference; opposite ▫ {C}turn back; recede; revulsion; withdrawn from worldly activity; turning back (towards); one goes back on; turning away from; withdrawal from activity; coming back; {GD:89} difference; {GD:237} differential (dge lugs); particularizer (sa skya); {GD:275} རྗེས་འགོ་དང་ལྡོག་པ་ ▫ *rjes 'gro dang ldog pa* ▫ positive and negative concomitance

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་སྤྱི་ལྡོག་པ་མང་ལྡོག་པ་དོན་ལྡོག་པ་གཞི་ལྡོག་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 spyi ldog 2 rang ldog 3 don ldog 4 gzhi ldog* ▫ Divisions: (1) generality isolate; (2) self isolate; (3) meaning isolate; (4) illustration isolate

ལྡོག་པ་ ▫ *ldog pa* ▫ **isolate; conceptually isolatable phenomenon** ▫ {PH}isolate; difference; opposite ▫ རྗེས་འགོ་དང་ལྡོག་པ་ ▫ *rjes 'gro dang ldog pa* ▫ positive and negative concomitance

ལྡོག་པ་དང་མི་འགལ་བ་ ▫ *ldog pa ngos 'dzin* ▫ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྩམས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ {PH}identifying isolates ▫ {GD:254} differential ལྡོག་པ་དང་མི་འགལ་བ་ གྱི་རྣམ་བཞག་ ▫ *ldog pa ngos 'dzin gyi rnam bzhag* ▫ presentation of identifying isolates

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་སྤྱི་ལྡོག་པ་མང་ལྡོག་པ་དོན་ལྡོག་པ་གཞི་ལྡོག་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 spyi ldog 2 rang ldog 3 don ldog 4 gzhi ldog* ▫ Divisions: (1) generality isolate; (2) self isolate; (3) meaning isolate; (4) illustration isolate

ལྡོག་པ་གཅིག་ ▫ *ldog pa gcig* ▫ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ {GD:284} identity of differential; {GD:669} [conceptually] one and the same thing

ལྡོག་པ་ཐ་དད་ ▫ *ldog pa tha dad* ▫ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ **different isolates**

ལྡོག་པ་གཟུང་རྟོག་ ▫ *ldog pa gzung rtog* ▫ {PH} conception of [the true existence of] objects which is to be turned away from [by Bodhisattvas]

ལྡོག་པ་གཟུང་རྟོག་དགུ་ ▫ *ldog pa gzung rtog dgu* ▫ {PH} the nine conceptions of [the true existence of] objects to be turned away from [by Bodhisattvas]

ལྡོག་པ་རིགས་གཅིག་ ▫ *ldog pa rigs gcig* ▫ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ **one isolate type** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གང་ཟག་གང་གིས་ཡིད་གཏད་པས་མཐོང་ཙམ་ཉིད་ནས་འདི་དང་འདི་འདྲའི་སྣམ་པའི་རྫོང་ངང་གི་སྐྱེད་རྣམས་པའི་ཚུལ་ ▫ *mtshan nyid/ gang zag gang gis yid gtad pas mthong tsam nyid nas 'di dang 'di 'dra'o snyam pa'i blo ngang gi skyed nus pa'i chos/* ▫ Definition: phenomenon which, from merely being seen by whatever person focuses his/her mind, is able to naturally produce an awareness thinking, "this and that are similar"

ལྡོག་པ་རིགས་གཅིག་པ་ ▫ *ldog pa rigs gcig pa* ▫ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ **same isolate type**

ལྡོག་པ་རིགས་མཐུན་པ་ ▫ *ldog pa rigs mthun pa* ▫ ལྡོག་

ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **concordant isolate type**{LG 30.3}

ལྷོག་པ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ ▫ *ldog pa rigs mi 'dra ba* ▪ ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **dissimilar isolate types**

ལྷོག་པའི་ཕྱིར་དུ་ ▫ *ldog pa'i phyir du* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **in order to eliminate**{LG}

ལྷོག་པར་འགྲུར་བར་དུ་བསྐྱར་བར་འགྲུར་རྩོད་ ▫ *ldog par 'gyur rab tu bskor bar 'gyur ro* ▪ བསྐྱར་སྐྱར་བསྐྱར་སྐྱར་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {C}*nirvartate* ▪ **turn away from; change; eliminate; reverse; isolate** ▫ {C}turns back; recedes; is made to desist

ལྷོག་པར་འགྲུར་རྩོད་ ▫ *ldog par 'gyur ro* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}*virāgayati; {C}parivellayati* ▪ **turn away from; change; eliminate; reverse; isolate** ▫ {C}displease; has lost; become estranged; turns back on; pleases permanently; swap away from

ལྷོང་རོས་ ▫ *ldong ros* ▪ {PH}mineral medicine; realgar

ལྷོངས་པ་ ▫ *ldongs pa* ▪ {C}*andha* ▪ {C}blind

ལྷོངས་པར་གྲུར་པ་ ▫ *ldongs par gyur pa* ▪ {C}*andhikṛta* ▪ {C}blind

ལྷོམ་བུ་པ་ ▫ *ldom bu pa* ▪ {PH}mendicant

ལྷོམ་གསུམ་རབ་བྱེད་ ▫ *ldom gsum rab byed* ▪ {GD:847} Sa-gya Paṇḍita's (sa skya paṇḍita) Differentiation of the Three Vows. Complete Works of the Sa-skya Masters. Tokyo: Toyo Bunko. 1969.

ལྷོང་ ▫ *sdang* ▪ {C}*duṣṭa* ▪ **hate; anger** ▫ {C}full of hate

ལྷོམས་ཏེ་ ▫ *sdams te* ▪ {C} *baddha* ▪ {C}bound; tied (to); tied up; caught in

ལྷོག་ ▫ *sdig* ▪ *pāpa* ▪ **sin; moral wrong-doing**

ལྷོག་གྲོགས་ ▫ *sdig grogs* ▪ **sinful friend**

ལྷོག་སྐྱིབ་ ▫ *sdig sgrib* ▪ {PH}ethical transgressions and obstructions

ལྷོག་ལྷུང་ ▫ *sdig ltung* ▪ {PH}ethical transgressions and infractions [of vows]

ལྷོག་པ་ ▫ *sdig pa* ▪ {LCh,C,MSA}*pāpa*; {MSA,MV}*pāpaka*; {C}*agha* ▪ **sin; moral wrong-doing; scorpion** ▫ {PH}ethical transgression; negative action ▫ {C}evil; misfortune ལྷོག་པ་ནི་སོ་སོར་བཤགས་སོ། ▫ *sdig pa ni so sor bshags pa* ▫ Disclosure of ethical transgressions individually.

ལྷོག་པ་ཅན་ ▫ *sdig pa can* ▪ {MSA}*pāpaka* ▪ **sinful**

ལྷོག་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *sdig pa dang bral ba* ▪ {C}*pāpa-virata* ▪ **free from sin** ▫ {C}which desists from evil

ལྷོག་པ་ནི་སོ་སོར་བཤགས་སོ། ▫ *sdig pa ni so sor bshags so* ▪ {MSA}*pāpam pratideśayāmi* ▪ **confession of sins individually** {T}

ལྷོག་པ་བྱེད་པ་ ▫ *sdig pa byed pa* ▪ {MSA}*pāpa-kārin* ▪ **sinner**

ལྷོག་པའི་གྲོགས་ལྷན་ ▫ *sdig pa'i grogs ldan* ▪ {C}*pāpa-mitra-sahita* ▪ {C}one who has bad friends

ལྷོག་པའི་གྲོགས་པའི་ལག་ཏུ་སོང་བ་ ▫ *sdig pa'i grogs pa'i lag tu song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ▫ *song song song song* ▪ {C}*pāpa-mitra-hastagata* ▪ {C}one who is in the hands of a bad friend [spiritual advisor, teacher]

ལྷོག་པའི་གྲོགས་པོ་ ▫ *sdig pa'i grogs po* ▪ {C}*pāpa-mitra* ▪ **evil friend** ▫ {C}bad friend

ལྷོག་པའི་གྲོགས་པོས་ཉི་བར་བརྟེན་པ་ ▫ *sdig pa'i grogs pos nye bar brten pa* ▪ {C}*pāpa-mitra-upastabdha* ▪ {C}one who relies on bad friends

ལྷོག་བྱེད་ ▫ *sdig byed* ▪ {C}*pāpa-kṛt* ▪ **sin; cause to sin** ▫ {C}a cause of evil

ལྷོག་ལྷོན་ ▫ *sdig blon* ▪ {PH}evil minister; poisonous advisor

ལྷོག་སྐྱུལ་ ▫ *sdig sbrul* ▪ {C}*sarīṣṭpa* ▪ {C}crawling animal; snake

ལྷོགས་མཚུབ་ ▫ *sdigs mdzub* ▪ མཚུབ་མོ། ▫ *mdzub mo/* ▪ **index finger**

ལྷུག་ ▫ *sdug* ▪ {MSA}*priya*; {MSA}*snigdha* ▪ **dear; kind; beloved**

ལྷུག་ཀུན་རགས་པ་ ▫ *sdug kun rags pa* ▪ **coarse sufferings and their sources**

ལྷན་གཉེན་གྱི་སྐྱིད་པ་ ▫ *sdug gu* ▪ {Das} *kānta*; {Śāntideva 10.6} *dyuti*
▪ {PH}splendor

ལྷན་བསྐྱེད་ ▫ *sdug bsngal* ▪ {LCh,C,MSA,MV} *duḥkha*;
{C} *duḥkhita*; {C} *duḥkhi*; {MV} *duḥkhana*; {MSA}
duḥkhatā; {MSA} *duḥkhita*; {C} *roga*; {C} *vedanā* ▪
suffering; pain ▫ {C} misery; torment; discomfort;
feeling; sickness; disease; sorry; painful; ailing;
miserable

ལྷན་བསྐྱེད་སྐྱེ་བ་ ▫ *sdug bsngal skye ba* ▪ {MSA}
duḥkhotpādana ▪ **arising of suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་ཁས་ལེན་པ་ ▫ *sdug bsngal khas len pa* ▪
{MSA} *duḥkhābhyupeta* ▪ **assert suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་ཚོས་ཉིད་བཞི་རྟོགས་པའི་སྐད་ཅིག་མ་བཞི་
▫ *sdug bsngal gyi chos nyid bzhi rtogs pa'i skad*
cig ma bzhi ▪ **four periods realizing the four**
noumena of suffering ▫ COMMENT: *inconceivability*
due to being beyond the objects of activity of
argumentation (rtog ge'i spyod yul las 'das pas bsam gyis
mi khyab pa), inequality due to being without a matchable
comparison (dper zlar rung ba'i mshungs pa med pas
mi mnyam pa), being beyond comprehension by valid
cognition as it is (de kho nar tshad mas gzhal ba las 'das
pa), being beyond enumeration by number (sgras brjod
pa sogs kyi grangs kyiis bgrang ba las 'das pa).

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་བདེན་པ་ ▫ *sdug bsngal gyi bden pa* ▪
duḥkha-satya ▪ **true suffering; truth of suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་འདུ་ཤེས་ ▫ *sdug bsngal gyi 'du shes* ▪
{MSA} *duḥkha-saṃjñā* ▪ **conception of suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་ལྷན་བསྐྱེད་ ▫ *sdug bsngal gyi sdug bsngal*
▪ *duḥkhaduḥkatā* ▪ **suffering of misery**

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་ལྷན་བསྐྱེད་ཉིད་ལས་གྲོལ་བ་ ▫ *sdug bsngal*
gyi sdug bsngal nyid las grol ba ▪ འགྲོལ་བྲོལ་དང་
གྲོལ་གྲོལ་དང་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {MSA} *duḥkha-*
duḥkhatā-mokṣa ▪ **liberation from the suffering of**
suffering

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་རྣམས་པ་བསྒྲོམ་པ་ ▫ *sdug bsngal gyi nram*
pa bsgom pa ▪ བསྒྲོམ་སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ▫ *bsgom sgom*
bsgoms sgoms ▪ {MSA} *duḥkhākāra-bhāvana* ▪
meditation on the aspects of suffering

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བ་ ▫ *sdug bsngal gyi*
phung po chen po rab tu zhi ba ▪ {MSA} *duḥkha-*
skandha-prāsama (mahā-) ▪ **pacify the great**
aggregation of suffering

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་བྱེད་གྲུ་ ▫ *sdug bsngal gyi byed rgyu* ▪
creative cause of suffering

ལྷན་བསྐྱེད་གྱི་རྩ་བ་ ▫ *sdug bsngal gyi rtsa ba* ▪ {PH}
root of suffering

ལྷན་བསྐྱེད་གྱིས་འཇིགས་པ་དགག་པ་ ▫ *sdug bsngal gyis*
'jigs pa dgag pa ▪ {MSA} *duḥkha-trāsa-pratiṣedha* ▪
eliminate the fear of suffering

ལྷན་བསྐྱེད་གྱིས་ཡོད་གཟེར་ཅིང་ ▫ *sdug bsngal gyis yod*
gzir cing ▪ {C} *duḥkh'ārta* ▪ {C} distressed

ལྷན་བསྐྱེད་གྱུར་བ་ ▫ *sdug bsngal gyur ba* ▪ {C} *kr̥cchra-*
prāpta ▪ **miserable; suffering** ▫ {C} in trouble

ལྷན་བསྐྱེད་ཅུང་ཅུ་མྱོང་ ▫ *sdug bsngal chung ngu myong*
▪ {MSA} *tanu-duḥkhopasaṃvitti* ▪ **experience little**
suffering

ལྷན་བསྐྱེད་ཚོས་བཟོད་ ▫ *sdug bsngal chos bzod* ▪ བཟོད་
བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ *duḥkha-*
dharma-kṣānti ▪ **forbearance with respect to the**
doctrine of suffering

ལྷན་བསྐྱེད་ཚོས་ཤེས་ ▫ *sdug bsngal chos shes* ▪
doctrinal knowledge with respect to sufferings

ལྷན་བསྐྱེད་འཇིགས་པ་མིད་ ▫ *sdug bsngal 'jigs pa med*
▪ {MSA} *duḥkhabhītaḥ (na ca-)* ▪ **fearless with**
respect to suffering

ལྷན་བསྐྱེད་རྗེས་བཟོད་ ▫ *sdug bsngal rjes bzod* ▪
subsequent forbearance with respect to
sufferings

ལྷན་བསྐྱེད་རྗེས་ཤེས་ ▫ *sdug bsngal rjes shes* ▪
subsequent knowledge with respect to sufferings

ལྷན་བསྐྱེད་ཉིད་གསུམ་ ▫ *sdug bsngal nyid gsum* ▪ {MSA}
tiṣṭ ... duḥkhatā; {MSA} *duḥkhatā* ▪ **three sufferings**

ལྷན་བསྐྱེད་རྟོག་པ་ ▫ *sdug bsngal rtog pa* ▪ {MSA}
duḥkha-kalpa ▪ **conceive of suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་མཐར་བུ་བ་ ▫ *sdug bsngal mthar bya ba* ▪

{MSA}anta-kriyā (duḥkhasya-) ▪ **bring suffering to an end (?)**

ལྷུག་བསྐྱེད་མཐོང་ ▫ *sdug bsngal mthong* ▪ {MSA}duḥkha-darśana ▪ **view suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་མཐོང་སྤང་ཉོན་མོངས་བཅུ་ ▫ *sdug bsngal mthong spang nyon mongs bcu* ▪ {PH}ten afflictions to be abandoned by the path of seeing [related to the Noble Truth of] Suffering

ལྷུག་བསྐྱེད་དག་གིས་སྤང་མི་འགོང་བའི་ཕྱིར་ ▫ *sdug bsngal dag gis spa mi 'gong ba'i phyir* ▪ {MSA}duḥkhair aviṣādāt ▪ **because of not being poisoned by suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་དང་ཀུན་འབྱུང་བ་དང་འགོག་པ་དང་ལམ་གྱི་བདེན་པ་ ▫ *sdug bsngal dang kun 'byung ba dang 'gog pa dang lam gyi bden pa* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}duḥkha-samudaya-nirodha-mārga-satya ▪ **true suffering, arising, cessation, and path; the truths of suffering, arising, cessation, and path**

ལྷུག་བསྐྱེད་དང་ནི་དོན་ ▫ *sdug bsngal dang ni don* ▪ {MSA}duḥkhārtha ▪ **object of suffering; meaning of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་དང་བྲལ་བ་ ▫ *sdug bsngal dang bral ba* ▪ {MSA}duḥkha-viyoga; {MSA}duḥkhāpagama ▪ **free from suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་དང་ཡིད་མི་བདེ་བ་ ▫ *sdug bsngal dang yid mi bde ba* ▪ {MSA}duḥkha ... daurmanasya ▪ **miserable and unhappy in mind**

ལྷུག་བསྐྱེད་དྲུང་ལེན་གྱི་བཟོད་པ་ ▫ *sdug bsngal dwang len gyi bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ **patience/forbearance/tolerance/endurance which is voluntary assumption of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་བདག་ཉིད་ ▫ *sdug bsngal bdag nyid* ▪ {MSA}duḥkhātmaka ▪ **essence of suffering; suffering essence**

ལྷུག་བསྐྱེད་བདེན་པ་ ▫ *sdug bsngal bden pa* ▪ {LCh}duḥkha-satya ▪ **true suffering; true sufferings; truth of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་བ་ ▫ *sdug bsngal ba* ▪ {MSA,MV}duḥkha; {N}

duḥkhita; {MSA}duḥkhin ▪ **miserable{N}; suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་བར་འགྱུར་དེ་ ▫ *sdug bsngal bar 'gyur te* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}duḥkha ▪ {C}suffering; discomfort

ལྷུག་བསྐྱེད་བྱུང་བ་ ▫ *sdug bsngal byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}duḥkha-samudbhava ▪ **arising of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་འབབ་བ་ ▫ *sdug bsngal 'bab pa* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ {MSA}duḥkhāpattipāta ▪ **descent of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་འབྱུང་བ་ ▫ *sdug bsngal 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}duḥkhotpāda ▪ **arising of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་མ་ཡིན་བདེ་བ་ཡང་མ་ཡིན་ ▫ *sdug bsngal ma yin bde ba yang ma yin* ▪ aduḥkhāsukhavedanā ▪ **neither pleasure nor suffering; neutral feeling**

ལྷུག་བསྐྱེད་མང་བོ་ ▫ *sdug bsngal mang po* ▪ {C}duḥkha-bhūyiṣṭha ▪ **much suffering** ▫ {C}what abounds in suffering

ལྷུག་བསྐྱེད་མང་བ་ ▫ *sdug bsngal mang ba* ▪ {C}vedanā-bahula ▪ **much suffering** ▫ {C}has many pains

ལྷུག་བསྐྱེད་མི་རྟོག་པ་ ▫ *sdug bsngal mi rtog pa* ▪ {MSA}duḥkha-kalpaḥ (na ca-) ▪ **not impute suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་མེ་ ▫ *sdug bsngal me* ▪ {Śāntideva} duḥkhāgni ▪ {PH}fires of suffering

ལྷུག་བསྐྱེད་མེ་ཆེན་ ▫ *sdug bsngal me chen* ▪ {Śāntideva} *mahā-duḥkhāgni ▪ {PH}great fires of suffering

ལྷུག་བསྐྱེད་མྱོང་ ▫ *sdug bsngal myong* ▪ {MSA}duḥkhopasamvitti ▪ **experience suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་མཚུངས་པ་ཉིད་ ▫ *sdug bsngal mtshungs pa nyid* ▪ {MSA}duḥkha-samatā ▪ **sameness of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་ཞི་བ་ ▫ *sdug bsngal zhi ba* ▪ **pacification of suffering**

ལྷུག་བསྐྱེད་ཟད་པར་འདོད་པ་ ▫ *sdug bsngal zad par 'dod pa* ▪ {MSA}duḥkha-kṣayākāṅkṣaṇa ▪ **desire the extinction of suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་བཟོད་པ་ ▫ *sdug bsngal bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་
བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}duḥkha-
kṣamaṇa ▪ **forbearance with respect to suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་རང་བཞིན་ ▫ *sdug bsngal rang bzhin* ▪ {MSA}
duḥkha-prakṛti ▪ **nature of suffering; natural
suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་རབ་དུ་ཞི་བ་ ▫ *sdug bsngal rab tu zhi ba* ▪
{MSA}duḥkha-praśamana ▪ **thoroughly pacify
suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *sdug bsngal las rnam
par grol ba* ▪ འགྲོལ་བཟོལ་བཟོལ་གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol
grol grol ▪ {MSA}duḥkhā vimuktaḥ ▪ **completely
liberated from suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་སེལ་བ་ ▫ *sdug bsngal sel pa* ▪ བསེལ་སེལ་
བསེལ་སེལ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}duḥkha-
saṃjñāna ▪ **eliminate/eradicate/remove/clear
away/avoid/exclude suffering**

ལྷན་བསྐྱེད་སེལ་བ་ ▫ *sdug bsngal sel ba* ▪ བསེལ་སེལ་
བསེལ་སེལ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}duḥkha-apoha;
{MSA}duḥkhāpaha ▪ **eliminate/eradicate/remove/
clear away/avoid/exclude suffering** ▫ {C}removal
of suffering

ལྷན་བདེན་ ▫ *sdug bden* ▪ **true sufferings**

ལྷན་པ་ ▫ *sdug pa* ▪ {LCh}priya; {C,MSA}śubha {C}
(=praśasta); {C}śubhatā; {MSA}iṣṭa ▪ **attractive;
nice; beautiful** ▫ {PH}attractive; nice; beautiful;
beloved; spouse ▫ {C}dear; kind; beloved; lovely;
wholesome; pleasant; merit; pleasantness མཚན་དཔེའི་
ངོ་མཚར་མཛེས་ལྷན་ ▫ *mtshan dpe'i ngo mtshar mdzes
sdug* ▫ amazing, beautiful, pleasant signs, and marks
▫ {DASI 552.3}

ལྷན་པ་དང་མི་ལྷན་པ་ ▫ *sdug pa dang mi sdug pa* ▪
priyāpriya ▪ **beauty and ugliness**

ལྷན་པའི་འབྲས་བུ་འདོད་པ་ ▫ *sdug pa'i 'bras bu 'dod pa* ▪
{MSA}iṣṭa-phalecchā ▪ **desire an attractive result/
fruit**

ལྷན་མི་བསྐྱེད་བ་ ▫ *sdug mi bsngal ba* ▪ {MSA}na
duḥkhyate ▪ **non-suffering; not suffering**

ལྷན་ ▫ *sdud* ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་ལྷན་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus*

Tenses: future, present, past, imperative

▫ {C}ādadati; {MSA}(upa √guh): upaguhya ▪ **to
collect; include; abridge** ▫ {C}assemble

ལྷན་པ་ ▫ *sdud pa* ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་ལྷན་ ▫ *bsdu sdud
bsdus sdus* ▪ {C,MSA}saṃgraha; {MSA}
saṃgrāhaka; {MSA,MV} karṣaṇa ▪ **collect;
collection; include; inclusion; compendium** ▫
{C}comprehension; assembling; comprehended;
attraction; comprising; that which comprehends;
complete removal of; are summed up in; combine;
comprised; combination; summary; means of
conversion

ལྷན་པའི་རྒྱ་ ▫ *sdud pa'i rgyu* ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་ལྷན་ ▫ *bsdu
sdud bsdus sdus* ▪ {MV}ākaraṣaṇa-hetu ▪ **cause of
collection; cause of abridgement**

ལྷན་པར་བབྱིད་ ▫ *sdud par bgyid* ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་ལྷན་ ▫ *bsdu
sdud bsdus sdus* ▪ {C}saṃkṣipati ▪ **collect; include;
abridge** ▫ {C}assemble; compress

ལྷན་པར་འགྲུབ་བ་ ▫ *sdud par 'gyur ba* ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་ལྷན་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}(√grah): grahīṣyante
▪ **collect; include; abridge**

ལྷན་པར་བྱིད་པ་ ▫ *sdud par byed pa* ▪ {PU} saṃgītikṛt ▪
{PH}compiler

ལྷན་པར་མི་བབྱིད་ ▫ *sdud par mi bgyid* ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་ལྷན་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {C}saṃkṣipati ▪ **not collect;
not include; non-abridged** ▫ {C}assemble;
compress

ལྷན་ས་ ▫ *sdus* ▪ བསྐྱེད་ ལྷན། བསྐྱེས། ལྷན། ▫ *bsdu/ sdud/ bsdus/
sdus/* ▪ **to collect; include; abridge**

ལྷན་ས་བསྐྱེད་ ▫ *sdus bsngal* ▪ duḥkha ▪ **suffering**

ལྷན་ ལྷན་ ▫ *sde* ▪ (1) set; school; faction; sect {BJ 46.2}; (2)
**continuative particle indicating there is more
to come in the sentence, sometimes setting
off appositives and usually indicating there is
another clause to the sentence** ▫ {PH}set; school;
faction; [rhetorical continuative particle]

ལྷན་བདུན་ ▫ *sde bdun* ▪ Dharmakīrti's Seven Treatises
on Valid Cognition ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གྲུབ་ལུ་བརྟུན་པའི་རབ་དུ་བྱིད་པ་མཚན་
མ་རྣམས་པར་ངེས་པ་མཚན་མ་རྣམས་འགྲུལ་གྱི་ཚོག་ལུ་འབྲས་བུ་པ་ལ་རྒྱུ་ས་

པའི་ཐིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་ལ་གདན་ཚིགས་ཀྱི་ཐིགས་པ་ཞེས་
བྱ་བ་རབ་དུ་བྱེད་པ་ཅ་རྒྱུན་གཞན་བྱུང་བ་ ▫ *dbye ba/ 1 'brel pa
brtag pa'i rab tu byed pa/ 2 tshad ma rnam par nges
pa/ 3 tshad ma rnam 'grel gyi tshig le'ur byas pa/
4 rigs pa'i thigs pa zhes bya ba'i rab tu byed pa/
5 gtan tshigs kyi thigs pa zhes bya ba rab tu byed
pa/ 6 rgyud gzhan grub pa* ▫ Divisions: (1) Analysis
of Relations ('brel pa brtag pa'i rab tu byed pa,
sambanda-parīkṣāvṛtti); (2) Ascertainment of Valid
Cognition (tshad ma rnam par nges pa, pramāna-
viniścaya); (3) Commentary on (Dignāga's)
'Compendium of Valid Cognition' (tshad ma

སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་འགྲེལ་ཚད་མ་རིགས་
གྲོལ་གྱི་འགྲེལ་བ་རིགས་ལམ་རབ་གསལ་ ▫ *sde bdun
mdo dang bcas pa'i dgongs 'grel tshad ma rigs gter
gyi 'grel ba rigs lam rab gsal* ▫ བློལ་འགྲེལ་བློལ་དྲ་
འགྲེལ་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▫ {GD:848} Tuk-
je-b#el-sang's (thugs rje dpal bzang) Illumination of
the Path of Reasoning, Commentary on [Sa-pan's]
Treasury of Valid Cognition" which Explains the
Thought of [Dharmakīrti's] Seven Texts together
with [Dignāga's] Sūtra. Reprint of Der-ge ed

སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་འགྲེལ་ཚད་མ་རིགས་
གྲོལ་གྱི་འགྲེལ་བའི་ནམ་བུ་འདུ་རིགས་ལམ་གསལ་
བའི་ཉི་མ་ ▫ *sde bdun mdo dang bcas pa'i dgongs
'grel tshad ma rigs gter gyi 'grel ba'i rnam bshad
rigs lam gsal ba'i nyi ma* ▫ བློལ་འགྲེལ་བློལ་དྲ་
འགྲེལ་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▫ {GD:845} Lo
Khen-chen's (glo bo mkhan chen bsod nams lhun
grub) Sun Illuminating the Path of Reasoning, an
Extensive Explanation which is a Commentary
to [Sa-pan's] Treasury of Valid Cognition" [and]
a Commentary on the Thought of [Dharmakīrti's]
Seven Tr

སྡེ་སྣོད་ ▫ *sde snod* ▫ *piṭaka* ▫ **scriptural collection;**
basket

སྡེ་སྣོད་གསུམ་ ▫ *sde snod gsum* ▫ {MSA} *piṭaka-traya;*
tripiṭaka ▫ **the three baskets [sūtra, abhidharma,**
and vinaya]; three scriptural collections

སྡེ་པ་ ▫ *sde pa* ▫ **school of thought; school, group; set;**
sectarian{BJ 50.6}

སྡེ་པ་ཉི་མ་ཤུ་པོ་ཚོའི་པ་སྡེ་བ་དག་གི་གནས་སུ་གྱུར་བ་ ▫ *sde*

*pa nyis shu po rtsod par smra ba dag gi gnas su
gyur pa* ▫ **source of controversy among the twenty
sects [of Hearers]**

སྡེ་ཚན་ ▫ *sde tshan* ▫ **group; set; meaning unit**

སྡེ་བ་སྦྱར་ ▫ *sdeb sbyor* ▫ {PH} **composition; formal
stylistic writing**

སྡེ་ར་མོ་ ▫ *sder mo* ▫ {LV} *nakha* ▫ {PH} **claw(s)** ▫ འཕགས་
པའི་བདེན་པ་བཞིའི་སྡེ་ར་མོ་དང་མཆི་བ་ཤིན་དུ་རྫོབ། ▫ *'phags pa'i
bden pa bzhi'i sder mo dang mche ba shin tu rno
ba;* ▫ [His] claws and fangs of the four noble truths
are extremely sharp. ▫ {LVS} = 1-02-00087-H96-
SID000111

སྡེ་ར་རྩེ་ ▫ *sder rtse* ▫ **plate**

སྡོང་ ▫ *sdong* ▫ {C} *druma* ▫ {C} **tree**

སྡོང་དུ་མ་མེས་ཐག་པ་ལའང་ ▫ *sdong dum mes thag pa
la'ang* ▫ {C} *dagdha-sthūṅāyām* ▫ {C} **burned at the
stake**

སྡོང་པོ་ ▫ *sdong po* ▫ {C} *stamba (=viṭapam); gaṇḍa;*
{MSA}skandha ▫ **tree trunk** ▫ {C} **tree**

སྡོང་པོ་བཀོད་པ་ཡི་མདོ་ ▫ *sdong po bkod pa yi mdo* ▫
{PH} **the Array of Stalks Sūtra [gandhavuhya-sūtra:**
ch. 45 of Flower Ornament Sutra (avatāṃśaka-
sūtra)]

སྡོང་བུ་ ▫ *sdong bu* ▫ *stamba (=viṭapam); {C}gaṇḍa* ▫
tree trunk ▫ {C} **tree; boil; trunk; tree**

སྡོད་ ▫ *sdod* ▫ བཟད། རྟོད། བཟད། རྟོད། ▫ *bsdad/ sdod/
bsdad/ sdod* ▫ **to subsist; abide; stay; reside; sit;**
stop; dwell

སྡོད་པ་ ▫ *sdod pa* ▫ བཟད། རྟོད། བཟད། རྟོད། ▫ *bsdad/ sdod/
bsdad/ sdod* ▫ {C} *tiṣṭhati* ▫ **to subsist; abide; stay;**
reside; sit; stop; dwell ▫ {C} **stands; abides; stand
up; remain; sit; stay; be at ease**

སྡོད་ལུགས་ ▫ *sdod lugs* ▫ **mode of abiding; mode of
subsistence**{BJ 55.4}; **status; way of subsistence** ▫
{GD:384} **mode of existence**

སྡོད་ས་ ▫ *sdod sa* ▫ {PH} **residence**

སྡོད་སའི་སྤྱི་ཁང་ ▫ *sdod sa'i spyi khang* ▫ {PH} **communal**

residence hall

སྒོན་པོ་ལོ་མ་ ▫ *sdon po lo ma* ▪ {C}tr̥ṇa-pattra ▪ {C} stalks and leaves (and branches)

སྒོམ་ ▫ *sdom* ▪ བསྐྱེད་མཁུ་ རྒྱུ་ བསྐྱེད་མཁུ་ རྒྱུ་ མཁུ་ ▫ *bsdam/ sdom/ bsdams/ sdoms/* ▪ {MSA}uddāna; {MSA} uddāna-śloka ▪ **bind; tie; fasten; vow; obligation; bring together; collect**

སྒོམ་པ་ ▫ *sdom pa* ▪ {LCh,C,L}saṃvara; {MSA}saṃvṛtti; {C}saṃyama; {C}saṃcara; {C}saṃlekha; {MSA} yang dag par sdom pa = saṃyama ▪ **vow; bind; tie; fasten; obligation; bring together; collect; discipline** ▫ {C}restraint(s); restrain; self-mastery; engagement; (austere) penance

སྒོམ་པ་འཛིན་པར་བྱེད་ ▫ *sdom pa 'dzin par byed* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩུང་ས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} saṃvaram āpadyate ▪ {C}effects restraint

སྒོམ་པ་ལ་གནས་པ་ ▫ *sdom pa la gnas pa* ▪ {MSA} saṃvara-stha ▪ **abide in a vow; abide in restraint**

སྒོམ་པའི་ཚུལ་གྲིམས་ ▫ *sdom pa'i tshul khirms* ▪ {MSA} saṃvara-śīla ▪ **ethics of restraint**

སྒོམ་པའི་རང་བཞིན་ ▫ *sdom pa'i rang bzhin* ▪ {MSA}yama-svabhāva ▪ **restrained nature; nature of restraint**

སྒོམ་པའི་སེམས་ ▫ *sdom pa'i sems* ▪ {MSA}saṃkalana-citta ▪ **restrained mind**

སྒོམ་པར་འཛིན་ ▫ *sdom par 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩུང་ས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}saṃvarāya pratipadyate ▪ {C}promises restraint

སྒོམ་བྱེད་ ▫ *sdom byed* ▪ {C} saṃvarati ▪ {C}restrains himself

སྒོམ་མ་ཡིན་ ▫ *sdom ma yin* ▪ {C}asaṃvaro ▪ {C}no restraint; non-restraint

སྒོམ་མིན་ ▫ *sdom min* ▪ {C}asaṃvaro; asaṃvara ▪ **bad discipline** ▫ {C}no restraint; non-restraint

སྒོམས་ ▫ *sdoms* ▪ བསྐྱེད་མཁུ་ རྒྱུ་ བསྐྱེད་མཁུ་ རྒྱུ་ མཁུ་ ▫ *bsdam/ sdom/ bsdams/ sdoms/* ▪ **bring together; collect; bind; tie; fasten; vow; obligation**

སྒོམས་རྟགས་ ▫ *sdoms rtags* ▪ **combined reason**

Tenses: future, present, past, imperative

སྒོམས་པ་ ▫ *sdoms pa* ▪ **bring together; collect**{BJ 33.5}; **bind; tie; fasten; vow; obligation**

བད་ ▫ *brda* ▪ saṃketa{C, L,MSA} ▪ **terminology; term; language** ▫ {C}date; agreed symbol; conventional symbol; verbal expression; written sign; verbal sign; {GD:423} appellation བད་ལ་བྱང་བའི་སྐྱེས་བུ་ ▫ *brda la byang ba 'i skyes bu* ▫ **language person**

བད་དང་སྒྲ་ ▫ *brda dang sgra* ▪ {C}saṃketa-ruta ▪ **terms and sounds** ▫ {C}voices and sounds

བད་འདོགས་པའི་གཞི་ ▫ *brda 'dogs pa'i gzhi* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/ brtags thogs* ▪ **basis of designation by verbal conventions**{BJ 77.2}

བད་སྒྲོད་པ་ ▫ *brda sprod pa* ▪ སྒྲོད་སྒྲོད་སྒྲོད་སྒྲོད་ ▫ *sprod sprod sprod sprod* ▪ **expound; make distinctions of terms; explain words**

བད་བྱས་པ་ ▫ *brda byas pa* ▪ **linguistic referentiality; referentiality**

བད་དབང་ ▫ *brda dbang* ▪ **force of terminology**

བད་སྐྱར་པ་ ▫ *brda sbyar pa* ▪ སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **connecting the terminology [to the object for the first time]**

བད་སྐྱར་བའི་གཞི་ ▫ *brda sbyar ba'i gzhi* ▪ སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {GD:432} [not the object of naming but only] the basis on which the name was introduced

བད་སྐྱར་བའི་ཚོས་ ▫ *brda sbyor ba'i chos* ▪ སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་སྐྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {GD:431} characteristic [through which] the name is given

བད་ལ་འདྲིས་པའི་རྗེས་སུ་ཞུགས་པ་ ▫ *brda la 'dris pa'i rjes su zhugs pa* ▪ ཞུག་འདྲེན་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MV}saṃketa-saṃstavānupraviṣṭa ▪ **engage in acquaintance with terminology**

བད་ལ་བྱང་ ▫ *brda la byang* ▪ བྱང་བྱངས་བྱང་བྱོངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ **trained in language**

བད་ལ་བྱང་བའི་སྐྱེས་བུ་ ▫ *brda la byang ba'i skyes bu* ▪ བྱང་བྱངས་བྱང་བྱོངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs*

• **language person; person trained in language**
 བན་ལ་མ་སྤྱང་བའི་བྱིས་པ་ ▫ *brda la ma byung ba'i byis pa*
 • འཇུང་འཇུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* • **a child not versed in terminology**
 བན་ལས་བྱུང་བའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *brda las byung ba'i sems bskyed pa* • བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* • {MSA}sāmketika-cittotpāda • **produce a mind that is versed in terminology**
 བནད་བ་ ▫ *brdad ba* • **rub**
 བནབ་པ་ ▫ *brdab pa* • བནབ། དེབ་བམ་དབ། བནབས། དེབས།
 ▫ *brdab/ rdeb bam rdab/ brdabs/ rdebs/* • **to hit; to clap**
 བནའ་ ▫ *brda'* • **terminology; communication**
 བནའ་ཚད་ ▫ *brda' chad* • {PH}terminology
 བནའ་སྦྱོང་ཀུན་བཤད་ཀྱི་བཏགས་མིང་ ▫ *brda' sprod kun bshad kyi btags ming* • {PH}grammatical name; Sanskrit name as a grammarian [on the completion of the course of study of the three grammatical systems the successful student was given a grammatical name under which he wrote any works dealing with philological studies; literature; mathematics and astronomy; and medicine.]
 བནའ་སྦྱོར་ ▫ *brda' sbyor* • སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* • **terminological connection**
 བནར་ ▫ *brdar* • བནར། རོར་ བནར། རོར། ▫ *brdard/ rdor ram rdar/ brdar/ rdord/* • {L}samketa; nikaṣa • **terminology; term; rubbing{BJ 11.2}; rubbed**
 བནར་བཏགས་ ▫ *brdar btags* • གནགས་འདོགས་བཏགས། བཏགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* • {MSA}samketa • **impute terminology**
 བརྟུང་ ▫ *brdung* • བརྟུངས། ཟུང། བརྟུང། ཟུངས། ▫ *brdungs/ rdung / brdung / rdungs/* • **to beat**
 བརྟུང་བ་ ▫ *brdung ba* • {C}parāhantu • **to beat**
 བརྟུང་ཞིང་འཚོ་བ་ ▫ *brdung zhing 'tse ba* • {C}kuṇḍana-snedana (=svedana?) • {C}poundings and torments
 བརྟུལ་ ▫ *brdul* • *rajaḥ* • **dust**

བརྟེག་འཚའ་ ▫ *brdeg 'cha'* • བརྟེག་རྟེག་བརྟེགས། རྟེགས། ཏང་བཅལ། འཚའ། བཅས། འཚའ། ཚོས་ ▫ *brdeg rdeg brdegs/ rdegs/ tang bca/ 'cha/ bcas/ 'cha'/chos* • **[beat-make]; torment; to slip; fall**
 བརྟེག་པ་ ▫ *brdeg pa* • {C}prahāra; {C,MSA}tādanā; {L}hana • **beat** ▫ {C}blow; belaboring with; blows; strike
 བརྟོས་ ▫ *brdos* • **swollen; swell**
 བརྟོས་བཅས་ ▫ *brdos bcas* • **[swollen-having]; swollen; bursting; bubbly**
 བསྟུང་ ▫ *bsdad* • བསྟུང། སྟུང། བསྟུང། སྟུང། ▫ *bsdad/ sdud/ bsdad/ sdod/* • **to subsist; abide; stay; reside; sit; stop; dwell**
 བསྟུམས་ ▫ *bsdams* • བསྟུམ། སྟུམ། བསྟུམས། སྟུམས། ▫ *bsdam/ sdom/ bsdams/ sdoms/* • {MSA}samvṛta; {MSA}susamvṛta • **restrained; bound; bring together; collect; bind; tie; fasten vow; obligation**
 བསྟུམས་པ་སྟོ་ ▫ *bsdams pa sgo* • {MSA}gupta-dvāratva • **door of restraint; restraining door**
 བསྟུམས་པར་འགྲུབ་ ▫ *bsdams par 'gyur* • {MSA}samvṛta; {MSA}susamvṛta • **restrain; bind**
 བསྟུགས་པ་ ▫ *bsdigs pa* • བསྟུགས། རྟེག་བསྟུག་རྟེགས། ▫ *bsdigs/ sdig bsdig sdigs/* • *jita* • **conquer; subdue**
 བསྟུ་ ▫ *bsdu* • བསྟུ། སྟུ། བསྟུས། སྟུས། ▫ *bsdu/ sdud/ bsdus/ sdus/* • {MV}samgrāhya; {MSA}samgrahaṇa; {MV}(√kr): *kriyate* • **collect; conclude; gather; include; abridge**
 བསྟུ་དངོས་བཞི་ ▫ *bsdu dngos bzhi* • **four ways of gathering [students]** ▫ COMMENT: *giving (sbyin pa), speaking pleasantly (snyan par smra ba), purposeful behavior (don spyod pa), and concordant behavior (don mthun pa), which respectively are (a) to give material things, (b) to converse on the subjects of high status and definite goodness, (c) to cause others to practice what is beneficial, and (d) for oneself to practice what one teaches others*
 བསྟུ་བ་ ▫ *bsdu ba* • བསྟུང། སྟུང། བསྟུ། སྟུས། རྟེག་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་བསྟུ་བ། ▫ *bsdud/ sdud/ bsdu/ sdus/ rnam par gtan la dbab pa bsdu ba/* • {C,MSA,MV}samgraha;

{C}saṃgraha-vastu; {C}saṃkṣīpya; {C}samāsa;
{L}piṇḍa; saṃgrahaṇī ▪ **collect; conclude; gather; include; abridge; Aśaṅga's Compendium of Ascertainments (nirṇaya-saṃgraha); "the Compendium"** ▫ {C}comprehension; assembling; comprehended; attraction; comprising; that which comprehends; complete removal of; are summed up in; combine; comprised; combination; summary; means of conversion; composed; collected; means of conversion; briefly; object

བསྐྱབ་བ་ནམ་པ་བཞི་ ▫ *bsdu ba rnam pa bzhi* ▪ **four aspects of gathering [students]** ▫ COMMENT: *giving (sbyin pa), speaking pleasantly (snyan par smra ba), purposeful behavior (don spyod pa), and concordant behavior (don mthun pa), which respectively are (a) to give material things, (b) to converse on the subjects of high status and definite goodness, (c) to cause others to practice what is beneficial, and (d) for oneself to practice what one teaches others*

བསྐྱབ་བ་དམན་པ་དང་འབྲིང་བ་དང་མཆོག་ ▫ *bsdu ba dman pa dang 'bring ba dang mchog* ▪ {MSA}hīna-madhyottama ... saṃgraha ▪ **the small, middling, and great collections**

བསྐྱབ་བའི་དངོས་པོ་ ▫ *bsdu ba'i dngos po* ▪ {C,MSA} saṃgraha-vastu ▪ **collected things** ▫ {C}means of conversion

བསྐྱབ་བའི་དངོས་པོ་བཞི་ ▫ *bsdu ba'i dngos po bzhi* ▪ **four means of gathering students** ▫ COMMENT: *giving (sbyin pa), speaking pleasantly (snyan par smra ba), purposeful behavior (don spyod pa), and concordant behavior (don mthun pa), which respectively are (a) to give material things, (b) to converse on the subjects of high status and definite goodness, (c) to cause others to practice what is beneficial, and (d) for oneself to practice what one teaches others*

བསྐྱབ་བར་བྱ་བ་ ▫ *bsdu bar bya ba* ▪ {C}saṃgrahītavya ▪ {C}should be attracted

བསྐྱབ་བར་ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ ▫ *bsdu bar tshigs su bcad pa* ▪ {MSA}saṃgraha-śloka ▪ **collected verses**

བསྐྱབ་ ▫ *bsdud* ▪ **collect; conclude; gather**

བསྐྱབས་ ▫ *bsdums* ▪ བསྐྱབས་སུ་བསྐྱབ། བསྐྱབས་སུ་མས་ ▫ *bsdum*

sdum bsdum/bsdums sdums ▪ **put together; bring together; make agree; conciliate**

བསྐྱབས་ ▫ *bsdus* ▪ བསྐྱབས་ལྷན་བསྐྱབས་སུ་སྤྱོད་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ (saṃ ṅkṣip): {MSA}saṃkṣīpya; {MV}abhisamkṣip-; {MV}abhisamkṣepa; {C}paripiṇḍayati; {C}pratisamhrtavān ▪ **in brief; collect; conclude; gather; include; abridge** ▫ {C}heaps up; withdrew

བསྐྱབས་གྲུ་ ▫ *bsdus grwa* ▪ བསྐྱབས་ལྷན་བསྐྱབས་སུ་སྤྱོད་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ **Collected Topics of Prime Cognition; Collected Topics [on prime cognition]**

བསྐྱབས་འབྲེལ་ ▫ *bsdus 'grel* ▪ བསྐྱབས་ལྷན་བསྐྱབས་སུ་སྤྱོད་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ **condensed commentary**

བསྐྱབས་སྐྱོན་ ▫ *bsdus sgom* ▪ **collectively cultivating; meditatively cultivating collectively; collective meditative cultivation**

བསྐྱབས་དང་གྲུས་པའི་སྐྱོན་ནས་ ▫ *bsdus dang rgyas pa'i sgo nas* ▪ བསྐྱབས་ལྷན་བསྐྱབས་སུ་སྤྱོད་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ {C}samāsa-vyāsataḥ ▪ {C}briefly and in detail

བསྐྱབས་ནས་ ▫ *bsdus nas* ▪ བསྐྱབས་ལྷན་བསྐྱབས་སུ་སྤྱོད་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ {C}paripiṇḍyati ▪ **having collected/abridged/abbreviated/brought together** ▫ {C}heaps up

བསྐྱབས་པ་ ▫ *bsdus pa* ▪ བསྐྱབས་ལྷན་བསྐྱབས་སུ་སྤྱོད་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}samuccaya; {C}saṃkṣipta; {C}saṃkṣepa; {C,MSA,MV}saṃgraha; {C,MSA,MV}3.22def.}saṃgrhīta; {C}pratisamhṛte ▪ **collect; compose; gather; include; abridge** ▫ {C}composed; collected; collectedness; condensed; embodied in; comprised; incorporated; comprehended; which was withdrawn

ཏྲི་ ▫ *dhi* ▪ *dhi* ▪ **DHI, seed syllable of Mañjuśrī**

ཏྲུ་ཏི་ ▫ *dhu ti* ▪ *avadhuti* ▪ **dhuti; "central channel"**

ན་ ▫ *na* ▪ **(1) to; in; as; at [accusative, dative, locative particle]; (2) if; when [non-case usages]; (3) be sick; be ill; in pain [for the verb, na ba]** ▫ {PH}if; when [syntactic particle]; suitable age; stage of life; meadow; pasture land

ན་བ་ ▫ *na ba* ▪ {C}vyādhita ▪ **be sick; ill; in pain** ▫

{PH} sickness
 ན་བ་ནྐམས་ལ་ ▫ *na ba rnams la* ▪ {C}vyādhita ▪ {C}sick
 ན་བ་ཚ་ཅན་ ▫ *na ba tsha can* ▪ {C}ūṣara ▪ **pain; ache; illness; sickness** ▫ {C}saline
 ན་བར་གྱུར་ལ་ ▫ *na bar gyur la* ▪ {C}gilāni-kāya (=glāna); {C}gilāni-kārya ▪ {C}fall ill
 ན་བར་བྱེད་པ་ ▫ *na bar byed pa* ▪ {C}bādhyate ▪ **sicken** ▫ {C}is oppressed
 ན་མོ་ ▫ *na mo* ▪ *namaḥ* ▪ [transliteration of sanskrit word for name]; **obeisance; homage**
 ན་མོ་དབང་པོ་ ▫ *na mo dbang po* ▪ {PH}sense faculties
 ན་ཚ་ ▫ *na tsha* ▪ [pain-hot]; **pain; ache; illness; sickness**
 ན་ཚོག་ ▫ *na tshig* ▪ {PH}condition
 ན་བཟའ་ ▫ *na bza'* ▪ {LCh}cīvara; {C}nivasana ▪ **clothing; dress; clothes** ▫ {PH}clothing; dress; clothes ▫ {C}undergarment ན་ག་ཚོས་ཇོ་བོ་མཇལ་ཚེ་ན་བཟའ་སྐྱུག་གི་ཅན་གསུངས་པ་" ▫ *nag tshos jo bo mjal tshe na bza' smyug po can gsungs pa ...* ▫ Nak-tsho's statement that when he met Atiśa, [he] had brown clothes ... ▫ {GCC} p.14
 ན་བཟའ་དཀར་མོ་ ▫ *na bza' dkar mo* ▪ *pāṇḍaravāsini* ▪ {PH}Pāṇḍaravāsini
 ན་བཟའ་དམ་པ་ ▫ *na bza' dam pa* ▪ {PH}best clothing
 ན་བཟའ་བརྐྱེད་པ་ ▫ *na bza' brlag pa* ▪ *śālivāhana* ▪ {PH}[King] Śālivāhana
 ན་ཡང་ ▫ *na yang* ▪ **whereas**{BJ 19.6}
 ན་ེ་ ▫ *na re* ▪ **non-case particle preceding a statement of opinion: someone**
 ན་ལ་ད་ ▫ *na la da* ▪ {PH}Nalanda
 ན་ལན་ད་ ▫ *na lan da* ▪ {PH}Nalanda
 ན་ལེ་ཤམ་ ▫ *na le sham* ▪ {L}marica ▪ **pepper**
 ནག་ ▫ *nag* ▪ *kr̥ṣṇa*; {MSA}mun nag = *tamaḥ-prakāra* ▪ **darkness; black**

ནག་པོ་ ▫ *nag po* ▪ {LCh,C}kr̥ṣṇa; {LCh}kāla; {LCh}asita ▪ **black** ▫ {C}dark
 ནག་པོ་ཉི་བར་སྐྱེད་པ་ ▫ *nag po nye bar skyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}kr̥ṣṇāhijātika ▪ {C}a mere viper
 ནག་པོའི་རྩི་ལག་ ▫ *nag po'i rtsi lag* ▪ {C}kr̥ṣṇa-bandhu ▪ {C}kinsman of the Darkness
 ནག་པོའི་རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *nag po'i rang bzhin can* ▪ {C}kr̥ṣṇa-nirjātika ▪ **having a dark nature** ▫ {C}blackguard
 ནག་ཕྱོགས་ ▫ *nag phyogs* ▪ {PH}dark side; waning part [of the moon]
 ནགས་ ▫ *nags* ▪ {C}vana ▪ **forest** ▫ {C}woods; thicket
 ནགས་ཀྱི་ཚལ་ ▫ *nags kyi tshal* ▪ *vana* ▪ [forest-of-grove]; **forest**
 ནགས་ཁྲོད་ ▫ *nags khrod* ▪ {L}vana ▪ **woods; forest**
 ནགས་འདབ་ ▫ *nags 'dab* ▪ {C}vana-prastha ▪ {C}woods; forest; jungle
 ནགས་གནས་ ▫ *nags gnas* ▪ **dwel in a forest**
 ནགས་ཚལ་ ▫ *nags tshal* ▪ {LCh,C,MSA}vana; {C}vanasapati ▪ **forest; grove** ▫ {C}wood(s); thicket; tree
 ནགས་ཚལ་ལུན་སྐྱུ་མོ་ཚོགས་ ▫ *nags tshal phun sum tshogs* ▪ {C}vana-sampada ▪ {C}woods; groves
 ནང་ ▫ *nang* ▪ {LCh,MSA}adhyātma; {MSA}adhyātman; {MSA}ādhyātmika; {MSA}vivaraka; {C}madhya ▪ **in; internal; inside; interior; house** ▫ {PH}within; among ▫ {C}inner; inward; subjective; middle; middling
 ནང་གི་ ▫ *nang gi* ▪ {C}ātmika; {C}adhyātman ▪ **internal** ▫ {C}inner; inward; in itself; subjective
 ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་དུག་ ▫ *nang gi skye mched drug* ▪ {MSA}ṣaḍ-ādhyātmika ... āyatana ▪ **six internal sources; internal sense-spheres** ▫
 DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་མིག་གི་དབང་པོ་༢་རྩི་བའི་དབང་པོ་༣་སྐྱེའི་དབང་པོ་༤་ལྗང་འི་དབང་པོ་༥་ལྷམ་གྱི་དབང་པོ་༦་ཡིད་གྱི་དབང་པོ་ ▫ *dbye ba/ 1 mig gi dbang po/ 2 rna ba'i dbang po/ 3 sna'i*

dbang po/ 4 lce'i dbang po/ 5 lus kyi dbang po/ 6 yid kyi dbang po/ ▫ Div.: 1) eye sense power, 2) ear sense power, 3) nose sense power, 4) tongue sense power, 5) body sense power, and 6) mental sense power

ནང་གི་སྐྱེ་མཚན་རྣམས་ ▫ nang gi skye mched rnams ▪ {MV}ādhyaṭmikāny āyatanāni ▪ **internal sources**

ནང་གི་དུར་ཁྲོད་བགྲུང་ ▫ nang gi dur khrod brgyad ▪ {PH} inner eight charnel grounds

ནང་གི་འདུ་བྱེད་རྣམས་སྐྱེད་ཅིག་མ་ཉིད་ ▫ nang gi 'du byed rnams skad cig ma nyid ▪ {MSA}ādhyaṭmikānām saṃskārāṇām kṣaṇikatvaṃ ▪ **momentariness of internal produced phenomena**

ནང་གི་རྣམ་པར་གཡིང་བ ▫ nang gi rnam par g.yeng ba ▪ {MV}adhyātma-vikṣepa ▪ **internal distraction ?** {T}

ནང་གི་བེམ་པོ་ ▫ nang gi bem po ▪ ādhyaṭmika-kanthā ▪ **internal matter** ▫ internal thing DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐྱེས་བྱེད་རྒྱུ་ལྷན་པའི་དུལ་དུ་བྱུང་བ་ ▫ mtshan nyid/ skyes bu'i rgyud kyis bsdus pa'i rdul du grub pa/ ▫ Definition: atomically established within the continuum of beings

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམ་མཁའ་གི་དབང་པོ་འཛུགས་པའི་དབང་པོ་མ་སྐྱེའི་དབང་པོ་ཡུལ་གྱི་དབང་པོ་ ▫ dbye ba/ 1 mig gi dbang po/ 2 rna ba'i dbang po/ 3 sna'i dbang po/ 4 lce'i dbang po/ 5 lus kyi dbang po/ ▫ Divisions: (1) eye sense-power; (2) ear sense-power; (3) nose sense-power; (4) tongue sense-power; (5) bodily sense-power

ནང་གི་བྲག་ཆ་ ▫ nang gi brag cha ▪ {LCh;C}pratiśrutkā; {MSA}śrutkā ▪ {PH}echo

ནང་གི་འབྲོར་བ་ལྔ་ ▫ nang gi 'byor ba lnga ▪ **five inner fortunes** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམ་མཁའ་གི་འཛུགས་སྐྱེད་པའི་དབང་པོ་ ཚང་བ་ཡུལ་གྱི་མཐའ་མ་ལོག་པ་ལ་གནས་ལ་དང་བ་ ▫ dbye ba/ 1 mi yin pa/ 2 yul dbus su skye ba/ 3 dbang bo tshang ba/ 4 las kyi mtha' ma log pa/ 5 gnas la dad pa/ ▫ Div.: 1) Birth as a human, 2) Birth in a center of Buddhist teaching, 3) Possessing sound faculties, 4) Freedom from having done any of the five heinous crimes, 5) Faith in the doctrine

ནང་གི་འཚོ་བ་ ▫ nang gi 'tshes ba ▪ **internal damage**

ནང་གི་གཟུགས་ ▫ nang gi gzugs ▪ ādhyaṭmika-rūpa ▪ **internal form** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐྱེས་བྱེད་ཤེས་རྒྱུད་ཀྱིས་བསྐྱེས་པའི་གཟུགས་ ▫ mtshan nyid/ skyes bu'i shes rgyud kyis bsdus pa'i gzugs/ ▫ Definition: form included/contained within the mental continuum of beings

ནང་གི་ཡོངས་འཛོལ་ ▫ nang gi yongs 'dzin ▪ **internal restrainer (six perfections conjoined with special method and wisdom in the continuum of a Bodhisattva on the path of preparation—the causes of mental nondiscouragement and so forth with respect to the meaning of the profound emptiness)**

ནང་སྲོང་ཉིད་ ▫ nang stong nyid ▪ {C}adhyātma-śūnyatā ▪ **emptiness of the internal** ▫ {C}emptiness of inward elements

ནང་སྲོང་བ་ཉིད་ ▫ nang stong pa nyid ▪ {C}ādhyaṭmika-śūnyatā; {MV}adhyātma-śūnyatā ▪ **inner emptiness** ▫ {C}emptiness of inward elements; emptiness of the subject

ནང་སྐྱེས་སྐྱེས་ ▫ nang thugs sras ▪ {PH}inner heart-son

ནང་དང་ཕྱི་ ▫ nang dang phyi ▪ {MSA}ādhyaṭmika-bāhya ▪ **inner and outer**

ནང་དུ་ ▫ nang du ▪ {MSA}pratyātmaṃ ▪ **internally; within**

ནང་དུ་འདུས་པར་བྱས་ནས་ ▫ nang du 'dus par byas nas ▪ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▪ {C}antar-gata ▪ {C}included; contained

ནང་དུ་ལྡོག་པ་ ▫ nang du ldog pa ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ས་ ▫ ldog ldog ldogs ldogs ▪ **reverse inside; {T} reverse internally**

ནང་དུ་གནས་པ་ ▫ nang du gnas pa ▪ {MSA}adhyātma-sthiti ▪ **abide inside**

ནང་དུ་འཛོལ་བ་ ▫ nang du 'dzin pa ▪ གཟུང་འཛོལ་བ་རྒྱུང་རྒྱུང་ས་ ▫ gzung 'dzin bzung zungs ▪ **holding inside**

ནང་དུ་ཡང་དག་འཛོལ་ལ་ ▫ nang du yang dag 'jog la ▪ {C}pratisamlāna ▪ {C}meditative seclusion

ནང་དུ་ཡང་དག་པར་འཇོག་པ་ ▫ *nang du yang dag par 'jog pa* ▪ {C}pratisaṃlayana (=kāya-ādi-vivekaḥ); {L}pratisaṃlāna ▪ {C}seclusion; retiring for meditation; meditative seclusion

ནང་དུ་ཡང་དག་བཞག་པ་ ▫ *nang du yang dag bzhag pa* ▪ {C}pratisaṃlayana {=kāya-ādi-vivekaḥ}; {L}pratisaṃlāna ▪ {C}seclusion; retiring for meditation; meditative seclusion

ནང་དུ་རབ་གནས་ ▫ *nang du rab gnas* ▪ {MSA}adhyātma-saṃstha ▪ **abide internally**

ནང་བདག་བསམ་པ་ ▫ *nang bdag bsam pa* ▪ {A4C}adhyātmacintā ▪ {PH}inner contemplation ▫ དེ་མིན་ནང་བདག་བསམ་པ་ལ། །མཁས་པས་རྟག་དུ་སྐྱོ་གྲོས་བསྐྱེད། ▫ Therefore, intelligent people constantly direct the mind towards inner contemplation. ▫ {A4C}

ནང་ནས་ ▫ *nang nas* ▪ [inside-from]; from among; from inside

ནང་རྒྱབ་ནང་རྒྱབ་ཅིང་རིམ་གྲོ་བུ་བའི་དོན་དུ་འདོང་བར་བྱེད་ ▫ *nang nub nang nub cing rim gro bya ba'i don du 'dong bar byed* ▪ {C}sāyamprātar-upasthānāyagacchati ▪ {C}is at all times ready to serve him

ནང་པ་ ▫ *nang pa* ▪ **Buddhist; Insider**

ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ཚོས་ ▫ *nang pa sangs rgyas pa'i chos* ▪ **Buddhist religion; Buddhist doctrine**

ནང་དབྱིངས་ ▫ *nang dbyings* ▪ **internal expanse**

ནང་ཚན་ ▫ *nang tshan* ▪ **inner divisions; set{Gön-chok}**

ནང་རབ་དུ་དྲང་བ་ ▫ *nang rab tu dwang ba* ▪ adhyātmasaṃprasāda ▪ **internal clarity**

ནང་རིག་པ་ ▫ *nang rig pa* ▪ {MSA}adhyātma-vidyā ▪ **internal awareness**

ནང་རི་དགོངས་རི་ ▫ *nang re dgongs re* ▪ {PH}every morning and every evening

ནང་ལ་ ▫ *nang la* ▪ {C}abhyantara ▪ {C}interior; within

ནང་ལ་རབ་དུ་གནས་པ་ ▫ *nang la rab tu gnas pa* ▪ {MSA}adhyātma-saṃstha ▪ **abide within**

ནད་ ▫ *nad* ▪ {C,MSA}roga; {C,MSA}vyādhi; {C}glānya ▪

disease; illness; sickness

ནད་བཅས་པར་ ▫ *nad bcas par* ▪ {C}savyādhi ▪ **diseased; ill** ▫ {C}full of diseases

ནད་ཉུང་བ་ ▫ *nad nyung ba* ▪ {C}alpa-ābādhatā ▪ **little illness** ▫ {C}free from sickness; rarely oppressed by sickness

ནད་ཐམས་ཅད་མི་འབྱུང་ ▫ *nad thams cad mi 'byung* ▪ **non-arising of all illness**

ནད་གདོན་ ▫ *nad gdon* ▪ {PH}disease and harmful influences

ནད་གདོན་ཅན་ ▫ *nad gdon can* ▪ {PH}one [afflicted] with disease or harmful influences

ནད་གདོན་སྐྱེག་སྐྱིབ་ ▫ *nad gdon sdig sgrib* ▪ {PH}disease; harmful influences; ethical transgressions; and obstructions

ནད་གདོན་བར་ཚད་ ▫ *nad gdon bar chad* ▪ {PH}disease; harmful influences; and obstacles

ནད་པ་ ▫ *nad pa* ▪ {MSA}ātura ▪ **diseased; ill; sick person; patient**

ནད་པ་ཡུན་རིངས་ ▫ *nad pa yun rings* ▪ **long term illness**

ནད་པའི་ཚོགས་ཀྱི་ ▫ *nad pa'i tshogs kyi* ▪ {C}āturasvaroga ▪ **collection of diseases** ▫ {C}a multitude of ailments

ནད་མི་འབྱུང་ ▫ *nad mi 'byung* ▪ **non-arising of illness**

ནད་མིང་མ་ ▫ *nad med ma* ▪ {Amara}vigatārtavā ▪ {PH}non-menstruating woman

ནད་ཡམས་ ▫ *nad yams* ▪ {PH}plague; epidemic

ནད་རབ་དུ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ ▫ *nad rab tu zhi bar byed pa* ▪ {MSA}vyādhi-śamana ▪ **thorough pacification of illness**

ནན་གྱིས་ ▫ *nan gyis* ▪ **certainly**

ནན་དོན་ ▫ *nan tan* ▪ {C}pratipatti ▪ **earnest; ardent** ▫ {C}progressive path; progress to

ནན་དོན་ཚེན་པོ་ ▫ *nan tan chen po* ▪ {PH}earnestness; great sincerity

ནན་ནན་དུ་ ▫ *nan tan du* ▪ earnestly; ardently

ནན་ནན་དུ་བྱ་བ་ ▫ *nan tan du bya ba* ▪ {C}pratipattavya (=pratipadyate) ▪ {C}should progress

ནན་ནན་དུ་བྱེད་པ་ ▫ *nan tan du byed pa* ▪ {C}pratipadyate ▪ {C}progress; hasten towards; promise; behave

ནན་ནན་བྱེད་པ་ ▫ *nan tan byed pa* ▪ act intently

ནམ་ ▫ *nam* ▪ or; and; when; time ▫ {PH}[interrogative particle]; when; time; as soon as; as is appropriate; accordingly ▫ ཞི་ལྷག་རྩེད་འབྲེལ་ནམ་ཐོབ་པ་ན་ ▫ *zhi lhag zung 'brel nam thob pa na* ▫ As soon as one attains a union of calm abiding and special insight, ... ▫ {PGP 76}

ནམ་མཁའ་ ▫ *nam mkha'* ▪ {LCh,C,MSA}ākāśa; {C} *abhyavakāśa*; {C}kha; {C}gagana ▪ space; sky ▫ {C}open space; open place; empty space; firmament

ནམ་མཁའ་ ▫ *nam mkha'* ▪ ākāśa ▪ space

ནམ་མཁའ་ཀུན་སྲིང་ ▫ *nam mkha' kun song* ▪ སྲིང་སྲིང་ སྲིང་སྲིང་ ▫ *song song song song* ▪ {MSA}ambara ... *sarvagata* ▪ going everywhere in space

ནམ་མཁའ་ཇི་ལྷན་ ▫ *nam mkha' ji ltar* ▪ {C}nabha ▪ {C} space; sky

ནམ་མཁའ་རྟེན་མ་མཆིས་པ་ ▫ *nam mkha' rten ma mchis pa* ▪ {C}ākāśa-apraṭiṣṭhāna ▪ {C}(when) space can give no ground for support

ནམ་མཁའ་ལྗང་བུ་ ▫ *nam mkha' lta bu* ▪ {MV}ākāśopamatā; {C}gagana-kalpa; {C}gagana-kalpatva ▪ space-like ▫ {C}fashioned like the firmament

ནམ་མཁའ་ལྗང་བུའི་མཉམ་བཞག་ ▫ *nam mkha' lta bu'i mnyam bzhag* ▪ space-like equipoise

ནམ་མཁའ་ལྗང་ཆགས་པ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *nam mkha' ltar chags pa med pa'i mtshan nyid* ▪ {C}ākāśa-asaṅga-lakṣaṇa ▪ space-like character of non-attachment ▫ {C}like space, marked with non-attachment

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་ ▫ *nam mkha' mtha' yas* ▪ {N} *ākāśānantya* ▪ limitless space [first of the four formless absorptions]

ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་སྐྱི་མཆེད་ ▫ *nam mkha' mtha' yas skye mched* ▪ {L}ākāśānantyāyatana ▪ sense-field of limitless space

ནམ་མཁའ་མཐོང་ ▫ *nam mkha' mthong* ▪ {C}ākāśa-dr̥ṣṭu ▪ see space ▫ {C}a vision in space

ནམ་མཁའ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *nam mkha' ma mchis pa* ▪ {C} *ākāśa-asatta* ▪ {C}space is not something that is

ནམ་མཁའ་མཛོད་ ▫ *nam mkha' mdzod* ▪ {C}gaganagañja ▪ Gaganagañja [p.n. of a Bodhisattva]

ནམ་མཁའ་ལ་ ▫ *nam mkha' la* ▪ {C}vaiḥāyasa(m); {C} *antarīkṣa* ▪ in space; in the sky ▫ {C}nto the air; intermediate space/realm; air; firmament

ནམ་མཁའ་ལ་སྲིགས་པ་འདུས་མ་བྱས་ ▫ *nam mkha' la sogs pa 'dus ma byas* ▪ འདུས་འདུས་འདུས་ འདུས་འདུས་འདུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▪ {MSA}asam̐skṛta ... *ākāśādika* ▪ non-produced phenomena, space and so forth

ནམ་མཁའི་ཁམས་དེ་དང་ ▫ *nam mkha'i khams de dang* ▪ {C}ākāśa-dhātu ▪ realm of space

ནམ་མཁའི་ངང་རྩུལ་ ▫ *nam mkha'i ngang tshul* ▪ inner mode of space

ནམ་མཁའི་ཆོས་ ▫ *nam mkha'i chos* ▪ {MSA}dharmākāśa ▪ phenomena of space

ནམ་མཁའི་དང་མཉམ་པ་ ▫ *nam mkha'i dang mnyam pa* ▪ {C}kha-samatā ▪ sameness of space

ནམ་མཁའི་བདག་པོ་ ▫ *nam mkha'i bdag po* ▪ spatial over-self

ནམ་མཁའི་ལྗིང་ ▫ *nam mkha'i lding* ▪ {C}garuḍa ▪ Garuḍa

ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ ▫ *nam mkha'i dbyings* ▪ {PH}expansion of space

ནམ་མཁའི་དབྱིངས་ཀྱི་དབང་ཡུལ་མ་ ▫ *nam mkha'i dbyings kyi dbang phyug ma* ▪ {PH}Akāśadhatviśvarī

ནམ་མཁའི་མཛོད་ ▫ *nam mkha'i mdzod* ▪ {MSA}gagana-garbha ▪ Gagana-garbha [p.n. of a Bodhisattva]

ནམ་མཁའ་ ▫ *nam mkhar* ▪ {C}gagana ▪ in the sky; in space ▫ {C}sky; firmament

ནུབ་ ▫ *nub* ▫ **disappearance; west** ▫ རྫོང་ཉིད་ལ་གཉིས་
 རྫོང་ནུབ་པ་ ▫ *stong nyid la gnyis snang nub pa* ▫ the
 disappearance of dualistic appearance with respect
 to emptiness
ནུབ་ཀྱི་ཁྲིམ་མ་ ▫ *nub kyi khyim ma* ▫ {PH}"householder"
 west [back] channel at the heart
ནུབ་ཀྱི་རི་བོ་པ་ ▫ *nub kyi ri bo pa* ▫ *aparaśailas* ▫
Aparaśailas [p.n.]
ནུབ་པ་ ▫ *nub pa* ▫ {C}*astam-gama* ▫ **disappearance;**
west ▫ {C}oing to rest
ནུབ་པར་གྱུར་ ▫ *nub par gyur* ▫ {C}*antardhīyate* ▫ {C}
 vanish
ནུབ་པར་གྱུར་དོ་ ▫ *nub par gyur to* ▫ {C}*antardhatte* ▫ {C}
 disappear; vanish
ནུབ་པར་གྱུར་བ་ ▫ *nub par gyur ba* ▫ {C}*antardhatte* ▫
 {C}disappear; vanish
ནུབ་པར་འགྱུར་ ▫ *nub par 'gyur* ▫ {MSA}*astam-gama*; {C}
antardhatte ▫ **disappear; vanish**
ནུབ་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *nub par 'gyur ba* ▫ {C}*antardhatte* ▫
 {C}disappear; vanish
ནུབ་ཕྱོགས་ ▫ *nub phyogs* ▫ **western direction; west**
ནུབ་བ་ལང་སྟྱེད་ ▫ *nub ba lang spyod* ▫ ལྷུང་སྟྱེད་སྟྱེད་སྟྱེད་ ▫
spyad spyod spyad spyod ▫ *aparagodānīya* ▫ **the**
western continent of Godānīya
ནུར་ནུར་པོ་ ▫ *nur nur po* ▫ {Das} *kalala* ▫ {PH}"elozated"
 [n. of a stage of development of the embryo]
ནུར་བ་ ▫ *nur ba* ▫ {C}*sīdayati* ▫ {C}despair
ནུས་ ▫ *nus* ▫ {C}*prabhavati*; {C}*prasaḥate* (=na
prabhaviṣyati); {C}*śakya*; {MV}*śak-*; {MV}
sāmarthya; {C}*pratibala* ▫ **ability; able; potency;**
power; capacity ▫ {C}be able to; is powerless;
 capable of enduring; is possible; be able; can; lends
 itself to; capable; able to; competent
ནུས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *nus khyad par can* ▫ **a special**
capacity ▫ {PH}special capacity
ནུས་པ་ ▫ *nus pa* ▫ {LCh,C,MSA}*śakya*; {MSA}*śakti*;

{LCh}*samartha*; {LCh,MSA}*sāmarthya*; {GD:88}
śaktih; *bāla* ▫ **potency; capacity; ability; power**
 ▫ {PH}indication ▫ {C}is possible; be able; can;
 lends itself to
ནུས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *nus pa khyad par can* ▫ {PH}
 special capacity
ནུས་པ་ཅི་ཡང་མ་མཁོས་པ་ ▫ *nus pa ci yang ma mchis pa*
 ▫ {C}(*akim cit*) *sam-ārtha* ▫ {C}incapable of doing
 anything
ནུས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་ལ་ ▫ *nus pa cung zad kyang med*
la ▫ {C}*akimcit-samartha* ▫ {C}incapable of doing
 anything
ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ ▫ *nus pa thogs med* ▫ {PH}an
 unimpeded capacity
ནུས་པ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *nus pa dang ldan pa* ▫ {MSA}*śakti-*
yoga ▫ **possessing the capacity; one who possesses**
a capacity{Lati}
ནུས་པའི་སྟོན་ནས་ ▫ *nus pa'i sgo nas* ▫ {PH}by way of
 their capacity
ནུས་མ་ཡིན་ ▫ *nus ma yin* ▫ {C}*prabhavati* ▫ **unable;**
powerless ▫ {C}be able to
ནེ་ཚོ་ ▫ *ne tso* ▫ **parrot**
ནེ་ལ་ ▫ *ne la* ▫ **kite**
ནེས་ལུ་ ▫ *nem nu* ▫ {C}*kāṅkṣa* ▫ {C}doubt
ནེས་ལུར་ ▫ *nem nur* ▫ {C}*vimati*; {C}*kāṅkṣati*; {C}
kāṅkṣate; {C}*kāṅkṣāyitva* ▫ {C}perplexity; doubt;
 uncertainty; consternation; hesitates; desires;
 doubts; (state of) hesitation; perplexed
ནེས་ལུར་བགྱིད་ ▫ *nem nur bgyid* ▫ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫
bgyi bgyid bgyis gyis ▫ {C}*kāṅkṣati*; {C} *kāṅkṣate* ▫
 {C}hesitates; desires; doubts
ནེས་ལུར་བྱེད་ཅིང་ ▫ *nem nur byed cing* ▫ {C}*kāṅkṣāyitva* ▫
 {C}(state of) hesitation; perplexed
ནེས་ལུར་མི་མངའ་བ་ ▫ *nem nur mi mnga' ba* ▫ མངའ་
 མངའ་མངའ་མངའ་ ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▫ {C}
niḥkāṅkṣa ▫ {C}free from doubts

ནེམ་ནུར་མི་བྱེད་ཅིང་ ◻ *nem nur mi byed cing* ▪ {C}
niṣkāṅkṣan ▪ {C} free from hesitations

ནེམ་ནུར་མིད་ ◻ *nem nur med* ▪ {C} *nirvicikitsa* ▪ {C} free
 from doubt

ནེམ་ནུར་མིད་པ་མི་མངའ་བ་ ◻ *nem nur med pa mi mnga' ba*
 ■ *མངའ་མངའ་མངའ་མངའ་* ◻ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪
 {C} *niḥkāṅkṣa* ▪ {C} free from doubt

ནེལ་པ་ ◻ *nel pa* ▪ {PH} Nel-pa [Paṇḍita Drak-pa-mön-
 lam-lo-drö (nel pa paṇḍi ta grags pa smon lam blo
 gros)]

ནོ ◻ *no* ▪ [particle indicating the end of a statement]

ནོངས་ ◻ *nongs* ▪ {MSA} *maraṇa* ▪ **death**

ནོངས་པ་ ◻ *nongs pa* ▪ {PH} fault; error

ནོན་པ་ ◻ *non pa* ▪ {C} *āviṣṭa*; {MSA} *ākrānata*; {MSA} *zil*
gyis non pa = *abhibhūta* ▪ {C} possessed

ནོན་པའི་རང་བཞིན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཞིང་ ◻ *non pa'i rang*
bzhin can du 'gyur zhing ▪ *འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་* ◻
'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *adhyākrānta* ▪ {C}
 smothered by

ནོན་པར་གྱུར་བ་ ◻ *non par gyur pa* ▪ {C} *avakrānta* ▪ {C}
 entered into

ནོར་ ◻ *nor* ▪ {C,MSA} *dhana*; {L} *artha*; {L} *bhrānta*;
 {MSA} *vitta* ▪ (1) **wealth; riches. to err; mistake;**
error ◻ error; illusion; {C} money; prize; treasure;
 goods

ནོར་རྒྱས་ ◻ *nor rgyas* ▪ {LCh} *vāsuki* ▪ {PH} [the Nāga
 King] Vāsuki

ནོར་ཆེ་ ◻ *nor che* ▪ {C} *mahā-dhana* ▪ {C} immensely
 affluent

ནོར་མཚོག་ ◻ *nor mchog* ▪ {PH} precious jewel

ནོར་གཏོང་ ◻ *nor gtong* ▪ *གཏོང་གཏོང་བདེ་ཐོངས་* ◻ *gtang gtong*
btang thongs ▪ {C} *dhana-dāyaku* ▪ {C} giver of
 wealth

ནོར་དང་འབྲུ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ◻ *nor dang 'bru phun sum*
tshogs pa ▪ {C} *dhana-dhānya-saṃṛddhi* ▪ {C}
 money, corn, and affluence

ནོར་བདག་ ◻ *nor bdag* ▪ {Negi} *kubera* ▪ {PH} lord of
 wealth

ནོར་བདག་ ◻ *nor bdag* ▪ {Negi} *dhanādhipa* ▪ {PH} lord
 of the treasury

ནོར་བདག་ ◻ *nor bdag* ▪ {Negi} *vināyaka* ▪ {PH} remover
 of obstacles

ནོར་བདུད་ ◻ *nor bdud* ▪ {C} *dhana* ▪ {C} riches; money;
 wealth; prize; treasure; goods

ནོར་ཕྱུག་པ་ ◻ *nor phyug pa* ▪ {PH} wealthiest man

ནོར་བ་ ◻ *nor ba* ▪ {LCh} *bhrānti*; {L} *bhrānta*; {MSA}
bhrama; {MSA} *bhrāntatva*; {MSA} *bhrāntikā*; {MV}
vitatha ▪ **error; mistake** ◻ illusion

ནོར་བ་ཙམ་ ◻ *nor ba tsam* ▪ {MSA} *bhrānti-mātra* ▪ **mere**
error

ནོར་བུ་ ◻ *nor bu* ▪ {LCh,C,MSA,L} *maṇi* ▪ **jewel**

ནོར་བུ་ཆུ་ཤེལ་ ◻ *nor bu chu shel* ▪ **water crystal jewel**

ནོར་བུ་མེ་ཤེས་ ◻ *nor bu me shes* ▪ **fire crystal jewel**

ནོར་བུ་རིན་ཆེན་ ◻ *nor bu rin chen* ▪ {C} *maṇi-ratna*; {C}
ratana ▪ **precious jewel** ◻ {C} jewel; gem; treasure
 of the wishing jewel

ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་ ◻ *nor bu rin po che* ▪ {C} *maṇi-ratna* ▪
precious jewel ◻ {C} gem; treasure of the wishing
 jewel

ནོར་མིད་པ་ ◻ *nor med pa* ▪ {MSA} *adhana* ▪ **poor**

ནོར་བཟང་ ◻ *nor bzang* ▪ {BCA} *sudhāna* ▪ {PH} Sudhāna

ནོར་ཡོངས་སུ་གཏང་བར་འདོད་ལ་ ◻ *nor yongs su gtang*
bar 'dod la ▪ *གཏང་གཏོང་བདེ་ཐོངས་* ◻ *gtang gtong*
btang thongs ▪ {C} *arthaṃ-dātukāmo arthaṃ*
parityaktukāmah ▪ **wishing to completely give**
wealth ◻ {C} liberal and generous

ནོས་ ◻ *nos* ▪ **obtain; receive** {ri sbug sprul sku blo
 gsal bstan skyong's rdo rje dbying gi dbang kyi
 brgyud 'debs mon lam dang bcas pa bdud rtsis
 sprin mdzes} ck

བྱ་བྱོ་རྩ་ ◻ *n.ya gro dha* ▪ **fig tree; Nyagrodha**

གནས་རྒྱལ་པོ་ ▫ *gnas rgyal po* ▪ *rāja-grha* ▪ **Rājagṛiha**

གནས་རྒྱལ་པོ་འཛི་ཁབ་ཏུ་ ▫ *gnas rgyal po'i khab tu* ▪ **in the area of Rājagṛiha**{BJ 29.6}

གནས་ངན་ ▫ *gnas ngan* ▪ {L} *dauṣṭhulya* ▪ **bad state**

གནས་ངན་ལེན་ ▫ *gnas ngan len* ▪ {MSA, MV} *dauṣṭhulya* ▪ **assumption of bad states**

གནས་ངན་ལེན་གྱི་འཛིང་བ་ ▫ *gnas ngan len gyi 'ching ba* ▪ {L} *dauṣṭhulya-bandhana* ▪ **assumption of bad states**

གནས་ངན་ལེན་གྱི་རྟེན་ཐམས་ཅད་འཇིག་པར་བྱེད་པ་ ▫ *gnas ngan len gyi rten thams cad 'jig par byed pa* ▪ {L} *sarva-dauṣṭhulyāśraya-vinaśana* ▪ **destroy all the bases of assumptions of bad states**

གནས་ཆ་ ▫ *gnas cha* ▪ **factor of stability**

གནས་ཆེན་པོ་ ▫ *gnas chen po* ▪ {L} *mahā-vihāra* ▪ **great place; great abode**

གནས་བརྟན་པ་ ▫ *gnas brtan pa* ▪ {LCh} *sthavira* ▪ **Sthavira**

གནས་ཐམས་ཅད་ ▫ *gnas thams cad* ▪ **all stations**

གནས་དང་བཅས་པའི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ཉི་བར་ལེན་ ▫ *gnas dang bcas pa'i dbang po gzugs can nye bar len* ▪ **impeller of physical sense powers that are functioning**

གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *gnas dang gnas ma yin pa* ▪ {MV} *sthānāsthāna* ▪ **appropriate and inappropriate**

གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་བརྟན་པ་གཤམ་པར་བྱ་བ་ ▫ *gnas dang gnas ma yin pa bstan pa shes par bya ba* ▪ {C} *sthāna-asthāna-nirdeśa-jñāna* ▪ **one should cognize the teaching of what abides and what does not abide** ▫ {C} exposition of what can be and what cannot be

གནས་དང་གནས་མིན་མཐུན་པའི་སྣོད་བས་ ▫ *gnas dang gnas min mkhyen pa'i stobs* ▪ **power of exalted knowledge of sources and non-sources**

གནས་དང་ཡུལ་གྱི་ཕྱག་གྲུ་ ▫ *gnas dang yul gyi phyag rgya* ▪ {PH} *mudras of the places and countries*

གནས་དང་ལུས་དང་ལོངས་སྤྱོད་ ▫ *gnas dang lus dang longs spyod* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV} *pratiṣṭhādeha-bhoga* ▪ **abode, body, and resources**

གནས་ནས་ ▫ *gnas nas* ▪ {C} *sthitvā*; {C} *viharati* ▪ **having abided; having dwelt; having remained** ▫ {C} when he has established; dwell

གནས་རྣམས་ཐ་དད་ ▫ *gnas rnam s tha dad* ▪ {MSA} *bhinnāśra* ▪ **different abodes**

གནས་པ་ ▫ *gnas pa* ▪ {C, MV, MSA} *sthāna* {C} (= *vyavasthāna*); {C} *pratisthā*; {C} *avasthita*; {C} *avatiṣṭate*; {C} *tiṣṭhati*; {C} *pratyupatiṣṭhati*; {C} *-stha*; {MV} *stha*; {C} *pratiṣṭhate*; {C, MSA} *pratiṣṭhāna*; {C} *saṃstṭhiti*; {C, MSA} *stṭhita*; {C, MSA, MV} *stṭhiti*; {C} *sthānatā* (= *vyavasthāna*); {MSA} *pratyp* ▪ **abide; dwell; source; state; situation; remain; last; stay; place; abode; topic; object; retention** ▫ {C} stands still; take one's stand; establish; abide in; established; engaged in; abiding; to hang on to; settling place; stands; abides; stand up; firmly grounded in; have set out; firm grounding; firm foundation; to be supported; support; establishing on ཀུན་བརྟགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གནས་ ▫ *kun brtags pa'i mtshan nyid kyi gnas* ▫ foundations of imputational characters

གནས་པ་ཆ་མཐུན་ ▫ *gnas pa cha mthun* ▪ *sthitibhāgīya* ▪ **concordant with abiding**

གནས་པ་དང་མཐུན་པར་ཞུགས་ཞིང་ ▫ *gnas pa dang mthun par zhugs zhing* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C} *sāmīcī-pratipanna* ▪ **engage in accordance with the basis** ▫ {C} he makes progress in conformity [with the Dharma]

གནས་པ་དང་ས་ ▫ *gnas pa dang sa* ▪ {MSA} *vihāra-bhūmi* ▪ **abode and ground**

གནས་པ་དུས་མཉམ་ ▫ *gnas pa dus mnyam* ▪ **abiding at the same**

གནས་པ་ན་མི་རུང་ ▫ *gnas pa na mi rung* ▪ {MSA} *sthitāyoga* ▪ **not suitable as abiding**

གནས་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *gnas pa ma yin pa* ▪ {MV} *asthāna* ▪ **not abide**

གནས་པ་མེད་ ▫ *gnas pa med* ▪ {C}aniketa-cārī ▪ **not abiding; not remain** ▫ {C}wandering without a home

གནས་པ་མེད་པ་ ▫ *gnas pa med pa* ▪ {C}asthāna; {C}sthitasya-anyathātva ▪ **not abiding; not remain** ▫ {C}taking his stand nowhere; not taking one's stand; no standing place; a non-standing; what cannot be; alteration of what is established

གནས་པ་མེད་པའི་ཚུལ་དུ་ ▫ *gnas pa med pa'i tshul du* ▪ {C}asthāna-yogena ▪ **in the mode of non-abiding** ▫ {C}without a place to stand on; by way of not taking his stand (on it/anywhere)

གནས་པ་མེད་པར་ ▫ *gnas pa med par* ▪ {C}anaṣṭhita ▪ **not abiding; not remaining** ▫ {C}without making a stand

གནས་པ་མེད་པར་སྟོད་པ་ ▫ *gnas pa med par spyod pa* ▪ སྟོད་སྟོད་སྟོད་སྟོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}aniketa-cārī ▪ **non-abiding practice; non-abiding performance** ▫ {C}wandering without a home

གནས་པ་ཡང་དག་པར་གྲངས་ཏེ་ ▫ *gnas pa yang dag par blangs te* ▪ {C}samādāya vartate ▪ **completely adopting the basis** ▫ {C}behave in conformity with; have done (deeds)

གནས་པ་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ ▫ *gnas pa las gzhan du 'gyur ba* ▪ {C}sthity-anyathātva ▪ **becoming other than the basis** ▫ {C}alteration of what has been established

གནས་པ་འང་མེད་ ▫ *gnas pa'ang med* ▪ {C}sthitasya-anyathātva ▪ {C}alteration of what is established

གནས་པའི་རྒྱ་ ▫ *gnas pa'i rgyu* ▪ {MSA}sthiti-kāraṇa ▪ **cause of abiding**

གནས་པའི་ཐབས་ ▫ *gnas pa'i thabs* ▪ {MSA}sthity-upāya ▪ **method of abiding**

གནས་པའི་བྱེད་རྒྱ་ ▫ *gnas pa'i byed rgyu* ▪ {MV}sthiti-kāraṇa ▪ **creative cause of abiding**

གནས་པར་གྱུར་པའོ་ ▫ *gnas par gyur pa'o* ▪ {C}saṃvartate ▪ **abide; remain** ▫ {C}(is) conducive to; lead to (a rebirth)

གནས་པར་འགྱུར་ ▫ *gnas par 'gyur* ▪ {C}avatiṣṭhate; {C}sthāsyati; {MSA}sad-dharmānuyṛṣyati ▪ **abide; remain** ▫ {C}stand still; take one's stand on; will come to stand

གནས་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *gnas par 'gyur ba* ▪ {C}avatiṣṭheran ▪ **abide; remain** ▫ {C}would situate on

གནས་པར་བྱ་ ▫ *gnas par bya* ▪ {C}sthāpayati ▪ **abide; remain** ▫ {C}to place (in); discard; to store; affix; to fix; deposits; to put up

གནས་པར་བྱ་བ་ ▫ *gnas par bya ba* ▪ {C}sthātavya; {C}vartitavya (=sthātavyam); {C}vasati; {MV}sthāna; {C}pratibādḥate ▪ **abide; remain** ▫ {C}should stand; should stay; to dwell; opposes

གནས་པར་བྱེད་ ▫ *gnas par byed* ▪ {C}prativasati; {C}niketaṃ karoti ▪ **put; place** ▫ {C}opposes; makes his home

གནས་པས་ ▫ *gnas pas* ▪ {C}sthītā ▪ {C}when he has established

གནས་བྱེད་ ▫ *gnas byed* ▪ {C}viharati; {C}nivasati ▪ **abide; remain** ▫ {C}dwell; resides

གནས་བྱལ་ ▫ *gnas bral* ▪ {C}viṣṭhā ▪ **free from abiding** ▫ {C}absence of a discontinuous existent

གནས་མ་མཆིས་པ་ ▫ *gnas ma mchis pa* ▪ {C}apada; {C}asthāna ▪ **non-abiding; not remain** ▫ {C}trackless; without a trace; groundless; taking his stand nowhere; not taking one's stand; no standing place; a non-standing; what cannot be

གནས་མ་བུ་བ་ ▫ *gnas ma bu pa* ▪ {N}vatsīputrīya ▪ **Vatsīputrīya [name of a Buddhist school]**

གནས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *gnas ma yin pa* ▪ {MV}asthāna ▪ **non-abiding; not remaining**

གནས་མ་ལེགས་པ་ ▫ *gnas ma legs pa* ▪ {C}agatika ▪ {C}not gone; without resort; no access; do not go away

གནས་མའི་བུ་བ་ ▫ *gnas ma'i bu pa* ▪ {LCh}vatsīputrīya ▪ **Vātsīputrīya [name of a Buddhist school]**

གནས་མལ་ ▫ *gnas mal* ▪ {C}śayana-āsana ▪ {C}dwelling place; lodging

གནས་མིན་གནས་ ▫ *gnas min gnas* ▪ {A4C} *asthāna*
 ▪ {PH}unsuitable ▫ གནས་མིན་གནས་ལ་སྦྱར་བའི་སྐྱོན།
 །དུག་དྲུ་འགྲུ་བ་མ་ཡིན་ནས། ▫ Does not medicine that is
 unsuitably applied become poison? ▫ {A4C} §8.18cd

གནས་མེད་ ▫ *gnas med* ▪ {L}asthito; {C}asthānam; {C}
asthāna; {C}asthānam; {C}anālaya; {C}aniketa-
cārī ▪ **non-abiding; not remain; not subsisting** ▫
 {C}not established; not standing; it is impossible;
 not a settling place; nothing to settle in; taking
 his stand nowhere; not taking one's stand; no
 standing place; a non-standing; what cannot be; it is
 impossible; (wandering) without a home

གནས་མེད་མཁའ་གླུ་ ▫ *gnas med mkha' rgyu* ▪ {C}apulam
 ▪ {C}without a support (?)

གནས་མེད་དངོས་པོ་ ▫ *gnas med dngos po* ▪ {PH}a thing
 lacking duration

གནས་མེད་པ་ ▫ *gnas med pa* ▪ {N}anālaya ▪ **baseless{N}**

གནས་མེད་པར་སྦྱོད་པ་ ▫ *gnas med par spyod pa* ▪ སྦྱོད་
 སྦྱོད་སྦྱོད་སྦྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}aniketa-
cārī ▪ **baseless practice** ▫ {C}wandering without a
 home

གནས་དམིགས་སུ་མེད་པ་ལ་བརྩོན་པ་ ▫ *gnas dmigs su med*
pa la brtson pa ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs*
dmigs dmigs dmigs ▪ {C}anilambha-niketa-nirata ▪
 {C}pleased with being unsupported by a home

གནས་གཙང་ལྗང་ ▫ *gnas gtsang lnga* ▪
pañcaśuddhāvāsakāyika ▪ **Five Pure Places**

གནས་གཙང་མ་ ▫ *gnas gtsang ma* ▪ **pure place**

གནས་གཙང་མ་ལྗང་ ▫ *gnas gtsang ma lnga* ▪ **Five Pure
 Places** ▫ COMMENT: *These are the top five of the
 eight subdivisions of the Fourth Concentration, called
 Not Great (mi che ba, avrha), Without Pain (mi gdung
 ba, atapas), Excellent Appearance (gya nom snang
 ba, sudr̥śa), Great Perception (shin tu mthong ba,
 sudarśana), and Not Low ('og min, akaniṣṭha).*

གནས་རྩ་ ▫ *gnas rtsa* ▪ {PH}the stable nerve centers
 (nadi)

གནས་རྩུལ་ ▫ *gnas tshul* ▪ **[abide-way]; mode of
 subsistence; way of subsistence; way of being;**

**mode of existence; way of things; state of things;
 mode of abiding**

གནས་ཚོད་ ▫ *gnas tshod* ▪ **measure of subsistence**

གནས་གཞན་གྱུར་པ་མཐར་ཐུག་པ་ ▫ *gnas gzhan gyur pa*
mthar thug pa ▪ {MSA}niṣṭhāśraya-parāvṛtti ▪ **final
 changing of the basis**

གནས་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ ▫ *gnas gzhan du gyur pa* ▪ {MSA}
āśraya-parāvṛtti; {MSA}parāvṛttāśraya ▪ **change
 the basis**

གནས་ཡང་ལག་ ▫ *gnas yang lag* ▪ {MV}āśrayāṅga ▪
limb of abiding; limb of subsistence

གནས་ཡངས་བ་ཅན་དུ་ ▫ *gnas yangs ba can du* ▪ **in the
 area of Vaiśali{BJ 30.4}**

གནས་ཡུལ་ ▫ *gnas yul* ▪ {PH}[twenty-four] places and
 [thirty-two] countries

གནས་ཡུལ་དུ་ཁྲོད་ ▫ *gnas yul dur khrod* ▪ {PH}
 [twenty-four] places; [thirty-two] countries; and
 [eight] charnal grounds

གནས་ཡུལ་དུག་ཅུ་ཙ་བཞི་ ▫ *gnas yul drug cu rtsa bzhi* ▪
 {PH}sixty-four sacred places and countries

གནས་ཡུལ་དཔའ་བོ་མཁའ་འཁྲོ་ ▫ *gnas yul dpa' bo mkha'*
'gro ▪ {PH}the dakas and dakinis of the sacred
 places and countries

གནས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པ་ ▫ *gnas yongs su gyur pa* ▪ {MSA}
āśraya-parāvṛtti; {MSA}āśraya-parivartana;
 {MSA}āśraya-parivṛtti; {MSA}parāvṛttāśraya ▪
change the basis

གནས་ཡོངས་སུ་གྱུར་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *gnas yongs su gyur*
pa'i mtshan nyid ▪ {MSA}āśraya-parāvṛtti-lakṣaṇa ▪
the character of changing the basis

གནས་ཡོངས་སུ་འགྲུར་བའི་གླུ་ཡིན་པ་ ▫ *gnas yongs su*
'gyur ba'i rgyu yin pa ▪ འགྲུར་འགྲུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur
 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA}āśraya-parivṛtti-hetutva ▪
being a cause of transforming the basis

གནས་རབ་དུ་དབྱེ་བ་ ▫ *gnas rab tu dbye ba* ▪ {MV}asthā-
prabheda ▪ **differentiate the basis**

གནས་རིགས་ ▫ *gnas rigs* ▪ **abiding lineage**

གནས་ལ་དགའ་ ▫ *gnas la dga'* ▪ {C}ālaya-rato ▪ **delight in an abode**

གནས་ལ་བརྟེན་པ་མེད་པ་ ▫ *gnas la brten pa med pa* ▪ {C} *aniketa-sthita* ▪ **not depending upon an abode** ▫ {C}utterly homeless

གནས་ལ་བརྟེན་པར་ ▫ *gnas la brten par* ▪ {C}niketa ▪ **in dependence upon a basis; depending upon an abode** ▫ {C}home; at home

གནས་ལ་ཡོད་པ་ ▫ *gnas la yod pa* ▪ {GD:486} abiding in the location

གནས་ལུགས་ ▫ *gnas lugs* ▪ [abide-system]; **mode of subsistence; mode of abiding**{N}; **way of being; mode of existence; way things are; state of things**

གནས་ལུགས་མཐར་ཐུག་ ▫ *gnas lugs mthar thug* ▪ **final mode of subsistence** ▫ {PH}final mode of subsistence ▫ གནས་ལུགས་ཀྱི་དོན་མ་རྟོགས་པར་ ▫ *gnas lugs kyi don ma rtogs par* ▫ without realizing the meaning, that is to say the mode of subsistence [of objects] ▫ {PGP 107}

གནས་ལུགས་ནད་གཞི་ ▫ *gnas lugs nad gzhi* ▪ **actual situation [of the body] which is the basis of disease (the first of the three roots of the "Illustrated Trees of Medicine")** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་རྣམ་པར་མ་གྲུབ་པ་མ་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 rnam par ma gyur pa/ 2 rnam par gyur pa/* ▫ Div.: 1) the trunk of the healthy body abiding in a normal, balanced state, 2) the trunk of the unhealthy body, or diseased body, abiding in an unbalanced state

གནས་ལུགས་རྩ་བ་ ▫ *gnas lugs rtsa ba* ▪ **definition of the body (the first of the three roots of the "Illustrated Trees of Medicine")** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་རྣམ་པར་མ་གྲུབ་པ་མ་རྣམ་པར་གྲུབ་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 rnam par ma gyur pa/ 2 rnam par gyur pa/* ▫ Div.: 1) [the trunk of the healthy body abiding in a normal] balanced state, 2) [the trunk of the unhealthy body, or diseased body, abiding in an] unbalanced state

གནས་འོགས་པ་ ▫ *gnas logs pa* ▪ {PH}separate place

གནས་ཤིང་ ▫ *gnas shing* ▪ {C}niśrita; {C}saṃtiṣṭhāti; {C}-stha ▪ **abiding; remaining; subsisting** ▫ {C} supported; in dependence; leans on; based on; inhabiting; dwell on in mind; settle; one who stands firm; stand on

གནས་སུ་ ▫ *gnas su* ▪ {C}niśraya ▪ **as a basis; as an abode** ▫ {C}support; refuge; who resides

གནས་སུ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *gnas su ma yin pa* ▪ {C}asthāna ▪ **baseless**

གཞོང་ ▫ *gnong* ▪ **ashamed**

གཞོད་ ▫ *gnod* ▪ {MSA}akāra; {MSA}upaghāta; {MSA} upatāpin; {MSA}upadrava; {MSA}upa √hr (or apa √kr?); {MSA}vighāta; {MSA}vyasana; {MSA} sambādha ▪ **verb: to harm; injure**7 **noun: harm; injury; damage; vessel**{BJ 63.7} ▫ {PH}yakṣa; harmful spirits ▫ གཞོད་ནི་ལྷ་དང་ལྷའི་གཞོན་ལ་སོགས་པའོ། ▫ Harmful spirits [refers to] harmful gods, nāgas, etc. ▫ {AGP-T}

གཞོད་འཛེམས་ ▫ *gnod 'joms* ▪ ཡུམ་གསུམ་གཞོད་འཛེམས། བཤམ་ པ་གཤམ་རབ་ཀྱི་མ་ཚལ་དུ་བྱིན་པ་འབྱམས་པ་དང་ཉི་མེ་ལྷ་སྣང་པ་དང་ཁྲི་བརྒྱད་ སྣང་བའི་གྲུ་ཆེར་བཤད་པ། ▫ *yum gsum gnod 'joms/ phags pa shes rab kyi pha rol tu phyin pa 'bum pa dang nyi khri lnga stong pa dang khri brgyad stong pa'i rgya cher bshad pa/* ▪ **Conquest Over Objections; Damṣtasena's [Commentary on] the Three Mothers, Conquest Over Objections / Extensive Explanation of the Superior One Hundred Thousand Stanza, Twenty-Five Thousand Stanza, and Eighteen Thousand Stanza Perfection of Wisdom Sūtras (**

གཞོད་དུ་མི་རུང་བ་ ▫ *gnod du mi rung ba* ▪ **not suitable to be vessels**{BJ 63.7}

གཞོད་གནས་ ▫ *gnod gnas* ▪ {LCh} jambhala ▪ {PH} Jambhala

གཞོད་པ་ ▫ *gnod pa* ▪ {N}upakāra; {N}bādhana; {C} vyāpada; {MSA,N}upaghāta; {MSA}upatāpin; {MSA}upa √hr (or apa √kr?); {MSA}vighāta; {MSA}vyasana; {MSA}sambādha; {C,MSA} apakāra; {C,MSA}upadrava; {C}upakrama; {C} anartha; {C}anupakāra; {C}vyābādha; {C}ghāta;

bādhā ▪ **harmer; damage, harm** ◻ {PH} harm; harmful [effects]; damage ◻ {C} feel ill-will; exert withdrawal; removal; doing harm; distress; trouble; attack; non-meaning; harmful; misfortune; evil; non benefit; disturbing the peace of; is sacked; sacking; {GD:779} refuting གང་གིས་གསོ་དབྱུང་དང་བཅུད་ཀྱིས་ལེན་ཉེ་བར་སྐྱུང་བ་དག་གིས་དུས་རེ་ཞིག་ཀྱི་བ་དང་ན་བའི་གཞོན་པ་ཉེ་བར་ལྟགས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་བ་ཞེས་གྲགས་པ། ◻ Someone — one who makes use of medicinal treatments and life-extending elixirs — for a certain time, reverses the suffering associated with the harmful [effects] of illness and old age. ◻ {A4C-C}

གཞོན་པ་ཅན་ ◻ *gnod pa can* ▪ **undermining**

གཞོན་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ ◻ *gnod pa can gyi rtags* ▪ **undermining sign**

གཞོན་པ་ཆེན་པོ་ ◻ *gnod pa chen po* ▪ *mahāyakṣa* ▪ {PH} mahāyakṣa

གཞོན་པ་བྱེད་ ◻ *gnod pa byed* ▪ {MSA}vighāta-kṛt ▪ **harmer; harm; cause harm**

གཞོན་པ་བྱེད་པ་ ◻ *gnod pa byed pa* ▪ {MSA}apakārin ▪ **harmer**

གཞོན་པ་བྱེད་པ་བཟོད་པ་ ◻ *gnod pa byed pa bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA} upaghāta-marṣaṇa ▪ **forbearance with respect to harmers**

གཞོན་པ་བྱེད་པའི་འདུ་གཤིས་ ◻ *gnod pa byed pa'i 'du shes* ▪ {MSA}apakāri-samjñā ▪ **harmful conception**

གཞོན་པ་མིད་ལྡན་ ◻ *gnod pa med lta* ▪ བཟླ་ལྡན་བཟླ་སྟོན་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}anupaghāta-dṛṣṭi ▪ **non-harmful view**

གཞོན་པ་མིད་པ་ ◻ *gnod pa med pa* ▪ **unimpaired**

གཞོན་པ་ཞི་བ་ ◻ *gnod pa zhi ba* ▪ {MSA}vyasana-śānti ▪ **pacify harmers**

གཞོན་པར་འགྱུར་ ◻ *gnod par 'gyur* ▪ {C}jugupsate; {C}jugupsayati{?} ▪ **harm; injure; damage** ◻ {C} abhor

གཞོན་པར་བྱ་བ་ ◻ *gnod par bya ba* ▪ *vyāpādati* (=vidveṣayitum) ▪ **harm; injure; damage**

གཞོན་པར་བྱེད་པ་ ◻ *gnod par byed pa* ▪ {MSA}apakāra; {MSA}aparādha; {MSA}upaghāta; {MSA}vyābādhaka ▪ **harmer; harm; injure; damage** ◻ {PH}harmer; those who do harm ◻ ལྷོས་པ་ལ་རླུང་ཞིག་པའོ། ◻ "Grhṇāpaya grhṇāpaya [means] compel [your] retinue to seize [them] as well." ◻ {PU}

གཞོན་པར་མི་བྱེད་དོ་ ◻ *gnod par mi byed do* ▪ {MV} upaghātam ... na karoti ▪ **not harm; not injure; not damage**

གཞོན་པར་སེམས་ ◻ *gnod par sems* ▪ {C}vyāpadyate (=prahāra-niyamanāt) ▪ **harmful mind** ◻ {C}exert oneself

གཞོན་པས་བྱས་པ་ ◻ *gnod pas byas pa* ▪ {MSA} upakrama-kṛta ▪ **cause harm; injure; damage**

གཞོན་བྱ་ ◻ *gnod bya* ▪ **object harmed**

གཞོན་བྱེད་ ◻ *gnod byed* ▪ {MSA,GD}bādhaka; {MSA}vyatikrama ▪ **harmer; damage**{BJ 32.7}; **refutation** ◻ {GD:789} refuter ཐལ་བའི་གཞོན་བྱེད་བསྟན་ནས་ ◻ *thal ba'i gnod byed bstan nas* ◻ having shown the damage which follows {DASI} ◻ དངོས་ལ་གཞོན་བྱེད་ ◻ *dngos la gnod byed* ◻ refutation of the explicit teaching

གཞོན་བྱེད་བཟོད་པ་རྣམས་ ◻ *gnod byed brjod pa rnam* ▪ བཟོད་ཟོད་བཟོད་ཟོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **damages expressed**{N}

གཞོན་བྱེད་བཟོད་པ་ ◻ *gnod byed bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་ བཟོད་བཟོད་ ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}apakāra-marṣaṇa ▪ **forbearance with respect to harmers**

གཞོན་བྱེད་ལ་ཅི་མི་སྟུང་པའི་བཟོད་པ་ ◻ *gnod byed la ci mi snyam pa'i bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ **patience/forbearance/tolerance/ endurance that does not care about or think about harmers [i.e., one does not engage in any thought about them]**

གཞོན་སྐྱེན་ ◻ *gnod sbyin* ▪ {C,L}yakṣa ▪ **demons in the earth, air, or lower heavens** ◻ {PH}yakṣa; possessing demon

གཞོན་སྐྱེན་གངས་བཟང་ ◻ *gnod sbyin gangs bzang* ▪

{PH}[a type of yakṣa]
 གནོད་སྐྱིན་མོ་ ▫ *gnod sbyin mo* ▪ {PH}yakṣiṇī; female possessing demon
 གནོད་མི་བྱེད་ ▫ *gnod mi byed* ▪ {MV}avighāta ▪ **harmless; not harmed**
 གནོད་མེད་ ▫ *gnod med* ▪ **harmless; not harmed**{BJ 10.8}; **healthy; unharmed**
 གནོད་སེམས་ ▫ *gnod sems* ▪ {MSA}vyasana-citta; {MSA}vyāpāda ▪ **harmful intent; harmfulness**
 གནོད་སེམས་ཀྱི་འདྲུ་ཤེས་ ▫ *gnod sems kyi 'du shes* ▪ {C}vyāpāda-samjñā ▪ **conception of harmful intent** ▫ {C}perception of ill-will
 གནོད་སེམས་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་ ▫ *gnod sems kyi sems bskyed par byed* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}āghātayati ▪ **produce a mind of harmful intent** ▫ {C}cherish malice for; feel anger
 གནོད་སེམས་མེད་པ་ ▫ *gnod sems med pa* ▪ {C}avyāpāda ▪ **without harmful intent** ▫ {C}free from ill-will
 གནོན་པ་ ▫ *gnon pa* ▪ མནན། གནོན། མནན། གནོན། གནོན། ▫ *mnan/ gnon/ mnand/ gnond/* ▪ {MSA}zil gyis gnon pa = *abhibhava, abhibhūti*; {MSA}pha rol gnon pa = *parākrama* ▪ **to press down; to subdue; to cover**
 ▫ གདགས་གཞིའི་གོ་ས་གནོན་པའི་ཚུལ་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *gdags gzhi'i go sa gnon pa'i tshul du yod pa* ▫ existence in the manner of covering its basis of designation
 གནོན་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *gnon par 'gyur ba* ▪ {C}ākramati ▪ **to press down; to subdue; to cover** ▫ {C}step on; moves into; assail; enter on
 གནོན་པར་བྱ་བ་ ▫ *gnon par bya ba* ▪ {C}pratibādhate ▪ **to press down; to subdue; to cover** ▫ {C}opposes
 གནོན་གཤེན་ ▫ *gnon gshin* ▪ {PH}funeral ritual [for suppressing zombies]
 མནན་ ▫ *mnan* ▪ མནན། གནོན། མནན། གནོན། ▫ *mnan/ gnon/ mnand/ gnond/* ▪ {MSA}zil gyis mnan = *abhibhūya*; {MSA}zil mnan = *abhi √bhū* ▪ **to press down; to subdue; to cover** ▫ {PH}pressure

མནན་ ▫ *mna'* ▪ {C}kaṇḍa (=kāṇḍa) ▪ {C}stalk
 མནན་ཡིས་ ▫ *mna' yis* ▪ {C}kaṇḍa (=kāṇḍa) ▪ {C}stalk
 མནན་བ་ ▫ *mnar ba* ▪ མནན་མནན་མནན་མནན་མནན་ ▫ *mnar mnar mnard mnard* ▪ {C}paribhūta; {C}paribhūtātā ▪ **suffer; harm; torture; torment** ▫ {C}humbled; humiliation
 མནན་བར་འགྲུབ་ ▫ *mnar bar 'gyur* ▪ མནན་མནན་མནན་མནན་མནན་ ▫ *mnar mnar mnard mnard* ▪ {C}paribhūta ▪ **suffer; harm; torture; torment** ▫ {C}humbled
 མནན་མེད་ ▫ *mnar med* ▪ མནན་མནན་མནན་མནན་མནན་ ▫ *mnar mnar mnard mnard* ▪ {LCh,C}avīci ▪ **Most Tortuous; Most Torturous (Hell)** ▫ {PH}Avīci [Hell]
 མནན་མེད་ཀྱི་དབྱུང་བ་ ▫ *mnar med kyi dmyal ba* ▪ {PH}Avīci Hell
 མནན་མེད་པ་ ▫ *mnar med pa* ▪ མནན་མནན་མནན་མནན་མནན་ ▫ *mnar mnar mnard mnard* ▪ {MSA}avīci ▪ **Most Tortuous Hell; denizen of the Most Tortuous Hell** ▫ {PH}Avīci [Hell]
 མནན་མེད་དབྱུང་བ་ ▫ *mnar med dmyal ba* ▪ {PH}Avīci Hell
 མོན་པ་ ▫ *mnod pa* ▪ མོ། མོན། མོས། མོན། ▫ *mno/ mnod/ mnos/ mnod/* ▪ **to cause to receive**
 མོས་ ▫ *mnos* ▪ མོ། མོན། མོས། མོན། ▫ *mno/ mnod/ mnos/ mnod/* ▪ **to cause to receive**
 རྩ་ ▫ *rna* ▪ śrotra; śrota ▪ **ear**
 རྩ་བརྗོད་པ་ ▫ *rna brjod pa* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}saṃvarṇayati ▪ {C}recommend
 རྩ་སྐྱལ་ ▫ *rna stag* ▪ **get from Lag Len/ rDor 'grel**
 རྩ་ནག་མ་ ▫ *rna nag ma* ▪ {PH}goddess of misfortune
 ▫ བྲ་ཤེས་མ་དང་རྩ་ནག་མ་འཇུག་པ་ལྷོ་བཞིན་ནོ། ▫ It is like [the story of] the goddess of good fortune and the goddess of misfortune. ▫ {A4C-C}
 རྩ་བ་ ▫ *rna ba* ▪ {C,MSA,N}śrotra ▪ **ear**
 རྩ་བ་རྐང་ལག་སྐྱ་གཙོད་ ▫ *rna ba rkang lag sna gcod* ▪ {C}kaṛṇa-caraṇākara-nāsa-ccheda ▪ {C}

amputation of ears, hands, feet, and nose

རྣ་བ་མ་ཕུག་པ་ ▫ *rna ba ma phug pa* ▪ *avidhakarṇa* ▪
{PH} Aviddhakarṇa (p.n.; Nyāya/Carvāka author)

རྣ་བ་མ་གསལ་བ་ ▫ *rna bam gsal ba* ▪ {C}lalla ▪ {C}
quivering

རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ▫ *rna ba'i rnam par shes pa*
▪ *śrotra-vijñāna* ▪ **ear-consciousness7; ear
consciousness**

རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས་ ▫ *rna ba'i rnam shes* ▪ *śrotravijñāna* ▪
ear consciousness

རྣ་བའི་དབང་པ་ ▫ *rna ba'i dbang pa* ▪ *śrotrendriya* ▪ **ear
sense power** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་
རྣ་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མཛང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་བྱེད་པའི་ཆ་རྣམ་བཞག་པའི་
ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དྲངས་བ་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'bras rna
shes kyi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen byed pa'i
cha nas bzhag pa'i nang gi gzugs can dwangs ba/* ▫
Definition: clear inner form qualified by acting as
the uncommon empowering condition of its own-
effect, an ear consciousness

རྣ་བའི་དབང་པོ་ ▫ *rna ba'i dbang po* ▪ *śrotrendriya* ▪ **ear
sense; ear sense power**

རྣ་ཤེས་ ▫ *rna shes* ▪ *śrotra-vijñāna*; *śrotra-jñāna*
▪ **ear-consciousness; ear consciousness**
▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མཛང་མ་ཡིན་པའི་
བདག་ཀྱིན་རྣ་བའི་དབང་པོ་དང་དམིགས་སྒྲུ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་ཤེས་པ་ ▫
*mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen
rna ba'i dbang po dang dmigs sgra la brten nas skye ba'i
rig pa/* ▫ Definition: an awareness which arises in
dependence upon its own uncommon empowering
conditions, an observed sound and ear sense-power

རྣ་ཤེས་ཀྱི་ཉན་བྱ་ ▫ *rna shes kyi nyan bya* ▪ **heard object
of an ear-consciousness**

རྣམ་ ▫ *rnag* ▪ *pūya* ▪ **pus**

རྣམ་གྱི་ལྷུང་ ▫ *rnag gi klung* ▪ *pūya-nadī* ▪ **pus-river**

རྣམ་གྱིས་གང་བ་ ▫ *rnag gis gang ba* ▪ འགང་འགང་གང་གང་
▫ 'gang 'gang gang gang ▪ *pūya-pūrṇa* ▪ **filled with
pus**

རྣམ་ ▫ *rnām* ▪ {L,C,TN}ākāra; {C}prakāra; {C}dhā ▪ (1)
[=*rnām pa*]: **aspect; type; kind; (2) intensifier**

[**sanskrit vi-**] ▫ {PH}kind; type; aspect; form ▫
{C}specific constitution; variety; way

རྣམ་ཀུན་ ▫ *rnām kun* ▪ **all aspects**

རྣམ་ཀུན་མཐུན་ཉིད་/ རྣམ་ཀུན་མཐུན་པ་/ རྣམ་ཀུན་མཐུན་
པོ་ཉིད་ ▫ *rnām kun mkhyen nyid / rnam kun mkhyen
pa / rnam kun mkhyen pa nyid* ▪ **exalted-knower-
of-all-aspects**

རྣམ་ཀུན་མཐུན་ཉིད་/ རྣམ་ཀུན་མཐུན་པ་/ རྣམ་ཀུན་མཐུན་
པོ་ཉིད་ ▫ *rnām kun mkhyen nyid / rnam kun mkhyen
pa / rnam kun mkhyen pa nyid* ▪ **exalted-knower-
of-all-aspects**

རྣམ་ཀུན་མངོན་པར་རྫོགས་པར་རྫོགས་པ། རྣམ་རྫོགས་སྐྱེར་
བ། ▫ *rnām kun mngon par rdzogs par rtogs pa;*
rnām rdzogs sbyor ba ▪ *sarvākārābhisambo-dha*
▪ **complete training in all the aspects; complete
realization of all the aspects**

རྣམ་ཀུན་མངོན་རྫོགས་རྫོགས་པ་ ▫ *rnām kun mngon rdzogs
rtogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs
rtogs* ▪ {C}sarvākārābhisambodha ▪ {C}full
understanding of all modes/aspects

རྣམ་ཀུན་ཤིན་ཏུ་བ་ ▫ *rnām kun shin tu ba* ▪ **utmost from
all aspects**

རྣམ་དཀར་ ▫ *rnām dkar* ▪ **wholesome; very white** ▫
{PH}wholesome; wholesome [things]

རྣམ་མཐུན་ ▫ *rnām mkhyen* ▪ **exalted-knower-of-all-
aspects**

རྣམ་མཐུན་སྐྱེད་ཅིག་དང་པོ་ ▫ *rnām mkhyen skad cig dang
po* ▪ {PH}first moment of an exalted knower of all
aspects

རྣམ་མཐུན་གྱི་གཞལ་བྱ་ ▫ *rnām mkhyen gyi gzhāl bya*
▪ *sarvākāra-jñāna-prameya; sarvākārā-jñāna-
prameya* ▪ **object of cognition by an omniscient
consciousness; object of comprehension of an
omniscient consciousness** ▫ DEFINITIONS:
མཚན་ཉིད། རྣམ་མཐུན་གྱིས་རྫོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ rnam
mkhyen gyis rtogs par bya ba/* ▫ Definition: object of
comprehension by an omniscient consciousness

རྣམ་མཐུན་གྱིས་རྫོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *rnām mkhyen gyis rtogs
par bya ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs*

rtogs ▪ **object of comprehension by an omniscient consciousness**

རྣམ་མཐོན་སྐྱོར་བ་ ◻ *rnam mkhyen sbyor ba* ▪

sarvākārajñatāprayogaḥ ▪ **training in an exalted-knower-of-all-aspects**

རྣམ་མཐོན་སྐྱོར་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་བདུན་ ◻ *rnam mkhyen sbyor*

ba'i ngo bo nyid bdun ▪ **seven essentials of a training in an exalted-knower-of-all-aspects** ◻

essential of observing bases and paths (gzhi lam la dmigs pa'i ngo bo nyid), essential of nonagreement with everything worldly ('jig rten thams cad dang mi mthun pa'i ngo bo nyid), essential of unimpededness (thogs ma med pa'i ngo bo nyid), essential of the nonexistence of a basis [of mistake] (gzhi med pa'i ngo bo nyid), essential of nongoing ('gro ba med pa'i ngo bo nyid), essential of nonproduction (skye ba med pa'i ngo bo nyid), essential of nonobservation of suchness [as ultimately existent] (de bzhin nyid mi dmigs pa'i ngo bo nyid)

རྣམ་མཐོན་སྐྱོར་བའི་ལམ་ཤེས་ ◻ *rnam mkhyen sbyor ba'i lam shes* ▪ **knower of paths that is a training in an exalted-knower-of-all-aspects**

རྣམ་མཐོན། རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ཉིད་ ◻ *rnam mkhyen; rnam pa thams cad mkhyen pa nyid* ▪ *sarvākāra-jñāna; sarvākārajñatā* ▪ **knower of all aspects; exalted knower of all aspects; omniscient consciousness; omniscience**

རྣམ་གྲངས་ ◻ *rnam grangs* ▪ {C,L,MSA,MV}paryāya; {C} paryāyena ▪ **enumeration; format; framework; synonym** ◻ {C}specification; demonstration; method; manner; revolution; in turn (e.g.: {C}syāt paryāyo yena paryāyena, would it be feasible to say that...?; it is quite possible that; syāt paryāyo yad, would there be a reason to assume that...?; it is possible that)

རྣམ་གྲངས་དུ་མ་ ◻ *rnam grangs du ma* ▪ **many forms; many synonyms; many formats**

རྣམ་གྲངས་དུ་མའི་སྐོར་ནས་ ◻ *rnam grangs du ma'i sgo nas* ▪ **from many points of view**

རྣམ་གྲངས་དུ་མར་ ◻ *rnam grangs du mar* ▪ {C}aneka-paryāya ▪ {C}by various methods

རྣམ་གྲངས་དུ་མས་ ◻ *rnam grangs du mas* ▪ {C}aneka-paryāya ▪ {C}by various methods

རྣམ་གྲངས་པའི་ ◻ *rnam grangs pa'i* ▪ {N}paryāya ▪ **metaphoric{N}**

རྣམ་གྲངས་པའི་ཀུན་བདག་ས་ ◻ *rnam grangs pa'i kun brtags* ▪ བདག་ས་འདོགས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **enumerated imputations**

རྣམ་གྲངས་མ་ཡིན་པ་ ◻ *rnam grangs ma yin pa* ▪ {N} aparyāya ▪ **non-metaphoric{N}**

རྣམ་གྲོལ་ ◻ *rnam grol* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་གྲོལ་གྲོལ་ད་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ {LCh}vimukti; {C}vimukta; {L} vimuc- ▪ **release** ◻ {C}freed (from); emancipated; free

རྣམ་གྲོལ་ལམ་ ◻ *rnam grol lam* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་གྲོལ་གྲོལ་ད་ ◻ 'grol 'grol grol grol ▪ *vimukti-mārga* ▪ **path of release** ◻ མཐོང་ལམ་རྣམ་གྲོལ་ལམ་ ◻ *mthong lam rnam grol lam* ◻ path of release of the path of seeing {PGP 69}

རྣམ་གྲོལ་ལམ་སྐོར་དགུ་ ◻ *rnam grol lam skor dgu* ▪ {PH} nine cycles of paths of release

རྣམ་འགྲུང་ ◻ *rnam 'gyur* ▪ འགྲུང་འགྲུང་གྲུང་གྲུང་ད་ ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {LCh}vikāra ▪ **manifestation** ◻ བདེ་སྣང་གི་རྣམ་འགྲུང་ ◻ *bde stong gi rnam 'gyur* ◻ manifestation of bliss and emptiness {TGP}

རྣམ་འགྲུལ་ ◻ *rnam 'grel* ▪ བཀྲལ་འགྲུལ་བཀྲལ་འགྲུལ་ད་ ◻ *bkrald 'grel bkrald 'grel* ▪ [Dharmakīrti's] **Commentary on (Dignāga's) "Compilation of Valid/Prime Cognition"** [tshad ma rnam 'grel gyi tshig le'ur byas pa, *pramāṇa-vārttikakārikā*; P5709, vol. 130], **commentary [in general]** ◻ {PH} commentary

རྣམ་འགྲུལ་ཐར་ལམ་གསལ་བྱིད་ ◻ *rnam 'grel thar lam gsal byed* ▪ [Gyel-tsap's] **Illumination of the Path to Liberation / Explanation of (Dharmakīrti's) Commentary on (Dignāga's) "Compilation of Prime Cognition": Unerring Illumination of the**

Path to Liberation [thar lam gsal byed / tshad ma rnam 'grel gyi tshig
 རྣམ་འགྲུལ་བརྗེས་སུ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ རྣམ་འགྲུལ་བརྗེས་སུ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **composition of commentary**
 རྣམ་གྲུལ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ [very-conqueror]; complete victory; conqueror
 རྣམ་བཟླ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **eight aspects**
 རྣམ་ངེས་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **Dharmakīrti's Ascertainment of Valid Cognition (P. 5701, vol. 130)**
 རྣམ་ཅན་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **having the aspect{LG}** འོག་མ་བཞེན་པའི་རྣམ་ཅན་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *thog mar bden pa'i rnam can* སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **having the aspect of the [sixteen noble] truths initially{LG}**
 རྣམ་གཅོད་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **vyavaccheda** ▪ {GD:142} preclusion
 རྣམ་གཅོད་ཡིང་གཅོད། རྣམ་བཅད་ཡིང་གཅོད་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *ngos yong gcod; rnam bcaid yongs gcod* ▪ **an exclusionary elimination and an inclusionary elimination**
 རྣམ་བཅད་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ {N}viccheda; {N}apākṛta ▪ **[mere] elimination; elimination{N}**
 རྣམ་བཅད་ཡིང་གཅོད་ཀྱི་སྐོན་སེམས་མི་མཐུན་པར་གཞན་པ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *ngos yong gcod kyi sgo nas mi mthun par gnas pa* ▪ **no common abiding from the point of view of being eliminator and eliminated**
 རྣམ་བཅད་ཡིང་གཅོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ རྣམ་བཅད་ཡིང་གཅོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ རྣམ་བཅད་ཡིང་གཅོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ རྣམ་བཅད་ཡིང་གཅོད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *ngos yong gcod gang zhiig gnyis dang gnyis ma yin gyi phung gsum sel ba* ▪ **(1) [the two are] eliminator and eliminated; and (2) [their being] two or not two or some third possibility is eliminated**
 རྣམ་བཅས་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **sākāra** ▪ {PH}aspectually mediated འོག་མ་བཞེན་པའི་རྣམ་བཅས་སུ་རྣམ་བཅས་སུ་རྣམ་བཅས་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **When a consciousness comprehends an object, it realizes [it] in an aspectually mediated [manner].** ▪ {Gön}
 རྣམ་བཅུ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ {MSA}daśa-vidha ▪ **ten aspects**

རྣམ་ཆད་པ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **rchad** འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *'chad 'chad chad chad* ▪ {C}vicchina ▪ **cut off** སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **removed**
 རྣམ་འཛོམས་པ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **'joms pa** གཞོམ་འཛོམས་པ་ཅོམ་ཆོམས་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C}vighāta ▪ **harm; injure; damage** སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ {C}oppose
 རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **gnyis su 'jug pa** ▪ **related in two ways**
 རྣམ་རྟོག་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **rtog** རྣམ་བར་རྟོག་པ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *pa* ▪ {LCh,MV,MSA}vitarka; vikalpa; kalpanā ▪ **conception; conceptualization; conceptuality; coarse conceptuality; discursiveness; thought; conceptual thought; conceptual consciousnesses**
 རྣམ་རྟོག་ཡིང་སུ་སྤང་བ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **rtog yong su spang ba** ▪ *spang spong spangs spongs* ▪ **thoroughly abandoning thoughts**
 རྣམ་རྟོག། རྟོག་པ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **rtog pa** ▪ **conceptual consciousness**
 རྣམ་རྟོག། རྟོག་པ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **rtog pa** ▪ **vikalpa/kalpanā** ▪ **conceptuality**
 རྣམ་བརྟགས་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **brtags** བརྟགས་འོག་མ་བཞེན་པའི་བརྟགས་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **the imputed** རྣམ་བརྟགས་ཡིན་པའི་བརྟགས་ལུ་མ་ཞེ་གཞན་བརྟགས་དང་གྲུབ་མ་ཞེ་རྣམ་བརྟགས་ཡིན་པའི་བརྟགས་ལུ་མ་ཞེ་གཞན་བརྟགས་དང་གྲུབ་མ་ཞེ་རྣམ་བརྟགས་ཡིན་པའི་བརྟགས་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ *gnyis snang snga ma ni kun brtags dang phyi ma ni rnam btags yin pa'i phyir/ gnyis snang snga ma ni kun brtags dang phyi ma ni rnam btags yin pa'i phyir/* ▪ **Because the former dualistic appearance [that is, the appearance as object of verbalization and means of verbalization] is the imputational factor and the latter [that is, the appearance as apprehended-object and apprehending-subject] is the imputed.** Becau
 རྣམ་ཐར་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **thar** ▪ **vimokṣa** ▪ **liberation**
 རྣམ་ཐར་སྐོན་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **thar sgo** ▪ {C}vimokṣa-dvāra ▪ **door of liberation**
 རྣམ་ཐར་སྐོན་གསུམ་ སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **thar sgo gsum** ▪ **three doors of liberation** སྐད་ཀྱི་འཕྲིན་ལོ་ ▪ **COMMENT:** *emptiness door of liberation (stong nyid kyi rnam thar sgo), signlessness door of*

liberation (*mtshan med kyi rnam thar sgo*), wishlessness of door of liberation (*smon med kyi rnam thar sgo*)

རྣམ་ཐར་ལྷ་ ◻ *rnam thar lnga* ▪ **five (meditative) liberations** ◻ COMMENT: liberation of infinite space (*nam mkha' mtha' yas kyi rnam thar*), liberation of infinite consciousness (*rnam shes mtha' yas kyi rnam thar*), liberation of nothingness (*cing yang med kyi rnam thar*), liberation of the peak of cyclic existence (*srid rtse'i rnam thar*), liberation of cessation (*'gog pa'i rnam thar*)

རྣམ་ཐར་པ་ ◻ *rnam thar pa* ▪ **vimokṣa** ▪ **liberation**

རྣམ་ཐར་གསུམ་ ◻ *rnam thar gsum* ▪ **three (meditative) liberations** ◻ COMMENT: liberation of the embodied looking at a form (*gzugs can gzugs la lta ba'i rnam thar*), liberation of the formless looking at a form (*gzugs min gzugs la lta ba'i rnam thar*), liberation of a beautiful form (*gzugs sdug pa'i rnam thar*)

རྣམ་དབང་ ◻ *rnam dag* ▪ {MSA,MV} *viśuddha*; {MSA,MV} *viśuddhi*; *viśuddhaka*; {MV} *śuddhi* ▪ **very pure; complete** ◻ {C} pure

རྣམ་དབང་གི་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ་ ◻ *rnam dag gi dmigs pa'i gtso bo* ▪ **དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་** ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **main object of observation**

རྣམ་དབང་གི་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ། རྣམ་དབང་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ། རྣམ་དབང་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ་ ◻ *rnam dag gi dmigs pa'i gtso bo*; *rnam dag dmigs pa'i gtso bo* ▪ **main object of observation of purification**

རྣམ་དབང་གི་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ། རྣམ་དབང་དམིགས་པའི་གཙོ་བོ་ ◻ *rnam dag gi dmigs pa'i gtso bo/rnam dag dmigs pa'i gtso bo* ▪ **main object of observation of purification**

རྣམ་དབང་གྲུང་ ◻ *rnam dag gyur* ▪ {C} *śudhyate* ▪ **become very pure** ◻ {C} be cleansed

རྣམ་དབང་རྫོགས་ལམ་ ◻ *rnam dag sgom lam* ▪ **བརྫོགས་རྫོགས་** **བརྫོགས་རྫོགས་** ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ *viśuddhi-bhāvanā-mārga* ▪ **[Great Vehicle] path of complete purity; very pure path of meditation**

རྣམ་དབང་པ་ ◻ *rnam dag pa* ▪ {C} *viśuddha* ▪ **very pure; complete** ◻ {C} purified; pure

རྣམ་དབང་ལམ་གྱི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་ ◻ *rnam dag lam*

gyi dmigs pa mthar thug ▪ **དམིགས་དམིགས་དམིགས་** **དམིགས་** ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **final object of observation by a path of purification**

རྣམ་དབང་ལམ་གྱི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་ཏུ་གྲུང་པའི་དེ་བཞིན་ **ཉིད་** ◻ *rnam dag lam gyi dmigs pa mthar thug tu gyur pa'i de bzhin nyid* ▪ **thusness that is a final object of observation of a path of purification**

རྣམ་དབང་ལམ་གྱི་དམིགས་པ། རྣམ་དབང་ལམ་གྱི་དམིགས་ **ཡུལ་** ◻ *rnam dag lam gyi dmigs pa/rnam dag lam gyi dmigs yul* ▪ **object of observation by a path of purification**

རྣམ་དབང་ལམ་གྱི་དམིགས་པ། རྣམ་དབང་ལམ་གྱི་དམིགས་ **ཡུལ་** ◻ *rnam dag lam gyi dmigs pa*; *rnam dag lam gyi dmigs yul* ▪ **དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་** ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **object of observation by a path of purification**

རྣམ་དབང་ལམ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ ◻ *rnam dag lam gyi dmigs yul* ▪ **དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་** ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **object of observation by a path of purification**

རྣམ་བདུན་ ◻ *rnam bdun* ▪ {MSA} *sapta-vidha*; {MV} *sapta-dhā* ▪ **seven types; seven aspects**

རྣམ་བདུན་གྱི་རིགས་པ་ ◻ *rnam bdun gyi rigs pa* ▪ **Sevenfold Reasoning**

རྣམ་བདེན་པ་ ◻ *rnam bden pa* ▪ *satyākāravādin* ▪ **True Aspectarian; True Aspectarian School**

རྣམ་འབྲེན་ལྷ་པ་ ◻ *rnam 'dren lnga pa* ▪ {PH} fifth Guide [Maitreya]

རྣམ་འབྲེན་སྟོང་ཙ་ ◻ *rnam 'dren stong rtsa* ▪ {PH} one thousand guides [buddhas]

རྣམ་འབྲེན་བཞི་པ་ ◻ *rnam 'dren bzhi pa* ▪ {PH} fourth guide [Śākyamuni]

རྣམ་བཞུག་ངང་ཚུལ་ ◻ *rnam gnon ngang tshul* ▪ *vikramaśīla* ▪ {PH} Vikramaśīla

རྣམ་བཞུག་ཉི་མ་ ◻ *rnam gnon nyi ma* ▪ *vikramāditya* ▪ {PH} [King] Vikramāditya

རྣམ་བཞུག་ཚུལ་ ◻ *rnam gnon tshul* ▪ {PH} Vikramaśīla

རྣམ་སྤྲོད་ ▫ *rnam snang* ▪ སྤྲོད་སྤྲོད་སྤྲོད་སྤྲོད་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {LCh,LR}vairocana ▪ **Vairocana** [p.n. of a Buddha]

རྣམ་སྤྲོད་གླིང་། ▫ *rnam snang gi sgo* ▪ {PH}door of Vairocana

རྣམ་པ་ ▫ *rnam pa* ▪ {LCh,MV,MSA}ākāra; {C,MV} prakāra; {C}ākāratā; {C}ākṛti; bheda (=dharma-bheda); {MSA}gati; {MSA}vidhi; {MV}kāraṇa (?) ▪ **aspect; subjective aspect; representation; kind; type; form** ▫ {C}specific constitution; variety; way; way; various; distinction; difference; dissention; break(ing up); differentiation; divided; division; the one ... the others

རྣམ་པ་ཀུན་ ▫ *rnam pa kun* ▪ **all aspects; all ways**

རྣམ་པ་ཀུན་མཐོན་པ་ཉིད་ ▫ *rnam pa kun mkhyen pa nyid* ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}sarvākāra-jñatā (=sarva-jñatā) ▪ **exalted knowledge of all aspects**

རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ ▫ *rnam pa kun tu* ▪ {C}sarvathā; {C}sarva-abhisāreṇa ▪ **all aspects** ▫ {C}at all times; from all sides

རྣམ་པ་ཀུན་དུ་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *rnam pa kun tu rnam par dag pa* ▪ **purity in all respects**

རྣམ་པ་གང་ཡིན་ ▫ *rnam pa gang yin* ▪ {C}yaj-jatīyo ▪ **whatever aspect** ▫ {C}its class as it is

རྣམ་པ་དགུ་ ▫ *rnam pa dgu* ▪ {MV}navavidha ▪ **nine aspects**

རྣམ་པ་དགོད་པ་ ▫ *rnam pa dgod pa* ▪ དགོད་འགོད་བཀོད་འགོད་ ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {C}vyavasthāna ▪ **set/state/establish/arrange/register/make a record/place [on throne]/put [a signature]; array; affix** ▫ {C}respective determination; distribution; abiding; definite distinction; distinctive definition

རྣམ་པ་བརྒྱད་ ▫ *rnam pa brgyad* ▪ {C}aṣṭavidha ▪ {C}of eight kinds

རྣམ་པ་དྲུང་སྤྲིག་ ▫ *rnam pa ngur smrig* ▪ {PH}saffron aspect [i.e.; Buddhist monk]

རྣམ་པ་ལྔ་ ▫ *rnam pa lnga* ▪ {MV}pañcavidha ▪ **five**

aspects

རྣམ་པ་གཅིག་དུ་སྐྱེད་པ་ ▫ *rnam pa gcig tu sgyur pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་ ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {C}eka-ākāra-vyūha ▪ **change/transform into one aspect** ▫ {C}one single aspect

རྣམ་པ་གཅིག་དུ་སྟོན་ ▫ *rnam pa gcig tu ston* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}ekadheraṇā ▪ **indicated as one aspect** ▫ {C}one single flow

རྣམ་པ་བཅུ་ ▫ *rnam pa bcu* ▪ {MV}daśavidha ▪ **ten aspects**

རྣམ་པ་བཅུ་གཉིས་སུ་ ▫ *rnam pa bcu gnyis su* ▪ {C}dvādaśa-ākāra ▪ {C}with its twelve aspects

རྣམ་པ་བཅུས་ ▫ *rnam pa bcus* ▪ {C}daśadhā ▪ {C}of ten kinds

རྣམ་པ་ཆད་པ་ ▫ *rnam pa chad pa* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ▫ *'chad 'chad chad chad* ▪ {C}vicchinna ▪ **cut off; annihilated** ▫ {C}removed

རྣམ་པ་གཉིས་ ▫ *rnam pa gnyis* ▪ {C}dvaividhya; {MV}dvidhā; {MV}dvividha; {MV}dvedhā ▪ **of two kinds**

རྣམ་པ་གཏོད་པ་ ▫ *rnam pa gtod pa* ▪ {GD:562} [external objects] casting their aspect

རྣམ་པ་ཐད་དད་པ་དག་ ▫ *rnam pa tha dad pa dag* ▪ {C}nānā-prakāra ▪ **different types; different aspects**

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ ▫ *rnam pa thams cad* ▪ {MSA,MV}sarvākāra; {C,MV,MSA}sarvathā; {MV}sarva-prakāra ▪ **all aspects; all types; all kinds** ▫ {C}at all times

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐོན་ཉིད་ལམ་ ▫ *rnam pa thams cad mkhyen nyid lam* ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}sarvākārajñatā-mārga ▪ **path of an exalted-knower-of-all-aspects; path of an exalted knower of all aspects**

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ ▫ *rnam pa thams cad mkhyen pa* ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ sarvākāra-jñāna; sarvākārajñatā ▪ **exalted knower of all aspects; omniscient consciousness; omniscience**

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད་ ▫ *rnam pa thams cad mkhyen pa nyid* ▪ མཐུན་མཐུན་མཐུན་མཐུན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}sarva-ākāra-jñatā (=sarvajñatā) ▪ **knowledge of all aspects; exalted knower of all aspects; omniscient consciousness** ▫ {C}knowledge of all modes/aspects

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ཉིད། རྣམ་མཐུན། ▫ *rnam pa thams cad mkhyen pa nyid; rnam mkhyen* ▪ **exalted knower of all aspects**

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་ ▫ *rnam pa thams cad rtogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}sarva-ākāra-avabodha ▪ **realize all aspects; understand all aspects.** ▫ {C}full understanding in all their modes

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དག་བཞི་ ▫ *rnam pa thams cad dag bzhi* ▪ **four purities in all aspects**

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ ▫ *rnam pa thams cad du* ▪ {C}sarva-ākāra; {C}sarva-ākāram; {MSA}sarvathā ▪ **in all ways; in every way; in all aspects** ▫ {C}in all their modes

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་རྫོགས་པ་ ▫ *rnam pa thams cad du rtogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}sarvākāra-bodha; {MSA}don thams cad rnam pa thams cad du rtogs pa = sarvākāra-sarvārtha-bodha ▪ **understand all aspects; realize all aspects**

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་མཚན་ཉིད་ ▫ *rnam pa thams cad mtshan nyid* ▪ {MSA}sarvākāra-lakṣaṇa ▪ **character of all aspects**

རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ ▫ *rnam pa thams cad yongs su rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}sarvākāra-paripūrṇa ▪ **perfect in all aspects; complete in every respect**

རྣམ་པ་དག་གིས་ ▫ *rnam pa dag gis* ▪ {L}katividha ▪ **of how many kinds?**

རྣམ་པ་དང་བཅས་པར་སྐྱབ་ ▫ *rnam pa dang bcas par smra ba* ▪ sākāravāda ▪ {GD:135} perception mediated by aspects

རྣམ་པ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *rnam pa dang mthun pa* ▪

*ākārabhāgīya ▪ **similar in aspect**

རྣམ་པ་དུ་ ▫ *rnam pa du* ▪ {C}katividha ▪ {C}of how many kinds?

རྣམ་པ་དུ་མ་ ▫ *rnam pa du ma* ▪ {C}vividha; {C}aneka; {MSA}naika ▪ **in many forms** ▫ {C}manifold; various (aspects)

རྣམ་པ་དུ་ག་ ▫ *rnam pa drug* ▪ {MSA}ṣaḍ-vidha ▪ **six kinds; six aspects**

རྣམ་པ་དུ་ག་དུ་ ▫ *rnam pa drug tu* ▪ {C}ṣaḍ-vikāram ▪ **in six ways**

རྣམ་པ་དུ་ག་བདུན་ ▫ *rnam pa bdun* ▪ {MV}saptavidha ▪ **seven types; seven aspects**

རྣམ་པ་བདེན་པར་སྐྱབ་ ▫ *rnam pa bden par smra ba* ▪ **True Aspectarian Proponents; True Aspectarian School**

རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ ▫ *rnam pa sna tshogs* ▪ {C,MSA}nānā-prakāra; {L}nānāvidha; {C}vividha; {MSA}vicitra; {MSA}vaicitrya ▪ **various kinds; various forms; various aspects** ▫ {C}different species/kinds; manifold; various

རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་ཅན་ ▫ *rnam pa sna tshogs can* ▪ {MSA}citrākāra ▪ **having various aspects; having various kinds**

རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་སུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ ▫ *rnam pa sna tshogs su nye bar gnas pa* ▪ {MSA}vicitrākāra-pratyupasthānatva ▪ **abiding in various aspects**

རྣམ་པ་མ་དག་པ་ཡང་མ་ཡིན་ ▫ *rnam pa ma dag pa yang ma yin* ▪ {MSA}na ca na viśudhyati (vi √śudh) ▪ **neither pure nor impure**

རྣམ་པ་མང་པོ་ ▫ *rnam pa mang po* ▪ {C}bahu-prakāram; {MV}bahu-vidha ▪ **many aspects; many forms; many kinds** ▫ {PH}many aspects ▫ {C}in many ways

རྣམ་པ་མེད་པ་ ▫ *rnam pa med pa* ▪ {C}aprakāra; {MV,MSA}anākāratva ▪ **no aspects; aspectless** ▫ {C}modeless

རྣམ་པ་མེད་པར་སྐྱབ་ ▫ *rnam pa med par smra ba*

▪ *nirākāravāda* ▪ {GD:135} no mediation of perception; {GD:585} Proponents of No-Aspect school [another name for the False Aspectarian school (rnam rdzun ba)]

ནམ་པ་ཙམ་ ◻ *rnam pa tsam* ▪ {C}prakāra ▪ **mere aspect; mere kind** ◻ {C}specific constitution; variety; kind; way

ནམ་པ་གཞན་དུ་མི་འགྲུར་བ་དང་རྣམ་དག་ལས་གྲི་དམིགས་པ་མཐར་ཐུག་དང་དགེ་བའི་ཚེས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཚོན་ཡིན་པས་ན་ཡོངས་གྲུབ་ཅེས་བྱ། ◻ *rnam pa gzhan du mi 'gyur ba dang rnam dag lam gyi dmigs pa mthar thug dang dge ba'i chos thams cad kyi mchog yin pas na yongs grub ces bya* ▪ **called thoroughly established because of not changing into another aspect, being a final object of observation of a path of purification, and being the supreme of all virtuous phenomena**

ནམ་པ་བཞི་ ◻ *rnam pa bzhi* ▪ {MSA}catur-vidha ▪ **four aspects; four kinds**

ནམ་པ་བཞི་པ་སྒྲོམ་པ་ ◻ *rnam pa bzhi pa sgom pa* ▪ བསྒྲོམ་སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}catur-ākāra-bhāvana ▪ **cultivate/meditate on four aspects**

ནམ་པ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ ◻ *rnam pa yongs su dag pa* ▪ {C}ākāra-viśuddhi ▪ **completely pure aspect**

ནམ་པ་རང་བཞིན་མེད་པའི་དོན་ངེས་པའི་ཚོ། ◻ *rnam pa rang bzhin med pa'i don nges pa'i blo* ▪ **an awareness which has the subject aspect of ascertaining the meaning of non-inherent existence**

ནམ་པ་རིག་པ་ཙམ་ ◻ *rnam pa rig pa tsam* ▪ vijñaptimātra ▪ **cognition-only**

ནམ་པ་གསུམ་ ◻ *rnam pa gsum* ▪ {MV}tridhā; {C,MV}trividha ▪ {C}of three kinds

ནམ་པ་གསུམ་ཅུ་ཙམ་བདུན་བསྒྲོམ་པ་ ◻ *rnam pa gsum cu rtsa bdun bsgom pa* ▪ བསྒྲོམ་སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}sapta-triṃśad-ākāra-bhāvana ▪ **cultivate/meditate on the thirty-seven aspects**

ནམ་པའི་མཚོན་ཐམས་ཅད་དང་ལྡན་པ་ ◻ *rnam pa'i mchog*

thams cad dang ldan pa ▪ {C}sarvākāra-varopeta ▪ **having all the best aspects**

ནམ་པའི་དབྱེ་བ་ ◻ *rnam pa'i dbye ba* ▪ {MSA}ākāra-bheda; {MSA}prakāra-bheda ▪ **division of aspects**

ནམ་པའི་མཚན་ཉིད་ ◻ *rnam pa'i mtshan nyid* ▪ **character of the aspect**

ནམ་པའི་རབ་དུ་དབྱེ་བ་ ◻ *rnam pa'i rab tu dbye ba* ▪ {MSA}prakāra-prabheda; {MSA}prakāra-bheda ▪ **division of aspects**

ནམ་པར་ ◻ *rnam par* ▪ **as the aspect**

ནམ་པར་དཀར་བ་ ◻ *rnam par dkar ba* ▪ {PH}wholesome [things]

ནམ་པར་དཀྱུགས་པར་མི་བྱ་སྟེ། ◻ *rnam par dkrugs par mi bya ste* ▪ {C}vikopayati ▪ **disturb; agitate** ◻ {C}do harm; upset

ནམ་པར་བཀྲར་བ་ ◻ *rnam par bkur ba* ▪ {C}vinetavya ▪ **respect; service** ◻ should be not guided

ནམ་པར་བཀོད་པ་ ◻ *rnam par bkod pa* ▪ རོགོད་ལོགོད་བཀོད་ལོགོད་ ◻ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {C}vyūha (=samūhaḥ) ▪ **set; state; establish; arrange; register; make a record; place [on throne]; put [a signature]; array; affix** ◻ {C}array; mass; (miraculous) harmony

ནམ་པར་སྐྱེ། ◻ *rnam par skye* ▪ {C}viruhati ▪ **arise; be born; be produced** ◻ {C}grows

ནམ་པར་སྐྱོ། ◻ *rnam par skyo* ▪ {C}parikhinna (=parikṣiṇa) ▪ **averse; aversion** ◻ {C}exhausted

ནམ་པར་ཁོང་དུ་ཚུད་པའི་དམིགས་པ་ ◻ *rnam par khong du chud pa'i dmigs pa* ▪ {MV}pragamālabana ▪ **object of observation that is understood**

ནམ་པར་མཐེན་པ་ ◻ *rnam par mkhyen pa* ▪ མཐེན་མཐེན་མཐེན་མཐེན་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}vijñāta ▪ **know; exalted knower** ◻ {C}be aware of; cognized; known; discerned

ནམ་པར་འབྲུག། ◻ *rnam par 'khrug* ▪ **disturbance**

ནམ་པར་འབྲུག་ཅིང་། ◻ *rnam par 'khrug cing* ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ◻ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C}

śikṣiṣyate (=viśeṣyate = vikṣipyate = vikupyate) ▪
be disturbed; angry; fight ▫ {C}undisturbed

རྣམ་པར་འབྲུག་པར་འགྱུར་ཞིང་ ▫ *rnam par 'khrug par 'gyur zhing* ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C}*kṣubhyati* ▪ **become disturbed; become angry; fight**

རྣམ་པར་འབྲུག་མེད་ ▫ *rnam par 'khrug med* ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C}*akopanīya* ▪ **without disturbance; not disturbed; not angry** ▫ {C}immovable; undisturbed

རྣམ་པར་འབྲུགས་པ་ ▫ *rnam par 'khrugs pa* ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C}*vikopana* ▪ **be disturbed; be angry; fight** ▫ {C}disturbance

རྣམ་པར་གྱུར་པ་ ▫ *rnam par gyur pa* ▪ **unbalanced state** ▫

DIVISIONS: ཡན་ལག་ལ་དབྱེ་བ་ཉེ་ལྔ་སྟེང་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་རྟེན་རྟེན་ཅིག་བསྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཉེ་ལྔ་སྟེང་བར་བྱེད་པའི་ལམ་ཅི་ལྟར་དུས་ན་སེ་ཡུལ་དུས་ལ་འབྲས་བུ་ལྟོག་རྒྱ་ལྟོག་པའི་རྣམ་པ་ཉེ་ལྔ་སྟེང་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཉེ་ལྔ་སྟེང་ ▫ *yan lag la dbye ba/ 1 rgyu/ skyed par byed pa'i rgyu/ 2 rkyen/ lhan cig bskyed pa'i rkyen/ 3 jug go/ 4 gnas/ 5 lam/ rgyu bar byed pa'i lam/ 6 ldang dus/ na so yul dus/ 7 'bras bu/ 8 ldog rgyu/ ldog pa'i rgyu/ 9 dril/ mdo don/* ▫ Branches: 1) Cause Branch, 2) Condition Branch, 3) Entrance Branch, 4) Location Branch, 5) Pathways Branch, 6) Time of Arising Branch, 7) Fatal Effect Branch, 8) Side Effects Branch, 9) Condensation Branch

རྣམ་པར་གྲགས་པ་ ▫ *rnam par grags pa* ▪ {C}*vikhyāta* ▪ **renowned; famous** ▫ {C}generally known (as); named

རྣམ་པར་གྲོལ་ ▫ *rnam par grol* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {C}*vimucyate* ▪ **released; liberated**

རྣམ་པར་གྲོལ་འདྲ་བ་ཉིད་ ▫ *rnam par grol 'dra ba nyid* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*vimukti-sāmānya* ▪ **release; liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *rnam par grol ba* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {C}*nirmukta*; {C}*vinirmukta (=vyatirikta)*; {C,MSA,MV}*vimukti*; {C}*vimucyate*; {MSA}*mocana*; {MSA}*vimukta*; {MV}

vinirmukta; {C,MSA}*vimokṣa*; {MSA}*vimocana* ▪ **released; liberated; liberation** ▫ {C}sundered from; freed; outside; distinct; escaped; free from; deliverance; free; emancipation; be freed from; set free; freedom

རྣམ་པར་གྲོལ་བ་མཚོན་གྱི་བློ་བཟོས་པ་ ▫ *rnam par grol ba mchog* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*vimukti ... paramatā* ▪ **highest liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཉམས་པ་ ▫ *rnam par grol ba nyams pa* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*vimukti-parihāṇi* ▪ **abandon liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བ་མཚུངས་པ་ ▫ *rnam par grol ba mtshungs pa* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*vimukti-tulyatva* ▪ **similarity with liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ཡིངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *rnam par grol ba yongs su tshol ba* ▪ བཅོལ་འཚོལ་འཚོལ་བཅོལ་འཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshol* ▪ {MSA}*vimukti-paryeṣṭi* ▪ **thoroughly investigate/examine/research/seek liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་དགའ་བ་དང་བདེ་བ་ཡང་དགའ་བར་སྤོང་བ་ ▫ *rnam par grol ba'i dga' ba dang bde ba yang dag par myong ba* ▪ {MSA}*vimukti-prīti-sukha-samvedana* ▪ **thoroughly experience the happiness and bliss of liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་འཇུག་པ་ ▫ *rnam par grol ba'i 'jug pa* ▪ {MSA}*vimukti-praveśa* ▪ **enter into liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཐབས་ཆེན་ ▫ *rnam par grol ba'i thabs chen* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*mahopāyo vimocane* ▪ **the great method(s) of liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *rnam par grol ba'i mtshan nyid* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*vimukti-lakṣaṇa* ▪ **characteristic of liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *rnam par grol ba'i ye shes* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དགྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*vimukti-jñāna* ▪ **exalted wisdom of liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བའི་ཡི་ཤེས་གཟིགས་པ་ ▫ *rnam par grol ba'i ye shes gzigs pa* ▪ {C}*vimukti-jñāna-darśana* ▪ **realize the exalted wisdom of liberation** ▫ {C}

vision and cognition of emancipation

རྣམ་པར་གྲོལ་བར་འགྱུར་ ▫ *rnam par grol bar 'gyur* ▫ འགྲོལ་བཞོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▫ {MSA}(vi √muc): vimucyate ▫ **become liberated**

རྣམ་པར་གྲོལ་བར་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *rnam par grol bar mnyam pa nyid* ▫ འགྲོལ་བཞོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▫ {MSA}vimukti-samatā ▫ **sameness of liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱ་ ▫ *rnam par grol bar bya* ▫ འགྲོལ་བཞོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▫ {C}vimucyate ▫ **be liberated; be freed** ▫ {C}set free

རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱ་བ་ ▫ *rnam par grol bar bya ba* ▫ འགྲོལ་བཞོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▫ {MSA}vimocana ▫ **object of liberation**

རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱེད་ ▫ *rnam par grol bar byed* ▫ འགྲོལ་བཞོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▫ (vi √muc): {MSA,MV}vimocayati; {MV}vimocana ▫ **liberate**

རྣམ་པར་གྲོལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *rnam par grol bar byed pa* ▫ འགྲོལ་བཞོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▫ {MSA}vimukti; {MV}vimuc; {MV}vimocayati; {MV}vimocana ▫ **liberate**

རྣམ་པར་གྲོལ་ལ་སྦྲོར་བ་ ▫ *rnam par grol la sbyor ba* ▫ སྦྲོར་སྦྲོར་སྦྲོར་ ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▫ {MSA}vimuktau niyojanāt ▫ **connection to liberation; exertion in liberation**

རྣམ་པར་དགོད་རྣམ་པར་འགྲོལ་བ་ ▫ *rnam par dgod rnam par 'grel ba* ▫ བཀྲལ་འགྲོལ་བཀྲལ་འགྲོལ་ ▫ bkrald 'grel bkrald 'grel d ▫ {C}vivr̥ṇoti ▫ **comment upon a statement** ▫ {C}uncover; make clear; comment upon

རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *rnam par 'gyur ba* ▫ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {MSA}vipariṇāma ▫ **change; become; transform**

རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཅན་ ▫ *rnam par 'gyur ba can* ▫ {PH}activity

རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཅན་གྱི་ང་གྲུལ་ ▫ *rnam par 'gyur ba can gyi nga rgyal* ▫ {Larson} taijasa; rajasa ahaṃkāra ▫ {PH}activity-dominated I-principal

རྣམ་པར་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཚེས་ཅན་ ▫ *rnam par 'gyur*

ba med pa'i chos can ▫ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {C}avipariṇāma-dharmaka ▫ **unchanging subject** ▫ {C}not liable to reversal

རྣམ་པར་འགྲོལ་བ་ ▫ *rnam par 'grel ba* ▫ བཀྲལ་འགྲོལ་བཀྲལ་འགྲོལ་ ▫ bkral 'grel bkrald 'grel d ▫ {C}vivr̥ṇoti ▫ **comment upon; elucidate; explain** ▫ {C}uncover; make clear

རྣམ་པར་འགྲོལ་བར་བྱེད་ ▫ *rnam par 'grel bar byed* ▫ བཀྲལ་འགྲོལ་བཀྲལ་འགྲོལ་ ▫ bkral 'grel bkrald 'grel d ▫ {C}vivarati ▫ **comment upon; elucidate; explain** ▫ {C}uncover; make clear

རྣམ་པར་འགྲོལ་བ་ ▫ *rnam par 'grol ba* ▫ འགྲོལ་བཞོལ་བ་གྲོལ་གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol d grol grol d ▫ {C}vimocana ▫ **liberated; freed** ▫ {C}delivering; unfettered

རྣམ་པར་གྲུལ་བ་ ▫ *rnam par rgyal ba* ▫ {C,MSA}vijaya; {C}vajayanta ▫ {C}conquest; palace of Śakra

རྣམ་པར་གྱུ་ ▫ *rnam par rgyu* ▫ གྱུ་གྱུ་གྱུ་ ▫ rgyu rgyu rgyu rgyu ▫ {C,MSA}(vi √car): vicarati ▫ {C}pass through; explain; wander about; wanders; behave; undo; course apart from

རྣམ་པར་གྱུག་ ▫ *rnam par rgyug* ▫ {C}vidhāvati ▫ {C}flow away

རྣམ་པར་སྦྱོང་བ་ ▫ *rnam par sgom pa* ▫ བསྦྱོང་སྦྱོང་བསྦྱོང་སྦྱོང་ ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms ▫ {C}vibhāvanā (=niṣṭhā-mārgaḥ kṣaya-anutpāda-jñānam) ▫ **meditate; cultivate** ▫ {C}annihilation; undone; clear understanding; undevelopment

རྣམ་པར་བསྐྱབས་བསྐྱབས་བ་ ▫ *rnam par bsgrubs pa* ▫ བསྐྱབས་སྐྱབས་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▫ {C}viṭhapita (=abhūta-parikalpa-prabhavatvāt) ▫ **achieve; attain; accomplish; establish** ▫ {C}fabricated (by thought-construction)

རྣམ་པར་ངེས་ ▫ *rnam par nges* ▫ {MSA}viniścaya; {MSA}viniścita ▫ **ascertain; ascertainment; definite**

རྣམ་པར་ངེས་པ་ ▫ *rnam par nges pa* ▫ {C}viniyata; {C,MSA,MV}viniścaya; {MSA}viniścita ▫ **ascertain; ascertainment; definite** ▫ {C}restrained; controlled; settled; resolve

རྣམ་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *rnam par rngos pa* ▫ {C}vinīlaka ▫ {C}

a blueish (or discolored) corpse; dark blue
 རྣམ་པར་སྒོས་པ་ ▫ *rnam par sngos pa* ▪ {C}vinīlaka ▪ {C}
 a blueish (or discolored) corpse; dark blue
 རྣམ་པར་བཅད་པ་ ▫ *rnam par bcaad pa* ▪ {N}viccheda; {N}
apākṛta ▪ **elimination; mere elimination**{N}
 རྣམ་པར་བཅིལ་བ་ ▫ *rnam par bcil ba* ▪ **abandon; give
 up; subjugate**
 རྣམ་པར་རླུང་གཟང་ ▫ *rnam par chud gzang* ▪ {C}
vipraṇāśayati (=anyathā-karaṇam) ▪ {C}forget;
 [cause to be wasted?]
 རྣམ་པར་འཛིག་པ་ ▫ *rnam par 'jig pa* ▪ {C,MSA}
vibhāvanā; {MSA}vibhāvana; {MSA}vibhāvayat ▪
destroy; disintegrate
 རྣམ་པར་འཛིག་པར་བགྱིད་པ་ ▫ *rnam par 'jig par bgyid pa*
 ▪ {C}vidhvamsana-kara ▪ **destroy; disintegrate** ▫
 {C}shatterer
 རྣམ་པར་འཛིག་པར་འགྲུར་ ▫ *rnam par 'jig par 'gyur* ▪ {C}
vyavasādam āpadyate ▪ **will be destroyed; will
 disintegrate** ▫ {C}is bound to incur a fall
 རྣམ་པར་འཛིག་པར་འགྲུར་བ་ ▫ *rnam par 'jig par 'gyur ba* ▪
 {C}vibhavati ▪ **will be destroyed; will disintegrate**
 ▫ {C}cease to become
 རྣམ་པར་འཛིག་པར་བྱེད་ ▫ *rnam par 'jig par byed* ▪ {MV}
(vi √bhū): vibhāvayati ▪ **destroy; disintegrate**
 རྣམ་པར་འཛིག་པར་མི་བགྱིད་པ་ ▫ *rnam par 'jig par*
mi bgyid pa ▪ {C}avināśika ▪ **not destroy; not
 disintegrate** ▫ {C}which does not destroy anything
 རྣམ་པར་འཇུག་པ་ ▫ *rnam par 'jug pa* ▪ {MSA} rakṣāsa ▪
 {PH}Rakṣāsas
 རྣམ་པར་འཇོག་པ་ ▫ *rnam par 'jog pa* ▪ (vy-ava √sthā):
 {MV}vyavasthāpayati; {MV}vyavasthāpyante ▪
posit; set; assign; designate; put
 རྣམ་པར་འཇོག་བྱེད་ཚོས་གསུམ་ ▫ *rnam par 'jog byed*
chos gsum ▪ *trivyavasthāpakara-dharma* ▪ **three
 properties of a positer**
 རྣམ་པར་རྗེས་སྲུ་བཞུག་པ་ ▫ *rnam par rjes su blta'o* ▪ {C}
paśyati ▪ {C}to see

རྣམ་པར་ཉམས་པ་ ▫ *rnam par nyams* ▪ {C}vihīna ▪ **spoiled;
 deficient; degenerate** ▫ {C}failed in
 རྣམ་པར་ཉམས་པ་ ▫ *rnam par nyams pa* ▪ {C}
vihanyamāna ▪ **spoiled; deficient; degenerate** ▫
 {C}doomed to death
 རྣམ་པར་བསྟན་པ་ ▫ *rnam par bsnyad pa* ▪ {L}vyākhyā ▪
emphasize; announce
 རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ་པ་ ▫ *rnam par gtan la dbab pa*
 ▪ རྣམ་པར་གཏན་ལ་དབབ། འབྲེལ། ཡབ། རྩོལ། ▫ *rnam par*
gtan la dbab/ 'bebs/ phab/ phob/ ▪ {MSA}viniścaya ▪
ascertain; ascertainment
 རྣམ་པར་བདག་ཏུ་མེད་པ་ ▫ *rnam par btag tu med pa* ▪ {C}
avikalpa ▪ **not imputed; not designated** ▫ {C}
 indiscriminated; without discrimination
 རྣམ་པར་བདག་པ་འི་གཞུག་པ་ ▫ *rnam par btags pa'i*
gzugs ▪ གཏག་པ་འོག་པ་བདག་པ། བདག་པ་ཐོག་པ་ ▫ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ **imputed form**
 རྣམ་པར་རྫོག་པ་ ▫ *rnam par rtog* ▪ {L}vikalpa; {MV}
pragama; {C,MV}(vi √kḷp): vikalpayati ▪ **ideation;
 think; conceptualize; conceptual consciousness** ▫
 {C}discriminate(s); imagines; think it over; thinks
 to himself; make a false discrimination
 རྣམ་པར་རྫོག་ཅིང་ ▫ *rnam par rtog cing* ▪ {C}kalpayati ▪
think; conceptualize ▫ {C}construct; imagine
 རྣམ་པར་རྫོག་པ་ ▫ *rnam par rtog pa* ▪ (√kḷp):
 {C,MSA,TN,MV,L}vikalpa; {MV}kalpayati; {C}
vikalpayati; {C}vikalpanatā (=kalpanā) ▪ **ideation;
 think; conceptualize; conceptual consciousness** ▫
 {C}discriminate(s); imagines; think it over; thinks
 to himself; make a false discrimination
 རྣམ་པར་རྫོག་པ་ཐ་མ་ ▫ *rnam par rtog pa tha ma* ▪ **final
 conceptualization**
 རྣམ་པར་རྫོག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་པ་ ▫ *rnam par rtog pa*
thams cad spangs ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang*
spong spangs spongs ▪ {C}sarva-vikalpa-
prahīna ▪ **abandon all ideation; abandon
 all conceptualization** ▫ {C}has forsaken all
 discriminations
 རྣམ་པར་རྫོག་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *rnam par rtog pa dang*

bcas pa ▪ {C}savitarka ▪ **having ideation; together with conceptualization** □ {C}with thoughts adjusted; with discursive thoughts

རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་བརྟན་ ▫ *nam par rtog pa dang bcas pa'i gzugs brnyan* ▪ *savikalpakapratibimba* ▪ **analytical image**

རྣམ་པར་རྟོག་པ་དང་བཅས་པའི་གཟུགས་བརྟན་ ▫ *nam par rtog pa dang bcas pa'i gzugs brnan* ▪ *savikalpa-pratibimba* ▪ **image that is connected with ideation/conceptualization**

རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *nam par rtog pa rnam kyī de bzhin nyid* ▪ {MSA}vikalpānām tathatā ▪ **suchness of ideations/conceptualizations**

རྣམ་པར་རྟོག་པ་རྣམས་ཡང་དག་པར་ཟད་པ་ ▫ *nam par rtog pa rnam yang dag par zad pa* ▪ {MSA}vikalpānām samkṣayah ▪ **complete extinction of ideations/conceptualizations**

རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་ཅིང་ ▫ *nam par rtog pa med cing* ▪ {C}avitarka ▪ **non-ideation; non-conceptualization** □ {C}without thoughts adjusted

རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་ཅིང་ ▫ *nam par rtog pa med cing* ▪ {C}avitarka ▪ **non-ideation; non-conceptualization** □ {C}without thoughts adjusted

རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ་ ▫ *nam par rtog pa med pa* ▪ {L;nirvikalpaka; {C}avikalpita; {C}vikalpanatā (=kalpanā) ▪ **non-ideation; non-conceptualization** □ {C}without thoughts adjusted; absence of mental construction; without discrimination; not discriminated

རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ▫ *nam par rtog pa yongs su tshol ba* ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MSA}vikalpa-paryeṣṭi ▪ **thoroughly investigate/examine/research ideation/conceptualization**

རྣམ་པར་རྟོག་པ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *nam par rtog pa las byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}vikalpa-samutthita ▪ **arisen from ideation; arisen from conceptualization** □ {C}arisen from discrimination

རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་ ▫ *nam par rtog pa'i spyod yul* ▪ སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {L}vikalpagocara ▪ **object of activity of conceptuality**

རྣམ་པར་རྟོག་པའི་སྤྱོད་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *nam par rtog pa'i spyod yul ma yin pa* ▪ སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}vikalpāgocaratva ▪ **not the realm of ideation; not the realm of conceptualization**

རྣམ་པར་རྟོག་པར་བྱེད་པ་ ▫ *nam par rtog par byed pa* ▪ {MV}vikalpaḥ kriyate; {MV}vikalpakatva ▪ **discriminate; conceptualize**

རྣམ་པར་རྟོག་པར་མ་མཆིས་པ་ ▫ *nam par rtog par ma mchis pa* ▪ {C}avikalpa; {C}avikalpatva ▪ **non-ideation; non-conceptualization** □ {C}non-discrimination

རྣམ་པར་རྟོག་པར་མ་མཆིས་སོ་ ▫ *nam par rtog par ma mchis so* ▪ {C}avikalpa; {C}avikalpatva ▪ **non-ideation; non-conceptualization** □ {C}non-discrimination; undiscriminated; without discrimination

རྣམ་པར་རྟོག་པར་མེད་པ་ ▫ *nam par rtog par med pa* ▪ {C}avikalpa; {C}avikalpanatā; {C}avikalpita ▪ **non-ideation; non-conceptualization** □ {C}non-discrimination; undiscriminated; without discrimination; not discriminated

རྣམ་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *nam par rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་ རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}vikalpa ▪ **ideation; discriminate; realize; cognize; understand** □ {C>false discrimination; no-construction

རྣམ་པར་ལྟ་ ▫ *nam par lta* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}vilokita (=vilokanā = avalokita) ▪ **view; look; see** □ {C}looking away; surveying

རྣམ་པར་ལྟ་བ་ ▫ *nam par lta ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}avalokayati; {C}avalokita; {C}vyavalokanatā; {C}vyavalokanā; {C}vyavalokayati; {C}vilokayati (=vyavalokyate); {C}vilokita (=vilokanā = avalokita) ▪ **view; look; see** □ {C}looking away; surveying (e.g. praṭītyasamutpādam); surveys; cast back (a look); beheld; behold;

consider; look down (on); one surveys

རྣམ་པར་བརྟུན་པ་ ▫ *rnam par brtags pa* ▪ གངགས་འདོགས་
བདགས། བརྟུན་པ་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ {C}*kalpita*; {C}*vitarkitā* ▪ **impute; designate** ▫
{C}fashioned; imagined; constructed (by thought);
conjecture

རྣམ་པར་བརྟུན་པའི་གཟུགས་ ▫ *rnam par brtags pa'i*
gzugs ▪ གངགས་འདོགས་བདགས། བརྟུན་པ་ཐོགས་ ▫ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ {MV}*vikalpitaṃ rūpaṃ* ▪
imputed form

རྣམ་པར་བལྟ་བ་ ▫ *rnam par blta ba* ▪ {C}*vyavalokayati* ▪
view; look; see ▫ {C}behold; consider; look down
(on)

རྣམ་པར་བལྟའོ་ ▫ *rnam par blta'o* ▪ {L}*vyavalokayati* ▪
you should view

རྣམ་པར་བལྟས་ནས་ ▫ *rnam par bltas nas* ▪ {C}
vyavalokayan ▪ **having viewed; having seen** ▫ {C}
surveying

རྣམ་པར་ཐར་པ་ ▫ *rnam par thar pa* ▪ {C,MSA}*vimokṣa*
▪ **liberation; freedom** ▫ {C}emancipation;
deliverance [there are eight kinds]

རྣམ་པར་ཐར་པ་ཞལ་གསུངས་མ་ ▫ *rnam par thar pa zhal*
gsungs ma ▪ {PH}autobiography

རྣམ་པར་ཐར་པ་གསུམ་ ▫ *rnam par thar pa gsum* ▪ {PH}
the three types of complete liberation [signlessness;
wishlessness;

རྣམ་པར་ཐོ་འཚམ་པ་བསམ་པ་ ▫ *rnam par tho 'tsham*
pa bsam pa ▪ {L}*viheṭhanā* ▪ **intent on hurting;**
attempt to hurt

རྣམ་པར་འཕྲོར་བ་ ▫ *rnam par 'thor ba* ▪ {C}*vikiraṇa*;
{C}*vikṣiptaka* ▪ **separate; scatter** ▫ casting off;
dispersing; scattered corpse; mangled

རྣམ་པར་དག་ ▫ *rnam par dag* ▪ {MV}*pariśuddha*; {MV,L}
viśuddha; {MV}*viśuddhatva*; {MV}*viśuddhi*; {L}
vimokṣa ▪ **very pure; complete; purify; purity**

རྣམ་པར་དག་ཉིད་ ▫ *rnam par dag nyid* ▪ {C}*viśuddhatā* ▪
purity

རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *rnam par dag pa* ▪ {C,MSA,MV}

viśuddhi {C}(=*viśuddhitā*); {MV}*pariśuddha*; {C}
pariśuddhi; {MV,MSA}*viśuddha*; {MV}*viśuddhatva*
▪ **{very-pure}; very pure; complete; purity{BJ**
38.1} ▫ {C}perfect purity; purify; state of purity

རྣམ་པར་དག་པ་གྱ་ཚེན་ ▫ *rnam par dag pa gyia chen* ▪
{MSA}*viśuddhi-vipula* ▪ **extensive purity**

རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་ ▫ *rnam par dag pa nyid* ▪ {MSA}
viśuddhatā ▪ **purity**

རྣམ་པར་དག་པ་མེད་ ▫ *rnam par dag pa med* ▪ {MSA}*na*
viśudhyate (vi-śudh) ▪ **not purify; impurity**

རྣམ་པར་དག་པ་གཞན་གྱི་དབང་ཉིད་ ▫ *rnam par dag*
pa gzhan gyi dbang nyid ▪ {MV}*viśuddhau*
pāratantryaṃ ▪ **other-powered purity** ▫ {PH}
other-powered purity

རྣམ་པར་དག་པའི་བྱང་པར་ ▫ *rnam par dag pa'i khyad par*
▪ {MSA}*viśuddhi-viśeṣa* ▪ **very pure distinction;**
complete distinction

རྣམ་པར་དག་པའི་ཐབས་ ▫ *rnam par dag pa'i thabs* ▪
{MSA}*viśuddhy-upāya* ▪ **method(s) of purity**

རྣམ་པར་དག་པའི་དེ་མི་ན་ ▫ *rnam par dag pa'i de kho na* ▪
{MV}*viśuddhi-tattva* ▪ **pure suchness; suchness of**
purity

རྣམ་པར་དག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *rnam par dag pa'i*
de bzhin nyid ▪ {MSA}*viśuddhi-tathatā* ▪ **pure**
suchness; suchness of purity

རྣམ་པར་དག་པའི་གནས་ ▫ *rnam par dag pa'i gnas* ▪ {MV}
viśuddhāvasthā ▪ **very pure place; abide in purity**

རྣམ་པར་དག་པའི་སྣོད་ ▫ *rnam par dag pa'i snod* ▪ {MSA}
viśuddhi-bhājanatva ▪ **very pure vessel**

རྣམ་པར་དག་པའི་དམིགས་པ་ ▫ *rnam par dag pa'i dmigs*
pa ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs*
dmigs ▪ {MV}*viśuddhy-ālambana*; *viśuddhālambana*
▪ **object of observation of purification**

རྣམ་པར་དག་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *rnam par dag pa'i mtshan*
nyid ▪ {MSA}*viśuddhi-lakṣaṇa* ▪ **characteristic of**
purification

རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *rnam par dag par 'gyur ba* ▪

{MV}(vi √śudh): viśudhyate ▪ **purify; become pure**

རྣམ་པར་དག་པར་བྱ་བ་ ▫ *rnam par dag par bya* ▪ {C} viśudhyate ▪ {C} is purified

རྣམ་པར་དག་པར་བྱ་བ་ ▫ *rnam par dag par bya ba* ▪ {MSA}viśuddhi ▪ **object of purification**

རྣམ་པར་དག་བྱ་བ་ ▫ *rnam par dag bya* ▪ {MV}viśuddhi ▪ **object of purification**

རྣམ་པར་དག་ཡུལ་ ▫ *rnam par dag yul* ▪ {MV}śuddhi- viśaya ▪ **object of purification; pure object**

རྣམ་པར་འབྲིན་པ་ ▫ *rnam par 'dren pa* ▪ འབྲིན་པ་ ▫ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪ {C} nāyaka ▪ **leader; guide** ▫ {C} guide; leader

རྣམ་པར་ལྡོག་པ་ ▫ *rnam par ldog* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}vivartate; {C}vinirvartate ▪ **isolate; reverse** ▫ {C}turn away from; turn back on; is diverted; turn away

རྣམ་པར་གནས་པ་མེད་པ་ ▫ *rnam par gnas pa med pa* ▪ {L}avyavasthita ▪ **non-abiding; not remain**

རྣམ་པར་གཞོན་པ་ ▫ *rnam par gnon pa* ▪ {MSA} viškambhana; {C}viškambhayati ▪ **harm; damage** ▫ {C}obstruct; make an obstacle; get rid of

རྣམ་པར་མཐོན་ཅིང་ ▫ *rnam par mnan cing* ▪ {C}viškadya (=avaskandakena) ▪ {C}moving rapidly

རྣམ་པར་རྣམས་པ་ ▫ *rnam par rnags pa* ▪ {C}vipūtika (=vipūyaka); {L}vipūyaka (=vidūṭika) ▪ {C} festering corpse; worm-eaten corpse; festering

རྣམ་པར་སྣང་བ་ ▫ *rnam par snang ba* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}vairocana ▪ **appear; perceive; illuminate** ▫ {C}like the shining sun

རྣམ་པར་སྣང་མཚན་ ▫ *rnam par snang mdzad* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}vairocana ▪ **Vairocana [p.n. of a Buddha]; Vairochana**

རྣམ་པར་དཔྱད་ ▫ *rnam par dpyad* ▪ {L}vicārita ▪ **analysis; discrimination**

རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ ▫ *rnam par dpyad pa* ▪ {C}carita- vicarita; {C}vicārita ▪ **analysis; discrimination** ▫ {C} futile considerations; deliberation

རྣམ་པར་དཔྱད་པ་པོ་ ▫ *rnam par dpyad pa po* ▪ {PW8-H} vicāraḥ ▪ {PH}one who analyzes

རྣམ་པར་དཔྱོད་ ▫ *rnam par dpyod* ▪ {MSA}(vi √car): vicārayet ▪ **analysis; discrimination**

རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ ▫ *rnam par dpyod pa* ▪ {C} vyavacārayati; {MSA}vicāraṇa; {MSA}vicāraṇā ▪ **analysis; discrimination** ▫ {C}apperceive; assimilates

རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *rnam par dpyod pa dang bcas pa* ▪ {C}savicāra ▪ **together with discrimination; having discrimination** ▫ {C}with discursive thoughts

རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་མེད་པ་ ▫ *rnam par dpyod pa med pa* ▪ {C}avicāra ▪ **non-discrimination; non-analysis** ▫ {C}without thoughts discursive

རྣམ་པར་དཔྱོད་པ་ཅམ་གྱི་ ▫ *rnam par dpyod pa tsam gyi* ▪ {C}vicāra-mātra ▪ **mere discrimination; mere analysis** ▫ {C}with only discursive thoughts

རྣམ་པར་དཔྱོད་པར་བྱེད་ ▫ *rnam par dpyod par byed* ▪ {C}vyavacārayati ▪ **discriminate; analyze** ▫ {C}apperceive; assimilates

རྣམ་པར་སྤང་བར་བྱ་བ་ ▫ *rnam par spang bar bya* ▪ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}vivarjayati ▪ **abandon; give up** ▫ {C}avoid; get rid of; reject

རྣམ་པར་སྤངས་ ▫ *rnam par spangs* ▪ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}vivarjana; {MV,C}varjita; {L}visrjya; {L}vigata; {C}vivarjayati ▪ **abandon; give up** ▫ {C}rejection; avoid; having relinquished; without; avoided; get rid of; reject

རྣམ་པར་སྤངས་པ་ ▫ *rnam par spangs pa* ▪ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C,MV}varjita; {C,MSA}vivarjita ▪ **devoid of; abandon; give up** ▫ {C}having relinquished; without; avoided; reject; abandoned; left behind

རྣམ་པར་སྤོང་བ་ ▫ *rnam par spong ba* ▪ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}vivartanātā ▪ **eliminate; abandon; dispel** ▫ {C}turning away from

རྣམ་པར་སྐོང་བར་འགྲུབ་ཅོང་། ▫ *nam par spong bar 'gyur ro*
 ▪ སྐང་སྐོང་སྐངས་སྐངས་། ▫ *spang spong spangs spongs* ▪
 {C}visarjayati ▪ **eliminate; abandon; dispel** ▫ {C}
 replies; get rid of; answer

རྣམ་པར་སྐྱོད་། ▫ *nam par spyod* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་། ▫ *spyad
 spyod spyad spyod* ▪ {C}vicarati ▪ **enjoy; make
 use of; practice; act out; perform; deeds;
 performance** ▫ {C}pass through; explain; wander
 about; wanders; behave; undo; course apart from

རྣམ་པར་སྐྱོས་ཏེ་གོ་བ་མ་ཡིན་པ་། ▫ *nam par spros te go ba
 ma yin pa* ▪ {C}vipañcita-jña (=rūpañā-lakṣaṇam
 rūpaṃ ity-ādy-abhidhāne tad-artha anavabodhān)
 ▪ {C}cannot understand unless all details are
 explained

རྣམ་པར་བྱེ་། ▫ *nam par phye* ▪ {MSA}vivṛta; {L}vivṛt- ▪
distinguish; differentiate; separate; open

རྣམ་པར་བྱེ་སྟེ་ལུང་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ཅོང་། ▫ *nam par phye
 ste lung bstan par bya ba yin no* ▪ {C}vibhajya
 (vyākaraṇīyam) ▪ {C}one must make a distinction

རྣམ་པར་བྱེ་བ་། ▫ *nam par phye ba* ▪ {C}suviḥakta ▪
distinguish; differentiate; separate; open ▫ {C}
 well proportioned; well separated; {GD:260}
 differentiated point of view

རྣམ་པར་འཕེལ་བ་། ▫ *nam par 'phel ba* ▪ {C}
 vivardhamāna ▪ **increase** ▫ {C}as they grow

རྣམ་པར་འཕེལ་བྱེད་པ་། ▫ *nam par 'phel byed pa* ▪ {MSA}
 vivardhayat ▪ **increaser; increase**

རྣམ་པར་འཕྲུལ་། ▫ *nam par 'phrul* ▪ {MSA}vikurvita ▪
emanate

རྣམ་པར་འགྲོ་བ་། ▫ *nam par 'phro ba* ▪ visaraṇa ▪ **scatter;**
spread; diffuse ▫ proceed; issue; emanate from;
 from; go on; continue

རྣམ་པར་བམ་པ་། ▫ *nam par bam pa* ▪ {C}vyādhmātaka
 (=ādhmātaka) ▪ {C}a swollen corpse

རྣམ་པར་བྱང་། ▫ *nam par byang* ▪ བྱང་འབྲས་བྱང་འབྲས་། ▫
 'byang 'byangs byang 'byongs ▪ {MV}vyavadāna;
 {MV}(vy-ava ṽdai); {MV}vyavadāyate ▪ **purify;
 cleanse; purification**

རྣམ་པར་བྱང་བ་། ▫ *nam par byang ba* ▪ འབྲས་འབྲས་།
 བྱང་འབྲས་། ▫ 'byang 'byangs byang 'byongs
 ▪ {MSA,MV,L}vyavadāna; {C}vyodāna
 (=vyavadāna); {MSA}vyavadāta; {MV}viśuddhi ▪
purification; purify; cleanse

རྣམ་པར་བྱང་བ་མ་ཡིན་པ་། ▫ *nam par byang ba ma yin
 pa* ▪ འབྲས་འབྲས་བྱང་འབྲས་། ▫ 'byang 'byangs byang
 'byongs ▪ {L}avyavadāna ▪ **non-purification; not
 purified**

རྣམ་པར་བྱང་བའི་ཚོས་། ▫ *nam par byang ba'i chos* ▪ འབྲས་
 འབྲས་བྱང་འབྲས་། ▫ 'byang 'byangs byang 'byongs
 ▪ {MV,N}vaiyavadānika-dharma ▪ **a very pure
 phenomenon**{N}

རྣམ་པར་བྱང་བའི་རང་བཞིན་། ▫ *nam par byang ba'i rang
 bzhin* ▪ འབྲས་འབྲས་བྱང་འབྲས་། ▫ 'byang 'byangs byang
 'byongs ▪ {MV}vyavadāna-prakṛti ▪ **nature of
 purity; pure nature**

རྣམ་པར་བྱང་བར་འགྲུབ་། ▫ *nam par byang bar 'gyur* ▪
 འབྲས་འབྲས་བྱང་འབྲས་། ▫ 'byang 'byangs byang 'byongs
 ▪ {MSA}(vy-ava ṽdai): vyavadāyante ▪ **purify;
 become pure**

རྣམ་པར་བྲལ་བ་། ▫ *nam par bral ba* ▪ {L}viyoga ▪
completely free from

རྣམ་པར་དབྱེ་། ▫ *nam par dbye* ▪ {C}vibhakti ▪ **divide;**
division; open; differentiate; differentiation ▫
 {C}analysis

རྣམ་པར་དབྱེ་བ་། ▫ *nam par dbye ba* ▪ {C}vibhāga;
 {L}vibhajya; {L}vibhaṅga; {C}vivarāṇa ▪
divide; open; differentiate ▫ {C}distinction;
 discrimination; revelation

རྣམ་པར་དབྱེ་བར་བྱ་། ▫ *nam par dbye bar bya* ▪ {C}
 vivariṣyāmi ▪ **divide; open; differentiate** ▫ {C}I
 will open

རྣམ་པར་འབྲིད་། ▫ *nam par 'byed* ▪ {MV}vicaya; {MV}
 vibhāga; {MSA}(vi ṽtī): vitaranti ▪ **differentiate; to
 separate; open; separate**

རྣམ་པར་འབྲིད་པ་། ▫ *nam par 'byed pa* ▪ {C}vibhājanā;
 {C}vibhajati; {C}vivarāṇatā; {C}vivarati;
 {MSA,MV,L}vicaya; {MV,MSA}vibhāga; {MSA}

(vi √bhaj): vibhājayati; {MSA}vibhāvana ▪ **differentiate; to separate; open; separate** ◻ {C} analysis; analyze; classify; revelation; explanation; comment upon; investigation; discernment

རྣམ་པར་འབྲེན་པར་བྱེད་ ◻ *rnam par 'byed par byed* ▪ {C}vibhajati ▪ **differentiate; to separate; open; separate** ◻ {C}analyze; classify

རྣམ་པར་འབྲུལ་བ་ ◻ *rnam par 'bral ba* ▪ {C}virahita ▪ **to be devoid of; free from** ◻ {C}lacking in; deprived of; without; does not possess

རྣམ་པར་འབྲེལ་བ་ ◻ *rnam par 'brel ba* ▪ {MSA}(vi √vr): vivṛṇoti ▪ **join; relate; connect**

རྣམ་པར་སྤྲུང་བའི་ཚོས་ ◻ *rnam par sbyang ba'i chos* ▪ སྤྲུང་སྤྲུངས་སྤྲུངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **thoroughly pure phenomena**

རྣམ་པར་སྤྲུང་བར་བྱ་བ་ ◻ *rnam par sbyang bar bya ba* ▪ སྤྲུང་སྤྲུངས་སྤྲུངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}viśodhya ▪ **object to be purified** ◻ {PH} object purified

རྣམ་པར་སྤྲུང་བ་ ◻ *rnam par sbyong ba* ▪ སྤྲུང་སྤྲུངས་སྤྲུངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}viśuddhi; {MSA}viśodhana; {MSA}viśodhanā ▪ **purify; wash; practice; train; cleanse; clean; purity; purification**

རྣམ་པར་སྤྲུང་བའི་ཚོས་ ◻ *rnam par sbyong ba'i chos* ▪ སྤྲུང་སྤྲུངས་སྤྲུངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}viśuddhi-dharma ▪ **very pure phenomenon**

རྣམ་པར་སྤྲུང་བར་བྱེད་ ◻ *rnam par sbyong bar byed* ▪ སྤྲུང་སྤྲུངས་སྤྲུངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}(vi √śudh): viśodhayati ▪ **wash; purify; practice; purification; purity**

རྣམ་པར་མ་གྱུར་པ་ ◻ *rnam par ma gyur pa* ▪ **balanced state** ◻

DIVISIONS: ཡན་ལག་ལ་དབྱེ་བ་ཀྱང་མ་ལུས་རྩུངས་མ་རྩི་མ་ ◻ *yan lag la dbye ba/ 1 nad/ 2 lus zungs/ 3 dri ma/*
◻ Branches: 1) Humours Branch, 2) Physical Constituents Branch, 3) Excretions Branch

རྣམ་པར་མ་བརྟགས་པ་ ◻ *rnam par ma brtags pa* ▪ བརྟགས་པ་ འདོགས་བརྟགས། བརྟགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/*

brtags thogs ▪ {L}nirvikalpaka ▪ **non-imputed; not designated**

རྣམ་པར་མ་དག་པ་ ◻ *rnam par ma dag pa* ▪ {MV} *aviśuddhi* ▪ **not purified; impure**

རྣམ་པར་མ་དག་པའི་ཚོས་ ཅན་ ◻ *rnam par ma dag pa'i chos can* ▪ {C}aviśuddha-dharmin ▪ **impure subject** ◻ {C}impure by nature

རྣམ་པར་མ་ཚང་ ◻ *rnam par ma tshang* ▪ {C}vaikalya ▪ {C}incompleteness; deficiency

རྣམ་པར་མི་མཐུན་པ་ ◻ *rnam par mi mkhyen pa* ▪ མཐུན་མཐུན་མཐུན་མཐུན་ མཐུན་མཐུན་མཐུན་མཐུན་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}avijñāta ▪ **not know** ◻ {C}unaware of; not discerned

རྣམ་པར་མི་རྟོག་ ◻ *rnam par mi rtog* ▪ {C}nirvikalpa; {C} *avikalpa*; {C}avikalpanatā ▪ **non-conceptual** ◻ {C} undifferentiated; indiscriminate; undiscriminated; without discrimination; non-discrimination

རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཉིད་ ◻ *rnam par mi rtog nyid* ▪ {MSA} *avikalpika* ▪ **non-conceptuality**

རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཐབས་ཡིངས་བརྟུང་བ་ ◻ *rnam par mi rtog thabs yongs bzung ba* ▪ {MSA}akalpanopāya-parigraha ▪ **discern the method of non-conceptuality**

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ ◻ *rnam par mi rtog pa* ▪ {C}akalpita; {C,MSA}nirvikalpa; {MSA}akalpanā; {C,MSA} *avikalpa*; {C}avikalpanatā; {MSA}avikalpana; {MSA}avikalpanā ▪ **non-conceptual; non-conceptuality** ◻ {C}indiscriminate; no discursive thought; without mental construction; non-discrimination

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཉིད་ ◻ *rnam par mi rtog pa nyid* ▪ {C}nirvikalpatā; {MV}avikalpana(tā); {MV} *nirvikalpaṃ jñānam* (sic) ▪ **non-conceptuality** ◻ {C}no discrimination

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་འདོད་པ་ ◻ *rnam par mi rtog pa 'dod pa* ▪ {MSA}avikalpābhilāṣa ▪ **non-conceptual desire**

རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ཡིན་པ་ ◻ *rnam par mi rtog pa yin pa* ▪ {C}avikalpa; {L}nirvikalpa ▪ **non-conceptual; non-conceptuality**

ནམ་པར་མི་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *rnam par mi rtog pa'i mtshan nyid* ▪ {MSA}avikalpa-lakṣaṇa ▪ **characteristic of non-conceptuality; non-conceptual characteristic**

ནམ་པར་མི་རྟོག་པའི་གཟུགས་བརྟན་ ▫ *rnam par mi rtog pa'i gzugs brnyan* ▪ nirvikalpakapratibimba ▪ **non-analytical image**

ནམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ ▫ *rnam par mi rtog pa'i ye shes* ▪ {MSA}avikalpa ... jñāna; {MSA}jñāna ... nirvikalpa; {MSA}nirvikalpa-jñāna ▪ **non-conceptual exalted wisdom**

ནམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ ▫ *rnam par mi rtog pa'i ye shes kyis* ▪ {MV}avikalpena jñānena; {MV}nirvikalpena jñānena ▪ **through non-conceptual exalted wisdom**

ནམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ལམ་བསྐོས་པ་ ▫ *rnam par mi rtog pa'i lam bsgoms pa* ▪ བསྐོས་སྐོས་བསྐོས་སྐོས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV}avikalpaṃ mārgaṃ bhāvayati ▪ **cultivate the path of non-conceptuality**

ནམ་པར་མི་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྡན་ ▫ *rnam par mi rtog ye shes ldan* ▪ {MSA}jñānena gatāḥ ... nirvikalpena ▪ **having non-conceptual exalted wisdom**

ནམ་པར་མི་ལྟོ་བ་ ▫ *rnam par mi lta ba* ▪ བཟླ་ལྟོ་བཟླ་ལྟོ་བ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}(a-vi ṅpaś): avipaśyat ▪ **not view; not look; not see**

ནམ་པར་མི་འཚོ་བ་ ▫ *rnam par mi 'tshe ba* ▪ {MSA}avihiṃsā; aviheṭha ▪ **non-harmfulness**

ནམ་པར་མི་གཡིང་བ་ ▫ *rnam par mi g.yeng ba* ▪ {MV}avikṣipta ▪ **non-distraction {T}**

ནམ་པར་དམར་བ་ ▫ *rnam par dmar ba* ▪ {C}vilohita ▪ {C}bloody

ནམ་པར་ཚོངས་པ་ ▫ *rnam par rmongs pa* ▪ ཚོང་ཚོང་ཚོངས་ཚོངས་ ▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ {L,MV}vimoha ▪ **very deluded**

ནམ་པར་སྐྱིན་ ▫ *rnam par smin* ▪ {C}vipāku; {L,MV}vipāka ▪ **ripen; mature** ▫ {C}reward; karma-result

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་ ▫ *rnam par smin pa* ▪ {C,MV,MSA}

vipāka; {MSA}vaipākya ▪ **ripen; mature; fruition; maturation** ▫ {C}reward; karma-result

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་དང་རྒྱ་མཐུན་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *rnam par smin pa dang rgyu mthun pa'i yon tan* ▪ {MSA}vipāka-niṣyanda-guṇa ▪ **qualities that are causally concordant with ripening/maturing**

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ ▫ *rnam par smin pa don du gnyer ba* ▪ {MSA}arthī bhavati vipākena ▪ **for the sake of maturing; seeking to ripen**

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *rnam par smin pa ma yin pa* ▪ **nonfruitual**

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱན་ཅིག་སྦྲུང་ / རྒྱན་པར་སྐྱིན་པ་མ་ཡིན་པའི་རྒྱན་ཅིག་མའི་སྦྲུང་བ་ ▫ *rnam par smin pa ma yin pa'i skad cig sbyor / rnam par smin pa ma yin pa'i skad cig ma'i sbyor ba* ▪ **nonfruitual momentary training**

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་ཡིན་ནས་ ▫ *rnam par smin pa yin nas* ▪ {C}vipacyate ▪ **having matured; having ripened** ▫ {C}be a result (of karma)

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *rnam par smin pa la brten pa* ▪ {MSA}vipāka-saṃniśritā ▪ **in dependence upon maturing**

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་ལ་མི་ལྟོ་བའི་འདུ་ཤེས་ ▫ *rnam par smin pa la mi lta ba'i 'du shes* ▪ བཟླ་ལྟོ་བཟླ་ལྟོ་བ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}vipāka-nirapekṣa-saṃjñā ▪ **conception not viewing maturation**

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་ལས་སྐྱེས་པ་ ▫ *rnam par smin pa las skyes pa* ▪ {C}vipāka-ja ▪ **produced from maturing** ▫ {C}born of karma-result

ནམ་པར་སྐྱིན་པ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *rnam par smin pa las byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}vipāka-ja ▪ **arisen from ripening** ▫ {C}born of karma-result

ནམ་པར་སྐྱིན་པའི་རྒྱན་ཅིག་སྦྲུང་ / རྒྱན་པར་སྐྱིན་པའི་རྒྱན་ཅིག་མའི་སྦྲུང་བ་ ▫ *rnam par smin pa'i skad cig sbyor / rnam par smin pa'i skad cig ma'i sbyor ba* ▪ **fruitual momentary training**

ནམ་པར་སྐྱིན་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *rnam par smin pa'i 'bras bu* ▪ {MSA}vipāka-phala ▪ **result of ripening**

རྣམ་པར་སྐྱིན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *rnam par smin pa'i sems bskyed* ▪ **ripening mind-generation**

རྣམ་པར་སྐྱིན་ལ་ ▫ *rnam par smin la* ▪ {C}vipāku ▪ **mature; ripen** ▫ {C}reward

རྣམ་པར་སྐྱོད་པར་འགྲུར་ ▫ *rnam par smod par 'gyur* ▪ {C}vigarhate; {C}vigarhati ▪ {C}censure

རྣམ་པར་རྩེ་བ་ ▫ *rnam par rtse ba* ▪ (vi √krīḍ): {C}vikrīḍati; {MSA}vikrīḍanti; {MSA}vikrīḍana ▪ **one-pointed** ▫ {C}plays with; sports with

རྣམ་པར་བརྩེ་བ་ ▫ *rnam par brtse ba* ▪ {C}vikrīḍatā (=vikrīḍanā); {C}vikrīḍati; {MSA}vikrīḍita ▪ **one-pointed** ▫ {C}playing; play with; sports with

རྣམ་པར་ཚོག་པ་ ▫ *rnam par tshig pa* ▪ {C}vidagdhaka ▪ {C}a burned corpse

རྣམ་པར་འཚོ་བ་ ▫ *rnam par 'tshes ba* ▪ {MSA}vihimsā; {MSA}viheṭha ▪ **harmfulness**

རྣམ་པར་འཚོ་བ་མེད་པའི་སེམས་ ▫ *rnam par 'tshes ba med pa'i sems* ▪ **mind of nonharmfulness**

རྣམ་པར་འཚོ་བ་བཟོད་པ་ ▫ *rnam par 'tshes ba bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}vihethanā-marṣaṇa ▪ **patience/forbearance/tolerance/endurance with respect to harmfulness**

རྣམ་པར་གཞིག་ ▫ *rnam par gzhang* ▪ (vy-ava √sthā): {MSA}vyavasthāpita; {MV}vyavasthāpyate; {MV}vyavasthāna; {MV}vyavasthāpana ▪ **posit; establish; abide**

རྣམ་པར་གཞིག་པ་ ▫ *rnam par gzhang pa* ▪ {C,MV}vyavasthāna; {MV}vyavasthāpana ▪ **posit; establish; abide** ▫ {C}attributes; determination; respective determination; distribution; definite distinction; distinctive definition

རྣམ་པར་གཞིག་གུ་ཚོས་གསུམ་ ▫ *rnam par gzhang bya chos gsum* ▪ *trivyavasthāpya-dharma* ▪ **three properties of a posited object**

རྣམ་པར་གཞིག་པ་ ▫ *rnam par gzhig pa* ▪ {C}vināśita; {L,MV}vināśa ▪ **break down** ▫ {C}destroyed; destruction

རྣམ་པར་གཞིག་པར་བགྱི་བ་ ▫ *rnam par gzhig par bgyi ba* ▪ {C}vibhāvayitavya ▪ **break down** ▫ {C}should be undeveloped

རྣམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *rnam par bzhag pa* ▪ (vy-ava √sthā): {L}vyavasthita; {MSA}vyavasthāpyante; {MSA}vyavasthāna; {MSA}vyavasthāpana; {MSA}vyavasthāpita ▪ **presentation** ▫ determination; determined

རྣམ་པར་བཞག་པ་ཡིངས་སུ་དུད་པ་ ▫ *rnam par bzhag pa yongs su dpyod pa* ▪ {MSA}vyavasthānam paricchedaḥ ▪ **analysis of the presentation**

རྣམ་པར་ཚོས་པ་ ▫ *rnam par zos pa* ▪ {C}vikhādika; {C}vikāditaka (=vikhādita) ▪ {C}a corpse being devoured; mangled; eaten by worms

རྣམ་པར་གཟིགས་ ▫ *rnam par gzigs* ▪ {MSA}vipaśvin; {C}vyāvalokita; {C}vyavalokayati ▪ **viewing; look; see** ▫ {C}beheld; behold; consider; look down (on)

རྣམ་པར་གཟིགས་པ་གྲུར་པ་ཡིན་ ▫ *rnam par gzigs pa gyur pa yin* ▪ {C}vyavalokayan ▪ **viewing; look; see** ▫ {C}surveying

རྣམ་པར་བརྐྱོག་ ▫ *rnam par bzlog* ▪ {MV}(ni √vrt): nivartayati ▪ **reverse; reversing**

རྣམ་པར་བརྐྱོག་པ་ ▫ *rnam par bzlog pa* ▪ {C}vinirvartayitr; {C}vivarta; {L}vyavartaka ▪ **reverse; reversing** ▫ {C}one who causes to turn back; turning away from; impeded; impediment

རྣམ་པར་གཡིང་བ་ ▫ *rnam par g.yeng ba* ▪ {C,MV,MSA}vikṣepa; {C}śikṣiṣyate (=viśeṣyate = vikṣipyate = vikupyate); {MV}vikṣipta ▪ **distraction** ▫ {C}confusion; (mental) disturbance; distraughtness; wave (their garments); undisturbed; disturbed; dispersed; scattered

རྣམ་པར་གཡིང་བ་མེད་པ་ ▫ *rnam par g.yeng ba med pa* ▪ {MSA}avikṣepa ▪ **non-distraction**

རྣམ་པར་གཡིང་བ་མེད་པའི་སེམས་ ▫ *rnam par g.yeng ba med pa'i sems* ▪ {C}avikṣipta-citta; {C}avikṣipta-manasā ▪ **non-distracted mind** ▫ {C}undisturbed (in his) thought; with undistracted mind

རྣམ་པར་གཡིང་གུ་ ▫ *rnam par g.yeng bya* ▪ {MSA}(vi

√*kṣip*): *vikṣipet* ▪ **distract; distracted**

རྣམ་པར་གཡེངས་པ་ ▫ *rnam par g.yengs pa* ▪ {MSA}
vikṣipta ▪ **distraction**

རྣམ་པར་གཡོ་ ▫ *rnam par g.yo* ▪ (vi √*cal*): {C,MSA}
vicalati {C}(=*varṇayati*) ▪ **move; fluctuate** ▫ {C}
waver

རྣམ་པར་གཡོ་བ་ ▫ *rnam par g.yo ba* ▪ {C}*vispandita* ▪
move; fluctuate ▫ {C}restless; throbbing

རྣམ་པར་གཡོང་བ་ ▫ *rnam par g.yong ba* ▪ {C}*vikṣepa*;
{C}*vispandita* ▪ **distraction** ▫ {C}confusion;
(mental) disturbance; distraughtness; wave (their
garments); restless; throbbing

རྣམ་པར་རིག་ ▫ *rnam par rig* ▪ {MV}*vijñapti*; {C}*vijñapta*
▪ **knowledge; know; ideation** ▫ {C}intimated

རྣམ་པར་རིག་པ། རྣམ་རིག་ ▫ *rnam par rig pa* ▪ {C}
vijānana; {L,MV,MSA}*vijñapti* ▪ **knowledge;**
know; ideation; cognition ▫ {C}being aware;
conceptualization

རྣམ་པར་རིག་པ་དང་ཐ་སྲིད་ ▫ *rnam par rig pa dang tha*
 snyad ▪ {PW8} *prajñaptirvyavahārah* ▪ {PH}what
is conventionally known

རྣམ་པར་རིག་པ་བྱེད་པ་ ▫ *rnam par rig pa byed pa* ▪
{MSA}*vijñāpanīyā* ▪ **know**

རྣམ་པར་རིག་པ་མེད་པ་ ▫ *rnam par rig pa med pa* ▪ {C}
avijñapti ▪ **non-knowledge; not know; non-**
ideation ▫ {C}give no hint {about their true
nature); without ideation; without conceptualization

རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ ▫ *rnam par rig pa tsam* ▪
{L,MSA,MV}*vijñapti-mātra*; {MSA}*vijñapti-mātratā*
▪ **knowledge-only; ideation-only; cognition-only** ▫
conceptualization-only

རྣམ་པར་རིག་པའི་དེ་ཁོ་ན་ ▫ *rnam par rig pa'i de kho na*
▪ {MV}*vijñapti-tattva* ▪ **suchness of knowledge;**
suchness of ideation

རྣམ་པར་རིག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *rnam par rig pa'i de*
 bzhin nyid ▪ {MSA}*vijñapti-tathatā* ▪ **suchness of**
knowledge; suchness of ideation

རྣམ་པར་རིག་པར་བྱ་བ་ ▫ *rnam par rig par bya ba* ▪ {MSA}
vijñeyā ▪ **object of knowledge; object of ideation**

རྣམ་པར་རིག་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ ▫ *rnam par rig par bya*
 ba ma yin ▪ {C}*avijñāpanīyā* ▪ **not an object of**
knowledge; not known; not an object of ideation
▫ {C}something which cannot be intimated/
conveyed

རྣམ་པར་རིག་པར་བྱེད་པ་ ▫ *rnam par rig par byed pa* ▪
{MSA}*vijñeya* ▪ **knower; know**

རྣམ་པར་རིག་པར་བྱེད་པའི་གཟུགས་ ▫ *rnam par rig par*
 byed pa'i gzugs ▪ *vijñaptirūpa* ▪ **revelatory form**

རྣམ་པར་རིག་པར་བྱེད་པའི་གཟུགས། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་
གཟུགས་ ▫ *rnam par rig par byed pa'i gzugs; rnam*
 par rig byed kyi gzugs ▪ *vijñaptirūpa* ▪ **revelatory**
form

རྣམ་པར་རིག་པ། རྣམ་རིག་ ▫ *rnam par rig pa; rnam rig* ▪
vijñapti ▪ **cognition**

རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ ▫ *rnam par rig byed* ▪ {MSA}*vijñāpana*;
{MV}*vijñapti* ▪ **reveal; revelatory**

རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་ ▫ *rnam par*
 rig byed ma yin pa'i gzugs ▪ {LCh}*avijñapti-*
rūpa; avijñaptirūpa ▪ **non-revealing form;**
nonrevelatory form

རྣམ་པར་རོལ་བ་ ▫ *rnam par rol pa* ▪ {C,MSA}*vikrīḍita*;
{MSA}*vikrīḍana* ▪ **sport**

རྣམ་པར་རོལ་བའི་ལས་ ▫ *rnam par rol pa'i las* ▪ {MSA}
vikrīḍana-karman ▪ **actions of sport; sportive**
actions

རྣམ་པར་ལོག་ནས་ ▫ *rnam par log nas* ▪ {C}*vivarti* ▪
having reversed; having returned ▫ {C}rid of

རྣམ་པར་ཤེས་ ▫ *rnam par shes* ▪ {MV}*vijñāna* ▪
consciousness; cognition

རྣམ་པར་ཤེས་པ་འདྲ་བ་མེད་པ་ ▫ *rnam par shes pa 'dra ba*
 med pa ▪ {C}*sadrśa-vijñānatva* ▪ **non-similarity**
with consciousness ▫ {C}his consciousness
conforms to

རྣམ་པར་ཤེས་པ་གནས་པ་ ▫ *rnam par shes pa gnas pa* ▪

{C}vijñāna-sthiti ▪ **abode of consciousness; source of consciousness** □ {C} foundation of conscious life

རྣམ་པར་ཤེས་པ་པོ་ □ *rnam par shes pa po* ▪ {MSA}vijñātr ▪ **cognizer**

རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཕན་ཚུན་དང་ལྗན་པ་ □ *rnam par shes pa phan tshun dang ldan pa* ▪ {C} anyonya-vijñāna-samaṅgin ▪ {C} mind on other things; his mind on other kinds of talk

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་མིང་དང་གཟུགས་ □ *rnam par shes pa'i rkyen gyis ming dang gzugs* ▪ {MSA} vijñāna-pratyayaṃ nāmarūpam ▪ **name and form, the conditions of consciousness; {T} due to the condition—consciousness—there is name and form; conditioned by consciousness, name and form**

རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ □ *rnam par shes pa'i khams* ▪ {C}vijñāna-dhātu ▪ **realm of consciousness**

རྣམ་པར་ཤེས་པར་གྱུར་པ་ □ *rnam par shes par gyur pa* ▪ {C}vijñeya; {C}vijñāna-gata ▪ **cognize; become conscious of** □ {C} discernible; distinct; should be known; one should understand/discern; belonging to consciousness

རྣམ་པར་ཤེས་པར་བགྱིད་པ་ □ *rnam par shes par bgyid pa* ▪ **བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་** □ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C} vijñāpanatā ▪ **cognize; be conscious of** □ {C} is informed about

རྣམ་པར་ཤེས་པ། རྣམ་ཤེས་ □ *rnam par shes pa; rnam shes* ▪ vijñāna ▪ **consciousness**

རྣམ་པར་ཤེས་པ། རྣམ་ཤེས། ཤེས་པ། □ *rnam par shes pa; rnam shes; shes pa* ▪ {MSA,MV}vijñāna; {C}vijñāta ▪ **consciousness; cognition** □ {C} be aware of; cognized; known; discerned

རྣམ་པར་བཤད་པ་ □ *rnam par bshad pa* ▪ {LCh}vyākhyā ▪ **explanation**

རྣམ་པར་བཤད་པའི་རྣམས་པ་ □ *rnam par bshad pa'i rigs pa* ▪ vyākhyā-yukti ▪ **Vasubandhu's Reasoning for Explanations (P. 5562, vol. 113)**

རྣམ་པར་བཤེག་ནས་ □ *rnam par bshig nas* ▪ {C} vibhāvanatā; {C}vibhāvanatayā; {C}vibhāviya;

{C}vibhāvamāna ▪ **having destroyed** □ {C} annihilation (by meditation); annihilated; one who develops to the end

རྣམ་པར་བཤེག་པ་ □ *rnam par bshig pa* ▪ {C}vināśa; {C}vibhāvita ▪ **destroy** □ {C} destruction; undone; annihilated (in meditation)

རྣམ་པར་སྲུན་འབྲིན་པ་ □ *rnam par sun 'byin pa* ▪ དབྱུང་འབྲིན་སྲུང་སྲུང་ □ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {MSA} vidūṣaṇa ▪ **disbelieve; refute**

རྣམ་པར་སེམས་ □ *rnam par sems* ▪ རྣམ་པར་བསམ། སེམས། བསམས། སོམས། □ *rnam par bsam/ sems/ bsams/ soms* ▪ **think; intend**

རྣམ་པར་སེལ་པ་ □ *rnam par sel ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལའད་སེལའད་ □ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}vikiraṇa; {C}viśodhayati; {L}vinodayanti; {MSA}vinayana ▪ **eradicate; remove; clear away; eliminate; avoid; exclude; separate** □ {C} casting off; dispersing; purifies; cleanse; clean away; removes; remove; dispel; drive asunder; diversion; pastime

རྣམ་པར་སོམས་ □ *rnam par soms* ▪ རྣམ་པར་བསམ། སེམས། བསམས། སོམས། □ *rnam par bsam/ sems/ bsams/ soms* ▪ **think; intend**

རྣམ་པར་གསལ་པ་ □ *rnam par gsal ba* ▪ {MSA}viśpaṣṭā; {MSA}viśpaṣṭa ▪ **clarify**

རྣམ་པར་བསམ་ □ *rnam par bsam* ▪ རྣམ་པར་བསམ། སེམས། བསམས། སོམས། □ *rnam par bsam/ sems/ bsams/ soms* ▪ **think; intend**

རྣམ་པར་བསམ་པ་ □ *rnam par bsam pa* ▪ {C}ādhmātaka ▪ **think; thought; intended; intention** □ {C} swollen corpse

རྣམ་པར་བསམས་ □ *rnam par bsams* ▪ རྣམ་པར་བསམ། སེམས། བསམས། སོམས། □ *rnam par bsam/ sems/ bsams/ soms* ▪ {C}vicintayati ▪ **think; thought; intend** □ {C} reflection

རྣམ་པར་བསལ་ □ *rnam par bsal* ▪ བསལ་སེལ་བསལའད་སེལའད་ □ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}vinīya ▪ **eradicate; remove; clear away; eliminate; avoid; exclude; separate** □ {C} after turning away

རྣམ་དབྱུང་བསམ་པ་ཅན་ □ *rnam dpyad bsam pa can* ▪

{MSA}vicāraṇāśaya ▪ **having analytical thoughts**
 རྣམ་དཔྱད་ ▫ *rnam dpyod* ▪ **discrimination; analysis**{BJ 8.3}
 རྣམ་དཔྱད་པ་ ▫ *rnam dpyod pa* ▪ {C}vicāramāṇa ▪ **discrimination; analysis** ▫ {C}who accomplish
 རྣམ་སྤངས་ ▫ *rnam spangs* ▪ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}vivarjayati ▪ **abandon; give up** ▫ {C}avoid; get rid of; reject
 རྣམ་འཕེལ་ ▫ *rnam 'phel* ▪ {C}vivṛddhi ▪ **increase; impel** ▫ {C}increase; growth
 རྣམ་འཕྲོ་ ▫ *rnam 'phro* ▪ {MSA}visāra ▪ **scattering**
 རྣམ་གྲུང་ ▫ *rnam byang* ▪ འབྲང་འབྲངས་གྲུང་འབྲོངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ vyavadāna ▪ **purification; very pure**
 རྣམ་གྲུང་གི་ཚོས་ ▫ *rnam byang gi chos* ▪ འབྲང་འབྲངས་གྲུང་འབྲོངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ vaiyavadānika-dharma ▪ **very pure phenomenon; phenomenon of purification [i.e. liberation]**{Lati}
 རྣམ་གྲུང་གཟུང་རྟོག་ ▫ *rnam byang gzung rtog* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **conception of thoroughly pure objects**
 རྣམ་དབྱེད་ ▫ *rnam dbyed* ▪ **division (?)**
 རྣམ་འབྱེད་ ▫ *rnam 'byed* ▪ {MSA}vicaya ▪ **differentiate; separate; open**
 རྣམ་འབྱེད་པ་ ▫ *rnam 'byed pa* ▪ {MV}vibhāga; {MSA}advayārtha-vibhāvaka ▪ **differentiate; separate; open**
 རྣམ་འབྲེས་ ▫ *rnam 'byes* ▪ **distinct**
 རྣམ་སྦྱར་ ▫ *rnam sbyar* ▪ {PH}robe ▫ བོས་སྦྱུག་པའི་རྣམ་སྦྱར་ཞེས་གསོལ་སྦྱ་གནང་འདུག་ ▫ *gos smyug po'i rnam sbyar zhig gsol ras su gnang 'dug*; ▫ It is [said that he] gave [him] a robe of brown cloth as a gift. ▫ {GCC} p.14
 རྣམ་སྦྱང་ ▫ *rnam sbyong* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ viśodana ▪ **purifying; wash; purify; practice**

རྣམ་མང་ ▫ *rnam mang* ▪ {PH}manifold; many aspects
 རྣམ་མང་པོ་ ▫ *rnam mang po* ▪ {C}bahudhā ▪ **many kinds; many aspects** ▫ {C}manifold; in many ways
 རྣམ་མང་གཟུགས་དག་ ▫ *rnam mang gzugs dag* ▪ {C}aneka-rūpa ▪ **many aspects and forms** ▫ {C}in great variety; different in form; one of many
 རྣམ་མི་རྟོག་པ་ ▫ *rnam mi rtog pa* ▪ {C}avikalpa; {C}avikalpanatā; {C}avikalpaka ▪ **non-conceptual** ▫ {C}undiscriminated; without discrimination; non-discrimination; he should not discriminate
 རྣམ་སྦྱིན་ ▫ *rnam smin* ▪ {C}vipāka; {MSA}prapāka ▪ **fruition; maturation** ▫ {C}karma-result; result; reward; {GD:801} [karmic] effect
 རྣམ་སྦྱིན་གྱི་སྐྱེ་བ་ ▫ *rnam smin gyi skye ba* ▪ **fruition rebirths**
 རྣམ་སྦྱིན་གྱི་སྐྱེ་བ་འཛིན་ཚུལ་ ▫ *rnam smin gyi skye ba 'dzin tshul* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **a mode of taking fruition rebirths**{PGP 78}
 རྣམ་སྦྱིན་གྱི་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ ▫ *rnam smin gyi skye ba len tshul gyi khyad par* ▪ {PH}the feature of the mode of taking fruition rebirth
 རྣམ་སྦྱིན་གྱི་རྒྱུ་ ▫ *rnam smin gyi rgyu* ▪ vipāka-hetu ▪ **fruition cause** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མི་དགེ་བ་དང་དགེ་བ་ཟུག་བཅས་གང་གིས་བསྐྱེས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ mi dge ba dang dge ba zag bcas gang gis bsdu pa/* ▫ Definition: That which is included within non-virtue and contaminated virtue
 DIVISIONS: དབྱེ་བ། གྲ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་པ་འཛོལ་བྱེད་ཀྱི་ལས་ ▫ *dbye ba/ 1 'phen byed kyi las/ 2 rdzogs byed kyi las/* ▫ Divisions: (1) impelling karma; (2) completing karma
 རྣམ་སྦྱིན་གྱི་སྦྱིབ་པ་ ▫ *rnam smin gyi sgrib pa* ▪ *vipākāvaraṇa ▪ **fruition obstruction**
 རྣམ་སྦྱིན་གྱི་བག་ཆགས་ ▫ *rnam smin gyi bag chags* ▪ **prepositions of maturation**
 རྣམ་སྦྱིན་གྱི་འབྲས་བུ་ ▫ *rnam smin gyi 'bras bu* ▪ vipāka-phala ▪ **fruition result; fruition effect**

རྣམ་སྒྲིན་གྱི་ཡོན་ཏན་ ▫ *rnam smin gyi yon tan* ▪ **fruitional good qualities**

རྣམ་སྒྲིན་དག་ ▫ *rnam smin dag* ▪ {MSA}vipāka-śuddhi ▪ **pure maturation; pure fruition**

རྣམ་སྒྲིན་རྣམ་ཤེས་ ▫ *rnam smin rnam shes* ▪ vipakavijñāna ▪ **fruitional consciousness (a partially purified continuation of a mind-basis-of-all)**

རྣམ་སྒྲིན་རིག་འཛིན་ ▫ *rnam smin rig 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་ བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **frunctional knowledge bearer**

རྣམ་འཚོ་ ▫ *rnam 'tsho* ▪ {MSA}vihimsā ▪ **harmfulness; harm**

རྣམ་རྒྱུན་དྲི་བཅས་པ་ ▫ *rnam rdzun dri bcas pa* ▪ **Tainted False Aspectarian**

རྣམ་རྒྱུན་པ་ ▫ *rnam rdzun pa* ▪ **False Aspectarian** ▫ {PH}False Aspectarian

རིས་མེད་མཉམ་པའི་ངང་དུ་རྫོགས་པ། མཉམ་རྫོགས། ▫ *rnam rdzogs sbyor ba* ▪ sarvākārābhisambhodha ▪ **complete training in all aspects; complete within unrestricted equality**

རྣམ་རྫོགས་སྦྱོར་པ། རྣམ་ཀུན་མངོན་པར་རྫོགས་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *rnam rdzogs sbyor ba/ rnam kun mngon par rdzogs par rtogs pa* ▪ sarvākārābhisambhodha ▪ **complete training in the aspects**

རྣམ་རྫོགས་སྦྱོར་པ། རྣམ་ཀུན་མངོན་པར་རྫོགས་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *rnam rdzogs sbyor ba; rnam kun mngon par rdzogs par rtogs pa* ▪ sarvākārābhisambodha ▪ **complete training in all the aspects; complete realization of all the aspects**

རྣམ་རྫོགས་སྦྱོར་པ། རྣམ་ཀུན་མངོན་པར་རྫོགས་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *rnam rdzogs sbyor ba/ rnam kun mngon par rdzogs par rtogs pa* ▪ sarvākārābhisambodha ▪ **complete training in all the aspects; complete realization of all the aspects**

རྣམ་རྒྱུན་དྲི་བཅས་པ་ ▫ *rnam brdzun dri bcas pa* ▪ {PH} Tainted False Aspectarian

རྣམ་རྒྱུན་དྲི་མེད་ ▫ *rnam brdzun dri med* ▪ {PH}Non-

Tainted False Aspectarian

རྣམ་རྒྱུན་དྲི་མེད་པ་ ▫ *rnam brdzun dri med pa* ▪ {PH} Non-Tainted False Aspectarian

རྣམ་བརྒྱུན་པ་ ▫ *rnam brdzun pa* ▪ alīkākāravādin ▪ **False Aspectarian** ▫ {PH}False Aspectarian

རྣམ་བཞག་ ▫ *rnam bzhag* ▪ {N}vyavasthāpita ▪ **presentation**{N}

རྣམ་བཞག་པ་ ▫ *rnam bzhag pa* ▪ {L}samāhita ▪ **meditative equipoise**

རྣམ་བཞག་མེད་པ་ ▫ *rnam bzhag med pa* ▪ {C}asamāhita ▪ **not in meditative equipoise** ▫ {C}unconcentrated

རྣམ་བཞག་རིམ་པ་ ▫ *rnam bzhag rim pa* ▪ {PH} [Nāgabodhi's] Ordered Stages [of the Guhyasamāja Sādhana]

རྣམ་བཞག་རིམ་པའི་རྣམ་བཤད་ ▫ *rnam bzhag rim pa'i rnam bshad* ▪ **Explanation of the Stages of the Presentation ? [Dzong-ka-ba's commentary on Nāgabodhi's Ordered Stages of the Means of Achieving Guhyasamāja]**

རྣམ་བཞག་ལེགས་པར་བཤད་པ་ ▫ *rnam bzhag legs par bshad pa* ▪ **eloquent presentation**

རྣམ་བཞག་བཤད་པ་ལ་ ▫ *rnam bzhag bshad pa la* ▪ **with respect to explaining the presentation ...**

རྣམ་བཞི་ ▫ *rnam bzhi* ▪ **four aspects**

རྣམ་གཟེགས་ ▫ *rnam gzigs* ▪ {MSA}vipaśyin ▪ {PH} the Bodhisattva Vipāśyin (who became the Buddha Śākyamuni)

རྣམ་གཡེང་ ▫ *rnam g.yeng* ▪ {MSA}vikṣepa ▪ **distraction**

རྣམ་རིག་ ▫ *rnam rig* ▪ vijñapti ▪ **cognition**

རྣམ་རིག་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *rnam rig khyad par can* ▪ **special mental cognition**

རྣམ་རིག་པ་ ▫ *rnam rig pa* ▪ vijñaptika; vijñaptivādin ▪ **Proponents of Cognition** ▫ {PH}Proponent of the Ideation-Only (vijñapti-matra) School

རྣམ་རིག་པ་ ▫ *rnam rig pa'i lugs* ▪ vijñāptika ▪ {PH}

Ideation-Only (vijñapti-matra) School

རྣམ་རྟོག་ཙམ་ ▫ *rnam rig tsam* ▪ *vijñaptimātra* ▪ mere cognition

རྣམ་རྟོལ་ ▫ *rnam rol* ▪ *līla*; {LCh}vīkrīḍita ▪ [diverse-play]; sport; play; activities

རྣམ་ལོག་ ▫ *rnam log* ▪ {C}vinivṛtti ▪ reverse; oppose; to return ▫ {C}turning away from

རྣམ་ཤེས། ཤེས་པ་ ▫ *rnam shes* ▪ རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ▫ *rrnam shes/ shes pa* ▪ *vijñāna* ▪ [diverse-know]; consciousness; main consciousness; [ordinary] consciousness{N}; knower; cognition

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱེས་བུ་ ▫ *rnam shes kyi skyes bu* ▪ person of consciousness

རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཟས་ ▫ *rnam shes kyi zas* ▪ *vijñānāhāra* ▪ consciousness food; nourishment of consciousness; sustenance of consciousness

རྣམ་ཤེས་བསྟན་དུ་མེད་པ་ ▫ *rnam shes bstan du med pa* ▪ indemonstrability of consciousnesses

རྣམ་ཤེས་མཐའ་ ▫ *rnam shes mtha'* ▪ {C}vijñānānta ▪ limit of consciousness ▫ {C}infinite consciousness

རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་ ▫ *rnam shes mtha' yas* ▪ {C}vijñānānta; vijñānānantya ▪ limitless consciousness ▫ {C}infinite consciousness

རྣམ་ཤེས་མཐའ་ཡས་སྐྱེ་མཆེད་ ▫ *rnam shes mtha' yas skyemched* ▪ {C}vijñānānantyāyatana ▪ {C}sense-field of infinite consciousness

རྣམ་ཤེས་ཚོགས་བརྒྱད་ ▫ *rnam shes tshogs brgyad* ▪ eight collections of consciousness [by Asaṅga]{BJ 37.1}

རྣམ་ཤེས་ལས་འདས་པ་ ▫ *rnam shes las 'das pa* ▪ beyond consciousness

རྣམ་བཤད་ ▫ *rnam bshad* ▪ *vyākhyā* ▪ explanation; Gyal-tshab's Explanation; Gyal-tshab-dar-mar-in-chen's (rgyal tshab dar ma rin chen; 1364-1432) Explanation Illuminating the Meaning of the Commentaries on (Maitreya's) "Treatise of Quintessential Instructions on the Perfection of Wisdom; Ornament for the Clear Realizations":

Ornament for the Essence (*rnam bshad snying po rgyan/ shes rab kyi pha rol tu phyin pa'i man ngag gi bstan bcos mngon par rtogs pa'i rgyan gyi 'grel pa don gsal ba'i rnam bshad snying po'i rgyan*)

རྣམ་བཤད་རྟོགས་ ▫ *rnam bshad rigs* ▪ *vyākhyāyukti* ▪ Vasubandhu's Reasoning for Explanations (P. 5562, vol. 113)

རྣམ་བསམས་ ▫ *rnam bsams* ▪ {C}vicintayati ▪ think; thought ▫ {C}reflection

རྣམ་བསམ་ ▫ *rnam bsal* ▪ བསམ་སེལ་བསམ་ལུང་སེལ་དུ་བསམ་སེལ་བ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ eradicate; remove; clear away; eliminate; avoid; exclude; separate

རྣམས་ ▫ *rnam* ▪ plural marker

རྣམ་མཁོན་པར་ཤེས་པ་ ▫ *rna'i mngon par shes pa* ▪ {MSA}śrotrābhijñā ▪ clairaudience {T}

རྣམ་སྟོན་པ་ ▫ *rnam snyan pa* ▪ {MSA}karṇa-sukhā ▪ pleasant to the ear {T}

རྣལ་ ▫ *rnal* ▪ rest; tranquillity

རྣལ་འབྱོར་ ▫ *rnal 'byor* ▪ {LCh,MSA}yoga; {C,MSA}yogin; {C}yogu ▪ [tranquillity-receive]; yoga; yogin [one who has calmed the mind and attained the ability to analyze phenomena]

རྣལ་འབྱོར་གྱི་རྒྱ་ ▫ *rnal 'byor gyi rgyu* ▪ {MSA}yogopaniṣad ▪ cause of yoga

རྣལ་འབྱོར་གྱི་ས་ ▫ *rnal 'byor gyi sa* ▪ {MSA}yoga-bhūmi ▪ yogic ground ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྣམས་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ས་ ༢་གཉིས་སྟོང་རྣམས་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ས་ ༣་བདེན་སྟོང་བདེན་པར་གྲུབ་པས་སྟོང་བ་རྣམས་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་ས་ ▫ *dbye ba/ 1 gang zag gi bdag med rtogs pa'i rnal 'byor gyi sa/ 2 gnyis stong rtogs pa'i rnal 'byor gyi sa/ 3 bden stong bden par grub pas stong pa rtogs pa'i rnal 'byor gyi sa/*
 ▫ Divisions: (1) yogic ground of one who realizes the selflessness of persons; (2) yogic ground of one who realizes the emptiness of duality; (3) the yogic ground of one who realizes the emptiness of true establishment [of phenomena]

རྣལ་འབྱོར་གྱི་ས་རྣམ་བཤད་ ▫ *rnal 'byor gyi sa rnam pa*

linga ▪ {MSA}pañca-vidhā yoga-bhūmiḥ ▪ **five aspects of the yogic ground**

རྣལ་འབྱོར་རྒྱུད་ ◻ *rnal 'byor rgyud* ▪ *yogatantra* ▪ **Yoga Tantra**

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ ◻ *rnal 'byor mngon sum* ▪ *yogi-pratyakṣa* ▪ **yogic direct perceiver; yogic direct perception**{N} ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མཛང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱི་ནུ་བྱུ་པའི་ཞི་ལྷན་རྒྱུ་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་མཁའ་མཚན་པ་ ◻ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen du gyur pa'i zhi thag zung 'brel gyi ting nge 'dzin las skyes pa'i rtog bral ma 'khrul ba'i 'phags rgyud kyi mkhyen pa/* ◻ Definition: a non-conceptual non-mistaken exalted knower in the continuum of a Superior that is produced from a meditative stabilization which is a union of calm abiding and special insight and which has become its own uncommon empowering condition

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་ཉན་ཐོས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་༢་རང་རྒྱལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་༣་ཐོག་ཅན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ ◻ *dbye ba/ 1 nyan thos kyi rnal 'byor mngon sum/ 2 rang rgyal gyi rnal 'byor mngon sum/ 3 theg chen gyi rnal 'byor mngon sum/* ◻ Divisions: (1) Hearer yogic direct perceiver; (2) Solitary Realizer yogic direct perceiver; (3) Mahāyāna yogic direct perceiver

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ ◻ *rnal 'byor mngon sum gyi tshad ma* ▪ *yogi-pratyakṣa-pramāṇa* ▪ **direct perceiver that is a yogic direct perceiver**

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་ ◻ *rnal 'byor mngon sum bcad shes* ▪ **yogic direct subsequent cognizer**

རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ ◻ *rnal 'byor mngon sum tshad ma* ▪ {PH} valid yogic perception

རྣལ་འབྱོར་གཅིག་ལྡན་ ◻ *rnal 'byor gcig ldan* ▪ **sole yoga; single yoga; yoga having a single [deity]**

རྣལ་འབྱོར་ལྡན་ ◻ *rnal 'byor ldan* ▪ {C}prayukta-yogī ▪ {C} a devoted yogin

རྣལ་འབྱོར་ནི་ཐབས་ཡིན་པ་ ◻ *rnal 'byor ni thabs yin pa* ▪ {MSA}yoga upāyah ▪ **yoga is the method** {T}

རྣལ་འབྱོར་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ ◻ *rnal 'byor rnam par mi rtog* ▪

{MSA}nirvikalpa ... yoga ▪ **non-conceptual yoga**

རྣལ་འབྱོར་པ་ ◻ *rnal 'byor pa* ▪ {LCh,C,MSA}yogin; yogu; {C}yogin; yoga ▪ **yogin**

རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◻ *rnal 'byor pa rnam kyi yid la byed pa* ▪ {MSA}manaskārah ... yoginām ▪ **mental engagement of yogins**

རྣལ་འབྱོར་པའི་ཚོཾ་ངོར་ ◻ *rnal 'byor pa'i blo ngor* ▪ {PH} from the perspective of a yogi

རྣལ་འབྱོར་པའི་ཡིད་ངོར་ ◻ *rnal 'byor pa'i yid ngo na* ▪ **for the yogi's mind ...**

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa* ▪ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱང་སྦྱོང་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {L}yogācāra; yogacārya ▪ **Yogācāra; practice of yoga** ◻ {PH} Yogācāra; Yogic-Practice [School]

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བ་པ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa pa* ▪ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱང་སྦྱོང་ སྦྱོང་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **yogācāra** ▪ **Yogic Practitioners**

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བ་བ་རྣམ་རྒྱུན་པ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa ba rnam rdzun pa* ▪ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱང་སྦྱོང་ སྦྱོང་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {PH} Yogācāra False Aspectarian [School] ◻ {GD:580} Yogācāra False Aspectarian school

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བ་དབུ་མ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa dbu ma* ▪ {PH} Yogācāra-Svātantrika-Mādhyamika; Yogic Practice Middle Way Autonomy [School]

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa'i dbu ma* ▪ {PH} Yogācāra-Svātantrika-Madhyamaka; Yogic Practice Middle Way Autonomy School

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་རྒྱུད་པ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa'i dbu ma rgyud pa* ▪ {PH} Yogācāra-Madhyamaka lineage; Yogic Practice Middle Way lineage

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་པ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa'i dbu ma pa* ▪ {N}yogācāra-mādhyamika ▪ {PH} Yogācāra-Madhyamaka; Yogic Practice Middle Way [School]

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་ ◻ *rnal 'byor spyod pa'i dbu ma rang rgyud pa* ▪ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱང་སྦྱོང་ སྦྱོང་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **yogācāra-svātantrika-mādhyamika** ▪ **Yogācāra-Svātantrika-**

Mādhyaṃika; Yogic Autonomy Middle Way School ▫ {PH} Yogācāra-Svātantrika-Mādhyaṃika; Yogic Practice Middle Way Autonomy [School]

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་རང་གྲུབ་པའི་ལུགས་ ▫ *rnal 'byor spyod pa'i dbu ma rang rgyud pa'i lugs* ▫ *yogācāra-svātantrika-mādhyaṃika* ▫ {PH} Yogācāra-Svātantrika-Mādhyaṃika School; Yogic Practice Middle Way Autonomy School

རྣལ་འབྱོར་སྦྱོང་བའི་དབུ་མ་རང་བརྒྱུད་པ་ ▫ *rnal 'byor spyod pa'i dbu ma rang brgyud pa* ▫ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱང་སྦྱོང་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▫ *yogācāra-svātantrika-mādhyaṃika* ▫ **Yogic Practice Middle Way Autonomy School**

རྣལ་འབྱོར་བྱ་བར་འགྲུབ་བ་ ▫ *rnal 'byor bya bar 'gyur ba* ▫ {C}yogam āpadyate ▫ {C}make endeavors; make efforts

རྣལ་འབྱོར་ལྷ་ན་མེད་པ་ ▫ *rnal 'byor bla na med pa* ▫ *anuttarayoga* ▫ **Highest Yoga**

རྣལ་འབྱོར་ལྷ་མེད་ ▫ *rnal 'byor bla med* ▫ **Highest Yoga Tantra**

རྣལ་འབྱོར་ལྷ་མེད་ཀྱི་རྒྱུད་ ▫ *rnal 'byor bla med kyi rgyud* ▫ {N}anuttara-yoga-tantra ▫ **Highest Yoga Tantra; Unsurpassed Yoga Tantra**

རྣལ་འབྱོར་མ་ ▫ *rnal 'byor ma* ▫ {LCh}yoginī ▫ **a female practitioner of yoga** {T}

རྣལ་འབྱོར་བརྩོན་ ▫ *rnal 'byor brtson* ▫ {C}prayukta-yogī ▫ {C}yogins who exert themselves

རྣལ་འབྱོར་རབ་དུ་བརྩོན་ ▫ *rnal 'byor rab tu brtson* ▫ {C}prayukta-yoga ▫ {C}intent on his practice

རྣལ་ལམ་ ▫ *rnal lam* ▫ {PH}yogic dream ▫ ཇི་ལྷ་མ་རྣལ་ལམ་ དུ་བྱོན་པ་སོགས་འགའ་ཞིག་བཞིན། ▫ *rje bla ma rnal lam du byon pa sogs 'ga' zhig brjod*; ▫ [I] will speak a little about [how] the Foremost Lama came [to him] in a yogic dream, and so forth. ▫ {W23693} Mkhas-grub-nam-thar-bsdus-pa; 2b.1

རྣལ་མ་ ▫ *rnal ma* ▫ **natural; normal; normative; full-fledged**

རྣལ་བཞིན་ ▫ *rnal bzhin* ▫ {PH}restfully; soundly
▫ ཡོང་ངེས་རྣལ་བཞིན་གཉིད་ལོག་ན། །དེ་ལས་ས་རྩུངས་གཞན་ཅེ་

ཡོང། ▫ If [one were to] sleep soundly like a true [vanquisher], then what other than this would be more inappropriate? ▫ {A4C} = D 3846 I.1cd

རྣོ་ ▫ *rno* ▫ {C}tīkṣṇa ▫ acute; {C}keen; sharp

རྣོ་བ་ ▫ *rno ba* ▫ {C}tīkṣṇa ▫ acute; {C}keen; sharp

རྣོ་ཉ་ ▫ *rnon* ▫ tīkṣṇa ▫ **sharp; acute**

རྣོ་ཉ་པོ་ ▫ *rnon po* ▫ {C}tīkṣṇa ▫ **sharp; acute** ▫ {C}keen

སྒྲ་ ▫ *sna* ▫ *ghrāṇa* ▫ **(1) nose; nostril; (2) various; varieties** ▫ {PH}various; varieties

སྒྲ་ཤོ་ ▫ *sna sgo* ▫ **opening**

སྒྲ་སྒྲ་ ▫ *sna sgra* ▫ {PH}nasal [sound]

སྒྲ་ལ་ ▫ *sna lnga* ▫ {PH}five various; variegated five- [colored]

སྒྲ་རུམ་ ▫ *sna rdum* ▫ {PH}maimed nose; cut-off nose

སྒྲ་ནམ་པ་ ▫ *sna nam pa* ▫ {PH}Na-nam-pa [Dor-je-du-jom (sna nam rdo rje bdud 'joms); p.n. of one of Tri-song-de-tsen's ministers]

སྒྲ་ནམ་ཤེས་ ▫ *sna rnam shes* ▫ *ghrāṇa-vijñāna* ▫ **nose consciousness**

སྒྲ་བའི་སྒྲོར་གྱུ་བའི་རྒྱུད་ ▫ *sna ba'i sgor rgyu ba'i rlung* ▫ {PH}wind that moves through the door of the ears

སྒྲ་བའི་ནམ་པར་ཤེས་པ་ ▫ *sna ba'i rnam par shes pa* ▫ *ghrāṇavijñāna* ▫ **nose consciousness**

སྒྲ་བའི་དབང་པོ་ ▫ *sna ba'i dbang po* ▫ *ghrāṇendriya* ▫ **nose sense power**

སྒྲ་དབང་ ▫ *sna dbang* ▫ *ghrāṇendriya* ▫ **nose sense-power** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་སྒྲ་ཤེས་ ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་བྱིད་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་ནང་གི་ གཞུགས་ཅན་དུངས་བ་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'bras sna shes kyi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen byed pa'i cha nas bzhang pa'i nang gi gzugs can dwangs ba/* ▫ Definition: clear inner form, qualified by acting as the uncommon empowering condition of its own effect, a nose consciousness

སྒྲ་མའི་མེ་དོག་ ▫ *sna ma'i me tog* ▫ {PH}jasmine flower

སྐྱ་མིན་སྐྱ་ཚོགས་ ▫ *sna min sna tshogs* ▪ **various kinds**

སྐྱ་ཙེ་ ▫ *sna rtse* ▪ **upperpoint (?)**; **tip of the nose (?)**

སྐྱ་ཙེ་འོད་ཐིག་སྐྱོམ་པ་ ▫ *sna rtser 'od thig sgom pa* ▪
བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪
meditation on a drop of light at the upper point
[tip of the nose?] ...{TGP 40}

སྐྱ་ཚོགས་ ▫ *sna tshogs* ▪ {L,MSA}nānā; {C}nānātva;
{C,MSA}citra; {MV,MSA}vicitra; {MSA}vaicitrya;
{L}viśeṣa; {C}vividha ▪ **[various-collection];**
variety; the varieties; variegated; various ▫ {C}
all; different; distinguished; difference; manifold;
multiplicity; manifoldness; differentiation; bright

སྐྱ་ཚོགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་བ་ ▫ *sna tshogs kyi 'du shes*
dang bral ba ▪ {MSA}nānātva-saṃjñā-vigati ▪ **free**
from various conceptions

སྐྱ་ཚོགས་ཉིད་ ▫ *sna tshogs nyid* ▪ {C}nānātva ▪
variousness; variety; variegated

སྐྱ་ཚོགས་བགྱིས་མེད་ ▫ *sna tshogs gnyis med* ▪ {GD:634}
Proponents of Perceptual Non-Duality (lit.,
proponents of the absence of diversity)

སྐྱ་ཚོགས་བགྱིས་མེད་པ་ ▫ *sna tshogs gnyis med pa* ▪ **Non-**
Pluralists

སྐྱ་ཚོགས་འདུ་ཤེས་ལྷུགས་པ་ ▫ *sna tshogs 'du shes zhugs*
pa ▪ ལྷུག་འཇུག་ལྷུགས་ལྷུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪
{C}nānātva-saṃjñāpasṛto ▪ **engage in conceptions**
of varieties ▫ {C}intent on the perception of
multiplicity

སྐྱ་ཚོགས་རྫོ་རྗེ་ ▫ *sna tshogs rdo rje* ▪ **variegated vajra**

སྐྱ་ཚོགས་པ་ ▫ *sna tshogs pa* ▪ {MSA}citra ▪ **various;**
variegated; the varieties

སྐྱ་ཚོགས་སུ་སྐྱང་བ་ ▫ *sna tshogs su snang ba* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་
སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}citrābhāsa ▪
appear as various

སྐྱ་འོ་ ▫ *sna ro* ▪ **[nose-horn]; the "o" vowel**

སྐྱ་ལ་ ▫ *sna la* ▪ {PH}at first

སྐྱ་ཤེས་ ▫ *sna shes* ▪ *ghrāna-jñāna* ▪ **nose consciousness**
▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མཇུག་མ་ཡིན་པའི་

བདག་ཀྱི་སྐྱ་ལེ་དབང་པོ་དང་དམིགས་ཀྱི་འཕྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་སྐྱ་
བ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag*
rkyen sna'i dbang po dang dmigs rkyen dri la brten nas
skye ba'i rig pa/ ▫ Definition: an awareness which
arises in dependence upon its own uncommon
empowering condition, a nose sense-power, and an
observed object condition, a scent

སྐྱ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱོང་བྱ་ ▫ *sna shes kyi myong bya* ▪
apprehended object of a nose consciousness

སྐྱ་བུ་གི་བུ་མཚན་སྐྱོང་བྱ་ ▫ *snag gi gnyen mtshams* ▪ {C}
sālohita; {C}sālohita-āmatya ▪ {C}maternal
relative; relation; kinsmen

སྐྱ་གས་ ▫ *snags* ▪ **mantra** ▪ **mantra**

སྐྱ་གས་ཐིག་ ▫ *snags thig* ▪ **mantrabindu** ▪ **mantra drop**

སྐྱང་ ▫ *snang* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang*
snang ▪ {C}avabhāsa; ābhāsa; {TN}pratibhāsa;
{MSA}ābhatā; {LCh,C}āloka; {C}prajñāyate
(=pravartyate = tat-kṛta-cihna-abhāvān); (saṃ
√drś): {C,MSA}saṃdrśyate; {MSA}saṃdrśyante;
{MSA}darśana; {MSA}saṃdarśana; {C}prathate;
{TN,MSA}khyāti; {L}rūpa; {MSA}mi snang bar ▪ **to**
appear; perceive; light; illuminate; appearance
▫ {PH}appearance ▫ {C}(is/can be) conceived;
conceive; comes under the concept of; becomes/
is conceivable; have a conception of; appears; is
beheld; appear bright; is equal to; manifest oneself;
form; illumination; splendor; spread the light;
radiance; lustre; come to hear སྐྱང་བྲག་རིག་གསུམ་ ▫ the
three — appearances, sounds, and thoughts ▫ {YIA}

སྐྱང་ངོ་ ▫ *snang ngo* ▪ {C}saṃdrśyate; {C}avabhāsa;
{C}āloka ▪ **appearance factor; appearance-**
perspective; appear [with terminator] ▫ {C}
appears; is beheld; appear bright; is equal to;
manifest oneself; form; illumination; splendor;
spread the light; radiance; lustre

སྐྱང་ངོར་ ▫ *snang ngor* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang*
snang snang ▪ **for the appearance factor**

སྐྱང་ངོར་ཤེས་བྱ་ ▫ *snang ngor shes bya* ▪ {PH}objects of
knowledge for the appearance factor

སྐྱང་ཇ་ ▫ *snang cha* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang*

snang ▪ **appearance factor**

སྒྲོང་བཏགས་གཅིག་ཏུ་འདྲེས་ ▫ *snang btags gcig tu 'dres*
 ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}
 (is/can be) conceived; conceive; comes under the concept of; becomes/is conceivable; have a conception of; appears; is beheld; appear bright; is equal to; manifest oneself; form; illumination; splendor; spread the light; radiance; lustre; come to hear;

སྒྲོང་སྟོང་གཉིས་ཚོགས་ ▫ *snang stong gnyis tshogs* ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **composite of appearance and emptiness**{N}

སྒྲོང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་ ▫ *snang phyogs kyi chos* ▪ {PH}
 phenomena of the appearing class

སྒྲོང་བ་ ▫ *snang ba* ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}avabhāsa; {MSA}ābhāsa; {GD}pratibhā; {C,TN,N}pratibhāsa; {MV}pratibhās-; {C,MSA,MV}pratibhāsa {C}(=prabhāsa); {MSA}pratibhāṣita; {MSA}āloka; {C,MV}darśana; {C}drśyate; (√drś): {MSA}drśyase; {C}prakāsa (=āloka); {TN}khyāti; {MSA}khyāna; {MV}prakhyāna; ▪ **appearance; appear; perceive; light; illuminate; illumination** ▫ {PH}luminosity ▫ {C} sight; exhibit; visible; (act of) seeing; exhibition; vision; is seen; has appeared; has seen; reflection (of an object in a mirror); reflection of an object in water; image; reflected image; reflection of the moon in water; apparition; {N} appearing;

སྒྲོང་བ་དཀར་ལས་པའི་སེམས་ ▫ *snang ba dkar lam pa'i sems* ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **mind of radiant white appearance**

སྒྲོང་བ་མཚན་པའི་དྲིང་ངེ་འཛོལ་ ▫ *snang ba mched pa'i ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་བཟུང་ས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ ālokavṛddhisamādhi ▪ **meditative stabilization of the increase of appearance** ▫ {PH}meditative stabilization of the increase of appearance

སྒྲོང་བ་ཉིད་ཀྱང་གཞན་ལས་ངེས་པ་ ▫ *snang ba nyid kyang gzhan las nges pa* ▪ **[prime cognizer for which] even the mere appearance is induced by another** ▫ {GD:736} external ascertainment of the

appearance itself

སྒྲོང་བ་ལྟར་གྲུབ་པ་ ▫ *snang ba ltar grub pa* ▪ **established as it appears; exist as it appears**

སྒྲོང་བ་ཐོབ་པའི་དྲིང་ངེ་འཛོལ་ ▫ *snang ba thob pa'i ting nge 'dzin* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལ་ས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ ālokalabdhasamādhi ▪ **meditative stabilization achieving perception [of emptiness]**

སྒྲོང་བ་རྣམ་བཤུན་ ▫ *snang ba rnam bdun* ▪ **seven types of appearances** ▫

dream, magical illusion, mirage, echo, reflection, city of smell-eaters, and emanation

སྒྲོང་བ་བྱེད་པ་ ▫ *snang ba byed pa* ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}avabhāsam karoti; {C}avabhāsa-kara; {C}āloka-kara; {MSA}āloka-karatva ▪ **appearance; illuminator; illuminate; perceiver** ▫ {C}guidance

སྒྲོང་བ་མ་མཚོས་པ་ ▫ *snang ba ma mchis pa* ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}apratibhāsa ▪ **non-appearance; non-perception; no light; non-illumination** ▫ {C}imageless; non-apparent

སྒྲོང་བ་མེད་པ་ ▫ *snang ba med pa* ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}apratibhāsa ▪ **non-appearance; non-perception; no light; non-illumination** ▫ {C}imageless; non-apparent
 སྒྲོང་བ་མེད་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྒྲོང་ ▫ *snang ba med pa'i tshul gyis snang* ▫ to appear without appearing [as opposed to directly appearing (dngos su snang ba), and appearing in a hidden way (lkog tu snang)]
 {GD:555}

སྒྲོང་བ་འོད་ ▫ *snang ba 'od* ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {L}prabhā ▪ **light; radiance; splendor**

སྒྲོང་བ་རང་ལས་ངེས་ཞིང་བདེན་པ་གཞན་ལས་ངེས་པ་ ▫ *snang ba rang las nges zhing bden pa gzhan las nges pa* ▪ **[prime cognizer which] induces ascertainment by itself and induces ascertainment of the truth from another** ▫ {GD:740} a cognition in which the appearance is ascertained [by itself] and the truth by other [cognitions]

སྒྲོལ་བའི་འཁྲུལ་པ་ཡོད་པ་ ▫ *snang ba'i 'khrul pa yod pa* ▪
{MV}pratibhāsa-bhrānti-sadbhāva ▪ **appearance**
that has error

སྒྲོལ་བའི་རྒྱ་ ▫ *snang ba'i rgyu* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang*
snang snang snang ▪ {MV}saṃprakhyāna-kāraṇa ▪
cause of appearance/illumination

སྒྲོལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ ▫ *snang ba'i rgyu mtshan* ▪ རྒྱང་
རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}
saṃprakhyāna-nimitta ▪ **cause/sign/reason of**
appearance/illumination

སྒྲོལ་བའི་སྒྲོ་ནས་འཇུག་ ▫ *snang ba'i sgo nas 'jug* ▪ རྒྱང་
རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {GD:556}
operating through appearance

སྒྲོལ་བའི་དེ་ཁོ་ན་ ▫ *snang ba'i de kho na* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་
▫ *snang snang snang snang* ▪ {MV}dr̥śya-tattva ▪
suchness of appearance; suchness of perception

སྒྲོལ་བའི་དམིགས་རྒྱུན་ ▫ *snang ba'i dmigs rkyen* ▪ དམིགས་
དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs*
▪ **appearing object-of-observation-condition;**
observed-object-conditions in the sense of
appearing [to conceptual consciousnesses]

སྒྲོལ་བའི་འོད་གསལ་ ▫ *snang ba'i 'od gsal* ▪ **clear light of**
appearance

སྒྲོལ་བའི་ཡུལ་ ▫ *snang ba'i yul* ▪ **object that appears**

སྒྲོལ་བར་གྱུར་ ▫ *snang bar gyur* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang*
snang snang snang ▪ {C}saṃdr̥śyate ▪ **to appear;**
perceive; light; illuminate; appearance

སྒྲོལ་བར་གྱུར་པ་ ▫ *snang bar gyur pa* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫
snang snang snang snang ▪ {MV}pratibhāsatva ▪ **to**
appear; perceive; light; illuminate; appearance

སྒྲོལ་བར་བགྲིད་པ་ ▫ *snang bar bgyid pa* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་
རྒྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}āloka; {C}
āloka-kari ▪ **to appear; perceive; light; illuminate;**
appearance ▫ {C}illumination; radiance; source of
light; bringing light

སྒྲོལ་བར་འགྲུབ་པ་ ▫ *snang bar 'gyur ba* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་
▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}āloka-bhūta ▪
illuminate; light; appear ▫ {C}a true light

སྒྲོལ་བར་བྱ་ ▫ *snang bar bya* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang*
snang snang snang ▪ {C}obhāsana ▪ **to appear;**
perceive; light; illuminate; appearance;
illumination

སྒྲོལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *snang bar byed pa* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་
▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}ālokaṃ karoti;
{C}avabhāsaṃ karoti; {C}avabhāsa-kara; {C}
āloka-kara; {MSA}prabhāsana ▪ **illuminator;**
appearance; perceiver; appear; illuminate; light
▫ {C}bring light; throw light on; guidance

སྒྲོལ་བྱེད་སྒོག་ཆགས་ ▫ *snang byed srog chags* ▪ རྒྱང་རྒྱང་
རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}jyotika-
prāṇi-bhūta ▪ {C}light-emitting animal

སྒྲོལ་དབང་གིས་འཇུག་ ▫ *snang dbang gis 'jug* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་
རྒྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **operate through**
the power of appearance

སྒྲོལ་དབང་གིས་མི་འཇུག་ ▫ *snang dbang gyis mi 'jug* ▪ རྒྱང་
རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **not operate**
through the power of appearance ▫ {GD:527} the
power of appearance of real things

སྒྲོལ་མེད་ ▫ *snang med* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang*
snang snang ▪ **without appearance**

སྒྲོལ་ཅས་ ▫ *snang tsam* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang*
snang snang ▪ **mere appearance**

སྒྲོལ་རྒྱུལ་ ▫ *snang tshul* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang*
snang snang ▪ **mode of appearance**

སྒྲོལ་རྒྱུལ་གནས་རྒྱུལ་མི་མཐུན་པ་ ▫ *snang tshul gnas tshul*
mi mthun pa ▪ **discordant mode of appearance**
and mode of abiding

སྒྲོལ་ཡུལ་ ▫ *snang yul* ▪ རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་རྒྱང་ ▫ *snang snang*
snang snang ▪ *pratibhāsaṣaya ▪ **appearing**
object

སྒྲོལ་ཡུལ་ལ་ཞིབ་ཆ་དགོས་ ▫ *snang yul la zhib cha dgos* ▪
distinctions are needed with respect to appearing
objects

སྒྲོལ་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ ▫ *snang rung ma dmigs*
pa'i rtags ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs*
dmigs dmigs dmigs ▪ **nonobservation sign of**
the suitable to appear; sign which is a non-

observation of the suitable to appear

སྒྲང་ལ་མ་ངེས་ ▫ *snang la ma nges* ▪ *aniyata-pratibhāsa* ▪
appearance without ascertainment

སྒྲང་ལ་མ་ངེས་པ་ ▫ *snang la ma nges pa* ▪ **aniyata-pratibhāsa* ▪ awareness to which an object appears but is not ascertained

སྒྲང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློ་ ▫ *snang la ma nges pa'i blo* ▪
aniyata-pratibhāsa-buddhi ▪ awareness to which an object appears but is not ascertained;
awareness to which an object appears without being noticed ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་
འཇུག་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་མཚན་གསལ་བར་སྒྲང་ཡང་དེ་ལ་ངེས་པ་འདྲིན་
མི་རྣམས་པའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi 'jug yul du gyur pa'i rang mtshan gsal bar snang yang de la nges pa 'dren mi nus pa'i rig pa/* ▫ Definition: a knower to which the specifically characterized phenomenon that is its object of engagement clearly appears but which is unable to induce ascertainment with respect to it

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་དེར་གྱུར་པའི་དབང་མངོན་པ་དེར་གྱུར་པའི་
ཡིད་མངོན་པ་དེར་གྱུར་པའི་རང་རིག་ ▫ *dbye ba/ 1 der gyur pa'i dbang mngon/ 2 der gyur pa'i yid mngon/ 3 der gyur pa'i rang rig* ▫ Divisions: (1) sense direct perceiver which is that; (2) mental direct perceiver which is that; (3) self-knower which is that

སྒྲང་ཤས་ ▫ *snang shas* ▪ {PH}emphasis on the appearances

སྒྲང་སེམས་ཅམ་ ▫ *snang sems tsam* ▪ སྒྲང་སྒྲང་སྒྲང་སྒྲང་ ▫
snang snang snang snang ▪ {MSA}*nibha-citta-mātra* ▪ mere mental appearance

སྒྲབས་ ▫ *snabs* ▪ mucus of the nose; nasal mucus; snot

སྒྲམ་བུ་ ▫ *snam bu* ▪ {N}*paṭa* ▪ woolen cloth{N}

སྒྲམ་སྦྱར་ ▫ *snam sbyar* ▪ {PH}[monk's] upper robe

སྒྲའི་སྐོར་རྒྱ་བའི་རྒྱུང་ ▫ *sna'i sgor rgyu ba'i rlung* ▪ {PH}
wind that moves through the door of the nose

སྒྲའི་རྣམ་ཤེས་ ▫ *sna'i rnam shes* ▪ *ghrāṇavijñāna* ▪ nose
consciousness

སྒྲའི་བུ་ག་ ▫ *sna'i bu ga* ▪ {PH}nostril

སྒྲའི་དབང་པོ་ ▫ *sna'i dbang po* ▪ *ghrāṇendriya* ▪ nose

sense-power; nose sense power

སྒྲེས་ ▫ *snum* ▪ {C}*susnigdha* ▪ glossy ▫ {PH}oil ▫ {C}
quite glossy

སྒྲེ་ ▫ *sne* ▪ extremity; end

སྒྲེ་མོ་ ▫ *sne mo* ▪ extremity; end

སྒྲེ་ལུ་ ▫ *sne'u* ▪ *nayu* (in particular, the leaves of the plant)

སྒྲོད་ ▫ *snod* ▪ {LCh,MSA}*bhājana*; {C,MSA}*bhājanatva*;
{MSA}*peṭā* ▪ vessel; environment ▫ {PH}
container-organ ▫ {C}be worthy of; repository;
locus འོང་ག་ནི་དབྱིབས་ལ་བཞུགས་ནས་བདག་སེམས་པའི་སྒྲོད་དུག་གི་
ཡ་གུལ་རྒྱ་མ་དང་གཉི་མའི་བར་གྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་མིང་། ▫ The "large
intestine" [is] the name of the part [of the body] that is between the small intestines and the colon, and is one from among six container-organs that is named in dependence upon its shape. ▫ Gso rig tshigs mdzod - g.yu thog dgongs rgyan ("long ga")

སྒྲོད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་ ▫ *snod kyi 'jig rten* ▪ {C,MSA,MV}
bhājana-loka ▪ world of environment; worldly environment ▫ {C}the world which forms the environment of living beings

སྒྲོད་གྱུར་ ▫ *snod gyur* ▪ {MV}*bhājanatva* ▪ vessel;
environment

སྒྲོད་གྱུར་པ་ ▫ *snod gyur pa* ▪ {C}*bhājana*; {MV}
bhājanatva ▪ vessel; environment ▫ {C}be worthy of; repository; locus

སྒྲོད་བཅུད་ ▫ *snod bcud* ▪ environment and beings ▫ {PH}environment and [its] inhabitants ▫ དབང་ཤེས་ལ་
སྒྲང་བའི་སྒྲོད་བཅུད་མིན་གྱི་ ▫ *dbang shes la snang ba'i snod bcud min gyi ...* ▫ not the environment and beings that appear to sense consciousness; but... ▫ {TGP 24}

སྒྲོད་ཆུས་བཀང་བ་ ▫ *snod chus bkang ba* ▪ དགང་འགོངས་
བཀང་འགོངས་ ▫ *dgang 'gengs bkang 'gengs* ▪ {C}
udaka-pātra ▪ vessel filled with water/fluid ▫ {C}
bowl of water

སྒྲོད་ཉིད་དུ་ནི་བྱེད་པ་ ▫ *snod nyid du ni byed pa* ▪ {MSA}
sthāpanā bhājanatve ▪ not serve as a vessel; not serve as an environment

སྒོད་དུ་གྱུར་ ▫ *snod du gyur* ▪ {C}bhājanī-bhūta
(=paṭutara-śraddhendriya-ādi-yogena pātrī-
bhūtatvād); {MV}bhājanatva ▪ **which is a vessel;**
which is an environment ▫ {C}one who has
become a fit vessel

སྒོད་དུ་གྱུར་པ་ ▫ *snod du gyur pa* ▪ {C}bhājanī-bhūta
(=paṭutara-śraddhendriya-ādi-yogena pātrī-
bhūtatvād); {C}bhājana; {MV}bhājanatva ▪ **which**
is a vessel; which is an environment ▫ {C}one
who has become a fit vessel

སྒོད་དུ་མ་གྱུར་པ་ཉིད་ ▫ *snod du ma gyur pa nyid* ▪ {MSA}
a-bhājanatva ▪ **which is not a vessel; which is not**
an environment

སྒོད་དུ་མ་གྱུར་པའི་སེམས་ཅན་ ▫ *snod du ma gyur pa'i sems*
can ▪ {MSA}abhājana-bhūta ... sattva ▪ **a being**
who is not a [proper] vessel

སྒོད་དུ་རུང་བ་ ▫ *snod du rung ba* ▪ **suitable vessel**

སྒོད་དུ་རུང་བར་འགྲུར་ ▫ *snod du rung bar 'gyur* ▪ འགྲུར་
འགྲུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA}
(bhājanī √bhū): bhājanī-bhavati ▪ **suitable to serve**
as a basis

སྒོད་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་ ▫ *snod yongs su sbyong ba* ▪ སྦྱང་
སྦྱངས་སུ་སྦྱངས་ ▫ sbyang sbyong sbyangs sbyongs ▪
{MSA}bhājana-pariśodhana ▪ **very pure vessel;**
very pure environment; purify/wash/clean the
vessel

སྒོད་སོ་མ་བདང་ ▫ *snod so ma btang* ▪ {C}āma-bhājana ▪
{C}unbaked pot

སྒོན་པོ་བཏབ་ ▫ *snon po btav* ▪ **add on**

སྒོམ་ ▫ *snom* ▪ བསྐྱམས། སྐྱམས། བསྐྱམས། སྐྱམས། ▫ *bsnam/*
snom/ bsnams/ snoms/ ▪ **carry; take up; brandish;**
add

སྒོམ་པ་ ▫ *snom pa* ▪ **smell; grasp; carry; take up; add**

སྒོམ་མོ་ ▫ *snom mo* ▪ **smell; grasp; carry; take up**

སྒོམས་ ▫ *snoms* ▪ བསྐྱམས། སྐྱམས། བསྐྱམས། སྐྱམས། ▫ *bsnam/*
snom/ bsnams/ snoms/ ▪ **carry; brandish; take up;**
add

སྒྲིལ་ཞི་ ▫ *snrel zhi* ▪ **non-sequential**{MA 386.16-17}

སྒྲིལ་གཞི་ ▫ *snrel gzhi* ▪ **non-sequential**{MA 386.16-17}

བརྗོན་ ▫ *brnan* ▪ **emphasize ?** {T}

བརྗོན་སེམས་ ▫ *brnab sems* ▪ {LCh,MSA}abhidyā ▪
covetousness

བརྗོན་སེམས་ཅན་དུ་ ▫ *brnab sems can du* ▪ {C}
abhidyālu ▪ {C}covetous

བསྐྱེད་པ་ ▫ *bsnan pa* ▪ {C}utkṣepa ▪ {C}adding
something

བསྐྱེད་པ་དང་དབྱི་བ་མེད་པ་ ▫ *bsnan pa dang dbri ba med*
pa ▪ {C}anutkṣepo'prakṣepaḥ ▪ {C}to add nothing
and to subtract nothing

བསྐྱེད་པ་མེད་པ་ ▫ *bsnan pa med pa* ▪ {C}aprakṣepatā;
{C}prakṣepa ▪ {C}adding something; without
subtracting

བསྐྱུམ་ ▫ *bsnam* ▪ བསྐྱམས། སྐྱམས། བསྐྱམས། སྐྱམས། ▫ *bsnam/*
snom/ bsnams/ snoms/ ▪ **carry; brandish; take up;**
add

བསྐྱུམས་ ▫ *bsnams* ▪ བསྐྱམས། སྐྱམས། བསྐྱམས། སྐྱམས། ▫ *bsnam/*
snom/ bsnams/ snoms/ ▪ **carry; take up; grasp;**
brandish; add

བསྐྱུམས་པ་ ▫ *bsnams pa* ▪ **carry; take up; grasp;**
brandish; add{Gön-chok}

བསྐྱུན་པ་ ▫ *bsnun pa* ▪ {MSA}prahan (?) ▪ **focusing on**
(?)

པ་ ▫ *pa* ▪ **father**

པ་ར་རི་མོ་ ▫ *pa ra ri mo* ▪ {PH}scrollwork patterns
("volutes")

པ་ཕ་ ▫ *pa pha* ▪ **father**

པ་ལ་བ་ ▫ *pa la ba* ▪ {PH}Parthian (i.e. Bactrian)

པ་ལ་ཤ་ ▫ *pa la sha* ▪ {BMH}palāśa ▪ {PH}palāśa tree

པ་ལ་ཤའི་མེ་རྟོག་ ▫ *pa la sha'i me tog* ▪ {BMH}palāśa ▪
{PH}palāśa flower

པ་ལགས་ ▫ *pa lags* ▪ **father** {hon.}

བ་སངས་ ◻ *pa sangs* ▪ **friday**

བགས་བ་ ◻ *pags pa* ▪ **skin**

བགས་བ། ལུས་ ◻ *pags pa; lus* ▪ *sparśana* ▪ **skin; body**

བང་ ◻ *pang* ▪ **lap**

བད་ ◻ *pad* ▪ *padma* ▪ **lotus**

བདྟེན་འབྲུང་གནས་ ◻ *padma 'byung gnas* ▪ {PH}
Padmasambhava

བད་འབྲུང་ཡབ་ཡུམ་ ◻ *pad 'byung yab yum* ▪ {PH}
Padmasambhava and consort

བད་མ་ ◻ *pad ma* ▪ *padma*; {L}*rakta* ▪ **lotus [specifically nelumbium speciosum or nymphaea alba]; ruby{D1}**

བདྟེན་གར་དབང་ ◻ *padma gar dbang* ▪ {PH}
Avalokiteśvara / Hayagriva

བདྟེན་བསྐྱམས་ ◻ *padma bsnams* ▪ {PH} Padmapāṇi

བད་མའི་ར་ག་ ◻ *pad ma'i ra ga* ▪ *padma-rakta* ▪ **ruby**

བཏོ་ ◻ *paṇ* ▪ **paṇḍita**

བན་ཆེན་གྱི་ཡིག་ཆ་ ◻ *pan chen gyi yig cha* ▪ {PH}
textbooks of Paṇ-chen [So-nam-drak-ba]

བཏོ་ཆེན་བསོད་ནམས་བྲགས་བ་ ◻ *paṇ chen bsod nams brags pa* ▪ **Paṇ-chen Sö-nam-drag-pa; [1478-1554]; textbook author for the Lo-sel-ling College of Dre-pung University**

བཏྲི་ཏ་ ◻ *paṇḍi ta* ▪ {PH} paṇḍita

བཏྲི་ཏ་ ◻ *paṇḍita* ▪ {PH} paṇḍita

བཏོ་ལྷ་ ◻ *paṇ zhwa* ▪ [**paṇḍita-hat**]; **scholar's hat** ◻ {PH} paṇḍita's hat; scholar's hat

བན་ལྷ་ ◻ *pan zhwa* ▪ {PH} paṇḍita's hat; scholar's hat

བན་ལྷ་རྩ་རིང་ ◻ *pan zhwa rna ring* ▪ {PH} paṇḍita's hat; scholar's hat

བཏོ་ཞི་ ◻ *paṇ zhe* ▪ [**paṇḍita-hat**]; **scholar's hat**

བར་འགྲུལ་ ◻ *par 'gya'* ▪ *prajñā* ▪ {PH} wisdom [arch. spelling]

བར་བྱ་ ◻ *par bya* ▪ [**future tense marker**]

བར་བྱས་ ◻ *par byas* ▪ [**past tense marker—auxilliary verb**]

བར་བྱེད་ ◻ *par byed* ▪ [**present tense marker—auxilliary verb**]

བི་བང་ ◻ *pi bang* ▪ བི་ལྗང། ◻ *pi wang/* ▪ {L}*vīṇā* ▪ **an Indian lute with seven strings**

བི་ལྗང་ ◻ *pi wang* ▪ བི་བང། ◻ *pi bang/* ▪ {L}*vīṇā* ▪ **an Indian lute with seven strings**

བུ་གུ་ ◻ *pu gu* ▪ **child; children**

བུ་ཏི་ ◻ *pu ti* ▪ **book**

བུ་ལི་ ◻ *pu li* ▪ **ball{D1}**

བུ་ལི་སི་ ◻ *pu li si* ▪ **police**

བུར་རྒྱལ་ ◻ *pur rgyal* ▪ *pretapurī{Das}* ▪ **kingdom of the dead [an epithet of Tibet]**

བུས་ ◻ *pus* ▪ {PH} knee

བུས་མོ་གཡས་བའི་ལྗང་ ◻ *pus mo g.yas pa'i lha nga* ▪ {Toh. 16} ??? *dakṣiṇaṃ jānu-maṇḍala* ▪ {PH} bent right knee

བུས་མའི་ལྗང་ ◻ *pus mo'i lha nga* ▪ {C}*jānu-maṇḍala* ▪ {C} knee(s); knee-cap

བུས་མའི་ལྗང་དང་ལོང་བུ་ཆེ་བ་མི་མངོན་བ་ ◻ *pus mo'i lha nga dang long bu che ba mi mngon pa* ▪ **inconspicuous kneecaps and ankles**

བུས་འོག་ ◻ *pus 'og* ▪ {PH} lower edge of the knee

བོ་ཏི་ ◻ *po ti* ▪ བོད་ ◻ *pod* ▪ **volume; book**

བོ་ལི་ ◻ *po li* ▪ **ball**

བོད་ ◻ *pod* ▪ བོ་ཏི་ ◻ *po ti* ▪ **volume; book**

བདྟེན་ ◻ *padma* ▪ *padma* ▪ **lotus [specifically nelumbium speciosum or nymphaea alba]; ruby** ◻ {PH} lotus

བདྟེན་ ◻ *padma* ▪ {C}*padma* ▪ **lotus [transliteration of the Sanskrit word, padma]** ◻ {PH} lotus ◻ {C} pink lotus specifically nelumbium speciosum or

nymphaea alba

པདྨ་དཀར་པོ་ ▫ *padma dkar po* ▪ **Padma-kar-po (1527-1592), a Ka-gyu (bka' rgyud) scholar**

པདྨ་འི་ངང་ཚུལ་ ▫ *padma'i ngang tshul* ▪ [The one who is] the nature of the Lotus (**Kamalashīla**) ▫ {PH} [The one who is] the nature of the Lotus [epith. of Kamalashīla]

པདྨ་རལ་ ▫ *padma ral* ▪ {L}padmarāga ▪ **ruby**

བྲ་སེན་ ▫ *pra sen* ▪ {PH}mirror divination

དཔག་ ▫ *dpag* ▪ *mā* ▪ **fathom; measure; limit**

དཔག་དུ་མེད་ ▫ *dpag tu med* ▪ {MV}aparimāṇa; {MV}aprameyatva; {MV}ameya ▪ **limitless; immeasurable**

དཔག་དུ་མེད་པ་ ▫ *dpag tu med pa* ▪ {C,L,MSA}aprameya; {C,MV}aparimāṇa; {C,MSA}aparimita {C}(=amita); {C}amita; {MSA}amitā; {MSA}apramāṇa; {MSA,MV}ameya; {MV}aprameyatva ▪ **[measure-as-not exist]; limitless; immeasurable** ▫ {C}countless; measureless; quite measureless; infinite; illimitable; innumerable; unlimited; magnificent

དཔག་དུ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *dpag tu med pa nyid* ▪ {MSA}aprameyatva ▪ **limitlessness; immeasurability**

དཔག་དུ་མེད་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *dpag tu med pa'i dngos po* ▪ {MSA}vastu ... apameyam ▪ **limitless thing**

དཔག་དུ་མེད་ཚད་མེད་པ་ ▫ *dpag tu med tshad med pa* ▪ {C}aparimāṇa ▪ **limitless; immeasurable**

དཔག་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *dpag tu yod pa* ▪ {MSA}parimita ▪ **measurable**

དཔག་དུ་མེད་པའི་དུས་ ▫ *dpag du med pa'i dus* ▪ {MSA}aprameya ... kāla ▪ **limitless time; immeasurable time**

དཔག་པ་ ▫ *dpag pa* ▪ {L}mā ▪ **measure; limit; fathom**

དཔག་མེད་ ▫ *dpag med* ▪ {MSA}aprameya; {MSA}ameya ▪ **limitless; immeasurable**

དཔག་མེད་པར་ ▫ *dpag med par* ▪ {MSA}ameya-ga ▪ **limitlessly {T}**

དཔག་མེད་ཡོན་ཏན་ཚོགས་འབྲེལ་ ▫ *dpag med yon tan tshogs 'phel* ▪ {MSA}guṇa-gaṇa-vṛddhi ... aprameya ▪ **limitless increase in the collection of good qualities {T}**

དཔག་མེད་རིང་བ་ ▫ *dpag med ring ba* ▪ {MSA}aprameya; {MSA}ameya ▪ {PH}immeasurably long

དཔག་གཞི་ ▫ *dpag gzhi* ▪ *anumāna-āśraya ▪ **basis of inference**

དཔག་བསམ་གྱི་སྣོང་པོ་ ▫ *dpag bsam gyi sdong po* ▪ {LCh}kalpa-vṛkṣa ▪ **[measure-think-of-trunk]; wish-granting tree**

དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་ ▫ *dpag bsam gyi shing* ▪ {LCh}kalpa-vṛkṣa ▪ **[measure-think-of-trunk]; wish-granting tree**

དཔང་སྐོང་ཕྱག་བརྒྱ་པ་ ▫ *dpang skong phyag brgya pa* ▪ **sākṣipūrṇamudraka* ▪ {PH}"One Hundred Homages for Mending Transgressions" (D 267)

དཔའ་ ▫ *dpa'* ▪ {C}śūra; {C}dhīra ▪ **hero; intrepid person** ▫ {PH}hero ▫ {C}heroic spirit; courageous; steadily wise

དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ ▫ *dpa' bar 'gro ba* ▪ **going-as-a-hero**

དཔའ་བར་འགྲོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ཉིང་ཇའོན་ ▫ *dpa' bar 'gro ba zhes bya ba'i ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་ཇའོན་ རུང་ཇའོན་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ śūraṅgamo nāma samādhi ▪ **going-as-a-hero meditative stabilization**

དཔའ་བོ་ ▫ *dpa' bo* ▪ {LCh}vīra; {LCh}śūra; {C}dhīra ▪ **hero; intrepid person; Shūra** ▫ {PH}hero; intrepid person ▫ {C}courageous; steadily wise; heroic spirit མཁས་མཚོག་དཔའ་བོ་ ▫ *mkhas mchog dpa' bo* ▫ the excellent scholar Śūra

དཔའ་བོ་རྩོལ་ ▫ *dpa' bo rdo rje* ▪ **[hero-vajra]; Pa-wod-dor-jay [p.n. of a lama]**

དཔའ་བོར་འགྲོ་བ་ ▫ *dpa' bor 'gro ba* ▪ {C}śūraṅgama ▪ {C}heroic valor

དཔའ་ཞིང་རུལ་མོད་སྐྱེས་བྱ་མང་ ▫ *dpa' zhing rtul phod skyes bu mang* ▪ {C}bahu-śūra-vīrā ▪ {C}many heroic champions

དཔལ་རྒྱུ་བས་ ▫ *dpa' rlabs* ▪ **waves**
 དཔར་ ▫ *dpar* ▪ {PH}page ▫ ཐེག་མེད་སེང་པོ་དཔར་དུ་བཏབ། ▫
 There were yellow printed lines laid out on the
 page. ▫ {GCG} p.17
 དཔལ་ ▫ *dpal* ▪ {C}śriyas; {MSA}śrī; dhī (=śriyā?) ▪
glorious; glory; fortune; luck ▫ {PH}ensignia;
 banner ▫ {C}majesty
 དཔལ་གྱི་ཁབ་ ▫ *dpal gyi khab* ▪ {Ship 64b.2}
 དཔལ་གྱི་བེའུ་ ▫ *dpal gyi be'u* ▪ དཔལ་བེའུ་ ▫ *dpal be'u* ▪
 {C}śrī-vatsa ▪ **[glory-of-calf] endless knot** ▫ {C}
 the śrīvatsa sign
 དཔལ་གྱི་བསམ་ཡས་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *dpal gyi bsam yas*
lhun gyis grub pa ▪ {PH}Samye Hlun-gyi-drup-
 pa [Temple] ("spontaneous fulfillment of limitless
 aspirations")
 དཔལ་མགྲིན་ ▫ *dpal mgrin* ▪ {Tomabechi} śrīkaṅṭha ▪
 {PH}Śrīkaṅṭha
 དཔལ་ལྷན་ ▫ *dpal ldan* ▪ {LCh}śrīmat ▪ **[glory-
 possessing]; glorious**
 དཔལ་ལྷན་གྱི་སྐར་གྱི་མཚོན་རྟེན་ ▫ *dpal ldan rgyu skar gyi*
mchod rten ▪ **Glorious Stūpa of the Constellations**
 དཔལ་ནག་པོ་ ▫ *dpal nag po* ▪ {PH}Śrī Kṛṣṇa
 དཔལ་བེའུ་ ▫ *dpal be'u* ▪ {PH}endless knot
 དཔལ་བརྟེན་གསུང་གྲུབ་པོ་ ▫ *dpal brtsegs rgyal po* ▪ {C}
śrīkūṭa-rāja ▪ {PH}Śrīkūṭa-rāja
 དཔལ་བསམ་ཡས་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *dpal bsam yas*
lhun gyis grub pa ▪ {PH}Samye Hlun-gyi-drup-
 pa [Temple] ("spontaneous fulfillment of limitless
 aspirations")
 དཔུང་ ▫ *dpung* ▪ {MSA}bala ▪ **army; power; might**
 དཔུང་གི་ཚོགས་ ▫ *dpung gi tshogs* ▪ {PH}armies; forces
 དཔུང་གི་ཚོགས་ཡན་ལག་བཞི་བ་ ▫ *dpung gi tshogs yan*
lag bzhi pa ▪ {MSA}catur-aṅga-bala-kāya ▪ **four**
limbs of an army
 དཔུང་མགོ་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་ ▫ *dpung mgo shin tu zlum pa* ▪

shoulders very round
 དཔུང་གཉེན་ ▫ *dpung gnyen* ▪ {C}parāyana; {C}śaraṇa ▪
defender ▫ {C}final relief; refuge
 དཔུང་བུ་ ▫ *dpung bu* ▪ **army{S}**
 དཔུང་ཚོགས་ ▫ *dpung tshogs* ▪ {C}bala-kāya ▪ {PH}
 armies; forces ▫ {C}army
 དཔུང་བཟང་གིས་ལྷན་པ་ཞེས་བའི་རྒྱུད་ ▫ *dpung*
bzang gis zhus pa zhes bya ba'i rgyud ▪ **subāhu-**
paripṛcchā-tantra ▪ Questions of Subāhu Tantra
 དཔེ་ ▫ *dpe* ▪ {LCh,C,L}upamā; {LCh,MSA,MV}dṛṣṭānta;
 {MV}udāhṛti; {MSA}upama; {MSA}aupamya ▪
example ▫ {C}similarity; similar to; simile
 དཔེ་ཁྲིད་ ▫ *dpe khrid* ▪ **textual instruction**
 དཔེ་མཁྱུད་ ▫ *dpe mkhyud* ▪ {MSA}muṣṭi ▪ **fist**
 དཔེ་དངོས་ ▫ *dpe dngos* ▪ **actual example[BJ 20.4]**
 དཔེ་ཆ་ ▫ *dpe cha* ▪ **book [Tibetan style]**
 དཔེ་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ ▫ *dpe nyi shu rtsa gnyis* ▪ {MSA}
dvāviṃśaty-upama ▪ **twenty-two examples**
 དཔེ་ཉིར་འཇལ་ ▫ *dpe nyer 'jal* ▪ {GD:681,714} upamāna ▪
 {GD:681} analogy; {GD:714} comparison
 དཔེ་ཉིར་འཇལ་གྱི་ཇིས་དཔག་ ▫ *dpe nyer 'jal gyi rjes*
dpag ▪ {PH}inference through example; inference
 through analogy
 དཔེ་སྟོན་པ་ ▫ *dpe ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan*
ston bstand stond ▪ {LCh}dārṣṭāntika ▪ **Exemplifier**
[either Sautrāntika or a school of Sautrāntika]
 དཔེ་ཐུང་ ▫ *dpe thung* ▪ {PH}short folio ▫ ཚས་ཉིད་ནས་
 ལེའུ་དཔེ་ཐུང་ལོག་བྱས་བྱིས། ▫ *chos nyid rnam 'byed dpe*
thung shog bur bris; ▫ [Both] The Differentiation
 Of Phenomena And Reality and The Ornament For
 Clear Realizations are written on short paper folios.
 ▫ {GCG} p. 16
 དཔེ་དོན་སྦྱར་ཚུལ་ ▫ *dpe don sbyor tshul* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་
 སྦྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **mode/way**
of associating the example and the meaning
exemplified

དཔེ་ལྗོངས་ ▫ *dpe ldeb* ▪ {PH}book ▫ དཔེ་ལྗོངས་ཀྱི་ཤོག་བྱ་སྟེང་
 མེ་ཙམ་དུ་བཀོལ། ▫ *dpe ldeb kyi shog bu sen mo tsam du*
bkog; ▫ [They] have torn the page of a book into
 little pieces. ▫ {GCG} p. 17
 དཔེ་ནམ་མཁའ་ ▫ *dpe nam mkha'* ▪ {MV}*ākāśa-drṣṭānta* ▪
the example, space, {T}
 དཔེ་བྱང་ ▫ *dpe byad* ▪ {C,MV}*vyañjana* ▪ **beauty; [80]**
signs [of a Buddha or cakravartin] ▫ {C}letter;
 verbal expression; minor characteristic; method
 དཔེ་བྱང་བཟང་པོ་ ▫ *dpe byad bzang po* ▪ {C,MV,MSA}
anuvyañjana ▪ {C}minor characteristic
 དཔེ་བྲིས་མ་ ▫ *dpe bris ma* ▪ {PH}manuscript ▫ དེའི་ནང་དུ་
 རོང་དཔེ་བྲིས་མ་མང་པོ་ཡང་འདུག། ▫ *de'i nang du bod dpe bris*
ma mang po yang 'dug; ▫ Inside that [box], there
 were many Tibetan manuscripts as well. ▫ {GCG} p.
 17
 དཔེ་མ་ ▫ *dpe ma* ▪ {PH}exemplary
 དཔེ་མར་མེ་ ▫ *dpe mar me* ▪ {MV}*taila-pradyota-drṣṭānta*
 ▪ **the example, a butter lamp, {T}**
 དཔེ་མེད་ ▫ *dpe med* ▪ {MSA}*apratima*; {MSA}*nirupama* ▪
without an equivalent {T}; unparalleled {SW}
 དཔེ་མེད་པ་ ▫ *dpe med pa* ▪ {C}*nirupama* ▪ {C}
 incomparable
 དཔེ་ཙམ་གྱིས་ ▫ *dpe tsam gyis* ▪ {MSA}*drṣṭānta-mātrāt* ▪
by a mere example
 དཔེ་མཚོན་པ་ ▫ *dpe mdzod pa* ▪ {PH}librarian
 དཔེ་རྩི་ ▫ *dpe rdzi* ▪ {PH}index; register
 དཔེ་གཞན་ ▫ *dpe gzhan* ▪ {C}*nidarśana* ▪ **other example**
 ▫ {C}definite statement; definition
 དཔེ་རི་མོ་མཁའ་ན་ ▫ *dpe ri mo mkhan* ▪ {MV}*citrakara-*
drṣṭānta ▪ **the example, an artist, {T}**
 དཔེ་རིང་ ▫ *dpe ring* ▪ {PH}long folio; long text ▫ དཔེ་
 རིང་ལྗ། ▫ *dpe ring lnga*; ▫ [It has] five long folios. ▫
 {GCG} p. 16
 དཔེ་རིས་ ▫ *dpe ris* ▪ {PH}diagram

དཔེ་ལ་བརྟེན་གྱི་ཚད་མ་ ▫ *dpe la brten gyi tshad ma* ▪
valid cognizer based upon an example
 དཔེ་ལ་བརྟེན་ཏེ་རིགས་བསམ་ ▫ *dpe la brten te rigs pas*
 ▪ {MV}*drṣṭānta-sannīśrayeṇa yuktyā* ▪ **through**
reasons depending on examples {T}
 དཔེ་ཤིང་གཉིས་ལས་མེ་འབྲུང་བ་ ▫ *dpe shing gnyis las*
me 'byung ba ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung
byung byung ▪ {MV}*kāṣṭha-dvayāgni-drṣṭānta* ▪ **the**
example of fire arising from [rubbing] two sticks
{T}
 དཔེའི་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *dpe'i che ba nyid* ▪ {MSA}*aupamyā-*
māhātmya ▪ **greatness of the example**
 དཔེའི་ཚོས་ ▫ *dpe'i chos* ▪ {MSA}*drṣṭānta-dharma*
 ▪ **phenomenon that is an example; {T}**
exemplatory phenomena ?
 དཔེའི་དོན་ ▫ *dpe'i don* ▪ {MSA}*aupamyārtha* ▪ **meaning**
of the example
 དཔེའི་ཚུལ་ ▫ *dpe'i tshul* ▪ **principle of the example of**
 དཔེའི་འོད་གསལ་ ▫ *dpe'i 'od gsal* ▪ **metaphoric clear**
light ▫ {PH}metaphoric clear light
 དཔེའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *dpe'i ye shes* ▪ **metaphoric pristine**
wisdom
 དཔེར་བརྗོད་པ་ ▫ *dper brjod pa* ▪ བརྗོད་པར་བརྗོད་པ་ ▫ *brjod*
rjod brjod rjod ▪ (*ud-ā* √*hr*): {MSA}*udāharati*;
 {MSA}*udāharāṇa* ▪ **expressed as an example;**
stated as an example
 དཔེར་ན་ ▫ *dper na* ▪ **for example**
 དཔེར་ན། ལྟ་བུའོ་ ▫ *dper na ... lta bu'o* ▪ {MV.II.*daśa-k*}
tadyathā ▪ **you should see ... for example**
 དཔེར་མཚན་ ▫ *dper mdzad* ▪ **use [something] as an**
example
 དཔེར་མཚན་ནས་ ▫ *dper mdzad nas* ▪ {C}*upamāṃ kṛtvā* ▪
having given an example
 དཔེར་ལྡན་རུང་བའི་མཚུངས་པ་ ▫ *dper zlar rung ba'i*
mtshungs pa ▪ **matchable comparison**
 དཔེར་གསོལ་བར་ ▫ *dper gsol bar* ▪ {C}

aupamyodāharaṇam ▪ {C} a simile or example
 དཔོན་པོ་ ▫ *dpon po* ▪ {PH} headman; chief
 དཔ་ ▫ *dpya* ▪ {PH} tax; rent
 དཔ་བ་ ▫ *dpya ba* ▪ {PH} tax; rent
 དཔད་ ▫ *dpyad* ▪ དཔད། དཔོད། དཔད། དཔོད། ▫ *dpyad/ dpyod/ dpyad/ dpyod/* ▪ **analyze; investigate; examine; cut; cutting; analysis**{BJ 10.3}; **discrimination**
 དཔད་རྒྱ་ ▫ *dpyad rgyu* ▪ **to be examined/analyzed; that which is to be examined/analyzed**
 དཔད་སྒྲོམ་ ▫ *dpyad sgom* ▪ བསྒྲོམ་སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **[analyze-meditate]; analytical meditation**
 དཔད་སྒྲོམ་གྱི་སྒྲོམ་བྱུང་གི་རྟོགས་པ་ ▫ *dpyad sgom gyi sgom byung gi rtogs pa* ▪ བསྒྲོམ་སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **realizational consciousness that is a state arisen from analytical meditation**
 དཔད་འཛོལ་ ▫ *dpyad 'jog* ▪ **analytical and stabilizing [meditation]**
 དཔད་པ་ ▫ *dpyad pa* ▪ {LCh}vicāra; {MSA}upabhoga (=spyaad pa?) ▪ **analyze; investigate; examine; cut; cutting**{BJ 11.1}; **analysis; discrimination**
 དཔད་པ་དང་ ▫ *dpyad pa dang* ▪ {C}carita-vicarita ▪ {C} futile considerations
 དཔད་པའི་ཚེ་ ▫ *dpyad pa'i tshé* ▪ **searching investigation** {GD:520}; **examine** {GD:576}
 དཔད་མི་བཟོད་པ་ ▫ *dpyad mi bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ **cannot withstand/ bear analysis**
 དཔད་གཞི་ ▫ *dpyad gzhi* ▪ {PH}reference; data
 དཔད་བཟོད་ ▫ *dpyad bzod* ▪ **[able to] withstand/bear analysis**
 དཔད་ཤེས་ ▫ *dpyad shes* ▪ *paricchinnajñāna ▪ **subsequent cognizer; investigating cognition** {GD:649}; **subsequent cognition**

དཔད་ཤེས་དོན་མཐུན་ ▫ *dpyad shes don mthun* ▪ **factually concordant subsequent cognizer**
 དཔད་གསུམ་གྱིས་དག་པ་ ▫ *dpyad gsum gyis dag pa* ▪ **purified by the three analyses [i.e. free from the three contradictions]**{BJ 10.4}
 དཔད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ ▫ *dpyad gsum gyis dag pa'i lung* ▪ **scriptures that are purified by the three analyses [i.e. free from the three contradictions]**{BJ 10.4}
 དཔྱིད་ ▫ *dpyid* ▪ **spring** ▫ {PH}spring; springtime ▫ དབྱུན་དང་དབྱུན་རྒྱུང་དང་དཔྱིད་ལ་སོགས་པའི་དུས་རྒྱུས་སྐྱོད་ཅིག་དང་ཐང་ཅིག་དང་ཡུད་ཚམ་གྱི་རིམ་པ་མངོན་པར་འཕྲེལ། ▫ The time [of the seasons] — mid-winter, late-winter, and spring — increases gradually with each minute, second, and instant. ▫ {A4C-C}
 དཔྱིད་ཀ་ ▫ *dpyid ka* ▪ **spring** ▫ {PH}spring; springtime
 དཔྱིད་ཀའི་དུས་ ▫ *dpyid ka'i dus* ▪ {C}vasanta ▪ {PH}spring; springtime ▫ {C}spring
 དཔྱིད་ཀྱི་ཐིག་ལེ་ ▫ *dpyid kyi thig le* ▪ **the drop of spring**{TGP 68}
 དཔྱིད་དུས་ ▫ *dpyid dus* ▪ {PH}spring; springtime
 དཔྱིད་དཔལ་ ▫ *dpyid dpal* ▪ {PH}glory of springtime
 དཔྱིད་ཟླ་པ་ ▫ *dpyid zlar pa* ▪ {PH}[first month of Spring]
 དཔྱིད་བཟང་ལ་ ▫ *dpyid bzang la* ▪ {C}suvasanti ▪ {C}in beautiful spring
 དཔྱིས་ ▫ *dpyis* ▪ {PH}finally
 དཔྱོད་ ▫ *dpyod* ▪ དཔོད། དཔོད། དཔད། དཔོད། ▫ *dpyad/ dpyod/ dpyad/ dpyod/* ▪ vicāra; {C}avagāhate ▪ **analyze; investigate; examine; cut; cutting; analysis; discrimination**{BJ} ▫ {C}plunges (into)
 དཔྱོད་ལྡན་རྣམས་ ▫ *dpyod ldan rnams* ▪ **those having discrimination**
 དཔྱོད་པ་ ▫ *dpyod pa* ▪ {LCh,C,MSA,MV}vicāra; {MSA,MV}vicāraṇa; {MSA,MV}vicāraṇā; {C}vyupaparīkṣaṇa (=adhivāsanatā); {MSA,MV}mīmāṃsā ▪ **analysis; analyze; investigate;**

examine; cut; cutting; discrimination ◻ {C}
discursive thought; testing; 'ability to tolerate'

དཔྱད་པ་ཅན་ ◻ *dpyod pa can* ▪ {MV}mīmāṃsaka ▪
Mīmāṃsaka

དཔྱད་པ་པ་ ◻ *dpyod pa pa* ▪ mīmāṃsaka ▪ **Mīmāṃsaka**

དཔྱད་པ་བ་ ◻ *dpyod pa ba* ▪ {LCh}Mīmāṃsaka;
mīmāṃsaka ▪ **Mīmāṃsa; Analyzers; Ritualists**

དཔྱད་པ་མ་མཆིས་ ◻ *dpyod pa ma mchis* ▪ {L}avicāra
▪ **non-discrimination; without analysis; non-
investigation**

དཔྱད་པ་ཙམ་ ◻ *dpyod pa tsam* ▪ {L}vicāra-mātra ▪ **mere
analysis; mere discrimination; mere investigation**

དཔྱད་པ་ཡིད་བྱེད་ ◻ *dpyod pa yid byed* ▪
mīmāṃsāmanaskāra ▪ **mental contemplation of
analysis**

དཔྱད་པ་འི་ཉིང་ངེ་འཛིན་ ◻ *dpyod pa'i ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་
འཛིན་བརྒྱུད་རྩེད་སྤྱོད་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}
mīmāṃsā-samādhi ▪ **meditative stabilization of
analysis; analytical meditative stabilization**

དཔྱད་པ་འི་རྩུ་འཕྲུལ་གྱི་ཀླུ་པ་བཞི་ ◻ *dpyod pa'i rdzu 'phrul
gyi rkang pa bzhi* ▪ **four legs of manifestation** ◻
COMMENT: aspiration ('dun pa), effort (brtson 'grus),
contemplation (sems), analysis (dpyod pa)

དབྲལ་བ་ ◻ *dpral ba* ▪ {C}lalāṭa ▪ **forehead** ◻ {C}
forehead

ལྗགས་ ◻ *lpags* ▪ {L}tvak ▪ **skin; hide; bark; name of a
river**

ལྗགས་པ་ ◻ *lpags pa* ▪ {C}chavi ▪ {C}skin

ལྗགས་པ་འཇམ་པ་ ◻ *lpags pa 'jam pa* ▪ **smooth skin**

ལྗགས་པ་གསེར་མདོག་ ◻ *lpags pa gser mdog* ▪ {C}
suvarṇa-varṇa ▪ {C}golden (color); (his skin has)
golden hue

ལྗགས་པ་འཇམ་མདོག་གསེར་ལྗགས་ལ་བ་ ◻ *lpags pa'i mdog
gser ltar gsal ba* ▪ **skin color shining like gold**

སྤ་བཀོང་བར་བྱེད་ ◻ *spa bkong bar byed* ▪ {C}dhyāmī-
karoti ▪ {C}eclipses

སྤ་གྲོ་མོན་ ◻ *spa gro mon* ▪ {PH}Pa-tro [in the district of]
Mön [near Bhutan]

སྤ་བ་ ◻ *spa ba* ▪ {C}avanaddha ▪ {C}joined; contained

སྤང་ ◻ *spang* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs
spongs* ▪ {C}harati; {MSA}pratikṣepa; {MSA}vivāsa
▪ **abandon; give up; eliminate; dispel; dispell; set
aside** ◻ {C}take away; remove; kills

སྤང་ཀོང་ཕུག་བགྲུ་བ་ ◻ *spang kong phyag brgya pa*
▪ *sākṣipūrṇamudraka ▪ {PH}"One Hundred
Homages for Mending Transgressions" (D 267)

སྤང་གཉེན་གྱི་འདོད་ཚུལ་ ◻ *spang gnyen gyi 'dod tshul* ▪
སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ **the
mode of assertion of [objects of] abandonment
and antidotes**{PGP 68} ◻ {PH}mode of assertion
of [objects of] abandonment and antidotes

སྤང་གཉེན་གྱི་གཡུལ་འགྲུབ་པ་ ◻ *spang gnyen gyi g.yul
'gyed pa* ▪ **battle of antidotes to objects of
abandonment**

སྤང་པ་ ◻ *spang pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong
spangs spongs* ▪ prahāṇa ▪ **abandon**

སྤང་ཕྱིར་བཅོཅ་འགྲུས་ ◻ *spang phyir brtson 'grus* ▪ སྤང་
སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ {MV}
apāyāya-vīrya ▪ **effort for the sake of abandonment
{T}**

སྤང་བ་ ◻ *spang ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong
spangs spongs* ▪ {L,MSA,MV,C}prahāṇa {C}
(=pradhāna); {C}anupādayati (=prthak karoti);
{C}utsarga (=tyajanam); {MSA}ayoga; {MV}
prahan-; {MV}varjana; {MSA}vipravāsa; {C}
utpāṭayati (=prahātu) ▪ **abandon; give up;
eliminate; dispel** ◻ {C}forsaking; forsaken;
effort(s); instruction; prevent from ever recurring;
letting go; abandoning; tear out

སྤང་བ་ཆེན་པོ་ ◻ *spang ba chen po* ▪ **great abandonment**

སྤང་བ་དང་བཅས་པ་ ◻ *spang ba dang bcas pa* ▪ སྤང་
སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ▪
savipravāsā ▪ **together with abandonment; having
abandonment** {T}

སྤང་བ་མེད་པ་ ◻ *spang ba med pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◻

spang spong spangs spongs ▪ {MSA}avipravāsa;
{MSA}avivāsa ▪ **non-abandonment; not giving up**

སྤང་བར་བྱ་ ▫ *spang bar bya* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C,MV}prahātavya;
{MV}prahāna; {MSA}(ut ṅsrj): utṅsrjet; {MSA}
parivarjanīya; {MSA}praheya; {MV}heya; {MSA}
yang dag *spang bar bya* = *samparivarjanīya* ▪ **will
abandon; object of abandonment** ▫ {C}should be
forsaken

སྤང་བར་བྱ་བ་ ▫ *spang bar bya ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་
▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}(ut ṅsrj):
utṅsrjet; {MSA}parivarjanīya; {MV}prahāna;
{MSA}praheya; {MV}prahātavya; {MV}heya ▪ **will
abandon; object of abandonment**

སྤང་བར་བྱ་བ་མཉམ་པ་ ▫ *spang bar bya ba mnyam pa*
▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs*
▪ {C}prahāna-samatā ▪ **sameness of objects of
abandonment** ▫ {C}all kinds of forsaking are
equal (in value and kind)

སྤང་བར་བྱ་བ་དང་སྤོང་བར་བྱེད་པ་ ▫ *spang bar bya ba dang
spong bar byed pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong
spangs spongs* ▪ {MV}praheya-prahāna ▪ **object of
abandonment and abandoner**

སྤང་བར་མ་ཡིན་པ་ ▫ *spang bar ma yin pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་
སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}anutsarga ▪
non-abandoning; non-abandonment ▫ {C}refusal
to relinquish

སྤང་བྱ་ ▫ *spang bya* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong
spangs spongs* ▪ {MSA}hāna (e.g.: {MSA}jñeya-
āvaraṇa-hāna; {MSA}heya); prahātavya ▪ **object of
abandonment; will abandon**

སྤང་བྱ་ཀུན་བདག་ས་སྔོན་དང་བཅས་པ་སྤོང་བའི་མཐོང་
ལམ་ལ་འདོམས་པ་ ▫ *spang bya kun btags sa bon
dang bcas pa spong ba'i mthong lam la 'doms pa*
▪ **guidance concerning the path of seeing which
abandons the artificial objects of abandonment
as well as their seeds**

སྤང་བྱ་སྤོངས་སྤང་རྟོག་པ་ ▫ *spang bya sgom spang rtog
pa* ▪ {PH}the conceptions which are objects of
abandonment to be abandoned by the path of

meditation

སྤང་བྱ་ཅིག་ཅར་བ་ ▫ *spang bya cig car ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་
སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **simultaneous
objects of abandonment**{Gön-chok}

སྤང་བྱ་ཅིག་ཆར་བའི་དབང་བཅོམ་པའི་མཁའི་བ་ ▫ *spang bya
cig char ba'i dgra bcom pa'i mkhyen pa* ▪ སྤང་སྤོང་
སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **exalted
knower of a Foe Destroyer who has simultaneous
objects of abandonment**

སྤང་བྱ་གཅིག་ཆར་བ་ ▫ *spang bya gcig char ba* ▪ {PH}
simultaneous objects of abandonment

སྤང་བྱ་གཅིག་ཆར་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ ▫ *spang bya gcig
char ba'i dbang du byas pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫
spang spong spangs spongs ▪ **[paths of release of
a Hearer's path of meditation that are] done in
terms of a person who has simultaneous objects
of abandonment**

སྤང་བྱ་སྤོང་ཚུལ་ ▫ *spang bya spong tshul* ▪ {PH}the
mode of abandoning the objects of abandonment

སྤང་བྱ་གཟུང་བ་དང་འཛོལ་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ▫ *spang
bya gzung ba dang 'dzin pa'i rnam par rtog pa* ▪
**conceptualizations of apprehended-object and
apprehending-subject**

སྤང་བྱ་རིམ་གྱིས་པ་ ▫ *spang bya rim gyis pa* ▪ སྤང་སྤོང་
སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **gradual
objects of abandonment; a gradualist with
respect to objects of abandonment**{Gön-chok}

སྤང་བྱ་རིམ་གྱིས་པའི་དབང་བཅོམ་པའི་མཁའི་བ་ ▫ *spang bya
rim gyis pa'i dgra bcom pa'i mkhyen pa* ▪ སྤང་སྤོང་
སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **exalted
knower of a Foe Destroyer who has gradual
objects of abandonment**

སྤང་བྱ་རིམ་གྱིས་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ ▫ *spang bya rim
gyis pa'i dbang du byas pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫
spang spong spangs spongs ▪ **[paths of release of
a Hearer's path of meditation that are] done in
terms of a person who has gradual objects of
abandonment**

སྤང་བྱ་ལྟན་ལྗེས་ ▫ *spang bya lhan skyes* ▪ **innate object
of abandonment**

སྤང་བྱ་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ས་བོན་སྤོང་བའི་སྐྱོན་ལམ་ལ་འདོམས་པ་

◦ *spang bya lhan skyes kyi sa bon spong ba'i sgom lam la 'doms pa* ▪ **guidance concerning the path of meditation which abandons the seeds of the innate objects of abandonment**

སྤང་བྱའི་གཙོ་བོ་ ◦ *spang bya'i gtso bo* ▪ {PH} main object of abandonment

སྤང་བྱར་རྣམ་རྟོག་ལྷན་ཚུལ་ ◦ *spang byar rnam rtog ldan tshul* ▪ **way of having conceptions as objects of abandonment**

སྤང་བྱེད་ ◦ *spang byed* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {C} *kṣipati* ▪ **abandoning; abandoner** ◦ {C} hurl; shoot; throw; reject; cast away; move into

སྤང་བྱང་ ◦ *spang blang* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {GD:628} **abandonment of what is not desirable**

སྤང་བྱང་གི་དངོས་པོ་ ◦ *spang blang gi dngos po* ▪ **factualities of abandonment and adoption**

སྤང་བྱང་གི་འཇུག་ལྷོག་ ◦ *spang blang gi 'jug ldog* ▪ {PH} turning away from that which is to be abandoned and engaging in that which is to be adopted

སྤངས་ ◦ *spangs* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {C} *varjita*; {MSA} *(vi) 'hā*: *vihāya*; {MSA} *hīna* (e.g.: *vipakṣa-hīna*); {C} *vivarjayati* ▪ **abandon; give up; eliminate; dispel** ◦ {C} avoided; without; having relinquished; avoid; get rid of; reject

སྤངས་རྟོགས་ཁྱད་པར་ཅན་ ◦ *spangs rtogs khyad par can* ▪ **special abandonment and realization**

སྤངས་ནས་ ◦ *spangs nas* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {C} *nirgamitvā*; {C} *khipitva*; *kṣipitva*; (*√vrj*): {C} *varjayati*; {MSA} *varjayitvā*; {C} *varjana* ▪ **having abandoned; having given up** ◦ {C} left behind; cast away; having cast away; having thrown (away); avoid; turn away from; removal; absence

སྤངས་ནས་རབ་དུ་འབྱུང་བ་ ◦ *spangs nas rab tu 'byung ba* ▪ {MSA} *vihāya pravrajati* (*pra √vraj*) ▪ **to come**

forth [as a monk or nun] having abandoned [the worldly life] ? {T}

སྤངས་པ་ ◦ *spangs pa* ▪ *prahāṇa* ▪ **abandonment; have abandoned**

སྤངས་པ་ ◦ *spangs pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {LCh,C,MSA,MV} *prahāṇa* (= *pradhāna*); {MV} *parihāṇi*; {MV} *vihāṇi*; {MSA} *hāni* (e.g.: *vipakṣa-hāni*); {C} *parihāra*; {C,MSA,MV} *prahāṇa*; (*vi √vrj*): {MSA} *vivarjya*; {C,MSA,MV} *varjita*; {C} *parivarjaka*; {C} *parivarjana*; {MV} *varjana*; {L} *visrjya*; {MSA} (*√kṣip*): *kṣipati*; {MSA} ▪ **abandonment; have abandoned; abandon; give up; eliminate; dispel** ◦ {C} forsaking; forsaken; effort(s); instruction; one refutes; solution; rid of; get rid of; one who gives up; avoid

སྤངས་པ་ཉིད་ ◦ *spangs pa nyid* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA} *apahatva* (e.g.: *heṭhāpahatva*) ▪ **abandonment**

སྤངས་པ་མཐར་ཐུག་ ◦ *spangs pa mthar thug* ▪ **final state of abandonment [of obstructions]**

སྤངས་པ་ཕུན་ཚོགས་ ◦ *spangs pa phun tshogs* ▪ **perfect abandonment; fulfillment of abandonment**

སྤངས་པ་ཕུན་ཚོགས་སུ་དམ་བཅའ་བ་ལ་མི་འཇིགས་པ་ ◦ *spangs pa phun tshogs su dam bca' ba la mi 'jigs pa* ▪ **fearlessness with respect to asserting perfect abandonment**

སྤངས་པ་རྩུང་འཇུག་ ◦ *spangs pa zung 'jug* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ **union of abandonment**

སྤངས་པར་གྱུར་ ◦ *spangs par gyur* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {C} *utsrjati*; {C} *pratiksipta* ▪ **abandon; give up** ◦ {C} cast away; reject; cast off; cast out; come up; let go; (would) discard; let loose; rejected

སྤངས་པས་ ◦ *spangs pas* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA} *varjya* ▪ **due to abandonment; through abandoning** {T}

སྤངས་པས་རབ་དུ་བྱེ་བ་ ◦ *spangs pas rab tu phye ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ◦ *spang spong spangs spongs* ▪

thoroughly distinguished by having abandoned
...{PGP 70}

- སྤངས་བྱ་ ▫ *spangs bya* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}hāyin ▪ **object of abandonment**
- སྤངས་བྱའི་གཙོ་བོ་ ▫ *spangs bya'i gtsbo bo* ▪ {PH}main object of abandonment
- སྤར་ཁ་བརྒྱད་ ▫ *spar kha brgyad* ▪ {PH}eight trigrams
- སྤར་གྱི་ཁྲ་མ་ ▫ *spar gyi bla ma* ▪ *paramguru ▪ {PH}teacher's teachers
- སྤྱ་ ▫ *spu* ▪ {C}roma; {C}roman ▪ {C}hair (on the body)
- སྤྱ་བྱེན་དུ་འཁྲིལ་བ་ ▫ *spu gyen du 'khyil ba* ▪ {C}ūrdhvaṅga-romatā ▪ **hair twisting upward** ▫ {C}the hairs on his body point upwards
- སྤྱ་སྤྱི་བོ་རྩུག་གཙུག་དང་ལྗན་བ་ ▫ *spu spyi bo rtsug gtsug dang ldan pa* ▪ {C}uṣṇīṣa-sīraskatā ▪ {C}there is a cowl on his head
- སྤྱ་ཟིང་ཞེས་བྱེད་བར་འགྲུར་བ་ ▫ *spu zing zhes byed par 'gyur ba* ▪ {C}roma-harṣo bhavati ▪ {C}his hair stands on end; makes his hair stand on end
- སྤྱ་རེ་རེ་ནས་གཡམས་ཕྱོགས་སུ་འཁྲིལ་བ་ ▫ *spu re re nas g.yas phyogs su 'khyil pa* ▪ {C}ekaika-pradakṣiṇā-āvarttya-romatā ▪ {C}the hairs on his body stand separately by themselves and curl to the right
- སྤྱ་ལོང་ ▫ *spu long* ▪ **goose bumps**
- སྤྱ་ལོང་བྱེད་ ▫ *spu long byed* ▪ **to cause goose bumps**
- སྤྱ་ཤད་རྩེ་མོ་ ▫ *spu shad rtse mo* ▪ {PH}tip of one hair
- སྤྱལ་ ▫ *spun* ▪ {PH}weaving thread (weft; abbr. of _spun thag_)
- སྤྱལ་དང་སྤྱིང་མོའི་སེམས་ ▫ *spun dang sring mo'i sems* ▪ **mind of a brother or sister**
- སྤྱལ་ལྷོ་ ▫ *spun zla* ▪ {PH}elders ▫ སྤྱི་ལྷུ་དང་བརྩི་འཛོལ་ བ་མར་ སྤྱི་ལྷུ་དང་སྤྱལ་ལྷོ་བརྩི་འཛོལ་བྱེད་པ། ▫ *sri zhu dang brtsi 'jog; pha mar sri zhu dang spun zlar brtsi 'jog byed pa;* ▫ "Showing filial piety and having respect" [means] showing filial piety towards [one's] parents and

having respect for [one's] elders. ▫ {TBRC} W20222

- སྤྱབས་ ▫ *spubs* ▪ {C}kośa ▪ {C}storehouse; treasury; sheath
- སྤྱེན་པ་ ▫ *spen pa* ▪ **saturday**
- སྤྱེལ་ ▫ *spel* ▪ སྤྱེལ་སྤྱེལ་སྤེན་སྤེན་ ▫ *spel spel speld speld* ▪ {C}vivṛddhi ▪ **increase; augment** ▫ {C}growth རྫོང་སྤེན་ རྫོང་པའི་རྫོང་བ་རྫོང་སྤེན་སྤེལ་ ▫ *blo dman rig pa'i snang ba rgyas phyir spel* ▫ in order to increase the light of awareness of those with inferior knowledge
- སྤྱེལ་བ་ ▫ *spel ba* ▪ སྤྱེལ་སྤྱེལ་སྤེན་སྤེན་ ▫ *spel spel speld speld* ▪ {MSA}vardhana; {MSA}saṃvardhana ▪ **spread; cause to increase; increase; augment**
- སྤྱེལ་མར་ ▫ *spel mar* ▪ **alternating**
- སྤྱེལ་མར་སྐྱེ་བ་ ▫ *spel mar skye ba* ▪ **alternating production**
- སྤྱོ་ ▫ *spo* ▪ སྤྱོ། སྤྱོ། སྤྱོས། སྤྱོས། ▫ *spo/ spo/ spos/ spos/* ▪ **move; change location** ▫ {PH}vicinity; area; location ▫ ལག་བ་གཡམས་གཡོན་དུ་སྤྱོ་བ་བཞིན་ ▫ *lag pa g.yas g.yon du spo ba bzhin* ▫ like moving [something] from [one's] right hand to [one's] left hand ▫ {PGP 87} རྫོང་གཤམ་གྱི་སྤྱོ་ལ་མངོན་བར་རྫོགས་བར་སངས་རྒྱལ། ▫ In the vicinity of Bodhgaya, he became directly and perfectly enlightened. ▫ {Gön}
- སྤྱོ་ཐོ་ ▫ *spo tho* ▪ {PH}earthen mound; grassy knoll
- སྤྱོང་ ▫ *spong* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MV}prahāṇa; {C,L}hāna; {C}pratikośati (=apriya-abhidhānāt); {C}pratikṣipati; {C}vijāhati; {MSA}kliṣṭa-vitarka-varjanā; {MV}pratikṣepa ▪ **abandon; eliminate; give up; dispel**{BJ 36.4} ▫ {C}reviles; reject; rejects; quits; forsaking; loss
- སྤྱོང་འགྲུར་ ▫ *spong 'gyur* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}kṣipati ▪ **abandon; eliminate; give up; dispel** ▫ {C}hurl; throw; discard; shoot; reject; cast away; move in to
- སྤྱོང་དུ་མིད་པའི་འགལ་བར་ཤེས་ ▫ *spong du med pa'i 'gal bar shes* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **know this as an undisPELLABLE contradiction**{BJ 42.7}
- སྤྱོང་པ་ ▫ *spong pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong*

spangs spongs ▪ **abandon; eliminate; give up; dispel; elimination**{D2}

སྤོང་བ་ ◻ *spong ba* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {C,MSA,MV}prahāṇa; {MSA}hāni; {L}hāna; {MSA}jaha; {C}kṣeptā; {MSA}pratikṣepa; {C}varjana; {MV,MSA}vivarjana; {MV}tyāga; {MSA}virati; {MSA}vyutthāna; {MSA}vyutthāpana; {C}pratikṣipati ▪ **abandonment; abandon; eliminate; give up; dispel; abandonment**{N} ◻ {C}rejection; turning away from; removal; absence; cast off; elimination; rejects

སྤོང་བ་ཆེན་པོ་ ◻ *spong ba chen po* ▪ **great abandonment**

སྤོང་བ་ནི་ལྷག་མ་མཆིས་པ་ ◻ *spong ba ni lhag ma mchis pa* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {C}anavaśeṣa-prahāṇa ▪ **abandonment without remainder**

སྤོང་བ་ནི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་ ◻ *spong ba ni lhag ma dang bcas pa* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {C}sāvaśeṣa-prahāṇa ▪ **abandonment with remainder**

སྤོང་བའི་གང་ཟག་ ◻ *spong ba'i gang zag* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {MSA}pratikṣeptr ... pudgala ▪ **person who abandons**

སྤོང་བའི་སྐྱབ་པ་ ◻ *spong ba'i sgrub pa* ▪ **achievements that are means of abandoning**

སྤོང་བའི་ཐབས་ ◻ *spong ba'i thabs* ▪ **efficacious means of abandoning; means of abandoning; method of abandoning**

སྤོང་བའི་འདུ་བྱེད་ ◻ *spong ba'i 'du byed* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {MSA,MV}prahāṇa-saṃskāra {MV}(e.g.: *spong ba'i 'du byed brgyad bsgom pa* = *aṣṭa-prahāṇa-saṃskāra*) ▪ **compositional factors that are abandoned; {T} compositional factors that are to be abandoned ?**

སྤོང་བའི་མཚན་མ་ ◻ *spong ba'i mtshan ma* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {C}pratyākhyāna-nimitta ▪ **sign of abandonment** ◻ {C}sign of refusal

སྤོང་བའི་ཡན་ལག་ ◻ *spong ba'i yan lag* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {MSA}prāhāṇikāṅga ▪ **limb of abandonment**

སྤོང་བའི་ལམ་ ◻ *spong ba'i lam* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {MV}prahāṇa-mārga ▪ **path of abandonment**

སྤོང་བར་བགྱིད་པ་ ◻ *spong bar bgyid pa* ▪ {C}nirvāhaka (=nāśako) ▪ **abandon; eliminate; dispell; give up** ◻ {C}remove

སྤོང་བར་འགྲུབ་ ◻ *spong bar 'gyur* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {C}pratyākhyāti ▪ **abandon; eliminate; dispell; give up** ◻ {C}refuses

སྤོང་བར་བྱེད་ ◻ *spong bar byed* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {C}pratiśedhayati ▪ **abandon; abandoner; eliminate; dispel; give up** ◻ {C}denies

སྤོང་བར་བྱེད་པ་ ◻ *spong bar byed pa* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {MV}prahāṇa; {MV}prahāṇāvāhana ▪ **abandon; abandoner; eliminate; dispel; give up**

སྤོང་བྱེད་ ◻ *spong byed* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ **abandoner**

སྤོང་ཚུལ་ ◻ *spong tshul* ▪ {PH}mode of abandonment

སྤོངས་ ◻ *spongs* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ **prahāṇa** ▪ **abandon; eliminate; give up; dispel; abandonment**

སྤོངས་པ་ ◻ *spongs pa* ▪ **སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་** ◻ *spang spong spongs spongs* ▪ {MSA}(prati √kṣip): *pratikṣipati* ▪ **abandon; eliminate; give up; dispel; abandonment**

སྤོབས་པ་ ◻ *spobs pa* ▪ {LCh,C,MSA,L}pratibhāna {C}(=pratibhāsa); {C}pratibhāti; {C}pratibhānatā; {C}pratibhānam utpadyate ▪ **prowess; courage** ◻ {C}inspired speech; revealing; inspiration; readiness of speech; understanding; (flash of) insight; flash of ideas; ready speech; intelligibility; intelligible speech; flashes into my mind; inspire; it is clear; is intelligible; may you make clear; it bec

སྤོབས་པ་སྐྱེ་བ་ ◻ *spobs pa skye ba* ▪ {C}pratibhānam

utpadyate (=te pratibhānam utpannam) ▪ {C}
understand; you have been inspired by

སྐྱབས་པ་ངེས་པ་ ▫ *spos pa nges pa* ▪ {C}pratibhāna ▪
definite inspiration; definite courage

སྐྱབས་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *spos pa dang ldan pa* ▪ {C}
pratibhānavat ▪ **courageous; inspired**

སྐྱབས་པ་མི་ཚོད་པ། སྐྱབས་པ་མ་ཚོད་པ་ ▫ *spos pa mi
chod pa; spos pa ma tshod pa* ▪ {C}anācchedya-
pratibhāna ▪ **courage not cut off; inspiration
not cut off** ▫ {C}with his inspired speech never
interrupted

སྐྱབས་པ་མི་ཚོད་པ་ ▫ *spos pa mi tshod pa* ▪ {C}
anācchedya-pratibhāna ▪ **courage not cut off;
inspiration not cut off** ▫ {C}with his inspired
speech never interrupted

སྐྱབས་པ་མེད་པ་ ▫ *spos pa med pa* ▪ {C}apratibhāna ▪
not courageous; uninspired ▫ {C}intractable by
speech

སྐྱབས་པ་སོ་སོ་ ▫ *spos pa so so* ▪ **individual prowess**

སྐྱབས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་སྒྲིག་པ་བཞི་ ▫ *spos pa so so yang
dag rig pa bzhi* ▪ **correct knowledge of individual
prowess**

སྐྱབས་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *spos par 'gyur ba* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་
གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}pratibhāti ▪ **be
courageous; inspired**

སྐྱབས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *spos par byed pa* ▪ {C}pratibhāti ▪
be courageous; inspired

སྐྱས་ ▫ *spos* ▪ {LCh}gandha; {LCh}dhūpa; {C}cūrṇa ▪
incense; perfume ▫ {PH}incense ▫ {C}(aromatic)
powder; medicinal powder

སྐྱས་ཀྱི་གླང་པོ་ ▫ *spos kyi glang po* ▪ {C}gandhahastin ▪
Gandhahastin [p.n. of a Bodhisattva]

སྐྱམ་དུག་པ་ ▫ *spyang dug pa* ▪ {PH}wolfsbane

སྐྱམ་པོ་ ▫ *spyang po* ▪ **clever{D1}**

སྐྱངས་པ་ ▫ *spyangs pa* ▪ {L}avalambana ▪ **depend on;
hold on to; dependence; support**

སྐྱད་ ▫ *spyad* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad
spyod* ▪ {C}cariyā; {MSA}upabhoga (e.g.:
pratipakṣopabhoga); {MSA}bhoga ▪ **practice;
enjoy; make use of; perform**

སྐྱད་པ་ ▫ *spyad pa* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad
spyod* ▪ {C}cariyā; {C}cīrṇo; {L}bhoga; {C}cārikā;
{MSA}carita (e.g.: sambhāra-carita); {MV}
upayoga ▪ **practice; enjoy; make use of; perform** ▫
{C}course; coursing; conduct; traverse; traversing;
has observed; enjoy; eat; possession; taste; wealth;
pleasure; pilgrimage; journey

སྐྱད་པ་རྣམ་སྐྱོང་གི་དམིགས་པ་ ▫ *spyad pa rnam sbyong gi
dmigs pa* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod*
▪ **caritaviśodanā lambana** ▪ **object of observation
for purifying behavior**

སྐྱད་པ་སྐྱོད་པ་ན་ ▫ *spyad pa spyod pa na* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་སྐྱོད་ ▫
spyad spyod spyad spyod ▪ {C}prayujyate (=ghaṭate
vyāyacchate) ▪ **when one practices** ▫ {C}makes
efforts; exert oneself

སྐྱད་པར་གྱུར་པ་ ▫ *spyad par gyur pa* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་
སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}caritāvin ▪
practitioner; enjoyer; performer ▫ one who has
coursed/traversed; has been in the habit of coursing/
traversing; (one who has) practiced

སྐྱད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ ▫ *spyad par bya ba yin no* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་
སྐྱད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}caritavant ▪
practice; enjoy; make use of; perform ▫ {C}one
who practices

སྐྱད་བྱ་ ▫ *spyad bya* ▪ {PH}objects of use

སྐྱལ་ ▫ *spyān* ▪ {MSA}cakṣu; {C,MSA}cakṣus; {C}netri;
{C}nayana; {C}īkṣaṇa ▪ **eye; eye{hon.}** ▫ {C}
looking upon

སྐྱལ་དཀར་ནག་འབྲེས་པ་ ▫ *spyān dkar nag 'byes pa* ▪ {C}
abhinīla-netratā ▪ {C}his eyes are intensely black

སྐྱལ་ལྔ་ ▫ *spyān lnga* ▪ **five eyes**

སྐྱལ་ལྔ་ ▫ *spyān snga* ▪ **before the eyes; in the presence
of**

སྐྱལ་ལྔ་རུ་ ▫ *spyān snga ru* ▪ {PU}puratas ▪ {PH}in the
presence (of)

སྤྱན་རླབས་ ▫ *spyan sngar* ▪ [eye-before]; before the eyes; in the presence of

སྤྱན་གཉིས་དག་པ་ ▫ *spyan gnyis dag pa* ▪ two pure eyes

སྤྱན་རྒྱང་ ▫ *spyan drang* ▪ བྱང་ འཕྲིན། བྱངས། རྫོངས་སམ་ འཕྲིན། ▫ *drang / 'dren/ drangs/ drongs sam 'drend/* ▪ invite

སྤྱན་རྒྱངས་ ▫ *spyan drangs* ▪ བྱང་ འཕྲིན། བྱངས། རྫོངས་སམ་ འཕྲིན། ▫ *drang / 'dren/ drangs/ drongs sam 'drend/* ▪ invite

སྤྱན་རྫོངས་ ▫ *spyan drongs* ▪ བྱང་ འཕྲིན། བྱངས། རྫོངས་སམ་ འཕྲིན། ▫ *drang / 'dren/ drangs/ drongs sam 'drend/* ▪ invite

སྤྱན་འཕྲིན་ ▫ *spyan 'dren* ▪ བྱང་འཕྲིན་བྱངས་རྫོངས། འཕྲིན། ▫ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪ invite

སྤྱན་ལྗན་ ▫ *spyan ldan* ▪ {Negi} *cakṣuṣmān; locanaḥ* ▪ {PH} [Dharma-] sight; endowed with the eye [of the Dharma]

སྤྱན་ལོ་བུ་མཐོན་མཐོང་དང་འབྲུ་བ་ ▫ *spyan nor bu mthon mthing dang 'dra ba* ▪ eyes like dark blue sapphire jewels

སྤྱན་རྩི་ ▫ *spyan rdzi* ▪ eyelashes

སྤྱན་རྩི་བ་ ▫ *spyan rdzi ba* ▪ {C} *pakṣma-netra* ▪ {C} eye-lash

སྤྱན་རླབས་གཟིགས་ ▫ *spyan ras gzigs* ▪ {LCh} *avalokiteśvara* ▪ Avalokiteshvara [p.n. of the Buddha of compassion]

སྤྱན་རླབས་གཟིགས་ཀྱི་དབང་པོ་ ▫ *spyan ras gzigs kyi dbang po* ▪ {C} *avalokiteśvara* ▪ {PH} Avalokiteśvara

སྤྱན་རླབས་གཟིགས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ ▫ *spyan ras gzigs kyi dbang phyug* ▪ སྤྱན་རླབས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ ▫ *spyan ras gzigs dbang phyug* ▪ {L} *avalokiteśvara* ▪ Avalokiteshvara [p.n. of the Buddha of compassion]

སྤྱན་རླབས་གཟིགས་བརྒྱལ་གྲུགས་ ▫ *spyan ras gzigs brtul zhugs* ▪ གྲུག་འཕྲུག་གྲུགས་གྲུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ *avalokitavrata* ▪ Avalokitavrata (? - ?)

སྤྱན་རླབས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་ ▫ *spyan ras gzigs dbang*

phyug ▪ སྤྱན་རླབས་གཟིགས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་ ▫ *spyan ras gzigs kyi dbang phyug* ▪ {C} *avalokiteśvara* ▪ Avalokiteshvara [p.n. of the Buddha of compassion]; Avalokiteshvara (an alternate name for Kalkī Puṇḍarika)

སྤྱན་རླབས་གཟིགས་དབང་ཕྱུག་གི་ཡི་ཤེས་ ▫ *spyan ras gzigs dbang phyug gi ye shes* ▪ {C} *avalokiteśvara-jñāna* ▪ exalted wisdom of Avalokiteshvara ▫ {C} sovereign cognition which surveys

སྤྱི་ ▫ *spyi* ▪ {LCh,MSA} *sāmānya; pradhāna* ▪ **generality; general; all; universal** {GD:269} ▫ {PH} General [Principle] ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་གསལ་བ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚོས་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi gsal ba la rjes su 'gro ba'i chos/* ▫ Definition: a phenomenon which encompasses its manifestations; a phenomenon which is concomitant with its manifold individuals {GD:268}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམས་སྤྱི་པ་དོན་སྤྱི་པ་ཚོགས་སྤྱི་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 rigs spyi/ 2 don spyi/ 3 tshogs spyi/* ▫ Divisions: (1) type generality; (2) meaning generality; (3) collection generality

སྤྱི་ཁོ་ན་ ▫ *spyi kho na* ▪ **only generality; {T} generality-only**

སྤྱི་དངོས་པོ་བ་ ▫ *spyi dngos po ba* ▪ **real universal** {GD:403}

སྤྱི་བརྗོལ་ ▫ *spyi brtol* ▪ {Das} *dhr̥ṣṇu* ▪ {PH} shameless

སྤྱི་བརྗོལ་ཅན་ ▫ *spyi brtol can* ▪ {PH} vanity; vain; shameless

སྤྱི་མཐུན་ ▫ *spyi mthun* ▪ {PH} general welfare

སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ ▫ *spyi dang bye brag* ▪ *sāmānya-viśeṣa* ▪ **generality and particular**

སྤྱི་དོན་ ▫ *spyi don* ▪ *artha-sāmānya* ▪ **general meaning commentary; general meaning (textbook)**

སྤྱི་ལྡོག་ ▫ *spyi ldog* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs* ▪ *sāmānya-vyatireka* ▪ **generality isolate; general-isolate**

སྤྱི་པོ་ ▫ *spyi bo* ▪ {LCh} *mūrdhan* ▪ **crown of the head; top of the head** ▫ མཚུབ་མོ་གཉིས་ཀྱི་ཚེ་མོ་སྤྱད་དེ་ལྡོག་ནས་སྤྱི་

བོ་བཞག་པ་ ◻ *mdzub mo gnyis kyi rtse mo sbyar te/ldog nas spyi bor bzhas pa* ◻ join the tips of the two index fingers, turn it upside down, and place it on the crown of the head {Dor 31b.4/ 246.4}

སྤྱི་ཚོ་བོ་ ◻ *spyi tso bo* ▪ *prakṛti* ▪ **Primordial Nature; unique and all-inclusive substratum** {GD:152}

སྤྱི་གཙུག་ ◻ *spyi gtsug* ▪ {C}*mūrdhan* ▪ **crown of the head; top (of the head)** ◻ {C}(on his) head; summits

སྤྱི་གཙོ་བོ་ ◻ *spyi gtso bo* ▪ {AK} *sāmānya-pradhāna* ▪ {PH} general principal [Sāmkhya]

སྤྱི་ཚོགས་ ◻ *spyi tshogs* ▪ {PH}[Tibetan] General Assembly

སྤྱི་ཚོགས་ ◻ *spyi tshogs* ▪ {PH} society

སྤྱི་མཚན་ ◻ *spyi mtshan* ▪ སྤྱི་མཚན་ཉིད་ ◻ *spyi'i mtshan nyid* ▪ *sāmānyalakṣaṇa* ▪ **generally characterized phenomenon; general character; general characteristic** ◻ {GD:112} general defining property མི་དྲག་པ་ལ་སོགས་པ་ཐུན་མཇུག་གི་སྤྱི་མཚན་ཉིད་དོ། ◻ *mi rtag pa la sogs pa thun mong ba ni spyi'i mtshan nyid do* ◻ that which is shared, impermanence and so forth, is their general character. (sādhāraṇam tvanityatvādikam sāmānyalakṣaṇam) [PP, 261.6] ◻ DEFINITIONS: སྤྱི་མཚན་ཉིད་གི་མཚན་ཉིད་སྐོར་དྲིལ་གིས་བཏགས་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་ངང་མཚན་དུ་མ་གྲུབ་པའི་ཚེས་ ◻ *spyi'i mtshan nyid kyi mtshan nyid/ sgra rtog gis btags pa tsam yin gyi rang mtshan du ma grub pa'i chos/* ◻ Definition of generally characterized phenomenon: a phenomenon which is not established as a specifically characterized [phenomena], but is merely designated by terms and conceptuality

སྤྱི་ངང་ལས་ངེས་ཤིང་བྱང་པར་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་ས་ ◻ *spyi rang las nges shing khyad par gzhan las nges kyi tshad ma* ▪ **direct perceiver that in general induces ascertainment from itself and in particular induces ascertainment from another** ◻ {GD:740} a cognition which ascertains [the object] generally by itself and particularly through others

སྤྱིན་པ་ ◻ *spyin pa* ▪ *dāna* ▪ **giving**

སྤྱིའི་ ◻ *spyi'i* ▪ **general**

སྤྱིའི་གློ་ར་གནས་པ་ ◻ *spyi'i glor gnas pa* ▪ **abiding in proximity to the generality**{LWT-28}

སྤྱིའི་ཚིངས་ ◻ *spyi'i chings* ▪ **general structure** ◻ pact

སྤྱིའི་ཕུད་ ◻ *spyi'i phud* ▪ {L}*cūḍika* ▪ **apex; top**

སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་ ◻ *spyi'i mtshan nyid* ▪ *sāmānyalakṣaṇa* ▪ **general character; generally characterized phenomenon** ◻ general characteristic

སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དང་ཡོངས་སུ་བཏགས་པའི་སྐོར་ནས་ ◻ *spyi'i mtshan nyid dang yongs su brtags pa'i sgo nas* ▪ **from the point of view of general characteristics and thorough investigation**

སྤྱིའི་མཚས་སུ་སྤྱོད་ ◻ *spyi'i mtshams sbyar* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **general transition**{BJ 22.6}

སྤྱིར་ ◻ *spyir* ▪ **in general**

སྤྱིར་དོན་སྤྱི་ ◻ *spyir don spyi* ▪ **general meaning generality**

སྤྱིར་ངང་ལས་ངེས་ཤིང་བྱང་པར་གཞན་ལས་ངེས་པ་ ◻ *spyir rang las nges shing khyad par gzhan las nges pa* ▪ {PH}[a valid cognition] that in general induces ascertainment from itself and in particular induces ascertainment from another

སྤྱིར་བཤད་པ་ ◻ *spyir bshad pa* ▪ **general explanation**

སྤྱི་ ◻ *spye* ▪ {PH} distinctive feature

སྤྱི་བ་ ◻ *spyo ba* ▪ {C}*paribhāṣate*; {C}*paribhāṣyate*; {C} *ākrośa* ▪ {C}reviles; reviled; abuse; revile; scold

སྤྱི་བ་བྱས་ ◻ *spyo ba byas* ▪ {C}*ākruṣṭa* ▪ {C}abused

སྤྱི་བར་བྱེད་ ◻ *spyo bar byed* ▪ {C} *paribhāṣate* ▪ {C} reviles

སྤྱི་བྱ་ ◻ *spyo bya* ▪ {PH}victim; one who is abused ◻ རང་ཉིད་སྤྱི་བྱ་སྐོར་ལོ། །ཅི་ལྟར་ལྟོང་མི་ལྟུང་། ◻ When the one that laments is a victim, how is that not contemptable? ◻ {A4C} §1.12cd

སྤྱི་བྱ་ ◻ *spyong* ▪ **practice**{S}

སྤྱི་བྱ་ ◻ *spyod* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod*

▪ *caryā*; {C}(-)carita; {MV}bhoga; {C}vicarati ▪ **enjoy; make use of; practice; act out; perform; behavior; deeds; performance** ▫ {C}doings; action(s); who courses; moved by; has coursed; pass through; explain; wander (about); behave; undo; course apart from ནང་པས་ཤ་ལཱ་བདུད་ཅི་ལྡ་ལ་སོགས་པ་སྤྱོད་ཅིང་
▫ *nang pas sha lnga bdud rtsi lnga la sogs pa spyod cing* ▫ the inner ones use the five fleshes, the five ambrosias and so forth {TSV 68a}

སྤྱོད་རྒྱུད་ ▫ *spyod rgyud* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *caryā-tantra* ▪ **Performance Tantra**

སྤྱོད་མཚོག་ ▫ *spyod mchog* ▪ {PH}supreme deeds

སྤྱོད་འཇུག་ ▫ *spyod 'jug* ▪ *bodhisattva-caryā-avatāra* ▪ **Śāntideva's Engaging in the Bodhisattva Deeds [P5272, Vol. 99]**

སྤྱོད་འཇུག་ ▫ *spyod 'jug* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *bodhisattva-caryā-avatāra* ▪ **Śāntideva's Engaging in the Bodhisattva Deeds [P5272, Vol. 99]**

སྤྱོད་པ་ ▫ *spyod pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {LCh,MSA,MV,C}caryā; (Ncar): {MSA}carati; {C}samudācarati; {C}samudācārāt; {L,MV}avacara; {C}caramāṇa; {C}caran; {C}caraṇa(m); {C,MV,MSA}carati; {C}cari; {C,MSA}(-)carita; {C}cārikā; {C,MSA}cāritra; {MSA}cāra; {MSA}cārin; {C}sevā; {C,MSA}upabhoga; {C}anub ▪ **deeds; behavior{N}; enjoy; make use of; practice; act out; perform; performance** ▫ {C}conceptual proliferation; obstacle; (futile) discoursing; multiplicity; that which displays; named things; nurse; commit to; befall; use; credits with; habitually; tending; use; experiences; inaccessible to discursive thought; activity; course; coursing ཆགས་བྱེ་སྤྱོད་པ་ ▫ *chags bral gyi spyod pa* ▫ practices devoid of desire {TGP 69} ▫ བས་པ་བཞི་ཆར་ལ་སྤྱོད་པ་ ▫ *pham pa bzhi char la spyod pa* ▫ the performance of all four defeats

སྤྱོད་པ་ཉམས་ ▫ *spyod pa nyams* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}chidra-cārī ▪ **corrupt deeds; degenerate behavior** ▫ {C}faulty in his coursing/traversing

སྤྱོད་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *spyod pa dang ldan pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་

སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}cāritravant ▪ **active; having deeds** ▫ {C}possessing a manner of acting

སྤྱོད་པ་དང་མི་ལྡན་པ་ ▫ *spyod pa dang mi ldan pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}acaratāvin ▪ **non-active; not having deeds** ▫ {C}one who has not practiced

སྤྱོད་པ་ནན་དན་ ▫ *spyod pa nan tan* ▪ **intense [practice of the] deeds**

སྤྱོད་པ་རྣམ་པར་འཇུག་པ་ ▫ *spyod pa rnam par 'khrug pa* ▪ **disturbed behavior**

སྤྱོད་པ་རྣམ་སྤྱང་གི་དམིགས་པ་ ▫ *spyod pa rnam sbyang gi dmigs pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **objects of observation for purifying behavior**

སྤྱོད་པ་རྣམས་ ▫ *spyod pa rnams* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}avatarati ▪ **deeds; behaviors; practices** ▫ {C}enters (into); descend; come back to; alight; plunge into; take off; fathoms; introduces; enter on; go into

སྤྱོད་པ་པ་ ▫ *spyod pa pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}caraka; mīmāṃsaka ▪ **doer; performer; Mīmāṃsaka** ▫ {C}sectarian

སྤྱོད་པ་བཞི་པོ་ ▫ *spyod pa bzhi po* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}caryā ... *catasr* ▪ **the four deeds; the four behaviors ? {T}**

སྤྱོད་པ་ཟབ་པ་ ▫ *spyod pa zab pa* ▪ **profundity regarding deeds**

སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ ▫ *spyod pa la 'jug pa* ▪ {C}pracārayati (=samudācāram) ▪ **engage in deeds; engage in practice** ▫ {C}forms (habit); frequents

སྤྱོད་པའི་འདུ་ཤེས་ ▫ *spyod pa'i 'du shes* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}caryā-samjñā ▪ **conception of behavior; conceptions about deeds** ▫ {C}false notions about the practice

སྤྱོད་པའི་ཕྱོགས་ ▫ *spyod pa'i phyogs* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {N}caryā-pakṣa ▪ **class of deeds{N}**

སྤྱོད་པར་གྱུར་པ་ ▫ *spyod par gyur pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་

spyad spyod spyad spyod ▪ {C}caritāvin ▪ **deeds; performance; enjoy; make use of; practice; act out; perform**

སྟོན་པར་བྱེད་ ▫ *spyod par byed* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}cārīkā ▪ **performer; doer; deeds; performance; enjoy; make use of; practice; act out; perform**

སྟོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *spyod par byed pa* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyod spyod* ▪ {MSA}(√bhuj): *bhuñjate* ▪ **enjoyer; performer; doer; deeds; performance; enjoy; make use of; practice; act out; perform**

སྟོན་པས་ཐོབ་པ་ ▫ *spyod pas thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}carita-lābha ▪ **attain through deeds** {T}

སྟོན་མེད་ ▫ *spyod med* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}acaraṇam ▪ **non-performance; inactivity** ▫ {C}no coursing; no traversing

སྟོན་ཡུལ་ ▫ *spyod yul* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C,L,MSA,MV}gocara; {L}viṣaya ▪ **objects in the sphere; object of activity; sphere of activity; objects of operation; sense objects; scope** ▫ {C}range; sphere; ranging

སྟོན་ཡུལ་ཅན་ ▫ *spyod yul can* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyod spyod* ▪ {C}gocara ▪ **having an object of activity; having a scope**

སྟོན་ཡུལ་སྒྲ་ཚོགས་ ▫ *spyod yul sna tshogs* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyod spyod* ▪ {MSA}vicitra-gocara ▪ **various objects of activity**

སྟོན་ཡུལ་མ་ཡིན་ ▫ *spyod yul ma yin* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyod spyod* ▪ {MSA}agocara ▪ **no object of activity; no scope**

སྟོན་ཡུལ་ཡོངས་སྤང་དག་པ་ ▫ *spyod yul yongs su dag pa* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyod spyod* ▪ {MSA}gocara-pariśuddhi (e.g.: *Gocara-pariśuddhi-sūtra*) ▪ **very pure object of activity**

སྟོན་ལམ་ ▫ *spyod lam* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C,MSA}īryā-patha ▪ **path of activity; path of deeds; behavior** ▫ {PH}path of activity; observances ▫ {C}bearing; postures སྟོན་

ལམ་བཞི་དང་། འདུལ་བའི་ནགས་ཚལ་དང་། ནགས་འདབ་ནས་སྐྱེས་བའི་ལུས་དང་ལྗན་པ། ▫ *spyod lam bzhi dang, 'dul ba'i nags tshal dang, nags 'dab nas skyes pa'i lus dang ldan pa,* ▫ He was endowed with a body born of the jungles of the four observances and monastic disciplines. ▫ {LVS} = 1-02-00087-H96-SID000120

སྟོན་ལམ་ནམ་པ་བཞི་ ▫ *spyod lam rnam pa bzhi* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}catur-vidham īryā-patham ▪ **four types of paths of activities; four types of behavior** {T} ▫ {PH}four types of observances

སྟོན་ལམ་བཞི་ ▫ *spyod lam bzhi* ▪ {PH}four observances

སྟོས་ ▫ *spyos* ▪ {C}paribhāṣate ▪ {C}reviles

སྟོས་ ▫ *spra* ▪ **adorned with**{BJ 35.7}

སྟོང་པོ་ ▫ *sprang po* ▪ **beggar**

སྟོང་མོ་ ▫ *sprang mo* ▪ {PH}lowly (female) mendicant

སྟོས་ ▫ *spras* ▪ **adorned with**{BJ 35.7}

སྟོན་ལྗང་ ▫ *sprin* ▪ {LCh,C,L,MSA}megha; {C,MSA}abhra ▪ **cloud**

སྟོན་ལྗང་བུ་ ▫ *sprin lta bu* ▪ {MSA}meghopama ▪ **cloud-like; like a cloud**

སྟོན་ལྗང་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *sprin lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like cloud**

སྟོན་དང་འདྲ་བ་ ▫ *sprin dang 'dra ba* ▪ {MSA}meghopama ▪ **cloud-like; similar to a cloud**

སྟོན་དང་བྲལ་བའི་འོད་ཟེར་བྲ་བ་ཅན་ ▫ *sprin dang bral ba'i 'od zer dra ba can* ▪ {C}vigatāśrumarīcimālā ▪ **having rays of light and free from clouds**

སྟོན་ཕུང་ ▫ *sprin phung* ▪ {PH}mass of clouds ▫ བདུད་རྩི་སྟོན་ཕུང་ ▫ masses of clouds of nectar ▫ {RY}

སྟོན་འཕྲོ་བས་སྟུན་ ▫ *sprin 'phro bas mun* ▪ {C}abhra-paṭala ▪ {C}covering of cloud

སྟོན་མེད་ ▫ *sprin med* ▪ **anabhraka** ▪ **Cloudless** ▫ {PH}"Cloudless" [n. fourth concentration in the Form Realm]

སྟོན་མེད་འོད་ལྗན་ཟུགས་དགུལ་ཡར་གྱི་ངོ་བཞི་དེ་ནོ་ ▫ *sprin med*

'od ldan zla dkhyil yar gyi ngo bzhing no ▪ {C}
nābhra-prabha-maṇḍalu ▪ {C}in the absence of
cloud, a circle of radiant light

འཇམ་བཞིན་ ▫ sprin bzhin ▪ {C}laghu (=meghu?); {MSA}
meghavat ▪ {PH}nimble; like a cloud ▫ {C}
nimble; swiftly; like a cloud

འཇམ་རུམ་ ▫ sprin rum ▪ {BCA} meghaghana ▪ {PH}dark
cloud

འཇམ་ལ་ཞོན་ ▫ sprin la zhon ▪ meghavāhana/indra/śakra ▪
Cloud Mount

འཇམ་ལ་སོགས་པས་བསྐྱབས་པ་ ▫ sprin la sogs pas bsgrigs
pa ▪ {MSA}meghādy-āvaraṇa ▪ **obstructed by
clouds and so forth**

འཇམ་ས་ ▫ spris ma ▪ {PH}cream; congealed fat

འཇམ་པ་ ▫ sprul ▪ སྐྱལ། སྐྱལ། སྐྱལ། སྐྱལ། སྐྱལ། ▫ sprul/ sprul/
spruld/ spruld/ ▪ {C}nirmita (=manomaya =
nirmāṇa) ▪ **send forth an emanation; emanate;
emanation** ▫ {PH}snake ▫ {C}fictitious; magically
created; magical creation; conjured up by; illusory
magical creation; apparition

འཇམ་པ་སྐྱུ་ ▫ sprul sku ▪ nirmāṇakāya ▪ **emanation body;
Emanation Body**

འཇམ་པ་སྐྱུ་ ▫ sprul sku ▪ སྐྱལ་པའི་སྐྱུ་ ▫ sprul pa'i sku ▪ {LCh}
nirmāṇa-kāya ▪ **emanation body; Emanation
Body**

འཇམ་པ་ཆེན་པོ་ ▫ sprul chen po ▪ {MSA}ajagara ▪ **great
emanation**

འཇམ་པ་ཏེ་ ▫ sprul te ▪ {C}nirmitva; {C}nirmāya ▪
emanating ▫ {C}having conjured up; magically
created; having conjured up

འཇམ་པ་འདྲ་བ་ ▫ sprul 'drar ▪ {C,L}nirmāṇu ▪ **like an
emanation; emanation-like** ▫ {C}a magical
creation

འཇམ་པ་ནས་ ▫ sprul nas ▪ {C}nirmāya ▪ **having emanated;
emanating** ▫ {C}magically created; having
conjured up

འཇམ་པ་ ▫ sprul pa ▪ {L,MSA,MV}nirmāṇa; {C}nirmita;

{C}nirmitaka; {C}nairmāṇika; {MSA}pratarana;
{C}tathāgata-vigraha ▪ **verb: to send forth an
emanation; emanate.7 noun: emanation** ▫ {PH}
emanation ▫ {C}magical creation; magically
created appearance; a tathāgata-frame; fictitious
creature; apparition

འཇམ་པ་སྐྱུ་ ▫ sprul pa sku ▪ {C}narimāṇika ▪ **emanation
body** ▫ {C}apparition

འཇམ་པ་དག་གིས་དབང་ལུན་གི་གནས་ལ་སོགས་པས་སྐྱེ་བར་
ཀྱན་ཏུ་སྐྱོན་པ་ ▫ sprul pa dag gis dga' ldan gi gnas
la sogs par skye bar kun tu ston pa ▪ བསྐྱེད་སྐྱོན་བསྐྱེད་
སྐྱོན་ ▫ bstan ston bstand ston ▪ {MSA}nirmāṇais
tuṣita-bhavanādy-upapatti-saṃdarśanam ▪
**emanations teach/demonstrate birth in the lands
of The Joyous [Heaven] and so forth {T}**

འཇམ་པ་དོན་དུ་གཉེན་བ་ ▫ sprul pa don du gnyer ba ▪
{MSA}nirmāṇārthin ▪ **one seeking emanations {T}**

འཇམ་པ་ནས་བ་གསུམ་ ▫ sprul pa rnam pa gsum ▪ {MSA}
tri-vidha ... nirmāṇa ▪ **three kinds of emanation**

འཇམ་པ་ནམས་ཀྱིས་སྐྱོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ sprul pa rnam kyis
ston par byed pa ▪ བསྐྱེད་སྐྱོན་བསྐྱེད་སྐྱོན་ ▫ bstan ston
bstand ston ▪ {MSA}nidarśikā ca nirmāṇaiḥ ▪
teaching by emanations

འཇམ་པ་པ་ ▫ sprul pa pa ▪ {MSA}narimāṇika ▪
emanator; emanation

འཇམ་པ་ལ་སོགས་པ་ ▫ sprul pa la sogs pa ▪ {MSA}
nirmāṇādi ▪ **emanations and so forth**

འཇམ་པའི་སྐྱུ་ ▫ sprul pa'i sku ▪ {LCh,L,MSA}nirmāṇa-
kāya; {MSA}nairmāṇika ... kāya; {MSA}nirmāṇika ▪
Emanation Body

འཇམ་པའི་གང་ཟེག་ ▫ sprul pa'i gang zag ▪ **unembodied
emanation**

འཇམ་པའི་ངེས་པར་སྐྱོན་པ་ ▫ sprul pa'i nges par ston pa
▪ བསྐྱེད་སྐྱོན་བསྐྱེད་སྐྱོན་ ▫ bstan ston bstand ston ▪
{MSA}nirmāṇa-nidarśana ▪ **definite teaching of
emanations**

འཇམ་པའི་སྐྱོར་བའི་ཐབས་ཀྱི་ལས་ཅན་ ▫ sprul pa'i sbyor
ba'i thabs kyi las can ▪ སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ sbyar sbyor
sbyard sbyord ▪ {MSA}nirmāṇa-prayogopāya-

karmaka ▪ **having the activities of methods engaging in emanation**

ལྷུལ་པར་མཛད་ ▫ *sprul par mdzad* ▪ {C}*nirmāṇayati* ▪ **send forth an emanation; emanate**{hon.} ▫ {C} conjures up

ལྷུལ་བྱས་ ▫ *sprul byas* ▪ {C}*nirmiṇeya* ▪ **emanated; sent forth an emanation** ▫ {C} would create

ལྷུལ་བྱས་ནི་ ▫ *sprul byas te* ▪ {C}*nirmiṇitva* ▪ **emanating; having sent forth an emanation** ▫ {C} having conjured up

སྤྲེ་ ▫ *spre'u* ▪ **monkey**

སྤྲེལ་བ་ ▫ *sprel ba* ▪ **link**

སྤྲེ་ ▫ *spro* ▪ སྤྲེ། སྤྲེ། སྤྲེས། སྤྲེས། ▫ *spro/ spro/ spros/ spros/* ▪ (*ut √sah*): {MSA}*utsahante*; {MSA}*utsahana*; {MSA}*utsāha* ▪ **elaborate; spread out; spread; go out; proceed; emit; emanate; diffuse**

སྤྲེ་ཅན་ ▫ *spro can* ▪ {MSA}*utsāhin* ▪ **elaborate; spread out**

སྤྲེ་ན་ ▫ *spro na* ▪ སྤྲེ། སྤྲེ། སྤྲེས། སྤྲེས། ▫ *spro/ spro/ spros/ spros/* ▪ **if [one] does it out more extensively**{VM}

སྤྲེ་བ་ ▫ *spro ba* ▪ སྤྲེ། སྤྲེ། སྤྲེས། སྤྲེས། ▫ *spro/ spro/ spros/ spros/* ▪ {C,MSA}*utsāha*; (*ut √sah*): {MSA}*utsahante*; {MSA}*utsahana*; {C}*utsuku* ▪ **elaborate; spread out; spread; go out; proceed; be enthusiastic for** ▫ {PH}happiness ▫ {C}will-power; fortitude; energies; determination; zealous

སྤྲེ་བ་སྐྱེད་པར་འགྲུབ་རྩོད་ ▫ *spro ba skyed par 'gyur ro* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}*utsāham (dadāti)* ▪ **will produce elaborations** ▫ {C}encourage; fortify; strengthen his determination

སྤྲེ་བ་སྐྱེས་ན་ ▫ *spro ba skyes na* ▪ {C}*autsukyam āpadyate* ▪ **when [one] generates elaborations** ▫ {C}makes great efforts; show/put forth zeal; tries eagerly to

སྤྲེ་བ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *spro ba bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}*utsāham (dadāti)* ▪ **produce elaborations; elaborate; spread out** ▫ {C}encourage; fortify; strengthen his determination

སྤྲེ་བ་ཅུང་དུ་ ▫ *spro ba chung ngu* ▪ {C}*alpotsukatā* ▪ **little**

elaboration ▫ {C}unconcernedness; carefree non-action

སྤྲེ་བ་ཅུང་བ་ ▫ *spro ba chung ba* ▪ {C}*manda* ▪ **little elaboration** ▫ {C}sluggish

སྤྲེ་བ་ཆེ་ ▫ *spro ba che* ▪ {MSA}*mahotsāha* ▪ **great elaboration**

སྤྲེ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *spro ba yid la byed pa* ▪ {MSA}*autsukya-manasikāra* ▪ **mental engagement with respect to elaborations**

སྤྲེ་བར་ ▫ *spro bar* ▪ {C}*utsuku* ▪ **elaborate** ▫ {C}zealous

སྤྲེ་བར་སྐྱེ་བར་འགྲུབ་རྩོད་ ▫ *spro bar skye bar 'gyur ro* ▪ {C}*autsukyam āpadyate* ▪ **will generate elaborations** ▫ {C}makes great efforts; show/put forth zeal; tries eagerly to

སྤྲེ་བར་བྱ་བ་ ▫ *spro bar bya ba* ▪ {MSA}*protsāhana*; {MSA}*protsāhanā (e.g.: dāna-protsāhanā)* ▪ **object of elaboration**

སྤྲེ་ཞིང་སྐྱོ་བ་མེད་པ་ ▫ *spro zhing skyo ba med pa* ▪ {C}*aty-utsahanatā-aparikhedaḥ (=utsāho-aparikhedaḥ)* ▪ **elaboration and non-aversion** ▫ {C}the excessive fortitude; the indefatigability

སྤྲེ་ས་ ▫ *spros* ▪ སྤྲེ། སྤྲེ། སྤྲེས། སྤྲེས། ▫ *spro/ spro/ spros/ spros/* ▪ **elaborate; spread out; spread; go out; proceed; extensively**

སྤྲེ་ས་པ་ ▫ *spros pa* ▪ སྤྲེ། སྤྲེ། སྤྲེས། སྤྲེས། ▫ *spro/ spro/ spros/ spros/* ▪ {LCh,L,MSA}*prapañca*; {C}*prapañcita*; {C}*prapañcanā*; {MSA}*utsāha* ▪ **proliferation; elaboration** ▫ {C}elaborations; elaborate; spread out; spread; go out; proceed; futile discoursing; conceptual proliferation; obstacle(s); named things; discoursing; multiplicity; that which delays

སྤྲེ་ས་པ་དང་སྤྲིད་པར་འབྲེན་པ་ཆད་པ་ ▫ *spros pa dang srid par 'dren pa chad pa* ▪ བྲང་འབྲེན་བྲངས་བྲངས། འབྲེན་བྲང་ ▫ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪ {C}*chinna-prapañca-bhava-netrikā (=suvimukta-citta-suvimukta-prajñatvena)* ▪ **severing the connection to conceptuality and existence** ▫ {C}their obstacles annulled; guides through (the world of)

becoming

སྐྱོས་པ་རྣམ་པར་བཅད་ཅམ་ ▫ *spros pa rnam par bcaad tsam*
 ▪ mere elimination of proliferations/elaborations

སྐྱོས་པ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *spros pa ma mchis pa* ▪ {C}
aprapañca ▪ no proliferations/elaborations;
 non-proliferation/elaboration ▫ {C}unimpeded;
 free from all multiplicity; free from conceptual
 proliferation

སྐྱོས་པ་མེད་ ▫ *spros pa med* ▪ {L}*niḥprapañca*; {C}
niṣprapañca; {C}*niṣprapañcya* ▪ no elaborations;
 non-elaboration ▫ {C}unimpeded; free from all
 multiplicity; free from conceptual proliferation

སྐྱོས་པ་མེད་པ་ ▫ *spros pa med pa* ▪ {C}*aprapañca*;
 {C}*aprapañcānā*; {MSA}*niṣprapañca* ▪ no
 elaborations; non-elaboration ▫ {C}unimpeded;
 free from all multiplicity; free from conceptual
 proliferation; free from impediments; not obsessed;
 non-obsession; absence of intellectual multiplicity

སྐྱོས་པ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *spros pa med pa nyid* ▪ {C}
aprapañcatā ▪ non-elaboration ▫ {C}non-
 obsession

སྐྱོས་པ་མེད་པའི་བདག་ཉིད་ ▫ *spros pa med pa'i bdag nyid*
 ▪ {MSA}*aprapañcātma* ▪ nature that is free from
 elaboration; nature of non-elaboration

སྐྱོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *spros par bya ba ma yin pa* ▪
 {C}*aprapañcyan* ▪ no object of elaboration; non-
 elaboration ▫ {C}forms no discursive ideas about

སྐྱོས་པར་བྱེད་ ▫ *spros par byed* ▪ {C}*prapañcayati* ▪
 elaboration; elaborate ▫ {C}get delayed; has
 idle fancies about; cause (a) delay; prolong (their
 sojourn in the world)

སྐྱོས་བྱལ་ ▫ *spros bral* ▪ {N}*aprapañca* ▪ free from
 elaborations{N}

སྐྱོས་བྱལ་རྟོགས་པའི་བློ་ ▫ *spros bral rtogs pa'i blo* ▪
 རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ the
 awareness which realizes that which is free from
 conceptualization{T1178.3}

པ་ ▫ *pha* ▪ {MSA}*pitṛ*; {C,MSA}*paitṛka* ▪ far; father ▫
 {PH}beyond; farther ▫ {C}ancestral

པ་ཀྱི་མཚན་ ▫ *pha kyi mtshan* ▪ {MSA}*puruṣa-vyañjana* ▪
 sign of a person; sign of a man

པ་གི་ ▫ *pha gi* ▪ that

པ་གིར་ ▫ *pha gir* ▪ there; over there

པ་གཅིག་མ་གཅིག་ ▫ *pha gcig ma gcig* ▪ siblings from
 same parents

པ་མཐའ་མེད་ ▫ *pha mtha' med* ▪ {C}*anantapāra* ▪ {C}
 boundless

པ་མཐའ་ཡས་ ▫ *pha mtha' yas* ▪ {C}*anantapāra* ▪ {C}
 boundless

པ་མཐར་སོན་ནས་ ▫ *pha mthar son nas* ▪ having gone to
 the far end{LWT 6.2}

པ་དང་འདྲ་བ་ ▫ *pha dang 'dra ba* ▪ {MSA}*pitṛ-kalpa* ▪
 like [one's] father

པ་པ་ ▫ *pha pa* ▪ {L}*para* ▪ other; next

པ་མ་ ▫ *pha ma* ▪ parents

པ་མ་གཅིག་ ▫ *pha ma gcig* ▪ siblings from same
 parents

པ་མའི་སེམས་ ▫ *pha ma'i sems* ▪ mind of a parent

པ་མྱེས་ ▫ *pha myes* ▪ {PH}paternal ancestor(s)

པ་ཚོ་ ▫ *pha tsho* ▪ those

པ་རྩོལ་ ▫ *pha rol* ▪ {LCh,C,MSA}*para*; {C}*pāra(m)*
 (=prakarṣa-gamana); {MV}*pareṇa*; {MSA}*amutra*;
 {MSA}*pāra*; {C}*tīru* ▪ far side; other(s); next;
 the other side ▫ {C}the other; supreme; utmost;
 outshines them all; another; foreign; beyond;
 further; to the (other) shore; the shore beyond; the
 beyond of; beyond

པ་རྩོལ་གྱི་ ▫ *pha rol gyi* ▪ {C}*pārima* ▪ other; of the
 other {T} ▫ {C}yonder

པ་རྩོལ་གྱི་འགྲམ་ ▫ *pha rol gyi 'gram* ▪ {C}*pārima* ▪ the
 other shore {T} ▫ {C}yonder

པ་རྩོལ་གྱི་ཆ་ ▫ *pha rol gyi cha* ▪ para-bhāga ▪ far part

པ་རྩོལ་གྱི་དད་པའི་ཕྱིར་མི་འབྲང་བ་ ▫ *pha rol gyi dad pa'i*

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་རྟུག་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa drug* ▪ {MSA} *ṣaṭ-pāramitā* ▪ **the six perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་རྟུག་གི་སྟོན་པ་སྟོན་པ་ཡིན་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa drug gi spyod pa spyad pa yin pa* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C} *ṣaṭ-pāramitā-cīrṇa* ▪ **practice the six perfections for a long time**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་རྟུག་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa drug pa* ▪ {MSA} *ṣaṣ ... pāramitā* ▪ **the six perfections; {T} the sixth perfection [i.e., wisdom]**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་རྟུག་པོ་ ▫ *pha rol tu phyin pa drug po* ▪ {MSA} *ṣaṭ-pāramitā* ▪ **the sixth perfection [i.e. the perfection of wisdom]; {T} all six perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་རྟུག་ཡོངས་སུ་ཇོགས་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa drug yongs su rdzogs pa* ▪ ཇོགས་ཇོགས་ཇོགས་ཇོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA} *ṣaṭ-pāramitā-paripūri* ▪ **thoroughly complete/fulfill the six perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ནམས་ཀྱི་རྟེན་རྟུ་གུར་པ་བྱང་ཚུབ་ཀྱི་སེམས་ ▫ *pha rol tu phyin pa rnams kyi rten du gyur pa byang chub kyi sems* ▪ {MSA} *pāramitānām saṃniśraya-bhūtaṃ bodhi-cittaṃ* ▪ **the mind of enlightenment that is based upon the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ནམས་ཀྱི་རིགས་ ▫ *pha rol tu phyin pa rnams kyi rigs* ▪ {MSA} *pāramitānām gotram* ▪ **the lineage of those [who have] the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ནམས་ལ་སྐྱབ་པའི་འདུན་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa rnams la sgrub pa'i 'dun pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA} *pāramitā-pratipatti-chanda* ▪ **aspiration for completion with respect to the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ནམས་ལ་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *pha rol tu phyin pa rnams la sems mnyam pa nyid* ▪ {MSA} *sama-cittatā ... pāramitāsu* ▪ **sameness of mind with respect to the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འདོམས་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa phyin ci ma log par 'doms pa* ▪ {MSA} *aviparīta-pāramitopadeśa* ▪ **advice regarding non-mistaken [cultivation of] the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་འཕེལ་བ་ ▫ *pha rol tu phyin pa 'phel ba* ▪ {MSA} *pāramitā-vṛddhi* ▪ **increase of the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་སྟོན་པ་དང་ཚུལ་བྱིས་ས་དང་བཟོན་པ་དག་ ▫ *pha rol tu phyin pa sbyin pa dang tshul khirms dang bzod pa dag* ▪ {MSA} *dāna-śīla-kṣānti-pāramitā* ▪ **perfections of giving, ethics, and patience/ forbearance/tolerance/endurance**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ཡང་དག་པར་སྟོན་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa yang dag par spyod pa* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA} *pāramitā-samudācāra* ▪ **thorough practice of the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ཡང་དག་པར་ལོན་རྟུ་འཇུག་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa yang dag par len du 'jug pa* ▪ {MSA} *pāramitā-samādāpanā* ▪ **thorough engagement in the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་སྐྱབ་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa yongs su sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA} *pāramitā-pariniṣpādana* ▪ **thorough establishment of the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་ཇོགས་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa yongs su rdzogs pa* ▪ ཇོགས་ཇོགས་ཇོགས་ཇོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA} *pāramitā-paripūri* ▪ **thoroughly complete/fulfill the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ཡོངས་སུ་ཇོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *pha rol tu phyin pa yongs su rdzogs par bya ba* ▪ ཇོགས་ཇོགས་ཇོགས་ཇོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA} *pāramitā-paripūraṇa* ▪ **thoroughly complete/fulfill the six perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་རབ་རྟུ་དབྱེ་བའི་བསྟུ་བ་ ▫ *pha rol tu phyin pa rab tu dbye ba'i bsdu ba* ▪ {MSA} *pāramitā-prabheda-saṃgraha* ▪ **collection which divides the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ལ་སྐྱོམ་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa la sgom pa* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA} *pāramitābhyāsa* ▪ **meditation on the perfections**

པ་རོལ་རྟུ་ཕྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་དག་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa la sogs pa dge ba* ▪ {MSA} *pāramitādi ... kuśala* ▪

virtues, the perfections and so forth

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་གསུམ་པོ་སྤྱིན་པ་དང་ཚུལ་བྲིམས་དང་བཟོད་
པ་དོག་ ▫ *pha rol tu phyin pa gsum po sbyin pa dang*
tshul khrim s dang bzod pa dag ▫ {MSA} *dāna-śīla-*
kṣānti-pāramitā ▫ **the three perfections of giving,**
ethics, and patience/forbearance/tolerance/
endurance

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་སྐབས་ ▫ *pha rol tu phyin pa'i skabs*
▫ {MSA} *pāramitādhikāra* ▫ **the occasion of the**
perfection

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ▫ *pha rol tu phyin pa'i ngo bo*
nyid ▫ {MSA} *pāramitā-svabhāva* ▫ **entityness of the**
perfections

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་སྤྱོད་པ་ ▫ *pha rol tu phyin pa'i spyod pa*
▫ སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▫ {MSA}
pāramitā-caryā ▫ **practice of the perfections**

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་རང་བཞིན་གྱི་དགེ་བ་ ▫ *pha rol tu phyin*
pa'i rang bzhing gyi dge ba ▫ {MSA} *pāramitā-maya*
... *kuśala* ▫ **virtue of the nature of the perfections**

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པའི་བསྐབས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ ▫
pha rol tu phyin pa'i bslab pa thams cad kyi pha rol
tu phyin pa ▫ {C} *sarva-sikṣā-pāramitā* ▫ **perfection**
of all learners; perfection of all learning ▫ {C}
perfection of all training

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པར་ ▫ *pha rol tu phyin par* ▫ {C} *pāraṃ*
gacchati ▫ **perfect; perfectly** ▫ {C} go to the
Beyond; to go beyond

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ། ཕར་བྱིན་ ▫ *pha rol tu phyin pa; phar*
phyin ▫ ཕར་བྱིན་ ▫ *phar phyin* ▫ {C,L,MSA,MV}
pāramitā; {C}pāra(m); {MSA}pāra-gamana ▫
[other side-to-went]; perfection; that which has
gone beyond ▫ {C} transcendent action

ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ། ཕར་བྱིན་ ▫ *pha rol tu phyin pa; phar*
phyin ▫ *pāramitā* ▫ **perfection**

ཕ་རོལ་ཏུ་སོང་བས་ན་ ▫ *pha rol tu song bas na* ▫ སོང་
སོང་སོང་སོང་ ▫ *song song song song* ▫ {C} *pāraṅgata*
▫ **because of going to the other side** ▫ {C} gone
beyond

ཕ་རོལ་གཞོན་པ་ ▫ *pha rol gnon pa* ▫ {C,MSA} *parā-krama*

▫ {C} courageous advance

ཕ་རོལ་བྱིན་ ▫ *pha rol phyin* ▫ {MSA} *pārami* (e.g.:
dhyāna-pārami) ▫ **perfection**

ཕ་རོལ་བྱིན་གྱུར་ཅིང་ ▫ *pha rol phyin gyur cing* ▫ {C}
pārami-gato ▫ {C} perfection

ཕ་རོལ་བྱིན་བཅུ་ལྔ་སྤྱིན་གྱུང་བ་ ▫ *pha rol phyin bcu'i rgyus*
byung ba ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung*
byung ▫ {MSA} *daśa-pāramitānvaya* ▫ **arise due to**
the ten perfections

ཕ་རོལ་བྱིན་པ་ / ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ ▫ *pha rol phyin pa /*
pha rol tu phyin pa ▫ {C} *pāra-gu; {MSA}yātaṃ*
pāraṃ ▫ **perfect; gone to the far side; perfection;**
transcendent ▫ gone beyond

ཕ་རོལ་བྱིན་ལ་འཇུག་པ་ ▫ *pha rol phyin la 'jug pa* ▫ {MSA}
pāramitā-praveśa ▫ **engage in the perfections;**
enter into the perfections

ཕ་རོལ་མ་མཆིས་པའི་ཕ་རོལ་ཏུ་བྱིན་པ་ ▫ *pha rol ma mchis*
pa'i pha rol tu phyin pa ▫ {C} *apāra-pāra-gata*
(= *apārapāra-gamanatā*) ▫ **perfection which is a**
non-perfection; perfection of a non-perfection
▫ {C} his having gone to where there is neither
Beyond nor not-Beyond

ཕ་རོལ་ཚུ་ ▫ *pha rol tshu* ▫ {Lindtner} *pārāvāraṃ* ▫ {PH}
the "opposite" bank [of a river] ▫ ཕ་རོལ་ཚུ་བཞིན་སྐྱེས་པ་
ཡི། འདུས་བྱས་རྟེན་སྐྱེས་ལེ་དག་ཀྱང་། ▫ Even these dependently
arisen compositional phenomena, Which arise like
the the "opposite" bank [of a river] ... ▫ {Nāgārjuna;
Twenty Verses on the Great Vehicle}

ཕ་རོལ་སོང་ལ་ ▫ *pha rol song la* ▫ སོང་སོང་སོང་སོང་ ▫ *song*
song song song ▫ {C} *pārami-gato* ▫ {C} perfection

ཕག་ ▫ *phag* ▫ {PH} hidden

ཕག་གོད་ ▫ *phag rgod* ▫ **wild boar** ▫ {PH} wild boar

ཕག་པ་ ▫ *phag pa* ▫ **pig**

ཕག་མོ་གཞུང་དུག་ ▫ *phag mo gzhung drug* ▫ {PH} six
treatises on Vārāhī

ཕགས་པ་དགོངས་པ་ཟབ་མོ་ངེས་པར་འབྲེལ་པའི་མདོ་རྒྱ་ཆེར་
འབྲེལ་པ། རྒྱ་ནག་འབྲེལ་ཆེན་ ▫ *phags pa dgongs pa*

zab mo nges par 'grel pa'i mdo rgya cher 'grel pa; rgya nag 'grel chen ▪ *ब्रह्मभ्रमव्याख्यान* ▪ *bkrald 'grel bkrald 'grel* ▪ **Extensive Commentary on the "Superior Sūtra Unraveling the Profound Thought"** [by the Korean scholar-monk Wonch'uk (612/613-696; Tibetan: rdzogs gsal / wen tshig / wen tshes / wanydzeg; Chinese: Yüan ts'e); P5517, vol. 116]

མངས་ ◻ *phangs* ▪ *མང། རམང། མངས། མངས།* ◻ *phang / 'phang / phangs/ phangs/* ▪ **loss; to regret**

མངས་སེམས་ ◻ *phangs sems* ▪ **regret**

མན་ ◻ *phan* ▪ *{LCh}hita; {C}upakāri-bhūta; {C}mokṣa; {C}sukha* ▪ **help; benefit; be of use** ◻ {C} a true benefactor; make subservient to; be used to benefit others; liberation; freedom; ease; pleasure; happiness; happily

མན་ཆད་ ◻ *phan chad* ▪ *{MSA}para; {MSA}yataḥ pareṇa* ▪ **from here on**

མན་ཆད་དུ་ ◻ *phan chad du* ▪ **from here on**

མན་བདག་ས་ ◻ *phan btags* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ རོགས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **administer help; do benefit; help**

མན་ཐོག་ས་ ◻ *phan thogs* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ རོགས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **administer help; do benefit; help**

མན་དང་སྣང་བཅེས་བཅས་པ་ ◻ *phan dang snying brtser bcas pa* ▪ *{C}hita-sānukampa* ▪ **benevolent and compassionate** ◻ {C}pity and concern for the welfare of others

མན་དང་སྣང་བཅེས་ལྡན་པ་ ◻ *phan dang snying brtser ldan pa* ▪ *{C}hita-anukampā* ▪ **benevolent and compassionate**

མན་དང་བདེ་འདོད་པ་ ◻ *phan dang bde 'dod pa* ▪ *{MSA} sukha-hitaiṣin* ▪ **desire benefit and pleasure**

མན་གདགས་ ◻ *phan gdags* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ རོགས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **administer help; do benefit; help**

མན་གདགས་པ་ ◻ *phan gdags pa* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་*

བདག་ས་ཐོག་ས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{C,MSA}anugraha* ▪ **administer help; do benefit; help** ◻ {C}favor

མན་གདགས་པར་བྱ་བ་ ◻ *phan gdags par bya ba* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ཐོག་ས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{C}anugrūhāvaya* ▪ **will help; will do benefit** ◻ {C}should be helped

མན་གདགས་བྱ་ ◻ *phan gdags bya* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ཐོག་ས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **object assisted{D1}; object helped**

མན་བདེ་དགོངས་ ◻ *phan bde dgongs* ▪ *{MSA}saukhya-hitāsaya* ▪ **thought of benefit and happiness**

མན་བདེ་བྱེད་པ་འབྲས་བུ་ ◻ *phan bde byed pa 'bras bu* ▪ *{MSA}hita-sukha-kriyā-phalatva* ▪ **result of causing benefit and happiness**

མན་བདེའི་རྒྱ་ ◻ *phan bde'i rgyu* ▪ *{MSA}hita-sukha-hetutā* ▪ **cause of help/benefit and happiness/bliss**

མན་བདེའི་ལོ་རྩོག་ ◻ *phan bde'i lo tog* ▪ **harvest of help and happiness**

མན་འདོགས་ ◻ *phan 'dogs* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ རོགས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{MSA,MV}anugraha; {MSA}anugraha-kṛt* ▪ **to benefit; help; administer help**

མན་འདོགས་བདག་ཉིད་ ◻ *phan 'dogs bdag nyid* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ཐོག་ས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{MSA}anugrahātma* ▪ **benefit oneself**

མན་འདོགས་འདོད་ ◻ *phan 'dogs 'dod* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ཐོག་ས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{MSA}anugrahecha (sic)* ▪ **desire to help**

མན་འདོགས་རྣམ་པ་གཉིས་ ◻ *phan 'dogs rnam pa gnyis* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ཐོག་ས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{MSA}anugraha ... dvividha* ▪ **two kinds of help**

མན་འདོགས་པ་ ◻ *phan 'dogs pa* ▪ *གདགས་འདོགས་བདག་ས་ བདག་ས་ཐོག་ས་* ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ *{L,MSA}upakāra; {MSA}upakārin; {MSA}upakara; {C}upakāri-bhūta* ▪ **help; administer help; do benefit** ◻ bestowal; service; benefit; · {C}a true benefactor; make subservient to; be used to benefit

others

ཕན་འདོགས་པར་འགྱུར་བ་ ◻ *phan 'dogs par 'gyur ba* ▪
གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/*
brtags thogs ▪ {MSA}anugrahe vartati; {MSA}
anugrahe vartate ▪ **administer help; do benefit;**
help

ཕན་འདོགས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ་ ◻ *phan 'dogs par 'gyur*
ba yin no ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags*
'dogs btags/brtags thogs ▪ {C}upakāri-bhūta ▪
administer help; do benefit; help ◻ {C}a true
benefactor; make subservient to; be used to benefit
others

ཕན་འདོགས་པར་བྱེད་པ་ ◻ *phan 'dogs par byed pa* ▪
གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/*
brtags thogs ▪ {MSA}anugrāhaka ▪ **benefitter;**
helper

ཕན་འདོགས་བྱ་ ◻ *phan 'dogs bya* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས།
བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪
object assisted{D2}

ཕན་འདོགས་བྱེད་ ◻ *phan 'dogs byed* ▪ གདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ **assister**{D2}; **helper**

ཕན་འདོགས་བྱེད་ལ་འཇུག་ ◻ *phan 'dogs byed la 'jug* ▪
གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/*
brtags thogs ▪ {MSA}anugrahe vartati; {MSA}
anugrahe vartate ▪ **engage as an assister** {T}

ཕན་འདོགས་ཤིང་ ◻ *phan 'dogs shing* ▪ གདགས་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ {C}anugrhnāti ▪ {C}help; favor

ཕན་གཞོན་གང་ཡང་མེད་པ་ ◻ *phan gnod gang yang med*
pa ▪ **no efficacy (no help or harm)**

ཕན་པ་ ◻ *phan pa* ▪ {L,MSA}hita; {C,MSA}upakāra;
{C}krta; {MSA}anugraha; {MSA}upakara ▪ **help;**
benefit; be of use ◻ {C}bestowal; service; welfare;
help; deed; made; done; kindly action

ཕན་པ་བསྐྱབ་པ་ ◻ *phan pa bsgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་
བསྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}
hitopasamhāra ▪ {C}to provide what is beneficial

ཕན་པ་དང་བདེ་བ་ ◻ *phan pa dang bde ba* ▪ {MSA}hita-

sukha ▪ **benefit and happiness**

ཕན་པ་དང་བདེ་བ་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ ◻ *phan pa dang*
bde ba la phyin ci ma log pa ▪ {MSA}hite ca sukhe
cāvīpariyastam ▪ **non-mistaken with respect to**
benefit and happiness

ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་སེམས་ ◻ *phan pa dang bde ba'i sems*
▪ {C}hita-sukha-citta (=hita-krpā) ▪ **a mind of**
benefit and help ◻ {C}a thought which is directed
towards the benefit and ease

ཕན་པ་རྣམ་པ་ལྔ་ ◻ *phan pa rnam pa lnga* ▪ {MSA}pañca-
vidhopakāra ▪ **five kinds of benefit**

ཕན་པ་བྱེད་པ་ ◻ *phan pa byed pa* ▪ {MSA}anugraha-kr̥t ▪
benefitter; helper; serve to benefit; help

ཕན་པ་མཚན་པ་ ◻ *phan pa mdzad pa* ▪ {C}hitaṃ-kara ▪
{C}one who brings/bestows benefits

ཕན་པ་ལ་འཇུག་ ◻ *phan pa la 'jug* ▪ {MSA}anugrahe
vartati; {MSA}anugrahe vartate ▪ **engage in**
helping

ཕན་པ་བསམ་པ་ ◻ *phan pa bsam pa* ▪ {MSA}upakara ...
āsaya ▪ **thought of benefit; helpful thought**

ཕན་པའི་དགོངས་པ་ ◻ *phan pa'i dgongs pa* ▪ {MSA}
hitāsaya ▪ **thought of benefit; helpful thought**

ཕན་པའི་དངོས་ཉིད་ ◻ *phan pa'i dngos nyid* ▪ {C}hita-
vastutva ▪ **helpful thing** ◻ {C}supplying with
beneficial things

ཕན་པའི་དངོས་པོ་ ◻ *phan pa'i dngos po* ▪ {C}hita-vastutā
▪ **helpful thing** ◻ {C}supplying (beings) with
beneficial things

ཕན་པའི་འདུ་ཤེས་ ◻ *phan pa'i 'du shes* ▪ {MSA}upakara-
saṃjñā; {MSA}upakāri-saṃjñā ▪ **conception of**
benefit; beneficial conception

ཕན་པའི་ཚིག་དང་ལྡན་པ་ ◻ *phan pa'i tshig dang ldan pa*
▪ {C}hita-vacana ▪ **has beneficial words** ◻ {C}he
only says what is beneficial

ཕན་པའི་སེམས་ ◻ *phan pa'i sems* ▪ {C}hita-citta ▪ **helpful**
mind; beneficial mind; benificent mind ◻ {C}
mind interested only in the welfare (of all beings);

with a thought of benevolence; mind which is well-disposed

ཕན་པའི་བསམ་པ་ ◻ *phan pa'i bsam pa* ▪ {MSA} *upakārāsaya*; {MSA} *hitāsaya* ▪ **beneficial thought; helpful thought**

ཕན་པའི་ལྷག་པའི་བསམ་པ་ ◻ *phan pa'i lhag pa'i bsam pa* ▪ {MSA} *hitādhyāsaya* ▪ **unusually beneficial thought; particularly beneficial thought; especially helpful thought**

ཕན་པར་དགོངས་པ་ ◻ *phan par dgongs pa* ▪ {MSA} *hitāsaya* ▪ **beneficial thought; helpful thought**

ཕན་པར་འདོད་པ་ ◻ *phan par 'dod pa* ▪ {MSA} *hita-kāma* ▪ **helpful wish; desire to help**

ཕན་པར་བྱ་བ་ ◻ *phan par bya ba* ▪ {MV} *hita* ▪ **will help; helpful object**

ཕན་པར་བྱེད་ ◻ *phan par byed* ▪ **help**

ཕན་པར་བྱེད་པ་ ◻ *phan par byed pa* ▪ {MSA} *hita* ▪ **helper; benefactor; helping; benefitting**

ཕན་པར་བྱེད་པའི་ཐབས་ ◻ *phan par byed pa'i thabs* ▪ {MSA} *anugrahaka* ... *upāya*; {MSA} *upāya* ... *anugraha-kara* ▪ **methods that serve to benefit**

ཕན་པར་སེམས་ ◻ *phan par sems* ▪ {MSA} *hitāsaya* ▪ **helpful mind; beneficial mind**

ཕན་པར་སེམས་པ་ ◻ *phan par sems pa* ▪ {C} *hitaiṣitā*; {MSA} *hitāsaya* ▪ **helpful mind; beneficial mind** ◻ {C} *solicitude*

ཕན་ཕྱིར་ ◻ *phan phyir* ▪ {C} *hita* ▪ **for the benefit; in order to benefit** ◻ {C} *welfare; weal; benefit; help*

ཕན་བྱ་བ་ ◻ *phan bya ba* ▪ {MV} *hita* ▪ **will benefit; will help; helpful object**

ཕན་བྱེད་ ◻ *phan byed* ▪ {C} *hitam-kara*; {MSA} *upakārin*; {MSA} *hita-kara*; {MSA} *hitādhāna* ▪ **helper; benefactor; benefitting; helping** ◻ {C} *one who brings/bestows benefits*

ཕན་བྱེད་པ་ ◻ *phan byed pa* ▪ {MSA} *upakārin*; {MSA} *hita-kara*; {MSA} *hitādhāna* ▪ **helper; benefactor; benefitting; helping**

ཕན་བྱེད་ལྗོངས་ལྡན་པ་ ◻ *phan byed blo ldan pa* ▪ {MSA} *upakāri-buddhimat* ▪ **having a helpful awareness**

ཕན་ཚུན་ ◻ *phan tshun* ▪ {LCh,MSA} *anyonya*; {C} *parasparam*; {C} *mitha* ▪ **mutual; mutually** {D2} ◻ {PH} *opposite sides* ◻ *diffused; to and fro*; · {C} *one another; common; identical; mutual* འཕན་ཡུལ་ནི་ ལྷ་སའི་ལུང་པ་དང་རི་རྒྱུད་གཅིག་གི་ཕན་ཚུན་དུ་འདུག འ ས་ That region of Penpo is located on the opposite side of the same mountain range as the valley of Lhasa. ◻ {GCG}

ཕན་ཚུན་འགལ་བ་ ◻ *phan tshun 'gal ba* ▪ {N} *anyonya-parihara-virodha*; {N} *paraspara-viruddha*; *parasparaviruddha* ▪ **contradictories in the sense of mutual exclusion** {N}; **mutually contradictory**

ཕན་ཚུན་ཆགས་པ་ ◻ *phan tshun chags pa* ▪ **mutual attraction**

ཕན་ཚུན་མཉེན་ ◻ *phan tshun mnyen* ▪ {Sāntideva} *snigdha* ... *parasparam* ▪ {PH} *mutually agreeable*

ཕན་ཚུན་རྟེན་བརྟེན་ ◻ *phan tshun rten brten* ▪ **mutually support and supported** {BJ 62.3}

ཕན་ཚུན་རྟེན་པ་ ◻ *phan tshun rten pa* ▪ **mutual dependence; interdependence**

ཕན་ཚུན་བརྟན་པ་ ◻ *phan tshun brtan pa* ▪ *parasparasambhavana* ▪ **interdependent**

ཕན་ཚུན་ཐ་དད་ ◻ *phan tshun tha dad* ▪ **mutually different**

ཕན་ཚུན་དུས་མཉམ་ཇུས་ཐ་དད་ཀྱང་ཡིན། ཕན་ཚུན་སྐྱེ་བ་ལ་ གཤམ་སི་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་དམིགས་ བ། ◻ *phan tshun dus mnyam rdzas tha dad kyang yin/ phan tshun skye ba la gegs mi byed pa yang yin pa'i gzhi mthun du dmigs pa/* ▪ **observed as a common locus between different substantial entities [established at] the same time and does not serve as an obstacle to mutual production**

ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་ ◻ *phan tshun spang 'gal* ▪ སྤང་སྤོང་ སྤངས་སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ {N} *anyonya-parihāra-virodha*; *paraspara-parihara-virodha*; *paraspara-viruddha*; **parasparaparihāra-viruddha* ▪ **mutual exclusion; contradictory in the sense of mutual exclusion; mutually exclusive** ◻

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྣམ་བཅད་ཡོངས་གཙོད་ཀྱི་སྐོར་མི་
མཐུན་པར་གནས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rnam bcaḍ yongs gcod kyi*
sgo nas mi mthun par gnas pa/ ▫ Definition: abiding as
not [existing] in common from the point of view of
the one being the eliminator and eliminated

ཕན་ཚུན་སྤངས་འགའ་ ▫ *phan tshun spangs 'gal* ▪ སྤང་
སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs*
▪ *anyonyaparihāra* ▪ **mutually exclusive;**
contradictories

ཕན་ཚུན་མི་འབྲུལ་པ་ ▫ *phan tshun mi 'khrul pa* ▪
mutually ineluctable{BJ 74.4}

ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་ ▫ *phan tshun mi mthun* ▪ {C}*paraspara-*
viruddha; {C}*viruddhaka* ▪ **mutually discordant** ▫
{C}mutually conflicting; conflicting

ཕན་ཚུན་ཚོགས་པ་དང་མི་མཐུན་པ་འགྲུར་ ▫ *phan tshun*
tshogs pa dang mi mthun pa 'gyur ▪ འགྲུར་འགྲུར་གྱུར་
གྱུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}*(anyonyam)*
visāmagrī ▪ **mutual discordance**

ཕན་ཚུན་མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྟ་མཚུངས་ཀྱང་ཡིན། ཕན་ཚུན་
སྐྱེ་བ་ལ་གོགས་མི་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་
དམིགས་པ། ▫ *phan tshun mtshungs ldan rnam pa*
linga mtshungs kyang yin/ phan tshun skye ba la
gegs mi byed pa yang yin pa'i gzhi mthun du dmigs
pa/ ▪ **that which is observed as a common locus**
of being associated with the five types of mutual
association and not acting as an obstacle to their
mutual production

ཕན་ཚུལ་གྲོགས་སུ་ ▫ *phan tshul grogs su* ▪ {LCh,MSA}
mitra ▪ **mutually compatible**

ཕན་མཛད་ ▫ *phan mdzad* ▪ {C}*hitam-kara* ▪ **benefit;**
help; benefactor; helper ▫ {C}one who brings/
bestows benefits

ཕན་མཛད་བརྩེར་ལྡན་ ▫ *phan mdzad brtser ldan* ▪ {C}*hita-*
anukampā ▪ {C}benevolent and compassionate

ཕན་བཞིན་ ▫ *phan bzhed* ▪ *hita-kāmyā* ▪ **take up the task**
of helping

ཕན་བཞིན་པ་ ▫ *phan bzhed pa* ▪ {MSA}*hita-kāmyā* ▪ **take**
up the task of helping

ཕན་ཡོན་ ▫ *phan yon* ▪ {C,MSA,MV,N}*anuśamsa*; {MV}

anuśamsana ▪ **beneficial; benefit** ▫ {C}advantage
[a bodhisattva has five, with the attainment of
'non-discursive knowledge', which 'control in all
circumstances']

ཕན་ཡོན་གྱི་ཡན་ལག་ ▫ *phan yon gyi yan lag* ▪
*anuśamsānga ▪ **branch that is a benefit**

ཕན་ཡོན་ངན་སོང་གསུམ་དུ་སྐྱེ་བ་ཆད་ ▫ *phan yon ngan*
song gsum du skye ba chad ▪ **benefit that birth in**
the three bad states [as an animal, hungry ghost,
or hell-being] is severed

ཕན་ཡོན་ཆེ་བ་ ▫ *phan yon che ba* ▪ {C}*mahā-anuśamsa* ▪
great benefit ▫ {C}of great advantage

ཕན་སེམས་ ▫ *phan sems* ▪ {BCA}*hitāsamsa* ▪ {PH}
benevolent intention

ཕབ་པར་གྱུར་པ་ ▫ *phab par gyur pa* ▪ *āveśa* ▪ **possession**
[by demons]

ཕབ་པོ་ ▫ *phab po* ▪ **fall**

ཕམ་ཉེས་ ▫ *pham nyes* ▪ {PH}defeat; failure

ཕམ་པ་ ▫ *pham pa* ▪ {MSA}*parājita* ▪ **conquered;**
defeated {T}

ཕར་ ▫ *phar* ▪ **out there**{BJ 54.7}

ཕར་འགོ་ཚུར་འགོ་ ▫ *phar 'gro tshur 'gro* ▪ {C}*āra-pāraṃ*
gacchati ▪ **go from nearby to far away** ▫ {C}goes
from this shore to the other shore

ཕར་གྱུབ་ན་ ▫ *phar rgyab na* ▪ {PH}beyond

ཕར་ཕྱིན་ ▫ *phar phyin* ▪ ཕར་ལྷོ་དུ་ཕྱིན་པ་ ▫ *pha rol tu phyin*
pa ▪ {LCh}*pāramitā* ▪ **perfection**

ཕར་ཕྱིན་གྱི་ཐེག་པ་ ▫ *phar phyin gyi theg pa* ▪ *pāramitā-*
yāna ▪ **Perfection Vehicle**

ཕར་ཕྱིན་ཐེག་པ་ ▫ *phar phyin theg pa* ▪ ཕར་ཕྱིན་གྱི་ཐེག་པ་ ▫
phar phyin gyi theg pa ▪ *pāramitāyāna* ▪ **Perfection**
Vehicle

ཕར་ཕྱིན་དུག་ ▫ *phar phyin drug* ▪ *ṣaḍ-pāramitā* ▪
[beyond-gone-six]; the six perfections

ཕར་ཕྱིན་དུག་པོ་ ▫ *phar phyin drug po* ▪ *ṣaḍ-pāramitā* ▪

[beyond-gone-six]; the six Perfections

ཕར་ཕྱིན་ལྷག་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ ▫ *phar phyin lhag tshul gyi khyad par* ▫ {PH} the feature of a surpassing mode of perfection

ཕར་ཤེས་པ་ ▫ *phar shes pa* ▫ {C} *pitṛ-jñatā* (= *pitreyatā*) ▫ {C} honoring father

ཕལ་ཆེན་སྡེ་ ▫ *phal chen sde* ▫ {BJ 78.5} *mahāsāṃghika* ▫ **Mahāsāṃghika**

ཕལ་ཆེན་སྡེ་པ་ ▫ *phal chen sde pa* ▫ *mahāsāṃghika* ▫ **Majority School**

ཕལ་ཆེན་པ་ ▫ *phal chen pa* ▫ *mahāsāṃghika* ▫ **Mahāsāṃghika**

ཕལ་ཆེར་ ▫ *phal cher* ▫ {C,MSA} *prāyeṇa*; {C} *bhūyastvena* (= *bāhulyena*); {MSA} *bāhulyena* ▫ **mostly; usually; many** ▫ as a rule; in abundance

ཕལ་ཆེར་བ་ ▫ *phal cher ba* ▫ **most**

ཕལ་ཆེར་མཚུངས་པ་ ▫ *phal cher mtshungs pa* ▫ {PH} mostly the same [way]

ཕལ་པ་ ▫ *phal pa* ▫ **ordinary**

ཕལ་མོ་ཆེར་ན་ ▫ *phal mo cher na* ▫ {PH} for the most part

ཕས་ཀྱི་རྒྱལ་བ་ ▫ *phas kyi rgol ba* ▫ བཤམ་གྲོལ་བཤམ་པ་གྲོལ་བ་ ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▫ {C,MSA} *para-pravādin*; {L} *para-vādin*; {MSA} *para-pravāda* ▫ **arguments by others** ▫ {C} counter-arguments; false teacher; false teaching; enemy; opposite side

ཕས་རྒྱལ་ ▫ *phas rgol* ▫ {C;MSA;VNS} *para-pravādin*; {L} *para-vādin*; {MSA} *para-pravāda* ▫ {PH} arguments by others; false teachings; false teacher

ཕས་ཕམ་པས་ ▫ *phas pham pas* ▫ {C} *pārājikā* ▫ {C} an offence deserving expulsion

ཕི་གླིང་ ▫ *phi gling* ▫ {PH} European ▫ བཞིན་ཕི་གླིང་གི་རིགས་སུ་དོགས་པས་ ▫ Since [he] was concerned that the paṇḍita was of the European race, ... ▫ {GCG}

ཕུ་ཐག་ཚོད་པ་ ▫ *phu thag chod pa* ▫ **penetrate; decisive**

ཕུ་ཐག་ཚོད་པའི་ལྟ་ ▫ *phu thag chod pa'i lta* ▫ བཏྟ་ལྟ་

བཏྟ་ལྟ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▫ **unerring view; view which is decisive**

ཕུ་དུད་ ▫ *phu dud* ▫ {Negi} *citrikārah* ▫ {PH} variegated

ཕུག་ ▫ *phug* ▫ {MSA} *gahvaraka* ▫ **deep; inner** ▫ {GD:486} profound

ཕུག་གི་འབྲུལ་གྱུ་ ▫ *phug gi 'khrul rgyu* ▫ *mukhya-vibhrama-hetu* ▫ **deep cause of error/mistake**

ཕུགས་ ▫ *phugs* ▫ **deep; innermost; inner**

ཕུང་ ▫ *phung* ▫ {MSA} *skandha* ▫ **aggregate** ▫ {PH} mass; heap ▫ གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ ▫ *gzugs kyi phung po* ▫ form aggregates

ཕུང་པོ་ ▫ *phung po* ▫ {LCh,C,MSA,MV} *skandha*; {C,L} *rāśi* ▫ **aggregate; mental and physical aggregates** ▫ {PH} mass; heap; totality ▫ {C} pile; category; mass; heap; trunk; shoulder; group; bulk

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་གཟུགས་པོ་ཚོར་བ་མ་འདུ་ཤེས་པོ་འདུ་

བྱེད་པོ་རྣམས་པར་ཤེས་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 gzugs/ 2 tshor ba/ 3 'du shes/ 4 'du byed/ 5 rnam par shes pa/* ▫

Divisions: (1) form (*rūpa*); (2) feeling (*vedanā*); (3) discrimination (*saṃjñā*); (4) compositional factors (*saṃskāra*); (5) consciousness (*vijñāna*)

ཕུང་པོ་ལྔ་ ▫ *phung po lnga* ▫ *pañcaskandha* ▫ **five aggregates**

ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་ས་པའི་སྐྱེས་བུ་ ▫ *phung po lnga po gang rung la brten nas btags pa'i skyes bu* ▫ གདགས་འདོགས་བདག་ས། བརྟེན་པོ་ཐོགས་པ་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▫ **a being imputed in dependence upon any among the five aggregates**

ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་འདོར་བ་དང་འབྲུང་བར་དང་ ▫ *phung po thams cad nges par 'dor ba dang 'byung bar dang* ▫ {C} *sarva-upadhi-pratinisarga* ▫ **definitely reject all aggregates and arisings** ▫ {C} rejection of all substrata

ཕུང་པོ་ཡང་དག་པར་ཟད་པ་ ▫ *phung po yang dag par zad pa* ▫ {C} *saṃkṣaya* ▫ **completely extinguish the aggregates** ▫ {C} complete extinction

ཕུང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་སྐྱེས་པའི་ལས་འདས་པ་ན་ཡང་ ▫ *phung po lhag ma med pa'i mya ngan las 'das pa na yang*

▪ {MV}nirupadhiṣeṣe nirvāṇe 'pi ▪ **nirvāṇa without remainder**
 བྱང་པོ་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དབྱིངས་ འགྲུབ་པ་
phung po lhag ma med pa'i mya ngan las 'das pa'i dbyings ▪ {C}anupadhiṣeṣa-nirvāṇa-dhātu ▪ **the sphere of nirvāṇa without remainder** ▪ {C}the realm of Nirvāṇa which leaves nothing behind
 བྱང་པོའི་འཇིག་པ་དམིགས་པ་ འགྲུབ་པ་
phung po'i skye ba dmigs pa ▪ skandhanimittopalambha ▪ **observation of the disintegration of the aggregates**
 བྱང་པོའི་མཚན་ཉིད་ འགྲུབ་པ་
phung po'i mtshan nyid ▪ {N} skandha-lakṣaṇa ▪ **character of the aggregates**{N}
 བྱང་པོའི་མཚན་མ་དམིགས་པ་ འགྲུབ་པ་
phung po'i mtshan ma dmigs pa ▪ skandhanimittopalambha ▪ **observation of the signs of the aggregates**
 བྱང་པོའི་ལྷག་མ་མ་ལུས་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ འགྲུབ་པ་
phung po'i lhag ma ma lus pa'i mya ngan las 'das pa ▪ {MSA}anupadhiṣeṣa-nirvāṇa ▪ **nirvāṇa without remainder**
 བྱང་པོའི་ལྷག་མ་མེད་པའི་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ འགྲུབ་པ་
phung po'i lhag ma med pa'i mya ngan las 'das pa ▪ {MSA}nirupadhiṣeṣa-nirvāṇa ▪ **nirvāṇa without remainder**
 བྱང་པོའི་ལྷག་མ་མེད་པར་མྱ་ངན་ལས་འདའ་བར་མཐའ་ ལྷག་པ་
phung po'i lhag ma med par mya ngan las 'da' bar mtha' thug pa ▪ {MSA}anupadhiṣeṣa-nirvāṇāvasānatva ▪ **final nirvāṇa without remainder**
 བྱང་པོའི་སྐྱེ་བ་དམིགས་པ་ འགྲུབ་པ་
phung po'i skye ba dmigs pa ▪ skandha-vināśopalambha ▪ **observation of the production of the aggregates**
 བྱང་པོའི་སྐྱེ་བ་དམིགས་པ་ འགྲུབ་པ་
phung sogs chos gsum ▪ **three phenomena of the aggregates and so forth (aggregates, sense-spheres, and constituents)**
 བྱང་གསུམ་ འགྲུབ་པ་
phung gsum ▪ **possibility**{N}; any other possibility; another category; additional category
 བྱང་གསུམ་པ་ འགྲུབ་པ་
phung gsum pa ▪ {PH}third category
 བྱུང་ འགྲུབ་པ་
phud ▪ {L}cūḍika ▪ **apex; summit; top**

བྱུང་ འགྲུབ་པ་
phun ▪ {L}sampad ▪ **accomplishment; achievement; possession**
 བྱུང་བ་ འགྲུབ་པ་
phun pa ▪ {L}sampad ▪ **accomplishment; achievement; possession**
 བྱུང་ཚོགས་ འགྲུབ་པ་
phun tshogs ▪ {LCh,MSA}sampanna; {C}sampatti; {MSA}sampad ▪ **fulfillment; perfect; marvels; complete; marvelous; sublime; perfection; marvel; wonders; good things; excellence** ▪ {PH}marvels
 བྱུང་ཡོན་བཅས་ འགྲུབ་པ་
phun yon bcas ▪ **qualities**{BJ 62.6}
 བྱུང་སྐྱེ་བ་ འགྲུབ་པ་
phun sum ▪ {MSA}sampatti; {MSA}sampad; {MSA}sampanna ▪ {PH}marvels
 བྱུང་སྐྱེ་བ་ཚོགས་ འགྲུབ་པ་
phun sum tshogs ▪ {MSA}sampatti; {MSA}sampad; {MSA}sampanna ▪ **marvels; perfect; complete; marvelous; sublime; perfection; marvel; wonders; good things**
 བྱུང་སྐྱེ་བ་ཚོགས་པ་ འགྲུབ་པ་
phun sum tshogs pa ▪ {LCh,MSA,MV}sampanna; {C,MSA,MV}sampatti {C}(=sampad); {C}sampanna (= samāpanna); {C}niṣpatti (=pariniṣpatti = pariniṣpadyante); {C,L,MSA}sampad ▪ **fulfillment; excellent; marvels; wonders; perfect; complete; marvelous; sublime; perfection; marvel; good things** ▪ {C}accomplishment; attainment; excellent thing; benefit; possession; achieved; won; fully grown; (reach) consummation; creation
 བྱུང་སྐྱེ་བ་ཚོགས་པ་ཐོབ་པ་ འགྲུབ་པ་
phun sum tshogs pa thob pa ▪ ཐོབ་པ་ འགྲུབ་པ་ འགྲུབ་པ་ འགྲུབ་པ་ འགྲུབ་པ་
thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {MSA}sampat-prāpti ▪ **attain completion; obtain marvels**
 བྱུང་སྐྱེ་བ་ཚོགས་པ་ལ་ངེས་པར་འགྲུབ་པ་ འགྲུབ་པ་
phun sum tshogs pa la nges par 'gyur ba ▪ འགྲུབ་པ་ འགྲུབ་པ་ འགྲུབ་པ་ འགྲུབ་པ་
'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA}sampatti-niyatipāta ▪ **become definite with respect to completion; become definite with respect to marvels**
 བྱུང་སྐྱེ་བ་ཚོགས་པ་ལྷག་པ་ འགྲུབ་པ་
phun sum tshogs pa lhag pa ▪ {MSA}adhika ... sampatti ▪ **special completion; special marvels**
 བྱུང་སྐྱེ་བ་ཚོགས་པའི་བདེ་བ་དག་ལ་མ་ཆགས་པ་ཉིད་ འགྲུབ་པ་
phun

sum tshogs pa'i bde ba dag la ma chags pa nyid ▪
{MSA}sampatti-sukheṣv asaktatā ▪ **non-attachment
to the marvelous bliss ? {T}**

ཕུན་སྲུང་ཚོགས་པར་འགྲུབ་བ་ ▪ phun sum tshogs par 'gyur
ba ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ ▪ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪
{C}samṛdhyate; {C}samṛdhyantām; {C}samṛdhyati;
{C}samṛdhyate ▪ **perfect; complete** ▪ {C}get
accomplished; foster; succeeds

ཕུར་བུ་ ▪ phur bu ▪ **thursday**

ཕུར་བུ་ལྷོག་བྱམས་པ་གྲུ་མཚོ་ ▪ phur bu lcog byams pa
rgya mtsho ▪ **Pur-bu-jog Jam-pa-gya-tsho [1825-
1901]**

ཕུར་བུ་པ་ ▪ phur bu pa ▪ bārhaspatya; cārvāka ▪
Bārhaspatya; Hedonist {T}

ཕུར་མ་ ▪ phur ma ▪ cūḍika ▪ **powder**

ཕུལ་ ▪ phul ▪ དབུལ། འབུལ། ཟུལ། ཟུལ། ▪ dbul/ 'bul/ phul/
phuld/ ▪ {MSA}śreṣṭha ▪ **verb: offer; present; to
give (hon.)7 noun: offering**

ཕུལ་དུ་བྱུང་བ་ ▪ phul du byung ba ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▪
'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}atīśaya; {MSA}
utkarṣa ▪ **perfect; excellent; marvellous**

ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་བྱུང་བར་ ▪ phul du byung ba'i khyad par
▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▪ 'byung 'byung byung byung
▪ {MSA}utkarṣa-viśeṣa ▪ **special excellence;
particular perfection**

ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་དམིགས་པ་ ▪ phul du byung ba'i dmigs
pa ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▪ dmigs dmigs
dmigs dmigs ▪ {MV}prakarṣālambana ▪ **object of
observation of perfection**

ཕུལ་ཕྱིན་ ▪ phul phyin ▪ **full development**

ཕུལ་བ་ ▪ phul ba ▪ **verb: offer; present; to give (hon.)7
noun: offering**

ཕུལ་བྱེད་པར་འགྲུབ་བས་ ▪ phul byed par 'gyur bas ▪ {C}
agratā(m-kārayati) ▪ {C}cause to achieve the
highest

ཕེ་རིང་ ▪ phe ring ▪ {PH}foreign

ཕེད་པ་ ▪ phed pa ▪ **change; changing**

Tenses: future, present, past, imperative

ཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་ ▪ phen byed kyi las ▪ **impelling action**
ཕེབས་ ▪ phebs ▪ **go [past tense stem, 'to go', 'come']
(hon.)**

ཕོ་ ▪ pho ▪ {MSA}puruṣa ▪ **person; man** ▪ {PH}male
▪ རི་ཚོ་མི་ཤེས་འབའ་ཞིག་ལས། ཁྱིའི་བདག་པོ་ལྟམ་དུ་སེམས། ▪
Therefore, out of only ignorance do you think "I
[am] male." ▪ {A4C} X.1

ཕོ་ཉ་ ▪ pho nya ▪ **messenger**

ཕོ་དང་མིའི་དབང་པོ་ ▪ pho dang mo'i dbang po ▪ {MV}
strī-puruṣendriya ▪ **lord of women and men**

ཕོ་ཕྱ་མོར་འགྲུབ་ཞེས་ ▪ pho phra mor 'gyur zhes ▪ འགྲུབ་
འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ ▪ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}
puruṣestriya ▪ {C}to men and women

ཕོ་བོ་ ▪ pho bo ▪ {PH}stomach

ཕོ་བྱང་ ▪ pho brang ▪ **palace; mansion** ▪ {PH}Palace

ཕོ་བྱང་ལའོར་ ▪ pho brang 'khor ▪ {C}rāja-dhānī ▪ {C}
capital; royal city

ཕོ་མོ་ ▪ pho mo ▪ **male and female**

ཕོ་མོ་སྟོམས་པར་འཇུག་པའི་ཚོ་ ▪ pho mo snyoms par 'jug
pa'i tsho ▪ **at the time of absorption of male and
female**

ཕོ་མིའི་མཚན་མ་ ▪ pho mo'i mtshan ma ▪ {PH}male or
female sex organs

ཕོ་མོར་འགྲུབ་ཞེས་ ▪ pho mor 'gyur zhes ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་
འགྲུབ་ ▪ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}puruṣestriya ▪
{C}to men and women

ཕོ་ལོང་ ▪ pho long ▪ {PH}stomach and large intestine ▪
ཡོང་ག་ནི་དབྱིབས་ལ་བཞུས་ནས་བདགས་པའི་སྟོན་དུག་གི་ཡ་གུལ་རྒྱ་མ་
དང་གཉེ་མའི་བར་གྱི་ཆ་ཤས་ཀྱི་མིང་། ▪ The "large intestine" [is]
the name of the part [of the body] that is between
the small intestines and the colon, and is one
from among six container-organs that is named in
dependence upon its shape. ▪ Gso rig tshigs mdzod -
g.yu thog dgongs rgyan ("long ga")

ཕོ་ལོང་བར་ ▪ pho long bar ▪ {PH}space between the
stomach and large intestine ▪ ཡོང་ག་ནི་དབྱིབས་ལ་བཞུས་
ནས་བདགས་པའི་སྟོན་དུག་གི་ཡ་གུལ་རྒྱ་མ་དང་གཉེ་མའི་བར་གྱི་ཆ་

ཤས་ཀྱི་མིང། ▫ The "large intestine" [is] the name of the part [of the body] that is between the small intestines and the colon, and is one from among six container-organs that is named in dependence upon its shape. ▫ Gso rig tshigs mdzod - g.yu thog dgongs rgyan ("long ga")

ཐོག་ ▫ *phog* ▪ འཕྲོག་འཕྲོགས། ཐོག་ཐོགས། ▫ '*phog 'phogs/ phog phogs/* ▪ *vidhyati* ▪ **strike; affect; touch; give; to bestow; salary**

ཐོག་པ་ ▫ *phog pa* ▪ འཕྲོག་འཕྲོགས། ཐོག་ཐོགས། ▫ '*phog 'phogs/ phog phogs/* ▪ {*C*}*vidhyati* ▪ **strike; affect; touch; give; to bestow; salary** ▫ {*C*}hit; pierce

ཐོགས་ ▫ *phogs* ▪ འཕྲོག་འཕྲོགས། ཐོག་ཐོགས། ▫ '*phog 'phogs/ phog phogs/* ▪ **strike; affect; touch; give; to bestow; salary**

ཐོངས་ ▫ *phongs* ▪ འཕོང། འཕོངས། ཐོངས། ཐོངས། ▫ '*phong / 'phongs/ phongs/ phongs/* ▪ {*MSA*}*vighātin*; {*MSA, MV*}*vyasana*; {*MSA*}*vighāta* ▪ **to become destitute; destitution ? {T}**

ཐོངས་པ་ ▫ *phongs pa* ▪ {*C, MSA*}*vyasana* {*C*} (=upaghātam); {*L*}*vipad*; {*L*}*anaya*; {*MSA*}*vighāta* ▪ {*C*}ruin; falling away from; poor; poverty; misfortune; a person who brings misfortune

ཐོངས་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *phongs pa chen po* ▪ {*L*}*mahā-vipad* ▪ **great poverty; great misfortune; very poor**

ཐོངས་པ་མེད་པ་ ▫ *phongs pa med pa* ▪ {*MSA*}*avighāta* ▪ **without loss; without poverty {T}**

ཐོངས་པར་འགྱུར་པའི་ལས་ ▫ *phongs par 'gyur pa'i las* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ '*gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {*MSA*} *vyasana-saṃvartanīyaṃ karma* ▪ **an action which will lead to destitution ?? {T}**

ཐོངས་པར་འགྱུར་བ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *phongs par 'gyur ba dang mthun pa* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ '*gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {*C*}*vyasana* (=upaghātam) ▪ {*C*}ruin; falling away from

ཐོད་ཅན་ ▫ *phod can* ▪ {*PH*}comet

ཐོད་ཐོད་པ་ ▫ *phod phod pa* ▪ {*PH*}puffs; clouds; billows
▫ རྩེ་ཐོད་ཡིད་པ་ལྷ་བྱ་ ▫ like blue puffs [of smoke] ▫ {*YJD*}

ཐོན་ཐག་ ▫ *phon thag* ▪ {*PH*}(leather) strap used to tie a bundle

ཕྱ་པ་ ▫ *phyapa* ▪ ཕྱ་པ་ཚོས་ཀྱི་སིང་གི་ ▫ *phyapa chos kyi seng ge* ▪ {*GD*:viii,xiii,308} Cha-ba Chös-gyi-seng-gay (1109-1169), a Ga-dam-ba writer on epistemology

ཕྱ་རིས་ ▫ *phyaris* ▪ **lines on the hands**

ཕྱ་ལེ་བ་ ▫ *phyaleba* ▪ *śāta* ▪ **level**

ཕྱ་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *phyalebamajinpa* ▪ *viśāta* ▪ **non-level**

ཕྱ་ལེགས་པ་ ▫ *phyalegs pa* ▪ **attractive**

ཕྱ་ལེགས་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *phyalegs pamajinpa* ▪ **unattractive**

ཕྱ་སྐྱ་བ་ ▫ *phywasmba* ▪ {*A4C*}*niyativādin* ▪ {*PH*} Fatalist; Proponents of Predetermination ▫ དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་ ཕྱ་སྐྱ་བ། །རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ནི་ཡོག་མི་འགྲུས། ▫ Consequently, the Fatalists' thesis is not false. ▫ {*A4C*} §XI.9cd

ཕྱག་ ▫ *phyag* ▪ {*LCh, C*}*pāni*; {*LCh, C*}*hasta*; {*C*}*bhuja*; {*C*}*kara*; {*C*}*bāhu* ▪ **hand; salutation; reverence; [honorific particle]** ▫ {*C*}arms ཁྲི་མ་དང་མགོན་པ་འཇམ་དབལ་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། ▫ *bla ma dang mgon pa 'jam dpal dbyangs la phyag 'tshal lo* / ▫ I bow down to the lama and protector Mañjuḥoṣa ▫ ཞལ་གཅིག་ཕྱག་གཉིས་ ▫ *zhal gcig phyag gnyis* ▫ one face and two hands

ཕྱག་གི་མགྲིལ་ ▫ *phyag gi mthil* ▪ {*C*}*pāni-tala* ▪ {*C*} palm of the hand

ཕྱག་གི་རིམ་ ▫ *phyag gi ri mo* ▪ **lines on the hands**

ཕྱག་བགྱི་བའི་གནས་ ▫ *phyag bgyi ba'i gnas* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {*C*}*namas-karaṇīya* ▪ **source/object for homage** ▫ {*C*}worthy of homage

ཕྱག་བགྱི་འོས་ ▫ *phyag bgyi 'os* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {*C*}*namayayati* ▪ **suitable for homage** ▫ {*C*}pay homage to

ཕྱག་གྲི་ ▫ *phyagrgya* ▪ {*C*}*mudrā* ▪ **seal** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ག་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་དྲག་པ་མ་ཟླ་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐྱབས་བསྐྱེད་པ་མ་ཚོས་ཐམས་ཅད་སྤོང་ཞིང་བདག་མེད་པ་ལ་གྱུ་

ངན་ལས་འདས་བཞི་ཞིང་དགེ་བ་ ▫ *dbye ba/ 1 'dus byas thams cad mi rtag pa/ 2 zag byas thams cad sdug bsngal ba/ 3 chos thams cad stong zhing bdag med pa/ 4 mya ngan las 'das pa zhi zhing dge ba/* ▫ Divisions: [The Four Seals that determine whether a doctrine is Buddhist are] (1) all produced phenomena are impermanent; (2) all contaminated phenomena are miserable; (3) all phenomena are empty and selfless; (4) nirvāṇa is peace and bliss

ཕྱག་གྱུ་ཚེན་པོ་ ▫ *phyag rgya chen po* ▪ *mahā-mudrā* ▪ **great seal; Great Seal**

ཕྱག་གྱུ་བདུབ་པ་ཉི་བར་བརྒྱུང་བས་ ▫ *phyag rgya btab pa nye bar bzung bas* ▪ {C}ādi-mudrā-mudritām upādāya ▪ {C}on account of their being sealed with a seal from the beginning

ཕྱག་གྱུ་མེད་ ▫ *phyag rgya med* ▪ {PH}sealed with a seal from the beginning

ཕྱག་གྱུ་མེད་པའི་མཐས་ ▫ *phyag rgya med pa'i mthas* ▪ {C}ādi-mudrā-mudritām upādāya ▪ {C}on account of their being sealed with a seal from the beginning

ཕྱག་གྱུ་བཞི་ ▫ *phyag rgya bzhi* ▪ {N}catur-mudrā ▪ **four seals**{N}

ཕྱག་གྱུ་འི་མདུད་ ▫ *phyag rgya'i mdud* ▪ {PH}knotted seal

ཕྱག་གྱུ་འི་ཚིག་ ▫ *phyag rgya'i tshig* ▪ {C}mudrā-pada ▪ **seal-word**

ཕྱག་གྱུ་འི་ལྷ་ ▫ *phyag rgya'i lha* ▪ *mudrā-deva* ▪ **seal deity**

ཕྱག་གྱུས་བདུབ་པར་ ▫ *phyag rgyas btab par* ▪ {C}mudrita ▪ {C}sealed

ཕྱག་དངུལ་ ▫ *phyag dngul* ▪ **money (hon.)**

ཕྱག་དང་ཞབས་ཀྱི་མཐོལ་ལ་ ▫ *phyag dang zhabs kyi mthil la* ▪ {C}hasta-pāda-tale ▪ {C}on the soles of the feet and on the palms of the hands

ཕྱག་དང་ཞབས་ཀྱི་སྐོར་མོ་དྲ་བས་འབྲེལ་བ་ ▫ *phyag dang zhabs kyi sor mo dra bas 'brel pa* ▪ **fingers and toes joined by webs [of light]**

ཕྱག་དང་ཞབས་འཁོར་ལའི་མཚན་དང་ལྗན་བ་ ▫ *phyag dang zhabs 'khor lo'i mtshan dang ldan pa* ▪ {C}cakra-ankita-hasta-pāda(tā) ▪ **having the sign of a wheel**

on hands and feet ▫ {C}he has stamped on his hands and feet lines depicting a wheel

ཕྱག་དང་ཞབས་འཇམ་ཞིང་གཞོན་ཤ་ཚགས་པ་ ▫ *phyag dang zhabs 'jam zhing gzhon sha chags pa* ▪ (*mṛdu-taruṇa-pāṇi-pāda*) ▪ **soft and youthfully tender hands as well as feet**

ཕྱག་དང་ཞབས་དྲ་བས་འབྲེལ་བ་ ▫ *phyag dang zhabs dra bas 'brel ba* ▪ {C}jāla-hasta-pādatā ▪ {C}his hands and feet have webs

ཕྱག་དང་ཞབས་གཞོན་ཞིང་འཇམ་པའོ་ ▫ *phyag dang zhabs gzhon zhing 'jam pa'o* ▪ {C}mṛdu-taruṇa-hasta-pādatā ▪ {C}his hands and feet are tender and soft

ཕྱག་དང་ཞབས་གིན་དུ་གནས་པ་ ▫ *phyag dang zhabs shin tu gnas pa* ▪ {C}supraṭiṣṭhita-hasta-pādatā ▪ {C}his hands and feet are well-placed

ཕྱག་དང་ཞབས་སྐོར་ ▫ *phyag dang zhabs sor* ▪ **fingers and toes**

ཕྱག་དར་ཁྲོད་ ▫ *phyag dar khrod* ▪ {PH}a rubbish heap
▫ འོག་ཁང་གི་ཕྱག་དར་ཁྲོད་དུ་འཇམ་ངས་བས་ཐམས་ཅད་རྒྱུད་ཚོས། ▫ *'og khang gi phyag dar khrod du 'phangs pas thams cad chud zos;* ▫ Because [they] were thrown into a rubbish heap in the cellar, all [of the texts] were wasted. ▫ {GCG} p.17

ཕྱག་དར་ཁྲོད་པ་ ▫ *phyag dar khrod pa* ▪ {C}pāṃsa-kulika ▪ {C}one who wears rags taken from a dust-heap

ཕྱག་བདར་ ▫ *phyag bdar* ▪ **sweep; dust**

ཕྱག་ན་དེ་རྗེ་ ▫ *phyag na rdo rje* ▪ **Vajrapāṇi**

ཕྱག་ན་པདྨ་ ▫ *phyag na padma* ▪ {PH}Padmapāṇi

ཕྱག་བྱ་བ་འོས་པ་ ▫ *phyag bya ba 'os pa* ▪ {C}vandanīya ▪ {C}worthy of being saluted respectfully

ཕྱག་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ ▫ *phyag bya ba yin no* ▪ {C}namas-karoti ▪ {C}do (pay) homage

ཕྱག་བྱ་བའི་འོས་ ▫ *phyag bya ba'i 'os* ▪ {PH}worthy of homage

ཕྱག་བྱ་བར་འོས་པ་ ▫ *phyag bya bar 'os pa* ▪ {C}vandanīya ▪ {C}worthy of being saluted respectfully

ཕྱག་བྱ་བར་ཞུ་བ་ཡིན་ ▫ *phyag bya bar 'os pa yin* ▪ {C} *namas-karaṇīya* ▪ {C} worthy of homage

ཕྱག་བྱས་པ་ ▫ *phyag byas pa* ▪ {PH} attendant

ཕྱག་བྲིས་ ▫ *phyag bris* ▪ **letter; writing (hon.)** ▫ {PH} letter; handwriting; handwritten [text] ▫ རྗེས་མཁམས་གྲུབ་ལ་གནང་བའི་ཕྱག་བྲིས་ཞིག་ཏུ་... ▫ *rjes mkhas grub la gngang pa'i phyag bris zhig tu ...* ▫ In a letter that the Foremost [Tsong-kha-pa] gave to Ke-drup, ... ▫ {GCC} p.14

ཕྱག་ཚལ་ ▫ *phyag tshal* ▪ **to bow down; pay respect to**

ཕྱག་ཚོད་ ▫ *phyag tshod* ▪ **watch (hon.)**

ཕྱག་མཚན་ ▫ *phyag mtshan* ▪ *mudrā* ▪ **hand sign; hand symbol**

ཕྱག་འཚལ་ ▫ *phyag 'tshal* ▪ བཙལ་འཚལ་བཚལ་དཚལ་དང་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {LCh} *namaḥ*; {LCh} *vandāmi*; {C} *namas* ▪ **bow down; pay respect to; bowing down; homage; salutation; reverence**{D1}

ཕྱག་འཚལ་བར་འགྲུར་རྟོ་ ▫ *phyag 'tshal bar 'gyur ro* ▪ བཙལ་འཚལ་བཚལ་དཚལ་དང་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {C} *namati* ▪ **bow down; pay respect to; bowing down; homage; salutation; reverence** ▫ {C} do homage; pay homage to

ཕྱག་འཚལ་བར་བྱེད་ ▫ *phyag 'tshal bar byed* ▪ བཙལ་འཚལ་བཚལ་དཚལ་དང་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {C} *namayayati*; {C} *namas-karoti* ▪ **bow down; pay respect to; bowing down; homage; salutation; reverence** ▫ {C} do homage; pay homage to

ཕྱག་རིང་ཞིང་མཛེས་པ་ ▫ *phyag ring zhing mdzes pa* ▪ **long and beautiful arms**

ཕྱག་རིས་ ▫ *phyag ris* ▪ {C} *lekhatā* ▪ {C} lines of the hand

ཕྱག་བརྒྱ་དྲང་པོར་སླེབས་པ་ ▫ *phyag brla drang por slebs pa* ▪ {C} *paṭu-uru-bāhutā* ▪ {C} his arms are long and powerful

ཕྱག་ལས་ ▫ *phyag las* ▪ **work (hon.)**

ཕྱག་ལེན་ ▫ *phyag len* ▪ **practice (hon.)**

ཕྱག་ཤིང་བལ་ལྟར་འཇམ་པ་ ▫ *phyag shing bal ltar 'jam pa* ▪ **hands smooth like cotton**

ཕྱང་ངེ་བ་ ▫ *phyang nge ba* ▪ **flat**

ཕྱང་ཉེ་བ་ ▫ *phyang nye ba* ▪ {C} *akṣāma* ▪ {C} does not hang down

ཕྱན་བྱས་ ▫ *phyan byas* ▪ {MSA} *hita* ▪ **helped; benefitted**

ཕྱི་ ▫ *phyi* ▪ ཕྱི། དཔྱི། དཔྱིད། ཕྱིས། ཕྱིས། ཕྱི། ▫ *phyi/ dbyi/ dbyid/ phyis/ physis/* ▪ {LCh, C, MSA, MV} *bāhya*; {C, L} *bahirddhā* {C} (= *bāhya*); {MSA} *bahirdhā*; {MSA} *bāhyaka*; {MV} *carama* ▪ **(1) external; outside; outer; generality; (2) wipe; wipe away; erase; wiping** ▫ {C} outwardly; on the object-side

ཕྱི་རྒོལ་ ▫ *phyi rgol* ▪ བརྒོལ་རྒོལ་བརྒོལ་དང་རྒོལ་དང་ ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ *pūrva-pakṣa* ▪ **second party; latter opponent; correct opponent; full-fledged full-fledged latter party; full-fledged opposing party; full-fledged other party; full-fledged opponent** ▫ {PH} opponent; second party

ཕྱི་རྒོལ་བ་ ▫ *phyi rgol ba* ▪ བརྒོལ་རྒོལ་བརྒོལ་དང་རྒོལ་དང་ ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ {LCh} *prativādin* ▪ **second party; previous thesis [which is being refuted]; opponent**

ཕྱི་རྒོལ་ཡང་དག་ ▫ *phyi rgol yang dag* ▪ བརྒོལ་རྒོལ་བརྒོལ་དང་རྒོལ་དང་ ▫ *brgal rgal brgald rgold* ▪ **correct opponent; full-fledged second party; full-fledged latter party; full-fledged opposing party; full-fledged other party; full-fledged opponent; latter opponent**

ཕྱི་ངོས་སུ་ ▫ *phyi ngos su* ▪ {PH} facing outward

ཕྱི་སྟངས་པ་ཉིད་ ▫ *phyi stong pa nyid* ▪ {C} *bahirddhā-sūnyatā*; {MV} *bahirdhā-sūnyatā* ▪ **external emptiness; {T} emptiness of external [objects]** ▫ {C} emptiness of the object

ཕྱི་མཐའ་ ▫ *phyi mtha'* ▪ {C} *apara-antatas* ▪ {C} in/at the end; from where it ends

ཕྱི་དང་ནང་གི་དངོས་པོ་ ▫ *phyi dang nang gi dngos po* ▪ {MSA} *ādhyātmika-bāhya ... bhāva* ▪ **external and internal thing**

ཕྱི་དང་ནང་གི་བསྟན་པ་ ▫ *phyi dang nang gi bstan pa* ▪ {PH} the teachings of Buddhists and Outsiders

ཕྱི་དང་བྱེ་བྲག་ ▫ *phyi dang bye brag* ▪ *sāmānya-viśeṣa* ▪ **generality and particular**

ཕྱི་དར་ ▫ *phyi dar* ▪ **later dissemination**{N}

ཕྱི་དར་གྱི་མཁས་པ་ ▫ *phyi dar gyi mkhas pa* ▪ **scholars of the later dissemination**

ཕྱི་དོན་ ▫ *phyi don* ▪ {N}*bahirdhā-artha*; {N}*bāhya-artha*; *bāhyārtha* ▪ **external object; external object**{N}

ཕྱི་དོན་དུ་མེད་ ▫ *phyi don du med* ▪ **do not exist as external objects**{BJ 21.1}

ཕྱི་དྲོའི་དུས་ ▫ *phyi dro'i dus* ▪ {PH}afternoon

ཕྱི་ནང་ ▫ *phyi nang* ▪ **external and internal** ▫ {PH} Buddhist and non-Buddhist

ཕྱི་ནང་གི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ ▫ *phyi nang gi dge ba'i bshes gnyen* ▪ **external and internal virtuous friends**

ཕྱི་ནང་གི་ཚོས་ ▫ *phyi nang gi chos* ▪ {C}*ādhyātmika-bāhya-dharma* ▪ **external and internal phenomena**

ཕྱི་ནང་གི་འདུ་འཛིན་གྱུར་བའི་གནས་ ▫ *phyi nang gi 'du 'dzir gyur pa'i gnas* ▪ **place of external and internal commotion**

ཕྱི་ནང་སྤོང་བ་ཉིད་ ▫ *phyi nang stong pa nyid* ▪ {MV} *adhyātma-bahirdhā-sūnyatā* ▪ **external and internal emptiness**

ཕྱི་ནང་སྣོད་བཟུང་ ▫ *phyi nang snod bcud* ▪ {PH} environment and [its] inhabitants (inner and outer)

ཕྱི་དབྱུགས་ ▫ *phyi dbugs* ▪ {PH}external breath

ཕྱི་དབྱངས། ཕྱི་དབྱངས་དབྱིངས་ ▫ *phyi dbyangs; phyi dbyangs dbyings* ▪ **external expanse of the sky**

ཕྱི་མ་ ▫ *phyi ma* ▪ {C,*MSA*}*paścima*; {*MV,MSA*}*uttara* ▪ **later; subsequent; latter; the latter**{D2} ▫ {C} future; last; endng with; final

མ་ཕྱི་ ▫ *ma phyi* ▪ {PH}draft; preliminary version ▫ མ་ཕྱི་ལྷན། ▫ [He] wrote down the draft [version of the text]. ▫ publisher's colophon to Delhi ed. of {YJD}

ཕྱི་མ་རྗེས་མཐུན་བཞི་ ▫ *phyi ma rjes mthun bzhi* ▪ **latter**

four similitudes

ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ ▫ *phyi ma phyi ma* ▪ {*L,MSA*}*uttarottara* ▪ **most superior; each following one**

ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་དག་ ▫ *phyi ma phyi ma dag* ▪ {*L*}*uttarottara* ▪ **most superior; each following one**

ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་འབྲས་བུ་ ▫ *phyi ma phyi ma 'bras bu* ▪ {*MV*} *uttarottara-phala* ▪ **highest fruit**

ཕྱི་མ་ཕྱི་མའི་འབྲས་བུ་ ▫ *phyi ma phyi ma'i 'bras bu* ▪ {*MV*}*uttarottara-phala* ▪ **highest fruit**

ཕྱི་མ་ལ་ ▫ *phyi ma la* ▪ {*L*}*āyatyām*; {*L*}*amutra* ▪ **in the future; there**

ཕྱི་མའི་རྒྱུད་ ▫ *phyi ma'i rgyud* ▪ **Last Tantra [the fourth of the Four (Medical) Tantras]**

ཕྱི་མའི་མཐའ་ ▫ *phyi ma'i mtha'* ▪ **later pole [the future]**

ཕྱི་མའི་མུ་མཐའ་ ▫ *phyi ma'i mu mthar* ▪ {*C*}*apara-anta-koṭi* ▪ {*C*}the limit which is further on

ཕྱི་མིག་ ▫ *phyi mig* ▪ {PH}backwards

ཕྱི་མོ་ ▫ *phyi mo* ▪ {*N*}*mātrkā* ▪ **model**

ཕྱི་མོ་དང་མེས་པོ་གཉིས་ཀྱི་བདུན་རྒྱུད་རྩྭ་ཆད་ཀྱི་བར་གྱི་ ▫ *phyi mo dang mes po gnyis kyi bdun rgyud tshun chad kyi bar gyi* ▪ *yāvad ā saptamaṃ (-asya Ad.) mātāmahapitāmahayugasya (mātāpitryugasya Ad.)* ▪ {*C*}backwards through seven generations (on both his father's and mother's side)

ཕྱི་མོ་བའི་དབྱུགས་པ་ ▫ *phyi mo ba'i dbu ma pa* ▪ *mātrkā-mādhyamika* ▪ **model Mādhyamika**

ཕྱི་བཞིན་རྒྱུད་མར་འོང་བདགས་ནས་ ▫ *phyi bzhin rgyud mar long btags nas* ▪ {*C*}*parampareṇa* ▪ {*C*}in (quick) succession

ཕྱི་བཞིན་དུ་ ▫ *phyi bzhin du* ▪ {*C*}*prṣṭhataḥ*; {*C*}*prṣṭhataḥ* ▪ **closely behind**{C}

ཕྱི་བབས་ཀྱི་སྐྱོ་བའི་དོན་དུ་ ▫ *phyi rabs kyi skyo bo'i don du* ▪ **later generation; subsequent generation** ▫ for the sake of people of later generations

ཕྱི་རོལ་ ▫ *phyi rol* ▪ {*MSA,MV*}*bāhya*; {*MSA*}*bahirdhā* ▪

outside; external
 བྱི་རོལ་གྱི་དོན་ ▫ *phyi rol gyi don* ▪ *bahirdhārtha* ▪
 external objects
 བྱི་རོལ་དུ་ ▫ *phyi rol tu* ▪ {*C*}*parivāhya-bhāva* ▪ externally;
 outside ▫ {*C*}expulsion
 བྱི་རོལ་དུ་འགྲུང་དེ་ ▫ *phyi rol tu 'gyur te* ▪ འགྲུང་འགྲུངས་གྲུང་
 གྲུང་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {*C*}*parivāhya-*
bhāva ▪ go outside; external ▫ {*C*}expulsion
 བྱི་རོལ་དུ་ནམ་པར་གཡིང་བ་ ▫ *phyi rol tu rnam par g.yeng*
ba ▪ {*MV*}*bahirdhā-vikṣepa* ▪ external distraction
 {*T*}
 བྱི་རོལ་དོན་ ▫ *phyi rol don* ▪ *bahirdhārtha* ▪ {*PH*}external
 objects
 བྱི་རོལ་དོན་གྱིས་སྤོང་བ་ ▫ *phyi rol don gyis stong pa* ▪
bāhyārthaśūnya ▪ emptiness of external objects
 བྱི་རོལ་དོན་སྤོང་ ▫ *phyi rol don stong* ▪ emptiness of
 external phenomena
 བྱི་རོལ་དོན་དུ་གྲུབ་པས་སྤོང་བ་ ▫ *phyi rol don du grub*
pas stong ba ▪ empty of being established as an
 external object
 བྱི་རོལ་དོན་སྣང་གི་ཁྲོ་ ▫ *phyi rol don snang gi blo* ▪ སྣང་སྣང་
 སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ awareness to
 which external objects appear
 བྱི་རོལ་པ་ ▫ *phyi rol pa* ▪ {*LCh,L*}*tīrthika* ▪ Non-
 Buddhist; Outsider
 བྱི་རོལ་པའི་ཡོངས་སུ་སྐྱེན་པ་ ▫ *phyi rol pa'i yongs su smin*
pa ▪ {*MSA*}*bāhya-paripāka* ▪ external ripening;
 external maturation {*T*}
 བྱི་ལོགས་ ▫ *phyi logs* ▪ subsequent
 བྱི་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་ ▫ *phyi logs su byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་
 བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ subsequent
 arising
 བྱི་ཤོལ་ ▫ *phyi shol* ▪ procrastination; put off
 བྱི་བཤོལ་ ▫ *phyi bshol* ▪ procrastination; put off
 བྱིང་བ་པ་ ▫ *phying ba pa* ▪ wearing woolen felt

བྱིན་ ▫ *phyin* ▪ {*MSA*} *-ga* (e.g.: *pāra-ga*) ▪ passed; went
 [past of 'gro, 'to go']
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་ ▫ *phyin ci ma log* ▪ {*C,MV*}*aviparyāsa*;
 {*MV*}*aviparīta(tva)*; {*MV*}*aviparyaya*; {*MV*}
aviparyasta ▪ non-mistaken; non-inverted;
 non-erroneous; right; correct ▫ {*C*}absence of
 contradictory/mistaken/perverted views
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་འཆད་ ▫ *phyin ci ma log 'chad* ▪ {*MSA*}
aviparīta-deśanā ▪ non-mistaken explanation
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ ▫ *phyin ci ma log pa* ▪ {*MSA,MV*}
aviparīta; {*MSA,MV*}*aviparyasta*; {*MSA,MV*}
aviparyāsa; {*MV*}*aviparītatva*; {*MV*}*aviparyaya* ▪
 unmistaken; non-inverted; non-erroneous; right;
 correct
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *phyin ci ma log pa*
de bzhin nyid ▪ {*C*}*avitathatā* ▪ non-mistaken
 suchness ▫ {*C*}non-falseness
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་དེ་ཁོ་ན་ ▫ *phyin ci ma log pa'i de kho*
na ▪ {*MV*}*aviparyāsa-tattva* ▪ non-mistaken reality
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་དོན་ ▫ *phyin ci ma log pa'i don* ▪
 {*MSA*}*aviparātārtha* ▪ non-mistaken meaning;
 non-mistaken object
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡོངས་གྲུབ་དང་འགྲུང་མེད་ཡོངས་
 གྲུབ་ ▫ *phyin ci ma log pa'i yongs grub dang 'gyur*
med yongs grub ▪ non-erroneous thoroughly
 established natures and immutable thoroughly
 established natures
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་ ▫ *phyin ci ma log par* ▪ {*N*}
aviparyaya; {*N*}*aviparyāsa* ▪ non-erroneously {*N*}
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གྲུང་པ་ ▫ *phyin ci ma log par gyur pa*
 ▪ {*MV*}*aviparyāsa-pariṇata* ▪ be non-mistaken;
 which is non-mistaken
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ ▫ *phyin ci ma log par sgrub*
pa ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs*
sgrubs ▪ {*MSA*}*aviparītānuṣṭhāna* ▪ non-mistaken
 establishment; establish non-erroneously
 བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ ▫ *phyin ci ma log pas*
yongs su grub pa ▪ {*MV*}*aviparyāsa-pariṇispatti* ▪
 thoroughly establish non-mistakenly

ཐུན་ཅི་མ་ལོག་མཚན་ཉིད་ ◻ *phyin ci ma log mtshan nyid* ▪ {MV} *aviparyāsa-lakṣaṇa* ▪ **non-mistaken characteristic**
ཐུན་ཅི་ལོག་ ◻ *phyin ci log* ▪ {C,MSA,MV,L} *viparyāsa; viparyaya; {L}viparīta; {MV}viparyasta; {C}[var: (blo) phyin ci log = viparyasta (buddhayas)]* ▪ **mistaken; error; erroneous; wrong; inverted; incorrect** ◻ {C} *contradictory; contradictory view; perverted view; what can upset; perverted; corrupt; wayward view; wrong view*
ཐུན་ཅི་ལོག་གི་གཉེན་པོའི་སྐྱང་བའི་དེ་ལོག་ ◻ *phyin ci log gi gnyen po'i snang ba'i de kho na* ▪ ལྷང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {MV} *aviparyāsa-dṛśyatattva* ▪ **reality which is the appearance of the antidote to error** {T}
ཐུན་ཅི་ལོག་གི་གནས་ངན་ལེན་ ◻ *phyin ci log gi gnas ngan len* ▪ {MV} *viparyāsa-dauṣṭhulya* ▪ **assumptions of bad erroneous states**
ཐུན་ཅི་ལོག་གི་ཁྲོ་ཅན་ ◻ *phyin ci log gi blo can* ▪ {L} *viparīta-mati* ▪ **having a mistaken awareness**
ཐུན་ཅི་ལོག་གི་མཚན་མ་ ◻ *phyin ci log gi mtshan ma* ▪ {MV} *viparyāsa-nimitta* ▪ **mistaken sign; sign of error**
ཐུན་ཅི་ལོག་གི་གཞི་ ◻ *phyin ci log gi gzhi* ▪ {MV} *viparyāsa-nidāna; {MV}viparyāsa ... vastu* ▪ **basis of error; erroneous basis**
ཐུན་ཅི་ལོག་གི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◻ *phyin ci log gi yid la byed pa* ▪ {MV} *viparyasta-manaskāra* ▪ **mistaken mental contemplation**
ཐུན་ཅི་ལོག་རྗེས་སྲུ་འབྲེལ་བ་ ◻ *phyin ci log rjes su 'brel pa* ▪ {MV} *viparyāsānubandha* ▪ **bonds of error**
ཐུན་ཅི་ལོག་ཏུ་ ◻ *phyin ci log tu* ▪ **mistakenly; erroneously**
ཐུན་ཅི་ལོག་ཏུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ ◻ *phyin ci log tu mngon par zhen pa* ▪ **erroneous adherence**
ཐུན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞེན་པ་ ◻ *phyin ci log tu zhen pa* ▪ **erroneous conception**
ཐུན་ཅི་ལོག་པ་ ◻ *phyin ci log pa* ▪ {C,MV,MSA}

viparyasta; {C,MV}viparyāsa; {L}viparīta; viparyaya ▪ **mistaken; wrong; inverted; incorrect; erroneous** ◻ {C} *contradictory; perverted*
ཐུན་ཅི་ལོག་མ་ཡིན་ ◻ *phyin ci log ma yin* ▪ {MV} *aviparyāsa* ▪ **non-mistaken; non-erroneous**
ཐུན་ཅི་ལོག་མེད་ ◻ *phyin ci log med* ▪ {MV} *aviparyasta; {MV}aviparyāsa* ▪ **non-mistaken; non-erroneous**
ཐུན་ཅི་ལོག་མེད་པ་ ◻ *phyin ci log med pa* ▪ {C,MV} *aviparyasta; {MV}aviparyāsa* ▪ **non-mistaken; non-erroneous** ◻ {C} *uncontradictory; unperverted*
ཐུན་ཅི་ལོག་བཞི་དང་ལྷན་པ་ ◻ *phyin ci log bzhi dang ldan pa* ▪ {MSA} *catur-viparyāsānugata* ▪ **possessing the four errors** {T}
ཐུན་ཅི་ལོག་ལས་བྱུང་བ་ ◻ *phyin ci log las byung ba* ▪ ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *viparyāsa-samutthita* ▪ **arisen from error**
ཐུན་ཆད་ ◻ *phyin chad* ▪ {C} *āyatyām; {MSA}ūrdhva* ▪ **henceforth; since that time; ever since** ◻ {C} *in future*
ཐུན་དྲུག་ ◻ *phyin drug* ▪ **six perfections**
ཐུན་ན་བསྐྱེད་པ་ལས་ལྷག་པར་ ◻ *phyin na bskal pa las lhag par* ▪ {C} *ūrdhvaṃkalpa* ▪ {C} *for up to an aeon*
ཐུན་ནས་ ◻ *phyin nas* ▪ {C} *prāpta* ▪ **having gone; having obtained** ◻ {C} *attained (to); reached*
ཐུན་པ་ ◻ *phyin pa* ▪ {C} *gacchati; {C}pratipadya; {MSA} gamana (e.g.: pāra-gamana); {MSA}nayana; {MSA}prāpti; {MSA}yāta; {MV}saṃprāpti* ▪ **went [past of 'gro, "to go"]]; reached** ◻ {C} *goes; go away/through; walk; come to; journey; the journey will bring to; having entered*
ཐུན་པ་པ་ ◻ *phyin pa pa* ▪ {C} *nāmantika* ▪ **goer** ◻ {C} *one who wears a garment made of felt*
ཐུན་པའི་གནས་ ◻ *phyin pa'i gnas* ▪ {MV} *prāpty-avasthā* ▪ **level reached** {T}
ཐུན་པར་ ◻ *phyin par* ▪ {C} *adhigamya; {C}anugantu* ▪ {C} *when he has attained/reached; when they have reached; to arrive at*

ཕྱིན་པར་འགྲུང་ ▫ *phyin par 'gyur* ▪ {C}upaiti ▪ **reached; went** ▫ {C}get to; approach; come to; run through; implies; undergo; bear; admits of

ཕྱིན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *phyin par byed pa* ▪ {MV}samprāpana ▪ **reached; attained**

ཕྱིན་པར་མི་རྒྱས་ ▫ *phyin par mi nus* ▪ **could not traverse**

ཕྱིན་མ་ཐག་དུ་ ▫ *phyin ma thag tu* ▪ **as soon as reaching; immediately/right/just after arriving**

ཕྱིན་ཟེན་པ་ ▫ *phyin zin pa* ▪ **went beyond**

ཕྱི་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ ▫ *phyi'i rkyen yongs su grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MSA}bāhya-pratyaya-siddhi ▪ **establish the general conditions; {T} achieve the external conditions**

ཕྱི་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་ ▫ *phyi'i skad cig ma nyid* ▪ {MSA} bāhyasya ... kṣāṇikatvaṃ ▪ **momentariness of the external [world] {T}**

ཕྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུག་ ▫ *phyi'i skye mched drug* ▪ {MSA} bāhya ... āyatana (ṣaḍ-) ▪ **the six external sources** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་གཞུགས་པ་སྐྱེ་མཆེད་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བྱ་ཅེས་ ▫ *dbye ba/ 1 gzugs/ 2 sgra/ 3 dri/ 4 ro/ 5 reg bya/ 6 chos/* ▫ Divisions: (1) forms; (2) sounds; (3) odors; (4) tastes; (5) tangible objects; (6) [other] phenomena

ཕྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ ▫ *phyi'i dngos po rnam* ▪ {MSA} bāhyā bhāvāḥ ▪ **external things**

ཕྱི་དོན་ ▫ *phyi'i don* ▪ *bahirdhā-artha ▪ **external object**

ཕྱི་རྣམ་ཐར་ ▫ *phyi'i rnam thar* ▪ {PH}exoteric biography; "outer" biography

ཕྱི་ཕྱག་གྲུ་ ▫ *phyi'i phyag rgya* ▪ **external seal**

ཕྱི་ཕྱག་གྲུ་དང་སྦྱོར་བ་ ▫ *phyi'i phyag rgya dang sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **joining/union with an external seal/consort**

ཕྱི་བེམ་པོ་ ▫ *phyi'i bem po* ▪ bahirdhā-kanthā ▪ **external matter** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐྱེས་བུ་ལྱེད་གྲུ་གྱིས་མ་བཟུས་པའི་རྒྱལ་དུ་གྲུབ་པ་ ▫ *mtshan nyid/ skyes bu'i rgyud kyis ma bsdu pa'i rdul du grub pa/* ▫ Definition:

atomically established, and not contained within the continuum of a being

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་གཞུགས་པ་སྐྱེ་མཆེད་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བྱ་ ▫ *dbye ba/ 1 gzugs/ 2 sgra/ 3 dri/ 4 ro/ 5 reg bya/* ▫ Divisions: (1) form; (2) sound; (3) scent; (4) taste; and (5) tangible object

ཕྱི་འབྲོར་བ་ལྔ་ ▫ *phyi'i 'byor ba lnga* ▪ **five outer fortunes** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་སངས་རྒྱས་འཛིན་ཞུགས་ཏེ་བྱུང་བ་པོ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བྱ་གྱིས་མ་བཟུས་པའི་རྒྱལ་དུ་གྲུབ་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 sangs rgyas 'jig rten du byon pa/ 2 des dam pa'i tshos ston pa/ 3 bstan pa gnas pa/ 4 de rjes su 'jug pa/ 5 gzhan gyis snying brtse ba rnam/* ▫ Div.: 1) A Buddha having appeared in one's world system, 2) A Buddha having taught the doctrine, 3) That Buddha's teaching remaining to the present time, 4) That Buddha's followers still existing, 5) The people of the area having love and mercy for others

ཕྱི་འཚོ་བ་ ▫ *phyi'i 'tshe ba* ▪ **external damage**

ཕྱི་གཞུགས་ ▫ *phyi'i gzugs* ▪ bahirdhā-rūpa ▪ **external form** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐྱེས་བུ་ལྱེད་གྲུ་གྱིས་མ་བཟུས་པའི་གཞུགས་ ▫ *mtshan nyid/ skyes bu'i shes rgyud kyis ma bsdu pa'i gzugs/* ▫ Definition: form not included/contained within the mental continuum of a being

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་གཞུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པོ་སྐྱེ་མཆེད་པོ་ རྣམས་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བྱ་ལྔ་ལྔ་ལྔ་བྱ་ ▫ *dbye ba/ 1 gzugs gyi skye mched/ 2 sgra'i skye mched/ 3 dri'i skye mched/ 4 ro'i skye mched/ 5 reg bya'i skye mched/* ▫ Division: (1) form sense-sphere; (2) sound sense-sphere; (3) odor sense-sphere; (4) taste sense-sphere; (5) tangible object sense-sphere

ཕྱི་ཡོངས་འཛིན་ ▫ *phyi'i yongs 'dzin* ▪ **external restrainer (virtuous spiritual friend who gradually teaches doctrines such as that phenomena are ultimately natureless, and so forth, appropriate to the lot of trainees; often translated as "tutor")**

ཕྱིར་ ▫ *phyir* ▪ {C,MSA}(upā √dā): upādāya; {C}punar; {C}prati; nidāna; {MSA}etya; {MSA}hetu (e.g.:

ātma-hetu); {MV}arthatas; {MV}arthena ▪ **because; again; back; outside; because of; on account of; in order to{S}; in order that{S}** ◻ {C}with reference to; motivated by; beginning with; with the help of; where they began with; directed on; successively; as being; with regard to; linked with; foundation; for the sake of; Origins; (e.g.: etan-nidāna, because; kiṃ nidānam, wherefrom, and f

ཕྱིར་ཀྱང་ ◻ *phyir kyang* ▪ {C}punar ▪ {C}again

ཕྱིར་གྲུབ་བ་ ◻ *phyir rgal ba* ▪ **opposition; oppose**

ཕྱིར་ཚོལ་བ་ ◻ *phyir rgol pa* ▪ བཟུང་གཤམ་བཟུང་ཚོལ་བ་ ◻ *brgal rgal brgald rgold* ▪ {C,MSA}pratvarthika ▪ **opponent** ◻ {C}provokes hostility; enemy; foe; hostile forces

ཕྱིར་བཅོས་ ◻ *phyir bcos* ▪ **fix up; repair**

ཕྱིར་ལྟས་ ◻ *phyir ltas* ▪ **distraction outside**

ཕྱིར་བཏུས་ ◻ *phyir btas* ▪ {C}bahir-gata ▪ {C}dispersed

ཕྱིར་དུ་ ◻ *phyir du* ▪ **in order to; for the sake of**

ཕྱིར་ཞུགས་བ་ ◻ *phyir ldog pa* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}pratyudāvartate ▪ {C}turns (his) back on; returns

ཕྱིར་ཞུགས་པར་འགྱུར་དེ་ ◻ *phyir ldog par 'gyur te* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}pratyudāvartate ▪ {C}turns (his) back on; returns

ཕྱིར་ཕྱོགས་ ◻ *phyir phyogs* ▪ **turn away from; turn one's back on**

ཕྱིར་ཕྱོགས་བ་ ◻ *phyir phyogs pa* ▪ **turn away**

ཕྱིར་ཕྱོགས་པར་འགྱུར་ ◻ *phyir phyogs par 'gyur* ▪ **turn(ed) away from; turn one's back on**{S 55.3}

ཕྱིར་ཕྱོགས་པར་བྱེད་ ◻ *phyir phyogs par byed* ▪ {C}vipr̥ṣṭhī-karoti (mānasam) ▪ **turn away from; turn one's back on** ◻ {C}turn his mind away from

ཕྱིར་མ་སྤངས་བ་ ◻ *phyir ma spangs pa* ▪ **not rejecting (as in not rejecting supplicants)**

ཕྱིར་མི་ཞུགས་ ◻ *phyir mi ldog* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}avivartiyō ▪ {C}irreversible

ཕྱིར་མི་ཞུགས་བ་ ◻ *phyir mi ldog pa* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}avaivartika (=acala); {C}pratyudāvartate; {L}anāgāmin; {C}apratyudāvartanīya ▪ **Non-Returner** ◻ {C}irreversible; turns (his) back on; returns; one who cannot be turned back

ཕྱིར་མི་ཞུགས་བ་ ◻ *phyir mi ldog pa* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}vyativartate (=atikhāmati = vivardhate) ▪ **return; reverse** ◻ {C}depart from; stray away from

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པ་ཉིད་དུ་ ◻ *phyir mi ldog pa nyid du* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}avaivartikatā ▪ **irreversibility** ◻ {C}state of irreversibility

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པ་ས་ཡི་ཚས་ ◻ *phyir mi ldog pa sa yi chos* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}avivartiyu-bhūmi-dharmā ▪ **phenomena/doctrines of the irreversible grounds**

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པའི་འཁོར་འཁོར་མཛོད་ ◻ *phyir mi ldog pa'i 'khor lo'i mdo* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **avaivarta-cakra-sūtra** ▪ **Irreversible Wheel Sūtra (P906, vol. 36)**

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པའི་དགེ་འདུན་ ◻ *phyir mi ldog pa'i dge 'dun* ▪ **irreversible community member**

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པའི་བྱང་སེམས་ ◻ *phyir mi ldog pa'i byang sems* ▪ {PH}irreversible bodhisattva

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པའི་ས་ ◻ *phyir mi ldog pa'i sa* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C,MSA}avinivartanīya-bhūmi; {C}avaivartika-bhūmi ▪ **irreversible ground(s)**

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པའི་ས་ལ་གནས་བ་ ◻ *phyir mi ldog pa'i sa la gnas pa* ▪ ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}avaivartya-bhūmi-sthita (=avinivartanīya) ▪ **abiding in the irreversible grounds** ◻ {C}one who stands on the irreversible stage

ཕྱིར་མི་ཞུགས་པའི་ས་ལ་ལུང་བསྐྱུན་པ་འཕྲོབ་པ་ཡང་དག་པར་འགྱུར་བ་ ◻ *phyir mi ldog pa'i sa la lung bstan pa 'thob pa yang dag par 'grub pa* ▪ འགྱུར་འགྱུར་འགྱུར་བས། འགྱུར་འགྱུར་བ་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MV}avinivartanīya-bhūmi-vyākaraṇa-lābha-

ཕུག་པ་ ▫ *phyug pa* ▪ {MSA}ādhya ▪ **opulent, wealthy, rich** {T}

ཕུག་པོ་དང་བདག་པོ་ ▫ *phyug po dang bdag po* ▪ {MV} *aiśvaryaādhipatyā* ▪ **lord and owner** {T}

ཕུགས་ ▫ *phyugs* ▪ *paśu* ▪ **cow**

ཕུགས་རྩི་ ▫ *phyugs rdzi* ▪ {C}*paśu-pālaka* ▪ {C}cattle-keeper

ཕུག་རྩི་ ▫ *phyug rdzi* ▪ {C} *paśu-pālaka* (= *phyugs rdzi*)
▪ {PH}cowherd; cattle-keeper; herdsman ▫ རྩིས་མི་
ལས་ཕུག་རྩི་ལ་མར་བ་རྩིས་སྐབས་” ▫ On the occasion when
Lord Milarepa asked about Marpa to a cowherd, ...
▫ {GCG}

ཕུགས་གཤོད་ ▫ *phyugs gshod* ▪ **killing cows**

ཕུང་ ▫ *phyung* ▪ དབུང་འབྲིན་ཕུང་ཕུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C}*vinisṛta* ▪ **cast out; throw away; banish; root out; disbelieve**{BJ 9.1} ▫ issued

ཕུང་གུར་ ▫ *phyung gyur* ▪ དབུང་འབྲིན་ཕུང་ཕུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C}*uddhṛta* ▪ **cast out; throw away; banish; root out; disbelieve** ▫ {C} taken out of

ཕུང་བ་ ▫ *phyung ba* ▪ དབུང་འབྲིན་ཕུང་ཕུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {MSA}*utpadita* ▪ **cast out; throw away; banish; root out; disbelieve**

ཕུངས་ ▫ *phyungs* ▪ དབུང་འབྲིན་ཕུང་ཕུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ **cast out; throw away; banish; root out; disbelieve**

ཕྱེ་ ▫ *phye* ▪ བཤེ། འབྲེ། ཕྱེ། འབྲེད་དམ་ཕྱེས། ▫ *dbye/ 'byed/ phye/ 'byed dam phyes/* ▪ {C}*prabhāvita; cūrṇa* ▪ **separate; differentiation; differentiate; distinguish** ▫ {C}powder; drew their strength from; brought about (from); brought forth; derives its dignity; exalts; one discerns; discerned; exalted; derived from; come forth (e.g.: *bhūta-koṭi-prabhāvita; bodhisattva-prabhāvita; mahāsamudra-prabhāvita; asaṃskṛta-prabh*

ཕྱེནས་ ▫ *phye nas* ▪ **having distinguished**

ཕྱེབ་ ▫ *phye ba* ▪ {N}*bhinna; {N}racayati; {C}bheda* (= *dharma-bheda*); {MSA}*vivṛta* ▪ **separate;**

differentiation; differentiate; distinguish ▫ {PH} opening; division; differentiation ▫ {C}distinction; dissent; breaking up; break; divided; difference; division; one distinguishes; the one ... the other

ཕྱེབ་སོ་སོ་ ▫ *phye ba so so* ▪ {PH}individual divisions

ཕྱེབ་སོ་སོའི་དོན་ ▫ *phye ba so so'i don* ▪ {PH}meaning of the individual divisions

ཕྱེས་ ▫ *phye ma* ▪ {L}*cūrṇa* ▪ **powder; dust** ▫ {PH}dust

ཕྱེ་མའི་སྐྱན་ ▫ *phye ma'i sman* ▪ {L}*cūrṇa-bhaiṣajya* ▪ **medicinal powder**

ཕྱེ་མའི་སྐྱན་སྐྱར་བ་ ▫ *phye ma'i sman sbyar ba* ▪ སྐྱར་སྐྱོད་
སྐྱར་སྐྱོད་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {L}*cūrṇa-bhaiṣajya-samghāta* ▪ **mixing/preparing medicinal powder**

ཕྱེ་མར་བྱས་ ▫ *phye mar byas* ▪ {C}*maṣiṃ karoti* ▪ {C} grind as finely as they can be ground

ཕྱེ་ཚྭ་ ▫ *phye tshag* ▪ **separating dot [the dot between syllables]**

ཕྱེ་ཤུལ་ ▫ *phye shul* ▪ **opening a passageway or opportunity** ▫ {PH}passageway ▫ ཐེག་ཚེན་གྱི་ཐར་
བར་བཤོད་པའི་གོ་སྐབས་ཕྱེ་ཤུལ་དུ་གྱུར་པའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་
▫ *theg chen gyi thar par bgrod pa'i go skabs phye shul du gyur pa'i byang sems kyi mngon rtogs* ▫ a Bodhisattva's clear realizer that serves as the passageway opening the opportunity for progressing toward the Great Vehicle liberation ▫ Comment: definition of Bodhisattva path (*byang sems kyi lam*)

ཕྱེད་ ▫ *phyed* ▪ {L,MSA}*bhedyā; ardhā* ▪ **to be differentiated** ▫ half

ཕྱེད་དང་གཉིས་ ▫ *phyed dang gnyis* ▪ {MSA}*adhyārdha* ▪ **two and one-half ?** {T}

ཕྱེད་དུ་འཕར་བ་ ▫ *phyed du 'phar ba* ▪ **half-flying**

ཕྱེད་བ་ ▫ *phyed pa* ▪ {L}*mata; {MSA}bhedyā* ▪ **to be differentiated** ▫ know; known

ཕྱེད་འོག་མ་ ▫ *phyed 'og ma* ▪ {MSA}*uttarārdha* ▪ **the higher half** {T}

ཕྱོགས་ ▫ *phyogs* ▪ {LCh,C,MSA}*diś; {LCh}deśa; {L}*

bsgrubs sgrubs ▪ {GD:787} fallacy of holding the statement of the thesis as being a proof

ཕྱོགས་མཚམས་ ◻ *phyogs mtshams* ▪ {MSA}vidiś {MSA}(e.g.: dig-vidiś) ▪ **intermediate direction; directions and intermediate directions**

ཕྱོགས་འཛིན་པའི་དབུ་མ་བ་ ◻ *phyogs 'dzin pa'i dbu ma pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **partisan Mādhyamikas**

ཕྱོགས་བཞི་ ◻ *phyogs bzhi* ▪ **four directions**

ཕྱོགས་རིའི་གཉེན་པོ་ ◻ *phyogs re'i gnyen po* ▪ **partial antidote**

ཕྱོགས་གསུམ་པ་མེད་པ་ ◻ *phyogs gsum pa med pa* ▪ {MSA}trīṭya-pakṣābhāva ▪ **a third position does not exist {T}**

སྒ་ ◻ *phra* ▪ {C,MSA}sūkṣma; {MSA}tanu ▪ **subtle; fine; thin**

སྒ་རྒྱལ་ ◻ *phra rdul* ▪ {PH}subtle atoms; subtle particle

སྒ་བ་ ◻ *phra ba* ▪ {L,MSA,MV}sūkṣma; {MSA}tanu ▪ **subtle; fine; thin**

སྒ་བ་རྟོག་པའི་རྣལ་འབྱོར་ ◻ *phra ba rtog pa'i rnal 'byor* ▪ **yoga realizing the subtle**

སྒ་བའི་མི་རྟག་པ་ ◻ *phra ba'i mi rtag pa* ▪ *sūkṣmānitya ▪ **subtle impermanence**

སྒ་བའི་ཤིན་སྦྱངས་ ◻ *phra ba'i shin sbyangs* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **subtle pliancy**

སྒ་མ་ ◻ *phra ma* ▪ {C}piśuna; {C,MSA}paiśunya; *pāruṣya* ▪ **divisive speech** ◻ {PH}gossip; rumor; lies ◻ {C}malicious; slander

སྒ་མའི་ཚིག་ ◻ *phra ma'i tshig* ▪ **divisive word**

སྒ་མོ་ ◻ *phra mo* ▪ {C,MSA}sūkṣma; {C}kṣudra; {MSA}tanu ▪ **subtle; fine; thin; minute** ◻ {C}smaller

སྒ་མོ་སྒ་བ་དག་ ◻ *phra mo phra ba dag* ▪ {C}sūkṣma-sūkṣmāṇi ▪ {C}very subtle

སྒ་མོ་མན་ ◻ *phra mo man* ▪ {C}kṣudraka ▪ {C}lesser

སྒ་རགས་ ◻ *phra rags* ▪ {PH}coarseness and subtlety; coarse and subtle

སྒ་རབ་ ◻ *phra rab* ▪ {N}paramāṇu; {N}atisūkṣma ▪ **minute; subtle{N}**

སྒ་རབ་ཀྱི་རྒྱལ་ ◻ *phra rab kyi rdul* ▪ {PH}subtle atoms; subtle particle

སྒ་རབ་རྒྱལ་ ◻ *phra rab rdul* ▪ *paramanu* ▪ **particle; subtle particle**

སྒ་རབ་ཙམ་ ◻ *phra rab tsam* ▪ {MSA}aṇu-mātra ▪ **merely atoms; only subtle particles {T}**

སྒག་བགྱ་ ◻ *phrag brgya* ▪ **100**

སྒག་རྫོང་ ◻ *phrag stong* ▪ **1000**

སྒག་དོག་ ◻ *phrag dog* ▪ {LCh,C,MV}īrṣyā ▪ **jealousy** ◻ {C}envy

སྒག་དོག་ ◻ *phrag dog* ▪ *īrṣyā* ▪ **jealousy; envy**

སྒག་དོག་གི་ཀུན་དུ་སྦྱོར་བ་ ◻ *phrag dog gi kun tu sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱོར་བ་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MV}īrṣyā-samyojana ▪ **thorough enwrapment of jealousy**

སྒག་དོག་གི་ཀུན་སྦྱོར་ ◻ *phrag dog gi kun sbyor* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱོར་བ་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *īrṣyā-samyojana* ▪ **thorough enwrapment of jealousy**

སྒག་དོག་ཉིད་ ◻ *phrag dog nyid* ▪ {PH}jealousy

སྒག་པ་གཅིག་དུ་ ◻ *phrag pa gcig tu* ▪ {C}eka-aṃsam ▪ {C}over one shoulder

སྒག་པའི་ལྷན་མཛེས་པར་གྲུབ་པ་ ◻ *phrag pa'i lhun mdzes par grub pa* ▪ ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་གྲུབ་པ་ ◻ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {C}susamvṛtta-skandhatā ▪ {C}his shoulders are gently curved

སྒག་འབུམ་ ◻ *phrag 'bum* ▪ **100,000**

སྒག་སོ་ཤིན་དུ་ལེགས་པར་གྲུས་པ་ ◻ *phrag so shin tu legs par rgyas pa* ▪ {C}cita-antara-aṃsata ▪ {C}the flesh in between his shoulder blades is quite compact

སྒད་ ◻ *phrad* ▪ འཕྲད། འཕྲད། སྒད། སྒད། ◻ *'phrad/ 'phrad/*

phrad/ phrad/ ▪ {MSA}āgama (e.g.: *pratyayāgama*); {MSA}{upa √sṛp): *upasarpanti*; {MSA}{labdha} ▪ **meet** ◻ དགུ་པ་ལས་མ་བྱས་པ་དང་སྤྲོད་པར་ཐལ་བ་ནི་ ◻ *dgu pa las ma byas pa dang phrad par thal ba ni* ◻ ninth, the consequence of meeting with [the effects of] actions not done {MSI 420.4}

ཕྲད་པ་ ◻ *phrad pa* ▪ {L}samagata; {C}nipāta; {MSA}abhigama; {MSA}sambandha; {GD:443}prāpaṇa; {GD:625}saṃnikassa; *saṃāpatti* ▪ **meet; come together** ◻ {C}come together; contact; incidence; {GD:443} obtain; {GD:507} actual contact; {GD:625} contact [between the sense and the object]

ཕྲད་པའི་རྒྱ་ ◻ *phrad pa'i rgyu* ▪ {C}samprayoga-nimitta ▪ **cause of meeting** ◻ {C}sign of conjunction

ཕྲད་པར་ ◻ *phrad par* ▪ {C}samavadhāna ▪ {C}meeting

ཕྲད་པར་བྱ་བ་ ◻ *phrad par bya ba* ▪ {MSA}samavadhāna ▪ **meeting**

ཕྲན་ ◻ *phran* ▪ **small; minute** ◻ {PH}small; minor; humble; we; us; [first person plural pronoun]

ཕྲན་བུ་ ◻ *phran bu* ▪ **small; minute**

ཕྲན་ཚེགས་ ◻ *phran tshogs* ▪ {LCh}itara ▪ **minor; lesser**

ཕྲན་རབ་ ◻ *phran rab* ▪ **minute**

ཕྲལ་མ་ ◻ *phral ma* ▪ **divisive speech**

ཕྲིན་ལས་ ◻ *phrin las* ▪ {MSA}karman ▪ **action; karma**

ཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ◻ *phrin las kyi khyad par* ▪ {MSA} karma-viśeṣa ▪ **different karmas; differences of actions**

ཕྲིན་ལས་ཀྱི་དོན་ ◻ *phrin las kyi don* ▪ {MSA}karmārtha ▪ **object of action; meaning of karma**

ཕྲིན་ལས་སྐྱབ་པ་ ◻ *phrin las sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA} karmānuṣṭhāna ▪ **established karma**

ཕྲིན་ལས་སྐྱབ་མོང་བ་ ◻ *phrin las thun mong ba* ▪ {MSA} sādharāṇa-karmakatva ▪ **concordant karma; {T} common activities**

ཕྲིན་ལས་འདྲ་བ་ཉིད་ ◻ *phrin las 'dra ba nyid* ▪ {MSA}

sādharāṇa-karmatā (sādḥā-?) ▪ **similarity of karma**

ཕྲིན་ལས་ཟབ་པ་ ◻ *phrin las zab pa* ▪ {MSA}karma-gāmbhīrya ▪ **subtle karma; {T} profound activities**

ཕྲུག་ ◻ *phrug* ▪ {PH}child; young one

ཕྲུག་གུ་ ◻ *phrug gu* ▪ **children**

ཕྲུལ་ ◻ *phrul* ▪ **superficial**

ཕྲུལ་གྱི་འཁྲུལ་གྱུ་ ◻ *phrul gyi 'khrul rgyu* ▪ pratibhāṣikī-bhrānti-hetu ▪ **superficial cause of error/mistake**

ཕྲུལ་མ་ ◻ *phrul ma* ▪ **divisive speech**

ཕྲེང་ ◻ *phreng* ▪ {MSA}mālā (e.g.: *Śrī-mālā-sūtra*) ▪ **garland; rosary; series** ◻ {PH}garland; rosary; halo; series ◻ ཀྱི་ཕྲེང་ ◻ the series [beginning with] 'ka' (i.e. alphabet)

ཕྲེང་ཅང་ ◻ *phreng cang* ▪ {C}śreṇika ▪ {C}Śreṇika

ཕྲེང་ཅན་ ◻ *phreng can* ▪ {C}śreṇika ▪ {C}Śreṇika

ཕྲེང་ཐང་ ◻ *phreng thang* ▪ {PH}streak; flash [of lightening]

ཕྲེང་པ་ ◻ *phreng ba* ▪ {LCh}mālā; {LCh}mālya ▪ **garland; rosary; series**

ཕྲེང་པ་ཅན་ ◻ *phreng ba can* ▪ śreṇika ▪ {C}Śreṇika

ཕྲེང་པའི་གནས་ ◻ *phreng ba'i gnas* ▪ {C}mālāvihāra ▪ {C}pavilion

ཕྲོགས་ ◻ *phrogs* ▪ དཔྲོག་འཕྲོག་ཕྲོག་ཕྲོགས། ◻ *dbrog 'phrog phrog phrogs/* ▪ {C}harati ▪ **to rob, snatch, grab, attract {T}** ◻ {C}take away; remove; kills

ཕྲོགས་པར་འགྱུར་རྩོ ◻ *phrogs par 'gyur ro* ▪ {C}saṃhriyate (=apanīyate) ▪ {C}is withdrawn; be captivated; partake of

ཕྲོད་ ◻ *phrod* ▪ འཕྲོད། འཕྲོད། ཕྲོད། ཕྲོད། ◻ *'phrod/ 'phrod/ phrod/ phrod/* ▪ **meet**

ཕྲོས་ ◻ *phros* ▪ འཕྲོ། འཕྲོ་ལས་འཕྲོས། ཕྲོ། ཕྲོས། ◻ *'phro/ 'phro 'am 'phros/ phro/ phros/* ▪ **spread; diffuse; scatter**

འཕགས་ འ ། *'phags* ▪ *ārya*; {C}ucchrita ▪ **Superior; noble**
 འ ། {C}wise; holy (man); saint; sage; tall

འཕགས་རྒྱུད་ འ ། *'phags rgyud* ▪ **continuum of a Superior**

འཕགས་དང་ལྷ་དང་ཚངས་པ་ཡི་གནས་པ་དཔེ་མེད་ འ ། *'phags dang lha dang tshangs pa yi gnas pa dpe med* ▪ {MSA}ārya-divyāpratimair vihārair brāhmaīs ca ▪ **the peerless land of the Superiors, gods, and Brahṃā** {T}

འཕགས་པ་ འ ། *'phags pa* ▪ {LCh,C,MSA,MV}ārya; āryan ▪ **Superior; noble; one who has risen above the ordinary** འ ། {C}wise; holy (man); saint; sage

འཕགས་པ་དགེས་པའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ འ ། *'phags pa dgyes pa'i tshul khriṃs* ▪ {MSA}ārya-kāntaṃ śīlaṃ ▪ **ethics that are pleasing to Superiors**

འཕགས་པ་ཆེན་པོ་ནམས་ཀྱི་ཚོས་ འ ། *'phags pa chen po rnam kyī chos* ▪ {MSA}mahārya-dṛśāṃ dharmah ▪ **the doctrines/qualities of great Superiors**

འཕགས་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ འ ། *'phags pa chen po'i chos* ▪ {MSA}mahārya-dharma ▪ **the doctrines/qualities of great Superiors**

འཕགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གཤེགས་ཀྱུལ་ འ ། *'phags pa thams cad kyī gshogs shul* ▪ **tracks of passage of all Superiors**

འཕགས་པ་མཐོང་བ་ འ ། *'phags pa mthong ba* ▪ {L}ārya-darśana ▪ **Superior vision**

འཕགས་པ་དང་ལྷ་དང་ཚངས་པའི་གནས་ འ ། *'phags pa dang lha dang tshangs pa'i gnas* ▪ {MSA}ārya-divya-brāhma-vihāra ▪ **a place with Superiors, gods, and Brahmins**

འཕགས་པ་བདེན་པ་བཞི་ འ ། *'phags pa bden pa bzhi* ▪ {N}catvāri ārya-satyāni ▪ **four noble truths**{N}

འཕགས་པ་གཟུངས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པས་ལྷས་པའི་མདོ་ འ ། *'phags pa gzungs kyī dbang phyug rgyal pas zhus pa'i mdo* ▪ dharanīśvara-rāja-paripṛccha-sūtra ▪ **The Superior Sūtra of the Questions of King Dharaṇīśvara**{BJ 38.2}

འཕགས་པ་ཡུལ་འཁོར་སྐྱོད་མདོ་ འ ། *'phags pa yul 'khor skyong mdo* ▪ ārya-raṣṭapala-paripṛccha-sūtra

▪ **The Superior Sūtra of the Questions of Raṣṭapala**

འཕགས་པ་ཤེས་པ་ འ ། *'phags pa shes pa* ▪ {L}ārya-jñāna ▪ **Superior cognition**

འཕགས་པ་གསུམ་ག་ འ ། *'phags pa gsum ga* ▪ **the three Superiors (Hearer, Solitary Victor, and Bodhisattva Superiors)**

འཕགས་པ་གསུམ་གའི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པའི་སྤུན་མོང་གི་ཡོན་ཏན་བསམ་གཏན་ འ ། *'phags pa gsum ga'i rgyud la yod pa'i thun mong gi yon tan bsam gtan* ▪ **concentrations that are shared qualities existing in the continuums of all three Superiors (Hearer, Solitary Victor, and Bodhisattva Superiors)**

འཕགས་པ་ལྷ་ འ ། *'phags pa lha* ▪ {LCh}āryadeva ▪ **Āryadeva**

འཕགས་པའི་སྐྱེ་བོ་ འ ། *'phags pa'i skye bo* ▪ {MSA}ārya-jana ▪ **Superior being**

འཕགས་པའི་གང་ཟག་ འ ། *'phags pa'i gang zag* ▪ **Superior person**

འཕགས་པའི་རྒྱུད་ འ ། *'phags pa'i rgyud* ▪ **continuum of a Superior**

འཕགས་པའི་ཚོས་ འ ། *'phags pa'i chos* ▪ {MSA,MV}ārya-dharma ▪ **Superior qualities; Superior doctrines**

འཕགས་པའི་བདེན་པ་ འ ། *'phags pa'i bden pa* ▪ {C}ārya-satyā ▪ **truth(s) of Superiors; noble truth(s); truth(s) of the wise**

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ འ ། *'phags pa'i bden pa bzhi* ▪ catvāryāryasatyāni ▪ **four noble truths; four truths of Superiors; four ennobling truths**

འཕགས་པའི་སྐྱོད་ཡུལ་ འ ། *'phags pa'i spyod yul* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་ འ ། *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV}ārya(-jñāna)-gocara(tva) ▪ **realm of Superiors; {T} a Superior's objects of activity**

འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྐྱོད་ཡུལ་ འ ། *'phags pa'i ye shes kyī spyod yul* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ འ ། *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV}ārya-jñāna-gocara(tva) ▪ **realm of the exalted wisdom of Superiors; {T} objects of activity of a Superior's exalted wisdom**

འཕངས་པའི་དབང་ ▫ 'phangs pa'i dbang ▫ {MSA}
abhīghāta-vaśa (var.: =akṣipta-vaśa or āviddha-
vaśa) ▫ **impelling power**

འཕངས་འབྲས་ ▫ 'phangs 'bras ▫ **projected effect**

འཕར་ ▫ 'phar ▫ {C}pluta; {C}saṃkrāmati ▫ {C}one who
moves along by leaps; pass away from; pass on;
transmigrates

འཕར་བ་ ▫ 'phar ba ▫ **hill-dog**

འཕུར་བའི་བྱ་ ▫ 'phur ba'i bya ▫ {C}pakṣin ▫ {C}bird; a
bird on its wings

འཕྱིན་པ་ ▫ 'phen pa ▫ འཕང། འཕྱིན། འཕངས། འཕྱིན། ▫
'phang / 'phen/ 'phangs/ 'phend/ ▫ {MSA}āvedha ▫
verb: imply; indicate; fling; impel; throw7 **noun:**
impetus; force

འཕྱིན་པའི་དབང་ ▫ 'phen pa'i dbang ▫ {MSA}āvadha-vaśa
▫ **force of impelling**

འཕྱིན་བྱེད་ཀྱི་ལས་ ▫ 'phen byed kyi las ▫ **impelling
karma**

འཕྱིལ་ ▫ 'phel ▫ {C,MSA}vrddhi; {MSA}vivṛddhi;
{MSA,MV}adhika; {MSA}(abhi √vr̥dh); {MV}
nirūḍhi; {MSA}pravardhita; {MSA}(pra √su):
prasavati ▫ **to increase; increasing** ▫ {C}growth;
increase

འཕྱིལ་འགྲུར་དེ་ ▫ 'phel 'gyur te ▫ {C}vardhate ▫ {C}
increasing; increase (in); grow; is increased

འཕྱིལ་འགྲིབ་ ▫ 'phel 'grib ▫ vr̥ddhi-hāni; vr̥ddhi-hrāsa ▫
increase and diminishment{BJ 37.5}

འཕྱིལ་འགྲིབ་མེད་པའི་སྐྱོར་བ་ ▫ 'phel 'grib med pa'i sbyor
ba ▫ **training in the absence of increase and
decrease**

འཕྱིལ་བ་ ▫ 'phel ba ▫ {C,MSA,MV}vrddhi; (√vr̥dh):
{C,MSA}vardhate; {C}vivardhate; {MSA}vardhana;
{MSA}vivardhana; {MSA}vivṛddhi; {L}upacaya;
{MV}adhika; {MSA}adhikatva; {MV}nirūḍhi;
{MSA}prabhāva; (pra √su): {MSA}prasavate;
{MSA}prasava ▫ **increase; to increase** ▫ {C}
growth; accumulation; heaped up; increase in;
grow; is increased; grows (in)

འཕྱིལ་བ་དང་འགྲིབ་པ་ ▫ 'phel ba dang 'grib pa ▫ {MSA}
vr̥ddhi-hāni; {MSA}vr̥ddhi-hrāsa ▫ **increase and
diminishment**

འཕྱིལ་བ་དང་འགྲིབ་པས་ངོ་ཚ་བ་ཡིན་ ▫ 'phel ba dang 'grib
pas ngo tsha ba yin ▫ {MSA}vr̥ddhyā parihānitas
ca lajjotpādaḥ ▫ **shame due to increase and
diminishment**

འཕྱིལ་བ་མ་མཆིས་པ་ ▫ 'phel ba ma mchis pa ▫ {C}
avivardhamāna ▫ **non-increase; not increasing** ▫
{C}if they do not grow

འཕྱིལ་བ་མེད་ ▫ 'phel ba med ▫ {MSA}na vardhate
(√vr̥dh) ▫ **non-increase**

འཕྱིལ་བ་རིང་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ 'phel ba ring du 'gro ba ▫ {MSA}
vr̥ddhi-dūraṃ-gamatva ▫ **increase for a long time**

འཕྱིལ་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ ▫ 'phel ba'i br̥tson 'grus ▫ {MSA}
vr̥ddhi-vīrya ▫ **increasing effort**

འཕྱིལ་བར་འགྲུར་ ▫ 'phel bar 'gyur ▫ {C}utsada
(=udgatā); {MSA}vr̥ddhiṃ gacchati; {MSA}
vr̥ddhiṃ yāti; {MSA}vr̥ddhi-gamana ▫ **increase; will
increase** ▫ (over) crowded; with prominences

འཕྱིལ་བར་འགྲུར་བ་ ▫ 'phel bar 'gyur ba ▫ {MSA}vr̥ddhiṃ
gacchati; {MSA}vr̥ddhiṃ yāti; {MSA}vr̥ddhi-
gamana ▫ **increase; will increase**

འཕྱིལ་བར་བྱ་ ▫ 'phel bar bya ▫ {MSA}(√vr̥dh):
vardhayāmi ▫ **I will increase**

འཕྱིལ་བར་བྱ་བ་ ▫ 'phel bar bya ba ▫ {C}vivṛddhi ▫ {C}
increase; growth

འཕྱིལ་བར་བྱེད་ ▫ 'phel bar byed ▫ {MV}(√vr̥dh):
vardhayati ▫ **increase; increasing**

འཕྱིལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ 'phel bar byed pa ▫ {MSA}abhivṛddhi
(e.g.: kuśala-dharma-abhivṛddhi); {MSA}vr̥ddhi-
nayana; {MSA}(√vr̥dh): vardhayat ▫ **increase;
increasing**

འཕྱིལ་བར་བྱེད་པར་འགྲུར་ ▫ 'phel bar byed par 'gyur ▫ {C}
vardhayati ▫ **increase; increasing; will increase** ▫
{C}strengthen

འཕྱིལ་བྱེད་པ་ ▫ 'phel byed pa ▫ {MSA}vivardhana;

{MSA}vr̥ddhi (e.g.: guṇa-vr̥ddhi) ▪ **increase; increasing**

འཕེལ་མེད་ ◻ 'phel med ▪ {C}av̥r̥ddhi ▪ **non-increase** ◻ {C}absence of growth

འཕེལ་མེད་འབྲིབ་མེད་ ◻ 'phel med 'grib med ▪ **not increase or decrease**

འཕེལ་མེད་པ་ ◻ 'phel med pa ▪ {MSA}anadika ▪ **non-increase**

འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་ ◻ 'phel zhing rgyas pa ▪ {L}vr̥ddhi-vir̥udhi ▪ **increasing and extending**{S 29}

འཕེལ་ཞིང་ཡངས་པ་ ◻ 'phel zhing yangs pa ▪ {L}vr̥ddhi-vir̥udhi ▪ **increasing and extending**

འཕེལ་བཞིན་ ◻ 'phel bzhin ▪ {PH}intensifying ◻ རི་ལྗང་སྐྱུག་བསྐྱེལ་འཕེལ་བཞིན་ལས། །བཞེད་པ་ཡོད་པ་ས་ཡིན་ནོ། ◻ Just so, from the intensification of pain there will not likewise be its opposite. ◻ {A4C} §II.12cd

འཕེལ་བཞིན་པ་ ◻ 'phel bzhin pa ▪ {PH}intensifying ◻ འཕེལ་བཞིན་པ་ཡི་བདེ་བ་ལས། །རི་ལྗང་བཞེད་པ་མཐོང་གྲུང་བ། ◻ Just as, from intensifying pleasure, its opposite is seen to occur, ... ◻ {A4C} §II.12ab

འཕོ་ ◻ 'pho ▪ འཕོ། འཕོ། འཕོས། འཕོས། ◻ 'pho/ 'pho/ 'phos/ 'phos/ ▪ {LCh}saṃkrama ▪ **to move; develop; progress; transmigrate**

འཕོ་ཆགས་ ◻ 'pho chags ▪ {PH}desire for emission

འཕོ་རྒྱུང་ ◻ 'pho chung ▪ {PH}small movement ◻ འཕོ་ཆེན་རིམ་འཕོ་རྒྱུང་གསལ་སྤྱོད། །ལྡོ་ལྡོ་ཕྱོ་བ་འཕོ་རྒྱུང་སྤྱོད། རི་དག་རིམ་འཕོ་རྒྱུང་ལ་ནི། རྒྱུགས་གྲངས་སྤྱོད་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ཡོད། ◻ As for the subdivisions of each 'great movement,' the division into five each [is called] a 'small movement,' and in the duration of each of these there are 360 counted breaths. ◻ Mi-pham; Svarodaya comm. 5b.1-.2

འཕོ་བ་ ◻ 'pho ba ▪ འཕོ། འཕོ། འཕོས། འཕོས། ◻ 'pho/ 'pho/ 'phos/ 'phos/ ▪ {C}saṃkramati; {MSA}saṃkrānti ▪ **to move; develop; progress; transmigrate** ◻ {C}pass on; transmigrates; pass away from; come along

འཕོ་བ་ཆེན་པོའི་སྐུ་ ◻ 'pho ba chen po'i sku ▪ **body of great transference**

འཕོ་བ་པོ་ ◻ 'pho ba po ▪ **ascender**

འཕོ་བ་མེད་པ་ ◻ 'pho ba med pa ▪ {C}asaṃkrānti ▪ **without moving; non-development; non-transmigration** ◻ {C}non-passing-on; which does not pass on

འཕོ་བར་སྐྱེ་བ་ ◻ 'pho bar smra ba ▪ {LCh}saṃkrānti-vādin; saṃkrāntika ▪ **Samkrāntivadin (proponent of transmigration ?)** {T}

འཕོ་མེད་དུ་འཛིན་པ་ ◻ 'pho med du 'dzin pa ▪ **holding without moving**

འཕོང་ ◻ 'phong ▪ {C}iṣvastra ▪ {C}archery

འཕོང་གི་སློབ་དཔོན་ ◻ 'phong gi slob dpon ▪ {C}iṣvastra-ācārya ▪ {C}teacher of archery

འཕོངས་པ་ ◻ 'phongs pa ▪ **be bereft**

འཕོས་ ◻ 'phos ▪ འཕོ། འཕོ། འཕོས། འཕོས། ◻ 'pho/ 'pho/ 'phos/ 'phos/ ▪ **to move; develop; pass (from); transmigrate**

འཕོས་པའི་ཚེ་ ◻ 'phos pa'i tshē ▪ **at the time of having moved; at the time of moving**

འཕྱ་བར་བྱེད་ ◻ 'phyā bar byed ▪ ཕྱ། འཕྱ། ཕྱས། འཕྱས། ◻ 'phyā/ 'phyā/ 'phyas/ 'phyas/ ▪ {C}ullāpayati; tease; {C}kutsayati ▪ **to reprove; to blame; to criticize** {T} ◻ {C}ironically compliment; mock; condemns

འཕྱག་ ◻ 'phyag ▪ འཕྱག་འཕྱག་འཕྱགས། འཕྱགས། ◻ 'phyag 'phyag 'phyags/ 'phyogs/ ▪ **to sweep**

འཕྱགས་ ◻ 'phyags ▪ འཕྱག་འཕྱག་འཕྱགས། འཕྱགས། ◻ 'phyag 'phyag 'phyags/ 'phyogs/ ▪ **to sweep**

འཕྱར་ ◻ 'phyar ▪ འཕྱ། འཕྱས། ཕྱ། ཕྱ། ◻ 'phyā/ 'phyar/ 'phyard/ 'phyord/ ▪ **to brandish; lift up; hold aloft**

འཕྱི་བ་ ◻ 'phyi ba ▪ **marmot**

འཕྱུང་བ་ ◻ 'phyung ba ▪ འཕྱུང་འཕྱིན་ཕྱུང་ཕྱུངས་ ◻ dbyung 'byin 'phyung 'phyungs ▪ {C}osarayati ▪ {C}sheds

འཕྱོགས་ ◻ 'phyogs ▪ འཕྱག་འཕྱག་འཕྱགས། འཕྱགས། ◻ 'phyag 'phyag 'phyags/ 'phyogs/ ▪ **to sweep**

འཕྱོང་ ◻ 'phyong ▪ **jump** ◻ སྐྱེའུ་ལྡོ་འཕྱོང་བའི་ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་

ལེན་ ▫ *spre'u ltar 'phyong ba'i lus kyi gnas ngan len* ▫ taking up bad states of body jumping like a monkey {PGP}

འཕྲང་ ▫ *'phrang* ▫ {PH} dangerous passage

འཕྲད་ ▫ *'phrad* ▫ འཕྲད། འཕྲད། ཕྲད། ཕྲད། ▫ *'phrad/ 'phrad/ phrad/ phrad/* ▫ **meet; meeting** {LG} ▫ ཡུལ་དབང་འཕྲད་ ▫ *yul dbang 'phrad* ▫ meeting of sense-power and object {LG} ▫ ཚེག་འཕྲད་གྲངས་སྲུ་མ་ནོར་གཅེས་ ▫ *tshig 'phrad grangs su ma nor gces*

འཕྲད་པ་ ▫ *'phrad pa* ▫ འཕྲད། འཕྲད། ཕྲད། ཕྲད། ▫ *'phrad/ 'phrad/ phrad/ phrad/* ▫ {C} *nipāta* ▫ **meet; meeting** ▫ {C} incidence ལས་མ་བྱས་པ་དང་འཕྲད་པ་ ▫ *las ma byas pa dang 'phrad pa* ▫ one would meet with [the effects of] actions not done [by oneself] {DASI 601.3}

འཕྲད་མཚམས་སྲུ་ ▫ *'phrad mtshams su* ▫ **at the connecting point**

འཕྲལ་ ▫ *'phral* ▫ དབྲལ། འཕྲལ། ཕྲལ། རྗེལ། ▫ *dbral/ 'phral/ phral/ phrol/* ▫ **adventitious; superficial** ▫ {PH} adventitious; immediately; temporary

འཕྲལ་གྱི་འཕྲལ་གྱུ་ ▫ *'phral gyi 'khrul rgyu* ▫ **superficial cause of error/mistake**

འཕྲལ་གྱི་བྱ་བ་ ▫ *'phral gyi bya ba* ▫ {C} *iti-kartavyatā* ▫ {C} obligation

འཕྲལ་དང་ཡུན་ ▫ *'phral dang yun* ▫ **temporary and final**

འཕྲལ་དང་ཡུན་དུ་ཕན་པ་ ▫ *'phral dang yun du phan pa* ▫ **temporary and final help**

འཕྲལ་དུ་ ▫ *'phral du* ▫ {PU} *sadyas* ▫ {PH} daily; every day

འཕྲལ་དུ་འབྱུང་བ་ ▫ *'phral du 'byung ba* ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {C} *āgantuka(m)* ▫ **arise adventitiously** ▫ {C} (something) adventitious

འཕྲལ་ཕྱགས་ ▫ *'phral phugs* ▫ {PH} superficially or ultimately

འཕྲལ་ལ་འཕྲུག་པ་ ▫ *'phral la 'jug pa* ▫ {MSA} *lobhatvena vṛttiḥ* ▫ **engage in superficially**

འཕྲིག་ ▫ *'phrig* ▫ {PH} doubt

འཕྲིག་ ▫ *'phrig* ▫ {PH} quiver; tremble

འཕྲིན་ཡིག་ ▫ *'phrin yig* ▫ {MSA} *lekha* ▫ **write; writing**

འཕྲིན་ཡིག་ལེགས་པ་ ▫ *'phrin yig legs pa* ▫ {MSA} *sulekha* ▫ **well-written**

འཕྲིན་ལས་ ▫ *'phrin las* ▫ {C} *karma(n)*; {MSA} *kārya* ▫ **exalted activity; deed; activity; work; affair**

འཕྲིན་ལས་དང་འཚོ་བ་ ▫ *'phrin las dang 'tsho ba* ▫ {C} *karmāntājīva* ▫ {C} work and life

འཕྲུལ་ ▫ *'phrul* ▫ {LCh} *nirmāṇa*; {MSA} *cho 'phrul = prātihārya* (e.g.: *ṛddhi-prātihārya*); {MSA} *rnam par 'phrul = vikurvita*; {MSA} *rdzu 'phrul = ṛddhi* ▫ **magic; emanation; forced (?)** ▫ རིགས་པའི་འཕྲུལ་མཚམས་ ▫ *rigs pa'i 'phrul mtshams* ▫ implications forced by reasoning

འཕྲུལ་འཁོར་ ▫ *'phrul 'khor* ▫ {PH} machinery; engine; magical wheel

འཕྲུལ་གྱི་རྐང་པ་ ▫ *'phrul gyi rkang pa* ▫ {L} *ṛddhi-pāda* ▫ **bases of magical emanations**

འཕྲུལ་དགའ་ ▫ *'phrul dga'* ▫ {LCh} *nirmāṇa-rati* ▫ **Those Who Enjoy Emanation; Land of Liking Emanation; Enjoying Emanation; Heaven of Enjoying Emanation; Land of Enjoying Emanation**

འཕྲེང་བ་ ▫ *'phreng ba* ▫ {PH} attachment

འཕྲོ་ ▫ *'phro* ▫ འཕྲོ། འཕྲོ། འཕྲོས་སམ་ཕྲོ། ཕྲོས། ▫ *'phro/ 'phro/ 'phros sam phro/ phros/* ▫ {MV} *visāra*; {MV} *visarāṇa* ▫ **spread; diffuse; scatter; emanate; scattering; radiate**

འཕྲོ་བ་ ▫ *'phro ba* ▫ འཕྲོ། འཕྲོ། འཕྲོས་སམ་ཕྲོ། ཕྲོས། ▫ *'phro/ 'phro/ 'phros sam phro/ phros/* ▫ {MV} *visāra*; {MV} *visarāṇa* ▫ **scattering; spread; diffuse; scatter; emanate; radiate** ▫ proceed; issue; go forth; from; emanate from; continue; go on

འཕྲོ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *'phro bar byed pa* ▫ {MSA} *visāra* ▫ **scattering; scatter; spread; diffuse**

འཕྲོ་བས་སྲུན་ ▫ *'phro bas mun* ▫ {C} *paṭāla (=ghanatā)* ▫ {C} cataract; membrane; covering

འཕྲོག་ ▫ 'phrog ▪ དབྲོག་འཕྲོག་ཕྲོག་ཕྲོག་ས། ▫ dbrog 'phrog
phrog phrogs/ ▪ {C}samhriyate (=apanīyate) ▪ **to deprive; rob; run away with** ▫ {C}is withdrawn; be captivated; partake of

འཕྲོག་པ་ ▫ 'phrog pa ▪ དབྲོག་འཕྲོག་ཕྲོག་ཕྲོག་ས། ▫ dbrog 'phrog
phrog phrogs/ ▪ **to deprive; rob; run away with**

འཕྲོག་པར་བྱེད་པ་ ▫ 'phrog par byed pa ▪ **captivate**

འཕྲོག་ས་ ▫ 'phrogs ▪ དབྲོག་འཕྲོག་ཕྲོག་ཕྲོག་ས། ▫ dbrog 'phrog
phrog phrogs/ ▪ **to deprive; rob; run away with**

འཕྲོག་ས་པ་ ▫ 'phrogs pa ▪ དབྲོག་འཕྲོག་ཕྲོག་ཕྲོག་ས། ▫ dbrog
'phrog phrog phrogs/ ▪ {C}chin(n)atti; {MSA}hata; {MSA}hārya ▪ **to deprive; rob; run away with** ▫ {C}take away; cuts (through)

འཕྲོད་ ▫ 'phrod ▪ འཕྲད། འཕྲོད། བྲད། བྲོད། ▫ 'phrad/ 'phrod/
phrad/ phrod/ ▪ sāmagrī{C} ▪ **meet** ▫ {C}concord; (to possess the) full compliment of conditions

འཕྲོད་འདྲུ་ ▫ 'phrod 'du ▪ **meeting and staying together**

འཕྲོད་པ་ ▫ 'phrod pa ▪ {MSA}pratirūpa ▪ **meet; meeting**

འཕྲོས་ ▫ 'phros ▪ བྲོས། འཕྲོ། འཕྲོས། འཕྲོ། བྲོས། ▫ phros/
'phro/ 'phros/ 'phro/ phros/ ▪ **spread; diffuse; scatter; emanate; radiate; elaborate** ▫ {PH}elaboration; indication; mention ▫ འདི་སྤྱོད་བསྐྱུར་བའི་འཕྲོས་མི་སྐྱོང་བས་" ▫ 'di sus bsgyur pa'i 'phros mi snang bas ... ▫ Since there does not appear [to be any] mention of who translated this [work], ... ▫ {GCG} p. 25/46

འཕྲོས་གླིང་ ▫ 'phros gleng ▪ {PH}conversation

འཕྲོས་དོན་ ▫ 'phros don ▪ **extension of the meaning; subsidiary topics** ▫ {PH}extension of the meaning; subsidiary topics

བ་གླང་ ▫ ba glang ▪ go ▪ **ox; cow** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉེན་མོགས་འདུས་པའི་གོང་བ་ ▫ mtshan nyid/ nog sogs 'dus pa'i gong ba/ ▫ Definition:

བ་གླང་གནས་པ་ ▫ ba glang gnas pa ▪ gokulika ▪ **Gokulika**

བ་གླིང་སྤྱོད་ ▫ ba gling spyod ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ spyad
spyod spyad spyod ▪ godānīya ▪ **Using Oxen**

བ་ཉིད་ ▫ ba nyid ▪ gotva ▪ **cow-ness** ▫ {GD:271} cow

བ་དན་དཀར་པོ་ ▫ ba dan dkar po ▪ {PH}a white banner

བ་སྐྱ་ ▫ ba spu ▪ {C}roma(n) ▪ **little hairs of the body; hair**

བ་སྐྱ་འི་ཁྱུང་བུ་ ▫ ba spu'i khung bu ▪ **hair pore**

བ་ཕྱུགས་ ▫ ba phyugs ▪ **cow**

བ་བྱུང་སྐྱ་ལྗ་ ▫ ba byung sna lnga ▪ {PH}five various products of a cow

བ་མིན་ ▫ ba min ▪ {GD:681} gavaya ▪ {GD:681} cow

བ་མོ་ ▫ ba mo ▪ {C}tušara ▪ {C}hoarfrost blossom

བ་ཚྭ་ཅན་གྱི་གྲུ་མཚོ་ ▫ ba tshwa can gyi rgya mtsho ▪ **salty ocean**

བ་ཞོ་ ▫ ba zho ▪ {PH}cow's yogurt

བ་ཞོ་ ▫ ba zho ▪ {PH}cow's yogurt

བ་རུ་རའི་མཛོ་ ▫ ba ru ra'i mdo ▪ {MSA}akṣarāśi-sūtra ▪ **Myrabola Sūtra; Sūtra on the Myrabolan Fruit**

བ་ལང་ ▫ ba lang ▪ {L,MSA}go; {L}gopa ▪ **ox; cow; cowherd; cow and bull**

བ་ལང་གི་རྗེས་ ▫ ba lang gi rjes ▪ {C}goṣ-pada ▪ {PH}a cow's footprint ▫ དེ་བཞིན་གཤམས་པ་རྣམས་ནི་མཁྱེན་པ་དང་གཞིགས་པ་མཐུན་ཡས་པ་ཡིན་གྱི། བདག་ཅག་གི་ཤེས་པ་དང་མཐོང་བ་ནི་བ་ལང་གི་རྗེས་ཅམ་མོ། ▫ The Tathāgatas' knowledge and perception are infinite, whereas our understanding and perception are merely [like] cowprints [compared to that of the Tathāgata]. ▫ {Saṃdhinirmocana} §7

བ་ལང་གི་ཕུར་བ་དག་པ་ ▫ ba lang gi phur ba dag pa ▪ {C}go-kīla ▪ {C}cow's tethering post

བ་ལང་གི་མིག་རྗེས་ ▫ ba lang gi rmig rjes ▪ {C}goṣ-pada ▪ {PH}a cow's footprint

བ་ལང་གི་མིག་རྗེས་ཀྱི་ནང་དུ་ ▫ ba lang gi rmig rjes kyi nang du ▪ {C}goṣ-pada (udaka) ▪ {C}puddle in a cow's footprint

བ་ལང་གནས་པ་ ▫ ba lang gnas pa ▪ gokulika ▪ **Gokulika**

བ་ལང་སྤྱོད་ ▫ *ba lang spyod* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *godānīya* ▪ **Godānīya**

བ་ལང་རྩི་ ▫ *ba lang rdzi* ▪ {C}*go-pālaka* ▪ {C}cowherd

བ་སྤུ་མི་བྱ་ ▫ *ba su mi tra* ▪ *vasumitra* ▪ {PH}Vasumitra

བ་སྐོ་ ▫ *ba so* ▪ {C}*danta* ▪ {C}tooth; ivory

བག་ ▫ *bag* ▪ **meal; barley; flour** ▫ {PH}attention; care; caution

བག་བརྒྱུང་སྤྱི་གསུང་བ་ ▫ *bag brkyang ste gsung ba* ▪ {MSA}*nigrhya-vaktr* ▪ **restrained speaker; restrained speech** {T}

བག་ཁུམས་པར་འགྱུར་ ▫ *bag khums par 'gyur* ▪ {C}*viṣādam āpadyate* ▪ {C}despond; become depressed

བག་ཅན་ ▫ *bag can* ▪ {BCA}*jñasattva* ▪ {PH}conscientious ▫ བག་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་མི་བརྟེན། ▫ Why do the conscientious not resort to [this]? ▫ {BCA} §I.13d

བག་ཆགས་ ▫ *bag chags* ▪ {LCh,C,L,MSA,MV}*vāsanā; {MSA}vāsana* ▪ **predisposing latency; predisposition; latency; dormancy; tendency; potency** ▫ {C}residue; {GD:136} innate propensities

བག་ཆགས་བརྟན་ ▫ *bag chags brtan* ▪ {PH}stable predispositions

བག་ཆགས་བརྟན་གྱུར་གྱི་རིག་པ་ ▫ *bag chags brtan gyur gi rig pa* ▪ **a knower that arises from stable predispositions**

བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་བྱུང་ ▫ *bag chags brtan byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ **arising from stable predispositions; stable predispositions**

བག་ཆགས་བརྟན་བྱུང་གྱི་རིག་པ་ ▫ *bag chags brtan byung gi rig pa* ▪ {PH}a knower that arises from stable karmic predispositions

བག་དང་ལྡན་ ▫ *bag dang ldan* ▪ {PH}conscientiousness

བག་དང་ལྡན་པ་ ▫ *bag dang ldan pa* ▪ {PH}conscientiousness

བག་མེད་ ▫ *bag med* ▪ {L,MV}*pramāda; {MV}pramādita* ▪ **non-conscientiousness; carelessness** ▫ {PH}non-conscientiousness; carelessness; unconcerned ▫ རྣམ་སྤྲོད་མེད་བག་མེད་པ་ལ་འཇིགས་ཀྱི། ▫ Monks view carelessness [with] fear. ▫ {UD} IV.27ab

བག་མེད་གྱུར་དེ་ ▫ *bag med gyur te* ▪ {C}*pramāda-bhūta* ▪ **be careless** ▫ {C}through carelessness

བག་མེད་པ་ ▫ *bag med pa* ▪ {LCh,MSA,MV}*pramāda; {MV}pramādītā; {MSA}pramatta* ▪ **non-conscientiousness; carelessness**

བག་ཚ་ ▫ *bag tsha* ▪ {C}*viṣīdati* ▪ {C}despair; be(come) cast down

བག་ཚ་བ་དང་ལྡན་ ▫ *bag tsha ba dang ldan* ▪ {C}*viṣādam āpadyate* ▪ {C}despond; become depressed

བག་ཚ་བ་མེད་པ་ ▫ *bag tsha ba med pa* ▪ {C}*acchambhin* ▪ {C}fearless(ness)

བག་ཚ་བར་འགྱུར་ ▫ *bag tsha bar 'gyur* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}*viṣīdati* ▪ {C}despair; be(come) cast down

བག་ཚོས་ ▫ *bag tshos* ▪ **boiled grain; cooked meal; barley**

བག་ཡིད་ ▫ *bag yod* ▪ {LCh,MSA,C}*apramāda; {MSA}apramatta* ▪ **conscientiousness; aware; conscientious; conscious** ▫ {C}vigilant; careful

བག་ཡིད་པ་ ▫ *bag yod pa* ▪ {MSA}*apramatta; {MSA}apramāda* ▪ **conscientiousness; aware; conscientious; conscious** ▫ {C}vigilant; careful

བག་ལ་ཉལ་ ▫ *bag la nyal* ▪ {C,MSA}*anuśaya* ▪ **dormancies** ▫ {C}(latent) bias; (unwholesome) tendency

བག་ལ་ཉལ་བ་ ▫ *bag la nyal ba* ▪ {LCh}*anuśaya; vāsanā* ▪ **dormancies; latencies** ▫ {C}(latent) bias; (unwholesome) tendency

བག་ལ་ཉལ་མེད་པར་ ▫ *bag la nyal med par* ▪ {C}*niranuśaya* ▪ **no dormancies; without dormancies** ▫ {C}he loses all the latent biases to evil

བང་ ▫ *bang* ▪ *kośa* ▪ **treasury; storehouse** ▫ run; store

བང་ཚེན་ ▫ *bang chen* ▪ messenger; courier; ambassador; emissary ▫ བང་ཚེན་མི་གཉིས་པོ་ཡི་རྗེད་ལན་དུ། ▫ *bang chen mi gnyis po yi rtsed lan du/* ▫ in response to the formal request (?) of the two emissaries {GZ/BG 69a.4}

བང་བ་ ▫ *bang ba* ▪ *kośa* ▪ treasury; storehouse ▫ run; store

བང་མཛོད་ ▫ *bang mdzod* ▪ {C}kośa; {C}kośa-gaṅja ▪ treasury; storehouse ▫ {C}treasury of the storehouse of

བང་རིམ་ ▫ *bang rim* ▪ tier

བད་ཀན་ ▫ *bad kan* ▪ phlegm ▫ {PH}phlegm ▫ རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་འདུས་པའི་ནད་ཚིན་ ▫ *rlung mkhris bad kan 'dus pa'i nad chen* ▫ great diseases of the assembly of wind, bile, and phlegm ▫ {GZ/BG 69a.3}

བད་དམ་ ▫ *bad dam* ▪ {PH}almond

བད་ལྗ་ ▫ *bad lba* ▪ phlem goiter

བད་ས་ ▫ *bad sa* ▪ {Negi} vatsa ▪ {PH}Vatsa [kingdom] ▫ རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་འདུས་པའི་ནད་ཚིན་དང་། ▫ the great diseases of the assembly of wind, bile, and phlegm, and... ▫ {GZ/BG 69a.3}

བད་ས་ལ་ ▫ *bad sa la* ▪ {Negi} vatsa ▪ {PH}Vatsa [kingdom] ▫ རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་འདུས་པའི་ནད་ཚིན་དང་། ▫ the great diseases of the assembly of wind, bile, and phlegm, and... ▫ {GZ/BG 69a.3}

བན་ལོག་ ▫ *ban log* ▪ {PH}defrocked monk

བབ་ ▫ *bab* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ descend; rain; flow; fall down; move downward; slope toward

བབ་ཚོལ་ ▫ *bab col* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ {N}sahasā ▪ senseless babble; rash; verbal rambling; lacking consideration of one's own circumstances

བབ་མཐའ་ ▫ *bab mtha'* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ {C}prānta ▪ {C}remote

བབ་པ་ ▫ *bab pa* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ {L}prāgbhāra ▪ descend; rain; flow; fall

down; move downward; slope toward

བབས་ ▫ *babs* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ descend; rain; flow; fall down; move downward; slope toward ▫ ཡི་ཤེས་རྒྱུང་ཟད་བབས་པ་ ▫ *ye shes cung zad babs pa* ▫ one on whom a little wisdom has descended

བབས་པར་གྱུར་ ▫ *babs par gyur* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ {C}āviṣṭa ▪ descend; rain; flow; fall down; move downward; slope toward ▫ {C}possessed

བམ་ ▫ *bam* ▪ and; or; particle indicating question ▫ གས་ངས་དམ་ནམ་བམ་མམ་ལས།།རྣམ་ལས་སམ་རྣམས་འབྲིད་སྐྱེད་སྒྲི། ▫ *gam ngam dam nam bam mam 'am// ram lam sam rnams 'byed sdud sgra/* ▫ gam, ngam, dam, nam, bam, mam, 'am, ram, lam, and sam are the separating and connecting particles {Y}

བམ་པོ་ ▫ *bam po* ▪ section [of a text]; fascicle

བའི་རྗེ་མས་ལྗ་བུ་ ▫ *ba'i rdzi mas lta bu* ▪ {C}go-pakṣma-netratā ▪ {C}his eye-lashes are like those of a magnificent heifer

བར་ ▫ *bar* ▪ antara; {C}antarāle; {C}antari; nipāta; {MSA}madhya; antar-āla ▪ intervening; middle; between; [when preceded by nas]: from ... up to; ranging from ... to; until; intermediate space ▫ {PH}upto ▫ {C}midway; period; interval; incidence; in the intervening; the range (from) བའི་རྗེ་གྲུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ནས་ཅེག་བུ་འཛིན་པའི་ཡིད་མངོན་གྱི་བར་ལ། ▫ *dbye na/ gzugs 'dzin yid mngon nas reg bya 'dzin pa'i yid mngon gyi bar lnga /* ▫ when one divides [mental direct perceivers indicated on this occasion] there are five, ranging from those apprehending forms to those apprehending tangible objects ▫ {BR}

བར་སྐབས་ ▫ *bar skabs* ▪ {C}antare ▪ transitional ▫ {PH}between sections; interstitial ▫ {C}inside; period; at/during that time བར་སྐབས་ཀྱི་ཚིགས་སུ་བཅད་པའོ། ▫ [This] is the verse between sections. ▫ {Gön}

བར་གྱི་ ▫ *bar gyi* ▪ {C}abhyantare ▪ until; through to ▫ {C}within; on his way

བར་གྱི་སྐྱང་བ་ ▫ *bar gyi snang ba* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ sky; intermediate space {LG}

བས་འགའ་ ▫ *bar 'ga'* ▪ {Negi} *kadācit* ▪ {PH} sometimes

བས་གཅོད་ ▫ *bar gcod* ▪ གཅད། གཅོད། བཅད། ཚོད། ▫ *gcad/gcod/bcad/chod/* ▪ {LCh} *antarāya* ▪ [between-cut]; to interfere; hinder7 noun: hindrance; interference

བས་ཆད་ ▫ *bar chad* ▪ {C,MSA} *antarāya* ▪ [between-cut]; interfere; hinder7 noun: hindrance; interference; interruption ▫ {C} obstacle

བས་ཆད་བགྱིད་པ་ ▫ *bar chad bgyid pa* ▪ བགྱི་བགྱིད་ བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C} *antarāya* ▪ interfere; hinder; interrupt ▫ {C} obstacle

བས་ཆད་གཅིག་པ་ ▫ *bar chad gcig pa* ▪ {C} *eka-vīcī* ▪ having one interruption/intervening... ▫ {C} with one single interval

བས་ཆད་བཅུ་དྲུག་ ▫ *bar chad bcu drug* ▪ {PH} sixteen obstacles

བས་ཆད་དང་བཅས་པ་དང་བས་ཆད་མེད་པ་ ▫ *bar chad dang bcas pa dang bar chad med pa* ▪ {MV} *sāntaravyantara* ▪ interrupted and uninterrupted

བས་ཆད་བདུད་ ▫ *bar chad bdud* ▪ {PH} *Vigñā-mārā*

བས་ཆད་རྣམས་པ་བཞིའི་གཉིན་པོའི་དབྱེ་བ་ ▫ *bar chad rnam pa bzhi'i gnyen po'i dbye ba* ▪ {MSA} *caturvibandha-pratipakṣa-bheda* ▪ divisions of the antidotes to the four types of interruption {T}

བས་ཆད་བྱིད་ ▫ *bar chad byed* ▪ {C} *antarāya* ▪ interruption; hindrance; interference ▫ {C} impediment; obstacle

བས་ཆད་བྱིད་པ་ ▫ *bar chad byed pa* ▪ {MSA} *antarāyin* ▪ interruption; hindrance; interference

བས་ཆད་བྱིད་པའི་བདུད་ ▫ *bar chad byed pa'i bdud* ▪ interfering demons

བས་ཆད་བྱིད་པར་འགྲུར་ ▫ *bar chad byed par 'gyur* ▪ {MSA} *antarāya-karo bhavati* ▪ interrupt; serve as an interruption

བས་ཆད་མེད་ ▫ *bar chad med* ▪ {MSA} *nirantarāya* ▪ uninterrupted

བས་ཆད་མེད་བཅས་ ▫ *bar chad med bcas* ▪ {C}

sanirantara ▪ free from interruption;

uninterrupted ▫ {C} the state without impediments

བས་ཆད་མེད་པ་ ▫ *bar chad med pa* ▪ {L} *ānantarya*; {MSA} *nairantarya*; {C} *anantara* ▪ uninterrupted; not hindered ▫ {C} unimpeded; deadly sins; uninterruptedly; immediately; previous to

བས་ཆད་མེད་པ་ཡི་དྲིང་ཅིང་འཛོལ་ལ་རྟེན་གྱི་བྱེད་པ་ ▫ *bar chad med pa yi ting nge 'dzin la reg* ▪ {MSA} *ānantarya-samādhiṃ sprśati* ▪ contact with an uninterrupted meditative stabilization

བས་ཆད་མེད་པའི་དྲིང་ཅིང་འཛོལ་བྱེད་པ་ ▫ *bar chad med pa'i ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་འཛོལ་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *ānantarya-samādhi* ▪ uninterrupted meditative stabilization ▫ {C} unimpeded concentration

བས་ཆད་མེད་པའི་རྟེན་གྱི་རྟེན་གྱི་སྒྲུབ་པ་ ▫ *bar chad med pa'i rtse sbyor* ▪ *anantaramūrdhaprayogaḥ* ▪ uninterrupted peak training

བས་ཆད་མེད་པར་བརྩོན་པ་ ▫ *bar chad med par brtson pa* ▪ {MSA} *nirantarābhīyoga* ▪ uninterrupted effort

བས་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *bar chad med lam* ▪ *ānantarya-mārga* ▪ uninterrupted path

བས་ཆེད་ ▫ *bar ched* ▪ {PH} interruption

བས་ཚོད་པའི་ཚད་མ་འབྲས་བུ་ ▫ *bar chod pa'i tshad ma 'bras bu* ▪ {GD:700} the interrupted results of valid cognition

བས་ཚོད་པའི་ཚད་མ་འབྲས་བུ་ ▫ *bar chod pa'i tshad ma'i 'bras bu* ▪ {PH} the interrupted results of valid cognition

བས་དུ་ ▫ *bar du* ▪ {C} *antareṇa*; {L} *antarāya*; {L} *madhyama*; {C,MSA} *ā* {MSA} (e.g.: *ābodhi*; *ābodhes*; *ālokagataṃ*; *ālokāt*); {C} *madhya*; {C,MV,MSA} *yāvāt* ▪ through (as in: through to and including); until; between ▫ {PH} until; throughout; while ▫ the range from; range beginning with; impediment; obstacle; · {C} in between; midway; middle; until the end of; and; middle; medium; middling; as long as

བས་དུ་གཅོད་ ▫ *bar du gcod* ▪ interrupt; interruptive;

interfering

བར་དུ་གཅོད་པ་ ▫ *bar du gcod pa* ▪ {C,MSA}antarāya; {MSA}paripantha ▪ **verb: to interfere; hinder; interrupt**7 **noun: interference; hindrance** ▫ {C} impediment; obstacle

བར་དུ་གཅོད་པ་ཡི་ཉེས་པ་སྤོང་བར་འགྲུར་ ▫ *bar du gcod pa yi nyes pa spong bar 'gyur* ▪ སྤོང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}antarāya-doṣa-prahāṇa ▪ **will abandon the fault of interruption** {T}

བར་དུ་གཅོད་པའི་ཚོས་བསྐྱེད་པ་ལ་མི་འཛིགས་པ་ ▫ *bar du gcod pa'i chos bstan pa la mi 'jigs pa* ▪ **fearlessness with respect to teaching interruptive phenomena**

བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *bar du gcod par byed pa* ▪ antarāya(-kara) ▪ **interrupt; hinder** ▫ {C} (causing) obstruction

བར་དུ་གཅོད་བྱེད་ ▫ *bar du gcod byed* ▪ {MSA}antarāyamaṅ karoti ▪ **interrupt; hinder**

བར་དུ་ཆད་ཅིང་འཇུག་པ་ ▫ *bar du chad cing 'jug pa* ▪ sacchidravāhana ▪ **interruptedly engaging; interrupted engagement**

བར་དུ་ཆད་པ་ ▫ *bar du chad pa* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ **non-contiguous**

བར་དུ་ནས་ ▫ *bar du nas* ▪ {MV}yāvat ▪ **until; between**

བར་དུ་བར་མ་དོར་ ▫ *bar du bar ma dor* ▪ {C}antarā ▪ {C} meanwhile; midway; prematurely; in the middle of; intermediate state

བར་དུ་མ་ཆད་པ་ ▫ *bar du ma chad pa* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ **contiguous**

བར་དུ་ལ་ ▫ *bar du la* ▪ {MV}yāvat ▪ **until; between**

བར་དོ་ ▫ *bar do* ▪ {LCh}antarābhava; {LCh}antarbhāva; antarābhāva ▪ **intermediate state**

བར་འདའ་བ་ ▫ *bar 'da' ba* ▪ {PH}beings who have transcended the intermediate-state

བར་སྐྱང་ ▫ *bar snang* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {LCh,C}antarīkṣa ▪ **betweenness; intermediate appearance; sky** ▫ intermediate

space; intermediate realm; air; firmament

བར་བ་ ▫ *bar ba* ▪ {L}madhyama ▪ **middle; Middle Wheel of Doctrine [i.e. the teaching of the Perfection of Wisdom Sūtras]**

བར་བར་དུ་ ▫ *bar bar du* ▪ {PH}interspersed ▫ བོད་འགྲེལ་ རང་དུ་སྐྱང་ལ་བར་བར་དུ་ཚོག་གསལ་གྱི་སྐད་དུ་བྲིས་འདུག་གོ་ ▫ *bod 'grel rang du snang la bar bar du tshig gsal rgya skad du bris 'dug go*; ▫ Although [it] appears to be a Tibetan commentary, [it] is interspersed in [the text of] the Prasannapadā written in the Indian language [Sanskrit]. ▫ {GCG} p.21

“བར་བྱ” ▫ *bar bya* ▪ **[future tense marker]**

“བར་བྱས” ▫ *bar byas* ▪ **[past tense marker]**

“བར་བྱེད” ▫ *bar byed* ▪ **[present tense marker]**

བར་མ་ ▫ *bar ma* ▪ {L}madhyama; {MSA}antarā-bhava ▪ **neutral; intermediate; middling; middle**

བར་མ་ཆད་དུ་ ▫ *bar ma chad du* ▪ {PH}uninterruptedly

བར་མ་ཆད་པར་བསྐྱོམ་པས་ ▫ *bar ma chad par bsgom pas* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **through uninterruptedly cultivating/meditating**

བར་མ་ཆར་པར་ ▫ *bar ma char par* ▪ **uninterruptedly**

བར་མ་ཚོད་པའི་ཚད་མ་འབྲས་བུ་ ▫ *bar ma chod pa'i tshad ma 'bras bu* ▪ {GD:700} the non-interrupted (immediate) results of valid cognition

བར་མ་དོར་ ▫ *bar ma dor* ▪ {C} antarā ▪ {PH} prematurely

བར་མ་སྲིད་པ་ ▫ *bar ma srid pa* ▪ {MSA}antarā-bhava ▪ **intermediate state**

བར་མེད་ ▫ *bar med* ▪ {C}anantara (=avyavahita); {C} ānantarya ▪ **uninterrupted; uninterruptedly** ▫ {C}immediately previous to; unimpeded; unhindered

བར་ལ་ ▫ *bar la* ▪ {C}antarena; {L}madhyama; {C} antarāya ▪ **until; between** ▫ {C}in between; midway; middle; impediment; hindrance; obstacle

བར་ཤོད་འོག་མ་ ▫ *bar shod 'og ma* ▪ {PH}lower storey ▫ ཟླ་བྲང་གི་བར་ཤོད་འོག་མ་ཞེས་ན་ ▫ *bla brang gi bar*

shod 'og ma zhig na ... ◻ On a lower storey of the Labrang, ... ◻ {GCG} p. 28/48

བལ་ ◻ *bal* ▪ **dragon**

བལ་པོ་མཐེལ་ ◻ *bal po'i mthil* ▪ {PH}central Nepal ◻
Toh. 4274 ch.1 colophon

བལ་ཡུལ་ ◻ *bal yul* ▪ **Nepal**

བས་པར་འགྲུར་ ◻ *bas par 'gyur* ▪ {C}kṣīyate ▪ {C}get/
become extinct; get exhausted/extinguished; wanes
away

བི་ཀ་མ་ལ་ཤི་ལ་ ◻ *bi kra ma la shi la* ▪ {PH}
Vikramalaśila

བི་ཀ་མ་ཤི་ལ་ ◻ *bi kra ma shi la* ▪ {PH}Vikramalaśila

བི་ཀ་མ་འི་ལོ་ ◻ *bi kra ma'i lo* ▪ {PH}Vikrama year

བི་ཤི་ཁྲ་ ◻ *bi shi khā* ▪ {C}viśikhā ▪ {C}street

བི་ཤོ་དྲ་ན་ ◻ *bi sho dha na* ▪ viśodhana ▪ **purification**

བིམ་པ་ ◻ *bim pa* ▪ **red fruit**

བིམ་པ་ལྷར་དམར་ ◻ *bim ba ltar dmar* ▪ {C}bimba-
pratibimba ▪ {C}red like the Bimba berry; both
mirror and image

བྱ་ ◻ *bu* ▪ {C}sutaka; {MSA}putra; {MSA}suta ▪ **child;**
son; boy

བྱ་ག་ཅན་ ◻ *bu ga can* ▪ {PH}with holes

བྱ་གཅིག་པ་ ◻ *bu gcig pa* ▪ {MSA}eka-putraka ▪ **one son;**
person who has one son

བྱ་སྡོན་ ◻ *bu ston* ▪ བསྐྱེན་སྡོན་བསྐྱེན་སྡོན་ ◻ *bstan ston bstand*
stond ▪ **Bu-dön (1290-1364), the great Sa-kya**
scholar, author of the History of Buddhism (chos
'byung)

བྱ་དང་བྱ་མེད་མིམས་ ◻ *bu dang bu mo'i sems* ▪ **mind of a**
son or daughter

བྱ་འབྲུང་བ་ ◻ *bu 'byung ba* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱ་བྱ་ ◻ *'byung*
'byung byung byung ▪ {MV}apatya-prasava ▪ **beget**
a child

བྱ་འབྲུང་བར་ ◻ *bu 'byung bar* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱ་བྱ་ ◻ *'byung*

'byung byung byung ▪ {C}prāsūyate ▪ {C}begets;
give birth to a child

བྱ་གཞིན་པ་ ◻ *bu gzhon pa* ▪ {MSA}suta ... *bāla* ▪ **young**
boy; youthful child {T}

བྱ་རམ་ ◻ *bu ram* ▪ **molasses**

བྱ་རམ་ཤིང་པ་ ◻ *bu ram shing pa* ▪ ikṣvāku ▪ **Sugar-**
Cane-One

བྱ་རམ་ཤིང་བ་ ◻ *bu ram shing ba* ▪ {LCh}ikṣvāku ▪
Sugarcane One

བྱ་ལ་བྱམས་པ་ཡང་ཤིན་དུ་ཆེ་བ་ ◻ *bu la byams pa yang*
shin tu che ba ▪ {MSA}apatya-snehādhimātratā ▪ **[a**
mother's] love for her child is very great {T}

བྱ་ལོན་ ◻ *bu lon* ▪ {MSA}ṛṇa ▪ **debt** {T}

བྱ་ལོན་གྱི་དབང་ ◻ *bu lon gyi dpang* ▪ {PH}guarantee on
a loan

བྱ་སྣོབ་ཀུན་ ◻ *bu slob kun* ▪ {PH}all my disciples

བྱང་བ་ ◻ *bung ba* ▪ **bee**

བྱང་བ་གནག་ ◻ *bung ba gnag* ▪ {C}bhramara ▪ {C}
black bee

བྱད་མེད་ ◻ *bud med* ▪ {LCh,L,MV}strī; {C}istri (=strī);
{C}striyāye; {MSA}dāra ▪ **woman; women** ◻ wife;
with a woman

བྱད་མེད་ཀྱི་དངོས་པོ་ ◻ *bud med kyi dngos po* ▪ {C}strī-
bhāvaṃ (parigrhñāti) ▪ {C}become a woman

བྱད་མེད་གི་མངལ་ ◻ *bud med gi mngal* ▪ **womb of a**
woman

བྱད་མེད་ཚོལ་ ◻ *bud med chol* ▪ {PH}confused woman ◻
བྱད་མེད་ཚོལ་རངས་ཐོགས་པ་མཐོང་བ་བཞིན་ནོ། ◻ It is like seeing a
confused woman carrying a copper pot. ◻ {A4C-C}

བྱད་མེད་མཚོག་གི་མངལ་དུ་འཇུག་པ་ ◻ *bud med mchog*
gi mngal du 'jug pa ▪ **entry into a womb of a**
supreme woman

བྱད་མེད་མཚོག་གི་མངལ་དུ་འཇུག་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ◻
bud med mchog gi mngal du 'jug pa phun sum
tshogs pa ▪ **excellent entry into a womb of a**

supreme woman

བྱད་མེད་མཐོང་ན་ཉོན་མོངས་པ་མེད་པ་ ◻ *bud med mthong na nyon mongs pa med pa* ▪ {MSA}dārāsamkleśa-darśana ▪ **when seeing a woman, afflictions do not occur ? {T}**

བྱད་མེད་རིན་པོ་ཆེ་ ◻ *bud med rin po che* ▪ {MSA}strī-ratna ▪ **jewel-woman; precious woman**

བྱད་ཤིང་ ◻ *bud shing* ▪ {MSA}indhana ▪ **kindling** [according to Sanskrit] {T}

བྱད་ཤིང་ལས་མེ་ ◻ *bud shing las me* ▪ {MSA}agnir indhanāt ▪ **fire [which arises] from kindling {T}**

བྱུམ་པ་ ◻ *bum pa* ▪ {LCh}ghaṭa; {C}kumbha ▪ **pot** ◻ {C} water-jar DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལྗང་ལྗང་ལྗང་ལྗང་ལྗང་ལྗང་གི་དོན་བྱེད་ཅུས་པ་ ◻ *mtshan nyid/ lto ldir zhabs zhum chu skyor gyi don byed nus pa/* ◻ Definition: bulbous, flat bottomed, and able to perform the function of holding water [from Dharmakīrti]

བྱུམ་པ་ཅན་གྱི་རྣམ་འབྲོར་ ◻ *bum pa can gyi rnal 'byor* ▪ **pot-possessing yoga**

བྱུམ་པ་དང་གཅིག་ ◻ *bum pa dang gcig* ▪ **one-with-pot**

བྱུམ་པ་དང་གཅིག་དུ་གྱུར་བའི་བྱུམ་པ་ ◻ *bum pa dang gcig tu gyur pa'i bum pa* ▪ **pot-which-is-one-with-pot**

བྱུམ་པ་དང་གཅིག་མ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པ་ ◻ *bum pa dang gcig ma yin pa las log pa* ▪ **opposite from being one with pot**

བྱུམ་པ་དང་ཐ་དད་ ◻ *bum pa dang tha dad* ▪ **different-from-pot**

བྱུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ ◻ *bum pa ma yin pa* ▪ **non-pot; not being a pot**

བྱུམ་པ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པ་ ◻ *bum pa ma yin pa ma yin pa* ▪ **non-non-pot**

བྱུམ་པ་མ་ཡིན་པ་མ་ཡིན་པ་ ◻ *bum pa ma yin pa ma yin pa* ▪ **non-non-pot**

བྱུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པ་ ◻ *bum pa ma yin pa las log pa* ▪ **opposite from non-pot**

བྱུམ་པ་མེད་པ་ ◻ *bum pa med pa* ▪ **non-existence of pot**

བྱུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་ ◻ *bum pa tshad mas ma dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **non-observation of a valid pot**

བྱུམ་པ་བཟང་ ◻ *bum pa bzang* ▪ {PH}the good vessel

བྱུམ་པ་ཡིན་པ་ ◻ *bum pa yin pa* ▪ **being a pot**

བྱུམ་པ་ཡིན་པ་ལས་འོག་པ་ ◻ *bum pa yin pa las log pa* ▪ **opposite-from-being-a-pot**

བྱུམ་པའི་རྒྱ་ ◻ *bum pa'i rgyu* ▪ **cause of a pot**

བྱུམ་པའི་སྐྱེ་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་ ◻ *bum pa'i snga logs su byung ba* ▪ ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ **prior arising of pot**

བྱུམ་པའི་དོན་སྤྱི་ ◻ *bum pa'i don spyi* ▪ ghaṭa-sāmānya-lakṣaṇa ▪ **pot's meaning generality** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བྱུམ་པའི་དོན་ཤོག་པ་ལ་བྱུམ་པ་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་བྱུམ་པ་ལྟ་བུར་སྐྱེ་བའི་སྐྱོད་བཤགས་ཀྱི་ཆ་ ◻ *mtshan nyid/ bum 'dzin rtog pa la bum pa ma yin bzhin du bum pa lta bur snang ba'i sgro btags kyi cha/* ◻ Definition: a factor of superimposition that, while not being pot, appears as like pot to a conceptual consciousness apprehending pot

བྱུམ་པའི་ལྷོག་པ་ ◻ *bum pa'i ldog pa* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ ghaṭa-vyatireka ▪ **pot's isolate**

བྱུམ་པའི་སྐྱེ་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་ ◻ *bum pa'i phyi logs su byung ba* ▪ ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ **subsequent arising of pot**

བྱུམ་པའི་བྱེ་བྱག་ ◻ *bum pa'i bye brag* ▪ **instance of pot**

བྱུམ་པའི་བྱེད་རྒྱ་ ◻ *bum pa'i byed rgyu* ▪ **creative cause of pot** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བྱུམ་པ་དང་ཇུས་ཐ་དད་ཀྱང་ཡིན་བྱུམ་པ་སྐྱེ་བའལ་གཞགས་མི་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་དམིགས་པ་ ◻ *mtshan nyid/ bum pa dang rdzas tha dad kyang yin/ bum pa skye ba la gegs mi byed pa yang yin pa'i gzhi mthun du dmigs pa/* ◻ Definition: an observed common locus of being a different substantial entity from pot and also not serving as a hindrance to pot's production

བྱུམ་པའི་ཁྲིའི་གཞན་སེལ་ ◻ *bum pa'i blo'i gzhan sel* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ད་སེལ་ད་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ **mental other-eliminator of pot** ◻ DEFINITIONS: མཚན་

ཉིད། བུམ་པའི་མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་ཡང་ཡིན་དོན་པས་སྐྱོ་
བདགས་ཀྱང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་ ▫ *mtshan nyid/ bum pa'i ma*
yin dgag gi gzhan sel yang yin/ rtog pas sgro bdags kyang
yin pa'i gzhi mthun pa/ ▫ Definition: a common locus
of being an affirming negative other-eliminator of
pot and being imputed by thought

བུམ་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *bum pa'i 'bras bu* ▪ **effect of a pot**

བུམ་པའི་རང་རྫོག་ ▫ *bum pa'i rang ldog* ▪ **self-isolate of pot**

བུམ་དབང་ ▫ *bum dbang* ▪ **vase initiation**

བུམ་འཛིན་དོན་པ་ ▫ *bum 'dzin rtog pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྟུང་
རྟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **conceptual**
consciousness apprehending pot

བུམ་འཛིན་རྫོག་པ་ལ་བུམ་པ་མ་ཡིན་བཞིན་དུ་བུམ་པ་ལྟ་བུར་
སྒྲུང་བའི་སྐྱོ་བདགས་ཀྱི་ཆ་ ▫ *bum 'dzin rtog pa la*
bum pa ma yin bzhin du bum pa lta bur snang ba'i
sgro btags kyi cha ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་
ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **factor**
of superimposition that, while not being pot,
appears as like pot to a conceptual consciousness
apprehending pot

བུའི་འོད་གསལ་ ▫ *bu'i 'od gsal* ▪ {PH}'son' clear light

བུལ་བར་ ▫ *bul bar* ▪ {C}'vilambita(m) ▪ {C}'loiter

བུལ་མྱུར་ ▫ *bul myur* ▪ {PH}'quick or slow

བུས་ན་ ▫ *bus na* ▪ {C}'dhmāyato; {C}'dhyāyato ▪ {C}'
burning

བེམ་པོ་ ▫ *bem po* ▪ {LCh}'kanthā ▪ **matter** ▫ material
thing DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལྷུལ་དུ་གྲུབ་པ་ ▫
mtshan nyid/ rdul du grub pa/ ▫ Definition: atomically
established (aṇu-siddha)

DIVISIONS: དགེ་བ། ༡་ཐུའི་བེམ་པོ་མ་ཡིན་གྱི་བེམ་པོ་ ▫ *dbye ba/*
1 phyi'i bem po/ 2 nang gi bem po/ ▫ Divisions:
(1) external matter (bahirdhā-kanthā); (2) internal
matter (ādhyātmika-kanthā)

བེམ་ཤེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *bem shes gang*
rung ma yin pa'i dngos po ▪ **a thing which is**
neither matter nor consciousness

བེམ་ཤེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་བུས་ ▫ *bem shes*

Tenses: future, present, past, imperative

gang rung ma yin pa'i 'dus byas ▪ འདུ་འདུ། འདུན་
འདུས་འདུས་ ▫ *'du 'du/'dud 'dus 'dus* ▪ **a compounded**
phenomenon which is neither matter nor
consciousness

བེམ་ཤེས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ ▫ *bem shes ldan min 'du byed*
▪ {PH}'matter; consciousness; and non-associated
compositional factors

བེམ་ཤེས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་གསུམ་ ▫ *bem shes ldan min 'du*
byed gsum ▪ **the three: matter, consciousness, and**
non-associated compositional factors

བེུ་ ▫ *be'u* ▪ *vatsa* ▪ **curl; calf**

བེུ་སྐྱེས་མ་ཐག་ ▫ *be'u skyes ma thag* ▪ **a calf who has**
just been born

བོ་ ▫ *bo* ▪ འབོ། འབོ། བོ། བོ། ▫ *'bo/ 'bo/ bo/ bo/* ▪ **boil**
over; spill; spill over ▫ རྫིངས་པ་དང་བོ་བ་དང་ལླུ་ལ་དུལ་གྱིས་
གོས་པར་གཟེགས་སོ། ▫ *rnyings pa dang / bo ba dang / sku*
la rdul gyis gos par gzigs so/ ▫ [Buddhaguhya] saw
that [the flowers] had wilted, [the butter] had boiled
over, and the image was covered with dust {GZ
65a.1}

བོ་དེ་ལེུ་ཅི་ ▫ *bo de le'u ci* ▪ **the Indian master**
Bodhiruci

བོ་དོང་ཐོགས་ལས་ནམ་གྲུལ་ ▫ *bo dong phyogs las rnam*
rgyal ▪ {GD:viii,840} Bo-dong Chok-lay-nam-gyel

བོགས་ ▫ *bogs* ▪ **enhancement**

བོགས་འབྱིན་པའི་སྐྱོད་པ་ ▫ *bogs 'byin pa'i spyod pa* ▪ ཐྱོད་
སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **deeds which**
issue forth from enhancement{TGP}

བོང་ཆེ་ ▫ *bong che* ▪ {PU}'brhat ▪ {PH}'vast; massive

བོང་བ་ ▫ *bong ba* ▪ {C,MSA}'loṣṭa; {C}'śarkara ▪ {C}'
clod (of earth); grit

བོང་བུ་ ▫ *bong bu* ▪ **donkey; ass**

བོང་ཚོད་ ▫ *bong tshod* ▪ *pramāṇa* ▪ **size** ▫ {PH}'
dimension; size ▫ ལྷུ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས། བོང་ཚོད་མཉམ་པར་
འདོད་མ་ཡིན། ▫ One cannot hold that both cause and
effect are equal in dimension. ▫ {A4C} §IX.14cd

བོད་ ▫ *bod* ▪ **Tibet** ▫ {PH}'Tibet; vocative case;

བྱ་དགོས་པ་ ▫ *bya dgos pa* ▪ {MSA}karaṇīya; {MSA} *kāmatā* ▪ **to be done; must be done**

བྱ་རྫོང་ ▫ *bya rgod* ▪ **vulture**

བྱ་རྫོང་གྱི་ཕུང་པོའི་རི་ ▫ *bya rgod kyi phung po'i ri* ▪ {PH} **Vulture Peak Mountain**

བྱ་རྫོང་ཕུང་པོའི་རི་ ▫ *bya rgod phung po ri* ▪ {LCh} **grdhrakūṭa** ▪ **Vulture Peak Mountain**

བྱ་རྒྱུད་ ▫ *bya rgyud* ▪ {LCh}kriyā-tantra ▪ **Action Tantra**

བྱ་རྒྱུད་རིགས་ ▫ *bya rgyud rigs* ▪ **[the three] Action Tantra lineages** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་པད་མའི་རིགས་ རྫོང་འཛིན་རིགས་ ▫ *dbye ba/ de bzhin gshegs pa'i rigs/ pad ma'i rigs/ rdo rje'i rigs/* ▫ Divisions: (1) Tathāgata Lineage; (2) Lotus Lineage; (3) Vajra Lineage

བྱ་སྐྱབ་ཡི་ཤེས་ ▫ *bya sgrub ye shes* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་ ལྷོ་བས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {LCh} *krtyānuṣṭhāna-jñāna* ▪ **exalted wisdom of achieving activities**

བྱ་ངང་ ▫ *bya ngang* ▪ **swan**

བྱ་ཐབས་ ▫ *bya thabs* ▪ {PH}opportunity; recourse; course of action

བྱ་ནག་ ▫ *bya nag* ▪ **black bird (a bird frequently eaten in India)**

བྱ་པ་ ▫ *bya pa* ▪ {C}śākunika (=pakṣighāṭaka?) ▪ {C} **fowler**

བྱ་བ་ ▫ *bya ba* ▪ བྱ། བྱེ། བྱས། བྱོས། ▫ *bya/ byed/ byas/ byos/* ▪ {C,MV,MSA}kriyā; {C}kartavya; {MSA,MV}krtya; {MSA}kartavyatā; {C,MV,MSA}kārya; {C,MV,MSA}karaṇīya; {N}vyāpāra; {N}vyāpāra-karaṇa; {L}pravṛtti ▪ **activities{N}; deed; doing; action; do; indicator of object of a verb [future of byed pa, to do; make; perform]; function** ▫ {C} works; activity; tell; mention; cause; arise; 'what is to be done', i.e., duty; should be effected; what had to be done; should be performed; work; function; business; task; {GD:623} functional intermediary

བྱ་བ་འགྲུབ་པ་ ▫ *bya ba 'grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། ལྱུབ་

ལྱུབས་ ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {MSA}kriyā-suddhi; {MSA}kriyā-siddhi ▪ **achieve activities**

བྱ་བ་འགྲུབ་པ་ལ་ངེས་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *bya ba 'grub pa la nges par 'gyur ba* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། ལྱུབ་ལྱུབས་ ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {MSA}krtya-siddhau-niyati-pātaḥ ▪ **will become definite in the activities to be achieved** {T}

བྱ་བ་སྐྱབ་པ་ ▫ *bya ba sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་ ལྷོ་བས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}krtya-sādhana; {MSA,MV}krtyānuṣṭhāna; {MV}krtyānuṣṭhā ▪ **achieve activities; accomplishment of activities ?** {T}

བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་ ▫ *bya ba ngan zhen gyi le lo* ▪ **laziness which is an attachment to bad activities**

བྱ་བ་གཅིག་ ▫ *bya ba gcig* ▪ {MSA}eka-kārya ▪ **one action; one activity**

བྱ་བ་བཅས་པའི་གནས་ ▫ *bya ba bcas pa'i gnas* ▪ {MV} *sakaraṇīyāvasthā* ▪ **place of action; level of activities ?** {T}

བྱ་བ་ཐ་དད་བྱེད་ ▫ *bya ba tha dad byed* ▪ {MSA}krtya-prthaktva-kārya ▪ **perform different actions**

བྱ་བ་སྐྱུན་པ་ཉིད་ ▫ *bya ba mthun pa nyid* ▪ {MSA} *samāna-kāryatva* ▪ **concordance of activities; concordant activities**

བྱ་བ་དང་ ▫ *bya ba dang* ▪ {C}pravedha ▪ {C} **penetration**

བྱ་བ་ལྡན་ ▫ *bya ba ldan* ▪ {C}kārya-yukta ▪ **active** ▫ {C} **inclined to do his work**

བྱ་བ་ནན་དན་བྱ་བ་པའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *bya ba nan tan du grub pa'i ye shes* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། ལྱུབ་ལྱུབས་ ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {LCh}krtyānuṣṭhāna-jñāna ▪ **exalted wisdom of earnestly/ardently achieving activities**

བྱ་བ་རྣམས་ ▫ *bya ba rnams* ▪ {C}kāraṇatā ▪ **actions; activities** ▫ {C}performance

བྱ་བ་རྣམས་ལ་སྲིན་ཅི་མ་ལོག་པ་ ▫ *bya ba rnams la phyin ci ma log pa* ▪ {MSA}krtyeṣv aviparyāsaḥ ▪ **non-mistaken with respect to activities**

བྱ་བ་བྱས་པ་ ▫ *bya ba byas pa* ▪ {C}kr̥ta-kṛtya ▪ {C}his work done

བྱ་བ་བྱེད་ ▫ *bya ba byed* ▪ {MSA}kāritram karoti; {MSA}kr̥tya-kara; {MSA}kr̥tya-karaṇa; {MSA}kr̥tya-kārikā ▪ **perform activities; do; accomplish**

བྱ་བ་བྱེད་པ་ ▫ *bya ba byed pa* ▪ {L}kr̥ta-kāra; {C}kārakākāra; {MSA}kārya-kriyā; {C}karaṇatā; kr̥tya-kriyā ▪ **perform activities; do; accomplish; performance of function** ▫ {C}perform duties; do deeds; mode of the doer

བྱ་བ་བྱེད་པ་ཐ་དེད་པ་ ▫ *bya ba byed pa tha dad pa* ▪ {MSA}kr̥tya-pr̥haktva-kārya ▪ **perform different activities**

བྱ་བ་བྱེད་པ་ཐ་མི་དེད་པ་ ▫ *bya ba byed pa tha mi dad pa* ▪ {MSA}abhinna-kārya-kriyātva ▪ **perform non-different activities**

བྱ་བ་བྱེད་པའི་རྒྱལ་པ་ ▫ *bya ba byed pa'i rigs pa* ▪ {MSA}kārya-kāraṇa-yukti ▪ **reasoning of performance of function; suitability of performing activities**

བྱ་བ་མ་ཡིན་པ་མི་བྱེད་པ་ ▫ *bya ba ma yin pa mi byed pa* ▪ {MV}akṛtyākaraṇa ▪ **not being inactive ??** {T}

བྱ་བ་མང་པོ་ ▫ *bya ba mang po* ▪ {C}bahu-kṛtya; {C}bahu-kṛtyatā ▪ **many activities; busy** ▫ {C}too busy; being kept too busy

བྱ་བ་མང་པོའི་འདྲ་འཛོལ་སྲུང་སྲུང་བ་ ▫ *bya ba mang po'i 'du 'dzi yong su spang ba* ▪ སྲུང་སྲུང་སྲུང་སྲུང་སྲུང་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **not having many activities; having thoroughly abandoned the busy-ness of many activities**

བྱ་བ་མང་པོས་ཡོངས་སུ་སློབ་པ་ ▫ *bya ba mang pos yongs su skyo ba* ▪ {MSA}bahu-kartavyatā-parikheda ▪ **aversion due to there being many activities** {T}

བྱ་བ་མེད་པའི་གནས་ ▫ *bya ba med pa'i gnas* ▪ {MV}akaraṇīyāvasthā ▪ **abide in non-activity; place of non-activity**

བྱ་བ་མཚུངས་པ་ཉིད་ ▫ *bya ba mtshungs pa nyid* ▪ {MSA}kr̥tya-samatā ▪ **similarity of activities**

བྱ་བ་མཚན་པ་ ▫ *bya ba mdzad pa* ▪ {MSA}kr̥tya-kriyā ▪ **perform activities; act**

བྱ་བ་ལ་མཐུ་མེད་པ་ ▫ *bya ba la mthu med pa* ▪ {C}akriyāsamartha ▪ {C}incapable of doing anything

བྱ་བ་ལ་བྱིན་ཅི་མ་ལོག་པ་དང་རྩོམ་པ་ ▫ *bya ba la phyin ci ma log pa dang rtsom pa* ▪ {MSA}aviparīta-kr̥tyārambha ▪ **begin without being mistaken with respect to activities ?** {T}

བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *bya ba'i phyir* ▪ {MSA}arthāya (e.g.: bhūtāmitābhayārthāya) ▪ **because of doing; because of; due to**

བྱ་བའི་རྒྱལ་ས་ ▫ *bya ba'i rigs* ▪ {MSA}prakartum arhati (pra √kr̥) ▪ **analysis of action**

བྱ་བར་རྒྱལ་ས་ ▫ *bya bar rigs* ▪ {MSA}(√kr̥): kartum arhati ▪ **analysis of action**

བྱ་བྱེད་ ▫ *bya byed* ▪ {N}vyāpāra; {N}vyāpāra-karaṇa ▪ **activities{N}; action and agent** ▫ {PH}activities ▫ བྱ་བྱེད་རྣམས་ ▫ various activities ▫ {YJD}

བྱ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ ▫ *bya byed kyi rigs* ▪ **analysis of action and agent**

བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་ ▫ *bya byed las gsum* ▪ **the three: action, agent, and object**

བྱ་བྱལ་ ▫ *bya bral* ▪ **free from activities**

བྱ་མེད་ ▫ *bya med* ▪ {MV}akārya ▪ **non-activity**

བྱ་རྫོགས་ ▫ *bya rdzogs* ▪ {PH}completed action

བྱ་རྫོགས་ཀྱི་སྐད་ཅིག་མའི་ཐུང་མཐུང་གཅིག་ལས་མེད་ ▫ *bya rdzogs kyi skad cig ma'i thung mtha' gcig las med* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ **no more than a single smallest moment in which an action can be completed/finished**

བྱ་ཞེན་ ▫ *bya zhe na* ▪ {C}pravucyati ▪ {C}is called

བྱ་རོག་ ▫ *bya rog* ▪ vāyasa ▪ **crow; bird**

བྱ་རོག་དང་དྭ་ལའི་ཚུལ་ ▫ *bya rog dang ta la'i tshul* ▪ {PW8-H}kākatāliyanāya ▪ {PH}the manner of [the parable of] the crow and the palmyra fruit

བྱ་རྩེ་གྱི་ལྷ་མོ་ ▫ *bya rlag* ▪ **red vulture**

བྱ་སྤྲོ་བ་ ▫ *bya sla ba* ▪ {MSA}su-karatva ▪ **easy to do; easy**

བྱང་ ▫ *byang* ▪ འབྲང་འབྲངས་བྱང་འབྲོངས་ ▫ 'byang 'byangs
byang 'byongs ▪ **purify; cleanse; north; later**

བྱང་ ▫ *byang* ▪ {L}uttara ▪ **north; later**

བྱང་གི་གཏུམ་མོ་ ▫ *byang gi gtum mo* ▪ {PH}"inner heat"
(caṇḍālī) north [left] channel at the heart

བྱང་སྐྱ་མི་སྤྲོ་བ་ ▫ *byang sgra mi snyan* ▪ {L}uttara-kuru;
uttara-karṇa ▪ **Uttarakuru; the country of the
nothern Kurus; the northern [continent of]
Unpleasant Sound**

བྱང་ངོས་ ▫ *byang ngos* ▪ {PH}north side; northern
direction ▫ གྲུལ་ཙེ་ནས་བྱང་ངོས་ཀྱི་ལོ་ལྷན་ལུང་ལོ་ལྷན་ལུང་ཙེ་ནས་ ▫
About a day's journey by foot north from Gyantse,
... ▫ {GCG}

བྱང་རྩེ་བ་ ▫ *byang chub* ▪ {LCh,C,MSA,MV}bodhi;
{MSA}bodha ▪ **[purified-realized]; enlightenment**
▫ མངོན་པར་བྱང་རྩེ་བ་ ▫ *mngon par byang chub pa* ▫
manifest enlightenment {TGP 78} ▫ བྱང་རྩེ་གྱི་སེམས་
▫ *byang chub kyi sems* ▫ the altruistic aspiration
to enlightenment (bodhicitta) ▫ བྱང་རྩེ་བ་སེམས་དཔལ་ ▫
byang chub sems dpa' ▫ Bodhisattva

བྱང་རྩེ་གྱི་སྐབས་ ▫ *byang chub kyi skabs* ▪ {MSA}
bodhy-adhikāra ▪ **occasion of enlightenment**

བྱང་རྩེ་གྱི་ཚོས་ཉིད་ ▫ *byang chub kyi chos nyid* ▪ {MSA}
bodhi-dharmatā ▪ **reality of enlightenment**

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་ ▫ *byang chub kyi snying po* ▪ {C,L}
bodhi-maṇḍa ▪ **essence of enlightenments; place/
seat of enlightenment; platform of enlightenment
in Bodh Gayā on which Shākyamuni attained
enlightenment** ▫ {C}seat of enlightenment; terrace
of enlightenment

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་ལ་འདུག་གི་བར་དུ་ ▫ *byang chub kyi
snying po la 'dug gi bar du* ▪ {MSA}bodhi-maṇḍa-
niṣadanāt (ā-) ▪ **seated in the middle of the place
of enlightenment**

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོའི་ཁོང་ལུག་ ▫ *byang chub kyi snying*

po'i khor yug ▪ {C}bodhi-maṇḍa-pari-sāmanta ▪
{C}neighborhood of the place of enlightenment

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་ལ་འཇུག་པའི་དཀའ་འབྲེལ་ ▫ *byang
chub kyi spyod pa la 'jug pa'i dka' 'grel* ▪ བཟུལ་
འབྲེལ་བཟུལ་དང་འབྲེལ་དང་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel d* ▪
bodhicaryāvatāra-pañjikā ▪ **Commentary on the
Difficult Points of "Engaging in the Bodhisattva
Deeds" [by Prajñākaramati (shes rab 'byung
gnas blo gros), P5273, vol. 100]**

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་ ▫ *byang chub kyi phyogs* ▪ {LCh}
bodhi-pākṣika; {L,MSA}bodhi-pakṣa; {MV}bodhi-
pakṣya ▪ **the [thirty-seven] harmonies with
enlightenment** ▫ wings/limbs of enlightenment

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་ཀྱི་ཚོས་ ▫ *byang chub kyi phyogs
kyi chos* ▪ {C} bodhipakṣya-dharma ▪ **doctrines/
phenomena that are harmonies with
enlightenment** ▫ {C}dharma which are (or: act as
the) wings of enlightenment

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་ཀྱི་སྤྲིང་བ་ལྷན་ལུང་བཟུང་བ་ ▫ *byang
chub kyi phyogs kyi sum cu rtsa bdun* ▪ {LV}
saptatrimśadbodhipakṣadharmā ▪ {PH}thirty-
seven branches of enlightenment

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *byang chub kyi phyogs
dang mthun pa* ▪ {L}bodhi-pakṣa ▪ **the [thirty-
seven] harmonies with enlightenment** ▫ wings/
limbs of enlightenment

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *byang chub kyi phyogs
dang mthun pa* ▪ {L,MSA}bodhipakṣa ▪ **the [thirty-
seven] harmonies with enlightenment**

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་དང་མཐུན་པ་སྤྲིང་བ་ལྷན་ལུང་བཟུང་བ་
སྤྲིང་བ་ ▫ *byang chub kyi phyogs dang mthun pa sum
cu rtsa bdun bsgom pa* ▪ བསྐྱོན་སྐྱོན་བསྐྱོན་སྐྱོན་སྐྱོན་སྐྱོན་
bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MSA}sapta-trimśad-
bodhi-pakṣa-bhāvanā ▪ **cultivate the thirty-seven
harmonies with enlightenment**

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་དང་མཐུན་པའི་ཚོས་ ▫ *byang chub
kyi phyogs dang mthun pa'i chos* ▪ {MSA}bodhi-
pakṣa ... dharma ▪ **phenomena/doctrines that are
harmonies with enlightenment**

བྱང་རྩེ་གྱི་སྤྲིང་པོ་སྤྲིང་བ་དང་མཐུན་པའི་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཤེས་

རབ་ ▫ *byang chub kyi phyogs dang mthun pa'i bdag nyid kyi shes rab* ▪ {MSA}bodhipakṣātmikā prajñā ▪ **exalted wisdom that is the essence of the harmonies with enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་ ▫ *byang chub kyi phyogs dang mthun pa'i spyod pa* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bodhipakṣa-caryā ▪ **practice the harmonies with enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པའི་བསྐྱེད་པའི་ཤེས་རབ་ ▫ *byang chub kyi phyogs dang mthun pas bsdu pa'i shes rab* ▪ བསྐྱེད་སྤྱོད་བསྐྱེད་སྤྱོད་ ▫ *bsdu sdud bsdu sdus* ▪ {MSA}bodhipakṣa-saṃgrhītā prajñā ▪ **exalted wisdom included within the harmonies with enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པའི་མང་དུ་གནས་ ▫ *byang chub kyi phyogs dang mthun pas mang du gnas* ▪ {MSA}bodhipakṣa-bahula-vihārin ▪ **many abiders in the harmonies with enlightenment; {T} many abodes within the harmonies with enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་གནས་ཉིད་ ཀྱི་ཐོན་ལས་ ▫ *byang chub kyi phyogs la sogs pa rin po che'i gnas nyid kyi phrin las* ▪ {MSA}bodhipakṣādi-ratnāśrayatva-karman ▪ **activities of the precious state of abiding in the harmonies with enlightenment {T}**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སུམ་ཅུ་ཙུའི་བུ་བྱུང་ ▫ *byang chub kyi phyogs sum cu rtsa bdun* ▪ {PH}thirty-seven branches of enlightenment

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་ ▫ *byang chub kyi bar du* ▪ {MSA}ābodhes ▪ **until enlightenment {T}**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་བར་དུ་ས་གོང་ནས་གོང་དུ་རྒྱལ་པར་དག་པའི་ཁྱད་ པར་ ▫ *byang chub kyi bar du sa gong nas gong du rnam par dag pa'i khyad par* ▪ {MSA}uttarottarāsu bhūmiṣu viśuddhi-viśeṣād ābodheḥ ▪ **feature of purity in the higher and higher grounds up to enlightenment {T}**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་ ▫ *byang chub kyi tshogs* ▪ {MSA}bodhi-saṃbhāra ▪ **collection of enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ ▫ *byang chub kyi yan lag* ▪ {C,L,MSA,MV}bodhyaṅga; {MSA}sambodhy-aṅga ▪

branch of enlightenment ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༧་དྲན་པ་པ་ཚོས་ཀྱི་རྣམ་འབྱེད་པ་བཙུན་ལྟུང་ས་ ཡ་དགའ་བ་ལ་བདང་སྤྱོད་པ་ཅ་དྲིང་ངེ་འཛིན་པ་ཤིན་སྤངས་ ▫ *dbye ba/ 1 dran pa/ 2 chos kyi rnam 'byed/ 3 brtson 'grus/ 4 dga' ba/ 5 btang snyoms/ 6 ting nge 'dzin/ 7 shin sbyangs/* ▫ Divisions: (1) mindfulness (smṛti); (2) discrimination of phenomena (dharma-vicaya); (3) effort (vīrya); (4) joy (prīti); (5) equanimity (upekṣā); (6) meditative stabilization (samādhi); (7) pliancy (praśrabdhi)

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་དུ་གུར་པ་དག་ ▫ *byang chub kyi yan lag tu gyur pa dag* ▪ {MV}bodāv aṅgāni ▪ **branches of enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་བདུན་ ▫ *byang chub kyi yan lag bdun* ▪ {MSA}sapta-saṃbodhy-aṅga ▪ **seven branches of enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་རྣམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *byang chub kyi yan lag rnam par bzhag pa* ▪ {MSA}bodhyaṅgāni vyavasthāpyante (vy-ava ṽsthā) ▪ **establish the branches of enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡོད་པ་ ▫ *byang chub kyi yan lag yod pa* ▪ {C}bodhyaṅgavat(ī) ▪ **have the branches of enlightenment** ▫ {C}in possession of the limbs of enlightenment

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཤིང་ ▫ *byang chub kyi shing* ▪ {C}bodhi-vṛkṣa ▪ **the tree of enlightenment** ▫ {C}the Bodhi tree

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ ▫ *byang chub kyi sems* ▪ {C,MSA,MV}bodhicitta ▪ **altruistic aspiration to enlightenment; altruistic mind of enlightenment; mind of enlightenment{N}; thought of enlightenment; altruistic intention to become a Buddha{N}; mind of enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་བསྐྱེད་པ་རྣམས་ཀྱི་ཐོ་ཚེས་གཅོད་པ་ ▫ *byang chub kyi sems bskyed pa rnams kyi the tshom gcod pa* ▪ {MSA}utpādita-bodhicittānām saṃśayopacchedanaṃ ▪ **eliminate doubt with respect to generating the mind of enlightenment**

བྱང་ཆུབ་དགའ་ལྡན་ ▫ *byang chub dga' ldan* ▪ {MSA}bodhau sprhāvān ▪ **joyful enlightenment**

བྱང་ཆུབ་བགའགས་བྱིད་པ་རུང་བ་ ▫ *byang chub bgegs byed*

pa rung ba ▪ {C}bodheḥ paripanthakara ▪ **suitable to serve to obstruct enlightenment; {T} suitable to obstruct enlightenment** ▪ {C}which might obstruct enlightenment

བྱང་ཆུབ་བགོགས་སྲུ་འགྲུབ་བ་ ▪ *byang chub bgegs su 'gyur ba* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ ▪ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}bodhi-paripantha(na)-kara ▪ **serve to obstruct enlightenment; {T} become an obstruction to enlightenment** ▪ {C}cause delays on the road to enlightenment

བྱང་ཆུབ་ཆེ་ ▪ *byang chub che* ▪ {MSA}mahā-bodhi ▪ **great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་མང་བྱུང་ཅན་ ▪ *byang chub chen po rmad byung can* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▪ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}adbhutavati ... mahābodhi ▪ **marvellous great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ ▪ *byang chub chen po yang dag par 'grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ▪ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {MSA}mahābodhi-samudāgamatva ▪ **thoroughly accomplish great enlightenment; thoroughly established in great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་འདུན་པ་དྲག་པོ་ ▪ *byang chub chen po la 'dun pa drag po* ▪ {MSA}tīvra-cchando mahā-bodhau ▪ **strong aspiration to great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལ་དམིགས་པ་ ▪ *byang chub chen po la dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▪ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}mahā-bodhi ... ālambanatva ▪ **object of observation of great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ལྟོ་ལེན་པ་ ▪ *byang chub chen po lhur len pa* ▪ {MSA}mahābodhi-parama ▪ **intent on great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་རྒྱ་མཚན་ ▪ *byang chub chen po'i rgyu mtshan* ▪ {MSA}bodhi-nimitta (mahā-) ▪ **cause of great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོའི་ཚོགས་ ▪ *byang chub chen po'i tshogs* ▪ {MSA}mahābodhi-sambhāra ▪ **collection of great enlightenment; accumulation of great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་སློན་པ་ ▪ *byang chub chen por smon pa* ▪ {MSA}mahābodhi-praṇidhāna ▪ **resolve for great enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོར་ཡོངས་སྲུ་བསྐྱོད་པ་ ▪ *byang chub chen por yongs su bsngos pa* ▪ བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད་སྐྱོད། སྐྱོད། ▪ *bsngo/ sngo/ bsngos/ sngos/* ▪ {MSA,MV}mahābodhi-pariṇāmana ▪ **dedicated to great enlightenment {T}**

བྱང་ཆུབ་མཚོག་ ▪ *byang chub mchog* ▪ {MSA}parama-bodhi; {MSA}bodhi ... uttama; {MSA}bodhi ... parama; {MSA}bodhiḥ śreṣṭhā; {MSA}śreṣṭhā bodhiḥ ▪ **supreme enlightenment; highest enlightenment**

བྱང་ཆུབ་མཚོག་གི་ས་བོན་ཉིད་ ▪ *byang chub mchog gi sa bon nyid* ▪ {MSA}uttama-bodhi-bījatva ▪ **seeds of supreme enlightenment**

བྱང་ཆུབ་མཚོག་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ ▪ *byang chub mchog tu sems bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▪ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ bodhiccittaparamotpāda ▪ **mind of altruistic aspiration to highest enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཉེ་བ་ ▪ *byang chub nye ba* ▪ **nearing enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཉེ་བའི་སྦྱོར་བ་ ▪ *byang chub nye ba'i sbyor ba* ▪ **training in nearing enlightenment**

བྱང་ཆུབ་ཉེ་བར་རྟོགས་པ་ ▪ *byang chub nye bar rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▪ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}āsanna-bodhi-bodha ▪ **realized enlightenment {T}**

བྱང་ཆུབ་དུ་བསྐྱོད་པ་ ▪ *byang chub tu bsngo ba* ▪ བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད་སྐྱོད། སྐྱོད། ▪ *bsngo/ sngo/ bsngos/ sngos/* ▪ {MSA}bodhau pariṇāmanā ▪ **dedicate to enlightenment {T}**

བྱང་ཆུབ་དུ་ཡོངས་སྲུ་བསྐྱོད་པ་ ▪ *byang chub tu yongs su bsngos pa* ▪ བསྐྱོད། སྐྱོད། བསྐྱོད་སྐྱོད། སྐྱོད། ▪ *bsngo/ sngo/ bsngos/ sngos/* ▪ {MV}bodhi-pariṇāmanā ▪ **dedicated to enlightenment {T}**

བྱང་ཆུབ་དུ་ལུང་སྟོན་པར་འགྲུབ་ ▪ *byang chub tu lung ston par 'gyur* ▪ བསྟན་སྟན་བསྟན་སྟན་ ▪ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}bodhau vyākaraṇam ▪ **teach scriptures on/for enlightenment; give spiritual**

instructions on enlightenment {T}

བྱང་ལྷུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་དོ་ ▫ *byang chub tu sems bskyed do* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}bodhicittam utpādayanti ▪ **generate the mind of enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་དུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *byang chub tu sems bskyed pa* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA,MV}bodhicittotpāda ▪ **generate the mind of enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་ཐག་མི་རིང་ ▫ *byang chub thag mi ring* ▪ {MSA}bodhir na dūre ▪ **not far from enlightenment {T}**

བྱང་ལྷུབ་ཐེག་ཆེན་ ▫ *byang chub theg chen* ▪ {C}bodhi-yāno ▪ **(great) vehicle of enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་ཐོབ་པ་ ▫ *byang chub thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}bodhi-prāpta; {MSA}bodhim prāpnuvanti; {MSA}bodhir prāptā ▪ **attain enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་ཐོབ་པར་འདོད་པ་ ▫ *byang chub thob par 'dod pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV}bodhi-prāptu-kāma ▪ **desire to attain enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་ཐོབ་པར་བྱའོ་ ▫ *byang chub thob par bya'o* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV}bodhiḥ prāptavyā ▪ **will/should attain enlightenment; you should attain enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་འཕྲོབ་པ་ ▫ *byang chub 'thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}bodhi-prāpti ▪ **attain enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་དང་ཉེ་བར་ཤེས་པ་ ▫ *byang chub dang nye bar shes pa* ▪ {MSA}āsanna-bodhi-jñāna ▪ **intimate knowledge of enlightenment {T}**

བྱང་ལྷུབ་དང་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་སུ་མ་ཅུ་སོ་བདུན་ ▫ *byang chub dang mthun pa'i phyogs sum cu so bdun* ▪ **thirty-seven harmonies with enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་དམ་པ་ ▫ *byang chub dam pa* ▪ {MSA}para ... bodhi ▪ **highest enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་དམ་པ་ཐོབ་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *byang chub dam pa thob par 'gyur ba* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}parama-bodhi-

prāpti ▪ **attain the highest enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་དམ་པ་འཕྲོབ་པར་བྱིན་ ▫ *byang chub dam pa 'thob par byed* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}prāptum bodhiṃ parām (pra √āp) ▪ **attaining the highest enlightenment; to attain the highest enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་དྲི་མིད་ཡངས་པ་ ▫ *byang chub dri med yangs pa* ▪ {MSA}vimala-vipula-bodhi ▪ **stainless, extensive enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་རྣམ་པར་དག་པ་ཉིད་ ▫ *byang chub rnam par dag pa nyid* ▪ {MSA}bodhi-viśuddhatā ▪ **complete purification/purity of enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་པ་ ▫ *byang chub pa* ▪ {MSA}bodha ▪ **enlightenment; enlightened person**

བྱང་ལྷུབ་སྟོན་ ▫ *byang chub spyod* ▪ {PH}bodhisattva deeds

བྱང་ལྷུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ ▫ *byang chub phyogs mthun* ▪ {MSA}bodhi-pakṣa ▪ **harmonies with enlightenment; the [thirty-seven] harmonies with enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ཚེས་ ▫ *byang chub phyogs mthun chos* ▪ {MSA}dharmā bodhi-pakṣāḥ ▪ **phenomena/doctrines that are harmonies with enlightenment** ▫ {PH}phenomena/doctrines that are harmonies with enlightenment

བྱང་ལྷུབ་ཕྱོགས་དང་མཐུན་པ་ ▫ *byang chub phyogs dang mthun pa* ▪ {L}bodhi-pakṣa ▪ **the [thirty-seven] harmonies with enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་བར་ས་རྣམས་གོང་ནས་གོང་དུ་ནི་རྣམ་དག་ ▫ *byang chub bar sa rnams gong nas gong du ni rnam dag* ▪ {MSA}viśuddham ca uttarottara-bhūmiṣu / ābodher ▪ **purity in the progressively higher grounds to enlightenment {T}**

བྱང་ལྷུབ་སྐྱུར་བ་ ▫ *byang chub myur ba* ▪ **speedy enlightenment**

བྱང་ལྷུབ་དམན་པ་དང་འབྲིང་དང་བྱད་པར་ཅན་ ▫ *byang chub dman pa dang 'bring dang khyad par can* ▪ {MSA}hīna-madhyā-viśiṣṭa ... bodhi ▪ **small, middling, and special enlightenment**

the mind of enlightenment

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ ▫ *byang chub sems dpa'* ▪
 {LCh,C,MSA,MV}bodhisattva ▪ **Bodhisattva;**
a hero with respect to contemplating
enlightenment; one intent on full enlightenment

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་བརྒྱ་ ▫ *byang chub sems dpa' bcu* ▪
 {MSA}daśa bodhisattvāḥ ▪ **ten Bodhisattvas**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྫོག་མེད་ ▫ *byang chub sems*
dpa' rtog med ▪ {MSA}akalpa-bodhisattva ▪ **non-**
conceptual Bodhisattva; Bodhisattva free from
conceptuality

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ཐམས་ཅད་དང་མཉམ་པ་ ▫ *byang*
chub sems dpa' thams cad dang mnyam pa ▪ {MSA}
sarvair bodhisattvaih samaṃ ▪ **similar to all**
Bodhisattvas

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་གདོལ་བ་ ▫ *byang chub sems dpa'*
gdol ba ▪ {C}bodhisattva-cāṇḍāla ▪ **Bodhisattva**
outcast ▫ {C}an outcast among Bodhisattvas

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ནམས་ཀྱི་ནང་ ▫ *byang chub sems*
dpa' rnams kyi nang ▪ {MSA}bodhisattvānām
adhyātman ▪ **interior of Bodhisattvas**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་སྟོན་པ་ ▫ *byang chub sems dpa'*
spyod pa ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod*
 ▪ {MSA}bodhisattva-caryā ▪ **Bodhisattva deeds**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *byang chub sems dpa'*
ma yin pa ▪ {MSA}a-bodhisattva ▪ **non-Bodhisattva**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ཡང་དག་པར་ཇེས་སྲུ་མི་མཐོང་ ▫
byang chub sems dpa' yang dag par rjes su mi
mthong ▪ {MSA}bodhisattvaṃ na samanupaśyati ▪
thorough non-viewing of a Bodhisattva

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་ཡི་འབྲོར་བ་ ▫ *byang chub sems*
dpa' yi 'byor ba ▪ {MSA}bodhisattva-vibhūṭva ▪
greatness of a Bodhisattva

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྩིགས་ལ་གནས་པ་ ▫ *byang chub*
sems dpa' rigs la gnas pa ▪ {MSA}gotra-stha ...
bodhisattva ▪ **abiding in the Bodhisattva lineage**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་སེམས་དཔལ་ཆེན་པོ་ལགས་ན་རིན་པོ་
 ཀྱི་ ▫ *byang chub sems dpa' sems dpa' chen po lags*
na rin po che ▪ {PH}the Bodhisattva-mahāsattva

Ratnapāṇi

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་བསྐྱབ་པ་ ▫ *byang chub sems dpa'*
bslab pa ▪ {MSA}bodhisattva-śikṣā ▪ **Bodhisattva**
learner

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འོ་སྐྱོན་མ་མཆིས་པ་ ▫ *byang chub sems*
dpa'i skyon ma mchis pa ▪ {C}bodhisattva-nyāma
 ▪ **faultless Bodhisattva** ▫ {C}the fixed condition
 of a Bodhisattva; a Bodhisattva's special way of
 salvation

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འོ་སྐྱོན་མེད་པ་ ▫ *byang chub sems dpa'i*
skyon med pa ▪ {C}bodhisattva-nyāma ▪ **faultless**
Bodhisattva; faultlessness of a Bodhisattva ▫ {C}
 the fixed condition of a Bodhisattva; a Bodhisattva's
 special way of salvation

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འོ་སྐྱོན་མེད་པར་འཇུག་པ་ ▫ *byang chub*
sems dpa'i skyon med par 'jug pa ▪ *bodhisattva-*
nyāma-avakrānti ▪ **enter into the faultlessness of a**
Bodhisattva ▫ {C}the stage where he reaches the
 certainty that as a Bodhisattva he will be saved

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྟེན་གསལ་ལྔ་ ▫ *byang chub sems dpa'i*
rtags lnga ▪ {MSA}pañca bodhisattva-lingāni ▪ **five**
signs of a Bodhisattva

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་སྡེ་སྡོད་ ▫ *byang chub sems dpa'i*
sde snod ▪ {MSA}bodhisattva-piṭaka ▪ **Bodhisattva**
basket

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་འོ་སྐྱོན་མ་པ་ ▫ *byang chub sems*
dpa'i sdom pa ▪ {MSA}bodhisattva-saṃvara ▪
Bodhisattva vow

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་རྩིགས་ལ་འབྲོར་སྟོན་པ་བཞི་བརྒྱ་བའི་
 རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་བ་ ▫ *byang chub sems dpa'i rnal*
'byor spyod pa bzhi brgya pa'i rgya cher 'grel
pa ▪ བརྒྱལ་འགྲེལ་བརྒྱལ་འགྲེལ་ ▫ *bkral 'grel bkrald*
'grel ▪ *bodhisattva-yogacaryā-catuḥśataka-ṭīkā* ▪
Commentary on [Āryadeva's] "Four Hundred
[Stanzas] on the Yogic Deeds of Bodhisattvas"
[by Candrakīrti, P5266, vol. 98; D3864, Ya]

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ་སྟོན་པ་ལ་འཇུག་པ་ ▫ *byang chub*
sems dpa'i spyod pa la 'jug pa ▪ *Bodhisattva-*
caryāvātāra ▪ **Engaging in the Bodhisattva Deeds,**
by Śāntideva, P. 5272, vol. 99

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྣོད་པ་ལ་འཇུག་པའི་རྣམ་བཤད་
གྲུལ་སྤྲེལ་འཇུག་ངོ་བོ་ ◻ *byang chub sems dpa'i spyod
pa la 'jug pa'i rnam bshad rgyal sras 'jug ngog*
▪ **Explanation of Engaging in the Bodhisattva
Deeds, Entrance of Buddha Conqueror Children,
by Gyel-tsap's (rgyal tshab) (Sarnath: Pleasure
of Elegant Sayings Printing Press, 1973)**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་འབྲས་བུ་བཞི་ ◻ *byang chub sems
dpa'i 'bras bu bzhi* ▪ {MSA}catvāri bodhisattva-
phalāni ▪ **four fruits of a Bodhisattva**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་སྒྲིམ་པ་ ◻ *byang
chub sems dpa'i tshul khirms kyi sdom pa* ▪ {MSA}
bodhisattva-śīla-saṃvara ▪ **vow of Bodhisattva
ethics**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་མཚན་སྡི་ ◻ *byang chub sems dpa'i
mtshan spyi* ▪ {MSA}bodhisattva-sāmānya-nāman ▪
general name of a Bodhisattva

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་ ◻ *byang chub
sems dpa'i yongs su smin pa* ▪ {MSA}bodhisattva-
paripāka ▪ **thorough maturation of a Bodhisattva**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རིགས་ཅན་མ་ངེས་པ་ ◻ *byang
chub sems dpa'i rigs can ma nges pa* ▪ {MSA}
bodhisattva-gotra ... aniyata ▪ **not definite in the
Bodhisattva lineage**

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་ ◻ *byang chub sems dpa'i sa* ▪
{C,MSA}bodhisattva-bhūmi ▪ **Bodhisattva ground**

བྱང་ཆུབ་གསུམ་གྱི་ཁང་བཟང་ ◻ *byang chub gsum gyi
khang bzang* ▪ {PH}the good houses of the three
enlightenments

བྱང་ཆེན་ / བྱང་ཆུབ་ཆེན་པོ་ ◻ *byang chen / byang chub
chen po* ▪ {MSA}mahā-bodhi ▪ **great enlightenment**

བྱང་སྣོད་ ◻ *byang sdom* ▪ bodhisattva-saṃvara ▪
Bodhisattva's vow

བྱང་ཕྱོགས་ ◻ *byang phyogs* ▪ bodhi-pakṣa; utara ▪ **the
[thirty-seven] harmonies with enlightenment7
north; northern direction**

བྱང་ཕྱོགས་སྡེ་ཚན་བདུན་ ◻ *byang phyogs sde tshan bdun* ▪
seven groups of harmonies with enlightenment

བྱང་ཕྱོགས་སོ་བདུན་ ◻ *byang phyogs so bdun* ▪
bodhi-pakṣa ▪ **thirty-seven harmonies with
enlightenment; the thirty-seven harmonies with
enlightenment**

བྱང་བ་ ◻ *byang ba* ▪ འབྲང་འབྲངས་བྱང་འབྲོངས་ ◻ 'byang
'byangs byang 'byongs ▪ {C}utsanna; {MSA}parijita
▪ **purify; cleanse** ◻ {C}completely vanished; wise;
learned

བྱང་བའི་རང་བཞིན་ཐམས་ཅད་ཤེས་པར་གྱིས་ཤིག་ ◻ *byang
ba'i rang bzhin thams cad shes par gyis shig* ▪
{C} sarva-vyayopagatān upagacchata ▪ **know
everything [about] the purified nature! {T}** ◻
{C}may you come to the state which is free from all
passing away

བྱང་བར་བྱའི་སྒྲོམ་པ་ ◻ *byang bar bya'i sgom pa* ▪ བསྒྲོམ་
སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV}
vyutpatti-bhāvanā ▪ **purifying meditation ? {T}**

བྱང་བར་བྱེད་པར་འགྲུར་ ◻ *byang bar byed par 'gyur* ▪ འབྲང་
འབྲངས་བྱང་འབྲོངས་ ◻ 'byang 'byangs byang 'byongs ▪
{C}vāntī-karoti ▪ **purify; cleanse** ◻ {C}vomit up

བྱང་བར་འབྲུང་བ་ ◻ *byang bar 'byung ba* ▪ འབྲང་འབྲངས་
བྱང་འབྲོངས་ ◻ 'byang 'byangs byang 'byongs ▪ {C}
kṣapayati ▪ {C}spend; exhaust; wasted away by;
extinguish; annul

བྱང་རྩེ་ ◻ *byang rtse* ▪ **Jang-tsay ("North Point")
College of Gan-den Monastic University**

བྱང་ཞིང་ཞི་བར་འགྲུར་དེ་ ◻ *byang zhing zhi bar 'gyur te* ▪
{C}nirghātaṃ (praśamaṃ) gacchati ▪ {C}removes
(and appeases)

བྱང་ས་ ◻ *byang sa* ▪ Bodhisattva-bhūmi ▪ **Aṣaṅga's
Bodhisattva Grounds{DASI 558.6}**

བྱང་ས་དང་དེའི་བསྐྱུ་བ་ ◻ *byang sa dang de'i bsdu ba* ▪
[Aṣaṅga's] Bodhisattva Grounds (bodhisattva-
bhūmi) and its Compendium of Ascertainments
(nirṇaya-saṃgraha){BJ 37.1}

བྱང་སེམས་ ◻ *byang sems* ▪ bodhi-citta; bodhisattva
▪ [purified-realized-intention]; mind of
enlightenment; altruistic aspiration to
enlightenment; one intent on full enlightenment;

Bodhisattva

བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐྱོན་མེད་པ་ ◻ *byang sems kyi skyon med pa* ◻
 ▪ **flawlessness of a Bodhisattva**

བྱང་སེམས་ཀྱི་མཁྱིལ་པ་ ◻ *byang sems kyi mkhyen pa* ◻
 མཁྱིལ་མཁྱིལ་མཁྱིལ་མཁྱིལ་ ◻ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ◻ **bodhisattva-jñāna** ◻ **exalted knower of a Bodhisattva**

བྱང་སེམས་ཀྱི་ཐེག་པ་ ◻ *byang sems kyi theg pa* ◻
bodhisattva-yāna ◻ **Bodhisattva Vehicle**

བྱང་སེམས་ཀྱི་འཕགས་པ་ ◻ *byang sems kyi 'phags pa* ◻
bodhisattva-ārya ◻ **Bodhisattva Superior**

བྱང་སེམས་ཀྱི་ལམ་ ◻ *byang sems kyi lam* ◻ *bodhisattva-mārga* ◻ **Bodhisattva path** ◻ DEFINITIONS:
 མཚན་ཉིད། ཐེག་ཆེན་གྱི་ཐར་པར་བསྐྱོད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིང་ཤུག་ཀྱི་ལམ་གྱི་བྱུང་བའི་
 བྱང་སེམས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ ◻ *mtshan nyid/ theg chen gyi thar*
par bgrod pa'i go skabs phyed shul du gyur pa'i byang
sems kyi mngon rtogs/ ◻ Definition: a Bodhisattva's
 clear realizer that serves as an opener of the
 passageway that provides the opportunity for
 progressing to the Mahāyāna liberation

བྱང་སེམས་འཕགས་པ་ ◻ *byang sems 'phags pa* ◻
bodhisattva superiors

བྱང་སེམས་འཕགས་པའི་ས་ ◻ *byang sems 'phags pa'i sa* ◻
ārya-bodhisattva-bhūmi ◻ **ground of a Bodhisattva Superior** ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྫོང་ཉིད་མངོན་
 ལྷན་གྱི་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་སྣོང་རྗེ་ཆེན་པོས་ཟེན་པའི་བྱང་འཕགས་ཀྱི་
 མཁྱིལ་པ་ ◻ *mtshan nyid/ stong nyid mngon sum du rtogs*
pa'i shes rab dang / snying rje chen pos zin pa'i byang
'phags kyi mkhyen pa/ ◻ Definition: a Bodhisattva
 Superior's exalted knower that is conjoined with the
 wisdom directly realizing emptiness and with great
 compassion

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་ས་དང་པོ་རབ་དུ་དགའ་བ་མ་གཉིས་པ་ཐུ་མ་
 མེད་པ་མ་གསུམ་པ་འོད་བྱེད་པ་༢་བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་བ་༣་ལྷ་པ་སྤུང་དཀའ་
 བ་༤་དུག་པ་མངོན་དུ་གྲུ་བ་མ་བུ་ལ་འཛིན་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་ལྷ་པ་
 གཞི་བ་ཅ་དགུ་པ་ལེགས་པའི་རྫོགས་ཀྱིས་༡༠་བཅུ་པ་ ◻ *dbye ba/ 1 sa*
dang po rab tu dga' ba/ 2 gnyis pa dri ma med pa/ 3
gsum pa 'od byed pa/ 4 bzhi pa 'od 'phro pa/ 5 lnga
pa sbyang dka' ba/ 6 drug pa mngon du gyur pa/ 7
bdun pa ring du song ba/ 8 brgyad pa mi g.yo ba/
9 dgu pa legs pa'i blo gros/ 10 bcu pa ◻ Divisions:

(1) the first ground, the Very Joyful; (2) the second
 ground, the Stainless; (3) the third ground, the
 Radiant; (4) the fourth ground, the Effulgent; (5)
 the fifth ground, the Difficult to Tame; (6) the sixth
 ground, the Manifest; (7) the seven

བྱང་སེམས་སྦྱར་ལམ་ ◻ *byang sems sbyor lam* ◻
Bodhisattva path of preparation

བྱང་སེམས་བཞིའི་སེམས་བསྐྱེད་ ◻ *byang sems bzhi'i sems*
bskyed ◻ **[altruistic] mind-generation of the four**
Bodhisattvas ◻ COMMENT: (1) initially generating the
 [altruistic] mind (*sems dang po bskyed pa*), (2) engaging
 in [altruistic] deeds (*spyod pa la zhugs pa*), (3) [having
 achieved] irreversibility (*phyir mi ldog pa*), and (4) being
 impeded by one birth [that is, having only one more birth
 before complete enlightenment] (*skye ba gcig gis thogs*
pa)

བྱང་སེམས་ས་བཅུ་པ་ ◻ *byang sems sa bcu pa* ◻ {PH}ten
 stages of the bodhisattva

བྱང་སེམས་ས་བཅུ་པ་པ་ ◻ *byang sems sa bcu pa pa* ◻
 {PH}a tenth ground Bodhisattva

བྱང་སེམས་སོ་སྐྱེའི་ལམ་ ◻ *byang sems so skye'i lam*
 ◻ *bodhisattva-prthagjana-mārga* ◻ **path of**
a Bodhisattva who is an ordinary being ◻
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མོས་སྦྱང་གྱི་སེམས་བསྐྱེད་པའི་བྱང་སེམས་
 ཀྱི་མཁྱིལ་པ་ ◻ *mtshan nyid/ mos spyod kyi sas bsdus pa'i*
byang sems kyi mkhyen pa/ ◻ Definition: Bodhisattva
 exalted knower that is contained within the [two]
 grounds of belief [the path of accumulation and the
 path of preparation]

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་བྱང་སེམས་ཀྱི་ཚོགས་ལམ་པ་བྱང་སེམས་
 ཀྱི་སྦྱར་ལམ་ ◻ *dbye ba/ 1 byang sems kyi tshogs*
lam/ 2 byang sems kyi sbyor lam/ ◻ Divisions: (1)
 Bodhisattva path of accumulation; (2) Bodhisattva
 path of preparation

བྱང་གཟུགས་ ◻ *byad gzugs* ◻ *ākṛti* ◻ **shape**

བྱང་གཟུགས་དང་བོང་ཚོད་དང་སྦྱོབས་མཚུངས་པ་ ◻ *byad*
gzugs dang bong tshod dang stobs mtshungs pa ◻
tulya-ākṛti-pramāṇa-bala ◻ **similar shape, size, and**
power

བྱམས་ ◻ *byams* ◻ {MSA}vatsala; maitrī ◻ **love; Maitreya**

[p.n. of the future Buddha]

བྱམས་དགོན་ ▫ *byams dgon* ▪ {BCA} *maitreya-nātha* ▪ {PH} Protector Maitreya

བྱམས་མགོན་ ▫ *byams mgon* ▪ *Maitreya-nātha* ▪ the Protector Maitreya

བྱམས་ཚོས་ ▫ *byams chos* ▪ the teaching [i.e. the Five Treatises] of Maitreya {BJ 45.2}

བྱམས་དང་སྡིང་རྗེ་ ▫ *byams dang snying rje* ▪ {MSA} *maitrī-karuṇā* ▪ love and compassion

བྱམས་དང་སྡིང་རྗེ་མིན་པའི་བསམ་མེད་ ▫ *byams dang snying rje min pa'i bsam med* ▪ {MSA} *amaitrī-karuṇāśaya (na-)* ▪ thought of non-love and non-compassion; {T} there is no thought that is without love and compassion

བྱམས་འདོད་ ▫ *byams 'dod* ▪ {MSA} *vatsala* ▪ love

བྱམས་པ་ ▫ *byams pa* ▪ {LCh,C,L,MSA} *maitrī*; {LCh} *maitreya*; {C} *maitra*; {C} *anunaya*; {MSA} *krpā*; {MSA} *preman*; {MSA} *vatsalatā*; {MSA} *sneha*; {MSA} *karuṇāyata*; *maitri* ▪ love; Maitreya ▫ {C} friendliness; affection; friendly

བྱམས་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *byams pa chen po* ▪ *mahāmaitrī* ▪ great love

བྱམས་པ་ཉིད་ ▫ *byams pa nyid* ▪ {MSA} *vatsalatva* ▪ love

བྱམས་པ་མཐོང་གོལ་ ▫ *byams pa mthong grol* ▪ {PH} *byams pa mthong grol* (n. of a diety)

བྱམས་པ་དང་ཐུགས་རྗེ་ ▫ *byams pa dang thugs rje* ▪ {MSA} *maitrī-karuṇā* ▪ love and compassion

བྱམས་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *byams pa dang ldan pa* ▪ {C} *maitrāvānt* ▪ {C} lovingly

བྱམས་པ་ནི་བདེ་བ་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་ ▫ *byams pa ni bde ba dang ldan pa'i rnam pa yin* ▪ {MSA} *maitrī ... sukha-saṃyogākārā* ▪ love is the aspect which has bliss ? {T}

བྱམས་པ་ནི་བཞུགས་པའི་སེམས་ཀྱི་བཞུགས་པོ་སྡི་ ▫ *byams pa ni gnod sems kyi gnyen po ste* ▪ {MSA} *maitrī vyāpāda-pratipakṣaḥ* ▪ love, the antidote of a non-defective mind; {T} love is the antidote to a harmful mind

བྱམས་པ་ནི་སྲིད་པའི་རང་བཞིན་ ▫ *byams pa ni sred pa'i rang bzhin* ▪ {MSA} *trṣṇā-maya ... sneha* ▪ love whose nature is attachment ? {T}

བྱམས་པ་བྱེད་པ་ ▫ *byams pa byed pa* ▪ {MSA} *karuṇāyata* ▪ practice love; love

བྱམས་པ་ལ་སོགས་པ་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *byams pa la sogs pa che ba nyid* ▪ {MSA} *maitrādīnām tīvratā* ▪ greatness of love and so forth {T}

བྱམས་པའི་རྣམ་ཐར་ ▫ *byams pa'i rnam thar* ▪ *maitreya-vimokṣa-sūtra* ▪ Liberation of Maitreya Sūtra

བྱམས་པའི་ཡིད་ཀྱིས་ ▫ *byams pa'i yid kyis* ▪ {C} *maitrāmana* ▪ {C} with a friendly mind

བྱམས་པའི་སང་གའི་སྐྱ་ཆེན་པོ་ ▫ *byams pa'i seng ge'i sgra chen po* ▪ *maitreya-mahā-siṃha-nāda* ▪ Lion's Roar of Maitreya Sūtra, P. 760 (23), vol. 24

བྱམས་པའི་སེམས་ ▫ *byams pa'i sems* ▪ mind of love

བྱམས་པའི་སེམས་པ་ ▫ *byams pa'i sems pa* ▪ {MSA} *krpāsaya* ▪ loving mind

བྱམས་པར་འདོད་ ▫ *byams par 'dod* ▪ {MSA} *vatsala* ▪ love

བྱམས་པས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *byams pas bskyed pa* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་* *བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA} *sneha-janita* ▪ produce love; {T} generate through love

བྱམས་ལྟུང་གི་ལཱུ་ ▫ *byams zhus kyi le'u* ▪ *maitreya-paripṛccha-parivarta* ▪ The Questions of Maitreya Chapter [of the Saṃdhinirmocana-sūtra] {BJ 44.4}

བྱམས་ལ་སོགས་བསྐྱོམ་པ་མཚོག་ ▫ *byams la sogs bsgom pa mchog* ▪ *བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམ་སྐྱོམ་* ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA} *maitrādi-bhāvanāgrā* ▪ supreme meditations on love, etc.

བྱས་ ▫ *byas* ▪ བྱ། བྱེ། བྱས། བྱས། ▫ *bya/ byed/ byas/ byos/ kṛta*; {MSA} *kārita*; {C} *saṃskṛta* ▪ verb: do; act; perform; fabricate; take ... as {BJ 37.4} 7 noun: action; activity; performance ▫ {C} produced; conditioned; compounded; effected

བྱས་ཚོས་ ▫ *byas chos* ▪ fabricated practices

བྱས་ནས་ ▫ *byas nas* ▪ having taken ... as {BJ 37.4};

having done; having fabricated

བྱས་ནས་རིང་མོ་ཞིག་ལོན་པ་ ▫ *byas nas ring mo zhig lon pa* ▫ {MSA}cira-kṛta ▫ **do for a long time**

བྱས་པ་ ▫ *byas pa* ▫ བྱ། བྱེ། བྱས། བྱོས། ▫ *bya/ byed/ byas/ byos/* ▫ {LCh,MSA}kṛta; {MSA}ākṛti; {MV}sgyu ma byas pa = māyā-kṛta; {MV}bshad pa ... byas pa = vyākhyām ... upanibadhya ▫ **treated; product; produced thing{N}; do; act; perform; fabricate; performance; deed; action; produced phenomenon** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྐྱེས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ skyes pa/* ▫ Definition: that which has been created/produced

བྱས་པ་ཅན་ ▫ *byas pa can* ▫ kṛtakas ▫ **fabrication**

བྱས་པ་རྫོགས་པའི་ས་ ▫ *byas pa rtogs pa'i sa* ▫ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ {LCh,C}kṛtāvi-bhūmi; kṛta-vikalpa-bhūmi (?) ▫ **level of realizing completion; ground of realizing completion** ▫ {C}the stage of one who has done

བྱས་པ་གཟོ་ ▫ *byas pa gzo* ▫ {C,MSA}kṛta-jñatā; {C}kṛta-vedin ▫ {C}gratitude; thankful

བྱས་པ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *byas pa las byung ba* ▫ ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ **arisen from having made**

བྱས་པ་ཤེས་པ་ ▫ *byas pa shes pa* ▫ {C}kṛta-jñatā ▫ {C}gratitude

བྱས་པ་བསྐྱེད་བའི་ས་ ▫ *byas pa bsrang ba'i sa* ▫ {LCh}kṛtāvi-bhūmi; kṛta-vikalpa-bhūmi (?) ▫ **level of completion** ▫ {C}the stage of one who has done

བྱས་པའི་ས་ ▫ *byas pa'i sa* ▫ kṛtāvi-bhūmi ▫ **level of accomplishment; ground of realizing accomplishment/completion**{Gön-chok}

བྱས་ཟློན་ ▫ *byas zin* ▫ {A4C} kṛta ▫ {PH}result ▫ ལས་ཟློན་འབད་པས་བྱེད་འགྲུབ་ཞིང་། །བྱས་ཟློན་འབད་པ་མེད་པར་འཛིན། ▫ Action is undertaken with effort, and the result is destroyed effortlessly. ▫ {A4C}

བྱི་དོར་ ▫ *byi dor* ▫ **sweeping**

བྱི་དོར་བྱས་ ▫ *byi dor byas* ▫ {C}mṛṣṭa ▫ **wiped; sweep** ▫ {C}smooth

བྱི་ཕོ་ ▫ *byi pho* ▫ {PH}young man ▫ བྱི་ཕོ་རྒྱལ་ཁྲོན་དུ་བཅུག་པ་བཞིན་ནོ། ▫ *byi pho rkyag khron du bcug pa bzhin no/_/* ▫ It is like the young man who was put in a sewer. ▫ {A4C-C}

བྱི་ལ་ ▫ *byi la* ▫ **cat**

བྱིང་ ▫ *bying* ▫ {L}styāna; {L}nimajja; {MV}laya; {MSA}datta ▫ **laxity; lethargy; sunk** ▫ torpor; sloth; hidden; dense; arise (again)

བྱིང་ན་གནས་པ་ ▫ *bying na gnas pa* ▫ **abiding in laxity**

བྱིང་བ་ ▫ *bying ba* ▫ *laya*; {LCh,N}nimagna; {N}laya; {C}samsīdamāna; {C}samsīdan ▫ **laxity** ▫ {PH}sinking ▫ {C}sunk into; losing heart

བྱིང་བ་དང་གློད་པ་ ▫ *bying ba dang rgod pa* ▫ {MV}layauddhatya ▫ **laxity and excitement** {T}

བྱིངས་ ▫ *byings* ▫ {LCh}dhātu ▫ **structure; general; all; expanse; sphere; element; verbal root** ▫ {PH}verbal root ▫ བྱིངས་ཨད་སོགས་ལས་ཨིཏ་དང་ལྡི་དང་ལྡུ་འགྲོ་བ་ལ་ཞེས་པ་ཨིཏ་བྱིངས་སུ་འགྲུབ་པོ། ▫ [According to the Candra Dhātupāṭha (II.12),] iṆ vī vā gatau in the [group of] verbal roots ad, etc., iṆ occurs as a verbal root. ▫ {Toh. 4274} Verhagen transl.

བྱིན་ ▫ *byin* ▫ {MSA}datta; {MSA}dadat (e.g.: *pareṣām bhojanam dadat*) ▫ **to give**

བྱིན་གྱི་བརྒྱབས་ ▫ *byin gyi brlabs* ▫ {PH}influence; blessing

བྱིན་གྱིས་སྤྲ་བ་ ▫ *byin gyis phra / byin gyis phra ba* ▫ {C}anupūrva; *anupūrvīm gata* ▫ **tapered; tapering** ▫ {C}well-placed

བྱིན་གྱིས་རྒྱབས་ཅན་ ▫ *byin gyis rlabs can* ▫ {C}adhiṣṭhāna ▫ **blessed; empower; bless** ▫ {C}sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་གྱིས་རྒྱབས་ཤིང་བབས་པར་གྱུར་ ▫ *byin gyis rlabs shing babs par gyur* ▫ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ *'bab 'babs bab babs* ▫ {C}adhiṣṭhita ▫ **bless; empower** ▫

{C}sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to

བྱིན་གྱིས་ཚོབ་ ▫ *byin gyis rlob* ▪ བཞུགས་ཚོབ། བཞུགས། ཚོབས། ▫ *brlab/ rlob/ brlabs/ rlobs/* ▪ {LCh} *adhitiṣṭhāti*; {C}*adhīṣṭhāna* ▪ **to bless; blessed; empower** ▫ {C}sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་གྱིས་ཚོབ་པ་ ▫ *byin gyis rlob pa* ▪ {C,MSA} *adhīṣṭhāna* ▪ {C}blessed; empower; bless; sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to

བྱིན་གྱིས་ཚོབ་པར་བྱེད་ ▫ *byin gyis rlob par byed* ▪ {C} *adhitiṣṭhāti* ▪ **to bless; blessed; empower** ▫ {C} sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་གྱིས་ཚོབས་ཀྱིས་སྤྱོད་ ▫ *byin gyis rlobs kyi spyod* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C} *adhīṣṭhāna-cārī* ▪ **practice due to empowerment** ▫ {C}coursing on resolutely

བྱིན་གྱིས་བཞུགས་པ་ ▫ *byin gyis brlab pa* ▪ {C}*adhīṣṭhāna* ▪ **to bless; blessed; empower** ▫ {C}sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་གྱིས་བཞུགས་ ▫ *byin gyis brlabs* ▪ {C}*adhīṣṭhāna*; {C}*adhīṣṭhita* ▪ **to bless; blessed; empower** ▫ {C} sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation;

sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་གྱིས་བཞུགས་པ་ ▫ *byin gyis brlabs pa* ▪ {LCh,C} *adhīṣṭhāna* ▪ **blessing into magnificence; blessed; empower; bless** ▫ {C}sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་ཅུང་བ་ ▫ *byin chung ba* ▪ {C}*alpa-sāra* ▪ {C} inferior quality

བྱིན་ནས་ ▫ *byin nas* ▪ {C}*dattvā* ▪ {C}having given

བྱིན་པ་ ▫ *byin pa* ▪ {C}*pradāna*; {MV}*dāna* ▪ **calves; give; giving; gift; calf [of the leg]** ▫ {C}offering; freely bestow; generosity; donation

བྱིན་པ་རི་དྲགས་ཨི་ན་ཡའི་བྱིན་པ་ལྟ་བུ་ ▫ *byin pa ri dwags e na ya'i byin pa lta bu* ▪ **calves like an antelope's (aiṇeya)**

བྱིན་པ་ཨི་ཤ་ཡའི་འདྲ་ ▫ *byin pa e ṇa ya'i 'dra* ▪ {C} *aiṇeyajāṅgha* ▪ {C}his shanks resemble those of an antelope

བྱིན་བྲ་བ་ ▫ *byin bra ba* ▪ {C}*hāpayati* ▪ {C}abandons

བྱིན་ཚོབས་ཅན་ ▫ *byin rlabs can* ▪ {C}*adhīṣṭhāna* ▪ **blessed; empower; bless** ▫ {C}sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་བཞུགས་པ་ ▫ *byin brlabs pa* ▪ {C}*adhīṣṭhāna* ▪ **blessed; empower; bless** ▫ {C}sustaining/miraculous power; magical power; authority; declaration; enunciation; operation; sustained; under the influence of; reside in; place; abode; referring to; becomes (still more) determined; change by magic; wills; take his stand on; insists on

བྱིན་ ▫ *byi'u* ▪ **a dark-headed bird that stays near**

houses

བྱིས་པ་ ▫ *byis pa* ▪ {LCh,C,L,MSA}bāla {C}(=padārthasvarūpa-aparijñānād = bāla-prthagjanā) ▪ **child; children; childish beings** ▫ {C} fool(s); childish; ignorant; foolish people

བྱིས་པ་ལྟར་འཇུག་ ▫ *byis pa ltar 'jug* ▪ **behave like a child**

བྱིས་པ་རྣམས་ལ་ནི་སྤྲོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ་ ▫ *byis pa rnamslu bar byed pa yin la* ▪ **to a child these are deceptive**

བྱིས་པ་བཅས་མ་གྲག་པ་ ▫ *byis pa btsas ma thag pa* ▪ **a child who has just been born**

བྱིས་པ་སོ་སོ་མི་སྤྲོ་བོ་ ▫ *byis pa so so'i skye bo* ▪ {C}bāla-prthag-jana (=sāmklesika-dharma-yogād bālāḥ. vaiyavadānika-dharma-viharāt prthagjanāḥ) ▪ **childish ordinary beings** ▫ {C} foolish common people

བྱིས་པ་འདི་ཚོས་ ▫ *byis pa'i chos* ▪ {C}bāla-dharma ▪ **doctrines of children; qualities of children; childish doctrines** ▫ {C}the dharmas of the fools

བྱིས་པ་འདི་རྣོངས་པ་ ▫ *byis pa'i rmongs pa* ▪ རྣོང་རྣོང་རྣོངས་རྣོངས་ ▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ **childish and ignorant**

བྱིས་པ་འདི་རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *byis pa'i rang bzhin can* ▪ **having childish nature**

བྱུ་རུ་ ▫ *byu ru* ▪ **coral**

བྱུག་པ་ ▫ *byug pa* ▪ བྱུག་འབྲུག་བྱུགས། བྱུགས། ▫ *byug 'byug byugs/ byugs/* ▪ {C}vilepana ▪ **verb: anoint; apply a salve**7 **noun: salve; ointment** ▫ {C}unguent

བྱུགས་ ▫ *byugs* ▪ བྱུག་འབྲུག་བྱུགས། བྱུགས། ▫ *byug 'byug byugs/ byugs/* ▪ **verb: anoint; apply a salve**7 **noun: salve; ointment**

བྱུང་ ▫ *byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MV}utpāda; {C}niryāta; {MSA}udbhava; {MSA}nihsara; {MV}pratyaya (tat-); {MV}maya; {MV}jāta; {C}nirjāta; {C}samutthita; {C}adhyāpadyate; {MSA}rmaḍ byung = adbhuta ▪ **arisen from; to arise; occur; arisen; come forth; emerge; appear** ▫ {C}come into being; issued

from; gone forth; removal; source; commit an offence; become guilty of

བྱུང་བྱུར་ ▫ *byung gyur* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}samutpāda ▪ **to arise; arising; occur; arisen; come forth; emerge; appear** ▫ {C}production; sprung up

བྱུང་ནས་ ▫ *byung nas* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MV}jāta ▪ **having arisen**

བྱུང་ནས་འཛིན་ཅིང་འཇུ་བ་ ▫ *byung nas 'jig cing 'ju ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}utpanna-bhagna-vilīnatā ▪ {C}on arising they soon break up and are dispersed

བྱུང་བ་ ▫ *byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C,L}utpanna; {MV}utpāda; {C}upasamkrānta; {L}mayi; {MSA}maya (e.g.: śrūta-cintā-bhāvanā-maya); {C}prāpya; {C}sambhava; {MSA}pravṛtti; {MSA}viniḥṣṛti; {MV}pratyaya (tat-); {MSA}rgyus byung ba = anvaya ▪ **to arise; arisen; arising; come forth; emerge; appear; occur** ▫ {C}has been produced; produced; has arisen; have approached; practice; has been subjected to; source; there can be; possibility; possible origin; make possible

བྱུང་བ་ཆེན་པོ་ ▫ *byung ba chen po* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}mahā-bhūtāni ▪ {C}great elements

བྱུང་བ་མ་ཡིན་ ▫ *byung ba ma yin* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}asambhūta ▪ **non-arising; non-arisen** ▫ {C}not come into being; not come about; not really existing; impossible

བྱུང་བའི་རིམ་པ་ ▫ *byung ba'i rim pa* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ **chronology**{N}

བྱུང་བར་གྱུར་ནི་ ▫ *byung bar gyur te* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}niścarati ▪ **arise; arising; occur** ▫ {C}comes forth; 'gives out'; issues from

བྱུང་བར་གྱུར་ན་ ▫ *byung bar gyur na* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}pratyupasthita (bhavati) (=abhimukhībhūta) ▪ **when ... arises** ▫ {C}(is/has been) set up; lives for; rise up against; is

about to; immanent; is concerned with; have come round; entails; sets himself up

བྱུང་བར་བྱེད་པ་ ▫ *byung bar byed pa* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫
'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}(vy-ut √pad):
vyutpādayanti ▪ **cause to arise; produce**

བྱུངས་ནི་ ▫ *byungs te* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung
byung byung ▪ {C}niścārati ▪ {C}(is/has been) set
up; lives for; rise up against; is about to; immanent;
is concerned with; have come round; entails; sets
himself up

བྱུར་བྱུར་ ▫ *byur bur* ▪ {C}cūḍika-baddhah (=śikhā-
paryanta-karaṇād) ▪ {C}up to the top

བྱུར་བྱུར་ ▫ *byur byur* ▪ {C}cūḍi-baddha ▪ {C}(up) to the
top

བྱུར་ལྔ་ ▫ *byur lba* ▪ **unlucky goiter**

བྱུས་ ▫ *byus* ▪ {PH}strategy; political strategy

བྱུས་ཉེས་ ▫ *byus nyes* ▪ {PH}faulty strategy ▫ དམག་དཔོན་
མང་ན་བྱུས་ཉེས་བྱུང་ ▫ (Proverb:) If there are too many
generals, a faulty strategy results. ▫ {Cuevas}

བྱེ་བ་ ▫ *bye ba* ▪ {C}koṭi ▪ **verb: open7 noun: ten
million; ten millions** ▫ {C}limit; point

བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་བརྒྱ་སྟེང་ ▫ *bye ba khrag khrig brgya
stong* ▪ {C}koṭi-niyuta-śatasahasra ▪ **one hundred
thousand million ten millions ? {T}** ▫ {C}
hundreds of thousands of niyutas of koṭis

བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་ཕྱག་འབུས་ ▫ *bye ba khrag khrig phrag
'bum* ▪ {C}koṭi-niyuta-śatasahasra ▪ {PH}ten
billion trillion (lit. ten million ten billion hundred
thousands; i.e.; 10²²)

བྱེ་བ་ཁྲག་ཁྲིག་འབུས་ཕྱག་ ▫ *bye ba khrag khrig 'bum
phrag* ▪ {C}koṭi-niyuta-śatasahasra ▪ {PH}ten
billion trillion (lit. ten million ten billion hundred
thousands; i.e.; 10²²)

བྱེ་བ་སྟེང་ཕྱག་ ▫ *bye ba stong phrag* ▪ {PH}ten billion

བྱེ་བ་ཕྱག་བརྒྱ་ ▫ *bye ba phrag brgya* ▪ **one billion; 100
10 million**

བྱེ་བྱག་ ▫ *bye brag* ▪ {LCh,MV}viśeṣa; {L}viśiṣṭa;

{C}prativīṣeṣa; {C}viśeṣatā; {LCh,MSA,C}
bheda {C}(=dharma-bheda); {C}nānātva; {C}
prakāra ▪ **instance; particularity; detail; special;
particular; region** ▫ {C}difference; distinguished;
more distinguished; multiplicity; manifoldness;
differentiation; specific constitution; variety;
kind; way; distinction; dissent; break(ing up);
divided; differenced; division; the one ... the other;
distinctive (goal) DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྩབ་
བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རང་གི་རིགས་ཡོད་པ་ཅན་གྱི་ཚོས་ ▫ *mtshan nyid/
khyab byed du 'jug pa'i rang gi rigs yod pa can gyi chos/
▫ Definition: a phenomenon that has the type which
engages it as a pervader; a phenomenon which has a
type by which it is subsumed {GD:269}*

བྱེ་བྱག་ཁོ་ན་ ▫ *bye brag kho na* ▪ **only particularity**

བྱེ་བྱག་གི་མཚན་ཉིད་ ▫ *bye brag gi mtshan nyid* ▪ {L}
viśeṣalakṣaṇa ▪ **character of a particular; specific
character**

བྱེ་བྱག་གྱུར་བ་ ▫ *bye brag gyur pa* ▪ {C}viprayukta ▪ **non-
associated; differentiated** ▫ {C}dissociated from;
be parted from; live apart

བྱེ་བྱག་ཏུ་ ▫ *bye brag tu* ▪ **in particular{BJ 38.4};
particularly; detailed**

བྱེ་བྱག་ཏུ་བརྟགས་པ་ ▫ *bye brag tu brtags pa* ▪ བརྟགས་རྟོག་
བརྟགས་རྟགས་ 'གདགས་འདོགས་བརྟགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *brtag
rtog brtags rtags dtangn gdags 'dogs btags/brtags
thogs* ▪ {C}vyavacārayati ▪ **impute as particulars;
analyze in detail** ▫ {C}apperceive; assimilates

བྱེ་བྱག་ཏུ་མི་ཤེས་པ་དང་ཐེ་ཚོས་ཟ་བར་དོན་འཛིན་དུ་འཇུག་
པ་ ▫ *bye brag tu mi shes pa dang the tshom za
bar don 'dzin du 'jug pa* ▪ {MSA}avyutpanna-
samdigdhārtha-grāhaṇa ▪ **engage in apprehending
the meaning, ignorant of the details and with
doubt {T}**

བྱེ་བྱག་ཏུ་ཤེས་ ▫ *bye brag tu shes* ▪ {MSA}vyutpatti;
{MSA}vyutpanna ▪ **know in detail {T}**

བྱེ་བྱག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ ▫ *bye brag tu shes par bya ba*
▪ {MSA}vyutpādya ▪ **to be known in detail; one
should know this in detail {T}**

བྱེ་བྱག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *bye brag tu shes par byed pa*

- {MSA}vyutpādana ▪ **make known in detail** {T}
- བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ ▫ *bye brag tu bshad pa* ▪ **detailed explanation**
- བྱེ་བྲག་པ་ ▫ *bye brag pa* ▪ **vaiśeṣika** ▪ **Vaiśeṣhika; Particularists**
- བྱེ་བྲག་བྱེད་པ་ ▫ *bye brag phyed pa* ▪ {L}mata ▪ **discriminate** ▫ learn; know; understood; learn of; is understood; regarded; considered
- བྱེ་བྲག་བྱེད་པ་ ▫ *bye brag byed pa* ▪ {C}mata ▪ **discriminate; distinguish** ▫ {C}learn; know; understood; learn of; is understood; regarded; considered
- བྱེ་བྲག་ལྟེན་པ་ ▫ *bye brag 'byed pa* ▪ {L}niṭṭraṇa ▪ **discriminate; distinguish** ▫ decision; subdue; overpower
- བྱེ་བྲག་མ་མཚིས་པ་ ▫ *bye brag ma mchis pa* ▪ {L}abheda(tva) ▪ **undifferentiated(ness)**
- བྱེ་བྲག་མེད་ ▫ *bye brag med* ▪ {C}nirviśeṣa ▪ **non-differentiated; undifferentiated** ▫ {C}without difference/distinction
- བྱེ་བྲག་མེད་པ་ ▫ *bye brag med pa* ▪ {C}nirviśiṣṭa; {C}nirviśeṣatā ▪ **non-differentiated; undifferentiated** ▫ {C}without difference/distinction; non-difference; no distinction; absence of distinction
- བྱེ་བྲག་མེད་པར་ ▫ *bye brag med par* ▪ {MSA}abhedanā ▪ **non-differentiated; undifferentiated**
- བྱེ་བྲག་སྐྱར་པ་ ▫ *bye brag smar ba* ▪ **vaibhāṣika** ▪ **Vaibhāṣika**
- བྱེ་བྲག་སྐྱུ་བ་ ▫ *bye brag smra ba* ▪ **vaibhāṣika** ▪ **Great Exposition School; Vaibhāṣika [a Hīnayāna Buddhist school]**
- བྱེ་བྲག་ཤེས་པ་ ▫ *bye brag shes pa* ▪ {C}viśeṣa-grahaṇa ▪ {C}makes a distinction
- བྱེ་བྲག་བཤད་མཚོན་ཆེན་ཆོས་མོ་ ▫ *bye brag bshad mdzod chen mo* ▪ **mahāvibhāṣa** ▪ **Great Exposition**
- བྱེ་རིག་ ▫ *bye rig* ▪ {PH}Nyāya-Vaiśeṣika

- བྱེ་རིག་གཉིས་ ▫ *bye rig gnyis* ▪ {PH}both the Vaiśeṣikas and the Naiyāyikas
- བྱེད་ ▫ *byed* ▪ བྱ། བྱེ། བྱས། བྱོས། ▫ *bya/ byed/ byas/ byos/* ▪ (√kr): {MV}karoti; {C}kariyāti; {C}kāra; {MSA}kara (e.g.: kṛtya-kara); {MSA,MV}karaṇa {MSA}(e.g.: kṛtya-karaṇa); {MSA}kartr; {MSA}kārikā; {MSA}kṛta; {MSA}(pra √kr): prakurvanti; {MV}kriyate (vikalpaḥ-); {MSA}phan byed = hitādhāna ▪ **do; act; perform; does; refer (to)**{BJ 24.5} ▫ {C}make; syllable; with (great) effort
- བྱེད་རྒྱ་ ▫ *byed rgyu* ▪ **karaṇa-hetu** ▪ **creative cause** ▫ DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་བྱེད་རྒྱ་རྒྱས་ལྡན་པ་བྱེད་རྒྱ་རྒྱས་མེད་ ▫ *dbye ba/ 1 byed rgyu nus ldan/ 2 byed rgyu nus med/* ▫ Divisions: (1) capable creative cause; (2) incapable creative cause
- བྱེད་རྒྱ་བཅུ་ ▫ *byed rgyu bcu* ▪ {MV}daśa kāraṇāni ▪ **ten creative causes**
- བྱེད་རྒྱ་རྒྱས་ལྡན་ ▫ *byed rgyu nus ldan* ▪ **potent creative cause**
- བྱེད་རྒྱ་རྒྱས་མེད་ ▫ *byed rgyu nus med* ▪ **impotent creative cause**
- བྱེད་སྐྱུ་ ▫ *byed sgra* ▪ **the instrumental case**
- བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *byed du 'jug pa* ▪ {C}kārayitā ▪ **engage in doing** ▫ {C}doing
- བྱེད་དུ་འཇུག་པོ་ ▫ *byed du 'jug po* ▪ {C}kārapaka ▪ {C}agent
- བྱེད་པ་ ▫ *byed pa* ▪ (√kr): {C,MSA,MV}karoti; {C}kriya; {C,MV,MSA}karaṇa; {C}kartr; {C}kārayati; {C}kāritra; {C}-kṛt; {MSA}kara (e.g.: hita-kara); {MSA}karin (e.g.: prabhā-kara); {MSA,MV}kriyā (e.g.: āsthita-kriyā); {C}gaveṣate; {C}dhārayati; {MSA}ācaraṇa (e.g.: sattvārthācar ▪ **verb: do; act; perform; refer (to). noun: agent; instrument; action**{N} ▫ {C}make; mention; cause; effectiveness; causes; brings about; effects; one acts as; doer; cause to achieve; what it does; function; activity; effecting; search; seek/strive for; want; bear in mind; preserve; carries; acts as རོན་བྱེད་རྒྱས་པ་ ▫ *don byed nus pa* ▫ able to perform a function {TCT}

- ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◦ *yid la byed pa* ◦ mental application
- ལེགས་ཤིན་པོ་སྐྱེ་གིང་གནས་པའི་ཤིན་བྱེད་པ་བཞིན་དུ་ ◦ *'jig rten na sas skye zhing gnas pa'i rten byed pa bzhin du*
- just as, in the world, ground serves as a basis of production and abiding ... {PGP 73}
- བྱེད་པ་རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ ◦ *byed pa rgyu mthun gyi 'bras bu* ▪ **functionally causally concordant effect**
- བྱེད་པ་དང་བཅས་པ་ ◦ *byed pa dang bcas pa* ▪ {MSA} *saprayatna* ▪ **active**
- བྱེད་པ་དེ་ལ་ ◦ *byed pa de la* ▪ {C} *karamāṇu* ▪ {C} when he does so
- བྱེད་པ་པོ་ ◦ *byed pa po* ▪ {C,MSA} *kartr*; {C,MSA} *kāraka*; {C} *paśyaka* ▪ **agent; doer** ◦ {C} maker; one who sees
- བྱེད་པ་པོ་གང་གིས་མི་སྲུང་བ་ ◦ *byed pa po gang gis mi sulu ba* ▪ {GD:666} reliable agent, one of Go-ram-ba's three criterion for a reliable cognition (*mi slu ba'i rig pa*)
- བྱེད་པ་པོ་དང་བྲལ་བ་ ◦ *byed pa po dang bral ba* ▪ {C} *kāraka-virahita* ▪ {C} devoid of an agent
- བྱེད་པ་པོ་དང་ཟ་བ་པོ་དང་ཤེས་པ་པོ་དང་གྲོལ་བ་པོ་ ◦ *byed pa po dang za ba po dang shes pa po dang grol ba po* ▪ {MSA} *kartā bhoktā jñātā moktā ca* ▪ **agent, enjoyer, knower, and person liberated**
- བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་དང་བྱ་བ་རྣམས་མི་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ ◦ *byed pa po dang las dang bya ba rnam mi dmigs pa'i phyir* ▪ {MSA} *kartr-karma-kriyāṇām anupalambhāt* ▪ **because one does not perceive an agent, action, or object acted upon {T}**
- བྱེད་པ་པོ་ནི་མི་དམིགས་སོ་ ◦ *byed pa po ni mi dmigs so* ▪ {MSA} *kāraḥ tu nopalabhyate* ▪ **an agent is not observed**
- བྱེད་པ་པོ་མ་མཆིས་པ་ ◦ *byed pa po ma mchis pa* ▪ {C} *akāraka* ▪ {C} does nothing; without an agent
- བྱེད་པ་པོ་མེད་པ་ ◦ *byed pa po med pa* ▪ **absence of agent**
- བྱེད་པ་པོའི་བདག་ ◦ *byed pa po'i bdag* ▪ **agentive self**
- བྱེད་པ་པོའི་བདག་དོན་གཞན་གྱིས་དབེན་པའི་སྤོང་བ་ ◦ *byed pa po'i bdag don gzhan gyis dben pa'i stong pa* ▪

- emptiness that is voidness of a factually other agentive self**
- བྱེད་པ་བྱས་པ་ ◦ *byed pa byas pa* ▪ {C} *kr̥ta-karaṇīya* ▪ **do what is to be done** ◦ {C} his task accomplished
- བྱེད་པ་མ་མཆིས་པ་ ◦ *byed pa ma mchis pa* ▪ {C} *nirvyāpāra* ▪ **non-active; no agent** ◦ {C} not at all busy
- བྱེད་པ་མེད་པ་ ◦ *byed pa med pa* ▪ {C} *kriyārahita*; {C} *nirhaka*; {C} *niśceṣṭa*; {C} *niśceṣṭatva*; {MSA} *niṣprayatna* ▪ **non-active; no agent** ◦ {C} not at all busy; lacking in works/deeds; does nothing; inactive; unoccupied; powerless to act; lack of power to act
- བྱེད་པ་ལ་སྐྱར་པ་འདེབས་པ་ ◦ *byed pa la skur pa 'debs pa* ▪ བཤད་པ་འདེབས་བཏབ་ཐོབ་ས་ ◦ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {MV} *kriyāpavāda* ▪ **deprecation with respect to agent/activities**
- བྱེད་པ་ལ་སྐྱོ་འདོགས་པ་ ◦ *byed pa la sgro 'dogs pa* ▪ གདགས་འདོགས་བཏགས། བཏགས་ཐོགས་ ◦ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MV} *kriyā-samāropa* ▪ **superimposition/exaggeration/reification with respect to agent/activities**
- བྱེད་པ་ལ་ལྗོངས་པ་ ◦ *byed pa la zlas pa* ▪ **from the point of view of function {Gön-chok}**
- བྱེད་པའི་མཐུ་མེད་ཅིང་ ◦ *byed pa'i mthu med cing* ▪ {C} *akim̐cit-samartha* ▪ {C} incapable of doing anything
- བྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་ ◦ *byed pa'i mtshan nyid* ▪ *kāritralakṣaṇāni* ▪ **functional characteristic**
- བྱེད་པར་དྲོག་པ་ ◦ *byed par rtog pa* ▪ {MV} *vyāpāra-kalpana* ▪ **conceive as an agent {T}**
- བྱེད་པར་འཛིན་པ་ ◦ *byed par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རུངས་ ◦ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV} *kartr̥tva-grāha* ▪ **apprehend an agent**
- བྱེད་པོ་ཉིད་ ◦ *byed po nyid* ▪ {C} *kartr̥* ▪ {C} agent; doer
- བྱེད་པོ་མིན་ ◦ *byed po min* ▪ {MSA} *akart̥tva* ▪ **non-agent; no agent**
- བྱེད་མིན་ ◦ *byed min* ▪ {C} *akāra* ▪ {C} non-activity; without effort

བྱེད་མེད་ ▫ *byed med* ▪ {C}akṛtakatva ▪ {C}non-activity;
without effort; not made an agent

བྱེད་གཟུངས་ ▫ *byed gzungs* ▪ refers to{LG}

བྱེད་རྒྱུ་པ་ ▫ *byed rigs pa* ▪ suitable to refer (to){BJ
24.5}

བྱེད་ལས་ ▫ *byed las* ▪ **function**

བྱེད་ལས་ཁྲད་པར་ཅན་ ▫ *byed las khyad par can* ▪ **special
function**

བྱེད་ལས་ཚོས་ ▫ *byed las chos* ▪ {PH}functional
phenomena

བྱེས་ ▫ *byes* ▪ Jay ("Splinter") College of Se-ra
Monastic University

བྱོན་ ▫ *byon* ▪ **come**

བྱོན་ནས་ ▫ *byon nas* ▪ **having come**

བྱོན་པ་ ▫ *byon pa* ▪ བྱོན། བྱོན། བྱོན། བྱོན། ▫ *'byon/
'byon/ byond/ byon/* ▪ **come; arrive**

བྱོལ་སོང་ ▫ *byol song* ▪ {GST} *tiryag* ▪ {PH}direction

བྱོལ་སོང་གི་སྐྱེ་གནས་ ▫ *byol song gi skye gnas* ▪ {C}
tiryag-yoni ▪ **animal womb** ▫ {C}animal world;
animal birth

བྱོལ་སོན་གི་སྐྱེ་གནས་པ་ ▫ *byol son gi skye gnas pa* ▪ {C}
tiryag-yonika ▪ **animal womb** ▫ {C}animal world;
animal birth; among the animals

བྱོས་ ▫ *byos* ▪ **listen (?); hear (?); pour (?); {T} to
make; to do [imperative??]**

བྱ་བོ་ ▫ *bra bo* ▪ **a type of bean (two types: white and
yellow, found inside a triangular fruit; plentiful
in Tibet, Nepal, and India)**

བྱག་ ▫ *brag* ▪ **echo**

བྱག་བཀོས་རི་མོ་ ▫ *brag brkos ri mo* ▪ {PH}petroglyphs

བྱག་ངོས་ ▫ *brag ngos* ▪ **craggy cliff; the face of a cliff**

བྱག་ཅ་ ▫ *brag ca* ▪ {LCh}pratiśrutkā ▪ **echo**

བྱག་ཇ་ ▫ *brag cha* ▪ {LCh,C}pratiśrutkā; {MSA}śrutkā

▪ **echo**

བྱག་ཇའི་སྐྱོད་ཡུལ་ལ་གནས་པ་ ▫ *brag cha'i spyod yul la
gnas pa* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་སྐྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod*
▪ {C}pratiśrutkā-gocara-sthaḥ ▪ **abiding in the
range of activity of an echo** ▫ {C}one who stands
within the range of an echo

བྱག་ཇ་ ▫ *brag ja* ▪ {LCh}pratiśrutkā ▪ **echo**

བྱག་མཐོ་ ▫ *brag mtho* ▪ {PH}rocky hill

བྱག་རྫོང་ ▫ *brag rdzong* ▪ **craggy cliff**

བྱག་རི་ ▫ *brag ri* ▪ **stony mountain**

བྱག་སྲིན་མོ་ ▫ *brag srin mo* ▪ {PH}rock ogress

བྱང་མི་མཉམ་པ་མེད་པ་ ▫ *brang mi mnyam pa med pa* ▪
chest not uneven

བྱན་ ▫ *bran* ▪ {MSA}ceṭa; {MSA}bhṛtya ▪ **servant** ▫
{PH}servant; slave

བྱན་འགྲུ་ ▫ *bran 'gyur* ▪ འགྲུ་འགྲུ་དང་གྲུ་གྲུ་དང་ ▫ *'gyur
'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}preṣya-bhūto ▪ {C}a true
servant

བྱན་དང་འབྲ་བ་ ▫ *bran dang 'dra ba* ▪ {MSA}dāsa-kalpa ▪
like a servant

བྱན་མོ་ ▫ *bran mo* ▪ {C}dāsī ▪ {C}female servant

བྱན་མོ་གྲན་མོ་ ▫ *bran mo rgan mo* ▪ {PH}old maid
servant; old (female) servant ▫ བྱན་མོ་གྲན་མོ་སྐྱུ་གཤམ་བཤམ་
དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་བཞིན་གྱི། ▫ [It is] like the old woman
— the old maidservant — who was bound to [her]
suffering. ▫ {A4C-C}

བྱན་མོ་ཅུ་ཅུན་ ▫ *bran mo chu chun* ▪ {C}kumbha-dāsī ▪
{C}maid servant

བྱས་ཟེ་ ▫ *bram ze* ▪ {LCh}brāhmaṇa ▪ **brāhman;
Brahmin**

བྱས་ཟེ་རྐང་མིག་ ▫ *bram ze rkang mig* ▪ {PH}the
Brahmin Akṣapāda (a.k.a.; Gautama)

བྱས་ཟེ་ཆང་མི་བདུང་བ་ ▫ *bram ze chang mi btung ba* ▪
Brahmins do not drink beer

བྱས་ཟེ་རྗེས་འབྲང་ ▫ *bram ze rjes 'brang* ▪ {GD:509}

Brahmin Śaṃkarananda

- བླ་མ་ཟེ་འི་རིགས་ ▫ *bram ze'i rigs* ▫ {L}brāhmaṇa-gotra ▫
Brahmin lineage; Brahmin family
- བླ་མ་ཟེ་འི་རིགས་ཀེ་ཞིང་མགོ་བ་ ▫ *bram ze'i rigs che zhing
 mtho ba* ▫ {C}brāhmaṇa-mahāsāla-kula ▫ {C}good
 Brahmin family; wealthy Brahmins
- བླ་མ་ཟེ་ར་ཤེས་པ་ ▫ *bram zer shes pa* ▫ {C}brāhmaṇyatā ▫
 {C}honoring Brahmins
- བླ་ ▫ *bral* ▫ {C,L}vigata; {C}vidhūta; {L}viyoga;
 {C}prahāṇa (=pradhāna); vikala ▫ **separation;
 free from; lack; devoid; separate from** ▫ {C}
 disconnected; freedom; loss of; disjunction;
 deficient; forsaking; forsaken; effort(s); instruction
- བླ་བ་ ▫ *bral ba* ▫ {C}vigama (e.g.: smṛti-vigama);
 {LCh,C,L}vigata; {MSA,MV}apagama; {L,MSA}
 viyoga; {MSA}visamyuktatva; {MSA,MV}
 visamyoga; {MV}visamyogatva; {C}prahāṇa; {C}
 vikala; {MSA}apakarṣa (e.g.: malāpakarṣa); {MV}
 virahita; {MSA}rahitatva (e.g.: dharma-kāya-
 rahitatva); ▫ **separate; separation; free from;
 lack; devoid** ▫ {C}disconnected; freedom; loss of;
 disjunction; deficient; forsaking; forsaken; effort(s);
 instruction; departure; departing; has disappeared;
 separate from
- བླ་བ་ལྱིན་ ▫ *bral ba nyid* ▫ {MSA}rahitatva; {MSA}
 virahitvatva ▫ **separation**
- བླ་བ་འདི་འབྲས་བུ་ ▫ *bral ba'i 'bras bu* ▫ {MSA,MV}
 visamyoga-phala ▫ **effects of separation;
 separative effect; effect which is a state of
 separation**
- བླ་བ་འདི་ཡོན་ཏན་ ▫ *bral ba'i yon tan* ▫ **good qualities of
 separation**
- བླ་བ་འདི་རང་བཞིན་ ▫ *bral ba'i rang bzhin* ▫ {C} apagata-
 svabhāva ▫ **free from inherent existence; nature of
 freedom**
- བླ་བ་ར་བགྱིད་པ་ ▫ *bral bar bgyid pa* ▫ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་
 གྱིས་ ▫ *bgvi bgyid bgyis gyis* ▫ {C}vikariṇī ▫ **separate;
 free; disjoin** ▫ {C}she disperses
- བླ་བ་ར་བྱ་བ་ ▫ *bral bar bya ba* ▫ {MV}visamyoga ▫

separation; free from

- བླ་བ་འབྲས་ ▫ *bral 'bras* ▫ **effect of separation**
- བློ་ ▫ *bri* ▫ འབྲི། འབྲི། བྲི། བྲི། ▫ 'bri / 'bri / bri / bri - to
 decrease; or, bri / 'bri / bris / bris - to write {T}
 ▫ {C}anyūnatva; {MV}hīna ▫ **diminishment;
 decrease; lessen; {T} write** ▫ {C}loss
- བློ་བ་ ▫ *bri ba* ▫ {C}likhyate; {C}ūnatva; {MV}hīna ▫
decrease; write ▫ {C}is written about; deficiency;
 depletion
- བློ་བ་མེད་ཅིང་འཕེལ་བ་མེད་པ་ ▫ *bri ba med cing 'phel ba
 med pa* ▫ {MV}ahīnānadhika ▫ **neither decrease
 nor increase**
- བློ་བ་འཇམ་འཕེལ་བ་མི་མགོང་བ་ ▫ *bri ba 'am 'phel ba mi
 mthong ba* ▫ {MV}hāni-vṛddhy-adarśana ▫ **not
 perceive decrease or increase**
- བློ་བ་ར་བྱའོ་ ▫ *bri bar bya'o* ▫ {C}ūnī-karoti ▫ **will/should
 decrease** ▫ {C}remains deficient in; deplete
- བློ་མེད་ ▫ *bri med* ▫ {C}anyūnatva ▫ **non-decrease** ▫ {C}
 loss
- བློ་མེད་ཅིང་འཕེལ་བ་མེད་པ་ ▫ *bri med cing 'phel ba med
 pa* ▫ {MV}ahīnānadhika ▫ **neither non-decrease
 nor non-increase**
- བྲིས་ ▫ *bris* ▫ བྲི། འབྲི། བྲིས། བྲིས། ▫ bri / 'bri / bris / bris /
 {C}likhati ▫ {C}write; copy (out)
- བྲིས་པ་ ▫ *bris pa* ▫ {C}likhitā; {MSA}vicitrita ▫ {C}
 write; writing
- བྲིས་པ་འདི་རི་མོ་ ▫ *bris pa'i ri mo* ▫ {MSA}citire ... vicitrite ▫
draw a picture
- བྲིས་བ་ ▫ *bris ba* ▫ **write; draw(ing); writing**
- བྲུ་ཤ། ▫ *bru sha* ▫ {PH}Brushal (Gilgit)
- བྲུ་པ་ ▫ *bre pa* ▫ འབྲེ། འབྲེ། བྲེས། བྲེ། ▫ 'bre / 'bre / bres / bre /
 ▫ **spread out; enveloped**
- བྲེང་ ▫ *breng* ▫ **series; {T} garland**
- བྲེང་ཆགས་སུ་ ▫ *breng chags su* ▫ [series-formed-ly];
 continuously

བྱས་པ་ ▫ *bres pa* ▪ རླེ། རླེ། རླེ། རླེ། ▫ 'bre/ 'bre/ bres/
bre/ ▪ **spread out; enveloped**

བྱོན་ ▫ *brod* ▪ {PH}pleasure

ལྷི་ ▫ *bla* ▪ {PH}payment

ལྷ་ཁག་ ▫ *bla khag* ▪ {PH}monastic head; monastic
leader

ལྷ་གཤམ་མེད་པ་ ▫ *bla gab med pa* ▪ {C}ābhyavakāśika ▪
{C}one who lives in an open, unsheltered place

ལྷ་བརྒྱུད་ ▫ *bla brgyud* ▪ **lineage of lamas**

ལྷ་བརྒྱུད་གསོལ་འདེབས་ ▫ *bla brgyud gsol 'debs* ▪ {PH}
supplication to the gurus of the lineage

ལྷ་དྲགས་ཚིག་ ▫ *bla dwags tshig* ▪ {PH}synonym

ལྷ་ལྷོ་ ▫ *bla na* ▪ {MSA}upari ▪ {PH}above

ལྷ་ན་མཚིས་ ▫ *bla na mchis* ▪ **[high-to-exist];
surpassable{BJ 29.4}**

ལྷ་ན་མཚིས་པ་ ▫ *bla na mchis pa* ▪ {L} sa-uttara ▪
surpassable

ལྷ་ན་མ་མཚིས་པ་ ▫ *bla na ma mchis pa* ▪ {C}anuttara
▪ **[high-to-not-exist]; unsurpassable{BJ 31.5};
highest; unsurpassed; none higher** ▫ {C}utmost;
supreme

ལྷ་ན་མེད་ ▫ *bla na med* ▪ {C,MV}anuttara; {MV}
anuttaratva; {MV}ānuttarya ▪ **[high-to-not-exist];
highest; unsurpassable; unsurpassed; none
higher** ▫ {C}utmost; supreme

ལྷ་ན་མེད་པ་ ▫ *bla na med pa* ▪ {C,MV,MSA}anuttara;
{MSA}niruttara ▪ **[high-to-not-exist]; highest;
unsurpassable; unsurpassed; none higher** ▫ {C}
utmost; supreme

ལྷ་ན་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *bla na med pa nyid* ▪ {MV}
anuttara(tva); {MV}ānuttarya ▪ **unsurpassability
{T}**

ལྷ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པ་རྩོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ ▫ *bla na med
pa yang dag par rdzogs pa'i byang chub* ▪ {C,MSA}
anuttarā-samyak-sambodhi ▪ **complete/perfect
unsurpassable enlightenment**

ལྷ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་པ་རྩོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་དུ་ངེས་པ་
ཡིན་ ▫ *bla na med pa yang dag par rdzogs pa'i
byang chub tu nges pa yin* ▪ {MSA}niyato bhavaty
anuttarāyām samyak-sambodhau ▪ **is definite in
complete/perfect unsurpassable enlightenment**

ལྷ་ན་མེད་པ་ཡི་ཤེས་ ▫ *bla na med pa ye shes* ▪ {MSA}
niruttara ... jñāna ▪ **unsurpassable exalted wisdom**

ལྷ་ན་མེད་པ་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཐབས་ ▫ *bla na med pa ye shes kyi
thabs* ▪ {MSA}upāyo niruttare jñāne ▪ **method(s) of
unsurpassable exalted wisdom**

ལྷ་ན་མེད་པ་ལ་བསྐྱལ་བ་ ▫ *bla na med pa la bsgral ba* ▪
བསྐྱལ་སྐྱོལ་བསྐྱལ་བ་བསྐྱལ་བ་ ▫ *bsgral sgrol bsgrald sgrold*
▪ {C}anuttarasya-anuttar(an)am ▪ **liberated in the
unsurpassable** ▫ {C}where the unsurpassable is
concerned, there is no possibility of surpassing
anything

ལྷ་ན་མེད་པའི་སྐོམ་པ་ ▫ *bla na med pa'i sgom pa* ▪ བསྐྱོམ་
སྐོམ་བསྐྱོམས་སྐོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪
{MV}niruttarā ... bhāvanā ▪ **meditation on the
unsurpassable; cultivation of the unsurpassable**

ལྷ་ན་མེད་པའི་གནས་ ▫ *bla na med pa'i gnas* ▪ {MV}
anuttarāvasthā ▪ **unsurpassable abode; abiding in
the unsurpassable**

ལྷ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ ▫ *bla na med pa'i byang chub*
▪ {MSA}bodhiṃ cānuttarām; {MV}anuttara-
bodhi; anuttarasambuddha ▪ **unsurpassable
enlightenment; highest enlightenment**

ལྷ་ན་མེད་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *bla na med pa'i 'bras bu* ▪ {MV}
anuttara-phala ▪ **fruit of the unsurpassable;
unsurpassable fruit**

ལྷ་ན་ལྷོ་ ▫ *bla nar* ▪ {C}uttara ▪ **unsurpassable; highest;
high; above** ▫ {C}over; superior

ལྷ་ཕྱག་ ▫ *bla phyag* ▪ {PH}treasurer

ལྷ་ཕྱག་ཟུར་པ་ ▫ *bla phyag zur pa* ▪ {PH}former
treasurer

ལྷ་མ་ ▫ *bla ma* ▪ {C}guru; {MSA}gurutva; {MV,MSA}
uttara; {C}kalyāṇa-mitra ▪ **[high-not or high-
mother]; lama; lama [none higher]; heavy** ▫
{PH}lama; unsurpassed ▫ {C}weighty; serious;

deep; good friend

ལྷ་མ་ཁྱད་ཚོས་གསུམ་ལྡན་ ▫ *bla ma khyad chos gsum ldan*
 ▪ {PH}guru endowed with the three distinguishing
 features

ལྷ་མ་གུས་ ▫ *bla ma gus* ▪ {C}guru-gaurava ▪ **guru
 devotion; respect for the guru**

ལྷ་མ་ལྷ་བརྒྱ་བཞི་རྣམ་བཤད་ ▫ *bla ma lnga bcu pa'i rnam
 bshad* ▪ *guru-pañcaśikā* ▪ **Fifty Stanzas on the
 Guru**

ལྷ་མ་ཉིད་ ▫ *bla ma nyid* ▪ {C}gurutva ▪ **guruness;
 heaviness** ▫ {C}value greatly

ལྷ་མ་བསྟོན་བཀུར་ ▫ *bla ma bsnyen bkur* ▪ {C}guru-
śuśrūṣa ▪ **guru devotion; respect for the guru;
 serve and venerate the guru** ▫ {C}reverence for
 the guru

ལྷ་མ་ལྷ་བླ་གང་ཡང་རྩེད་བར་གནས་སོ་ ▫ *bla ma lta bu gang
 yang rung bar gnas so* ▪ {C}anyatarānyataro vā
vijñāguru sthānīyah ▪ {C}or a succession of sages
 representing him

ལྷ་མ་པ་ ▫ *bla ma pa* ▪ {LCh}uttarīya ▪ **Uttariyas**

ལྷ་མ་སྤྲུལ་རས་གཞིགས་ ▫ *bla ma spyān ras gzigs* ▪
guru-avalokiteśvara ▪ {PH}Spiritual Master;
 Avalokiteśvara

ལྷ་མ་དབུ་མཚན་ ▫ *bla ma dbu mdzad* ▪ {PH}chant master

ལྷ་མ་ལ་གུས་ཉིད་ ▫ *bla ma la gus nyan* ▪ {C}guru-śuśrūṣā
 ▪ **guru devotion; respect for the guru** ▫ {C}
 reverence for the guru

ལྷ་མ་ལ་ཕུ་དུད་པ་བྱ་བ་ ▫ *bla ma la phu dud pa bya ba*
 ▪ བུད་ལུད་བུད་ལུད་ ▫ *btud 'dud btud 'dud* ▪ {C}
guru-śuśrūṣṇatā (=guru-śuśrūṣā) ▪ **guru devotion;
 respect for the guru** ▫ {C}revere and respect

ལྷ་མའི་བརྒྱུད་པ་ ▫ *bla ma'i brgyud pa* ▪ **lineage of lamas**

ལྷ་མའི་གནས་གསུམ་ ▫ *bla ma'i gnas gsum* ▪ {PH}The
 Lama's three points [brow; throat; and heart]

ལྷ་མར་བགྲིས་པར་འགྲུར་ ▫ *bla mar bgyis par 'gyur* ▪ བགྲི་
 བགྲིད་བགྲིས་གྲིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}guru-
karoti ▪ **treat as lama/guru** ▫ {C}respects; reveres;

treat with respect

ལྷ་མར་བྱ་བ་ ▫ *bla mar bya ba* ▪ {C}guru-kṛta ▪ {C}
 respected

ལྷ་མར་བྱིད་ ▫ *bla mar byed* ▪ {C}guru-karoti ▪ {C}
 respects; reveres; treat with respect

ལྷ་མེད་ ▫ *bla med* ▪ {C}anuttama; anuttara ▪
unsurpassed; highest; none higher ▫ {C}supreme

ལྷ་མེད་ཀྱི་གྲུང་ ▫ *bla med kyi rgyud* ▪ *anuttarayogatantra*
 ▪ **Highest Yoga Tantra; Unsurpassed Yoga Tantra**

ལྷ་མེད་བྱང་ལྡན་ ▫ *bla med byang chub* ▪ **unsurpassed
 enlightenment**

ལྷ་རེ་ ▫ *bla re* ▪ {LCh}vitāna ▪ **canopy**

ལྷང་ ▫ *blang* ▪ ལྷང། ལེན། ལྷངས། ལེངས། ▫ *blang / len/
 blangs/ longs/* ▪ {C}grhñāti ▪ **adopt; adopting;
 assume; take up; take; receive; assert; assertion** ▫
 {C}seizes; grasp; take hold

ལྷང་དོར་ ▫ *blang dor* ▪ **adoptings and discardings;
 adopt and discard**

ལྷང་ནས་ ▫ *blang nas* ▪ {MSA}(√grah): *grhītvā* ▪ **having
 adopted; having assumed; having taken up**

ལྷང་བ་ ▫ *blang ba* ▪ ལྷང། ལེན། ལྷངས། ལེངས། ▫ *blang
 / len/ blangs/ longs/* ▪ {C}āyūha; (√āp): {MSA}
āptum; {GD:703} *upādeya* ▪ **adopt; assume; take
 up; take; receive; assert; assertion** ▫ {GD:703}
 develop

ལྷང་བར་བྱ་བ་ ▫ *blang bar bya ba* ▪ {C}pratigrhñāti ▪ **will
 adopt; object adopted; will assume; will take up**
 ▫ {C}receives; accepts; acquires; take hold of

ལྷང་བྱ་བ་ ▫ *blang bya ba* ▪ {MSA}pratigraha ▪ **object
 adopted**

ལྷང་མེད་ ▫ *blang med* ▪ {C}anugraha ▪ **non-adoption;
 non-assumption; not take up** ▫ {C}not take hold
 of; not seize upon; non-appropriation

ལྷངས་ ▫ *blangs* ▪ ལྷང། ལེན། ལྷངས། ལེངས། ▫ *blang /
 len/ blangs/ longs/* ▪ {MSA,C}ātta; {C}ādatta; {C}
saṃpratīcchita ▪ **adopt; assume; take up;
 receive; take; assert; assertion**{BJ 10.6} ▫ {C}

appropriated; grasp; appropriate; welcome; assent to; vow; wish

མངས་ཏེ་ ▫ *blangs te* ▫ {C}grhamāṇu; {MSA}(upā√dā): upādāya ▫ **adopting; assuming; taking up; asserting** ▫ {C}seizing

ལྷན་པ་ ▫ *blun pa* ▫ {MV}mūrkhā ▫ **dull; foolish; stupid; deluded** ▫ {PH}dull; foolish; stupid; deluded

ལྷན་པོ་ ▫ *blun po* ▫ {C}muha ▫ **dull; foolish; stupid; deluded** ▫ {PH}dull; foolish; stupid; deluded

ལྷན་མོངས་ལྷན་པ་བཞིན་ ▫ *blun mongs mun pa bzhin* ▫ {C}andha-bhūta ▫ {C}quite blind

ལྷན་མོངས་ ▫ *blun rmongs* ▫ {PH}confused fool

ལྷན་མོངས་ལྷན་པ་བཞིན་ ▫ *blun rmongs mun pa bzhin* ▫ མོང་མོང་མོངས་མོངས་ ▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▫ {C}mahāndha-bhūta ▫ {C}quite blinded

མོ་ ▫ *blo* ▫ {LCh,C,MSA,MV}buddhi; {MSA}mati; {GD:699} dhī ▫ **intelligence; awareness; knowledge; mind; intellect** ▫ {C}intellectual act(s); thought; resolve to; consciousness; {GD:699} conceptual mind DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རིག་པ་ ▫ *mshan nyid/ rig pa* ▫ Definition: knowing; knowledge; {T} a knower; that which knows

མོ་ཀུན་རྫོབ་པ་ ▫ *blo kun rdzob pa* ▫ བརྟམ་རྫོབ་བརྟམ་རྫོབས་ ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▫ **conventional awareness**

མོ་ཁ་ཕྱོགས་པ་ ▫ *blo kha phyogs pa* ▫ **directed**

མོ་ཁ་མ་ཕྱོགས་ ▫ *blo kha ma phyogs* ▫ **has not turned the mind (towards){BJ 70.5}**

མོ་འལྲུལ་པ་ ▫ *blo 'khrul pa* ▫ {MSA}śrānta-buddhi (=bhrānta-buddhi?) ▫ **mistaken awareness**

མོ་གྲོས་ ▫ *blo gros* ▫ {LCh,C,MSA}mati; {MSA}mata ▫ **intelligence; intelligent** ▫ {PH}intellect; intelligence; thought ▫ {C}wisdom; understanding

མོ་གྲོས་དགེ་བ་ ▫ *blo gros dge ba* ▫ {MSA}śubha-mati ▫ **virtuous intelligence**

མོ་གྲོས་གྲུ་མཚོ་ ▫ *blo gros rgya mtsho* ▫ {PH}Sagaramati

མོ་གྲོས་ངན་པ་ ▫ *blo gros ngan pa* ▫ {MSA}kumati ▫ **bad intelligence**

མོ་གྲོས་ཅན་ ▫ *blo gros can* ▫ {L}matimat ▫ **intelligent** ▫ wise; clever; having intelligence; endowed with wisdom

མོ་གྲོས་ཆེན་པོ་ ▫ *blo gros chen po* ▫ {LCh}mahāmati ▫ **great intelligence; great intelligent one(s){LG}; p.n. of a Bodhisattva who is the main interlocuter in the Laṅkāvatāra-sūtra** ▫ {PH}Mahāmati [p.n. a bodhisattva, who is the main interlocuter in the Laṅkāvatāra-sūtra]

མོ་གྲོས་གཉིས་ཅན་ ▫ *blo gros gnyis can* ▫ **having two-pointed mind{S 15}**

མོ་གྲོས་གྲོགས་པ་མི་མངའ་བ་ ▫ *blo gros thogs pa mi mnga' ba* ▫ མངའ་མངའ་མངའ་མངའ་ ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▫ {MSA}avyāhata-mati ▫ **unhindered intelligence; unobstructed intelligence {T}**

མོ་གྲོས་དང་ལྷན་པ་ ▫ *blo gros dang ldan pa* ▫ {C}matimat ▫ **intelligent** ▫ {C}wise; clever

མོ་གྲོས་ལྷན་ ▫ *blo gros ldan* ▫ {AGP}matimān ▫ {PH}intelligent

མོ་གྲོས་ནན་པ་ ▫ *blo gros nan pa* ▫ **certain intelligence (?)**; {T} earnest intelligence

མོ་གྲོས་རྣམ་པར་གཡིངས་པ་ ▫ *blo gros rnam par g.yengs pa* ▫ {MSA}vikṣipta-mati ▫ **distracted intelligence {T}**

མོ་གྲོས་མ་སྦྱངས་པ་ ▫ *blo gros ma sbyangs pa* ▫ སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▫ {MSA}avyutpanna-mati ▫ **untrained intelligence**

མོ་གྲོས་མ་སྦྱིན་པ་དང་ཡང་དག་པར་སྦྱིན་པ་ ▫ *blo gros ma smin pa dang yang dag par smin pa* ▫ {MSA}apakva-sāmpakva-mati ▫ **non-maturation and complete maturation of intelligence**

མོ་གྲོས་མི་ཟད་པ་ ▫ *blo gros mi zad pa* ▫ {MSA}akṣayamati ▫ **Akṣayamati [p.n. of a Bodhisattva, the main interlocuter in the Akṣayamati-nirdeśa-sūtra]**

མོ་གྲོས་མི་ཟད་པའི་མདོ་ ▫ *blo gros mi zad pa'i mdo*

▪ *akṣayamati-nirdeśa-sūtra* ▪ **Teaching of Akṣayamati Sūtra, P. 842, vol. 34**

མོ་གྲོས་མི་ཟད་པས་བསྐྱེད་པའི་མདོ་ ▫ *blo gros mi zad pas bstan pa'i mdo* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ *akṣayamati-nirdeśa-sūtra* ▪ **Teaching of Akṣayamati Sūtra, P. 842, vol. 34**

མོ་གྲོས་མཚོ་ ▫ *blo gros mtsho* ▪ {PH} Sagaramati

མོ་གྲོས་ཞི་བ་ ▫ *blo gros zhi ba* ▪ {C} *śānta-mati* ▪ **peaceful intelligence; pacified intelligence** ▫ {C} with calm determination

མོ་གྲོས་ཡང་དག་པར་སླིན་པ་ ▫ *blo gros yang dag par smin pa* ▪ {MSA} *sāmpakva-mati* ▪ **completely matured intelligence**

མོ་གྲོས་ཡངས་པ་ ▫ *blo gros yangs pa* ▪ {L} *viśālamati* ▪ **extensive intelligence; p.n. of a Bodhisattva [the main interlocuter in the fifth chapter of the Saṃdhinirmocana-sūtra]**

མོ་གྲོས་ཤིན་ཏུ་ནམ་དག་ ▫ *blo gros shin tu rnam dag* ▪ {L} *suviśuddha-mati* ▪ **very pure intelligence; p.n. of a Bodhisattva [the main interlocuter in the third chapter of the Saṃdhinirmocana-sūtra]**

མོ་ངན་ ▫ *blo ngan* ▪ {C} *vimati* ▪ **doubt; bad intelligence** ▫ {C} perplexity; uncertainty; consternation

མོ་ངོ་ ▫ *blo ngo* ▪ {PH} perspective ▫ *དེའི་ཚེ་ནས་འབྱུང་བའི་མོ་ངོ་འོ་འགྲུག་རྫོག་གི་སྐབས་སུ་མཐས་ཅད་ཡིག་།* ▫ At that time, from the perspective of the yogi, all appearances of conventional phenomena disappear. ▫ {Gön}

མོ་མངོན་གྲུང་བ་ ▫ *blo mngon gyur pa* ▪ **manifest awareness**

མོ་ཅན་ ▫ *blo can* ▪ {L} *mati* ▪ **intelligence; intelligent; with a mind** ▫ mind; intellect; thoughts; views

མོ་ཆུང་ ▫ *blo chung* ▪ {C} *alpa-buddhi* ▪ **of little intelligence; small intelligence**

མོ་ཆུང་བ་ ▫ *blo chung ba* ▪ {C} *parīta-ku-buddhika*; {C} *parīta-buddhaya* (= *svalpa*) ▪ **of little intelligence; small intelligence** ▫ {C} his intelligence is limited and poor; people of limited intelligence

མོ་ཚེན་སྐྱེ་བ་ ▫ *blo chen skye ba* ▪ {MSA} *mahā-buddhy-udaya* ▪ **arising of great intelligence**

མོ་ཚོས་ ▫ *blo chos* ▪ {GD: 245} mental property

མོ་མཚོག་གི་བདེ་བ་ ▫ *blo mchog gi bde ba* ▪ {MSA} *agra-buddhi-sukha* ▪ **happiness of the highest intelligence**

མོ་མཚོག་དང་ལྡན་པ་ ▫ *blo mchog dang ldan pa* ▪ {MSA} *agra-buddhitva* ▪ **endowed with the highest intelligence**

མོ་འཚང་ ▫ *blo 'chang* ▪ **mindful**

མོ་གཏེར་ ▫ *blo gter* ▪ **treasury of wisdom**{BR}

མོ་གཏེར་རྒྱལ་བ་ ▫ *blo gter rgyal ba* ▪ {PH} victorious treasury of wisdom [epithet of Mañjuśrī]

མོ་ལྟ་ ▫ *blo lta* ▪ **awareness; mind**

མོ་བདུན་ ▫ *blo brtan* ▪ *sthiramati* ▪ **Sthiramati [p.n. of one of Vasubandhu's three main disciples; wrote commentaries on several of Vasubandhu's works]**

མོ་བདུན་པར་ ▫ *blo brtan par* ▪ {C} *sthira-buddhiḥ* (= *cālayitum asakyatvāt*) ▪ **firmly intelligent; of firm intelligence; of steady intelligence**

མོ་དང་ལྡན་ ▫ *blo dang ldan* ▪ {MSA} *buddhi* ▪ **[intelligence-possessing]; intelligent; the intelligent; the wise**

མོ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *blo dang ldan pa* ▪ {L,MSA} *matimat*; {C,MV} *dhimat*; {MV} *dhīmat(tva)* ▪ **[intelligence-possessing]; intelligent; the intelligent; the wise** ▫ {C} clever

མོ་དང་འཚམ་པ་ ▫ *blo dang 'tsham pa* ▪ **conformity with intelligence**

མོ་དོན་མཐུན་ ▫ *blo don mthun* ▪ **factually concordant consciousness**

མོ་དོན་དམ་པ་ ▫ *blo don dam pa* ▪ **ultimate awareness**

མོ་ལྡན་ ▫ *blo ldan* ▪ {C} *matimat*; {MSA} *dhīmat*; {MSA} *buddhi-mattā*; {MSA} *buddhi-mattva* ▪ **[intelligence-possessing]; the intelligent; the wise; an epithet**

of Bodhisattvas ◻ {C}clever

མོ་ལྷན་པ་ ◻ *blo ldan pa* ▪ {C}matimat; {MV}dhīmat(tva); {MSA}buddhimattā; {MSA}buddhimattva ▪ [intelligence-possessing]; the intelligent; the wise; an epithet of Bodhisattvas ◻ {C}clever

མོ་ལྷན་བྱང་ཚུབ་སེམས་དབང་ ◻ *blo ldan byang chub sems dpa'* ▪ {PH}intelligent bodhisattvas

མོ་ལྷན་བྱང་ཚུབ་སེམས་དབང་ས་བཞི་བ་ ◻ *blo ldan byang chub sems dpa' sa bzhi ba* ▪ {PH}intelligent bodhisattvas of the fourth ground

མོ་ལྷོག་ནམ་པ་བཞི་ ◻ *blo ldog rnam pa bzhi* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ ལྷོགས་ལྷོགས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ four reversals

མོ་གནོད་མེད་ ◻ *blo gnod med* ▪ {N}nirvyatha-buddhi ▪ non-defective awareness

མོ་གནོད་མེད་ལ་སྣང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ ◻ *blo gnod med la snang ba'i dbang gis bzhag pa* ▪ posited through the force of appearing to a non-defective awareness{BJ 55.3}

མོ་གནོད་མེད་ལ་སྣང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་མ་ཡིན་པར་ རང་གི་ཐུན་མེད་ས་མ་ཡིན་པའི་སྣང་ལྷགས་ཀྱི་ངོས་ནས་ གྲུབ་པ་ ◻ *blo gnod med la snang ba'i dbang gis bzhag pa ma yin par rang gi thun mongs ma yin pa'i sdod lugs kyi ngos nas grub pa* ▪ established by way of its own uncommon mode of existence without being posited through the force of appearing to a non-defective awareness

མོ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ ◻ *blo phyin ci log* ▪ {C}viparyasta buddhayas ▪ mistaken awareness ◻ {C}perverted

མོ་བྱར་ ◻ *blo bur* ▪ āgantuka ▪ [misspelling of glo bur] adventitious{BJ 81.5}

མོ་བྱར་བའི་བྲི་མ་ ◻ *blo bur ba'i dri ma* ▪ adventitious defilements

མོ་སྦྱང་ ◻ *blo sbyong* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ mind-training

མོ་མ་བདེ་ ◻ *blo ma bde* ▪ {PH}unhappy ◻ མ་སྣང་ཚད་གྲུབ་ འཛོལ་ལ་མོ་མ་བདེ་ ◻ [I am] unhappy with the proof of conventional valid cognition. ◻ {dge 'dun chos 'phel; klu sgrub dgongs rgyan; Lopez; Changing Mind; p.74}

མོ་དམན་ ◻ *blo dman* ▪ {C}parīta-buddhika ▪ little intelligence{BR} ◻ {C}of limited intelligence

མོ་ཞན་པ་ ◻ *blo zhan pa* ▪ {C}alpa-buddhika; {C}durmedha ▪ {C}of small intelligence; dull-witted

མོ་གཟུ་བོ་ ◻ *blo gzu bo* ▪ {PH}open-minded

མོ་བཟང་གྲགས་པ་ ◻ *blo bzang grags pa* ▪ Lo-sang-drag-ba (1357-1419) [monastic name of Dzong-ka-ba]

མོ་བཟང་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་ ◻ *blo bzang chos kyi rgyal mtshan* ▪ Lo-sang-chö-kyi-gyel-tsen, the 1st Pañ-chen Lama (1569-1662)

མོ་བཟང་དོན་སྐྱབ་ ◻ *blo bzang don sgrub* ▪ another name for En-sa-ba (dben sa pa), a famous yogi

མོ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ ◻ *blo bzang dpal ldan chos kyi grags pa* ▪ Lo-sang-bel-den Chö-gyi-drag-pa, the 5th Panchen Lama (1853/4-1882 ce)

མོ་བཟང་དཔལ་ལྷན་བསྐྱན་པའི་ཉི་མ་ ◻ *blo bzang dpal ldan bstan pa'i nyi ma* ▪ མོ་བཟང་དཔལ་ལང། ན་བསྐྱན་པའི་ཉི་མ་ ཕྱགས་ལས་ནམ་གྲུལ། ◻ *blo bzang dpal lad/na bstan pa'i nyi ma phyogs las rnam rgyal/* ▪ [mind-good-glory-possessing-teaching-of-sun]; Lo-sang-bel-den Den-bay-nyi-ma, the 4th Panchen Lama (1781-1854 ce)

མོ་བཟང་དཔལ་ལྷན་ཡི་ཤེས་ ◻ *blo bzang dpal ldan ye shes* ▪ Lo-sang-bel-den-ye-shay, the 3rd Panchen Lama (1737/8-1780 ce)

མོ་བཟང་ཡི་ཤེས་ ◻ *blo bzang ye shes* ▪ Lo-sang-ye-shay, the 2nd Panchen Lama (1663-1737 ce)

མོ་བཟན་ཏྟ་དབྱངས་ ◻ *blo bzan rta dbyangs* ▪ Lo-sang-dayang (1867-1937); author of Investigation of the Limits of Pervasion With Respect to Awareness and Knowledge (blo rig gi mtha' dpyod; see below)

མོ་རབ་རྟུ་གནས་པ་ ◻ *blo rab tu gnas pa* ▪ {MSA}dhī-samsthita ▪ abide in awareness

མོ་རྒྱ་ ◻ *blo rig* ▪ Awareness and Knowledge ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཏ་མངོན་སུམ་པ་རྗེས་དཔག་པ་བཅད་ཤེས་པ་ ཡིད་དཔྱད་པ་སྣང་ལ་མ་ངོས་ཅ་མེ་ཚོས་པ་ལོག་ཤེས་ ◻ *dbye ba/ 1*

mngon sum/ 2 rjes dpag 3 bcad shes/ 4 yid dpyod/ 5 snang la ma nges/ 6 the tshom/ 7 log shes/ ◻
Divisions: (1) direct perceiver (pratyakṣa); (2) inferential cognizer (anumāna); (3) subsequent cognizer (paricchinna-jñāna); (4) correctly assuming consciousness (manah parikṣā); (5) awareness to which the object appears but is not ascertained (aniyata-p

མྱོ་རྒྱ་གི་མཐའ་དཔྱད་ ◻ *blo rig gi mtha' dpyod* ◻
Investigation of the Limits of Pervasion With Respect to Awareness and Knowledge, by Lo-sang-da-yang (blo bzang rta dbyangs, 1867-1937), in The Collected Works of rJe btsun blo bzang rta mgrin; vol. 5 (New Delhi: Lama Guru Deva, 1975)

མྱོ་རྒྱ་གི་རྣམ་བཞག་ ◻ *blo rig gi rnam bzhag* ◻
Presentation of Awareness and Knowledge, by Jam-yang-shay-ba ('jam dbyangs bzhad pa, 1648-1721), in The Collected Works of 'Jam dbyangs bzhad pa'i rdo rje, vol. 15 (New Delhi: Ngawang Gelek Demo, 1973)

མྱོ་རྒྱ་གི་རྣམ་བཞག་ཉེར་མཁོ་ཀུན་འདུས་མྱོ་གསར་མིག་འབྱེད་ ◻ *blo rig gi rnam bzhag nyer mkho kun 'dus blo gsar mig 'byed* ◻ **Presentation of Awareness and Knowledge, Composite of All the Important Points, Opener of the Eye of New Intelligence, by Ge-shay Jam-bel-sam-pel (dge bshes 'jam dpal bsam 'phel), modern blockprint, n.p., n.d.**

མྱོ་རྒྱ་བདུན་དྲུག་བཞེས་ ◻ *blo rig bdun du dbye ba* ◻
division of knowledge and awareness into seven parts{BR}

མྱོ་རྒྱས་ ◻ *blo rigs* ◻ {GD:310} typology of mind (a literary genre)

མྱོ་ལ་སྣང་བའི་དབང་གིས་བཞག་པ་ ◻ *blo la snang ba'i dbang gis bzhag pa* ◻ **posited by the force of appearing to the mind**

མྱོ་ལ་འཛིན་ ◻ *blo la 'dzin* ◻ **གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་** ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ◻ **memorize**

མྱོ་སེམས་མཚོ་ ◻ *blo sems mtsho* ◻ {PH} Bodhisattva Rakṣita

མྱོ་གསར་ ◻ *blo gsar* ◻ **new awareness{BR}**

མྱོ་གསར་མིག་འབྱེད་ ◻ *blo gsar mig 'byed* ◻ **opener of the eye of new awarenesses{BR}**

མྱོ་གསལ་ ◻ *blo gsal* ◻ **clear intellect**

མྱོ་གསལ་གླིང་ ◻ *blo gsal gling* ◻ **Lo-sel-ling College of Dre-pung Monastic University**

མྱོ་གསལ་ལིང་ ◻ *blo gsal ling* ◻ **Lo-sel-ling ("Lucid Intelligence") College of Dre-pung Monastic University**

མྱོ་ལྷན་སྐྱེས་ ◻ *blo lhan skyes* ◻ {PH}an innate awareness

མྱོན་ ◻ *blon* ◻ **minister**

མྱོན་པོ་ ◻ *blon po* ◻ {C}amātya ◻ {C}relative; minister; companion

མྱོན་པོ་རིན་ཆེན་ ◻ *blon po rin chen* ◻ {MSA}pariṇāyaka-ratna ◻ {PH}precious minister

མྱོན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ ◻ *blon po rin po che* ◻ {MSA} pariṇāyaka-ratna ◻ **husband ? {T}**

མྱོན་འབངས་ ◻ *blon 'bangs* ◻ {PH}attending minister

མྱོ་འགྲུ་ ◻ *blo'i rgyu* ◻ {MSA}buddhi-hetu ◻ **cause of awareness**

མྱོ་མཚོ་ག་དང་ལྷན་པ་ ◻ *blo'i mchog dang ldan pa* ◻ {C} parama-buddhimat ◻ {C}of the highest intelligence

མྱོ་ཐ་སྣང་ ◻ *blo'i tha snyad* ◻ {GD:726} mental labels designating the consciousness that relates a name to an object

མྱོ་ཐ་སྣང་ ◻ *blo'i tha snyad* ◻ **mental convention**

མྱོ་དབང་པོ་ལྷ་ ◻ *blo'i dbang po lnga* ◻ {PH}five mental faculties

མྱོ་བཞག་སེམས་ ◻ *blo'i gzhan sel* ◻ **བསལ་སེམས་བསལ་དང་སེམས་** ◻ *bsal sel bsald seld* ◻ **buddhy-ātmakānyāpoha** ◻ **other-eliminator that is a mind; mental exclusion**
◻ DEFINITIONS: **མཚན་ཉིད། མ་ཡིན་དགག་གི་བཞག་སེམས་** ◻ **ཡང་ཡིན་རྟོག་བས་སྐྱོ་བདགས་ཀྱང་ཡིན་པའི་བཞག་སེམས་** ◻ *mtshan nyid/ ma yin dgag gi gzhan sel yang yin/ rtoq pas sgro btags kyang yin pa'i gzhi mthun pa/* ◻ Definition: a

common locus of being an other-eliminator that is an affirming negative and being superimposed by thought

མྱོའི་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་ ▫ *blo'i yul du bya rung ba* ▪ **suitable to be taken as an object of an awareness**

མྱོས་རྟོགས་པ་ ▫ *blos rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}buddhyā pratipattih ▪ **realized by an awareness** {T}

མྱོས་བཞག་པ་ ▫ *blos bzhag pa* ▪ **posited by an awareness**

མྱོས་ཡོངས་གཙོད་ཀྱི་ཡུལ་ ▫ *blos yongs gcod kyi yul* ▪ **object of mental discrimination**

མྱོས་རིག་པར་བྱ་བ་ ▫ *blos rig par bya ba* ▪ **object of knowledge by a mind; {T} suitable to be known by an awareness**

དབང་ ▫ *dbang* ▪ {LCh}abhiṣeka; {LCh,MSA,MV}vaśa; {LCh,MSA,MV}vaśitā; {MSA,MV}vaśitva; {C}vaśayati (=labhate = paśyati); {C}vaśatā; {MSA}adhipa (e.g.: mokṣa-adhipa); {MSA,MV}ādhipatyā; {MV}tantra; {MV}vibhutva; {MV}vaibhutva; adhi-*ṣṭāna* ▪ **control; power; monarch; initiation; empowerment; consecration; force** ▫ {C}sovereignty; powers; can; subjection

དབང་བསྐྱར་ ▫ *dbang bskur* ▪ {MV}abhiṣeka ▪ **bestowal of initiation; Tantric initiation**

དབང་བསྐྱར་བ་ ▫ *dbang bskur ba* ▪ {C,MSA}abhiṣikta; {C,MSA}abhiṣeka; {MSA}abhiṣiktaka ▪ **bestowal of initiation; Tantric initiation** ▫ {C}consecrated; consecration

དབང་གི་མི་མཐུན་པའི་ཕྱོགས་ ▫ *dbang gi mi mthun pa'i phyogs* ▪ {MV}vibhutva-vipakṣa ▪ **concordance with empowerment/power**

དབང་གིས་ ▫ *dbang gis* ▪ {MV}ādhipatyatas; {MV}ādhipatyāt; {C}vaśatā ▪ **by the power of** ▫ {C}subjection

དབང་བགྱིད་པ་ ▫ *dbang bgyid pa* ▪ བགྱིད་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}ādhipateya ▪ {C}dominant function

དབང་སྐྱར་ ▫ *dbang sgyur* ▪ བསྐྱར་སྐྱར་བསྐྱར་བསྐྱར་ ▫ *bsgyur*

Tenses: future, present, past, imperative

sgyur bsgyurd sgyurd ▪ {MV}vaśa-vartana ▪ **control; subjugate**

དབང་བསྐྱར་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *dbang bsgyur ba'i yid la byed pa* ▪ {MSA}vaśavarti-manaskāra ▪ **mental contemplation of control**

དབང་མངོན་ ▫ *dbang mngon* ▪ *indriya-pratyakṣa* ▪ **sense direct perception/perceiver** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་སྐྱེན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཁྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen dbang po gzugs can pa las skyes pa'i rtog pa dang bral zhing ma 'khrul ba'i rig pa/* ▫ Definition: an awareness which is non-mistaken and free from conceptuality, and is produced from its own uncommon empowering condition, a physical sense-power {BR}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་གཟུགས་འཛོལ་དབང་མངོན་པ་སྐྱེས་འཛོལ་དབང་མངོན་པ་དྲི་འཛོལ་དབང་མངོན་པ་ལ་འཛོལ་དབང་མངོན་པ་རིག་གུ་འཛོལ་དབང་དབང་མངོན་ ▫ *dbye ba/ 1 gzugs 'dzin dbang mngon/ 2 sgra 'dzin dbang mngon/ 3 dri 'dzin dbang mngon/ 4 ro 'dzin dbang mngon/ 5 reg bya 'dzin pa'i dbang mngon/* ▫ Divisions: (1) sense direct perception apprehending a form; (2) sense direct perception apprehending a sound; (3) sense direct perception apprehending smell; (4) sense direct perception apprehending taste; (5) sense direct perception apprehending a tangib

དབང་མངོན་བཅད་ཤེས་ ▫ *dbang mngon bcad shes* ▪ **sense direct subsequent cognizer**

དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་བཅད་ཤེས་ ▫ *dbang mngon du gyur pa'i bcad shes* ▪ **subsequent cognizer that is a sense direct perceiver**

དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱང་ལ་མ་ངེས་པའི་ཁྱོ་ ▫ *dbang mngon du gyur pa'i snang la ma nges pa'i blo* ▪ **awareness to which an object appears but is not ascertained that is a sense direct perceiver**

དབང་མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཚད་མ་ ▫ *dbang mngon du gyur pa'i tshad ma* ▪ **valid cognizer that is a sense direct perceiver**

དབང་བཅས་པ་ ▫ *dbang bcas pa* ▪ {C}sendriya ▪ {C}concerning the faculties

pratyakṣa ▪ **sense direct perceiver/perception**
 དབང་པོ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ ▫ *dbang po'i mngon sum tshad ma* ▪ {PH} valid sense perception
 དབང་པོ་ཐོག་ ▫ *dbang po'i thog* ▪ {PH} Indraketu [p.n. of a tathāgata]
 དབང་པོ་རྣམ་པ་གྲམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ ▫ *dbang po'i rnam pa thams cad yongs su rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C} *sarvākāra-paripūrṇa-indriya* ▪ **perfect/complete all aspects of the faculties** ▫ {C} faculties which are in every way perfect
 དབང་པོ་སྲོད་ཡུལ་སྣ་ཚོགས་ ▫ *dbang po'i spyod yul sna tshogs* ▪ སྲོད་སྲོད་སྲོད་སྲོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA} *akṣa-vicitra-gocara* ▪ **various objects of activity of the faculties**
 དབང་པོ་ཡུལ་ ▫ *dbang po'i yul* ▪ *indriyaviṣaya* ▪ **sense object**
 དབང་པོ་འཛིན་པ་ཡོད་པས་ ▫ *dbang po'i rim pa yod pas* ▪ {C} *vimātratā-indriya* ▪ **since there are stages of faculties** {T} ▫ {C} unequal endowment of faculties
 དབང་ཕྱུག་ ▫ *dbang phyug* ▪ {LCh,C,MSA} *īśvara*; {C} *aiśvarya*; {C} *īśvaratā*; {C} *īśvarya* ▪ **Īśvara; god; ruler; lord** ▫ {C} sovereignty; dominion
 དབང་ཕྱུག་གི་རྒྱ་ ▫ *dbang phyug gi rgyu* ▪ {MSA} *aiśvarya-hetu* ▪ **cause of sovereignty**
 དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་ ▫ *dbang phyug chen po* ▪ *maheśvara* ▪ **Maheśvara; Śiva**
 དབང་ཕྱུག་ནག་པོ་ ▫ *dbang phyug nag po* ▪ *īśvarakṛṣṇa* ▪ {PH} *īśvarakṛṣṇa*
 དབང་ཕྱུག་སྲིན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *dbang phyug sbyin par byed pa* ▪ {MSA} *aiśvarya-dāna* ▪ **giving to Īśvara**
 དབང་ཕྱུགས་ ▫ *dbang phyugs* ▪ *īśvara* ▪ {GD:275} **god**
 དབང་བ་ ▫ *dbang ba* ▪ {MSA} *vaśin*; {MV} *vaśitā* ▪ **powerful person; power**
 དབང་བར་བྱ་ ▫ *dbang bar bya* ▪ དབང་བར་བྱ། བྱེ། བྱས། བྱེ། ▫ *dbang bar bya/ byed/ byas/ byed/* ▪ **make**

powerful; empower
 དབང་བར་བྱས་ ▫ *dbang bar byas* ▪ དབང་བར་བྱ། བྱེ། བྱས། བྱེ། ▫ *dbang bar bya/ byed/ byas/ byed/* ▪ **make powerful; empower**
 དབང་བར་བྱེད་ ▫ *dbang bar byed* ▪ དབང་བར་བྱ། བྱེ། བྱས། བྱེ། ▫ *dbang bar bya/ byed/ byas/ byed/* ▪ **make powerful; empower**
 དབང་བྱེད་པ་ ▫ *dbang byed pa* ▪ {C} *ādhipateya*; {MSA} *adhipati*; {MV} *ādhipatya*; {MV} *vibhutva* ▪ {C} dominant function
 དབང་བྱེད་པ་ཐོབ་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *dbang byed pa thob pa'i mtshan nyid* ▪ ཐོབ། འཛོམ་འཛོམ་ཐོབ་འཛོམས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV} *vibhutva-prāpti-lakṣaṇatva* ▪ **the characteristic of attaining dominance/ sovereignty** {T}
 དབང་འབྱོར་བའི་གཟུགས་ ▫ *dbang 'byor ba'i gzugs* ▪ **form of one who has attained mastery**
 དབང་འབྱིང་ ▫ *dbang 'bring* ▪ **medium faculty** ▫ {PH} middling faculties
 དབང་མེད་ ▫ *dbang med* ▪ {C} *vaśayati* (= *labhate* = *paśyati*) ▪ **powerless** ▫ {C} can
 དབང་མེད་ཇི་བཞི་དབང་ ▫ *dbang med rje bo'i dbang* ▪ {C} *avaśāvaśa-bhartṛka* ▪ {C} submissive to the master who is not submissive to anyone else
 དབང་མེད་གཞོན་ ▫ *dbang med gnon* ▪ {C} *akāma-kāra* ▪ {C} what causes displeasure
 དབང་བཅཅ་ ▫ *dbang btsan* ▪ **binding power; authority**
 དབང་ཤེས་ ▫ *dbang shes* ▪ *indriya-jñāna* ▪ **sense-consciousness; main sense-consciousness; sense-cognition** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་སྲོད་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཁྱིན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྲི་བའི་སྲིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen dbang po gzugs can pa la brten nas skye ba'i rig pa/* ▫ Definition: an awareness which arises in dependence upon its own uncommon empowering condition, a physical sense-power {BR}
 DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་མིག་ཤེས་ ༢་རྣ་ཤེས་ ༣་སྣ་ཤེས་ ༤་ལྗེ་ཤེས་ ༥་ལྗེ་ཤེས་ ༦་ལྗེ་ཤེས་ ༧་ལྗེ་ཤེས་ ༨་ལྗེ་ཤེས་ ༩་ལྗེ་ཤེས་ ༩་ལྗེ་ཤེས་ ▫ *dbye ba/ 1 mig shes/ 2 rna shes/ 3 sna shes/ 4 lce shes/ 5 lus shes* ▫ Divisions: (1) eye

consciousness; (2) ear consciousness; (3) nose consciousness; (4) tongue consciousness; (5) bodily consciousness

དབང་ཤེས་འཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་ ▫ *dbang shes 'khor gyi sems byung* ▪ {PH}mental factors accompanying a sense consciousness

དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་གཉིས་ ▫ *dbang shes dang yid shes gnyis* ▪ **the two, sense consciousness and mental consciousness**

དབང་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ ▫ *dbang shes su gyur pa'i rtog med log shes* ▪ **non-conceptual wrong consciousness that is a sense consciousness**

དབའ་རྒྱ་བས་ ▫ *dba' rlabs* ▪ {PH}billowing waves

དབར་ ▫ *dbar* ▪ {PH}between [Amdo dialect]

དབུ་ ▫ *dbu* ▪ {LCh}śiras; {C}uttama-aṅgatā; {C}mūrti ▪ **head (hon.)** ▪ {C}body; figure

དབུ་སྟུང་ ▫ *dbu snyung* ▪ {PH}oath on one's head

དབུ་བརྗོད་པ་ ▫ *dbu brdos pa* ▪ {C}phenapiṇḍa ▪ {C}mass of foam

དབུ་བ་ ▫ *dbu ba* ▪ {PH}foam

དབུ་བ་རོད་པ་ ▫ *dbu ba rdos pa* ▪ {C}phenapiṇḍa ▪ {C}mass of foam

དབུ་བའི་གོང་བུ་ ▫ *dbu ba'i gong bu* ▪ {PH}ball of foam

དབུ་མ་ ▫ *dbu ma* ▪ {LCh,N}madhyama; mādhyaṃika ▪ **center; middle; middle way{N}; Mādhyamika [Proponent of the Middle Way]; Middle Way School**

དབུ་མ་གྱུན་ ▫ *dbu ma rgyan* ▪ *madhyamakālmkāra* ▪ **Śāntaraṅgita's Ornament for the Middle Way**

དབུ་མ་ཆེན་པོ་ ▫ *dbu ma chen po* ▪ **Great Middle Way**

དབུ་མ་ཐལ་འགྲུ་ར་བ་ ▫ *dbu ma thal 'gyur pa* ▪ *prāsaṅgika-Mādhyamika; prāsaṅgikamādhyamika* ▪ **Middle Way Consequence School; Prāsaṅgika-Mādhyamaka; Proponent of the Middle Way Consequence School**

དབུ་མ་ཐལ་རང་ ▫ *dbu ma thal rang* ▪ **Mādhyamika**

Prāsaṅgikas and Svātantrikas{BJ 41.4}

དབུ་མ་སྟང་བ་ ▫ *dbu ma snang ba* ▪ *སྟང་སྟང་སྟང་སྟང་* ▫ *snang snang snang snang* ▪ *madhyamakāloka* ▪ **Kamalaśīla's Illumination of the Middle Way**

དབུ་མ་པ་ ▫ *dbu ma pa* ▪ *madhyamaka; mādhyaṃika* ▪ **Middle Way School; Mādhyamaka; Proponents of the Middle; Proponent of the Middle Way; Proponent of the Middle Way School** ▫ རབ་དུ་མི་གནས་པའི་དབུ་མ་པ་ ▫ *rab tu mi gnas pa'i dbu ma pa* ▫ thoroughly non-abiding Mādhyamaka

དབུ་མ་པ་དབའ་བོ་རྟོ་རྗེ་ ▫ *dbu ma pa dpa' bo rdo rje* ▪ **the lama U-ma-pa Pa-wo-dor-jay (one of the teachers of Tzong-ka-pa)**

དབུ་མ་རྩ་བའི་འབྲེལ་བ་བྱུང་ད་པུ་ལི་ད། འབྲེལ་བ་པུ་ལི་ད་ ▫ *dbu ma rtsa ba'i 'grel pa budd pā li ta; 'grel pa buddh pā li ta* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་འབྲེལ་ད་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ *buddhapālita-mūla-madhyamaka-vṛtti* ▪ **Buddhapālita's (sangs rgyas bskyangs) Commentary on [Nāgārjuna's "Treatise on the Middle" [P5242, vol. 95]**

དབུ་མ་རྩ་བའི་འབྲེལ་བ་ཚོག་གསལ་བ། ཚོག་གསལ་བ་ ▫ *dbu ma rtsa ba'i 'grel pa tshig gsal ba; tshig gsal* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་འབྲེལ་ད་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ *mūla-madhyamaka-vṛtti-prasannapadā* ▪ **Clear Words, Commentary on Nāgārjuna's "Treatise on the Middle" [by Candrakīrti (zla ba grags pa); P5260, vol. 98]**

དབུ་མ་རྩ་བའི་འབྲེལ་བ་ཤེས་རབ་སྐྱོན་མ་ ▫ *dbu ma rtsa ba'i 'grel pa shes rab sgron ma* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་འབྲེལ་ད་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ *prajñā-pradīpa-mūla-madhyamaka-vṛtti* ▪ **Commentary on (Nagarjuna's) "Fundamental Treatise on the Middle": Lamp for "Wisdom" [by Bhāvaviveka (legs ldan 'byed), P5253, vol. 95]**

དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚོག་ལེའུ་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ ▫ *dbu ma rtsa ba'i tshig le'ur byas pa shes rab ces bya ba* ▪ *prajñā-nāma-mūla-madhyamaka-kārikā* ▪ **Fundamental Treatise on the Middle Way, Called "Wisdom", by Nāgārjuna (klu sgrub), P. 5224, vol. 95**

དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེའུ་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བའི་
རྣམ་བཤད་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ ▫ *dbu ma rtsa ba'i*
tshig le'ur byas pa shes rab ces bya ba'i rnam
bshad rigs pa'i rgya mtsho ▪ **Ocean of Reasoning,**
Explanation of [Nāgārjuna's (klu sgrub)]
"Treatise on the Middle Way," by Dzong-ka-ba
(1357-1419), P. 6153, vol. 156. Varanasi: Ge-luk-
pa Press, 1973.

དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པ་ ▫ *dbu ma rang rgyud pa* ▪ *svāntantrika-*
mādhyamika ▪ **Middle Way Autonomy School**

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ ▫ *dbu ma la 'jug pa* ▪
madhyamākavatāra ; *madhyamakāvātāra* ▪
Supplement to the Middle Way, by Candrakīrti
(zla ba grags pa), P. 5261, 5262, vol. 98;
Chandrakīrti's Supplement to (Nāgārjuna's)
Treatise on the Middle

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་འགྲེལ་བཤད་ ▫ *dbu ma la 'jug*
pa'i 'grel bshad ▪ *བཀྲལ་འགྲེལ་བཀྲལ་འགྲེལ་དང་* ▫ *bkral*
'grel bkrald 'grel ▪ *madhyamakāvātāra-ṭīkā* ▪
[Jaya-ānanda's] **Commentarial Explanation of**
(Chandrakīrti's) "Supplement to (Nagarjuna's)
'Treatise on the Middle'" [P5271, vol. 99]

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་དགོངས་པ་རབ་
གསལ་ ▫ *dbu ma la 'jug pa'i rgya cher bshad pa*
dgongs pa rab gsal ▪ **Illumination of the Thought,**
An Extensive Explanation of [Candrakīrti's]
'Supplement to the Middle Way', by Dzong-ka-
ba, P. 6143, vol. 154; also: Dharmasala: Tibetan
Cultural Printing Press, no date [often referred
to as: dgongs pa rab gsal] ▫ {GD:841} Dzong-ka-
ba's (tsong kha pa) Clarification of the Thought, an
Extensive Treatise on [Candrakīrti's] Introduction to
the Madhyamika. Varanasi: Ge-luk-pa Press, 1973.

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་མཐའ་དབྱེད་ལུང་རིགས་གཏེར་མཚོ་ད་
ཟབ་དོན་ཀྱན་གསལ་བཟང་འཇུག་ངོགས་ ▫ *dbu ma la*
'jug pa'i mtha' dpyod lung rigs gter mdzod zab don
kun gsal bzang 'jug ngogs ▪ **Great Exposition of**
the Middle Way, by Jam-yang-shay-ba ('jam
dbyangs bzhad pa), Buxaduo: Gomang, 1967

དབུ་མ་ལ་འཇུག་པའི་བཤད་པ་ ▫ *dbu ma la 'jug pa'i bshad*
pa ▪ *madhyamakāvātāra-bhāṣya* ▪ **Commentary**
on the 'Supplement to the Middle Way', by

Candrakīrti (zla ba grags pa), P. 5263, vol. 98;
Also: Dharmasala: The Council of Cultural and
Religious Affairs of His Holiness the Dalai Lama,
1968

དབུ་མའི་རྒྱན་གྱི་ཚིག་ལེའུ་བྱས་པ་ ▫ *dbu ma'i rgyan gyi*
tshig le'ur byas pa ▪ *madhyamakālaṃkāra-kārikā*
▪ **Ornament of the Middle Way; by Śāntirakṣita**
(zhi ba 'tsho), P. 5284, vol. 101

དབུ་མའི་སྙིང་པོའི་འགྲེལ་བཤད་པ་རྣམ་བཤད་ ▫ *dbu ma'i*
snying po'i 'grel pa rtog ge 'bar ba ▪ *བཀྲལ་*
འགྲེལ་བཀྲལ་འགྲེལ་དང་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel*
▪ *madhyamaka-hṛdaya-vṛtti-tarkajvālā* ▪
Commentary on the Heart of the Middle": Blaze
of Reasoning [by Bhāvaviveka (legs ldan 'byed),
P5256, vol. 96]"

དབུ་མའི་སྙིང་པོའི་ཚིག་ལེའུ་བྱས་པ་ ▫ *dbu ma'i snying po'i*
tshig le'ur byas pa ▪ *madhyamaka-hṛdaya-kārikā* ▪
Essence of the Middle Way, by Bhāvaviveka (legs
ldan 'byed), P. 5255, vol. 96

དབུ་མའི་ལྟ་བུ་ ▫ *dbu ma'i lta khrid* ▪ *བཟླ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་* ▫
blta lta bltas ltos ▪ **Instructions on the View of the**
Middle Way{N}

དབུ་མའི་བསྐྱེད་བཅོས་ ▫ *dbu ma'i bstan bcos* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་*
བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ *madhyamaka-*
śāstra ▪ **Treatise on the Middle, by Nāgārjuna**
(klu sgrub), P. 5224, vol. 95

ཡར་ ▫ *yar* ▪ {PH}upper; upward ▫ དབུ་མའི་ཡར་ ▫ the
upper opening of the central channel ▫ {YJD}

དབུ་མའི་ལམ་ ▫ *dbu ma'i lam* ▪ *madhyama-pratipad*;
{MV} *madhyama pratipat/pratipattiḥ* ▪ **the middle**
way; the middle path{N}

དབུ་གཙུག་ཏོར་ ▫ *dbu gtsug tor* ▪ **prominent crown**
protrusion

དབུ་གཙུག་ཏོར་དང་ལྷན་པ་ ▫ *dbu gtsug tor dang ldan pa* ▪
endowment with a prominent crown protrusion

དབུ་ཤོག་ ▫ *dbu shog* ▪ {PH}initial page; opening page

དབུག་གུ་ ▫ *dbug gu* ▪ {PH}half-hour ("extended
breath") [25 minutes] ▫ རྩ་མའུ་བྱུ་ཚུ་དབུག་གུ་ལོ་ ▫ Sixty
half-minutes [is] a half-hour. ▫ Mi-pham; Svarodaya

comm. 5a.6

དབུགས་ ▫ *dbugs* ▪ {C}śvāsa; {MSA}lālenā (=lālanā?) ▪ **breath** ▫ {C}principle of life

དབུགས་རླབ་ ▫ *dbugs rngub* ▪ **to inhale**

དབུགས་རླབ་པ་ ▫ *dbugs rngub pa* ▪ āna; śvāsa ▪ **inhalation**

དབུགས་ཕྱི་ནང་དུ་གྲུབ་ ▫ *dbugs phyi nang du rgyu ba* ▪ གྲུ་གྲུ་གྲུ་གྲུ་ ▫ *rgyu rgyu rgyu rgyu* ▪ {C}ānāpāna-anusmṛti ▪ **movement of breath outward and inward; inhalation and exhalation of breath** ▫ {C}recollection of breathing

དབུགས་ཕྱིན་ ▫ *dbugs phyin* ▪ {C}ucchvasita ▪ {C}regained his breath

དབུགས་ཕྱིན་རྟེན་པར་ ▫ *dbugs phyin rnyed par* ▪ {C}āśvāsa-prāpto-bhavati ▪ {C}he feels relieved; breath

དབུགས་ཕྱིན་ཐོབ་པར་ ▫ *dbugs phyin thob par* ▪ ཐོབ། འཕོབ་ འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}āśvāsa-prāpto-bhavati ▪ {C}he feels relieved; breath

དབུགས་ཕྱིན་ནས་ ▫ *dbugs phyin nas* ▪ {C}āśvāsta ▪ {C}recovered

དབུགས་ཕྱིན་པ་རྟེན་པ་ལགས་ཏེ་ ▫ *dbugs phyin pa rnyed pa lags te* ▪ {C}āśvāsa-prāpto-bhavati ▪ {C}he feels relieved; breath

དབུགས་དབྱུང་བ་ ▫ *dbugs dbyung ba* ▪ བྱུང་འབྱིན་གྱུང་གྱུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ **let out the breath; exhale**

དབུགས་འབྱུང་རླབ་ ▫ *dbugs 'byung rngub* ▪ ānāpana ▪ **exhalation and inhalation of breath**

དབུགས་འབྱུང་པ་ ▫ *dbugs 'byung pa* ▪ praśvāsa ▪ **exhalation of breath**

དབུགས་འབྱུང་བ་ ▫ *dbugs 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་གྱུང་གྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ praśvāsa ▪ **exhalation**

དབུགས་སྐྱུང་བར་བགྱི་ ▫ *dbugs sbyung bar bgyi* ▪ {C}āśvāsayema ▪ {C}we shall help to recovery

དབུགས་མི་བདེ་ ▫ *dbugs mi bde* ▪ {NOC} śvāsa; śvasana

▪ {PH}asthma

དབུགས་རླུང་ ▫ *dbugs rlung* ▪ {PH}breath-wind

དབུང་ ▫ *dbung* ▪ {L}madhya ▪ **middle**

དབུའི་གཙུག་ ▫ *dbu'i gtsug* ▪ {C}mūrdhan ▪ {C}head; on his head; summits

དབུའི་གཙུག་ཏུ་ ▫ *dbu'i gtsug tu* ▪ {C}mārdhani; {C}mūrdhan ▪ {C}in the head; head; on his head; summits

དབུར་ལྗན་ ▫ *dbur ldan* ▪ {C}mūrdhan ▪ **prominent** ▫ {C}head; on his head; summits

དབུལ་ ▫ *dbul* ▪ དབུལ། དབུལ། འབུལ། ཐུལ། ▫ *dbul/ dbul/ 'bul/ phul/* ▪ {C}kr̥śa; {C,L}daridra ▪ **offer; present; poor** ▫ {C}poverty (stricken)

དབུལ་པོ་ ▫ *dbul po* ▪ {C,L}daridra ▪ **poor** ▫ {C}poverty (stricken)

དབུལ་པོར་གྱུར་ ▫ *dbul por gyur* ▪ {L}daridra-bhūto ▪ **poor**

དབུལ་པོངས་ཀྱན་ ▫ *dbul phongs kun* ▪ {PH}extreme poverty

དབུལ་བ་ ▫ *dbul ba* ▪ {C}dāridriya ▪ {C}offer; present; poor; poverty

དབུལ་བ་ཀྱན་ ▫ *dbul ba kun* ▪ {PH}extreme poverty

དབུལ་བོ་ ▫ *dbul bo* ▪ {PH}starving

དབུས་ ▫ *dbus* ▪ {LCh,L,MV,MSA}madhya ▪ **middle; center**

དབུས་མཐའ་ ▫ *dbus mtha'* ▪ {DASI 559.2} madhyānta-vibhāga ▪ **Discrimination of the Middle Way and the Extremes, attributed to Maitreya (byams pa), P. 5522, vol. 108**

དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྲེན་ ▫ *dbus mtha' rnam 'byed* ▪ madhyānta-vibhāga ▪ **Discrimination of the Middle Way and the Extremes, attributed to Maitreya (byams pa), P. 5522, vol. 108**

དབུས་མཐའ་རྩ་འབྲེལ་ ▫ *dbus mtha' rtsa 'grel* ▪ བཀྲལ་ འབྲེལ་བཀྲལ་དེ་འབྲེལ་དེ་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪

[Maitreya's] root text of and [Vasubandhu's] commentary on the Differentiation of the Middle and the Extremes (dbus dang mtha' rnam par 'byed pa, madhyāntavibhāṅga; P5522, vol. 108]

དབུས་དང་མཐའ་རྣམ་པར་འབྲིང་བ་ ◻ *dbus dang mtha' rnam par 'byed pa* ▪ {MV}madhyānta-vibhāga ▪ **Discrimination of the Middle Way and the Extremes, attributed to Maitreya (byams pa), P. 5522, vol. 108**

དབུས་རྣམ་འབྲིང་བ་ ◻ *dbus rnam 'byed pa* ▪ {MV}madhya-vibhāga ▪ **differentiation of the middle way**

དབུས་བ་ ◻ *dbus ba* ▪ {PH}central

དབུས་རུ ◻ *dbus ru* ▪ {PH}district of Ü [n. of one of two districts of central Tibet (dbus)]

དབེ་བ་ཅན་ ◻ *dbe ba can* ▪ *sukhāvātī* ▪ **Blissful Pure Land**

དབེན་ ◻ *dben* ▪ {C}viveka; *vivikta* (=ātma-ādi-sambandha-doṣa-rahitatvād); {MSA}vivekatā ▪ **isolation; solitary place; to be devoid of; solitude** ◻ {C}isolated(ness)

དབེན་པ་ ◻ *dben pa* ▪ {LCh,C}viveka; {LCh,MSA,C}viveka; {C}virakta ▪ **isolation; solitary place; to be devoid of; solitude** ◻ hermit; · {C}free from passion; detachment; separation; fact that are isolated

དབེན་པར་བགྲིང་བ་ ◻ *dben par bgyid pa* ▪ བགྲི་བགྲིང་བགྲིས་ གྲིས་ ◻ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}viveka-kārika; {C}vivekatva ▪ **isolation; become/make isolated** ◻ {C}which brings about detachment; isolatedness

དབེན་པར་འགྲུང་བ་ ◻ *dben par 'gyur ba* ▪ འགྲུང་འགྲུང་གྲུང་ གྲུང་ ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}vivicyate ▪ {C}become isolated

དབེན་པར་འདུག་ ◻ *dben par 'dug* ▪ {L}rahogata ▪ **in a solitary place; gone to a solitary place**

དབེན་ས་ ◻ *dben sa* ▪ [solitude-place]; En-sa-ba; name of a famous yogi [also called Lo-sang-dōn-drup (blo bzang don grub)]

དབེན་ས་པ་ ◻ *dben sa pa* ▪ [solitude-place]; En-sa-ba; a famous yogi [also called Lo-sang-dōn-drup (blo bzang don grub)]

དབོག་ ◻ *dbog* ▪ དབོག་འབོགས། ཐོག་དབོགས། ◻ *dbog 'bogs/phog dbogs/* ▪ **give; bestow**

དབོན་ ◻ *dbon* ▪ དབོན་པོ། ◻ *dbon po/* ▪ **nephew; grandson** ◻ {PH}grandson

དབོན་པོ་ ◻ *dbon po* ▪ དབོན། ◻ *dbon/* ▪ **nephew; grandson**

དབོན་མ་ ◻ *dbon ma* ▪ {PH}grand-daughter

དབོན་ཞང་ ◻ *dbon zhang* ▪ {PH}son-in-law

དབོན་སྲས་ ◻ *dbon sras* ▪ {PH}grandson

དབྱང་ཅན་ས་ ◻ *dbyang can ma* ▪ *sarasvatī* ▪ **Sarasvatī**

དབྱངས་ ◻ *dbyangs* ▪ {LCh,MSA}ghoṣa; {MSA}svara ▪ **melodiousness; voice; melody; tone; vowel** ◻ {PH}voice; speech ◻ ཞིང་མཐའ་ཡས་པར་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྗེས་ སུ་སོང་བའི་དབྱངས། ◻ *zhing mtha' yas par go bar byed pa'i rjes su song ba'i dbyangs,* ◻ [It is] speech that embarks on bringing understanding to limitless buddha-fields. ◻ {AMN} = Braarvig, v.2 p.438

དབྱངས་ཀྱི་ཡན་ལག་བྲལ་ཅུ་ ཅུ་ ◻ *dbyangs kyi yan lag drug cu* ▪ {PH}sixty types of melodies

དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ ◻ *dbyangs kyis bsnyad pa* ▪ {C}geya ▪ {C}discourses in prose and verse mingled

དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་སྡེ་ སྡེ་ ◻ *dbyangs kyis bsnyad pa'i sde* ▪ {C,MSA}geya ▪ {C}discourses in prose and verse mingled

དབྱངས་སྟན་ སྟན་ ◻ *dbyangs snyan* ▪ {PH}melody; melodious song

དབྱངས་སྟན་པ་ སྟན་པ་ ◻ *dbyangs snyan pa* ▪ {PH}melody; melodious song

དབྱངས་རྟ་སྟན་པོ་ རྟ་སྟན་པོ་ ◻ *dbyangs rta snyan po* ▪ {PH}melody; melodious song

དབྱངས་རྟ་སྟན་པོ་ རྟ་སྟན་པོ་ ◻ *dbyangs rna snyan po* ▪ {PH}melody; melodious song

དབྱངས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ◻ *dbyangs phun sum tshogs pa*

▪ {C}svara-sampanna ▪ {C}with a melodious voice

དབྱངས་ཡིག་ ▫ *dbyangs yig* ▪ **vowel**

དབྱངས་གསལ་ ▫ *dbyangs gsal* ▪ {PH}vowels and consonants ▫ "あいうえお" ནས་འགོ་བརྒྱུ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་མིག་དང་པོ་ལ་ "དབྱངས་གསལ་ལྟ་བུ་" ཟེམ་ ▫ *nas 'go brtsams pa'i re'u mig dang po la dbyangs gsal lnga bcu zer*; ▫ The first table, which begins with "あいうえお," is called "The Fifty Consonants and Vowels." ▫ {TBRC} W20229 vol. 1; p.2

དབྱར་གྱི་རྩ་ ▫ *dbyar gyi rnga* ▪ {PH}drums of thunder; dragon's voice

དབྱར་རྩ་ ▫ *dbyar rnga* ▪ {PH}drums of thunder; dragon's voice ▫ འབད་བམི་ད་ནམས་དབྱར་རྩ་སྐྱེས། "" ▫ *'bad bsod nams dbyar rnga'i sgras*; ▫ By the sound of the dragon's voice of effort and merit, ... ▫ Lung rtogs Nyi ma Rin po che; _byung rtsis sngon 'gro gtsug lag sgo 'byed kyi lde mig_ colophon

དབྱིག་ ▫ *dbyig* ▪ **precious resources; treasure** ▫ {PH} precious resources ▫ རྫོང་གི་དུང་པ་གསེར་དུལ་དབྱིག་བརྒྱུར་ནས། "" ▫ Having bestowed the precious resources of gold and silver—the excellence of wealth ... ▫ {GZ 69a.1}

དབྱིག་འཛིན་ ▫ *dbyig 'dzin* ▪ {Negi} *vasundharā; pṛthvī* ▪ {PH}treasure-bearing [realm]; Vasundhara ("Bearer of Treasure") [epithet of the earth]

དབྱིག་གི་སྤིང་པོ་ ▫ *dbyig gi snying po* ▪ {Negi} *hiranyagarbha; brahmā* ▪ {PH}Hiranyagarbha (Brahmā) ▫ རྫོང་གི་དུང་པ་གསེར་དུལ་དབྱིག་བརྒྱུར་ནས། ▫ bestowing the precious resources of gold and silver—the excellence of wealth—ྱ ▫ {GZ 69a.1}

དབྱིག་གཉེན་ ▫ *dbyig gnyen* ▪ {MV}*vasubandhu* ▪ **Vasubandhu [p.n. of the great Buddhist philosopher, author of the Abhidharmakośa and other works]**

དབྱིག་པ་ ▫ *dbyig pa* ▪ {C}*daṇḍa* ▪ **clubs** ▫ {C}stick; staff; the hollow arm of a lute

དབྱིག་དབྱུག་ ▫ *dbyig dbyug* ▪ {C}*daṇḍa* ▪ {C}stick; staff; the hollow arm of a lute

དབྱིངས་ ▫ *dbyings* ▪ {C,MV,MSA}*dhātu* ▪ **sphere; sphere**

of reality; expanse; element; space; basic element
 ▫ {C}world

དབྱིངས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ ▫ *dbyings kyis sangs rgyas* ▪ **elemental Buddha**

དབྱིངས་མི་སྐྱབ་པ་ ▫ *dbyings mi sdug pa* ▪ {C} *duḥsaṁsthāna* ▪ {C}badly shaped

དབྱིངས་རིག་དབྱེར་མེད་ ▫ *dbyings rig dbyer med* ▪ **undifferentiable expanse and basic knowledge**

དབྱིབས་ ▫ *dbyibs* ▪ {LCh,C,MSA}*saṁsthāna* ▪ **shape**

དབྱིབས་ཀྱི་གཟུགས་ ▫ *dbyibs kyi gzugs* ▪ **shape-form**

དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་ ▫ *dbyibs dang kha dog* ▪ *saṁsthāna-varṇa* ▪ **shape and color**

དབྱུག་རྫོན་ཅན་ ▫ *dbyug sngon can* ▪ {PH}Nīladaṇḍa

དབྱུག་པ་ ▫ *dbyug pa* ▪ {C}*daṇḍa* ▪ {C}stick; staff; the hollow arm of a lute

དབྱུང་བ་ ▫ *dbyung ba* ▪ བྱུང་ལེན་ལུང་ལུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {L}*niḥsaraṇa* ▪ **take out; remove; issue forth** ▫ arise; escape; go forth; banish; expel

དབྱེ་ ▫ *dbye* ▪ དབྱེ། ལེན། ཟེ། ཟེས་སམ་ལེན། ▫ *dbye/ 'byed/ phye/ phyas sam 'byed/ ▪ bheda; {MV}vivecana; {C} vicarati ▪ divide; separate; open; differentiate; to divide; division* ▫ {C}pass through; explain; wander(s about); behave; undo; course apart from

དབྱེ་ཚོས་ ▫ *dbye chos* ▪ {GD:253} elements of a division

དབྱེ་ན་ ▫ *dbye na* ▪ **when one divides ...; if one divides ...**

དབྱེ་ན་མི་མང་བ་ ▫ *dbye na mi mang ba* ▪ {MSA}*na bheda-bahulāḥ* ▪ **when divided, there are not many [parts]** {T}

དབྱེ་བ་ ▫ *dbye ba* ▪ {C,MSA,MV}*bheda* {C}(=dharma-bheda); {MSA}*prabheda*; {L}*bhedatā*; {L}*vigraha; vibhāga* ▪ **divide; separate; open; differentiate; to divide; division** ▫ {C}distinguish; discriminate; conflict; quarrel; battle; separation; distinction; dissention; breaking up; break; differentiation; divided; differences; the one ... the other

དབུ་བར་བྱེད་ ▫ *dbye bar byed* ▪ {C} *bhedayitum*
 (= *nivartayitum*) ▪ **dividing; to divide** ▫ {C} be
 diverted from
དབུ་བས་ཐ་དད་པ་ ▫ *dbye bas tha dad pa* ▪ {MSA} *bheda-*
bhinna ▪ **different through division** {T}
དབུ་མེད་པ་ ▫ *dbye med pa* ▪ {C} *abheda* ▪
undifferentiated; undivided; non-difference ▫
 {C} unbroken
དབུ་གཞི་ ▫ *dbye gzhi* ▪ **basis of division** ▫ {GD:253}
 [conceptual] basis of a division
དབུན་ ▫ *dbyen* ▪ **dissenting; punishment; trouble**
དབུན་བཅོས་ ▫ *dbyen bcos* ▪ **[dissenting-make];**
dissenting; punishment; trouble
དབུན་མེད་པ་ ▫ *dbyen med pa* ▪ {C} *abheda* ▪ **non-**
dissenting; no trouble ▫ {C} undifferentiated;
 undivided; non-difference
དབུར་མ་མཚིས་ཉིད་ ▫ *dbyer ma mchis nyid* ▪ {C}
asambhinna ▪ {C} undifferentiated
དབུར་མི་བྱེད་པ་ ▫ *dbyer mi phyed pa* ▪ {C} *asambhedana* ▪
 {C} non-differentiatedness
དབུར་མེད་ ▫ *dbyer med* ▪ {C} *abheda*; {C} *asambheda*;
 {C} *abhinna* ▪ **undifferentiated; undivided** ▫ {C}
 undifferentiatedness; unbroken; not differentiated
དབུས་ཆེ་བ་ ▫ *dbyes che ba* ▪ {C} *pṛthu* ▪ **large** ▫ {C}
 many; all; long; very much; broad; vast; large
དབུཏྲ་པ་ ▫ *dbyod pa* ▪ *vicāra* ▪ **analysis**
འབག་མ་ ▫ *bag ma* ▪ {PH} mask
འབགས་རིངས་ ▫ *bags rengs* ▪ {PH} ruffraff
འབད་ ▫ *'bad* ▪ {C} *yatna*; {MSA} (*√yat*): *yateta*;
 {MSA} (*√ghat*): *ghaṭamāna*; {MSA} (*vyā √yam*):
vyāyacchate; {L} (*√ghat*): *ghaṭamāna*; {C}
vyāyacchati ▪ **strive; striving; make effort; make**
exertion; exertion ▫ {C} strives; struggle; makes an
 effort; exert oneself
འབད་པ་ ▫ *'bad pa* ▪ {MSA, MV} *yatna*; {C} *pariśrama*;
 {C} *samutsuka*; {MSA} *ghaṭana*; {MV} *vyāyāma* ▪ **to**

strive; exertion; make effort; make exertion ▫
 continual study; zealous; endeavor
འབད་པ་ཆེན་པོས་བརྗོན་པ་ཆེར་བྱེད་པ་ ▫ *'bad pa chen pos*
brtson pa cher byed pa ▪ {C} *udyogam āpadyate*
 ▪ {C} exert oneself; make an effort; make a great
 effort
འབད་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *'bad pa dang bcas pa* ▪ {MSA}
yatna-vattva ▪ **with exertion** {T}
འབད་པ་མི་མངའ་བར་ཡི་ཤེས་ལྟུག་པ་ ▫ *'bad pa mi*
mnga' bar ye shes 'jug pa ▪ {MSA} *ayatnato jñāna-*
pravṛtteḥ ▪ **effortlessly engage wisdom; wisdom**
which engages effortlessly {T}
འབད་པ་མེད་པར་ཐར་པར་འགྱུར་ ▫ *'bad pa med par thar par*
'gyur ▪ {MSA} *ayatna-mokṣa* ▪ **become liberated**
without making effort
འབད་པ་བརྗོན་པ་ཆེར་བྱེད་པ་ ▫ *'bad pa brtson pa cher*
byed pa ▪ {C} *udyogam āpadyate* ▪ {C} exert
 oneself; make an effort; make a great effort
འབད་པ་འཇིགས་པ་བསྐྱོས་པ་ ▫ *'bad pa'i rnam pa bsgom pa*
 ▪ *བསྐྱོས་སྐྱོས་བསྐྱོས་སྐྱོས་སྐྱོས་སྐྱོས་* ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms*
 ▪ {MSA} *vyavasāyākāra-bhāvana* ▪ **cultivate the**
aspect(s) of striving
འབད་པར་བྱ་ ▫ *'bad par bya* ▪ {MV} (*√yat*): *yatiṣye* ▪ **will**
strive; will make effort
འབད་པར་བྱའོ་ ▫ *'bad par bya'o* ▪ {C} *vyāyacchati* ▪ **one**
should strive; you should strive
འབད་པར་བྱེད་ཏོ་ ▫ *'bad par byed do* ▪ {C} *udyogam*
āpadyate; {MSA} (*vyā √yam*): *vyāyacchate* ▪ **strive;**
striving; make effort; making effort ▫ exert
 oneself; make a great effort
འབད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *'bad par byed pa* ▪ {MSA} *vyāvasāyika*
 ▪ **strive; striving; make effort; making effort**
འབད་མེད་ ▫ *'bad med* ▪ {MSA} *ayatna* ▪ **nonstriving;**
non-striving; non-effort
འབད་མེད་པར་ ▫ *'bad med par* ▪ {MSA} *vinā yatnaṃ* ▪
without striving; without making effort
འབད་རྩོལ་ ▫ *'bad rtsol* ▪ **striving and exertion**

འབད་རྩོལ་རྒྱུ་པ་ ▫ 'bad rtsol rags pa ▫ **coarse striving and exertion**

འབབ་ ▫ 'bab ▫ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▫ {C}pravahati; {MSA}syandana; {C}upayāti ▫ **descend; rain; flow; fall down; move downward; slope toward** ▫ {C}flow along; approach; submit to; come to

འབབ་པ་ ▫ 'bab pa ▫ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▫ {C}pravahati; {C}pravāṇa; {MSA}pata; {C}prasarava ▫ **descend; rain; flow; fall down; move downward; slope toward** ▫ {C}prone to; flowing along

འབབས་ ▫ 'babs ▫ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▫ **descend; rain; flow; fall down; move downward; slope toward**

འབའ་འཛེར་ ▫ 'ba' 'dzar ▫ vajra ▫ {PH}vajra [arch. spelling]

འབའ་ཞིག་ ▫ 'ba' zhig ▫ {C}kevalam; {MSA}kevala ▫ **only; sole; alone; soley**

འབའ་ཞིག་མངོན་དགའ་ཞིང་ ▫ 'ba' zhig mngon dga' zhing ▫ {C}abhinandamāno ▫ {C}wholly delighting in

འབར་ ▫ 'bar ▫ (√jval): {MSA}jvalate; {MSA}jvalana ▫ **burn; blaze up; blaze; catch fire; flaming; fire**

འབར་བ་ ▫ 'bar ba ▫ {LCh,C,L}jvalana; {C}jvalita; {C}uttapta ▫ **burn; blaze up; blaze; catch fire; flaming; fire** ▫ {C}burning; splendid; well-purified; refined

འབིར་གུང་འཛིན་རྟེན་མངོན་པོ་ ▫ 'bir gung 'jig rten mngon po ▫ {GD:811} Dri-gung-jig-den-ngon-bo (1143-1217), first patriarch of the Dri-gung-ba branch of the Ga-gyu (bka' rgyud) school

འབིར་གུང་པ་ ▫ 'bir gung pa ▫ {GD:811} Dri-gung-ba, a branch of the Ga-gyu (bka' rgyud) school

འབྱ་ཅན་གྱི་ ▫ 'bu can gyi ▫ {C}niruttamaka (=vipadumaka); {C}vidhūta ▫ {C}worm-eaten; worm-eaten corpse

འབྲགས་ ▫ 'bugs ▫ དབྲག་འབྲགས། ཐུག་ཐུགས། ▫ dbug 'bugs/ phug phugs/ ▫ **pierce**

འབྲད་ ▫ 'bud ▫ འབྲད། འབྲད། བྲད། བྲད། ལྷ། འབྲད། ལྷས། འབྲས། ▫ 'bud/ 'bud/ bud/ bud/ phu/ 'bud/ phus/ 'phus/ ▫ **(1) set aside; throw out; (2) to blow**

འབྲུམ་ ▫ 'bum ▫ {L}śata-sahasra ▫ **100,000**

འབྲུམ་ཕྲག་ ▫ 'bum phrag ▫ {L}śata-sahasra; {MSA}śata-sāhasrika ▫ **100,000**

འབྲུམ་ཕྲག་ཞི་ལུ་ ▫ 'bum phrag zhe lnga ▫ {PH}four million five hundred thousand

འབྲུམ་ཚོ་ ▫ 'bum tsho ▫ {PH}hundreds of thousands

འབྲུར་པོ་ ▫ 'bur po ▫ {PH}protuberance

འབྲུལ་ ▫ 'bul ▫ དབྲུལ། དབྲུལ། འབྲུལ། ཐུལ། ▫ dbul/ dbul/ 'bul/ phul/ ▫ (upa √gam): {MSA}upagamayati; {MSA}upagama ▫ **offer; present**

འབེབས་ ▫ 'bebs ▫ དབབ། འབེབས། བབ། ཐོབ། ▫ dbab/ 'bebs/ phab/ phob/ ▫ {MSA}parājaya; {MSA}vinirjaya ▫ **settle; cause to descend; fall; cast down**

འབེབས་པ་ ▫ 'bebs pa ▫ དབབ། འབེབས། བབ། ཐོབ། ▫ dbab/ 'bebs/ phab/ phob/ ▫ {MSA}parajaya; {MSA}vinirjaya ▫ **settle; cause to descend; fall; cast down**

འབོག་ ▫ 'bog ▫ དམོག་འབོགས། ཐོག་དམོགས། ▫ dbog 'bogs/ phog dbogs/ ▫ **give; bestow**

འབོགས་ཚོ་ག་ ▫ 'bogs cho ga ▫ {PH}rites for deriving the most success

འབོགས་ཚོག་ ▫ 'bogs chog ▫ {PH}rites for deriving the most success

འབོད་སྐྱ་ ▫ 'bod sgra ▫ **vocative case**

འབོད་པ་ ▫ 'bod pa ▫ {C}āhvāna ▫ {C}(true) appellations

འབྱང་ ▫ 'byang ▫ འབྱང་འབྱངས་གུང་འབྱོངས་ ▫ 'byang 'byangs byang 'byongs ▫ **to be purified; to be cleansed**

འབྱངས་ ▫ 'byangs ▫ འབྱང་འབྱངས་གུང་འབྱོངས་ ▫ 'byang 'byangs byang 'byongs ▫ **to be purified; to be cleansed**

འབྱིན་ ▫ 'byin ▫ དབྱིང། འབྱིན། ཐུང། ཐུངས། ▫ dbyung/ 'byin/ phyung/ phyungs/ ▫ 'bras bu 'byin = (√phal):

{MSA}phalasi ▪ **issue forth; take out; remove; root out**

འབྱིན་པ་ ▫ 'byin pa ▪ འབྱུང་འབྱིན་ཐུང་ཐུངས་ ▫ dbyung 'byin phyung phyungs ▪ {C}uddharati; {C}janayitrī; {MSA}udbheda (e.g.: udaka-dhāraṇa-udbheda); {MV}dāna; {MSA}tshig ... 'byin pa = vacana ▪ **issue forth; deliverance; produce; well (as in “tears well from the eyes”); take out; remove; root out** ▫ {C}rescues; pull out; begetter; genetrix

འབྱིན་པ་པོ་ ▫ 'byin pa po ▪ {PU} sraṣṭā ▪ {PH}creator

འབྱིན་པར་འབྱུང་རྩོམ་ ▫ 'byin par 'gyur ro ▪ འབྱུང་འབྱིན་ཐུང་ཐུངས་ ▫ dbyung 'byin phyung phyungs ▪ {C}uddharati ▪ **issue forth; take out; remove; root out** ▫ {C}rescues; pull out

འབྱིན་པར་བྱེད་པ་ ▫ 'byin par byed pa ▪ འབྱུང་འབྱིན་ཐུང་ཐུངས་ ▫ dbyung 'byin phyung phyungs ▪ **issue forth; take out; remove; root out** ▫ {C}mire; mud; sink

འབྱིན་བྱེད་ ▫ 'byin byed ▪ **means of issuing forth**

འབྱུག་ ▫ 'byug ▪ བྱུག་འབྱུག་བྱུགས། བྱུགས། ▫ byug 'byug byugs/ byugs/ ▪ **verb: anoint; apply a salve**7 **noun: salve; ointment**

འབྱུང་ ▫ 'byung ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {LCh}sambhava; (pra \bhū): {MSA}prabhavati; {MSA}prodbhūti; {C}-prabhāva; {C}prabhavo; {C}prādurbhāva; {MSA}sambhūta; (Njan): {MV}jāyate; {C}jāto; {L}jñato; {C}udaya; {C}-udaya; {C}niṣkrāmati (=abhiniṣkrāmati); {C}prasuta; {C}samāgamati (=prādurbhavanti); ▪ **to arise; come forth; emerge; occur; appear** ▫ {C}has come into being; gives rise to; come into being; depart; go off; come out of; leave (home life); brought about; origin; which has arisen; issued; manifestation; comes to be manifest; are brought along; are assembled

འབྱུང་ཁུངས་ ▫ 'byung khungs ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {LCh}ākara ▪ **(1) ablative case; (2) source**

འབྱུང་གྱུར་ ▫ 'byung gyur ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ **arisen from elements; elemental evolute**

འབྱུང་འབྱུར་ ▫ 'byung 'gyur ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}sambhavati; {C}upapadyati; {C}vartate ▪ **arisen; arise** ▫ {C}be present; have at one's disposal; exist potentially; can possibly be; produce; proceeds

འབྱུང་འབྱུར་གྱི་རིག་བྱ་ ▫ 'byung 'gyur gyi reg bya ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ bhautaspraṣṭavya ; bhautika-spraṣṭavya ▪ **tangible object arisen from elements; tangible object arisen from the elements; tangible object that is an elemental evolute**

འབྱུང་འབྱུར་བ་ ▫ 'byung 'gyur ba ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}sambhavati; {C}āgamu; {C}utpatti ▪ **arisen; arise** ▫ {C}be present; have at one's disposal; exist potentially; can possibly be; attains; comes; come forth

འབྱུང་འཇུག་ ▫ 'byung 'jug ▪ {PH}emerging and entering; inhalation and exhalation

འབྱུང་འཇུག་བྱས་པས་འབྱིད་པ་ ▫ 'byung 'jug byas pas 'byed pa ▪ **open by causing insertion and retraction**

འབྱུང་ཉི་བ་ ▫ 'byung nye ba ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ **imminent**

འབྱུང་སྡེ་ ▫ 'byung ste ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}prādurbhavati ▪ **arises; comes forth; emerges** ▫ {C}takes place; appears; one can see; manifest itself

འབྱུང་གནས་ ▫ 'byung gnas ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}ākara ▪ **[arise-place]; mine (as in “jewel mine”); source; place of origin**

འབྱུང་པོ་ ▫ 'byung po ▪ {MSA}bhūta ▪ **ghost**

འབྱུང་པོ་རྣམས་ཀྱི་འཇིགས་པ་སྦྱང་བ་ ▫ 'byung po rnam kyi 'jigs pa spang ba ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ spang spong spangs spongs ▪ {MSA}bhaya-prahāṇa (bhūtānām-) ▪ **abandon fear of ghosts**

འབྱུང་པོའི་གཤོན་ ▫ 'byung po'i gdon ▪ {C}bhūta-grahā; bhūta-graha ▪ **demon(s)** ▫ {C}those possessed by ghosts

འབྱུང་བ་ ▫ 'byung ba ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung

byung byung ▪ {LCh,MSA}bhūta; {C}abhutī; {C} sambhava; {C}bhavati; {MV}prabhavata; {C} upapadyati; {C}utpanna; {MSA,MV}utpāda; {MV}utpatti; {C}prasūta; {C}naiṣkramya; {C}nairyānika; {C}nirvṛtti; (pra √vrt): {MV} pravartate; {MV}pravṛtti; {L}pravṛt-; {MV}anusāra (e.g.: sūt ▪ **element; arising; creature; arise; come forth; emerge; appear** □ {C}produce; has had; (has been) produced; has arisen; raised; appearance (in the world); leading forth; leaving home; (has been) begotten (by); be the offspring of becomes; stands; takes place; occurs; comes about; source; there can be; possibility; possi

འབྲུང་བ་ཆེ་ ▫ 'byung ba che ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}mahodaya ▪ **great element; great arising**

འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་ ▫ 'byung ba chen po ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ mahābhūta ▪ **great element**

འབྲུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་པོ་དག་ ▫ 'byung ba chen po bzhi po dag ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}mahā-bhūtāni (catvāri-) ▪ **the four great elements**

འབྲུང་བ་མཆིས་པ་ ▫ 'byung ba mchis pa ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}utthāna ▪ **arise; arising; come forth** □ {C}coming into being

འབྲུང་བ་མ་མཆིས་པ་ ▫ 'byung ba ma mchis pa ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}na utthāna ▪ **not arise; non-arising; not come forth** □ {C}not coming into being

འབྲུང་བ་མེད་པ་ ▫ 'byung ba med pa ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}aprādurbhāva; {C}asambhava ▪ **not arise; non-arising; not come forth** □ {C}not coming into being; non-manifestation; unmanifested; impossibility; make impossible

འབྲུང་བ་ཡིན་ ▫ 'byung ba yin ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}prādurbhūta ▪ **arise; come forth; is arisen** □ {C}(became) manifest; come out of

འབྲུང་བ་ལྷག་མ་རྣམས་ ▫ 'byung ba lhag ma rnams ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA} śeṣāni bhūtāni ▪ **the remaining elements {T}**

འབྲུང་བའི་གནས་ ▫ 'byung ba'i gnas ▪ {MSA}ākara ▪ {PH}source

འབྲུང་བའི་བྱེ་བྲག་ ▫ 'byung ba'i bye brag ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ bhūta-viśeṣa ▪ **certain [physical] elements**

འབྲུང་བའི་བྱེད་རྒྱུ་ ▫ 'byung ba'i byed rgyu ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MV}utpattikāraṇa ▪ **creative cause of arising**

འབྲུང་བར་ ▫ 'byung bar ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}prasuta ▪ **arising; arisen** □ {C}issued

འབྲུང་བར་གྱུར་པའི་རིག་གྲུ་ ▫ 'byung bar gyur pa'i reg bya ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ bhūta-spraṣṭavya ▪ **tangible object which is an element; elemental tangible object** □

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ལྔ་ས་མུ་མེ་ཡ་རྒྱུང་ ▫ dbye ba/ 1 sa/ 2 chu/ 3 me/ 4 rlung / ▫ Divisions: (1) earth (pṛthivī); (2) water (āp); (3) fire (tejas); (4) wind (vāyu)

འབྲུང་བར་འབྲུར་ ▫ 'byung bar 'gyur ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}utpattito bhavati; {C}utpadyate; {C}niryāti; {C}prādurbhavati; {C}pracarati ▪ **arises; arising; will arise; which is an element{D1}** □ {C}is produced; appear; arises; goes forth; proceeds; circulate; be observed; appears; spread

འབྲུང་བར་འབྲུར་བ་ ▫ 'byung bar 'gyur ba ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}utpadyante; {C}bhavati ▪ **arises; arising; will arise; which is an element** □ {C}is produced; appear; arises; goes forth; becomes; stands; takes place; occurs

འབྲུང་བས་བྱས་པ་ ▫ 'byung bas byas pa ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}bhūta-kṛta ▪ **made with elements {T}**

འབྲུང་ཡོད་ ▫ 'byung yod ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}sambhava ▪ {C}source; there can be; possibility; possible origin; make possible

འབྲིད་ ▫ 'byed ▪ དེ། འབྲིད། ཟྱ། ཟྱེས་སམ་འབྲིད། ▫ *dbye/ 'byed/ phyed/ phyese sam 'byed/* ▪ **to separate; open; separate; differentiate{BJ}; opener{BR}**

འབྲིད་སྐྱད་སྒྲུབ་ ▫ 'byed sdud sgra ▪ **separating and connecting particles (?)**

འབྲིད་པ་ ▫ 'byed pa ▪ {N}racayati ▪ **to separate; open; separate; differentiate{BJ 34.4}; opener**

འབྲིད་པར་བྱེད་པར་འགྲུལ་རྟེན་ ▫ 'byed par byed par 'gyur te ▪ {C}bhedaṃ prakṣipati ▪ {C}causes dissention

འབྲིས་པ་ ▫ 'byes pa ▪ **defined (as in “beautifully defined”)**

འབྲོན་ ▫ 'byon ▪ འབྲོན། འབྲོན་ན། རྩོན། རྩོན་ན། ▫ 'byon/ 'byond/ byon/ byond/ ▪ **come; arrive**

འབྲོར་ ▫ 'byor ▪ vibhutā ▪ **fortune; treasure; acquisitions**

འབྲོར་རྒྱ་ ▫ 'byor rgyu ▪ {MSA}vibhutā-hetu ▪ **cause of fortune**

འབྲོར་དང་མཐུན་སྲིད་ཡི་ཤེས་ ▫ 'byor dang mthun spyod ye shes ▪ སྲིད་སྲིད་སྲིད་སྲིད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}vibhutvānucara ... jñāna ▪ **wisdom which acts in accordance with [one's] fortune ? {T}**

འབྲོར་པ་ ▫ 'byor pa ▪ {MSA}vibhutva; {MSA}vibhūti; {MSA}aupayika; {MSA,MV}samṛddhi; {MSA}saṃpatti; {MSA}śliṣṭa; {C}saṃrḍhayati; saṃpad ▪ **fortune; treasure; acquisitions** ▫ {C}get accomplished

འབྲོར་པར་གྲུར་ཅིག་ ▫ 'byor par gyur cig ▪ {C}saṃrḍhyate; {C}saṃrḍyantām ▪ {C}get accomplished; foster

འབྲོར་བ་ ▫ 'byor ba ▪ {LCh}saṃpanna; {MSA}saṃpatti; {C,MSA}saṃrddhi; {MSA}vibhutva; {MSA}vibhūti; {MSA}śliṣṭa; {MSA}aupayika; saṃpad ▪ **fortune; treasure; acquisitions** ▫ {C}accomplish; succeed; affluence

འབྲོར་བའི་དུས་ ▫ 'byor ba'i dus ▪ {MSA}saṃpatti-kāla ▪ **time of fortune; time of acquisition**

འབྲོར་བའི་ཡི་ཤེས་ ▫ 'byor ba'i ye shes ▪ {MSA}vibhutva-jñāna ▪ **exalted wisdom of fortune; exalted wisdom of acquisition**

འབྲོར་འབྲེལ་ ▫ 'byor 'brel ▪ yoga ▪ **yoga; relatedness**

འབྲ་གོ་ཅན་ ▫ 'bra go can ▪ {GM3.1}kharjūrika ▪ {PH} Kharjūrika

འབྲལ་ ▫ 'bral ▪ འབྲལ། འབྲལ། འབྲལ། འབྲལ། ▫ 'bral/ 'bral/ bral/ bral/ ▪ {MV}apagama; {MV}viśleṣa; viśaṃyoga ▪ **to be devoid of; free from; lack; separate from**

འབྲལ་བ་ ▫ 'bral ba ▪ {C}viśaṃyoga ▪ **to be devoid of; free from; lack; separate from** ▫ {C}disjoining from

འབྲལ་བ་མེད་ ▫ 'bral ba med ▪ {C}aviśaṃyoga ▪ **not devoid of; not lacking; not separate from** ▫ {C}undisjoined

འབྲལ་བ་ལ་སྒྲིབ་པ་ ▫ 'bral ba la sgrib pa ▪ {MV}viśleṣa-apagama ▪ **obstructions to separation**

འབྲལ་བའི་སྐྱུག་བསྐྱེད་ ▫ 'bral ba'i sdug bsngal ▪ {PH} suffering of self-denial

འབྲལ་བའི་བྱེད་རྒྱ་ ▫ 'bral ba'i byed rgyu ▪ {MV}viśleṣa-apagama ▪ **creative cause of separation**

འབྲལ་བར་འགྲུལ་རྟེན་ ▫ 'bral bar 'gyur ro ▪ {C}prativinodayati (=sarvathā-apanayanāt) ▪ **to be devoid of; become free from; lack; separate from** ▫ {C}gets rid of

འབྲལ་བར་བྱེད་དེ་ ▫ 'bral bar byed de ▪ {C}vivecayati (=vivekayati = paribāheti) ▪ **separate; estrange; disjoin** ▫ {C}dissuade

འབྲལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ 'bral bar byed pa ▪ {C}vivecanatā; {C}vivecayati ▪ **separate; estrange; disjoin** ▫ {C}dissuade; critical examination

འབྲལ་བར་བྱེད་པའི་ཚིག་རྣམས་ ▫ 'bral bar byed pa'i tshig rnams ▪ {C}viveka-padāni ▪ {C}discouraging remarks

འབྲལ་བར་མི་བྱེད་པ་ ▫ 'bral bar mi byed pa ▪ {C}avirahita ▪ **not lacking; not separate from; not free from**

འབྲལ་མེད་ ▫ 'bral med ▪ {PH}continuously; inseparably; without separation

འབྲས་ ▫ 'bras ▪ phala ▪ **effect; result; fruit** ▫ རང་འབྲས་ ▫

rang 'bras ▫ own effect

འབྲས་ཚན་ ▫ 'bras chan ▫ **cooked rice; rice-pap**

འབྲས་མཚོག་ ▫ 'bras mchog ▫ {MSA}agra-phala ▫ **highest fruit; highest result**

འབྲས་མཚོག་ལྡན་བ་ ▫ 'bras mchog ldan pa ▫ {MSA} parama-phalādhya ▫ **having the highest fruit**

འབྲས་དུས་ཀྱི་སྡིང་རྗེ་ ▫ 'bras dus kyi snying rje ▫ **compassion at the time of the effect**

འབྲས་གནས་ ▫ 'bras gnas ▫ phala-stha; phala-sthita ▫ **Abider in the Fruit**

འབྲས་བུ་ ▫ 'bras pu ▫ phala ▫ **effect**

འབྲས་སྤུངས་ ▫ 'bras spungs ▫ Dre-pung ("Rice Mound") Monastic University (founded in 1416), west of Lhasa, relocated to Mundgod, N.K., India in 1959

འབྲས་བུ་ ▫ 'bras bu ▫ {C,L,MSA,MV}phala; {MSA} phalatva ▫ **effect; result; fruit** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉ་བསྐྱེད་བུ་མ་ལན་གདགས་བུ་ ▫ mtshan nyid/ 1 bskyed bya/ 2 phan gdags bya/ ▫ Definition: (1) that which is produced; (2) that which benefits

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཉ་ནས་སྤྱིན་གྱི་འབྲས་བུ་མ་བདག་བའི་འབྲས་བུ་མ་རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་བུས་བྱེད་པའི་འབྲས་བུ་མ་བྲལ་བའི་འབྲས་བུ་ ▫ dbye ba/ 1 rnam smin gyi 'bras bu/ 2 bdag po'i 'bras bu/ 3 rgyu mthun gyi 'bras bu/ 4 skyes bus byed pa'i 'bras bu/ 5 bral ba'i 'bras bu/ ▫ Divisions: (1) fruitional effect; (2) dominant/empowering effect; (3) causally concordant effect; (4) personally made effect; (5) separative effect

འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་ ▫ 'bras bu skye ba ▫ {MSA}phalodaya ▫ **resultant-birth state; production of an effect; produce an effect**

འབྲས་བུ་སྐྱེ་བའི་སྣོ་མས་འཇུག་ ▫ 'bras bu skye ba'i snyoms 'jug ▫ *kāryasamāpatti ▫ **resultant-birth meditative absorption**

འབྲས་བུ་གྲུ་ཚེན་པོ་ ▫ 'bras bu rgya chen po ▫ **vast fruit**

འབྲས་བུ་མངོན་དུ་བའི་ཐབས་ལ་དོན་དམ་པར་ནམ་པར་མི་རྟོག་ ▫ 'bras bu mngon du bya ba'i thabs la don dam par rnam par mi rtog ▫ **not conceptualized as**

ultimately the methods for actualizing the fruit

འབྲས་བུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ 'bras bu mngon par 'grub pa ▫ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▫ {MSA}phalābhinirvartana (e.g.: buddhatva-phalābhinirvartana) ▫ **manifestly established effect**

འབྲས་བུ་ལྔ་ ▫ 'bras bu lnga ▫ {MV}pañca-phala ▫ **the five effects; the five fruits**

འབྲས་བུ་ལྔ་བསྟན་པ་ ▫ 'bras bu lnga bstan pa ▫ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ bstan ston bstand ston ▫ {MSA}pañca-phala-saṃdarśana ▫ **teach/indicate the five effects**

འབྲས་བུ་གཅིག་པ་ ▫ 'bras bu gcig pa ▫ {PH}sameness of effect

འབྲས་བུ་ཆེ་ ▫ 'bras bu che ▫ vṛhatphala; bṛhatphala ▫ **Great Fruit**

འབྲས་བུ་ཆེ་བ་ ▫ 'bras bu che ba ▫ {MV}mahā-phala; vṛhatphala ▫ **great effect; great fruit; Great Fruit (the third and highest level of the Fourth Concentration)**

འབྲས་བུ་ཆེན་པོ་ ▫ 'bras bu chen po ▫ {MSA}mahā-phala ▫ **great effect; great fruit**

འབྲས་བུ་ཚོས་སྐྱུ་ ▫ 'bras bu chos sku ▫ *phaladharmakāya ▫ **fruit body of attributes; Truth Body, the fruit**

འབྲས་བུ་ལྡར་འཚོ་བར་ ▫ 'bras bu ltar 'tsho bar ▫ {C} phalopajīvyā ▫ {C}a life-giving fruit

འབྲས་བུ་སྐྱེན་མོང་འདོད་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་ ▫ 'bras bu thun mong 'dod pa yid la byed ▫ {MSA}sādhāraṇa-phalecchā-manasikāra ▫ **mental contemplation desiring the concordant effect**

འབྲས་བུ་ཐོབ་ ▫ 'bras bu thob ▫ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▫ {C}phala-prāpta ▫ {C}one who has attained the fruit [of an Arhat]

འབྲས་བུ་ཐོབ་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ 'bras bu thob pa'i khyad par ▫ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▫ {MSA}phala-prāpti-viśeṣa ▫ **feature/attribute of attaining the effect {T}**

འབྲས་བུ་ནམ་པར་བཞིའི་སྐྱིབ་པ་ ▫ 'bras bu rnam pa bzhi'i sgrib pa ▫ {MSA}phalāvaraṇa (catur-vidha-) ▫ **the**

obstructions of the four fruits/effects

- འབྲས་བུ་འཕེལ་བ་ ◻ 'bras bu 'phel ba ▪ {MSA}phala-
vṛddhi ▪ **impel an effect; increase the effect**
- འབྲས་བུ་བྱང་ཚུབ་ཆེན་པོ་ ◻ 'bras bu byang chub chen
po ▪ {MSA}mahā-bodhi-phala ▪ **the fruit, great
enlightenment**
- འབྲས་བུ་འབྲིན་ ◻ 'bras bu 'byin ▪ འབྲུང་འབྲིན་ཕྱུང་ཕྱུངས་ ◻
dbyung 'byin phyung phyungs ▪ {MSA}(√phal):
phalasi ▪ **issue forth fruit/effects {T}**
- འབྲས་བུ་འབྲུང་བ་ ◻ 'bras bu 'byung ba ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་
◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}phalodaya ▪
give rise to an effect
- འབྲས་བུ་འབྲོར་བ་ ◻ 'bras bu 'byor ba ▪ {MSA}phala-
samṛddhi ▪ **acquisition of the fruit**
- འབྲས་བུ་མ་ཐོབ་ ◻ 'bras bu ma thob ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་
འཕྲོབས་ ◻ thob/thob 'thob thob 'thobs ▪ {MV}aprāpte-
phala ▪ **not attain the fruit; unattained fruit**
- འབྲས་བུ་མ་དམིགས་པ་ ◻ 'bras bu ma dmigs pa ▪ དམིགས་
དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ dmigs dmigs dmigs dmigs ▪
non-observation of an effect
- འབྲས་བུ་མེད་པ་ ◻ 'bras bu med pa ▪ {MV}nisphala ▪
fruitless; non-effect; no effect; without an effect
- འབྲས་བུ་མུར་དུ་འགྲུབ་པའི་རྒྱ་མཚོན་ཤེས་དུག་ལ་འདོམས་
པ་ ◻ 'bras bu myur du 'grub pa'i rgyu mngon shes
drug la 'doms pa ▪ **guidance concerning the six
clairvoyances causes of quickly achieving fruits**
- འབྲས་བུ་མྱོང་ ◻ 'bras bu myong ▪ {MSA}phalānubhūti ▪
experience an effect
- འབྲས་བུ་འཛིན་པའི་ཡིན་དན་ ◻ 'bras bu 'dzin pa'i yon tan
▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་བཟུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs
▪ {MSA}phala-parigraha-guṇa ▪ **qualities of
apprehending the effect**
- འབྲས་བུ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ ◻ 'bras bu yang dag par
'grub pa ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ◻ 'grub 'grub
'grubs/grub grubs ▪ {MSA}phala-samudāgama ▪
thoroughly established effect
- འབྲས་བུ་ཡོད་པ་ ◻ 'bras bu yod pa ▪ {MSA}abandhya ▪
fruitful; existent effect; have the fruit

- འབྲས་བུ་ཡོད་པར་ ◻ 'bras bu yod par ▪ {C}amogha(m);
{C}avandhya ▪ **fruitfully; fruitful; not fruitless** ◻
{C}not barren; bear the fruit
- འབྲས་བུ་རིན་ཆེན་ ◻ 'bras bu rin chen ▪ **precious fruit**
- འབྲས་བུ་ལ་གནས་པ་ ◻ 'bras bu la gnas pa ▪ {N}phala-
sthita ▪ **Abider in the Fruit{N}**
- འབྲས་བུ་ལ་དམིགས་པ་ ◻ 'bras bu la dmigs pa ▪ དམིགས་
དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ dmigs dmigs dmigs dmigs ▪
observing the fruit
- འབྲས་བུ་ལ་ཞུགས་པ་ ◻ 'bras bu la zhugs pa ▪ ཞུག་འཇུག་
ཞུགས་ཞུགས་ ◻ zhug 'jug zhugs zhugs ▪ {N}phala-
pratipannaka ▪ **Approacher to the Fruit{N}**
- འབྲས་བུ་ཤེས་ཐུན་ ◻ 'bras bu sher phyin ▪ **fruit perfection
of wisdom**
- འབྲས་བུ་སངས་རྒྱས་ཉིད་མངོན་པར་འགྲུབ་པ་ ◻ 'bras bu
sang s rgyas nyid mngon par 'grub pa ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་
འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪
{MSA}buddhatva-phalābhīnirvartana ▪ **manifestly
establish the fruit, Buddhahood**
- འབྲས་བུ་འོ་སྐོ་ནས་སྤོང་བའི་སྐོ་སྤོང་བ་ ◻ 'bras bu'i sgo
nas rigs khyad par bya ba ▪ {MSA}phalato gotra-
viśeṣaṇam ▪ **special lineage from the point of view
of effect**
- འབྲས་བུ་འོ་སྐོ་མཚན་ཆེ་བ་ ◻ 'bras bu'i ngo mtshar che ba ▪
{MSA}phalāścārya ▪ **greatly marvellous effect**
- འབྲས་བུ་འོ་སྐོ་མེད་པ་ ◻ 'bras bu'i dngos por med ▪
{MSA}phala-bhāvenāsat ▪ **does not exist as a thing
which is an effect {T}**
- འབྲས་བུ་འོ་སྐོ་མཚན་ཆེན་པོ་ ◻ 'bras bu'i gtan tshigs ▪
{GD:278} kāryahetu ▪ **effect reason** ◻ {GD:287}
reasoning by effects
- འབྲས་བུ་འོ་སྐོ་མཚན་ཆེན་པོ་ ◻ 'bras bu'i theg pa ▪ phala-yāna ▪
Effect Vehicle
- འབྲས་བུ་འོ་སྐོ་མཚན་ཆེན་པོ་ ◻ 'bras bu'i don ▪ {MSA}phalārtha ▪
fruitful meaning {T}
- འབྲས་བུ་མ་དམིགས་པ་ ◻ 'bras ma dmigs pa ▪ kārya-
anupalabdhi ▪ **nonobservation of an effect**

འབྲས་ཡུམ་ ▫ 'bras yum ▪ **fruit Mother (perfection of wisdom)**

འབྲས་ཡུམ་ལ་ཉེ་བའི་གཞི་ཤེས་ ▫ 'bras yum la nye ba'i gzhi shes ▪ phalamūtamāturāsannibhūtaṃ vastujñānam ▪ **knower of bases that is close to the fruit Mother**

འབྲས་ཡུམ་ལ་རིང་བའི་གཞི་ཤེས་ ▫ 'bras yum la ring ba'i gzhi shes ▪ phalamūtamāturdūrībhūtaṃ vastujñānam ▪ **knower of bases that is distant from the fruit Mother**

འབྲས་ཡོད་ ▫ 'bras yod ▪ {C}avandhya ▪ **fruitful; having the fruit; existent effect** ▫ {C}not barren; bear the fruit

འབྲི་ ▫ 'bri ▪ འབྲི། འབྲི། རྲི། རྲི། ▫ 'bri / 'bri / bri / bri - to diminish; or, bri / 'bri / bris / bris - to write {T} ▪ {MSA}vyaya; ūnatva; nyūna ▪ **diminish; diminishing; grow less; write; dri (the female version of the yak)**

འབྲི་དང་འཕེལ་ ▫ 'bri dang 'phel ▪ {MV}hānivrddhi ▪ **diminishment and increase**

འབྲི་བ་ ▫ 'bri ba ▪ {MSA}ūnatva; {MSA}nyūna ▪ **diminish; grow less; diminishment**{BJ 38.1, quoting MSA}

འབྲི་བ་ལ་བརྟེན་བ་ ▫ 'bri ba la brten pa ▪ {C}hīna-bhāgīya ▪ **in dependence upon diminishing** ▫ {C}what lowers

འབྲི་བ་རམི་འགྲུར་ ▫ 'bri bar mi 'gyur ▪ {MSA}na ... avahīyate ▪ **not become diminished; non-diminishment**

འབྲི་ཞིང་འཕེལ་བ་ ▫ 'bri zhing 'phel ba ▪ {MV}hānivrddhi ▪ **diminishment and increase**

འབྲིང་ ▫ 'bring ▪ {LCh,C,L,MSA}madhya; {MSA}vimadhyama ▪ **medium; middling** ▫ {C}middle; medium

འབྲིང་སྐོར་གསུམ་ ▫ 'bring skor gsum ▪ **the three middling cycles**

འབྲིང་གི་ཚུང་ཏུ་ ▫ 'bring gi chung ngu ▪ madhyamṛdu ▪ **small of the middling**

འབྲིང་གི་ཚེན་པོ་ ▫ 'bring gi chen po ▪ madhyādhimātra ▪ **great of the middling**

འབྲིང་གི་འབྲིང་ ▫ 'bring gi 'bring ▪ madhyamadhya ▪ **middling of the middling**

འབྲིང་པོ་ ▫ 'bring po ▪ {MSA}madhya ▪ **middling; middle; the middle**

འབྲིང་བ་ ▫ 'bring ba ▪ {MSA}madhya ▪ **middling; middle; the middle**

འབྲུ་ ▫ 'bru ▪ {C}dhānya; {C}yavā ▪ **(1) grain [of barley; corn; etc.]; (2) letter** ▫ {C}corn; barley

འབྲུ་མར་ ▫ 'bru mar ▪ {L}taila ▪ **oil; oil lamp**

འབྲུག་ ▫ 'brug ▪ **thunder; dragon**

འབྲུག་གི་ ▫ 'brug gi ▪ {C}jūmūta ▪ {C}like thunder

འབྲུག་གི་སྐྱ་དབྱངས་ ▫ 'brug gi sgra dbyangs ▪ {MSA}megha-svara-ghoṣā ▪ **sound of thunder**

འབྲུག་ཡུལ་ ▫ 'brug yul ▪ **Bhutan**

འབྲུས་ནག་ ▫ 'brum nag ▪ **smallpox**

འབྲེ་བ་ ▫ 'bre pa ▪ འབྲེ། འབྲེ། རྲེ། རྲེ། ▫ 'bre/ 'bre/ bres/ bre/ ▪ **spread out; enveloped**

འབྲེལ་ ▫ 'brel ▪ **join; relate; connect; become connected**

འབྲེལ་སྐྱ་ ▫ 'brel sgra ▪ **[connect-sound]; genitive case**

འབྲེལ་བ་ ▫ 'brel pa ▪ {LCh,MSA,MV}sambandha; {C}pratibandha; {MSA}abhisambandha; {MSA}lalitā; {MSA}śliṣṭa(tva); {MSA}sambaddha; {MSA}sahita; {MV}samyoga ▪ **join; relate; connect; become connected; relation; related; relationship**
 ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྩོད་དེ་དང་ཐ་དང་གང་ཞིག་དེ་
 རྩོག་སྐྱབས་ཀྱིས་ཚིང་ཚོག་དགོས་ ▫ mtshan nyid/ khyod de dang
 tha dad gang zhig de ldog stabs khyod ldog dgos/
 ▫ Definition: (1) it is different from that; and (2) it must cease by the power of that ceasing

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཁྱད་གསལ་གཞིག་འབྲེལ་པ་དེ་གྱུང་འབྲེལ་ ▫ dbye ba/ 1 bdag gcig 'brel/ 2 de byung 'brel/ ▫ Divisions: (1) relation/related in the sense of being one entity (tadātmya-sambandha); (2) relation/related in the

sense of arising from that (tadutpatti-saṃbandha)

འབྲེལ་པའི་དབང་ ◻ 'brel pa'i dbang ▪ {MSA}saṃbandha-vaśa ▪ **power of joining; connecting power**

འབྲེལ་པས་སྐྱུག་བསྐྱེད་ཉིད་ ◻ 'brel pas sdug bsngal nyid ▪ {MV}saṃbandha-duḥkhatā ▪ **suffering due to connection**

འབྲེལ་བ་ ◻ 'brel ba ▪ {L}saṃbaddha; {C}anubaddha; {C}avanaddha; {C}baddha; {C}saṃbandha; {C}pinaddha ▪ **relationship; join; relate; connect; become connected; relation; related; connectives; related phenomena** ◻ {C}connected (with); pursue; joined; contained; bound; tied to; caught in; connection

འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རབ་བྱ་བྱེད་པ་ ◻ 'brel ba brtag pa'i rab tu byed pa ▪ saṃbandha-parīkṣā-vṛtti ▪ **Analysis of Relations, by Dharmakīrti (chos kyi grags pa) P. 5713, vol. 130**

འབྲེལ་བ་མེད་པའི་དོན་ ◻ 'brel ba med pa'i don ▪ asamgatārtha ▪ **meaningless; unrelated; non-related things**

འབྲེལ་བར་མ་ཡིན་པ་ ◻ 'brel bar ma yin pa ▪ {C}asaṃbandha ▪ **non-connection; not joined; unconnected**

འབྲེལ་མེད་ ◻ 'brel zla ▪ **related object**

འབྲེལ་ཡུལ་ ◻ 'brel yul ▪ *saṃbandha-viśaya ▪ **object of relation**

འབྲེས་ ◻ 'bres ▪ འབྲེ། འབྲེ། འབྲེ། འབྲེ། འབྲེ། ◻ 'bre/ 'bre/ bres/ bre/ ▪ **spread out; enveloped**

འབྲོག་དཀོན་པ་ ◻ 'brog dkon pa ▪ {C}aṭavī-kāntāra ▪ {C}wild forest

འབྲོག་དགོན་པ་ ◻ 'brog dgon pa ▪ {C}aṭavī-kāntāra ▪ {C}wild forest

འབྲོག་པ་ ◻ 'brog pa ▪ **nomad**

འབྲོག་མེ་ཤོར་བའི་གཞོན་པ་ ◻ 'brog me shor ba'i gnod pa ▪ {C}agnidāhe vartamāne ▪ {C}a huge conflagration spreading

འབྲོག་ས་ ◻ 'brog sa ▪ {PH}nomadic area

འབྲོང་ ◻ 'brong ▪ **wild yak**

བོ་ ◻ rba ▪ vici ▪ **wave**

བོ་ཁྲོང་ ◻ rba klong ▪ [wave-center]; **whirlpool**

བོ་རྒྱ་བས་ ◻ rba rlabs ▪ vici ▪ **wave**

བོ་རྒྱ་བས་འབྲུགས་པ་ ◻ rba rlabs 'khrugs pa ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ◻ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {L} taraṅgabhāṅga ▪ **turmoil and breaking up (of limbs?)**

བོ་ཕུག་པ་ ◻ rbo phug pa ▪ **pierced (?)**

ལྷ་བ་ ◻ lba ba ▪ **goiter**

ལྷ་བ་དོས་པ་ ◻ lbu ba rdos pa ▪ {C}phenapiṇḍa ▪ {C}mass of foam

སྤ་ ◻ sba ▪ སྤ། སྤ་ལས་སྤོ། སྤས། སྤས། ◻ sba/ sba 'am sbed/ sbas/ sbas/ ▪ **to conceal**

སྤ་བ་ ◻ sba ba ▪ {C}gupti; {C}-śālin ▪ **to conceal; concealment** ◻ {C}protection; in possession of

སྤ་བཞིན་གྱིས་བསྐྱེད་པ་ ◻ sba bzhed ▪ {PH}Affirmation of sBa (sba bzhed)

སྤར་ ◻ sbar ▪ སྤར། སྤོར། སྤར། སྤོར། ◻ sbar/ sbor/ sbard/ sbord/ ▪ **kindle**

སྤལ་པ་ ◻ sbal pa ▪ **toad**

སྤས་ ◻ sbas ▪ སྤ། སྤ། སྤོ། སྤས། སྤས། ◻ sba/ sba /sbed/ sbas/ sbas/ ▪ **secret [past of sba, to conceal]**

སྤས་དོན་ ◻ sbas don ▪ **secret meaning; hidden meaning**

སྤས་པ་ ◻ sbas pa ▪ **secret [past of sba, to conceal]**

སྤུབས་ ◻ sbubs ▪ **inside; interior; tube**

སྤུབས་སྟོང་ ◻ sbubs stong ▪ {PH}cavity; empty place

སྤེ་སེ་ཀོབ་ ◻ sbe se kob ▪ **movie theatre**

སྤེད་པ་ ◻ sbed pa ▪ **conceal**

སྤེད་པར་བྱེད་པ་ ◻ sbed par byed pa ▪ **conceal**

སྤོ་ ◻ sbo ▪ **high**

སྐྱོམ་པོ་ ▫ *sbom po* ▪ **gross contravention** ▫ {PH}thick; thickness ▫ large; bulky; big; size

སྤྱང་ ▫ *sbyang* ▪ ལྷུང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {C}viśodhana ▪ **purify; wash; practice; train; cleanse; clean; purity; purification**

སྤྱང་དཀའ་ ▫ *sbyang dka'* ▪ {MSA}sudurjayā; durjayā; {MSA}jīyate duḥkham ▪ **Difficult to Overcome**

སྤྱང་དཀའ་བ་ ▫ *sbyang dka' ba* ▪ sudurjayā; {MSA}durjayā; {MSA}jīyate duḥkham ▪ **Difficult to Overcome; Difficult to Overcome (fifth bodhisattva ground)**

སྤྱང་བ་ ▫ *sbyang ba* ▪ ལྷུང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {N}viśodhana ▪ **purify; wash; practice; train; cleanse; clean; purity; purification**

སྤྱང་བར་བྱ་བ་ ▫ *sbyang bar bya ba* ▪ ལྷུང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}sādhana ▪ **object/action of purification**

སྤྱངས་ ▫ *sbyangs* ▪ ལྷུང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}(śudh): śodhayat; {C}samdhāvati; {MSA}kṛta ▪ **purify; wash; practice; train; cleanse; clean; purity; purification** ▫ {C}err about; run together

སྤྱངས་སྐྱོམ་ ▫ *sbyangs sdom* ▪ {C}dhuta-vṛtta ▪ {C}one who has behaved in accordance with ascetic practices

སྤྱངས་པ་ ▫ *sbyangs pa* ▪ {C}dhūta; {MSA}uttāpanatā; {MSA}udagra; {MSA}vyutpanna ▪ {C}ascetic practices

སྤྱངས་པ་ ▫ *sbyangs pa* ▪ ལྷུང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {C}uttapta ▪ **purification; wash; purify; practice; train; purified; cleansed; purifying** ▫ {C}refined; splendid; well-purified

སྤྱངས་པ་མ་ཁྱེན་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *sbyangs pa mkhyen pa'i yon tan* ▪ མ་ཁྱེན་མ་ཁྱེན་མ་ཁྱེན་ཏན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ **the quality of knowledge through training** {GZ 66a.6}

སྤྱངས་པ་མ་བྱས་པ་ ▫ *sbyangs pa ma byas pa* ▪ {MV}aparikarmitā ▪ **not practiced purification**

སྤྱངས་པ་ཡང་དག་སྐྱོམ་ ▫ *sbyangs pa yang dag sdom* ▪ {C}dhūta-samlekha ▪ {C}austere penance of the ascetic practices

སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *sbyangs pa'i yon tan* ▪ {C}dhūta-guṇa ▪ {C}qualities of an ascetic; ascetic practices

སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐྱོམ་པ་མི་བཏང་བ་ ▫ *sbyangs pa'i yon tan gyi sdom pa mi btang ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་སྐྱོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}dhūta-guṇa-samlekha-anuvarjanatā ▪ {C}the non-abandonment of the austere penances of the ascetic practices

སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་བཅུ་གཉིས་ ▫ *sbyangs pa'i yon tan bcu gnyis* ▪ **twelve qualities of the purified**

སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ཡོ་བྱད་བསྐྱུངས་པ་ ▫ *sbyangs pa'i yon tan dang yo byad bsnnyungs pa* ▪ {C}dhūta-guṇa-samlekha ▪ {C}qualities of an austere ascetic; qualities of the ascetic practices

སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལེགས་པར་སྐྱོམ་པ་ ▫ *sbyangs pa'i yon tan dang legs par sdom pa* ▪ {C}dhūta-guṇa-samlekha ▪ {C}qualities of an austere ascetic; qualities of the ascetic practices

སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་བཞེད་པ་ ▫ *sbyangs pa'i yon tan yongs su brjod pa* ▪ བཞེད་ཞེད་བཞེད་ཞེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}dhūta-guṇa-parikīrtana ▪ {C}proclamation of ascetic qualities

སྤྱངས་འབྲས་ ▫ *sbyangs 'bras* ▪ ལྷུང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **fruit of purification**

སྤྱར་ ▫ *sbyar* ▪ ལྷུང་སྤྱར་སྤྱར་སྤྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **join; connect; affix; apply; prepare; establish; associate**{BJ}; **applied to (with preceding la)**{BJ 41.3} [past of sbyor]

སྤྱར་བ་ ▫ *sbyar ba* ▪ ལྷུང་སྤྱར་སྤྱར་སྤྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}anuga; {MSA}anusāra (e.g.: akṣa-gata-anusāra); {MSA}bandha (e.g.: śloka-bandha) ▪ **join; connect; affix; apply; prepare; establish; associate**{BJ}; **applied to (with preceding la)**{BJ 41.3} [past of sbyor]

སྤྱར་བར་བྱི་ ▫ *sbyar bar bgyi* ▪ {L}yojanīya ▪ **join; connect; affix; apply; prepare; establish; associate; joined** ▫ united; apply oneself; employ

ལྷན་བར་བྱ་བ་ ▫ *sbyar bar bya ba* ▪ ལྷན་སྦྲེལ་སྦྲེལ་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}prayojya; {MV}yojayitavya; {MV 3.16cd}yojya ▪ **should be joined/connected/etc.** {T}

ལྷན་བར་སྦྲོན་ལམ་འདེབས་བ་ ▫ *sbyar bar smon lam 'debs pa* ▪ གདབ་འདེབས་བདབ་ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs ttab thobs* ▪ {MSA}prayojayitum prāṇidadhāti ▪ **make wishes to join/connect ... ?** {T}

ལྷན་བཞུགས་ལྷན་བ་ ▫ *sbyar ba; ldan pa* ▪ ལྷན་སྦྲེལ་སྦྲེལ་སྦྲེལ་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ yoga ▪ **conjunction; association**

ལྷན་བྱུང་ ▫ *sbyar byung* ▪ ལྷན་སྦྲེལ་སྦྲེལ་སྦྲེལ་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ sāmyogika ▪ **manufactured**{D1}

ལྷན་བྱུང་གི་དྲི་ ▫ *sbyar byung gi dri* ▪ ལྷན་སྦྲེལ་སྦྲེལ་སྦྲེལ་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ sāmyogika-gandha ▪ **manufactured odor**

ལྷན་བྱུང་གི་ཅ་བའི་ཁ་དོག་ ▫ *sbyar byung gi rtsa ba'i kha dog* ▪ ལྷན་སྦྲེལ་སྦྲེལ་སྦྲེལ་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ sāmyogika-mūla-varṇa ▪ **manufactured primary color**

ལྷན་མ་དང་ལྷུང་བཟེད་འཆང་ཞིང་སྦྱོད་ ▫ *sbyar ma dang lhung bzed 'chang zhing spyod* ▪ {C}saṃghāti-paṭapātra-cīvara-dhāraṇa ▪ {C}(when) carrying his waist-cloth, robe, and almsbowl

ལྷོན་ ▫ *sbyin* ▪ ལྷོན། ལྷོན། ལྷོན་ནམ་ལྷོན། ལྷོན་ནམ་ལྷོན། ▫ *sbyin/sbyin/byin nam sbyind/byin nam sbyind/* ▪ {MV}dāna ▪ **give; bestow; giving; gift; present; alms; donation**

ལྷོན་དུ་མེད་བ་ ▫ *sbyin du med pa* ▪ {C}prāpyate ▪ **not giving; not given** ▫ {C}can be communicated; with na: cannot be communicated

ལྷོན་བདག་ ▫ *sbyin bdag* ▪ {C}dātā ▪ **benefactor** {T} ▫ {PH}patron; benefactor; sponsor ▫ {C}giver; granter

ལྷོན་གནས་འགྲུང་ ▫ *sbyin gnas 'gyur* ▪ འགྲུང་འགྲུང་གྲུང་གྲུང་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}dakṣiṇīya ▪ {C}worthy of gifts/donations; worthy of offerings

ལྷོན་གནས་སུ་གྲུང་བ་ཡིན་ནོ་ ▫ *sbyin gnas su gyur pa yin no* ▪ {C}dakṣiṇīyatām gacchati ▪ {C}arrives at/

reaches a state where he is worthy of receiving gifts

ལྷོན་ནམ་གྱི་ཆེན་ ▫ *sbyin rnam kyī chen* ▪ {MSA}ucca-dāna-prakāra ▪ **great aspect of giving**

ལྷོན་པ་ ▫ *sbyin pa* ▪ {LCh,L,MSA,MV}dāna; {C}dakṣiṇā; {C}deya; {MSA}dattaka (e.g.: śikṣā-dattaka); {MSA}visarga ▪ **verb: give; bestow; present**7 **noun: giving; gift; present; alms; donation** ▫ {C}offerings; that which he bestows

ལྷོན་པ་བརྒྱུད་པ་ ▫ *sbyin pa brgyud pa* ▪ {MSA}dāna-paramparā ▪ **give continually**

ལྷོན་པ་ནི་འབྲས་དང་བཅས་དེ་བྱིན་ ▫ *sbyin pa ni 'bras dang bcas te byin* ▪ {MSA}sa-phalaṃ dānaṃ dattaṃ ▪ **bestow a gift together with the fruit [of giving]** {T}

ལྷོན་པ་པོ་ ▫ *sbyin pa po* ▪ {MSA}dātṛ; {MSA}dāyaka ▪ **giver; donor**

ལྷོན་པ་པོ་དང་ལྷོན་པར་བྱ་བ་དང་ལེན་པ་པོ་ནམས་སུ་ནམ་པར་མི་རྟོག་པ་ ▫ *sbyin pa po dang sbyin par bya ba dang len pa po rnams su rnam par mi rtog pa* ▪ {MSA}dātṛ-deya-pratigrāhakāvikalpana ▪ **not conceiving of a giver, object given, or taker** {T}

ལྷོན་པ་པོ་ནི་ལོངས་སྦྱོད་མི་འདོད་ ▫ *sbyin pa po ni longs spyod mi 'dod* ▪ ལྷོན་སྦྱོད་སྦྱོད་སྦྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhoga-dveṣṭṛ ... dātṛ ▪ **giver who does not desire resources**

ལྷོན་པ་པོ་བརྗེ་བ་དང་ལྷན་བ་ ▫ *sbyin pa po brtse ba dang ldan pa* ▪ {MSA}dātā kṛpāluḥ ▪ **compassionate giver**

ལྷོན་པ་རྩོལ་བ་ ▫ *sbyin pa rtsol ba* ▪ {C}dānāni dadāti (vicitrāṇī) ▪ {C}gives various gifts

ལྷོན་པ་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ ▫ *sbyin pa yongs su sbyong ba* ▪ ལྷོན་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {C}dakṣiṇā-pariśuddhi ▪ **thorough purity of gifts/giving**

ལྷོན་པ་ལ་བརྒྱུད་པ་ ▫ *sbyin pa la brgyud pa* ▪ {MSA}pāraṃpara (dāne-) ▪ **give continually**

ལྷོན་པ་ལ་འཇུག་ ▫ *sbyin pa la 'jug* ▪ {MSA}dāne vartante ▪ **engage in giving**

ལྷན་པ་ལ་རྗེས་སུ་སྡོན་པ་ ▫ *sbyin pa la rjes su ston pa* ▪
བསྟན་སྡོན་བསྟན་སྡོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}
dāna-samanuṣāsti ▪ **teach giving** {T}

ལྷན་པ་ལ་སྦྱོར་བ་ ▫ *sbyin pa la sbyor ba* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫
sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {MSA} *dāne prayogaḥ* ▪
training/engaging in giving

ལྷན་པ་ལ་སེམས་མཉམ་བ་ཉིད་ ▫ *sbyin pa la sems mnyam*
pa nyid ▪ {MSA} *dāne sama-cittatvam* ▪ **equality of**
mind with respect to giving

ལྷན་པ་ལ་སོགས་ ▫ *sbyin pa la sogs* ▪ {MSA} *dānādi* ▪
giving, etc.

ལྷན་པ་ལ་སོགས་པ་མ་བྱས་པ་ ▫ *sbyin pa la sogs pa ma*
byas pa ▪ {MSA} *akṛta ... dānādi* ▪ **not perform**
giving, etc.

ལྷན་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ ▫ *sbyin pa la*
sogs pa la rjes su yi rang ba ▪ {MSA} *dānādīnām*
anumodanā ▪ **joy of giving, etc.**

ལྷན་པ་ལ་སོགས་པ་ལ་སྦྱོར་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་བ་ ▫ *sbyin pa*
la sogs pa la sbyor ba yid la byed pa ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་
སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *dānādi-*
prayoga-manasikaraṇa ▪ **mental contemplation of**
practicing giving, etc.

ལྷན་པ་ལ་སོགས་པ་ལི་དོན་ ▫ *sbyin pa la sogs pa'i don* ▪
{MSA} *dānādi ... artha* ▪ **object/meaning of giving,**
etc.

ལྷན་པ་ལ་སོགས་པ་ལི་ཡོན་ཏན་ལ་འཇུག་བ་ ▫ *sbyin pa la*
sogs pa'i yon tan la 'jug pa ▪ {MSA} *dānādi-guṇa-*
pravṛtti ▪ **engage in the qualities of giving, etc.**

ལྷན་པ་ལས་བྱུང་བའི་བསོད་ནམས་ ▫ *sbyin pa las byung*
ba'i bsod nams ▪ ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung
byung byung ▪ {MSA} *dāna-mayaṃ puṇyaṃ* ▪ **merit**
that arises from giving

ལྷན་པ་ལི་གོ་སྦྱུབ་ ▫ *sbyin pa'i go sgrub* ▪ **achieving**
through the armor of giving

ལྷན་པ་ལི་བདག་པོ་ ▫ *sbyin pa'i bdag po* ▪ {PH} patron;
benefactor; sponsor

ལྷན་པ་ལི་བདེ་བ་ ▫ *sbyin pa'i bde ba* ▪ {MSA} *dāna-sukha* ▪
happiness of giving

ལྷན་པ་ལི་གནས་ ▫ *sbyin pa'i gnas* ▪ {C} *dakṣiṇīya* ▪ {C}
worthy of gifts/donations/offerings

ལྷན་པ་ལི་གནས་སུ་འགྱུར་རྩོད་ ▫ *sbyin pa'i gnas su 'gyur ro*
▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪
{C} *dakṣiṇīyatām gacchati* ▪ {C} arrives at/reaches
a state/condition where he is worthy of receiving
gifts/donations/offerings

ལྷན་པ་ལི་པ་འོ་ལ་ལྷན་པ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *sbyin pa'i pha rol*
tu phyin pa dang ldan pa ▪ {MSA} *dāna-pāramitā-*
sahagata ▪ **having the perfection of giving**

ལྷན་པ་ལི་པ་འོ་ལ་ལྷན་པ་ལ་སོགས་པ་ ▫ *sbyin pa'i pha rol*
tu phyin pa la sogs pa ▪ {MSA} *dānādi-pāramitā* ▪
the perfections of giving, etc.

ལྷན་པ་ལི་པ་འོ་ལ་ལྷན་པ་ལི་མཐར་གྲིས་སྦྱོར་བ་ ▫ *sbyin pa'i*
pha rol tu phyin pa'i mthar gyis sbyor ba ▪ ལྷན་སྦྱོར་
སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **serial training**
in the perfection of giving

ལྷན་པ་ལི་པ་འོ་ལ་ལྷན་པ་ ▫ *sbyin pa'i phan yon* ▪ {MSA}
dānānuśamsa ▪ **advantage of giving**

ལྷན་པ་ལི་པ་འོ་ལ་ལྷན་པ་ ▫ *sbyin pa'i phar phyin* ▪ **perfection of**
giving

ལྷན་པ་ལི་པ་འོ་ལ་ལྷན་པ་ལི་པ་ལྷན་པ་ ▫ *sbyin pa'i phung*
po'i rnam par smin pa ▪ {MSA} *dāna-skandhasya*
vipākam ▪ **mature the collection of giving**

ལྷན་པ་ལི་དབང་ ▫ *sbyin pa'i dbang* ▪ {MSA} *dāna-vaśa* ▪
power of giving

ལྷན་པ་ལི་འབྲས་བུ་ ▫ *sbyin pa'i 'bras bu* ▪ {MSA} *dāna-*
phala ▪ **fruit/effect of giving**

ལྷན་པ་ལི་འབྲས་བུ་བདེ་བ་ ▫ *sbyin pa'i 'bras bu bde ba* ▪
{MSA} *dānasya phalaṃ sukham* ▪ **happiness, the**
fruit of giving

ལྷན་པ་ལི་སྦྱོར་བ་ ▫ *sbyin pa'i sbyin pa* ▪ {MSA} *dāna-dāna*
▪ **the giving of giving**

ལྷན་པ་ལི་ཚོགས་སྦྱུབ་ ▫ *sbyin pa'i tshogs sgrub* ▪ **achieving**
through the collection of giving

ལྷན་པ་ལི་ཡོན་ཏན་ ▫ *sbyin pa'i yon tan* ▪ {MSA} *dāna-guṇa*
▪ **qualities of giving**

ལྷན་པའི་བསམ་པ་ ▫ *sbyin pa'i bsam pa* ▪ {MSA}dānāsāya
 ▪ **thought of giving; generous thought**

ལྷན་པར་བགྱིད་པ་ ▫ *sbyin par bgyid pa* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་
 ལྷིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}dāyika ▪ **give; giver**
 ▫ {C}what bestows

ལྷན་པར་བགྱིད་པ་མ་ལགས་པ་ ▫ *sbyin par bgyid pa ma
 lags pa* ▪ {C}dātrka ▪ **not a giver; not give** ▫ {C}
 donor

ལྷན་པར་འདུན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *sbyin par 'dun pa yid
 la byed pa* ▪ {MSA}dāna-cchanda-manasikāra ▪
mental contemplation of the aspiration for giving

ལྷན་པར་བྱ་བ་ ▫ *sbyin par bya ba* ▪ {L,MSA}deya {MSA}
 (e.g.: dātr-deya) ▪ **gift**

ལྷན་པར་བྱེད་ ▫ *sbyin par byed* ▪ {C}dāyaku; {MSA}dāne
 ... *krtvā* (√*kr*) ▪ **giving** ▫ {C}honor

ལྷན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *sbyin par byed pa* ▪ (√*dā*): {C}dātrī;
 {MSA}dadat; {MSA}dāna (e.g.: aiśvarya-dāna);
 {MSA}(√*yam*): *yacchanti* ▪ **giving** ▫ {C}it bestows

ལྷན་པས་དགའ་བ་ ▫ *sbyin pas dga' ba* ▪ {MSA}dāna-prīti
 ▪ **joy of giving; joy from giving**

ལྷན་པས་ཡོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ་ ▫ *sbyin pas longs
 spyod khrims kyis bde* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod
 spyad spyod* ▪ **from giving, resources; from ethics,
 a good transmigration**

ལྷན་བྱེད་ ▫ *sbyin byed* ▪ {MSA}dātr; {MSA}dāyaka (e.g.:
vara-guṇadhana-dāyaka; sugati-sthiti-dāyaka); {C}
pradātā ▪ **giver; giving** ▫ {C}bestowal

ལྷན་རྒྱ་བས་ ▫ *sbyin rlabs* ▪ **empowering blessing**

ལྷན་ལ་མངོན་དགའ་ཡིན་པ་ ▫ *sbyin la mngon dga' yin pa* ▪
 {MSA}dānābhirata ▪ **manifest joy in giving**

ལྷན་ལ་སོགས་པ་སྐྱབ་པ་ ▫ *sbyin la sogs pa sgrub pa* ▪
 བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབ་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪
 {MSA}dānādi-pratipatti ▪ **establish giving, etc.**

ལྷན་སྤྲིག་ ▫ *sbyin sreg* ▪ {LCh}homa ▪ **burnt offering**

ལྷན་སྤྲིགས་ ▫ *sbyin sregs* ▪ **burnt offering**

ལྷུང་དཀའ་བ་ ▫ *byung dka' ba* ▪ {PH}difficult to tame

སྤྱོད་ ▫ *sbyong* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyang sbyong
 sbyangs sbyongs* ▪ {C}śuddhi ▪ **purify; wash;
 practice; train; cleanse; clean; purity;
 purification**

སྤྱོད་བ་ ▫ *sbyong ba* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyang
 sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {C}pariśodha ▪ **purify;
 wash; practice; train; cleanse; clean; purity;
 purification** ▫ {C}clean

སྤྱོད་བར་བྱེད་ ▫ *sbyong bar byed* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫
sbyang sbyong sbyangs sbyongs ▪ {MSA}viśodhaka
 ▪ **purify; wash; practice; train; cleanse; clean;
 purity; purification; one who...**

སྤྱོད་བར་བྱེད་པ་ ▫ *sbyong bar byed pa* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫
sbyang sbyong sbyangs sbyongs ▪ {C}
abhisyandayati ▪ **purify; wash; practice; train;
 cleanse; clean; purity; purification; one who...;
 the means of...** ▫ {C}softens; irrigates

སྤྱོད་བྱེད་ ▫ *sbyong byed* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyang
 sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **purifier; washer;
 practitioner; trainer; cleanser; cleaner; the
 means of...**

སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyongs* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyang sbyong
 sbyangs sbyongs* ▪ **purify; wash; practice; train;
 cleanse; clean; purity; purification**

སྤྱོད་སྤྱོད་འབྲས་ ▫ *sbyongs 'bras* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyang
 sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **fruit of purification/
 washing/cleansing/purifying/practicing/training/
 cleaning**

སྤྱོད་ ▫ *sbyod* ▪ [misspelling of spyod pa] **practice**

སྤྱོད་ལས་ ▫ *sbyod lam* ▪ **behavior**

སྤྱོད་ ▫ *sbyor* ▪ ལྷུང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord*
 ▪ {C}niyojayati; {C}prayojayati; {C}yuyjate;
 {C}yojayati; {C}samprayukta; {MSA}prayukta;
 {MSA}prayoga ▪ **verb: join; connect; apply;
 affix; prepare; establish**7 **noun: application;
 preparation; exertion; joining; connection;
 endeavor; syllogism** ▫ {C}incite to; enjoin
 (upon); embark on; applies oneself; be engaged in;
 be joined to; practice; is tenable (to say); logical
 to equate [with negative: is not tenable (to say)];

not logical to equate]; apply oneself to; distribute (evenly); join up (with);

སྦྱོར་དངོས་མཇུག་གསུམ་ ▫ *sbyor dngos mjug gsum* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **the three—preparation, actual [session], end [of session]**

སྦྱོར་མཐའི་འབྲས་བུའི་ཡིད་བྱེད་ ▫ *sbyor mtha'i 'bras bu'i yid byed* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **prayogaṅīṣṭhaphalamanaskāra** ▪ **mental contemplation that is the fruit of final training**

སྦྱོར་མཐའི་ཡིད་བྱེད་ ▫ *sbyor mtha'i yid byed*
▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **prayogaṅīṣṭhamanaskāra** ▪ **mental contemplation of final training**

སྦྱོར་བ་ ▫ *sbyor ba* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C,MSA,MV,GD}prayoga; {C}prayogatā; (\\yuj): {MSA}yojayanti; {MSA}yojana; {C,MSA}yoga; {C}yojayati; samaprayoga; {MSA}anuyoga; {MSA}niyोजना; {MSA}saṃyोजना; {MV}nibandhana; {C}śliṣyate; {MSA}yang dag par sbyor ba = saṃniyोजना; sampad; saṃyoga ▪ **verb: join; connect; apply; affix; prepare; establish; practice**
7 noun: preparation; connection; syllogism; application; exertion; joining; endeavor; fortune; conjunction ▫ {PH}application; exertion ▫ {C}work [the integration of theory and practice exercised by the Bodhisattva]; exert oneself; devotion; practice; junction; occupation; undertaking; matter for joining; apply oneself to; yoked to; distribute (evenly); join up (with); cling; exercise

སྦྱོར་བ་མཐའི་འབྲས་བུ་ཡིད་བྱེད་ ▫ *sbyor ba mtha'i 'bras bu yid byed* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **prayogaṅīṣṭhaphala-manaskāra** ▪ **mental contemplation that is the fruit of final training**

སྦྱོར་བ་མཐའི་ཡིད་བྱེད་ ▫ *sbyor ba mtha'i yid byed* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **mental contemplation of final application**

སྦྱོར་བ་དང་མཐོང་བ་དང་སྦྱོར་བ་དང་མཐར་ཐུག་པའི་ལམ་ ▫ *sbyor ba dang mthong ba dang sgom pa dang mthar thug pa'i lam* ▪ {MSA}prayoga-darśana-bhāvanā-ṅīṣṭhā-mārga ▪ **paths of preparation, seeing, and meditation, and final [i.e., no more learning]**

སྦྱོར་བ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *sbyor ba dang ldan pa* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}prayoga-sahagata ▪ **endowed with application**

སྦྱོར་བ་དེའི་འཛོལ་སྤངས་མཉམ་ཉིད་ ▫ *sbyor ba de'i 'dzin stangs mnyam nyid* ▪ **prayogasya samatā** ▪ **equality in the mode of apprehension of trainings [in a knower of bases]**

སྦྱོར་བ་པ་ ▫ *sbyor ba pa* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}prayogin; {MSA}prāyogika (e.g.: kramopalakṣaṇa-prāyogika; prativedha-prāyogika; saṃkhyopalakṣaṇa-prāyogika) ▪ **one who prepares; one who applies himself/herself**

སྦྱོར་བ་བྱས་ནས་ ▫ *sbyor ba byas nas* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **having performed the yoga**

སྦྱོར་བ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *sbyor ba ma yin pa* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C}ayoga ▪ **non-application; non-preparation; non-connection** ▫ {C}non-junction; not a matter for joining

སྦྱོར་བ་མེད་པ་ ▫ *sbyor ba med pa* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MV}aprayoga ▪ **non-application; non-preparation; non-connection**

སྦྱོར་བ་ཚོམ་སྡེ་ ▫ *sbyor ba rtsom ste* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C}prayogān ārabhate ▪ **begin application/preparation** ▫ {C}undertake exercises

སྦྱོར་བ་ལ་བརྟེན་པར་འགྲུབ་ཏེ་ ▫ *sbyor ba la brten par 'gyur te* ▪ ལྷན་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C}ālīno bhavati ▪ **depend upon application/connection** ▫ {C}clings to

སྦྱོར་བ་ལ་ལྷེས་པོར་དགོངས་པ་ ▫ *sbyor ba la ldem por dgongs pa* ▪ **intending translation**

སྦྱོར་བ་ལ་ལྷེས་པོར་དགོངས་པ། བསྐྱར་བ་ལ་ལྷེས་པོར་དགོངས་པ་ ▫ *sbyor ba la ldem por dgongs pa; bsgyur ba la ldem por dgongs pa* ▪ pariṅāmābhisamdhi ▪ **indirectly intending translation; intending translation**

སྦྱོར་བ་ལ་ལྷེས་པོར་དགོངས་པ། བསྐྱར་བ་ལ་ལྷེས་པོར་དགོངས་པ་ ▫ *sbyor ba la ldem por dgongs pa/ bsgyur ba*

la ldem por dgongs pa ▪ *pariṇāmābhisamdhi* ▪ **indirectly intending translation**

ལྷོར་བ་ལས་བྱུང་བའི་བཟོན་གྲུས་ ▫ *sbyor ba las byung ba'i brtson grus* ▪ ལྷོར་སྦྱར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **effort arising from application**

ལྷོར་བ་ལས་མི་ལྡོག་པ་ཉིད་ ▫ *sbyor ba las mi ldog pa nyid* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *prayogānirvartita* ▪ **non-reversal from application/preparation**

ལྷོར་བའི་སྐྱོན་ ▫ *sbyor ba'i skyon* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {EO} *prayogadoṣāḥ* ▪ **faults of trainings; faults/defects of training**

ལྷོར་བའི་སྒྲོན་ནས་ ▫ *sbyor ba'i sgo nas* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *prayogatas* ▪ **from the viewpoint of application/preparation/training**

ལྷོར་བའི་སྐྱབ་པ་ ▫ *sbyor ba'i sgrib pa* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MV} *prayogāvaraṇa* ▪ **obstructions to application/preparation/training**

ལྷོར་བའི་སྐོན་དུ་ ▫ *sbyor ba'i sngon du* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *ādi-prayogatas* ▪ **prior to training**

ལྷོར་བའི་ཐབས་ ▫ *sbyor ba'i thabs* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *prayogopāya* ▪ **method/technique of training**

ལྷོར་བའི་མཐར་ཐུན་པར་སོང་བ་ ▫ *sbyor ba'i mthar phyin par song ba* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *prayoga-paryanta-gamana* ▪ **progress to completion of training**

ལྷོར་བའི་གནས་ ▫ *sbyor ba'i gnas* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MV} *prayogāvasthā* ▪ **place of training; topic in training**

ལྷོར་བའི་བཟོན་འགྲུས་ ▫ *sbyor ba'i brtson 'grus* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *prayoga-vīrya* ▪ **effort in training**

ལྷོར་བའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *sbyor ba'i mtshan nyid* ▪ *prayogalakṣaṇi* ▪ **characteristics of trainings/characteristics**

ལྷོར་བའི་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *sbyor ba'i yid la byed pa* ▪ ལྷོར་

སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA} *prāyogika-manaskāra* ▪ **mental contemplation of training/trainees**

ལྷོར་བའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *sbyor ba'i yon tan* ▪ *prayogagunah/gunaḥ* ▪ **qualities of trainings**

ལྷོར་བར་བྱེད་ ▫ *sbyor bar byed* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C} *niyojayati*; {C} *samsyandayati* ▪ **training; train; joining; connecting** ▫ {C} incite to; enjoin (upon); unite with; agree with

ལྷོར་བར་བྱེད་དོ་ ▫ *sbyor bar byed do* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C} *samsyandayati* ▪ {C} unite with; agree with

ལྷོར་བྱང་གི་དགེ་བ་ ▫ *sbyor byung gi dge ba* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **virtues arising from application in this life**

ལྷོར་བྱེད་པ་ ▫ *sbyor byed pa* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C} *niyojana*; {C} *prayujyati* ▪ **training; train; joining; connecting** ▫ {C} incite to; enjoining; enjoin (upon); makes effort; unite with

ལྷོར་རྩུལ་ ▫ *sbyor tshul* ▪ ལྷོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **mode/way of application**

ལྷོར་ཞིང་འབད་བ་ཆེར་རྩོལ་ ▫ *sbyor zhing 'bad pa cher rtsol* ▪ {C} *ceṣtate* ▪ {C} bestirs himself; be astir with

ལྷོར་བཞི་/སྦྱོར་བ་བཞི་ ▫ *sbyor bzhi / sbyor ba bzhi* ▪ **four trainings** ▫

complete training in all aspects (*rnam kun mngon rdzogs sbyor ba*), peak training (*rtse mo'i sbyor ba*), serial training (*mthar gyis pa'i sbyor ba*), and momentary training (*skad cig ma'i sbyor ba*)

ལྷོར་བཞི་/སྦྱོར་བ་བཞི་ ▫ *sbyor bzhi / sbyor ba bzhi* ▪ **four trainings** ▫ COMMENT: *complete training in all aspects (rnam kun mngon rdzogs sbyor ba), peak training (rtse mo'i sbyor ba), serial training (mthar gyis pa'i sbyor ba), and momentary training (skad cig ma'i sbyor ba)*

ལྷོར་ལས་ ▫ *sbyor lam* ▪ *prayoga-mārga* ▪ **path of preparation** ▫ DEFINITIONS: *མཚན་ཉིད། རོན་མཛོན་རྟོགས་* ▫ *mtshan nyid/ don mngon rtogs/* ▫ Definition: clear realization of meaning

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉེན་པོ་ཚེ་མི་འབྲུག་པ་ཡོ་ཚེས་མཚོག་
 ▫ *dbye ba/ 1 drod/ 2 rtse mo/ 3 bzod pa/ 4 chos mchog* ▫ Divisions: (1) heat; (2) peak; (3) forbearance; (4) supreme mundane qualities

སྐྱོར་ལམ་རྩེ་སྐྱོར་ ▫ *sbyor lam rtse sbyor* ▪ **path-of-preparation peak training; peak training of the path of preparation**

སྐྱོར་ལམ་བཟོད་པ་ ▫ *sbyor lam bzod pa* ▪ སྐྱར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **forbearance level of the path of preparation**

སྐྱོར་ལུགས་སྐྱོན་ཅན་ ▫ *sbyor lugs skyon can* ▪ **faulty mode of structuring the statement**

སྐྱོད་ཚལ་ ▫ *sbra stod tshal* ▪ {PH}upper Dra-tsal [region in Tibet]

སྐྱབ་ ▫ *sbrag* ▪ སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་ སྐྱབ་སྐྱབ་ ▫ *sbrag sbrag sbrags/ sbrags/* ▪ **connect; conjoin**

སྐྱབ་ཁང་ ▫ *sbrag khang* ▪ **post office**

སྐྱབ་སྐྱབ་ ▫ *sbrags* ▪ སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་ སྐྱབ་སྐྱབ་ ▫ *sbrag sbrag sbrags/ sbrags/* ▪ **connect; conjoin**

སྐྱང་བུ་ ▫ *sbrang bu* ▪ *bhramara* ▪ **bees**

སྐྱང་མ་ ▫ *sbrang ma* ▪ {L}*bhramara* ▪ **black bee**

སྐྱང་མོ་ ▫ *sbrang mo* ▪ {PH}beggar-woman

སྐྱང་རྩི་ ▫ *sbrang rtsi* ▪ {L}*madhu* ▪ **honey; sweetness**

སྐྱང་རྩི་འོ་ ▫ *sbrang rtsi'i ro* ▪ {L}*madhu-rasa* ▪ **taste of honey**

སྐྱེ་ཏེ་ ▫ *sbran te* ▪ {C}*arocayati* ▪ {C}(solemnly) declare; announce

སྐྱེ་མ་ ▫ *sbru ma* ▪ {C}*gurvini(ya)* ▪ {C}pregnant

སྐྱེ་མ་མ་ ▫ *sbrum ma* ▪ {C}*gurvini(ya)* ▪ {C}pregnant

སྐྱེ་ལ་ ▫ *sbrul* ▪ **snake**

སྐྱེ་ལ་གྱི་མདུད་པ་ ▫ *sbrul gyi mdud pa* ▪ **snake-knot**

སྐྱེ་ལ་གྱིས་གང་བར་ ▫ *sbrul gyis gang bar* ▪ {C}*vyādvakīrṇa* ▪ **among snakes** ▫ {C}infested with wild beasts

སྐྱེ་ལ་གདུག་ ▫ *sbrul gdug* ▪ {PH}poisonous snake

སྐྱེ་ལ་གདུག་པ་ ▫ *sbrul gdug pa* ▪ **poisonous snake**

སྐྱེ་ལ་འཚོང་ ▫ *sbrul 'tshong* ▪ {PU}*veśya* ▪ {PH}snake-merchant; prostitute

སྐྱེ་ལ་ཤ་དོ་ ▫ *sbrul shad* ▪ {PH}ornamental 'shay' mark

སྐྱོ་བ་ ▫ *sbro ba* ▪ **delight**

ཉ་ག་ ▫ *bha ga* ▪ *bhaga* ▪ **vagina [transliteration of Sanskrit word bhaga]**

མ་ ▫ *ma* ▪ {LCh,C,MSA}*mātrī*; {MSA}*a-* (e.g.: *akṛta*, etc.); {MSA}*na* ▪ (1) **mother** ; (2) **particle indicating negative: not; non-; un-**

མ་སྐྱོར་བ་ ▫ *ma skor ba* ▪ **not turned (before){BJ 29.4}**

མ་སྐྱེས་པ་ ▫ *ma skyes pa* ▪ {C,MSA}*anutpanna*; {C,MSA}*ajāta*; {MV}*anutpatti* ▪ **uncreated phenomenon; not produced{N}; unproduced; non-creation{D1}; non-produced** ▫ {C}non-arising; unborn; not born

མ་སྐྱེས་པ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *ma skyes pa bskyed pa* ▪ **generating the not yet generated**

མ་སྐྱེས་པ་མི་བསྐྱེད་པ་ ▫ *ma skyes pa mi bskyed pa* ▪ **not generating the not yet generated**

མ་སྐྱེས་པ་འཛིན་པ་ ▫ *ma skyes pa'i chos* ▪ *anutpanna-dharma* ▪ **an unproduced phenomenon; uncreated phenomenon**

མ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *ma bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}*anavaropita*; {C}*ajanita* ▪ **not generated; not produced** ▫ {C}not having planted

མ་ཁང་ ▫ *ma khad* ▪ {PH}as soon as; just done; just recently

མ་ཁང་དུ་ ▫ *ma khad du* ▪ {PH}as soon as; just done; just recently

མ་ཁེངས་པ་ ▫ *ma khengs pa* ▪ {MSA}*anunnatā* ▪ **non-haughtiness; non-arrogance**

མ་ཁྱེབ་ ▫ *ma khyab* ▪ {MSA}*avyāpin* ▪ **no pervasion; no entailment**

མ་ཁྱབ་པའི་སྐྱོན་ ▫ *ma khyab pa'i skyon* ▪ **fallacy of non-pervasion**

མ་མཐོན་པ་ ▫ *ma mkhyen pa* ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}ajñāta ▪ **not known; unknown.** ▫ {C}not cognized

མ་འཕྲུགས་ཞིང་ ▫ *ma 'khrugs zhing* ▪ འཕྲུག་འཕྲུག་འཕྲུགས་ འཕྲུགས་ ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▪ {C} *anavakīrṇa* ▪ **not disturbed; not angry** ▫ {C}unconfused

མ་འཕྲུལ་ ▫ *ma 'khrul* ▪ {C}abhrānti ▪ **non-mistaken**{BR} ▫ {C}the fact that one is not deceived

མ་འཕྲུལ་པ་ ▫ *ma 'khrul pa* ▪ {MSA}abhrānta ▪ **non-mistaken**

མ་འཕྲུལ་བ་ ▫ *ma 'khrul ba* ▪ abhrānta ▪ **non-mistaken; nonmistaken**

མ་འཕྲུལ་བའི་རིག་པ་ ▫ *ma 'khrul ba'i rig pa* ▪ abhrānta-buddhi ▪ **non-mistaken awareness**

མ་འཕྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ ▫ *ma 'khrul ba'i shes pa* ▪ abhrānta-jñāna ▪ **non-mistaken consciousness** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་མ་འཕྲུལ་བའི་རིག་པ་ ▫ *mshan nyid/ rang gi snang yul la ma 'khrul ba'i rig pa/* ▫ Definition: an awareness that is non-mistaken with respect to its appearing object

མ་གྱིས་ ▫ *ma gir* ▪ **down there**

མ་གུས་ ▫ *ma gus* ▪ {MSA}vimāna ▪ **non-humility; non-respect**

མ་གུས་པ་ ▫ *ma gus pa* ▪ {MSA}anādara ▪ **non-humility; non-respect**

མ་གོས་པ་ ▫ *ma gos pa* ▪ {MSA}nirlepa ▪ **unsullied; unpolluted**

མ་གུབ་ ▫ *ma grub* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གུབ་གུབས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ asiddha ▪ **not established**

མ་གུབ་ན་ ▫ *ma grub na* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གུབ་གུབས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ **if the reason is not established ...**

མ་གུབ་པ་ ▫ *ma grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གུབ་

གུབས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {LCh} *asiddha*; {MSA}anīspanna; {MV}asiddhatva ▪ **not established**

མ་གུབ་པའི་གདན་ཚིགས་ ▫ *ma grub pa'i gtan tshigs* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གུབ་གུབས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ asiddha-hetu ▪ **nonestablished reason; unestablished [reason]**

མ་གྲིམས་པ་ ▫ *ma grems pa* ▪ {C}śaithilya ▪ {C}laxness

མ་གྲོལ་གྲོལ་བ་ ▫ *ma grol grol ba* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་ད་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {MV}amukta-muktatva ▪ **release of what was not released**

མ་གྲོལ་བ་ ▫ *ma grol ba* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་ད་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {C}amukta ▪ **not released** ▫ {C}not freed

མ་གྲོལ་བ་དང་གྲོལ་བ་ ▫ *ma grol ba dang grol ba* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་ད་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {MV} *amukta-muktatva* ▪ **release of what was not released**

མ་བགྲིས་པ་ ▫ *ma bgyis pa* ▪ བགྲི་བགྲིད་བགྲིས་གྲིས་ ▫ bgyi bgyid bgyis gyis ▪ {C}akṛta ▪ **not made; not done**

མ་འགགས་པ་ ▫ *ma 'gags pa* ▪ འགག་འགག་འགགས་འགགས་ ▫ 'gag 'gag 'gags 'gags ▪ {C,MSA}aniruddha ▪ **not stopped/obstructed/destroyed/ceased/halted/impeded**

མ་འགོང་བ་ ▫ *ma 'gong ba* ▪ **not overpowered**

མ་གྲིད་ ▫ *ma rgad* ▪ {L}marakata ▪ **emerald**

མ་གྲལ་བ་ ▫ *ma rgal ba* ▪ བགྲལ་གྲལ་བགྲལ་དགྲལ་ད་ ▫ brgal rgal brgald rgold ▪ {C}atīrṇa ▪ **not cross over**

མ་གྲལ་པ་ ▫ *ma rgal ba* ▪ {MSA}ajita ▪ **unconquered**

མ་བསྐྱོམས་ན་ ▫ *ma bsgoms na* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MV}(√bhū): *abhāvayitvā* ▪ **if not meditated/cultivated**

མ་བསྐྱོམས་པ་ ▫ *ma bsgoms pa* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ *abhāvana*; {C}abhāva ▪ **non-meditation; non-cultivation** ▫ {C}absence

མ་བསྐྱིབས་པ་ ▫ *ma bsgribs pa* ▪ {MSA}anāvṛta ▪ **unobstructed; undefiled**

མ་བསྐྱབས་པ་ ▫ *ma bsgrubs pa* ▪ བསྐྱབས་པ་བསྐྱབས་པ་ ▫
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {C}asamudānīta ▪
not achieved; not attained; not accomplished ▫
 {C}not brought about

མ་གླི། ▫ *ma ghī* ▪ {C}maghī ▪ {C}name of an herb; a cure
 ལྔ་ for all poisons

མ་ངེས་ ▫ *ma nges* ▪ {MSA}aniyata; {MSA}anītatva;
 {MSA}anaikāntika ▪ **indefinite; not ascertained;
 non-ascertainment**

མ་ངེས་རྟགས་ ▫ *ma nges rtags* ▪ {PH}uncertain sign;
 indefinite sign

མ་ངེས་པ་ ▫ *ma nges pa* ▪ {LCh,C,MSA}aniyata; {MSA}
 anītatva; {MSA}anaikāntika ▪ **indefinite; not
 ascertained; non-ascertainment** ▫ {C}not fixed
 (on); one whose destiny is not fixed

མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ ▫ *ma nges pa'i gtan*
tshigs ▪ *anaikāntika-hetu* ▪ **indefinite reason;
 unascertained** {GD:276}

མ་ངེས་པའི་རིགས་ ▫ *ma nges pa'i rigs* ▪ {PH}indefinite
 lineage [of person]

མ་མངལ་དུ་འགྲོ་བ་ ▫ *ma mngal du 'gro ba* ▪ {L}
garbhāvakrānti ▪ **entry into a womb; descent into
 the womb**

མ་མངལ་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *ma mngal du 'jug pa* ▪ {L}
garbhāvakrānti ▪ **entry into a womb; descent into
 the womb**

མ་གཅིག་ལ་བསྐྱོན་མ་ ▫ *ma gcig lab sgron ma* ▪ **Female
 Tibetan siddhā who founded gcod meditation,
 which involves offering one's body to demons**

མ་ཆགས་ ▫ *ma chags* ▪ {C}anadhyoṣita; {MSA}asaṅga;
 {MSA}na saktah ▪ **non-attachment; unattached**

མ་ཆགས་པ་ ▫ *ma chags pa* ▪ {LCh}alobha; {LCh}
vairāga; {C,MSA}asakta; {C,MSA}asakti ▪
non-attachment; unattached ▫ {C}absence of
 attachment

མ་ཆགས་ལ་སློབས་ ▫ *ma chags la sogs* ▪ {MSA}alobhādi
 ▪ **non-attachment, etc.**

མ་ཆད་པ་ ▫ *ma chad pa* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ▫ 'chad
'chad chad chad ▪ {C}acchinna ▪ **not cut off; not
 annihilated** ▫ {C}not cut apart

མ་མཆིས་པ་ ▫ *ma mchis pa* ▪ {C}abhāva; {C}
asamvidyamāna; {C}asat; {C}asattva ▪ **is not;
 non-; not** ▫ {C}absence; which does not exist; non-
 existent; since he has not got; absent; what is not
 (there); it is not; non-beingness; has no real being

མ་མཆིས་པ་ཡང་དག་པ་ཉིད་ ▫ *ma mchis pa yang dag pa*
nyid ▪ {C}asadbhūtātā; {C}nāstīta ▪ **non-beingness**
 ▫ {C}unreality

མ་འཇིགས་པའི་སློབས་པ་ ▫ *ma 'jigs pa'i spobs pa* ▪ {PH}
 fearless confidence

མ་བརྗེད་ ▫ *ma brjed* ▪ {MSA}asampramoṣa ▪ **non-
 forgetfulness**

མ་བརྗེད་པ་ ▫ *ma brjed pa* ▪ {MV}asampramoṣa ▪ **non-
 forgetfulness**

མ་བརྗེད་པར་ ▫ *ma brjed par* ▪ **without forgetting**

མ་རྒྱུ་གྲོ་ག་ཡ་ ▫ *manydzu gho sha ya* ▪ {PH}Mañjughoṣa

མ་ཉམས་ ▫ *ma nyams* ▪ {MSA}akhaṇḍanā ▪ **non-
 degenerated; undefiled; unspoiled**

མ་ཉམས་པ་ ▫ *ma nyams pa* ▪ {C}akhaṇḍa; {C}acyuta;
 {C}anupahata; {C}anupāhata ▪ **non-degenerated;
 undefiled; unspoiled** ▫ {C}unbroken;
 imperishable; safe and sound; uninjured

མ་རྟེན་པ་ ▫ *ma rnyed pa* ▪ {C}apratilambhamāna; {C}
aprāpta; {C}alabhamāna; alābha ▪ **loss; not
 finding; not gain; not gaining** ▫ {C}not acquiring;
 without having attained

མ་རྟོངས་པ་ ▫ *ma rnyongs pa* ▪ {C}akṣata ▪ {C}unhurt;
 not bent

མ་སྟན་གྲགས་ ▫ *ma snyan grags* ▪ *ayaśas* ▪ **disgrace**

མ་གཏོགས་ ▫ *ma gtogs* ▪ {C}sthāpayitvā ▪ **[not-include];
 not including; not included within; not included
 among; except** ▫ རྗེས་ཆས་ཕྱི་བ་ཙམ་མ་གཏོགས་ ▫ *ldog*
chas phye ba tsam ma gtogs ▫ except for being
 merely distinguished by the isolate factor {PGPJ70}

མ་གཏོགས་པ་ ▫ *ma gtogs pa* ▪ {MSA,MV}vinirmukta {MSA}(e.g.: dharmā-dhātu-vinirmukta); {MSA} (√vrj): varjayitvā; {MSA}vyatirekeṇa (e.g.: dharmatā-vyatirekeṇa) ▪ **[not-include]; not including; not included within; not included among; except** ▫ {C}with the exception of; except for; apart from; all equally; but; other than; nothing else than; outside

མ་གཏོགས་པར་ ▫ *ma gtogs par* ▪ {C}sthāpayitvā; {C} anyatra; {MV}vinā ▪ **[not-include]; not including; not included within; not included among; except** ▫ {C}with the exception of; except for; apart from; all equally; but; other than; nothing else than; outside

མ་གཏོགས་པར་དེ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *ma gtogs par de ma yin pa* ▪ {C}sthāpayitvā ▪ **not including; not included within; not included among; except** ▫ {C}with the exception of; except for; apart from; all equally; but; other than; nothing else than; outside

མ་གཏོགས་པར་གཞན་ ▫ *ma gtogs par gzhan* ▪ {C} anyatra ▪ **other than; not including; not included within; not included among; except** ▫ {C}with the exception of; except for; apart from; all equally; but; other than; nothing else than; outside

མ་བཏང་བ་ ▫ *ma btang ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}apakṣi; {C}amukta ▪ **not give away; not send; not let go** ▫ {C}unbaked; not freed; not released

མ་བདུད་ ▫ *ma btud* ▪ བདུད་འདུད་བདུད་འདུད་ ▫ *btud 'dud btud 'dud* ▪ {C}anavanata ▪ **not bow; not pay reverence; not pay homage** ▫ {C}without bending

མ་རྟོགས་ ▫ *ma rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}anavagāhamāna ▪ **not realizing; not cognizing; not understanding** ▫ {C}without plunging in

མ་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *ma rtogs rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}abodha-bodha ▪ **realize what was unrealized**

མ་རྟོགས་པ་ ▫ *ma rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}asupratividdha; {C}

anavabudhyamāna ▪ **not realize; not cognize; not understand** ▫ {C}not penetrated; without/not understanding

མ་བརྟགས་པ་ ▫ *ma brtags pa* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་ ▫ གནགས་འཛོགས་བརྟགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags dtangn gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}akalpita ▪ **non-analyzed; non-imputed; non-investigated; not designated**

མ་བརྟགས་མ་དབྱེད་པའི་ལྗོངས་སྐྱེས་ ▫ *ma brtags ma dpyod pa'i blo lhan skyes* ▪ {PH}an innate awareness that neither investigates nor analyses

མ་བརྟེན་ ▫ *ma brten* ▪ {C}anāgami ▪ **not depending upon** ▫ {C}without resorting to

མ་བརྟན་ ▫ *ma bstan* ▪ བརྟན་རྟོན་བརྟན་རྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}anupadeśa ▪ **not teach; non-teaching; not indicate; non-indication**

མ་ཐག་དུ་ ▫ *ma thag tu* ▪ {C}samanantara ▪ **immediately/right/just after; immediately/right/just before [depending on context]** ▫ {C}immediately on; immediately after

མ་ཐག་པ་ ▫ *ma thag pa* ▪ samanantara ▪ **just after [verb + ma thag pa]**

མ་ཐོགས་པ་ ▫ *ma thogs pa* ▪ {MSA}apratihata ▪ **non-obstructive; not an obstacle**

མ་ཐོབ་ ▫ *ma thob* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}alābhin ▪ **not obtain; not attain**

མ་ཐོབ་ཉམས་པ་ ▫ *ma thob nyams pa* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} aprāpta-vihīna ▪ **degenerate non-attainment {T}**

མ་ཐོབ་པ་ ▫ *ma thob pa* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} apratīlambhamāna; {C,MSA}aprāpti; {MSA} aprāpta ▪ **not obtain; not attain** ▫ {C}not acquiring; without attainment; non-attainment

མ་ཐོས་པར་སྤོང་བ་ ▫ *ma thos par spong ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}āśrutvā pratikṣepaḥ ▪ **abandon without attainment {T}**

མ་མཐའ་ ▫ *ma mtha'* ▪ **[low-limit]; lowest point; the**

least; low limit; at the least
 མ་མཐའི་མཚམས་ ▫ *ma mtha'i mtshams* ▪ **lowest point**
 མ་མཐུན་/ མ་མཐུན་པ་ ▫ *ma mthun / ma mthun pa* ▪
discrepancy
 མ་མཐོང་ ▫ *ma mthong* ▪ {C} *adr̥ṣṭa* ▪ **unseen; not see;**
not seen; not perceive ▫ {C} imperceptible
 མ་མཐོང་ན་ ▫ *ma mthong na* ▪ {MV} (*√paś*): *apaśyat* ▪
when not seeing; unseen; not seeing
 མ་མཐོང་བ་ ▫ *ma mthong ba* ▪ {C} *apaśyan* ▪ **unseen; not**
see; not seen; not perceive ▫ {C} imperceptible;
 not seeing; unable to see
 མ་དག་ ▫ *ma dag* ▪ {MSA, MV} *aśuddha*; {MV} *aśuddhi* ▪
impure; not pure; not purified; impurity
 མ་དག་སྐྱེ་ཤི་བར་དོ་ ▫ *ma dag skye shi bar do* ▪ {PH}
 impure birth; death; and the intermediate state
 མ་དག་པ་ ▫ *ma dag pa* ▪ {C} *aśuddhi* ▪ **impure; not**
pure; not purified; impurity
 མ་དག་པ་དང་དག་པ་ཡི་དཔེ་བྱེད་པ་ ▫ *ma dag pa dang dag*
pa yid la byed pa ▪ {MV} *aśuddhi-śuddhi-manaskāra*
 ▪ **mental contemplation of impurity and purity;**
impure and pure mental contemplation
 མ་དག་པ་དང་དག་པའི་གནས་ ▫ *ma dag pa dang dag*
pa'i gnas ▪ {MV} *aśuddha-śuddhāvasthā* ▪ **abide**
in impurity and purity; impure and pure place/
abode
 མ་དག་པ་གཞན་གྱི་དབང་ ▫ *ma dag pa gzhan gyi dbang* ▪
 {PH} impure other-powered natures
 མ་དག་མིན་ ▫ *ma dag min* ▪ {MSA} *na ... aśuddha* ▪ **non-**
impurity; not impure
 མ་དག་གཞན་དབང་ ▫ *ma dag gzhan dbang* ▪ {PH}
 impure other-powered natures
 མ་དད་པ་ ▫ *ma dad pa* ▪ {LCh} *āsraddhya*; {MV}
āsraddhā ▪ **non-faith**
 མ་དད་པ་ཡི་དཔེ་བྱེད་པ་ ▫ *ma dad pa yid la byed pa* ▪
 {MSA} *aruci-manaskāra* ▪ **mental contemplation of**
non-faith

མ་དུལ་བ་ ▫ *ma dul 'ba* ▪ {PH} the untamed
 མ་དངས་པར་ ▫ *ma drangs par* ▪ **without citing**{BJ 68.1}
 མ་དྲོས་ ▫ *ma dros* ▪ {PH} Anavatapta
 མ་དྲོས་མཚོ་ ▫ *ma dros mtsho* ▪ *anopata; anavatapta* ▪
 [name of a lake] ▫ {PH} Anavatapta [the Ever Cool
 Lake, another name for lake Manasarovar]
 མ་དྲིས་ ▫ *ma 'dris* ▪ {MV} *asam̐stava* ▪ **unacquainted;**
unknown
 མ་དྲིས་པ་ ▫ *ma 'dris pa* ▪ *asam̐stava* ▪ **unknown;**
unacquainted
 མ་དྲེས་ ▫ *ma 'dres* ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫
'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {C} *anupakliṣṭa* ▪
unmixed; unshared ▫ {C} unafflicted; unstained
 མ་དྲེས་པ་ ▫ *ma 'dres pa* ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་
 འདྲིས་ ▫ *'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres* ▪ {C} *amīśra*;
 {C} *asamsarga*; {C, MSA} *avyavakīrṇa*; {MSA}
avyavakiraṇa; {C} *asam̐kīrṇa*; {C} *asamsr̥ṣṭa*;
 {C, MV, MSA} *āveṇika*; {C, MSA} *kevala*; {MSA}
aparijaya (=ma 'dris pa); {MSA} *vibhinna*
 ▪ **unmixed; unshared** ▫ {C} exclusive; not
 connected; uncontaminated; exclusively; not
 submerged (in the wanderings through); non-
 commingling; uncontaminated; peculiar to; special;
 complete
 མ་དྲེས་པ་ལ་དམིགས་པ་ ▫ *ma 'dres pa la dmigs pa*
 ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ *'dres/'dre 'dres/'dre*
'dres 'dres ▪ {MSA} *vibhinnā lambana* ▪ **unmixed**
object of observation; unshared object of
observation
 མ་དྲེས་པའི་ཚོས་བཙེན་བརྒྱན་ ▫ *ma 'dres pa'i chos bco*
brgyad ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ *'dres/'dre*
'dres/'dre 'dres 'dres ▪ **eighteen unshared qualities**
 མ་དྲེས་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *ma 'dres pa'i yon tan* ▪ འདྲིས། འདྲི་
 འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ *'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres* ▪
 {MSA} *āveṇika-guṇa* ▪ **unshared qualities; unmixed**
qualities
 མ་ནིང་ ▫ *ma ning* ▪ {C} *na-puṃsaka; paṇḍaka* ▪ **eunuch;**
lacking “normative” maleness ▫ {C} neuter

མ་ནུས་ཉམ་ཐག་ ▫ *ma nus nyam thag* ▫ {PH} destitute and powerless

མ་ནོར་བ་ ▫ *ma nor ba* ▫ {C} *abhrānta*; {MSA} *abhrāntika* ▫ [not-mistake]; non-mistaken; unerring; without error; without mistake ▫ {C} non-illusion; non-error

མ་ནོར་བའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *ma nor ba'i de bzhin nyid* ▫ {MV} *avitatha-tathatā* ▫ non-mistaken suchness

མ་ནོར་བར་ ▫ *ma nor bar* ▫ unerringly

མ་ནོར་ལམ་ ▫ *ma nor lam* ▫ {PH} the unmistaken path

མ་པང་བུ་འཇུག་ ▫ *ma pang bu 'jug* ▫ child set on mother's lap

མ་སྤངས་ན་ ▫ *ma spangs na* ▫ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▫ {MV} (*pra* \han): *aprahāya* ▫ non-abandoning; when not abandoning

མ་སྤངས་པ་ ▫ *ma spangs pa* ▫ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▫ {MV} *aprahāna*; {MV} *avihāni* ▫ non-abandoning; non-abandonment

མ་སྲུང་པ་ ▫ *ma spyad pa* ▫ སྲུང་སྲོང་སྲུང་སྲོང་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▫ {MV} *anuprayoga*; {MV} *nopayoga* ▫ not practice; not enjoy; not make use of; non-practice

མ་སྲོམ་པའི་བདག་ཉིད་ ▫ *ma spros pa'i bdag nyid* ▫ {MSA} *aprapañcātmaka* ▫ nature of non-elaboration; non-elaborated essence

མ་ཕེབས་པ་ ▫ *ma phebs pa* ▫ {MSA} *ajita* ▫ not gone

མ་ཕྱིན་པར་ ▫ *ma phyin par* ▫ {C} *anadhigamyā* ▫ not gone; not having gone ▫ {C} before they have reached

མ་ཕྱེ་བ་ ▫ *ma phye ba* ▫ {C} *aviprayojana* ▫ non-distinction; non-differentiation ▫ {C} non-separation

མ་འཕྲད་ ▫ *ma 'phrad* ▫ {C} *alabhantu* ▫ not meeting; not connecting; non-connection ▫ {C} without having found

མ་བྱས་པ་ ▫ *ma byas pa* ▫ {C} *akaritva*; {MSA} *akṛta* ▫ not made; not created; not done ▫ {C} not having

been furthered; not painted in

མ་བྱས་པའི་ཚོས་ ▫ *ma byas pa'i chos* ▫ *akṛta-dharma* ▫ unmade phenomenon; uncreated phenomenon
 ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མ་སྐྱེས་པའི་ཚོས་ ▫ *mtshan nyid/ ma skyes pa'i chos/* ▫ Definition: unproduced phenomenon

མ་བྱིན་པར་ལེན་པ་ ▫ *ma byin par len pa* ▫ {C} *adattadāna* ▫ stealing; taking what is not given

མ་བྱིན་པར་ལེན་པར་མི་བྱེད་ ▫ *ma byin par len par mi byed* ▫ {C} *nādatta nādadāti* ▫ not stealing; does not take what is not given

མ་བྱིན་ལེན་ ▫ *ma byin len* ▫ *adattadāna*; *adattādāna* ▫ stealing; taking what is not given

མ་བྱུང་བ་ ▫ *ma byung ba* ▫ བྱུང་ལྡུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {C} *anutpādita*; {C} *asambhūta* ▫ non-arisen; not come forth; not appear ▫ {C} not produced; not come into being; not come about; impossible; not really existing

མ་བྱོན་ ▫ *ma byon* ▫ {C} *aprāpta* ▫ not come; not arrived; not attained; without having attained

མ་བྱལ་བ་ ▫ *ma bral ba* ▫ {MV} *avisamyoga* ▫ not free from

མ་བྱལ་བར་ ▫ *ma bral bar* ▫ {C} *avirahita* ▫ not free from
 ▫ {C} not lacking (in); one who is not without

མ་བྱལ་བར་རྗེས་སྲུ་འབྲེལ་བས་ ▫ *ma bral bar rjes su 'brel bas* ▫ {C} *citta-ānantaryatā-virahita* ▫ {C} while giving no opportunity to thoughts of another kind

མ་འབྲེལ་ ▫ *ma 'brel* ▫ {C} *asamsarga*; {MV} *viyoga* ▫ not related; unjoined; not connected ▫ {C} no contact

མ་འབྲེལ་བ་ ▫ *ma 'brel ba* ▫ unrelated

མ་སྲུངས་ ▫ *ma sbyangs* ▫ སྲུང་སྲོང་སྲུངས་སྲོངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▫ {MSA} *akṛta* ▫ not practiced/washed/purified/trained

མ་མ་ ▫ *ma ma* ▫ {C,MSA} *dhātrī* ▫ {C} nurse

མ་མེས་དང་ཕ་མེས་གཉི་གའི་རབས་བདུན་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ ▫ *ma mes dang pha mes gnyi ga'i rabs bdun tshun chad kyi* ▫ {C} *yāvad ā saptamam (-asya Ad) mātāmahapitāmahayugasya (mātāpitṛ-yugasya)* ▫

'jums zhum zhums ▪ {C}anadhyāpanna; {C}
anavalīna; {MSA}alīna ▪ **non-discouragement;**
non-slackness □ {C}not having violated; uncowed

མ་ཞུམ་པའི་ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་མཐའ་དང་
རྟོན་པ་ □ ma zhum pa'i lus dang ngag dang yid kyi
las kyi mtha' dang ldan pa ▪ འཇུམ་འཇུམས་ཞུམ་ཞུམས་ □
'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}anavalīna-kāya-vān-
manah-karmānta ▪ **having non-discouragement/
non-slackness of body, speech, and mind** □ {C}
one who remains uncowed in all he does with his
body, speech, and mind

མ་ཞེན་ □ ma zhen ▪ {C}asakti ▪ **nonattachment; non-
determination; non-adherence; non-conception** □
{C}absence of attachment

མ་ཞེན་པ་ □ ma zhen pa ▪ {MSA}alīna ▪ **non-
determination; non-adherence; non-conception**

མ་ཟད་ □ ma zad ▪ [not-exhausted]; not only; not just;
not cut (off)

མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སྐྱ་
ba las gyur pa'i sgra ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ □ 'byung
'byung byung byung ▪ anupatta-mahābhūta-hetuka-
śabda ▪ **sound arisen from elements not conjoined
with consciousness**

མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པའི་སྐྱ་
སྟོན་པ་ □ ma zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i sems
can du ston pa'i sgra snyan pa ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
□ bstan ston bstand stond ▪ anupāṭṭa-mahābhūta-
hetuka-sattvākhyā-yaśa-śabda ▪ **pleasant articulate
sound caused by elements not conjoined with
consciousness**

མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པའི་
སྐྱ་སེམས་སྟོན་པ་ □ ma zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i
sems can du ston pa'i sgra mi snyan pa ▪ བསྟན་སྟོན་
བསྟན་སྟོན་ □ bstan ston bstand stond ▪ anupāṭṭa-
mahābhūta-hetuka-sattvākhyā-ayaśa-śabda ▪
**unpleasant articulate sound caused by elements
not conjoined with consciousness**

མ་ཟེན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་
པའི་སྐྱ་སྟོན་པ་ □ ma zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i
sems can du mi ston pa'i sgra snyan pa ▪ བསྟན་སྟོན་

བསྟན་སྟོན་ □ bstan ston bstand stond ▪ anupāṭṭa-
mahābhūta-hetuka-asattvākhyā-yaśa-śabda ▪
**pleasant inarticulate sound caused by elements
not conjoined with consciousness**

མ་ཟིན་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་
པའི་སྐྱ་སྟོན་པ་ □ ma zin pa'i 'byung ba las gyur
pa'i sems can du mi ston pa'i sgra mi snyan pa
▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ □ bstan ston bstand stond ▪
anupāṭṭa-mahābhūta-hetuka-asattvākhyā-ayaśa-
śabda ▪ **unpleasant inarticulate sound caused by
elements not conjoined with consciousness**

མ་གཟེགས་ □ ma gzigs ▪ {C}asamīkṣaṇa ▪ **not see; not
seen; not view** □ {C}(one who does) not look out
for

མ་གཟེགས་པ་ □ ma gzigs pa ▪ {C}adrṣṭa ▪ **not see; not
seen; not view** □ {C}unseen; imperceptible

མ་བརྟུང་ □ ma bzung ▪ {C}agrhīta; {C}anudgrhṇan ▪ **not
apprehend; not grasp; not hold; not conceive;
not seize** □ {C}not seized; not taking up

མ་འོངས་ □ ma 'ongs ▪ {PH}future; future [phenomena];
[phenomena that exist in the] future

མ་འོངས་དུས་ □ ma 'ongs dus ▪ {C}anāgata ▪ **[not-come];
future; not yet come; yet to come**

མ་འོངས་པ་ □ ma 'ongs pa ▪ {LCh,C,MSA}anāgata ▪
**[not-come]; future; not yet come; yet to come;
futureness**

མ་འོངས་པ་འབྲུང་བའི་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆགས་ཐོགས་མེད་
པར་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ □ ma 'ongs pa 'byung ba'i
shes bya thams cad chags thogs med par mkhyen
pa'i ye shes ▪ **pristine wisdom unimpededly
knowing all future objects of knowledge**

མ་འོངས་པའི་དུས་ □ ma 'ongs pa'i dus ▪ {MV}anāgato
'dhvā ▪ **future time; the future**

མ་འོངས་པའི་དོན་ □ ma 'ongs pa'i don ▪ {PH}future goal
□ དེ་རིང་གི་དུས་སུ་མ་འོངས་པའི་དོན་མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་གསུམ་
ring gi dus su ma 'ongs pa'i don mngon par 'dod
pa'i rtoṅ pa □ a consciousness wishing for a future
object at the present time

མ་ཡིན་ □ ma yin ▪ {MSA}na ▪ **is not; not being** □ བྱམས་

བ་དང་གཅིག་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ ▫ *bum pa dang gcig ma yin pa las log pa* ▫ opposite from not being one with pot ▫ སྒྲ་ཚིས་ཅན་རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་བཤམ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ ▫ *sgra chos can rtag pa ma yin par thal mi rtag pa yin pa'i phyir* ▫ It follows that the subject, sound, is not permanent, because of being impermanent

མ་ཡིན་ཀྱང་རྟོག་ ▫ *ma yin kun rtoḡ* ▫ {TN}abhūta-parikalpa ▫ **unreal imputation**

མ་ཡིན་དགག་ ▫ *ma yin dgag* ▫ {LCh}paryudāsa-pratiṣedha; paryudāsa; niṣedha {GD:371} ▫ **affirming negative; affirming negative phenomenon; affirming negation; nominally bound negation {GD:371}; exclusion {GD:371}** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཉ་རང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱེས་རང་གི་འཕངས་བྱར་གྱུར་བའི་ཚིས་བཞུགས་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་པའི་མ་ཡིན་དགག་ཉ་རང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱེས་རང་གི་འཕངས་བྱར་གྱུར་བའི་ཚིས་བཞུགས་སྐྱེས་པ་གྲགས་ལ་འཕེན་པའི་མ་ཡིན་དགག་ཉ་རང་ཞེས་བརྗོད་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 rang zhes brjod pa'i sgras rang gi 'phangs byar gyur pa'i chos gzhan sgrub pa dngos su 'phen pa'i ma yin dgag 2 rang zhes brjod pa'i sgras rang gi 'phangs byar gyur pa'i chos gzhan sgrub pa shugs la 'phen pa'i ma yin dgag 3 rang zhes brjod p*

མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་ ▫ *ma yin dgag gi gzhan sel* ▫ བསལ་སེལ་བསལ་བ་སེལ་བ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▫ *pāryudāsa-apoha ▫ **other-eliminator/other-elimination that is an affirming negative** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱེས་རང་གི་དགག་བྱ་བཞག་གྲུལ་དུ་རང་འཛིན་རྟོག་པའི་གཞན་བྱར་འཕངས་པ་ཡང་ཡིན་སྐྱེས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang zhes brjod pa'i sgras rang gi dgag bya bkag shul du rang 'dzin rtoḡ pa'i gzhal byar 'phangs pa yang yin/ sgrub pa yang yin pa'i gzhi mthun pa yod pa yang yin/ dgag pa yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ▫ that which is observed as a common locus of: · (1) there existing a common locus of (a) being projected in place of its object of negation as an object of comprehension by the conceptual consciousness apprehending it and (b) being a positive phenomenon · (2)

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཉ་རྟོག་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་ཉ་རྟོག་གཞན་སེལ་ ▫ *dbye ba/ 1 don rang mtshan gyi gzhan sel/ 2 blo'i gzhan sel/* ▫ Divisions: (1) factual other-eliminator

that is a specifically characterized phenomenon; (2) mental other-eliminator

མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་ཡང་ཡིན། དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་རྣམས་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *ma yin dgag gi gzhan sel yang yin/ don dam par don byed nus pa yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa* ▫ **an observed common locus between being an affirming negative other-eliminator and being ultimately able to perform a function**

མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་དགག་ ▫ *ma yin dgag dang med dgag* ▫ *paryudāsa-pratiṣedha-prasajya-pratiṣedha* ▫ **affirming negative and non-affirming negative**

མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཟེར་ན་ ▫ *ma yin no zhes zer na* ▫ {MSA}no hiti vadet ▫ **if [someone] should say "it is not" ... {T}**

མ་ཡིན་པ་དེ་ ▫ *ma yin pa de* ▫ {MV}anya (tad-) ▫ **the not-being {T}**

མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ ▫ *ma yin pa las log pa* ▫ *atādvayavrtti (?)* ▫ **opposite from not being; opposite from non-; non-non**

མ་ཡིན་པར་གྱུར་པའི་རྟག་པ་ ▫ *ma yin par gyur pa'i rtag pa* ▫ **something which a permanent phenomenon is not**

མ་གཏོགས་པ་ ▫ *ma g.yos pa* ▫ {C}avicalitatva ▫ **unmoving; unwavering; unfluctuating** ▫ {C}does not waver

མ་རངས་ ▫ *ma rangs* ▫ **disagreement; disparagement** ▫ གྲགས་ཞེས་པ་མ་རངས་པའི་ཚིག་ཏུ་སྣང་བ་ ▫ *grags zhes pa ma rangs pa'i tshig tu snang ba* ▫ Renowned appears to be a word of disagreement {LWT 150}

མ་རབས་ ▫ *ma rabs* ▫ **[low-class]; low class; vulgar**

མ་རྒྱལ་ཐེབས་པོ་ ▫ *ma rig thibs po* ▫ {C}avidya-paṭala ▫ {C}the covering of ignorance

མ་རྒྱལ་པ་ ▫ *ma rig pa* ▫ {LCh,C,MSA,MV}avidyā; {MSA}avidya; ajñāna ▫ **[not-know]; ignorance** ▫ {C}misconception; misconceiver; misapprehension; misapprehender; nescience

མ་རྒྱལ་པ་བསྐྱེད་པ་མ་ཞུགས་ ▫ *ma rig pa bsald pa ma zhugs* ▫ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs*

• **not polluted/affected/distorted by ignorance** ◻
 {C} misconception; misconceiver; misapprehension;
 misapprehender; nescience

མ་རིག་པའི་ཀུན་སྐྱོད་ ◻ *ma rig pa'i kun sbyor* ▪ མུར་སྐྱོད་
 མུར་སྐྱོད་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **thorough
 enwrapping of ignorance**

མ་རིག་པའི་སྤོང་བ་ ◻ *ma rig pa'i mun pa* ▪ {PH} darkness
 of ignorance

མ་རིག་པས་བསྐྱད་བ་ ◻ *ma rig pas bsad pa* ▪ **polluted by
 ignorance**

མ་རུང་འགྲུང་ ◻ *ma rung 'gyur* ▪ འགྲུང་འགྲུང་གྲུང་གྲུང་ ◻ *'gyur
 'gyurd gyur gyurd* ▪ *vilayam; upaiti; nayati; prayāti;
 prāpuṇati; {C}vrajati* ▪ **unsuitable**

མ་རུང་བར་བྱས་ ◻ *ma rung bar byas* ▪ {MSA}dūṣita ▪
unsuitably done {T}

མ་རུངས་པ་ ◻ *ma rungs pa* ▪ མ་རུངས་ ◻ *ma rungs* ▪ {C}
duṣṭa; {MSA}raudra ▪ **pernicious force; pernicious
 entity; pernicious being; hateful; hateful entity;
 hateful being** ◻ {PH}wild beast ◻ {C}full of hate
 མ་རུངས་པ་ནི་སིང་གི་ལ་སོགས་པའོ། ◻ Wild beasts [means]
 lions, and so forth. ◻ {PU}

མ་རུངས་པ་ཐམས་ཅད་འདུལ་བ་ཤུག་ཐུབ་པ་ ◻ *ma rungs pa
 thams cad 'dul ba shākyā thub pa* ▪ {C}sarva-duṣṭa-
vinaya-sākyamuni ▪ [p.n. of a Buddha]

མ་ལ་སོགས་པ་དང་ཚོས་སྐྱུ་ན་པ་ ◻ *ma la sogs pa dang
 chos mthun pa* ▪ {MSA}mātr-ādi-sādharmya ▪
concordant phenomena, mother and so forth

མ་ལགས་པའི་གྲངས་སྤྱི་མཚོའོ། ◻ *ma lags pa'i grangs su
 mchi'o* ▪ {C}saṃkhyāṃ gacchati (=vyapadeśaṃ
gacchati) ▪ {C}comes to be styled/called; come
 to speak of; makes sense to say; derives his name
 from; be reckoned among; is called

མ་ལངས་པ་ ◻ *ma lang pa* ▪ **without rising**

མ་ལུས་ ◻ *ma lus* ▪ མ་ལུས་པ་ ◻ *ma lus pa* ▪ *aśeṣa* ▪ **[not-
 remain]; none remaining; complete; entirely;
 without residue; all; all of; no exception; without
 exception**

མ་ལུས་པ་ ◻ *ma lus pa* ▪ མ་ལུས་ ◻ *ma lus* ▪ {LCh,C,MSA}

aśeṣa; {C}nikhila; {MSA}niḥśeṣa ▪ **[not-remain];
 without exception; none remaining; complete;
 entirely; without residue; all; all of; no exception**
 ◻ {C}whole; entire

མ་ལུས་པར་ ◻ *ma lus par* ▪ {L}nikhila; {L}niravaśeṣa;
 {C}kārtsnya; {C}niḥśeṣa ▪ **[not-remain]; none
 remaining; complete; entirely; without residue;
 all; no exception; without exception** ◻ {C}whole;
 entire; without remainder; full

མ་ལུས་པར་ཁྱེད་པ་ ◻ *ma lus par khegs pa* ▪ **the
 refutation without residue**{MSI 430}

མ་ལུས་པར་སྤངས་པ་ ◻ *ma lus par spangs pa* ▪ སྤང་སྤང་
 སྤངས་སྤངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ **complete
 abandonment**

མ་ལུས་པར་སྤོང་བ་ ◻ *ma lus par spong ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་
 སྤོངས་ ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ {L}nikhila-hāni
 ▪ **complete abandonment** ◻ lose (completely);
 forsake entirely

མ་ལུས་པར་མཚན་ ◻ *ma lus par mdzad* ▪ **entirely
 removed**

མ་ལུས་མིན་ ◻ *ma lus min* ▪ {MSA}na ... *aśeṣaṃ* ▪ **not
 entirely; not all of**

མ་ལུས་ཤིང་ལུས་པ་མེད་པ་ ◻ *ma lus shing lus pa med pa*
 ▪ *aśeṣa-anavaśeṣa* ▪ **all without remainder; entire
 without remainder**

མ་ལུས་ཤིང་ལུས་པ་མེད་པར་ ◻ *ma lus shing lus pa med
 par* ▪ མ་ལུས་ཤིང་ལུས་པ་མེད་པ་ ◻ *ma lus shing lus pa
 med pa* ▪ {C}niravaśeṣam anavaśeṣam ▪ **entirely
 without remainder** ◻ {C}all that quantity without
 exception or remainder

མ་ལོག་པ་ ◻ *ma log pa* ▪ {MV}aviparyaya; {MV}
aviparyāsa ▪ **non-mistaken; non-reversed**

མ་ལོག་པ་དེ་བཞིན་ཉིད་ ◻ *ma log pa de bzhin nyid* ▪ {C}
avitathatā ▪ **non-mistaken suchness** ◻ {C}non-
 falseness

མ་ཤ་ ◻ *ma sha* ▪ **soybean**

མ་ཤེས་པ་ ◻ *ma shes pa* ▪ {C}akovidu ▪ **not conscious of;
 not cognized** ◻ {C}not conversant with

མ་གསལ་ན་པ་ ▫ *ma gsan pa* ▪ {C}ajñāta; {C}aśruta ▪ {C}
uncognized; not heard

མ་བསམགས་པ་ ▫ *ma bsags pa* ▪ {C}anupacita; {MSA}
asambhṛta; {MSA}asambhṛti ▪ **non-accumulated;**
not accumulate; non-composite ▫ {C}one who
has not collected

མ་བསྐྱངས་ ▫ *ma bslangs* ▪ བསྐྱང་སྐྱོད། སྐྱོད་བསྐྱངས་སྐྱོདས་ ▫
bslang slang /slong bslangs slongs ▪ {MSA}(nyāc):
ayācamāna ▪ **not not ask/beg/collect/gather/raise/**
inspire/excite/arouse/cause to rise/urge on

མ་བསྐྱབས་པ་ ▫ *ma bslabs par* ▪ {C}aśikṣita ▪
unlearned; without learning ▫ {C}untrained

མ་ཧྲོ་ ▫ *ma hā* ▪ *mahā* ▪ [transliteration of Sanskrit
word—mahā] great

མ་ཇེ་ ▫ *ma he* ▪ **water buffalo**

མང་ ▫ *mang* ▪ {C,L}bahu; {C}prthu; {MSA}vipula ▪
many ▫ {C}much; very; all; long; very much;
broad; vast; large

མང་བཀུར་སྡེ་ ▫ *mang bkur sde* ▪ {PH}Saṃmitīyā
schools

མང་བཀུར་བ་ ▫ *mang bkur ba* ▪ {LCh}saṃmitīyā;
saṃmitīyā {GD:419} ▪ **Saṃmitīyā; Saṃmitīyā**
school

མང་བསྐྱར་སྡེ་ ▫ *mang bskur sde* ▪ {PH}Saṃmitīyā
schools

མང་གངས་ ▫ *mang grangs* ▪ {PH}many

མང་འགྲུང་ ▫ *mang 'gyed* ▪ {PH}common [tea] and
[monetary] distributions

མང་ཉུང་ ▫ *mang nyung* ▪ {MSA}alpam vā bahu vā ▪
number of; much or little

མང་སྟོན་པ་ ▫ *mang ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ {LCh}mahāsāsaka ▪
Mahāsāsaka

མང་ཐོས་ ▫ *mang thos* ▪ **learned one**

མང་ཐོས་པ་ ▫ *mang thos pa* ▪ {LCh}bahuśrutīya ▪
Bahuśrutīya

མང་དུ་སྟོན་པ་ ▫ *mang du ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ {MSA}bahula-nirdeśa ▪
many teachings

མང་དུ་ཐོས་པ་ ▫ *mang du thos pa* ▪ {L,MSA}bahuśruta;
{MSA}bāhuśrutya; {C}bahuśrutya ▪ {C}very
learned; has heard much; to learn much

མང་དུ་གནས་པ་ ▫ *mang du gnas pa* ▪ {MSA}bahula-
vihārin; {MSA}bahula-vihāritā ▪ **many abodes;**
person with many abodes

མང་དུ་གནས་པར་འགྲུང་ ▫ *mang du gnas par 'gyur* ▪ {C}
bahulam viharati ▪ **many abodes** ▫ {C}often

མང་དུ་བྱས་པ་ ▫ *mang du byas pa* ▪ {C}bahulī-karoti ▪
{C}makes much of

མང་དུ་བྱེད་པ་ ▫ *mang du byed pa* ▪ {C}bahulī-karaṇatā ▪
{C}making much of

མང་དྲག་ན་ ▫ *mang drag na* ▪ **if there is too much**

མང་པོ་ ▫ *mang po* ▪ {C,MSA}bahu; {C}prthu; {C}
bāhulya; {MSA}prabhūta; {MSA}bahutva; {MSA}
viśada; {MV}bahuvidha ▪ **many; much** ▫ {C}
great; enormous; plenty of; big དབང་མང་ཉུང་གི་ཁྱད་པར་ ▫
dbang mang nyung gi khyad par ▫ differences in the
number of empowerments {TGP 4}

མང་པོ་ཉིད་ ▫ *mang po nyid* ▪ {C}bahutva ▪ {C}
magnitude; abundance

མང་ཉིད་ ▫ *mang nyid* ▪ {C;A4C}bahutva ▪ {PH}
magnitude; plurality རེ་འཇིགས་པ་མེད་ན་ནི། མང་ཉིད་
འཇམ་པར་མི་འགྲུང་ནི། ▫ If there is not a pot for each
[characteristic], a plurality is not feasible. ▫ {A4C}
§14.7cd

མང་པོ་རྣམ་པ་ ▫ *mang po rnam pa* ▪ {MV}bahuvidha ▪
many aspects; many kinds

མང་པོ་འཇིགས་ ▫ *mang po'i sgo* ▪ {MSA}bahu-mukha ▪ **many**
doors

མང་པོས་བཀུར་བ་ ▫ *mang pos bkur ba* ▪ {LCh}saṃmitīyā;
saṃmitīyā {GD:419} ▪ {PH}Saṃmitīyā school

མང་པོས་བཀུར་བའི་སྡེ་པ་ ▫ *mang pos bkur ba'i sde pa* ▪
saṃmitīyā {GD:419} ▪ **Saṃmitīyā school**

མང་བ་ ◦ *mang ba* ▪ {C}bahula; {MSA}prācurya;
 {MSA}bahu ▪ **many; much** ◦ {C}abundance of;
 abounding in

མང་བ་ ◦ *mang ba* ▪ {L}vaśita ▪ **powers [especially the
 group of ten powers that accrue to a Bodhisattva
 of the tenth ground (sa, bhūmi)]; sovereignty**

མན་ ◦ *man* ▪ {MSA}ūrdhva; {MSA}yāvat-svajīvita-dāna
 (= *rang gi srog man chad gtong ba*) ▪ {PH}on and
 below; henceforward

མན་ངག་ ◦ *man ngag* ▪ {LCh,N}upadeśa ▪ **quintessential
 instruction; precept; religious advice;
 instruction; instructions; direct speech**

མན་ངག་གི་རྒྱུད་ ◦ *man ngag gi rgyud* ▪ **Oral Tradition
 Tantra [the third of the Four (Medical) Tantras]**

མན་ཆད་ ◦ *man chad* ▪ {MSA}ūrdhva; {MSA}rang
 gi srog man chad gtong ba = *yāvat-svajīvita-
 dāna* ▪ **below; thereon** ◦ {PH}on and below;
 henceforward ◦ སྐྱེ་གནས་ཀྱི་བསམ་གཏན་མན་ཆད་དུ་ཞི་གནས་
 ལྷུ་བ་ལ། ... ◦ *sgra gnas kyi bsam gtan man chad du
 zhi gnas sgrub la, ...* ◦ Although calm abiding is
 achieved in the Concentration of Abiding in Sound
 and below, ... ◦ {TGP 5}

མན་ཆད་དུ་ ◦ *man chad du* ▪ {PH}on and below ◦ སྐྱེ་
 གནས་ཀྱི་བསམ་གཏན་མན་ཆད་དུ་ཞི་གནས་ལྷུ་བ་ལ། ◦ *sgra gnas kyi
 bsam gtan man chad du zhi gnas sgrub la* ◦ calm
 abiding is achieved in the concentration of abiding
 in sound and below ◦ {TGP 5}

མཎ་ཏེ་ལ་ ◦ *maṇ ḍa la* ▪ *maṇḍala* ▪ **[transliteration of
 Sanskrit word—maṇḍala = dkhyil 'khor] mystic
 circle**

མན་ཤེལ་ ◦ *man shel* ▪ **crystal**

མམ་ ◦ *mam* ▪ **and; or; particle indicating question**

མའི་མངལ་དུ་འགྲོ་བ་ ◦ *ma'i mngal du 'gro ba* ▪ {C}
garbha-avakrānti ▪ {C}descent into the womb

མར་ ◦ *mar* ▪ *ghṛta* ▪ **(1) butter; ghee; (2) as (one's)
 mother** ◦ {PH}lower; downward

མར་གྱི་སྙིང་ཁུ་ ◦ *mar gyi snying khu* ▪ **fat/scum of ghee**

མར་གྱི་བུམ་པ་ ◦ *mar gyi bum pa* ▪ *ghṛta-ghaṭa* ▪ **ghee-
 pot; butter-pot**

མར་གྱི་མཚམས་མེད་ ◦ *mar gyi mtshams med* ▪ {PH}
 direct transition downward

མར་ཚེན་ ◦ *mar chen* ▪ **cook**

མར་མེ་ ◦ *mar me* ▪ {C,MSA,MV}dīpa; {MSA}pradīpa;
 {MV}pradyota ▪ **[butter-fire]; butter lamp; lamp**

མར་མེ་ཅན་ ◦ *mar me can* ▪ {C}dīpavatī ▪ **Dīpavatī
 [name of a town]**

མར་མེ་མཚན་ ◦ *mar me mdzad* ▪ {C}dīpaṅkara ▪
Dīpaṅkara [p.n. of a Buddha]

མར་མེའི་དཔེ་ ◦ *mar me'i dpe* ▪ {MV}taila-pradyota-
drṣṭānta ▪ **the example of a lamp**

མར་འོང་ ◦ *mar 'ong* ▪ **coming downward; descend**

མར་ལ་མར་ ◦ *mar la mar* ▪ {L}ghṛta ▪ **ghee; clarified
 butter**

མར་ལ་མར་གྱི་སྙིང་ཁུ་ ◦ *mar la mar gyi snying khu* ▪ **fat/
 scum of ghee**

མར་ཤེས་ ◦ *mar shes* ▪ {C}mātr-jñatā (=mātreyatā) ▪
cognize as mother ◦ {C}honoring mother

མར་ཤེས་པ་ ◦ *mar shes pa* ▪ {C}mātr-jñatā (=mātreyatā)
 ▪ **cognize as mother** ◦ {C}honoring mother

མལ་སྐྱའ་ ◦ *mal stan* ▪ {PH}bed

མས་རླུང་ ◦ *mas rlung* ▪ {PH}lower wind

མི་ ◦ *mi* ▪ *na*; {C}manuṣya; {C}narā; {C}puruṣa;
 {C,MSA}mānuṣa; {MSA}jana; {MSA}nr; {MSA}
manu-ja ▪ **(1) negative particle: not; non-; is not;
 (2) human; person** ◦ {C}person(ality); (some)one

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཉ་སྒྲིང་བཞིའི་མི་ཉ་སྒྲིང་ཕྱན་བརྒྱུད་ཀྱི་མི་ ◦ *dbye
 ba/ 1 gling bzhi'i mi/ 2 gling phran brgyad kyi mi/* ◦
 Divisions: (1) men of the four great continents; (2)
 men of the eight smaller continents

མི་བཀྲ་བ་ ◦ *mi bkra ba* ▪ {MSA}avicitratā ▪ **non-
 various; not shining; not beautiful**

མི་སྐྱེ་ ◦ *mi skye* ▪ {C}ajāta; {MV}anutpatti; {MV}notpatti

▪ **not produced; unproduced; non-production** ◻
{C} unborn; not born

མི་སྐྱེ་བ་ ◻ *mi skye ba* ▪ {C} *anutpattika*; {C,MSA,MV} *anutpatti* {C} (= *anutpāda*); {C} *anutpāda*; {MV} *notpatti* ▪ **not produced; unproduced; non-production** ◻ {C} (which) fail to be produced; no(n)-genesis; the unproduced; was never produced

མི་སྐྱེ་བ་ཚོས་ཉིད་ ◻ *mi skye ba chos nyid* ▪ {C} *anutpattika-dharmatā* ▪ **unproduced reality** ◻ {C} the true (unproduced) nature of all dharmas

མི་སྐྱེ་བ་ཡི་བཟོད་པ་ཉིད་ ◻ *mi skye ba yi bzod pa nyid* ▪ *བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་* ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA} *notpāda-kṣānti* ▪ **forbearance/patience/tolerance/ endurance with respect to non-production**

མི་སྐྱེ་བ་ལ་བཟོད་པ་ ◻ *mi skye ba la bzod pa* ▪ *བཟོད་བཟོད་* ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {C} *anutpāda-kṣānti* ▪ **forbearance/patience/tolerance/ endurance with respect to non-production** ◻ {C} patient acceptance of non-production

མི་སྐྱེ་བ་ཤེས་པ་ ◻ *mi skye ba shes pa* ▪ **knowledge of nonproduction**

མི་སྐྱེ་བའི་ཚོས་ལ་བཟོད་པ་ ◻ *mi skye ba'i chos la bzod pa* ▪ *བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་* ◻ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {L} *anutpatti-dharma-kṣānti*; {C} *anutpattikeṣu dharmeṣu kṣānti*; {MSA} *anutpattika-dharma-kṣānti* ▪ **forbearance/patience/tolerance/endurance with respect to the doctrine of non-production** ◻ {C} patient acceptance of non-arising dharmas; patient acceptance of dharmas which fail to be produced

མི་སྐྱེ་བའི་ཚོས་ལ་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ ◻ *mi skye ba'i chos la bzod pa thob pa* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV} *anutpattika-dharma-kṣānti-lābha* ▪ **attain forbearance/ patience/tolerance/endurance with respect to the doctrine of non-production**

མི་སྐྱེ་བའི་ཚོས་ལ་བཟོད་པ་ཡོངས་སུ་ཚོལ་བ་ ◻ *mi skye ba'i chos la bzod pa yongs su tshol ba* ▪ *བཟོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཟོལ་ཚོལ་* ◻ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshol* ▪ {MSA} *anutpatti-dharma-kṣānti-paryeṣṭi* ▪ **thoroughly seek/investigate/examine/research forbearance/**

patience/tolerance/endurance with respect to the doctrine of non-production

མི་སྐྱེ་བའི་མཐར་ ◻ *mi skye ba'i mthar* ▪ {C} *anutpāda-koṭi* ▪ **extreme of non-production; non-production-limit**

མི་སྐྱེ་བར་ཤེས་པ་ ◻ *mi skye bar shes pa* ▪ {PH} cognition of non-production

མི་སྐྱེ་བ་ཟོད་པ་ཐོབ་ཉིད་ ◻ *mi skye bzod pa thob nyid* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *notpatti-kṣānti* ▪ **attainment of forbearance/ patience/tolerance/endurance with respect to non-production**

མི་སྐྱེད་པ་ ◻ *mi skyed pa* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MV} *aropana*; {MV} *aropañā* ▪ **non-produced; not generated**

མི་སྐྱེའི་ཚོས་ལ་ནི་བཟོད་པ་ཐོབ་པ་ ◻ *mi skye'i chos la ni bzod pa thob pa* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *anutpattika-dharmeṣu kṣāntiṃ prāptāḥ* ▪ **attain forbearance with respect to the doctrine of non-production**

མི་སྐྱེས་པ་ ◻ *mi skyes pa* ▪ {C} *anutpanna* ▪ **non-produced; non-created; unproduced**

མི་སྐྱོ་བ་ ◻ *mi skyo ba* ▪ {MSA} *akhinna*; {MSA} *akheda*; {MSA} *akheditva*; {MSA} *anudvega* ▪ **non-aversion; non-agitation; non-depression**

མི་སྐྱོ་བར་བྱ་བ་ ◻ *mi skyo bar bya ba* ▪ {MSA} *akheda* ▪ **object of non-aversion; will not be averse**

མི་སྐྱོད་རྡོ་རྗེ་ ◻ *mi skyod rdo rje* ▪ {PH} Mi-kyö-dor-je [Eighth Karma-pa]

མི་སྐྱག་ ◻ *mi skrag* ▪ སྐྱག་སྐྱག་སྐྱགས་སྐྱགས་ ◻ *skrag skrag skrags skrags* ▪ {MV} *atrāsa* ▪ **non-fear; not frightened**

མི་སྐྱག་པའི་རྒྱ་ཉིད་ ◻ *mi skrag pa'i rgyu nyid* ▪ སྐྱག་སྐྱག་སྐྱགས་སྐྱགས་ ◻ *skrag skrag skrags skrags* ▪ {MSA} *atrāsa-kāraṇatva* ▪ **cause of non-fear**

མི་སྐྱག་པའི་ཡིད་ ◻ *mi skrag pa'i yid* ▪ སྐྱག་སྐྱག་སྐྱགས་སྐྱགས་ ◻ *skrag skrag skrags skrags* ▪ {MV} *anuttrasta-mānasa* ▪ **non-fearful mind**

མི་སྐྱག་པར་བྱ་བ་ ◻ *mi skrag par bya ba* ▪ སྐྱག་སྐྱག་སྐྱགས་

སྐྱགས་ ▫ *skrag skrag skrags skrags* ▪ {MSA}uttrāsa (an-) ▪ **object of non-fear; will not be fearful**

མི་བསྐྱེད་པ་ ▫ *mi bskyud pa* ▪ {C}asampramoṣa; *asampramoṣatā* ▪ **non-loss; non-forgetfulness** ▫ {C}undeluded

མི་བསྐྱེད་པ་ ▫ *mi bskyed pa* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}anutpādana (=anutpadana?); {C}anutpāda; {C}anutpādayati ▪ **non-produced; not generated; unproduced; non-production** ▫ {C}non-arising; prevent from ever arising

མི་བསྐྱོད་པ་ ▫ *mi bskyod pa* ▪ *བསྐྱོད་སྐྱོད་བསྐྱོད་སྐྱོད་* ▫ *bskyod skyod bskyod skyod* ▪ {C}akṣobhya ▪ **undisturbed; imperturbable; Akṣobhya [p.n. of a Buddha]**

མི་ཁོས་ ▫ *mi khom* ▪ {LCh,C}akṣaṇa; {MSA}kṣaṇa-rahita ▪ **non-leisure** ▫ {C}bad moment; bad rebirth

མི་ཁོས་པ་ ▫ *mi khom pa* ▪ {LCh,MSA}akṣaṇa ▪ **non-leisure** ▫ {C}bad moment; bad rebirth

མི་ཁོས་པར་གྱུར་པ་ ▫ *mi khom par gyur pa* ▪ {C}akṣaṇa-prāpta ▪ **non-leisure** ▫ {C}bad moment; bad rebirth; (one who has) chosen/acquired unfortunate rebirths

མི་ཁྱིར་བ་ ▫ *mi khyer ba* ▪ {C}anāropanatā ▪ {C}not put on (a burden)

མི་མཁས་ ▫ *mi mkhas* ▪ {C}avidu; {MV}akauśala; {MSA}abudha ▪ **not wise; unwise** ▫ {C}unlearned; unskilled; careless; unintelligent

མི་མཁས་པ་ ▫ *mi mkhas pa* ▪ {C}akuśala; {C}abudhayo ▪ **not wise; unwise** ▫ {C}unlearned; unskilled; careless; unintelligent

མི་མཐོན་པ་ ▫ *mi mkhyen pa* ▪ *མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་* ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}avidita ▪ **not known; not know** ▫ {C}not felt

མི་འབྲུགས་ ▫ *mi 'khrugs* ▪ *འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་* ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C,MSA}akṣobhya; {MSA}akopa; {MSA}akṣobhya(tva); {MSA}avikārya (e.g.: yānāvīkārya); {MSA}avikopana ▪ **undisturbed; imperturbable; Akṣobhya [p.n. of a Buddha]**

Tenses: future, present, past, imperative

མི་འབྲུགས་ཚོས་ཅན་ ▫ *mi 'khrugs chos can* ▪ *འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་* ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C}akopya-dharma ▪ **undisturbed subject** ▫ {C}steadfast in character

མི་འབྲུགས་པ་ ▫ *mi 'khrugs pa* ▪ *འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་* ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C,MSA}akṣobhya; {MV}akopyatva; {MSA}akopa; {MSA}akṣobhyatva; {MSA}avikārya; {MSA}avikopana ▪ **undisturbed; imperturbable; Akṣobhya [p.n. of a Buddha]** ▫ {PH}Akṣobhya ▫ དེ་ནས་བཅོམ་ཞུན་འདས་མི་འབྲུགས་པ་དེ་བཞིན་གཤགས་པ་གསུང་སྐྱོས་བའི་དོན་ལྷོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོང་ངེ་འཛིན་ལ་སྐྱོམས་པར་ཞུགས་ནས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་འདི་གསུངས་སོ། ▫ Then, the Bhagavan Akṣobhya, having entered into meditative absorption in the samādhi called "the Vajra that emanates the Speech of the Tathāgata," taught this mind of enlightenment. ▫ Toh. 451 §6

མི་འབྲུལ་བ་ ▫ *mi 'khrul ba* ▪ {N}avyabhicārin ▪ **non-mistaken{N}**

མི་གང་ ▫ *mi gang* ▪ {PH}one person

མི་གང་རོ་ ▫ *mi gang ro* ▪ {C}mṛtakam manuṣya (=mṛta-śarīra) ▪ {C}corpse

མི་གུས་ ▫ *mi gus* ▪ {C}agauravatva ▪ **non-humility; disrespect** ▫ {C}lack of respect

མི་གོང་ ▫ *mi gong* ▪ {C}saṃlīyate ▪ **not high** ▫ {C}becomes stolid; despond; is cowed

མི་གོས་པ་ ▫ *mi gos pa* ▪ {C}nirupalīpta ▪ **unsullied; uncovered; unpolluted** ▫ {C}free from all stains

མི་གོས་པར་འབྲུར་ ▫ *mi gos par 'gyur* ▪ {C}anulipyate ▪ **unsullied; uncovered; unpolluted** ▫ {C}free from all stains; anoint; besmear

མི་དགའ་ ▫ *mi dga'* ▪ {MSA}arati ▪ **unhappy; non-joyous**

མི་དགའ་བ་ ▫ *mi dga' ba* ▪ {C}apriyatatva; {MSA}atuṣṭi ▪ **unhappy; non-joyous** ▫ {C}unpleasing(ness)

མི་དགའ་བ་ཡིད་ལ་བྱིད་པ་ ▫ *mi dga' ba yid la byed pa* ▪ {MSA}anāmodana-manaskāra ▪ **non-joyful mental contemplation; mental contemplation of unhappiness**

མི་དགའ་མིད་པ་ ▫ *mi dga' med pa* ▪ {C}adurmanas ▪ {C}not sad

མི་དགེ་ ▫ *mi dge* ▫ {C} *aśubha*; {C} *akuśala* ▫ **non-virtuous; non-virtue** ▫ {C} repulsive; unwholesome; foul; impure

མི་དགེ་ཉེས་ཚེན་ ▫ *mi dge nyes chen* ▫ {PH} great demerit

མི་དགེ་བ་ ▫ *mi dge ba* ▫ {C, MV} *akuśala*; {C} *aśubha* ▫ **non-virtuous; non-virtue** ▫ {C} unwholesome
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལུང་དུ་བསྐྱེད་པ་གང་ཞིག་འདྲམས་ནས་སློན་སྐྱབས་བསྐྱེད་ལུང་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་ལྷན་གཞན་པ་ ▫ *mtshan nyid/ lung du bstan pa gang zhig rang 'bras rnam smin sdug bsngal 'byin byed kyi rigs su gnas pa/* ▫ Definition: for one: revealed in scripture, and abiding in the type which brings forth suffering as a fruition which is its own effect

མི་དགེ་བ་ཀུན་ཉོན་གྱི་སྐྱེ་བ་སྤོང་བ་ ▫ *mi dge ba kun nyon gyi skye ba spong ba* ▫ **abandoning non-virtues—thorough afflictions—already generated**

མི་དགེ་བའི་གྲོགས་པོ་ ▫ *mi dge ba'i grogs po* ▫ {MSA} *akalyāna-mitratā* ▫ **non-virtuous friend**

མི་དགེ་བའི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་ལམ་ ▫ *mi dge ba'i bcu'i las kyi lam* ▫ {C} *daśa-akuśala-karmapathā* ▫ **the path of ten non-virtues** ▫ {C} ten ways of unwholesome action

མི་དགེ་བའི་ཚོས་ ▫ *mi dge ba'i chos* ▫ {MSA} *akuśala ... dharma* ▫ **non-virtuous phenomena; non-virtuous qualities/doctrines**

མི་དགེ་བའི་ཚོས་ཉམས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *mi dge ba'i chos nyams par byed pa* ▫ {MSA} *akuśala-dharma-hāni* ▫ **abandon non-virtuous phenonena/qualities/ doctrines**

མི་དགེ་བའི་ལས་ལམ་ ▫ *mi dge ba'i las lam* ▫ **path of non-virtuous actions**

མི་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ ▫ *mi dge ba'i sems byung* ▫ {PH} non-virtuous mental factors

མི་དགོས་ ▫ *mi dgos* ▫ *vaiyarthya* ▫ **not necessary; need not; no need to**{BJ 35.4}

མི་དགོས་པ་ ▫ *mi dgos pa* ▫ {C} *vaiyarthya* ▫ **not necessary; need not; no need to** ▫ {C} no need for

མི་བགྲིས་པ་ ▫ *mi bgyis pa* ▫ བགྲི་བགྲིད་བགྲིས་གྲིས་ ▫ *bgyi*

bgyid bgyis gyis ▫ {C} *akṛta* ▫ {C} not done; not made

མི་འགལ་བ་ ▫ *mi 'gal ba* ▫ {MSA, N} *aviruddha*; {C} *avirodhika*; {MSA} *avirodha* ▫ **non-contradictory**{N} ▫ {C} which does not obstruct

མི་འགྲུལ་ ▫ *mi 'gul* ▫ {C} *(na) spandate (=syandate?)* ▫ **non-vacillating; not vibrating**

མི་འགོ་ ▫ *mi 'go* ▫ {MSA} *anavabodha* ▫ **not understand; non-understanding**

མི་འགོ་བ་ ▫ *mi 'go ba* ▫ {MSA} *anavasambodha* ▫ **not understand; non-understanding**

མི་འགོང་བ་ ▫ *mi 'gong ba* ▫ {C} *anavalīnatā* ▫ {C} uncowedness; remains uncowed

མི་འགོང་བ་ཉིད་ ▫ *mi 'gong ba nyid* ▫ {C} *anavalīnatva* ▫ {C} absence of despondency

མི་འགྲུར་ ▫ *mi 'gyur* ▫ འགྲུར་འགྲུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▫ {C} *avikāra*; {MSA} *avikṛti-gamana* ▫ **immutable** ▫ {C} without modification

མི་འགྲུར་བ་ ▫ *mi 'gyur ba* ▫ འགྲུར་འགྲུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▫ {C} *avikāra*; {MSA} *acañcalā*; {MSA} *avikāritā*; {MSA} *dr̥ḍha* ▫ **immutable** ▫ {C} without modification

མི་འགྲུར་བའི་ཚོས་ཅན་ ▫ *mi 'gyur ba'i chos can* ▫ འགྲུར་འགྲུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▫ {C} *avipariṇāma-dharma*; {C} *avipariṇāma-dharmin* ▫ **immutable subject** ▫ {C} not liable to reversal

མི་འགྲུར་བའི་བདེ་ཚེན་ ▫ *mi 'gyur ba'i bde chen* ▫ འགྲུར་འགྲུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▫ **the immutable great bliss**

མི་འགྲུར་བའི་སེམས་ ▫ *mi 'gyur ba'i sems* ▫ **immutable mind**

མི་འགྲུར་འོ་ ▫ *mi 'gyur ro* ▫ འགྲུར་འགྲུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▫ {MSA} *na yāti vikṛtim* ▫ **immutable**

མི་འགྲོད་པ་ ▫ *mi 'gyod pa* ▫ **non-regretful**

མི་འགྲོགས་ ▫ *mi 'grogs* ▫ {C} *asamvāsa* ▫ {C} one does not meet with; non-intimacy

མི་བརྗེད་ ▫ *mi brjed* ▪ {MSA}moṣatā (a-) ▪ **not forgetting; non-forgetfulness**{DK 5.9}

མི་བརྗེད་པ་ ▫ *mi brjed pa* ▪ {LCh,MSA}asampramoṣa; {MSA}asammoṣatā ▪ **non-forgetfulness; not forgetting**

མི་བརྗེད་ ▫ *mi brjod* ▪ བརྗེད་རྗེད་བརྗེད་རྗེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {MV}anudāhāra ▪ **not state; non-statement; not indicate; non-indication** ▫ inexpressible

མི་བརྗེད་པ་ ▫ *mi brjod pa* ▪ བརྗེད་རྗེད་བརྗེད་རྗེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}avaktavya ▪ **not state; non-statement; not indicate; non-indication** ▫ {C} inexpressible

མི་ཉམས་ ▫ *mi nyams* ▪ {C}acyuta; {L}aparihān- ▪ **unspoiled; undefiled; uncorrupted; undegenerated** ▫ {C}never diminish; never lose again; imperishable

མི་ཉམས་པ་ ▫ *mi nyams pa* ▪ {C}acyuta; {L}aparihān-; {MSA}akhaṇḍanā ▪ **nondegeneration; unspoiled; undefiled; uncorrupted; undegenerated** ▫ {C} never diminish; never lose again; imperishable

མི་ཉམས་པའི་བསམ་གཏན་དང་ཉིང་ཏེ་འཛིན་ཐོབ་པ་ ▫ *mi nyams pa'i bsam gtan dang ting nge 'dzin thob pa* ▪ ཐོབ། འཛིན་འཛིན་ཐོབ་འཛིན་ཐོབ་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}acyuta-dhyāna-samādhi-lābha ▪ **obtain an uncorrupted concentration and meditative stabilization**

མི་ཉེ་མི་བཟོད་པ་ ▫ *mi nye mi bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {C}avimardana-kṣamatva ▪ {C}easily crushed

མི་མཉམ་ ▫ *mi mnyam* ▪ {C}atulyatā; {C}asama(tva) ▪ **non-sameness; not the same** ▫ {C}moving incomparably; absence of (a state of) sameness

མི་མཉམ་དང་མཉམ་པ་ ▫ *mi mnyam dang mnyam pa* ▪ {C} asama-sama ▪ **non-similar and similar; similar to what is dissimilar** ▫ {C}(equals the) unequalled; incomparable

མི་མཉམ་པ་ ▫ *mi mnyam pa* ▪ {C}visamatā; {MSA} aviṣama; {MSA}asama ▪ **non-sameness; not the same** ▫ {C}moving incomparably; inequality;

unevenness; absence of (a state of) sameness

མི་མཉམ་པ་དང་མཉམ་པ་ ▫ *mi mnyam pa dang mnyam pa* ▪ {C}viṣama ▪ **non-similar and similar; similar to what is dissimilar** ▫ {C}(equals the) unequalled; uneven (e.g.: citta); not the same; unequal; at variance; unlawful; difficult; incomparable

མི་མཉམ་པར་བྱེད་པར་འགྱུར་ཏེ་ ▫ *mi mnyes par byed par 'gyur ro* ▪ {C}virāgayati ▪ **displease; not pleased** ▫ {C}become estranged; turns back on; pleases permanently

མི་སྣྱན་ ▫ *mi snyan* ▪ {MSA}ayaśas; {MSA}ayaśasvin ▪ **unpleasant; non-fame; non-glory**

མི་སྣྱན་པ་ ▫ *mi snyan pa* ▪ {C}amukhara ▪ **unpleasant; non-fame; non-glory** ▫ {C}not scurrilous

མི་སྣྱན་པར་ ▫ *mi snyan par* ▪ {C}apriyam ▪ **unpleasantly** ▫ {C}unkindly; harsh; discordant; grating

མི་སྣྱན་པར་བརྗེད་པར་འགྱུར་ ▫ *mi snyan par brjod par 'gyur* ▪ བརྗེད་རྗེད་བརྗེད་རྗེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}pratikrośati (=apriya-abhidhānāt) ▪ **states unpleasantly; unpleasant expression** ▫ {C} reviles; rejects

མི་སྣྱམ་པ་ ▫ *mi snyam pa* ▪ {C}anapekṣya ▪ **not think; non-consideration; not imagine** ▫ {C}disregard; not think of

མི་སྣྱམ་པས་བཟོད་པ་ ▫ *mi snyam pas bzod pa* ▪ བཟོད་བཟོད་ བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {C}adhivāsana ▪ **patience/forbearance/endurance/tolerance through not thinking [about it]** ▫ {C}forbearant thought; forbearance; tolerance

མི་བསྐྱབས་པ་བརྗེད་ ▫ *mi bsnnyags pa brjod* ▪ བརྗེད་རྗེད་བརྗེད་ རྗེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}avarṇaṃ bhāṣate ▪ {C}disparage

མི་གཏོགས་པ་ ▫ *mi gtogs pa* ▪ {C}aparyāpanna ▪ **not included; unincluded** ▫ {C}unincluded in the empirical world

མི་གཏོང་ ▫ *mi gtong* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {MV}atyāga ▪ **not give/send/cast away**

མི་བཏང་པ་ ▫ *mi btang ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang*

gtong btang thongs ▪ {C}anutsarjanatā; {C}anuvarttanatā (=anutsarjanatā) ▪ **not give away; not let go; not give; not send** □ {C}he does not abandon; compliance

མི་བདུབ་པ་ □ *mi btub pa* ▪ **incapable**

མི་རྟག་ □ *mi rtag* ▪ {C,MSA,MV}anitya; {C}akūṭastha ▪ **impermanent; impermanence; impermanent phenomenon/thing** □ {C}not unmoved; does not stray from

མི་རྟག་པ་ □ *mi rtag pa* ▪ {LCh,C,MSA,MV}anitya ▪ **impermanent; impermanent phenomenon; impermanence; impermanent thing** □
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། སྐད་ཅིག་མ་ □ *mtshan nyid/ skad cig ma/* □ Definition:momentary

མི་རྟག་པ་ཉིད་ □ *mi rtag pa nyid* ▪ {MSA,MV}anityatā; {MSA}anityatva ▪ **impermanence**

མི་རྟག་པ་ཉིད་རྣམ་པ་གསུམ་ □ *mi rtag pa nyid rnam pa gsum* ▪ {MV}trividha-anityatā ▪ **three aspects/types of impermanence**

མི་རྟག་པ་དང་སྐྱབས་བསྐྱེད་པ་དང་སྤོང་པ་དང་བདག་མིད་པ་ཉིད་ □ *mi rtag pa dang sdug bsnal ba dang stong pa dang bdag med pa nyid* ▪ {MV}anitya-duḥkha-sūnyānātmatā ▪ **impermanence, suffering, emptiness, and selflessness**

མི་རྟེན་པ་ □ *mi rten pa* ▪ {C}anadhīṣṭhāna ▪ **not depending (upon); no basis; non-support** □ {C}not being sustained by; having no abode

མི་རྟོག་ □ *mi rtog* ▪ {C}avikalpaku; {C}avikalpamāna; {MSA}akalpa; {MSA}akalpanā; {MSA}nirvikalpa; {MSA}niṣkalpanā ▪ **non-conceptual; non-conceptuality; no conceptuality** □ {C}non-thought; not discriminating; non-discrimination

མི་རྟོག་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ □ *mi rtog rnam par mi rtog pa* ▪ {C}avikalpa ▪ **non-conceptual non-conceptuality** □ {C}undiscriminated; no mental construction

མི་རྟོག་པ་ □ *mi rtog pa* ▪ {MSA,N}avikalpa; {MV}akalpanā; {MSA}avikalpana; {MSA}nirvikalpa; {MSA}niṣkalpanā; {C}vikalpa; {C}vikalpanā; {C}akalpa(tva); {C}avikalpamāna ▪ **non-conceptual;**

non-conceptuality{N} □ {C}non-thought; not discriminating; non-discrimination; ideation; (false) discrimination; no-construction; discriminates; imagines; absence of mental construction

མི་རྟོག་པ་ཉིད་ □ *mi rtog pa nyid* ▪ {C}akalpatva ▪ **non-conceptuality**

མི་རྟོག་པར་གཞིག་པ་ □ *mi rtog par gzhog pa* ▪ {C}nidhyāna; {C}nidhyapti ▪ {C}meditation; meditation on; pacification

མི་རྟོག་བྱང་ལྷུབ་ □ *mi rtog byang chub* ▪ {MSA}akalpa-bodha ▪ **non-conceptual enlightenment**

མི་རྟོག་ལྡོ་ □ *mi rtog blo* ▪ {MSA}nirvikalpa-buddhi ▪ **non-conceptual awareness**

མི་རྟོག་ཡི་ཤེས་ □ *mi rtog ye shes* ▪ {MSA}niṣkalpanā-jñāna ▪ **non-conceptual exalted wisdom**

མི་རྟོག་ཡི་ཤེས་སྣོབ་ས་ □ *mi rtog ye shes stobs* ▪ {MSA}akalpanā-jñāna-bala ▪ **force of non-conceptual exalted wisdom**

མི་རྟོག་ཡི་ཤེས་ནི་སྐྱེས་ □ *mi rtog ye shes ni skyes* ▪ {MSA}nirvikalpa-jñāna-prasava ▪ **produce non-conceptual exalted wisdom**

མི་རྟོག་ས་ □ *mi rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ □ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}akalpana ▪ **not realize; not cognize; not understand; non-conceptual; non-conceptuality**

མི་ལྟ་བ་ □ *mi lta ba* ▪ བཟུངས་བཟུངས་ལྟོས་ □ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}anapekṣa; {C,MSA}adarśana; {MSA}anapekṣin; {MSA}nirapekṣa ▪ **unseen; not see; not view; non-view; non-seeing** □ {C}disregard; not perceiving; one does not see

མི་ལྟ་བར་བརྩོན་འགྲུས་ □ *mi lta bar brtson 'grus* ▪ བཟུངས་ལྟོས་ □ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}nirapekṣiṇaḥ / vīryārambhaḥ ▪ **unseen effort**

མི་ལྟང་བ་ □ *mi ltung ba* ▪ {C}anāpatti ▪ **non-infraction; not fall; not sin** □ {C}no(n)-offense

མི་ལྟོས་པ་ □ *mi ltos pa* ▪ {C}anapekṣa ▪ **independence; non-dependence; non-relation; unrelated** □ {C}disregard

མི་སྟོང་ ▫ *mi stong* ▪ **nonemptiness**

མི་སྟོང་པ་ཡང་མ་ཡིན་ ▫ *mi stong pa yang ma yin* ▪ {MV} *na ... aśūnyam* ▪ **non-empty**

མི་སྟོང་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ ▫ *mi stong pa'i stong pa nyid* ▪ **non-empty emptiness**

མི་སྟོང་མིན་ ▫ *mi stong min* ▪ {MV} *na ... aśūnyam* ▪ **non-empty**

མི་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ་ ▫ *mi ston pa'i phyir ro* ▪ {C} *adarśayitrī* ▪ **because of not teaching; non-teaching; non-indication** ▫ {C} which does not manifest anything

མི་བརྟན་པ་ ▫ *mi brtan pa* ▪ {MSA} *adr̥ḍha*; {MSA} *asthira* ▪ **unstable; infirm**

མི་བརྟན་ཉིད་ ▫ *mi brtan nyid* ▪ {PH} **unstable**

མི་བརྟེན་དུ་མི་རྒྱུ་ངོ་ ▫ *mi brten du mi rung ngo* ▪ {C} *agāmya* ▪ **not suitable as independent** ▫ {C} without having resorted to

མི་བརྟེན་པ་ ▫ *mi brten pa* ▪ {MSA} *aniḥśrita*; {MSA} *abhajana* (e.g.: *vikārābhajana*) ▪ **independent; non-dependence; non-reliance**

མི་ཐུབ་ ▫ *mi thub* ▪ {C} *durdharṣa* ▪ **unsubdueable; not subdued** ▫ {C} unassailable; (one) hard to assail

མི་ཐུབ་ཏོ་ ▫ *mi thul to* ▪ {C} *durādharṣa* ▪ **unsubdueable; not subdued** ▫ {C} unassailable; (one) hard to assail

མི་ཐུབ་པ་ ▫ *mi thul ba* ▪ {C} *durdharṣa*; {C} *anavamṛḍyanīya* ▪ **unsubdueable; not subdued** ▫ {C} unassailable; (one) hard to assail; uncrushable

མི་ཐུབ་པར་འགྱུར་རོ་ ▫ *mi thul bar 'gyur ro* ▪ {C} *durādharṣa* ▪ **unsubdueable; not subdued** ▫ {C} unassailable; (one) hard to assail; uncrushable

མི་ཐོགས་ ▫ *mi thogs* ▪ {MSA} *avyāhata* ▪ **non-obstructive; non-obstacle**

མི་ཐུག་ ▫ *mi mthun* ▪ {C} *vipratyaya* ▪ **unfavorable; discordant; different; dissimilar; conflicting**{BJ 9.5} ▫ {C} **antagonism**

མི་ཐུག་པ་ ▫ *mi mthun pa* ▪ {LCh,L} *viruddha*; *virodhinī*

▪ **different; dissimilar; discordant; conflicting; incompatible** ▫ inimical; obstruction

མི་ཐུག་པ་མེད་པ་ ▫ *mi mthun pa med pa* ▪ {MSA} *pratikūla* (a-) ▪ **non-discordant; non-conflicting; non-different**

མི་ཐུག་པའི་རྒྱུ་ ▫ *mi mthun pa'i rgyu* ▪ {MV} *viṣama-hetu* ▪ **discordant cause; cause of discordance**

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs* ▪ {C,MSA,MV} *vipakṣa*; {C} *vipakṣatā*; {L} *viruddha* ▪ **discordances** ▫ {C} points to be shunned; dissimilar class

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs kyi ngo bo nyid* ▪ {MSA} *vipakṣa-svabhāva* ▪ **entityness of the discordances**

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་དང་མ་འདྲིས་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs kyi chos dang ma 'dres pa* ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ 'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres ▪ {MSA} *vipakṣa-dharmāvyavakiraṇa* ▪ **unmixed phenomena/qualities of the discordances**

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs kyi gnyen po* ▪ {L} *vipakṣasya pratipakṣa* ▪ **antidotes to the discordances**{S 29}

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་པོ་ཡིན་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs kyi gnyen po yin pa* ▪ {MSA} *vipakṣa-pratipakṣatva* ▪ **antidotes to the discordances**

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ཀྱི་ས་བོན་དང་བྲལ་བ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs kyi sa bon dang bral ba* ▪ {MSA} *vipakṣa-bīja-viyoga* ▪ **free from the seeds of the discordances**

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ངེས་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs nges par grol ba* ▪ འགྲོལ་བ་གྲོལ་བ་གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {MSA} *vipakṣa-nirmuktatā* ▪ **definite liberation from the discordances**

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་ཉམས་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs nyams pa* ▪ {MSA} *vipakṣa-hāni*; {MSA} *vipakṣa-hīna* ▪ **abandon the discordances; abandonment of the discordances**

མི་ཐུག་པའི་ཕྱོགས་དང་བྲལ་བ་ཉིད་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs dang bral ba nyid* ▪ {MSA} *vipakṣa-*

rahitatva; {MSA}vipakṣaiś ca rahitatvaṃ ▪ **freedom from the discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་འདུལ་བ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs 'dul ba* ▪ *{MSA}vipakṣa-vinayana* (e.g.: *mātsaryādi-vipakṣa-vinayana*) ▪ **discipline the discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་རྣམ་པར་འཚོ་བ་སྤངས་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs rnam par 'tshes ba spangs pa* ▪ སྤངས་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ *{MSA}vipakṣa-vihimsā-prahāṇa* ▪ **abandon the harm of the discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་རྣམ་པར་སྲུན་འབྲིན་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs rnam par sun 'byin pa* ▪ འབྲིན་འབྲིན་འབྲིན་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ *{MSA}vipakṣa-vidūṣaṇa* ▪ **the discordance of disbelief**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་རྣམས་དང་མ་འདྲིས་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs rnams dang ma 'dres pa* ▪ འདྲིས། འདྲི་འདྲིས། འདྲི་འདྲིས་འདྲིས་ ▫ *'dres/'dre 'dres/'dre 'dres 'dres* ▪ *{MSA}avyavakīrṇā vipakṣaiḥ* ▪ **unmixed discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་སྤང་བ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs spang ba* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ *{MSA}vipakṣa-prahāṇa* ▪ **abandon the discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་སྤངས་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs spangs pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ *{MSA}nirlikhita-vipakṣa; {MSA}pakṣa-vipakṣa; {MSA}vipakṣa-hāni* ▪ **abandon the discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་འཕེལ་བ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs 'phel ba* ▪ *{MSA}vipakṣa-vṛddhi* ▪ **increase of the discordances; increase the discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་ཞི་བ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs zhi ba* ▪ *{MSA}vipakṣa-śamana* ▪ **pacify the discordances; pacification of the discordances**

མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་པ་ལ་ཚགས་པ་ ▫ *mi mthun pa'i phyogs la chags pa* ▪ *{MSA}vipakṣa-lābha; {MSA}vipakṣa-sakti* ▪ **attachment to the discordances**

མི་མཐུན་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *mi mthun pa'i mtshan nyid* ▪ *{MV}vilakṣaṇa* ▪ **discordant character**

མི་མཐུན་པར་ ▫ *mi mthun par* ▪ *{C}pratikāla* ▪

discordant; discordantly; different; dissimilar

མི་མཐུན་པར་གནས་པ་ ▫ *mi mthun par gnas pa* ▪ *{C}viṣṭhitam* ▪ **abide discordantly** ▫ *{C}* discontinuous; stood apart

མི་མཐུན་པར་མཛོད་པ་ ▫ *mi mthun par mdzod pa* ▪ *{C}prativāṇi (=iti na mayā śrotavyam iti pratikūlam vacanam = pratikūlatā)* ▪ **discordant; discordant act; different; dissimilar** ▫ *{C}* out of touch; averse; aversion

མི་མཐུན་དཔེ་ ▫ *mi mthun dpe* ▪ *vidr̥ṣṭānta* ▪ **dissimilar example**

མི་མཐུན་སྤངས་པ་ ▫ *mi mthun spangs* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ *{MSA}vipakṣa-hīna* ▪ **abandon the discordances**

མི་མཐུན་སྤྱོད་པ་ ▫ *mi mthun phyogs* ▪ *{LCh,L,MSA,MV}vipakṣa; {L}viruddha* ▪ **discordant class; classed as discordant; discordances; dissimilar class** ▫ dissimilar class; points to be shunned

མི་མཐུན་སྤྱོད་པ་གྱི་གཞི་ཤེས་ ▫ *mi mthun phyogs kyi gzhi shes* ▪ *nimittagrahaṇabaddhaṃ vipakṣamūtaṃ vastujñānam* ▪ **knower of bases classed as discordant /knower of bases bound by the apprehension of signs that is classed as discordant (mtshan 'dzin gyis beings pa'i mi mthun phyogs kyi gzhi shes)**

མི་མཐུན་སྤྱོད་པ་ནི་སྤོང་བྱེད་ ▫ *mi mthun phyogs ni spong byed* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ *{MSA}vipakṣaṃ hāpayanti* ▪ **abandoner of the discordances; abandoning the discordances**

མི་མཐུན་སྤྱོད་པ་སྤངས་པ་ ▫ *mi mthun phyogs spangs* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ *{MSA}vipakṣa-hīna* ▪ **abandon the discordances**

མི་མཐུན་མཚན་ཉིད་ ▫ *mi mthun mtshan nyid* ▪ *{MV}vilakṣaṇa* ▪ **discordant character**

མི་མཐོང་ ▫ *mi mthong* ▪ *{C}adarśana; {C}adarśanu; {C}adr̥ṣṭi; {C}apaśyanā; {C}asam̐kṣaṇa; {MSA}adr̥śya* ▪ **unseen; not see; not perceive** ▫ not perceiving; no vision; no view; undefinable; invisible; not seeing; (one who does) not look (out) for

མི་མཐོང་བ་ ▫ *mi mthong ba* ▪ {MV}adarśana ▪ **unseen; not see; not perceive**

མི་འཕྲད་ ▫ *mi 'thad* ▪ {N}anupapanna; {N}ayukta ▪ **incorrect; unfeasible; not feasible**

མི་འཕྲུགས་པའི་བརྩོན་གྲུས་ ▫ *mi 'thugs pa'i brtson grus* ▪ **non-disturbed effort; undisturbed effort**

མི་དག་པ་ ▫ *mi dag pa* ▪ aśuddha ▪ **impure**

མི་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ ▫ *mi dag pa'i kun rdzob* ▪ བརྒྱུན་རྫོབ་ ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ **impure conventionality**

མི་དལ་ ▫ *mi dal* ▪ {C}akṣaṇa ▪ **non-leisure; no leisure** ▫ {C}bad moment/circumstances; bad rebirth

མི་དལ་ཀུན་ ▫ *mi dal kun* ▪ {Śāntideva} sarvākṣaṇa ▪ {PH}all states of non-leisure

མི་དལ་བ་ ▫ *mi dal ba* ▪ **non-leisure**

མི་དལ་བ་རྒྱུད་ ▫ *mi dal ba rgyad* ▪ **eight non-leisures** ▫ COMMENT: 1) birth as a hell-being, 2) birth as a hungry ghost, 3) birth as an animal, 4) birth in an uncultured area, 5) possessing defective sense faculties, 6) having wrong views, 7) birth as a god of long life, 8) birth in a world system where a Buddha did not come

མི་དོར་བར་ ▫ *mi dor bar* ▪ {C}anutsrjatā ▪ {C}not discard; not cast outwithout ever abandoning

མི་གདུང་བ་ ▫ *mi gdung ba* ▪ atapas ▪ **Without Pain**

མི་བདེ་བ་ ▫ *mi bde ba* ▪ {C}ysara (=jarā) ▪ **unhappiness; difficult** ▫ {C}decay

མི་བདེན་ ▫ *mi bden* ▪ {PH}untrue

མི་བདེན་པར་ ▫ *mi bden par* ▪ {C}vitatha ▪ **non-truthful; false; falsely**

མི་འདྲའུ་བར་བྱ་བ་ ▫ *mi 'da' bar bya ba* ▪ {MSA} atikramaṇīya (an-) ▪ **should not be transgressed; should not be passed over** {T}

མི་འདོགས་ ▫ *mi 'dogs* ▪ བདག་མེད་འདོགས་པའདྲུགས་ བརྒྱུན་མེད་འདོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {L}aprajñāp- ▪ **not impute; non-imputed**

མི་འདོད་ ▫ *mi 'dod* ▪ {MSA}dveṣṭr; {MSA}niḥsprha; {MV}anarthitva; {MV}aniṣṭa ▪ **non-desire; not desire**

མི་འདོད་པ་ ▫ *mi 'dod pa* ▪ {C}acchandika; {C}aniṣṭatva; {MV}anarthitva; {MV}aniṣṭa ▪ **non-desire; not desire** ▫ {C}not zealous; what is unserviceable

མི་འདོད་པའི་ཐལ་འགྲུར་ ▫ *mi 'dod pa'i thal 'gyur* ▪ **unwanted consequence**

མི་འདྲ་ ▫ *mi 'dra* ▪ pratikūla ▪ **different; dissimilar**{BJ 45.7}; **not alike**

མི་འདྲ་བ་ ▫ *mi 'dra ba* ▪ {C,MV}pratikūla; {MSA} vilakṣaṇatva; {MSA}vailakṣaṇya; {GD:119} asadrśa ▪ **dissimilar; different; being specific, i.e., individual** {GD:119}; **not alike** ▫ {C}averse to; repugnant; revulsion

མི་འདྲ་བར་སྐྱེ་བ་ ▫ *mi 'dra bar skye ba* ▪ {MSA} visadrśotpatti ▪ **produced differently; dissimilar production**

མི་འདྲར་འགྲོ་ ▫ *mi 'drar 'gro* ▪ {C}atulya-ga ▪ **going differently** ▫ {C}moving incomparably

མི་ལྡན་ ▫ *mi ldan* ▪ {C}viyoga; {MSA}vimukta; {MV} vaidhurya ▪ **not having; not possessing** ▫ {C}loss of; disjunction

མི་ལྡན་ ▫ *mi ldan* ▪ **non-endowed**

མི་ལྡན་པ་ ▫ *mi ldan pa* ▪ {C}viṣamṣyukta; {MV}vaidhurya ▪ **not having; not possessing** ▫ {C}disjoined; dissociated

མི་ལྡོག་ ▫ *mi ldog* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}avivartiya ▪ **not reversed; irreversible**

མི་ལྡོག་ཉིད་ ▫ *mi ldog nyid* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C}avivartyatva ▪ **irreversibility**

མི་ལྡོག་པ་ ▫ *mi ldog pa* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {MSA}avyāvṛtti; {MV}avinivartana ▪ **irreversible; not reversed**

མི་ལྡོག་པ་ཉིད་ ▫ *mi ldog pa nyid* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {MSA}anirvartitā ▪ **irreversibility**

མི་ལྷོག་པ་ཡི་སེམས་ ▫ *mi ldog pa yi sems* ▪ {BCA} *anivartyena cetasā* ▪ {PH} irreversible mind; irreversible intention

མི་ལྷོག་པའི་དྲགས་ ▫ *mi ldog pa'i rtags* ▪ **sign of irreversibility**

མི་ལྷོག་པའི་སེམས་ ▫ *mi ldog pa'i sems* ▪ {BCA} *anivartyena cetasā* ▪ {PH} irreversible mind; irreversible intention

མི་ལྷོག་པར་ ▫ *mi ldog par* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {C} *avinivatanīya (=avaivartika)* ▪ **irreversible; not reversed** ▫ {C} incapable of turning away from full enlightenment

མི་ལྷུག་པ་ ▫ *mi sdug pa* ▪ {LCh} *aśubha*; {C} *akāntatva* ▪ **ugliness; unpleasant** ▫ {C} disagreeableness

མི་ལྷུག་པའི་ནམ་པ་བསྐྱོམས་པ་ ▫ *mi sdug pa'i rnam pa bsgoms pa* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA} *aśubhākāra-bhāvana* ▪ **meditate on the aspect(s) of ugliness**

མི་ལྷུ་ ▫ *mi sde* ▪ {PH} groups of humans

མི་ལུས་པ་ ▫ *mi nus pa* ▪ {C} *aśakya*; {C} *apratibala*; {C} *na śakya*; {MSA} *śakti (a-)* ▪ **unable; not able; cannot** ▫ {C} not possible; cannot possibly; cannot be

མི་ལོན་པ་ ▫ *mi non pa* ▪ {C} *anavakrānta*; {C} *anākramaṇīya* ▪ {C} inaccessible to; unassailable

མི་གནས་ ▫ *mi gnas* ▪ {C} *anavasthāna*; {C} *apraṭiṣṭha*; {C} *asthana*; {C} *asthiti*; {C} *asthita*; {C} *asthitaku*; {C} *asthito*; {MV} *apraṭiṣṭhita* ▪ **non-abiding; not abide; non-place; non-abode; no abode.** ▫ {C} not insisting on the true reality of; unsupported; not take a stand; what cannot be; unstability; absence of a continuous existent; not take one's stand; not fixed; not continuous; (does) not stand; it has no duration between production and stopping; h

མི་གནས་པ་ ▫ *mi gnas pa* ▪ {C} *anadhiṣṭhāna*; {C} *anavasthāna*; {C, MV} *apraṭiṣṭhita*; {C} *asaṃvāsa*; {MSA} *apraṭiṣṭhāna*; {MSA} *apraṭiṣṭhitatva* (e.g.: *samsāra-nirvāṇāpraṭiṣṭhitatva*) ▪ **non-abiding{Gön-chok}; not abide; non-place; non-**

abode; no abode ▫ {C} not insisting on the true reality of; not sustained by; having no abode; non-intimacy; not taking one's stand on; not established anywhere; sought no support; unsupported; not take a stand; unsteady; not remaining in place steadily; unfixed; what cannot

མི་གནས་པ་ཉིད་ ▫ *mi gnas pa nyid* ▪ {MSA} *anavaṣṭhitatva*; {MSA} *apraṭiṣṭhita ...-tva* ▪ **non-abidingness**

མི་གནས་པའི་སྤྱང་འདས་འདས་པ་ ▫ *mi gnas pa'i mya ngan las 'das pa* ▪ {N} *apraṭiṣṭita-nirvāṇa*; {MSA} *apraṭiṣṭha-nirvāṇa* ▪ **non-abiding nirvāṇa**

མི་གནས་པའི་སྤྱང་འདས་ ▫ *mi gnas pa'i myang 'das* ▪ *apraṭiṣṭita-nirvāṇa*; *apraṭiṣṭhitānirvāṇa* ▪ **non-abiding nirvāṇa; non-abiding nirvana**

མི་གནས་པའི་ས་ ▫ *mi gnas pa'i sa* ▪ **nonabiding ground**

མི་གནས་ཞི་བར་ཞུགས་པ་ ▫ *mi gnas zhi bar zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA} *apraṭiṣṭha-śamāviṣṭa* ▪ **enter into non-abiding peace**

མི་གཞོན་པ་ ▫ *mi gnod pa* ▪ {MSA} *anupaghāta*; *abhādhana* {GD:659} ▪ **non-harm; not harm; non-injury; non-vessel** ▫ {GD:659} freedom from contradiction

མི་གཞོན་པར་ ▫ *mi gnod par* ▪ {C} *aviheṭhayati*; {MSA} *anupahrtya* (or: *anapakṛtya?*) (*upa* √*hr*) ▪ **non-harm; not harmful; non-injurious** ▫ {C} avoiding causing injury; not harassing

མི་གཞོན་པར་འགྲོ་བར་བྱ་ ▫ *mi gnod par 'gro bar bya* ▪ {C} *aviheṭhayati* ▪ **non-harm; not harm; non-injury; non-vessel** ▫ {C} avoiding causing injury; not harassing

མི་སྣང་ ▫ *mi snang* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA} *adarśana*; {MSA} *antardhi* ▪ **non-appearing; non-appearance; not appear**

མི་སྣང་བ་ ▫ *mi snang ba* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ *adarśana* ▪ **non-appearing; non-appearance; not appear**

མི་སྣང་བ་ཉིད་ ▫ *mi snang ba nyid* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang*

anutpāda; {C} *anairyāṇika* ▪ **non-arising; not arise; not come forth; not emerge** ▫ {C} not conducive to deliverance

མི་འབྲེལ་བ་ ▫ *mi 'brel ba* ▪ *asambandha* ▪ **unrelated; unrelated phenomena**

མི་སྦྲེན་བ་ ▫ *mi sbyor ba* ▪ སྦྲེན་སྦྲེན་སྦྲེན་སྦྲེན་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C} *viprayoga*; {C} *viyoga* ▪ **non-joining; non-connection; disconnection; non-application** ▫ {C} disjunction; loss of

མི་མ་ ▫ *mi ma* ▪ {C} *amanuṣya* ▪ **non-men; not men** ▫ {C} ghost; superhuman beings; heavenly

མི་མ་ཡིན་པ་ ▫ *mi ma yin pa* ▪ {C} *amanuṣya-bhūta*; *a-manuṣa* ▪ **non-men; not men; non-human** ▫ {C} ghost

མི་མ་ཡིན་པའི་གདོན་ ▫ *mi ma yin pa'i gdon* ▪ {C} *amanuṣya-graha* ▪ {C} ghostly seizure

མི་མ་ཡིན་པར་གྱུར་བ་ ▫ *mi ma yin par gyur pa* ▪ {C} *amanuṣya-bhūta* ▪ **non-men; not men** ▫ {C} ghost

མི་མོངས་ ▫ *mi mongs* ▪ {MV} *akliṣṭa* ▪ **non-afflicted; unafflicted**

མི་མོས་པ་ ▫ *mi mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ▫ *mos mos mos mos* ▪ {MV} *anadhimukti*; {C} *anadhimucya* ▪ **non-belief/imagination/faith/interest/inclination/prefer/zeal/imagine** ▫ {C} one who does not believe

མི་མཉམ་བ་ ▫ *mi many ba ra* ▪ {C} *ayatna* ▪ {C} without any exertion/effort

མི་དམན་པ་ཉིད་ ▫ *mi dman pa nyid* ▪ {MSA} *ahīnatva* ▪ **non-inferiority**

མི་དམའ་བ་ ▫ *mi dma' ba* ▪ {MSA} *anavanatā* ▪ **not low; non-inferiority**

མི་དམིགས་ ▫ *mi dmigs* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *anupalabdha*; {MV} *anupalabdhi*; {MV} *anupalambha*; {MV} *nopalabdhi* ▪ **not observed**{BJ 50.6}; **non-observation** ▫ non-apprehension

མི་དམིགས་ཉིད་ ▫ *mi dmigs nyid* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *alabdhatā* ▪

non-observation ▫ {C} absence of grasping

མི་དམིགས་པ་ ▫ *mi dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *anupalabdha*; {MV} *anupalabdhi*; {MSA, MV} *anupalambha*; {MV} *nopalabdhi*; {MSA} *nopalambha* ▪ **not observed; non-observation** ▫ {C} non-apprehension

མི་དམིགས་པ་སྤྱང་པ་ཉིད་ ▫ *mi dmigs pa stong pa nyid* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *anupalambha-sūnyatā* ▪ **non-observed emptiness** ▫ {C} unascertainable emptiness

མི་དམིགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ ▫ *mi dmigs pa'i tshul gyis* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *anupalambha-yogena*; {C} *advaya-yogena* ▪ **through the mode of non-observation** ▫ {C} on account of the fact that it is not got at; by way of non-observation; in accordance with non-duality; in consequence of non-duality

མི་དམིགས་པར་སྦྱོད་པ་ ▫ *mi dmigs par spyod pa* ▪ སྦྱོད་སྦྱོད་སྦྱོད་སྦྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C} *anupalambha-cārin* ▪ **non-observed activity; non-observed performance** ▫ {C} one who courses in the Baseless

མི་སྦྱོད་ ▫ *mi smod* ▪ {C} *anavasādana* ▪ {C} not deprecatory

མི་སྦྱོར་ན་ ▫ *mi smra na* ▪ {C} *tūṣṇībhāve* ▪ **when not propounding** ▫ {C} when keeping silent

མི་སྦྱོར་བ་ ▫ *mi smra ba* ▪ {MV} *aprvyāhāra* ▪ **non-propounding; not propound**

མི་གཙང་ ▫ *mi gtsang* ▪ *aśuci* ▪ **[not-clean]; unclean; excrement; filth; the unclean**

མི་གཙང་བ་ ▫ *mi gtsang ba* ▪ {C} *aśuci*; {C} (a?) *medhya* ▪ **[not-clean]; unclean; excrement; filth; the unclean** ▫ {C} repulsive

མི་གཙང་བ་དང་སྦྱུག་བསྦྱུལ་བ་དང་མི་རྟག་པ་དང་བདག་མེད་པའི་འདྲེན་ཤིས་ ▫ *mi gtsang ba dang sdug bsngal ba dang mi rtag pa dang bdag med pa'i 'du shes* ▪ {MSA} *aśuci-duḥkhānityānātma-samjñā* ▪ **conception of the unclean, suffering, impermanence, and selflessness**

མི་རྩུབ་པ་ ◻ *mi rtsub pa* ▪ {MSA}akarkaśā ▪ **not rough; non-roughness**

མི་བརྩོན་པ་ ◻ *mi brtson pa* ▪ {MSA}ayukta; {MSA}ayuktatā; {C}anabhisamyukta ▪ **non-endeavor; non-effort; non-exertion; non-striving**

མི་རྒྱུགས་པ་ ◻ *mi tshugs pa* ▪ {MSA}anelā ▪ **non-established; not established**

མི་འཚོ་ ◻ *mi 'tshē* ▪ {MSA}ahetha ▪ **non-harm; non-harming**

མི་མཚོན་པ་ ◻ *mi mdza' ba* ▪ {C}praty-amitra ▪ **unfriendly; enemy; foe** ◻ {C}inimical force

མི་འཛིན་ ◻ *mi 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}aparigraha ▪ **non-apprehension; (do) not conceive; non-conception** ◻ {C}non-appropriation; not upheld; not gaining; not taken hold of

མི་འཛིན་པ་ ◻ *mi 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}agr̥hṇamāno; {C}anudgraha; {C}niravagrahatā ▪ **non-apprehension; (do) not conceive{BJ 30.2}; non-conception** ◻ {C}non-appropriation; not get hold of; not seize upon; not upheld; not gaining; not taken hold of; freedom

མི་རྩི་བ་ ◻ *mi rdzi ba* ▪ **unsuppressibility**

མི་བརྩི་བ་ ◻ *mi brdzi ba* ▪ {C}anavamṛdya ▪ {C}what cannot be crushed

མི་བརྩུན་པ་ ◻ *mi brdzun pa* ▪ {C}amithyatva ▪ **non-counterfeit; not false; non-falsity** ◻ {C}nothing can go wrong

མི་ཞིག་པོ་ ◻ *mi zhig po* ▪ {C}utsada (=udgatā) ▪ **non-disintegrated; not destroyed; not perish** ◻ {C}(over) crowded; with prominences

མི་ཞིམ་ ◻ *mi zhim* ▪ {C}hīna ▪ {PH}unfragrant

མི་ཞིམ་པ་ ◻ *mi zhim pa* ▪ {C}hīna ▪ **non-fragrant; low; inferior; lesser** ◻ {C}left behind; disagreeable; mean

མི་ཞིམ་པའི་དྲི་མཉམ་པ་ ◻ *mi zhim pa'i dri mnyam pa* ▪

sama-durgandha ▪ **equal unfragrant odor**

མི་ཞིམ་པའི་དྲི་མི་མཉམ་པ་ ◻ *mi zhim pa'i dri mi mnyam pa* ▪ *visama-durgandha* ▪ **unequal unfragrant odor**

མི་ཞིམ་པའི་སྤྱར་བྱུང་གི་དྲི་ ◻ *mi zhim pa'i sbyar byung gi dri* ▪ སྤྱར་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *sāmyogika-durgandha* ▪ **unfragrant manufactured odor**

མི་ཞིམ་པའི་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དྲི་ ◻ *mi zhim pa'i lhan skyes kyi dri* ▪ *sahaja-durgandha* ▪ **unfragrant natural odor**

མི་ལུམ་ / མི་ལུམ་པ་ ◻ *mi zhum / mi zhum pa* ▪ ལུམ་ལུམས་ལུམ་ལུམས་ ◻ *'jum 'jums zhum zhums* ▪ {C}avalīyate; {C}asaṃsīdanatā ▪ **non-depression; non-slackness; non-discouragement** ◻ {C}become cowed; hide despondently in; be cast down; does (not) despond; the not losing heart

མི་ཟད་ ◻ *mi zad* ▪ {MV}akṣayatva; {MV}akṣayātmatā ▪ **[not-exhaust]; not only; inexhaustible**

མི་ཟད་པ་ ◻ *mi zad pa* ▪ {C,MSA}akṣaya; {MSA}akṣayin; {MV}akṣayatva; {MV}akṣayātmatā; {MSA}bhr̥śa ▪ **[not-exhaust]; not only; inexhaustible** ◻ {C}unfailing; non-extinction

མི་ཟད་པ་ཉིད་འབྱུང་བ་དང་སྤྱར་བ་ ◻ *mi zad pa nyid 'byung ba dang sbyar ba* ▪ {MSA}akṣa-gatānusāra ▪ **joined with the arising of inexhaustibility** {T}

མི་ཟད་པའི་རྣམ་པ་ ◻ *mi zad pa'i rnam pa* ▪ **aspect of inexhaustibility**

མི་ཟད་པའི་སྤོབས་པ་ ◻ *mi zad pa'i spobs pa* ▪ **inexhaustible prowess**

མི་ཟད་པའི་སྤོབས་པ་ལུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་ ◻ *mi zad pa'i spobs pa phun sum tshogs pa* ▪ **excellent inexhaustible prowess**

མི་ཟད་པའི་ཚོགས་སྤྱད་ ◻ *mi zad pa'i tshig sdud* ▪ བསྐྱུ་སྤྱད་བསྐྱུས་སྤྱས་ ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ *akṣayasamāsa* ▪ **participial construction**

མི་ཟད་པར་བྱེད་ ◻ *mi zad par byed* ▪ {MV}akṣayān karoti ▪ **inexhaustibly do/make** {T}

མི་ཟེན་པའི་འབྱུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སྤྱོད་ ◻ *mi zin pa'i*

- 'byung ba las gyur pa'i sgra ▪ ལྷུང་ལྷུང་གྲུང་གྲུང་ ◻
'byung 'byung byung byung ▪ upātta-mahābhūta-
hetukaśabda ▪ **sound arisen from elements not
conjoined with consciousness**
- མི་སྒྲོན་པ་ ◻ mi zlos pa ▪ {MSA}apunar-uktatva ▪ **not
repeat again**
- མི་བཟང་ ◻ mi bzang ▪ {MSA}gāḍha ▪ **not good; not
right; not nice**
- མི་བཟད་ ◻ mi bzad ▪ {MSA}bhṛśa ▪ **frightful; awful;
horrible**
- མི་བཟད་པ་ ◻ mi bzad pa ▪ bhṛśa; {C}gāḍha; {C}parama
▪ **inexhaustibility; frightful; awful; horrible** ◻
{C}opportunity; highly; exceedingly; completely;
foremost; most; farthest; deepest; supreme; highest
(development)
- མི་བཟོད་ ◻ mi bzod ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ◻ bzod bzod
bzod bzod ▪ **not allowable; unendurable; non-
forbearance/patience/tolerance/endurance**
- མི་བཟོད་ངོ་ཚ་ ◻ mi bzod ngo tsha ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་
◻ bzod bzod bzod bzod ▪ {MSA}amarṣa-lajja ▪
unbearable shame
- མི་བཟོད་པ་ ◻ mi bzod pa ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ◻ bzod
bzod bzod bzod ▪ {MSA}akṣānti; {MSA}tīvra; {C}
asahamāna ▪ **not allowable; unendurable; non-
forbearance/patience/tolerance/endurance** ◻ {C}
unable to endure
- མི་འོག་པ་ ◻ mi 'og pa ▪ {C}anupalipta ▪ **not below; not
under; unstained**
- མི་ཡི་ཁྱུ་མཚོག་ ◻ mi yi khyu mchog ▪ {C}puruṣarśabha ▪
{C}the mightiest among men; a bull among men
- མི་ཡི་འཛིག་རྟེན་ ◻ mi yi 'jig rten ▪ {C}martya-loka ▪
world of men; world of mortals
- མི་གཡོང་བ་ ◻ mi g.yeng ba ▪ {MV}avikṣipta; {MV}
avikṣepa ▪ **non-distraction; not distraction; not
wander (mentally)**
- མི་གཡོ་ ◻ mi g.yo ▪ {C}iñjyati; {MSA}acala ▪
**immovable; not move; unfluctuating;
unwavering** ◻ {C}waver

- མི་གཡོ་བ་ ◻ mi g.yo ba ▪ {LCh,C,MSA}acala;
{MSA}acalā; {C}niścalatā; {MSA}avicalana;
{MSA}niścala; {MSA}avikampāna; {MSA}
niṣkampatva; {C}aniñja; {MSA}āniñkṣya; āniñjya
▪ **nonfluctuation; immovable; unshakeable;
not move; unfluctuating; unwavering; Acala
[p.n. of a wrathful deity]; Immovable (eighth
bodhisattva ground)** ◻ {C}immobile; unshakeable
- མི་གཡོ་བ་རབ་དྲུག་གནས་ ◻ mi g.yo ba rab tu gnas ▪ {MSA}
acaleṣu ... pratiṣṭhitāḥ ▪ **thoroughly abide in the
immovable**
- མི་གཡོ་བ་འི་གནས་སྐབས་ ◻ mi g.yo ba'i gnas skabs ▪
{MSA}niścalāvasthā ▪ **state of immovability**
- མི་གཡོ་ཞིང་གིན་དྲུག་བརྟན་པ་ ◻ mi g.yo zhing shin tu brtan
pa ▪ {C}akampanīyatā ▪ **immovable and stable** ◻
{C}unshakeable
- མི་རིག་ལྷུང་སྒྲང་ ◻ mi rig 'khrul snang ▪ {PH}deluded
ignorance
- མི་རིག་པ་ ◻ mi rig pa ▪ {C}avidita ▪ **ignorant;
ignorance; non-awareness; unaware** ◻ {C}not
known; not felt
- མི་རིགས་ ◻ mi rigs ▪ ayukta ▪ **(1) unreasonable; not
reasonable; not definite{LG}. (2) race (of
humans)**
- མི་རིགས་པ་ ◻ mi rigs pa ▪ {MSA,N}ayukta; {N}
anupapatti ▪ **(1) unreasonable{N}; not reasonable;
not definite; (2) race (of humans)**
- མི་རྩུང་ ◻ mi rung ▪ {C,MV}I13d; 5.22}na yujyate; {MSA}
ayoga ▪ **unsuitable** ◻ {C}it is not tenable (to say); it
does not follow; not logical
- མི་རྩུང་བ་ ◻ mi rung ba ▪ {MV}ayoga; {N}na yujyate ▪
unsuitable{N}
- མི་རིག་པར་ ◻ mi reg par ▪ {C}asprśan ▪ **not contacting;
non-contact** ◻ {C}not touching
- མི་རོ་ ◻ mi ro ▪ {C}mṛtakam manuṣya (=mṛta-sārīra) ▪
{C}corpse
- མི་བརྟན་པ་ ◻ mi brlang pa ▪ {MSA}aparūṣa ▪ **not rough**

མི་ལུས་རིན་པོ་ཆེ་ ▫ *mi lus rin po che* ▪ **precious human body**

མི་ལེན་པ་ ▫ *mi len pa* ▪ {C}anudgraha; anutpādana (=anutpādāna?) ▪ **not take; non-obtainment; non-appropriated; not accept** ▫ {C}non-arising

མི་ཤིགས་ ▫ *mi shigs* ▪ {PH}indestructible; uninterruptedly

མི་ཤིགས་པ་ ▫ *mi shigs pa* ▪ {MV}abhedyatva ▪ **indestructible** ▫ {PH}indestructible; uninterrupted

མི་ཤིགས་པ་ཉིད་ ▫ *mi shigs pa nyid* ▪ {MSA}abhedyatā ▪ **indestructibility**

མི་ཤིགས་པའི་ཐིག་ལེ་ ▫ *mi shigs pa'i thig le* ▪ {PH}indestructible drop

མི་ཤེས་ ▫ *mi shes* ▪ {C}avijñāna; {C}ajānan; {C}ajānanā ▪ **uncognized; not conscious; unconscious; non-consciousness** ▫ {C}ignorant; not knowing; non-knowledge

མི་ཤེས་པ་ ▫ *mi shes pa* ▪ {C}ajñātvā; {C}ajānamāna; {MSA,MV}ajñāna; {C}avijānan; avidyā ▪ **uncognized; not conscious; unconscious; non-consciousness; ignorance; nescience** ▫ {C}ignorant; be ignorant; not knowing; non-knowledge; non-cognition; ignorance; without probing into

མི་ཤེས་མེད་ ▫ *mi shes mod* ▪ {C}ānamāna; {C}ajānaka ▪ {C}be ignorant; cannot be known; does not know

མི་ཤེས་བཞིན་དུ་ ▫ *mi shes bzhin du* ▪ {C}aprajānamāno ▪ {C}not considering wisely

མི་གཤོར་ ▫ *mi gshor* ▪ {C}aparūṣa ▪ {C}not rough

མི་སོགས་པ་ ▫ *mi sogs pa* ▪ {C}upacaya ▪ {C}accumulation

མི་སྲིད་པ་ ▫ *mi srid pa* ▪ {MV}asambhava ▪ **not not occur{BJ 20.7}; impossible**

མི་སྲིད་པའི་སྐྱོན་ ▫ *mi srid pa'i skyon* ▪ **fallacy of non-occurrence**

མི་སྤྲུ་ ▫ *mi slu* ▪ བསྐྱུ། ལྷུ། བསྐྱུས། ལྷུས། ▫ *bslu/ slu/ bslus/ slus/* ▪ *avisamvādin; asamvādaka* ▪ **[not-deceive]; incontrovertible; ineluctible; undeceived; inevitable**

མི་སྤྲུ་བ་ ▫ *mi slu ba* ▪ བསྐྱུ། ལྷུ། བསྐྱུས། ལྷུས། ▫ *bslu/ slu/ bslus/ slus/* ▪ {N}avisamvādi; asamvādaka; avisamvādin; avisamvādin; amoṣa ▪ **[not-deceive]; incontrovertible; ineluctible; undeceived; inevitable; reliability {GD:659}; non-deceptive**

མི་སྤྲུ་བའི་རིག་པ་ ▫ *mi slu ba'i rig pa* ▪ **incontrovertible knower{BR}** ▫ {GD:666} reliable cognition, which [according to Go-ram-pa] has three criterion: agent (byed pa po gang gis mi slu ba), object (las la mi slu ba) and way (tshul ji ltar mi slu ba)

མི་སྦྱོབ་ ▫ *mi slob* ▪ {C}āsaikṣa ▪ **no more learning; non-learner** ▫ {C}adept

མི་སྦྱོབ་པ་ ▫ *mi slob pa* ▪ {C,MV}āsaikṣa ▪ **no more learning; non-learner** ▫ {C}adept

མི་སྦྱོབ་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *mi slob pa'i 'bras bu* ▪ {MSA}āsaikṣa ... phala ▪ **fruit of a non-learner; {T} fruit of no more learning**

མི་སྦྱོབ་ལམ་ ▫ *mi slob lam* ▪ {LCh}āsaikṣa-mārga ▪ **path of no more learning** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉོན་ལྷོད་སྤངས་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་མཁྱེན་པ་ ▫ *mshan nyid/ nyon sgrib spangs pa'i cha nas bzhag pa'i mkhyen pa/* ▫ Definition: an exalted knower that is posited from the viewpoint of having abandoned the afflictive obstructions

མི་གསལ་བ་ ▫ *mi gsal ba* ▪ {C}apaṭu; {MSA}avyakta ▪ **unclear** ▫ {C}confused; not clever; awkward; foolish

མི་བསྐྱུ་ ▫ *mi bslu* ▪ བསྐྱུ། ལྷུ། བསྐྱུས། ལྷུས། ▫ *bslu/ slu/ bslus/ slus/* ▪ *avisamvādaka* ▪ **[not-deceive]; incontrovertible; ineluctible; undeceived; inevitable** ▫ {PH}incontrovertible; ineluctible; undeceived; inevitable; unfailling

མི་བསྐྱུ་བ་ ▫ *mi bslu ba* ▪ བསྐྱུ། ལྷུ། བསྐྱུས། ལྷུས། ▫ *bslu/ slu/ bslus/ slus/* ▪ {MSA}avisamvādaka ▪ **[not-deceive]; incontrovertible; ineluctible; undeceived; inevitable**

མིག་ ▫ *mig* ▪ {LCh,C,MSA,MV}cakṣus; {MSA}cakṣu; cakṣur ▪ **eye** ▫ {PH}eye; pupil of the eye

མིག་གི་སྐྱེ་མཆིད་ ▫ *mig gi skye mched* ▪ *cakṣur-āyatana* ▪ **eye-source**

མིག་གི་ཁམས་ ▫ *mig gi khams* ▪ *caḥṣur-dhātu* ▪ **eye-constituent**

མིག་གི་སྐོར་རྒྱ་བའི་རྒྱུང་ ▫ *mig gi sgor rgyu ba'i rlung* ▪ {PH} wind that moves through the door of the eyes

མིག་གི་འདུས་དེ་མེག་པ་ ▫ *mig gi 'dus te reg pa* ▪ འདུ་འདུ། འདུས་འདུས་ ▫ *'du 'du/'dud 'dus 'dus* ▪ {C} *caḥṣu-saṃsparśa* ▪ {C} eye-contact

མིག་གི་འདུས་དེ་མེག་པའི་རྒྱུན་ལས་འབྲུང་བ་ ▫ *mig gi 'dus te reg pa'i rkyen las 'byung ba* ▪ འདུ་འདུ། འདུས་འདུས་འདུས་ ▫ *'du 'du/'dud 'dus 'dus* ▪ {C} *caḥṣu-saṃsparśa-ja* ▪ **arisen from the condition of eye-contact**

མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ▫ *mig gi rnam par shes pa* ▪ {MSA} *caḥṣur-vijñāna* ▪ **eye (main) consciousness** ▫

DIVISIONS: སེམས་ཁོ་ན་ ▫ *sems kho na* ▫ mind only

མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ ▫ *mig gi rnam par shes pa; mig gi rnam shes* ▪ *caḥṣurvijñāna* ▪ **eye consciousness**

མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ ▫ *mig gi rnam shes* ▪ *caḥṣur-vijñāna* ▪ **eye (main) consciousness** ▫

DIVISIONS: སེམས་ཁོ་ན་ ▫ *sems kho na* ▫ mind only

མིག་གི་བྱེད་ ▫ *mig gi byed* ▪ **eye activity**{LG}

མིག་གི་བྱེད་པ་དང་ལྡན་པའི་ཚེ་ ▫ *mig gi byed pa dang ldan pa'i tshes* ▪ **at the time of having eye activity**{LG}

མིག་གི་བྱེད་པ་འདས་པ་དེའི་ཚེ་ ▫ *mig gi byed pa 'das pa de'i tshes* ▪ **when this eye activity is past**{LG}

མིག་གི་དབང་པོ་ ▫ *mig gi dbang po* ▪ *caḥsur-indriya* ; *caḥsurindriya* ▪ **eye sense power** ▫

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྒྱུན་བའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དངས་བ་ ▫ *mshan nyid/ rang 'bras mig shes kyi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen byed pa'i cha nas bzhag pa'i nang gi gzugs can dwangs ba/* ▫ Definition: clear inner form qualified by acting as the uncommon empowering condition of its own effect, an eye consciousness

མིག་གི་དབང་པོའི་སྤྱོད་ལུ་འདུ་སྐྱང་བར་གྱུར་ཏོ་ ▫ *mig gi dbang po'i spyod yul du snang bar gyur to* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C} *caḥṣuṣā-*

ābhāsam āgacchati ▪ **appear within the range of the eye sense power** ▫ {C} come within the range of the eye

མིག་གིས་མི་རྩོལ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *mig gis mi rtsol bar bya ba'i phyir* ▪ {C} *vicakṣuḥ-karaṇa* (= *vighna-karaṇa*) ▪ {C} to blind

མིག་མཐོང་ ▫ *mig mthong* ▪ {Amara} *īkṣaṇikā* ▪ {PH} foreteller; a looker into the future

མིག་ནད་ ▫ *mig nad* ▪ {PH} diseases of the eye

མིག་འཕྲུལ་ ▫ *mig 'phrul* ▪ **magic**

མིག་བྱེད་ ▫ *mig byed* ▪ **eye activity; functioning of the eye**{LG}

མིག་དབང་ ▫ *mig dbang* ▪ *caḥsur-indriya* ▪ **eye sense power**

མིག་འབྱེད་ ▫ *mig 'byed* ▪ **opener of the eye; open the eye**

མིག་མི་འཇུག་པས་ ▫ *mig mi 'dzum pas* ▪ {C} *animiṣābhyāṃ caḥsurbhyāṃ prekṣamāṇā* ▪ {C} with their wide-open eyes firmly fixed on

མིག་མེད་ ▫ *mig med* ▪ {C} *acakṣus* ▪ {C} eyeless; blind

མིག་མེད་པ་ ▫ *mig med pa* ▪ {C} *caḥṣuhīno* ▪ {C} eyeless; blind; except for the eye

མིག་དམར་ ▫ *mig dmar* ▪ **Tuesday**

མིག་ཡིར་ ▫ *mig yor* ▪ {C,MSA} *pratibhāsa*; {MSA} *prodbhāsa* ▪ **image; reflection** ▫ {C} reflection of an object in a mirror/water; or of the moon in water; reflected image; apparition

མིག་ག་ཡིང་ ▫ *mig g.yeng* ▪ {C} *vikṣipta* ▪ **undistracted; not wander (mentally)** ▫ {C} disturbed; distracted; scattered

མིག་རབ་རིབ་ ▫ *mig rab rib* ▪ *caḥsur-timira* ▪ **faulty vision**

མིག་ལ་སོགས་པ་ ▫ *mig la sogs pa* ▪ {MV} *caḥsurādi* ▪ **eye, etc.**

མིག་ལས་དུ་སྐྱང་བ་ཡིན་ཏེ་ ▫ *mig lam du snang ba yin te* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}

cakṣuṣā ābhāsam āgacchati ▪ **appears in the path of the eye** ◻ {C} comes within range of the eye

མིག་ལམ་དུ་སྒྲུང་བར་གྱུར་དོ་ ◻ *mig lam du snang bar gyur to* ▪ སྒྲུང་སྒྲུང་སྒྲུང་སྒྲུང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {C} *cakṣuṣā ābhāsam āgacchati* ▪ **appears in the path of the eye** ◻ {C} comes within range of the eye

མིག་ལམ་དུ་འང་གཏང་ལགས་སོ་ ◻ *mig lam du'ang gda' lags so* ▪ {C} *cakṣuṣā ābhāsam āgacchati* ▪ **appears in the path of the eye** ◻ {C} comes within range of the eye

མིག་ཤེལ་ ◻ *mig shel* ▪ **eyeglasses**

མིག་ཤེས་ ◻ *mig shes* ▪ *cakṣur-jñāna* ▪ **eye**

consciousness; eye cognition ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཉེན་མིག་དབང་དང་ དམིགས་ཉེན་གཟུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་ཕྱི་བ་ ◻ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen mig dbang dang dmigs rkyen gzugs la brten nas skye ba'i rig pa/* ◻ Definition: an awareness which arises in dependence on its own uncommon empowering conditions, an eye sense power, and an observed object condition, a form

DIVISIONS: དབྱེ་བ་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཀྱི་ བ་ ◻ *dbye ba/ sems dang sems byung gnyis ka* ◻ Divisions: both mind and mental factors

མིག་ཤེས་ཀྱི་བརྗེད་བྱ་ ◻ *mig shes kyi bzung bya* ▪ **apprehended object of an eye-consciousness**

མིག་སྐྱོ་བར་བྱེད་པ་ ◻ *mig slu bar byed pa* ▪ **eye-deception; deceive the eyes**

མིག་སྐྱི་ ◻ *mig sle* ▪ {PH} cross-eyed

མིང་ ◻ *ming* ▪ {LCh,MSA} *nāman*; {C,MV} *nāma(n)*; {C} *nāma-dheya*; {C} *nāmena*; {MSA} *ākhyā*; {C} *vyañjana*; {L} *saṃjñā*; *saṃjñā* ▪ **name; designation; term** {GD:419} ◻ {PH} word (free morpheme) ◻ {C} named; word; mere word; perception; notion; called; named; what is designated; letter; verbal expression; minor characteristic; method

མིང་རྒྱུང་ ◻ *ming rkyang* ▪ {PH} nominally

མིང་གང་ལགས་ ◻ *ming gang lags* ▪ {PH} any such designated

མིང་གི་བརྗེད་པ་ ◻ *ming gi brjod pa* ▪ བརྗེད་རྗེད་བརྗེད་རྗེད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **nominal expression**

མིང་གི་བདམས་ ◻ *ming gi brdas* ▪ **nominal terminology**{S}

མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ ◻ *ming gi rnam grangs* ▪ {MSA} *nāma-paryāya* ▪ **synonymous; synonym**

མིང་གི་བྱིན་གྱི་ཁྲིམས་ ◻ *ming gi byin gyi rlabs* ▪ {C} *nāma-adhiṣṭhāna* ▪ **empowerment of names; nominal empowerment** ◻ the other details connected with the annunciation of his name; power of the name; prediction of his name

མིང་གི་ཚོགས་ ◻ *ming gi tshogs* ▪ {LCh} *nāma-kāya* ▪ **group of stems**

མིང་གི་ཚོགས་བདགས་ ◻ *ming gi tshogs btags* ▪ {PH} nam

མིང་གི་ཚོགས་དང་ཚོག་གི་ཚོགས་དང་ཡི་གེའི་ཚོགས་རྣམས་ ལ་ནི་ ◻ *ming gi tshogs dang tshig gi tshogs dang yi ge'i tshogs rnams la ni* ▪ {C} *nāma-kāya-pada-kāya-vyañjana-kāyā* ▪ **groups of stems, groups of words, and groups of letters** ◻ {C} the sum total of words (contained in this Sūtra)

མིང་གི་གཞི་ལས་ ◻ *ming gi gzhi las* ▪ {C} *nāma-adhiṣṭhāna* (= *mātr ādi-nāma-vyapadeśa*) ▪ **from the nominal basis; empowerment of names; nominal empowerment** ◻ {C} the other details connected with the annunciation of his name; power of the name; prediction of his name

མིང་གི་ལྷག་མ་ཙམ་དུ་མེད་པ་ ◻ *ming gi lhad ma tsam du med pa* ▪ **without even a nominal remainder**

མིང་གིས་ ◻ *ming gis* ▪ {C} *nāmena* ▪ **by names** ◻ {C} by words; it is called

མིང་གིས་བདགས་པ་ ◻ *ming gis btags pa* ▪ གདགས་འདོགས་ བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {N} *saṃjñākaraṇa* ▪ **nominally imputed**{N}

མིང་གིས་བདགས་པའི་དྲགས་ ◻ *ming gis btags pa'i rtags* ▪ **sign imputed with the name**

མིང་གིས་བཞག་པ་ ◻ *ming gis bzhad pa* ▪ **nominal positing**{N}

མིང་ཆེ་ཆེ་ ◻ *ming che che* ▪ {PH} famous; great fame ◻
བཀའ་གདམས་པའི་གདན་ས་མིང་ཆེ་ཆེ་པའི་ཆེ་ལུང་པ་དེའི་མགོ་མཚུག་
ཙམ་ལ་འདུག ◻ The majority of the monastic centers of
great fame of the Kadampa lineage are at the two
ends of this valley. ◻ {GCG}

མིང་ཇི་ལྟ་བུ་དེ་བཞིན་དུ་དོན་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་རྣམ་པར་
རྟོག་པ་ ◻ *ming ji lta ba de bzhin du don du mngon*
par zhen pa'i rnam par rtog pa ▪ {MSA}yathā-
nāmārthābhīniveśa-vikalpa ▪ **conception which**
adheres to the literal meaning of the names {T}

མིང་འཇུག་པའི་གཞི་ ◻ *ming 'jug pa'i gzhi* ▪ **basis of**
affixing names

མིང་ཉིད་ཐོབ་པར་འགྱུར་ ◻ *ming nyid thob par 'gyur* ▪ ཐོབ།
འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབས་ ◻ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪
{C}nāmatayā bhavanti ▪ **obtain a name** ◻ {C}have
their name from

མིང་བདག་པ་ཙམ་ ◻ *ming btags pa tsam* ▪ བདག་པ་འདོགས་
བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs*
▪ **mere imputation of a name; mere nominal**
imputation

མིང་བསྟན་པ་ ◻ *ming bstan pa* ▪ བསྟན་ཐོན་བསྟན་ཐོན་
◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}nāma-apadeśa
(=kathana) ▪ **indicate his/her name; state his/her**
name ◻ {C}annunciation of his name

མིང་དང་རྟོག་པས་བདག་པ་ཙམ་ ◻ *ming dang rtog pas*
btags tsam ▪ བདག་པ་འདོགས་བདགས། བདག་པ་ཐོགས་ ◻
gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪ **merely posited by**
names and thought{N} ◻ {PH}merely posited by
names and concepts

མིང་དང་འདུ་ཤེས་དང་འདོགས་པ་དང་རྗེས་སུ་ཐ་སྙད་འདོགས་
པ་བྱེད་པ་ ◻ *ming dang 'du shes dang 'dogs pa dang*
rjes su tha snyad 'dogs pa byed pa ▪ བདག་པ་འདོགས་
བདགས། བདག་པ་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags*
thogs ▪ {C}nāma samjñā prajñaptir anuvyavahāra
▪ **impute name, conception, imputation, and**
conventionalities ◻ {C}name; perception; concept
and conventional expression

མིང་དང་བདན་བཞག་པ་ ◻ *ming dang brdas bzhag*
pa ▪ **posited by names and terminology** [e.g.
imputations as entity and attribute]{BJ 25.4}

མིང་དང་ཚོག་དུ་བདག་པ་ ◻ *ming dang tshig tu btags*
pa ▪ བདག་པ་འདོགས་བདགས། བདག་པ་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs*
btags/brtags thogs ▪ {C}nāma-pada-prajñapti ▪
imputed as names and words ◻ {C}the merely
nominal existence

མིང་དང་ཚོག་དང་ཡི་གེའི་གྲངས་ ◻ *ming dang tshig dang yi*
ge'i grangs ▪ {MSA}nāma-pada-vyañjana-saṃkhyā
▪ **enumeration of names, words, and letters**

མིང་དང་མཚན་མ་ ◻ *ming dang mtshan ma* ▪ {C}nāma-
nimitta ▪ {C}name and sign

མིང་དང་གཟུགས་ ◻ *ming dang gzugs* ▪ {C,MSA}nāma-
rāpa; {C}nāmeva rūpi ▪ **name and form**

མིང་དུ་ ◻ *ming du* ▪ {L}nāma; {C}samjñāta (=saṃkhyāta)
▪ **named; nominal; as name** ◻ {C}perception;
notion; reckoned as; be called

མིང་དུ་ཀུན་དུ་རྟོག་པ་ ◻ *ming du kun tu rtog pa* ▪ {MSA}
nāma-parikalpa ▪ **imputation as name; nominal**
imputation

མིང་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པ་ ◻ *ming du mngon par zhen pa*
▪ {MSA}nāmābhīniveśa ▪ **adherence to the name**
{T}

མིང་དུ་བདག་པ་ ◻ *ming du btags* ▪ བདག་པ་འདོགས་བདགས།
བདག་པ་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪
nominally designate{S 1}

མིང་དུ་བདག་པ་ཙམ་ ◻ *ming du btags pa tsam* ▪ བདག་པ་
འདོགས་བདགས། བདག་པ་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags*
thogs ▪ **just nominally imputed**

མིང་དུ་བདག་པ་ཙམ་དུ་ཟད་པ་ ◻ *ming du btags pa tsam*
du zad pa ▪ **reduced to only nominally imputed**

མིང་དུ་བདག་པ་སུ་ཡོད་པ་ ◻ *ming du gdags su yod pa* ▪
བདག་པ་འདོགས་བདགས། བདག་པ་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/*
brtags thogs ▪ {C}samjñā-gata ▪ **exist as nominally**
imputed/designated ◻ {C}formed a notion

མིང་དུ་བདན་བདག་པ་གང་ཡིན་ ◻ *ming du brdar btags*
pa gang yin ▪ བདག་པ་འདོགས་བདགས། བདག་པ་ཐོགས་ ◻
gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪ **whatever is a**
designation as nominal terminology{BJ 70.1}

མིང་དུ་བྱ་བ་ ◻ *ming du bya ba* ▪ {L}samjñāpya ▪ **named;**
called; reckoned as

མིང་དོན་འབྲེལ་བའི་རྟོག་པ་ ▫ *ming don 'brel ba'i rtoḡ pa* ▪ **conceptual consciousness associating name and meaning**

མིང་དོན་འབྲེལ་བར་དྲན་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *ming don 'brel bar dran pa'i rtoḡ pa* ▪ **conceptual consciousness mindful of associating name and object**

མིང་བརྟེན་ཅམ་གྱིས་བཞག་པ་ ▫ *ming brda tsam gyis bzhag pa* ▪ **posited by only names and terminology**

མིང་བརྟེན་ ▫ *ming brda'* ▪ **name and terminology** ▫ མིང་བརྟེན་བཞག་ཅམ་ ▫ *ming brdas bzhag tsam* ▫ only posited by names and terminology ▫ མིང་བརྟེན་ཅམ་གྱིས་བཞག་པ་ ▫ *ming brda tsam gyis bzhag pa* ▫ posited by only name and terminology

མིང་བརྟེན་ཅམ་གྱིས་བཞག་པ་ ▫ *ming brda' tsam gyis bzhag pa* ▪ **posited by only name and terminology**

མིང་བརྟེན་བཞག་ཅམ་ ▫ *ming brdas bzhag tsam* ▪ **only posited by name and terminology**

མིང་ནས་སྐྱོས་པ་ ▫ *ming nas smos pa* ▪ {C}nāma-grahaṇa ▪ {C}taking on a name; assumption of a name

མིང་ནི་གང་དང་གང་གིས་སྐྱེ་ ▫ *ming ni gang dang gang gis su* ▪ **in whatever phenomenon, expressed by whatever name{BJ 66.3}**

མིང་ཕར་བརྗོད་པ་ ▫ *ming phar brjod pa* ▪ བརྗོད་པ་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ **the expression of names out there{BJ 54.7}**

མིང་མ་མཆིས་པ་ ▫ *ming ma mchis pa* ▪ {C}anāma ▪ **nameless**

མིང་མ་མཆིས་ཤིང་ལུས་མ་མཆིས་པ་ ▫ *ming ma mchis shing lus ma mchis pa* ▪ {C}anāma-aśarīratā ▪ **nameless and bodyless** ▫ {C}both body and mind are absent

མིང་མེད་ ▫ *ming med* ▪ {VM} ring finger

མིང་མེད་ ▫ *ming med* ▪ སྤྱི་ལག་སྤྱི་མཚུབ། ▫ *srin lag srin mdzub/* ▪ **ring finger**

མིང་སྐྱོས་པ་ ▫ *ming smos pa* ▪ {C}nāma-grahaṇa ▪ {C}taking on a name; assumption of a name

མིང་ཅམ་ ▫ *ming tsam* ▪ {N}nāma-mātraka; {C,MSA}

nāma-mātra; {C}nāma-mātra(ka)m ▪ **mere name; merely nominal{N}** ▫ name only; {C}mere words; mere name;

མིང་ཅམ་དུ་ཡོད་པ་ ▫ *ming tsam du yod pa* ▪ **mere nominal existence**

མིང་འཛིན་པ་ ▫ *ming 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}nāma-grahaṇa ▪ **grasping a name; apprehension of a name**

མིང་གཞི་ ▫ *ming gzhi* ▪ **name basis**

མིང་གཞི་ནང་ཚན་གྱི་ཚོར་བ་ ▫ *ming gzhi nang tshan gyi tshor ba* ▪ **feeling within the four “name” [or mental] aggregates**

མིང་གཟུགས་ ▫ *ming gzugs* ▪ {LCh}nāma-rūpa ▪ **name and form**

མིང་ཡོངས་སྟུ་ཚོལ་བ་ ▫ *ming yongs su tshol ba* ▪ བཅོལ་འཚོལ་འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MSA}nāma-paryeṣaṇā ▪ **thoroughly seek/ investigate/examine/research names**

མིང་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *ming la brten pa* ▪ {C}nāma-adhiṣṭhāna ▪ **in dependence upon names** ▫ {C}the other details connected with the annunciation of his name; power of the name; prediction of his name

མིང་ལ་དམིགས་པ་ ▫ *ming la dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་ དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}nāmāmbana ▪ **observation of a name {T}**

མིན་ ▫ *min* ▪ {MSA}na ▪ **is not; non-; not**

མིན་གྱུར་ ▫ *min gyur* ▪ **what something is not**

མིན་འགྲོ་ ▫ *min 'gro* ▪ **probably not**

མིན་འགྲོ་འཇམ་ ▫ *min 'gro'am* ▪ **maybe**

མིན་པ་ ▫ *min pa* ▪ na ▪ **is not; non-; not**

མིན་པ་འདྲ་ ▫ *min pa 'dra* ▪ **it does not seem**

མིན་འོག་ ▫ *min log* ▪ **opposite-from-not-being-something**

མིའམ་ཅི་ ▫ *mi'am ci* ▪ {C}kiṃnara ▪ **a mythical being with a human body and the head of a horse or vice versa (Monier-Williams) {T}**

མིའི་རྗེན་ ◻ *mi'i rten* ▪ {PH} a human body
 མིའི་རྗེན་ཅན་གྱི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ ◻ *mi'i rten can gyi so so'i skye bo* ▪ **ordinary beings with the basis of men; common being having the basis of a human**
 མིའི་རུས་པའི་ཕུར་བུ་ ◻ *mi'i rus pa'i phur bu* ▪ {PH} human bone dagger
 མིའི་ལུས་དང་ལྡན་ ◻ *mi'i lus dang ldan* ▪ {C} (*manuṣya-kāya-*)*upeta* ▪ **having a human body** ◻ {C} endowed; possessed of
 མིར་གྱུར་བ་ ◻ *mir gyur pa* ▪ {C} *manuṣya-bhūta* ▪ **be a man; man**
 མིར་འགྱུར་བ་ ◻ *mir 'gyur ba* ▪ འགྱུར་འགྱུར་དག་གྱུར་གྱུར་དག་ ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {MSA} *manuṣya-bhūta* ▪ **be a man; man**
 མུ་ ◻ *mu* ▪ {LCh,N} *koṭi*; {N} *anta* ▪ **possibility; possibilities; alternative; permutation**
 མུ་ལུད་ཅན་ ◻ *mu khyud can* ▪ {C} *sanemika* ▪ {C} with rims
 མུ་གེ་ ◻ *mu ge* ▪ {C} *durbhikṣa*; {C} *durabhikṣi* ▪ **contagion** ◻ {C} famine; short of food; full of famine
 མུ་གེ་འབྱུང་བ་ ◻ *mu ge 'byung ba* ▪ **contagion; arising of contagion**
 མུ་ཅོར་ ◻ *mu cor* ▪ **foolishness**
 མུ་ཅོར་མི་སྐྱེ་བ་ ◻ *mu cor mi smra ba* ▪ {C} *amukharatā* ▪ **not propound foolishness** ◻ {C} not talk non-sense
 མུ་ཏིག་ ◻ *mu tig* ▪ {LCh} *muktā* ▪ **pearl**
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་ ◻ *mu steg can* ▪ {MSA} *tīrthya* ▪ **Forder [a non-Buddhist]** ◻ heretic; heretical
 མུ་སྐྱེགས་བྱིས་པ་ ◻ *mu steg byis pa* ▪ {PH} the child-like Forders
 མུ་སྐྱེགས་ ◻ *mu stegs* ▪ {LCh} *tīrthika* ▪ **Forder [a non-Buddhist]** ◻ heretic; heretical
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་གྱི་ཐར་བ་ ◻ *mu stegs can gyi thar pa* ▪ {MSA} *tīrthika-mokṣa* ▪ **liberation of a Forder**

མུ་སྐྱེགས་ཅན་གྱི་མཐའ་ ◻ *mu stegs can gyi mtha'* ▪ {MV} *tīrthikānta* ▪ **extreme [view] of a Forder; Forder-limit**
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ ◻ *mu stegs can gyi rnal 'byor* ▪ {PH} yogic practice of a non-Buddhist
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་ཐར་བ་ལ་ཀུན་དུ་ཞུགས་པ་ ◻ *mu stegs can thar pa la kun tu zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA} *tīrthya-mokṣa-samprasthita* ▪ **enter into a Forder's liberation**
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་དང་ཐུན་མོངས་མ་ཡིན་པ་ ◻ *mu stegs can dang thun mongs ma yin pa* ▪ {MSA} *tīrthyāsādharaṇa* ▪ **concordant with Forders**
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ ◻ *mu stegs can rnam kyī bstan bcos* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *tīrthika-śāstra* ▪ **Forder treatises**
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་སྐྱོ་གྲོས་ངན་པའི་ལྟ་བ་ ◻ *mu stegs can blo gros ngan pa'i lta ba* ▪ བཟླ་ལྟ་བུ་སྐྱོ་སྐྱོ་ ◻ *blta lta bltos* ▪ {MSA} *tīrthya-kumati-drṣṭi* ▪ **view of a Forder of bad intelligence**
 མུ་སྐྱེགས་ཅན་གཞན་ ◻ *mu stegs can gzhan* ▪ {C} *tīrthyā* ▪ **other Forders** ◻ {C} of other sects
 མུ་སྐྱེགས་ཅན། མུ་སྐྱེགས་པ་ ◻ *mu stegs can; mu stegs pa* ▪ {L,MSA} *tīrthika*; {MSA} *tīrthya* ▪ **Forder [a non-Buddhist]; [non-Buddhist] Forders** ◻ heretic; heretical
 མུ་སྐྱེགས་གཅེར་བུ་པ་ ◻ *mu stegs gcer bu pa* ▪ {N} *tīrthika nirgrantha* ▪ **Tīrthika Nirgrantha**{N}
 མུ་སྐྱེགས་པ་ ◻ *mu stegs pa* ▪ {N} *tīrthika* ▪ **Forder**{N} ◻ heretic; heretical
 མུ་ཐུག་ ◻ *mu thug* ▪ {PH} limit ◻ ཡུན་ནི་ཤིན་དུ་རིང་བོས་ཀྱང་། ། །ཡུལ་ལ་མུ་ཐུག་ཡོད་མེད། ། ◻ Even over a long period of time, there is no limit to objects [of desire]. ◻ {A4C-C}
 མུ་མེད་ ◻ *mu med* ▪ {LCh} *ananta* ▪ **[end-not exist]; limitless; boundless; endless**
 མུ་མེད་པ་ ◻ *mu med pa* ▪ {C} *aparyanta* ▪ **[end-not exist]; limitless; boundless; endless**

མུ་མེད་པ་ཐུག་པ་མེད་པ་ ▫ *mu med pa thug pa med pa* ▪
 {C}ananta-aparyanta ▪ **endless and boundless**

མུ་གཞི་ ▫ *mu gzhi* ▪ {N}catuskoṭi ▪ **four possibilities;**
tetralemina; four permutations

མུ་བཞི་ ▫ *mu bzhi* ▪ **four possibilities**

མུ་ཟི་ ▫ *mu zi* ▪ **match; sulphur{D1}**

མུ་ཟེ་ ▫ *mu ze* ▪ **match**

མུ་གསུམ་ ▫ *mu gsum* ▪ tri-koṭi ▪ **three possibilities/**
permutations

མུན་ཁུང་ ▫ *mun khung* ▪ {MSA}tamas; {C}andha-kāra ▪
darkness; obscurity; gloom

མུན་ནག་ ▫ *mun nag* ▪ {MSA}tamah-prakāra ▪ **black**
darkness{D1}

མུན་ནག་འཕྲིབས་པའི་མུན་པ་ ▫ *mun nag 'thibs pa'i mun pa*
 ▪ {C}tamasākulam andhakāram ▪ {C}blinding and
 confusing darkness

མུན་པ་ ▫ *mun pa* ▪ {LCh,MSA,C}andhakāra;
 {LCh,MSA,C}tamas; {C}andha ▪ **darkness;**
obscurity; gloom ▫ {C}blind; region of darkness;
 {GD:594}mass

མུན་པ་ཅན་གྱི་ང་གྲུལ་ ▫ *mun pa can gyi nga rgyal* ▪
 {Larson} bhūtādi; tamasa ahaṃkāra ▪ {PH}
 darkness-dominated I-principle

མུན་པ་མ་མཚིས་པ་ ▫ *mun pa ma mchis pa* ▪ {C}
 anandhakāratā ▪ **non-darkness** ▫ {C}non-
 blindness

མུན་པ་མེད་ ▫ *mun pa med* ▪ {MSA}nirandhakāra (e.g.:
 dharma-nirandhakāra) ▪ **non-darkness** ▫ {C}non-
 blindness

མུན་པ་སེལ་བ་ ▫ *mun pa sel ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་བ་
 ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}vidhama ▪ **elimination/**
removal/eradication/avoidance/exclusion/
clearing away of darkness ▫ {C}dispersal of
 gloom

མུན་པས་བསྐྱིབས་པ་ ▫ *mun pas bsgribs pa* ▪ {MSA}tamo-
 vrta ▪ **obscured by darkness**

མུན་སྐྱལ་གང་ཅིའང་རུང་སྐྱ་བ་ ▫ *mun sprul gang ci'ang*
rung smra ba ▪ **those who propound any and all**
creations of darkness

མུན་ཚོགས་ ▫ *mun tshogs* ▪ {PH}gloom; mass of
 darkness

མེ་ ▫ *me* ▪ {LCh,C,MSA,MV}agni; {C,MSA}
tejas; {C,MSA,MV}vahni; {C}jvalana ▪ **fire** ▫
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཚ་ཞིང་སྤྲིབ་པ་ ▫ *mtshan nyid/*
tsha zhing sreg pa ▫ Definition: hot and burning

མེ་ལྗང་ ▫ *me lnga* ▪ **five fires** ▫ COMMENT: *fires on all four*
sides and the sun above

མེ་ལྗང་བརྟེན་པ་ ▫ *me lnga brten pa* ▪ {PH}relying on the
 five fires [fires in front; back; on both sides; and the
 sun above]

མེ་ལྗང་བསྐྱེན་པ་ ▫ *me lnga bsten pa* ▪ **resorting to the five**
fires (fires on all four sides and the sun above)

མེ་ལྗེ་ ▫ *me lce* ▪ {C}arci(s); {C}dīpa ▪ **tongue of flame**
 {T} ▫ {C}flame; light; ray; lamp

མེ་ཆར་ ▫ *me char* ▪ **flint**

མེ་ཏོག་ ▫ *me tog* ▪ {LCh,C,MSA}puṣpa; {LCh}kusuma;
 {C}phulla ▪ **flower** ▫ {C}full-blown flower

མེ་ཏོག་ཀུན་ད་ ▫ *me tog kun da* ▪ {C}kunda ▪ {C}jasmine
 flower

མེ་ཏོག་བཀྲམ་པ་ ▫ *me tog bkram pa* ▪ {C}
avakīrṇakusuma ▪ **Avakīrṇakusuma [p.n. of a**
future Buddha]

མེ་ཏོག་གང་ལ་ཕོག་པ་ ▫ *me tog gang la phog pa* ▪ **on**
which the flower hits ...

མེ་ཏོག་གཏོར་ན་ ▫ *me tog gtord na* ▪ གཏོར་འཕྲོར་བཏོར་གཏོར་བ་
 ▫ *gtord 'thord gtord gtord* ▪ {C}avakīrṇakusuma ▪
Avakīrṇakusuma [p.n. of a future Buddha];
when/if flowers are strewn

མེ་ཏོག་ལྗང་ ▫ *me tog ldan* ▪ {C}phulla ▪ **having a flower**
 ▫ {C}full-blown flower

མེ་ལྗང་བྱུང་སྤྲིབ་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *me lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-**
generation like fire

མེ་འཕོར་བ་ལྷ་སུ་དག། ▫ *me 'thor ba lta bu dag* ▪ {C}dig-
dāha ▪ {C}the horizon all aflame

མེ་དང་འདྲ་ ▫ *me dang 'dra* ▪ {MSA}vahni-prakhyā;
{MSA}vahni-sadrśa ▪ **similar to fire; like fire**

མེ་དང་ཕྱད་པ་ ▫ *me dang phrad pa* ▪ {MSA}agni-
sambandha ▪ **meet with fire**

མེ་དྲོད་ ▫ *me drod* ▪ {PH}warmth ▫ མྱོ་ལམ་དྲོད་ཅེ་མོ་བོ་རྩོད་
བ་ཚོས་མཚོག་དང་བཞི་ ▫ *sbyor lam drod rtse mo bzod pa*
chos mchog dang bzhi ▫ heat, peak, forbearance,
and supreme mundane quality paths of preparation
▫ {PGP 69}

མེ་མདག་ ▫ *me mdag* ▪ {L}agni ▪ **fire; live coals**

མེ་མདའ་ ▫ *me mda'* ▪ **gun**

མེ་གནས་ཀྱི་བསམ་བློ་གདམ་ ▫ *me gnas kyi bsam gtan* ▪
concentration of abiding in fire

མེ་འབར་བའི་འོབས་ ▫ *me 'bar ba'i 'obs* ▪ **whirlwind of**
fire

མེ་འབར་བའི་རླབས་ ▫ *me 'bar ba'i rlabs* ▪ {PH}
whirlwind of blazing fire

མེ་འབར་བའི་རླབས་ ▫ *me 'bar ba'i rlibs* ▪ {PH}pit of
blazing fire

མེ་འབྲེལ་པ་ ▫ *me 'brel pa* ▪ {MSA}agni-sambandha ▪
connection with fire; connected with fire

མེ་མར་ ▫ *me mar* ▪ {MSA}agni ▪ **fire**

མེ་བཅའ་ ▫ *me btsa'* ▪ {PH}moxibustion; acupuncture

མེ་འོང་ ▫ *me long* ▪ {LCh,C,MSA}ādarśa ▪ **mirror**

མེ་འོང་གི་དཀྱིལ་འཕོར་ ▫ *me long gi dkhyil 'khor* ▪ {C}
ādarśa-maṇḍala ▪ **round mirror**

མེ་འོང་ངོས་གཉིས་པ་ ▫ *me long ngos gnyis pa* ▪ {PH}a
two-sided mirror

མེ་འོང་ལྷ་སུ་ ▫ *me long lta bu* ▪ {MSA}ādarśa ▪ **mirror-**
like

མེ་ལྷ་སུ་ ▫ *me lta bu* ▪ {PH}like fire

མེ་འོང་ལྷ་སུའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *me long lta bu'i ye shes* ▪ {LCh}

ādarśa-jñāna ▪ **mirror-like wisdom**

མེ་ཤེལ་ ▫ *me shel* ▪ {L}sūrya-kānta ▪ **sunlight; sunstone**

མེད་ ▫ *med* ▪ {LCh,MV}asat; {C,MV}abhāva; {C}
avidyamāna; {C}apanīta; {C}varjana; {C}vigata;
{C}vina; {MSA}na; {MV}asattva; {MSA}nāsti; {MV
5.19}na vidyate; {MV 5.daśa-vaj}na samvidyante;
{C}apratyākhyāna; {MSA}'dod pa med = gata-
sprha ▪ **does not exist; not exist; not be** ▫ {C}
absence; free from; left behind; departed; removed;
without; turning away from; removal; free; freed;
separated; non-refusal གང་ཟག་གི་བདག་མེད་པའི་ཕྱིར་ ▫
gang zag gi bdag med pa'i phyir ▫ ... because a self
of persons does not exist ▫ མེད་ན་དགག་མི་དགོས་ ▫ *med*
na dgag mi dgos ▫ if [something] does not exist,
there is no need to negate it ▫ མ་མི་མིན་མེད་དགག་པའི་སྐྱེ་
▫ *ma mi min med dgag pa'i sgra* ▫ ma, mi, min, and
med are the negative terms {Y}

མེད་དགག་ ▫ *med dgag* ▪ {LCh}prasajya-pratiṣedha;
niṣedha {GD:371} ▪ **non-affirming negation;**
non-affirming negative; non-affirming negative
phenomenon ▫ ཐོགས་རིག་གཅིག་པོ་བཀག་ཅོས་གྱི་མེད་དགག་ ▫
thogs reg gcig po bkag tsam gyi med dgag ▫ a non-
affirming negative which is the mere negation of
one type of obstructive contact

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ལྔ་རང་གི་དགག་གུ་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པའི་མེད་
དགག་པ་རང་གི་དགག་གུ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་མེད་དགག་ ▫ *dbye*
ba/ 1 rang gi dgag bya shes bya la srid pa'i med
dgag 2 rang gi dgag bya shes bya la mi srid pa'i
med dgag ▫ Divisions: (1) non-affirming negative
whose object of negation occurs among objects
of knowledge; (2) non-affirming negative whose
object of negation does not occur among objects of
knowledge

མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་ ▫ *med dgag gi gzhan sel* ▪
བསལ་སེལ་བསལ་དང་སེལ་དང་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ **prasajya-**
pratiṣedhānyāpoha ▪ **other-eliminator that is a**
non-affirming negative

མེད་རྒྱུའི་ཀུན་བདག་ས་ ▫ *med rgyu'i kun btags* ▪ **non-**
existent imputational nature

མེད་རྒྱུའི་ངོ་བོ་ ▫ *med rgyu'i ngo bo* ▪ **non-existent**
nature; nature that is non-existent

མེད་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་ ▫ *med thabs med pa'i phyir* ▪
because there is no way without a method ...

མེད་མཐའ་ ▫ *med mtha'* ▪ *abhāvānta* ▪ [non-existence-limit]; the extreme of non-existence

མེད་དུ་མི་རུང་བ་ ▫ *med du mi rung ba* ▪ indispensable{N}
▫ ལྷུ་འཛོལ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ ▫ *rgyu'i tshogs med du mi rung ba* ▫ indispensable prerequisites {LRC}

མེད་ན་མི་འབྱུང་ ▫ *med na mi 'byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫
'byung 'byung byung byung ▪ indispensable

མེད་པ་ ▫ *med pa* ▪ {C,MSA,MV}abhāva; {C} avidyamāna; {MSA}avidyamānatā; {C} asaṃvidyamānatā; {C}apagata; {MSA}vigata; (e.g.: *apa-sabda-vigata*); {C}vigatatva; {C}vina; {C}avidya; {MV}nāsti; {C}nāstītā; {C,MSA}asat; {MV}asattva; {MSA}apeta (e.g.: *malāpeta*); {MSA} jaha (e.g.: *pun* ▪ non-existence; non-existent; does not exist; not exist; not be; without ▫ {C} all gone; without; vanished; free from; left behind; departed; has departed; ignorance; fact of its non-existence; absent; what is not (there); is not; 'there is not'; not-is-ness; non-beingness; 'it is not' དེ་ནི་རང་གི་ངོ་ བོས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ་ ▫ *de ni rang gi ngo bos yod pa ma yin pa med pa yang ma yin no* ▫ Such a nature is not existent by way of its own entity and is not [utterly] non-existent either. (na tadasti na cāpi nāsti svarūpataḥ) [PP, 264.3]

མེད་པ་ཉིད་ ▫ *med pa nyid* ▪ {C}asattā; {MSA}abhāvātā; {MSA}nāstītva ▪ non-existence ▫ {C}not being; has no existence; no real being

མེད་པ་ཉིད་དུ་མི་འདོད་ ▫ *med pa nyid du mi 'dod* ▪ {MV} *abhāva eva neṣyate* ▪ does not assert/desire non-existence {T}

མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་ ▫ *med pa nyid yin pa* ▪ {C}asattva ▪ is non-existent; non-existent ▫ {C}(it) is not; non-beingness

མེད་པ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ ▫ *med pa dang 'dra ba yin* ▪ {C} *asat-saṃkalpa* ▪ is similar to non-existence ▫ {C}a false representation (of what is not)

མེད་པ་པ་ ▫ *med pa pa* ▪ {N}nāstika ▪ Nihilist{N}

མེད་པ་སྤངས་པ་ ▫ *med pa spangs pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫
spang spong spangs spongs ▪ {MV}asattvena varjitah ▪ abandon non-existence

མེད་པ་མ་ཡིན་ ▫ *med pa ma yin* ▪ not non-existent{N}

མེད་པ་མིན་ ▫ *med pa min* ▪ {MSA}na ... *abhāvaḥ* ▪ not non-existent

མེད་པ་གཞལ་སྦྱང་ཅན་བརྒྱུང་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་དོག་མེད་ འབྲུལ་ཤེས་ ▫ *med pa gzhal snang can bzung yul du byed pa'i rtog med 'khrul shes* ▪ non-conceptual mistaken consciousness that takes a clearly appearing non-existent as its apprehended object

མེད་པ་ཡང་དག་པ་ཉིད་ ▫ *med pa yang dag pa nyid* ▪ {C} *asad-bhūtātā* ▪ non-existence ▫ {C}unreality

མེད་པ་ཡང་མ་ཡིན་ ▫ *med pa yang ma yin* ▪ {MV 1.13c *vc}*nāpi cābhāvaḥ ▪ and is not non-existent

མེད་པ་ལ་ཀུན་བརྟགས་པ་ ▫ *med pa la kun brtags pa* ▪ གདགས་འདོགས་བརྟགས། བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/ brtags thogs* ▪ {C}saṃkalpita ▪ inputation with respect to what is non-existent ▫ {C}represent what is not really there

མེད་པ་ལ་འཛིན་པ་ ▫ *med pa la 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV}asad-grāha ▪ apprehend what is non-existent

མེད་པ་ལ་ཡོད་པར་འཛིན་པ་ ▫ *med pa la yod par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}asati sad-grāhaḥ ▪ apprehend the non-existent as existent

མེད་པ་འང་མིན་ ▫ *med pa'ang min* ▪ {MV 1.13c *vc}*nāpi cābhāvaḥ ▪ and is not non-existent

མེད་པའི་སྤོང་བ་ཉིད་ ▫ *med pa'i stong pa nyid* ▪ {MSA} *abhāva-śūnyatā* ▪ non-existent emptiness; emptiness of the non-existent

མེད་པའི་མཐའ་ ▫ *med pa'i mtha'* ▪ *abhāvānta* ▪ extreme of non-existence{N}

མེད་པའི་དོན་ ▫ *med pa'i don* ▪ {MSA}asad-artha ▪ non-existent object/meaning; meaning of non-existence {T}

མེད་པར་ ▫ *med par* ▪ {C}asatā; {MSA}gzo med par =
vinābhogam ▪ **non-existent; as non-existent** ▫ {C}
when it is not there

མེད་པར་གྱུར་ ▫ *med par gyur* ▪ {C}astam gacchati ▪ **is
non-existent** ▫ {C}is extinguished

མེད་པར་ལྟ་བུ་ ▫ *med par lta ba* ▪ བཏྲ་ཏྲ་བཏྲས་ཏྲེས་ ▫ *blta
lta bltas ltos* ▪ {N}nāstitva-darśana ▪ **view of
nihilism**{N}

མེད་པར་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ▫ *med par rnam par rtog pa* ▪
{MSA}abhāva-vikalpa ▪ **conceive as non-existent**

མེད་པར་མི་འགྱུར་ ▫ *med par mi 'gyur* ▪ འགྱུར་འགྱུར་དང་གྱུར་གྱུར་ད་
▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MSA}antareṇa ... na
syāt ▪ **is not non-existent**

མེད་པར་མི་རུང་ ▫ *med par mi rung* ▪ {MSA}antareṇa ... na
yujyate ▪ **not suitable as non-existent**

མེད་པར་སྐྱེ་བ་ ▫ *med par smra ba* ▪ {N}nāsti-vāda; {N}
nāsti-vādin ▪ **nihilism; nihilist**{N}

མེད་མི་རུང་ ▫ *med mi rung* ▪ {PH}indispensible ▫ མེད་
མི་རུང་དུ་འདོད་པའི་བཤམ་གྱུར་ ▫ tantras that are asserted as
indispensible. ▫ {A-myes 9b.2}

མེད་མིན་ ▫ *med min* ▪ {MSA}na ... asan ▪ **not non-
existent**{BJ 38.1}

མེད་མཐ་ ▫ *med math* ▪ nāstyanta ▪ **nihilism**

མེད་བཞིན་དུ་ ▫ *med bzhin du* ▪ {C}sadrśa; {MSA}prakhya
(e.g.: kūrma-prakhya) ▪ {PH}not actually

མེད་ཁམས་ ▫ *me'i khams* ▪ {C,MSA}tejo-dhātu ▪ **fire-
constituent; realm of fire**

མེད་དཔེ་ ▫ *me'i dpe* ▪ {MSA}agni-dr̥ṣṭānta ▪ **example of
fire**

མེད་སུང་པོ་ ▫ *me'i phung po* ▪ མེ་ཡི་སུང་པོ། ▫ *me yi phung
po* ▪ {C}agni-skandha ▪ {C}mass of fire

མེད་འོབས་ ▫ *me'i 'obs* ▪ {MV}agni-khadā ▪ **whirlwind of
fire** {T}

མེས་ ▫ *mes* ▪ {PH}ancestor; patriarch

མེས་འཇིག་པ་འི་བསྐྱལ་པ་ ▫ *mes 'jig pa 'i bskal pa* ▪ {C}

tejah-samvartanī ▪ **(aeon of) disintegration by fire**
▫ {C}when the world is consumed by fire

མེས་དབོན་ ▫ *mes dbon* ▪ {PH}ancestor and grandchild

མེས་དབོན་ ▫ *mes dbon* ▪ {PH}ancestral; ancient [kings]

མེས་བཅོ་ ▫ *mes btso* ▪ **cooking [lit.: refining by fire]**
{BR}

མེས་ཚོག་པ་ ▫ *mes tshig pa* ▪ {C}agni-dāha ▪ {C}(huge)
conflagration

མེས་ཤོར་བ་ ▫ *mes shor ba* ▪ {C}agni-dāha ▪ {C}(huge)
conflagration

མེས་བསྐྱོས་པ་ ▫ *mes bsros pa* ▪ {MSA}agni-saṃtāpana ▪
tormented by fire

མོ་ ▫ *mo* ▪ {LCh,MSA}strī ▪ **(1) female; woman; wife;
feminine particle; she; (2) particle indicating the
end of a statement**

མོ་ཁབ་ ▫ *mo khab* ▪ **needle**

མོ་ཏ་ ▫ *mo ta* ▪ **car**

མོ་བྲིད་ ▫ *mi dred* ▪ {PH}yeti

མོ་མོག་ ▫ *mo mog* ▪ **momo**

མོ་གཤམ་གྱི་བུ་ ▫ *mo gsham gyi bu* ▪ {LCh}vandhyā-
putra ▪ **son of a barren woman; child of a barren
woman**

མོག་མོག་པོ་ ▫ *mog mog po* ▪ **lusterless**

མོག་མོག་པོར་བྱེད་ ▫ *mog mog por byed* ▪ {C}dhyāmī-
karaṇatā ▪ **make lusterless** ▫ {C}eclipsing

མོག་མོར་པོར་མཛད་ ▫ *mog mor por mdzad* ▪ {C}dhyāmī-
karaṇatā ▪ {C}eclipsing

མོང་རུལ་བ་ཉིད་ ▫ *mong rtul ba nyid* ▪ {PH}utterly
deluded

མོད་ ▫ *mod* ▪ {C}sulabha ▪ **[verb + mod] indeed;**
although; but; though ▫ {PH}moment; the very
moment; the same time ▫ {C}to be; 'how good it is';
how fortunate

མོན་སྐྱེ་དམར་པོ་ ▫ *mon sne dmar po* ▪ **a red leaved plant**

about two feet high, commonly called the "new year flower" (lo gsar me tog)

མོན་ལམ་ཆེན་མོ་ ◻ *mon lam chen mo* ▪ **Great Prayer Festival**

མོ་འུ་གཤམ་གྱི་བུ་ ◻ *mo'u gal gyi bu* ▪ {LCh}maudgalyāyana
▪ **Maudgalyāyana [p.n. of one of the Buddha's main disciples]**

མོས་ ◻ *mos* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {C} *adhimukta* (=adhimuktyeh); (*adhi* √*muc*): {MSA} *adhimokṣa*; {L} *adhimuc*-; {L,MSA} *adhimukti*; {MSA} *arthika* ▪ **belief; imagination; faith; interest; inclined towards; prefer; zeal; imagine; keen for** ◻ {C} one who (always) resolutely believes; one who believes; resolutely believed; a resolute believer; resolved on; intent on; resolutely intent on; firm; firmly believe; resolve; conviction

མོས་པ་ ◻ *mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {LCh,C,MSA,MV} *adhimokṣa*; {C,MV,MSA} *adhimukti*; {C} *adhimucyate*; {C} *abhilāṣa*; {C} *rocanā*; {C} *ārāmatā*; {C} *utsāha*; {C} *chandas* (=kartu-kāmatā); {C} *sprhā*; {MSA} *adhimukta*; {MSA} *adhimucyanā* ▪ **belief; interest; imagination; faith; inclined towards; prefer; zeal; imagine; keen for; devoted** ◻ {C} devotion; resolute faith; firm belief; resolve; resoluteness; firm conviction; believes resolutely; resolutely intent on; is resolved (upon); is intent on; eagerness; willingness to find pleasure in; fondness; will-power; fortitude; energies; determina

མོས་པ་རྒྱ་ཆེན་བ་ ◻ *mos pa rgya che ba* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {C} *udūra-adhimuktika* ▪ **extensive belief/faith/interest/inclination towards/zeal** ◻ {C} so much confirmed in their faith; resolutely intent on the sublime; have sublime aspirations

མོས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ ◻ *mos pa rgya chen po* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *adhimukti* ... *vipulā* ▪ **extensive belief/faith/interest/inclination towards/zeal**

མོས་པ་རྒྱས་པ་ ◻ *mos pa rgyas pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *adhimukti-puṣṭi* ▪ **extensive/**

increased belief/faith/interest/inclination towards/zeal

མོས་པ་སྐྱོམ་ལམ་/ མོས་པ་འདྲི་སྐྱོམ་ལམ་ ◻ *mos pa sgom lam / mos pa'i sgom lam* ▪ *adhimuktalakṣaṇo bhāvanāmārgaḥ* ▪ **[Great Vehicle] path of meditation of belief**

མོས་པ་སྐྱོམ་ལམ་/ མོས་པ་འདྲི་སྐྱོམ་ལམ་ ◻ *mos pa sgom lam / mos pa'i sgom lam* ▪ (*adhimuktalakṣaṇo bhāvanāmārgaḥ*) ▪ **[Great Vehicle] path of meditation of belief**

མོས་པ་ཆེ་ ◻ *mos pa che* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *mahādhimukti* ▪ **great belief/faith/ interest/inclination towards/zeal**

མོས་པ་ཉིད་ ◻ *mos pa nyid* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *adhimukti* ▪ **belief/faith/interest/ inclination towards/zeal/keenness**

མོས་པ་འཕྲོབ་པ་ ◻ *mos pa 'thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ ཐོབ་འཕྲོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *adhimukti-lābha* ▪ **obtain belief**

མོས་པ་དང་ལྡན་པ་ ◻ *mos pa dang ldan pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {C} *dhṛtimat*; {MSA} *ādhimokṣika* ▪ **faithful; having belief/faith/ interest/inclination towards/zeal/keenness** ◻ {C} steady; steadfast

མོས་པ་རྣམ་པར་འཕེལ་བྱེད་པ་ ◻ *mos pa rnam par 'phel byed pa* ▪ {MSA} *adhimuktiṃ vivardhayan* ▪ **cause belief to increase {T}**

མོས་པ་སྣ་ཚོགས་མཁྱེན་པ་འདྲི་སྣོབས་ ◻ *mos pa sna tshogs mkhyen pa'i stobs* ▪ **power of exalted knowledge of the varieties of interests**

མོས་པ་སྦྱེད་པ་འདྲི་སེམས་བསྐྱེད་ ◻ *mos pa spyod pa'i sems bskyed* ▪ **mind-generation of engagement through belief**

མོས་པ་མང་བ་ཉིད་ ◻ *mos pa mang ba nyid* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *adhimukter bahulatā* ▪ **much belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness; greatness of belief/faith/ interest/inclination towards/zeal/keenness**

མོས་པ་ཡིད་བྱེད་ ◻ *mos pa yid byed* ▪ *adhimukti-*

manaskāra ▪ **mental contemplation of belief**

མོས་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◻ *mos pa yid la byed pa* ▪ {MSA} *adhimukti-manaskāra* ▪ **mental contemplation of belief**{Lati}

མོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཡིད་བྱེད་ ◻ *mos pa las byung ba'i yid byed* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ *adhimokṣikamanaskāra* ▪ **mental contemplation arisen from belief**

མོས་པའི་སྐབས་ ◻ *mos pa'i skabs* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *adhimukty-adhikāra* ▪ **occasion of belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness**

མོས་པའི་གོ་རིམ་པ་ ◻ *mos pa'i go rim pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {C} *adhimukty-anukrama* ▪ **stages of belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness; that which has stages of belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness** ◻ {C} resolute gradual action

མོས་པའི་སྐྱབས་བསྐྱེད་པ་ ◻ *mos pa'i stobs bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA} *adhimukti-balādhānatā* ▪ **generate the power of belief**

མོས་པའི་སྐྱོད་པའི་ས་ ◻ *mos pa'i spyod pa'i sa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA} *adhimukti-caryā-bhūmi* ▪ **ground of engagement through belief**

མོས་པའི་ཕན་ཡོན་ ◻ *mos pa'i phan yon* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *adhimuktāv anuśamṣe* ▪ **benefit of belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness**

མོས་པའི་བར་དུ་གཅོད་པ་ ◻ *mos pa'i bar du gcod pa* ▪ {MSA} *adhimukti-paripantha* ▪ **interruption of belief** {T}

མོས་པའི་འབྲས་བུ་ཡོངས་སུ་བསྐྱུ་བ་ ◻ *mos pa'i 'bras bu yongs su bsdu ba* ▪ {MSA} *adhimukti-phala-parigraha* ▪ **collect the fruits of belief**

མོས་པའི་རིམ་པ་ ◻ *mos pa'i rim pa* ▪ {C} *adhimukty-anukrama* ▪ {C} resolute gradual action

མོས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་བྱེད་པར་ ◻ *mos pa'i bsod nams*

kyi khyad par ▪ {MSA} *adhimukti-puṇya-viśeṣaṇa* ▪ **feature of the merit of belief** {T}

མོས་པར་དཀའ་ ◻ *mos par dka'o* ▪ {C} *duradhimoc(y)a* ▪ **difficult to believe** ◻ {C} hard to gain confidence

མོས་པར་འགྱུར་ ◻ *mos par 'gyur* ▪ {C} *spṛhayate*; {C} *spṛhet* ▪ **believe; belief** ◻ {C} long for; aspire to be

མོས་པར་བྱ་བ་ ◻ *mos par bya ba* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {C} *utsahāna* ▪ **object of belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness; will/should believe** ◻ {C} energies

མོས་པར་བྱའོ་ ◻ *mos par bya'o* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {C} *ārocayati* ▪ **should/will believe/have belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness** ◻ {C} (solemnly) declare; announce

མོས་པས་ཐོབ་པ་ ◻ *mos pas thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ ཐོབ་འཕྲོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *adhimukti-lābha* ▪ **attain/obtain through belief**

མོས་པས་སྐྱོད་པ་ ◻ *mos pas spyod pa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *adhimukti-caryā* ▪ **engagement through belief**

མོས་པས་སྐྱོད་པ་ལ་གནས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ ◻ *mos pas spyod pa la gnas pa'i byang chub sems dpa'* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA} *adhimukti-caryā-bhūmau bodhisattvasya* ▪ **the Bodhisattva's ground of engagement through belief**

མོས་པས་སྐྱོད་པའི་ས་ ◻ *mos pas spyod pa'i sa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་ སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C,MSA,MV} *adhimukti-caryā-bhūmi* ▪ **ground of engagement through belief** ◻ {C} stage of firm resolve

མོས་སྐྱོད་ ◻ *mos spyod* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *adhimukti-caryā* ▪ **engagement through belief**

མོས་སྐྱོད་ཀྱི་སས་བསྐྱུ་བའི་བྱང་སེམས་ཀྱི་མཁྱེན་པ་ ◻ *mos spyod kyi sas bsdus pa'i byang sems kyi mkhyen pa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **exalted knower of a Bodhisattva that is included within the ground of engagement through belief**

མོས་སྐྱོད་པའི་ས་ ◻ *mos spyod pa'i sa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻

spyad spyod spyad spyod ▪ *adhimukti-caryā-bhūmi* ▪ **ground of engagement through belief**

མོས་བྱར་མེད་པ་ ◻ *mos byar med pa* ▪ **not exist as objects to be believed**

མོས་མིན་ ◻ *mos min* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {C}*anadhimukti* ▪ **non-belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness**

སྐྱུ་གློ་ཏི་ ◻ *manydzu gho ṣa* ▪ **Mañjuḥṣa**

བྱ་ངན་ ◻ *mya ngan* ▪ {C,L}*duḥkha*; {C}*śoka* ▪ **suffering; sorrow**

བྱ་ངན་གྱི་ཟུག་རྩུ་ཁྲིང་དུ་རྩུང་པར་ ◻ *mya ngan gyi zug rngu khong du chud par* ▪ {C}*śoka-śalya-parigata* ▪ {C} the dart of sorrow vexes him

བྱ་ངན་གྱི་ཟུག་རྩུ་དང་ལྡན་པ་ ◻ *mya ngan gyi zug rngu dang ldan pa* ▪ {C}*śoka-śalya-samarpita* ▪ {C} afflicted with the dart of sorrow

བྱ་ངན་གྱི་ཟུག་རྩུས་ཟུག་པར་འགྲུར་རོ་ ◻ *mya ngan gyi zug rngus zug par 'gyur ro* ▪ {C}*śoka-śalya-viddha* ▪ {C} pierced by the dart of sorrow

བྱ་ངན་ཉམས་ཐག་ ◻ *mya ngan nyam thag* ▪ {C}*śokārtu* ▪ {C} afflicted with sorrow

བྱ་ངན་འདེལ་བ་ ◻ *mya ngan 'da' ba* ▪ {MSA}*nirvṛti* ▪ **liberation; liberated**

བྱ་ངན་འདས་ ◻ *mya ngan 'das* ▪ {C,MSA}*nirvāṇa*; {C}*nirvṛt*; {C}*nirvṛta*; {MSA}*nirvṛti* ▪ **nirvāṇa; liberation; liberated** ◻ {C} disgust; gone to rest

བྱ་ངན་འདས་པ་སྣོན་པ་ ◻ *mya ngan 'das pa ston pa* ▪ བསྟན་སྣོན་བསྟན་བསྟན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}*nirvāṇa-darśana* ▪ **teach nirvāṇa**

བྱ་ངན་འདས་ལ་འཁོར་ཞིང་གཅིག་པ་ ◻ *mya ngan 'das la 'khor zhi ro gcig pa* ▪ {MSA}*nirvāṇe saṃsṛti-śānty-ekarasah* ▪ **in nirvāṇa the world and peace are of one taste {T}**

བྱ་ངན་སྐྱུ་གློ་བསྐྱེད་ཆོས་ ◻ *mya ngan sdug bsngal chos* ▪ {C}*duḥkha-dharma-śoka* ▪ **phenomena of sorrow and suffering** ◻ {C} dharmas making for sorrow and ill

བྱ་ངན་མི་འདེལ་ ◻ *mya ngan mi 'da'* ▪ {C}*anirvṛta* ▪ **non-liberation** ◻ {C} they do not escape into the Blessed Rest

བྱ་ངན་ལྗོ་ ◻ *mya ngan zlo* ▪ {C}*nirvāpayi* ▪ {C} lead to nirvāṇa

བྱ་ངན་ལམ་གོལ་ ◻ *mya ngan lam gol* ▪ {PH} deviant path of suffering

བྱ་ངན་ལམ་གོལ་འབྲུམས་པ་ ◻ *mya ngan lam gol 'khyams pa* ▪ {PH} wanderer on the deviant path of suffering

བྱ་ངན་ལས་འདེལ་བ་ ◻ *mya ngan las 'da' ba* ▪ {MSA}*nirvāṇa*; {MSA}*parinirvāṇa* ▪ **nirvāṇa; liberation**

བྱ་ངན་ལས་འདེལ་བའི་དོན་དུ་རབ་དུ་སྦྱོར་བ་ ◻ *mya ngan las 'da' ba'i don du rab tu sbyor ba* ▪ སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}*parinirvāṇārtha-prayukta* ▪ **practice for the sake of nirvāṇa**

བྱ་ངན་ལས་འདེལ་བའི་འདུ་ཤེས་ ◻ *mya ngan las 'da' ba'i 'du shes* ▪ {MSA}*nirvāṇa-samjñā* ▪ **conception of nirvāṇa**

བྱ་ངན་ལས་འདས་ཆེན་པོའི་མཐར་ཕྱིན་ནོ་ ◻ *mya ngan las 'das chen po'i mthar phyin no* ▪ {C}*niṣṭhā-nirvāṇah* ▪ **at the end which is great nirvāṇa** ◻ {C} in the end sustained by nirvāṇa

བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ ◻ *mya ngan las 'das pa* ▪ ལུང་འདས་ ◻ *myang 'das* ▪ {C,L,MSA,MV}*nirvāṇa*; {C,MSA}*nirvṛti* ▪ **[sorrow-from-passed]; nirvāṇa; liberation; nirvana** ◻ {C} The Blessed Rest

བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་མངོན་དུ་སྤྱོད་པ་བའི་ཆོས་ ◻ *mya ngan las 'das pa mngon du phyogs pa'i chos* ▪ {MSA}*nirvāṇābhimukha ... dharma* ▪ **phenomena of the approach to nirvāṇa {T}**

བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཆེན་པོ་ཀུན་དུ་སྣོན་པ་ ◻ *mya ngan las 'das pa chen po kun tu ston pa* ▪ བསྟན་སྣོན་བསྟན་སྣོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}*mahā-parinirvāṇa-saṃdarśana* ▪ **teach the great nirvāṇa**

བྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་འཁོར་བ་དག་ལ་མི་གནས་པའི་སྤྱིར་ ◻ *mya ngan las 'das pa dang 'khor ba dag la mi gnas pa'i phyir* ▪ {MSA}*nirvāṇa-saṃsārayor apratiṣṭhānāt* ▪ **due to not abiding in either nirvāṇa or cyclic existence**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་དང་ལྷན་པའི་སེམས་བརྐྱེད་པ་ ▫ *mya ngan las 'das pa dang ldan pa'i sems bskyed pa* ▪ *བརྐྱེད་རྐྱེད་བརྐྱེད་རྐྱེད་* ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C} *nirvṛti-sahagata(ś)-cittotpāda* ▪ **generate a mind that is connected with nirvāṇa**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ནི་ཞི་བའོ་ ▫ *mya ngan las 'das pa ni zhi ba'o* ▪ {MSA} *śāntaṃ nirvāṇam* ▪ **nirvāṇa is peaceful**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་བ་ཡིན་པ་ ▫ *mya ngan las 'das pa zhi ba yin pa* ▪ *śāntaṃ nirvāṇam* ▪ **nirvāṇa is peaceful**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ཞི་ཞིང་དགེ་བ་ ▫ *mya ngan las 'das pa zhi zhing dge ba* ▪ **nirvāṇa is peaceful and auspicious**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་མི་གནས་པ་ ▫ *mya ngan las 'das pa la mi gnas pa* ▪ {MSA} *nirvāṇāpratiṣṭhātva* ▪ **not abide in nirvāṇa**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་ཡིད་གནས་སོ་ ▫ *mya ngan las 'das pa la yid gnas so* ▪ {MSA} *nirvāṇe pratiṣṭhitam manaḥ* ▪ **mental abiding in nirvāṇa** {T}

མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ལ་ལྷག་པར་དགའ་བ་ ▫ *mya ngan las 'das pa la lhag par dga' ba* ▪ {MSA} *nirvāṇābhīratatva* ▪ **special joy with respect to nirvāṇa**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *mya ngan las 'das pa'i che ba nyid* ▪ {MSA} *nirvṛti-māhātmya* ▪ **greatness of nirvāṇa**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཆེད་ ▫ *mya ngan las 'das pa'i ched* ▪ {MSA} *nirvāṇādihikāratā* ▪ **intent on nirvāṇa; for the sake of nirvāṇa** {T}

མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་བདེ་བ་ ▫ *mya ngan las 'das pa'i bde ba* ▪ {MSA} *nirvṛti-sukha* ▪ **the bliss of nirvāṇa**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་བསམ་པ་ ▫ *mya ngan las 'das pa'i bsam pa* ▪ {MSA} *nirvāṇābhīprāya* ▪ **thought of nirvāṇa**

མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་འདོད་པ་ ▫ *mya ngan las 'das par 'dod pa* ▪ {MSA} *nirvāṇecchā* ▪ **wish for nirvāṇa; desire for nirvāṇa**

མྱ་ནང་ ▫ *mya nang* ▪ {C} *kāntāra* ▪ {C} **wilderness; waste; devastation**

མྱང་ ▫ *myang* ▪ མྱང། མྱང། མྱངས། མྱངས། ▫ *myong / myong / myangs/ myongs/* ▪ **to taste; to experience**

མྱང་འདས་ / མྱང་ངན་ལས་འདས་པ་ ▫ *myang 'das / myang ngan las 'das pa* ▪ མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་ ▫ *mya ngan las 'das pa* ▪ **nirvāṇa** ▪ **nirvana; passed beyond sorrow**

མྱང་འདས་གཉིས་ ▫ *myang 'das gnyis* ▪ {PH} **two [kinds of] nirvāṇa**

མྱང་བ་ ▫ *myang ba* ▪ མྱང། མྱང། མྱངས། མྱངས། ▫ *myong / myong / myangs/ myongs/* ▪ {C} *āsvāda* ▪ **to taste; to experience** ▫ {C} **enjoy; relish**

མྱངས་ ▫ *myangs* ▪ མྱང། མྱང། མྱངས། མྱངས། ▫ *myong / myong / myangs/ myongs/* ▪ **to taste; to experience**

མྱ་གྲ་ ▫ *myu gu* ▪ {LCh,C,MSA} *aṅkura*; {C} *stamba*; {C} *viṭapam* ▪ **sprout** ▫ {C} **tree**

མྱ་ར་ ▫ *myur* ▪ {MSA} *āśu*; {MSA} *kṣipra* ▪ **quickly**

མྱ་ར་དུ་ ▫ *myur du* ▪ {C,MV} *kṣipram*; {C} *kṣipru*; {C} *tvarite*; {C} *laghu*; {C} *śīghra(m)*; {MV} *na cirāt* ▪ **quickly** ▫ {C} **speedy; swiftly; nimbly; go on; hurry up with**

མྱ་ར་དུ་རྫོགས་ ▫ *myur du rtogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ *kṣiprānubudhyate* ▪ **understand quickly**

མྱ་ར་དུ་འདུ་བ་ ▫ *myur du 'du ba* ▪ {C} *kṣipra-saṃgrahatā* ▪ {C} **ability to convey quickly**

མྱ་ར་བ་ ▫ *myur ba* ▪ {LCh} *kṣipra*; {L} *śīghram* ▪ **quick; fast; speed; hurry; pass quickly; quickly**

མྱ་ར་བ་མྱ་ར་བ་ ▫ *myur ba myur ba* ▪ {L} *śīghram* ▪ **very quickly**

མྱ་ར་བའི་ལས་ ▫ *myur ba'i las* ▪ *śīghra-karman* ▪ {PH} **epicycle correction**

མྱ་ར་བར་ ▫ *myur bar* ▪ {C,MV} *kṣipram*; {C} *kṣipru*; {C} *tvarite*; {C} *laghu*; {C} *śīghra(m)*; {MV} *na cirāt* ▪ {PH} **quickly**

མྱ་ར་བྱོན་གསོལ་འདེབས་ ▫ *myur byon gsol 'debs* ▪ {PH}

supplication for swift return

མུར་མཛད་མ་ ▫ *myur mdzad ma* ▪ {Toh. 1319} *kurukullā* ▪ {PH} Kurukullā

མེས་ ▫ *myes* ▪ {PH} ancestor(s)

མྱོང་ ▫ *myong* ▪ མྱོང། མྱོང། མྱངས། མྱོངས། ▫ *myong / myong / myangs / myongs /* ▪ {LCh} *anubhava*; {L} *anubhū*; {MSA} *anubhūti* (e.g.: *phalānubhūti*); {C} *pratyanubhavati*; {LCh} *saṃvedana*; {C} *asnute*; {C,L} *asvada*; {MSA} *upasamvitti*; {C} *labhate* ▪ **to taste; experience; undergo; enjoy; feel** ▫ {C} gain; enjoyment; relishing; undergo; relish; receive; apprehend; get; gain

མྱོང་ཁྲིད་ ▫ *myong khrid* ▪ **instruction from experience**

མྱོང་བ་ ▫ *myong ba* ▪ མྱོང། མྱོང། མྱངས། མྱོངས། ▫ *myong / myong / myangs / myongs /* ▪ {L} *anubhū*; {C} *anubhava*; {MV} (*praty-anu* √*bhū*): *pratyanubhavati*; {L} *asvada*; {MSA} *prati-saṃ* √*vid*): *pratisaṃvedyate*; *anubhūta* ▪ **to taste; experience; undergo; enjoy; presentational apprehension [being an awareness of an object presented to the consciousness either directly or indirectly by reasoning, language or example]** {Nyāya, GD:648}; **experienced** ▫ {C} gain; enjoyment; relishing; undergo; relish; receive; apprehend; get; gain

མྱོང་བ་རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུ་ ▫ *myong ba rgyu mthun gyi 'bras bu* ▪ **experientially causally concordant effect**

མྱོང་བ་ཐོན་པ་ ▫ *myong ba thon pa* ▪ **develop experience**

མྱོང་བ་མ་ཡིན་ ▫ *myong ba ma yin* ▪ {C} *anālīdha* ▪ **non-experience; not experienced; cannot be experienced**

མྱོང་བ་མེད་པ་ ▫ *myong ba med pa* ▪ *an-anubhūta* ▪ **unexperienced**

མྱོང་བར་འགྲུར་ ▫ *myong bar 'gyur* ▪ {C} *pratisaṃvedayati* ▪ **to taste; experience; undergo; enjoy** ▫ {C} feels; experiences

མྱོང་བར་བྱ་བ་ ▫ *myong bar bya ba* ▪ {C} *anubhavanatā* ▪ {C} experience

མྱོངས་ ▫ *myongs* ▪ མྱོང། མྱོང། མྱངས། མྱོངས། ▫ *myong / myong / myangs / myongs /* ▪ **to taste; experience; undergo; enjoy**

མྱོས་མྱོས་པོར་འགྲུར་ ▫ *myos myos por 'gyur* ▪ འགྲུར་འགྲུར་ ལྷུར་ལྷུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *unmāda* (= *unmādam aunprāpnuyus*; *akin to: citta-vikṣepa*) ▪ {C} **frantic**

དམག་ ▫ *dmag* ▪ *senā* ▪ **army** ▫ {PH} war; battle

དམག་བརྒྱ་བ་ ▫ *dmag brgya ba* ▪ {Negi} *śatānīka* ▪ {PH} Śatānīka [a Licchavi]

དམག་འདྲིན། ▫ *dmag 'dren* ▪ {PH} leading to war

དམག་ལྷན་གཟུགས་ཅན་སྤྱིང་བོ་ ▫ *dmag ldan gzugs can snying po* ▪ **King Bimbisāra**

དམག་མི་ ▫ *dmag mi* ▪ **soldiers**

དམངས་སྤྱུང་ ▫ *dmangs sgrung* ▪ {PH} folk tale; folkstory

དམན་ ▫ *dman* ▪ {MSA} *hīna*; {MSA} *nata*; {MSA} *hāni* ▪ **limited; inferior; little; low**

དམན་སྡེ་ ▫ *dman sde* ▪ **Lesser Vehicle scriptural collection**

དམན་པ་ ▫ *dman pa* ▪ {C,L,MSA} *hīna*; {C} *mṛduka*; {MSA} *dīna*; {MSA} *nihīna*; {MSA} *māndya*; {MSA} *mṛdu*; {MSA} *vihīna*; {MSA} *hīyamāna* ▪ **lesser; inferior; small; little; low** ▫ {C} mean; left behind; disagreeable; dull; soft; mild

དམན་པ་ཉིད་ ▫ *dman pa nyid* ▪ {C} *nyūnatva*; {MSA} *hīnatva* ▪ **smallness; inferiority; deficiency**

དམན་པ་དང་འབྲིན་དང་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *dman pa dang 'brin dang khyad par can* ▪ {MSA} *hīna-madhya-viśiṣṭa* ▪ **inferior, middling, and special**

དམན་པ་ལ་མོས་པ་ ▫ *dman pa la mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་ མོས་ ▫ *mos mos mos mos* ▪ {C} *hīna-adhimuktika*; {MSA} *hīna ... adhikamuktiḥ* ▪ **belief/faith/interest/inclination/zeal/keenness in/toward/for the inferior** ▫ {C} those who have an interest in the low; those of inferior resolve/intentions

དམན་པའི་འགྲོ་བ་ ▫ *dman pa'i 'gro ba* ▪ {C} *hīna-gati* ▪ **inferior transmigration** ▫ {C} inferior destiny

དམན་བའི་ང་རྒྱལ་ ▫ *dman pa'i nga rgyal* ▪ **pride of inferiority**

དམན་བའི་ལམ་ ▫ *dman pa'i lam* ▪ **low path**

དམན་བའི་ས་དང་པོ་བདུན་ ▫ *dman pa'i sa dang po bdun* ▪ {PH} the first seven Lesser Vehicle grounds

དམན་བའི་ས་པ་ ▫ *dman pa'i sa pa* ▪ {MSA} *hīna-bhūmika* ▪ **person on a Hīnayāna ground** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཉ་དཀར་པོ་རྣམ་པར་མཐོང་བའི་ས་ཉ་རིགས་ཀྱི་ས་ཉ་བརྒྱན་བའི་ས་ཨ་མོང་བའི་ས་ལ་བསྐབ་བའི་ས་ཅ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ས་ཉ་བྱས་པ་རྟོགས་བའི་ས་ཉ་རང་སང་རྒྱས་ཀྱི་ས་ ▫ *dbye ba/ 1 dkar po rnam par mthong pa'i sa/ 2 rigs kyi sa/ 3 brgyad pa'i sa/ 4 mthong ba'i sa/ 5 bsrab pa'i sa/ 6 'dod chags dang bral ba'i sa/ 7 byas pa rtogs pa'i sa/ 7 rang sang rgyas kyi sa/* ▫ Divisions: (1) ground of seeing the wholesome; (2) ground of lineage; (3) ground of the eighth; (4) ground of seeing; (5) ground of dimishment; (6) ground free from desire; (7) ground of realizing completion; (8) ground of the Solitary Realizer {T}

དམན་བའི་སེམས་ ▫ *dman pa'i sems* ▪ {MSA} *nihīna-citta*; {MV} *hīna-cittatva* ▪ **inferior mind**

དམན་བར་མོས་ ▫ *dman par mos* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ▫ *mos mos mos mos* ▪ {MSA} *hīnādhimukti* ▪ **belief/faith/interest/inclination/zeal/keenness in/toward/for the inferior**

དམན་པ། འབྲིང། མཚོག་ ▫ *dman pa/ 'bring/ mchog* ▪ {MSA} *hīna ... madhya ... uttama* ▪ **inferior, middling, and superior**

དམན་ལམ་གྱི་ས་ ▫ *dman lam gyi sa* ▪ **grounds of Lesser [Vehicle] paths**

དམའ་བ་ ▫ *dma' ba* ▪ {L} *hīna*; {C} *avanata(s)*; {C} *nīcatva*; {MSA} *avanatā* ▪ **inferior; low{D1}; little; small** ▫ {C} dejected; inferiority

དམའ་བ་ལགས་པས་ ▫ *dma' ba lags pas* ▪ {C} *nimna* ▪ {C} slopes away

དམའ་མོ་ ▫ *dma' mo* ▪ {PH} lowly people

དམར་ ▫ *dmars* ▪ {C} *rakta* ▪ **red** ▫ {C} passionate; fond of

དམར་ཁྲིད་ ▫ *dmars khrid* ▪ **bare instruction; naked instruction; essential instruction**

དམར་སྒྲོན་ ▫ *dmars sngon* ▪ {PH} red and blue

དམར་མཚོད་བྱེད་པ་ ▫ *dmars mchod byed pa* ▪ **making bloody sacrifice**{TGP 77}

དམར་པ་ ▫ *dmars pa* ▪ {L} *hīna* ▪ **inferior; low; small; little**

དམར་པོ་ ▫ *dmars po* ▪ {C,L} *lohita*; {C} *rakta* ▪ **red**

དམར་པོ་རི་ ▫ *dmars po ri* ▪ {PH} Red Hill [in Lhasa] (present site of the Potala Palace)

དམར་ལམ་པ་ ▫ *dmars lam pa* ▪ **reddish**

དམར་ཤལ་གྱི་རིམས་ ▫ *dmars shal gyi rims* ▪ {PH} bloody pox

དམར་སེར་ ▫ *dmars ser* ▪ **[red-yellow]; orange; reddish-yellow** ▫ {PH} orange; reddish-yellow ▫ སིང་ག་ལ་བ་རྣམས་ནི་དམར་སེར་ག་སྒྲག་གྱོན། ▫ *sing ga la pa rnam ni dmars ser sha stag gyon*, ▫ The Singhalese wear only orange. ▫ {GCC}

དམིགས་ ▫ *dmigs* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *ālambati*; {C} *ālambate*; (*upa* √*labh*): {MSA} *upalabhate*; {C} *upalabdhi*; {C} *upalambha*; {C} *labhati*; {C} *upagacchati*; {MV} *ālambana*; {MSA} *upapadyate (=upalabhyate)*; {C} *prajñāpayati* ▪ **observe; apprehend; be aware of; object of observation (=dmigs pa)** ▫ {C} make into an object; come (to); go to; be overpowered; approach; take to; undergo; with negative: remain unaware; apprehension; can be apprehended in actual reality; gain; get to/at; seize on; basic; basic fact; basis of apprehension; apprehension as b

དམིགས་རྒྱུན་ ▫ *dmigs rkyen* ▪ *ālambanapratyaya* ▪ **observed-object condition; object-of-observation condition**

དམིགས་རྒྱུན་ ▫ *dmigs rkyen* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *ālambana-pratyaya* ▪ **observed object condition; referential condition** {GD:130}; **observed-object condition; object-of-observation condition**

དམིགས་རྒྱུན་བདགས་པ་བ་ ▫ *dmigs rkyen btags pa pa* ▪
imputed object-of-observation-condition

དམིགས་རྒྱུན་བདགས་པ་བ་ ▫ *dmigs rkyen btags pa ba*
 ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs*
btags/brtags thogs ▪ **imputed observed-object-**
conditions

དམིགས་འགྲུང་ ▫ *dmigs 'gyur* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་
 དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}labhati ▪ **to**
observe; apprehend; be aware of ▫ {C}gain; get
 at/to; seize on

དམིགས་སྒྲོན་ས་ ▫ *dmigs sgo nas* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་
 དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}upalambha
 ▪ **from the point of view of observation/**
apprehension ▫ {C}gain; get at/to; seize on

དམིགས་ཅན་ ▫ *dmigs can* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་
 ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}upalambhika ▪
having observation; having apprehension ▫ {C}
 one who leans on a basis

དམིགས་རྟེན་ ▫ *dmigs rten* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫
dmigs dmigs dmigs dmigs ▪ **object-of-observation**
support

དམིགས་རྟམ་ ▫ *dmigs rnam* ▪ {PH}object of observation
 and [subjective] aspect

དམིགས་རྟམ་སྐྱོང་བའི་སྐབས་ ▫ *dmigs rnam skyong*
ba'i skabs ▪ **occasions of sustaining objects of**
observation and subjective aspects

དམིགས་པ་ ▫ *dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫
dmigs dmigs dmigs dmigs ▪ {LCh,C,MSA,MV}
ālambana; {C,MV,MSA}upalambha; {C,MV,MSA}
upalabdhi; {C}ārambaṇa; {C}adhyālabhate; {C}
upalabhate; {C}upaiti; {MSA}upalabhyamāna
 ▪ **object of observation; object of awareness;**
object; imagination; visualization; apprehension;
observed; observed object ▫ {C}objective
 support; be aware of; perceive; opinion; imagine;
 construe; basic fact; basic; basis of apprehension;
 take as a basis; can be apprehended in actual reality;
 uphold; look for support in; hangs on to; seek (for)
 rebirth in; base rebirth (in/on)

དམིགས་པ་ཅན་ ▫ *dmigs pa can* ▪ དམིགས་དམིགས་

དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}
aupalambhika ▪ **having an object of observation** ▫
 {C}one who leans on/observes a basis; one who is
 based on something

དམིགས་པ་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *dmigs pa che ba nyid* ▪ {MSA}
ālambanamahatvam ▪ {PH}greatness of object of
 observation

དམིགས་པ་ཆེན་པོ་ཉིད་ ▫ *dmigs pa chen po nyid* ▪ དམིགས་
 དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs*
 ▪ {MSA}ālambana-mahattva ▪ **greatness of the**
object of observation

དམིགས་པ་བརྗེད་པར་མ་གཏུང་ ▫ *dmigs pa brjed par ma*
gyur ▪ {MV}ālambane 'saṃmoṣaḥ ▪ **not to forget**
the object of observation {T}

དམིགས་པ་གཉིས་རྟེན་པ་ ▫ *dmigs pa gnyis rnyed pa* ▪
 {MSA}dvayālambana-lābha ▪ **obtain two objects of**
observation {T}

དམིགས་པ་དག་ ▫ *dmigs pa dag* ▪ **objects of observation**

དམིགས་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *dmigs pa dang bcas pa*
 ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs*
dmigs ▪ {C}aupalambhika ▪ **having an object of**
observation ▫ {C}one who leans on/observes a
 basis; one who is based on something

དམིགས་པ་དང་བཅས་མ་ཡིན་ ▫ *dmigs pa dang bcas ma*
yin ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs*
dmigs dmigs ▪ {C}sa-ārambaṇa ▪ **not having an**
object of observation ▫ {C}with an objective
 support

དམིགས་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *dmigs pa dang bral ba* ▪ དམིགས་
 དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs*
 ▪ {MSA}upalambhasya vigamaḥ ▪ **free from**
apprehension

དམིགས་པ་དང་མི་དམིགས་ ▫ *dmigs pa dang mi dmigs*
 ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs*
dmigs ▪ {MV}nopalambhopalambha ▪ **observation**
and non-observation {T}

དམིགས་པ་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་དང་ཐོབ་པ་ ▫ *dmigs pa*
dang yid la byed pa dang thob pa ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་
 ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV}

དམིགས་པའི་ཚོས་ ◻ *dmigs pa'i chos* ▪ དམིགས་དམིགས་
དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}
ālambana-dharma ▪ **phenomenon that is an object
of observation**

དམིགས་པའི་རྟེན་ ◻ *dmigs pa'i rten* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་
དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **basis of the
object of observation; support that is the object
of observation**

དམིགས་པའི་རྩལ་གྱིས་ ◻ *dmigs pa'i tshul gyis* ▪ དམིགས་
དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪
{C}*ārambana-yogena* ▪ **through the mode of the
object of observation** ◻ {C}through making into
an objective support

དམིགས་པའི་རབ་དུ་དབྱེ་བ་ ◻ *dmigs pa'i rab tu dbye ba* ▪
{MSA}*ālambana-prabheda* ▪ **division of the object
of observation**

དམིགས་པར་འགྱུར་ ◻ *dmigs par 'gyur* ▪ དམིགས་དམིགས་
དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}
labhate; (upa √labh): {MV}upalabhyante ▪ **observe;
apprehend; observation; apprehension** ◻ {C}get;
gain; receive; get hold of

དམིགས་པར་འཇུག་དོ་ ◻ *dmigs par 'chad do* ▪ {MSA}
ucchidyate ālambanam ▪ **divide the object
of observation; division of the object of
observation; divided object of observation**

དམིགས་པར་བྱ་བའི་དོན་མེད་ ◻ *dmigs par bya ba'i don med*
▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs
dmigs* ▪ {MV}*upalabhyārthābhāva* ▪ **meaningless to
observe {T}**

དམིགས་པར་བྱས་པའི་ཀུན་བརྟགས་པ་ ◻ *dmigs par byas
pa'i kun brtags pa* ▪ གདགས་འདོགས་བརྟགས། བརྟགས་ཐོགས་
◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}*ālambanā-
kṛtaṃ parikalpitam* ▪ **imputation made into an
object of observation {T}**

དམིགས་པར་བྱེད་དེ་ ◻ *dmigs par byed de* ▪ {C}*ālambanā-
karoti* ▪ **makes into an object of observation**

དམིགས་པར་མི་བྱེད་པ་ ◻ *dmigs par mi byed pa* ▪ {MSA}
anupalambha ▪ **unobservability; boundlessness;
does not make into an object of observation; does
not observe; does not apprehend**

དམིགས་པས་འབྱུང་བ་ ◻ *dmigs pas 'byung ba* ▪ འབྱུང་
འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MV}
ālambana-prabhavatva ▪ **arising of the object
of observation; arise due to the object of
observation**

དམིགས་བྱ་མེད་པ་ ◻ *dmigs bu med pa* ▪ དམིགས་དམིགས་
དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}
avināyaka ▪ {C}without a guide

དམིགས་མེད་ ◻ *dmigs med* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་
◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **unobservability;
boundlessness**

དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པའི་སྣང་རྩི་རྩི་ ◻ *dmigs med la
dmigs pa'i snying rje* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻
dmigs dmigs dmigs dmigs ▪ *anālambanā-karuṇā* ▪
compassion observing the unapprehensible

དམིགས་མེད་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ་ ◻ *dmigs med la
dmigs pa'i byams pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻
dmigs dmigs dmigs dmigs ▪ **anālambanā maitri* ▪
love observing the unapprehensible

དམིགས་ཡུལ་ ◻ *dmigs yul* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་
◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *ālambana-viśaya* ▪
object of observation; observed object

དམིགས་ཡུལ་བདེན་བཞི་ལ་འདོམས་པ་ ◻ *dmigs yul bden
bzhi la 'doms pa* ▪ **guidance concerning the
objects of observation which are the four truths**

དམིགས་སུ་མེད་ ◻ *dmigs su med* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་
དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}*na
labhyate; {C}anupalabhamāna* ▪ **not observed;
not apprehended** ◻ {C}cannot be apprehended;
not seized; not getting at; who does not apprehend;
since I do not get at; since I fail to apprehend; not
apprehending; unable to get at; when one cannot
apprehend

དམིགས་སུ་མེད་པ་ ◻ *dmigs su med pa* ▪ དམིགས་དམིགས་
དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}
anārambana; {C}nirupalepatā (=nirupalambhatā)
▪ **does not exist as an object of observation;
does not exist as observed/apprehended** ◻ {PH}
unapprehendability; unobservability ◻ {C}without
objective support; free from stains; untainted

དམིགས་བསལ་ ▫ *dmigs bsal* ▪ *བསལ་སེལ་བསལ་དམིགས་* ▫
bsal sel bsald seld ▪ **exception** ▫ *དམིགས་བསལ་དུ་ཤེས་*
བར་བྱ་རྒྱ་ཡིན་ ▫ *dmigs bsal du shes par bya rgyu yin* ▫
 [these] should be known as exceptions

དམུས་ལོང་ ▫ *dmus long* ▪ {C}jāty-andha ▪ **blind person**
 ▫ {C}born blind

དམུས་ལོང་ལོང་ ▫ *dmus long long* ▪ **blind person**{LRC}

དམུལ་ ▫ *dmyal* ▪ {C}naraka ▪ **hell**

དམུལ་བ་ ▫ *dmyal ba* ▪ {C,MSA}naraka; {C}niraya;
nāraka ▪ **hell; hell-being** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཡོ་ཚད་དམུལ་བ་མ་གྲངས་དམུལ་བ་མ་གྲངས་ལོང་ལོང་
 དམུལ་བ་མ་གྲངས་ལོང་ལོང་དམུལ་བ་ ▫ *dbye ba/ 1 tsha dmyal*
ba/ 2 grang dmyal ba/ 3 nye 'khor dmyal ba/ 4
nyi tshé ba'i dmyal ba ▫ Divisions: (1) [eight] hot
 hells (dāha-naraka); (2) [eight] cold hells (śīta-
 naraka); (3) the hells of preliminary or lighter
 punishment which are situated in the neighborhood
 of the greater hells (pratya 'kanaraka); (4) hell of
 temporary punishment which

དམུལ་བ་པ་ ▫ *dmyal ba pa* ▪ {LCh}nāraka; *nairayika* ▪
hell being ▫ {C}in the hells; infernal

དམུལ་བའི་རྟེན་ཅན་གྱི་སྐོར་སེལ་སྐོར་བོ་ ▫ *dmyal ba'i rten can*
gyi so so'i skye bo ▪ **ordinary beings with the basis**
of hell-dwellers; common being having the basis
of a hell-being

དམུལ་བའི་སྐྱུག་བསྐྱུག་ ▫ *dmyal ba'i sdug bsngal* ▪
suffering of hells

དམུལ་རྩུབ་ ▫ *dmyal rtsub* ▪ {PH}rough hell

མ་བྱ་ ▫ *rma bya* ▪ **peacock**

མ་བྱ་ཚེན་མོ་ ▫ *rma bya chen mo* ▪ {Toh.559} *mahāmāyūrī*
 ▪ {PH}Mahāmāyūrī

མ་བྱའི་མདོངས་ ▫ *rma bya'i mdongs* ▪ **the "eyes" in a**
peacock's feathers{LWT 21}

མ་བྱའི་ཚོགས་ཅན་ ▫ *rma bya'i tshogs can* ▪ {PH}"Group
 of Peacocks" (n. of a forest in S. Tibet)

མངས་མོ་ ▫ *rmangs mo* ▪ **Base One** ▫ {PH}scum

མེད་ ▫ *rmad* ▪ {PH}marvelous; marvelous [thing]

མེད་དུ་བྱུང་ ▫ *rmad du byung* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung
'byung byung byung ▪ {MSA}adbhuta; {MSA}
āścarya ▪ **marvellous; astonishing; wonderful;**
marvel

མེད་དུ་བྱུང་བ་ ▫ *rmad du byung ba* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫
'byung 'byung byung byung ▪ {L,MSA}adbhuta;
 {MSA}āścarya; {L}adbhūta ▪ **marvellous;**
astonishing; wonderful; marvel; marvelous ▫ ལོ་
 མེད་དུ་བྱུང་བའི་ལེགས་བཤད་ཅིག་འདུག་ཟླེ་ ▫ 'di *rmad du byung*
ba'i legs bshad cig 'dug ste ▫ this is a marvellously
 good explanation{TGP 39}

མེད་དུ་བྱུང་བའི་ཚོས་ཀྱི་སྡེ་ ▫ *rmad du byung ba'i chos kyi*
sde ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung
 ▪ {C}adbhuta-dharmas ▪ **marvellous phenomena;**
marvels

མེད་དུ་འབྱུང་བ་ ▫ *rmad du 'byung ba* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་
 བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}adbhuta ▪
marvellous; astonishing; wonderful; marvel

མེད་བྱུང་ ▫ *rmad byung* ▪ {PH}marvelous

མེད་བྱུང་བ་ ▫ *rmad byung ba* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung
'byung byung byung ▪ {MSA}adbhuta ▪ **marvellous;**
astonishing; wonderful; marvel

མེད་འབྱུང་བ་ ▫ *rmad 'byung ba* ▪ རྟུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་
 ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {L}adbhuta ▪
marvellous; astonishing; wonderful; marvel

མི་ལྟས་ ▫ *rmi ltas* ▪ {PH}dream signs

མི་ལྟས་སུ་མཐོང་བ་ ▫ *rmi ltas su mthong ba* ▪ *svapna-*
darśana ▪ **dream seeing**

མི་འདྲ་ ▫ *rmi 'dra* ▪ *svapna-vat* ▪ **as in a dream**

མི་ལམ་ ▫ *rmi lam* ▪ {C,MV}svapna; {C}supina; {C}
supināntare; {C}svapnāntara ▪ **dream**{BJ 59.6}
 ▫ {C}in his dreams; in a dream མི་ལམ་གྱི་སྤྲོད་པ་སྤྲོད་
 བོར་གསལ་བར་སྤྲོད་བའི་མི་ལམ་གྱི་ཤེས་པ་ ▫ *rmi lam gyi sngon*
po sngon por gsal bar snang ba'i rmi lam gyi shes
pa ▫ a dream-consciousness to which a dream-blue
 clearly appears as blue

མི་ལམ་གྱི་དྲགས་ ▫ *rmi lam gyi rtags* ▪ {PH}dream signs

མི་ལམ་ ▫ *rmi lam gyi shes pa* ▪ {PH} a dream
consciousness ▫ མི་ལམ་གྱི་ཐོན་པོ་ཐོན་པོ་གསལ་ལ་བར་སྐྱང་
བའི་མི་ལམ་གྱི་གཤིས་པ་ ▫ *rmi lam gyi sngon po sngon
por gsal bar snang ba'i rmi lam gyi shes pa* ▫ a
dream-consciousness to which a dream-blue clearly
appears as blue

མི་ལམ་ལྡུ་བྱ་ཉིད་ ▫ *rmi lam lta bu nyid* ▪ {MSA}
svapnopamatva ▪ **dream-like**

མི་ལམ་དུ་མིས་པ་ ▫ *rmi lam du rmis pa* ▪ མི་ལམ་མིས་པ། ▫
rmi lam rmis pa/ ▪ {C}*svapna-darśin* ▪ **to dream;**
have a dream{Ship 65b.4} ▫ {C}one who sees a
dream

མི་ལམ་ལྲ་བ་ ▫ *rmi lam 'dra ba* ▪ {C}*svapnopama* ▪
dream-like; like a dream; similar to a dream

མི་ལམ་མིས་པ་ ▫ *rmi lam rmis pa* ▪ མི་ལམ་དུ་མིས་པ། ▫ *rmi
lam du rmis pa/* ▪ {C}*svapna-darśin* ▪ **to dream;**
have a dream{Ship 65b.4} ▫ {C}one who sees a
dream

མི་ལམ་ལུས་ ▫ *rmi lam lus* ▪ {PH}dream-body

མྱིགས་པ་ ▫ *rmigs pa* ▪ **lizards**

མིས་པ་དང་མཚུང་བ་ ▫ *rmis pa dang mtshung pa* ▪
svapna-iva ▪ **similar to a dream**

མྱགས་ ▫ *rmugs* ▪ {LCh,L}*sthyāna* ▪ {PH}lethargy

མྱགས་པ་ ▫ *rmugs pa* ▪ {LCh,L}*sthyāna*; *styāna* ▪
lethargy; obscuration ▫ sloth; torpor; laziness

མྱགས་པ་དང་གཉིད་ ▫ *rmugs pa dang gnyid* ▪
styānamiddha ▪ **lethargy and sleep**

མྱགས་པ་དང་གཉིད་ཚུང་བ་ ▫ *rmugs pa dang gnyid chung
ba* ▪ {C}*sthyāna-middha* ▪ **lethargy and sloth**

མེག་མེད་དུ་བཅོམ་ ▫ *rmeg med du bcom* ▪ གཞིམ་འཛོམས་
བཅོམ་ཚུམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ **destroy into
total disorder**

མོངས་ ▫ *rmongs* ▪ མོང་མོང་མོངས་མོངས་ ▫ *rmong rmong
rmongs rmongs* ▪ {MV}*moha*; {MV}*vimoha*; {MV}
saṃmoha ▪ **obscuration; delusion; confusion;**
ignorance; dullness

མོངས་ཆེན་ ▫ *rmongs chen* ▪ {PH}great fool

མོངས་པ་ ▫ *rmongs pa* ▪ མོང་མོང་མོངས་མོངས་ ▫ *rmong
rmong rmongs rmongs* ▪ {LCh,MSA,L}*mūḍha*;
{LCh,MSA,MV,C}*moha*; {C}*muhyati*; {MSA}
vimūḍha; {MSA}*saṃmūḍha* (e.g.: *jñeyeṣv
asaṃmūḍha*); {MV}*vimoha*; {MV}*saṃmoha*; {C}
dhandhāyitatā; {C}*dhanvāyitatva* (= *ajñānaṃ tat-
svarūpa-apratipattiḥ*) ▪ **obscuration; delusion;**
confusion; ignorance; dullness ▫ {C}ignorant;
stupefaction; stupefied; be bewildered

མོངས་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *rmongs pa dang bcas pa* ▪ མོང་
མོངས་མོངས་མོངས་ ▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪
{MSA}*samoha* ▪ **obscured; having obscurations;**
deluded; confused; be dull

མོངས་པ་བྱེད་པ་ ▫ *rmongs pa byed pa* ▪ མོང་མོང་མོངས་མོངས་
▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ **delude; obscure;**
serve to obscure/dull/confuse ▫ become deluded;
deluded person; ignorant; delusion; fool

མོངས་པ་མེད་པ་ ▫ *rmongs pa med pa* ▪ མོང་མོང་མོངས་མོངས་
▫ *rmong rmong rmongs rmongs* ▪ {MSA}*asamoha*
▪ **non-obscuration; non-delusion; non-deluded;**
non-confused

མོངས་པར་ལྷུག་ ▫ *rmongs par 'gyur* ▪ {C}*dhandhāyati*
(= *ajñāna-virāhān*) ▪ **obscured; deluded** ▫ {C}is
stupefied; get stupefied

མོངས་བྱེད་མ་ ▫ *rmongs byed ma* ▪ {PH}Mohani

མོངས་མེད་ ▫ *rmongs med* ▪ {PH}non-delusion

མོན་པ་འདི་རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *rmons pa'i rang bzhin can* ▪
having deluded nature; stupid{S}

སྐག་ ▫ *smag* ▪ **black; dark; darkness**

སྐག་ལྷུག་པོ་ ▫ *smag 'thug po* ▪ {PH}thick darkness

སྐག་ལྷུག་པོས་ཁྱབ་པ་ ▫ *smag 'thug pos khyab pa* ▪
pervaded by thick darkness

སྐག་རུས་ ▫ *smag rum* ▪ **dark; darkness**

སྐད་ ▫ *smad* ▪ {MSA}(vi √vrñ): *vivaraṇayati* ▪ **lower;**
**lower part; May ("Lower") College of Se-ra
Monastic University**

སྐད་དུ་བྱུང་ ▫ *smad du byung* ▪ ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung*

'byung byung byung ▪ **fantastic and marvellous**{BJ 29.3}

སྐད་བྱུང་བ་ ◻ *smad du byung ba* ▪ རྒྱུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ◻
'byung 'byung byung byung ▪ **wonderful**

སྐད་པ་ ◻ *smad pa* ▪ {C}jugupsanatā; {C}jugupsyān;
{MSA}nindita; {MSA}paribhāṣā; {MSA}(vi \garh):
vigarhate; nindā ▪ **blame; lower; lower part** ◻ {C}
loathing; in disgust

སྐད་བྱུང་ ◻ *smad byung* ▪ རྒྱུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung
'byung byung byung ▪ **fantastic and marvellous;**
fantastic; extraordinary

སྐོན་ ◻ *smān* ▪ {LCh,C,L,MSA}bhaiṣajya; {C}oṣadhī; {C}
cikitsaka; {MSA}auśadha ▪ **medicine; drug** ◻ {PH}
medicine ◻ {C}herb; remedy; medical treatment

སྐོན་ཁང་ ◻ *smān khang* ▪ **[medicine-house]; hospital**

སྐོན་རྟ་ ◻ *smān rta* ▪ {PH}medium of medicinal
consumption

སྐོན་ལྗ་བྱུང་མེས་པ་བསྐྱེད་ ◻ *smān lta bu'i sems bskyed* ▪
mind-generation like medicine

སྐོན་པ་ ◻ *smān pa* ▪ {C,MSA}vaidya ▪ **physician; doctor**

སྐོན་པའི་རྒྱལ་པོ་ལྷ་མེད་ ◻ *smān pa'i rgyal po bla med* ▪
anuttara-vaidya-rāja ▪ **highest king of physicians**

སྐོན་པའི་མཚོག་ ◻ *smān pa'i mchog* ▪ {C}vaidyottama ▪
{C}the Supreme Physician

སྐོན་ཅི་ ◻ *smān rtsi* ▪ {PH}medical elixir

སྐོན་ཅིས་ཁང་ ◻ *smān rtsis khang* ▪ {PH}Astro-Medical
College

སྐོན་ཅི་ ◻ *smān rtse* ▪ {PH}[Chinese] barbarians

སྐོན་བཟང་པོ་ ◻ *smān bzang po* ▪ {MSA}subhaiṣajya ▪
helpful medicine; good medicine

སྐོག་རྒྱ་ ◻ *smig rgyu* ▪ {MSA}marīci ▪ **mirage**

སྐོག་རྒྱ་དང་མི་ལམ་དང་རྒྱ་ལྷ་ལོ་སོགས་པ་ ◻ *smig rgyu*
dang rmi lam dang chu zla la sogs pa ▪ {MV}
marīci-svapnodaka-candrādi ▪ **mirage, dream,**
moon in water, etc.

སྐོག་རྒྱ་ ◻ *smig rgyu* ▪ {LCh}marīci ▪ **mirage**

སྐོན་ ◻ *smīn* ▪ **ripen; mature; fructify; [for smīn ma:]**
eyebrow

སྐོན་པ་ ◻ *smīn pa* ▪ {L}vipāka; {MSA}pakva; {MSA}
paripāka ▪ **ripen; mature; fructify; maturation;**
ripening; matured; ripened

སྐོན་པར་བྱེད་ ◻ *smīn par byed* ▪ {MV}pācana ▪ **maturing;**
ripening

སྐོན་པར་བྱེད་པ་ ◻ *smīn par byed pa* ▪ {MSA}pācanā ▪
maturing; ripening

སྐོན་བྱེད་ ◻ *smīn byed* ▪ {MSA}pācanā; {MSA}pācika;
{C}paripācana; {C}pācana ▪ **ripen; ripening;**
maturing

སྐོན་མ་ ◻ *smīn ma* ▪ **eyebrow**

སྐོན་ཚུགས་ ◻ *smīn tshugs* ▪ {C}bhruva ▪ **eyebrows** ◻ {C}
eye-brows

སྐོན་མཚམས་ ◻ *smīn mtshams* ▪ **between the eyebrows**

སྐོན་མཚམས་ཀྱི་མཛོད་སྐྱུའི་ཕྱག་ ◻ *smīn mtshams kyi*
mdzod spu'i phrag ▪ {C}ūrṇā-kośa ▪ **hair-treasure**
between the eyebrows; hair-tuft between the
eyebrows ◻ {C}hair-tuft between the eyebrows

སྐོ་པ་ ◻ *sme ba* ▪ **mole**

སྐོ་པ་གནག་བག་ ◻ *sme ba gnag bag* ▪ {C}kālatilaka ▪
{C}mole

སྐོ་ཤ་ཅན་ ◻ *sme sha can* ▪ *śmaśāka ▪ {PH}Followers
of Durgā

སྐོད་ ◻ *smod* ▪ མྱོད་ མྱོད་ མྱོད་ མྱོད་ མྱོད་ ◻ *smad/ smod/*
smad/ smod/ ▪ {C}paṃsaka; {C}paṃsayati; {C}
prativacati; (vi \garh): {MSA}vigarhanti; {C}
vigarhate; {C}vigarhati; {MSA}ninda ▪ {C}
opposes; censure; one who deprecates

སྐོད་པ་ ◻ *smod pa* ▪ {C}jugupsanatā; {C}paṃsana;
{C}paṃsayi; {C}vijugupsana; {MSA}jugupsana;
{MSA}jugupsin; {MSA}apavadana; {MSA}(√nind):
{MSA}pratīvahana ▪ **loathing; deprecating;**
deprecates

མོན་པར་བྱེད་ ▫ *smod par byed* ▪ {C}pratikrośati
(=apriya-abhidhānāt); {C}vigarhate ▪ {C}reviles;
rejects; censures

མོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *smod par byed pa* ▪ {C}paṃsayati;
{MSA}vigarhanti (e.g.: *kuceṣṭitaṃ vigarhanti*) ▪
{C}reviles; rejects; censures; deprecates

མོན་པར་བྱེད་པར་འགྲུབ་ཏེ་ ▫ *smod par byed par 'gyur te* ▪
{C}paṃsayati ▪ {C}deprecates

མོན་ ▫ *smon* ▪ {MSA}prañidhāna ▪ **wish; admire; pray;**
aspire

མོན་མཐོན་ / མོན་ནས་མཐོན་པ་ ▫ *smon mkhyen / smon*
nas mkhyen pa ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen*
mkhyen mkhyend mkhyend ▪ {C}prañidhi-jñāna ▪
exalted knowledge upon wishing ▫ {C}cognition
which results from resolve

མོན་མཐོན་པ་ཉིད་ ▫ *smon mkhyen pa nyid* ▪ མཐོན་མཐོན་
མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend*
▪ {C}prañidhi-jñāna ▪ {C}cognition which results
from resolve

མོན་འཇུག་གི་སེམས་ ▫ *smon 'jug gi sems* ▪ **aspirational**
and practical mind-generations

མོན་ནས་ཤེས་པ་ ▫ *smon nas shes pa* ▪ {C,MSA}prañidhi-
jñāna ▪ {C}cognition which results from resolve

མོན་པ་ ▫ *smon pa* ▪ {C}prañidadhāti (e.g.: *mā cittam*
prañidhāh); {C,MV,MSA}prañidhāna; {MV}
prañihita; {MSA}nidhāna; {MSA}āśāmsana; {MSA}
āśāsti; {MSA}samāśāsti ▪ **wish; admire; pray;**
aspire ▫ {C}resolves; vow; plans for the future;
resolve; desire for the future

མོན་པ་ནམ་པར་སྤངས་པ་ ▫ *smon pa rnam par spangs pa* ▪
exclusion of wish

མོན་པ་མིན་པ་ ▫ *smon pa med pa* ▪ {C,MSA}aprañihita;
{C}aprañidhāna ▪ **wishlessness; wishless** ▫ {C}
not hopeful; no plans made for the future; no lack
of vows

མོན་པ་མིན་པའི་དྲིང་ཇིང་འཛིན་ ▫ *smon pa med pa'i ting*
nge 'dzin ▪ གཟུང་འཛིན་གཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung*
zung ▪ {MSA}aprañihita-samādhi ▪ **meditative**
stabilization of wishlessness; wishless meditative

stabilization

མོན་པ་མིན་པའི་གཞི་ ▫ *smon pa med pa'i gzhi* ▪ {MSA}
aprañidhānasya padam ▪ **basis of wishlessness;**
wishless basis

མོན་པ་མིན་པའི་ཤེས་པ་ ▫ *smon pa med pa'i shes pa* ▪
{MV}jñānāprañihita ▪ **cognition of wishlessness;**
wishless consciousness

མོན་པ་མིན་པར་གྲུབ་པ་ ▫ *smon pa med par gyur pa* ▪
{MSA}aprañihita ▪ **wishlessness; wishless**

མོན་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *smon pa yid la byed pa* ▪
{MSA}āśāsti-manaskāra ▪ **aspirational mental**
contemplation; mental contemplation of wishing

མོན་པ་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པས་ ▫ *smon pa lhun gyis grub pas* ▪
{MSA}anābhogenāprañidhāya (prañi \dhā) ▪ **due**
to a spontaneous wish {T}

མོན་པའི་བྱ་བ་ ▫ *smon pa'i shugs* ▪ **power of wishes;**
power of aspirations

མོན་པའི་སེམས་ ▫ *smon pa'i sems* ▪ {MSA}āśāsti-citta ▪
attitude of aspiration; wishing mind; aspirational
mind

མོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *smon par byed pa* ▪ {L}prañidhāna ▪
aspire; wish; pray; vow; resolve

མོན་པར་མིན་པ་ ▫ *smon par med pa* ▪ {C}aprañihita; {C}
aprañidhāna ▪ **wishlessness; non-aspiration**

མོན་མིན་ ▫ *smon med* ▪ **wishlessness; wishless**

མོན་མིན་གྱི་རྣམ་ཐར་སྐྱོ་ ▫ *smon med kyi rnam thar sgo* ▪
wishlessness door of liberation

མོན་ལམ་ ▫ *smon lam* ▪ {LCh,MV,MSA,C}prañidhāna;
{L}prañidhā; {C,MSA}prañidhi ▪ **[wish-path];**
prayer-wish; aspirational prayer; wishes;
prayer-wishes; prayer; supplication; prayer
petition ▫ {PH}aspirational prayers; wishes;
prayer-wishes; prayer ▫ {C}vow; resolve; plans for
the future; desire for the future

མོན་ལམ་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *smon lam khyad par can* ▪ {MSA}
prañidhāna-vaiśeṣikatā ▪ **having the feature of**
prayer-wishes {T}

སྐྱོན་ལམ་ཁྱད་པར་སྐྱོ་གྲོས་ ▫ *smon lam khyad par blo gros*
 ▪ **prañidhāna-vaiśeṣika-mati* ▪ {PH} *Prañidhāna-vaiśeṣika-mati* [pn. of a bodhisattva-mahāsattva]

སྐྱོན་ལམ་གྱི་ཁྱད་པར་ ▫ *smon lam gyi khyad par* ▪ {MSA}
prañidhāna-vaiśeṣa ▪ **feature of prayer-wishes** {T}

སྐྱོན་ལམ་གྱི་སྡོལ་བས་ཅན་ ▫ *smon lam gyi stobs can* ▪ {MSA}
prañidhāna-balika ▪ **having the power of wishing** ▫
 {PH} *having the power of wishing*

སྐྱོན་ལམ་གྱི་པ་ལོ་ལྷ་ལྷོ་བྱེད་པ་ ▫ *smon lam gyi pha rol tu*
phyin pa ▪ {MSA} *prañidhāna-pāramitā* ▪ **perfection**
of wishing

སྐྱོན་ལམ་གྱི་དབང་ ▫ *smon lam gyi dbang* ▪ {MSA}
prañidhāna-vaśa ▪ **the force of wishing**

སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོ་བཅུ་ ▫ *smon lam chen po bcu* ▪ {PH}
 ten great aspirational prayers [of a first ground
 bodhisattva]

སྐྱོན་ལམ་ཆེན་པོ་བཅུ་མངོན་པར་སྐྱུ་བ་བྱ་བ་ ▫ *smon lam chen*
po bcu mngon par sgrub pa ▪ *བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་*
 ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA} *daśa-mahā-*
prañidhānābhīnirhāra ▪ **manifestly establish the**
ten great wishes

སྐྱོན་ལམ་བཏབ་པ་ ▫ *smon lam btob pa* ▪ གདབ། འདེབས།
 བཏབ། ཐོབས། ▫ *gdab/ 'debs/ btob/ thobs/* ▪ {MSA}
prañihita ▪ **plant prayer-wishes** {T}

སྐྱོན་ལམ་དང་སྐྱབ་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ *smon lam dang sgrub*
pa'i khyad par ▪ *བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་* ▫ *bsgrub sgrub*
bsgrubs sgrubs ▪ {MSA} *prañidhāna-pratipatti-*
viśeṣa ▪ **features of wishing and achievement** {T}

སྐྱོན་ལམ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *smon lam dang ldan pa* ▪ {MSA}
prañidhānavat ▪ **having wishes**

སྐྱོན་ལམ་འདེབས་ ▫ *smon lam 'debs* ▪ གདབ་འདེབས་བཏབ་
 ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs btob thobs* ▪ {C} *prañidheti* ▪ **offer**
a wish ▫ {C} *he makes the vow*

སྐྱོན་ལམ་འདེབས་པ་ ▫ *smon lam 'debs pa* ▪ གདབ་འདེབས་
 བཏབ་ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs btob thobs* ▪ (*pra-ñi dhā*):
 {MSA} *prañidadhāti*; {MSA} *prañidhānam karīṣyanti*
 ▪ **offer a wish** ▫ {C} *he makes the vow*

སྐྱོན་ལམ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *smon lam phun sum tshogs*

pa ▪ **excellent wish-path; fulfillment of wish-**
paths

སྐྱོན་ལམ་མི་གཏོང་བ་ ▫ *smon lam mi gtong ba* ▪ གཏང་
 གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}
anirākṛta-praṇidhi ▪ **not give up prayer-wishes** ▫
 {C} *unobstructed vow/resolve*

སྐྱོན་ལམ་ཟད་པ་ ▫ *smon lam zad pa* ▪ **extinguished wish-**
paths

སྐྱོན་ལམ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *smon lam yid la byed pa* ▪
 {MSA} *prañidhāna-manasikāra* ▪ **wishing mental**
contemplation; mental contemplation of wishing

སྐྱོན་ལམ་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *smon lam la brten pa* ▪ {MSA}
prañidhāna-saṃniśritā ▪ **in dependence upon**
wishing

སྐྱོན་ལམ་ཤེས་པ་ ▫ *smon lam shes pa* ▪ {MSA} *prañidhi-*
jñāna ▪ **aspirational consciousness**

སྐྱོན་སེམས་ ▫ *smon sems* ▪ *bodhi-praṇidhi-citta* ▪ **attitude**
of aspiration [to full enlightenment]; aspirational
mind of enlightenment

སྐྱོན་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *smon sems bskyed* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་*
སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ **[aspire-mind-**
generate]; generate the attitude of aspiration [to
full enlightenment]

སྐྱོན་ ▫ *smos* ▪ མོ། མོ། མོས། མོས། ▫ *smo/ smo/ smos/*
smos/ ▪ {C} *prāg eva*; {MSA} *sūcana* ▪ **statement;**
[desiderative marker] ▫ {C} *how much more/less*
so

སྐྱོན་ཅི་ ▫ *smos ci* ▪ {C} *prāg eva* ▪ {C} *how much more/*
less so

སྐྱོན་ཅི་དགོས་ ▫ *smos ci dgos* ▪ {C,MSA} *prāg eva* ▪ **what**
need is there to mention ... {T} ▫ {C} *how much*
more/less so

སྐྱོན་པ་ ▫ *smos pa* ▪ {MSA} *grahaṇa* ▪ **statement;**
saying: {BJ 38.2}

སྐྱུ་བྱ་གྱུ་ ▫ *smyig rgyu* ▪ {C} *marīci* ▪ **mirage** ▫ {C} *mirage*

སྐྱུ་བྱ་གྱུ་ལྷ་བུ་ ▫ *smyig rgyu lta bu* ▪ {C} *marīci-sama* ▪
mirage-like; like a mirage ▫ {C} *mirage-like; like*

a mirage; a mere mirage

མཉེན་མ་མཁན་ ▫ *smyig ma mkhan* ▪ {GST} *veṇukāra*; {LCh} *vaṃśa[-kṛt]* ▪ {PH} founder of a lineage

མཉེན་ཚལ་ ▫ *smyig tshal* ▪ {TTS} *vīraṇa* ▪ {PH} reed

མཉེན་གྲུ་ ▫ *smyu gu* ▪ pen

མཉེན་སྐྱུག་ ▫ *smyug stag* ▪ tiger that stays in bamboo groves

མཉེན་པོ་ ▫ *smyug po* ▪ {PH} brown ▫ ནག་ཚོས་ཇོ་བོ་མཇལ་ཚེ་ན་བཟའ་སྐྱུག་པོ་ཅན་གསུངས་པ་... ▫ *nag tshos jo bo mjal tshena bza' smyug po can gsungs pa ...* ▫ Nak-tsho's statement that when he met Atiṣa, [he] had brown clothes ... ▫ {GCC} p.14

མཉེན་གནས་ ▫ *smyung gnas* ▪ fasting

མཉེན་ ▫ *smyo* ▪ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ ▫ *smyo/ smyo/ smyos/ smyo/* ▪ to be mad; insane; crazy; be crazed

མཉེན་ཐབས་ ▫ *smyon thabs* ▪ {C} *tunḍa* ▪ {C} frantic

མཉེན་པའི་གར་ ▫ *smyon pa'i gar* ▪ dance of the insane {LWT 232}

མཉེན་སྒྲུབ་ ▫ *smyos* ▪ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ ▫ *smyo/ smyo/ smyos/ smyo/* ▪ to be mad; insane; crazy; be crazed

མཉེན་ ▫ *smra* ▪ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ ▫ *smra/ smra/ smras/ smros/* ▪ {C} *vyāharati*; {MSA} *vaktr* ▪ propound; speak ▫ {C} utter; says

མཉེན་མཁས་ ▫ *smra mkhas* ▪ {MSA} *vāgmin* ▪ wise proponent; speak wisely

མཉེན་མཁས་པ་ ▫ *smra mkhas pa* ▪ {MSA} *vāk-karaṇa* ▪ wise proponent; speak wisely

མཉེན་མཁས་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *smra mkhas pa dang ldan pa* ▪ {MSA} *vacasābhyupetaṃ*; {MSA} *vāk-karaṇenopetaṃ* ▪ wise speech; skilled speech; wise/skilled proponent {T}

མཉེན་མཁས་ཕྱུན་སྐྱུམ་ཚོགས་ ▫ *smra mkhas phun sum tshogs* ▪ {MSA} *su-vāk-karaṇa-saṃpad* ▪ the marvel of skilled speech {T}

མཉེན་མཚོག་ ▫ *smra mchog* ▪ {C} *vādi-śreṣṭha* ▪ {C} the supreme teacher

མཉེན་ལུས་པ་ ▫ *smra nus pa* ▪ {C} *vacana-samartha* ▪ able to propound; able to speak ▫ {C} able to express himself

མཉེན་པ་ ▫ *smra pa* ▪ propounding; proponent; speaker; teaching; spoke; taught; speak

མཉེན་པ་མཚོག་ ▫ *smra ba mchog* ▪ {C} *vādi-śreṣṭha* ▪ {PH} the best of propounders

མཉེན་པ་ ▫ *smra ba* ▪ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ མཉེན་ ▫ *smra/ smra/ smras/ smros/* ▪ {C} *vādin*; {C} *vadati*; {C} *udāharati*; {C} *vyāharati*; {MV} *pravyāhāra*; {C} *kathī*; {C} *bhāṣite*; {MSA} *abhilāpa*; {MSA} *abhibhāṣin* (e.g.: *pūrvābhibhāṣin*); {C} *vyavapadiṣati* ▪ propound; proponent {BJ 22.2}; speak; utter; say; advocate ▫ {C} announce; preacher; when speaking; teach; preacher; theoretician; one who asserts; acknowledge

མཉེན་པ་བརྗོད་པ་ ▫ *smra ba brjod pa* ▪ བརྗོད་ཇོན་བརྗོད་ཇོན་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C} *bhāṣa* ▪ propound; express; state; speak; statement; speaking

མཉེན་པ་རྒྱུང་བ་ ▫ *smra ba nyung ba* ▪ {C} *alpa-bhāṣya*; {C} *manda-bhāṣya* ▪ speaks little ▫ {C} soft in his speech

མཉེན་པ་པོ་ ▫ *smra ba po* ▪ {A4C} *bruvan* ▪ {PH} speaker ▫ གལ་ཏེ་སྐྱོ་ཞིང་སྐྱོ་འགོ་ན། །གང་གིས་སྐྱོ་བ་པོར་མི་འགྲུས། ། ▫ If the sound making the noise reaches [the ear] why isn't it [considered] the speaker? ▫ {A4C} §14.18ab

མཉེན་པ་སྐྱོ་ན་མེད་པ་ ▫ *smra ba bla na med pa* ▪ unsurpassed proponent (an epithet of Shākyamuni Buddha)

མཉེན་པ་ཟླ་མེད་ ▫ *smra ba zla med* ▪ unmatched proponents [of doctrine] (Buddhas)

མཉེན་པ་ལ་ཡང་སྐོབ་པར་བྱེད་ ▫ *smra ba la yang slob par byed* ▪ {MSA} *abhilāpaṃ ... śikṣayati* ▪ learn to propound {T}

མཉེན་པའི་སྐྱོས་ ▫ *smra ba'i spros* ▪ conventional teaching

མཉེན་པའི་ཟླ་བ་ ▫ *smra ba'i zla ba* ▪ {C} *vādi-candra* ▪ {C} moon of the doctrine

མཉེན་པར་བྱེད་དོ་ ▫ *smra bar byed do* ▪ {C} *saṃdhāyate* ▪

propounding; speak; speaking ▫ {C}explain
 མཉམ་མེད་པ་ ▫ *smra med pa* ▫ {C}anudāhāra ▫ **non-propounding; not propound; unutterable**
 མཉམ་མེད་པ་ ▫ *smrar med pa* ▫ {C}avyavahṛta ▫ **non-propounding; not propound; unutterable** ▫ {C}not conventionally expressed
 མཉམ་ ▫ *smras* ▫ མཉམ། མཉམ། མཉམས། མཉམས། ▫ *smra/smra/smras/smros/* ▫ {C}vadati ▫ **propound; speak; utter; say; advocate; "it is said"** ▫ {C}teach
 མཉམས་ནས་རིང་མོ་ཞིག་འོན་པ་ ▫ *smras nas ring mo zhig lon pa* ▫ {MSA}cira-bhāṣita ▫ **speak for a long time**
 མཉམས་པ་ ▫ *smras pa* ▫ {LCh}āha; {LCh}ukta; ucyate; {C}bhaṇita; {C}jalpita; {C}jalpyamāna; {C}mantrite ▫ **It is said; propound; speak; utter; say; advocate** ▫ {C}teach; declaration; spoke; he said; talking; but mumbled; talking; when spoken to
 མཉམ་སྒྲགས་ ▫ *smre sngags* ▫ **sorrowful moaning**
 མཉམ་བཞིན་དུ་ ▫ *smre bzhin du* ▫ {C}krandantin ▫ {C}cries out aloud
 མཉམས་ ▫ *smros* ▫ མཉམ། མཉམ། མཉམས། མཉམས། ▫ *smra/smra/smras/smros/* ▫ **propound; speak; utter; say; advocate**
 ་་ཅ་ན་ ▫ *tṣa na* ▫ **because [verb + ...]**
 ཅ་ར་ཀ་ ▫ *tṣa ra ka* ▫ {PH}Caraka
 ཅ་རི་ཀ་ ▫ *tṣa ri ka* ▫ {PH}Caraka
 ཅ་རི་ཀ་པ་ ▫ *tṣa ri ka pa* ▫ {PH}Follower of Caraka
 ་་ཅང་ ▫ *tsang* ▫ **because [verb + ...]**
 ཅང་མ་ ▫ *tsang ma* ▫ {C}sauca ▫ {C}unsoiled
 ཅན་ ▫ *tsanda* ▫ {LCh;C}candana ▫ {PH}sandalwood
 ཅན་དན་ ▫ *tsan dan* ▫ {LCh;C}candana ▫ **sandalwood**
 ཅན་ཅན་ ▫ *tsandana* ▫ {LCh;C}candana ▫ {PH}sandalwood
 ཅན་དན་གྱི་དྲི་ ▫ *tsan dan gyi dri* ▫ **the odor of sandalwood**
 ཅན་དན་གྱི་ཕྱི་མ་ ▫ *tsan dan gyi phye ma* ▫ {C}candana-

cūrṇa ▫ {C}sandlewood powder
 ཅན་དན་ཕུར་མ་ ▫ *tsan dan phur ma* ▫ {C}candana-puṭa ▫ {C}basket containing sandlewood powder
 ཅན་དན་ཚལ་གྱི་དུར་ཁྲོད་ ▫ *tsan dan tshal gyi dur khrod* ▫ {PH}Sandalwood Grove Charnel Ground (one of the eight traditional charnel grounds)
 ཅམ་ ▫ *tsam* ▫ {LCh,C,MV,TN}mātra ▫ **only; mere; merely; just** ▫ {PH}about; approximately
 ཅམ་ཁྲུག་ ▫ *tsam khug* ▫ {PH}bag of tsampa ▫ རེ་ཅམ་གྱིས་ ▫ *de tsam gyis* ▫ **merely through that**
 ཅམ་ཁོ་ན་ ▫ *tsam kho na* ▫ {MV}mātra ▫ **only; merely; just**
 ཅམ་ན་ ▫ *tsam na* ▫ **as soon as**
 ཅམ་པ་ ▫ *tsam pa* ▫ **how much?; how far?**
 ཅམ་ཚོད་ལྡན་ཅི་དགའ་ཞེས་ ▫ *tsam tshod lta ci dka' zhes* ▫ {C}kimutālpā-mātram ▫ {C}that is nothing difficult
 ཅམ་ལ་མི་བྱེད་པར་ ▫ *tsam la mi byed par* ▫ **without referring to merely that**
 ཅོན་མིན་པ་ ▫ *tṣen min pa* ▫ {PH}gradualist; proponent of gradual enlightenment
 ཅོག་ཕུ་བ་ ▫ *tsog pu ba* ▫ **squat-sitting [including sleeping]**
 ཅོག་ཕུ་ ▫ *tsog bu* ▫ {PH}upright
 ཅོག་ཅོག་ཕུ་ ▫ *tsog tsog pu* ▫ {Das} utkaṭuku; utkaṭaka ▫ {PH}cowering; squatting; crouching down
 ཅོང་ཁ་པ་ ▫ *tsong kha pa* ▫ **Tsong-kha-pa (1357-1419); founder of the Ge-luk-pa (dge lugs pa) school of Tibetan Buddhism [also known as Lo-sang-drag-ba (blo bzang grags pa)]**
 བཀའ་ཅད་ ▫ *gtsang* ▫ {LCh}śuci; {C}medhya ▫ **clean; pure; cleanliness**
 བཀའ་བདེ་དྲག་བདག་ ▫ *gtsang bde rtag bdag* ▫ **pure, happy, permanent, and self**
 བཀའ་བདེ་དྲག་བདག་དུ་ཀུན་དུ་རྟོག་པ་ ▫ *gtsang bde rtag bdag tu kun tu rtag pa* ▫ **conceptualizations as**

pure, happy, permanent, and self [in the sense of substantial existence, that is, self-sufficiency]

- གཙང་བདེ་དྲག་བདག་དུ་མེད་པ་ ◻ *gtsang bde rtag bdag tu med pa* ◻ **not existing as pure, blissful, permanent, or self**{BJ 57.2}
- གཙང་པ་ ◻ *gtsang pa* ◻ {C}*śuci* ◻ **pure; clean; clear**
- གཙང་བ་ ◻ *gtsang ba* ◻ {C,MSA}*śuci*; {L}*medhya* ◻ **pure; clean; clear**
- གཙང་བྱས་ ◻ *gtsang byas* ◻ {C}*śuci* ◻ **pure; clean; clear**
- གཙུག་ ◻ *gtsug* ◻ **crown of the head; top of the head**
- གཙུག་གི་རོ་བུ་ ◻ *gtsug gi nor bu* ◻ {PH}crown jewel
- གཙུག་རྩོད་ ◻ *gtsug tor* ◻ {LCh,C}*uṣṇīṣa* ◻ **crown protrusion** ◻ {PH}headdress ◻ {C}cowl
- གཙུག་རྩོད་གྱི་འཁོར་ལོ་རྩ་འདབ་བཞི་པ་ ◻ *gtsug tor gyi 'khor lo rtsa 'dab bzhi pa* ◻ **the wheel of the crown protrusion having the four channel-petals**
- གཙུག་རྩོད་ཅན་ ◻ *gtsug tor can* ◻ {C}*śikhin* ◻ **Śikhin** [p.n. of a Bodhisattva in the Buddha-field of Akṣobhya]
- གཙུག་རྩོད་རྣམ་པར་གྱུ་ལ་མ་ ◻ *gtsug tor rnam par rgyal ma* ◻ {PH}Usnisavijaya
- གཙུག་ན་ ◻ *gtsug na* ◻ **pre-eminent**
- གཙུག་རོ་ ◻ *gtsug nor* ◻ {PH}crown jewel
- གཙུག་ཕུད་ཅན་ ◻ *gtsug phud can* ◻ {C}*śikhin* ◻ **Śikhin** [p.n. of a Bodhisattva in the Buddha-field of Akṣobhya]
- གཙུག་ལག་ ◻ *gtsug lag* ◻ {PH}teachings
- གཙུག་ལག་ཁང་ ◻ *gtsug lag khang* ◻ **sanctuary**
- གཙུག་ལག་ཁང་ཆེན་ ◻ *gtsug lag khang chen* ◻ {LCh}*mahāvihāravāstin*; *mahāvihārin* ◻ **Mahāvihārin** [p.n.]
- གཙུག་ས་ ◻ *gtsugs* ◻ གཟུགས། འཇུགས། འཚུགས། རུགས།
◻ *gzugs/ 'dzugs/ 'tsugs/ tshugs/* ◻ **plant** [past of 'dzugs]
- གཙེ་བ་ ◻ *gtse ba* ◻ གཙེ། འཚེ། བཙེས་སམ་གཙེས། གཙེས། ◻

gtse/ 'tshel/ btse sam gtses/ gtses/ ◻ {C}*vihimsā* ◻ **to harm** {T} ◻ {C}harming

- གཙེས་པར་གྱུར་པ་ ◻ *gtses par gyur pa* ◻ {C}*vihēṭhita* ◻ {C}one who torments
- གཙོ་ ◻ *gtso* ◻ {MSA}*pradhāna*; {MSA}*prābalya* ◻ **main; chief; principal** ◻ {PH}main
- གཙོ་ཆེ་ ◻ *gtso che* ◻ **main**
- གཙོ་པོ་ ◻ *gtso po* ◻ {AK}*pradhāna* ◻ {PH}general principal [in Sāmkhya]
- གཙོ་བོ་ ◻ *gtso bo* ◻ {LCh,MSA}*pradhāna*; {MSA}*prādhānya*; {C,MSA}*śreṣṭha*; {MSA}*pramukha*; {MSA}*prāmukhya*; {C}*śauṭīra* ◻ **main; chief; principal** ◻ {PH}best; primordial substance ◻ {C}valiant; best; a person of authority གལ་ཏེ་ཡང་དོན་དུ་ན་གས་སུ་འགྲོ་བ་གཙོ་བོ་ཡིན་མེད་ཀྱི། ། ། ། ◻ *gal te yang don du na nags su 'gro ba gtso bo yin mod kyī, ...* ◻ Even if, for this reason, going to the forest is best, ... ◻ {A4C-C}
- གཙོ་བོ་དྲག་པ་ ◻ *gtso bo rtag pa* ◻ {PH}permanent principle
- གཙོ་བོ་དེ་དོན་ ◻ *gtso bo'i don* ◻ {PH}principle meaning ◻ གཙོ་བོ་དེ་དོན་ལ་མི་བསྐྱེ་བའི་བྱིན་ ། ◻ Because [it is established by common inference that the Buddha's word] is not mistaken with regard to the principle meaning [of the four noble truths] ◻ {Dharmakīrti; Pramanavartika; I.217c} == *gtso bo'i don la mi bslu ba'i phyir*
- གཙོ་བོ་དེ་དོན་ ◻ *gtso bo'i don* ◻ {PH}primary objective
◻ སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་བའི་གཙོ་བོ་དེ་དོན་བཅུ་གཅིག་བསྐྱེས་པ་རྗེས་སུ། །
spyod pa la 'jug pa'i gtso bo'i don bcu gcig bsdu
pa rdzogs so; ◻ [This] completes the summary of the eleven primary objectives [found in Śāntideva's] 'Guide to the Bodhisattva Way of Life.' ◻ Toh. 3879
- གཙོ་བོར་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ ◻ *gtso bor / gtso bor gyur pa* ◻ **mainly; chiefly; principally**
- གཙོ་བོར་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་ ◻ *gtso bor / gtso bor gyur pa* ◻ **mainly; chiefly; principally**
- གཙོ་སེམས་ ◻ *gtso sems* ◻ **main mind**
- བཙག་ ◻ *btsag* ◻ {PH}red ochre ◻ མི་དོག་ཕྱིང་རྒྱུད་དུ། རྩུ་སྦྱིག་
བཙག་དང་རྩུ་མ་ལོ་ཞེས་བྱུང་ཚེན་གསུམ་གསུངས་པའི་བཙག་མདོག་དེ་ཡིན་

གྱུར་ལྷན། ▫ *me tog phreng rgyud du; ngur smrig btsag dang sngon po zhes rung tshon gsum gsungs pa'i btsag mdog de yin rgyur 'dug;* ▫ That would seem to be the red ochre hue that is spoken of [as one of] three suitable colors "saffron, red ochre, and blue" in the Flower Garland Tantra. ▫ {GCC} p.14

བཙང་ངག་པ་ ▫ *btsang ngag pa* ▫ {GD:692} Tsang-ngak-ba (?-1171)

བཙན་ ▫ *btsan* ▫ **violent spirits** ▫ {PH} a disease-causing demon; force; power; strength

བཙན་ཐབས་ ▫ *btsan thabs* ▫ **force; coercion**

བཙན་པོ་ ▫ *btsan po* ▫ {PH} king; ruler; emperor

བཙན་འཇུག་པ་ ▫ *btsan 'dzul pa* ▫ {PH} attacker

བཙན་ས་ ▫ *btsan sa* ▫ **secure haven; stronghold**

བཙའ་ ▫ *btsa'* ▫ བཙའ། བཙའ། བཙས། བཙས། ▫ *btsa'/ btsa'/ btsas/ btsas/* ▫ **born; give birth; bring forth; bear**

བཙའ་བ་ ▫ *btsa' ba* ▫ བཙའ། བཙའ། བཙས། བཙས། ▫ *btsa'/ btsa'/ btsas/ btsas/* ▫ {C} *prajāyānā* ▫ **born; give birth; bring forth; bear** ▫ {C} giving birth

བཙའ་ ▫ *btsal* ▫ བཙའ་འཇོལ་བཙའ་ཚོལ་དྲ་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▫ {MSA} *paryeṣā;* {MSA} *prayujyamāna; paryeṣṭi;* {C} *mārgayati* ▫ **search; search for; seek [past of 'tshal]** ▫ {C} hunt for

བཙའ་བ་ ▫ *btsal ba* ▫ བཙའ་འཇོལ་བཙའ་ཚོལ་དྲ་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▫ {C} *paryeṣṭi* ▫ **search; search for; seek** {BJ 15.1} ▫ {C} seeks for; try to determine; decides to look for; seeks

བཙའ་བའི་ཚེ་ན་ ▫ *btsal ba'i tshe na* ▫ བཙའ་འཇོལ་བཙའ་ཚོལ་དྲ་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▫ **at the time of searching** {BJ 56.1}

བཙའ་བར་བྱ་ ▫ *btsal bar bya* ▫ བཙའ་འཇོལ་བཙའ་ཚོལ་དྲ་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▫ {C} *anveṣati* ▫ **will search; search**

བཙའ་བྱ་ ▫ *btsal bya* ▫ བཙའ་འཇོལ་བཙའ་ཚོལ་དྲ་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▫ {MSA} *eṣeta (=ā √iṣ?)* ▫ **object sought** {T}

བཙས་པ་ ▫ *btsas pa* ▫ བཙས། བཙས། བཙས། བཙས། ▫ *btsa'/*

btsa'/ btsas/ btsas/ ▫ **born; bring forth; bear; give birth**

བརྩམས་ ▫ *btsugs* ▫ བརྩམས། འཇུགས། བརྩམས། རྩམས། ▫ *gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▫ **plant; establish; set; set up; penetrate**

བརྩན་ཁྲལ་ ▫ *btsun khral* ▫ {PH} monastery

བརྩན་པ་ ▫ *btsun pa* ▫ **monastic; monk** ▫ {PH} practical application ▫ ཚེས་པ་ལ་བརྩན་པ་དང་བཟང་པོ་དགོས། ▫ Dharma practitioners need a sense of practical application and goodness. ▫ HHDL, Key to the Middle = {KMW}

བརྩན་པ་གྲོལ་སྡེ་ ▫ *btsun pa grol sde* ▫ **Bhadanta Vimuktasena**

བརྩན་པར་བྱས་པ་ ▫ *btsun par byas pa* ▫ {C} *niveśana* ▫ {C} house; entering on; show respect to

བརྩན་མོ་ ▫ *btsun mo* ▫ {LCh} *devī* ▫ **queen; a woman of rank; wife; goddess**

བརྩན་མོ་རོལ་བ་ ▫ *btsun mo rol pa* ▫ **sporting with queens**

བཙེགས་པ་ ▫ *btsegs pa* ▫ **piled up [past of rtsegs, to pile up]**

བཙོ་ ▫ *btso* ▫ བཙོ། འཇོད། བཙོས། འཇོད། ▫ *btso/ 'tshod/ btsos/ 'tshod/* ▫ **cook; boil**

བཙོ་བ་ ▫ *btso ba* ▫ བཙོ། འཇོད། བཙོས། འཇོད། ▫ *btsho/ 'tshed/ btsos/ 'tshod/* ▫ {MV} *pākya* ▫ **to cook; boil; cause to ripen** {T}

བཙོ་སྒྲུབ་མ་ ▫ *btso blag ma* ▫ {EST} *rajakī* ▫ {PH} washer woman

བཙོ་སྒྲུབ་མཁན་ ▫ *btso blag mkhan* ▫ {MSA} *rajaka* ▫ **washer man**

བཙོ་མ་ ▫ *btso ma* ▫ {LCh} *tapta* ▫ **purified substance; refined; purified** ▫ {PH} refined; purified; purified [substance]

བཙོ་ལག་མཁན་པ་ ▫ *btso lag mkhan pa* ▫ *rajaka* ▫ **washer man**

བཙོད་ཁ་ ▫ *btsod kha* ▫ {C} *mañjiṣṭha* ▫ {C} crimson

བཙོན་ཁང་ ▫ *btsen khang* ▪ **prison**

བཙོན་པ་ ▫ *btsen pa* ▪ **prisoner**

བཙོན་རྒྱ་ ▫ *btsen rwa* ▪ **prison; jail**

བཙོལ་བ་ ▫ *btsol ba* ▪ **seek**

བཙོས་ ▫ *btsos* ▪ བཙོ། འཚོད། བཙོས། འཚོད། ▫ *btsol/ 'tshod/ btsos/ 'tshod/* ▪ **cook; boil**

བཙོས་པ་ ▫ *btsos pa* ▪ བཙོ། འཚོད། བཙོས། འཚོད། ▫ *btsol/ 'tshod/ btsos/ 'tshod/* ▪ **cooked; boiled**

རྩ་ ▫ *rtsa* ▪ {LCh}nāḍī; {C}mūla; {C}mūlaka; {C}śīrā; nāḍī ▪ **channel; passageway; vein; duct; artery; root; root text** ▫ {PH}channel ▫ {C}basis; reality behind; one who has roots; vein; grass

རྩ་འཁོར་ ▫ *rtsa 'khor* ▪ *cakra* ▪ **channel-wheel**

རྩ་འགྲེལ་ ▫ *rtsa 'grel* ▪ བཀྲལ་འགྲེལ་བཀྲལ་དཔྲེལ་དཔྲེལ་ ▫ *bkrald 'grel bkrald 'grel* ▪ **root text and commentary**

རྩ་ཉེན། རྩ་བའི་ཉེན་མོངས་ ▫ *rtsa nyon; rtsa ba'i nyon mongs* ▪ རྩ་བའི་ཉེན་མོངས་ ▫ *rtsa ba'i nyon mongs* ▪ *mūla-kleśa* ▪ **root afflictions; root afflictive emotions** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཀྱང་འདོད་ཆགས་པ་འཛིན་ཁྲིམ་ཀྱུལ་ཡ་མ་སྐབས་པ་ ལ་མེ་ཚོས་ཅུ་ལྟ་བུ་ཉེན་མོངས་ཅན་ ▫ *dbye ba/ 1 'dod chags/ 2 khong khro/ 3 nga rgyal/ 4 ma rig pa/ 5 the tshom/ 6 lta ba nyon mongs can/* ▫ Divisions: (1) desire (rāga); (2) anger (pratigha); (3) pride (māna); (4) ignorance (avidyā); (5) doubt (vicikitsā); (6) afflicted view (kliṣṭa-drṣṭi)

རྩ་རྟགས་ ▫ *rtsa rtags* ▪ {PH}main reason

རྩ་ལྷུང་བཞི་ ▫ *rtsa ltung bzhi* ▪ {PH}four root infractions [of monks' vows]

རྩ་མདུད་ ▫ *rtsa mdud* ▪ **channel-knot**

རྩ་མདུད་པ་མེད་པ་ ▫ *rtsa mdud pa med pa* ▪ **without knots of veins**

རྩ་འདབ་བཞི་ ▫ *rtsa 'dab bzhi* ▪ {PH}four channel-petals

རྩ་བ་ ▫ *rtsa ba* ▪ {LCh, C, MV, MSA}mūla; {MSA}pada; {MSA}pāda ▪ **root; basic; fundamental; primary** ▫

{C}basis; reality behind; grass; tree

རྩ་བ་དྲུག་པ་ ▫ *rtsa ba drug pa* ▪ {MSA}ṣaṭ-pāda ▪ **the six/sixth fundamental** {T}

རྩ་བ་བཟང་པོ་ ▫ *rtsa ba bzang po* ▪ {MSA}su-mūla ▪ **good roots**

རྩ་བ་ཤེས་རབ་ ▫ *rtsa ba shes rab* ▪ *Prajñā-nāma-mūla-madhyamaka-śāstra* ▪ **Nāgārjuna's Fundamental Treatise on the Middle Way, Called "Wisdom"; P5224, Vol. 95**

རྩ་བ་ཤེས་རབ་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ ▫ *rtsa ba shes rab kyi 'grel pa* ▪ བཀྲལ་འགྲེལ་བཀྲལ་དཔྲེལ་དཔྲེལ་ ▫ *bkrald 'grel bkrald 'grel* ▪ **commentary on (Nāgārjuna's) Fundamental Treatise on the Middle Called "Wisdom"**

རྩ་བའི་ཁ་དོག་ ▫ *rtsa ba'i kha dog* ▪ *mūlavarna* ▪ **primary colors** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཀྱང་དཀར་པོ་པ་མེ་པོ་པ་དམར་པོ་པ་སྐོན་པོ་ ▫ *dbye ba/ 1 dkar po/ 2 ser po/ 3 dmar po/ 4 sngon po/* ▫ Divisions: (1) white; (2) yellow; (3) red; (4) blue}

རྩ་བའི་རྒྱུད་ ▫ *rtsa ba'i rgyud* ▪ **Root Tantra [the first of the Four [Medical] Tantras]**

རྩ་བའི་ཚོས་ཀྱི་དབྱིངས་ ▫ *rtsa ba'i chos kyi dbyings* ▪ {MSA}mūla-dharma-dhātu (sa-) ▪ **fundamental realm of phenomena**

རྩ་བའི་ཉེན་མོངས་ ▫ *rtsa ba'i nyon mongs* ▪ རྩ་ཉེན་ ▫ *rtsa nyon* ▪ *mūlakleśa* ▪ **root afflictions; root afflictive emotions**

རྩ་བའི་ཉེན་མོངས་པ་ ▫ *rtsa ba'i nyon mongs pa* ▪ *mūla-kleśa* ▪ **root afflictions; root afflictive emotions**

རྩ་བའི་ལྷུང་བ་ ▫ *rtsa ba'i ltung ba* ▪ {C}mūla-āpatti ▪ **root infraction** ▫ {C}root offence; capitol offence

རྩ་བའི་སྟོང་གཞི་ ▫ *rtsa ba'i stong gzhi* ▪ **root basis of emptiness**

རྩ་བའི་སྟོབས་ ▫ *rtsa ba'i stobs* ▪ {MSA}mūla-bala ▪ **fundamental force**

རྩ་བའི་དེ་ཁོ་ན་ ▫ *rtsa ba'i de kho na* ▪ {MV}mūla-tattva ▪ **fundamental reality**

རྩིག་པའི་འགྲམ་ ▫ *rtsig pa'i 'gram* ▪ {PH} foot of the wall
 རྩིག་ཕུག་ ▫ *rtsig phug* ▪ hole in the wall
 རྩིབ་ལོགས་སྐྱེས་ ▫ *rtsib logs skyes* ▪ {PH}'born from the side of the torso'
 རྩིབས་ ▫ *rtsibs* ▪ {C}ara ▪ {C}spoke
 རྩིབས་སྟོང་ ▫ *rtsibs stong* ▪ {PH}thousand spokes
 རྩིའོ་ ▫ *rtsi'o* ▪ {MSA}{vi √gan}: *vigaṇayati* ▪ to reckon; to calculate; to hold as important
 རྩིས་ ▫ *rtsis* ▪ བཟུ། རྩི། བཟུས། རྩིས། ▫ *brtsi/ rtsi/ brtsis/ rtsis/* ▪ calculation; computation; to reckon; calculate; to hold as important; enumeration
 རྩིས་པ་ ▫ *rtsis pa* ▪ accountant; astrologer
 རྩིས་ཟིན་པ་ ▫ *rtsis zin pa* ▪ affected by the force [perhaps from *rtsi*, "sap"]
 རྩུབ་ ▫ *rtsub* ▪ {PH}rough
 རྩུབ་པ་ ▫ *rtsub pa* ▪ {MSA}*karkaśā; karkaśatva* ▪ roughness{D1}
 རྩུབ་པོ་ ▫ *rtsub po* ▪ {C,MSA}*paruṣa* ▪ rough ▫ {C}harsh
 རྩུབ་མོ་ ▫ *rtsub mo* ▪ {MSA}*paruṣa* ▪ rough
 རྩུ་ ▫ *rtse* ▪ node; peak ▫ {PH}top floor; top storey; peak
 རྩུ་དགའ་བ་ ▫ *rtse dga' ba* ▪ {MSA}*krīdā-rati* ▪ joyful play
 རྩུ་གཅིག་ ▫ *rtse gcig* ▪ {LCh}*ekāgra; {C}ekāgratā* ▪ one pointed; single minded; one-pointed ▫ {C}one-pointedness
 རྩུ་གཅིག་མཉམ་པ་ ▫ *rtse gcig mnyam pa* ▪ {PH}single-pointed meditative equanimity
 རྩུ་གཅིག་ཏུ་ ▫ *rtse gcig tu* ▪ [point-one-ly]; one-pointedly; single-mindedly
 རྩུ་གཅིག་ཏུ་བྱེད་པ་ ▫ *rtse gcig tu byed pa* ▪ *ekotikaraṇa* ▪ making one pointed; making one-pointed
 རྩུ་གཅིག་པ་ ▫ *rtse gcig pa* ▪ {LCh,C}*ekāgra* ▪ one-pointed; single minded

རྩུ་གཅིག་པ་ཉིད་ ▫ *rtse gcig pa nyid* ▪ {C}*ekāgratā* ▪ one-pointedness
 རྩུ་རྩུང་ ▫ *rtse drung* ▪ monk government official
 རྩུ་ཕུག་ ▫ *rtse phyag* ▪ {PH}[Potala] Treasurer
 རྩུ་པ་ ▫ *rtse ba* ▪ {LCh}*krīdati* ▪ to play; [misspelling of *brtse ba*] mercy
 རྩུ་སྦྱོར་ ▫ *rtse sbyor* ▪ སྦྱར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *mūrdhaprayoga* ▪ peak training
 རྩུ་མོ་ ▫ *rtse mo* ▪ {LCh,L}*agra; {LCh,C}mūrdhan; {MV}mūrdhāna; śekhara; śikhara; mūrdhagata* ▪ peak; point; top; summit; highest; foremost ▫ {C}(on his) head; summits
 རྩུ་མོ་ལ་གནས་པ་ ▫ *rtse mo la gnas pa* ▪ {L}*agra-sthita* ▪ abiding at the peak
 རྩུ་མོའི་མངོན་རྟོགས་ ▫ *rtse mo'i mngon rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}*mūrdha-abhisamaya* ▪ peak clear realizer; foremost clear realizer ▫ {C}full understanding at its summit
 རྩུ་མོའི་གནས་སྐབས་ ▫ *rtse mo'i gnas skabs* ▪ {MSA}*mūrdhāvasthā* ▪ peak state
 རྩུ་མོའི་རྩུ་སྦྱོར་ ▫ *rtse mo'i rtse sbyor* ▪ *mūrdhamūrdhaprayogaḥ* ▪ peak peak training
 རྩུ་མོར་གྱུར་པ་ ▫ *rtse mor gyur pa* ▪ {C}*mūrdha-ga(ta)* ▪ peak ▫ {C}summits
 རྩུ་མོར་ཕྱིན་པ་ ▫ *rtse mor phyin pa* ▪ {C}*mūrdha-prāpta* ▪ reach the peak; reach the top ▫ {C}reached the summit
 རྩུ་ཤོད་ ▫ *rtse shod* ▪ {PH}court; royal court
 རྩུད་འཛོ་ ▫ *rtsed 'jo* ▪ {PH}public amusement; public display
 རྩུན་ ▫ *rtsen* ▪ རྩུན། རྩུན། རྩུན། རྩུན། ▫ *rtsen/ rtsen/ rtsend/ rtsend/* ▪ {MSA}{√*krīd*): *krīdati* ▪ to play; take delight in games; enjoy {T}
 རྩུག་ཚུགས་པ་ ▫ *rtsog rtsog pa* ▪ *utkuṭa* ▪ {PH}sprawled out; spread out; scattered

ཚོད་ ▫ *rtsod* ▪ བཟད། ཚོད། བཟད། ཚོད། ▫ *brtsad/ rtsod/ brtsad/ rtsod/* ▪ {C}vivāda; {C}vighraha; vivadati; {MSA}adhikaraṇa ▪ **debate; objection; dispute**
 ▫ {C}disputation; conflict; argument; wrangling; contention; contend with; quarrel; battle

ཚོད་ངག་ ▫ *rtsod ngag* ▪ **disputatious speech**

ཚོད་དུས་ ▫ *rtsod dus* ▪ {LCh}kali-yuga ▪ **age of conflict**

ཚོད་པ་ ▫ *rtsod pa* ▪ {LCh,C,MSA,L}vivāda; {LCh}vāda; {C}vivadati (=samyag-jñānopetavān); {C}vighraha
 ▪ **debate; objection; conflict; dispute**{BJ 31.7}
 ▫ {C}disputation; debate; argument; wrangling; contention; contend with; quarrel; battle

ཚོད་པ་དང་རྒྱལ་བས་སྐྱེ་བའི་ངང་རྒྱལ་ཅན་ ▫ *rtsod pa dang rgol bar smra ba'i ngang tshul can* ▪ {C}vighraha-vivāda-śīlah ▪ **having a nature which is disputatious and argumentative** ▫ {C}his character is neither quarrelsome nor disputatious

ཚོད་པ་འདོད་པ་ ▫ *rtsod pa 'dod pa* ▪ {C}vivāditu-kāma ▪ **wish to debate; desire to dispute** ▫ fond of arguing; {C}want to dispute with

ཚོད་པ་སྐྱོང་བ་ ▫ *rtsod pa spong ba* ▪ སྐང་སྐྱོང་སྐངས་སྐྱོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **dispelling objections**

ཚོད་པ་བྱེད་ ▫ *rtsod pa byed* ▪ {N}vipravadati ▪ **debate; dispute**{N}

ཚོད་པའི་ཚེ་ ▫ *rtsod pa'i tshē* ▪ **at the time of debating**

ཚོད་པའི་གཞི་ ▫ *rtsod pa'i gzhi* ▪ **basis for dispute; basis for controversy**{BJ 31.7}

ཚོད་པའི་གཞི་གནས་སུ་གྱུར་ ▫ *rtsod pa'i gzhi gnas su gyur* ▪ **provides a basis for dispute; offers a basis for dispute**{BJ 31.7}

ཚོད་པའི་གཞིའི་གནས་ ▫ *rtsod pa'i gzhi'i gnas* ▪ vivādādhikaraṇa ▪ **serves as a basis for controversy**

ཚོད་པའི་བཞིའི་གནས་ ▫ *rtsod pa'i bzhi'i gnas* ▪ vivādādhikaraṇa ▪ **serves as a basis for controversy**

ཚོད་པའི་ལན་དུ་ ▫ *rtsod pa'i lan du* ▪ **in answer to this**

argument{BJ 51.1}

ཚོད་པར་འགྲུར་ ▫ *rtsod par 'gyur* ▪ {C}vivadati (=samyag-jñānopetavān) ▪ **debate; dispute; objection** ▫ {C}disputes; contend with

ཚོད་པར་བྱ་བ་ ▫ *rtsod par bya ba* ▪ {C}vivāda ▪ **object of dispute; will dispute** ▫ {C}wrangling; disputation

ཚོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *rtsod par byed pa* ▪ {C}vivadati ▪ **dispute; debate**

ཚོད་པར་བྱེད་པར་འགྲུར་འོ་ ▫ *rtsod par byed par 'gyur ro* ▪ {C}codayati ▪ **dispute; debate** ▫ {C}exhort; warn against; make the charge

ཚོད་སྐྱོང་ ▫ *rtsod spong* ▪ སྐང་སྐྱོང་སྐངས་སྐྱོངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ **dispelling objections**

ཚོད་གཞི་ ▫ *rtsod gzhi* ▪ **basis of debate**

ཚོད་གཞིར་བརྒྱུང་བ་ ▫ *rtsod gzhi r bzung ba* ▪ **held as the basis of the debate**{LSR}

ཚོད་བཞེག་ ▫ *rtsod bzlog* ▪ vighraha-vyāvartanī ▪ **Nāgārjuna's Refutation of Objections**{DASI 578.4} (P5228, Vol. 95)

ཚོད་ལེན་ ▫ *rtsod len* ▪ **answer to an objection**

ཚོན་འགྲུས་ ▫ *rtson 'grus* ▪ {MSA}vīrya ▪ {PH}effort

ཚོམ་ ▫ *rtson* ▪ བཟམ། ཚོམ། བཟམས། ཚམས། ▫ *brtsam/ rtsom/ brtsams/ rtsams/* (ā \rabh): {MV}ārabhate; {MV}ārambha; {L}ārabhya ▪ **begin; initiate; compose; write a book**

ཚོམ་གདན་ ▫ *rtson gdan* ▪ {PH}draft ▫ དང་པོའི་ཚོམ་གདན་ ▫ *dang po'i rtsom gdan* ▫ first draft ▫ {GCG} p. 17

ཚོམ་པ་ ▫ *rtson pa* ▪ བཟམ། ཚོམ། བཟམས། ཚམས། ▫ *brtsam/ rtsom/ brtsams/ rtsams/* ▪ {LCh,MSA,MV}ārambha; {MSA}ābhoga; {MV}bhāvanā; {MSA}vyāpāra; {C}paryeṣṭi ▪ **to begin; initiate; to compose; write a book** ▫ {C}search

ཚོམ་པ་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *rtson pa phun sum tshogs pa* ▪ {MSA}ārambha-sampad ▪ **marvellous beginning**

ཚོམ་པ་མེད་པ་ ▫ *rtson pa med pa* ▪ {MSA}vyāpāra (nir-) ▪ **beginningless ?** {T}

ཚོམ་བའི་རྒྱ་བྱེད་ ▫ *rtsom pa'i rgyu* ▪ *ārambha-hetu* ▪ **cause of composition/beginning/undertaking**

ཚོམ་བའི་དྲི་བྱལ་ ▫ *rtsom pa'i dri bral* ▪ {MSA}ābhoga-vaimalya ▪ **stainless composition** {T}

ཚོམ་བར་དམ་བཅའ་ ▫ *rtsom par dam bca'* ▪ **promise of composition**

ཚོམ་བྱེད་ ▫ *rtsom byed* ▪ {C}samarābheyyā ▪ **begin; initiate; compose** ▫ {C}should bring about

ཚོལ་ ▫ *rtsol* ▪ *བཟལ། ཚོལ། བཟལད་ ཚོལད་* ▫ *brtsal/ rtsol/ brtsald/ rtsold/* ▪ **endeavor; make effort; exert**

ཚོལ་སྐྱབ་ ▫ *rtsol sgrub* ▪ *བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་* ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **established by exertion**

ཚོལ་བ་ ▫ *rtsol ba* ▪ {LCh,MSA,MV}vyāyāma; {L} paryeṣati; {C}vr̥tti; {MSA,C}ābhoga; {MV}āyāsa ▪ **exertion; endeavor; make effort; exert** ▫ {C} search; seek; enjoyment; satiation; satisfy; fullness; completion; the action which works for

ཚོལ་བའི་འདུ་བྱ་བ་ ▫ *rtsol ba'i 'du bya ba* ▪ **activity by exertion**

ཚོལ་བར་འགྱུར་རོ་ ▫ *rtsol bar 'gyur ro* ▪ {C}ceṣṭate (var.: *veṣṭate*) ▪ **make effort; exert** ▫ {C}bestirs himself with; be astir with

ཚོལ་བྱུང་ ▫ *rtsol byung* ▪ *འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་* ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ **arisen from exertion**

ཚོལ་མཛད་ ▫ *rtsol mdzad* ▪ **sustain**

སྦྱུལ་ ▫ *stsal* ▪ *སྦྱུལ་སྦྱུལ་སྦྱུང་སྦྱུང་* ▫ *stsal stsol stsald stsold* ▪ **bestow; confer; grant; give; speak**

སྦྱུལ་བ་ ▫ *stsal ba* ▪ *སྦྱུལ་སྦྱུལ་སྦྱུང་སྦྱུང་* ▫ *stsal stsol stsald stsold* ▪ {C}bhave ▪ **bestow; confer; grant; give; speak** ▫ {C}may be

སྦྱུལ་མ་ཐག་ཏུ་ ▫ *stsal ma thag tu* ▪ *སྦྱུལ་སྦྱུལ་སྦྱུང་སྦྱུང་* ▫ *stsal stsol stsald stsold* ▪ {C}praveśita-mātre ▪ **immediately/right/just after bestowing/conferring/granting/giving/speaking** ▫ {C}one would only have to introduce

སྦྱུལ་ ▫ *stsol* ▪ *སྦྱུལ་སྦྱུལ་སྦྱུང་སྦྱུང་* ▫ *stsal stsol stsald stsold* ▪ **bestow; confer; grant; give**

སྦྱུལ་བ་ ▫ *stsol ba* ▪ *སྦྱུལ་སྦྱུལ་སྦྱུང་སྦྱུང་* ▫ *stsal stsol stsald stsold* ▪ {C}dātr̥iva ▪ **donor; giver; conferrer; bestow; confer; grant; give**

སྦྱུལ་བར་མཛད་ ▫ *stsol bar mdzad* ▪ *སྦྱུལ་སྦྱུལ་སྦྱུང་སྦྱུང་* ▫ *stsal stsol stsald stsold* ▪ {MSA}(Ndā): *dadāti* ▪ **bestow; confer; grant; give**

བརྩད་བ་ ▫ *brtsad pa* ▪ {MSA}vivāda ▪ **dispute{S}; debate; objection** ▫ commence; undertake

བརྩད་བའི་གཞི་ ▫ *brtsad pa'i gzhi* ▪ {MSA}adhikaraṇa ▪ **basis of dispute**

བརྩམ་བྱ་གཞུང་ ▫ *brtsam bya gzhung* ▪ **composed text**

བརྩམས་ ▫ *brtsams* ▪ {C}ārabhya ▪ **based; beginning; composition{BJ 9.4}; to be based [on]**

བརྩམས་ཏེ་ ▫ *brtsams te* ▪ {C}ārabhya; {MV}ārabdha ▪ **beginning; composition** ▫ {C}begin; take hold of; about; with reference to; regarding; relevant to; beginning from/with; starting from; having turned his mind to; concerning; stimulated by; initially founded on; if I take into consideration; following on; concerning

བརྩམས་ནས་ ▫ *brtsams nas* ▪ {C}samārabhya; {MV} *brtsams nas ... gsungs so (... las-) = ārabhyāha* ▪ **beginning with; stemming from{BJ 29.2}** ▫ {C} when one has undertaken

བརྩམས་པ་ ▫ *brtsams pa* ▪ {MSA,MV}ārabdha; {C} ārabhya; {C}ārapsyante ▪ **beginning; begin; composition** ▫ {C}(deed) they may do

བརྩམས་གཞི་ ▫ *brtsams gzhi* ▪ **bases of composition**

བརྩལ་བ་ ▫ *brtsal ba* ▪ {C}paryeṣṭi ▪ {C}search

བརྩི་ ▫ *brtsi* ▪ *བརྩི། རྩི། བརྩིས། རྩིས།* ▫ *brtsi/ rtsi/ brtsis/ rtsis/* ▪ **to reckon; calculate; to hold as important**

བརྩིས་ ▫ *brtsis* ▪ *བརྩི། རྩི། བརྩིས། རྩིས།* ▫ *brtsi/ rtsi/ brtsis/ rtsis/* ▪ **to reckon; calculate; to hold as important**

བརྩུན་བ་ ▫ *brtsun pa* ▪ {C}gaurava ▪ {C}respect; dignity; a title to be respected

བརྩུས་པ་ ▫ *brtsuns pa* ▪ {C}nimiñjita ▪ {C}tendency to make negative statements about objects

བརྩེ་ ▫ *brtse* ▪ *བརྩེ། བརྩེ། བརྩེས། བརྩེས།* ▫ *brtse/ brtse/ brtses/ brtses/* ▪ {C}dayā; {C}anukampā ▪ **noun:** **mercy; love; kindness**7 **verb:** **feel mercy; pity** ▫ {C}sympathy

བརྩེ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *brtse dang ldan pa* ▪ {MSA}dayānvita ▪ **merciful**

བརྩེ་ལྷན་ ▫ *brtse ldan* ▪ {MSA}krpālu ▪ **merciful**

བརྩེ་བ་ ▫ *brtse ba* ▪ *བརྩེ། བརྩེ། བརྩེས། བརྩེས།* ▫ *brtse/ brtse/ brtses/ brtses/* ▪ {LCh}dayā; {LCh,MSA}anukampā; {MSA}anukampana; {MSA}krpā; {MSA}krpa; {MSA}krpālu; {C}kriḍana ▪ **noun:** **mercy; love; kindness**7 **verb:** **feel mercy; pity** ▫ {C}sympathy; playing with

བརྩེ་བ་ཅན་ ▫ *brtse ba can* ▪ {MSA}krpālu; {MSA}sakṛpa; {MSA}samanukampaka ▪ **merciful; loving**

བརྩེ་བ་དང་བཅས་པ་ ▫ *brtse ba dang bcas pa* ▪ {MSA}sakṛpa ▪ **merciful; loving**

བརྩེ་བ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *brtse ba dang ldan pa* ▪ {MSA}krpālu ▪ **merciful; loving**

བརྩེ་བ་མེད་པ་ ▫ *brtse ba med pa* ▪ {MSA}nirdaya ▪ **merciless; without mercy**

བརྩེ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *brtse ba yid la byed pa* ▪ {MSA}anukampā-manasikāra ▪ **merciful mental contemplation; mental contemplation of mercy**

བརྩེ་བའི་བདག་ཉིད་ ▫ *brtse ba'i bdag nyid* ▪ {MSA}krpātmaka ▪ **merciful nature**

བརྩེ་བའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *brtse ba'i yon tan* ▪ **quality of empathy**

བརྩེ་བས་སྐྱབས་ལྷན་པ་ ▫ *brtse bas sdug bsngal khas len pa* ▪ {MSA}krpayā duḥkhābhyupagamaḥ ▪ **assert suffering with mercy** {T}

བརྩེ་བས་བྱམས་པ་ ▫ *brtse bas byams pa* ▪ {MSA}krpā-sneha ▪ **love due to mercy** {T}

བརྩེ་བས་སྤྲིན་པ་ ▫ *brtse bas sbyin pa* ▪ {MSA}krpā-dāna ▪ **mercifully giving** {T}

བརྩེ་བས་སྤྲིན་པ་ལ་ཇི་སྲིད་སྤྲོད་པ་ ▫ *brtse bas sbyin pa la rjes su ston pa* ▪ *བསྐྱབས་ལྷན་པ་བསྐྱབས་ལྷན་པ་* ▫ *bstan ston*

bstand stond ▪ {MSA}krpayā dāna-samanuśāstih ▪ **teaching of merciful giving** {T}

བརྩེགས་ ▫ *brtsegs* ▪ *kūṭa* ▪ **piled up** ▫ *སེམས་དབའི་གསུམ་བརྩེགས་* ▫ *sems dpa'i gsum brtsegs* ▫ **piled up three beings**

བརྩེགས་པ་ ▫ *brtsegs pa* ▪ {MV,MSA}kūṭa (e.g.: *Ratnakūṭa*) ▪ **piled up**

བརྩེགས་མ་ ▫ *brtsegs ma* ▪ {PH}piled up; piled one on top of the other

བརྩེར་ ▫ *brtser* ▪ {Śāntideva}krpan ▪ {PH}merciful

བརྩེར་བཅས་ ▫ *brtser bcas* ▪ {MSA}sakṛpa ▪ **merciful; loving**

བརྩེས་ ▫ *brtses* ▪ *བརྩེ། བརྩེ། བརྩེས། བརྩེས།* ▫ *brtse/ brtse/ brtses/ brtses/* ▪ *dayā; anukampā* ▪ **verb:** **feel mercy; pity; love**7 **noun:** **mercy; love; kindness**

བརྩོད་ ▫ *brtsod* ▪ **dzö (crossbreed of a yak and a cow which has long, narrow straight horns)**

བརྩོན་ ▫ *brtson* ▪ {C}yukta; {C}yujyate; {MSA}yoga; {C}abhiyukta; {C}abhiyuktaka; {L}vīrya; {MSA}para ▪ **verb:** **to endeavor; make effort; strive; exert oneself**7 **noun:** **effort; endeavor; exertion** ▫ {C}suitable; associated with; in possession of; joined to; devoted; endowed with; junction with; practiced; interested in; one who practices; diligence; energy; zeal; enthusiasm; vigor; applies oneself; be engaged in; be joined to; practice; [with negativ

བརྩོན་གྱུར་ ▫ *brtson gyur* ▪ {C}abhiyukta; {C}abhiyuktaka ▪ **endeavor; effort** ▫ {C}practiced; interested (in); one who practices

བརྩོན་འགྲུས་ ▫ *brtson 'grus* ▪ {LCh,MV,C,MSA}vīrya {C} (=kuśala-utsāhaḥ); {MSA}yatna ▪ **effort; diligence; zeal; industry** ▫ {C}energy; enthusiasm; vigor
DEFINITIONS: *དགེ་བ་ལ་སྐྱོབ་* ▫ *dge ba la spro ba* ▫ **enthusiasm for virtue**

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་གོ་སྐབ་ ▫ *brtson 'grus kyi go sgrub* ▪ **achieving through the armor of effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་མ་རྩལ་དུ་བྱིན་པ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *brtson 'grus kyi pha rol tu phyin pa dang ldan pa* ▪ {MSA}vīrya-

pāramitā-sahagata ▪ **having the perfection of effort; with the perfection of effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་པར་ཕྱིན་ ▫ *brtson 'grus kyi phar phyin* ▪ **perfection of effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་དབང་པོ་ ▫ *brtson 'grus kyi dbang po* ▪ *{MSA}**vīryendriya* ▪ **faculty of effort; power of effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱབ་ ▫ *brtson 'grus kyi tshogs sgrub* ▪ **achieving through the collection of effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཅན་ ▫ *brtson 'grus can* ▪ *{C}**ātāpin* ▪ **having effort; diligent** ▫ *{C}*ardent

བརྩོན་འགྲུས་ཆེན་པོ་རྩོམ་པ་ ▫ *brtson 'grus chen po rtsom pa* ▪ *{MSA}**vīryārambho mahān* ▪ **the great effort of composition ? {T}**

བརྩོན་འགྲུས་མཆོག་ ▫ *brtson 'grus mchog* ▪ *{MSA}**yatna* ... *parama* ▪ **supreme effort; highest effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཉམས་པ་ ▫ *brtson 'grus nyams pa* ▪ *{MSA}**vīrya-parihāṇi* ▪ **degenerated effort**

བརྩོན་འགྲུས་བརྟན་པ་ ▫ *brtson 'grus brtan pa* ▪ *{MSA}**vīrya* ... *ḍṛḍha* ▪ **stable effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཐ་མ་དང་འབྲིང་དང་མཆོག་ ▫ *brtson 'grus tha ma dang 'bring dang mchog* ▪ *{MSA}**nikṛṣṭa-madhyottama Ā vīrya* ▪ **final, middling, and supreme effort**

བརྩོན་འགྲུས་དང་ལྡན་པ་ ▫ *brtson 'grus dang ldan pa* ▪ *{MSA}**vīrya-vat* ▪ **having effort; diligent**

བརྩོན་འགྲུས་དྲག་ ▫ *brtson 'grus drag* ▪ *{MSA}**yatna* ... *ugra* ▪ **fierce effort; violent effort**

བརྩོན་འགྲུས་ན་གྲོགས་སུ་གྱུར་པ་ ▫ *brtson 'grus na grogs su gyur pa* ▪ *{MSA}**vīrya-sahāyatva* ▪ **effort assists ... {T}**

བརྩོན་འགྲུས་པ་ ▫ *brtson 'grus pa* ▪ *{MSA}**vīrya* ▪ **effort; diligence; zeal; industry**

བརྩོན་འགྲུས་པ་འོ་ཕྱིན་ ▫ *brtson 'grus pha rol phyin* ▪ *{C}**vīrya-pāramitā* ▪ **perfection of effort**

བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པ་ ▫ *brtson 'grus rtsom pa* ▪ *{MSA}**vīryārambha* ▪ **initiate effort; begin making effort**

བརྩོན་འགྲུས་བརྩམས་པ་ ▫ *brtson 'grus brtsams pa* ▪ *{C,MSA,MV}**ārabdha-vīrya*; *{C}**ārambha-vīrya* ▪ **initiate effort; begin making effort** ▫ *{C}*one who has exerted/exerts energy/vigor; one who has put forth energy/vigor

བརྩོན་འགྲུས་ཞན་པ་ ▫ *brtson 'grus zhan pa* ▪ *{C}**hīna-vīrya* ▪ **small effort; inferior effort**

བརྩོན་འགྲུས་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་ ▫ *brtson 'grus yongs su shes par bya* ▪ *{MSA}**vīryaṃ parijñeyam* ▪ **one should know this through effort {T}**

བརྩོན་འགྲུས་ལ་བརྟེན་ནས་ ▫ *brtson 'grus la brten nas* ▪ *{MSA}**vīryāsrita* ▪ **in dependence upon effort**

བརྩོན་འགྲུས་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *brtson 'grus la brten pa* ▪ *{MSA}**vīrya-pratiṣṭhita* ▪ **in dependence upon effort**

བརྩོན་འགྲུས་ལ་སོགས་པ་ལ་སྦྱར་བ་ ▫ *brtson 'grus la sogs pa la sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *{MSA}**vīryādi-prayoga* ▪ **application/engagement in effort, etc.**

བརྩོན་དེ་ ▫ *brtson te* ▪ *{C}**ghaṭamāna* ▪ **making effort** ▫ striving; when he strives

བརྩོན་ལྡན་ ▫ *brtson ldan* ▪ *{MSA}**udyoga-vat* ▪ **having effort; diligent**

བརྩོན་པ་ ▫ *brtson pa* ▪ *{C,MSA}**yukta*; *{C,MSA}**abhiyoga*; *{C}**udyukta*; *{C}**niyukta*; *{C}**dhyūta*; *{C}**parākramati*; *{MSA}**utsaha*; *{MSA}**udyama*; *{MSA}**yatna*; *{C}**vyāyācchamāna* ▪ **verb: to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ *{C}*devotedness; effort; exerted; labor zealously; energetic; have exerted themselves; duties; engaged (in); heroically advances; when he struggles

བརྩོན་པ་བགྱིད་པར་འགྲུབ་པོ་ ▫ *brtson pa bgvid par 'gyur ro* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ *{C}**udyogaṃ karoti* ▪ **endeavor; make effort; strive; exert oneself**

བརྩོན་པ་ཆེར་བྱེད་ ▫ *brtson pa cher byed* ▪ *{C}**udyogam āpadyate* ▪ **to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ *{C}*make a (great) effort

བརྩོན་པ་ཆེར་མཛད་དོ་ ▫ *brtson pa cher mdzad do* ▪ {C} udyogam āpadyate ▪ **to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ {C} make a (great) effort

བརྩོན་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *brtson pa dang bcas pa* ▪ {MSA} sodyama ▪ **having effort; diligent**

བརྩོན་པ་བྱེད་ ▫ *brtson pa byed* ▪ {C} udyogam āpadyate ▪ **to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ {C} make a (great) effort

བརྩོན་པ་མ་གཏང་བ་ ▫ *brtson pa ma gtang ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {MSA} anikṣipta-dhura ▪ **non-abandoned effort; p.n. of a Buddha**

བརྩོན་པ་མི་གཏོང་བ་ ▫ *brtson pa mi gtong ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C} anikṣipta-dhura ▪ **non-abandoned effort; p.n. of a Buddha** ▫ {C} persistently; perserveres

བརྩོན་པ་མི་བཏང་བ་ ▫ *brtson pa mi btang ba* ▪ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C} anikṣipta-dhura ▪ **non-abandoned effort; p.n. of a Buddha** ▫ {C} persistently; perserveres

བརྩོན་པ་མཛད་དོ་ ▫ *brtson pa mdzad do* ▪ {C} udyogam āpadyate ▪ **to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ {C} make a (great) effort

བརྩོན་པའི་དགོས་པ་ཡིན་ ▫ *brtson pa'i dgos pa yin* ▪ {C} ārambha-prajñānam ▪ **the necessity for effort** ▫ {C} but effort is necessary (for that)

བརྩོན་པའི་སྐྱབས་ ▫ *brtson pa'i stobs* ▪ {C} bala-vyūha (=balavūya) ▪ **force of effort** ▫ {C} array of power

བརྩོན་པའི་མཐུ་ ▫ *brtson pa'i mthu* ▪ {C} bala-vyūha (=balavūya) ▪ **force of effort** ▫ {C} array of power

བརྩོན་པའི་རང་བཞིན་ ▫ *brtson pa'i rang bzhin* ▪ {MSA} udyama-svabhāva ▪ **nature of effort**

བརྩོན་པའི་རབ་ ▫ *brtson pa'i rab* ▪ {MSA} ugra-vīryatā ▪ **fierce effort; violent effort**

བརྩོན་པར་འགྱུར་ ▫ *brtson par 'gyur* ▪ {MSA} udyato bhavati ▪ **make effort; exert oneself; endeavor**

བརྩོན་པར་བྱ་ ▫ *brtson par bya* ▪ {C} yukta ▪ **will**

endeavor; will make effort; will exert oneself

བརྩོན་པར་བྱའོ་ ▫ *brtson par bya'o* ▪ {C,MSA} yogaḥ karaṇīyaḥ ▪ **should endeavor; should make effort**

བརྩོན་པར་བྱས་པ་ ▫ *brtson par byas pa* ▪ {C} yujyate ▪ **to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ {C} suitable; associated with; in possession of; joined to; devoted; endowed with; junction with; practiced; interested in

བརྩོན་པར་བྱེད་དོ་ ▫ *brtson par byed do* ▪ {C} autsukyam āpadyate ▪ **to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ {C} makes great efforts; show/put forth zeal; tries; eagerly try to; suitable; associated with; in possession of; joined to; devoted; endowed with; junction with; practiced; interested in

བརྩོན་པར་བྱུང་ ▫ *brtson par rung* ▪ {MSA} yatna-yogyatā ▪ **suitable as effort; suitable effort**

བརྩོན་བྱས་ ▫ *brtson byas* ▪ {C} kṛta-yogya ▪ {C} well-qualified

བརྩོན་བྱེད་ ▫ *brtson byed* ▪ {C} parākramati; {C} parākramate; {MSA} karoti yogaḥ ▪ **to endeavor; make effort; strive; exert oneself** ▫ {C} makes great efforts; heroically advances; show/put forth zeal; tries; eagerly try to; suitable; associated with; in possession of; joined to; devoted; endowed with; junction with; practiced; interested in

བརྩོན་ཞིང་འཚོལ་བ་ ▫ *brtson zhing 'tshol ba* ▪ བཅོལ་འཚོལ་འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {C} udyoga-paryeṣṭi ▪ **make effort and seek** ▫ {PH} effort and searching ▫ {C} energetic pursuit

བརྩོན་རབ་ ▫ *brtson rab* ▪ {MSA} ugra-vīryatā ▪ **fierce effort; violent effort**

ཆ་ ▫ *tsha* ▪ **hot; intense; salt**

ཆ་བ་ ▫ *tsha ba* ▪ {LCh} uṣṇa; {MSA} dāha; kaṭuka ▪ **hot; intense; salt; heat; pungent**

ཆ་བའི་གཏོན་ ▫ *tsha ba'i gdon* ▪ {PH} [beings in] hot hells

ཆ་བར་གྱུར་བ་ ▫ *tsha bar gyur ba* ▪ {C} dahati ▪ {C} burns

ཚ་དམུལ་བ་ ◻ *tsha dmyal ba* ▪ **hot hell; hot hell being; hot hell-being**

ཚ་ཞིང་སྲིག་པ་ ◻ *tsha zhing sreg pa* ▪ **hot and burning**

ཚ་ ◻ *tshwa* ▪ **salt**

ཚ་སྐྱོ་ཅན་ ◻ *tshwa sgo can* ▪ {MSA}*kṣāra* ▪ **corrosive; caustic; burning** {T}

ཚག་པར་ ◻ *tshag par* ▪ **newspaper; magazine**

ཚགས་སུ་ཚུད་པ་ ◻ *tshags su tshud pa* ▪ **internalize**

ཚང་ ◻ *tshang* ▪ **complete; full; entire; complete in; contained in** ◻ {PH}place; dwelling

ཚང་བ་ ◻ *tshang ba* ▪ {MSA}*ma tshang ba = vikala; {MSA}vaikalya* ▪ **complete; full; entire**

ཚང་བར་རྟོགས་པ་ ◻ *tshang bar rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **realize fully**

ཚང་མ་ ◻ *tshang ma* ▪ **all**

ཚང་ཚོང་ ◻ *tshang tshing* ▪ {MSA}*gahvara* ▪ **deep; impenetrable ??** {T}

ཚངས་ / ཚངས་པ་ ◻ *tshangs / tshangs pa* ▪ *brahmā; brahman; {C}brahmanā* ▪ **Brahmā; Brahman**

ཚངས་ཆེན་ ◻ *tshangs chen* ▪ *mahābrahmāṇa* ▪ **Great Brahmā**

ཚངས་བདུན་ ◻ *tshangs bdun* ▪ *brahmapurohita* ▪ **In Front of Brahmā**

ཚངས་མདུན་ ◻ *tshangs mdun* ▪ *brahmapurohita* ▪ **In Front of Brahmā; Brahmā Presence**

ཚངས་པ་དང་བཅས་པ་ ◻ *tshangs pa dang bcas pa* ▪ {C} *sabrahmaka* ▪ {C}round Brahma(n)

ཚངས་པ་དང་བཅས་པའི་ལྷ་རྣམས་ ◻ *tshangs pa dang bcas pa'i lha rnam* ▪ {C}*sabrahmakā-devā* ▪ {C}the gods around Brahma(n)

ཚངས་པ་གནས་པ་ ◻ *tshangs pa gnas pa* ▪ {MSA}*brāhma ... vihāra* ▪ **land of Brahmā ??** {T}

ཚངས་པ་མཚུངས་པར་སྐྱོད་པ་ ◻ *tshangs pa mtshungs par spyod pa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod*

▪ {MSA}*sabrahmacārin* ▪ **practitioner of celibacy; practice celibacy**

ཚངས་པའི་ལྷ་བ་ ◻ *tshangs pa'i lta ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟ་ལྟ་ས་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}*brahma-drṣṭi* ▪ **view of Brahmā** ◻ {C}vision of Brahma

ཚངས་པའི་གནས་པ་ ◻ *tshangs pa'i gnas pa* ▪ {MSA} *brāhma-vihāra; {MSA}brāhmya-vihāra* ▪ **level of Brahmā**

ཚངས་པའི་སྐྱོད་པ་ ◻ *tshangs pa'i spyod pa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C,MSA}*brahma-carya; {MSA}brahma-caryā; {MSA}brahma-cārin* ▪ **practice celibacy** ◻ {C}holy life; (life of) chastity; the higher spiritual life

ཚངས་པའི་དབྱངས་ ◻ *tshangs pa'i dbyangs* ▪ {C}*brahma-svaratā* ▪ **brahmā melodiousness; voice of Brahma** ◻ {C}he has a divine voice

ཚངས་པའི་མེ་ ◻ *tshangs pa'i me* ▪ {PH}Brahma-fire; Caṇḍalī-fire

ཚངས་པའི་ལྷ་ ◻ *tshangs pa'i lha* ▪ {PH}god of the Brahma abodes

ཚངས་པར་གྱུར་པ་ ◻ *tshangs par gyur pa* ▪ {C}*brahma-bhūta* ▪ **is (like) Brahma** ◻ {PH}being [like] Brahma ◻ {C}identified with the supreme universal spirit

ཚངས་པར་སྐྱོད་ཉིད་ ◻ *tshangs par spyod nyid* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}*brahma-caritva* ▪ **clean behavior; practice celibacy** ◻ {C}one leads a chaste life

ཚངས་པར་སྐྱོད་པ་ ◻ *tshangs par spyod pa* ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ སྐྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}*brahma-carya; {MSA}brahma-caryā; {MSA}brahma-cārin; {C}brahma-caryā-vāsa (=brahma-carya)* ▪ **clean behavior; practice celibacy** ◻ {C}the practice of the religious life

ཚངས་སྐྱོད་ ◻ *tshangs spyod* ▪ *brahmacarya; brahmacarin* ▪ {PH}celibate practitioner

ཚངས་བུག་ ◻ *tshangs bug* ▪ {PH}Brahma (cranial) aperture

ཚངས་དབྱངས་ ◻ *tshangs dbyangs* ▪ {C} *brahma-svara* ▪ **brahmā melodiousness; voice of Brahma** ◻ {C} divine voice

ཚངས་མང་ ◻ *tshangs mang* ▪ **kitchen**

ཚངས་རིས་ ◻ *tshangs ris* ▪ *brahmakāyika* ▪ **Brahmā Type** ◻ {PH} Brahma abodes

ཚངས་རིས་པ་ ◻ *tshangs ris pa* ▪ {PH} one in the Brahma abodes

ཚད་ ◻ *tshad* ▪ {N,C,MSA} *pramāṇa*; {C,MSA} *parimāṇa*; {MSA} *māna* ▪ **size; measure** ◻ {PH} measure; extent; certain amount ◻ {C} valid cognizer; valid cognition; valid means of knowledge; measurement; extent; as large as; which has the dimensions of; limitation

ཚད་སྐོས་ ◻ *tshad skom* ▪ {PH} hot parching thirst

ཚད་ཁྲུང་པར་ ◻ *tshad khyad par* ▪ {MSA} *parimāṇa-viśeṣa* ▪ **particular measure**

ཚད་གྲུབ་ ◻ *tshad grub* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ *pramāṇasiddha ▪ **valid establishment**

ཚད་དུ་ ◻ *tshad du* ▪ {C} *pramāṇena* ▪ {C} of the size

ཚད་འབྲས་ ◻ *tshad 'bras* ▪ {GD:622} *pramāṇa-phala* ▪ **valid cognition's effect** ◻ {GD:622} "means and result (knowledge)", a topic in the logico-epistemological tradition concerning the grammatical distinction between *pramāṇa* and *pramiti*

ཚད་མ་ ◻ *tshad ma* ▪ {C,MSA,MV} *pramāṇa* ▪ **valid cognition; epistemology and logic; logic-epistemology; valid cognizer; prime cognition; prime cognizer** ◻ {C} valid means of knowledge; measure; measurement; extent; as large as; size; which has the dimensions of DEFINITIONS: མཚན་ ཉིད། །གསལ་དུ་མི་སྐྱེ་བའི་རིག་པ་ཡ་ལྔ་མ་རྟོགས་པའི་དོན་བཞེན་པ་ལ་ མི་འགྲུལ་བའི་འཛོལ་སྐྱེད་ཀྱིས་བརྗོད་པའི་སྐྱོ་འདོགས་དང་འགལ་བའོ་
◻ *mtshan nyid/ 1 gsar du mi slu ba'i rig pa/ 2 sngar ma rtogs pa'i don bden pa la mi 'krul ba'i 'dzin stangs kyes bzlog pa'i sgro 'dogs dang 'gal ba'o/* ◻ Definition: 1) a new and incontrovertible knower {GCT}, 2) that

which contradicts and eliminates a false superimposition by an unmistakable mode of apprehension with respect to a previously unrealized true thing {Cha-ba, GD:640}

DIVISIONS: དབྱེ་བ་ཉ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡ་རྗེས་དབག་ཚད་མ་
◻ *dbye ba/ 1 mngon sum tshad ma/ 2 rjes dpag tshad ma/* ◻ Divisions: (1) direct valid cognizer; (2) inferential valid cognizer

ཚད་མ་ཀུན་བདུས་ ◻ *tshad ma kun btus* ▪ བདུ་ལྷ་བདུས་ལྷ་
btu 'thu btus 'thu ▪ *pramāṇa-samuccaya* ▪ **Dignāga's Compendium of Valid Cognition (P. 5700, vol. 130)**

ཚད་མ་ཀུན་ལས་བདུས་པ་ ◻ *tshad ma kun las btus pa* ▪ བདུ་ལྷ་བདུས་ལྷ་
btu 'thu btus 'thu ▪ *pramāṇa-samuccaya* ▪ **Dignāga's Compendium of Valid Cognition (P. 5700, vol. 130, Ce)** ◻ {PH} [Dignāga's] Compendium of Valid Cognition

ཚད་མ་ཀུན་ལས་བདུས་པའི་འགྲེལ་པ་ ◻ *tshad ma kun las btus pa'i 'grel pa* ▪ བདུ་ལྷ་བདུས་ལྷ་
btu 'thu btus 'thu ▪ *pramāṇa-samuccaya-vṛtti* ▪ **Dignāga's Auto-Commentary on the "Compilation of Prime Cognition (P5701, vol. 130)"**

ཚད་མ་ཀུན་ལས་བསྐྱེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ ◻ *tshad ma kun las bstus pa'i 'grel bshad* ▪ བདུ་ལྷ་བདུས་ལྷ་
btu 'thu btus 'thu ▪ *pramāṇa-samuccaya-ṭīkā* ▪ **Jinendrabuddhi's Commentarial Explanation of [Dignāga's] "Compilation of Prime Cognition" [P5766]**

ཚད་མ་ཀུན་ལས་བསྐྱེས་པའི་འགྲེལ་བཤད་ ◻ *tshad ma kun las bstus pa'i 'grel bshad* ▪ *pramāṇa-samuccaya-ṭīkā* ▪ {PH} [Jinendrabuddhi's] Explanation of [Dignāga's] Compendium on Valid Cognition

ཚད་མ་མཚེས་པ་ ◻ *tshad ma mchis pa* ▪ {L} *apramāṇa* ▪ **immeasurable; not valid**

ཚད་མ་འཇུག་ཡུལ་ ◻ *tshad ma 'jug yul* ▪ {GD:673} object of application of Valid Cognition

ཚད་མ་བརྟགས་པ་ ◻ *tshad ma brtags pa* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་
brtag rtag brtags rtags ▪ *pramāṇa-parīkṣā* ▪ {GD:841} Dharmottara's Examination of Valid Cognition II. P:5747, Ze

[Dharmakīrti's] "Ascertainment of Prime/Valid Cognition"

ཚད་མ་པ་ ▫ *tshad ma pa* ▪ *prāmāṇika* ▪ **Epistemologists**

ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *tshad ma ma yin pa* ▪ {N} *apramāṇa* ▪ {N} not valid

ཚད་མ་མེད་ ▫ *tshad ma med* ▪ {C} *apramāṇatā* ▪ **not valid; measureless; measurelessness** ▫ {C} unlimitedness

ཚད་མ་གཞན་གྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *tshad ma gzhan gyis grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ *parataḥ-pramāṇa* ▪ {GD:722} external validity; extrinsic validity

ཚད་མ་ཡིན་པ་ ▫ *tshad ma yin pa* ▪ {N} *pramāṇa* ▪ {PH} being a valid cognition

ཚད་མ་རང་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *tshad ma rang nyid kyis grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ *svataḥ-pramāṇa* ▪ {GD:722} internal validity; self-validity

ཚད་མ་རིགས་ཐེགས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་ལེགས་བཤད་སྡིང་པོའི་གཏེར་ ▫ *tshad ma rigs thigs kyis 'grel pa legs bshad snying po'i gter* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་འབྲེལ་པ་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ {GD:843} Gyel-tsap's (rgyal tshab dar ma rin chen) Treasure of the Essence of Good Sayings, a Commentary on [Dharmakīrti's Treatise on] Valid Cognition, the Drop of Reasoning [Collected Works vol. 8 (Delhi: Guru Deva)]

ཚད་མ་གསུམ་ ▫ *tshad ma gsum* ▪ {MV} *pramāṇa-traya* ▪ **three valid cognitions** {T}

ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ ▫ *tshad ma'i skyes bu* ▪ {LCh} *pramāṇa puruṣa* {GD} *pramāṇa bhūta*; *pramāṇabhūta* ▪ **authoritative being; valid person; authoritative person** ▫ {GD:812} person of authority; {GD:829} reliable person

ཚད་མའི་ཚད་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *tshad ma'i chod pa'i 'bras bu* ▪ {GD:702} the interrupted results of valid cognition

ཚད་མའི་བསྐྱེད་བཅོས་ཆེན་པོ་རིགས་པའི་གྲུན་ ▫ *tshad ma'i bstan bcos chen po rigs pa'i rgyan* ▪ བསྐྱེད་ཆོན་བསྐྱེད་ཆོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {GD:842} Ge-dun-

drup's (dge 'dun grub, 1st Dalai Lama) Ornament of Reasoning, a Great Treatise on Valid Cognition. Mundgod, India: Loling Press, 1985.

ཚད་མའི་མདོར་ ▫ *tshad ma'i mdor* ▪ *pramāṇa-samuccaya* ▪ **Dignāga's Compendium of Valid Cognition**

ཚད་མའི་སྐྱེས་དོན་ ▫ *tshad ma'i sdus don* ▪ {GD:308} Cha-ba's (phya pa chos kyi seng ge) Summaries on Valid Cognition

ཚད་མའི་ཁྲོ་ ▫ *tshad ma'i blo* ▪ *pramāṇabuddhi* ▪ **prime consciousness**

ཚད་མའི་མ་ཚད་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *tshad ma'i ma chod pa'i 'bras bu* ▪ {GD:702} the non-interrupted (immediate) results of valid cognition

ཚད་མའི་རིགས་གཏེར་གྱི་དཀའ་གནས་རྣམ་པར་བཤད་པ་སྡིང་བདུན་རབ་གསལ་ ▫ *tshad ma'i rigs gter gyi dka' gnas rnam par bshad pa sde bdun rab gsal* ▪ {GD:842} Go-ram-b#s's (go rams pa bsod nams sen ge) Explanation of the Difficult Points of [S#a-g#ya Paṇḍita's] "Treasure on the Science of Valid Cognition": Illumination of the Seven Texts. (Complete Works of the Great Masters of the Sa sKya Sect, XII.1.

ཚད་མའི་ལམ་ཁྲིད་ ▫ *tshad ma'i lam khrid* ▪ {GD:843} Gyel-tsap's (rgyal tshab dar ma rin chen) Teaching on the Path of Valid Cognition. Collected Works V. Delhi: Guru Deva.

ཚད་མར་གྲུབ་པ་ ▫ *tshad mar grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ *pramāṇa-siddhi* ▪ {GD:589} "Establishment [of Buddha] as Valid", commentary II of Dharmakīrti's *Pramāṇavārttika*

ཚད་མར་འགྲུར་པ་ ▫ *tshad mar 'gyar pa* ▪ *pramāṇa-bhūta* ▪ {GD:637} "serving as valid cognition" [Dignāga praising the Buddha]; {GD:812} person of authority

ཚད་མར་བྱས་ཏེ་ ▫ *tshad mar byas te* ▪ {C} *pramāṇī-kṛtya* ▪ **serve as a measure** ▫ {C} is authoritative; when measured by the standard; when one has taken as a standard; taking as a standard

ཚད་མར་མཚན་པ་ ▫ *tshad mar mdzad pa* ▪ {MSA} *pramāṇī-kṛta* ▪ **serve as a measure**

ཚད་མས་གྲུབ་པ་ ◻ *tshad mas grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་
འགྲུབ་སེལ། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪
pramāṇa-siddha; pramāṇa-siddhi ▪ **established**
by valid cognition; valid establishment; validly
established

ཚད་མས་རྫོགས་པ་ ◻ *tshad mas rtogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **realize by valid**
cognition

ཚད་མས་རྫོགས་པར་བྱ་བ་ ◻ *tshad mas rtogs par bya ba* ▪
རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **object**
of comprehension by a valid cognizer

ཚད་མས་བྲང་པ་ ◻ *tshad mas drang pa* ▪ **induced by**
valid cognition

ཚད་མས་དམིགས་པ་ ◻ *tshad mas dmigs pa* ▪ དམིགས་
དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪
pramāṇālabhita ; *pramāṇa-ālabhita ▪ **observed**
by a valid cognizer; observed by valid cognition;
that which is observed by valid cognition

ཚད་མས་ཡོངས་སུ་གཙོ་བོ་བཤིང་ཡུལ་ ◻ *tshad mas yongs su*
gcod pa'i yul ▪ {GD:674} realized object of valid
cognition

ཚད་མིན་ ◻ *tshad min* ▪ {PH}non-valid [cognition]

ཚད་མིན་གྱི་ལྗོངས་ ◻ *tshad min gyi blo* ▪ *apramāṇabuddhi* ▪
non-prime consciousness

ཚད་མིན་གྱི་ཞེན་རིག་ ◻ *tshad min gyi zhen rig* ▪ {PH}non-
valid [conceptual] determinitive knower

ཚད་མིན་གྱི་ཤེས་པ་ ◻ *tshad min gyi shes pa* ▪ {LCh}
apramāṇa-jñāna; apramāṇya-jñāna ▪ **non-prime**
consciousness ◻ measureless cognition; limitless
cognition DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གསལ་དུ་མི་སྣེ་བ་
ས་ཡིན་པའི་རིག་པ་ ◻ *mtshan nyid/ gsar du mi slu ba ma yin*
pa'i rig pa/ ◻ Definition: an awareness that is not new
and incontrovertible

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་བཅད་ཤེས་པ་ཡིན་དུ་བྱེད་པ་སྐྱེད་པ་ས་འཛིན་
པ་ ར་མེ་ཚེས་པ་འོག་ཤེས་པ་ ◻ *dbye ba/ 1 bcad shes/ 2 yid*
dpvod/ 3 snang la ma nges/ 4 the tshom/ 5 log
shes/ ◻ Divisions: (1) subsequent cognizer; (2)
mental engagement; (3) awareness to which an
object appears but is not ascertained; (4) doubting

consciousness; (5) mistaken consciousness

ཚད་མེད་ ◻ *tshad med* ▪ {N}aprameya; {C}apramāṇya;
apramāṇa ▪ **[measure-not-exist]; immeasurable;**
infinite

ཚད་མེད་བདེ་ ◻ *tshad med bde* ▪ *apramāṇaśuba* ▪
Immeasurable Bliss; Limitless Bliss

ཚད་མེད་པ་ ◻ *tshad med pa* ▪ {MSA}apramāṇa; {MSA}
aprameya; {L}apramāṇam; {C,MSA}aparimāṇa
▪ **[measure-not-exist]; measurelessness;**
immeasurable; infinite ◻ {C}measureless;
illimitable; innumerable; magnificent; unlimited

ཚད་མེད་པ་བཞི་ ◻ *tshad med pa bzhi* ▪ {PH}Four
Immeasurables

ཚད་མེད་བཞི་ ◻ *tshad med bzhi* ▪ *catvary apramāṇāni* ▪
four mmeasurables; four immeasurables ◻ {PH}
Four Immeasurables ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་སྤྱི་བའ་ཚད་མེད་པ་བྱུངས་པ་ཚད་མེད་པ་
དགའ་བ་ཚད་མེད་པ་བཅད་སྤྱི་བའ་ཚད་མེད་པ་ ◻ *dbye ba/ 1 snying*
rje tshad med/ 2 byams pa tshad med/ 3 dga' ba
tshad med/ 4 btang snyoms tshad med/ ◻ Div.: 1)
immeasurable compassion, 2) immeasurable love,
3) immeasurable joy, 4) immeasurable equanimity

ཚད་མེད་འོད་ ◻ *tshad med 'od* ▪ *apramāṇābhā* ▪
Immeasurable Light; Limitless Light

ཚད་ཡོད་པ་ ◻ *tshad yod pa* ▪ {C}pramāṇa-baddha ▪
measureable ◻ {C}bound by measure; has its
limits

ཚད་སེམས་ ◻ *tshad sems* ▪ {C}pramāṇa-buddhi ▪ **valid**
mind ◻ {C}thought of limitation

ཚན་ ◻ *tshan* ▪ **nang tshan = section; division; part** ◻
{PH}group

ཚན་གྱི་ས་ ◻ *tshan gyi sa* ▪ {PH}fully-qualified ground

ཚན་བཅུ་གཉིས་ ◻ *tshan bcu gnyis* ▪ {PH}twelve groups

ཚབ་དུ་ ◻ *tshab tu* ▪ {PH}rather than

ཚར་ ◻ *tshar* ▪ **to finish**

ཚར་བཅད་པའི་གནས་ ◻ *tshar bcad pa'i gnas* ▪ {VN}
nigrahasthāna ▪ {PH}condition of defeat ◻ ལྷུབ་

བའི་ཡན་ལག་མི་བཟོད་ཅིང་། ལྷོན་མི་བཟོད་པ་གཉིས་པོ་དག །ཚར་གཅད་པ་ཡི་གནས་ཡིན་གྱི། "" ◻ Asādhanāṅgavacana and adošodbhāvana are the conditions of defeat [for] the two [debaters, i.e. the proponent and the opponent, respectively]. ◻ {VN} v.1abc

ཚར་གཉིས་ ◻ *tshar gnyis* ▪ **two rounds**

ཚལ་ ◻ *tshal* ▪ **vegetables** ◻ {PH} grove; forest; vegetables

ཚལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ◻ *tshal phun sum tshogs pa* ▪ {C} *vana-sampada* ▪ {C} woods; groves

ཚལ་བ་ ◻ *tshal ba* ▪ {C} *vanas-pati* ▪ {C} (forest) tree; forests

ཚོག་ ◻ *tshig* ▪ {LCh,C,MSA} *pada*; {LCh,C,MSA} *vacana*; {LCh,C,MSA} *vāc*; {C,MSA} *vākya*; {MSA} *vacas*; {MSA} *grantha*; {C} *girā*; {C} *dahati*; {C} *dahyati*; {C} *dagdha* ▪ **word; phrase** ◻ {PH} word; bound morpheme ◻ {C} verse; foot; trace; track; verbal expression; the Buddha's word; language; speaking; speech; teachings; utterance; voice; burns; burns away; will be consumed; as if all aflame; burned up

ཚོག་ཀུན་གྱིས་སྐྱོན་པ་ ◻ *tshig kun gyis snyan pa* ▪ {C} *ādeya-vākyatā* ▪ **pleasantness of all words** ◻ {C} his words are always acceptable

ཚོག་ཀུལ་བ་སྐྱོན་པ་ ◻ *tshig kyal pa smra ba* ▪ {C} *sambhinna-pralāpa* ▪ {C} indistinct prattling; idle/frivolous talk

ཚོག་ཀུལ་བ་ ◻ *tshig kyal ba* ▪ **foolish talk**

ཚོག་བཀུལ་པ་ ◻ *tshig bkyal pa* ▪ {C} *sambhinna-pralāpin* ▪ {C} one who prattles indistinctly

ཚོག་བཀུལ་པ་སྐྱོན་པ་ ◻ *tshig bkyal pa smra ba* ▪ {C} *sambhinna-pralāpa* ▪ {C} indistinct prattling; idle/frivolous talk

ཚོག་སྐྱོན་ ◻ *tshig skyon* ▪ **verbal fault**{BR}

ཚོག་སྐྱོན་གཅོད་པ་ ◻ *tshig skyon gcod pa* ▪ **eliminate verbal faults**{BR}

ཚོག་གི་དོན་ ◻ *tshig gi don* ▪ {C,MSA} *padārtha* ▪ **meaning of the word** ◻ {C} meaning of a word; what is meant by (a) word; an entity which corresponds to;

topic

ཚོག་གི་དོན་རྒྱུག་ ◻ *tshig gi don drug* ▪ {PH} six categories [of existents]

ཚོག་གི་དོན་མིན་པ་ ◻ *tshig gi don med pa* ▪ {C} *apada-artha* ▪ **non-meaning of the word** ◻ {C} nothing; nothing real

ཚོག་གི་རྣམ་གྲངས་ ◻ *tshig gi rnam grangs* ▪ {C} *pada-paryāya* (= *paryāyeṇa*) ▪ **enumeration of scripture** ◻ {C} scripture passage

ཚོག་གི་ཚོགས་ ◻ *tshig gi tshogs* ▪ *pada-kāya* ▪ **group of words**

ཚོག་གི་ཡན་ལག་ ◻ *tshig gi yan lag* ▪ {C} *pada-sāmantaka* (= *padaikadeśah*) ▪ {C} part of a verse

ཚོག་གི་ལམ་གྱིས་གདགས་ ◻ *tshig gi lam gyis gdags* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C} *vāk-patha-prajñapti* ▪ **designation by the paths of words; designated by the paths of words** ◻ {C} concept by way of the paths of speech

ཚོག་གིས་སྐྱོན་པ་ ◻ *tshig gis ston pa* ▪ བསྐྱོན་སྐྱོན་བསྐྱོན་སྐྱོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *vākyaena deśanā* ▪ **indicate by words; teach by words**

ཚོག་གིས་བསྐྱོན་པ་ ◻ *tshig gis bstan pa* ▪ **verbally taught**

ཚོག་གིས་བསྐྱོན་ཚོད་ ◻ *tshig gis bstan tshod* ▪ **measure [that is, level] indicated by the words**

ཚོག་གིས་བྲུང་བ་ ◻ *tshig gis byang ba* ▪ འབྲུང་འབྲུངས་བྲུང་འབྲུངས་ ◻ 'byang 'byangs byang 'byongs ▪ {MSA} *vacasā parijitāni* ▪ **purified by words**

ཚོག་གིས་ཟེན་པ་ ◻ *tshig gis zin pa* ▪ **held within the words**

ཚོག་གི་བསལ་བ་ ◻ *tshig gyi bsal ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ {GD:791} contradiction of word

ཚོག་འགྲུང་ ◻ *tshig 'gyur* ▪ འགྲུང་འགྲུངས་གྲུང་གྲུངས་ ◻ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ **word translation**

ཚོག་འགྲེལ་ ◻ *tshig 'grel* ▪ བཀུལ་འགྲེལ་བཀུལ་འགྲེལ་ ◻ *bkrall 'grel bkrald 'grel* ▪ **word commentary**

ཚོག་གྲུས་པ་ ◻ *tshig rgyas pa* ▪ **extensive verbiage**

ཚིག་སྐྱབ་ ▫ *tshig sgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **sentences**

ཚིག་འཇམ་ལྗན་ ▫ *tshig 'jam ldan* ▪ {C}snigdha-vākya ▪ {C}speaks gently

ཚིག་འཇམ་པར་ ▫ *tshig 'jam par* ▪ {C}snigdha-vacana ▪ {C}speaks gently

ཚིག་ཉུང་བ་ ▫ *tshig nyung ba* ▪ {C}alpa-vāk ▪ {C}(a man) of few words

ཚིག་སྐྱོན་པ་ ▫ *tshig snyan pa* ▪ {C}priya-vacana ▪ **pleasant words; kind words**

ཚིག་དུ་བརྟེན་ ▫ *tshig tu bton* ▪ **recitation**

ཚིག་དུ་བཤམ་བཞེད་པ་ ▫ *tshig tu rab brjod pa* ▪ བཞེད་ཞེད་ བཞེད་ཞེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}pravyāharati ▪ **express in words** ▪ {C}declares; express in conventional words

ཚིག་དག་དུ་སྐྱབ་པ་ ▫ *tshig dag tu smra ba* ▪ {C}vācaṃ bhāṣate ▪ {C}speak; teach; pronounce the word; utter the remark; assert

ཚིག་དང་ཡི་གེ་ ▫ *tshig dang yi ge* ▪ {MSA}pada-vyañjana ▪ **words and letters**

ཚིག་དང་ཤེས་པ་ ▫ *tshig dang shes pa* ▪ {MSA}vacana ... jñāna ▪ **words and consciousness**

ཚིག་དོན་ ▫ *tshig don* ▪ **meaning of the word**

ཚིག་དོན་དུག་ ▫ *tshig don drug* ▪ {PH}six categories [of existents]

ཚིག་དོན་གསོལ་འདེབས་ ▫ *tshig don gsol 'debs* ▪ {PH}seven line prayer

ཚིག་མདོར་བསྐྱུས་པ་ ▫ *tshig mdor bsdus pa* ▪ **brief verbiage**

ཚིག་པ་ ▫ *tshig pa* ▪ {C}dāha; {MSA}dagdha ▪ **fire; on fire** ▪ {C}conflagration

ཚིག་པར་བྱེད་ ▫ *tshig par byed* ▪ {MV}(√dah): dahati ▪ **burn; burning**

ཚིག་སྐྱོན་སྐྱུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *tshig phun sum tshogs pa* ▪ {MSA}vāk-sampatti ▪ **marvellous words**

ཚིག་འཕྲད་གྲངས་སྲུ་མ་ལོར་བཅེས་ ▫ *tshig 'phrad grangs su ma nor bces* ▪ **cherish not mistaking them for instances of connecting particles**

ཚིག་ཁྲོ་དགས་ ▫ *tshig bla dags* ▪ {C}adhivacana ▪ {PH}synonym; epithet; appellation ▪ {C}synonym རབ་འབྱོར་ཐོག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་གཞལ་དུ་མེད་པའི་ཚིག་ཁྲོ་དགས་སོ། ། O Subhuti, this so-called 'Great vehicle' is a synonym of unfathomable. ▪ {PW8}

ཚིག་ཁྲོ་དགས་ ▫ *tshig bla dags* ▪ {MSA}adhivacana ▪ **synonym** ▪ {PH}synonym; epithet; appellation རབ་འབྱོར་ཐོག་པ་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་གཞལ་དུ་མེད་པའི་ཚིག་ཁྲོ་དགས་སོ། ། O Subhuti, this so-called 'Great vehicle' is a synonym of unfathomable. ▪ {PW8}

ཚིག་ཁྲོ་དྲགས་ ▫ *tshig bla dwags* ▪ {PH}synonym; epithet; appellation

ཚིག་དབང་ ▫ *tshig dbang* ▪ **word initiation**

ཚིག་འབྲུ་ ▫ *tshig 'bru* ▪ {C,L,MSA}vyañjana ▪ {C}words; syllables; letter; verbal expression; minor characteristic; method

ཚིག་འབྲུ་དང་བཅས་པར་ ▫ *tshig 'bru dang bcas par* ▪ {C}savyañjana ▪ {C}the letter; complete in letters

ཚིག་འབྲུ་བཟང་པོ་ ▫ *tshig 'bru bzang po* ▪ {C}supada-akṣara ▪ {C}well set out in letters and words

ཚིག་མེད་པ་ ▫ *tshig med pa* ▪ {C}avacana; {C}avyāhṛta ▪ {C}beyond words; inexpressible; not uttered

ཚིག་རྩུབ་ ▫ *tshig rtsub* ▪ paiśunya ▪ **harsh speech**

ཚིག་རྩུབ་མོ་མི་འབྲིན་པ་ ▫ *tshig rtsub mo mi 'byin pa* ▪ དབྱུང་འབྲིན་གྱུང་གྱུངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {MSA}aparūṣa-vacana ▪ **non-harsh words; non-harsh speech**

ཚིག་རྩོ་བ་ ▫ *tshig rtso ba* ▪ **harsh words; harsh speech**

ཚིག་བརྩུན་པ་ ▫ *tshig brtsun pa* ▪ {C}ādeya-vacanah; {C}ādeya-vacanaṭā ▪ **of acceptable speech; plausible talk(er)**

ཚིག་ཚིག་པ་ ▫ *tshig tshig pa* ▪ {PH}burning

ཚིག་ཟིན་ ▫ *tshig zin* ▪ **verbal reading**

ཚོག་ཟུར་ ▫ *tshig zur* ▪ {PW8-H} *vakrokti* ▪ {PH} indirect expression

ཚོག་བརྒྱུང་བར་འོས་པ་ ▫ *tshig bzung bar 'os pa* ▪ {C} *ādeya-vacanaḥ* ▪ {C} of acceptable speech; plausible talk(er)

ཚོག་བརྒྱུང་བར་འོས་པར་ ▫ *tshig bzung bar 'os par* ▪ {C} *ādeya-vacanaḥ* ▪ {C} of acceptable speech; plausible talk(er)

ཚོག་གཡུང་ ▫ *tshig g.yung* ▪ {PH} inauspicious words

ཚོག་རྩལ་པར་ ▫ *tshig ran par* ▪ {C} *mita-vacana* ▪ {C} measured speech; speaks in moderation

ཚོག་རེ་ནས་ ▫ *tshig re nas* ▪ {PH} word-by-word

ཚོག་ལེའུར་བཅད་པ་ ▫ *tshig le'ur bcad pa* ▪ {MV} *pariccheda* ▪ **chapter**

ཚོག་ཤིན་ཏུ་རིགས་པ་ ▫ *tshig shin tu rigs pa* ▪ {MSA} *pada* ... *su-yukta* ▪ **very suitable words**

ཚོག་གསལ་ ▫ *tshig gsal* ▪ *prasannapadā* ▪ **Candrakīrti's Clear Words**

ཚོགས་ ▫ *tshigs* ▪ {PH} verse line; joint; combination
 ▫ མིང་དང་ཚོག་ཚོགས་ཀྱི་ངོ་མཉམ་ ▫ *ming dang tshig tshigs kyi nga ro*; ▫ The Pronunciation of Words and Combinations of Letters

ཚོགས་ ▫ *tshigs* ▪ {PH} lineage; connected

ཚོགས་ ▫ *tshigs* ▪ {PH} chapter ▫ དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བའི་རྒྱ་དང་འབྲས་བུ་བསྟན་པ་ཚོགས་བཅུ་རྒྱལ་བ། ▫ The sixteenth chapter, teaching the causes and effects of virtue and non-virtue. ▫ {D 4087}

ཚོགས་གི་དོན་ནི་གོ་བར་སྒྲུབ་པོ་ ▫ *tshigs gi don ni go bar sla'o* ▪ {MSA} *subodhaḥ padārthaḥ* ▪ **the meaning of the words is easy to understand** {T}

ཚོགས་བཅད་ ▫ *tshigs bcad* ▪ {LCh} *gāthā*; {LCh} *śloka* ▪ **stanza; verse**

ཚོགས་འབྲུ་སྒྲུ་ཇི་བཞིན་གྱི་དོན་ ▫ *tshigs 'bru sgra ji bzhin gyi don* ▪ {MSA} *yathā-rutārtha* ... *vyañjana* ▪ **literal meaning of letters** ▫ {PH} literal meaning of letters

ཚོགས་སུ་བཅད་པ་ ▫ *tshigs su bcad pa* ▪ {LCh,C,L,MSA}

gāthā; {LCh,MSA} *śloka* ▪ **stanza; verses** ▫ {C} chants

ཚོགས་སུ་བཅད་པའི་སྒྲི་ ▫ *tshigs su bcad pa'i sde* ▪ {C,L} *gāthā* ▪ **verses; stanza** ▫ {C} chants

ཚོགས་ལྷུགས་ ▫ *tshigs lhugs* ▪ **prose**

ཚོན་ ▫ *tshin* ▪ རྒྱ་ཇི་ཚོན་ ▫ *rgya rje tshin* ▪ **Ch'en Dynasty (557 - 589 ce) of China**

ཚོས་ ▫ *tshim* ▪ ཚོས། ཚོས། ཚོས། ཚོས། ▫ *tshim/ tshim/ tshims/ tshims/* ▪ **satisfy**

ཚོས་པ་ ▫ *tshim pa* ▪ **satisfy**

ཚོས་པའི་ཡིད་ ▫ *tshim pa'i yid* ▪ {MSA} *āpyāyita-manaska* ▪ **satisfied mind**

ཚོས་པར་བྱས་པ་ ▫ *tshim par byas pa* ▪ {MSA} *āpyāyita* ▪ **satisfy**

ཚོས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *tshim par byed pa* ▪ {C} *saṃtarpayati*; {MSA} *audbilya-karī*; {MSA} *saṃtarpaṇa*; {MSA} *saṃtoṣaṇa* ▪ **satisfies; satisfy** ▫ {C} refreshes; replenishes; gratifies

ཚོས་བྱས་ ▫ *tshim byas* ▪ {MSA} (*√trp*): *tarpayitvā* ▪ **satisfied** {T}

ཚོལ་ལྷ་ ▫ *tshil lba* ▪ **fat goiter**

ཚུ་རོལ་ ▫ *tshu rol* ▪ {C} *apara*; {C} *āra(m)* ▪ **near side** ▫ {C} this side; another; later; others; further; this; the second; the other; this shore

ཚུ་རོལ་མགོང་བ་ ▫ *tshu rol mthong ba* ▪ {PH} one who sees nearby [i.e. an ordinary being]

ཚུ་རོལ་པ་རོལ་འགོ་ ▫ *tshu rol pha rol 'gro* ▪ {C} *āra-pāra-gamaṇāya* ▪ {C} when he moves from this shore to the shore beyond

ཚུ་རོལ་མཛེས་པ་ ▫ *tshu rol mdzes pa* ▪ *cārvāka* ▪ **Hedonist; those [who hold it is] beautiful here; Materialist; Nihilist**

ཚུ་རོལ་ཡིན་ ▫ *tshu rol yin* ▪ {C} *nāman* ▪ {C} name; named; word; mere word

ཚུགས་ ▫ *tshugs* ▪ {C} *kramāti* ▪ **to be able** {T} ▫ {C} affect

◦ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}viśuddha-guṇa-khyāpayitārah ▪ **teach the qualities of the pure mode** ◦ {C}they proclaim the virtues of pure conduct

ཚུལ་མ་ལགས་པ་ ◦ *tshul ma lags pa* ▪ {C}vinaya ▪ **discipline** ◦ {C}non-guidance

ཚུལ་མིན་ཡིད་བྱེད་ ◦ *tshul min yid byed* ▪ **improper mental activity; improper mental application**

ཚུལ་མཛད་པ་ ◦ *tshul mdzad pa* ▪ **manifesting the manner; putting on a show**

ཚུལ་བཞིན་ ◦ *tshul bzhin* ▪ {C,L}yoniśa(s) ▪ **in the right way; proper; properly**{S} ◦ {PH}properly; proper manner; right way ◦ {C}wise(ly)

ཚུལ་བཞིན་ཀུན་འདྲིས་ ◦ *tshul bzhin kun 'dris* ▪ {L}vidhivatparipṛcchaka ▪ **Vidhivatparipṛcchaka [p.n. of a Bodhisattva]**

ཚུལ་བཞིན་དུ་ ◦ *tshul bzhin du* ▪ {LCh,MSA}yoniśas; {L}yathānayam; {MSA}vidhivat ▪ **[way-like]; properly; in the right way; proper** ◦ {PH}properly; correctly ◦ mannerly; one who puts on airs རེ་ཚུལ་བཞིན་དུ་འཆད་པའི་མཁས་པ་ ◦ *de tshul bzhin du 'chad pa'i mkhas pa* ◦ scholars who explained that properly ◦ {T1 6.1}

ཚུལ་བཞིན་དུ་འཇུག་ན་ ◦ *tshul bzhin du 'jug na* ▪ {MSA}yoniśaḥ pratipadyamānaḥ ▪ **engage properly; properly enter into**

ཚུལ་བཞིན་དུ་གནས་པར་འགྲུབ་པ་ ◦ *tshul bzhin du gnas par 'gyur ba* ▪ {C}yathā-sthita eva bhavati ▪ **abide properly** ◦ {C}acts properly in accordance with circumstances

ཚུལ་བཞིན་དུ་མིན་ ◦ *tshul bzhin du min* ▪ **improperly; not in the right way**

ཚུལ་བཞིན་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ལས་ ◦ *tshul bzhin du yid la byed pa las* ▪ {MSA}yoniśo manaskārāt ▪ **from proper mental activity**

ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ལ་སྦྱར་བ་ ◦ *tshul bzhin ma yin pa la sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་བ་ ◦ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MV}ayoniśaḥ-prayoga ▪ **application/engagement in that which is improper**

ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་པར་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་ཉེས་དམིགས་ ◦ *tshul bzhin ma yin par yid la byed pa'i nyes dmigs* ▪ {MSA}ayoniśo-manasikārādīnava ▪ **observing the fault of improper mental application** {T}

ཚུལ་བཞིན་མ་ཡིན་ཡིད་ལ་བྱེད་ ◦ *tshul bzhin ma yin yid la byed* ▪ {MSA}ayoniśo-manaskriyā ▪ **improper mental activity**

ཚུལ་བཞིན་མ་ལགས་པ་ཡིད་ལ་བབྱིད་པ་ ◦ *tshul bzhin ma lags pa yid la bgyid pa* ▪ བབྱི་བབྱིད་བབྱིས་བབྱིས་ ◦ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}ayoniśo-manasikāra ▪ **improper mental activity/contemplation/taking to mind** ◦ {C}unwise attention

ཚུལ་བཞིན་མ་ལགས་པ་ལ་ལྷུགས་པ་ ◦ *tshul bzhin ma lags pa la zhugs pa* ▪ ལྷུག་ལྷུག་ལྷུགས་ལྷུགས་ ◦ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **not properly oriented**{S}

ཚུལ་བཞིན་མིན་པ་ ◦ *tshul bzhin min pa* ▪ **improper**

ཚུལ་བཞིན་ལྷུགས་ ◦ *tshul bzhin zhugs* ▪ ལྷུག་ལྷུག་ལྷུགས་ལྷུགས་ ◦ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ **properly oriented**{S}

ཚུལ་བཞིན་ཡིད་བྱེད་ ◦ *tshul bzhin yid bya* ▪ {MSA}yoniśo manasi kartavyam ▪ **proper mental activity**

ཚུལ་བཞིན་ཡིད་བྱེད་པ་ ◦ *tshul bzhin yid byed pa* ▪ {MSA}yoni-manaskāra ▪ **proper mental activity**

ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◦ *tshul bzhin yid la bya ba* ▪ {C}yoniśo manasikāra ▪ **proper mental activity** ◦ {C}wise attention

ཚུལ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◦ *tshul bzhin yid la byed pa* ▪ {MSA}yoniśo-manasikāra; {MSA}yoniśo manasikriyā; {MSA}yoniśo-manaskāra ▪ **proper mental activity**

ཚུལ་བཟང་སྦྱད་ ◦ *tshul bzang spyad* ▪ སྦྱད་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་བ་ ◦ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}suvidhi-carāṇa ▪ **act in a good manner; act well** {T}

ཚུལ་ཤེས་ ◦ *tshul shes* ▪ {C}vidhi-jña ▪ {C}one who knows the method

ཚུལ་གསུམ་ ◦ *tshul gsum* ▪ trai-rūpya; tri-rūpa ▪ **three modes [of proof]** ◦ {GD:324} three-fold criteria

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམས་ལུགས་ཚོས་འཛིན་ཐབས་ལྟོག་ཐབས་ ཁ བཞེད་
ba/ 1 phyogs chos/ 2 rjes khyab/ 3 ldog khyab/ ◻
 Divisions: (1) subject-quality (pakṣadharmatvam)
 [the presence of the reason in the subject, that is to
 say, the reason applies to the subject: (A) In the case
 of the subject, the color of a white religious conch, /
 (B) it follows that it is red / (C) bec

ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ ཁ ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ ཁ
tshul gsum pa'i rtags ◻ {PH}
 three-fold proof

མ་ ཁ མ་ ཁ
tsh ◻ {LCh,C}kāla; {LCh}āyus; {C,MSA}janman;
 {C}vartamāna ◻ **time; life; lifespan** ◻ {C}manner
 of birth; birth

མ་གཅིག་ ཁ མ་གཅིག་
tsh gciḡ ◻ **one lifetime**

མ་གཅིག་སྐྱུ་བ་ ཁ མ་གཅིག་སྐྱུ་བ་
tsh gciḡ sduḡ ◻ {MSA}janmaika ...
duhkha ◻ **the suffering of one lifetime**

མ་རྗེ་ནས་ ཁ མ་རྗེ་ནས་ ཁ
tsh rje nas ◻ {C}jāti-vyatirvṛtta (=sva-
 prakṛti-parityāgāj = janma-antara-gata) ◻ {C}
 (after they have) passed through this present birth/
 life; after he has died

མ་རྟོག་པ་ ཁ མ་རྟོག་པ་ ཁ
tsh rtog pa ◻ {PH}the thoughts concerning
 this life

མ་དང་ལྷན་པ་ ཁ མ་དང་ལྷན་པ་ ཁ
tsh dang ldan pa ◻ {C}āyusma(n)t ◻
 {C}venerable

མ་དང་ལྷན་པ་འབྲེལ་ ཁ མ་དང་ལྷན་པ་འབྲེལ་ ཁ
tsh dang ldan pa rab 'byor ◻
 {PH}venerable Subhūti

མ་འདས་པ་ ཁ མ་འདས་པ་ ཁ
tsh 'das pa ◻ {PH}deceased; dead person

མ་འདི་ ཁ མ་འདི་ ཁ
tsh 'di ◻ {MSA}dṛṣṭa-dharma; {MSA}dṛṣṭa ...
 dharma ◻ **this lifetime**

མ་འདི་ཉིད་ལ་ ཁ མ་འདི་ཉིད་ལ་ ཁ
tsh 'di nyid la ◻ {C}dṛṣṭa eva dharme ◻
in this very lifetime

མ་འདི་ལ་ ཁ མ་འདི་ལ་ ཁ
tsh 'di la ◻ {L}dṛṣṭa-dharma ihatra ◻ **in this
 lifetime** ◻ life; this very life; in this world; here and
 now

མ་འདིར་འཚང་གྲུ་བ་ ཁ མ་འདིར་འཚང་གྲུ་བ་ ཁ
tsh 'dir 'tshang rgya ba ◻ **through
 purification in this lifetime**{TGP 73}

མ་ལྷན་པ་ ཁ མ་ལྷན་པ་ ཁ
tsh ldan pa ◻ {C}āyusma(n)t ◻ {C}
 venerable

མོ་དཔག་མེད་ ཁ མོ་དཔག་མེད་ ཁ
tsh e dpag med ◻ **amitāyus** ◻ **Amitāyus**
 [p.n. of a Buddha, also called Amitābha]

མོ་སྤང་བཟའ་ ཁ མོ་སྤང་བཟའ་ ཁ
tsh e spang bza' ◻ {PH}Lady from
 Tsepang [Queen to Tri-song-de-tsen]

མོ་ཕྱི་མ་ ཁ མོ་ཕྱི་མ་ ཁ
tsh e phyi ma ◻ {MSA}anāgata; {MSA}
 samparāya; {MSA}samparāyika ◻ **next life; later
 lifetime**

མོ་ཕྱི་མ་ལ་ ཁ མོ་ཕྱི་མ་ལ་ ཁ
tsh e phyi ma la ◻ {MSA}āyatyām ◻ **in the
 next life; in a later lifetime**

མོ་ཕྱི་མ་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ ཁ མོ་ཕྱི་མ་ལ་ཕན་འདོགས་པ་ ཁ
tsh e phyi ma la phan 'dogs
 pa ◻ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ཁ
*gdags 'dogs
 btags/brtags thogs* ◻ {MSA}samparāyānugraha ◻
benefit in the next lifetime

མོ་ཕྱི་མའི་ཁ་ན་མོ་བ་ ཁ མོ་ཕྱི་མའི་ཁ་ན་མོ་བ་ ཁ
tsh e phyi ma'i kha na ma tho ba
 ◻ {MSA}sāmparāyika ... *avadya* ◻ **fault of (a) later
 lifetime(s)** {T}

མོ་ཕྱི་མར་སྲིད་པ་ ཁ མོ་ཕྱི་མར་སྲིད་པ་ ཁ
tsh e phyi mar srid pa ◻ **cyclic
 existence in later lives; mundane existence in
 later lives**

མོ་འཕོས་ ཁ མོ་འཕོས་ ཁ
tsh e 'phos ◻ **pass away**

མོ་འཕོས་ནས་ཀྱང་ཡུམ་རྣམས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་
 བའི་ཡིན་ཏེ་ ཁ མོ་འཕོས་ནས་ཀྱང་ཡུམ་རྣམས་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས་བུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་
tsh e 'phos nas kyang yum ston smra
 ba'i skyes bu nyid du 'gyur ba'i yon tan ◻ **quality of
 being a person who even upon passing away will
 teach and propound the Mother**

མོ་ཚེགས་སུ་ ཁ མོ་ཚེགས་སུ་ ཁ
tsh e tshigs su ◻ **at that time**

མོ་རབས་ ཁ མོ་རབས་ ཁ
tsh e rabs ◻ {L,MSA}jāti; {MSA}jana;
 {MV}janman ◻ **[life-lineage]; series of births;**
continuum of lives ◻ birth; species; different
 varieties

མོ་རབས་སྐྱེ་བ་ ཁ མོ་རབས་སྐྱེ་བ་ ཁ
tsh e rabs snga ma ◻ **earlier succession
 of lifetimes**

མོ་རབས་བརྗེས་ ཁ མོ་རབས་བརྗེས་ ཁ
tsh e rabs brjes ◻ {C}janma-antara-
 vyatirvṛtta (=pūrva-kāya-viharāj) ◻ {C}passed
 through another birth; after two births

མོ་རབས་འཕོས་ ཁ མོ་རབས་འཕོས་ ཁ
tsh e rabs 'phos ◻ {C}jāti-vyatirvṛtta
 (=sva-prakṛti-parityāgāj = janma-antara-gata) ◻

move to a rebirth; transmigrate ◻ {C}(after they have) passed through this present birth/life; after he has died

ཚོ་རིག་འཛིན་ ◻ *tshe rig 'dzin* ▪ བརྒྱུ་འཛིན་བརྒྱུ་རྩེས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **knowledge-fund of life**

ཚོ་ལ་སོགས་པས་བསྐྱེས་པ་ ◻ *tshe la sogs pas bsdus pa* ▪ བསྐྱེས་པ་བསྐྱེས་པ་ ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA} *āyur-ādi-saṃgrhīta* ▪ **included within a life and so forth**

ཚོ་ལོ་ ◻ *tshe lo* ▪ {PH} life-span

ཚོ་གསུམ་ ◻ *tshe gsum* ▪ {MSA} *tri ... janma* ▪ **three lifetimes** {T}

ཚོགས་ ◻ *tshegs* ▪ **difficulty**

ཚོགས་ཆུང་ངུ་ ◻ *tshegs chung ngu* ▪ {MSA} *akṛcchra* ▪ **little difficulty**

ཚོགས་ཆུང་ངུ་འཇམ་པ་ ◻ *tshegs chung ngu'i thabs* ▪ **a method of little difficulty**{TSV 68b}

ཚོགས་ཆུང་ངུས་འགྲུབ་པ་ ◻ *tshegs chung ngus 'grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ◻ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ **established with little difficulty**

ཚོགས་ཆེན་ ◻ *tshegs chen* ▪ {C} *kṛcchrād* ▪ **great difficulty** ◻ {C} painfully

ཚོགས་ཆེན་པོ་ ◻ *tshegs chen po* ▪ **great difficulty**

ཚོགས་ཆེན་པོས་ལྷེད་ ◻ *tshegs chen pos rnyed* ▪ {MSA} *kṛcchra-labdha* ▪ **obtained with great difficulty**

ཚོགས་ཆེས་ལྷེད་ ◻ *tshegs ches rnyed* ▪ {MSA} *kṛcchra-labdha* ▪ **obtained with great difficulty**

ཚོགས་མེད་ ◻ *tshegs med* ▪ {MV} *akṛcchratva* ▪ **effortless; non-difficulty**

ཚོགས་མེད་པ་ ◻ *tshegs med pa* ▪ {MV} *akṛcchratva* ▪ **effortless; non-difficulty**

ཚོགས་མེད་པར་ ◻ *tshegs med par* ▪ **effortlessly; without difficulty**

ཚོས་ས་ ◻ *tshems* ▪ ཚོས། འཚོས། ཚོསས། འཚོསས། ◻ *tshem/ 'tshem/ tshems/ 'tshems/* ▪ {C} *danta* ▪ **to be left or forgotten** {T} ◻ {PH} tooth ◻ {C} tooth; ivory

ཚོས་ས་གྲངས་བཞི་བཅུ་ཚང་བ་ ◻ *tshems grangs bzhi bcu tshang ba* ▪ **teeth fully forty in number**

ཚོས་ས་མཉམ་པ་ ◻ *tshems mnyam pa* ▪ {C} *sama-dantatā* ▪ {C} teeth equal in size

ཚོས་ས་མཉམ་ཞིང་བཞི་བཅུ་ཐང་བ་ ◻ *tshems mnyam zhing bzhi bcu thad pa* ▪ {C} *sama-catvāriṃśad-dantatā* ▪ {C} he has a total of forty teeth

ཚོས་ས་ཐགས་བཟང་བ་ ◻ *tshems thags bzang ba* ▪ {C} *avirala-dantatā* ▪ {C} there are no gaps between his teeth

ཚོས་ས་ཤིན་ཏུ་དཀར་བ་ ◻ *tshems shin tu dkar ba* ▪ {C} *suśukla-dantatā* ▪ {C} his teeth are very white

ཚོའི་མཐར་ཐུག་པ་ ◻ *tshe'i mthar thug pa* ▪ {C} *āyuh-paryanta* ▪ **final lifetime** ◻ {C} extent of life-span

ཚོའི་ཚད་ ◻ *tshe'i tshad* ▪ {C} *āyuh-pramāna*; {MSA} *āyur-pramāna*; {MSA} *āyus-pramāna* ▪ **measure of a lifetime** ◻ {C} end of life-span

ཚོར་མ་ ◻ *tsher ma* ▪ {C} *kañṭaka*; *kaṇḍaka* ▪ **thorn** ◻ {PH} thorn; briar ◻ {C} impediment; thorn

ཚོར་ཤེས་ཞིང་བྲིལ་ཡོད་པ་ ◻ *tsher shes zhing khrel yod pa* ▪ {C} *hrīr-apatrāpya* ▪ {C} sense of shame and dread of blame

ཚོས་ཟླ་ ◻ *tshes zla* ▪ {PH} lunar month

ཚོ་ ◻ *tsho* ▪ **particle indicating plural**

ཚོགས་ ◻ *tshogs* ▪ {C} *ogha*; {MSA, MV} *kāya*; {C, L, MSA, MV} *saṃbhāra*; {C, MSA} *gana*; {C} *raśi*; {C, MSA} *saṃga*; {C} *saṃcayatā*; {MSA} *nicaya*; {MSA} *samagra*; {MSA} *saṃbhr̥ti*; *saṃgha* ▪ **group; collection; stock; assembly; gathering; accumulation; community** ◻ {PH} accumulation; collection; composite ◻ {C} heap; mass; bulk; congregation; community; equipment; resources; endowed with; multitude; host; crowd; retinue; flood; multitude བཞིས་ཚོགས་ ◻ a composite of the two ◻ {YJD}

ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་ ◻ *tshogs kyi 'khor lo* ▪ {PH} *gaṇacakra* feast

ཚོགས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་འཛིན་ཆ་ག་ ▫ *tshogs kyi 'khor lo'i cho ga* ▪
{PH}gaṇacakra feast ritual

ཚོགས་ཀྱི་རབ་དུ་དབྱེ་བ་ ▫ *tshogs kyi rab tu dbye ba* ▪
{MSA}sambhāra-prabheda ▪ **differentiation of the collection(s) {T}**

ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ ▫ *tshogs kyi lam* ▪ {MSA}sambhāra-mārga
▪ **path of accumulation**

ཚོགས་འཁོར་ ▫ *tshogs 'khor* ▪ {PH}gaṇacakra feast ▫
ཡན་ལག་ལག་བ་ལ་སོགས་བ་མཉེ་བ་དང་གར་དང་གླུ་དང་རོལ་མོ་རྣམས་
ཚོགས་འཁོར་སོགས་ཀྱི་སྐབས་རྣམས་མ་གཏོགས་བ་ལྟ་མཉེ་བ་དུ་མི་བྱུང་།
▫ Except in the context of a gaṇacakra feast, etc.,
[you] should not rub your arms, hands, etc., or sing,
or dance, or [play] instruments, etc. in the presence
of your teacher. ▫ {AGP-T} comm. to vs. 30ab

ཚོགས་སྐྱབ་ ▫ *tshogs sgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫
bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ sambhārapratipatti
▪ **achieving through collections; achieving the collections**

ཚོགས་རི་ལྗ་བར་བྱང་རྩལ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་ ▫ *tshogs ji
lta bar byang chub yang dag par 'grub* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་
འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪
{MSA}yathā-sambhāram bodhi-samudāgamah ▪
correctly achieve enlightenment according to the collections {T}

ཚོགས་གཉིས་ཚོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *tshogs gnyis rdzogs
par bya ba* ▪ ཚོགས་ཚོགས་ཚོགས་ཚོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs
rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}sambhāra-dvaya-pūri ▪
complete/fulfill the two collections [of merit and wisdom]

ཚོགས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *tshogs bsten pa* ▪ བསྐྱེད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་
བསྐྱེད་ ▫ *bsten sten bstend stend* ▪ **causal collection; prerequisite**

ཚོགས་དང་སྤྱོད་པའི་རང་སངས་གྲུས་ ▫ *tshogs dang spyod
pa'i rang sangs rgyas* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad
spyod spyad spyod* ▪ *vargacārinpratyekabuddha ▪
congregating Solitary Realizer

ཚོགས་རྣམས་ཚོགས་པར་བྱེད་ ▫ *tshogs rnam rdzogs par
byed* ▪ ཚོགས་ཚོགས་ཚོགས་ཚོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs
rdzogs* ▪ {MSA}sambhārān pūraya(n)ti ▪ **complete/fulfill the collections**

ཚོགས་པ་ ▫ *tshogs pa* ▪ {C,N}sāmagrī; {N}saṃgati ▪
collections; composite{N} ▫ {C}concord; (to possess the) full compliment of conditions

ཚོགས་པ་རྙེད་ནས་ ▫ *tshogs pa rnyed nas* ▪ {C}sāmagrī-
labdhu ▪ **having gained the collections** ▫ {C}when conditions are favorable

ཚོགས་པ་དང་ཕྱད་ན་ ▫ *tshogs pa dang phrad na* ▪ {C}
sāmagrī-labhamāna ▪ {C}when all conditions are favorable

ཚོགས་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *tshogs pa dang bral ba* ▪
{C}visāmagrī; {C}vidhuratā ▪ **free from the collection(s)** ▫ {C}discord; dissention

ཚོགས་པ་དང་མི་མཐུན་པར་འགྲུབ་ ▫ *tshogs pa dang mi
mthun par 'gyur* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ ▫ *gyur 'gyurd
gyur gyurd* ▪ {C} visāmagrī ▪ **discordant with the collection(s)** ▫ {C}(mutual) discord

ཚོགས་པ་དང་མི་ལྡན་པར་འགྲུབ་བ་ ▫ *tshogs pa dang mi
ldan par 'gyur ba* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ ▫ *'gyur 'gyurd
gyur gyurd* ▪ {C}visāmagryām saṃvartate ▪ **not having the collection(s); without the collection(s)**
▫ {C}prevent co-operation

ཚོགས་པའི་ཚོས་སྤྱོད་ ▫ *tshogs pa'i chos spyod* ▪ **religious activities of assembly**

ཚོགས་པར་མི་དབྱུང་བ་ ▫ *tshogs par mi dbyung ba* ▪ དབྱུང་
འབྱེད་ཕྱང་ཕྱངས་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C}
asahya ▪ {C}not equal to; insupportable

ཚོགས་སྐྱད་པ་ ▫ *tshogs spyad pa* ▪ སྐྱད་སྐྱོད་སྐྱད་སྐྱོད་ ▫ *spyad
spyod spyad spyod* ▪ {MSA}sambhāra-carita ▪
congregating

ཚོགས་སྤྱི་ ▫ *tshogs spyi* ▪ sāmagrī-sāmānya ▪ **collection generality; collection-generality** ▫ collection-universal {GD:176} DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་པའི་གཞུགས་རྒྱལ་པ་ཡི་གྲུལ་དུ་མ་འདུས་པ་ཆ་ཤས་དུ་མ་དུས་པའི་གཞུགས་རྒྱལ་སྤྱི་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi cha shas du ma 'dus pa'i gzugs rags pa/ ya gyal du ma 'dus pa/ cha shas du ma dus pa'i gzugs rags/* ▫ Def.: a coarse form which is an aggregation of its many parts {T}; the aggregate of several singles {GD:176}; extended matter that is composed of several parts {GD:176}

ཚོགས་སྤྱོད་ ▫ *tshogs spyod* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *vargacārin* ▪ **Congregating [Solitary Realizer]**

ཚོགས་སྤྱོད་པ་ ▫ *tshogs spyod pa* ▪ ཚོགས་སྤྱོད་པའི་རང་རྒྱལ་ ▫ *tshogs spyod pa'i rang rgyal* ▪ **Congregating [Solitary Realizers]**

ཚོགས་འཕེལ་བ་ ▫ *tshogs 'phel ba* ▪ {MSA}sambhāra-prasava ▪ **increase a collection** {T}

ཚོགས་བྱན་ ▫ *tshogs bran* ▪ {PH}servant of the people

ཚོགས་སྐྱོར་གཉིས་ ▫ *tshogs sbyor gnyis* ▪ {PH}[paths of] accumulation and preparation

ཚོགས་ཙམ་ ▫ *tshogs tsam* ▪ {PH}mere collection

ཚོགས་ཞིང་ ▫ *tshogs zhing* ▪ *sambhāra-kṣetra* ▪ **[assembly/accumulation-field]; field for accumulating; field of assembly**

ཚོགས་ཡོངས་སུ་མ་རྫོགས་པ་ ▫ *tshogs yongs su ma rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MV}aparipūrṇa-sambhāratā; {MSA}aparipūrṇa-sambhāra ▪ **not complete/fulfill the collections**

ཚོགས་ཡོངས་སུ་སྐྱིན་པ་ ▫ *tshogs yongs su smin pa* ▪ {MSA}sambhāra-paripāka ▪ **mature the collection(s)**

ཚོགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *tshogs yongs su rdzogs par byed pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}sambhāra-paripūri ▪ **complete/fulfill the collections**

ཚོགས་ལམ་ ▫ *tshogs lam* ▪ *sambhāra-mārga* ▪ **path of accumulation** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཚེས་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mshan nyid/ chos mngon rtogs/* ▫ Definition: clear realization of doctrine

ཚོགས་བསགས་ ▫ *tshogs bsags* ▪ {MSA}sambhṛta ▪ **amassing the collection; accumulate the collections** ▫ accumulate

ཚོགས་བསགས་པ་ ▫ *tshogs bsags pa* ▪ {N}sambhāra; {N}sañcaya ▪ **amassing the collection; accumulate the collections** ▫ accumulate

ཚོང་ཁང་ ▫ *tshong khang* ▪ **shop; store**

ཚོང་པ་ ▫ *tshong pa* ▪ {C}vānija; {MSA}vanij ▪ {C}merchant

ཚོང་པའི་བུ་ ▫ *tshong pa'i bu* ▪ {PH}merchant's son

ཚོད་ ▫ *tshod* ▪ {PH}amount; quantity

ཚོད་ཙམ་ ▫ *tshod tsam* ▪ {PH}about as much (as)

ཚོན་ ▫ *tshon* ▪ {L,MSA}raṅga; {C}rāga ▪ **hue** ▫ {PH}hue; dye; coloring; finger-joint-length ▫ {C}greed(y); dye; desire འཕང་དུ་མཐོ་གསུམ་ལ་ཚོན་གང་ཆད་པ། ▫ *'phang du mtho gsum la tshon gang chad pa,* ▫ In height, [its size is] three spans minus a finger-joint-length. ▫ {GCG} p. 17

ཚོན་པོ་ ▫ *tshon po* ▪ **fat**

ཚོན་རྩི་ ▫ *tshon rtsi* ▪ {LCh} citra; niryāsa; raṅga; raṅgika ▪ {PH}colored paint

ཚོར་རྒྱུན་ ▫ *tshor rkyen* ▪ **have a keen sense of; have an experiential knowledge of**

ཚོར་བདེ་ ▫ *tshor bde* ▪ **feeling-bliss**

ཚོར་བདེ་འགྲུབ་པ་ཙན་ ▫ *tshor bde 'gyur ba can* ▪ **mutable blissful feeling**

ཚོར་བ་ ▫ *tshor ba* ▪ {LCh,MSA,MV}vedanā; {C}vedaka; {MV}vedana; {MSA}vedita ▪ **feeling** ▫ feel; feeler; experience

ཚོར་བ་བདེང་སྟོམས་ ▫ *tshor ba btang snyoms* ▪ *upekṣāvedanā* ▪ **neutral feeling**

ཚོར་བ་བདེང་སྟོམས་ཀྱི་ས་བའི་རྟོགས་སུ་གནས་པ་ ▫ *tshor ba btang snyoms kyi sa pa'i rigs su gnas pa* ▪ **abiding in the type which is a ground of neutral feelings (?)**

ཚོར་བ་བྱན་པ་ཉི་བར་གཞག་པ་ ▫ *tshor ba dran pa nye bar gzhang pa* ▪ {PH}application of mindfulness based on feelings

ཚོར་བ་བྱན་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *tshor ba dran pa nye bar bzhag pa* ▪ *vedanāsmṛtyūpasthāna* ▪ **establishment in mindfulness of feeling**

ཚོར་བ་བྱུང་བ་ཉིན་གཞི། ▫ *tshor ba dran pa nyer gzhas* ▫
{PH} application of mindfulness based on feelings

ཚོར་བ་པོ་ ▫ *tshor ba po* ▫ {C}vedaka; {N}vedakā; {C}
avedaka ▫ **feeler**{N} ▫ {C}one who experiences;
unfindable; cannot be known

ཚོར་བ་ཡིད་བདེ། ཚོར་བ་སེམས་བདེ་ ▫ *tshor ba yid bde;*
tshor ba sems bde ▫ **feeling of mental bliss**

ཚོར་བ་སེམས་བདེ་ ▫ *tshor ba sems bde* ▫ **feeling of
mental bliss**

ཚོར་བའི་རྒྱ་ ▫ *tshor ba'i rgyu* ▫ {MV}vedanā-nimitta ▫
cause of feeling

ཚོར་བའི་དབང་པོ་ ▫ *tshor ba'i dbang po* ▫ {MV}
vedanendriya ▫ **power of feeling; faculty of feeling**

ཚོར་བར་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *tshor bar byed du 'jug pa* ▫ {C}
vedayitā ▫ **engage in feeling** ▫ {C}feeling

ཚོར་བར་བྱེད་པ་པོ་ ▫ *tshor bar byed pa po* ▫ {C}vedayitr ▫
feeler ▫ {C}one who feels

ཚོལ་ ▫ *tshol* ▫ བཅའ་འཚོལ། འཚོལ་བཅའ་ཚོལ་ ▫ *btsal*
'tshol/'tshel *btsal tshold* ▫ {MSA}(√vrñ): vrñuyāt;
{C}paryeṣati ▫ **seek; seek out; investigate;**
examine; research; look for ▫ {C}searches (for);
seeks {for}; decides to look for; try to determine

ཚོལ་བ་ ▫ *tshol ba* ▫ བཅའ་འཚོལ། འཚོལ་བཅའ་ཚོལ་ ▫ *btsal*
'tshol/'tshel *btsal tshold* ▫ {C,MSA}eṣāṇā; {MSA}
paryeṣṭi; {MSA}mr̥gya; {MV}anveṣaṇa ▫ **seek; seek
out; investigate; examine; research; look for** ▫
{C}searching for

ཚོལ་བ་པ་ ▫ *tshol ba pa* ▫ བཅའ་འཚོལ། འཚོལ་བཅའ་ཚོལ་
▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▫ {MSA}eṣikā ▫
seeker; seek; seeker out; investigator; examiner;
researcher

ཚོལ་བ་མེད་པ་ ▫ *tshol ba med pa* ▫ བཅའ་འཚོལ། འཚོལ་
བཅའ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▫ {MSA}
nirm̥gya ▫ **not investigate/examine/research/seek/
look for**

མཚང་འབྱུ་ ▫ *mtshang 'dru* ▫ **expose one's faults;**
irritate; strife; fight

མཚང་བྱུ་ ▫ *mtshang bru* ▫ {C}bhaṇḍana (=vāk-citta-
kṛtaṃ vairūpyaṃ) ▫ **strife; fight**{C}; **expose one's
faults; irritate**

མཚང་འབྱུ་ ▫ *mtshang 'bru* ▫ {C}bhaṇḍana (=vāk-citta-
kṛtaṃ vairūpyaṃ) ▫ **expose one's faults; irritate;**
{C}strife; fight

མཚང་འབྱུ་བའི་བསམ་པ་ ▫ *mtshang 'bru ba'i bsam pa*
▫ {Śāntideva 5.49} utprāsātīsayam ▫ {PH}the
intention to describe the faults [of others]

མཚན་ ▫ *mtshan* ▫ {LCh}nāma; {MSA}nāman; {C}
nimitta; {C}rātrau; {MSA}vyañjana; {C}
vyañjanatā; {MSA}lakṣaṇa; {MSA}ya mtshan =
adbhuta ▫ **name; characteristic(s)**{BJ 38.1}; **night;**
**sign; mark; symptom; sexual sign; marked
with** ▫ {PH}name; sign ▫ {C}character; by night;
genitals

མཚན་གྱི་རྒྱ་ ▫ *mtshan gyi rgyu* ▫ {MSA}lakṣaṇa-hetu ▫
cause of a name; cause of naming

མཚན་སྒྲགས་ ▫ *mtshan sngags* ▫ {PH}name-mantra

མཚན་བཅས་ ▫ *mtshan bcas* ▫ *samitta* ▫ **involving
constructs**

མཚན་བཅས་ཀྱི་འདྲ་ཤེས་ ▫ *mtshan bcas kyi 'du shes* ▫
discrimination having signs

མཚན་བཅས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ ▫ *mtshan bcas kyi rnal 'byor* ▫
sanimitta-yoga ▫ **yoga with signs**

མཚན་བཅས་རྩོལ་བཅས་ ▫ *mtshan bcas rtsol bcas* ▫
{PH}having signs and having effort

མཚན་བཅོས་ ▫ *mtshan bcos* ▫ {PH}having signs

མཚན་ཆ་གས་ཡིངས་སུ་རྫོགས་པ་ ▫ *mtshan cha shas*
yongs su rdzogs pa ▫ **the parts of the signs fully
complete**

མཚན་མཚོག་ ▫ *mtshan mchog* ▫ {PH}supreme name

མཚན་ཉིད་ ▫ *mtshan nyid* ▫ {LCh,C,MSA,MV}lakṣaṇa;
{MV}lakṣmākhyā(?); {MSA}svabhāva ▫ **definition;**
characteristic; character; mark; attribute; sign;
case; defining characteristics ▫ {PH}logical
reasoning [literary genre]; distinctive symptom ▫

{GD:114} object characterized by this property;
 {GD:431} common defining properties རང་གི་མཚན་
 ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyi grub pa* ▫
 established by way of its own characteristic {T} ▫
 རང་གི་མཚན་ཉིད་ ▫ *rang gi mtshan nyid* ▫ (svalakṣaṇa)
 that which is characterized by a property {GD:114} ▫
 ལྷིའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *spyi'i mtshan nyid* ▫ (sāmānyalakṣaṇa)
 that which is defined by a general defining property
 {GD:114} ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྗེས་ཡིད་ཚིས་
 གསུམ་ཚང་བ་ ▫ *mtshan nyid/ rdzas yod chos gsum tshang*
ba/ ▫ Def.: triply qualified substantial existent

- མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཐེག་པ་ ▫ *mtshan nyid kyi theg pa* ▫
lakṣaṇayāna ▪ **Definition Vehicle**
- མཚན་ཉིད་ཀྱི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *mtshan nyid kyi de bzhin nyid*
 ▪ {MSA}lakṣaṇa-tathatā ▪ **reality of characteristics**
- མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *mtshan nyid ngo ba nyid med*
pa ▪ {N}lakṣaṇa-niḥsvabhāvatā ▪ **character-non-**
nature
- མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *mtshan nyid ngo bo nyid med*
pa ▪ *lakṣaṇaniḥsvabhāvatā* ▪ **natureless in terms**
of character; character-non-nature; character-
naturelessness
- མཚན་ཉིད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *mtshan nyid ngo bo nyid*
med pa nyid ▪ *lakṣaṇaniḥsvabhāvatā* ▪ **character-**
non-nature; natureless in terms of character
- མཚན་ཉིད་གཅིག་པ་ ▫ *mtshan nyid gcig pa* ▪ {C}eka-
lakṣaṇa ▪ **one characteristic; one character** ▫ {C}
 with one mark only
- མཚན་ཉིད་མཚོན་པ་ ▫ *mtshan nyid mchog* ▪ {MSA}
agra-lakṣaṇa ▪ **supreme character; supreme**
characteristic
- མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པ་ ▫ *mtshan nyid dang ldan pa* ▪ **fully**
qualified
- མཚན་ཉིད་དང་ལྷན་པའི་སྤྱོད་པ་ ▫ *mtshan nyid dang ldan pa'i*
bla ma ▪ {PH}fully-qualified teacher
- མཚན་ཉིད་དང་མི་འགལ་བ་ ▫ *mtshan nyid dang mi 'gal ba*
 ▪ {MSA}lakṣaṇāvirodha ▪ **not contradictory with**
the character
- མཚན་ཉིད་དང་མཚོན་བྱ་ ▫ *mtshan nyid dang mtshon bya* ▪

lakṣaṇa-lakṣya ▪ **definition and definiendum**

- མཚན་ཉིད་ལྷན་པ་ ▫ *mtshan nyid ldan* ▪ {PH}fully-qualified
- མཚན་ཉིད་ནི་ཡིད་ཀྱང་ཇི་ལྟར་ཀྱུན་དུ་བརྟགས་པ་བཞིན་དུ་
 མེད་པ་ ▫ *mtshan nyid ni yod kyang ji ltar kun tu*
brtags pa bzhin du med pa ▪ གང་གསལ་འདོགས་བརྟགས།
 བརྟགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪
 {MV}asti lakṣaṇam na tu yathā parikalpyate ▪ **the**
characteristic does not exist as it is imputed to
exist {T}
- མཚན་ཉིད་པ་ ▫ *mtshan nyid pa* ▪ **that which has all the**
characteristics; real; actual; fully qualified{LG}
- མཚན་ཉིད་མི་འདྲ་ ▫ *mtshan nyid mi 'dra* ▪ {MSA}
vilakṣaṇa ▪ **different characteristics {T}**
- མཚན་ཉིད་མེད་པ་ ▫ *mtshan nyid med pa* ▪ {L,MSA,MV}
alakṣaṇa ▪ **non-character; unmarked;**
characterless
- མཚན་ཉིད་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་སྦྱར་བ་ ▫ *mtshan nyid med*
pa'i skad cig sbyor ▪ **characterless momentary**
training
- མཚན་ཉིད་མེད་པའི་སྐད་ཅིག་མའི་སྦྱར་བ་ ▫ *mtshan nyid*
med pa'i skad cig ma'i sbyor ba ▪ **characterless**
momentary trainings
- མཚན་ཉིད་འཛིན་པ་ ▫ *mtshan nyid 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་
 ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}lakṣaṇa-
grahaṇa ▪ **apprehending character {T}**
- མཚན་ཉིད་བཞི་ ▫ *mtshan nyid bzhi* ▪ {MSA}catur-lakṣaṇa
 ▪ **four characteristics; four characters**
- མཚན་ཉིད་ཟབ་པ་ ▫ *mtshan nyid zab pa* ▪ {MSA}lakṣaṇa-
gāmbhūrya ▪ **profound character**
- མཚན་ཉིད་ཡིངས་སུ་ཆད་པའི་ཀྱན་བརྟགས་ ▫ *mtshan*
nyid yongs su chad pa'i kun btags ▪ **imputational**
natures whose character is thoroughly nihil
- མཚན་ཉིད་ཡིངས་སུ་ཆད་པའི་ཀྱན་བརྟགས་ ▫ *mtshan nyid*
yongs su chad pa'i kun brtags ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ▫
 'chad 'chad chad chad ▪ **imputations of which the**
character is thoroughly cut off{BJ 25.4}
- མཚན་ཉིད་ཡིངས་སུ་ཆད་པའི་ཀྱན་བརྟགས་ ▫ *mtshan nyid*

yongs su ched pa'i kun btags ▪ *གདགས་འདོགས་བརྟགས།*
བརྟགས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ **non-existent imaginary**

མཚན་ཉིད་རབ་ཏུ་རིག་པ་ ◻ *mtshan nyid rab tu rig pa* ▪ **thorough knowledge of the character**

མཚན་ཉིད་རབ་ཏུ་རིག་པའི་ཡིད་བྱེད་ ◻ *mtshan nyid rab tu rig pa'i yid byed* ▪ **mental contemplation of thorough knowledge of the character**

མཚན་ཉིད་ལ་ལྗེས་པོར་དགོངས་པ་ ◻ *mtshan nyid la ldem por dgongs pa* ▪ *lakṣaṇābhisam̐dhi* ▪ **indirectly intending the characters; intending the characters**

མཚན་ཉིད་ཤེས་པ་ ◻ *mtshan nyid shes pa* ▪ {MSA} *jñānam ... lakṣaṇa* ▪ **knowledge of the character/characteristic** {T}

མཚན་ཉིད་སོ་སོར་ཡིད་བྱེད་ ◻ *mtshan nyid so sor yid byed* ▪ **individual mental contemplation of the character**

མཚན་ཉིད་སོ་སོར་རིག་པ་ ◻ *mtshan nyid so sor rig pa* ▪ **individual knowledge of the character**

མཚན་ཉིད་སོ་སོར་རིག་པ་ཡིད་བྱེད་ ◻ *mtshan nyid so sor rig pa yid byed* ▪ **individual mental contemplation of the knowledge of characteristics**{Lati}

མཚན་ཉིད་སོ་སོར་རིག་པའི་ཡིད་བྱེད་ ◻ *mtshan nyid so sor rig pa'i yid byed* ▪ *lakṣaṇapratisam̐vedī-manaskāra* ▪ **mental contemplation of individual knowledge of the character; mental contemplation which is knowledge of the individual character**

མཚན་ཉིད་གསུམ་ ◻ *mtshan nyid gsum* ▪ *trilakṣaṇa* ▪ **three characters** ◻

DIVISIONS: *དབྱེ་བ།* ལྷན་བརྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གཞན་དབང་གི་མཚན་ཉིད་ཡོངས་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ ◻ *dbye ba/ kun btags kyi mtshan nyid/ gzhan dbang gi mtshan nyid/ yongs grub kyi mtshan nyid/* ◻ Div.: the other-powered character, the imputational character, and the thoroughly established character

མཚན་གཉིས་པ་ ◻ *mtshan gnyis pa* ▪ *ubhayavyaṅjana* ▪ **androgynous; androgynous**

མཚན་དང་ལྗན་པ་ ◻ *mtshan dang ldan pa* ▪ {PH} fully-qualified; named

མཚན་དང་དཔེ་བྱུང་ ◻ *mtshan dang dpe byad* ▪ *མཚན་དཔེ།* ◻ *mtshan dpe/* ▪ {MV} *lakṣaṇa-vyaṅjana* ▪ **[32] marks and [80] signs [of a Buddha or cakravartin]**

མཚན་དང་དཔེ་བྱུང་བཟང་པོ་ ◻ *mtshan dang dpe byad bzang po* ▪ {C,MSA} *lakṣaṇa-anuvyaṅjana* ▪ **[32] marks and [80] signs [of a Buddha or cakravartin]** ◻ {C} marks; minor characteristics

མཚན་དོན་ ◻ *mtshan don* ▪ {PH} etymology; meaning of the name ◻ *དེའི་མཚན་བརྗོད་ཀྱིས་ཀླ་སྐྱབ་ཀྱི་མཚན་དོན་བཤད།* ◻ *de'i mchod brjod kyis klu sgrub kyi mtshan don bshad;* ◻ Its salutation verse explains the etymology of Nāgārjuna's name. ◻ {GCG} p.21

མཚན་དོན་དང་མཐུན་པ་ ◻ *mtshan don dang mthun pa* ▪ {MSA} *anvartha-nāman* ▪ **a name which is concordant with the meaning** {T}

མཚན་ལྗན་ ◻ *mtshan ldan* ▪ {PH} fully-qualified; named; genuine

མཚན་དཔེ་ ◻ *mtshan dpe* ▪ *lakṣaṇa-vyaṅjana* ▪ **major and minor marks [of a Buddha]**

མཚན་དཔེས་སྐྱེས་པའི་དྲག་བརྟན་གྱི་སྣང་པོ་ ◻ *mtshan dpes spras pa'i rtag brtan gyi snying po* ▪ **a permanent, stable essence that is adorned with the major and minor marks**{BJ 35.7}

མཚན་ཕུན་སྲུང་ཚོགས་པ་ ◻ *mtshan phun sum tshogs pa* ▪ {C} *lakṣaṇa-sampad* ▪ **marvellous characteristic(s)** ◻ {C} possession of marks

མཚན་བྱེད་ ◻ *mtshan phyed* ▪ **midnight**

མཚན་འབྲུག་ ◻ *mtshan 'bru ba* ▪ {C} *bhaṅdana (=vāk-citta-kṛtaṃ vairūpyam)* ▪ **expose one's faults; irritate; {C} strife; fight**

མཚན་མ་ ◻ *mtshan ma* ▪ {LCh,MSA,MV} *nimitta* ▪ **sign; mark; dualism; wrong perception; character** ◻ character

མཚན་མ་མཚིས་པ་ ◻ *mtshan ma mchis pa* ▪ {C} *animitta;* {C} *alakṣaṇa* ▪ **signless** ◻ {C} unmarked; without marks

མཚན་མ་ཉིད་མཚན་མ་མེད་པར་མཐོང་ ◦ *mtshan ma nyid mtshan ma med par mthong* ▪ {MSA}nimittam evānimittam paśyanti ▪ **see the sign as a signless** {T}

མཚན་མ་དང་བཅས་པའི་ཞི་གནས་ ◦ *mtshan ma dang bcas pa'i zhi gnas* ▪ **calm abiding with signs**

མཚན་མ་དང་བྲལ་བ་ ◦ *mtshan ma dang bral ba* ▪ {C}nimitta-apagata ▪ **free from signs** ◦ {C}left all signs behind

མཚན་མ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་པ་ ◦ *mtshan ma rnam par mi rtog pa* ▪ {MSA}nimitta-nirvikalpa; {MSA}nimittānām akalpanā ▪ **non-conceptual sign**

མཚན་མ་མེད་ ◦ *mtshan ma med* ▪ {MV}animitta; {MV}nimittābhāva; {MV}nirnimittatā ▪ **signless; signlessness**

མཚན་མ་མེད་པ་ ◦ *mtshan ma med pa* ▪ {C,MSA,MV}animitta; {MSA}animitta; {C}nirnimitta(tā); {MV}nirnimittatā; {MV}nimittābhāva ▪ **signless; signlessness**{N}

མཚན་མ་མེད་པ་མངོན་དུ་བྱ་བ་ ◦ *mtshan ma med pa mngon du bya ba* ▪ {C}ānimitta-sākṣātkriyā ▪ **direct realization of signlessness**

མཚན་མ་མེད་པ་ལ་རྩོལ་བའི་ལྟ་བུ་ ◦ *mtshan ma med pa la rtsol ba'i 'du shes* ▪ {MSA}ānimittābhoga-samjñā ▪ **discrimination which strives for signlessness** {T}

མཚན་མ་མེད་པའི་ཉིང་ཏེ་འཛོན་ ◦ *mtshan ma med pa'i ting nge 'dzin* ▪ གཟུང་འཛོན་བཟུང་རྩུངས་ ◦ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}ānimitta-samādhi ▪ **signless meditative stabilization**

མཚན་མ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་ ◦ *mtshan ma med pa'i rnal 'byor* ▪ *animittayoga* ▪ **yoga without signs**

མཚན་མ་མེད་པའི་དབྱིངས་ ◦ *mtshan ma med pa'i dbyings* ▪ {MSA}animitta ... dhātu ▪ **signless realm**

མཚན་མ་མེད་པའི་ཞི་གནས་ ◦ *mtshan ma med pa'i zhi gnas* ▪ **calm abiding without signs**

མཚན་མ་མེད་པའི་གཞི་ ◦ *mtshan ma med pa'i gzhi* ▪ {MSA}animitta-pada ▪ **signless basis; basis of**

signlessness

མཚན་མ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ ◦ *mtshan ma med pa'i shes pa* ▪ {MV}jñānānimitta ▪ **signless consciousness; cognition of signlessness**

མཚན་མ་མེད་པའི་ལྷག་མཐོང་ ◦ *mtshan ma med pa'i lthag mthong* ▪ **special insight without signs**

མཚན་མ་མེད་པར་གཅིག་དུ་ངེས་པའི་ལམ་ ◦ *mtshan ma med par gcig tu nges pa'i lam* ▪ {MSA}ānimittakaikāntiko mārgaḥ ▪ **path which singly ascertains signlessness ?** {T}

མཚན་མ་མེད་པར་གནས་པ་ ◦ *mtshan ma med par gnas pa* ▪ {MSA}animitta-vihāra; {MSA}nirnimitta-vihāra ▪ **signless abode; abide in signlessness**

མཚན་མ་ཟད་པ་ ◦ *mtshan ma zad pa* ▪ **extinguished signs**

མཚན་མའི་ལྟ་བུ་ ◦ *mtshan ma'i 'du shes* ▪ {C}nimitta-samjñā ▪ **conception of a sign** ◦ {C}notion/perception of sign

མཚན་མའི་གནས་ ◦ *mtshan ma'i gnas* ▪ {C}nimitta-pada ▪ **abode of signs** ◦ {C}trace of the sign

མཚན་མའི་རྣམ་པར་གཡིང་བ་ ◦ *mtshan ma'i rnam par g.yeng ba* ▪ {MV}nimitta-vikṣepa ▪ **distraction of signs**

མཚན་མའི་སྟོན་ཡུལ་ ◦ *mtshan ma'i spyod yul* ▪ སྟོན་སྟོན་ སྟོན་སྟོན་ ◦ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *nimitta-gocara* ▪ **realm of signs**

མཚན་མའི་ལྷ་ ◦ *mtshan ma'i lha* ▪ *nimitta-deva* ▪ **sign deity**

མཚན་མར་བྱས་ནས་ ◦ *mtshan mar byas nas* ▪ {MV}nimittam kṛtvā ▪ **having made a sign ?** {T}

མཚན་མར་བྱེད་དེ་ ◦ *mtshan mar byed de* ▪ {C}nimittīkaroti ▪ {C}make into a sign

མཚན་མེད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་རྒྱུ་ ◦ *mtshan med kyi rnam thar sgo* ▪ **signlessness door of liberation**

མཚན་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་ ◦ *mtshan med kyi rnal 'byor* ▪ **yoga without signs; yoga of signlessness**

མཚན་མེད་ལྟ་བུ་བྱེད་དང་བཅས་པར་གནས་པ་ ◦ *mtshan med*

'du byed dang bcas par gnas pa ▪ {MSA}animitta-sasaṃskāro vihārah ▪ **abide in signlessness with discrimination** {T}

མཚན་མིན་གཞན་པ་ ▫ mtshan med gnas pa ▪ {MSA}animitta ... vihāra ▪ **signless abode**

མཚན་མིན་རྩོལ་བཅས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ ▫ mtshan med rtsol bcas kyi 'du shes ▪ **signless discrimination having exertion**

མཚན་མོ་ ▫ mtshan mo ▪ {LCh,MSA}rātri; {MSA}tamas ▪ **night**

མཚན་མོ་ལྗང་བ་ ▫ mtshan mo zla ba ▪ {PH}nighttime moon; the moon at night

མཚན་མིད། མཚན་མ་མིད་པ་ ▫ mtshan med; mtshan ma med pa ▪ {L,MSA}animitta ▪ **signless; signlessness**

མཚན་སྒྲིམ་པ་ཅམ་ ▫ mtshan smos pa tsam ▪ {MSA}nāma-dheya-grahaṇa-mātra ▪ **merely mention the name** {T}

མཚན་མཚོན་ ▫ mtshan mtshon ▪ **definition and definiendum**{D2}

མཚན་འཛིན་ / མཚན་མར་འཛིན་པ་ ▫ mtshan 'dzin / mtshan mar 'dzin pa ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྟུང་ས་ ▫ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {N}nimittodgrahana; nimittagrāha ▪ **apprehension of signs**{N}; **conception of signs**

མཚན་ཞབས་ ▫ mtshan zhabs ▪ {PH}debate partner

མཚན་གཞི་ ▫ mtshan gzhi ▪ {MSA}lakṣya; dr̥ṣṭānta ▪ **illustration; instance** ▫ example; instance

མཚན་སོ་གཉིས་དཔེ་བྲད་བརྒྱད་ཅུ་ ▫ mtshan so gnyis dpe byad brgyad cu ▪ **thirty-two marks and eighty signs [of a Buddha or cakravartin]**

མཚན་གསོལ་དོ་ ▫ mtshan gsol to ▪ {C}kṛta-nāma ▪ {C}been given the name of

མཚན་གསོལ་བ་ ▫ mtshan gsol ba ▪ **give a name**

མཚམས་ ▫ mtshams ▪ {C}sīmā; {MSA}phyogs mtshams = vidīś ▪ **intermediate space; border; juncture; limit; gap between lives; intermediate directions** ▫ {C}boundary line

མཚམས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་སྐྱོན་སྐྱུམ་ཚོགས་ ▫ mtshams kyi nags tshal phun sum tshogs ▪ {C}sīmā-vana ▪ {C}boundary lines (or woods?)

མཚམས་ཀྱི་རྩ་འདབ་བཞི་ ▫ mtshams kyi rtsa 'dab bzhi ▪ {PH}four channel-petals of the intermediate directions

མཚམས་བཅད་པ་ ▫ mtshams bcad pa ▪ {C}baddha-sīman ▪ {C}hemmed in

མཚམས་དང་བཅས་ ▫ mtshams dang bcas ▪ {C}sāvadhī ▪ {C}connected with the delimitation of time

མཚམས་སྐྱར་ ▫ mtshams sbyar ▪ སྐྱར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ samdhi ▪ **transition**{BJ 16.2} ▫ composition

མཚམས་སྐྱར་བ་ ▫ mtshams sbyar ba ▪ སྐྱར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {C}samdhi ▪ **transition** ▫ {C}composition

མཚམས་སྐྱར་བ་མ་ལགས་པ་ ▫ mtshams sbyar ba ma lags pa ▪ སྐྱར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {C}visamdhi ▪ **non-transition** ▫ {C}decomposition

མཚམས་སྐྱོར་བ་ ▫ mtshams sbyor ba ▪ སྐྱར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {C}anusandhi ▪ **transition** ▫ {C}relate to; relating to

མཚམས་སྐྱོར་བ་མ་མཚིས་པ་ ▫ mtshams sbyor ba ma mchis pa ▪ སྐྱར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {C}apratisamdhi ▪ **non-transition** ▫ {C}not subject to a rebirth

མཚམས་མ་དོད་པའི་ཚེམས་ཐགས་བཟང་བ་ ▫ mtshams ma dod pa'i tshems thags bzang ba ▪ **teeth well arranged without gaps**

མཚམས་མིད་ལྗང་ ▫ mtshams med lnga ▪ **five heinous crimes** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། 1) མ་བསད་པ་2) མ་བསད་པ་མ་དུག་བཅོམ་པ་
བསད་པ་ཨ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལས་ངན་སེམས་ཀྱིས་ཐྲག་ཕྱང་བ་
དགེ་འདུན་གྱི་དབྱེན་བྱས་པ་ ▫ dbye ba/ 1 pha bsad pa/ 2 ma bsad pa/ 3 dgra bcom pa bsad pa/ 4 de bzhin gshegs pa las ngan sems kyi khrag phyung ba/ 5 dge 'dun gyi dbyen byas pa/ ▫ Div.: 1) Killing one's father, 2) Killing one's mother, 3) Killing a foe destroyer, 4) With bad intention, causing blood to flow from

the body of a Buddha, 5) Causing dissension in the spiritual community

མཚམས་མེད་པ་ ▫ *mtshams med pa* ▪ {C}ānantarya ▪ **heinous crime; borderless** ▫ {C}deadly sins

མཚམས་བརྟུང་ ▫ *mtshams bzung* ▪ {C}avadhī-karoti ▪ {C}(with this) for his terminus

མཚན་ ▫ *mtshar* ▪ **fantastic**

མཚན་དུ་བརྗེས་ ▫ *mtshar du brtsis* ▪ {C}vismīyate ▪ {C}surprise

མཚུང་ ▫ *mtshung* ▪ {N}tulya ▪ **similar; alike**{N}

མཚུང་ལྡན་ ▫ *mtshung ldan* ▪ *samprayukta* ▪ **similar association**

མཚུངས་ ▫ *mtshungs* ▪ {C,L}sama; {MSA,MV}samāna; {MSA}samāna-bhāva; {C}tulya; {MV}sādharmya ▪ **similar; like; equal**

མཚུངས་ལྡན་ ▫ *mtshungs ldan* ▪ *samprayukta* ▪ **parallel association; having/possessing association; associational**

མཚུངས་ལྡན་གྱི་གྲུ་ ▫ *mtshungs ldan gyi rgyu* ▪ *samprayukta-hetu* ▪ **associational cause** ▫
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བཞུགས་མཚུངས་ལྡན་རྣམས་པ་ལྟ་མཚུངས་
ཀྱང་ཡིན་པ་མཚན་སྐྱེ་བ་ལ་གོགས་མི་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་དུ་
དམིགས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ phan tshun mtshungs ldan rnam pa lnga mtshungs kyang yin/ phan tshun skye ba la gegs mi byed pa yang yin pa'i gzhi mthun du dmigs pa/* ▫ Def.: Those which are observed as common loci of being associated with the five types of mutual association and not acting as an obstacle to the production of each other.

མཚུངས་ལྡན་པ་ ▫ *mtshungs ldan pa* ▪ {MSA}samprayukta ▪ **having/possessing association; associational**

མཚུངས་པ་ ▫ *mtshungs pa* ▪ {C,MSA}sama; {C,MSA}tulya; {MSA}sa-; {MSA}sāmānya; {MV}samāna; {MV}sādharmya ▪ **similar; like; equal** ▫ {C}same as; (self) identical; smooth; even; equal (to); comparable འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྟོབས་འཇུག་དང་མཚུངས་པ་ ▫ 'du shes med pa'i snyoms 'jug dang mtshungs pa ▫ as is the case with non-discriminating meditative absorptions ▫ ཚོས་མཚུངས་པའི་སྐོ་ནས་ ▫ *chos mtshungs*

pa'i sgo nas ▫ by way of a similar quality {PGP 73} ▫ རང་སྡེ་དང་མི་མཚུངས་པས་ ▫ *rang sde dang mi mtshungs pas* ▫ since they are not like our schools ... {LWT 18}

མཚུངས་པ་ཉིད་ ▫ *mtshungs pa nyid* ▪ {C,MSA}samatā ▪ **similarity; sameness**

མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་གྱེན་ ▫ *mtshungs pa de ma thag rkyen* ▪ *samanantara-pratyaya* ▪ **similar immediately preceding condition**

མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་གྱེན་ ▫ *mtshungs pa de ma thag pa'i rkyen* ▪ {MSA}samanantara-pratyaya ▪ **similar immediately preceding condition**

མཚུངས་པ་མ་མཚིས་པ་ ▫ *mtshungs pa ma mchis pa* ▪ {C}apratirūpa ▪ **unequaled; dissimilar; unlike** ▫ {C}does not resemble anything

མཚུངས་པ་མེད་པ་ ▫ *mtshungs pa med pa* ▪ {MSA}atulya; {MSA}asama; {N}apratima ▪ **unequaled**{N}; **dissimilar; unlike** ▫ {PH}unequaled; incomparable

མཚུངས་པར་ ▫ *mtshungs par* ▪ {C,L}sama ▪ **similar; like; equally**

མཚུངས་པར་ལྡན་ ▫ *mtshungs par ldan* ▪ {C}samprayoga ▪ **having/possessing association; associational** ▫ {C}exercise; associate with; conjunction

མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ ▫ *mtshungs par ldan pa* ▪ {L,MSA}samprayukta; {MV}samprayoga ▪ **having/possessing association; associational** ▫ {C}exercise; associate with; conjunction; intent on; joined by

མཚུངས་པར་བྱ་བ་ ▫ *mtshungs par bya ba* ▪ {C}samīkaroti ▪ **equalize** ▫ {C}equates

མཚུངས་མ་མེད་ ▫ *mtshungs ma med* ▪ {C}atulya; {C}atula ▪ **unequaled; dissimilar; unlike** ▫ {PH}unequaled; incomparable ▫ {C}incomparable; peerless

མཚུངས་མེད་ ▫ *mtshungs med* ▪ {C}atula; {MSA}apratima ▪ **unequaled; dissimilar; unlike** ▫ {PH}unequaled; incomparable ▫ {C}incomparable; peerless

མཚུངས་མེད་ལྷ་མ་ ▫ *mtshungs med bla ma* ▫ {PH}
incomparable guru

མཚུངས་མེད་སེམས་ ▫ *mtshungs med sems* ▫ {PH}
incomparable [state of] mind

མཚུངས་ལྷ་ ▫ *mtshungs zla* ▫ {PH}rival; approximate

མཚུངས་ལྷ་མ་མཚིས་པ་ ▫ *mtshungs zla ma mchis pa* ▫
{PH}peerless; without rival

མཚུངས་སོ་ཞིས་བདག་ས་ནས་ ▫ *mtshungs so zhes brtags
nas* ▫ བདག་རྟོག་བདག་ས་ནས་ ▫ *brtag rtoḡ brtags rtags*
▫ {C}tulayati ▫ {C}ponder; weigh (up); examine;
compare; deliberate; consider

མཚུན་ ▫ *mtshun* ▫ **pha ma'i mtshun 'thor byed
pa = dispersing offerings that are made to
ancestors**{TGP 77}

མཚེ་ ▫ *mtshe* ▫ {L}taḍāga ▫ **pond**

མཚེའུ་ ▫ *mtshe'u* ▫ {L}taḍāga; {MSA}taḍāga ▫ **pond**

མཚེའུ་ལྲུགས་ ▫ *mtshe'u 'khrugs* ▫ ལྲུག་ལྲུག་ལྲུགས་
ལྲུགས་ ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs ▫ {L}
kṣubhita-taḍāga ▫ **agitated pond**

མཚོ་ ▫ *mtsho* ▫ {C}arṇava; {MSA}saras ▫ **lake** ▫ {C}
great flood; ocean

མཚོ་སྐྱེས་ ▫ *mtsho skyes* ▫ {LCh}saroruha ▫ **[lake-born];
lotus**

མཚོ་ལྷ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *mtsho lta bu'i sems bskyed* ▫
mind-generation like ocean

མཚོ་སྐྱེན་ ▫ *mtsho sman* ▫ **Tso-men (a lake spirit)**

མཚོན་ ▫ *mtshon* ▫ {LCh,C}lakṣyate; {C,MSA}śastra ▫
**define; make known; illustrate; show; exhibit;
exemplify** ▫ {PH}weapons; instance; example;
illustration ▫ {C}sword; is marked; is intended

མཚོན་གྱི་བསྐྱེད་པ་ ▫ *mtshon gyi bskal pa* ▫ {PH}the age
of weaponry

མཚོན་ཅ་ ▫ *mtshon cha* ▫ {C}śastra ▫ {PH}sword;
weapon ▫ {C}sword

མཚོན་རྟགས་ ▫ *mtshon rtags* ▫ {PH}indicating sign

▫ ང་འཇིགས་པའི་མཚོན་རྟགས་ནི་གཤམ་གསལ་ལྟར་གྱི་ ▫ *nga ro'i
rnam pa'i mtshon rtags ni gsham gsal ltar ro*; ▫ The
indicating sign of the tone is as clarified below.

མཚོན་དོན་ ▫ *mtshon don* ▫ **exemplificatory meaning**{BJ
14.4} ▫ {PH}exemplifying meaning

མཚོན་ན་ ▫ *mtshon na* ▫ {PH}for instance

མཚོན་རྩོད་ ▫ *mtshon rnon* ▫ {PH}sharp sword

མཚོན་པ་ ▫ *mtshon pa* ▫ {MSA}lakṣanā ▫ {PH}
illustration

མཚོན་པའི་བདེ་བ་ ▫ *mtshon pa'i brda* ▫ {PH}illustrative
sign

མཚོན་པར་བྱེད་ ▫ *mtshon par byed* ▫ {MSA}(√lakṣ):
lakṣyate ▫ **characterize; illustrate(s); define; make
known; exemplify**

མཚོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *mtshon par byed pa* ▫ lakṣyate ▫
characterize{BJ 37.6}; **illustrate(s)**{BJ 39.2};
define; make known; exemplify

མཚོན་བྱ་ ▫ *mtshon bya* ▫ lakṣya; {C}lakṣman; {C}
lakṣyate ▫ **definiendum** ▫ {C}mark; is marked; is
intended DEFINITIONS: མཚོན་ཉིད། བདག་ས་ཡོད་ཚོས་
གསུམ་ཚང་བ་ ▫ *mtshan nyid/ btags yod chos gsum tshang
ba* / Definition: a triply qualified imputed existent

མཚོན་བྱ་དོན་ ▫ *mtshon bya don* ▫ {PH}indicated
meaning

མཚོན་བྱེད་ ▫ *mtshon byed* ▫ **characterize;
characterizing; illustrator** ▫ {PH}valid illustrator

མཚོན་སྦྱོར་ ▫ *mtshon sbyor* ▫ **application of connection**

མཚོན་ཅས་ ▫ *mtshon tsam* ▫ {PH}merely indicative

མཚོན་ཚུལ་ ▫ *mtshon tshul* ▫ **mode of characterization**

མཚོན་ལ་སོགས་པ་ ▫ *mtshon la sogs pa* ▫ āyudha-ādi ▫
weapons and so forth

འཚང་ ▫ 'tshang ▫ āpatti ▫ **fault; error; offense;
complete**

འཚང་གྱུ་ / འཚང་གྱུ་བ་ ▫ 'tshang rgya / 'tshang rgya ba ▫
bodha; budhyate ▫ **full purification; fully purified;
fully enlightened; become fully purified; become**

perfected; become purified

འཚང་གྲུ་བའི་སྐལ་བ་ ▫ 'tshang rgya ba'i skal ba ▫ lot of full purification

འཚང་གྲུ་བྱ་ ▫ 'tshang rgya bya ▫ become perfect; become fully purified

འཚང་གྲུ་བྱ་འདོད་པ་ ▫ 'tshang rgya bya 'dod pa ▫ wish to become fully purified; wish to become perfected

འཚངས་གྲུ་བའི་ཚུལ་ ▫ 'tshangs rgya ba'i tshul ▫ the mode of becoming completely purified

འཚབ་ ▫ 'tshab ▫ complete; fill out ▫ བས་བཟ། འཚབ་ལྔ་གས་བཟ། བས་བཟ། འཚོ་བས་ལྔ་གས་བཟ། ▫ bsab/ 'tshab wa gsab/ bsabs/ 'tshobs wa gsabs/ ▫ complete; fill out ▫ རྣམ་གྱི་ལོ་ཙ་ཙ་གཞན་ལ་འགྲུ་རྩ་ཆད་བས་བས་ཀྱང་ ▫ phyis kyi lo tstshas gzhan la 'gyur chad bsabs kyang ▫ although the latter translator filled in translations cut in other [texts], {GZ 70a.7}

འཚམ་ ▫ 'tsham ▫ proportioned

འཚམ་པ་ ▫ 'tsham pa ▫ conformity

འཚམ་པར་ ▫ 'tsham par ▫ in accordance with

འཚམས་ ▫ 'tshams ▫ case; instance (?) ▫ རིགས་པས་འཕྲུལ་ འཚམས་ཙམ་མིན་པར་གྲུ་གསལ་ལོ་ ▫ rigs pas 'phul 'tshams tsam min par shin tu gsal lo ▫ that this is not merely a case of being forced by reasoning is very clear {T3 81.7}

འཚམས་མིན་པ་ལྔ་ ▫ 'tshams med pa lnga ▫ five non-shinings (?)

འཚམས་ཤིག་ ▫ 'tshams shig ▫ {PH} accordingly

འཚམས་ཤིག་ནས་ ▫ 'tshams shig nas ▫ {PH} accordingly

འཚལ་ ▫ 'tshal ▫ understand; acknowledge; admit; with negative: indistinguishable ▫ བཅོམ་འཚོལ་བཅོམ་ཚེལ་ ▫ btsal 'tshol btsald tshold ▫ {MSA} (pra √pad): prapadyante; {L} pratyeti ▫ seek; want; ask; beg; beseech; desire; to understand

འཚལ་བ་ ▫ 'tshal ba ▫ understand; acknowledge; admit; with negative: indistinguishable ▫ བཅོམ་འཚོལ་བཅོམ་ཚེལ་ ▫ btsal 'tshol btsald tshold ▫ {C} icchati; {C} abhīpsita; {L} jñātavya; {C} ākāṅkṣati; {L} pratyeti ▫ seek; want; ask; beg; beseech; desire; sought out {S} ▫ {C} wish (for); look for; wished for; cognize; know; realize; plan; aspire for; search; discover;

understand; acknowledge; admit; with negative: indistinguishable

འཚལ་བ་བགྲོའོ་ ▫ 'tshal ba bgyi'o ▫ བཅོམ་འཚོལ་བཅོམ་ཚེལ་ ▫ btsal 'tshol btsald tshold ▫ {C} vedayitavya(m) ▫ seek; want; ask; beg; beseech; desire; sought out ▫ {C} knows

འཚལ་བར་རུང་སྟེ་ ▫ 'tshal bar rung ste ▫ བཅོམ་འཚོལ་བཅོམ་ཚེལ་ ▫ btsal 'tshol btsald tshold ▫ {C} sañjānāti ▫ {C} perceive; cognize; holds to be true; feel

འཚོག་ ▫ 'tshig ▫ {LCh;C} pradāsa; {C} pradāsa ▫ {PH} spite

འཚོག་པ་ ▫ 'tshig pa ▫ {LCh;C} pradāsa; {C} pradāsa ▫ spite ▫ {C} contentiousness

འཚོག་པ་མིད་པ་ ▫ 'tshig pa med pa ▫ {C} akopanā ▫ non-spite ▫ {C} immovability; undisturbed

འཚུད་པ་ ▫ 'tshud pa ▫ to be entered; admitted; enter; go into; get into

འཚུབས་ཏེ་འཚི་བ་ ▫ 'tshubs te 'chi ba ▫ {C} marāti ▫ {C} dies [lit.: is not drowned]

འཚོ་ ▫ 'tshē ▫ གཙོ་ འཚོ། གཙོས། གཙོས། གཙོས། ▫ gtse/ 'tshē/ gtses/ gtses/ ▫ {MSA} heṭha ▫ to cause mischief; to cause danger to; permeate; to harm

འཚོ་བ་ ▫ 'tshē ba ▫ གཙོ་ འཚོ། གཙོས། གཙོས། གཙོས། ▫ gtse/ 'tshē/ gtses/ gtses/ ▫ {C} pratyarthika; {C} vihiṃsā; {C,MSA} upadrava; {MSA} vihiṃsaka; {MSA} rnam par 'tshē ba = vihiṃsā ▫ to cause mischief; to cause danger to; permeate; to harm ▫ {C} provokes hostility; enemy; hostile forces; foe; harming; distress; calamity; trouble

འཚོ་བ་མིད་པ་ ▫ 'tshē ba med pa ▫ {C} avihīṃsā; {MSA} avihīṃsaka ▫ non-harming ▫ {C} avoiding harm

འཚོ་བར་བྱེད་དེ་ ▫ 'tshē bar byed de ▫ {C} viheṭhām upasaṃharati ▫ harming; to harm; to cause mischief; to cause danger to; permeate ▫ {C} thinks how he can hurt

འཚོ་བར་སེམས་ ▫ 'tshē bar sems ▫ {C} viheṭhanā-abhiprāya ▫ harmful mind ▫ {C} intent on hurting; attempts to hurt

འཚོར་བ་ ◦ 'tsher ba ▪ འཚོས། འཚོས་ཚོར་ཚོར་དྲ་ ◦ 'tsher/
'tsherd/ tsher/ tsherd/ ▪ **shine; glittering; glitter**

འཚོས་ ◦ 'tshes ▪ **to cause mischief or danger to;**
persecute; harm

འཚོ་བ་ ◦ 'tsho ba ▪ {C,MV,MSA}ājīva; {N}jīvikā; {C}
jīvan; (√jīv): {MSA}jīvati; {MSA}jīva; {MSA}
jīvaka; {MSA}jīvita; {C}upājīvyā ▪ **liveliness**{N} ◦
{C}livelihood; living; lives; serve as if they were

འཚོ་བ་ནར་མ་ ◦ 'tsho ba nar ma ▪ {PH}general support
[provided by the laity to the ordained sangha of
food and so forth] ◦ {Karmaśataka} dge 'dun gyi
dkor dang; mchod rten gyi dkor dang; 'tsho ba nar
ma dang; phyogs bzhi'i dge 'dun gyi dkor . . .

འཚོ་བ་རྣམ་པར་དག་པ་ ◦ 'tsho ba rnam par dag pa ▪
intensely pure livelihood

འཚོ་བ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ ◦ 'tsho ba yongs su dag pa ▪ {C}
pariśuddha-ājīvatva ▪ **pure livelihood**

འཚོ་བ་ལེགས་པར་འཚོ་བ་ཡིན་ ◦ 'tsho ba legs par 'tsho ba
yin ▪ {C}sujīvitam ... jīvitam ▪ {C}how good is the
life which they live

འཚོ་བའི་ཕྱིར་ནི་ཡང་ངས་ལོངས་སྤྱོད་ ◦ 'tsho ba'i phyir ni ya
ngas longs spyod ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◦ spyad spyod
spyad spyod ▪ {C}jīvikā-viśama-bhoga ▪ {C}to earn
one's livelihood in the wrong way

འཚོ་བའི་ཡོ་བྱད་ ◦ 'tsho ba'i yo byad ▪ {C}jīvita; {C}
pariškāra ▪ {C}life; livelihood; requirement

འཚོ་བར་འགྲུར་ ◦ 'tsho bar 'gyur ▪ {C}jīvikāṃ kalpayati ▪
{C}earns his living

འཚོ་བྱད་ཅིང་ ◦ 'tsho byed cing ▪ {C}jīvati ▪ {C}lives

འཚོང་ ◦ 'tshong ▪ {C}vikrīṇīte ▪ {C}sell

འཚོད་ ◦ 'tshod ▪ བཅོ། འཚོད། བཅོས། འཚོད། ◦ btso/ 'tshod/
btsos/ 'tshod/ ▪ **cook; boil**

འཚོར་བ་ ◦ 'tshor ba ▪ {PH}sensation; experience

འཚོལ་ ◦ 'tshol ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ། ◦ btsal
'tshol/'tshel btsal tshold ▪ {C}eṣati; {C}gaveṣate; {C}
prārthayati ▪ **seek; seek out; investigate; examine;**
research; look for ◦ {C}wishes for; desire; search;

strive for; want; strive after; aspire for

འཚོལ་བ་ ◦ 'tshol ba ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ། ◦ btsal
'tshol/'tshel btsal tshold ▪ {C}paryeṣate; {C}
paryeṣti; {C}pratyeṣaka (=grāhaka); {C}eṣati; {C}
gaveṣate ▪ **seek; seek out; investigate; examine;**
research; look for ◦ {C}wishes for; searches;
desire; search; strive for; want; those who grasp;
recipient; one who has an interest in; one who
searches for

འཚོལ་བ་མེད་པ་ ◦ 'tshol ba med pa ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་
བཅོལ་ཚོལ། ◦ btsal 'tshol/'tshel btsal tshold ▪ {C}
animiṣa ▪ **not investigate/examine/research/seek/**
look for ◦ {C}desireless(ness)

འཚོལ་བར་འགྲུར་ ◦ 'tshol bar 'gyur ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་
ཚོལ། ◦ btsal 'tshol/'tshel btsal tshold ▪ {C}paryeṣayati
▪ **seek; seek out; investigate; examine; research;**
look for ◦ {C}prefers; seeks

འཚོལ་བྱེད་ ◦ 'tshol byed ▪ བཅོལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅོལ་ཚོལ། ◦
btsal 'tshol/'tshel btsal tshold ▪ {C}paryeṣayati ▪
seek; seek out; investigate; examine; research;
look for; one who...; the means of... ◦ {C}prefers;
seeks

ཇབ་དབྱངས་ ◦ dzab dbyangs ▪ jāpa ▪ **recitation of**
mantra

ཇུམ་གླིང་ ◦ dzambu gling ▪ {PH}Jambudvīpa

ཇམ་བུ་བྱི་ཀླ་ ◦ dzam bu bri kṣa ▪ {C}jambu-vṛkṣa ▪ **the**
Jambu tree

ཇམ་བུའི་གླིང་ ◦ dzam bu'i gling ▪ jambu-dvīpa ▪ **this**
world; the Indian sub-continent

ཇིང་གིན་ ◦ dzing gin ▪ {PH}Ghingis Khan

ཇེ་རྡེ་རི་ ◦ dze tā ri ▪ {PH}Jetāri

མཚངས་པ་ ◦ mdzangs pa ▪ {PH}wise; learned

མཚངས་སྤྱོད་མཚོན་ ◦ mdzangs blun mdo ▪ {PH}Sūtra of
the Wise and the Foolish

མཚད་ ◦ mdzad ▪ མཚད། མཚད། མཚད། མཚོད། ◦ mdzad/
mdzad/ mdzad/ mdzod/ ▪ **verb: do; use; honorific**
for byed; honorific form of address. noun:
action; act; deed

མཛད་པ་ ◻ *mdzad pa* ▪ མཛད། མཛད། མཛད། མཛད། ◻
mdzad/ mdzad/ mdzad/ mdzod/ ▪ {C,MSA}karoti;
 {C}kāritra; {C}kārya; {MV}karaṇa; {MSA}krīya;
 {MSA}kriyā; {MSA}ceṣṭita; {MSA}vidhāna ▪ **verb:**
make; bring about; do; use{BJ 34.1}; **honorific**
for byed pa; honorific form of address⁷ **noun:**
action; act; deed ◻ {C}causes; effects; brings
 about; one acts as; what it does; function; activity;
 work; function; business; task

མཛད་པ་གཅིག་པ་ ◻ *mdzad pa gcig pa* ▪ {MSA}eka-kārya
 ▪ **one deed; one action** {T}

མཛད་པ་ལྷན་གྱུ་བ་ ◻ *mdzad pa lhun grub* ▪ **spontaneous**
deeds

མཛད་བྱེད་པ་ ◻ *mdzad byed pa* ▪ {C}kurvayati; {C}
kurvayāti ▪ **do; act; perform; use** ◻ {C}effects;
 make into

མཛའ་ ◻ *mdza'* ▪ mitra; {C}sva-jana ▪ **close; friendly;**
friend ◻ {C}kinsmen

མཛའ་ཆེན་ ◻ *mdza' chen* ▪ {MSA}suhṛd (mahā-) ▪ **great**
friend; very friendly

མཛའ་པོ་ ◻ *mdza' po* ▪ mitra ▪ **close; friendly; friend**

མཛའ་བ་ ◻ *mdza' ba* ▪ priya; mitra ▪ **friendly; dear;**
beloved; friend

མཛའ་བ་དང་མི་མཛའ་བ་དང་ལྡན་པ་ ◻ *mdza' ba dang mi*
mdza' ba dang ldan pa ▪ {C}priyāpriya-vyatyasta
 (=vīyoga) ▪ **having friends and non-friends** ◻ {C}
 unsuitable situations

མཛའ་བོ་ ◻ *mdza' bo* ▪ {PH}friend

མཛའ་བའི་བྱིས་དང་སྤོང་མོ་སྤྱོར་བའི་བྱིས་ལྷན་ལེན་པ་ ◻ *mdza'*
bo'i khyim dang slong mo ster ba'i khyim lhur len
pa ▪ {C} mitra-kula-bhikṣāda-kula-guruka ▪ {C}
 one who attaches weight to his relations with the
 friendly families who feed him

མཛའ་མོ་ ◻ *mdza' mo* ▪ {PH}lover ◻ བདེ་བ་གཞན་ལས་སྐྱེ་ལྟར་
 ར། །དེ་སྐྱེ་མཛའ་མོ་ཉིད་ཡིན་ཞེས། །ལྷན་པོ་མིན་པ་སུ་ཞིག་འཛིན། ◻ When
 pleasure arises from other [factors], what sensible
 person would say it is caused just by his lover? ◻
 {A4C}

མཛའ་བ་ཤེས་ ◻ *mdza' bshes* ▪ **friend**

མཛའ་བ་ཤེས་ཆེན་པོ་ ◻ *mdza' bshes chen po* ▪ **great friend**

མཛའ་བ་ཤེས་དང་སྤོང་པོ་དང་ཉི་དུ་དང་སྤྲུལ་གྱི་གཉེན་
 མཚམས་ཀྱི་ ◻ *mdza' bshes dang blon po dang*
nye du dang snag gi gnyen mtshams kyi ▪ {C}
mitrāmātyajñātisālohitā ▪ {C}friends, relatives,
 kinsmen, and relatives

མཛའ་བ་ཤེས་དང་སྤོང་པོ་དང་ཉི་དུ་དང་སྤྲུལ་གྱི་གཉེན་
 མཚམས་དག་ ◻ *mdza' bshes dang blon po dang nye*
du dang snag gi gnyen mtshams dag ▪ {C}mitra-
jñāti-sālohita ▪ {C}those dear to him, his relations
 and kinsmen

མཛུབ་ཁྲིད་ ◻ *mdzub khrid* ▪ {PH}instructions

མཛུབ་གུ་ ◻ *mdzub gu* ▪ {PH}finger

མཛུབ་ཚུང་ ◻ *mdzub chung* ▪ མཛུབ་ཚུང། ◻ *mtshe'u chung* / ▪
little finger

མཛུབ་མོ་ ◻ *mdzub mo* ▪ མཛུབ་མོ་མཛུབ། ◻ *sdigs mdzub* / ▪
index finger

མཛེ་པོ་ ◻ *mdze po* ▪ {PH}leper ◻ མཛེ་པོ་ལྷུག་བཞིན་། ◻ Just
 like a leper scratching [himself], ... ◻ {A4C} ◻ III.14a

མཛེས་ ◻ *mdzes* ▪ {C}abhirūpa; {C}uru ▪ **beautiful;**
handsome; fine ◻ {C}powerful

མཛེས་སྤྲུལ་རབ་ཚོགས་པ་ ◻ *mdzes sdug rab rdzogs pa* ▪
full beauty

མཛེས་པ་ ◻ *mdzes pa* ▪ {C}cāru; (√subh): {MSA}śobhati;
 {MSA}śobhate; {MSA}śobha; {MSA}bzhin mdzes pa
 = saumukhya ▪ **beautiful; handsome; fine** ◻ {C}
 slender; elegant(ly); sweet

མཛེས་པ་མང་བ་ ◻ *mdzes pa mang ba* ▪ {C}darśanīya ▪
 {C}beautiful to behold; good-looking; fascinating

མཛེས་པ་བཟང་པོ་ ◻ *mdzes pa bzang po* ▪ {C}cāru ▪
beautiful; handsome; fine ◻ {C}slender; elegant

མཛེས་པར་སྐྱེས་ཏེ་ ◻ *mdzes par skyes te* ▪ {C}upacita ▪
 {C}ollected; accumulated; heaped up; powerful;
 built up

མཛེས་པར་ནུབ་པ་ ◻ *mdzes par nub pa* ▪ {C}sunigūḍha ▪

{C} well hidden; well concealed
མཛེས་བཟང་བྱེད་པ་ ◦ *mdzes par byed pa* ▪ {MSA}śobhā-karatva ▪ **beautify; make beautiful**
མཛེ་པོ་ ◦ *mdze po* ▪ {PH} leper
མཛེས་བྱེད་ཀྱི་གྲུག་ ◦ *mdzes byed kyi rgyan* ▪ **beautifying ornament**
མཛེ་ ◦ *mdzo* ▪ **dzö (a cross-breed of male yak and female cow)**
མཛེ་རྩོད་ ◦ *mdzo rgod* ▪ **wild cross-breed of male yak and female cow with wide thick horns**
མཛོད་ ◦ *mdzod* ▪ {C}kośa; {C,MV}gañja; {MSA}koṣṭhāgāra; {MSA}garbha ▪ **verb: do; act; perform**7 **noun: storehouse; deed; treasury**7 **adj.: beautiful; handsome; fine**
 ◦ {PH}[Vasubandhu's] "Treasury [of Manifest Knowledge]" (abhidharmakośa); beautiful; handsome; fine ◦ {C}storehouse (of jewelry); sheath
མཛོད་ལྡ་བྱུང་མིམས་བསྐྱེད་ ◦ *mdzod lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like treasury**
མཛོད་སྐྱུ་ ◦ *mdzod spu* ▪ **མཛོད་སྐྱུས་** ◦ *mdzod spus* ▪ {C}ūrṇā ▪ **hair-tuft; hair-treasure {VM}** ◦ {C, hair-tuft} ལྷོ་བཞིས་སྐྱེང་ག་དང་མཛོད་སྐྱུ་དང་ཞོག་མ་དང་སྐྱེ་བོར་བྱིང་གིས་བརྒྱབ་བར་བྱལ། ◦ *hUM bzhis snying ga dang mdzod spu dang lkog ma dang spyi bor bying gyis brlab bar bya'o/*
 ◦ Transform your heart, hair-tuft, throat, and crown of your head into magnificence with the four hūṃ [syllables] {Dor 26b.1/236.1}
མཛོད་སྐྱུས་ ◦ *mdzod spus* ▪ **མཛོད་སྐྱུ་** ◦ *mdzod spu* ▪ {C}ūrṇā ▪ **hair-tuft; hair-treasure {VM}** ◦ {C, hair-tuft} ལྷོ་བཞིས་སྐྱེང་ག་དང་མཛོད་སྐྱུ་དང་ཞོག་མ་དང་སྐྱེ་བོར་བྱིང་གིས་བརྒྱབ་བར་བྱལ། ◦ *hUM bzhis snying ga dang mdzod spu dang lkog ma dang spyi bor bying gyis brlab bar bya'o/*
 ◦ Transform your heart, hair-tuft, throat, and crown of your head into magnificence with the four hūṃ [syllables] {Dor 26b.1/236.1}
འཛེག་པ་ ◦ *'dzag pa* ▪ **འཛེག་འཛེག་ཟག་ཟགས།** ◦ *'dzag 'dzag zag zags/* ▪ **to drip; trickle** ◦ **བྱང་རྩུབ་ཀྱི་མིམས་ཀྱི་རྒྱུན་འབབ་པ་དང་འཛེག་པ་** ◦ *byang chub kyi sems kyi rgyun*

'bab pa dang 'dzag pa ◦ the continuum of the mind of enlightenment descends and drips ... {TGP}
འཛངས་པ་ ◦ *'dzangs pa* ▪ {C,L}vijña ▪ **wise; the wise** ◦ {C}discern(ing)
འཛད་མེད་ ◦ *'dzad med* ▪ **[consume-not exist]; inexhaustible**
འཛམ་གླིང་ ◦ *'dzam gling* ▪ *jambudvīpa* ▪ **Jambudvīpa**
འཛམ་གླིང་། འཛམ་བྱ་གླིང་ ◦ *'dzam gling/ 'dzam bu gling* ▪ *jambu-dvīpa* ▪ **Jambudvīpa; the Indian subcontinent; the world**
འཛམ་བྱ་གླིང་ ◦ *'dzam bu gling* ▪ {LCh}jambu-dvīpa ▪ **the world; the Indian subcontinent; Jambudvīpa; Land of Jambu**
འཛམ་བྱའི་གླིང་ ◦ *'dzam bu'i gling* ▪ {C}jambu-dvīpa; {C}jāmbudvīpa ▪ **the world; the Indian subcontinent** ◦ {C}of Jambu-dvīpa
འཛམ་བྱའི་རྩུ་གསེར་མ་ ◦ *'dzam bu'i chu gser ma* ▪ {PH} River Gold of Jambudvīpa
འཛམ་བྱའི་གསེར་སྐྱངས་ ◦ *'dzam bu'i gser sbyangs* ▪ {PH} pure River Gold of Jambudvīpa
འཛིགས་ ◦ *'dzigs* ▪ *samluḍita* ▪ **shaggy**
འཛིངས་ ◦ *'dzings* ▪ **tangle**
འཛིན་ ◦ *'dzin* ▪ **གཟུང་འཛིན་བརྒྱང་རྒྱངས་** ◦ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}grahīsyati; {C}grhñāti; {MV}grahaṇa; {MV}grāha; {MV}grāhaka; {C}parigrhñāti; {C}upādatta; {MSA}nigūḍha ▪ **verb: hold; bear; grasp; apprehend; conceive; identify**{BJ 10.4}7 **noun: apprehension; apprehender; conception; conceiver; object [e; g; bzung 'dzin, subject and object]**{BJ 43.1} ◦ {C}will take up; to gain; grasps at; grasped **བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་** ◦ *bum 'dzin rtoḡ pa* ◦ thought consciousness conceiving "pot" ◦ **བདག་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་** ◦ *bdag 'dzin gyi zhen yul* ◦ referent object of the conception of self ◦ **གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་** ◦ *gzugs 'dzin dbang mngon* ◦ a sense direct perceiver apprehending a form
འཛིན་མཁན་ ◦ *'dzin mkhan* ▪ **གཟུང་འཛིན་བརྒྱང་རྒྱངས་** ◦ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **apprehender**

འཛིན་གྲུ་ ◦ 'dzin grwa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung 'dzin
bzung zungs ▪ **class [in school]**

འཛིན་ཅིང་བཞག་ན་ ◦ 'dzin cing bzhag na ▪ {C}dhārayati
▪ **apprehend; hold; grasp** ◦ {C}bear in mind;
preserve; carries

འཛིན་ཆས་ ◦ 'dzin chas ▪ **furniture**

འཛིན་རྟོག་/ འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ◦ 'dzin rtog / 'dzin
pa'i rnam par rtog pa ▪ **conceptualization of
apprehending-subjects**

འཛིན་སྐྱངས་ ◦ 'dzin stangs ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦
gzung 'dzin bzung zungs ▪ {N}muṣṭi-bandha;
muṣṭibandha ▪ **mode of apprehension; mode of
apprehension{N}** ◦ {PH}tying wrists

འཛིན་སྐྱངས་ཀྱི་ཡུལ་ ◦ 'dzin stangs kyi yul ▪ གཟུང་འཛིན་
བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung 'dzin bzung zungs ▪ muṣṭi-bandha-
viṣaya ▪ **object of the mode of apprehension**
◦ {GD:247} object of the mode of apprehension;
apprehended object

འཛིན་སྐྱངས་མི་མཐུན་པ་ ◦ 'dzin stangs mi mthun pa
▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung 'dzin bzung zungs ▪
discordant modes of apprehension{N}

འཛིན་དུ་འཇུག་པ་ ◦ 'dzin du 'jug pa ▪ {MSA}grāhaṇa
(sic); {C}grāhayati ▪ **engage in grasping** ◦ {C}
persuade to; catch hold of

འཛིན་ནམ་ ◦ 'dzin rnam ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung
'dzin bzung zungs ▪ grāhaka-ākāra; grāhakākāra
▪ **that which has the aspect of the apprehender**
◦ {GD:602} that which has the aspect of the
apprehended; subjectal aspect

འཛིན་པ་ ◦ 'dzin pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung
'dzin bzung zungs ▪ (√grah): {L,MV}grhyate;
{C,MSA,MV}grāha; {C}graha; {C}grāhaka; {MSA}
grāhika; {MV}grāhakatva; {MSA,C}udgrahaṇa;
{MSA,MV,C}grahaṇa; {C}grahaṇatā; {C}grhñāti;
{C}udgrhñāti; {C}parigrhñāti (=mamatvena
svīkuryāt); {MSA}parigraha; {C,MSA,MV}udgraha;
{C,MV,MSA}d ▪ **conceive; apprehend; conception;
consciousness conceiving; apprehension;
consciousness apprehending** ◦ {C}grasper;
receiver; take up; learn; learning; seize; taking hold

of; studying; grasp at; take notice; holds; bearing
in mind; bear in mind; preserve; carries; seizes;
seizure; appropriation; grasping; planet; get hold of;
takes hold of; gains; wins; sei

འཛིན་པ་ཀུན་བརྟགས་སངས་འགྲུབ་པ་ ◦ 'dzin pa kun brtags
mngon 'gyur ba ▪ གནགས་འདོགས་བདགས། བརྟགས་ཐོགས་ ◦
gdags 'dogs btags/brtags thogs ▪ **manifest artificial
conception**

འཛིན་པ་འཁྲུལ་པ་ ◦ 'dzin pa 'khrul pa ▪ {MSA}grāha-
bhrānti ▪ **mistaken apprehension {T}**

འཛིན་པ་གཉིས་དང་བྲལ་བ་ ◦ 'dzin pa gnyis dang bral ba
▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung 'dzin bzung zungs ▪
{MSA}dvaya-grāha-visamyukta ▪ **free from the two
graspings**

འཛིན་པ་ཕྱོགས་གཅིག་པའི་དྲིང་ཅི་འཛིན་ ◦ 'dzin pa phyogs
gcig pa'i ting nge 'dzin ▪ {PH}a meditative
stabilization of partiality with respect to
apprehenders [of subjects]

འཛིན་པ་མེད་ ◦ 'dzin pa med ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung
'dzin bzung zungs ▪ {MSA}niravagraha ▪ **non-
apprehension; non-grasping; non-conception**

འཛིན་པ་མེད་པ་ ◦ 'dzin pa med pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་
◦ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {C}agrahaṇatā; {C}
anavagraha ▪ **non-apprehension; non-grasping;
non-conception** ◦ {C}absence of seizing; freedom

འཛིན་པ་ཅམ་ ◦ 'dzin pa tsam ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung
'dzin bzung zungs ▪ {MSA}grahaṇa-mātra ▪ **mere
apprehension; mere grasping {T}**

འཛིན་པ་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ ◦ 'dzin pa gzhan du gyur
pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung 'dzin bzung
zungs ▪ {MSA}udgraha-parāvṛtti ▪ **changeable
apprehension**

འཛིན་པའི་འཁྲུལ་པ་ ◦ 'dzin pa'i 'khrul pa ▪ གཟུང་འཛིན་
བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MSA}grāha-
bhrānti ▪ **mistake of apprehending; mistake of
grasping {T}**

འཛིན་པའི་དོན་ ◦ 'dzin pa'i don ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ◦
gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MSA}grāhakārtha ▪
apprehended meaning ? {T}

འཛིན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ / འཛིན་རྟོག་པ་ ◻ 'dzin pa'i rnam par rtog pa / 'dzin rtog ▪ **conceptualization of apprehending-subjects**

འཛིན་པའི་རྣམ་པར་གཡེང་བ་ ◻ 'dzin pa'i rnam par g.yeng ba ▪ {MSA}grāhaka-vikṣepa ▪ **distraction of grasping; distraction from apprehending ? {T}**

འཛིན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ◻ 'dzin pa'i rnam par shes pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MV} grāhakaṃ vijñānaṃ ▪ **apprehending consciousness**

འཛིན་པའི་དམིགས་པ་ ◻ 'dzin pa'i dmigs pa ▪ {MV} dhāraṇā lambana ▪ **apprehended object of observation**

འཛིན་པའི་མཚན་ཉིད་ ◻ 'dzin pa'i mtshan nyid ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MSA} grāhaka-lakṣaṇa ▪ **apprehended characteristic; characteristic of apprehension {T}**

འཛིན་པའི་རྩམས་ ◻ 'dzin pa'i rdzas ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MSA}grāhaka-dravya ▪ **substance grasped {T}**

འཛིན་པར་འགྲུག་བ་ ◻ 'dzin par 'gyur ba ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {C}upādānīya; {C}dhārayati; {C}grāhayati ▪ **hold; bear; grasp; apprehend; conceive; identify** ◻ {C}graspable; bear in mind; preserve; keep in mind; carries; persuade to; catch hold of

འཛིན་པར་ནུས་པ་ ◻ 'dzin par nus pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MSA}dhāraṇa-sāmarthya ▪ **able to grasp; able to apprehend**

འཛིན་པར་བྱེད་པ་ ◻ 'dzin par byed pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {C,MSA}grāhaka; {MSA}(√dhr); {MSA}pāraṇa ▪ **apprehender; grasper; subject; conceiver; grasp; hold; apprehend; conceive** ◻ {C}receiver

འཛིན་མ་ ◻ 'dzin ma ▪ earth ◻ {PH}field; ground; earth

འཛིན་མེད་ / འཛིན་མེད་པ་ ◻ 'dzin med / 'dzin med pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {C} anāgraha; {C}anupādatta ▪ **non-grasping; non-apprehension; non-conception; non-identification** ◻ {C}nothing to grasp; ungraspable

འཛིན་མེད་པ་ / འཛིན་མེད་ ◻ 'dzin med pa / 'dzin med ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ {C} agrahaṇatā; {C}anavagraha ▪ **non-apprehension; non-grasping; non-conception** ◻ {C}absence of seizing; freedom

འཛིན་ཚད་ ◻ 'dzin tshad ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ **measure of apprehension**

འཛིན་ཚུལ་ཚང་བ་ ◻ 'dzin tshul tshang ba ▪ **contains such a mode of conception; contains such a mode of apprehension**

འཛིན་འཚལ་ ◻ 'dzin 'tshal ▪ བཅོལ་འཚོལ་བཅོལ་དུ་ཚོལ་དྲ་ ◻ btsal 'tshol btsald tshold ▪ {C}parighetu-kāma ▪ {C} wants to win

འཛུགས་ ◻ 'dzugs ▪ གཟུགས། འཛུགས། བཅུགས། ཚུགས། ◻ dzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/ ▪ **plant; establish; set; penetrate**

འཛུད་ ◻ 'dzud ▪ {MV}avatāra; {MV}(ava √tṛ): avatārayati ▪ **cause to enter; draw into; descend**

འཛུད་པ་ ◻ 'dzud pa ▪ {MSA,MV}avatāraṇa; {MSA} āvarjana; {C}niveśayati ▪ **cause to enter; draw into; descend** ◻ {C}exhorts to; settles in

འཛུད་པར་བྱེད་ ◻ 'dzud par byed ▪ {MSA}(ā √vrj): āvarjayanti ▪ **cause to enter; draw into; descend**

འཛུད་བྱེད་པ་ ◻ 'dzud byed pa ▪ **connect**

འཛུམ་ ◻ 'dzum ▪ འཛུམ། འཛུམ། འཛུམས། འཛུམས། ◻ 'dzum/ 'dzum/ 'dzums/ 'dzums/ ▪ smita ▪ **smile**

འཛུམ་དཀར་ ◻ 'dzum dkar ▪ {PH}brilliant countenance

འཛུམ་པ་མཛད་དོ་ ◻ 'dzum pa mdzad do ▪ {C}smitaṃ prāduṣkaroti (=smitaṃ āviṣkurvanti) ▪ {C} manifests a smile

འཛུམ་པའི་བཞིན་ ◻ 'dzum pa'i bzhin ▪ {PH}a smiling face

འཛུམ་པར་བྱེད་ ◻ 'dzum par byed ▪ {MSA}krta-smita-mukha ▪ **make a smiling face; smile**

འཛུམ་ཕྱེད་ ◻ 'dzum phreng ▪ {PH}garland of blossoms

འཛུམ་དམུལ་སུལ་ ◻ 'dzum dmul snul ▪ {C} prahasitavadano bhūtṛā ▪ {C}with smiling face

འཛོལ་པ་ཡིན་པ་ ▫ 'dzeg pa yin pa ▫ {C}adhirohin ▫ {C}
ascending on

འཛོལས་པ་ ▫ 'dzegs pa ▫ ascend

འཛོམས་ ▫ 'dzom ▫ འཛོམས། འཛོམས། འཛོམས། འཛོམས། འཛོམས། ▫ 'dzom/
'dzom/ 'dzoms/ 'dzoms/ ▫ gather; assembly

འཛོམས་པ་ ▫ 'dzoms pa ▫ འཛོམས། འཛོམས། འཛོམས། འཛོམས།
▫ 'dzom/ 'dzom/ 'dzoms/ 'dzoms/ ▫ gathered; a
gathering; assembly

རྩ་མཁན་ ▫ rdza mkhan ▫ {Das} kumbhakāra ▫ {PH}
potter

རྩ་སོ་ ▫ rdza so ▫ {C}ghaṭaka ▫ {C}(earthen) jar

རྩ་ས་ ▫ rdzas ▫ {C,MSA}dravya; {C}dravyatas; {C}sva;
{MSA}upadhi ▫ substantial entity; substantial ▫
{C}actual reality; thing in itself; as an actual reality;
own; (for) himself; what is his

རྩ་ས་ཀྱི་ཚ་ ▫ rdzas kyi cha ▫ {GD:147} substantial parts

རྩ་ས་གྲུབ་ ▫ rdzas grub ▫ dravya-siddha ▫ substantially
established

རྩ་ས་རྒྱུན་ ▫ rdzas rgyun ▫ dravya ▫ substantial
continuum; continuum of the substantial entity

རྩ་ས་རྒྱུན་གྱི་མ་ ▫ rdzas rgyun phyi ma ▫ {PH}subsequent
continuation of a substantial entity

རྩ་ས་གཅིག་ ▫ rdzas gcig ▫ eka-dravya ▫ one substantial
entity; substantial identity; same substantial
entity ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཉ་མངོན་སུམ་ལ་སྣང་
བ་གང་ཞིག་སོ་སོར་མི་སྣང་བ་འཛོལ་གྱི་སྐོར་ནས་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པར་སྐྱེ་
བའི་ཚོས་ ▫ mtshan nyid/ 1 mngon sum la snang ba gang
zhig so sor mi snang ba/ 2 rdzas kyi sgo nas so so ba ma
yin par skye pa'i chos/ ▫ Definitions: (1) they appear
to direct perception; and they do not appear as
separate; (2) phenomena that are produced as not
separate by way of entity

རྩ་ས་གཅིག་པ་ ▫ rdzas gcig pa ▫ eka-dravya ▫ same
substantial entity ▫ {PH}one substantial entity ▫
གྲུབ་བའི་རྩ་ས་གཅིག་ ▫ grub bde rdzas gcig ▫ simultaneous
substantial identity ▫ {GD:241} = A thing which is
distinct from "substantial entity" in the Ge-luk-ba system
based on the existence of permanent real entities (rtag

ngos).

རྩ་ས་ཚོས་ ▫ rdzas chos ▫ dravya-dharma ▫ substantial
phenomenon ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད་ཁྱིད་ཁྱིད་ཀྱི་
གྲུབ་ཁྱིད་ཁྱིད་པ་ཡིན་ཁྱིད་མ་ཡིན་པ་ཁྱིད་མ་ཡིན་ཁྱིད་ཀྱི་ལྗོན་པ་རྩ་ས་ཚོས་
དང་མི་འགལ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ mtshan
nyid/ khyod gzhi grub/ khyod khyod rang yin/ khyod
ma yin pa khyod ma yin/ khyod kyi ldog pa rdzas chos
dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/ ▫
Definition: an observed common locus between: its
being an established base; its being itself; not-its not
being it; and its isolate not being contradictory with
substantial phenomenon

རྩ་ས་ཚོས་ཀྱི་རྩ་ས་མཐུན་ ▫ rdzas chos kyi rjes mthun ▫
concordance with substantial phenomenon;
similitude-of-substantial-phenomenon ▫
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཁྱིད་ཀྱི་གྲུབ་ཁྱིད་ཁྱིད་པ་ཡིན་ཁྱིད་
མ་ཡིན་པ་ཁྱིད་མ་ཡིན་ཁྱིད་ཀྱི་ལྗོན་པ་རྩ་ས་ཚོས་ཀྱི་རྩ་ས་མཐུན་དང་མི་
འགལ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ mtshan nyid/
khyod gzhi grub/ khyod khyod rang yin/ khyod ma yin pa
khyod ma yin/ khyod kyi ldog pa rdzas chos kyi rjes mthun
dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/
▫ Definition: that which is observed as a common
locus of: it is an established base; it is itself; non-
it is not it; and its isolate is not contradictory with
concordance with substantial phenomenon

རྩ་ས་ཚོས་ལྗོན་ཚོས་ ▫ rdzas chos ldog chos ▫ ལྗོན་ལྗོན་
ལྗོན་ལྗོན་ ▫ ldog ldog ldogs ldogs ▫ substantial
phenomenon and isolate phenomenon

རྩ་ས་བདག་སྐྱེ་གྱི་ཁྱད་པར་ ▫ rdzas btags kyi khyad
par ▫ གདགས་འདོགས་བདག་སྐྱེ་ བདག་སྐྱེ་ཐོགས་ ▫ gdags
'dogs btags/btags thogs ▫ difference between
the substantially existent and the imputedly
existent{BJ 55.1}

རྩ་ས་ཐ་དད་ ▫ rdzas tha dad ▫ different substantial
entity; different substantial entities

རྩ་ས་ཐ་དད་པ་ ▫ rdzas tha dad pa ▫ different substantial
entities

རྩ་ས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བདག་པ་ ▫ rdzas thams cad yongs
su btang ba ▫ གདང་གཏོང་བདག་ཐོངས་ ▫ gtang gtong
btang thongs ▫ {C}sarvasva-parityāgītā ▫ let go of
all belongings/wealth/substantial things ▫ {C}
renunciation of all that is his

རྩིབ་མིག་ ▫ *rdzas thig* ▪ *dravyabindu* ▪ **substance drop**

རྩིབ་ལྗོན་ ▫ *rdzas ldog* ▪ {PH}substantial and isolate [phenomena]

རྩིབ་མེད་པ་ ▫ *rdzas med pa* ▪ {C}adravya ▪ **not substantially existent; non-substantial** ▫ {C}not actually real

རྩིབ་འཛིན་རྟོག་པ་ ▫ *rdzas 'dzin rtog pa* ▪ གཟུང་འཛིན་
བརྒྱུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **conception
conceiving substantial existence** ▫ {PH}
conception of the true existence of subjects (i.e.,
persons) as being substantially existent

རྩིབ་འཛིན་རྟོག་པ་དགུ་ ▫ *rdzas 'dzin rtog pa dgu* ▪ {PH}
conception of the true existence of subjects (i.e.;
persons) as being substantially existent

རྩིབ་གཞན་ ▫ *rdzas gzhan* ▪ {PH}different substantial
entities ▫ བརྒྱུང་འཛིན་རྩིབ་གཞན་གྱིས་སྣང་པ་ ▫ *bzung 'dzin
rdzas gzhan gyis stong pa* ▫ subject and object
are empty of being different substantial entities [a
definition of the coarse selflessness of phenomena
(chos kyi bdag med rags pa)]

རྩིབ་གཞན་གྱིས་སྣང་པ་ ▫ *rdzas gzhan gyis stong pa* ▪
empty of being different substantial entities{BJ
26.6}

རྩིབ་ཡོད་ ▫ *rdzas yod* ▪ རྩིབ་སྲུ་ཡོད་པ་ ▫ *rdzas su yod
pa* ▪ {MSA}dravya-sat ▪ **substantially existent;
substantial existent** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད་
རང་ཉིད་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ཚོས་གཞན་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ལྗོན་མི་དགོས་པ་
▫ *mtshan nyid/ rang nyid ngos gzung ba la chos gzhan
ngos gzung ba la ltos mi dgos pa/* ▫ Definition: [a
phenomena] whose identification need not depend
on identifying another phenomena {T}

ཡོད་རྩིབ་ ▫ *yod rdzas* ▪ {PH}existent substance

རྩིབ་ཡོད་ཀྱི་གང་ཟེག་ ▫ *rdzas yod kyi gang zag* ▪
dravyasatpudgala ▪ **substantially existent person**

རྩིབ་ཡོད་ཚོས་གསུམ་ ▫ *rdzas yod chos gsum* ▪ *tri-dravya-
saddharma* ▪ **three properties of a substantial
existent**

རྩིབ་ཡོད་ཚོས་གསུམ་ཚང་པ་ ▫ *rdzas yod chos gsum
tshang ba* ▪ **triple qualified substantial existent**

རྩིབ་རྩིབ་སྲིབ་པ་གཅིག་ ▫ *rdzas rigs gcig* ▪ **one substantial
type** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད་རང་གི་ཉིད་ལེན་གཅིག་
ལས་སྐྱེས་པའི་ཐ་དང་པའི་འདུས་བྱས་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi
nyer len gcig las skyes pa'i tha dad pa'i 'dus byas/* ▫
Definition: different composed products that are
produced from one substantial cause

རྩིབ་རྩིབ་སྲིབ་པ་གཅིག་པ་ ▫ *rdzas rigs gcig pa* ▪ **same type of
substantial entity**

རྩིབ་རྩིབ་སྲིབ་པ་མཐུན་པ་ ▫ *rdzas rigs mthun pa* ▪ **similar
substantial type**{LG 30.2}

རྩིབ་རྩིབ་སྲིབ་པ་མི་འདྲ་བ་ ▫ *rdzas rigs mi 'dra ba* ▪ **dissimilar
types of substantial entities**

རྩིབ་རེ་རེ་ ▫ *rdzas re re* ▪ {PH}single substantial entity

རྩིབ་ལ་དགག་གྲུབ་མི་བྱེད་ ▫ *rdzas la dgag grub mi byed*
▪ {GD:247} it is not possible to establish or refute
anything in direct reference to a substance

རྩིབ་སྲུ་གྲུབ་པ་ ▫ *rdzas su grub pa* ▪ *dravyasiddha* ▪
substantially established

རྩིབ་སྲུ་མཚིས་པ་ ▫ *rdzas su mchis pa* ▪ {C}dravya ▪
substantially existent; substantial

རྩིབ་སྲུ་ནི་མེད་ ▫ *rdzas su ni med* ▪ {MSA}dravyato nāsti ▪
not substantially existent

རྩིབ་སྲུ་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *rdzas su ma grub pa* ▪ **not
substantially established**

རྩིབ་སྲུ་མ་མཚིས་པ་ ▫ *rdzas su ma mchis pa* ▪ {C}adravya
▪ **not substantially existent**

རྩིབ་སྲུ་མེད་པ་ ▫ *rdzas su med pa* ▪ {C}adravya ▪ **not
substantially existent**

རྩིབ་སྲུ་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *rdzas su med pa nyid* ▪ {C}
adravyatā ▪ **non-substantial-existence** ▫ {C}non-
substantiality

རྩིབ་སྲུ་ཡོད་པ་ ▫ *rdzas su yod pa* ▪ {N}dravya-sat ▪
substantially existent

འཇོ་ ▫ *rdzi* ▪ {PH}herder; supervisor; one who cares
for; one who guides ▫ རྒྱང་རྩི་ ▫ cow-herd ▫ {Das} =
Abhidharma

རྩི་བ་ ▫ *rdzi* ▫ {PH} breeze; wind ▫ རྩི་མེ་ ▫ cow-herd ▫ {Das} = Abhidharma

རྩི་བ་ ▫ *rdzi ba* ▫ བཞི། ཞི། བཞིས། ཞིས། ▫ *brdzi/ rdzi/ brdzis/ rdzis/* ▫ {MSA} (*ava* √*mrd*): *avamṛdya*; {MSA} *ādhṛṣyatva* ▫ **grind; knead; pound; tread (also, female yak?)** {T}

རྩི་བ་མཚོག་གི་འདྲ་བ་ ▫ *rdzi ba mchog gi 'dra ba* ▫ {C} *go-vṛṣa* ▫ {C} like those of an excellent cow

རྩི་མ་ ▫ *rdzi ma* ▫ {C} *pakṣma* ▫ {C} eye-lashes

རྩི་མོ་ ▫ *rdzi mo* ▫ **herdswomen**

རྩི་ག་པོ་ ▫ *rdzig po* ▫ **rich**

རྩེ་སྐྱེ་བ་ ▫ *rdzu skyes* ▫ **spontaneous birth**

རྩེ་འཕྲུལ་ ▫ *rdzu 'phrul* ▫ {LCh,C,MSA,MV} *ṛddhi* ▫ **[deceive-magic]; magical emanation; magical power; magical illusion; miracle** ▫ {C} majesty; potency; wonderworking powers; ability to work wonders

རྩེ་འཕྲུལ་གྱི་རྐང་བ་ ▫ *rdzu 'phrul gyi rkang pa* ▫ {C,MV} *ṛddhi-pada*; *ṛddhipāda* ▫ **leg of manifestation; bases of magical emanations; legs of magical emanation** ▫ {C} roads to psychic power; bases of psychic power

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ རྩེ་འཕྲུལ་རྐང་བའི་འདྲུན་བ་ ༢ རྩེ་འཕྲུལ་རྐང་བའི་བརྩོན་འགྲུས་ ༣ རྩེ་འཕྲུལ་རྐང་བའི་སེམས་ ༤ རྩེ་འཕྲུལ་རྐང་བའི་དབྱེད་བ་ ▫ *dbye ba/ 1 rdzu 'phrul rkang pa'i 'dun pa/ 2 rdzu 'phrul rkang pa'i brtson 'grus/ 3 rdzu 'phrul rkang pa'i sems/ 4 rdzu 'phrul rkang pa'i dpyod pa/* ▫ Divisions: (1) aspiration to the bases of magical emanations (*chanda-ṛddhi-pada*); (2) effort toward the bases of magical emanations (*vīrya-ṛddhi-pada*); (3) mental attention on the bases of magical emanations [involving fixing one's mind in the position *r*

རྩེ་འཕྲུལ་གྱི་ཚོ་འཕྲུལ་ ▫ *rdzu 'phrul gyi cho 'phrul* ▫ {C} *ṛddhi-prātihārya* ▫ **miraculous magical emanations** ▫ {C} wonder; wonder-working powers; the miraculous wonderworking power; miracle

རྩེ་འཕྲུལ་གྱི་རྣམ་གྲངས་ ▫ *rdzu 'phrul gyi rnam grangs*

Tenses: future, present, past, imperative

▫ {C} *viparyāsa* ▫ **enumeration of magical emanations** ▫ {C} perverted; new; what can upset

རྩེ་འཕྲུལ་མངོན་པར་འདྲུ་མཛད་པ་ ▫ *rdzu 'phrul mngon par 'du mdzad pa* ▫ {C} *ṛddhy-abhisamṣkāra* ▫ **manifest production of the bases of magical emanations** ▫ {C} wonderworking power

རྩེ་འཕྲུལ་མངོན་པར་འདྲུ་མཛད་པ་མངོན་པར་མཛད་དེ་ ▫ *rdzu 'phrul mngon par 'du mdzad pa mngon par mdzad de* ▫ {C} *ṛddhy-abhisamṣkāram abhisamṣkṛtavān* ▫ **manifestly produce the manifest production of the bases of magical emanations** ▫ {C} exercised his psychic power

རྩེ་འཕྲུལ་ཅན་ ▫ *rdzu 'phrul can* ▫ {PH} possessing magical powers ▫ རྩེ་འཕྲུལ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་མཚོག་ནི་དབང་ལྷག་ཞེས་བྲིས། ▫ *rdzu 'phrul can rnam kyī mchog ni dbang phyug zhes bya'o*; ▫ The foremost of those possessing magical powers was called *Ísvāra*. ▫ W19357 - Kangyur errata; fol. 2a.2

རྩེ་འཕྲུལ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *rdzu 'phrul dang ldan pa* ▫ *ṛddhi-vat* ▫ **possessing magical power**

རྩེ་ན་ ▫ *rdzun* ▫ **FALSE**

རྩེ་ན་མཁན་ ▫ *rdzun mkhan* ▫ {PH} liar

རྩེ་ན་དང་གཡོ་སྤྱོད་ ▫ *rdzun dang g.yo sgyu* ▫ {PH} lies and deceit and guile

རྩེ་ན་དུ་སྤྱོད་བ་ ▫ *rdzun du smra ba* ▫ *mṛṣāvāda* ▫ **lying**

རྩེ་ན་པ་ ▫ *rdzun pa* ▫ བརྗམས། རྗམས། བརྗམས། རྗམས། ▫ *brdzun/ rdzun/ brdzund/ rdzund/* ▫ {N} *mṛṣā*; *alikākāra* {GD:504} ▫ **lie; false; falsity** ▫ {GD:504} illusory

རྩེ་ན་སྤྱོད་ ▫ *rdzun smra* ▫ {LCh} *mṛṣā-vāda* ▫ **lying** {TGP 77}

རྩེ་ས་སྐྱེ་བ་ ▫ *rdzus skyes* ▫ *upapāduka* ▫ **spontaneous birth**

རྩེ་ས་དེ་སྐྱེ་བ་ ▫ *rdzus te skye ba* ▫ {C} *upapāduka* ▫ **spontaneous birth** ▫ {C} miraculously; apparitionally

རྩེ་ས་དེ་སྐྱེས་བ་ ▫ *rdzus te skyes pa* ▫ *upapāduka* ▫ **spontaneous birth**

རྩེ་ས་དེ་བྱུང་བ་ ▫ *rdzus te byung ba* ▫ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་

བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ *upapāduka* ▪ **spontaneously born**

རླུང་ཉི་བྱུང་བའི་སེམས་ཅན་ ◻ *rdzus te byung ba'i sems can*
▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ *upapāduka-sattva* ▪ **spontaneously born being(s)**

རྫོགས་ ◻ *rdzogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}paripūrāṇa; {MSA}pūrnatva; {MSA}sampūrṇa; {MSA}sākalya; {MV}samāpta ▪ **complete; end; finish; perfect; fulfill; terminate** ◻ {C}perfectly

རྫོགས་ཆེན་ ◻ *rdzogs chen* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ **Great Completeness; Great Perfection**

རྫོགས་ལྷན་ ◻ *rdzogs ldan* ▪ *kṛtayuga* ▪ {PH}age of perfection [first of the four ages of the aeon]

རྫོགས་པ་ ◻ *rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}pūrṇa; {C}pratipūrṇa; {C,L}paripūrāṇa; {C,MV}samāpti; {MSA}niṣpanna; {MSA}sambharaṇa ▪ **complete; end; finish; perfect; fulfill; terminate** ◻ {C}perfectly; full of; the fullness of; full; developed; large; entire

རྫོགས་པ་ཆེན་པོ་ ◻ *rdzogs pa chen po* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ **great completion; Great Completeness; Great Perfection**

རྫོགས་པའི་སྐྱུ་ ◻ *rdzogs pa'i sku* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}sampūrṇa-śarīra ▪ **complete/perfect body**

རྫོགས་པའི་བྱུང་རླུང་ ◻ *rdzogs pa'i byang chub* ▪ {C,MSA,MV}sambodhi; {MSA}sambodha ▪ **complete/perfect enlightenment** ◻ {C}perfection

རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ ◻ *rdzogs pa'i sangs rgyas* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}sambuddha ▪ **perfect Buddha**

རྫོགས་པར་ ◻ *rdzogs par* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}paripūrāṇa ▪ **completely; fully; perfectly**

རྫོགས་པར་བསྐྱར་བ་ ◻ *rdzogs par bskur ba* ▪ **fully/completely bestow**

རྫོགས་པར་འབྱུར་ ◻ *rdzogs par 'gyur* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}paripūri (=aparihāṇa); {MSA}sākalya ▪ **complete; perfect; fulfill; end; terminate**

རྫོགས་པར་རྫོགས་ ◻ *rdzogs par rtogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **completely realize**

རྫོགས་པར་བྱ་བ་ ◻ *rdzogs par bya ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}pūri; {C}prativedha ▪ **object of completion; complete; perfect; fulfill; end; terminate** ◻ {C}penetration

རྫོགས་པར་བྱང་རླུང་པ་ ◻ *rdzogs par byang chub pa* ▪ {MSA}sambodha ▪ **complete/perfect enlightenment**

རྫོགས་པར་བྱེད་པ་ ◻ *rdzogs par byed pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}(√pṛ): pūrayanti ▪ **complete; perfect; finish; end; terminate**

རྫོགས་བྱ་བ་ ◻ *rdzogs bya ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}pūri ▪ **object of completion; complete; perfect; fulfill**

རྫོགས་བྱང་ ◻ *rdzogs byang* ▪ **complete enlightenment** ◻ {PH}complete enlightenment

རྫོགས་བྱང་ཐོབ་པ་དང་ཉེ་བར་བྱུར་བ་ ◻ *rdzogs byang thob pa dang nye bar gyur ba* ▪ **nearing thoroughly complete enlightenment**

རྫོགས་བྱིད་ ◻ *rdzogs byed* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}pūrāṇa ▪ **bringing to completion; completer; perfecter; complete; perfect; fulfill; means of...**

རྫོགས་ཚིག་ ◻ *rdzogs tshig* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ **terminating term; terminator**

རྫོགས་རིམ་ ◻ *rdzogs rim* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ *sampanna-krama; niṣpannakrama; sampānnakrama* ▪ **stage of completion; completion stage**

རྫོགས་གསལ་ ◻ *rdzogs gsal* ▪ **Wonch'uk [Korean scholar; Tib. rdzogs gsal / wen tshig / wen tshegs / wanydzeg, Chin. Yüan-ts'e; 613-696]**

རྫོང་ ◻ rdzong ▪ བཟང། རྫོང། བཟངས། རྫོངས། ◻ brdzang / rdzong / brdzangs/ rdzongs/ ▪ **send; send off; dispatch**

རྫོངས་ ◻ rdzongs ▪ བཟང། རྫོང། བཟངས། རྫོངས། ◻ brdzang / rdzong / brdzangs/ rdzongs/ ▪ **send; send off; dispatch**

རྫོབ་ ◻ rdzob ▪ བཟབ་རྫོབ་བཟབས་རྫོབས་ ◻ brdzab rdzob brdzabs rdzobs ▪ **obscure; conceal; hide; fake; appear as if real**

རྫོབས་ ◻ rdzobs ▪ བཟབ་རྫོབ་བཟབས་རྫོབས་ ◻ brdzab rdzob brdzabs rdzobs ▪ **obscure; conceal; hide; fake; appear as if real**

བཟང་ ◻ brdzang ▪ བཟང། རྫོང། བཟངས། རྫོངས། ◻ brdzang / rdzong / brdzangs/ rdzongs/ ▪ **send; send off; dispatch**

བཟངས་ ◻ brdzangs ▪ བཟང། རྫོང། བཟངས། རྫོངས། ◻ brdzang / rdzong / brdzangs/ rdzongs/ ▪ **send; send off; dispatch**

བཟབ་ ◻ brdzab ▪ བཟབ་རྫོབ་བཟབས་རྫོབས་ ◻ brdzab rdzob brdzabs rdzobs ▪ **obscure; conceal; hide; fake; appear as if real**

བཟབས་ ◻ brdzabs ▪ བཟབ་རྫོབ་བཟབས་རྫོབས་ ◻ brdzab rdzob brdzabs rdzobs ▪ **obscure; conceal; hide; fake; appear as if real**

བརྗི་པ་མེད་ཉིད་ ◻ brdzi pa med nyid ▪ {C}aviṣayatva ▪ {C}no occasion for

བརྗི་བ་ ◻ brdzi ba ▪ བརྗི། རྗི། བརྗིས། རྗིས། ◻ brdzi/ rdzi/ brdzis/ rdzis/ ▪ {C}abhimardati ▪ **affected** ◻ {C} crush

བརྗུན་ ◻ brdzun ▪ བརྗུན། རྗུན། བརྗུན་བ། རྗུན་བ། ◻ brdzun/ rdzun/ brdzund/ rdzund/ ▪ {C}mr̥ṣā ▪ **falsity; lie; false; counterfeit; lying** ◻ {C}fraud

བརྗུན་གྱི་ཚིག་ ◻ brdzun gyi tshig ▪ {C}mr̥ṣāvata ▪ **false words; lie**

བརྗུན་དུ་སྐྱབ་བ་ ◻ brdzun du smra ba ▪ {C}mr̥ṣā-vāda ▪ **lying; lie** ◻ {C}deceptive speech

བརྗུན་དུ་སྐྱབ་བ་ལས་ལྡོག་པའི་ཡིན་དན་ ◻ brdzun du smra

ba las ldog pa'i yon tan ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ◻ ldog ldog ldogs ldogs ▪ {MSA}mr̥ṣā-vādāḍ virati-guṇaṃ ▪ **qualities that are reversed from lying**

བརྗུན་པ་ ◻ brdzun pa ▪ mr̥ṣā; {C}mr̥ṣatā; mithya ▪ **falsity; false; counterfeit; lying** ◻ {C}lie; fraudulence

བརྗུན་པར་གྲགས་ ◻ brdzun par grags ▪ **renowned as false**

བརྗུན་པར་གྲུབ་པ་ ◻ brdzun par grub pa ▪ **falsely established**

བརྗུས་ཉི་སྐྱེ་བ་ ◻ brdzus te skye ba ▪ {C}upapāduka ▪ **spontaneous birth** ◻ {C}apparitional; miraculously born

བརྗུས་པ་ ◻ brdzus pa ▪ {C}upapāduka ▪ **spontaneous birth** ◻ {C}apparitional; miraculously born

མ་ ◻ wa ▪ (1) **a gutter trough of pipe, usually made of wood; (2) in Tantra, a symbol of the state which has neither a cause nor a consequence ; (3) fox**

མ་ ◻ wa ▪ **wolf**

མ་སྐྱེས་ ◻ wa skyes ▪ **fox**

མ་ཏི་ ◻ wa ti ▪ [a sanctuary in Nepal]

མ་བ་ ◻ wa ba ▪ **goiter**

མ་མོ་ ◻ wa mo ▪ **fox**

མ་ར་ ◻ wa ra ▪ **a kind of tea**

མ་ར་ཤ་སི་ ◻ wa ra ṅa si ▪ vārāṅasī{DASI 572.1} ▪ **Vārāṅasī, modern day Benares**

མ་ར་ན་སི་ ◻ wa ra na si ▪ vārāṅasī ▪ **Vārāṅasī, modern day Benares** ◻ {PH}Vārāṅasī

མ་ར་ལྷ་སི་ ◻ wa ra nā si ▪ vārāṅasī{LCh} ▪ **Vārāṅasī, modern day Benares** ◻ {PH}Vārāṅasī

མ་ར་ལྷ་སི་ ◻ wā ra ṅā si ▪ vārāṅasī{LCh} ▪ {PH} Vārāṅasī

མ་རུ་ན་ ◻ wa ru na ▪ varuṅa ▪ (1) **Varuṅa, the god of water ; (2) a kind of plant ; (3) p.n. of a nāga**

- མ་ལ་ ▫ *wa la* ▪ **clear, distinct, plain**
- མ་ལེ་ ▫ *wa le* ▪ **clear, distinct, plain**
- མ་སི་ ▫ *wa si* ▪ **a kind of apple** ▫ {PH}[a kind of apple]
- མང་ཁྱི་ ▫ *wang khyi* ▪ **Wang-kyee [p.n. of a Sa-bdag monster]**
- མེན་ཚོག་ ▫ *wen tshig* ▪ **Wonch'uk (Korean scholar, Ch. Yüan-ts'e, 613-696)**
- མེན་ཚོག་ ▫ *wen tshig* ▪ མེ་སྒྲོན་གསུམ་པ་མེན་ཚོག་ ▫ *sde snod gsum pa wen tshig* ▪ **Wonch'uk (Korean scholar, Ch. Yüan-ts'e, 613-696); Tripiṭaka Wonch'uk**
- མྱེར་མ་ ▫ *wer ma* ▪ **a class of Bon minor deities**
- མོ་དྲི་ ▫ *wo ti* ▪ **bodhi** ▪ **enlightenment [transliteration of Sanskrit word—bodhi]**
- ཇ་བོ་ ▫ *zha bo* ▪ {C}laṅga ▪ {C}limping; lame
- ཇ་བོ་མིག་ཅན་ ▫ *zha bo mig can* ▪ {PH}a cripple with good eyesight
- ཇ་སྐྱུག་ ▫ *zha smyug* ▪ **pencil**
- ཇ་ལུ་ ▫ *zha lu* ▪ **Sha-lu**
- ཇུ་མོ་ ▫ *zhwa mo* ▪ **hat**
- ཇག་ ▫ *zhag* ▪ **day**
- ཇག་དང་ཉི་མ་ ▫ *zhag dang nyi ma* ▪ {L}aho-rātra ▪ **a day and a night**
- ཇག་དུག་ཅུ་པའི་འབྲས་ཆན་ ▫ *zhag drug cu pa'i 'bras chan* ▪ {C}ṣaṣṭhikodāna ▪ {C}inferior and stale foods
- ཇག་ཟླ་ལོ་སྐོར་ ▫ *zhag zla lo skor* ▪ **cycle of days, months, and years**
- ཇག་རེ་ ▫ *zhag re* ▪ {PH}each day
- ཇགས་པ་ ▫ *zhags pa* ▪ *pāśa* ▪ **noose**
- ཇང་མྱོན་ ▫ *zhang blon* ▪ {Mvy 3683} rājānaka ▪ {PH}minor minister
- ཇབས་ ▫ *zhabs* ▪ {LCh}pāda; {C}-krama ▪ **foot; foot (hon.); feet; base; honorable** ▫ {C}progressive steps

- ཇབས་ཀྱི་གོང་མཐོ་བ་ ▫ *zhabs kyi gong mtho ba* ▪ {C}ucchāṅkhapāda(tā) ▪ {C}his ankle-joints are inconspicuous; his feet have inconspicuous ankle-joints
- ཇབས་ཀྱི་མཐོ་བ་ ▫ *zhabs kyi mtho ba* ▪ {C}padāṅguṣṭha ▪ **big toe**
- ཇབས་ཀྱི་དྲུང་དུ་ ▫ *zhabs kyi drung du* ▪ {C}pāda-mūla ▪ {C}feet
- ཇབས་དོག་ ▫ *zhabs tog* ▪ {PH}respectful practice; respectful service; respectful treatment ▫ གཟེགས་དཔེ་རྣམས་ལ་ཡང་ཇབས་དོག་ཅི་བས་ཞུ། ▫ *gzigs dpe rnams la yang zhabs tog ci bas zhan* ▫ The books that had been read, moreover, were poor in terms of whatever respectful treatment [they had received]. ▫ {GCG} p. 17
- ཇབས་དོང་བ་ ▫ *zhabs rdol ba* ▪ **bottomless; having a hole in the bottom**
- ཇབས་བསྐྱེད་ ▫ *zhabs bsdol* ▪ **having a hole in the bottom; bottomless**
- ཇབས་ཕྱི་ ▫ *zhabs phyi* ▪ **servant(hon.)** ▫ {PH}servant; service
- ཇབས་འབྲས་མི་མངོན་ ▫ *zhabs 'bur mi mngon* ▪ {C}ucchāṅkhapāda(tā) ▪ **inconspicuous ankles** ▫ {C}his ankle-joints are inconspicuous; his feet have inconspicuous ankle-joints
- ཇབས་རྩུང་ ▫ *zhabs zung* ▪ {PH}pair of feet
- ཇབས་རིང་ཐུང་མེད་པར་སཉམ་པ་ ▫ *zhabs ring thung med par mnyam pa* ▪ **legs even without a difference in length**
- ཇབས་སེན་ ▫ *zhabs sen* ▪ {PH}toe nail
- ཇབས་ལྗམ་ ▫ *zhabs lham* ▪ {PH}"shoes for the alms bowl" ▫ ཇབས་ལྗམ་ཡིན་ཟེར་བ་སྐོར་ལྗམ་ལྗམ་གྱི་མཐོལ་འབྲས་བུས་པའི་དཀྱིལ་ལ་མར་པོ་དང་། མགོ་འཇུག་དུ་སྐོར་བའི་མཐོལ་ཆགས་བཅས་པ་ཞེས་འབྲས། ▫ *zhabs lham yin zer ba ras kyi mthil 'gram byas pa'i dkhyil la mar po dang; mgo 'jug tu ras nag po'i mtha' chags bcas pa zhib 'dug;* ▫ It also has what they call "shoes for the alms bowl" which is a piece of cloth that fits over the bottom and the sides, with red color in the middle and a border of black

cloth at the top and sides. ▫ {GCG} p.15

ཞར་ ▫ *zhar* ▪ {PW8-H} *prasaṅga* ▪ {PH} ancillary [topic]; secondary

ཞར་བ་ ▫ *zhar ba* ▪ {C} *kāṇa* ▪ {PH} ancillary [topic]; secondary [as opposed to primary, dngos] ▫ {C} one-eyed; {GD:515} secondary (as opposed to primary, dngos)

ཞར་བྱུང་ ▫ *zhar byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ **ancillary**

ཞར་བྱུང་གི་དོན་ ▫ *zhar byung gi don* ▪ **ancillary meaning**

ཞལ་ ▫ *zhal* ▪ {C} *āśya*; {C} *vacas* ▪ **face (hon.); presence; countenance; mouth**

ཞལ་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ ▫ *zhal gyi dkhyl 'khor* ▪ {C} *mukha-maṇḍala* ▪ {C} face

ཞལ་གྱི་སྐྱོ་ ▫ *zhal gyi sgo* ▪ {C} *mukha-dvāra*; {MSA} *āśya-puta* ▪ {C} mouth

ཞལ་གྱི་སྐྱོ་ནས་སྤྱུང་སྡེ་ ▫ *zhal gyi sgo nas phyung ste* ▪ དབྱུང་འཕྱིན་སྤྱུང་སྤྱུང་སྡེ་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {C} *nirmāpyya* ▪ {C} stretched out

ཞལ་གྱིས་བཞེད་ ▫ *zhal gyis bzhed* ▪ **assert**{LG 25.1}

དགེ་འདུན་ཞལ་གྲངས་ ▫ *zhal grangs* ▪ {PH} census; head-count

ཞལ་ངོ་ ▫ *zhal ngo* ▪ {PH} monastic proctor

ཞལ་སྐྱ་ནས་ ▫ *zhal snga nas* ▪ **presence; exalted presence; holy**

ཞལ་སྐྱ་ ▫ *zhal snga* ▪ {PH} oral instructions; command ▫ ཁྱིམ་ཁྱིམ་ཞེ་བཙན་མངའ་བའདུག་ཞལ་སྐྱ་ནས། ། ▫ By the command of the sovereign Tri-song-de-tsen, ... ▫ {GZ/BG 69a.2} -- SW added this record

ཞལ་སྐྱ་ ▫ *zhal snga* ▪ {PH} exalted presence ▫ མིང་གི་མཐར་ཞལ་སྐྱ་ནས་ཞེས་པ་ལྟན་པར་བྱས་ཏེ་བཞེད་པར་བྱའོ། ▫ [You] should express [his words, only after] having affixed [an honorific such as] "from his exalted presence" to the end of his name. ▫ {AGP-T} comm. to AGP 34ab

ཞལ་ཅེ་བ་ ▫ *zhal ce ba* ▪ {Negi} *vivāda* ▪ {PH} magistrate

ཞལ་གཅིག་གྲུག་བཞི་ ▫ *zhal gcig phyag bzhi* ▪ {PH} one

face and four arms

ཞལ་ཅེ་བ་ ▫ *zhal che ba* ▪ {Negi} *vivāda* ▪ {PH} magistrate

ཞལ་དྲ་ ▫ *zhal ta* ▪ *dāsa* ▪ **advice**

ཞལ་དྲ་བ་ ▫ *zhal ta ba* ▪ **steward**

ཞལ་དཔེ་སྦྱིང་ཡིག་ ▫ *zhal ta'i spring yig* ▪ *dāsa-lekha* ▪ **letter of advice**

ཞལ་ལྟག་པ་ ▫ *zhal ltag pa* ▪ {PH} head; neck

ཞལ་པར་ ▫ *zhal par* ▪ **telephone (hon.)**

ཞལ་བ་ ▫ *zhal ba* ▪ {PH} plaster; plastered wall

ཞལ་སྦྱོར་ ▫ *zhal sbyor* ▪ སྦྱར་སྦྱོར་སྦྱར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ **face to face; in union**

ཞལ་སྦྱིན་མཚམས་མཛེད་སྦྱས་བརྒྱན་པ་ ▫ *zhal smin mtshams mdzod spus brgyan pa* ▪ **face adorned with a hair treasury between the eyebrows**

ཞལ་མཛེད་སྦྱས་བརྒྱན་པ་ ▫ *zhal mdzod spus brgyan pa* ▪ {C} *ūrṇā-aṅkita-mukhatā* ▪ {C} his face is adorned with a hair-tuft

ཞལ་ལུང་ ▫ *zhal lung* ▪ **sacred word**

ཞལ་ན་ཅང་མི་རིང་བ་ ▫ *zhal ha cang mi ring ba* ▪ **mouth not too wide**

ཞི་ ▫ *zhi* ▪ {MV,C} *śama*; {MV} *śānti*; {C} *damana*; {C} *nirvṛtu*; {C} *praśameti* ▪ **be peaceful; be calm; peace; pacification** ▫ {C} self-discipline; be extinguished; appeases; quietude; appeased

ཞི་དགའ་ ▫ *zhi dga'* ▪ {MSA} *śama-priya* ▪ **joy of pacification ? {T}**

ཞི་ཉིད་ ▫ *zhi nyid* ▪ {C} *śāntatā*; {C} *śāntatva* ▪ **pacification; peacefulness; peace** ▫ {C} quiescence; calmness; quiet calm; going to rest

ཞི་མཐའ་ ▫ *zhi mtha'* ▪ *śāntānta ▪ **extreme of peace; extreme of solitary peace**

ཞི་འདོད་ ▫ *zhi 'dod* ▪ {C} *śāntaiṣin* ▪ **desire peace** ▫ {C} one who desires calm

ཞི་གནས་ ▫ *zhi gnas* ▪ {MSA,C,MV}śamatha ▪ **calm abiding** ▫ {C}meditative equipoise; calming down; quietude; appeasing; serenity

ཞི་གནས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *zhi gnas kyi rgyu mtshan yid la byed pa* ▪ {MSA}śamatha-nimitta-manaskāra ▪ **mental contemplation that is the cause of calm abiding**

ཞི་གནས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་དང་མཐུན་པ་ ▫ *zhi gnas kyi phyogs dang mthun pa* ▪ {MSA}śamatha-pakṣa ▪ **concordance(s) with calm abiding**

ཞི་གནས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱབ་ ▫ *zhi gnas kyi tshogs sgrub* ▪ **achieving through the collection of calm abiding**

ཞི་གནས་དང་རབ་དུ་འཛིན་པ་དང་བདང་སྣོ་མས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ ▫ *zhi gnas dang rab tu 'dzin pa dang btang snyoms kyi rgyu mtshan* ▪ {MSA}śamatha-pragrahopekṣā-nimitta ▪ **cause of calm abiding, apprehension, and equanimity**

ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ ▫ *zhi gnas dang lhag mthong* ▪ {MSA}śamatha-vipaśyanā ▪ **calm abiding and special insight**

ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་གི་ས་ ▫ *zhi gnas dang lhag mthong gi sa* ▪ {C}śamatha-vipaśyanā-bhūmi ▪ **the level of calm abiding and special insight**

ཞི་གནས་ཅས་གྲིས་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་བྱེད་པ་ ▫ *zhi gnas tsam gyis mngon pa'i nga rgyal byed pa* ▪ {MSA}śamatha-mātrābhīmāna ▪ **manifest pride due to mere calm abiding**

ཞི་གནས་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *zhi gnas yid la byed pa* ▪ {MSA}śamatha-manaskāra ▪ **mental contemplation of calm abiding**

ཞི་གནས་ལ་སོགས་པའི་རྒྱ་མཚན་གསུམ་ ▫ *zhi gnas la sogs pa'i rgyu mtshan gsum* ▪ {MSA}śamathādi nimittatraya ▪ **the three causes of calm abiding, etc.**

ཞི་གནས་ལམ་ ▫ *zhi gnas lam* ▪ {MSA}śamatha-mārga ▪ **path of calm abiding**

ཞི་བ་ ▫ *zhi ba* ▪ {L,MSA}śānta; {MSA}śānti; {MSA}śāntatā; {C}śiva; {MSA,MV}śama; {MSA,C}śamana ▪ **pacification; quiescence; peace; be peaceful; be calm** ▫ {C}calm; calmly quiet;

quieted; appeasing; quiescence; calmness; quietude; bliss; ultimate beatitude

ཞི་བ་བགྲོད་པ་གཅིག་ཕྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་པ་ ▫ *zhi ba bgrod pa gcig pu pa'i nyan thos pa* ▪ **hearer who progresses solely to peace**

ཞི་བ་བགྲོད་པ་གཅིག་ཕྱེད་པའི་ཉན་ཐོས་པ་ ▫ *zhi ba bgrod pa gcig pu pa'i nyan thos* ▪ {PH}Hearers who progresses solely to peace

ཞི་བ་མཚོག་དང་ལྷན་ ▫ *zhi ba mchog dang ldan* ▪ {MSA}parama-śamānugata ▪ **having the supreme peace**

ཞི་བ་ཉིད་ ▫ *zhi ba nyid* ▪ **just quiescent**

ཞི་བ་འཕྲོབ་པ་ ▫ *zhi ba 'thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}kṣānti-lābha; {MSA}śānti-lābha; {MSA}śamasya lābhaḥ ▪ **obtain pacification; attain peace**

ཞི་བ་དང་གཉིན་པའི་དོན་ལྷན་པ་ ▫ *zhi ba dang gnyen po'i don ldan pa* ▪ {MV}śama-pratipakṣārtha-yoga ▪ **possessing pacification and the antidotal object ? {T}**

ཞི་བ་འདོད་རྣམས་ ▫ *zhi ba 'dod rnams* ▪ {C}śama-abhikāṅkṣī ▪ **those who desire pacification**

ཞི་བ་ཕྱུག་སྐྱུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *zhi ba phun sum tshogs pa* ▪ {C}upaśama-sampanna ▪ **complete pacification; marvellous pacification** ▫ {C}one who has won peaceful calm

ཞི་བ་མིད་ ▫ *zhi ba med* ▪ {MV}aśama ▪ **non-pacification**

ཞི་བ་ཅས་གྲིང་རྒྱལ་ ▫ *zhi ba tsam gyi nga rgyal* ▪ {MSA}śama-mātrābhīmāna ▪ **pride of mere pacification**

ཞི་བ་འཚོ་ ▫ *zhi ba 'tsho* ▪ śāntarakṣita ▪ Śāntarakṣita [p.n.]

ཞི་བ་འཚོ་ ▫ *zhib 'tsho* ▪ śāntarakṣita ▪ {PH}Śāntarakṣita

ཞི་བ་ལྷ་ ▫ *zhi ba lha* ▪ śāntideva ▪ Śāntideva [p.n.; the author of Engaging in the Bodhisattva Deeds (byang chub sems dpa'i spyod pa la 'jug pa) and the Compendium of Learnings (bslab pa kun las btus pa'i tshig le'ur byas pa)]

ཞི་བའི་དོན་ ▫ *zhi ba'i don* ▪ {MSA}śāntārtha ▪ **object of**

pacification; meaning of pacification

ཞི་བའི་རྣམ་པ་ ◻ zhi ba'i rnam pa ▪ {C}śānta-ākāra ▪
aspect of pacification ◻ {C}the mode of calm

ཞི་བའི་ལྗོ་བྱོ་ས་ ◻ zhi ba'i blo gros ▪ śānta-mati ▪ Śānta-
mati [p.n.]

ཞི་བའི་ལས་ ◻ zhi ba'i las ▪ pacifying activities

ཞི་བའི་སེམས་ ◻ zhi ba'i sems ▪ {C}śānta-cittatā ▪
pacified mind; peaceful mind

ཞི་བའི་བསམ་པས་ཟེན་པ་ ◻ zhi ba'i bsam pas zin pa ▪
{MSA}śama-bhāvānta ▪ conjoined with peaceful
thoughts; conjoined with the thought of
pacification {T}

ཞི་བར་འགྱུར་ ◻ zhi bar 'gyur ▪ (√sam): {MSA}śāmya(n)ti;
{C}praśamam gacchati ▪ pacify; become peaceful;
be calm ◻ {C}be appeased

ཞི་བར་གནས་པ་ ◻ zhi bar gnas pa ▪ {C,MSA}śamatha ▪
calm abiding

ཞི་བར་བྱ་ ◻ zhi bar bya ▪ (√sam): {MSA}śamayet; {MV}
praśāmya; {MV}śāmya ▪ pacify; be peaceful; be
calm

ཞི་བར་བྱེད་ ◻ zhi bar byed ▪ (√sam): {MSA}śamayati;
{MV}śamana ▪ pacifying

ཞི་བར་བྱེད་པ་ ◻ zhi bar byed pa ▪ {MV}śamana ▪
pacifying

ཞི་བར་ཞུགས་པ་ ◻ zhi bar zhugs pa ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་
◻ zhug 'jug zhugs zhugs ▪ {MSA}śamāviṣṭa ▪ engage
in pacification

ཞི་བྱ་བ་ ◻ zhi bya ba ▪ {MV}praśāmya; {MV}śāmya ▪
pacifying; pacify; object of pacification

ཞི་བྱེད་ ◻ zhi byed ▪ {MV}śamana; {C}śamanī ▪ pacifying
◻ {C}appeasing

ཞི་མི་ ◻ zhi mi ▪ cat

ཞི་རྣམས་ ◻ zhi rags ▪ *śāntaudārika ▪ grossness-
peacefulness

ཞི་རྣམས་རྣམ་ཅན་ ◻ zhi rags rnam can ▪ having the

aspect of grossness; having the aspect of
peacefulness

ཞི་རྣམས་རྣམ་ཅན་གྱི་ལས་ ◻ zhi rags rnam can gyi lam ▪
path having the aspect of grossness-peacefulness

ཞི་ལ་རབ་དུ་ཞི་བ་ ◻ zhi la rab tu zhi ba ▪ {L}prasanna ▪
peaceful; clear; calm

ཞི་སྲིད་ཡོན་ཏན་སྐྱོན་ ◻ zhi srid yon tan skyon ▪ {MSA}
śama-bhava-guṇa-doṣa ▪ the good qualities of
pacification and the faults of existence {T}

ཞི་ལྷག་ ◻ zhi lhag ▪ śamatha-vipaśyanā ▪ calm abiding
and special insight

ཞི་ལྷག་རྩུང་དུ་འབྲེལ་ ◻ zhi lhag zung du 'brel ▪ śamatha-
vipaśyanā-yuganaddha ▪ {PH}a union of calm
abiding and special insight

ཞི་ལྷག་རྩུང་དུ་འབྲེལ་བ་ ◻ zhi lhag zung du 'brel ba ▪
śamatha-vipaśyanā-yuganaddha ▪ {PH}a union of
calm abiding and special insight

ཞི་ལྷག་རྩུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཉིང་ཇ་འཛིན་ ◻ zhi lhag zung
du 'brel ba'i ting nge 'dzin ▪ śamatha-vipaśyanā-
yuganaddha-samādhi ▪ {PH}a meditative
stabilization that is a union of calm abiding and
special insight

ཞི་ལྷག་རྩུང་འབྲེལ་ ◻ zhi lhag zung 'brel ▪ śamatha-
vipaśyanā-yuganaddha ▪ union of calm abiding
and special insight ◻ {PH}union of calm abiding
and special insight

ཞི་ལྷག་རྩུང་འབྲེལ་གྱི་ཉིང་ཇ་འཛིན་ ◻ zhi lhag zung 'brel gyi
ting nge 'dzin ▪ śamatha-vipaśyanā-yuganaddha-
samādhi ▪ a meditative stabilization that is a
union of calm abiding and special insight

ཞི་ལྷག་གཟུང་འབྲེལ་ ◻ zhi lhag gzung 'brel ▪ {PH}union
of calm abiding and special insight

ཞིག་ ◻ zhiḡ ▪ འཛིག་འཛིག་ཞིག་ཞིགས། ◻ 'jig 'jig zhiḡ zhiḡs/
▪ {C}ekāki ▪ (1) particle indicating "a" [often
untranslatable]; (2) disintegrate; destroy; perish
[past tense] ◻ {PH}one; single ◻ {C}some

ཞིག་གྱུར་ ◻ zhiḡ gyur ▪ {C}bhajyate ▪ disintegrate;
destroy; perish ◻ {C}breaks

ཞིག་པ་ ▫ *zhig pa* ▪ {MSA}naṣṭa; {MSA}vinaṣṭa ▪
destroy; disintegrate; perish; disintegratedness ▫
 {PH}dissintegration

ཞིག་པར་འགྲུར་ ▫ *zhig par 'gyur* ▪ {C}pravilīyate ▪
destroy; disintegrate; perish ▫ {C}melt away

ཞིང་ ▫ *zhing* ▪ {LCh,L,MSA,MV}kṣetra; ca; vā ▪ (1)
present and past participle; (2) field; ground;
province; sphere; (3) connective particle;
sometimes accompanying particle: and; or ▫
 {PH}field

ཞིང་ཀ་ ▫ *zhing ka* ▪ **field (agricultural)**

ཞིང་བཀོད་པ་ ▫ *zhing bkod pa* ▪ བཀོད་འབྲོག་བཀོད་འབྲོག་ ▫
dgod 'god bkod 'god ▪ {C}kṣetra-vyūha ▪ **create/set/**
array a [Buddha] field ▫ {C}harmonious Buddha-
 field

ཞིང་དག་ ▫ *zhing dag* ▪ *kṣetra-śuddhi* ▪ **pure land**

ཞིང་དག་ཐུ་ན་མེད་པ་ ▫ *zhing dag bla na med pa* ▪
unsurpassed pure land

ཞིང་དག་སྦྱོར་བ་ ▫ *zhing dag sbyor ba* ▪ སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫
sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ *kṣetra-śuddhi-prayoga*
training in a pure land; training in purifying a
land

ཞིང་ནི་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *zhing ni rnam par dag pa* ▪
 {MSA}kṣetra-śuddhi ▪ **pure land; purify a land**

ཞིང་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *zhing rnam par dag pa* ▪ {MSA}
kṣetra-viśuddhi ▪ **very pure land**

ཞིང་པ་ ▫ *zhing pa* ▪ **farmer**

ཞིང་སྦྱང་ ▫ *zhing sbyang* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱང་སྦྱང་སྦྱང་ ▫ *sbyang*
sbyong sbyangs sbyongs ▪ {C}kṣetra-śodhī ▪ **purify**
a land; purify a [Buddha] field

ཞིང་སྦྱོང་ ▫ *zhing sbyong* ▪ སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་ ▫ *sbyang*
sbyong sbyangs sbyongs ▪ {C}kṣetra-śodhī ▪ **purify**
a land; purify a [Buddha] field

ཞིང་ཡོངས་སུ་དག་པ་ ▫ *zhing yongs su dag pa* ▪
 {MSA,MV}kṣetra-pariśuddhi; {MSA}kṣetra-
 pariśodhana ▪ **pure land; pure [Buddha] field**

ཞིང་ཡོངས་སུ་སྦྱོང་བ་ ▫ *zhing yongs su sbyong ba* ▪ སྦྱང་

སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪
 {MSA}kṣetra-pariśodhana ▪ **thoroughly purify a**
land; thoroughly purify a [Buddha] field

ཞིབ་དུ་ ▫ *zhib tu* ▪ {LCh}vistareṇa ▪ **in detail**

ཞིབ་དུ་དཔྱད་ ▫ *zhib tu dpyad* ▪ **analyze in detail**{BJ
 48.5}

ཞིབ་དུ་མ་བྱེ་བར་ ▫ *zhib tu ma phyed bar* ▪ **without**
distinguishing in detail

ཞིབ་པར་ ▫ *zhib par* ▪ **detail; finely; in detail**

ཞིབ་མོ་ ▫ *zhib mo* ▪ {L}sūkṣma ▪ **subtle; fine**

ཞིབ་མོ་བརྟགས་པ་ ▫ *zhib mo brtags pa* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་
 རྟགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {C}sūkṣmā-nipuṇā ▪
 {C}subtle and delicate

ཞིབ་མོ་རྣམ་ཐག་ ▫ *zhib mo rnam thag* ▪ *vaidalya-sūtra*
• Nāgārjuna's Treatise Called "The Finely
Woven" (P. 5225, vol. 95)

ཞིབ་མོ་རྣམ་པར་འཕྲག་པ་ཞེས་བྲུ་བའི་མདོ་ ▫ *zhib mo rnam*
par 'thag pa zhes bya ba'i mdo ▪ *vaidalya-sūtra-*
nāma ▪ **Nāgārjuna's Treatise Called "The Finely**
Woven" (P. 5225, vol. 95)

ཞིབ་མོ་དཔྱད་ན་ ▫ *zhib mo dpyad na* ▪ **detailed analysis**
 ▫ {GD:556} analysis pushed to its ultimate
 conclusion

ཞིབ་ཅམ་ ▫ *zhib tsam* ▪ {PH}(in) some detail ▫ ཞིབ་ཅམ་
 འདིར་བྲིས། ▫ *zhib tsam 'dir bris*; ▫ I have written [about
 them] here in some detail. ▫ {GCG} p.15

ཞིམ་ ▫ *zhim* ▪ {C}praṇīta ▪ **fragrant; pleasant smelling;**
pleasant tasting ▫ {C}sweet; (most) sublime; good
 to eat; fine; exalted; superior

ཞིམ་པ་ ▫ *zhim pa* ▪ *praṇīta* ▪ **fragrant; pleasant**
smelling; pleasant tasting ▫ sweet; (most)
 sublime; good to eat; fine; exalted; superior

ཞིམ་བའི་དྲི་མཉམ་པ་ ▫ *zhim pa'i dri mnyam pa* ▪ *sama-*
sugandha ▪ **equal fragrant odor**

ཞིམ་བའི་དྲི་མི་མཉམ་པ་ ▫ *zhim pa'i dri mi mnyam pa* ▪
visama-sugandha ▪ **unequal fragrant odor**

zhums ▪ {C}avalīyate ▪ **slackness; discouragement; become weak/timid/cowardly; flat** ▫ {C}become cowed; be cast down; hide despondently in; does (not) despond; (not) cowed

ལུམ་པ་ ▫ *zhum pa* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}avalīna; {C}līyati; {MSA}laya; {MSA,MV}līna; {C}viśāda (=vivāda) ▪ **slackness; become slack/weak/timid/cowardly** ▫ {PH}timid ▫ {C}cowed; weariness; dejection; get cowed

ལུམ་པ་ཚེ་ ▫ *zhum pa che* ▪ {PH}very timid

ལུམ་པ་དང་རྒྱུད་པ་ ▫ *zhum pa dang rgod pa* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {MSA}layauddhatya ▪ **slackness and excitement**

ལུམ་པ་མེད་པ་ ▫ *zhum pa med pa* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {MSA}layābhāva; {C}anavalīna; {C}adīna; {C}asamkucitatva ▪ **non-slackness; non-discouragement** ▫ {C}undejected; unimpaired; uncowed; not arched

ལུམ་པ་འཇིག་པོ་ཉིང་འཇིག་གྱི་རྣམ་པ་བསྐྱོམ་པ་ ▫ *zhum pa'i gnyen po ting nge 'dzin gyi rnam pa bsgom pa* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MSA}laya-prātipakṣika-samādhy-ākāra-bhāvana ▪ **meditate on the aspects of meditative stabilization as an antidote to slackness**

ལུམ་པ་འཇིག་སེམས་ ▫ *zhum pa'i sems* ▪ {C}līna-citto; {MSA}līna-cittatā ▪ **discouraged/slack mind** ▫ {C}cowed in thought

ལུམ་པ་འཇིག་སེམས་མེད་ ▫ *zhum pa'i sems med* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}adīna-citto ▪ **non-discouraged/non-slack mind** ▫ {C}undejected in his mind

ལུམ་པར་གྱུར་ ▫ *zhum par gyur* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}samsīdati ▪ **is/became discouraged/slack/weak/timid/cowardly** ▫ {C}lose heart; become despondent; collapse

ལུམ་པར་འཇུར་ ▫ *zhum par 'gyur* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}avalīyate ▪ **become/be slack/discouraged** ▫ {C}become cowed; be cast down; hide despondently in

ལུམ་པར་བྱེད་ ▫ *zhum par byed* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་

▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}samsīdati ▪ **make discouraged/slack/weak/timid/cowardly** ▫ {C}lose heart; become despondent; collapse

ལུམ་བུ་ ▫ *zhum bu* ▪ {PH}cat

ལུམ་མེད་ ▫ *zhum med* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ལུམ་ལུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}adīna ▪ **not slack/discouraged/weak/timid/cowardly** ▫ {C}unimpaired; undejected

ལུས་ ▫ *zhus* ▪ ལུ། ལུ། ལུས། ལུས། ▫ *zhu / zhu / zhus / zhus* - to offer, receive, ask; bzhu / 'ju / bzhus / zhu - to melt, digest {T} ▪ {C}pariprcchati ▪ **offer; receive; ask; request; request and receive** ▫ {C}asks questions; questions; hopes that; enquires whether

ལུས་དག་པ་ ▫ *zhus dag pa* ▪ {PH}editor

ལུས་པ་ ▫ *zhus pa* ▪ ལུ། ལུ། ལུས། ལུས། ▫ *zhu/ zhu/ zhus/ zhus/* ▪ {C}pariprcchati; {MSA}pariprcchā (e.g.: Brahma-pariprcchā-sūtra) ▪ **offer; receive; ask; request; request and receive** ▫ {C}asks questions; questions; hopes that; enquires whether

ལུས་ཚིག་ ▫ *zhus tshig* ▪ {PH}question

ཞེ་འགྲས་པ་འཇིག་སེམས་ ▫ *zhe 'gras pa'i sems* ▪ {C}pratihata(-cittā) ▪ {C}of emnity; hostile

ཞེ་གཙོད་པ་ ▫ *zhe gcod pa* ▪ {C}paruṣa; {C}pāruṣya ▪ {C}harsh; harsh speech

ཞེ་ཐག་ ▫ *zhe thag* ▪ **the depths**

ཞེ་དང་ ▫ *zhe dang* ▪ dveṣa ▪ **hatred**

ཞེ་དྲག་ ▫ *zhe drag* ▪ **very**

ཞེ་སྣང་ ▫ *zhe sdang* ▪ {C,L,MSA,MV}dveṣa; {C}doṣa; {C}roṣa ▪ **[disposition-hate];hatred; anger; rage** ▫ {C}aversion; defect; fury

ཞེ་སྣང་བསྐྱེད་ ▫ *zhe sdang bskyed* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ bskyed skyed bskyed skyed ▪ {C}doṣa ▪ **generate anger; generate hatred** ▫ {C}hatred; defect

ཞེ་སྣང་མེད་པ་ ▫ *zhe sdang med pa* ▪ adveṣa ▪ **non-hatred**

ཞེ་ན་ ▫ *zhe na* ▪ iti cet ▪ **if it is asked; if someone asks; if one adheres to ...{BJ 21.3}** ▫ thus

ཞེ་ལོག་ ▫ *zhe log* ▫ [disposition-reverse]; revulsion; nausea

ཞེན་ ▫ *zhen* ▫ {C}vimṛśati ▫ adherence; determination; conception; attachment ▫ {C}consider

ཞེན་སྣང་ས་ ▫ *zhen stangs* ▫ {GD:532} mode of conception

ཞེན་པ་ ▫ *zhen pa* ▫ {C}alīna; {MSA}līna; {MSA}lola; {MSA}lhag par zhen pa = *adhyavasāna*; *adhyavasāya* ▫ adherence; determination; conception; attachment ▫ {C}cling(ing) to; hanging on to མངོན་པར་ཞེན་པའི་དབང་གིས་ ▫ *mngon par zhen pa'i dbang gis* ▫ through the force of conceiving ... ▫ བྲམ་མཁུ་གྱི་ཞེན་པའི་གཉེན་པོར་ ▫ *tha mal gyi zhen pa'i gnyen por* ▫ as an antidote to the conception of ordinariness {TGP 24} ▫ དེ་འདྲའི་ཀླན་བདག་ས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་ཞེན་པའི་དྲོག་པ་ ▫ *de 'dra'i kun btags rang gi mtshan nyid kyis grub par zhen pa'i rtog pa* ▫ the conception which adheres to such an imputation {DASI}

ཞེན་པ་བརྗོད་བྱ་ ▫ *zhen pa brjod bya* ▫ བརྗོད་ཚེད་བརྗོད་ཚེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {GD:434} conceived objects of signification; {GD:297} the conceptualized signified object

ཞེན་པ་མེད་ ▫ *zhen pa med* ▫ {C}alīno ▫ non-adherence; non-conception ▫ {C}uncowed

ཞེན་གཞི་ ▫ *zhen gzhi* ▫ referent ▫ གཞུགས་སོགས་དྲོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་ ▫ *gzugs sogs rtog pa'i zhen gzhi yin pa* ▫ form and so forth being a referent of a conceptual consciousness

ཞེན་ཡུལ་ ▫ *zhen yul* ▫ {LCh}adhyavasāya; **adhyavasāya-viśaya* ▫ conceived object; referent object; determining; determined object ▫ {GD:635} conceived object བདག་འཛོམས་གྱི་ཞེན་ཡུལ་ ▫ *bdag 'dzin gyi zhen yul* ▫ referent object of the conception of self ▫ གཞུགས་སོགས་དྲོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་པ་ ▫ *gzugs sogs rtog pa'i zhen yul yin pa* ▫ a form's being a conceived object of a conceptual consciousness ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་འཛོམས་སྣང་ས་ཀྱི་གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་བོལ་ས་ཞེན་པས་རིག་པར་བྱ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi 'dzin stangs kyi gtso bor beyd pa'i bols zhen pas rig par bya* ▫ Definition: that [object] which is

cognized upon being conceived by a mind which takes it as its main mode of apprehension. {Gorams-pa-bsod-nams-sen-ge, GD:635}

ཞེན་རིག་ ▫ *zhen rig* ▫ *adhyavasāya-samvid*; **adhyavasāya-samvedana* ▫ conceptual knower; determining knower; determinative knower

ཞེན་ས་ ▫ *zhen sa* ▫ thing conceived {BJ 81.1}

ཞེར་འདོབས་པ་ ▫ *zher 'debs pa* ▫ གདབ་འདོབས་བདབ་ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs ttab thobs* ▫ strike

ཞེས་ ▫ *zhes* ▫ {C}iti; {L}tathā; {C}gaurava ▫ thus; particle indicating quote ▫ {C}respect; dignity; a title to be respected

ཞེས་གྲགས་ ▫ *zhes grags* ▫ {M-W; Tattvasamgraha} (iti-ha) *aitihya* ▫ {PH}renown through tradition

ཞེས་བགྱི་ ▫ *zhes bgyi* ▫ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▫ (quote indicator)

ཞེས་པ་ ▫ *zhes pa* ▫ iti ▫ quote indicator: thus

ཞེས་པ་བརྗོད་ནས་ ▫ *zhes pa brjod nas* ▫ བརྗོད་ཚེད་བརྗོད་ཚེད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ spoke thus:

“ཞེས་བྱ་” ▫ *zhes bya* ▫ {MSA}ity ucyate (e.g.: *bodhisattva ity ucyate*) ▫ quote indicator: thus

ཞེས་བྱ་ན་ ▫ *zhes bya na* ▫ {C}samjñaka ▫ quote indicator: thus ▫ {C}what is called; one acts as; one speaks of

ཞེས་བྱ་བ་ ▫ *zhes bya ba* ▫ iti; {C,MSA,MV}ākhyā {MSA} (e.g.: *pratibimbākhyā*); {C}kāra; {MV 1.7} ucyate; {MV 3.22abc v}jñeyam; {MSA}'di *zhes bya ba* = *evaṃ nāmā* ▫ quote indicator: thus ▫ {C}proclaimed; syllable; with (great) effort; thus it is said; said to be; styled thus

ཞེས་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *zhes bya ba'i phyir* ▫ {MV 3.21}iti *kṛtvā* ▫ because it says "... " {T}

ཞེས་བྱའོ་ ▫ *zhes bya'o* ▫ {MV 1.7}ucyate; {MV 3.22abc v}jñeyam ▫ quote indicator: thus

ཞེས་བྱར་ ▫ *zhes byar* ▫ quote indicator: thus

ཞེས་འབྲུང་བ་ ▫ *zhes 'byung ba* ▫ {PH}[quotation marker]

ཞེས་འབྲུང་བའི་ཕྱིར་ ▫ zhes 'byung ba'i phyir ▪ འབྲུང་
འབྲུང་བྲུང་བྲུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}
vacanāt ▪ **because it says "..."** {T}

ཞེས་མིང་དུ་ ▫ zhes ming du ▪ {C}saṃjñāta (=saṃkhyāta)
▪ {C}reckoned as; be called

ཞེས་ཟེར་བ་ ▫ zhes zer pa ▪ **quote indicator**

ཞོ་ ▫ zho ▪ **yogurt**

ཞོ་ཀྲོག་ ▫ zho krog ▪ {PH}solid yogurt ▫ འོ་ཞོར་འབྲུང་བ་
ནོ་ ▫ 'o ma zhor 'gyur ba na ▫ when milk becomes
yogurt

ཞོ་འབྲུང་ ▫ zho 'thung ▪ **Sho-thung**

ཞོ་ཤས་འཚོ་བ་དག་ ▫ zho shas 'tsho ba dag ▪ **wage-
earners (this may refer to paid soldiers)**

ཞོག་ ▫ zhog ▪ ཞལ་འཛོལ་བཞག་ཞོག་ ▫ gzhag 'jog bzhag zhog
▪ **posit**

ཞོག་ཅིག་ ▫ zhog cig ▪ {C}tiṣṭhatu ▪ {C}not only that;
but; leave out (of it); even if; leave that alone

ཞོན་ནས་ ▫ zhon nas ▪ {C}āruhitva ▪ {C}(sur)mounted

ཞོན་པ་ ▫ zhon pa ▪ བཞོན། ཞོན། བཞོན་པ། ཞོན་པ། ▫ bzhon/
zhon/ bzhond/ zhond/ ▪ {MSA}ārūḍha ▪ **mount; ride**
{T}

ཞལ་ག་ ▫ gzhag ▪ ཞལ་འཛོལ་བཞག་ཞོག་ ▫ gzhag 'jog bzhag
zhog ▪ {MSA}(upa √dhā): upadhāya; {MV}(vy-ava
√sthā): vyavasthāpyate ▪ **posit; establish**

ཞལ་ག་པ་ ▫ gzhag pa ▪ {L}sthāpanīya ▪ **posit; establish;**
established ▫ place; store; affix; deposit

ཞལ་ན་ ▫ gzhan ▪ {LCh,C,L,MSA,MV}para;
{LCh,MSA,C}anya; {C}apara; {MSA}parakīya;
{MV}anyatva ▪ **other; another** ▫ {C}the other;
foreign; beyond; further; supreme; outshines them
all; utmost; any other; this side; later; this; the
second; {GD:515} other (as opposed to self, dngos)

ཞལ་ན་སྐྱེ་ ▫ gzhan skye ▪ **production from other**

ཞལ་ན་གང་ཡང་རུང་བ་དང་ཞལ་ན་གང་ཡང་རུང་བ་ ▫ gzhan
gang yang rung ba dang gzhan gang yang rung ba ▪
{C}anyatarānyataram ▪ {C}from one to the other;

one or the other; one after another; in all kinds of

ཞལ་ན་གྱི་རྒྱུན་ ▫ gzhan gyi rkyen ▪ **others' conditions**

ཞལ་ན་གྱི་རྒྱུན་གྱིས་འགྲོ་བ་ ▫ gzhan gyi rkyen gyis 'gro ba
▪ {C}para-pratyaya-gāmitva ▪ {C}the fact that he
goes for help to outsiders

ཞལ་ན་གྱི་རྒྱུད་ ▫ gzhan gyi rgyud ▪ {MSA}para-saṃtāna ▪
other continuum(s)

ཞལ་ན་གྱི་དངོས་པོ་ ▫ gzhan gyi dngos po ▪ {C}para-bhāva
▪ **other thing; other-being** ▫ {C}other-being

ཞལ་ན་གྱི་དངོས་པོ་སྤོང་བ་ཉིད་ ▫ gzhan gyi dngos po stong
pa nyid ▪ **other-entity emptiness (emptiness of
other entities)**

ཞལ་ན་གྱི་སྐྱབས་ཀྱིས་བྱུང་བ་ ▫ gzhan gyi stobs kyes byung
ba ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྲུང་བྲུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪
arise through the power of other [conditions]{BJ
33.2}

ཞལ་ན་གྱི་དོན་ ▫ gzhan gyi don ▪ {MSA}parārtha ▪ **others'
welfare** {T}

ཞལ་ན་གྱི་དོན་སྐྱབས་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ gzhan gyi don
sgrub pa phun sum tshogs pa ▪ བསྐྱབས་སྐྱབས་བསྐྱབས་སྐྱབས་
▫ bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}parārtha-
pratipatti-saṃpatti ▪ **marvel of accomplishing
others' welfare** {T}

ཞལ་ན་གྱི་དོན་དུ་ ▫ gzhan gyi don du ▪ {MSA}parārtham ▪
for the sake of others

ཞལ་ན་གྱི་དོན་ནི་རང་གི་དོན་ཡིན་པ་ ▫ gzhan gyi don ni rang
gi don yin pa ▪ {MSA}para-kārya-sva-kāryatva ▪
others' welfare is one's own welfare {T}

ཞལ་ན་གྱི་དོན་ཕྱིར་ ▫ gzhan gyi don phyir ▪ {MSA}
parārtham ▪ **for the sake of others**

ཞལ་ན་གྱི་དྲིང་འཛོལ་བ་ ▫ gzhan gyi dring 'jog pa ▪ {C}
para-praṇeyo ▪ {C}can be misled by others

ཞལ་ན་གྱི་དྲིང་མི་འཛོལ་བ་ ▫ gzhan gyi dring mi 'jog ▪ {C}
apara-praṇeya ▪ {C}others cannot lead him astray;
not led astray by others

ཞལ་ན་གྱི་དྲིང་མི་འཛོལ་བ་ ▫ gzhan gyi dring mi 'jog pa ▪
{C}apara-praṇeyatā; {MSA}aparapratyaya ▪ {C}a

state where he cannot be led astray by others

གཞན་གྱི་དྲིང་ལ་སློལ་འཛོལ་བ་ ◻ *gzhan gyi dring la smi 'jog pa* ▪ {C}apara-praṇeyatā ▪ {C}a state where he cannot be led astray by others

གཞན་གྱི་གདམས་ ◻ *gzhan gyi gdams* ▪ གདམས་འདོམས་ གདམས་འདོམས་ ◻ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ {L}para-upadeśa ▪ **advice/instruction/counsel/preceptual instruction/advisory speech/exhortation for others; another's advice...**

གཞན་གྱི་འདུ་ཤེས་དང་བྲལ་བ་ ◻ *gzhan gyi 'du shes dang bral ba* ▪ {MSA}parasamjñāpagama ▪ **free from the conceptions of others**

གཞན་གྱི་སྐྱབས་བཅུལ་སྐྱེ་བས་ཤིན་དུ་འཛོལ་བ་ ◻ *gzhan gyi sdug bsngal skye bas shin tu 'jigs* ▪ {MSA}para-duḥkhotpādane 'tibhīruḥ ▪ **very afraid due to the arising of suffering in others**

གཞན་གྱི་རྣམ་པར་རྟོག་བ་ ◻ *gzhan gyi rnam par rig pa* ▪ para-vijñapti ▪ **other-cognition**

གཞན་གྱི་ཕྱིར་ ◻ *gzhan gyi phyir* ▪ {MSA}para-hetu ▪ **because of others**

གཞན་གྱི་ཕྱོགས་སུ་ན་འབྱེན་ ◻ *gzhan gyi phyogs sun 'byin* ▪ དབྱུང་འབྱེན་ཕྱུང་ཕྱུངས་ ◻ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {MSA}para-pakṣa-dūṣaṇa ▪ **disbelieve the other position {T}**

གཞན་གྱི་དབང་ ◻ *gzhan gyi dbang* ▪ {TN,MSA,MV} paratantra ▪ **other-powered; other-powered phenomenon; other-powered nature**

གཞན་གྱི་དབང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ ◻ *gzhan gyi dbang gi ngo bo nyid* ▪ {MSA}paratantra-svabhāva; {MSA} paratantra ... svabhāva ▪ **entityness of the other-powered (nature)** ◻ {PH}entityness of the other-powered (nature)

གཞན་གྱི་དབང་གི་མཚན་ཉིད་ ◻ *gzhan gyi dbang gi mtshan nyid* ▪ {MSA}paratantra-lakṣaṇa; {MSA} paratantrasya lakṣaṇam ▪ **other-powered character** ◻ {PH}other-powered nature

གཞན་གྱི་དབང་ནི་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་སྤང་བ་ ◻ *gzhan gyi dbang ni yongs su shes par bya ba dang spang ba* ▪ སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་ ◻ *spang spong spangs*

spongs ▪ {MV}paratantrasya parijñāne prahāṇe ca ▪ **other-powered [natures] should be known and abandoned {T}**

གཞན་གྱི་སྤྱིན་པ་ལ་སོགས་པ་ ◻ *gzhan gyi sbyin pa la sogs pa* ▪ {MV}paradānādi ▪ **giving to others, etc.**

གཞན་གྱི་གཞི་ ◻ *gzhan gyi gzhi* ▪ **other based; other-base**

གཞན་གྱིས་མཚོན་པར་འདོད་པ་ ◻ *gzhan gyis mchod par 'dod pa* ▪ {MSA}avamāna-kāmatā; {MSA} avamānābhilāṣa ▪ **asserted as supreme by others ? {T}**

གཞན་གྱིས་དྲིང་ལ་སློལ་འཛོལ་བ་ ◻ *gzhan gyis dring la smi 'jog pa* ▪ {C}apara-praṇeyatā ▪ {C}a state where he cannot be led astray by others

གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བྱེ་བ་ ◻ *gzhan gyis gnod pa bye ba* ▪ {C}paropakramāṇi ▪ **harmed by others** ◻ {C}as a result of hostile interferences from the outside

གཞན་གྱིས་བྱས་ ◻ *gzhan gyis byas* ▪ {MSA}anya-kārita ▪ **done by others**

གཞན་གྱིས་མི་བྱུབ་པ་ ◻ *gzhan gyis mi thub pa* ▪ {PU} ajayya ▪ {PH}Aparajita

གཞན་བྲགས་ ◻ *gzhan grags* ▪ para-siddha ▪ **other approved**

གཞན་བྲགས་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ ◻ *gzhan grags kyi rjes dpag* ▪ parasiddhānumāna ▪ **other-approved inference; other-renowned inference**

གཞན་བྲགས་ཀྱི་རྟགས་ ◻ *gzhan grags kyi rtags* ▪ parasiddhaliṅga ▪ **other-approved reason; other-renowned reason**

གཞན་བྲགས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ ◻ *gzhan grags kyi sbyor ba* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ parasiddhaprayoga ▪ **other-approved/established/renowned syllogism**

གཞན་འགྱུར་ ◻ *gzhan 'gyur* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ anyathā-bhāva; aniyata ▪ **changeable [mental] factor; changing; changing into something else** ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གཞན་ཉིད་མ་འཛོལ་བ་མ་རྟོག་པ་ཨ་དབྱེད་པ་ ◻

dbye ba/ 1 gnyid/ 2 'gyod pa/ 3 rtog pa/ 4 dpyod pa/ ▫ Divisions: (1) sleep (middha); (2) contrition (kaukrtya); (3) investigation (vitarka); (4) analysis (vicāra)

གཞན་རྒྱུད་ ▫ *gzhan rgyud* ▪ **others' continuums**

གཞན་ངོ་ ▫ *gzhan ngo* ▪ {PH} another's perspective

གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པས་དགའ་བ་ ▫ *gzhan rjes su 'dzin pas dga' ba* ▪ བརྗེས་འཛིན་བརྗེས་རྗེས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *parānugraha-prīti* ▪ **joy through taking care of others** {T}

གཞན་རྟེན་ཅན་ ▫ *gzhan rten can* ▪ {MSA} *parāśraya* ▪ **having another basis**

གཞན་སྟོང་ ▫ *gzhan stong* ▪ *paraśūnyatā* ▪ **emptiness-of-other; emptiness of the other** ▫ གཞན་སྟོང་རྟེན་བརྟན་གཡུང་རྒྱུད་ཐེང་ཟུག་ ▫ *gzhan stong rtag brtan g.yung drung ther zug* ▫ [it is] an emptiness of the other — permanent, stable, eternal, and everlasting

གཞན་སྟོང་རྟེན་བརྟན་གཡུང་རྒྱུད་ཐེང་ཟུག་ ▫ *gzhan stong rtag brtan g.yung drung ther zug* ▪ **emptiness of the other—permanent, stable, eternal, everlasting**

གཞན་དག་ ▫ *gzhan dag* ▪ **others**{LG}

གཞན་དག་གིས་གཞིག་པར་བྱ་བ། གཞན་གྱིས་གཞིག་རྒྱས་པ་ ▫ *gzhan dag gis gzhiḡ par bya ba; gzhan gyis gzhiḡ nus pa* ▪ **susceptible to destruction by others**

གཞན་དག་ན་ཅེ་ ▫ *gzhan dag na re* ▪ **if others say:** {BJ 36.2}

གཞན་དག་ལ་ནི་ཟས་བྱིན་པ་ ▫ *gzhan dag la ni zas byin pa* ▪ {MSA} *pareṣām bhojanam dadat* ▪ **give nourishment to others** {T}

གཞན་དག་ལ་སྦྱིན་པ་ ▫ *gzhan dag la sbyin pa* ▪ {MV} *parebhyo dānaḡ* ▪ **giving to others** {T}

གཞན་དུ་ ▫ *gzhan du* ▪ {C,MV} *anyathā*; {MSA} *amutra*; {MV} *aparaḡ punaḡ*; {MV} *anyatra*; {MV} *nati(?)* ▪ **otherwise**

གཞན་དུ་གྱུར་བ་ ▫ *gzhan du gyur pa* ▪ {MSA} *parāvṛtti*; {MSA} *vikāra* ▪ **change; transform; become other**

གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ ▫ *gzhan du 'gyur ba* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་

གྱུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {MSA} *anyathā-bhāva*; {C} *anyathāṭva (cittasya)*; {C} *sthitasya-anyathāṭva*; {MSA,MV} *anyatva* ▪ **changeable [mental] factor; change; transform; become other** ▫ {C} alteration; change his mind; alteration of what is established

གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ ▫ *gzhan du 'gyur ba* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C} *anyathāṭva (cittasya)* ▪ **become other than; transformation; alteration** ▫ {C} changes his mind

གཞན་དུ་འགྲོ་ ▫ *gzhan du 'gro* ▪ {C} *antara-gati* ▪ {C} which goes to any

གཞན་དུ་བྲང་དགོས་པའོ་ ▫ *gzhan du drang dgos pa'o* ▪ **must be interpreted otherwise; must be interpreted as [something] other [than what is literally taught]**{BJ 29.5}

གཞན་དུ་ན་ ▫ *gzhan du na* ▪ **otherwise**

གཞན་དུས་འཁོར་ ▫ *gzhan dus 'khor* ▪ **alternative Kālacakra**

གཞན་དོན་ ▫ *gzhan don* ▪ *parārtha* ▪ **other's welfare; another's purpose; another's welfare**

གཞན་དོན་གྱི་གོ་ཆ་བྱ་དཀའ་བ་སོགས་སྦྱབ་པ་ ▫ *gzhan don gyi go cha bya dka' ba sogs sgrub pa* ▪ **achieving the armor of others' welfare difficult to perform and so forth**

གཞན་དོན་གྱི་ཡོན་ཏན་ ▫ *gzhan don gyi yon tan* ▪ **qualities for others' welfare**

གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ ▫ *gzhan don rjes dpag* ▪ *parārtha-anumāna* ▪ **inference for another**

གཞན་བདང་ ▫ *gzhan bdang* ▪ *paratantra* ▪ **other-powered phenomenon**

གཞན་བདེ་བས་བདེ་བ་ཉམས་སུ་སྦྱོང་བ་ ▫ *gzhan bde bas bde ba nyams su myong ba* ▪ {MSA} *para-saukhyena sukhānubhavaḡ* ▪ **experience happiness due to the happiness of others**

གཞན་སྡེ་རྣམས་ ▫ *gzhan sde rnam* ▪ **other schools; other sects**

གཞན་པ་ ▫ *gzhan pa* ▪ {C}apara ▪ **other; another; something else**

གཞན་པའི་དོན་ ▫ *gzhan pa'i don* ▪ **meaning of something else**

གཞན་པའི་གྱི་ཐབས་ ▫ *gzhan phan gyi thabs* ▪ **techniques of altruism**

གཞན་ཕྱོགས་ ▫ *gzhan phyogs* ▪ **other quarters** ▫ བོད་མ་སངས་གཞན་ཕྱོགས་ ▫ *bod snga ma dang gzhan phyogs* ▫ earlier Tibetans and other quarters

གཞན་འཕྲུལ་དབང་བྱེད་ ▫ *gzhan 'phrul dbang byed* ▪ *para-nirmita-vaśavartin* ▪ **Those Who Make Use of Others' Emanations; Land of Controlling Others' Emanations; Heaven of Controlling Others' Emanations** ▫ {PH}[Heaven of Controlling Others' Emanations (sixth of the six Desire Realm Heavens)]

གཞན་དབང་ ▫ *gzhan dbang* ▪ {MV}paratantra ▪ **[other-power]; other powered (phenomena); other powered nature; having the influence of another; that which is under the influence of what is other; the dependent; other-powered; other-powered [nature]; dependent nature; dependent phenomenon**

གཞན་དབང་གི་ངོ་བོ་ཉིད། གཞན་དབང་གི་རང་བཞིན་ ▫ *gzhan dbang gi ngo bo nyid; gzhan dbang gi rang bzhin* ▪ *paratantrasvabhāva* ▪ **other-powered nature**

གཞན་དབང་གི་ཚུལ་ཉིད་ ▫ *gzhan dbang gi chos nyid* ▪ **real nature of other-powered natures; noumenon of other-powered natures**

གཞན་དབང་གི་སྣང་གི་ཚུལ་ཉིད་ ▫ *gzhan dbang gi steng gi chos nyid* ▪ **real nature that is with its other-powered nature; noumenon that is with its other-powered nature**

གཞན་དབང་གི་མཚན་ཉིད་ ▫ *gzhan dbang gi mtshan nyid* ▪ *paratantralakṣaṇa* ▪ **other-powered character**

གཞན་དབང་གི་རང་བཞིན་ ▫ *gzhan dbang gi rang bzhin* ▪ *paratantrasvabhāva* ▪ **other-powered natures**

གཞན་དབང་ཅན་ ▫ *gzhan dbang can* ▪ {MSA}paratantra ▪ **[other-power-possessing]; other powered**

(phenomena); other powered nature; having the influence of another; that which is under the influence of what is other; the dependent

གཞན་དབང་དུ་གྱུར་བའི་སྐོར་ནས་ ▫ *gzhan dbang du gyur pa'i sgo nas* ▪ **by way of coming under the influence ...**

གཞན་དབང་དུ་འདུ་བ་ ▫ *gzhan dbang du 'du ba* ▪ **gathering others into your own power**

གཞན་དབང་ལ་ཚུལ་བཅས་སྐོར་བཅགས་པའི་སྐོར་འདོགས་ཚུལ་ ▫ *gzhan dbang la chos bdag sgro btags pa'i sgro 'dogs tshul* ▪ **mode of superimposition of the self of phenomena on other-powered natures**

གཞན་མ་ཡིན་ ▫ *gzhan ma yin* ▪ {C}ananya ▪ **not other; non-other** ▫ {C}unaltering; no other

གཞན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *gzhan ma yin pa* ▪ {MV}ananyathā ▪ **not other; non-other**

གཞན་མིན་ ▫ *gzhan min* ▪ {MSA}na ... anyathā; {MV}ananythā ▪ **not other{BJ 38.1}; non-other**

གཞན་སུ་སྟོབས་ཅན་ ▫ *gzhan mu stegs can* ▪ {C}anyatūrthika ▪ **other Forder**

གཞན་མེད་ ▫ *gzhan med* ▪ {C}ananya ▪ **not other; non-other** ▫ {C}unaltering; no other

གཞན་སྐོར་པ་ ▫ *gzhan smod pa* ▪ {C}para-pamsanā; {C}para-pamsanatā ▪ {C}depreciation of others

གཞན་ཞིག་ ▫ *gzhan zhig* ▪ {C}anyatara; {MSA}anya ▪ **another; some; other**

གཞན་ཡང་ ▫ *gzhan yang* ▪ {C}kim ca api; {C}jātu; {C}param ▪ **[other also]; furthermore; moreover; besides** ▫ {C}but if; although; ever [na jātu = never again]; the highest

གཞན་ཡང་ ▫ *gzhan yang* ▪ **in addition to; moreover**

གཞན་ཡིན་ ▫ *gzhan yin* ▪ {C}apara ▪ **is other; other; another**

གཞན་རིག་ ▫ *gzhan rig* ▪ *anya-saṃvedana* ▪ **other-knower**

གཞན་ལ་ཇི་ཅམ་འབད་ཀྱང་ ▫ *gzhan la ji tsam 'bad kyang* ▪ **no matter how much one strives otherwise**

a possible common locus; and the eight doors of pervasion are established [definition of synonymous (don gcig, ekārtha)]

- གཞི་མཐུན་པ་ ◻ *gzhi mthun pa* ▪ *samānādhikaraṇa*;
samāna-adhikaraṇa ▪ **common locus**
- གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ◻ *gzhi mthun par dmigs pa*
▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **observed as a common locus**
- གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པའི་ཚོས་ ◻ *gzhi mthun mi srid pa'i chos*
▪ **(1) it is different; (2) a phenomenon with which a common locus is impossible**
- གཞི་དག་པ་ ◻ *gzhi dag pa* ▪ *{MSA}śuddha-pada* ▪ **pure basis**
- གཞི་དང་བཅས་པ་ ◻ *gzhi dang bcas pa* ▪ *{MSA}sanidāna*
▪ **with a basis; based; having a basis**
- གཞི་དུས་ཀྱི་བྱ་བུ་ཡི་ཤེས་ ◻ *gzhi dus kyi bya grub ye shes* ▪ *{PH}*basic wisdom of achieving activities
- གཞི་དུས་ཀྱི་མེ་ལོང་ཡི་ཤེས་ ◻ *gzhi dus kyi me long ye shes*
▪ *{PH}*basic mirror-like wisdom
- གཞི་དུས་ཀྱི་ཡི་ཤེས་ ◻ *gzhi dus kyi ye shes* ▪ *{PH}*basic wisdom
- གཞི་དུས་ཀྱི་སོར་རྟོག་ཡི་ཤེས་ ◻ *gzhi dus kyi sor rtog ye shes* ▪ *{PH}*basic wisdom of individual investigation
- གཞི་དུས་མཉམ་ཉིད་ཡི་ཤེས་ ◻ *gzhi dus mnyam nyid ye shes* ▪ *{PH}*basic equalizing wisdom
- གཞི་དུས་སོར་རྟོག་ཡི་ཤེས་ ◻ *gzhi dus sor rtog ye shes* ▪ *{PH}*basic wisdom of individual investigation
- གཞི་དེས་ན་ ◻ *gzhi des na* ▪ *{L}tan-nidānāt* ▪ **on account of that basis; because of that basis**
- གཞི་དོན་དམ་ཚོས་ཉིད་ཀྱི་སྐྱུ་ ◻ *gzhi don dam chos nyid kyi sku* ▪ **basal ultimate body of the noumenon**
- གཞི་ལྗོན་ ◻ *gzhi ldog* ▪ ལྗོན་ལྗོན་ལྗོན་ལྗོན་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ *vyatikādhikaraṇa* ▪ **illustration-isolate; illustration simpliciter**
- གཞི་ནས་ ◻ *gzhi nas* ▪ *{C}punar* ▪ *{C}*again

- གཞི་གནས་ ◻ *gzhi gnas* ▪ *{L}adhikaraṇa* ▪ **topic; basis; base** ◻ dispute; chapter; section
- གཞི་གནས་དང་ཡི་ཤེས་ཡངས་པ་ཐོབ་བྱ་ ◻ *gzhi gnas dang ye shes yangs pa thob bya* ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་
◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ *{MSA}śamatha-jñāna-vaipulya-gamana* ▪ **attain calm abiding and extensive wisdom; {T} one should attain calm abiding and extensive wisdom**
- གཞི་ནས་ཤེས་ ◻ *gzhi rnam shes* ▪ *{TN}ālaya-vijñāna* ▪ **mind-basis-of-all** ◻ storehouse-consciousness
- གཞི་སྣང་ ◻ *gzhi snang* ▪ **basal appearances**
- གཞི་འབྲས་ཏོ་བོ་དབྱེར་མེད་ ◻ *gzhi 'bras ngo bo dbyer med*
▪ **the undifferentiable entity of basis and effect**
- གཞི་མ་ ◻ *gzhi ma* ▪ *{N}adhikaraṇa*; *{N}ādhāra* ▪ **basis{N}**
- གཞི་མེད་ ◻ *gzhi med* ▪ *{C}apada* ▪ **baseless; groundless**
◻ *{C}*trackless; without a trace
- གཞི་མེད་པ་ ◻ *gzhi med pa* ▪ *{C}avastukatā* ▪ **baseless; groundless** ◻ *{C}*trackless; absence of entities; without a trace
- གཞི་མེད་པ་ལ་གནས་པ་ ◻ *gzhi med pa la gnas pa* ▪ *{C}līna (=abhiniṣṭa)* ▪ **abide in baselessness; abide in the baseless** ◻ *{C}*slack; unable to slouch (on any resting place); cowed; sluggishness
- གཞི་ཡིན་པ་ ◻ *gzhi yin pa* ▪ *{C}pratiṣṭhā* ▪ **basis; being a basis; is a base; is a basis** ◻ *{C}*support; source
- གཞི་ལ་བཀར་བ་ ◻ *gzhi la bkar ba* ▪ དག་དག་བཀར་དག་དག་
◻ *dgar dgar bkar dgard* ▪ **if this is tied down to a basis{BJ 65.1}**
- གཞི་ལ་མི་སྐྱེས་ ◻ *gzhi la mi mkhas* ▪ *{MV}vastv-akauśala* ▪ **not wise with respect to the basis; not wise with respect to bases**
- གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་སྣ་ ◻ *gzhi lam 'bras gsum* ▪ *{PH}*the three: bases; paths; and fruits
- གཞི་ཤེས་ ◻ *gzhi shes* ▪ *vastujñatā*; *vastujñāna* ▪ **knower of bases; knowledge of bases; exalted knower of bases**

གཞི་ཤེས་སྦྱོར་བ་ ▫ *gzhi shes sbyor ba* ▪
vastujñānaprayogah ▪ **training in knowers of
bases**

གཞི་ཤེས་སྦྱོར་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་བཞི་ ▫ *gzhi shes sbyor ba'i ngo
bo nyid bzhi* ▪ **four essentials of a training in a
knower of bases** ▫

essential of isolation from the afflictions (nyon
mongs las dben pa'i ngo bo nyid), essential of
the nonexistence of assumptions of bad physical
states that are signs of afflictions (nyon mongs
kyi rtags lus kyi gnas ngan len med pa'i ngo bo
nyid), essential of the nonexistence of improper
[mental application], the [causal] mark of afflictions
(nyon mongs kyi mtshan ma tshul bzhin min pa
med pa'i ngo bo nyid), and essential of isolation
from conceptions of [truly existent] adopting and
discarding (blang dor gyi rnam rtog gis dben pa'i
ngo bo nyid)

གཞིག་ ▫ *gzhiḡ* ▪ *vibhāvanā*; *vināśa* ▪ **break down**

གཞིག་པ་ ▫ *gzhiḡ pa* ▪ {C}*vibhāvanā* (=niṣṭhā-mārgah
kṣaya-anutpāda-jñānam); {L,MV}*vināśa* ▪ **break
down; breaking down; destruction** ▫ annihilation;
undone; clear understanding; undevelopment

གཞིའི་ལྗང་བ་ ▫ *gzhi'i lta ba* ▪ བལྗང་བལྗང་སྦྱོར་ ▫ *blta lta bltas
ltos* ▪ **view of the basal state**

གཞིའི་དེ་ཉིད་ ▫ *gzhi'i de nyid* ▪ **suchness of bases**

གཞིའི་དོན་ ▫ *gzhi'i don* ▪ {ASA} *pratibhā* ▪ {PH}
objective referent

གཞིའི་མཚན་མ་ ▫ *gzhi'i mtshan ma* ▪ *āśraya-nimitta* ▪
cause of the basis

གཞིའི་འོད་གསལ་ ▫ *gzhi'i 'od gsal* ▪ *ādhāra-prabhāsvara*;
āśraya-prabhāsvara ▪ **basal clear light; basic clear
light**

གཞུ་ ▫ *gzhu* ▪ {C}*dhanus* ▪ {C}bow; cow

གཞུག་ ▫ *gzhug* ▪ གཞུག་འཇུག་བཟུག་རྒྱུག་ ▫ *gzhug 'jug bcug
chug* ▪ **1. indicates causative construction; 2.
engage; apply; enter into; usher into**

གཞུག་པ་ ▫ *gzhug pa* ▪ {MSA}*avatāraṇa* ▪ **cause;**

engage; enter into; usher into

གཞུག་པ་ལྗང་འགོངས་ ▫ *gzhug pa ldem dgongs* ▪ **indirect
intention of causing entry**

གཞུག་པ་ལ་ལྗང་འགོངས་པ་ ▫ *gzhug pa la ldem
por dgongs pa* ▪ *avatāranābhisamḡhi* ▪ **indirectly
intending entry; intending entry**

གཞུགས་པ་ལ་ལྗང་འགོངས་པ་ ▫ *gzhugs pa la
ldem por dgongs pa* ▪ **intending entry [into the
teaching]**

གཞུང་ ▫ *gzhung* ▪ {LCh}*grantha* ▪ **text; central;
government** ▫ {PH}government; lengthwise

གཞུང་ཁྲུངས་སྐྱབ་ ▫ *gzhung khungs thub* ▪ **reliable source**

གཞུང་ཁྲིད་ ▫ *gzhung khrid* ▪ **textual instruction**

གཞུང་བརྒྱ་ལྔ་མ་ ▫ *gzhung brgya ldan* ▪ **a hundred texts**

གཞུང་པ་པ་ ▫ *gzhung pa pa* ▪ **textual [Ka-dam-pa];
textual [lineage]; bookish lineage**

གཞུང་ཕྱི་མོ་ ▫ *gzhung phyi mo* ▪ {N}*grantha-mātrkā* ▪
model text{N}

གཞུང་ཚད་ ▫ *gzhung tshad* ▪ {PH}length of the text

གཞུང་བཟང་ ▫ *gzhung bzang* ▪ {PH}good character

གཞུང་ལམ་ ▫ *gzhung lam* ▪ **highway**

གཞུང་ལམ་འབྲས་བུའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་རྩལ་དུ་སྦྱིན་པ་ ▫
*gzhung lam 'bras bu'i shes rab kyi pha rol tu
phyin pa* ▪ **textual, path, and fruit perfections of
wisdom**

གཞུང་ལུགས་ ▫ *gzhung lugs* ▪ **textual system; central
text??**

གཞུང་ལུགས་པ་ ▫ *gzhung lugs pa* ▪ {PH}follower of the
textual system(s)

གཞོ་ ▫ *gzho* ▪ **present**

གཞོག་པ་ ▫ *gzhog pa* ▪ {C}*niveśayati* ▪ {C}exhorts;
settles in

གཞོག་གཟེར་ ▫ *gzhog gzer* ▪ {NOC}*pārśvaśūla* ▪ {PH}
pain in the sides of the chest

གཞོགས་ ▫ *gzhogs* ▪ {PH}side of the body
 གཞོགས་གཟེར་ ▫ *gzhogs gzer* ▪ {NOC} *pārśvaśūla* ▪
 {PH}pain in the sides of the chest
 གཞོན་ ▫ *gzhon* ▪ {C;MSA}*kumāra* ▪ {PH}young
 གཞོན་ཆ་ཆགས་ ▫ *gzhon cha chags* ▪ {C}*taruṇa* ▪ {C}
 very soft; tender
 གཞོན་བྱ་ ▫ *gzhon nu* ▪ {C,MSA}*kumāra* ▪ **young** ▫ {PH}
 young ▫ {C}royal prince རྒྱལ་པོ་གཞོན་བྱ་དོན་གྲུབ་ ▫ *rgyal*
po gzhon nu don grub ▫ the young prince Siddhārtha
 ▫ {TGP 18}
 གཞོན་བྱ་ནོར་བཟང་ ▫ *gzhon nu nor bzang* ▪ {PH}Kumāra
 Sudhana
 གཞོན་བྱ་བུམ་པའི་སྐྱུ་ ▫ *gzhon nu bum pa'i sku* ▪ **encased**
in a young body
 གཞོན་བྱ་རྒྱུ་ལྷུང་པ་ ▫ *gzhon nur gyur pa* ▪ {C}*kumāra-bhūta*
 ▪ **is young; young** ▫ {C}(a true) crownprince; a
 candidate to Buddhahood
 གཞོན་པ་ ▫ *gzhon pa* ▪ {MSA}*bāla*; {C}*taruṇa* ▪ **young** ▫
 {C}very soft; tender
 གཞོན་ཤ་ཅན་ཉིད་ ▫ *gzhon sha can nyid* ▪ {C}*sukumāratā*
 ▪ **youthfulness; youthful; youth** ▫ {C}(fresh and
 delicate) like that of a beautiful youth
 གཞོན་ཤ་ཆགས་ ▫ *gzhon sha chags* ▪ **youthfully tender**
 གཞོམ་ ▫ *gzhom* ▪ གཞོམ་འཛོམས་བཅོམ་ཚམས་ ▫ *gzhom 'joms*
bcom choms ▪ {MSA}*nyon mongs tshogs gzhom =*
kleśa-gaṇaṃ hantum (Nhan) ▪ **destruction**
 གཞོམ་པ་ ▫ *gzhom pa* ▪ གཞོམ་འཛོམས་བཅོམ་ཚམས་ ▫ *gzhom*
'joms bcom choms ▪ **destruction**
 གཞོམ་མེད་ ▫ *gzhom med* ▪ {PH}unconquerable;
 invincible
 གཞོམ་མེད་ཀྱི་སྒྲུ་ ▫ *gzhom med kyi sgra* ▪ གཞོམ་འཛོམས་བཅོམ་
 ཚམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ **invincible sound**
 གཞོལ་ ▫ *gzhol* ▪ {C}*nimna* ▪ **to flow** {T} ▫ {C}inclined
 to; low-lying; gap
 གཞོལ་བ་ ▫ *gzhol ba* ▪ {L}*nimna*; {MSA}*nata* ▪ **inclined**

to; low-lying; gap
 བཞག་ ▫ *bzhag* ▪ བཞག་འཛོག་བཞག་ཞོག་ ▫ *gzhag 'jog bzhag*
zhog ▪ {C}*prajñāpyate*; {C}*sthāpayati*; {MSA}
(upa-ni-vi √dhā) ▪ **to posit; set; assign; establish;**
put; designate [past tense] ▫ {C}is conceived; is
 communicated; to place (in); discard; to store; affix;
 to fix; deposits; to put up
 བཞག་ཅིང་ ▫ *bzhag cing* ▪ {C}*niḥkṣipan* ▪ **positing;**
setting; assigning; designating
 བཞག་ནས་ ▫ *bzhag nas* ▪ {C}*ādḥāya* ▪ **having posited;**
having arranged; having set; having established;
having designated
 བཞག་པ་ ▫ *bzhag pa* ▪ བཞག་འཛོག་བཞག་ཞོག་ ▫ *gzhag 'jog*
bzhag zhog ▪ {C}*niḥkṣipati (=pātayati)* ▪ **to posit;**
set; assign; establish; put; designate; present
[past tense]; presentation{D2} ▫ {PH}deposit ▫
 {C}is conceived; let drop; put down; throw down;
 lays aside; stay; remain; wear; is communicated; to
 place (in); discard; to store; affix; to fix; deposits; to
 put up
 བཞག་པའི་ཚེ་ ▫ *bzhag pa'i tshé* ▪ **when posited; when**
set; when put; when assigned
 བཞག་པར་གྲུ་བ་ ▫ *bzhag par bya ba* ▪ {C}*prakṣipati*
 ▪ **object posited; posit; set; assign; designate;**
establish ▫ {C}adds on to cause
 བཞགས་ཅམ་ ▫ *bzhags tsam* ▪ **merely posited**
 བཞག་གད་ ▫ *bzhad gad* ▪ {C}*hāsyā* ▪ {C}joke
 བཞག་གད་བྱིད་ཅིང་ ▫ *bzhad gad byed cing* ▪ {C}*upahasan*
 ▪ {C}deriding
 བཞག་མོ་ ▫ *bzhad mo* ▪ **laugh**
 བཞི་ ▫ *bzhi* ▪ {MSA}*catur*; {MSA}*catvāri* ▪ **four**
 བཞི་མདོ་ ▫ *bzhi mdo* ▪ {PH}four-way crossroads
 བཞི་མདོར་ ▫ *bzhi mdor* ▪ **four-way crossroads**{S}
 བཞི་པ་ ▫ *bzhi pa* ▪ {MSA,MV}*caturtha* {MSA}(e.g.:
dhyāna-caturtha); {MV}*caturthī* ▪ **fourth; four**
 བཞི་པོ་ ▫ *bzhi po* ▪ {MV}*catur*; {MV}*catuṣṭaya* ▪ **four;**

fourth

བཞིན་ ▫ *bzhin* ▫ {C}sadr̥śa; {C}mukha (=raśmi-mukha); {MSA}prakhya (e.g.: kūrma-prakhya) ▫ (verb ending indicating continuing action)7 in accordance with; like; as in; as; similarly; while7
noun: face ▫ {PH}face ▫ {C}just like; similar to; face; mouth; door བཞིན་མདུན་པ་དང་ཁྱེད་བཞིན་བཟང་པོར་ན་ལྟོག་པར་གྱུར་ནས་ ▫ [She] awoke and on her lap was a child with a nice face ▫ {GZ 65b.4}

བཞིན་གྱི་མདོན་གྱི་ ▫ *bzhin gyi mdog* ▫ {C}mukha-varṇāḥ ▫ {C}features

བཞིན་གྱི་མདོན་གྱི་ཀྱང་ལྟུང་བས་ ▫ *bzhin gyi mdog kyang 'gyur bas* ▫ ལྟུང་ལྟུང་དྲན་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {C}dahyati ▫ {C}burns away; will be consumed

བཞིན་དུ་ ▫ *bzhin du* ▫ {L,MSA}yathā; {C}tulya ▫ as; like; similarly; while; in accordance with ▫ nature; {C}thus; comparable; equal; similar to; as if it were just

བཞིན་པ་ ▫ *bzhin pa* ▫ like; particle indicating present continuous; similarly; while; in accordance with ▫ {PH}[verbal post-positional phrase indicating present participle or continuative] ▫ རྒྱུ་བཞིན་པ་ནི་ཕྱིན་རྒྱུ་ལྟེན་ རྒྱུ་བཞིན་པ་ནི་རྒྱུ་ལྟེན་ ▫ Since something in the process of arising (jāyamāna) is [only] half-arisen, something in the process of arising does not arise. ▫ {A4C} §15.16ab

བཞིན་ལག་ ▫ *bzhin lag* ▫ {PH}face and hands

བཞིར་ ▫ *bzhir* ▫ catur ▫ as four

བཞུ་ ▫ *bzhu* ▫ བཞུ། ལྷུ། བཞུས། ཞུ། ▫ *bzhu/ 'ju/ bzhus/ zhu/* ▫ offer; receive; melt; digest

བཞུགས་ ▫ *bzhugs* ▫ {C}viharati ▫ dwell; reside; live; stay; sit [past tense stem]

བཞུགས་གྲལ་ ▫ *bzhugs gral* ▫ {PH}seated ranks

བཞུགས་ཏེ་ ▫ *bzhugs te* ▫ {C}vitiṣṭhamāna ▫ dwelling; residing; living; staying; sitting ▫ {C}during

བཞུགས་པ་ ▫ *bzhugs pa* ▫ {C}sthita; {MSA}vasati (e.g.: tuṣita-bhavane vasati) ▫ dwell; reside; live; stay;

sit [past tense stem] ▫ {C}established; stood firm; stand (just now); standing; abide; abiding; steadfast; established remains; continuous

བཞུས་ ▫ *bzhus* ▫ བཞུ། ལྷུ། བཞུས། ཞུ། ▫ *bzhu/ 'ju/ bzhus/ zhu/* ▫ offer; receive; melt; digest

བཞེང་ ▫ *bzheng* ▫ བཞེང། བཞེང། བཞེངས། བཞེངས། ▫ *bzheng / bzheng / bzhengs/ bzhengs/* ▫ to rise; erect

བཞེངས་ ▫ *bzhengs* ▫ བཞེང། བཞེང། བཞེངས། བཞེངས། ▫ *bzheng / bzheng / bzhengs/ bzhengs/* ▫ vyutthāya ▫ to rise; erect

བཞེངས་ཏེ་ ▫ *bzhengs te* ▫ {C}vyutthāya ▫ rising; erecting ▫ {C}emerged from

བཞེངས་པ་ ▫ *bzhengs pa* ▫ བཞེང། བཞེང། བཞེངས། བཞེངས། ▫ *bzheng / bzheng / bzhengs/ bzhengs/* ▫ {C}vyutthāya ▫ to rise; erect ▫ {C}emerged from

བཞེད་ ▫ *bzhed* ▫ {LCh,C}iṣyate; {C}iṣṭa; {C}abhimata; {C}mata; {MSA}abhipreta ▫ assert; wish; want; desire; accept; take; say; intend ▫ {C}considered; admitted; desired; is considered; is regarded; can be desired; learned; learn of; known; is understood

བཞེད་པ་ ▫ *bzhed pa* ▫ {MV}iccha ▫ assert; wish; want; desire; accept; take; say ▫ {PH}accepted position

བཞེས་ ▫ *bzhes* ▫ to take up; put on (hon.)

བཞེས་ཐག་ ▫ *bzhes thag* ▫ cigarette

བཞོན་ ▫ *bzhon* ▫ བཞོན། ཞོན། བཞོནད། ཞོནད། ▫ *bzhon/ zhon/ bzhond/ zhond/* ▫ mount [noun and verb]

བཞོན་པ་ ▫ *bzhon pa* ▫ {C,MSA}yāna ▫ mount ▫ {PH}mount; coach; carriage ▫ {C}vehicle; career; coach བཞོན་པར་གྱུར་པའི་ཞོན་དུ་སྤྱོད་པའི་གཞུག་རྒྱུ་ལྟེན་ ▫ *bzhon par gyur pa'i shin tu phra ba'i gnyug rlung* ▫ The very subtle fundamental wind which serves as the mount, ... ▫ {TGP 30}

བཞོན་པ་ལྷ་སྤྱི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *bzhon pa lta bu'i sems bskyed* ▫ mind-generation like mount

ཟ་ ▫ *za* ▫ བཟའ། ཟ། བཟས། ཟས། ▫ *bza/ za/ bzas/ zos/* ▫ food; to eat

ཟ་ཁང་ ▫ *za khang* ▫ [food-house]; restaurant

ཟ་སྒོ་ ▫ *za sgo* ▪ {PH} share of allowance
 ཟ་འདོད་པ་ ▫ *za 'dod pa* ▪ {C}bhakṣitukāma ▪ {C}wants to eat
 ཟ་པོ་ ▫ *za po* ▪ {BMH} bhoktr ▪ {PH} enjoyer; gluttony
 ཟ་བ་ ▫ *za ba* ▪ བཟའ། ཟ། བཟས། ཟས། ▫ *bza' / za / bzas / zos /* ▪ {MSA} (√bhuj): bhuñjat; {MV}bhoktr(tva) ▪ eat; food
 ཟ་བ་པོ་ ▫ *za ba po* ▪ {MSA}bhoktr ▪ eater
 ཟ་མ་ ▫ *za ma* ▪ ṣaṇḍha ▪ androgynous; neuter; neuter person
 མེད་ཟ་མ་རྟོག་བཀོད་པ་ ▫ *mdo za ma tog bkod pa* ▪ {PH} "Chest of Jewels Sutra" (Karaṇḍavyūha Sūtra)
 ཟ་ཟ་ ▫ *za za* ▪ {C}kravyāda ▪ {C}flesh-eating ghost
 ཟ་འོག་ཕུག་ ▫ *za 'og phug* ▪ {PH}Zaog ("Brocade") Cave [n. of Milarepa's cave]
 ཟག་ / ཟག་པ་ ▫ *zag / zag pa* ▪ {C}āsrava ▪ contaminated; contamination ▫ {C}outflows; state with outflows
 ཟག་བཅས་ ▫ *zag bcas* ▪ {L}sāsrava ▪ [contamination-having]; contaminated; tainted; contaminated thing
 ཟག་བཅས་ཀྱི་རྒྱ་ ▫ *zag bcas kyi rgyu* ▪ contaminated cause
 ཟག་བཅས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ ▫ *zag bcas kyi 'bras bu* ▪ contaminated effect
 ཟག་བཅས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འཕྲོད་ཉིད་ ▫ *zag bcas kyi 'bras bu'i stong nyid* ▪ emptiness of contaminated effects
 ཟག་བཅས་ཀྱི་ལས་ ▫ *zag bcas kyi las* ▪ sāsravakarma ▪ contaminated action
 ཟག་བཅས་དགེ་བ་ ▫ *zag bcas dge ba* ▪ contaminated virtue
 ཟག་བཅས་སྒོམ་ལམ་ ▫ *zag bcas sgom lam* ▪ contaminated path of meditation
 ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྐྱབས་བཟུང་བ་ ▫ *zag bcas thams cad sdug bsngal ba* ▪ sarva-sāsrava-duḥka ▪ all

contaminated things are miserable
 ཟག་བཅས་པ་ ▫ *zag bcas pa* ▪ sāsrava ▪ contaminated{D2}; contaminated thing
 ཟག་པ་བཅས་པ་ ▫ *zag pa bcas pa* ▪ {L}sāsrava ▪ [contamination-having]; contaminated; contaminated thing
 ཟག་པ་དང་བཅས་པ་ ▫ *zag pa dang bcas pa* ▪ {L}sāsrava ▪ [contamination-having]; contaminated; contaminated thing
 ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *zag pa dang bcas pa'i dngos po* ▪ {MV}sāsravaṃ vastu ▪ contaminated thing
 ཟག་པ་དང་བཅས་པའི་དག་པ་ ▫ *zag pa dang bcas pa'i dag pa* ▪ {MSA}sāsrava-śuddhi ▪ purification of contamination
 ཟག་པ་མེད་ ▫ *zag pa med* ▪ uncontaminated
 ཟག་པ་མེད་ཚོས་ ▫ *zag pa med chos* ▪ {C}anāsrava ▪ uncontaminated phenomenon ▫ {C}without outflows
 ཟག་པ་མེད་པ་ ▫ *zag pa med pa* ▪ {C,MSA}anāsrava; {C}nirāsrava; {MSA}anāsravatva ▪ uncontaminated ▫ {C}without outflows
 ཟག་པ་མེད་པའི་ཚོས་ ▫ *zag pa med pa'i chos* ▪ uncontaminated attribute
 ཟག་པ་མེད་པའི་དབྱིངས་ ▫ *zag pa med pa'i dbyings* ▪ {MSA}anāsrava-dhātu; {MSA}anāsrava ... dhātu ▪ uncontaminated realm
 ཟག་པ་ཟད་པ་ ▫ *zag pa zad pa* ▪ {C,MSA}kṣiṅāsrava; {MSA}āsrava-kṣaya ▪ extinction of contamination; extinguished contamination ▫ {C}their outflows exhausted; one whose outflows have dried up
 ཟག་པ་ཟད་པ་མཁྱེན་པའི་སྣོན་བས་ ▫ *zag pa zad pa mkhyen pa'i stobs* ▪ power of exalted knowledge of the extinction of contamination
 ཟག་པ་ཟད་པ་ཉིད་ ▫ *zag pa zad pa nyid* ▪ {MSA}āsrava-kṣaya ▪ extinction of contamination
 ཟག་པར་ཟད་ ▫ *zag par zad* ▪ {C}āsrava-kṣaya ▪

extinction of contamination

ཟག་མེད་ ▫ zag med ▪ anāsrava ▪ [contamination-not-exist]; uncontaminated; non-contaminated; untainted; non-polluted

ཟག་མེད་གྱི་ལས་ ▫ zag med kyi las ▪ uncontaminated actions

ཟག་མེད་སྒོམ་ལམ་ ▫ zag med sgom lam ▪ uncontaminated path of meditation

ཟག་མེད་བདེན་པའི་རྣམ་ཅན་གྱི་ལས་ ▫ zag med bden pa'i rnam can gyi lam ▪ path having the uncontaminated truths as its aspect

ཟག་མེད་དབྱིངས་ ▫ zag med dbyings ▪ {MSA}anāsrava ... dhātu; {MSA}amala ... dhātu (?) ▪ uncontaminated realm

ཟག་ཟད་གྱི་མངོན་ཤེས་ ▫ zag zad kyi mngon shes ▪ clairvoyance knowing that all defilements have been extinguished

ཟང་ཐལ་ ▫ zang thal ▪ unhindered

ཟང་ཟིང་ ▫ zang zing ▪ {LCh,L,MSA}āmiṣa ▪ material things; things; objects; disarranged; confused; various things ▫ fleshly (things); material things; matter

ཟང་ཟིང་ཅུང་ཟད་ཅམ་འདོད་ ▫ zang zing cung zad tsam 'dod ▪ {C} āmiṣa-kiñcitka-abhilāṣin ▪ desire mere small things ▫ {C}one who is eager for trifling bits of fleshly things

ཟང་ཟིང་མེད་པ་ ▫ zang zing med pa ▪ {C,MSA}nirāmiṣa; {MSA}anāmiṣa ▪ non-object; not disarranged; unconfused; non-thing ▫ {C}free from self-interest; disinterested; spiritual

ཟང་ཟིང་ལ་ཆགས་པ་ ▫ zang zing la chags pa ▪ {C} āmiṣagrddha ▪ attachment to things; attachment to objects ▫ {C}greedy for fleshly things

ཟང་ཟིང་ལྷུང་བྱེད་ ▫ zang zing lhur byed ▪ {C}āmiṣa-guruka ▪ intent on things; intent on objects ▫ {C}one who attaches weight to fleshly things

ཟངས་ ▫ zangs ▪ {LCh}tāmra ▪ copper; brass

ཟངས་ལྷུང་དམར་པོ་ ▫ zangs ltar dmar po ▪ a microscopic organism/parasite called "red like copper"

ཟངས་མདོག་ ▫ zangs mdog ▪ {C}tāmra(-varṇa) ▪ copper-colored; brass-colored

ཟངས་བུམ་ ▫ zangs bum ▪ tāmra-ghaṭa ▪ a copper pot

ཟད་ ▫ zad ▪ འཇོག་ འཇོག་ ཟད། ཟད། ▫ 'dzad/ 'dzad/ zad/ zad/ ▪ {MV}kṣaya; {C}kṣīṇa; {C}hīyate; {C}chedana; {MSA}kevala ▪ use up; exhaust; consume; subsume; extinction; removal; exhaustion; used up; exhausted; extinct; extinguished; consumed; subsumed; [with negative:] not only; inexhaustible ▫ {C}diminish; is decreased; is diminished; fail; cut; cutting off; wasted; dried up

ཟད་འགྲུང་ ▫ zad 'gyur ▪ {MSA}(√dru): dravate ▪ use up; exhaust; consume; subsume; extinguish

ཟད་དྲག་པ་ ▫ zad drag pa ▪ {PH}extremely weakened; thoroughly exhausted

ཟད་པ་ ▫ zad pa ▪ {C,MSA}kṣaya {C}(=utsarga); {MSA}kṣa; {C}kṣata; {C}kṣīṇa; {C}kṣīyate; {C}kṣapayati; {MSA}saṃkṣaya; {C,MSA}kṣīṇa; {MSA}vyaya ▪ use up; exhaust; consume; subsume; extinguish; exhaust; extinction; removal; exhaustion; used up; exhausted; extinct; extinguished; consumed; subsumed; [with negative:] not only; inexhaustible ▫ {C}diminish; is decreased; is diminished; fail; cut; cutting off; wasted; dried up; without; spent; stopped; all-consuming; device; get/ become extinct; get exhausted/extinguished; wane away

ཟད་པ་དང་བྲལ་བ་ ▫ zad pa dang bral ba ▪ {C}kṣaya-apagata (=akṣaya-apagato) ▪ free from extinction ▫ {C}extinction left behind

ཟད་པ་མེད་པ་ ▫ zad pa med pa ▪ {C}akṣaya; {C}akṣayatva ▪ non-extinction; inexhaustible; not exhausted; not used up; not consumed ▫ {C}inextinguishable; unailing; inextinguishability; absence of extinction

ཟད་པ་ཤེས་པ་ ▫ zad pa shes pa ▪ {MSA}kṣaya-jñāna ▪ knowledge of extinction {T}

ཟད་པར་ ▫ *zad par* ▪ **exhaustively; totality**

ཟད་པར་འགྲུང་ ▫ *zad par 'gyur* ▪ {C}kṣīyate ▪ **become extinct; extinguish; use up; become exhausted; exhaust; consume** ▫ {C}wanes away

ཟད་པར་འགྲུང་བ་ ▫ *zad par 'gyur ba* ▪ {C}kṣīyate; {C}kṣapayati (=kṣayayati = kṣapita = upahata); kṣayāya {MSA}saṃvartate (e.g.: paratantra-kṣayāya saṃvartate); {MSA}kṣayitva; {MSA}kṣayin ▪ **become extinct; extinguish; use up; become exhausted; exhaust; consume** ▫ {C}wanes away; spend; wasted away by; annul

ཟད་པར་བརྒྱ་ ▫ *zad par bcu* ▪ **ten totalities**

ཟད་པར་བརྒྱའི་བདག་ཉིད་ ▫ *zad par bcu'i bdag nyid* ▪ **entities of the ten totalities**

ཟད་པར་སྒྲོན་པ་ ▫ *zad par ston pa* ▪ བསྐྱོན་སྒྲོན་བསྐྱོན་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}kṛtsna-deśana ▪ **teach exhaustively** {T}

ཟད་པར་བྱ་བ་ ▫ *zad par bya ba* ▪ {C}kṣaya ▪ **object of extinction; use up; exhaust; consume; subsume; extinguish**

ཟད་པས་འཇིགས་པ་མེད་པ་ ▫ *zad pas 'jigs pa med pa* ▪ {MSA}kṣaya-nirbhayatā ▪ **unafraid of extinction**

ཟད་མི་ཤེས་ ▫ *zad mi shes* ▪ {MSA}akṣaya; {C}kṣīyate ▪ **non-extinction; not exhausted; not used up**

ཟད་མི་ཤེས་པ་ ▫ *zad mi shes pa* ▪ {MSA,C}akṣaya ▪ **non-extinction; not exhausted; not used up** ▫ {C}inextinguishable; unailing

ཟད་མི་ཤེས་པ་དམ་པ་ ▫ *zad mi shes pa dam pa* ▪ {MV}akṣayatva-paramatā ▪ **ultimate non-extinction**

ཟད་མེད་ ▫ *zad med* ▪ {MSA}avayaya ▪ **non-extinction; non-exhaustion; not used up**

ཟད་ཤེས་ ▫ *zad shes* ▪ {C}kṣīyate ▪ **extinguish; use up; extinction; exhaust; cognize extinction** ▫ {C}get/become extinct; get exhausted/extinguished; wane away

ཟད་ཤེས་པ་ ▫ *zad shes pa* ▪ {C}kṣaya; {C}kṣaya-jñāna ▪ **extinguish; use up; extinction; exhaust; cognize**

extinction; cognition of extinction ▫ {C}get/become extinct; get exhausted/extinguished; wane away

ཟན་ཁམ་ ▫ *zan kham* ▪ {C}kavaḍa ▪ {C}mouthful of water

ཟན་གོང་ ▫ *zan gong* ▪ {C}piṇḍa ▪ {C}material object; morsel of food

ཟབ་ ▫ *zab* ▪ {C,LCh}gambhūra; {C}gambhūratva; {MSA}gahana ▪ **deep; profound** ▫ {PH}deep; profound ▫ {C}depth ཟབ་གསལ་ལ་གཉིས་མེད་ཀྱི་རྣམ་འབྲེས་ ▫ *zab gsal gnyis med kyi rnal 'byor* ▪ yoga of the non-duality of the profound and the manifest

ཟབ་ཅིང་གྲུ་ཆེ་ཐོས་པ་ ▫ *zab cing rgya che thos pa* ▪ {MSA}gambhūryaudārya-saṃśrava ▪ **profound and extensive hearing**

ཟབ་ཅིང་གྲུ་ཆེ་བ་ ▫ *zab cing rgya che ba* ▪ {MSA}udāra-gambhūra; {MSA,MV}gambhūrodāra ▪ **profound and extensive; {T} the profound and the vast**

ཟབ་ཅིང་གྲུ་ཆེ་བ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་ཚོས་ ▫ *zab cing rgya che ba legs par bshad pa'i chos* ▪ {MSA}audārya-gāmbhūrya-sudeśita ... dharma ▪ **profound and extensive well explained doctrines**

ཟབ་ཅིང་གྲུ་ཆེ་བའི་ཚོས་ ▫ *zab cing rgya che ba'i chos* ▪ {MSA}udāra ... gambhūra ... dharma ▪ **profound and extensive doctrines; profound and extensive phenomena**

ཟབ་ཅིང་གྲུ་ཆེ་བའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *zab cing rgya che ba'i mtshan nyid* ▪ {MSA}audārya-gāmbhūrya-lakṣaṇa ▪ **profound and extensive character**

ཟབ་ཅིང་གྲུ་ཆེ་ལེགས་པར་བཤད་པའི་ཚོས་ ▫ *zab cing rgya che legs par bshad pa'i chos* ▪ {MSA}audārya-gāmbhūrya-sudeśita ... dharma ▪ **profound and extensive well explained doctrines**

ཟབ་ཅིང་གྲུ་ཆེར་བཤད་པ་ ▫ *zab cing rgya cher bshad pa* ▪ {MSA}gāmbhūryaudārya-vāda ▪ **profound and extensive explanation**

ཟབ་ཉིད་ ▫ *zab nyid* ▪ {C}gāmbhūrya ▪ **just profound; profundity; depth**

ཟབ་དོན་ ▫ *zab don* ▪ gambhūrārtha ▪ **the profound**

meaning

- ཟབ་པ་** ◻ *zab pa* ▪ {L,C,MSA}gambhīra; {MSA}gāmbhīrya ▪ **deep; profound**
- ཟབ་པ་ཉིད་** ◻ *zab pa nyid* ▪ {C}gambhīratā; {C}gabhīratā ▪ **more profound; profundity; depth**
- ཟབ་པོ་** ◻ *zab po* ▪ {C}gambhīratā ▪ **profound; profundity; deep; depth**
- ཟབ་པོ་** ◻ *zab bo* ▪ {C}gambhīra ▪ **profound; deep**
- ཟབ་མོ་** ◻ *zab mo* ▪ {LCh,L,C,MSA}gambhīra; {C,MSA}gāmbhīrya; {MSA}gabhīra ▪ **deep; profound** ◻ {C}depth; profundity
- ཟབ་མོ་ཉིད་** ◻ *zab mo nyid* ▪ {PH}utterly profound
- ཟབ་མའི་ཚོས་ཉིད་རྣམས་པ་བགྱུད་** ◻ *zab mo'i chos nyid rnam pa brgyad* ▪ **eight aspects of the profound noumenon** ◻ COMMENT: *profundity regarding generation (skye ba zab pa), profundity regarding cessation ('gag pa zab pa), profundity regarding thusness (de bzhin nyid zab pa), profundity regarding the object known (shes bya zab pa), profundity regarding knowing (shes pa zab pa), profundity regarding deeds (spyod pa zab pa), profundity regarding nonduality (gnyis med zab pa), profundity regarding skill in means (thabs ma mkhas pa)*
- ཟབ་མའི་དོན་** ◻ *zab mo'i don* ▪ **meaning of the profound**
- ཟབ་གསལ་གཉིས་མེད་** ◻ *zab gsal gnyis med* ▪ **non-duality of profound and manifest**
- ཟབ་གསལ་གཉིས་མེད་ཀྱི་རྣམ་འབྲོར་** ◻ *zab gsal gnyis med kyi rnal 'byor* ▪ **yoga of the non-duality of the profound and the manifest**
- ཟམ་པ་** ◻ *zam pa* ▪ {C}saṃkrama ▪ **bridge**
- ཟམ་པ་ལྷ་བྱུར་འགྲུལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་** ◻ *zam pa lta bur 'gyur bar bya ba yin* ▪ {C}saṃkrama-bhūta ▪ **like a bridge; bridge-like; is like a bridge** ◻ {C}a (true) bridge across the sea of birth and death
- ཟམ་པར་གྱུར་བ་** ◻ *zam par gyur pa* ▪ {C}saṃkrama-bhūta ▪ **is a bridge; which is a bridge** ◻ {C}a (true) bridge across the sea of birth and death

- ཟོ་** ◻ *za'o* ▪ **food; to eat**
- ཟར་འདུག་གོ་** ◻ *zar 'jug go* ▪ {C}yātayati ▪ {C}sow (doubts)
- ཟར་མ་** ◻ *zar ma* ▪ **a type of bean**
- ཟས་** ◻ *zas* ▪ {C,MV,MSA}āhāra; *anna*; {MSA}bhojana; {MSA}bhojya; {MSA}āsana ▪ **food; sustenance; nourishment** ◻
- DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡།ཁམ་གྱི་ཟས་ཨ་མེག་པའི་ཟས་ཨ་མེག་མ་པའི་ཟས་ཨ་མེག་གི་ཟས་ ◻ *dbye ba/ 1 kham gyi zas/ 2 reg pa'i zas/ 3 sems pa'i zas/ 4 rnam shes kyi zas/* ◻ Divisions: (1) material food; morsels (kavalikāhāra) {LWT 99}; (2) food of touch (sparsāhāra); (3) food of intention (maṇaḥ-saṃcetanāhāra); (4) food of consciousness (vijñānāhāra)
- ཟས་ཀྱི་མགའི་སྒྲན་གཅིག་པ་** ◻ *zas kyi mtha'i stan gcig pa* ▪ **having a single-sitting [of food] that ends with food**
- ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་** ◻ *zas kyi don du* ▪ {C}anna-hetos ▪ {C}for the sake of food
- ཟས་གཅོད་པ་** ◻ *zas gcod pa* ▪ **eliminating food**
- ཟས་ཕྱིས་མི་ལེན་པ་** ◻ *zas phyis mi len pa* ▪ {C}khalupaścād-bhaktika ▪ {C}one who never eats any food after midday
- ཟས་ཕྱིས་མི་ལེན་པ་དུས་གཅིག་པ་** ◻ *zas phyis mi len pa dus gcig pa* ▪ **not taking food after a single time [collecting]**
- ཟས་ཕྱིས་མི་ལེན་པ་གསོག་པ་ལུ་** ◻ *zas phyis mi len pa gsog pa pu* ▪ **not taking food after accumulating**
- ཟས་ཕྱིས་མི་ལེན་པ་གསོག་པ་བ་** ◻ *zas phyis mi len pa gsog pa ba* ▪ **not taking food after accumulating**
- ཟས་བྱིན་པ་** ◻ *zas byin pa* ▪ {MSA}bhojanaṃ dadat (e.g.: *pareṣāṃ bhojanaṃ dadat*) ▪ **give food; giving food**
- ཟས་གཙང་སྲས་པོ་** ◻ *zas gtsang sras po* ▪ {PH}son of Śuddhodana
- ཟས་བཞི་** ◻ *zas bzhi* ▪ {MV}catvāra-āhāra ▪ **the four foods; the four sustenances**

ཟས་ལ་འདོད་བྱེད་ ▫ *zas la 'dod byed* ▪ {C}āhāra-kāma ▪ **desire food** ▫ {C}in want of food

ཟླ་གྱི་ ▫ *zin* ▪ *anta*; *āviṣṭa*; *upātta*; {C}daṣṭa ▪ **verb: to be done with; conjoined with; to be affected by; grasp; hold; supplement; conjoin with**7 adv.: [past perfect indicator; particle indicating past (sometimes untranslatable)]; already [e.g.: *gong du brjod zin*, already explained above]{LG 30.2} ▫ termination; absence; completion; {C}bitten

ཟླ་གྱི་པ་ ▫ *zin pa* ▪ {MSA}*anta* (e.g.: *śama-bhāvānta*); {MSA}*āviṣṭa*; {MSA}*upātta*; *grahaṇa* ▪ **verb: to be done with; conjoined with; to be affected by; grasp; hold; supplement; conjoin with**7 adv.: particle indicating past [sometimes untranslatable]; already7 adj.: conjoined{D1}; apprehension ▫ comprise; comprehend; embodied in

ཟླ་གྱི་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སྒྲ་ ▫ *zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i sgra* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ *upātta-mahābhūta-hetuka-śabda* ▪ **sound arisen from elements not conjoined with consciousness**

ཟླ་གྱི་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་སྒྲོན་པའི་སྒྲ་སྒྲོན་པ་ ▫ *zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i sems can du ston pa'i sgra snyan pa* ▪ བསྐྱེད་སྒྲོན་བསྐྱེད་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ *upātta-mahābhūta-hetuka-sattvākhyā-yaśa-śabda* ▪ **pleasant articulate sound caused by elements conjoined with consciousness**

ཟླ་གྱི་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་སྒྲོན་པའི་སྒྲ་མི་སྒྲོན་པ་ ▫ *zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i sems can du ston pa'i sgra mi snyan pa* ▪ བསྐྱེད་སྒྲོན་བསྐྱེད་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ *upātta-mahābhūta-hetuka-sattvākhyā-ayaśa-śabda* ▪ **unpleasant articulate sound caused by elements conjoined with consciousness**

ཟླ་གྱི་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་མི་སྒྲོན་པའི་སྒྲ་སྒྲོན་པ་ ▫ *zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i sems can du mi ston pa'i sgra snyan pa* ▪ བསྐྱེད་སྒྲོན་བསྐྱེད་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ *upātta-mahābhūta-hetuka-asattvākhyā-yaśa-śabda* ▪ **pleasant inarticulate sound caused by elements conjoined with consciousness**

ཟླ་གྱི་པའི་འབྲུང་བ་ལས་གྲུར་པའི་སེམས་ཅན་དུ་མི་སྒྲོན་པའི་སྒྲ་མི་སྒྲོན་པ་ ▫ *zin pa'i 'byung ba las gyur pa'i sems can du mi ston pa'i sgra mi snyan pa* ▪ བསྐྱེད་སྒྲོན་བསྐྱེད་སྒྲོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ *upātta-mahābhūta-hetuka-asattvākhyā-ayaśa-śabda* ▪ **unpleasant inarticulate sound caused by elements conjoined with consciousness**

ཟླ་གྱི་ཤིང་ ▫ *zim shing* ▪ {PH}Jianzhang [palace; in Chang'an]

ཟླ་ལ་ ▫ *zil* ▪ **magnificence**

ཟླ་ལྱིས་ལོན་པ་ ▫ *zil gyis non pa* ▪ {C}*abhibhavitum*; {MSA}*abhibhūta* ▪ **surpass; outshine; suppress; surpassed; outshined** ▫ {C}be surpassed; overpower

ཟླ་ལྱིས་ལོན་པར་གྱུར་པ་ ▫ *zil gyis non par gyur pa* ▪ {C}*avamardita* ▪ **surpass; outshine; suppress; surpassed; outshined** ▫ {C}crushed

ཟླ་ལྱིས་ལོན་པར་འབྲུར་ ▫ *zil gyis non par 'gyur* ▪ {C}*abhibhavati* ▪ **surpass; outshine; suppress** ▫ {C}surpasses

ཟླ་ལྱིས་གཞོན་ ▫ *zil gyis gnon* ▪ {L,MSA}*abhibhavati*; {C}*abhibhoti* (=abhibhavati); {MSA}*abhibhūyate* (*abhi* √*bhū*) ▪ **surpass; outshine; suppress** ▫ {C}resplendent

ཟླ་ལྱིས་གཞོན་ཅིང་འབྲོ་བར་འབྲུར་རྩོད་ ▫ *zil gyis gnon cing 'gro bar 'gyur ro* ▪ {C}*abhibhavanto gamiṣyanti* ▪ {C}they surpass

ཟླ་ལྱིས་གཞོན་པ་ ▫ *zil gyis gnon pa* ▪ {C}*abhibhavati*; {MSA,MV}*abhibhava*; {MSA}*abhibhavana*; {MSA}*abhibhūti* ▪ **surpass; outshine; suppress; surpassed; outshined** ▫ {C}resplendent; surpasses

ཟླ་ལྱིས་གཞོན་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ ▫ *zil gyis gnon pa'i skye mched* ▪ {C,MSA}*abhibhvāyatana* ▪ **source of surpassing** ▫ {C}basis of overcoming; station of mastery

ཟླ་ལྱིས་མཐོན་ ▫ *zil gyis mnan* ▪ {C}*abhibhūta* (=dhyāmīkṛto) ▪ **outshone** ▫ {C}surpassed; overpowered; conquered; overcome

ཟླ་ལྱིས་མཐོན་ཅིང་ ▫ *zil gyis mnan cing* ▪ {C}*abhibhūya*

gacchati ▪ {C}surpasses
 ཇིལ་གྱིས་མནམ་པར་བྱ་བ་ ▫ *zil gyis mnam par bya ba* ▪ {L}abhibhūta ▪ **surpass; outshine** ▫ overcome; overpowered; conquered
 ཇིལ་གྱིས་མི་ནོན་བ་ ▫ *zil gyis mi non pa* ▪ {C}anabhibhūta ▪ **unsurpassed; not outshined; not surpass; not suppress** ▫ {C}unhindered; insuperable; unconquered; unsurpassable
 ཇིལ་གཞོན་ ▫ *zil gnon* ▪ {MSA}abhibhava; {MSA}abhibhūti (e.g.: *krodhābhibhūti*) ▪ **surpass; outshine**
 ཇིལ་གཞོན་བརྒྱད་ ▫ *zil gnon brgyad* ▪ **eight magnificences**
 ཇིལ་མནམ་ ▫ *zil mnan* ▪ {MSA}(abhi √bhū): *abhibhūya* ▪ **surpass; outshine**
 ཇིལ་པ་ ▫ *zil pa* ▪ {C}avaśyāya ▪ {C}dew-drops
 ཇུག་རྩ་ ▫ *zug rngu* ▪ {C}śalya ▪ {PH}pangs; pain ▫ {C}dart; thorn
 ཇུག་རྩས་རྒྱལ་པ་ ▫ *zug rngus zug pa* ▪ {PH}pain and pangs
 ཇུག་རིང་ལྷན་པ་ ▫ *zug ring ldan pa* ▪ {C}saśalya ▪ {C}thorny; one who has a thorn in his flesh
 ཇུང་ ▫ *zung* ▪ **pair; two; side**
 ཇུང་ལྷུག་ ▫ *zung 'jug* ▪ {LCh}yuganaddha ▪ **union** ▫ མི་སློབ་པའི་རྒྱུང་ལྷུག་འགྲུབ་པ་ལ་ ▫ *mi slob pa'i zung 'jug 'grub pa la* ▫ in order to achieve the union of a non-learner{TGP 30}
 ཇུང་ལྷུག་གི་གོ་འཕང་ ▫ *zung 'jug gi go 'phang* ▪ {PH}stage of union
 ཇུང་ལྷུག་ཡི་ཤེས་ ▫ *zung 'jug ye shes* ▪ {PH}exalted wisdom [of the state of] union
 ཇུང་ཐལ་མོ་ ▫ *zung thal mo* ▪ {PH}palms of a pair [of hands]
 ཇུང་དུ་ ▫ *zung du* ▪ **[side-ly]; separately**
 ཇུང་དུ་འབྲེལ་བ་ ▫ *zung du 'brel pa* ▪ **union**

ཇུང་དུ་འབྲེལ་བ་ ▫ *zung du 'brel ba* ▪ {L,MSA}yuganaddha ▪ **[two-connect]; noun: unification; union7 verb: unify; unite**
 ཇུང་འབྲེལ་ ▫ *zung 'brel* ▪ {LCh}yuganaddha ▪ **[two-connect]; noun: unification; union7 verb: unify; unite** ▫ ཞི་ལྷག་རྒྱུང་འབྲེལ་ ▫ *zhi lhag zung 'brel* ▫ a union of calm abiding and special insight (śamatha-vipaśyanā-yuganaddha)
 ཇུང་འབྲེལ་བ་ ▫ *zung 'brel ba* ▪ {L}yuganaddha ▪ **[two-connect]; noun: unification; union7 verb: unify; unite**
 ཇུངས་ ▫ *zung* ▪ གཟུང། འཛིན། བཟུང། རྒྱུངས། ▫ *gzung / 'dzin/ bzung / zungs/* ▪ **hold; bear; grasp; apprehend [imperfect stem of 'dzin]** ▫ གནད་དོན་མ་ནོར་པར་རྒྱུངས་གིག་ ▫ *gand don ma nor par zungs shig* ▫ hold without error the essential meaning ...{LWT 97}
 ཇུར་ ▫ *zur* ▪ **corner; part** ▫ རགས་པ་ལས་རྩེ་དུ་བྱེ་བའི་མི་ལམ་གྱི་ལུས་ལྗང་བུ་ ▫ *rags pa las zur du phye ba'i rmi lam gyi lus lta bu* ▫ it is like a dream body which separates from [zur du phye ba] the coarse body{TGP 56}
 ཇུར་མཁའ་ ▫ *zur mkhar* ▪ {PH}Zur-khar [a district in U (dbus - "Central Tibet")]
 ཇུར་སྤྲ་མ་ ▫ *zur snga ma* ▪ **the first part; the early part{BJ 22.1}**
 ཇུར་མཚན་ ▫ *zur mchan* ▪ **separate annotations**
 ཇུར་གཉིས་ ▫ *zur gnyis* ▪ **the second part{BJ 66.6}**
 ཇུར་དུ་ ▫ *zur du* ▪ **different from{BJ}**
 ཇུར་དུ་བྱེ་བ་ ▫ *zur du phye ba* ▪ **to separate**
 ཇུར་ཅས་ཡང་མ་གསུངས་ ▫ *zur tsam yang ma gsungs* ▪ **not even a phrase is said**
 ཇེ་བ་ ▫ *ze ba* ▪ {LV}keśa ▪ {PH}[lion's] mane; flowing mane ▫ རིག་པ་དང་། ཡི་ཤེས་ཀྱི་རྩེ་བ་ཅན། ▫ *rig pa dang; ye shes kyi ze ba can*; ▫ He possesses a flowing mane of knowledge (vidyā) and wisdom (jñāna). ▫ {LVS} = 1-02-00087-H96-SID000116
 ཇེད་པ་ ▫ *zed pa* ▪ {PH}upright; right-side-up
 ཇེར་ ▫ *zer* ▪ **say; ray; beam; shaft of light**

ཟེར་པ་ ▫ *zer pa* ▪ **say; ray; beam; shaft of light**

ཟེར་ཡིས་ཟེལ་ནོན་པ་ ▫ *zer yis zil non pa* ▪ {C}*raśmīgate* ▪ {C}the impact of the rays

ཟོ ▫ *zo* ▪ **eat; food**

ཟོ་རྩུན་གྱི་འཁོར་ལོ་ ▫ *zo chun gyi 'khor lo* ▪ **water wheel**

ཟོ་རྩུན་གྱུད་ ▫ *zo chun rgyud* ▪ {C}*araghaṭṭa* ▪ **water wheel** ▫ {C}machine for raising water from a well

ཟོང་ཟད་སྤར་ལོག་ལྷ་བྱར་གྱུར་ན་མི་རུང་ངོ་ ▫ *zong zad slar log lta bur gyur na mi rung ngo* ▪ {C}*mūlātu chedana karitva(na) punāgameyā* ▪ {C}having lost his goods he would (nevertheless be able to) again return

ཟོས་ ▫ *zos* ▪ **eat [imperfect stem]; food**

ཟོས་པ་ ▫ *zos pa* ▪ {C}*aśite* ▪ **eat [imperfect stem of za, to eat]; food** ▫ {C}when eating

ཟེལ་ ▫ *zla* ▪ {C,*MV*}*candra* ▪ **moon; month; object**

ཟེལ་གཅིག་ཟེལ་གཉིས་སྤྲུ་སྤྲུང་བའི་དབང་གིས་ ▫ *zla gcig zla gnyis su snang ba'i dbang shes* ▪ ཟེལ་སྤྲུང་སྤྲུང་སྤྲུང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **a sense consciousness to which one moon appears as two moons**

ཟེལ་རྟགས་ ▫ *zla rtags* ▪ {PH}crescent mark

ཟེལ་པ་ ▫ *zla ba* ▪ {L*Ch,C,MSA*}*candra*; {L}*māsa*; {C}*indu* ▪ **moon; month; object; monday**

ཟེལ་པ་དཀྱིལ་འཁོར་ ▫ *zla ba dkhyil 'khor* ▪ {L}*candra-maṇḍala* ▪ **moon-maṇḍala; moon-disk**

ཟེལ་པ་གྲགས་པ་ ▫ *zla ba grags pa* ▪ *candrakīrti* ▪ **Candrakīrti [p.n.]**

ཟེལ་པ་ཉི་པ་ལྷ་བྱ་ ▫ *zla ba nya ba lta bu* ▪ {MSA}*pūrṇa-candra ... upamatva* ▪ **a previous moon, for example; like a previous moon**

ཟེལ་པ་ལྷ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *zla ba lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like moon**

ཟེལ་པ་ཕྱིད་ ▫ *zla ba phyed* ▪ {L}*pakṣa ardhamaśa* ▪ **half-moon**

ཟེལ་པ་ཚེས་པ་ ▫ *zla ba tshes pa* ▪ *candrakalā* ▪ {PH}lunar

digit (*candrakalā*)

ཟེལ་པ་ཞབས་ ▫ *zla ba zhabs* ▪ **the honorable Candrakīrti**

ཟེལ་པ་བཟང་པོ་ ▫ *zla ba bzang po* ▪ {C}*sucandra* ▪ {C}the beautiful moon

ཟེལ་པ་འི་གཟུགས་བརྟན་ ▫ *zla ba'i gzugs brnyan* ▪ {MSA}*candra-bimba* ▪ **reflection of the moon** ▫ {PH}reflection of the moon

ཟེལ་པ་འི་འོད་ཀྱན་ཟེལ་གྱིས་ ▫ *zla ba'i 'od kun zil gyis* ▪ {C}*candra' ābhā* ▪ {C}lustre of the moon

ཟེལ་པོ་ ▫ *zla bo* ▪ **spouse**

ཟེལ་ཚེས་ ▫ *zla tshes* ▪ **waxing moon**

ཟེལ་མཚན་གྱི་བྲག་ ▫ *zla mtshan gyi khrag* ▪ {PH}menstrual blood

ཟེལ་མཚན་གྱི་བྲག་དང་ལྷན་ ▫ *zla mtshan gyi khrag dang ldan* ▪ {PH}menstruating

ཟེལ་མཚན་གྱི་བྲག་དང་ལྷན་པ་ ▫ *zla mtshan gyi khrag dang ldan pa* ▪ {PH}menstruating

ཟེལ་མཚན་སངས་ ▫ *zla mtshan sangs* ▪ {Amara}*niṣkalā* ▪ {PH}post-menopausal

ཟེལ་གཞོན་ ▫ *zla gzhon* ▪ {PH}full moon

ཟེལ་འོད་གཞོན་བྱ་ ▫ *zla 'od gzhon nu* ▪ {PH}Candraprabhakumara

ཟུམ་ ▫ *zlum* ▪ {C}*vr̥tta*; {C}*vr̥tta-parimaṇḍala* ▪ **round; spherical** ▫ {C}(well) rounded; conduct

ཟུམ་པ་ ▫ *zlum pa* ▪ **round**

ཟུམ་པོ་ ▫ *zlum po* ▪ *parimaṇḍala* ▪ **round; spherical{D1}**

ཕྱིར་འཚོང་གོང་ཚད་ ▫ *phyir 'tshong gong tshad* ▪ {PH}sales price

ཟོ་ ▫ *zlo* ▪ **repeat; next**

ཟོག་ ▫ *zlog* ▪ **opposite; reverse; turn around**

ཟོག་པ་ ▫ *zlog pa* ▪ {L}*nivaraṇa*; {MSA}*nivṛtti*; {MSA}*yongs su mya ngan las zlog pa = parinirvāpaṇa* ▪ **opposite; reverse; turn around** ▫ cover; covered;

obscure; impeded; obscured; impediment

མྱོག་པར་བྱེད་པ་ ▫ *zlog par byed pa* ▪ (*ni* √*vr*): {MSA} *nivārayanti*; {MSA}*nivārayet* ▪ **opposite; reverse; turn around** ▫ cover; covered; obscure; impeded; obscured; impediment

མྱོག་ཕྱོགས་ ▫ *zlog phyogs* ▪ **opposite class**

མྱོག་ཚིག་སློབ་ ▫ *zlog tshig smra* ▪ {C}*pratīvākyu dadāti* ▪ {C}answer back

མྱོས་གར་ ▫ *zlos gar* ▪ {PH}show; vain display

མྱོས་གར་ཅན་ ▫ *zlos gar can* ▪ {PH}assuming the form (of); putting on a show (of); having a disguise (of)

མྱོས་གར་བ་ ▫ *zlos gar ba* ▪ {PH}performer

མྱོས་པའི་གར་ ▫ *zlos pa'i gar* ▪ **dance; drama; emanation** ▫ རྗོ་གཉེན་འཇམ་དབལ་དབྱངས་ཉིད་མྱོས་པའི་གར་གྱི་བརྒྱུ་བཟང་གྲགས་པའི་དབལ་ལ་གྲག་འཚལ་ལོ། ▫ *blo gter 'jam dpal dbyangs nyid zlos pa'i gar/ /blo bzang grags pa'i dpal la phyag 'tshal lo/* ▫ Homage to L#o-sang-drak-b#a, emanation of the treasury of wisdom, Mañjughoṣha himself{LAK} {T}

མྱོས་པའི་བག་ཆགས་ ▫ *zlos pa'i bag chags* ▪ **predispositions of verbal repetition**

གཟུང་ ▫ *gza'* ▪ {C}*graha* ▪ {C}seizure; appropriation; grasping; seizing on; planet

གཟུང་ ▫ *tshe spong gza'* ▪ {C}*graha* ▪ {PH}Tshe-pong-za [wife of King Tri-song-de-tsen (khri srong lde btsan)]

གཟི་ ▫ *gzi* ▪ {PH}radiance

གཟི་བརྗིད་ ▫ *gzi brjid* ▪ {C}*tejas* ▪ {C}majesty; beauty; splendor; flaming; piercing flame

གཟི་བརྗིད་ཅུང་དྲུ་ ▫ *gzi brjid chung ngu* ▪ {Sāntideva} *alpaujasa* ▪ {PH}little splendor

གཟི་བརྗིད་ཚེན་པོ་ ▫ *gzi brjid chen po* ▪ {Sāntideva} *mahaujaṣaḥ* ▪ {PH}endowed with majesty

གཟི་བརྗིད་ཡོད་པ་ ▫ *gzi brjid yod pa* ▪ {C}*tejovātī* ▪ {C}sharp

གཟིག་ ▫ *gzig* ▪ **leopard**

གཟིག་ལྗུགས་ ▫ *gzig lpags* ▪ {PH}leopard skin ▫ གཟིག་ལྗུགས་བསྐོན་པའི་སྤྱུ་བཞིན་ནོ། ▫ *gzig lpags bskon pa'i spre'u bzhin no/* ▫ It is like a monkey dressed up [in] a leopard skin. ▫ {A4C-C}

གཟིགས་ ▫ *gzigs* ▪ {C}*dr̥ṣṭa*; {MSA}(*abhy-ud* √*ikṣ*): *abhyudīkṣate*; {MV}(√*paś*): *paśyanti* ▪ **see (hon.); perceive; realize; to buy(hon.)** ▫ {C}seen; viewed; what one has seen ཀུན་གཟིགས་ ▫ *kun gzigs* ▫ all-seeing{LWT 173}

གཟིགས་པ་ ▫ *gzigs pa* ▪ {L}*darśana*; {C}*avalokayati* ▪ **see(hon.); perceive; realize; to buy(hon.)** ▫ {C}seen; viewed; what one has seen; seeing; vision; behold; surveying

གཟིགས་དཔེ་ ▫ *gzigs dpe* ▪ {PH}books that were read

གཟིངས་ ▫ *gzings* ▪ {C,MSA}*kola* ▪ {C}raft

གཟིམ་ཁྱི་ ▫ *gzim khyi* ▪ **dog(hon.)**

གཟིམ་མལ་ ▫ *gzim mal* ▪ {PH}(hon.)bed

གཟིམ་ཤག་ ▫ *gzim shag* ▪ **home (hon.)**

གཟིམས་ཅུང་ ▫ *gzims chung* ▪ **house; dwelling**

གཟིམས་དཔོན་ ▫ *gzims dpon* ▪ {PH}official in charge of dressing and bedding (3rd rank); chamberlain

གཟིར་བ་ ▫ *gzir ba* ▪ **to be tormented**

གཟུགས་ ▫ *gzugs* ▪ {LCh,C,MSA,MV}*rūpa*; {C}*vigraha*; {MSA}*ākṛti*; {MSA}*bimba* ▪ **form; body; matter; the atomic; visible form** ▫ {C}color; figure; frame; shape DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གཟུགས་སུ་རྩེ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ gzugs su rung ba/* ▫ Definiton: suitable as form

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་ནང་གི་གཟུགས་པ་ལྷིའི་གཟུགས་ ▫ *dbye ba/ 1 nang gi gzugs/ 2 phyi'i gzugs/* ▫ Division: (1) internal form; (2) external form

གཟུགས་ཀྱི་སྐྱུ་ ▫ *gzugs kyi sku* ▪ *rūpa-kāya* ▪ **Form Body**

གཟུགས་ཀྱི་སྐྱུ་ཡོངས་སུ་བྱུབ་པ་ ▫ *gzugs kyi sku yongs su grub pa* ▪ {C}*rūpa-kāya-pariṇiṣpatti* ▪ **thorough establishment of a Form Body**

གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཚེན་ ▫ *gzugs kyi skye mched* ▪

rūpāyatana ▪ **sense-sphere of form; form sense-sphere** ◻ {PH} form sense-sphere
 ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། མིག་ཤེས་ཀྱི་བརྒྱུང་བ། ◻
mtshan nyid/ mig shes kyi bzung bya/ ◻ Definition:
 apprehended object of an eye consciousness

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམ་གྱི་ལུས་ལ་འཇོག་པ། ◻ *dbye ba/ 1*
dbyibs/ 2 kha dog ◻ Division: (1) shape; (2) color

བརྒྱུགས་ཀྱི་ཁམས་ ◻ *gzugs kyi khams ▪ rūpadhātu ▪*
form-constituent

བརྒྱུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་བཤད་པ་ ◻ *gzugs kyi ngo bo nyid*
bshad pa ▪ {C}rūpa-svabhāva-nirdeśa ▪ explain the
entityness of form

བརྒྱུགས་ཀྱི་ཆགས་བཅོམ་ ◻ *gzugs kyi chags bcom ▪*
conquer desire for form

བརྒྱུགས་ཀྱི་སྤོང་པ་ཉིད་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བརྒྱུགས་མ་ཡིན་ཅོ་
 ◻ *gzugs kyi stong pa nyid gang yin pa de ni gzugs*
ma yin no ▪ {MSA}yā rūpasya śūnyatā na tad rūpam
 ▪ **whatever is the emptiness of form, that is not**
form

བརྒྱུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རིག་པ་ ◻ *gzugs kyi rnam par rig pa*
 ▪ *{MSA}rūpa-vijñapti ▪ ideation of form; form-*
ideation

བརྒྱུགས་ཀྱི་སྣང་བ་ ◻ *gzugs kyi snang ba ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་*
 ◻ *snang snang snang snang ▪ {MV}āloko rūpasya ▪*
appearance of form

བརྒྱུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ ◻ *gzugs kyi phung po ▪ rūpaskandha ▪*
form aggregate

བརྒྱུགས་ཀྱི་ལྷ་ ◻ *gzugs kyi lha ▪ rūpa-deva ▪ form deity*

བརྒྱུགས་སྐྱུ་ ◻ *gzugs sku ▪ rūpa-kāya ▪ Form Body*

བརྒྱུགས་ཁམས་ ◻ *gzugs khams ▪ rūpa-dhātu ▪ form*
realm

བརྒྱུགས་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་ ◻ *gzugs khams kyi lha ▪ rūpa-*
dhātu-deva ▪ god of the Form Realm

བརྒྱུགས་གང་ཅི་ཡང་རུང་ ◻ *gzugs gang ci yang rung ▪*
{MV}yat kiñcid rūpam ▪ whatever form; whatever
is a form

བརྒྱུགས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་མིང་ཅམ་མོ་ ◻ *gzugs gang yin pa*

de ni ming tsam mo ▪ {MSA}nāma-mātram idaṃ
yad idaṃ rūpaṃ ▪ whatever is a form is mere
name; whatever is a form is merely nominal

བརྒྱུགས་ཅན་ ◻ *gzugs can ▪ {MSA}rūpin ▪ having form;*
form

བརྒྱུགས་ཅན་གྱི་ཁམས་ ◻ *gzugs can gyi khams ▪ {L}rūpa-*
dhātu ▪ form realm

བརྒྱུགས་ཅན་སྤྱིང་པོ་ ◻ *gzugs can snying po ▪ Bimbisāra ▪*
 {PH} [King] Bimbisāra

བརྒྱུགས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ ◻ *gzugs can ma yin pa ▪ {MSA}*
arūpin ▪ not having form; non-form

བརྒྱུགས་ཉིད་ ◻ *gzugs nyid ▪ {L}bimba ▪ reflection;*
image; picture image

བརྒྱུགས་ཉིད་སྤོང་པ་ཉིད་སྤོང་པ་ཉིད་བརྒྱུགས་སོ་ ◻ *gzugs*
nyid stong pa nyid stong pa nyid gzugs so ▪ བསྐྱེན་
སྤོང་བསྐྱེན་སྤོང་བསྐྱེན་ ◻ *bstan ston bstand ston ▪ {MSA}*
rūpam eva śūnyatā śūnyataiva rūpam ▪ form is
emptiness, emptiness is form

བརྒྱུགས་བརྒྱན་ ◻ *gzugs brnyan ▪ {C,MSA}pratibimba;*
{L,MSA}bimba; {C}pratirūpaka; {C}prativarṇika;
{L}pratikṛti; {C}pratibhāsa ▪ reflection ◻ {C} a
 reflection of the moon in water; reflected image;
 image (in a mirror); fake; which resembles;
 counterfeit; similar; imaginary image; picture
 image; reflection of an object in a mirror or in
 water; apparition; {GD:362} conceptual reflection

བརྒྱུགས་རྟག་གོ་ ◻ *gzugs rtag go ▪ {MV}nityaṃ rūpam ▪*
permenent form; form is permanent

བརྒྱུགས་དང་བ་ ◻ *gzugs dang ba ▪ {MSA}rūpa-prasāda ▪*
clear form

བརྒྱུགས་དང་བརྒྱུགས་མེད་པ་ ◻ *gzugs dang gzugs med pa*
 ▪ *{MSA}rūpārūpya ▪ form and formless*

བརྒྱུགས་དྲང་བ་ ◻ *gzugs dwang pa ▪ rūpa-prasāda ▪ clear*
form

བརྒྱུགས་དྲང་བ་ ◻ *gzugs dwang ba ▪ rūpa-prasāda ▪ clear*
form

བརྒྱུགས་དྲངས་པ་ ◻ *gzugs dwangs pa ▪ rūpa-prasāda ▪*

clear form

གཞུགས་པ་འདས་པ་ ▫ *gzugs 'das* ▪ **past form**{BJ 57.2}

གཞུགས་ན་སྤྱོད་པ་ ▫ *gzugs na spyod pa* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {L}rūpa-avacārā ▪ **of the realm of form; belong to the sphere of form**

གཞུགས་ནི་གཞུགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྤོང་ངོ་ ▫ *gzugs ni gzugs kyi ngo bo nyid kyis stong ngo* ▪ {MSA}rūpam ... *svabhāvena śūnyam* ▪ **form is empty of form's entityness**

གཞུགས་རྣམ་པར་འབྲེད་པ་ ▫ *gzugs rnam par 'byed pa* ▪ {MSA}rūpa-vibhāvana ▪ **differentiation of form; differentiate form; separation of form**

གཞུགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *gzugs phun sum tshogs pa* ▪ {C}rūpa-pariniṣṭatti; {MSA}rūpa-saṃpatti ▪ **perfect form; sublime form** ▫ {C}one who has achieved an accomplished body

གཞུགས་མ་ཡིན་པ་ ▫ *gzugs ma yin pa* ▪ {MSA}arūpa ▪ **formless; non-form**

གཞུགས་མང་བ་ ▫ *gzugs mang ba* ▪ {C}aneka-rūpa ▪ **many forms; in many forms** ▫ {C}in great variety; different in form; one of the many

གཞུགས་མེད་ ▫ *gzugs med* ▪ **formless; formless** [absorption]

གཞུགས་མེད་ཀྱི་སྣོ་སྣོ་མས་འཕྲུག་ ▫ *gzugs med kyi snyoms 'jug* ▪ {N}ārūpya-samāpatti ▪ **formless absorption**

གཞུགས་མེད་ཁམ་ ▫ *gzugs med kham* ▪ *ārūpyadhātu* ▪ **Formless Realm**

གཞུགས་མེད་ཁམས་ ▫ *gzugs med khams* ▪ *arūpya-dhātu*; {C}ārūpya-dhātu ▪ **Formless Realm**

གཞུགས་མེད་ཁམས་ཀྱི་ལྷ་ ▫ *gzugs med khams kyi lha* ▪ *ārūpya-dhātu-deva* ▪ **god of the Formless Realm**

གཞུགས་མེད་པ་ ▫ *gzugs med pa* ▪ {C}arūpin ▪ **formless** ▫ {C}immaterial

གཞུགས་མེད་པའི་སྣོ་སྣོ་མས་འཕྲུག་ ▫ *gzugs med pa'i snyoms 'jug* ▪ *ārūpya-samāpatti* ▪ **formless absorption** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་པ་རྣམ་ཤེས་མཐའ་

ཡས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པ་སྤྱོད་ཅེ་ ▫ *dbye ba/ 1 nam mkha' mtha' yas/ 2 rnam shes mtha' yas/ 3 ci yang med/ 4 srid rtse/* ▫ Division: (1) limitless space; (2) limitless consciousness; (3) absolute nothingness; (4) peak of cyclic existence

གཞུགས་མེད་པའི་སྣོ་སྣོ་མས་པར་འཕྲུག་པ་ ▫ *gzugs med pa'i snyoms par 'jug pa* ▪ {C}ārūpya-samāpatti ▪ **formless absorption**

གཞུགས་མེད་པའི་སྤྱོད་པའི་དགའ་བ་ ▫ *gzugs med pa'i srid pa'i dga' ba* ▪ {MSA}ārūpya-bhava-priya ▪ **happiness of formless existence**

གཞུགས་མེད་མིན་ ▫ *gzugs med min* ▪ {MSA}vinārūpyam ▪ **non-formless**

གཞུགས་མེད་བཞི་ ▫ *gzugs med bzhi* ▪ **four formless** [absorptions]

གཞུགས་མེད་བསམ་གཏན་ ▫ *gzugs med bsam gtan* ▪ *ārūpya-dhyāna* ▪ **formless concentration** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་ནམ་མཁའ་མཐའ་ཡས་པ་རྣམ་ཤེས་མཐའ་ ཡས་པ་ཅི་ཡང་མེད་པ་སྤྱོད་ཅེ་ ▫ *dbye ba/ 1 nam mkha' mtha' yas/ 2 rnam shes mtha' yas/ 3 ci yang med/ 4 srid rtse/* ▫ Division: (1) limitless space; (2) limitless consciousness; (3) absolute nothingness; (4) peak of cyclic existence

གཞུགས་མོ་བྱི་ཐུར་ ▫ *gzugs mo byi thur* ▪ **porcupine**

གཞུགས་མཚན་ཉིད་པ་ ▫ *gzugs mtshan nyid pa* ▪ {PH} fully qualified form ▫ རྣམ་པར་རྒྱུ་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཞུགས་ ཀྱང་། གྱུ་སྣོ་དང་། ཐལ་འགྲུ་པ་གཉིས་ཀས་གཞུགས་མཚན་ཉིད་པར་ ཁས་ལེན། ▫ Both the Vaibhāṣikas and the Prasāṅgikas assert that non-revelatory forms are fully qualified forms. ▫ {Gön}

གཞུགས་མཛེས་ ▫ *gzugs mdzes* ▪ {PH} beautiful form

གཞུགས་འཛིན་དོན་རྒྱུ་ཡིད་མངོན་ ▫ *gzugs 'dzin don rig yid mngon* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུ་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **mental direct perceiving object knower apprehending form**{LG}

གཞུགས་འཛིན་དབང་མངོན་ ▫ *gzugs 'dzin dbang mngon*

▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུ་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs*

▪ **sense direct perceiver apprehending form** ▫

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་

མིག་དབང་དང་དམིགས་ཀྱི་གཟུགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟོག་པ་དང་
བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi thun mong
ma yin pa'i bdag rkyen mig dbang dang/ dmigs rkyen
gzugs la brten nas skyes pa'i rtog pa dang bral zhing
ma 'khrul pa'i rig pa/* ▫ Def.: an awareness which is
non-mistaken and free from conceptuality, which
is produced from its own uncommon empowering
conditions, an eye sense-power, and an observed
object condition, a form {BR}

གཟུགས་འཛིན་ཚད་མ་ ▫ *gzugs 'dzin tshad ma* ▪ *གཟུང་འཛིན་
བཟུང་ཟུངས་* ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **rūpagrāhaka-
pramāṇa* ▪ **prime cognition apprehending form**

གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན་ ▫ *gzugs 'dzin yid mngon* ▪ *གཟུང་
འཛིན་བཟུང་ཟུངས་* ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **mental
direct perception apprehending form**

གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་ ▫ *gzugs
gzugs 'dzin rtog pa'i zhen gzhi yin pa* ▪ **form's
being the referent of a conceptual consciousness
apprehending a form**

གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་ངང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པ་ ▫ *gzugs gzugs 'dzin rtog pa'i zhen
gzhir rang gi mtshan nyid kyis grub pa* ▪ **form's
establishment by way of its own character
as the referent of a conceptual consciousness
apprehending a form**

གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་ངང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པར་སྐྱེ་བའི་ཆ་ ▫ *gzugs gzugs
'dzin rtog pa'i zhen gzhir rang gi mtshan nyid kyis
grub par sgro btags pa'i cha* ▪ **superimposed
factor that a form is established by way of its
own character as the referent of a conceptual
consciousness apprehending a form**

གཟུགས་གཟུགས་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་ངང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པར་སྐྱེ་བ་ ▫ *gzugs gzugs 'dzin rtog
pa'i zhen gzhir rang gi mtshan nyid kyis grub par
snang ba* ▪ **appearance that a form is established
by way of its own character as the referent of a
conceptual consciousness apprehending a form**

གཟུགས་གཟུགས་ཞེས་རྗོད་པའི་སྐྱེ་འཇུག་པའི་འཇུག་གཞིར་
ངང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་བྱུབ་པ་ ▫ *gzugs gzugs zhes
rjod pa'i sgra 'jug pa'i 'jug gzhir rang gi mtshan*

nyid kyis grub pa ▪ **establishment of form by way
of its own character as the referent of a term
expressing "form"**

གཟུགས་གཟུགས་ཞེས་པའི་སྐྱེ་འཇུག་གཞི་ ▫ *gzugs
gzugs zhes pa'i sgra'i 'jug gzhi* ▪ **form's being
the basis for affixing the term "form"** ▫ {PH}
form's being the basis for affixing the term "form"
▫ *གཟུགས་གཟུགས་ཞེས་པའི་སྐྱེ་འཇུག་གཞིར་ངང་གི་མཚན་ཉིད་
ཀྱིས་མེད་པ་* ▫ *gzugs gzugs zhes pa'i sgra'i 'jug gzhir
rang gi mtshan nyid kyis med pa* ▫ **form's not being
established by way of its own character as a basis
for the affixing of the term "form"** ▫ {BJ 56.7}

གཟུགས་ཡིད་པ་ ▫ *gzugs yod pa* ▪ {C}*rūpin* ▪ **form;
having form** ▫ {C}material (thing); embodied

གཟུགས་རུང་ / གཟུགས་སུ་རུང་བ་ ▫ *gzugs rung / gzugs su
rung ba* ▪ *rūpaṇa; rūpanā* ▪ **suitable as form; that
which is suitable as form**

གཟུགས་ལ་ནི་སྐྱེ་བ་ཡང་མེད་འགག་པ་ཡང་མེད་ ▫ *gzugs
la ni skye ba yang med 'gag pa yang med* ▪ *འགག་
འགག་འགགས་འགགས་* ▫ *'gag 'gag 'gags 'gags* ▪ {MSA}
rūpasya hi notpādo na nirodhaḥ ▪ **form is neither
produced nor ceased**

གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ ▫ *gzugs la sogs pa* ▪ {MV}*rūpādi;*
rūpa-ādi ▪ **form, etc.; forms and so forth**

གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་ལྔ་ ▫ *gzugs la sogs pa yul lnga*
▪ {MSA}*pañca rūpādayo viṣayāḥ* ▪ **the four objects,
form, etc.**

གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཡིད་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ ▫ *gzugs la
sogs pa yod pa nyid du bstan pa* ▪ *བསྟན་སྟོན་བསྟན་
སྟོན་* ▫ *bstan ston bstand ston* ▪ {MSA}*rūpādy-
astitva-deśana* ▪ **form and so forth are indicated
as existent**

གཟུགས་ལ་སོགས་ཞེས་བྱ་བའི་གཞི་ ▫ *gzugs la sogs zhes
bya ba'i gzhi* ▪ {MSA}*rūpādi-saṃjñāka (vastu ...)* ▪ **the bases, "form and so forth"**

གཟུགས་ཤེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *gzugs shes
gang rung ma yin pa'i dngos po* ▪ **a thing that is
neither form nor consciousness**

གཟུགས་སུ་བརྟོད་པར་རྟོད་པ་ ▫ *gzugs su brkod par rko ba* ▪ **to draw; drawing; to engrave; engraved**

གཞུགས་སུ་གྱུར་པའི་ཚོགས་པ་རིགས་གཅིག་པ་^o *gzugs su gyur pa'i ldog pa rigs gcig pa* ▪ ཚོགས་ཚོགས་ཚོགས་ཚོགས་^o *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **forms which are the same isolate type**

གཞུགས་སུ་གྱུར་པའི་རྗེས་རིགས་གཅིག་པ་^o *gzugs su gyur pa'i rdzas rigs gcig pa* ▪ **forms which are the same type of substantial entity**

གཞུགས་སུ་ཉར་འབྲེད་ཐུང་མི་འོང་^o *gzugs su nyer 'gro'i phyir mi 'ong* ▪ **Never-Returner going in form**

གཞུགས་སོགས་ཀྱི་ཚེས་རྣམས་གཞུགས་སོགས་འཛིན་པའི་
རྗེས་པ་ལ་འོ་བོ་དང་བྱུང་པར་གྱི་ཐ་སྲུང་གྱི་གཞིར་གཞུགས་
སོགས་རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་སྤང་
བ་^o *gzugs sogs kyi chos rnam gzugs sogs 'dzin pa'i rtog pa la ngo bo dang khyad par gyi tha snyad kyi gzhir gzugs sogs rang gi dngos po'i gnas tshul gyi ngos nas snang ba* ▪ **phenomena of forms and so forth appear to conceptual consciousnesses apprehending forms and so forth to be the referents of the conventions of entity and attribute from the side of the mode of subsistence of the intrinsic factuality**

གཞུགས་སོགས་རྗེས་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་^o *gzugs sogs rtog pa'i zhen gzhi yin pa* ▪ **form and so forth being a referent of a conceptual consciousness**

གཞུགས་སོགས་རྗེས་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་
པར་སྐྱོབ་བདགས་པ་^o *gzugs sogs rtog pa'i zhen gzhir rang mtshan gyis grub par sgro btags pa* ▪ **superimposed factor of forms and so forth as established by way of their own character as the referents of conceptual consciousnesses**

གཞུགས་སོགས་རྗེས་པའི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་པ་^o *gzugs sogs rtog pa'i zhen yul yin pa* ▪ **form and so forth being a conceived object of a conceptual consciousness**

གཞུགས་སོགས་མིང་བཟད་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཆ་ལྡན་བྱ་
བ་^o *gzugs sogs ming brda'i yul yin pa'i cha lta bu* ▪ **factor for instance of forms and so forth being objects of names and terminology**

གཞུང་^o *gzung* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}udgrhīta; {C}udgrhñāti (=udgrhya); *grah* {GD:417} ▪ **apprehend; identify**{BJ 11.5};

hold; bear; grasp ◻ {C}take up; seize; learn [na udgrahītavya = should not be seized upon]

གཞུང་རྗོག་^o *gzung rtog* ▪ {PH}conception of the true existence of objects

གཞུང་དང་འཛིན་^o *gzung dang 'dzin* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV}grāhya-grāha(ka) ▪ **apprehended object and apprehending subject**

གཞུང་དུ་མ་མཚེས་^o *gzung du ma mchis* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་
རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}agrāhya ▪ **non-apprehension; non-grasping; non-identification** ◻ {C}what cannot be seized/grasped; not to be seized; unseizable; ungraspable; fact that cannot be seized (upon)

གཞུང་དུ་མེད་^o *gzung du med* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}agrāhya ▪ **non-apprehension; non-grasping; non-identification** ◻ {C}what cannot be seized/grasped; not to be seized; unseizable; ungraspable; fact that cannot be seized (upon)

གཞུང་དུ་མེད་པ་^o *gzung du med pa* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་
རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}agrāhya; {C}agrāhyatā ▪ **non-apprehension; non-grasping; non-identification** ◻ {C}what cannot be seized/grasped; not to be seized; unseizable; ungraspable; fact that cannot be seized (upon)

གཞུང་དོན་^o *gzung don* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}grāhya-artha ▪ **apprehended-object; apprehended object** ◻ {C}objective reality

གཞུང་རྣམ་^o *gzung rnam* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ grāhyākāra ▪ **aspect of the apprehended object; that which has the aspect the apprehended**

གཞུང་བ་^o *gzung ba* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C,MSA}grāhya ▪ **apprehended object** ◻ {C}object; thing grasped

གཞུང་བ་^o *gzung ba* ▪ **apprehended object**

གཞུང་བ་དག་དང་འཛིན་པ་^o *gzung ba dag dang 'dzin pa* ▪ གཞུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་^o *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV}grāhya-grāhaka(tva); {MV}grāhyam grāhakañ ca ▪ **apprehended object and apprehending subject**

གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་ ◻ *gzung ba dang 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA,MV} *grāhya-grāhaka*; {MV} *grāhya-grāhakatva*; {MV} *grāhyam grāhakañ ca* ▪ **apprehended object and apprehending subject**

གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་དག་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་ ◻ *gzung ba dang 'dzin pa dag med pa'i mtshan nyid* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV} *asallakṣaṇam grāhya-grāhaka* ▪ **the non-existent character of apprehended object and apprehending subject**

གཟུང་བ་དང་འཛིན་པ་དང་བྲལ་བ་ ◻ *gzung ba dang 'dzin pa dang bral ba* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhya-grāha-grāhaka-grāha-visamyoga* ▪ **free from apprehended object and apprehending subject**

གཟུང་བ་དང་འཛིན་པར་སྐྱང་བ་ ◻ *gzung ba dang 'dzin par snang ba* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {MV} *samprakhyāti grāhya-grāhakatvena* ▪ **appearance as apprehended object and apprehending subject**

གཟུང་བ་ཕྱི་རིམ་དོན་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མ་ལུས་པར་སྐྱངས་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མཁྱེན་པ་ ◻ *gzung ba phyi rol don du 'dzin pa'i rtog pa ma lus par spangs pa'i rang rgyal gyi mkhyen pa* ▪ **exalted knower of a Solitary Realizer who has abandoned all of the conceptions apprehending objects as external objects**

གཟུང་བ་མ་མཚིས་པ་ ◻ *gzung ba ma mchis pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *agrāhyatā* ▪ **non-apprehension; non-apprehended object** ◻ {C} (fact that) cannot be seized (upon)

གཟུང་བ་མེད་པ་དང་འཛིན་པ་མེད་པའི་དོན་ ◻ *gzung ba med pa dang 'dzin pa med pa'i don* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhya-grāhakārtha (a-)* ▪ **meaning without a object or subject; objectless and subjectless meaning ?** {T}

གཟུང་བ་མེད་པར་ ◻ *gzung ba med par* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **without an apprehended object**

གཟུང་བ་འཛིན་པའི་ངོ་བོ་ ◻ *gzung ba 'dzin pa'i ngo bo* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhya-grāhaka-bhāva* ▪ **entity of apprehended object and apprehending subject**

གཟུང་བ་ཡི་རྣམ་པར་གཡིང་བ་ ◻ *gzung ba yi rnam par g.yeng ba* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhya-vikṣepa* ▪ **distraction of apprehended objects** {T}

གཟུང་བའི་དོན་ ◻ *gzung ba'i don* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhyārtha* ▪ **apprehended object**

གཟུང་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ◻ *gzung ba'i rnam par rtog pa* ▪ **conceptualization of apprehended objects**

གཟུང་བའི་མཚན་ཉིད་ ◻ *gzung ba'i mtshan nyid* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhya-lakṣaṇa* ▪ **character of the apprehended object; characteristic of the apprehended object**

གཟུང་བའི་རྗེས་ ◻ *gzung ba'i rdzas* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhya-dravya* ▪ **substantial existence of the apprehended object; {T} apprehended substance; apprehended substantial entity**

གཟུང་བར་ ◻ *gzung bar* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *grahītavya* ▪ **apprehended; which is apprehended** ◻ {C} should be inferred

གཟུང་བར་དཀའ་བ་ ◻ *gzung bar dka' ba* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *durudgraha* ▪ **difficult to apprehend; difficult to grasp**

གཟུང་བར་གྱུར་པ་ ◻ *gzung bar gyur pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *grāhya-bhūta* ▪ **is apprehended; which is apprehended; which is an apprehended object**

གཟུང་བར་སྐྱང་བ་ ◻ *gzung bar snang ba* ▪ སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་སྐྱང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ {MSA} *grāhya-pratibhāsa* ▪ **appearance as an apprehended object; appear as an apprehended object**

གཟུང་བར་འོས་པ་ ◻ *gzung bar 'os pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *ādeya*; {MSA} *ādeyatva* ▪ **suitable to be apprehended; suitable to**

be grasped {T}

གཟུང་བྱ་ ◻ *gzung bya* ▪ **object of apprehension**

གཟུང་བྱ། བཟུང་བྱ་ ◻ *gzung bya; bzung bya* ▪ **object of apprehension**

གཟུང་འཛིན་ ◻ *gzung 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩལ་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *grāhya-grāhaka* ▪ **apprehended-object and apprehending-subject; subject and object [lit.: apprehended and apprehender]**

གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་ ◻ *gzung 'dzin grangs mnyam pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩལ་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **Proponent of an Equal Number of Subjects and Objects**

གཟུང་འཛིན་ཇས་མ་དད་དུ་འཛིན་པ་ ◻ *gzung 'dzin rdzas tha dad du 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩལ་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **grāhyagrāhadravyabheda-grāha* ▪ **conception of a difference of substantial entity between apprehended-object and apprehending-subject; apprehension of a difference of substantial entity between apprehended-object and apprehending-subject**

གཟུང་འོས་པ་ ◻ *gzung 'os pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩལ་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *{MSA}ādeya* ▪ **suitable to be apprehended; suitable to be grasped {T}**

གཟུང་ཡུལ་ ◻ *gzung yul* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩལ་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *grāhyaviṣaya* ▪ **object of apprehension** ◻ {GD:99} held object

གཟུང་སླ་བ་ ◻ *gzung sla ba* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩལ་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *{MSA}sugrāhya* ▪ **easy to apprehend; easy to grasp**

གཟུངས་ ◻ *gzungs* ▪ *{C,L,MSA}dhāraṇī; {MSA}dhāraṇā* ▪ **retention; dhāraṇī; magical formulae**

གཟུངས་ཀྱི་སྒོ་ ◻ *gzungs kyi sgo* ▪ *{MSA}dhāraṇī-dvāra; {C,MSA}dhāraṇī-mukha* ▪ **dhāraṇī-door**

གཟུངས་ཀྱི་དབང་ཕྱུག་རྒྱལ་པོས་ཞུས་པས་མདོ་ ◻ *gzungs kyi dbang phyug rgyal pos zhus pas mdo* ▪ *dhāraṇīśvara-rāja-paripṛccha-sūtra* ▪ **The Questions of King Dhāraṇīśvara Sūtra**{BJ 38.2}

གཟུངས་ཀྱི་ཚོགས་སྒྲུབ་ ◻ *gzungs kyi tshogs sgrub* ▪

achieving through the collection of retentions

གཟུངས་སྒོ་ ◻ *gzungs sgo* ▪ *{MSA}dhāraṇī-dvara; {MSA}dhāraṇī-mukha* ▪ **dhāraṇī-door**

གཟུངས་སྒོ་བས་ ◻ *gzungs spobs* ▪ **retention and confidence** ◻ COMMENT: *Tsong-kha-pa's Golden Garland speaks of "the retentions that hold words and meanings without forgetting" (tshig don mi brjed par 'dzin pa'i gzungs) and "the confidence of unimpededly explaining to others" (gzhan la thogs med du 'chad pa'i spobs pa)*

གཟུངས་འཛིན་ ◻ *gzungs 'dzin* ▪ **apprehended-object and apprehending-subject**

གཟུང་བ་ ◻ *gzud pa* ▪ གཟུང། འཕྱོད། བཟུང། གཟུང་དམ་འཕྱོད། ◻ *gzud/ 'dzud/ btsud/ gtsud dam 'dzud/* ▪ *{C}avatāraṇa* ▪ **to insert; put in; admit {T}** ◻ descend; make penetrate; {C}introducing

གཟུང་གནས་ ◻ *gzur gnas* ▪ {PH}unbiased

གཟུང་གནས་སྐྱེ་བོ་ ◻ *gzur gnas skye bo* ▪ {PH}an unbiased being

གཟུང་གས་རྩན་ ◻ *gzegs zan* ▪ {PH}Kaṇāda

གཟུངས་རིང་ ◻ *gzengs ring* ▪ {PH}point; pointy

གཟུང་ ◻ *gzer* ▪ **nail; spike** ◻ {PH}pain

གཟུང་ཡིས་ཟེལ་ལོན་པ་ ◻ *gzer yis zil non pa* ▪ *{C}raśmīgate* ▪ *{C}the impact of the rays*

གཟོ་ ◻ *gzo* ▪ *{MSA}ābhoga* ▪ **repay; remember; keep in mind**

བཀའ་དྲིན་གཟོ་བ་ ◻ *bka' drin gzo ba* ▪ *{PW8-H}kṛtajñāh* ▪ {PH}grateful; one who remembers kindness

གཟོ་བ་ ◻ *gzo ba* ▪ {PH}one who remembers

གཟོ་མེད་པར་ ◻ *gzo med par* ▪ *{MSA}vinābhogam* ▪ **without repaying; not remembering; not keeping in mind**

གཟོད་ ◻ *gzod* ▪ *{MSA}ādi* ▪ **primordial; original; beginning; first; etc.; and so forth**

གཟོད་བསྐྱེས་པ་ ◻ *gzod bsgom pa* ▪ {PH}primordial

meditative state

- གཟོང་ནས་ ▫ *gzod nas* ▪ {PH} from the beginning
- གཟོང་ནས་སྟོང་ཞིང་ ▫ *gzod nas stong zhing* ▪ {C} *ādiśūnya*
▪ **primordial emptiness**
- གཟོང་ནས་དག་པ་ ▫ *gzod nas dag pa* ▪ {C,MSA} *ādiśuddha* ▪ **primordial purity** ▫ {C} pure from the very beginning
- གཟོང་མ་ ▫ *gzod ma* ▪ {MSA} *ādi* ▪ **primordial; original; beginning; first; etc.; and so forth**
- གཟོང་མ་ནས་ཞི་བ་ ▫ *gzod ma nas zhi ba* ▪ {L,MSA} *ādiśānta* ▪ **primordial peace; primordial pacification**
- བཟང་ ▫ *bzang* ▪ {LCh,C} *bhadra*; {C} *śubha* (= *praśasta*); {MSA} *su-*; {C} *cāru* ▪ **good; right; nice** ▫ {C} lovely; wholesome; merit; pleasant; slender; elegant(ly); beautiful; sweet; benefit
- བཟང་པོ་ ▫ *bzang po* ▪ {LCh,L} *bhadra*; {C} *praṇīta*; {MSA} *praśasta*; {MSA} *śubha*; {MSA} *śobhana*; {MSA} *su-* (e.g.: *su-bhaiṣajya*; *su-mūla*) ▪ **good; right; nice** ▫ {C} lovely; wholesome; merit; pleasant; slender; elegant(ly); beautiful; sweet; benefit; exalted; auspicious; sublime; fine; good to eat; superior
- བཟང་པོ་སྲོད་པའི་སྐྱོད་ལམ་ ▫ *bzang po spyod pa'i smon lam* ▪ {PH} Aspirational Prayer of the Deeds of Samantabhadra (*samantabhadracaryāpranidhāna*)
- བཟང་པོ་སྲོད་པའི་སྐྱོད་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ ▫ *bzang po spyod pa'i smon lam gyi rgyal po* ▪ སྲོད་སྲོད་སྲོད་སྲོད་ ▫ *spyad spyod spyod spyod* ▪ *bhadracaryā-pranidhāna-rāja* ▪ **Aspirational Prayers for Auspicious Deeds, P. 716, vol. 11**
- བཟང་པོ་བས་ཆེས་བཟང་པོ་ ▫ *bzang po bas ches bzang po* ▪ {L} *bhadreṣu bhadratama* ▪ **most auspicious; good in every respect**
- བཟང་པོའི་གནས་སུ་སྐྱེས་པ་ ▫ *bzang po'i gnas su skyes pa* ▪ {MSA} *jātaḥ sv-āyatane* ▪ **born in a good place** {T}
- བཟང་བ་ ▫ *bzang ba* ▪ **comely**

- བཟང་བ་ ▫ *bzang ba* ▪ {MSA} *sādhu* ▪ **good; right; well done**
- བཟང་བ་མིན་ ▫ *bzang ba min* ▪ **not good; not right**
- བཟང་བར་དུ་ ▫ *bzang bar du* ▪ {MSA} *upādāya yāvat* ▪ **while it is good ...; while it is right ...** ?{T}
- བཟང་ཟ་བ་ ▫ *bzang za ba* ▪ {C} *praṇīta* ▪ **good; right; nice** ▫ {C} sublime; fine; good to eat; superior; exalted
- བཟང་ལམ་པ་ ▫ *bzang lam pa* ▪ *bhadrayānīya* ▪ **one on an auspicious path** {T}
- བཟད་པ་ ▫ *bzad pa* ▪ **bear; endure; resist**
- བཟའ་ ▫ *bza'* ▪ བཟའ། ཟ། བཟས། ཟོས། ▫ *bza'/ za/ bzas/ zos/* ▪ **to eat; food [future stem]**
- བཟའ་བ་ ▫ *bza' ba* ▪ **anna** ▪ **food**
- བཟའ་བ་སྟོང་བ་ཉིད་ ▫ *bza' ba stong pa nyid* ▪ {MV} *bhojana-śūnyatā* ▪ **empty of food**
- བཟའ་བ་དང་བཅ་བ་དང་བདུང་བ་ཞིམ་ཞིང་ ▫ *bza' ba dang bca ba dang btung ba zhim zhing* ▪ {C} *aśita-pīta-līḍha-khādita-āsvādita* ▪ {C} **food and drink**
- བཟས་ ▫ *bzas* ▪ བཟའ། ཟ། བཟས། ཟོས། ▫ *bza'/ za/ bzas/ zos/* ▪ **to eat; food [past stem]**
- བཟུང་ ▫ *bzung* ▪ བཟུང། འཛིན། བཟུང། ཟུངས། ▫ *gzung / 'dzin/ bzung / zungs/* ▪ {L} *grhīta*; {C} *upādatta* ▪ **apprehend; grasp; hold; conceive; taken from (here through to...); subject** {BJ 43.1} ▫ {C} possesses; cling(ing); grasping; to gain; grasps at; grasped
- བཟུང་ལྷུག་ ▫ *bzung 'jug* ▪ **state of union**{Lati}
- བཟུང་སྟེ་ ▫ *bzung ste* ▪ {C} *ārabhya*; {C,MSA} (*upā* √*dā*): *upādāya* {C} (= *adhikṛtya*) ▪ **begin; beginning from/with; taken from (here through to ...); apprehending; grasping; holding; conceiving** ▫ {C} take hold on; about; concerning; with reference to; on account of; relevant to; starting from; having turned his mind to; stimulated by; initially founded on; if I take into consideration; following on; motivated by; with the help of; where they began

བརྩུང་ནས་ ◻ *bzung nas* ▪ {C}udgrhñāti ▪ **begin;**
beginning from/with; taken from (here through to ...); apprehending; grasping; holding;
conceiving ◻ {C}take hold on; about; concerning;
 with reference to; on account of; relevant to;
 starting from

བརྩུང་ནྐས་ ◻ *bzung rnam* ▪ *grāhya-ākāra* ▪ **that which has the aspect of the apprehended**

བརྩུང་བ་ ◻ *bzung ba* ▪ བརྩུང། འཛིན། བརྩུང། རྩུངས། ◻
gzung / 'dzin/ bzung / zungs/ ▪ {C}udgraha; {C}grhīta; {MSA}grāhya; {MSA}ji snyed *bzung ba* = *yāvad-udgrhīta*; {MSA}yang dag par *bzung ba* = *saṃdhāraṇa* ▪ **apprehend; grasp; hold; conceive; taken from (here through to ...); subject {BJ 43.1}** ◻ {C}possesses; cling(ing); grasping; to gain; grasps at; grasped; taking hold of; studying; grasp at; take notice; possesses

བརྩུང་བར་འོས་བ་ ◻ *bzung bar 'os pa* ▪ *ādeya*; *ādeyatva* ▪ **suitable to be apprehended; suitable to be grasped {T}**

བརྩུང་བྱ་ ◻ *bzung bya* ▪ **apprehended object** ◻ མིག་འོས་ གྱི་བརྩུང་བྱ་ ◻ *mig shes kyi bzung bya* ◻ apprehended object of an eye-consciousness [definition of form (gzugs)]

བརྩུང་འཛིན་ ◻ *bzung 'dzin* ▪ བརྩུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *grāhya-grāhaka* ▪ **apprehended object and apprehending subject**

བརྩུང་འཛིན་ཇས་ཐ་དང་གྱིས་སྣོང་བ་ ◻ *bzung 'dzin rdzas tha dad kyis stong pa* ▪ བརྩུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **grāhyagrāhakadravyabhedaśūnya* ▪ **emptiness of apprehended-object and apprehending-subject existing as different substantial entities**

བརྩུང་འཛིན་ཇས་གཞན་ ◻ *bzung 'dzin rdzas gzhan* ▪ བརྩུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **apprehended object and apprehending subject being different substantial entities; difference of entity between apprehended object and apprehending subject {BJ 44.3}** ◻ བརྩུང་འཛིན་ཇས་ གཞན་གྱིས་སྣོང་བ་ ◻ *bzung 'dzin rdzas gzhan gyis stong pa* ◻ subject and object are empty of being different

substantial entities [a definition of the coarse selflessness of phenomena (chos kyi bdag med rags pa)]

བརྩུང་འོས་བ་ ◻ *bzung 'os pa* ▪ *ādeya* ▪ **suitable to be apprehended {T}**

བརྩུང་ཡུལ་ ◻ *bzung yul* ▪ *grāhyaviṣaya* ▪ **apprehended object**

བརྩུངས་ ◻ *bzungs* ▪ **apprehend; grasp; hold; conceive; taken from (here through to ...); subject**

བརྩུངས་འགོ་ ◻ *bzungs 'go* ▪ {PH}starting

བཟེ་རེ་ཅན་ ◻ *bze re can* ▪ {PH}helpless

བཟེ་རེ་ཅན་གྱུར་ཉིད་ ◻ *bze re can gyur nyid* ▪ {PH}extreme helplessness

བཟོ་ ◻ *bzo* ▪ བཟོ། འཚོས། བཟོས། ཚོས། ◻ *bzo/ 'chos/ bzos/ chos/* ▪ {C,MSA,MV}śilpa ▪ **to make; manufacture {T}** ◻ {C}crafts

བཟོ་གྲུ་ ◻ *bzo grwa* ▪ **factory**

བཟོ་རྒྱུན་ ◻ *bzo rgyun* ▪ {PH}lineage of artistic style

བཟོ་སྟོན་བ་ ◻ *bzo ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་བ་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ *śilpa-darśana* ▪ **teach crafts**

བཟོ་གནས་མང་པོ་ ◻ *bzo gnas mang po* ▪ {C}pr̥thu-śilpa-yukto ▪ {C}devoted to many crafts

བཟོ་བ་ ◻ *bzo ba* ▪ {MSA}nīpuṇa ▪ **to make; manufacture {T}**

བཟོ་བ་སྐྱུལ་སྐྱུ་ ◻ *bzo ba sprul sku* ▪ **artisan emanation body**

བཟོ་བའི་སྐྱུལ་སྐྱུ་ ◻ *bzo ba'i sprul sku* ▪ **artisan emanation body**

བཟོ་བོ་མཁས་བ་ ◻ *bzo bo mkhas pa* ▪ **skillful craftsmanship**

བཟོ་སྐྱུངས་ ◻ *bzo sbyangs* ▪ {C}śreṇika ▪ Śreṇika [p.n. of a wanderer, also called Vatsagotra]

བཟོ་སྐྱུངས་གཞུགས་ཅན་སྣོང་བོ་ ◻ *bzo sbyangs gzugs can snying po* ▪ **King Bimbisāra**

བཟོ་ལུགས་ ◻ *bzo lugs* ▪ {PH}style

བཟོ་ཤེས་ ▫ *bzo shes* ▫ {MV}śilpa-jñatā ▫ **vocational knowledge; knowledge of crafts** {T}

བཟོད་ ▫ *bzod* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {L}kṣānti; {C}kṣama; {C}kṣamate; {MV}kṣamā; {C}śahate; {C,L,MV}marṣaṇa; {MSA}marṣa ▫ **bear; endure; resist; be patient; forbear; withstand; patience; forbearance; endurance; tolerance** ▫ {C}endure; is strong enough to bear; adequate; be able; able to bear; patient acceptance/acquiescence; certainty; consent to; seem good to; remains patient; can [na śakyam soḍhum = means nothing; yathā te kṣamate = as best you can]

བཟོད་ཅིང་སྲིད་ ▫ *bzod cing sred* ▫ {C}rocayati ▫ {C}find pleasure in [the patient acceptance of -- with kṣāntim]

བཟོད་ལྡན་ ▫ *bzod ldan* ▫ {PH}patient

བཟོད་པ་ ▫ *bzod pa* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {LCh,C,MSA,MV}kṣānti; {C,MSA}kṣamaṇa; {C}kṣamā; {MSA}kṣama; {MSA}kṣamatva; {MSA}marṣaṇa; {MSA}adhivāsana; {C}kṣamamānu ▫ **forbearance; bear; endure; resist; forbear; withstand; patience; endurance; tolerance** ▫ {C}patient acceptance; ability to endure; enduring; one who remains patient; one who is patient

བཟོད་པ་བརྒྱད་ ▫ *bzod pa brgyad* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ **eight forbearances**

བཟོད་པ་ཆེ་བ་ ▫ *bzod pa che ba* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {MSA}mahādhivāsana ▫ **great forbearance/patience/endurance/tolerance**

བཟོད་པ་ཉིད་ ▫ *bzod pa nyid* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {MSA}sahiṣṇutā ▫ **patience; forbearance; endurance; tolerance**

བཟོད་པ་འཕྲོབ་ ▫ *bzod pa 'thob* ▫ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབ་ས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▫ {MSA}kṣānti-lābha ▫ **attain patience/forbearance/endurance/tolerance**

བཟོད་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *bzod pa dang ldan pa* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {MSA}kṣamāvat; {MSA}kṣāntimat ▫ **patient; tolerant; forbearing; endowed/possessing patience/forbearance/endurance/tolerance** ▫ {PH}patient

བཟོད་པ་དང་ཤེས་པ་ ▫ *bzod pa dang shes pa* ▫ {C}kṣānti-jñāna- ▫ **forbearance and knowledge** ▫ {C}patient acceptance of cognition

བཟོད་པ་དང་ཤེས་པའི་སྐད་ཅིག་ས་ ▫ *bzod pa dang shes pa'i skad cig ma* ▫ **moments of forbearance and knowledge**

བཟོད་པ་ལྷན་སྲུང་ཚོགས་པ་ ▫ *bzod pa phun sum tshogs pa* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {C}kṣānti-sampanna ▫ **complete/perfect/marvelous patience/forbearance/endurance/tolerance** ▫ {C}one who has won patience

བཟོད་པ་ལྲ་ན་མེད་པ་ ▫ *bzod pa bla na med pa* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {MSA}kṣānti ... anuttarā ▫ **unsurpassed/highest/sublime patience/forbearance/endurance/tolerance**

བཟོད་པ་སློབ་པ་ ▫ *bzod pa smra ba* ▫ {C}kṣānti-vādin ▫ **Advocating Patience/Forbearance/Endurance/Tolerance**

བཟོད་པ་ཡོངས་སུ་སློབ་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *bzod pa yongs su smin pa'i mtshan nyid* ▫ {MSA}kṣānti-paripālakṣaṇa ▫ **character of thoroughly matured patience/forbearance/endurance/tolerance**

བཟོད་པ་ལ་དགའ་བ་ ▫ *bzod pa la dga' ba* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {MSA}kṣānti-priya ▫ **liking patience/forbearance/endurance/tolerance**

བཟོད་པའི་གྲོ་སླབ་ ▫ *bzod pa'i go sgrub* ▫ **achieving through the armor of patience**

བཟོད་པའི་མཐུ་ལ་གནས་པ་ ▫ *bzod pa'i mthu la gnas pa* ▫ {C}kṣānti-bala-pratiṣṭhāna ▫ **abiding in the power of patience/forbearance/endurance/tolerance** ▫ {C}firm grounding in the power of patience

བཟོད་པའི་གནས་སྐབས་ ▫ *bzod pa'i gnas skabs* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {MSA}kṣānti-avasthā ▫ **state/period/level of forbearance**

བཟོད་པའི་ཕ་རོལ་དུ་ཕྱིན་པ་ ▫ *bzod pa'i pha rol tu phyin pa* ▫ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▫ {MSA}kṣānti-pāramitā ▫ **perfection of patience/forbearance/endurance/tolerance**

བཟོད་པའི་ཕར་ཕྱིན་ ▫ *bzod pa'i phar phyin* ▫ **perfection of**

patience

བཟོད་པའི་རྩེ་སྤྱོད་ ▫ *bzod pa'i rtse sbyor* ▪

kṣāntimūrdhaprayogaḥ ▪ **forbearance peak**

training

བཟོད་པའི་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ཡིན་པ་ ▫ *bzod pa'i tshogs kyi rgyu mtshan yin pa* ▪ **བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་** ▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}*kṣānti-saṃbhāra-nimittatva*

▪ **being a cause/sign of the collection of patience/forbearance/endurance/tolerance**

བཟོད་པའི་ཚོགས་སྐྱུབ་ ▫ *bzod pa'i tshogs sgrub* ▪

achieving through the collection of patience

བཟོད་པར་འགྱུར་ ▫ *bzod par 'gyur* ▪ **བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་**

▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}*kṣamo bhavati* ▪

become/is patient/forbearing/enduring/tolerant

བཟོད་པར་བྱ་བ་ ▫ *bzod par bya ba* ▪ **བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་**

▫ *bzod bzod bzod bzod* ▪ {MSA}*kṣamitavya* ▪ **that**

which is to be endured/tolerated/withstood/forbeared/patient about

བཟོད་བྱས་ནས་ ▫ *bzod byas nas* ▪ **བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་** ▫

bzod bzod bzod bzod ▪ {C}*kṣamate* ▪ **having been**

patient/tolerant/forbearing ▫ {C}seem good to; bear; remains patient; endure

བཟོད་བྱེད་ ▫ *bzod byed* ▪ **བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་** ▫ *bzod bzod*

bzod bzod ▪ {C}*kṣamamāṇu* ▪ {C}one who remains

patient; one who is patient

བཟོད་མ་བདེ་བ་ ▫ *bzod ma bde ba* ▪ {PH}intolerable

བཟོད་མ་ནས་ཞི་བ་ ▫ *bzod ma nas zhi ba* ▪ **quiescent**

from the start

བཟོད་ཤེས་ ▫ *bzod shes* ▪ {C}*dharmajñāna-kṣānti; a{C}*

nvaya-jñāna-kṣānti ▪ **forbearance and knowledge**

▫ {C}acceptance of the cognition of dharma; acceptance of subsequent cognition

བཟོད་ཀྱི་གནས་ ▫ *bzo'i gnas* ▪ {C}*śilpa-sthāna* ▪ {C}craft

བཟོད་ཀྱི་གནས་དང་ལས་ཀྱི་གནས་ ▫ *bzo'i gnas dang las kyi gnas* ▪ {C}*śilpa-sthāna-karma-sthānāni* ▪ {C}arts

and professions

བཟོད་སྤྱོད་གྱི་རྟགས་ ▫ *bzo'i sbyor gyi rtags* ▪ {GD:263}

twisted evidence

བཟོས་ ▫ *bzos* ▪ **བཟོ། འཚོས། བཟོས། ཚོས།** ▫ *bzo/ 'chos/ bzos/ chos/* ▪ **to make; manufacture**

བཟོ། ▫ *bzla* ▪ **བཟོ། ཟོ། བཟོས། ཟོ།** ▫ *bzla/ zlo/ bzlas/ zlo/* ▪ **repeat; recite; mutter; pass beyond** ▫ say

བཟོ།བ་ ▫ *bzla ba* ▪ **བཟོ། ཟོ། བཟོས། ཟོ།** ▫ *bzla/ zlo/ bzlas/ zlo/* ▪ **repeat; recite; mutter; pass beyond**{S 53.4} ▫ say

བཟོས་ ▫ *bzlas* ▪ **བཟོ། ཟོ། བཟོས། ཟོ།** ▫ *bzla/ zlo/ bzlas/ zlo/* ▪ **repeat; recite; mutter; pass beyond** ▫ say

བཟོས་བརྟེན་ ▫ *bzlas brjod* ▪ {LCh}*jāpa; japa* ▪ **repetition**

བཟོས་བརྟེན་དང་བཅས་པའི་བསམ་གཏན་ ▫ *bzlas brjod dang bcas pa'i bsam gtan* ▪ **concentration with repetition**

བཟོས་བརྟེན་ཡན་ལག་བཞི་ ▫ *bzlas brjod yan lag bzhi* ▪ **four branches repetition**

བཟོས་བརྟེན་ཡན་ལག་བཞི་ལྗང་ ▫ *bzlas brjod yan lag bzhi ldan* ▪ **four-branched repetition**

བཟོས་བརྟེན་ལ་མ་བཟོས་པའི་བསམ་གཏན་ ▫ *bzlas brjod la ma bltos pa'i bsam gtan* ▪ **concentration without repetition**

བཟོས་བརྟེན་ལས་མ་བཟོས་པའི་བསམ་གཏན་ ▫ *bzlas brjod lam bltos pa'i bsam gtan* ▪ **concentration without repetition**

བཟོས་པ་ ▫ *bzlums pa* ▪ {L}*piṇḍa* ▪ **material objects; (morsel of) food**

བཟོག་ ▫ *bzlog* ▪ **བཟོག་ཟོག་བཟོགས། ཟོགས།** ▫ *bzlog zlog bzlogs/ zlogs/* ▪ {MSA}*vyāvṛtti; {C}nivārīta (=anāvāṭa)* ▪ **reverse; reversing; stop; turn around; oppose; overcome**{BJ 18.5}; **overturn** ▫ {C}opened up; impeded

བཟོག་གི་ ▫ *bzlog gi* ▪ {C}*vārayāmi* ▪ {C}I restrain from

བཟོག་ཉིད་ ▫ *bzlog nyid* ▪ {C}*viparyaya* ▪ **reversal** ▫ {C}the reverse

བཟོག་ནས་ ▫ *bzlog nas* ▪ {MSA}*vyāvartya* (e.g.: *dhyānāni-vyāvartya*) ▪ **having reversed; stopping;**

having opposed; having overcome

- བཟོག་པ་ ▫ *bzlog pa* ▫ བཟོག་ཟོག་བཟོག་ས། ཟོག་ས། ▫
bzlog zlog bzlogs/ zlogs/ ▫ {L}viparītam; {C}
anavanirvṛtta; {C}vinirvṛtti; {N}nirvṛtta; {C}
nivāraṇa; {MSA}āvṛtti; {MSA,MV}viparyaya ▫
reverse; reversing; stop; turn around; oppose;
overcome{BJ 18.5}reversed; overturned ▫ {C}
 wrong; perverted; mistaken; corrupt; turned back
 on; turning away from
- བཟོག་པ་པོ་ ▫ *bzlog pa po* ▫ {PH}something that blocks;
 something that wards off ▫ འཆི་བ་ལ་ནི་དེ་ལྟར་བཟོག་པ་པོ་
 མི་སྲིད་པས་ཁྱེད་ལ་དེ་ལ་འཛིན་པ་ཡོད་པར་ཆེས་གསལ་ལོ། ▫ As for
 death, since something similar [to medicine] that
 wards it off is not possible, it is very clear that you
 should have fear for that. ▫ {A4C-C} comm. to I.5
- བཟོག་པའི་ཚས་ ▫ *bzlog pa'i chos* ▫ **opposite practice**
- བཟོག་པར་བྱ་ ▫ *bzlog par bya* ▫ {C}nivārayitavya ▫
reversing; overturning; reverse; overturn; stop;
turn around; oppose ▫ {C}should be impeded
- འང་ ▫ 'ang ▫ {LCh}api ▫ **but; even; also; ever; or**
- འང་དེ་ ▫ 'ang de ▫ **but; even; also; ever; or** ▫ vacant
- འང་མི་ ▫ 'ang mi ▫ **never**
- འམ་ ▫ 'am ▫ {C}vā; {C}athavā-api ▫ **or; and; question**
marker; or else
- འི་ ▫ 'i ▫ **genitive particle: of; 's; which is; that is**
- འི་ ▫ 'i ▫ (as genitive particle) of; by; in; which. (as
 non-case particle) and; but; (semi-colon)
- འིས་ ▫ 'is ▫ **instrumental particle: by; through; due to;**
by means of; of's
- འིས་ ▫ 'is ▫ **by; by means of; with; because**
- འུ་ཡུག་པ་རིག་ས་པའི་སིང་གེ་ ▫ 'u yug pa rigs pa'i seng ge
 ▫ {GD:x,xii} U-yuk-ba-rig-bay-seng-gay (?-1253),
 a Sa-kya author on epistemology
- འུ་རང་ ▫ 'u rang ▫ {PH}I
- འུག་པ་ ▫ 'ug pa ▫ **owl**
- འུན་གྲིང་ཀོང་ཇོ་ ▫ 'un shing kong jo ▫ {PH}[Chinese

princess] Wencheng

- འོ་ ▫ 'o ▫ **termination particle**
- འོ་བརྒྱལ་ ▫ 'o brgyal ▫ བརྒྱལ། རྒྱལ། བརྒྱལ་ད། རྒྱལ་ད། ▫
brgyal/ rgyal/ brgyald/ rgyald/ ▫ **become weary;**
become tired; tire
- འོ་ན་ ▫ 'o na ▫ **well then; in that case [leads into a**
question]; now then; well; then
- འོ་མ་ ▫ 'o ma ▫ {C,MSA}kṣīra; {C}go-kṣīra ▫ **milk** ▫ {C}
 cow's milk
- འོ་ག་ ▫ 'og ▫ {MSA}para ▫ **later; below; beneath; under**
- འོ་ག་དུ་ ▫ 'og tu ▫ {MSA}ūrdhva; {MV}anantaram ▫
under; below; beneath ▫ {PH}after; later ▫ རིའི་འོ་ག་
 དུ་" ▫ ... de'i 'og tu ▫ After that, ...
- འོ་ག་ནས་ ▫ 'og nas ▫ {MSA}paścāt ▫ **under; below;**
beneath; after that
- འོ་ག་ནས་འབྱུང་བ་ ▫ 'og nas 'byung ba ▫ **appears later [in**
the text]
- འོ་ག་ནས་འབྱུང་བ་བཞིན་ ▫ 'og nas 'byung ba bzhin ▫ **as**
appears later [in the text]
- འོ་ག་མ་ ▫ 'og ma ▫ {MSA}uttara ▫ **lower; what comes**
later
- འོ་ག་མ་འོ་ག་མ་ ▫ 'og ma 'og ma ▫ {PH}lower and lower
- འོ་ག་མིན་ ▫ 'og min ▫ akaniṣṭha ▫ **Highest Pure Land;**
Not Low
- འོ་ག་མིན་གྱི་འོངས་སྐྱུ་ ▫ 'og min gyi longs sku ▫ **complete**
enjoyment body of a Highest Pure Land
- འོ་ག་མིན་འགྲོ་ ▫ 'og min 'gro ▫ {C}akaniṣṭha-ga ▫ **one who**
has gone to the Highest Pure Land
- འོ་ག་མིན་སྐྱུ་གེ་བཞོད་པ་ ▫ 'og min stug po bkod pa
 ▫ དགོན་འགོད་བཞོད་འགོད་ ▫ dgod 'god bkod 'god ▫
akaniṣṭha; akaniṣṭhaghanavyūha ▫ **Heavily**
Adorned/Arrayed Highest Pure Land; Akaniṣṭha
Pure Land
- འོ་ག་མིན་མཐར་ཐུག་ ▫ 'og min mthar thug ▫ **final highest**
land

འོག་གཞི་ ▫ 'og gzhi ▪ **under-base**{D1}

འོང་ ▫ 'ong ▪ འོང། འོང། འོངས། འོངས། ▫ 'ong / 'ong / 'ongs / 'ongs / ▪ {C}pratikrāmati (=gamanam); {C}upagacchati (=abhibhūta) ▪ **come; will** ▫ {C} comes back; journeys; come (to); go to; be overpowered; approach; take to; undergo; [with na: remain unaware of]

འོང་འགྱུར་བ་ ▫ 'ong 'gyur ba ▪ {C}upagacchati; {C}upāgameyā ▪ **come; will** ▫ {C} comes back; journeys; come to; go to; be overpowered; approach; take to; undergo; [with na: remain unaware of]; would return

འོང་པ་དང་ལྷུག་པ་ ▫ 'ong pa dang lkug pa ▪ {C}eḍa-mūka ▪ {C}dumb sheep

འོང་བ་ ▫ 'ong ba ▪ འོང། འོང། འོངས། འོངས། ▫ 'ong / 'ong / 'ongs / 'ongs / ▪ {C}āgacchati; {C}upāgameyā; {MSA}āgati; {MSA}yid du 'ong ba = mano-jña ▪ **come; will** ▫ {C} come along; approach; comes to; spurts out of; would return

འོང་བ་འགྱུར་བ་ ▫ 'ong ba 'gyur ba ▪ {C}upagacchati ▪ **come; will** ▫ {C} comes back; journeys; come to; go to; be overpowered; approach; take to; undergo; [with na: remain unaware of]

འོང་བ་མེད་ ▫ 'ong ba med ▪ {C}anāgamam ▪ **not come; not coming; will not; not approaching**

འོང་བར་བགྱིད་པ་ ▫ 'ong bar bgyid pa ▪ {C}āgamika ▪ **make come** ▫ {C} which causes to come

འོངས་ ▫ 'ongs ▪ འོང། འོང། འོངས། འོངས། ▫ 'ong / 'ong / 'ongs / 'ongs / ▪ **coming; future; will come; will**

འོངས་ནས་ ▫ 'ongs nas ▪ {C}āgatya; {C}āgamyā ▪ **having come; coming** ▫ {C} come along; thanks to; has come (in)to; (by) resorting to; when he has entered on; come; return again; because of; in the course of

འོངས་པའི་གཟུགས་ ▫ 'ongs pa'i gzugs ▪ āgamyā-rūpa ▪ **future form**[BJ 57.1]

འོངས་པར་གྱུར་ན་ ▫ 'ongs par gyur na ▪ {C}āgameya ▪ **when it comes; when coming** ▫ {C} would come back

འོད་ ▫ 'od ▪ ābhā; {C,MSA}prabhā; {C}bhā; {C}avabhāsa; {MSA}prabhāsa ▪ **light; shine; brightness** ▫ {C} splendor; radiance; illumination; spread the light; lustre; come to hear; effulgence; brilliance

འོད་ཀྱི་དཀྱིལ་ལོའོར་ ▫ 'od kyi dkhyil 'khor ▪ {C}prabhāmaṇḍala ▪ **maṇḍala of light; circle of light** ▫ {C} glorious circle

འོད་ཀྱི་བྲ་བ་འབྱེད་ ▫ 'od kyi dra ba 'gyed ▪ {C}prabhajāla-muñcī ▪ {C} send forth a multitude of light

འོད་ལོའོར་ ▫ 'od 'khor ▪ {PH} nimbus

འོད་ཚུང་ ▫ 'od chung ▪ parītābhā ▪ **Little Light**

འོད་ཚུང་བ་ ▫ 'od chung ba ▪ parītābhā ▪ **Little Light (the first level of the Second Concentration)**

འོད་ལྡ་བུ་ ▫ 'od lta bu ▪ {MSA}arcir-bhūta ▪ **like light; light-like**

འོད་སྟོང་ཅན་ ▫ 'od stong can ▪ {Negi} *sahasrāṃśuḥ ▪ {PH} the possessor-of-a-thousand-lights (the Sun)

འོད་སྟོང་ལྡན་པ་ ▫ 'od stong ldan pa ▪ {Negi} sahasraraśmiḥ ▪ {PH} the possessor-of-a-thousand-lights (the Sun)

འོད་ཐིག་ ▫ 'od thig ▪ ābhāsabindu ▪ **a drop of light; light drop**

འོད་དྲི་མ་མེད་པ་ ▫ 'od dri ma med pa ▪ {C}vimāla-prabhā ▪ **stainless light** ▫ {C} immaculate glory

འོད་འདོམ་གང་བ་ ▫ 'od 'dom gang ba ▪ {C}vyāma-prabhā ▪ {C} a halo (extending for a fathom round his body)

འོད་ནི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ 'od ni phun sum tshogs pa ▪ {C}prabhā-sampad ▪ **marvellous light; perfect light** ▫ {C} (achieve) splendor

འོད་རྗེན་ ▫ 'od rnon ▪ **sharp rays (?)**

འོད་དཔག་མེད་ ▫ 'od dpag med ▪ Amitābha; amitābha ▪ **Amitābha**

འོད་འཕྲོ་ ▫ 'od 'phro ▪ {PH} light-rays

འོད་འཕྲོ་ཅན་ ▫ 'od 'phro can ▪ {MSA}arciṣmatī ▪ **the radiant; brilliant**

འོད་འཕྲོ་བ་ ▫ 'od 'phro ba ▪ {LCh,MSA}arciṣmatī; {C}arci(s) ▪ **the radiant; brilliant; Radiant (fourth bodhisattva ground)** ▫ {C}flame; light; ray

འོད་འཕྲོ་བ་ཅན་ ▫ 'od 'phro ba can ▪ {C}arciṣmatī ▪ **the radiant; brilliant** ▫ {C}flame; light; ray

འོད་འཕྲོད་བ་ ▫ 'od 'phrod ba ▪ {PH}The Radiant [the fourth bodhisattva ground]

འོད་བྱེད་ ▫ 'od byed ▪ {C}prabhāṅkara ▪ **the luminous; 'light-giving'** ▫ {C}illuminator; shedder of light

འོད་བྱེད་བ་ ▫ 'od byed pa ▪ {C}prabhākārī; {C}prabhā-kara; {MSA}prabhā-karin ▪ **the luminous; 'light-giving'; Luminous (third bodhisattva ground)** ▫ {C}sheds light; light-bringer

འོད་མི་གསལ་བ་ཉིད་ ▫ 'od mi gsal ba nyid ▪ {MSA}abhāsvara ▪ **unclear light**

འོད་ཟེར་ ▫ 'od zer ▪ {C}prabhā; {MSA}raśmi; {MSA}amśu; {MSA}kīraṇa; {MSA}ābha ▪ **rays of light; ray**

འོད་ཟེར་ཀུན་ནས་འཕགས་པ་གཤེགས་པའི་དཔལ་བཅུགས་གྲུལ་པོ་ ▫ 'od zer kun nas 'phags pa gshegs pa'i dpal brtsegs rgyal po ▪ {C}samudgata-raśmi-śrīkūṭa-rāja ▪ **Samudgata-raśmi-śrīkūṭa-rāja [p.n.]**

འོད་ཟེར་གོ་ཅ་ ▫ 'od zer go cha ▪ {PH}[Nepali King] Aṃśuvarman

འོད་ཟེར་ཅན་ ▫ 'od zer can ▪ {Toh.566}mārīcī ▪ {PH}Mārīcī

འོད་ཟེར་རབ་དུ་འགྲེད་བ་ ▫ 'od zer rab tu 'gyed pa ▪ {C}raśmi-pramukto ▪ **luminous; light-giving** ▫ {C}the shedding of rays

འོད་བཟང་པོ་ ▫ 'od bzang po ▪ {C}avabhāsa ▪ {C}splendor; light; radiance; illumination; spread the light; lustre; come to hear

འོད་སྤྲངས་ ▫ 'od srungs ▪ {LCh}kāśyapīya ▪ **Kāśyapīya [p.n.]**

འོད་གསལ་ ▫ 'od gsal ▪ {C}ābhāsvarā; {LCh,MV}

prabhāsvara; {MV}prabhāsvaratā; {MV}prabhāsvaratva; {MV}bhāsvaratva; {C}ābhāsvarā devā; ābhāsvara; prabhasvara ▪ **clear light; Bright Light** ▫ {C}the shining gods རོན་གྱི་འོད་གསལ་ ▫ don gyi 'od gsal ▫ actual clear light

འོད་གསལ་གྱི་ལྷ་ ▫ 'od gsal gyi lha ▪ {PW8-H}ābhāsvaradeva ▪ {PH}Ābhāsvara gods ▫ འོད་གསལ་གྱི་ལྷ་འི་རིས་ལས་སེམས་ཅན་འགྲུབ་ཞིག་གི་འཕྲོས་ཏེ་... ▫ A single sentient being from the class of Ābhāsvara gods dies and transmigrates, and hence ... ▫ {PW8-H}

འོད་གསལ་བ་ ▫ 'od gsal ba ▪ {C}prabhā; {C,MV,MSA}prabhāsvara; {C,MV}prabhāsvaratā; {MV}prabhāsvaratva; {MV}bhāsvaratva; {C}ābhāsvarā (devā); {C}raśmi ▪ **clear light; clearly luminous** ▫ {C}transparently luminous; translucent; brightly shining; transparent lucidity; splendor; radiance; illumination; spread the light; lustre; come to hear; effulgence; brilliance

འོད་གསལ་བ་ཉིད་ ▫ 'od gsal ba nyid ▪ {MV}prabhāsvara; {MV}prabhāsvaratā; {MV}prabhāsvaratva; {MV,MSA}bhāsvaratva ▪ **clear light; clearly luminous**

འོད་གསལ་བའི་དབྱིངས་ ▫ 'od gsal ba'i dbyings ▪ **sphere of clear light**

འོད་གསལ་བའི་ཡི་ཤེས་ ▫ 'od gsal ba'i ye shes ▪ **pristine wisdom of clear light**

འོན་ཀྱང་ ▫ 'on kyang ▪ {C}api tu-khu; {C}api kho pana ▪ **however; but; yet; notwithstanding** ▫ {PH}moreover; however ▫ {C}but on the contrary

འོན་དཔལ་ ▫ 'on ta'am ▪ {MSA}āho svit ▪ **however; but; yet; notwithstanding**

འོན་ཏེ་ ▫ 'on te ▪ {PH}or else; yet

འོན་པ་ ▫ 'on pa ▪ {C,MSA}badhira ▪ {C}deaf

འོལ་བ་ ▫ 'ol pa ▪ **kite**

འོལ་གྱི་ ▫ 'ol phyi ▪ {PH}unclear

འོས་ ▫ 'os ▪ (√arh): {MSA}arhati; arha ▪ **suitable** ▫ རོགས་པའི་འོས་སུ་གྱུར་པའི་ཚོས་ ▫ rtogs pa'i 'os su gyur pa'i chos ▫ the quality of being suitable for realization {LWT

103}

འོས་པ་ ▫ 'os pa ▪ arha; {MSA}gzung bar 'os pa = ādeya
▪ **suitable** ▫ {PH}suitable; worthy

འོས་པ་ཉིད་ ▫ 'os pa nyid ▪ {PH}most suitable; most appropriate

འོས་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ 'os pa ma yin pa ▪ {MSA}an-arha ▪
unsuitable; not suitable

ཡ་ ▫ ya ▪ **one of a pair; {T} an odd number**

ཡ་གིར་ ▫ ya gir ▪ **up there**

ཡ་ང་པ་ ▫ ya nga pa ▪ {PH}frightening

ཡ་ང་པ་ཅན་ ▫ ya nga pa can ▪ {PH}dangerous

ཡ་ང་བ་ ▫ ya nga ba ▪ **fright**

ཡ་སྟག་ ▫ ya stag ▪ {PH}sacrificial scapegoat (Bon-po
tech. term)

ཡ་སྟག་ནང་པ་ ▫ ya stag nang pa ▪ {PH}entrails of a
sacrificial scapegoat (Bon-po tech. term)

ཡ་བྲལ་ ▫ ya bral ▪ **separated**

ཡ་མ་བཟོ་ ▫ ya ma brla ▪ {C}vaśika ▪ {C}devoid of;
void

ཡ་མ་བཟོ་ཉིད་ ▫ ya ma brla nyid ▪ {C}vaśikatā ▪ {C}
voidness

ཡ་མ་བཟོར་ ▫ ya ma brlar ▪ {C}vaśika ▪ {C}devoid of;
void

ཡ་རྩེ་ ▫ ya rtse ▪ {PH}Yatse [a region in Ngari]

ཡ་མཚན་ ▫ ya mtshan ▪ {PH}strange; miraculous

ཡ་མཚན་ཅན་ ▫ ya mtshan can ▪ {A4C}pāsaṅḍa ▪ {PH}
hypocritical philosopher; philosophers with strange
views

ཡ་མཚན་པ་ ▫ ya mtshan pa ▪ {PH}miraculous events ▫
གལ་ཆེ་ཞིང་ཡ་མཚན་པ། ▫ important and miraculous events
▫ {W23693} Mkhas-grub-rnam-thar-bsdus-pa; 2a.4

ཡག་པོ་ ▫ yag po ▪ **good**

ཡག་ཤོས་ ▫ yag shos ▪ {PH}best

ཡང་ ▫ yang ▪ {L}yadyāpi; {C}kimcāpi; {MV 1}ca; {MV
2.1d; MSA}punar ▪ **(1) but; even; also; again; and;
(2) light [as in not heavy]{D1}** ▫ {PH}light [as in
not heavy] ▫ {C}although; even if ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ ▫
yang zhing g.yo ba ▫ light and moving [definition of
air (rlung, vāyu)]

ཡང་ངེ་གཡིང་ངེ་ ▫ yang nge g.yeng nge ▪ **colloquial
speech**

ཡང་སྟོན་ ▫ yang sngon ▪ {PH}even before ▫ དེ་འདི་རྗེ་
བཅུན་ཙང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་ཡང་སྟོན་ཞིག་ལ་བྲིས་པ་ཡིན་ནམ་སྟུང་ནམ་" ▫
dpe 'di rje btsun tsong kha pa chen po'i yang sngon
zhig la bris pa yin nam snyam nas ... ▫ Having
thought, "might this text have been written even
before the great Tsong-kha-pa?" ... ▫ {GCG} p. 17

ཡང་ལྟུག་ ▫ yang 'jug ▪ **secondary suffix**

ཡང་དག་ ▫ yang dag ▪ {LCh,C,MSA}samyak; tathya
▪ **real [e.g., objects]; authentic; correct [e.g.;
consciousnesses]; reality; right** ▫ {C}in the right
way; right(ly)

ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་ ▫ yang dag kun rdzob ▪ བཟང་བཟོ་བ་
བཟང་བཟོ་རྫོབ་ ▫ brdzab rdzob brdzabs rdzobs ▪
samyaksamvṛti ▪ **real/correct conventionality;
concealer/obscurer of reality** ▫ {PH}real
conventional [truth]

ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་ ▫ yang dag kun rdzob kyi
bden pa ▪ {PH}real conventional truth

ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ ▫ yang dag kun rdzob bden pa
▪ བཟང་བཟོ་བ་བཟང་བཟོ་རྫོབ་ ▫ brdzab rdzob brdzabs rdzobs
▪ tathyasamvṛtisatya ▪ **real/correct concealer-
truth; real/correct conventional truth**

ཡང་དག་བཀོད་ ▫ yang dag bkod ▪ དགོད་འགོད་བཀོད་
འགོད་ ▫ dgod 'god bkod 'god ▪ {MSA}samāpādita ▪
**correctly/thoroughly set/state/establish/arrange/
register/make a record/place [on throne]/put [a
signature]/array/affix**

ཡང་དག་གྲུབ་པ་ ▫ yang dag grub pa ▪ {C}samudāgama
▪ **real establishment; correctly established** ▫ {C}
full attainment; final achievement; full possession;
full knowledge

ཡང་དག་འགྲུབ་ ▫ *yang dag 'grub* ▪ {MV} *samudāgama* ▪ **real establishment; correctly established**

ཡང་དག་འགྲུབ་པ་ ▫ *yang dag 'grub pa* ▪ {C} *samudāgama* ▪ **real establishment; correctly established** ▫ {C} full attainment; final achievement; full possession; full knowledge

ཡང་དག་སྐྱབ་པ་ ▫ *yang dag sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MV} *samyak-prapannatā*; {MSA} *sampādana* ▪ **real establishment; correctly established**

ཡང་དག་སྐྱབ་པར་བྱེད་ ▫ *yang dag sgrub par byed* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA} (*sam-ud-ā* √*nī*): *samudānayet* ▪ **correctly establish**

ཡང་དག་སྐྱབ་བྱེད་ཚེ་ ▫ *yang dag sgrub byed tshe* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C} *samācaramāṇu* ▪ **when correctly established** ▫ {C} while moving unto

ཡང་དག་ངེས་པར་འབྱུང་བ་སྐྱ་ ▫ *yang dag nges par 'byung ba smra* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA} *samyag-niryāna-vaktr* ▪ **proponent of correct definite emergence** ? {T}

ཡང་དག་ཚོས་སྐྱབ་བྱེད་ཚེ་ ▫ *yang dag chos sgrub byed tshe* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C} *samācaramāṇu* ▪ **when correctly established** ▫ {C} while moving unto

ཡང་དག་ཚོས་རབ་སྒྲོན་ ▫ *yang dag chos rab ston* ▪ {MSA} *samyag-dharma-prakāśana* ▪ **teach correct doctrines**

ཡང་དག་མཚོན་བྱེད་ ▫ *yang dag mchod byed* ▪ {MSA} (*saṃ* √*man*): *sammānayati* ▪ **worship correctly** {T}

ཡང་དག་བརྗོད་ ▫ *yang dag brjod* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C} *samudīrita* ▪ **correctly express; correctly state** ▫ {C} proclaimed

ཡང་དག་བརྗོད་པ་ ▫ *yang dag brjod pa* ▪ {C} *samudīrita*; {Toh.360} *saṃgītiḥ* ▪ {PH} **correctly express**

ཡང་དག་ཉིད་ ▫ *yang dag nyid* ▪ {C} *bhūta*; {MSA, MV} *samyaktva* ▪ **correctness; real; reality; realness** ▫ {C} to be; genuine; consists in; what is real; when

he has proper; which really corresponds to; truly real

ཡང་དག་ཉིད་བསྐྱིབས་ནས་ ▫ *yang dag nyid bsgribs nas* ▪ {MSA} *tattvaṃ saṃchādya (saṃ* √*chad)* ▪ **having obstructed reality** ? {T}

ཡང་དག་ལྟ་ ▫ *yang dag lta* ▪ བལ་ལྟ་བལ་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C} *draṣṭavya* ▪ **correct view** ▫ {C} one should view; should be viewed/seen

ཡང་དག་བརྟེན་ ▫ *yang dag brten* ▪ {MSA} *samāsrita* ▪ **correct basis; real basis**

ཡང་དག་བསྟན་ ▫ *yang dag bstan* ▪ བསྟན་སྟན་བསྟན་སྟན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *samudāhrta* ▪ **correct teaching; teach correctly**

ཡང་དག་མཐའ་ ▫ *yang dag mtha'* ▪ ཡང་དག་པའི་མཐའ་ ▫ *yang dag pa'i mtha'* ▪ {MV} *bhūta-koṭi* ▪ **limit of correctness; limit of reality; real limit; reality limit**

ཡང་དག་མཐའ་མངོན་བྱེད་པ་ ▫ *yang dag mtha' mngon du byed pa* ▪ **actualize the limit of reality**

ཡང་དག་མཐའ་མངོན་བྱེད་མི་བྱེད་པ་ ▫ *yang dag mtha' mngon du mi byed pa* ▪ **not actualize the limit of reality**

ཡང་དག་འཕྲོབ་ ▫ *yang dag 'thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C} *samaśnute*; {C} *samāpnoti* ▪ **correctly obtain; real attainment** ▫ {C} gain; accomplish

ཡང་དག་དད་པའི་རྗེས་འབྲང་བ་ ▫ *yang dag dad pa'i rjes 'brang ba* ▪ **followers of right faith**

ཡང་དག་བདེན་པ་ ▫ *yang dag bden pa* ▪ **Paramāthasamudgata (pn. of bodhisattva); the Indian master Paramārtha**

ཡང་དག་འདེད་བར་འགྲུང་ ▫ *yang dag 'da' bar 'gyur* ▪ {C} *samatikrānta* ▪ **correctly pass beyond; real passing beyond** ▫ {C} having transcended; completely transcended

ཡང་དག་འདས་ ▫ *yang dag 'das* ▪ {C} *samatikrama*; {C} *samatikramu* ▪ **correctly pass beyond; real passing beyond** ▫ {C} having transcended; completely transcended; overcoming; transcending; transcended

ཡང་དག་བསྐྱེས་པ་ ▫ *yang dag bsdus pa* ▪ བསྐྱེས་པ་
སྐྱེས་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ {C}samgraha; {MSA}
samuccaya ▪ {C}comprehension; assembling;
comprehended; attraction; comprising; complete
removal of

ཡང་དག་གནས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ ▫ *yang dag gnas pa
la brten nas* ▪ {MSA}samyak-sthitim upāśritya ▪
**depending upon a correct basis; depending upon
a real basis**

ཡང་དག་པ་ ▫ *yang dag pa* ▪ {C}samyaktva; {MSA}
tattva; {MSA,MV}bhūta; {MSA}saṃsuddhi; {MSA}
samyag-dṛṣṭi(?) ▪ **[again-pure]; correct; very
pure; real; complete; reality** ▫ {C}righteousness;
rightness

ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཏུ་ ▫ *yang dag pa ji lta ba bzhin
du* ▪ {L,MSA,MV}yathā-bhūta; {C}yathāvat ▪ **as it
really is** ▫ {C}a fact; really existing

ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *yang dag
pa ji lta ba bzhin du rtogs par bya ba* ▪ རྟོགས་རྟོགས་
རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}yathābhūta-
prativedha ▪ **understanding in accordance with
how it really is** ▫ {C}penetration into what truly is

ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *yang dag
pa ji lta ba bzhin du rtogs par byed pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་
རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}yathābhūta-
pratyaavekṣaṇatā ▪ **understand in accordance with
how it really is** ▫ {C}contemplation as it really is

ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཏུ་བརྟགས་པ་ ▫ *yang dag
pa ji lta ba bzhin du brtags pa* ▪ བརྟགས་རྟོགས་བརྟགས་
རྟོགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {C}yathābhūta-
pratyaavekṣaṇatā ▪ **investigate in accordance with
how it really is** ▫ {C}contemplation as it really is

ཡང་དག་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་ཏུ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ ▫ *yang
dag pa ji lta ba bzhin du yongs su shes pa* ▪
{C}yathābhūta-parijñā ▪ **thoroughly cognize
in accordance with how it really is** ▫ {C}
comprehension as it really is

ཡང་དག་པ་ཇི་བཞིན་ཉིད་ ▫ *yang dag pa ji bzhin nyid* ▪
{MSA}tattvaṃ tathatā ▪ **real reality**

ཡང་དག་པ་ཉིད་ ▫ *yang dag pa nyid* ▪ {MV}samyaktva;

{L}bhūtatā ▪ **correctness; completeness; reality**

ཡང་དག་པ་ཉིད་སྐྱོན་མེད་པ་ ▫ *yang dag pa nyid skyon
med pa* ▪ {L}samyaktva-niyama ▪ **faultless reality;
faultless correctness**

ཡང་དག་པ་ཉིད་རྟོགས་སུ་རྟོགས་པས་ ▫ *yang dag pa nyid
rjes su rtogs pas* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs
rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}bhāta-anugamena ▪ **through
understanding correctly** ▫ {C}keep in agreement
with true reality

ཡང་དག་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ ▫ *yang dag pa nyid du nges pa*
▪ {C}samyaktva-niyata ▪ **faultless reality; faultless
correctness; {T} ascertain correctly** ▫ {C}
destined for salvation

ཡང་དག་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ལ་ལྷགས་པ་ ▫ *yang dag pa
nyid du nges pa la zhugs pa* ▪ ལྷག་ལྷག་ལྷགས་ལྷགས་ ▫
zhug 'jug zhugs zhugs ▪ {C}samyaktva-niyāma(m)
avakrānta ▪ {C}one who is certain that he has got
safely out of this world

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་ ▫ *yang dag pa ma yin* ▪ {MV}abhūta;
{MV}na ... tattvataḥ ▪ **incorrect; not pure; not
real; incomplete**

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་དུ་རྟོག་པ་ ▫ *yang dag pa ma
yin pa kun tu rtog pa* ▪ {MV}abhūta-parikalpa ▪
**incorrect conception; conception of the incorrect
{T}**

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་བརྟགས་པ་ ▫ *yang dag pa ma
yin pa kun brtag pa* ▪ {MSA}abhūta-parikalpa
▪ **incorrect investigation; investigation of the
incorrect {T}**

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཀུན་བརྟགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ ▫ *yang
dag pa ma yin pa kun brtags pa'i ngo bo nyid* ▪
abhūtaparikalpita-svabhāva ▪ **unreal imputational
nature**

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་མཚན་མ་ ▫ *yang dag pa ma yin pa
mtshan ma* ▪ {MSA}atattva ... nimitta ▪ **unreal sign;
incorrect sign**

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ཡོངས་སུ་འཛིན་པར་བྱེད་ ▫ *yang dag
pa ma yin pa yongs su 'dzin par byed* ▪ གཟུང་འཛིན་
བཟུང་བཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}abhūta-

parigrāha ▪ **apprehending what is unreal** ▫ {C}
one who seizes on what is unreal

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་འཛིན་པ་ ▫ *yang dag pa ma yin pa la 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}*abhūta-grāha* ▪ **apprehending what is unreal** ▫ {C}seizing on what is unreal

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པ་ ▫ *yang dag pa ma yin pa las yongs su brtags pa* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟོགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {C}*abhūta-parikalpita* ▪ **imputation of what is unreal** ▫ {C}imagined and unreal

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་དུ་རྟོག་པ་ ▫ *yang dag pa ma yin pa'i kun tu rtog pa* ▪ {MSA}*abhūta-parikalpa* ▪ **imputation of what is unreal**

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་རྟོག། ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཀུན་དུ་རྟོག་པ། ཡང་དག་མིན་ཀུན་རྟོག་ ▫ *yang dag pa ma yin pa'i kun rtog; yang dag pa ma yin pa'i kun tu rtog pa ; yang dag min kun rtog* ▪ *abhūtaparikalpa* ▪ **unreal ideation**

ཡང་དག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ཡོངས་སུ་མི་འཛིན་པ་ ▫ *yang dag pa ma yin pa'i chos yongs su mi 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}*abhūta-dharma-aparigrahāka* ▪ **a person who does not apprehend unreal phenomena** ▫ {C}one who does not take hold of unreal dharmas

ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ ▫ *yang dag pa'i kun rdzob* ▪ {PH}real conventional [truth]

ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ ▫ *yang dag pa'i kun rdzob bden pa* ▪ {PH}real conventional truth

ཡང་དག་པའི་སྐྱབ་པ་ ▫ *yang dag pa'i sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}*samyak-pratipatti* ▪ **correctly established; correct establishment**

ཡང་དག་པའི་ངག་ ▫ *yang dag pa'i ngag* ▪ {MV}*samyag-vāc* ▪ **correct speech**

ཡང་དག་པའི་ངག་དང་ལས་ཀྱི་མཐའ་དང་འཚོ་བ་ ▫ *yang dag pa'i ngag dang las kyi mtha' dang 'tsho ba* ▪ {MSA}*samyag-vāk-karmāntājīva* ▪ **correct speech, aims of action, and livelihood** {T}

ཡང་དག་པའི་དྲིང་ཇིང་འཛིན་ ▫ *yang dag pa'i ting nge 'dzin*
▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {L,MSA,MV}*samyak-samādhi* ▪ **correct meditative stabilization**

ཡང་དག་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *yang dag pa'i rtog pa* ▪ {MSA}*samyak-saṃkalpa* ▪ **correct conceptuality; conceive correctly**

ཡང་དག་པའི་ལྟ་བ་ ▫ *yang dag pa'i lta ba* ▪ བཟུང་ལྟ་བུ་རྟོགས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {L,MSA,MV}*samyag-dṛṣṭi*; *samyakdṛṣṭi* ▪ **correct view**

ཡང་དག་པའི་མཐའ་ ▫ *yang dag pa'i mtha'* ▪ {C,MV}*bhūta-koṭi* ▪ **reality-limit**

ཡང་དག་པའི་མཐའ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *yang dag pa'i mtha' ma yin pa* ▪ {C}*abhūta-koṭi* ▪ **no reality-limit**

ཡང་དག་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ▫ *yang dag pa'i de bzhin nyid* ▪ {C}*bhūta-tathatā* ▪ **real suchness**

ཡང་དག་པའི་དོན་ ▫ *yang dag pa'i don* ▪ {C}*bhūto 'rtho* ▪ **true in fact; correct meaning; real object** ▫ {C}as the truly real fact

ཡང་དག་པའི་དོན་གོམས་པ་ཡང་མི་དགོས་པར་གསུངས་སོ་ ▫ *yang dag pa'i don goms pa yang mi dgos par gsungs so* ▪ **it is not necessary that one become familiar with something which is true in fact**{MGP}

ཡང་དག་པའི་དོན་གྱི་ ▫ *yang dag pa'i don gyi* ▪ {C}*bhūta-arthika* ▪ **which is true in fact; which is the true meaning; which is a real object** ▫ {C}in a true sense

ཡང་དག་པའི་དོན་དུ་ཐམས་ཅད་མཐོན་པ་ཉིད་ ▫ *yang dag pa'i don du thams cad mkhyen pa nyid* ▪ མཐོན་མཐོན་མཐོན་མཐོན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {MSA}*bhūtārtha-sarva-jñatva* ▪ **exalted knower of everything that is true in fact**

ཡང་དག་པའི་བྲན་པ་ ▫ *yang dag pa'i dran pa* ▪ {MSA,MV}*samyak-smṛti* ▪ **correct mindfulness**

ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་ ▫ *yang dag pa'i gdams ngag*
▪ གདམས་འདོམས་གདམས་འདོམས་ ▫ *gdam 'doms gdams 'doms* ▪ {MV}*samyag-avavāda* ▪ **correct advice/instruction/counsel/preceptual instruction/**

advisory speech/exhortation

- ཡང་དག་པའི་གདམས་ངག་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་ ◻ *yang dag pa'i gdams ngag rjes su bstan pa* ▪ བསྟན་རྗེས་བསྟན་རྗེས་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}avavādānuśāsana (samyag-) ▪ **teaching correct advice/instruction/counsel/preceptual instruction/advisory speech/exhortation**
- ཡང་དག་པའི་སྦྱོར་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ◻ *yang dag pa'i sbyor ba yid la byed pa* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}samyak-prayoga-manaskāra ▪ **applying the mind to correct training; mental application which is correct training**
- ཡང་དག་པའི་དམིགས་པ་ ◻ *yang dag pa'i dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs* ▪ *dmigs dmigs* ▪ *samyak-ālabana* ▪ **real object of observation**
- ཡང་དག་པའི་སྦྱོན་ལམ་ ◻ *yang dag pa'i smon lam* ▪ {MSA}samyak-prañidhāna ▪ **correct vow; real vow; {T} correct prayer-wishes** ◻ {PH}proper aspirational-prayer
- ཡང་དག་པའི་རྩོལ་བ་ ◻ *yang dag pa'i rtsol ba* ▪ {MV,MSA}samyag-vyāyāma ▪ **correct exertion** {T}
- ཡང་དག་པའི་ཚུལ་ ◻ *yang dag pa'i tshul* ▪ {C}bhūta-naya ▪ **correct mode; correct way** ◻ {C}true reality; the really true principle
- ཡང་དག་པའི་འཚོ་བ་ ◻ *yang dag pa'i 'tsho ba* ▪ {MV}samyag-ājīva ▪ **correct livelihood** {T}
- ཡང་དག་པའི་ཡི་ཤེས་ ◻ *yang dag pa'i ye shes* ▪ {MV}samyag-jñāna ▪ **correct exalted wisdom; real exalted wisdom**
- ཡང་དག་པའི་རིགས་ལམ་ ◻ *yang dag pa'i rigs lam* ▪ {PH}path of correct reasoning
- ཡང་དག་པའི་ལམ་གྱི་ཚོས་ ◻ *yang dag pa'i lam gyi chos* ▪ {PH}attributes of the pure path
- ཡང་དག་པའི་ལས་ཀྱི་མཐའ་ ◻ *yang dag pa'i las kyi mtha'* ▪ {MV}samyak-karmānta ▪ **correct aims of action** {T}; **correct intentions**
- ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་ ◻ *yang dag pa'i shes pa* ▪ **consciousness of reality**

ཡང་དག་པའི་ཤེས་པས་སེམས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ◻ *yang dag pa'i shes pas sems shin tu rnam par grol ba* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་བགྲོལ་བགྲོལ་ ◻ *'grol 'grol grol grol* ▪ {C}samyag-ājñā-suvimukti-citta ▪ **thoroughly liberate the mind through correct cognition** ◻ {C}their hearts well freed by right understanding

ཡང་དག་པར་ ◻ *yang dag par* ▪ *samyak* ▪ **correctly; really; completely**

ཡང་དག་པར་ཀུན་ཤེས་པོས་སེམས་ཤིན་ཏུ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ◻ *yang dag par kun shes pos sems shin tu rnam par grol ba* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་བགྲོལ་བགྲོལ་ ◻ *'grol 'grol grol grol* ▪ {C}samyag-ājñā-suvimukti-citta ▪ **thoroughly liberate the mind through correct cognition** ◻ {C}their hearts well freed by right understanding

ཡང་དག་པར་སྐྱུལ་བ་ ◻ *yang dag par skul ba* ▪ {C}samādāpayati ▪ **correctly exhort; correctly arouse; correctly incite** ◻ {C}instigate; causes to be undertaken; encourages to

ཡང་དག་པར་སྦྱོན་མེད་པར་ཞུགས་པ་ ◻ *yang dag par skyon med par zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}avakrānta-niyāmā ▪ **enter into complete faultlessness** ◻ {C}those who have entered on the certainty of definite salvation

ཡང་དག་པར་བསྐྱེད་པར་འགྲུང་ ◻ *yang dag par bskyed par 'gyur* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}samjanayati ▪ **correctly generate; really produce** ◻ {C}create; generate

ཡང་དག་པར་བསྐྱེད་པར་བྱེད་ ◻ *yang dag par bskyed par byed* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ◻ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}samjanayati ▪ **correctly generate; really produce** ◻ {C}create; generate

ཡང་དག་པར་བསྐྱུལ་བ་ ◻ *yang dag par bskrul ba* ▪ {C}samādāna ▪ {C}undertaking; (one who gives his undivided) attention to; take upon themselves; sense of obligation; they have acquired; has cultivated

ཡང་དག་པར་བྱུབ་པ་ ◻ *yang dag par grub pa* ▪ *samyak-siddhi*; {C}samudāgama ▪ **true establishment; establishment as its own reality; established as (its own) reality; established as [its own] reality;**

existence as [its own] reality ◻ {C} full attainment; final achievement; full possession; full knowledge

ཡང་དག་པར་དགའ་བར་བྱའོ་ ◻ *yang dag par dga' bar bya'o* ▪ {C} *pratisaṃmodayati* ▪ **one should be truly happy** ◻ {C} to be polite and friendly

ཡང་དག་པར་འགོད་པ་ ◻ *yang dag par 'god pa* ▪ འགོད་ འགོད་འགོད་འགོད་ ◻ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {C} *samādāpayati* ▪ **truly/correctly set/establish** ◻ {C} instigate; causes to be undertaken; encourages to

ཡང་དག་པར་འགྱེད་པ་ ◻ *yang dag par 'gyed pa* ▪ {L} *saṃcodayanti* ▪ **correctly impel; impel**

ཡང་དག་པར་འགྲུབ་ ◻ *yang dag par 'grub* ▪ {MSA} *samudāgata* ▪ **truly establish; correctly establish**

ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ ◻ *yang dag par 'grub pa* ▪ {C,MSA,MV} *samudāgama* ▪ **truly establish; true establishment; correctly establish** ◻ {C} full attainment; final achievement; full possession; full knowledge

ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་བྱ་བ་ ◻ *yang dag par 'grub par bya ba* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། འགྲུབ་འགྲུབས་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MSA} *samudāgama* ▪ **object of true establishment; truly established object**

ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པར་བྱེད་པ་ ◻ *yang dag par 'grub par byed pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབས། འགྲུབ་འགྲུབས་ ◻ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {MSA} *samudāgama* ▪ **truly establish**

ཡང་དག་པར་སྐྱབ་ ◻ *yang dag par sgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་ བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C} *samudāgacchati* (= *samudagacchati*) ▪ **true establishment; truly establish; correctly establish** ◻ {C} arrive at; result in full knowledge; gain full knowledge; attain enlightenment; fise up together; reach the fullness of perfection

ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པ་ ◻ *yang dag par sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་ བསྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབས་ བསྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C} *samudāgacchati*; {L} *samudāgama* ▪ **true establishment; truly establish; correctly establish** ◻ {C} arrive at; result in full knowledge; gain full knowledge; attain enlightenment; fise up together; reach the fullness of perfection

ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པའི་དེ་ལོ་ན་ ◻ *yang dag par sgrub pa'i de kho na* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MV} *samyakpratipatti-tattva* ▪ **truly established reality**

ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པའི་དེ་བཞིན་ཉིད་ ◻ *yang dag par sgrub pa'i de bzhin nyid* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA} *samyak-pratipatti-tathatā* ▪ **truly established suchness**

ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པར་བྱེད་ འོ་ ◻ *yang dag par sgrub par byed do* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA} (*saṃ* √ *pad*): *samṭādayeyam* ▪ **truly establish; correctly establish**

ཡང་དག་པར་བསྐྱབ་པ་ ◻ *yang dag par bsgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ (*sam-ud-ā* √ *gam*): {C} *samudāgamanatā*; {MV} *samudāgacchati* ▪ **truly establish; true establishment; correctly establish** ◻ {C} arrives at the full possession of

ཡང་དག་པར་བསྐྱབ་པར་བཞིས་ ◻ *yang dag par bsgrub par bgyis* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C} *samudāgama* ▪ **truly establish; true establishment; correctly establish** ◻ {C} in full possession of

ཡང་དག་པར་བསྐྱབ་པར་འགྲུར་ ◻ *yang dag par bsgrub par 'gyur* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C} *samsādhayati*; {C} *samudāgacchati* ▪ **truly establish; correctly establish** ◻ {C} accomplish

ཡང་དག་པར་བསྐྱབས་པ་ ◻ *yang dag par bsgrubs pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C,MSA} *samudānīta* ▪ **truly establish; true establishment; correctly establish** ◻ {C} procured (a claim or right to)

ཡང་དག་པར་བཅོམ་ ◻ *yang dag par bcom* ▪ བཅོམ་འཛོམས་ བཅོམ་འཛོམས་ ◻ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {L} *utsarga* ▪ **completely destroy/overcome/triumph over**

ཡང་དག་པར་བཅོམ་པ་ ◻ *yang dag par bcom pa* ▪ བཅོམ་ འཛོམས་འཛོམས་ བཅོམ་འཛོམས་ ◻ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C} *samutsāditatva*; {C,MSA} *samudghāta*; {MSA} *samutpātana* ▪ **completely destroy/overcome/**

triumph over ▫ {C}has been utterly destroyed; uprooting

ཡང་དག་པར་ཆད་པ་ ▫ *yang dag par chad pa* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}samucchinna; {C}samucchinatva ▪ **completely cut; complete annihilation** ▫ {C}completely cut off; abolished; has been quite cut off; free from

ཡང་དག་པར་འབྱུག་ ▫ *yang dag par 'jug* ▪ {MSA}samyag *varate* ▪ **correctly engage in; correctly enter into; real engagement**

ཡང་དག་པར་འབྱུག་པ་ ▫ *yang dag par 'jug pa* ▪ {C} *sampraveśa* ▪ **correctly engage in; correctly enter into; real engagement** ▫ {C}entrance

ཡང་དག་པར་འབྱུག་པར་བྱེད་ ▫ *yang dag par 'jug par byed* ▪ {C}*samniveśayati* ▪ **correctly engage in; correctly enter into** ▫ {C}entrust

ཡང་དག་པར་འཛོལ་པར་བྱེད་ ▫ *yang dag par 'jog par byed* ▪ {C}*pratiṣṭhāpayati* ▪ **correctly posit; establish** ▫ {C}get from

ཡང་དག་པར་འཛོལ་མས་པ་ ▫ *yang dag par 'joms pa* ▪ གཞིས་འཛོལ་བཅོམ་ཆོམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {C} *samudghāta* ▪ **completely destroy; completely suppress** ▫ {C}uprooting

ཡང་དག་པར་རྗེས་སྲུ་བལྟོའོ་ ▫ *yang dag par rjes su blta'o* ▪ {C}*paśyati* ▪ **correctly view; completely view** ▫ {C}to see

ཡང་དག་པར་རྗེས་སྲུ་མཐོང་ ▫ *yang dag par rjes su mthong* ▪ {MSA,MV}(sam-anu √paś): *samanupaśyati* ▪ **completely observe; correctly observe**

ཡང་དག་པར་རྗེས་སྲུ་མཐོང་བ་ ▫ *yang dag par rjes su mthong ba* ▪ {C}*samanupaśyati* ▪ **completely observe; correctly observe** ▫ {C}reviews

ཡང་དག་པར་རྗེས་སྲུ་མ་མཐོང་ ▫ *yang dag par rjes su ma mthong* ▪ {C}*asamanupaśyan* ▪ **not completely observe; incorrectly observe** ▫ {C}(since I) do not see; not reviewing; do not see as a real thing

ཡང་དག་པར་རྗེས་སྲུ་མི་མཐོང་བ་ ▫ *yang dag par rjes su mi mthong ba* ▪ {C}*asamanupaśyanatā* ▪ **not completely observe; incorrectly observe** ▫ {C}

non-reviewing

ཡང་དག་པར་བརྗོད་པ་ ▫ *yang dag par brjod pa* ▪ {C} *samudīrita*; {Toh.360} *saṃgītiḥ* ▪ {PH}correctly express

ཡང་དག་པར་ཉམས་པ་ ▫ *yang dag par nyams pa* ▪ {MSA} *samudghāta* ▪ **completely abandon**

ཡང་དག་པར་རྫོག་པ་ ▫ *yang dag par rtog pa* ▪ {MSA} *saṃkalpa* ▪ **completely conceive**

ཡང་དག་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *yang dag par rtogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C} *sampratyaya* (=saṃpratipatti; samyagavabodhi) ▪ **completely realize; correctly realize** ▫ {C} conviction

ཡང་དག་པར་ལྟ་ ▫ *yang dag par lta* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}*vyavalokayati* ▪ **completely view; correctly view** ▫ {C}behold; survey; consider; look down (on) (from on high)

ཡང་དག་པར་སྟོན་པ་ ▫ *yang dag par ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C} *saṃharṣayati*; {C}*saṃdarśika*; {C}*saṃdarśayati*; {L}*samprakāśana*; {C}*samprakāśayati*; {C} *samprakāśanā*; {MSA}*saṃdarśana*; {MSA} *saṃdeśanatā*; {MSA}*samākhyāna*; {MSA}*samyagdarśikatva*; {MSA}*samyag-deśikatva* ▪ **completely teach; correctly teach** ▫ {C}incites; instructs; reveals; show (up); hold up to; instruct; exhibits; make visible; to illuminate; reveal; explain; revelation

ཡང་དག་པར་སྟོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *yang dag par ston par byed pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}*saṃdarśika*; {C}*samprakāśayati* ▪ **completely teach; correctly teach** ▫ {C}incites; instructs; reveals; show (up); hold up to; instruct; exhibits; make visible; to illuminate; reveal; explain; revelation

ཡང་དག་པར་བསྟན་པ་ ▫ *yang dag par bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C} *saṃdarśayati* ▪ **completely teach; correctly teach** ▫ {C}show (up); hold up to; instruct; exhibits; make visible; to illuminate; reveal; explain; revelation

ཡང་དག་པར་བསྐྱེན་པ་ ▫ yang dag par bsten pa ▪ བསྐྱེན་ཐོབ་
བསྐྱེན་ཐོབ་ ▫ bsten sten bstend stend ▪ {L}samsevana
▪ **completely/correctly rely upon/make use of/stay
close to/adhere to**

ཡང་དག་པར་མཐོང་ ▫ yang dag par mthong ▪ {C}
sampaśyati ▪ **completely view; correctly view** ▫
{C} beholds; have regard for

ཡང་དག་པར་མཐོང་བ་ ▫ yang dag par mthong ba ▪ {C}
sampaśyan ▪ **completely view; correctly view** ▫
{C} counting over; when he considers

ཡང་དག་པར་འཐོབ་པ་ ▫ yang dag par 'thob pa ▪ ཐོབ།
འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབ་ས་ ▫ thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪
{L}samudāgama ▪ **completely obtain; correctly
attain; real attainment** ▫ arrive at; full attainment;
final achievement; full possession; procuring; full
knowledge

ཡང་དག་པར་འདྲེན་པ་ ▫ yang dag par 'da' ba ▪ {C}
samatikrāmati; {C}samatikrama ▪ **completely pass
beyond; completely transcend** ▫ {C} transcends;
overcoming; transcending

ཡང་དག་པར་འདྲས་པ་ ▫ yang dag par 'das pa ▪
{C}samatikrānta; {C}samatikrāntatva; {L}
samatikramya ▪ **completely pass beyond;
completely transcend** ▫ {C} transcends; having
transcended; completely transcended; have
completely risen above; overcoming; transcending

ཡང་དག་པར་འདྲུབ་ ▫ yang dag par 'du ba ▪ {C}
samavasaraṇa ▪ **completely collect; completely
assemble** ▫ {C} meeting; come together

ཡང་དག་པར་འདྲུབ་མ་ལགས་ ▫ yang dag par 'du ba ma
lags ▪ {C}asamavasaraṇa ▪ **not completely collect;
not completely assemble** ▫ {C} unmeetable

ཡང་དག་པར་འདྲུབ་ཤིས་ ▫ yang dag par 'du shes ▪ {C}
bhūta-saṃjñā ▪ **correct conception; {T} correct
discrimination** ▫ {C} true perception

ཡང་དག་པར་འདྲུས་པ་ ▫ yang dag par 'dus pa ▪ འདྲུ་
འདྲུ། འདྲུན་འདྲུས་འདྲུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▪ {C}
pratisamharaṇatā; {C}saṃgraha ▪ **completely
collect; completely assemble** ▫ {C} drawing
inwards; comprehension; assembling;

comprehended; attraction; comprising; that which
comprehends; complete removal of; are summed
up in; combine; comprised; combination; summary;
means of conversion

ཡང་དག་པར་ལྷན་པ་ ▫ yang dag par ldan pa ▪
thoroughly possess

ཡང་དག་པར་སྦྱོམ་པ་ ▫ yang dag par sdom pa ▪ {MSA}
samyama ▪ **correctly restrain** {T}

ཡང་དག་པར་བསྐྱུ་བར་བྱའོ་ ▫ yang dag par bsdu bar
bya'o ▪ {C}saṃgrhītavya ▪ **one should completely
collect/assemble** ▫ {C} should win over

ཡང་དག་པར་བསྐྱུས་པ་ ▫ yang dag par bsdu pa ▪ བསྐྱུ་
སྐྱུན་བསྐྱུས་སྐྱུས་ ▫ bsdu sdud bsdu sdus ▪ {C}saṃgraha
▪ **completely collect/assemble/summarize** ▫ {C}
drawing inwards; comprehension; assembling;
comprehended; attraction; comprising; that which
comprehends; complete removal of; are summed
up in; combine; comprised; combination; summary;
means of conversion

ཡང་དག་པར་གནས་པ་ ▫ yang dag par gnas pa ▪ {MSA}
(saṃ)sthā): samtiṣṭhate ▪ **completely abide**

ཡང་དག་པར་མཐོས་པ་འི་གྲུ་ ▫ yang dag par mnos pa 'i
rgya ▪ {C}sampratīcchati; {C}sampratīcchatām ▪
completely cause to receive ▫ {C} welcome; assent
to

ཡང་དག་པར་སྣང་བ་ ▫ yang dag par snang ba ▪ སྣང་སྣང་
སྣང་སྣང་ ▫ snang snang snang snang ▪ {C}saṃdrśye ▪
completely appear; correctly appear ▫ {C} make
a good figure

ཡང་དག་པར་སྦྱོང་བ་ ▫ yang dag par spong ba ▪ སྦྱང་
སྦྱང་སྦྱང་སྦྱང་ ▫ spang spong spangs spongs
▪ {MSA,MV,L}samyak-prahāṇa ▪ **thorough
abandoning** ▫

- (1) abandoning of afflictions already produced; (2)
non-generation of afflictions not yet generated; (3)
increasing of pure phenomena already generated;
- (4) generation of pure phenomena not yet generated

ཡང་དག་པར་སྦྱོང་བ་བཞི་ ▫ yang dag par spong ba
bzhi ▪ **four thorough abandonings** ▫ COMMENT:
abandoning non-virtues—thorough afflictions—already

generated (*mi dge ba kun nyon gyi skye ba spong ba*);
not generating non-virtues not yet generated (*ma skyes pa mi bskyed pa*); increasing virtues—the pure—already
generated (*dge ba rnam byang skyes pa 'phel ba*);
generating virtues not yet generated (*ma skyes pa bskyed pa*)

ཡང་དག་པར་སྟོན་པ་ ▫ *yang dag par spyod pa* ▪ ལྷན་
སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}
samudācāra ▪ **correct practice; correctly prepare**

ཡང་དག་པར་སྟོན་པར་འགྲུར་རྩིས་
'gyur ro ▪ ལྷན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་ ▫ *spyad spyod spyad spyod*
▪ {C}*samudācārā bhaviṣyanti* ▪ **correct practice;
correctly prepare** ▫ {C}will persist by force of
habit

ཡང་དག་པར་འཕགས་པ་ ▫ *yang dag par 'phags pa* ▪ {C}
samudgato ▪ **become completely superior** ▫ {C}
arisen

ཡང་དག་པར་འཕགས་པར་འགྲུར་བ་
'phags par 'gyur ba ▪ {C}*samudagācchati*
(=*samudagacchati*) ▪ **become completely superior**
▫ {C}arrive at; result in full knowledge; gain full
knowledge; attain enlightenment; rise up together;
reach the fullness of perfection

ཡང་དག་པར་འཕེལ་བར་འགྲུར་
'gyur ▪ {C}*saṃvardhayati* ▪ **completely increase;
correctly increase** ▫ {C}grows

ཡང་དག་པར་ལྷན་ཏེ་གཞན་པ་
gnas pa ▪ {L}*samādāya-vartate* ▪ **abide having
completely adopted** {T}

ཡང་དག་པར་ལྷན་ས་
samādāya ▪ **completely adopt; completely
assume; correctly adopt** ▫ {C}having taken upon
himself; in conformity with; undertakes to observe

ཡང་དག་པར་ལྷན་ས་པ་ ▫ *yang dag par blangs pa* ▪
{C,MSA}*samādāna*; {L}*samādāya* ▪ **completely
adopt; completely assume; correctly adopt** ▫ {C}
having taken upon himself; in conformity with;
undertakes to observe

ཡང་དག་པར་འབྲེད་པ་ ▫ *yang dag par 'byed pa* ▪ {L}
saṃcodayanti ▪ **completely separate; completely
differentiate; completely open**

ཡང་དག་པར་སྟོན་པ་ ▫ *yang dag par sbyor ba* ▪ ལྷན་སྟོན་སྟོན་
སྟོན་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}*samyojana*;
{MSA}*saṃniyojana* ▪ **completely train/engage/
apply in; completely practice**

ཡང་དག་པར་སྟོང་བ་ ▫ *yang dag par myong ba* ▪ {MSA}
samvedana ▪ **completely experience**

ཡང་དག་པར་དམིགས་ ▫ *yang dag par dmigs* ▪ དམིགས་
དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}
samupalabhyate ▪ **completely observe; correctly
observe** ▫ {C}be apprehended

ཡང་དག་པར་སྟོན་པར་སྟོན་པ་ཡིན་
bas smra ba yin ▪ {C}*samyag-vadamāno vadet* ▪
propound through correctly propounding ▫ {C}
he would be speaking right

ཡང་དག་པར་ཚིམ་པར་མཚན་ཅིང་ཡང་དག་པར་སྟོན་པར་དང་
▫ *yang dag par tshim par mdzad cing yang dag par
stobs pa dang* ▪ {C}*saṃtarpana* ▪ {C}refreshment

ཡང་དག་པར་འཛིན་དུ་འཇུག་
▫ *yang dag par 'dzin du 'jug*
▪ {C}*samādāpayati* (=grahaṇāya yatna-karaṇāt)
▪ **engage in completely apprehending** ▫ {C}
instigate; causes to be undertaken; encourages to

ཡང་དག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *yang dag par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་
བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}*pratyeṣaka*
(=*grāhaka*); {MV}*samādāna* ▪ **completely
apprehend; correctly apprehend** ▫ {C}those who
grasp; recipient; one who has an interest in; one
who searches for

ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་
pa'i byang chub ▪ {C,MSA}*samyak-saṃbodhi*;
{L}*anuttarā-samyak-saṃbodhi* ▪ **complete,
perfect enlightenment** ▫ complete unsurpassable
enlightenment; {C}full enlightenment

ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་
rdzogs pa'i sangs rgyas ▪ {L}*samyak-saṃbuddha* ▪
**complete, perfect Buddha; completely, perfectly
Buddhified**

ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་སེང་གེ་ཙལ་
dag par rdzogs pa'i sangs rgyas seng ge rtsal ▪
*Siṃha-vikrama; {MaVṃ} *Siṃha-vikramah* (= *seng
ge'i tsal*) ▪ {PH}the completely perfect Buddha

Siṃha-vikrama

ཡང་དག་པར་ཞི་བར་བྱེད་པ་ ▫ yang dag par zhi bar byed pa ▪ {C}praśamana ▪ **completely pacify** ▫ {C} allayer; appeasing

ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་ ▫ yang dag par zhugs pa ▪ ཞུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ zhug 'jug zhugs zhugs ▪ {C} samārohati; {C,L}samprasthita; {C}samyak-pratipanna ▪ **completely enter; correctly approach** ▫ {C}mount on; set out for; reside in; one who progresses in the right direction

ཡང་དག་པར་ཞུགས་པ་འཇུག་ ▫ yang dag par zhugs pa 'jug ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ▫ zhug 'jug zhugs zhugs ▪ {C}sampratiṣṭhāti ▪ **completely enter; correctly approach** ▫ {C}set out (for)

ཡང་དག་པར་ཞུམ་ ▫ yang dag par zhum ▪ ཞུམ་ཞུམས་ ཞུམ་ཞུམས་ ▫ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C}samyojana ▪ **completely slack/discouraged/weak/timid/ cowardly** ▫ {C}fetter

ཡང་དག་པར་གཞོམ་པ་ ▫ yang dag par gzhom pa ▪ གཞོམ་འཇོམས་བཅོམ་ཚོམས་ ▫ gzhom 'joms bcom choms ▪ {C} samudghāta ▪ **complete destruction; completely destroy** ▫ {C}uprooting

ཡང་དག་པར་ཟད་པ་ ▫ yang dag par zad pa ▪ {C,MSA} samkṣaya ▪ **complete extinction; completely exhaust**

ཡང་དག་པར་གཟེགས་ནས་ ▫ yang dag par gzigs nas ▪ **having correctly seen**

ཡང་དག་པར་གཟེགས་པས་ ▫ yang dag par gzigs pas ▪ {C}paśyan ▪ **through having correctly seen** ▫ {C} seeing; knows what he does

ཡང་དག་པར་གཟེངས་བསྐྱེད་པ་ ▫ yang dag par gzeng sa bstod pa ▪ {C}samuttejayati ▪ {C}fill with enthusiasm; instigates to

ཡང་དག་པར་བརྟུང་བ་ ▫ yang dag par bzung ba ▪ {MSA} samdhāraṇa; {C}saṃgrhīta ▪ **correctly apprehend; correctly grasp** ▫ {C}embodied in; comprised; collected; incorporated; comprehended

ཡང་དག་པར་ཡོད་པ་ ▫ yang dag par yod pa ▪ **exist as [its own] reality; really exist**

ཡང་དག་པར་བར་དུ་དགའ་བར་མཛད་པའི་ཕྱིར་ ▫ yang dag par rab tu dga' bar mdzad pa'i phyir ▪ {C} sampraharṣaṇa-artham ▪ {C}in order to gladden

ཡང་དག་པར་བར་དུ་འཛོལ་བོ་ ▫ yang dag par rab tu 'jog go ▪ {MSA}samyak pradadhāti ▪ **correctly posit**

ཡང་དག་པར་བར་དུ་སྟོན་པ་ ▫ yang dag par rab tu ston pa ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ bstan ston bstand stond ▪ (saṃ-pra ṅkāś): {MSA}samprakāśaka; {C} samprakāśanā ▪ **correctly teach; correct teaching; correctly indicate** ▫ {C}reveal; revelation

ཡང་དག་པར་བར་དུ་བརྩོན་པ་ ▫ yang dag par rab tu brtson pa ▪ {MSA}samyak-prayukta ▪ **correct effort**

ཡང་དག་པར་རིག་པ་ ▫ yang dag par rig pa ▪ {L} pratisaṃvid ▪ **correct awareness; correct knowledge**

ཡང་དག་པར་ལེན་ ▫ yang dag par len ▪ (sam-ā ṅdā): {MSA}samātte; {MSA}samādatte ▪ **correctly appropriate; completely take**

ཡང་དག་པར་ལེན་དུ་འཇུག་པ་ ▫ yang dag par len du 'jug pa ▪ {MSA}samādāpana; {MSA}samādāpayati; {MSA}samādāpayate ▪ **engage in correct appropriation; correctly appropriate; completely take**

ཡང་དག་པར་ལེན་པ་ ▫ yang dag par len pa ▪ {MSA} samādāna ▪ **correctly appropriate; completely take**

ཡང་དག་པར་ལེན་པར་བྱེད་ ▫ yang dag par len par byed ▪ {L}samādāna ▪ **correctly appropriate; completely take**

ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་ ▫ yang dag par shes pa ▪ {L} pariññāna ▪ **correct consciousness; correctly cognize**

ཡང་དག་པར་ཤེས་པར་འགྲུར་ ▫ yang dag par shes par 'gyur ▪ (saṃ ṅjñā): {MSA}samjānīte ▪ **correctly cognize**

ཡང་དག་པར་བཤད་པའི་དངོས་པོ་ ▫ yang dag par bshad pa'i dngos po ▪ {MSA}samyag-deśanā-vastu ▪ **thing which is correctly explained**

ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ ▫ *yang dag par so sor rtog pa*
 ▪ {MSA,MV}bhūta-pratyavekṣā ▪ **correct individual investigation**

ཡང་དག་པར་གསུང་བ་ ▫ *yang dag par gsung ba* ▪ {C}
 bhūta-vādin ▪ **speak correctly** ▫ {C}speaks in accordance with reality

ཡང་དག་པར་བསལ་བ་ ▫ *yang dag par bsal ba* ▪
 བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}
 samudghāta ▪ **completely eliminate/eradicate/**
remove/clear away/avoid/exclude ▫ {C}uprooting

ཡང་དག་སྤང་བར་བྱ་ ▫ *yang dag spang bar bya* ▪ སྤང་
 སྤངས་སྤངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪
 {MSA}saṃparivarjanīya ▪ **should be correctly abandoned** {T}

ཡང་དག་སྲོད་པ་ ▫ *yang dag spyod pa* ▪ སྲོད་སྲོད་སྲོད་སྲོད་ ▫
spyad spyod spyad spyod ▪ {MSA}samācāra; {MSA}
 samudācāra ▪ **correctly practice; correct practice**

ཡང་དག་སྤངས་པ་ ▫ *yang dag blangs pa* ▪ {C}saṃvara;
 {C}samādāna ▪ **correctly adopt; correct adoption;**
correct assertion; correctly assume; correctly
take up ▫ {C}restraint

ཡང་དག་འབྱུང་ ▫ *yang dag 'byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་འབྱུང་འབྱུང་ ▫
'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}samudāgama;
 {MSA}samudbhava; {C}pradurbhuta ▪ **completely**
arise ▫ {C}(became) manifest; come out of

ཡང་དག་མ་ཡིན་ ▫ *yang dag ma yin* ▪ {MSA}asat ▪
unreal; incorrect

ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་ཏུ་རྟོག་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ▫ *yang*
dag ma yin kun tu rtog pa'i rnam par rig pa ▪
 abhūtaparikalpavijñapti ▪ **cognition of unreal**
ideation

ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ ▫ *yang dag ma yin kun rtog* ▪
 ཡང་དག་མ་ཡིན་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *yang dag pa ma yin*
pa'i kun tu rtogs pa ▪ {MSA,MV}abhūta-parikalpa ▪
unreal imputation; unreal ideation

ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་པ་ ▫ *yang dag ma yin kun rtog*
pa ▪ {MV}abhūta-parikalpa ▪ **unreal imputation**

ཡང་དག་མ་ཡིན་རྟོག་པ་ ▫ *yang dag ma yin rtog pa* ▪
 {MSA}abhūta-kalpa; {MSA}asat-kalpa ▪ **unreal**

conceptuality

ཡང་དག་མི་སྣང་ ▫ *yang dag mi stong* ▪ {C}abhūta-śūnya
 ▪ {C}unreal and empty

ཡང་དག་མིན་ ▫ *yang dag min* ▪ {C}abhūto ▪ **unreal;**
incorrect

ཡང་དག་མིན་རྟོག་ ▫ *yang dag min rtog* ▪ {MSA,MV}
 abhūta-kalpa; {MV}abhūta-kalpāna ▪ **unreal**
conceptuality

ཡང་དག་མིན་རྟོག་གྱུ་མཚན་ ▫ *yang dag min rtog rgyu*
mtshan ▪ {MSA}asaṃkalpa-nimitta ▪ **cause of**
unreal ideation

ཡང་དག་མིན་རྟོག་ཡིན་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *yang dag min*
rtog yin par rtogs pa ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs*
rtogs rtogs rtogs ▪ {MSA}abhūta-vikalpa-bodha ▪
understand unreal conceptuality

ཡང་དག་མིན་པ་ཉིད་ ▫ *yang dag min pa nyid* ▪ {MSA}
 abhūtatva ▪ **unreality; incorrectness**

ཡང་དག་མིན་ཡང་དག་མ་ཡིན་མིན་ ▫ *yang dag min yang*
dag ma yin min ▪ {MSA}na bhūto nābhūtaḥ ▪
neither real nor unreal

ཡང་དག་སློན་པ་ ▫ *yang dag smon pa* ▪ {PH}pure
 aspiration

ཡང་དག་མཚན་ཉིད་ ▫ *yang dag mtshan nyid* ▪ {PH}pure
 character

ཡང་དག་འཛིན་ ▫ *yang dag 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་གཟུང་གཟུང་ ▫
gzung 'dzin bzung zungs ▪ {MV}samādāna ▪
completely apprehend; correctly apprehend

ཡང་དག་རྫོགས་ ▫ *yang dag rdzogs* ▪ {MSA}sampūrṇa ▪
complete perfect

ཡང་དག་རྫོགས་པ་ ▫ *yang dag rdzogs pa* ▪ **thoroughly**
complete

ཡང་དག་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ ▫ *yang dag rdzogs pa'i*
byang chub ▪ {C}samyak-sambodhi ▪ **thoroughly**
complete enlightenment; complete enlightenment;
perfect enlightenment ▫ {C}full enlightenment

ཡང་དག་ཡི་ཤེས་ ▫ *yang dag ye shes* ▪ {MSA}bhūta-
 jñāna; {MV}samyajñāna ▪ **exalted wisdom of**

reality; correct exalted wisdom {T}

ཡང་དག་ཡོངས་སུ་སློན་བའི་མཚན་ཉིད་ ▫ yang dag yongs
su smin pa'i mtshan nyid ▪ {MSA}samyak-paripāka-
lakṣaṇa ▪ **completely matured character**

ཡང་དག་རབ་དུ་སྤོང་ ▫ yang dag rab tu spong ▪ སྤོང་སྤོང་
སྤོང་སྤོང་ ▫ spang spong spangs spongs ▪ {MSA}
sampravārjana ▪ **completely abandon**

ཡང་དག་རིག་ ▫ yang dag rig ▪ {MSA}pratisamvedanā ▪
**complete awareness; correct awareness; correct
knowledge**

ཡང་དག་རིག་པ་ ▫ yang dag rig pa ▪ **correct knowledge**

ཡང་དག་རིག་པ་བཞི་ ▫ yang dag rig pa bzhi ▪ **four
correct knowledges** ▫ COMMENT: correct knowledge
of individual doctrines (chos so so yang dag rig pa);
correct knowledge of individual meanings (don so
so yang dag rig pa); correct knowledge of individual
communication (nges tshig so so yang dag rig pa);
correct knowledge of individual prowess (spobs pa so so
yang dag rig pa)

ཡང་དག་ལམ་ ▫ yang dag lam ▪ {PH}correct path

ཡང་དག་ཤེས་པ་ ▫ yang dag shes pa ▪ {MSA}samūrita;
samyak-jñāna; {GD:657} samyagjñāna ▪ **correct
consciousness; completely cognize** ▫ {GD:621}
correct cognition; {GD:657} right cognition

ཡང་དག་བཤད་ ▫ yang dag bshad ▪ {C}samudrīta;
{MSA}samprakāśita; {MV}samākhyāta ▪
**thoroughly explained; correctly explain;
completely explain** ▫ {C}proclaimed

ཡང་དང་ཡང་ ▫ yang dang yang ▪ {C}abhikṣam
(=punaḥ punaḥ); {MSA}abhikṣatva ▪ **again and
again** ▫ {C}regularly; continually; every moment;
repeatedly; constantly; perpetual; all the time

ཡང་དང་ཡང་དུ་ ▫ yang dang yang du ▪ {C,MSA}
abhikṣam {C}(= punaḥ punaḥ); {MSA}punaḥ
punaḥ; {MSA}bhūyo bhūyaḥ ▪ **again and again** ▫
{PH}again and again ▫ {C}regularly; continually;
every moment; repeatedly; constantly; perpetual; all
the time གོས་དཀར་འཚང་ཞིང་བྲང་བར་ལྗང་། །ཡང་དང་ཡང་དུ་ཉེ་སྤོང་།
། ▫ Wrapped in white clothes and adorned with a
garland, [the craftsman] should rub [his body] again

and again. ▫ {TMK} §I.4.28

ཡང་དང་ཡང་དུ་སློན་བར་མི་བྱེད་པ་ ▫ yang dang yang du
ston par mi byed pa ▪ བསྟན་སློན་བསྟན་སློན་ ▫ bstan
ston bstand stond ▪ {MSA}abhikṣam na deśayet ▪
not teach again and again

ཡང་དང་ཡང་དུ་སྤྱིན་པ་ ▫ yang dang yang du sbyin pa ▪
{MSA}abhikṣa-dāna ▪ **give again and again**

ཡང་དང་ཡང་དུ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་གོས་པ་ན་ ▫ yang dang yang
du yid la byed pa goms na ▪ **if one familiarizes,
taking to mind again and again{TGP}**

ཡང་དུ་ ▫ yang du ▪ {MSA}punaḥ punaḥ ▪ **again and
again**

ཡང་འདི་སྐད་ཅེས་གསོལ་ ▫ yang 'di skad ces gsol ▪ **spoke
thus{S}**

ཡང་ན་ ▫ yang na ▪ **or; or, in another way;
moreover{BJ 48.4}**

ཡང་བ་ ▫ yang ba ▪ laghu; laghutva ▪ **light; lightness**

ཡང་བ་ཉིད་ ▫ yang ba nyid ▪ {C}laghutva ▪ {C}lightness

ཡང་མ་ ▫ yang ma ▪ **not yet; not again**

ཡང་ཙེ་ ▫ yang rtse ▪ {PH}peak; pinnacle

ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ ▫ yang zhing g.yo ba ▪ **light and
moving{D1}**

ཡང་ཡང་ ▫ yang yang ▪ {MSA}ābhikṣnya ▪ **again and
again**

ཡང་ཡང་བྱས་པ་ ▫ yang yang byas pa ▪ **one who has
done again and again**

ཡང་ལག་ཅན་ ▫ yang lag can ▪ {GD:238} wholes

ཡང་ལོག་ ▫ yang log ▪ {PH}real and unreal; correct and
mistaken

ཡང་ལོག་ཀུན་རྫོབ་ ▫ yang log kun rdzob ▪ {PH}real and
unreal conventional [truths]

ཡང་སོས་ ▫ yang sos ▪ {LCh}samjīva ▪ **Reviving Hell**

ཡང་སྲིད་ ▫ yang srid ▪ **future mundane existence;
rebirth**

ཡང་སྲིད་པ་ ▫ *yang srid pa* ▪ {MV}punar-bhava ▪ **further being; be again**

ཡང་སྲིད་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ ▫ *yang srid pa'i nyon mongs pa* ▪ {PW8-H} punarbhavakleśānām ▪ {PH}the afflictions that give rise to another existence

ཡང་སྲིད་མི་འདོད་ ▫ *yang srid mi 'dod* ▪ {MSA} niḥsprhasya punar-bhave ▪ **not desire further existence**

ཡང་སྲིད་ལ་དགའ་བའི་སྲིད་པ་ ▫ *yang srid la dga' ba'i sred pa* ▪ **attachment liking rebirth**

ཡང་སྐར་གཞི་གཏང་ ▫ *yang slar gzhog kyang* ▪ {C} (punar eva) niḥsipeyuh ▪ {C}could drop again

ཡངས་ ▫ *yangs* ▪ {C}pr̥thu; {C}mahad-gata; {MSA} udāra; {MSA}vipula; {MSA}bag yangs su byas pa = pratiprasrambhāna ▪ **wide; broad; extensive; vast** ▫ {C}many; all; long; very much; large; gone great

ཡངས་པ་ ▫ *yangs pa* ▪ {MSA}vipulatā; {MSA}viśada; {MSA}vaipulya (e.g.: śamatha-jñāna-vaipulya); {L} viśala; {C}udāra ▪ **wide; broad; extensive; vast** ▫ {C}sublime; exalted; uncommon degree of

ཡངས་པ་རྒྱས་པ་ ▫ *yangs pa rgyas pa* ▪ vipula; vaipulya ▪ **extensive**

ཡངས་པ་ཅན་ ▫ *yangs pa can* ▪ vaiśali{BJ 30.4} ▪ **Vaiśali [p.n. of a city]**

ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བར་འགྲུབ་ཅི་ ▫ *yangs shing rgya che bar 'gyur ro* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་ལྗང་ལྗང་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {C}pr̥thu-vaipulya-prāpta ▪ **become extensive** ▫ {C}that shall spread widely

ཡན་ཅན་ ▫ *yan chad* ▪ ཡན་ཅོད་ ▫ *yan chod* ▪ {MSA}para; {MSA}pareṇa ▪ **above; X and above** ▫ {PH}area and areas to the west ▫ other

ཡན་ཅོད་ ▫ *yan chod* ▪ ཡན་ཅན། ▫ *yan chad/* ▪ **above; X and above**

ཡན་ ▫ *yan* ▪ {PH}below; down

ཡན་ལག་ ▫ *yan lag* ▪ {C,MSA,MV}aṅga; {N}avayava ▪ **limb; branch; member; part; element; link** ▫ division

ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་ ▫ *yan lag gi kha dog* ▪ aṅga-varṇa; aṅgavarṇa ▪ **secondary color**

ཡན་ལག་གི་དམ་ཚིག་ ▫ *yan lag gi dam tshig* ▪ {PH} branch commitments

ཡན་ལག་གི་རླུང་ ▫ *yan lag gi rlung* ▪ **secondary winds**

ཡན་ལག་རྒྱས་བཤད་ ▫ *yan lag rgyas bshad* ▪ **extensive explanation of the branches**

ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྗན་གྱི་ལམ་ ▫ *yan lag brgyad ldan gyi lam* ▪ aṣṭaṅgamārga ▪ **eight-branched path**

ཡན་ལག་ལྔ་དང་ལྗན་པའི་གསུང་ ▫ *yan lag lnga dang ldan pa'i gsung* ▪ {C}pañcāṅgavākya(r)thopeta ▪ **speech having the five branches** ▫ {C}a voice which has five qualities

ཡན་ལག་ལྔ་ལྗན་གྱི་ཚངས་པའི་དབྱངས་དང་ལྗན་པ་ ▫ *yan lag lnga ldan gyi tshangs pa'i dbyangs dang ldan pa* ▪ **endowment with the five-limbed brahmā melodiousness**

ཡན་ལག་ཅན་ ▫ *yan lag can* ▪ {N}avayavin ▪ **parts-possessor; whole{N}**

ཡན་ལག་བཅས་པ་ ▫ *yan lag bcas pa* ▪ {C}sāṅga ▪ **having branches; having limbs** ▫ {C}with their limbs

ཡན་ལག་ཉམས་པ་ ▫ *yan lag nyams pa* ▪ {C}hīna-aṅga ▪ {C}of small limbs

ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་ ▫ *yan lag dang nying lag* ▪ {C} aṅga-pratyaṅgāni ▪ **limbs and secondary limbs** {T} ▫ {C}all his limbs

ཡན་ལག་དྲུག་ ▫ *yan lag drug* ▪ {MSA}ṣaḍ-aṅga; {MSA} ṣaḍ-angin ▪ **six branches**

ཡན་ལག་དྲུག་ཅུ་ ▫ *yan lag drug cu* ▪ {MSA}ṣaṣṭy-aṅgī ▪ **sixty branches**

ཡན་ལག་བདུན་པ་ ▫ *yan lag bdun pa* ▪ {PH}Seven Limb Prayer

ཡན་ལག་མ་ཚང་བ་ ▫ *yan lag ma tshang ba* ▪ {C}vikala-aṅga ▪ **incomplete branches; incomplete limbs** ▫ {C}deficient in limbs

ཡན་ལག་མི་སྐྱབ་པ་ ▫ *yan lag mi sdug pa* ▪ {C}vikṛta-
aṅga ▪ {C}with abnormal limbs

ཡབ་ ▫ *yab* ▪ *pitṛ* ▪ **father [term of reference] (hon.)**

ཡབ་ཡུམ་ ▫ *yab yum* ▪ *pitṛ-mātr* ▪ **parents** ▫ {PH}diety
and consort; buddha(s) and consort(s); parents

ཡབ་སྲས་ ▫ *yab sras* ▪ **[spiritual] son(s)**

ཡབ་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་ ▫ *yab sras kyi dgongs pa* ▪ **the
thought of the Father and his [spiritual] sons**

ཡམས་ ▫ *yams* ▪ {C}nadīti ▪ {PH}plague; epidemic ▫
{C}calamity ཡམས་ནི་མིམས་ལས་གཞན་པའི་འོག་ནད་མི་བཟད་པའོ།
▫ *yams ni rims las gzhan pa'i 'og nad mi bzad pa'o*, ▫
Plagues are intolerable illnesses under [the category
of things] other than diseases. ▫ {AGP-T}

ཡམས་ནད་ ▫ *yams nad* ▪ {PH}plague; epidemic

ཡར་གྱི་ངོ་ ▫ *yar gyi ngo* ▪ {C}śukla-pakṣa ▪ {PH}waxing
moon ▫ {C}the bright half of the lunar month

ཡར་གྱི་མཚམས་མེད་ ▫ *yar gyi mtshams med* ▪ {PH}
direct transition upward

ཡར་ལྡན་ ▫ *yar ldan* ▪ **possess up (on a higher level, for
instance)**

ཡར་སྐྱ་ ▫ *yar sna* ▪ {PH}upper opening; upper end;
latter half

ཡར་མ་ཡར་བར་བྱའོ་ ▫ *yar ma yar bar bya'o* ▪ {C}
kelayitavya ▪ {C}must carefully look after

ཡར་མར་ ▫ *yar mar* ▪ {PH}upward and downward; upper
and lower ▫ ཡར་མར་སྐྱ་ ▫ upper and lower nose

ཡར་ཚེ་ ▫ *yar tshe* ▪ {PH}time of increase; time of
waxing

ཡར་སོང་ ▫ *yar song* ▪ **ascending**

ཡལ་ག་ ▫ *yal ga* ▪ {C,MSA}śākhā; {C}praśākha ▪
branch

ཡལ་ག་གེལ་ ▫ *yal ga gel* ▪ {C}stambha ▪ **tree** ▫ {C}
rigidity; arrogance

ཡལ་ག་འགེལ་པ་ ▫ *yal ga 'gel pa* ▪ {C}stamba
(=viṭapam) ▪ {C}tree

ཡལ་ག་འགེལ་བ་སྣོང་བུ་ ▫ *yal ga 'gel ba sdong bu* ▪ {C}
(stambasya) gaṇḍha ▪ {C}sapling

ཡལ་ག་སྤུ་མོ་ ▫ *yal ga phra mo* ▪ **twig**

ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *yal ga lo 'dab dang ldan pa*
▪ **having branches, leaves, and trunk**

ཡལ་གའི་མདོ་ ▫ *yal ga'i mdo* ▪ {C}śākhā ▪ {C}branch

ཡལ་གའི་ལོ་མ་རྣམས་ལྡགས་པ་ ▫ *yal ga'i lo ma
rnying pa rnams lhags pa* ▪ {C}śrīṇa-parṇa-palāśa ▪
{C}leaves have withered away

ཡལ་འདབ་མི་དོག་འབྲས་བུ་ག་ལ་འབྱུང་ ▫ *yal 'dab me tog
'bras bu ga la 'byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བུ་བུ་ ▫ 'byung
'byung byung byung ▪ {C} śākhā-pat(t)ra-phala-
puṣpa-upādu ▪ {C}(the arising of) branches, leaves,
fruits, and flowers

ཡལ་བ་ ▫ *yal ba* ▪ **to disappear; fade**

ཡལ་བར་འཇོག་ ▫ *yal bar 'jog* ▪ **neglect**

ཡལ་བར་དོར་བ་ ▫ *yal bar dor ba* ▪ ཡལ་བར་དོར། འདོར། དོར།
འདོར་། ▫ *yal bar dor/ 'dor/ dord/ 'dord/* ▪ **abandon;
neglect; forsake**

ཡལ་བར་འདོར་བ་ ▫ *yal bar 'dor ba* ▪ དོར། འདོར། དོར། དོར།
▫ *dor/ 'dor/ dor/ dord/* ▪ {MSA}upekṣakatva; {MSA}
upekṣā ▪ **abandon; neglect; forsake**

ཡལ་བར་བོར་བ་ ▫ *yal bar bor ba* ▪ **abandon; neglect;
forsake**

ཡས་ ▫ *yas* ▪ **up**

ཡས་ཀྱི་མཆེ་བ་ ▫ *yas kyi mche ba* ▪ {PH}upper fangs
▫ འཁོར་གྱི་རྩ་མགྲིན་དེ་ཡས་ཀྱི་མཆེ་བ་རྒྱང་ཆེན་བཞིན་ཡས་སུ་འབྱེལ་བ་
ཞེས་འདུག། ▫ The upper fangs of the Hayagriva in the
retinue curl upwards like [those of] an elephant. ▫
{GCG} p.15

ཡས་བབྱང་ ▫ *yas bgrang* ▪ **counting up**

ཡས་རླུང་ ▫ *yas rlung* ▪ {PH}upper wind

ཡི་ ▫ *yi* ▪ **[genitive particle] of; ';** which; also
**adjectival genitive; and non-case usage as "but"
and "and"**

having both later and present obstructions

ཡི་དྲགས་ ▫ *yi dwags* ▪ **preta** ▪ **hungry ghost** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ རྒྱུ་བ་པ་སྤྱི་མ་ཡིད་པ་མ་རྒྱུ་བ་པ་ནང་ན་ཡིད་པ་
མ་རྒྱུ་བ་པ་སྤྱི་ནང་གཉིས་ཀ་ཡིད་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 sgrib pa phyi
ma yod pa/ 2 sgrib pa nang na yod pa/ 3 sgrib pa
phyi nang gnyis ka yod pa* ▫ Divisions: (1) having
later obstructions; (2) having present obstructions;
(3) having both later and present obstructions

ཡི་དྲགས་ཀྱི་སྐྱེ་གནས་ ▫ *yi dwags kyi skye gnas* ▪ {C}
preta-yoni ▪ **hungry ghost womb** ▫ {C}world of
hungry ghosts

ཡི་དྲགས་ཀྱི་རྟེན་ཅན་གྱི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ ▫ *yi dwags kyi rten
can gyi so so'i skye bo* ▪ **common being having the
basis of a hungry ghost**

ཡི་དྲགས་ཀྱི་ཡུལ་པ་ ▫ *yi dwags kyi yul pa* ▪ {C}**preta-
viṣayika** ▪ **object of hungry ghosts** ▫ {C}belonging
to the realm of hungry ghosts

ཡི་དྲགས་འགྲོ་བ་ ▫ *yi dwags 'gro ba* ▪ {C}**preta-gati** ▪
{C}rebirth as a hungry ghost

ཡི་དམ་ ▫ *yi dam* ▪ {LCh}*iṣṭa-devatā*; {C}*samādānatva*;
{C}*samādānatva* ▪ **[mind-firm]; personal deity;**
tutelary deity; promise; vow; one who has a vow;
deity ▫ {C}sense of obligation

ཡི་དམ་གྱི་ལྷ་ ▫ *yi dam gyi lha* ▪ **personal deity; tutelary
deity**

ཡི་དམ་བརྟན་པ་ ▫ *yi dam brtan pa* ▪ **firm resolve**

ཡི་དམ་མ་ཉམས་པ་ ▫ *yi dam ma nyams pa* ▪ {C}
samādāna ▪ **not forsake [one's] promise/vow** ▫
{C}undertaking; (one who gives) his undivided
attention to; take upon themselves; sense of
obligation; they have acquired; has cultivated

ཡི་དམ་མི་ཉམས་པ་ ▫ *yi dam mi nyams pa* ▪ {C}*acchidra-
samādāna* ▪ **not forsake [one's] promise/vow** ▫
{C}undertaking; (one who gives) his undivided
attention to his task

ཡི་དམ་ཞི་ཁྲོ་ ▫ *yi dam zhi khro* ▪ {PH}peaceful and
wrathful tutelary deities

ཡི་དམ་ཞི་ཁྲོའི་ལྷ་ཚོགས་ ▫ *yi dam zhi khro'i lha tshogs*

▪ {PH}collection of peaceful and wrathful tutelary
deities

ཡི་དམ་ཡབ་ཡུམ་ ▫ *yi dam yab yum* ▪ {PH}tutelary deity
with consort

ཡི་དམ་ལ་བརྟན་པ་ ▫ *yi dam la brtan pa* ▪ {C}*dr̥dha-
samādānatva* ▪ **firm in [one's] vow/promise** ▫ {C}
firm sense of obligation

ཡི་འབྲུ་དང་ངེས་པའི་ཚིག་བཟང་པོར་བརྟུང་བར་བྱའོ་ ▫ *yi 'bru
dang nges pa'i tshig bzang por bzung bar bya'o* ▪
{C}*sunirukta* ▪ {C}well analyzed (grammatically)

ཡི་སྐྱགས་པ་ ▫ *yi mugs pa* ▪ **depression;**
discouragement

ཡི་རང་ ▫ *yi rang* ▪ **admiration**

ཡི་རང་བ་ ▫ *yi rang ba* ▪ {C}*anumodanā* ▪ {C}rejoicing

ཡི་རངས་པ་ ▫ *yi rangs pa* ▪ {C}*ātta-mana(s)* ▪ {C}
enraptured; joyous

ཡིག་ ▫ *yig* ▪ {PH}syllable

ཡིག་གེ་ ▫ *yig ge* ▪ {PH}syllable

ཡིག་གེ་དྲུག་པ་ ▫ *yig ge drug pa* ▪ {PH}Six-syllable
[mantra]

ཡིག་གེ་པར་བསྟེན་ ▫ *yig ge par bsten* ▪ {PH}secretary;
clerk

ཡིག་གངས་ ▫ *yig grangs* ▪ **line**

ཡིག་ཇ་ ▫ *yig cha* ▪ **textbook literature; monastic
textbook; textbook; texts written in debating
style**

ཡིག་བྲིས་ ▫ *yig bris* ▪ {C}*likhati* ▪ {C}write; copy (out)

ཡིག་འབྲི་ ▫ *yig 'bri* ▪ {C}*likhati* ▪ {C}write; copy (out)

ཡིག་འབྲུ་ ▫ *yig 'bru* ▪ {LCh,C}*akṣara* ▪ **syllable** ▫ {C}
letter; word; speech; imperishable

ཡིག་ཚགས་ ▫ *yig tshags* ▪ {PH}archival documents;
official archival records

ཡིད་ ▫ *yid* ▪ {LCh,MSA,MV}*manas*; {MSA}*manaska*;
{MV}*mānasa* ▪ **mentality; intellect; mind;**

(main) perceiver; intellect [=nyon yid, afflicted mentality (klišṭamanas)]; intellectual faculty
 ཡིད་ཀྱི་ཀུན་རྟོག་རྒྱུ་ལ་བྱེད་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་ཀུན་རྟོག་རྒྱུ་ལ་བྱེད་པ་ ▪ *yid kyi kun rtog rags pa* ▪ **coarse mental conceptualization**
 ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་ཡང་དག་པར་སེལ་བ་ འ ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་ཡང་དག་པར་སེལ་བ་ ▪ *yid kyi skyon yang dag par sel ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་དྲ་ འ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}vāk-kali-vidhvamsano ▪ **completely eliminate/eradicate/remove/clear away/avoid/exclude the faults of mind** འ {C}removing the misery of speech
 ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ འ ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ ▪ *yid kyi mngon sum* ▪ *mānasapratyakṣa* ▪ **mental direct perception**
 ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་བརྗོད་པ་ ▪ *yid kyi brjod pa* ▪ བརྗོད་ལྟར་བརྗོད་ལྟར་ འ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {MSA}mano-jalpa ▪ **mental expression; {T} mental repetition ??**
 ཡིད་ཀྱི་ཉེས་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་ཉེས་པ་ ▪ {MSA}manah-pradoṣa ▪ **mental fault {T}**
 ཡིད་ཀྱི་ཉེན་མོངས་ འ ཡིད་ཀྱི་ཉེན་མོངས་ ▪ {MSA}manah-kleśa ▪ **mental afflictions**
 ཡིད་ཀྱི་འདྲུས་ཏེ་རྟོག་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་འདྲུས་ཏེ་རྟོག་པ་ ▪ {PW8-H}manahsaṃsparśa ▪ {PH}mental-contact
 ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ▪ *yid kyi rnam par shes pa* ▪ {MSA,MV}mano-vijñāna ▪ **mental consciousness{LG}; (main) perceiver**
 ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ▪ *yid kyi rnam shes; yid kyi rnam par shes pa* ▪ ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ འ *yid kyi rnam par shes pa* ▪ *mano-vijñāna* ▪ **mental consciousness; (main) perceiver**
 ཡིད་ཀྱི་དབང་ འ ཡིད་ཀྱི་དབང་ ▪ {MSA}manasi vaśitvam ▪ **mental power; mental faculty**
 ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ འ ཡིད་ཀྱི་དབང་པོ་ ▪ *mana indriya* ▪ **mental sense power**
 ཡིད་ཀྱི་མཚོ་ འ ཡིད་ཀྱི་མཚོ་ ▪ *yid kyi mtsho* ▪ **Lake Mānasarovara** འ {PH}Lake Mānasarovara
 ཡིད་ཀྱི་ཟས་ འ ཡིད་ཀྱི་ཟས་ ▪ *yid kyi zas* ▪ **mental nourishment**
 ཡིད་ཀྱི་ལས་ འ ཡིད་ཀྱི་ལས་ ▪ {C}vāk-karman ▪ **mental action; mental activity; mental karma** འ {C}deed

of speech; speech-action
 ཡིད་ཀྱི་ཤིང་རྟོག་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་ཤིང་རྟོག་པ་ ▪ *yid kyi shing rta la dga' ba* ▪ *manorathanandin* ▪ {PH}Manorathanandin འ འབྲེལ་བ་ཡིད་ཀྱི་ཤིང་རྟོག་པ་ འ འབྲེལ་བ་ཡིད་ཀྱི་ཤིང་རྟོག་པ་ ▪ *'grel ba yid kyi shing rta la dga' ba'i steng nas tshad ma gsan par bshad*; འ It is explained that he studied epistemology (pramāṇa) on the basis of Manorathanandin's commentary. འ {GCG} p. 25/46
 ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ འ ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ ▪ *yid kyi shes pa* ▪ **mental consciousness**
 ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་པར་བྱ་བ་ འ ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་པར་བྱ་བ་ ▪ *yid kyi bsgom par bya ba* ▪ བསྐྱོན་སྐྱོན་བསྐྱོན་སྐྱོན་ འ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {C}mano-bhāvanīya ▪ **object of cultivation by the mind** འ {C}of right mind-culture
 ཡིད་ཀྱི་རོལ་བ་ འ ཡིད་ཀྱི་རོལ་བ་ ▪ {PH}all-encompassing mind
 ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་པར་བྱ་བ་ འ ཡིད་ཀྱི་སྐྱོན་པར་བྱ་བ་ ▪ *yid kyi legs par brtags* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟག་རྟོག་ འ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {L}manas-anvīkṣita ▪ **analyze well with the mind**
 ཡིད་འབྲུག་པ་ འ ཡིད་འབྲུག་པ་ ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུག་ འ *yid 'khrugs pa* ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུག་ འ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ *manah-pradoṣa* ▪ **mental corruption**
 ཡིད་དགའ་བར་ འ ཡིད་དགའ་བར་ ▪ {C}ātta-manaska ▪ **mental joy; happiness** འ {C}enraptured; joyful; glad
 ཡིད་འགྱུར་ འ ཡིད་འགྱུར་ ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ འ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ **transform the mind; mind changing**
 ཡིད་འགྱུར་བ་ འ ཡིད་འགྱུར་བ་ ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ འ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ **transforming the mind; mind changing**
 ཡིད་ངོ་ འ ཡིད་ངོ་ ▪ {PH}[appearance] to the mind; for such a mind འ རྣམ་འབྲོར་བའི་ཡིད་ངོ་ འ To the mind of a yogi, ...
 ཡིད་དངངས་པ་ འ ཡིད་དངངས་པ་ ▪ འདངངས་དངངས་དངངས་དངངས་ འ *yid dngangs pa* ▪ འདངངས་དངངས་དངངས་དངངས་ འ {C}uttrastamānasena ▪ **mentally fear/be afraid/panic** འ {C}afraid of
 ཡིད་མངོན་ འ ཡིད་མངོན་ ▪ *yid mngon* ▪ *mānasa-pratyakṣa* ▪ **mental direct perceiver; mental direct perception** འ {GD:498} mental perception DEFINITIONS:

མཚན་ཉིད། རང་གི་སྣང་མཚན་ཡིན་པའི་བདག་ཉིད་ཡིད་དབང་ལས་
བྱུང་བའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་ས་ལྟུང་བའི་རིག་པ་ ཁྱེད་ལ་
mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen yid dbang las
byung ba'i rtog pa dang bral zhing ma 'khrul ba'i rig pa/
□ Definition: an awareness that is non-mistaken and
free from conceptuality which arises from its own
uncommon empowering condition, a mental sense
power

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གསལ་བའི་འདུག་གི་ཡིད་མཚན་འདུག་གི་
འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
dbye ba/ 1 skabs 'dir bstan gyi yid mngon/ 2 skabs 'dir ma bstan gyi yid mngon/
□ Divisions: (1) mental direct perceivers indicated
on this occasion; (2) mental direct perceivers not
indicated on this occasion

ཡིད་མཚན་བཅད་ཤེས་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid mngon bcad shes ▪ **mental direct perceiver that is a subsequent cognizer**

ཡིད་སྤང་བ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid sngang ba ▪ **antipathy**{S 52.3}

ཡིད་ཅན་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid can ▪ {PH}sentient beings

ཡིད་ཆེས་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches ▪ {LCh,C}āpta; {MV}pratyaya ▪ **belief; conviction; trust; confidence** □ {C}what
belongs; true; complete; trustworthy; full

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches kyi rtags ▪ *āpta-liṅga ▪ **sign of belief**

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches kyi rtags yang dag ▪ {PH}correct sign of belief

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་དད་པ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches kyi dad pa ▪ āpta-śraddha ▪ **faith of conviction; knowledgable faith; trusting faith**

ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches rjes dpag ▪ āptānumāṇa ▪ **inference through belief** □ {PH}inference through
correct belief □ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟོག་
ཡིད་ཆེས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་གི་བཞུགས་པ་
མེད་པའི་འདུག་པ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
mtshan nyid/ rang gi rten yid ches kyi rtags yang dag la bsten nas rang gi gzhal bya shin lkog
la mi slu ba'i zhen rig/ □ Def.: a determinative knower
that--in dependence upon its basis, a correct sign of
belief--is non-mistaken with respect to its object of
comprehension, a very hidden phenomenon

ཡིད་ཆེས་པ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches pa ▪ {N}adhimukti; {C}

abhiśraddadhānatā; {MV}abhiśraddhāna;
{MSA,MV}saṃpratyaya; {MV}sambhāvana ▪ **have conviction in{N}; belief** □ {C}believing

ཡིད་ཆེས་པ་ལ་སྤྱི་བ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches pa la sgrib pa ▪ {MV}saṃpratyayāvaraṇa ▪ **obstruction(s) to belief**

ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches pa'i dad pa ▪ *abhisampratyayaśraddhā ▪ **faith of conviction**

ཡིད་ཆེས་པའི་ལུང་གི་ཚད་མ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches pa'i lung gi tshad ma ▪ āptāgama-pramāṇa ▪ **prime cognizer of believable scripture**

ཡིད་ཆེས་པའི་བསམ་པ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches pa'i bsam pa ▪ {MV}sambhāvanābhisamdhi ▪ **believing thought; thought of belief**

ཡིད་ཆེས་པར་འགྱུར་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches par 'gyur ▪ འགྱུར་འགྱུར་འགྱུར་
འགྱུར་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MV}sambhāvanā bhavati ▪ **believe; have belief in**

ཡིད་ཆེས་པར་འགྱུར་ན་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches par 'gyur na ▪ འགྱུར་
འགྱུར་འགྱུར་འགྱུར་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {MV}saṃpratyaye sati ▪ **if there is belief ... {T}**

ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches par byed ▪ {MV}sambhāvana; {MV}sambhāvanā ▪ **believe; have belief in**

ཡིད་ཆེས་པར་བྱེད་པ་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid ches par byed pa ▪ {MSA}parasampratyaya; {MV}sambhāvana; {MV}sambhāvanā ▪ **believe; have belief in**

ཡིད་ཉེས་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid nyes ▪ mano-daṇḍa ▪ **mental violence; mental fault**

ཡིད་གཉིས་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid gnyis ▪ {C}vimati ▪ **doubt; two-pointed mind** □ error; {C}perplexity; uncertainty; consternation

ཡིད་གཉིས་ཅན་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid gnyis can ▪ {L}vimati ▪ **doubting; having doubt; having two-pointed mind** □ {PH}having doubt; being of two minds (on a subject)

ཡིད་གཉིས་མེད་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid gnyis med ▪ {C}nirvaimatika ▪ **non-doubting; no doubt** □ {C}unperplexed

ཡིད་རྟོག་ ཁྱེད་ལ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་ འདུག་པ་
yid rton ▪ {C}viśvasiti ▪ **[mind-confidence]; confidence; reliance** □ {C}rely on

ཡིད་རྟོན་པ་ ▫ *yid rton pa* ▪ *viśvāsa* ▪ **[mind-confidence]; confidence; reliance**

ཡིད་རྟོན་པར་འགྲུར་བ་ ▫ *yid rton par 'gyur ba* ▪ {C} *viśvāsam gacchati* ▪ **confidence; reliance; be confident; rely** ▫ {C}rest on his laurels

ཡིད་བརྟན་ ▫ *yid brtan* ▪ {L}*viśvasa* ▪ **[mind-firm]; confidence; reliance; firm attitude**

ཡིད་བརྟན་ནས་ ▫ *yid brtan nas* ▪ {C}*viśvasta* ▪ **having relied; confidently**

ཡིད་བརྟན་པ་ ▫ *yid brtan pa* ▪ {C}*viśvāsa*; {MSA} *vaiśvāsika* ▪ **[mind-firm]; confidence; reliance**

ཡིད་བརྟན་རུང་བ་ ▫ *yid brtan rung ba* ▪ **suitable for firmness of mind{N}**

ཡིད་དང་ཀུན་གཞི་ ▫ *yid dang kun gzhi* ▪ **mentality and basis-of-all{BAA 2a}**

ཡིད་དང་ཚོས་ ▫ *yid dang chos* ▪ {MV}*mano-dharma* ▪ **mentality and phenomena**

ཡིད་དང་འཛིན་པ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ ▫ *yid dang 'dzin pa dang rnam par rtog pa* ▪ {MV}*manaudgraha-vikalpa* ▪ **mentality, apprehension, and conceptuality**

ཡིད་དང་འཛིན་པ་དང་རྣམ་པར་རྟོག་པར་སྣང་བ་ ▫ *yid dang 'dzin pa dang rnam par rtog par snang ba* ▪ *སྣང་སྣང་* ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MSA}*manaudgraha-vikalpābhāsa* ▪ **appearance as mentality, apprehension, and conceptuality**

ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ ▫ *yid du mi 'ong ba* ▪ {C}*amanaāpa* ▪ **[mind-to-not-come]; unattractive; not handsome; not charming** ▫ {C}unpleasant(ness)

ཡིད་དུ་འོང་བ་ ▫ *yid du 'ong ba* ▪ {C}*darśanīya*; {C} *manaāpa*; {C}*kamanīya*; {MSA}*mano-jñā* ▪ **[mind-to-come]; attractive; handsome; charming** ▫ {C} beautiful to behold; good looking; fascinating; pleasant; pleasing; beautiful

ཡིད་དོར་བ་ ▫ *yid dor ba* ▪ {C}*utsraṣṭu-kāma* ▪ **wish to cast out; want to discard** ▫ {C}wants to abandon

ཡིད་བདེ་ ▫ *yid bde* ▪ *saumanasya* ▪ **mental bliss; mental**

pleasure

ཡིད་བདེ་བ་ ▫ *yid bde ba* ▪ {L,MSA}*saumanasya* ▪ **bliss; happiness; pleasure; {T} mental bliss**

ཡིད་ནང་དུ་འཛིན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *yid nang du 'dzin par byed pa* ▪ *གཟུང་འཛིན་བཟུང་རུངས་* ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}*dhārayaty adhyātmaṃ manah (√dhr)* ▪ **apprehend within the mind**

ཡིད་ནུར་ ▫ *yid nur* ▪ {C}*dīna-mānaso* ▪ {C}despondent in mind

ཡིད་དཔྱོད་ ▫ *yid dpyod* ▪ *manah-parīkṣā*; *manahparīkṣa*

▪ **correctly assuming consciousness; correct assumption** ▫

DEFINITIONS: *མཚན་ཉིད། རང་གི་ལུས་ལྷུང་གི་གཞི་བོར་གྱུར་བའི་ཚོས་ལ་འཐུལ་གཅིག་དུ་ཞེན་ཀྱང་བཅད་དོན་མ་ཐོབ་བའི་རིག་པ་* ▫ *mtshan nyid/ rang gi 'jug yul gyi gtso bor gyur pa'i chos la 'tha' gcig tu zhen kyang bcad don ma thob pa'i rig pa/* ▫ Definition: A knower which, although it one pointedly determines the phenomenon which is its main object of observation, does not get at an object with respect to which superimpositions have been eliminated

ཡིད་སྲོད་ ▫ *yid spyod* ▪ *སྲོད་སྲོད་སྲོད་སྲོད་* ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ *manah parīkṣā ▪ **correct assumption**

ཡིད་ཕྱིར་སྲོགས་པར་འགྲུར་ ▫ *yid phyir phyogs par 'gyur* ▪ {C}*vipr̥ṣṭhī-karoti (mānasam)* ▪ {C}turn his mind away from; turn his back on

ཡིད་ཕྱིར་སྲོགས་པར་བྱེད་ ▫ *yid phyir phyogs par byed* ▪ {C}*vipr̥ṣṭhī-karoti (mānasam)* ▪ {C}turn his mind away from; turn his back on

ཡིད་སྲ་བ་ ▫ *yid phra ba* ▪ **subtle mind; subtle mentality**

ཡིད་འཕྲོག་ ▫ *yid 'phrog* ▪ **captivate**

ཡིད་བྱུང་ནས་ ▫ *yid byung nas* ▪ *འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་* ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}*nirviṇṇa-rūpa* ▪ **having become disgusted** ▫ {C}in disgust

ཡིད་བྱུང་བར་གྱུར་ཉམས་པར་འགྲུར་ ▫ *yid byung bar gyur nyams par 'gyur* ▪ *འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་* ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}*udvijati* ▪ {C}becomes alarmed

ཡིད་བྱེད་ ▫ *yid byed* ▪ {C}*manasikāratā*; {MV}

manaskāra ▪ **mental engagement; mental contemplation; take to mind; arisen from belief** ◻ {C} put his mind to work on

ཡིད་བྱེད་གཉིས་ ◻ *yid byed gnyis* ▪ **two takings to mind (taking belief to mind [mos pa yid byed] and taking suchness to mind [de kho na nyid yid byed])**

ཡིད་བྱེད་པ་ ◻ *yid byed pa* ▪ {MSA} *manasikāra* ▪ **mental engagement; mental contemplation; take to mind**

ཡིད་བྱེད་བཞིའི་གནས་སྐབས་ཅན་ ◻ *yid byed bzhi'i gnas skabs can* ▪ {PH} period of the four mental engagements

ཡིད་དབང་ ◻ *yid dbang* ▪ {LCh} *mano indriya; mano-vaśa* ▪ **mental sense-power; mental power**
 ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ ཀྱི་ཐུན་མཇུག་ཡིན་པའི་བདག་ཉེན་དུ་གྱུར་པའི་དེ་མ་ཐག་པའི་ཡིད་ ◻
mtshan nyid/ rang 'bras yid kyi rnam shes kyi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen du gyur pa'i de ma thag pa'i yid/ ◻ Definition: a mind that is an immediately preceeding condition of the empowering condition of its own uncommon effect, a mental consciousness

ཡིད་འབྲུང་བ་ ◻ *yid 'byung ba* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *udvigna-mānasena; {MSA}udvega; {MSA}nirvid* ▪ {C} alarmed at

ཡིད་མ་གཏང་ ◻ *yid ma gtad* ▪ **inattentive mind; {T} unfocused mind**

ཡིད་མི་སྐྱབ་པ་ ◻ *yid mi skrag pa* ▪ སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *skrag skrag skrags skrags* ▪ {C} *anuttrasta-mānasena* ▪ **non-fearful mind; unfrightened mind**
 ◻ {C} one who has a mind which does not tremble

ཡིད་མི་ཆེས་པས་སྐྱབ་པའི་ཕྱིར་ ◻ *yid mi ches pas skrag pa'i phyir* ▪ སྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *skrag skrag skrags skrags* ▪ {MV} *asampratrayena trasnāt* ▪ **due to being frightened by non-belief**

ཡིད་མི་བདེ་ ◻ *yid mi bde* ▪ {C} *anattamano; {C} durmanasa; {C} durmanas; daurmanasya* ▪ **unhappy; displeased; mental discomfort** ◻ {C} sad in mind; distressed; sad; dispirited

ཡིད་མི་བདེ་བ་ ◻ *yid mi bde ba* ▪ {C} *durmanaska (=durmanaskara); {C} durmanaskatā; {C,MSA} daurmanasya* ▪ **mental discomfort; unhappy; displeased** ◻ {C} sad in mind; distressed; sad; dispirited; a thought of sadness; sadness

ཡིད་མི་བདེ་བར་གྱུར་ནས་ ◻ *yid mi bde bar gyur nas* ▪ {C} *sudurmana* ▪ **being unhappy; being displeased** ◻ {C} very sad

ཡིད་མི་བྱེད་ ◻ *yid mi byed* ▪ {MV} *amanaskāra* ▪ **mental non-engagement; mental non-contemplation; mental inactivity; not take to mind**

ཡིད་སྣོན་ ◻ *yid smon* ▪ **admiration; mental wish**

ཡིད་ཚིམ་པར་བྱེད་པ་ ◻ *yid tshim par byed pa* ▪ {C} *āhlādana* ▪ {C} mental satisfaction

ཡིད་འཛིན་ ◻ *yid 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་བཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *mano-dhāraṇa* ▪ **mental apprehension**

ཡིད་ཞི་སྣང་གིས་ཀྱལ་གསལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་གཞི་དམར་པོར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ ◻ *yid zhe sdang gis krugs pa la brten nas sa gzhi dmar por snang ba'i dbang shes* ▪ **sense consciousness to which the basis (earth) appears as red in dependence upon the mind's being disturbed by anger**

ཡིད་གཞན་དུ་གྱུར་བ་ ◻ *yid gzhan du gyur pa* ▪ {MSA} *manasaḥ parāvṛtīḥ* ▪ **mental transformation**

ཡིད་བཞིན་གྱི་ཉོར་བྱ་ ◻ *yid bzhin gyi nor bu* ▪ **wish-fulfilling jewel**

ཡིད་བཞིན་ཉོར་བྱ་ ◻ *yid bzhin nor bu* ▪ {C,MSA} *cintā-maṇi* ▪ **wishing-granting jewel; wish-fulfilling jewel** {T} ◻ {C} wishing-jewel

ཡིད་བཞིན་ཉོར་བྱ་ལྟ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ◻ *yid bzhin nor bu lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like wish-granting jewel**

ཡིད་བཟོག་པ་ ◻ *yid bzlog pa* ▪ {MSA} *manasas ... āvṛtīḥ* ▪ **turn the mind; reverse the mind** {T}

ཡིད་འོང་ ◻ *yid 'ong* ▪ **pleasant; attractive**

ཡིད་གཡིངས་པ་འགྲུར་ཏེ་ ◻ *yid g.yengs pa 'gyur te* ▪ {C}

pa las 'das pa'i rnal 'byor pa ▪ **yogi who has passed beyond mental contemplation**

ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་རྣམ་པར་གཡིང་བ་ ◻ *yid la byed pa'i rnam par g.yeng ba* ▪ {MSA,MV} *manasikāra-vikṣepa* ▪ **distraction of mental application** {T}

ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ཡོངས་སུ་གླང་བས་ ◻ *yid la byed pas yongs su blang bas* ▪ {C} *manasikāra pariṣyanditena (cittena)* ▪ **due to adoption through mental application** ◻ {C} because his thoughts overflow with other interests

ཡིད་ལ་མི་བྱེད་ ◻ *yid la mi byed* ▪ {C} *amanasikāra*; {C} *amanasikāratā*; {C} *amanasikṛti*; {C} *amanasikriyā* ▪ **mental non-application; mental non-attention; mental non-contemplation; not take to mind** ◻ {C} non-attention

ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ་ ◻ *yid la mi byed pa* ▪ {C,MSA,MV} *amanasikāra*; {C} *amanasikāratā*; {C} *amanasikṛti*; {C} *amanasikriyā* ▪ **mental non-application; mental non-attention; mental non-contemplation; not take to mind** ◻ {C} non-attention

ཡིད་ལ་བསམ་ ◻ *yid la bsam* ▪ {MSA} *mano-ratha* ▪ **mental thought**

ཡིད་ལ་བསམ་པ་ ◻ *yid la bsam pa* ▪ {MSA} *mano-ratha* ▪ **mental thought** ◻ {PH} aspiration; hope

ཡིད་ལས་འབྱུང་ ◻ *yid las 'byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *mano-bhava* ▪ {C} arising in the mind

ཡིད་ལས་འབྱུང་བ་ ◻ *yid las 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *mano-maya* ▪ **arise from the mind** ◻ {C} mind-made

ཡིད་ལུས་ ◻ *yid lus* ▪ **mental body**

ཡིད་ལུས་ཐོགས་པ་མེད་པ་ ◻ *yid lus thogs pa med pa* ▪ **unimpeded mental body**

ཡིད་ཤེས་ ◻ *yid shes* ▪ *mano-jñāna* ▪ **mental consciousness; mental cognition** ◻
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མེད་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་ ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རིག་པ་ ◻ *mshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen yid dbang la brten*

nas skyes pa'i rig pa/ ◻ Definition: an awareness that arises in dependence upon its own uncommon empowering condition, a mental sense power

ཡིད་ཤེས་ལོ་ཁོར་གྱི་སེམས་བྱུང་ ◻ *yid shes 'khor gyi sems byung* ▪ {PH} mental factors accompanying a mental consciousness

ཡིད་ཤེས་རྒྱ་ཡན་པ་ ◻ *yid shes rgya yan pa* ▪ {PH} a dispersed mental consciousness

ཡིད་ཤེས་པ་ ◻ *yid shes pa* ▪ {C} *mano-jñāna* ▪ **mental consciousness; mental cognition** ◻ {C} cognition of the mind

ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་མེད་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ ◻ *yid shes su gyur pa'i rtog med mngon sum ltar snang* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **non-conceptual pseudo/quasi/counterfeit direct perception that is a mental consciousness**

ཡིད་ཤེས་སུ་གྱུར་པའི་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ ◻ *yid shes su gyur pa'i rtog med log shes* ▪ **non-conceptual mistaken consciousness that is a mental consciousness**

ཡིད་སྐྱབས་ ◻ *yid srubs* ▪ {PH} confused-minded ◻ ཡིད་སྐྱབས་གཤེད་གྱུར་ལྷུ་ལྷུ་ལྷུ་དཔལ་རྗེ་ ◻ *Hla-lung-pal-gyi-dor-jay* — the one who destroyed the evil minded [king Lang-dar-ma] ◻ {Medicine Buddha sadhana}

ཡིན་ ◻ *yin* ▪ {L} *bhava* ▪ **is; be**

ཡིན་གྱི་མ་རེད་ ◻ *yin kyi ma red* ▪ **probably not**

ཡིན་གྱི་རེད་ ◻ *yin kyi red* ▪ **probably**

ཡིན་ཁབ་ ◻ *yin khyab* ▪ **pervasion of being**

ཡིན་ཁབ་མཉམ་ ◻ *yin khyab mnyam* ▪ **coextensive; mutually inclusive**

ཡིན་གྱུར་ ◻ *yin gyur* ▪ **what something is**

ཡིན་འགོ་ ◻ *yin 'gro* ▪ **probably**

ཡིན་ནའང་ ◻ *yin na'ang* ▪ **yet; however; but**

ཡིན་པ་ ◻ *yin pa* ▪ **is; {T} being**

ཡིན་པ་འདྲ་ ◻ *yin pa 'dra* ▪ **it seems**

ཡིན་པ་མི་སྲིད་པ་ ◻ *yin pa mi srid pa* ▪ **occurrence is not**

possible; that [or those] of which being it [or them] is not possible ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད།
 ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་པ་མེད་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod kyi yin pa med pa* ▫ Definition: its occurrence does not exist

ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་རྟག་པ་ ▫ *yin pa mi srid pa'i rtag pa* ▫ permanent phenomenon whose occurrence is not possible

ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཤེས་བྱ་ ▫ *yin pa mi srid pa'i shes bya* ▫ an object of knowledge whose occurrence is not possible; objects of knowledge of which being [them] is not possible ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད།
 ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་པ་མེད་པ་ཡང་ཡིན་ཞེས་ཡུལ་དུ་རྩེད་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod kyi yin pa med pa yang yin/ blo'i yul du rung ba/* ▫ Definition: its occurrence does not exist; and it is suitable as an object of an awareness

ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ ▫ *yin pa las log pa* ▫ opposite from being; non-

ཡིན་པ་སྲིད་པ་ ▫ *yin pa srid pa* ▫ possible occurrence; occurrence is possible; that [or those] of which being it [or them] is possible ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད།
 ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་པ་ཡོད་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod kyi yin pa yod pa* ▫ Definition: its occurrence is possible

ཡིན་པ་སྲིད་པའི་རྟག་པ་ ▫ *yin pa srid pa'i rtag pa* ▫ permanent phenomenon whose occurrence is possible

ཡིན་པ་སྲིད་པའི་ཤེས་བྱ་ ▫ *yin pa srid pa'i shes bya* ▫ an object of knowledge whose occurrence is possible; object[s] of knowledge of which being [it or them] is possible ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད།
 ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་པ་ཡོད་པ་ཡང་ཡིན་ཞེས་ཡུལ་དུ་རྩེད་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod kyi yin pa yod pa yang yin/ blo'i yul du bya rung ba/* ▫ Def.: its occurrence is possible; and it is suitable as an object of an awareness

ཡིན་པར་གྱུར་པའི་རྟག་པ་ ▫ *yin par gyur pa'i rtag pa* ▫ something which a permanent phenomenon is

ཡིན་ཚུལ་ ▫ *yin tshul* ▫ way of being

ཡིན་ཚོད་ ▫ *yin tshod* ▫ measure of being

ཡིན་ཡང་ ▫ *yin yang* ▫ is, but...; even though; regardless

ཡིན་ལུགས་ ▫ *yin lugs* ▫ mode of being{N}

ཡིན་ལོག་ ▫ *yin log* ▫ opposite-from-being-something

ཡིན་ལོག་མིན་ལོག་ ▫ *yin log min log* ▫ opposite from being [something] and opposite from not being [something]

ཡིལ་ཙུ་ ▫ *yi'u tsi* ▫ {PH} You Ruo [direct disciple of Confucius]

ཡིལ་རུ་ཙུ་ ▫ *yi'u ru'o* ▫ {PH} You Ruo [direct disciple of Confucius]

ཡིས་ ▫ *yis* ▫ by; by means of; with; because

ཡིས་ ▫ *yis* ▫ [instrumental particle] by; with; by means of; non-case usage as "but" and "and"

ཡུ་གུར་ ▫ *yu gur* ▫ {PH} Uyghur

ཡུ་བ་ ▫ *yu ba* ▫ stem; stick; handle

ཡུངས་འབྲ་ ▫ *yungs 'bra* ▫ mustard seed

ཡུངས་འབྲ་ཅམ་པོ་ ▫ *yungs 'bru tsam po* ▫ {PH} about the size of a mustard seed

ཡུངས་མར་ ▫ *yungs mar* ▫ {C} taila ▫ {PH} sesame oil

ཡུངས་མར་གྱི་མར་མེ་ ▫ *yungs mar gyi mar me* ▫ {C} taila-pradyota ▫ {C} oil-lamp

ཡུད་ ▫ *yud* ▫ {C} *muhūrt(t)a* ▫ 1/30th of a day; moment ▫ (brief) instant; {C} minute; second

ཡུད་ཀྱིས་ ▫ *yud kyis* ▫ {BCA} *kṣanena* ▫ {PH} instantaneously ▫ གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུད་ཀྱིས་སྦྱོལ་འགྲུབ་བ།
 ▫ Having relied on that [mind of enlightenment], [one] is instantaneously liberated. ▫ {BCA} §1.13c

ཡུད་པ་ཅན་ ▫ *yud pa can* ▫ {PH} Daṇḍin

ཡུད་ཅམ་ ▫ *yud tsam* ▫ {LCh} *muhūrta*; {C} *muhūrt(t)a* ▫ 1/30th of a day; moment ▫ (brief) instant; {C} minute; second; {GD:181} unit of time approximately equal to 80 seconds

ཡུད་ཅམ་ཞིག་ ▫ *yud tsam zhig* ▫ {C} *muhūrt(t)a* ▫ 1/30th of a day; moment ▫ (brief) instant; {C} minute; second

ཡུན་ཅམ་ཡང་ ◻ *yud tsam yang* ▪ {C} *muhūrtam api* ▪
 {C} for a moment even

ཡུན་ ◻ *yun* ▪ **duration; period** ◻ {PH} duration; period;
 enduring ◻ དབྱུགས་སྤྱུག་ཡུན་ལ་ཚུ་སྤང་བེས། ◻ The duration
 of six breaths is called a "half-minute." ◻ Mi-pham,
 Svarodaya comm. 5a.5

ཡུན་ཐུང་བ་ ◻ *yun thung ba* ▪ {PH} short period of time

ཡུན་མི་རིང་ ◻ *yun mi ring* ▪ {PH} not far off

ཡུན་ཅང་ ◻ *yun tsang* ▪ **period of time{Gön-chok};
 length of time; duration**

ཡུན་ཚད་ ◻ *yun tshad* ▪ {PH} length of time; period of
 time

ཡུན་རིང་ ◻ *yun ring* ▪ {C,MSA} *cira*; {MV} *āyatatva* ▪
[period-long]; long time; long duration ◻ {C} for
 (so) long

ཡུན་རིང་དུ་ ◻ *yun ring du* ▪ {MSA} *dīrgha-samayam* ▪ **for
 a long time**

ཡུན་རིང་དུ་གནས་པར་བྱ་བ་ ◻ *yun ring du gnas par bya ba*
 ▪ {C} *cira-sthiti-hetor* ▪ **abiding for a long time** ◻
 {C} so that it may last long

ཡུན་རིང་པོ་ ◻ *yun ring po* ▪ {MSA} *āyata*; {MSA} *dīrgha*;
 {MSA} *dīrgha-kāla* ▪ **long time; long duration**

ཡུན་རིང་པོ་ནས་ ◻ *yun ring po nas* ▪ {C,L} *dīrgharātra(m)*
 {C} (= *dīrgha-kālam*) ▪ **for a long time**

ཡུན་རིང་པོར་ནས་ ◻ *yun ring por nas* ▪ {L,C}
dīrgharātra(m); {C} *dīrgha-kālam* ▪ **for a long time**

ཡུན་རིང་པོར་གནས་པར་གྱིས་ཤིག་ ◻ *yun ring por gnas par*
gyis shig ▪ {C} *cira-sthitaye* ▪ **abide for a long time**
 ◻ {C} so that it may last long

ཡུན་རིང་བར་ ◻ *yun ring bar* ▪ {MSA} *ānuṣāṅgika* ▪ **for a
 long time**

ཡུན་རིང་མོ་ ◻ *yun ring mo* ▪ {MSA} *ciram*; {MSA} *cira* ▪
for a long time; long time; long duration

ཡུན་རིང་མོ་ཞིག་ ◻ *yun ring mo zhig* ▪ {C} *cireṇa* ▪ **for a
 long time; long time; long duration** ◻ {C} after a
 long time; slowly; after awhile

ཡུན་རིང་ལོན་ནས་ ◻ *yun ring lon nas* ▪ {C} *cirāya* ▪ {C}
 at long last

ཡུན་རིངས་ ◻ *yun rings* ▪ {PH} long time

ཡུན་རིངས་སུ་ ◻ *yun ring su* ▪ {PH} for a long time

ཡུམ་ ◻ *yum* ▪ {C} *mātā*; {LCh,C,MSA} *mātr* ▪ **mother**

ཡུམ་གྱི་ཚོག་དོན་ ◻ *yum gyi tshig don* ▪ **meaning of the
 words of the Mother**

ཡུམ་གྱི་ལྗུས་ས་ ◻ *yum gyi lhums* ▪ {MSA} *mātuḥ kuḥsim* ▪
 {PH} the mother's womb

ཡུམ་གྱི་ལྗུས་ས་སུ་འཇུག་པ་ ◻ *yum gyi lhums su 'jug pa*
 ▪ {MSA} *mātuḥ kuḥsim avakrāmati* ▪ **enter into
 mother's womb**

ཡུམ་འགྲུང་ ◻ *yum 'gyur* ▪ འགྲུང་འགྲུང་དགྲུང་གྲུང་དགྲུང་ ◻ 'gyur
 'gyurd gyur gyurd ▪ {C} *mātā* ▪ {C} mother

ཡུམ་གྱིས་འབྲིང་བསྐྱུས་ ◻ *yum rgyas 'bring bsdus* ▪ བསྐྱུ་
 མྱུང་བསྐྱུས་མྱུས་ ◻ *bsdud sdud bsdus sdus* ▪ **extensive,
 middling, and condensed mothers [i.e.,
 Perfection of Wisdom Sūtras]**

ཡུམ་སྐྱུ་འཕྲུལ་མ་ ◻ *yum sgyu 'phrul ma* ▪ **Mother Māyā**

ཡུམ་བུ་ལྷ་ཁང་ ◻ *yum bu lha khang* ▪ {PH} Yum-bu-
 lha-khang [Imperial palace of King Lha-tho-tho-ri-
 gnyan-btsan]

ཡུམ་བུ་ལྷ་མཁར་ ◻ *yum bu lha mkhar* ▪ {PH} Yum-bu-
 lha-khang [Imperial palace of King Lha-tho-tho-ri-
 gnyan-btsan]

ཡུམ་ལ་སྐྱོད་པའི་ཚོས་བཞི་ ◻ *yum la spyod pa'i chos*
bzhi ▪ **four phenomena involved in practicing
 the Mother (the practitioner Bodhisattva, the
 object practiced which is the Mother perfection
 of wisdom, the fruit of practice which is
 enlightenment, and the entity of practice itself)**

ཡུམ་ཤེས་པའི་སྐོབ་ས་བ་ ◻ *yum shes pa'i spobs pa* ▪ **self-
 assurance of knowing the Mother**

ཡུལ་ ◻ *yul* ▪ {LCh,C,MSA,MV,L} *viśaya*; {LCh,MSA}
deśa; {C} *diś*; {C} *deśa-antara*; {C} *pradeśa*; {MSA}
gamyā ▪ **object; place; area{BJ 28.2}; sphere;
 objects of operation; sense objects** ◻ {C} region;

direction; country; part; district; to a limited extent; definition of the doctrine; spot; piece of land; range; realm; province; domain; sense-objects; objective range; apartments DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གློ་མ་ལྔ། བར་བྱ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ blos rig par bya ba/* ▫ Definition: an object of knowledge by an awareness

ཡུལ་འཁོར་ ▫ *yul 'khor* ▪ {C}rāṣṭra; {C}rājya-rāṣṭra ▪ {C}kingdom; nation; royal city; countryside (of his kingdom)

ཡུལ་འཁོར་སྐྱོང་མཛོད་ ▫ *yul 'khor skyong mdo* ▪ *raṣṭapala-paripṛccha-sūtra* ▪ **Sūtra of the Questions of Raṣṭapala**

ཡུལ་འཁོར་གྱི་བསོད་སྟོབས་ ▫ *yul 'khor gyi bsod snyoms* ▪ {C}rāṣṭra-piṇḍa ▪ {C}alms (of the realm)

ཡུལ་འཁོར་གྱི་བསོད་སྟོབས་ལོངས་སྤྱོད་པར་འདོད་པ་ ▫ *yul 'khor gyi bsod snyoms longs spyod par 'dod pa* ▪ སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}rāṣṭraṃ piṇḍaṃ paribhoktu kāmēna ▪ {C}one who wants to consume alms

ཡུལ་འཁོར་བསོད་སྟོབས་ ▫ *yul 'khor bsod snyoms* ▪ {C}rāṣṭra-piṇḍa ▪ {C}alms (of the realm)

ཡུལ་གང་དུ་ ▫ *yul gang du* ▪ {MSA}yatra deśe ▪ **in whatever direction; in which direction**

ཡུལ་གྱི་སྐྱེ་མཚེད་ ▫ *yul gyi skye mched* ▪ *viṣaya-āyatana* ▪ **object-source**

ཡུལ་གྱི་དགག་བྱ་ ▫ *yul gyi dgag bya* ▪ **objective object of negation**

ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ ▫ *yul gyi sgo nas* ▪ {MSA}deśatas ▪ **from the viewpoint of the place; from the viewpoint of the object** {T}

ཡུལ་གྱི་ལྟ་བ་ ▫ *yul gyi lta ba* ▪ བཞུ་ལྟ་བཞུས་ལྟོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **objective view**

ཡུལ་གྱི་སྤྱིང་ནས་གྲུབ་པ་ ▫ *yul gyi steng nas grub pa* ▪ *viṣaya-siddhi* ▪ **objective establishment; establishment right with the object; objective existence**

ཡུལ་གྱི་དབུས་འདི་ ▫ *yul gyi dbus 'di* ▪ {C}madhya-deśa ▪ {C}middle region

ཡུལ་གྱི་མི་ལ་མཐུ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཐོབ་པ་ ▫ *yul gyi mi la mthu dang brison 'grus thob pa* ▪ ཐོབ། འཐོབ་འཐོབ་ཐོབ་འཐོབ་ས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}jana-pada-sthāma-vīrya-prāpta ▪ {C}one who feels strong and secure in his kingdom

ཡུལ་གྱི་འཛིན་སྣང་ས་ ▫ *yul gyi 'dzin stangs* ▪ {PH}mode of apprehension of objects

ཡུལ་གྱིས་ཡུལ་ཅན་མཚོན་པ་ ▫ *yul gyis yul can mtshon pa* ▪ **characterization of an object-possessor (that is, a consciousness) by an object**

ཡུལ་ངེས་ ▫ *yul nges* ▪ *viṣaya-pratiniyama; viniyata* ▪ **determining [mental] factor; determining factor** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་འདུན་པ་མཚོས་པ་མ་དུན་པ་༢་ཉིང་ངེ་འཛིན་པ་ཤེས་རབ་ ▫ *dbye ba/ 1 'dun pa/ 2 mos pa/ 3 dran pa/ 4 ting nge 'dzin/ 5 shes rab/* ▫ Divisions: (1) aspiration (chanda); (2) belief (adhimokṣa); (3) mindfulness (smṛti); (4) meditative stabilization (samādhi); (5) wisdom (prajñā)

ཡུལ་ངེས་པ་ ▫ *yul nges pa* ▪ *deśaniyata* ▪ **limited place** ▫ {GD:123} spatially determinate

ཡུལ་ཅན་ ▫ *yul can* ▪ *viṣayin; {L}viṣaya; {C}gocara* ▪ **object possessor; subjective [i.e. a mind]; object-possessor** ▫ {PH}object possessor; subject; subjective [consciousness] ▫ {C}ranging; range; sphere; {GD:426} subject རོན་གྱི་རང་མཚན་ཐོབ་པའི་ཡུལ་ཅན་ ▫ *don gyi rang mtshan thob pa'i yul can* ▫ subjects that deliver specifically characterized objects ▫ {GD:426} DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ཡུལ་ཅི་རིགས་དང་ལྡན་པའི་དངོས་པོ་ ▫ *mtshan nyid/ rang yul ci rigs dang ldan pa'i dngos po/* ▫ Definition: a thing which has any sort of object ?{T}

ཡུལ་ཅན་གྱི་དགག་བྱ་ ▫ *yul can gyi dgag bya* ▪ **object of negation of an object-possessor [i.e. a mind; these are necessarily existent]** ▫ ཡུལ་ཅན་གྱི་དགག་བྱ་མེད་ན་དགག་མི་དགོས་ ▫ *yul can gyi dgag bya med na dgag mi dgos* ▫ if the object of negation of an object-possessor were non-existent, there would be no need to refute it

ཡུལ་ཅན་གྱི་ལྟ་བ་ ▫ *yul can gyi lta ba* ▪ བཞུ་ལྟ་བཞུས་ལྟོས་ ▫

ཡུལ་རྣམས་གངས་མ་ཡིན་པའི་དོན་དམ་ འ ཡུལ་ *rnam grangs ma yin pa'i don dam* ▪ **non-metaphoric objective ultimate**{N}

ཡུལ་རྣམས་ལ་མ་ཆགས་པའི་ལམ་ འ ཡུལ་ *rnams la ma chags pa'i lam* ▪ {MSA} *viṣayeshv asakti-mārgaḥ* ▪ **path of non-attachment to objects**

ཡུལ་སྤྱོད་ལམ་ འ ཡུལ་ *phyogs* ▪ [area-direction]; region

ཡུལ་སྤྱོད་ལམ་ཀུན་ འ ཡུལ་ *phyogs kun* ▪ {PH} all regions

ཡུལ་དབང་འཕྲུག་ འ ཡུལ་ *dbang 'phrad* ▪ **meeting of sense power and object**{LG}

ཡུལ་འབངས་ འ ཡུལ་ *'bangs* ▪ {PH} peasant; serf

ཡུལ་བླ་ར་ཤ་ཞི་ འ ཡུལ་ *bha ra ṇa zhi* ▪ *vāraṇasī(-deśa)* ▪ (in the area of) **Vāraṇasī, modern-day Benares**

ཡུལ་མ་འདྲིས་པ་ འ ཡུལ་ *ma 'dres pa* ▪ {GD:123} "unmixed in place"; spatially determinate

ཡུལ་མ་འདྲིས་པ་ལ་སྤྲོད་པའི་འདུན་པ་ འ ཡུལ་ *ma 'ongs pa la sred pa'i 'dun pa* ▪ **aspiration attached to future objects**

ཡུལ་མི་མེད་པ་ འ ཡུལ་ *mi med pa* ▪ {C} *vijanapada* ▪ **not objectless** འ {C} lonely

ཡུལ་མེད་ འ ཡུལ་ *med* ▪ {C} *adeśa* ▪ **objectless; non-object; non-place** འ {C} without a place

ཡུལ་གཞན་དུ་འགྲོ་བ་ འ ཡུལ་ *gzhan du 'gro ba* ▪ {MSA} *deśāntara-gamana* ▪ **go to another place**

ཡུལ་གཞན་དུ་སྤྱིན་པ་ འ ཡུལ་ *gzhan du phyin pa* ▪ {MSA} *anya-deśa-prāpti* ▪ **go to another place**

ཡུལ་གཞན་དུ་འཕོ་བ་ འ ཡུལ་ *gzhan du 'pho ba* ▪ {MSA} *deśāntara-samkrānti* ▪ **move to another place** {T}

ཡུལ་གཞན་ན་གནས་པ་ འ ཡུལ་ *gzhan na gnas pa* ▪ {MSA} *anya-deśa-stha* ▪ **abide in another place**

ཡུལ་ཡིན་ཏན་ལྡན་ འ ཡུལ་ *yon tan ldan* ▪ {MSA} *guṇa-vat ... deśa* ▪ **having other qualities**

ཡུལ་ལ་ལྟོ་བ་ འ ཡུལ་ *la lta ba* ▪ *བལྟ་བུ་བལྟས་ལྟོས་* འ *blta lta bltas ltos* ▪ {GD:625} *viśaya-ālocana* ▪ {GD:625} seeing the object

ཡུལ་ལ་མི་འབྲུལ་བར་ཞེན་པའི་ཚུལ་གྱིས་མི་གནས་པའི་ལམ་ཤེས་ འ ཡུལ་ *la mi 'bral bar zhen pa'i tshul gyis mi gnas pa'i lam shes* ▪ **a knower of paths not abiding in the manner of adherence to not separating from objects**

ཡུལ་ལ་མི་འབྲུལ་བར་སྤྲོད་པའི་འདོད་ཆགས་ འ ཡུལ་ *la mi 'bral bar sred pa'i 'dod chags* ▪ **desire attached to not separating from objects**

ཡུལ་ལ་ཡོད་པ་ འ ཡུལ་ *la yod pa* ▪ {GD:486} existing in the object

ཡུལ་ལ་ལས་ འ ཡུལ་ *la lar* ▪ *kvacit-deśa* ▪ **in some places**

ཡུལ་ཤེས་པ་ འ ཡུལ་ *shes pa* ▪ {C} *deśa-jñā* ▪ **object consciousness; consciousness of a place** འ {C} one who knows the suitable place

ཡུལ་སོ་སོ་ངེས་པ་ འ ཡུལ་ *so so nges pa* ▪ *viśaya-pratinīyama* ▪ **determining [mental] factor**

ཡུལ་ལྷ་ འ ཡུལ་ *lha* ▪ {PH} local deity

ཡི་སྣང་འོད་གསལ་ འ ཡི་ *stong 'od gsal* ▪ **primordial emptiness and luminosity**

ཡི་ཐོག་ འ ཡི་ *thog* ▪ **primeval**

ཡི་ཐོག་གི་གཞི་ འ ཡི་ *thog gi gzhi* ▪ **primeval basis**

ཡི་ཐོག་གཞིའི་གནས་ལུགས་ འ ཡི་ *thog gzhi'i gnas lugs* ▪ **primeval basic mode of subsistence**

ཡི་གདོད་མ་ འ ཡི་ *gdod ma* ▪ **primordial start**

ཡི་ལྡན་ འ ཡི་ *ldan* ▪ **primordial endowment**

ཡི་ནས་བྱུང་ཚུབ་པ་ འ ཡི་ *nas byang chub pa* ▪ **primordially enlightened**

ཡི་ནས་སངས་རྒྱས་པ་ འ ཡི་ *nas sangs rgyas pa* ▪ **primordially enlightened**

ཡི་མེད་པ་ འ ཡི་ *med pa* ▪ *sarvathā 'bhāvaḥ* ▪ **utter non-existence**{N}

ཡི་མེད་པ་མ་ཡིན་ འ ཡི་ *med pa ... ma yin* ▪ {MV} *na ... sarvathā 'bhāvaḥ* ▪ **not utter non-existence**

ཡི་མེད་པས་ནི་མ་ཡིན་ འ ཡི་ *med pas ni ma yin* ▪ {MV} *na tu sarvathā nāsti* ▪ **nor is it utterly non-existent**

ཡི་ཤེས་ ▫ *ye shes* ▪ {MSA,MV,L}jñāna ▪ **pristine wisdom; exalted wisdom; wisdom** ▫ cognition; knowledge

ཡི་ཤེས་ཀུན་གྱི་རྒྱ་མཚན་ ▫ *ye shes kun gyi rgyu mtshan* ▪ {MSA}sarva-jñāna-nimittatva ▪ **cause of all exalted wisdoms**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ▫ *ye shes kyi khyad par* ▪ {MSA}jñāna-viśeṣa ▪ **feature of exalted wisdom {T}**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ ▫ *ye shes kyi rgyu mtshan* ▪ {MSA}jñāna-nimittatva ▪ **cause of exalted wisdom**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་གནས་ ▫ *ye shes kyi gnas* ▪ {MSA}jñānāśraya ▪ **level of exalted wisdom; place of exalted wisdom {T}**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་པ་རོལ་དུ་སྤྱིན་པ་ ▫ *ye shes kyi pha rol tu phyin pa* ▪ {MSA}jñāna-pāramitā ▪ **perfection of exalted wisdom**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་ ▫ *ye shes kyi phyag rgya* ▪ jñāna-mudrā ▪ **wisdom seal**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ ▫ *ye shes kyi tshogs* ▪ {MSA,L}jñāna-sambhāra ▪ **collection of wisdom; accumulation of wisdom**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱབ་ ▫ *ye shes kyi tshogs sgrub* ▪ **achieving through the collection of pristine wisdom**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་རིག་མ་ ▫ *ye shes kyi rig ma* ▪ jñāna-vidyā ▪ **Wisdom Knowledge Woman**

ཡི་ཤེས་ཀྱི་ལམ་ ▫ *ye shes kyi lam* ▪ {MSA}jñāna-mārga ▪ **path of wisdom**

ཡི་ཤེས་ཀྱིས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *ye shes kyis bskul ba* ▪ {MSA}jñānena preritā ▪ **exhort by means of exalted wisdom {T}**

ཡི་ཤེས་ཀྱིས་ཁྱབ་པ་ ▫ *ye shes kyis khyab pa* ▪ {MSA}jñāna-vyāpta ▪ **pervaded by wisdom**

ཡི་ཤེས་ཀྱིས་ཡོངས་ཟློན་པ་ ▫ *ye shes kyis yongs zin pa* ▪ {MSA}jñāna-parigraha ▪ **thoroughly apprehended by exalted wisdom {T}**

ཡི་ཤེས་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པའི་སྤྱིན་ལས་ ▫ *ye shes khyad*

par du 'phags pa'i phrin las ▪ {MSA}jñāna-viśeṣa-karman ▪ **activity of superior exalted wisdom {T}**

ཡི་ཤེས་རུང་ཟད་བབས་པ་ ▫ *ye shes cung zad babs pa* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ **those upon whom a little wisdom has descended**

ཡི་ཤེས་ཆེན་པོ་ཉིད་ ▫ *ye shes chen po nyid* ▪ {MSA}jñāna-mahattva ▪ **greatness of exalted wisdom**

ཡི་ཤེས་ཚོས་སྐྱུ་ ▫ *ye shes chos sku* ▪ jñāna-dharma-kāya ▪ **pristine wisdom body of attributes; wisdom truth body; wisdom body of attributes**

ཡི་ཤེས་འཇུག་པ་ ▫ *ye shes 'jug pa* ▪ {MSA}jñāna-pravṛtti ▪ **engage in wisdom; enter into wisdom**

ཡི་ཤེས་སྣྲིང་པོ་ ▫ *ye shes snying po* ▪ jñānagarbha ▪ **essence of wisdom; p.n. of the chief follower of Bhāvaviveka**

ཡི་ཤེས་སྣྲིང་པོ་ཀུན་ལས་བདུས་ ▫ *ye shes snying po kun las btus* ▪ བདུ་ལུ་བདུས་ལུ་ ▫ *btu 'thu btus 'thu* ▪ Jñānagarbha-samuccaya ▪ **Āryadeva's Compendium of the Essence of Wisdom{BJ 50.3}**

ཡི་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཆགས་པ་མ་མཆིས་པ་དང་ཐོགས་པ་མ་མཆིས་པ་ ▫ *ye shes thams cad chags pa ma mchis pa dang thogs pa ma mchis pa* ▪ {C}sarvajñatā-asaṅga-apratighātītā ▪ **unobstructed and unattached with respect to exalted wisdom of all aspects** ▫ {C}unobstructed when attached to all-knowledge

ཡི་ཤེས་ཐོགས་པ་མི་མངའ་བ་ ▫ *ye shes thogs pa mi mnga' ba* ▪ མངའ་མངའ་མངའ་མངའ་ ▫ *mnga' mnga' mnga' mnga'* ▪ {MSA}apratihatam jñānam; {MSA}avyāhata-jñāna ▪ **without obstructions to exalted wisdom {T}**

ཡི་ཤེས་དང་ལས་ ▫ *ye shes dang las* ▪ {MSA}jñāna-karman ▪ **wisdom and action**

ཡི་ཤེས་རྩོ་རྩེ་ ▫ *ye shes rdo rje* ▪ jñāna-vajra ▪ **wisdom-vajra**

ཡི་ཤེས་རྩོ་རྩེ་ ▫ *ye shes rdo rje* ▪ གཙང་པ་རྩེ་རྩེ་ཡི་ཤེས་རྩོ་རྩེ། ▫ *gtsang pa rgya ras ye shes rdo rje/* ▪ **Tsang-pa Gyay-ray-ye-shay-dor-je (1161-1211), a Ka-gyu (bka' brgyud) scholar {PH;G1:15}**

ཡི་ཤེས་ནི་རྣམ་པ་བཞི་ ◻ *ye shes ni rnam pa bzhi* ▪ {MSA} *catur-vidha ... jñāna* ▪ **four aspects of exalted wisdom; four types of exalted wisdom** {T}

ཡི་ཤེས་རྣམ་པ་སྣ་ཚོ་གས་པའི་ཡིན་ལས་ ◻ *ye shes rnam pa sna tshogs pa'i phrin las* ▪ {MSA} *citrākāra-jñāna-karman* ▪ **activities of the various exalted wisdoms** {T}

ཡི་ཤེས་རྣམ་པར་དག་པ་ ◻ *ye shes rnam par dag pa* ▪ {MSA} *viśuddha ... jñāna* ▪ **pure wisdom**

ཡི་ཤེས་པ་ ◻ *ye shes pa* ▪ *jñānasattva* ▪ **wisdom being; being of wisdom**

ཡི་ཤེས་པ་གཞུག་པ་ ◻ *ye shes pa gzjug pa* ▪ **entry of the wisdom being; entry of a wisdom being**

ཡི་ཤེས་དཔལ་ ◻ *ye shes dpal* ▪ {C} *jñāna-ketu* ▪ **glorious exalted wisdom** ◻ {C} the ensign of cognition

ཡི་ཤེས་སྤྲོད་ལྗན་ ◻ *ye shes spyan ldan* ▪ {PH} endowed with the eye of the wisdom

ཡི་ཤེས་ཁྲ་ན་མེད་པ་ ◻ *ye shes bla na med pa* ▪ {MSA} *jñānānuttarya* ▪ **sublime wisdom; unsurpassed wisdom**

ཡི་ཤེས་འབྲུང་གནས་ཆེན་པོ་འདྲ་ ◻ *ye shes 'byung gnas chen po 'dra* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA} *jñānākaropama (mahā-)* ▪ **like the great source of exalted wisdom** {T}

ཡི་ཤེས་མ་བསྐྱབས་པ་ ◻ *ye shes ma bsgrigs pa* ▪ {MSA} *anāvṛta-jñāna* ▪ **unobstructed wisdom**

ཡི་ཤེས་བརྩོན་འགྲུས་ཚོས་པ་ ◻ *ye shes brtson 'grus rtsom pa* ▪ {MSA} *jñānasya vīryārambhasya* ▪ {PH} initiation of effort [in dependence upon] exalted wisdom

ཡི་ཤེས་ཚུལ་སྒོ་ ◻ *ye shes tshul sgo* ▪ {C} *jñāna-naya-dvāra* ▪ **modes and doors of wisdom** ◻ {C} doors and methods of cognition

ཡི་ཤེས་ཚོགས་ ◻ *ye shes tshogs* ▪ {L} *jñāna-sambhāra* ▪ **collection of wisdom**

ཡི་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ་ ◻ *ye shes mtsho rgyal* ▪ **p.n. of a female Tantric siddhā, the Tibetan consort of**

Padmasambhāva

ཡི་ཤེས་གཟིགས་པ་ ◻ *ye shes gzigs pa* ▪ {C} *jñāna-darśana* ▪ **exalted wisdom and seeing** ◻ {C} vision and cognition

ཡི་ཤེས་ཡངས་པ་ ◻ *ye shes yangs pa* ▪ {MSA} *jñāna-vaipulya* ▪ **extensive wisdom**

ཡི་ཤེས་ལ་ཚུང་ཟད་དབང་ཐོབ་པ་ ◻ *ye shes la cung zad dbang thob pa* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལ་ས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **those who have achieved slight mastery with respect to wisdom**

ཡི་ཤེས་ལ་ཚོལ་བའི་རྣམ་པ་ ◻ *ye shes la tshol ba'i rnam pa* ▪ བཅལ་འཚོལ། འཚོལ་བཅལ་ཚོལ་ ◻ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {MSA} *jñāna-paryeṣṭy-ākāra* ▪ **aspect of seeking/investigating/examining/researching exalted wisdom**

ཡི་ཤེས་ལ་ཡང་དག་པར་དབང་ཐོབ་པ་ ◻ *ye shes la yang dag par dbang thob pa* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལ་ས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ **those who have achieved thorough mastery with respect to wisdom**

ཡི་ཤེས་ལམ་ ◻ *ye shes lam* ▪ {MSA} *jñāna-mārga* ▪ **path of wisdom**

ཡི་ཤེས་འིན་ཏུ་རྣམ་དག་པ་གཉིས་སུ་མེད་པའི་དོན་ ◻ *ye shes shin tu rnam dag pa gnyis su med pa'i don* ▪ {MSA} *jñāna ... suviśuddha ... advayārtha* ▪ **meaning of the non-dual, very pure exalted wisdom** {T}

ཡི་ཤེས་སེམས་དཔལ་ ◻ *ye shes sems dpa'* ▪ *jñānasattva* ▪ {PH} wisdom being (*jñānasattva*)

ཡི་སངས་རྒྱས་པ་ ◻ *ye sangs rgyas pa* ▪ **primordial buddhification**

ཡི་སངས་རྒྱས་པའི་དགོངས་པ་ ◻ *ye sangs rgyas pa'i dgongs pa* ▪ **standpoint of primordial buddhification**

ཡིངས་ ◻ *yengs* ▪ **distraction**

ཡིར་པ་ ◻ *yer pa* ▪ {PH} [Dra (brag)] Yerpa (cave retreat east of Lhasa)

ཡོ་ག་ ◻ *yo ga* ▪ *yoga* ▪ **transliteration of sanskrit yoga**

ཡ་བ་ ▫ *yo ba* ▫ **crooked**

ཡ་བྱད་ ▫ *yo byad* ▫ {C}pradāna; {C,MSA}pariṣkāra
 ▫ **goods; necessities; assets; belongings;**
possessions; requisites [of life]; acquisitions ▫
 {C}furniture; articles; donation; offering; freely
 bestow; generosity; requirement; {Das} chattel

ཡ་བྱད་དང་ཉི་བར་མཁོ་བ་ ▫ *yo byad dang nye bar mkho*
ba ▫ {C}pariṣkāropakaraṇa ▫ {C}what is necessary
 to life

ཡ་བྱད་འབྲེང་བ་ ▫ *yo byad 'byor ba* ▫ **necessities and**
acquisitions

ཡ་རི་བ་ ▫ *yo re ba* ▫ **whole; looming**

ཡང་ ▫ *yong* ▫ **to come; will**

ཡང་སུ་མི་ཚད་པར་འགྱུར་ ▫ *yong su mi chad par 'gyur*
 ▫ འཚད་འཚད་ཚད་ཚད་ ▫ 'chad 'chad chad chad ▫ {C}
paritrasayati (=paribhāsate) ▫ **not cut off; non-**
annihilation; non-nullification ▫ {C}is terrified

ཡངས་ ▫ *yongs* ▫ **whole; wholly; completely;**
thoroughly ▫ {PH}whole; entirety; all

ཡངས་བསྐོར་བ་ ▫ *yongs bskor ba* ▫ བསྐོར་སྐོར་བསྐོར་བ་
 སྐོར་བ་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▫ {MSA}parivārita
 ▫ **thoroughly encircle/surround/revolve/**
circumambulate/turn round/turn [a wheel]

ཡངས་གྲགས་ ▫ *yongs grags* ▫ **widely renowned**

ཡངས་གྲུབ་ ▫ *yongs grub* ▫ ཡངས་སུ་གྲུབ་པ། ▫ *yongs su*
grub pa ▫ *pariṣpanna* ▫ **thoroughly established**
phenomenon; thoroughly established [nature]
 ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བདག་གཉིས་གང་སུ་གིས་སྤོང་
 བའི་དེ་ལོ་ན་ཉིད་ ▫ *mtshan nyid/ bdag gnyis gang rung gis*
stong pa'i de kho na nyid ▫ Def.: a suchness that is an
 emptiness of either of the two selves {T}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། 1 གཟུང་འཛིན་རྗེས་གཞན་གྱིས་སྤོང་བ་པ་འཛིན་པ་
 དང་ཁྱད་དུ་ཀྱན་བརྟགས་པའི་ཀྱན་བརྟགས་པ་འཛིན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་གྲུབ་
 བའི་སྤོང་བ་ ▫ *dbye ba/ 1 gzung 'dzin rdzas gzhan gyis*
stong ba/ 2 ngo bo dang khyad du kun brtags pa'i
kun brtags/ 3 rang gi mtshan nyid kyi grub pa'i
stong ba ▫ Div.: (1) emptiness of apprehended
 object and apprehending subject's being different
 substantial entities; (2) imputations that are

imputations as entity and attributes; (3) emptiness
 of [the other-powered nature's] being established by
 way of its own cha

ཡངས་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ ▫ *yongs grub kyi mtshan nyid*
 ▫ *pariṣpannalakṣaṇa* ▫ **thoroughly established**
character

ཡངས་འབྱེངས་ ▫ *yongs 'gengs* ▫ དགང་འབྱེངས་བཀང་འབྱེངས་
 ▫ *dgang 'gengs bkang 'gengs* ▫ {C}paparipūryate ▫
fill; fulfill; satiate ▫ {C}is fulfilled

ཡངས་བསྐོས་ ▫ *yongs bsgos* ▫ བསྐོས་སྐོས་བསྐོས་སྐོས་
 ▫ *bsgo*
sgo bsgos sgos ▫ {C}paribhāvita ▫ **infuse; deposit;**
order ▫ {C}pervaded by; fostered; exalted;
 saturated with

ཡངས་བསྐྱུགས་ ▫ *yongs bsgrags* ▫ བསྐྱུག་སྐྱུག་བསྐྱུགས།
 སྐྱུགས། ▫ *bsgrag sgrog bsgrags/ sgrogs/* ▫ {C}
parikīrtayī ▫ {C}continues to pronounce

ཡངས་བསྐྱོ་ ▫ *yongs bsngo* ▫ (pari √nam): {MSA}
pariṅāmayati; pariṅāmayantū (=pariṅāmayato);
{C}nāmayī (=pariṅāmayati) ▫ **dedicate** ▫ {C}to
 one who turns over

ཡངས་བསྐྱོ་བར་བྱེད་ ▫ *yongs bsngo bar byed* ▫ {MSA}
 (pari √nam): *pariṅāmayet* ▫ **dedicating; dedicate**

ཡངས་བསྐྱོས་ ▫ *yongs bsngos* ▫ {C}pariṅāmayati
 (=niryātātā) ▫ **dedicate** ▫ {C}turns over to;
 converts; transforms; dedicates to; bends to; is
 applied to

ཡངས་གཅོད་ ▫ *yongs gcod* ▫ {MV,N}pariccheda
 ▫ **discrimination; positive inclusion{N};**
exclusionary elimination

ཡངས་བརྗོད་ ▫ *yongs brjod* ▫ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་
 ▫ *brjod*
rjod brjod rjod ▫ {C}parikīrtita; {C}parigīyate;
 {C}paridīpita ▫ **express** ▫ {C}proclaimed; is
 proclaimed; revealed; lit up; announced

ཡངས་བརྗོད་པ་ ▫ *yongs brjod pa* ▫ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་
 ▫ *brjod rjod brjod rjod* ▫ {C}parikīrtita ▫ **express** ▫
 {C}proclaimed

ཡངས་ཉམས་ ▫ *yongs nyams* ▫ {C}parihāyati
 (=pariyāyate); {C}parihīṇa ▫ **abandon; thoroughly**
abandon ▫ {C}dwindle away; vanish; becomes

destitute of; without; has faded away; has lost

ཡོངས་ཉམས་པ་ ▫ *yongs nyams pa* ▪ {C}hāni ▪ **abandon**
▫ {C} failure; diminution; waning; loss; decrease

ཡོངས་གདན་ ▫ *yongs gtad* ▪ {C}parīdanā; {C}parīndita
▪ {C}bestowal; Entrusting; favors; favored

ཡོངས་རྟོག་ ▫ *yongs rtog* ▪ (pari √kṛp): {C}parikalpu;
{C}parikalpati; {MSA}parikalpyamāna ▪
conceptuality; conceive; think ▫ {C}one who
imagines; imagines

ཡོངས་རྟོག་པ་ ▫ *yongs rtog pa* ▪ {C}parīkṣaṇa ▪
conceptuality; conceive; think ▫ {C}investigation;
contemplation

ཡོངས་དག་ ▫ *yongs dag* ▪ {MSA}parīśuddhi ▪
thoroughly pure; thorough purity

ཡོངས་དག་པ་ ▫ *yongs dag pa* ▪ {C}śuddhi ▪ **thoroughly
pure; thorough purity** ▫ {C}purity; purification

ཡོངས་དྲིས་ ▫ *yongs dris* ▪ {C}pr̥chati ▪ {C}asks;
questions

ཡོངས་འདུ་ ▫ *yongs 'du* ▪ pārijāta ▪ **divine tree** ▫ {C}
shade-giving

ཡོངས་འདོན་ ▫ *yongs 'don* ▪ {C}samuddharati ▪ **cause to
come out; expel; recite; take out** ▫ {C}fetch out
of

ཡོངས་འདྲིས་ ▫ *yongs 'dris* ▪ {C}paripr̥chati ▪ {C}asks
(questions); questions; hopes that; enquires whether

ཡོངས་འདྲིན་པ་ ▫ *yongs 'dren pa* ▪ **leader**

ཡོངས་བསྐྱུས་ ▫ *yongs bsdus* ▪ བསྐྱུས་ལྷན་པ་ ▫ *bsdus
sdud bsdus sdus* ▪ {C}parigraha ▪ **thorough
inclusion; thoroughly/completely collect/
summarize/include/bring together**

ཡོངས་བསྐྱུས་ནས་ ▫ *yongs bsdus nas* ▪ བསྐྱུས་ལྷན་པ་
སྐྱུས་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ {C}parigr̥hṇāti
(=mamatvena svīkuryāt) ▪ **having thoroughly
collected/summarized/included/brought together**
▫ {C}takes hold of; gains; wins; seize upon; assists;
acquires; receives; takes to

ཡོངས་སྤོང་ ▫ *yongs spong* ▪ སྤོང་སྤོང་སྤོངས་སྤོངས་ ▫ *spang*

spong spongs spongs ▪ {C}parivarjayi ▪ **thoroughly
abandon; thorough abandonment** ▫ {C}shuns

ཡོངས་སྤོང་ཉིད་ ▫ *yongs spong nyid* ▪ སྤོང་སྤོང་སྤོངས་སྤོངས་
▫ *spang spong spongs spongs* ▪ {C}parihāritā ▪
thorough abandonment ▫ {C}avoid

ཡོངས་སྤྱོད་ ▫ *yongs sbyong* ▪ **thorough purifier**

ཡོངས་མི་གཏོང་བ་ ▫ *yongs mi gtong ba* ▪ **not let go**

ཡོངས་སྦྱིན་ ▫ *yongs smin* ▪ {C,MSA}paripāka; {MSA}
paripācana ▪ **thorough maturing; maturing;
thoroughly ripen**

ཡོངས་སྦྱིན་པར་བྱེད་ ▫ *yongs smin par byed* ▪ {MSA}
paripācana ▪ **thoroughly maturing; maturing;
thoroughly ripen**

ཡོངས་སྦྱིན་བྱ་ ▫ *yongs smin bya* ▪ (pari √pac): {MSA}
paripācana; {MSA}paripācayāmi ▪ **thoroughly
maturing; maturing; thoroughly ripen**

ཡོངས་སྦྱིན་བྱེད་ ▫ *yongs smin byed* ▪ {C}paripācayi
(=paripācayati); {MV}paripācana; {MSA}
paripāka; {MSA}paripācaka; {MSA}pācaka ▪
**thoroughly maturing; maturing; thoroughly
ripen** ▫ {C}matures

ཡོངས་འཛིན་ ▫ *yongs 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung
'dzin bzung zungs* ▪ {C}parigr̥hṇāti (=mamatvena
svīkuryāt) ▪ **retainer; tutor** ▫ {C}takes hold of;
gains; wins; seize upon; assists; acquires; receives;
takes to

ཡོངས་འཛིན་ཚུང་བ་ ▫ *yongs 'dzin chung ba* ▪ {PH}junior
tutor

ཡོངས་འཛིན་ཆེ་བ་ ▫ *yongs 'dzin che ba* ▪ {PH}senior
tutor

ཡོངས་རྫོགས་ ▫ *yongs rdzogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫
rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs ▪ {C}paripūrayati ▪
thoroughly complete/perfect ▫ {C}fulfills

ཡོངས་རྫོགས་བྱས་ནས་ ▫ *yongs rdzogs byas nas* ▪ རྫོགས་
རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪
{C}paripūrayati ▪ **having completed/perfected/
fulfilled** ▫ {C}fulfills

ཡོངས་རྫོགས་བྱིན་རླབས་ ▫ *yongs rdzogs byin rlabs* ▪
{PH}perfect blessing

ཡོངས་ཞུས་པ་ ▫ *yongs zhus pa* ▪ {C}paripṛcchati ▪ **offer;**
receive; ask; request ▫ {C}questions; hopes that;
enquires whether

ཡོངས་ཟེན་ ▫ *yongs zin* ▪ {C}sambhṛta; {C}parigrhīta;
{C}pariniṣṭhita (bhavati) ▪ **to be done with;**
conjoined with; affected by; grasp; hold; conjoin
with ▫ {C}collected; upheld by; taken hold of;
gain; got hold of; held back by; accomplished;
complete

ཡོངས་ཟེན་པ་ ▫ *yongs zin pa* ▪ {C}parigraha ▪ **to be done**
with; conjoined with; affected by; grasp; hold;
conjoin with ▫ {C}collected; upheld by; taken hold
of; gain; got hold of; held back by; accomplished;
complete; grace; obtain; gaining; win; taking hold
of; acquisition; helping; assumption; acquiring;
appropriation; assistance

ཡོངས་བརྗེད་ ▫ *yongs bzung* ▪ {C}parigrhīta; {C}
parigraha ▪ **apprehend; grasp; hold; conceive** ▫
{C}upheld by; taken hold of; gain; got hold of; held
back by

ཡོངས་ཤེས་ ▫ *yongs shes* ▪ {C}parijānāti (=prajānāti);
{MV}parijñāna ▪ **cognize** ▫ {C}comprehends

ཡོངས་ཤེས་ནས་ ▫ *yongs shes nas* ▪ {C}parijānāti
(=prajānāti) ▪ **having cognized** ▫ {C}comprehends

ཡོངས་ཤེས་པ་ ▫ *yongs shes pa* ▪ {C}parijānāti
(=prajānāti) ▪ **cognize** ▫ {C}comprehends

ཡོངས་སྲུ་ ▫ *yongs su* ▪ pari ▪ **wholly; completely;**
thoroughly

ཡོངས་སྲུ་བཀོལ་ ▫ *yongs su bkrol* ▪ {C}parimocya ▪ {C}
has set free

ཡོངས་སྲུ་སྐྱོ་བ་ ▫ *yongs su skyo ba* ▪ {C}kheda;
{MSA,MV}parikheda; {MV}parikheditā ▪ **thorough**
aversion; completely averse ▫ fatigue

ཡོངས་སྲུ་སྐྱོ་བ་མེད་པ་ ▫ *yongs su skyo ba med pa* ▪ {C}
aparikkhedanātā ▪ **non-aversion; non-averse** ▫
{C}indefatiguability

ཡོངས་སྲུ་སྐྱོང་བ་ ▫ *yongs su skyong ba* ▪ {C}
anuparipālayati ▪ **guard; keep; sustain; protect** ▫
{C}cherish

ཡོངས་སྲུ་སྐྱོབ་པ་ ▫ *yongs su skyob pa* ▪ {C}paritrānatā;
{C}trāna; {MSA}paritrāna ▪ **protect; guard** ▫ {C}
sheltering; protection; shelter

ཡོངས་སྲུ་སྐྱོབས་པ་ ▫ *yongs su skyobs pa* ▪ paritrāna ▪
protect; guard ▫ {C}sheltering; protection; shelter

ཡོངས་སྲུ་བསྐོར་ ▫ *yongs su bskor* ▪ བསྐོར་སྐོར་ བསྐོར་
སྐོར་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {C}parivṛta; {C}
parivarttayi ▪ **thoroughly encircle/surround/**
revolve/circumambulate/turn round/turn [a
wheel] ▫ {C}surrounded

ཡོངས་སྲུ་བསྐོར་བ་ ▫ *yongs su bskor ba* ▪ བསྐོར་སྐོར་ བསྐོར་
སྐོར་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {MSA}parivārita
▪ **thoroughly encircle/surround/revolve/**
circumambulate/turn round/turn [a wheel]

ཡོངས་སྲུ་བསྐོར་བར་གྲུབ་པ་ ▫ *yongs su bskor bar gyur pa*
▪ བསྐོར་སྐོར་ བསྐོར་སྐོར་ བསྐོར་སྐོར་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▪
{C}paricchinna (=tan-madhya-varti) ▪ **thoroughly**
encircle/surround/revolve/circumambulate/turn
round/turn [a wheel] ▫ {C}limited

ཡོངས་སྲུ་བསྐྱབ་ ▫ *yongs su bskyab* ▪ {L}paritrāya ▪
defend; protect; help; rescue; save

ཡོངས་སྲུ་བསྐྱབ་པ་ ▫ *yongs su bskyab pa* ▪ {C}paritrāna;
{C}paritrānatā ▪ **defend; protect; help; rescue;**
save ▫ {C}sheltering; protection

ཡོངས་སྲུ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ ▫ *yongs su bskyab par bya'o* ▪
{C}trātavyā (iti) ▪ **one should protect; one should**
defend ▫ {C}strives to save

ཡོངས་སྲུ་ཁེབས་པ་ ▫ *yongs su khebs pa* ▪ ཁེབས་ཁེབས་ཁེབས་
ཁེབས་ ▫ *kheb 'khebs kheb khebs* ▪ {C}paryavanaddha
▪ **thoroughly covered/enveloped** ▫ {C}enveloped

ཡོངས་སྲུ་མཁྱེན་པ་ ▫ *yongs su mkhyen pa* ▪ མཁྱེན་མཁྱེན་
མཁྱེན་མཁྱེན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend*
▪ {C}parijñānatā ▪ **thoroughly know; complete**
exalted knower ▫ {C}comprehension

ཡོངས་སྲུ་གོམས་པ་ ▫ *yongs su goms pa* ▪ {MSA}
paribhāvana ▪ **thoroughly cultivate; meditate**

ཡོངས་སུ་གྱུར་བ་ ▫ *yongs su gyur pa* ▪ {MSA}parivr̥tti ▪
(thoroughly) change; (thoroughly) transform

ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ ▫ *yongs su grags pa* ▪ widely known;
widely renowned

ཡོངས་སུ་གྲུབ་ ▫ *yongs su grub* ▪ {C}pariniṣpatti ▪
thoroughly established ▫ {C}accomplished;
brought to perfection; totally real

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ ▫ *yongs su grub pa* ▪ {C,MSA,MV}
pariniṣpanna; {MV,MSA}pariniṣpatti; {MSA}
niṣpanna; {C}pariharati; {C}anuṣṭhāna;
{MSA}siddhi ▪ thoroughly established ▫ {C}
accomplished; brought to perfection; totally real;
look after; carry; carry out; perform

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་
▫ *yongs su grub pa'i ngo bo nyid; yongs su grub pa'i*
rang bzhin ▪ thoroughly established nature

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *yongs su grub pa'i mtshan*
nyid ▪ {MSA,MV}pariniṣpanna-lakṣaṇa ▪ the
thoroughly established character

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་ ▫ *yongs su grub pa'i rang*
bzhin ▪ pariniḥpannasvabhāva ▪ thoroughly
established nature

ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཉིད། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའི་རང་བཞིན་
▫ *yongs su grub pa'i ngo bo nyid/ yongs su grub pa'i*
rang bzhin ▪ {MSA,MV}pariniṣpanna-svabhāva
▪ thoroughly established nature; thoroughly
established entityness

ཡོངས་སུ་གྲོལ་བ་ ▫ *yongs su grol ba* ▪ འགྲོལ་བའོལ་བ་
གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {L}parimucyante
▪ thoroughly liberate; thoroughly release(d);
thoroughly loosen(ed)

ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་འགྱུར་རོ་ ▫ *yongs su grol bar 'gyur ro*
▪ འགྲོལ་བའོལ་བ་གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {C}
parimucyate ▪ thoroughly liberate; thoroughly
release; thoroughly loosen ▫ {C}is liberated

ཡོངས་སུ་གྲོལ་བར་བྱེད་དེ་ ▫ *yongs su grol bar byed de* ▪
འགྲོལ་བའོལ་བ་གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {C}
parimocayati ▪ thoroughly liberate; thoroughly
release; thoroughly loosen ▫ {C}set free

ཡོངས་སུ་དགམས་པ་ ▫ *yongs su dgams pa* ▪ {C}
parindanā ▪ {C}bestowal

ཡོངས་སུ་དགོལ་ ▫ *yongs su dgrol* ▪ {C}parimocayati
▪ thoroughly liberate; thoroughly release;
thoroughly loosen ▫ {C}set free

ཡོངས་སུ་དགོལ་བ་ ▫ *yongs su dgrol ba* ▪ {C}
parimocanātā ▪ thoroughly liberate; thoroughly
release; thoroughly loosen ▫ {C}set free;
liberating

ཡོངས་སུ་འགྱུར་བ་ ▫ *yongs su 'gyur ba* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་
གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▪ {L,MSA}pariṇāma
▪ thoroughly transform; change; transformation;
evolution

ཡོངས་སུ་འགྱུར་བའི་ཉན་ཐོས་པ་ ▫ *yongs su 'gyur ba'i nyan*
thos pa ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur
gyurd ▪ hearer who is changeable

ཡོངས་སུ་འགྲིབ་ ▫ *yongs su 'grib* ▪ {C}parihāni ▪
thoroughly diminish; diminishment; diminution
▫ {C}decrease; loss; never fails

ཡོངས་སུ་འགྲིབ་པ་ ▫ *yongs su 'grib pa* ▪ {MSA}parihāni ▪
thoroughly diminish; diminishment; diminution

ཡོངས་སུ་འགྲུབ་པ་ ▫ *yongs su 'grub pa* ▪ {C}pariniṣpatti
▪ thoroughly establish; thoroughly established

ཡོངས་སུ་འགྲོལ་བ་ ▫ *yongs su 'grol ba* ▪ འགྲོལ་འགྲོལ་བ་
གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {L}parimucyante ▪
become completely free; be thoroughly liberated

ཡོངས་སུ་གྱུས་ ▫ *yongs su rgyas* ▪ {C}parivṛddha
(=vyāpte) ▪ thoroughly extend; increase;
thoroughly fill; spread ▫ {C}increased; choked
with

ཡོངས་སུ་གྱུས་པ་ ▫ *yongs su rgyas pa* ▪ {C}parijaya ▪
thoroughly extend; very extensive; increase;
thoroughly fill; spread ▫ {C}(complete) mastery;
familiarity; conquest

ཡོངས་སུ་གྱུ་བ་མེད་པ་ ▫ *yongs su rgyu ba med pa* ▪ གྱུ་
གྱུ་གྱུ་ ▫ rgyu rgyu rgyu rgyu ▪ {C}asamudācārātā ▪
{C}habitual absence

ཡོངས་སུ་སྐོས་པ་ ▫ *yongs su sgom pa* ▪ བསྐོས་སྐོས་བསྐོས་ས་

སྒྲོམ་སྒྲོམ་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {C}*paritarṣaṇā* (=paritrasanā) ▪ **(thoroughly) cultivate; meditate** ▫ {C}worry; distress

ཡོངས་སྤྱོད་བྱུང་བ་ ▫ *yongs su sgyur ba* ▪ བསྐྱུར་སྤྱོད་ བསྐྱུར་བྱུང་ ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {MSA} *pariṇāmana; vivartanā* ▪ **change; completely/thoroughly change/transform/affect/control**

ཡོངས་སྤྱོད་བྱུང་བར་བྱེད་པ་ ▫ *yongs su sgyur bar byed pa* ▪ བསྐྱུར་སྤྱོད་ བསྐྱུར་བྱུང་བར་བྱེད་ བསྐྱུར་བྱུང་ ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {MSA}*parivartaka* ▪ **completely/thoroughly change/transform/affect/control; that which completely/thoroughly changes/transforms/affects/controls; cause to completely/thoroughly change/transform/affect/control**

ཡོངས་སྤྱོད་སྒྲུབ་པ་ ▫ *yongs su sgrub pa* ▪ བསྐྱུར་སྤྱོད་ བསྐྱུར་སྤྱོད་སྒྲུབ་སྤྱོད་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C} *pariniṣpatti* (e.g.: *dharmakāya-pariniṣpatti; sarvajñāna-pariniṣpatti; kuśalamūla-pariniṣpatti*) ▪ **thoroughly establish; thoroughly established** ▫ {C}accomplishment; completion; what has the status of a full and perfect reality; total reality

ཡོངས་སྤྱོད་སྒྲོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་ ▫ *yongs su sgrogs pa'i tshul gyis* ▪ {C}*parikīrtyamāna-rūpa* ▪ **through the mode of (thoroughly) proclaiming/declaring** ▫ {C}proclaiming

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོམས་པ་ ▫ *yongs su bsgoms pa* ▪ བསྐྱོམས་ བསྐྱོམས་བསྐྱོམས་བསྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV}*paribhāvana; {L}paribhāvita* ▪ **thoroughly cultivate/meditate**

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོས་ནས་ ▫ *yongs su bsgos nas* ▪ བསྐྱོས་ བསྐྱོས་བསྐྱོས་ ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪ {C}*paribhāvita* ▪ **having thoroughly infused/deposited** ▫ {C} pervaded by; fostered; exalted; saturated with

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོས་པ་ ▫ *yongs su bsgos pa* ▪ བསྐྱོས་བསྐྱོས་ བསྐྱོས་ ▫ *bsgo sgo bsgos sgos* ▪ {C,MV}*paribhāvitatva; {MV}paribhāvita; {L}parivāsita* ▪ **thoroughly infused/deposited** ▫ {C}pervaded by; fostered; exalted; saturated with; having come forth and are pervaded by; completely abide in

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱུགས་ ▫ *yongs su bsgrags* ▪ {C,MSA}

parikīrtita ▪ **widely known; widely renowned** ▫ {C}proclaimed

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱུགས་ནས་ ▫ *yongs su bsgrags nas* ▪ {C} *parikīrtita* ▪ **widely known; widely renowned** ▫ {C}proclaimed

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱུགས་པ་ ▫ *yongs su bsgrags pa* ▪ {C} *parikīrtita* ▪ **widely known; widely renowned** ▫ {C}proclaimed

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱུབ་པ་ ▫ *yongs su bsgrub pa* ▪ བསྐྱུབ་ བསྐྱུབ་བསྐྱུབ་སྤྱོད་ བསྐྱུབ་སྤྱོད་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}*niṣpādayati* (=pariniṣpādayati); {C} *pariniṣpādanatā* (=niṣpādanatā = abhinirmīmite); {C}*pariniṣpādayati* ▪ **thoroughly establish; thoroughly established** ▫ {C}accomplishes; creates; perfects; achieves; creation

ཡོངས་སྤྱོད་ངལ་བ་ ▫ *yongs su ngal ba* ▪ **wearying**

ཡོངས་སྤྱོད་ངེས་པ་ ▫ *yongs su nges pa* ▪ {C}*paricchinnatva* ▪ **(thoroughly) ascertain; (thorough) ascertainment; very definite; (thoroughly) determine** ▫ {C}having circumscribed

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོ་ ▫ *yongs su bsngo* ▪ {C}*pariṇāmayati* (=niryātātā) ▪ **(thoroughly) dedicate** ▫ {C}turns over to; converts; transforms; dedicates to; bends to; is applied to

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོ་བ་ ▫ *yongs su bsngo ba* ▪ {C} *pariṇāmanatā; {C,L}pariṇāma; {MV}pariṇati; {MSA}pariṇāmana* ▪ **thorough dedication; (thoroughly) dedicate** ▫ {C}turns over to; dedication; converts; transforms; dedicates to; bends to; is applied to; evolve

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོ་བར་བྱ་ ▫ *yongs su bsngo bar bya* ▪ {MV} *pariṇāmayitavya* ▪ **(thoroughly) dedicate**

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོ་བར་བྱེད་ ▫ *yongs su bsngo bar byed* ▪ {MSA,MV}*(pari ṅnam): pariṇāmayati* ▪ **(thoroughly) dedicate**

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོས་པ་ ▫ *yongs su bsngos pa* ▪ {MV} *pariṇāmana; {MV}pariṇāmanā* ▪ **(thoroughly) dedicate**

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོས་པ་ཡིན་ ▫ *yongs su bsngos pa yin* ▪ {C}

pariṇāmita bhavati ▪ **is (thoroughly) dedicated** ◻
 {C} becomes turned over

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོད་པར་ཐུག་ཡིན་ ◻ *yongs su bsngos par chud yin* ▪ {C}*pariṇāmita bhavati* ▪ **is (thoroughly) dedicated** ◻ {C} becomes turned over

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱོད་པས་ ◻ *yongs su bsngos pas* ▪ {C}
pariṇāmayanto ▪ **through (thoroughly) dedicating**
 ◻ {C} by having turned over

ཡོངས་སྤྱོད་གཅོད་ ◻ *yongs su gcod* ▪ (*pari* √*cchid*): {MV}
paricchinnatti; {MV}*pariccheda* ▪ **(thoroughly) cut;**
(thoroughly) decide; (thoroughly) eliminate

ཡོངས་སྤྱོད་གཅོད་པ་བྱེད་པ་ ◻ *yongs su gcod pa byed pa* ▪ {C}*pariccheda-kara* ▪ **(thoroughly) cut;**
(thoroughly) decide; (thoroughly) eliminate ◻
 {C} accurate definer

ཡོངས་སྤྱོད་གཅོད་པར་བྱ་བ་ ◻ *yongs su gcod par bya ba* ▪
 {GD:674} determined object

ཡོངས་སྤྱོད་ཆད་པ་ ◻ *yongs su chad pa* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་
 ཆད་ ◻ 'chad 'chad chad chad ▪ {C,L}*paricchinna*;
{C}pariccheda ▪ **thoroughly cut off; thorough**
annihilation ◻ {C} limited; completely free (from);
 completely separated (from); delimits a certain
 number of; delimit; limitation

ཡོངས་སྤྱོད་ཆད་པ་མེད་ ◻ *yongs su chad pa med* ▪ འཆད་
 འཆད་ཆད་ཆད་ ◻ 'chad 'chad chad chad ▪ {MSA}
aparchinna ▪ **not cut off; non-annihilation**

ཡོངས་སྤྱོད་བརྗོད་ ◻ *yongs su brjod* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་
 རྗོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}*parikīrtayati*;
{C}parikīrtita ▪ **(thoroughly) express; state;**
expression; (thoroughly) say ◻ {C} proclaims;
 announce; speak about; proclaimed

ཡོངས་སྤྱོད་བརྗོད་པ་ ◻ *yongs su brjod pa* ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་
 རྗོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {C}*parikīrtana*;
{C}parikīrtita ▪ **(thoroughly) express; state;**
expression; (thoroughly) say ◻ {C} proclaims;
 proclamation; announce; speak about; proclaimed

ཡོངས་སྤྱོད་བརྗོད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ ◻ *yongs su brjod pa'i tshul*
gyis ▪ བརྗོད་རྗོད་བརྗོད་རྗོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪
 {C}*parikīrtiyamāna-rūpa* ▪ **through the mode of**

expression; by way of (thoroughly) expressing ◻
 {C} proclaiming

ཡོངས་སྤྱོད་ཉམས་ ◻ *yongs su nyams* ▪ {C}*parihāni*;
{C}parihāyati ▪ **(thoroughly) degenerated;**
(thoroughly) spoiled; (thoroughly) corrupted ◻
 {C} diminution; decrease; loss; never fails; dwindle
 away; vanish; becomes destitute of

ཡོངས་སྤྱོད་ཉམས་པ་ ◻ *yongs su nyams pa* ▪ {C}*parihāna*;
{C}parihāyate; {MSA}*parihāni*; {C}*paribhraṣṭa*;
{L}parihāyate ▪ **(thoroughly) degenerated;**
(thoroughly) spoiled; (thoroughly) corrupted ◻
 {C} diminution; decrease; loss; never fails; dwindle
 away; vanish; becomes destitute of; without;
 has faded away; has lost; is diminished; fails of;
 avoids; desists; diminish; lose; fail to win; flopped;
 dropped; forsake

ཡོངས་སྤྱོད་ཉམས་པར་འགྲུར་ ◻ *yongs su nyams par 'gyur*
 ▪ {C}*parihāna* ▪ **(thoroughly) degenerated;**
(thoroughly) spoiled; (thoroughly) corrupted
 ◻ {C} without; has faded away; has lost; is
 diminished; fails of; avoids; desists; diminish; lose;
 fail to win

ཡོངས་སྤྱོད་ཉམས་པར་འགྲུར་བ་ ◻ *yongs su nyams par 'gyur*
ba ▪ (*pari* √*hā*): {C}*parihāyati*; {C}*parihāyate*;
 {MSA}*parihāṇīya*; {MSA}*parihānika* ▪ **(thoroughly)**
degenerated; (thoroughly) spoiled; (thoroughly)
corrupted ◻ {C} diminution; decrease; loss; never
 fails; dwindle away; vanish; becomes destitute of;
 without; has faded away; has lost; is diminished;
 fails of; avoids; desists; diminish; lose; fail to win

ཡོངས་སྤྱོད་གདང་བ་ ◻ *yongs su gtang ba* ▪ གདང་གཏོང་བདང་
 རོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}*parityajati*
 ▪ **(thoroughly) send; (thoroughly) give away;**
(thoroughly) let loose ◻ {C} renounces; abandons;
 deserts

ཡོངས་སྤྱོད་གདང་བ་མེད་པ་ ◻ *yongs su gtang ba med pa* ▪
 གདང་གཏོང་བདང་རོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}
aparityāga ▪ **not give away; not send; not let loose**
 ◻ {C} non-abandonment; non-renunciation

ཡོངས་སྤྱོད་གདང་བར་བྱའོ་ ◻ *yongs su gtang bar bya'o*
 ▪ གདང་གཏོང་བདང་རོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs*
 ▪ {C}*aparityāgin* ▪ **thoroughly give; treat; cast**

away; send; let go; give away; let loose; play [an instrument] ▫ {C}one who never abandons

ཡོངས་སུ་གདང་བ་ ▫ *yongs su gtad pa* ▫ {C}parīndanā; {C}parīndita; {C}parindanā ▫ **bestowal; entrusting; favors; favored**

ཡོངས་སུ་གདུགས་བ་ ▫ *yongs su gtugs pa* ▫ {C}pariyupayoga ▫ **finalization** ▫ {C}the state of being able to overlook differences

ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ ▫ *yongs su gtong* ▫ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▫ {C}tyāgī; {MV}(pari √tyaj): *parityajeta* ▫ **thoroughly give/treat/cast away/send/renounce** ▫ {C}renounces

ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ ▫ *yongs su gtong ba* ▫ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▫ {C}parityajana; {C,MV,MSA}parityāga; {C}dadāti ▫ **thoroughly give/treat/cast away/send/renounce** ▫ {C}renounces; renunciation; renounce; giving away; gives; give cover to

ཡོངས་སུ་གཏོང་བར་བྱེད་ཏོ་ ▫ *yongs su gtong bar byed do* ▫ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▫ {C}parityajati ▫ **thoroughly give/treat/cast away/send/renounce** ▫ {C}renounces; abandons; deserts; renunciation; renounce; giving away; gives; give cover to

ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ ▫ *yongs su gtod pa* ▫ **confer**

ཡོངས་སུ་བཏང་བ་ ▫ *yongs su btang ba* ▫ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▫ {C}parimukta; {C}parityajati; {C}parityāgita ▫ **thoroughly give/give up/send/let go/renounce** ▫ {C}deprived of; renounces; abandons; deserts; renunciation

ཡོངས་སུ་བཏང་བར་འགྲུར་ ▫ *yongs su btang bar 'gyur* ▫ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▫ {C}parimukta ▫ **thoroughly give/give up/send/let go/renounce** ▫ {C}deprived of

ཡོངས་སུ་བཏང་བར་བྱ་བ་ ▫ *yongs su btang bar bya ba* ▫ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▫ {C}pariyaktavya ▫ **thoroughly give/give up/send/let go/renounce** ▫ {C}should be abandoned

ཡོངས་སུ་བཏང་བར་བྱའོ་ ▫ *yongs su btang bar bya'o* ▫ གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▫ {C}

dātavya ▫ **should/will thoroughly give/give up/send/let go/renounce** ▫ {C}should be given

ཡོངས་སུ་རྫོགས་བ་ ▫ *yongs su rtog pa* ▫ {C}parikalpyamāna; {L}paritarka; {L}parikalpa ▫ **thought; conceptual thought; conceptual consciousness; impute; imputation** ▫ consideration; think about; mental construction; {C}indulging in imagination; reflection

ཡོངས་སུ་རྫོགས་བ་མ་མཆིས་བ་ ▫ *yongs su rtog pa ma mchis pa* ▫ {C}parikalpita-asattā ▫ **no conceptual thought; no conceptual consciousness; not impute; non-imputation** ▫ {C}imagination of something that is not

ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ ▫ *yongs su rtogs pa* ▫ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▫ {MSA}parīkṣā ▫ **(thoroughly) realize; (thoroughly) cognize; (thoroughly) understand; (thoroughly) cognize**

ཡོངས་སུ་ལྷུང་བས་ ▫ *yongs su ltung bas* ▫ **completely fallen into**

ཡོངས་སུ་སློན་བ་ ▫ *yongs su ston* ▫ བསློན་སློན་བསློན་སློན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▫ (pari √dīp): {MSA}paridīpayati; {C}paridīpana ▫ **(thoroughly) teach; (thoroughly) indicate** ▫ {C}revelation

ཡོངས་སུ་སློན་བ་ ▫ *yongs su ston pa* ▫ བསློན་སློན་བསློན་སློན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▫ {C}paridīpayi ▫ **(thoroughly) teach; (thoroughly) indicate** ▫ {C}reveals

ཡོངས་སུ་སློན་བྱིར་ ▫ *yongs su ston phyr* ▫ བསློན་སློན་བསློན་སློན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▫ {C}paridīpa ▫ **(thoroughly) teach; (thoroughly) indicate** ▫ {C}revelation

ཡོངས་སུ་བརྟག་བ་ ▫ *yongs su brtag* ▫ {C}parīkṣana ▫ **(thoroughly) analyze; (thoroughly) investigate** ▫ {C}investigation; contemplation

ཡོངས་སུ་བརྟག་བ་བརྗེད་ ▫ *yongs su brtag pa bzung* ▫ {C}parikalpya; {C}parikalpa-sthāne ▫ **(thoroughly) analyze; (thoroughly) investigate** ▫ {C}let us imagine; let us assume; let us reckon

ཡོངས་སུ་བརྟགས་བ་ ▫ *yongs su brtags pa* ▫ བརྟགས་རྟགས་

བརྟགས་རྟགས་ ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {MV}parīkṣā
 ▪ **thoroughly analyze/investigate**

ཡིངས་སྤྱ་བརྟོག་པ་ ▫ *yongs su brtog pa* ▪ {C}
upaparīkṣate ▪ **thought; conceptual consciousness; think; (thoroughly) conceive** ▫ {C}investigate; consider; regards as

ཡིངས་སྤྱ་བསྟན་ ▫ *yongs su bstan* ▪ *བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་*
 ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA,MV}paridīpita ▪ **(thoroughly) indicate; (thoroughly) teach**

ཡིངས་སྤྱ་བསྟན་པ་ ▫ *yongs su bstan pa* ▪ *བསྟན་སྟོན་*
བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MV,C}paridīpita; {C}paridīpanā ▪ **(thoroughly) indicate; (thoroughly) teach** ▫ {C}has been shown up; elucidation; revelation; revealed; lit up; announced

ཡིངས་སྤྱ་ཐར་པར་བྱའོ ▫ *yongs su thar par bya'o* ▪ {C}
mocayati ▪ **one should (thoroughly) release; one should (thoroughly) liberate(d)** ▫ {C}set free

ཡིངས་སྤྱ་དག་འགྲུང་ ▫ *yongs su dag 'gyur* ▪ {C}
parśudhyati ▪ **(thoroughly) purify; (thoroughly) purified** ▫ {C}is completely purified

ཡིངས་སྤྱ་དག་པ་ ▫ *yongs su dag pa* ▪ {C,MSA,MV}
parīśuddhi {C}(=parīśodhana); {C}parīśodhayati; {MSA}parīśuddhi; {C}śuddha ▪ **purifying; thoroughly pure; (thoroughly) purify; (thoroughly) purified; (thorough) purity; thorough purity** ▫ {C}perfect purity; purifying; purifies; (fully) cleanses; pure; bright; clean

ཡིངས་སྤྱ་དག་པ་དང་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *yongs su dag pa dang rnam par dag pa* ▪ {MSA}parīśuddhir viśuddhiś ca ▪ **thorough purity and purity** {T}

ཡིངས་སྤྱ་དག་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ *yongs su dag pa'i khyad par*
 ▪ {MSA}parīśuddhi-viśeṣa ▪ **feature of thorough purity** {T}

ཡིངས་སྤྱ་དག་པའི་ས་པ་ ▫ *yongs su dag pa'i sa pa* ▪
 {MSA}parīśuddha-bhūmika ▪ **one on the ground of thorough purity** {T}

ཡིངས་སྤྱ་དག་པར་འགྲུང་བ་ ▫ *yongs su dag par 'gyur ba*
 ▪ {C}parīśodhayati; {C}nigacchati ▪ **(thoroughly) purify; (thoroughly) purified** ▫ {C}purifies;

(fully) cleanses; incur

ཡིངས་སྤྱ་དག་པར་བྱ་བ་ ▫ *yongs su dag par bya ba* ▪
parīśodhana (=parīśuddhi); {MSA}parīśuddhi ▪ **object of (thorough) purification; (thoroughly) purify; (thoroughly) purified** ▫ {C}purifying; purification

ཡིངས་སྤྱ་དག་པར་བྱེད་པ་ ▫ *yongs su dag par byed pa* ▪ {C}parīśodayati ▪ **(thoroughly) purify; (thoroughly) purified** ▫ {C}purifies; (fully) cleanses

ཡིངས་སྤྱ་དུལ་བ་ ▫ *yongs su dul ba* ▪ {C}paridamana ▪ **(thoroughly) discipline; (thorough) disciplining; (thoroughly) tame** ▫ {C}control

ཡིངས་སྤྱ་དུལ་བར་བྱེད་ ▫ *yongs su dul bar byed* ▪
 {C}paridamayati ▪ **(thoroughly) discipline; (thorough) disciplining; (thoroughly) tame** ▫ {C}tames

ཡིངས་སྤྱ་དྲིས་པ་ ▫ *yongs su dris pa* ▪ {C}paripr̥cchati ▪ **question; ask**

ཡིངས་སྤྱ་གདུང་བ་ ▫ *yongs su gdung ba* ▪ {MSA}paridāha ▪ **(thoroughly) torment; (thorough) mortification; be (thoroughly) tormented; be scorched; desire; long for**

ཡིངས་སྤྱ་གདུང་བ་མེད་པ་ ▫ *yongs su gdung ba med pa* ▪
 {C}anudvāha ▪ **non-torment; non-mortification; not tormented; not scorched; non-desire; not long for** ▫ {C}celibacy

ཡིངས་སྤྱ་འདུད་པར་བྱེད་ ▫ *yongs su 'dud par byed*
 ▪ *བུད་འདུད་བུད་འདུད་* ▫ *btud 'dud btud 'dud* ▪ {C}pariṇamayati ▪ **thoroughly pay homage** ▫ {C}transforms

ཡིངས་སྤྱ་འདྲི་བར་བྱའོ ▫ *yongs su 'dri bar bya'o* ▪ {C}
paripraśnayati ▪ **ask; question** ▫ {C}(asks) counter questions; asks questions

ཡིངས་སྤྱ་འདྲིས་པ་ ▫ *yongs su 'dri pa* ▪ {C}parijaya; {C}suparicita; {C}paripr̥cchati; paricaya ▪ **familiarity; thorough familiarity** ▫ {C}(complete) mastery; familiarity; conquest; become thoroughly familiar with

ཡོངས་སྤྱོད་འཇིག་པ་བྱེད་ ▫ *yongs su 'dris par byed* ▪ {C}
paricaryāṃ karoti ▪ **become thoroughly familiar with; thorough familiarity** ▫ {C}(complete)
 mastery; familiarity; conquest; serve upon; gets fully acquainted with

ཡོངས་སྤྱོད་འདྲིན་པ་ ▫ *yongs su 'dren pa* ▪ དྲང་འདྲིན་དྲངས་
 རྒྱངས་ འདྲིན་ ▫ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪
 {C}*pariñāyaka*; {C}*pariñāyika* ▪ **induce; inducer; lead; leader; draw; connect; cite; guide**

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱད་པ་ ▫ *yongs su sdud pa* ▪ བསྐྱ་སྤྱད་བསྐྱས་
 སྤྱས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {C}*parigraha* ▪
(thoroughly) collect; (thoroughly) include; (thoroughly) abridge ▫ {C}grace; obtain;
 gaining; win; taking hold of; acquisition; helping; assumption; acquiring; appropriation; assistance

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱད་པར་འགྲུབ་རྩི་
 ལོ་ བསྐྱ་སྤྱད་བསྐྱས་སྤྱས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {C}
pratigrhñāti ▪ **(thoroughly) collect; (thoroughly) include; (thoroughly) abridge** ▫ {C}receives;
 accepts; acquires; take hold of

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱད་པར་བྱེད་ ▫ *yongs su sdud par byed* ▪ བསྐྱ་
 སྤྱད་བསྐྱས་སྤྱས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MSA}
(saṃ √grah): saṃgrhñāti ▪ **(thoroughly) collect; (thoroughly) include; (thoroughly) abridge**

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱ་བ་ ▫ *yongs su bsdu ba* ▪ {MSA}*parigraha*
 ▪ **(thoroughly) collect; (thoroughly) include; (thoroughly) abridge**

ཡོངས་སྤྱོད་བསྐྱས་པ་ ▫ *yongs su bsdus pa* ▪ **thorough inclusion**

ཡོངས་སྤྱོད་གནས་པ་ ▫ *yongs su gnas pa* ▪ {MSA}*parivāsa* ▪
(thoroughly) abide; (complete) abode

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱང་བ་ ▫ *yongs su snang ba* ▪ སྤྱང་སྤྱང་སྤྱང་སྤྱང་
 ▫ *snang snang snang snang* ▪ {C}*paridīpayati* ▪
appear; appearance ▫ {C}lighten up; is lit up

ཡོངས་སྤྱོད་དཔྱད་པ་ ▫ *yongs su dpyod pa* ▪ {C}
parimimāṃsā (=parikṣā); {L}paricāra; {MSA}
pariccheda ▪ **(thoroughly) investigate; thorough investigation; (thoroughly) examine; discrimination** ▫ {C}be acquainted with; serve;
 attend

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱང་བ་ ▫ *yongs su spang ba* ▪ སྤྱང་སྤྱོད་སྤྱངས་སྤྱངས་
 ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}*parivarjanatā;*
{MV,MSA}parivarjana; {MSA}parityāga ▪
(thoroughly) abandon; (thorough) abandonment
 ▫ {C}avoidance; shuns; having expelled

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱང་བའི་ཐབས་ ▫ *yongs su spang ba'i thabs*
 ▪ སྤྱང་སྤྱོད་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *spang spong spangs spongs*
 ▪ {MSA}*parityāgopāya* ▪ **method of thorough abandonment**

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱང་བར་བྱ་བ་ ▫ *yongs su spang bar bya ba* ▪
 སྤྱང་སྤྱོད་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}
parivajanīya; {C}parivarjayitavya; {MSA}parihāra
 ▪ **object of thorough abandonment; thoroughly abandon** ▫ {C}to be shunned; should be shunned/
 avoided

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱངས་ ▫ *yongs su spangs* ▪ སྤྱང་སྤྱོད་སྤྱངས་སྤྱངས་
 ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {C}*prahīṇa* ▪
(thoroughly) abandon; (thorough) abandonment
 ▫ {C}forsaken; rid of

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱངས་པ་ ▫ *yongs su spangs pa* ▪ སྤྱང་སྤྱོད་
 སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}
parivarjana ▪ **(thoroughly) abandon; (thorough) abandonment**

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *yongs su spong* ▪ སྤྱང་སྤྱོད་སྤྱངས་སྤྱོད་
 ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MSA}*parivarjanatā;*
{MSA}(prati √hr): pratiharanti ▪ **(thoroughly) abandon; (thorough) abandonment**

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་བ་ ▫ *yongs su spong ba* ▪ སྤྱང་སྤྱོད་སྤྱངས་སྤྱོད་
 ▫ *spang spong spangs spongs* ▪ {MV}(pari √vrj):
parivarjayati; {MSA}(prati √hr): pratiharanti;
{MSA}parivarjana ▪ **(thoroughly) abandon; (thorough) abandonment**

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *yongs su spod* ▪ {C}*paribhūñjati* ▪ {C}
 consumes

ཡོངས་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *yongs su spyad* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}*paribhūñjati* ▪
(thoroughly) practice; (thoroughly) enjoy; (thoroughly) make use of; perform ▫ {C}enjoys
 the use of; relishes; enjoys; uses; consumes; derives enjoyment from

ཡོངས་སུ་སྤྱད་པ་ ▫ *yongs su spyad pa* ▪ ལྷན་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་
 ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}paribhoga
 ▪ **(thoroughly) practice; (thoroughly) enjoy;**
(thoroughly) make use of; perform

ཡོངས་སུ་སྤྱོད་ ▫ *yongs su spyod* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad
 spyod spyad spyod* ▪ {C}paribhuñjati ▪ **(thoroughly)**
enjoy; (thoroughly) make use of; (thoroughly)
practice; (thoroughly) act out; perform; deeds;
performance; practice(s) ▫ {C}consumes

ཡོངས་སུ་སྤྱོད་པ་ ▫ *yongs su spyod pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫
spyad spyod spyad spyod ▪ {MSA}paribhoga; {MV}
pariccheda ▪ **(thoroughly) enjoy; (thoroughly)**
make use of; (thoroughly) practice; (thoroughly)
act out; perform; deeds; performance;
practice(s)

ཡོངས་སུ་གྱི་ཚལ་དུ་འགྱུར་ ▫ *yongs su phyi rol tu 'gyur* ▪
 འགྱུར་འགྱུར་དུ་འགྱུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}
parivāhya ▪ {C}expelled

ཡོངས་སུ་བྱང་བ་ ▫ *yongs su byang ba* ▪ འབྲང་འབྲངས་བྱང་
 འབྲོངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ {C,MSA}
paryavadāta; {L}paryayavadā ▪ **(thoroughly)**
purified; (thoroughly) purify; (thorough) purity ▫
 {C}highly/completely cleansed

ཡོངས་སུ་ཐོངས་ ▫ *yongs su blangs* ▪ {C}samādāya
 ▪ **(thoroughly) adopt; (thoroughly) assume;**
(thoroughly) take up; take; receive ▫ {C}having
 taken upon himself; in conformity with; undertakes
 to observe

ཡོངས་སུ་སྤྱང་བ་ ▫ *yongs su sbyang pa* ▪ ལྷན་སྤྱང་སྤྱངས་
 ལྷོངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}
pariśodhana; {MSA}viśodhana; {C}parikarman ▪
thoroughly purify/wash/practice/train/cleanse/
clean ▫ {C}(necessary) preparation

ཡོངས་སུ་སྤྱང་བ་བགྱིས་ ▫ *yongs su sbyang ba bgvis* ▪ ལྷན་
 ལྷོང་སྤྱངས་ལྷོངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪
 {C}kṛta-parikarma ▪ **thoroughly purify/wash/**
practice/train/cleanse/clean ▫ {C}make the
 necessary preparations

ཡོངས་སུ་སྤྱང་བ་བྱས་པ་ ▫ *yongs su sbyang ba byas pa* ▪
 ལྷན་སྤྱང་སྤྱངས་ལྷོངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪

{MV}parikarma; {MV}parikarmitatva ▪ **thoroughly**
purified/washed/practiced/trained/cleansed/
cleaned

ཡོངས་སུ་སྤྱང་བར་བྱ་ ▫ *yongs su sbyang bar bya* ▪ ལྷན་
 ལྷོང་སྤྱངས་ལྷོངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪
 {MSA}pariśodhayitavya ▪ **will/should thoroughly**
thoroughly purify/wash/practice/train/cleanse/
clean

ཡོངས་སུ་སྤྱངས་པ་ ▫ *yongs su sbyangs pa* ▪ ལྷན་སྤྱང་སྤྱངས་
 ལྷོངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}
pariśodhana ▪ **thoroughly purify/wash/practice/**
train/cleanse/clean

ཡོངས་སུ་སྤྱངས་པ་བྱས་པའི་རྣལ་འབྱོར་ ▫ *yongs su sbyangs
 pa byas pa'i rnal 'byor* ▪ ལྷན་སྤྱང་སྤྱངས་ལྷོངས་ ▫ *sbyang
 sbyong sbyangs sbyongs* ▪ *kṛtaparicaya[yoga]* ▪
yoga of someone who is practiced

ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་ ▫ *yongs su sbyong ba* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོདས་ལྷོངས་
 ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {C,MSA,MV}
pariśodhana {C}(=pariśuddhi); {C}pariśodhanatā;
 {C}pariśodhayati; {MSA}viśodhana; {C}
parikarman; {C}bhūmi-parikarman; {C}parijaya;
 {L}pariśodha ▪ **thorough purification/cleansing/**
washing/practicing/training/cleaning ▫ {C}
 purifying; purification; purifies; (fully) cleanses;
 (necessary) preparation; preparation for the
 grounds; (complete) mastery; familiarity; conquest

ཡོངས་སུ་སྤྱོད་བ་ ▫ *yongs su sbyor ba* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ལྷོངས་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ *pariyukta* ▪ **thoroughly**
join/connect/apply/exert

ཡོངས་སུ་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *yongs su ma grub pa* ▪ {C,MSA}
apariniṣpatti ▪ **thoroughly non-established;**
not thoroughly established ▫ {C}absence of
 accomplishment; not totally real

ཡོངས་སུ་མ་ཉམས་པ་ ▫ *yongs su ma nyams pa* ▪ {MSA}
aparihāṇika ▪ **non-degenerate; not corrupted** {T}

ཡོངས་སུ་མ་བཏང་བ་ ▫ *yongs su ma btang ba* ▪ གཏང་
 གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}
aparityakta ▪ **not thoroughly give/give up/send/**
let go/renounce ▫ {C}(does) not abandon; not
 abandoned

ཡོངས་སྤྱི་མ་དག་པ་ ▫ *yongs su ma dag pa* ▪ *apariśuddha*
 ▪ **not thoroughly pure; not pure**

ཡོངས་སྤྱི་མ་བྱང་བ་ ▫ *yongs su ma byang ba* ▪ འབྲང་འབྲངས་
 བྱང་འབྲངས་ ▫ *'byang 'byangs byang 'byongs* ▪ {L}
aparyayavadā ▪ **not completely pure; not purified**

ཡོངས་སྤྱི་མ་སྦྱིན་པ་ ▫ *yongs su ma smin pa* ▪ {L}
aparipakva; {L}aparipacana; {MV}aparipakvatā
 ▪ **not (thoroughly) matured; not (thoroughly)
 ripened; immature**

ཡོངས་སྤྱི་མ་རྫོགས་པ་ ▫ *yongs su ma rdzogs pa* ▪ རྫོགས་
 རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪
 {MSA}*aparipūrṇa* ▪ **not complete; imperfect; not
 perfect**

ཡོངས་སྤྱི་མ་ཞེན་པ་ ▫ *yongs su ma zhen pa* ▪
nonattachment

ཡོངས་སྤྱི་མ་བརྩུང་ ▫ *yongs su ma bzung* ▪ {C}*aparigraha*
 ▪ **not apprehend; not grasp; not hold; not
 conceive** ▫ {C}no(n-) appropriation; not upheld;
 not gaining; not taken hold of

ཡོངས་སྤྱི་མ་ཤེས་པ་ཡོངས་སྤྱི་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དབང་པོ་
 ▫ *yongs su ma shes pa yongs su shes par bya ba'i*
dbang po ▪ {C}*anājñatām-ājñāsyāmi-indriya* ▪ **the
 power which cognizes what is not yet cognized**
 ▫ {C}the dominant "I shall come to understand the
 not yet understood"

ཡོངས་སྤྱི་མི་སྦྱོང་ ▫ *yongs su mi skyo* ▪ {C}*aparikheditā* ▪
non-aversion; not averse ▫ {C}indefatigability

ཡོངས་སྤྱི་མི་སྦྱོང་བ་ ▫ *yongs su mi skyo ba* ▪ **non-
 discouragement**

ཡོངས་སྤྱི་མི་ངལ་ / ཡོངས་སྤྱི་མི་ངལ་བ་ ▫ *yongs su mi*
ngal / yongs su mi ngal ba ▪ {C}*apariśrānti* ▪
nonwearying; non-fatigue; non-weariness ▫ {C}
 (persistent) indefatigability

ཡོངས་སྤྱི་མི་ཉམས་པའི་ཚེས་ཅན་ ▫ *yongs su mi nyams*
pa'i chos can ▪ {C}*aparihāṇa-dharma* ▪ **non-
 degenerated subject; thoroughly undefiled
 subject** ▫ {C}unfailing; one who never again loses
 interest in

ཡོངས་སྤྱི་མི་གཏོང་བ་ ▫ *yongs su mi gtong ba* ▪ གཏོང་

གཏོང་བཏང་བོང་སྤོང་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪
 {C}*aparityakta; {MSA,MV}aparityāga* ▪ **not
 thoroughly give/treat/cast away/send/renounce** ▫
 {C}(does) not abandon; not abandoned

ཡོངས་སྤྱི་མི་ཤེས་ ▫ *yongs su mi shes* ▪ {C}*aparijñāna*
 ▪ **non-consciousness; not cognize** ▫ {C}no
 comprehension

ཡོངས་སྤྱི་སྤྱོད་ལས་འདེད་པ་ ▫ *yongs su mya ngan*
las 'da' ba ▪ {MSA}*parinirvāṇa* ▪ **parinirvāṇa;
 thoroughly passed beyond sorrow; thorough
 passing beyond sorrow**

ཡོངས་སྤྱི་སྤྱོད་ལས་འདེད་པ་ ▫ *yongs su mya ngan las*
'das pa ▪ {L,MSA}*parinirvāṇa; {MSA}nirvāṇa;*
{MSA}parinirvṛta ▪ **parinirvāṇa; thoroughly
 passed beyond sorrow; thorough passing beyond
 sorrow**

ཡོངས་སྤྱི་སྤྱོད་ལས་འདེད་པ་བྱ་བ་ ▫ *yongs su mya ngan las*
'das bya ba ▪ {L}*parinirvāpayitavyam* ▪ **thoroughly
 passed beyond sorrow; thorough passing beyond
 sorrow**

ཡོངས་སྤྱི་སྤྱོད་ལས་མི་འདེད་བའི་ཚེས་ཅན་ ▫ *yongs*
su mya ngan las mi 'da' ba'i chos can ▪ {MSA}
*aparinirvāṇa-dharmaka; {MSA}aparinirvāṇa-
 dharman* ▪ **a subject that has not thoroughly
 passed beyond sorrow {T}**

ཡོངས་སྤྱི་སྤྱོད་ལས་སྦྱོག་པ་ ▫ *yongs su mya ngan las*
zlog pa ▪ {MSA}*parinirvāpaṇa* ▪ **thoroughly turned
 away from sorrow; thoroughly reversed from
 sorrow {T}**

ཡོངས་སྤྱི་སྦྱིན་པ་ ▫ *yongs su smin pa* ▪ {L,MSA}
*paripakva; {L,MSA}paripācana; {C}paripākam
 gata; {MV}paripakvatā; {MSA}paripāka* ▪
thoroughly ripened; thoroughly matured ▫ {C}
 comes to maturity

ཡོངས་སྤྱི་སྦྱིན་པའི་མཚན་ ▫ *yongs su smin pa'i mtshan*
 ▪ {MSA}*paripāka-lakṣaṇa* ▪ **sign of thorough
 ripening**

ཡོངས་སྤྱི་སྦྱིན་པར་གྱུར་ནས་ ▫ *yongs su smin par gyur nas*
 ▪ {C}*pākam gata* ▪ **having thoroughly ripened** ▫
 {C}comes to maturity

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་པ་ལྟར་བ་ ▫ *yongs su smin par 'gyur ba*
 ▪ {C}paripācayati ▪ **thoroughly ripen; thoroughly mature** ▫ {C}matures

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་པ་བྱ་བ་ ▫ *yongs su smin par bya ba* ▪
 {MSA,C}paripāka; {MSA}paripācana; {MSA}
 paripācayitavya; {MSA}paripācya ▪ **object of
 thorough ripening; thoroughly ripen; thoroughly
 mature** ▫ {C}maturing

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་པ་བྱེད་ ▫ *yongs su smin par byed* ▪ {MV}
 (pari √pac): paripācayati ▪ **thoroughly ripen;
 thoroughly mature**

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་པ་བྱེད་པ་ ▫ *yongs su smin par byed pa*
 ▪ (pari √pac): {MSA}paripācayati; {MSA,MV}
 paripāka; {MSA}paripācaka; {MSA,MV}
 paripācana; {MV}paripācinī; {C}paripācanatā
 ▪ **thoroughly ripen; thoroughly mature** ▫ {C}
 maturing

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་པ་བྱེད་པ་བྱ་བ་ ▫ *yongs su smin par byed
 pa bya ba* ▪ {C}paripācanatā ▪ **thoroughly ripen;
 thoroughly mature** ▫ {C}maturing

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་པ་རྒྱུ་བྱེད་པ་ ▫ *yongs su smin par mdzad pa*
 ▪ {MSA}paripāka; {MSA}paripācana ▪ **thoroughly
 ripen; thoroughly mature**

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་པ་རྒྱུ་བྱེད་པ་བྱ་བ་ ▫ *yongs su smin par rung
 bar bya ba* ▪ {MSA}paripācana-yogya ▪ **suitable as
 thoroughly ripened**

ཡོངས་སྤྱི་བྱེད་བྱ་བ་ ▫ *yongs su smin bya* ▪ {C}paripācana
 ▪ **thoroughly ripen; thoroughly mature** ▫ {C}
 maturing

ཡོངས་སྤྱི་བཅའ་ ▫ *yongs su btsal* ▪ **བཅའ་འཛོལ་བཅའ་དྲུག་**
 རྒྱུ་བྱེད་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {C}gaveṣate ▪
(thoroughly) search; (thoroughly) seek ▫ {C}
 strive for; want

ཡོངས་སྤྱི་བཅའ་བར་ ▫ *yongs su btsal bar* ▪ **བཅའ་འཛོལ་**
 བཅའ་དྲུག་རྒྱུ་བྱེད་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {C}paryeṣṭi
 ▪ **(thoroughly) search; (thoroughly) seek** ▫ {C}
 searches (for); seeks (for); try to determine; decides
 to look for

ཡོངས་སྤྱི་ཚོལ་ ▫ *yongs su tshol* ▪ **བཅའ་འཛོལ། འཛོལ་བཅའ་**

ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {C}gaveṣate
 ▪ **thoroughly seek/investigate/examine/research/
 look for** ▫ {C}search; seek for; strive for; want

ཡོངས་སྤྱི་ཚོལ་བ་ ▫ *yongs su tshol ba* ▪ **བཅའ་འཛོལ། འཛོལ་**
 བཅའ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪ {L}
 paryeṣ-; {L,MSA}paryeṣanā; {MSA}paryeṣṭi;
 paryeṣanā ▪ **thorough examination; thoroughly
 seek; thoroughly investigate; thoroughly
 examine; thoroughly research; thoroughly look
 for** ▫ inquire; ask; thorough investigation; {C}
 search; seek for; strive for; want

ཡོངས་སྤྱི་འཚོལ་བ་ ▫ *yongs su 'tshal ba* ▪ **བཅའ་འཛོལ་**
 བཅའ་དྲུག་རྒྱུ་བྱེད་ ▫ *btsal 'tshol btsald tshold* ▪ {C}parijñā
 ▪ **(thoroughly) seek; (thoroughly) want; ask;
 beseech; desire** ▫ {C}comprehension

ཡོངས་སྤྱི་འཚོལ་བ་ ▫ *yongs su 'tshol ba* ▪ **བཅའ་འཛོལ།**
 འཚོལ་བཅའ་ཚོལ་ ▫ *btsal 'tshol/'tshel btsal tshold* ▪
 {C}paryeṣanātā ▪ **thoroughly seek/investigate/
 examine/research/look for** ▫ {C}search for

ཡོངས་སྤྱི་འཛིན་ ▫ *yongs su 'dzin* ▪ **གཟུང་འཛིན་གཟུང་**
 ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}parigrhñāti
 (=mamatvena svīkuryāt); {C}parigraha ▪
**(thoroughly) apprehend; (thoroughly) grasp;
 (thoroughly) hold; (thoroughly) bear; conceive**
 ▫ {C}takes hold of; gains; wins; seize upon;
 assists; acquires; receives; takes to; grace; obtain;
 gaining; win; taking hold of; acquisition; helping;
 assumption; acquiring; appropriation; assistance

ཡོངས་སྤྱི་འཛིན་པ་ ▫ *yongs su 'dzin pa* ▪ **གཟུང་འཛིན་**
 བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}
 samparigrahaṇa; {C}parigrhñāti; {C,MSA,MV}
 parigraha; {C}parigrāhikā; {MSA}parigrahaṇa;
 {C}ādhārayati; {C}ādhāraṇa ▪ **(thoroughly)
 apprehend; (thoroughly) grasp; (thoroughly)
 hold; (thoroughly) bear; conceive** ▫ {C}full
 acceptance; assistance; one who takes hold of;
 retain in mind; carries; carrying

ཡོངས་སྤྱི་འཛིན་པ་ཐོས་ཅད་གཏོང་བ་ ▫ *yongs su 'dzin pa*
 thams cad gtong ba ▪ **གཏོང་གཏོང་བཏོང་ཐོངས་** ▫ *gtang
 gtong btang thongs* ▪ {MSA}sva-parigraha-tyāga
 (sarva-) ▪ **renounce all grasping; give up all
 grasping**

ཡོངས་སྤྱོད་པ་མེད་པ་ ▫ *yongs su 'dzin pa med pa* ▪
lack of restrainers

ཡོངས་སྤྱོད་པ་མེད་པའི་དོན་ ▫ *yongs su 'dzin pa med pa'i don* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV} *niṣparigrahatārtha* ▪ **meaning of non-grasping {T}**

ཡོངས་སྤྱོད་པ་ཡིན་ ▫ *yongs su 'dzin pa yin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *parigrāhikā* ▪ {C} one who takes hold of

ཡོངས་སྤྱོད་པར་འགྲུབ་ ▫ *yongs su 'dzin par 'gyur* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *parigrhñāti* ▪ **(thoroughly) apprehend; (thoroughly) grasp; (thoroughly) hold; (thoroughly) bear; conceive**

ཡོངས་སྤྱོད་པར་བྱེད་ ▫ *yongs su 'dzin par byed* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *samparigrahaṃ karoti* ▪ **(thoroughly) apprehend; (thoroughly) grasp; (thoroughly) hold; (thoroughly) bear; conceive**

ཡོངས་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *yongs su 'dzin par byed pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C} *parigrāhaka* [cf. *Nett. 79; pariggāhaka = upatthambhaka*] ▪ **(thoroughly) apprehend; (thoroughly) grasp; (thoroughly) hold; (thoroughly) bear; conceive** ▫ {C} one who has upheld; helper; someone who upholds; one who takes up (bad moral practices -- *duḥśīla-parigraḥāka*); recipient

ཡོངས་སྤྱོད་པ་ ▫ *yongs su rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA, MV, C} *paripūrṇa*; {L, MSA, MV} *paripūraṇa*; {C} *paripūrṇatva (=paripūrya)*; {MSA, MV} *paripūri*; {MSA} *sampūrṇa*; {C} *pūrṇa*; {L} *pariniṣ-*; {C} *pariniṣpatti* ▪ **[thorough-ly-finished]; full complement; completely perfected; thoroughly finished/complete** ▫ {C} full of; the fullness of; fulfilled; complete; developed fully; large; fulfill; fulfillment; has perfected; complete(d); accomplishment; completion

ཡོངས་སྤྱོད་པའི་རྒྱུན་ ▫ *yongs su rdzogs pa'i rkyen* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪

{MSA} *paripūri-pratyaya* ▪ **condition of thorough completion; condition of complete perfection**

ཡོངས་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་བྱིས་སེམས་ ▫ *yongs su rdzogs pa'i tshul khrims* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA} *paripūrṇa-śīla* ▪ **thoroughly perfect/complete ethics**

ཡོངས་སྤྱོད་པར་གྱུར་ཅིག་ ▫ *yongs su rdzogs par gyur cig* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C} *paripūraṇāya bhavantu* ▪ **may it become complete/completely perfect** ▫ {C} come to fulfilment

ཡོངས་སྤྱོད་པར་བྱ་བ་ ▫ *yongs su rdzogs par bya ba* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA} *paripūraṇa* ▪ **thorough perfection/completion**

ཡོངས་སྤྱོད་པར་བྱ་བའི་དོན་ ▫ *yongs su rdzogs par bya ba'i don* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA} *paripūry-artha* ▪ **object/meaning of thorough perfection/completion**

ཡོངས་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *yongs su rdzogs par byed pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MV} *paripūraṇa*; {MSA} *paripūri* ▪ **completely perfect; thoroughly finish**

ཡོངས་སྤྱོད་ལྟུ་ ▫ *yongs su zhu* ▪ {L} *prcchati* ▪ **ask; question**

ཡོངས་སྤྱོད་ཞེན་པ་ ▫ *yongs su zhen pa* ▪ **attachment**

ཡོངས་སྤྱོད་ཟད་པ་ ▫ *yongs su zad pa* ▪ {L} *parikṣaya*; {C} *parijaya (=parikṣaya)* ▪ **(thoroughly) use up; (thoroughly) exhaust; (thorough) extinction** ▫ {C} (complete) mastery; familiarity; conquest

ཡོངས་སྤྱོད་ཟེན་པ་ ▫ *yongs su zin pa* ▪ {C} *parigrhīta*; {MSA} *parigraha*; {C} *paripācita (=pariśodhita)* ▪ **(thoroughly) conjoined with; (thoroughly) affected by; (thoroughly) grasp; (thoroughly) hold** ▫ {C} upheld by; taken hold of; gain; got hold of; held back by; matured

ཡོངས་སྤྱོད་ལྷུང་པོ་ ▫ *yongs su zlum po* ▪ {GST} *parimaṇḍalam* ▪ {PH} completely round; perfectly round

ཡོངས་སྤྱོད་གཟུང་ ▫ *yongs su gzung* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྒྱུངས་

- *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C,MV}parigraha ▪ **(thoroughly) apprehend; (completely) identify**
- ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་ ▫ *yongs su gzung ba* ▪ གཟུང་ལོན་བཟུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}parigrhñāti; {C,MSA,MV}parigraha; {MV}parigrhūta; {MV}parigrhīva; {C}anuparigraha; {C}ādhārayati (=ārādhayati) ▪ **(thoroughly) apprehend; (completely) identify** ▫ {C}help; retain in mind; carries
- ཡོངས་སུ་གཟུང་བ་མེད་པ་ ▫ *yongs su gzung ba med pa* ▪ གཟུང་ལོན་བཟུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}aparigrhūta ▪ **not apprehend; non-identification** ▫ {C}ungained; do not grasp at
- ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ ▫ *yongs su bzung ba* ▪ {C}parigrhñāti (=mamatvena svīkuryāt); {C,MV}parigrhūta; {C,MSA}parigraha; {MV}parigrhīva ▪ **thorough sustenance; (thoroughly) apprehend; (thoroughly) grasp; (thoroughly) hold; (thoroughly) conceive** ▫ {C}takes hold of; gains; wins; seize upon; assists; acquires; receives; takes to; upheld by; taken hold of; gain; got hold of; held back by
- ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་མེད་པ་ ▫ *yongs su bzung ba med pa* ▪ {C}aparigrhūta ▪ **not apprehend; non-apprehension; not grasp; not hold; not conceive; non-conception** ▫ {C}ungained; do not grasp
- ཡོངས་སུ་གཡོ་བ་ ▫ *yongs su g.yo ba* ▪ {C}pariṣyanda; {C}pariṣpanda ▪ **(thoroughly) move; (thoroughly) fluctuate; (thoroughly) remove** ▫ {C}mental exitation
- ཡོངས་སུ་བརྐྱན་པ་ ▫ *yongs su brlan pa* ▪ {C}pariṣyandita (=upabhr̥mhita) (e.g.: manasikāra-pariṣyandita) ▪ **thoroughly wet** ▫ {C}overflow
- ཡོངས་སུ་ལེན་པ་ ▫ *yongs su len pa* ▪ {C}pratigrāhaka; {MSA}parigraha ▪ **(thoroughly) appropriate; (thoroughly) take; obtain** ▫ {C}recipient
- ཡོངས་སུ་ལོངས་ ▫ *yongs su longs* ▪ {L}paribhoga ▪ **(thoroughly) appropriate; obtain; accept** ▫ use; enjoyment
- ཡོངས་སུ་ལོངས་སྤྱད་པ་ ▫ *yongs su longs spyad pa*

- ལྷན་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}paribhunakti ▪ **(thorough) enjoyment; resources** ▫ {C}enjoys the use of; relishes; enjoys; sues; consumes; derives enjoyment from
- ཡོངས་སུ་ལོངས་སྤྱད་པ་ ▫ *yongs su longs spyod pa* ▪ ལྷན་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}paribhoga ▪ **(thorough) enjoyment; resources**
- ཡོངས་སུ་ཤེས་ ▫ *yongs su shes* ▪ {C}ājñeya; {MV}parijñā; {MV}parijñāta; {MV}parijñāna ▪ **knowledge; thorough knowledge; (thoroughly) cognize** ▫ {C}intelligible
- ཡོངས་སུ་ཤེས་གྱུར་པ་ ▫ *yongs su shes gyur pa* ▪ {C}parijñānāti (=prajānāti) ▪ **know; thoroughly know; (thoroughly) cognize** ▫ {C}comprehends
- ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་ ▫ *yongs su shes pa* ▪ {C,MV,MSA}parijñā; {C}ājñeya; {MV,MSA}parijñāta; {MV,MSA}parijñāna ▪ **knowledge; thorough knowledge; (thoroughly) cognize; thorough knowledges** ▫ {C}comprehension; investigation; intelligible
- ཡོངས་སུ་ཤེས་པའི་འབྲས་བུ་ ▫ *yongs su shes pa'i 'bras bu* ▪ {MSA}parijñā-phala ▪ **fruit of knowledge**
- ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་ ▫ *yongs su shes par bya* ▪ {MV}parijñā; {MV}parijñāna; {MV}parijñeya ▪ **should thoroughly know** {T}
- ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ ▫ *yongs su shes par bya ba* ▪ {MSA,MV}parijñeya; {MV}parijñā; {MV}parijñāna ▪ **object of thorough knowledge**
- ཡོངས་སུ་གསལ་བར་བྱས་ ▫ *yongs su gsal bar byas* ▪ {C}paridīpita ▪ **serve to clarify knowledge** ▫ {C}revealed; lit up; announced
- ཡོངས་སུ་བསམས་པ་ ▫ *yongs su bsams pa* ▪ {C}paricintita ▪ **think; thought** ▫ {C}thought over
- ཡོངས་སུ་བསྐྱུང་བ་ ▫ *yongs su bsrung ba* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA}(pari√rakṣ): parirakṣanti ▪ **thoroughly protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard** [e.g., vows and pledges]
- ཡོངས་སུ་བསྐྱུངས་པ་ ▫ *yongs su bsrungs pa* ▪ བསྐྱུང་

ཡོད་པ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ ▫ *yod pa nyid du bstan pa* ▪ བསྟན་
སྟོན་བསྟན་ཉེན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}
astitva-deśanā ▪ **indicate/teach as existent** {T}

ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན་ ▫ *yod pa nyid ma yin* ▪ {MSA}na
bhāvaḥ ▪ **non-existent**

ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ ▫ *yod pa dang med pa* ▪ {MV}
bhāvābhāva; {MV}sadasattā ▪ **existence and non-
existence; being and non-being**

ཡོད་པ་དང་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *yod pa dang med pa nyid*
▪ {MSA}astitva-nāstitva ▪ **existence and non-
existence; being and non-being**

ཡོད་པ་དང་མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *yod pa dang med pa
mnyam pa nyid* ▪ {MSA}bhāvābhāva-samānatā ▪
sameness of existence and non-existence

ཡོད་པ་དང་མེད་པ་དེ་དག་མི་དད་པའི་ཕྱིར་ ▫ *yod pa
dang med pa de dag tha mi dad pa'i phyir* ▪ {MSA}
bhāvābhāvayor abhinnavāt ▪ **because those
existents and non-existents are not different** {T}

ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་དེ་ཁོ་ན་ ▫ *yod pa dang med pa'i de
kho na* ▪ {MV}sadasat-tattva ▪ **reality of existence
and non-existence**

ཡོད་པ་དང་ཡིན་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ *yod pa dang yin pa'i
khyad par* ▪ **difference between the existence [that
is, presence] of such and such and being such
and such**

ཡོད་པ་འདྲ་ ▫ *yod pa 'dra* ▪ **it seems**

ཡོད་པ་སྤངས་པ་ ▫ *yod pa spangs pa* ▪ སྤང་སྤོང་སྤངས་སྤོངས་ ▫
spang spong spangs spongs ▪ {MV}sattvena varjitah
▪ **abandon existence**

ཡོད་པ་མ་འདྲ་ ▫ *yod pa ma 'dra* ▪ **probably not**

ཡོད་པ་མ་ཡིན་ ▫ *yod pa ma yin* ▪ {MV}avidyamānatā;
{MV}na ... asti; {MV 1.13c}na bhāvaḥ; {MV}na
vidyate ▪ **not existent{N}; non-existent**

ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ ▫ *yod pa ma yin te byung
ba ma yin* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung
byung* ▪ {C}asad-asambhūta ▪ **does not exist, [since
it] does not arise; {T} not existing it does not
occur**

ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡོངས་སུ་བདག་པ་ ▫ *yod pa ma
yin pa la yongs su brtags pa* ▪ གདགས་འདོགས་བདག་ས།
བདག་ས་ཐོག་ས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C}
asat-parikalpanatā ▪ **imagine it whereas it does
not exist** ▫ {C}imagine what is not

ཡོད་པ་མེད་ ▫ *yod pa med* ▪ {C}asaṅga-bhūta ▪ **non-
existence** ▫ {C>true non-attachment

ཡོད་པ་འཇམ་མེད་པ་ ▫ *yod pa'am med pa* ▪ {MSA}
bhāvābhāva ▪ **existent or non-existent**

ཡོད་པའི་བདག་ས་པ་བ་ ▫ *yod pa'i btags pa ba* ▪ གདགས་
འདོགས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོག་ས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags
thogs* ▪ {GD:103} metaphorically existent

ཡོད་པའི་མཐའ་ ▫ *yod pa'i mtha'* ▪ **extreme of
existence{N}**

ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *yod pa'i mtshan nyid* ▪ {MV}
sallakṣaṇa ▪ **character of existence; existent
character**

ཡོད་པར་ ▫ *yod par* ▪ {C}-sat ▪ **which is; as existent** ▫
{C}as being

ཡོད་པར་ནམ་པར་རྟོག་པ་ ▫ *yod par rnam par rtog pa* ▪
{MSA}bhāva-vikalpa ▪ **conceive as existent**

ཡོད་པར་འཛིན་པ་ ▫ *yod par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་
ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}sad-grāha ▪
apprehend as existent

ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ་ ▫ *yod par shes par bya'o* ▪ {C}
pratikāṅkṣati ▪ **one should cognize as existent; {T}
should be known as existent** ▫ {C}expects; desire

ཡོད་པས་ཡིན་པར་མི་འགྲུབ་ ▫ *yod pas yin par mi 'grub*
▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ཡོད་རྒྱུའི་ཀླན་བདག་ས་ ▫
'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ **existence [that is,
presence] of such and such does not establish
being such and such**

ཡོད་མ་ཡིན་ ▫ *yod ma yin* ▪ {MV 5.19v}na vidyate ▪ **non-
existent; does not exist**

ཡོད་མིན་ ▫ *yod min* ▪ {MSA}na bhāvaḥ; {MSA}na san ▪
non-existent; does not exist; not existent{BJ 38.1}

ཡོད་མེད་ ▫ *yod med* ▪ {MV}sad-asattā ▪ **non-existent;**

does not exist; not existent

ཡོད་མེད་ཁྱད་པར་མེད་པ་ ▫ *yod med khyad par med pa* ▪
{MSA}bhāvābhāvāviśeṣa ▪ **there is no distinction**
between existing and non-existing {T}

ཡོད་མེད་ཉིད་ ▫ *yod med nyid* ▪ {MSA}sad-asat ▪
existence and non-existence; being and non-being

ཡོད་སྐྱབ་ ▫ *yod smra ba* ▪ sarvāstivādin ▪ **Sarvāstivādin**

ཡོད་ལུགས་ ▫ *yod lugs* ▪ **way of existence**

ཡོན་ ▫ *yon* ▪ {C}dakṣiṇa ▪ {C}gift; donation(s);
offerings

ཡོན་ཏན་ ▫ *yon tan* ▪ {LCh,C.MV,MSA}guṇa; {C}guṇānta
▪ **quality; good qualities; good quality; virtue;**
attainment ▫ {C}advantage; virtuous act; infinite
qualities

ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་ ▫ *yon tan kyī rten* ▪ {MSA}guṇānām
pratiṣṭhā ▪ **basis of good qualities**

ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་ ▫ *yon tan khyad par can* ▪ {MSA}
guṇa ... viśiṣṭa; {MSA}viśeṣaka ... guṇa; {MSA}
vaiśeṣika-guṇa ▪ **having special qualities** ▫ {PH}
having special qualities

ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་སྐྱབ་པ་ ▫ *yon tan khyad par*
can gyi sgrib pa ▪ {MSA}vaiśeṣika-guṇāvaraṇa ▪
obstruction of special good qualities {T}

ཡོན་ཏན་ཁྱད་པར་དུ་འཕགས་པ་ ▫ *yon tan khyad par du*
'phags pa ▪ **superiority of qualities**

ཡོན་ཏན་མཁན་ ▫ *yon tan mkhan* ▪ {PH}those skilled in
good qualities

ཡོན་ཏན་གྱི་སྐབས་ ▫ *yon tan gyi skabs* ▪ {MSA}
guṇādhikāra ▪ **occasion of good qualities** {T}

ཡོན་ཏན་གྱི་ཁྱད་པར་ ▫ *yon tan gyi khyad par* ▪ {MSA}
guṇa-viśeṣa ▪ **special qualities; distinctive**
qualities

ཡོན་ཏན་གྱི་གངས་འཕེལ་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ *yon tan gyi*
grangs 'phel pa'i khyad par ▪ {PH}the feature of an
increase in the number of qualities

ཡོན་ཏན་གྱི་ཆེ་བ་ཉིད་ ▫ *yon tan gyi che ba nyid* ▪ {MSA}

guṇa-vrddhi-māhātmya ▪ **greatness of qualities**

ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་ ▫ *yon tan gyi rten* ▪ **basis of qualities**

ཡོན་ཏན་གྱི་མི་མཐུན་པའི་སྤྱོད་ལས་ལས་གྲོལ་བ་ ▫ *yon tan*
gyi mi mthun pa'i phyogs las grol ba ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དྲོལ་
གྲོལ་གྲོལ་དྲོལ་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▪ {MSA}vipakṣa-
muktatva (guṇa-) ▪ **released from the discordances**
to good qualities

ཡོན་ཏན་གྱིས་ལྷི་བ་ ▫ *yon tan gyis lei ba* ▪ **heavy with**
good qualities

ཡོན་ཏན་གྱི་མཚོ་ ▫ *yon tan rgya mtsho* ▪ {C}guṇa-sāgara
▪ **ocean of good qualities** ▫ {C}ocean of virtues

ཡོན་ཏན་གྱི་མཚོའི་ཕ་རོལ་ ▫ *yon tan rgya mtsho'i pha rol* ▪
{MSA}guṇārṇava-pāra ▪ **other side of the ocean of**
good qualities

ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་ ▫ *yon tan brgya phrag*
bcu gnyis ▪ guṇa-dvādaśa-śata ▪ **twelve [sets] of a**
hundred-fold good qualities{PGP 78}

ཡོན་ཏན་བརྒྱ་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་འབྲུང་ ▫ *yon tan brgya phrag*
bcu gnyis 'byung ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྲུང་བྲུང་ ▫ 'byung 'byung
byung byung ▪ {MSA}guṇa-dvādaśa-śatodaya ▪
arising of twelve [sets] of a hundred-fold good
qualities

ཡོན་ཏན་བསྐྲགས་པའི་ཐྱིང་བ་ ▫ *yon tan bsnags pa'i*
phreng ba ▪ {C}guṇa-varṇa-māla ▪ {C}garland of
the praises of the qualities

ཡོན་ཏན་འཆང་བ་ ▫ *yon tan 'chang ba* ▪ {C}guṇa-dhara
▪ **hold to good qualities; holder of good qualities**
{T} ▫ {C}bearer of qualities

ཡོན་ཏན་མཉམ་པ་མེད་པ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་ ▫ *yon tan mnyam*
pa med pa dang ldan pa nyid ▪ {MSA}asama-guṇa-
yuktatva ▪ **having dissimilar qualities**

ཡོན་ཏན་གཏོར་ ▫ *yon tan gter* ▪ {MSA}guṇa-nidhi ▪
treasury of good qualities

ཡོན་ཏན་ཐོབ་ཚུལ་ ▫ *yon tan thob tshul* ▪ {PH}the mode
of attaining qualities

ཡོན་ཏན་མཐོང་བ་ ▫ *yon tan mthong ba* ▪ {MSA}guṇa-
darśana ▪ **see good qualities** {T}

ཡོན་ཏན་དང་སྐྱོན་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པ་ ▫ *yon tan dang skyon yongs su brtags pa* ▪ *བརྟག་རྟོག་བརྟགས་རྟགས་* ▫ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {MSA} *guṇa-doṣa-parīkṣaṇa* ▪ **investiage/analyze qualities and faults**

ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ ▫ *yon tan dang ldan* ▪ {MSA} *guṇa-yukta*; {MSA} *guṇa-yoga*; {MSA} *guṇavat*; {MSA} *guṇānvita*; {MSA} *guṇaiḥ ... samanvitāḥ* ▪ **having good qualities; with good qualities**

ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་ ▫ *yon tan dang ldan pa* ▪ {C,MSA} *guṇavat*; {C} *guṇavatā*; {MSA} *guṇa-yukta*; {MSA} *guṇa-yoga*; {MSA} *guṇānvita*; {MSA} *guṇaiḥ ... samanvitāḥ* ▪ **having good qualities; with good qualities** ▫ {C} *gifted with virtuous qualities; helpfulness*

ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་བཤེས་གཉེན་ ▫ *yon tan dang ldan pa'i bshes gnyen* ▪ {MSA} *guṇa-mitra* ▪ **spiritual friend with good qualities; {T} spritual friend with the good quality of ...**

ཡོན་ཏན་དུ་ལྟ་བའི་ཚུལ་ ▫ *yon tan du lta ba'i tshul* ▪ *བཟླ་ལྟ་བུ་ལྟས་* ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA} *guṇa-saṃdarśa-yoga* ▪ **method of viewing good qualities {T}**

ཡོན་ཏན་དེ་གཉིས་སྐྱོན་རྒྱུ་གིས་རྫོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་མི་རུས་པའི་ཡོན་ཏན་ ▫ *yon tan de gnyis sgra rtog gis rdzogs pa'i tshul gyis rtogs mi nus pa'i yon tan* ▪ **quality of the inability of thoroughly realizing these two qualities through terms and conceptuality**

ཡོན་ཏན་འདོད་པ་ ▫ *yon tan 'dod pa* ▪ {MSA} *guṇam ākāṅkṣati* ▪ **desire good qualities**

ཡོན་ཏན་ནས་བཅུ་ ▫ *yon tan rnam bcu* ▪ {MSA} *daśa-vidha ... anuśamsa* ▪ **ten types of good qualities; ten-fold good qualities {T}**

ཡོན་ཏན་ནས་པར་དབྱེ་བ་ ▫ *yon tan rnam par dbye ba* ▪ {MSA} *guṇa-vibhāga* ▪ **differentiation of good qualities {T}**

ཡོན་ཏན་ནས་སྐྱིེ་བའི་ལས་ ▫ *yon tan rnam kyis las* ▪ {MSA} *guṇānāṃ karma(n)* ▪ **activity of good qualities {T}**

ཡོན་ཏན་ནས་སྐྱིེ་བའི་ལས་ ▫ *yon tan rnam kyis*

gang ba'i phyir ▪ {MSA} *guṇaiḥ ... prapūrnatvāt* ▪ **because of being full of good qualities; because it/one is full of good qualities {T}**

ཡོན་ཏན་དཔག་དུ་མེད་པ་ ▫ *yon tan dpag tu med pa* ▪ {L} *aprameya-guṇa*; {MSA} *guṇa ... asama (=amita?)* ▪ **immeasurable good qualities**

ཡོན་ཏན་ལུགས་སུ་མཚོགས་པ་ ▫ *yon tan phun sum tshogs pa* ▪ **wonderful quality; excellent quality**

ཡོན་ཏན་འཕེལ་བྱེད་ ▫ *yon tan 'phel byed* ▪ {MSA} *guṇa-vṛddhi* ▪ **increase good qualities**

ཡོན་ཏན་ཐོ་གྲོས་ ▫ *yon tan blo gros* ▪ *guṇamati* ▪ **Guṇamati [p.n.]**

ཡོན་ཏན་འབྱུང་ ▫ *yon tan 'byung* ▪ *འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་* ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *guṇāgamu* ▪ **arising of good qualities** ▫ {C} *come the qualities*

ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་ ▫ *yon tan 'byung gnas* ▪ *འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་* ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA} *guṇa-kara (=guṇa-ākara?)* ▪ **source of good qualities; [p.n.]? {T}**

ཡོན་ཏན་མ་མཆིས་པ་ ▫ *yon tan ma mchis pa* ▪ {C} *nirguṇa* ▪ **without good qualities; without qualities**

ཡོན་ཏན་མང་བོ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *yon tan mang po dang ldan pa* ▪ {MSA} *bahu-guṇa ... mitra* ▪ **(friend) having many good qualities**

ཡོན་ཏན་མི་ཟད་པ་དང་མཉམ་པ་མེད་པ་དང་ལྡན་པ་ཉིད་ ▫ *yon tan mi zad pa dang mnyam pa med pa dang ldan pa nyid* ▪ {MSA} *akṣayāsama-guṇa-yuktatva* ▪ **having inexhaustible and incomparable good qualities {T}**

ཡོན་ཏན་ཚུལ་ ▫ *yon tan tshul* ▪ {C} *guṇa* ▪ **quality; mode of qualities** ▫ {C} *advantage; virtuous act*

ཡོན་ཏན་ཚོགས་ ▫ *yon tan tshogs* ▪ {C} *guṇa-saṃcaya* ▪ **accumulation of qualities; collection of good qualities**

ཡོན་ཏན་མཚུངས་པ་མེད་པ་ ▫ *yon tan mtshungs pa med pa* ▪ {MSA} *atulya-guṇa* ▪ **dissimilar qualities**

ཡོན་ཏན་བཞི་ ▫ *yon tan bzhi* ▪ {MSA} *guṇa-catuṣṭaya* ▪

four qualities

ཡོན་ཏན་བཟང་པོ་ ▫ *yon tan bzang po* ▪ **Guṇabhadra**

ཡོན་ཏན་འོད་ ▫ *yon tan 'od* ▪ *guṇaprabha* ▪ **Guṇaprabha**
[p.n.]

ཡོན་ཏན་རིན་ཆེན་སྐྱད་པ་ ▫ *yon tan rin chen sdud pa* ▪ བསྐྱུ་
སྐྱད་བསྐྱུས་སྐྱུས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {C}*ratna-*
guṇa-saṃcaya ▪ **compendium of precious qualities**
? {T}

ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆེ་ ▫ *yon tan rin po che* ▪ {MSA}*guṇa-*
ratna ▪ **precious qualities**

ཡོན་ཏན་ལ་འཇུག་པ་ ▫ *yon tan la 'jug pa* ▪ {MSA}*guṇa-*
pravṛtti ▪ **engage in good qualities**

ཡོན་ཏན་ཤེས་ ▫ *yon tan shes* ▪ {MSA}*guṇa-jñatā* ▪
cognition of (good) qualities; cognize (good)
qualities

ཡོན་ཏན་གསུམ་ ▫ *yon tan gsum* ▪ *triguṇa* ▪ **three**
qualities ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་སྣང་སྣོད་ལ་འཇུག་པ་ ▫ *dbye ba/*
1 snying stobs 2 *rdul* 3 *mun pa* ▫ Div.: 1) lightness
(sattva), 2) motility (rajas), 3) darkness (tamas)

ཡོན་ཏན་གསུམ་པའི་སེམས་པ་ ▫ *yon tan gsum pa'i sems*
pa ▪ {MSA}*tri-guṇā cetanā* ▪ **intention with three**
qualities

ཡོན་ཏན་ལྷག་པའི་ཁྱད་པར་ ▫ *yon tan lhag pa'i khyad par* ▪
{PH} the features of surpassing qualities

ཡོན་ཏན་ལྷག་མ་ ▫ *yon tan lhag ma* ▪ {MSA}*guṇādhika* ▪
special qualities

ཡོན་གཏན་ ▫ *yon gtan* ▪ *guṇa* ▪ **value; quality**

ཡོན་དུ་གྲོལ་དེ་ ▫ *yon du grol te* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་ད་
'grol 'grol grol grol ▫ {C}*abhicchādayati* ▪ {C}
present with

ཡོན་པོ་ ▫ *yon po* ▪ **deceiver**

ཡོན་པོ་མ་ཡིན་དེ་བྱུང་པ་ ▫ *yon po ma yin te byung pa* ▪
འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}
avamka ▪ {C}not tricky

ཡོན་ཕུལ་བ་ ▫ *yon phul ba* ▪ {C}*dakṣiṇām*
pratiṣṭhāpayati ▪ {C}give/establish donations

ཡོན་འབུལ་བ་ ▫ *yon 'bul ba* ▪ {C}*dakṣiṇām*
pratiṣṭhāpayati ▪ {C}give/establish donations

ཡོན་མ་དག་པ་ ▫ *yon ma dag pa* ▪ **impure donation**

ཡོར་སྡོད་ ▫ *yor stod* ▪ {PH}Yerpa county

ཡོལ་ ▫ *yol* ▪ {PH}dawn

ཡོལ་ ▫ *yol* ▪ {Sam} *javanikā* (= *yol ba*); *tiraskaraṇi* (= *yol ba*); *yāni* (= *yol ba*); *pātra* (= *yol ko*) ▪ {PH}
transit

ཡོས་ ▫ *yos* ▪ {PH}grain; barley

ཡུལ། རོན་ ▫ *yul; don* ▪ *viṣaya; artha* ▪ **object**

གཡག་ ▫ *g.yag* ▪ **yak**

གཡག་སྡོད་སངས་གྲུས་དཔལ་ ▫ *g.yag ston sangs rgyas*
dpal ▪ བསྐྱེད་སྡོད་བསྐྱེད་སྡོད་ ▫ *bstan ston bstand stond*
▪ **Yak-dön-sang-gye-bel (1348-1414 ce.)**

གཡང་ ▫ *g.yang* ▪ **abyss; gulf**

གཡང་ལྗེ་ ▫ *g.yang lba* ▪ **lucky goiter**

གཡང་ས་ ▫ *g.yang sa* ▪ {C}*prapāta* ▪ **abyss; gulf** ▫ {C}
cliff

གཡའ་ ▫ *g.ya'* ▪ **dust; rust (?)** ▫ {PH}dust; dirt;
defilement; rocky cliffs ▫ ལྗོན་གྱི་ནམ་མཁའ་གཡའ་དག་
བའི་ཚེ་... ▫ When the autumn sky is free of dust, ... ▫
{YJD}

གཡའ་དག་པ་ ▫ *g.ya' dag pa* ▪ **pure of dust**

གཡས་ ▫ *g.yas* ▪ {C}*pradakṣiṇa* ▪ **right hand; right side**
▫ {PH}counter-clockwise ▫ {C}(curl) to the right

གཡས་བསྐོར་དུ་ ▫ *g.yas bskor du* ▪ **clockwise; clockwise**
motion

གཡས་བསྐོར། གཡས་ནས་བསྐོར་ ▫ *g.yas bskor; g.yas*
nas bskor ▪ བསྐོར་སྐོར་ བསྐོར་ སྐོར་ ▫ *bskor skor*
bskord skord ▪ **circumambulate clockwise;**
circumambulate from the right

གཡས་ནས་བསྐོར། གཡས་བསྐོར་ ▫ *g.yas nas bskor;*

g.yas bskor ▪ བསྐོར་སྐོར་ བསྐོར་ སྐོར་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ **circumambulate clockwise; circumambulate from the right**

གཡས་པ་ ▫ *g.yas pa* ▪ {C}*dakṣiṇa* ▪ **right hand; right side** ▫ {C}(turning to the) right

གཡས་ཕྱོགས་ ▫ *g.yas phyogs* ▪ {C}*dakṣiṇa* ▪ **right hand; right side; right direction** ▫ {C}(turning to the) right

གཡས་ཕྱོགས་སུ་ ▫ *g.yas phyogs su* ▪ {C}*pradakṣiṇa* ▪ {C}(curl) to the right

གཡས་ཕྱོགས་སུ་འཁྲིལ་བ་ ▫ *g.yas phyogs su 'khyil ba* ▪ {C}*dakṣiṇāvartta* ▪ {C}turn to the right

གཡས་གཡོན་ ▫ *g.yas g.yon* ▪ **on either side [lit.: right-left]**

གཡས་སུ་འཁྲིལ་བ་ ▫ *g.yas su 'khyil ba* ▪ **curling to the right**

གཡི་ ▫ *g.yi* ▪ **lynx**

གཡུང་རྩུང་ ▫ *g.yung drung* ▪ **swastika; eternal** ▫ གཞན་རྫོང་རྟེན་བརྟན་གཡུང་རྩུང་ཐེར་རྩེག་ ▫ *gzhan stong rtag brtan g.yung drung ther zug* ▫ emptiness of the other—permanent, stable, eternal, everlasting

གཡུང་པོ་ ▫ *g.yung po* ▪ {C}*pukkaśa* ▪ {C}refuse worker

གཡུལ་ ▫ *g.yul* ▪ {C}*saṃgrāma* ▪ {C}battle

གཡུལ་གྲུང་ ▫ *g.yul gyed* ▪ {C}*samara* ▪ {C}battle

གཡུལ་ངོར་ ▫ *g.yul ngor* ▪ {C}*saṃgrāma* ▪ {C}battle

གཡུལ་དུ་ཐོག་མར་ ▫ *g.yul du thog mar* ▪ {C}*śiras* ▪ {C}head; front (of a battle)

གཡིང་ ▫ *g.yeng* ▪ གཡིང། གཡིང། གཡིངས། གཡིངས་སམ་ཡིངས། ▫ *g.yeng / g.yeng / g.yengs/ g.yengs sam yengs/* ▪ {MV,C}*vikṣipta*; {MV}*vikṣepa* ▪ **to be distracted; to wander (mentally); distraction; be diverted; agitate the mind** ▫ {C}disturbed; distracted; scattered རེ་ལ་གཡིང་བའི་རྩྭ་བ་ ▫ *de la g.yeng ba'i dran pa* ▫ mindfulness which is distracted to that {TGP 5}

གཡིང་བ་ ▫ *g.yeng ba* ▪ གཡིང། གཡིང། གཡིངས། གཡིངས་

སམ་ཡིངས། ▫ *g.yeng / g.yeng / g.yengs/ g.yengs sam yengs/* ▪ {MV,MSA}*vikṣepa*; {MV}*vikṣipta* ▪ **to be distracted; to wander (mentally); distraction; be diverted; agitate the mind**

གཡིང་བ་མེད་བར་གྱུར་བ་ ▫ *g.yeng ba med par gyur pa* ▪ {MV}*avikṣepa-parinatā* ▪ **is not distracted**

གཡིངས་ ▫ *g.yengs* ▪ གཡིང། གཡིང། གཡིངས། གཡིངས་སམ་ཡིངས། ▫ *g.yeng / g.yeng / g.yengs/ g.yengs sam yengs/* ▪ {C}*kṣipta* ▪ **to be distracted; to wander (mentally); distraction; be diverted; agitate the mind** ▫ {C}distracted; shot into

གཡིངས་བར་བགྲིད་ ▫ *g.yengs par bgyid* ▪ {C}*vikṣipati* ▪ **be distracted; wander (mentally); distraction; be diverted; agitate the mind** ▫ {C}disperse

གཡིས་ ▫ *g.yem* ▪ {MSA}*kāmin* ▪ **sexual intercourse** ▫ རོག་གཡིས་ ▫ *log g.yem* ▫ adultery {TGP 77}

གཡིར་མ་ ▫ *g.yer ma* ▪ **Guinea pepper**

གཡིལ་བ་ ▫ *g.yel ba* ▪ {MSA}*udāsīna* ▪ **be idle; cease**

གཡིལ་བ་མེད་བ་ ▫ *g.yel ba med pa* ▪ {C}*atandrita* ▪ **[be idle-not-exist]; incessantly** ▫ {C}undaunted

གཡིལ་བར་མེད་བ་ ▫ *g.yel bar med pa* ▪ {C}*atandrita* ▪ **[be idle-not-exist]; incessantly**

གཡིལ་མེད་བ་ ▫ *g.yel med pa* ▪ {C}*atandrita* ▪ **[be idle-not-exist]; incessantly** ▫ {C}undaunted

གཡོ་ ▫ *g.yo* ▪ གཡོ། གཡོ། གཡོས། གཡོས། ▫ *g.yo/ g.yo/ g.yos/ g.yos/* ▪ {C}*calati*; {C}*śāṭhya* ▪ **move; fluctuate; waver; remove; dissimulation; deceit** ▫ {PH}dissimulation; deceit; deception ▫ {C}is put out; move away from; swerve (away from); shakes; stirs རྐང་ཅིག་གིས་གཡོ་བས་སྐྱིག་རྩུ་ལྟ་བུའོ་ ▫ *skad cig gis g.yo bas smig rgyu lta bu'o* ▫ it is like a mirage because it fluctuates from moment to moment {TGP 56}

▫ བརྟན་གཡོའི་ཚད་ ▫ *brtan g.yo'i tshad* ▫ measure of [relative] stability or fluctuation ▫ དུས་ནས་ཡང་མི་གཡོ་ ▫ *dus nam yang mi g.yo* ▫ never move again

གཡོ་འགྲུལ་ ▫ *g.yo 'gul* ▪ **vibrate** ▫ རི་བརྒྱ་གཡོ་འགྲུལ་བུས་ནས་ ▫ *de brgya g.yo 'gul byas nas* ▫ through having vibrated those hundred [worlds] {PGP 87}

གཡོ་སྐྱ་ ▫ g.yo sgyu ▪ {PH}deceit and guile
 གཡོ་ལྷན་ ▫ g.yo ldan ▪ {Rigzin} Satha
 གཡོ་བ་ ▫ g.yo ba ▪ གཡོ། གཡོ། གཡོས། གཡོས། ▫ g.yo/
 g.yo/ g.yos/ g.yos/ ▪ {C}calati; {C,MSA}cala;
 {MSA}vicalana; {MSA}niṣcala; {C}spandanā; {C}
 syandanā; {L}kīraṇa; {C}āniñja; {C}unmiñja;
 {MSA}kampana; {MSA}vikampana; {MSA}
 avikampana; {MSA}niṣkampatva; mi g.yo ba =
 {MSA}ānīkṣya ▪ **move; fluctuate; waver; remove;
 dissimulation; deceit; moving [quality of wind]**
 ▫ {C}vaporating; dust (mote); rein; ray of light; sun;
 immovable; affirmation; shaky; is put out; move/
 swerve (away from); wavers; shakes; stirs
 གཡོ་བ་མ་མཚིས་པ་ ▫ g.yo ba ma mchis pa ▪ {C}
 āniñjatā; {C}niṣceṣṭa ▪ **immovable; not moving;
 non-fluctuating; unwavering; non-deceit;
 without deceit** ▫ {C}imperturbability; powerless to
 act; lack of power to act
 གཡོ་བ་མེད་ ▫ g.yo ba med ▪ {C}nirīhaka ▪ **immovable;
 not moving; non-fluctuating; unwavering; non-
 deceit; without deceit** ▫ {C}inactive; unoccupied
 གཡོ་བ་མེད་པ་ ▫ g.yo ba med pa ▪ {C}āniñja; {C}
 nirīhaka; {C}acala ▪ **immovable; not moving;
 non-fluctuating; unwavering; non-deceit;
 without deceit** ▫ {C}inactive; unoccupied;
 imperturbable; immobility; unshakeable; mountain
 གཡོ་བར་བྱེད་པ་ ▫ g.yo bar byed pa ▪ {C}(pra)kampayati
 ▪ **move; fluctuate; remove; dissimulate; deceive** ▫
 {C}to shake
 གཡོ་མེད་ ▫ g.yo med ▪ [deceive-not-exist]; without
 deceit; immovable; not moving; non-fluctuating;
 unwavering; non-deceit
 གཡོ་མེད་པ་ ▫ g.yo med pa ▪ {C}āniñja; {C}acala ▪
 [deceive-not-exist]; without deceit; immovable;
 not moving; non-fluctuating; unwavering;
 non-deceit ▫ {C}imperturbable; immobility;
 unshakeable; mountain
 གཡོ་རུ་ ▫ g.yo ru ▪ {PH}Yö-ru [n. of one of two districts
 of central Tibet (dbus)]

གཡོག་པོ་ ▫ g.yog po ▪ **servant(s)**
 གཡོགས་པ་ ▫ g.yogs pa ▪ **covering**
 གཡོན་ ▫ g.yon ▪ **left**
 གཡོན་བསྐོར་ ▫ g.yon bskor ▪ བསྐོར་བསྐོར་ བསྐོར་ བསྐོར་ ▫ bskor
 skor bskord skord ▪ **counter-clockwise; counter-
 clockwise motion**
 གཡོན་ཅན་ ▫ g.yon can ▪ {C}dhūrtaka ▪ {C}rogue
 གཡོན་ནས་བསྐོར། གཡོན་བསྐོར་ ▫ g.yon nas bskor; g.yon
 bskor ▪ བསྐོར་བསྐོར་ བསྐོར་ བསྐོར་ ▫ bskor skor bskord
 skord ▪ **counter-clockwise; counter-clockwise
 motion**
 གཡོས་ ▫ g.yos ▪ གཡོ། གཡོ། གཡོས། གཡོས། ▫ g.yo/
 g.yo/ g.yos/ g.yos/ ▪ {MSA}(√kamb): kampate;
 {C}pravicalati ▪ **move; fluctuate; stir; waver;
 remove; dissimulation** ▫ {C}shakes
 གཡོས་བ་ ▫ g.yos ba ▪ གཡོ། གཡོ། གཡོས། གཡོས། ▫ g.yo/
 g.yo/ g.yos/ g.yos/ ▪ {C}spandita; {C}syandita ▪
 {C}vacillating; vaporating
 གཡལ་ལྷོད་ ▫ g.yak rgod ▪ **wild yak**
 ར་ ▫ ra ▪ [accusative; dative and locative particle] to;
 as; -ly; in; at ▫ {PH}goat ▫ ར་ཟམ་པར་འགྲོ་བ་ལྟར་ ▫ ra
 zam par 'gro ba ltar ... ▫ Like a goat walking over a
 bridge ... ▫ {Gön}
 ར་ ▫ ra ▪ **goat** ▫ {PH}goat ▫ ར་ཟམ་པར་འགྲོ་བ་ལྟར་ ▫ ra zam
 par 'gro ba ltar ... ▫ Like a goat walking over a
 bridge ... ▫ {Gön}
 ར་རྫོད་ ▫ ra rgod ▪ **wild goat**
 ར་མཉེ་ ▫ ra mnye ▪ **a large leaf called "ra-nay"**
 ར་ཕོ་ ▫ ra pho ▪ {PH}goat
 ར་བ་ ▫ ra ba ▪ prākāra ▪ {PH}fence; courtyard ▫ མོ་བཏྲ་
 ལྷ་ལྷ་རྩ་ལྷ་ལྷ་ ར་བཏྲའི། ར་བཏྲའི། ▫ "OM Vajraprākāraṇa HŪM
 BĀM HŪM!" [is the mantra] of the fence. ▫ Toh. 451
 རྩ་ ▫ rwa ▪ {MSA}śṛṅga ▪ **horn** ▫ {PH}fence
 རྩ་ཁ་བྲག་ ▫ rwa kha brag ▪ **Ra-kha Precipice
 (hermitage at Se-ra Monastic University)**

རྩ་བཅད་པ་ ▫ *rwa bcad pa* ▪ {C}chinna-viṣāṇa-vr̥ṣabha-upama ▪ {C}one who is like a bull with his horns sawn off

རྩ་བ་ ▫ *rwa ba* ▪ **fence; pen**

རྩ་རིགས་ ▫ *rwa rigs* ▪ {C}śarabha ▪ {C}some deer

རག་མ་ལས་པ་ ▫ *rag ma las pa* ▪ **nonreliance; noncontingency**

རག་ལས་ ▫ *rag las* ▪ *adhīnatva; ādhīnatva* ▪ **to depend; depend upon**{BJ 8.3}

རག་ལས་པ་ ▫ *rag las pa* ▪ {MSA}adhīnatva; {MSA}ādhīnatva ▪ **to depend; depend upon**

རགས་པ་ ▫ *rags pa* ▪ {LCh,L}sthūla; {N}satatam; {MSA,MV}audārika; {MV}udāra ▪ **coarse; gross; thick** ▫ ignorant; huge; tangible; material; {N} gross objects; {GD:131} extended objects

DIVISIONS: འཛིག་རྟེན་ལ་གྲགས་པའི་རགས་པ་བརྟན་བཅོས་ལ་གྲགས་པའི་རགས་པ་ ▫ *jig rten la grags pa'i rags pa bstan bcos la grags pa'i rags pa* ▫ extended objects which are reknown to the world{GD:158} and, extended objects which are reknown to [philosophical] treatises {GD:158}

རགས་པ་དང་ནི་ཕྱ་བ་ ▫ *rags pa dang ni phra ba* ▪ {MSA}audārika-sūkṣma ▪ **coarse and subtle**

རགས་པ་དྲན་པ་གཅིག་པའི་རྣམ་འཁྲོཏ་ ▫ *rags pa dran pa gcig pa'i rnal 'byor* ▪ **yoga of singlemindedness of the coarse**

རགས་པ་རྣམས་ ▫ *rags pa rnam* ▪ {LCh,L}sthūla; {N}satatam; {MSA,MV}audārika; {MV}udāra ▪ **coarse; gross; thick; gross objects**{N}

རགས་པའི་དེ་ཁོ་ན་ ▫ *rags pa'i de kho na* ▪ **coarse suchness**

རགས་པའི་མི་རྟག་པ་ ▫ *rags pa'i mi rtag pa* ▪ *sthūla-anitya ▪ **coarse impermanence**

རགས་པའི་ཤིན་སྤྱངས་ ▫ *rags pa'i shin sbyangs* ▪ སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **coarse pliancy**

རགས་པ་རྣང་བ་ ▫ *rags par snang ba* ▪ རྣང་རྣང་རྣང་རྣང་ ▫

snang snang snang snang ▪ *sthūlabhāsa* ▪ **grossness** ▫ {GD:134} impression of extension

རང་ ▫ *rang* ▪ {L,MSA}sva; {C,MSA}ātman; {MSA}svaka; {MSA}svayam ▪ **own; itself; himself; herself** ▫ {PH}it; itself ▫ {C}one's own; self; himself; myself; for themselves; his own

རང་རྒྱ་ཐུབ་པ་ ▫ *rang rkya thub pa* ▪ **a self-sufficient entity; able to stand by itself**{Lati}

རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྣམ་ཡིད་ ▫ *rang rkya thub pa'i rdzas yod* ▪ **substantial existence in the sense of being able to be self-sufficient**

རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྣམ་ཡིད་དུ་གྲུབ་པ་ ▫ *rang rkya thub pa'i rdzas yod du grub pa* ▪ **established as a self-sufficient substantial entity**

རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྣམ་ཡིད་བདག་གིས་སྤོང་བ་ ▫ *rang rkya thub pa'i rdzas yod bdag gis stong pa* ▪ **lack of being a substantially existent self in the sense of being self-sufficient**

རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རྣམ་སྤྱི་ཡིད་པ་ ▫ *rang rkya thub pa'i rdzas su yod pa* ▪ **self-sufficient substantial existence**

རང་རྒྱ་པ་ ▫ *rang rkya pa* ▪ **self-sufficient**{N}

རང་རྒྱ་བ་ ▫ *rang rkya ba* ▪ **self-sufficient**

རང་རྒྱ་ཐུབ་པ་ ▫ *rang skya thub pa* ▪ **self-sufficient**

རང་རྒྱ་འཛིན་ཐུབ་པའི་རྣམ་ཡིད་ ▫ *rang skya 'dzin thub pa'i rdzas yod* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྟུང་རྟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **substantial existent in the sense of being self-sufficiently apprehensible**

རང་སྐྱེ་བ་ ▫ *rang skye ba* ▪ **self-production**

རང་ཁོ་ནའི་དོན་དུ་ ▫ *rang kho na'i don du* ▪ **for one's own sake**

རང་འཁོར་ ▫ *rang 'khor* ▪ {PH}its accompanier

རང་གི་ ▫ *rang gi* ▪ {L}sva; {C}ātman ▪ **own; one's own; own-**

རང་གི་སྐྱུ་ ▫ *rang gi sku* ▪ *sva-kāya* ▪ **one's own exalted body**

རང་གི་ཁམས་ ◻ *rang gi khams* ▪ {MSA}sva-dhātu ▪ **one's own realm**

རང་གི་འཁོར་ ◻ *rang gi 'khor* ▪ {PH}its accompanier

རང་གི་དགག་བྱ་ ◻ *rang gi dgag bya* ▪ **its object of negation**

རང་གི་དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་མེད་དགག་ ◻ *rang gi dgag bya shes bya la mi srid pa'i med dgag* ▪ **non-affirming negative whose object of negation is not possible among object of knowledge**

རང་གི་དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པའི་མེད་དགག་ ◻ *rang gi dgag bya shes bya la srid pa'i med dgag* ▪ **non-affirming negative whose object of negation is possible among object of knowledge**

རང་གི་རྒྱུད་ ◻ *rang gi rgyud* ▪ {L}sva-saṃtāna ▪ **one's own continuum**

རང་གི་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་ལུས་ལ་སོགས་པ་ ◻ *rang gi rgyud du gtogs pa'i lus la sogs pa* ▪ {MV} *svāsantānikāḥ kāyādayaḥ* ▪ **body, etc., that are included in one's own continuum**

རང་གི་ངང་ ◻ *rang gi ngang* ▪ *sva-rasa* ▪ **own taste/character/nature**

རང་གི་ངོ་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱ་ ◻ *rang gi ngo skal gyi spang bya* ▪ *སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་* ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ **its corresponding object of abandonment**

རང་གི་ངོ་བོ་ ◻ *rang gi ngo bo* ▪ {MSA,N}svabhāva; {N} *svarūpa*; *svaḥ bhavaḥ*; *svarūpam* ▪ **intrinsic entity; own entity{N}; its own entity; own-entity**

རང་གི་ངོ་བོ་ཀུན་རྫོབ་པ་ ◻ *rang gi ngo bo kun rdzob pa* ▪ *བརྗམ་རྫོབ་བརྗམས་རྫོབས་* ◻ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ *sāmvṛtam svarūpam* ▪ **conventional nature**

རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བྱུང་བ་ ◻ *rang gi ngo bo nyid kyis grub pa* ▪ {N}svabhāvatā *siddhi*; {N}svarūpa-*siddhi*; {N}svābhāvīkī *siddhi* ▪ **established by way of its own nature; established by way of its own entity**

རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་བ་ ◻ *rang gi ngo bo nyid las skye ba* ▪ **produced from their own natures**

རང་གི་ངོ་བོ་འཛིན་པ་ ◻ *rang gi ngo bo 'dzin pa* ▪ *གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་* ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *svarūpa-dhāraṇa* [cf. *Abhidharma-kośa-bhāṣya* I.2b] ▪ **bearing its own entity; that which holds its own entity**

རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གནས་པ་ ◻ *rang gi ngo bo la gnas pa* ▪ {GD:122} *svarūpasthītayaḥ* ▪ {GD:122} **abiding within their own nature**

རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་ ◻ *rang gi ngo bo la rang rig* ▪ {GD:598} **self-cognition with respect to its own nature**

རང་གི་ངོ་བོས་ ◻ *rang gi ngo bos* ▪ *svarūpataḥ* ▪ **by way of own-entity**

རང་གི་ངོ་བོས་བྱུང་བ་ ◻ *rang gi ngo bos grub pa* ▪ {N}svabhāvatā *siddhi*; {N}svarūpa-*siddhi*; {N}svābhāvīkī *siddhi*; *svabhāvasiddha ▪ **establishment by way of its own entity{N}; establishment by way of own-entity**

རང་གི་ངོ་བོས་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་དམ་རང་བཞིན་ ◻ *rang gi ngo bos grub pa'i mtshan nyid dam rang bzhin* ▪ **character or inherent nature in the sense of being established by way of their own nature**

རང་གི་ངོ་བོས་ཡོད་པ་ ◻ *rang gi ngo bos yod pa* ▪ {N} *svarūpeṇa vidyamāna* ▪ **existence by way of its own entity{N}**

རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྐྱིབ་ ◻ *rang gi ngos skal gyi sgrib* ▪ {PH}the corresponding obstructions

རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྐྱིབ་གཉིས་ ◻ *rang gi ngos skal gyi sgrib gnyis* ▪ {PH}the two corresponding obstructions

རང་གི་ངོས་སྐལ་གྱི་སྤང་བྱ་ ◻ *rang gi ngos skal gyi spang bya* ▪ *སྤང་སྤང་སྤངས་སྤངས་* ◻ *spang spong spangs spongs* ▪ **the corresponding object of abandonment**

རང་གི་དངོས་པོ་ ◻ *rang gi dngos po* ▪ **own factuality**

རང་གི་དངོས་པོ་སྤོང་བ་ཉིད་ ◻ *rang gi dngos po stong pa nyid* ▪ **self-entity emptiness (emptiness of its own entity)**

རང་གི་དངོས་པོའི་གནས་ཚུལ་གྱི་ངོས་ནས་ ◻ *rang gi dngos*

po'i gnas tshul gyi ngos nas ▪ **from the side of the mode of subsistence of its own factuality**

ང་གི་དངོས་མིང་ ▫ *rang gi dngos ming* ▪ **its own actual name**

ང་གི་མངོན་པར་ཤེས་པ་ ▫ *rang gi mngon par shes pa* ▪ {C}svayam-abhijñā ▪ **its own clairvoyance** ▫ {C} his own higher knowledge

ང་གི་མངོན་པར་ཤེས་པས་རྒྱལ་བ་ ▫ *rang gi mngon par shes pas rtul ba* ▪ {C}svayam-abhijñā-parākrama ▪ **progress by way of clairvoyance** ▫ {C}the courageous advance towards their own higher knowledge

ང་གི་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་པའི་གཟུགས་རྟགས་པ་ ▫ *rang gi cha shas du ma 'dus pa'i gzugs rags pa* ▪ འདྲ་འདྲུང་འདྲུས་འདྲུས་ ▫ 'du 'du/'dud 'dus 'dus ▪ **a coarse form that is a conglomeration of its many parts** {T}

གཟུགས་རྟགས་པ་ ▫ *gzugs rags pa* ▪ {PH}gross form

ང་གི་འཇུག་ཡུལ་ ▫ *rang gi 'jug yul* ▪ **its object of engagement**

ང་གི་འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ ▫ *rang gi 'jug yul gyi gtso bo* ▪ {PH}its principal object of engagement ▫ འཇུག་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་ཆོས་ལ་མཐའ་ གཅིག་དུ་ཞེན་ཀྱང་བཅད་ རོན་མ་ཐོབ་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *rang gi 'jug yul gyi gtso bor gyur pa'i chos la mtha' gcig tu zhen kyang bcad don ma thob pa'i rig pa* ▫ an awareness that does not get at an object with respect to which superimpositions have been eliminated although it adheres one-pointedly to the phenomenon that is its principal object of engagement [definition of correctly assuming consciousness (yid dpyod)]

ང་གི་བརྗེད་བྱང་ ▫ *rang gi brjed byang* ▪ {PH}own reminder

ང་གི་ཉེར་ལེན་ ▫ *rang gi nyer len* ▪ **own substantial cause**

ང་གི་ཉོན་མོངས་པ་ ▫ *rang gi nyon mongs pa* ▪ {MSA}sva ... kleśa ▪ **own affliction**

ང་གི་རྟེན་ ▫ *rang gi rten* ▪ **its basis; own basis**

ང་གི་རྟོགས་པ་ ▫ *rang gi rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MV}svādhigama ▪ **own realization; own cognition**

ང་གི་ལྟ་བུ་ ▫ *rang gi lta ba* ▪ བལྟ་བུ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {L}sva-dṛṣṭi ▪ **own view**

ང་གི་སྤོབས་ཀྱི་མཐུས་ ▫ *rang gi stobs kyi mthus* ▪ {C}ātma-bala ▪ **its own power; own power**

ང་གི་བསྟན་དོན་ལ་སྤྱོད་བ་ ▫ *rang gi bstan don la slu ba* ▪ **deceptive with respect to the meaning that it teaches**

ང་གི་བསྟན་བྱ་ ▫ *rang gi bstan bya* ▪ {PH}its indicated meaning

ང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་ ▫ *rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen* ▪ **its own uncommon empowering condition**

ང་གི་ཐོག་པ་ ▫ *rang gi theg pa* ▪ {MSA}sva ... yāna ▪ **own vehicle; its own vehicle**

ང་གི་དོན་ ▫ *rang gi don* ▪ {MSA}ātmārtha; {MSA}svakārtha; {MSA}svārtha ▪ **own meaning; own object; one's own purpose**

ང་གི་དོན་གྱི་རྟེན་ ▫ *rang gi don gyi rten* ▪ {MSA}svārthāśraya ▪ **basis of one's own welfare** {T}

ང་གི་དོན་གྱི་རྟེན་གྱི་ཆོས་བསྟན་ ▫ *rang gi don gyi rten gyi chos bstan* ▪ བསྟན་རྟེན་བསྟན་རྟེན་ ▫ *bstan ston bstand ston* ▪ {MSA}dharma ... svārthāśraya ▪ **teach doctrines that are the basis of one's own welfare** {T}

ང་གི་དོན་གྱི་མཐར་ཐུག་པ་ ▫ *rang gi don gyi mthar thug pa* ▪ {MSA}svārtha-niṣṭhā ▪ **one's own final purpose/object/welfare**

ང་གི་དོན་རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་ ▫ *rang gi don rjes su thob pa* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C,MSA}anuprāpta-svakārtha ▪ **obtain one's own purpose/object/welfare** ▫ {C}their own weal accomplished

ང་གི་དོན་དང་ལྡན་པ་ ▫ *rang gi don dang ldan pa* ▪ {MSA}svārtha-vat ▪ **having one's own purpose/object/welfare**

རང་གི་དོན་དང་གཞན་གྱི་དོན་སྦྱབ་པ་ ▫ *rang gi don dang gzhan gyi don sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}pratipatthe svārthe parārthe ca ▪ **establish one's own purpose and others' purposes**

རང་གི་དོན་སྦྱོང་ ▫ *rang gi don spyod* ▪ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱོང་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}ātmārthaṃ carati ▪ **practice for one's own purpose; establish one's own purpose**

རང་གི་དོན་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་སྦྱོང་ ▫ *rang gi don phun sum tshogs* ▪ {MSA}svārtha-sampatti ▪ **perfect one's own purpose; complete one's own purpose**

རང་གི་དོན་སྦྱར་བ་ལ་རྗེས་སུ་བཙོན་པར་བྱ་ ▫ *rang gi don sbyar ba la rjes su brtson par bya* ▪ {C} svārthayogam anuyukta ▪ **one should make effort toward application to one's own purpose** ▫ {C} devotes himself to his own welfare

རང་གི་བདག་ཉིད་ ▫ *rang gi bdag nyid* ▪ {MSA}sva ... ātman ▪ **own essence; own nature**

རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་མེད་པ་ ▫ *rang gi bdag nyid du med pa* ▪ {MSA}svenātmanā 'bhāvat ▪ **does not exist as one's own essence**

རང་གི་བདག་ཉིད་ལས་སྐྱེ་བ་ ▫ *rang gi bdag nyid las skye ba* ▪ **produced from their own essence**

རང་གི་བདེ་མ་ཆགས་ ▫ *rang gi bder ma chags* ▪ {MSA}sva-sukheṣv asaktaḥ ▪ **not attached to one's own happiness**

རང་གི་སློབ་པ་ ▫ *rang gi sde pa* ▪ **our own schools**

རང་གི་སྣོད་ལུགས་གྱི་དོན་ནས་གྲུབ་པ་ ▫ *rang gi sdod lugs gyi ngos nas grub pa* ▪ **existing by way of its own mode of subsistence** ▫ {PH}establishment from the perspective of its own mode of subsistence

རང་གི་གནས་ངན་ལེན་ ▫ *rang gi gnas ngan len* ▪ {MV 2.6 v}dauṣṭhulya ▪ **own assumption of bad states**

རང་གི་གནས་ཚེད་ཀྱི་དབང་གིས་གྲུབ་པ་ ▫ *rang gi gnas tshod kyi dbang gis grub pa* ▪ **establishment through the force of the object's own status; establishment through the force of the object's measure of subsistence; establishment through**

the force of its own measure of subsistence

རང་གི་གནས་ཚེད་ཀྱི་དབང་གིས་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *rang gi gnas tshod kyi dbang gis ma grub pa* ▪ **non-establishment by the force of its own measure of subsistence**

རང་གི་སྣང་བ་ ▫ *rang gi snang ba* ▪ {PH}own appearing object

རང་གི་པ་ཐ་ ▫ *rang gi pha tha* ▪ {C}paitrka ▪ {C}ancestral

རང་གི་བྱ་བ་ ▫ *rang gi bya ba* ▪ {MSA}ātma-kṛtya ▪ **one's own activities** {T}

རང་གི་ཁྲོ་ངོར་ ▫ *rang gi blo ngor* ▪ {PH}from one's own perspective

རང་གི་དབྱིངས་ ▫ *rang gi dbyings* ▪ {MSA}sva-dhātu ▪ **own realm**

རང་གི་འབྲས་བུ་ ▫ *rang gi 'bras bu* ▪ *sva-phala* ▪ **own effect; its own effect** ▫ རང་གི་འབྲས་བུ་གྲུབ་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མཛེས་གཞི་རྟེན་བྱེད་པའི་ལས་ལུགས་ཀྱི་མངོན་རྟོགས་ ▫ *rang gi 'bras bu gyur pa'i yon tan du ma'i gzhi rten byed pa'i lam zhugs kyi mngon rtogs* ▫ a clear realizer of one who has entered the path that serves as the basis of the many qualities that are its own effect [definition of ground that is within the set of two, grounds and paths (sa lam gnyis kyi nang tshan du gyur pa'i sa)]

རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་མེད་པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyi ngo bo med pa* ▪ **lacking a self-characterized entity**

རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyes grub pa* ▪ *svalakṣaṇa-siddhi; svalakṣaṇasiddha* ▪ **established by way of its own character; natural establishment; establishment by way of its own character; establishment [of phenomena] by way of their own character** ▫ རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ། ▫ *rang 'dzin rtog pa'i zhen gzhir rang gi mtshan nyid kyes grub pa/* ▫ established by way of its own characteristic as the referent of the conceptual consciousness apprehending it {T}establishment [of phenomena] by way of their own character as the referent of a conceptual consciousness ▫ གཟུགས་གཟུགས་ཞེས་ཚེད་པའི་སྣོད་ལུགས་པའི་ལུགས་གཞིས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *gzugs gzugs zhes*

rjod pa'i sgra 'jug pa'i 'jug gzhir rang gi mtshan nyid kyis grub pa ▫ establishment of form by way of its own character as the referent of the term "form."

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་སྤོང་བ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis stong pa* ▫ {C} *svalakṣaṇa-sūnya* ▫ **empty by way of its/their own character; {T} empty of own character** ▫ {C} empty of own-marks

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཡོད་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis ni yod* ▫ {MSA} *svena lakṣaṇena bhāvaḥ* ▫ **exist by way of its/their own character**

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་གནས་པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis rnam par gnas pa* ▫ **subsist by way of its own character**{BJ 28.3}

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་གནས་པ་ནི་མ་ཡིན་པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis rnam par gnas pa ni ma yin pa* ▫ *svalakṣaṇena avyavasthitam* ▫ **not subsist by way of their own character; not subsistent by way of its own character**

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis ma grub pa* ▫ **not established by way of their own character**

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis med pa* ▫ **does not exist by way of its/their own character**{BJ 23.2}

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པའི་ཕྱིར་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis med pa'i phyir* ▫ {MSA} *svena lakṣaṇenābhāvāt* ▫ **because of not existing by way of its/their own character**

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་ཡོད་པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis yod pa* ▫ {N} *svalakṣaṇa-siddhi; svalakṣaṇasat* ▫ **existence by way of its own character**{N}; **exist by way of its own character**{BJ 28.3}; **existent by way of its own character**

ང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་ ▫ *rang gi mtshan nyid gyis* ▫ **by way of its own character**

ང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་གནས་པ་མ་ཡིན་ ▫ *rang gi mtshan nyid gyis gnas pa ma yin* ▫ **not subsisting by way of their own character; is not subsistent by way of its own character**

ང་གི་མཚན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ ▫ *rang gi mtshan nyid yod pa ma yin* ▫ **its own-character [that is, unique character] does not exist**

ང་གི་མཚན་ཉིད། ང་མཚན་ ▫ *rang gi mtshan nyid/ rang mtshan* ▫ {L,MSA,MV} *sva-lakṣaṇa; {MV} prakṛti* ▫ **specific character; specifically characterized phenomenon** ▫ specifically characterized phenomenon; own-characteristic གཞན་དུ་མ་དམིགས་པ་ ལས་ཐུན་མཛུགས་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱིས་མེད་པ་བཞིན་གྱི་ང་གི་མཚན་ཉིད་ རྗེ་ཚ་བའི་ཞེས་བྱ་བར་མངོན་པར་ཞེན་པ་ཇི་ལྟར་བཞིན་མཚན་ཉིད་སྣོ་ ▫ *gzhan du ma dmigs pa las thun mong ma yin pa nyid kyis me'i rang bzhin gyi rang gi mtshan nyid ni tsha ba'o zhes bya bar mngon par zhen pa ji lta ba bzhin mtshan nyid smra* ▫ Due to being uncommon because of not being observed separately [from fire], the nature, that is to say, own-character, of fire is heat. (svabhāvatvenābhiniṣṭā yathābhiniveśam lakṣaṇamācaksāte agnerausṇyam svalakṣaṇam) [PP, 261.4] ▫ ང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་རྣམ་པར་གནས་པ་ནི་མ་ཡིན་ པ་ ▫ *rang gi mtshan nyid kyis rnam par gnas pa ni ma yin pa* ▫ [imputational natures] do not subsist by way of their own character (svalakṣaṇena avyavasthitam)

ང་གི་མཚན་མ་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པའི་སྐོ་ནས་ ▫ *rang gi mtshan ma yongs su brtags pa'i sgo nas* ▫ **from the point of view of thoroughly analyzing their own signs**

ང་གི་ཡུལ་ ▫ *rang gi yul* ▫ *sva-viṣaya* ▫ **own object; its own object** ▫ ང་གི་ཡུལ་དུ་གྲུབ་པའི་བདག་མེད་གསུམ་གང་རུང་ ལ་ཅེ་གཅིག་དུ་མཉམ་པར་བཞག་པ་ཡང་ཡིན། ང་གྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་ གི་རྒྱུད་ལ་མངོན་གྲུབ་དུ་འབྱུང་བའི་ཐེག་ཆེན་གྱི་ཇེས་ལ་མངོན་རྟོགས། ▫ *rang gi yul du gyur pa'i bdag med gsum gang rung la rtse gcig tu mnyam par bzhag pa yang yin/ rang rgyud ldan gyi gang zag gi rgyud la mngon gyur du 'byung ba'i theg chen gyi rjes la mngon rtogs/* ▫ that which is (1) a one-pointed meditative equipoise on any of the three selflessnesses which are its objects and (2) a Mahāyāna subsequent clear realizer occurring in a manifest manner in the continuum of a person who possesses it in his/her continuum [d

ང་གི་ཡུལ་ནས་འདུ་བ་ ▫ *rang gi yul nas 'du ba* ▫ {C} *viṣayātu* ▫ **collect from its own objects** ▫ {C} in his own home

རང་གི་ཡོན་ཏན་ ▫ *rang gi yon tan* ▪ {MSA}svaka ... guṇa ▪ **own qualities**

རང་གི་རིགས་ ▫ *rang gi rigs* ▪ {L}sva-jāṭīya ▪ **one's own kind; its type** ▫ belonging to one's own kind རང་གི་རིགས་ཅན་དུ་མ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚོས་ ▫ *rang gi rigs can du ma la rjes su 'gro ba'i chos* ▫ a phenomena that encompasses the many [instances] which have its type [definition of type generality (rigs spyi)] {T}

རང་གི་རིགས་ཅན་ ▫ *rang gi rigs can* ▪ {PH}having its type ▫ རང་གི་རིགས་ཅན་དུ་མ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚོས་ ▫ *rang gi rigs can du ma la rjes su 'gro ba'i chos* ▫ a phenomena that encompasses the many [instances] which have its type [is the definition of type generality (rigs spyi)] ▫ {D1}

རང་གི་རིགས་ཡོད་པ་ ▫ *rang gi rigs yod pa* ▪ {PH}having its type

རང་གི་རིགས་ཡོད་པ་ཅན་ ▫ *rang gi rigs yod pa can* ▪ {PH}having its type

རང་གི་ལུས་ ▫ *rang gi lus* ▪ {MSA}sva ... āśraya; {MSA}sva-deha ▪ **own body; one's own body**

རང་གི་ས་ ▫ *rang gi sa* ▪ {C}sva-bhūmi ▪ **own level; own ground** ▫ {C}their own stage

རང་གི་ས་བོན་ ▫ *rang gi sa bon* ▪ {MSA}sva-bīja ▪ **own seed(s); own-seeds**

རང་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཡོངས་སུ་སྐྱེན་པ་ ▫ *rang gi sangs rgyas kyī chos yongs su smin pa* ▪ {MSA}sva-buddha-dharma-paripāka ▪ **ripen the qualities of one's own Buddhahood**

རང་གི་སེམས་ ▫ *rang gi sems* ▪ {MSA}sva-citta ▪ **own mind; one's own mind**

རང་གི་སེམས་ཀྱང་བསྐྱུང་བ་ ▫ *rang gi sems kyang bsrung ba* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA}sva-cittasya ca rakṣaṇā ▪ **protect/guard/safeguard also one's own mind**

རང་གི་སེམས་ལ་དབང་བསྐྱུང་བ་ ▫ *rang gi sems la dbang bsgyur ba* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུང་བསྐྱུང་བ་ ▫ *bsgyur sgyur bsgyurd sgyurd* ▪ {MSA}sva-citta-vaśa-vartin ▪ **have sovereignty over one's own mind; control one's own mind**

རང་གི་སློབ་ ▫ *rang gi srog* ▪ {MSA}sva-jīvita ▪ **one's life** {T}

རང་གི་གསལ་བ་ ▫ *rang gi gsal ba* ▪ sva-vyakti ▪ {PH}its own instances

རང་གི་གསལ་བ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཚོས་ ▫ *rang gi gsal ba la rjes su 'gro ba'i chos* ▪ sva-vyaktyanvaya-dharma ▪ **phenomenon that encompasses its own manifestations**

རང་གིས་རྟོགས་པ་ ▫ *rang gis rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}svayambodha ▪ **realize by oneself**

རང་གིས་ཡོངས་སུ་བརྒྱུང་བ་ ▫ *rang gis yongs su bzung ba* ▪ {MSA}sva-parigraha ▪ **apprehend by oneself**

རང་གིས་རང་རིག་པ་ ▫ *rang gis rang rig pa* ▪ **knowing itself by itself**

རང་གིས་ལྷ་སྐྱབ་པ་ལ་ ▫ *rang gis lha sgrub pa la* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབ་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **in order for oneself to achieve the deity ...**

རང་གྲགས་ཀྱི་རྟོགས་ ▫ *rang grags kyī rtags* ▪ sva-siddhalinga ▪ **self-approved sign; self-approved reason; self-renowned reason**

རང་གྲགས་རྗེས་དཔག་ ▫ *rang grags rjes dpag* ▪ svasiddhānumāna ▪ **self-approved inference; self-renowned inference**

རང་གྲངས་རྗེས་དཔག་ ▫ *rang grangs rjes dpag* ▪ sva-siddhānumāna ▪ **self-approved inference**

རང་གྲོལ་ ▫ *rang grol* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་ད་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ sva-mukta; sva-mukti ▪ **self-release**

རང་དགའ་བ་ ▫ *rang dga' ba* ▪ **ordinary** ▫ {PH}ordinary

རང་དགའ་ ▫ *rang dgar* ▪ **at one's own whim**

རང་རྒྱལ་ ▫ *rang rgyal* ▪ pratyekabuddha; {C}pratyaya; pratyekajina ▪ **[self-conqueror]; Solitary Realizer** ▫ {C}condition; conditioned; reason; pratyekabuddha

རང་རྒྱལ་གྱི་མཁྱེན་པ་ ▫ *rang rgyal gyī mkhyen pa* ▪ མཁྱེན་མཁྱེན་མཁྱེན་པ་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ **Solitary Realizer exalted knower**

རང་རྒྱལ་གྱི་ཐོག་པ་ ▫ *rang rgyal gyi theg pa* ▪ *pratyekabuddha-yāna* ▪ **Solitary Realizer vehicle**

རང་རྒྱལ་གྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ ▫ *rang rgyal gyi rnal 'byor mngon sum* ▪ *pratyekabuddha-yogi-pratyakṣa* ▪ **Solitary Realizer yogic direct perceiver** ▫ {PH} yogic direct perception [in the continuum] of a Pratyekabuddha

རང་རྒྱལ་གྱི་སྤྱོད་ལམ་ ▫ *rang rgyal gyi sbyor lam*
 ▪ *སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་* ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord*
 ▪ *pratyekabuddha-prayoga-mārga* ▪ **Solitary Realizer path of preparation** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཉེར་ལེན་དུ་གྱུར་པའི་ཚོགས་ལམ་ཇོགས་ཇིས་སུ་བྱུང་ཞིང་རང་འབྲས་རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོང་ལམ་མ་སྐྱེས་གོང་གི་རང་རྒྱལ་གྱི་དོན་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi nyer len du gyur pa'i tshogs lam rdzogs rjes su byung zhing rang 'bras rang rgyal gyi mthong lam ma skyes gong gi rang rgyal gyi don mngon rtogs/* ▫ Definition: a Solitary Realizer's clear realization of meaning that arises after the completion of the path of accumulation, which is its substantial cause, and is generated prior to the Solitary Realizer path of seeing, which is its effect

རང་རྒྱལ་གྱི་སྤྱོད་ལམ་དྲོད་ ▫ *rang rgyal gyi sbyor lam drod*
 ▪ {PH} Solitary Realizer heat path of preparation

རང་རྒྱལ་གྱི་མི་སྐྱོབ་ལམ་ ▫ *rang rgyal gyi mi slob lam* ▪ *pratyekabuddha-aśaikṣa-mārga* ▪ **Solitary Realizer path of no more learning** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གཟུང་བ་ཕྱི་རིམ་དོན་དུ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མ་ལུས་པར་སྤངས་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མཐོན་པ་ ▫ *mtshan nyid/ gzung ba phyi rol don du 'dzin pa'i rtog pa ma lus par spangs pa'i rang rgyal gyi mkhyen pa/* ▫ Definition in Svātantrika: a Solitary Realizer's exalted knower that involves a state of having abandoned all of the conception consciousnesses conceiving objects apprehended to be external objects

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་བེས་སྐྱུ་བུའི་རྟོགས་པ་སྤོན་དུ་སྤང་བའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་སྐྱོབ་ལམ་ ༢་ཚོགས་སྤྱོད་གྱི་རྟོགས་པ་སྤོན་དུ་སྤང་བའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མི་སྐྱོབ་ལམ་ ▫ *dbye ba/ 1 bes ru lta bu'i rtogs pa sngon du song ba'i rang rgyal gyi mi slob lam/ 2 tshogs spyod kyi rtogs pa sngon du song ba'i rang rgyal gyi mi slob lam/* ▫ Divisions: (1) Solitary Realizer paths of no more learning of those who previously had the realizations of rhinoceros-like

Solitary Realizers; (2) Solitary Realizer paths of no more learning of those who previously had the realizations of congregating Sol

རང་རྒྱལ་གྱི་ཚོགས་ལམ་ ▫ *rang rgyal gyi tshogs lam* ▪ *pratyekabuddha-saṃbhāra-mārga* ▪ **Solitary Realizer path of accumulation** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་རང་རྒྱལ་གྱི་སྤྱོད་ལམ་མ་སྐྱེས་གོང་གི་རང་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'bras rang rgyal gyi sbyor lam ma skyes gong gi rang rgyal gyi chos mngon rtogs/* ▫ Definition: a Solitary Realizer's clear realization of doctrine that is generated prior to the Solitary Realizer path of preparation that is its own effect

རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ ▫ *rang rgyal gyi lam* ▪ *pratyekabuddha-mārga* ▪ **Solitary Realizer path** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་རྒྱལ་གྱི་ཐར་པར་བབྱོད་པའི་གོ་སྐབས་ཕྱེ་ཤུལ་དུ་གྱུར་པའི་རང་རྒྱལ་གྱི་མངོན་རྟོགས་ ▫ *mtshan nyid/ rang rgyal gyi thar par bgrod pa'i go skabs phye shul du gyur pa'i rang rgyal kyi mngon rtogs/* ▫ Def.: Solitary Realizer's clear realizer that serves to open the passageway for the opportunity of progressing toward a Solitary Realizer's liberation

རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་ ▫ *rang rgyal gyi lam shes pa'i lam shes* ▪ *jinamārgajñānamayī mārgajñātā* ▪ **knower of paths that knows Solitary Victor paths**

རང་རྒྱལ་གྱི་ས་ ▫ *rang rgyal gyi sa* ▪ *pratyekabuddha-bhūmi* ▪ **Solitary Realizer ground**

རང་རྒྱལ་བཅས་པ་ ▫ *rang rgyal bcas pa* ▪ {C}sapratyaya ▪ **with Solitary Realizers**

རང་རྒྱལ་སྐྱོབ་པ་ ▫ *rang rgyal slob pa* ▪ {PH} learner Solitary Realizer

རང་རྒྱུ་ ▫ *rang rgyu* ▪ **its cause**

རང་རྒྱུ་ལས་བྱུང་ ▫ *rang rgyu las byung* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ **arise from its own causes**

རང་རྒྱུད་ ▫ *rang rgyud* ▪ {LCh}sva-tantra ▪ **autonomous; own power; own continuum**

རང་རྒྱུད་གྱི་རྗེས་དཔག་ ▫ *rang rgyud kyi rjes dpag* ▪ *svatantrānumāna* ▪ **autonomous inference; one's**

own inference

རང་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱོར་བ་ ◻ rang rgyud kyi sbyor ba ▪ ལྷན་སྐྱོར་སྐྱོར་
སྐྱོར་ ◻ sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ svatantra-prayoga
▪ **autonomous syllogism; one's own syllogism**

རང་རྒྱུད་རྗེས་དཔག་ ◻ rang rgyud rjes dpag ▪
svatantrānumāna ▪ **autonomous inference; one's
own inference**

རང་རྒྱུད་པ་ ◻ rang rgyud pa ▪ svātantrika; svātantrika-
[mādhyaṃika] ▪ **Autonomy School; Svātantrika;
[Middle Way] Autonomy School** ◻ {PH}
Svātantrika; Proponents of the Autonomous
[Syllogisms]

རང་རྒྱུད་པའི་ལུགས་ཀྱི་དབག་བྱ་ ◻ rang rgyud pa'i lugs kyi
dgag bya ▪ **object of negation in the Svātantrika
system**

རང་ངོ་དབ་པ་ ◻ rang ngo dag pa ▪ **pure in its own
essence; essentially pure**

རང་ངོས་ ◻ rang ngos ▪ {PH} its own side

རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པ་ ◻ rang ngos nas grub pa ▪ svarūpa-
siddhi; svarūpasiddha ▪ **establishment from their
own side**

རང་ངོས་ནས་ཡོད་པ་ ◻ rang ngos nas yod pa ▪ {N}
svarūpa-sat ▪ **existence in its own right; existence
from its own side**{N}

རང་ཅག་ ◻ rang cag ▪ [self-s]; we

རང་གཅེས་འཛིན་ ◻ rang gces 'dzin ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ◻
gzung 'dzin bzung zungs ▪ **self-cherishing**

རང་གཅེས་འཛིན་ཉོན་མོངས་ཅན་ ◻ rang gces 'dzin nyon
mongs can ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung
zungs ▪ **afflicted self-cherishing**

རང་ཆས་ ◻ rang chas ▪ **integral; integrally**{LG};
intrinsicly ◻ རང་ཆས་སུ་སྐྱེས་པ་ ◻ rang chas su skyes
pa ◻ produced integrally {LG}

རང་ཆས་སུ་ ◻ rang chas su ▪ **integrally; on their own
part; intrinsicly**

རང་ཉིད་ ◻ rang nyid ▪ {C}svayam eva ▪ **oneself; just;
itself** ◻ {PH}oneself; that itself ◻ {C}of their own

accord; on their own རང་ཉིད་ངོས་གཟུང་བ་ལ་ཚོས་གཞན་ངོས་
གཟུང་བ་ལ་སྐྱོན་དགོས་པ་བདགས་ཡོད་ཟེར་ ◻ rang nyid ngos
gzung ba la chos gzhan ngos gzung ba la ltos dgos
pa btags yod zer ◻ something whose identification
must depend upon the identification of another
phenomenon is said to be imputedly existent ◻
{Lati}

རང་ཉིད་ཀུན་འབྲུའི་གྲུ་ ◻ rang nyid kun 'gro'i rgyu ▪
something's [being] an omnipresent cause ◻
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་འབྲས་བུ་གྲུ་པའི་རང་དང་ས་
གཅིག་པའི་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་ཅན་ ◻ mtshan
nyid/ rang gi 'bras bur gyur pa'i rang dang sa gcig pa'i
nyon mongs can phyi ma skyed byed kyi nyon mongs can/
◻ Def: an afflicted phenomenon that is a producer of
a later afflicted phenomenon-- which is its effect--
on the same ground as it

རང་ཉིད་སྐྱེས་མཉམ་གྱི་གྲུ་ ◻ rang nyid skal mnyam kyi
rgyu ▪ **something's [being] a cause of similar lot** ◻
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་སྐྱེས་འབྲས་བུ་ལ་རང་དང་འབྲས་
བུ་སྐྱེད་བྱེད་ ◻ mtshan nyid/ rang gi rigs 'dra phyi ma rang
dang 'dra bar skyed byed ◻ Def: That which produces
a later thing--of the same type as itself--as like itself

རང་ཉིད་གང་ཟག་གི་བདག་གི་ངོ་བོ་ས་གྲུབ་པའི་བདག་
མེད་ ◻ rang nyid gang zag gi bdag gi ngo bor ma
grub pa'i bdag med ▪ **selflessness that is one's own
nonestablishment as an entity of a self of persons**

རང་ཉིད་དབག་པ་ཡིན་པ་ ◻ rang nyid dgag pa yin pa ▪
something's being a negative ◻ DEFINITIONS:
མཚན་ཉིད། १་རང་འཛིན་རྟོག་པས་རང་གི་དབག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་
ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡ་རང་འཛིན་རྟོག་པས་རང་གི་དབག་བྱ་བཅད་
པའི་སྐྱོན་ནས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ ◻ mtshan nyid/ 1 rang 'dzin
rtog pas rang gi dgag bya dngos su bcad pa'i tshul gyis
rtogs par bya ba/ 2 rang 'dzin rtog pas rang gi dgag
bya bcad pa'i sgo nas dngos su rtogs par bya ba/ ◻
Def.: (1) that which is realized by the conceptual
consciousness apprehending it in the manner of
explicitly eliminating its object of negation; or: (2)
that which is explicitly realized by the conceptual
consciousness apprehending it from the viewpoint
of

རང་ཉིད་གཅེས་འཛིན་ ◻ rang nyid gces 'dzin ▪ གཟུང་འཛིན་
བཟུང་ཟུངས་ ◻ gzung 'dzin bzung zungs ▪ **cherishing of
oneself**

རང་ཉིད་ཉེས་ལེན་ཡིན་པ་ ◻ *rang nyid nyer len yin pa*
 ▪ **something's being a substantial cause** ◻
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ཉེས་ལྡན་རང་གི་རྒྱལ་རྒྱུ་
 གཙོ་བོ་སྐྱེད་བྱེད་ ◻ *mtshan nyid/ rang gi nyer 'bras rang gi*
rdzas rgyun du gtsa bor skyed byed/ ◻ Definition: that
 which is the main producer of its substantial effect
 as the continuum of its substantial entity

རང་ཉིད་མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་ ◻ *rang nyid med dgag*
gi gzhan sel ▪ *བསལ་སེལ་བསལ་མེལ་དྲུག་* ◻ *bsal sel bsald*
seld ▪ **something's being a non-affirming negative**
other-eliminator ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་
 ཞེས་བརྗོད་པའི་སྐྱེས་རང་གི་དགག་གྲུབ་ལུ་རང་འཛིན་རྟོག་པའི་
 གཞན་གྲུབ་འཕེངས་པ་ཡང་ཡིན་སྐྱབ་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་མེད་པ་
 ཡང་ཡིན་དགག་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་རང་སྐྱབ་པ་
nyid/ rang zhes brjod pa'i sgras rang gi dgag bya bkag
shul du rang 'dzin rtog pa'i gzhal byar 'phangs pa yang
yin/ sgrub pa yang yin pa'i gzhi mthun pa med pa yang
yin/ dgag pa yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/ ◻
 Def.:

རང་ཉིད་གཟུང་བ་ཚོས་གཞན་བརྒྱུད་བ་ལ་ལྷོས་དགོས་པའི་
 བདག་ས་ཡིད་ ◻ *rang nyid gzung ba chos gzhan*
bzung ba la ltos dgos pa'i btags yod ▪ གདགས་
 འདོགས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོགས་ ◻ *gdags 'dogs btags/btags*
thogs ▪ **imputed existent whose apprehension**
must depend upon apprehension of another
phenomenon{BJ 46.6}

རང་ཉིད་ལ་ཐོག་མར་སྒྲིབ་སྐྱོད་དགོས་པའི་བསམ་པ་ ◻ *rang nyid*
la thog mar blo sbyong dgos pa'i bsam pa ▪ སྐྱོད་
 སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **a**
thought in which it is necessary initially to train
the mind

རང་ཉིད་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་ ◻ *rang nyid lhan cig byed rkyen*
 ▪ **something's being a cooperative condition** ◻
 {PH} something's being a cooperating condition
 ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་ལྡན་རང་
 གི་རྒྱལ་རྒྱུ་ས་ཡིན་པར་གཙོ་བོ་སྐྱེད་བྱེད་ ◻ *mtshan nyid/ rang gi*
lhan cig byed 'bras rang gi rdzas rgyun ma yin par gtsa
bor skyed byed/ ◻ Definition: that which is the main
 producer of its own cooperative effect without being
 [contained within] the continuum of its substantial
 entity

རང་རྟགས་ ◻ *rang rtags* ▪ **natural sign**

རང་སྤོང་ ◻ *rang stong* ▪ *svaśūnyatā* ▪ **emptiness of self**

རང་སྤོབས་ཀྱིས་ ◻ *rang stobs kyis* ▪ **by its own power**

རང་དང་སྤོང་བཅུད་ ◻ *rang dang snod bcud* ▪ {PH} oneself
 and the environment and [its] inhabitants

རང་དང་གཞན་ ◻ *rang dang gzhan* ▪ {MSA}sva-para ▪ **self**
and others; oneself and others

རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་ ◻ *rang dang gzhan gyi don* ▪ {MSA}
sva-parārtha ▪ **one's own and others' purposes**

རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་སྐབས་ཡིན་པ་ ◻ *rang dang*
gzhan gyi don gyi skabs yin pa ▪ {MSA}sva-
parārthādhikaraṇatva ▪ **it is the occasion of one's**
own and others' welfare; being the occasion of
one's own and others' welfare {T}

རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་སྐྱབ་པ་ ◻ *rang dang gzhan gyi don*
sgrub pa ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub*
bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}sva-parārtha-pratipatti;
 {MSA}sva-parārtha-sampādana; {MSA}sva-
parārtha-sādhana; {MSA}sva-parārtha-siddhi ▪
establish one's own and others' purposes

རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་མངོན་པར་སྐྱབ་པ་ ◻ *rang dang gzhan*
gyi don mngon par sgrub pa ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་
 སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}sva-
parārthādhikāra ▪ **manifestly establish one's own**
and others' purposes

རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་དུ་རབ་དུ་སྐྱབ་པར་བྱེད་པ་ ◻ *rang dang*
gzhan gyi don du rab tu sgrub par byed pa ▪ བསྐྱབ་
 སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪
 {MSA}sva-parārtha-prasādhana ▪ **establish one's**
own and others' purposes

རང་དང་གཞན་གྱི་དོན་ལ་རབ་དུ་སྐྱོར་བ་ ◻ *rang dang gzhan*
gyi don la rab tu sbyor ba ▪ སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་སྐྱོར་ ◻ *sbyar*
sbyor sbyard sbyord ▪ {MSA}sva-parārtha-prayoga
 ▪ **endeavor at one's own and others' purposes**

རང་དང་གཞན་གྱི་སེམས་ཇེས་སུ་བསྐྱུང་བ་ ◻ *rang dang*
gzhan gyi sems rjes su bsrung ba ▪ བསྐྱུང་སུང་བསྐྱུངས་
 སུངས་ ◻ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA}sva-
para-cittānurakṣaṇa ▪ **protect/guard/safeguard**
one's own and others' minds

རང་དང་གཞན་ཇེས་སུ་འཛིན་པ་ ◻ *rang dang gzhan rjes su*

'dzin pa ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྟུང་སྤྱོད་པ་ ▪ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}sva-parānugraha ▪ **apprehend oneself and others**

རང་དང་གཞན་ལ་ཕན་པ་ ▪ *rang dang gzhan la phan pa* ▪ {MSA}sva-parānugraha ▪ **benefit oneself and others** {T}

རང་དང་གཞན་ལ་སེམས་མཉམ་པར་འཛོལ་བ་ ▪ *rang dang gzhan la sems mnyam par 'jog pa* ▪ {MSA}sva-parasama-cittāvasthāpanā ▪ **setting in mental equipoise with regard to self and others** {T}

རང་དོན་ ▪ *rang don* ▪ svārtha ▪ **one's own welfare; one's own purpose/object/welfare**

རང་དོན་གྱི་ཡོན་ཏན་ ▪ *rang don gyi yon tan* ▪ **qualities for one's own welfare**

རང་དོན་རྗེས་དཔག་ ▪ *rang don rjes dpag* ▪ {LCh} svārthānumāna; svārthaanumāna ▪ **inference for oneself**

རང་དོན་རྟོགས་པ་ཡུན་ཚོགས་སྐྱེད་པའི་རྣམ་པ་ ▪ *rang don rtogs pa phun tshogs skyed pa'i nus pa* ▪ **capacity of generating fulfillment of realization of one's own welfare**

རང་དོན་ཡིད་བྱེད་ ▪ *rang don yid byed* ▪ **taking one's own welfare to mind**

རང་བདེ་མི་འདོད་པ་ ▪ *rang bde mi 'dod pa* ▪ {MSA} niḥsvasukha-kāma ▪ **desire one's own happiness; {T} not desiring one's own happiness**

རང་མདངས་ ▪ *rang mdangs* ▪ **self-effulgence**

རང་མདོག་ ▪ *rang mdog* ▪ {C} svabhāva-varṇa ▪ {PH} natural color

རང་འབྲེན་བྱེད་ཀྱི་ ▪ *rang 'dren byed kyi* ▪ རང་འབྲེན་བྲངས་བྲོངས། འབྲེན་བྲོངས་ ▪ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪ **which induces it**

རང་ལྷོག་ ▪ *rang ldog* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▪ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ sva-vyatireka; vivartana ▪ **self isolate; self-isolate**

རང་ལྷོག་གཅིག་པ་ ▪ *rang ldog gcig pa* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▪ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **one self isolate;**

same self-isolate □ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ལྷོག་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས། ▪ *mtshan nyid/ rang ldog so so ba ma yin pa'i chos//* □ Definition: phenomena that are not distinct self isolates

རང་ལྷོག་ཐ་དད་ ▪ *rang ldog tha dad* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▪ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **different self isolates**

□ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ལྷོག་སོ་སོ་བའི་ཚོས་ ▪ *mtshan nyid/ rang ldog so so ba'i chos//* □ Definition: phenomena that are distinct self isolates

རང་ལྷོག་ཐ་དད་པ་ ▪ *rang ldog tha dad pa* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▪ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **different self-isolates**

རང་རྣམ་ ▪ *rang rnam* ▪ {PH} autobiography □ མཁན་པོ་ངག་ཅུང་གི་རང་རྣམ། ▪ *mkhan po ngag chung gi rang rnam;* □ The autobiography of Nga-wang-pel-sang, abbot [of Katok Monastery].

རང་བྱུང་རྒྱུ་བ་དང་སྐྱེ་བའི་བྱུང་རྒྱུ་བ་ ▪ *rang byang chub dang bla na med pa'i byang chub* ▪ {MV} pratyekānuttara-bodhi ▪ **self-enlightenment and unsurpassed enlightenment**

རང་བྱུང་ ▪ *rang byung* ▪ **self-arisen**

རང་བྱུང་གི་ཚོས་ ▪ *rang byung gi chos* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▪ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}svayambhū-dharmā ▪ **self-arisen phenomena** □ {C} dharmas of the Self-existent

རང་བྱུང་གི་ཡི་ཤེས་རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་ལ་བ་ ▪ *rang byung gi ye shes rang bzhin gyis 'od gsal ba* ▪ **naturally luminous self-arisen pristine wisdom**

རང་བྱུང་སྐྱེད་པོ་ ▪ *rang byung snying po* ▪ **self-arisen matrix**

རང་བྱུང་བ་ ▪ *rang byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▪ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}svayambhū ▪ **self arisen**

རང་བྱུང་ཡི་ཤེས་ ▪ *rang byung ye shes* ▪ **self-arisen pristine wisdom**

རང་རྒྱེ་མ་འཁྲུལ་བ་ ▪ *rang blo ma 'khrul pa* ▪ {MSA} svayam-aśrānta-buddhi ▪ **non-mistaken self-awareness; one's own non-mistaken awareness** ?? {T}

རང་དབང་ ◻ *rang dbang* ▪ {C,MSA}sva-tantra ▪ [own-power]; independent; under one's own power ◻ {C} as an independent entity

རང་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ ◻ *rang dbang gis skye* ▪ autonomously produced

རང་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ ◻ *rang dbang gis skye ba* ▪ autonomous production; production through their own power; production under its own power; produced through their own power

རང་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་ ◻ *rang dbang gis skye ba* ▪ autonomous production; autonomously produced; production through their own power

རང་དབང་ཅན་ ◻ *rang dbang can* ▪ svatantra ▪ self powered; independent

རང་དབང་དུ་ ◻ *rang dbang du* ▪ under one's own power; as self-powered [entities]; independently{BJ 16.4}; by their/its own power{BJ 24.3}; self-powered

རང་དབང་དུ་སྐྱེ་བ་ ◻ *rang dbang du skye ba* ▪ self-powered production{BJ 31.4}

རང་དབང་དུ་གྲུབ་པ་ལགས་ཀྱང་ ◻ *rang dbang du gyur pa lags kyang* ▪ {C}svādhīna ▪ {C} a private (nirvāna) of his own

རང་དབང་དུ་གྲུབ་པ་ ◻ *rang dbang du grub pa* ▪ svairīśiddhi ▪ establishment through its own power; existence through its own power

རང་དབང་དུ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ ◻ *rang dbang du 'byung ba'i phyir* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {C} sva-tantra-vṛttitah ▪ due to arising through its own power ◻ {C} it occurs as an independent reality

རང་དབང་དུ་འཛིན་པ་ ◻ *rang dbang du 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MV} svatantra-grāha ▪ apprehend through its own power; apprehend independently

རང་དབང་དུ་རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ ◻ *rang dbang du rang bzhin gyis skye* ▪ autonomously inherently produced

རང་དབང་པ་ ◻ *rang dbang pa* ▪ {C}aiśvarya; {L}

svatantra ▪ own power; independence; independent ◻ sovereignty

རང་དབང་བའི་བདག་ ◻ *rang dbang ba'i bdag* ▪ self under its own power

རང་དབང་བའི་སེམས་ཅན་ ◻ *rang dbang ba'i sems can* ▪ self-powered sentient being

རང་དབང་བའི་སེམས་ཅན་དུ་མངོན་པར་ཞེན་པའི་འཛིན་གྲུ་ ◻ *rang dbang ba'i sems can du mngon par zhen pa'i 'jig lta* ▪ view of the transitory manifestly adhering to a self-powered sentient being

རང་དབང་མེད་པ་ ◻ *rang dbang med pa* ▪ {L}anaiśvarya ▪ non-independent; non-self-powered

རང་འབྱུང་ ◻ *rang 'byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}svayam-bhū; {C}svayambhū-jñāna ▪ self-arisen ◻ {C} Self-existent; cognition of the Self-existent

རང་འབྱུང་གྱི་ཤེས་པ་ ◻ *rang 'byung gyi shes pa* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ svayambhū-jñāna ▪ self-arisen consciousness

རང་འབྲས་ ◻ *rang 'bras* ▪ sva-phala ▪ own effect

རང་མ་ཡིན་པའི་ལྗོངས་ཚོས་ ◻ *rang ma yin pa'i ldog chos* ▪ ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ isolate phenomenon that is not itself; isolate-phenomenon-that-is-not-itself ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྒྱུ་བཞིན་གྱི་བྱུང་བྱུང་ལྗོངས་མ་ཡིན་པའི་ལྗོངས་ཚོས་ ཡིན་པའི་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ བའི་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ བ་ ◻ *mtshan nyid/ khyod gzhi grub/ khyod khyod rang ma yin/ khyod ma yin pa khyod ma yin/ khyod kyi ldog pa rang ma yin pa'i ldog chos dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ◻ Def.: that which is observed as a common locus of: it is an established base; it is not itself; non-it is not it; and its isolate is non-contradictory with isolate phenomenon that is not itself

རང་མ་ཡིན་པའི་ལྗོངས་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་མཐུན་ ◻ *rang ma yin pa'i ldog chos kyi rjes mthun* ▪ ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ ◻ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ concordance with isolate phenomenon that is not itself; similitude-of-isolate-phenomenon-which-is-not-itself ◻ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྒྱུ་བཞིན་གྱི་བྱུང་བྱུང་ལྗོངས་

མ་ཡིན་ཁྱིམ་མ་ཡིན་པ་ཁྱིམ་མ་ཡིན་གྱི་ཁྱོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཁྱོད་
 ཚོས་ཀྱི་རྗེས་མཐུན་དང་མི་འགལ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་
 བ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod gzhi grub/ khyod khyod rang*
ma yin/ khyod ma yin pa khyod ma yin/ khyod kyi ldog
pa rang ma yin pa'i ldog chos kyi rjes mthun dang mi
'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/ ▫ Def.:
 an observed common locus between: its being an
 established base; its not being itself; non-its not
 being it; and its isolate being non-contradictory with
 isolate phenomenon that is not itself

རང་རྩལ་ ▫ *rang rtsal* ▪ **self-projective artifice; self-
 projective dynamism**

རང་མཚན་ ▫ *rang mtshan* ▪ *sva-lakṣaṇa* ▪ **specifically
 characterized phenonenon; own-character;
 specifically characterized phenomenon** ▫ {N}
 self-character; {GD:112} specific defining property
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། གསུམ་རྟོག་གིས་བདག་པོ་མ་ཡིན་
 བར་རང་གི་མཚན་ཉིད་གིས་གྲུབ་པའི་ཚོས་པ་ལྟར་གྲུབ་གིས་ཚམས་
 ཡིན་པར་ཡུལ་རང་གི་ཐུན་མཇུག་མ་ཡིན་པའི་ཐོད་ལུགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གྲུབ་
 བ་པ་རང་བཞིན་གྱིས་རང་གི་རང་བཞིན་ལ་གནས་པ་ ▫ *mtshan nyid/*
1 sgra rtog gis btags tsam ma yin par rang gi mtshan
nyid gyis grub pa'i chos/ 2 sgra rtog gis btags tsam ma
yin par yul rang gi thun mong ma yin pa'i sdod lugs kyi
ngos nas grub pa/ 3 rang bzhin kyis rang gi rang bzhin
la gnas pa / ▫ Def.: (1) a phenomenon which is
 established through its own characteristic nature,
 without being merely designated by terms or
 thought; (2) established from the side of its object's
 own uncommon mode of subsistence, without being
 merely imputed by terms o

རང་མཚན་པ་ ▫ *rang mtshan pa* ▪ **fully qualified; regular**

རང་མཚན་སྤྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་བཞག་ ▫ *rang mtshan*
spyi mtshan gyi rnam bzhag ▪ **Presentation of
 Specifically and Generally Characterized
 Phenomena, by Den-dar-hla-ram-ba (bstan dar
 lha ram pa, 1759-?); in Collected gsung 'bum of
 Bstan dar Lha ram[s] of A-lag-sa; vol. 1: New
 Delhi: Lama Guru Deva, 1971**

རང་མཚན་བརྒྱུད་ཡུལ་དུ་བྱེད་པའི་རྟོག་མེད་མ་འཁྲུལ་བའི་
 འཇིགས་པ་ ▫ *rang mtshan bzung yul du byed pa'i rtog*
med ma 'khrul ba'i shes pa ▪ **non-conceptual, non-
 mistaken consciousness that takes a specifically
 characterized phenomenon as its apprehended**

object

རང་འཛིན་རྟོག་པ་ ▫ *rang 'dzin rtog pa* ▪ **conceptual
 consciousness apprehending it**

རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞི་ཡིན་པ་ ▫ *rang 'dzin rtog*
pa'i zhen gzhi yin pa ▪ **being the referent of a
 conceptual consciousness apprehending it**

རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་
 བ་ ▫ *rang 'dzin rtog pa'i zhen gzhi rang gi mtshan*
nyid kyis grub pa ▪ **establishment by way of its
 own character as the referent of a conceptual
 consciousness apprehending it**

རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་
 བ་སྐྱེ་བདག་པོ་འཕྲུལ་བ་ ▫ *rang 'dzin rtog pa'i*
zhen gzhi rang gi mtshan nyid kyis grub pa sgro
btags pa'am snang ba ▪ **superimposed factor or
 appearance of an object as established by way of
 its own character as the referent of a conceptual
 consciousness**

རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་གྲུབ་
 བར་སྐྱེ་བདག་པོ་ལྟར་དུ་གྲུབ་པ་ ▫ *rang 'dzin rtog*
pa'i zhen gzhi rang gi mtshan nyid kyis grub par
sgro btags pa ltar du grub pa ▪ **establishment in
 accordance with the superimposed factor of
 being established by way of its own character as
 the referent of a conceptual consciousness**

རང་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་གྱིས་མ་གྲུབ་
 བ་ ▫ *rang 'dzin rtog pa'i zhen gzhi rang gi mtshan*
nyid kyis ma grub pa ▪ **non-establishment by way
 of its own character as a referent of a conceptual
 consciousness apprehending it**

རང་འཛིན་རྟོག་པས་ ▫ *rang 'dzin rtog pas* ▪ **གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་
 རྟེན་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **by the thought-
 consciousness apprehending it** ▫ རང་འཛིན་རྟོག་པས་
 རྟོག་དུ་གྱུར་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *rang 'dzin rtog pas*
lkog tu gyur pa'i tshul gyis rtogs par bya ba ▫ object
 that is realized in a hidden manner by the thought-
 consciousness apprehending it [definition of hidden
 phenomenon (lkog gyur)] ▫ རང་འཛིན་རྟོག་པས་རང་གི་དགག་
 བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *rang 'dzin rtog*
pas rang gi dgag bya dngos su bcad pa'i tshul gyis
rtogs par bya ba ▫ an object that is realized in the
 manner of explicitly cutting its object of negation**

by the thought consciousness apprehending it [definition of negation (dgag pa)] ▫ རང་འཛིན་རྟོག་པས་རང་གི་དགག་གུ་དངོས་སུ་བཅད་པའི་ཚུལ་གྱིས་རྟོགས་པར་གྲུབ་མ་ཡིན་པའི་ཚོམས་ ▫ *rang 'dzin rtog pas rang gi dgag bya dngos su bcad pa'i tshul gyis rtogs par bya ba ma yin pa'i chos* ▫ a phenomenon that is not an object that is realized in the manner of explicitly cutting its object of negation by the thought consciousness apprehending it [definition of establishment (sgrub pa)]

རང་འཛིན་རྟོག་པས་བཞག་པ་ ▫ *rang 'dzin rtog pas bzhag pa* ▫ **posited by a conceptual consciousness apprehending it**

རང་འཛིན་མེད་ ▫ *rang 'dzin med* ▫ གཟུང་འཛིན་བཟུང་རྩེད་སྤོང་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▫ {C} *anahaṃkāra* ▫ **no conception of self** ▫ {C} no sense of ownership; no I-making

རང་ཞེས་ཚིན་པའི་སྐྱུ་ ▫ *rang zhes rjod pa'i sgra* ▫ **term expressing that object; term expressing it; term verbalizing it**

རང་ཞེས་ཚིན་པའི་སྐྱུ་ས་འཇུག་པའི་འཇུག་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *rang zhes rjod pa'i sgras 'jug pa'i 'jug gzhir rang gi mtshan nyid kyis ma grub pa* ▫ **non-establishment by way of its own character as a referent of a term expressing it**

རང་ཞེས་ཚིན་པའི་སྐྱུ་ ▫ *rang zhes rjod pa'i sgra* ▫ **term expressing that object**

རང་ཞེས་ཚིན་པའི་སྐྱུ་རྒྱུག་པའི་རྒྱུག་གཞིར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མ་གྲུབ་པ་ ▫ *rang zhes rjod pa'i sgra jug pa'i jug gzhir rang gi mtshan nyid kyis ma grub pa* ▫ **non-establishment by way of its own character as a referent of a term expressing it**

རང་གཞན་གྲུབ་མཐའ་ ▫ *rang gzhan grub mtha'* ▫ {PH} the tenets of ourselves and others

རང་གཞན་ཐམས་ཅད་ ▫ *rang gzhan thams cad* ▫ {PH} all [beings] — oneself and others

རང་གཞན་དོན་ ▫ *rang gzhan don* ▫ {MSA} *sva-parārtha* ▫ **one's own and others' purposes/welfare**

རང་བཞིན་ ▫ *rang bzhin* ▫ **naturally; nature; inherent existence; natural** ▫ {PH} own nature; nature

རང་བཞིན་སྐྱུ་ ▫ *rang bzhin sku* ▫ {MSA} *svābhāvika* ... *kāya* ▫ **nature body**

རང་བཞིན་ཁོ་ནས་ཡིད་པ་ཉིད་ ▫ *rang bzhin kho nas yod pa nyid* ▫ *svabhāvata evāstitvaṃ* ▫ **existence by way of just nature** ▫ གཤམ་དེ་ཡང་དེ་ལྟར་མེ་ལ་སོགས་པ་རང་བཞིན་ཁོ་ནས་ཡིད་པ་ཉིད་དུ་འགྲུབ་ན་ཉེས་པ་ཅེས་འགྲུབ། ▫ *gal te yang de ltar me la sogs pa rang bzhin kho nas yod pa nyid du 'gyur na nyes pa cir 'gyur/* ▫ Even if there were existence by way of just nature of fire and so forth, what fault would there be? (yadi punarevamagnyādīnām svabhāvata evāstitvaṃ syātko doṣaḥ syāt) [PP, 271.19]

རང་བཞིན་ཁྱད་པར་གསུམ་ ▫ *rang bzhin khyad par gsum* ▫ **three attributes of nature/inherent nature**

རང་བཞིན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ ▫ *rang bzhin gyi dkhyil 'khor* ▫ **natural maṇḍala**

རང་བཞིན་གྱི་སྐྱུ་ ▫ *rang bzhin gyi sku* ▫ {C} *prākṛta kāya* ▫ **nature body; inherently existent body** ▫ {C} his own natural body; which come naturally to

རང་བཞིན་གྱི་གྲུན་ ▫ *rang bzhin gyi rgyan* ▫ **natural ornament**

རང་བཞིན་གྱི་རྟོགས་ ▫ *rang bzhin gyi rtags* ▫ *svabhāva-liṅga* ▫ **nature sign**

རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་པ་བརྒྱད་བཅུ་ ▫ *rang bzhin gyi rtog pa brgyad bcu* ▫ **eighty indicative conceptions**

རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་པ་བརྒྱད་བཅུ་ ▫ *rang bzhin gyi rtog pa brgyad bcu* ▫ **indicative conceptions**

རང་བཞིན་གྱི་རྟོག་པ་བརྒྱད་བཅུ་ ▫ *rang bzhin gyi rtog pa brgyad bcu* ▫ **indicative conceptions**

རང་བཞིན་གྱི་དོན་ ▫ *rang bzhin gyi don* ▫ {MSA} *svabhāvārtha* ▫ **inherently existent object/meaning**

རང་བཞིན་གྱི་དྲི་མ་ ▫ *rang bzhin gyi dri ma* ▫ **natural defilements**

རང་བཞིན་གྱི་མདོག་ ▫ *rang bzhin gyi mdog* ▫ {C} *svabhāva-varṇa* ▫ **natural color** ▫ {C} color

རང་བཞིན་གྱི་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *rang bzhin gyi rnam par dag pa* ▫ {MSA} *viśuddham prakṛtyā* ▫ **natural**

purity

- རང་བཞིན་གྱི་དབང་པོ་ཚོ་བ་ཉིད་ ▫ *rang bzhin gyi dbang po rno ba nyid* ▪ {MSA}prākṛti-tīkṣṇendriyatā ▪ **naturally sharp faculties**
- རང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་ཁྲིམས་ ▫ *rang bzhin gyi tshul khrims* ▪ {MSA}prākṛti-śīla ▪ **natural ethics**
- རང་བཞིན་གྱི་འོད་ ▫ *rang bzhin gyi 'od* ▪ {C}prākṛti-prabhā ▪ **natural light** ▫ {C}natural splendor
- རང་བཞིན་གྱི་ཡན་ལལ་ ▫ *rang bzhin gyi yan lag* ▪ {MSA,MV}svabhāvāṅga ▪ **limbs of inherent existence**
- རང་བཞིན་གྱི་རིགས་ ▫ *rang bzhin gyi rigs* ▪ **natural lineage**
- རང་བཞིན་གྱིས་ ▫ *rang bzhin gyis* ▪ svabhāvatas ▪ **inherently** ▫ {GD:228} naturally existing similarities
- རང་བཞིན་གྱིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *rang bzhin gyis kun nas nyon mongs pa can ma yin pa* ▪ {MSA}prākṛty-asamkliṣṭatva ▪ **is not inherently afflicted**
- རང་བཞིན་གྱིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་མེད་ ▫ *rang bzhin gyis kun nas nyon mongs pa med* ▪ {MSA}niḥsamkleśatā prakṛtyā ▪ **not inherently afflicted**
- རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱེ་བ་ ▫ *rang bzhin gyis skye ba* ▪ **inherent production**
- རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་ ▫ *rang bzhin gyis grub pa* ▪ svabhāva-siddhi ▪ **inherently established; inherent establishment; established inherently; established by way of its own nature** ▫ {PH} being intrinsically established; being inherently established; intrinsic establishment; inherent establishment
- རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་པར་སྣང་བ་ ▫ *rang bzhin gyis grub par snang ba* ▪ རྣང་རྣང་རྣང་རྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **appearance of inherent existence**
- རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་པར་འཛིན་པ་ ▫ *rang bzhin gyis grub par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་བཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ *svabhāvasiddhagrāha ▪ **conception of inherent existence**

- རང་བཞིན་གྱིས་བྱུང་བ་པས་སྣང་བའི་སྣང་བ་ཉིད། རང་བཞིན་སྣང་བ་ཉིད། ▫ *rang bzhin gyis grub pas stong pa'i stong pa nyid; rang bzhin stong pa nyid* ▪ **emptiness of inherent existence**
- རང་བཞིན་གྱིས་སྣང་བ་ ▫ *rang bzhin gyis stong* ▪ {C} svabhāvena śūnya; {C}svabhāva-śūnya ▪ **emptiness of inherent existence; empty by way of its own nature; inherently empty** ▫ {C}empty in (their) own-being
- རང་བཞིན་གྱིས་སྣང་བ་ ▫ *rang bzhin gyis stong pa* ▪ svabhāvaśūnyatā ▪ **absence of inherent existence**
- རང་བཞིན་གྱིས་སྣང་བ་ཉིད་ ▫ *rang bzhin gyis stong pa nyid* ▪ {MSA}prākṛti-śūnyatā; {N}svabhāva-śūnyatā ▪ **natural emptiness; emptiness of inherent existence; empty by way of its own nature; inherently empty**
- རང་བཞིན་གྱིས་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *rang bzhin gyis rnam par dag pa* ▪ {MSA}prākṛti-parisuddhatva; {MSA}prākṛti-parisuddhi; {MSA}prākṛti-viśuddhitā ▪ **inherently pure**
- རང་བཞིན་གྱིས་མ་སྐྱེས་པ་ ▫ *rang bzhin gyis ma skyes pa* ▪ svabhāvanutpattim ▪ **non-production by way of its own nature; not produced by way of its own nature**
- རང་བཞིན་གྱིས་མེད་པ་ ▫ *rang bzhin gyis med pa* ▪ {N} asvabhāva; {N}niḥsvabhāva ▪ **absence of inherent existence; no inherent existence{N}; not existent by nature**
- རང་བཞིན་གྱིས་སྐྱུ་ངན་ལས་འདས་པ་ ▫ *rang bzhin gyis mya ngan las 'das pa* ▪ **naturally passed beyond sorrow**{BJ 23.3}
- རང་བཞིན་གྱིས་འོད་གསལ་ལ་ ▫ *rang bzhin gyis 'od gsal la* ▪ {MSA}prākṛti-prabhāsvara ▪ **naturally luminous**
- རང་བཞིན་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྐྱུ་ངན་ལས་འདས་པ་ ▫ *rang bzhin gyis yongs su mya ngan las 'das pa* ▪ {L,MSA}prākṛti-parinirvṛta ▪ **naturally thoroughly passed beyond sorrow**
- རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ་ ▫ *rang bzhin gyis yod pa* ▪ *svabhāvasat ▪ **inherently existent**

རང་བཞིན་གྱིས་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པ་ ▫ *rang bzhin gyis yon tan dang ldan pa* ▪ {MSA} *prakṛtyā guṇa-vataḥ; {MSA} prakṛtyaiva guṇa-yuktah* ▪ **inherently possessing (good) qualities**

རང་བཞིན་བརྒྱད་ཚུ་ ▫ *rang bzhin brgyad cu* ▪ {PH} eighty instinctual natures

རང་བཞིན་བརྒྱད་ཚུའི་ཀྱན་རྟོག་ ▫ *rang bzhin brgyad cu'i kun rtog* ▪ **eighty indicative conceptions**

རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *rang bzhin can* ▪ {L} *sva-bhāva; {MSA} -jāṭīya* ▪ **inherently; naturally; having inherent existence**

རང་བཞིན་གཅིག་ ▫ *rang bzhin gcig* ▪ {C} *eka-prakṛtika* ▪ {PH} same nature

རང་བཞིན་གཅིག་པ་ ▫ *rang bzhin gcig pa* ▪ {C} *eka-prakṛtika* ▪ **one nature; same nature** ▫ {C} having one single essential nature; {GD:284} identity in nature

རང་བཞིན་འཇམ་པོ་ ▫ *rang bzhin 'jam po* ▪ {PH} naturally smooth

རང་བཞིན་སྐྱིད་བཅེ་ ▫ *rang bzhin snying brtse* ▪ {MSA} *krpā prakṛtyā* ▪ **natural compassion; naturally compassionate**

རང་བཞིན་སྤོང་པ་ཉིད། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པས་སྤོང་པའི་སྤོང་པ་ཉིད་ ▫ *rang bzhin stong pa nyid* ▪ {MV} *prakṛti-sūnyatā* ▪ **emptiness of inherent existence; empty of inherent existence; naturally empty**

རང་བཞིན་བརྟན་པ་ ▫ *rang bzhin bstan pa* ▪ *བརྟན་སྟོན་བརྟན་སྟོན་* ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA} *dhṛtiḥ prakṛtyā* ▪ **naturally stable**

རང་བཞིན་མཐར་ཐུག་ ▫ *rang bzhin mthar thug* ▪ {N} *svabhāva-paryanta* ▪ **final nature**{N}

རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་ ▫ *rang bzhin dang 'gal ba'i 'bras bu* ▪ **svabhāva-viruddha-kārya* ▪ **effect contradictory with the nature**

རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ ▫ *rang bzhin du gnas pa* ▪ {MSA} *prakṛti-stha* ▪ **naturally abide**

རང་བཞིན་དྲི་མེད་ ▫ *rang bzhin dri med* ▪ {MSA} *amalaṃ ...*

prakṛtyā ▪ **naturally stainless**

རང་བཞིན་གནས་རིགས་ ▫ *rang bzhin gnas rigs* ▪ **svabhāvasthānagotra; {EO} prakṛtisthaṃ gotram* ▪ **naturally abiding lineage; natural lineage**

རང་བཞིན་རྣམ་དག་གི་ཆ་ ▫ *rang bzhin rnam dag gi cha* ▪ **factor of natural purity**

རང་བཞིན་བབ་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ ▫ *rang bzhin bab kyi chos nyid* ▪ **naturally flowing noumenon**

རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་ ▫ *rang bzhin ma dmigs pa* ▪ *དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་* ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ **nonobservation of a nature**

རང་བཞིན་མེད་ ▫ *rang bzhin med* ▪ {C} *asvabhāvātā* ▪ **non-inherent existence; absence/lack of inherent existence** ▫ {C} to be without own-being; absence of own-being

རང་བཞིན་མེད་པ་ ▫ *rang bzhin med pa* ▪ {C} *svabhāva-virahita; svabhāvābhāva* ▪ **without inherent nature; without inherent existence; absence of inherent existence; non-inherent existence; absence/lack of inherent existence; absence of nature; without an inherent nature**

རང་བཞིན་སྐྱ་ངན་འདས་ ▫ *rang bzhin mya ngan 'das* ▪ {MSA} *prakṛti-nirvṛta* ▪ **naturally passed beyond sorrow; natural nirvāṇa**

རང་བཞིན་སྐྱང་འདས་ ▫ *rang bzhin myang 'das* ▪ {LCh} *prakṛti-parinirvṛta; *prakṛtiparinirvāṇa; svabhāvanirvāṇa* ▪ **naturally passed beyond sorrow; natural nirvāṇa; natural nirvana** ▫ {PH} naturally passed beyond sorrow; natural nirvāṇa

རང་བཞིན་འོད་གསལ་ ▫ *rang bzhin 'od gsal* ▪ {MSA} *prakṛti-prabhāsvara* ▪ **naturally luminous; natural luminescence**

རང་བཞིན་འོད་གསལ་བའི་སེམས་ ▫ *rang bzhin 'od gsal ba'i sems* ▪ **natural mind of clear light**

རང་བཞིན་ཡན་ལག་ ▫ *rang bzhin yan lag* ▪ {MV} *svabhāvāṅga* ▪ **limbs of inherent existence**

རང་བཞིན་ཡིན་པ་ ▫ *rang bzhin yin pa* ▪ {C} *ātmatā* ▪ **is**

inherently existent; is naturally; is inherently ▫
{C}to have the self-nature of

རང་བཞིན་ཡི་མེད་ ▫ *rang bzhin ye med* ▪ *sarvathā niḥsvabhāvāḥ* ▪ **utterly without an inherent nature**

རང་བཞིན་ཡོན་ཏན་ལྡན་ ▫ *rang bzhin yon tan ldan* ▪
{MSA}prākṛti-guṇavat ▪ **naturally possessing (good) qualities**

རང་བཞིན་གསུམ་ ▫ *rang bzhin gsum* ▪ *trisvabhāva* ▪ **three natures**

རང་བཞིན། རོ་བོ་ཉིད་ ▫ *rang bzhin/ ngo bo nyid* ▪
svabhāva ▪ **nature; inherent existence; inherent nature**

རང་བཞིན། རོ་བོ་ཉིད་ ▫ *rang bzhin; ngo bo nyid* ▪
{LCh,C,MSA}svabhāva; {C}svabhāvaka; {C}svabhāvatva; {C}svābhāvya; {MSA}svābhāvika; {C}jāta; {LCh,L,MSA,MV}prākṛti; {N}svarūpa; {MSA}-maya (e.g.: pāramitā-maya); {C}-mayin; ātmaka ▪ **nature; inherent existence; inherent nature; own-being; exist inherently; fundamental nature** ▫ {C}final nature [e.g.: evaṃ svabhāva, of such an own-being; abhāva-svabhāva, non-existent own-nature]; natural; essential; essence; in its own-being; state of own-being; made; consists of; grows; has become; (there has been) born ཚོས་རྒྱལ་སྐྱེ་བའི་རང་བཞིན་ཡིད་ཀྱང་ ▫ *chos rnam gyi rang gi rang bzhin yod kyang* ▫ although phenomena have their [own] nature {DASI 593.5} ▫ རང་བཞིན་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་ནམ་ཡང་འཕྲད་པར་མི་འགྱུར་ཅི། ▫ *rang bzhin gzhan du 'gyur ba ni/ nam yang 'thad par mi 'gyur ro/* ▫ Change of a nature is never feasible. (prakṛter anyathābhāvo na hi jātūpapadyate) [MMK, XV.8cd, 19; DBU, 6.3.5-6] ▫ རང་བཞིན་དག་ནི་བཙུག་མེད་ ▫ *rang bzhin dag ni bcos min* ▫ Nature is non-fabricated. (akṛtrimah svabhāvo) [MMK, XV.2cd]

རང་ཡིད་ ▫ *rang yid* ▪ {PH}subjective mind

རང་ཡིན་པའི་ལྗོངས་ཚོས་ ▫ *rang yin pa'i ldog chos* ▪ ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **isolate phenomenon that is itself; isolate-phenomenon-which-is-itself** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཁྱེད་གཞི་གྲུབ་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་མ་ཡིན་པ་ཁྱེད་ཡིན་ཁྱེད་ཀྱི་ལྗོངས་པ་རང་ཡིན་པའི་ལྗོངས་ཚོས་དང་མི་འགའ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་

▫ *mtshan nyid/ khyod gzhi grub/ khyod khyod rang yin/ khyod ma yin pa khyod yin/ khyod kyi ldog pa rang yin pa'i ldog chos dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ▫ Definition: an observed common locus between: its being an established base; its being itself; not-its being it; and its isolate being non-contradictory with isolate phenomenon that is itself

རང་ཡིན་པའི་ལྗོངས་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་མཐུན་ ▫ *rang yin pa'i ldog chos kyi rjes mthun* ▪ ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ལྗོངས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **concordance with isolate phenomenon that is itself; similitude-of-isolate-phenomenon-which-is-itself** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཁྱེད་གཞི་གྲུབ་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་ཁྱེད་མ་ཡིན་པ་ཁྱེད་ཡིན་ཁྱེད་ཀྱི་ལྗོངས་པ་རང་ཡིན་པའི་ལྗོངས་ཚོས་ཀྱི་རྗེས་མཐུན་དང་མི་འགའ་བ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ khyod gzhi grub/ khyod khyod rang yin/ khyod ma yin pa khyod yin/ khyod kyi ldog pa rang yin pa'i ldog chos kyi rjes mthun dang mi 'gal ba yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ▫ Def.: an observed common locus between: its being an established base; its being itself; not-its being it; and its isolate being non-contradictory with concordance with isolate phenomenon that is itself

རང་ཡུལ་ ▫ *rang yul* ▪ *sva-viṣaya* ▪ **own object; its own object**

རང་རང་ ▫ *rang rang* ▪ *svaka-svaka* ▪ **respective; each; its own**

རང་རང་གི་ ▫ *rang rang gi* ▪ {C}svaka-svaka ▪ **respective; each; its own**{LG} ▫ their; {C}each one (in) his/their own

རང་རང་གི་སྐྱེལ་བ་ ▫ *rang rang gi skal ba* ▪ **one's own lot**

རང་རང་གི་རོ་བོས་སྤོང་བ་ ▫ *rang rang gi ngo bos stong pa* ▪ **emptiness of their own respective entities**

རང་རང་གི་སྤྱན་ལ་དགའ་བར་མི་འགྱུར་བ་ ▫ *rang rang gi stan la dga' bar mi 'gyur ba* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྲུར་གྲུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C}svaka-svakeṣv āsaneṣu na ramante ▪ {C}they do not enjoy themselves on their respective seats

རང་རང་གི་སྤོང་ལུགས་སུ་གྲུབ་པ་ ▫ *rang rang gi sdod lugs su grub pa* ▪ **establishment as its own mode of abiding; established as its own mode of abiding**

རང་རང་གི་མྱོང་བྱ་ ▫ *rang rang gi myong bya* ▪ **its own object of awareness{LG}**

རང་རང་གི་བསོད་ནམས་ ▫ *rang rang gi bsod nams* ▪ {C} *sva-punya* ▪ **its own merit**

རང་རིག་ ▫ *rang rig* ▪ *svasamvedana*; {LCh}*svasamvitti*; *svasamvedanā* ▪ **self-knower; self-knowing; self-cognizing consciousness** ▫ {PH}self-cognizing [awareness]; self-knower ▫ DEFINITIONS: མཚན་ ཉིད། འཛིན་ནམ་ ▫ *mtshan nyid/ 'dzin rnam/* ▫ Definition: that which has the aspect of the apprehended

རང་རིག་མངོན་སུམ་ ▫ *rang rig mngon sum* ▪ *svasamvedana-pratyakṣa*; *svasamvedanā-pratyakṣa* ▪ **self-knowing direct perception; self-cognizing direct perception** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་རང་རིག་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་བའི་ཚད་མ་ཡ་ རང་རིག་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་བའི་བཅད་ཤེས་ཡ་ རང་རིག་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་ བའི་སྣང་ལ་མ་ངེས་ ▫ *dbye ba/ 1 rang rig mngon sum du gyur pa'i tshad ma/ 2 rang rig mngon sum du gyur pa'i bcad shes/ 3 rang rig mngon sum du gyur pa'i snang la ma nges/* ▫ Definition: (1) direct perceiver that is a self-knowing direct perceiver; (2) subsequent cognizer that is a self-knowing direct perceiver; (3) awareness to which an object appears but is not ascertained that is a self-knowing direct perceiver

རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ ▫ *rang rig mngon sum gyi tshad ma* ▪ *svasamvedana-pratyakṣa-pramāṇa* ▪ **prime cognizer that is a self-knowing direct perceiver**

རང་རིག་བཅད་ཤེས་ ▫ *rang rig bcad shes* ▪ *svasamvedana-paricchina-jñāna* ▪ **self-knowing subsequent cognizer**

རང་རེ་ ▫ *rang re* ▪ **each; we**

རང་རེའི་ཡིག་ཆ་ ▫ *rang re'i yig cha* ▪ **our textbook{PGP 83}**

རང་ལ་བདོག་པའི་ནོར་ ▫ *rang la bdog pa'i nor* ▪ **wealth one owns**

རང་ལ་ཕན་བྱས་ ▫ *rang la phan byas* ▪ {MSA}*svātma-hita* ▪ **one's benefit**

རང་ལམ་ ▫ *rang lam* ▪ **natural path**

རང་ལམ་གྱི་བྱ་བ་ ▫ *rang lam gyi bya ba* ▪ **activities of his/her path**

རང་ལས་སྐྱེ་བ་ ▫ *rang las skye ba* ▪ **production from itself**

རང་ལས་རྒྱུངས་ཆད་ཀྱི་དོན་གཞན་ ▫ *rang las rgyangs chad kyi don gzhan* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ▫ *'chad 'chad chad chad* ▪ **factually other, distant, and cut off from oneself**

རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ ▫ *rang las nges kyi tshad ma* ▪ *svataḥ prāmāṇya*; *svato-niyama-prāmāṇya* ▪ **a prime cognizer which induces ascertainment by itself** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་གཞལ་ བྱའི་བདག་ཉིད་མཐར་ཐུག་པ་ཡུལ་སྟེང་དུ་གནས་པ་མེད་པར་རང་ཉིད་མི་ འབྱུང་བ་ལ་ངེས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འབྲིན་ལུས་པའི་གསལ་རུ་སྐྱེ་བའི་རིག་ བ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi gzhal bya'i bdag nyid/ mthar thug pa yul steng du gnas pa med par rang nyid mi 'byung ba la nges pa rang stobs kyiis 'dren nus pa'i gsar du mi slu ba'i rig pa/* ▫ Def.: a new incontrovertible knower that is able to induce, through its own power, ascertainment that it by itself would not give rise to if the final nature of its own object of comprehension did not abide in the object

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་དོན་གོམས་པ་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་གྱི་ཚད་མ་ ར་དོན་བྱེད་སྣང་ཅན་གྱི་དབང་མངོན་གྱི་ཚད་མ་ ར་རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་ ཚད་མ་ ཡ་ནལ་འབྲོར་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ ཡ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཚད་མ་ ▫ *dbye ba/ 1 don goms pa can gyi dbang mngon gyi tshad ma/ 2 don byed snang can gyi dbang mngon gyi tshad ma/ 3 rang rig mngon sum gyi tshad ma/ 4 rnal 'byor mngon sum gyi tshad ma/ 5 rjes su dpag pa'i tshad ma/* ▫ Div.: (1) sense direct prime cognizers having a familiar object; (2) sense direct prime cognizers to which the ability to perform a function appears; (3) self-knowing direct prime cognizers; (4) yogic direct prime cognizers; (5) inferential prime cognizer

རང་ལུགས་ ▫ *rang lugs* ▪ {N}*sva-mata* ▪ **own system{D1}; our own system**

རང་ལུགས་བཞག་པ་ ▫ *rang lugs bzhag pa* ▪ **presentation of one's own system{D1}; presentation of our own system**

རང་ཤར་ ▫ *rang shar* ▪ **self-dawning; self-illumination;**
 {T} **self-arising**

རང་སངས་རྒྱས་ ▫ *rang sangs rgyas* ▪ {LCh,L,MSA,MV}
pratyekabuddha ▪ **Solitary Realizer**

རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཐེག་པ་ ▫ *rang sangs rgyas kyi theg pa* ▪
pratyeka-buddha-yāna ▪ **Solitary Realizer Vehicle**

རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕགས་པ་ ▫ *rang sangs rgyas kyi*
'phags pa ▪ *pratyeka-buddha-ārya* ▪ **Solitary**
Realizer Superior

རང་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ ▫ *rang sangs rgyas kyi sa* ▪
pratyekabuddhabhūmi ▪ **grounds of solitary**
realizers

རང་སེམས་ ▫ *rang sems* ▪ {MSA}*sva-citta* ▪ **own mind;**
one's own mind

རང་སེམས་དག་ ▫ *rang sems dag* ▪ {MSA}*sva-citta-śuddhi*
 ▪ **purify one's own mind**

རང་སྲོག་ ▫ *rang srog* ▪ {MSA}*sva-jīvita* ▪ **one's own life;**
one's own liveliness

རང་གསལ་ ▫ *rang gsal* ▪ **self-luminous**

རང་གསལ་བར་སྒྲུབ་ ▫ *rang gsal bar smra ba* ▪
svaprakāśavāda ▪ {GD:592} self-relevatory
 cognition (the position of Dharmakīrti, as well
 as, the Prābhākara Mīmāṃsakas and Advaitin
 Vedāntins)

རངས་པ་དང་ཡིད་བདེ་བ་སྐྱེ་སྤྲི་ ▫ *rangs pa dang yid bde ba*
skye ste ▪ {C}*prīti-saumanasya-jāta* ▪ {C}exultant
 and glad; overjoyed and enchanted; full of zest and
 gladness; full of joy and zest; exultant and jubilant

རངས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *rangs par byed pa* ▪ {C}*abhirādhayati*
 ▪ {C}gladdens

རྣ་དང་བར་མཚན་པ་ ▫ *ran dang bar mdzad pa* ▪ {MSA}
prasādasya vidhāyakah ▪ **(thoroughly) purify;**
very pure; (thoroughly) purified

རྣ་པ་ ▫ *ran pa* ▪ {MSA}*parimitā*; {MSA}*pramitā* ▪ **right**
time; appropriate

རབ་ ▫ *rab* ▪ *pra-*; {C}*vara*; {C}*prakarṣa* ▪ **best; highest;**
as an intensifier: very ▫ {C}culminating point;

boon; choicest; supreme; foremost

རབ་དཀར་ ▫ *rab dka'* ▪ [very-white]; **very white; pure**
white

རབ་བཀང་བ་ ▫ *rab bkang ba* ▪ **thoroughly fill**

རབ་སྐྱེ་ ▫ *rab skye* ▪ **strong production**

རབ་བསྐྱེད་ ▫ *rab bskyed* ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ▫ *bskyed*
skyed bskyed skyed ▪ {MSA}*prajanita* ▪ **produce;**
produced

རབ་མཁས་པ་ ▫ *rab mkhas pa* ▪ {MSA}*sukūśala* ▪ **very**
wise; very skilled

རབ་གང་ ▫ *rab gang* ▪ {MSA}*prapūrṇa* ▪ **very full**

རབ་བྱས་ ▫ *rab gus* ▪ {C}*guru-premata* ▪ **highest respect;**
very respectful ▫ {C}with respect and affection

རབ་བྲགས་ ▫ *rab grags* ▪ {MSA}*prathīta* ▪ **very**
renowned

རབ་དགའ་ ▫ *rab dga'* ▪ {MSA}*pramodya* ▪ **very joyful**

རབ་དགའི་ཡིད་ ▫ *rab dga'i yid* ▪ {MSA}*pramudita-manas*
 ▪ **very joyful mind**

རབ་རྒྱན་ ▫ *rab rgyan* ▪ {PH}[n. of calendrical cycle]

རབ་རྒྱས་ ▫ *rab rgyas* ▪ {MV}*pratānatā* ▪ **very extensive;**
very wide; very full

རབ་བཅེངས་པ་འཛིང་བས་ ▫ *rab bcings pa 'ching bas* ▪
 {MSA}*bandhanātibaddha* ▪ **bound by strong bonds**

རབ་མཚོག་ ▫ *rab mchog* ▪ {C}*pravara* ▪ **highest; utmost;**
supreme ▫ {C}excellent

རབ་འཇུག་ ▫ *rab 'jug* ▪ {MSA}*udvṛtti* ▪ **engage in; enter**

རབ་དྲ་ ▫ *rab tu* ▪ {MSA}*parama*; {MSA}*pra-*; {TN}*citra*;
 {MSA}*pragāḍha*; {MSA}*bhr̥ṣam* ▪ **highest; best; as**
an intensifier: very; intensively ▫ various

རབ་དྲ་སྐྱེ་ ▫ *rab tu skye* ▪ {MSA}*prabhava*; {MSA}
(pra √bhū): prabhavati; {MSA}*(prā-dur √bhū):*
prādurbhavati; {MV}*(pra √jan): prajāyate* ▪ **strong**
production; production; strongly produce;
produce

རབ་དྲ་སྐྱེ་བ་ ▫ *rab tu skye ba* ▪ {LCh}*prabhava* ▪ **strong**

production; production; strongly produce;
produce

འབྲུ་བསྐྱོད་པ་ ▫ *rab tu bskor pa* ▪ བསྐྱོད་སྐྱོད་ བསྐྱོད་
སྐྱོད་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {L}pravartayat
▪ **completely encircle/surround/revolve/
circumambulate/turn round/turn [a wheel]** ▫
turn; spread

འབྲུ་མཐུན་པ་ ▫ *rab tu mkhyen pa* ▪ མཐུན་མཐུན་མཐུན་
མཐུན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {C}
prajānāti ▪ **thoroughly knows; highest exalted
knower** ▫ {C}(wisely) knows; knows, in his
wisdom; comprehends

འབྲུ་གང་བ་ ▫ *rab tu gang ba* ▪ {MSA}pratiṣṭhāpana ▪ **very
full**

འབྲུ་གྲགས་པ་ ▫ *rab tu grags pa* ▪ {MSA}pratīta ▪ **very
renowned**

འབྲུ་གུབ་པ་ ▫ *rab tu grub pa* ▪ {MSA}prasiddha ▪
strongly established; very established

འབྲུ་དགའ་བ་ ▫ *rab tu dga' ba* ▪ {C,MSA}pramuditā;
{C,MSA}prāmodya; {MSA}pramoda; {C}
abhipramudita; {C}surata ▪ **very joyful; Very
Joyful (first bodhisattva ground)** ▫ {C}overjoyed;
joyful; joyous; elation; rejoicing; Rapture;
exceedingly joyous

འབྲུ་དགའ་བ་སྐྱེ་བ་ ▫ *rab tu dga' ba skye ba* ▪ {C}priti-
prāmodya-jāta ▪ **produce great joy; very joyous** ▫
{C}jubilant

འབྲུ་དགའ་བ་སྐྱེ་བར་འགྲུལ་རྩོལ་ ▫ *rab tu dga' ba skye bar
'gyur ro* ▪ {C}prīti-prāmodya ▪ **produce great joy;
(become) very joyous** ▫ {C}glad and elated; zest
and rejoicing; joy and rejoicing; jubilant

འབྲུ་དགའ་བ་བྱེད་ ▫ *rab tu dga' ba byed* ▪ {C}
pramodanto 'bhīpramodanti ▪ **rejoice; strongly
rejoice**

འབྲུ་དགའ་བའི་སེམས་ ▫ *rab tu dga' ba'i sems* ▪
rejoicing mind; strongly rejoicing mind

འབྲུ་དགའ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *rab tu dga' bar byed pa* ▪ {C}
sampraharṣayati ▪ **rejoice; strongly rejoice** ▫ {C}
in order to gladden

འབྲུ་དགའ་ཞིང་སྐྱོ་བ་ ▫ *rab tu dga' zhing spro ba* ▪ {C}
prāmodya-prīti ▪ **very joyful and spread out** ▫ {C}
joy and zest

འབྲུ་འགོད་པ་ ▫ *rab tu 'god pa* ▪ འགོད་འགོད་བཀོད་འགོད་
▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {MSA}prasthāpana ▪
**strongly/intensely/thoroughly set/state/establish/
arrange/register/make a record/place [on
throne]/put [a signature]/array; affix**

འབྲུ་འགོད་པ་བྱེད་པ་ ▫ *rab tu 'god pa byed pa* ▪ འགོད་
འགོད་བཀོད་འགོད་ ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▪ {C}
pratiṣṭhāpayati ▪ **strongly/intensely/thoroughly
set/state/establish/arrange/register/make a
record/place [on throne]/put [a signature]/array;
affix; cause to set, etc.**

འབྲུ་འགྲུབ་པ་ ▫ *rab tu 'gyed pa* ▪ {C}pramukta; {C}
avasṛjati ▪ {C}shedding of; emits; gives up;
discharges; bestows; lets go; lets loose

འབྲུ་གྲུས་པའི་དམིགས་པ་ ▫ *rab tu rgyas pa'i dmigs pa*
▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs
dmigs* ▪ {MV}pratānatālabana ▪ **very extensive
object of observation**

འབྲུ་སྐྱོམ་བྱེད་ ▫ *rab tu sgom byed* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་
▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {C} *prabhāvayati*
▪ **(strongly) cultivate; (strongly) practice
meditation** ▫ {C}fosters; brings forth; promote;
exalts; cause the distinction

འབྲུ་སྐྱུབ་པ་ ▫ *rab tu sgrub pa* ▪ **intensely achieve**

འབྲུ་སྐྱུབ་པར་བྱེད་ ▫ *rab tu sgrub par byed* ▪ བསྐྱུབ་སྐྱུབ་
བསྐྱུབས་སྐྱུབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}
(*pra √pad*): *prapadyate; {MSA}prasādhana* ▪
(strongly) establish; (strongly) established

འབྲུ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *rab tu bsngags* ▪ {MSA}(*pra √sams*);
praśasyate; {MSA}(√sams): śasyate ▪ **(strongly)
praise**

འབྲུ་བཅོམ་གྱུར་ ▫ *rab tu bcom gyur* ▪ བཅོམ་འཛོམས་
བཅོམ་ཚོམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {MSA}
astam prayātam ▪ **thoroughly/completely destroy/
overcome/triumph over**

འབྲུ་ཚོམས་པ་གྱུར་པ་ ▫ *rab tu choms pa gyur pa* ▪ བཅོམ་

འཇོམས་བཅོམ་ཚམས་ ▫ *gzhom 'joms bcom choms* ▪ {L}
samudghāta ▪ **destroy; uproot; extirpate**

འབྲུ་མཚོག་ ▫ *rab tu mchog* ▪ {L}*pravara* ▪ **highest; very highest; excellent; supreme**

འབྲུ་འཇིག་པ་ ▫ *rab tu 'jig pa* ▪ {C}*pralujyate*; {C}
prabhaṅgura ▪ **disintegrate; destroy** ▫ {C} crumble
away; brittle

འབྲུ་འཇུག་ ▫ *rab tu 'jug* ▪ {C}*praskandati* ▪ **(strongly)**
engage; enter ▫ {C} finds satisfaction

འབྲུ་འཇོག་ ▫ *rab tu 'jog* ▪ {MSA}{*pra* √*dhā*):
pradadhāti; {MSA}{*pra* √*sthā*): *prasthāpayati* ▪
(strongly) posit; (strongly) establish; deposit

འབྲུ་འཇོག་པར་བྱེད་ ▫ *rab tu 'jog par byed* ▪ {C}
pratiṣṭhāpayati ▪ **(strongly) posit; (strongly)**
establish; deposit

འབྲུ་བརྗོད་ ▫ *rab tu brjod* ▪ བརྗོད་ཇོད་བརྗོད་ཇོད་ ▫ *brjod rjod*
brjod rjod ▪ {C}*pravucyati* ▪ **(strongly) express;**
(strongly) state ▫ {C} is called

འབྲུ་ཉམས་པ་ ▫ *rab tu nyams pa* ▪ {C}*vihīna*; {L}
pranaṣṭa ▪ **very degenerated; very spoiled; very**
defiled; very corrupted ▫ lose; forget; disappear;
{C} deficient; failed in

འབྲུ་ཉམས་པ་འགྲུར་བ་ ▫ *rab tu nyams pa 'gyur ba* ▪
{C}*sampramoṣayati*; {MSA}*pracyāvana* ▪ **very**
degenerated; very spoiled; very defiled; very
corrupted ▫ {C} impair

འབྲུ་ཉིན་ ▫ *rab tu nyen* ▪ {C}*pratipīdanā* ▪ {C}
oppression

འབྲུ་རྫོག་པ་ ▫ *rab tu rtog pa* ▪ {C}*pratiṣedha* ▪
(strongly) think; (strongly) conceptualize ▫ {C}
abolition; removal; avoid(ing)

འབྲུ་རྫོགས་ ▫ *rab tu rtogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rtogs*
rtogs rtogs rtogs ▪ {L}*prabodha*; {MV}*prativyadh-*;
{MV}*prativedha* ▪ **(strongly) realize; cognize** ▫
awake; become conscious; understand; knowledge

འབྲུ་རྫོགས་ནས་ ▫ *rab tu rtogs nas* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}*pratividhya*
(e.g.: *dharmatām pratividhya*) ▪ **having (strongly)**

realized; having cognized

འབྲུ་རྫོགས་པ་ ▫ *rab tu rtogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
རྫོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}*pratividdha*;
{C,MSA,MV}*prativedha*; {C}*pratyayāgama*; {MV}
prativyadh- ▪ **(strongly) realize; cognize** ▫ {C}
penetrated (to); penetration; assignment

འབྲུ་སྟོན་ ▫ *rab tu ston* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan*
ston bstand stond ▪ {C}*nidarśayati*; {C}*darśayate*;
{MV}{*pra* √*bhū*): *prabhāvyate* ▪ **teach; (strongly)**
indicate ▫ {C} defines; reveals; exhibits; exhibit;
reveal; manifest

འབྲུ་སྟོན་པ་ ▫ *rab tu ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫
bstan ston bstand stond ▪ {MV}*prakāśana*; {MSA}
yang dag par rab tu ston pa = (*sam-pra* √*kāś*):
samprakāśaka ▪ **teach; (strongly) indicate**

འབྲུ་སྟོན་པར་བྱེད་ ▫ *rab tu ston par byed* ▪ བསྟན་
སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}
nidarśayati; {MSA}*prakāśana* ▪ **teach; (strongly)**
indicate ▫ {C} defines; reveals; exhibits

འབྲུ་བསྟན་པ་ ▫ *rab tu bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}*prakāśyati* ▪ **teach;**
(strongly) indicate ▫ {C} proclaims; reveals;
shows; makes known

འབྲུ་བསྟེན་པ་ ▫ *rab tu bsten pa* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་སྟེན་ ▫
bsten sten bstend stend ▪ {C}*āsevayati* ▪ **strongly/**
intensely rely upon/make use of/stay close to/
adhere to ▫ {C} cultivate; indulge in

འབྲུ་བསྟེན་བྱ་ ▫ *rab tu bsten bya* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་སྟེན་ ▫
bsten sten bstend stend ▪ {MSA}{*pra* √*vas*): *pravaset*
▪ **should strongly/intensely rely upon/make use**
of/stay close to/adhere to; that which is strongly/
intensely relied upon/made use of/stayed close to/
adhered to

འབྲུ་བསྟེན་བྱེད་ ▫ *rab tu bsten byed* ▪ བསྟེན་སྟེན་བསྟེན་
སྟེན་ ▫ *bsten sten bstend stend* ▪ {C}*niṣevamanāṇo* ▪
strongly/intensely rely/relying upon/make use of/
stay close to/adhere to ▫ {C} practicing

འབྲུ་ཐོབ་པ་ ▫ *rab tu thob pa* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་
▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}*pratilambha*;
{MSA}*prāpti* ▪ **thoroughly obtain; attain; achieve**
▫ {C} acquisition; acquire; acquiring; to win; will

win

མང་རྟུ་ཐོབ་པ་དམ་པ་ ▫ *rab tu thob pa dam pa* ▪ ཐོབ། འཕོབ་
འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV}
pratilambha-paramatā ▪ **excellent attainment** {T}

མང་རྟུ་མཐོང་ ▫ *rab tu mthong* ▪ {MSA}{*pra* √*paś*):
prapaśyati ▪ **see; perceive**

མང་རྟུ་འཕོབ་ ▫ *rab tu 'thob* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫
thob/thob 'thob thob 'thobs ▪ {MV}{*prati* √*labh*):
pratilabhate ▪ **thoroughly obtain; attain; achieve**

མང་རྟུ་འཕོབ་པ་ ▫ *rab tu 'thob pa* ▪ ཐོབ། འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་
▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}*pratilabhate* ▪
thoroughly obtain; attain; achieve ▫ {C}acquires;
find; receives; gains; regains

མང་རྟུ་དང་བ་ ▫ *rab tu dang ba* ▪ {C,MSA}*prasāda*;
{MSA}*prasanna* ▪ **very pure** ▫ {C}serenity; serene
faith/confidence/belief; trust; confidence

མང་རྟུ་དང་བ་དང་ལྷན་པའི་སེམས་ ▫ *rab tu dang ba dang
ldan pa'i sems* ▪ {MSA}*prasāda-sahagata ... citta*
(e.g.: *pragāḍha-prasāda-sahagata ... citta*) ▪ **very
pure mind; mind endowed with highest purity**

མང་རྟུ་དང་བའི་ཡིད་ ▫ *rab tu dang ba'i yid* ▪ {MSA}
prasanna ... manas ▪ **very pure mind** ▫ {PH}very
pure mind

མང་རྟུ་དྲང་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *rab tu dwang ba yid la byed
pa* ▪ **thoroughly clear mental contemplation**

མང་རྟུ་དད་པར་བྱུང་བ་ ▫ *rab tu dad par byung ba* ▪ རྟུང་
ལྟུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}
prasīdati ▪ **arise as pure** ▫ {C}finds faith in

མང་རྟུ་དུལ་བ་ ▫ *rab tu dul ba* ▪ {MSA}*suvinītā* ▪ **very
disciplined**

མང་རྟུ་གཤོག་པར་བྱ་ ▫ *rab tu gdon par bya* ▪ {C}
pravartayati (= *utpādiśyati*) ▪ **cause to come out;**
(strongly) expel; recite; take out ▫ {C}spread;
turn

མང་རྟུ་བདེ་བར་གནས་ ▫ *rab tu bde bar gnas* ▪ {MSA}
parama-sukha-vihāra ▪ **abide in highest bliss**

མང་རྟུ་འབྲིན་པ་ ▫ *rab tu 'dren pa* ▪ དྲང་འབྲིན་དྲངས་དྲོངས། འབྲིནད་
▫ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪ {C}*pariṇāyika*

▪ **strongly induce/lead/draw/connect; cite; leader**
▫ {C}guide

མང་རྟུ་ལྷན་པ་ ▫ *rab tu ldan pa* ▪ {C}*samprayukta* ▪
possessing; having; associated (with) ▫ {C}intent
on

མང་རྟུ་གནས་པ་ ▫ *rab tu gnas pa* ▪ མང་གནས་ ▫ *rab
gnas* ▪ {C}*supraṭiṣṭhita*; {MSA}*saṁstha* (e.g.:
adhyātma-saṁstha); *pratiṣṭhā*; {Das}*prasthāpana*
▪ **thoroughly abide; highest abode; p.n. of a nāga
king; consecration** ▫ {C}well-established in

མང་རྟུ་རྣམ་པར་འབྲིབ་པ་ ▫ *rab tu rnam par 'jig pa* ▪ {C}
vipralopa ▪ **thoroughly disintegrate; thoroughly
destroy** ▫ {C}collapse

མང་རྟུ་རྣམ་པར་སྤྱད་པར་བྱའོ་ ▫ *rab tu rnam par spyad par
bya'o* ▪ སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪
{C}*pravīcārayati* ▪ **one should thoroughly practice**
▫ {C}amuse oneself with

མང་རྟུ་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ ▫ *rab tu rnam par dbye pa* ▪ {C}
pravīcaya ▪ **thoroughly differentiate; thoroughly
divide; thoroughly open** ▫ {C}investigation;
discernment

མང་རྟུ་རྣམ་པར་འབྲེད་པ་ ▫ *rab tu rnam par 'byed pa*
▪ {C,MSA}*pravīcaya*; {C}*pravībhāvyamāna*
(= *nirūpyamāna*) ▪ **thoroughly differentiate;**
thorough differentiation; thoroughly separate;
thoroughly open ▫ {C}investigation; discernment;
encompassed by; being made to appear

མང་རྟུ་རྣམ་པར་འབྲེད་པར་བྱེད་ ▫ *rab tu rnam par 'byed par
byed* ▪ {L}*pravīcaya* ▪ **thoroughly differentiate;**
thorough differentiation; thoroughly separate;
thoroughly open ▫ investigation; discernment

མང་རྟུ་རྣམ་པར་རིག་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ ▫ *rab tu rnam par
rig par bya ba ma yin* ▪ {C}*aprajñapanīya* ▪ **not an
object of knowledge** ▫ {C}cannot be intimated;
what cannot be a subject of wise instruction;
inconceivable; should/can not be conceived

མང་རྟུ་སྣང་བ་ ▫ *rab tu snang ba* ▪ {BCA}*prakāśa* ▪ {PH}
brilliantly illuminated [things]

མང་རྟུ་སྣང་བའི་རྣམ་པ་བསྐྱོས་པ་ ▫ *rab tu snang ba'i rnam
pa bsgom pa* ▪ བསྐྱོས་སྐྱོས་བསྐྱོས་སྐྱོས་ ▫ *bsgom sgom*

bsgoms sgoms ▪ {MSA}saṃprakhyānākāra-bhāvana
▪ **meditation on an aspect of intense illumination**

འབྲུག་སྒྲོང་བར་འབྱུང་། ▫ rab tu snang bar 'gyur ▪ སྒྲོང་སྒྲོང་
སྒྲོང་སྒྲོང་ ▫ snang snang snang snang ▪ {MSA}{pra
√pas): prapaśyati ▪ **appear; perceive**

འབྲུག་སྒྲོང་བྱེད་། ▫ rab tu snang byed ▪ {PH}Pramāsa
[charnal ground]

འབྲུག་སྒྲོང་། ▫ rab tu spong ▪ སྐང་སྐང་སྐང་སྐང་སྐང་སྐང་། ▫ spang
spong spangs spongs ▪ {L}prajahati; {L}prahāṇa;
{MSA}yang dag rab tu spong = saṃpravāraṇa ▪
thoroughly abandon

འབྲུག་སྐྱོད་། ▫ rab tu spyod ▪ སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་སྐྱོད་། ▫ spyad spyod
spyad spyod ▪ {C}pracarati ▪ **(thoroughly) enjoy;**
(thoroughly) make use of; (thoroughly) practice;
act out; perform ▫ {C}proceeds; circulates; be
observed; appears; appear; spread

འབྲུག་ཕྱག་འཚལ་། ▫ rab tu phyag 'tshal ▪ བཟལ་འཚལ་བཟལ་འཚལ་
ཚལ་། ▫ btsal 'tshol btsald tshold ▪ **pay thorough**
obeisance

འབྲུག་ཕྱེ་། ▫ rab tu phye ▪ {L}prabhāva ▪ **thoroughly**
distinguish(ed); thoroughly differentiates

འབྲུག་ཕྱེ་བ་ཡིན་ནོ། ▫ rab tu phye ba yin no ▪ {C}
prabhāvyate ▪ **thoroughly distinguish(ed);**
thoroughly differentiates ▫ {C}drew their strength
from; brought about (from); brought forth; derives
its dignity; one discerns; discerned; exalted; derived
from; come forth; recognition

འབྲུག་ཕྱེ་བ། འབྲུག་བཞག་པ་། ▫ rab tu phye ba; rab tu
bzhang pa ▪ {C}prabhāvita; {C}prabhāvitatā;
{MSA,MV}prabhāvitatva ▪ **distinguished; posit;**
posited; thoroughly distinguish; thoroughly
differentiates ▫ {C}drew their strength from;
brought about (from); brought forth; derives its
dignity; one discerns; discerned; exalted; derived
from; come forth; recognition

འབྲུག་བྱམས་པར་གྱུར་བ་། ▫ rab tu byams par gyur pa ▪
{MSA}pragataḥ snehaḥ ▪ **very loving; highest love**

འབྲུག་བྱུང་བ་། ▫ rab tu byung ba ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་། ▫
'byung 'byung byung byung ▪ {LCh,MSA}pravrajita

▪ **to become a monk; person who has gone forth**
[from the home life] ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ག་དགོ་སྐོང་མ་དགོ་སྐོང་མ་མ་དགོ་སྐོང་མ་མ་དགོ་
སྐོང་མ་། ▫ dbye ba/ 1 dge slong / 2 dge slong ma/ 3
dge tshul/ 4 dge tshul ma ▫ Divisions: (1) monk; (2)
nun; (3) śramaṇa; (4) śramaṇā

འབྲུག་བྱེད་། ▫ rab tu byed ▪ {C}prapañcayati ▪
(thoroughly) do; (thoroughly) perform ▫ {C}
get delayed; has idle fancies about; cause (a) delay;
prolong (their sojourn in the world)

འབྲུག་བྱེད་པ་། ▫ rab tu byed pa ▪ {MSA}don ston rab
tu byed pa = artha-vibhāvanāṃ prakurute ▪
(thoroughly) do; (thoroughly) perform

འབྲུག་དབེན་པ་། ▫ rab tu dben pa ▪ {C}pravivikta; {C}
vivikta ▪ **thorough isolation; thoroughly isolate** ▫
{C}detached; isolated(ness)

འབྲུག་དབེན་བའི་ཡིད་བྱེད་། ▫ rab tu dben pa'i yid byed ▪
pravivikta-manasikāra; prāvivekyamanaskāra ▪
mental contemplation of thorough isolation

འབྲུག་དབྱེ་བ་། ▫ rab tu dbye ba ▪ {C}prabhāvanā;
{C}prabhāvyate; {C,MSA,MV}prabheda; {C}
aprabhedatā; {MSA}pravibhāga; {MSA}bheda
▪ **thoroughly distinguish(ed); thoroughly**
differentiates ▫ {C}drew their strength from;
brought about (from); brought forth; derives its
dignity; one discerns; discerned; exalted; derived
from; come forth; recognition; distinction; divided;
cleaving; sub-division; is clarified; is brought about;
is the prime caus

འབྲུག་འབབ་པ་། ▫ rab tu 'bab pa ▪ འབབ་འབབས་བབ་
བབས་། ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ {MSA}praviśana
[=praveśana?] ▪ **thoroughly descend/rain/flow/**
fall down/move downward/slope toward

འབྲུག་འབབ་པར་འབྱུང་འོ། ▫ rab tu 'bab par 'gyur ro
▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་། ▫ 'bab 'babs bab babs ▪ {C}
pravartayati; {C}abhipravarṣati ▪ **thoroughly**
descend/rain/flow/fall down/move downward/
slope toward ▫ {C}(shall) rain down to

འབྲུག་འབར་བ་། ▫ rab tu 'bar ba ▪ {MSA}pradīpta ▪
strongly burn; blaze up; strongly burning

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu 'byin par byed* ▪ འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་
ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *dbyung 'byin phyung phyungs* ▪ {MSA}
(pra √vraj): pravrajayati ▪ **(strongly) issue forth;**
take out; remove; root out

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu 'byung* ▪ འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *'byung*
'byung byung byung ▪ {C}pravartita; {C}pravrajate;
{iMV}(sam-pra √vri): sampravartate ▪ **(strongly)**
arise; thoroughly arise; come forth; (strongly)
emerge; appear ▫ {C}is kept going; has spread;
goes out into

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu 'byung ba* ▪ འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫
'byung 'byung byung byung ▪ {C}pravartanātā; (pra
√vraj): {MSA}pravrajya; {C}pravrajati ▪ **to become**
a monk; (strongly) arise; thoroughly arise; come
forth; (strongly) emerge; appear ▫ come to pass;
takes up the homeless life

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་པའི་མཛེན་པོ་ལས་འབྲུག་ ▫ *rab tu 'byung ba'i*
phyir mngon par 'byung ▪ འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *'byung*
'byung byung byung ▪ {C}pravrajyāyai niṣkrāmati
(=pravrajito) ▪ **manifestly emerge [from the**
home] in order to become a monk

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་པོ་ ▫ *rab tu 'byung bar 'gyur ro* ▪
འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}
pravrajita ▪ **to become a monk; (strongly) arise;**
thoroughly arise; come forth; (strongly) emerge;
appear ▫ {C}recluse; left the world

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་པོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu 'byed par bgyid* ▪
{iC}prabhāvayati ▪ **(thoroughly) separate;**
(thoroughly) differentiate; (thoroughly) open

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu sbyar* ▪ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *sbyar sbyor*
sbyard sbyord ▪ {C}prayukta (=samprayukta) ▪
(thoroughly) join; (thoroughly) connect; affix;
associate; (thoroughly) prepare ▫ {C}associated
with; practiced

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu sbyar ba* ▪ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫
sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {MSA}prajojana ▪
(thoroughly) join; (thoroughly) connect; affix;
associate; (thoroughly) prepare

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu sbyin* ▪ {C}pradāna ▪ **intense giving;**
give; bestow; highest gift; highest offering ▫ {C}

offering; freely bestow; generosity; donation

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་/ འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་པོ་ ▫ *rab tu sbyin pa* ▪ **intense**
giving

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu sbyor ba* ▪ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *sbyar*
sbyor sbyard sbyord ▪ (pra √yuj): {L,MSA}prayoga;
{MSA}prayujyate; {MSA}prayukta ▪ **thoroughly**
endeavor/join/connect/apply/prepare/establish/
exert

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu ma rdzogs* ▪ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫
rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs ▪ {MV}aprapūrṇatā ▪
not very complete/perfect

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu mang po* ▪ {L}sambahula ▪ **very**
many

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu mi dga'* ▪ {C}saṃvega ▪ **not**
(thoroughly) happy ▫ {C}agitation; tribulation

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu mi gnas par smra ba* ▪
{iN}sarva-dharmāpratisthāna-vādin ▪ **Proponent of**
Thorough Non-Abiding{N}

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu mi shes* ▪ {C}aprajānamāno ▪ **not**
(thoroughly) know/cognize ▫ {C}not consider
wisely

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu smin pa* ▪ {MSA}prapaca ▪
(thoroughly) ripen; (thoroughly) mature

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu smra* ▪ {C}pravādin ▪ **(strongly)**
propound; proponent ▫ false teacher; {C}one who
utters

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu smra ba* ▪ **intensely propound**

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu brtson* ▪ {C}sattva ▪ **(strongly)**
endeavor; make effort; strive; exert oneself ▫
{C}being; substance; energy

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu brtson pa* ▪ {MSA}prayukta;
{MSA}samyukta ▪ **(strongly) endeavor; make**
effort; strive; exert oneself

འབྲུག་པོ་ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *rab tu 'dzin* ▪ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ལྷོ་ལོ་བུ་བྱེད་ ▫ *gzung*
'dzin bzung zungs ▪ (pra √grah): {MSA}pragrṇṇāti;
{iMV}pradhāra(na) ▪ **(strongly) apprehend;**
(strongly) grasp; (thoroughly) conceive

ས་རྟུ་འཛིན་པ་ ▫ *rab tu 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫
gzung 'dzin bzung zungs ▪ {L}parigraha; {MSA}
pragraha; {MV}pradhāra(ṇa) ▪ **(strongly)**
apprehend; (strongly) grasp; (thoroughly)
conceive

ས་རྟུ་འཛིན་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *rab tu 'dzin par 'gyur ba* ▪
 གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {C}
pratigrhṇāti ▪ **(strongly) apprehend; (strongly)**
grasp; (thoroughly) conceive ▫ {C}receives;
 accepts; acquires; take hold of

ས་རྟུ་ཞི་བ་ ▫ *rab tu zhi ba* ▪ {L}prasanna; {L}praśānta;
 {MV}praśānti; {MSA,MV}praśama ▪ **(thoroughly)**
pacified; (thorough) pacification; very calm

ས་རྟུ་ཞི་བར་འགྲུབ་རྩོམ་ ▫ *rab tu zhi bar 'gyur ro* ▪ {C}
prahāsyate ▪ **(thoroughly) pacify** ▫ {C}will get rid
 of

ས་རྟུ་ཞི་བར་བྱ་བ་ ▫ *rab tu zhi bar bya ba* ▪ {MV}
praśamana ▪ **object of (thorough) pacification**

ས་རྟུ་ཞི་བར་བྱ་བ་ཡིན་ ▫ *rab tu zhi bar bya ba yin* ▪
 {C}praśamayati ▪ **is an object of (thorough)**
pacification ▫ {C}appeases; blow out

ས་རྟུ་ཞི་བར་བྱེད་ ▫ *rab tu zhi bar byed* ▪ {MV}praśamana
 ▪ **(thoroughly) pacify**

ས་རྟུ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ ▫ *rab tu zhi bar byed pa* ▪
 {C,MSA}praśmana {MSA}(e.g.: kleśa-vyādhi-
praśama); {MSA}śamana (e.g.: vyādhi-śamana) ▪
(thoroughly) pacify ▫ {C}allayer; appeasing

ས་རྟུ་ཞུགས་པ་ ▫ *rab tu zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་
 ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}prasthita; {MSA}
prayukta; {MSA}praviṣṭa; {MSA}prasthita (e.g.:
utpatha-prasthita) ▪ **(thoroughly) engage in;**
(thoroughly) enter ▫ {C}set out for

ས་རྟུ་ཞུགས་པར་གྱུར་ ▫ *rab tu zhugs par gyur* ▪ ཞུག་འཇུག་
 ཞུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}prasthīhati ▪
(thoroughly) engage in; (thoroughly) enter ▫ {C}
 set out for

ས་རྟུ་གཞིགས་པར་བྱེད་པ་ ▫ *rab tu gzhog par byed pa* ▪ {C}
pratiṣṭhāpayati ▪ **(thoroughly) posit; (thoroughly)**
establish; designate ▫ {C}establishes; introduces

to; transfers to; builds; places; deposits in; bestows

ས་རྟུ་བཞག་པ་ ▫ *rab tu bzhag pa* ▪ {MV}prajñāpti(ṭas)
 ▪ **(thoroughly) posit; (thoroughly) establish;**
designate; posited

ས་རྟུ་ཟློན་ ▫ *rab tu zin* ▪ {C}pragrḥīta ▪ **(thoroughly)**
apprehend; (thoroughly) grasp; done with;
(thoroughly) conjoined with; affected by ▫ {C}
 taken hold of

ས་རྟུ་བརྒྱུང་བ་ ▫ *rab tu bzung ba* ▪ {C}pragrḥṇāti ▪
(thoroughly) apprehend; (thoroughly) grasp;
(thoroughly) hold; (strongly) conceive ▫ {C}
 exerts; makes tense

ས་རྟུ་བཟོད་ ▫ *rab tu bzod* ▪ བཟོད་བཟོད་བཟོད་བཟོད་ ▫ *bzod*
bzod bzod bzod ▪ {MSA}(pra ṽmṛṣ): pramarṣayat ▪
thoroughly patient/forbearant/enduring/tolerant

ས་རྟུ་རང་ ▫ *rab tu rang* ▪ **very suitable**{LG 30.5}

ས་རྟུ་རིག་པ་ ▫ *rab tu rig pa* ▪ {MSA}pravedanā ▪
(thoroughly) know; (thoroughly) aware

ས་རྟུ་རིག་པར་བྱེད་པ་ ▫ *rab tu rig par byed pa* ▪ {L}
prajñāpana ▪ **(thoroughly) know; (thoroughly)**
aware

ས་རྟུ་ཤེས་ ▫ *rab tu shes* ▪ {MSA,MV}prajānāti {MSA}
 (e.g.: yathābhūtaṃ prajānāti); {MV}prajñā-; {MV}
prajñāna; {C}pratividhyati; {C}prajñāyate; {C}
prajānāti ▪ **(thoroughly) know; (thoroughly)**
cognize; highest consciousness ▫ {C}penetrates
 to; (is/can be) conceived; conceive; comes under
 the concept of; (one) can conceive; becomes/is
 conceivable; have a conception of; recognizes;
 asserts; claim

ས་རྟུ་ཤེས་པ་ ▫ *rab tu shes pa* ▪ {C}prajānanā; {MSA}
parijñāna; {MSA,MV}prajñāna; {MSA}pravedanā;
 {MV}prajñā-; {MV}prajānāti ▪ **(thoroughly) know;**
(thoroughly) cognize; highest consciousness ▫
 {C}exercise of wisdom; wisely knowing

ས་རྟུ་བཤད་ ▫ *rab tu bshad* ▪ {C}prakāśita ▪
(thoroughly) explain; (thorough) exposition/
explanation; (thoroughly) set forth; (thoroughly)
explicate ▫ {C}revealed

འབྲུ་བཤད་པ་ ▫ *rab tu bshad pa* ▪ {MSA}prakāśana
 ▪ (thoroughly) explain; (thorough) exposition/
 explanation; (thoroughly) set forth; (thoroughly)
 explicate
འབྲུ་སྐྱོད་པ་ ▫ *rab tu sim par byed pa* ▪ {C}
prahlādanatva ▪ {C}exhilarated by
འབྲུ་སྤྲོད་པ་ ▫ *rab tu sreg byed* ▪ {MSA}pradāhaka ▪
 (thoroughly) burn; (thoroughly) roast
འབྲུ་ལྷུང་ ▫ *rab tu lhung* ▪ {L}prapatati ▪ fall
 into
འབྲུ་སྤྲོད་པ་ ▫ *rab ston* ▪ བསྟན་སྤྲོད་བསྟན་སྤྲོད་ ▫ *bstan ston*
bstand stond ▪ {MSA}prakāśana ▪ (thoroughly)
 teach; (thoroughly) indicate
འབྲུ་མཐའི་བསམ་གཏན་ ▫ *rab mtha'i bsam gtan* ▪ final
 concentration
འབྲུ་དག་ ▫ *rab dag* ▪ {MSA}śuddha; {MSA}suviśuddha
 ▪ (thoroughly) pure; very pure; (thoroughly)
 purified
འབྲུ་དང་ ▫ *rab dang* ▪ {MSA}prasanna ▪ (thoroughly)
 pure; very pure; (thoroughly) purified
འབྲུ་དང་བའི་ཤུགས་ ▫ *rab dang ba'i shugs* ▪ {MSA}
prasāda-vega ▪ very pure force; very pure power;
 implicitly thoroughly pure
འབྲུ་དང་སེམས་དང་ལྷན་པ་ ▫ *rab dang sems dang*
ldan pa ▪ {MSA}gāḍha-prasanna-citta ▪ having
 (thoroughly) pure mind; having very pure mind;
 having (thoroughly) purified mind
འབྲུ་འདས་ནས་ ▫ *rab 'das nas* ▪ {C}atikramya
 (=ullāṅghya) ▪ having (thoroughly) passed
 beyond; having (thoroughly) gone beyond ▫ {C}
 more than; overpowering; after rising above; having
 passed beyond (all bounds)
འབྲུ་འདྲུལ་ ▫ *rab 'dul* ▪ {MSA}(pra-vi √nī): pravinetum ▪
 (thoroughly) disciplined; (thoroughly) discipline;
 (thoroughly) tame
འབྲུ་སྤྲོད་པ་ ▫ *rab sdug* ▪ {MSA}susnigdha ▪ very dear;
 very kind; very beloved

འབྲུ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *rab bsdams* ▪ {MSA}susamvṛta ▪
 (thoroughly) restrained; (thoroughly) bound
འབྲུ་གནས་ ▫ *rab gnas* ▪ འབྲུ་གནས་པ་ ▫ *rab tu gnas*
pa ▪ {MSA}saṁstha (e.g.: adhyātma-saṁstha);
pratiṣṭhā; {Das} supraṭiṣṭhā; {Das} prasthāpana
 ▪ abide; thoroughly abide; highest abode;
 consecration
འབྲུ་གནོད་པ་ ▫ *rab gnod par 'gyur* ▪ {MSA}
prabādhyate (e.g.: doṣaiḥ prabādhyate) ▪
 (thoroughly) harm; (thoroughly) damage
འབྲུ་སྤྲོད་པ་ ▫ *rab snang* ▪ {BCA} prakāśa ▪ {PH}brilliantly
 illuminated [things]
འབྲུ་འཕྲུལ་དགའ་ ▫ *rab 'phrul dga'* ▪ {C}nirmāṇarati
 (deva) ▪ Land of Liking Emanation
འབྲུ་བྱེད་ ▫ *rab byed* ▪ {LCh}prakaraṇa; {C}pravicyaya ▪
 chapter ▫ {C}investigation; discernment
འབྲུ་དབྱེད་ ▫ *rab dbye* ▪ {MSA}prabhedana ▪ (thoroughly)
 divide; (thoroughly) differentiate
འབྲུ་དབྱེད་མེད་ཉིད་ ▫ *rab dbye med nyid* ▪ without
 divisions
འབྲུ་མཐའ་ ▫ *rab 'byams* ▪ {MSA}visara ▪ billions; a
 very high number; countless; manifold ▫ {PH}
 countless; manifold; infinite ▫ འབྲུ་མཐའ་ཞིང་གི་རྒྱལ་
 སྐྱེས་ ▫ *rab 'byams zhing gi rgyal sras* ▫ Conqueror
 Children of manifold fields
འབྲུ་མཐའ་མཁས་པ་ ▫ *rab 'byams mkhas pa* ▪ {PH}
 countless scholars
འབྲུ་མཐའ་པ་ ▫ *rab 'byams pa* ▪ {PH}countless;
 manifold; infinite
འབྲུ་འབྲེད་ / འབྲུ་འབྲེད་པ་ ▫ *rab 'byed / rab tu 'byed pa*
 ▪ {C}prabhāvanā (=prakāśanā); {C}prabhāvanatā;
 {C}prabhāvita; {C}prabhinnati; {C}prabheda;
 {C}prabhāvvyate; {L}prabheda; {MSA}pravicyaya ▪
 intensive differentiation; (thoroughly) separate;
 (thoroughly) differentiate; (thoroughly) open ▫
 revelation; augmentation; coming forth; distinctive
 manifestation; cleaves; distinction; divided;
 cleaving; sub-division

ས་འབྲོ་བ་ ▫ *rab 'byor* ▪ *subhūti*{S} ▪ **Subhūti** [p.n. of Buddha's personal attendant and one of his main disciples]

ས་འབྲིང་ཐ་ ▫ *rab 'bring tha* ▪ **high, middling, low**

ས་དམར་ ▫ *rab dmar* ▪ {C}*surakta* ▪ **very red** ▫ {C}well colored red

ས་སྐྱིན་ ▫ *rab smin* ▪ {MSA}*prapācana* ▪ **(thoroughly) ripen; (thoroughly) mature**

ས་སྐྱིན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *rab smin par byed pa* ▪ {MSA}(sems can tshogs) *rab smin par byed pa = sattva-gaṇaṃ prapācayan* ▪ **(thoroughly) ripen; (thoroughly) mature**

ས་བརྩོན་ ▫ *rab brtson* ▪ {MSA}*suyukta* ▪ **(thoroughly) suitable; (thoroughly) endeavor; (thoroughly) strive; exertion**

ས་འཛིན་ ▫ *rab 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}*pradhāraṇa* ▪ **(thoroughly) apprehend; (thoroughly) grasp; (thoroughly) conceive**

ས་རྫོགས་ ▫ *rab rdzogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}*prapūri*; {MV}*prapūraṇā*; {MSA}*supūrṇatva* (e.g.: *punya-jñāna-supūrṇatva*) ▪ **completion; thoroughly complete/perfect/fulfill/terminate**

ས་རྫོགས་པ་ ▫ *rab rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}*prapūraṇa*; {C}*prapūri* ▪ **thoroughly complete/perfect/fulfill/terminate**

ས་ཞི་ ▫ *rab zhi* ▪ {C}*praśama*; {C}*praśānta* ▪ **(thoroughly) pacify; (thoroughly) pacified; (thorough) pacification** ▫ {C}peace; calm

ས་ཞི་བ་ ▫ *rab zhi ba* ▪ {C}*śānta* ▪ **(thoroughly) pacify; (thoroughly) pacified; (thorough) pacification** ▫ {C}calm; quiet(ed); calmly quiet

ས་གཟུང་ ▫ *rab gzung* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}(√*grah*): *grhṇīyāt* ▪ **thoroughly apprehend/grasp**

ས་ཡངས་པ་ ▫ *rab yangs pa* ▪ {MSA}*suvipula* ▪ **very**

extensive; very wide

ས་རིབ་ ▫ *rab rib* ▪ {L,MSA}*timira* ▪ **dim-sightedness; eye disease**

ས་རིབ་ཅན་ ▫ *rab rib can* ▪ *taimirika* ▪ **one with an eye disease**

ས་རིབ་བཅས་ ▫ *rab rib bcas* ▪ *sataimiram* ▪ {GD:480} with **ophthalmia**

ས་ཤེས་ ▫ *rab shes* ▪ {C}*prajāñayati*; {MSA}*praviṣṭatā* ▪ **(thoroughly) cognize; (thoroughly) know; highest consciousness** ▫ {C}knows wisely

ས་ཤེས་ན་ ▫ *rab shes na* ▪ {C}*prajñānamayāna* ▪ **when (thoroughly) cognizing; if one (thoroughly) knows** ▫ {C}when he wisely knows

ས་བསམགས་ ▫ *rab bsags* ▪ {MSA}*saṃbhrta* ▪ **(thoroughly) accumulate; composite**

ས་ས་ ▫ *rabs* ▪ **race; lineage; generation**

ས་ ▫ *ram* ▪ **and; or; particle indicating question**

སལ་གྱི་ ▫ *ral gri* ▪ *asi* ▪ **sword; dagger; sword(s)**

སལ་གྱི་འོ་སྟོ་ ▫ *ral gri'i so* ▪ {BCA}*āsīdhāra* ▪ {PH}edge of a sword

སལ་པ་ ▫ *ral pa* ▪ {LV}*vijata* ▪ {PH}[lion's] crest hair; matted hair

སལ་པ་ཅན་ ▫ *ral pa can* ▪ {LV}*vijaṭanān* ▪ {PH}[lion's] crest hair ▫ བྱང་རྒྱུབ་གྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚིས་སུ་ཅ་བདུན་ཡང་དག་པར་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པས་སལ་པ་ཅན་དུ་བྱས། ▫ His complete perfection of the thirty-seven branches of awakening serves as his crest hair. ▫ {LVS} = 1-02-00087-H96-SID000115

སལ་པ་ཅན་ ▫ *ral pa can* ▪ {PH}[King] Ralpajen

སལ་པའི་ཐོད་ ▫ *ral pa'i thod* ▪ {PH}crown of matted hair; matted crown

སལ་པའི་ཚོགས་ ▫ *ral pa'i tshogs* ▪ **[hair-of-collection]; mane; mass of hair**

སལ་བ་ ▫ *ral ba* ▪ {L}*vipanna* ▪ **lost**

སས་ ▫ *ras* ▪ **cotton**

རས་བཅོས་བུ་རྩུང་ ◻ *ras bcos bu zung* ◻ {PH}cotton cloth

རས་ཆ་ ◻ *ras cha* ◻ **fabrics; cotton goods**

རས་བཤ་གྱི་འདབ་མ་ ◻ *ras bal gyi 'dab ma* ◻ {C}tūla-picu
◻ {C}cotton wool; a ball of cotton wool

རས་བྲིས་ ◻ *ras bris* ◻ **painted cloth**

རི་ ◻ *ri* ◻ {C}śaila; {MSA}parvata; {C}kuṭumba ◻
mountain; hill ◻ {PH}mountain ◻ {C}people(?)

རི་ཁ་བ་ཅན་ ◻ *ri kha ba can* ◻ {PH}Mountainous Land of
Snows (Tibet)

རི་རྩུང་ ◻ *ri rgyud* ◻ {PH}mountain range ◻ འཕགས་ཡུལ་དེ་
ལྷོ་སའི་ལུང་བ་དང་རི་རྩུང་གཅིག་གི་ཡན་ཚུན་དུ་འདུག ◻ That region
of Penpo is located on the opposite side of the same
mountain range as the valley of Lhasa. ◻ {GCG}

རི་ལྷ་བུའི་སེམས་བསྐྱེད་ ◻ *ri lta bu'i sems bskyed* ◻ **mind-
generation like mountain**

རི་དགས་ ◻ *ri dags* ◻ {L}mṛga ◻ **deer; beast**

རི་དགས་ཀྱི་ནགས་ ◻ *ri dags kyi nags* ◻ {L}mṛga-dāva ◻
deer park

རི་དགས་འཛིན་གྱི་མ་ ◻ *ri dags 'dzin gyi ma* ◻ གཟུང་འཛིན་
བརྩུང་རྩུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ◻ **Mṛgāramata**

རི་དྲགས་ ◻ *ri dwags* ◻ {LCh,C}mṛga; {C}eṇeya ◻ **deer** ◻
{C}beasts; black antelope

རི་དྲགས་ཀྱི་གནས་ ◻ *ri dwags kyi gnas* ◻ mṛgadāva ◻
{PH}Deer Park

རི་དྲགས་ཀྱི་རིགས་ཕྲ་མོ་ ◻ *ri dwags kyi rigs phra mo* ◻
{C}kṣudra-mṛga-jāti ◻ **small types of deer** ◻ {C}
smaller wild animals

རི་དྲགས་རྒྱར་ཚུད་འབྲར་ ◻ *ri dwags rgyar chud 'drar* ◻ {C}
mṛga-vāgura-iva ◻ {C}like a snare/trap/net for wild
beasts

རི་དྲགས་རྒྱ་བའི་གནས་ ◻ *ri dwags rgyu ba'i gnas* ◻
mṛgadāva ◻ {PH}Deer Park

རི་དྲགས་སྐྲགས་པ་ ◻ *ri dwags spags pa* ◻ {PH}antelope
skin ◻ རི་དྲགས་སྐྲགས་པས་རྒྱ་མ་གཡོན་པ་བཀག། ◻ An antelope
skin is drapped over [his] left shoulder.

རི་དྲགས་ཞིན་ཡའི་བྱིན་པ་ལྷ་བུ་ ◻ *ri dwags ai na ya'i byin*
pa lta bu ◻ {C}eṇeya-jāṅghatā ◻ {C}his shanks are
like those of an antelope

རི་དེའུ་ ◻ *ri de'u* ◻ {PH}small hill

རི་ལྷོང་ ◻ *ri lding* ◻ {PH}mountain slope

རི་ཕིན་ ◻ *ri pin* ◻ **Japan**

རི་ཕུག་ ◻ *ri phug* ◻ {PH}mountain cave ◻ རི་ཕུག་ནས་རྒྱ་དབེ་
ནས་མ་གདན་བྲངས། ◻ *ri phug nas rgya dpe rnam gdan*
drangs; ◻ We brought the Indian texts from the
mountain cave. ◻ {GCG} p. 18

རི་བོ་ ◻ *ri bo* ◻ {MSA}parvata ◻ **mountain**

རི་བོ་འབིགས་བྱེད་ ◻ *ri bo 'bigs byed* ◻ {PH}Vindhya
Mountain range

རི་བོ་ཅེ་ལྷ་ ◻ *ri bo rtse lnga* ◻ {PH}the Five-Peaked
Mountain (Wu-t'ai-shan) ◻ ད་ལྷ་ངའི་དཀྱིལ་འཁོར་རི་བོ་ཅེ་
ལྷ་ར་དངོས་སུ་ཡོད་པ་ཡིན། ◻ *da lta nga'i dkhyil 'khor ri bo*
rtse lngar dngos su yod pa yin; ◻ Right now, [I]
am actually in my maṇḍala on the Five-Peaked
Mountain (Wu-t'ai-shan). ◻ {W23693} Mkhas-grub-
nam-thar-bsdus-pa; 4a.6

རི་བོང་ ◻ *ri bong* ◻ **rabbit**

རི་བོང་ཅན་ ◻ *ri bong can* ◻ **rabbit bearer; i.e., the moon**

རི་བོང་རྒྱ་ ◻ *ri bong rwa* ◻ **horns of a rabbit; horn of a
rabbit**

རི་བྲགས་པ་ ◻ *ri brags pa* ◻ {PH}bandits ◻ རི་བྲགས་པ་དེ་ནང་
པར་འདི་འཕྲོག་དུ་འོང་། ◻ The hill-men will come to rob this
tomorrow. ◻ {Das}

རི་མོ་ ◻ *ri mo* ◻ {L,MSA}citra; {MSA}citraṅā ◻ **picture;
painting; bright; various**

རི་མོ་མཁན་ ◻ *ri mo mkhan* ◻ {MV}citrakara ◻ {PH}artist

རི་མོའི་དཀྱིལ་འཁོར་ ◻ *ri mo'i dkhyil 'khor* ◻ {PH}painted
maṇḍala

རི་མོའི་ལས་ ◻ *ri mo'i las* ◻ {C}citra-karma ◻ **work of a
picture; painting**

རི་མོར་བགྱི་བ་ ◻ *ri mor bgyi ba* ◻ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ◻

bgyi bgyid bgyis gyis ▪ {L}citra-karman ▪ **make a painting/picture**

རི་མོར་བགྲིས་པར་འགྲུར་ ▫ *ri mor bgyis par 'gyur* ▪ བགྲི་བགྲིད་བགྲིས་གྲིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}arc(ay)ati ▪ **make a painting/picture** ▫ {C}adore

རི་མོར་བྲུ་བ་ ▫ *ri mor bya ba* ▪ {C}mānita ▪ **make a painting/picture** ▫ {C}revered

རི་མོར་བྲེད་ ▫ *ri mor byed* ▪ {C}arc(ay)ati ▪ **make a painting/picture** ▫ {C}adore

རི་ཡི་སུལ་ ▫ *ri yi sul* ▪ {C}giri-kaṇḍara ▪ **mountain ridge** ▫ {C}mountain cave

རི་རབ་ ▫ *ri rab* ▪ meru; {C,MSA}sumeru; {MSA}sumeruvat; {MSA}acalendra ▪ **[mountain-highest]; Mount Sumeru; huge mountain**

རི་རབ་ལྟར་ ▫ *ri rab ltar* ▪ {MSA}sumeruvat ▪ **like Mount Sumeru**

རི་རབ་འདྲ་ ▫ *ri rab 'dra* ▪ {C}meru-kalpa ▪ **like Mount Sumeru** ▫ {C}fashioned like Meru

རི་སུལ་ ▫ *ri sul* ▪ {C}giri-kaṇḍara ▪ **mountain ridge** ▫ {C}mountain cave

རི་སུལ་གྱི་ཕུག་ ▫ *ri sul gyi phug* ▪ {LV} giridarīguhā ▪ {PH}mountain cave ▫ བསམ་གཏན་དང་། རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་། ཉེང་ངེ་འཛིན་དང་། ལྷོ་མས་པར་འཇུག་པའི་རི་སུལ་གྱི་ཕུག་ན་གནས་པ། ▫ *bsam gtan dang; rnam par thar pa dang; ting nge 'dzin dang; snyoms par 'jug pa'i ri sul gyi phug na gnas pa* ▫ He dwells in the mountain caves of concentration, complete liberation, meditative stabilization (samādhi), and meditative absorption. ▫ {LVS} = 1-02-00087-H96-SID000119

རིག་ ▫ *rig* ▪ {MSA}vitti; {MSA}thabs rig = upāya-citta ▪ **to know{D1}; knowledge; awareness** ▫ {PH} knower; knowledge; awareness; thoughts ▫ རྣམ་གྲགས་རིག་གསུམ་ ▫ the three — appearances, sounds, and thoughts ▫ {YIA} thoughts

རིག་ངོ་ལྟོ་བ་ ▫ *rig ngo lta ba* ▪ བལྟོ་ལྟོ་བལྟོ་ལྟོ་བ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ **view in the face of knowledge (i.e., the state of meditative equipoise directly realizing emptiness)**

རིག་སྒྲགས་ ▫ *rig sngags* ▪ {C}vidyā ▪ **knowledge; knowledge mantra** ▫ {C}lore; existence; science(s); secret lore; magical formula

རིག་སྒྲགས་ཆེ་ ▫ *rig sngags che* ▪ {C}mahā-vidyā ▪ **great knowledge** ▫ {C}a great lore

རིག་སྒྲགས་འཆང་ ▫ *rig sngags 'chang* ▪ vidyā-dhara ▪ **knowledge mantra bearer; {T} knowledge bearer** ▫ {C}sorcerer

རིག་སྒྲགས་འཆང་བ་ ▫ *rig sngags 'chang ba* ▪ {C}vidyā-dhara ▪ **knowledge mantra bearer; {T} knowledge bearer** ▫ {C}sorcerer

རིག་གཏེར་ ▫ *rig gter* ▪ Sa-gya Paṇḍita's Treasury of Reasonings

རིག་སྟོང་ ▫ *rig stong* ▪ **intrinsically aware emptiness**

རིག་ནས་ ▫ *rig nas* ▪ {C}viditvā; {MSA}etya ▪ **having known; having understood**

རིག་གནས་ ▫ *rig gnas* ▪ **sciences; fields of knowledge**

རིག་པ་ ▫ *rig pa* ▪ saṃvedana; {MSA}vid; {LCh,MSA,C}vidyā; saṃvid; {C}vijñā; {C}viditvā ▪ **knower; intrinsic awareness; know; be aware; aware; basic knowledge; knowledge; awareness** ▫ {PH} knower; knowledge; awareness; thoughts ▫ {C}lore; existence; science(s); secret lore; magical formula; discern(ing); have understood; convinced; having known/seen/noticed རྫོགས་ལྟོ་བ་ ▫ *blo rig* ▫ awareness and knowledge

རིག་པ་ཅན་པ་ ▫ *rig pa can pa* ▪ Naiyāyika; **Logicians**

རིག་པ་དང་མ་རིག་པ་འདི་ནི་གཉིས་སུ་མེད་ ▫ *rig pa dang ma rig pa 'di ni gnyis su med* ▪ {MV}vidyā cāvidyā cādvayam etad ▪ **this knowledge and ignorance are non-dual {T}**

རིག་པ་མེད་པ་ ▫ *rig pa med pa* ▪ {C}avedaka ▪ **non-knowledge; non-knower** ▫ {C}unfindable; cannot be known

རིག་པ་ཡི་ཤེས་ ▫ *rig pa ye shes* ▪ **intrinsically aware pristine wisdom**

རིག་པ་གསུམ་ ▫ *rig pa gsum* ▪ tri-vidyā ▪ **the three**

knowledges [of a Foe Destroyer]

ཚོས་གྲུ་ཚེན་པོ་ ▫ *rig pa'i chos grwa chen po* ▪ {PH}the
great Vidyadharm college [at Nalendra]

རྟོག་པའི་བརྟུལ་ལྷན་ས་ ▫ *rig pa'i brtul zhugs* ▪ {GST}
vidyāvratā ▪ {PH}proper religious observances

རྟོག་པའི་གནས་ ▫ *rig pa'i gnas* ▪ རྟོག་གནས་ ▫ *rig gnas* ▪
{MSA}*vidyā-sthāna* ▪ **topic of knowledge; science** ▫

five lesser sciences: ; five greater sciences: crafts;
medicine; grammar and etymology; logic and
reasoning; inner meaning?

རྟོག་པའི་གནས་ལྗང་རྣམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *rig pa'i gnas*
lnga rnam par bzhag pa ▪ {MSA}*pañca-vidyā-*
sthāna-vyavasthāna ▪ **establish the five abodes of**
knowledge

རྟོག་པའི་དབང་ ▫ *rig pa'i dbang* ▪ **knowledge initiation**

རྟོག་པར་གནས་ ▫ *rig par gnas* ▪ {L}*vidyā-sthāna* ▪ **abide**
in knowledge; established in knowledge; abodes
of knowledge

རྟོག་པར་བྱ་ ▫ *rig par bya* ▪ {C}*anugantavya*; {MSA}*vedya*
(e.g.: *pratyātma-vedya*); {MV}*veditavya* ▪ **know;**
one should know

རྟོག་པར་བྱ་བ་ ▫ *rig par bya ba* ▪ {C}*vedayitavya*; {MSA}
vedanīya (e.g.: *pratyātma-vedanīya*) ▪ **object of**
knowledge; one should know; knows

རྟོག་པར་བྱའོ་ ▫ *rig par bya'o* ▪ {C}*avaboddhavya*;
{C}*pratikāṅkṣati*; {C}*pratikāṅkṣitavya*; {MV}
veditavya ▪ **you should know; you should be**
aware; one should know ▫ {C}one should look
through to/understand; must see through; should be
understood; should understand; expects; desire; one
must expect; should expect; should be expected

རྟོག་པར་བྱེད་ ▫ *rig par byed* ▪ *vedyate*{C} ▪ **make known;**
know; be aware of

རྟོག་པར་མེད་པ་ ▫ *rig par med pa* ▪ {C}*avedaka* ▪ **non-**
awareness; unaware; not know; non-knowledge ▫
{C}unfindable; cannot be known

རྟོག་བྱ་ ▫ *rig bya* ▪ {C}*vedya* ▪ **object of awareness;**

known ▫ {C}accessible to experience

རྟོག་མ་ ▫ *rig ma* ▪ *vīdyā* ▪ **knowledge woman**

རྟོག་མ་འདུ་བྱ་བ་ ▫ *rig ma 'du bya ba* ▪ **gathering**
knowledge women

རྟོག་མིན་ ▫ *rig min* ▪ {MSA}*avedaka* ▪ **unknown; non-**
knowledge; unaware; non-awareness

རྟོག་འཛིན་ ▫ *rig 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin*
bzung zungs ▪ {LCh}*vidyādhara* ▪ **Knowledge-**
Bearer; knowledge bearing [a feat]

རྟོག་འཛིན་གྱི་སྡེ་སྣོད་ ▫ *rig 'dzin gyi sde snod* ▪ གཟུང་
འཛིན་བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪
vidhyādhārapīṭaka ▪ **Scriptural Division of the**
Knowledge Bearers

རྟོགས་ ▫ *rigs* ▪ *nyāya*; *gotra* ▪ **reasoning; lineage** ▫
{PH}type; kind; class; lineage; legacy; clan; family

རྟོགས་ ▫ *rigs* ▪ {L,MSA,MV}*gotra*; {LCh,MSA,C}*kula*;
{LCh,C}*jāti*; {C}*jāta*; {MSA}(Narh): *arhati*; {MSA}
dhātu; {MSA}*dhātuka*; {MSA}*yukta-rūpa*; *yuktā*;
varṇa ▪ **type; kind; lineage; reasoning; feasible;**
suitable; social stratum; class; caste ▫ {PH}type;
kind; class; lineage; legacy; clan; family ▫ {C}
family; clan; grows; has become; (there has been)
born; birth; species; different varieties

རྟོགས་ཀྱི་ ▫ *rigs kyi* ▪ {L}*jāṭīya* ▪ **of the type; of the**
lineage

རྟོགས་ཀྱི་སྐབས་ ▫ *rigs kyi skabs* ▪ {MSA}*gotrādhikāra* ▪
the occasion of lineage {T}

རྟོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ▫ *rigs kyi khyad par* ▪ {MSA}*gotra-*
viśeṣa ▪ **attribute/feature of [one's] type/kind;**
qualification for [one's] lineage

རྟོགས་ཀྱི་སྣོད་པས་ ▫ *rigs kyi stobs* ▪ {MSA}*gotra-bala* ▪
power of the lineage {T}

རྟོགས་ཀྱི་མཐུ་ ▫ *rigs kyi mthu* ▪ {MSA}*gotra-sāmarthya* ▪
force of the lineage {T}

རྟོགས་ཀྱི་ནང་ན་གན་པ་ལ་སྲིམ་གྱོ་བྱེད་པ་ ▫ *rigs kyi*
nang na rgan pa la rim gro byed pa ▪ {C}
kulejyeṣṭhāpacāyitā (= *kulajyeṣṭhānupālītā*) ▪ {C}

honoring the elders of the family

རྒྱལ་གྱི་རྣམ་པ་ ▫ *rigs kyi rnam pa* ▪ {C}gotra-jāti; {C}gotra-bhūmi ▪ **type of lineage** ▫ {C}the stage of becoming (where one becomes) one of the lineage/ clan; level of the lineage

རྒྱལ་གྱི་བུ་ ▫ *rigs kyi bu* ▪ *kula-putra* ▪ **son of good family**{S}

རྒྱལ་གྱི་བུ་མོ་ ▫ *rigs kyi bu mo* ▪ {L}kula-duhitṛ ▪ **daughter of good family**

རྒྱལ་གྱི་ས་ ▫ *rigs kyi sa* ▪ {C}gotra-bhūmi ▪ **level of the lineage; ground of lineage** ▫ {C}the stage of becoming (where one becomes) one of the lineage/ clan

རྒྱལ་གྱིས་ཁྱབ་པ་ ▫ *rigs kyis khyab pa* ▪ **pervasion [of all sentient beings] by [the Buddha] lineage**

རྒྱལ་འགོ་བའི་ ▫ *rigs 'gro ba'i* ▪ {C}gotra-jananam ▪ {C}of those who belong to the clan

རྒྱལ་ངན་སྐྱིབ་མ་མཁན་ ▫ *rigs ngan smyig ma mkhan* ▪ {GST} *caṇḍāla-veṇukāra*; {LCh} **caṇḍāla-vamśa[-kṛt]* ▪ {PH}founder of a lineage of the lowest of outcastes

རྒྱལ་ངེས་ ▫ *rigs nges* ▪ *gotra-niyata* ▪ **one who is definite in a lineage**{Gön-chok}

རྒྱལ་ངེས་པ་ ▫ *rigs nges pa* ▪ {MSA}dhātu-niyata; *gotra-niyata* ▪ **one who is definite in a lineage**

རྒྱལ་ངེས་བྱང་སེམས་ ▫ *rigs nges byang sems* ▪ {PH} bodhisattva firm in their lineage

རྒྱལ་ངོའི་ལྗང་བ་ ▫ *rigs ngo'i lta ba* ▪ **view in the face of a rational consciousness**

རྒྱལ་ཅན་ ▫ *rigs can* ▪ {L}gotra; {MV}gotraka; ▪ **having a lineage; lineage; family; clan** ▫ {GD:269} manifold instances (lit. typified)

རྒྱལ་གཅིག་པ་ ▫ *rigs gcig pa* ▪ *eka-jāti* ▪ **same type**
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྒྱལ་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ ཚོས་ ▫ *mtshan nyid/ rigs so so ba ma yin pa'i chos/* ▫
 Definition: phenomena that are not distinct types

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམས་པ་རྒྱལ་གཅིག་པ་རྣམས་རྒྱལ་གཅིག་

▫ *dbye ba/ 1 ldog pa rigs gcig 2 rdzas rigs gcig* ▫
 Divisions: (1) one isolate type; (2) one substantial type

རྒྱལ་ཆེན་པོ་ ▫ *rigs chen po* ▪ {C}mahā-kula ▪ **great family; great lineage; great type**

རྒྱལ་མཚོག་ ▫ *rigs mchog* ▪ {MSA}agra-gotra ▪ **supreme lineage; superior lineage**

རྒྱལ་མཚོག་ཉིད་ ▫ *rigs mchog nyid* ▪ {MSA}gotrāgratva ▪ **superiority of the lineage; supremacy of the lineage**

རྒྱལ་ཐ་དད་པ་ ▫ *rigs tha dad pa* ▪ {MSA}gotra-bheda ▪ **different lineage(s); different type(s); different types; phenomena which are different types**

རྒྱལ་ཐིག་ ▫ *rigs thig* ▪ *nyāya-bindu-prakarana* ▪ **Dharmakīrti's Drop of Reasonings, P. 5711, vol. 130**

རྒྱལ་ཐིག་གི་ཐུགས་སྒྲུབ་མཛོད་བསྟན་སྒྲུབ་ ▫ *rigs thig kyi phyogs snga mdor bsdus* ▪ བསྟན་སྒྲུབ་བསྟན་སྒྲུབ་ ▫ *bsdus sdud bsdus sdus* ▪ **Brief Exposition of the Positions of Opponents of [Dharmakīrti's] "Drop of Reasoning" [by Kamalaśīla]**

རྒྱལ་ཐིག་དར་ ▫ *rigs thig dar* ▪ *nyāya-bindu-prakarana* ▪ **Dharmakīrti's Drop of Reasonings, P. 5711, vol. 130**

རྒྱལ་ཐིག་དར་རིཀ་ ▫ *rigs thig dar tik* ▪ **Gyel-tsap's Commentary on [Dharmakīrti's] "Drop of Reasonings"**

རྒྱལ་པའི་ཐིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་ ▫ *rigs thigs* ▪ *nyāya-bindu-prakarana* ▪ {PH}[Dharmakīrti's] "Drop of Reasonings"

རྒྱལ་མཐའ་དག་ ▫ *rigs mtha' dag* ▪ {PH}all types

རྒྱལ་མཐུན་ ▫ *rigs mthun* ▪ *tulya-jātīya* ▪ **concordant type**

རྒྱལ་མཐུན་གྱི་བག་ཆགས་ ▫ *rigs mthun gyi bag chags* ▪ *tulya-jātīya-vāsanā* ▪ **predispositions of [perceptions of] similar type; predispositions of concordant type**

རྒྱལ་མཐུན་པ་ ▫ *rigs mthun pa* ▪ {C}taj-jātikam ▪

concordant type ◻ {C} is of the same/like kind; {GD:150} similar type རིགས་མཐུན་པའི་རྩ་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་བློན་ཚོགས་ ◻ *rigs mthun pa'i zla bcas kyi rdul phran tshogs* ◻ a collection of atoms of similar types {GD:150}

རིགས་མཐུན་པར་སྣང་ངོ་ ◻ *rigs mthun par snang ngo* ◻ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ◻ {MSA}tulya-jātīyah khyāti ◻ **appearance as concordant types; appear as concordant types**

རིགས་མཐུན་ཇུས་ཐ་དད་ ◻ *rigs mthun rdzas tha dad* ◻ tulya-jātīya-dravya-nānā ◻ **different substantial entities of concordant types**{LG}

རིགས་དང་ལྗན་པ་ ◻ *rigs dang ldan pa* ◻ {C}jātimat; {L}kaulika; {MSA}jātya ◻ **having a lineage; lineaged; having a family** ◻ {C}of good birth; of (noble) family; belonging to a family

རིགས་འདྲ་ ◻ *rigs 'dra* ◻ **similar type**{BJ 58.6}

རིགས་ལྗན་ ◻ *rigs ldan* ◻ {MSA}jātya ◻ **having a lineage; lineaged; having a family**

རིགས་ལྗན་པད་མ་དཀར་པོ་ ◻ *rigs ldan pad ma dkar po* ◻ **Kalkī Puṇḍarika**

རིགས་བསྐྱུས་པ་ ◻ *rigs bsdus pa* ◻ བསྐྱུས་སྐྱུས་བསྐྱུས་སྐྱུས་ ◻ *bsdus sdud bsdus sdus* ◻ **condensed lineage**

རིགས་གནས་ ◻ *rigs gnas* ◻ **abide in a type**

རིགས་གནས་པ་ ◻ *rigs gnas pa* ◻ {MSA}gotra-stha ◻ **abide in a lineage**

རིགས་གནས་རིགས་ ◻ *rigs gnas rigs* ◻ {C}kulamkula ◻ **lineage of abiding in a lineage** ◻ {C}those who are reborn in the families of men and gods, respectively

རིགས་པ་ ◻ *rigs pa* ◻ {LCh,L}nyāya; {L,MSA,MV}yukti; {MSA,MV}yukta; {C}pratirūpa; {MSA}arha; {MSA}pramāṇa ◻ **reasoning; logic; proper; suitable; suitability** ◻ {C}method; standard; rule; that type of reasoning which employs logical principles and analysis; fitting; seemly

རིགས་པ་ཅན་ ◻ *rigs pa can* ◻ *naiyāyika* ◻ **Logician**

རིགས་པ་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་ ◻ *rigs pa rjes su 'brangs pa* ◻

*nyāyānusārin ◻ **followers of reasoning**

རིགས་པ་ལྟར་སྣང་ ◻ *rigs pa ltar snang* ◻ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ◻ {N}nyāyābhāsa ◻ **pseudo/quasi/counterfeit reasoning**

རིགས་པ་དང་ལྗན་པར་ ◻ *rigs pa dang ldan par* ◻ {C}yuktisahita ◻ **suitably; properly** ◻ {C}adroitly

རིགས་པ་དང་མི་འགལ་བ་ ◻ *rigs pa dang mi 'gal ba* ◻ {MSA}pramāṇāvirodha ◻ **not contradictory with reasoning**

རིགས་པ་དུག་ཅུ་པ་ ◻ *rigs pa drug cu pa* ◻ *yuktiṣaṣṭikā* ◻ **Nāgārjuna's Sixty Stanzas of Reasoning, P. 5225, vol. 95**

རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་འབྲེལ་པ་ ◻ *rigs pa drug cu pa'i 'grel pa* ◻ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་དཔྲེལ་དྲ་ ◻ *bkral 'grel bkrald 'grel* ◻ *yuktiṣaṣṭikā-vṛtti* ◻ **Commentary on (Nāgārjuna's) "Sixty Stanzas of Reasoning" [by Candrakīrti (zla ba grags pa); P 5265, vol. 98]**

རིགས་པ་དུག་ཅུ་པའི་ཚོག་ལེའུ་བྲས་པ་ ◻ *rigs pa drug cu pa'i tshig le'ur byas pa* ◻ *yuktiṣaṣṭikā-kārikā* ◻ **Nāgārjuna's Sixty Stanzas of Reasoning, P. 5225, vol. 95**

རིགས་པ་མདོར་བསྐྱུས་ ◻ *rigs pa mdor bsdus* ◻ {PH}brief reasonings

རིགས་པ་ལྗན་ཚོག་སྐྱུ་ ◻ *rigs pa ldan tshig smra* ◻ {C}girayukta-bhāṇin ◻ {C}he speaks suitably

རིགས་པ་མ་ཡིན་ ◻ *rigs pa ma yin* ◻ {MSA}na yuktaḥ ◻ **not suitable; unsuitable; improper; non-reasoning**

རིགས་པ་མ་ཡིན་པ་ ◻ *rigs pa ma yin pa* ◻ **irrationality**

རིགས་པ་ཡང་དག་ ◻ *rigs pa yang dag* ◻ *samyak-nyāya* ◻ **correct reasoning**

རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ ◻ *rigs pa la brten nas* ◻ {MSA}yuktim āsṛitya ◻ **in dependence upon reasoning**

རིགས་པའི་གྲགས་པ་ ◻ *rigs pa'i grags pa* ◻ {MV}yukti-prasiddha(ka) ◻ **renowned by reasoning**

རིགས་པའི་གྲངས་ ◻ *rigs pa'i grangs* ◻ **enumeration of the reasonings**{BJ 71.4}

རྟོགས་པའི་གྲུབ་བྱེད་ ▫ *rigs pa'i grub byed* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་
འགྲུབས། གྲུབ་གྲུབས་ ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪
reasoned proof{s}{BJ 8.2}

རྟོགས་པའི་དགག་བྱ་ ▫ *rigs pa'i dgag bya* ▪ {N}nyāya-
pratiṣedhya ▪ object of negation by reasoning{BJ
65.1}

རྟོགས་པའི་སྐྱོ་དུ་མ་ ▫ *rigs pa'i sgo du ma* ▪ approaches of
reasoning

རྟོགས་པའི་སྐྱོ་དུ་མ་ནས་ ▫ *rigs pa'i sgo du ma nas* ▪
through many doors of reasoning

རྟོགས་པའི་རྗེ་སྤྱོད་འབྲང་པ་ ▫ *rigs pa'i rje su 'brang pa* ▪
*nyāya-anusārin ▪ Followers of Reasoning

རྟོགས་པའི་རྗེས་འབྲངས་ ▫ *rigs pa'i rjes 'brangs* ▪
*nyāyānusārin ▪ Following Reasoning

རྟོགས་པའི་རྗེས་སྤྱོད་འབྲངས་པ་ ▫ *rigs pa'i rjes su 'brangs pa*
▪ followers of reasoning

རྟོགས་པའི་ཐིགས་པ་ཞེས་བྱ་བའི་རབ་དུ་བྱེད་པ་ ▫ *rigs pa'i
thigs pa zhes bya ba'i rab tu byed pa* ▪ nyāya-bindu-
prakaraṇa ▪ Dharmakīrti's Drop of Reasonings,
P. 5711, vol. 130

རྟོགས་པའི་དོན་ལ་མཁས་པ་ ▫ *rigs pa'i don la mkhas pa* ▪
{MV}yuktārtha-panḍita ▪ wise with respect to the
meaning/object of reasoning

རྟོགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ ▫ *rigs pa'i dbang phyug* ▪ Lord of
Reasoning; Dharmakīrti (chos grags)

རྟོགས་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *rigs pa'i mtshan nyid* ▪ {MV}
yukti-lakṣaṇa ▪ character of reasoning

རྟོགས་པར་བཤད་པའི་ཚོས་ ▫ *rigs par bshad pa'i chos* ▪
{MSA}yukti-vihita ... dharma ▪ suitably explained
doctrine/phenomenon

རྟོགས་པས་ཁྱེད་པས་ ▫ *rigs pas khegs* ▪ refuted by
reasoning{N}

རྟོགས་པས་གྲུབ་པའི་རྗེས་ཡིད་ ▫ *rigs pas grub pa'i rdzas
yod* ▪ substantial existent in the sense of being
established by reasoning

རྟོགས་པས་ངེས་པར་རྟོགས་པ་ ▫ *rigs pas nges par rtogs
pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪

{MSA}yukti-nidhyāna ▪ definitely realized through
reasoning

རྟོགས་པས་གནོད་པ་ ▫ *rigs pas gnod pa* ▪ damaged by
reasoning{N}

རྟོགས་པས་རྣམ་དཔྱད་བསམ་པ་ཅན་ ▫ *rigs pas rnam dpyad
bsam pa can* ▪ {MSA}yukti-vicāraṇāśaya ▪ having a
thought that is analyzed by reasoning

རྟོགས་པས་དཔྱད་མི་བཟོད་པ་ ▫ *rigs pas dpyad mi bzod pa*
▪ unable to bear/withstand analysis by reasoning

རྟོགས་པས་དཔྱད་བཟོད་པ་ ▫ *rigs pas dpyad bzod pa* ▪ able
to bear/withstand analysis by reasoning

རྟོགས་པས་འཕུལ་གྱིས་སྐྱབ་པའི་དོན་ ▫ *rigs pas 'phul gyis
sgrub pa'i don* ▪ meaning established through the
pressure of reasoning

རྟོགས་སྤྱི་ ▫ *rigs spyi* ▪ jāti-sāmānya ▪ type generality;
type-generality ▫ {GD:176} type-universal
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་རྟོགས་ཅན་དུ་མ་ལྗོངས་སུ་
འགྲོ་བའི་ཚོས་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi rigs can du ma la
rjes su 'gro ba'i chos/* ▫ Def.: a phenomenon that is
concomitant with many [phenomena] having its
type

རྟོགས་བྱ་ ▫ *rigs bya* ▪ {MSA}yukta ▪ object of reasoning;
to be reasoned {T}

རྟོགས་བྱེད་པ་ ▫ *rigs byed pa* ▪ mīmāṃsaka ▪ Mīmāṃsaka

རྟོགས་མི་གཅིག་པའི་ཚོས་ ▫ *rigs mi gcig pa'i chos* ▪
phenomena which are not the same type

རྟོགས་མི་མཐུན་ ▫ *rigs mi mthun* ▪ non-concordant type;
discordant type

རྟོགས་མི་མཐུན་པའི་ཚོས་ ▫ *rigs mi mthun pa'i chos* ▪
phenomena which are discordant types

རྟོགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *rigs mi mthun sel
ba'i mtshan nyid* ▪ བསམ་ལ་སེལ་བསམ་ལ་སེལ་དྲ་ ▫ *bsal
sel bsald seld* ▪ definition which eliminates
discordant types

རྟོགས་མི་འདྲ་བའི་ཚོས་ ▫ *rigs mi 'dra ba'i chos* ▪
phenomena which are dissimilar types

རྟོགས་མིན་གྱིས་ ▫ *rigs min gyis* ▪ irrationally

རིགས་མེད་ ▫ *rigs med* ▪ {MSA} *agotra* ▪ **non-lineage; without a lineage**

རིགས་མེད་པ་ལ་གནས་པ་ ▫ *rigs med pa la gnas pa* ▪ {MSA} *agotra-stha* ▪ **abiding in no lineage**

རིགས་དམའ་བ་ ▫ *rigs dma' ba* ▪ {C} *nīca-kula* ▪ {C} low-class family

རིགས་ཚོགས་ ▫ *rigs tshogs* ▪ **Collections of Reasoning{N}**

རིགས་ཚོགས་དུག་ ▫ *rigs tshogs drug* ▪ **Nāgārjuna's Six Collections of Reasonings** ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་རིན་ཆེན་ཐོང་བ་ ༢་ཚོད་བཞོག་མ་སྤྲོད་ཉིད་བདུན་ཅུ་བ་ ༣་རིགས་པ་དུག་ཅུ་བ་ ༤་ཞིབ་མོ་རྣམ་འཐག་ཅུ་བ་ ༥་སྐབ་ཤེས་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 rin chen phreng ba/ 2 rtsod bzlog 3 stong nyid bdun cu pa/ 4 rigs pa drug cu pa/ 5 zhib mo rnam 'thag 6/ rtsa ba shes rab/* ▫ Divisions:

(1) Precious Garland (*ratnāvalī*); Refutation of Objections (*vigraha-vyāvartanī*); Seventy Stanzas on Emptiness (*śūnyatā-saptati*); Sixty Stanzas on Reasoning (*yuktiṣaṭikā*); The Finely Woven (*vaidalya-sūtra*); Treatise on the Middle Way (*prajñāmūl*)

རིགས་རྫོགས་པ་ ▫ *rigs rdzogs pa* ▪ **complete type**

རིགས་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *rigs yang dag par 'grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་གྲུབ་ས་ ▫ *'grub 'grub 'grubs/ grub grubs* ▪ {MV} *gotra-samudāgama* ▪ **correctly established; correctly established in a lineage**

རིགས་ཡིན་འགོ་བཤི་ ▫ *rigs yin 'gro ba'i* ▪ {C} *gotra-jananam* ▪ {C} of those who belong to the lineage

རིགས་ཡོད་པ་ཅན་ ▫ *rigs yod pa can* ▪ {PH} [that] which has a type

རིགས་ལ་གནས་ ▫ *rigs la gnas* ▪ {MSA} *gotra-stha* ▪ **abide in a lineage; abiding in the type**

རིགས་ལ་གནས་པ་ ▫ *rigs la gnas pa* ▪ {MSA, MV} *gotra-stha* ▪ **abide in a lineage; abiding in the type**

རིགས་ལམ་ ▫ *rigs lam* ▪ **path of reasoning**

རིགས་ལམ་པ་ ▫ *rigs lam pa* ▪ **Challenger**

རིགས་ཤིང་མཐུན་ཚིག་ ▫ *rigs shing mthun tshig* ▪ {MSA}

yukta-samānatā-pada ▪ **suitable and concordant words**

རིགས་ཤེས་ ▫ *rigs shes* ▪ *yuktijñāna ▪ **rational consciousness; reasoning consciousness**

རིགས་ཤེས་ཀྱིས་དཔྱད་བཟོད་དུ་གྲུབ་པ་ ▫ *rigs shes kyi dpyad bzod du grub pa* ▪ **established as able to bear/withstand analysis by a reasoning consciousness**

རིགས་ཤེས་ཀྱིས་མ་རྟོན་པ་ ▫ *rigs shes kyi ma rnyed pa* ▪ **not found by a reasoning consciousness{N}**

རིགས་ཤེས་ཀྱིས་མེད་པར་རྟོན་པ་ ▫ *rigs shes kyi med par rnyed pa* ▪ **found to be non-existent by a reasoning consciousness{N}**

རིགས་ཤེས་རྗེས་དཔག་ ▫ *rigs shes rjes dpag* ▪ **inferential reasoning consciousness{N}**

རྫོང་ ▫ *ring* ▪ {C, MSA} *dīrgha*; {C, MSA} *dūra*; {MSA} *vidūra*; {C} *vidūri*; {C} *āyata*; {C} *prthu* ▪ **long; length; distant** ▫ {C} many; all; very much; broad; vast; large; far distant; extensive; extend far; far; distance

རྫོང་གྲུང་ ▫ *ring 'gyur* ▪ འགྲུབ་འགྲུང་གྲུང་གྲུང་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {C} *vidūri* ▪ **long; length; distant** ▫ {C} far distant

རྫོང་ཆ་ ▫ *ring cha* ▪ {PH} long part; long vowel

རྫོང་དུ་སོང་བ་ ▫ *ring tu song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ▫ *song song song song* ▪ *dūraṃgama* ▪ **Gone-Afar**

རྫོང་ཐུང་ ▫ *ring thung* ▪ **length**

རྫོང་དུ་ ▫ *ring du* ▪ {L} *dūra* ▪ **long; afar; length; distant; far** ▫ distance; far distant

རྫོང་དུ་གྲུང་བ་ ▫ *ring du gyur ba* ▪ *dūri-bhavati*; {L} *dūra-sthita* ▪ **long; length; distant; far** ▫ distance; far distant; gets away from; become distant; remain distant

རྫོང་དུ་རྗེས་སུ་ཞུགས་པའི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཉིད་ ▫ *ring du rjes su zhugs pa'i ye shes kyi spyod yul nyid* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA} *dūrānupraviṣṭa-jñāna-gocaratva* ▪ **objects of**

activity of the exalted wisdom which abides for a long time {T}

རིང་དུ་དོར་ ◻ *ring du dor* ▪ [far-ly-abandon]; abandon afar; forsake afar; leave far behind

རིང་དུ་སྤྱད་པ་ ◻ *ring du spyad pa* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}cira-carita ▪ practice for a long time ◻ {C}has for long coursed in; has traversed for a long time

རིང་དུ་བྱེད་ ◻ *ring du byed* ▪ {C}dūri-karoti ▪ do for a long time; move away from ◻ {C}get away from; keep aloof from; keep far away from; remain far from

རིང་དུ་བྱེད་པ་ ◻ *ring du byed pa* ▪ {C}dūri-karoti ▪ do for a long time; move away from ◻ {C}get away from; keep aloof from; keep far away from; remain far from

རིང་དུ་སོང་བ་ ◻ *ring du song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ▪ {LCh,L,MSA}dūraṃ-gamā; {MSA}dūra-gā; {MSA}dūraṃ gatā; dūraṃgama ▪ gone afar; Gone Afar (seventh bodhisattva ground)

རིང་ནས་ ◻ *ring nas* ▪ [long-from]; from long ago; long ago; from a distant area

རིང་ནས་ཐེག་ཆེན་ཞུགས་ ◻ *ring nas theg chen zhugs* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}cira-yāna-prasthita ▪ abiding in the great vehicle from long ago ◻ {C}set out for a long time in the vehicle

རིང་པོ་ ◻ *ring po* ▪ long; far

རིང་པོ་མི་ཐོགས་ ◻ *ring po mi thogs* ▪ {C}cireṇa ▪ after a long time ◻ {C}slowly; an excessively long time [e.g.: na cireṇa, before long]

རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར་ ◻ *ring po mi thogs par* ▪ {C}cireṇa (=ati-dīrgha-kālena) ▪ after a long time ◻ {C}slowly; an excessively long time [e.g.: na cireṇa, before long]

རིང་པོར་མི་ཐོགས་ ◻ *ring por mi thogs* ▪ {C}cireṇa ▪ after a long time ◻ {C}slowly; an excessively long time [e.g.: na cireṇa, before long]

རིང་བ་ ◻ *ring ba* ▪ {C}āyata; {C,MSA}dūra; {C}dūratva; {C}dīrgha ▪ long; length; distant ◻ {C}extensive;

extend far; far; far distant; distance; length; distance

རིང་བ་མ་ཡིན་ཉིད་ ◻ *ring ba ma yin nyid* ▪ {C}avidūratā ▪ non-distance; non-distant

རིང་བ་མ་ཡིན་པ་ ◻ *ring ba ma yin pa* ▪ close; not distant; non-distant

རིང་བའི་གྲུ་ ◻ *ring ba'i rgyu* ▪ {PH}distant cause

རིང་བར་ ◻ *ring bar* ▪ {C}cira ▪ distantly; lengthy; long ◻ {C}for so long; for a long time

རིང་མོ་ ◻ *ring mo* ▪ {MSA}cira ▪ long; length; distant; far

རིང་མོ་ཞིག་དུ་ ◻ *ring mo zhig tu* ▪ {MSA}ciram; {MSA}cira-kālam ▪ for a long time; long; length; distant; far

རིང་མོ་ཞིག་ན་ངན་སོང་དུ་འགྲོ་ ◻ *ring mo zhig na ngan song du 'gro* ▪ {MSA}cirād apāya-gamanam ▪ go to bad transmigrations for a long time

རིང་མོ་ཞིག་ལོན་པ་སྤྲས་ནས་ ◻ *ring mo zhig lon pa smras nas* ▪ {MSA}cira-bhāṣita ▪ having spoken for a long time

རིང་ཞིག་ ◻ *ring zhig* ▪ {PH}slowly; a while; a short time

རིང་ཞིག་དུ་ ◻ *ring zhig tu* ▪ {MSA}ciram; {MSA}cira-kālam ▪ {PH}for a long time

རིང་བསྐྱེལ་མང་ ◻ *ring bsrel mang* ▪ {PH}many relies

རིན་ཆེ་བ་ ◻ *rin che ba* ▪ {C}mahā-arghatva ▪ precious; jewel ◻ {C}of great value

རིན་ཆེན་ ◻ *rin chen* ▪ {C}ratana; {C,MSA}ratna ▪ [value-big]; precious (substance); jewel ◻ {PH}precious; jewel; monetary offering ◻ {C}precious jewel; gem

རིན་ཆེན་བཀའ་ལྡན་ ◻ *rin chen bka' ste* ▪ {C}ratna-bharitam ▪ precious teaching ◻ {C}filled with precious things

རིན་ཆེན་གྱི་གླིང་ ◻ *rin chen gyi gling* ▪ {C}ratna-dvīpa ▪ {C}treasure island

རིན་ཆེན་ཚོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ ◻ *rin chen chos kyi 'byung gnas* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {MSA}dharma-ratnākara ▪ source of the precious

doctrine {T}
 རིན་ཆེན་ཏོག་ ▫ *rin chen tog* ▪ {C} *ratnaketu* ▪ {PH}
 Ratnaketu
 རིན་ཆེན་ཏོག་ ▫ *rin chen tog* ▪ {PH}Ratnaketu
 རིན་ཆེན་མཐའ་ ▫ *rin chen mtha'* ▪ {C} *ratna-koṭi* ▪ {C}
 jewel-cusp
 རིན་ཆེན་བདུན་ལས་བྱས་ ▫ *rin chen bdun las byas* ▪
 {C} *sapta-ratna-maya* ▪ **made/built from seven
 precious substances**
 རིན་ཆེན་འདོད་པ་ ▫ *rin chen 'dod pa* ▪ {C} *ratana-arthiko* ▪
 {C} desirous of jewels
 རིན་ཆེན་སྣ་ལྔ་ ▫ *rin chen sna lnga* ▪ {PH} five various
 precious things
 རིན་ཆེན་ཕྱག་གྲུ་ ▫ *rin chen phyag rgya* ▪ {C} *ratna-mudro*
 ▪ **jewel-seal; precious seal**
 རིན་ཆེན་ཕྱང་བ་ ▫ *rin chen phreng ba* ▪ *ratnāvalī* ▪
Nāgārjuna's Precious Garland
 རིན་ཆེན་འབྲུང་ལྗན་ ▫ *rin chen 'byung ldan* ▪ འབྲུང་
 འབྲུང་འབྲུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪
ratnasambhāva{D1} ▪ **Ratnasambhāva [p.n. of a
 Buddha]**
 རིན་ཆེན་འབྲུང་གནས་ ▫ *rin chen 'byung gnas* ▪ **jewel-mine**
 རིན་ཆེན་རིགས་ལྗན་ ▫ *rin chen rigs ldan* ▪ {MSA} *ratna*
 ... *jātya* ▪ **having a precious lineage; having the
 jewel-lineage**
 རིན་ཐང་ ▫ *rin thang* ▪ *arghya* ▪ **price; costly; priceless;
 valuable**
 རིན་ཐང་ཚུང་ ▫ *rin thang chung* ▪ {C} *alpa-arghya* ▪ of
 little value; {C} inferior value
 རིན་ཐང་ཚུང་རྩུ་ ▫ *rin thang chung ngur* ▪ {C} *samargham*
 ▪ {C} cheaply
 རིན་ཐང་མེད་པ་ ▫ *rin thang med pa* ▪ {C} *anarghya*; {C}
anargha-prāpta; {MSA} *anargha* ▪ {C} priceless
 རིན་ཐང་མེད་པ་རྟོན་འགྲུ་ ▫ *rin thang med pa rnyed 'gyur* ▪
 {C} *anargha-prāpta* ▪ **obtain that which is priceless**
 ? {T} ▫ {C} priceless

རིན་པོ་ཆེ་ ▫ *rin po che* ▪ {LCh,L,MSA} *ratna* ▪ **[value-big];
 precious; jewel; precious substance**
 རིན་པོ་ཆེ་ཏོག་ ▫ *rin po che tog* ▪ {C} *ratnaketu* ▪ {C}
 Ratnaketu [p.n. of a Bodhisattva in the Buddha-land
 of Buddha Akṣobhya]
 རིན་པོ་ཆེ་ལྗ་བུ་ ▫ *rin po che lta bu* ▪ {MSA} *ratna-bhūta* ▪
jewel-like
 རིན་པོ་ཆེ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱར་བ་ ▫ *rin po che thams cad*
la sgyur pa ▪ བསྐྱར་སྐྱར་བ་གྲུང་གྲུང་ ▫ *bsgyur sgyur*
bsgyurd sgyurd ▪ {C} *sarva-ratna-maya* ▪ {C}
 consisting of all precious things
 རིན་པོ་ཆེ་དོན་དུ་གཉིས་བ་ ▫ *rin po che don du gnyer ba* ▪
 {C} *ratna-arthika* ▪ **seeking for precious things/
 jewels** ▫ {C} one who desires jewels
 རིན་པོ་ཆེ་བདུན་གྱི་རང་བཞིན་ལས་གྲུབ་པ་ ▫ *rin po che bdun*
gyi rang bzhin las grub pa ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས། གྲུབ་
 གྲུབ་ས་ ▫ *'grub 'grub 'grubs/grub grubs* ▪ {C} *sapta-*
ratna-maya ▪ {C} made/built of the seven precious
 things
 རིན་པོ་ཆེ་སྣ་ལྔ་ ▫ *rin po che sna lnga* ▪ {PH} various five
 precious substances
 རིན་པོ་ཆེ་སྣ་བདུན་ ▫ *rin po che sna bdun* ▪ {MSA} *sapta-*
ratna ▪ **seven precious substances**
 རིན་པོ་ཆེ་ཏོག་ ▫ *rin po che'i tog* ▪ {C} *ratnaketu* ▪ {C}
 Ratnaketu [p.n. of a Bodhisattva in the Buddha-land
 of Buddha Akṣobhya]
 རིན་པོ་ཆེ་འདུ་ཤེས་ ▫ *rin po che'i 'du shes* ▪ {MSA} *ratna-*
samjñā ▪ **conception of jewels**
 རིན་པོ་ཆེ་འགན་ཉིད་ ▫ *rin po che'i gnas nyid* ▪ {MSA}
ratnāśrayatva ▪ **precious abode** {T}
 རིན་པོ་ཆེ་འཕུང་པོ་ ▫ *rin po che'i phung po* ▪ {C} *ratna-rāsi*
 ▪ **aggregation of jewels/precious substances** ▫ {C}
 heap of treasure
 རིན་པོ་ཆེ་འཕུང་བའི་གྲུ་ཆེར་བཤད་པ་ ▫ *rin po che'i*
phreng ba'i rgya cher bshad pa ▪ *ratnāvalī-ṭīkā*
 ▪ **Commentary on (Nāgārjuna's) Precious
 Garland, by Ajitamitra (mi pham bshes gnyen),
 P. 5659, vol. 129**

རིན་པོ་ཆའི་འབྲུང་གནས་ ▫ *rin po che'i 'byung gnas* ▪ འབྲུང་
འབྲུང་བྲུང་བྲུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C,MSA}
ratnākara ▪ {C}source of wealth; jewel-mine

རིན་པོ་ཆའི་འབྲུང་གནས་ལྗོད་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *rin po che'i*
'byung gnas lta bu'i sems bskyed ▪ **mind-generation**
like jewel-mine

རིན་པོ་ཆའི་མེ་ཏོག་ ▫ *rin po che'i me tog* ▪ **jeweled flower**

རིན་པོ་ཆའི་མཛོད་ ▫ *rin po che'i mdzod* ▪ {C}*ratna-gāñja*
▪ **storehouse of jewels/precious substances** ▫ {C}
store of treasure

རིན་པོ་ཆའི་མཛོད་མང་པོ་བསམས་པ་དང་ལྗན་པ་ ▫ *rin po*
che'i mdzod mang po bsags pa dang ldan pa ▪ {C}
bahu-ratna-kośa-saṃnicayo ▪ **having many vast**
storehouses of jewels/precious substances ▫ {C}
one who has a vast store of treasures

རིན་པོ་ཆའི་རིགས་ ▫ *rin po che'i rigs* ▪ {MSA}*ratna-gotra* ▪
precious lineage; jewel-lineage

རིན་པོ་ཆའི་རིགས་ཆེན་པོ་དང་འདྲ་བ་ ▫ *rin po che'i rigs chen*
po dang 'dra ba ▪ {MSA}*mahā-ratna-gotraupama* ▪
similar to the great precious lineage

རིམ་ ▫ *rim* ▪ {MSA}*krama* ▪ **gradually; stage; series**

རིམ་གྱིས་ ▫ *rim gyis* ▪ {C}*kramaṇa*; {C}*anupūrva*; {C}
anupūrve; {C}*anupūrveṇa* ▪ [series-by]; **serial;**
in series; gradually; in stages; by stages ▫ {C}
tapering; regularly; in due time; after some time; by
and by [e.g.: *anu pūrveṇa* = to the East?]

རིམ་གྱིས་སྒོམ་པ་ ▫ *rim gyis sgom pa* ▪ **serial meditation**

རིམ་གྱིས་པ་ ▫ *rim gyis pa* ▪ **Gradualist{Gön-chok}**

རིམ་གྱིས་པའི་ཞུགས་པ་གྱི་མ་གསུམ་གྱི་ལམ་ ▫ *rim gyis pa'i*
zhugs pa phyi ma gsum gyi lam ▪ **paths of the latter**
three gradualist Approachers ▫ COMMENT: *the*
paths of Approachers to Once-Returner, Never-Returner,
and Foe Destroyer

རིམ་གྱིས་འཕེལ་བ་ ▫ *rim gyis 'phel ba* ▪ {MSA}
kramaṇābhivardhamānam (abhi √vr̥dh) ▪ **gradually**
grow; grow in stages

རིམ་གྱིས་དམའ་བ་ལགས་པ་ ▫ *rim gyis dma' ba lags pa*

▪ {C}*anupūrva-nimna*; {C}*nimna* ▪ {C}gradually
slopes away; slopes away

རིམ་གྱོ་ ▫ *rim gro* ▪ {C}*paricāraka*; {MSA}*paricaryā*;
{C}*vaiyāvṛtti (=vaiyāvṛtya)*; {C}*pūjā* ▪ {C}help;
service; act of worship

རིམ་གྱོ་བྱེད་ ▫ *rim gro byed* ▪ {C}*prayujyayeyu* ▪ {C}busy
oneself about

རིམ་གྱོ་བྱེད་པ་ ▫ *rim gro byed pa* ▪ {C}*paricāryamāṇe* ▪
{C}servicing upon

རིམ་གྱོ་ལས་ ▫ *rim gro las* ▪ {C}*vaiyāvṛtti (=vaiyāvṛtya)* ▪
{C}service

རིམ་གྱོར་ ▫ *rim gror* ▪ {C}*upasthāyaka (=upasthāpaka)* ▪
{C}attendant; who attend upon

རིམ་གྱོར་བྱ་བ་ ▫ *rim gror bya ba* ▪ {C}*saṃmānanā*; {C}
bhajanā; {C}*upasthāyaka* ▪ {C}respect; to resort
to; attendant

རིམ་གྱོར་བྱས་པ་ ▫ *rim gror byas pa* ▪ {C}*upasthāna* ▪
{C}service; serve upon; attendance; attend to their
needs

རིམ་པ་ ▫ *rim pa* ▪ {LCh,MSA}*krama*; {C}*anukrama* ▪
stage; order; series; succession ▫ {C}gradual
action; going after

རིམ་པ་ལྔ་པ་ ▫ *rim pa lnga pa* ▪ *pañca-krama* ▪
Nāgārjuna's The Five Stages, P. 2667, vol. 61

རིམ་པར་བྱེ་བ་ ▫ *rim par phye ba* ▪ {PH}section ▫
གཞན་ཡང་དོ་རྩེ་མཁའ་འགྲོའི་རིམ་པར་བྱེ་བ་སོ་གཉིས་པ་ལས། ། ། །
Moreover, [it says] in the thirty-second section of
the *Dākārṇava Yoginī [Tantra]*, ... ▫ {AGP-T} comm.
to vs.7

རིམ་པར་འཚམ་ ▫ *rim par 'tsham* ▪ **well-proportioned**

རིམ་པར་ཡིན་པར་ ▫ *rim par yin par* ▪ {C}-*krama* ▪
gradually; in stages ▫ {C}progressive steps; feet

རིམ་བཞིན་ ▫ *rim bzhin* ▪ **respective; respectively**{BJ
58.6} ▫ {PH}in stages; in sequence

རིམ་བཞིན་དུ་ ▫ *rim bzhin du* ▪ {MSA}*anupūrvaśas* ▪
respectively

saṃkalikā ▪ **bone; lineage; family** ◻ {PH}lineage; family ◻ {C}lineage; birth; species; kind; different varieties

རྩམ་ནས་སྐྱོས་པ་ ◻ *rus nas smos pa* ▪ {C}gotra-grahaṇam ▪ **desire for a lineage/family** ◻ {C}taking on a clan; assumption of a clan

རྩམ་པ་ ◻ *rus pa* ▪ {C}asthi; gotra ▪ **bone; lineage; family**

རྩམ་པའི་ལྲུལ་ལོའོར་ ◻ *rus pa'i 'khrul 'khor* ▪ {PH}pelvic girdle

རྩམ་ཕུན་ ◻ *rus phun* ▪ **ancestry**

རྩམ་བུ་ ◻ *rus bu* ▪ {Śāntideva 10.10} *asthi*; {C}gotra; {C}jāti; {MSA}keng *rus = saṃkalikā* ▪ {PH}bone ◻ ལྷ་མེ་ལོ་སྐྱོས་པ་དང་བུལ་བས་ ◻ *sha rus la sogs pa dang bral bas* ◻ since it lacks flesh, bones, and so forth ṅ ◻ {TGP 56}

རྩམ་སྐྱུ་ ◻ *rus sbal* ▪ {C}kūrma ▪ **tortoise; turtle; tortise**

རྩམ་སྐྱུ་ཞབས་ ◻ *rus sbal zhabs* ▪ **tortoise-feet**

རྩམ་སྐྱུ་བཞིན་དུ་ཞབས་མཐིལ་མཉམ་པ་ ◻ *rus sbal bzhin du zhabs mthil mnyam pa* ▪ **level soles of the feet like a tortoise**

རྩམ་སྐྱོས་པ་ ◻ *rus smos pa* ▪ {C}gotra-grahaṇam ▪ **desire for a lineage/family** ◻ {C}taking on a clan; assumption of a clan

རྩམ་གཟེབ་ ◻ *rus gzeb* ▪ {PH}skeleton

རྩ་ ◻ *re* ▪ {C}āsvāda; {C}ākāṅkṣate ▪ **each; every; single; hope** ◻ {PH}some; respectively ◻ {C}enjoyment; relishing; aspires for བ་མ་གཉིས་ཀ་ལས་ཁྲ་བྲག་གི་ཐིག་པ་རྩ་ རིས་བར་ལྷུང་། ◻ The drops of semen and blood come forth, respectively, from both the mother and father. ◻ {YJD}

རེ་བ་ ◻ *re ba* ▪ {C}pratikāṅkṣati; {MSA}āsamsana; {MSA}ratha (e.g.: *mano-ratha*) ▪ **hope** ◻ {C}expects; desire

རེ་བ་མེད་པ་ ◻ *re ba med pa* ▪ {MSA}nirapekṣa; {MSA}niṣpratikāṅkṣa ▪ **hopeless; no hope**

རེ་བ་མེད་པའི་སྐྱིན་པ་ ◻ *re ba med pa'i sbyin pa* ▪ {MSA}dānaṃ niṣpratikāṅkṣasya ▪ **giving without hope**

རེ་བ་མེད་སེམས་ ◻ *re ba med sems* ▪ {C}niṣpratikāṅkṣa-citto ▪ **hopeless mind** ◻ {C}his mind free from hesitation

རེ་བར་བྱའོ་ ◻ *re bar bya'o* ▪ {C}pratikāṅkṣitavya ▪ **you should hope; one should hope** ◻ {C}one must expect; should be expected; should expect

རེ་ཞིག་ ◻ *re zhig* ▪ **respectively; tentatively; temporarily; shortly; first of all** ◻ {PH}temporarily; for some time; initially རེ་དག་རེ་ཞིག་ས་ རྐྱེས་བ་ཡིན། ◻ *de dag re zhig ma skyes ba yin* ◻ They are temporarily not generated.

རེ་ཞིག་ན་ ◻ *re zhig na* ▪ **shortly thereafter ...**

རེ་ཞིག་ཡོད་པ་ ◻ *re zhig yod pa* ▪ **tentatively exist**

རེ་རེ་ ◻ *re re* ▪ {C}ekaika; {C}ekaikena ▪ **each; one by one; one at a time; every** ◻ {PH}each ◻ {C}each one; a single one; one single; each single; each singly; each one singly by himself; one by one

རེ་རེ་སྐྱབས་ ◻ *re re skabs* ▪ **with reference to each (of the ...)**{BJ 24.6}

རེ་རེ་ནས་ ◻ *re re nas* ▪ **each and every**{BJ 13.5}; **individually**{BJ 13.6}

རེ་རེ་ལས་ ◻ *re re las* ▪ {C}ekaika ▪ **each and every; individually**{BJ 13.6}

རེག་ ◻ *reg* ▪ {C,MSA}spr̥ṣṭa; {MSA}saṃsparśa; {MSA}(√spr̥ś): *spr̥śati* ▪ **contact; touch; tangible** ◻ {C}touched (by); in contact with

རེག་འདོད་ ◻ *reg 'dod* ▪ {C}spr̥hām janeti ▪ **desire for contact** ◻ {C}generate longing for

རེག་པ་ ◻ *reg pa* ▪ {LCh,L,MV}sparśa; {C}spr̥ṣṭa ▪ **contact; touch; touching** ◻ {C}touched (by); in contact with

རེག་པ་དང་ལྲུད་པ་ ◻ *reg pa dang 'khyud pa* ▪ **touching and embracing**

རེག་པའི་རྩས་ ◻ *reg pa'i zas* ▪ *sparśāhāra* ▪ **contact food; food of contact**

རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ ▫ *reg bya* ▪ {LCh,C}spraṣṭavya ▪ **tangible object; object of touch** ▫ {C}touchable; touch

DIVISIONS: དབྱེ་བ། གཞུང་བར་གྱུར་བའི་རྟེན་གྱི་འཇུག་ལྗོངས་ཀྱི་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ ▫ *dbye ba/ 1 'byung bar gyur pa'i reg bya/ 2 'byung 'gyur gyi reg bya/* ▫ Divisions: (1) tangible object which is an element; (2) tangible object arisen from elements

རྟེན་གྱི་འཇོན་པའི་དབང་མངོན་ ▫ *reg bya 'dzin pa'i dbang mngon* ▪ གཟུང་འཇོན་བརྒྱུད་མངོན་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **sense direct perceiver which apprehends a tangible object**

རྟེན་གྱི་སྐྱོ་མཚན་ ▫ *reg bya'i skye mched* ▪ *spraṣṭavyāyatana* ▪ **tangible-object sphere; tangible object sense-sphere** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལུས་ཤེས་ཀྱི་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ ▫ *mtshan nyid/ lus shes kyi reg bya/* ▫ Definition: object felt by a body consciousness

རྩེད་སྤྱོད་བྱ་བ་ ▫ *rengs pa* ▪ {C}stambhitatva ▪ {C}be stiff with fright

རྩེད་ ▫ *red* ▪ is

རྩེད་མདའ་བ་ ▫ *red mda' ba* ▪ {GD:310} Ren-da-wa [p.n. of a Sa-gya lama who was one of Dzong-ka-ba's teachers] (1348/9-1412 ce.)

རྩེས་འགའ་ ▫ *res 'ga* ▪ {MSA}ekadā; {MSA}kadā cid; *kadācit* ▪ **occasional; sometimes; occasionally**

རྩེས་འགའ་བའི་དྲིལ་བ་ ▫ *res 'ga' ba'i rtag pa* ▪ **occasional permanent phenomenon; permanent phenomenon which is occasional**

རྩེས་འཇོག་ ▫ *res 'jog* ▪ [occasionally-put]; alternately

རྩ་ ▫ *ro* ▪ {LCh,MSA}rasa ▪ (1) **taste; flavor;** (2) **corpse; residue; body;** (3) **particle indicating the end of a statement;** (4) **right** ▫ {PH}quality; corpse; residue; [terminating particle]

རྩ་རྒྱུང་དབུ་མ་གསུམ་ ▫ *ro rkyang dbu ma gsum* ▪ **the three right, left, and central channels**{TGP 79}

རྩ་བརྒྱུ་ལྗོངས་པའི་ ▫ *ro brgya ldan pa'i* ▪ {C}śata-rasa ▪ **of one hundred tastes** ▫ {C}the most excellent (food); superior and excellent

རྩ་བརྒྱུ་བ་ ▫ *ro brgya pa* ▪ {C}śata-rasa ▪ **of one hundred tastes** ▫ {C}the most excellent (food); superior and excellent

རྩ་བཅིག་ ▫ *ro gcig* ▪ {L}eka-rasa; {C}eka-naya ▪ **of one taste** ▫ {C}(the) one single principle

རྩ་བཅིག་པ་ ▫ *ro gcig pa* ▪ {L,MSA}eka-rasa; {C}eka-rasatva ▪ **of one taste** ▫ {C}one and the same taste

རྩ་བཅིག་པ་ཉིད་པ་ ▫ *ro gcig pa nyid pa* ▪ {C}eka-rasatā ▪ **of just one taste** ▫ {C}has but one single taste

རྩ་མཉམ་ ▫ *ro mnyam* ▪ **equal taste; equality**

རྩ་སྐྱོད་ ▫ *ro stod* ▪ {C}pūrva-kāya ▪ **upper body** ▫ {C}trunk

རྩ་སྐྱོད་སེང་གེ་ལྷ་རྒྱུ་འཕེལ་ཁ་ཆེ་བ་ ▫ *ro stod seng ge ltar 'phel kha che ba* ▪ **upper body greatly expansive like a lion**

རྩ་བློ་བའི་མཚོན་གྱི་བྱ་བ་ ▫ *ro bro ba'i mchog* ▪ **supreme of delicious tastes**

རྩ་བློ་བའི་མཚོན་གྱི་གོ་བ་ ▫ *ro bro ba'i mchog go* ▪ {C}rasa-rasa-jñatā ▪ {C}he possesses a most excellent taste

རྩ་མི་ཞིམ་བ་ ▫ *ro mi zhim pa* ▪ **unpleasant tastes**

རྩ་སྐྱུང་བ་ ▫ *ro myang ba* ▪ {MSA}āsvādāna; {MSA,MV}āsvādānā ▪ **experiencing taste; experience (a) taste**

རྩ་སྐྱུང་མེད་ ▫ *ro myang med* ▪ {MSA}anāsvāda ▪ **not experience (a) taste**

རྩ་སྐྱུངས་པ་ ▫ *ro myangs pa* ▪ {MSA}āsvādita ▪ **experience (a) taste**

རྩ་སྐྱུངས་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *ro myangs pa ma yin pa* ▪ {MSA}anāsvādita ▪ **not experience (a) taste**

རྩ་སྐྱུངས་པ་མེད་/ རྩ་སྐྱུངས་པ་མེད་པ་ ▫ *ro myangs pa med / ro myangs pa med pa* ▪ **nonexperience of taste**

རྩ་སྐྱུང་བ་བྱས་ ▫ *ro myong ba byas* ▪ {C}āsvādayati ▪ **experience (a) taste** ▫ {C}taste; relish

རྩ་སྐྱུང་བར་བྱེད་པ་ ▫ *ro myong bar byed pa* ▪ {MSA}āsvādāna; {MSA}āsvādānā ▪ **experience (a) taste**

རོ་མྱོང་བར་མི་བྱེད་པ་ ▫ ro myong bar mi byed pa ▫ {MSA} anāsvādā ▪ **not experience (a) taste**

རོ་མྱོང་མི་བྱེད་ ▫ ro myong mi byed ▫ {C}anāsvāda ▪ **not experience (a) taste** ▫ {C}absence of relishing

རོ་མྱོང་མྱོང་བ་བྱས་ ▫ ro myong myang ba byas ▫ {C} āsvādayati ▪ **experience (a) taste** ▫ {C}taste; relish

རོ་ཅ་བ་ ▫ ro tsa ba ▪ **virilification; the restoration of normal sexual functions (also refers to restoring or enhancing sexual performance and pleasure, mainly used for the male)**

རོ་ཅ་བར་བྱ་བ་ ▫ ro tsa bar bya ba ▪ vājīkaraṇa ▪ {PH} restoring virility

རོ་འཛིན་དབང་མངོན་ ▫ ro 'dzin dbang mngon ▪ བརྒྱུང་འཛིན་ བརྒྱུང་རྒྱུངས་ ▫ gzung 'dzin bzung zungs ▪ **sense direct perceiver apprehending taste**

རོགས་ ▫ rogs ▪ {PH}assistance

རོ་འི་སྐྱེ་མཆེད་ ▫ ro'i skye mched ▪ rasāyatana ▪ **taste sense-sphere** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལྗེ་ ཤེས་ཀྱི་སྐྱེད་བྱ་ ▫ mtshan nyid/ Ice shes kyi myong bya/ ▫ Definition: object experienced by a tongue consciousness

རོལ་ ▫ rol ▪ **sport; side**

རོལ་པ་ ▫ rol pa ▫ {LCh}līlā; lalita; līla ▪ **play; sport** ▫ enjoy; taste

རོལ་མོ་ ▫ rol mo ▪ {PU} nāṭaka ▪ {PH}actor; dancer

རོལ་མོ་ ▫ rol mo ▪ {Negi} tūrya ▪ {PH}musical instrument

རོལ་མོ་ ▫ rol mo ▪ {Negi} gāndharva ▪ {PH}Gandharva

རླངས་པ་ ▫ rlang pa ▪ {PH}Vāśpa (p.n. monk & disciple of the Buddha)

རླན་ ▫ rlan ▪ **wet**

རླན་ཞིང་ག་གེར་བ་ ▫ rlan zhing gsher ba ▪ **wet and moistening**

རླན་ག་གེར་ ▫ rlan gsher ▪ **liquid** ▫ ལྷན་ག་གེར་ཕོས་གང་ལ་ཐུན་ མོང་དུ་ལྷན་པའི་ཚོ་ ▫ rlan gsher phor gang la thun mong

du ltas pa'i tshe ▫ when [gods and men] view in common a bown filled with liquid{DASI 562.3}

རླབས་ ▫ rlabs ▪ {L}vici ▪ **wave; billow** ▫ ripple

རླབས་ལྷན་ ▫ rlabs ldan ▪ **endowed with waves (the ocean)**

རླབས་པོ་ཚེ་ ▫ rlabs po che ▪ mahā-vici; {C}udāra ▪ **great waves** ▫ {C}sublime; exalted; an uncommon degree of

རླབས་ཕྱེང་ ▫ rlabs phreng ▪ {PH}successive waves

རླུང་ ▫ rlung ▪ {LCh,MSA}vāyu; {LCh}prāṇa; {LCh}vāta; {C}samīraṇa ▪ **wind; wind (element - vāyu); wind (vital energy - prāṇa)** ▫ {PH}wind; wind ▫ {C}air ལྷུང་མཁྲིས་བད་ཀན་འདུས་པའི་ནད་ཚེན་ ▫ rlung mkhris bad kan 'dus pa'i nad chen ▫ the great diseases of the assembly of wind, bile, and phlegm ▫ {GZ 69a.3} DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་ ▫ mtshan nyid/ yang zhing g.yo ba/ ▫ light and moving

རླུང་གི་ཁམས་ ▫ rlung gi khams ▪ {C}vāyu-dhātu ▪ **wind constituent** ▫ {C}wind-element

རླུང་གི་འཁོར་ལོ་ ▫ rlung gi 'khor lo ▪ {C}anila-cakra ▪ {C}wind-wheel

རླུང་གི་རྣལ་འབྱོར་ ▫ rlung gi rnal 'byor ▪ **wind yoga**

རླུང་རྒྱ་བ་ ▫ rlung rgyu ba ▪ {PH}moving wind

རླུང་དང་བཅས་པའི་ཚུ་ ▫ rlung dang bcas pa'i chu ▪ {MSA}ap ... vāyu-sahita ▪ **wind together with water**

རླུང་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་གཡོ་བའི་བྱིར་ ▫ rlung ni rang bzhin gyis g.yo ba'i phyir ▪ {MSA}vāyoh prakṛtyā calatvāt ▪ **because wind is naturally moving**

རླུང་དབུ་མར་ཞུགས་གནས་ཐིམ་གསུམ་ ▫ rlung dbu mar zhugs gnas thim gsum ▪ **the winds entering, abiding, and dissolving in the central channels{TGP}**

རླུང་ལྷ་ ▫ rlung lba ▪ **wind goiter**

རླུང་འཕྲུབ་ ▫ rlung 'tshub ▪ {PH}whirlwind; violent storm

ལྷང་ལུས་ ▫ *rlung lus* ▪ {PH}wind-body

ལྷུབས་ ▫ *rlubs* ▪ {PH}pit; abyss; ditch

ལྷོག་ ▫ *rlog* ▪ བཟླག་ལྷོག་བཟླགས། ལྷོགས། ▫ *brlag rlog*
brlags/ rlogs/ ▪ **destroy; demolish; lose; crush;**
grind; harm

ལྷོགས་ ▫ *rlogs* ▪ བཟླག་ལྷོག་བཟླགས། ལྷོགས། ▫ *brlag rlog*
brlags/ rlogs/ ▪ **destroy; demolish; lose; crush;**
grind; harm

ལྷོན་ ▫ *rlon* ▪ {PH}moist; fresh

ལྷོན་པ་ ▫ *rlon pa* ▪ **wet**

ལྷོས་ ▫ *rlom* ▪ བཟློས། ལྷོས་ལྷོས་ལྷོས་ལྷོས་ ▫ *brlom/rlom*
rlom rloms rloms ▪ {C,MSA}{√man): **manyate** ▪ **be**
conceited; be proud of; exaggerate; claim; boast;
vanity; conceit; pride; presumption ▫ {C}mental
attitude; conceitedness; minding བདེན་བར་མངོན་བར་ལྷོས་
པ་མེད་པའི་བྱིར་ ▫ *bden par mngon par rlom pa med pa'i*
phyir ▫ because of not exaggerating [phenomena] as
truly existent ▫ ཁས་ལེན་པར་ལྷོས་པའི་བྱིར་ ▫ *khas len par*
rlom pa'i phyir ▫ because of claiming to assert ▫ ཡན་
པར་ལྷོས་ནས་བྱས་པ་ ▫ *phan par rlom nas byas pa* ▫ done
upon boasting to help

ལྷོས་པ་ ▫ *rlom pa* ▪ བཟློས། ལྷོས། ལྷོསས། ལྷོསས། ▫ *brlom/*
rlom/ rloms/ rlogs/ ▪ {C}māna (=adhimāna);
{C}manana; {C}mananā (=manyatā); {MSA}
(√man): **manyate** ▪ **conceit; presumption; claim;**
be conceited; be proud of; exaggerate; boast;
vanity; pride ▫ {C}mental attitude; conceitedness;
minding

ལྷོས་པ་མེད་པ་ ▫ *rlom pa med pa* ▪ **absence of conceit**

ལྷོས་མེད་པ་ ▫ *rlom med pa* ▪ **nonconceit**

ལྷོས་ཚོད་ཀྱི་ཚོས་ཅན་ ▫ *rlom tshod kyi chos can* ▪
{GD:244} conceived subject [as opposed to real
subject (song tshod)]

ལྷོས་ཚོད་ལ་ ▫ *rlom tshod la* ▪ {GD:244} to conceive [of
something]; {GD:254} conceptual point of view;
{GD:580} imagine

ལྷོས་ཞིང་སེམས་ཁྲིངས་པའི་ང་རྒྱལ་ ▫ *rlom zhing sems*
khengs pa'i nga rgyal ▪ **pride that is conceited**

mental haughtiness

ལྷོས་སེམས་ ▫ *rlom sems* ▪ {C}abhimanyati; {C}
mananā; {C}manana; (√man): {C}manyate
(=samanupaśyati); {C}manyānā; {C}manyānu; {C}
manyamānatā ▪ **mental conceit; conceited mind** ▫
{C}feel conceited; feel superior to; mental attitude;
thinks; fancies (himself for); thinks of; minds about;
thinks about; thinks with regard to; minds; puts
his mind to; sets above; cares about; conceit; vain
conceit; minding; conceitedness; self-conscio

ལྷོས་སེམས་ཀྱི་ལྷུང་བའི་གནས་ ▫ *rlom sems kyi ltung ba'i*
gnas ▪ {C}mananā-āpatti-sthāna ▪ **abide in the**
infraction of conceited mind ▫ {C}offence of
conceitedness

ལྷོས་སེམས་དང་བརྟེན་པ་ ▫ *rlom sems dang brnyas pa*
▪ {C}atimananatā ▪ **conceited mind and defeat** ▫
{C}contemptuousness

ལྷོས་སེམས་དང་བརྟེན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *rlom sems*
dang brnyas pa'i sems bskyed pa ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་
▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C}māna-cittotpāda ▪
{C}production of a proud thought

ལྷོས་སེམས་མེད་པ་ ▫ *rlom sems med pa* ▪ {C}amananatā
▪ **non-conceited mind** ▫ {C}to be devoid of mental
acts

ལྷོས་སེམས་སྤྱུ་གྱུར་པ་ ▫ *rlom sems su gyur pa* ▪ {C}
manyita ▪ **that is (a) conceited mind** ▫ {C}
imagining

ལྷོས་སེམས་སྤྱུ་བྱས་ ▫ *rlom sems su byas* ▪ {C}manyē ▪
make a conceited mind; conceited ▫ {C}put his
mind to

ལྷོས་སེམས་སྤྱིད་ ▫ *rlom sems su byed* ▪ {C}
avamanyate; {C}manyate; {C}atimanyate ▪ **be**
conceited; proud ▫ {C}despise; feel conceited;
feel superior to; looks down upon

ལྷོས་སེམས་སྤྱིད་བརྟེན་པར་བྱེད་ ▫ *rlom sems su byed*
brnyas par byed ▪ {C}atimanyate ▪ **be conceited;**
proud ▫ {C}looks down upon

ལྷོས་སེམས་སྤྱི་མི་འགྱུར་བ་ ▫ *rlom sems su mi 'gyur ba*
▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ *gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪
{C}amanyanatā ▪ **non-conceited mind** ▫ {C}no

conceit

རྣོ་སེམས་སུ་མི་བྱ་བ་ ▫ *rlom sems su mi bya ba* ▫ {C} *amanatā*; {C} *nairmaṇyatā* (= *asamstāpanatā*) ▫ **non-conceited mind** ▫ {C} no conceit; does not put his mind to conceit; absence of conceit

རྣོ་མས་ ▫ *rloms* ▫ བརྣོ་མ། རྣོ་མ། རྣོ་མས། རྣོ་མས། ▫ *brlom/rlom/rloms/rloms/* ▫ **be conceited; be proud of; exaggerate; claim; boast; vanity; conceit; pride; presumption**

བརྣོ་བྱང་པོར་བཞག་སྟེ་ ▫ *brla drang por bzhag ste* ▫ {C} *sama-ūru-bāhutva* ▫ {C} his arms are level with his thighs

བརྣོ་ག་ ▫ *brlag* ▫ བརྣོ་ག་རྣོ་ག་བརྣོ་གས། རྣོ་གས། ▫ *brlag rlog brlags/rlags/* ▫ **destroy; demolish; lose; crush; grind; harm**

བརྣོ་ག་ནས་ ▫ *brlag nas* ▫ {C} *naṣṭa* ▫ {C} lost

བརྣོ་གས་ ▫ *brlags* ▫ བརྣོ་ག་རྣོ་ག་བརྣོ་གས། རྣོ་གས། ▫ *brlag rlog brlags/rlags/* ▫ **destroy; demolish; lose; crush; grind; harm**

བརྣོ་ང་བ་ ▫ *brlang pa* ▫ {MSA} *paruṣa* ▫ **rough**

བརྣོ་ན་ ▫ *brlan* ▫ **wet; damp [quality of water]**

ལ་ ▫ *la* ▫ {C} *prati* ▫ (1) **[accusative, adverbial accusative, dative, and locative particle:] to; as; -ly; in; at; conjunction: and; but;** (2) **mountain pass** ▫ {C} as being; with regard to

ལ་གོར་ ▫ *la gor* ▫ {C} *laghu* ▫ {C} nimbly; swiftly; like a cloud(?)

རྣོ་བྲགས་ ▫ *zla grags* ▫ *candrakīrti* ▫ {PH} *Candrakīrti* ▫ རྣོ་བ་དཔོན་རྣོ་བྲགས་འདི་ནི་རྣོ་བ་དྲན་པས་... ▫ *slob dpon zla grags 'di ni skye ba dran pas ...* ▫ Because this Candrakīrti remembered [his past] lives, ... ▫ {GCG} p.21

ལ་འཇུ་བར་ ▫ *la 'ju bar* ▫ {C} *adhyālabate* ▫ {C} uphold; look for support in; catch hold of; hangs on to; seek (for) rebirth in/on; base rebirth in/on

ལ་བརྟེན་ནས་ ▫ *la brten nas* ▫ **in dependence upon ...**

ལ་གནས་ ▫ *la gnas* ▫ **abide in**

ལ་གནས་ནས་ ▫ *la gnas nas* ▫ {C} *pratiṣṭhāya* ▫ **having abided in** ▫ {C} based on

ལ་ཕུག་ ▫ *la phug* ▫ **the leaves of a big white radish**

རྣོ་བ་ཡར་གྱི་ངོ་ ▫ *zla ba yar gyi ngo* ▫ {MSA} *pakṣa-nava-candra* ▫ {PH} digit of the waxing moon

རྣོ་བ་ཡར་ངོ་ ▫ *zla ba yar ngo* ▫ {LCh} *śukla-pakṣa* ▫ {PH} digit of the waxing moon

རྣོ་བའི་ལང་ཚོ་ ▫ *zla ba'i lang tsho* ▫ {PH} crescent moon

རྣོ་བའི་ལང་ཚོ་ ▫ *zla ba'i lang tsho* ▫ {PH} fullness of youth; mature adolescent

ལ་རྣོ་བ་ ▫ *la zlo ba* ▫ **[non-conceptual] immersion; total immersion**

ལ་བརྣོ་བ་ ▫ *la bzla ba* ▫ **conclusiveness**

ལ་ལུར་ ▫ *la 'ur* ▫ **quickly**

ལ་ལ་ ▫ *la la* ▫ **some; several**

ལ་སོགས་པ་ ▫ *la sogs pa* ▫ རོགས་ ▫ *sogs* ▫ {MSA} *ādi*; {C} *ārabhya*; {C} *pramukha*; {MSA} *prabhṛti* ▫ **etc.; and so forth** ▫ {C} with; (from the) beginning; begin; take hold of; about; concerning; with reference to; regarding; starting from; having turned his mind to; stimulated by; initially founded on; if I take into consideration; following on; headed (by); at the head of; be

ལཱ་བ་པ་ ▫ *lwa ba pa* ▫ {PH} *Kambalapāda*

ལག་ ▫ *lag* ▫ {Das} *hasta* ▫ {PH} *Hasta* [Indian constellation]

ལག་ངར་ ▫ *lag ngar* ▫ **forearm{VM}**

ལག་ཚ་ ▫ *lag cha* ▫ {C} *prahāra* ▫ **tool(s)** ▫ {C} blow; belaboring with

ལག་རྩེ་ལུག་རྩེ་ ▫ *lag rje lug rje* ▫ {PH} exchanging merchandise ▫ ལག་རྩེ་ལུག་རྩེ་དག་གིས་ཚོང་རྩེས་སུ་བསྐྱབ་པར་ འགྲུར་གྱི་ཚགས་པ་ནི་མ་ཡིན། ▫ [This] resembles a sale by those who exchange merchandise, and it is not love. ▫ {A4C-C}

ལག་རྩེས་ ▫ *lag rjes* ▫ **imprint**

ལག་ཐོབ་པ་ ▫ *lag thob pa* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལ་ས་ ▫
thob/'thob 'thob thob 'thobs ▪ {C}*hasta-prāpta* ▪
 {C}taken in hand by

ལག་མཐིལ་ ▫ *lag mthil* ▪ ལག་པའི་མཐིལ། ▫ *lag pa'i mthil/* ▪
the palm of the hand

ལག་ན་རྟོ་རྗེ་ ▫ *lag na rdo rje* ▪ {C}*Vajra-pāṇi* ▪ **Vajrapāṇi**
 [p.n. of a Tantric deity] {T} ▫ {C}vajra-bearer

ལག་པ་ ▫ *lag pa* ▪ {LCh}*pāṇi* ▪ **hand; arm; arms**

ལག་པ་གཉིས་ ▫ *lag pa gnyis* ▪ {C}*ubhi-pāṇi* ▪ **both**
hands; both arms ▫ {C}each hand; both hands

ལག་པ་གཡས་པ་ ▫ *lag pa g.yas pa* ▪ {C}*dakṣiṇa-hasta* ▪
 {C}right hand

ལག་པ་གཡོན་པ་ ▫ *lag pa g.yon pa* ▪ {C}*vāma-hasta* ▪
 {C}left hand

ལག་པའི་མཐིལ་ ▫ *lag pa'i mthil* ▪ ལག་མཐིལ། ▫ *lag mthil/* ▪
the palm of the hand

ལགས་ ▫ *lags* ▪ [polite affix to names and titles; term
 of address or reference]; **be; is**

ལགས་ན་རིན་པོ་ཆེ་ ▫ *lags na rin po che* ▪ *ratna-pāṇi ▪
 {PH}Ratnapāṇi

ལང་ ▫ *lang* ▪ *go* ▪ **cow**

ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ ▫ *lang kar gshegs pa* ▪ *laṅkāvatāra-*
sūtra ▪ **The Descent into Laṅkā Sūtra, P. 775, vol.**
29

ལང་ཀར་གཤེགས་པའི་མངོ་ ▫ *lang kar gshegs pa'i mdo*
 ▪ *laṅkāvatāra-sūtra* ▪ **The Descent into Laṅkā**
Sūtra, P. 775, vol. 29

ལང་གི་ཇེས་ ▫ *lang gi rjes* ▪ {L}*go-pada* ▪ **cow's**
footprint

ལང་ཚོ་ ▫ *lang tsho* ▪ {LCh}*yauvana*; {MSA}*yuvan* ▪
youth ▫ {PH}youth; full bloom ▫ དབྱར་དུས་ཀྱི་ལང་ཚོ་
 དང་སྐྱར་ཉི་ལྟོ་ ▫ *dbyar dus kyi lang tsho dang sbyar te* ...
 ▫ In connection with the full bloom of summer, ... ▫
 Tracy Howard, Thu'u-bkwan, Amdo Garden Poem

ལང་འཚོ་ ▫ *lang 'tsho* ▪ {LCh}*yauvana* ▪ **youth**

ལངས་ ▫ *langs* ▪ {C}*utthita*; {C}*vyusthito (=vyutthita)* ▪
 {C}emerged; got up

ལངས་ཏེ་ ▫ *langs te* ▪ {C}*utthāya* ▪ {C}rose

ལངས་ནས་ ▫ *langs nas* ▪ {C}*utthita* ▪ {C}emerged; got
 up

ལངས་པ་ ▫ *langs pa* ▪ {C}*abhyupaiti*
 (=abhyupagacchati); {MSA}*vyutthita* ▪ {C}come
 to; incur

ལན་ ▫ *lan* ▪ {C,MV}*parihāra*; {MSA}*kṛtvas*; {MSA}
pratikāra; {MV.v.22}*de'i lan = tat ... pariharati* ▪
answer; repayment; reply; times; time ▫ {PH}
 time; times ▫ {C}one refutes; solution; once;
 retaliate

ལན་མངོན་པར་མི་འདོད་པ་ ▫ *lan mngon par mi 'dod pa*
 ▪ {MSA}*pratikārānabhinandana* ▪ **not wish to**
directly answer

ལན་ཅིག་ ▫ *lan cig* ▪ {MSA}*sakṛt* ▪ **one time**

ལན་ཅིག་མ་ཡིན་ ▫ *lan cig ma yin* ▪ {MSA}*asakṛt* ▪ **not**
just once

ལན་ཅིག་མ་ཡིན་པ་ ▫ *lan cig ma yin pa* ▪ *asakṛt* ▪ **not just**
once

ལན་གཅིག་ ▫ *lan gcig* ▪ {PH}once

ལན་གཅིག་གྱིས་ ▫ *lan gcig phyir* ▪ {PH}Once-returner

ལན་གཅིག་གྱིས་མི་ལྟོག་པ་ ▫ *lan gcig phyir mi ldog pa* ▪
 {PH}Once-returner

ལན་གཅིག་གྱིས་འོང་ ▫ *lan gcig phyir 'ong* ▪ *sakṛdāgamin* ▪
Once Returner

ལན་དུ་སྟོན་པས་ ▫ *lan tu ston pas* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
 ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ **in answer [to this**
question], the Teacher said: ...{Jang 278}

ལན་བདེན་ ▫ *lan btab* ▪ **answers given**{BJ 41.4}

ལན་བདེན་པ་ ▫ *lan btab pa* ▪ {PH}answers given ▫ ལན་
 བདེན་པ་སྐྱུང་པར་བྱེད་པས། ། ▫ The compiler of the answers
 given, ... ▫ {PU} §9

ལན་བདེན་པོ་ ▫ *lan btab po* ▪ {PH}answers given

ལན་དུ་ཕན་འདོགས་པ་ ▫ *lan du phan 'dogs pa* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {L}parihāra; {MSA}pratikāra ▪ **refute; solution; avoid; repel; exclude**

ལན་དུ་ཕན་འདོགས་ཡིན་ ▫ *lan du phan 'dogs yin* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {MSA}pratyupakārin ▪ **refute; solution; avoid; repel; exclude**

ལན་དོན་དུ་གཉེར་བ་ ▫ *lan don du gnyer ba* ▪ {MSA}pratikāreṇa ... arthī bhavati ▪ **seek an answer**

ལན་གདབ་པ་ ▫ *lan gdab pa* ▪ {C}visarjayati; {C}vyākaraṇa ▪ **give an answer; answers given** ▫ {C}replies; get rid of; answer; prediction

ལན་འདེབས་ ▫ *lan 'debs* ▪ གདབ་འདེབས་བདབ་ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {MSA}pariharana; parihāra ▪ **give an answer; answers given**

ལན་འདེབས་པ་ ▫ *lan 'debs pa* ▪ གདབ་འདེབས་བདབ་ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {C}visarjanā; {C}visarjayati; {C}apa-nud ▪ **answer; give an answer; answer given** ▫ {C}answer; replies; get rid of; able to solve

ལན་ལྡོན་མི་རུས་པ་ ▫ *lan ldon mi nus pa* ▪ {C}apratyupakārin ▪ {C}one in need of a benefactor

ལན་ལྡོན་ཞིང་སྐྱབ་པ་ ▫ *lan ldon zhing smra ba* ▪ {C}prativaco (+dadāmi) ▪ {C}answer back

ལན་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *lan bya ba'i phyir* ▪ {L}parihārārtha ▪ **because of answering; in order to answer**

ལན་བྱེད་ ▫ *lan byed* ▪ {L}prativacana ▪ **reply; answer** ▫ contradict; oppose

ལན་མང་དུ་ ▫ *lan mang du* ▪ {MSA}bahulī; {Śāntideva}anekadhā ▪ {PH}in many ways

ལན་མང་དུ་བྱེད་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *lan mang du byed pa dang ldan pa* ▪ {MSA}bahulī-kārānugata ▪ **do many times; perform many times**

ལན་མང་པོ་ ▫ *lan mang po* ▪ **many times**

ལན་ཚ་ ▫ *lan tsha* ▪ **salt**

ལན་ཚ་བ་ ▫ *lan tsha ba* ▪ **salty**{D1}

ལན་ཚྭ་བ་ ▫ *lan tshwa ba* ▪ *lavāṇa* ▪ **salty**

ལན་མཛད་ ▫ *lan mdzad* ▪ **give an answer**{BJ 34.7}

ལན་རེ་ ▫ *lan re* ▪ {PH}one time; once

ལན་རེ་རེ་ ▫ *lan re re* ▪ {PH}one time; once

ལན་རེ་རེ་གཉིས་གཉིས་ ▫ *lan re re gnyis gnyis* ▪ {PH}once or twice

ལན་རེ་རེ་གཉིས་གཉིས་ཙམ་ ▫ *lan re re gnyis gnyis tsam* ▪ {PH}merely once or twice

ལན་གསུམ་ ▫ *lan gsum* ▪ {PH}three times

ལན་གསུམ་དུ་ལྲས་དེ་ ▫ *lan gsum du blas te* ▪ {C}triparivarta ▪ {C}with its three revolutions

ལམ་ ▫ *lam* ▪ {LCh,C,MSA,MV}mārga; {LCh,C,MSA}patha; {C}vyadhvan; {C}paddhati; {MV}pratipatti; {C,MV}pratipad; {C}pratipad-gata; {C}prahāṇa (=pradhāna); {C,MSA}vartman ▪ **path; path consciousness; way; road; course;[connective particle:] and; or** ▫ {PH}radiant; vivid ▫ bad road; {C}practices; (bound to) progress (towards); instruction; effort; forsaking; forsaken; right path བར་ཆད་མེད་ལམ་ ▫ *bar chad med lam* ▫ uninterrupted path ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་བུ་རྒྱུ་བྱེད་པའི་གོ་སྐབས་ཤིང་གྲུ་བྱེད་པའི་ལམ་གྲུགས་ཀྱི་མཐུན་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang 'bras byang chub tu bgrod pa'i go skabs phye shul du gyur pa'i lam zhugs kyi mkhyen pa/* ▫ Definition: an exalted knower of one who has entered the path, which provides an opportunity for progressing toward its own effect, enlightenment

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་ཚོགས་ལམ་། ཉ་སྐྱོར་ལམ་། ཉ་མཐོང་ལམ་། ཉ་སྐྱོན་ལམ་། ཉ་མི་སྐྱོབ་ལམ་ ▫ *dbye ba/ 1 tshogs lam/ 2 sbyor lam/ 3 mthong lam/ 4 sgom lam/ 5 mi slob lam/* ▫ Divisions: (1) path of accumulation; (2) path of preparation; (3) path of seeing; (4) path of meditation; (5) path of no more learning

ལམ་ཀ་ ▫ *lam ka* ▪ {MSA}pathin ▪ **one on the/a path**

ལམ་ཁ་ ▫ *lam kha* ▪ **road**

ལམ་ག་ ▫ *lam ga* ▪ {PH}roadside; side of the road

ལམ་གྱི་སྐྱུ་གསུམ་ ▫ *lam gyi sku gsum* ▪ **the three path**

bodies

- ལམ་གྱི་དགག་བྱ་ ▫ lam gyi dgag bya ▪ {N}mārga-pratiṣedhya ▪ **object of negation by the path**{N}
- ལམ་གྱི་རྒྱུ་བཅད་ ▫ lam gyi rgyun bcad ▪ {C} pratiprasabdha-mārga ▪ **severing/cutting the continuum of the path** ▫ {C}having finished with the path
- ལམ་གྱི་སྐྱབ་པ་ ▫ lam gyi sgrib pa ▪ {MSA}mārgāvaraṇa ▪ **obstructions of the path**
- ལམ་གྱི་དམ་པ་ ▫ lam gyi dam pa ▪ {C}mārga-praṇetā ▪ **excellent path; highest path** ▫ {C}guide to the Path
- ལམ་གྱི་བདེན་ ▫ lam gyi bden ▪ {L}mārga-satya ▪ **true paths; truth of the path**
- ལམ་གྱི་བདེན་པ་ ▫ lam gyi bden pa ▪ {C,MV}mārga-satya ▪ **true path; true paths; truth of the path**
- ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ ▫ lam gyi rnam pa thams cad ▪ {MSA}sarvākāra-mārga ▪ **all types of paths**
- ལམ་གྱི་རྣམ་པ་མ་ཚང་བ་ ▫ lam gyi rnam pa ma tshang ba ▪ **incompleteness of the aspects of the path**
- ལམ་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ཉིད་ ▫ lam gyi rnam pa shes pa nyid ▪ {C}mārga-jñatā (=mārgākāra-jñatā) ▪ **knowledge of the path; cognition of the path**
- ལམ་གྱི་བྲེ་བྲག་ ▫ lam gyi bye brag ▪ {MSA}mārga-viśeṣa ▪ **particulars of the path**
- ལམ་གྱི་དམིགས་པ་ཡིན་པ་ ▫ lam gyi dmigs pa yin pa ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ dmigs dmigs dmigs dmigs ▪ {MV}mārgāmbanātva ▪ **is an object of observation of the path**
- ལམ་གྱི་དམིགས་པ་འཇིགས་པ་ཉིད་ ▫ lam gyi dmigs pa'i stong pa nyid ▪ **emptiness that is the object observed by the path**
- ལམ་གྱི་ཚོགས་སྐྱབ་ ▫ lam gyi tshogs sgrub ▪ **achieving through the collection of the [Great Vehicle] paths [of seeing and meditation]**
- ལམ་གྱི་བཞི་མདོ་ ▫ lam gyi bzhi mdo ▪ {PH}four-way crossroads

- ལམ་གྱི་འོད་གསལ་ ▫ lam gyi 'od gsal ▪ mārga-prabhāsa ▪ **the path clear light**
- ལམ་གྱི་ཡན་ལག་ ▫ lam gyi yan lag ▪ {MSA,MV}mārgāṅga; {MV}mārgasyāṅga ▪ **branch(es) of the path**
- ལམ་གྱི་ཡན་ལག་རྣམ་པར་བརྒྱད་ ▫ lam gyi yan lag rnam par brgyad ▪ {MSA}aṣṭau mārgāṅgāni ▪ **eight branches of the path**
- ལམ་གྱི་རང་བཞིན་ ▫ lam gyi rang bzhin ▪ {MSA}mārga-svabhāva ▪ **nature of the path; inherent existence of the path**
- ལམ་གྱིས་ ▫ lam gyis ▪ **suddenly; momentarily; immediately**
- ལམ་གྲོལ་འགྲོ་བ་ ▫ lam grol 'gro ba ▪ {C}utpatha-gata ▪ {C}have gone onto a wrong road
- ལམ་བགྲོད་རྒྱུ་ ▫ lam bgrod tshul ▪ {PH}mode of progressing on the path
- ལམ་རྒྱུ་མི་གཅོད་པ་ ▫ lam rgyun mi gcod pa ▪ {MSA}vartmāccheda; {MSA}vartmānupaccheda ▪ **not severed/cut the continuum of the path**
- ལམ་སྒྲོན་ ▫ lam sgron ▪ bodhi-patha-pradīpa ▪ **Atāśa's Lamp for the Path to Enlightenment**
- ལམ་བསྐོས་པ་ ▫ lam bsgom pa ▪ བསྐོས་སྐོས་བསྐོས་སྐོས་སྐོས་སྐོས་ ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MV}mārga-bhāvana ▪ **cultivate/meditate on a path**
- ལམ་བསྐོས་པ་ ▫ lam bsgoms pa ▪ བསྐོས་སྐོས་བསྐོས་སྐོས་སྐོས་སྐོས་ ▫ bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MV}mārgam bhāvayati ▪ **cultivate/meditate on a path**
- ལམ་གཅོད་པ་ ▫ lam gcod pa ▪ {MSA}paripantha ▪ **cut off the path**
- ལམ་ཚད་པ་ ▫ lam chad pa ▪ འཚད་འཚད་ཚད་ཚད་ ▫ 'chad 'chad chad chad ▪ {C}chinna-vartman ▪ **cut off the path** ▫ {C}his tracks cut off
- ལམ་ཚོས་བཟོད་ ▫ lam chos bzod ▪ **doctrinal forbearance with respect to the path**
- ལམ་ཚོས་ཤེས་ ▫ lam chos shes ▪ **doctrinal knowledge with respect to the path**

ལས་ཤེས་སྦྱར་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་ལྗང་། ▫ *lam shes sbyor ba'i ngo bo nyid lnga* ▪ **five essentials of a training in a knower of paths** ▫

training in the difficult to achieve (sgrub dka' ba'i sbyor ba), training in definiteness of full purification one-pointedly (gcig tu 'tshang rgya bar nges pa'i sbyor ba), training in achieving the three great intents [great mind, great abandonment and great realization] (ched du bya ba chen po gsum sgrub pa'i sbyor ba), training in not observing the three spheres of meditation as ultimately existent (sgom pa'i 'khor gsum don dam par mi dmigs pa'i sbyor ba), training in stopping the conception of truly existent things (bden pa'i dngos por zhen pa bkag pa'i sbyor ba)

ལས་ཤེས་སྦྱར་བའི་ཤེས་མཚན་། ▫ *lam shes sbyor ba'i shes mtshan* ▪ **knowledge characteristic of a training in a knower of paths**

ལས་གསུམ་། ▫ *lam gsum* ▪ {C}tri-mārga ▪ **three paths**

ལས་གསུམ་གྱི་སྦྱིབ་པའི་ས་བོན་། ▫ *lam gsum gyi sgrib pa'i sa bon* ▪ **seeds of the obstructions of the three paths**

ལའི་ཁར་། ▫ *la'i khar* ▪ {PH}at the summit of a mountain pass

ལུ་ཞི་བ་། ▫ *lū i pa* ▪ lūhipāda ▪ Lūhipāda [p.n.]

ལུ་ཞི་བ་། ▫ *lū i ba* ▪ lūhipāda ▪ Lūhipāda [p.n.]

ལས་། ▫ *las* ▪ {MSA,L,MV}karma; {C,MSA,MV}karman; {MSA}karmin; {C}kāritra; {C}saṃmukha(m); {MSA}mkhas pa las = vijñānām antikāt ▪ **action; act; deed; predisposition (established by a deed); work; [ablative particle:] from; by reason of; having [done something]; activities** ▫ {C} activity; what it does; function; face to face (with); confronted

ལས་། ▫ *las* ▪ karma ▪ **action; karma**

ལས་ཀ་། ▫ *las ka* ▪ **work**

ལས་ཀྱང་ཡོད་ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་ཡང་ཡོད་ཀྱི་། ▫ *kyang yod las kyi rnam par smin pa yang yod kyi* ▪ {MSA}asti karmāsti vipākaḥ ▪ **even though actions**

exist, the fruitions of actions also exist

ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་། ▫ *las kyi khyad par* ▪ {MSA}karma-viśeṣa ▪ **attribute of action; feature of action**

ལས་ཀྱི་སྦྱིབ་པ་། ▫ *las kyi sgrib pa* ▪ {C}karmāvaraṇa ▪ **obstructions of actions; karmic obstructions** ▫ {C}obstacles caused by (past) deeds

ལས་ཀྱི་སྦྱིང་པོ་ཅན་། ▫ *las kyi snying po can* ▪ {C}karmagarbha ▪ **having the essence of action** ▫ {C}is potentially present in

ལས་ཀྱི་མཐའ་། ▫ *las kyi mtha'* ▪ {MSA}karmānta ▪ **extreme of action; limit of action**

ལས་ཀྱི་དོར་། ▫ *las kyi dor* ▪ {C}parikarma; {L}sukṛta ▪ **discarding of action/karma; casting out of action/karma** ▫ {C}well done; preparation; (necessary) preparation

ལས་ཀྱི་གནས་། ▫ *las kyi gnas* ▪ {MSA}karma-sthāna ▪ **abode/place of action/karma**

ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་། ▫ *las kyi rnam par smin pa* ▪ {MSA}karma-vipāka ▪ **fruition of actions/karma; ripening of actions/karma**

ལས་ཀྱི་རྣམ་པར་སྦྱིན་པ་མཚུངས་པ་། ▫ *las kyi rnam par smin pa mtshungs pa* ▪ tulya-karma-vipāka ▪ **similar fruition of karma**

ལས་ཀྱི་བྱུག་གྱུ་། ▫ *las kyi phyag rgya* ▪ {MSA}karmamudrā ▪ **action seal**

ལས་ཀྱི་དབང་གིས་། ▫ *las kyi dbang gis* ▪ {MSA}karmādhipatyena ▪ **by the power of actions/karma**

ལས་ཀྱི་དབང་གིས་འདོད་པའི་གནས་སུ་སྦྱིབ་པ་། ▫ *las kyi dbang gis 'dod pa'i gnas su skye ba* ▪ {MSA}karmavāsenābhipreta-sthānopapattiḥ ▪ **arise as abiding of desire through the power of actions/karma**

ལས་ཀྱི་དབྱེ་བ་། ▫ *las kyi dbye ba* ▪ {MSA}karma-bheda ▪ **divisions of action/karma; karmic distinctions**

ལས་ཀྱི་རླུང་། ▫ *las kyi rlung* ▪ {PH}wind of karmic action

ལས་ཀྱི་ལམ་། ▫ *las kyi lam* ▪ {C}karma-mārga; {C,MSA}karma-patha ▪ **path of action** ▫ path of deeds

ལས་ཀྱིས་བྱས་པ་། ▫ *las kyis byas pa* ▪ {MSA}karma-kṛta

• **made by action/karma; produced by action/karma**

ལས་ཁྲུངས་ ▫ *las khungs* ▫ **office**

ལས་གུད་ན་འང་ ▫ *las gud na'ang* ▫ {C}anyatra ▫ {C}all equally; except for; but; (as) other than; outside; (but to) nothing else than; what is other than; otherwise than; elsewhere (than); except

ལས་གྲི་ ▫ *las rgya* ▫ *karmamudrā* ▫ **Action Seal**

ལས་གྲུལ་མཚོག་ ▫ *las rgyal mchog* ▫ **supreme king of actions**

ལས་སྐྱིབ་ ▫ *las sgrib* ▫ *karmāvaraṇa* ▫ **karmic obstruction**

ལས་ཅན་ ▫ *las can* ▫ {MSA}karmaka ▫ **having action/karma; active**

ལས་ཉིད་པ་ ▫ *las nyid pa* ▫ {C}karmatā ▫ **activeness; karmic** ▫ {C}doingness

ལས་ཉོན་གྱི་དབང་ ▫ *las nyon gyi dbang* ▫ {PH}the force of [contaminated] actions and afflictions

ལས་ཉོན་གྱི་གཞན་དབང་ཅན་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེད་པ་ ▫ *las nyon gyi gzhan dbang can gyi sdug bsngal ba* ▫ **misery that is to be under the other-power of afflictive emotions and karma**

ལས་ཐབས་ ▫ *las thabs* ▫ {PH}method of preparation

ལས་དང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ ▫ *las dang ngo bo nyid kyis* ▫ {MSA}karmataḥ ... svabhāvataḥ ▫ **through action and entity; by way of action and entity**

ལས་དང་པོ་པ་ ▫ *las dang po pa* ▫ ādikarmika ▫ **[deed-first-done]; beginner**

ལས་དང་པོ་པ་ཅམ་གྱི་ཡིད་བྱེད་ ▫ *las dang po pa tsam gyi yid byed* ▫ **mental contemplation of a mere beginner**

ལས་དང་པོ་པའི་རྣམ་འབྱོར་པ་ ▫ *las dang po pa'i rnal 'byor pa* ▫ **yogi who is a beginner**

ལས་དང་པོ་པ་ ▫ *las dang po ba* ▫ {LCh}ādi-karmika ▫ **[deed-first-done]; a beginner; novice**

ལས་དང་པོ་པ་ཅམ་གྱི་ཡིད་བྱེད་ ▫ *las dang po ba tsam gyi yid byed* ▫ ādikarmika-mātra-manaskāra ▫ **mental contemplation of a mere beginner**

ལས་བདག་གིས་བྱ་བ་ ▫ *las bdag gir bya ba* ▫ {C}karma-svakatā ▫ **one's object of action** ▫ {C}all that concerns (beings) is their own work

“ལས་འདས་པ་” ▫ *las 'das pa* ▫ {C}atikrama; {C}samatikramatā; {C}uttirnatva ▫ **pass beyond; transcend** ▫ {C}overcome; rises completely above; have transcended; having escaped from

“ལས་ལྡོག་ཅིང་” ▫ *las ldog cing* ▫ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▫ {C}ni(r)vṛtta ▫ **reversed from; opposite from; desist from** ▫ {C}turned away; desist

ལས་ནི་ངོ་བོ་སྣ་ཚོགས་པ་ ▫ *las ni ngo bo sna tshogs pa* ▫ {MSA}vicitra-rūpa ... karman ▫ **action has various entities** {T}

ལས་རྣམ་པ་བྲུག་གི་དོན་ ▫ *las rnam pa drug gi don* ▫ {MSA}karmārtha ... ṣaḍ-vidha ▫ **meaning of the six types of action** {T}

ལས་རྣམ་གསུམ་པོ་ ▫ *las rnam gsum po* ▫ {MSA}karma trividham ▫ **three types of action/karma**

ལས་སྣང་དག་པ་ ▫ *las snang dag pa* ▫ **pure karma and perception**

ལས་ཕུན་སྲུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *las phun sum tshogs pa* ▫ {MSA}karma-saṃpad ▫ **perfect action; marvellous action; complete action**

“ལས་ཕྱིར་ལྡོག་” ▫ *las phyir zlog* ▫ {L}nirvṛt- ▫ **turn one's back on ...; turn away from ...**

ལས་བྱུང་སྐྱུབ་པ་ ▫ *las bum sgrub pa* ▫ {PH}consecration of the action vase

ལས་བྱས་པ་ ▫ *las byas pa* ▫ {MV}kṛtasya karmaṇaḥ ... ▫ **perform actions; do**

“ལས་བྱུང་བ་” ▫ *las byung ba* ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▫ {C}nirjāta (=niryāta); {L}-mayi ▫ **arisen from; arises from; occurs due to; practice (of)** ▫ {C}come forth; issued; source

ལས་བྱེད་ ▫ *las byed* ▪ {C}karma-kriyā ▪ **perform actions; do** ▫ {C}doing work

ལས་བྱེད་པ་ ▫ *las byed pa* ▪ {L}karma-kriyā; {MSA} karma-karaṇa ▪ **perform actions; do** ▫ doing work

ལས་བྱེད་པའི་མི་ ▫ *las byed pa'i mi* ▪ {C}karma-kāra ▪ **agent; doer** ▫ {C}servant; husbandman

ལས་འབྲས་ ▫ *las 'bras* ▪ karma-phala ▪ **effects of actions; effect(s) of action(s); action(s) and effect(s)**

ལས་འབྲས་མཁུན་པའི་སྒྲོབས་ ▫ *las 'bras mkhyen pa'i stobs* ▪ **power of exalted knowledge of the fruition of actions**

“ལས་བརྒྱུ་མཁུན་ཏེ་” ▫ *las brtsams te* ▪ {C}ārabhya ▪ **beginning with**

“ལས་བརྒྱུ་མཁུན་ཞིང་” ▫ *las brtsams zhing* ▪ {C}ārabhya ▪ **beginning with**

ལས་ཚོགས་ ▫ *las tshogs* ▪ karma-sambhāra ▪ **collections of activities**

ལས་མཚན་ཉིད་སྐྱབ་དགོས་ ▫ *las mtshan nyid sgrub dgos* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}karma-lakṣaṇam sādhyam ▪ **must achieve the characteristic of action** {T}

ལས་ཞིག་པའི་ཞིག་པ་ ▫ *las zhig pa'i zhig pa* ▪ **the state of disintegration which is an action's having disintegrated**

“ལས་གཞན་མི་བྱེད་” ▫ *las gzhan mi byed* ▪ {C} ananya-karmā ▪ **not become other than; non-transformation; non-alteration** ▫ {C}without doing anything else

ལས་ཡང་དག་པར་འདས་པ་ ▫ *las yang dag par 'das pa* ▪ {C}samatikramatā ▪ **pass completely beyond; completely transcend** ▫ {C}rises completely above; have transcended

ལས་ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བ་ ▫ *las yongs su sbyong ba* ▪ སྐྱོང་སྐྱོངས་སྐྱོངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA}karma-pariśodhana ▪ **thoroughly purify actions/karma**

ལས་རབ་འབྲམས་ ▫ *las rab 'byams* ▪ {PH}infinite activities

ལས་རིང་དུ་གྱུར་བ་ ▫ *las ring du gyur pa* ▪ {C}dūrībhavati ▪ **is far from** ▫ {C}gets away from

ལས་རྒྱུང་ ▫ *las rlung* ▪ {PH}wind of karmic action

ལས་ལ་དབང་བ་ ▫ *las la dbang ba* ▪ {MV}karma-vaśitā ▪ **power over action** {T}

ལས་ལ་མི་སུལ་བ་ ▫ *las la mi sulu ba* ▪ {GD:659} reliability with respect to an action; {GD:666} reliability with respect to a certain object [one of Go-ram-ba's three criterion for a reliable cognition (mi slu ba'i rig pa)]

ལས་ལམ་ ▫ *las lam* ▪ karma-mārga ▪ **path of actions**{N}

ལས་ལོག་པ་ ▫ *las log pa* ▪ **opposite from**

ལས་སུ་གཉེར་བྱ་ ▫ *las su gnyer bya* ▪ {GD:674} purposeful object

ལས་སུ་བྱ་བ་ ▫ *las su bya ba* ▪ **object**

ལས་སུ་བྱ་བའི་སྒྲོ་ ▫ *las su bya ba'i sgra* ▪ **accusative case**

ལས་སུ་མི་རུང་བ་ ▫ *las su mi rung ba* ▪ **unserviceable; unserviceability**

ལས་སུ་རུང་ ▫ *las su rung* ▪ {MV}karmanyatā; {MV} karmanyatatva ▪ **be serviceable; become serviceable**

ལས་སུ་རུང་ནས་ ▫ *las su rung nas* ▪ ... **having become serviceable ...**

ལས་སུ་རུང་བ་ ▫ *las su rung ba* ▪ {MSA}karmanya; {MSA}karmanyatā ▪ **be serviceable; become serviceable**

ལས་སུ་རུང་བ་ཉིད་ ▫ *las su rung ba nyid* ▪ {MV} karmanyatā; {MV}karmanyatva ▪ **serviceability**

ལས་སྤོ་བོ་ ▫ *las sla po* ▪ **easy**

ལས་གསུམ་ནམ་པར་དག་ ▫ *las gsum rnam par dag* ▪ {MSA}tri-viśuddha-karman ▪ **purity of the three actions; three pure actions** {T}

ལས་གསོག་པ་བོ་ ▫ *las gsog pa po* ▪ **accumulator of**

karma

- ལས་བསགས་པ་ ▫ *las bsags pa* ▫ {C} *karma-upacaya* ▫ {C} accumulation of karma
- ལི་ ▫ *li* ▫ {PH} verbal root
- ལྷི་ ▫ *lī* ▫ {PH} verbal root
- ལི་བྱིན་ ▫ *li byin* ▫ {PH} *Ghaṇṭadatta
- ལི་ཡུལ་ ▫ *li yul* ▫ **Khotan**
- ལིང་ངེ་བ་ ▫ *ling nge ba* ▫ **concrete**
- ལིང་པོ་ ▫ *ling po* ▫ **concrete** ▫ {GD:150} one block
- ལུ་མ་ ▫ *lu ma* ▫ {C} *palvala* ▫ {C} pool
- ལུག་ ▫ *lug* ▫ *urabhra; meṣa* ▫ **sheep**
- ལུག་ལྟར་ལྐུགས་པར་བྱ་ ▫ *lug ltar lkugs par bya* ▫ {C} *jaḍaidamūka* ▫ {C} like a senseless dumb idiot or a dumb sheep
- ལུགས་ ▫ *lugs* ▫ {LCh,C} *naya*; {LCh} *mata* ▫ **system; mode; way** ▫ tradition; doctrine; {C} method; principle; guidance; viewpoint; compass
- ལུགས་འཁོད་པ་ ▫ *lugs 'god pa* ▫ འཁོད་འཁོད་བཀོད་འཁོད་ ▫ *dgod 'god bkod 'god* ▫ **present/state a system**
- ལུགས་གྲུ་ལྡན་ ▫ *lugs rgya ldan* ▫ {GD:657} (lit.) a hundred systems; interpretable many ways
- ལུགས་མཐོང་ ▫ *lugs mthong* ▫ {C} *anuloma(m)* ▫ **concordant process** ▫ {C} in agreement (with reality)
- ལུགས་དང་མཐུན་པ་ ▫ *lugs dang mthun pa* ▫ {MSA} *anuloma* ▫ **concordant process; concordant with the mode/system**
- ལུགས་དང་ལྡན་པ་ ▫ *lugs dang ldan pa* ▫ {C} *nīmat* ▫ **systematic; having the mode** ▫ {C} prudent
- ལུགས་དང་མི་མཐུན་པ་ ▫ *lugs dang mi mthun pa* ▫ {MSA} *pratiloma*; {C} *viloman* ▫ **discordant process; not concordant with the mode/system** ▫ {C} in disagreement; in reverse order
- ལུགས་ལྡོག་ ▫ *lugs ldog* ▫ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོགས་ལྡོགས་ ▫ *ldog*

ldog ldogs ldogs ▫ {N} *paryāya*; {GD} *pratiloma* ▫ **reverse process** ▫ {GD:767} backward systems [of explanation, which consist in demonstrating the validity of the argument]

ལུགས་འབྱུང་ ▫ *lugs 'byung* ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {N,GD} *anuloma* ▫ **forward process** ▫ {GD:767} forward systems [of explanation, which consist in demonstrating the existence of causes]

ལུགས་འབྱུང་བྱ་ ▫ *lugs 'byung du* ▫ {N;GD} *anuloma* ▫ {PH} in the forward process

ལུགས་མི་མཐུན་ལ་ ▫ *lugs mi mthun la* ▫ {C} *viloman* ▫ **discordant process; not concordant with the mode/system** ▫ {C} in disagreement; in reverse order

ལུང་ ▫ *lung* ▫ {LCh,MSA} *āgama*; {MSA} *upadeśa* ▫ **scripture; oral transmission; passage; precept; injunction; spiritual instruction** ▫ canonical text; coming; {GD:748} verbal testimony

ལུང་གི་སྐོར་ནས་ཀྱང་རུང་བ་མ་ཡིན་ ▫ *lung gi sgo nas kyang rung ba ma yin* ▫ *āgamato 'pi na yujyate* ▫ **is also not suitable from the viewpoint of scripture**

ལུང་གི་མངལ་འཇུག་ ▫ *lung gi mngal 'jug* ▫ {PH} Scripture on Entering the Womb

ལུང་གི་ཚོས་ ▫ *lung gi chos* ▫ *āgama-dharma* ▫ **the verbal doctrine**

ལུང་གི་རྗེ་སྲུ་འབྲང་པ་ ▫ *lung gi rje su 'brang pa* ▫ *āgama-anusārin ▫ **Followers of Scripture**

ལུང་གི་རྗེས་འབྲངས་ ▫ *lung gi rjes 'brangs* ▫ *āgamānusārin ▫ **Following Scripture**

ལུང་གི་ཚད་མ་ ▫ *lung gi tshad ma* ▫ *āgama-pramāṇa* ▫ **prime cognizer [based on] scripture [accepted by Candrakīrti but not by Dharmakīrti]**

ལུང་གི་གས་བྱིད་བྱ་འདོད་པ་ ▫ *lung gags byed du 'dod pa* ▫ {GD:773} Criticalists ("those who hold scripture to be an impediment" in the debate concerning the 'validity of scripture')

ལུང་ཅུང་ཟད་ལ་རྟེན་པ་ ▫ *lung cung zad la rten pa* ▫ {MSA}

kaścid-āgama-nīṣṛita ▪ **depending a little on scripture**

ལུང་སྟོན་པ་ ◻ *lung ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}vyākṛti; {MSA}vyākaraṇa (e.g.: *kṣetrādibhir vyākaraṇa*) ▪ **scriptural teaching; prophesy; prophesied** ◻ {C}prediction

ལུང་སྟོན་པར་འགྲུ་ ◻ *lung ston par 'gyur* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}vyākaraṇa (e.g.: *bodhau vyākaraṇa*); {MSA}(vyā ṅkr): *vyākariṣyati* ▪ **prophesy; prophesied**

ལུང་བསྟན་ ◻ *lung bstan* ▪ ལུང་དུ་བསྟན་པ། ◻ *lung du bstan pa/* ▪ {LCh,MV}vyākaraṇa; {C}vyākṛta; {C}vyākṛtaku; {C}vyākṛti ▪ **prophesy; prophesied**{BJ 8.3}; **taught in scripture; scriptural teaching** ◻ {PH}prophecy; scriptural teaching ◻ {C}predicted; predestined; determinate; one who has been predestined; prediction

ལུང་བསྟན་ངེས་པ་ ◻ *lung bstan nges pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}vyākṛta-niyata ▪ **definitely prophesied; definite prophesy**

ལུང་བསྟན་དུ་ཡོད་པ་ ◻ *lung bstan du yod pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}vyākṛta ▪ **exist as prophesied**

ལུང་བསྟན་པ་ ◻ *lung bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA,MV}vyākaraṇa ▪ **prophesy; prophesied**{BJ 8.3}; **taught in scripture; scriptural teaching**

ལུང་བསྟན་པ་ཆེན་པོ་ ◻ *lung bstan pa chen po* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}mahā-vyākaraṇa ▪ **great prophesy; great scriptural teaching**

ལུང་བསྟན་པས་ལུང་སྟོན་པ་ ◻ *lung bstan pas lung ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}vyākaroṭi ▪ **prophesied by prophesy; prophesied by scripture**

ལུང་བསྟན་མ་ཐོབ་ ◻ *lung bstan ma thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་ འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ◻ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {C}avyākṛta ▪ **unprophesied; not obtain a prophesy** ◻ {C}unpredicted; indeterminate; one who has not had his prediction

ལུང་བསྟན་ཡིན་ ◻ *lung bstan yin* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}vyākṛta ▪ **is prophesied; is a prophesy**

ལུང་བསྟན་གསོལ་ ◻ *lung bstan gsol* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}vyākaroṭi ▪ **prophesy** ◻ {C}declare; answer; predict (to); states; predestine

ཀླབས་དང་སྦྱར་བ་ ◻ *lung dang sbyar ba* ▪ {PH}connection to scripture

ལུང་དུ་བསྟན་པ་ ◻ *lung du bstan pa* ▪ ལུང་བསྟན་ ◻ *lung bstan* ▪ {LCh,L}vyākaraṇa ▪ **prophesy; prophesied; taught in scripture; scriptural teaching** ◻ prediction (of future Buddhahood)

ལུང་དུ་བསྟན་པའི་སྡེ་ ◻ *lung du bstan pa'i sde* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {L}vyākaraṇa ▪ **prophesy; prophesied; taught in scripture; scriptural teaching**

ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ ◻ *lung du ma bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C,L}avyākṛta ▪ **neutral; not indicated in scripture [i.e., neither virtuous nor non-virtuous]; not prophesied** ◻ unanswerable; inexpressible; {C}non-revealed; indeterminate; unpredicted; one who has not had his prediction

ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི་དངོས་པོ་ ◻ *lung du ma bstan pa'i dngos po* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}avyākṛta-vastu ▪ **thing that is not indicated in scripture**

ལུང་དུ་མེད་པ་ ◻ *lung du med pa* ▪ {C}avyākṛta ▪ **not exist in scripture; not prophesied**

ལུང་ནོད་པར་ཡང་བྱེད་ ◻ *lung nod par yang byed* ▪ {L}uddeśayanti ▪ **expound; explain**

ལུང་གཞོན་བྱེད་དུ་འདོད་པ་ ◻ *lung gnod byed du 'dod pa* ▪ {GD:773} Scriptualists ("those who hold scripture to refute" in the debate concerning the 'validity of scripture')

ལུང་དཔྱད་པར་བྱ་ ◻ *lung dpog par bya* ▪ {C}uddiśati ▪ **expound; explain**

ལུང་ཕོག་ཅིག་ ◻ *lung phog cig* ▪ {C}uddiśati ▪ {C}

expound; explain; show; point out

ལུང་འབོལ་བ་ ◻ *lung 'bog pa* ▪ {L}upadeśa ▪ **advice; instruction**

ལུང་མ་བསྟན་ ◻ *lung ma bstan* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}avyākaraṇa;
avyākṛta ▪ **not indicated in scripture; not prophesied; neutral**

ལུང་མ་བསྟན་པ་ ◻ *lung ma bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}avyākṛta ▪ **not indicated in scripture; not prophesied**

ལུང་ཡང་བསྟན་ཏེ་ ◻ *lung yang bstan to* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {C}vyākaroti ▪ **prophecy; prophesied; scriptural teaching**

ལུང་ལ་རྟེན་པ་ ◻ *lung la rten pa* ▪ {MSA}āgama-nīśrita ▪ **in dependence upon scripture**

ལུང་ལས་ ◻ *lung las* ▪ {MSA}āgamatas ▪ **from scripture**

ལུང་ལས་གྲགས་པ་ཙམ་ ◻ *lung las grags pa tsam*
▪ **merely renowned from scripture; merely renowned in scripture**{LG}

ལུམ་བི་རྩེ་ ◻ *lum bi nī* ▪ {PH}Lumbinī

ལུས་ ◻ *lus* ▪ {LCh,C,L,MSA,MV}kāya {C}(e.g.:
asura-kāya); {MSA}kāyika; {C,MSA,MV}śarīra;
{MSA,MV}deha; {MSA}mūrti; {C}āśraya;
{C,MSA,MV}ātma-bhāva; {MSA}(ava 'śiṣ):
avaśiṣyate; {MSA}śiṣṭa; {MSA}janman(?); {C}vāyu
(=kāyur?) ▪ **body** ◻ {PH}body ◻ {C}receptacle;
physical/bodily basis; based on; foundation; by
resorting to (as a foundation); wind; relics; dead
body; personality; frame; personal existence; extent;
all they have and all they are; personal life

ལུས་ཀྱི་ ◻ *lus kyi* ▪ {C}kāyika ▪ {C}bodily; physical

ལུས་ཀྱི་སྐྱོན་ཡང་དག་པར་སེལ་བ་ ◻ *lus kyi skyon yang dag
par sel ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ལད་སེལ་དད་ ◻ *bsal sel bsald
seld* ▪ {C}kāya-kali-sampramathana ▪ **completely
eliminate/eradicate/remove/clear away/avoid/
exclude bodily faults** ◻ {C}crushing the misery of
having a body

ལུས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ◻ *lus kyi khyad par* ▪ {MSA}deha-viśeṣa

▪ **physical attributes; bodily attributes**

ལུས་ཀྱི་འགྲུར་བ་ ◻ *lus kyi 'gyur ba* ▪ {C}kāya-vikāra ▪
{C}physical afflictions

ལུས་ཀྱི་རྗེས་སུ་ལྟོ་ ◻ *lus kyi rjes su lta* ▪ བཟླ་ལྟོ་བཟླ་ས་
ལྟོ་ས་ ◻ *blta lta bltas ltos* ▪ {C}kāya-anudarśin
▪ **contemplation of the body** ◻ {C}in the
contemplation of the body

ལུས་ཀྱི་ཉིས་པར་སྦྱོད་པ་རྣམས་པ་གསུམ་ ◻ *lus kyi nyes
par spyod pa rnam pa gsum* ▪ སྦྱོད་སྦྱོད་སྦྱོད་སྦྱོད་
spyad spyod spyad spyod ▪ {MSA}kāya-duṣcarita
(tri-vidha-) ▪ **the three types of faulty physical
practices**

ལུས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ ◻ *lus kyi tha snyad* ▪ {GD:726} physical
signs through which one can communicate

ལུས་ཀྱི་ནད་ ◻ *lus kyi nad* ▪ {C}kāya-sūlam ▪ **physical
illness**

ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ ◻ *lus kyi gnas ngan len* ▪
disfunctional physical state

ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྲུར་ ◻ *lus kyi rnam 'gyur* ▪ **physical
manifestation**

ལུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ ◻ *lus kyi rnam pa* ▪ {C}kāyākāra; kāya-
gata (bhavati) ▪ **physical aspect; bodily aspect**
◻ {C}knows by heart; from the mouth of; what
belongs to the body; what concerns the body

ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ◻ *lus kyi rnam par shes pa* ▪
kāyavijñāna ▪ **body consciousness; (main) body
consciousness**

ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ། ◻ *lus kyi rnam
shes* ▪ ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ◻ *lus kyi rnam par shes pa*
▪ *kāyavijñāna* ▪ **body consciousness**

ལུས་ཀྱི་བྱ་བ་ ◻ *lus kyi bya ba* ▪ {PH}activities of the
body; physical actions

ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་ ◻ *lus kyi dbang po* ▪ *kayendriya*;
kāyendriya ▪ **body sense-power; physical sense
power; body sense power** ◻ DEFINITIONS:
མཚན་ཉིད། རང་འབྲས་ལུས་ཤེས་ཀྱི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཀྱིན་བྱེད་
པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའི་ནང་གི་གཞུགས་ཅན་དངས་པ་ ◻ *mtshan nyid/
rang 'bras lus shes kyi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen*

byed pa'i cha nas bzhag pa'i nang gi gzugs can dwangs ba/ ▫ Definition: clear inner form qualified by being the uncommon empowering condition of its own effect, an eye-consciousness

ལུས་ཀྱིས་ཚོས་སྒྲོན་པ་ ▫ *lus kyis chos ston pa* ▪ **teach doctrine through body; teach doctrine physically**

ལུས་ཀྱིས་ནི་གནས་ངན་ལེན་རབ་དུ་སྒྲོན་ ▫ *lus kyis ni gnas ngan len rab tu ston* ▪ བསྐྱོན་སྐྱོན་བསྐྱོན་སྐྱོན་ ▫ *bstan ston bstand ston* ▪ {MV}kāyena hi dauṣṭhulyam prabhāvyate ▪ **teach the bad physical states**

ལུས་སྐྱིབ་ ▫ *lus sgrib* ▪ kāyāvaraṇa ▪ **bodily obstructions**

ལུས་མངོན་བྱེད་ ▫ *lus mngon byed* ▪ **manifesting the corpus**

ལུས་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་བ་ ▫ *lus mngon sum du gyur pa* ▪ {C}kāya-sākṣin ▪ **direct bodily perception; physical direct perceiver** ▫ {C}(direct) eye-witness; one who has witnessed cessation with his body

ལུས་མངོན་སུམ་བྱེད་ ▫ *lus mngon sum byed* ▪ {C}kāya-sākṣin ▪ **direct bodily perception; physical direct perceiver** ▫ {C}(direct) eye-witness; one who has witnessed cessation with his body

ལུས་ཅན་ ▫ *lus can* ▪ {C,MSA,MV}dehin ▪ **embodied being; the embodied** ▫ {C}living beings

ལུས་གཅེར་བུ་ ▫ *lus gcer bu* ▪ {PH}going naked

ལུས་གཙོན་ ▫ *lus gcom* ▪ {PH}physical strength ▫ ལུས་གཙོན་གསོ་བ། ▫ to restore physical vigour

ལུས་ལྗི་བར་ ▫ *lus lci bar* ▪ {C}kāya-guruka ▪ **physical heaviness; bodily heaviness** ▫ {C}weighed down by his bodily fatigue

ལུས་རྟེན་པ་ ▫ *lus rnyed pa* ▪ {C}ātmabhāva-pratilābha ▪ **obtain a body; gain a body** ▫ {C}new incarnation

ལུས་སྒྲོམ་པ་ ▫ *lus snyom pa* ▪ {C}kāya-klamatha ▪ {C}fatigue of body; bodily fatigue

ལུས་རྟེན་ ▫ *lus rten* ▪ **physical basis; physical life support**

ལུས་དང་ངག་ ▫ *lus dang ngag* ▪ {MSA}vāk-kāyatā ▪ **body**

and speech

ལུས་དང་ངག་གི་ལས་ ▫ *lus dang ngag gi las* ▪ {MSA}kāya ... vāk-karman ▪ **action/karma of body and speech**

ལུས་དང་ངག་དང་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡང་དག་པར་ཀུན་དུ་སྦྱོད་པ་ ▫ *lus dang ngag dang yid kyi las yang dag par kun tu spyod pa* ▪ སྦྱད་སྦྱོད་སྦྱད་སྦྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}kāya-vānmanas-karma-samācaraṇa ▪ **thoroughly practice action/karma of body, speech, and mind**

ལུས་དང་ངག་ནི་ཞི་བ་ ▫ *lus dang ngag ni zhi ba* ▪ {MSA}śānta-vāk-kāyatā ▪ **pacify body and speech**

ལུས་དང་ངག་ཡང་དག་པར་སྦྱོམ་པ་ ▫ *lus dang ngag yang dag par sdom pa* ▪ {MSA}kāya-vāk-samyama ▪ **vow of body and speech**

ལུས་དང་ངག་སེམས་རང་བཞིན་གྱི་ལས་རྣམས་ ▫ *lus dang ngag sems rang bzhin gyi las rnams* ▪ {MSA}kāya-vāk-citta-maya ... karman ▪ **actions/karma of the nature of body, speech, and mind**

ལུས་དང་ལྗི་ ▫ *lus dang ldan* ▪ {C}upeta ▪ **having a body; bodily; physical** ▫ {C}endowed; possessed of

ལུས་དང་ནི་སྒོལ་ལ་མི་ལྟ་ ▫ *lus dang ni srog la mi lta* ▪ བལ་ལྟ་བལ་ལྟ་སྒོལ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}anapekṣaḥ svaśārīra-jīvite ▪ **not view body nor life**

ལུས་དང་ལོངས་སྦྱོད་ ▫ *lus dang longs spyod* ▪ སྦྱད་སྦྱོད་ སྦྱད་སྦྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}śārīra-bhoga ▪ **body and resources**

ལུས་དང་སེམས་ ▫ *lus dang sems* ▪ {MSA}kāya-citta; {MSA}kāya-cetas ▪ **body and mind**

ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་སྦྱུབ་བསྐྱེད་ ▫ *lus dang sems kyi sduḡ bsnḡal* ▪ {MSA}kāyika-caitasika-duḡkha ▪ **suffering of body and mind; physical and mental suffering**

ལུས་དང་སྒོལ་ ▫ *lus dang srog* ▪ {MSA}kāya-jīvita ▪ **body and life**

ལུས་དྲན་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *lus dran pa nye bar bzhag pa* ▪ kāyasmṛtyūpasthāna ▪ **establishment in mindfulness of body**

ལུས་བྲན་པ་ཉིར་གཞག་ ▫ *lus dran pa nyer gzhang* ▫ {PH}
application of mindfulness based on the body

ལུས་རྣམ་བཞག་ ▫ *lus rnam bzhag* ▫ **presentation of the body**

ལུས་པ་ ▫ *lus pa* ▫ {MSA}avaśiṣṭa; {MSA}ma lus pa = *niḥśeṣa* ▫ **left over; remain behind; [with negative:] without any left; entirely; wholly; all**

ལུས་པ་མེད་པ་ ▫ *lus pa med pa* ▫ {C}anavaśeṣa ▫ **without any left; entirely; wholly; all** ▫ {C}total

ལུས་པོ་ ▫ *lus po* ▫ *avaśiṣṭa* ▫ **left over; remain behind; [with negative:] without any left; entirely; wholly; all**

ལུས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *lus phun sum tshogs pa* ▫ {MSA}ātma-bhāva-sampad; {MSA}ātma-bhāva-sampatti ▫ **perfect body; marvellous body; physical marvels**

ལུས་འཕགས་ ▫ *lus 'phags* ▫ *videha* ▫ **Videha** ▫ {Das} eastern continent; n. of Mithila, or Thirhut; {Rigzin} Videha

ལུས་འཕགས་པོ་ ▫ *lus 'phags po* ▫ *pūrvavideha*; *videha* ▫ **Pūrvavideha**

ལུས་དབེན་ ▫ *lus dben* ▫ **physical isolation; isolation of body**

ལུས་མི་སྣང་ ▫ *lus mi snang* ▫ ལྡང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▫ {C}adr̥śya-kāyo ▫ **non-appearing body; invisible body** ▫ {C}one who has made his body invisible

ལུས་མེད་བདག་པོ་ ▫ *lus med bdag po* ▫ *anaṅgapatī* ▫ **Bodiless Lord**

ལུས་མེད་པ་ ▫ *lus med pa* ▫ {MSA}dehābhāva ▫ **bodiless; non-physical; without a body**

ལུས་མཚན་དཔེས་ ▫ *lus mtshan dpes* ▫ **a body adorned with the major and minor marks [of a Buddha]**

ལུས་ཞིག་ནས་ ▫ *lus zhig nas* ▫ {MSA}kāyasya bhedāt ▫ **from destruction of the body; having destroyed the body**

ལུས་ཡུལ་དུས་ ▫ *lus yul dus* ▫ {PH}body; environment;

and time

ལུས་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ ▫ *lus yongs su grub pa* ▫ {C} (*tenaiva ca-*) *ātmabhāva-pratilambh(ena)a* ▫ **thoroughly established body** ▫ {C}in his new-found outlook on life; in his new incarnation

ལུས་ལ་དགའ་བའི་སྲིད་པ་ཞི་བའི་ལམ་ཤེས་ ▫ *lus la dga' ba'i sred pa zhi ba'i lam shes* ▫ **a knower of paths that has pacified attachment liking the body**

ལུས་ལ་གཏོགས་པ་ ▫ *lus la gtogs pa* ▫ {C}kāya-gata (*bhavati*) ▫ **included in the body** ▫ {C}knows by heart; from the mouth of; what belongs to the body; what concerns the body

ལུས་ལ་དམིགས་པ་ ▫ *lus la dmigs pa* ▫ དམིགས་དམིགས་ དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▫ {MSA} *kāyālabhāna* ▫ **observe the body** {T}

ལུས་ལ་སོགས་པ་ ▫ *lus la sogs pa* ▫ {MSA}kāyādi ▫ **body, etc.**

ལུས་ལ་སོགས་པའི་ཚོས་ལ་བདག་མེད་པ་ ▫ *lus la sogs pa'i chos la bdag med pa* ▫ {MSA}kāyādi-dharmānairātmya ▫ **selflessness in phenomena, body and so forth**

ལུས་ལ་སླིན་བྱའི་རིགས་བརྒྱད་ཁྲི་ ▫ *lus la srin bu'i rigs brgyad khri* ▫ **80,000 types of bugs in the body**

ལུས་ལས་གནས་ངན་ལེན་པ་ ▫ *lus las gnas ngan len pa* ▫ {MSA}dauṣṭhulya-kāya ▫ **bad physical states; bad bodily states**

ལུས་ཤིན་སྤངས་ ▫ *lus shin sbyangs* ▫ {PH}physical pliancy

ལུས་ཤེས་ ▫ *lus shes* ▫ *kāya-jñāna* ▫ **body consciousness; bodily cognition** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་སྲིད་མེད་མ་ཡིན་པའི་བདག་ཁྱེན་ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་དང་དམིགས་ཁྱེན་རིག་གུ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེ་བའི་རིག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi thun mong ma yin pa'i bdag rkyen lus kyi dbang po dang dmigs rkyen reg bya la brten nas skye ba'i rig pa/* ▫ Definition: an awareness whose arising depends on its own uncommon empowering condition, a physical sense power and an observed object condition, a tangible object

ལུས་ཤེས་ཀྱི་རིག་གུ་ ▫ *lus shes kyi reg bya* ▫ **tangible**

object of a body consciousness

ལུས་སུ་གདོན་གས་པ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ ▫ *lus su gtogs pa rjes su dran pa* ▫ {C}kāyagata-anusmṛti ▫ **subsequent**

mindfulness of what is included in the body ▫

{C}recollection of what pertains to the body

ལུས་སུ་སྣང་བ་ ▫ *lus su snang ba* ▫ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▫ {MSA}deha-nirbhāsa; {MSA}dehābhāsa ▫ **appear as a body; physical appearance**

ལུས་སེམས་ཤིན་སྦྱངས་ཀྱི་བདེ་བ་ ▫ *lus sems shin sbyangs kyi bde ba* ▫ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ▫ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▫ **bliss of physical and mental pliancy**

ལེ་ལོ་ ▫ *le lo* ▫ {LCh,C,MV}kausīdya; {C}(=kuśīda); {LCh,C,MSA,MV}kausīdya; {L}kusīda; {MSA}alasa; {MSA}ālasya ▫ **laziness** ▫ {C}indolence; sloth; slothful; lazy

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ སྦྱིད་ལུགས་པའི་ལེ་ལོ་པ་བྱ་བ་ངན་ཞེན་གྱི་ལེ་ལོ་ ༢་སྦྱོམས་ལས་ཀྱི་ལེ་ལོ་ ▫ *dbye ba/ 1 sgyid lugs pa'i le lo/ 2 bya ba ngan zhen gyi le lo/ 3 snyoms las kyi le lo* ▫ Div.: 1) laziness of inadequacy, 2) laziness which is an attachment to bad activities, 3) laziness of neutral activities

ལེ་ལོ་ཅན་ ▫ *le lo can* ▫ {C}kusīda; {C}kusīda-rūpo; {MSA}kuśīda ▫ **one who is lazy; lazy** ▫ {C}indolence; sloth; essentially slothful

ལེ་ལོ་དག་ ▫ *le lo dag* ▫ {SPS}āsita ▫ {PH}two [kinds of] laziness

ལེ་ལོ་མེད་པ་ ▫ *le lo med pa* ▫ {C}akusīda ▫ **non-laziness; not lazy** ▫ {C}free from sloth

ལེ་ལོ་འཁྲིལ་བ་ ▫ *le lo'i sgrib pa* ▫ {MSA}kausīdyāvaraṇa ▫ **obstruction of laziness**

ལེགས་ ▫ *legs* ▫ *su-*; {MSA}vara ▫ **good; well; beautiful; proper** ▫ དམིགས་ལེགས་པར་ས་ཕྱིད་པའི་རྟོག་འཇུག་གིས་མི་འོང་ རྩོད་ ▫ *dmigs legs par ma phyed pa'i tom 'jug gis mi 'ong ngo* ▫ it will not come through involvement in which the points are not differentiated well ... {MSI 411.2}

ལེགས་ལུངས་ ▫ *legs 'khrungs* ▫ {C}sujāta ▫ **well-born** ▫

{C}well-grown

ལེགས་གྲུབ་ཀྱི་གྲུད་ ▫ *legs grub kyi rgyud* ▫ *susiddhi tantra* ▫ **Susiddhi Tantra**

ལེགས་བཅོས་མ་བྱས་ ▫ *legs bcos ma byas* ▫ *aparikarma-kṛta* ▫ **well-fabricated** ▫ {C}not repaired; not well got ready

ལེགས་ཚོས་ ▫ *legs chos* ▫ {C}guṇa-dharma ▫ **good doctrine; beautiful doctrine** ▫ {C}precious dharma

ལེགས་ལྡན་ཚུང་བ་ ▫ *legs ldan chung ba* ▫ **Bhāvaviveka the Lesser [p.n.]**

ལེགས་ལྡན་འབྲིད་ ▫ *legs ldan 'byed* ▫ {LCh}bhāvaviveka; bhāva ▫ **Bhāvaviveka; Bhāva [p.n. of the philosopher who founded the Svātrantika-Mādhyamika school]**

ལེགས་པ་ ▫ *legs pa* ▫ {C}śreyas; {C}anusāṃsa; {C}sādhu ▫ **beautiful; eloquent; good; well; proper; excellent; efficient?** ▫ better; advantage; well said/ done; meet; indeed

ལེགས་པ་དུག་དང་ལྡན་པ་ ▫ *legs pa drug dang ldan pa* ▫ *bhagavan (etymology)* ▫ **one who possesses the six goodnesses**

ལེགས་པའི་ཚོ་གྲོས་ ▫ *legs pa'i blo gros* ▫ {LCh,L,MSA}sādhu-matī ▫ **good intelligence; Eminent; Good Intelligence (ninth bodhisattva ground)**

ལེགས་པར་ ▫ *legs par* ▫ *su-* ▫ **well; good; proper(ly); beautiful(ly)**

ལེགས་པར་སྐྱེས་པ་ ▫ *legs par skyes pa* ▫ {MSA}sujāta ▫ **well-born; well-produced**

ལེགས་པར་གྲུབ་ ▫ *legs par grub* ▫ {C}sūpahita ▫ **well-established; properly established** ▫ {C}well-formed

ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ ▫ *legs par grub pa* ▫ {C}upacita ▫ **well-established; properly established; well established; well confirmed** ▫ {C}well-formed; collected; accumulated; heaped up; powerful; built up

འཇགས་པར་བརྒྱན་པ་ ◻ *legs par brgyan pa* ▪ {C}
samalaṃkṛtu ▪ **well-adorned; beautifully adorned**

འཇགས་པར་བསྐྲུབས་པ་ ◻ *legs par bsngags pa* ▪ {MSA}
samyak-praśamsa ▪ **well-praised; properly praised**

འཇགས་པར་བཅོས་འཇགས་བྱས་ ◻ *legs par bcos legs byas* ▪
 {C}parikarma-kṛta ▪ **well-fabricated** ◻ {C}well got
 ready

འཇགས་པར་བཟོད་པ་ ◻ *legs par brjod pa* ▪ བཟོད་ཟོད་བཟོད་
 ཟོད་ ◻ *brjod rjod brjod rjod* ▪ {MSA}sulapita ▪ **well-
 expressed**

འཇགས་པར་མཉམ་པར་བཞག་པ་ ◻ *legs par mnyam par
 bzhag pa* ▪ {L}susamāhita ▪ **proper meditative
 equipoise; good meditative equipoise**

འཇགས་པར་རྟོན་པ་ ◻ *legs par rnyed pa* ▪ {MSA}su-lābha
 ▪ **well found; properly found; well gained;
 properly gained; properly obtained**

འཇགས་པར་རྟོགས་པར་ ◻ *legs par rtogs par* ▪ རྟོགས་
 རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}
supratividdha ▪ **well-realized; well-understood** ◻
 {C}well penetrated

འཇགས་པར་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ ◻ *legs par rtogs par byed
 pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs*
 ▪ {MV}sugr̥hītaṃ karoti ▪ **well-realized; well-
 understood**

འཇགས་པར་སྟོན་པ་ ◻ *legs par ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་
 ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}sudeśanā ▪ **well-
 taught; good teaching; proper teaching; well/
 properly indicated**

འཇགས་པར་སྟོན་པ་ཉིད་ ◻ *legs par ston pa nyid* ▪ བསྟན་
 ཟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}
sudeśikatva ▪ **well-taught; good teaching; proper
 teaching; well/properly indicated**

འཇགས་པར་བརྟགས་ ◻ *legs par brtags* ▪ བརྟག་རྟོག་བརྟགས་
 རྟགས་ བརྟགས་འཇོགས་བརྟགས། བརྟགས་ཐོགས་ ◻ *brtag rtog
 brtags rtags dtangn gdags 'dogs btags/brtags thogs*
 ▪ {L}anvikṣita ▪ **well analyzed; well invesigated;
 properly designated**

འཇགས་པར་བསྐྱེད་པ་ ◻ *legs par bstan pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་
 ཟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {L}supravedita ▪

**well-taught; good teaching; proper teaching;
 well/properly indicated**

འཇགས་པར་ཐོས་ ◻ *legs par thos* ▪ {L}suśruta ▪ **hear well;
 hear properly** ◻ well understood; understand well;
 famous

འཇགས་པར་འདོམས་ ◻ *legs par 'doms* ▪ {C}anvavadati
 ▪ **good advice; advise well; counsel well; good
 counsel** ◻ {C}instruct

འཇགས་པར་གནས་ ◻ *legs par gnas* ▪ {MSA,C}susthita ▪
abide well; abide properly; good place ◻ {C}
 well-placed; standing firmly; well-established

འཇགས་པར་རྣམ་པར་རྟོགས་པ་ ◻ *legs par rnam par rtogs pa*
 ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ◻ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}
svucitārtha ▪ **understand well; well-understood;
 well-realized** ◻ {C}one who has well considered
 (his welfare)

འཇགས་པར་རྣམ་པར་བྱི་བ་དང་ལྡན་པ་ ◻ *legs par rnam par
 phyé ba dang ldan pa* ▪ *suviḥhakta* ▪ **possessed of
 good differentiation**

འཇགས་པར་རྣམ་པར་བྱི་བའི་ཚོས་འཁོར་ ◻ *legs par rnam par
 phyé ba'i chos 'khor* ▪ **a wheel of doctrine of good
 differentiation**{BJ 30.5}

འཇགས་པར་སྟོན་པ་ ◻ *legs par spyod pa* ▪ སྟོན་སྟོན་སྟོན་སྟོན་
 ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV}sucarita ▪ **good
 deeds; good performance; practice well**

འཇགས་པར་བྱེ་བ་ ◻ *legs par phyé ba* ▪ **differentiate
 well**{BJ 30.5}

འཇགས་པར་བྱི་བའི་ཚོས་འཁོར་ ◻ *legs par phyé ba'i chos
 'khor* ▪ **wheel of doctrine of good differentiations**

འཇགས་པར་བྱ་བ་ ◻ *legs par bya ba* ▪ **well done**

འཇགས་པར་བྱས་པ་ ◻ *legs par byas pa* ▪ {L}sukṛta ▪ **well-
 done**

འཇགས་པར་འབྲེས་པ་ ◻ *legs par 'byes pa* ▪ {C}aparimlāna
 ▪ **beautifully defined** ◻ {C}unwrinkled

འཇགས་པར་སྐྱུངས་པ་ ◻ *legs par sbyangs pa* ▪ སྐྱུང་སྐྱུང་
 སྐྱུངས་སྐྱུངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪
 {C}suparīta ▪ **well purified/washed/practiced/
 trained/cleansed/cleaned** ◻ {C}well-encompassed

འཇགས་པར་སྐྱོན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *legs par smin par byed pa* ▪ {MSA}*supācanā* ▪ **properly bring to fruition; well-ripened**

འཇགས་པར་སྐྱབ་པ་ ▫ *legs par smra ba* ▪ {MSA}*sukathika* ▪ **well-propounded; propound well/properly; good proponent**

འཇགས་པར་ཚུལ་བཞིན་ ▫ *legs par tshul bzhin* ▪ {L}*suyoniśa* ▪ **properly; correctly**

འཇགས་པར་རྫོགས་པ་ ▫ *legs par rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་ རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}*susamāpta(?)* ▪ **well perfected/completed/fulfilled/terminated**

འཇགས་པར་ཟེན་པ་ ▫ *legs par zin pa* ▪ {C}*sūdgrhīta* ▪ **well apprehended; well-grasped** ▫ {C}well learned

འཇགས་པར་བརྟུང་ ▫ *legs par bzung* ▪ {L}*susamāpta* ▪ **well apprehended; well-grasped**

འཇགས་པར་ཡིད་ལ་བྱ་བ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ་ ▫ *legs par yid la bya ba byas pa yin te* ▪ {C}*sumanasikṛta* ▪ **well mentally contemplated; good/proper mental contemplation** ▫ {C}well-attended to

འཇགས་པར་ཡོངས་སུ་གཏད་པ་ ▫ *legs par yongs su gtad pa* ▪ {C}*suparīndita* ▪ **good aim; proper aim** ▫ {C}well-favored

འཇགས་པར་ཤེས་ ▫ *legs par shes* ▪ {MSA}*suvijña* ▪ **well cognized; know well; proper knowledge; good consciousness**

འཇགས་པར་བཤད་ ▫ *legs par bshad* ▪ {C}*subhāṣita* ▪ **well explained; good explanation(s)** ▫ {C}beautiful teaching; well-taught; well-spoken words

འཇགས་པར་བཤད་པ་ ▫ *legs par bshad pa* ▪ {MSA}*sudeśana*; {MSA}*sudeśita*; {MSA}*subhāṣita*; {MSA}*sūkta*; {MSA}*svākhyātātā*; {MSA}*legs par bshad pa dang nyes par bshad pa dmigs phyed pa* = *svākhyāta-durākhyātavadhāraṇa*; {MSA}*legs par bshad pa dang nyes par smras pa'i don* = *subhāṣita-durbhāṣitātha* ▪ **well explained; good explanation(s)**

འཇགས་པར་བཤམས་ ▫ *legs par bshams* ▪ {C}*yojayati* ▪ **good layout; proper layout; well arranged** ▫ {C}

apply oneself to; yoked to; distribute (evenly); join up (with)

འཇགས་པར་སྐྱོབས་པའི་སྐྱད་དུ་ ▫ *legs par slob pa'i slad du* ▪ {C}*suśikṣitva* ▪ {C}because he is well-trained

འཇགས་པར་གསུངས་པ་ ▫ *legs par gsungs pa* ▪ {C}*svākhyāta*; {L}*subhāṣita*; {L}*svāk(h)yāta*; {MSA}*svākhyātātā* ▪ **well said; well spoken; good speech; good talk** ▫ {C}well-taught

འཇགས་པར་བསམས་པ་ ▫ *legs par bsams pa* ▪ {L}*sucintita* ▪ **well-thought; good thought; proper thought**

འཇགས་པར་བསྐྱབས་པ་ ▫ *legs par bslobs pa* ▪ {MSA}*suśikṣita* ▪ **well-learned; learn well**

འཇགས་སྐྱད་ ▫ *legs spyad* ▪ {PH}good deed

འཇགས་ཕྱེ་ ▫ *legs phyé* ▪ **good distinction**

འཇགས་བརྩོན་ ▫ *legs brtson* ▪ {MSA}*suyukta* ▪ **good endeavor; proper endeavor; strive well; suitable**

འཇགས་མཚོ་ ▫ *legs mtsho* ▪ {C}*guṇa-sāgara* ▪ **good ocean; beautiful ocean** ▫ {C}ocean of virtues

འཇགས་ལ་ག་ཡས་སྤྱོགས་སུ་འབྲིལ་བ་ ▫ *legs la ga yas phyogs su 'khyil ba* ▪ {C}*dakṣiṇāvartta* ▪ {C}turn to the right

འཇགས་བཤད་ ▫ *legs bshad* ▪ *subhāṣita* ▪ **eloquence; well explained; good explanation**

འཇགས་བཤད་སྐྱོང་པོ་ ▫ *legs bshad snying po* ▪ **Dzong-ka-ba's Essence of the Good Explanations**

འཇགས་བཤད་པ་ ▫ *legs bshad pa* ▪ {MSA}*sukathita* ▪ **good explanation(s); well explained**

འཇགས་བཤད་གསེར་གྱི་ཕྱིང་བ་ ▫ *legs bshad gser gyi phreng ba* ▪ **Dzong-ka-ba's Golden Rosary of Good Explanation, P. 6150, vol. 154**

འཇགས་སམ་སྐྱམ་སྡེ་ ▫ *legs sam snyam ste* ▪ **I think that [X] is good**{LG}

འཇགས་སུ་གྲུབ་ ▫ *legs su grub* ▪ {C}*suparivṛta* ▪ **well-established; properly established** ▫ {C}well-finished

འཇགས་སོ་ ▫ *legs so* ▪ {L}*sādhu* ▪ **good!; well-done!**

འཇགས་སོ་ཞེས་བྱ་བ་བྱིན་ ▫ *legs so zhes bya ba byin* ▪ {C} *sādhukāraṃ dadāti* ▪ **give [approval]; "Good!"** ▫ excellent!; {C} applaud; give approval

འཇགས་སོ་འཇགས་སོ་ ▫ *legs so legs so* ▪ {L}sādhu sādhu ▪ **good, good!; well-done!**

འཇན་ ▫ *len* ▪ གླང། འཇན། གླངས། རྩོམས་སྐྱོན་འཇན། ▫ *blang / len/ blangs/ longs sam lend/* ▪ {C}udgraha; {C} *grhñāti*; {C}āyūhika; {C}ādāna(m) ▪ **take; obtain; appropriate; appropriating; accept; grasping** ▫ {C}taking hold of; studying; grasp at; take notice; which accepts; which toils; take upon himself; seizes; grasp; hold; get hold of

འཇན་གྱི་འཇོང་བ་ ▫ *len gyi 'chिंग ba* ▪ **assumption**

འཇན་དང་སྤོང་བ་ ▫ *len dang spong ba* ▪ {MV}ādāna-vivarjana ▪ **appropriating and abandoning**

འཇན་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *len du 'jug pa* ▪ **cause to undertake**

འཇན་པ་ ▫ *len pa* ▪ གླང། འཇན། གླངས། རྩོམས་སྐྱོན་འཇན། ▫ *blang / len/ blangs/ longs sam lend/* ▪ {C,MSA,MV}ādāna; {L,MV}upādāna; {MSA}ādhi; {C}pratigrhñāti; {C}parigrāhaka; {MSA}grahaṇa (e.g.: *grahaṇa-dhāraṇa*); {MV}udgraha ▪ **grasping; take; obtain; appropriate; appropriating; accept** ▫ {C}taking hold of; studying; grasp at; take notice; which accepts; which toils; take upon himself; seizes; grasp; hold; get hold of; receives; accepts; acquires; take hold of; one who has upheld; helper; someone who upholds; one who takes up (bad moral pr

འཇན་པ་དང་སྤོང་བ་ ▫ *len pa dang spong ba* ▪ {MV}ādāna-tyāga; {MV}ādāna-vivarjana ▪ **appropriating and abandoning**

འཇན་པ་པོ་ ▫ *len pa po* ▪ {C}parigrāhaka; {MSA} *pratigrāhaka* ▪ **appropriator; grasper**

འཇན་པ་མེད་པ་ ▫ *len pa med pa* ▪ {L}anupādāya ▪ **non-appropriation; non-appropriating; non-grasping; not taking**

འཇན་པ་མེད་པར་ཟླག་པ་རྣམས་ལས་ ▫ *len pa med par zag pa rnam las* ▪ {C}anupādāyāsraivebhyas ▪ **from contaminations without appropriation** ▫ {C} from the outflows without further clinging

འཇན་པ་འཇི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ ▫ *len pa'i rnam par shes pa* ▪ {L}ādāna-vijñāna ▪ **appropriating consciousness**

འཇན་པར་བགྱིད་པ་ ▫ *len par bgyid pa* ▪ {C}āyūhika ▪ **appropriate; grasp; take; obtain; accept**

འཇན་པར་བྱིད་ ▫ *len par byed* ▪ {MSA}niyojayati ▪ **appropriate; grasp; take; obtain; accept**

འཇུ་ ▫ *le'u* ▪ {L,C}parivarta; {L}paṭalam; {MSA}paṭala ▪ **chapter** ▫ {C}revolution; exposition; book; section; revolving

འཇུ་སྒྲི་དང་པོ་ ▫ *le'u ste dang po* ▪ *eka-parivarta* ▪ **first chapter**

འཇུ་གཞུང་ཚད་ ▫ *le'u gzhung tshad* ▪ **number of chapters**

འཇུ་བཅུད་པ་ ▫ *le'ur bcad pa* ▪ {MV}pariccheda ▪ **chapter; section**

ལོ་ ▫ *lo* ▪ {LCh,C}varṣa; {C}saṃvatsara; {C}pattra (=parṇa) ▪ **year; [particle indicating the end of a statement]; leaf; petal (=lo ma)** ▫ {C}rain; shower

ལོ་སྐོར་ ▫ *lo skor* ▪ {PH}[sixty-year] cycle of years

ལོ་བསྐོར་ ▫ *lo bskor* ▪ {PH}[sixty-year] cycle of years

ལོ་གཅིག་ ▫ *lo gcig* ▪ {C}saṃvatsara ▪ **one year; a year**

ལོ་དོག་ ▫ *lo tog* ▪ {MSA}sasya ▪ **harvest**

ལོ་སྟོང་དུ་མཚུངས་པར་ ▫ *lo stong du mtshungs par* ▪ {C} *varṣa-sahasram* ▪ {C}1000 years

ལོ་འདབ་ ▫ *lo 'dab* ▪ **leaf**

ལོ་འདབ་རུལ་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པར་ ▫ *lo 'dab rul pa lta bur gyur par* ▪ {C}kasambaka-jāta ▪ {C}mere rubbish

ལོ་པཎ་ ▫ *lo paṇ* ▪ {PH}translators and paṇḍitas

ལོ་མ་ ▫ *lo ma* ▪ {C}pattra (=parṇa); {C}pallala; {MSA} *patra (=pattra)* ▪ **leaf** ▫ {C}petal; sprouting

ལོ་མ་འདོར་འཇན་ ▫ *lo ma 'dor len* ▪ {MSA}parṇa-tyāgādāna ▪ **discarding and appropriating leaves**

ལོ་མ་རི་བདུན་ ▫ *lo ma bdun ri* ▪ {LCh} *saptaparṇī* ▪ {PH}seven-petaled mountain

ལོ་ཏྲ་བ་ ▫ *lo tstsha ba* ▪ {PH} translator

ལོ་ཏྲ་བ་ཀ་ཚལ་ཞང་ ▫ *lo tsā ba ka cog zhang* ▪ {PH} translators Ka-wa [Pel-tsek (ka ba dpal brtsegs)]; Jok-ro [Lü-gyal-tsen (cog ro klu'i rgyal mtshan)]; and Zhang [Na-nam Ye-she-de (zhang sna nam ye shes sde)]

ལོ་ཏྲ་བ་ཀ་ཚལ་ཞང་ ▫ *lo tstsha ba ka cog zhang* ▪ {PH} translators Ka-wa [Pel-tsek (ka ba dpal brtsegs)]; Jok-ro [Lü-gyal-tsen (cog ro klu'i rgyal mtshan)]; and Zhang [Na-nam Ye-she-de (zhang sna nam ye shes sde)]

ལོ་ཚིགས་ ▫ *lo tshigs* ▪ {PH} chronology

ལོ་ལེགས་ ▫ *lo legs* ▪ good harvest

ལོ་གསར་མེ་ཏོག་ ▫ *lo gsar me tog* ▪ the "new year flower" (lo gsar me tog); a red leaved plant about two feet high also called (mon sne dmar po)

ལོག་ ▫ *log* ▪ *nirvṛtti*; *nirvartana* ▪ **reverse; opposite; wrong; mistaken; unreal; overcome; to return; turn from; return; turn around; be turned upside down; dispose of; ceasing**

ལོག་སྐྱབ་ ▫ *log sgrub* ▪ **wrong achieving**

ལོག་ཉིད་ ▫ *log nyid* ▪ {MSA} *mithyātvā* ▪ **reversal; wrongness; opposition; returning**

ལོག་རྟོག་ ▫ *log rtog* ▪ *mithyā-saṃkalpa* ▪ **wrong conception; misconception; wrong view; perverse conception**

ལོག་རྟོག་པ་ ▫ *log rtog pa* ▪ {C} *vipratipatti* ▪ **mistaken conceptual consciousness; mistaken thought** ▫ {C} error; failure to progress

ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *log rtog sel ba'i mtshan nyid* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ **definition which eliminates wrong ideas**

ལོག་ལྡོ་ ▫ *log lta* ▪ བལ་ལྡོ་བལ་ལྡོ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {LCh} *mithyā-dr̥ṣṭi* ▪ **wrong view**

ལོག་འདྲིན་བགེགས་ཀྱི་གྲུལ་པོ་ ▫ *log 'dren bgegs kyi rgyal po* ▪ {VM} *vināyaka* ▪ {VM} p.n. class of demons

ལོག་པ་ ▫ *log pa* ▪ {N} *nirvṛtti*; {C} *nirvartana*

(= *pratinivṛtti*); {C} *mithyātvā*; {MSA} *mithyā*; {MSA} *asat*; *vitatha*; *vipravyaya* ▪ **reverse; opposite; wrong; unreal; overcome; to return; turn from; return; turn around; be turned upside down; dispose of; ceasing; mistaken**

▫ {PH} reverse; opposite; unreal; mistaken ▫ {C} turning backwards; one who goes back on; wrongness; {GD:141} differentiated

ལོག་པ་ངེས་པར་སེལ་བ་ ▫ *log pa nges par sel ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་སེལ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {MSA} *mithyā-niścayāpakarṣikatva* ▪ **definitely eliminate/eradicate/remove/clear away/avoid/exclude error**

ལོག་པ་ཉིད་ ▫ *log pa nyid* ▪ {MV} *mithyātatva* ▪ **error; wrongness; oppositeness; reversal**

ལོག་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པ་ ▫ *log pa nyid du nges pa* ▪ {C} *mithyātvā-niyata* ▪ **determined wrongly; definitely in error** ▫ {C} destined for perdition

ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ ▫ *log pa'i kun rdzob* ▪ བརྗེས་རྫོབ་ བརྗེས་རྫོབ་ ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ *mithyāsaṃvṛtisatya* ▪ **unreal/incorrect conventionality** ▫ {PH} unreal conventional [truth]

ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ ▫ *log pa'i kun rdzob bden pa* ▪ བརྗེས་རྫོབ་བརྗེས་རྫོབ་ བརྗེས་རྫོབ་ ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ *mithyāsaṃvṛtisatya* ▪ **unreal/incorrect concealer-truth; unreal/incorrect conventional truth** ▫ {PH} unreal conventional truth

ལོག་པའི་ང་གྲུལ་ ▫ *log pa'i nga rgyal* ▪ {C,N} *mithyā-māna* ▪ **erroneous pride** ▫ {C} false pride

ལོག་པའི་རྟོག་པ་ ▫ *log pa'i rtog pa* ▪ *vitatha-vikalpa* ▪ **mistaken conceptions**

ལོག་པའི་ནན་ཏན་ ▫ *log pa'i nan tan* ▪ {C} *vipratipatti* ▪ **wrongly progress** ▫ {C} error; failure to progress

ལོག་པའི་ཚིག་ ▫ *log pa'i tshig* ▪ {MSA} *mithyā-vāda* ▪ **mistaken words**

ལོག་པའི་འཚོ་བ་ ▫ *log pa'i 'tsho ba* ▪ {C} *mithyā-ājīvikā* ▪ {C} wrong livelihood

ལོག་པའི་ལམ་ལ་རབ་དུ་གནས་པ་ ▫ *log pa'i lam la rab tu gnas pa* ▪ {C} *utpathonmārga-pratisthita* ▪ **thoroughly abiding in a wrongful path** ▫ {C} set

out on the wrong path

ལོག་པའི་ཤེས་པ་ ▫ *log pa'i shes pa* ▪ *mithyā-jñāna* ▪
wrong consciousness

ལོག་པར་ ▫ *log par* ▪ {C}*mithyā*; {C}*vitatha* ▪ **wrong;**
wrongly; mistaken; mistakenly ▫ {C}*errant*;
incorrect; false(ly)

ལོག་པར་གྱུར་པ་ ▫ *log par gyur pa* ▪ {C}*vitatha-darśana* ▪
is wrong; is mistaken ▫ {C}*false to behold*

ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ ▫ *log par sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་
སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}
mithyā-pratipatti; {MSA}*vipratipatti*; {MSA}
viprapatti ▪ **wrongly established; mistakenly**
established

ལོག་པར་སྐྱབ་པའི་དེ་ཁོ་ན་ ▫ *log par sgrub pa'i de kho na* ▪
བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪
{MV}*mithyā-pratipatti-tattva* ▪ **wrongly established**
suchness; mistakenly established suchness

ལོག་པར་བསྐྱབ་པ་ ▫ *log par bsgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་
▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}*vipratipatti* ▪
wrongly established; mistakenly established ▫
{C}*error*; failure to progress

ལོག་པར་མངོན་པར་ཞེན་པ་ ▫ *log par mngon par zhen pa* ▪
{MSA}*mithyābhiniṣṭa* ▪ **mistakenly determined;**
mistaken adherence; wrong conception

ལོག་པར་ཉམས་སུ་སྐྱོང་བ་ ▫ *log par nyams su myong ba*
▪ {MSA}*mithyānubhava* ▪ **mistakenly experience;**
wrongly experience

ལོག་པར་རྟོག་པ་ ▫ *log par rtog pa* ▪ {C}*vikalpayati* ▪
wrong idea; wrongly think; mistaken thought;
mistaken conceptual consciousness ▫ {C}
discriminates; imagines; think it over; thinks to
himself; make a false discrimination

ལོག་པར་རྟོགས་པ་གསལ་བ་ ▫ *log par rtogs pa gsal ba*
▪ **clearing up wrong ideas; eliminating wrong**
ideas{LG}

ལོག་པར་ལྟ་ ▫ *log par lta* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta bltas*
ltos ▪ *mithyā-drṣṭi* ▪ **wrong view**

ལོག་པར་ལྟ་བ་ ▫ *log par lta ba* ▪ བལྟ་ལྟ་བལྟས་ལྟས་ ▫ *blta lta*
bltas ltos ▪ {L,MSA,MV}*mithyā-drṣṭi* ▪ **wrong view**

ལོག་པར་སྣང་བ་ ▫ *log par snang ba* ▪ ལྟང་སྣང་སྣང་
སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ {MV}*vitatha-*
pratibhāsatva ▪ **wrong appearance; mistaken**
appearance; appear mistakenly

ལོག་པར་བྱས་པ་ ▫ *log par byas pa* ▪ {MSA}*mithyā-kṛta* ▪
done wrongly; made wrongly

ལོག་པར་སྦྱོར་ ▫ *log par sbyor* ▪ སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar*
sbyor sbyard sbyord ▪ {MSA}*ṛṣyā-prayukta* ▪
wrongly endeavor/connect/join/apply

ལོག་པར་མོས་པ་ ▫ *log par mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ▫ *mos*
mos mos mos ▪ {MSA}*viparītādhimokṣa* ▪ **mistaken/**
wrong/perverse belief/faith/interest/inclination
towards/zeal/keenness; believe mistakenly/
wrongly/perversely

ལོག་པར་འཛིན་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *log par 'dzin du 'jug*
pa ▪ {MSA}*viparīta-grāhana* ▪ **engage in**
misapprehension; engage in mistaken
apprehension

ལོག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *log par 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་
ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}*asad-*
grāha ▪ **misapprehension**{BJ 40.5}; **mistaken**
apprehension

ལོག་པར་ལྷགས་པ་ ▫ *log par zhugs pa* ▪ ལྷག་ལུགས་
ལྷགས་ལྷགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C,MSA}
vipratipanna ▪ **wrong perspective; wrongly**
perspected; those who are wrongly perspected;
mistakenly engage in; wrongly enter into ▫ {C}
one who fails to progress

ལོག་པར་བརྒྱུང་བར་མི་བྱ་ ▫ *log par bzung bar mi bya* ▪ {C}
udgrhīta; {C}*udgrhñāti* ▪ **mistakenly apprehend;**
misapprehend; mistakenly grasp ▫ {C}*take up;*
on the wrong path; should not be seized upon

ལོག་པར་ཡང་དག་ཤེས་པ་ ▫ *log par yang dag shes pa* ▪
{MSA}*mithyā-saṃtīrita* ▪ **misconceive; mistaken**
consciousness

ལོག་པར་རིག་པ་ ▫ *log par rig pa* ▪ {C}*durupalakṣita* ▪
mistaken awareness; mistaken knowledge ▫ {C}
badly distinguish

ལོག་པར་བསམས་པའི་དོན་ ▫ *log par bsams pa'i don* ▪

{MSA}mithyā cintitārthasya ▪ **object of a mistaken thought**

ལོག་ཕྱོགས་ ▫ *log phyogs* ▪ **opposite class**

ལོག་འཚོ་ ▫ *log 'tsho* ▪ **wrong livelihood**

ལོག་འཚོ་ལྔ་ ▫ *log 'tsho lnga* ▪ **five wrong livelihoods** ▫
COMMENT: *hypocrisy, flattery, soliciting, expropriating, and calculated generosity; or in Nāgārjuna's Precious Garland, stanzas 413-415b: hypocrisy, flattery, indirect acquisition, pressured acquisition, desiring profit from profit*

ལོག་ལྷོགས་ ▫ *log zhugs* ▪ ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ *vipratipanna* ▪ **wrong perspective; wrongly perspected; those who are wrongly perspected**{BJ 57.4}; **mistakenly engage in; wrongly enter into**

ལོག་ཤེས་ ▫ *log shes* ▪ {LCh}mithyā-jñāna; *viparyayajña; viparyayajñāna* ▪ **mistaken consciousness; wrong consciousness; wrong/mistaken perception; erroneous consciousness** ▫
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་འབྲུལ་བའི་ལོག་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rang gi 'jug yul la 'khrul ba'i rig pa* ▫ Definition: a knower which is mistaken with respect to its object of engagement

DIVISIONS: དབྱེ་བ། 1 ཉེན་པོ་ལོག་ཤེས་ 2 ཉེན་མེད་ལོག་ཤེས་ ▫
dbye ba/ 1 rtog pa log shes/ 2 rtog med log shes/ ▫
Divisions: (1) conceptual mistaken consciousness; (2) non-conceptual mistaken consciousness

ལོག་ས་ཐ་དད་ ▫ *log sa tha dad* ▪ {PH}different bases of reversal

ལོག་ས་ཐ་དད་ལས་ལྲོག་པ་ ▫ *log sa tha dad las ldog pa* ▪ {PH}reversed from different bases of reversal

ལོག་སུ་འགྲོ་ ▫ *log su 'gro* ▪ {C}anugacchati ▪ **wrongly go** ▫ {C}follow (after); conform to; regain; approach; emulate; arrive (at); pursue; follow up

ལོག་སུ་རྗེས་སུ་འབབ་ ▫ *log su rjes su 'bab* ▪ འབབ་འབབས་བབ་བབས་ ▫ *'bab 'babs bab babs* ▪ {C}anugacchati ▪ **wronlgy descend/flow/fall down/move downward** ▫ {C}follow (after); conform to; regain; approach; emulate; arrive (at); pursue; follow up

ལོག་སུ་མཐུན་པར་འདོང་ངོ་ ▫ *log su mthun par 'dong ngo* ▪ {C}anugacchati ▪ {C}follow (after); conform to; regain; approach; emulate; arrive (at); pursue; follow up

ལོགས་བཞིར་དུས་ཀྱན་དུ་མི་སྐྱེས་པའི་ཙོག་པུ་བ་ཆེན་པོ་ ▫
logs bzhir dus kun tu mi snyes pa'i tsog pu ba chen po ▪ **great squat-sitting [including sleeping], at all times not resting against anything on the four sides [front, back, left, and right sides]**

ལོགས་སུ་ ▫ *logs su* ▪ **separately** ▫ {PH}to the edge (of); separately; apart; as different (than); as other (than)

ལོགས་སུ་བཀྲལ་ ▫ *logs su bkral* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་དང་འབྲེལ་དང་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ **differentiate**

ལོང་ ▫ *long* ▪ **duration; spare time**

ལོང་ཁྲིད་ ▫ *long khrid* ▪ **a guide; "leader of the blind"**

ལོང་ག་ ▫ *long ga* ▪ {PH}large intestine ▫ ལོང་ག་ནི་དབྱིབས་ལ་བཞུགས་ནས་བདགས་པའི་སྣོད་དུག་གི་ཡ་གུལ་རྒྱ་མ་དང་གཉེ་མའི་བར་གྱི་ཆ་གས་ཀྱི་མིང་། ▫ The "large intestine" [is] the name of the part [of the body] that is between the small intestines and the colon, and is one from among six container-organs that is named in dependence upon its shape. ▫ Gso rig tshigs mdzod - g.yu thog dgongs rgyan ("long ga")

ལོང་པོ་ ▫ *long po* ▪ **rising**

ལོང་སྤྱོད་ ▫ *long spyod* ▪ {PH}enjoyment; resources; wealth

ལོང་བ་རྐང་ཅན་ ▫ *long ba rkang can* ▪ {PH}a blind person with good legs

ལོང་བུ་ ▫ *long bu* ▪ {C}gulpha ▪ **ankle** ▫ {C}ankle(s); ankle-bone

ལོང་བུ་ ▫ *long bya* ▪ {PH}objects of enjoyment

ལོང་མེད་ ▫ *long med* ▪ {PH}no time [to waste]

ལོངས་ ▫ *longs* ▪ **enjoyment; duration; spare time; take; appropriate; obtain; accept; enjoy**

ལོངས་སྐྱོ་ / ལོངས་སྤྱོད་ལྗོངས་སྐྱོ་ / ལོངས་སྤྱོད་ལྗོངས་པའི་སྐྱོ་ ▫ *longs sku / longs spyod rdzogs sku / longs spyod rdzogs pa'i sku* ▪ {LCh}sambhoga-kāya;

{MSA}sāmbhogika ... (kāya); {MV}sāmbhogikaḥ kāyah ▪ **Enjoyment Body; Complete Enjoyment Body**

འོངས་པར་སྤྱོད་ ▫ *longs par spyod* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV}sāmbhoga ▪ **resources; enjoyments; usables; enjoyment**

འོངས་སྤྱོད་ ▫ *longs spyod* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {LCh,L,MSA,MV}bhoga; {L,MSA}sāmbhoga; {C}sāmbhogika ▪ **resources; enjoyments; usables; enjoyment** ▫ {C}possession; pleasure; wealth; complete enjoyment; pleasure

འོངས་སྤྱོད་ཀུན་དུ་སྤྱོད་པ་ ▫ *longs spyod kun tu ston pa* ▪ བསྟན་སྤྱོད་བསྟན་སྤྱོད་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}bhoga-saṃdarśana ▪ **teach/ indicate resources** {T}

འོངས་སྤྱོད་ཀུན་རྫོགས་ ▫ *longs spyod kun rdzogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}sampūrṇa-bhoga ▪ **complete/perfect enjoyment; complete/perfect resources**

འོངས་སྤྱོད་ཀྱི་རྒྱ་མཚན་ ▫ *longs spyod kyi rgyu mtshan* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhoga-nimitta ▪ **cause of resources/enjoyment**

འོངས་སྤྱོད་ཀྱིས་པམ་ ▫ *longs spyod kyis pham* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhoga-parājita ▪ **conquered by enjoyments; conquered due to resources ?** {T}

འོངས་སྤྱོད་ཅན་ ▫ *longs spyod can* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhogin ▪ **having resources**

འོངས་སྤྱོད་ཆགས་ ▫ *longs spyod chags* ▪ {MSA}bhoga-sakti ▪ **attachment to resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་ཆེན་པོའི་རིགས་སུ་སྐྱེ་བ་ ▫ *longs spyod chen po'i rigs su skye ba* ▪ {C}mahākūlopapatti ▪ **arising in a lineage/family with great resources** ▫ {C}rebirth in good families

འོངས་སྤྱོད་ཉིད་ ▫ *longs spyod nyid* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhogātā ▪ **resources; enjoyment**

འོངས་སྤྱོད་དག་ལ་མ་ཆགས་པ་ ▫ *longs spyod dag la ma chags pa* ▪ {MSA}bhogeṣv asaktaḥ ▪ **not attached**

to resources/enjoyments

འོངས་སྤྱོད་རྣམས་ལ་མངོན་པར་མི་དགའོ་ ▫ *longs spyod rnams la mngon par mi dga'o* ▪ {MSA}bhogeṣv anabhiratiḥ ▪ **not delighting in resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་རྣམས་ལ་མ་ཆགས་པ་ ▫ *longs spyod rnams la ma chags pa* ▪ {MSA}asaktyā bhogeṣu; {MSA}bhogeṣv anāsaktyā ▪ **not attached to resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་པ་ ▫ *longs spyod pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MV}sāmbhoga ▪ **resources; enjoyments; usables**

འོངས་སྤྱོད་པ་པོ་ ▫ *longs spyod pa po* ▪ **partaker**

འོངས་སྤྱོད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ ▫ *longs spyod phun sum tshogs pa* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhoga-sampad; {MSA}bhoga-sampatti ▪ **complete resources/enjoyments; marvellous resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *longs spyod 'phel bar byed pa* ▪ {MSA}bhoga-vrddhi-nayana ▪ **increase resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་བག་ཡིད་ ▫ *longs spyod bag yod* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhogāpamatta ▪ **conscientiousness with respect to resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་བྱ་ ▫ *longs spyod bya* ▪ ལྷན་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ **objects of use**

འོངས་སྤྱོད་མ་ཆགས་ལྷོ་ ▫ *longs spyod ma chags blo* ▪ {MSA}asakta-bhoga-buddhi ▪ **mind that is not attached to resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་སྐྱིན་པར་བྱེད་ ▫ *longs spyod smin par byed* ▪ {MV}bhoga-pācana ▪ **ripen resources/enjoyments; bring resources/enjoyments to maturation**

འོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པ་ ▫ *longs spyod rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}sāmbhoga; {MSA}sāmbhogyā ▪ **complete/perfect enjoyment; complete/perfect resources**

འོངས་སྤྱོད་ལ་ཀུན་དུ་འཛིན་པ་མེད་པ་ ▫ *longs spyod la kun tu 'dzin pa med pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ▫ *gzung 'dzin*

bzung zungs ▪ {MSA}bhoga-nirāgrahatva ▪ **non-apprehension/grasping for resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་ལ་ཆགས་པ་ ▫ *longs spyod la chags pa* ▪ {MSA,MV}bhoga-sakti ▪ **attached to resources/enjoyments**

འོངས་སྤྱོད་ལ་མི་ལྟ་བུ་ ▫ *longs spyod la mi lta ba* ▪ བཟླ་ལྟ་བུ་ལྟོས་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}bhoga-nirapekṣa ▪ **not viewing resources** {T}

འོངས་སྤྱོད་ལ་མི་ལྟ་བུ་ ▫ *longs spyod la mi ldan* ▪ སྤྱད་སྤྱོད་སྤྱད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}bhoga-nirapekṣa ▪ **without resources/enjoyments**

འོངས་བུ་ ▫ *longs bu* ▪ {C}gulpha ▪ {C}ankle(s); ankle-bone

འོངས་རྫོགས་ ▫ *longs rdzogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}sambhoga ▪ **enjoyment; complete enjoyment/resources**

འོན་པ་ ▫ *lon pa* ▪ **take up; mature; developed; to pass [of time]; to reach; taken up; reached at; arrived at** ▫ རྗེན་པའི་རྗེས་སུ་འོ་དགུ་བརྒྱ་འོན་པ་ན་ ▫ *ston pa'i rjes su lo dgu brgya lon pa na* ▫ when nine hundred years had passed after the Teacher ... {LWT 165}

འོ་ ▫ *sha* ▪ {LCh}māṃsa ▪ **meat; flesh; fish** ▫ {PH}body ▫ འོ་རུས་ལ་སོགས་པ་དང་བྲལ་བས་ ▫ *sha rus la sogs pa dang bral bas* ▫ since it lacks flesh, bones, and so forth ... {TGP 56}

འོ་ཀྲ་ ▫ *sha kya* ▪ འོ་ཀྲ་ ▫ *shA kya* ▪ śakya ▪ Śākya

འོ་ཀྲ་ ▫ *shā kya* ▪ śākya ▪ **[transliteration of the Sanskrit word] Śākya**

འོ་ཀྲ་ ▫ *shākya* ▪ {PH}Śākya

འོ་ཀྲ་ཐུབ་པ་ ▫ *sha kya thub pa* ▪ འོ་ཀྲ་ཐུབ་པ་ ▫ *shA kya thub pa* ▪ śākyamuni ▪ Śākyamuni

འོ་ཀྲ་ཐུབ་པ་ ▫ *shā kya thub pa* ▪ śākyamuni ▪ Śākyamuni

འོ་ཀྲ་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *sha kya thub pa chen po* ▪ འོ་ཀྲ་ཐུབ་པ་ཆེན་པོ་ ▫ *shA kya thub pa chen po* ▪ {C}mahā-śākyamuni ▪ **Mahā-Śākyamuni; the great Śākyamuni**

འོ་ཀྲ་མུ་ནེ་ ▫ *shākya mu ne* ▪ {PH}Śākyamuni

འོ་ཀྲ་བཤེས་གཉེན་ ▫ *shā kya bshes gnyen* ▪ śākyamitra ▪ Śākyamitra

འོ་ཀྲ་འི་བཙུན་པ་ ▫ *shākya'i btsun pa* ▪ {PH}Buddhist monk; (lit.) venerable one in the lineage of Śākyamuni

འོ་ཀྲ་འི་སྲས་པོ་མ་ཡིན་ ▫ *sha kya'i sras po ma yin* ▪ འོ་ཀྲ་འི་སྲས་པོ་མ་ཡིན་ ▫ *shA kya'i sras po ma yin* ▪ {C}aśākya-putrīya ▪ **is not a son of Śākya(muni); {T} is not a son of the Śākya (clan)**

འོ་དཀར་ ▫ *sha dkar* ▪ {PH}light flesh colour ▫ བོ་ལོ་ལྷུང་ནི་ནང་ལ་འོ་དཀར་གཡལ་ལ་ཚེ་བཏང་བ་ཞིག་འདུག ▫ The alms bowl has a flesh-colored rust varnish applied to the inside. ▫ {GCC} p.15

འོ་དཀར་གཡལ་ལ་ཚེ་ ▫ *sha dkar g.ya' rtsi* ▪ {PH}flesh-colored rust varnish ▫ བོ་ལོ་ལྷུང་ནི་ནང་ལ་འོ་དཀར་གཡལ་ལ་ཚེ་བཏང་བ་ཞིག་འདུག ▫ The alms bowl has a flesh-colored rust varnish applied to the inside. ▫ {GCC} p.15

འོ་ཁ་ར་ ▫ *sha kha ra* ▪ **sugar; ground sugar**

འོ་ཁ་རའི་རོ་ ▫ *sha kha ra'i ro* ▪ **taste of sugar**

འོ་སྟག་ ▫ *sha stag* ▪ **only; simply; merely; mere** ▫ {PH}only; simply; merely ▫ ས་སྐྱེ་བ་ནམས་ད་དུང་ཡང་ཐེང་མ་སྐྱུག་པའི་ཚོས་གོས་འོ་སྟག་གྲིན། ▫ *sa skya pa rnams da dung yang ther ma smyug po'i chos gos sha stag gyon*, ▫ Sakyapas still also only wear an outer robe of brown wool. ▫ {GCC} p.14

འོ་སྟག་དུ་ ▫ *sha stag du* ▪ {PH}only; simply; merely

འོ་སྟག་ལ་ ▫ *sha stag la* ▪ **only; simply; merely; mere**

འོ་ཐང་ ▫ *sha thang* ▪ {PH}exhaustion

འོ་རྫོག་ ▫ *sha rdog* ▪ {PH}chunk of flesh

འོ་པ་ ▫ *sha pa* ▪ aśoka ▪ **aśoka tree{LG}**

འོ་བ་ ▫ *sha ba* ▪ **deer**

འོ་སྦྱང་ ▫ *sha sbrang* ▪ {PH}biting insects

འོ་ཚུགས་ཅན་ ▫ *sha tshugs can* ▪ {PH}fleshly appearance

ཤ་ཟ་ ◦ *sha za* ▪ {LCh,C} *piśāca* ▪ **piśāca; flesh eater** ◦
 {C} malignant demon

ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་རྒྱ་སོང་བའི་གང་ཟེག་ ◦ *sha za bskal don du song ba'i gang zag* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◦ *song song song song* ▪ **a person for whom flesh eaters have become super-sensory objects**

ཤ་ར་དྲུ་ཉི་འུ་ ◦ *shā ra dwa ti'i bu* ▪ {MSA} *śāradvatiputra* ▪ {PH} Śāriputra

ཤ་ར་དྲུ་ཉི་འུ་ ◦ *shā ra dwati'i bu* ▪ {MSA} *śāradvatiputra* ▪ {PH} Śāriputra

ཤ་རི་འུ་ ◦ *shā ri'i bu* ▪ {MSA} *śāriputra* ▪ Śāriputra

ཤ་རི་སྤྲུལ་པོ་ ◦ *shā ri'i sras po* ▪ *śāriputra* ▪ {PH} Śāriputra

ཤ་རྩོན་ ◦ *sha rlon* ▪ {PH} fresh meat

ཤངས་ ◦ *shangs* ▪ {C} *nāsikā* ▪ {C} nose

ཤངས་ཚ་ ◦ *shangs tsha* ▪ *śaṅkha* ▪ {PH} conch shell
 ◦ ཤངས་ཚ་ལན་གསུམ་བརྗོད་པས་ནི། ཚེས་ཀྱི་ང་ནམས་བརྒྱུད་བར་བྱ། ◦
 By blowing the conch shell three times, one should strike the Dharma drums. ◦ Toh. 298

ཤངས་ཤངས་ ◦ *shangs shangs* ▪ {PH} bird-men

ཤད་ ◦ *shad* ▪ **perpendicular stroke (|)** ◦ {PH} [punctuation mark]

ཤད་མ་ ◦ *shad ma* ▪ {PH} comb

ཤན་ཁ་བ་ ◦ *shan kha ba* ▪ {PH} Shankawa; [person from Shanka district]

ཤན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུན་ ◦ *shan cig byed rkyen* ▪ {PH} cooperative condition

ཤན་པ་ ◦ *shan pa* ▪ {MSA} *aurabhrika* ▪ **shepherd; butcher**

ཤས་ཐབས་ ◦ *sham thabs* ▪ **[a nun or monk's] lower garment**

ཤའི་སྤྲུན་ ◦ *sha'i spyan* ▪ {MSA} *māṃsa-cakṣus* ▪ **fleshy eye**

ཤའི་མིག་ ◦ *sha'i mig* ▪ {C} *māṃsa-cakṣus* ▪ {C} fleshy eye

ཤར་ ◦ *shar* ▪ **east; eastern direction; eastern quarter**

ཤར་གྱི་སྤུམ་སྐོར་མ་ ◦ *shar gyi sum skor ma* ▪ {PH} "triple-circle" eastern [front] channel at the heart

ཤར་སྐོམ་ ◦ *shar sgom* ▪ བསྐོམ་སྐོམ་བསྐོམས་སྐོམས་ ◦ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **reflective meditation**

ཤར་ངོས་ ◦ *shar ngos* ▪ {PH} eastern side; eastern face

ཤར་ཚོས་ ◦ *shar chos* ▪ {PH} Eastern Dharma [Successor to the Throne of Ganden]

ཤར་རུབ་ཀྱི་བྱིར་སྤྲས་ ◦ *shar nub kyi byer sbas* ▪ **eastern and western Upagupta**{BJ 74.1}

ཤར་ཕྱོགས་ ◦ *shar phyogs* ▪ **eastern direction**{D1}

ཤར་བ་ ◦ *shar ba* ▪ འཚར། འཚར་དུ་གསུང་བ་ ◦ *'tshar/ 'tshard/ shar/ shard/* ▪ {MSA} *udāra* ▪ **dawn; appear; manifest; appearance** ◦ {PH} dawn; appearance ◦ དོན་དུ་གསུང་བ་ ◦ *don du shar ba* ◦ appears as the meaning

ཤར་བའི་སྣང་བ་ ◦ *shar ba'i snang ba* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◦ *snang snang snang snang* ▪ **appearance which dawns**

ཤར་རེ་ ◦ *shar rtse* ▪ **Shar-tse ("East Point") College of Gan-den Monastic University**

ཤར་ལ་ ◦ *shar la* ▪ **ancillary**

ཤར་ལུས་འབགས་པོ་ ◦ *shar lus 'phags po* ▪ *pūrva videha* ▪ **Pūrvavideha**

ཤལ་མ་རི་ ◦ *shal ma ri* ▪ {PH} Mountain of Iron Weapons [Hell]

ཤས་ ◦ *shas* ▪ **emphasis; very strong; powerful; much**

ཤས་ཚེ་བ་ ◦ *shas che ba* ▪ {MSA} *utsadatā* (*aty-*); {MV} *atiriktatara* ▪ **very strong; powerful; much; many; a good deal**

ཤས་ཚེས་ ◦ *shas cher* ▪ **very strong; powerful; much; many; a good deal**

ཤས་ཚེས་གྱུར་པ་ ◦ *shas cher gyur pa* ▪ {MV} *adhimātratā* ▪ **very strong; powerful; much; many; a good deal**

གས་ཆེས་ ▫ *shas ches* ▫ **very strong; powerful; much; many; a good deal**

ཤི་ ▫ *shi* ▫ རྒྱུ་ རྒྱུ་ ཤི། ཤི། ▫ *'chi/ 'chi/ shi/ shi/* ▫ {MV} *marāṇa* ▫ **to die**

ཤི་ནས་ངན་འགྲོ་བའི་ལུང་ཚུལ་ ▫ *shi nas ngan 'gror 'khyam tshul* ▫ **way/mode of wandering in a bad transmigration upon dying**

ཤི་འཕོས་པ་ ▫ *shi 'phos pa* ▫ {C} *cyuta* ▫ {C} **deceased; fallen away from**

ཤི་བི་ཀཱ་ ▫ *shi bi kā* ▫ {C} *śibikā* ▫ {C} **palanquin**

ཤིག་ ▫ *shig* ▫ བཤིག་ཤིག་བཤིགས། ཤིགས། ▫ *bshig shig bshigs/ shigs/* ▫ {C} *yūkila* ▫ **[imperative particle; connective particle; often untranslatable:] a; 7 to loosen (knots)** ▫ {PH} a; an; louse; lice ▫ {C} lice [with negative: free from lice]; corrupt; deficient; "louse!" སློན་མེ་རུང་སིག་ ▫ *sgron mer zung sig* ▫ hold [this] as a lamp

ཤིག་པ་རྗེས་ལ་ ▫ *shig pa rjes la* ▫ བཤིག་ཤིག་བཤིགས། ཤིགས། ▫ *bshig shig bshigs/ shigs/* ▫ {C} *bhinditva* ▫ **loosen; destroy** ▫ {C} having shattered

ཤིག་མེད་པར་འགྲུང་ ▫ *shig med par 'gyur* ▫ འགྲུང་འགྲུང་གུར་གུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▫ {C} *na yūkila* ▫ {C} free from lice

ཤིགས་ ▫ *shigs* ▫ བཤིག་ཤིག་བཤིགས། ཤིགས། ▫ *bshig shig bshigs/ shigs/* ▫ **to loosen (knots); to destroy**

ཤིགས་པ་ ▫ *shigs pa* ▫ བཤིག་ཤིག་བཤིགས། ཤིགས། ▫ *bshig shig bshigs/ shigs/* ▫ {MV} *bhedyatva*; {MSA} *bhedyā* (e.g.: *abhedyā*) ▫ **to destroy; to loosen (knots)**

ཤིང་ ▫ *shing* ▫ {MSA} *vr̥kṣa*; {C} *druma*; {L,MSA} *kāṣṭha*; {MSA} *araṇi*; {MSA} *indhana*; {MSA} *dāru* ▫ **[connective particle indicating a participle; often accompanying a participle (e.g., ... byas shing = having done ...)]; tree; wood; stick**{BJ 21.1} ▫ {PH} wood; tree; stick ▫ ལྷོན་ཤིང་འགྲོ་བར་སྐྱང་བའི་དབང་ཤེས་ ▫ *ljon shing 'gro bar snang ba'i dbang shes* ▫ a sense consciousness to which trees appear to move

ཤིང་ཀུན་ ▫ *shing kun* ▫ **asafoetida**{D1}; **fennel**

ཤིང་སྐུང་པོའི་མེ་ཏོག་ ▫ *shing skam po'i me tog* ▫ **flower of**

a dead tree

ཤིང་ཁུན་ ▫ *shing khun* ▫ {PH} Liangzhou (□□)

ཤིང་མཁན་ ▫ *shing mkhan* ▫ {C} *pala-gaṇḍa* ▫ **carpenter** ▫ {C} mason

ཤིང་མཁན་གྱི་སློབ་པ་ ▫ *shing mkhan gyi slob ma* ▫ {C} *palagaṇḍa-antevāsin* ▫ **carpenter's apprentice** ▫ {C} mason's apprentice

ཤིང་མཁན་བཟོ་བོ་ ▫ *shing mkhan bzo bo* ▫ {C} *pala-gaṇḍa* ▫ **carpenter** ▫ {C} mason

ཤིང་གི་ལུག་མ་ ▫ *shing gi lcug ma* ▫ **vine**{LWT 193}

ཤིང་གི་ཕུང་པོ་ ▫ *shing gi phung po* ▫ {MSA} *dāru-skandha* ▫ **pile of sticks/wood**

ཤིང་གྱི་ཚོགས་ ▫ *shing gyi tshogs* ▫ {C} *dāru-samghāta* ▫ {C} wooden body; puppet moved by strings

ཤིང་ལྷོན་ ▫ *shing ljon* ▫ {LCh} *vr̥kṣa* ▫ {PH} tree

ཤིང་གཉིས་ལས་མི་འབྱུང་བ་ ▫ *shing gnyis las me 'byung ba* ▫ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▫ {MV} *kāṣṭha-dvayāgni* ▫ **fire arising from two sticks**

ཤིང་རྟ་ ▫ *shing rta* ▫ {LCh,MSA} *ratha* ▫ **[wooden horse]; chariot; opener of the chariot way [those who clear off paths which have become overgrown, e.g.: Nāgārjuna, Asaṅga, Dzong-ka-ba]; cart**

ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་ ▫ *shing rta chen po* ▫ *mahāratha* ▫ {PH} Mahāratha [p.n.]

ཤིང་རྟའི་ལས་སློལ་ ▫ *shing rta'i lam srol* ▫ {PH} way of a charioteer

ཤིང་རྟའི་སློལ་ ▫ *shing rta'i srol* ▫ {PH} way of a charioteer

ཤིང་རྟའི་སློལ་འབྲེད་ ▫ *shing rta'i srol 'byed* ▫ **opener of the chariot way**{N} ▫ {PH} opener of the way of a charioteer

ཤིང་ཐོག་ཙ་མ་ ▫ *shing thog a mra* ▫ {PH} mango fruit ▫ འགའ་ཞིག་གིས་ཤིང་ཐོག་ཙ་མ་མི་གཙང་བའི་ནང་དུ་སྐྱུང་བ་སྐྱངས་པས་" ▫ *'ga' zhid gis shing thog a mra mi gtsang ba'i nang du lung ba blangs pas* ▫ Someone, having picked

up a mango fruit that had fallen into the filth, ... ◻
{A4C-C}

ཤིང་རྩུང་བ་ ◻ *shing drung ba* ▪ **staying under trees**

ཤིང་རྩུངས་པ་ ◻ *shing drungs pa* ▪ {C}vrkṣa-mūlika ▪ {C}
one who dwells at the foot of a tree

ཤིང་ནགས་ ◻ *shing nags* ▪ **forest**

ཤིང་ཅུ་བོ་རྩྭ་ ◻ *shing n.ya gro dha* ▪ (nyagrodha) ▪
banyan tree

ཤིང་ཅུ་བོ་རྩྭ་ལྟར་རྒྱུ་ཞིང་གཤམ་པ་ ◻ *shing n.ya gro dha ltar
chu zheng gab pa* ▪ **symmetrical like a fig tree**
(nyagrodha, banyan)

ཤིང་པ་ན་ཤིང་འབྲས་བུ་ ◻ *shing pa na sha'i 'bras bu* ▪ {C}
panasa-phala ▪ {C}breadfruit

ཤིང་བལ་ ◻ *shing bal* ▪ **cotton**

ཤིང་བལ་ལྟར་ ◻ *shing bal ltar* ▪ {C}tūla ▪ {C}like cotton-
wool

ཤིང་བལ་འདྲའ་བ་ ◻ *shing bal 'da' ba* ▪ {L}tūla-picu ▪
cotton

ཤིང་བཟོ་བ་ ◻ *shing bzo ba* ▪ **carpenter**

ཤིང་ལས་བབྱིས་པ་ ◻ *shing las bgyis pa* ▪ བབྱི་བབྱིད་བབྱིས་
བྱིས་ ◻ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}dārumayī ▪ **made**
from wood ◻ {C}wooden

ཤིང་སལ་གྱི་སྒོན། ཤིང་སལ་བལ་གྱི་སྒོན་ ◻ *shing sal gyi
sgon; shing sal bal gyi sgon* ▪ {C}tūla-picu ▪ **cotton**
◻ {C}(a ball of) cotton wool

ཤིང་སྲིན་ ◻ *shing srin* ▪ {PH}woodworm

ཤིང་ཨ་མའི་འབྲས་བུ་ ◻ *shing a mra'i 'bras bu* ▪ {C}āmra-
phala ▪ {C}fruit of the Mango tree

ཤིན་ཁྲོག་ ◻ *shin lkog* ▪ *atyanta-parokṣa* ▪ **very hidden**
phenomenon

ཤིན་དུ་ ◻ *shin tu* ▪ {C,TN,MSA}atyanta; {C}ātyantikī;
{MSA}su- (e.g.: su-duḥkhita); {MSA}-tara (e.g.:
bahu-tara); {C}para; {MSA}parama; {MV}
atyartham; {MSA}kāmaṃ; {MSA}nikāmaṃ; {MSA}
gādhamaṃ; {MSA}bhṛṣaṃ ▪ **an intensifier: very;**
exceedingly ◻ {C}supreme; utmost; outshines them

all; others; (the) other; another; foreign; beyond;
absolute; absolutely; infinite

ཤིན་དུ་དཀའ་བའི་ལས་ ◻ *shin tu dka' ba'i las* ▪ {MSA}su-
duṣkara ... karman ▪ **very difficult action**

ཤིན་དུ་དཀར་ ◻ *shin tu dkar* ▪ {C}su-śukla ▪ **very white**

ཤིན་དུ་དཀོན་ ◻ *shin tu dkon* ▪ {L}sudurlabha ▪ **hard to**
get/find/grasp; difficult to attain

ཤིན་དུ་ཁྲོག་གུར་ ◻ *shin tu lkog gyur* ▪ {N}atyārtha-
parokṣa; su-parokṣa; {N,GD} atyanta-
parokṣa ▪ **very hidden phenomenon; very**
hidden phenomena ◻ {GD:747} thoroughly
hiddenDefinition: a phenomenon which an ordinary
being must definitely realize initially in dependence
upon a sign of belief

ཤིན་དུ་ཁྲོག་གུར་གྱི་གཞལ་བུ། གཞལ་བུ་ཤིན་དུ་ཁྲོག་
གུར་ ◻ *shin tu lkog gyur gyi gzhal bya; gzhal
bya shin tu lkog gyur* ▪ **very obscure objects of**
comprehension

ཤིན་དུ་གུས་པ་ཉིད་ ◻ *shin tu gus pa nyid* ▪ {MSA}tivṛā
gurutā ▪ **very respectful**

ཤིན་དུ་གྲུ་ལོ་མ་པ་ ◻ *shin tu gya nom pa* ▪ {L}su-praṇīta ▪
very auspicious ◻ very excellent; sublime

ཤིན་དུ་གྲིམས་པ་ ◻ *shin tu grims pa* ▪ {C}su-saṃhatana ▪
{C}firm and solid

ཤིན་དུ་རྒྱང་རིང་བར་ ◻ *shin tu rgyang ring bar* ▪ {C}atidūre
▪ **very far; very far away** ◻ {C}far away; too far
away

ཤིན་དུ་རྒྱས་པ་ ◻ *shin tu rgyas pa* ▪ {C,MSA}vaipulya ▪
very extensive; Very Extensive [Sūtras] ◻ {C}
extensive; Expanded Texts [i.e.; Mahāyāna sūtras];
abundance

ཤིན་དུ་རྒྱས་པའི་སྡེ་ ◻ *shin tu rgyas pa'i sde* ▪ {L}vaipulya
▪ **very extensive discourses**

ཤིན་དུ་བརྒྱན་པ་ ◻ *shin tu brgyan pa* ▪ {C}kṛta-
alaṅkāratva ▪ **very adorned**

ཤིན་དུ་བསྐྱོམས་ ◻ *shin tu bsgoms* ▪ བསྐྱོམས་སྐྱོམས་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་
◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {L}prabhāvanā ▪
thoroughly cultivate/meditate

འིན་དུ་བསྐྱོམས་པས་ ▫ *shin tu bsgoms pas* ▪ *བསྐྱོམས་སྐྱོམས་*
བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}
atyantam tad-bhāvanāt ▪ **through thoroughly**
cultivating/meditating

འིན་དུ་ངོ་ཚ་ ▫ *shin tu ngo tsha* ▪ {MSA} *atilajjanā* ▪ **very**
wonderful; very marvellous

འིན་དུ་སྐྱ་མ་ཞིག་ན་ ▫ *shin tu snga ma zhig na* ▪ **very long**
ago

འིན་དུ་བསྐྱབས་པ་ ▫ *shin tu bsngags pa* ▪ {MSA}
praśamsa ▪ **highly praise; high praise**

འིན་དུ་ལྷི་ ▫ *shin tu lci* ▪ {C} *guru-tara* ▪ **very heavy**
 ▫ {C} more violent (=serious?); more serious;
 weightier

འིན་དུ་ཚུང་བ་ ▫ *shin tu chung ba* ▪ {C} *atyalpa* ▪ **very**
small

འིན་དུ་ཆེ་བ་ ▫ *shin tu che ba* ▪ {MSA} *adhimātratā* (e.g.:
apatya-sneha-adhimātratā) ▪ **very great; very big**

འིན་དུ་འཇམ་པ་ ▫ *shin tu 'jam pa* ▪ {C} *su-kumāra* ▪ **very**
soft; very smooth ▫ {C} exceedingly tender; ever
 youthful

འིན་དུ་འཇིགས་པ་ ▫ *shin tu 'jigs pa* ▪ {L} *atibhaya*; {MSA}
bhīru (ati-) ▪ **very frightened**

འིན་དུ་ཉེ་བར་གནས་པ་ ▫ *shin tu nye bar gnas pa* ▪ {MV}
sūprasthita ▪ **very close abiding** {T}

འིན་དུ་རྙེད་པར་དཀའ་ ▫ *shin tu rnyed par dka'* ▪ {C}
durlabha ▪ **difficult to gain; difficult to obtain/**
attain; hard to get/find ▫ {C} rare

འིན་དུ་རྫོགས་པ་ ▫ *shin tu rtogs pa* ▪ *རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་*
 ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C} *supratividdha*; {C}
sumicita ▪ **well-realized; well-understood** ▫ {C}
 well-penetrated; to be well massed

འིན་དུ་རྫོགས་པར་བྱས་ནས་ ▫ *shin tu rtogs par byas nas*
 ▪ *རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་* ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪
 {L} *supratividdha* ▪ **having realized well; having**
understood well

འིན་དུ་སྐྱབས་དང་ལྷན་པ་ ▫ *shin tu stobs dang ldan pa* ▪
 {C} *balavattara(m)* ▪ **very powerful** ▫ {C} more

strongly; ever more forceful

འིན་དུ་བརྟན་པ་ ▫ *shin tu brtan pa* ▪ {C} *supratiṣṭhita* ▪
very firm; very stable; p.n. of a Nāga-king ▫ {C}
 well-established

འིན་དུ་མཐར་ཐུན་པ་ ▫ *shin tu mthar phyin pa* ▪ {C}
supariniṣṭhita; {L} *parama-gatika* ▪ **well brought**
to completion; well-finished ▫ foremost; {C} well-
 rounded-off

འིན་དུ་མཐུ་དང་ལྷན་པ་ ▫ *shin tu mthu dang ldan* ▪ {C}
balavattara(m) ▪ **very powerful** ▫ {C} more
 strongly; ever more forceful

འིན་དུ་མཐོང་ ▫ *shin tu mthong* ▪ {C} *sudarśanā (devā)* ▪
good-looking (gods)

འིན་དུ་མཐོང་བ་ ▫ *shin tu mthong ba* ▪ *sudarśana* ▪ **Great**
Perception

འིན་དུ་དག་པ་ ▫ *shin tu dag pa* ▪ **completely pure**

འིན་དུ་དག་པའི་གནས་ ▫ *shin tu dag pa'i gnas* ▪ {MV}
viśuddhāvasthā ▪ **very pure abode/place**

འིན་དུ་དང་བ་ ▫ *shin tu dang ba* ▪ {PH} very clear; utterly
 pure

འིན་དུ་དྲི་མ་མེད་པ་མ་ཡིན་ ▫ *shin tu dri ma med pa ma yin*
 ▪ {MSA} *nātinirmalaṃ* ▪ **not very stainless**

འིན་དུ་བདེན་ ▫ *shin tu bden* ▪ {PH} very true

འིན་དུ་འདའ་བར་བྱ་སྟེ་ ▫ *shin tu 'da' bar bya ste* ▪ {C}
atikrāmati ▪ **well passed beyond** ▫ {C} pass
 beyond; pass by; go beyond; transcends; step above;
 should pass above; passes above; move away from

འིན་དུ་འདས་ཏེ་ ▫ *shin tu 'das te* ▪ {C} *atikramya* ▪ **well**
passed beyond ▫ {C} gone beyond; more than;
 overpowering; after rising above; having passed
 beyond; beyond; passes beyond all bounds

འིན་དུ་འདས་ནས་ ▫ *shin tu 'das nas* ▪ {C} *atikrānta* ▪ **well**
passed beyond ▫ {C} gone beyond; more than;
 overpowering; after rising above; having passed
 beyond; beyond; passes beyond all bounds

འིན་དུ་འདས་པ་ ▫ *shin tu 'das pa* ▪ {C} *atikrānta* ▪
well passed beyond ▫ {C} past; passed beyond;

transcended; very transcendent; gone beyond; surpassing; more than; overpowering; after rising above; having passed beyond; beyond; passes beyond all bounds

འཛིན་ཏུ་འདས་བྱས་ནས་ ▫ *shin tu 'das byas nas* ▫ {C} *atikramya* ▫ **well passed beyond** ▫ {C} past; passed beyond; transcended; very transcendent; gone beyond; surpassing; more than; overpowering; after rising above; having passed beyond; beyond; passes beyond all bounds

འཛིན་ཏུ་སྐྱུག་བསྐྱེད་ལྡན་ ▫ *shin tu sdug bsngal 'gyur* ▫ ལྡན་ལྡན་ལྡན་ལྡན་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {MSA} *suduhkhita* ▫ **very miserable**

འཛིན་ཏུ་སྐྱོམ་ ▫ *shin tu sdom* ▫ {MSA} *susamṛti* ▫ **very concealed**

འཛིན་ཏུ་བསྐྱེད་བ་ ▫ *shin tu bsdam pa* ▫ {C} *susamṛta* ▫ **very concealed; well restrained; well bound**

འཛིན་ཏུ་མནར་བ་ ▫ *shin tu mnar ba* ▫ མནར་མནར་མནར་མནར་མནར་ ▫ *mnar mnar mnard mnard* ▫ {C} *suparibhūta* ▫ **very tormented; very miserable; harm/torture/torment very much** ▫ {C} well-humbled

འཛིན་ཏུ་རྣམ་དག་ ▫ *shin tu rnam dag* ▫ {L} *suviśuddha* ▫ **very pure**

འཛིན་ཏུ་རྣམ་དག་པ་ ▫ *shin tu rnam dag pa* ▫ {MSA} *siviśuddha* ▫ **very pure**

འཛིན་ཏུ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *shin tu rnam par grol ba* ▫ གྲོལ་བ་གྲོལ་བ་གྲོལ་བ་ ▫ 'grol 'grol grol grol ▫ {L} *svimukta*; {C} *suviḥhakta* ▫ **very liberated; well-liberated/released** ▫ {C} well emancipated; fully delivered; well proportioned; well separated

འཛིན་ཏུ་རྣམ་པར་ངེས་པ་ ▫ *shin tu rnam par nges pa* ▫ {L} *sviniyata* ▫ **very definite; well ascertained; good ascertainment** ▫ well restrained/controlled; well disciplined

འཛིན་ཏུ་རྣམ་པར་ངེས་པའི་ཤེས་རབ་ ▫ *shin tu rnam par nges pa'i shes rab* ▫ {MSA} *sviniścita ... prajñā* ▫ **exalted wisdom of good ascertainment**

འཛིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་ ▫ *shin tu rnam par dag* ▫ {C} *siviśuddhatva* ▫ **very pure**

འཛིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པ་ ▫ *shin tu rnam par dag pa* ▫ {C} *atyanta-viśuddhatva*; {MSA} *su-viśuddha* ▫ **very pure** ▫ {C} absolute purity

འཛིན་ཏུ་རྣམ་པར་དག་པར་འགྱུར་ ▫ *shin tu rnam par dag par 'gyur* ▫ {MSA} *suviśuddhiṃ nigacchati* ▫ **very pure; become very pure; is very pure**

འཛིན་ཏུ་རྣམ་འབྲེས་ ▫ *shin tu rnam 'byes* ▫ {C} *suviḥhakta* ▫ {C} well proportioned; well separated

འཛིན་ཏུ་རྣོ་བར་འགྱུར་ ▫ *shin tu rno bar 'gyur* ▫ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ▫ 'gyur 'gyurd gyur gyurd ▫ {C} *tīkṣṇatara* ▫ **very sharp** ▫ {C} keener and keener

འཛིན་ཏུ་སྐྱེད་ས་པ་ ▫ *shin tu spyangs pa* ▫ {L,MV} *prasrabdhi*; {C} *superikarma-kṛta* ▫ **[very-practiced]; pliancy; flexibility; servicability; suppleness; tranquillity** ▫ {C} well-worked

འཛིན་ཏུ་སྐྱེད་ས་པའི་ལམ་ ▫ *shin tu spyangs pa'i lam* ▫ {C} *prasrabdhi-mārga* ▫ **path of pliancy** ▫ {C} path of quiescence

འཛིན་ཏུ་ཕྱིས་པ་ ▫ *shin tu phyis pa* ▫ {C} *svimrṣṭa* ▫ **well wiped; erase well** ▫ {C} well smoothed

འཛིན་ཏུ་ཕྱོགས་པར་ ▫ *shin tu phyogs par* ▫ {L} *abhimukha* ▫ **face to face**

འཛིན་ཏུ་ཕྲ་མོ་ ▫ *shin tu phra mo* ▫ {L} *atisūkṣma* ▫ **very subtle**

འཛིན་ཏུ་འཕགས་པ་ ▫ *shin tu 'phags pa* ▫ {C} *udgata* ▫ **very superior** ▫ {C} lifted up

འཛིན་ཏུ་འཕེལ་བར་འགྱུར་ ▫ *shin tu 'phel bar 'gyur* ▫ {C} *utsada (=udgatā)* ▫ **greatly increase** ▫ {C} (over) crowded; with prominences

འཛིན་ཏུ་བ་ ▫ *shin tu ba* ▫ **utmost**

འཛིན་ཏུ་བབ་ཅོལ་ ▫ *shin tu bab col* ▫ {PH} very confused

འཛིན་ཏུ་བྱིངས་ ▫ *shin tu byings* ▫ {PH} majority ▫ གང་འཛིན་བར་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བ་འདི་ནི་འཛིན་ཏུ་བྱིངས་ཆེ་བ་མ་ཡིན། ▫ *gang 'chi bar rtogs par mi 'gyur ba 'di ni shin tu byings che ba ma yin te/* ▫ Someone who does not know about death is not in the greater majority. ▫ {A4C-C}

འཛིན་ཏུ་དབེན་པ་ ▫ *shin tu dben pa* ▫ {C} *sunigūḍha* ▫ **very**

isolated; very solitary place ◻ {C} well hidden; well concealed

འིན་ཏུ་སྤྱང་དཀའ་བ་ ◻ *shin tu sbyang dka' ba* ▪ {L} *sudurjaya* ▪ **very difficult to overcome**

འིན་ཏུ་སྤྱང་བ་ ◻ *shin tu sbyang ba* ▪ སྤྱང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {L} *paryavadāta* ▪ **very clean; very pure**

འིན་ཏུ་སྤྱངས་པ་ ◻ *shin tu sbyangs pa* ▪ སྤྱང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA} *prasrabdhi*; {N} *praśrabdhi*; {C} *uttapta-hātaka*; {C} *pramṛṣṭa* ▪ [very-practiced]; **pliancy; flexibility; serviceability; suppleness** ◻ {C} finest burnished (gold); polished away

འིན་ཏུ་སྤྱངས་པ་ཆེ་ ◻ *shin tu sbyangs pa che* ▪ སྤྱང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {MSA} *tanuka* ... *praśrabdhi* ▪ **great pliancy/flexibility/ serviceability/suppleness**

འིན་ཏུ་སྤྱངས་པའི་ལམ་ ◻ *shin tu sbyangs pa'i lam* ▪ སྤྱང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ {C} *praśrabdhi-mārga* ▪ **path of pliancy/flexibility/ serviceability/suppleness** ◻ {C} path of quiescence

འིན་ཏུ་མ་སྐྱེས་པ་ ◻ *shin tu ma skyes pa* ▪ {C} *atyanta-anupalambha* (= *atyanta-anutpannatva* = *atyantatayā-anutpannatvāt*) ▪ **very non-produced** ◻ absolute non-apprehension

འིན་ཏུ་མ་ཞུམ་པ་ ◻ *shin tu ma zhum pa* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ཞུམ་ཞུམས་ ◻ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {C} *atyanta-anavalīnatā* ▪ **very non-discouraged/slack/weak/ timid/cowardly** ◻ {C} cannot absolutely be cowed

འིན་ཏུ་མང་པོ་ ◻ *shin tu mang po* ▪ {C} *subahu*; {MSA} *bahutara* ▪ **very many** ◻ however great it may be

འིན་ཏུ་མེད་པ་ ◻ *shin tu med pa* ▪ {TN} *atyanta na vidyate* ▪ **absolutely non-existent**

འིན་ཏུ་མོས་པ་ ◻ *shin tu mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ◻ *mos mos mos mos* ▪ {L} *adhimukti* ▪ **very faithful; great belief/faith/interest/inclination towards/zeal/ keenness** ◻ firm resolve; resolve; resoluteness; resolute faith; firm belief/conviction/faith

འིན་ཏུ་དམན་ ◻ *shin tu dman* ▪ {MSA} *sunihīna* ▪ **very**

inferior; very small

འིན་ཏུ་དམན་པ་ ◻ *shin tu dman pa* ▪ {MSA} *māndya (ati-)* ▪ **very inferior; very small**

འིན་ཏུ་རྩིངས་པ་ ◻ *shin tu rtsings pa* ▪ {PH} very rough

འིན་ཏུ་རྫོགས་པ་ ◻ *shin tu rdzogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA} *sunispanna* ▪ **very complete/perfect**

འིན་ཏུ་ཟབ་ ◻ *shin tu zab* ▪ {MSA} *atigahana*; {MSA} *parama-gahanatva* ▪ **very profound; very deep**

འིན་ཏུ་གཟི་བཞིན་དང་ལྡན་པ་ ◻ *shin tu gzi brjid dang ldan pa* ▪ {C} *tejovattaram* ▪ **very hot; very heated; very majestic** ◻ {C} more energetically; ever more vehement

འིན་ཏུ་བཟང་པོ་ ◻ *shin tu bzang po* ▪ {MSA} *śobhana-tara* ▪ **very good; excellent**

འིན་ཏུ་ཡངས་པ་ ◻ *shin tu yangs pa* ▪ {L} *suviśāla* ▪ **very wide; very extensive**

འིན་ཏུ་ཡུན་རིང་ ◻ *shin tu yun ring* ▪ **very long time**

འིན་ཏུ་ཡུན་རིང་མོར་ ◻ *shin tu yun ring mor* ▪ {C} *suciram* ▪ **for a very long time** ◻ {C} for a good long time

འིན་ཏུ་ཡུལ་ཆེན་ ◻ *shin tu yul chen* ▪ {MSA} *viśaya-sumahat* ▪ **very great object**

འིན་ཏུ་རིང་ ◻ *shin tu ring* ▪ {MSA} *vidūra (su-)* ▪ **very long; very long time; very far**

འིན་ཏུ་རིང་པོར་ ◻ *shin tu ring por* ▪ {C} *suciram* ▪ **for a very long time** ◻ {C} for a good long time

འིན་ཏུ་གསལ་བ་ ◻ *shin tu gsal ba* ▪ {C} *suparivyakta*; {L} *atispaṣṭa* ▪ **very clear; very bright** ◻ very clear; very clean; very distinct; {C} well distinguished

འིན་ཏུ་བསགས་པ་ ◻ *shin tu bsags pa* ▪ {C} *sūpacita* ▪ **well accumulated; well composed** ◻ {C} well collected

འིན་སྤྱངས་སྐྱེ་བའི་སྤྱ་བལྟས་ ◻ *shin sbyangs skye ba'i snga bltas* ▪ སྤྱང་སྤྱང་སྤྱངས་སྤྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ **omen of pliancy**

འིན་སྤྱངས། འིན་ཏུ་སྤྱངས་པ་ ◻ *shin sbyangs; shin tu*

sbyangs pa ▪ མུང་མུང་མུངས་མུངས་ ▪ *sbyang sbyong sbyangs sbyongs* ▪ *prasrabdhi; praśrabdhi* ▪ [very-practiced]; pliancy; flexibility; servicability; suppleness

ཤིས་པ་ ▪ *shis pa* ▪ **auspicious** ▪ གང་ཤིས་པ་འཛིང་བ་ ▪ *gang shis pa 'ching ba* ▪ the construction of whichever [mudrā] is auspicious {Dor 47a.2/ 277.2}

ཤིས་ལུགས་ ▪ *shis lugs* ▪ **mode of disposition**

ཤུ་ ▪ *shu* ▪ བཤུ། ཤུ། བཤུས། ཤུས། ▪ *bshu/ shu/ bshus/ shus/* ▪ **to peel; to transcribe**

ཤུག་པ་ ▪ *shug pa* ▪ **juniper tree**

ཤུགས་ ▪ *shugs* ▪ {LCh,L,MSA}vega; {LCh}sāmarthya ▪ **force; strength; power; energy; implicit(ly){BJ 17.2}** ▪ {PH}implicit(ly) ▪ impact; momentum; agitation

ཤུགས་ཀྱི་ ▪ *shugs kyi* ▪ *tarasā* ▪ **implicit; implicitly**

ཤུགས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱའི་ཚོས་ ▪ *shugs kyi bsgrub bya'i chos* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▪ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ **implicit predicate of the probandum**

ཤུགས་ཀྱིས་ ▪ *shugs kyi* ▪ {N}tarasā ▪ **implicitly; through the force**

ཤུགས་ཆེ་ ▪ *shugs che* ▪ **stronger**

ཤུགས་རྟོགས་ ▪ *shugs rtogs* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▪ *rtogs rtogs rtogs* ▪ **implicit realization**

ཤུགས་དྲག་ ▪ *shugs drag* ▪ {PH}strong; great strength; intense

ཤུགས་འབྱུང་རང་རྩིས་གཡས་སུ་འཁྲིལ་བའི་དུང་ ▪ *shugs 'byung rang ris g.yas su 'khyil ba'i dung* ▪ {PH} self-arisen clockwise spiraling conch shell

ཤུགས་ཡུལ་ ▪ *shugs yul* ▪ {GD:389} implicit object

ཤུགས་ལ་ ▪ *shugs la* ▪ **implicitly; through the force**

ཤུགས་ལ་བསྟན་ ▪ *shugs la bstan* ▪ བསྟན་སྟན་བསྟན་སྟན་ ▪ *bstan ston bstand stond* ▪ **implicitly indicated{BJ 17.2}**

ཤུགས་ལ་གནས་པའི་དོན་ ▪ *shugs la gnas pa'i don* ▪ **the**

meaning implicitly abiding{DK 23.2}

ཤུགས་ལ་འཕངས་པ་ ▪ *shugs la 'phangs pa* ▪ **implicitly projected**

ཤུགས་ལ་ཤེས་ ▪ *shugs la shes* ▪ **known through the force of ...{BJ 27.4}; implicitly known**

ཤུན་ ▪ *shun* ▪ {L}tvak ▪ **skin; peel; hide; bark; name of a river**

ཤུན་པ་ ▪ *shun pa* ▪ *tvak* ▪ **bark; skin; peel**

ཤུབ་བྱ་ ▪ *shub bu* ▪ **whisper**

ཤུར་པ་ ▪ *shur pa* ▪ {PH}juniper [incense]

ཤུར་ཤིང་ ▪ *shur shing* ▪ {PH}juniper tree

ཤུལ་ ▪ *shul* ▪ **tracks; trace; remains** ▪ {PH}ruins; remains ▪ དང་སྐོང་ལྷུང་བ་དང་། ལྷ་ལེན་དུའི་དགོན་ཤུལ་རྣམས་ན་ ▪ In the ruins of the monasteries of Rṣipatana and Nālandā, ... ▪ {GCG}

ཤུས་ ▪ *shus* ▪ བཤུ། ཤུ། བཤུས། ཤུས། ▪ *bshu/ shu/ bshus/ shus/* ▪ **peeled; to peel; to transcribe**

ཤེན་ ▪ *she na* ▪ *iti cet* ▪ **if it is asked**

ཤེད་བུ་ ▪ *shed bu* ▪ {C,N}mānava ▪ **child of manu{N}** ▪ {C}youth; young man

ཤེད་ལས་སྐྱེས་པ་ ▪ *shed las skyes pa* ▪ {C,N}manuja ▪ **born from manu{N}** ▪ {C}man

ཤེར་ ▪ *sher* ▪ *prajñā* ▪ **wisdom**

ཤེར་དོན་ ▪ *sher don* ▪ **meaning of the Perfection of Wisdom Sūtras**

ཤེར་མདོ་ ▪ *sher mdo* ▪ *prajñā-pāramitā-sūtra* ▪ **Perfection of Wisdom Sūtras**

ཤེར་ཕྱིན་ ▪ *sher phyin* ▪ ཤེས་རབ་ཀྱི་ཡོ་རྩལ་དུ་ཕྱིན་པ་ ▪ *shes rab kyi pha rol tu phyin pa* ▪ *prajñāpāramitā* ▪ **perfection of wisdom**

ཤེར་ཕྱིན་གྱི་མདོ་ ▪ *sher phyin gyi mdo* ▪ *prajñā-pāramitā-sūtra* ▪ **Perfection of Wisdom Sūtras**

ཤེར་ཕྱིན་གྱི་རྣལ་འབྱོར་ ▪ *sher phyin gyi rnal 'byor* ▪ **yoga of the perfection of wisdom**

ཤེས་ཕྱིན་སྒྲོམ་པ་ ▫ *sher phyin sgom pa* ▪ **cultivation of the perfection of wisdom; meditation of the perfection of wisdom**

ཤེས་ཕྱིན་བདག་ས་པ་/ ཤེས་ཕྱིན་བདག་ས་པ་བ་ ▫ *sher phyin btags pa / sher phyin btags pa ba* ▪ **imputed perfection of wisdom**

ཤེས་ཕྱིན་མཚན་ཉིད་པ་ ▫ *sher phyin mtshan nyid pa* ▪ **fully qualified perfection of wisdom**

ཤེལ་ ▫ *shel* ▪ {C}sphaṭika; {L}svaccha ▪ **crystal; glass**

ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་ ▫ *shel gyi sa gzhi* ▪ {Śāntideva 10.7} *sphaṭika-kuṭṭimam* ▪ {PH}ground of inlaid crystal

ཤེལ་དང་བེ་དུ་ར་ཡ་ ▫ *shel dang bai dū ra ya* ▪ {MSA} *sphaṭika-vaidurya* ▪ **crystal and vaidurya**

ཤེལ་ཕྲེང་ ▫ *shel phreng* ▪ {PH}crystal rosary

ཤེལ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ ▫ *shel shin tu gsal ba* ▪ {L}svaccha-sphaṭika ▪ **very clear crystal**

ཤེས་ ▫ *shes* ▪ {LCh}jñā; {MV}jñāna; {C,MV}jñatā; {C}vijñāyate; {C}saṃjñā; {C}prajānāti; {MSA}boddhī; {MSA}vijñā; {MSA}(vi √dhā): vidhīyate; {MV 3.4-5ab}gang shes nas = yaj-jñānāt ▪ **to know; cognition; consciousness (=shes pa); knowledge; quote indicator (=shes bya ba) [follows question; see also zhes and ces]** ▫ {C}discern; be understood; notion; perception

ཤེས་ཀྱི་ཁོ་འདོད་པ་ ▫ *shes kyi khe 'dod pa* ▪ **desire for selfish profits**

ཤེས་དགོས་པ་ ▫ *shes dgos pa* ▪ **have to be known; necessary to know; must be known**

ཤེས་རྒྱུད་ ▫ *shes rgyud* ▪ **mental continuum**

ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱན་བདག་ས་ ▫ *shes sgrib kun btags* ▪ གདགས་འདོགས་བདག་ས། བདག་ས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/ brtags thogs* ▪ *parikalpitajñeyāva-ṛaṇa* ▪ **artificial obstruction to omniscience**

ཤེས་སྒྲིབ་ཀྱི་ཟག་པ་ ▫ *shes sgrib kyi zag pa* ▪ **contamination which is an obstruction to omniscience**

ཤེས་སྒྲིབ་རགས་པ་ ▫ *shes sgrib rags pa* ▪ {PH}coarse

obstructions to omniscience

ཤེས་སྒྲིབ་ལྷན་སྐྱེས་བགྲ་དང་བགྲུད་ ▫ *shes sgrib lhan skyes brgya dang brgyad* ▪ {PH}the one hundred and eight innate obstructions to omniscience

ཤེས་སྒྲིབ་ལྷན་སྐྱེས་སུམ་ཅུ་ཙ་ཏུ་གྲག་ ▫ *shes sgrib lhan skyes sum cu rtsa drug* ▪ {PH}the thirty-six innate obstructions to omniscience

ཤེས་སྒྲིབ། ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ ▫ *shes sgrib/ shes bya'i sgrib pa* ▪ {LCh}jñeyāvaraṇa ▪ **obstructions to omniscience; obscurations of the knowable; obstruction to omniscience; obstruction to simultaneous cognition of all phenomena**

ཤེས་འཚལ་ ▫ *shes 'chal* ▪ **fractured intelligence; scattered intelligence; intelligence gone astray**

ཤེས་ཉོན་སྐྱིབ་པ་ ▫ *shes nyon sgrib pa* ▪ *jñeya-kleśa-āvaraṇa* ▪ {PH}afflictive obstructions and obstructions to omniscience

ཤེས་ཏེ་ ▫ *shes te* ▪ {C}budhyati ▪ **knows; cognize(s)** ▫ {C}understands

ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་ ▫ *shes 'dod chos can* ▪ **subject sought to be known**

ཤེས་འདོད་ཚོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་ ▫ *shes 'dod chos can skyon med* ▪ **faultless subject sought to be known**

ཤེས་འདོད་དང་སྦྱོན་འདོད་ ▫ *shes 'dod dang ston 'dod* ▪ **wish to know and wish to communicate**

ཤེས་ནས་ ▫ *shes nas* ▪ {C}ājñāya ▪ **having known; having cognized**

ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་པ་ ▫ *shes nas dad pa thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོབ་འཕྲོབ་ཐོབ་འཕྲོབས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}avetya-prasāda-lābha ▪ **obtain faith through knowledge {T}**

ཤེས་ནུས་ ▫ *shes nus* ▪ **can be known**

ཤེས་རྣམ་ ▫ *shes rnam* ▪ {GD:406} aspect as consciousness

ཤེས་རྣམ་སྒྲོམ་པ་ ▫ *shes rnam sgom pa* ▪ **meditative cultivation of the aspect of a subject [e.g., meditatively cultivating compassion]**

འཇིགས་པ་ ▫ *shes pa* ▪ {C}jñātā; {MSA,MV}jñāna; {C}prajānāti; {C}prajñā; {C}parijānāti (=prajānāti); {C}prajānanatā; {C}vijñāta; {C}vijānāti; {C}anvagacchati; {C}medhā; {MSA}pratyavagama; {MV}pratipatti; {MSA}yang dag shes pa = samīrīta; {C}khyāyati; vijñāna ▪ **consciousness; cognition; mind; knower; knowledge; to know; realize; understand; cognize** ▫ {PH} knowledge ▫ {C}wisely knows; knows, in his wisdom; comprehends wisdom; wise cognition; is aware; becomes aware of; be aware of; known; discerned; follow; sagacity; known; cognized; is declared
Definition: clear and knowing

Divisions: (1) sense cognition; (2) mental cognition

འཇིགས་པ་སྐྱེ་བ་མེད་པ་ ▫ *shes pa skye ba med pa* ▪ **nonproduction of consciousness**

འཇིགས་པ་སྐྱོ་བ་བྱུང་བ་ ▫ *shes pa glo bur pa* ▪ {PH}an adventitious consciousness

འཇིགས་པ་བརྒྱད་ ▫ *shes pa brgyad* ▪ {PH}the eight knowledges [of the path of seeing]

འཇིགས་པ་ཉིད་ ▫ *shes pa nyid* ▪ jñātātā ▪ {GD:592} 'cognizedness,' the aspect of perception aquired when a precedingly unknown object becomes known

འཇིགས་པ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་ ▫ *shes pa dang mtshungs par ldan pa* ▪ {MSA}jñāna-samprayukta; {MSA}jñānena samprayuktaḥ ▪ **associated with consciousness/knowledge; concordance with consciousness/knowledge**

འཇིགས་པ་བརྗོད་སྤྲོད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *shes pa brda sprod par byed pa* ▪ {L}ājñāvāyākaraṇa ▪ **expound [one's] knowledge**

འཇིགས་པ་རྣམ་པར་གཞག་པ་ ▫ *shes pa rnam par gzhang pa* ▪ {MV}jñāna-vyavasthāna ▪ **positing of consciousness; posit consciousness {T}**

འཇིགས་པ་པོ་ ▫ *shes pa po* ▪ {MSA}jñātr; {C}jānaka; {C}jñātā; {C}ajānaka ▪ **knower; cognizer** ▫ {C}one who cognizes; one who knows begetter; cannot be known [with apaśyaka: one who does not know]; unknowable; does not generate anything; without a

cognizer

འཇིགས་པ་པོ་མ་མཁའི་པ་ ▫ *shes pa po ma mchis pa* ▪ {C}ajānaka ▪ **non-knower; non-cognizer** ▫ {C}cannot be known [with apaśyaka: one who does not know]; unknowable; does not generate anything; without a cognizer

འཇིགས་པ་མ་ལགས་པ་ ▫ *shes pa ma lags pa* ▪ {C}ajānamāna ▪ **non-knowledge; non-cognition; not know; not cognize** ▫ {C}in his ignorance; which cannot be cognized

འཇིགས་པ་མེད་པ་ ▫ *shes pa med pa* ▪ {C}ajānaka ▪ **non-knowledge; non-cognition; not know; not cognize** ▫ {C}cannot be known [with apaśyaka: one who does not know]; unknowable; does not generate anything; without a cognizer; in his ignorance; which cannot be cognized

འཇིགས་པ་ཚད་མ་ ▫ *shes pa tshad ma* ▪ **valid consciousness**

འཇིགས་པ་ཟབ་པ་ ▫ *shes pa zab pa* ▪ **profundity regarding knowing; consciousness being more profound**

འཇིགས་པ་ཡིས་དམིགས་ ▫ *shes pa yis dmigs* ▪ དམིགས་དམིགས་ དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C}jñānopalambhu (=jñānena-upalambham?) ▪ **object of observation by consciousness; observed by consciousness** ▫ {C}through cognition a basis

འཇིགས་པའི་ཀུན་རྫོབ་ ▫ *shes pa'i kun rdzob* ▪ བརྗོད་རྫོབ་ བརྗོད་རྫོབ་ ▫ *brdzab rdzob brdzabs rdzobs* ▪ {MV}pratipatti-samvṛti ▪ **mental conventionalities**

འཇིགས་པའི་རྣམ་པ་བསྐྱོང་བ་ ▫ *shes pa'i rnam pa bsgom pa* ▪ བསྐྱོང་སྐྱོང་བསྐྱོང་སྐྱོང་བ་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}jñānākāra-bhāvana ▪ **cultivation of meditation on the aspects of consciousness**

འཇིགས་པའི་རྣམ་པ་འཇིགས་པ་ཉིད་ ▫ *shes pa'i rnam pa shes pa nyid* ▪ {C}jñāna-ākāratā ▪ **cognition of the aspects of consciousness**

འཇིགས་པའི་སྐྱེད་ལུལ་ ▫ *shes pa'i spyod yul* ▪ སྐྱེད་སྐྱེད་སྐྱེད་ སྐྱེད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}jñāna-gocara ▪ **object of activity of consciousness; range of consciousness; sphere of consciousness** ▫ {C}sphere of cognitive activity

ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *shes pa'i mtshan nyid* ▪ **knowledge characteristics**

ཤེས་པར་དཀའ་ ▫ *shes par dka'* ▪ {MSA}durājñeya ▪ **difficult to know/cognize**

ཤེས་པར་དཀའ་བ་ཉིད་ ▫ *shes par dka' ba nyid* ▪ {MSA}durjñānatā ▪ **difficult to know/cognize**

ཤེས་པར་གྱུར་པའི་ལྗོན་པ་རིགས་གཅིག་པ་ ▫ *shes par gyur pa'i ldog pa rigs gcig pa* ▪ ལྗོན་ལྗོན་ལྗོན་ལྗོན་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **consciousnesses which are the same isolate type**

ཤེས་པར་གྱུར་པའི་རྣམ་རིགས་གཅིག་པ་ ▫ *shes par gyur pa'i rdzas rigs gcig pa* ▪ **consciousnesses which are the same type of substantial entity**

ཤེས་པར་འགྲུབ་བ་ ▫ *shes par 'gyur ba* ▪ {C}ājānanā ▪ **know; cognize** ▫ {C}understanding

ཤེས་པར་བྱ་ ▫ *shes par bya* ▪ {C}prajānāyati; {C}prajānāyitavyu; {C,MV}jñeya; {C}vijñāyate; {C,MV}vijñeya; {MV}parijñeya; {C}samanvāharati ▪ **object of knowledge; know; will know; cognize; will cognize** ▫ {C}knows wisely; should be wisely known; what they should know; what should be known; cognizable; discern; be understood; distinct; should be known; one should understand/discern; discernible; his mind is impressed by; consider; bring out; bear in mind; b

ཤེས་པར་བྱ་བ་ ▫ *shes par bya ba* ▪ **object to be known; to be known**

ཤེས་པར་བྱ་བའི་གང་ཆེན་མཚོ་ ▫ *shes par bya ba'i gang chen mtsho* ▪ {C}jñeyārṇava ▪ **great ocean of objects of knowledge** ▫ {C}the flood of the cognizable

ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ ▫ *shes par bya ba'i phyir* ▪ {C}avabodhāya ▪ **because of being an object of knowledge** ▫ {C}so that he may see through

ཤེས་པར་བྱ་བར་འདོད་པ་ ▫ *shes par bya bar 'dod pa* ▪ {C}nigamayati (=pratipādayitukāmah) ▪ **desire for objects of knowledge** ▫ {C}change the subject

ཤེས་པར་བྱོའོ་ ▫ *shes par bya'o* ▪ {C}samanvāharati; {C}jānāyati ▪ **one should know; you should know** ▫

{C}one should understand; must see through; one should look through to; enable to know

ཤེས་པར་བྱས་ནས་ ▫ *shes par byas nas* ▪ **having understood ...**

ཤེས་པར་བྱེད་ ▫ *shes par byed* ▪ {C}vijñāpayati ▪ **know; cognize; understand** ▫ {C}instructs; to intimate; be used for communication

ཤེས་པར་བྱེད་དུ་བརྒྱུག་པ་ ▫ *shes par byed du bcug pa* ▪ {C}jñāpaka ▪ **one who makes known** ▫ {C}making known; intimator

ཤེས་པར་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *shes par byed du 'jug pa* ▪ {C}jñāpaka ▪ **one who makes known** ▫ {C}making known; intimator

ཤེས་པས་སྟོན་བ་ ▫ *shes pas ston pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}jñānena deśanā ▪ **teach/demonstrate with knowledge** {T}

ཤེས་པས་སྲིད་ལ་མི་གནས་ ▫ *shes pas srid la mi gnas* ▪ **not abiding in cyclic existence through knowledge**

ཤེས་པས་སྲིད་ལ་མི་གནས་པའི་གཞི་ཤེས་ ▫ *shes pas srid la mi gnas pa'i gzhi shes* ▪ {EO}prajñayā bhavāpratiṣṭhitam vastujñānam ▪ **knower of bases that does not abide in [the extreme of] mundane existence due to knowledge; a knower of bases that does not abide in [the extreme of] cyclic existence through knowledge**

ཤེས་པས་སྲིད་ལ་མི་གནས་པའི་ལམ་ཤེས་ ▫ *shes pas srid la mi gnas pa'i lam shes* ▪ **knowers of paths that do not abide in mundane existence through knowledge**

ཤེས་པ། རྣམ་ཤེས་ ▫ *shes pa; rnam shes* ▪ jñāna/vijñāna ▪ **consciousness**

ཤེས་པ། ལྡོ་ ▫ *shes pa; blo* ▪ jñāna, buddhi ▪ **cognition**

ཤེས་བྱ་ ▫ *shes bya* ▪ {LCh,TN,MSA,MV}jñeya; {C}ucyate ▪ **object of knowledge; knowable; should be known** ▫ {C}cognized; cognizable; knowable; it is said; is spoken of; is called; one speaks of; is expounded DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རྫོང་ལུ་ལུ་བྱ་བ་ བ་ ▫ *mtshan nyid/ blo'i yul du bya rung ba* ▫ Definition:

source{BJ 10.2}
 འཤམ་བྱེད་དུ་བྲངས་པ་ ▫ *shes byed du drangs* ▫ cited as a
 scriptural source{BJ 44.5}
 འཤམ་བྱེད་སྣང་བ་ནམ་བུལྟ་ ▫ *shes byed snang ba rnam
 bdun* ▫ seven aspects of revealing appearances
 ▫ COMMENT: *dream, magical illusion, mirage, echo,
 reflection, city of smell-eaters, and emanation*
 འཤམ་མྱུར་ ▫ *shes myur* ▫ {C}kṣipra-jñā ▫ quick
 knowledge; quick understanding; understand
 quickly ▫ {C}bringing quick understanding
 འཤམ་མཚན་ ▫ *shes mtshan* ▫ knowledge characteristics
 འཤམ་མཚན་ ▫ *shes mdzad* ▫ {C}jñāpaka ▫ make known;
 one who makes known ▫ {C}intimator
 འཤམ་བཞིན་ ▫ *shes bzhin* ▫ {LCh,MV,MSA}saṃprajanya;
 {C}saṃprajanyam; {C}saṃprajñatā ▫ introspection
 ▫ {C}full awareness; self-possession
 འཤམ་བཞིན་དང་ལྡན་པ་ ▫ *shes bzhin dang ldan pa* ▫ {C}
 saṃprajāna ▫ having introspection; introspective
 ▫ {C}self-possessed; clearly conscious
 འཤམ་བཞིན་དུ་ ▫ *shes bzhin du* ▫ {MSA}jñātvā (e.g.:
 a-jñātvā) ▫ introspective(ly)
 འཤམ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *shes bzhin ma yin pa* ▫
 asaṃprajanya ▫ non-introspection
 འཤམ་བཞིན་མེད་པ་ ▫ *shes bzhin med pa* ▫ {C}asaṃprajñā
 ▫ non-introspection ▫ {C}unaware of what he does
 འཤམ་བཞིན་རབ་དུ་ལྡན་པ་ ▫ *shes bzhin rab tu ldan* ▫ {C}
 susaṃprajāna ▫ introspective ▫ {C}fully conscious
 འཤམ་རབ་ ▫ *shes rab* ▫ {LCh,C,MSA,MV}prajñā ▫
 [know-highest]; wisdom ▫ insight; understanding;
 knowledge
 འཤམ་རབ་ཀྱི་གོ་སྐབས་ ▫ *shes rab kyi go sgrub* ▫ achieving
 through the armor of wisdom
 འཤམ་རབ་ཀྱི་རྒྱ་ཉིད་ ▫ *shes rab kyi rgyu nyid* ▫ {MSA}
 prajñā-hetutva ▫ cause of wisdom
 འཤམ་རབ་ཀྱི་རྟོགས་རྟོགས་སུ་གནས་པའི་རྗེས་ཐོབ་ཡི་འཤམ་
 ▫ *shes rab kyi rtogs rigs su gnas pa'i rjes thob ye*

shes ▫ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs*
 ▫ wisdoms of subsequent attainment that abide as
 wisdom-types of realization
 འཤམ་རབ་ཀྱི་སྣོན་བས་ ▫ *shes rab kyi stobs* ▫ {MSA}prajñā-
 bala ▫ power of wisdom; force of wisdom
 འཤམ་རབ་ཀྱི་སྣང་བ་ ▫ *shes rab kyi snang ba* ▫ སྣང་སྣང་སྣང་
 སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▫ {C}prajñā-āloka ▫
 light of wisdom; appearance of wisdom
 འཤམ་རབ་ཀྱི་སྤྲན་ ▫ *shes rab kyi spyan* ▫ {MSA}prajñā-
 cakṣus ▫ eye of wisdom
 འཤམ་རབ་ཀྱི་པ་རྟོག་དུ་སྤྱིན་པ་བཟུང་སྟོང་པའི་བཞག་པ་མངོན་
 པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུན་གྱི་སྣང་བ་ ▫ *shes rab kyi pha rol
 tu phyin pa brgyad stong pa'i bshad pa mngon par
 rtogs pa'i rgyan gyi snang ba* ▫ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫
snang snang snang snang ▫ aṣṭa-sāhasrikā-prajñā-
 pāramitā-vyākhyāna-abhisamayālamkāra-āloka
 ▫ Illumination of [Maitreya's] "Ornament for
 Clear Realization", an Explanation of the Eight
 Thousand Stanza Perfection of Wisdom by
 Haribhadra (seng ge bzang po), P. 5189, vol. 90
 འཤམ་རབ་ཀྱི་པ་རྟོག་དུ་སྤྱིན་པ་གཉིས་སྟོང་ལྔ་བཟུང་བའི་རབ་ཀྱི་
 ཚལ་གྱིས་རྣམ་པོ་རབ་གོམ་པས་ལྷུས་པ། ▫ *shes rab kyi
 pha rol tu phyin pa gnyis stong lnga brgya pa/ rab
 kyi tshal gyis rnam par gnon pas zhus pa/* ▫ sārḍha-
 dvisāhasrikā-prajñā-pāramitā / suvikranta-vikrami-
 pariprecha ▫ Two Thousand Five Hundred Stanza
 Perfection of Wisdom Sūtra, P. 736, vol. 21
 འཤམ་རབ་ཀྱི་པ་རྟོག་དུ་སྤྱིན་པ་སྟོང་ཕྲག་བཟུང་བ་ ▫ *shes rab
 kyi pha rol tu phyin pa stong phrag brgya pa* ▫
śata-sāhasrikā-prajñā-pāramitā ▫ One Hundred
 Thousand Stanza Perfection of Wisdom Sūtra, P.
 730, vol. 12
 འཤམ་རབ་ཀྱི་པ་རྟོག་དུ་སྤྱིན་པ་སྟོང་ཕྲག་ཉི་ཤུ་ལྔ་བའི་མན་
 ངག་གི་བསྟན་པོ་ཅེས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱུན་གྱི་
 འབྲེལ་པ་ ▫ *shes rab kyi pha rol tu phyin pa stong
 phrag nyi shu lnga pa'i man ngag gi bstan bcos
 mngon par rtogs pa'i rgyan gyi 'grel pa* ▫ བཟུང་
 འབྲེལ་བཟུང་འབྲེལ་བ་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▫
*pañca-viṃśati-sāhasrikā-prajñā-pāramitopadeśa-
 śāstrābhisamayālamkāra-vṛtti* ▫ Commentary on
 (Maitreya's) "Ornament for Clear Realization,"
 Treatise of Quintessential Instructions on the

Twenty-five Thousand Stanza Perfection of Wisdom [by Āryavimuktasena ('phags pa grol sde); P5185, vol. 88]

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་སྤྱད་པ་ཚོགས་སྲུ་བཅད་པ་ འ
shes rab kyi pha rol tu phyin pa sdud pa tshigs su
bcad pa ▪ བསྐྱུ་སྤྱད་བསྐྱུས་སྤྱུས་ འ bsdu sdud bsdus sdus
▪ sañcaya-gāthā-prajñā-pāramitā ▪ **Condensed
Perfection of Wisdom Sūtra, P. 735, vol. 21**

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་འི་སྟིང་པོ་ འ shes rab kyi pha
rol tu phyin pa'i snying po ▪ {C}prajñā-pāramitā-
hrdaya ▪ **Essence/Heart of the Perfection of
Wisdom Sūtra**

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་འི་མདོ་ འ shes rab kyi pha
rol tu phyin pa'i mdo ▪ prajñā-pāramitā-sūtra ▪
Perfection of Wisdom Sūtras

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་འི་མན་ངག་གི་བསྐྱུ་བཅོས་
མདོན་པར་རྟོགས་པ་འི་རྒྱན་ཅེས་བུའི་འགྲེལ་པ། འགྲེལ་
བ་དོན་གསལ འ shes rab kyi pha rol tu phyin pa'i
man ngag gi bstan bcos mngon par rtogs pa'i
rgyan ces bya'i 'grel pa; 'grel pa don gsal ▪ བཀྲལ་
འགྲེལ་བཀྲལ་དང་འགྲེལ་དང་ འ bkral 'grel bkrald 'grel d
▪ abhisamayālamkāra-nāma-prajñā-pāramitopadeśa-
śāstra-vṛtti / sputhārtha ▪ **Commentary on
(Maitreya's) "Ornament for Clear Realization,"
Treatise of Quintessential Instructions on
the Perfection of Wisdom / Clear Meaning
Commentary [by Haribhadra (seng ge bzang
po), P5191, vol. 90]**

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ། ཤེས་ལྷན་ འ shes rab kyi pha
rol tu phyin pa; sher phyin ▪ ཤེས་ལྷན་ འ sher phyin ▪
{C,MSA}prajñā-pāramitā ▪ **perfection of wisdom** ◻
{C}perfect wisdom

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ། ཤེས་ལྷན་ འ shes rab kyi
pha rol tu phyin pa; sher phyin ▪ prajñāpāramitā ▪
Perfection of Wisdom

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་/ ཤེས་རབ་པ་ལོ་ལྷན་པ་/ཤེས་རབ་ཀྱི་
པ་ལོ་ལྷན་པ་ འ shes rab kyi phar phyin / shes rab
pha rol phyin pa / shes rab kyi pha rol tu phyin pa ▪
perfection of wisdom

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་/ ཤེས་རབ་པ་ལོ་ལྷན་པ་/ ཤེས་རབ་
ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་ འ shes rab kyi phar phyin / shes

rab pha rol phyin pa / shes rab kyi pha rol tu phyin
pa ▪ **perfection of wisdom**

ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོ་ལྷན་པ་ འ shes rab kyi phar rol tu
phyin pa ▪ prajñāpāramitā ▪ **Perfection of Wisdom**

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕུང་པོ་ འ shes rab kyi phung po ▪ {MSA}
prajñā-skandha ▪ **aggregation of wisdom**

ཤེས་རབ་ཀྱི་དབང་པོ་ འ shes rab kyi dbang po ▪ {MSA}
prajñendriya ▪ **power of wisdom; faculty of
wisdom**

ཤེས་རབ་ཀྱི་སྤྱིན་པ་ འ shes rab kyi sbyin pa ▪ {MSA}
prajñā-dāna ▪ **giving of wisdom**

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚོགས་སྐབ་ འ shes rab kyi tshogs sgrub ▪
achieving through the collection of wisdom

ཤེས་རབ་ཀྱིས་འཚོ་བ་ འ shes rab kyis 'tsho ba ▪ {MSA}
prajñā-jīvaka (√jīv) ▪ **living through wisdom;
livelihood by means of wisdom {T}**

ཤེས་རབ་ཀྱིས་འཚོ་བ་དང་ལེགས་པར་བཤད་པ་ འ shes
rab kyis 'tsho ba dang legs par bshad pa ▪ {MSA}
prajñā-jīva-sudeśana ▪ **living and explaining well
through wisdom {T}**

ཤེས་རབ་ཀྱི་ཚོགས་ འ shes rab gyi tshogs ▪
prajñāsaṃbhāra; jñānasambhara ▪ **collection of
wisdom**

ཤེས་རབ་མགྱོགས་པ་ འ shes rab mgyogs pa ▪ {C}javana-
prajñā ▪ **quick wisdom** ◻ rapid wisdom; {C}swift
wisdom

ཤེས་རབ་ཅན་ འ shes rab can ▪ {MSA}prājñā ▪ **wise;
having wisdom**

ཤེས་རབ་ཆེ་བ་ འ shes rab che ba ▪ {L}mahā-prajñā;
{MSA}mahā-prājñatva ▪ **great wisdom**

ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ འ shes rab 'chal pa ▪ {MSA}duḥprajñā
▪ **deficient wisdom; foolish**

ཤེས་རབ་འཆལ་བ་ འ shes rab 'chal ba ▪ {C}duḥprajñā;
{C}dausprajñā ▪ **deficient wisdom; foolish; faulty
knowledge** ◻ {C}weak in wisdom; stupid(ity)

ཤེས་རབ་འཆལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་ འ shes rab 'chal ba'i
rang bzhin can ▪ {C}dusprajñajātīya ▪ **having**

a foolish nature{S} ◻ {C}weak in wisdom;
essentially stupid

ཤེས་རབ་འཚལ་བར་འགྲུབ་པ་དང་མཐུན་པ་ ◻ *shes rab*
'chal bar 'gyur ba dang mthun pa ◻ {C}duhprajñā-
samvartanīya ◻ **concordant with deficient wisdom**
◻ {C}conducive to weakness in wisdom

ཤེས་རབ་ཉམས་པ་ ◻ *shes rab nyams pa* ◻ {MSA}prajñā-
parihāṇi ◻ **inferior wisdom; deficient wisdom**

ཤེས་རབ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་ ◻ *shes rab nyon mongs pa can*
◻ *kliṣṭaprajñā ◻ **afflicted intelligence**

ཤེས་རབ་མཉམ་པ་ ◻ *shes rab mnyam pa* ◻ sama-prajñā ◻
sameness of wisdom; equal in wisdom

ཤེས་རབ་མཉམ་པ་མེད་པ་ ◻ *shes rab mnyam pa med pa*
◻ {C}asama-prajñā ◻ **non-sameness of wisdom;**
unequal in wisdom ◻ {C}unequaled in wisdom

ཤེས་རབ་སྒྲིབ་ཅེ་བཅས་པ་ ◻ *shes rab snying rtse bcas pa* ◻
wisdom together with empathy

ཤེས་རབ་དུ་ཡོངས་སུ་བསྐྱོང་བའི་སྒོ་ནས་ ◻ *shes rab tu*
yongs su bsgos pa'i sgo nas ◻ {MSA}prajñāyām
pariṇāmanāt ◻ **from the viewpoint of dedicating/
dedication to wisdom** {T}

ཤེས་རབ་བརྟན་ ◻ *shes rab brtan* ◻ {C}prajñā-dhīra ◻
stable wisdom; firm wisdom; firm in wisdom

ཤེས་རབ་ཐབས་དང་ལྡན་པ་ ◻ *shes rab thabs dang ldan*
pa ◻ {MSA}prajñā ... upāya-saṃhitā ◻ **having the
methods of wisdom; having wisdom and method**

ཤེས་རབ་ཐར་པ་ ◻ *shes rab thar pa* ◻ prajñāmokṣa ◻
Prajñāmokṣa [p.n.]

ཤེས་རབ་དང་སྒྲིབ་ཅེ་ ◻ *shes rab dang snying rtse* ◻
wisdom and empathy

ཤེས་རབ་དང་ལྡན་པ་ ◻ *shes rab dang ldan pa* ◻ {C}
prajñāvat; {MSA}prajñā-yoga ◻ **wise; having
wisdom; endowed with wisdom** ◻ {C}gifted with
wisdom

ཤེས་རབ་ལྡན་དེ་མཉམ་ཉིད་ ◻ *shes rab ldan de mnyam nyid*
◻ {C}upāya-prajñā ◻ {C}skilled in wisdom(?)

ཤེས་རབ་རྣམ་པར་མི་རྟོག་ཉིད་ ◻ *shes rab rnam par mi rtog*

nyid ◻ {MSA}prajñāvikalpikā ◻ **non-conceptual
wisdom**

ཤེས་རབ་རྫོབ་ ◻ *shes rab rno ba* ◻ {C}tīkṣṇa-prajñā ◻
sharp wisdom ◻ {C}keen wisdom

ཤེས་རབ་པ་ལོ་དུ་བྱིན་པ་ ◻ *shes rab pha rol tu phyin pa* ◻
{L}prajñā-pāramitā ◻ **perfection of wisdom**

ཤེས་རབ་པ་ལོ་བྱིན་ ◻ *shes rab pha rol phyin sbyor* ◻
{PH}application of the perfection of wisdom

ཤེས་རབ་དབང་བསྐྱུར་ ◻ *shes rab dbang bskur* ◻ {PH}
wisdom initiation

ཤེས་རབ་འབྲུང་གནས་སློབ་གྲོས་ ◻ *shes rab 'byung gnas blo*
gros ◻ prajñākaramati ◻ **Prajñākaramati** [p.n.]

ཤེས་རབ་སྦྱངས་པ་ ◻ *shes rab sbyangs pa* ◻ སྦྱང་སྦྱང་
སྦྱངས་སྦྱངས་ ◻ sbyang sbyong sbyangs sbyongs ◻
{MSA}prajñottāpanatā ◻ **purification of wisdom;**
purification through wisdom {T}

ཤེས་རབ་ལྷུང་བ་ ◻ *shes rab myur ba* ◻ {C}āśu-prajñā ◻
quick wisdom

ཤེས་རབ་མཚོན་ ◻ *shes rab mtshon* ◻ {PH}weapon of
wisdom

ཤེས་རབ་ཟབ་པ་ ◻ *shes rab zab pa* ◻ gambhīra-prajñā ◻
deep wisdom; profound wisdom

ཤེས་རབ་ཡངས་པ་ ◻ *shes rab yangs pa* ◻ {C}prthu-prajñā
◻ {C}extensive wisdom; vast wisdom

ཤེས་རབ་ཡི་ཤེས་ཀྱི་དབང་ ◻ *shes rab ye shes kyi dbang*
◻ prajñājñānābhiśeka ◻ **knowledge-wisdom
initiation**

ཤེས་རབ་ཡོངས་སུ་དག་པ་ ◻ *shes rab yongs su dag pa* ◻
{MSA}prajñā-pariśuddhi ◻ **very pure wisdom**

ཤེས་རབ་ལ་ནི་མི་རྟོག་པ་ ◻ *shes rab la ni mi rtog pa* ◻
{MSA}niṣkalpanā prajñāyām ◻ **non-conceptual
wisdom**

ཤེས་རབ་ཤིན་དུ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ◻ *shes rab shin tu rnam*
par grol ba ◻ འགྲོལ་བགྲོལ་དགྲོལ་གྲོལ་དག་ ◻ 'grol 'grol grol
grol ◻ {C}suvimukta-prajñā ◻ {C}well-freed and
wise

ཤེས་གསུམ་ ▫ *shes gsum* ▪ {MSA}tri-jñāna ▪ **three knowledges**

ཤོ་ ▫ *sho* ▪ **dice**

ཤོ་བྱེད་པ་ ▫ *sho byed pa* ▪ **playing dice**{TGP 77}

ཤོ་ལོ་ཀ་ ▫ *sho lo ka* ▪ **stanza**

ཤོག་ ▫ *shog* ▪ [particle indicating the optative:] **may it be; come** [imperative of 'ong]

ཤོག་གྲུང་ ▫ *shog gyar* ▪ {PH}page fragment ▫ ལྷ་དཔེ་ཤོག་གྲུང་ཞིག་ ▫ *rgya dpe shog gyar zhig* ▫ single page fragment of an Indian text ▫ {GCG} p.28/48

ཤོག་བུ་ ▫ *shog bu* ▪ **paper**

ཤོབ་བེ་ ▫ *shob be* ▪ **lie; speak falsely**

ཤོབ་བེ་མཚིགས་ཏགས་ ▫ *shob be mchigs tags* ▪ **be false; be in error**

ཤོབ་བེ་ལྟེ་ ▫ *shob be lte* ▪ **lie; speak falsely**

ཤོམ་ ▫ *shom* ▪ **to prepare; arrange** [as in to arrange offerings]

ཤོས་ ▫ *shos* ▪ #NAME? ▪ **the other of two; [superlative particle]**

ཤྱི་ ▫ *shrī* ▪ *śrī* ▪ [transliteration of Sanskrit word—śrī] **glorious; glory; fortune**

ཤྱི་པུ་དུ་ཀ་ ▫ *shrī pā du ka* ▪ {PH}Śrīpāduka (enormous footprint of the Buddha in Śrī Lanka)

གཤམ་ ▫ *gsham* ▪ **barren; sterile** ▫ {PH}bottom; underneath ▫ ཇོ་བོའི་མཚན་གཤམ་དུ་བྲིས་པ་མང་པོ་བཞེས་པ། ▫ [He] saw many [texts on which] Atiśa's name was written at the bottom. ▫ {GCG}

གཤིན་རྗེ་དབྱེད་ ▫ *gshin rje dgra* ▪ *yamāri* ▪ **Yamāri; {T} enemy of the Lord of Death**

གཤིན་རྗེ་གཤེད་ ▫ *gshin rje gshed* ▪ *yamāntaka; yamāri* ▪ **Yamāntaka; Yamāri**

གཤིན་རྗེ་གཤེད་དམར་ནག་གཟེགས་ ▫ *gshin rje gshed dmar nag gzigs* ▪ **red and black Yamāris**

གཤིན་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་ ▫ *gshin rje'i 'jig rten* ▪ {C}yama-

loka ▪ {C}world of Yama

གཤིན་རྗེའི་འཇིག་རྟེན་པ་ ▫ *gshin rje'i 'jig rten pa* ▪ {C}yama-laikika ▪ {C}beings in the world of Yama

གཤིབ་ ▫ *gshib* ▪ **བཤེབས། གཤེབས། བཤེབས། གཤེབས།** ▫ *bshib/ gshib/ bshibs/ gshibs/* ▪ **align**

གཤིབས་ ▫ *gshibs* ▪ **བཤེབས། གཤེབས། བཤེབས། གཤེབས།** ▫ *bshib/ gshib/ bshibs/ gshibs/* ▪ **align**

གཤིས་ ▫ *gshis* ▪ **basic disposition**

གཤིས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ ▫ *gshis kyi gnas lugs* ▪ **dispositional mode of subsistence**

གཤིས་ལུགས་ ▫ *gshis lugs* ▪ **mode of disposition; basic disposition**{BJ 22.1}

གཤིས་ལུགས་སུ་གྲུབ་པ་ ▫ *gshis lugs su grub pa* ▪ **establishment as [an object's own] mode of disposition**

གཤེ་ ▫ *gshe* ▪ གཤེ། གཤེ། གཤེས། གཤེས། ▫ *gshe/ gshe/ gshes/ gshes/* ▪ {C}ākrośeyuh ▪ **to scold; abuse; blame** {T} ▫ {C}would abuse

གཤེ་བ་ ▫ *gshe ba* ▪ {C}ākrośati; {MSA}ākrośana ▪ {C}abuse

གཤེ་བ་ལ་སླར་མི་གཤེ་བ་ ▫ *gshe ba la slar mi gshe ba* ▪ {MSA}ākruṣṭāpratyākrośana ▪ **to not abuse in return for abuse** {T}

གཤེགས་ ▫ *gshlegs* ▪ གཤེགས། གཤེགས། གཤེགས། གཤེགས། གཤེགས། ▫ *gshlegs/ gshlegs/ gshlegs/ gshlegs/* ▪ {C}gamana ▪ **proceed; go; go away; depart; travel; to come** ▫ {C}going (to); motion; pursue; walk

གཤེགས་པ་ ▫ *gshlegs pa* ▪ གཤེགས། གཤེགས། གཤེགས། གཤེགས། ▫ *gshlegs/ gshlegs/ gshlegs/ gshlegs/* ▪ *gamana; {MSA}mthar thug par gshlegs pa = niṣṭhā-gamana* ▪ **go; go away; depart; travel; to come**

གཤེགས་ཤུལ་ ▫ *gshlegs shul* ▪ **tracks of passage**

གཤེད་མ་ ▫ *gshed ma* ▪ **slayer**

གཤེར་བ་ ▫ *gsher ba* ▪ **moistening**

ཤྱོ་ཀ་ ▫ *shlo ka* ▪ *śloka* ▪ {PH}stanza

གཤོམ་པ་ ◻ *gshom pa* ▪ བཤམ། གཤོམ། བཤམས། གཤོམས། ◻
*bsham/ gshom/ bshams/ gshoms/ ▪ to arrange [as in
to arrange offerings]; to prepare*

གཤོར་ ◻ *gshor* ▪ *paraṣa* ▪ **rough**

བཤགས་ ◻ *bshags* ▪ གཤགས། འཚགས། བཤགས། འཚགས།
◻ *gshags/ 'chags/ bshags/ 'chags/ ▪ {MSA}so sor
bshags pa = pratideśanā ▪ confessed; conferred;
revealed; lay open; explain; confess*

བཤགས་པ་ ◻ *bshags pa* ▪ *deśanā* ▪ **confession;
disclosure**

བཤང་བ་ ◻ *bshang ba* ▪ **feces**

བཤད་ ◻ *bshad* ▪ *{C}upadiṣṭa; {MSA}deśana (e.g.:
dharmārtha- deśana); {C}deśayati; {C,MV}deśita;
(vyā ṅkhyā): {MSA}vyākhyātā; {MSA}vyākhyeya;
{C}bhāṣate (=ābhāṣate); {C}ukta; {C}ucyate;
{C}prokta; {C}udita; {C}smṛta; {MV}(vi ṅdhā):
vidhīyate; {MSA}yang dag bshad = samprak ▪
**explanation; exposition; explain; set forth;
explicate** ◻ *{C}* teaches; speaks; says; declares;
pointed out; described; (has been) called; spoken of;
one speaks of; said; (as) taught; it is said; is called;
is expounded; laid down; indicated; experienced;
has been said; is taught; said to be; explained;
demonstrat*

བཤད་དགོས་པ་ ◻ *bshad dgos pa* ▪ *{MV}vaktavya* ▪ **must
explain**

བཤད་དུ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ་ ◻ *bshad du cung zad kyang
med do* ▪ *{MSA}na kimcid vyākhyeyam* ▪ **not even
explain a little**

བཤད་པ་ ◻ *bshad pa* ▪ (*ṅdiś*): *{MSA}deśana; {MSA}
deśanā; {C,MSA}deśita; {MV 5.23}upadiṣṭa;
{MV,MSA}nirdeśa; {C}vyākhyātā; {MV}vyākhyā;
{MSA}ākhyātātā (e.g.: svākhyātātā); {MV}
samudāhṛta; {MSA}kathita; {MSA}vāda (e.g.:
gāmbhūryaudārya-vāda); {MSA}vihita (e.g.: yukti-
vihita); {MS} ▪ **explanation; exposition; explain;
set forth; explicate** ◻ *{C}* announcement; stirred;
said to be; driven along; demonstrated ཁ་དོག་དཀར་
དམར་མོགས་ཀྱི་རྣམ་བཤག་བཤད་པ་ལ་ ◻ *kha dog dkar dmar
sogs kyi rnam bzhag bshad pa la* ◻ with respect to*

the explanation of the presentation of colors, white,
red, and so forth

བཤད་པ་དག་ནི་ཀུན་དུ་འབྱུང་ ◻ *bshad pa dag ni kun tu
'byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung
byung* ▪ *{MSA}deśanāyāḥ samudbhavaḥ* ▪ **the
source of explanations; explanations are the
source {T}**

བཤད་པ་ལ་ ◻ *bshad pa la* ▪ **concerning the exposition
...**

བཤད་པ་ལ་ཞུགས་པ་ ◻ *bshad pa la zhugs pa* ▪ ཞུག་
འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ *{MSA}
deśanāyām prayuktaḥ* ▪ **engage in explanation;
enter into explanation {T}**

བཤད་པའི་སྐབས་ ◻ *bshad pa'i skabs* ▪ *{MSA}
deśanādḥikāra* ▪ **the occasion of explaining {T}**

བཤད་པའི་རྒྱུད་ ◻ *bshad pa'i rgyud* ▪ **Explanatory
Tantra [the second of the Four (Medical)
Tantras]**

བཤད་པའི་ཚེས་ ◻ *bshad pa'i chos* ▪ *{MSA}deśanā-
dharma* ▪ **the doctrine which is explained;
doctrines which explain {T}**

བཤད་པའི་འབྲས་བུ་ནི་རྣམ་པ་བརྒྱད་ ◻ *bshad pa'i 'bras bu
ni rnam pa brgyad* ▪ *{MSA}aṣṭa-vidham deśanāyāḥ
phalaḥ* ▪ **the fruit of explaining has eight aspects
{T}**

བཤད་པའི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ ◻ *bshad pa'i 'bras bu
rnam par dbye ba* ▪ *{MSA}deśanā-phala-vibhāga* ▪
**differentiating/dividing the fruit of explanation
{T}**

བཤད་པར་གྱུར་པ་ ◻ *bshad par gyur pa* ▪ *{MSA}nirdeśa-
bhūta* ▪ **explain; expound; set forth**

བཤད་པར་བྱ་ ◻ *bshad par bya* ▪ *{C}prakāśitavya* ▪ **will
explain; object of explanation** ◻ *{C}* should reveal

བཤད་པར་ཟད་ ◻ *bshad par zad* ▪ *{C}udita* ▪ *{C}*
indicated; experienced; has been said; is spoken of;
is taught; said to be; explained

བཤད་བྱ་ ◻ *bshad bya* ▪ *{C}bhāṣyamāna; {MSA}deśya* ▪
**object of explanation; what is to be explained{BJ
38.5}** ◻ *{C}* (is) being taught

ས་ཅུ་མེ་རླུང་ནམ་མཁའ་ ▫ *sa chu me rlung nam mkha'* ▫
{PH}earth; water; fire; wind; and space

ས་ཆེན་ ▫ *sa chen* ▫ {PH}great ground; vast earth

ས་ཆེན་ཁྱིམ་ ▫ *sa chen khyon* ▫ {PH}extent of this vast earth

ས་ཆེན་པོ་ ▫ *sa chen po* ▫ {C}(mahā-)prthivī ▫ **great ground; great earth** ▫ {PH}great ground; vast earth ▫ {C}earth; (solid) ground

ས་ཆེན་པོ་ལ་ཞུགས་པ་ ▫ *sa chen po la zhugs pa* ▫ ཞུག་ལུགས་ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▫ {MSA}mahā-bhūmi-praviṣṭa ▫ **enter into a great ground/level**

ས་མཚོག་ ▫ *sa mchog* ▫ {MSA}agra-bhūmi ▫ **supreme level/ground**

ས་རྩི་ལྷན་རྒྱས་པར་བཞག་པ་བཞིན་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *sa ji ltar rnam par bzhag pa bzhin yid la byed pa* ▫ {MSA}yathā-vyavasthāpita-bhūmi-manasikāra ▫ **mental application of a ground just as it is presented/according to the presentation {T}**

ས་གཉིས་ ▫ *sa gnyis* ▫ {MSA}bhūmi-dvaya ▫ **two levels/grounds; second level/ground**

ས་གཉིས་པ་ ▫ *sa gnyis pa* ▫ {MSA}dviṭīya ... bhūmi ▫ **second ground/level; second grounder**

ས་གཉིས་པ་ནས་བརྒྱུད་མྱེ་རྒྱུ་པའི་བར་དུ་ ▫ *sa gnyis pa nas bzung ste drug pa'i bar du* ▫ {MSA}dviṭīyāṃ bhūmim upādāya yāvat ṣaṣṭhyāṃ ▫ **ranging from the second ground to the sixth {T}**

ས་གཉིས་པ་བ་ ▫ *sa gnyis pa ba* ▫ {PH}a second grounder

ས་གཉིས་ཡིད་ལ་བྱེད་པའི་གྲུ་གྲུ་སི་མངའ་བ་ ▫ *sa gnyis yid la byed pa'i gya gyu mi mnga' ba* ▫ **not having the crookedness of taking two grounds to mind**

ས་བདགས་པ་བ་ ▫ *sa btags pa ba* ▫ {PH}imputed ground

ས་ལྷ་བྱའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *sa lta bu'i sems bskyed* ▫ **mind-generation like earth**

ས་སྤྲིང་ ▫ *sa steng* ▫ **on the ground; above the ground**

ས་སྤོན་པ་ ▫ *sa ston pa* ▫ བསྐྱེད་སྤོན་བསྐྱེད་སྤོན་ ▫ *bstan ston bstand stond* ▫ {LCh}mahīśāsaka ▫ **Mahīśāsaka**

ས་བརྗོལ་ ▫ *sa brtol* ▫ {C}kovidāra ▫ {C}kovidāra tree

ས་ཐོབ་པ་ ▫ *sa thob pa* ▫ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▫ {MSA}bhūmi-lābha ▫ **attain a ground/level**

ས་དག་ནི་གནས་པ་ནིས་བྱའོ་ ▫ *sa dag ni gnas pa zhes bya'o* ▫ {MSA}bhūmayo vihārā ity ucyante ▫ **grounds are called "abodes" ? {T}**

ས་དང་པོ་ ▫ *sa dang po* ▫ {MSA}prathama bhūmi; {L}prathamā-bhūmi; {MSA}ādi-bhūmi; prathamabhūmi ▫ **first ground; first [Bodhisattva] ground**

ས་དང་པོ་བ་ ▫ *sa dang po pa* ▫ {PH}a first grounder

ས་དང་པོ་ལ་ ▫ *sa dang po la* ▫ {MV}prathamāyāṃ bhūmau ▫ **on the first ground**

ས་དང་པོ་ལ་ཞུགས་པ་ ▫ *sa dang po la 'jug pa* ▫ {MSA}prathama-bhūmi-praveśa ▫ **enter into the first ground**

ས་དྲུག་པ་ ▫ *sa drug pa* ▫ {PH}the sixth ground

ས་དྲུག་པ་བ་ ▫ *sa drug pa ba* ▫ {PH}a sixth grounder

ས་དྲུག་པའི་བར་ ▫ *sa drug pa'i bar* ▫ {MSA}ṣaṣṭhī bhūmiḥ (yāvat-) ▫ **up to the sixth ground**

ས་དྲུག་པོ་ ▫ *sa drug po* ▫ {MSA}ṣaṣ ... bhūmi ▫ **sixth ground**

ས་དྲུག་པོ་དག་ ▫ *sa drug po dag* ▫ {MV}ṣaṣtu bhūmiṣu ▫ **all six grounds; the six grounds; six grounds ? {T}**

ས་གདན་ ▫ *sa gdan* ▫ **rug**

ས་བདག་ ▫ *sa bdag* ▫ **earth-owner spirits**

ས་བདུན་པ་ ▫ *sa bdun pa* ▫ {MSA}sapta-bhūmi; {MSA}saptamī ... bhūmi ▫ **seventh ground; seventh grounder**

ས་བདུན་པ་བ་ ▫ *sa bdun pa ba* ▫ {PH}a seventh grounder

ས་བདུན་པའི་བར་དུ་ ▫ *sa bdun pa'i bar du* ▪ {MV}yāvat
saptamyām bhūmau ▪ **up to the seventh ground**

ས་རྩལ་ ▫ *sa rdul* ▪ {L}prthivī-*rajas* ▪ **particle of earth;**
particle of dust

ས་སྡེ་ ▫ *sa sde* ▪ **Asanga's Five Treatises on the**
Levels{BJ 36.7} ▫

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡ རྣམ་འབྲོར་སྦྱོང་བའི་ས་པ་གཏན་ལ་དབབ་
བ་བསྐྱབ་པ་༢ རྣམ་གྲང་བསྐྱབ་པ་༣ རྣམ་པར་བཤད་པ་བསྐྱབ་
བ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་རང་སངས་རྒྱལ་པའི་ས་ ▫ *dbye ba/ 1 rnal*
'byor spyod pa'i sa/ 2 gtan la dbab pa bsdu ba/
3 gzhi bsdu ba/ 4 rnam grang bsdu ba/ 5 rnam
par bshad pa bsdu ba/ nyan thos kyi sa/ rang
sangs rgyas pa'i sa/ ▫ Div.: (1) Levels of Yogic
Practice (yogācārya-bhūmi); (2) Compendium
of Ascertainments (nirṇaya-saṃgraha); (3)
Compendium of Bases (vastu-saṃgraha); (4)
Compendium of Enumerations (pariyāya-saṃgraha);
(5) Compendium of Explanations (vivarāṇa-
saṃgraha); may

ས་ནི་མཐར་ཐུག་པ་ ▫ *sa ni mthar thug pa* ▪ {MSA}bhūmi-
pariyavasāna ▪ **final ground**

ས་གཞིན་ ▫ *sa gnon* ▪ [earth-press]; earth-witness
[mudrā]

ས་རྣམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *sa rnam par bzhag pa* ▪ {MSA}
bhūmi-vyavasthāna ▪ **presentation of a ground**
{T}

ས་རྣམས་ཀྱང་ལ་མཉམ་པ་མེད་ ▫ *sa rnams kun la*
mnyam pa med ▪ {MSA}asamaṃ sarva-bhūmiṣu
▪ **dissimilarity among/with respect to all levels/**
grounds

ས་རྣམས་བསྐྱོས་པ་དང་གྲུབ་པ་ ▫ *sa rnams bsgom pa*
dang grub pa ▪ བསྐྱོས་སྐྱོས་བསྐྱོས་སྐྱོས་ས་ ▫ *bsgom sgom*
bsgoms sgoms ▪ {MSA}bhūmīnām bhāvanā ca
niṣpattiś ca ▪ **cultivate and establish the grounds**

ས་རྣམས་གནས་པ་ཡིན་ ▫ *sa rnams gnas pa yin* ▪ {MSA}
vihāra-bhūmi ▪ **abide in the grounds/levels; the**
grounds/levels are an abode

ས་པ་ ▫ *sa pa* ▪ {MSA}bhauma ▪ **grounder; one on a**
ground {T}

ས་ཕྱོགས་ ▫ *sa phyogs* ▪ {LCh}pradeśa ▪ [earth-
direction]; quarter; area; region; a place{D2}

ས་ཕྱོགས་ཞིག་ན་ ▫ *sa phyogs zhig na* ▪ **in a certain**
place; at one place

ས་ཕྱོགས་སའི་ཕྱོགས་ ▫ *sa phyogs sa'i phyogs* ▪ {C}
prthivī-pradeśa ▪ **place in an area** ▫ {C}spot of
earth; place

ས་བོན་ ▫ *sa bon* ▪ {LCh, TN, MSA, MV}bīja ▪ **seed**

ས་བོན་དུ་བསྐྱུས་པ་ ▫ *sa bon du bsdus pa* ▪ བསྐྱུ་སྐྱུད་བསྐྱུས་
སྐྱུས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ {MV}bīja-saṃgrhīta ▪
collected as seeds; seed-collection

ས་བོན་འདྲེབས་པར་བྱེད་ ▫ *sa bon 'debs par byed* ▪ གདབ་
འདྲེབས་པར་བྱེད་ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ {MSA}
bijaṃ ... avaropayati (ava √ruh) ▪ **plant seed**

ས་བོན་མི་རུང་ ▫ *sa bon mi rung* ▪ {C}abīja ▪ **unfit seeds;**
unsuitable seed ▫ {C}a seed which is not a proper
seed

ས་བོན་མེད་པ་ཉིད་ ▫ *sa bon med pa nyid* ▪ {MSA}
abījatva; {MSA}nirbījatva ▪ **non-seed;**
seedlessness; non-existence of a seed

ས་བོན་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ ▫ *sa bon gzhan du gyur pa* ▪
{MSA}bīja-parāvṛtti ▪ **transformation of a seed;**
changeable seed

ས་བླ་ ▫ *sa bla* ▪ **above the ground**

ས་རྩ་ ▫ *sa rba* ▪ sarva ▪ [transliteration of Sanskrit
word—sarva]; all

ས་མ་དག་པ་ ▫ *sa ma dag pa* ▪ {MSA}aśuddha-bhūmika ▪
impure ground

ས་མ་ཡ་ ▫ *sa ma ya* ▪ samaya ▪ [transliteration of
Sanskrit word—samaya] pledge; rite; vow

ས་མང་པོ་པ་ ▫ *sa mang po pa* ▪ {PH}'Many Levels'
[chapter of Asaṅga's Actuality of the Grounds]

ས་མི་གཡོ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུམ་ ▫ *sa mi g.yo ba la sogs*
pa gsum ▪ {MSA}acalādi-bhūmi-traya ▪ **the three**
grounds, the Immovable and so forth

ས་མིན་ ▫ *sa min* ▪ {C}abhūmi ▪ **non-ground; no ground**

◻ {C}no ground for
 ས་མཚམས་ ◻ *sa mtshams* ▪ {N}sīma ▪ **boundary; limit**
 ས་འཚམས་ ◻ *sa 'tshams* ▪ {PH}boundaries
 ས་ཞག་ ◻ *sa zhag* ▪ {C}parpaṭa ▪ {C}dust
 ས་གཞི་ ◻ *sa gzhi* ▪ *bhūmi* ▪ **[earth-base]; earth; place; site; ground** ◻ {PH}place; site; base
 ས་གཞི་དག་ ◻ *sa gzhi dag* ▪ {PH}all places; surface of the earth
 ས་གཞི་གཙང་མ་ ◻ *sa gzhi gtsang ma* ▪ {PH}pure ground
 ས་བཞི་པ་བ་ ◻ *sa bzhi pa ba* ▪ {PH}a fourth grounder
 ས་བཞི་པོ་ལ་ཡང་དག་བརྟེན་ ◻ *sa bzhi po la yang dag brten* ▪ {MSA}catur-bhūmi-samāśrita ▪ **depending upon the fourth ground; based on the fourth ground**
 ས་བཞི་བ་ ◻ *sa bzhi ba* ▪ {PH}the fourth ground/level
 ས་བཟང་པ་ ◻ *sa bzang pa* ▪ {MSA}su-bhūmi ▪ **good ground; proper ground; {T} wholesome ground**
 ས་འོག་ ◻ *sa 'og* ▪ **below the ground; {T} lower ground**
 ས་ཡི་རྩེང་ ◻ *sa yi steng* ▪ {PH}on the ground; on the earth
 ས་ཡི་འོག་ ◻ *sa yi 'og* ▪ {MSA}pātāla ▪ **below the ground**
 ས་ཡིས་ ◻ *sa yis* ▪ **within the level**
 ས་ཡོངས་སྤྱོད་བྱུང་བ་ ◻ *sa yongs su grub pa* ▪ {MSA}bhūmi-pariṇiṣṭatti ▪ **thoroughly established ground/level**
 ས་གཡོ་བ་ ◻ *sa g.yo ba* ▪ **vibration of the ground**
 ས་རབ་དྲུ་དགའ་བ་ ◻ *sa rab tu dga' ba* ▪ {MSA}pramuditā ... bhūmi ▪ **the Very Joyful ground**
 ས་ལ་ ◻ *sa la* ▪ {C}dharanī-tala ▪ **on the ground; on the earth** ◻ {C}surface of the earth
 ས་ལ་འཇུག་པ་ ◻ *sa la 'jug pa* ▪ {MSA}bhūmi-praveśa ▪ **enter into a ground/level**
 ས་ལ་གནས་ཏེ་ ◻ *sa la gnas te* ▪ {C}prthivī-sthita ▪ **abide**

in a ground/level; abide in the earth ◻ {C}in the earth
 ས་ལ་སྤྱོད་བ་ ◻ *sa la sbyor ba* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MSA}bhūmi-prayoga ▪ **exertion with respect to a ground/level**
 ས་ལ་མ་ཞུགས་པ་ ◻ *sa la ma zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA}abhūmi-praviṣṭā ▪ **not enter into a ground/level**
 ས་ལ་བཅུགས་ ◻ *sa la btsugs* ▪ ས་ལ་གཟུགས། འཇུགས། བཅུགས། ཟུགས། ◻ *sa la gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ **kneel**
 ས་ལ་འཇུགས་ ◻ *sa la 'dzugs* ▪ ས་ལ་གཟུགས། འཇུགས། བཅུགས། ཟུགས། ◻ *sa la gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ **kneel**
 ས་ལ་ཞུགས་པ་ ◻ *sa la zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MSA}bhūmi-praviṣṭa ▪ **enter into a ground/level**
 ས་ལ་གཟུགས་ ◻ *sa la gzugs* ▪ ས་ལ་གཟུགས། འཇུགས། བཅུགས། ཟུགས། ◻ *sa la gzugs/ 'dzugs/ btsugs/ tshugs/* ▪ **kneel**
 ས་ལམ་ ◻ *sa lam* ▪ bhūmimārga ▪ **grounds and paths; Grounds and Paths**
 སྤྱོད་འཇུག་པོ་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོ་འབྲུང་བ་ ◻ *sā la'i dbang po'i rgyal po 'byung ba* ▪ *sālendrarājācāra ▪ {PH}Sālendrarājācāra
 ས་ལས་ ◻ *sa las* ▪ {C}medinī ▪ **from the ground; from the earth** ◻ {C}(out of the) earth
 ས་ལས་ངེས་པར་བྱུང་བ་ཉིད་ ◻ *sa las nges par byung ba nyid* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}bhūmi-niryātatva ▪ **definitely arisen from a/the ground; definite arising from a/the level/ground**
 ས་ལས་འབྲུང་ངོ་ ◻ *sa las 'byung ngo* ▪ འབྲུང་འབྲུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}prthivī sambhūtā ▪ **arise from the ground; arisen from the earth**
 སྤྱོད་ལ་སོགས་ ◻ *sā lu la sogs* ▪ {C}śālikāde ▪ {C}rice, etc.

ས་ལེ་ ◻ *sa le* ▪ **brilliant**

ས་ལེ་སྐྱེས་ ◻ *sa le sbram* ▪ {C}jātarūpa ▪ {C}gold; silver(?)

ས་ཤེས་པ་ ◻ *sa shes pa* ▪ {MSA}bhūmi-saṃrakṣaṇa ▪ **knowledge of a ground/level; cognition of a ground/level**

ས་སྐྱུང་ ◻ *sa srung* ▪ **elephant**

ས་གསུམ་ ◻ *sa gsum* ▪ {MSA}bhūmi-traya ▪ **the three levels** ◻

DIVISIONS: དབེ་བ། ས་འོག་ས་ཁྲ་ས་མྱེང་ ◻ *dbye ba/ sa 'og sa bla/ sa steng /* ◻ Divisions: (1) below the ground; (2) above the ground; and (3) on the ground

ས་གསུམ་པ་ ◻ *sa gsum pa* ▪ {PH}third ground/level

ས་གསུམ་པ་བ་ ◻ *sa gsum pa ba* ▪ {PH}a third grounder

ས་བསྐྱེགས་ ◻ *sa bsregs* ▪ {PH}burning ground

སྐྱ་སྡི་ ◻ *swa sti* ▪ *svasti* ▪ [transliteration of Sanskrit word—svasti] **well being**

སྐྱ་ར་སྐྱ་ཏི་ ◻ *swa ra swa ti* ▪ Svarasvatī; Sarasvatī

སྐྱ་ར་སྐྱ་སྡི་ ◻ *swa ra swa sti* ▪ Svarasvatī; Sarasvatī

སག་སྐྱེས་ ◻ *sag sgam* ▪ {PH}leather box

སག་ཤུབས་མ་ ◻ *sag shubs ma* ▪ {PH}leather case

སང་ངེ་ ◻ *sang nge* ▪ **pristine; immaculate**

སང་ཉིན་ ◻ *sang nyin* ▪ **tomorrow**

སངས་རྒྱས་ ◻ *sangs rgyas* ▪ *buddha*; {C}jina; {C}baudha; {MSA}vibuddha ▪ [awakened-spread]; **Buddha** ◻ {C}Buddhist(s)

སངས་རྒྱས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་རྣམས་སུ་སྐྱེ་བ་ ◻ *sangs rgyas kyi dkhyil 'khor rnam su skye ba* ▪ {MSA}buddha-parṣan-maṇḍaleṣu cotpattiḥ ▪ **arise in the maṇḍalas of Buddhas**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བཀའ་ ◻ *sangs rgyas kyi bka'* ▪ {L,MSA}buddha-vacana ▪ **Buddha-word; teaching of Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ ◻ *sangs rgyas kyi sku* ▪ {MSA,C}buddha-kāya; {C}buddha-vigraha; {C}buddha-kāya-gata ▪ **body of a Buddha** ◻ {C}Buddha-frame; for the body of a Buddha

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྐུ་ངེས་པར་སྟོན་བར་མཛད་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi sku nges par ston par mdzad pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}buddha-bimba-nidarśaka ▪ **definitely display the body of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ནང་དུ་ ◻ *sangs rgyas kyi 'khor gyi dkhyil 'khor gyi nang du* ▪ {MSA}buddha-parṣan-maṇḍala-madhye ▪ **within a maṇḍala that is around a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་ ◻ *sangs rgyas kyi go 'phang* ▪ {N}buddha-pada ▪ **buddhahood{N}; {T} state of buddhahood**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་དགོངས་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi dgongs pa* ▪ {MSA}buddhāsaya ▪ **Buddha's thought; thought of Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་ ◻ *sangs rgyas kyi ngo bo nyid* ▪ {MSA}buddhānām svabhāvaḥ ▪ **entityness of (a) Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ ◻ *sangs rgyas kyi chos* ▪ {L,MSA}buddha-dharma ▪ **Buddha-doctrines; qualities of a Buddha; Buddha-qualities**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དང་འབྲེལ་བའི་གདམ་ཟེར་བར་འདོད་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi chos dang 'brel ba'i gdam zer bar 'dod pa* ▪ {C}buddha-sāṃkathyam kartukāma ▪ **desire to teach in connection with the Buddha-doctrine** ◻ {C}one who wants to explain the Dharma as only a Buddha can do

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi bstan pa* ▪ བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand stond* ▪ {MSA}buddha-śāsana ▪ **Buddha-teaching; Buddha's teaching(s)**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཐུ་ ◻ *sangs rgyas kyi mthu* ▪ {MSA}buddhānubhāva ▪ **force of a Buddha; power of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་གདུང་མི་གཙོད་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi gdung*

mi gcod pa ▪ {MSA}buddha-vaṃśānupaccheda ▪ **not cut off the Buddha-lineage**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བདེ་བར་གནས་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi bde bar gnas pa* ▪ {MSA}buddha-sukha-vihāra ▪ **abide in the bliss of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་དག་ ◻ *sangs rgyas kyi rnam dag* ▪ **Buddha's purity**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པར་རོལ་བས་རྩེ་བར་ ◻ *sangs rgyas kyi rnam par rol pas rtse bar* ▪ {C}buddha-vikrīḍita ▪ {C}a Buddha's sport

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱན་ ◻ *sangs rgyas kyi spyān* ▪ {C,MSA}buddha-cakṣus ▪ **Buddha-eye; eye of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ ◻ *sangs rgyas kyi 'phrin las* ▪ **Buddha activity**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་འཕྲིན་ལས་ཆེན་པོ་ཉིད་ ◻ *sangs rgyas kyi 'phrin las chen po nyid* ▪ {MSA}buddha-karma-mahattva ▪ **great activities of a Buddha; {T} greatness of the activities of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱ་བ་ ◻ *sangs rgyas kyi bya ba* ▪ {C}buddha-kārya ▪ **a Buddha's work**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་ ◻ *sangs rgyas kyi byang chub* ▪ {L}buddha-bodhi ▪ **enlightenment of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབྱིངས་ ◻ *sangs rgyas kyi dbyings* ▪ **Buddha element**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་དབྱིངས་སམ་དབྱིངས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ ◻ *sangs rgyas kyi dbyings sam dbyings kyis sangs rgyas* ▪ **Buddha element or elemental Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚུལ་ ◻ *sangs rgyas kyi tshul* ▪ {C}buddha-netrī ▪ **mode of a Buddha; way of the Buddha(s); guide of Buddha(s)** ◻ {C}she who is guide of the Buddhas

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚུལ་རྒྱན་སུ་ཆད་པའི་ཕྱིར་བཞུགས་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi tshul rgyun mu chad pa'i phyir bzhugs pa* ▪ {C}buddha-netryā akyavacchedāya pratipanna ▪ {C}make progress so that she who is the guide of the Buddhas should suffer no interruption

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ ◻ *sangs rgyas kyi mtshan nyid*

▪ {MSA}buddha-lakṣaṇa ▪ **characteristics of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་མེད་པའི་འཛིན་རྟེན་གྱི་ཁམས་ ◻ *sangs rgyas kyi mtshan med pa'i 'jig rten gyi khams* ▪ {MSA}buddha-nāma-virahita ... loka-dhātu ▪ **worldly realm that lacks the signs of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་ ◻ *sangs rgyas kyi mdzad* ▪ {C}buddha-kriya ▪ **activity of a Buddha; action of a Buddha; Buddha-action; {T} deeds of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi mdzad pa* ▪ {C,MSA}buddha-kārya; {MSA}buddhakāryatva ▪ **activity of a Buddha; action of a Buddha; Buddha-action; {T} deeds of a Buddha** ◻ {C}a Buddha's work

སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཛད་པ་ལྷུན་གྱིས་བྱུང་བ་ལ་རྒྱན་མི་འཆད་པ་ ◻ *sangs rgyas kyi mdzad pa lhun gyis grub pa rgyun mi 'chad pa* ▪ འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་ ◻ 'chad 'chad chad chad ▪ {MSA}anābhogāpratiprasabdha-buddha-kāryatva ▪ **uninterrupted continuum of the spontaneous activities of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ ◻ *sangs rgyas kyi zhing* ▪ {L,C,MSA}buddha-kṣetra ▪ **Buddha field; Buddha-land**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་ ◻ *sangs rgyas kyi zhing khams* ▪ **Buddha lands; worldly realms where Buddhas reside**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་འོད་ ◻ *sangs rgyas kyi 'od* ▪ {MSA}buddha-prabhā ▪ **light of a Buddha; Buddha-light**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུམ་ ◻ *sangs rgyas kyi yum* ▪ **Mother of Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡུལ་ ◻ *sangs rgyas kyi yul* ▪ {C}buddha-viṣaya ▪ **sphere of a Buddha; area of a Buddha; object of a Buddha** ◻ {C}(the) domain of the Buddha(s)

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡི་ཤེས་ ◻ *sangs rgyas kyi ye shes* ▪ {C,MSA}buddha-jñāna ▪ **exalted wisdom of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡི་ཤེས་ཀྱི་སྤྲོ་བས་ ◻ *sangs rgyas kyi ye shes kyi stobs* ▪ {C}buddha-jñāna-bala ▪ **power of the exalted wisdom of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ ▫ *sangs rgyas kyi yon tan* ▪
 {C,MSA}buddha-guṇa ▪ **Buddha-quality; the
 qualities of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫
*sangs rgyas kyi yon tan phun sum tshogs pa dang
 ldan pa* ▪ {C}buddha-guṇa-sampat-pratisamyukta
 ▪ **having the marvellous qualities of a Buddha;
 having the perfection of Buddha-qualities** ▫ {C}
 associated with the achievement of the qualities of
 a Buddha

སངས་རྒྱས་ཀྱི་རང་གི་ངོ་བོ་ ▫ *sangs rgyas kyi rang gi ngo
 bo* ▪ {PH}Buddha-nature

སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ ▫ *sangs rgyas kyi rigs* ▪
buddhagotra ▪ **Buddha lineage**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་རིགས་ཅན་ ▫ *sangs rgyas kyi rigs can* ▪
 {MSA}buddha-gotra ▪ **having the Buddha-lineage**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ལས་ ▫ *sangs rgyas kyi las* ▪ {MSA}
buddhānāṃ karma(n) ▪ **activities of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་ས་ ▫ *sangs rgyas kyi sa* ▪ {MSA,C}buddha-
bhūmi ▪ **Buddha ground; level of a Buddha;
 Buddha-ground**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྲས་ ▫ *sangs rgyas kyi sras* ▪ *buddha-putra*
 ▪ **child of the Buddha; Buddha-child**

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྲས་ཀྱི་མཚོན་ཉིད་དུ་ལེགས་པར་སྐྱེས་
 བ་ ▫ *sangs rgyas kyi sras kyi mchog nyid du legs
 par skyes pa* ▪ {MSA}uttama-buddhātamatva
sujātaḥ ▪ **generate well the characteristics of a
 Buddha-child** {T}

སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྲས་རྣམས་ ▫ *sangs rgyas kyi sras rnam*
 ▪ {C}buddha-tanaya ▪ **children of the Buddha;
 Buddha children** ▫ {C}offspring of the Buddhas

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་བ་ ▫ *sangs rgyas kyi rjes
 su yi rang ba* ▪ **admired by Buddhas**

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གདུལ་བ་ ▫ *sangs rgyas kyi gdul ba* ▪
 {MSA}buddha-vineya ▪ **discipline of the Buddha;
 Buddhist discipline; disciplined by the Buddha**

སངས་རྒྱས་དཀོན་མཚོན་རྗེས་སུ་བྲན་བ་ ▫ *sangs rgyas
 dkon mchog rjes su dran pa* ▪ **recollection of the**

Buddha Jewel

སངས་རྒྱས་བཀའ་ ▫ *sangs rgyas bka'* ▪ {L;MSA}buddha-
vacana ▪ {PH}Buddha-word

སངས་རྒྱས་བཀའ་ཉིད་དུ་སྐྱབ་པ་ ▫ *sangs rgyas bka'
 nyid du sgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub
 sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}buddha-vacanatva-
prasādhana ▪ **established as Buddha's teaching;
 established in Buddha's teaching**

སངས་རྒྱས་བསྐྱངས་ ▫ *sangs rgyas bskyangs* ▪ {LCh}
buddhapālita ▪ **Buddhapālita [p.n.]**

སངས་རྒྱས་ཁམས་ ▫ *sangs rgyas khams* ▪ {MSA}bauddha
 ... *dhātu* ▪ **realm of the Buddha; constituent of the
 Buddha; Buddha-realm**

སངས་རྒྱས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་སྟོབས་ ▫
*sangs rgyas kho na la yod pa'i thun mong ma yin
 pa stobs* ▪ **unshared powers that exist only in
 Buddhas**

སངས་རྒྱས་རྒྱལ་སྲས་ ▫ *sangs rgyas rgyal sras* ▪ {MSA}
buddha-jinātmaja ▪ **child of the Conqueror
 Buddha**

སངས་རྒྱས་གཅིག་ ▫ *sangs rgyas gcig* ▪ {MSA}eka-
buddhatva ▪ **one Buddha; a Buddha**

སངས་རྒྱས་གཅིག་པ་ཉིད་དང་དུ་མ་ཉིད་མ་ཡིན་ ▫ *sangs
 rgyas gcig pa nyid dang du ma nyid ma yin* ▪ {MSA}
buddhānekatvāpṛthaktva ▪ **oneness and plurality of
 Buddha(s)**

སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ ▫ *sangs rgyas bcom ldan
 'das* ▪ གཞོམ་འཛུགས་བཅོམ་ཚོགས་ ▫ *gzhom 'joms bcom
 choms* ▪ {MSA}buddha ... *bhagavat* ▪ **Buddha, the
 Supramundane Victor**

སངས་རྒྱས་ཚོས་ ▫ *sangs rgyas chos* ▪ {MSA}buddha-
dharma; {MSA}bauddha ... *dharma* ▪ **qualities of
 a Buddha; Buddha-qualities; Buddha-doctrine;
 Buddhist doctrine**

སངས་རྒྱས་རྗེས་སུ་བྲན་པ་དང་ལྡན་པ་ ▫ *sangs rgyas rjes
 su dran pa dang ldan pa* ▪ {MSA}buddhānusmṛti-
sahagata ▪ **having the mindfulness of a Buddha**

སངས་རྒྱས་ཉིད་ ▫ *sangs rgyas nyid* ▪ {C,MSA}buddhatva;
 {MSA}buddhatā; {C}vrddhatva ▪ **Buddhahood** ▫

Buddhas

- སངས་རྒྱས་སྤྲུལ་པ་ ◻ *sangs rgyas sprul pa* ▪ {MSA} *buddha-nirmāna* ▪ **emanations of Buddha(s)**
- སངས་རྒྱས་འཕགས་པ་ ◻ *sangs rgyas 'phag pa* ▪ *āryabuddha* ▪ **buddha superiors**
- སངས་རྒྱས་འཕགས་པ་ ◻ *sangs rgyas 'phags pa* ▪ *buddha-ārya*; *āryabuddha* ▪ **Buddha Superior**
- སངས་རྒྱས་འཕྲིན་ལས་ཚེན་པོ་ ◻ *sangs rgyas 'phrin las chen po* ▪ {MSA} *mahattvaṃ buddha-karmaṇaḥ* ▪ {PH} **the great activities of a Buddha**
- སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་ ◻ *sangs rgyas 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA} *buddha-janmatva*; {MSA} *buddhotpāda* ▪ **arising/appearance/occurrence of Buddhas**
- སངས་རྒྱས་འབྱུང་བ་དོན་ཡོད་པར་ ◻ *sangs rgyas 'byung ba don yod par* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA} *abandhya-buddha-janmatva* ▪ **meaningful arising/appearance/occurrence of Buddhas**
- སངས་རྒྱས་འབྲིང་ ◻ *sangs rgyas 'bring* ▪ **Middling Realizers [i.e. Solitary Realizers]{Lati}**
- སངས་རྒྱས་མེད་པའི་དུས་ ◻ *sangs rgyas med pa'i dus* ▪ {MSA} *buddha-rahita ... kāla* ▪ **time when there is no Buddha**
- སངས་རྒྱས་མཚན་མི་བྲགས་པ་ ◻ *sangs rgyas mtshan mi grags pa* ▪ {MSA} *abuddha-nāma* ▪ **not renowned as a Buddha**
- སངས་རྒྱས་མཚན་ ◻ *sangs rgyas mdzad* ▪ {C} *buddha-kriya* ▪ **activity of a Buddha; Buddha-action; {T} deeds of a Buddha**
- སངས་རྒྱས་ཞིང་ ◻ *sangs rgyas zhing* ▪ **Buddha land**
- སངས་རྒྱས་གཟུགས་ ◻ *sangs rgyas gzugs* ▪ {MSA} *buddha-biṃba* ▪ **Buddha-form; form of a Buddha**
- སངས་རྒྱས་ཡིད་ལ་བྱ་བ་ ◻ *sangs rgyas yid la bya ba* ▪ {C} *buddha-manasikāra* ▪ **mental contemplation of a Buddha; mental activity of a Buddha** ◻ {C} **attention to the Buddha**

- སངས་རྒྱས་ཡི་ཤེས་ ◻ *sangs rgyas ye shes* ▪ {MSA} *buddha-jñāna* ▪ **exalted wisdom of a Buddha**
- སངས་རྒྱས་ཡི་ཤེས་མཚོག་དུ་རབ་བྱུང་ ◻ *sangs rgyas ye shes mchog tu rab byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C} *parama-adbhuta-buddha-jñāna* ▪ **supremely wonderful exalted wisdom of a Buddha** ◻ {C} **exceedingly wonderful Buddha-cognition**
- སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་ ◻ *sangs rgyas yon tan* ▪ {C} *buddha-guṇa* ▪ **qualities of a Buddha; Buddha-qualities**
- སངས་རྒྱས་ཡོན་ཏན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་ལྷན་པ་ ◻ *sangs rgyas yon tan phun sum tshogs pa dang ldan pa* ▪ {C} *buddha-guṇa-sampat-pratisaṃyukta* ▪ **endowed with the marvellous qualities of a Buddha; having the perfected qualities of a Buddha** ◻ {C} **associated with the achievement of the qualities of a Buddha**
- སངས་རྒྱས་རིང་བསྐལ་ ◻ *sangs rgyas ring bsrel* ▪ {C} *buddha-dhātu* ▪ {C} **Buddha-relics**
- སངས་རྒྱས་ལ་མཚོད་པའི་མཚོག་ ◻ *sangs rgyas la mchod pa'i mchog* ▪ {MSA} *buddha-pūjā paramā* ▪ **supreme among offerings to the Buddha; supreme offering to the Buddha** {T}
- སངས་རྒྱས་ལ་བསྟོད་པ་ ◻ *sangs rgyas la bstod pa* ▪ {MSA} *buddha-stotra* ▪ **praise the Buddha** {T}
- སངས་རྒྱས་ལ་གསོལ་བ་ ◻ *sangs rgyas la gsol ba* ▪ {MSA} *buddhādhyeṣaṇa*; {MSA} *buddhādhyeṣaṇā* ▪ **ask the Buddha; entreat the Buddha**
- སངས་རྒྱས་ལ་གསོལ་བ་གདབ་པ་ ◻ *sangs rgyas la gsol ba gdab pa* ▪ {MSA} *buddhādhyeṣaṇa*; {MSA} *buddhādhyeṣaṇā* ▪ **ask the Buddha; entreat the Buddha**
- སངས་རྒྱས་སུ་འགྱུར་བར་འོས་པ་ ◻ *sangs rgyas su 'gyur bar 'os pa* ▪ འགྱུར་འགྱུར་གྱུར་གྱུར་ ◻ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {MSA} *buddho bhavitum arhati* ▪ **suitable to be(come) a Buddha** {T}
- སངས་རྒྱས་སྲས་ ◻ *sangs rgyas sras* ▪ {C} *buddha-suta*; *buddha-putra*; {MSA} *buddhātmaja* ▪ **[Buddha-son]; Buddha-child; child of the Buddha;**

Bodhisattva; son of Buddha ◻ {C}the Buddha's offspring

སངས་རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ ◻ *sangs rgyas sras rnams* ▪ {C}buddha-tanaya ▪ **[Buddha-sons]; Buddha-children; children of the Buddha; Bodhisattvas; sons of Buddha** ◻ {C}the Buddha's offspring

སངས་རྒྱལ་གསང་བ་ ◻ *sangs rgyas gsang ba* ▪ སངས་རྒྱལ་སྲས་པ་ ◻ *sangs rgyas sbas pa* ▪ **Buddhaguhya**

སད་ ◻ *sad* ▪ {LCh}vibuddha; {LCh}pratibuddha; {C}prativibuddha ▪ **to awaken; {T} activate** ◻ {PH}frost ◻ {C}woken up from; on waking up

སད་ན་ལེགས་ ◻ *sad na legs* ▪ {PH}Se-na-lek [Jing-yön; the regal name of Tri-de-song-tsen]

སད་ནས་ ◻ *sad nas* ▪ {C}prativibuddha ▪ **having awoken** ◻ {C}woken up from; on waking up

སད་པ་ ◻ *sad pa* ▪ {C}vibuddha; {C}pratibodha; prabuddha ▪ **to awaken; one who is awake** ◻ {C}on waking up from it; become conscious

སད་མི་མི་བདུན་ ◻ *sad mi mi bdun* ▪ **seven men of trial** ◻ དེ་གོང་དུ་བཅུ་དྲུག་པ་མེད་ལ་སད་མི་མི་བདུན་ལ་སོགས་པ་རབ་དུ་བྱུང་། ◻ *de gong du btsun pa med la sad mi mi bdun la sogs pa rab tu byung ste/* ◻ Before they [viz., Shāntarakṣhita, Padmasambhava, etc. came to Tibet], there were no monastics [in Tibet], but the seven men of trial and so forth became monks {GZ 68a.5}

སད་སེར་ ◻ *sad ser* ▪ {PH}frost and hail

སམ་ཏེ་ ◻ *sam ta* ▪ {PH}message board

སའི་ཁམས་ ◻ *sa'i khams* ▪ {C}prthivī-dhātu ▪ **earth-constituent** ◻ {C}earth-element

སའི་དངོས་གཞི། རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པའི་ས་ ◻ *sa'i dngos gzhi; rnal 'byor spyod pa'i sa* ▪ *bhūmivastu / yogācāryābhūmi* ▪ **Asaṅga's Actuality of the Levels / Levels of Yogic Practices, P.5536-8, vol.109-10**

སའི་རླུང་ ◻ *sa'i rdul* ▪ {L}prthivī-rajās ▪ **particle of earth; particle of dust**

སའི་རྣམ་པ་ ◻ *sa'i rnam pa* ▪ {MSA}bhūmi-prakāra ▪ **ground-aspect; aspect of a ground; earth-aspect**

སའི་ཚོགས་སྐྱབ་ ◻ *sa'i tshogs sgrub* ▪ **achieving through the collection of the [ten] grounds**

སའི་ཡོངས་སྤྱོད་ ◻ *sa'i yongs sbyong* ▪ **thorough purifier of a ground (Def: A quality that clears away the defects of the ground on which it is possessed and brings about completion of the qualities of that ground)**

སར་པ་ ◻ *sar pa* ▪ {Das}pratyagra ▪ {PH}new

སར་ཞུགས་པ་ ◻ *sar zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {MV}bhūmi-praviṣṭa ▪ **enter into a level/ground; enter the ground**

སས་ ◻ *sas* ▪ **within the level; by the level/ground**

སས་བསྐྱུས་ ◻ *sas bsdus* ▪ བསྐྱུས་སྤྱོད་བསྐྱུས་སྤྱོས་ ◻ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **included within the ground/level**

སི་ ◻ *si* ▪ {PH}"si" [a type of incense]

སི་ཏྱི་ ◻ *si dhi* ▪ *siddhi* ▪ **[transliteration of Sanskrit word siddhi] power; establishment; accomplishment; feat**

སི་ལ་ ◻ *si la* ▪ {PH}"sila" [a type of incense]

སིང་ག་ལ་པ་ ◻ *sing ga la pa* ▪ {PH}Singhalese [person] ◻ སིང་ག་ལ་པ་རྣམས་ནི་དམར་སེར་གསུག་གྱོན། ◻ *sing ga la pa rnams ni dmar ser sha stag gyon;* ◻ The Singhalese wear only orange. ◻ {GCC} p.14

སིལ་སྒྲན་ ◻ *sil snyan* ▪ {C}vādya; {MSA}vāditra ▪ **cymbal; instrument; musical instrument** ◻ {C}music

སུ་ ◻ *su* ▪ **[accusative, adverbial accusative, dative, and locative particle:] to; in; as; -ly; at; who?**

སུ་ཀྱང་ ◻ *su kyang* ▪ **[who-even]; anyone**

སུ་དག་ ◻ *su dag* ▪ {MSA}kecid; {MSA}kim ▪ **who? [plural]**

སུ་ནི་ཉམས་ ◻ *su ni nyams* ▪ {MSA}ko hīyate (√hā) ▪ **who abandons?**

སུ་ཡི་ ◻ *su yi* ◻ {C}kasmāt ◻ **whose?; of whom?**

སྐྱུག་ཐུང་ ◻ *sug thung* ◻ {PH}Suk-tung ("short-legged") [a style of script] ◻ ཡི་གེ་དབུ་མེད་སྐྱུག་ཐུང་ད་ལྟོ་ཁམས་བྲིས་དང་ཆེས་ལྷན་བཞིག ◻ *yi ge dbu med sug thung da lta'i khams bris dang ches 'dra ba zhig*; ◻ The Suk-tung U-mey ("short-legged headless") script is very similar to the Kam-dri [style] of today. ◻ {GCG} p.17

སྐྱུག་ལས་ ◻ *sug las* ◻ {C}karma; {C}karman ◻ **action; deed; activity; work; karma**

སྐྱོན་ཕྱུང་ ◻ *sun phyung* ◻ དབྱུང་ལེན་ཕྱུང་ཕྱུངས་ ◻ *dbyung 'byin phyung phyungs* ◻ *dūṣaṇa* ◻ **to disbelieve; refute; come to disbelieve**{BJ 9/1}

སྐྱོན་ལེན་ ◻ *sun 'byin* ◻ དབྱུང་ལེན་ཕྱུང་ཕྱུངས་ ◻ *dbyung 'byin phyung phyungs* ◻ {LCh,MSA}dūṣaṇa ◻ **disbelieving; come to disbelieve**

སྐྱོན་ལེན་པ་ ◻ *sun 'byin pa* ◻ དབྱུང་ལེན་ཕྱུང་ཕྱུངས་ ◻ *dbyung 'byin phyung phyungs* ◻ {MSA}dūṣaṇa; {MSA}rnam par sun 'byin pa = *vidūṣaṇa*; {C}dūṣaka; {C}dūṣayati; {C}dūṣin ◻ **repudiate; disbelieving; come to disbelieve** ◻ {C}defame; defamer; corrupter

སྐྱོན་ལེན་པར་བྱེད་ ◻ *sun 'byin par byed* ◻ དབྱུང་ལེན་ཕྱུང་ཕྱུངས་ ◻ *dbyung 'byin phyung phyungs* ◻ {C}samdūṣaṇam karoti ◻ **disbelieving; come to disbelieve** ◻ {C}corrupt

སྐྱོན་ལེན་བྱེད་ཕྱོགས་ ◻ *sun 'byin byed phyogs* ◻ {PH}refutative thesis ◻ གལ་ཏེ་སྐྱོན་ལེན་བྱེད་ཕྱོགས་གཅིག་ཀྱང་གཞན་གྱི་སྐྱོན་ལེན་ལེན་མིན། ◻ If you approve of a refutative thesis, why don't you approve of a probative [thesis]? ◻ {A4C} §16.4cd

སྐྱུམ་ ◻ *sum* ◻ *tri*; *traya* ◻ **three**

སྐྱུམ་སྐོར་མ་ ◻ *sum skor ma* ◻ **the eastern channel at the heart**

སྐྱུམ་ཚུ་པ་ ◻ *sum cu pa* ◻ *triṃśikā* ◻ **Vasubandhu's The Thirty**

སྐྱུམ་ཚུ་རྩ་གསུམ་ ◻ *sum cu rtsa gsum* ◻ *trayastrimśā* ◻ **heaven of the thirty-three**

སྐྱུམ་ཚུ་རྩ་གསུམ་པ་ ◻ *sum cu rtsa gsum pa* ◻ {C}trayastrimśā (*devā*) ◻ **(gods of) the Heaven of the**

Thirty-Three

སྐྱུམ་བུ་ ◻ *sum bcu* ◻ **thirty**

སྐྱུམ་བུ་པ་ ◻ *sum bcu pa* ◻ *triṃśikā* ◻ **Vasubandhu's**

The Thirty

སྐྱུམ་བུ་རྩ་གསུམ་ ◻ *sum bcu rtsa gsum* ◻ {LCh}trayastrimśā ◻ **Land of the Thirty-Three; Heaven of the Thirty-Three**

སྐྱུམ་བུ་རྩ་གསུམ་གྱི་བདག་པོ་ ◻ *sum bcu rtsa gsum gyi bdag po* ◻ *trayastrimśā-adhipati* ◻ **Lord of the Heaven of the Thirty-Three [epithet of Indra]**{BJ 73.7}

སྐྱུམ་གཉིས་ ◻ *sum gnyis* ◻ {PH}two of the three

སྐྱུམ་མདོ་ ◻ *sum mdo* ◻ {PH}three-fold intersection

སྐྱུམ་རྩེན་ ◻ *sum rtsen* ◻ **Palace of Threefold Play**

སྐྱུའི་ ◻ *su'i* ◻ *kasmāt* ◻ **whose?; of whom?**

སྐྱུས་ ◻ *sus* ◻ {MSA}yad ◻ **by whom?**

སེ་གོལ་ ◻ *se gol* ◻ སེ་གོལ་བརྟུངས། ◻ *se gol brdabs/ acchaṭā* ◻ **finger snap**

སེ་གོལ་གཏོགས་ ◻ *se gol gtogs* ◻ སེ་གོལ་གཏོགས། གཏོགས། གཏོགས། གཏོགས། ◻ *se gol gtogs/ gtogs/ gtogs/ gtogs/* ◻ **snap the fingers**

སེ་གོལ་གཏོགས་པ་སྲིད་དུ་ ◻ *se gol gtogs pa srid du* ◻ {C}acchaṭā-saṃghāta-mātrakam ◻ {C}it lasts no longer than a finger-snap

སེ་གོལ་བརྟུངས་ ◻ *se gol brdabs* ◻ སེ་གོལ་བརྟུངས། རེབ་ལྷ་རེབ། བརྟུངས། རེབས། ◻ *se gol brdab/ rdeb wa rdab/ brdabs/ rdebs/* ◻ **snap the fingers**

སེ་འབྲས་དབུ་གསུམ་ ◻ *se 'bras dga' gsum* ◻ **Se-ra, Dre-bung, and Gan-den, the three monastic universities of Hlasa**

སེ་ར་སྐྱེད་ ◻ *se ra smad* ◻ **May College of Se-ra Monastic University**

སེ་རྩ་ ◻ *se rwa* ◻ **Se-ra ("Rain of Hail")**

སེ་རྩ་རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་ཤེས་པའི་ལམ་ཤེས་ ◻ *se ru rang rgyal gyi lam shes pa'i lam shes* ◻

{MSA}cittasya nāstitvam ▪ (and) mind is non-existent; non-existence of mind

སེམས་ཀྱི་ ◻ *sems kyi* ▪ {C}caitasika ▪ **mental; of the mind; which thinks** ◻ {C}mental event; which belongs to thought

སེམས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་ ◻ *sems kyi skad cig* ▪ {C}citta-kṣanika ▪ **moment of mind; consciousness-moment** ◻ {C}thought-moment

སེམས་ཀྱི་སྐྱད་ཅིག་མ་གཅིག་དང་ལྗོན་པ་ ◻ *sems kyi skad cig ma gcig dang ldan pa* ▪ {C}(citta-kṣanika-) samāyukta ▪ **having one moment of mind** ◻ {C}connected with; entrusted to

སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ ◻ *sems kyi rgyud* ▪ {C}citta-saṃtati ▪ **mental continuum** ◻ {C}series of thoughts; trend of thought; mentality

སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་ ◻ *sems kyi rgyun* ▪ {C}citta-dhārā ▪ **mental continuum/stream** ◻ {C}trend of thought

སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་མ་ཆད་ཅིང་མ་བྲལ་བར་ ◻ *sems kyi rgyun ma chad cing ma bral bar* ▪ {C}citta-ānantaryatā-virahita ▪ **uninterrupted mental continuum and not devoid of a mental continuum** ◻ {C}while giving no opportunity to thought of another kind

སེམས་ཀྱི་ཚོས་ཉིད་ ◻ *sems kyi chos nyid* ▪ **natural state of mind**

སེམས་ཀྱི་མཚོག་ ◻ *sems kyi mchog* ▪ {MSA}citta-vara ▪ **supreme mind; highest mind**

སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ ◻ *sems kyi rjes su 'jug pa* ▪ {MSA}cittānūvṛtti ▪ **mental engagement; enter into mind; engage in thinking**

སེམས་ཀྱི་དྲིང་འཛིན་ ◻ *sems kyi ting 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྒྱུད་རྩམས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}cetasah samādhim ▪ **mental meditative stabilization**

སེམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་དུ་མ་གྲུབ་པ་ ◻ *sems kyi bdag nyid du ma grub pa* ▪ **not established as the entity of mind**

སེམས་ཀྱི་དོ་རྗེ་ ◻ *sems kyi rdo rje* ▪ **mind-vajra**

སེམས་ཀྱི་སྐྱུ་བསྐྱུ་བ་ ◻ *sems kyi sdug bsngal* ▪ {MSA}caitasika-duḥkha ▪ **mental suffering**

སེམས་ཀྱི་ནད་ ◻ *sems kyi nad* ▪ {C}citta-śūlam ▪ **mental illness**

སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་ ◻ *sems kyi gnas ngan len* ▪ **disfunctional mental state**

སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མངོན་པར་ཤེས་པ་ ◻ *sems kyi rnam grangs mngon par shes pa* ▪ {MSA}cetaḥ-paryāyābhijñā ▪ **manifestly cognize mental enumerations; clairvoyance with respect to mental enumerations**

སེམས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཤེས་པ་ ◻ *sems kyi rnam grangs shes pa* ▪ {C}citta-paryāya-jñāna ▪ **cognition of mental enumerations** ◻ {C}the cognition of others' mental make-up

སེམས་ཀྱི་རྣམ་རྟོག་སྦྱོང་བ་ ◻ *sems kyi rnam rtoḡ spyod pa* ▪ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱང་སྦྱོང་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}citta-caritā ▪ **engage in mental conceptuality; practice mental conceptuality** ◻ {C}thoughts and doings/actions; preoccupations

སེམས་ཀྱི་རྣམ་པ་ ◻ *sems kyi rnam pa* ▪ {L}cittākāra ▪ **mental aspect; aspect of mind**

སེམས་ཀྱི་རྣམ་འཁྲོལ་ ◻ *sems kyi rnal 'byor* ▪ {MSA}cetasi yogataḥ ▪ **mental yoga**

སེམས་ཀྱི་སྣང་ཆ་ ◻ *sems kyi snang cha* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ◻ *snang snang snang snang* ▪ **appearance factor of the mind**

སེམས་ཀྱི་སྦྱོང་བ་ ◻ *sems kyi spyod pa* ▪ སྦྱང་སྦྱོང་སྦྱང་སྦྱོང་ ◻ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C}citta-caryā ▪ **mental behavior; mental practices** ◻ {C}thoughts and doings

སེམས་ཀྱི་སྦྱོང་བ་མཁྱེན་པར་མཛད་ ◻ *sems kyi spyod pa mkhyen par mdzad* ▪ {MSA}citta-caritraṃ jñātvā ▪ **exalted knower of mental practices**

སེམས་ཀྱི་སྦྱོང་བ་དང་གཡོ་རྣམས་ ◻ *sems kyi spyod pa dang g.yo rnams* ▪ {C}citta-carita-vispanditāni ▪ **mental practices and fluctuations** ◻ {C}the thoughts and actions

སེམས་ཀྱི་དབང་ ◻ *sems kyi dbang* ▪ {MSA}citta-vaśa ▪ **mental power**

སེམས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གནས་པ་ ▫ *sems kyi dbyings la gnas pa* ▪ {MSA}cittasya dhātau sthānaṃ ▪ **abiding in the realm of mind**

སེམས་ཀྱི་དམིགས་པ་ ▫ *sems kyi dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་ དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {MSA}cittāmbana ▪ **object of observation of mind; mental object of observation**

སེམས་ཀྱི་ཟས་ ▫ *sems kyi zas* ▪ *manah-saṃcetanāhāra* ▪ **food of intention; mental sustenance**

སེམས་ཀྱི་ཡོངས་སུ་རྟོག་པ་སེམས་ ▫ *sems kyi yongs su rtog pa sems* ▪ {C}cetasaiṃ cetah-parivitarikam ▪ **mental conceptuality** ▫ {C}knew that ... he was in such a wise discoursing in his heart

སེམས་ཀྱིས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *sems kyis rtogs par bya ba* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {C}citta-gamaṇīya ▪ **object of realization by mind; mental object of realization** ▫ {C}what thought has access to

སེམས་ཀྱིས་འདྲིན་ ▫ *sems kyis 'dren* ▪ དང་འདྲིན་དངས་འདྲིངས་ འདྲིན་ ▫ *drang 'dren drangs drongs/'drend* ▪ {MSA}cittena parikṛṣyate (pari-krṣ) ▪ **induced by the mind**

སེམས་ཀྱིས་བྱེད་པ་ ▫ *sems kyis byed pa* ▪ {C}citta-janika ▪ **done by the mind; mind-made** ▫ {C}thought-generated

སེམས་ཀྱིས་ཟླེན་པ་ ▫ *sems kyis zin pa* ▪ **conjoined with consciousness**

སེམས་སྐྱོ་ ▫ *sems skyo* ▪ {MSA}saṃvigna-cetas ▪ **mental aversion** ▫ {PH}somber

སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *sems bskyed* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA,MV}cittotpāda; {MV,MSA}uptādita-(bodhi)-citta; {MSA}cittam utpādayati; {MSA}citta ... utpādaḥ; {C}cittapādu; {MSA}cittodaya; {MSA}cetasah prabhavaḥ ▪ **[mind-generate]; (altruistic) mind-generation; generation of the aspiration (to enlightenment); mind generation** ▫ {PH}generating the mind [of enlightenment] (bodhicitta); (altruistic) mind-generation ▫ {C}production of thought
DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་རྒྱ་གཞན་དོན་དོན་གཉེན་གྱི་འདུན་

པས་བྲངས་ཤིང་གོགས་བྱང་རྒྱུ་ལོད་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་ནམ་མཁུ་ཁྱད་ པར་ཅན་ ▫ *mtshan nyid/ rang rgyu gzhan don don gnyer gyi 'dun pas drangs shing grogs byang chub 'dod pa dang mtshungs ldan gyi rnam rig khyad par can/* ▫ Def.: a special cognition that is induced by its cause, the aspiration seeking others' welfare, and has similarity with its accompanier, the desire for enlightenment {T}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉམས་པ་དག་པ་མ་ལུགས་བསམ་དག་པ་མ་ནམ་ པར་སྐྱོན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སྐྱིབ་པ་སྤངས་པའི་སེམས་བསྐྱེད་ ▫ *dbye ba/ 1 mos pa dag pa/ 2 lhag bsam dag pa/ 3 rnam par smon pa'i sems bskyed/ 4 sgrib pa spangs pa'i sems bskyed/* ▫ Div.: 1) [mind-generations of] pure imagination, 2) [mind-generations that are] pure unusual attitudes, 3) aspirational mind-generations, 4) mind-generations that have abandoned the obstructions

སེམས་བསྐྱེད་ཀྱི་སེམས་སྤྲུམ་ཀྱང་བ་ ▫ *sems bskyed kyi sems snga ma rkyang pa* ▪ **sole former minds of mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *sems bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་ སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {C,MSA,MV}cittopāda; {C}cittupādo; {C}cittapādu; {MSA,MV} utpādita-(bodhi)-citta; {MSA}cittam utpādayati; {MSA}citta ... utpādaḥ; {MSA}cittodaya; {MSA}cetasah prabhavaḥ ▪ **[mind-generate]; (altruistic) mind-generation; generation of the aspiration (to enlightenment)** ▫ {C}production of thought; attitude of mind

སེམས་བསྐྱེད་པ་བསྐྱེད་པ་ ▫ *sems bskyed pa bsngags pa* ▪ {MSA}cittopāda-praśamsā ▪ **praise (altruistic) mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་པོ་ ▫ *sems bskyed pa dang po* ▪ བསྐྱེད་ སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}prathama-cittopāda ▪ **first (altruistic) mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པ་ནམ་པར་གདན་ལ་དབབ་པ་ ▫ *sems bskyed pa rnam par gtan la dbab pa* ▪ {MSA}cittopāda-viniścaya ▪ **settle [altruistic] mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པ་ཡང་དག་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *sems bskyed pa yang dag par 'grub pa* ▪ {MV}cittopāda-

samudāgama ▪ **thoroughly established (altruistic) mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པ་ལ་གནས་པ་ ▫ *sems bskyed pa la gnas pa*
▪ {MSA}cittotpādāśrayatva ▪ **abiding in (altruistic) mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་ ▫ *sems bskyed pa'i skabs* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}cittotpādādhikāra ▪ **occasion of (altruistic) mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པའི་དུས་ ▫ *sems bskyed pa'i dus* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}cittotpāda-kāla ▪ **time of (altruistic) mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པའི་མཚན་ཉིད་ ▫ *sems bskyed pa'i mtshan nyid* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}cittotpāda-lakṣaṇa ▪ **character of (altruistic) mind-generation**

སེམས་བསྐྱེད་པར་བབྱེད་པ་ ▫ *sems bskyed par bgyid pa* ▪ {C}vicunuyāt (=vicinyāt?) ▪ **generate an attitude; generate the altruistic intention [to become enlightened]; [altruistic] mind-generation** ▫ {C}reflects

སེམས་བསྐྱེད་མ་གྲག་དུ་ཚོས་ཀྱི་ལོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་ ▫ *sems bskyed ma thag tu chos kyi 'khor lo bskor ba* ▪ བསྐྱོར་སྐྱོར་བསྐྱོར་སྐྱོར་ ▫ *bskor skor bskord skord* ▪ {C}sacittotpāda-dharmacakra-pravartin ▪ **Turn the Wheel of Doctrine Immediately after Mind-Generation** ▫ {C}Sacittotpāda-dharmacakra-pravartin [p.n. of a Bodhisattva]

སེམས་ཁྲིངས་པ་ ▫ *sems khengs pa* ▪ **mental haughtiness**

སེམས་ཁྲིང་ཁྲི་བ་མེད་པ་ ▫ *sems khong khro ba med pa*
▪ {C}apratihata-citta ▪ **non-angry mind; mind without anger** ▫ {C}his thought free from hostility

སེམས་ཁྲོས་ ▫ *sems khros* ▪ {C}cittam pradūṣayi ▪ **belligerent mind; angry mind** ▫ {C}with angry thought

སེམས་འབྲུག་པ་ ▫ *sems 'khrug pa* ▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {MSA}vikṣipta-citta; {C}citta-viksepa ▪ **disturbed mind; mental disturbance; angry mind** ▫ {C}perplexity;

confusion of thought; mental distraction

སེམས་འབྲུགས་པར་འགྱུར་རོ་ ▫ *sems 'khrugs par 'gyur ro*
▪ འབྲུག་འབྲུག་འབྲུགས་འབྲུགས་ ▫ *'khrug 'khrug 'khrugs 'khrugs* ▪ {C}citta-vikṣepam gaccheyuḥ; {C}citta-vikṣepa ▪ **disturbed mind; mental disturbance; angry mind; become/be mentally disturbed**
▫ {C}become confused (distracted/perplexed/distraught) in mind; perplexity; confusion of thought; mental disturbance

སེམས་འབྲུལ་བ་ ▫ *sems 'khrul ba* ▪ {C}bhrānta-citta ▪ **mistaken mind** ▫ {C}his mind does wander; bewildered in his heart

སེམས་འབྲུལ་མེད་ ▫ *sems 'khrul med* ▪ {C}abhānta-citta ▪ **non-mistaken mind** ▫ {C}his thoughts do not wander; his mind does not wander

སེམས་གྲུ་གྲུ་བ་ ▫ *sems gya gyu ba* ▪ **crookedness of mind**

སེམས་གྲུ་གྲུ་བ་མེད་པ་ ▫ *sems gya gyu ba med pa* ▪ **absence of mental crookedness**

སེམས་གྲོལ་ ▫ *sems grol* ▪ འགྲོལ་བགྲོལ་བགྲོལ་གྲོལ་ ▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}mukta-citta ▪ **mental liberation; liberated mind**

སེམས་དགའ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *sems dga' bar byed pa* ▪ {MSA}citta-sukhatva ▪ **make mental happiness; make the mind happy**

སེམས་དགེ་བ་ ▫ *sems dge ba* ▪ {MSA}kālyā-citta ▪ **virtuous mind**

སེམས་དགེ་བ་གཅིག་ ▫ *sems dge ba gcig* ▪ {MSA}ekā-citta ... kuśala ▪ **one virtuous mind**

སེམས་དགེ་བ་ལ་ཡང་དག་པར་སྦྱར་བ་ ▫ *sems dge ba la yang dag par sbyor ba* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ▫ *sbyar sbyord sbyard sbyord* ▪ {MSA}kuśala-citta-saṃniyojana ▪ **thoroughly apply the mind to virtue**

སེམས་འབྲེལ་སྐྱོར་གསུམ་ ▫ *sems 'grel skor gsum* ▪ བཀྲལ་འབྲེལ་བཀྲལ་འབྲེལ་ ▫ *bkral 'grel bkrald 'grel* ▪ **three cycles of Bodhisattva commentaries**

སེམས་ལྡོད་ ▫ *sems rgod* ▪ {PH}overly excited mind

སེམས་ལྡོད་པ་ ▫ *sems rgod pa* ▪ {L}cittauddhatya ▪

mental excitement; mental distraction; excited/
distracted mind

སེམས་རྒྱ་ཚུང་བ་ ◻ *sems rgya chung ba* ▪ {MSA}anudāra-
citta ▪ slightly vast mind

སེམས་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཕྱིར་ ◻ *sems rgya che ba'i phyir* ▪
{MSA}cittasyodāratatvāt ▪ due to great mental
vastness; because of a very vast mind

སེམས་རྒྱུད་ ◻ *sems rgyud* ▪ *cittasamtāna ▪ mental
continuum

སེམས་ངན་བ་ ◻ *sems ngan pa* ▪ {PH}bad consciousness
◻ སེམས་ངན་བ་བདེན་འཛིན་ལ་རྒྱབ་རྟེན་བཅོལ་

སེམས་ཅན་ ◻ *sems can* ▪ {C,MV,MSA}sattva; {C}
sattvata; {C}loka ▪ [mind-having]; sentient being;
animals ◻ {C}relation to a being; world

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་བྱ་བ་ ◻ *sems can kun gyi bya ba* ▪
{MSA}sarva-sattva-kṛtya ▪ activity of all sentient
beings {T}

སེམས་ཅན་ཀུན་མཚོག་ཉིད་ ◻ *sems can kun mchog nyid* ▪
supreme of sentient beings

སེམས་ཅན་ཀུན་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་ ◻ *sems can kun tu 'gro ba'i*
don ▪ {MSA}sattva-sarvatragārtha ▪ omnipresent
welfare/purposes of sentient beings

སེམས་ཅན་གྱི་ཁམས་ ◻ *sems can kyi khams* ▪ {C}sattva-
dhātu; {C}sattva-loka ▪ realm of sentient beings ◻
{C}world of beings

སེམས་ཅན་གྱི་མཚོག་ཉིད་ ◻ *sems can kyi mchog nyid*
▪ {MSA}sattvottamatva ▪ greatness of sentient
beings

སེམས་ཅན་ཁམས་ ◻ *sems can khams* ▪ {C}sattva-dhātu ▪
realm of sentient beings ◻ {C}world of beings

སེམས་ཅན་གྱི་ཉེས་བ་ ◻ *sems can gyi nyes pa* ▪ {MSA}
sattva-duṣṭatā ▪ fault of sentient beings {T}

སེམས་ཅན་གྱི་དུས་ན་ ◻ *sems can gyi dus na* ▪ at the time
of a sentient being {BJ 37.5}

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ ◻ *sems can gyi don* ▪ {MSA}sattvārtha
▪ welfare/purpose(s) of sentient beings

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་རྣམས་པ་བཞི་པོ་ ◻ *sems can gyi don rnam*
pa bzhi po ▪ {MSA}caturvidha ... sattvārtha ▪ four
types of welfare/purpose(s) of sentient beings

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་བག་མིད་བ་ ◻ *sems can gyi don la*
bag med pa ▪ {MSA}sattvārtha-pramāda ▪ non-
conscientiousness with respect to the welfare/
purpose(s) of sentient beings

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་ཞུགས་པ་ ◻ *sems can gyi don la*
zhugs pa ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ཞུགས་ ◻ *zhug 'jug zhugs*
zhugs ▪ {MSA}sattvārtha-prayukta ▪ engage in the
welfare of sentient beings {T}

སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ་སེམས་བ་ ◻ *sems can gyi don la sems*
pa ▪ {MSA}sattvārtha-cintā ▪ think of the welfare/
purpose(s) of sentient beings

སེམས་ཅན་གྱི་བདག་པོ་ ◻ *sems can gyi bdag po* ▪
{L}sattvādhipatyā ▪ lord of sentient beings;
sovereignty over sentient beings

སེམས་ཅན་གྱི་གནས་ ◻ *sems can gyi gnas* ▪ {C}sattvāsa ▪
abode of a sentient being

སེམས་ཅན་གྱི་ཕུང་པོ་ ◻ *sems can gyi phung po* ▪ {C}
sattva-rāśi ▪ group of sentient beings ◻ {C}mass
of beings

སེམས་ཅན་གྱི་བྱ་བ་དག་ལ་སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་ ◻ *sems can*
gyi bya ba dag la sems mnyam pa nyid ▪ {MSA}
sattva-kṛtyeṣu-samacittatā ▪ mental equality with
respect to the deeds of sentient beings

སེམས་ཅན་གྱི་རིས་ ◻ *sems can gyi ris* ▪ {C,MSA}sattva-
nikāya; {L}sattva-gotra ▪ lineage of sentient beings
◻ {C}collection/world of beings; clan of beings

སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ལ་སོགས་པ་ ◻ *sems can gyi lus la sogs*
pa ▪ {MSA}sattva-kāyādi ▪ bodies, etc. of sentient
beings

སེམས་ཅན་གྱི་འོག་པར་སྐྱབ་བ་ ◻ *sems can gyi log par*
sgrub pa ▪ བསྐྱབ་སྐྱུབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub*
bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}sattva-vipratipatti ▪
mistaken establishment of sentient beings

སེམས་ཅན་གྱིས་ ◻ *sems can gyis* ▪ {C}sattvata ▪ by
sentient beings; of sentient beings ◻ {C}relation
to a being

སེམས་ཅན་ངན་པ་ ▫ *sems can ngan pa* ▪ {MSA}*duṣṭa ... sattva* ▪ **bad sentient being(s)** ▫ {PH}bad sentient being

སེམས་ཅན་ངོ་བོ་ཉིད་མ་མཆིས་པ་དང་སྐྱེ་བ་མ་མཆིས་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ ▫ *sems can ngo bo nyid ma mchis pa dang skye ba ma mchis pa'i rang bzhin can* ▪ {C}*sattva-asvabhāva-jātika* ▪ **sentient beings having the nature of non-nature and non-production** ▫ {C}the absence of own-being in beings belongs to the very essence of

སེམས་ཅན་གཅིག་བདེ་ ▫ *sems can gcig bde* ▪ {MSA}*eka-sattva-sukha* ▪ **happiness of one being**

སེམས་ཅན་ཆེད་དུ་ ▫ *sems can ched du* ▪ {MSA}*sattva-hetu* ▪ **for the sake of sentient beings** {T}

སེམས་ཅན་མཚོན་གྱི་ ▫ *sems can mchog* ▪ {MSA}*agra-sattva* ▪ **supreme sentient being; highest sentient being**

སེམས་ཅན་མཚོན་དུ་གྱུར་ ▫ *sems can mchog tu gyur* ▪ {MSA}*sattvāgratām prāptaḥ* ▪ **is the highest sentient being** {T}

སེམས་ཅན་འཛིན་ཁྱིམ་ ▫ *sems can 'jig rten* ▪ {C}*sattva-loka* ▪ **worldly realm of sentient beings** ▫ {C}the world of living beings

སེམས་ཅན་ཇིས་འཇུག་ ▫ *sems can rjes 'jug* ▪ {MSA}*sattvānūvṛtti* ▪ **follower of sentient beings** {T}

སེམས་ཅན་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *sems can mnyam pa nyid* ▪ {MSA}*sattva ... samatā* ▪ **sameness of sentient beings**

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་འདུལ་རྣམས་པ་ ▫ *sems can thams cad 'dul nus pa* ▪ {C}*sarva-vinaya-samartha* ▪ {C}Sarva-vinaya-samartha [p.n. of a Buddha]

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལས་མངོན་པར་འཕགས་པ་ ▫ *sems can thams cad las mngon par 'phags pa* ▪ {C}*sarva-sattva-abhyudgatatā* ▪ **manifestly superior to all sentient beings** ▫ {C}a state where they are elevated above all beings

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚེ་ ▫ *sems can thams cad sangs rgyas kyi tshē* ▪ **the time when all sentient beings will have become Buddhas**

སེམས་ཅན་གྲེ་ཚོམ་གྱིན་དུ་སེལ་བ་ ▫ *sems can the tshom shin tu sel ba* ▪ *བསལ་སེལ་བསལ་ད་སེལ་ད་* ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {MSA}*sattva ... suvinīta-saṃśaya* ▪ **thoroughly eliminate/eradicate/remove/clear away/avoid/exclude the doubts of sentient beings**

སེམས་ཅན་དག་ནི་ཚད་མེད་པ་ཡོངས་སུ་སློན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *sems can dag ni tshad med pa yongs su smin par byed pa* ▪ {MSA}*sattvāprameyānām paripākaḥ* ▪ **thoroughly mature/ripen countless sentient beings**

སེམས་ཅན་དག་པ་ ▫ *sems can dag pa* ▪ {C}*śuddha-sattvo* ▪ **pure sentient being**

སེམས་ཅན་དག་ཡོངས་སུ་སློན་པར་བྱེད་དོ་ ▫ *sems can dag yongs su smin par byed do* ▪ {MSA}*sattvān paripācayati* ▪ **thoroughly ripen/mature sentient beings**

སེམས་ཅན་དང་རང་གི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ཡོངས་སུ་སློན་པ་ ▫ *sems can dang rang gi sangs rgyas kyi chos yongs su smin pa* ▪ {MSA}*sattva-svabuddha-dharma-paripāka* ▪ **thoroughly mature/ripen the qualities of sentient beings and Buddhas**

སེམས་ཅན་དང་སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པས་བྱས་པའི་སྐྱབས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *sems can dang sems can ma yin pas byas pa'i sdug bsngal* ▪ {MSA}*duḥkha ... sattvāsattva-kṛta* ▪ **the suffering made by sentient beings and non-sentient beings**

སེམས་ཅན་དམ་པ་ ▫ *sems can dam pa* ▪ {C}*sattva-sāra* ▪ **excellent sentient being(s)** ▫ {C}the very cream of beings

སེམས་ཅན་དུ་གྲགས་པ་ ▫ *sems can du gdags pa* ▪ *གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་* ▫ *gdags 'dogs btags/brtags thogs* ▪ {C}*sattva-prajñapti* ▪ **imputation as a sentient being; imputed as a sentient being** ▫ {C}concept of a being

སེམས་ཅན་དོན་ ▫ *sems can don* ▪ {MSA}*sattvārtha* ▪ **welfare of sentient beings; welfare/purpose(s) of sentient beings**

སེམས་ཅན་དོན་སྐྱབས་ ▫ *sems can don sgrub* ▪ *བསྐྱབས་སྐྱབས་བསྐྱབས་སྐྱབས་* ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {MSA}*sattvārtha kāraḥ* ▪ **establish the welfare/**

སེམས་ཅན་ཕན་པར་སེམས་ ▫ *sems can phan par sems* ▪
 {MSA}sattva-hitāśaya ▪ **thinking to help a sentient
 being/sentient beings** {T}

སེམས་ཅན་ཕན་བྱེད་དོན་ཆེན་ ▫ *sems can phan byed don
 chen* ▪ {MSA}sattva-hitādhāna-mahārtha ▪ **the
 great purpose that helps sentient beings** {T}

སེམས་ཅན་དབྱུང་པོ་ ▫ *sems can dbul po* ▪ {C}daridra-
 sattva ▪ **poor sentient being** ▫ {C}beggarly being

སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པ་ ▫ *sems can ma yin pa* ▪ {C}
 niḥsattva ▪ **non sentient being; not a sentient
 being**

སེམས་ཅན་མ་ཡིན་པས་བྱས་པའི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ ▫ *sems can
 ma yin pas byas pa'i sdug bsngal* ▪ {MSA}a-sattva-
 kṛta ... duḥkha ▪ **suffering made by non sentient
 beings**

སེམས་ཅན་མི་གཏོང་བ་ ▫ *sems can mi gtong ba* ▪ གཏང་
 གཏོང་བཏང་བཏངས་ ▫ *gtang gtong btang thongs* ▪ {MSA}
 sattvānutsarga; {MSA}sattvāvisrjana ▪ **not giving
 up on sentient beings**

སེམས་ཅན་མི་འཚོ་ ▫ *sems can mi 'tsho* ▪ {MSA}
 sattvāheṭha ▪ **non-harmfulness toward sentient
 beings**

སེམས་ཅན་མེད་པ་ ▫ *sems can med pa* ▪ {C}asattva; {C}
 niḥsattva; {C}niḥsattvatā; {C}niḥsattvata ▪ **non
 sentient being; not a sentient being; no sentient
 being;7 {T} sentient beings do not [inherently]
 exist** ▫ {C}(it) is not; non-beingness; there is
 no being; absence of a being; they have not the
 character of beings; no beings (in it); a being is non-
 existent; unsubstantial; non-existence of a being

སེམས་ཅན་མེད་པའི་ཕྱིར་ ▫ *sems can med pa'i phyir* ▪ {C}
 sattva-asattayā; {C}niḥsattvatā ▪ **because there
 is not a sentient being; because there are no
 sentient beings; {T} because sentient beings
 do not [inherently] exist** ▫ {C}from the non-
 beingness of beings; non-existence of a being; there
 is no being

སེམས་ཅན་དམན་པ་ ▫ *sems can dman pa* ▪ {C}hīna-sattva
 ▪ **inferior being**

སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་ ▫ *sems can dmyal ba* ▪ {MSA}
 naraka; {C}niraya (=naraka) ▪ **hell-being; hells**

སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་པ་མ་ཡིན་པ་ ▫ *sems can dmyal ba pa
 ma yin pa* ▪ a-nāraka ▪ **non-hell-being**

སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་སེམས་ཅན་ ▫ *sems can dmyal ba'i
 sems can* ▪ nāraka ▪ **hell-beings**

སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་སྲུང་མ་ ▫ *sems can dmyal ba'i srung
 ma* ▪ བསྲུང་སྲུང་བསྲུངས་སྲུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs
 srungs* ▪ naraka-pāla ▪ **hell-guardians**

སེམས་ཅན་སླིན་པར་བྱེད་པ་ ▫ *sems can smin par byed pa*
 ▪ {MSA}sattva-pāka; {MSA}sattva-pācana ▪ **ripen/
 mature sentient beings**

སེམས་ཅན་ཙམ་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་པ་ ▫ *sems can tsam
 la dmigs pa'i byams pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་
 ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ *sattvālambanā maitri
 ▪ **love observing mere sentient beings**

སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ ▫ *sems can tshad med pa* ▪ {MSA}
 aprameya-sattva; {MSA}aprameya ... sattva; {MSA}
 sattva ... ameya ▪ **innumerable sentient beings;
 countless sentient beings**

སེམས་ཅན་ཚད་མེད་པ་ལ་ཐར་བའི་གོ་སྐབས་འབྱེད་པའི་
 ལམ་ ▫ *sems can tshad med pa la thar ba'i go skabs
 'byed pa'i lam* ▪ **path opening the opportunity for
 liberation to limitless sentient beings**

སེམས་ཅན་ཚོགས་ ▫ *sems can tshogs* ▪ {MSA}sattva-
 gāṇa; {C}sattva-kāya ▪ **accumulation of sentient
 beings; group of sentient beings** ▫ body of beings

སེམས་ཅན་གཞན་ལ་བྱམས་འདོད་ ▫ *sems can gzhan la
 byams 'dod* ▪ {MSA}para-sattva-vatsala ▪ **desirous
 love for other sentient beings** {T}

སེམས་ཅན་ཡང་དུ་མ་ཞིག་ལ་བདེ་བར་འགྱུར་ ▫ *sems can
 yang du ma zhig la bde bar 'gyur* ▪ འགྱུར་འགྱུར་
 གྱུར་ གྱུར་ ▫ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ {MSA}aneka-
 sattva-sukha ▪ **there is also happiness for many
 sentient beings** {T}

སེམས་ཅན་ཡོངས་སླིན་བྱེད་ ▫ *sems can yongs smin byed* ▪
 {MSA}sattva-paripāka ▪ **thoroughly ripen/mature
 sentient beings**

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་གཏོང་བ་ ◻ *sems can yongs su gtong* ▪
གཏང་གཏོང་བཏང་ཐོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {C}
sattva-tyāgin ▪ **abandon sentient beings; one who**
abandons sentient beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྦྱང་བ་ ◻ *sems can yongs su sbyong*
ba ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ◻ *sbyang sbyong sbyangs*
sbyongs ▪ {MSA}*sattva-pariśodhana* ▪ **thoroughly**
purify/train sentient beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་མི་གཏོང་བའི་ཆེ་བ་ཉིད་ ◻ *sems can*
yongs su mi gtong ba'i che ba nyid ▪ གཏང་གཏོང་
བཏང་ཐོངས་ ◻ *gtang gtong btang thongs* ▪ {MSA}
sattvāparityāga-māhātmya ▪ **greatness of not**
abandoning sentient beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་བ་ ◻ *sems can yongs su smin pa*
▪ {MSA}*sattva-paripāka*; {MSA}*sattva-paripācana* ▪
thoroughly ripen/mature sentient beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱ་བ་ ◻ *sems can yongs su*
smin par bya ba ▪ {MSA}*sattva-paripācana* ▪ **object**
of thoroughly ripening of sentient beings; will
thoroughly ripen/mature sentient beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་ ◻ *sems can yongs su*
smin par byed ▪ {MSA}*sattvānām paripākaḥ* ▪
thoroughly ripen/mature sentient beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་ ◻ *sems can yongs*
su smin par byed pa ▪ {MSA}*sattva-paripācaka(-*
tvā); {MSA}*sattva-paripācana* ▪ **thoroughly ripen/**
mature sentient beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་འཛིན་བ་ ◻ *sems can yongs su 'dzin*
pa ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཐོངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs*
▪ {MSA}*sattva-parigraha* ▪ **apprehend sentient**
beings

སེམས་ཅན་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ ◻ *sems can yongs su bzung*
ba ▪ {MSA}*sattva-parigraha* ▪ **apprehend sentient**
beings

སེམས་ཅན་རབ་དྲུ་སྦྱིན་པ་ ◻ *sems can rab tu smin pa* ▪
{MSA}*sattvānām prapācanaṃ* ▪ **thorough ripening**
of sentient beings; thoroughly ripen/mature
sentient beings

སེམས་ཅན་རབ་འདུལ་ ◻ *sems can rab 'dul* ▪ {MSA}*sattvān*

pravinetum ▪ **discipline sentient beings; discipline**
of sentient beings

སེམས་ཅན་ལ་མཉམ་བུ་ཉིད་ཀྱི་ཡི་ཤེས་ ◻ *sems can la*
mnyam pa nyid kyi ye shes ▪ {MSA}*sattveṣu samatā-*
jñānam ▪ **exalted wisdom of sameness toward**
sentient beings

སེམས་ཅན་ལ་སྟོན་པའི་སྐྱེ་བ་ ◻ *sems can la ston pa'i sgra* ▪
བསྟན་སྟོན་བསྟན་སྟོན་ ◻ *bstan ston bstand ston* ▪ **sound**
which indicates meaning to a sentient being

སེམས་ཅན་ལ་ཕན་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པ་ ◻ *sems can la*
phan par byed pa'i rgyu yin pa ▪ {MSA}*sattva-hita-*
kriyā-hetutva ▪ **being a cause of helping/benefiting**
sentient beings

སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པ་ ◻ *sems can la dmigs pa*
▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs dmigs*
dmigs dmigs ▪ {MSA}*sattvālambana* ▪ **object of**
observation for sentient beings

སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་སྦྱིང་རྗེ་ ◻ *sems can la dmigs*
pa'i snying rje ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ◻ *dmigs*
dmigs dmigs dmigs ▪ *sattvālambanā-karuṇā* ▪
compassion observing sentient beings

སེམས་ཅན་ལ་བརྟེན་བ་ ◻ *sems can la brtse ba* ▪ {MSA}
sattvānukampana ▪ **compassion toward sentient**
beings

སེམས་ཅན་ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ ◻ *sems can log par sgrub pa* ▪
བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ◻ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs*
▪ {MSA}*sattva-vipratipatti* ▪ **wrongly establish**
sentient beings

སེམས་ཅན་སངས་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་ཅན་ ◻ *sems can sangs*
rgyas kyi rigs can ▪ {MSA}*buddha-gotra ... sattva* ▪
sentient beings having the Buddha-lineage

སེམས་ཅན་བསོད་ནམས་བྱེད་པ་ ◻ *sems can bsod nams*
byed pa ▪ {MSA}*punya-kārin ... sattva* ▪ **sentient**
beings who produce merit; merit-making
sentient beings {T}

སེམས་ཆེན་པོ་ ◻ *sems chen po* ▪ **great mind**

སེམས་མཆིས་ ◻ *sems mchis* ▪ {C}*sacittaka* ▪ **having a**
mind; sentient ◻ {C}with citta; having thought

སེམས་མཚོག་ ▫ *sems mchog* ▫ {PH}supreme mind [of enlightenment]; supreme bodhicitta

སེམས་འཛོལ་གོ་ ▫ *sems 'jog go* ▫ {MSA}cittaṃ badhnīyāt (√bandh) ▫ **setting the mind**

སེམས་འཛོལ་པ་ ▫ *sems 'jog pa* ▫ cittasthāpana ▫ **setting the mind**

སེམས་འཛོལ་པར་བྱེད་དོ་ ▫ *sems 'jog par byed do* ▫ {MSA}cittaṃ badhnīyāt (√bandh) ▫ **setting the mind**

སེམས་ཉིད་ ▫ *sems nyid* ▫ {C}cittatva ▫ **intrinsic mind; basic mind** ▫ {C}mind bent on

སེམས་མཉམ་ ▫ *sems mnyam* ▫ **mind of equality**

སེམས་མཉམ་ཉིད་ ▫ *sems mnyam nyid* ▫ {C}sama-cittatā ▫ **sameness of mind; mental sameness** ▫ {C}the same attitude of mind; treat equally; even attitude of mind

སེམས་མཉམ་རྟེན་པ་ ▫ *sems mnyam rnyed pa* ▫ {MSA}sama-cittopālabha (sic) ▫ **attain mental sameness**

སེམས་མཉམ་པ་ ▫ *sems mnyam pa* ▫ {C}sama-citta ▫ **sameness of mind; mental sameness** ▫ {C}evenminded(ness)

སེམས་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *sems mnyam pa nyid* ▫ {C,MSA}sama-cittatā ▫ **sameness of mind; mental sameness** ▫ {C}evenminded(ness); the same attitude of mind; treat equally; even attitude of mind

སེམས་མཉམ་པར་འཛོལ་གོ་ ▫ *sems mnyam par 'jog go* ▫ {MV}cittaṃ samādhīyate ▫ **setting in mental sameness**

སེམས་མཉམ་པར་འཛོལ་པ་ ▫ *sems mnyam par 'jog pa* ▫ {MSA}citta-samādhāna; {MSA}sama-cittāvasthāpanā ▫ **setting in mental sameness**

སེམས་མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་ ▫ *sems mnyam par ma bzhag pa* ▫ {MSA}asamāhita ... citta ▫ **non mental meditative equipoise**

སེམས་མཉམ་པར་བཞག་པ་ ▫ *sems mnyam par gzhang pa* ▫ {MV}samahita-citta ▫ **mental meditative equipoise**

སེམས་སྣོམས་ ▫ *sems snyoms* ▫ {C,MSA}sama-citta ▫ **sameness of mind; mental sameness** ▫ {C}even

mind

སེམས་དེ་ ▫ *sems te* ▫ {C}samanvāharati ▫ **think; thinking** ▫ {C}his mind is impressed by; consider; bring out; bear in mind; bring to mind; behave towards

སེམས་བྟང་སྣོམས་སུ་བྱེད་པ་ ▫ *sems btang snyoms su byed pa* ▫ {MV}cittasyopekṣā ▫ **mental equanimity**

སེམས་རྟེན་ ▫ *sems rten* ▫ **mental basis**

སེམས་སྣོབས་ཉན་པ་ ▫ *sems stobs zhan pa* ▫ {C}hīnasattva ▫ **mind of little power; inferior being**

སེམས་བརྟན་པ་ ▫ *sems brtan pa* ▫ **firm mind**

སེམས་བཟུང་མེད་ ▫ *sems btar med* ▫ **invisibility of mind**

སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་གི་དམ་པའི་ཕ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ཤ་སྟག་ ▫ *sems thams cad kyi dbang gi dam pa'i pha rol tu phyin pa sha stag* ▫ {C}sarvacetovaśitāparapāramiprāpta ▫ {C}in perfect control of their whole minds

སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་དམ་པའི་ཕ་རོལ་དུ་སོན་པ་ ▫ *sems thams cad kyi dbang dam pa'i pha rol tu son pa* ▫ {C}sarva-ceto-vaśi-parama-pārami-prāpta ▫ {C}in perfect control of their entire hearts [or: whole minds]

སེམས་དང་ལྡན་པ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ ▫ *sems dang ldan pa ma yin pa'i chos* ▫ {MSA}citta-viprayukta ... dharma ▫ **phenomenon without a mind; {T} non-sentient phenomenon**

སེམས་དང་ལྡན་པ་སུ་ཞིག་སྟེ་ ▫ *sems dang ldan pa su zhig smra* ▫ **who with a mind would propound ...?{BJ 13.4}**

སེམས་དང་པོ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ ▫ *sems dang po bskyed pa yin* ▫ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▫ {C}prathama-cittotpādam upādāya ▫ **(is the) first (altruistic) mind-generation** ▫ {C}from where they began with the production of the thought of enlightenment; on account of the first thought of enlightenment; on account of the first production of the first thought of enlightenment; from the first thought of enlightenment onwards

སེམས་དང་པོ་གནས་པ་ ▫ *sems dang po gnas pa* ▫ {C}

prathama-cittotpādika ▪ **(one who is) abiding in the first (altruistic) mind (generation)** ▫ {C}one who has had his first thought of enlightenment

སེམས་དང་སྤྱོད་པ་ ▫ *sems dang spyod pa* ▪ སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་སྤྱད་
▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}*citta-caritā* ▪
thoughts and activities

སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྫོགས་པ་ ▫ *sems dang yid dang rnam par shes pa rtogs pa* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་
▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}*citta-mano-vijñāna-bodha* ▪ **realize thought, mind, and consciousness**

སེམས་དང་ཡི་ཤེས་ ▫ *sems dang ye shes* ▪ {MSA}*citta-jñāna* ▪ **mind and exalted wisdom**

སེམས་དང་ཤེས་རབ་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *sems dang shes rab rnam par grol ba* ▪ འགྲོལ་བ་གྲོལ་བ་གྲོལ་བ་གྲོལ་བ་
▫ *'grol 'grol grol grol* ▪ {MSA}*cetaḥ-prajñā-vimukti* ▪
liberation of thought and wisdom

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཁམས་གསུམ་པ་ ▫ *sems dang sems byung khams gsum pa* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་
▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MV}*citta-caittās tridhātukāḥ* ▪
three realms of mind and mental factors

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་རྣམས་ ▫ *sems dang sems byung rnam* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་
▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}*citta-caitta* ▪ **mind and mental factors**
▫ {C}thought and its constituents

སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *sems dang sems las byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་
▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}*citta-caitasika* ▪ **mind and mental factors** ▫ {C}mental events

སེམས་དང་སེམས་ལས་བྱུང་བ་རྣམས་བཅའངས་སོ་ ▫ *sems dang sems las byung ba rnam bcings so* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་
▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}*citta-caittāḥ ... badhyante (√bandh)* ▪ **bound by mind and mental factors**

སེམས་དང་བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་མཉམ་པ་ཉིད་ ▫ *sems dang bsam pa rnam par dag pa mnyam pa nyid*
▫ {MV}*cittāśaya-viśuddhi-samatā* ▪ **sameness of purity of mind and thought**

སེམས་དང་བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་མཉམ་པ་ཉིད་བཅུ་ ▫

sems dang bsam pa rnam par dag pa mnyam pa nyid bcu ▪ {MSA}*cittāśaya-viśuddhi-samatā (daśa-)*
▪ **ten samenesses of purity of mind and thought**

སེམས་དང་བ་གཅིག་ཙམ་ ▫ *sems dad pa gcig tsam* ▪ {C}
eka-citta-prasādam api ▪ **one mere thought of faith**
▫ {C}one single thought

སེམས་དུལ་བ་ ▫ *sems dul ba* ▪ {C}*dānta-cittatā* ▪
mental discipline; disciplined mind ▫ {C}a mind completely tamed

སེམས་དྲན་པ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ▫ *sems dran pa nye bar bzhag pa* ▪ *cittasmṛtyūpasthāna* ▪ **establishment in mindfulness of mind**

སེམས་དྲན་པ་ཉི་བར་གཞག་ ▫ *sems dran pa nyer gzhang* ▪
mindful establishment on the mind

སེམས་དྲུག་ ▫ *sems drug* ▪ {MSA}*ṣaṭ cittāni* ▪ **six minds**

སེམས་འདི་ ▫ *sems 'di* ▪ {C}*matīti* ▪ **this mind; this thought**

སེམས་འདི་བཟང་བ་སིན་སྣམ་ ▫ *sems 'di bzang ba min snyam* ▪ {C}*aśobhanāni* ▪ **(thinking), this thought is not good**"" ▫ {C}"(these are)" unwholesome (thoughts?)

སེམས་འདུལ་བ་ ▫ *sems 'dul ba* ▪ **taming the mind**

སེམས་བསྐྱུ་བ་ ▫ *sems bsdu ba* ▪ **withdrawal of mind**

སེམས་ན་ ▫ *sems na* ▪ {C}*manyate* ▪ **if one thinks; when one thinks**

སེམས་ན་བདག་པོ་ཡིན་ ▫ *sems na ... bdag po yin* ▪ {MSA}
cittasya ... ādhipatyam ▪ **lord of mind; mental sovereignty**

སེམས་ནང་ ▫ *sems nang* ▪ {MSA}*adhyātmaṃ cetaḥ* ▪
internal thought/mind

སེམས་ནི་སྐད་ཅིག་མ་ ▫ *sems ni skad cig ma* ▪ {MSA}
kṣaṇikaṃ hi cittaṃ ▪ **moment of mind/thought**

སེམས་ནི་བསྐྱེད་པ་ ▫ *sems ni bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་
བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed skyed bskyed skyed* ▪ {MSA}
cittasyotpādanā ▪ **generate a mind; generate the altruistic intention to become enlightened**

སེམས་ནི་ནང་དུ་གནས་པ་ ▫ *sems ni nang du gnas pa* ▫
 {MSA}sthitiś cetasa adhyātmaṃ ▫ **abide within
 mind**

སེམས་ནི་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བ་ ▫ *sems ni yongs su skyo ba*
 ▫ {MV}cittasya parikhedītā ▫ **thorough mental
 aversion**

སེམས་གནས་ ▫ *sems gnas* ▫ *cittasthiti* ▫ **mental abiding**

སེམས་གནས་སྐབས་ ▫ *sems gnas skabs* ▫ {MSA}
cittāvasthā ▫ **mental state**

སེམས་གནས་དགུ། སེམས་གནས་པ་རྣམ་པ་དགུ་ ▫ *sems
 gnas dgu; sems gnas pa rnam pa dgu* ▫ *navākārā
 cittasthiti; navākārācittasthiti* ▫ **nine mental
 abidings**

སེམས་གནས་པ་ ▫ *sems gnas pa* ▫ {C,MSA,MV}citta-
sthiti; {MSA}sthita-citta ▫ **mental abiding** ▫ {C}
 stability of thought

སེམས་གནས་པ་རྣམ་པ་དགུ་ ▫ *sems gnas pa rnam pa dgu*
 ▫ *navākārā cittasthiti* ▫ **nine mental abidings**

སེམས་རྣམ་པར་འཕྲུགས་པ་ ▫ *sems rnam par 'khrugs pa*
 ▫ འཕྲུག་འཕྲུག་འཕྲུགས་འཕྲུགས་ ▫ 'khrug 'khrug 'khrugs
 'khrugs ▫ {C}citta-vikṣepa ▫ **mental distraction;
 mental anger; {T} disturbed mind** ▫ {C}
 perplexed; confusion of thought

སེམས་རྣམ་པར་གཡོང་བ་ ▫ *sems rnam par g.yeng ba*
 ▫ {C}citta-vikṣepa; {C}vikṣipta-citta ▫ **mental
 distraction; wander mentally** ▫ {C}perplexed;
 distracted thoughts; confusion of thought

སེམས་རྣམ་པར་གཡོངས་པ་ ▫ *sems rnam par g.yengs pa*
 ▫ {C}vikṣipta-cittatā; {MSA}vikṣipta-citta ▫ **mental
 distraction; wander mentally** ▫ {C}perplexed;
 distracted mentally; distracted thoughts; confusion
 of thought

སེམས་རྣམ་པར་གཡོང་བ་ ▫ *sems rnam par g.yong ba* ▫
 {C}vikṣipta-citta ▫ **mental distraction; wander
 mentally** ▫ {C}perplexed; distracted mentally;
 distracted thoughts; confusion of thought

སེམས་པ་ ▫ *sems pa* ▫ {LCh,C,MSA,MV}cetanā; {MV}
*cetana; {MV}cintanā; {C}cintayati; {C}cintatā;
 {C,MSA}cintā; {L,MV}cintana; {C}samanvāharati;*

{C}samudācāra; {C}vindati; {C}asaya; {MSA}(anv
 √i): anveti; {MSA}āśaya; {MSA}buddhi; {MSA}
saṃjñā ▫ **attention; intention; will; intentionality**
 ▫ {C}ideas; habits; reflect (on); deliberation;
 reflection; volition; act of will; will (for); find;
 entrance; discovers; think; seat; resolution;
 mentality

སེམས་པ་དང་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *sems pa dang yid la byed
 pa* ▫ {MV}cetanā-manaskāra ▫ **intention and
 mental activity**

སེམས་པ་འདུན་དང་བཅས་པ་ ▫ *sems pa 'dun dang bcas pa*
 ▫ {MSA}cetanā chanda-sahitā ▫ **an intention with
 aspiration {T}**

སེམས་པའི་ཟས་ ▫ *sems pa'i zas* ▫ *manahsaṃcetanāhāra* ▫
nourishment of intention; intention food

སེམས་དཔའ་ ▫ *sems dpa'* ▫ {C}sattva ▫ **being** ▫ {PH}
 being; male [bodhi]sattva ▫ {C}substance; energy

སེམས་དཔའ་ཆེ་ ▫ *sems dpa' che* ▫ {MSA}mahā-sattva ▫
great being

སེམས་དཔའ་ཆེན་པོ་ ▫ *sems dpa' chen po* ▫ {C}mahā-
sattva ▫ **great being**

སེམས་དཔའ་སྐྱེལ་བཞེགས་ ▫ *sems dpa' sum brtsegs*
 ▫ {PH}three stacked beings [jñānasattva;
 samayasattva; & samādhisattva]

སེམས་དཔའ་སྐྱེལ་ཀྲུང། སེམས་དཔའ་སྐྱེལ་མོ་ཀྲུང་ ▫ *sems
 dpa'i skhyil krung; sems dpa'i skhyil mo krung* ▫ **the
 cross-legged Bodhisattva posture [the half-lotus
 posture, with the right leg on the left]** ▫ སེམས་དཔའི་
 སྐྱེལ་མོ་ཀྲུང་གི་དེ་བཞིན་དུ་ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཀྲང་པ་གཡམས་པ་བརྒྱ་གཡོན་
 པའི་ལྗང་དུ་བཞག་པའོ། ▫ *sems dpa'i skhyil mo krung ni/ de
 bzhin du cung zad tsam gyis rkang pa g.yas pa brla
 g.yon pa'i steng du bzhag pa'o/* ▫ the cross-legged
 Bodhisattva posture: likewise, in a lesser version
 [of the vajra-posture], set the right foot on top of the
 left thigh {Dor 26b.4/ 236.4}

སེམས་དཔའ་སྐྱེལ་མོ་ཀྲུང་ ▫ *sems dpa'i skhyil mo krung*
 ▫ སེམས་དཔའི་སྐྱེལ་ཀྲུང། ▫ *sems dpa'i skhyil krung* / ▫ **the
 cross-legged Bodhisattva posture [the half-lotus
 posture, with the right leg on the left]** ▫ སེམས་དཔའི་
 སྐྱེལ་མོ་ཀྲུང་གི་དེ་བཞིན་དུ་ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་ཀྲང་པ་གཡམས་པ་བརྒྱ་གཡོན་
 པའི་ལྗང་དུ་བཞག་པའོ། ▫ *sems dpa'i skhyil mo krung ni/ de*

bzhin du cung zad tsam gyis rkang pa g.yas pa brla g.yon pa'i steng du bzhag pa'o/ □ the cross-legged Bodhisattva posture: likewise, in a lesser version [of the vajra-posture], set the right foot on top of the left thigh {Dor 26b.4/ 236.4}

སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་ □ *sems dpa'i rnal 'byor* ▪

Bodhisattva's yoga

སེམས་དཔའི་རྣལ་འབྱོར་མཐར་ཐུག་ □ *sems dpa'i rnal 'byor mthar thug* ▪ **Bodhisattva's final yoga**

སེམས་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྐྱབ་པ་ □ *sems phyin ci ma log par sgrub pa* ▪ **nonerroneous achievement of mind**

སེམས་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དུ་གྱུར་པ་ □ *sems phyin ci log tu gyur pa* ▪ {C}viparyasta-citta ▪ **mistaken mind; which is a mistaken mind** □ {C}a perverted thought

སེམས་ཕྱིར་གཡེང་བ་ □ *sems phyir g.yeng ba* ▪ **distraction of the mind outside**

སེམས་འཕྲོ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་ □ *sems 'phro ba med pa'i phyir* ▪ {MV}cittasyāvīśaraṇāt ▪ **because there is not a scattered mind** {T}

སེམས་བྱུང་ □ *sems byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ □ *'byung 'byung byung byung* ▪ {LCh,MV}caitta ▪ **mental factor** □ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་འཁོར་དུ་ལྡན་པའི་སེམས་དང་མཚན་ཉིད་པར་ལྡན་པ་ □ *mtshan nyid/ rang 'khor du ldan pa'i sems dang mtshungs par ldan pa/* □ Def.: that which has similarity/parallelism with the mind having it as an accompanier

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ༡་ཀུན་འགྲོ་ལྡན་པ་ཡུལ་ངེས་ལྡན་པ་དགེ་བ་བརྒྱ་གཅིག་པ་ ཅ་ཙ་ཉིན་དུག་ལ་ཉི་ཉིན་ཉི་ཤུ་ལ་གཞན་འབྱུར་བཞི་ □ *dbye ba/ 1 kun 'gro lnga / 2 yul nges lnga / 3 dge ba bcu gcig 4 rtsa nyon drug 5 nye nyon nyi shu/ 5 gzhan 'gyur bzhi/* □ Div.: (1) five omnipresent (sarvatra) mental factors; (2) five determining (viśaya-pratiniyama) mental factors; (3) eleven virtuous (kuśala) mental factors; (4) six root afflictions (mūla-kleśa); (5) twenty secondary afflictions (upakleśa); and (6) four

སེམས་བྱུང་ཀུན་འགྲོ་ □ *sems byung kun 'gro* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ □ *'byung 'byung byung byung* ▪ *sarvatra-caitta* ▪ **omnipresent mental factor**

སེམས་བྱུང་དགེ་བ་ □ *sems byung dge ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ □ *'byung 'byung byung byung* ▪ *kūsala-caitta* ▪ **virtuous mental factor**

སེམས་བྱུང་དགེ་བ་བརྒྱ་གཅིག་ □ *sems byung dge ba bcu gcig* ▪ {PH}eleven virtuous mental factors

སེམས་བྱུང་གཞན་འབྱུར་ □ *sems byung gzhan 'gyur* ▪ འབྱུར་འབྱུར་གྱུར་གྱུར་ □ *'gyur 'gyurd gyur gyurd* ▪ **anyathābhāvacaitta* ▪ **changeable mental factor; determining mental factor**

སེམས་བྱུང་ཡུལ་ངེས་ □ *sems byung yul nges* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ □ *'byung 'byung byung byung* ▪ **viśayapratiniyama · caitta* ▪ **determining mental factor**

སེམས་བྱིད་ □ *sems byed* ▪ {C}buddho; {C}adhiṣṭhiheyā ▪ **think of; thought of** □ {C}would perservere (single-mindedly?)

སེམས་དབེན་ □ *sems dben* ▪ **mental isolation; isolation of mind**

སེམས་འབྱུང་བ་ □ *sems 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ □ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}cittotpāda; {MSA}citta-sambhava ▪ **mental factor; arising of mind; mental arising** □ {C}arising citta; arising of the altruistic intention to become enlightened

སེམས་མ་འཁྲུལ་བ་ □ *sems ma 'khrul ba* ▪ {C}abhṛānta-citta ▪ **non-mistaken mind; non-mistaken thought** □ {C}his mind does (not) wander; bewildered in his heart

སེམས་མ་དད་པ་ □ *sems ma dad pa* ▪ {C}aprasanna-citta ▪ **non-faithful mind** □ {C}his thought devoid of serene faith

སེམས་མི་འགོང་བ་ □ *sems mi 'gong ba* ▪ **mental nondiscouragement**

སེམས་མི་ལྡོག་པ་ □ *sems mi ldog pa* ▪ ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ལྡོག་ □ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ {MSA}cittāvyāvṛtti ▪ **non-reversed mind**

སེམས་མི་བྱེད་པ་ □ *sems mi phyed pa* ▪ {MSA}abhedyacittatā ▪ **undifferentiated mind; undivided mind** ?? {T}

སེམས་མེད་ ◻ *sems med* ▪ {C} *acitta* ▪ **non-thought; no mind; without mind** ◻ {C} absence of citta

སེམས་མེད་པ་ ◻ *sems med pa* ▪ {C} *niścitta*; {MV} *na cittaṃ* ▪ **non-thought; no mind; without mind** ◻ {C} absence of citta; free from thought; no-thought

སེམས་མེད་པར་གནས་པ་ ◻ *sems med par gnas pa* ▪ {C} *citta-sthiti-niścitta*; {C} *citta-niścita* ▪ **abide in non-thought** ◻ {C} the stability of a no-thought

སེམས་མེད་སྤོང་པའི་གནས་སྐབས་ ◻ *sems med mun pa'i gnas skabs* ▪ **state of mindless darkness**

སེམས་དམྱལ་ ◻ *sems dmyal* ▪ {C} *naraka* ▪ {C} hell

སེམས་ཅམ་ ◻ *sems tsam* ▪ {C,MSA} *citta-mātra* ▪ **Mind Only School; Mind-Only School**

སེམས་ཅམ་གྱི་སློལ་ ◻ *sems tsam gyi srol* ▪ {PH} system of Mind-Only

སེམས་ཅམ་རྣམ་བཤེས་པའི་ལུགས་ ◻ *sems tsam rnam bden pa'i lugs* ▪ {PH} the system of the Mind Only True Aspectarians

སེམས་ཅམ་པ་ ◻ *sems tsam pa* ▪ *cittamātrin* ▪ **Mind-Only School; Chittamātra; Proponent of Mind Only**

སེམས་ཅམ་པོ་ ◻ *sems tsam po* ▪ {MSA} *citta-mātra* ▪ **mind-only**

སེམས་ཚིམ་པ་ ◻ *sems tshim pa* ▪ {MSA} *samāpyāyita-cetas* ▪ **pleasing thought** {T}

སེམས་ཚིམ་པར་གྱུར་ ◻ *sems tshim par gyur* ▪ {C} *harṣita-cittaḥ* ▪ {C} delighted

སེམས་ཚིམ་པར་བྱས་པ་ ◻ *sems tshim par byas pa* ▪ {MSA} *āpyāyita-cetas* ▪ **satisfied mind; to satisfy the mind** {T}

སེམས་ཞུམ་པ་ ◻ *sems zhum pa* ▪ འཇུམ་འཇུམས་ཞུམ་ཞུམས་ ◻ 'jum 'jums zhum zhums ▪ {MV} *līna-cittatā*; {MV} *līna-cittatva*; {C} *avalīnatā* ▪ **mental slackness/discouragement/weakness/timidness/ cowardliness** ◻ {C} cowedness

སེམས་ཞུམ་པའི་འཛིན་པ་ ◻ *sems zhum pa'i 'dzin pa* ▪ **discouraged mental apprehension**

སེམས་འོད་གསལ་བའི་ཕྱིར་ ◻ *sems 'od gsal ba'i phyir* ▪ {MV} *prabhāsvratvāc cittasya* ▪ **(due to) the clear light of mind**

སེམས་ཡང་དག་པར་གནས་པ་ ◻ *sems yang dag par gnas pa* ▪ {MSA} *cittasya saṁsthitih* ▪ **mental abiding**

སེམས་ཡང་དག་པར་བ་དུ་འཛོལ་པ་ ◻ *sems yang dag par rab tu 'jog pa* ▪ {MSA} *cittaṃ pradadhāti* ▪ **setting the mind**

སེམས་ཡོངས་སུ་སྐྱོ་བ་ ◻ *sems yongs su skyo ba* ▪ {MV} *parikheda-cittatā* ▪ **mental aversion**

སེམས་ཡོངས་སུ་བསྐྱོ་བ་ ◻ *sems yongs su bsngo ba* ▪ {MV} *citta-pariṇati* ▪ **mental dedication**

སེམས་གཡིང་ ◻ *sems g.yeng* ▪ {C} *vikṣipta-cittatā*; {MSA} *vikṣipta-citta* ▪ {PH} mental distraction

སེམས་གཡིང་བ་ ◻ *sems g.yeng ba* ▪ **mental distraction**

སེམས་རབ་དུ་ཉི་བར་བཞག་པ་ ◻ *sems rab tu nye bar bzhag pa* ▪ {C} *sūpasthita-citta* ▪ **mental establishment** ◻ {C} their thoughts well supported

སེམས་རབ་དུ་འཛིན་པ་ ◻ *sems rab tu 'dzin pa* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA} *cittaṃ pragrhnāti* ▪ **mental apprehension**

སེམས་ལ་སྐྱིབ་པ་ ◻ *sems la sgrib pa* ▪ {C} *citta-āvaraṇa* ▪ **mental obstructions** ◻ {C} thought-coverings

སེམས་ལ་སྐྱིབ་པ་མེད་ ◻ *sems la sgrib pa med* ▪ {C} *acitta-āvaraṇa* ▪ **without mental obstructions** ◻ {C} absence of thought-coverings

སེམས་ལ་གདུང་བ་ ◻ *sems la gdung ba* ▪ {C} *cittotpāda* ▪ **mental torment** ◻ {C} thoughts which torment

སེམས་ལ་གཞོན་པར་བྱེད་ ◻ *sems la gnod par byed* ▪ {C} *āghātayati* ▪ **harm the mind; harmful mind** ◻ {C} cherish malice for; feel anger

སེམས་ལ་དབང་ ◻ *sems la dbang* ▪ {MSA} *citta-vaśa* ▪ **mental power**

སེམས་ལ་རྩང་རྩང་མེད་པ་ཡིན་ ◻ *sems la zang zing med pa yin* ▪ {MSA} *nirāmiṣa-citta* ▪ **unconfused mind**

སེམས་ལས་དོན་གཞན་པའི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་བཅས་པོ་ ◻ *sems las*

don gzhan pa'i phyi rol gyi don bem po ▪ **external material objects that are factualities other than the mind**

སེམས་ལས་བྱུང་ ▫ *sems las byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MV}caitasa; {MV}caitta ▪ **mental factor; arisen from mind**

སེམས་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *sems las byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C,MSA}caitasika; {MV}caitasa; {MV}caitta ▪ **mental factor; arisen from mind** ▫ {C}mental event

སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཚོས་ ▫ *sems las byung ba'i chos* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {C}caitasika-dharma ▪ **phenomena that are mental factors** ▫ {C}dharmas which constitute mental events

སེམས་ལས་སུ་རུང་བ་ ▫ *sems las su rung ba* ▪ {MV}karmanya-citta; {MV}citta-karmanyatva ▪ **suitable as mental action/karma**

སེམས་ཤིང་ ▫ *sems shing* ▪ {C}manyamāna ▪ **thinking; having thought** ▫ {C}minding; proudly imagine

སེམས་ཤིན་སྤངས་ ▫ *sems shin sbyangs* ▪ {PH}mental pliancy

སེམས་སེམས་བྱུང་དང་ལྡན་བར་མ་ཡིན་པའི་འདུ་བྱེད་ ▫ *sems sems byung dang ldan par ma yin pa'i 'du byed* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ cittacaittaviprayukta-saṃskāra ▪ **compositional factor not associated with mind or mental factors**

སེར་སྐྱ་ ▫ *ser skya* ▪ {LCh}kapila ▪ **Kapila** ▫ {PH}ordained and lay people

སེར་སྐྱའི་གཞི་ ▫ *ser skya'i gzhi* ▪ kapilavastu ▪ {PH}Kapilavastu

སེར་ཁ་ ▫ *ser kha* ▪ {PH}crack; split; cleft

སེར་ཁ་མེད་པ་ ▫ *ser kha med pa* ▪ {PH}unsplit

སེར་སྣ་ ▫ *ser sna* ▪ {LCh,C,MSA,MV}mātsarya; {MV}matsaritva; {C}matsara ▪ **miserly; miserliness** ▫ stingy; {C}mean(ness); niggardly; jealousy

སེར་སྣ་མངོན་གྱུར་སྐྱི་བའི་བོ་སྐབས་ ▫ *ser sna mngon gyur*

skyai ba'i go skabs ▪ **the chance to generate manifest miserliness**{PGP 86}

སེར་སྣ་ཅན་ ▫ *ser sna can* ▪ {C}mātsarya; {MSA}matsarin ▪ **miserly; having miserliness**

སེར་སྣ་ཉིད་ ▫ *ser sna nyid* ▪ {MSA}matsaritva ▪ **miserliness**

སེར་སྣ་བྱེད་པ་ ▫ *ser sna byed pa* ▪ {C}mātsarya ▪ **miserly; miserliness**

སེར་སྣ་མེད་ ▫ *ser sna med* ▪ {C}amatsara ▪ **non-miserliness** ▫ {C}absence of meanness

སེར་སྣ་མེད་པ་ ▫ *ser sna med pa* ▪ {MSA}amatsarin; {MSA}amātsarya ▪ **non-miserliness**

སེར་སྣའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་ ▫ *ser sna'i kun tu sbyor ba* ▪ སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {MV}mātsarya-saṃyojana ▪ **thorough enwrapment of miserliness**

སེར་སྣའི་ཀུན་སྦྱོར་ ▫ *ser sna'i kun sbyor* ▪ སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ mātsarya-saṃyojana ▪ **thorough enwrapment of miserliness**

སེར་སྣའི་སེམས་ ▫ *ser sna'i sems* ▪ {C}mātsarya-citta ▪ **miserly mind** ▫ {C}grudge

སེར་པོ་ ▫ *ser po* ▪ {MSA}pīta ▪ **yellow**

སེར་པོ་ཉིད་ ▫ *ser po nyid* ▪ pītatva ▪ **yellowness**

སེར་ཤས་ ▫ *ser shas* ▪ {PH}yellowish

སེར་ཤས་ཅུང་ ▫ *ser shas cung* ▪ {PH}slightly yellowish

སེལ་ ▫ *sel* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ལད་སེལ་ད་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {L}nirākāra; {C}śātana ▪ **clear away; remove; throw off; eliminate; avoid; exclude** ▫ {C}removal དྷི་མ་ཕྱ་མོ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་སེལ་སེལ་རྩས་ ▫ *dri ma phra mo cung zad kyang sel mi nus* ▫ one is unable to remove subtle stains even a little{PGP 85}

སེལ་ངོར་ ▫ *sel ngor* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ལད་སེལ་ད་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {GD:105} point of view of elimination (p.o.v. of ordinary beings); {GD:186} conceptual perspective; eliminative perspective

སེལ་འཇུག་ ▫ *sel 'jug* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་ལད་སེལ་ད་ ▫ *bsal*

sel bsald seld ▪ *apoha-pravr̥tti* ▪ **eliminative engager** ◻ {GD:418} discriminative engagement
 DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། རང་ལུལ་ལ་ཆ་གས་སུ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་རང་ལུལ་ལ་བརྟེན་པའི་འཇུག་པ་ ◻ *mtshan nyid/ rang yul la cha shas su bcad nas 'jug pa/ rang yul la brda'i dbang gi 'jug pa/* ◻ Def.: Jay-dzün-ba: [mind] which engages its object having divided it into parts; · Pan-chen: [mind] which engages its object through the power of terminology

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ཉ་སེལ་འཇུག་གི་སྒོ་མ་སེལ་འཇུག་གི་སྒྲུ་མ་སེལ་འཇུག་གི་གང་ཟེག་ ◻ *dbye ba/ 1 sel 'jug gi blo/ 2 sel 'jug gi sgra/ 3 sel 'jug gi gang zag* ◻ Div.:(1) mind that is an eliminative engager; (2) sound that is an eliminative engager; (3) person that is an eliminative engager

སེལ་འཇུག་གི་གང་ཟེག་ ◻ *sel 'jug gi gang zag* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ *pudgalāpoha-pravr̥tti* ▪ **person who is an eliminative engager**

སེལ་འཇུག་གི་སྒྲུ་ ◻ *sel 'jug gi sgra* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ *śabdāpoha-pravr̥tti* ▪ **sound that is an eliminative engager**

སེལ་འཇུག་གི་སྒོ་ ◻ *sel 'jug gi blo* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ *apoha-pravr̥ti-buddhi*; **apohapravr̥tibuddhi* ▪ **awareness that is an eliminative engager; mind of partial engagement**

སེལ་བ་ ◻ *sel ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ *apoha*; {C}*apakarṣayati*; {MSA}*apakarṣaṇa*; {MSA}*apakarṣika*; {MSA}*apaha*; {MV}*praṇodana*; {MSA}*vinīta*; *apoha* {GD:298} ▪ **exclusion [=gzhan sel]; clear away; remove; throw off; eliminate; avoid** ◻ {C}removes; attracts; {GD:298} conceptual exclusion

སེལ་བའི་ཐབས་སུ་འགྲོ་བ་ ◻ *sel ba'i thabs su 'gro ba* ▪ **serve as efficacious means of clearing away**

སེལ་བར་བྱེད་ ◻ *sel bar byed* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ {MSA}{*apa \nī*): *apanayati*; {C}*vidhūnoti* (=apanayati) ▪ **clear away; remove; throw off; eliminate; exclude; avoid** ◻ {C}takes away

སེལ་བྱེད་ ◻ *sel byed* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel*

bsald seld ▪ **clearer away**

སེལ་སྤྲོས་པ་ ◻ *sel mi nus pa* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ **not able to remove/eliminate/eradicate/clear away/avoid/exclude**

སེལ་ཚུལ་ ◻ *sel tshul* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་འད་སེལ་ ◻ *bsal sel bsald seld* ▪ **mode of avoidance/elimination/removal/eradication/exclusion/clearing away**

སོ་ ◻ *so* ▪ **tooth; [particle indicating the end of a statement, following the suffix sa]; [=so so; so so'i; so sor] individual; diverse; separate; different; common** ◻ {PH}point; tooth ◻ རལ་གྱི་མོ་བཞིན་དང་། །རང་རྒྱུ་འགོག་པར་བྱེད། ◻ Just as the point of a sword [does not cut itself], [we] refute self-cognition. ◻ {BMH} V.93cd

སོ་སྐྱེ་ ◻ *so skye* ▪ {LCh}*prthag-jana* ▪ **common being; ordinary being**

སོ་སྐྱེ་བོ་ ◻ *so skye bo* ▪ *prthagjana* ▪ **common being**

སོ་སྐྱེའི་ལམ་ ◻ *so skye'i lam* ▪ *prthagjana-mārga* ▪ {PH}paths of common beings

སོ་སྐྱེའི་སེམས་འདོད་ཆགས་དང་བཅས་པ་ ◻ *so skye'i sems 'dod chags dang bcas pa* ▪ **accompaniment of a common person' mind with desire**

སོ་ཏོ་རྩོག་པོ་ ◻ *so to rog po* ▪ **a big black bird that cannot go into water to get fish, so it stays on the shore and, as the waves push them up, it catches them**

སོ་གར་ ◻ *so thar* ▪ {LCh}*pratimokṣa* ▪ **individual emancipation**

སོ་མགར་གྱི་སྒྲོམ་པ་ ◻ *so mthar gyi sdom pa* ▪ *pratimokṣasamvara* ▪ **discipline of individual emancipation; vow of individual liberation**

སོ་བྲང་ ◻ *so drang* ▪ {PH}fangs ◻ ཚངས་པའི་གནས་པ་བཞིའི་སོ་བྲང་བསྐྱར་བ། ◻ *tshangs pa'i gnas pa bzhi'i so drang bsnyer ba*; ◻ He flashes his fangs of the four communions with Brahmā. ◻ {LVS} = 1-02-00087-H96-SID000112

སོ་བདུན་ ◻ *so bdun* ▪ སུམ་ཅུ་སོ་བདུན། ◻ *sum cu so bdun/* ▪ **thirty-seven**

སོ་བ་ ◻ *so ba* ▪ **thick shelled barley**

སོ་བྱ་ ◻ *so bya* ▪ **a big black bird that cannot go into water to get fish, so it stays on the shore and, as the waves push them up, it catches them**

སོ་བཅུགས་ ◻ *so btsugs* ▪ {PH} **sentry**

སོ་རིག་བཞི་ ◻ *so rig bzhi* ▪ **four reasonings** ◻ COMMENT: *reasoning of dependence (lto pa'i rigs pa), reasoning of performance of function (bya ba byed pa'i rigs pa), reasoning of tenable proof ('thad pas sgrub pa'i rigs pa), and reasoning of nature (chos nyid kyi rigs pa)*

སོ་སོ་ ◻ *so so* ▪ {MSA} *prthak; pratyekam* ▪ **individual; diverse; discrete; separate; different** ◻ {PH} *respective* ◻ *by oneself; onself; single; respectively; singly; each one*

སོ་སོ་སྐྱོ་བོ་ ◻ *so so skye bo* ▪ སོ་སོ་འདྲི་སྐྱོ་བོ་ ◻ *so so'i skye bo* ▪ *prthagjana* ▪ **common being**

སོ་སོ་སྐྱོ་བོ་ཉིད་ ◻ *so so skye bo nyid* ▪ *prthag-janatva* ▪ **state of an ordinary being**

སོ་སོ་སྐྱོ་བོ་འདྲི་རྒྱུད་ ◻ *so so skye bo'i rgyud* ▪ **continuum of a common being**

སོ་སོ་ཐ་དད་པ་ ◻ *so so tha dad pa* ▪ {L} *pratibhinna* ▪ **individually distinct**

སོ་སོ་ནས་ ◻ *so so nas* ▪ {PH} *respectively; mutually*

སོ་སོ་བ་ ◻ *so so ba* ▪ {LCh} *prthak* ▪ **distinct; discrete; separate; individual; diverse; different**

སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཚོས་ ◻ *so so ba ma yin pa'i chos* ▪ *aprthag-dharma* ▪ **phenomena that are not distinct**

སོ་སོ་བའི་ཚོས་ ◻ *so so ba'i chos* ▪ *prthag-dharma* ▪ **phenomena that are distinct**

སོ་སོ་སྦྱར་ ◻ *so so sbyar* ▪ སྦྱར་སྦྱོར་སྦྱད་སྦྱོད་ ◻ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C} *samsyandayati* ▪ **affix; join together** ◻ {C} *unite with; agree with*

སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ ◻ *so so yang dag par rig pa* ▪ {C,MSA} *pratisamvid; {C}pratisamvedanā* ▪ **individual knowledge** ◻ {C} *analytical knowledge; recognition*

སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ཐོབ་པ་ ◻ *so so yang dag par rig pa thob pa* ▪ ཐོབ། འཕྲོག་འཕྲོག་ཐོབ་འཕྲོགས་ ◻ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MV} *pratisamvil-lābha* ▪ **attain individual knowledge**

སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞི་ ◻ *so so yang dag par rig pa bzhi* ▪ **four correct individual knowledges**{PGP 97.5}; **four individual correct knowledges**

སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ ◻ *so so yang dag rig* ▪ {MSA} *pratisamvedanā* ▪ **individual correct knowledg; individual knowledge**

སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་ ◻ *so so yang dag rig pa* ▪ {PH} *individual correct knowledge*

སོ་སོ་ཡང་དག་རིག་པ་བཞི་ ◻ *so so yang dag rig bzhi* ▪ {PH} *the four individual correct knowledges*

སོ་སོ་རང་གི་ ◻ *so so rang gi* ▪ {L} *pratyātma; {MSA} pratisvam* ▪ **individual; by oneself; individually**

སོ་སོ་རང་གིས་ ◻ *so so rang gis* ▪ {MSA} *prayātman* ▪ **individual; by oneself; individually; by myself**{S 2}

སོ་སོ་རང་གིས་རིག་པར་བྱ་བ་ ◻ *so so rang gis rig par bya ba* ▪ {MSA} *pratyātma-vedanīya; {MSA}pratyātma-vedya* ▪ **object of individual knowledge**

སོ་སོ་རང་རིག་པ་ ◻ *so so rang rig* ▪ {L} *pratyātma-vedya* ▪ **individual knowledge; know by myself/oneself**

སོ་སོ་རེ་རེ་ ◻ *so so re re* ▪ {MSA} *pratyeka* ▪ **individually; separately**

སོ་སོ་ལ་ ◻ *so so la* ▪ {C} *prthak; {C}pratyekam* ▪ **individually; discrete; separate(ly)** ◻ {C} *single; by oneself; respectively; singly; each one*

སོ་སོ་འདྲི་སྐྱོ་བོ་ ◻ *so so'i skye bo* ▪ {C,MSA,MV} *prthag-jana; {MSA}pārthag-jana* ▪ **common being; ordinary being** ◻ {C} *ordinary people/person*

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ཐོབ་པ་བསྐྱུལ་གང་རུང་གི་འཕགས་ལམ་ མཐོབ་པའི་གང་ཟག་ ◻ *mtshan nyid/ theg pa gsum gang rung gi 'phags lam ma thob pa'i gang zag* ◻ Def.: a person who has not attained the Superior's of any of the three vehicles

DIVISIONS: དབྱེ་བ། ག་དམུལ་བ་པ་ཡི་དྲུགས་མ་དུང་འགྲོ་ཅ་མི་ལ་

ལྷ་མ་ཡིན་ཅ་ལྷ་ ▫ *dbye ba/ 1 dmyal ba/ 2 yi dwags/ 3 dud 'gro/ 4 mi/ 5 lha ma yin/ 6 lha/* ▫ Div.: (1) hell-beings; (2) hungry ghosts; (3) animals; (4) people; (5) demi-gods; (6) gods

སོ་སོའི་མཐུ་ ▫ *so so'i mthu* ▪ {L}prabhāva ▪ **exalted**

སོ་སོའི་བདག་ ▫ *so so'i bdag* ▪ {C}pratyātma ▪ **individually (powered)** ▫ {C}by oneself; each; singly

སོ་སོའི་ནང་ ▫ *so so'i nang* ▪ {MSA}pratyātman ▪ **internally; individually**

སོ་སོའི་ལས་ ▫ *so so'i las* ▪ {MV}pratyekaṃ karma ▪ **individual action/karma**

སོ་སོར་ ▫ *so sor* ▪ {MSA}pratyeka; {L}prthak; {L}pratyekam ▪ **individually; individual(ly); ordinary; discrete; separate; diverse; different** ▫ by oneself; onself; single; respectively; singly; each one

སོ་སོར་བཀག་པ་ ▫ *so sor bkag pa* ▪ {C}pratiṣedha ▪ **individual negation** ▫ {C}abolition; removal; avoid(ing)

སོ་སོར་སྐྱེས་བུ་ ▫ *so sor skyes bu* ▪ prthagjana ▪ **ordinary being**

སོ་སོར་སྐྱེས་བོ་ ▫ *so sor skyes bo* ▪ prthag-jana ▪ **common being; ordinary being**

སོ་སོར་ངེས་པ་ ▫ *so sor nges pa* ▪ {LCh}pratiniyama; {C}pratiniyata ▪ **distinction** ▫ {C}particular to (or: different for) each case

སོ་སོར་ངེས་པ་མེད་པ་ ▫ *so sor nges pa med pa* ▪ **no individual limitation**

སོ་སོར་གཅོད་ ▫ *so sor gcod* ▪ **bifurcate**

སོ་སོར་འཆགས་པ་ ▫ *so sor 'chags pa* ▪ {MSA}pratideśanā ▪ **individually confess; individually reveal**

སོ་སོར་འཆགས་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *so sor 'chags par 'gyur ba* ▪ {C}pratideśayati ▪ **individually confess; individually reveal** ▫ {C}confesses his error; see their error

སོ་སོར་འཆགས་པར་བྱེད་ ▫ *so sor 'chags par byed* ▪ {C}

pratideśayati ▪ **individually confess; individually reveal** ▫ {C}confesses his error; see their error

སོ་སོར་འཆད་པར་བྱེད་པ་ ▫ *so sor 'chad par byed pa* ▪ {MSA}pratideśaka ▪ **explainer**

སོ་སོར་རྟོག་གོ་ ▫ *so sor rtog go* ▪ {C}pratyavekṣate ▪ **individually investigate; individual investigation** ▫ {C}contemplates; investigates

སོ་སོར་རྟོག་པ་ ▫ *so sor rtog pa* ▪ {C}pratyavekṣate; {C}pratyavekṣa; {MV,MSA}pratyavekṣā; {MSA}pratyavekṣaṇa; {MSA}pratyavekṣaṇā; {MSA}pratisaṃkhyāna ▪ **individual investigation** ▫ {C}contemplates; investigates; comprehension; knowledge; watchfulness

སོ་སོར་རྟོག་པ་དང་བསྐྱོམས་པའི་སྣོབས་ ▫ *so sor rtog pa dang bsgoms pa'i stobs* ▪ བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV}pratisaṃkhyāna-bhāvanā-bala ▪ **power of individual investigation and meditation**

སོ་སོར་རྟོག་པ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫ *so sor rtog pa yid la byed pa* ▪ *pratyavekṣa-manaskāra* ▪ **mental contemplation of individual investigation**

སོ་སོར་རྟོག་པའི་སྣོབས་ལ་བརྟེན་པ་ ▫ *so sor rtog pa'i stobs la brten pa* ▪ {MSA}pratisaṃkhyāna-saṃniśritā ▪ **in dependence upon the power of individual investigation**

སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡི་ཤེས་ ▫ *so sor rtog pa'i ye shes* ▪ {MSA}pratyavekṣanaka ... jñāna; {MSA}pratyavekṣā-jñāna ▪ **exalted wisdom of individual investigation**

སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཤེས་རབ་ ▫ *so sor rtog pa'i shes rab* ▪ **wisdom of individual analysis**

སོ་སོར་རྟོགས་པ་ ▫ *so sor rtogs pa* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ {MSA}pratibodha ▪ **individual realization; individually realize**

སོ་སོར་བརྟག་པ་ ▫ *so sor brtag pa* ▪ {L}pratisaṃkhyā ▪ **individual analysis**

སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱ་ ▫ *so sor brtag par bya* ▪ {MSA}(praty-ava √īkṣ): *pratyavekṣeta* ▪ **object of individual analysis; will individually analyze**

སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱས་ཏེ་ ◻ *so sor brtag par byas te* ▪
 {C}pratyavekṣate ▪ **individually analyzes** ◻ {C}
 contemplates; investigates

སོ་སོར་བརྟགས་འབོག་ ◻ *so sor brtags 'gog* ▪ བརྟག་
 རྟག་བརྟགས་རྟགས་ ◻ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {LCh}
pratisamkhyā-nirodha ▪ **analytical cessation**

སོ་སོར་བརྟགས་སྒྲོམ་པ་ ◻ *so sor brtags sgom pa* ▪ བསྒྲོམ་
 སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ◻ *bsgom sgom bsgoms sgoms*
 ▪ {MSA}pratisamkhyā-bhāvanā ▪ **analytical
 meditation**

སོ་སོར་བརྟགས་ནས་ ◻ *so sor brtags nas* ▪ བརྟག་རྟག་བརྟགས་
 རྟགས་ ◻ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {MSA}(prati-sam
 √khyā): *pratisamkhyāya* ▪ **having individually
 analyzed**

སོ་སོར་བརྟགས་པ་ ◻ *so sor brtags pa* ▪ བརྟག་རྟག་
 བརྟགས་རྟགས་ ◻ *brtag rtog brtags rtags* ▪ {L,MSA}
pratisamkhyā; {MSA}pratisamkhyāna; {C}
pratyavekṣate ▪ **individual analysis** ◻ {C}
 contemplates; investigates

སོ་སོར་བརྟགས་པ་དང་བསྒྲོམས་པའི་སྒྲོབས་ ◻ *so sor brtags
 pa dang bsgoms pa'i stobs* ▪ བསྒྲོམ་སྒྲོམ་བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ◻
bsgom sgom bsgoms sgoms ▪ {MV}pratisamkhyāna-
bhāvanā-bala ▪ **power of individual investigation
 and meditation**

སོ་སོར་བརྟགས་པའི་འབོག་པ་ ◻ *so sor brtags pa'i 'gog
 pa* ▪ བརྟག་རྟག་བརྟགས་རྟགས་ ◻ *brtag rtog brtags rtags* ▪
 {MV}pratisamkhyā-nirodha ▪ **analytical cessation**

སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འབོག་པ་ ◻ *so sor brtags min gyi
 'gog pa* ▪ བརྟག་རྟག་བརྟགས་རྟགས་ ◻ *brtag rtog brtags
 rtags* ▪ *apratīsamkhyā-nirodha* ▪ **non-analytical
 cessation**{Gön-chok}

སོ་སོར་ཐར་པ་ ◻ *so sor thar pa* ▪ {L}prātimokṣa;
pratimokṣa ▪ **individual liberation; individual
 emancipation** ◻ liberation; code of moral and
 religious discipline; rejection

སོ་སོར་ཐར་པའི་སྐྱོབ་པ་ ◻ *so sor thar pa'i sdom pa* ▪
 {MSA}prātimokṣa-saṃvara ▪ **vow of individual
 liberation**

སོ་སོར་མཐར་པ་ ◻ *so sor mthar pa* ▪ *pratimokṣa* ▪

individual emancipation; individual liberation

སོ་སོར་སྦྱངས་ ◻ *so sor spongs* ▪ སྦྱང་སྦྱང་སྦྱངས་སྦྱངས་ ◻
spang spong spangs spongs ▪ {C}pratiñiḥsrjati
 (=āśrayabalāt) ▪ **individually abandon** ◻ {C}
 throws back; abandons

སོ་སོར་བྱེ་ནས་ ◻ *so sor phyen nas* ▪ **through making the
 distinction**

སོ་སོར་འབྲེད་ ◻ *so sor 'byed* ▪ **differentiation;
 differentiate**

སོ་སོར་འབྲེད་པ་ ◻ *so sor 'byed pa* ▪ {PH} differentiation

སོ་སོར་སྦྱར་ ◻ *so sor sbyar* ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ◻ *sbyar
 sbyor sbyard sbyord* ▪ {C}samsyandayati ▪ **affix;
 individually affix; connect** ◻ {C} unite; agree with

སོ་སོར་མ་བརྟགས་པའི་བདང་སྒྲོམས་ ◻ *so sor ma brtags
 pa'i btang snyoms* ▪ བརྟག་རྟག་བརྟགས་རྟགས་ ◻ *brtag
 rtog brtags rtags* ▪ {MSA}apratīsamkhyāyopekṣā ▪
non-analytical equanimity

སོ་སོར་མ་བརྟགས་པའི་བདང་སྒྲོམས་མི་མངའ་བ་ ◻ *so sor ma
 brtags pa'i btang snyoms mi mnga' ba* ▪ **not having
 the indifference of not individually analyzing**

སོ་སོར་སྦྱང་བར་འགྱུར་བ་ ◻ *so sor myong bar 'gyur ba*
 ▪ {MSA}(prati-sam √vid): *pratisamvedayate* ▪
individually experience; experience

སོ་སོར་ཡང་དག་པར་རིག་པ་ ◻ *so sor yang dag par rig pa*
 ▪ {C,MSA}pratisamvid ▪ **individual knowledge** ◻
 {C}analytical knowledge; comprehension

སོ་སོར་རང་གིས་འཛིན་པའི་ཕྱིར་ ◻ *so sor rang gis 'dzin
 pa'i phyir* ▪ གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་ ◻ *gzung 'dzin
 bzung zungs* ▪ {MV}pratyātmañ dhāraṇāt ▪ **due to
 apprehending by oneself/individually**

སོ་སོར་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ ◻ *so sor rang rig pa'i ye shes*
 ▪ **exalted wisdom of individual self-knowledge;
 pristine wisdom of individual self-knowledge**

སོ་སོར་བཤགས་པ་ ◻ *so sor bshags pa* ▪ {MSA}
pratideśanā ▪ **reveal; individually reveal;
 (individually) confer; (individually) confess**

སོ་སོར་བཤགས་པར་བྱེད་ ◻ *so sor bshags par byed* ▪

{C}pratideśayati ▪ **reveal; individually reveal; (individually) confer; (individually) confess** ◻ {C}confesses his error; see their error

སོ་སོར་བཤགས་སོ་ ◻ *so sor bshags so* ▪ {MSA}{prati} (dis): *pratideśayāmi* ▪ **reveal; individually reveal; (individually) confer; (individually) confess**

སོག་ ◻ *sog* ▪ {C} *palāla* ▪ {PH}straw

སོག་པ་ ◻ *sog pa* ▪ **accumulate**

སོག་བྱིལ་ ◻ *sog byil* ▪ {PH}sok-jil ear-ring [long ear-ring that can only be worn by sons of aristocracy]

སོག་མ་ ◻ *sog ma* ▪ {C} *palāla* ▪ {PH}straw

སོག་མའི་ཕུང་པོ་ ◻ *sog ma'i phung po* ▪ {C}{palāla-puñja} ▪ {C}heap of straw

སོག་ཡུལ་ ◻ *sog yul* ▪ **Mongolia**

སོག་རུལ་ ◻ *sog rul* ▪ {PH}rotten straw

སོགས་ ◻ *sogs* ▪ {LCh}ādi; {LCh}ādika ▪ **etc; and so forth** ◻ {PH}etc.; and so forth

སོགས་པ་ ◻ *sogs pa* ▪ ādi; {C}apacaya; {C}ārabhya ▪ **etc; and so forth** ◻ {C}taking away; decrease; beginn(ning from/with); take hold on; about; concerning; relevant to; starting from; having turned his mind to; stimulated by; initially; founded on; following on; if I take into consideration

སོང་ ◻ *song* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ▪ {C} *apakrāmati*; {C}vrajate; {C}gatva; {MSA}gata; {MSA}nang (du) *song* = *gata*; {C}praviśati; {C} *prakrāmati* ▪ **gone; passed; become; occurred; proceeded; has been accepted{BJ 22.2}; has been asserted [with rtags or gsal ba preceeding it]; Liu Sung Dynasty (rgya rje song, 420 - 479 ce) of China** ◻ {C}go away; depart; move along; move on to; walk along; march on; travel; enters (into); appear (among people); functions; proceed; go away; set out for; take their leave

སོང་བ་ ◻ *song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ▪ {LCh}gata; {MSA}anugata; {MSA} *anuyāta*; {MSA}gamana ▪ **become; gone; passed; proceeded; occurred**

སོང་ཚད་ཀྱི་རྟགས་ ◻ *song tshad kyi rtags* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ▪ **sign which appears to the mind**

སོང་ཚོད་ཀྱི་ཚོས་ཅན་ ◻ *song tshod kyi chos can* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ▪ {GD:244} real subject, as opposed to conceived subject (rlom tshod)

སོང་ཚོད་ཀྱི་རྟགས་ ◻ *song tshod kyi rtags* ▪ **sign that appears to the mind**

སོང་ཚོད་ལ་ ◻ *song tshod la* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song song song song* ▪ {GD:246} [to be] in reality, in actuality; {GD:437} actually; {GD:580} truly

སོན་ ◻ *son* ▪ **arrive; reach; cross**

སོན་གིང་ ◻ *son shing* ▪ {C}gatva ▪ **having gone; having passed; having become** ◻ {C}gone away

སོམ་ཉི་ ◻ *som nyi* ▪ {C}saṃśaya; {C}kāṅkṣati; {C}kāṅkṣate; {C}kāṅkṣā ▪ **doubt** ◻ {C}uncertainty; hesitates; doubts; desires; hesitation

སོམ་ཉི་དང་བཅས་པ་ ◻ *som nyi dang bcas pa* ▪ {C} *sākāṃkṣa* ▪ **having doubt; doubting** ◻ {C}one who hesitates

སོམ་ཉི་མེད་ ◻ *som nyi med* ▪ {C}akāṅkṣana; {C} *niḥsaṃśaya*; {C}nikāṅkṣa (=niṣkāṅkṣa) ▪ **non-doubt; free from doubt** ◻ {C}no hesitation; free(d) from uncertainty

སོམ་ཉི་མེད་པ་ ◻ *som nyi med pa* ▪ **non-hesitancy**

སོའི་སྐྱེ་བོ་ ◻ *so'i skye bo* ▪ *prthag-jana* ▪ **common being; ordinary being**

སོར་ ◻ *sor* ▪ {C}aṅguli ▪ **finger** ◻ {C}toes and fingers

སོར་འདུས་ ◻ *sor 'dus* ▪ *pratyāhāra* ▪ **withdrawal**

སོར་མོ་ ◻ *sor mo* ▪ {LCh,C}aṅguli ▪ **fingers and toes; fingers; finger** ◻ {C}toes and fingers

སོར་མོ་ལྔ་ ◻ *sor mo lnga* ▪ **five fingers {VM}** ◻

DIVISIONS: དབྱེ་བ། བྱེ་བོང་མཚུབ་མོ་གུང་མོ་སྤྱིན་ལག་བྱེད་རྩུང་ ◻ *dbye ba / the bong / mdzub mo/ gung mo/ srin lag the'u chung* / ◻ Div.: thumb; index finger; middle

finger; ring finger; little finger

སོར་མོ་རྣམས་རྒྱས་པ་ ◻ *sor mo rnams rgyas pa* ▪ **fingers broad**

སོར་མོ་རྣམས་བྱིན་གྱིས་ཕྲ་བ་ ◻ *sor mo rnams byin gyis phra ba* ▪ **fingers tapering**

སོར་མོ་རྣམས་རྒྱུ་པ་ ◻ *sor mo rnams zlum pa* ▪ **fingers round**

སོར་མོ་རིང་བ་ ◻ *sor mo ring ba* ▪ **long fingers and toes**

སོར་མོའི་ཕྱིང་བ་ཅན་ ◻ *sor mo'i phreng ba can* ▪ {PH} **Āṅgulimāla**

སོར་མོའི་ཚིགས་ ◻ *sor mo'i tshigs* ▪ {PH} **finger digit; finger joint; knuckle**

སོར་མོར་རིང་བ་ ◻ *sor mor ring ba* ▪ {C} *dīrgha-aṅgulitā* ▪ **long fingers** ◻ {C} **his toes (and fingers) are long**

སོར་ཚིགས་ ◻ *sor tshigs* ▪ {PU} *parvāṅguli* ▪ {PH} **finger digit; finger joint; knuckle**

སོར་བཞག་ ◻ *sor bzhag* ▪ སོར་བཞག་ཏུ་བཞག་སོར་བཞག་འཛོལ་བཞག་ཞོག་ ◻ *sor bzhag tu bzhag sor gzhas 'jog bzhag zhog* ▪ **leave as is; leave as it is**

སོར་བཞི་ཅམ་གྱིས་ ◻ *sor bzhi tsam gyis* ▪ {C} *catur-aṅgula (=catur-aṅgula-mātreṇa)* ▪ **just four fingers** ◻ {C} **at least four inches**

སོར་བསམ་ ◻ *sor bsam* ▪ {GST} *pratyāhāra-dhyāna* ▪ {PH} **individual withdrawal and concentration**

སོས་ ◻ *sos* ▪ **to recover; be cured**

སྒྲསྒྲལ་ ◻ *sāsrava* ▪ *zag bcas* ▪ **contaminated**

སར་བཀྲའལྒྲུལ་ ◻ *sarvamanggalam* ▪ **Sarvamāṅgalam**

སར་བཀྲའལྒྲུལ་ ◻ *sarba mangga lam* ▪ **Sarvamāṅgalam**

སྒྲ་བ་ ◻ *sra ba* ▪ {LCh,MSA} *dr̥dha* ▪ **hard**

སྒྲ་བར་བྱེད་པ་ ◻ *sra bar byed pa* ▪ {C} *gādhi-karoti* ▪ **harden** ◻ {C} **tighten**

སྒྲ་ཞིང་འཕྲས་པ་ ◻ *sra zhing 'thas pa* ▪ **hard and obstructive{D1}**

སྒྲང་ ◻ *srang* ▪ {C} *rathyā* ▪ {C} **road**

སྒྲང་མདའ་ ◻ *srang mda'* ▪ {PH} **scale; balance**

སྒྲང་བ་ ◻ *srang ba* ▪ {C} *samprakāśayati* ▪ {C} **to illuminate; reveal; explain**

སྒྲང་ལ་གཞལ་བས་ ◻ *srang la gzhal bas* ▪ {C} *tulayati; {C} palāgra-pramāṇena* ▪ {C} **ponder; weigh (up); examine; compare; consider; deliberate; measure with a tip of straw**

སྒྲན་ ◻ *sran* ▪ {PH} **pea; bean**

སྒྲན་རྒྱུང་ལེབ་མོ་ ◻ *sran chung leb mo* ▪ **small flat red bean; red lentil**

སྒྲབ་ ◻ *srab* ▪ བསྒྲབ། སྒྲབ། བསྒྲབས། སྒྲབས། ◻ *bsrab/ srab/ bsrabs/ srabs/ tanu* ▪ **to diminish; thin out; fine; thin**

སྒྲབ་པ་ ◻ *srab pa* ▪ བསྒྲབ། སྒྲབ། བསྒྲབས། སྒྲབས། ◻ *bsrab/ srab/ bsrabs/ srabs/ {C} pratanu; {C} tanu; {MV} samlekha* ▪ **smooth; to diminish; thin out; fine; thin** ◻ {C} **very delicate; slender**

སྒྲབ་པའི་ས་ / སྒྲབས་པའི་ས་ / བསྒྲབས་པའི་ས་ ◻ *srab pa'i sa / srabs pa'i sa / bsrabs pa'i sa* ▪ {LCh,C} *tanūbhūmi* ▪ **ground of diminishment**

སྒྲབ་པོ་ ◻ *srab po* ▪ *tanu* ▪ **fine; thin; to diminish; thin out**

སྒྲབ་མོ་ ◻ *srab mo* ▪ *tanu* ▪ **fine; thin; to diminish; thin out**

སྒྲབ་མོའི་འོད་གསལ་ ◻ *srab mo'i 'od gsal* ▪ **delicate clear light**

སྒྲམ་ ◻ *sram* ▪ **otter**

སྒྲས་ ◻ *sras* ▪ {LCh,C} *putra; {C} suta; {C} aurasa* ▪ **son; child; offspring (hon.)** ◻ {C} **legitimate (son)**

སྒྲིང་ ◻ *sring* ▪ **lengthen; prolong**

སྒྲིད་ ◻ *srid* ▪ *bhū; {MSA} bhava; {MSA} mi srid = asambhava* ▪ **be possible; occur; be; depth; height; length; extension** ◻ {PH} **length** ◻ སྒྲིད་བུ་མཐོ་བུ་གཉིད་པ། ◻ *srid du mtho drug yod pa*, ◻ **In length, [its size is] six spans.** ◻ {GCG} p.17

སྒྲིད་དགའ་ ◻ *srid dga'* ▪ {MSA} *bhava-priya* ▪ **joy of**

existence {T}

ལྷན་ཆགས་པ་ ▫ *srid chags pa* ▪ {MV}saktir bhave ▪
desire for existence; desire to be {T}

ལྷན་མཐའ་ ▫ *srid mtha'* ▪ *bhavānta* ▪ [existence-end];
extreme of mundane existence; almost non-
existence; {T} extreme of existence

ལྷན་དང་ཞི་བ་ ▫ *srid dang zhi ba* ▪ {PH}mundane
existence and pacification

ལྷན་དང་ཞི་བ་མཉམ་ ▫ *srid dang zhi ba mnyam* ▪ equality
of mundane existence and peace

ལྷན་པ་ ▫ *srid pa* ▪ {LCh,C,MSA,MV}bhava; {N}sattva;
{N}prabhavati; {C}ātma-bhāva; {MV}sambhava ▪
lasts (as in ལྷན་པ་ as long as...lasts); existence;
cyclic existence; be; mundane existence; length;
extension; government; be possible; occur;
worldly existence ▫ {PH}equivalence [one
of the eleven pramāṇas attributed to Caraka];
length; extension; government ▫ {C}becoming;
personality; body; frame; personal existence; extent

ལྷན་པ་ཇི་ལྷན་པར་ ▫ *srid pa ji srid par* ▪ {C}ābhavāt ▪ **for
as long as existence [lasts]** ▫ {C}until the end of
becoming

ལྷན་པ་ཉེ་བར་ལེན་པ་ ▫ *srid pa nye bar len pa* ▪ {C}
bhavopādānatā ▪ **appropriating of [new] existence**
▫ {C}producing a (new) becoming

ལྷན་པ་ཐ་མའི་ཚེ་ ▫ *srid pa tha ma'i tshe* ▪ {PH}last
lifetime in cyclic existence

ལྷན་པ་མཐའ་མ་ ▫ *srid pa mtha' ma* ▪ **final mundane
existence**

ལྷན་པ་མཐའ་མའི་བྱང་སེམས་ ▫ *srid pa mtha' ma'i byang
sems* ▪ **a final lifetime Bodhisattva**

ལྷན་པ་དང་ཞི་བ་ ▫ *srid pa dang zhi ba* ▪ {PH}mundane
existence and pacification

ལྷན་པ་དང་ཞི་བ་དག་ལས་རྣམ་པར་གྲོལ་བ་ ▫ *srid pa dang
zhi ba dag las rnam par grol ba* ▪ འགྲོལ་བ་གྲོལ་བ་གྲོལ་
གྲོལ་ ▫ 'grol 'grol 'grol 'grol ▪ {MSA}bhava-śama-
vinirmukta ▪ **liberation from [the extremes of]
existence and peace {T}**

ལྷན་པ་འཕོ་བའི་མདོ་ ▫ *srid pa 'pho ba'i mdo* ▪
bhavasamkranti-sūtra; bhavasamkrānti-sūtra ▪ **The
Transmigration Sūtra**

ལྷན་པ་བར་མ་ ▫ *srid pa bar ma* ▪ {MSA}antarā-bhava ▪
intermediate existence

ལྷན་པ་ཡན་ལག་ ▫ *srid pa yan lag* ▪ {L}bhavāṅga ▪
branch of existence

ལྷན་པ་གསུམ་ ▫ *srid pa gsum* ▪ {C}tri-bhava; {MSA}
bhava-traya ▪ **three existences** ▫ {C}triple world

ལྷན་པའི་འབྲི་ཤིང་ ▫ *srid pa'i 'khri shing* ▪ {C}latā ▪ {C}
creeper; creeping plant

ལྷན་པའི་མཐའ་ ▫ *srid pa'i mtha'* ▪ *bhavānta* ▪ **extreme of
cyclic existence; extreme of mundane existence**

ལྷན་པའི་བདེ་བ་ ▫ *srid pa'i bde ba* ▪ {MSA}bhava-sukha ▪
happiness of cyclic existence

ལྷན་པའི་འབྲོག་དགོན་ཆེན་པོ་ ▫ *srid pa'i 'brog dgon chen
po* ▪ **the great pit of cyclic existence**

ལྷན་པའི་རྩེ་མོ་ ▫ *srid pa'i rtse mo* ▪ *bhavāgra* ▪ **peak of
cyclic existence**

ལྷན་པའི་རྩུབ་ ▫ *srid pa'i zug* ▪ {PH}pains of existence

ལྷན་པའི་ཡན་ལག་གི་བག་ཆགས་ ▫ *srid pa'i yan lag gi
bag chags* ▪ *bhavāṅgavāsanā* ▪ **predispositions of
the branches of cyclic existence**

ལྷན་པའི་ཡན་ལག་གི་བག་ཆགས་ ▫ *srid pa'i yan lag gi
bag chags* ▪ *bhavāṅgavāsanā* ▪ **predispositions of
the branches of cyclic existence**

ལྷན་པའི་ས་བོན་ ▫ *srid pa'i sa bon* ▪ *bhava-bīja* ▪ **the seed
of cyclic existence**{BJ 9.1}

ལྷན་པར་ཀུན་དུ་སློང་བ་ཡོངས་སུ་ཟད་པ་ ▫ *srid par kun
tu sbyor ba yongs su zad pa* ▪ སློང་སློང་སློང་སློང་ ▫
sbyar sbyor sbyard sbyord ▪ {C}parikṣiṇa-bhava-
saṃyojanā ▪ **extinguish the entanglements in
cyclic existence** ▫ {C}with the fetters that bound
them to becoming extinguished

ལྷན་པར་འགྲུབ་པ་ ▫ *srid par 'grub pa* ▪ འགྲུབ་འགྲུབ་འགྲུབ་ས།
གྲུབ་གྲུབ་ས། ▫ 'grub 'grub 'grubs/grub grubs ▪ {C}
bhava-abhinirvṛtti ▪ **established/establishment in**

cyclic existence ◻ {C}rebirth in becoming
 སྤྱིད་པར་གནས་པ་ ◻ *srid par gnas pa* ▪ {MSA}bhavana-
 vāsa ▪ **abide in cyclic existence**
 སྤྱིད་པར་སྦྱར་བ་ཡོངས་སུ་ཟད་པ་ ◻ *srid par sbyor ba*
yongs su zad pa ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ◻ *sbyar sbyor*
sbyard sbyord ▪ {C}parikṣiṇa-bhava-saṃyojanā ▪
extinguish the entanglements in cyclic existence
 ◻ {C}with the fetters that bound them to becoming
 extinguished
 སྤྱིད་པར་སོང་བ་ ◻ *srid par song ba* ▪ སོང་སོང་སོང་སོང་ ◻ *song*
song song song ▪ {C}bhava-avagata ▪ **gone to cyclic**
existence ◻ {C}what may cause fear
 སྤྱིད་རྩེ་ ◻ *srid rtse* ▪ bhavāgra ▪ **peak of cyclic existence**
 སྤྱིད་རྩེ་མཐར་ཐུག་འགོ་ ◻ *srid rtse mthar thug 'gro* ▪ {C}
bhavya-agra-parama ▪ **final peak of cyclic**
existence ◻ {C}the highest sphere of phenomenal
 existence
 སྤྱིད་རྩེ་འོ་ས་ ◻ *srid rtse'i sa* ▪ {PH}level of the peak of
 cyclic existence
 སྤྱིད་ཞི་ ◻ *srid zhi* ▪ {PH}mundane existence and
 pacification; [syn. for] samsara and nirvāṇa
 སྤྱིད་ཞི་མཉམ་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོར་བ་ ◻ *srid zhi mnyam nyid kyi*
sbyor ba ▪ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ◻ *sbyar sbyor sbyard*
sbyord ▪ {EO}bhavaśāntisamatābhāvanāprayogaḥ
 ▪ **training in the equality of mundane existence**
and peace
 སྤྱིད་ཞིའི་མཐའ་ ◻ *srid zhi'i mtha'* ▪ **extremes of mundane**
existence and [solitary] peace
 སྤྱིད་ཞིའི་མཐའ་གཉིས་དང་མ་འབྲེལ་བར་གཞན་དོན་བྱེད་
 པའི་ལམ་ ◻ *srid zhi'i mtha' gnyis dang ma 'brel bar*
gzhan don byed pa'i lam ▪ **path bringing about**
the welfare of others unrelated with the two
extremes of mundane existence and peace
 སྤྱིད་ཞིའི་མཐར་ཐུང་བ་ ◻ *srid zhi'i mthar ltung ba* ▪ **fall to**
the extremes of mundane existence and [solitary]
peace
 སྤྱིད་ལ་མངོན་དགའ་ ◻ *srid la mngon dga'* ▪ {MSA}
bhavābhirāma ▪ **manifest delight in cyclic**
existence

སྤྱིད་གསུམ་ ◻ *srid gsum* ▪ {C}tri-bhava ▪ **three cyclic**
existences ◻ {C}triple world
 སྤྱིན་པོ་ ◻ *srin po* ▪ rākṣasas ▪ **rākṣhasas**
 སྤྱིན་བུ་ ◻ *srin bu* ▪ {C}kṛmi ▪ **insect; worm; vermin**
 སྤྱིན་བུ་མེ་ཁྲིར་ ◻ *srin bu me khyer* ▪ {C}krimiyotika ▪
fireflies ◻ {C}glow-worm
 སྤྱིན་བུའི་རིགས་ ◻ *srin bu'i rigs* ▪ {C}kṛmi-kulā ▪ {C}
 families of worms
 སྤྱིན་མོ་ ◻ *srin mo* ▪ rakṣasī ▪ {PH}rakṣasī; siren; ogress
 སྤྱིན་མུའླུ་བ་ ◻ *srin mdzub* ▪ སྤྱིན་ལག་མིང་མེད། ◻ *srin lag ming*
med/ ▪ **ring finger**
 སྤྱིན་ལག་ ◻ *srin lag* ▪ སྤྱིན་མུའླུ་བ། མིང་མེད། ◻ *srin mdzub/*
ming med/ ▪ **ring finger**
 སྦྱང་ ◻ *srung* ▪ བསྦྱང་སྦྱང་བསྦྱངས་སྦྱངས་ ◻ *bsrung srung*
bsrungs srungs ▪ {C}rakṣana; {C}gopayati; {MSA}
 (√pāl): pālayet; {MSA}(√rakṣ): rakṣati ▪ **protect/**
guard/keep/maintain/preserve/safeguard [e.g.,
vows and pledges] ◻ {C}protection; guarding;
 preserve; look after
 སྦྱང་སྦྱོམ་ཡལ་བར་བཞག་ནས་ ◻ *srung sdom yal bar bzhag*
nas ▪ **having neglected/forsaken the vows to be**
protected/guarded/kept/maintained/preserved/
safeguarded
 སྦྱང་བ་ ◻ *srung ba* ▪ བསྦྱང་སྦྱང་བསྦྱངས་སྦྱངས་ ◻ *bsrung srung*
bsrungs srungs ▪ {MSA}rakṣa ▪ **protect/guard/**
keep/maintain/preserve/safeguard [e.g., vows
and pledges]
 སྦྱང་བ་པ་ ◻ *srung ba pa* ▪ {LCh}āvantaka ▪ {PH}
 Āvantakas [one of the eighteen Vaibhāṣika Schools]
 ◻ སྦྱང་བ་བས། སེམས་གཅིག་ཤུ་གང་ཟག་གི་མཚན་གཞིར་འདོད་
 འོ། ◻ The Āvantakas assert only the mind to be the
 illustration of the Person. ◻ {Gön}
 སྦྱང་བ་མ་ ◻ *srung ba ma* ▪ {LCh}āvantaka ▪ **Avantakas**
 སྦྱང་བར་བྱེད་ ◻ *srung bar byed* ▪ བསྦྱང་སྦྱང་བསྦྱངས་སྦྱངས་
 ◻ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA}(√rakṣ):
 rakṣate ▪ **protect/guard/keep/maintain/preserve/**
safeguard [e.g., vows and pledges]

སྤྱང་བྱེད་ ▫ *srung byed* ▪ བསྤྱང་སྤྱང་བསྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {C} *rakṣati* (= *rakṣe* = *rakṣantu*) ▪ **protect/guard/keep/maintain/ preserve/safeguard** [e.g., vows and pledges] ▫ {C} guard

སྤྱང་མ་ ▫ *srung ma* ▪ བསྤྱང་སྤྱང་བསྤྱངས་སྤྱངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {LCh} *pāla* ▪ **protector; guardian**

སྤྱི་དྲོ་ ▫ *sre da* ▪ {C} *kāraṇḍavaka* ▪ **a greenish type of grain which has a point that is bent like a hook** ▫ {C} chaff

སྤྱི་ག་ ▫ *sreg* ▪ བསྤྱི་ག་སྤྱི་ག་སྤྱི་གས། སྤྱི་གས། ▫ *bsreg sreg bsregs/ sregs/* ▪ {C} *dahati; tāpa* ▪ **to burn; scorch; scorched; roast; burning; attachment; craving** ▫ {C} burns

སྤྱི་ག་པ་ ▫ *sreg pa* ▪ བསྤྱི་ག་སྤྱི་ག་སྤྱི་གས། སྤྱི་གས། ▫ *bsreg sreg bsregs/ sregs/* ▪ {LCh} *dahana; {LCh} trṣṇa* ▪ **to burn; burning; scorch; scorched; roast; attachment; craving; desire; partridge**

སྤྱི་ག་པར་བྱེད་ ▫ *sreg par byed* ▪ {C} *dahati* ▪ **burn; scorch**

སྤྱི་ག་ལེན་མངོན་དུ་གྱུར་དེ་ ▫ *sreg len mngon du gyur te* ▪ **manifest attachment and grasping**{PGP 108}

སྤྱི་ག་སོགས་མངོན་གྱུར་པ་ ▫ *sreg sogs mngon gyur pa* ▪ **manifest attachment and so forth**

སྤྱི་གས། ▫ *sregs* ▪ བསྤྱི་ག་སྤྱི་ག་སྤྱི་གས། སྤྱི་གས། ▫ *bsreg sreg bsregs/ sregs/* ▪ *tāpa* ▪ **scorch**

སྤྱི་དྲོ་གྱུ་ ▫ *sred rgyu* ▪ {MV} *tarṣa-hetutva* ▪ **cause of attachment**

སྤྱི་དྲོ་པ་ ▫ *sred pa* ▪ *ruci* (= *avagrahaḥ*); {C,N} *sneha; {C,MV} trṣṇā; {C} paritarṣanā* (= *paritasanā*); *trṣṇā* ▪ **attachment; craving** ▫ {C} pleasure; a taste for (it); thirst; worry; desire; oiliness

སྤྱི་དྲོ་པ་ལེན་པ་ ▫ *sred pa len pa* ▪ {PH} attachment and grasping

སྤྱི་དྲོ་པའི་ཆུ་ཀླུང་ ▫ *sred pa'i chu klung* ▪ {C} *trṣṇa-nadi* ▪ {C} river of craving

སྤྱི་དྲོ་པའི་རང་བཞིན་ ▫ *sred pa'i rang bzhin* ▪ {MSA} *trṣṇā-maya* ▪ **natural craving; nature of craving**

སྤྱི་དྲོ་པར་གཉོགས་པ་ ▫ *sred par gtogs pa* ▪ {C} *trṣṇā-gata* ▪ **included within attachment/craving** ▫ {C} forms of craving

སྤྱི་དྲོ་པར་སྤྱོད་པ་ ▫ *sred par spyod pa* ▪ སྤྱི་དྲོ་པར་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {C} *trṣṇā-carita* ▪ **practice of attachment** ▫ {C} mode of craving

སྤྱི་དྲོ་ལེན་ ▫ *sred len* ▪ {PH} attachment and grasping

སྤྱོ་ག་ ▫ *srog* ▪ {LCh, C, MSA} *jīva; {LCh, MSA} prāṇa; {C, MSA} jīvita* ▪ **life; living being; vitality** ▫ {PH} vitality; vital essence ▫ {C} soul; livelihood

སྤྱོ་ག་གི་བར་ཆད་ ▫ *srog gi bar chad* ▪ **interference with life**

སྤྱོ་ག་གི་བར་ཆད་དུ་ ▫ *srog gi bar chad du* ▪ {C} *jīvita-antarāya (bhavati)* ▪ {C} lose his life; in danger of his life

སྤྱོ་ག་གི་བར་ཆད་བྱེད་པ་ལ་ ▫ *srog gi bar chad byed pa la* ▪ {C} *jīvita-antarāye-kriyamāṇe* ▪ {C} when in danger of his life

སྤྱོ་ག་གི་དབང་པོ་ ▫ *srog gi dbang po* ▪ {C} *jīvitendriya* ▪ **life-faculty**

སྤྱོ་ག་གཅོད་ ▫ *srog gcod* ▪ *prāṇātīpāta* ▪ **killing; slaughter**

སྤྱོ་ག་གཅོད་པ་ ▫ *srog gcod pa* ▪ {C} *prāṇātīpāta; prāṇātīghāta* ▪ **killing** ▫ {C} taking life

སྤྱོ་ག་གཅོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཁྱེན་ཅན་ ▫ *srog gcod pa la sogs pa'i rkyen can* ▪ {MSA} *prāṇātīpātādi-pratyaya* ▪ **having the conditions of killing, etc.**

སྤྱོ་ག་གཅོད་པར་བྱེད་དོ་ ▫ *srog gcod par byed do* ▪ {C} *jīvitād vyavaropayati* ▪ **killing; kills** ▫ {C} robs of life

སྤྱོ་ག་ཆགས་ ▫ *srog chags* ▪ {C, MSA} *prāṇin; {C} jantu* ▪ **living being** ▫ {C} creature; being; vermin

སྤྱོ་ག་ཆགས་སྤྲ་མོ་ ▫ *srog chags phra mo* ▪ {C} *kṣudra-janta* ▪ **small living being** ▫ {C} noxious animals

སྤྱོ་ག་ཆགས་འབྱུང་པོ་ ▫ *srog chags 'byung po* ▪ {C} *prāṇi-bhūta* ▪ **living being** ▫ {C} animal; being

སྲོག་ཏུ་ལྟ་བ་ ▫ *srog tu lta ba* ▪ བཟླ་ལྟ་བུ་སྲོག་ཏུ་ལྟ་བ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}jīva-dṛṣṭi ▪ **view of a soul**

སྲོག་དང་ལྟན་པའི་ལྟན་མིན་ལྟེན་གྱི་བྱེད་ ▫ *srog dang ldan pa'i ldan min 'du byed* ▪ **non-associated compositional factor which has life**

སྲོག་དང་འབྲེལ་ ▫ *srog dang 'bral* ▪ སྲོག་དང་འབྲེལ་ ▫ *srog dang 'bral* ▪ **separate from life; separate from life-force; kill** ▫ {C}robs of life

སྲོག་དང་འབྲེལ་བར་བྱེད་ ▫ *srog dang 'bral bar byed* ▪ སྲོག་དང་འབྲེལ་ ▫ *srog dang 'bral* ▪ *jīvitād vyavaropayati* ▪ **separate from life; separate from life-force; kill** ▫ {C}robs of life

སྲོག་དང་ལོངས་སྤྱོད་དང་རྩལ་མ་ ▫ *srog dang longs spyod dang chung ma* ▪ སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ ▫ *spyad spyod spyad spyod* ▪ {MSA}prāṇa-bhoga-dāra ▪ **life, resources, and a wife** {T}

སྲོག་དེ་ཉིད་ལུས་དེ་ཡིན་ ▫ *srog de nyid lus de yin* ▪ {MV} *jīvas tac charīraṃ* ▪ **that very life is that body** {T}

སྲོག་མི་གཙོད་པ་ ▫ *srog mi gcod pa* ▪ {C}aprāṇivadhā ▪ **not killing; non-killing** ▫ {C}not killing living beings

སྲོག་མེད་པ་ ▫ *srog med pa* ▪ {C}nirjīva; {C}nirjīvatva ▪ **non-life; non-living; no soul** ▫ {C}has no life; without a living soul; absence of a soul

སྲོག་ཚོལ་ ▫ *srog rtsol* ▪ {LCh}prāṇāyāma ▪ **vitality and exertion; [restraining] vitality and exertion; wind yoga**

སྲོག་འཛིན་ ▫ *srog 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **life bearing [wind]**

སྲོག་འཛིན་གྱི་རྩུང་ ▫ *srog 'dzin kyi rlung* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **vitalizing wind**

སྲོག་འཛིན་གྱི་རྩུང་མི་ཤིགས་པ་ ▫ *srog 'dzin gyi rlung mi shigs pa* ▪ {PH}indestructible life-bearing wind

སྲོག་ལ་ལྟ་བ་ ▫ *srog la lta ba* ▪ བཟླ་ལྟ་བུ་སྲོག་ལ་ལྟ་བ་ ▫ *blta lta bltas ltos* ▪ {MSA}jīvitāpekṣā ▪ **view of a soul; view of a living being**

སྲོག་ལ་བབས་པ་ ▫ *srog la babs pa* ▪ འབབས་འབབས་བབས་ ▫

བབས་ ▫ *'bab 'babs bab babs* ▪ [life-on-descend]; **dangerous to one's life; befall dangerously**

སྲོག་སིང་ ▫ *srog sing* ▪ **vitality-lengthening**

སྲོག་སྲིང་ ▫ *srog sring* ▪ **lengthening vitality**{TGP}

སྲོང་ ▫ *srong* ▪ བསྐང། སྲིང། བསྐངས། སྲིངས། ▫ *bsrang / srong / bsrangs/ srong/* ▪ **straighten**

སྲོལ་ ▫ *srol* ▪ **system; way** ▫ {PH}system; way; custom ▫ ལུགས་སྲོལ་ ▫ *lugs srol* ▫ system

སྲོལ་གཏོད་ ▫ *srol gtod* ▪ **introduce systems [of practice]; open systems [of practice]; establish systems [of practice]; introduce customs**

སྲོལ་འབྱེད་ ▫ *srol 'byed* ▪ **to open the way; founder**

སྲོལ་འཛིན་ ▫ *srol 'dzin* ▪ གཟུང་འཛིན་བརྩུང་རྩུངས་ ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ **upholder of the system**{N}

སྲུད་ ▫ *sruta* ▪ *śruta* ▪ **heard**

སྲ། སྲ་བ་ ▫ *sra; sra ba* ▪ *ṛḍha* ▪ **obstructive; hard**

སྲ་ ▫ *sla* ▪ *su-*; *sukara* ▪ **easy; preferable**{BJ 40.5}

སྲ་བ་ ▫ *sla ba* ▪ {MSA}su-; {L}sukaram ▪ **easy; preferable**

སྲ་ང་ ▫ *sla nga* ▪ {PH}frying pan ▫ སྲ་ང་ཁ་སྲུབ་ལམ། ▫ [It is] like a large pot turned face down. ▫ {KSSD} p. 14

སྲ་བོ་ ▫ *sla bo* ▪ **easy; preferable**

སྲ་རིས་བྱས་པ་ ▫ *sla rim byas pa* ▪ **if you do it the easy way ...**

སྲང་ང་ ▫ *slang nga* ▪ {PH}large pot ▫ སྲང་ང་ཁ་སྲུབ་ལམ། ▫ [It is] like a large pot turned face down. ▫ {KSSD} p. 14

སྲད་ ▫ *slad* ▪ བསྐད། སྲད། བསྐད། སྲད། ▫ *bslad/ slad/ bslad/ slad/* ▪ **to pollute; defile**

སྲད་ཀྱིས་ ▫ *slad kyis* ▪ {PH}subsequently; later ▫ བརྗེ་དྲ་ཆེན་པོ་གྱི་རྩྭ་རྩེ་ན་དང་། ལ་རྩེ་བ་དག་བའི་སྲོག་གི་བསྐྱར་བ་ལས་སྲད་ཀྱིས་ཆོ་ནང་གྱི་སྲིང་གིས་སྲོག་དེ་དང་བསྐྱར་ཏེ་ལྷན་དག་པ། ▫ The translation was [initially made] by the Mahāpāṇḍita Śrījñāna and the Lo-tsa-wa Dge-ba'i-blo-gros [in the 8th century], later Jo-nang Kun-dga'-snying-po compared [this translation] with a Sanskrit text and

corrected it accordingly. ▫ BSTAN 'GYUR DKAR CHAG / Colophon to Toh.2697: dam tshig gsum bkod kyi rgyal po yi ge brgya paxi sgrub thabs slob dpon ke la dha ra nandesa mdzad pa / pandi ta chen po shri dznya na dang lo tsa ba dge baxi blo gros kyi bsgyur ba las slad kyis jo nang kun rnying gis rgya dpe dang bsdur te zhus dag pa == {PH} With additions from the translation made by the great Paṇḍit Śrījñāna and [Rma] Lo-tsa-wa Ge-way-lo-drö; [this translation] was compared with the Sanskrit edition [of the text] by Jo-nang Gun-nying [Tāranātha]; and thus edited. == {Gene Smith} "The translation was [initially made] by the MahApaNDita SrIjnAna and the LotsAva Dge-ba'i-blo-gros [in the 8th century]; later Jo-nang Kun-dga'-snying-po compared this translation with a Sanskrit text and corrected it accordingly."

སླད་དུ་ ▫ *slad du* ▪ {C}karitvād ▪ **for the sake of; on account of** ▫ {C}on account of; afterwards; behind; with the help of

སླད་ནས་ ▫ *slad nas* ▪ **afterwards; later**

སླད་བཞིན་ ▫ *slad bzhin* ▪ {PH}later; future

སླད་བཞིན་དུ་ ▫ *slad bzhin du* ▪ {PH}later; in the future

སླད་རོལ་པ་ ▫ *slad rol pa* ▪ {C}tūrhika ▪ **Forder** ▫ {C}heretic

སླན་ཏེ་འཛོལ་བ་ ▫ *slan te 'jog pa* ▪ *avasthāpanā*; *avasthāpana* ▪ **re-setting; resetting**

སླམ་མེ་བ་ ▫ *slam me ba* ▪ **glistening; shining; glittering**

སླར་ ▫ *slar* ▪ {MSA}punar ▪ **again; once more; back** ▫ {PH}(arch.) outside; back ▫ later འཚག་ཁང་གི་སླར་བས་ལ། ▫ 'chag khang gi slar byas la/ ▫ [He] build a [new] outer wall to the latrine. ▫ {A4C-C}

སླར་བརྟུལ་ ▫ *slar brtul* ▪ {C}pratisamharati ▪ {C}draws back; withdraws

སླར་དོང་སྟམ་མོ་ ▫ *slar dong snyam mo* ▪ {C}niṣkrāmati (=abhiniṣkrāmati) ▪ {C}depart; go off; come out of; leave (home)

སླར་སྟུང་པ་ ▫ *slar sdud pa* ▪ བསྟུ་སྟུང་བསྟུས་སྟུས་ ▫ *bsdu sdud bsdus sdus* ▪ **withdrawal**

སླར་སྟོང་པ་ ▫ *slar sdod pa* ▪ **withdrawal**

སླར་བསྟུ་བ་མཛད་པས་ ▫ *slar bsdu ba mdzad pas* ▪ {C}pratisamhṛto ▪ {C}withdrawn

སླར་ཕན་གདགས་པར་བྱ་བ་ ▫ *slar phan gdags par bya ba* ▪ གདགས་འདོགས་བདགས། བདགས་ཐོགས་ ▫ *gdags 'dogs btags/ brtags thogs* ▪ {C}pratikāra ▪ {C}repayment

སླར་མི་ལྷོག་པའི་འགོག་བདེན་ ▫ *slar mi ldog pa'i 'gog bden* ▪ ལྷོག་ལྷོག་ལྷོགས་ལྷོགས་ ▫ *ldog ldog ldogs ldogs* ▪ **a true cessation which is irreversible**

སླར་སྟུ་བ་ ▫ *slar smra ba* ▪ {C}pratijalpati ▪ {C}answers back

སླར་ཞིང་འབྱུང་བ་ ▫ *slar zhing 'byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}bhūyobhāva ▪ **further arising** ▫ {C}increase

སླར་ཡང་ ▫ *slar yang* ▪ **again{BJ 28.1}; further** ▫ {PH}again; further; furthermore ▫ རང་བཞིན་གྱིས་སྟུག་བསྟུལ་བར་གྱུར་བའི་སྟེ་བོ་འདི་ལ་སླར་ཡང་བྱལ་བའི་སྟུག་བསྟུལ་ནམ་པར་བསྐྱོས་པ་ ཡོངས་སུ་བརྒྱུང་བས་དགོས་པ་ཅི་ཡོད། ▫ What purpose is there by further increasing the allotment of suffering of the further separation [caused] for these people who have already suffered because it is their nature? ▫ {A4C-C}

སླར་ཡང་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཁྱད་པར་ ▫ *slar yang phul du byung ba'i khyad par* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ **features that are further enhancements{BJ 59.1}**

སླར་ལོག་ ▫ *slar log* ▪ {C}punāgameyā ▪ {C}would again return

སླར་ལོག་སྟེ་ ▫ *slar log ste* ▪ {C}agamyā ▪ {C}thanks to; (has) come (in) to; (by) resorting to; when he has entered on; come; return again; because of; in the course of

སླར་ལོག་ནས་ ▫ *slar log nas* ▪ {C}pratyudāvartate (=nivartisyante) ▪ {C}turns (his) back on; returns

སླས་ ▫ *slas* ▪ {PH}attendant; retinue

སླུ་སྟང་ ▫ *slu snang* ▪ སྟང་སྟང་སྟང་སྟང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ **deceptive appearance**

སླུ་བ་ ▫ *slu ba* ▪ བསྟུ། སྟུ། བསྟུས། སྟུས། ▫ *bshu/ slu/ bslus/ slus/* ▪ *moṣa* ▪ **to deceive; deceptive**

ལྷ་བ་མེད་པ་ ▫ *slu ba med pa* ▪ {PH}infallible

ལྷ་བར་ ▫ *slu bar* ▪ {C,L}vañcayanti ▪ **deceptive** ▫ {C} pass over

ལྷ་བར་འགྲུར་བ་ ▫ *slu bar 'gyur ba* ▪ {C}visamāvādayati ▪ **deceive** ▫ {C}go back on (e.g.: prañidhānam: anuttara-bodhi-viṣaye pravṛtta-prañidhānam); break one's word/promise

ལྷ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *slu bar byed pa* ▪ {C,L}vañcayanti ▪ {C} pass over

ལྷ་མེད་ ▫ *slu med* ▪ {PH}infallible

ལྷ་མེད་མཚོག་གསུམ་ ▫ *slu med mchog gsum* ▪ {PH} infallible Three Jewels

ལྷེབ་ ▫ *sleb* ▪ བསྐྱབ། ལྷེབ། བསྐྱབས། ལྷེབས། ▫ *bsleb/ sleb/ bslebs/ slebs/* ▪ **reach**

སློང་ ▫ *slong* ▪ བསྐྱང་སློང། སློང་བསྐྱངས་སློངས་ ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {MSA}utthāpana ▪ **ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on**

སློང་བ་ ▫ *slong ba* ▪ བསྐྱང་སློང། སློང་བསྐྱངས་སློངས་ ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}samutthita; {C} samutthāna; {C,MSA}arthin; {MSA}yācaka; {MSA} vyutthāpana ▪ **ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on** ▫ {C}arisen (from); manifestation; arising; one who asks for something

སློང་བ་པོ་ ▫ *slong ba po* ▪ བསྐྱང་སློང། སློང་བསྐྱངས་སློངས་ ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}utthāpaka; {MSA}arthin ▪ **one who asks/begs/collects/gathers/raises/inspires/excites/arouses/causes to rise/urges on**

སློང་བ་པོ་འི་སྐྱེ་བོ་ ▫ *slong ba po'i skye bo* ▪ བསྐྱང་སློང། སློང་བསྐྱངས་སློངས་ ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {MSA}yācanaka ... jana ▪ **person who asks/begs/collects/gathers/raises/inspires/excites/arouses/causes to rise/urges on**

སློང་མོ་པ་ ▫ *slong mo pa* ▪ བསྐྱང་སློང། སློང་བསྐྱངས་སློངས་ ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}yācanaka; {MSA}arthika; {MSA}arthin ▪ {C}beggar

སློང་བྱེད་ ▫ *slob byed* ▪ {PH}pollution; polluting agent

སློབ་ ▫ *slob* ▪ བསྐྱབ། སློབ། བསྐྱབས། སློབས། ▫ *bslab/ slob/ bslobs/ slobs/* ▪ {C}śikṣate ▪ **to learn; teach; train in**

སློབ་གྲྲ་ ▫ *slob grwa* ▪ **school**

སློབ་གྲྲ་བ་ ▫ *slob grwa ba* ▪ **student**

སློབ་བརྒྱུད་ ▫ *slob brgyud* ▪ **lineage of disciples**

སློབ་ལྡན་ ▫ *slob ldan* ▪ {AGP} buddhimān ▪ {PH} intelligent; learned

སློབ་པ་ ▫ *slob pa* ▪ བསྐྱབ། སློབ། བསྐྱབས། སློབས། ▫ *bslab/ slob/ bslobs/ slobs/* ▪ {LCh,C,MV,MSA}śaikṣa; śikṣā; {C,MSA}śikṣate; śiṣya ▪ **learner; to learn; teach; train in** ▫ {C}one (still) in training; trains

སློབ་པ་པོ་ ▫ *slob pa po* ▪ {C,L}śikṣaka ▪ **learner** ▫ {C} one who trains

སློབ་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་དགེ་ལུན་ ▫ *slob pa phyir mi ldog pa'i dge 'dun* ▪ śaikṣo 'vaivartiko bodhisattvagaṇaḥ ▪ **virtuous aspirants who are irreversible learners**

སློབ་པ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པའི་ཚོགས་ ▫ *slob pa phyir mi ldog pa'i tshogs* ▪ **groups of irreversible learners**

སློབ་པའི་ལམ་ ▫ *slob pa'i lam* ▪ **paths of learners**

སློབ་དཔོན་ ▫ *slob dpon* ▪ {LCh,C,MSA}ācārya ▪ **[teaching-chief]; master; teacher; instructor**

སློབ་དཔོན་སྐྱུ་མཚེད་ ▫ *slob dpon sku mched* ▪ **the Master [Asaṅga] and his brother [Vasubandhu]{BJ 46.7}**

སློབ་དཔོན་གྱི་དཔེ་མཚུངས་ ▫ *slob dpon gyi dpe mkhyud* ▪ {MSA}ācārya-muṣṭi ▪ **closed-fisted teacher**

སློབ་དཔོན་སྡིང་རྗེ་ ▫ *slob dpon snying rje* ▪ {MSA} karuṇācārya ▪ **compassionate teacher; compassion of the master; the master's compassion**

སློབ་དཔོན་དང་མི་ལྡན་པ་ ▫ *slob dpon dang mi ldan pa* ▪ {C}anācārya ▪ **without teachers** ▫ {C}devoid of proper teachers

སློབ་དཔོན་འདྲ་བ་ ▫ *slob dpon 'dra ba* ▪ {MSA}ācārya-

kalpa ▪ like a teacher

སློབ་དཔོན་དབང་བསྐྱར་ ▫ *slob dpon dbang bskur* ▪ {PH} preceptor initiation

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཞིན་ ▫ *slob dpon dbyig gnen* ▪ {MV} *ācārya-(bhadanta-)vasubandhu* ▪ the master Vasubandhu

སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོ་ ▫ *slob dpon zhi ba 'tsho* ▪ *śāntarakṣita* ▪ {PH} the master; Śāntarakṣita

སློབ་དཔོན་ཡང་དག་བདེན་པའི་བརྗེད་བྱུང་ ▫ *slob dpon yang dag bden pa'i brjed byang* ▪ the master Paramārtha's Purification of Forgetfulness

སློབ་དཔོན་ཤན་ཏི་པ་ ▫ *slob dpon shan ti pa* ▪ {PH} Acarya Śantipa

སློབ་མ་ ▫ *slob ma* ▪ {LCh,C,MSA}śiṣya; {LCh}śikṣya ▪ learner; student ▫ {C}pupil; disciple

སློབ་མ་ཉན་ཐོས་ ▫ *slob ma nyan thos* ▪ learner Hearer

སློབ་མ་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ལམ་ ▫ *slob ma nyan thos kyi lam* ▪ learner Hearer path

སློབ་མ་སྟན་ཐོས་ ▫ *slob ma snyan thos* ▪ Hearer learner

སློབ་མ་བཟང་པོ་ ▫ *slob ma bzang po* ▪ {C}suśiṣya ▪ good student

སློབ་མར་གྱུར་པ་ ▫ *slob mar gyur pa* ▪ {C}śiṣya-bhūta ▪ is a student ▫ {C}true pupil

སློབ་ཚེན་ ▫ *slob tshen* ▪ lesson

སློབ་བཞིན་པ་ ▫ *slob bzhin pa* ▪ {PU} ghaṭamāna ▪ {PH} one who strives

སློབ་ལམ་ ▫ *slob lam* ▪ {PH}paths of learning

སློབས་ ▫ *slobs* ▪ བསྐྱབ། སློབ། བསྐྱབས། སློབས། ▫ *bslab/ slob/ bslobs/ slob/* ▪ to learn; teach; train in

སློམ་སེམས་སྲུ་མི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ ▫ *slom sems su mi bya ba byed pa* ▪ {C}amanatā ▪ {C}does not put his mind to; no conceit

སློམ་སེམས་སྲུ་མི་བྱེད་པ་ ▫ *slom sems su mi byed pa* ▪ {C}amanatā ▪ {C}does not put his mind to; no conceit

གསང་ ▫ *gsang* ▪ {LCh}guhya ▪ secret

གསང་སྐབས་ ▫ *gsang sngags* ▪ {LCh}guhya-mantra ▪ secret mantra

གསང་སྐབས་ཀྱི་ཐོག་པ་ ▫ *gsang sngags kyi theg pa* ▪ *guhyanmantrayāna* ▪ Secret Mantra Vehicle

གསང་སྐབས་པ་བསྐྱབ་པ་ ▫ *gsang sngags pa bsgrub pa* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་བསྐྱབས་སྐྱབས་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {C}mantra-sādhana ▪ establishment of mantras ▫ {C}evocation of mantras

གསང་འདུས། གསང་བ་འདུས་པ་ན་ ▫ *gsang 'dus; gsang ba 'dus pa na* ▪ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ *'du 'du/ 'dud 'dus 'dus* ▪ *guhyaśamāja* ▪ Guhyasamāja; Guhyasamāja [Tantra]

གསང་བ་ ▫ *gsang ba* ▪ {LCh,C,L}guhya; {MSA} *vinigūhana; rahasya* ▪ secret ▫ hidden

གསང་བ་སྟིང་པོའི་རྒྱུད་ ▫ *gsang ba snying po'i rgyud* ▪ རྒྱུད་གསང་བའི་སྟིང་པོ་ ▫ *rgyud gsang ba'i snying po* ▪ *guhyaḡarbha-tantra* ▪ Guhyagarbha Tantra

གསང་བ་འདུས་པ། གསང་འདུས་ ▫ *gsang ba 'dus pa; gsang 'dus* ▪ འདུ་འདུ། འདུན་འདུས་འདུས་ ▫ *'du 'du/ 'dud 'dus 'dus* ▪ *guhyaśamāja* ▪ Guhyasamāja; Guhyasamāja [Tantra]

གསང་བ་ལ་སྐམས་པ་ ▫ *gsang ba la mkhas pa* ▪ {L} *guhya-kuśala* ▪ wise in secrets; wise with respect to what is secret

གསང་བ་དབང་བསྐྱར་ ▫ *gsang ba dbang bskur* ▪ {PH} secret initiation

གསང་བ་ཤེས་རབ་དབང་བསྐྱར་ ▫ *gsang ba shes rab dbang bskur* ▪ {PH}the secret and wisdom initiations

གསང་བའི་དུར་ཁྲོད་བརྒྱུད་ ▫ *gsang ba'i dur khrod brgyad* ▪ {PH}eight secret charnel grounds

གསང་བའི་གནས་སྐྱབས་སྲུ་ལྷུབ་པ་ ▫ *gsang ba'i gnas spubs su nub pa* ▪ {C}kośāvahita-vasti-guhyatā ▪ {C}his male organ is hidden in a sheath

གསང་བའི་ཚིག་ ▫ *gsang ba'i tshig* ▪ {C}guhya-mantra ▪ secret word; secret mantra ▫ {C}hidden mantra

གསང་དབང་ ▫ *gsang dbang* ▪ *guhyaābhiśeka* ▪ secret

empowerment

- གསང་དབྱིངས་ ▫ *gsang dbyings* ▪ **secret expanse**
- གསང་གསུམ་གྲིན་ ▫ *gsang gsum rgyan* ▪ {PH}the ornaments of the three secrets [of body; speech; and mind]
- གསང་ ▫ *gsad* ▪ གསང། གསོད། བསང། སོད། ▫ *gsad/ gsod/ bsad/ sod/* ▪ **kill**
- གསང་པར་བྱ་བ་ ▫ *gsad par bya ba* ▪ {C}vadhya ▪ {PH}the condemned; someone condemned ▫ རྒྱལ་པོས་ཚེས་རྒྱན་གྱི་དེད་དཔོན་གསང་པར་བྱ་བ་མང་གསང་པར་བྱ་དགོས་ཞེས་བཀའ་ལུང་སྟུང་བ། ▫ The king declared, "The condemned, the chief of the bandits, must be killed." ▫ {A4C-C}
- གསང་བྱ་བ་ ▫ *gsad bya ba* ▪ {C}vadhya ▪ {C}murder; prisoner condemned to death
- གསལ་ ▫ *gsan* ▪ གསལ། གསན། གསན། གསོན། ▫ *gsan/ gsan/ gsand/ gsod/* ▪ **listen; hear**
- གསལ་བ་ ▫ *gsan pa* ▪ **hear**
- གསལ་བ་ ▫ *gsab* ▪ བསལ། འཚོབ་ལྟ་གསལ། བསལས། འཚོབས་ལྟ་གསལས། ▫ *bsab/ 'tshab wa gsab/ bsabs/ 'tshobs wa gsabs/* ▪ **complete; fill out**
- གསལ་ ▫ *gsa'* ▪ **snow leopard**
- གསར་ ▫ *gsar* ▪ {LCh}nava ▪ **new**
- གསར་རྒྱལ་སོང་བའི་གཞལ་བྱ་ ▫ *gsar rtogs song ba'i gzhal bya* ▪ {GD:740} newly comprehended object
- གསར་དུ་མི་སྣུ་བ་ ▫ *gsar du mi slu ba* ▪ *prathamam avisamvādi* ▪ **newly incontrovertible; new and incontrovertible**
- གསར་པ་ ▫ *gsar pa* ▪ {LCh}nava ▪ **new**
- གསར་བྱ་ ▫ *gsar bu* ▪ {AGP} navaka ▪ {PH}novice
- གསར་ཤོག་ ▫ *gsar shog* ▪ **newspaper**
- གསལ་ ▫ *gsal* ▪ {LCh}vyakta; {LCh}sphuṭa; {C}obhāsa (=avabhāsa) ▪ **clear; bright; light; predicate [misspelling of bsal?]{BJ}** ▫ {C}splendid illumination
- གསལ་གྲུལ་ ▫ *gsal rgyal* ▪ **the king Prasenajit**{LCh}

- གསལ་ཚ་ ▫ *gsal cha* ▪ **factor of clarity**
- གསལ་བདབ་ ▫ *gsal btab* ▪ **visualize**
- གསལ་མདངས་ ▫ *gsal mdangs* ▪ {PH}radiant
- གསལ་འདེབས་ ▫ *gsal 'debs* ▪ གདབ་འདེབས་བདབ་ཐོབས་ ▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ **visualize**
- གསལ་ནས་ ▫ *gsal nas* ▪ {MSA}apāśya ▪ **having clarified**
- གསལ་སྣང་ ▫ *gsal snang* ▪ སྣང་སྣང་སྣང་སྣང་ ▫ *snang snang snang snang* ▪ *sputābha* ▪ **clear appearance**
- གསལ་སྣང་གི་དྲིང་ངེ་འཛོན་ ▫ *gsal snang gi ting nge 'dzin* ▪ {PH}meditative stabilization of clear appearance
- གསལ་བ་ ▫ *gsal ba* ▪ {LCh,MSA}vyakti; {MSA}vyakta; {MV}abhivyakti; {N}prakāśa; {N}samprakyāna; {MSA}prabhāśvara; {C}paṇḍita; {C}vidura; {L}spaṣṭa; {MSA}pratata; {MSA}vinodana; {MSA}sphuṭa ▪ **clear; brilliant; instance; manifestation; predicate [misspelling of bsal ba?]{BJ}; clarifier; clear{D1}; clearly** ▫ {PH}elucidations; instances; manifestations ▫ {C}learned; wise; circumspect; skillful (of speech); appear; evident; separate; distinct
- གསལ་བ་མེད་པར་མཉམ་པ་ ▫ *gsal ba med par mnyam pa* ▪ {C}avibhāvanā-sama(tva) ▪ **sameness in non-clarity** ▫ {C}remain the same whatever it/they may surpass
- གསལ་བའི་མཚོག་ ▫ *gsal ba'i mchog* ▪ {MSA}uttama-dyuti ▪ **supreme clarity**
- གསལ་བའི་དབྱེ་བ་ ▫ *gsal ba'i dbye ba* ▪ {PH}divisions of instances
- གསལ་བའི་དབྱེ་བ་མཐའ་ཡས་པ་ ▫ *gsal ba'i dbye ba mtha' yas pa* ▪ **limitless divisions of instances**
- གསལ་བར་ ▫ *gsal bar* ▪ {L}spaṣṭa; {L}vyakta ▪ **clearly**{BJ 37.7} ▫ clarify; appear; evident; separate; distinct
- གསལ་བར་བབྱིད་པ་ ▫ *gsal bar bgyid pa* ▪ བབྱི་བབྱིད་བབྱིས་གྱིས་ ▫ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}avabhāsa-karī ▪ **clarify; illuminate** ▫ {C}illuminating; gives light
- གསལ་བར་བྱས་ ▫ *gsal bar byas* ▪ {L}vivṛt- ▪ **clarify;**

illuminate ▫ reveal; open up

གསལ་བར་བྱེད་པ་ ▫ *gsal bar byed pa* ▪ {MSA,C}{uttānī
√kr}: *uttānikaroti* ▪ **clarify; illuminate** ▫ {C}
enlarge on; amplify

གསལ་བར་མེད་པ་ ▫ *gsal bar med pa* ▪ {C}{uttānikaroti} ▪
non-clarity; unclear ▫ {C}enlarge on; amplify

གསལ་བར་བཤད་ ▫ *gsal bar bshad* ▪ **clearly
explained**{BJ 38.1}

གསལ་བྱེད་ ▫ *gsal byed* ▪ {C}{vyañjana}; {C}{pradyota} ▪
consonant ▫ {PH}consonant ▫ {C}letter; verbal
expression; minor characteristic; method; light
གསལ་བྱེད་ཀ་སོགས་གསུམ་བཅུ་ཡིན་ ▫ *gsal byed ka sogs
gsum bcu yin* ▫ the consonants are the thirty, ka and
so forth ▫ {Y}

གསལ་བྱེད་ཀྱི་གྲིན་ ▫ *gsal byed kyi rgyan* ▪ **illuminating
ornament**

གསལ་མྱོང་ ▫ *gsal myong* ▪ {PH}clear experience

གསལ་ཚོགས་མཚན་དཔེ་ ▫ *gsal rdzogs mtshan dpe* ▪
{PH}vivid and complete major and minor marks [of
a Buddha or Cakravartin]

གསལ་ཞིང་རགས་པ་ ▫ *gsal zhing rags pa* ▪ {L}{vyakta-
sthūla} ▪ **clear and coarse**

གསལ་ཞིང་རིག་པ་ ▫ *gsal zhing rig pa* ▪ **clear and
knowing**

གསལ་འོད་ཟེར་ ▫ *gsal 'od zer* ▪ {PH}radiant clear light

གསལ་རིག་ ▫ *gsal rig* ▪ **luminous and knowing**

གསེལ་ ▫ *gsil* ▪ **break down; break up (into pieces)** ▫
ཡུལ་ལ་རིགས་པས་དབྱེད་དེ་གསེལ་བ་ན་ ▫ *yul la rigs pas dpyad
de gsil ba na* ▫ when an object is analyzed, breaking
it down ... {MSI 429}

གསུང་ ▫ *gsung* ▪ གསུངས། གསུང། གསུང། གསུངས། ▫ *gsungs/
gsung / gsung / gsungs/* ▪ {LCh,MSA}vāc; {MSA}
svāra; {C}{svāra(tva)}; {MSA}ghoṣa ▪ **speech; say;
speak; mention; talk; exalted speech** ▫ {C}(sound
of the) voice ལྷོ་གསུང་རྒྱགས་གསུམ་ ▫ *sku gsung thugs
gsum* ▫ the three, exalted body, speech, and mind

གསུང་གི་འཕྲིན་ལས་ ▫ *gsung gi phrin las* ▪ {MSA}vāk-

karman ▪ **action of speech; speech karma**

གསུང་གི་འཕྲིན་ལས་ ▫ *gsung gi 'phrin las* ▪ **exalted
activities of speech**

གསུང་སྒྲོས་ ▫ *gsung sgros* ▪ {PH}sayings; teachings;
analects ▫ ལུང་ཅོའི་གསུང་སྒྲོས། ▫ The Analects of
Confucius ▫ {TBRC} W20222

གསུང་ངག་རིན་པོ་ཆེ་ ▫ *gsung ngag rin po che* ▪
{PH}"precious instruction" [epithet of Sakya "Path
and Fruit" tradition]

གསུང་ཚོས་ ▫ *gsung chos* ▪ {PH}teachings; religious
instruction ▫ སྒྲོ་བ་དཔོན་ཟས་གདོང་རིན་པོ་ཆེའི་རིན་ཆེན་ལྷོང་བ་གསུང་
ཚོས་གོ་སྐྱོག་བ་ནས་འབྲེམ་སྤེལ་གྱ། ▫ *slob dpon zam gdong rin
po che'i rin chen phreng ba gsung chos go sgrig
ba nas 'grem spel zhu*; ▫ Having formatted Master
Samdhong Rinpoche's teachings on the Precious
Garland, [it] was published. ▫ 2014 Toh. 4158

གསུང་ནམ་པ་དུག་ཅུ་ ▫ *gsung rnam pa drug cu* ▪ {MSA}
ṣaṣṭy-ākāra ... vāc ▪ **sixty kinds of speech**

གསུང་བ་ ▫ *gsung ba* ▪ {MSA}vihita ▪ **say; speak; talk;
speech**

གསུང་བ་བོའི་དགོངས་པ་ ▫ *gsung ba po'i dgongs pa* ▪
**thought of the speaker (the basis in Buddha's
thought)**

གསུང་དབྱངས་ཡན་ལག་དུག་ཅུ་ ▫ *gsung dbyangs yan
lag drug cu* ▪ {PH}speech [with] sixty [types of]
melodies

གསུང་འབྲུམ་ ▫ *gsung 'bum* ▪ **collected works**{N}

གསུང་རབ་ ▫ *gsung rab* ▪ {LCh,C}pravacana ▪
scriptures; high sayings ▫ {C}holy writ

གསུང་རབ་ཀྱི་དགོངས་པ་ ▫ *gsung rab kyi dgongs pa* ▪
thought of the scripture

གསུང་རབ་ཀྱི་དྲང་ངེས་འབྲིན་པ་ ▫ *gsung rab kyi drang nges
'byed pa* ▪ **differentiating the interpretable and
definitive within the scriptures**

གསུང་རབ་འགའ་ཞིག་ཏུ་ ▫ *gsung rab 'ga' zhid tu* ▪ **in
some scriptures**{PGP 69}

གསུང་རབ་ལ་དྲང་ངེས་འབྲིན་པ་ ▫ *gsung rab la drang*

nges 'byed pa ▪ **differentiating the interpretable and definitive with respect to the scriptures; differentiating the interpretable and definitive within scriptures**

གསུང་ལ་ཅ་ཅོ་ ◻ *gsung la ca co* ▪ **verbal senselessness**

གསུང་བསལ་བའི་སྒྲ་ ◻ *gsung bsal ba'i sgra* ▪ {PH} a sound that clears away speech (?)

གསུངས་ ◻ *gsungs* ▪ གསུངས། གསུང། གསུང། གསུངས། ◻ *gsungs/ gsung / gsung / gsungs/* ▪ {C}katito; {C}ukta; {C}prakāśayati; {C}bhañati; {MSA}uktaṃ bhagavatā ▪ **said; mentioned; spoken; speak; say; talk; speech** ◻ {C}preached; taught; (has been) called; spoken of; one speaks of; (as) taught; proclaims; reveals; shows; makes known; preaches; report; teach!

གསུངས་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་ ◻ *gsungs bcom ldan 'das kyis* ▪ {MSA}uktaṃ bhagavatā ▪ **the Supramundane Victor said:**

གསུངས་པ་ ◻ *gsungs pa* ▪ {L}bhāṣita; {MSA}ākhyātātā; {MSA}niścaraṇa; {MSA}ji skad su ... zhes gsungs pa = *yathoktaṃ* ▪ **statement(s){BJ 21.3}; said; mentioned; spoken; speak; say; talk; speech** ◻ words

གསུངས་པ་ལྟར་ ◻ *gsungs pa ltar* ▪ **just as it is said ...**

གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་སྒྲ་ཞིན་ ◻ *gsungs pa'i rjes su smra zhin* ▪ ukta-vādin (*tathāgatasya*); {C}yathā tathāgatānām ukta vādi (= *vatta-vādin in Pāli*) ▪ **subsequently propound what is said** ◻ {C}preach what the Tathāgatas have taught; (one who repeats what the Lord) has said

གསུམ་ ◻ *gsum* ▪ {MSA,MV}traya; {MSA,MV}tri ▪ **three**

གསུམ་ག་ ◻ *gsum ga* ▪ **all three; the three**

གསུམ་ཅན་ ◻ *gsum char* ▪ {MV}traya ▪ **third part**

གསུམ་པ་ ◻ *gsum pa* ▪ {MV 4.8v}trīṭyaka; {MV}trīṭyā ▪ **the third**

གསུམ་པོ་ ◻ *gsum po* ▪ **the three**

གསུམ་པོ་པན་ཚུན་ ◻ *gsum po phan tshun* ▪ {C}trika ▪ **all**

three ◻ {C}the three

གསུམ་འཛོམས་ ◻ *gsum 'dzoms* ▪ {PH}three abundances [offerings of food; drink; and money]

གསུམ་གསུམ་ ◻ *gsum gsum* ▪ {PH}three each

གསེག་སྒྲམ་ ◻ *gseg sgam* ▪ {PH}leather box

གསེག་མ་ ◻ *gseg ma* ▪ {C}śarkara ▪ {PH}gravel; grit; pebbles; sugar ◻ sugar; {C}grit

གསེག་ཤུབས་མ་ ◻ *gseg shubs ma* ▪ {PH}leather case

གསེབ་ ◻ *gseb* ▪ **among; within**

གསེར་ ◻ *gser* ▪ {LCh,C,MSA,MV}suvarṇa; {C}heman; {MV}kanaka ▪ **gold; golden** ◻ {C}beautiful

གསེར་ཀྱིས་ཁ་དོག་གོ་ ◻ *gser kyis kha dog go* ▪ {C}suvarṇa-varṇatā; {C}suvarṇa-varṇa ▪ **gold color; color of gold** ◻ {C}his skin has a golden hue

གསེར་འཁོར་ ◻ *gser 'khor* ▪ **gold wheel**

གསེར་གྱི་ ◻ *gser gyi* ▪ {C}suvarṇa ▪ **golden** ◻ {C}beautiful

གསེར་གྱི་ཁ་དོག་ནམས་ ◻ *gser gyi kha dog rnam* ▪ {C}suvarṇa ▪ **gold colors** ◻ {C}golden; beautiful

གསེར་གྱི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བ་ ◻ *gser gyi rgyu las byung ba* ▪ རྒྱུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་ ◻ 'byung 'byung byung byung ▪ {C}suvarṇa-maya; {C}sauvarṇa ▪ **made of gold**

གསེར་གྱི་མངལ་ ◻ *gser gyi mngal* ▪ *hiranyagarbha; brahmā* ▪ **Golden Womb**

གསེར་གྱི་གཏན་པ་ ◻ *gser gyi gtan pa* ▪ {C}kāñcana-paṭṭa ▪ {C}golden slab

གསེར་བཅོམ་ ◻ *gser bco ma* ▪ **burnished gold{D1}**

གསེར་ལྟ་བུ་ ◻ *gser lta bu* ▪ {L}hemavat ▪ **like gold**

གསེར་ལྟ་བུ་ རི་སེམས་བསྐྱེད་ ◻ *gser lta bu 'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like gold**

གསེར་ལྟ་བུ་ལྷུང་ལྷུང་བསྐྱེད་ ◻ *gser lta bu'i sems bskyed* ▪ **mind-generation like gold**

གསེར་མདོག་ ◻ *gser mdog* ▪ {C}suvarṇa-cchavi ▪ **gold**

hue; color of gold; golden hue ◻ {C} with a golden skin

གསེར་འཕྲིང་ ◻ *gser 'phreng* ▪ **Tsong-kha-pa's Golden Garland of Eloquence (legs bshad gser gyi 'phreng ba) / Extensive Explanation of (Maitreya's) "Treatise of Quintessential Instructions on the Perfection of Wisdom: Ornament for the Clear Realizations" as Well as Its Commentaries: Golden Garland of Eloquence**

གསེར་བུ་ ◻ *gser bum* ▪ *suvarṇa-ghaṭa* ▪ **golden pot**

གསེར་མིག་ཅན་ ◻ *gser mig can* ▪ {PH}the golden-eyed one ◻ མི་ཤིས་རྒྱུད་པ་ཀླན་སེལ་བའི་གསེར་མིག་ཅན། ◻ The golden-eyed one who removes the poverty of ignorance ◻ {Med. Bud.Sadhana}

གསེར་བཅོས་ ◻ *gser btso ma* ▪ **[gold-purified]; purifies gold; purified gold; refined gold**

གསེར་ཡིག་པ་ ◻ *gser yig pa* ▪ {PH}envoy ◻ ཐའི་རྒྱུད་གིས་ རྒྱ་གར་དུ་གསེར་ཡིག་པ་བཏང་བ་མ་གཞི་དུ་བཅོས་བས་རྒྱལ་བ་ཤོད་ཀྱིས་ ཐོས་ནས་དམག་བཏང་ནས་མ་གཞི་བཅོས། ◻ Since the envoy that was sent to India by [the Chinese Emperor] Tai-tsung was conquered, the Tibetan king having heard [this] and having sent [his own] army, Magadha was [then] conquered. ◻ Red Annals

གསོ་ ◻ *gso* ▪ གསོ། གསོ། གསོས་སམ་བསོས། གསོས། ◻ *gso/ gso/ gsos sam bsos/ gsos/* ▪ *poṣa* ▪ **fix up; sustain; refresh; feed; nurture; nourish; cure**

གསོ་ཐབས་ ◻ *gso thabs* ▪ {PH}medical procedure ◻ ལུས་ ཁམས་ཀྱི་སྦྲོབས་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་བརྟེན་བརྟེན་པའི་གསོ་ཐབས་། ◻ *lus khamས་ kyi stobs bskyed par bya ba brta bar byed pa'i gso thabs ...* ◻ medical procedures that bring about an increase in that which generates the power of the bodily constituents ◻ {TBRC} W20438; Gso-rig-nam-grangs; p.44

གསོ་དཔྱད་ ◻ *gso dpyad* ▪ {PH}medicinal treatment ◻ ལང་གིས་གསོ་དཔྱད་དང་བཟུང་ཀྱིས་ལེན་ཉེ་བར་སྤྲད་པ་དག་གིས་དུས་ རེ་ཞིག་ཚུ་བ་དང་ན་བའི་གཞོན་པ་ཉེ་བར་ལྷགས་པའི་སྤྲུག་བསྐྱེད་བསྐྱེད། ◻ Someone — one who makes use of medicinal treatments and life-extending elixirs — for a certain time, reverses the suffering associated with the harmful [effects] of illness and old age. ◻ {A4C-C}

གསོ་ཕྱིར་ ◻ *gso phyir* ▪ {C}*cikitsana-artham* ▪ **for the sake of refreshing/fixing/sustaining/curing** ◻ {C} to be cured

གསོ་བ་ ◻ *gso ba* ▪ གསོ། གསོ། གསོས་སམ་བསོས། གསོས། ◻ *gso/ gso/ gsos sam bsos/ gsos/* ▪ {N}*poṣa* ▪ **nourished{N}; fix up; sustain; refresh; feed; nurture; nourish; cure**

གསོ་བ་རྒྱུ་པ་ ◻ *gso ba rig pa* ▪ {MSA}*cikitsā-vidyā* ▪ **science of medicine**

གསོ་བར་བྱེད་ ◻ *gso bar byed* ▪ {MSA}(√*puṣ*): *poṣayati* ▪ **fix up; sustain; refresh; feed; nurture; nourish; cure**

གསོ་བོ་ ◻ *gso bo* ▪ {C}*poṣa* ▪ **nourished; fix up; sustain; refresh; feed; nurture; cure** ◻ {C}person(ality)

གསོ་མཚན་པ་ ◻ *gso mdzad pa* ▪ {C}*cikitsa-kārin* ▪ **nourished; fix up; sustain; refresh; feed; nurture; cure** ◻ {C}one who accords medical treatment

གསོག་ ◻ *gsog* ▪ བསག་གསོག་བསགས། གསོགས། ◻ *bsag gsog bsags/ gsogs/* ▪ {C}*tucchaka*; {C}*tuccha*; {C}*tucchakatā*; {C}*rikta*; {C}*riktaka* ▪ **to amass; collect** ◻ {C}insignificant; vanity; worthless; empty; what has no durable subsistence; nullities; vanities; vain

གསོག་ཉིད་ ◻ *gsog nyid* ▪ {C}*riktatā* ▪ {C}nullity

གསོག་དུ་བབྱེད་ ◻ *gsog tu bgyid* ▪ བབྱེད་བབྱེད་བབྱེས་བབྱེས་། ◻ *bgyi bgyid bgyis gyis* ▪ {C}*riktī-karoti* ▪ **amass; collect** ◻ {C}treat as worthless

གསོག་ཡིན་པ་ ◻ *gsog yin pa* ▪ {C}*tucchatā* ▪ **to amass; collect** ◻ {C}insignificance; vanity

གསོང་པོ་ ◻ *gsong po* ▪ **straightforward; sincere; honest**

གསོད་གནས་ ◻ *gsod gnas* ▪ {PH}place of execution

གསོད་པ་ ◻ *gsod pa* ▪ གསད། གསོད། བསད། མོད། ◻ *gsad/ gsod/ bsad/ sod/* ▪ {MSA}*prāṇāpahārin* ▪ **to kill; slay**

གསོབ་ ◻ *gsob* ▪ {C}*tuccha* ▪ {C}vanities; insignificant; vain

གསོབ་ཉིད་ ◻ *gsob nyid* ▪ {C}*tucchatā* ▪ {C}

insignificance; vanity

གསོལ་དུ་བགྱིད་ ▫ *gsob tu bgyid* ▪ བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་ ▫
bgyi bgyid bgyis gyis ▪ {C}tucchī-karoti ▪ {C}treat
as insignificant

གསོལ་ས་སྤྲུག་ ▫ *gsob sa stag* ▪ {C}tuccha ▪ {C}vanities;
insignificant; vain

གསོལ་ ▫ *gsol* ▪ ask; beg; wear; dress

གསོལ་ངན་ ▫ *gsol ngan* ▪ {PH}bad food; poisonous food

གསོལ་ལྗོག་ ▫ *gsol lcog* ▪ table{hon.}

གསོལ་འདེབས་ ▫ *gsol 'debs* ▪ གདབ་འདེབས་བདབ་ཐོབས་ ▫
gdab 'debs btab thobs ▪ *adhyeṣaṇā* ▪ [ask-plant];
supplication; prayer; entreaty; plant a petition;
make a request

གསོལ་དཔོན་ ▫ *gsol dpon* ▪ {PH}officer in charge of
beverages

གསོལ་བ་ ▫ *gsol ba* ▪ {MSA}adhyeṣaṇā; {MSA}ārocita ▪
to ask; beg; wear; dress; explain

གསོལ་བ་བདབ་ ▫ *gsol ba btab* ▪ གསོལ་བ་གདབ། འདེབས།
བདབ། ཐོབས། ▫ *gsol ba gdab/ 'debs/ btab/ thobs/* ▪
{C}adhīṣṭa (=adhyeṣita) ▪ [ask-plant]; plant a
petition; make a request; supplication; prayer;
entreaty ▫ {C}asked about; bidden (to come);
requested

གསོལ་བ་གདབ་བ་ ▫ *gsol ba gdab pa* ▪ གསོལ་བ་
གདབ། འདེབས། བདབ། ཐོབས། ▫ *gsol ba gdab/ 'debs/*
btab/ thobs/ ▪ {MSA}adhyeṣaṇā ▪ [ask-plant];
supplication; prayer; entreaty; plant a petition;
make a request

གསོལ་བ་འདེབས་ ▫ *gsol ba 'debs* ▪ གདབ་འདེབས་བདབ་ཐོབས་
▫ *gdab 'debs btab thobs* ▪ *adhyeṣaṇā* ▪ [ask-plant];
supplication; prayer; entreaty; plant a petition;
make a request

གསོལ་བ་འདེབས་པ་ ▫ *gsol ba 'debs pa* ▪ {PH}
supplication

གསོལ་རས་ ▫ *gsol ras* ▪ {PH}present; gift ▫ གོས་སྤྲུག་པའི་
རྣམ་སྤྲུང་ཞེས་གསོལ་རས་སྤྲུ་གནང་འདུག་ ▫ *gos smyug po'i rnam*
sbyar zhig gsol ras su gnang 'dug; ▫ It is [said that

he] gave [him] a robe of brown cloth as a gift. ▫
{GCC} p.14

གསོལ་ལྗུང་ ▫ *gsol lhung* ▪ {PH}alms bowl; begging
bowl

གསོས་ ▫ *gsos* ▪ གསོ། གསོ། གསོས་སམ་བསོས། གསོས། ▫ *gsol/*
gsol/ gsos sam bsos/ gsos/ ▪ nourish; sustain

གསོས་འདེབས་ ▫ *gsos 'debs* ▪ nourish

བསག་ ▫ *bsag* ▪ བསག་གསོག་བསགས། གསོག་ ▫ *bsag gsog*
bsags/ gsog ▪ accumulate

བསགས་ ▫ *bsags* ▪ བསག་གསོག་བསགས། གསོག་ ▫ *bsag*
gsog bsags/ gsog ▪ {MSA}(ā √rabh): ārabdhvā ▪
accumulate

བསགས་པ་ ▫ *bsags pa* ▪ བསག་གསོག་བསགས། གསོག་ ▫ *bsag*
gsog bsags/ gsog ▪ {MSA}upacaya; {MSA}caya;
{TN}cita; {C}samcaya; {C}upacita; {C}samnicaya;
{C,MSA}ācaya; {MSA}prasava; {MSA}bhāvana
[? = bsams?]; {MSA}saṃbhrta; {MSA}saṃbhrti;
{GD:126} sañcita ▪ composite; accumulate ▫ {C}
heaped up; accumulated; heaping up; accumulation;
collected; heaped up; powerful; heaping together;
collection; collection; {GD:126} aggregate

བསགས་པ་རྗེས་སྤྲུ་དྲན་པས་དགའ་བ་ཡིད་ལ་བྱེད་པ་ ▫
bsags pa rjes su dran pas dga' ba yid la byed pa ▪
{MSA}cayānusmaraṇa-prīṭimanaskāra ▪ since one
remembers the collections, there is the mental
engagement of joy {T}

བསད་ ▫ *bsad* ▪ {C}vadha ▪ killing; kill; murder

བསད་པ་གྲུར་པ་ ▫ *bsad pa gyur pa* ▪ {C}vadhya-gata ▪
killing; kill ▫ {C}on the way to their slaughter

བསད་པར་གྲུར་པ་ ▫ *bsad par gyur pa* ▪ {C}vadhya-gata ▪
killing; kill ▫ {C}on the way to their slaughter

བསད་པར་འགྲུར་དུ་འོང་ ▫ *bsad par 'gyur du 'ong* ▪ {C}
anuvadhiṣyati ▪ {C}will kill

བསད་པར་བྱ་བར་འགྲུར་བ་ ▫ *bsad par bya bar 'gyur ba* ▪
{C}vadhya-gata ▪ killing; kill ▫ {C}on the way to
their slaughter

བསད་བྱ་ ▫ *bsad bya* ▪ {C}māyā ▪ person killed ▫ {C}
(magical) illusion(s); deception; mock show

བསབ་ ▫ *bsab* ▪ བསབ། འཚབ་ལུ་གསབ། བསབས། འཚོབས་ལུ་
གསབས། ▫ *bsab/ 'tshab wa gsab/ bsabs/ 'tshobs wa
gsabs/* ▪ **complete; fill out**

བསབས་ ▫ *bsabs* ▪ བསབ། འཚབ་ལུ་གསབ། བསབས། འཚོབས་
ལུ་གསབས། ▫ *bsab/ 'tshab wa gsab/ bsabs/ 'tshobs wa
gsabs/* ▪ **complete; fill out**

བསམ་ ▫ *bsam* ▪ བསམ། མེསམ། བསམས། མོསམ། ▫ *bsam/
sems/ bsams/ soms/* ▪ {MSA}āśaya ▪ **verb: think;
contemplate**7 **noun: thought**

བསམ་ཁྲལ་ ▫ *bsam khral* ▪ {PH}misgiving; concern ▫
བསམ་ཁྲལ་མེད་པས་སྤྱད་པ་ལས། །འདས་པ་ཐོབ་སྤྱོད་ཅིག ▫ Because
of being free of concern, nirvāna is easy to attain ▫
{A4C}

བསམ་གྱིས་བྱུང་བ་ ▫ *bsam gyis khyab pa* ▪ {MSA}cintya ▪
[thought-by-covered]; conceivable; thinkable

བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ ▫ *bsam gyis mi khyab* ▪ {MSA}acintya
▪ **[thought-by-not-covered]; inconceivable;
unthinkable**

བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ ▫ *bsam gyis mi khyab pa* ▪
{MSA}acintya ▪ **[thought-by-not-covered];
inconceivable; unthinkable**

བསམ་ངོ་དང་བྲལ་བ་ ▫ *bsam ngo dang bral ba* ▪ **free
from thought**

བསམ་གཏན་ ▫ *bsam gtan* ▪ {LCh,MV,C,MSA}
dhyāna; dhyānin; {C}dhyāyi; {MSA}samāpatti
▪ **concentration** ▫ {PH}concentration ▫ {C}
meditation; trance; meditator; meditation master;
one who meditates བསྐྱེད་པའི་དང་བཅས་པའི་བསམ་
གཏན་ ▫ *bzlas brjod dang bcas pa'i bsam gtan* ▫
concentration with repetition ▫ {TGP}

DIVISIONS: དབྱེ་བ། 1 བསམ་གཏན་དང་པོ་ཨ་བསམ་གཏན་གཉིས་
བ་ཨ་བསམ་གཏན་གསུམ་བ་ཨ་བསམ་གཏན་བཞི་པོ་ ▫ *dbye ba/ 1
bsam gtan dang po/ 2 bsam gtan gnyis pa/ 3 bsam
gtan gsum pa/ 4 bsam gtan bzhi po/* ▫ Divisions: (1)
first concentration; (2) second concentration; (3)
third concentration; (4) fourth concentration

བསམ་གཏན་གྱི་སྐྱོན་བརྒྱུད་ ▫ *bsam gtan gyi skyon brgyad*
▪ {PH}eight faults of concentration

བསམ་གཏན་གྱི་གོ་སྐབ་ ▫ *bsam gtan gyi go sgrub* ▪

achieving through the armor of concentration

བསམ་གཏན་གྱི་དོན་དུ་བརྩོན་པར་འགྲུབ་ ▫ *bsam gtan gyi
don du brtson par 'gyur* ▪ {MSA}dhyānārtham
udyato bhavati ▪ **effort for the sake of the
concentration(s)**

བསམ་གཏན་གྱི་བདེ་བ་དག་ལ་མ་ཆགས་པ་ ▫ *bsam gtan
gyi bde ba dag la ma chags pa* ▪ {MSA}dhyāna-
sukheṣv asaktaḥ ▪ **not attached to the blisses of the
concentration(s)**

བསམ་གཏན་གྱི་བདེ་ལ་རྩིས་མེད་ཉིད་ ▫ *bsam gtan gyi bde
la ro myang med nyid* ▪ {MSA}anāsvādo *dhyāneṣu
sukhe* ▪ **non-experience of the blissful taste of the
concentration(s)**

བསམ་གཏན་གྱི་སྒྲོམ་པ་ ▫ *bsam gtan gyi sdom pa* ▪
dhyānasamvara ▪ **concentrative discipline** ▫ {PH}
concentration discipline

བསམ་གཏན་གྱི་གནས་རིས་ ▫ *bsam gtan gyi gnas ris* ▪
{PH}Concentration Realms

བསམ་གཏན་གྱི་གནས་རིས་བཞི་ ▫ *bsam gtan gyi gnas ris
bzhi* ▪ {PH}four Concentration Realms

བསམ་གཏན་གྱི་ཕ་རོལ་དུ་བྱིན་པ་ ▫ *bsam gtan gyi pha rol
tu phyin pa* ▪ {MSA}dhyāna-pāramitā ▪ **perfection
of concentration**

བསམ་གཏན་གྱི་ཕར་བྱིན་ ▫ *bsam gtan gyi phar phyin* ▪
perfection of concentration

བསམ་གཏན་གྱི་ཚོགས་སྐབ་ ▫ *bsam gtan gyi tshogs
sgrub* ▪ **achieving through the collection of
concentration**

བསམ་གཏན་གྱི་ཡན་ལག་ལྔ་ ▫ *bsam gtan gyi yan lag lnga*
▪ {PH}five concentration factors

བསམ་གཏན་གྱི་ས་ ▫ *bsam gtan gyi sa* ▪ {PH}levels of
concentrations

བསམ་གཏན་དགའ་བ་ ▫ *bsam gtan dge ba* ▪ {MSA}
dhyānaṃ kuśalam ▪ **virtuous concentration; virtue
of the concentration(s)**

བསམ་གཏན་མངོན་པར་སྐབ་པ་ ▫ *bsam gtan mngon par
sgrub pa* ▪ བསྐྱེད་པའི་བསྐྱེད་པས་སྐབ་པ་ ▫ *bsgrub sgrub*

bsgrubs sgrubs ▪ {MSA}samāpatty-abhinirhāra ▪ **manifestly establish the concentration(s)**

བསམ་གཏན་གཉིས་པ་ ▫ *bsam gtan gnyis pa* ▪ *dvitīyadhyāna* ▪ **second concentration**

བསམ་གཏན་དང་དྲིང་ངེ་འཛོལ་ཐོབ་པ་ ▫ *bsam gtan dang ting nge 'dzin thob pa* ▪ ཐོབ། འཛོལ་འཛོལ་ཐོབ་འཛོལས་ ▫ *thob/thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA} *dhyāna-samādhi-lābha* ▪ **attain the meditative stabilization of the concentration(s)**

བསམ་གཏན་དང་ལྷན་པ་ ▫ *bsam gtan dang ldan pa* ▪ {C} *dhyāna-balin*; {MSA} *dhyānavat* ▪ **endowed with concentration** ▫ C}one who is strong in dhyāna{

བསམ་གཏན་དང་རྣམ་པར་ཐུན་པ་དང་དྲིང་ངེ་འཛོལ་དང་སྣོམས་པར་འཇུག་པ་མཁའིན་པའི་སྣོམས་པ་ ▫ *bsam gtan dang rnam par thar pa dang ting nge 'dzin dang snyoms par 'jug pa mkhyen pa'i stobs* ▪ མཁའིན་མཁའིན་མཁའིན་མཁའིན་ ▫ *mkhyen mkhyen mkhyend mkhyend* ▪ {MSA} *dhyāna-vimokṣa-samādhi-samāpatti-jñāna-bala* ▪ **power of an exalted knower of concentration, liberation, meditative stabilization, and meditative absorption**

བསམ་གཏན་དང་པོ་ ▫ *bsam gtan dang po* ▪ *prathama-dhyāna* ▪ **first concentration**

བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞི་བྱུང་པར་ ▫ *bsam gtan dang po'i dngos gzhi khyad par* ▪ **special actual basis of the first concentration**

བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞི་ཅམ་ ▫ *bsam gtan dang po'i dngos gzhi tsam* ▪ **mere actual basis of the first concentration** ▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བསམ་གཏན་གྱི་དངོས་གཞིའི་སྣོམས་འཇུག་གང་ཞིག་ཚོར་བ་གཏང་སྣོམས་ཀྱི་ས་པའི་རྒྱུ་སྤྲོད་པ་ ▫ *mtshan nyid/ bsam gtan gyi dngos gzhi'i snyoms 'jug gang zhig tshor ba gtang snyoms kyi sa pa'i rigs su gnas pa/* ▫ Definition: (1) it is an absorption of an actual concentration and (2) it abides in a type of a level of neutral feeling

བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞིའི་སྣོམས་འཇུག་བྱུང་པར་ཅན་ ▫ *bsam gtan dang po'i dngos gzhi'i snyoms 'jug khyad par can* ▪ **special absorption of an actual first concentration**

བསམ་གཏན་དང་པོའི་དངོས་གཞིའི་སྣོམས་འཇུག་ཅམ་པོ་

བ་ ▫ *bsam gtan dang po'i dngos gzhi'i snyoms 'jug tsam po ba* ▪ **mere absorption of an actual first concentration; actual absorption of a mere first concentration**

བསམ་གཏན་དང་རྟེན་པ་མེད་པའི་སྣོམས་པ་ ▫ *bsam gtan dang zag pa med pa'i sdom pa* ▪ {MSA} *dhyānānāsrava-samvara* ▪ **concentration and uncontaminated vows {T}**

བསམ་གཏན་དང་གཤམ་རབ་ ▫ *bsam gtan dang shes rab* ▪ {MSA} *dhyāna-prajñā* ▪ **concentration and wisdom**

བསམ་གཏན་བདེ་བ་ ▫ *bsam gtan bde ba* ▪ {MSA} *dhyāna-sukha* ▪ **bliss of concentration**

བསམ་གཏན་པ་ ▫ *bsam gtan pa* ▪ {MSA} *dhyāyin* ▪ **concentrator; meditator**

བསམ་གཏན་པ་རྫོགས་ལྷན་གྱིན་ ▫ *bsam gtan pha rol phyin* ▪ {MSA} *dhyāna-pārami* ▪ **perfection of concentration; perfect concentration**

བསམ་གཏན་གྱི་མ་ ▫ *bsam gtan phyi ma* ▪ *dhyānottara tantra* ▪ **Concentration Continuation Tantra**

བསམ་གཏན་གྱི་མ་གསུམ་ ▫ *bsam gtan phyi ma gsum* ▪ {PH} last three concentrations

བསམ་གཏན་བཞི་ ▫ *bsam gtan bzhi* ▪ {N} *catvāri dhyānāni* ▪ **four concentrations{N}**

བསམ་གཏན་བཞི་པ་ ▫ *bsam gtan bzhi pa* ▪ {MSA} *caturtham dhyānam*; {MSA} *dhyāna-caturtha*; *caturthadhyāna* ▪ **fourth concentration**

བསམ་གཏན་གཟུགས་མེད་མེན་ ▫ *bsam gtan gzugs med min* ▪ {MSA} *vinārūpyam dhyānam* ▪ **non-formless concentration**

བསམ་གཏན་ལ་དགའ་ ▫ *bsam gtan la dga'* ▪ {C} *dhyānārāma* ▪ **delight in the concentration(s)** ▫ {C}one who is fond of dhyāna

བསམ་གཏན་ལ་གནས་པ་ ▫ *bsam gtan la gnas pa* ▪ {C} *dhyāna-pratiṣṭhita* ▪ **abide in the concentration(s)** ▫ {C}one who is established in dhyāna

བསམ་གཏན་ལ་དབང་ལ་ ▫ *bsam gtan la dbang la* ▪ {C} *dhyāna-vaśin* ▪ **power with respect to**

concentration(s) ▫ {C}one who is master of dhyāna

བསམ་གཏན་ལ་མོས་པ་ ▫ *bsam gtan la mos pa* ▪ **མོས་མོས་མོས་མོས་** ▫ *mos mos mos mos* ▪ {C}*dhyāna-rata*
▪ **interest/belief/faith/inclination towards/zeal/keenness in concentration** ▫ {C}one who delights in dhyāna

བསམ་གཏན་ལས་བྱུང་བའི་བ་མངའ་ ▫ *bsam gtan las byung bde ba mngal* ▪ **ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་** ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}*dhyāna-maya ... sukha-garbha*
▪ **womb of bliss arisen from concentration**

བསམ་གཏན་ལས་ལངས་པའི་འདོད་སེམས་ ▫ *bsam gtan las langs pa'i 'dod sems* ▪ {PH}a mind of the desire realm of one who has arisen from a concentration

བསམ་གཏན་ས་ ▫ *bsam gtan sa* ▪ *dhāna-bhūmi* ▪ **level(s) of the concentrations** ▫

DIVISIONS: **དབྱེ་བ།** ༡་བསམ་གཏན་དང་བའི་ཉེར་བསྐྱོགས་མི་ལྷོགས་མེད་པ་བསམ་གཏན་དང་བའི་དངོས་གཞི་ཙམ་པ་བསམ་གཏན་དང་བའི་དངོས་གཞི་ཁྱད་པར་ཡ་གསལ་གཏན་གཉིས་པ་ལ་བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ཅ་བསམ་གཏན་བཞི་པ་ ▫ *dbye ba/ 1 bsam gtan dang po'i nyer bsdogs mi lcogs med/ 2 bsam gtan dang po'i dngos gzhi tсам/ 3 bsam gtan dang po'i dngos gzhi khyad par/ 4 gsam gtan gnyis pa/ 5 bsam gtan gsum pa/ 6 bsam gtan bzhi pa/* ▫ Div.: (1) the [seven] preparations for the first concentration, the "not unable"; (2) the mere actual basis of the first concentration; (3) the special actual basis of the first concentration; (4) the second concentration; (5) the third concentration; (6)

བསམ་གཏན་གསུམ་པ་ ▫ *bsam gtan gsum pa* ▪ **tritiyadhyāna** ▪ **third concentration**

བསམ་དུ་མེད་ ▫ *bsam du med* ▪ {MSA}*acinta* ▪ **inconceivable; unthinkable**

བསམ་པ་ ▫ *bsam pa* ▪ {MSA}*cintā*; {C,MSA}*cintita*; {C,MV}*āsaya*; {C,MSA}*adhyāsaya*; {C}*āsayatā*; {C,MSA}*abhiprāya*; {MV}*abhisandhi*; {MSA}*ratha*
▪ **verb: think; thinking; imagine; wish** 7 **noun: attitude; thought; wish** ▫ {C}seat; resolution; resolute intention; intentions; mentality; reflection; earnest intention; resolute; desire; purpose; attempt (to hurt)

བསམ་པ་དགའ་བ་ ▫ *bsam pa dga' ba* ▪ {MSA}*mudita ... āśaya* ▪ **joyful thought; delight in thought**

བསམ་པ་དགུ་པོ་ ▫ *bsam pa dgu po* ▪ {MSA}*nava ... āśaya*
▪ **nine thoughts; ninth thought**

བསམ་པ་འགལ་ ▫ *bsam pa 'gal* ▪ {MSA}*āśayasya ... virodhataḥ* ▪ **contradictory thought; contradictory with thought**

བསམ་པ་གྲ་ཚེན་པོ་ ▫ *bsam pa rgya chen po* ▪ {MSA}*vipula ... āśaya* ▪ **extensive thought**

བསམ་པ་གཅིག་པ་ཉིད་ ▫ *bsam pa gcig pa nyid* ▪ {MSA}*ekatvāśaya* ▪ **oneness of thought**

བསམ་པ་ཇི་བཞིན་ ▫ *bsam pa ji bzhin* ▪ {C}*yathābhiprāya*
▪ **literal thought; in accordance with thought** ▫ {C}as they had intended

བསམ་པ་ཉུང་དུས་ཚོག་པར་འཛིན་པ་ ▫ *bsam pa nyung ngus chog par 'dzin pa* ▪ **གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་** ▫ *gzung 'dzin bzung zungs* ▪ {MSA}*alpa-cintā-samtuṣṭatva* ▪ **satisfied with a small thought** {T}

བསམ་པ་མཉམ་པ་ ▫ *bsam pa mnyam pa* ▪ {MSA}*samāśaya* ▪ **same thought; sameness of thought**

བསམ་པ་ཐག་པ་ ▫ *bsam pa thag pa* ▪ {C}*adhyāsaya*; {C}*āsaya* ▪ **unusual attitude** ▫ {PH}unusual attitude; earnest intention ▫ {C}(earnest) intention; resolute; seat; resolution; intentions; mentality; resolute intention

བསམ་པ་ཐུགས་སུ་ཚུད་ནས་ ▫ *bsam pa thugs su chud nas*
▪ {C}*āsayaṃ viditvā* ▪ **having known the thought** ▫ {C}knew of the resolve

བསམ་པ་མཐུན་པ་ ▫ *bsam pa mthun pa* ▪ {C}*samānābhiprāya* ▪ **concordant thought** ▫ {C}they are of like intention with me

བསམ་པ་དག་པ་ ▫ *bsam pa dag pa* ▪ {MSA}*āsaya-śuddhi*
▪ **pure thought**

བསམ་པ་དང་སྒྲོམ་པ་ ▫ *bsam pa dang sgom pa* ▪ **བསྒྲོམ་སྒྲོམ་**
བསྒྲོམས་སྒྲོམས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}*cintana-bhāvana* ▪ **thought and meditation**

བསམ་པ་དང་ལྡན་པའི་སེམས་བསྐྱེད་པ་ ▫ *bsam pa dang*

ldan pa'i sems bskyed pa ▪ *བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་* ◻
bskyed skyed bskyed skyed ▪ {MSA}āśaya-sahagata
... cittotpāda ▪ **mind-generation having thought**

བསམ་པ་དང་ལྡོ་ ◻ *bsam pa dang blo* ▪ {MSA}āśaya-
buddhi ▪ **thought and awareness**

བསམ་པ་ནལ་དག་ ◻ *bsam pa rnam dag* ▪ {MSA}viśuddha
... āśaya ▪ **pure thought**

བསམ་པ་ཕུན་ཚོགས་ ◻ *bsam pa phun tshogs* ▪ **excellent
attitude**

བསམ་པ་མ་གོས་པ་ ◻ *bsam pa ma gos pa* ▪ {MSA}nirlepa
... āśaya ▪ **stainless thought**

བསམ་པ་མ་དག་ ◻ *bsam pa ma dag* ▪ {MSA}aśuddha ...
adhyāśaya ▪ **impure thought**

བསམ་པ་དམན་པ་ ◻ *bsam pa dman pa* ▪ {MSA}hīnāśaya ▪
inferior thought

བསམ་པ་ཅམ་གྱི་ཚོག་པར་འཛིན་པ་ ◻ *bsam pa tsam gyi
chog par 'dzin pa* ▪ *གཟུང་འཛིན་བཟུང་ཟུངས་* ◻ *gzung 'dzin
bzung zungs* ▪ {MSA}cintā-mātra-saṃtuṣṭatva ▪
satisfied by the mere thought/by only thought ?
{T}

བསམ་པ་རྫོགས་པ་ ◻ *bsam pa rdzogs pa* ▪ *རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་*
རྫོགས་ ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}abhiprāya-
paripūrṇa ▪ **complete/perfect thought** ◻ {C}full of
good intentions

བསམ་པ་རྫོགས་པར་བྱེད་ཏེ་ ◻ *bsam pa rdzogs par byed do*
▪ *རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་* ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs*
▪ {C}abhiprāya-paripūrayati ▪ **fulfill/complete/
perfect one's thought** ◻ {C}suits

བསམ་པ་ཡང་ནི་དག་པ་ ◻ *bsam pa yang ni dag pa* ▪
{MSA}śuddhir āśayasya ▪ **pure thought; purity of
thought**

བསམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་ ◻ *bsam pa yongs su rdzogs
pa* ▪ *རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་* ◻ *rdzogs rdzogs rdzogs
rdzogs* ▪ {C}abhiprāya-paripūrṇa ▪ **fulfill/complete/
perfect one's thought** ◻ {C}full of good intentions

བསམ་པ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བྱེད་ཏེ་ ◻ *bsam pa yongs su
rdzogs par byed do* ▪ *རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་* ◻ *rdzogs
rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {C}abhiprāya-paripūrayati ▪

fulfill/complete/perfect one's thought ◻ {C}suits

བསམ་པ་ལྷ་བས་པོ་ཆེ་ ◻ *bsam pa rlabs po che* ▪ {C}udāra-
āśaya ▪ **great thought; great waves of thought** ◻
{C}ublime intention

བསམ་པ་ལ་བསྐྱེན་པ་ ◻ *bsam pa la bsten pa* ▪ *བསྐྱེན་སྐྱེན་*
བསྐྱེན་སྐྱེན་ ◻ *bsten sten bstend stend* ▪ {MSA}āśaya-
saṃniśrita ▪ **rely upon thought/contemplation**

བསམ་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་པ་ ◻ *bsam pa las byung ba'i
shes pa* ▪ *ལྷུང་ལྷུང་བྱུང་བྱུང་* ◻ 'byung 'byung byung
byung ▪ {MSA}cintā-maya-jñāna ▪ **consciousness
arisen from thought/contemplation**

བསམ་པ་ལྷུན་གྲུབ་མ་ ◻ *bsam pa lhun grub ma* ▪ {PH}
Prayer That Fulfills All Aspirations

བསམ་པ་འདི་སྐོ་ནས་ ◻ *bsam pa'i sgo nas* ▪ {MSA}āśayatas ▪
from the viewpoint of thought

བསམ་པ་འདི་ཕྱིར་ ◻ *bsam pa'i phyir* ▪ {MSA}āśayatas ▪ **due
to thought**

བསམ་པ་འདི་ཡོན་ཏན་ ◻ *bsam pa'i yon tan* ▪ {PH}qualities
of intention

བསམ་པར་གྱིས་ ◻ *bsam par gyis* ▪ {C}cintayi ▪ **because
of thought; one should think** ◻ {C}reflect!

བསམ་པར་བབྱིད་པ་ ◻ *bsam par bgyid pa* ▪ {C}cintya ▪
conceivable; thinkable ◻ {C}that which one thinks
about; that which can be thought

བསམ་པར་བྱ་སྟེ་ ◻ *bsam par bya ste* ▪ {C}samanvāharati
▪ **think; imagine; wish; object of thought** ◻ {C}
his mind is impressed by; consider; bring out; bear
in mind; bring to mind; behave towards; thinks to
himself

བསམ་པར་བྱ་བ་ ◻ *bsam par bya ba* ▪ {MSA}cintya; {C}
samanvāharati ▪ **think; imagine; wish; object of
thought** ◻ {C}his mind is impressed by; consider;
bring out; bear in mind; bring to mind; behave
towards; thinks to himself

བསམ་པས་ ◻ *bsam pas* ▪ {MSA}āśayatas ▪ **due to
thought; because of thought**

བསམ་པས་ནི་རྫོགས་པར་བྱེད་པའི་སྐོ་ནས་ ◻ *bsam pas ni
rtogs par byed pa'i sgo nas* ▪ *རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་* ◻

rtogs rtogs rtogs rtogs ▪ {MSA}cintayā bodhanataḥ

▪ from the viewpoint of realization by thought

བསམ་པས་ཟློན་པ་ཞི་བའི་ ▫ *bsam pas zin pa zhi ba'i* ▪

{MSA}śama-bhāvānta ▪ of the pacification affected by thought; of the pacification done with thought {T}

བསམ་བྱུང་ ▫ *bsam byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ *cintāmayī* ▪ arisen from thinking; arisen from thought; arisen from contemplation

བསམ་སྦྱོར་ ▫ *bsam sbyor* ▪ {PH} thoughts and actions

བསམ་སྦྱོར་བ་ ▫ *bsam sbyor ba* ▪ སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་སྦྱོར་ ▫ *sbyar sbyor sbyard sbyord* ▪ {C}āśaya-samprayosa ▪ {C} resolutely intent

བསམ་མི་བྲལ་ ▫ *bsam mi khyab* ▪ inconceivable; inconceivability; unencompassable by thought

བསམ་ཡས་ ▫ *bsam yas* ▪ {MSA}acintya ▪ inconceivable; unthinkable ▫ {PH} Sam-ye [Temple]

བསམ་ཡས་དཔག་དུ་མེད་པ་ ▫ *bsam yas dpag tu med pa* ▪ {MSA}aprameya ... acintya ▪ inconceivable and measureless

བསམ་ཡས་མི་འགྲུར་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *bsam yas mi 'gyur lhun gyis grub pa* ▪ {PH} Samye Mi-gyur Hlung-yi-drup-pa [Temple] ("spontaneous fulfillment of unchanging limitless aspirations")

བསམས་ ▫ *bsams* ▪ {MSA}bhāvana ▪ verb: think; imagine; wish7 noun: thought; wish

བསམས་པ་ ▫ *bsams pa* ▪ āśaya; cintita; {MV}cintā ▪ verb: think; imagine; wish7 noun: thought; wish

བསམས་པ་ལས་བྱུང་བ་ ▫ *bsams pa las byung ba* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {L}cintā-mayī; {MSA}cintā-maya; {MSA}cintā ... maya ▪ arisen from thought/thinking/contemplation

བསམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་རབ་ ▫ *bsams pa las byung ba'i shes rab* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ 'byung 'byung byung byung ▪ {LCh}cintāmayī-prajñā ▪ wisdom arisen from thinking/thought/contemplation

བསམས་པ་སེམས་པ་ ▫ *bsams pa sems pa* ▪ a mind

thinking

བསམས་བཞིན་ ▫ *bsams bzhin* ▪ {C}saṃcintya ▪ according to one's thought; spontaneously ▫ {C} as a free agent; at will; deliberately

བསམས་བཞིན་དུ་སྐྱེ་བ་ ▫ *bsams bzhin du skye ba* ▪ {MSA}saṃcintyopapatti ▪ arise spontaneously

བསམས་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ ▫ *bsams bzhin du srid par skye ba* ▪ {MSA}saṃcintya-bhavopapatti; {MSA}saṃcintya-bhavopapatti (sic) ▪ spontaneously arise in cyclic existence

བསམས་བཞིན་དུ་སྲིད་པར་སྐྱེ་བ་ ▫ *bsams bzhin du srid par skye ba* ▪ {C}saṃcintya-bhava-pratikāṅkṣī ▪ spontaneously arise in cyclic existence ▫ {C}one who can be reborn at will

བསལ་ ▫ *bsal* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་དེ་སེལ་དེ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {MV}apagama; {MV}apaśama(?); {C}prajahati ▪ clear away; remove; throw off; eradicate; separate ▫ {C}forsakes

བསལ་དགོས་ ▫ *bsal dgos* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་དེ་སེལ་དེ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}apahartavya ▪ ought to clear away/remove/throw off/eradicate/separate

བསལ་ནས་ ▫ *bsal nas* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་དེ་སེལ་དེ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {MSA}prajahati{MSA}; {MSA}apāśya; {MSA}(vi \dham): vidhamayya ▪ having cleared away/removed/thrown off/eradicated/separated ▫ {C}forsakes

བསལ་བ་ ▫ *bsal ba* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་དེ་སེལ་དེ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}nivṛtti; {MV}parihāra; {MSA}vyudāsa; {MSA}hāni; {C}utkṣipati; {C}nirghātana ▪ clear away; remove; throw off; eradicate; separate; the "thesis" [of a consequence] ▫ {C}turn away from; reveal; lift (up); suspend; get rid of; take out of; add to; suppression

བསལ་བ་མཚན་པར་ ▫ *bsal ba mnan par* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་དེ་སེལ་དེ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}viṣkambhayati ▪ {C}obstruct; get rid of

བསལ་བ་སོང་ ▫ *bsal ba song* ▪ མོང་སོང་སོང་སོང་ ▫ *song song song song* ▪ you have come to accept the "thesis" [of the consequence]

བསལ་བར་གྱུར་ ▫ *bsal bar gyur* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་བསལ་སེལ་
 ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}apanāta ▪ **clear away;
 remove; throw off; eradicate; separate** ▫ {C}
 removed; without

བསལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་ ▫ *bsal bar bya ba yin* ▪ བསལ་སེལ་
 བསལ་བསལ་སེལ་ ▫ *bsal sel bsald seld* ▪ {C}nidhyāpayati ▪
**is an object of removal; will clear away/remove/
 throw off/eradicate/separate** ▫ {C}pacifies

བསལ་བྱ་ ▫ *bsal bya* ▪ བསལ་སེལ་བསལ་བསལ་སེལ་ ▫ *bsal sel
 bsald seld* ▪ {C}apaneya ▪ **object of removal; that
 which should be cleared away/removed/thrown
 off/eradicated/separated; should be cleared
 away/removed/thrown off/eradicated/separated** ▫
 {C}should be taken away

བསལ་བྱ་ལོག་སྐྱབ་ ▫ *bsal bya log sgrub* ▪ བསྐྱབ་སྐྱབ་
 བསྐྱབ་སྐྱབ་སྐྱབ་ ▫ *bsgrub sgrub bsgrubs sgrubs* ▪ {EO}
apaneyavipratipattiḥ ▪ **wrong achievings to be
 avoided; perverse achieving of that which is to be
 avoided**

བསིལ་ ▫ *bsil* ▪ {MSA}śīta ▪ **cool**

བསིལ་བ་ ▫ *bsil ba* ▪ {C}śītī-bhavati ▪ **cool; be cooled**

བསིལ་བ་ཐོབ་པར་བྱེད་པ་ ▫ *bsil ba thob par byed pa* ▪ ཐོབ།
 འཕོབ་འཕོབ་ཐོབ་འཕོབས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪
 {MSA}śaityam lambhayati ▪ **obtain coolness**

བསིལ་བར་གྱུར་ཅིག་ ▫ *bsil bar gyur cig* ▪ {C}śītī-bhavati ▪
 {C}be cooled (down)

བསིལ་ཟེར་བྱེད་ ▫ *bsil zer byed* ▪ {GD:155} "Cooling
 Light," a poetic name for the moon

བསྐྱུ་ ▫ *bsu* ▪ བསྐྱུ། བསྐྱུ། བསྐྱུས། བསྐྱུས། ▫ *bsu/bsu/bsus/
 bsus/* ▪ {C}pratyudgamana ▪ **go to meet; escort**

བསྐྱུས་ ▫ *bsus* ▪ བསྐྱུ། བསྐྱུ། བསྐྱུས། བསྐྱུས། ▫ *bsu/bsu/bsus/
 bsus/* ▪ *pratyudgamana* ▪ **go to meet; escort**

བསི་ཡབ་ ▫ *bse yab* ▪ {Das} cicam; {CG} ciñcā ▪ {PH}
 tamarind

བསི་རུ་ ▫ *bse ru* ▪ {LCh,C}khaḍga ▪ **rhinoceros** ▫ sword;
 scimitar

བསི་རུ་ལྷ་བྱ་ ▫ *bse ru lta bu* ▪ **Rhinoceros-like**

བསི་རུ་ལྷ་བྱ་རང་སངས་གྱིས་ ▫ *bse ru lta bu rang sangs
 rgyas* ▪ *khaḍgaviṣāṇakalpa-pratyekabuddha* ▪
Rhinoceros-like Solitary Realizer

བསི་རུ་ལྷ་བྱའི་རྟོགས་པ་སྤོན་དུ་སོང་བའི་རང་གྱུལ་གྱི་མི་
 སྦྲིབ་ལམས་ ▫ *bse ru lta bu'i rtogs pa sngon du song
 ba'i rang rgyal gyi mi slob lam* ▪ རྟོགས་རྟོགས་རྟོགས་
 རྟོགས་ ▫ *rtogs rtogs rtogs rtogs* ▪ **path of no more
 learning of Solitary Realizers who previously
 had the realizations of rhinoceros-like [Solitary
 Realizers]**

བསི་རུ་ལྷ་བྱའི་རང་གྱུལ་ ▫ *bse ru lta bu'i rang rgyal* ▪
rhinoceros-like Solitary Realizers

བསི་རུ་ལྷ་བྱ། བསི་རུ་ལྷ་བྱའི་རང་གྱུལ་ ▫ *bse ru lta bu;
 bse ru lta bu'i rang rgyal* ▪ *khaḍgaviṣāṇakalpa* ▪
Rhinoceros-like [Solitary Realizer]

བསི་རུས་མཚོན་པའི་རང་གྱུལ་ ▫ *bse rus mtshon pa'i rang
 rgyal* ▪ **Solitary Victor illustrated by a Rhinoceros**

བསོག་ ▫ *bsog* ▪ **accumulate**

བསོགས་ ▫ *bsogs* ▪ **accumulate**

བསོད་ཉམས་ ▫ *bsod nyams* ▪ {MSA}sukhallikā ▪
overindulgence

བསོད་སྟོམས་ ▫ *bsod snyoms* ▪ *piṇḍa*; {MSA}piṇḍa-pāta
 ▪ **alms**

བསོད་སྟོམས་ཞལ་ཟས་ ▫ *bsod snyoms kyi zhal zas* ▪
 {PH}alms food

བསོད་སྟོམས་ཆེན་པོ་ ▫ *bsod snyoms chen po* ▪ {PH}"the
 great almsman" (en epithet of Śākyaśrībhadra)

བསོད་སྟོམས་པ་ ▫ *bsod snyoms pa* ▪ {C}piṇḍapātika ▪
alms-person ▫ {C}one who begs his food

བསོད་ནམས་ ▫ *bsod nams* ▪ {LCh,MSA,MV}punya;
 {MSA}sukhallikā ▪ **merit; virtue; meritorious**

བསོད་ནམས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ ▫ *bsod nams kyi khyad par* ▪
 {MSA}punya-viśeṣaṇa ▪ **feature of merit**

བསོད་ནམས་ཀྱི་སྤུང་པོ་ ▫ *bsod nams kyi phung po*
 ▪ {L,MSA}punya-skandha ▪ **heap of merit;
 aggregation of merit**

བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་ ། *bsod nams kyi tshogs* ▪
 {L,MSA}punya-saṃbhāra ▪ **collection of merit;**
accumulation of merit

བསོད་ནམས་ཀྱི་ཚོགས་སྐྱབ་ ། *bsod nams kyi tshogs sgrub*
 ▪ **achieving through the collection of merit**

བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ཀྱི་དངོས་པོ་ ། *bsod nams kyi las kyi*
dnogs po ▪ {C}punya-kriyā-vastu ▪ **phenomenon of**
meritorious work

བསོད་ནམས་སྐྱེ་ ། *bsod nams skye* ▪ *puṇyaprasava* ▪ **Born**
from Merit

བསོད་ནམས་སྐྱེས་ ། *bsod nams skyes* ▪ *puṇyaprasava* ▪
Born from Merit

བསོད་ནམས་གྱི་ཚོགས་ ། *bsod nams gyi tshogs* ▪
puṇyasambhāra ▪ **collection of merit**

བསོད་ནམས་བགྱི་བའི་དངོས་པོ་ ། *bsod nams bgyi ba'i*
dnogs po ▪ *བགྱི་བགྱིད་བགྱིས་གྱིས་* ། *bgyi bgyid bgyis*
gyis ▪ {C}punya-kriyā-vastu ▪ **phenomenon of**
meritorious work

བསོད་ནམས་གྲུ་ཆེན་གྲུ་མི་འཆད་ ། *bsod nams rgya chen*
rgyun mi 'chad ▪ *འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་* ། *'chad 'chad chad*
chad ▪ {MSA}vipula-satata-puṇya ▪ **uninterrupted**
continuum of vast merit

བསོད་ནམས་གྲུ་ཆེན་པོ་འཕེལ་ ། *bsod nams rgya chen po*
'phel ▪ {MSA}punya-vṛddhi (*vipula-*) ▪ **increase**
extensive great merit

བསོད་ནམས་གྲུ་མི་འཆད་ ། *bsod nams rgyun mi 'chad*
 ▪ *འཆད་འཆད་ཆད་ཆད་* ། *'chad 'chad chad chad* ▪ {MSA}
satata-puṇya ▪ **uninterrupted continuum of merit**

བསོད་ནམས་ཆར་མི་པོད་ ། *bsod nams char mi phod* ▪ {C}
kala-puṇya ▪ {C}an infinitesimal portion of merit

བསོད་ནམས་ཆེ་ ། *bsod nams che* ▪ {MSA}mahā-puṇya ▪
great merit

བསོད་ནམས་ཆེན་པོ་ ། *bsod nams chen po* ▪ {MSA}
puṇyaṃ mahat ▪ **great merit**

བསོད་ནམས་དང་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་ ། *bsod nams dang ye*
shes kyi tshogs ▪ {MSA,N}punya-jñāna-saṃbhāra
 ▪ **collection of merit and wisdom; collections of**

merit and wisdom

བསོད་ནམས་དང་ཡི་ཤེས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་དག་བའི་རྩ་བ་
 འཕེལ་བ་ ། *bsod nams dang ye shes kyi rang bzhin*
gyi dge ba'i rtsa ba 'phel ba ▪ {MSA}punya-jñāna-
maya-kuśala-dharma-vṛddhi [variant: *puṇya-jñāna-*
maya-kuśala-mūla-vṛddhi] ▪ **impel/increase {T}**
the virtuous roots of natural merit and wisdom

བསོད་ནམས་དང་ཡི་ཤེས་གཉིས་ ། *bsod nams dang ye shes*
gnyis ▪ {MSA}punya-jñāna-dvaya ▪ **the two, merit**
and wisdom,

བསོད་ནམས་ཕུང་ ། *bsod nams phung* ▪ {MSA}punya-
skandha ▪ **heap of merit; aggregation of merit**

བསོད་ནམས་ཕུང་པོ་ ། *bsod nams phung po* ▪ {C}punya-
rāsi ▪ **heap of merit; aggregation of merit**

བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ ། *bsod nams bya ba'i dnogs* ▪
 {C}punya-kriyā-vastu; {C}punya-saṃbhāra ▪ **actual**
activity of merit; actual meritorious action ། {C}
 foundation of meritorious deed; equipment with
 merit

བསོད་ནམས་བྱ་བའི་དངོས་པོ་ ། *bsod nams bya ba'i dnogs*
po ▪ {C}punya-saṃbhāra; {C}punya-kriyā-vastu
 ▪ **phenomenon of meritorious activity** ། {C}
 equipment with merit; (foundation of) meritorious
 work

བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པ་ ། *bsod nams ma yin pa* ▪ {MSA}
apunya ▪ **non-merit**

བསོད་ནམས་ཚོགས་དང་ལྷན་པ་ ། *bsod nams tshogs dang*
ldan pa ▪ {MSA}punya-saṃbhāra-saṃyuta ▪ **having**
the collection of merit

བསོད་ནམས་ཡང་དག་བསྐྱས་པ་ ། *bsod nams yang dag*
bsdus pa ▪ *བསྐྱས་སྐྱས་བསྐྱས་སྐྱས་* ། *bsdus sdud bsdus sdus* ▪
 {MSA}punya-samuccaya ▪ **collect merit; collection**
of merit

བསོད་ནམས་ཡི་ཤེས་ཀྱི་ཚོགས་དཔག་དུ་མིན་པ་ །
bsod nams ye shes kyi tshogs dpag tu med pa
 ▪ {MSA}aprameya ... *puṇya-jñāna-saṃbhāra* ▪
immeasurable collections of merit and wisdom

བསོད་ནམས་ཡི་ཤེས་ཚོགས་ ། *bsod nams ye shes tshogs*
 ▪ {MSA}jñāna-punya-saṃbhāra ▪ **collections of**

merit and wisdom

བསོད་ནམས་ཡི་ཤེས་རང་བཞིན་ ▫ *bsod nams ye shes rang bzhin* ▪ {MSA}punya-jñāna-maya ▪ **natural merit and wisdom; nature of merit and wisdom**

བསོད་ནམས་ཡི་ཤེས་རབ་རྫོགས་ ▫ *bsod nams ye shes rab rdzogs* ▪ རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་རྫོགས་ ▫ *rdzogs rdzogs rdzogs rdzogs* ▪ {MSA}punya-jñāna-supūrṇatva ▪ **complete/perfect/fulfill merit and wisdom**

བསོད་པར་བྱེད་ ▫ *bsod par byed* ▪ {MSA}(√mr): *mārayanti* ▪ **kill**

བསྐྱེ་ ▫ *bswe* ▪ **Say Monastery (a Jo-nang-pa monastery in Am-do Province)**

བསྐྱང་ ▫ *bsrang* ▪ བསྐྱང། རྫོང། བསྐྱངས། རྫོངས། ▫ *bsrang / srong / bsrang/ srong/* ▪ **straighten**

བསྐྱངས་ ▫ *bsrang* ▪ བསྐྱང། རྫོང། བསྐྱངས། རྫོངས། ▫ *bsrang / srong / bsrang/ srong/* ▪ **straighten**

བསྐྱབ་མོ་ ▫ *bsrab mo* ▪ *tanu* ▪ {PH}diminishment

བསྐྱབས་ ▫ *bsrabs* ▪ *saṃlekha* ▪ **diminished; thinned**

བསྐྱབས་པ་ ▫ *bsrabs pa* ▪ {MV}*saṃlekha* ▪ **diminished; thinned**

བསྐྱབས་པའི་སློབ་པ་ ▫ *bsrabs pa'i sgom pa* ▪ བསྐྱོམ་སློབ་ བསྐྱོམས་སློབས་ ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MV} *nirlekha-bhāvanā* ▪ **meditation on diminishment; cultivation of diminishment**

བསྐྱུང་འཁོར་ ▫ *bsrung 'khor* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ **circle of protection; protective retinue**

བསྐྱུང་བ་ ▫ *bsrung ba* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA}*rakṣaṇa*; {C} *āraṅkṣa* ▪ **protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard [e.g., vows and pledges]** ▫ {C} preservation

བསྐྱུང་བ་སྐྱབས་ ▫ *bsrung ba skyabs* ▪ **guardian protection**

བསྐྱུང་བ་མེད་པ་ ▫ *bsrung ba med pa* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་ སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA} *arakṣa*; {MSA}*āraṅkṣa*; {MSA}*nirāraṅkṣatva*; {C}

arakṣaṇa ▪ **nonconcealment; without protection/guarding/keeping/maintaining/preserving/safeguarding** ▫ {C} in which one has nothing to hide

བསྐྱུང་བར་མཛེད་ ▫ *bsrung bar mdzad* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་ སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA} *rakṣaka* ▪ **protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard [e.g., vows and pledges]; guard; protector**

བསྐྱུངས་ ▫ *bsrungs* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ *rakṣaṇa* ▪ **protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard [e.g., vows and pledges]**

བསྐྱུངས་པ་ ▫ *bsrungs pa* ▪ བསྐྱུང་སྐྱུང་བསྐྱུངས་སྐྱུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ {MSA}*rakṣaṇa* ▪ **protect/guard/keep/maintain/preserve/safeguard [e.g., vows and pledges]**

བསྐྱེ་བ་ ▫ *bsre ba* ▪ **mixture; combine**

བསྐྱེག་ ▫ *bsreg* ▪ བསྐྱེག་སྐྱེག་བསྐྱེགས། སྐྱེགས། ▫ *bsreg sreg bsregs/ sregs/* ▪ *tāpa* ▪ **scorch**

བསྐྱེག་པ་ ▫ *bsreg pa* ▪ {C}*dahati*; {L}*pradahati*; {C} *pacaya* ▪ **burning; burn** ▫ {C}consume; destroy; burns; roasting

བསྐྱེགས་ ▫ *bsregs* ▪ བསྐྱེག་སྐྱེག་བསྐྱེགས། སྐྱེགས། ▫ *bsreg sreg bsregs/ sregs/* ▪ *tāpa* ▪ **scorched**

བསྐྱེགས་ནས་ ▫ *bsregs nas* ▪ {C}*dagdha* ▪ **having burned; burning** ▫ {C}as if all burned up in flame; burned away

བསྐྱེས་ ▫ *bsres* ▪ **combine; mixture; confuse**

བསྐྱེས་པ་ ▫ *bsres pa* ▪ **confuse; combine; mixture**

བསྐྱང་ ▫ *bslang* ▪ བསྐྱང་སྐྱང། རྫོང་བསྐྱངས་རྫོངས་ ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ **motivate; ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on**

བསྐྱང་བ་ ▫ *bslang ba* ▪ བསྐྱང་སྐྱང། རྫོང་བསྐྱངས་རྫོངས་ ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {C}*vyutthāna*; {C} *abhyupaiti* ▪ **motivate; ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on** ▫ {C}emergence; come to; incur

བསྐྱངས་ ▫ *bslang* ▪ *བསྐྱངས་སྐྱོངས་སྐྱོངས་* ▫ *bslang slang /slong bslangs slongs* ▪ {MSA}(lyāc): *yācamāna* ▪ **motivate; ask; beg; collect; gather; raise; cause to rise; inspire; excite; arouse; urge on**

བསྐྱད་པ་ ▫ *bslad pa* ▪ **pollution; affected by**{BJ 60.4}

བསྐྱབ་ ▫ *bslab* ▪ *བསྐྱབ། མྱོག། བསྐྱབས། མྱོགས།* ▫ *bslab/slob/bslabs/slobs/* ▪ *śikṣate* ▪ **to learn; teach; train in**

བསྐྱབ་བུས་ ▫ *bslab btus* ▪ *བུ་ལྷུ་བུས་ལྷུ་* ▫ *btu 'thu btus 'thu* ▪ *śikṣā-samuccaya* ▪ **[teaching-collection]; Śāntideva's Compendium of Instruction, P 5336, vol. 102**

བསྐྱབ་པ་ ▫ *bslab pa* ▪ *བསྐྱབ། མྱོག། བསྐྱབས། མྱོགས།* ▫ *bslab/slob/bslabs/slobs/* ▪ {C,MSA}*śikṣā; {C}śikṣita; {C}śikṣate* ▪ **training; learning; learn; teach; train in** ▫ {C}moral training; moral rule; trained; student

བསྐྱབ་པ་ཀུན་ལས་བུས་པའི་ཚོག་ལའུར་བུས་པ་ ▫ *bslab pa kun las btus pa'i tshig le'ur byas pa* ▪ *བུ་ལྷུ་བུས་ལྷུ་* ▫ *btu 'thu btus 'thu* ▪ *śikṣā-samuccaya-kārikā* ▪ **[teaching-collection]; Śāntideva's Compendium of Instruction, P 5336, vol. 102**

བསྐྱབ་པ་མཉམ་པ་ ▫ *bslab pa mnyam pa* ▪ {C}*sama-śikṣa* ▪ **sameness of training** ▫ {C}one who trains evenly

བསྐྱབ་པ་རྣམས་དང་བསྐྱོམས་པ་ཡི་འབྲས་བུ་ ▫ *bslab pa rnam dang bsgoms pa yi 'bras bu* ▪ *བསྐྱོམ་སྐྱོམ་བསྐྱོམས་སྐྱོམས་* ▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ {MSA}*śikṣāṇām bhāvanāyās ca phalaṃ* ▪ **fruit of trainings and meditations**

བསྐྱབ་པ་སྤྱིན་པ་ ▫ *bslab pa sbyin pa* ▪ {MSA}*śikṣā-dattaka* ▪ **giver of teachings**

བསྐྱབ་པ་མ་ཡིན་ ▫ *bslab pa ma yin* ▪ {C}*aśikṣa* ▪ **non-learner; non-learning; non-training** ▫ {C}no training

བསྐྱབ་པ་གསུམ་ ▫ *bslab pa gsum* ▪ {MSA}*śikṣā-traya; {N}trīśikṣā* ▪ **threefold training**{N}

བསྐྱབ་པའི་སྐྱོམ་པ་རྒྱངས་པ་ ▫ *bslab pa'i sdom pa blangs pa* ▪ **take vows of precepts**

བསྐྱབ་པའི་འབྲས་བུ་རྣམ་པ་བཞི་ ▫ *bslab pa'i 'bras bu rnam pa bzhi* ▪ {MSA}*śikṣā-phala (catur-vidha ...)* ▪ **four aspects of training; {T} the fourfold effects/fruits of training**

བསྐྱབ་པའི་ཚུལ་ ▫ *bslab pa'i tshul* ▪ *śikṣā-naya* ▪ **mode of training; how to train**{DASI 552.6}

བསྐྱབ་པའི་གཞི་ ▫ *bslab pa'i gzhi* ▪ {MSA}*śikṣā-pada* ▪ **basis of training**

བསྐྱབ་པར་བྱ་བ་ ▫ *bslab par bya ba* ▪ {MSA}*prayoktavya* ▪ **object of training; will train**

བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ ▫ *bslab par bya'o* ▪ {C}*pratiṣṭhāpayeyam* ▪ **one should train; you should train** ▫ {C}I could establish

བསྐྱབ་བྱ་ ▫ *bslab bya* ▪ **advice; precepts; instruction; that which is to be taught**

བསྐྱབ་གསུམ་ ▫ *bslab gsum* ▪ {PH}Three Trainings

བསྐྱབ་གསུམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་ལྷག་ཚུལ་གྱི་བྱ་བྱང་པར་ ▫ *bslab gsum 'bras bu dang bcas pa lhag tshul gyi khyad par* ▪ {PH}the feature of an enhancement of the three trainings together with their fruit

བསྐྱབས་ ▫ *bslabs* ▪ *བསྐྱབ། མྱོག། བསྐྱབས། མྱོགས།* ▫ *bslab/slob/bslabs/slobs/* ▪ {C}*śikṣita* ▪ **to learn; teach; train in** ▫ {C}trained

བསྐྱབས་ནས་ ▫ *bslabs nas* ▪ {C}*śikṣita* ▪ **having trained** ▫ {C}trained

བསྐྱབས་པ་ཇི་བཞིན་ ▫ *bslabs pa ji bzhin* ▪ {C}*yathā-śikṣita* ▪ {C}in accordance with their training

བསྐྱུ་བ་ ▫ *bslu ba* ▪ *བསྐྱུ། མྱུ། བསྐྱུས། མྱུས།* ▫ *bslu/ slu/bslus/ slus/* ▪ {MSA}*visaṃvādaka* ▪ **controvertible; deceptive**

བསྐྱུ་བ་མེད་པ་ ▫ *bslu ba med pa* ▪ *avisaṃvādaka* ▪ **[deceive-not-exist]; inevitable; without deceiving; non-deceptive; incontrovertible**

བསྐྱུ་བའི་ཚོས་ ▫ *bslu ba'i chos* ▪ **deceptive phenomenon**

བསྐྱུ་བྱིད་ ▫ *bslu brid* ▪ {PH}deceptive seduction; alluring spell

བསྐྱོད་མིང་ཚོགས་ ▫ *bslu brid tshig* ▪ {PH}deceptively
seductive words

བསྐྱོད་ཡོན་ ▫ *bslu yon* ▪ {PH}ransom

བསྐྱོད་བྱེད་ ▫ *bslod byed* ▪ **pollutant**

ན་ཅང་ ▫ *ha cang* ▪ **very**

ན་ཅང་ཐལ་བ་ ▫ *ha cang thal ba* ▪ **it would be very
absurd**{MSI 399.3}

ན་ཅང་ཐལ་བར་འགྱུར་ ▫ *ha cang thal bar 'gyur* ▪ {PH}
absurd consequence

ན་ཅང་མུར་དུ་སྐྱེ་བ་ ▫ *ha cang myur du skye ba* ▪ **very
quickly generating**

ན་ཅང་རིང་ ▫ *ha cang ring* ▪ {C}*atyāyata* ▪ {C}very long;
too long

ན་ལ་ན་ལ་ ▫ *ha la ha la* ▪ {GST} *hālāhala* ▪ {PH}poison;
poisonous plant

ནཱ་ཤང་ ▫ *hā shang* ▪ {PH}[Chinese Chan master] Ha-
shang

ནཱ་ཤང་ ▫ *hwa shang* ▪ ནཱ་ཤང་མ་ཉ་ཡ་ན། ▫ *hwa shang ma ha
ya na/* **Hwa-shang Mahayana (c. 800 ce)**

ནན་ལྷང་ ▫ *han ldang* ▪ {PH}dumb; mute

ནམ་ ▫ *ham* ▪ **[connective particle:] or; and; but**

ཧྲོ་ ▫ *ham* ▪ *ham* ▪ **[transliteration of Sanskrit word,
haṃ, a syllable used in many mantras]**

ནར་གྱི་གཏམ་ ▫ *har gyi gtam* ▪ {PH}empty talk

ནར་མ་ ▫ *bhar ma* ▪ {PH}Burma; Burmese ▫ ལྷ་མ་འི་དགེ་
སྤོང་ཁ་གས་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུ་བཞེས། ▫ *bhar ma'i dge slong kha
shas kyang de 'dra bzhes*; ▫ Some Burmese monks
also wear something like that. ▫ {GCC} p.14

ཧཱུ་ཡིག་ ▫ *hūm yig* ▪ {PH}the letter HŪM

ནོར་ ▫ *hor* ▪ {PH}Mongol

ནོར་ ▫ *hor* ▪ {PH}Mongolia

ནོར་དམག་ ▫ *hor dmag* ▪ {PH}Mongolian army;
Mongolian soldiers

ཧྲན་ཅང་ ▫ *hyan tsang* ▪ **Hsüan-tsang**

ཧྲང་ ▫ *hrang* ▪ {PH}single

ཧྲིག་ཧྲིག་པོ་ ▫ *hrig hrig po* ▪ {PH}wide-eyed

ལྷ་ ▫ *lha* ▪ {LCh,C,MSA}*deva*; {C,MSA}*devatā*; {C}*maru*
▪ **deity; god; divinity; goddess** ▫ {PH}deity; god;
divinity; goddess; heavens; cloud ▫ རོན་དམ་པའི་ལྷ་ ▫
don dam pa'i lha ▫ the ultimate deity

ལྷ་སྐྱོ་སྐྱོས་པ་ ▫ *lha sku sgom pa* ▪ བསྐྱོས་སྐྱོས་བསྐྱོས་སྐྱོས་སྐྱོས་
▫ *bsgom sgom bsgoms sgoms* ▪ **meditation on the
divine body**

ལྷ་སྐྱུང་ ▫ *lha sgrung* ▪ {PH}folk opera

ལྷ་ཅིག་ ▫ *lha cig* ▪ *devi* ▪ {PH}princess ▫ ཁ་ཅིག་ལྷ་ན་ཅིག་
ཐབས་ཅིག་དང་། ལན་ཅིག་སོགས་ཀྱི་ཅིག་སྐྱེ་དེ་ ▫ *kha cig lhan
cig thabs cig dang / lan cig sogs kyi cig sgra de* ▫
[some]one, together, one method, together, and so
forth are the cig words ▫ {Y}

ལྷ་ཅེན་པོ་ ▫ *lha chen po* ▪ *mahādeva* ▪ {PH}Mahādeva

ལྷ་དང་མི་ ▫ *lha dang mi* ▪ {MSA}*deva-mānuṣa*; {MSA}
deva ... mānuṣa ▪ **gods and men; gods and humans**

ལྷ་དྲན་ཐེབས་གཅིག་ ▫ *lha dran thebs gcig* ▪ **one session
of being mindful of the deity**

ལྷ་དུག་གི་སྐྱོ་ནས་རང་ལྷ་ར་བསྐྱེད་པ་ ▫ *lha drug gi sgo nas
rang lhar bskyed pa* ▪ བསྐྱེད་སྐྱེད་བསྐྱེད་སྐྱེད་ ▫ *bskyed
skyed bskyed skyed* ▪ **generating oneself as a deity
by way of the six deities**

ལྷ་སྡེ་ ▫ *lha sde* ▪ {PH}groups of gods

ལྷ་འཕགས་པ་ ▫ *lha 'phags pa* ▪ **divine superiors**

ལྷ་བྱིས་ ▫ *lha bris* ▪ {PH}artist

ལྷ་བླ་མ་རྗེས་སུ་དྲན་པ་ ▫ *lha bla ma rjes su dran pa* ▪
recollection of deities and gurus

ལྷ་དབང་ ▫ *lha dbang* ▪ **sovereign of gods** ▫ {PH}lord of
the gods; deity empowerment

ལྷ་དབང་ལྷོ་ ▫ *lha dbang blo* ▪ {LCh}*devendrabuddhi* ▪
**Devendrabuddhi; Devendrabuddhi (a student of
Dharmakīrti)**

ལྷ་མ་ཡིན་ ▫ *lha ma yin* ▪ {LCh,MSA}asura ▪ [god-not-be]; demigod

ལྷ་མ་ཡིན་པའི་རྟེན་ཅན་གྱི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ ▫ *lha ma yin pa'i rten can gyi so so'i skye bo* ▪ ordinary beings with the basis of demi-gods; common being having the basis of a demigod

ལྷ་མ་སྲིན་ལྷེ་བགྱུད་ ▫ *lha ma srin sde brgyad* ▪ {PH}eight classes of gods and raksas

ལྷ་མིན་ ▫ *lha min* ▪ demigod

ལྷ་མེད་པ་ ▫ *lha med pa* ▪ non-theistic

ལྷ་མོ་ ▫ *lha mo* ▪ devī ▪ goddess; queen; golden

ལྷ་མོ་ཆེ་ ▫ *lha mo che* ▪ {PH}great goddess

ལྷ་མོ་རིང་པོར་ ▫ *lha tshe ring por* ▪ {C}dīrgha-āyuskā-devā ▪ {C}long-lived gods

ལྷ་ཡི་ ▫ *lha yi* ▪ {C}divya (=mano 'nukūla; opp.: mānuṣyaka) ▪ divine; of god ▫ {C}heavenly; celestial

ལྷ་ཡི་རྒྱལ་བོ་ ▫ *lha yi rgyal po* ▪ {C}parjanya ▪ {C}Rain-god

ལྷ་ཡེ་ཤེས་སེམས་དཔའ་ ▫ *lha ye shes sems dpa'* ▪ {PH}divine wisdom being (jñānasattva)

ལྷ་རིག་པའི་སྐྱེ་བོ་ ▫ *lha rig pa'i sengge* ▪ {PH}*Devavitsmṣha

ལྷ་རེག་ ▫ *lha reg* ▪ {PH}ornate silk khata

ལྷ་ཤེས་ ▫ *lha shes* ▪ {Das}devajñā ▪ {PH}diviner

ལྷ་ཤེས་མ་ ▫ *lha shes ma* ▪ {PH}diviner

ལྷ་ས་ ▫ *lha sa* ▪ Lhasa; capital of Tibet

ལྷ་ས་བ་ ▫ *lha sa ba* ▪ Lhasan; person from Lhasa

ལྷ་སྲིན་ ▫ *lha srin* ▪ {PH}gods and demons (rakṣasa)

ལྷ་སྲུང་ ▫ *lha srung* ▪ བསྲུང་སྲུང་བསྲུངས་སྲུངས་ ▫ *bsrung srung bsrungs srungs* ▪ god-protector spirit

ལྷ་ལྷ་ ▫ *lha lha* ▪ clear; distinct; vibrant

ལྷག་ ▫ *lhag* ▪ {MSA}adhika ▪ [an intensifier:]

special; surpassing; exceeding; beyond; more; surpassing; superior; unusual; remaining; greater than

ལྷག་ཅིག་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ ▫ *lhag cig rjes su 'jug pa* ▪ functions together with{S 36}

ལྷག་གཅས་མྱུང་འདས་ ▫ *lhag gcas myang 'das* ▪ *sopadhiṣeṣanirvāṇa* ▪ nirvana with remainder

ལྷག་བཅས་མྱུང་འདས་ ▫ *lhag bcas myang 'das* ▪ *sopadhiṣeṣanirvāṇa* ▪ nirvāṇa with remainder; nirvana with remainder

ལྷག་བཅས་ལྷག་མེད་མྱུང་འདས་ ▫ *lhag bcas lhag med myang 'das* ▪ nirvāṇas with and without remainder

ལྷག་ཆགས་པ་མེད་པ་ ▫ *lhag chags pa med pa* ▪ {C}anadhyavasānatā ▪ no special attachment ▫ {C}feeling no inclination for

ལྷག་མཐོང་ ▫ *lhag mthong* ▪ {LCh,C,MV,MSA}vipaśyanā; {C}vidarśana ▪ [exceeding-see]; special insight

ལྷག་མཐོང་གི་ཚོགས་སྐྱེལ་ ▫ *lhag mthong gi tshogs sgrub* ▪ achieving through the collection of special insight

ལྷག་མཐོང་ལྷན་གྲུབ་པ་ ▫ *lhag mthong ldan gyur pa* ▪ {C}vipaśyayaka ▪ one with special insight; one who has special insight ▫ {C}one who has insight

ལྷག་ལྷན་ ▫ *lhag ldan* ▪ with remainder

ལྷག་ལྷན་གྱི་མ་ངེས་པའི་གདམ་ཚོགས་ ▫ *lhag ldan gyi man ges pa'i gtan tshigs* ▪ indefinite reason having remainder

ལྷག་པ་ ▫ *lhag pa* ▪ {C}adhika(tara); {MSA}pariśiṣṭa; {MV}adhikatva; {MV}udrikta ▪ higher; special; surpassing; exceeding; beyond; more; superior; unusual; Wednesday [short for gza' lhag pa] ▫ {PH}more ▫ {C}great; very; exceedingly; excessive; further ཏ་ལའི་ལོ་མ་དེ་ཞིང་དུ་སོར་གསུམ་བཞུ་ལས་ལྷག་པ་སེ་ཡོང་། ▫ Those palm leaves do not come to more than three or four finger-breadths in width. ▫ {GCG}

ལྷག་པ་མེད་པ་ ▫ *lhag pa med pa* ▪ {MSA}anadhika ▪ without remainder; not special; not unusual

ལྷག་པ་ཚུལ་ཁྲིམས་ ▫ *lhag pa tshul khirms* ▪ {C}adhiṣṭa ▪

higher ethics ▫ {C} higher/great morality
 ལྷག་པ་ཡི་ས་ ▫ *lhag pa yi sa* ▫ {MSA} *pariśiṣṭa ... bhūmi* ▫
higher level/ground; superior level
 ལྷག་པ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསྐྱབ་པ་ ▫ *lhag pa shes rab kyi bsab*
pa ▫ **trainings in higher wisdom**
 ལྷག་པ་འདྲིམས་སྒྲིབ་སྐྱོབ་པ་ལ་སྦྱར་བ་ ▫ *lhag pa'i khirms*
sogs slob pa la sbyor ba ▫ སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་སྦྱར་ ▫ *sbyar*
sbyor sbyard sbyord ▫ {MSA} *adhiśīlādi-sikṣāyāṃ*
niyojanam ▫ **application at training in higher**
ethics and so forth
 ལྷག་པ་འདྲིང་གྲུལ་ ▫ *lhag pa'i nga rgyal* ▫ {C} *māna*
 (= *adhimāna*); {C} *adhimāna*; {C} *adhimānika* ▫
exceeding pride ▫ {C} pride; conceit; conceited
 ལྷག་པ་འདྲིང་གྲུལ་ཅན་ ▫ *lhag pa'i nga rgyal can* ▫ {C}
adhimāna; {C} *adhimānika* ▫ **very proud;**
unusually conceited ▫ {C} conceit(ed)
 ལྷག་པ་འདྲི་ཉིང་འཛིན་ ▫ *lhag pa'i ting nge 'dzin* ▫ འཛིན་

intention; resolute
 ལྷག་པ་འདྲི་བསམ་པ་བརྟན་པ་ ▫ *lhag pa'i bsam pa brtan pa* ▫
 {PH} *Sthīrādhyāśaya*
 ལྷག་པ་འདྲི་བསམ་པ་དག་པ་ ▫ *lhag pa'i bsam pa dag pa* ▫
 {MSA} *śuddhādhyāśayika* ▫ **(one who has) the pure**
unusual attitude
 ལྷག་པ་འདྲི་བསམ་པ་དག་པ་འདྲི་ས་ ▫ *lhag pa'i bsam pa dag*
pa'i sa ▫ {MSA} *śuddhy-āśaya-bhūmi* [variant:
śuddhy-adhyāśaya-bhūmi] ▫ **level/ground of the**
pure unusual attitude
 ལྷག་པ་འདྲི་བསམ་པ་རྣམ་པར་དག་པ་འདྲི་ས་ ▫ *lhag pa'i bsam*
pa rnam par dag pa'i sa ▫ {MSA} *śuddhādhyāśaya-*
bhūmi ▫ **level/ground of the pure unusual attitude**
 ལྷག་པ་འདྲི་བསམ་པ་ཉན་པ་ ▫ *lhag pa'i bsam pa zhan pa* ▫
 {C} *mṛduka-adhyāśaya* ▫ **weak with respect to the**
unusual attitude ▫ {C} his resolutions are weak
 ལྷག་པ་འདྲི་ལྷ་ ▫ *lhag pa'i lha* ▫ **special deity** ▫ {PH}
 special deity; own particular deity ▫ བསྐྱབ་པར་བྱ་བའི་
 འདོད་པའི་ལྷ་ནི། ལྷག་པ་འདྲི་ལྷ་སྟེ། ▫ one's desired deity—which
 is to be achieved—is one's special deity ▫ {Dor
 47b.2}
 ལྷག་པར་ ▫ *lhag par* ▫ {C} *adhika(tara)* ▫ **especially [as an**
adverb]; unusual(ly); superior ▫ {C} surpassing
 ལྷག་པར་དགའ་བ་ ▫ *lhag par dga' ba* ▫ {MSA} *abhirata* ▫
unusually happy
 ལྷག་པར་ཆགས་ནས་གནས་ ▫ *lhag par chags nas gnas* ▫
 {C} *adhyavasāya-tiṣṭhati* ▫ {C} adopt an inclination
 for; feel an inclination
 ལྷག་པར་ཆགས་པ་ ▫ *lhag par chags pa* ▫ {C}
adhyavasāna; {C} *adhyāvasati* ▫ **unusually**
attached to ▫ {C} be bent on; inclination; inhabit;
 occupy; dearly love
 ལྷག་པར་ཆགས་པ་དང་ལྷན་ ▫ *lhag par chags pa dang*
ldan ▫ {C} *adhyavasāyam-āpanna* ▫ **having unusual**
attachment for ▫ {C} indulges in
 ལྷག་པར་གཏོང་ ▫ *lhag par gtong* ▫ གཏོང་གཏོང་བཏང་ཐོང་ས་ ▫
gtang gtong btang thongs ▫ {C} *mukta-tyāgī* ▫ {C}
 generous giver

ལྷག་པར་ཐོབ་པ་ ▫ *lhag par thob pa* ▪ **surpassive attainment**

ལྷག་པར་རྣལ་འབྱོར་ ▫ *lhag par rnal 'byor* ▪ {PH}Atiyoga

ལྷག་པར་བྱ་བ་ ▫ *lhag par bya ba* ▪ {MSA} *adhikārāna* ▪ {PH}outstanding deed ▫ སློབ་དཔོན་འཇགས་པ་ཐོགས་མེད་ཅེས་བྱ་བ་སློན་རྒྱལ་བ་བྱ་བ་ལ་ལྷག་པར་བྱ་བ་བྱས། ▫ *slob dpon 'phags pa thogs med ces bya ba sngon rgyal ba du ma la lhag par bya ba byas*; ▫ The master called "Ārya Asaṅga," previously, performed outstanding deeds in the presence of many victors. ▫ {RGV-G} = Rgyal-tshab RGV-UT-tika

ལྷག་པར་བྱས་ ▫ *lhag par byas* ▪ {C} *kr̥ta-adhikāro* ▪ {C} one who has done his duties

ལྷག་པར་བྱས་པ་ ▫ *lhag par byas pa* ▪ **surpassingly performed**

ལྷག་པར་བྱས་ཡིན་ ▫ *lhag par byas yin* ▪ {C} *kr̥ta-adhikāro* ▪ {C} one who has done his duties

ལྷག་པར་མོས་པ་ ▫ *lhag par mos pa* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ▫ *mos mos mos mos* ▪ **surpassingly intent**

ལྷག་པར་དམིགས་པ་ ▫ *lhag par dmigs pa* ▪ དམིགས་དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs* ▪ {C} *adhyālabana*; {C} *adhyālabate* ▪ **special object of observation; superior observation** ▫ {C} acquiring the support; uphold; look for support in; catch hold of; hangs on to; seek (for rebirth in/on); bases his rebirth in/on

ལྷག་པར་འཚོ་བ་མེད་ ▫ *lhag par 'tshes ba med* ▪ {MSA} *adhyavihiṃsaka* ▪ **special non-harmfulness; especially non-harmful**

ལྷག་པར་ཞེན་པ་ ▫ *lhag par zhen pa* ▪ {C,MSA,MV} *adhyavasāna* ▪ **especially determined; special adherence** ▫ {C} be bent on; inclination

ལྷག་པོར་ ▫ *lhag por* ▪ {PH}surpassingly

ལྷག་མ་ ▫ *lhag ma* ▪ {C} *avaśeṣa*; {C} *sāvaśeṣa*; {MV} *avaśiṣṭa*; {MV} *avaśiṣṭatā*; {MV} *avaśiṣṭatva*; {MSA} *pariśiṣṭa*; {MV} *śeṣa*; {MV} *udrikta* ▪ **remainder; remaining; remnant** ▫ {C} has some residue of efficacy; (karman) left over from

ལྷག་མ་གང་ཡང་ཡིན་པ་དེ་ ▫ *lhag ma gang yang yin pa de* ▪ **what is left over**{BJ 61.3}

ལྷག་མ་གང་ཡང་རུང་བ་ ▫ *lhag ma gang yang rung ba* ▪ {MV} *anyatamāvaśiṣṭatā* ▪ **any of the remaining ...**

ལྷག་མ་དང་བཅས་པ་ ▫ *lhag ma dang bcas pa* ▪ {C} *sāvaśeṣa* ▪ **having a remainder; with remainder** ▫ {C} has some residue of efficacy; (karman) left over from

ལྷག་མ་མ་ལུས་པ་ ▫ *lhag ma ma lus pa* ▪ {N} *niravaśeṣa* ▪ **without remainder; completely**{N}

ལྷག་མ་མེད་པ་ ▫ *lhag ma med pa* ▪ {C} *nirupadhiśeṣa* ▪ **without remainder; completely** ▫ {C} leaves nothing behind

ལྷག་མ་ལུས་པ་ ▫ *lhag ma lus pa* ▪ {N} *śiṣyatā*; {N} *avaśeṣa* ▪ **remainder left over**{N}

ལྷག་མིན་ ▫ *lhag min* ▪ *anavaśeṣa* ▪ **without remainder**

ལྷག་མེད་མུང་འདས་ ▫ *lhag med myang 'das* ▪ *nirupadhiśeṣanirvāṇa* ▪ **nirvāṇa without remainder; nirvana without remainder; remainderless nirvana**

ལྷག་མོས་ ▫ *lhag mos* ▪ མོས་མོས་མོས་མོས་ ▫ *mos mos mos mos* ▪ *adhimokṣa* ▪ **special imagination/belief/faith/interest/inclination towards/zeal/keenness**

ལྷག་ཅས་ ▫ *lhag tsam* ▪ {PH}little more (than)

ལྷག་བསམ་ ▫ *lhag bsam* ▪ {LCh} *adhyāśaya*; {MSA} *adhyāśayika* ▪ **special pure attitude; unusual attitude**

ལྷག་བསམ་དག་པ་ ▫ *lhag bsam dag pa* ▪ **special pure thought; special pure attitude** ▫ {PH}pure unusual attitude

ལྷག་བསམ་དག་པའི་སེམས་བརྒྱུད་ ▫ *lhag bsam dag pa'i sems bskyed* ▪ **mind-generation of special pure thought**

ལྷག་བསམ་པ་དག་པ་ ▫ *lhag bsam pa dag pa* ▪ {MSA} *śuddhādhyāśayika* ▪ **pure unusual attitude**

ལྷག་བསྐབ་པ་ ▫ *lhag bslab pa* ▪ {C} *atiśikṣā* ▪ {C} superior training

ལྷགས་གྱུར་ ▫ *lhags gyur* ▪ {C}patita ▪ {C}fallen into; come out

ལྷང་ ▫ *lhang* ▪ {PH}clear

ལྷང་དེ་ ▫ *lhang nge* ▪ {C}virocate ▪ {C}shines upon; appear bright

ལྷང་ངེས་འདུག་པ་ ▫ *lhang nger 'dug pa* ▪ {C}virocamāna ▪ {C}blazing forth

ལྷང་ངེས་བྱེད་པ་ ▫ *lhang nger byed pa* ▪ {C}virocate ▪ {C}shines upon; appear bright

ལྷང་ལྷང་ ▫ *lhang lhang* ▪ **clear sound; distinct sound**

ལྷད་མ་ལྷགས་པ་ ▫ *lhad ma zhugs pa* ▪ ལྷག་ལྷག་ལྷགས་ ལྷགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ {C}aśabala ▪ {C}unspotted

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དབའ་བ་ ▫ *lhan rkyes kyi dga' ba* ▪ **sahajānanda ▪ innate joy**

ལྷན་སྐྱེས་ ▫ *lhan skyes* ▪ {LCh}sahaja ▪ **[together-with-born]; innate; inborn; natural**

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་དྲི་ ▫ *lhan skyes kyi dri* ▪ **sahaja-gandha ▪ natural odor**

ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་སྐྱ་བའི་ཁ་དོག་ ▫ *lhan skyes kyi rtsa ba'i kha dog* ▪ **sahaja-mūla-varṇa ▪ natural primary color**

ལྷན་སྐྱེས་བདེ་སྣང་ ▫ *lhan skyes bde stong* ▪ {PH}innate bliss-and-emptiness

ལྷན་གྱུས་ ▫ *lhan rgyas* ▪ {PH}together

ལྷན་ཅིག་ ▫ *lhan cig* ▪ {LCh,MSA}saha; {C,MSA}sārdham; {MSA}sama ▪ **together** ▫ {C}together with; all together

ལྷན་ཅིག་ཀུན་དུ་གྱུ་བ་ ▫ *lhan cig kun tu rgyu ba* ▪ གྱུ་གྱུ་གྱུ་ གྱུ་ ▫ *rgyu rgyu rgyu rgyu* ▪ {C}(saha)samavasaraṭi ▪ {C}connecting with; come together

ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པ་ ▫ *lhan cig skyes pa* ▪ {LCh,L}sahaja ▪ **[together-with-born]; innate; inborn; natural** ▫ born together (with)

ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་གནས་ངན་ལེན་ ▫ *lhan cig skyes pa'i gnas ngan len* ▪ {MV}sahajaṃ dauṣṭhulyaṃ ▪ **innate**

bad states; {T} taking up bad innate states

ལྷན་ཅིག་དུ་ ▫ *lhan cig tu* ▪ {C}sārdham ▪ **together; together with** ▫ {PH}together; together with ▫ {C}with

ལྷན་ཅིག་དུ་སྐྱེས་པ་ ▫ *lhan cig tu skyes pa* ▪ {PH}coemergent

ལྷན་ཅིག་གནས་པ་ ▫ *lhan cig gnas pa* ▪ {C}samvasati (sārdham); {C}samsarga ▪ **abide together** ▫ {C}become partial to; become intimate with close contact with; commerce with

ལྷན་ཅིག་གནས་པར་འགྱུར་བ་ ▫ *lhan cig gnas par 'gyur ba* ▪ {C}samvasati (sārdham) ▪ **abide together** ▫ {C}become partial to; become intimate with

ལྷན་ཅིག་བྱུང་ ▫ *lhan cig byung* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ {MSA}samapravṛtti ▪ **co-arisen; arise together**

ལྷན་ཅིག་བྱུང་བའི་གྱུ་ ▫ *lhan cig byung ba'i rgyu* ▪ འབྱུང་འབྱུང་བྱུང་བྱུང་ ▫ *'byung 'byung byung byung* ▪ **sahabhū-hetu ▪ co-arisen cause** ▫

DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། བན་ཚུན་དུས་མཉམ་ཇུས་ཐ་དད་ཀྱང་ཡིན་ བན་ཚུན་སྐྱེ་བ་ལ་གོགས་མི་བྱེད་པ་ཡང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པར་དམིགས་ པ་ ▫ *mishan nyid/ phan tshun dus mnyam rdzas tha dad kyang yin/ phan tshun skye ba la gags mi byed pa yang yin pa'i gzhi mthun par dmigs pa/* ▫ Def: Those which are observed as common loci of being different substantial entities [produced] mutually at the same time and not acting as an obstacle to the production of each other.

ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་ ▫ *lhan cig byed rkyen* ▪ **sahakāripratyaya ▪ cooperative condition** ▫ {PH}cooperating condition

ལྷན་ཅིག་བྱེད་ཀྱིན་ ▫ *lhan cig byed rkyen* ▪ **sahakāripratyaya ▪ cooperative condition** ▫ {PH}cooperating condition

ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་ཀྱིན་ ▫ *lhan cig byed pa'i rkyen* ▪ {PH}cooperating condition

ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་ཀྱིན་ ▫ *lhan cig byed pa'i rkyen* ▪ {PH}cooperating condition

ལྷན་ཅིག་བྱེད་པའི་གྱུ་ ▫ *lhan cig byed pa'i rgyu* ▪ {PH}

cooperating cause

ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་ ▫ *lhan cig byed 'bras* ▪ **cooperative effect**

ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགའ་ ▫ *lhan cig mi gnas 'gal* ▪
sahāna-vasthā-virodha* ▪ **not abiding together; contradictory in the sense of not abiding together
▫ DEFINITIONS: མཚན་ཉིད། ལྷན་བཅད་བྱ་གཅོད་བྱེད་
ཀྱི་སྐོར་མི་མཐུན་པར་གནས་པ་ ▫ *mtshan nyid/ rgyun bcad*
bya gcod byed kyi sgo nas mi mthun par gnas pa/ ▫
Def: discordant abiding from the viewpoint of the
continuum of the one being being the eliminator of
the continuum of the other

ལྷན་ཅིག་དམིགས་ངེས་ ▫ *lhan cig dmigs nges* ▪ དམིགས་
དམིགས་དམིགས་དམིགས་ ▫ *dmigs dmigs dmigs dmigs*
▪ **simultaneous certification; simultaneous observation**

ལྷན་གཅིག་ ▫ *lhan gcig* ▪ **together; together with; all together**

ལྷན་གཅིག་མི་གནས་འགའ་ ▫ *lhan gcig mi gnas 'gal*
▪ **sahānavastā-virodha* ▪ **contradictories not abiding together**

ལྷན་ནེ་ ▫ *lhan ne* ▪ {C}tapati ▪ {C}gleamed; warms

ལྷམ་ ▫ *lham* ▪ {MSA}(\tap): tapati ▪ {PH}shoe

ལྷམ་གོག་ ▫ *lham gog* ▪ shoes

ལྷམ་པ་ ▫ *lham pa* ▪ {MSA}pratapana; vṛtta ▪ **polygon; square**

ལྷམ་མེ་ ▫ *lham me* ▪ {C}bhrājate ▪ **blazing** ▫ {C}gleams
[with negative: be dimmed]

ལྷམ་མེ་བརྗིད་ ▫ *lham me brjid* ▪ **blazing brightly**{DASI
522.2}

ལྷམ་མེའོ་ ▫ *lham me'o* ▪ {MSA}(\bhās): bhāsate ▪
blazing

ལྷའི་ ▫ *lha'i* ▪ {C,MSA}divya [{C}=mano 'nukūla; opp.:
mānuṣyaka] ▪ **divine; of god(s)** ▫ {C}heavenly;
celestial

ལྷའི་ངར་རྒྱལ་ ▫ *lha'i nga rgyal* ▪ ལྷའི་ངར་རྒྱལ་ ▫ *lha'i ngar*
rgyal ▪ **divine pride; pride of being a/the deity**

ལྷའི་ངར་རྒྱལ་ ▫ *lha'i ngar rgyal* ▪ ལྷའི་ངར་རྒྱལ་ ▫ *lha'i nga*
rgyal ▪ **divine pride; pride of being a/the deity**

ལྷའི་བསྟེན་པ་ ▫ *lha'i bsnyen pa* ▪ **divine approximation**

ལྷའི་རྟེན་ཅན་གྱི་སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ ▫ *lha'i rten can gyi so so'i*
skye bo ▪ **common being having the basis of a god**

ལྷའི་རྣལ་འབྱོར་ ▫ *lha'i rnal 'byor* ▪ *devatā-yoga; devayoga*
▪ **deity yoga**

ལྷའི་བུ་འབྲོ་མགོ་གས་ ▫ *lha'i bu 'gro mgyogs* ▪ {PH}
Devaputra Aśvins

ལྷའི་བུའི་བདུད་ ▫ *lha'i bu'i bdud* ▪ *devaputamāra* ▪ **god-child demon**

ལྷའི་མིག་ ▫ *lha'i mig* ▪ *divyacakṣu* ▪ **divine eye**

ལྷར་བཅས་ ▫ *lhar bcas* ▪ {L}sahadeva ▪ **theistic** ▫
together with the gods; heaven

ལྷར་བཅས་པ་ ▫ *lhar bcas pa* ▪ *sahadeva* ▪ **theistic**

ལྷས་སྤྱིན་ ▫ *lhas sbyin* ▪ {LCh}devadatta ▪ **Devadatta**

ལྷུག་པ་ ▫ *lhug pa* ▪ ལྷུག་ལྷུག་ལྷུག་ས། ལྷུག་ས། ▫ *lhug lhug*
lhugs lhugs ▪ **pour out**

ལྷུག་པར་ ▫ *lhug par* ▪ **amply; liberally; abundantly**

ལྷུང་བ་ ▫ *lhung ba* ▪ ལྷུང། ལྷུང། ལྷུང། ལྷུང། ▫ *lhung lhung*
lhung lhung ▪ **fall**

ལྷུང་བྱེད་ ▫ *lhung byed* ▪ **cause to fall**

ལྷུང་བཟེད་ ▫ *lhung bzed* ▪ {LCh,C}patra ▪ **begging bowl;**
alms bowl ▫ {PH}alms bowl ▫ {C}bowl; person
worthy of

ལྷུན་ ▫ *lhun* ▪ {C}skandha ▪ **aggregate** ▫ {C}mass; heap;
trunk; shoulder; group

ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *lhun gyis grub pa* ▪ {LCh,C,MSA}
anābhoga; {L}nirābhoga ▪ **spontaneity;**
spontaneously; spontaneously established
▫ {PH}spontaneous ▫ {C}there is nothing they
can be directed to; does not turn towards; not
turning towards an (external) object; impassive;
miraculously produced; self-produced; produced;
existing ལས་བཞི་ལྷུན་གྱིས་གྲུབ་པར་བྱེད་པའི་དོན་ཡིད་གྲུབ་པ་ ▫ *las*

bzhi lhun gyis grub par byed pa'i don yod grub pa
 ▫ [The Buddha] Amoghasiddhi who spontaneously
 accomplishes the four activities

ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་སྐྱོ་བྱུང་ནས་དག་གི་ཡོན་ཏན་ ▫ *lhun gyis grub pa glo bur rnam dag gi yon tan* ▪ spontaneously accomplished qualities of purity from adventitious [defilements]

ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པར་བརྗོད་པ་འཕྲོལ་ ▫ *lhun gyis grub par bzod pa 'thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོལ་འཕྲོལ་ཐོབ་འཕྲོལ་ས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}anābhoga ... kṣānti-lābha ▪ spontaneously attain forbearance

ལྷན་གྲུབ་ཚས་སྐྱུ་ ▫ *lhun grub chos sku* ▪ {PH} spontaneously established Truth Body

ལྷན་གྲུབ་དུ་ ▫ *lhun grub tu* ▪ spontaneously

ལྷན་གྲུབ་དུ་འཇུག་པ་ ▫ *lhun grub tu 'jug pa* ▪ anābhogovāhana; anābhogavāhana ▪ spontaneously engaging; spontaneous engagement

ལྷན་གྲུབ་པ་ ▫ *lhun grub pa* ▪ {C}anābhoga; {L} nirābhoga ▪ spontaneity; spontaneously ▫ {C} there is nothing they can be directed to; does not turn towards; not turning towards an (external) object; impassive; miraculously produced; self-produced; produced; existing

ལྷན་གྲུབ་པར་བརྗོད་པ་འཕྲོལ་ ▫ *lhun grub par bzod pa 'thob* ▪ ཐོབ། འཕྲོལ་འཕྲོལ་ཐོབ་འཕྲོལ་ས་ ▫ *thob/'thob 'thob thob 'thobs* ▪ {MSA}anābhoga ... kṣānti-lābha ▪ spontaneously attain forbearance

ལྷན་གྲུབ་བརྗེས་སུ་ ▫ *lhun grub brtsegs* ▪ {PH} "Spontaneously Accomplished Mound" [n. of a charnel ground]

ལྷན་གྲུབ་གཟུགས་སྐྱུ་ ▫ *lhun grub gzugs sku* ▪ {PH} spontaneously established Form Body

ལྷན་གྲུབ། ལྷན་གྱིས་གྲུབ་པ་ ▫ *lhun grub; lhun gyis grub pa* ▪ {LCh}anābhoga; nirābhoga ▪ spontaneity; spontaneous; spontaneously ▫ {C} there is nothing they can be directed to; does not turn towards; not turning towards an (external) object; impassive; miraculously produced; self-produced; produced;

existing

ལྷན་པོ་ ▫ *lhun po* ▪ {LCh}meru ▪ Meru; Mt. Meru [the mountain said to be at the center of the universe in traditional Buddhist cosmology]{D1}; a large mountain{D1} ▫ {PH}beautiful

ལྷུམས་ ▫ *lhums* ▪ {LCh,MSA}garbha; {MSA}kukṣi ▪ womb

ལྷུམས་སུ་ཞུགས་པ་ ▫ *lhums su zhugs pa* ▪ ཞུག་འཇུག་ཞུགས་ ཞུགས་ ▫ *zhug 'jug zhugs zhugs* ▪ garbhāvakraṅta ▪ entering the womb

ལྷུར་ ▫ *lhur* ▪ be intent on something; take responsibility

ལྷུར་མཚན་པས་ ▫ *lhur mdzad pas* ▪ my intense work (hon.); take responsibility

ལྷུར་ལེན་ ▫ *lhur len* ▪ {MSA}para; {MSA}parama ▪ be intent on something; take responsibility

ལྷུར་ལེན་པ་ ▫ *lhur len pa* ▪ {MSA}para; {MSA}parama ▪ be intent on something; take responsibility

ལྷོ་འཛམ་གྲུ་གླིང་། འཛམ་གླིང་ ▫ *lho 'dzam bu gling; 'dzam gling* ▪ jambu-dvīpa ▪ the southern continent of Jambudvīpa; the Indian subcontinent; the world

ལྷོད་ ▫ *lhod* ▪ loosen ▫ རྩ་མདུད་ལྷོད་པ་ ▫ *rtsa mdud lhod pa* ▫ loosen the channel knots{TGP 40}

ལྷོད་པ་ ▫ *lhod pa* ▪ {C}śaithilya ▪ loosen; loose ▫ {C} laxness

ལྷོད་པ་ཉིད་ ▫ *lhod pa nyid* ▪ {PH}loose ▫ གཤམ་ཏེ་ཆགས་པའི་ འཛིང་བ་ལྷོད་པ་ཉིད་དུ་མི་འགྲུབ་ན་ ། ། ། ▫ *gal te chags pa'i 'ching ba lhod pa nyid du mi 'gyur na* ... ▫ If the bonds of love were not loose, ... ▫ {A4C-C}

ལྷོད་ལྷོད་ ▫ *lhod lhod* ▪ relaxed

ལྷོད་ལྷོད་པོ་ ▫ *lhod lhod po* ▪ {PH}loose; very loose

ལྷོའི་འདོད་མ་ ▫ *lho'i 'dod ma* ▪ {PH}"desirous" southern [right] channel at the heart

ལ་ཀ་རུ་ ▫ *a ka ru* ▪ {L}agaru ▪ agaru plant; aloe vera

ལ་ཀ་རུ་ནག་པོ་ ▫ *a ka ru nag po* ▪ {L}kr̥ṣṇāgaru ▪ {S} black agaru tree

ཨ་ཀུ་ ◻ a ku ▪ uncle
 ཨ་ཏི་ ◻ a ti ▪ ati ▪ [transliteration of Sanskrit word, ati, short for atiyoga]
 ཨ་མདོ་ ◻ a mdo ▪ Am-do
 ཨ་ལུ་ ◻ a nu ▪ anu ▪ [transliteration of Sanskrit word, anu, short for anuyoga]
 ཨ་བྱི་ཤི་ཀ་ ◻ a bhi še ka ▪ abhiṣeka ▪ [transliteration of Sanskrit word, abhiṣeka]; empowerment; initiation; ablution; consecration
 ཨ་བྱི་ཤི་ཀ་བ་ ◻ a bhi še ka ba ▪ abhiṣeka ▪ [transliteration of Sanskrit word, abhiṣeka]; empowerment; initiation; ablution; consecration
 ཨ་མ་ ◻ a ma ▪ mother [term of address]
 ཨ་ལྔ། ཨ་ལྔ། ◻ a wa; a lba ▪ child; children
 ཨ་ལྔ་ཏུ་ཏི་པ་ ◻ a wa dhū ti pa ▪ {PH}Avadhutipa [Naitripa]
 ཨ་ཡིན་ ◻ a yin ▪ I doubt it; I don't think; is it so or not?
 ཨ་ཡོད་ ◻ a yod ▪ I doubt it; I don't think; is it so or not?
 ཨ་རུ་ར་ ◻ a ru ra ▪ {L}haritakī ▪ myrobalan arjuna; universal medicine
 ཨ་ལ་ལ་ ◻ a la la ▪ aho!; ah!
 ཨ་ལི་ ◻ a li ▪ {PH}the vowels
 ཨ་ཤང་ཐ་ ◻ a shang tha ▪ (aśvaṃtha) ▪ aśvaṃtha (name of Shākyamuni's tree of enlightenment)
 ཨན་ད་རྟིལ། ཨན་ད་རྟིལ་ ◻ an da rnyil; an dha rnyil ▪ indranīla ▪ [transliteration of Sanskrit word, indranīla] ◻ {S}sapphire
 ཨིན་དྲ་ནི་ལ་ ◻ indra ni la ▪ {LCh}indranīla ▪ {PH}sapphire
 ཨིན་དྲ་བྱ་ཏི་ཅུང་བ་ ◻ i ndra bhu ti chung ba ▪ kambalapāda ▪ Lawapa, Kambalapāda, or Shakraputra
 ཨིན་དྲ་ནི་ལ་ ◻ in dra na'i la ▪ {LCh}indranīla ▪

[transliteration of Sanskrit word, indranīla]; sapphire
 ཨིན་དྲ་ནི་ལ་ ◻ in dra ni la ▪ indranīla ▪ sapphire
 ཨུ་པ་ ◻ u pa ▪ upa [tantra] ▪ Performance Tantra {T}
 ཨུ་རུ་སུ་ ◻ u ru su ▪ Russia
 ཨུཏ་པ་ལ་ ◻ ut pa la ▪ utpala ▪ lotus; blue lotus
 ཨུཏ་ལ་ ◻ utpa la ▪ {PH}Utpala flower
 ཨུཏ་ལ་ ◻ utpala ▪ {PH}Utpala flower
 ཨུཏ་ལ་ཅན་ ◻ utpa la can ▪ {Negi} utpalakah ▪ {PH}Utpalaka ◻ ཨུཏ་ལ་ཅན་གྱིས་ཀྱང་ནོར་བཟངས་ལ་མངོན་བསྟུག་བཅའ་ནས་སྐྱོས་པ། ◻ utpa la can gyis kyang nor bzangs la mngon par phyag btsal nas smras pa; ◻ Having respectfully paid homage to Sudhana, Utpalaka spoke. ◻ D 4152: vol. 169; folio/line 125a.6
 ཨུཏ་པ་ལ་ལྟར་གསེབ་བ་ ◻ ut pa la ltar gas pa ▪ utpala ▪ Utpala (Hell)
 ཨུཏ་ལ་ལ་ ◻ ut wa la ▪ utpala ▪ lotus; blue lotus
 ཨིན་ལ་ ◻ e na ya ▪ antelope
 ཨི་མ་ ◻ e ma ▪ {PH}O!; Ah!; Alas! ◻ ཨི་མ་མཚན། ◻ O, it is amazing! ◻ {Gön}
 ཨིམ་རྗེ་ ◻ em rje ▪ doctor
 ཨོན་ཀྱང་ ◻ on kyang ▪ {C}api tu khu ▪ {C}but on the contrary
 ཨོྲ་སྐ་སྟི་ ◻ om swa sti ▪ om svasti

The UMA Institute for Tibetan Studies Tibetan-Sanskrit-English Dictionary mainly grew from the experience of a group of translators who worked with Jeffrey Hopkins. Arising from group interaction over five decades in the process of translation, the Dictionary reflects the process of translation rather than an attempt to include as many words as possible from the Tibetan language.

The compilation of terms was started by Joe B. Wilson on index cards which were Xeroxed in groups onto pages, but shifted to an early Apple computer which allowed the collection to be entered into a database with fields for the entry, Sanskrit, tenses including verbal elements in nouns and adjectives, the approved English, examples, definition, divisions, and comments. John C. Powers added translation equivalents and Sanskrit from the works of Edward Conze and others, and Paul Hackett added almost 2,000 entries; Jongbok Yi added 2,300 entries with English in bold type from the translations of Jam-yang-shay-pa's *Eloquent Presentation of the Eight Categories and Seventy Topics: Sacred Word of Guru Ajita* and Ngag-wang-pal-dan's *Explanation of the Treatise "Ornament for the Clear Realizations" from the Approach of the Meaning of the Words: The Sacred Word of Maitreyanātha* by Hopkins and Yi.

Jeffrey Hopkins is Professor Emeritus of Tibetan Buddhist Studies at the University of Virginia where he taught Tibetan Buddhist Studies and Tibetan language for thirty-two years from 1973. He received a B.A. *magna cum laude* from Harvard University in 1963, trained for five years at the Lamaist Buddhist Monastery of America in Freewood Acres, New Jersey, USA (now the Tibetan Buddhist Learning Center in Washington, New Jersey), and received a Ph.D. in Buddhist Studies from the University of Wisconsin in 1973. He served as His Holiness the Dalai Lama's chief interpreter into English on lecture tours for ten years, 1979-1989. At the University of Virginia he founded programs in Buddhist Studies and Tibetan Studies and served as Director of the Center for South Asian Studies for twelve years. He has published forty-six books, some of which have been translated into a total of twenty-two languages. He published the first translation of the foundational text of the Jo-nang school of Tibetan Buddhism in *Mountain Doctrine: Tibet's Fundamental Treatise on Other-Emptiness and the Buddha-Matrix*. He has translated and edited sixteen books by His Holiness the Dalai Lama, the last four being *How to See Yourself as You Really Are*; *Becoming Enlightened*; *How to Be Compassionate*; and *The Heart of Meditation: Discovering Innermost Awareness*. He is the Founder and President of the UMA Institute for Tibetan Studies.

uma-tibet.org